अहसनुल बयान

भाग-१

नेपाली अनुवाद
मोहम्मद हारून अन्सारी

प्रकाशक
सलफी वेल्फेयर एण्ड एजुकेशनल सोसाइटी
सारस्वर-४, सप्तरी, नेपाल
फोन नं.: ०३१-५४०००५
०१-४३१५९३८

The Ummah Technology Mission

وزارة الأوقاف والشئون الإسلامية
إدارة الدراسات الإسلامية
المركز الثقافي الإسلامي

التاريخ: ٢١ /١٢/ ٢٠١١ م

شهادة لمن يهمه الأمر

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لانبي بعده وبعد:

فإن الشيخ الفاضل/كرم الله منصور/المدرس في المركز الثقافي الإسلامي ممن نشهد له بالخير والصلاح وحبه للتعلم والتعليم ونشرالعلم (ولانزكي على الله أحدا.) وله عدة رسائل وكتب في مجال الدعوة والعقيدة والحديث وترجم عدة كتب في العقيدة والحديث من العربية إلى الأردية والنيبالية وقد قام بمراجعة التفسير الذي بين يدى القارئ المسمى بأحسن التفاسير ترجمة وتفسير معاني القرآن الكريم باللغة النيبالية من أحسن التفاسير للنيباليين عسى الله أن ينفع به الإسلام والمسلمين.

وهو يعتبر من المشايخ المتميزين في المركز الثقافي الإسلامي ونسأل الله تعالى لنا وله الثبات والخير والسير على هذه الطريقة طريق الدعوة والتعليم.

The Ummah Technology Mission

مشرف عام مراكز تعليم

العربية لغير الناطقين بها

أحمد عبدالله الكندري
مشرف عام مراكز تعليم الناطقين
بغير اللغة العربية

مبارك الكبير: قطعة (٧) شارع (١٤) منزل (٢٣) بدالة: ٢٥٤٣٣٧٨٨ / ٢٥٤٣٣٧٩٩ فاكس: داخلي / ٣٣

दुई शब्द

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده وبعد:

एक दिनको कुरा हो म आफ्नो खाता खोल्नका लागि भाई हाशिम सँगसँगै बैंकमा गएको थिएँ । बैंक मेनेजर आफ्नो कार्य-कर्तव्यमा व्यस्त हुनुहुन्थ्यो । त्यहाँ भाई हाशिमले मेरो परिचय गराउँदै भन्नुभयो : "उनी मुसलमानहरुका धर्म-गुरुहरुमध्ये एउटा प्रसिद्ध व्यक्ति हुनुहुन्छ ।" त्यसपछि बैंक मेनेजरले मसित पवित्र कुर्आन माग्नुभयो । मैले उहाँलाई भनें "मेरो आफ्नो जानकारी अनुसार अहिलेसम्म पवित्र कुर्आनको नेपाली भाषामा अनुवाद हुन सकेको छैन तर यदि तपाईंलाई हिन्दी भाषामा चाहिन्छ भने म किनेर दिन सक्छु ।" अनि बैंक मेनेजरले भन्नुभयो "म नेपाली हुँ र मलाई नेपाली भाषामा नै अनुवादित पवित्र कुर्आन चाहिन्छ ।" मैले भनें अहिले त सम्भव छैन, त्यसपछि उहाँले मेरो खिल्ली उडाउँदै भन्नुभयो "तपाईं नेपालमा बसेर के गर्दै हुनुहुन्छ ?" त्यो दिनदेखि नै नेपाली समाजसम्म अल्लाहको मधुर सन्देश पुऱ्याउनका लागि मैले पवित्र कुर्आनको नेपाली अनुवाद गराउन अठोट गरें । यसका लागि एउटा राम्रो अनुवादकको आवश्यकता थियो । तर कैयौं महिना अनुवादकको खोजीमा नै समय बित्यो । काठमाडौं पनि गएँ, अनि त्यहाँ पनि सोधपूछ गरें, तर मलाई आफ्नो योजनामा सफलता मिलेन । समय बित्दै गयो, अनि अर्को तर्फ दिन प्रति दिन आवश्यकता बढ्दै गयो । कैयौं महिनाको प्रयासपछि प्राप्त जानकारी अनुसार प्रोफेसर मोहम्मद हारुन अन्सारीलाई यस शुभ कार्यका लागि उहाँसित नम्रतापूर्वक अनुरोध गरें । कामको त आरम्भ भयो तर प्रथम पटक हुनाले यति महत्वपूर्ण काम गर्नु साह्रै गाह्रो नै थियो, जसले गर्दा पनि ढिलो हुँदै गयो ।

अल्लाहको अपार कृपाले एक-एक खण्ड गरी अनुवाद हुँदै गयो र अर्को तर्फ प्रकाशित पनि हुनथाल्यो । जसलाई अधिकांश पाठकवर्गले मन पराए अनि म अल्लाहमाथि पूर्ण विश्वास गरी आफ्नो काममा नियमित रुपमा प्रयासरत रहें र सकेसम्म यसका लागि आर्थिक लगानी पनि गर्दै गएं । इंडियन कन्टिनेनटल कमिटी कुवेतको सहयोग सधैं प्राप्त हुनाले उनीहरुको आदेश बमोजिम पुनरावलोकनका लागि "जमीअत अहले हदीस" का सदस्यहरुलाई दिएँ । उनीहरुको रिपोर्ट अनुसार अझै यसमा केही त्रुटिहरु बाँकी नै थिए, जसको संशोधनका लागि उक्त कमिटीले जमीयतका कार्य-कर्ताहरुलाई लगायो । जसमा अझै ढिलो हुँदै गयो । अर्को तर्फ मैले "तफ्सीर अहसनुल बयान" लाई प्राथमिकता दिई फेरिदेखि नयाँ तरिकाले काम गर्न थालें । प्रथम भागको समाप्तिपछि इंडियन कन्टिनेन्टल कमिटीलाई मैले उपहारको रुपमा एउटा अनुवादित पवित्र कुर्आन दिएँ । त्यसै यात्रामा भाइ करमुल्लाह अब्दुर्रउफ मदनीसँग पनि भेटघाट भयो, उहाँले पनि हेर्नुभयो, र ठाउँ-ठाउँबाट पढेर यसको प्रशंसा पनि गर्नुभयो । तर दूर्भाग्यले सूरह

The Ummah Technology Mission

बकरहको आयत नं. ८४ छुटेको थियो, जसतर्फ र अन्य केही त्रुटिहरुको सुधार गर्न भाई करमुल्लाहले परामर्श दिनुभयो। मैले उनको नेपाली भाषामा लगनशीलता र कार्य-सफलता हेरी पुनरावलोकनका लागि आग्रह गरें। उनले यस शुभ कार्यका लागि रात-दिन प्रयास गरि शुरुंदेखि अन्त्यसम्म कैयौं महिनाको निरन्तर प्रयासपछि आफ्नो कार्य-कर्तव्यका साथ-साथै पुनरावलोकनको काम पनि पूरा गर्नुभयो। म आफ्ना समस्त सहयोगीहरुप्रति आभार व्यक्त गर्दछु जसले यस महान योजनामा कुनै पनि किसिमको सहयोग प्रदान गर्नुभयो, विशेषरुपले आदरणीय श्री मोहम्मद हारुन अन्सारीप्रति जसले आफ्ना बृद्ध-अवस्था तथा विभिन्न शारीरिक अस्वस्थताका बावजूद पनि रात-दिन एक गरी यस कार्यलाई सम्पन्न गर्नुभयो। यसै क्रममा आदरणीय शैख़ करमुल्ला मन्सूरप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु, जसले आफ्नो अत्यन्त व्यस्तता हुँदाहुँदै पनि, पूरा समय दिई पूर्ण लगनशीलताका साथ प्रत्येक शब्द अध्ययन गर्नुभयो र विभिन्न ठाउँमा आवश्यक सुधार गर्नुभयो। अनुवादक प्रोफेसर हारुन अन्सारी र पुनरावलोकनकर्ता भाई करमुल्लाह अब्दुर्रउफ मदनी दुबैलाई अल्लाहले यस पुण्य कार्यका लागि लोक तथा परलोकमा उचित प्रतिफल प्रदान गरून्। आमीन

पाठकवर्ग : आफ्नो ज्ञान अनुसार नेपाली भाषामा पवित्र कुर्‌आनको यो प्रथम व्याख्या हो जसलाई तयार पार्न अत्यन्तै कडा परिश्रम गर्नुपर्‍यो। तापनि यसमा हामी कहाँसम्म सफल भएका छौं यसको निर्णय त पाठकवर्गको हातमा नै छ। यसमा जे-जति हामीलाई सफलता प्राप्त भएको छ, त्यो अल्लाहको तर्फबाट नै हो तर यदि केही कमी-कमजोरी बाँकी छ भने त्यो हाम्रो आफ्नो कमीले गर्दा हो जसबाट अल्लाह र उहाँको सन्देष्टा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम मुक्त हुनुहुन्छ। साथै पाठकवर्गसित हार्दिक अनुरोध छ कि यदि यसमा कुनै प्रकारको त्रुटि पाउनुभयो भने हामीलाई अवश्य जानकारी गराउनु होला। आगामी संस्करणमा इन्शा अल्लाह अवश्य नै हामी त्यसको सुधार गर्नेछौं।

अल्लाहसित बिन्ती छ कि उहाँले हाम्रो यस प्रयासलाई स्वीकार गरून्, यसलाई नेपाली भाषा-भाषीहरुका लागि अति लाभदायक बनाउन् र हामीलाई कुनै पनि प्रकारले सहयोग पुर्‍याउनु हुने सम्पूर्ण दाजुभाईहरुलाई राम्रो प्रतिफल प्रदान गरून्। आमीन

अध्यक्ष
रजाउल्लाह रहमतुल्लाह
सलफी वेल्फेयर एण्ड एजुकेशनल सोसाइटी
सारस्वर, सप्तरी, नेपाल।

The Ummah Technology Mission

अनुवादकीय

अल्लाह तआ़लाको असीम अनुकम्पाले पवित्र कुर्आनको नेपाली अनुवाद तथा व्याख्या पाठक-वर्ग समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा हर्षको अनुभूति गर्दछु । अरबी र नेपाली भाषाहरूका परम्परा तथा शैलीहरूमा निकै अन्तर भएकाले नेपालीमा अनुवाद निश्चय नै एउटा कठिन काम हो, तैपनि यसलाई साधारण पाठकले बुझ्ने गरी सरल तथा स्पष्ट एवं ग्राह्य रूपमा लेख्ने सकभर प्रयास गरिएको छ ।

यो महत्वपूर्ण कार्य शैख मोहम्मद रज़ाउल्ला सल्फी (मदनी) को अदम्य साहस, लगनशीलता तथा प्रयास एवं सहयोगबाट सम्पन्न भएको हो । यसभन्दा अगाडि मौलानाकै अग्रसरतामा कुर्आन करीमको सर्वप्रथम नेपाली अनुवाद सम्वत् २०५५ सालमा पृथक-पृथक खण्डहरु गरी प्रकाशित भएको थियो, तर केही प्राविधिक, छपाइ तथा त्रुटिहरूले गर्दा, सीमित वितरण मात्र भएको थियो ।

यस संस्करणमा कमी एवं त्रुटिहरू हुन गएमा पाठक-वर्गका सुझावहरू स्वागतयोग्य हुनेछन् र अर्को संस्करणमा परिमार्जन गरी समावेश गरिने छन् ।

अन्तमा प्रार्थना गर्दछु कि यो प्रयास अल्लाह छेउ स्वीकार्य होस् तथा यसबाट पाठक-वर्ग बढी भन्दा बढी लाभान्वित हुन सकून् । आमीन !

विनीत

प्रो. मोहम्मद हारून अन्सारी
महादेवस्थान, वार्ड नं. ३ 'ख'
चेकपोष्ट, थानकोट,
काठमाडौं ।
फोन न.०१४३१५९३८

The Ummah Technology Mission

بسم الله الرحمن الرحيم

शुरु अल्लाहको नामबाट जो अत्यन्तै दयालु तथा अपार कृपालु हुनुहुन्छ ॥

भूमिका

الحمدلله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد الأنبياء والمرسلين وعلى آله وصحبه أجمعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين وبعد:

सम्पूर्ण प्रशंसा तथा प्रत्येक प्रकारका गुणगान अल्लाहकै लागि छन् जो सम्पूर्ण सृष्टिका स्रष्टा र वास्तविक पालन-पोषणकर्ता हुनुहुन्छ। उहाँको चीर-शान्ति होस् (अल्लाहका सबै सन्देष्टा तथा सन्देशवाहकहरुमाथि विशेषगरि सबैका लागि) सर्वश्रेष्ठ तथा अन्तिम सन्देष्टा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम, उहाँको घर-परिवार, श्रद्धालु साथी र संसार बाचुञ्जेल उहाँका सम्पूर्ण अनुयायीहरुमाथि।

पवित्र कुर्आनको अवतरण :

संसारमा बाचुञ्जेल मानिसलाई जे-जति चिज-वस्तुको आवश्यकता छ, ती सबैलाई अल्लाहले हाम्रो कल्याणका निम्ति पहिलादेखि नै तयार पार्नुभएको छ। उदाहरणका लागि सूर्य, चन्द्रमा, पृथ्वी, हावा, पानी, वन-जङ्गल, पशुपंक्षी र यस ब्रम्हाण्डका सम्पूर्ण चिज-वस्तुहरु आदि इत्यादि। यिनलाई गम्भिरतापूर्वक हेर्दा यस्तो लाग्छ कि यी सबै हाम्रा लागि सृजना गरिइएका हुन् र हामी नै यसबाट अति लाभान्वित हुन्छौं। तर हाम्रो हृदयमा यो प्रश्न उत्पन्न हुन्छ कि हामीलाई अल्लाहले के को लागि जन्माउनुभएको छ? हाम्रो जीवनको प्रमुख कारण के हो? संसारमा बाचुञ्जेल के गर्नाले अल्लाह प्रसन्न हुनुहुन्छ र मृत्युपश्चात स्वर्ग पनि प्रदान गर्नुहुन्छ? नरकबाट मुक्ति कसरी प्राप्त हुन्छ? र के गर्नाले हामी आफ्नो परीक्षामा सफल भई सदा-सर्वदाका लागि पारलौकिक स्वर्गीय जीवनमा ईश्वरीय अनुकम्पाका पात्र हुनेछौं?

वास्तवमा यसप्रकारका प्रश्नहरुको कुनै न कुनै अवश्य उत्तर हुनुपर्छ। अनि त्यस तर्फ नै मार्गदर्शनका लागि अल्लाहले प्रथम नबी (सन्देशवाहक) आदरणीय आदमदेखि अन्तिम सन्देष्टा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमसम्म एक लाख चौबीस हजार नबी र रसूल-सन्देष्टा तथा सन्देशवाहकहरुलाई संसारको विभिन्न स्थानमा आवश्यकता अनुसार पठाउनुभयो। साथै धार्मिक सिद्धान्तका लागि उनीहरुमध्ये केही सन्देष्टाहरुमाथि आकाशीय ग्रन्थ पनि अवतरित गर्नुभयो। जसमध्ये तौरात, जबूर, इन्जील र पवित्र कुर्आन प्रसिद्ध छन्।

पवित्र कुर्आन अन्तिम आकाशीय ग्रन्थ हो। यो मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमलाई अल्लाहको तर्फबाट प्रदान गरिएको सबभन्दा ठूलो चमत्कार हो। यसका वाणीहरु वास्तवमा अल्लाहका पवित्र कथन तथा मधुर सन्देश हुन्। सम्पूर्ण संसारमा यसको समतुल्य अन्य कुनै ग्रन्थ छैन। यो आफ्नो अवतरण कालदेखि आजसम्म जस्ताका त्यस्तै सुरक्षित छ र संसार बाजुञ्जेल अल्लाहको

The Ummah Technology Mission

वचन अनुसार सुरक्षित रहनेछ। कसैले यसमा कुनै पनि प्रकारको केही परिवर्तन गरेको छैन र न कहिल्यै यसमा केही परिवर्तन गर्न नै सक्छ। यो एउटा यस्तो ग्रन्थ हो जसको पठन-पाठन संसारमा सबभन्दा बढी हुन्छ। संसारको कुना-काप्चामा यसलाई कण्ठस्त गरेका अन्गिन्ती बाल-बालिका, युवक-युवती र पुरुष-महिलाहरु छन्। देशभूमि र भाषा छुट्टाछुट्टै भएतापनि अल्लाहको कृपाले यसलाई सजिलैसँग कण्ठ गर्छन्।

यसको अवतरणको कारणमध्ये यो पनि हो कि मानिसहरु सनदेष्टाहरुको सत्यतामाथि शङ्का गर्थे। यसर्थ जुन सन्देष्टाको समयमा जस्तो चमत्कारको आवश्यकता थियो। उहाँहरुलाई त्यसै प्रकारका चमत्कार प्रदान गरी उहाँहरुको सत्यतामाथि अल्लाहले प्रमाण प्रस्तुत गर्नुभयो। अन्तिम सन्देष्टा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको समयमा अरबमा अरबी भाषाको सर्वत्र धूमधाम थियो। मानिसहरुलाई आ-आफ्ना रचनामाथि अत्यन्तै गर्व थियो। यसर्थ अल्लाहले अरबी भाषामा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लममाथि पवित्र कुर्आनलाई आवश्यक अनुसार २३ वर्षको लामो अवधिमा अवतरित गरी सम्पूर्ण मानिस तथा जिन्न प्राणीहरुलाई विशेषगरि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको सत्यतामाथि शङ्का गर्ने मानिसहरुलाई आह्वान गर्नुभयो कि यदि तिमीहरुलाई उहाँको सत्यतामाथि विश्वास छैन भने उहाँमाथि अवतरित भएका श्लोक जस्ता श्लोक रचेर पेश गर तर उनीहरुले तयार पार्न सकेनन् र न संसार बाचुञ्जेल कसैले तयार नै पार्नसक्छ। जस्तै अल्लाह तआलाको कथन छ : “तपाईं भनिदिनुस् कि यदि सम्पूर्ण मनुष्य तथा जिन्न प्राणीहरु एकजुट भएर पनि पवित्र कुर्आन जस्तो कुनै ग्रन्थ ल्याउन चाहे भने कहिल्यै पनि ल्याउन सक्दैनन्, यद्यपि यसका लागि उनीहरुले एक-अर्काको सहयोग नै किन नगरुन्। (सूरह बनी इस्राईल-८८)

यसैप्रकार सूरह हूदमा मात्र दस सूरह ल्याउन आह्वान गरिएको छ: जस्तै अल्लाहको कथन छ : “के तिनीहरुले पवित्र कुर्आनलाई मुहम्मदले रचेका भन्छन्? तपाईं भनिदिनुस् : त्यसो भए तिमीहरुले पनि यसप्रकार रचिएका दस वटा सूरह ल्याऊ, र यसका लागि अल्लाहबाहेक जसलाई चाहन्छौ बोलाऊ, यदि तिमीहरु आफ्नो कुरामा सत्यवान छौ।” (सूरह हूद-१३)

वरु सूरह तूरमा मात्र एउटै श्लोक प्रस्तुत गर्न आह्वान गरिएको छ : जस्तै अल्लाह तआलाको कथन छ : “के यिनीहरुले भन्छन् कि यसलाई तपाईंले आफैं रच्नुभएको छ? वरु वास्तविक कुरा यो हो कि यिनीहरु ईमान ल्याउन चाहँदैनन्। यदि यिनीहरु आफ्नो कुरामा सत्यवान छन् भने यस्तो एउटै पनि श्लोक तयार पारेर ल्याऊन्।” (सूरह तूर/३३-३४)

सूरह बकरहमा अल्लाहले यो पनि स्पष्ट गरिदिनुभएको छ कि सम्पूर्ण मानिस र उनका सहयोगीहरु एकत्रित भएर पवित्र कुर्आन जस्तै एउटा सूरह पनि

The Ummah Technology Mission

कहिल्यै पेश गर्न सक्दैनन् जस्तै अल्लाहको कथन छ : "र यदि तिमीहरुलाई हामीले आफ्ना भक्त (मुहम्मद) माथि अवतरित गरेका ग्रन्थ सन्दर्भमा सन्देह छ भने तिमीहरु पवित्र कुर्आनझैं मात्र एउटा सूरह रचना गरी ल्याऊ र यसका लागि अल्लाहबाहेक आफ्ना सम्पूर्ण सहयोगीहरुलाई बोलाऊ यदि तिमीहरु सत्यवान छौ । अनि यदि यसो गर्न कदापि सक्दैनौ भने त्यो आगोसित तर्स जसको इन्धन मनुष्य तथा ढुङ्गा हुनेछन् ।" (सूरह अल-बकरह/२३-२४)

पवित्र कुर्आनका केही विशेषताहरु :

(१) अल्लाह तआलाले पवित्र कुर्आनलाई सबैका निम्ति अवतरित गर्नुभएको छ। जस्तै अल्लाहको कथन छ : "हे मानव हो ! आफ्ना त्यस पालन-पोषणकर्ताको उपासना गर जसले तिमी र तिमीभन्दा अघिका मानिसहरुको सृष्टि गरे ताकि तिमीहरु उनैको डर-भय राख ।" (सूरह अल-बकरह/२१)

अल्लाह तआलाले पवित्र कुर्आनमा यसप्रकार कतिपय स्थानमा "याअय्योहन्नास" (हे मानव !) भनी सम्पूर्ण मानिसलाई सम्बोधन गर्नुभएको छ । यसर्थ पवित्र कुर्आन सबैको मार्गदर्शनका लागि अवतरित भयो । कुनै विशेष समुदाय, जाति, थरी वा धर्मावलम्बीका लागि होइन । यसर्थ पवित्र कुर्आनलाई मात्र मुसलमानहरुको मार्गदर्शक ग्रन्थ भन्नु असत्य कुरा हो । पवित्र कुर्आनले जस्तै मुस्लिमहरुलाई सम्बोधन गर्छ त्यसैप्रकार नास्तिक, कपटी र बहुईश्वरवादी आदि सबैलाई आफ्नो वास्तविक ईश्वरलाई चिन्न र उहाँको आदेश अनुसार जीवन व्यतीत गर्न मार्गदर्शन गर्छ ।

(२) पवित्र कुर्आन बाहेक अन्य आकाशीय ग्रन्थहरुमा मानिसहरुले आ-आफ्ना इच्छानुसार परिवर्तन गरिदिएका छन् जबकि पवित्र कुर्आन यसबाट सुरक्षित छ र संसार बाचुन्जेल कहिल्यै पनि यसमा परिवर्तन गर्न सकिंदैन । जस्तै अल्लाहको कथन छ : "निःसन्देह हामीले नै यसलाई अवतरित गरेका छौं र हामी नै यसको सुरक्षा गर्छौं ।" (सूरह अल-हिज्र/९)

(३) अल्लाहको आदेशानुसार संसारमा मानिसलाई शान्तिपूर्ण जीवन व्यतीत गर्नका लागि पवित्र कुर्आनमा आस्था, उपासना, आचरण, हक-अधिकार, वैध-अवैध र मार्गदर्शन आदि सम्बन्धी आवश्यक अनुसार सम्पूर्ण कुराहरु छन् । जस्तै अल्लाहले पवित्र कुर्आनमा भन्नुभएको छ :"...र हामीले तपाईंमाथि पवित्र कुर्आन अवतरित गरेका छौं जसमा प्रत्येक कुरा स्पष्ट पारिएको छ र जो आज्ञाकारीहरुका निम्ति मार्गदर्शन, कृपा र शुभ-सूचना हो ।" (सूरह अन् नहल/८९)

स्पष्ट रहोस् कि यसको कदापि यो अर्थ होइन कि हदीसको आवश्यकता छैन । बरु पवित्र कुर्आनलाई वास्तवमा मान्नुको अर्थ पवित्र कुर्आन र सही हदीस दुवैलाई मान्नु हो ।

The Ummah Technology Mission

मानव जीवनमाथि पवित्र कुर्आनको प्रभाव :

पवित्र कुर्आन अल्लाह तआलाको पवित्र वाणी हुनाले यसको मानव समाजमाथि विशेषगरि ठूलो प्रभाव छ। मानिस त मानिस जिन्न प्राणीहरु पनि पवित्र कुर्आन सुनेर प्रभावित भएका कुरा हामीलाई अवगत नै छ। इस्लामी इतिहास पढ्दा तपाईं यसमाथि थुप्रै उदाहरण पाउनुहुन्छ र वर्तमान युगमा पनि कतिपय ठूला-ठूला विद्वानहरुको इस्लाममा प्रवेश गर्नुको कारण पवित्र कुर्आनको सत्यता, वास्तविकता र उनीहरुमाथि यसको आश्चर्यजनक प्रभाव नै हो। उदाहरणका लागि निम्नलिखित व्यक्तिहरुको सन्दर्भमा संक्षेपमा पढ्नुहोस्:

(१) उमर फारुक रज़ियल्लाहु अन्हु: तपाईंलाई राम्ररी थाहा होला कि आदरणीय उमर रज़ीयल्लाहु अन्हु इस्लाममा प्रवेश गर्नुअघि इस्लाम धर्म र मुसलमानहरुको कति ठूलो शत्रु हुनुहुन्थ्यो। बरु एक दिन मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको नै हत्या गर्नका लागि हातमा तरवार लिएर उहाँको खोजीमा घरबाट निस्कनु भयो। बाटोमा नै हुनुहुन्थ्यो कि बहिनीले इस्लाममा प्रवेश गरेको कुरा अकस्मात थाहा पाएर त्यहींबाट सोझै बहिनीको घरतर्फ लाग्नुभयो। घरमा पवित्र कुर्आनको पठन-पाठन हुँदैथ्यो। जसलाई उमरले ढोका नजिक पुग्ने वित्तिकै सुनेर रिसले आगोझैं हुनुभयो। उमर आएको थाहा पाएर आदरणीय खब्बाब पुत्र अरत्त घर भित्र नै लुकि हाल्नुभयो। उमर घरभित्र पसेर बहिनी र ज्वाईंलाई यति पिट्नुभयो कि रगत बग्न थाल्यो। पछि आफैं उनीहरुले पढिरहेका ग्रन्थ (सहीफा) पढ्नका लागि माग्नुभयो तर बहिनीले भनिन् कि तपाईं अपवित्र हुनुहुन्छ, पहिला नुहाउनुहोस् त्यसपछि मात्र पढ्न सक्नुहुन्छ। आदरणीय उमरले नुहाएर उक्त सहीफा माँगेर पढ्न थाल्नुभयो। पढ्दा-पढ्दै सूरह ताहाको निम्नलिखित आयतसम्म पुग्नुभयो :

"إننى أنا الله لاإله إلا أنا فاعبدنى وأقم الصلاة لذكرى"(سورة طه: 14)

"नि:सन्देह म नै अल्लाह हुँ। मबाहेक अन्य कोही उपास्य छैन। यसर्थ मेरै भक्ति गर र मलाई स्मरण गर्न नमाज पढ।"

यस आयतबाट यति प्रभावित हुनुभयो कि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको ठेगाना सोधी "दारे अर्कम" मा आफैं गएर इस्लाम धर्मको मूलमन्त्र पढी त्यतिखेर नै इस्लाममा प्रवेश गर्नुभयो :

" أشهد ألا إله إلاالله وأشهد أنك رسول الله "

"अश्हदु अल्लाहइलाहा इल्लल्लाहु व अश्हदु अन्नक रसूलुल्लाह।"

"म गवाही दिन्छु कि अल्लाह बाहेक अन्य कोही वास्तविक पूज्य छैन र म गवाही दिन्छु कि तपाईं अल्लाहका सन्देष्टा हुनुहुन्छ।"

(विस्तृत जानकारीका लागि पढ्नुहोस्: अर्रहीकुल मख्तूम (उर्दू संस्करण) पृष्ठ : १७६-१८१)

The Ummah Technology Mission

मानव जीवनमाथि पवित्र कुर्‌आनको प्रभाव :

पवित्र कुर्‌आन अल्लाह तआलाको पवित्र वाणी हुनाले यसको मानव समाजमाथि विशेषगरि ठूलो प्रभाव छ। मानिस त मानिस जिन्न प्राणीहरु पनि पवित्र कुर्‌आन सुनेर प्रभावित भएका कुरा हामीलाई अवगत नै छ। इस्लामी इतिहास पढ्दा तपाईं यसमाथि थुप्रै उदाहरण पाउनुहुन्छ र वर्तमान युगमा पनि कतिपय ठूला-ठूला विद्वानहरुको इस्लाममा प्रवेश गर्नुको कारण पवित्र कुर्‌आनको सत्यता, वास्तविकता र उनीहरुमाथि यसको आश्चर्यजनक प्रभाव नै हो। उदाहरणका लागि निम्नलिखित व्यक्तिहरुको सन्दर्भमा संक्षेपमा पढ्नुहोस्:

(१) उमर फारुक रजियल्लाहु अन्हु: तपाईंलाई राम्ररी थाहा होला कि आदरणीय उमर रज़ीयल्लाहु अन्हु इस्लाममा प्रवेश गर्नुअघि इस्लाम धर्म र मुसलमानहरुको कति ठूलो शत्रु हुनुहुन्थ्यो। बरु एक दिन मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको नै हत्या गर्नका लागि हातमा तरवार लिएर उहाँको खोजीमा घरबाट निस्कनु भयो। बाटोमा नै हुनुहुन्थ्यो कि बहिनीले इस्लाममा प्रवेश गरेको कुरा अकस्मात थाहा पाएर त्यहींबाट सोझै बहिनीको घरतर्फ लाग्नुभयो। घरमा पवित्र कुर्‌आनको पठन-पाठन हुँदैथ्यो। जसलाई उमरले ढोका नजिक पुग्ने बित्तिकै सुनेर रिसले आगोझैं हुनुभयो। उमर आएको थाहा पाएर आदरणीय खब्बाब पुत्र अरत्त घर भित्र नै लुकि हाल्नुभयो। उमर घरभित्र पसेर बहिनी र ज्वाईंलाई यति पिट्नुभयो कि रगत बग्न थाल्यो। पछि आफैं उनीहरुले पढिरहेका ग्रन्थ (सहीफा) पढ्नका लागि माग्नुभयो तर बहिनीले भनिन् कि तपाईं अपवित्र हुनुहुन्छ, पहिला नुहाउनुहोस् त्यसपछि मात्र पढ्न सक्नुहुन्छ। आदरणीय उमरले नुहाएर उक्त सहीफा माँगेर पढ्न थाल्नुभयो। पढ्दा-पढ्दै सूरह ताहाको निम्नलिखित आयतसम्म पुग्नुभयो :

"إنني أنا الله لاإله إلا أنا فاعبدني وأقم الصلاة لذكري" (سورة طه: 14)

"नि:सन्देह म नै अल्लाह हुँ। मबाहेक अन्य कोही उपास्य छैन। यसर्थ मेरै भक्ति गर र मलाई स्मरण गर्न नमाज पढ।"

यस आयतबाट यति प्रभावित हुनुभयो कि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको ठेगाना सोधी "दारे अर्कम" मा आफैं गएर इस्लाम धर्मको मूलमन्त्र पढी त्यतिखेर नै इस्लाममा प्रवेश गर्नुभयो :

" أشهد ألا إله إلاالله وأشهد أنك رسول الله "

"अश्हदु अल्लाहइलाहा इल्लल्लाहु व अश्हदु अन्नक रसूलुल्लाह।"

"म गवाही दिन्छु कि अल्लाह बाहेक अन्य कोही वास्तविक पूज्य छैन र म गवाही दिन्छु कि तपाईं अल्लाहका सन्देष्टा हुनुहुन्छ।"

(विस्तृत जानकारीका लागि पढ्नुहोस्: अर्रहीकुल मख्तूम (उर्दू संस्करण) पृष्ठ : १७६-१८१)

The Ummah Technology Mission

(२) तुफैल बीन अरम दौसी रजियल्लाहु अन्हु :

उहाँ असल चरित्र, उत्तम सद्भावका प्रतिष्ठित मानिस, कवि र आफ्नो समुदायको बुद्धिजीवि तथा प्रमुख व्यक्ति हुनुहुन्थ्यो । मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको ईशदूतत्वको ११ वर्षपछि उहाँ मक्का आउनुभयो । मक्का पुगेपछि त्यहाँका नास्तिकहरुले उहाँका निकै आदर-सम्मान गरे । साथै मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको सन्देशबाट प्रभावित भएका व्यक्तिहरुको घर-परिवारमा हुने वाद-विवादको चर्चा गर्दै उहाँसित कुराकानी नगर्ने र उहाँको कुरासम्म नसुन्ने परामर्श दिए । यसर्थ उहाँले बिहान अल्लाहको पवित्र घर काबा जाँदा आफ्नो कानमा ऊन हाल्नुभयो ताकि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको कुरा कानमा नपरोस् । तर पनि अल्लाहको कृपाले मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमले पढिरहेका सर्वोत्तम ग्रन्थका केही श्लोक आदरणीय तुफैलले अकस्मात सुन्नुभयो अनि मनमनै यो विचार गर्न थाल्नुभयो कि म आफ्नो समाजको प्रमुख, बुद्धिजीवि र सत्य-असत्यमा फरक छुट्याउने व्यक्ति, आखिर ममाथि यस्तो प्रतिबन्ध किन लगाइयो ? त्यसर्थ ऊन कानबाट निकालेर फ्याँक्नुभयो र यो धारणा लिएर मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको प्रतिक्षा गर्न थाल्नुभयो कि यदि उहाँको कुरा राम्रो लाग्यो भने स्वीकार गर्छु नत्र आफ्नो बाटो लाग्नेछु । अनि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम घर फर्किरहेको बेला उहाँका पछि-पछि उहाँको घर जानुभयो । त्यसपछि आफ्नो परिचय गराउँदै नास्तिकहरुले उहाँलाई गरेको आदर -सम्मान, व्यवहार, सुझाव-सल्लाहि र त्यस पश्चात कानमा हालेको ऊन सन्दर्भमा शुरुदेखि अन्तिमसम्म सम्पूर्ण कुराकानीको संक्षिप्त विवरण बताउनुभयो । मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमले इस्लामको परिचय गराउँदै पवित्र कुर्आनका केही श्लोक उहाँलाई सुनाउनुभयो । उहाँको कथन छ कि त्यसभन्दा अघि मैले कहिल्यै पनि यस्तो बहुमुल्य र सत्य-तथ्य कुरा सुनेको थिएन । अनि पवित्र कुर्आनको मधुर सन्देश सुनेर अति प्रभावित भई म त्यहाँ नै इस्लाममा प्रवेश गरिहालें । अल्लाहु अकबर,

(विस्तृत जानकारीका लागि पढ्नुस्: अर्रहीकुल मख्तूम (उर्दू संस्करण) पृष्ठ: २३१-२३२)

पवित्र कुर्आनका लाभहरु :

अल्लाहले मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमलाई सर्वश्रेष्ठ सन्देष्टा तथा सन्देशवाहक र उहाँका समुदायलाई सर्वोत्तम समुदाय बताउनुभएको छ । त्यसैप्रकार उहाँमाथि अवतरित धर्मग्रन्थ पवित्र कुर्आनलाई अन्तिम आकाशीय ग्रन्थ हुनको साथ-साथै सर्वोत्तम तथा अनुपम ईशवाणीको स्थान पनि प्रदान गर्नुभएको छ । यसर्थ यसलाई पठन-पाठन गर्न-गराउन र यसको अध्यनमा कति पुण्य प्राप्त हुन्छ ? उक्त सन्दर्भमा तल केही हदीसको नेपाली अनुवाद प्रस्तुत गरिएको छ । तिनलाई ध्यानपूर्वक पढ्नुहोस :

(१) "तिमीहरुमध्ये सबभन्दा सर्वोत्तम मानिस त्यो हो जसले पवित्र कुर्आन सिक्छ र अरुलाई सिकाउँछ ।" (हदीसको संग्रह : बुखारी र मुस्लिम)

The Ummah Technology Mission

(२) "(संसारमा कुर्आनका पाठकलाई परलोकमा भनिनेछ) पढ्दै जाऊ र चढ्दै जाऊ, अनि जसरी तिमीहरु संसारमा पढ्दैथ्यौ त्यसरी नै पढ्दै गर, तिम्रो वासस्थान (स्वर्गमा) त्यहाँ हुनेछ जहाँ अन्तिम श्लोक समाप्त हुन्छ ।"(हदीसको संग्रह : तिर्मिजी)

(३) "पवित्र कुर्आन पढ किनकि यसले आफ्ना पाठकहरुका लागि–अल्लाहको दरबारमा सिफारिश गर्नेछ ।"(हदीसको संग्रह : मुस्लिम)

(४) जसले पवित्र कुर्आनको एउटा अक्षर पढ्छ भने त्यसलाई पुण्य प्राप्त हुन्छ, र एउटा पुण्य दस गुनासम्म बढाइन्छ । अलिफ. लाम. र मीम छुट्टाछुट्टै तीनवटा अक्षर हुन् ।" (हदीसको संग्रह तिर्मिजी)

पवित्र कुर्आनका चाहे जुनसुकै पनि सूरह तथा आयत हुन् पढ्नु अति नै पुण्यको काम हो । तर केही यस प्रकारका पनि हदीसहरु छन् जसमा कुनै कुनै सूरह वा आयत जस्तै सूरह फ़ातिहा, सूरह बकरह, सूरह आले इमरान, सूरह कहफ–खासगरि प्रत्येक शुक्रवारको दिन– सूरह यासीन, सूरह रहमान, सूरह वाकिअह, सूरह सफ्फ, सूरह जुम्अह, सूरह मुल्क, सूरह हाक्कह, सूरह इख्लास, सूरह फलक र सूरह नास–मुऔव्जजतैन– आदि इत्यादि र यसैप्रकार आयतहरुमध्ये आयतुल कुर्सी र सूरह बकरहका अन्तिम २ आयत पढ्नप्रति विशेषगरि प्रोत्साहित गरिएको छ । तर यसको कदापि यो तात्पर्य हुँदैन कि अन्य सूरह र आयतको हैसियत केही कम छ बरु यसबाट नबी सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमले पवित्र कुर्आनको पठन-पाठन गर्न-गराउन प्रति हाम्रो ध्यान आकर्षण गराउनुभएको छ र यसबाट हुने लाभलाई स्पष्ट पार्नुभएको छ । तर खेदको कुरा यो हो कि कतिपय हाम्रा दाजुभाइ तथा दिदी बहिनीहरुले पवित्र कुर्आन स्वस्थ्यको अवस्थामा पढ्दैनन् अनि जब मृत्युका केही प्रभाव प्रकट हुनथाल्छ भने पवित्र कुर्आनका पठन-पाठन गर्ने केही बालकहरुलाई घर बोलाएर सूरह यासीन आदि पढ्न लगाउँछन् । जबकि तिनीहरुको यो कर्म कुनै सही हदीसबाट प्रमाणित छैन । यसरी नै अन्य केही हाम्रा साथीहरुले चिहान (कब्र) को नजिक पवित्र कुर्आन पढ्न कसैलाई लगाउँछन् वा आफैं त्यहाँ गई मृतकलाई पुण्य पुऱ्याउनका लागि सूरह फ़ातिहा आदि पढ्छन् । यस प्रकारका कर्मको गणना इस्लाम धर्मको दृष्टिकोणमा बिद्अत (नवीन आविष्कार) मध्ये हुन्छ । अनि बिद्अतको सम्बन्धमा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमले भन्नुभएको छ :"जसले इस्लाम धर्ममा कुनै यस्तो कर्म गऱ्यो जो चाहिं हाम्रो आदेशमध्ये छैन भने त्यो रद्द गरिन्छ ।"

(हदीसको संग्रह : बुख़ारी र मुस्लिम)

अन्य केही अर्को साथीहरु पवित्र कुर्आनका केही श्लोक सानो अक्षरमा लेखेर वा लेखाएर तअ्वीज (जन्त्र) को रुपमा घाँटी, पाखुरा र हात आदिमा बाँध्छन् र यो आस्था राख्दछन् कि यसो गर्नाले रोगबाट मुक्ति प्राप्त हुन्छ । वास्तवमा यो

The Ummah Technology Mission

उनीहरुको भ्रम हो । पवित्र कुर्आन पढ्न र त्यस अनुसार कर्म गर्नाले मानिसको आत्मालाई वास्तविक शान्ति प्राप्त हुन्छ । तअ्वीज (जन्त्र) बाँध्नाले कदापि मानिसको कल्याण हुनछैन । बरु कतिपय पटक तअ्वीज (जन्त्र) लाई खोलेर हेर्दा त्यसमा कुर्आनको नाममा चामल, कालो धागो र अन्य थुप्रै प्रकारका चीजहरु भएको थाहा पाइएको छ । फेरि यदि वास्तविकता यस्तो छ भने यसबाट निको हुनुको आस्था राख्नु शिर्क (अल्लाहको हक-अधिकारमा अरुलाई समावेश गर्नु) हुन्छ । जस्तै हदीसमा छ : "जसले तअ्वीज बाँध्यो, उसले शिर्क गऱ्यो ।"

(हदीसको संग्रह : मुस्नद अहमद)

स्पष्ट रहोस् कि शिर्क सबभन्दा ठूलो पाप हो । यसर्थ यदि कसैको मृत्यु शिर्कको नै अवस्थामा भएको छ भने अल्लाहले त्यसलाई कहिल्यै पनि क्षमा गर्नुहुन्न ।

पवित्र कुर्आन र विज्ञान :

पवित्र कुर्आन र विज्ञान छुट्टाछुट्टै हुन् । पवित्र कुर्आन अल्लाहको वाणी हो, जबकि विज्ञान मानिसहरुको अनुसन्धानको प्रतिफल हो । जसमा वैज्ञानिकहरुलाई कहिले सफलता प्राप्त हुन्छ भने कहिले असफल हुन्छन् । एउटा वैज्ञानिकले साह्रै कठिन परिश्रम गरेर केही अनुसन्धान गर्छ तर केही वर्षपछि अन्य अर्को वैज्ञानिकहरुले आ-आफ्ना अनुसन्धान बमोजिम उक्त अनुसन्धानहरुमध्ये कतिपय धारणालाई असत्य ठहऱ्याउँछन् । जस्तै "के मानिस बाँदरबाट जन्मेको प्राणी हो ?" आदि दृष्टिकोणको वास्तविकता प्रष्ट भइसकेको छ । तर पवित्र कुर्आनमा नत्र कुनै परिवर्तनको खाँचो छ र न कसैले यसमा परिवर्तन नै गर्नसक्छ । साथै यसका सम्पूर्ण सन्देश आ-आफ्ना ठाउँमा सदासर्वदाका लागि सत्य-तथ्य छन् ।

अर्को कुरा के हो भने मानिसको जन्म अल्लाहको कृपाले वीर्यको माध्यमले हुन्छ । त्यो वीर्य आमाको गर्भाशयमा कति दिनसम्म नुत्फा (वीर्य) कति दिनसम्म अलका (ढिक्को रगत) र कति दिनसम्म मुज्गा (मासुको डल्लो) को रुपमा परिवर्तन हुन्छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमले अल्लाहको मार्गदर्शन बमोजिम आजभन्दा लगभग १४०० वर्ष अघि नै यसलाई प्रष्ट पार्नुभएको थियो, जबकि वैज्ञानिकहरु मात्र केही वर्षअघि अनुसन्धान गरी त्यहाँसम्म पुग्नमा सफल भएका छन् । अल्लाहु अक्बर !

यसर्थ हाम्रो मार्गदर्शक पवित्र कुर्आन हो विज्ञान होइन । तर विज्ञानले पवित्र कुर्आनले भविष्यवाणी गरेका केही वास्तविकतालाई प्रमाणित गर्छ भने त्यसबाट अझ इस्लाम धर्मको वास्तविकता प्रष्ट हुन्छ । अन्यथा पवित्र कुर्आन आफ्नो स्थानमा सत्य-तथ्य ग्रन्थ हो । जसमा शङ्काको कुनै आवश्यकता छैन । किनकि हामी सबैका स्रष्टा अल्लाह तआलाले नै भन्नुभएको छ:

"ذلك الكتب لاريب فيه" (سورة البقرة /2)

"त्यो (पवित्र कुर्आन) यस्तो ग्रन्थ हो जसमा कुनै शङ्का छैन ।"

The Ummah Technology Mission

पवित्र कुर्‌आनको महत्व एउटा अर्को दृष्टिकोणले:

मानिसले आफूले तयार पारेको नियम-कानून तथा विधि-विधानको आदर-सम्मान गर्छ । त्यसलाई सुरक्षित स्थानमा सम्मानतापूर्वक राख्छ र त्यस बमोजिम जीवनयापन गर्न प्रयासरत रहन्छ । जबकि हामीसँग अल्लाहले हाम्रो कल्याणका लागि नै रचेको सत्य-तथ्य संविधान पवित्र कुर्‌आनको रुपमा छ । जसमा लाभ नै लाभ छ । यसर्थ अल्लाहको वाणी पवित्र कुर्‌आनको सम्बन्धमा हाम्रो दायित्व के कस्तो हुनुपर्‍यो ? र हामी यसका हक-अधिकार र आदर-सम्मान कसरी गर्नसक्छौं ? यो हाम्रो आजको सबभन्दा महत्त्वपूर्ण प्रश्न हो ।

पवित्र कुर्‌आनको अवतरण पढ्न र त्यस बमोजिम कर्म गर्नका लागि भएको छ । यसर्थ हामीमाथि अनिवार्य हुन्छ कि पवित्र कुर्‌आनको पठन-पाठन गरौं, यसलाई ध्यानपूर्वक दिन-रात पढौं, साथै अर्थ बुझ्न प्रयास गरौं, पवित्र कुर्‌आनमा लुप्त रहस्यहरुलाई जानौं, श्लोकहरुको परिभाषामाथि चिन्तन-मनन गरौं, पहिलाका समुदायहरुका सर्वनाशको वर्णन आउँदा अल्लाहसित प्रायश्चित गरौं र उनीहरुले गरेको पापको नजिक पनि नजाऔं । अल्लाहका आज्ञाकारी भई शान्तिपूर्ण जीवन व्यतीत गरौं, उहाँको आज्ञा उल्लंघनबाट स्वयं बचौं र अरुहरुलाई पनि बचाऔं । पवित्र कुर्‌आनको तालिम विरुद्ध हानिकारक तथा मानवघातक क्रियाकलापमा संलग्न नहोऔं । प्रत्येक प्रकारका पाप, अपराध, अत्याचार, व्यभिचार, दमन, शोषण, गलत रणनीति र दानवीय मार्गलाई त्यागी असल क्रियाकलापमा संलग्न भई अल्लाहलाई प्रसन्न पारौं र सदा-सर्वदाका लागि स्वर्गका पात्र बनौं । यसैमा सम्पूर्ण मानव समाजको सांसारिक तथा पारलौकिक कल्याण छ । जस्तै अल्लाह तआलाले भन्नुभएको छ :

"الذين آتيناهم الكتب يتلونه حق تلاوته اولئك يؤمنون به ومن يكفربه فأولئك هم الخاسرون" (سورة البقرة /121)

"ती व्यक्तिहरु जसलाई हामीले ग्रन्थ प्रदान गर्‍यौं, त्यसलाई जस्ताका त्यस्तै पढ्छन्, उनीहरु नै त्यसमाथि आस्था राख्छन् र यसलाई नकार्नेहरु हानिमा छन् ।"

पवित्र कुर्‌आन पढ्नु अधिका केही आवश्यक कुराहरु :

पवित्र कुर्‌आनबाट हामी कसरी पूर्णरुपमा लाभान्वित हुनसक्छौं ? यसमा लुप्त रहस्यहरुलाई कसरी खोज्न सक्छौं ? र यसले हामीमाथि आफ्नो प्रभाव कसरी पार्नसक्छ ? यस प्रकारका कुराहरुको सन्दर्भमा निम्नलिखित बुँदाहरुलाई ध्यानमा राखि त्यस बमोजिम कर्म गर्नाले इन्शाल्लाह पर्याप्त प्रतिफल तथा लाभ प्राप्त हुनेछ ।

(१) सर्वप्रथम कुरा यो हो कि हृदयदेखि नै पूर्णरुपमा यो आस्था राख्नुपर्छ कि पवित्र कुर्‌आन अल्लाहको अनुपम कथन हो । जसलाई उहाँले मानव समाजको कल्याणका लागि जिब्रीलद्वारा २३ वर्षको लामो अवधिमा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लममाथि आवश्यक अनुसार अवतरित गर्नुभयो ।

(२) आत्माको शुद्धीको साथ-साथै शरीरलाई पवित्र राख्नु ।

The Ummah Technology Mission

(३) शरीर, वस्त्र र स्थानको पवित्रतापछि पवित्र कुर्आन पढ्नुअघि वुजू गर्नु ।

(४) संभव छ भने दतिवन गर्नु, किब्लातर्फ अनुहार गरी राम्ररी बस्नु र पवित्र कुर्आनलाई भूईंमा नराख्नु आदि ।

(५) पवित्र कुर्आन पढ्दा यसतर्फ ध्यान दिनुपर्छ कि तपाईं अल्लाहका वाणीहरु पढिराख्नुभएको छ र अल्लाहले अरुहरुलाई मार्गदर्शन गरे जस्तै तपाईंको पनि मार्गदर्शनका लागि यसलाई अवतरित गर्नुभएको छ ।

(६) अरवी भाषा सिक्नु किनभने अरबी भाषामा यदि तपाईं पवित्र कुर्आन पढ्नुहुन्छ भने त्यसको प्रभाव छुट्टै हुन्छ र अक्षरहरुको उच्चारण पनि सजिलैसँग गर्न सकिन्छ ।

(७) अरबी भाषा आउँदैन भने सकेसम्म चाँडै अरबी भाषा सिक्नुपर्छ अन्यथा पवित्र कुर्आनको अनुवाद तथा परिभाषा पढेर पवित्र कुर्आनबाट लाभ प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

(८) अरबी भाषा थाहा भएको अवस्थामा पनि पवित्र कुर्आनको अनुवाद र व्याख्या पढ्नु र त्यसमा चिन्तन-मनन गर्नु लाभदायक हुनेछ ।

(९) पवित्र कुर्आनलाई दिन-रातमा जतिखेर पनि पढ्न सकिन्छ तर खासगरि रातिमा एकान्तको अवस्थामा ध्यानपूर्वक पढ्नु सर्वोत्तम हुनेछ ।

(१०) पवित्र कुर्आनमा वर्णित घटना, अनुकम्पा तथा दण्ड-सजाय तर्फ ध्यान आकर्षण गर्नुपर्छ । उदाहरणको लागि फ़िरऔनलाई संसारमा अल्लाह तआ़लाले के-कति धन-अधिकार प्रदान गर्नुभएको थियो तर उसले अल्लाहको आज्ञा उल्लंघन गऱ्यो र मूसा अलैहिस्सलाम र उहाँको समुदायलाई नानाथरी प्रकारले दण्ड दिने प्रयास गर्दैरहयो अनि अल्लाहले उसलाई अन्ततः समूद्रमा डुवाइदिनु भयो र सम्पूर्ण संसारवासीहरुको मार्गदर्शनका लागि त्यसको शवलाई संसार बाचुञ्जेल सुरक्षित राख्न आफैं जिम्मेवारी लिनुभयो । यसर्थ फिरऔनको मृत्युको कैयन हजार वर्षपछि आज पनि उसको शव मिश्रमा सुरक्षित छ र संसार बाचुञ्जेल सुरक्षित रहनेछ । जबकि संसारका अन्य कति ठूला-ठूला मानिसहरुको मृत्युपछि मानिसहरुले तिनको शवलाई सुरक्षित राख्न अत्यन्तै प्रयास गरे तर आफ्नो योजनामा असफल भई केही वर्षपछि तिनलाई फ्याँकिदिए ।

पवित्र कुर्आनकै पानाबाट :

पवित्र कुर्आनमा के-कस्ता आदेश-निर्देश तथा रहस्यहरु छन् तिनलाई त आफैं पढेर सकेसम्म खोज्न सक्नुहुन्छ । जति यसमा चिन्तन-मनन गर्नुहुन्छ त्यति नै यसमा भएका ईश्वरीय आदेशहरु प्रष्ट हुँदै जान्छन् । उदाहरणका लागि तल संक्षेपमा केही आयतको नेपाली अनुवाद प्रस्तुत गरिएको छ । यिनलाई ध्यानपूर्वक पढ्नुहोस् ।

The Ummah Technology Mission

(१) "के तिनीहरु पवित्र कुर्आनमाथि सोच-विचार गर्दैनन् ? यदि यो अल्लाह तआलाको अतिरिक्त अन्य कसैको तर्फबाट अवतरित भएको भए अवश्य यसमा धेरै विरोधभासहरु पाउँथे ।" (सूरह अन्-निसा/८२)

(२) "...निःसन्देह जसले कुनै निर्दोष व्यक्ति वा धर्तीमा दङ्गा-फसाद नमच्चाउने मानिसको हत्या गऱ्यो भने त्यो यस समान छ कि उसले सम्पूर्ण मानवजातिकै हत्या गऱ्यो तर जसले कसैको ज्यान बचायो भने मान कि उसले मानिसहरुलाई नै जीवन दान गऱ्यो ।" (सूरह अल्माइदा/३२)

(३) "रमजानको महिना त्यो महिना हो जसमा पवित्र कुर्आन अवतरित गरियो, यो सम्पूर्ण मानिसहरुका निम्ति मार्गदर्शन हो, यसमा सत्य-असत्यबीच फरक छुट्याउने स्पष्ट प्रमाणहरु छन्..... । (सूरह अल बकरह/१८५)

(४) "(अल्लाहबाहेक) प्रत्येक प्राणीले मृत्युको स्वाद चाख्नेछ र महाप्रलयको दिन तिमीहरुलाई आ-आफ्ना कर्मको जस्ताका त्यस्तै प्रतिफल दिइनेछ, परन्तु जसलाई नरकबाट मुक्ति प्रदान गरियो र स्वर्गमा प्रवेश गराइयो भने त्यो वास्तवमा सफल भयो र सांसारिक जीवन त मात्र धोकाको सामग्री हो ।" (सूरह आले इमरान/१८५)

(५) "निःसन्देह अल्लाहको नजिक स्वीकार्य धर्म इस्लाम नै हो....।" सूरह आले इमरान/१९) र सूरह आले इमरानमै आयत नं. ८५ मा छ : "र जसले इस्लामबाहेक अन्य धर्मलाई रोज्छ भने त्यो स्वीकार गरिने छैन र उ परलोकमा घाटा उठाउनेहरुमध्ये हुनेछ ।"

नेपाली भाषामा अनुवाद तथा व्याख्याको आवश्यकता:

आज नेपालका अधिकांश मुस्लिम दाजुभाइ तथा दिदी-बहिनीहरुलाई अरबी भाषा राम्ररी पढ्न आउँदैन । कारण जेसुकै होस् यो वास्तविक कुरा हो कि नेपालका मुस्लिमहरु वर्तमानसम्म पर्याप्त संख्यामा अशिक्षित, इस्लामी प्रारम्भिक ज्ञानबाट अनभिज्ञ, धार्मिक क्रियाकलापमा पिछडिएका र पवित्र कुर्आन र सही हदीसको तालिमबाट अति नै टाढा छन् । अर्को केही अरबी भाषामा ठूला-ठूला अक्षरमा लेखेका सानातिना प्रार्थना, पवित्र कुर्आन र सही हदीसका केही भाग पढ्नका लागि त पढ्छन् तर तिनका अर्थ र परिभाषालाई बुझ्न सक्दैनन् ।

यो कति दुखको कुरा हो कि पवित्र कुर्आनका प्रथम अवतरित श्लोकहरुमा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमलाई पढ्न आदेश दिइयो, जबकि त्यति बेला मक्का र त्यसको वरिपरिमा पाप नै पाप हुन्थ्यो । मानिसहरु रक्तपातमा लतपत र चोरी डकैतीमा अग्रसर थिए, एक-अर्काका हक-अधिकार हनन गर्थे, छोरीलाई बाल्यकालको अवस्थामा खाल्टो खनेर त्यसमा तिनलाई जीवित नै फ्याँकिदिन्थे । जथाभावी रुपमा जीवन व्यतीत गर्थे, गरीबले पाप गरेमा दण्ड दिइन्थ्यो तर धनीले त्यही पाप गर्दा उसलाई केही पनि हुँदैनथ्यो । बरु यो भन्दा पनि दुखको कुरा यो थियो कि मानिसहरुले आफ्नो वास्तविक स्रष्टा तथा पालन-पोषणकर्तालाइ बिर्सेर नानाथरी

The Ummah Technology Mission

प्रकारका जीव-जन्तु तथा रुख-बिरुवाको पूजा-पाठ गर्थे र मृत्युपश्चात प्राप्त हुने पुनर्जीवनमाथि विश्वास नै गर्दैनथे । अल्लाहको पवित्र घर काबामा मूर्तिहरुको पूजा-पाठ हुन्थ्यो । यो भन्दा अझ ठूलो पाप के हुनसक्छ कि मानिसहरु एकेश्वरवादको सत्य-तथ्य मार्ग त्यागी बहुईश्वरवादको मार्गमा लागि पथभ्रष्ट भइसकेका थिए। त्यस्तो पनि दुखद अवस्थामा अल्लाह तआ़लाले मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लममाथि शिक्षा सम्बन्धी पवित्र कुर्आनका सर्वप्रथम पाँच आयत अवतरित गरी उहाँलाई सर्वप्रथम शिक्षा प्राप्तिका आदेश दिनुभयो । अल्लाह नै सर्वज्ञाता हुनुहुन्छ । अनि जब उहाँका अनुयायीहरु शिक्षा प्राप्त गर्नथाले, सत्य-असत्यमा विभिन्नता जान्न प्रयासरत भए र शिक्षित भई ज्ञानको आधारमा जीवनयापन गर्नथाले त आफैं सम्पूर्ण प्रकारका पाप, अपराध, अत्याचार र अन्याय आदि सखाप हुनलाग्यो । चोरी डकैती जस्ता कुकर्मलाई पनि मानिसहरुले त्याग्न थाले । यहाँसम्मकि महिलाहरुलाई बाटो-घाटोमा कसैले बाधा-विघ्न पार्दैनथ्यो । अमन कायम भयो, आत्मालाई शान्ति प्राप्त भयो र मानव समाजको उन्नति हुनलाग्यो र ती मानिसहरु नै सम्पूर्ण अरबदेशमाथि शासन गर्नथाले । नबी सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमले सत्य भन्नुभएको छ :

"إن الله يرفع بهذا الكتب أقواما ويضع به الآخرين"مسلم

"अल्लाहले यस ग्रन्थको आज्ञापालन गर्नाले कतिपय समुदायलाई उच्चतम प्रदान गर्नुहुन्छ, तर अन्य केहीलाई यसको आज्ञा उल्लंघन गर्नाले ध्वस्त गरिदिनु हुन्छ ।"

यसर्थ आजको हाम्रो सबभन्दा ठूलो आवश्यकता यो हो कि हामी पवित्र कुर्आन पढौं, त्यसको अर्थ र परिभाषा पवित्र कुर्आन र सही हदीसहरुको आधारमा जान्ने प्रयास गरौं । जसलाई अल्लाहले मानव समाजको मार्गदर्शनका लागि अवतरित गर्नुभएको छ ।

यस प्रकारका नै आवश्यकता पूर्तिका लागि नेपाली भाषामा पवित्र कुर्आनको अनुवाद तथा व्याख्या गराइएको छ। आदरणीय शैख रजाउल्लाह पुत्र रहमतुल्लाह मदनी अध्यक्ष "सलफी वेलफेयर एण्ड एजुकेशनल सोसाइटी" ले यसका लागि अत्यन्तै कडा परिश्रम गरी पवित्र कुर्आनको नेपाली भाषामा अनुवाद तथा व्याख्या गराउनुभएको छ। अल्लाहले उहाँलाई लोक तथा परलोक दुबैमा यसका पुण्य प्रदान गरून् ।

प्रो. मोहम्मद हारुन अन्सारी साहेबले दिनानुदिन साह्रै कठिन परिश्रम गरी "तफ़सी अहसनुल बयान" हिन्दी संस्करणलाई नेपालीमा (व्याख्यासहित अनुवाद) रुपारन्तरण गरि इस्लाम धर्मको सेवामा ठूलो योगदान दिनुभएको छ । अल्लाहले उहाँलाई स्वस्थ राखि अझ इस्लाम धर्मको सेवा गर्ने शुभ अवसर प्रदान गरून् र यसका पर्याप्त प्रतिफल लोक र परलोकमा उहाँलाई देऊन् ।

The Ummah Technology Mission

अनुवाद तथा व्याख्याको सन्दर्भमा :

(१) पवित्र कुर्‌आन र सही हदीसको आधारमा व्याख्या गरिएको छ।

(२) आवश्यक अनुसार आस्था, इतिहास र गर्नुपर्ने प्रार्थनाको परिभाषा गरिएको छ।

(३) पवित्र कुर्‌आनका आयत वा हदीस लेख्दा त्यसका श्रोतहरु दिइएका छन्।

(४) हदीस जईफ अर्थात् निम्नस्तरको भएमा स्पष्ट पारिएको छ।

(५) गलत धारणा तथा आस्थाको खण्डन गरिएको छ।

(६) आयतमा वर्णित गाह्रो शब्दहरुको सर्वसाधारणहरुले बुझ्ने खालको अर्थ लेखिएको छ।

(७) सहावा तथा ताबेईनवाट प्रमाणित व्याख्यालाई नै प्राथमिकता दिइएको छ।

(८) आवश्यक अनुसार सूरहहरुको लाभ सम्वन्धी हदीस उल्लेख गरिएको छ।

(९) कुनै घटनाको वर्णन गर्दा प्रमाणित पुस्तकहरुलाई नै आधार वनाइएको छ।

(१०) सर्वसाधारणले बुझ्ने खालको भाषा प्रयोग गरिएको छ आदि इत्यादि।

अल्लाहको अपार कृपाले म यसलाई शुरुदेखि अन्तिमसम्म पढेको छु। अनि आवश्यक अनुसार कतिपय ठाउँमा सानो टिप्पणी र केही प्रचलित गलत धारणाको खण्डन पनि गरेको छु। आशा गरिन्छ कि यसबाट सर्वसाधारणलाई इस्लामको वास्तविक आस्था, शिक्षा र पवित्र कुर्‌आनको मधुर सन्देश बुझ्नमा केही सहयोग प्राप्त होला। तापनि मानवताको कारणले हुनसक्छ कि कतिपय ठाउँमा अझ पनि केही सानातिना त्रुटि बाँकि नै होला, यसर्थ पाठक वर्गसित हार्दिक अनुरोध गरिन्छ कि यदि तपाईंले यसमा त्यस्ता केही त्रुटि पाउनुभयो भने हामीलाई अवश्य जानकारी गराउनु होला। आगामी संस्करणमा इन्शा अल्लाह अवश्य त्यसलाई सच्याई लिइनेछ।

मलाई पूर्ण विश्वास छ कि यसबाट सर्वसाधारणलाई अति नै लाभ होला र साथै हाम्रो यो प्रयास पवित्र कुर्‌आनको अर्थ बुझ्न, त्यसको व्याख्या जान्न र त्यस अनुसार कर्म गर्नका लागि पनि अति सहायकसिद्ध होला।

अल्लाहले हाम्रो यस प्रयासलाई स्वीकार गरी यसबाट सम्पूर्ण मानिसहरुलाई लाभ पुऱ्याऊन् र हामीलाई कुनै पनि प्रकारले सहयोग पुऱ्याउने सम्पूर्ण साथीहरुलाई त्यसका पर्याप्त प्रतिफल प्रदान गरुन्। लोक तथा परलोक दुवैमा सबैको वास्तविक कल्याण होस् यो नै हाम्रो विन्ती छ।

विनीत

करमुल्लाह पुत्र अब्दुर रउफ मदनी

शिक्षक

इस्लामी शैक्षिक तथा सांस्कृतिक केन्द्र

औकाफ मन्त्रालय

कुवेत।

The Ummah Technology Mission

पुस्तक	:	**कुर्आन मजीद** (नेपाली अनुवाद तथा व्याख्या)
अनुवादक	:	प्रोफेसर मोहम्मद हारुन अन्सारी
प्रकाशक	:	सलफी वेल्फेयर एण्ड एजुकेशनल सोसाइटी सारस्वर-४, सप्तरी, नेपाल
सर्वाधिकार	:	प्रकाशकमा सुरक्षित
पहिलो संस्करण	:	२०५५ साल (अनुवाद)
दोस्रो संस्करण	:	२०६५ भाद्र (अनुवाद तथा व्याख्या सहित)
कम्प्युटर सेटिङ्ग तथा नेपाली टाइप	:	जाहिद कमाल अन्सारी

The Ummah Technology Mission

कुर्आन मजीदका सूरतहरुको अनुक्रम सूची

The Ummah Technology Mission

सूरतुल फ़ातिहा-१

سُورَةُ الفَاتِحَةِ

सूरः फ़ातिहा[१] मक्कामा अवतरित भयो,[२] यसमा सात आयत छन् ।[३]

(१) अल्लाह बडो दयावान अति करूणामयीको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु ।[४]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

(२) सबै प्रशंसा[५] अल्लाह सर्वलोकको पालनकर्ताको लागि छ ।[६]

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

(३) बडो दयावान अति करूणामयी छ[७]

الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ③

(४) निर्णयका दिन (क़यामत) को स्वामी छ[८]

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

(५) हामी तिम्रै इबादत (उपासना) गर्दछौं तथा तिमीसितै सहायता माँगदछौं[९]

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

(६) हामीलाई सोझो (सत्य) बाटो देखाउ[१०]

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

(७) तिनीहरुको बाटो जसमाथि तिमीले उपकार गर्‍यौ[११] तिनीहरुको होइन जसमाथि प्रकोप भयो तथा, न पथ-विचलितहरुको ।[१२]

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑦

The Ummah Technology Mission

[१] सूरः फातिहा पवित्र कुरआनको प्रथम सूरः हो । हदीसहरुमा यसको अति नै महत्व बर्णन गरिएको छ । فاتحة फ़ातिहाको अर्थ 'आरम्भ' हो, यसैले यसलाई الفاتحة अलफ़ातिहा अर्थात् 'फातिहतुल किताब' भनिन्छ । यसका अन्य कैयन् नामहरु पनि हदीसहरुबाट प्रमाणित छन्– जस्तै उम्मुल कुरआन, अस्सबउल मसानी, अल कुरआनुल अजीम, अर्रुक़िया الرقية (मंत्र), जस्तो कि एक सहाबीले एउटा विच्छीले डसेकालाई यसबाट मंत्र गर्दा त्यो व्यक्ति स्वस्थ भइहाल्यो । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सोध्नु भयो तिमीलाई कसरी ज्ञान भयो कि यो मंत्र हो ? तथा अन्य नाम छन् । यसको अर्को महत्वपूर्ण नाम الصلاة (अस्सलात) पनि हो, जस्तो कि एउटा हदीस क़ुदसीमा छ, अल्लाह तआलाको कथन छ :

«قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي».

"मैले सलात (नमाज़) लाई आफु तथा आफ्नो उपासकको बीच विभाजित गरिदिएको छु।"

(अलहदीस, सहीह मुस्लिम, किताबुल सलात)

अभिप्राय सूरः फ़ातिहा हो, जसको आधा भाग अल्लाहको स्तुति-प्रशंसा तथा त्यसको दयालुता, पालन-पोषण एवं न्याय तथा राज्यको बर्णनमा छ, तथा आधा भागमा प्रार्थना-विनय छ जुनकि उपासक अल्लाहसित गर्दछ। यस हदीसमा सूरः फातिहालाई "नमाज़बाट" व्यंजित गरिएको छ, जसबाट विदित हुन्छ नमाज़मा यसलाई पढ्नु अनिवार्य छ। जस्तो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका कथनहरुबाट राम्ररी स्पष्ट गरिदिइएको छ।

«لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَّمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ»

"त्यस व्यक्तिको नमाज़ पूरा हुँदैन, जसले सूरः फ़ातिहा पढेन"।

(सहीह बुखारी तथा सहीह मुस्लिम)

यस हदीसमा مَن (जुन व्यक्ति) साधारण शब्द हो, जसमा प्रत्येक नमाज़ी सम्मिलित छ। एक्लो होस् अथवा इमामको पछाडी मुक्तदी (अनुयायी), सिर्री (मसिनो स्वरमा) नमाज़ होस् अथवा जहरी (ठूलो स्वरको) नमाज़। अनिवार्य (फर्ज़) नमाज़ होस् अथवा नफ्ल (स्वेच्छाले) प्रत्येक नमाज़ीको लागि सूरः फ़ातिहा पढ्नु अनिवार्य छ। यसको साधारणताको समर्थन त्यस हदीसबाट हुन्छ जसमा यो उल्लेख गरिएको छ कि एक पटक फर्ज़को नमाज़मा केही सहावा पनि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसँग कुर्आन पढ्दै गरे जसको कारणले उहाँलाई पढ्न अफठ्यारो भइ हाल्यो। नमाज़ समाप्त भए पछि हजूर (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले प्रश्न गर्नुभयो : के तिमीहरु पनि साथ-साथै पढिराखेको हो ? उनीहरुले स्वीकार गरे पछि हजुर (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले भन्नुभयो :

«لَا تَفْعَلُوْا إِلَّا بِأُمِّ الْقُرْآنِ؛ فَإِنَّهُ لَا صَلٰوةَ لِمَنْ لَّمْ يَقْرَأْ بِهَا»

"तिमीहरु यसो न गर (अर्थात् सँगसँगै पढ्ने न गर) तर हो, सूरः फ़ातिहा अवश्य पढ्दै गर, किनभने यो नपढिकन नमाज़ हुँदैन" (अबूदाऊद, नसाई र तिर्मिजी) यस प्रकार अबू हुरैराले भन्नुभयो कि नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले भन्नुभयो :

«مَنْ صَلّٰى صَلٰوةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ، فَهِيَ خِدَاجٌ - ثَلَاثًا - غَيْرُ تَمَامٍ».

जसले बिना सूरः फ़ातिहा नमाज़ पढ्यो, त्यो नमाज़ अधुरो छ। तीन पटक नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले भन्नुभयो।

The Ummah Technology Mission

अबू हुरैरासित भनियो :

(إِنَّا نَكُوْنُ وَرَآءَ الإِمَامِ)

"इमामको पछाडी पनि हामी नमाज़ पढ्दछौं"

त्यसबेला हामी के गरौं ? अबु हुरैराले भन्नुभयो :

(اِقْرَأْ بِهَا فِيْ نَفْسِكَ)

'इमामको पछाडि तिमी सूर: फ़ातिहा आफ्नो मनमा पढ ।' (सहीह मुस्लिम) उपर्युक्त दुबै हदीसहरुबाट स्पष्ट भइहाल्यो, जस्तो कि कुर्आन मजीदमा छ :

﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا﴾

"जब कुर्आन पढिन्छ तब सुन र चुप रह ।"

(अल अअ़्राफ़, २०४)

तथा हदीस «وَإِذَا قَرَأَ فَأَنصِتُوا» (यदि सहीह छ) 'जब इमाम पढ्छ त्यतिखेर चुप रह' को अभिप्राय यो हो जहरी नमाज़हरुमा मुक्तदी सूर: फ़ातिहा बाहेक शेष क़िराअत (पाठन) चुप रहेर सुनोस्, इमामको साथमा न पढोस् । अथवा इमाम सूर: फ़ातिहाका आयतहरु रोकी-रोकी पढोस् ताकि मुक्तदी पनि सहीह हदीसहरुका अनुसार सूर: फ़ातिहा पढ्न सकोस्, अथवा इमाम सूर: फ़ातिहा पछि यति बेरसम्म रुकोस् कि मुक्तदीले पनि सूर: फ़ातिहा पढि हालोस् । यस प्रकार आयत तथा हदीसहरुमा الحمد لله कुनै प्रतिकूलाता हुँदैन, दुबैको पालना भइहाल्छ, जबकि सूर: फ़ातिहाबाट रोक्नाले यो कुरा सिद्ध हुन्छ कि कुर्आन र सहीह हदीसहरुमा प्रतिकूलता छ । तथा दुबैमध्ये एउटाको पालना हुन सक्तछ, एउटै समयमा दुवैको पालना, संभव छैन । यस विषयमा विवरणको लागि हेर्नुस्,'तहक़ीक़ुल कलाम',संकलन मौलाना अब्दुर्रहमान मुबारकपुरी, 'तौजीहुल कलाम' मौलाना इरशादुल हक असरी आदि । तथा हेर्नुस् सूर: आ़राफ आयत नं. २०४ को भाष्य ।

[२] यो सूर: मक्की हो । मक्की वा मदनीको अभिप्राय के हो भने जुन सूरतहरु हिजरत (१३ नवूवत) भन्दा पहिला अवतरित भए ती मक्की हुन्, चाहे तिनको अवतरण मक्कामा भयो अथवा त्यसको आस-पासमा । मदनी ती सूरतहरु हुन् जुनकि हिज़रत पश्चात अवतरित भएका हुन् चाहे मदीना अथवा त्यसका सीमावर्ती क्षेत्रहरुमा अवतरित भएका हुन् अथवा तिनीबाट टाढा । यहाँ सम्मकि मक्का तथा त्यसको आस पासमा नै किन न अवतरित भएका हुन् ।

[३] بسم الله को विषयमा मतभेद छ कि यो प्रत्येक सूर:को आयत हो अथवा प्रत्येक सूर:को आयतको अंश अथवा सूर: फ़ातिहाको एउटा आयात हो अथवा कुनै पनि सूर:को स्थायी आयत होइन । यसलाई मात्र प्रत्येक सूर:लाई छुट्याउनको निम्ति सूर:हरुको आरम्भमा लेखिन्छ ।

मक्का तथा कूफ़ाका क़ारीहरुले यसलाई सूरः फ़ातिहा सहित प्रत्येक सूरःको आयत मानेका छन् । जबकि मदीना, बसरा तथा शामका क़ारीहरुले यसलाई कुनै पनि आयतको सूरत मानेका छैनन्, सूरः नमल आयत ३० बाहेक, जसमा सर्वसम्मतिले बिस्मिल्लाहलाई بسم الله त्यसको अंश मानिएको छ । यसैप्रकार जहरी नमाज़हरुमा यसलाई उच्च स्वरले पढ्ने समबन्धमा पनि मतभेद छ । केही यसलाई उच्च स्वरमा पढ्ने कुरोलाई मान्दछन् तथा केही मसिनो स्वरमा । (फ़तहुल क़दीर) ।धेरै जसो विद्वानहरुले सानो आवाजमा पढ्ने कुरालाई प्रधानता दिएका छन्, तैपनि उच्च स्वरमा पढ्नु पनि उचित (जायज़) छ ।

[४] बिस्मिल्लाह بسم الله को आरम्भमा أقرأ अक्रओ अथवा أبدأ अबदा अथवा أتلو अतलु लुप्त छ अर्थात् अल्लाहको नामबाट पढ्दछु अथवा आरम्भ गर्दछु अथवा पाठ गर्दछु, प्रत्येक महत्वपुर्ण काम गर्ने बेलामा بسم الله बिस्मिल्लाह पढ्न माथि जोड दिइएको छ । यसकारण आदेश दिइयो कि खानु, वद्य, वजु तथा सम्भोग गर्नुभन्दा पहिले बिसमिल्लाह पढ, तैपनि पवित्र कुरआन पढ्ने समयमा औज़ुबिल्लाह मिनश्शैतानिर्ररजीम أعوذ بالله من الشيطان الرجيم पढ्नु अनिवार्य छ ।

﴿ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴾

"पवित्र कुरआन पढ्न थाल्दा धिक्कृत शैतानदेखि अल्लाहको शरण माँग ।"(*अन्नहल, ९८*)

[५] अल्हमदु الحمد मा ال (अल) 'सर्व' अथवा विशेषको अर्थमा छ, अर्थात् सम्पूर्ण प्रशंसाहरु अल्लाहका लागि छन् अथवा त्यसैको लागि विशेष छन्, किनकि वास्तवमा प्रशंसाको पात्र तथा योग्य मात्र अल्लाह तआला नै छ । कसैमा कुनै राम्रो गुण एवं अर्हता छ भने, त्यो पनि अल्लाहले नै सृष्टि गरेको छ । अतः स्तुति तथा प्रशंसाको पात्र पनि त्यही नै छ । अल्लाह (الله), यो अल्लाहको बाचक संज्ञा हो । यसको प्रयोग अरु कसैको लागि बैध छैन । الحمد لله 'अल्हमदुलिल्लाहे' यो कृतज्ञता प्रकट गर्ने शब्द हो । यसको हदीसहरुमा बडो प्रधानता वर्णन गरिएको छ, एक हदीसमा لا إله إلا الله (ला इलाहा इल्लल्लाहा) लाई सर्वोत्तम स्मरण तथा الحمد لله (अल्हमदुलिल्लाह) लाई सर्वोत्तम प्रार्थना भनिएको छ । (*तिर्मिजी, नसाई आदि*) । सहीह मुस्लिम तथा नसाईको हदीसमा छ । الحمد لله تملأ الميزان - الحمد मीज़ान (तुला) लाई भरिदिन्छ । यसकारण एक हदीसमा वर्णन छ कि अल्लाह यसलाई रुचाउँछ कि प्रत्येक खाने तथा पिउने कुरामा उपासकले अल्लाहको हम्द (कृतज्ञता) प्रकट गरोस् ।

[६] رب (रब), अल्लाहका शुभ-नामहरु मध्ये एउटा नाम हो । यसको अर्थ हो, प्रत्येक वस्तुको सृष्टि गरी त्यसका आवश्यकताहरुलाई सुलभ गराउनेवाला तथा त्यसलाई पूर्णतासम्म पुऱ्याउनेवाला । यसको प्रयोग अरु कसैको लागि वैध (जायज़) छैन । عالمين आलमीन عالم आलम (लोक) को बहुबचन हो, त्यसो त सम्पूर्ण सृष्टिको संयोगलाई आलम भनिन्छ, यसकारण यसको बहुबचन ल्याइँदैन, किन्तु त्यसको पूर्ण पालनकर्ता हुने कुरोलाई प्रकाशित गर्नको निम्ति, 'आलम' को पनि बहुवचन

The Ummah Technology Mission

प्रयोग गरिएको छ, जसबाट अभिप्रेत सृष्टिका अलग-अलग जातिहरु छन्, जस्तो जिन्नको आलम, मानव जातिको आलम, फरिश्ताहरुको आलम, जीव-जन्तुको आलम; पंक्षीहरुको आलम आदि। यी सबैका आवश्यकताहरु एक-अर्कासित भिन्न छन्, किन्तु رب العالمين (समस्त जगत्को प्रभु) सबैका आवश्यकताहरु, उनीहरुको स्थिति, स्थान, उनीहरुको प्रकृति तथा शरीरको अनुसार उपलब्ध गराउँछ ।

[७] رحمن (*रहमान*) फअ्लानको आधार (ओज़न) तथा رحيم (*रहीम*) फईलको ओज़नमा छ, दुबै अत्युक्तिका रुप हुन् । यी दुबैमा अधिकता तथा नित्यताको अर्थ पाइन्छ, अर्थात् अल्लाह तआ़ला अति दयानिधि छ । त्यसको यो गुण त्यसका अन्य शुभ गुणहरु जस्तै नित्य छ । केही विद्वानहरुको भनाई छ कि रहमानमा, रहीमको अपेक्षा अधिक (धेरै) अत्युक्ति छ । यसैकारण (रहमानुद्दुनिया वल आख़िरा) رحمن الدنيــا والآخــرة भनिन्छ अर्थात् संसार र अन्तिम दिन दुबैको रहमान संसारमा उसको दया सर्वसाधारणको लागि छ, जसबाट विना विशेषता काफ़िर तथा मुसलमान सबै लाभान्वित भइराखेका छन् । तथा परलोकमा त्यो मात्रै रहीम हुनेछ, अर्थात् त्यसको दया मात्रै ईमानवालाहरुको लागि विशेष हुनेछ ।

[८] संसारमा पनि यद्यपि कर्म-दण्डको क्रम एक सीमा सम्म प्रचलित रहन्छ तैपनि यसको पूर्ण अविभीव परलोकमा हुनेछ तथा अल्लाह तआ़लाले प्रत्येकलाई त्यसको राम्रो तथा नराम्रो कर्मको पूर्ण पुरस्कार अथवा दण्ड दिनेछ । यसैप्रकार संसारमा कैयन् मानिसहरुको पासमा साधनहरुका आधीन अधिकार हुन्छन् तर परलोकमा सबै अधिकारको स्वामी मात्र तथा मात्र परमेश्वर (अल्लाह तआ़ला) नै हुनेछ । अल्लाहले त्यस दिन भन्नेछ : لمن الملــك اليــوم (आज कसको राज्य छ ?) अनि त्यसैले उत्तर दिनेछ لله الواحد القهار (केवल एक प्रभुत्वशाली अल्लाहको)

﴿ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْـًٔا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ ﴾

"त्यस दिन कुनै व्यक्ति कसैको लागि अधिका.र प्राप्त हुने छैन, सबै कुराहरु अल्लाहका हाथमा हुनेछन् ।" *(अल इन्फतार)*

[९] इबादतको अर्थ हो, कसैको प्रसन्नताको लागि अति विनम्रता, विवशता तथा विनयको प्रदर्शन, तथा इब्ने कसीरको कथनानुसार धर्ममा पूर्ण-प्रेम, विनम्रता तथा भयको संग्रहको नाम हो अर्थात् जो संग प्रेम पनि होस् तथा त्यसको शक्तिको अगाडि लाचारी तथा विवशताको प्रदर्शन पनि, तथा साधनहरु अथवा अप्रत्यक्ष साधनबारे त्यसको पकडको भय पनि होस् । सोझो वाक्य نعبدك و نستعينك (हामी तिम्रो आराधना गर्दछौं तथा तिमीसित सहायता माँगदछौं) किन्तु अल्लाहले यहाँ दोस्रो कारकलाई क्रियाभन्दा पहिले गरेर ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ आदेश गऱ्यो । उद्देश्य विशेषता पैदा गर्नु हो, अर्थात् हामी तिम्रै उपासना गर्दछौं तथा तिमीसित नै सहायता चाहन्छौं । आराधना अल्लाह बाहेक कुनै अर्कोको वैध छैन

न सहायता नै कोहीसँग माग्नु जायज (मान्य) छ । यी शब्दहरुबाट शिर्कको ढोका बन्द गरिदिइएको छ, तर जसको हृदयमा शिर्कको रोग पसिसकेको छ, त्यो बिना साधन तथा साधना हानि सहायता चाहनुको अन्तरलाई अन्देखि गरेर जनतालाई भ्रममा पारिदिन्छन् तथा भन्दछन्, हेर हामी रोगी हुँदा डाक्टरको सहायता लिन्छौं, पत्नीसित सहायता माँग्दछौं, ड्राइवर (चालक) तथा अन्य व्यक्तिहरुबाट सहायता लिन्छौं । यसप्रकार उनीहरु यो विश्वास दिलाउँछन् कि अल्लाहबाहेक अरुको सहायता माँग्नु बैध छ । हुन त साधना, हानि एक-अर्कासित सहायता चाहनु र गर्नु शिर्क होइन । यो त अल्लाहले बनाएको व्यवस्था हो, जसमा सारा काम प्रत्यक्ष साधनहरुका अनुकुल नै हुन्छन् । यहाँसम्मकि अम्बिया (नबीहरु) पनि मानिसहरुको सहायता प्राप्त गर्दछन्, ईशदूत ईसा (अलैहिस्सलाम) ले भन्नुभयो :

﴿مَنْ أَنصَارِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾

"अल्लाहको धर्मको निम्ति को मेरो सहायक छ ?" *(अस् सफ्फ)*

तथा अल्लाह तआलाले ईमानवालासित भन्नुभयो :

﴿وَتَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ﴾

"पुण्य तथा संयमका कामहरुमा एक-अर्कालाई सहायता गर ।"

(अल–मायेदा, २)

स्पष्ट छ कि यो परस्पर सहायता न निषेध छ न शिर्क बरु अभीष्ट एवं प्रशंसनीय छ । यसको पारिभाषित शिर्कसित के सम्बन्ध ? शिर्क त यो हो कि यस्तो व्यक्तिसित सहायता माँगियोस् जो देखापर्ने साधनहरुलाई दृष्टिगत गर्दा सहायता गर्न सक्दैन जस्तो कुनै मरेकालाई सहायताको लागि पुकार्नु, त्यसलाई दुःखहारी तथा कार्यक्षम सम्झनु, त्यसलाई हानिकारक तथा लाभदायक मान्नु, टाढा तथा समीपस्थ प्रत्येकको गुहार सुन्ने क्षमतासित युक्त स्वीकार गर्नु । यसको नाम हो बिना (उपरो) साधनहरुद्वारा सहायता चाहनु, तथा जस्तो ईश्वरीय गुणहरुसित युक्त मान्नु, यसैको नाम शिर्क हो जुन अवलिया (धर्मात्माहरुको) प्रेमको नाममा मुसलमान देशहरुमा व्याप्त छ । أعاذنا الله منه

The Ummah Technology Mission

तौहीदका तीन भेद

यस अवसरमा तौहीदको तीन प्रकारको पनि संक्षिप्त बर्णन गर्नु उचित देखिन्छ। यी भेद हुन् : (क) तौहीद रुबूबियत (ख) तौहीद उलूहियत (ग) तौहीद अस्मा व सिफात

(क) – ***"तौहीद रुबूबियत"*** को अभिप्राय यो हो कि यस विश्वको विधाता, स्वामी, अन्नदाता तथा व्यवस्थापक मात्र अल्लाह हो। यस तौहीद (एकेश्वरवाद) लाई नास्तिक, अनिश्वरवादीहरू बाहेक सबै मान्दछन्। यहाँ सम्मकि मिश्रणवादी (मुश्रिकीन) पनि यसलाई स्वीकार गर्दछन् तथा भनिराखेका छन्, जस्तो कि पवित्र कुरआनले बहुदेववादीहरुले स्वीकार गरेको वर्णन यसरी गरेको छ :

﴿ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴾

हे (पैगम्बर !) यिनीहरुसित प्रश्न गर्नुस् कि तिमीलाई आकाश र धर्तीमा जीविका कसले प्रदान गर्दछ अथवा (तिम्रा) कान र आँखाहरुको स्वामी को हो तथा निर्जीवबाट जीव एवं जीवबाट निर्जीवलाई कसले सृष्टि गर्दछ तथा सांसारिक कार्यहरुको व्यवस्था कसले गर्दछ ? तुरुन्त भनिदिनेछन् कि अल्लाह। (अर्थात्) यी सबैको कर्ता अल्लाह हो। *(सूर: यूनुस-३१)*

अन्य ठाउँमा अल्लाहको आदेश छ :

﴿ وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ﴾

"यदि तपाईं उनीहरुसित प्रश्न गर्नुहुन्छ कि आकाश तथा धर्तीको रचयिता को हो ? त अवश्य भन्नेछन् कि अल्लाह।" *(अज् जुमर -३८)*

एउटा अर्को ठाउँमा अल्लाहको कथन छ :

﴿ قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾

"यदि तपाईंले उनीहरुसित प्रश्न गर्नुहुन्छ कि धर्ती तथा धर्तीमा जे-जति छ, यी सबै कसका हुन् ?"

﴿ قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴾

"सातवटै आकाश तथा महासिंहासन (अर्श) को स्वामी को हो ?"

The Ummah Technology Mission

﴿قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

"प्रत्येक वस्तुको राज्य कसको हातमा छ तथा उ सबलाई शरण दिन्छ, उसको दाँजोमा कोही शरण दिनेवाला छैन ।"

﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ﴾

"ती सबैको उत्तरमा यही भन्ने छन् कि अल्लाह अर्थात् यी सबै कार्य अल्लाहकै हुन् ।" (अल-मूमिनून, ८४-८९) आदि आयतहरु ।

(ख)- ***"तौहीद उलूहियत"*** को अभिप्राय यो हो कि उपासनाको योग्य सबै प्रकारले मात्र अल्लाह तआला हो, तथा इबादत (उपासना) प्रत्येक त्यो कार्य हो जुनकि कुनै विशेष व्यक्तिलाई प्रसन्न गर्न अथवा त्यसको अप्रसन्नताको भयले गरिन्छ । यसमा नमाज़, रोजा (ब्रत), हज़, जकात मात्र यही उपासना होइन बरु कुनै व्यक्ति विशेषसँग प्रार्थना विनय गर्नु, उसको नाममा प्रसाद तथा अन्य भेंट चढाउनु, उसको अगाडी हाथ बाँधेर उभिनु, त्यसको परिक्रमा गर्नु, उसित आशा, भय गर्नु आदि पनि उपासना हो । तौहीद उलूहियत यो हो कि ती सबै कार्य अल्लाहकै लागि गरियोस् । (परन्तु प्रकट साधनहरुका अनुसार जीवित मानिसहरुसित लाभ अथवा भय, तौहीदको विपरीत छैन ।) कब्र (समाधि) को पूजामा तत्पर साधारण तथा विशेष मानिसहरु यस तौहीद उलूहियतमा शिर्क गर्दछन् तथा उपरोक्त उपासनाहरु कैयौं प्रकारले उनीहरु कब्रमा गाडिएका मानिस तथा मृत धर्मात्माहरुको लागि पनि गर्दछन् ।

(ग) ***"तौहीद अस्मा व सिफात"*** को अभिप्राय यो हो कि अल्लाहका जुन संज्ञा विशेष कुरआन तथा हदीसमा वर्णित भएका छन्, उनीहरुलाई बिना कष्ट, कल्पना तथा हेरफेर (परिवर्तन) नगरी स्वीकार गरुन्, तथा त्यो गुण त्यस रुपमा कसैमा नमानून्, जस्तो उसको गुण परोक्षको ज्ञान हो अथवा त्यो टाढा र समीपबाट प्रत्येकको गुहार सुन्दछ । विश्वमा प्रत्येक रुपले अधिकार राख्दछ, यस अथवा यसप्रकारका अन्य ईश्वरीय गुणहरुमध्ये कुनै पनि गुणमा अल्लाहको अतिरिक्त कुनै नबी, वली अथवा, कुनै पनि व्यक्तिलाई सम्मिलित नगर्नु, यदि यस्तो गरिन्छ भने शिर्क हुनेछ । खेदको कुरा छ कि कब्रहरु (चिहान) का पुजारीहरुमा यो शिर्क साधारण छ । उनीहरुले अल्लाहका उपरोक्त गुणहरुमा पनि धेरै जसो भक्तहरुमा पनि सम्मिलित गरिसकेका छन् ।

१० هداية (हिदायत) का कैयन् अर्थ छन् । मार्ग देखाउनु, मार्गमा हिंडाउनु, लक्ष्यसम्म पुऱ्याइदिनु, यसलाई अरबीमा इरशाद, तौफीक, इलहाम तथा दलालतद्वारा ब्यांजित गरिन्छ, अर्थात् हामीलाई संमार्ग दर्शाइदेउ । यसमा हिंड्ने तौफीक़ देउ, यसमा अडिग गरिदेउ ताकि हामीलाई तिम्रो प्रसन्नता प्राप्त भइहालोस् । यो सोझो मार्ग मात्र बुद्धिले प्राप्त हुन सक्दैन । यो सोझो मार्ग त्यही "इस्लाम" हो जसलाई नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले संसार सामु प्रस्तुत गर्नुभयो, तथा अब जुनकि कुरआन तथा सहीह हदीसमा सुरक्षित छ ।

The Ummah Technology Mission

[११] यो صراط مستقيم (सोझो मार्ग) को व्याख्या हो कि सोझो मार्ग त्यो हो जसमा ती मानिसहरु हिंडे, जसमाथि तिम्रो अनुकम्पा भयो । यो منعم عليه समूह हो अम्बिया (सन्देष्टाहरु), शहीद, सिद्दीक (सत्यवान) तथा (महानुभावहरु) को जस्तो कि सूर: निसामा छ ।

﴿ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴾

"तथा जो अल्लाह तथा त्यसका रसूलको आज्ञापालन गर्दछन्, उनीहरु (कयामतका दिन) ती व्यक्तिहरुको साथमा हुन्छन् जसमाथि अल्लाहले उपकार गऱ्यो, अर्थात् अम्बिया, सिद्धिक, शहीद, तथा सदाचारीहरुको साथ तथा यिनीहरुको संगत अति उत्तम छ ।" *(अन्निसाअ, ६९)*

यस आयतमा स्पष्ट गरिसकिएको छ कि पुरस्कृत व्यक्तिहरुको यो मार्ग अल्लाह तथा रसूलको आज्ञापालनको मार्ग हो, न कि कुनै अरु मार्ग ।

[१२] केही हदीसहरुबाट प्रमाणित छ कि مغضوب عليهم (जसमाथि अल्लाहको प्रकोप आइपऱ्यो) बाट अभिप्राय यहुदी हुन् तथा ضالين (पथभ्रष्ट) बाट तात्पर्य नसारा (इसाई) हुन् । इब्ने अबू हातिम भन्नुहुन्छ कि भाष्यकारहरुमा यसबारे कुनै मतभेद छैन । لا اعلم خلافا بين التفسير المغضوب عليهم باليهود والضالين بالنصارى (फतहुल कदीर) । अत: सोझो मार्गमा अग्रसर भइराखेकालाई आवश्यक छ कि उनीहरु यहुदी तथा इसाईहरुको पथभ्रष्टतावाट वचेर रहुन् । यहुदको ठूलो पथभ्रष्टता यो थियो कि उनीहरु जानिबुझी सोझो मार्गमा हिंड्दैनथे अल्लाहका आयतहरुमा परिवर्तन गर्न तथा छल गर्नबाट कुनै संकोच गर्दैनथे । आदरणीय उजैरलाई अल्लाहका पुत्र भने, आफ्ना धर्मचारी तथा विद्वानहरुलाई हलाल तथा हराम (वैध-अवैध) गर्ने अधिकारी ठान्दथे । इसाईहरुको ठूलो दोष यो थियो कि ईशदूत ईसाको विषयमा अति गरे तथा उनलाई अल्लाहको पुत्र, तीनमा तेस्रो बनाइदिए । खेदको विषय छ कि मुसलमानहरुमा पनि यो पथ-भ्रष्टता व्याप्त छ, यसैकारण उनीहरु संसारमा अपमानित तथा निरादरका पात्र छन् । अल्लाह तआलाले उनीहरुलाई पथ-भ्रष्टताको खाडलबाट झिकी उद्धार गरुन् । ताकि निरादर तथा पतनको वढ्दो छायाँबाठ सुरक्षित रहन सकून् ।

सूर: फातिहाको अन्त्यमा आमीन् آمين भन्ने कुरोमा नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले वडो जोड दिनुभएको छ तथा त्यसको प्रतिष्ठाको वर्णन गर्नु भएको छ । अत: इमाम तथा मुक्तदी दुवैले آمين (आमीन्) भन्नु पर्छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम जहरी (उच्च स्वरको) नमाजहरूमा उच्च स्वरले (आमीन) भन्ने गर्नुहुन्थ्यो तथा सहावा पनि यहाँसम्मकि मस्जिद गुन्जयमान हुन्थे । (इब्ने माजा, इब्ने कसीर) यसकारण उच्चस्वरमा آمين (आमीन्) भन्नु सुन्नत तथा सहावाको कर्म रहिआएको छ । آمين (आमीन्) का बिभिन्न अर्थ वर्णन गरिएका छन् : كذالك فليكن (यस्तै होस्,) لا تخيب رجاءنا हामीलाई विफल नगर्नु तथा اللهم استجب لنا अल्लाह हाम्रो प्रार्थना स्वीकार गरिहाल ।

The Ummah Technology Mission

सूरतुल बक़रः- २

سُورَةُ البَقَرَةِ

(सूरः बक़रः[1] मदीनामा अवतरित भएको, यसमा दुई सय छयासी आयतहरू र चालीस रुकूअ छन् ।)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

अल्लाह बडो दयावान अति करुणमायीको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु ।

الٓمٓ ۝١

(१) अलिफ. लाम. मीम. ।[2]

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝٢

(२) यस किताब (अल्लाहको किताब हुने बारे) मा कुनै संदेह छैन[3], पवित्र व्यक्तिहरूलाई मार्गदर्शन गर्ने (किताब) हो ।[4]

---

[1] यस सूरःमा अगाडी गएर गाईको घटनाको वर्णन भएको छ, यसकारण यसलाई गाईको घटनावाली सूरः भनिन्छ । अरबीमा "बक़रः" गाईलाई भनिन्छ । हदीसमा यसको विशेष महत्व छ । यो पनि वर्णित गरिएको छ कि जुन घरमा यो पढिन्छ, त्यसमा शैतान प्रवेश गर्दैन पवित्र कथन छ ।

(لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، فَإِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ لَا يَدْخُلُهُ الشَّيْطَانُ)

अवतरणको आधारमा यो मदीनाका प्राथमिक समयका सूरतहरूमा पर्दछ, तर यसका केही आयतहरू 'हज्जतुल-विदाअ' (रसूल अल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमद्वारा गरिएको हज्ज़ जुनकि उहाँले आफ्नो जीवनको अन्तिम वर्षमा सम्पन्न गर्नुभयो) को समयमा अवतरित भए । इस्लाम धर्मका केही ज्ञानीहरूका अनुसार यसमा एक हज़ार सन्देश, एक हज़ार नियम र एक हज़ार मनहियात (निषेधाज्ञ) छन् । (इब्ने क़सीरद्वारा सहीह मुस्लिम आदिबाट उद्धृत)
(इब्ने क़सीर)

[2] यिनलाई अरबीमा 'हरफे मुकत्तआत' (अलग-अलग अक्षर) भनिन्छ । अर्थात् अलग-अलग पढिने अक्षर । यिनको अर्थको विषयमा कुनै प्रमाणित कथन छैन । परन्तु नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यो कुरा अवश्य भन्नु भयो कि म भन्दिन कि الٓمٓ एक अक्षर हो, बरु **'अलिफ'** एक अक्षर **'लाम'** एक अक्षर र **'मीम'** एक अक्षर हो र हरेक अक्षरमा, एक नेकी र प्रत्येक नेकी (पुण्य) को फल दस गुना छ । (तिर्मिज़ी एवं अल-हाकिम, फ़तहुल क़दीर) ।

The Ummah Technology Mission

(३) जुन मानिसहरू ग़ैब (परोक्ष) मा विश्वास गर्दछन् ।[1] र नमाज़लाई स्थापित गर्दछन्[2] एवं हामीद्वारा प्रदान गरिएका (माल) मध्येबाट खर्च गर्दछन् ।[3]

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾

[3]यसको उद्‌गम स्थल अल्लाहद्वारा हुने कुरोमा कुनै प्रकारको सन्देह छैन जस्तो कि अन्य स्थानमा कुर्आनमा छ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (अलिफ.लाम.मीम. सजद:) केही आलिमहरुले (इस्लाम धर्मका ज्ञानी गुरुहरु) भनेका छन् कि यो सन्देश नकारात्मक छ (यसमा सन्देह नगर) यसका अतिरिक्त जुन घटनाहरु वर्णन गरिएका छन्, उनीहरूको सत्यापनमा, जुन नियम वा सिद्धान्त वर्णन गरिएका छन्, तिनीहरूबाट मानवताको सफलता र मोक्ष सम्बन्धित हुनुमा र जुन सिद्धान्त (तौहीद तथा रिसालत एवं परलोकको विषयमा) को वर्णन गरिएको छ, तिनीहरू सत्य हुने कुरोमा कुनै सन्देह छैन ।

[4]त्यसो त यो अन्तिम पवित्र ईश-पुस्तक सम्पूर्ण मानव जातिको निम्ति शुभ-सन्देश एवं मार्गदर्शन गर्नको लागि नै अवतरित भएको हो, तर यस पवित्र स्रोतबाट ती मानिसहरू नै लाभान्वित हुन्छन् जो यस अमृतको खोजी र अल्लाहको भयले परिपूर्ण हुनेछन् जसको हृदयमा मरणोपरान्त अल्लाह समक्ष उपस्थित भई आफ्ना कर्महरूको उत्तरदायित्वको विश्वास, र यसको मात्र चिन्ता नै होइन, त्यसमा सत्य मार्गको खोज एवं पथ-भ्रष्टताबाट बच्ने प्रयास हुनेछैन, त त्यसलाई सन्मार्ग कहाँबाट र किन प्राप्त हुनसक्ला ?

[1]ग़ैबको अर्थ ती कुराहरू हुन् जसका निदान मस्तिष्क एवं बुद्धिद्वारा हुँदैनन् । जस्तो अल्लाह तआ़ला वह्‌यी (ईश्वरीय प्रकाशनहरू) इलाही, स्वर्ग, नरक, मलायेका (फरिश्ता, ईशदूत), कब्रको यातना, हश्र हुनु आदि । यसबाट प्रष्ट भयो कि अल्लाह र रसूलद्वारा भनिएका सूचनाहरू बुद्धि, आभासका अतिरिक्त माथि विश्वास गर्नु ईमानको भाग हो र यसलाई नकार्नु कुफ्र र मार्ग-विचलन हो ।

[2]नमाज़ स्थापित गर्नुको भावार्थ यो हो कि नियमित रुपले 'सुन्नत-ए-नबवी' (नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सुन्नत) अनुसार नमाज़ पढ्नु, नत्र नमाज़ त मुनाफ़िक (जो बाहिरबाट मुसलमान र भित्रबाट अन्य केही) पनि पढ्ने गर्दथे ।

[3]إنفاق को शब्द मुख्यरुपले दानको निम्ति प्रयुक्त हुन्छ जुनकि वाजिब (आवश्यक) र नफ़िल (ऐच्छिक) दुबै थरीका दानको निम्ति हुन्छ । ईमानवालाहरू आफ्नो शक्ति अनुसार दुबै प्रकारका दान दिनमा ढीला-सुस्ती गर्दैनन्, बरु आमा-बाबु तथा सन्तान एवं परिवारमाथि उचितरुपले व्यय गर्नु पनि यसमा सम्मिलित छ र यो पुण्य र फल प्राप्तिको कारण बन्दछ ।

The Ummah Technology Mission

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ④

(४) र जो विश्वास गर्दछन् त्यसलाई जे तपाईंतिर अवतरित गरियो र जे तपाईं भन्दा पहिला अवतरित गरिएको छ[1] र तिनीहरू आखिरतमा पनि विश्वास गर्दछन् ।

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ⑤

(५) यिनै मानिसहरू हुन् जो आफ्ना प्रभुको सत्य-मार्गमा छन् र यी नै सफलता एवं मोक्ष प्राप्त गर्नेछन् ।[2]

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑥

(६) काफ़िरहरूलाई तपाईंबाट तर्साउनु वा नतर्साउनु समान छ, यिनीहरू विश्वास गर्ने छैनन् ।[3]

---

[1]पहिलेका किताबहरूमा विश्वास गर्नुको अर्थ यो हो कि जुन किताबहरू नबीहरूमाथि अवतरित गरिए, ती सबै सत्य हुन्, यद्यपि अहिले तिनीहरूका अनुसार कर्म गर्न सकिँदैन, अब कर्म मात्र कुर्आन र नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको व्याख्या, एवं हदीस अनुसार नै गरिने छ । यसबाट यो पनि विदित भयो कि वह्य एवं रिसालतको श्रृखंला मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा समाप्त भयो, नत्र यसमा पनि विश्वास गर्न अल्लाह तआलाले अवश्य वर्णन गर्थ्यो ।

[2]यो ती ईमानवालाहरूले फल प्राप्त गर्ने कुराको वर्णन हो, जो विश्वास गरिसकेपछि तक्वा (हृदयदेखि अल्लाहको भय), कर्म एवं शुद्ध विश्वासको प्रायोजन गर्दछन् । मात्र जिब्रोले ईमानको घोषणालाई उपयुक्त मान्दैनन् । सफलताको तात्पर्य आखिरतमा अल्लाहलाई प्रसन्न पार्नु र उसको दया एवं मोक्ष (मग़फिरत) को प्राप्ति हो । यसको साथै धर्तीमा पनि प्रसन्नता तथा मान-सम्मान एवं सफलता प्राप्त हुन्छ भने झनै राम्रो, नत्र वास्तविक सफलता त आखिरतकै सफलता हो । यस पश्चात अल्लाह अर्को समूहको वर्णन गरिराखेको छ, जो मात्र काफ़िर होइन बरू त्यसको कुफ्र एवं अहङ्कार त्यस सीमासम्म पुगिसकेको छ, जस पश्चात त्यसलाई परोपकार एवं इस्लामलाई स्वीकार गर्ने कामना नै हुँदैन ।

[3]नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको ठूलो इच्छा थियो कि सबै मुसलमान होउन् र त्यसै अनुसार उहाँले प्रयत्न गर्नुहुन्थ्यो, तर अल्लाह तआलाको आदेश भयो कि ईमान उनीहरूको भाग्यमा छैन । यी केही त्यसता मानिसहरु हुन्, जसका हृदयमा छाप लागिसकेको थियो । (जस्तो अबु जहल र अबु लहब आदि) नत्र उहाँको आमन्त्रण एवं निर्देशल अनगिन्ती मानिसहरु मुसलमान भए,

The Ummah Technology Mission

خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَعَلٰى سَمْعِهِمْ ؕ وَعَلٰٓى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ز وَّلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ⑦

(७) अल्लाह तआलाले उनीहरूका हृदय एवं कानहरूमा छाप (मोहर) लगाइदिएको छ र उनीहरूका आँखामाथि पर्दा छ, र उनीहरूका लागि कठोर प्रकोप छ।[1]

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ

(८) र केही यस्ता छन् जो भन्दछन्, हामीले अल्लाह (परमेश्वर) एवं अन्तिम दिनमा

यहाँसम्मकि सम्पूर्ण अरब क्षेत्र इस्लामको छत्र-छायाँमा आइपुग्यो।

[1]यहाँ उनीहरूले विश्वास नगर्नुको कारण भनिएको छ, किनकि कुफ्र एवं पाप लगातार गर्नाको कारणले उनीहरूका हृदयबाट सत्य कुरोलाई स्वीकार गर्ने शक्ति समाप्त भइसकेको छ। उनका कानहरू सत्य सुन्न तयार छैनन् र उनका आँखा सृष्टिमा फैलिएका प्रभुका निशानीहरू देख्न योग्य छैनन्, तसर्थ उनीहरू विश्वास कसरी गर्न सक्दछन् ? ईमान (विश्वास) त उनीहरूको भागमा आउँछ, जो अल्लाह तआलाद्वारा प्रदान गरिएका शक्तिको उचित प्रयोग गर्दछन्, एवं उनीद्वारा सफलता प्राप्त गर्दछन्। यसका विपरीत मानिसहरू, त त्यस हदीसको उदाहरण बन्दछन् जसमा वर्णित गरिएको छ कि "मोमिनले जब पाप गर्दछ त उसको हृदयपटलमा सानो कालो विन्दु पर्न जान्छ। यदि त्यसले पाप बापत क्षमा माँगेर पाप गर्दैन भने उसको हृदय पहिलेको जस्तै श्वेत एवं उज्जवल हुन्छ अर्थात् पापरहित हुन्छ र यदि त्यसले पाप पछि अर्को पाप गर्दैजान्छ भने त्यो कालो विन्दु फैलिएर सम्पूर्ण हृदयपटललाई ढाक्छ।" नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले भन्नुभयो "यही त्यो खिया हो जसलाई अल्लाह तआलाले वर्णित गरेको छ।"

﴿كَلَّا بَلْ رَانَ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ﴾ [المطففين : ١٤]

"अर्थात् उनीहरूका कर्मले गर्दा उनीहरूका हृदयमा खिया लागिसकेको छ।" (अल-मुत्फ्फेफीन-१४) (तबरी तथा फ़तहुल क़दीर)

यस स्थितिलाई कुरआनले ختم (मोहर छाप लागिने) सित तुलना गरेको छ, जुन कि उनीहरूले लगातार गरेका कुकर्महरूको तर्कपूर्ण परिणाम हो।

وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ۝٨

विश्वास गरेका छौं, तर वास्तवमा उनीहरू आस्थावान, ईमानवाला होइनन् ।[1]

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۝٩

(९) उनीहरू अल्लाह र ईमानवालाहरूलाई धोका दिराखेका छन्, तर वास्तवमा उनीहरू स्वयंलाई ढाँटिराखेका छन्, र उनलाई ज्ञान छैन ।

فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ۝١٠

(१०) उनीहरूको हृदयमा रोग छ, अल्लाहले उनीहरूको रोगलाई झन् बढाइ दियो,[2] र उनीहरू असत्य बोल्नुका कारण उनीहरूलाई दुखदायी यातनाहरू छन् ।

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ۝١١

(११) र जब उनीहरूसित भनिन्छ कि धर्तीमा बिगाड उत्पन्न नगर, त उत्तरमा भन्दछन् कि हामी त मात्र सुधारक हौं ।

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ ۝١٢

(१२) सावधान ! वास्तवमा यिनीहरू नै बिगाड उत्पन्न गर्नेवाला हुन्,[3] तर महसूस गर्दैनन् ।

[1]यहाँबाट तेस्रो समूहका मुनाफ़िकहरूको वर्णन आरम्भ हुन्छ, जसका हृदय ईमानरहित थिए तर ईमानवालाहरूलाई धोका दिनको निम्ति मुखले ईमान प्रदर्शन गर्दथे । अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि उनीहरू न त अल्लाहलाई धोका दिन सफल हुन सक्छन् (किनकि त्यसलाई सबै कुरा थाहा छ) र न त मुसलमानहरूलाई सधैं धोका दिन सक्छन्, किनभने अल्लाह तआला वह्य (प्रकाशना) द्वारा उनीहरूको छलकपटको सूचना मुसलमानहरूलाई दिने गर्दथ्यो । यसप्रकार उनीहरूको छलकपटको पूर्ण हानि उनीहरूले नै व्यहोर्नु पऱ्यो, यसरी उनीहरूले आफ्नो परलोक त बिगारे नै साथै धर्तीमा पनि अपमानित भए ।

[2]रोगबाट तात्पर्य त्यही कुफ्र एवं विध्वंसको रोग हो, जसलाई सुधारको प्रयत्न गरिएन भने बढ्दै जान्छ । यसैप्रकार झूठ बोल्नु मुनाफ़िकहरूको निशानीमा पर्छ, जसबाट जोगाउनु आवश्यक छ ।

[3]बिगाड, सुधारको विलोम हो । कुफ्र र पापबाट धर्तीमा बिगाड फैलिन्छ र अल्लाहको आज्ञा पालनबाट शान्ति प्राप्त हुन्छ । प्रत्येक युगका मुनाफ़िकहरूको यही काम रहिआएको छ कि उनीहरु पापको प्रचार गर्दछन् र प्रभुको शक्तिको

The Ummah Technology Mission

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۗ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ ⑬

(१३) र जब उनीहरूसित भनिन्छ कि अरुहरू (अर्थात् सहाबा) जस्तै तिमी पनि ईमानवाला भइहाल, त उत्तर दिन्छन् कि के हामी त्यस्तै विश्वास गरिहालौं जस्तो मूर्खहरूले गरिहाले छन् ।[1] सावधान ! वास्तवमा यी नै मूर्ख हुन्, तर यिनीहरू जान्दैनन् ।[2]

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ⑭

(१४) र जब ईमानवालाहरूसित भेट्छन् त भन्छन् कि हामी पनि ईमानवाला हौं, र जब एकान्तमा आफ्ना ठूला-बडा (शैतानहरू) को पासमा पुग्छन् ।[3] तब भन्छन् कि हामी

सीमालाई समाप्त गर्दछन् र ठान्दछन् अथवा दावी गर्दछन् कि उनीहरू सुधार एवं उन्नतिका लागि प्रयत्न गरिराखेका छन् ।

[1]यी मुनाफ़िकहरूले ती सहाबा (رضى الله عنهم) लाई मूर्ख भने, जो अल्लाहको मार्गमा तन, मन, धन कुनै प्रकारको बलिदानबाट पछि हटेनन् र आजकलका मुनाफ़िक यो सिद्ध गर्न खोज्दछन् कि (نعوذ بالله) सहाबा किराम (رضى الله عنهم) ईमानको धनबाट शून्य थिए । अल्लाह तआलाले प्राचीन एवं आधुनिक दुबै प्रकारका मुनाफ़िकहरूको भनाईको खण्डन गर्नु भएको छ । अल्लाहको कथन छ : कुनै महान लक्ष्यको निम्ति सांसारिक लाभको बलिदान दिनु मूर्खता होइन, पूर्ण बुद्धिमत्ता एवं फलदायक कुरा हो । सहाबा (رضى الله عنهم) ले यसै बुद्धिमत्ताको परिचय दिए । यसकारण उनीहरू पक्का मोमिन मात्र होइनन् बरु ईमानका लागि एउटा माप एवं कसी पनि हुन्, अब ईमान तिनीहरूकै उचित हुनेछ, जो सहाबा किराम (رضى الله عنهم) जस्तै ईमानवाला हुनेछन् ।

﴿ فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنتُم بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوا ﴾ (अल-बक़रः-१३७)

[2]कुरो प्रष्ट छ कि अस्थाई लाभको लागि स्थाई लाभ छाडिदिनु र आख़िरतको स्थाई जीवनको अपेक्षा सांसारिक क्षणिक जीवनलाई महत्व दिनु र अल्लाहलाई छाडि मनुष्यसित तर्सनु अति मूर्खता हो, जुन कि यी मुनाफ़िकहरूले गरे । यसप्रकार उनीहरू एक पूर्ण सत्यबाट अज्ञान रहे ।

[3]शैतानहरूसित तात्पर्य कुरैश र यहुदी नेता गणहरू हुन् जसका निर्देशमा उनीहरू इस्लाम र मुसलमानहरूका विरूद्ध षड्यन्त्र गर्दथे । अथवा मुनाफ़िकहरूका आफ्ना नेता ।

The Ummah Technology Mission

तिम्रा साथमा छौं, हामी त उनीहरूसित मात्र परिहास गर्दछौं ।

ٱللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾

(१५) अल्लाह तआला पनि उनीहरूसित परिहास गर्दछ ।[1] र उनीहरूलाई उनको धूर्तता एवं छलमा अझ बृद्धि गरिदिन्छ ।

أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟ ٱلضَّلَٰلَةَ بِٱلْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمْ وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

(१६) यिनीहरू त्यसता मानिस हुन् जसले पथभ्रष्टतालाई मार्गदर्शनको सट्टामा किनिसकेका छन् । परन्तु यिनको व्यापार[2] न लाभकारी भयो न उनीहरूले संमार्ग प्राप्त गर्न सके ।

[1]"अल्लाह तआला पनि उनीहरूसित परिहास गर्दछ ।" यसको एक अर्थ यो हो कि जुनप्रकारले उनीहरू मुसलमानहरूसित परिहास र अनादरको व्यवहार एवं क्रियाकलाप गर्दछन्, अल्लाह पनि उनीहरूसित परिहास र अनादरको कुरा गर्दै अपमानित गर्दछ । यसलाई परिहाससित संबोधित गर्नु भाषाको नियम हो, अन्यथा यो वास्तवमा परिहास होइन, बरु उनीहरूका परिहासिक कर्महरूको दण्ड हो । जस्तो

﴿وَجَزَٰٓؤُا۟ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ [الشورى:٤٠]

"नराम्रो कुराको प्रतिफल त्यसैको समान नराम्रो हो ।" (अश-शूरा-१४)

यसमा नराम्रोको प्रतिफललाई नराम्रो भनिएको छ, यद्यपि यो नराम्रो होइन । एउटा उचित कर्म हो । यसैप्रकार ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ﴾ ﴿وَمَكَرُوا۟ وَمَكَرَ ٱللَّهُ﴾ आदि आयतहरूमा छ । अर्को अर्थ हो कि प्रलयका दिन अल्लाह तआला पनि उनीसित परिहास गर्नेछ । जस्तो कि सूरः हदीदको आयत ﴿يَوْمَ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ मा वर्णन छ ।

[2]यस आयतमा व्यापारको तात्पर्य सत्य-मार्गलाई छाडेर पथभ्रष्टतामा पर्नु हो, जुनकि स्पष्टरुपले हानिको सौदा हो । मुनाफ़िकहरूले निफ़ाककै रूप धारण गरी यही घाटा हुने व्यापार गरे, परन्तु यो घाटा प्रलयको घाटा हो । यो निश्चित छैन कि संसारमा उनीहरूलाई यस घाटाको ज्ञान होस् अपितु संसारमा त उनीहरूलाई यस निफ़ाक्द्वारा जुन लाभ प्राप्त हुन्थ्यो, त्यसमाथि उनीहरू निकै प्रसन्न हुने गर्दथे तथा यसैकारण उनीहरू स्वयंलाई बुद्धिमान र मुसलमानहरूलाई मूर्ख सम्झन्थे ।

The Ummah Technology Mission

(१७) यी मानिसहरूको उदाहरण त्यो व्यक्तिको जस्तो छ जसले आगो बाल्यो परन्तु जब आगोले त्यसको छेउछाउलाई प्रकाशमान पार्‍यो, तब अल्लाहले उनीहरूको प्रकाश खोसिदियो र उनीहरूलाई अन्धकारमा छाडिदियो जसमा केही देख्दैनन् ।[1]

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾

(१८) यिनीहरु बहिरा-लाटा एवं अन्धा छन्, अब यिनीहरू सत्मार्गमा फर्किनेवाला छैनन् ।

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

(१९) अथवा उनको उदाहरण बादलबाट परेको त्यस मुसलधारे पानी जस्तो रहेको छ जसमा अन्धकार, गर्जनको कारण मृत्युसित तर्सेर उनीहरू आफ्ना कानमा औंलाहरु कोच्दछन् र अल्लाह तआ़ला काफ़िरहरूलाई घेरिराखेको छ ।

أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَٰتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِم مِّنَ الصَّوَٰعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌۢ بِالْكَٰفِرِينَ ﴿١٩﴾

(२०) लाग्छ कि बिजुलीले उनीहरूका आँखाको ज्योतिलाई खोसिदिन्छ, जब उनीहरूको लागि प्रकाश गर्दछ त हिंड्न थाल्छन् तथा जब अँध्यारो गर्छ तब ठिङ्ग उभिहाल्छन् ।[2]

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَٰرَهُمْ كُلَّمَآ أَضَاءَ لَهُم مَّشَوْا فِيهِ وَإِذَآ أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَٰرِهِمْ

[1]माननीय अब्दुल्लाह बिन मसऊद رضی اللہ عنہ र अन्य सहाबाले यसको अर्थ यसरी बताएका छन् कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम जब मदीना आउनुभयो, त्यसबेला केही मानिसहरू मुसलमान भए तर फेरि शीघ्र नै मुनाफ़िक भइहाले । उनीहरूको उदाहरण त्यो व्यक्ति जस्तो छ जो अँध्यारोमा थियो, उसले प्रकाशको लागि आगो बाल्यो, जसले वातावरण प्रकाशमान भयो र लाभकारी एवं हानिकारक वस्तुहरू उसलाई स्पष्ट भए, एक्कासि त्यो प्रकाश समाप्त भयो र त्यो पूर्व (अघि) कै अन्धकारको स्थितिमा घेरियो । यही अवस्था मुनाफ़िकहरूको थियो, उनीहरू पहिला शिर्कको अन्धकारमा थिए, मुसलमान भए, तब प्रकाशमा आए, वैध-अवैध र लाभ-हानिलाई चिने, अनि पुन: तिनीहरू कुफ्र र विखण्डनतिर फर्के । त्यस पश्चात सारा प्रकाश समाप्त भयो । (फ़तहुल कदीर)

[2]यो मुनाफ़िकहरूको एउटा अर्को समुहको वर्णन हो, जसमाथि सत्य कहिले स्पष्ट हुन्छ, कहिले उनीहरू असमंजस्य एवं र सन्देहमा पर्दछन् । उनीहरूका हृदय, संदेह असमंजस्यमा त्यस वर्षाका समान छन्, जुनकि अन्धकार (संदेह, कुफ्र, बिगाड) मा पर्छ, गर्जन र चमकले उनीहरूका हृदय काम्न थाल्छन्,

The Ummah Technology Mission

إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑳

र यदि अल्लाहले चाहेको भएमा उनीहरूका आँखा र कान खोस्न सक्थ्यो,[1] वस्तुत: अल्लाह सर्वशक्तिमान छ ।

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ㉑

(२१) हे मानिसहरू ! आफ्नो त्यस पालनकर्ताको उपासना गर जसले तिमीलाई तथा तिमीभन्दा पूर्व मानिसहरूलाई सृष्टि गऱ्यो ताकि तिमी सदाचारी बन ।

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ㉒

(२२) जसले तिम्रो निम्ति धर्तीलाई ओछ्यान तथा आकाशलाई छानो बनायो, र आकाशबाट वर्षा गऱ्यो तथा त्यसबाट फल उत्पन्न गरी तिमीलाई जीविका प्रदान गऱ्यो, अत: यो थाहा हुँदाहुँदै कसैलाई अल्लाहको समवर्ती नबनाउ ।[2]

यहाँसम्मकि भयले औंलाहरू आफ्ना कानमा हाल्दछन् । परन्तु यस प्रयासले उनीहरूलाई अल्लाहको पकडबाट बचाउन सक्ने छैन, किनभने उनीहरू अल्लाहको घेराबाट उम्कन सक्दैनन् । कहिलेकाहीं सत्यका किरणहरु देखेर सत्यतिर लाग्छन्, तर जब इस्लाम तथा मुसलमानहरूमाथि कठिनाईको समय आउँछ त स्तब्ध भई उभिन्छन् । (इब्ने कसीर) मुनाफ़िकहरूको यो समूह अन्तिम समयसम्म असमंजस्य र आल-टालको शिकार भई सत्य (इस्लाम) बाट बिमुख हुनपुग्छ ।

[1]यसमा यस कुराको सतर्कतातिर संकेत छ कि यदि अल्लाहले चाहेको खण्डमा आफुले प्रदान गरेको शक्ति खोस्न सक्दछ । अत: मनुष्यहरूलाई अल्लाह तआलाको आज्ञा पालनबाट अलग्ग एवं त्यसको प्रकोप एवं न्यायबाट कहिल्यै पनि निडर हुनुहुँदैन ।

[2]सत्यमार्ग एवं पथ-भ्रष्टता अनुसार मनुष्यलाई तीन समूहमा वर्णन गरिए पश्चात अल्लाह तआला एक हुने र त्यसको उपासना (इबादत) को निमन्त्रण सबैलाई दिइराखिएको छ । आदेश छ, जब तिम्रो र तिम्रो सृष्टिको स्रष्टा अल्लाह छ, तिम्रा सम्पूर्ण आवश्यकताहरूलाई पूरा गर्ने त्यही छ, भने तिमी त्यसलाई छाडेर अरुहरूको इबादत किन गर्दछौ ? अरुहरूलाई त्यसको समवर्ती किन ठहराउँदछौं ? यदि तिमी अल्लाहको यातनाबाट बच्न चाहन्छौ भने त्यसको एउटै मार्ग छ, त्यो के हो भने अल्लाहलाई एक मान र मात्र उसैको इबादत (उपासना) गर । कुनै अर्कोलाई उसको समवर्ती (समकक्षी) बनाउने कर्म नगर ।

The Ummah Technology Mission

وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

(२३) र यदि तिमीलाई त्यसमा सन्देह छ, जे हामीले आफ्नो भक्तमाथि अवतरित गरेका छौं, तथा यदि तिमी सत्यवादी हौ भने त्यो जस्तै एउटा सूरः बनाएर ल्याउ । तिमीलाई छूट छ कि अल्लाह बाहेक आफ्ना सहयोगीहरूलाई पनि बोलाउ ।[1]

فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَن تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۖ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

(२४) अनि यदि तिमीहरूले यसो गरेनौ र कदापि गर्न सक्दैनौ [2] भने (त्यसलाई सत्य स्वीकार गर), त्यस अग्निसित तर्स जसका इंधन मनुष्य र ढुङ्गा हुन् ।[3] जुन काफ़िरहरूका नकार्नेहरूका निम्ति तयार गरिएको छ ।[4]

[1]तौहीद (अल्लाहलाई एक मान्नु) उपरान्त अब रिसालत (ईशदूतत्व) को विषयमा भनिंदैछ, हामीले आफ्नो भक्तमाथि जुन किताब अवतरित गर्‍यौं, त्यस अल्लाहतिर बाट अवतरित हुने कुरोमा तिमीलाई यदि सन्देह छ भने तिमी आफ्ना सबै सहायता गर्नेहरू मिलेर यस जस्तो एक सूरः नै बनाएर देखाउ र यदि तिमी यसो गर्न सक्दैनौ भने तिमीले यो बुझ्नुपर्छ कि वास्तवमा यो कथन कुनै मनुष्यको उत्पत्ति होइन बरू अल्लाहकै कथन हो । र हामीमाथि र मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमाथि विश्वास गरी नरकको अग्निबाट बच्ने प्रयत्न गर । नरकको अग्नि जुन काफ़िरहरूको लागि तयार गरिएको छ ।

[2]यस कुर्आन करीमको सत्यताको एउटा स्पष्ट प्रमाण हो कि अरब र अन्य क्षेत्रका सबै काफ़िरहरूलाई खुलारुपले चुनौती दिइयो, परन्तु उनीहरू आजसम्म यसको उत्तर दिन सकेनन् र अवश्य नै प्रलय आउन्जेलसम्म यस्तो गर्न सक्ने छैनन् ।

[3]इब्ने अब्बास (رضي الله عنه) अनुसार ढुङ्गाको तात्पर्य गन्धकको चट्टान हो, र केही ज्ञानीहरू अनुसार ढुङ्गाका ती देवता (मूर्तिहरू) पनि नरकको इंधन हुनेछन्, जसलाई संसारमा उनीहरू पूजा गरिराखेका हुन्थे । (पवित्र) कुर्आनमा पनि छ ।

﴿إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ [الأنبياء: ٩٨]

"तिमीं र जसलाई तिमी पूजा गर्दछौ, नरकका इंधन हुनेछन् ।" (अल-अम्बिया-९८)

[4]यसबाट एउटा कुरा यो थाहा भयो कि नरक वास्तवमा काफ़िर र मुश्रिकहरूका लागि बनाइएको छ र दोस्रो कुरो यो थाहा भयो कि स्वर्ग एवं नरकको अस्तित्व छ, जुनकि यस समय पनि प्रमाणित छ ।

The Ummah Technology Mission

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِّزْقًا ۙ قَالُوا هَٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِن قَبْلُ ۖ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا ۖ وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ

(२५) र ईमान भएका र सत्य-कर्म गर्नेहरूलाई,[1] ती स्वर्गहरूबारे शुभ-सूचना दिनुस् जसमुनि नहरहरू बगिराखेका छन् । जब उनीहरूलाई तिनीबाट खानलाई फल दिइन्छ, तब भन्नेछन् कि यसभन्दा पूर्व हामीलाई खानको लागि यही नै दिइयो, तिनीहरु समारुपी (मिल्दा-जुल्दा) फलहरू हुनेछन् ।[2]

यही सलफ-ए-उम्मत (इस्लामको मार्गमा पूर्णरूपले हिंड्नेवालाहरू) को पनि विश्वास छ । यो उपमा मात्र होइन, जस्तो कि आधुनिक युगका केही अवज्ञाकारी एवं तर्क शास्त्रीहरू, हदीस बताउँछन् ।

[1]पवित्र कुर्आनमा हरेक स्थानमा ईमानको साथ-साथै सत्यकर्मको वर्णन गरेर यस कुरालाई स्पष्ट गरिदिइएको छ कि ईमान र सत्कर्मको बडो नजिकको सम्बन्ध छ । सत्कर्म बिना ईमानको कुनै लाभ छैन र ईमान बिना सत्कर्मको अल्लाह नजिक कुनै मूल्य छैन । र सत्कर्म के हो ? जुन सुन्नत अनुसार हुन्छ र शुद्धरुपले अल्लाहको प्रसन्नताको लागि गरिन्छ । सुन्नतको विपरीत कर्म पनि अस्वीकार्य छ र आडम्बरको निम्ति गरिएका कार्य पनि व्यर्थ एवं निष्फल हुन्छन् ।

[2]मुतशाबेहा "متشابها" को अर्थ या त स्वर्गका सबै फलहरूका रुप एकै नासको हुनु हो अथवा संसारका फलहरूको रुपको जस्तो हुनु हो । परन्तु यो समानता मात्र रुप एवं नामको सीमासम्म नै हुनेछ, नत्रभने स्वर्गका फलहरूका स्वादसित सांसारिक फलहरूको कुनै सम्बन्ध नै छैन । स्वर्गका सुखहरूको बिषयमा हदीसमा छ :

(مالَا عَينٌ رَأَتْ ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَىٰ قَلْبِ بَشَرٍ)

"न कुनै आँखाले उनीहरूलाई देख्यो, न कुनै कानले उनको विषयमा सुन्यो, देख्नु र सुन्नु त टाढाको कुरो हो । कुनै मनुष्यको मनमा यसको विचार पनि आएको हुनेछैन ।"

(सहीह बुखारी, तफ़सीर सूरः अस् सजदः)

The Ummah Technology Mission

مُّطَهَّرَةٌ وَّهُمْ فِيهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٥﴾

तथा उनीहरूका निम्ति त्यसमा पवित्र पत्नीहरू हुनेछन्[१] र उनीहरू त्यसमा सधै रहनेछन् ।[२]

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْيٖٓ أَنْ يَّضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوْضَةً فَمَا فَوْقَهَا ۚ فَأَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَيَعْلَمُوْنَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ وَأَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَيَقُوْلُوْنَ مَاذَآ أَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا ۘ يُضِلُّ بِهٖ كَثِيْرًا ۙ وَّيَهْدِيْ بِهٖ كَثِيْرًا ۚ وَمَا يُضِلُّ بِهٖٓ إِلَّا الْفٰسِقِيْنَ ۙ ﴿٢٦﴾

(२६) नि:सन्देह अल्लाह तआला कुनै कुराको उपमा दिन सङ्कोच गर्दैन, चाहे त्यो मच्छर (लामखुट्टे) को होस् अथवा त्यस भन्दा पनि तुच्छ कुराको ।[३] ईमानवालाहरू त्यसलाई आफ्नो प्रभुबाट सत्य ठान्छन् र काफिरहरू भन्छन् कि यस्तो उपमा दिनबाट अल्लाहको अभिप्राय के हो ? यसैसित अधिकतरलाई पथभ्रष्ट गर्दछ र प्राय:

[१]अर्थात् मासिक धर्म वा मल-मूत्र र अन्य प्रकारका अपवित्रताहरूबाट शुद्ध हुनेछन् ।

[२]خلود को अर्थ सदैव हो । स्वर्गवासीहरु सधैं स्वर्गमा बास गर्नेछन् र प्रसन्न रहनेछन् । र नरकवासीहरु सधैं नरकमा नै रहनेछन् र यातना भोगिरहने छन् । स्वर्ग र नरकमा गएपछि एउटा फरिश्ताले पुकारने छ :

(يَا أَهْلَ النَّارِ لَا موتَ ، وَيَا أهلَ الْجَنَّةِ لا موتَ، خُلُوْدٌ)

"हे नरकवासीहरू ! अब मृत्यु छैन र हे स्वर्गवासीहरू ! अब मृत्यु छैन । जुन मानिसहरू जुन स्थितिमा छन् त्यही स्थितिमा सधैं रहनेछन् ।" (बुख़ारी, अर-रक़ाक) (मुस्लिम किताब अल-जन्ना)

[३]जब अल्लाह तआलाले तर्कपूर्ण प्रमाणहरूबाट कुरआनलाई चमत्कार सिद्ध गरिदियो तब काफ़िरहरूले एक अर्कै किसिमले प्रतिवाद गरे । त्यो के भने यदि यो कथन प्रभुको भएको भए यति महान शक्तिको अवतरित कथनमा तुच्छ कुराहरूको उदाहरण अथवा उपमाहरू हुन्नथे । अल्लाह तआलाले यसको उत्तरमा भन्नुभयो कि कुराको पुष्टि र कुनै तर्कलाई सिद्ध गर्नको लागि उपमाहरूको वर्णन गर्ने कुरामा कुनै अनुपयोगिता छैन, यसमा कुनै लज्जा र पर्दाको पनि आवश्यकता छैन । فوقها जुन लामखुट्टे भन्दामाथि हुन्छ अर्थात् त्यसका प्वाँख अथवा पखेटा, तात्पर्य लामखुट्टे भन्दा पनि तुच्छ कुरो । अथवा فوق को अर्थ 'त्यसभन्दा पनि उच्च' हुन सक्छ । यस स्थितिमा अर्थ "लामखुट्टे भन्दा पनि ठूलो कुनै कुरा" होला । शब्द فوقها मा दुवै अर्थहरुको स्थान प्राप्त छ ।

The Ummah Technology Mission

मानिसहरूलाई सत्य मार्गमा ल्याउँछ ।[1] र पथ-भ्रष्ट त्यो मात्र अवज्ञाकारीहरूलाई नै गर्दछ ।

الَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾

(२७) जुन मानिसहरू अल्लाह तआलासँग गरिएको सुदृढ प्रतिज्ञालाई[2] तोड्छन् र अल्लाह तआलाले जुन कुराहरूलाई जोड्न आदेश दिएको छ, त्यसलाई काट्दछन्, र धर्तीमा

[1]अल्लाहद्वारा वर्णन गरिएका उदाहरणहरूबाट ईमानवालाहरूको ईमानमा वृद्धि हुन्छ र काफिरहरूको कुफ्रमा वृद्धि हुन्छ । र यो सब अल्लाहको आज्ञा र निर्देश एवं नियमहरूकै अर्न्तगत हुन्छ, जसलाई कुरआनले

﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾

"जतातिर कोही फर्कन्छ हामी त्यतैतिर उसलाई फर्काइदिन्छौं ।"

(अन-निसा-११५)

र हदीसमा (كُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ) (सहीह बुख़ारी व्याख्या सूर: अल-लैल) सित तुलना गरिएको छ । फ़िस्क (अवज्ञाकारिता) अल्लाहको अनुकरणबाट निष्कासित-हुनलाई भन्छन्, जुन अस्थाई एक सामयिक स्थितिको कारण ईमानवालाहरू मध्येबाट पनि हुनसक्छ । तर यस आयतमा अवज्ञाकारिताको तात्पर्य अनुकरणबाट पूर्णरुपण निष्कासित अर्थात् कुफ्र लिइएको छ । जस्तो कि अगाडीको आयतमा स्पष्ट छ कि यसमा ईमानवालाहरूको सापेक्ष काफ़िरहरूका विशेषताहरूको वर्णन छ ।

[2]टीकाकारहरूले عهد का विभिन्न भावार्थ वर्णन गरेका छन् । उदाहरणत: १– अल्लाहको त्यो निर्देश जुन कि उसले आफ्ना नियमहरूलाई पूरा गर्ने र उनीहरूलाई नकार्ने सम्बन्धमा अंबिया अलैहिस्सलामद्वारा मनुष्यसम्म पुऱ्यायो । २–त्यो प्रतिज्ञा जुन कि पूर्व अवतरित किताबहरूमा विश्वास गर्नेहरूबाट "तौरात" मा लिइयो कि संसारको लागि अन्तिम नबी आए उपरान्त तिम्रो निम्ति उनको समर्थन गर्नु र उनको नबूवतमा विश्वास गर्नु आवश्यक छ । ३– त्यो "अलस्त" को प्रतिज्ञा जुन आदमको शरीरबाट निकालिए पछि आदमका परिवारवालाहरूबाट लिइयो, जसको वर्णन कुरआन मजीदमा गरियो ।

﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِن ظُهُورِهِمْ﴾ (अल-आराफ़-१७२)

प्रतिज्ञा तोड्नुको अर्थ प्रतिज्ञाको अवहेलना गर्नु हो । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

उपद्रव फैलाउँछन्, यिनीहरू नै हानि बेहोर्नेछन् ।[1]

(२८) तिमी अल्लाहलाई कसरी अस्वीकार गर्न सक्छौ ? तिमी निर्जीव थियौ त उसले तिमीलाई जीवन दियो, पुनः तिमीलाई मृत्यु दिनेछ, अनि पुनर्जीवित गर्नेछ,[2] अनि तिमीलाई उसैको पासमा जानुपर्ने छ ।

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ۖ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

(२९) उसैले तिम्रो लागि, जे-जति धर्तीमा छ, सबै पैदा गऱ्यो,[3] अनि आकाशको विचार गऱ्यो[4] तथा उसले सात वटा संतुलित आकाश बनाइदियो,[5] र त्यो सर्वज्ञ छ ।

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

[1]यो स्पष्ट छ कि हानि अल्लाहका आदेशहरूलाई पालना नगर्नेहरूकै हुनेछ, अल्लाहलाई अथवा त्यसका ईशदूतहरू एवं त्यसतिर आमन्त्रित गर्नेवालाको केही बिग्रने छैन ।

[2]आयतमा दुई मृत्यु र दुई जीवनको वर्णन छ । पहिलो मृत्युको अर्थ अनस्तित्व (अर्थात् नहुनु) हो र पहिलो जीवन माताको गर्भबाट जन्मे पश्चात मृत्युसम्म छ । अनि मृत्यु आउने छ र त्यसपछि आख़िरतको जीवन दोस्रो जीवन हुनेछ । जसलाई प्रलयमा विश्वास नगर्नेहरू अस्वीकार गर्दछन् । यसै अनुसार कब्रको जीवन (लगभग) सांसारिक जीवनमा नै सम्मिलित हुनेछ । (फ़तहुल क़दीर) केही आलिमहरू (इस्लाम धर्मबारे ज्ञान राख्ने विद्वानहरू) का निकट बर्ज़खको जीवन, आख़िरतको जीवनभन्दा पूर्वकालको हो र त्यसको आरम्भिक परिणाम पनि, तसर्थ यसको सम्वन्ध आख़िरत (परलोक) को जीवनसँग छ ।

[3]यसवाट यो सिद्ध गरियो कि धर्तीका सबै वस्तुहरुको लागि वास्तविक "हिल्लत" (हलाल अथवा प्रयोग गर्ने योग्य) छ, यसको अतिरिक्त कि त्यसको हराम (प्रयोग नगर्नु) हुनु किताव वा सुन्नतबाट सिद्ध छ । (फ़तहुल क़दीर)

[4]इस्लाम धर्मका केही अनुयायीहरूले यसको अनुवाद :

﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾

"फेरी आकाशतिर उक्लिहाल्यो ।" गरेका छन् । (सहीह बुख़ारी)

अल्लाह तआला आकाशहरूमाथि अर्शमा उक्लिनु र मुख्य-मुख्य अवसरहरूमा संसारका समीप आकाशमा ओर्लनु अल्लाहका विशेषताहरूमध्ये हो । जसमा यसैप्रकार

The Ummah Technology Mission

(३०) र जब तिम्रो प्रभुले फरिश्ताहरूसित भन्यो [१] कि, म धर्तीमा एक ख़लीफा[२] यस्तो

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّى جَاعِلٌ فِى الْأَرْضِ خَلِيفَةً ۖ قَالُوٓا۟ أَتَجْعَلُ فِيهَا

विश्वास गर्नु आवश्यक छ, जुनप्रकार कुर्आन र हदीसमा वर्णन गरिएको छ ।

[४]यसबाट यो विदित भयो कि "आकाश" वास्तविक अस्तित्व हो । मात्र ऊँचाइ अथवा दूरीको नाम होइन । अर्को कुरो यो थाहा भयो कि यिनका सात तल्ला छन् । र हदीस अनुसार दुई आकाश तलाहरूको दूरी पाँच सय वर्ष छ । र धर्तीको विषयमा कुर्आन करीममा छ ।

(وَمِنَ الأَرْضِ مِثْلَهُنَّ)

"र धर्ती पनि आकाशकै समान छ ।" (अत-तलाक-१२)

यसबाट धर्तीको संख्या पनि सातवटा भएको थाहा हुन्छ । यसको अन्य प्रमाणिकता हदीसबाट भईहाल्छ ।

(مَنْ أَخَذَ شِبْرًا مِنَ الأَرْضِ ظُلْمًا فَإِنَّهُ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ)

"जसले अत्याचारबाट कसैको एक बालिश्त (बुढी औंलाका टुप्पादेखि मुड्कीको तर्जनीसम्मको नाप बराबर) धर्ती लिन्छ भने अल्लाह तआलाले उसलाई सातौं धर्तीको तौक़ पहिराउने छ ।" (सहीह बुख़ारी)

यस आयतबाट यो पनि थाहा हुन आउँछ कि आकाशभन्दा पहिला धर्तीको सृष्टि भएको थियो, तर सूरः नाज़िआतमा आकाशको वर्णन पश्चात भनिएको छ, ।

﴿وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا﴾

"धर्तीलाई त्यसको पश्चात ओछ्यायो ।"

यसबाट यो भावार्थ निकालियो कि पहिलो सृष्टि धर्तीको भएको हो र दहू (सफा र ठीक पारेर ओछ्याउनु) सृष्टिभन्दा भिन्दै वस्तु हो जुन कि आकाशको सृष्टि पश्चात अस्तित्वमा आयो । (फ़तहुल क़दीर)

[१]मलायेका (फरिश्ताहरू) अल्लाहको प्रकाशबाट पैदा गरिएको सृष्टि हो जसको निवास आकाशमाथि छ, जो आफ्नो प्रभुको आदेशको पालना गर्दछन् एवं उसको प्रशंसा र पवित्रताको गुणगानमा व्यस्त रहन्छन् र त्यसको कुनै आदेशको अवहेलना गर्दैनन् ।

The Ummah Technology Mission

مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝٣٠

समूह जो एक-अर्काको पछाडि आउने छ)[1] बनाउन गइराखेको छु, त उनीहरूले भने के तपाईं त्यसमा यस्ता मानिसलाई पैदा गर्नुहुन्छ जो त्यसमा आतङ्क एवं रक्तपात गर्दछ, र हामी तिम्रो प्रशंसाका साथ तिम्रो महिमागान एवं तिम्रो पवित्रताको वर्णन गरिरहन्छौं । उसले भन्यो– जुन कुरो म जान्दछु तिमी जान्दैनौ ।[2]

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝٣١

(३१) र अल्लाह तआलाले आदमलाई सबै वस्तुहरूको नाम सिकाई ती कुराहरूलाई फरिश्ताहरूको अगाडी पेश गरिदियो र भन्यो कि यदि तिमी साँचो हौ भने यी कुराहरूको नाम भन ।

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۝٣٢

(३२) ती सबैले भने, हे अल्लाह ! तिमी महिमावान छौ, हामीलाई त त्यति मात्र ज्ञान छ,

---

[1]ख़लीफ़ाको अर्थ यस्तो प्राणी हो जो एक पछि अर्को आउने छ । (इब्ने कसीर)

[2]फरिश्ताहरूको यो भनाई कुनै ईर्ष्या अथवा परिवादको रुपमा थिएन, बरु त्यसको वास्तविकता एवं कारण जान्नलाई थियो कि हे प्रभु ! त्यस (प्राणी) सृष्टिलाई पैदा गर्नुको कारण के छ ? जबकि उनीहरूमध्ये केही यस्ता मानिसहरू पनि हुनेछन् जसले आतङ्क फैलाउनेछन्, रक्तपात गर्नेछन् । यदि यसको कारण इबादत (उपासना) गर्नु हो भने यस कार्यको निम्ति हामी त छौं, हामीमा त्यो भय पनि छैन, जुन कि नयाँ सृष्टिबाट सम्भावित छ । अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि म ती कारणहरूलाई जान्दछु, जसबाट यी वर्णित नराम्रा कुराहरू हुँदाहुँदै पनि म त्यसलाई पैदा गरिराखेको छु जुन कि तिमी जान्दैनौ । किनभने तिनीहरूमा अम्बिया (नबीहरु), शहीद र सत्कर्मी र पवित्र मानिसहरू एवं औलिया पनि हुनेछन् । (इब्ने कसीर)

आदमको परिवारको विषयमा फरिश्ताहरू (ईशदूत) लाई कसरी थाहा भयो । यसलाई उनीहरूले मानिसभन्दा पहिलाको सृष्टिका कर्महरूका आधारमा बुझे होलान् अथवा कुनै अन्य प्रकारले जानेका होलान् । केहीले भनेका छन् कि अल्लाह स्वयंमले भनिदिएको थियो कि उनीहरूले यस्ता-यस्ता कर्म गर्नेछन् । यस प्रकार उनीहरू कथनमा कमी मान्छदन् कि

(إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً يَفْعَلُ كَذَا وَكَذَا) (फतहुल-क़दीर)

The Ummah Technology Mission

जति तिमीले हामीलाई सिकाएका छौ, पूर्ण ज्ञान भएको एवं तत्वदर्शी तिमी नै छौ ।

(३३) अल्लाह तआ़लाले आदम (अलैहिस्सलाम) सित भन्नुभयो, "तिमी यिनीहरूको नाम भनिदेउ ।"[१] जब उनले भनिदिए तब अल्लाहले भन्नुभयो के मैले तिमीहरूलाई अघि भनेको थिइन कि म आकाशहरू एवं धर्तीको परोक्षज्ञ (ज्ञान भएको) हुँ तथा जे तिमी गर्छौ एवं लुकाउँछौ त्यो जान्दछु ? ।

قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ ۖ فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّىٓ أَعْلَمُ غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾

(३४) र जब हामीले फरिश्ताहरूसित भन्यौं कि आदमलाई ढोक,[२] त इबलीस

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ

[१] أسماء (नाम) को तात्पर्य مسميات (व्यक्ति र वस्तुहरूका नाम एवं उनीहरूका विशेषताहरू र लाभको ज्ञान हो) जुन कि अल्लाह तआ़लाले माननीय आदमको मनमा अथवा बुद्धिमा आफ्नो अन्तर्यामी शक्तिले हालिदिएका थिए । अनि जब भनियो कि आदम यिनीहरूका नाम (एवं लाभ) भन, तब उनले तुरुन्त सबै कुरा भनिदिए जुन कि फरिश्ताहरूले भन्न सकेनन् । यसप्रकार अल्लाह तआ़लाले आदमलाई सृष्टि गर्नुको उद्देश्य स्पष्ट गरिदियो । दोस्रो, संसारको संचालनको लागि ज्ञानको आवश्यकता एवं विशेषताको वर्णन गर्‍यो । जब यो कारण र ज्ञानको आवश्यकता फरिश्ताहरूलाई स्पष्ट भयो तब उनीहरूले आफ्नो अज्ञानता स्वीकार गरे । फरिश्ताहरूले यो स्वीकार गरेपछि यो पनि स्पष्ट भयो कि अन्तर्यामी मात्र अल्लाह नै छ । अल्लाहका पुण्यात्मा भक्तहरूलाई पनि त्यति मात्र ज्ञान हुन्छ जति अल्लाह तआ़लाले उनीहरूलाई प्रदान गर्दछ ।

[२] ज्ञानको सर्वपरिताको उपरान्त माननीय आदमलाई दोस्रो सम्मान प्राप्त भयो । सजदाको अर्थ हो विनय एवं नम्रता र त्यसको अन्तिम सीमा हो–"धर्तीमा निधारले टेक्नु ।" अल्लाह तआ़ला बाहेक कसैको समक्ष नतमस्तक हुने आदेश इस्लामी कानूनले दिंदैन । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको प्रख्यात आदेश छ कि

(لَوْ كُنْتُ آمِراً أَحَداً أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا)

यदि कुनै अन्यको लागि सजदः गर्ने अनुमति भएको भए म पत्नीलाई आदेश दिन्थे कि त्यसले आफ्नो पति समक्ष सजदः गरोस् । तर अल्लाहको आदेशमा फरिश्ताहरूल माननीय आदमको समक्ष सजदः गरे । यो सजदः (ढोक) सम्मानको लागि थियो न कि पूजाको रुपमा । अब कसैलाई सम्मान स्वरुप पनि सजदा गर्न सकिन्न ।

The Ummah Technology Mission

Scanned by CamScanner

وَكَانَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٤﴾

बाहेक सबैले ढोके । उसले नकार्‍यो र घमण्ड गर्‍यो[1] र त्यो काफ़िरहरूमध्ये थियो ।[2]

وَقُلْنَا يٰٓاٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا ص وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَا مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٣٥﴾

(३५) र हामीले भन्यौं, "हे आदम ! तिमी र तिम्रो पत्नी स्वर्गमा बस,[3] र जहाँबाट चाहन्छौ मनगय खांउ-पिउ, तर यस वृक्ष[4] समीप नजानू, अन्यथा अत्याचारीमध्ये हुनेछौ ।

فَاَزَلَّهُمَا الشَّيْطٰنُ عَنْهَا فَاَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيْهِ ص وَقُلْنَا اهْبِطُوْا

(३६) तर शैतानले उनीहरुलाई पथ-भ्रष्ट गरी त्यहाँबाट निष्कासित गराइ नै हाल्यो,[5] र हामीले भन्यौं कि

---

[1]इब्लीसले ढोक्नबाट नकार्‍यो र अपमानित भयो । कुरआन अनुसार इब्लीस जिन्नातहरू मध्येको थियो, तर अल्लाह तआलाले त्यसलाई सम्मान स्वरुप फरिश्ताहरूमा सम्मिलित गरिहालेको थियो, यसकारण अल्लाहको आदेशानुसार उसले पनि ढोक्नु आवश्यक थियो, तर उसले गरेको डाह र घमण्ड त्यो पाप हो जसलाई मानवताको संसारमा सबभन्दा पहिला गरियो र यसलाई गर्नेवाला इब्लीस थियो ।

[2]अर्थात् अल्लाह तआलाको पूर्व ज्ञानमा थियो ।

[3]यो माननीय आदमको तेस्रो सम्मान थियो, कि स्वर्गलाई उनको निवास स्थानको रुपमा प्रदान गरिएको थियो ।

[4]यो वृक्ष के को थियो ? त्यसको विषयमा कुरआन र हदीसमा स्पष्टरुपले केही पाइँदैन । यसलाई गहुँको बोटको रुपमा मान्न थालियो, जुनकि अवास्तविक छ । हामीलाई त्यसको नामबारे थाहा पाउनु आवश्यक छैन र न त्यसको कुनै लाभ छ ।

[5]शैतान, स्वर्गमा प्रवेश गरी उनलाई बहकाई मार्ग-विचलित गर्न थाल्यो अथवा भ्रम उत्पन्न गर्न थाल्यो । यस विषयमा कुनै विस्तृत जानकारी छैन । तैपनि यो स्पष्ट छ कि जुनप्रकारले सजदा (ढोक) को आदेशको समय उसले अल्लाहको आदेशको समक्ष तर्क गरेर (कि म आदमभन्दा उच्च छु) सजद: गर्नबाट इन्कार गर्‍यो, त्यसैप्रकार यस समय पनि अल्लाह तआलाको आदेश ولا تقربا को विपरीत तर्क प्रस्तुत गरी माननीय आदम अलैहिस्सलामलाई विचलित गर्न सफल भयो । जसको सविस्तार वर्णन सूर: आराफ़मा आउने छ ।

The Ummah Technology Mission

بَعۡضُكُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوّٞۖ وَلَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُسۡتَقَرّٞ وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٖ ٣٦

"ओर्ल, तिमी सबै एक-अर्काका शत्रु हौ ।[1] र एक निश्चित समयसम्म तिमी धर्तीमा बस्नु छ र लाभ उठाउनु छ ।"

فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَٰتٖ فَتَابَ عَلَيۡهِۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ٣٧

(३७) आदम (अलैहिस्सलाम) ले आफ्नो पालनकर्ताबाट केही कुरा सिके[2] (र अल्लाहसित क्षमा-याचना गरे) उसले उनको याचना स्वीकार गऱ्यो, निःसन्देह त्यही क्षमा गर्ने, दयावान छ ।

قُلۡنَا ٱهۡبِطُواْ مِنۡهَا جَمِيعٗاۖ فَإِمَّا يَأۡتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدٗى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ٣٨

(३८) हामीले भन्यौं तिमी सबै यहाँबाट ओर्ल, अनि जब तिम्रो पासमा मेरो तर्फबाट सत्यमार्ग आउँछ तब जो मेरो संमार्गको अनुसरण गर्दछन्, उनीहरूलाई कुनै भय हुनेछैन, न त उनीहरू दुःखी नै हुनेछन् ।

यसप्रकार अल्लाहको आदेश समक्ष तर्क-वितर्क प्रस्तुत गर्नेवाला पनि सर्वप्रथम शैतान नै हो । (نعوذ بالله منه)

[1]यसको तात्पर्य आदम र शैतान अथवा आदमका पुत्रहरू आपसमा एक-अर्काका शत्रु हुन् ।

[2]माननीय आदम अलैहिस्सलाम ग्लानि एवं दुःखहरूबाट प्रेरित भई धर्तीमा आए, अनि क्षमा-याचनामा लीन भइहाले । त्यस समय पनि अल्लाह तआलाले मार्गदर्शन एवं दयालुता गऱ्यो र क्षमाका ती शब्दहरू सिकायो जुन कि सूरः आराफ़मा वर्णित छन्-﴿رَبَّنَا ظَلَمۡنَآ أَنفُسَنَا وَإِن لَّمۡ تَغۡفِرۡ لَنَا وَتَرۡحَمۡنَا﴾ केही यसमा एउटा बनावटी (मनगढन्त) हदीसको सहारा लिंदै भन्दछन् कि माननीय आदम अलैहिस्सलामले अर्श-ए-इलाहीमा (لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوۡلُ اللّٰهِ) लेखिएको देखे र मुहम्मद रसूल अल्लाह (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को माध्यमबाट प्रार्थना गरे अनि अल्लाह तआलाले उनलाई क्षमा गरिदियो । यो हदीस अप्रमाणित छ र कुरआनको विपरीत पनि छ । यसको अतिरिक्त अल्लाह तआलाले भनिएका तरीकाहरूको पनि विपरीत छ । सबै नबीहरूले सधैं सोझै अल्लाहसित प्रार्थनाहरू गरेका छन्, कुनै नबी, वली, पुण्यात्मा, महात्माको माध्यम समातेनन्, यसकारण नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका साथ-साथै सबै नबीहरूको प्रार्थना गर्ने विधि यही नै रहेछ कि बिना कुनै माध्यम अल्लाहको दरबारमा प्रार्थना गरियोस् ।

The Ummah Technology Mission

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٣٩﴾

(३९) र जो कुफ्र एवं भूठद्वारा हाम्रा आयतहरूलाई असत्य भन्दछन्, उनीहरू नरकमा बास गर्नेहरु हुन्, र सधैं त्यसैमा रहनेछन् ।[1]

يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَوْفُوْا بِعَهْدِيْٓ

(४०) हे इस्राईलका सन्तानहरु ![2] मेरो त्यस कृपालाई सम्भ जुनकि मैले तिमीमाथि गरें, तथा

[1]प्रार्थना स्वीकार गरेपछि अल्लाह तआलाले उनीहरूलाई पुनः स्वर्गमा प्रवेश गराउनुको सट्टा धर्तीमा नै रही स्वर्ग प्राप्त गर्ने उपदेश दियो र माननीय आदम अलैहिस्सलामलाई इंगित गरर समस्त आदमका सन्तानलाई स्वर्गमा प्रवेश प्राप्त गर्ने मार्ग भनिंदैछ कि नबीहरूद्वारा मेरा निर्देश (जीवन व्यतीत गर्ने आदेश एवं नियम) तिमीसम्म पुऱ्याउने छन्, जसले त्यसलाई स्वीकार गर्नेछ, त्यो स्वर्गको अधिकारी हुनेछ, अन्यथा त्यो अल्लाहको यातनाको अधिकारी हुनेछ । **"उनीहरूलाइ भय हुन छैन"** को सम्बन्ध परलोकसित छ । أى فيما يستقبلونه من أمور الدنيا तथा **"दुख हुने छैन"** को सम्बन्ध धर्तीसित छ । على ما فاتهم من أمور الدنيا (जो मरिसक्यो, धर्तीको कर्म आफ्नो पछाडी धर्तीमा नै छोडेर आयौ) जस्तो कि अर्को ठाउँमा छ ।

﴿فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقٰى﴾

"जसले मेरा आदेशहरूको पालना गऱ्यो पछि त्यो न (धर्तीमा) भौतारिने छ र न आख़िरतमा ।" (ता.हा.-१२४) (इब्ने कसीर)

यसप्रकार ﴿لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ﴾ को स्थान प्रत्येक मोमिनलाई प्राप्त छ ! यो कुनै यस प्रकारको स्थान होइन जुन कि मात्र केही औलियालाई मात्र प्राप्त होस् । र यस स्थानको भावार्थ केहीको केही वर्णित गरिन्छ । हुन त समस्त मोमिन र अल्लाहसित तर्सनेवाला पनि औलिया हुन् । "औलिया" कुनै पृथक सृष्टि होइन ।

[2]إسرائيل (इस्राईलको अर्थ अब्दुल्लाहसित लिइन्छ) जो आदरणीय याकूब अलैहिस्सलामको उपाधि थियो । यहूदीहरूलाई इस्राईलका पुत्र भनिन्छ अर्थात् याकूब अलैहिस्सलामका पुत्र, किनभने याकूब अलैहिस्सलामका बारह पुत्र थिए, जसबाट यहूदीहरूका बारह क़बीला (समुदाय) बने र उनीहरूमा धेरैजसो नबी र रसूल भए । यहूदीहरूलाई अरबमा तिनीहरुको प्राचीन इतिहास, ज्ञान एवं धर्मसित सम्बन्ध भएको कारणले एक विशेष स्थान थियो । यसकारण उनीहरूको अधिका सम्मान एवं आदर जुन अल्लाहले प्रदान गरेको थियो, स्मरण गराई भनिन्छ कि तिमी मेरो प्रतिज्ञा पूरा गर जो तिमीसित अन्तिम नबीको नबुअतको लागि र उनीमाथि

The Ummah Technology Mission

أَوْفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ۝

म सित गरेको वाचा पूरा गर, म तिमीसित गरेको वचन पूरा गर्नेछु, तथा मात्र मसित नै तर्स ।

وَءَامِنُوا۟ بِمَآ أَنزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوٓا۟ أَوَّلَ كَافِرٍۭ بِهِۦ ۖ وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِى ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّٰىَ فَٱتَّقُونِ ۝

(४१) तथा त्यस (शास्त्र) प्रति विश्वास गर जसलाई मैले, त्यसलाई प्रमाणित गर्नको निम्ति उतारें जुन (तौरात) तिम्रो साथमा छ र तिमी यसको[1] प्रथम मुन्किर (नकार्नेवाला) न बन, र मेरा आयतहरूलाई सानो मूल्यमा न बेच,[2] र मात्र मसित तर्स ।

विश्वास गर्नको लागि लिइएको थियो । यदि तिमी आफ्नो प्रतिज्ञा पूरा गर्छौ भने म पनि आफ्नो प्रतिज्ञा पूरा गर्नेछु, कि तिमीमाथिबाट त्यो भार (बोझ) हटाइने छन् जुन कि तिम्रा आफ्ना त्रुटिहरू र आलस्यका कारण दंण्डको रुपमा लादिएका थिए । र तिमीलाई पुन: सम्मान प्रदान गरिने छ । मसित तर्स अन्यथा यो अपमानित भार सधैंको लागि तिमीमाथि लादिने छन्, जसबाट तिम्रा पूर्वज पनि पीडित थिए ।

[1] بِهٖ को तात्पर्य कुर्आन अथवा अन्तिम ईशदूत मुहम्मद रसूल अल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित छ । दुवै कथन सत्य छ किनभने दुवैको सम्बन्ध जल र थलको जस्तो छ, जसले कुर्आन मानेन त्यसले मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई नकार्‍यो । (इब्ने कसीर) **"पहिला काफ़िर नबन"**

यसको अर्थ यो हो कि प्रथम त तिमीलाई जुन ज्ञान छ अरुहरू त्यसबाट अनभिज्ञ छन्, यसकारण तिम्रो उत्तरदायित्व सबभन्दा धेरै छ । द्वितीय मदीनामा यहूदीहरूलाई सर्वप्रथम ईमानको निमन्त्रणा दिइएको थियो, वरन् (अन्यथा) हिजरतभन्दा पहिला धेरैजसोले इस्लाम धर्म स्वीकार गरिसकेका थिए । यसकारण उनीहरूलाई सावधान गरिदैछ कि यहूदीहरूमा तिमी प्रथम काफ़िर नबन । यदि तिमी यस्तो गर्छौ भने समस्त यहूदीहरूको कुफ्र एवं नमान्नुको पाप तिमीमाथि पर्नेछ ।

[2] **"सानो मुल्यमा नबेच ।"** यसको तात्पर्य यो कदापि होइन कि अधिक मूल्य पाइएको छ भने अल्लाहको आदेशको (कुर्आन) सौदा गर, बरु यसको तात्पर्य यो हो कि अल्लाहको आदेशको तुलनामा सांसारिक लाभलाई महत्व नदेउ, अल्लाहका आदेश त यति बहुमूल्य छन् कि समस्त सांसारिक वैभव र वस्तुहरू तिनका तुलनामा तुच्छ छन् । आयतमा यद्यपि इस्राईलका पुत्रहरूतिर इंगित गरिएको छ तर यी आदेश प्रलयसम्म समस्त मानवगणका लागि छन् । जो कोही पनि सत्यलाई छाडि असत्यको पक्ष लिन्छ अथवा अज्ञानतालाई प्रदर्शित गरी सत्यसित

The Ummah Technology Mission

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

(४२) र सत्यलाई असत्यसँग मिश्रण न गर। तथा न त सत्यलाई लुकाउ, तिमीलाई त स्वयं यसको ज्ञान छ।

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

(४३) र नमाज़ स्थापित गर, एवं ज़कात दिने गर रुकूअ गर्ने (झुक्ने व्यक्तिहरूसँग) वालाहरूको साथमा रुकूअ गर (झुक्ने गर)।

أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

(४४) के मानिसहरूलाई सत्यकर्मको उपदेश दिन्छौ ? र आफूलाई बिर्सन्छौ, यद्यपि तिमीहरू किताब पढ्दछौ। के यति पनि तिमीमा बुद्धि छैन ?

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ۚ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾

(४५) र धैर्य एवं नमाज़को माध्यमबाट (अल्लाहको) सहायता प्राप्त गर।[1] र यो कुरा कठिन छ, तर अल्लाहसित तर्सनेहरूको लागि होइन।[2]

मात्र सांसारिक फल प्राप्तिको लागि मुख फर्काउनेछ, त्यो यस आदेशमा सम्मिलित छ। (फ़तहुल क़दीर)

[1]धैर्य र नमाज़ प्रत्येक अल्लाहवालाका दुई ठूला हतियार हुन्, नमाज़द्वारा एउटा मोमिनको अल्लाहसित सम्बन्ध सजिलोसँग हुन्छ, जसबाट उसलाई अल्लाह तआलाको सहमति एवं सहायता प्राप्त हुन्छ। धैर्यद्वारा उसको चरित्रमा दृढता र धर्ममा परिपक्वता उत्पन्न हुन्छ। हदीसमा वर्णन छ :

(إِذَا حَزَبَهُ أَمْرٌ فَزِعَ إِلَى الصَّلَاةِ)

"नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई जतिखेर पनि कुनै समस्या उत्पन्न हुन्थ्यो उहाँले तुरुन्त नमाज़को प्रायोजन गर्नुहुन्थ्यो।" (फ़तहुल क़दीरबाट उद्धृत र अहमद तथा अबू दाऊदमा संकलित)

[2]नमाज़मा निरन्तरता सामान्य मानिसहरूलाई कठिन प्रतीत हुन्छ। परन्तु सन्तुलित एवं स्थिर (खुशूअ् र खुजूअ्) रहनेवालालाई यो सरल, बरु शान्ति एवं सुःखको कारण हुन्छ। यी कुन मानिसहरू हुन् ? जो केयामतमा पूरा विश्वास (आस्था) राख्दछन् अर्थात् केयामतमा विश्वास सत्कर्मलाई सरल गरिदिन्छ र आख़िरतबाट निश्चिन्तता व्यक्तिलाई अकर्मी बरु कुकर्मी बनाइदिन्छ।

The Ummah Technology Mission

الَّذِيْنَ يَظُنُّوْنَ اَنَّهُمْ مُّلٰقُوْا رَبِّهِمْ وَاَنَّهُمْ اِلَيْهِ رٰجِعُوْنَ ﴿٤٦﴾

(४६) जो जान्दछन् कि आफ्नो प्रभुसित भेट्नु छ र त्यसतिर फर्केर जानु छ ।

يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٧﴾

(४७) हे इस्राईलका सन्तानहरु ! मेरो त्यस कृपालाई स्मरण गर, जुन कि मैले तिमीमाथि गरेको थिएँ र मैले तिमीलाई समस्त संसारमाथि श्रेष्ठता दिएँ ।[1]

وَاتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْـًٔـا وَّلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ

(४८) तथा त्यस दिनसित तर्स, जुन दिन कोही कसैको काम आउनेवाला छैन, न कसैको कुनै सिफारिश स्वीकार गरिने छ, न कुनै

[1]यहाँबाट इस्राईलका सन्तानलाई पुनः ती कृपाहरु स्मरण गराइँदै छन्, जुन कि उनीमाथि गरियो र उनलाई कयामतको दिनसित तर्साइँदैछ, जुन दिन कसैको लागि कोही काम आउने छैन, न त सिफरिश स्वीकार गरिने छ, न सट्टा भर्ना (साटो) दिएर छुटकारा पाइने छ, न कोही सहायक हुनेछ । एउटा त्यस कृपाको वर्णन गरिदैंछ जसबाट समस्त संसारमा श्रेष्ठता इस्राईलको सन्तानलाई प्राप्त थियो, जुन कि उनीहरूले अल्लाहको आदेशको उल्लघंन गरी गुमाइदिए र मुसलमानहरूलाइ خير أمّة को उपाधिबाट विभूषित गरियो । यसमा यस कुराको चेतावनी छ कि अल्लाहको कृपा कुनै विशेष जातिप्रति सम्बन्धित छैन, बरु यो ईमान र कर्मको आधारमा प्राप्त हुन्छ । यदि ईमान र कर्म राम्रा छैनन् भने खोसिहालिन्छ । जुनप्रकारले मुसलमान पनि आजभोलि आफ्ना कुकर्महरु र शीर्क एवं बिदअ़तका कारण خير أمّة बाट شرّ أمّة बनेका छन् ।

यहूदीहरूलाई यो भ्रम थियो कि उनीहरू अल्लाहका प्रिय हुन्, यसकारण आख़िरतको सोधपूछबाट सुरक्षित रहनेछन् । अल्लाह तआ़लाको आदेश भयो कि त्यहाँ अल्लाहका आदेशहरू नमान्नेवालाहरूलाई कोही सहायता दिनसक्ने छैन । उसै भ्रममा मुसलमानहरू पनि परेका छन् । र शिफाअत (सिफारिश) को प्रश्नलाई (जुनकि अहले सुन्नतकहाँ सत्य छ) आफ्ना कुकर्महरूलाई लुकाउने कवच बनाइराखेका छन् । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अवश्य शिफ़ाअत गर्नेछन्, अल्लाह तआ़ला उनको शिफ़ाअत पनि स्वीकार गर्ने छन् (सहीह हदीसहरूबाट प्रमाणित छ) तर यो पनि हदीसमा उल्लेख छ कि बिदअ़तका कर्म गर्नेवालाहरू यसलाई प्राप्त गर्न सक्ने छैनन् । तर धेरै पापीहरूलाई नरकमा दण्ड दिइसके उपरान्त उहाँको शिफ़ाअतले नरकबाट निकालिने छ । के नरकको या केही दिनहरूको दण्ड सहनीय छ कि हामी शिफ़ाअतमा विश्वास गरी कुकर्म गरिराखौं ?

The Ummah Technology Mission

وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾

क्षतिपूर्ति (अर्थदण्ड) स्वीकार गरिने छ र न उनीहरूलाई सहायता दिइने छ ।

وَإِذْ نَجَّيْنَٰكُم مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ ۚ وَفِى ذَٰلِكُم بَلَآءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾

(४९) र जब हामीले तिमीलाई फ़िरऔनका मानिसहरु[1] बाट छुटकारा मुक्ति दिलायौं, जसले तिमीलाई घोर यातना दिइराखेका थिए, तिम्रा छोराहरूको हत्या गरिराखेका थिए, तिम्रा छोरीहरूलाई (महिलाहरू) जीवित छाडिदिन्थे, यसबाट छुटकारा दिलाउनमा तिम्रो स्वामीको अत्याधिक उपकार थियो ।

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ ٱلْبَحْرَ فَأَنجَيْنَٰكُمْ وَأَغْرَقْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٠﴾

(५०) र जब हामीले तिम्रो निम्ति सागर लाई च्यातिदियौं र त्यसबाट तिमीलाई मुक्ति प्रदान गर्‍यौं र फ़िरऔनका साथीहरूलाई तिम्रा आँखा अगाडि डुबाइदियौं ।

وَإِذْ وَٰعَدْنَا مُوسَىٰٓ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ

(५१) र हामीले (आदरणीय) मूसा (अलैहिस्सलाम) लाई चालीस रातहरूको वचन दियौं,

The Ummah Technology Mission

[1]आले फ़िरऔनसित तात्पर्य मात्र फ़िरऔन र त्यसका परिवार होइनन् बरु फिरऔनका समस्त साथीहरू हुन् । जस्तो कि अगाडी छ ।

﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾

"हामीले फ़िरऔनका परिवारलाई डुबाइदियौ ।" यी डुब्नेवाला फ़िरऔनका परिवारवाला थिएनन्, त्यसका सेना एवं अन्य कर्मचारीहरू थिए । अर्थात् कुर्‌आनमा आल, अनुयायी (भक्त) को अर्थमा प्रयोग भएको छ । यसको विस्तृत जानकारी सूर: अल-अहज़ाबमा छ ।

[2]सागरलाई च्यात्नु र त्यसमा मार्ग बनाइदिनु, यो एक चमत्कार थियो, जसको विस्तृत वर्णन सूर: "शोआरा" मा गरिएको छ । यो समुद्रको ज्वारभाटा थिएन, जस्तो कि सर सैय्यद अहमद खान र अन्य, चमत्कारका इन्कार गर्नेवालाहरूको व्यक्तिगत विचार छ ।

وَاَنْتُمْ ظٰلِمُوْنَ ۝٥١

अनि पछि तिमीले बाछोलाई पूज्य बनायौ ।[1] र अत्याचारी बन्न पुग्यौ ।

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝٥٢

(५२) तर हामीले यसपछि पनि तिमीलाई क्षमा गऱ्यौं, ताकि तिमी कृतज्ञ रह ।

وَاِذْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ۝٥٣

(५३) र हामीले मूसा (अलैहिस्सलाम) लाई तिम्रो मार्गदर्शनका लागि धर्मशास्त्र (तौरात) र चमत्कार प्रदान गऱ्यौं ।[2]

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوْبُوْٓا اِلٰى بَارِىِٕكُمْ فَاقْتُلُوْٓا اَنْفُسَكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ

(५४) र जब मूसा (अलैहिस्सलाम) ले आफ्ना जातिका मानिसहरू (कौम) सित भने कि "हे मेरा जातिका मानिसहरू (कौम) ! तिमीले बाछोलाई देवता बनाई स्वयं आफूमाथि अत्याचार गरेका छौं । अब तिमी आफ्ना स्रष्टातिर ध्यान केन्द्रित गर, स्वयं आफूलाई (अपराधी) एक आपसमा हत्या गर । तिम्रो निम्ति भलाई

[1]यो गौपूजाको घटना त्यस समय भयो जब फ़िरऔन र त्यसका साथीहरूबाट छुटकारा पाए पश्चात इस्राईलका सन्तान द्वीप जस्तै स्थान 'सीना' पुगे, त्यहाँ अल्लाह तआलाले आदरणिय मुसा अलैहिस्सलामलाई तौरात दिनको लागि चालीस रातको लागि तूर पर्वतमा बोलायो । आदरणीय मूसा गैसके पश्चात इस्राईलका सन्तानले सामरी पछाडी भइ बाछोको पुजा प्रारम्भ गरिहाले । मनुष्य कति भौतिकीय छ कि अल्लाह तआलाको शक्तिको महान चिन्ह देखे पश्चात र नबीहरू (आदरणीय हारुन र मूसा) का उपस्थितिको बावजूद पनि बाछोलाई आफ्नो देवता ठानिहाले । आजको मुसलमान पनि शिर्कमा लिप्त विश्वास र कर्महरुमा लीन हुँदाहुँदै पनि यो ठान्दछन् कि मुसलमान कसरी मुश्रिक हुनसक्छ ? यी मुसलमानहरूले शिर्कलाई पत्थरका मूर्तिहरूका पूजारीलाई मात्र विशेष गर का छन् कि मात्र उनीहरू नै मुश्रिकहरु हुन्, जबकि यी भनाउँदा मुसलमान पनि चिहान र गुम्बदहरूसित त्यही सबै गरिराखेका छन्, जुनकि पत्थरका पूजारी आफ्ना मूर्तिहरूका साथमा गर्दछन् ।

[2]यो पनि भूमध्यसागर तरिसकेपछिको घटना हो । (इब्ने कसीर) सम्भव छ कि किताव अर्थात् तौरातलाई नै कसीसित सम्बोधित गरिएको छ किनभने हरेक आसमानी (दैवी) पुस्तक सत्य र असत्यलाई विवेक गरिराखेको हुन्छ अथवा चमत्कारलाई कसी भनिएको छ किनभने ईश्वरीय चमत्कार पनि सत्य वा असत्यको पहिचानमा विशेष योगदान दिन्छ ।

The Ummah Technology Mission

عِنْدَ بَارِئِكُمْ ۖ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۚ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

अल्लाह तआ़ला समीप यसैमा छ।" त उसले तिम्रो तौबा (क्षमा-याचना) स्वीकार गऱ्यो। नि:सन्देह त्यही नै स्वीकार गर्नेवाला र दयालु छ।[1]

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٥﴾

(५५) र (तिमी त्यसलाई पनि याद गर) तिमीले मूसा (अलैहिस्सलाम) सित भनेका थियौ कि–जबसम्म हामीले आफ्नो प्रभुलाई अगाडी देख्ने छैनौं कदापि विश्वास गर्ने छैनौं । (जुन अवज्ञाको दण्डस्वरुप) तिमीमाथि तिमीले हेर्दाहेर्दै तड़ित (चट्याङ) खस्यो।[2]

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

(५६) तर फेरि हामीले तिमीलाई मृत्यु पश्चात जीवन यसकारण दियौं ताकि तिमी कृतज्ञता व्यक्त गर।

[1]जव आदरणीय मूसाले शिर्कबाट सावधान गरे, त उनलाई क्षमाको आभास भयो। क्षमाको विधि हत्या भनियो।

﴿فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ "आपसमा एक-अर्कालाई मार। का दुईटा व्याख्या छन्। एउटा यो कि सवैलाई दुई भागमा विभाजित गरियो र उनीहरूले एक-अर्कालाई मारे। अर्को यो कि शिर्क गर्नेवालाहरूलाई उभ्याइयो र जो त्यसबाट सुरक्षित रहे उनीहरूलाई मार्ने आदेश दिइयो। अत: उनीहरूले हत्या गरे। वधितहरूको संख्या सत्तरी हजार भनिएको छ। (इब्ने कसीर व फ़तहुल क़दीर)

[2]आदरणीय मूसा अलैहिस्सलाम सत्तरी मानिसहरूलाई लिएर तूर पर्वतमा तौरात लिनको निम्ति गए, जव आदरणीय मूसा अलैहिस्सलाम फर्केर आउनथाले तब उनीहरूले भने कि जबसम्म हामी आफ्नो आँखाले अल्लाह तआ़लालाई देख्ने छैनौं तवसम्म तिम्रो कुरामा विश्वास गर्न तयार छैनौं, जसको कारण उनीमाथि चट्याङ खस्यो र ती सबै मरिहाले। आदरणीय मूसा अलैहिस्सलाम निकै परेशान भए र उनीहरूको पुनर्जीवनको निम्ति अल्लाहसित प्रार्थना गरे। यसकारण अल्लाहले उनीहरूलाई पुनर्जीवित गऱ्यो। हेर्दाहेर्दै चट्याङ खस्नुको अर्थ यो हो कि प्रथम जसमाथि चट्याङ खस्यो अरु व्यक्तिहरू उसलाई देखिराखेका थिए, यहाँसम्मकि सबै मरिहाले।

The Ummah Technology Mission

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ۖ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

(५७) र हामीले तिमीमाथि बादलहरूको छायाँ पाऱ्यौं र तिम्रो लागि मन्न व सलवा पठायौं[1] (र भन्यौं) हामीले प्रदान गरेका पवित्र कुराहरू खाऊ । र उनीहरूले हामीमाथि अत्याचार गरेनन् बरु आफूमाथि अत्याचार गरे ।

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ

(५८) र हामीले तिमीसित भन्यौं कि यस बस्तीमा जाउ ।[2] र जे-जति जहाँबाट चाहन्छौ, धित मर्नेगरी खाउ-पिउ र त्यस द्वारबाट

[1]अधिकतर व्याख्याहरूका अनुसार यो इजिप्ट र सीरियाको मध्यमा स्थित तीहको मैदानको घटनाको वर्णन हो । जब उनीहरू अल्लाहको आदेशको अवज्ञा गरी अमालक: को वस्तीमा प्रवेश गर्नबाट रुके, त दण्डस्वरुप इस्राईलको सन्तान चालीस बर्षसम्म तीहको मैदानमा भौंतारिदैं रहे । कसै-कसैको भनाइ अनुसार यो निश्चित गर्नु उचित छैन । सागर तरे पश्चात सीना नामक मरुस्थलमा पुग्दा जब सर्वप्रथम खाने-पिउने समस्या उत्पन्न भयो त त्यसबेला यो प्रबन्ध गरियो ।

(मन्न) केहीका विचारमा तुरंजबीन हो, वा तुषार, जो वृक्ष अथवा पत्थरमा खस्दा मह समान गुलियो भइहाल्थ्यो र सुकेर गमको समान हुन्थ्यो । केहीका मत अनुसार महको समान गुलियो जल हो । हदीसमा छ कि :

(الكمأة نوع من المن)

"कुम्भी मन्नको त्यो प्रकार हो जुन कि आदरणीय मूसा अलैहिस्सलाममाथि अवतरित गरियो ।" (बुखारी तथा मुस्लिम)

यसको अर्थ यो हो कि जुन प्रकारले इस्राईलको सन्तानलाई त्यो भोजन बिना कुनै कष्ट उपलब्ध गराइएको थियो, उसै प्रकार कुम्भी पनि बिना रोपि उत्पन्न हुन्छ । (व्याख्या अहसनुल तफ्सीर) सलवा वट्टाई अथवा एक प्रकारको पंक्षी थियो जो चरा जस्तै हुन्थ्यो र तिनीहरू खाइहाल्थे । (फ़तहुल क़दीर)

[2]त्यस बस्तीबाट तात्पर्य अधिकतर व्याख्याकारहरूको विचारमा 'बैतुल मुक़द्दस' छ ।

The Ummah Technology Mission

نَّغۡفِرۡ لَكُمۡ خَطَٰيَٰكُمۡۚ وَسَنَزِيدُ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٥٨

टाउको निहुराएर प्रवेश गर ।[1] र मुखले भन्दैजाऊ कि, "हामी क्षमा चाहन्छौं ।"[2] हामीले तिम्रा गल्तीहरूलाई क्षमा गरिदिनेछौं र सत्कर्म प्रकट गर्नेहरूलाई झन् अधिक प्रदान गर्नेछौं ।

فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ قَوۡلًا غَيۡرَ ٱلَّذِي قِيلَ لَهُمۡ فَأَنزَلۡنَا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ رِجۡزٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ ٥٩

(५९) त्यसपछि ती अत्याचारीहरूले त्यो कुरा जुन उनीसित भनिएको थियो, परिवर्तन गरिहाले ।[3] हामीले पनि ती अत्याचारीहरूमाथि उनीहरूको अवज्ञाको कारण आकाशबाट प्रकोप पठायौं ।[4]

---

[1]सजदःबाट तात्पर्य केहीले निहुरिएको अवस्थामा प्रवेश हुने कुरोलाई लिएका छन् र केहीले कृतज्ञताको सजदः (ढोक) नै मानेका छन् । तात्पर्य यो हो कि अल्लाह समक्ष कृतज्ञता व्यक्त गर्दै, तुक्षता प्रकट गर्दै र कृतज्ञतालाई स्वीकार गर्दै प्रवेश गर ।

[2] حِطَّةٌ को अर्थ हो, "हाम्रा पापलाई क्षमा गरिदेउ ।"

[3]यसलाई स्पष्टरुपले एउटा हदीसबाट बुझाएको छ, जुनकि सहीह बुखारी एवं मुस्लिम आदिमा छ । नबी सल्लल्लाहु अलैही वसल्लमको भनाइ छ :

«قِيلَ لِبَنِي إسرائيل ادخُلوْا البابَ سُجَّدا وقولوا حِطَّةٌ - فَدَخلوا يَزْحَفُونَ عَلَى أسْتَاهِهِم فَبَدَّلُوا وَقَالُوا حَبَّةٌ فِي شَعرة»

"उनीहरूलाई आदेश भयो कि सजदः गर्दै प्रवेश गर; तर उनीहरू कम्मर धर्तीमा दल्दै प्रवेश गरे र حِطَّةٌ को सट्टा حَبَّةٌ فى شعرة (अर्थात् गहुँ बालीमा) भन्दै गरे ।"

यसकारण उनीहरूको यस अवज्ञाकारिताको जुन कि उनीहरूमा उत्पन्न भइसकेको थियो र अल्लाहका आदेशहरूलाई परिवर्तित गरी उपहास गर्ने उनीहरूले जुन कुकर्म गरे, ती सबैको अनुमान लगाउन सकिन्छ । सत्यता यो हो कि जब कुनै समुदाय चरित्र र कर्मले पतनतिर जान थाल्दछ त त्यसको व्यवहार अल्लाहका आदेशहरू प्रति यस्तै किसिमको हुन्छ ।

[4]यो आकाशबाट प्रकोप के थियो ? केहीको भनाई अनुसार यो अल्लाहको क्रोध, अधिक तुवाँलो, प्लेग थियो । यस अन्तिम अर्थको पक्ष हदीसबाट प्राप्त हुन्छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

The Ummah Technology Mission

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ ۖ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۖ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِن رِّزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾

(६०) र जब मूसा (अलैहिस्सलाम) ले आफ्नो क़ौम (जाति) को लागि पानी माँगे त हामीले भन्यौं कि आफ्नो लट्ठीले ढुङ्गामा हान, जसबाट बारह जलस्रोतका मूल फूटे ।[1] प्रत्येक समूहले आफ्नो स्रोतको पहिचान गऱ्यो, (र हामीले भन्यौं कि, अल्लाह तआलाबाट प्रदान गरिएको अन्न खाउ-पिउ र धर्तीमा आतङ्क मच्चाउँदै न हिंड ।

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ مِن بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا ۖ قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ ۚ اهْبِطُوا

(६१) र जब तिमीहरूले भन्यौ "हे मूसा (अलैहिस्सलाम) !" हामीले एकै प्रकारको भोजन गरेर संतुष्ट रहन सक्दैनौं । यसकारण आफ्नो प्रभुसित प्रार्थना गर्नुस् कि त्यसले हामीलाई धर्तीमा उत्पन्न साग, कांक्रा (खिरा), गहुँ, मुसुरो र प्याज देओस् । तपाईंले भन्नुभयो कि उत्तम कुरोका

(الطاعُونُ رجز أو عذابٌ أُرسِلَ عَلىٰ بَنِي إِسْرائيل أَوْ عَلىٰ مَن كَانَ قَبْلَكُم، فَإذا سَمِعْتُم بِه بِأَرْضٍ فَلَا تَقدمُوا عَلَيْه وَإذا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلا تَخرجوا فِرارًا مِنه)

"यो प्लेग त्यही प्रकोप र यातनाको भाग हो जुनकि तिमीभन्दा पहिलेका मानिसहरूमाथि पठाइएको थियो । यदि तिम्रो उपस्थितिमा कुनै स्थानमा प्लेग फैलिन्छ भने तिमी त्यस स्थानबाट न भाग र यदि तिमीलाई कुनै स्थानको विषयमा थाहा हुन्छ कि त्यहाँ प्लेग फैलिएको छ भने त्यहाँ न जाउ ।" (सहीह मुस्लिम, किताबुस्सलाम, अध्याय अत्ताऊन व अत्तीर: व अल-किहाना-हदीस संख्या २२१८)

[1]यो घटना केहीका मत अनुसार 'तीह' को र केहीका विचारमा 'सीना' नामक मरुभूमिको हो । त्यहाँ पानीको आवश्यकता हुँदा अल्लाह तआलाले आदरणीय मूसा अलैहिस्सलामसित भन्नुभयो कि आफ्नो लट्ठीले ढुङ्गामा हान । फलस्वरुप पत्थरबाट बारह जलस्रोत फुटेर निस्के । समूह पनि बाह्रै थिए । प्रत्येक समूह आ-आफ्ना जलस्रोतबाट लाभान्वित भयो । यो पनि एउटा चमत्कार थियो, जुनकि अल्लाह तआलाले आदरणीय मूसा अलैहिस्सलामद्वारा देखाउनुभयो ।

The Ummah Technology Mission

مِصۡرٗا فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلۡتُمۡۗ وَضُرِبَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلذِّلَّةُ وَٱلۡمَسۡكَنَةُ وَبَآءُو بِغَضَبٖ مِّنَ ٱللَّهِۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانُواْ يَكۡفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَيَقۡتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ۝٦١

सट्टा तुच्छ कुरो किन माँग्दछौ ? त्यसो भए शहरमा जाउ र त्यहाँ तिमीले रुचाउने यी सबै कुरा पाउनेछौ ।[१] उनीमाथि अपमान एवं दरिद्रता पारियो तथा उनीहरू अल्लाहका प्रकोप लिएर फर्के ।[२] यो यसकारण कि उनीहरू अल्लाहका आयतहरूलाई मान्दैनथे र नबीहरूलाई अकारण हत्या गर्दथे ।[३] यो उनीहरूको सीमा उल्लंघनको परिणाम हो ।[४]

[१]यो घटना पनि त्यही 'तीह' को मैदानको हो । मिस्रको तात्पर्य इजिप्ट देश होइन बरु कुनै शहर हो । तात्पर्य यो हो कि कुनै शहरमा गइहाल र त्यहाँ कृषि गर । आफ्ना रुचिका तरकारी एवं दालहरु उब्जाउ र खाउ । किनकि उनीहरूको यो माँग उपकारको अनादर थियो, यसकारण वक्रोक्तिको रुपमा भनियो कि "तिम्रा निम्ति त्यहाँ तिमीले मन पराएका कुराहरू छन् ।"

[२]कहाँ ती उपकार र कृपा, जसको विस्तारपूर्वक वर्णन भइसकेको छ र कहाँ त्यो अपमान र दरिद्रता जो कि पछि उनीमाथि थुपारियो र अल्लाहको प्रकोपका कारण भए । प्रकोप पनि कृपाको जस्तै अल्लाहको विशेषता हो, जसको व्याख्या, यातनाको विचार एवं स्वयं यातनासित गर्नुहुँदैन । अल्लाह तआला उनीमाथि क्रोधित भयो । كما هو شأنه

[३]यो अपमान त्यो अल्लाहको प्रकोपको कारणको वर्णन हो । अर्थात् अल्लाह तआलाका आयतहरूको इन्कार र अल्लाहतिर आमन्त्रित गर्नेवाला नबीहरू एवं आमन्त्रण दिनेहरूको हत्या र उनीहरूलाई अपमानित गर्नु अल्लाहको प्रकोपको कारण हो । प्राचीन कालमा यहूदी यो कुकर्म गरी अपमानित एवं दण्डित भए भनेदेखि आज यो कुकर्म गर्नेहरू कसरी सम्मानित हुन सक्छन् । أين ما كانوا وحيث ما كانوا "ती चाहे जो होउन् र जहाँसुकै होउन् ।"

[४]यो अपमान एवं दरिद्रताको दोस्रो कारण हो । عصوا "अवज्ञा गरे" को अर्थ हो कि जुन कर्महरूबाट उनीहरूलाई रोकिएको थियो, त्यसलाई गरे र يعتدون को अर्थ हो कि सीमित कर्महरूमा सीमा उल्लंघन गर्दथे । अनुकरण एवं अनुपालन यो हो कि منهيات बाट टाढा रहन् र مأمورات लाई यसप्रकार गरून् जुनप्रकारले गर्न आदेश छ । आफ्नो तर्फबाट कमी अथवा अधिकता यो अवज्ञा إعتداء हो, जुन अल्लाहलाई अप्रिय छ ।

The Ummah Technology Mission

(६२) निःसन्देह मुसलमान होऊन, यहूदी होऊन्[१] र इसाई[२] अथवा साबी,[३] जो कोही पनि अल्लाह तआला एवं केयामतका दिनमा ईमान राख्दछ र सत्कर्म गर्दछ, त्यसको प्रतिदान उसको प्रभुसित छ, र उनलाई न त कुनै भय हुनेछ र न उनी शोकाकुल हुनेछन् ।[४]

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

[१]यहूदी هوادة "अर्थात् प्रेम" बाट अथवा تهوّد "अर्थात् पश्चाताप" बाट बनेको छ अर्थात् उनीहरूको यो नाम वास्तवमा प्रायश्चित गर्न अथवा परस्पर प्रेम गर्नुको कारण पऱ्यो । परन्तु मूसा अलैहिस्सलामका अनुयायीहरूलाई यहूदी भन्न थालियो ।

[२] نصارى-نصران को बहुवचन हो, जुन प्रकारले سکاری-سکران को बहुवचन हो। यसको उद्गम نصرت हो । आपसमा एक-अर्कालाई सहायता गर्नाको कारण उनीहरूको यो नाम पऱ्यो। उनीहरूका अनुसार पनि भनिन्छ, जस्तो कि उनीहरूले ईसा अलैहिस्सलामसित भनेका थिए–﴿نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ﴾ ईसा अलैहिस्सलामका अनुयायीहरूलाई 'नसारा' भनिन्छ, जसलाई इसाई पनि भनिन्छ ।

[३] صائبی-صائبین को बहुवचन हो । यी ती मानिसहरू हुन् जो अवश्य नै प्रारम्भिक कालमा कुनै सत्य धर्मका अनुयायी थिए होलान् । (यसैले कुर्आनमा यहूदी, इसाई धर्मको साथमा वर्णन गरिएको छ) । परन्तु पछि उनीहरूमा फरिश्ताहरूको पूजाको प्रचलन भईहाल्यो अथवा यिनीहरू कुनै पनि धर्मका अनुयायी रहेनन् । यसैकारण अधर्मीहरूलाई साबी भन्न थालियो ।

[४]केही आधुनिक व्याख्याकारहरूले यस आयतको भावार्थ गलत सम्झेका छन् र त्यससित उनीहरूले 'एक-धर्मवाद' को विचारलाई संकुचित गर्नुको अर्थ निकालेका छन् । अर्थात् रिसालत-ए-मुहम्मदिया (मुहम्मदको ईश्दूतत्व) मा ईमान ल्याउनु (विश्वास गर्नु) आवश्यक मान्दैनन्, अतः जो पनि जुन धर्ममा विश्वास गर्दछ र सत्कर्म गर्दछ, उसलाई मोक्ष प्राप्त भइहाल्नेछ । यो तर्क अलि भ्रमित छ । आयतको उचित व्याख्या यो हो कि जब अल्लाह तआलाले यस आयतका पूर्वका आयतहरूमा यहूदीहरूका कुकर्महरू र सीमा उल्लंघन र त्यसको आधारमा प्रकोपको अधिकारी हुने कुराको वर्णन गऱ्यो, त यो भ्रम उत्पन्न हुनसक्थ्यो कि यहूदीहरूमा जुन मानिसहरू सहीह अल्लाहका किताबका अनुयायी थिए र आफ्ना पैगम्बरका निर्देश अनुसार जीवन व्यतीत गर्नेवाला थिए, उनीहरूसित अल्लाह तआलाले के गऱ्यो ? अथवा के निर्णय लिनेछ ? अल्लाह तआलाले यो स्पष्ट गरिदियो कि यहुदी नै अल्लाहका, आखिरतको दिनमा विश्वास गरे र सत्कर्म गरिराखे, ती सबैलाई मोक्ष प्राप्त हुनेछ र यसैप्रकार मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को रिसालतमा ईमान ल्याउने मुसलमान पनि यदि उचितरुपले अल्लाहमा र आखिरतका

The Ummah Technology Mission

दिनमा विश्वास गर्दछन् र सत्कर्म गर्दछन् भने यिनी पनि अवश्य परलोकका असीम सुखहरूको अधिकारी हुने छन् । मोक्षको विषयमा कसैसित पक्षपात गरिने छैन । त्यहाँ उचित निर्णय हुनेछ चाहे मुसलमान होउन अथवा अन्तिम रसूलभन्दा पहिलाका यहूदी, इसाई र साबी आदि होउन् । यसको समर्थन केही परिभाष हदीसहरूबाट पनि हुन्छ। उदाहरणत: मुजाहिद सलमान फारसी رضى الله عنه बाट उद्धृत गर्दछन्, जसमा उनी भन्दछन् कि "मैले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित ती धार्मिक व्यक्तिहरूको विषयमा सोधें, जो मेरा साथी थिए, इवादत (उपासना) गर्नेवाला र नमाजी थिए । (अर्थात् मुहम्मद सल्लल्लाहु व अलैहि वसल्लमको रिसालतभन्दा पूर्व आफ्ना धर्ममा दृढ थिए ।" तब त्यस अवसरमा यो आयत अवतरित भयो ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ (इब्ने कसीर) । कुरआन करीमका अरु स्थानहरूबाट पनि अझ समर्थन प्राप्त हुन्छ । उदाहरणत:

﴿إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾

"अल्लाहको निकट धर्म मात्र इस्लाम नै हो ।"

(आले इमरान)

﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ﴾

"जो इस्लामको अतिरिक्त कुनै अन्य धर्मको अनुयायी हुनेछ, यो कदापि स्वीकार हुने छैन ।" (आले-इमरान ८५)

र हदीसहरूमा पनि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले स्पष्ट गरिदिनु भएको छ कि अब मेरो रिसालतमा ईमान नल्याइकन कुनै पनि व्यक्तिलाई मोक्ष प्राप्त हुन सक्दैन । उदाहरणको लागि यो आदेश छ: ।

(وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ! لَا يَسْمَعُ بِى رَجُلٌ مِنْ هٰذِهِ الْأُمَّةِ يَهُوْدِىٌّ وَّلَا نَصْرَانِىٌّ ثُمَّ لَا يُؤْمِنُ بِى إِلَّا دَخَلَ النَّارَ)

"कसम छ त्यस अस्तित्वको जसको हातमा मेरो प्राण छ, मेरो यस उम्मत (अनुयायी) मा जो व्यक्ति मेरो विषयमा सुन्दछ, त्यो यहुदी होस् वा इसाई अनि त्यो ममा ईमान ल्याउँदैन भने त्यो नरकमा जानेछ ।" (सहीह मुस्लिम, किताबुल ईमान, अध्याय वजूबुलईमान बिरिसाल: नबीय्यीना मुहम्मद صلى الله عليه وسلم

यसको अर्थ यो हो कि एक धर्मवादको सिद्धान्त र त्यसको पथ-भ्रष्टताको कारण जहाँ अन्य कुरआनका आयतहरूलाई छोडिदिनुको नतीजा हो त्यही अहादीस बिना कुरआनलाई सम्झनुको गलत तरीका पनि हो । यसकारण यो भन्नु पूर्णतया सत्य हो कि हदीसबिना कुरआनलाई बुझ्न सकिदैंन ।

The Ummah Technology Mission

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

(६३) र जब हामीले तिमीसित वचन लियौं र तिमीमाथि तूर पर्वत ल्याई ठड्याइदियौं।[1] र भन्यौं–जे हामीले तिमीलाई दिएका छौं, त्यसलाई दृढताले अँगालीराख । र जे-जति त्यसमा छ, त्यसलाई याद गर, ताकि तिमी बच्न सक ।

ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ ۖ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾

(६४) परन्तु तिमी त्यस पश्चात पनि विमुख भयौ। अनि यदि अल्लाह तआलाको कृपा र दया तिमीमाथि नभएको भए, तिमी हानि बेहोर्नेवाला हुन्थ्यौ ।

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾

(६५) र अवश्य नै तिमीलाई उनीहरूको विषयमा ज्ञान पनि छ, जो तिमीहरूमध्ये शनिवारको[2] विषयमा सीमा उल्लंघन गरे र हामीले (पनि) भनिदियौं कि तिमी अपमानित बाँदर भइहाल ।

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

(६६) अतः यसलाई हामीले अगाडी र पछाडीका मानिसहरूका लागि सावधान रहनुका कारण बनाइदियौं, र तर्सनेहरूको लागि शिक्षा हो ।

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تَذْبَحُوا بَقَرَةً ۖ قَالُوا

(६७) र मूसा (अलैहिस्सलाम) ले जब आफ्ना कौमसित भने कि– अल्लाह तआला

[1]जब तौरातका आदेशहरूका लागि यहूदीहरूले दुष्टतापूर्वक भने कि– हामीबाट त यी आदेशहरूको पालन हुनसक्ने छैन, त अल्लाह तआलाले तूर पर्वतलाई छतको जस्तै उनीहरूमाथि उठाइदियो, जसबाट तर्सेर उनीहरूले पालन गर्ने वचन दिए ।

[2] السبت (शनिवार) का दिन यहूदीहरूलाई माछाको शिकार, अपितु कुनै पनि काम गर्नबाट रोकिएको थियो, तर उनीहरूले एउटा बहाना बनाएर अल्लाहको आदेशको सीमा उल्लघंन गरे । शनिवारका दिन (परीक्षाको निम्ति) माछाहरू अधिक आउँथे, उनीहरूले खाल्डो खनिहाले ताकि माछाहरू त्यसमा अल्झिरहुन् र फेरि आइतबारका दिन उनलाई समात्ने गर्दथे ।

The Ummah Technology Mission

أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا ۖ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾

तिमीलाई एउटा गाई[1] जिव्ह (बध) गर्नुको आदेश दिन्छ, तब उनीहरूले भने कि "हामीसित किन उपहास गर्दछौ ?" उहाँले (मूसा) उत्तर दिनुभयो कि "म यस्तो मूर्खताबाट अल्लाह तआलाको शरण लिन्छु"

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ ۚ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَٰلِكَ ۖ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾

(६८) उनले भने–हे मूसा अलैहिस्सलाम ! अल्लाहसित प्रार्थना गर्नुस कि हामीलाई त्यसको विषयमा भनिदेओस् । उहाँले भन्नुभयो, सुन ! त्यो गाई न त बुढी होस् न वाछी, बरु मध्यम आयुको होस् । अब तिमीलाई जुन आदेश दिइएको छ, त्यसको पालन गर ।

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا ۚ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿٦٩﴾

(६९) उनीहरू त्यस पश्चात भन्नथाले कि अल्लाहसित निवेदन गर्नुस् कि त्यसले हामीलाई भनिदेओस् कि त्यसको रङ्ग कस्तो हुनुपर्छ ? उनले भने, त्यो भन्दछ कि गाई सुनौलो, गहिरो, चहकिलो रङ्गको होस्, र हेर्नेहरूलाई प्रसन्न पारिदिने खालको होस् ।

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾

(७०) उनीहरू भन्नथाले कि आफ्नो प्रभुसित निवेदन गरिदिनुस् कि त्यसले हामीलाई खुलस्तरुपले भनिदेओस् कि त्यो कस्तो होस् ? यसप्रकारका धेरै गाईहरू छन् । थाहा हुँदैन, यदि अल्लाहले चाहयो भने हामीलाई मार्गदर्शन प्राप्त हुनेछ ।

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ

(७१) उसले भन्यो कि अल्लाहको आदेश छ कि त्यो गाई कृषि योग्य भूमिमा हलो जोत्न

[1] इस्राईलको सन्तानमा कुनै सन्तान नभएको एउटा मानिस थियो । उसको एकमात्र उत्तराधिकारी उसको भतिजो थियो । एक रात त्यस भतिजोले आफ्नो काकाको हत्या गरी लाश कुनै अर्को मानिसको ढोकामा राखिदियो, वास्तविक हत्याराको खोजिमा उनीहरू एक-अर्कालाई भन्नथाले । अन्ततः कुरो मूसा अलैहिस्सलामसम्म पुग्यो, त उनीहरूलाई एउटा गाई वध गर्ने आदेश भयो । गाईको मासुको एक टुक्राले हानियो, जसवाट त्यो जीवित भइहाल्यो र हत्याराको पहिचान गराउनासाथ मरिहाल्यो । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ ۚ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا ۚ قَالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ ۚ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

तथा खेतहरूलाई पानी लगाउने होइन, त्यो स्वस्थ तथा बेदाग होस् । उनीहरूले भने अब तपाईंले स्पष्ट गरिदिनुभयो, तैपनि उनीहरू आदेशहरूका पालन गर्नेवाला थिएनन्, परन्तु त्यसलाई माने तथा गाईको बलि दिए ।[1]

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا ۖ وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾

(७२) तथा जब तिमीले एक व्यक्तिको हत्या गरिदियौ,[2] अनि परस्पर आरोप लगाउन थाल्यौ, तथा अल्लाहले तिम्रो लुकाइएको कुरो प्रकट गर्नु थियो ।

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا ۚ كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ

(७३) अत: हामीले भन्यौं कि त्यस गाईको एक टुक्रा मृतकको शरीरमा बजार (त्यो जीवित हुनेछ) यसैप्रकार अल्लाह तआलाले

---

[1]उनीहरूसित भनियो कि एउटा गाईलाई वध गर । उनीहरूले कुनै पनि गाई वध गरेको भए अल्लाहको आदेशको पालना भइहाल्ने थियो, तर उनीहरूले अल्लाहको आदेशको पालना गर्नुको सट्टा त्यसमा सूक्ष्मता खोज्न थाले तथा विभिन्न प्रकारका प्रश्न गर्न लागे, जस पश्चात अल्लाह तआला पनि उनीहरूमाथि कठोरता गर्दैरहयो। यसैले धर्ममा गहिराई र कठोरताको मार्ग अपनाउनु मनाही छ ।

[2]यो हत्याको त्यही घटना हो, जसको कारण इस्राईलको सन्तानलाई गाईको बलि चढाउने आदेश दिइएको थियो तथा यसप्रकार अल्लाह तआलाले त्यस हत्याको षडयन्त्रलाई प्रदर्शित गरिदियो, हुन त त्यो हत्या रातको अन्धकारमा मानिसहरूबाट लुकाएर गरिएको थियो । यसको अर्थ यो हो भयो कि तिमी पुण्य तथा कुकर्म चाहे जति लुकाएर गर, अल्लाहको ज्ञानमा हुन्छ तथा अल्लाह तआला त्यसलाई मानिसहरूमाथि प्रदर्शित गर्न सामर्थ्य राख्दछ । यसकारण एकान्त होस् या प्रदर्शन, हर समय र प्रत्येक स्थानमा राम्रै कर्म गर्नेगर, ताकि त्यो कुनै समय मानिसहरूमाथि प्रकट भइहालेको अवस्थामा अपमान नहोस्, अर्थात् त्यसको आदर तथा सम्मानमा बढोत्तरी होस् तथा कुकर्म चाहे जति लुकेर गरियोस्, त्यसको प्रकट हुने सम्भावना छ, जसबाट मनुष्यको अपमान तथा अनादर हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾

मृतकलाई जीवित गरी तिम्रो बुद्धिमानीको निम्ति निशानीहरू देखाउँछ ।[1]

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَهِيَ كَٱلْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ۚ وَإِنَّ مِنَ ٱلْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ ٱلْأَنْهَٰرُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ

(७४) अनि त्यस पश्चात तिम्रा हृदय पत्थर जस्तै बरु त्यसभन्दा पनि बढी कठोर भए,[2] केही पत्थरहरूबाट त नहरहरू बगी निस्कन्छन् तथा केही फुट्दछन् एवं त्यसबाट पानी

[1]मृतकको पुन: जीवित हुने आधारमा अल्लाह तआला केयामतका दिन सबै मानिसहरूलाई पुनर्जीवित गर्ने कुराको सामर्थ्यको घोषणा गरिराखेको छ। केयामतका दिन मृतकहरूलाई पुनर्जीवित हुने कुरो, केयामतलाई अस्वीकार गर्नेहरूलाई सधैं आश्चर्यको कारण रहेको छ । यसकारण अल्लाह तआलाले कुरआन करीममा विभिन्न स्थानहरू तथा प्रकार एवं दृष्टिकोणको आधारमा वर्णन गर्नुभएको छ । सूर: अल-बकर:मा नै अल्लाह तआलाले यसको पाँच उदाहरण दिनुभएको छ । एक उदाहरण ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكُم مِّنۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ﴾ (सूर: अल-बकर-५६) मा आइसकेको छ । दोस्रो उदाहरण यही घटना हो । तेस्रो उदाहरण भाग-२ को आयत संख्या २४३ ﴿مُوتُوا۟ ثُمَّ أَحْيَٰهُمْ﴾ चौथो उदाहरण आयत संख्या २५९ ﴿فَأَمَاتَهُ ٱللَّهُ مِا۟ئَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُۥ﴾ तथा पाँचौ उदाहरण यस पश्चातको आयतमा आदरणीय इब्राहीमका चार पंक्षीहरूको हो ।

[2]अर्थात् पूर्वको चमत्कार तथा वर्तमानको घटना कि मृतक जीवित भइहाल्यो, यसलाई देखेर पनि तिम्रा हृदयमा अल्लाहतिर फर्कने भावना तथा तौबा एवं दोषमुक्तिको लागि क्षमाको भावनाको जागृति भएन बरु यसको विपरीत तिम्रा हृदय पत्थर समान कठोर, बरु त्यसभन्दा पनि बढी कठोर भइहाले । हृदय कठोर हुनु व्यक्ति तथा समाजको लागि सर्वनाश तथा यस कुरोको लक्षण हुन्छ कि हृदयमा प्रभाव पार्ने गुण समाप्त भइसकेको तथा सत्यलाई स्वीकार गर्ने शक्ति समाप्त भइसकेछ । यस पश्चात उसको सुधारको सम्भावना कम भएर जान्छ तथा पूर्ण सर्वनाशको सम्भावनाको बृद्धि हुन्छ । यसकारण ईमानवालाहरूलाई विशेषरुपले चेतावनी दिइएको छ ।

﴿وَلَا يَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ﴾ [الحديد: ١٦]

ईमानवालाहरू ती मानिसहरू सरह नभईहाल्नु जसलाई उनीभन्दा पूर्व किताब प्रदान गरियो, परन्तु समय व्यतीत भएपछि उनीहरूका हृदय कठोर भइहाले । (सूर: अल-हदीद-१६)

The Ummah Technology Mission

فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

निस्कन्छ,[1] तथा केही अल्लाह तआ़लाको भयले खस्दछन्, तथा तिमी अल्लाह तआ़लालाई आफ्ना कर्महरूबाट अनभिज्ञ नठान ।

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

(७५) (हे मुसलमानहरू !) के तिमी आशा राख्दछौ कि तिनीहरू (यहूदी) तिम्रो विश्वास गर्नेछन् जबकि उनीहरूमा यस्ता पनि छन्, जो अल्लाहका कथन सुन्दछन् अनि त्यसलाई बुझेपछि त्यसमा परिवर्तन गरिदिन्छन्, र यस्तो उनीहरू जानी-जानी गर्दछन् ।[2]

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ

(७६) तथा जब ईमानवालाहरूसित भेट्दछन् त आफ्नो ईमान्दारी प्रदर्शित गर्दछन्, तथा जब

---

[1]पत्थरहरूको कठोरताको उपरान्त, उनीवाट जे-जे लाभ प्राप्त हुन्छ जे-जे अवस्था उनीमाथि व्यतीत हुन्छ, त्यसको वर्णन हो । यसबाट ज्ञात हुन्छ कि पत्थरमा एक प्रकारको गुण तथा भावना उपस्थित छ, जुनप्रकार कि अल्लाह तआ़लाको आदेश छ ।

﴿ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ﴾ (सूर: बनी इस्राईल, ४४)

[2]ईमानवालाहरूलाई सम्बोधित गरेर यहूदीहरूको विषयमा भनिदैंछ कि के तिमीलाई उनीहरूले ईमान ल्याउने कुराको आशा छ, जबकि वास्तवमा उनका पूर्वजहरूमा एउटा गुट यस्तो थियो कि जो अल्लाहको कथनमा जानी–जानी परिवर्तन (अर्थ तथा शब्दहरूमा) गर्दथ्यो । यो नकारात्मक प्रश्न हो । अर्थात यस्ता मानिसहरूबाट ईमान ल्याउने अलिकति पनि सम्भावना छैन । यसको अर्थ यो भयो कि जुन मानिसहरू सांसारिक लाभ तथा समूहगत द्वेषका कारण अल्लाहको कथनमा परिवर्तन गर्दछन्, ती मानिस पथ-भ्रष्टताको मार्गको दलदलमा यसप्रकार अल्झदै जान्छन् कि त्यसवाट उम्कन सक्दैनन् । मुसलमानहरूमा कैयन् ज्ञानी आलिम पनि दुर्भाग्यले कुरआन तथा हदीसमा परिवर्तन गर्दछन् । अल्लाह तआ़ला सबैलाई यस अपराधवाट सुरक्षित राखन् ।

[3]यो केही यहूदीहरूका पाखण्डी व्यवहार बारे भनिदैंछ कि उनीहरू मुसलमनहरूमा त आफ्ना ईमानको प्रदर्शन गर्छन्, परन्तु जब भेट्छन् त एक-अर्कामाथि दोषारोपण गर्दछन् कि तिमी मुसलमानहरूलाई आफ्नो किताबका यस्ता कुरा किन भन्दछौ जसबाट रसूल अरबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को सत्यताको पुष्टि हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

قَالُوٓا أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَآجُّوكُم بِهِۦ عِندَ رَبِّكُمْ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

आपसमा भेट्छन् त भन्छन् कि मुसलमानहरूसम्म यी कुरा किन पुऱ्याउँछौ जुन अल्लाहले तिमीलाई सिकाउनु भएको छ, के जान्दैनौं कि यो त अल्लाह समक्ष तिमीहरूप्रति तिनका प्रमाण हुनेछन् ।

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

(७७) के यिनीहरू जान्दैनन् कि अल्लाह तआला यिनका गुप्त एवं व्यक्त सबै कुरा जान्दछ ।[1]

وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّآ أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾

(७८) तर उनीहरूमध्ये केही अनपढ यस्ता पनि छन्, जो अभिलाषाहरू बाहेक शास्त्र जान्दैनन् तथा मात्र अनुमान लगाउने गर्छन् ।[2]

فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ ٱلْكِتَٰبَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَٰذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ

(७९) उनीहरूको लागि सर्वनाश छ, जो आफ्नो हातले लेखेको पुस्तकलाई अल्लाहको शास्त्र भन्दछन्, तथा यसप्रकार संसार (धन) कमाउँछन्, आफ्ना हातले लेखेको कारण

यसप्रकार तिमी स्वयं नै उनीहरूका हातमा यस कुराको प्रमाण दिइराखेका छौ, जुन उनीहरूले तिम्रा विरुद्ध अल्लाहको दरबारमा प्रस्तुत गर्नेछन् ।

[1]अल्लाह तआला भन्नुहुन्छ कि तिमी चाहे भन अथवा नभन अल्लाहलाई त हरेक कुराको ज्ञान छ तथा त्यो तिमीले यी कुरालाई नभने पनि मुसलमानहरूमाथि प्रकट गर्न सक्दछ ।

[2]यो त उनीहरूका पढे-लेखेका मानिसहरूका कुरा थिए, जहाँसम्म उनीहरूका अनपढ मानिसहरूको सम्बन्ध छ, उनीहरू किताब (तौरात) सित त अज्ञान छन्, परन्तु तिनीहरू आशा अवश्य नै गर्दछन्, तथा अनुमानमाथि उनको गुजारा छ, जसमा तिनीहरूलाई तिनका आलिमहरू (पादरीहरू) ले लिप्त गरिदिएका छन् । उदाहरण स्वरुप हामी त अल्लाहकै प्रिय हौं । हामी नरकमा गए पनि त केही समयका लागि मात्र हुन्छ, हामीलाई हाम्रा पूर्वजले दोषमुक्ति प्रदान गराइहाल्ने छन्, आदि-आदि । जस्तो कि आजकलका अनपढ मुसलमानहरूलाई पनि केही आलिम तथा मशायेख (महात्माहरू) ले यस्तै आकर्षित जालमा अल्झाएका छन् ।

The Ummah Technology Mission

وَوَيۡلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكۡسِبُونَ ۝٧٩

उनीहरूको नाश छ, तथा आफ्ना यस कमाईका कारण उनको विनाश छ ।[1]

وَقَالُواْ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ إِلَّآ أَيَّامٗا مَّعۡدُودَةٗۚ قُلۡ أَتَّخَذۡتُمۡ عِندَ ٱللَّهِ عَهۡدٗا فَلَن يُخۡلِفَ ٱللَّهُ عَهۡدَهُۥٓۖ أَمۡ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ ۝٨٠

(८०) तर उनीहरू भन्दछन् कि हामी त केही दिनमात्र नरकमा रहनेछौं, (उनीहरूसित) भन कि के तिमीले अल्लाह तआलासित कुनै वचन लिएका छौ ?[2] यदि छ भने निःसन्देह अल्लाह तआला आफ्नो वचन भङ्ग गर्नेछैन, अथवा तिमी अल्लाहमाथि ती कुरा लगाउँदछौ, जसलाई तिमी जान्दैनौं ।[3]

---

[1]यी यहूदीहरूका आलिमहरूका दुस्साहस तथा अल्लाहको भयसित वञ्चित हुने कुराको स्पष्टीकरण हो कि आफ्नै हातले नियम बनाउँदछन् तथा बलपूर्वक यो सिद्ध गर्दछन् कि यो अल्लाहको तर्फबाट हो । हदीसको आधारमा ويل नरकको एउटा घाटीको नाम हो, जसको गहिराई यति छ कि एक काफ़िरलाई त्यसमा खस्न चालीस वर्ष लाग्नेछ । (अहमद, तिर्मिजी, इब्ने हिब्बान तथा अल-हाकिम सह-सन्दर्भ फ़तहुल क़दीर) । केही आलिमहरूले यस आयतबाट कुर्आन मजीदको बिक्रीलाई उचित भनेका छैनन्, परन्तु यो अर्थ सत्य होइन । आयतको उद्देश्य केवल ती मानिसहरूलाई नै भन्नु छ, जो दुनिया कमाउनलाई अल्लाहको कलाममा परिवर्तन गर्दछन् तथा मानिसहरूलाई धर्मको नाममा धोका दिन्छन् ।

[2]यहूदी भन्दथे कि संसारको अस्तित्व मात्र सात हजार वर्षको लागि छ र हामी एक हजार वर्षको सट्टामा एक दिन नरकमा रहने छौं, यसप्रकार मात्र सात दिन नरकमा रहनेछौं । केही भन्दथे कि हामीले चालिस दिन बाछाको पूजा गरेका थियौं, चालिस दिन नरकमा रहनेछौं । अल्लाह तआला भन्नु हुन्छ कि के तिमीले अल्लाहसँग सन्धि गरेका छौ ? यो प्रश्न पनि अस्वीकृत नै छ । अर्थात् यिनीहरू गलत भन्दछन् । अल्लाह तआलासित यसप्रकार कुनै प्रतिबन्ध छैन ।

[3]अर्थात् तिम्रो यो दावी छ कि हामी नरकमा गए पनि मात्र केही दिनका लागि जानेछौं, तिम्रो आफ्नो तर्फबाट हो, तथा यसप्रकार तिमी अल्लाहमाथि यस्ता कुरा लगाउँछौ, जसको ज्ञान तिमीलाई स्वयं छैन । अगाडी अल्लाह तआला आफ्नो त्यो नियम वर्णन गरिराखेको छ जसको आधारमा केयामतको दिन त्यो पुनीतवाला तथा नराम्राहरूलाई उनीहरूका पुण्य तथा कुकर्महरूको दण्ड दिइने छ ।

The Ummah Technology Mission

بَلٰى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَّاَحَاطَتْ بِهٖ خَطِيْٓـَٔتُهٗ فَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٨١﴾

(८१) नि:सन्देह जसले पनि पाप गऱ्यो तथा त्यसको पापले त्यसलाई घेऱ्यो, त्यो सधैं नरकमा रहनेछ ।

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٨٢﴾

(८२) तथा जसले ईमान ल्याए एवं सदाचार गरे, तिनीहरू स्वर्गवासी हुन्, जो सधैं त्यसमा रहनेछन् ।[1]

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ لَا تَعْبُدُوْنَ اِلَّا اللّٰهَ ۟ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَّذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَقُوْلُوْا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَّاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ؕ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْكُمْ وَاَنْتُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٨٣﴾

(८३) तथा (स्मरण गर) जब हामीले इस्राईलका पुत्रहरूसित वचन लियौं कि– तिमी अल्लाहबाहेक अन्यको पूजा नगर्नू तथा माता-पितासँग राम्रो व्यवहार गर्नु, तथा त्यसैप्रकार निकटका सम्बन्धिहरू एवं अनाथ तथा निर्धनहरूसित, तथा मानिसहरूलाई राम्रो कुरा भन्नू, नमाज़ स्थापित गर्नू तथा ज़कात दिंदै गर्नू, परन्तु थोरै मानिसहरू बाहेक तिमी सबै इन्कार गऱ्यौ तथा बिमुख भयौ ।

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُوْنَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُوْنَ اَنْفُسَكُمْ

(८४) तथा (स्मरण गर) जब हामीले तिमीसित वचन लियौं कि तिमी एक-आपसमा रगत न बगाउनु (हत्या नगर्नु)

[1]यहाँ यहूदीहरूको दाबीको खण्डन गर्दै स्वर्ग तथा नरकको नियमको वर्णन भइराखेको छ। जसका कर्महरूको खातामा नराम्रा कुरा मात्र हुन्छन् अर्थात् कुफ्र तथा शिर्क (कि तिनलाई गर्नुको कारण यदि केही राम्रा कर्म गरिएको भएतापनि तिनको पनि महत्व हुनेछैन) त उनीहरू सधैं नरकमा रहनेछन् तथा जो ईमान तथा पुण्यका कार्यहरूसित सुशोभित हुनेछैन्, ती स्वर्गमा निवास गर्नेछन् तथा जो ईमानवाला पाप गर्नेछन्, उनको कुरो अल्लाहको समक्ष हुनेछ, त्यसले चाहेको खण्डमा आफ्नो कृपा तथा दयाले उनीहरूका पापलाई क्षमा गरिदिनेछ अथवा दण्डस्वरुप केही समयको लागि नरकमा राखे पश्चात अथवा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सिफारिशको कारण उनीहरूलाई स्वर्गमा प्रवेश गरिदिनेछ, जस्तो कि यी कुराहरूको पुष्टि सहीह हदीसहरूबाट हुन्छ तथा अहले सुन्नत (कुर्आन र हदीस मान्नेवालाहरुको समुदाय) को विश्वास छ ।

The Ummah Technology Mission

مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾

तथा आफन्तहरूलाई देशबाट न निकाल्नु, तिमीहरूले स्वीकार गऱ्यौ तथा तिमी त्यसका साक्षी बन्यौ ।[1]

ثُمَّ أَنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَىٰ تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ ۚ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَٰلِكَ

(८५) तैपनि तिमीले आफन्तका हत्या गऱ्यौ तथा आफ्नो एउटा गुटलाई देशबाट निकाल्यौ तथा पाप एवं कठोरता गर्ने कार्यहरूमा उनीहरूका विरुद्ध अन्यको पक्ष लियौ । हो जब उनीहरू बन्दी बनी तिम्रा पासमा आए त तिमीले उनीहरूको लागि क्षतिपूर्ति दियौ (जसलाई फिदिया भन्दछन्), तर उनीहरूको निष्काशन जुनकि तिमीलाई हराम (अवैध) थियो (त्यसको केही चिन्ता गरेनौ) के तिमी शास्त्रका केही कुराहरू मान्दछौ तथा

[1]यी आयतहरूमा फेरि त्यस वचनको वर्णन गरिदैंछ जुन इस्राईलका पुत्रहरूसित लिइयो तर यसबाट पनि उनीहरूले मुख फर्काए । यस वचनमा प्रथम त एक अल्लाहको पूजाको निम्ति जोड दिइएको छ, जुन प्रत्येक नबीको आधारशीला तथा प्रारम्भिक आमन्त्रण रहेको छ । (जस्तो कि सूर:: अल-अम्बिया आयत संख्या २५ तथा अन्य आयतहरूबाट स्पष्ट छ) यस पश्चात माता-पितासित सदव्यवहारको आदेश छ । अल्लाहको पूजा (इबादत) पश्चात माता-पिताको आज्ञापालन तथा उनीहरूसँग सदव्यवहारबाट स्पष्ट गरिदिइएको छ कि जुनप्रकार अल्लाहको उपासना आवश्यक छ, त्यसै प्रकारले यस पश्चात माता-पिताको आज्ञापालन तथा सेवा पनि अति आवश्यक छ तथा यसमा आलस्य गर्नुको कुनै स्थान छैन । कुर्आनमा विभिन्न स्थानहरूमा अल्लाह तआलाले आफ्नो पूजा पश्चात द्वितीय स्थानमा माता-पिताको आज्ञा पालनको वर्णन गरेर उनको महत्वलाई स्पष्ट गरिदिएको छ । त्यसपश्चात निकट सम्बन्धिहरू, अनाथ तथा निर्धनहरूसँग सदव्यवहारमाथि जोड दिइयो तथा कोमल वचनको आदेश छ । इस्लाममा पनि यी कुराहरूमा जोड दिइएको छ जस्तो कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमको हदीसबाट स्पष्ट छ । यस वचनमा नमाज स्थापित गर्नु तथा ज़कात दिनुको पनि आदेश छ, जसबाट ज्ञात हुन्छ कि दुबै उपासनाहरू पूर्वका धर्महरूका नियममा सम्मिलित रहेका छन्, जसबाट यिनको विशेषता परिलक्षित हुन्छ । इस्लाममा पनि यी दुबै उपासनाहरू अति महत्वपूर्ण छन्, यहाँसम्मकि ती मध्येबाट कुनै एकलाई अस्वीकार गर्नु अथवा त्यसबाट विमुख हुनु कुफ्रको समतुल्य मानिएको छ, जस्तो कि आदरणीय अबु-बक्र सिद्दीक़ رضى الله عنه को खिलाफत कालमा ज़कात नतिर्नेहरूको विरुद्ध धर्मयुद्धबाट स्पष्ट छ ।

The Ummah Technology Mission

مِنۡكُمۡ اِلَّا خِزۡىٌ فِى الۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا‌ۚ وَيَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ يُرَدُّوۡنَ اِلٰٓى اَشَدِّ الۡعَذَابِ‌ؕ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُوۡنَ ۝

केही नकार्दछौ ?[1] तिमीमध्ये जो पनि यस्तो गर्दछ, उसको दण्ड यस अतिरिक्त के हुनसक्छ कि संसारमा अपमान (छ) एवं कयामतका दिन कठोर यातनाहरूको मार, तथा अल्लाह तिम्रो कर्मबाट अन्जान (अनभिज्ञ) छैन ।

اُولٰٓئِكَ الَّذِيۡنَ اشۡتَرَوُا الۡحَيٰوةَ الدُّنۡيَا بِالۡاٰخِرَةِ‌ فَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمُ الۡعَذَابُ وَلَا هُمۡ يُنۡصَرُوۡنَ ۝

(८६) यी त्यसता मानिसहरू हुन् जसले सांसारिक जीवनलाई परलोकको सट्टा किनिसकेका छन्, उनका न त यातनाहरू कम हुनेछन्, न उनलाई सहायता गरिने छ ।[2]

[1]नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका समयमा अन्सार दुई क़बीला (समुदाय) थिए– औस तथा ख़जरज । उनको आपसमा समय-समयमा युद्ध हुने गर्दथ्यो । यसैप्रकार मदीनामा यहूदीहरूका तीन गुठ थिए– बनू कैनुकाअ, बनू नज़ीर तथा वनू क़ुरैज: यिनीहरू पनि आपसमा लड्ने गर्दथे । वनू क़ुरैज़ा औसभित्र थिए तथा वनू कैनुकाअ, वनू नजीर खज़रजभित्र थिए । युद्धमा यिनीहरू आ-आफ्नो मित्रका सहायता गर्दथे तथा आफ्नै सधर्मी यहूदीहरूको हत्या गर्दथे, उनीहरूका घरहरू लुट्थे, तथा उनीहरूलाई देश वाहिर निकालिदिन्थे। जबकि तौरात अनुसार यस्तो गर्नु उनीहरूको निम्ति (अवैध) हराम थियो। परन्तु फेरि ती यहूदीहरूनै जब उनीहरू पराजित भएको कारण वन्दी वन्दथे त फ़िदिया (अर्थ दण्ड तिर्नु) दिएर छुटाउँथे तथा भन्थे कि तौरातमा हामीलाई यो आदेश दिइएको छ। यी आयतहरूमा यहूदीहरूको यसै कर्मको वर्णन छ कि उनीहरूले धार्मिक नियमहरूलाई मैनको नाक समान वनाइहालेका छन् । कुनै आदेशको पालन गर्दछन् तथा कुनै वेला धार्मिक नियमहरूका आदेशलाई महत्व दिंदैनन् । हत्या, देशनिकाला तथा एक-अर्काको विरुद्ध सहायता गर्नु, उनका धार्मिक नियमहरूमा पनि हराम थियो, यी आदेशहरूको उनीहरूले अवहेलना गरेतथा फिदिया दिएर छोडाइहाल्ने जुन आदेश थियो, त्यसको पालना गरे । यद्यपि प्रथम तीन नियमहरूको पालना गरेको भए, फिदिया दिएर छोडाउने अवसर नै आउन्नथ्यो ।

[2]यो धार्मिक नियमहरूमध्येवाट कुनैको पालना गर्न तथा कुनैको पालना न गर्नाको कारण पाइने दण्डको वर्णन भइराखेको छ । यसको दण्ड संसारमा मान-मर्यादाको स्थानमा (जुन पूर्ण धार्मिक नियमहरूमा पालनाको कारणले प्राप्त हुन्छ) अपमान तथा अनादरबाट परिवर्तित भइहाल्छ तथा आख़िरतमा स्थाई सुखको सट्टा कठोर यातना छ । यसबाट ज्ञात भयो कि अल्लाह कहाँ त्यो आज्ञापालन स्वीकार हुन्छ जुन पूर्णरुपमा हुन्छ । केही कुरा मान्नु अथवा तिनका पालना गर्नुको अल्लाह तआ़ला कहाँ कुनै महत्व छैन ।

The Ummah Technology Mission

(८७) हामीले मूसा (अलैहिस्सलाम) लाई धर्मशास्त्र प्रदान गऱ्यौं र उनी पश्चात लगातार रसूलहरू पनि पठायौं ।[1] तथा हामीले ईसा (अलैहिस्सलाम) बिन मरियमलाई स्पष्ट निशानीहरू प्रदान गऱ्यौं तथा पवित्र आत्मा (आदरणीय जिब्रील) बाट उनको समर्थन गरायौं परन्तु जहिलेपनि तिम्रो पासमा

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ

यो आयतले हामी मुसलमानहरूलाई पनि विचारको लागि आमन्त्रित गरिराखेको छ कि केही मुसलमानहरूको अपमान तथा अनादरको कारण पनि मुसलमानको त्यही व्यवहार त छैन जुनकि प्रस्तुत आयतमा यहूदीहरूको वर्णन गरिएको छ ?

१﴿وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ﴾ को अर्थ यो हो कि मुसा अलैहिस्सलाम पश्चात निरन्तर ईशदूत आइरहे, यहाँसम्मकि इस्राईलको वंशमा नबीहरूको यो श्रृङ्खला आदरणीय ईसा अलैहिस्सलाममा समाप्त भइहाल्यो بينات को तात्पर्य चमत्कार हो, जुन आदरणीय ईसा अलैहिस्सलामलाई प्रदान गरियो, जस्तो मृतकलाई जीवित गर्नु, कुष्ठरोगी तथा अन्धोलाई स्वस्थ पार्नु आदि, जसको वर्णन सूरः आले इमरान-४९ मा छ। 'रुहुल कुद्स' अर्थात् पवित्र आत्माबाट तात्पर्य जिब्रीलसित हुन् । उनलाई 'रुहुल कुदुस' यसकारण भनियो कि उनको सृष्टि अल्लाहद्वारा 'कुन' كن शब्द उच्चारणबाट भएको थियो, जस्तो कि स्वयं आदरणीय ईसालाई 'रुह' भनिएको छ, तथा القدس (अल-कुदस) सित अल्लाह तआलाको तात्पर्य छ, तथा उसको साथ 'रुह', शब्दको अधिकता आदरसुचक हो । इब्ने ज़रीरले यसैलाई उचित मान्नु भएको छ किनभने सूरः अल-मायदःको आयत संख्या १० मा 'रुहुल कुदस' तथा 'इंजील' दुबै अलग-अलग वर्णित छ । (यसकारण 'रुहुल कुदस' बाट इन्जिलको तात्पर्य सहीह हुन सक्दैन) । एक अन्य आयतमा आदरणीय जिब्रीललाई "रुहुल अमीन" भनिएको छ तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आदरणीय हस्सान رضى الله عنه को सम्बन्धमा भन्नुभएको छः

«اللَّهُمَّ أَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ»

"हे अल्लाह ! रुहुल कुदुसबाट यसको समर्थन गराउ ।"

एक अन्य हदीसमा छ :

وجبريل معك

"जिब्रील तिम्रा साथमा छन् ।"

यसबाट ज्ञात भयो कि 'रुहुल कुदस' बाट तात्पर्य आदरणीय जिब्रील नै हुन् । (फ़तहुल बयान, इब्ने क़सीर, सन्दर्भ, अशरफुल हवाशी)

The Ummah Technology Mission

فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾

रसूलले त्यो कुरा ल्याए, जुन तिम्रा विचार का विरुद्ध थिए, त तिमीले तुरुन्त अभिमान गऱ्यौ, अनि केहीलाई तिमीले झूठा भन्यौ तथा केहीको हत्या गरिहाल्यौ ।[1]

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَل لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

(८८) तथा उनीहरूले भने कि हाम्रा हृदय ढाकिएका छन्,[2] (हर होइन) बरु तिनीहरूको अधर्मका कारण उनीहरूलाई अल्लाहले धिक्कृत गरिदिएको छ । उनको ईमान लेश मात्र छ ।[3]

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُم مَّا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ ۚ

(८९) तथा जब उनीहरूको पासमा उनको ग्रन्थ (तौरात) लाई प्रमाणित गर्न एउटा शास्त्र (पवित्र कुरआन) आइपुग्यो, यद्यपि यसभन्दा पूर्व यी स्वयं यसका साथ काफिरहरूमाथि विजय चाहन्थे ।[4] त आइसके पश्चात तथा

[1]जस्तो परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा आदरणीय ईसालाई झुठलाए एवं आदरणीय जकरीयाको हत्या गरे ।

[2]अर्थात् हामीमाथि हे मुहम्मद ! (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) तिम्रो कुराको कुनै प्रभाव पर्दैन, जस्तो अन्य स्थानमा छ ।

﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ ۚ وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَٰكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۗ

"हाम्रा हृदय यस आमन्त्रणबाट पटमा छन्, जसतिर तिमी हामीलाई बोलाउँछौ ।" (फुस्सिलत-५)

[3]हृदयहरूमा सत्य कुराको प्रभाव नपर्नु कुनै गौरवको कुरा होइन । बरु यी निन्दनीय हुने कुराको लक्षण हुन् । अतः उनको ईमान पनि लेश मात्र छ । (जुन अल्लाहकहाँ अस्वीकार छ) । अथवा उनमा ईमान ल्याउनेवाला पनि थोरै मानिसहरू मात्र हुनेछन् ।

[4] يستفتحون को अर्थ यो हो कि, प्रभावशाली तथा विजयको प्रार्थना गर्दथे अर्थात् जब यिनीहरू यहूदी मूर्तिपूजकहरूबाट पराजित हुन्थे त अल्लाहसित प्रार्थना गर्दथे, हे अल्लाह ! अन्तिम नबी शीघ्र पठाउ ताकि उसको साथमा सम्मिलित भई हामी यी मूर्तिपूजकहरूमाथि विजय प्राप्त गरौं । अर्थात् استفتاح को अर्थ استنصار हो । दोस्रो अर्थ सूचना दिनु हो । أى يخبرونهم بأنه سيبعث

The Ummah Technology Mission

فَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٨٩﴾

चिनिसकेपछि त्यसलाई नकारिदिए, अल्लाह (तआ़ला) को धिक्कार होस् काफ़िरहरूमाथि ।

بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهٖٓ اَنْفُسَهُمْ اَنْ يَّكْفُرُوْا بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ بَغْيًا اَنْ يُّنَزِّلَ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ۚ فَبَآءُوْ بِغَضَبٍ عَلٰى غَضَبٍ ۭ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿٩٠﴾

(९०) साह्रै नराम्रो छ त्यो कुरो जसको सट्टा उनीहरूले आफूलाई बेचिदिएका छन्, त्यो उनीहरूबाट कुफ्र गर्नु हो, अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट अवतरित शास्त्रको । मात्र यस कुराबाट[1] जलेर कि अल्लाहले आफ्नो कृपा आफ्नो जुन भक्तलाई चाहयो त्यसमाथि उताऱ्यो, यसकारण उनीहरू क्रोधमाथि क्रोधका भागी भए ।[2] र ती काफ़िरहरूका निम्ति अपमानजनक यातनाहरू छन् ।

وَ اِذَا قِيْلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوْا نُؤْمِنُ بِمَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُوْنَ بِمَا وَرَآءَهٗ ۚ

(९१) तथा जब उनीहरूसित भनियो कि त्यसमाथि विश्वास गर जसलाई अल्लाहले उतारेको छ, त उनीहरूले भने कि जे हामीमाथि (तौरात)

अर्थात् यहूदीहरू काफ़िरलाई सूचना दिन्थे कि शीघ्र नबी आउने छन् । (फ़तहुल क़दीर) तर आए पश्चात ज्ञान भए उपरान्त पनि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको नबूवतमाथि मात्र द्वेषको भावनाको कारण विश्वास गरेनन्, जस्तो कि पछिल्लो आयतमा छ ।

[1]अर्थात् यस कुराको ज्ञानको पश्चात पनि कि परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम त्यही अन्तिम पैग़म्बर हुन्, जसका विशेषताहरू तौरात तथा इंजीलमा वर्णित छन् तथा जसका कारण नै अहले किताब उनलाई एउटा मुक्ति दाताको रुपमा प्रतीक्षा पनि गरिराखेका थिए तर उनीमाथि मात्र ईर्ष्या तथा द्वेषका कारण विश्वास गरेनन् कि यो नबी हाम्रो वंश मध्येबाट किन भएन जस्तो कि हाम्रो अनुमान थियो । अर्थात् उनको इन्कार तर्कपूर्ण छैन, वंशीय द्वेष, ईर्ष्या तथा कपटमा आधारित छ ।

[2]क्रोधमाथि क्रोधको अर्थ अत्याधिक क्रोध हुन्छ । किनभने बारम्बार उनीहरू क्रोधको कार्य गरिराखे, जस्तो कि विस्तृत वर्णन भइसकेको छ तथा अब मात्र द्वेषका कारण कुरआ़न तथा परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई इन्कार गरे ।

The Ummah Technology Mission

وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ ۗ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنبِيَاءَ اللَّهِ مِن قَبْلُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

अवतरित भयो । त्यसमा हाम्रो विश्वास (ईमान) छ,[१] र तिनीहरू त्यसबाहेक (पवित्र कुर्आन) लाई इन्कार गर्दछन्, जबकि त्यो सत्य छ, तिनीहरूको धर्मग्रन्थको पुष्टि गरिराखेको छ । (हे मुहम्मद !) उनीसित भन्नुस कि यदि तिमी आफ्नो ग्रन्थमा विश्वास गर्दछौ भने यसभन्दा पहिला अल्लाहका दूतहरूको हत्या किन गर्‍यौ ?[२]

وَلَقَدْ جَاءَكُم مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾

(९२) तथा तिम्रो पासमा मूसा (अलैहिस्सलाम) यिनै निशानी लिएर आए, तर तैपनि तिमीले बाछोको पूजा गर्‍यौ,[३] तिमी त छौ नै अत्याचारी ।

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا ۖ قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ

(९३) तथा जब हामीले तिमीसित वचन लियौं र तिमीमाथि तूर पर्वत ठड्यायौं (र भनिदियौं) हामीले प्रदान गरेका कुराहरूलाई सुदृढताले समात, तथा सुन, त उनीहरूले भने हामीले सुन्यौं तथा अवज्ञा गर्‍यौ,[४] तथा

[१]अर्थात् तौरातमा हामी आस्था राख्दछौं । अतः त्यस पश्चात हामीलाई कुर्आनमा विश्वास गर्न आवश्यकता छैन ।

[२]अर्थात् तौरातमा ईमानको दावी पनि सही छैन । यदि तौरातमा तिम्रो ईमान भए त नवीहरूको हत्या तिमीले गर्दैनथ्यौ, यसबाट ज्ञात भयो कि अहिले पनि तिम्रो इन्कार मात्र द्वेष तथा ईर्ष्यामा आधारित छ ।

[३]यो उनीहरूको ईर्ष्या तथा द्वेषको एक अन्य प्रमाण हो कि आदरणीय मूसा अलैहिस्सलाम स्पष्ट निशानीहरू तथा अकाट्य प्रमाण लिएर आए कि उनी अल्लाहका रसूल हुन् तथा पूजाको योग्य मात्र अल्लाह तआला नै छ, तर तिमीले यसपछि आदरणीय मूसा अलैहिस्सलामलाई पनि दुखी पार्‍यौ तथा एक अल्लाहलाई छाडि वाछोलाई पूज्य बनाइहाल्यौ ।

[४]यो नमान्ने तथा अस्वीकार गर्नेको अन्तिम सीमा हो कि मुखले त स्वीकारे कि सुनिहाल्यौ अर्थात् पालन गर्नेछौ तथा हृदयमा यो विचार कि हामीले के चाहिं यस्तो कर्म गर्नु छ र ?

The Ummah Technology Mission

بِكُفْرِهِمْ ۚ قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾

उनीहरूका हृदयमा बाछोको प्रेम भरियो,[1] (बस्यो) उनीहरूको अवज्ञताको कारण ।[2] (उनीहरूसित) भनिदिनुस् कि यदि तिमीहरू ईमानवाला हौ भने कति नराम्रो कर्म छ जसको आदेश तिम्रो ईमानले दिन्छ ।

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾

(९४) (तपाईं) भनिदिनुस् कि यदि अल्लाहका समीप आख़िरतको घर तिम्रै लागि हो अन्य कसैको लागि होइन, भने आउ आफ्नो सत्यताको पुष्टिको लागि मृत्यु माँग ।

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾

(९५) तर आफ्ना कर्महरूलाई हेर्दा उनीहरूले कहिल्यै पनि मृत्यु माँग्ने छैनन् ।[3] र अल्लाह (तआ़ला) अत्याचारीहरूलाई राम्ररी जान्दछ ।

---

[1]एक त प्रेम स्वयं नै यस्तो भाव हो कि मनुष्यलाई अन्धा तथा बहिरा बनाईदिन्छ । दोस्रो यसको أشربوا (पिलाइयो) सित तुलना गरिएको छ किनकि पानी मनुष्यको नसा-नसा तथा शरीरका तन्तुहरूमा दगुर्दछ, जबकि भोज्य पदार्थ यसप्रकार हुँदैन । (फ़तहुल क़दीर)

[2]अर्थात् अवज्ञा तथा बाछोको प्रेम तथा पूजाको कारण त्यो कुफ्र थियो, जुनकि उनका हृदयमा बसिसकेको थियो ।

[3]आदरणीय इब्ने अब्बास رضی اللہ عنہ ले यसको व्याख्या मुबाहलाको आमन्त्रणसित गर्नुभएको छ । अर्थात् यहूदीहरूलाई भनियो कि यदि तिमी मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको नबूअतलाई अस्वीकार तथा अल्लाहलाई प्रिय हुने कुरामा साँचो हौ भने मुबाहला गरिहाल । अर्थात् अल्लाहको दरबारमा मुसलमान तथा यहूदी दुबै मिलेर यो प्रार्थना गरून् कि हे अल्लाह ! दुबै मध्ये जो झूठो छ त्यसलाई प्रथम चरणका मृत्यु प्रदान गर, यही मुबाहला उनीहरूलाई सूरः जुमामा पनि दिइएको छ । नज़रान क्षेत्रका इसाईहरूलाई पनि यही आमन्त्रण दिइएको थियो, जस्तो कि सूरः आले-इम्रानमा छ । किनभने यहूदी पनि इसाईहरू सरह झूठा थिए, यसकारण इसाईहरूलाई झैं यहूदीहरूको विषयमा पनि अल्लाह तआ़लाको आदेश भयो कि यिनी कदापि मृत्युको कामना (अर्थात् मुबाहला) गर्ने छैनन् । हाफिज इब्ने क़सीरले यसै व्याख्यालाई प्राथमिकता दिनु भएको छ । (तफ़्सीर इब्ने क़सीर)

The Ummah Technology Mission

(९६) बरु सबभन्दा धेरै संसारिक जीवनलाई माया गर्नेवाला (हे नबी !) तपाईं उनीहरूलाई नै पाउनु हुनेछ, उनीहरू जीवनको लोभमा मुश्रिकहरू (मूर्तिपूजक) भन्दा पनि अधिक छन् ।[1] उनीहरूबाट प्रत्येक व्यक्ति एक-एक हजार वर्षको आयु चाहन्छ, यद्यपि यो आयु प्रदान गरिनु पनि उनीहरूलाई यातनाबाट बचाउन सक्दैन, अल्लाह तआला उनीहरूका कर्मलाई राम्ररी देखिराखेको छ ।

وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا ۚ يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

(९७) (हे नबी !) तपाईं भनिदिनुस् कि जो जिब्रील (अलैहिस्सलाम) को शत्रु हो, (त त्यो अल्लाहको शत्रु हो) किनभने उनले तपाईंको हृदयमा अल्लाहको सन्देश उतारेका छन्, जुन उनीसितको भएको किताबको पुष्टि गर्ने तथा ईमानवालाहरूको लागि मार्गदर्शन तथा शुभ-सूचना दिनेवाला हो । (त अल्लाह पनि तिनका शत्रु हो)[2]

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

[1]मृत्युको कामना त टाढाको कुरा, यी त सांसारिक जीवनका, सबै मानिसहरू यहाँसम्मकि मूर्तिपूजकहरू भन्दा पनि अधिक प्रेमी छन्, परन्तु यो दीर्घ आयु पनि उनीहरूलाई यातनाबाट बचाउन सक्ने छैन । यी आयतहरूबाट ज्ञात भयो कि यहूदीहरू आफ्ना ती दावीमा पनि आधारबाटै झूठा थिए कि उनीहरू अल्लाहका प्रिय तथा निकटवर्ती हुन् अर्थात् स्वर्गका मात्र तिनै अधिकारी हुन् तथा अन्य नरकवासी, किनभने वास्तवमा यदि यस्तो भएको भए अथवा कमसेकम उनीहरूलाई आफ्नो दावीको सत्यतामा पूर्ण विश्वास भएको भए उनीहरू अवश्य नै मुबाहला गर्न तयार भइहाल्थे, जसबाट उनको सत्यता स्पष्ट तथा मुसलमानहरूको असत्यता प्रदर्शित हुन्थ्यो, मुबाहलाभन्दा पूर्व यहूदीहरूको विमुख हुनु तथा अस्वीकार गर्नु यस कुरालाई व्यक्त गर्दछ कि यद्यपि उनीहरू मुखले आ-आफ्ना विषयमा प्रसन्नता सूचक कुरा गर्ने गर्दथे, तर उनका हृदय वास्तविकतासित परिचित थिए तथा जान्दथे कि अल्लाहको दरबारमा गईसके पश्चात उनीहरूको परिणाम त्यही नै हुनेछ, जुनकि अल्लाहले आफ्ना अवज्ञाकारीहरूको लागि निर्धारित गरेको छ ।

[2]हदीसहरूमा वर्णित छ कि यहूदीहरूका केही आलिम नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पासमा आए तथा भने कि यदि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनीहरूको ठीक उत्तर दिनुभयो भने हामी ईमान ल्याउने छौं किनभने नबी बाहेक उनको उत्तर कसैले दिन सक्दैन । जब उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले

The Ummah Technology Mission

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّلّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَرُسُلِهٖ وَجِبْرِيْلَ وَمِيْكٰىلَ فَإِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٩٨﴾

(९८) जो व्यक्ति अल्लाहको तथा त्यसका फरिश्ताहरूको तथा त्यसका रसूलहरू तथा जिब्रील एवं मीकाईलको शत्रु छ त्यसता काफ़िरहरू(अधर्मीहरू) को शत्रु स्वयं अल्लाह छ ।[1]

उनीहरूका प्रश्नका उत्तर ठीक-ठीक दिनुभयो तब उनीहरूले भने कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि प्रकाशना (वह्यी) कसले ल्याउँछ ? उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो "जिब्रील" यहूदी भन्नथाले : जिब्रील त हाम्रो शत्रु हो, त्यही त युद्ध, हत्या तथा यातना लिएर अवतरित हुँदै गरेको छ । तथा यस बहानाले उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई मान्नबाट इन्कार गरिहाले । (इब्ने कसीर तथा फ़तहुल कदीर)

[1]यहूदी भन्ने गर्थे कि मीकाईल हाम्रा मित्र हो । अल्लाह तआलाको आदेश भयो कि यी सबै मेरा परम भक्त हुन्, जो उनीहरूको अथवा उनीहरूमध्ये कुनै एउटाको पनि शत्रु छ भने त्यो अल्लाहको शत्रु हो । हदीसमा वर्णित छ:

«مَنْ عَادَىٰ لِي وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْحَرْبِ»

"जसले मेरो कुनै मित्रसित शत्रुता गर्‍यो, उसले मसित युद्धको घोषणा गरिहाल्यो ।" (सहीह बुखारी किताबुल रिकाक़ बाबुल तवाजु)

अर्थात् अल्लाहको कुनै वलीसित शत्रुता सारा औलिया अल्लाहसित बरु अल्लाह तआलासित पनि शत्रुता हो । यसबाट स्पष्ट भयो कि औलिया उल्लाहसित प्रेम तथा उनको सम्मान गर्नु अति आवश्यक छ । तथा उनीसित ईर्ष्या तथा द्वेष घोर अपराध हो कि अल्लाह तआला त्यसको विरुद्ध युद्धको घोषणा गरिराखेको छ । औलिया उल्लाह को हुन् ? यसको लागि हेर्नुस् सूर: **यूनुस** आयत संख्या ६२ तथा ६३ तर प्रेम तथा सम्मानको अर्थ यो कदापि होइन कि उनी मरे पश्चात उनका चिहानहरूमा गुम्बद निर्माण गरियून्, उनका कब्रहरूमाथि हरेक वर्ष (वार्षिक) उर्सको नाममा मेलाहरूको आयोजना गरियोस्–उनको नाममा नज़र नियाज़ (भेट) तथा कब्रहरूलाई गुस्ल (स्नान) तथा उनीमाथि चादरहरू चढाइयून् तथा उनलाई कष्ट निवारक, चिन्ता-हरण, लाभ-हानि पुर्‍याउने सम्भियोस् । उनीहरूको चिहान छेउ हात जोडेर उभिनु तथा उनको दैलोमा निधार टेकियोस् आदि, जस्तो कि दूर्भाग्यले "औलिया उल्लाहको प्रेम" को नाममा लात व मनातको व्यापार उन्नति गरिराखेको छ । हालाँकि यो प्रेम होइन उनको पूजा हो । जुनकि शिर्क तथा क्रुर अत्याचार हो । अल्लाह तआला यस कब्रको पूजाको षड्यन्त्रबाट सबैलाई सुरक्षित राखून् । (आमीन)

The Ummah Technology Mission

وَلَقَدْ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ ۖ وَمَا يَكْفُرُ بِهَآ إِلَّا ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿٩٩﴾

(९९) तथा निःसन्देह हामीले तपाईतिर स्पष्ट निशानीहरू पठाएका छौं, जसलाई कुकर्मीहरू बाहेक अन्य कोही अस्वीकार गर्दैन ।

أَوَكُلَّمَا عَٰهَدُوا۟ عَهْدًا نَّبَذَهُۥ فَرِيقٌ مِّنْهُم ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

(१००) यिनीहरू जब कुनै बेला वचन दिन्छन् त उनको एउटा न एउटा समूह त्यसलाई भङ्ग गरिदिन्छ । बरू उनीहरूमध्ये अधिकतर ईमानबाट बंचित छन् ।

وَلَمَّا جَآءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ كِتَٰبَ ٱللَّهِ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

(१०१) तथा जुनबेला यिनीहरूको पासमा अल्लाहको कुनै रसूल उनको किताबको पुष्टि गर्न आयो, त यी अहले किताबको (किताब प्रदान गरिएको) एउटा गुटले अल्लाहको कितावलाई यसप्रकार (पिठ्युँ) पछाडी फ्याँकिदियो मानौं उनीहरू जान्दैनथे ।[1]

وَٱتَّبَعُوا۟ مَا تَتْلُوا۟ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ

(१०२) तथा त्यसको अनुसरण गर्नथाले जसलाई शैतान, (आदरणीय) सुलैमानको राज्यमा पढ्दथे । सुलैमानले त कुफ्र गरेका थिएनन् बरु यो कुफ्र शैतानहरूको थियो, उनीहरू मानिसहरूलाई जादू सिकाउँदथे ।[2] र बाबुलमा हारुत तथा

[1]अल्लाह तआला नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सम्बोधन गर्दै भन्नुहुन्छ कि हामीले तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई धेरै स्पष्ट निशानीहरू प्रदान गरेका छौं, जसलाई देखेर यहूदीहरूले पनि ईमान ल्याउनु पर्थ्यो । यसको अतिरिक्त स्वयं उनको किताब तौरातमा पनि उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) का विशेषताहरूको वर्णन तथा उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) माथि ईमान ल्याउने वचन विद्यमान छ, परन्तु उनीहरूले पहिला पनि कुन वचनको, कहिले पो चिन्ता गरेका थिए, जो यस वचनको चिन्ता गर्नेछन् ? वचन भङ्ग गर्नु उनको एक गुटको सधैं आचरण रहिआएको छ । यहाँसम्मकि अल्लाहको कितावलाई पनि यसप्रकार पछाडी पारिदिए, मानौं उनीहरू त्यसलाई जान्दैनथे।

[2]अर्थात् यी यहूदीहरूले अल्लाहको किताब तथा वचनको कुनै चिन्ता गरेनन्, परन्तु शैतानहरूका अनुयायी बनेर केवल जादू-टुनाको कार्य मात्र गरेनन् बरु यो दाबी पनि गरे कि आदरणीय सुलैमान अलैहिस्सलाम पनि نعوذ بالله अल्लाहका पैगम्बर थिएनन्, वरु एउटा जादूगर थिए तथा जादूकै शक्तिले राज्य गर्दैरहे । अल्लाह तआलाले

The Ummah Technology Mission

मारुत दुई फरिश्ताहरूमाथि जे अवतरित गरिएको थियो[1] यद्यपि ती (फरिश्ताहरू) कसैलाई

وَمَارُوتَ ۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ

भन्नुभयो : आदरणीय सुलैमान अलैहिस्सलाम जादूको कार्य गर्दैनथे किनभने जादूको कार्य त कुफ्र हो, यो कुफ्रको काम आदरणीय सुलैमान अलैहिस्सलाम किन गर्नु हुन्थ्यो ? भन्दछन् कि आदरणीय सुलैमान अलैहिस्सलामको समयमा जादूगरीको कार्य अत्याधिक सामान्यरुपले व्याप्त थियो, आदरणीय सुलैमान अलैहिस्सलामले यसलाई समाप्त गर्नको लागि जादूका किताबहरू लिएर आफ्नो कुर्सी अथवा सिंहासन मुनि पुरिदिएका थिए । आदरणीय सुलैमान अलैहिस्सलामको मृत्यु पश्चात ती शैतानहरू (राक्षसहरू) तथा जादूगरहरूले यी किताबहरूलाई निकालेर न केवल मानिसहरूलाई देखाए वरु उनीहरूलाई यो प्रमाणित गर्ने प्रयत्न पनि गरे कि आदरणीय सुलैमान अलैहिस्सलामको शक्ति तथा राज्यको गुप्त कुरो यही जादूको कार्य थियो तथा यसै आधारमा ती अत्याचारीहरूले आदरणीय सुलैमान अलैहिस्सलामलाई पनि काफ़िर सिद्ध गरिदिए, जसको खण्डन अल्लाह तआलाले गर्नुभयो । (इब्ने क़सीर आदि) والله اعلم

[1]केही व्याख्याकारहरूले وما أنزل मा ما नकारात्मक मानेका छन् तथा हारुत एवं मारुतमाथि कुनै कुरालाई अवतरित गरेको कुरो नकारेका छन् । (इब्ने क़सीर) यसैप्रकार हारुत एवं मारुतको विषयमा व्याख्यामा इस्राईली कथाहरूको प्रचुरता छ । परन्तु कुनै सहीह प्रमाणित कथन त्यस विषयमा छैन । अल्लाह तआलाले बिना कुनै विस्तारपूर्वक जानकारीको अत्याधिक संक्षिप्तरुपले यस घटनाको वर्णन गर्नुभएको छ । हामीले केवल त्यसमा तथा त्यसै सीमासम्म विश्वास गर्नु पर्दछ । (तफ़सीर इब्ने क़सीर) कुर्आनका शब्दहरूबाट यो अवश्य ज्ञात हुन्छ कि अल्लाह तआलाले बाबुलमा हारुत एवं मारुत फरिश्ताहरूमाथि जादूको ज्ञान उतारेको थियो तथा यसको उद्देश्य والله اعلم بالصواب यो ज्ञात हुन्छ, ताकि उनीहरू मानिसहरूलाई भनुन् कि नबीहरूका हातद्वारा प्रदर्शित हुने चमत्कार जादूभन्दा भिन्न कुरा हुन् तथा जादू यो कुरो हो जसको ज्ञान अल्लाह तआलाको तर्फबाट हामीलाई प्रदान गरिएको छ । (त्यस समयमा जादू सामान्यरुपले भैराखेका कारण मानिसहरूले नबीहरूलाई पनि نعوذ بالله जादूगर तथा कलाकार ठान्न थालेका थिए) त्यसै सम्भावनाले मानिसहरूलाई बचाउनको लागि परीक्षा स्वरुप फरिश्ताहरूलाई अवतरित गरियो ।

दोस्रो उद्देश्य इस्राईलका सन्तानको चारित्रिक पतनतिर संकेत गर्नु प्रतीत हुन्छ कि इस्राईलका सन्तान कुन प्रकार जादू सिक्नको लागि यी फरिश्ताहरूको पछि लागे तथा यो भने पछि कि जादू कुफ्र हो तथा हामी परीक्षाका लागि आएका हौं, तिनीहरू जादूको शिक्षा पाउनको लागि मरिमेटी राखेका थिए, जसबाट उनीहरूको उद्देश्य सजिलैसँग घरहरूलाई उजाड्नु तथा पति-पत्नीको बीचमा द्वेषका पर्खाल खडा गर्नु थियो । अर्थात् यो उनको गिरावट, बिगाड तथा उपद्रवको निम्ति एक विशेष श्रृङ्खला थियो र यसप्रकारका अन्धविश्वास तथा चरित्रको गिरावट

The Ummah Technology Mission

فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۚ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ۚ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

त्यस बेलासम्म सिकाउँदैनथे [1] जबसम्म उनीहरू यो भन्दैनथे कि हामी त एउटा परीक्षा हौं,[2] तिमी कुफ्र नगर अनि मानिसहरू उनीसित त्यो कुरा पति-पत्नीमा विभेद उत्पन्न गर्न सिक्दथे । वास्तवमा उनीहरू अल्लाहको इच्छा बिना कुनै हानि पुऱ्याउन सक्दैनथे ।[3] यिनीहरू त्यो कुरा सिक्दछन्, जुनकि यिनीहरूलाई न हानि पुऱ्याउन सक्दछ तथा न कुनै लाभ, तथा उनी निश्चित रुपमा जान्दछन् कि यसलाई लिनेवालाको आख़िरतमा कुनै भाग छैन । तथा त्यो साह्रै नराम्रो कुरो हो जसको सट्टा उनीहरू आफूलाई विक्रय गरिराखेका छन्, यदि यिनीहरूले बुझेका भए (ठीक मार्ग अपनाउँथे) ।

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ ۖ

(१०३) र यदि यिनीहरू निष्ठावान भएको भए तथा अल्लाहसित भय गरेको भए, अल्लाह (तआला)

कुनै समुदायको बिगाड़का लक्षण हुन् । أعاذنا الله منه

[1]यो यस्तै छ जस्तो असत्यको खण्डन गर्नको लागि असत्य धर्मको ज्ञान कुनै गुरुसित प्राप्त गरियोस् । गुरुले शिष्यलाई यस विश्वासका साथ असत्य धर्मको ज्ञान सिकाओस् कि उसले त्यसको खण्डन गर्नेछ, परन्तु ज्ञान प्राप्त गरे पश्चात उ स्वयं अधर्मी भैहालोस् अथवा त्यसको दुरुपयोग गर्छ भने गुरु त्यसमा दोषी हुनेछैन ।

[2]أي إنما نحن ابتلاء واختبار من الله لعباده हामी अल्लाहको तर्फबाट वहाँका भक्तहरूका लागि परीक्षा हौं । (फ़तहुल क़दीर)

[3]यो जादू पनि त्यसवेलासम्म कसैलाई हानि पुऱ्याउन सक्दैन, जबसम्म अल्लाहको आदेश तथा इच्छा हुँदैन । यसैकारण यो सिक्नुको के लाभ छ र ? यही कारण छ कि इस्लाममले जादू सिक्ने तथा प्रयोग गर्ने कुरोलाई कुफ्र भनेको छ । हरेक प्रकारको भलाईको कामना तथा हानिबाट सुरक्षाको लागि केवल अल्लाह तआलासित नै प्रार्थना गर्नुपर्छ किनभने त्यो मात्र प्रत्येक कुरा गर्नेवाला हो तथा सृष्टिको प्रत्येक कार्य उसैको इच्छा अनुसार हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٣﴾

को तर्फबाट राम्रो प्रतिकार प्राप्त हुन्थ्यो, अफसोच ! उनीहरूले जानेको भए ।

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَقُوْلُوْا رَاعِنَا وَقُوْلُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوْا ؕ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٠٤﴾

(१०४) हे ईमानवालाहरू ! तिमी (नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई) (راعنا) (राइना) (हामीलाई ध्यान दिनुस् अथवा हामीलाई विचार गर्नुस्) नभन्ने गर, अपितु (انظرنا.) (उन्जुर्ना) (हामीतिर हेर्नुस्) भन ।[1] तथा सुन्दैगर एवं काफ़िरहरूलाई दुखदायी यातना रहेको छ ।

مَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ وَلَا الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ خَيْرٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ ؕ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿١٠٥﴾

(१०५) किताब प्राप्त व्यक्तिहरू (अर्थात् यहूदी तथा ईसाईहरू) मध्ये अस्वीकार गर्नेहरू र बहुदेवबादीहरूले चाहँदैनन् कि तिमीमाथि तिम्रो पालनकर्ताको तर्फबाट कुनै राम्रो कुरा अवतरित होस् । तर अल्लाह (तआला) जसलाई चाहन्छ आफ्नो कृपा विशेषरूपले प्रदान गर्दछ र अल्लाह तआला अत्याधिक कृपाशील छ ।

[1](راعنا) को अर्थ हो, हामीलाई विचार गर्नुस् । कुरा नबुझिएको खण्डमा सुन्नेवाला यस शब्दको प्रयोग गरी वक्तालाई आफूतिर आकर्षित गर्दथ्यो, परन्तु यहूदीहरू आफ्नो द्वेष तथा ईर्ष्याको कारण यस शब्दलाई अलिकति बिगारेर प्रयोग गर्दथे, जसले त्यसको अर्थ बदलिन्थ्यो । तथा उनीहरूको द्वेष भावलाई सन्तुष्टि हुन्थ्यो, उदाहरणको लागि, उनीहरू भन्दथे, (راعينا) जसको अर्थ हुन्छ 'हाम्रा चरवाहाहरू'। अथवा (راعنا) को अर्थ छ 'मूर्ख' आदि, जस्तै उनीहरु (السلام عليكم) को सट्टा (السام عليكم) भन्ने गर्थे जसको अर्थ हो, "तिम्रो मृत्यु होस्"। अल्लाह तआलाले आदेश गर्‍यो कि तिमी (انظرنا) भन्ने गर । यसबाट एक त यो कुरा ज्ञात भयो कि यस्ता शब्द जसमा अनादर तथा अपमानको अलिकति पनि आभास हुन्छ भने सम्मान तथा आदर स्वरुप तिनलाई प्रयोग गर्नु उचित छैन । दोस्रो यो कुरो प्रमाणित भयो कि काफ़िरहरूबाट कर्म तथा कथनमा समता गर्नुबाट पन्छियोस्, ताकि मुसलमान

(مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ)

(जो कुनै समुदायको समानता गर्नेछ, त्यो उनीहरूमै सम्मिलित हुनेछ) (अबु दाऊद किताबुलिबास) को चेतावनीमा सम्मिलित नहोऊन् ।

The Ummah Technology Mission

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلِهَا ۗ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾

(१०६) जुन आयतलाई हामी निरस्त गरिदिन्छौं अथवा बिर्सिदिन्छौं, सट्टामा त्यसभन्दा राम्रो अथवा त्यो जस्तै अन्य ल्याउँछौं,[1] के तिमी जान्दैनौ कि अल्लाह हरेक कुरोको सामर्थ्य राख्दछ ?

[1] نسخ को शाब्दिक अर्थ त "नक्कल" गर्नु हो, तर धार्मिक परिभाषामा एक आदेशलाई निरस्त गरी दोस्रो आदेश पठाउनु हो अथवा अवतरित गर्नु हो । यो परिवर्तन अल्लाह तआ़लातिरबाट भएको हो जस्तो आदम अलैहिस्सलामको समयमा साखै दाजु-बहिनीमा विवाह मांन्य थियो, पछि यसलाई अवैध गरियो आदि, यसैप्रकार कुर्आनमा पनि अल्लाह तआ़लाले केही आदेश निरस्त गरी तिनका ठाउँमा नयाँ नियम उतारेका छन् । नस्ख़ (निरस्त) तीन प्रकारको हुन्छ । पहिलो प्रकार यो हो कि एक आदेशलाई परिवर्तन गरेर दोस्रो आदेश उतारियो । दोस्रो हो نسخ مع التلاوة अर्थात् पहिला आदेशका शब्द कुरआ़न मजीदमा विद्यमान छन्, तिनलाई पढिन्छ, परन्तु दोस्रो आदेश जो पछि उतारिएको छ, त्यो पनि कुरआ़न मजीदमा विद्यमान छ । अर्थात् निरस्त तथा त्यसलाई निरस्त गर्नेवाली दुबै आयतहरू विद्यमान छन् । निरस्तको तेस्रो प्रकार यो हो कि यिनलाई पढ्न निरस्त गरियो । अर्थात् कुरआ़नमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले त्यसलाई सम्मिलित गर्नुभएन । परन्तु तिनको आदेश शेष राखिएको छ । जस्त

(الشَّيْخُ وَالشَّيْخَةُ إِذَا زَنَيَا فَارْجُمُوهُمَا الْبَتَّةَ)

"विवाहित पुरुष तथा स्त्री यदि व्यभिचार गर्दछन् भने नि:सन्देह उनीहरूलाई ढुङ्गा हानि मृत्युदण्ड दिइयोस् ।" (मुअत्ता ईमाम मलिक)

यस आयतमा निरस्त गर्ने प्रथम दुई प्रकारका वर्णन छन् ।﴿مَا نَنسَخْ مِنْ آيَةٍ﴾मा दोस्रो प्रकार तथा﴿أَوْ نُنسِهَا﴾मा पहिलो प्रकार । ننسها "हामी बिर्साइ दिन्छौं ।" को अर्थ हो कि त्यसको आदेश तथा पढ्नु दुबै उठाइहाल्छौं । अर्थात् हामीले त्यसलाई बिर्सिदियौं तथा नयाँ आदेश उतारिदियौं । अथवा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हृदय पटलबाट नै हामीले त्यसलाई मेटाइदियौं तथा त्यो पूर्णरुपले बिर्सिहालियो ।

यहूदी तौरातलाई अपरिवर्तनीय भन्थे तथा कुरआ़न माथि पनि उनीहरूले केही आदेशहरू निरस्त भएको कारणले आलोचना गर्दथे । अल्लाह तआ़लाले उनको खण्डन गरेको छ तथा भनेको छ कि धर्ती तथा आकाशका राज्य केवल उसैका हातमा छन्, त्यसले जे उचित ठान्छ गर्दछ, जुन समय जुन आदेश आफ्नो ज्ञान तथा विवेकको आधारमा नै पारित गर्दछ तथा जसलाई चाहन्छ निरस्त गर्दछ । यो एउटा उसको सामर्थ्यको प्रदर्शन हो । केही प्राचीन परम्परामा भ्रमित भएका (जस्तै अबू मुस्लिम असफाहानी मुतज़ली) तथा आजकलका पनि केही नवीकरण

The Ummah Technology Mission

(१०७) के तिमीलाई ज्ञात छैन कि धर्ती तथा आकाशहरूको राज्य अल्लाहकै लागि हो । तथा अल्लाह बाहेक तिम्रो कोही संरक्षक तथा सहायक छैन ।

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿١٠٧﴾

(१०८) के तिमी आफ्नो रसूलसित त्यसैगरी प्रश्न गर्न चाहन्छौ जस्तो यसभन्दा पूर्व मूसा (अलैहिस्सलाम) सित सोधियो ।[1] (सुन !) जो ईमानलाई कुफ्रमा परिवर्तन गर्छ त्यो सोझो मार्गबाट पथ-विचलित हुनेछ ।

اَمْ تُرِيْدُوْنَ اَنْ تَسْـَٔلُوْا رَسُوْلَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوْسٰى مِنْ قَبْلُ ؕ وَمَنْ يَّتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْاِيْمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ﴿١٠٨﴾

(१०९) यी अहले किताबका अधिकतर मानिस सत्य स्पष्ट भए उपरान्त पनि मात्र ईर्ष्या तथा द्वेषका कारण तिमीलाई पनि ईमानबाट हटाइदिन चाहन्छन्, तिमी पनि क्षमा गर तथा छाडिदेउ यहाँसम्मकि अल्लाह आफ्नो निर्णय लागू गरोस् । अवश्य अल्लाह (तआ़ला) प्रत्येक कार्य गर्न सामर्थ्य राख्दछ ।

وَدَّ كَثِيْرٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يَرُدُّوْنَكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ اِيْمَانِكُمْ كُفَّارًا ۚۖ حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۚ فَاعْفُوْا وَاصْفَحُوْا حَتّٰى يَاْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٠٩﴾

(११०) तिमी नमाज़को स्थापना गर तथा ज़कात (धर्मदान) दिदैगर तथा जुन भलाई (पुण्य) तिमी आफ्नो लागि अगाडी पठाउने छौ त्यो सबै

وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ؕ وَمَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ ؕ

गर्नेवालाहरूले यहूदीहरू सरह कुर्आनमा आदेशहरूको परिवर्तनलाई मान्दैनन् । परन्तु ठीक कुरो त्यही हो जुन उपरोक्त पंक्तिहरूमा वर्णन गरिएका छन्, सदाचारी पूर्वजहरूको विश्वास पनि आदेशहरूलाई परिवर्तित गरिएको पक्षमा नै रहेको छ ।

[1]मुसलमानहरू (सहाबा) लाई चेतावनी दिइराखिएको छ कि तिमी यहूदीहरूको जस्तै आफ्ना ईशदूतसित आफ्नो मनोमानी अनावश्यक प्रश्न गर्ने नगर । यसमा अधर्मको सम्भावना छ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾

अल्लाहको पासमा पुग्नेछ। नि:सन्देह अल्लाह (तआला) तिम्रा कर्महरूलाई देखिराखेको छ।[1]

وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ۗ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾

(१११) तथा यिनीहरू भन्दछन् कि स्वर्गमा यहूदी तथा इसाईका अतिरिक्त कोही जाने छैन। यी मात्र उनका आशाहरू हुन्। उनीसित भन कि यदि तिमी साँचो हौ भने कुनै प्रमाण त प्रस्तुत गर।[2]

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

(११२) सुन! जसले स्वयंलाई अल्लाहको लागि समर्पित गऱ्यो[3] तथा सदाचारी छ उसैका लागि उसको पोषक कहाँ प्रतिफल छ। तथा उनीलाई कुनै भय हुनेछ न त कुनै क्षोभ।

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ

(११३) यहूदी भन्दछन् इसाई सत्य मार्गमा छैनन्,[4] तथा इसाई भन्दछन् कि यहूदी सत्य

[1]यहूदीहरूलाई इस्लाम धर्म तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित जुन ईर्ष्या तथा द्वेष थियो, त्यसको कारण उनीहरू मुसलमानहरूलाई इस्लाम धर्मबाट विमुख गराउने कुराको भरपुर प्रयत्न गरिरहन्थे। मुसलमानहरूलाई भनिदैछ कि तिमी धैर्य तथा क्षमाले काम लिंदै गर, यी आदेश तथा इस्लाम धर्मद्वारा अनिवार्य गरिएका कर्महरू गर्दैरह, जसको तिमीलाई आदेश दिइएको छ।

[2]यहाँ अहले किताबलाई त्यस गर्व तथा मायाजालमा अल्झिराखेको कुरा पुन: वर्णित गरिंदैछ, जसमा उनीहरू लिप्त थिए अल्लाह तआलाको आदेश भयो: मात्र उनका आशाहरू छन् जसबारे उनीहरूसित कुनै प्रमाण छैन।

[3]﴿أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ को अर्थ हो, मात्र अल्लाहको प्रश्नको लागि काम गरोस् तथा ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ को अर्थ हो अन्तिम ईशदूतको सुन्नतको अनुसार। कर्महरूलाई स्वीकार्य भएका यी दुई आधारभूत कुरा हुन् तथा अन्तिम मोक्ष यिनै नियमहरूको अनुसार गरिएका सत्कर्ममा आधारित छन् न कि मात्र आशाहरूमा।

[4]यहूदी तौरात पढ्दछन् जसमा आदरणीय मूसा अलैहिस्सलामको मुखबाट आदरणीय ईसा अलैहिस्सलामको पुष्टि विद्यमान छ। परन्तु यसका उपरान्त यहूदी आदरणीय ईसालाई अनुकरण गर्दैनथे। इसाईहरूको पासमा इंजील छ, जसमा आदरणीय मूसा तथा तौरातको अल्लाहको तर्फबाट हुने कुराको पुष्टि छ। यसका उपरान्त उनीहरू यहूदीहरूलाई झुठ्लाउँछन्।

The Ummah Technology Mission

ٱلْيَهُودُ عَلَىٰ شَىْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ ٱلْكِتَٰبَ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾

मार्गमा छैनन् । यद्यपि यिनी तौरात पढ्दछन्, यसैप्रकार यिनीहरूको जस्तै कुरा अशिक्षित पनि भन्दछन् ।[1] केयामतका दिन अल्लाह तिनीहरूको यस मतभेदको निर्णय गर्नेछ ।

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ وَسَعَىٰ فِى خَرَابِهَآ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَآ إِلَّا خَآئِفِينَ ۚ

(११४) तथा त्यसभन्दा ठूलो अत्याचरी को छ ? जो अल्लाह (तआ़ला) का मस्जिदहरूमा अल्लाहको वर्णन गर्नुबाट रोक्दछ,[2] तथा उनलाई नष्ट गर्ने प्रयत्न गर्दछ,[3] यस्ता मानिसहरू भयभीत भई त्यसमा प्रवेश गर्नु

यहाँ अहले किताबलाई दुवै गुटका कुफ्र तथा ईर्ष्या एवं आ-आफ्नो विषयमा शुभ आशाहरूमा लिप्त हुने कुरोलाई प्रदर्शित गरिदैछ ।

[1]अहले किताबको अपेक्षा अरबका मूर्तिपूजक अशिक्षित थिए । यसकारण उनीहरूलाई अज्ञानी भनियो । तर उनीहरू पनि मूर्तिपूजक भए पश्चात यहूदी तथा इसाईहरू जस्तै यस असत्य आशाहरूमा लिप्त थिए कि ती नै सत्यतामा छन् । यसैकारण उनीहरू नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई अधर्मी भन्दथे ।

[2]जसले मस्जिदहरूमा अल्लाहको वर्णन गर्नबाट रोके, यी को हुन् ? यिनीहरूको विषयमा व्याख्याकारहरूका दुई मत छन् । एक मत यो हो कि यसबाट तात्पर्य इसाई हुन्, जो रोमका राजासित मिलेर बैतुल मुकद्दसमा यहूदीहरूलाई नमाज़ पढ्नबाट रोके तथा त्यसको विनाशमा भाग लिए । इब्ने जरीर तब्रीले यसै मतलाई अपनाउनु भएको छ । तर हाफ़िज इब्ने क़सीरले यसबाट असहमत भई यसको लक्ष्य मक्काका मूर्तिपूजकहरूलाई भन्नुभएको छ, जसले एक त नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा उहाँका सहाबालाई मक्काबाट निष्काशन गर्न बाध्य गरे तथा मुसलमानहरूलाई अल्लाहको घरमा इबादत (उपासना) गर्नबाट रोके । त्यस पश्चात हुदैबियाको सन्धिको बेला यसै व्यवहारको पुनरावृत्ति गरे तथा भने कि हामी आफ्ना पूर्वजका हत्याराहरूलाई मक्कामा प्रवेश गर्न दिने छैनौं, यद्यपि अल्लाहको घरमा कसैलाई इबादत (उपासना) बाट रोक्ने आज्ञा तथा रीति थिएन ।

[3]आतङ्क तथा विनाश मात्र यो होइन कि त्यसलाई विध्वंस पारियोस् तथा भवनलाई हानि पुऱ्याइयोस्, अपितु उनमा अल्लाहको पूजा एवं वर्णन गर्नबाट रोक्नु, धार्मिक नियमहरूको स्थापना तथा शिर्कको प्रदर्शनबाट पवित्र पार्नुबाट मनाही गर्नु पनि आतङ्क तथा अल्लाहका घरहरूलाई बरबाद गर्नु हो ।

The Ummah Technology Mission

لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾

पर्दछ,[1] उनीहरूका लागि संसारमा पनि अपमान छ तथा परलोकमा पनि ठूला-ठूला यातनाहरू छन् ।

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

(११५) तथा पूर्व एवं पश्चिमको मालिक अल्लाह नै हो । तिमी जता मुख फर्काउँछौ, त्यतै अल्लाहको मुख छ,[2] अल्लाह (तआ़ला) परम शक्तिशाली सर्वज्ञ छ ।

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۗ سُبْحَانَهُ ۖ بَل لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ كُلٌّ لَّهُ قَانِتُونَ ﴿١١٦﴾

(११६) तथा यिनीहरू भन्दछन् कि अल्लाह (तआ़ला) को सन्तान छ (होइन बरु) त्यो पवित्र छ । धर्ती एवं आकाशहरूको सम्पूर्ण सृष्टिमाथि

[1]यी शब्द सूचना सम्बन्धि हुन् परन्तु यसबाट तात्पर्य (यसबाट) यो इच्छा हो कि जब अल्लाह तआ़ला तिमीलाई प्रभावशाली तथा विजयी बनाउँछ भने तिमी यी मूर्तिपूजकहरूलाई यसमा सन्धि तथा सुरक्षा नगरीकन रहने आज्ञा नदिनू । अत: जब ८ हिज़रीमा मक्का विजयी भयो त नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले घोषणा गर्नुभयो कि आउँदो वर्ष काअ़बामा कुनै मूर्तिपूजकलाई हज गर्ने तथा नाङ्गो परिक्रमा गर्ने अनुमति हुनेछैन । तथा जोसित जे सन्धि छ, सन्धिको अवधिसम्म उसलाई रहने आज्ञा छ । केहीले भनेका छन् कि यसमा शुभ-सूचना तथा भविष्यवाणी छ कि निकट भविष्यमा मुसलमानहरूलाई विजय प्राप्त हुनेछ तथा यी मूर्तिपूजक खा़ने काअ़बामा भयभीत भई प्रवेश गर्नेछन् कि हामीले मुसलमानहरूमाथि जुन पहिले अत्याचार गरेका थियौ, तिनको बदलामा हामीले दण्ड अवश्य पाउनेछौं अथवा हत्या नगरियोस् । अत: शीघ्र नै यो शुभ-सूचना पूरा भइहाल्यो ।

[2]हिज़रत पश्चात जब मुसलमान 'बैतुल मुक़द्दस' तिर मुख फर्काइ नमाज़ पढ्ने गर्दथे, तब मुसलमानहरूलाई यसको दु:ख थियो, यस अवसरमा यो आयत अवतरित भयो । केहीको भनाई छ कि यो आयत त्यसबेला अवतरित भयो जब 'बैतुल मुक़द्दस' बाट फेरि खा़ने काअ़बातिर मुख फर्काउने आदेश भयो त यहूदीहरूले नाना प्रकारका मनगढन्त कुरा गरे, केहीको निकट यसको अवतरणको कारण यात्रामा सवारीमाथि ऐच्छिक (नफिल) नमाज़हरू पढ्ने आज्ञा प्रदान भयो कि सवारीको मुख जता भएपनि, नमाज़ पढ्न सक्छौ । कहिले केही कारण एकत्रित भइहाल्छन् तथा ती सबैको आदेशको लागि एउटै आयत अवतरित भएको छ । यस्ता आयतहरूका लागि विभिन्न कथन एकत्रित हुन्छन्, कुनै कथनमा एउटा अवतरित हुने कारणको वर्णन हुन्छ तथा कुनैमा अन्य । यो आयत पनि यसैप्रकारको हो । (अहसनुल तफ़सीर)

The Ummah Technology Mission

त्यसको अधिपत्य छ तथा प्रत्येक उसको आज्ञाकारी छ ।

بَدِيْعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿١١٧﴾

(११७) त्यो आकाशहरू एवं धर्तीको स्रष्टा हो, तथा त्यो जुन कार्यको निर्णय गर्दछ भनिदिन्छ कि भइहाल, त्यो भइहाल्छ ।[1]

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ اَوْ تَاْتِيْنَآ اٰيَةٌ ۗ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّثْلَ قَوْلِهِمْ ۗ تَشَابَهَتْ قُلُوْبُهُمْ ۗ قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ﴿١١٨﴾

(११८) तथा यसैप्रकार अज्ञानी मानिसहरूले पनि भने कि स्वयं अल्लाह (तआला) हामीसित कुरा किन गर्दैन अथवा हाम्रो पासमा कुनै निशानी किन आउँदैन, यसैप्रकार यस्तै कुरा[2] उनका पूर्वजहरूले पनि भनेका थिए, उनीहरूका तथा यिनीहरूका हृदय एकै प्रकारका भएका छन्,[3] हामीले त विश्वास गर्नेहरुका लागि निशानीहरुको वर्णन गरिदियौं ।

[1]अर्थात् अल्लाह त त्यो हो जो कि आकाश तथा धर्तीका प्रत्येक कुराको स्वामी हो । प्रत्येक वस्तु उसैको आज्ञाकारी छ । बरु आकाश तथा धर्तीका बिना कुनै नमूना वनाउनेवाला पनि त्यही हो । त्यसको अतिरिक्त जो काम चाहन्छ, त्यसको लागि त्यसलाई केवल एउटा स्पष्ट शब्द 'भइहाल' भन्नु काफ़ी छ । यस्तो शक्तिको लागि सन्तानको के आवश्यकता हुनसक्दछ ।

[2]यसबाट तात्पर्य अरबका मूर्तिपूजक हुन्, जसले यहूदीहरू जस्तै माँग गरे कि अल्लाह तआला सीधा हामीसित कुरा किन गर्दैन अथवा कुनै ठूलो निशानी किन देखाउँदैन जसलाई देखेर हामी मुसलमान भइहालौं ? जुन प्रकारले सूरः बनी इस्राईल आयत संख्या ९० देखि ९३ सम्म तथा अन्य स्थानहरूमा पनि वर्णन गरिएको छ ।

[3]अर्थात् अरबका मूर्तिपूजकहरूका हृदय कृतघ्नता, ईर्ष्या, द्वेष, विरोध तथा हटमा आफ्ना पूर्वका मानिसहरूका हृदय सरह भइहाले । जस्तो सूरः जारीयातमा आदेश छ :

﴿كَذٰلِكَ مَآ اَتَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا قَالُوْا سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُوْنٌ ۞ اَتَوَاصَوْا بِهٖ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُوْنَ﴾

"यिनीभन्दा पूर्व जो पनि रसूल आयो उसलाई मानिसहरूले जादूगर तथा दिवाना नै भने । के यिनीहरूले त्यस कुराको एक-अर्कालाई वसीयत गरेर जाने गर्थे ? होइन यी सबै उद्दण्ड हुन् ।"

The Ummah Technology Mission

(११९) हामीले तपाईंलाई सत्यका साथ शुभ-संदेशवाहक तथा सावधान कर्ता बनाएर पठाएका छौं तथा नरकवासीहरूको विषयमा तपाईंसित सोधिने छैन ।

إِنَّآ أَرۡسَلۡنَٰكَ بِٱلۡحَقِّ بَشِيرٗا وَنَذِيرٗاۖ وَلَا تُسۡـَٔلُ عَنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡجَحِيمِ ۝١١٩

(१२०) तथा तपाईंसित यहूदी तथा इसाई कदापि प्रसन्न हुने छैनन्, जबसम्म तपाईं उनको धर्मको अनुसरण गर्नुहुन्न,[1] (तपाईं) भनिदिनुस् कि अल्लाहको मार्गदर्शन नै मागदर्शन हुन्छ,[2] तथा यदि तपाईंले आफ्नो पासमा ज्ञान आइपुगे पश्चात पनि उनीहरूको इच्छाको अनुकरण गर्नुभयो, भने अल्लाह समक्ष न त तपाईंको कोही संरक्षक हुनेछ न कोही सहायक ।[3]

وَلَن تَرۡضَىٰ عَنكَ ٱلۡيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمۡۗ قُلۡ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلۡهُدَىٰۗ وَلَئِنِ ٱتَّبَعۡتَ أَهۡوَآءَهُم بَعۡدَ ٱلَّذِي جَآءَكَ مِنَ ٱلۡعِلۡمِ مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٍ ۝١٢٠

अर्थात् लगभग ती सबैमा समानरुपले उद्दण्डता थियो, यसकारण सत्यतिर आमन्त्रित गर्नेवालाहरूको समक्ष नयाँ-नयाँ माँगहरू राख्दछन् अथवा उनीहरूलाई दीवाना भन्दछन् ।

[1]अर्थात् यहूदी तथा इसाई धर्म स्वीकार गरिहालून् ।

[2]जो अब इस्लाम धर्मको रुपमा छ, जसको आमन्त्रण नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम दिइराख्नु भएको छ, न कि परिवर्तित रुपमा यहूदी तथा इसाई धर्म ।

[3]यो यस कुरामा चेतावनी हो कि ज्ञान आइसके पश्चात पनि यदि मात्र ती स्वयं गलत मानिसहरूलाई प्रसन्न गर्नको लागि उनको अनुकरण गरियो भने तिम्रो कोही सहायता गर्नेवाला हुनेछैन । यो वास्तवमा मुसलमानहरूलाई शिक्षा दिईंदैछ कि आधुनिकीकरण गर्नेवाला तथा गलत मानिसहरूलाई प्रसन्न गर्नको लागि उनी पनि यस्ता काम नगरून, न धर्ममा वाकपटुता तथा त्रुटिपूर्ण तर्कका कार्य गरून् ।

The Ummah Technology Mission

ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ يَتْلُونَهُۥ حَقَّ تِلَاوَتِهِۦٓ أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿١٢١﴾

(१२१) जसलाई हामीले किताब दियौं,[1] तथा उनीहरू त्यसलाई त्यसरी पढ्दछन् जस्तो कि पढ्ने हक् छ,[2] उनीहरू यस किताबमा पनि ईमान (विश्वास) राख्दछन् तथा जो यसप्रति विश्वास गर्दैनन् उनीहरू नै आफ्नो नोक्सानी गर्दछन् ।[3]

يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٢٢﴾

(१२२) हे याकूबका पुत्रहरु ! मैले तिमीमाथि जुन अनुकम्पाहरू गरे, तिनलाई याद गर तथा यो पनि कि मैले तिमीलाई सम्पूर्ण समुदायहरूमा श्रेष्ठता प्रदान गरेको थिएँ ।

وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنفَعُهَا شَفَٰعَةٌ

(१२३) तथा त्यस दिनसित तर्स जुन दिन कोही व्यक्ति कुनै व्यक्तिलाई कुनै लाभ पुऱ्याउने सक्ने छैन, न कुनै व्यक्तिबाट कुनै अर्थदण्ड

[1]अहले किताबका दुष्ट मानिसहरूका दुष्चरित्र एवं व्यवहारको आवश्यक वर्णन गरे पश्चात उनीहरूमा जो कोही पुण्यका कार्य गर्नेवाला तथा सदाचारी थिए, यस आयतमा उनका गुणहरू तथा उनका ईमानवाला हुने कुराको सूचना दिइँदैछ । यिनीहरूमा अब्दुल्लाह बिन सलाम तथा उनीजस्तै अन्य व्यक्ति छन् जसलाई यहूदीहरू मध्येबाट इस्लाम धर्म स्वीकार गर्ने सौभाग्य प्राप्त भयो ।

[2]"उनीहरु यसप्रकार पढ्दछन्, जुन प्रकार पढ्ने अधिकार छ ।" का कैयन् अर्थ वर्णित गरिएका छन् । जस्तै :-(१) "ध्यानपूर्वक पढ्दछन् ।" जब स्वर्गको वर्णन आउँछ तब स्वर्गको कामना गर्दछन् तथा नरकको वर्णन आउँछ भने त्यसबाट सुरक्षित रहने प्रार्थना गर्दछन् । (२) यसको हलाललाई हलाल, हरामलाई हराम ठान्दथे तथा अल्लाहको कथनलाई परिवर्तित गर्दैनथे । जस्तो अन्य यहूदीहरूले गर्दथे । (३) त्यसमा जे-जति लेखिएको छ, मानिसहरूलाई भन्दछन्, त्यसको कुनै कुरा लुकाउँदैनन् (४) यसका स्पष्ट आदेशित कुराहरूका अनुसार कर्म गर्दछन्, अस्पष्ट कुराहरूमा ईमान राख्दछन् तथा जुन कुरा बुझ्दैनन्, तिनलाई आलिमहरूबाट हल (समाधान) गराउँछन् । (५) यसको एक-एक कुराको पालना गर्दछन् । (फ़तहुल क़दीर) वास्तविकता यो हो कि पढ्ने अधिकार क्षेत्रमा यी सम्पूर्ण भावार्थहरूको समावेश छ तथा मार्ग-दर्शन यस्ता मानिसहरूको भाग्यमा आउँछ जो वर्णित कुराहरूको प्रयोजन गर्दछन् ।

[3]अहले किताब मध्येबाट जो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा विश्वास गर्नेछैन, त्यो नरकमा जानेछ । जस्तो कि बुखारी तथा मुस्लिममा छ । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

وَلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿١٢٣﴾

स्वीकार गरिनेछ न उसलाई कुनै सिफारिश लाभ पुऱ्याउन सक्नेछ, न उसको सहायता गरिनेछ ।

وَاِذِ ابْتَلٰۤى اِبْرٰهٖمَ رَبُّهٗ بِكَلِمٰتٍ فَاَتَمَّهُنَّ ؕ قَالَ اِنِّىْ جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا ؕ قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِىْ ؕ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٤﴾

(१२४) तथा (स्मरण) जब इब्राहीम (अलैहिस्सलाम) सित उनको प्रभुले कैयौं कुराहरूमा परीक्षा लिए[1] तथा उनले सबैलाई पूरा गरी देखाए, त (अल्लाह) ले आदेश गऱ्यो कि म तिमीलाई मानिसहरूको नायक बनाउनेछु । उनले सोधे–तथा मेरो सन्तानलाई ?[2] उत्तर दियो कि मेरो बाचामा अत्याचारीहरूसित होइन ।

[1]शब्दसित तात्पर्य धार्मिक आदेश, हज्का नियम, पुत्रको बलि, हिज्रत, नमरुदको अग्नि, आदि ती सबै परीक्षाहरू हुन्, जसबाट आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलाम गुज्रनु पऱ्यो, तथा उनी हरेक परीक्षामा सफल रहे जसको परिणामस्वरुप मनुष्यहरूका मुखिया पदबाट सम्मानित गरिए । अत: मुसलमान मात्र होइन, यहूदी, इसाई, यहाँसम्मकि अरबका मूर्तिपूजकहरू, सबैमा उनको व्यक्तित्वको सम्मान छ तथा उनलाई अगुवा मानिन्छ तथा सम्झिइन्छ ।

[2]अल्लाह तआलाले आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलामको त्यस इच्छालाई पूर्ण गऱ्यो, जसको वर्णन कुर्आन मजीदमै छ ।

﴿وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ (العنكبوت : ٢٧)

"हामीले नबूअत तथा किताब उसको सन्तानलाई प्रदान गऱ्यौं ।" (सूर: अल-अनकबूत-२७)

अत: प्रत्येक नबी जसलाई अल्लाहले पठायो तथा प्रत्येक किताब जुनकि आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलामको पश्चात अवतरित भयो, इब्राहीमको सन्तानमा नै यो श्रृङ्खला रहयो । (इब्ने कसीर) त्यसको साथ-साथै यो पनि भन्यो कि "मेरा वचन अत्याचारीहरूसित होइन ।" यस कुराको स्पष्टीकरण गरिदियो कि इब्राहीमलाई त्यति उच्च सम्मान तथा अल्लाहद्वारा समर्पित पदको पश्चात् इब्राहीमकै सन्तानमा जो उद्दण्ड तथा अत्याचारी एवं मूर्तिपूजक हुनेछन्, उनलाई सिफारिश तथा सहायता गर्नेवाला कोही हुनेछैन । अल्लाह तआलाले यहाँ पैगम्बरको सन्तानको महिमा महान भन्नेवालाको जरा काटिदिएको छ । यही ईमान तथा सत्कर्म छैन भने महात्माको सन्तान हुनु तथा महान व्यक्तिको

The Ummah Technology Mission

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا ط وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى ط وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾

(१२५) हामीले बैतुल्लाह (काअ्बा) लाई मनुष्यहरूका लागि पुण्य तथा शान्तिको स्थान बनायौं,[१] तिमी "मकामे इब्राहीम"(इब्राहीमको स्थान–मस्जिदे हराममा एउटा निर्धारित स्थानको नाम हो, जुनकि काअबाको द्वारको सामुन्ने अलिकति बायाँतिर छ ।) लाई "मुसल्ला (नमाज़ पढ्ने स्थान) निर्धारित गरिहाल,[२] तथा हामीले इब्राहीम र इस्माईल (अलैहिमुस्सलाम) सित वचन लियौं कि मेरो घरको परिक्रमा र एतकाफ

सन्तान हुने कुरालाई अल्लाहको दरबारमा के महत्व होला र ? नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको भनाई छ :

(مَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ)

"जसलाई उसको कर्मले पछाडी छोड्यो, त्यसलाई त्यसका वंश अगाडी बढाउन सक्ने छैन ।" (सहीह मुस्लिम)

[१]आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलामको सम्बन्धबाट, जो यसका प्रथम निर्माता हुन्, बैतुल्लाहका दुई विशेषताहरू अल्लाह तआलाले यहाँ वर्णन गऱ्यो । प्रथम ﴿مَثَابَةً لِّلنَّاسِ﴾ मानिसहरूका लागि पुण्यको स्थान), दोस्रो अर्थ हो बारम्बार फर्केर आउने स्थान जसले एक पटक बैतुल्लाहको दर्शनको सौभाग्य पाइहाल्यो, त्यो फेरि बारम्बार आउनलाई व्याकुल रहन्छ । यो कस्तो कामना हो, जसको तृप्ति हुँदैन अपितु दिन-प्रतिदिन व्याकुलतामा बृद्धि नै हुँदैजान्छ । दोस्रो विशेषता 'शान्तिस्थली' अर्थात् यहाँ कुनै शत्रुको भय रहँदैन । अतः अज्ञानकालमा पनि मानिसहरू कुनै शत्रुसित "हरम"को सीमामा प्राणघातक बदला लिदैनथे । इस्लामले यसको यस सम्मानलाई शेष राख्यो तथा यसलाई विस्तृत गरी यसको पालनामा जोड दियो ।

[२]**'इब्राहीमको स्थान'** सित तात्पर्य त्यो पत्थर हो, इब्राहीम जसमा उभिएर आदरणीय अलैहिस्सलाम काअ्बाको निर्माण गर्दथे । यस पत्थरमा आदरणीय अलैहिस्सलामका पद-चिन्ह छन् । अहिले यस पत्थरलाई एउटा शीशामा सुरक्षित राखिएको छ, जसलाई प्रत्येक हाज़ी तथा उमरा गर्ने व्यक्ति बैतुल्लाह दर्शनको समय हेर्न सक्दछ । यस स्थानमा परिक्रमा पूर्ण गरे पश्चात दुई रकात नमाज़ पढ्नु सुन्नत छ ।

The Ummah Technology Mission

गर्ने तथा रुकूअ गर्ने एवं सजद: गर्नेहरूका लागि पवित्र एवं शुद्ध राख ।

(१२६) तथा जब इब्राहीमले भने, हे प्रभु ! तिमी यस स्थानलाई शान्तिमय नगर बनाउ तथा यहाँका निवासीहरूलाई जो अल्लाह तथा क़्यामतका दिनमा विश्वास गर्नेहरू छन्, फलहरूको बृद्धि प्रदान गर ।[1] अल्लाह (तआ़ला) ले भन्यो कि म काफ़िरहरूलाई पनि अलिकति लाभ दिनेछु अनि उनीहरूलाई आगोको यातनातिर विवश गरिदिनेछु । त्यो साह्रै नराम्रो स्थान हो ।

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَّارْزُقْ اَهْلَهٗ مِنَ الثَّمَرٰتِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهٗ قَلِيْلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهٗۤ اِلٰى عَذَابِ النَّارِ ؕ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿١٢٦﴾

(१२७) र (स्मरण गर) इब्राहीम (अलैहिस्सलाम) तथा इस्माईल (अलैहिस्सलाम) काअ़बाको जग (तथा पर्खालहरू) उठाउँदै जान्थे तथा भन्दै जान्थे कि हे हाम्रा पालनकर्ता ! तिमी हामीबाट यस कार्यलाई स्वीकार गर, तिमी नै सर्वश्रोता तथा सर्वज्ञाता हौ ।

وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهٖمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعِيْلُ ؕ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ؕ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿١٢٧﴾

(१२८) हे हाम्रो पोषक ! हामीलाई आफ्ना आज्ञाकारी बनाउ तथा हाम्रा सन्तान मध्येबाट एक समूहलाई आफ्नो आज्ञाकारी बनाउ तथा हामीलाई आफ्ना उपासनाहरू सिकाउ एवं हाम्रो याचना स्वीकार गर । तिमी क्षमावान्, दयानिधि हौं ।

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَاۤ اُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ ۪ وَاَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا ۚ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١٢٨﴾

[1] अल्लाह तआ़लाले आदरणीय इब्राहीमका यी प्रार्थनाहरू स्वीकार गर्‍यो । यो नगर शान्तिको नगरी पनि हो, तथा अकृष्ट भूमि भएपनि संसारका सबै फल तथा हरेक प्रकारका अनाजको अधिकतालाई देखेर मनुष्य आश्चर्यचकित हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾

(१२९) हे हाम्रो पोषक ! उनीहरूमा, उनीहरूबाट नै एउटा रसूल (ईशदूत) पठाउ,[1] जो उनीहरूको पासमा तिम्रा आयतहरू पढुन् तथा उनीहरूलाई धर्मशास्त्र एवं विज्ञान सिकाऊन्[2] तथा उनीहरूलाई शुद्ध गरून् ।[3] निःसन्देह तिमी नै प्रभावशाली एवं तत्वज्ञानी हौ ।

وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ ۚ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾

(१३०) र इब्राहीमको धर्मबाट त्यही विमुख हुनेछ, जो स्वयं मूर्ख हुन्छ, हामीले त त्यसलाई संसारमा पनि रोजेका थियौं तथा परलोकमा पनि त्यो सत्कर्मीहरूमध्ये छ ।

[1]यो आदरणीय इब्राहीमं तथा इस्माईलको अन्तिम प्रार्थना हो । यो पनि अल्लाह तआलाले स्वीकार गऱ्यो तथा आदरणीय इस्माईल अलैहिस्सलामको सन्तान मध्येबाट परम आदरणीय मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई रसूल बनायो । यसैले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

(أنَا دَعْوةُ أبِي إبْرَاهِيم ، وَبَشَارةُ عِيْسَى وَرُؤْيَا أمِي الَّتِي رَأَت)

"म आफ्नो पिता आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलामको प्रार्थना, आदरणीय ईसाको शुभ-सूचना तथा आफ्नी माताको स्वप्न हूँ ।" (मुसनद अहमद ससंदर्भ इब्ने कसीर) अरबको समाजमा परम पितामहलाई पनि पिता सरह नै सम्मान स्वरुप सम्बोधित गर्दछन् ।

[2]किताबसित तात्पर्य कुरआन करीम तथा विज्ञानसित तात्पर्य हदीस छ । आयतहरू पढिसके पश्चात किताब तथा सुन्नतको शिक्षाको वर्णनबाट ज्ञात हुन्छ कि कुरआन मजीदलाई मात्र पढ्नु पनि प्रिय तथां पुण्यको कारण हो । यदि त्यसको भावार्थ मात्र बुझिएछ भने सुब्हानल्लाह, सुनमा सुगन्ध हुनेछ । तर यदि कुरआनको अनुवाद तथा भावार्थ बुझिन्न भने पनि त्यसको पठनमा आलस्य उचित छैन, कुरआनको पठन स्वयं एउटा अलग्गै पुण्यको कार्य हो ।

[3]कुरआनको पठन एवं किताबको शिक्षा एवं बुद्धिमतापूर्ण शिक्षाको पश्चात उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको दूत कर्मको यो चौथो उद्देश्य हो कि उनीहरूलाई बहुदेववाद तथा अन्धविश्वासको फोहोरबाट तथा चरित्र एवं व्यवहारका दुर्गुणहरूबाट पवित्र गरुन ।

[4]अरबी भाषामा رغب को सम्बन्ध عن सित छ भने, त्यसको अर्थ अनिच्छा हुन्छ । यहाँ अल्लाह तआला, आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलामका ती मान-सम्मानको वर्णन गरिराखेको छ, जुनकि अल्लाह तआलाले उनलाई संसार तथा परलोकमा गरेको छ तथा यो पनि स्पष्ट गरिदियो कि इब्राहीमको समुदायबाट मुख फर्काउनु तथा

The Ummah Technology Mission

إِذْ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسْلِمْ ۖ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٣١﴾

(१३१) जहिले (पनि) उसको पोषकले भन्यो कि आत्मसमर्पण गर, त्यतिखेर भन्यो कि मैले विश्वको स्वामीको लागि आत्मसमर्पण गरें।[1]

وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبْرَٰهِۦمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَٰبَنِىَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾

(१३२) यसैको वसीयत (निर्देशन) इब्राहीम तथा याकूबले आफ्ना सन्तानलाई गरे, कि हाम्रा बच्चाहरू ! अल्लाह (तआ़ला) ले तिम्रो लागि यस धर्मलाई निर्धारित गरिदिएको छ, सावधान ! तिमी मुसलमान नै भएको अवस्थामा मर्नू ।[2]

أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ٱلْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ

(१३३) के तिमी (आदरणीय) याकूबको मृत्युको समय उपस्थित थियौ ?[3] जब उनले आफ्ना

स्पष्ट गरिदियो कि इब्राहीमको समुदयबाट मुख फर्काउनु तथा अनिच्छा व्यक्त गर्नु मुर्खहरूको कार्य हो, कुनै बुद्धिमानबाट यो कल्पना पनि गर्न सकिँदैन ।

[1]यो सम्मान तथा महत्व यसकारण प्राप्त भयो कि उनले आज्ञापालन तथा अनुकरणको अद्वितीय नमूना प्रस्तुत गरे ।

[2]आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलाम तथा आदरणीय याकूब अलैहिस्सलामले (الدين) (सत्य धर्म) को वसीयत (निर्देशन) आफ्ना सन्तानलाई गरे जुन यहूदी धर्म होइन इस्लाम धर्म नै हो । जस्तो कि यहाँपनि यसको स्पष्टीकरण विद्यमान छ तथा कुर्आन करीममा विभिन्न स्थानहरूमा पनि यसको विस्तृत वर्णन छ ।

[3]यहूदीहरूलाई चेतावनी तथा सावधान गरिँदैछ कि तिमी जुन यो दाबी गर्दछौ कि इब्राहीम तथा याकूबले आफ्ना सन्तानलाई यहूदी धर्ममा नै दृढ रहने कुराको वसीयत गर्नुभएको थियो, त के तिमी वसीयतको समयमा उपस्थित थियौ ? यदि उनीहरू भन्छन् कि उनीहरू उपस्थित थिए, त उनीहरू झूठा र पाखण्डी भए तथा यदि भन्छन् कि उपस्थित थिएनन् त उनीहरूको वर्णित दाबी असत्य सिद्ध भयो किनभने उनले जुन वसीयत गरेका थिए त्यो इस्लामको थियो न कि यहूदी धर्मको, न इसाई धर्मको, न मूर्तिपूजाको । सबै नबीहरूको धर्म इस्लाम धर्म थियो, यद्यपि नियमहरू तथा विषयहरूमा अलि अन्तर रहेको छ । यसलाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यी शब्दहरूमा वर्णन गर्नुभएको छ ।

(الأَنبِيَآءُ أَوْلَادُ عَلَّاتٍ، أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى، وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ)

"नबीहरूको समूह" 'अल्लात' सन्तानको जस्तै छ, यिनका माताहरू भिन्न (तथा पिता एक) छन् तथा उनको धर्म एउटै नै छ । (सहीह बुखारी किताबुल अम्बिया)

The Ummah Technology Mission

مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْۢ بَعْدِيْ ۗ قَالُوْا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ وَاِلٰهَ اٰبَآئِكَ اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚۖ وَّنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿۱۳۳﴾

सन्तानसित भने कि मेरो मृत्यु पश्चात कसको इबादत (उपासना) गर्नेछौ ? तब सबैले उत्तर दिएका थिए कि तपाईंका प्रभुको तथा तपाईंका पूर्वज इब्राहीम तथा इस्माईल तथा इसहाकका ईष्टदेवको, जो एउटै छ । तथा हामी उसैका आज्ञापालक रहनेछौं ।

تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَّا كَسَبْتُمْ ۚ وَلَا تُسْـَٔلُوْنَ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۳۴﴾

(१३४) यो समुदाय त गुज्रिसक्यो, (अवसान भइसक्यो जे उनीहरूले गरे त्यो उनीहरूको लागि छ तथा जुन तिमीले गर्नेछौ, त्यो तिम्रो लागि हुनेछ । उनीहरूको कर्मको विषयमा तिमीसित सोधिने छैन ।[1]

وَقَالُوْا كُوْنُوْا هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى تَهْتَدُوْا ۗ قُلْ بَلْ مِلَّةَ اِبْرٰهٖمَ حَنِيْفًا ۗ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿۱۳۵﴾

(१३५) र उनीहरू भन्छन् कि यहूदी तथा इसाई बन अनि मार्ग-दर्शन पाउनेछौ, तिमी भन कि सही मार्गमा त इब्राहीम (अलैहिस्सलाम) का अनुयायी छन्, तथा इब्राहीम (अलैहिस्सलाम) मात्र अल्लाहका आज्ञाकारी थिए, उनी मूर्तिपूजक थिएनन् ।[2]

[1]यो पनि यहूदीहरूलाई भनिंदैछ कि तिम्रा पूर्वजहरूमा जो नबी तथा सत्कर्मी भैसकेका छन्, उनीसित सम्वन्धको कुनै लाभ छैन । उनीहरूले जे-जति पनि गरे, त्यसको प्रतिफल उनीहरूलाई प्राप्त हुनेछ, तिमीलाई होइन, तिमीलाई त त्यही अनुसार प्राप्त हुनेछ, जस्तो तिमी कर्म गर्नेछौ । यसबाट ज्ञात भयो कि पूर्वजहरूको पुण्यात्मक कार्यहरूमा भरोसा तथा आश्रित हुनु गलत हो । वास्तविक कुरो ईमान तथा पूण्य कार्य नै हुन् । यो पूर्वका पण्यकर्ताहरूको पनि धर्म थियो तथा कयामतसम्म (अन्तिम दिन) आउने मानिसहरूको मोक्षको एकमात्र साधन हो ।

[2]यहूदी, मुसलमानहरूलाई यहूदी धर्मको तथा इसाई धर्मको आमन्त्रणा दिन्थे तथा भन्थे कि मार्गदर्शनको प्रकाश यसैमा छ । अल्लाह तआलाले भन्यो कि उनीसित भन कि प्रकाश इब्राहीमको धर्मको अनुकरणमा छ, जो हनीफ थियो (अर्थात् एक मात्र अल्लाहकै अनुयायी तथा त्यसको उपासना गर्नेवाला) त्यो मूर्तिपूजक थिएन, जबकि यहूदी धर्म तथा इसाई धर्म दुवैमा मूर्तिपूजाको समावेश छ । अब दूर्भाग्यले मुसलमानहरूमा पनि मूर्तिपूजनको प्रदर्शन सामान्य रूपले भइराखेका छन्, इस्लामको शिक्षा (بحمد الله) कुरआन तथा हदीसमा सुरक्षित छन्, जसमा एकेश्वरवादको आधारशिला एवं शिक्षा धमिलो नभई अति स्पष्टरुपमा छ,

The Ummah Technology Mission

قُوْلُوْٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَآ اُوْتِيَ مُوْسٰى وَعِيْسٰى وَمَآ اُوْتِيَ النَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ ۖ وَنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿١٣٦﴾

(१३६) (हे मुसलमानहरू !) तिमी सबै भन हामी अल्लाहमा ईमान ल्यायौं तथा त्यसमा पनि जे हामीतिर उतारियो तथा जे इब्राहीम, इस्माईल, इसहाक, तथा याकूब एवं उनका सन्तानमाथि उतारियो तथा जे-जति अल्लाहको तर्फबाट मूसा, ईसा तथा अन्य नबीहरूलाई दिइयो । हामी उनीहरूमध्ये कसैमा भेदभाव गर्दैनौं, हामी अल्लाहका आज्ञाकारी हौं ।[1]

فَاِنْ اٰمَنُوْا بِمِثْلِ مَآ اٰمَنْتُمْ بِهٖ فَقَدِ اهْتَدَوْا ۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا هُمْ فِيْ شِقَاقٍ ۚ فَسَيَكْفِيْكَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿١٣٧﴾

(१३७) यदि उनीहरू तिमीजस्तै ईमान ल्याए भने मार्गदर्शन पाउनेछन्, तथा यदि विमुख भए भने विरोधमा छन्, अल्लाह (तआला) उनी विरूद्ध निकट भविष्यमा तिम्रो सहायता गर्नेछ ।[2] त्यो उचितरुपले सुन्नेवाला तथा जान्नेवाला छ ।

जसबाट यहूदी, इसाई तथा मूर्तिपूजक धर्महरू (देवताहरूमा आस्था राख्नेवालाहरू) बाट इस्लामको भिन्नता स्पष्ट छ, परन्तु मुसलमानहरूको एक ठूलो संख्याको कर्म तथा विश्वासमा जुन मूर्तिपूजन प्रक्रियाका कल्पनाहरूले प्रवेश गरिहालेका छन्, त्यसले इस्लामको छविलाई संसारको दृष्टिबाट धमिलो तथा ओझेलमा पारिदिएको छ, किनभने अन्य धर्मका अनुयायीहरूको पहुँच सोझै कुरआन तथा हदीससम्म त हुनसक्दैन । उनीहरू मुसलमानका कर्महरूलाई देखेर नै अनुमान गर्नेछन् कि इस्लाममा तथा अन्य मूर्तिपूजाबाट प्रदूषित धर्मको बीच कुनै अन्तर नै प्रकट भइराखेको छैन । आउँदो आयतमा ईमानको सिद्धान्त वर्णन गरिदैछ ।

[1]अर्थात् ईमान यो हो कि सबै नबीहरूलाई अल्लाह तआलाको तर्फबाट जे-जति प्राप्त भयो अथवा उनीमाथि उतारियो, सबैमा विश्वास गरियोस्, कुनै पनि किताब तथा रसूललाई अस्वीकार नगरियोस् । कुनै एक किताब अथवा नबीलाई मान्नु, कसैलाई नमान्नु, यो नबीहरूमा अन्तर व्यक्त गर्दछ जसलाई इस्लामले उचित भनेको छैन । तर अब कर्म मात्र कुरआन करीमका नियमहरू तथा आदेशानुसार हुनेछन्, पूर्व किताबहरूमा लेखिए अनुसार होइन, किनभने पहिला त उनी आफ्नो मूलरुपमा छैनन्, परिवर्तित छन्, दोस्रो कुरआनले ती सबैका आदेशहरूलाई निरस्त गरिदिएको छ ।

[2]सहावा किराम (رضي الله عنهم) पनि यसै वर्णित नियम अनुसार ईमान ल्याएका थिए, यसैले सहाबाको उदाहरण दिंदै भनिदैछ कि, यदि उनीहरू यसैप्रकार ईमान ल्याउँछन्,

The Ummah Technology Mission

صِبْغَةَ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ صِبْغَةً ۫ وَّنَحْنُ لَهٗ عٰبِدُوْنَ ﴿١٣٨﴾

(१३८) अल्लाहको रङ्ग ग्रहण गर तथा अल्लाह (तआ़ला) भन्दा राम्रो रङ्ग कसको होला ?[1] हामी त त्यसैको इबादत (उपासना) गर्नेहरू हौं ।

قُلْ اَتُحَآجُّوْنَنَا فِي اللّٰهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۚ وَلَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ۚ وَنَحْنُ لَهٗ مُخْلِصُوْنَ ۙ ﴿١٣٩﴾

(१३९) (तपाईं) भनिदिनुस् कि के तिमी हामीसित अल्लाहको विषयमा झगडा गर्छौ, जो हाम्रो तथा तिम्रो प्रभु हो, हाम्रा लागि हाम्रा कर्म छन्, तिम्रा लागि तिम्रा कर्म,[2] हामी त शुद्धरुपले उसैका लागि हौं ।

जसप्रकार हे सहावा (رضى الله عنهم) तिमीले ईमान ल्याएका छौ भने अवश्य उनीहरूलाई मार्गदर्शन प्राप्त भइहाल्नेछ । यदि उनीहरू द्वेष तथा मतभेदका कारण मुख फर्काउँछन् भने आत्तिनुपर्ने आवश्यकता छैन, तिनीहरूका षड्यन्त्र तपाईंको केही बिगार्न सक्ने छैनन् किनभने अल्लाह तआ़ला तपाईंको संरक्षण गर्नेवाला छ । अतः केही वर्ष पश्चात नै त्यो वचन पूरा भयो तथा बनू कैनुकाअ एवं बनू नजीरलाई देश निष्काशन गरिदिइयो तथा बनू कुरैजा़लाई मारियो । ऐतिहासिक कथनमा छ कि आदरणीय उस्मान رضى الله عنه को शहादतको समय कुरआ़न उनको काखमा थियो तथा यस आयतका वाक्य(فسيكفيكهم الله) माथि उनको शरीरको रगतका थोपाहरू खसे । बरु रगतको धार पनि । यो कुरआ़न आज पनि टर्कीको पुरातत्व विभागमा सुरक्षित राखिएको छ ।

[1]इसाईहरूले एउटा पहेलो रङ्गको पानी निर्धारित गरेका छन्, जुनकि प्रत्येक इसाई बालकलाई तथा प्रत्येक त्यस व्यक्तिलाई पनि दिइन्छ, जसको उद्देश्य इसाई धर्म स्वीकार गर्नुपर्ने हुन्छ । यस रीतिको नाम उनीकहाँ "वैप्टिज़्म" छ । यो उनीकहाँ अति आवश्यक छ, यसविना उनीहरू कसैको पवित्र हुने कुराको कल्पना गर्दैनन् । अल्लाह तआ़लाले उनको खण्डन गरेको छ तथा भनेको छ कि वास्तविक रङ्ग त अल्लाहको रङ्ग हो । त्यसभन्दा श्रेष्ठ कुनै रङ्ग छैन । अल्लाहको रङ्गको तात्पर्य त्यो प्राकृतिक धर्म हो अर्थात इस्लाम धर्म हो, जसतर्फ प्रत्येक नवीले आ-आफ्नो कालमा आ-आफ्ना समुदायलाई आमन्त्रण गरे । अर्थात् 'एकेश्वरवाद' को आमन्त्रण ।

[2]के तिमी हामीसित यसकारण झगडा गर्दछौ कि हामी एक अल्लाहको पूजा गर्दछौं, उसैको लागि शुद्धरुपले पक्षधरको भावना राख्दछौं तथा उसैद्वारा वैधताको पालन तथा निषेधवाट वचाव गर्दछौं, यद्यपि त्यो हाम्रै प्रभु मात्र होइन तिम्रो पनि हो तथा तिमीले पनि उसँग यस्तै व्यवहार गर्नुपर्दछ जस्तो हामी गर्दछौं । यदि तिमी यस्तो गर्दैनौ भने तिम्रो कर्म तिमिसित, हाम्रो कर्म हामीसित । हामी त उसैको लागि शुद्धरुपले कार्य गर्दछौं ।

The Ummah Technology Mission

(१४०) के तिमी भन्छौ कि इब्राहीम, इस्माईल, इसहाक तथा याकूब एवं उनका सन्तान यहूदी अथवा इसाई थिए ? भनिदेउ के तिमी धेरै जान्दछौ अथवा अल्लाह (तआ़ला) ?[1] अल्लाह छेउ प्रमाण लुकाउनेवालाहरूभन्दा धेरै अत्याचारी अन्य को छ ? तथा अल्लाह (तआ़ला) तिम्रा कर्महरूबाट अचेत छैन ।[2]

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ۗ قُلْ أَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ ۗ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَتَمَ شَهَادَةً عِندَهُ مِنَ اللَّهِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

(१४१) यो समुदाय हो जुन गुज्रिसक्यो, उनीहरूले गरे, उनीहरूका लागि छ तथा जे तिमीले गर्‍यौ तिम्रो लागि, तिमीसित उनका कर्महरूबारे प्रश्न गरिने छैन ।[3]

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ ۖ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

---

[1]तिमी भन्छौ यी नबीहरूको समूह तथा त्यसका सन्तानहरू यहूदी अथवा इसाई थिए, जबकि अल्लाह तआ़ला त्यसको खण्डन गरिराखेको छ । अब तिमी नै भन कि धेरै ज्ञान अल्लाहलाई छ कि तिमीलाई ?

[2]तिमीलाई ज्ञात छ कि यी नबी, यहूदी तथा इसाई थिएनन्, यसैप्रकार तिम्रा किताबहरूमा परम आदरणीय नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका निशानीहरू छन्, तर ती प्रमाणहरूलाई मानिसहरूबाट लुकाएर एउटा ठूलो अत्याचार गरिराखेका छौ, जुन अल्लाह तआ़लासित लुकेको छैन ।

[3]यस आयतमा पुन: लाभ तथा कर्मको विशेषताको वर्णन गरी पूर्वजहरू तथा महात्माहरूसित सम्बन्ध अथवा उनीमाथि भरोसालाई निरर्थक भनिएको छ, किनभने (مَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ)

"जसलाई उसको कर्मले पछाडी छाडिदियो, उसको वंशले त्यसलाई अगाडी बढाउने छैन ।" (सहीह मुस्लिम)

अर्थ यो हो कि पूर्वजहरूको पुण्यबाट तिमीलाई कुनै लाभ तथा उनीहरूका पापमा तिमीसित कुनै सोधपूछ हुनेछैन, अपितु उनीहरूका कर्मको विषयमा तिमीसित अथवा तिम्रा कर्महरूको विषयमा उनीसित सोधिने छैन ।

﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ [فاطر: ١٨]

"कोही कसैको बोझ उठाउने छैन ।" (सूर: फ़ातिर-१८)

﴿وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ [النجم: ٣٩]

मनुष्यको लागि त्यो नै सबैथोक हो जसको लागि उसले प्रयत्न गर्‍यो । (सूर: अल-नजम-३९)

The Ummah Technology Mission

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا ۚ قُل لِّلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

(१४२) छिटै नै मूर्खहरू भन्नेछन् कि क़िब्ला (जुन दिशातर्फ मुख फर्काइ नमाज़ पढिन्छ) मा यिनी (मुसलमान) थिए त्यसबाट यिनलाई कुन विषयले विमुख गरिदियो ? (तपाईं) भनिदिनुस् कि पूर्व तथा पश्चिमको मालिक अल्लाह (तआला) हो, त्यो जसलाई चाहन्छ सोझो मार्ग दर्शाउँछ ।[1]

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

(१४३) तथा हामीले यसैप्रकार तिमीलाई माध्यम (सन्तुलित) समुदाय बनाएका छौं ।[2] ताकि तिमी

[1]जब नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम मक्काबाट हिज्रत गरी मदीना पाल्नुभयो तव १६-१७ महिनासम्म वैतुल मक़्दिसतिर मुख फर्काइ नमाज़ पढ्दै गर्नुभयो । जवकि हार्दिक इच्छा थियो कि ख़ानये काअ़बातिर मुख फर्काइ नमाज़ पढियोस् जुनकि आदरणीय इब्राहीमको क़िब्ला थियो । यसको निम्ति उहाँ प्रार्थना पनि गर्नु हुन्थ्यो तथा पटक-पटक उहाँ आकाशतिर दृष्टि गर्नुहुन्थ्या । अन्त्यमा अल्लाह तआ़लाले क़िब्लाको परिवर्तनको आदेश दिनुभयो जसमाथि यहूदी तथा भ्रष्टाचारीहरूले हल्ला मच्चाए । यद्यपि नमाज़ अल्लाहको इबादत हो तथा इबादतमा उपासक (इबादत गर्नेवाला) लाई जुन प्रकारको आदेश हुन्छ, त्यस अनुसार गर्नको लागि त्यो बाध्य हुन्छ, यसकारण जतातिर अल्लाहले मुख फेरि दियो, त्यतैतिर फर्किनु अनिवार्य थियो । यसका अतिरिक्त जुन अल्लाहको इबादत गर्नु छ पूर्व, पश्चिम दिशाहरु उसैका हुन्, यसकारण दिशाहरुको कुनै महत्व छैन । प्रत्येक दिशामा अल्लाहको इबादत हुनसक्छ, यदि त्यस दिशालाई अपनाउन अल्लाहले आदेश दिएको छ । क़िब्ला परिवर्तनको यो आदेश "असर" को नमाज़को समय आयो तथा "असर" को नमाज़ ख़ानये काअबातिर मुख फर्काइ पढियो ।

[2](وسط) को शब्दार्थ हो, 'मध्य', तर यो महानता तथा श्रेष्ठताको लागि पनि उपयुक्त हुन्छ, यहाँ यसै अर्थमा प्रयोग भएको छ, अर्थात् जुनप्रकार तिमीलाई सर्व श्रेष्ट किवला प्रदान गरिएको छ त्यसै प्रकार तिमीलाई सर्वश्रेष्ठ समुदाय पनि बनाइएको छ । उद्देश्य यो हो कि तिमी मानिसहरूबारे साक्षी बन । जस्तो कि अन्य स्थानमा छ ﴿لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾ [الحج: ٧٨] (सूर: अल-हज्ज, ७८) रसूल तिमीबारे र तिमी मानिसहरूबारे साक्षी होस् । यसको स्पष्टीकरण केही हदीसहरूमा यसप्रकार आएको छ कि जव अल्लाह तआ़ला पैग़म्बरहरू (ईशदूतहरु) सित केयामतका दिन सोध्छ कि तिमीले मेरा सन्देश मानिसहरूसम्म पुऱ्याएका थियौ ? उनी सकारात्मक उत्तर दिनेछन् । अल्लाह तआ़ला सोध्छ कि तिम्रो कोही साक्षी छ ? उनी भन्नेछन् महम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा उनका अनुयायी । अत: यी अनुयायी साक्षी दिनेछन्

The Ummah Technology Mission

وَيَكُوْنَ الرَّسُوْلُ عَلَيْكُمْ شَهِيْدًا ۗ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِيْ كُنْتَ عَلَيْهَآ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَّتَّبِعُ الرَّسُوْلَ مِمَّنْ يَّنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ ۗ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيْرَةً اِلَّا عَلَى الَّذِيْنَ هَدَى اللّٰهُ ۗ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيْعَ اِيْمَانَكُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤٣﴾

मानिसहरूका लागि साक्षी बन तथा रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) तिम्रो निम्ति साक्षी बनुन्, जुन क़िब्लामा तिमी पहिलेदेखि नै थियौ, त्यसलाई हामीले मात्र यसकारण निर्धारण गरेका थियौं कि हामी जान्न सकौं कि रसूलका सच्चा अनुयायी को-को छन् तथा को छ जो फर्कि विमुख हुनजान्छ,[1] यद्यपि यो काम कठिन छ, तर जसलाई अल्लाहले मार्गदर्शन प्रदान गरेको छ (उनीहरूलाई कुनै कठिनाई छैन) अल्लाह (तआला) ले तिम्रो ईमान नष्ट गर्ने छैन,[2] अल्लाह (तआ़ला) मानिसहरूसित प्रेम गर्ने तथा अति कृपालु छ ।

यसकारण यसको अनुवाद 'न्यायकर्ता' पनि गरिएको छ। (इब्ने कसीर) एउटा अर्थ (وسط) को मध्यम पनि गरिएको छ, अर्थात् मध्यम समुदाय– अर्थात् अधिकता अथवा कमी गर्नुबाट शुद्ध । यो इस्लामका शिक्षाहरूको आधारमा छ कि यसमा मध्यमता छ, न अधिकता न कमी।

[1]यो क़िब्ला परिवर्तनको एउटा कारण भनिएको छ । ईमानवाला, सच्चा व्यक्तिहरु त रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका आँखाका इशाराको प्रतीक्षामा रहने गर्थे, यसकारण उनीहरूका लागि यताबाट उता फर्किनु कुनै कठिन कार्य थिएन बरु एक स्थानमा त नमाज़को स्थितिमा जबकि उनीहरु रुकूअमा थिए यो आदेश आइपुग्यो त उनले रुकूअमा नै आफ्ना मुख ख़ानये काअ़बातिर फर्काइहाले । यो मस्जिदे क़िबलतैन (अर्थात् त्यो मस्जिद जसमा एक नमाज़ दुई क़िब्लातिर मुख फर्काई पढिएको होस्) भनिन्छ । यस्तो घटना मस्जिदे कुबामा पनि भयो । لنعلم (कि हामी जानीहालौं) अल्लाहलाई त पहिले नै ज्ञान थियो, यसको अर्थ यो हो कि हामी विश्वासी मानिसहरू मध्येबाट सन्देह गर्नेवालाहरूलाई अलग गरिदेऔं ताकि मनिसहरूका समक्ष दुबै प्रकारका मानिसहरू स्पष्ट भइहालून् । (फ़तहुल क़दीर)

[2]केही सहाबाको बुद्धिमा यो शंका उत्पन्न भयो कि जुन सहाबीहरूको बैतुल मक़्दिसतिर मुख फर्काइ नमाज़ पढेको समयमा मृत्यु भयो अथवा हामी जतिबेलासम्म त्यतातिर मुख फर्काइ नमाज़ पढ्दै आइराखेका छौं, यो व्यर्थ भयो अथवा शायद त्यसको पुण्य प्राप्त हुनेछैन । अल्लाह तआ़लाको आदेश भयो कि यी नमाज़हरू नष्ट हुने छैनन्, तिमीलाई पुण्य प्राप्त हुनेछ । यहाँ नमाज़लाई ईमानसित वर्णन गरेर यो पनि स्पष्ट गरिहालियो कि नमाज़ बिना ईमानको कुनै महत्व छैन ।

The Ummah Technology Mission

(१४४) हामीले तपाईंको अनुहारलाई आकाशतिर पटक-पटक फर्कदैं गरेको देखिराखेका छौं । अव हामीले तपाईंलाई त्यस क़िब्लातिर फर्काउनेछौं, जसवाट तपाईं प्रसन्न हुनु हुनेछ । तपाईं आफ्नो अनुहार मस्जिदे हराम (काअ़बा) तिर फर्काउनुहोस् तथा तपाईं जहाँ भएपनि आफ्नो अनुहार उसैतिर फर्काउने गर्नुस् । अहले किताबलाई यो कुरा अल्लाहको तर्फबाट सत्य हुने कुराको वास्तविक ज्ञान छ ।[1] तथा अल्लाह तआ़ला ती कर्महरूबाट अचेत छैन, जुन यिनीहरू गर्दछन् ।

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَآءِ ۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰىهَا ۪ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۭ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ شَطْرَهٗ ۭ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ۭ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٤﴾

(१४५) तथा तपाईं यदि अहले किताबलाई सबै प्रमाण प्रस्तुत गरिदिनुस् तैपनि उनीहरू तपाईंको क़िब्लाको अनुकरण गर्ने छैनन् ।[2] तथा न त तपाईंले उनीहरूको क़िब्लालाई अनुसरण गर्नुहुन्छ[3] न यिनीहरु आपसमा एक-अर्काको क़िब्लालाई

وَلَئِنْ اَتَيْتَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَّا تَبِعُوْا قِبْلَتَكَ ۚ وَمَآ اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ۭ وَلَئِنِ

ईमानको महत्व त्यतिखेर नै छ जब नमाज़ तथा अन्य अल्लाहका आदेशहरूको अनुपालन हुनेछ ।

[1]अहले किताबका विभिन्न धार्मिक पुस्तकहरूमा ख़ानये का़अबा अन्तिम नबीको क़िब्ला हुने कुराको स्पष्ट संकेत विद्यमान छन् । यसैकारण यसको सत्य हुने कुरो उनीहरूलाई निश्चित रुपले ज्ञात थियो, तर उनीहरूको वंशीय घमण्ड तथा ईर्ष्या सत्य कुरालाई स्वीकार्नमा वाधित वन्न गयो ।

[2]किनभने यहूदीहरूको विरोधको आधार ईर्ष्या तथा द्वेष हो, यसकारण उनीमथि प्रमाणको कुनै प्रभाव पर्ने छैन । अर्थात् कुनै कुराबाट प्रभावित हुनलाई आवश्यक छ कि मनुष्यको हृदय स्वच्छ होस् ।

[3]किनभने तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अल्लाहका वह्यी (प्रकाशनाहरू) का पालन गर्नेवाला हुनुहुन्छ, जवसम्म तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई अल्लाहको तर्फवाट यस्तो आदेश प्राप्त हुँदैन, तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम उनीहरूको क़िब्लालाई किन अपनाउन सक्नुहुन्छ ?

The Ummah Technology Mission

اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم مِّن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

मान्छन् ।[1] यदि तपाईं यस उपरान्त जबकि तपाईंको पासमा ज्ञान आइसकेको छ, तैपनि उनीहरूका इच्छाहरूको तृप्तिका लागि अनुकरण गर्न थाल्नुभयो भने निःसन्देह तपाईं पनि अत्याचारीमध्ये हुनुहुनेछ ।[2]

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ ۖ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

(१४६) जसलाई हामीले किताब प्रदान गरेका छौं, उनीहरू त यसलाई यसरी चिन्दछन्, जस्तो कोही आफ्ना पुत्रहरूलाई चिन्दछ, उनीहरूको एक गुट सत्यलाई पहिचान गरी फेरि लुकाउँछ ।[3]

الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾

(१४७) तपाईंको प्रभुको तर्फबाट साक्षात सत्य छ सावधान ! तपाईं सन्देह गर्नेहरू मध्ये नहुनुहोला ।[4]

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا ۖ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ

(१४८) तथा प्रत्येक व्यक्ति एक न एकतिर आकृष्ट भइराखेको छ ।[5] तिमी पुण्यतिर दगुर

[1]यहूदीहरूको क़िब्ला शिला बैतुल मक़दिस तथा इसाईहरुरूको बैतुल मक़दिसको पूर्वी भाग हो। जब अहले किताबका यी दुई गुट पनि एक क़िब्लामा सहमत छैनन भने मुसलमानहरूसित किन आशा गर्दछन् कि उनीहरू यस विषयमा तिनीहरूको पक्ष लिनेछन् ।

[2]यो चेतावनी गुज्रिसकेको छ, उद्देश्य समुदायलाई सतर्क गर्नु हो कि कुर्आन तथा हदीसको ज्ञानको उपरान्त अहले बिदअत (आधुनीकीकरण गर्नेवाला) को पछि लाग्नु अत्याचार तथा मार्ग-विचलन हो ।

[3]यहाँ अहले किताबको एक गुटलाई सत्य लुकाउने अपराधी भनिएको छ, किनभने उनीहरूमा एक गुट अब्दुल्लाह बिन सलाम जस्ता मानिसहरूको पनि थियो जसले आफ्नो सत्य एवं शुद्ध हृदयका कारण इस्लाम धर्म धारण गरे ।

[4]पैग़म्बरमाथि अल्लाहको तर्फबाट जुनसुकै आदेश अवतरित हुन्छ, निःसन्देह सत्य छ, त्यसमा शंका वा सन्देहको कुनै लेशमात्र पनि स्थान छैन ।

[5]अर्थात् प्रत्येक धर्मवालाले आफ्नो प्रिय क़िब्ला बनाईसकेको छ, जसतिर त्यो मुख फर्काउँछ । एक अन्य भावार्थ यो हो कि प्रत्येक धर्मका मानिसहरूले आफ्ना एउटा संविधान तथा विधि बनाईसकेका छन्, जस्तो कुर्आन मजीदको अन्य स्थानमा छ ।

The Ummah Technology Mission

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

तिमीहरू जहाँ भएपनि रहे पनि, अल्लाहले तिमीहरूलाई एकत्रित गर्नेछ । अल्लाह (तआ़ला) लाई हरेक कुराको सामर्थ्य छ ।

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

(१४९) तथा तपाईं जहाँबाट निस्कनु हुन्छ आफ्नो अनुहार मस्जिदे हरामतिर फर्काउने गर्नुस्, यही सत्य हो तपाईंको प्रभुको तर्फबाट । जे-जति तिमी गरिराखेका छौ, त्यसबाट अल्लाह (तआ़ला) अनभिज्ञ छैन ।

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

(१५०) तथा तपाईं हे (मुहम्मद) ! जहाँबाट निस्कनु हुन्छ, आफ्नो अनुहार मस्जिदे हरामतर्फ फर्काउने गर्नुस[1] तथा जहाँसुकै तिमी हे (मुहम्मद) ! भएपनि आफ्नो मुख त्यत

﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ﴾ (सूर: अल-मायद:-४८) अर्थात् अल्लाह तआ़लाले मार्गदर्शन तथा मार्गभ्रंश दुबैको स्पष्टीकरणको पश्चात, मनुष्यलाई ती दुबै मध्येबाट कुनैलाई अपनाउने कुराको जुन स्वतन्त्रता प्रदान गरेको छ, त्यसको कारण विभिन्न विधि तथा नियम मानिसहरूले बनाइहालेका छन्, जुन एक-अर्कासित भिन्न छन् । अल्लाह तआ़लाले चाहेको भए एउटै मार्गमा नै सहमत गरिदिन्थ्यो तर यो अधिकारहरूबाट बञ्चित नगरी सम्भव थिएन तथा अधिकार दिनुको तात्पर्य तिनको परीक्षा लिनु हो । यसकारण हे मुसलमानहरू ! तिमी भलाईहरूतिर अगाडि रह अर्थात् पुण्य तथा भलाईको मार्गमा अग्रसर रह तथा यो अल्लाहको वह्यी (प्रकाशना) तथा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको मार्गको अनुकरण गर, यही सत्य मार्ग हो, जसबाट अन्य धर्मावलम्बी बञ्चित छन् ।

[1]क़िब्लातिर मुख फर्काउने आदेशलाई तीन पटक दोहोर्‍याइएको छ । या त यसमाथि जोड दिन तथा महत्व दर्शाउन अथवा यो आदेश निरस्तीकरणको प्रथम अनुभव थियो । यसकारण मानसिक संशयलाई हटाउनको निम्ति आवश्यक थियो कि यसलाई पटक-पटक दोहोर्‍याएर मस्तिष्कमा बसालिदिइयोस् । अथवा विभिन्न कारणहरूले यस्तो गरियो । एक कारण नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको इच्छा तथा प्रसन्नता थियो, त्यहाँ यसलाई वर्णित गरियो । दोस्रो कारण प्रत्येक समुदायको व्यक्ति तथा आमन्त्रित गर्नेवालाको लागि एक स्थाई केन्द्रको स्थापना हो, त्यहाँ यसलाई दोहोर्‍याइयो, तेस्रो कारण विरोधीहरूका आरोपलाई खण्डन गर्नको लागि वर्णन गरियो । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾

तिर फर्काउने गर, ताकि मानिसहरूलाई कुनै आपत्ति तिम्रो विरोधमा शेष नरहोस् ।[1] उनीहरूबाहेक जसले उनीहरूमध्ये अत्याचार गरेका छन्[2] तिमी उनीसित नतर्स ।[3] मसित नै तर्स ताकि म आफ्नो अनुकम्पा तिमीमाथि पूरा गर्न सकूँ तथा यसकारण पनि कि तिमी मार्गदर्शन प्राप्त गर्न सक ।

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

(१५१) जुनप्रकार[4] हामीले तिमीमाँझ तिमीमध्येबाटै रसूल (ईशदूत–मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई पठायौं, जो हाम्रा आयतहरू (पवित्र कुरआनका सूत्र) तिम्रा समक्ष पाठ गर्दछ र तिमीलाई शुद्ध

[1]अर्थात् अहले किताब यो भन्न नसकून् कि हाम्रा किताबहरूमा त उनको क़िब्ला ख़ानये-काअ़बा छ तथा नमाज़ यिनी बैतुल मक़्दिसतिर मुख फर्काइ पढ्दछन् ।

[2]यहाँ ظلموا सित तात्पर्य द्वेष तथा ईर्ष्या गर्नेवाला मानिसहरू हुन् । अर्थात् अहले किताब मध्येबाट जो द्वेष राख्नेवाला छन् उनी यो जानीसके उपरान्त कि अन्तिम पैग़म्बरको क़िब्ला ख़ानये-काअ़बा नै हुनेछ, ईर्ष्या तथा द्वेषका कारण भन्नेछन् कि बैतुल मक़्दिसको सट्टा ख़ानये-काअ़बालाई आफ्नो क़िब्ला बनाएर यो पैग़म्बर अन्ततः आफ्नो पूर्वजहरूको धर्मतिरै आकृष्ट भइहालेको छ तथा केहीका दृष्टिमा यसबाट तात्पर्य मक्काका मूर्तिपूजक हुन् ।

[3]अत्याचारीहरूसित नतर्स, अर्थात् मूर्तिपूजकहरूका कुराको चिन्ता नगर । उनीहरूले भनेका थिए कि मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले हाम्रो क़िब्ला अपनाइहालेको छ । निकट भविष्यमा हाम्रो धर्म पनि अपनाइहाल्ने छ । "मसित नै तर्सने गर ।" जुन आदेश दिदै गर्छु, त्यसमाथि निर्भीक भई कुनै प्रकारको चिन्ता नगरिकन कर्म गर्दै जाउ । क़िब्लाको परिवर्तनलाई मार्गदर्शन प्राप्त गर्नुसित तुलना गरिएको छ । भनिएको छ कि अल्लाहको आदेशानुसार कर्म गर्नाले निःसन्देह मनुष्य समृद्धि तथा पुरस्कारको अधिकारी पनि बन्दछ तथा त्यसलाई मार्गदर्शन प्राप्त हुने सौभाग्य पनि प्राप्त हुन्छ ।

[4]كما (जुनप्रकार) को सम्बन्ध पूर्व कथनसित छ, अर्थात् यो सबै सुखः समृद्धि तथा मार्गदर्शनको सौभाग्य तिमीलाई यसप्रकार प्राप्त भयो जुनप्रकार यसभन्दा पहिला तिम्रो माझमा ती मध्येबाट एक रसूल पठाइयो, जो तिम्रो शुद्धिकरण गर्दछ । किताब तथा बुद्धिमत्तताको शिक्षा दिन्छ र जुन कुरोको तिमीलाई ज्ञान छैन, त्यो सिकाउँदछ ।

The Ummah Technology Mission

وَيُعَلِّمُكُمْ مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

गर्दछ, एवं तिमीलाई पुस्तक तथा बुद्धि एवं ती कुराको जसबाट तिमीहरू अज्ञान थियौ, ज्ञान दिराखेको छ ।

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

(१५२) यसकारण तिमी मलाई स्मरण गर, म पनि तिमीलाई याद गर्नेछु, तथा म प्रति कृतज्ञ रह एवं कृतघ्नताबाट बच ।[1]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾

(१५३) हे निष्ठावानहरू हो ! धैर्य तथा नमाज़द्वारा सहायता खोज, अल्लाह (तआला) धैर्यवान्हरूको साथ दिन्छ ।[2]

---

[1]अत: तिमी यी सुख, समृद्धिहरूको फलस्वरुप मेरो वर्णन तथा कृतज्ञता व्यक्त गरिराख । सुख-समृद्धिहरूमा कृतघ्नता नगर । वर्णनको अर्थ हो, प्रत्येक क्षण अल्लाहलाई याद गर्नु, अर्थात् त्यसको तस्वीह (पवित्रता), तहलील (एकता) तथा तक्बीर (महिमा) का शव्दहरूको उच्चारण गर्नु तथा कृतज्ञताको अर्थ हो अल्लाहले प्रदान गरेको शक्ति तथा स्फूर्तिलाई उसको आज्ञा-पालनमा खर्च गर्नु हो । अल्लाहवाट प्रदान गरिएको शक्तिलाई अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलनामा खर्च गर्नु यो अल्लाह प्रतिको कृतघ्नता हो । कृतज्ञता व्यक्त गर्नुमा अन्य उपकारहरूको शुभ-सूचना तथा कृतघ्नता कठोर यातनाको चेतावनी हो । ﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ۖ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ (सूर: इब्राहीम-७)

[2]मनुष्यका दुईटा परिस्थितिहरू हुन्छन् । सुख-सुविधा (समृद्धि) अथवा दुख एवं विपदा । सुखमा अल्लाहको कृतज्ञता व्यक्त गर्नमा जोड तथा दुखमा धैर्य तथा अल्लाहसित सहायता प्राप्त गर्ने कुरोमा जोड छ । हदीसमा छ, "ईमानवालाको समस्या विचित्र छ, त्यसलाई प्रसन्नता प्राप्त हुन्छ भने अल्लाहप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दछ तथा दुख पुग्दछ भने धैर्यले काम लिन्छ । दुवै परिस्थितिहरू उसको लागि पुण्यकारी छन् ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल जोहद वा अर-रकाएक वाव-अल-मोमिन अमरुहु कुल्लुहू खैर, हदीस संख्या २९९९) धैर्य दुई प्रकारको हुन्छ । एक निषेध तथा पापको परित्याग तथा त्यसवाट सुरक्षित रहनको कारण जसवाट स्वादको वलिदान तथा अस्थायी लाभहरूको हानि हुन्छ, तिनमा धैर्य । दोस्रो अल्लाहका आदेशहरूको पालना गर्नुमा जुन कठिनाई आउँछ, उनलाई धैर्यका साथ सहन गर्नु । केही मानिसहरूले यसको तुलना यसप्रकार गरेका छन्, अल्लाहका प्रिय कुराको पालन गर्नु, चाहे इन्द्रिय अथवा शारीरिक रूपले जतिसुकै कष्टदायक किन नहोऊन् तथा अल्लाहलाई अप्रिय लाग्ने कुराहरूवाट वच्नु पर्दछ, इच्छाहरू तथा स्वादले त्यसलाई चाहे जति नै तानून् । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

(१५४) तथा अल्लाह (तआला) को मार्गमा शहीद हुनेहरूलाई मृतक नभन,[1] उनीहरू जीवित छन् तर तिमी बुझ्दैनौ ।

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾

(१५५) तथा हामीले कुनै न कुनै प्रकारले तिम्रो परीक्षा लिनेछौं, शत्रुको भयले, भोक-प्यासले, धन तथा प्राण एवं फलहरुको कमीले तथा हे मुहम्मद ! धैर्य राख्नेहरूलाई शुभ-सूचना दिनुस् ।

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

(१५६) उनीहरूलाई जतिखेर पनि कुनै कठिनाई आउँछ त भनिदिने गर्छन् कि हामी त स्वयं अल्लाह (तआला) कै धरोहर हौं तथा हामी उसैतिर फर्केर जानेछौं ।

أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

(१५७) उनीमाथि उनको पोषकको दया एवं कृपा छ तथा यिनीहरू नै मार्ग-प्रदर्शित छन् । (सत्य-मार्गमा छन्)[2]

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ ۖ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ

(१५८) अवश्य सफ़ा (पर्वत) एवं मरवह (पर्वत) अल्लाह (तआला) का निशानीहरू (चिनो) मध्ये

[1]शहीदहरूलाई मरेको नभन्नु तिनका मान-सम्मानको लागि हो । यो जीवन बरज़ख़ (आलोक-परलोकको मध्यमको जीवन हो) जसलाई बुझ्न हाम्रो बुद्धि असमर्थ छ । यो जीवन सम्मानका अनुसार नबीहरू, ईमानवालाहरु यहाँसम्मकि काफ़िरहरूलाई पनि प्राप्त छ । शहीदको आत्मा तथा केही कथनहरूका अनुसार ईमानवालाहरूका आत्मा पनि एउटा पंक्षीको वक्षमा, स्वर्गमा जहाँ चाहन्छ घुम्छ । (इब्ने कसीर तथा सूर: आले-इमरान १६९ हेर्नुस्)

[2]यी आयतहरूमा धैर्य राख्नेहरूका लागि शुभ-सूचनाहरू छन् । हदीसमा विपदाको समय ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ को साथ लाई «اللَّهُمَّ أْجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي وَاخْلُفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا» पढ्नुको पनि विशेषतामा जोड दिइएको छ । (सहीह मुस्लिम किताबुल जनायज़ बावमा युकाल इन्दल मुसीब: हदीस संख्या ९१८)

The Ummah Technology Mission

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا ۚ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا ۙ فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾

हुन्,[1] यसकारण अल्लाहको घरको हज़ तथा उम्रा गर्ने व्यक्तिहरूमाथि यिनको परिक्रमा गर्नुमा पनि कुनै पाप छैन ।[2]आफ्नो प्रसन्नताले पुण्य गर्नेलाई अल्लाह सम्मान गर्दछ तथा उनीहरूलाई राम्ररी जान्नेवाला छ ।

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۙ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ

(१५९) जुन मानिसहरू हाम्रा अवतरित खुल्ला निशानीहरू एवं निर्देशहरूलाई लुकाउँछन् यस उपरान्त जवकि हामीले त्यसलाई आफ्नो किताव (पवित्र कुर्आन) मा मानिसहरूका निम्ति वर्णन गरिसकेका छौं । तिनीहरूमाथि

[1] شعائر वहुवचन شعيرة को हो, जसको अर्थ हो चिन्ह, यहाँ हज़का नियम (जस्तै अरफ़ातमा रूक्नु, सअई गर्नु, सफ़ा-मरवह पर्वतहरू वीच निर्धारित मार्गको परिक्रमा गर्नु, स-साना ढुङ्गा हान्नु, वलि दिनु) सित तात्पर्य छ, जुन अल्लाह तआ़लाले निर्धारित गरेको छ ।

[2]सफ़ा तथा मरवह वीच सअई गर्नु, हज़को एउटा स्तम्भ हो । तर कुर्आनका शव्दहरूमा (कुनै पाप होइन) सित केही सहावालाई शंका भयो कि शायद यो आवश्यक छैन । आदरणीया आयशा (रज़ीयल्लाह अन्हा) को ज्ञानमा जव यो कुरा आयो त उहाँले भन्नुभयो कि यदि यसको अर्थ यो भएको भए अल्लाह तआ़ला यसप्रकार आदेश गर्थ्यो । (فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَطَّوَّفَ بِهِمَا) यदि उनको परिक्रमा गरिदैन भने कुनै पाप छैन । अनि त्यसको अवतरित हुने विशेषताको वर्णन गर्नु भयो कि मदीना निवासी अन्सार, इस्लाम धर्म धारण गर्नुभन्दा पूर्व झूठो मूर्ति मनातको नामको उच्चारण गर्दथे, जसको पूजा उनीहरू मुशल्ल पर्वतमा गर्दथे । तथा फेरि मक्का पुगेर यस्ता मानिसहरू सफ़ा-मरवहका मध्य सअई (परिक्रमा) गर्नु पाप ठान्दथे । मुसलमान भईहाले पश्चात उनीहरूले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित सोधे तव यो आयत अवतरित भयो जसमा भनिएको छ कि सफ़ा-मरवह मध्य सअई (परिक्रमा) गर्नु कुनै पाप छैन । (सहीह वुखारी किताबुल हज्ज व वजूव अलस्सफा वल मरवह) केही मानिसहरूको यसको पृष्ठभूमिमा यो वताएका छन् कि अज्ञानकालमा केही मानिसहरूले सफा पर्वतमा एउटा मूर्ति (इसाफ) तथा मरवह पर्वतमा नायला नाम गरेकी मूर्ति राखेका थिए जसलाई उनीहरू सअईको मध्यमा चुम्वन गर्दथे अथवा स्पर्श गर्दथे जव ती मुसलमान भए त उनीहरूले ठाने कि सफा-मरवहको मध्य सअई पाप हुन्छ किनभने इस्लामभन्दा पूर्व दुई मूर्तिहरूकै कारण सफा-मरवह वीच सअई गर्दथे । अल्लाह तआ़लाले यस आयतमा उनको यस चिन्ता तथा शंकालाई हटाईदियो । अव यो सअई आवश्यक छ । सफावाट प्रारम्भ भई मरवहमा समाप्त हुन्छ । (ऐसरुत्तफ़ासीर)

The Ummah Technology Mission

اللّٰعِنُوْنَ ﴿١٥٩﴾

अल्लाहको तथा सबै धिक्कार्नेहरूको धिक्कार छ ।[1]

إِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا وَأَصْلَحُوْا وَبَيَّنُوْا فَأُولٰٓئِكَ أَتُوْبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١٦٠﴾

(१६०) तर ती मानिसहरू जो तौबा (क्षमा-याचना) गर्दछन् तथा सुधार गर्दछन् एवं वर्णन गर्दछन्, त म उनीहरूको तौबा स्वीकार गर्दछु तथा म क्षमा-याचना स्वीकार कर्ता तथा अत्यन्त दयालु छु ।

إِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَاتُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِيْنَ ﴿١٦١﴾

(१६१) निःसन्देह जो काफ़िर (अस्वीकार गर्नेहरू) कुफ्रको स्थितिमा मर्छन्, उनीमाथि अल्लाहको तथा फरिश्ताहरूको एवं सबै व्यक्तिहरूको धिक्कार छ ।[2]

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿١٦٢﴾

(१६२) यसै दशामा उनीहरू सधैं रहनेछन् न त उनीहरूको यातना घटाइने छ तथा न उनीहरूलाई छुट नै प्राप्त हुनेछ ।

[1]अल्लाह तआलाले जुन कुरा आफ्नो किताबमा अवतरित गरेको छ, तिनलाई लुकाउनु यति ठूलो अपराध हो कि अल्लाहले धिक्कार्नु बाहेक अन्य धिक्कार्नेहरूद्वारा पनि धिक्कारिन्छ । हदीसमा छ (مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ، أُلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ) (अबू-दाऊद किताबुल इल्म बाब कराहीयः मनइल इल्मे, तिर्मिजी–हदीस संख्या ६५१, तथा भन्दछन् हदीस हसन हो) जोसित कुनै यस्तो कुरा सोधियो जसको ज्ञान उसलाई थियो तर उसले त्यसलाई लुकायो, त केयामतका दिन आगोको लगाम उसको मुखमा हालिनेछ ।

[2]यसबाट विदित भयो कि जुन कुराको विषयमा सुनिश्चित ज्ञान छ कि उसको निधन कुफ्रमा भएको छ, उसमाथि धिक्कार भन्न सकिन्छ । तर त्यसको अतिरिक्त कुनै घोर पापी मुसलमानमाथि धिक्कार उचित छैन किनभने सम्भव छ कि उसले निधनभन्दा अगाडि क्षमा-याचना गरिहालेको होस् अथवा अल्लाहले त्यसका अन्य पुण्य-कर्महरूका कारण त्यसको पाप क्षमा गरिदिएको होस् जसको ज्ञान हामीलाई हुन सक्दैन । हो, जुन कुकर्महरूमाथि धिक्कारको शब्द आएको छ, ती कुकर्मीहरूको विषयमा यो उनले यसको क्षमा-याचना गरेनन् भने अल्लाहको सदनमा तिरष्कृत हुन सक्छन् ।

The Ummah Technology Mission

وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

(१६३) तथा तिमी सवैको प्रभु, पूज्य एक अल्लाह नै हो, त्यसबाहेक कोही सत्य पूज्य छैन,[1] त्यो अति कृपालु तथा अति दयालु छ।

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِن مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا

(१६४) आकाश तथा धर्तीको रचना, रात-दिनको फेरबदल (अनुवर्तन)डुङ्गाहरूले मानिसहरूलाई लाभ दिने वस्तुहरू लिएर समुद्रमा हिंड्नु, आकाशबाट वर्षा झराली मृत धर्तीलाई जीवित गरिदिनु[2] यसमा प्रत्येक प्रकारका जीवलाई फैलाइदिनु, वायुको दिशा परिवर्तन गर्नु,

[1]यस आयतमा पुन: एकेश्वरवादको आमन्त्रण दिइएको छ । यो एकेश्वरवादको आमन्त्रण मक्कामा मूर्तिपूजकहरूको वुद्धिमा पस्ने कुरो थिएन । उनीहरूले भने ﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾ [ص:٥] (सूर: स्वाद) । के उसले यति देवताहरूको स्थानमा एउटा ईष्टदेव वनाईदियो, यो त अचम्मलाग्दो कुरा हो । यसकारण आउने आयतमा त्यसको एक हुने कुराको प्रमाण तथा तर्क वर्णन गरिदैछन् ।

[2]यो आयत यस आधारमा अति परिपूर्ण छ कि सृष्टिको रचना तथा त्यसको नियन्त्रण एवं संचालनको सम्वन्धमा सात विशेष कुराहरूको एकत्रित वर्णन छ जुन कुनै अन्य आयतमा छैन । (१)– आकाश तथा धर्तीको उत्पत्ति, जसको विस्तार तथा प्रसारको वर्णनको कुनै आवश्यकता छैन । (२)– रात तथा दिन, एकपछि अर्काको आगमन, दिनमा प्रकाश तथा रातमा अन्धकार गर्नु ताकि जीवनयापनको लागि व्यापार पनि हुन सकोस् तथा विश्राम पनि । अनि रात लामो तथा दिन छोटो हुनु अनि त्यसको विपरीत दिन लामो तथा रात छोटो हुनु । (३)– समुद्रमा डुङ्गा तथा जहाज चल्नु, जसको कारण व्यापारिक यात्रा पनि हुन्छ तथा अधिक मात्रामा खाद्य सामग्री पनि एक स्थानवाट अर्को स्थानलाई स्थानतरित हुन्छ । (४)– वर्षा जुन धर्तीको उपज तथा सिंचाईको लागि अति आवश्यक छ । (५)– हरेक प्रकारका जीव-जन्तुहरूको जन्म जो यातायात, कृषि तथा युद्धमा प्रयोग हुन्छन् तथा मनुष्यको भोजनको लागि एउटा ठूलो भाग यिनीवाट पूरा हुन्छ । (६)– हरेक प्रकारको वायु, चिसो पनि गरम पनि, प्रयोग योग्य पनि तथा निष्प्रयोग पनि, पूर्वी पश्चिमी पनि तथा उत्तर-दक्षिणी पनि, मनुष्यको जीवन तथा त्यसको आवश्यकता अनुसार । (७)– मेघ जसलाई अल्लाह तआ़ला जहाँ चाहन्छ वृष्टि गराउँछ । यी सवै कुराहरू के अल्लाह तआ़लाको एक हुने कुराको प्रमाणहरू होइनन् ? अवश्य प्रमाण हुन् । के त्यसको यस निमन्त्रण तथा संचालनमा उसको कोही साझेदार छ ? होइन, कदापि होइन । त फेरि यसलाई छाडि अन्यलाई ईष्टदेव तथा कष्ट निवारक ठान्नु कहाँको बुद्धिमानी हो ?

The Ummah Technology Mission

مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيٰحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿١٦٤﴾

तथा बादल जो आकाश तथा धर्तीमध्ये नियुक्त छन्, यसमा बुद्धिमानीहरूका लागि अल्लाहको सामर्थ्यका चिन्ह छन् ।

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّتَّخِذُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْدَادًا يُّحِبُّوْنَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ ؕ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَشَدُّ حُبًّا لِّلّٰهِ ؕ وَلَوْ يَرَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ ۙ اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

(१६५) तथा केही मानिसहरू यस्ता पनि छन्, जसले अल्लाहका साझेदार अन्यलाई ठहराई तिनीहरूसित यस्तो प्रेम गर्दछन्, जस्तो प्रेम अल्लाहसित हुनुपर्छ ।[1] तथा ईमानवाला (निष्ठावान) अल्लाहसित प्रेममा दृढ हुन्छन् ।[2] काश कि मूर्तिपूजक यो जान्नेभए,जबकि अल्लाहका यातनाहरूलाई देखेर (जान्ने छन्) कि सबै सामर्थ्य अल्लाहलाई न

[1]उपरोक्त प्रत्यक्ष प्रमाणहरू तथा अकाट्य तर्कहरूको पश्चात यस्ता मानिसहरू छन्, जो अल्लाहसँग अन्यलाई उसको साझेदार बनाइहाल्छ । तथा उनीहरूसित उस्तै माया गर्दछन्, जुनप्रकारले अल्लाहलाई गर्नुपर्छ । मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको समयमै मात्र यस्तो थिएन । शिर्कका यी प्रदर्शक आज पनि छन्, बरु इस्लामका नाम लिनेहरूका हृदयमा पनि यो रोगले जरा गाडिसकेको छ । उनीहरूले पनि अल्लाहका अतिरिक्त अन्यलाई तथा महात्मा, पीर, फ़कीर तथा सज्जादा नशीनहरूलाई आफ्नो संकटमोचन, कष्टनिवारक तथा चिन्ताहरण गर्ने बनाइसकेका छन् । बरु उनीहरूलाई त्यसता प्रति प्रेम अल्लाहसितभन्दा पनि अधिक छ । एकेश्वरवादको भाषण उनीहरूलाई पनि यसैप्रकार कष्टदायक प्रतीत हुन्छ, जसको दृश्य अल्लाह तआलाले यस आयतमा उतारेको छ ।

﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾

"तथा जब एक्लो अल्लाहको वर्णन गरिन्छ तब जुन मानिसहरू आख़िरतमा विश्वास गर्दैनन्, उनका हृदय बाँधिन्छन् तथा जब उसको अतिरिक्त अन्यको वर्णन हुन्छ तब प्रसन्न हुन्छन् । (सूरः अल-जुमर-४५)

[2]तर ईमानवालाहरूलाई मूर्तिपूजकहरूका विपरीत अल्लाह तआलासित नै अधिक प्रेम हुन्छ । किनभने जब मूर्तिपूजक समुद्रको तूफानमा फँस्छन् त आफ्ना देवी-देवता बिर्सन्छन्, त्यहाँ मात्र अल्लाहलाई नै पुकार्दछन् ।

﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (सूरः अनकबूत-६५)

﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (सूरः लुकमान-३२)

﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (सूरः यूनुस-२२)

The Ummah Technology Mission

छ तथा अल्लाह (तआ़ला) कठोर यातना दाता हो । (त कदापि मूर्तिपूजा गर्दैनथे)

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾

(१६६) जुनवेला मुखियाहरू आफ्ना अनुयायीहरूवाट विरक्त हुनेछन् तथा यातनालाई आफ्नै आँखाले देख्नेछन् तथा सवै सम्वन्ध विच्छेदित हुनेछन् ।

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا ۗ كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ ۖ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾

(१६७) तथा अनुयायीहरू भन्नेछन्, काश हामी संसारतिर पुनः जान पाउने भए हामी पनि उनीसित यसैप्रकार अलग्ग हुने थियौं, जस्तो यिनीहरू हामीवाट छन् । यसैप्रकार अल्लाह तआ़ला उनीहरूलाई उनको कर्म देखाउने छ। उनको पछुतोको लागि, उनीहरू कदापि नरकवाट निस्कन पाउने छैनन् ।[1]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾

(१६८) मानिसहरू ! धर्तीमा जति पनि वैध तथा पवित्र कुराहरू छन्, तिनलाई खाउ-पिउ। तथा शैतानको मार्गमा नहिंड,[2] त्यो तिम्रो प्रत्यक्ष शत्रु हो ।

[1]मिश्रणवादी परलोकमा धर्मगुरु तथा धर्माचारीहरूको विवशता तथा विश्वासघातमाथि पश्चाताप गर्नेछन्, तर यस पश्चातापको कुनै लाभ हुनेछैन । काश संसारमा नै मिश्रणवादवाट क्षमा-याचना गरेको भए ।

[2]अर्थात् शैतानको अनुगामी वनी अल्लाहवाट अवर्जित गरिएका कुराहरूलाई हराम नभन जस्तो कि मूर्तिपूजकहरूले गरे कि आफ्ना मूर्तिहरूका नाममा समर्पित पशुहरूलाई आफ्नो लागि हराम गर्थे, जसको विस्तृत वर्णन सूरः अल-अन्आममा आउनेछ । अथवा हदीसमा वर्णित छ कि नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, अल्लाह तआ़ला आदेश गर्दछ, म आफ्ना भक्तहरूलाई एकेश्वर मान्नेवाला वनाएर सृष्टि गऱ्यौं, तर शैतानहरूले उनलाई उनीहरूको धर्मवाट विचलित गरिदियो तथा जुन कुराहरू मैले उनीहरूका निम्ति वैध गरेको थिएँ, उनीहरूलाई त्यसले उनीहरूको लागि हराम (अवैध) गरिदियो । (सहीह मुस्लिम किताबुल जन्नः व सिफत नईमिहा व अहलेहा, वाबुस सेफातिल्लती योरफो विहा फिद्दुन्या अहलुलः जन्नः व अहलुन्नार संख्या-२८६५) ।

The Ummah Technology Mission

(१६९) त्यसले तिमीलाई केवल नराम्रो तथा अश्लीलताको तथा (अल्लाह तआला) बारे ती कुरा भन्न आदेश दिन्छ, जसको तिमीलाई ज्ञान छैन ।

إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

(१७०) तथा उनीहरूसित जतिखेर भनिन्छ कि अल्लाह (तआला) बाट अवतरित गरिएको किताब (धर्मशास्त्र) को पालन गर, तब उत्तर दिन्छन् कि हामी त त्यस मार्गको अनुसरण पालन गर्नेछौं, जसमाथि हामीले आफ्ना पूर्वजलाई पायौं, यद्यपि उनीहरूका पूर्वज मूर्ख तथा मार्ग-विचलित रहेका छन् ।[1]

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۗ أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

(१७१) र काफ़िर ती पशुहरू सरह छन् जो आफ्ना गोठालाहरूको मात्र पुकार तथा स्वरलाई सुन्दछन् (तर बुझ्दैनन्), उनीहरू बहिरा, लाटा र अन्धा छन्, उनीहरूलाई बुद्धि छैन ।[2]

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً ۚ صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

[1]आज पनि अहले बिदअत्लाई सम्झाइन्छ कि यी नयाँ वार्ताको धर्ममा कुनै मूल्य छैन त उनीहरू यही उत्तर दिनेछन् कि यी रीति-रिवाज हाम्रा पूर्वजहरूबाटनै चलिआइरहेको छ, यद्यपि पूर्वज पनि धर्मको ज्ञानबाट अनभिज्ञ तथा (मार्ग-दर्शनबाट बञ्चित हुन सक्छन् । यसकारण धार्मिक नियमहरूका प्रमाणका समक्ष पूर्वजहरूको आज्ञापालन, इमामहरूको अनुकरण (बिना प्रमाण उनको कुरालाई मान्दै जानु) पूर्णतया मार्ग-विचलन हो, अल्लाह तआला मुसलमानहरूलाई मार्ग-विचलनको दलदलबाट मुक्त गरोस् ।

[2]यी काफ़िरहरूको उदाहरण, जसले आफ्ना पूर्वजहरूका अनुसरणमा आफ्नो बुद्धि र ज्ञानलाई छाडिदिएका छन्, ती पशुहरू समान छन्, जसलाई गोठाला बोलाउँछ र पुकार्दछ, त ती जनावर आवाज त सुन्दछन्, तर यो बुझ्दैनन् कि उनीहरूलाई किन बोलाइँदै एवं पुकारिँदैछ । यसैप्रकार यी अनुयायी पनि बहिरा छन् कि सत्यको आवाज सुन्दैनन्, लाटा छन् कि सत्य कुरा मुखबाट निकाल्दैनन्, अन्धा छन् कि सत्य देख्न सक्दैनन् र बुद्धिहीन छन् कि सत्यको आमन्त्रण र एकेश्वरवाद तथा सुन्नतको आमन्त्रणलाई बुझ्ने योग्य छैनन् । यहाँ 'दुआ' बाट निकटको आवाज र 'निदाआ' बाट टाढाको आवाजको अर्थ हो ।

The Ummah Technology Mission

يَاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَ اشْكُرُوْا لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ

(१७२) हे ईमानवालाहरू ! जुन (पवित्र) कुराहरू हामीले तिमीलाई प्रदान गरेका छौं, तिनलाई खाउ-पिउ र अल्लाह (तआला) प्रति कृतज्ञ रह, यदि तिमी मात्र उसैको आराधना गर्दछौ ।[1]

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيْرِ وَمَآ اُهِلَّ بِهٖ لِغَيْرِ اللّٰهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ

(१७३) तिमीलाई मृत एवं रगत (बगिसकेको), सुँगुरको मासु र त्यो प्रत्येक पदार्थ जसमा अल्लाहको नामको अतिरिक्त अरुहरूको नाम पुकारिन्छन्, निषेध छन् ।[2] तर जा

[1]यसमा ईमानवालाहरूलाई ती सबै पदार्थहरु खानको आदेश छ, जसलाई अल्लाहले हलाल (वैध) गर्नुभएको छ र त्यसमा अल्लाहप्रति कृतज्ञ हुने कुरो भनिएको छ । त्यसबाट त एउटा कुरो यो ज्ञात भयो कि अल्लाहले वैध गरिएका कुरा नै शुद्ध एवं पवित्र छन् । निषेध गरिएको वस्तु पवित्र छैनन् चाहे ती इन्द्रियहरूलाई जतिसुकै राम्रो किन नलागुन् (जस्तै पाश्चात्य देशहरूलाई सुगुंरको मासु अधिकतर रुचिकर छ । दोस्रो यो कि मूर्तिहरुको नाममा समर्पित पशु एवं कुराहरू मूर्तिपूजक आफ्ना निम्ति वर्जित गर्थे (जसको विवरण सूर: अनआममा छ) मूर्तिपूजकहरूको यो कर्म गलत छ र यसप्रकार एउटा उचित कुरो वर्जित हुँदैन, तिमीले उनीहरूजस्तै वर्जित नगर (निषेध मात्र त्यही हो, जसको विवरण आगामी आयतमा छ) तेस्रो यो कि यदि तिमी मात्र अल्लाहको आराधना गर्नेवाला हौ भने, कृतज्ञतातिर ध्यान देउ ।

[2]यस आयतमा चार निषेधित पदार्थहरूको वर्णन छ, तर यसलाई संक्षिप्त वाक्य إنما सित वर्णन गरिएको छ, जसबाट मस्तिष्कमा भ्रम उत्पन्न हुन्छ कि शायद वर्जित मात्र चार यी कुराहरू हुन्, जबकि यिनका अतिरिक्त पनि वर्जित कैयन् पदार्थ छन् । यसकारण प्रथम त यो बुझिहाल्नु पर्छ कि यो संक्षेप एक विशेष विषयमा आएको छ अर्थात मूर्तिपूजकहरूको यस कर्मको सम्बन्धमा कि उनीहरू वैध पशुहरूलाई पनि अवैध गरिहाल्दथे । अल्लाह (तआला) ले भन्नुभयो ती अवैध होइनन्, निषेध त मात्र यी हुन् । यसकारण यस संक्षिप्तलाई बढाइएको छ अर्थात यसका अतिरिक्त पनि अन्य वर्जित छन् जो यहाँ वर्णित छैनन् । दोस्रो हदीसमा दुई नियम छन्, जुन पशुहरूको हलाल एवं हरामका लागि वर्णित गरिएका छन् । त्यो आयतको सहीह तफ़सीर (भाष्य) को रुपमा सामुन्ने रहनुपर्छ, हिंसक पशुहरूमा ذوناب (ती नरभक्षी पशु जो कुचलिहरूबाट शिकार गर्दछन्) र पंक्षीहरुमा ذومخلب (जो पन्जाले शिकार गर्दछन्) वर्जित छन् । तेस्रो कुरा जुन पशुहरूको वर्णन हदीसबाट सिद्ध छ, उदाहरणको लागि गधा, कुकुर आदि पनि निषेध छन्, जसबाट यस कुराको संकेत पाईन्छ कि हदीस पनि कुरआन करीमको जस्तै धर्मको स्रोत हो र धर्मको लागि प्रमाण हो र धर्म दुवैलाई मान्नुबाट

The Ummah Technology Mission

पूर्ण हुन्छ, न कि हदीसलाई छाडेर मात्र कुरआनवाट । मृतवाट तात्पर्य हरेक प्रकारका ती उचित पशुपंक्षी हुन् जो धर्मविधि विना वध गरिएका हुन्छन्, आफ्नो मृत्यु अथवा कुनै दुर्घटनावाट (जसको विस्तृत जानकारी अल-मायद:मा छ, ।) मरेको होस् । अथवा धार्मिक नियमहरूको विरुद्ध उसलाई वध गरिएको होस्, उदाहरणको लागि घाँटी अँठ्याइएको होस् अथवा पत्थर वा काठवाट मारिएको होस् अथवा जुन प्रकारले आजकल मेशिनले वध गरिन्छ, जसमा झट्काले मारिन्छ, तर हदीसमा दुई प्रकारका मृत जनावर उचित गरिएका छन्, एउटा माछा अर्को टिड्डी (सलह), त्यो यस नियम मृतवाट अलग छन । रक्तवाट तात्पर्य वधको समय वग्नेवाला रगत हो । मासुको साथमा जो रगत रहिरन्छ, त्यो वैध छ । यहाँ पनि दुई रगत हदीसका अनुसार वैध छ । कलेजो र तिल्ली । सुंगुरको मासुलाई अल्लाहले अवैध गरेको छ । सुंगुर निर्लज्जतामा सबैभन्दा नराम्रो पशु हो । وما أهل त्यो जनावर तथा कुनै अन्य वस्तु जसलाई अल्लाहको अतिरिक्त अन्यको नाममा पुकारिन्छ । यसको तात्पर्य त्यो जनावर हो जसको वध अल्लाहको अतिरिक्त कुनै अन्यको नाममा गरिन्छ । जस्तो अरवका मूर्तिपूजक 'लात' तथा 'उज्जा' आदिको नाममा चढाउँदथे, अथवा आगोको नाममा, जस्तो अग्निपूजक गर्दछन् । र त्यसैमा त्यो जनावर पनि आइहाल्यो, जुन अज्ञान मुसलमान मरेर गएका धर्मात्माहरूको सम्मान, प्रेम उनको प्रशंसापात्र तथा निकटता प्राप्त गर्नको लागि अथवा उनीसंग तर्सदै र आशा गर्दै कवरहरु एवं आस्तानाहरूमा चढाउँछन्, अथवा मुजाविरहरूलाई वुजुर्गहरूको नाममा दिएर आउँछन्, (जस्तै कैयन् वुजुर्गहरूका चिहानमाथि बोर्ड लागेका छन् उदाहरणको लागि 'दाता' साहवको नियाज़को लागि खसीहरू यहाँ वुझाइयून्) यी जनावरहरू चाहे काट्ने वेलामा अल्लाहकै नाम किन नलिइयोस्, निषेध नै हुनेछन् । किनभने यसको ध्येय अल्लाहलाई खुशी पार्नु होइन, चिहानवालाहरूलाई खुशी पार्नको लागि, र अल्लाहका अतिरिक्त अन्यलाई सम्मान गर्नु अथवा अल्लाहका अतिरिक्त अन्यको भय छ, जुनकि शिर्क हो । यसप्रकारले जनावरहरूका अतिरिक्त जुन कुरा पनि नजर-नियाज़ (भाकल) र चढाउनलाई अल्लाहका अतिरिक्त अन्यको नाममा वर्जित हुनेछ, जस्तै चिहानहरूको पासमा लगि अथवा त्यहाँवाट खरीद गरी, कवरहरुको आसपास भिक्षुकहरू एवं निर्धनहरूलाई डेगहरू (कडाही) अथवा मिठाई र पैसा आदिको विवरण र त्यहाँको कोपमा नज़र-नियाज (भाकल) गरेका पैसा हाल्नु, अथवा उर्सको अवसरमा त्यहाँ दूध पुऱ्याउनु यी सवै कार्य वर्जित तथा अनुचित छन्, किनभने यी सवै अल्लाहका अतिरिक्त अन्यलाई नज़र-नियाज गरेका परिस्थितिहरू हुन् । र नजर पनि नमाज़, रोजा आदि पनि इवादत (अर्चना) को जस्तै, एउटा इवादत हो र इवादत (वन्दना) को हरप्रकार एक अल्लाहसित सम्वन्धित छ । यसैले हदीसमा छ ملعون من ذبح لغير الله (सहीह अल-जामेअ अस्सगीर व ज्यादतु; अलवानी भाग २, पृष्ठ १०२४) जसले अल्लाको अतिरिक्तको नाममा जनावर काट्यो, त्यो मलऊन (तिरस्कृत) छ । तफ़सीर अज़ीज़ीमा निशापुरीको तफ़सीरवाट उद्धृत छ ।

The Ummah Technology Mission

وَّلَا عَادٍ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٧٣﴾

विवश हुन्छ र त्यो सीमा उल्लघंनकारी र अत्याचारी छैन, त्यसलाई ती खानुमा कुनै पाप छैन । अल्लाह (तआला) क्षमाशील, कृपाशील छ ।

اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْتُمُوْنَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَشْتَرُوْنَ بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۙ اُولٰٓئِكَ مَا يَاْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ اِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٧٤﴾

(१७४) नि:सन्देह जुन मानिसहरू अल्लाह तआलाद्वारा उतारिएको किताव लुकाउँछन्, र त्यसलाई अलि-अलि (निकृष्ट) मूल्यमा बेच्छन्, विश्वास गर, उनीहरू आफ्ना पेटमा आगो भरिराखेका छन्, केयामतका दिन अल्लाह तआला उनीसित कुरा पनि गर्ने छैन, न उनीहरूलाई पवित्र गर्नेछ, उनीहरूका लागि कठोर यातनाहरू छन् ।

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ۚ فَمَآ اَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾

(१७५) यी नै ती मानिसहरू हुन् जसले कुमार्गलाई संमार्गको सट्टा र यातनालाई क्षमाको साटो किनेका छन् । यिनीहरू आगोको यातना कति सहन गर्नेवाला छन् ।

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ ؕ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِى الْكِتٰبِ لَفِيْ شِقَاقٍ بَعِيْدٍ ﴿١٧٦﴾

(१७६) यी यातनाहरूको कारण यही हो कि अल्लाह तआलाले सत्य किताब अवतरित गर्‍यो, तर जसले यस किताबको कुरामा विभेद गरे, उनीहरू हठ र विरोधमा निकै टाढा पुग्न गए ।

أجمع العلماء أن مسلما ذبح ذبيحة يريد بذبحها التقرب إلى غير الله صار مرتدا و ذبيحته ذبيحة مرتد

(तफ़सीर अज़ीजा पृष्ठ ६११, अशरफुल हवाशीवाट उद्धृत) आलिमहरू यस कुरामा सहमत छन् कि यदि मुसलमानले कुनै जनावर अल्लाहको अतिरिक्त कुनै अन्यको निकटता प्राप्त गर्ने उद्देश्यले काट्यो भने त्यो मुर्तद (इस्लामवाट खारिज) हुनेछ र त्यसको वध एउटा मुर्तदको वध हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ وَالنَّبِيّٖنَ ۚ وَاٰتَى الْمَالَ عَلٰى حُبِّهٖ ذَوِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ ۙ وَالسَّآئِلِيْنَ وَفِي الرِّقَابِ ۚ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ ۚ وَالْمُوْفُوْنَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا عٰهَدُوْا ۚ وَالصّٰبِرِيْنَ فِي الْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ

(१७७) सम्पूर्ण पुण्यकार्य पूर्व र पश्चिमतिर मुख फर्काउनुमा मात्र होइन[1] वरु वास्तवामा राम्रो त्यो व्यक्ति हो जो अल्लाह (तआला) मा, क़्यामतको दिनमा, फरिश्ताहरूमा अल्लाहको कितावमा, एवं नवीहरूमा ईमान राख्नेवाला छ, जो धनसित प्रेम गरेपनि सम्वन्धिहरू, अनाथहरू, यात्रीहरू एवं भिक्षुकहरूलाई दिन्छ, दासहरूलाई मुक्त गर्दछ, नमाज़को नियमितता स्थापित गर्दछ र जकात दिन्छ, जब वचन दिन्छ त त्यसलाई पूरा गर्दछ, धनको कमी, दुख-दर्द र लडाईको समय धैय

[1]यो आयत क़िव्लाको विषयमा नै अवतरित भएको छ । एक त यहूदी आफ्ना क़िव्लालाई (जुन वैतुल मक़दिसको पश्चिम भागतिर छ) र इसाई आफ्ना क़िव्लालाई (जुन वैतुल मक़दिसको पूर्वी भागतिर छ) वडो महत्व दिइराखेका थिए र त्यसमाथि गौरव गरिराखेका थिए । अर्कोतिर मुसलमानहरूको क़िव्लाको दिशा परिवर्तित भएकोमा आपत्ति गरिराखेका थिए, जसवाट केही मुसलमान पनि दुखी हुन्थे । अल्लाह तआलाले आदेश गर्‍यो पूर्व अथवा पश्चिम दिशामा मुख फकाउनु स्वयं कुनै सत्कर्म होइन, वरु यो त केन्द्रीयकरण एवं सामूहिकतालाई प्रदर्शित गर्ने कुरोको एउटा विधि हो, शुद्ध सत्कर्म त यी विश्वासहरूमा ईमान राख्नु हो, जुन अल्लाहले वर्णन गर्नुभएको छ र ती कर्महरू एवं चरित्रलाई अपनाउनु हो, जसमाथि विशेष वल दिइएको छ । यसको अगाडी ती विश्वासहरू एवं कर्महरूको वर्णन छ । अल्लाहमा विश्वास यो हो कि त्यो आफ्नो जात एवं विशेषताहरूमा एक छ, सवै नराम्रा कुर ाहरूवाट शुद्ध एवं टाढा छ तथा कुरआन तथा हदीसमा वर्णित यसका सम्पूर्ण विशेपताहरूलाई विना कुनै तर्क-वितर्क अथवा प्रश्न गरी स्वीकार गरियोस् । आख़िर तको फल प्राप्तिको दिन हुने प्रलय, स्वर्ग-नरकमा विश्वास राख्नू । अल-किताबको अर्थ आकाशवाट अवतरित भएको सवै किताबहरूको सत्यतामाथिको ईमान हो । एवं फरिश्ताहरूको अस्तित्व एवं सवै पैग़म्वरहरूमा विश्वास गरियोस् । यी ईमानहरूका साथ ती कर्महरूका अनुसार कर्म गरियोस् जसको विस्तृत विवरण यस आयतमा छ । على حبه मा ه को केन्द्रिता धनतिर छ । अर्थात धनको लोभ हुँदा-हुँदै पनि धन अल्लाहको नाममा खर्च गरोस् । البأساء सित धनको कमी, अति निर्धनता الضراء वाट हानि अथवा रोग तथा البأساء वाट लडाई र त्यसको अधिकताको तात्पर्य हो । यी तिनै परिस्थितिहरूमा धैर्य राख्नु अर्थात अल्लाहका आदेशहरूवाट मुख नफर्काउनु अति कठिन कार्य हो, यसकारण यी परिस्थितिहरूलाई विशेपरुपले वर्णन गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

وَحِينَ الْبَأْسِ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

राख्दछ, यी नै सत्यवादी मानिसहरू हुन् र यी नै परहेजगार (नराम्रो कुरावाट पन्छिनेवाला) हुन् ।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى ۖ الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ۗ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ

(१७८) हे ईमानवालाहरू ! तिमीलाई हत्या गरिएको व्यक्तिको वदला लिनु फर्ज (अनिवार्य) गरिएको छ, आज़ाद, आज़ादको साटो, दास, दासको साटो, नारी नारीको साटो,[1] हो यदि जो कोहीलाई त्यसको भाइको तर्फवाट क्षमा प्रदान गरिन्छ, त्यसले भलाईको सम्मान गर्नुपर्छ ।

[1]अन्धकार कालमा कुनै नियम अथवा विधि त थिएन, यसैकाण शक्तिशाली समुदायका मानिसहरू, शक्तिहीन समुदायमाथि जस्तो प्रकारले अत्याचार गर्न चाहन्थे, गर्दथे । अत्याचार गर्नुको एउटा विधि यो थियो कि कुनै शक्तिशाली समुदायको पुरुषको हत्या हुन्थ्यो भने, त्यो मात्र हत्यारालाई वध गर्नुको सट्टा हत्याराको पूरा समुदायका कैयन् मानिसहरूको हत्या गर्दथ्ये । वरु कहिलेकाहीं सम्पूर्ण समुदायलाई नष्ट गर्ने प्रयत्न गर्दथ्ये । र स्त्रीको साटो पुरुषलाई र वन्दीहरूको साटो स्वतन्त्र पुरुषको हत्या गर्दथ्यो । अल्लाह तआलाले यस अन्तर एवं विशेषतालाई समाप्त गर्दै आदेश गर्नुभयो कि जसको हत्या हुनेछ, वदलामा त्यसैको समान वध गरिनेछ । हत्यारा स्वतन्त्र छ भने त वदलामा त्यही स्वतन्त्र पुरुष, वन्दी छ भने वदलामा त्यही वन्दी तथा स्त्री छ भने वदलामा त्यसै स्त्रीलाई वध गरिनेछ न कि वन्दीको स्थानमा स्वतन्त्र, स्त्रीको स्थानमा पुरुष अथवा पुरुषको स्थानमा कुनै पुरुषलाई वध गरिनेछ । यसको अर्थ यो कदापि होइन कि यदि पुरुषले कुनै स्त्रीको हत्या गरेको छ भने कुनै स्त्रीलाई हत्या गरियोस् अथवा स्त्रीले पुरुषलाई हत्या गर्छ भने कुनै पुरुषको हत्या गरियोस् (जस्तो कि स्पष्ट रुपमा भावार्थ निस्कन्छ), वरु यी शव्द अवतरणका विशेषता हुन् जसवाट यो स्पष्ट हुनजान्छ कि जुन हत्याराले हत्या गरेको छ, उसैलाई वध गरिनेछ, चाहे त्यो पुरुष होस् अथवा स्त्री, शक्तिशाली होस् या निर्वल الْمُسْلِمُونَ تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ (अल-हदीस, अवू-दाऊद, कितावुल जिहाद) "सवै मुसलमानहरूको रगत (पुरुष होउन अथवा स्त्री) समान छ ।" अर्थात् आयतको भावर्थ त्यही हो, जुन कुरआन करीमको दोस्रो आयत النَّفْسَ بِالنَّفْسِ (अल-मायेदा-४५) को छ । हनफी आलिमहरूले यसवाट तर्क निकाल्दै भनेका छन् कि मुसलमानलाई काफिरको साटो वध गरिने छ तर अधिकतर आलिमहरू (धार्मिक विद्वानहरु)लाई यसवाट मतभेद छ किनभने हदीसमा स्पष्ट छ لَا يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ (सहीह वुखारी, संख्या ६९१५, तथा अस्सुनन) "मुसलमानलाई काफिरको साटो वध गरिने छैन ।" (फतहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۗ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ

र सजिलोसँग दीयत (धन जुन हत्याको साटो लिईन्छ, अर्थदण्ड) तिर्नु पर्छ ।[1] तिम्रो प्रभुको तर्फबाट यो छुट र कृपा हो ।[2] यस पश्चात पनि जो उल्लघंन गर्दछ, त्यसले अति यातनाको सामना गर्नुपर्ने छ ।[3]

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

(१७९) बुद्धिमानहरू ! क़िसास (प्रतिहत्या, हत्यादण्ड) मा तिम्रो निम्ति जीवन छ। यसकारण तिमी (हत्या गर्नबाट) रोकिनेछौ ।[4]

---

[1]क्षमाका दुई स्थितिहरू छन्, एक त विना कुनै धन साटोमा लिएर अर्थात देयत लिए विना नै मात्र अल्लाहको प्रशंसापात्र बन्नुको लागि क्षमा गर्नु, दोस्रो स्थिति वधको साटो देयत स्वीकार गरिहाल्नु। यदि यो दास्रो परिस्थिति अपनाइन्छ भने भनिन्छ कि देयत लिनेवाला भलाईको पालना गरोस् । ﴿وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ मा हत्यारासित भनिदैछ कि विना कुनै कष्ट दिइकन राम्रो प्रकारले देयतलाई बुझाओस् । हत्या भएको व्यक्तिको निकटका सम्बन्धिहरूले त्यसमाथि कृपा गरेको छ, त्यसको साटोमा कृतज्ञतासँग नै देओस् । ﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾ (अर्रहमान)

[2]यो छूट र दया (अर्थात् बदला, क्षमा अथवा देयत तीनवटै परिस्थितिहरू) अल्लाह तआलाको तर्फबाट तिम्रा लागि भएका छन्, नत्र यसभन्दा पहिला तौरातवालाहरूका लागि बदला अथवा क्षमा थियो, तर दीयत थिएन तथा इंजीलवालाहरू (इसाईहरू) मा मात्र क्षमा नै थियो, बदला थियो न देयत (इब्ने कसीर)

[3]देयत, (धन जुन मृतकका उत्तराधिकारीहरू हत्याराबाट हत्याको साटोमा मृत्युदण्ड क्षमा गर्नको लागि माँगदछ) स्वीकारिने अथवा लिइहाले पश्चात पनि त्यसको हत्या गर्दछ, भने यो अत्याचारको अधिकता हो, जसको दण्ड त्यसले संसार र परलोक दुवैमा भोग्नु पर्नेछ ।

[4]जब हत्यारालाई यो भय हुनेछ कि हत्याको बदलामा उसलाई पनि मारिने छ भने त्यसले पनि कसैलाई हत्या गर्ने साहस गर्नेछैन । र जुन समाजमा हत्याको बदलामा यो नियम लागू हुन्छ, त्यहाँ यो भय समाजलाई हत्या र रक्तपातबाट सुरक्षित राख्दछ, जसले समाजमा अत्यन्त सुख-शान्ति रहन्छ। यसको अवलोकन सऊदी अरबको समाजमा गर्न सकिनेछ, जहाँ इस्लामी नियमहरूको पालनाको कारणले अल्लाहको कृपाले सुख-शान्तिको वातावरण छ ।

The Ummah Technology Mission

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِن تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

(१८०) तिमीलाई अनिवार्य गरिएको छ कि जब तिमीहरूमध्ये कोही मृत्यु अवस्थामा आई पुग्दछ र केही सम्पत्ति छाड्छ, भने आफ्नो माता-पिता र सम्वन्धिहरूका लागि भलाईको उत्तरदान (इच्छा पत्र) गरोस् ।[1] सदाचारीहरूका लागि यो अनिवार्य कर्तव्य स्पष्ट छ ।

فَمَن بَدَّلَهُ بَعْدَمَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾

(१८१) अब जो व्यक्ति त्यसलाई सुने पश्चात वद्लन्छ, भने त्यसको पाप बदल्ने व्यक्तिमाथि नै हुनेछ । निःसन्देह अल्लाह तआ़ला सर्वश्रोता एवं सर्वज्ञाता छ ।

فَمَنْ خَافَ مِن مُّوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨٢﴾

(१८२) हो जो उत्तरदान कर्ताको पक्षपात तथा पापसित तर्सन्छ,[2] र यदि त्यो तिनीहरूमा परस्पर सुधार गराईदिन्छ भने त्यसमाथि पाप छैन, अल्लाह (तआ़ला) अत्यन्त क्षमाशील अत्यन्त दयालु छ ।

[1]वसीयत गर्नुको यो आदेश उत्तराधिकारीको आयत उतर्नुभन्दा पहिला दिइएको थियो । अब यो निलम्वित छ । नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको भनाई छ : إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ، فَلَا وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ (उद्धृत अस्सुनन–इब्ने कसीरवाट लिखित) अल्लाह तआ़लाले प्रत्येक अधिकारीलाई त्यसको अधिकार दिइएको छ (अर्थात् उत्तराधिकारीको भाग निर्धारित गरिदिइएका छन्) अव कुनै उत्तराधिकारीलाई वसीयत गर्नु उचित छैन । हो अव यस्ता सम्वन्धिहरूका लागि वसीयत गर्न सकिन्छ, जो उत्तराधिकारी होइनन् अथवा भलाईको मार्गमा खर्च गर्नको लागि पनि गर्न सकिन्छ, र त्यसको अधिकभन्दा अधिक भाग एक तिहाई माल सम्पत्ति छ, त्यसभन्दा अधिक वसीयत गर्न सकिंदैन । (सहीह वुखारी, किताबुल फ़राइद)

[2] جنفا (आकृष्ट हुनु) को अर्थ हो कि गल्ती अथवा भूलले कुनै एक सम्वन्धितिर अधिक आकृष्ट भई अरुको अधिकार मार्नु, إثما को तात्पर्य हो कि जानी-जानी यस्तो गरियोस् (ऐसरुत्तफ़ासीर) अथवा إثما को तात्पर्य पापको वसीयत हो, जसलाई बदल्नु र त्यस्तो नगर्नु आवश्यक छ । यसको अर्थ छ वसीयतमा न्याय हुनु आवश्यक छ, अन्यथा जो संसारबाट जाँदा-जाँदै अत्याचारी बन्यो, उसलाई परलोकमा वच्न सक्ने आशा कम छ ।

The Ummah Technology Mission

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

(१८३) हे निष्ठावानहरू ! तिमीमाथि रोज़ाहरू (व्रत जु.न रमजा़नको महिनामा बसिन्छ) अनिवार्य गरिए, जुनप्रकारले तिमीभन्दा पहिलाका मानिसहरूलाई अनिवार्य गरिएका थिए, ताकि तिमी तक़्वा (अल्लाहसित भय) को मार्ग अपनाउ ।[1]

أَيَّامًا مَّعْدُودَٰتٍ ۚ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۚ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ۖ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُۥ ۚ وَأَن تَصُومُوا۟

(१८४) गणनामा केही दिन मात्र छन्, तर यदि तिमीहरूमध्ये जो व्यक्ति बिरामी हुन्छ अथवा यात्रामा हुन्छ, त त्यसले अन्य दिनहरूमा गणना पूरा गरोस् ।[2] र जो यसको सामर्थ्य राख्दछ, फ़िदया (सट्टा) मा एउटा निर्धनलाई भोजन गराओस्[3] अनि जो व्यक्ति सत्कर्ममा अगाडी बढ्दछ त्यो

[1] صيام– صوم (रोजा़, ब्रत) उद्‌गम हो जसको इस्लामी धार्मिक नियमहरू अनुसार अर्थ छ : प्रातः सूर्य उदाउनुभन्दा पहिला रात्रिको अन्धकारपछि जुन सेतो प्रकाश वातावरणमा हुन्छ, को समयदेखि लिएर सूर्यास्तसम्म खानु-पिउनु, पत्नीसित सम्भोग गर्नु र व्रत भंग गर्ने प्रत्येक प्रकारको क्रियाकलापबाट अल्लाहको प्रसन्नता प्राप्त गर्नको निम्ति रोकिरहनु, यो इबादत इन्द्रियहरुको पवित्रता एवं शुद्धताको लागि अति विशेष छ, यसकारण यसलाई तिमीभन्दा पहिलाका समुदायहरूमाथि पनि अनिवार्य गरिएको थियो । यसको सबभन्दा ठूलो तात्पर्य अल्लाह तआलाको भय हृदयमा उत्पन्न गर्नु हो । र हृदयदेखि अल्लाहको भय मनुष्यका चरित्र र कर्महरूलाई सुधार्नमा मूल भूमिका उत्पन्न गर्दछ ।

[2] यो रोगी र यात्रीलाई छूट दिइएको छ कि त्यो रोग अथवा यात्राको कारण रमजा़नको महिनाको जति रोजा़ बस्न सकेको छैन, त्यो पछि राखेर गणना पूरा गरोस् ।

[3] يطيقونه को एउटा अनुवाद يتجشمونه अति कठिनताले रोजा़ बस्न सकोस्, गरिएको छ (यो आदरणीय इब्ने अब्बासबाट उद्धृत छ, इमाम बुखारीले पनि यसलाई रुचाउनु भएको छ) अर्थात जो अति वृद्ध अवस्थामा एवं यस्ता रोगका कारणले, जसको उपचारबाट स्वास्थ्यको आशा नहोस्, रोजा़ बस्नमा कठिनाई अनुभव गर्छ, त्यसले एउटा निर्धनलाई भोजन फ़िदया (प्रतिशोध) रूपमा देओस्, परन्तु अधिकतर टीकाकार ले यसको अनुवाद "शक्ति" राख्दछन् । नै गरेका छन्, जसको अर्थ छ इस्लामको प्रारम्भिक कालमा रोजा़को बानी नभएको कारण शक्ति राख्नेवालालाई पनि छुट दिइएको थियो कि यदि त्यो रोजा़ बस्दैन भने सट्टामा एउटा निर्धनलाई परन्तु पछि ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ द्वारा यसलाई निरन्तर गरी प्रत्येक शक्ति राख्नेवालाको लागि रोजा़ अनिवार्य गरियो, परन्तु अति वृद्ध एवं सधैं बिरामीको लागि अब

The Ummah Technology Mission

خَيۡرٌ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ١٨٤

त्यसैको लागि श्रेष्ठ छ।[1] तर तिम्रो पक्षमा उचित कर्म रोजा (व्रत) बस्नु नै हो, यदि तिमी अवगत छौ।

شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ

(१८५) रमजानको महिना त्यो हो, जसमा कुर्आन उतारियो[२] जुन मानिसहरूको

यही आदेश छ कि त्यसले फ़िदया देओस् र حاملة (गर्भवती) र مرضعة (दूध खुवाउने) स्त्रीहरू यदि कठिनाईको आभास गर्छन् भने उनी पनि रोगीकै आदेशमा पर्नेछन् अर्थात् उनीहरू व्रत नबसून् र पछि छुटेका रोज़ाहरू बसून्। (तोहफ़तुल अहवजी सरह तिर्मिजी)

[1]जो आफूखुशीले एक निर्धनका अतिरिक्त दुई अथवा तीनलाई भोजन गराउँछ भने उसको लागि अधिक श्रेयस्कर छ।

[२]रमजा़नमा कुर्आन उतार्नुको अर्थ यो होइन कि सम्पूर्ण कुरआन कुनै एक रमज़ानमा अवतरित भयो, बरु यो हो कि रमजा़नको शबे कद्र (आदरवाली रात्रि) मा लौह महफूज (अल्लाहको त्यो किताव जसमा आदिदेखि अन्तसम्म सबैकुरा लेखिएको छ) बाट संसारको आकाशमा उतारियो र त्यहाँ बैतुल इज्जत (आदरवाला घर) मा राखियो। त्यहाँबाट परिस्थितिका अनुसार लगभग २३ वर्षसम्म अवतरित हुँदैगयो। (इब्ने कसीर) यसकारण यो भन्नु कि कुरआन रमजा़नमा अथवा लैलतुल क़द्र अथवा लैलतुल मुबारकमा उत्र्यो, यो सबै सत्य छ, किनभने लौहे महफूज़बाट त रमजा़नमा नै उत्रेको छ र लैलतुल क़द्र एवं लैलतुल मुबारक एउटै रात हो अर्थात् शुभरात्रि जुन रमजा़नमा नै आउँछ। केही विद्वानहरूका निकट यसको तात्पर्य यो हो कि कुरआ़नको अवतरण रमजा़नको महिनामा भयो र पहिलो (ईशवाणी) जो हिराको गुफा (जो मक्काको नूर पर्वतमा छ) मा रमजा़नको महिनामा आयो। यस आधारमा कुरआ़न मजीद र रमज़ानुल मुबारकको आपसमा घनिष्ट सम्बन्ध छ। यसैकारण नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम यस पवित्र महिनामा आदरणीय जिब्रीलबाट कुरआ़न सुन्दथे र सुनाउँदथे र जुन वर्ष उहाँको देहान्त भयो त्यस वर्ष उहाँले र मजा़नमा दुईपटक जिब्रीलबाट पवित्र कुर्आ़न सुन्ने सुनाउने शुभ कर्म गर्नुभएको थियो। रमजा़नका तीन रातहरू (२३, २५ र २७) मा उहाँले आफ्ना मित्रहरूका ज़मातका साथ कियामुल्लैल (रातिको नमाज़को लागि उभिनु) पनि गराउनु भयो, जसलाई अब तरावीह भनिन्छ। (सहीह तिमिजी एवं सहीह इब्ने माजा, अलवानी) यी तरावीह आठ रकात र वितरकका साथ एघार रकात थिए, जसको विवरण जा़विर "र ज़िअल्लाह अन्ह" को हदीसमा छ र इमाम मिरवजीले यसलाई कियामुल्लैलमा वर्णन गर्नुभएको छ। र आदरणीय आयशा "रजी़ अल्लाह अन्हा" का कथन (सहीह वुख़ारी) मा उपस्थित छ। नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमवाट २० रकआत तरावीह पढ्नु कुनै पनि सहीह हदीसबाट सिद्ध छैन।

The Ummah Technology Mission

مِّنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

मार्गदर्शक हो, र जुन मार्गदर्शन एवं सत्य र असत्य मध्य निर्णायक हो, तिमीमध्ये जो पनि यस महिनालाई भेटाउँछ, त्यसले रोज़ा राख्नुपर्छ, हो जो रोगी छ अथवा यात्रामा छ, त त्यसले अरु दिनमा यो गणना पूरा गर्नुपर्छ । अल्लाह (तआ़ला) को इच्छा तिमीसित सरलताको छ, कठोरताको होइन, त्यो चाहन्छ कि तिमी गणना पूरा गर र अल्लाह तआ़लाद्वारा प्रदान गरिएका मार्गदर्शनका अनुसार त्यसको महिमाको वर्णन गर, एवं त्यसप्रति कृतज्ञ रह ।

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

(१८६) र जब मेरा भक्तहरू मेरो विषयमा प्रश्न गर्छन त भनिदिनुस कि म धेरै निकट छु, हर प्रार्थीको पुकारलाई जहिले पनि त्यो मलाई पुकार्दछ, म स्वीकार गर्दछु ।[1] यसकारण मानिसहरूलाई पनि आवश्यक छ कि उनी मेरा कुरा मानून् र ममा आस्था राखून् यही उनको भलाईको कारण हो ।

[1]रमज़ान मुबारकका नियम एवं आदेशको मध्य दुआ़को नियमको वर्णन गरेर यो स्पष्ट गरिदिइयो कि रमज़ानमा प्रार्थना (दुआ़) को पनि बडो महत्व छ, जसको अत्याधिक प्रयोजन गर्नुपर्छ, विशेषरुपले इफ्तार (जब रोज़ा तोड्ने समय निकट हुन्छ) को समय प्रार्थनालाई स्वीकार हुनको विशेष समय भनिएको छ । (मुसनद अहमद, तिर्मिजी, नसाई, इब्ने माजा र इब्ने कसीरबाट लिइएको छ) तैपनि प्रार्थना स्वीकार हुनको लागि यो पनि आवश्यक छ कि ती नियमहरू र आदरलाई विचारमा राखियोस् जुन कुरआन र हदीसमा वर्णित छ, जसमध्ये दुईटालाई यहाँ वर्णन गरिएको छ । एउटा अल्लाहमा कुन प्रकारले दृढ विश्वास र दोस्रो उसको आदेशको पालना एवं अनुसरण । यसैप्रकारले हदीसमा हराम (अवैध) भोजनबाट बच्न एवं एकाग्र मन एवं चित्त हुने कुरामा पनि जोड दिइएको छ ।

The Ummah Technology Mission

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ ۚ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ ۗ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۖ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ ۚ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۖ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ ۚ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا ۗ

(१८७) रोज़ाका रातहरूमा आफ्ना पत्नीहरूसित सम्पर्क गर्न तिमीलाई अनुमति छ, उनीहरू तिम्रा वस्त्र हुन् र तिमीहरू उनका वस्त्र हौ । तिम्रो उपभोगको ज्ञान अल्लाहलाई छ, उसले तिम्रा पश्चातापलाई स्वीकार गरी तिमीलाई क्षमा गरिदियो, अब तिमीलाई उनीहरूसित संभोगको र अल्लाह (तआ़ला) द्वारा लेखिएको कुरालाई खोज्ने आज्ञा छ, तिमी खाने-पिउने गर, यहाँसम्मकि प्रातः कालको सेतोपनाको धागो अन्धकारको कालो धागोबाट स्पष्ट देखिओस् ।[1] अनि रातसम्म रोज़ालाई पूरा गर ।[2] र स्त्रीहरूसित त्यसबेला संभोग नगर, जबकि तिमी मस्जिदहरुमा ऐतेकाफ़ (एक निश्चित समयको लागि अल्लाहको इबादतको उद्देश्यले

[1]इस्लामको प्रारम्भिक कालमा एउटा आदेश यो थियो कि रोज़ा (व्रत) तोडे पश्चात ईशा (रात्रि) को नमाज़ अथवा नसुतेसम्म खाने-पिउने र पत्नीसित संभोग गर्ने आज्ञा थियो, सुतेपश्चात यिनीमध्ये कुनै कार्य गर्न सकिन्नथ्यो । स्पष्ट छ कि यो निषेधाज्ञा कठिन थियो र यस अनुसार कार्य गर्न कठिन थियो । अल्लाह तआ़लाले यस आयतमा यी दुबै निषेधाज्ञा निरस्त गरिदियो र ईफ़्तार (रोज़ा तोड्ने समय) देखि लिएर प्रातः काल कालोपना हटुन्जेलसम्म खाने-पिउने तथा पत्नीसँग संभोग गर्ने आज्ञा प्रदान गरिदियो । الرفث को अर्थ हो पत्नीसँग सम्भोग गर्नु । الخيط الأبيض सित अर्थ प्रातः कालीन प्रकाश र الخيط الأسود कालो धागोसित तात्पर्य रात हो । (इब्ने क़सीर)

टिप्पणी: यसबाट यो पनि विदित भयो कि संभोग गरे पश्चातको स्थितिमा रोज़ा बस्न सकिन्छ, किनभने फज्र (प्रातःकाल) सम्म अल्लाहले उपरोक्त कार्यको आज्ञा प्रदान गरेको छ र सहीह बुख़ारी र मुस्लिमको वर्णनबाट पनि यसको समर्थन हुन्छ ।

[2]अर्थात् रात पर्नासाथ (सूर्यास्तको तुरुन्त पश्चात) रोज़ा तोडिहाल । ढिलो नगर, जस्तो कि हदीसमा पनि रोज़ा शीघ्र भङ्ग गर्ने– इफ्तार गर्ने कुरोमा जोड दिइएको छ र विशेषता भनिएको छ । दोस्रो यो कि विशालनगर, विसालको अर्थ हो कि एउटा रोज़ा तोडे बिना अर्को रोज़ा बस्नु । यसबाट नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले अति कठोरताकासाथ मनाही गर्नुभएको छ । (विवरणको लागि हदीसका किताबहरू हेर्नुस् ।)

The Ummah Technology Mission

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ

आफूलाई मस्जिदमा नै सीमित गर्नु हो ।) मा हुन्छौ ।[1] यी अल्लाह (तआ़ला) का सीमाहरू हुन् । तिमी यिनका नजिक पनि नजाउ । यसैप्रकार अल्लाह तआ़ला आफ्ना निशानीहरू मानिसहरूलाई वर्णित गर्दछ, ताकि उनीहरू बचून् ।

وَلَا تَأْكُلُوْٓا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوْا بِهَآ اِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوْا فَرِيْقًا مِّنْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ

(१८८) र एक-अर्काको माल अनाधिकारिक रुपले खाने नगर, न अधिकार व्यक्तिहरूलाई घूस पुऱ्याई कसैको केही माल अत्याचारले हडप गर्ने गर । यद्यपि तिमी जान्दछौ ।[2]

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ ۭ قُلْ هِىَ مَوَاقِيْتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ

(१८९) मानिसहरू तपाईंसित चन्द्रमाको विषयमा प्रश्न गर्दछन्, तपाईं भनिदिनुस् कि यो

[1]ऐतेकाफ़ (रमज़ान र अन्य महिनाहरूमा मस्जिदमा इबादतको उद्देश्यले एकान्तमा बस्नु ।) को समयमा पत्नीसँग सम्भोग, चुम्बन एवं यस्तै किसिमका कर्महरूको आज्ञा छैन । तर भेट भएको बेला कुराकानी गर्न सकिन्छ । ﴿عَٰكِفُونَ فِي ٱلۡمَسَٰجِدِۗ﴾ बाट यो भावार्थ लिइएको छ कि ऐतेकाफ़को लागि मस्जिद आवश्यक छ । चाहे स्त्री होस् वा पुरुष । पवित्र पत्नीहरू (नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका पत्नीहरू) ले पनि मस्जिदमा ऐतेकाफ़ गरेका छन्, यसकारण स्त्रीहरूलाई आफ्ना घरहरूमा ऐतेकाफ़मा बस्नु ठीक छैन । तर मस्जिदमा उनीहरूका लागि हरेक कुराको पुरुषहरूबाट अलग प्रबन्ध गर्नु आवश्यक छ, ताकि पुरुषको साथ कुनै प्रकारको सम्पर्क नहोस्, जबसम्म मस्जिदमा उचित एवं सुरक्षित तथा पुरुषहरूबाट बिल्कुलै अलग प्रवन्ध हुँदैन, स्त्रीहरुलाई मस्जिदमा ऐतेकाफ़मा बस्ने अनुमति दिनुहुँदैन र स्त्रीहरुलाई पनि यसको लागि हठ गर्नुहुँदैन । रमज़ानमा अन्तिम दशकको "ऐतकाफ" सुन्नत हो । जबसम्म पूरा सुरक्षा हुँदैन तबसम्म स्वेच्छात्मक इबादतबाट अलग रहनु श्रेष्ठ छ । फ़िकह (इस्लामी धर्मशास्त्र) को नियम छ (درء المفاسد أولى من جلب المصالح) भलाईहरूको प्राप्तिको अपेक्षा नराम्रो कुरालाई टाढा राख्नु उत्तम छ ।

[2]यो यस्तो व्यक्तिको विषयमा छ जोसित कसैको स्वत्व छ तथा स्वामीको पासमा कुनै प्रमाण छैन, जसको फाइदा उठाएर त्यो व्यक्ति न्यायलय अथवा अधिकृत अधिकारीबाट आफ्नो पक्षमा निर्णय गराउँछ र यसप्रकार अर्कोको स्वत्व अपहरण गर्दछ । यो अत्याचार हो र हराम छ । अदालतको निर्णय अत्याचार र हरामलाई उचित गर्न सक्दैन । यो अत्याचारी अल्लाह तआ़लाको समक्ष अपराधी हुनेछ । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَىٰ ۗ وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾

मानिसहरू (को इबादत) को समय एवं हज्को मौसमको लागि हो (एहरामको स्थितिमा) र घरहरूको पछाडीबाट आउनु तिम्रो कुनै सत्यकर्म होइन, बरु सत्कर्मी त्यो हो जो अल्लाह (तआला) सित तर्सन्छ । घरहरूमा तिनका ढोकाबाट आउने गर ।[1] तथा अल्लाहसित तर्सने गर, ताकि तिमी सफल होउ ।

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

(१९०) अल्लाहको मार्गमा उनीहरूसित युद्ध गर जो तिमीसित युद्ध गर्छन् र अत्याचार नगर ।[2] अल्लाह (तआला) ले अत्याचारीलाई रुचाउँदैन ।

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ ۚ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ ۚ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

(१९१) र उनीहरूलाई जहाँ भेट्छौं त्यही मार र उनीहरूलाई निकाल जहाँबाट उनीहरूले तिमीलाई निकालेका छन् र (सुन) फित्ना (लडाई-झगडा, फसाद) हत्याभन्दा अधिक नराम्रो छ ।[3] र मस्जिदे हरामको

[1]अन्सार अज्ञान कालमा जब हज्ज अथवा उमरःको एहराम (हज्ज र उमरःमा प्रयोग गरिने एउटा विशेष पहिरन ।) बेरद्थे, र फेरि त्यस पश्चात कुनै कुराको आवश्यकता पर्दा आफ्ना घरहरूमा मुख्य द्वारबाट प्रवेश गर्दैनथे, बरु पछाडीको पर्खाल नाघेर प्रवेश गर्दथे, यसलाई उनीहरूले पुण्य ठान्दथे । अल्लाह तआलाले भन्यो कि यो पुण्य होइन (ऐसरुत्तफ़ासीर) यस आयतमा प्रथम पटक ती मानिसहरूसित युद्ध गर्ने आज्ञा दिइएको छ, जो सधैं मुसलामानहरूलाई हत्या गर्ने विचारमा रहन्थे । तैपनि ज्यादतीबाट रोकिएको छ, जसको अर्थ यो हो कि नकुल्च स्त्रीहरू, बच्चाहरू, तथा वृद्धाहरूलाई जसको योगदान युद्धमा छैन र हत्या नगर, वृक्ष आदि जलाइदिनु, पशुहरूलाई अकारण मारिदिनु पनि ज्यादति (अतिक्रमण) हो, यी कुराबाट बच्नुपर्छ । (इब्ने कसीर)

[3]इस्लाम धर्मको प्रारम्भिक कालमा मक्का शहरमा मुसलमान निर्बल तथा छरिएका थिए, यसकारण काफ़िरहरूसित युद्ध गर्न मनाही थियो, जब मुसलमान मक्का शहरबाट प्रवास गरी मदीना आए, (जसलाई इस्लाम धर्मको परिभाषामा हिज़रत भन्दछन्) तब मुसलमानको सम्पूर्ण शक्ति एकत्रित भयो, अनि उनलाई धर्म युद्ध (जिहाद गर्न) आज्ञा प्रदान गरियो । प्रारम्भमा उहाँ केवल उनीहरूसित युद्ध गर्नुहुन्थ्यो जो मुसलमानहरूसित युद्ध गर्दथे । परन्तु यसको पश्चात

The Ummah Technology Mission

حَتّٰى يُقٰتِلُوْكُمْ فِيْهِ ۚ فَاِنْ قٰتَلُوْكُمْ فَاقْتُلُوْهُمْ ؕ كَذٰلِكَ جَزَآءُ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩١﴾

पासमा उनीसित लडाई नगर, जबसम्मकि तिमीसँग स्वयं युद्ध गर्दैनन् । यदि उनीहरू तिमीसित लड्छन् भने तिमी पनि उनीहरूलाई मार ।[1] काफ़िरहरूको बदला यही हो ।

فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٩٢﴾

(१९२) यदि उनीहरू रोकिन्छन् भने अल्लाह (तआ़ला) अति क्षमाशील तथा दयालु छ ।

وَقٰتِلُوْهُمْ حَتّٰى لَا تَكُوْنَ فِتْنَةٌ وَّيَكُوْنَ الدِّيْنُ لِلّٰهِ ؕ فَاِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ اِلَّا عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٩٣﴾

(१९३) र उनीहरूसित युद्ध गर जबसम्मकि उपद्रव समाप्त नहोस् र अल्लाह (तआ़ला) को धर्म-विधान होस्, यदि उनीहरू रोकिन्छन् (भने तिमी पनि रोकिऊ) अत्याचार त केवल अत्याचारीहरूमाथि छ ।

اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمٰتُ قِصَاصٌ ؕ فَمَنِ اعْتَدٰى

(१९४) प्रतिष्ठित महिनाको लागि प्रतिष्ठित महिना छ र प्रतिष्ठाहरू आदान-प्रदानका हुन् ।[2] जो तिमीमाथि

त्यसलाई अरु विस्तृत गरियो, र मुसलमानहरूले आवश्यकता अनुसार काफ़िरहरूको पनि क्षेत्रमा गई युद्ध गरे । कुरआन करीमले اعتداء (अत्याचार) बाट मनाही गरेको छ, यसकारण नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आफ्ना सेनालाई विशेषरुपले निर्देश दिनुहुन्थ्यो कि अपभाग तथा विश्वासघात नगर्नु । कुनै लाशलाई नकुल्चनु, बच्चाहरू, स्त्रीहरू, गिर्जाघरहरूमा पूजामा लीन व्यक्तिहरू, त्यस धर्मका सन्तहरूको हत्या नगर्नू । यसैप्रकार वृक्षहरुलाई जलाउनुबाट र पशुहरूलाई अनावश्यक रुपले मार्नुबाट मनाही गर्नुभयो । (इब्ने कसीर-उद्धृत सहीह मुस्लिम आदि) फ़ितनाबाट तात्पर्य कुफ्र र शिर्क अनिश्वरवाद एवं मिश्रणबाद हो, जुन हत्याभन्दा ठूलो पाप हो, अतः यसलाई समाप्त गर्नको लागि ज़िहाद गर्नमा पछि हट्नु हुँदैन ।

[1]हरमको सीमामा युद्ध गर्न मनाही छ, तर यदि काफिर यसको आदर गर्दैनन्, र तिमीसित युद्ध गर्छन् भने तिमीलाई पनि उनीहरूसित युद्ध गर्ने आज्ञा छ ।

[2]६ हिज़रीमा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आफ्ना चौध सय साथीहरूका साथ उमरः को लागि निस्कनु भएको थियो, तर मक्काका काफ़िरहरूले उनीहरूलाई मक्का जान दिएन र अन्तमा यो सन्धि भयो कि आउँदो वर्ष मुसलमान तीन दिनका लागि उमराको विचारले मक्का आउन सक्नेछन् । यो जुल्कादाको महिना थियो जुन आदरणीय महिनाहरूमध्ये एक हो । जब दोस्रो वर्ष सन्धि अनुसार मुसलमानहरू उमरःको विचारले निस्कन थाले तब अल्लाह तआ़लाले

The Ummah Technology Mission

عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوْا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ ۪ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ۝

अत्याचार गर्दछ, तिमी पनि त्यसमाथि त्यसैप्रकारको अत्याचार गर, जुन तिमीमाथि गरिएको छ र अल्लाह (तआला) सित तर्सिराख र जानीराख कि अल्लाह (तआला) संयमीहरूको साथमा छ ।

وَاَنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا تُلْقُوْا بِاَيْدِيْكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ ۛ وَاَحْسِنُوْا ۛ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ۝

(१९५) र अल्लाह (तआला) को मार्गमा खर्च गर र आफ्नै हातबाट आफूलाई कष्टमा नपार ।[1] उपकार गर अल्लाह परोपकारीहरूसित प्रेम गर्दछ ।

وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِ ۗ فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ وَلَا تَحْلِقُوْا رُءُوْسَكُمْ حَتّٰى

(१९६) र हज एवं उमरः अल्लाह तआलाको लागि पूरा गर ।[2] र यदि तिमी रोकिन्छौ भने जे पनि बलि उपलब्ध छ, त्यसलाई गर[3] र आफ्नो कपाल नखौर जब

यो आयत अवतरित गर्नुभयो । यसको अर्थ यो हो कि यसपटक पनि यदि मक्काका मिश्रणवादी यस महिनाको आदर एवं सम्मानलाई एकातिर पन्छ्यायी (गत वर्ष झैं) र तिमीलाई मक्कामा प्रवेश गर्नबाट रोक्छन् भने तिमी पनि उसको आदर र सम्मानको चिन्ता नगर, उनीसित पूर्णरुपले सामना गर्नू । आदर र सम्मान गर्नुमा बदला छ, अर्थात् उनीहरू आदर वा सम्मानको मर्यादा राख्दछन् भने तिमी पनि आदर र सम्मान गर । यदि उनीहरू यस्तो गर्दैनन् भने तिमी पनि यसको चिन्ता छाडि काफिरहरूलाई कठोर एवं असहनीय पाठ सिकाउ (इब्ने कसीर)

[1]यसबाट केहिले धन-व्ययको त्याग, कोहिले धर्म-युद्ध त्याग, तथा कोहिले पापमाथि पाप गर्दै जानु भावार्थ लिएका छन् । र यी सम्पूर्ण परिस्थितिहरू नाशका हुन्, जिहाद छाडिदिन्छौ अथवा जिहादको लागि माल-दान गर्ने छैनौ भने शत्रु शक्तिशाली हुनेछ, र तिमी कमजोर हुनेछौ, परिणाम तिम्रो विनाश ।

[2]अर्थात् हज अथवा उमरःको "एहराम" "मिकात"बाट नीयत गरी बाँधिहालेका छौ भने त्यसलाई पूरा गर्नु आवश्यक छ, चाहे स्वेच्छात्मक हज वा उमरः नै किन नहोस् । (ऐसरुत्तफ़ासीर)

[3]यदि मार्गमा शत्रु अथवा भयङ्कर रोगको कारणबाट रुकावट आउँछ भने एक जनावर (हदी) । बाखा, गाई अथवा ऊँट जे पनि उपलब्ध छ, त्यहीं बलि दिएर कपालको मुण्डन गर र एहराम फुकाईहाल, जुनप्रकार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम र उहाँका सहाबाले हुदैबियाको स्थानमा कुर्बानीहरूको बलि दिनुभएको थियो, हुदैबियाको ठाउँ "हरम" को सीमाभन्दा बाहिर छ । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ ۚ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أَمِنتُمْ فَمَن تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ۗ ذَٰلِكَ لِمَن لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ

सम्म कि बलि, बलि स्थलसम्म नपुगोस्[1] तिमीमध्येबाट जो रोगी छ अथवा त्यसको टाउकोमा कुनै पीडा छ जसकारण त्यो आफ्नो कपालको मुण्डन गराउँछ, त त्यसमाथि फिद्‌या छ कि चाहे त त्यो ब्रत (रोज़ा) बसोस्, अथवा चाहन्छ भने दान देओस् अथवा बलि देओस् ।[2] तर जतिखेर शान्तिको स्थिति हुन्छ, त जो उमरादेखि लिएर हज़सम्म तमत्तुअ (लाभान्वित) गरोस्, अनि त्यसलाई जुनसुकै पनि बलि उपलब्ध छ, त्यसलाई गरोस् । जसमा सामर्थ्य छैन, त्यसले तीन रोज़ा (ब्रत) हजका दिनहरूमा राखोस् र सात दिन फर्केपछि यी पूरा दस भए ।[3] यो आदेश उनीहरूको लागि हो जो

र आउँदो वर्ष त्यसको क़ज़ा (साटो) देउ जस्तो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले ६ हिज़रीको उमर:हको क़ज़ा (साटो) ७ हिज़रीमा दिनुभयो ।

[1]यसको प्रभाव ﴿وَأَتِمُّوا الْحَجَّ﴾ माथि छ र यसको सम्बन्ध शान्तिको स्थितिसँग छ अर्थात् शान्तिको स्थितिमा त्यसबेलासम्म टाउको कपाल नखौर (एहराम खोलेर हलाल नहोउ) जबसम्म हज़्ज तथा उमर:का सम्पूर्ण कार्य पूरा गर्दैनौ ।

[2]अर्थात् उसलाई कुनै यस्तो रोग भएको होस् अनि उसको कपाल खौरिन परोस्। त त्यसको फिद्‌या (प्रतिशोध) आवश्यक छ। हदीस अनुसार यस्ता व्यक्तिलाई आवश्यक छ कि त्यसले ६ भोका मानिसहरूलाई भोजन गराओस् अथवा एउटा बाखाको बलि देओस् अथवा तीन रोज़ा (ब्रत) राखोस्। रोज़ाहरूका अतिरिक्त शेष दुई प्रतिशोधको स्थानको विषयमा मतभेद छ। कोही भन्छन् कि भोजन अथवा बलि मक्कामै दिइयोस्, कोही भन्छन् कि रोज़ाहरूको जस्तै यसको लागि पनि स्थान निर्धारित छैन। शौकानीले यसै मतलाई समर्थन गर्नुभएको छ। (फ़तहुल क़दीर)

[3]हज तीन प्रकारले गर्न सकिन्छ, जसका तीन नाम छन्, (१) इफ़राद– केवल हज्ज़को नीयतले एहराम बाँध्नु, (२) क़िरान– हज र उमर: दुबैको नीयत एकसाथ गरी एहराम बाँध्नु। यी दुबै परिस्थितिहरूमा हज्ज़का सम्पूर्ण कर्म पूरा नगरिकन एहराम फुकाउनु जायज़ (उचित) छैन। (३) हज्ज़-ए-तमत्तुअ– यसमा पनि हज्ज़ र उमर: दुबैको विचार हुन्छ, तर पहिला मात्र उमर:को विचार गरी एहराम बाँधिन्छ, र पछि उमर: गरिकन एहराम फुकाईन्छ र पुन: आठ ज़िलहिज्जमा नै हज्ज़को निम्ति मक्काबाटै पुन: एहराम बाँधिन्छ, तमत्तुअको अर्थ हो, लाभ उठाउनु ।

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعۡلَمُوۡۤا اَنَّ اللّٰهَ شَدِیۡدُ الۡعِقَابِ ﴿۱۹۶﴾

मस्जिद-ए-हराम (मक्का) नजिक का बासिन्दा होइनन् ।[1] (मानिसहरू) ! अल्लाहसित तर्सने गर र जानिराख कि अल्लाह (तआला) कठोर यातनाहरू दिनेछ ।

اَلۡحَجُّ اَشۡهُرٌ مَّعۡلُوۡمٰتٌ ۚ فَمَنۡ فَرَضَ فِیۡهِنَّ الۡحَجَّ فَلَا رَفَثَ

(१९७) हज्जका महिना निश्चित छन्,[2] यसकारण जो यिनीहरूमा हज्ज निर्धारित गर्दछ, त्यो आफ्नी पत्नी

उठाउनु । अर्थात् फुकालेर उमरः र हज्जको मध्यमा लाभ लिइन्छ । हज्ज-किरान र हज्ज-तमत्तुअ दुबैमा एक हदी (एउटा जनावरको बलि) दिनुपर्छ । यस आयतमा यसै हज्ज तमुत्तअका आदेशहरूको वर्णन छ । तमत्तुअ गर्नेवाला शक्ति अनुसार १० ज़िलहिज्जामा एउटा जनावरको बलि दिने यदि बलि दिने शक्ति छैन भने तीन दिन रोजा हज्जका दिनहरूमा र सात घर गएर पूरा गरोस् । हज्जका दिन जसमा रोजा बस्नु छ, ९ ज़िलहिज्जा (अराफातको दिन) भन्दा पहिला अथवा तशरीकको दिनहरू हुन् । (फ़तहुल क़दीर)

[1]अर्थात् तमुत्तअ र त्यसको कारण हदी अथवा रोजा मात्र ती मानिसहरूको लागि छ, जो मक्कावासी होइनन्, तात्पर्य हरमको सीमामा अथवा यति टाढा होस् जसमा कस्र (नमाज़मा छूट) को नियम लागेको नहोस् । (इब्ने क़सीर कथनानुसार इब्ने ज़रीर)

[2]र यी हुन् शव्वाल, जीकाद र ज़िलहिज्जका दस दिन । तात्पर्य यो हो कि उमरः त वर्षका दिनहरूमा पनि हुनसक्दछ, तर हज्ज त केही निर्धारित दिनहरूमै हुन्छ, यसकारण त्यसको एहराम हज्जको महिनाको अतिरिक्त बाँध्नु उचित छैन । (इब्ने क़सीर)

टिप्पणी : हज्ज-किरान र इफ़रादको एहराम मक्कावासी मक्काबाट नै बाँध्नेछन्, तर तमुत्तअका लागि उमरःको एहराम बाँध्नको निम्ति हरमको सीमा बाहिर (जसलाई हिल्ल भन्दछन्) उनलाई जानु आवश्यक छ । (फ़तहुल क़दीर, किताबुल हज्ज बाबुल उमरः तथा मुअत्ता इमाम मलिक) यसैप्रकार मक्का शहरको बाहिर बाट आएका मानिसहरू (जसलाई आफ़ाकी भन्दछन्) हज्ज तमत्तुअमा ८ ज़िलहिज्जामा मक्काबाटै एहराम बाँध्नेछन् । तर केही विद्वानहरूको कथन छ कि मक्कावासीहरूलाई पनि हरमको सीमाभन्दा बाहिर जानु आवश्यक छैन, यसकारण तिनीहरू हरप्रकारको हजको लागि एहराम आफ्नो स्थानबाट बाँध्न सक्छन् ।

सूचना : हाफ़िज-इब्ने-कय्यिमले लेख्नु भएको छ कि रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका कथनी तथा करनीबाट केवल दुई प्रकारका उमरःको पुष्टि हुन्छ । एक त्यो जुन हज्ज तमत्तुअसँग गरिन्छ र दोस्रो उमरःमात्र जुन हज्जका दिनहरूका अतिरिक्त केवल उमरःका

The Ummah Technology Mission

وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ ۗ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ ۚ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

सँग सहवास गर्न, पाप गर्न र लडाई-झगडा गर्नबाट पन्छिइरहोस् ।[1] तिमी जुन पुण्यको कार्य गर्नेछौ, त्यसलाई अल्लाह (तआ़ला) जान्दछ, र आफ्नो साथमा यात्रा व्यय लिने गर, सर्वश्रेष्ठ मार्ग व्यय त अल्लाहको भय हो[2] र हे बुद्धिमानहरू ! म सँग तर्सदै गर ।

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ۖ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩٨﴾

(१९८) तिमीलाई आफ्नो प्रभुको कृपा खोज्नमा कुनै पाप छैन ।[3] जब तिमी अराफ़ातबाट फर्कन्छौ त मशअरे हराम (मुज़्दलिफा) का निकट अल्लाहको महिमागान गर र उसको महिमाको वर्णन त्यस प्रकार गर, जसरी उसले तिमीलाई निर्देश दिएको छ, हाँलाकि तिमी त्यसभन्दा पहिला पथभ्रष्टहरूमध्ये थियौ ।[4]

नीयतले नै यात्रा गरिन्छ । शेष हरमबाट गई कुनै निकटवर्ती हिल्ल (हरमको सीमा बाहिर) बाट उमरःको लागि एहराम बाँध्नु अपुष्ट छ । (ज़ादुल मआद, भाग-२ नयाँ प्रकाशन)

[1]सहीह बुख़ारी र मुस्लिममा हदीस छ ।

«مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ، فَلَمْ يَرْفُثْ، وَلَمْ يَفْسُقْ، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ» (बुख़ारी, किताबुल मोहसर) "जसले हज्ज गर्‍यो र नराम्रा लडाई-झगडाका कुराहरूबाट बच्यो, त्यो पापबाट यसप्रकार पवित्र भइहाल्यो, जस्तो त्यस दिन पवित्र थियो, जुन दिन त्यसकी आमाले जन्म दिएकि थिइन् ।"

[2]तक़्वा (अल्लाह तआ़लाको भय) सित तात्पर्य यहाँ भीख माँग्नुबाट बच्नु हो । केही मानिसहरू बिना मार्ग व्यय लिएर नै हज्जको लागि निस्किहाल्छन् र भन्छन् कि हाम्रो त अल्लाहमाथि पूर्ण भरोसा छ, अल्लाहले भरोसाको यस भावार्थलाई गर्दा खेरि र मार्ग व्यय साथमा लग्ने कुरोमा जोड दिएको छ ।

[3]कृपाको अर्थ व्यापार एवं व्यवसाय हो अर्थात् हजको यात्रा गर्नेबेला व्यापार गर्नमा कुनै प्रतिबन्ध छैन ।

[4]नौं ज़िलहिज्जामा सूर्योदयदेखि लिएर सूर्यास्तसम्म अरफ़ातको मैदानमा रुक्नु हज्जको सर्वश्रेष्ठ स्तम्भ हो, जसको विषयमा हदीसमा भनिएको छ الحَجُّ عَرَفَةُ (अरफ़ातमा रुक्नु नै हज्ज हो) यहाँ मग़रिब (सायंकालीन) को नमाज़ पढ्ने होइनन्, बरु मुज़्दलिफ़ाका स्थानमा पुगेर मग़रिब (सायंकालीन) को नमाज़ तीन

The Ummah Technology Mission

ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

(१९९) अनि तिमी त्यस स्थानबाट फर्क, जुन स्थानबाट सबै फर्कन्छन् ।[1] र अल्लाह (तआला) सित क्षमा-याचना गरिराख, नि:सन्देह अल्लाह (तआला) क्षमाशील अति कृपालु छ ।

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿٢٠٠﴾

(२००) अनि जब तिमी हज्जको प्रत्येक कार्य पूरा गरिसकेका हुन्छौ त अल्लाह (तआला) लाई स्मरण गर, जुन प्रकारले तिमी आफ्ना पूर्वजहरूलाई स्मरण गर्दथ्यौ बरु त्योभन्दा अधिक ।[2] केही यस्ता पनि छन्, जो भन्दछन्, "हाम्रो प्रभु ! हामीलाई यस संसारमा नै प्रदान गरिदेउ, यस्ता मानिसहरूलाई परलोकमा कुनै भाग छैन ।"

रकात र ईशा (रात्रिकालीन) को नमाज दुई रकात एक अजान र दुई एकामतका साथ पढ्नु पर्छ, मुज़्दलिफालाई "मशअरुल हराम" भनिएको छ, किनभने यो हरमको सीमाभित्र छ । यहाँ अल्लाहको स्मरणको लागि जोड दिइएको छ । यहाँ रात्रि व्यतीत गर्नुपर्छ, फज्रको नमाज़ ग़लस (अँध्यारो) मा अर्थात् प्रथम समयमा पढेर सूर्योदयसम्म अल्लाहको यादमा लीन रहनुपर्छ र सूर्योदयका उपरान्त "मिना" को स्थानको लागि प्रस्थान गर्नुपर्छ ।

[1]उपरोक्त वर्णित विधिपूर्वक श्रेणी अनुसार "अरफ़ात" जानु र त्यहाँ विराम गरेर फिर्ता आउनु आवश्यक भनिएको छ, तर अरफ़ात हरमबाट बाहिर भएको कारण मक्काका कुरैश अरफ़ातसम्म जाँदैनथे, वरु मुज़्दलिफाबाट नै फर्किहाल्दथे, अत: आदेश दिइराखिएको छ कि जहाँबाट सबै फर्केर आउँछन्, त्यहींबाट फर्केर आउ अर्थात् अरफ़ातबाट ।

[2]अरबका मानिसहरू हज्जको पश्चात मिनाको स्थानमा मेलाको आयोजन गर्दथे र आ-आफ्ना पूर्वजहरूका गुणगान गर्दथे । मुसलमानहरूसित भनिँदै छ कि दस ज़िल्हिज्जामा (स-साना ढुङ्गाहरू) कंकरीहरूले हानेर, बलि दिएर, कपालको मुण्डन गराए र काअबाको परिक्रमा गरेर र सफ़ा र मरवहको मध्ये सअई गरेर छुट्कारा पाउँछौ भने त्यसको पश्चात तीन दिन (१०, ११ र १२ जिल्हिज्जा तर १२ जिल्हिज्जामा मिना छोड्नुछ भने सूर्यास्त अघि त्यहाँबाट प्रस्थान गर्नुपर्छ नत्र राती त्यहाँ नै व्यतित गर्नुपर्छ अनि १३ तारिखमा जम्रातलाई ढुङ्गा हानि प्रस्थान गर्नुपर्छ ।) र त्यहाँ अल्लाहलाई धेरै स्मरण गर, जस्तो कि अज्ञानताको समय तिमी आफ्ना पूर्वजहरूका चर्चा गर्दथ्यौ ।

The Ummah Technology Mission

وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ﴿٢٠١﴾

(२०१) केही मानिसहरू यस्ता पनि छन्, जो भन्दछन्, "हे हाम्रा पालनकर्ता ! हामीलाई यस संसारमा नै भलाई प्रदान गर ।[1] र परलोकमा पनि भलाई (कल्याण) प्रदान गर र हामीलाई नरकको यातनाबाट बचाइदेउ ।"

أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا۟ ۚ وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

(२०२) यी ती मानिसहरू हुन्, जसका लागि उनीहरूका कर्मको भाग छ र अल्लाह (तआला) शीघ्र हिसाब लिनेवाला छ ।

وَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْدُودَٰتٍ ۚ فَمَن تَعَجَّلَ فِى يَوْمَيْنِ فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَن تَأَخَّرَ فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ ٱتَّقَىٰ ۗ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

(२०३) र अल्लाह (तआला) को स्मरण ती गणनाका केही दिनहरू (तशरीकका दिन) मा गर ।[2] दुई दिनको शीघ्रता गर्नेवालालाई कुनै पाप छैन, र जो पछि छ, त्यसलाई पनि कुनै पाप छैन ।[3] यो परहेज़गार (महान व्यक्ति) को लागि छ, एवं अल्लाह (तआला) सित डर गर, र जानिराख कि तिमीसबै उसैतिर एकत्रित गरिनेछौ ।

[1]अर्थात् पुण्यका कार्य गर्ने अवसर प्राप्त हुनु, अर्थात् ईमानवाला संसारमा रहेर सांसारिक वैभवको कामना गर्दैनन्, बरु पुण्य गर्ने अवसर प्राप्त गर्ने कुरोको कामना गर्दछन् । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम यस दुआलाई अत्याधिक पढ्ने गर्नु हुन्थ्यो । काबाको परिक्रमा गर्दाखेरि मानिस प्रत्येक फन्कोमा भिन्न-भिन्नै मनगढन्त प्रार्थनाहरू (दुआ) पढ्छन्, जुन बनावटी हुन् । परिक्रमा गर्दाखेरि यही दुआ ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ यमानी कुनाबाट हजरे अस्वद (कालो पत्थर) को मध्यमा पढ्नु सुन्नत अनुसारको कर्म हो ।

[2]तात्पर्य तशरीकका दिन हुन्, अर्थात ११, १२ तथा १३ ज़िलहिज्जा । यी दिनहरूमा अल्लाह तआलाको वर्णनबाट तात्पर्य यो हो कि उच्च स्वरका साथ सुन्नत अनुसार निर्धारित तक्बीर भनियोस् । केवल अनिवार्य (फ़र्ज़) नमाज़हरू पश्चात मात्र होइन, (जस्तो कि एउटा अस्पष्ट हदीसको आधारमा प्रसिद्ध छ), बरु हर समय यो तक्बीर पढियोस् (अल्लाहु अक्बर, अल्लाहु अक्बर, अल्लाहु अक्बर, ला ईलाहा इल्लल्लाह, वल्लाहु अक्बर, अल्लाहु अक्बर वलिल्लाहिलहम्द) जमरातलाई पत्थरहरू हान्दाखेरि नै पत्थरका साथ तक्बीर पढ्नु सुन्नत अनुरुप छ । (नैलुल अवतार भाग ५ पृष्ठ ८६)

[3]जमरातलाई ढुङ्गाहरू हान्नु, तीन दिन श्रेष्ठ छ, तर यदि दुई दिन पश्चात मिनाबाट फर्किहाल्छ भने त्यसको पनि आज्ञा छ ।

The Ummah Technology Mission

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾	(२०४) र केही मानिसहरूका सांसारिक कुरा तपाईंलाई प्रसन्न गरिदिन्छन् र त्यो आफ्नो हृदयका कुरामा अल्लाहलाई साक्षी राख्दछ, हालाँकि वास्तवमा त्यो अति झगडालू छ ।[1]
وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾	(२०५) र जब त्यो फर्केर जान्छ, त धर्तीमा उपद्रव फैलाउन र खेती एवं मानव सन्ततिको विनाशको प्रयत्नमा लागिरहन्छ र अल्लाह (तआ़ला) उपद्रवलाई रुचाउँदैन ।
وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ ۚ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ ۚ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾	(२०६) र जब उसित भनिन्छ कि अल्लाहसित तर्स, तब घमण्डले उसलाई झन् पापमा संलग्न गरिदिन्छ । यस्ताको लागि केवल नरक नै छ, र निःसन्देह त्यो साह्रै नराम्रो वासस्थान हो ।
وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ	(२०७) र कोही यस्ता पनि छन्, जसले अल्लाह (तआ़ला) को प्रसन्नताको प्राप्तिको लागि आफ्नो ज्यानसम्म बेचिदिन्छन् ।[2] र

The Ummah Technology Mission

[1]केही अस्पष्ट कथाका अनुसार यो आयत एउटा मुनाफ़िक़ (अवसरवादी) अखनस पुत्र शुरैक सक़फ़ीको लागि अवतरित भयो, तर सही कुरो यो हो कि यसको तात्पर्य सबै मुनाफ़िक़ एवं घमण्डीहरूसित छ, जसमा यी घृणित नराम्रा कुराहरू पाइन्छन्, जुन क़ुर्आनमा उनको विषयमा वर्णित गरिएको छ ।

[2]भन्दछन् कि यो आयत आदरणीय सुहैब रुमीको लागि अवतरित भएको हो, जब उनी हिज़रत गर्न लागे, तब काफ़िरहरूले भने कि यो सम्पत्ति त यहीकै कमाइ हो, यसलाई हामीले साथमा लग्न दिन्नौं, आदरणीय सुहैब रुमीले यी सारा माल उनीहरूलाई सुम्पिदिए र धर्म साथमा लिएर नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भए । उहाँले यो सुनेर भन्नुभयो "सुहैबले लाभदायक व्यापार गरेको छ ।" दुई पटक भन्नुभयो । (फ़तहुल क़दीर) तर यो आयत पनि सामान्य रुपले प्रसिद्ध छ र ती सबै ईमानवाला र अल्लाह तआ़लासित तर्सनेवाला एवं संसारको अपेक्षा धर्म र परलोकलाई श्रेष्ठता दिनेवालाहरुलाई पनि सम्मिलित

رَءُوفٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

अल्लाह (तआ़ला) आफ्ना दासहरू (भक्तहरू) प्रति बडो कृपालु छ ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱدْخُلُوا۟ فِى ٱلسِّلْمِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا۟ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ ۚ إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٨﴾

(२०८) हे ईमानवालाहरू ! इस्लाममा पूर्णरुपले प्रवेश गर र शैतानका पद चिन्हहरूको अनुकरण नगर ।[1] त्यो तिम्रो खुल्ला रूपमा शत्रु हो ।

فَإِن زَلَلْتُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْكُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ فَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ

(२०९) यदि तिमी निशानीहरू (प्रमाण) आइसके पश्चात पनि विचलित हुन्छौ भने, जानीराख

गर्दछ, किनभने यसप्रकारका सबै आयतहरूका विषयमा, जुन कुनै व्यक्ति विशेषको लागि अवतरित भया, यही नियम छ, । العبرة بعموم اللفظ لا بخصوص السبب अर्थात् शब्दको सामान्य अर्थ लिइने छ, विशेष कारण होइन, जुन प्रकारले अखननस बिन शुरैक (जसको वर्णन पछिल्लो आयतमा भइसकेको छ) । कुकर्महरूको एक उदाहरण हो, जुन त्यस व्यक्तिको लागि त्यसको अनुरुप हुनेछ, जसको कर्म यसको अनुरुप हुनेछ। र सुहैब रज़ी अल्लाह अन्हु सत्कर्म र पूर्ण ईमानका एउटा उदाहरण हुन्, यो हर त्यस व्यक्तिको लागि हो, जो तिनका अनुरुप सत्कर्महरूबाट अलङ्कृत हुनेछ ।

[1]ईमानवालाहरूलाई भनिदैछ कि पूर्णरुपले इस्लाममा प्रवेश गरिहाल । यसप्रकार नगर कि जुन कुराहरू तिम्रा आफ्ना लाभ तथा आकांक्षा अनुसार छन्, त तिनीहरूलाई अपनाउ, शेषलाई छाडिदेउ । यसैप्रकार जुन कुरा तिमी छोडेर आएका छौं, त्यसलाई इस्लाम धर्ममा मिश्रित गर्ने प्रयत्न नगर, बरु मात्र इस्लाम धर्मका नियमहरूलाई पूर्णरुपले अपनाउ । यसबाट धर्ममा नयाँ प्रथाहरूलाई सम्मिलित गर्नबाट नकारिएको छ । र आधुनिक धर्मनिरपेक्ष विचार जुन कि इस्लाम धर्मलाई पूर्णरुपले अपनाउनको लागि तयार छैन, तिनको पनि खण्डन गरिएको छ । बरु जुन धर्मलाई मस्जिदहरूका इबादतहरूसम्म सीमित गर्न चाहन्छ र राजनीति तथा राजकीय विधायिकाहरूबाट अलग राख्न चाहन्छ । यसैप्रकार जनतालाई पनि बुझाइँदैछ, जो प्रथा तथा रीति-रिवाज र क्षेत्रीय संस्कृत लोक कथाहरूलाई रुचाउँछन् र तिनीहरूलाई छाड्नको निम्ति प्रयास पनि गर्दैनन्, जस्तै मृत्यु र विवाहका समय अनावश्यक धन खर्च गर्नु, जस्तो कि अन्य धर्मको रीति र प्रथाबाट हुन्छ। र भनिदैंछ कि शैतानका पदचिन्हहरूमा नहिंड, जो तिमीलाई इस्लाम धर्मको विपरीत उपरोक्त वर्णित कुराहरूका लागि बडो सुन्दर तर्क गर्दछ, नराम्रो कुरामा मन लोभ्याउन त्यस माथि आवरण ढाक्छ र नयाँ रीतिहरूलाई पनि पुण्य सिद्ध गर्दछ ताकि त्यसका मन लोभ्याउने जालमा अल्झिराखोस् ।

The Ummah Technology Mission

عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾

कि अल्लाह (तआला) सर्वशक्तिशाली र विधाता छ ।

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾

(२१०) के मानिसहरूलाई यस कुराको प्रतीक्षा छ कि अल्लाह (तआला) स्वयं बादलहरूको समूहमा आओस्, एवं फरिश्ताहरू पनि, र कामको अन्त्य गरियोस्,[1] अल्लाहतिर नै सम्पूर्ण कार्य फर्काइनेछन् ।

سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمْ آتَيْنَاهُم مِّنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ ۗ وَمَن يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾

(२११) इस्राईलका सन्तानसित सोध कि हामीले उनीहरूलाई कति स्पष्ट निशानीहरू प्रदान गरेका थियौं ।[2] र जो अल्लाह (तआला) को पुरस्कार आफ्नो पासमा पुगिसके पश्चात परिवर्तन गरे[3] (उनी जानिहालन्) कि अल्लाह (तआला) पनि कठोर यातनाहरू दिनेछ ।

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۘ

(२१२) काफिरहरूका लागि सांसारिक जीवन सुशोभित गरिएको छ, र तिनी ईमानवालाहरूसित

[1]यो या त प्रलय (केयामत) को दृश्य हो (जस्तो कि केही टीकाकारहरूले वर्णित गरेका छन्) । (इब्ने कसीर) अर्थात् के यिनीहरू केयामत आउने कुराको प्रतीक्षा गरिराखेका छन् ? या त त्यसको अर्थ हो कि अल्लाह तआला फरिश्ताहरूको जुलुसमा र बादलहरूको छायाँमा उनको अगाडि आओस् र निर्णय गरोस्, अनि उनीहरूले विश्वास गर्नेछन्, तर यस्ता इस्लाम स्वीकार गर्ने योग्य नै छैनन्, यसकारण इस्लाम धर्म स्वीकार गर्न विलम्ब नगर र शीघ्र इस्लाम धर्मलाई स्वीकार गरी आफ्नो परलोक सुधार ।

[2]उदाहरणत: मूसाको छडी जसद्वारा हामीले जादूगरहरूको जादू तोड्यौं, समुद्रमा मार्ग बनायौं, ढुङ्गाबाट बारह स्रोत निकाल्यौं, बादलहरूको छायाँ, “मन्न व सलवा” को अवतरण आदि जुन अल्लाह तआलाको शक्ति र हाम्रा पैगम्बरहरूको सत्यताको प्रमाण थिए, तर त्यस पश्चात पनि उनीहरूले अल्लाह तआलाका आदेशहरूको अवहेलना गरे ।

[3]अनुकम्पामा परिवर्तन गर्नुबाट तात्पर्य यही हो कि विश्वासको साटो अविश्वास गरे तथा विमुखताको मार्ग अपनाए ।

The Ummah Technology Mission

وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

ठट्टा-व्यङ्ग गर्दछन् ।[1] यद्यपि जसले धर्मपरायणताका गुण गरे, प्रलय (केयामत) का दिन उनीहरूभन्दा उच्चतम हुनेछन् । अल्लाह (तआ़ला) जसलाई चाहन्छ असीमितरुपमा जीविका प्रदान गर्दछ ।[2]

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى اللَّهُ

(२१३) वास्तवमा मानिसहरू एउटै मत थिए ।[3] अनि अल्लाह (तआ़ला) ले नबीहरूलाई शुभ-सन्देश दिन र सचेत गर्न पठायो र उनीहरूका साथ सत्यशास्त्र उतार्‍यो, ताकि मानिसहरूको प्रत्येक मतभेदको निर्णय गरोस् । र केवल उनीहरूले जे उनीहरूलाई दिइएको थियो, आफ्नो पासमा आइसके उपरान्त आपसी द्वेष एवं घमण्डको कारण त्यसमा

[1]किनभने मुसलमानहरूको बहुमत निर्धनहरूमा आधारित थियो, जो सांसारिक वैभव र आरामबाट मुक्त थिए यसैकारण काफ़िर अर्थात् मक्काका कुरैश उनीहरूको उपहास गर्दथे, जस्तो कि धनवानहरूको हर समयमा यही कर्म रहिआएको छ ।

[2]अधर्मी जुन निर्धन एवं सोझा मुसलमानहरूको उपहास तथा परिहास गर्दथे, त्यसको वर्णन गरी भनिदैछ कि केयामतका दिन यी निर्धनहरू आफ्नो अल्लाह तआ़लाको आज्ञा पालनको कारणले उच्च पदहरूमा आसीन हुनेछन्, "अत्याधिक बृत्ति" को सम्बन्ध आख़िरतको अतिरिक्त संसारसँग पनि हुनसक्छ, कि केही वर्षहरू पश्चात यी निर्धनहरूका लागि विजयको ढोका खोलियो, जसको कारण वृत्तिको अधिकता भयो ।

[3]अर्थात् एकेश्वरवाद, यी आदरणीय आदमदेखि आदरणीय नूहसम्म, अर्थात् दस शताब्दीसम्म मानिसहरू मात्र एकेश्वरवादी थिए, अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका सहचर व्याख्याकारहरूले आयतमा فاختلفوا लाई लिप्त मानेका छन्, अर्थात् त्यस पश्चात शैतानको शंका उत्पन्न गर्नाले उनीहरूमध्ये मतभेद भयो र मूर्तिहरू एवं प्राकृतिक दृश्यहरूको पूजाको साधारण चलन भयो فَبَعَثَ यसको आधार فاختلفوا (जुन लिप्त छ) मा छ, तर अल्लाह तआ़लाले नबीहरूलाई किताबहरूका साथ पढायो ताकि उनीहरू यसको आधारमा मानिसहरू बीच मतभेदको निर्णय र सत्य एवं एकेश्वरवादलाई स्थापित तथा स्पष्ट गरोस् । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ۗ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾

विभेद गरे ।[1] यसकारण अल्लाह (तआला) ले ईमानवालाहरूको यस मतभेदमा पनि सत्यतिर आफ्नो अनुमतिद्वारा मार्गदर्शन गऱ्यो ।[2] र अल्लाह जसलाई चाहन्छ सोझो मार्गतिर अग्रसर गर्दछ ।

أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُم مَّثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُم ۖ مَّسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّىٰ يَقُولَ

(२१४) के तिमीले यो भन्ठानेका छौ कि स्वर्गमा जानेछौ ? यद्यपि अहिलेसम्म तिमीमाथि त्यो स्थिति आएको छैन, जुन तिमीभन्दा अघिकालाई आयो,[3] उनीहरूलाई निर्धनता एवं रोग पुग्यो, र

[1]मतभेद सधैं सत्यमार्गबाट विचलित भएकै कारण हुन्छ, यस विचलनको आधार अहंकार, घमण्ड, पक्षपात, एवं बैमनुष्यता नै बन्दछ । मुस्लिम समुदायमा जवसम्म यो विचलन आएन, यो समुदाय आफ्नो शुद्धरुपमा स्थित एवं मतभेदवाट सुरक्षित रह्यो, तर अनुकरणवाद तथा तर्क-वितर्कले सत्यमार्ग छाड्ने जुन मार्ग खोल्यो, त्यसबाट मतभेदको परिधि फैलिंदै गयो, यहाँसम्मकि समुदायको एकता एउटा असम्भव कुरा बनेर रहेको छ ।

[2]अतएवं उदाहरणत: किताबवालाहरूले जुमअमा मतभेद गरे, यहूदीहरूले शनिवारलाई र इसाईहरूले रविवारलाई आफ्ना पवित्र दिन माने त अल्लाह तआलाले मुसलमानहरूलाई "जुमअमा" को दिन प्रयोग गर्ने सौभाग्य प्रदान गऱ्यो, उनीहरूले आदरणीय ईसाको विषयमा मतभेद गरे र यहूदीहरूले उनलाई झुठ्लाए र उनकी आमा आदरणीय मरियममाथि आरोप लगाए, यसका विपरीत इसाईहरूले उनलाई अल्लाहको छोरा र पूज्य बनाइदिए । अल्लाहले मुसलमानहरूलाई उनको विषयमा सत्यपक्ष अपनाउन शक्ति प्रदान गऱ्यो कि उनी अल्लाहका पैग़म्बर (दूत) र उसका आज्ञाकारी भक्त थिए । आदरणीय इब्राहीमको विषयमा पनि उनीहरूले मतभेद गरे, एकले यहूदी अर्कोले इसाई भन्यो, मुसलमानहरूलाई अल्लाह तआलाले साँचो कुरा भने कि उनी अल्लाहका आज्ञाकारी र एकाग्र थिए र यसप्रकार कैयन् प्रश्नहरूमा अल्लाह (तआला) ले आफ्नो कृपा अर्थात् आफ्नो दयाले मुसलमानहरूलाई सोझो मार्ग देखायो ।

[3]मदीनातिर हिज़रत (मक्काबाट मदीना इस्लाम धर्म स्वीकार गर्नुका कारणले जुन हिज़रत भएको छ) का पश्चात जब मुसलमानहरूलाई यहूदी, अवसरवादी तथा अरबका मूर्तिपूजकहरूद्वारा विभिन्न प्रकारका कष्ट एवं कठिनाई पुऱ्याए पश्चात केही मुसलमानहरूले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित शिकायत (आलोचना) गरे जसपश्चात मुसलमानहरूलाई अल्लाह तआलाले यो आयत अवतरित गरी सान्त्वना दियो र स्वयं नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

The Ummah Technology Mission

الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ ؕ اَلَآ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيْبٌ ﴿٢١٤﴾

उनीहरू यहाँसम्म हल्लाइए कि रसूल र उनका साथका निष्ठावान मानिसहरु भन्नलागे कि अल्लाहको सहायता कहिले आउनेछ ? सुनिराख कि अल्लाहको सहायता नजिक नै छ ।[1]

يَسْـَٔلُوْنَكَ مَاذَا يُنْفِقُوْنَ ؕ قُلْ مَآ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِيْنَ وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ؕ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ﴿٢١٥﴾

(२१५) तपाईंसित सोध्छन् कि उनीहरूले के खर्च गरौं, तपाई भनिदिनुस् कि जुन धन तिमी खर्च गर्दछौ त्यो माता-पिताको लागि तथा सम्बन्धिहरू एवं अनाथ र निर्धन तथा यात्रीहरुको लागि हो ।[2] र तिमी जे-जति भलाई (पुण्य) गर्नेछौ, अल्लाह (तआ़ला) लाई त्यसको ज्ञान छ ।

तिमीभन्दा पहिला मानिसहरूलाई उनीहरूको टाउको देखि लिएर खुट्टासम्म आरा (ठूलो करौंती) ले चीरियो र फलामको काईयोंद्वारा उनको मासु खुकियो, तर यो अत्याचार र यातनाहरू पनि उनीहरूलाई आफ्नो धर्मबाट फेर्न सकेन । पछि भन्नुभयो, "अल्लाहको कसम ! अल्लाह तआ़ला यस कुरोलाई पूर्ण (अर्थात इस्लाम़लाई विजयी गर्नेछ ।) यहाँसम्मकि एक सवार सन्आदेखि (यमनको राजधानी हो) । हज़रमूतसम्म एक्लै यात्रा गर्नेछ र उसलाई अल्लाहको अतिरिक्त कसैको भय हुनेछैन ।" (अल-हदीस सहीह बुखारी) संख्या ६९४३, किताव अल-इकराह) तात्पर्य नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट मुसलमानहरूमा साहस र स्थायित्व र शौर्य उत्पन्न गर्नु थियो ।

[1]यसकारण कि كُلُّ مَا هُوَ آتٍ فَهُوَ قَرِيْبٌ (हर आउने वस्तु निकट छ) र ईमानवालाहरूको लागि अल्लाहको सहायता निश्चित छ, यसकारण त्यो निकट नै छ ।

[2]केही सहाबाहरूद्वारा प्रश्न गरेको कारण धन व्यय गर्नको लागि त्यसका प्राथमिक पात्रहरूको वर्णन गरिंदैछ । अर्थात् यी सबैभन्दा अधिक तिम्रा धनरुपी सहायताका अधिकारी हुन् । यसबाट ज्ञात भयो कि मालको यो आदेश स्वेच्छात्मक दानसँग सम्बन्धित छ, ज़कातसित सम्बन्धित होइन, किनभने माता-पितामाथि ज़कातको धन खर्च गर्नु उचित छैन । आदरणीय मैमून् बिन मेहरानले यस आयतको तिलावत (कुरआन पढ्नु) गरी भन्नुभयो माल खर्च गरिने यी स्थानहरूमा न तवला सारङ्गीको वर्णन छ र नराम्रा चित्रहरु र भित्तामा झुण्ड्याइने मनमोहक पर्दाहरूको वर्णन छ । भावार्थ यो हो कि यी कुराहरूमाथि माल खर्च गर्नु अल्लाहलाई रुचिकर छैन र व्यर्थ छ । अफसोच कि आज यी व्यर्थका खर्च र अल्लाहलाई मन नपर्ने खर्च हाम्रो जीवनको यसप्रकार एउटा आवश्यक अङ्ग बनिहालेका छन् कि यसलाई गर्न हामीलाई अलिकति पनि नराम्रो लाग्दैन ।

The Ummah Technology Mission

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾

(२१६) तिमीलाई धर्म-युद्ध (ज़िहाद) अनिवार्य गरियो यद्यपि कि त्यो तिमीलाई कठिन प्रतीत हुन्छ, हुनसक्छ कि तिमी कुनै कुरालाई नराम्रो ठान्दछौ र वास्तवमा त्यही तिम्रो लागि राम्रो होस् र यो पनि हुनसक्छ कि तिमी कुनै कुरालाई राम्रो ठान्दछौ, र त्यो तिम्रो लागि नराम्रो होस् । वास्तविक ज्ञान अल्लाहलाई नै छ, तिमी मात्र अन्जान (अनभिज्ञ) हौ ।[1]

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۖ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ۖ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِندَ اللَّهِ ۚ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن

(२१७) मानिसहरू तपाईंसित हुरमतवाला (आदरणीय) महिनाहरूमा युद्धको विषयमा प्रश्न गर्दछन्, तपाईं भनिदिनुस् तिनमा युद्ध गर्नु महापाप हो । तर अल्लाहको मार्गबाट रोक्नु उसित कुफ्र गर्नु र मस्जिदे हरामबाट रोक्नु, एवं त्यहाँका निवासीहरूलाई त्यहाँबाट निकाल्नु अल्लाहका निकट त्यसभन्दा पनि ठूलो पाप हो ।[2] र फितना (उपद्रव) हत्याभन्दा पनि ठूलो पाप हो ।[2] यिनीहरू तिमीसित लडाई-झगडा गरी नै राख्नेछन् ।

[1]धर्मयुद्ध (ज़िहाद) को आदेशलाई एउटा उदाहरण दिएर ईमानवालाहरूलाई बुझाइँदैछ कि अल्लाह तआलाको प्रत्येक आदेशानुसार कर्म गर चाहे तिमीलाई कठिन र नराम्रो लागोस् यसकारण कि त्यसको परिणाम र फलबारे तिमी जान्दैनौं, मात्र अल्लाह तआला नै जान्दछ । हुनसक्छ यसमा तिम्रो लागि हित होस् । जस्तै धर्मयुद्ध (जिहाद) को प्रतिफलमा तिमीलाई विजय र सम्मान र माल आदि सबै प्राप्त हुनसक्छ । यसैप्रकार जसलाई तिमी रुचाउँछौ, धर्म-युद्धको सट्टामा घरैमा बसिरहनु, त्यसको परिणाम तिम्रो निम्ति भयानक हुनसक्छ, अर्थात् शत्रुलाई तिमीमाथि विजय प्राप्त हुनसक्दछ र तिमीलाई अपमान एवं अनादरको सामना गर्न परोस् ।

[2]रजब 'जुलकादा', 'जिलहिज्जा' र 'मुहर्रम' यी चार महिना अज्ञानकालमा पनि आदरणीय महिनाहरु मानिन्थे, जसमा हत्या र युद्ध गर्न राम्रो ठानिदैनथ्यो । इस्लामले पनि यिनका आदरलाई त्यसैप्रकार गरेको छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको समयमा मुसलमान सैनिक समूहद्वारा रजबको महिनामा एउटा काफिरको हत्या भयो र केही काफिरहरु बन्दी बनाइए ।

The Ummah Technology Mission

دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا ۚ وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾

यहाँसम्मकि यदि उनीबाट सम्भव भए तिमीलाई तिम्रो धर्मबाट विमुख गरिदिन्छन् ।[1] र तिमीमध्ये जुन व्यक्तिहरु आफ्नो धर्मबाट विमुख हुन्छन् र त्यसै अधर्मको स्थितिमा मर्छन् उनको कर्मलोक एवं परलोकका कर्म सबै नष्ट हुनेछन् । यी मानिसहरु नरकवासी हुनेछन् र सधैं नरकमा नै रहनेछन् ।[2]

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(२१८) हो जसले विश्वास गरे तथा प्रवास गरे एवं अल्लाहको मार्गमा जिहाद गरे (धर्मको रक्षाको लागि अल्लाहको मार्गमा युद्ध गरे)

मुसलमानहरूलाई यो थाहा थिएन कि रजबको महिना प्रारम्भ भइहालेको छ । काफ़िरहरूले मुसलमानहरूलाई दोष लगाउँदै भने कि हेर यिनीहरू आदरणीय महिनाहरूलाई पनि आदर गर्दैनन्, जसपश्चात यो आयत अवतरित भयो कि नि:सन्देह सम्मानित महिनाहरूमा हत्या गर्नु महापाप हो, तर आदरको दुहाई दिनेवालालाई आफ्ना कर्म देखिंदैनन् ? यी स्वयं त्यसभन्दा पनि ठूलो अपराध गर्दछन् कि अल्लाहको मार्गबाट तथा मस्जिद-ए-हराम (ख़ाना-ए-काबा) बाट मानिसहरूलाई रोक्दछन् र त्यहाँबाट मुसलमानहरूलाई निस्कन उनीहरूले बाध्य गरे । यसको अतिरिक्त अधर्म र शिर्क स्वयं हत्याभन्दा पनि ठूलो पाप हो, यसैकारण मुसलमानहरुबाट गल्तीले आदरका महिनाहरुमा एकाध हत्या पनि भइहाल्यो, त के भयो ? त्यसमाथि कोलाहलको सट्टा आफ्ना कुकर्महरूलाई पनि हेर्नुपर्छ ।

[1]जब यिनी आफ्ना चाल र षड्यन्त्रहरू र तिमीलाई मूर्तद्द (इस्लाम धर्मबाट विमुख हुनेवाला) बनाउने प्रयत्नबाट रुक्नेवाला छैनन् भने तिमी उनीसित सामना गर्न आदरणीय महिनाका कारण किन रोकिइरहन्छौ ?

[2]जो इस्लाम धर्मबाट विमुख हुन्छ अर्थात् मूर्तद्द हुन्छ (यदि त्यो क्षमा माँग्दैन, भने त्यसको सांसारिक दण्ड हत्या छ, हदीसमा छ مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ (सहीह बुख़ारी हदीस ३०१७, किताबुल जिहाद) यस आयतमा त्यसको परलोकका दण्डहरूको वर्णन छ, जसबाट ज्ञात भयो कि ईमानको स्थितिमा गरिएका पुण्यको कर्म पनि अविश्वास र इस्लामबाट विमुख भएपछि नष्ट हुनेछ र जुन प्रकारले ईमान स्वीकार गरेपछि विगतका पापहरू समाप्त हुन्छन्, त्यसैप्रकार अधर्म र इस्लामबाट विमुख भएको स्थितिमा सारा पुण्य निष्फल हुन्छन्, तैपनि कुरआनका शब्दहरूबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि कर्महरूलाई नष्ट त्यसै बेला गरिनेछ जब मृत्यु कुफ्रको स्थितिमा हुन्छ, यदि मृत्युबाट पहिले नै क्षमा माँगिहाल्यो भने यस्तो हुनेछैन अर्थात् मूर्तद्दको क्षमा स्वीकार्य छ ।

The Ummah Technology Mission

أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١٨﴾

ती नै अल्लाहको दयाको आशा राख्दछन् । र अल्लाह (तआ़ला) अति क्षमाशील एवं अति कृपालु छ ।

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ۗ وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾

(२१९) मानिसहरू तपाईंसँग मदिरा र जुवाको विषयमा प्रश्न गर्दछन्, तपाईं भनिदिनुस् यी दुबैमा महापाप छ ।[1] र मानिसहरूलाई यसबाट सांसारिक लाभ पनि हुन्छ, तर तिनको पाप तिनको लाभभन्दा अति धेरै छ ।[2] तपाईंसित यो पनि सोध्छन् कि कति खर्च गरौं, तपाईं भनिदिनुस् आवश्यकताभन्दा अधिकलाई ।[3] अल्लाह (तआ़ला)

[1]महापाप त धर्म अनुसार छ ।

[2]लाभको सम्बन्ध संसारसित छ । जस्तै मदिरापानले सामयिकरुपले स्फूर्ति र केही बुद्धिहरूमा तीब्रता आउँछ, कामवेग बढ्दछ, जसको लागि त्यसको प्रयोग सामान्य रूपले हुन्छ । यसैप्रकार यसको क्रय-विक्रय पनि लाभप्रद व्यापार हो । जुवाबाट पनि मानिस एकाधपटक जित्छ र केही माल उसको हातमा आउँछ तर यी लाभ ती हानिहरूको अपेक्षा नगण्य हुन्छन्, जुन व्यक्तिको बुद्धि र त्यसको धर्मलाई यी कुराबाट पुग्छन् । यसैले आदेश गर्‍यो, "तिनका पाप, तिनका लाभभन्दा निकै ठूलो छ ।" यसप्रकार यस आयतमा मदिरा र जुवालाई निषेध गरिएको छैन तैपनि यसको लागि पृष्ठभूमि तयार गरिएको छ । यस आयतबाट यो पनि ज्ञात भयो कि हरेक कुरोमा चाहे जति नराम्रोपना किन नहोस्, केही न केही त लाभ अवश्य हुनेछ । जस्तै रेडियो टि. भी. र अन्य यसैप्रकारका आधुनिक आविष्कारहरूका केही लाभ बताएर मानिसहरूले स्वयं आफूलाई धोखा दिइराखेका छन् । हेर्नु यो छ कि लाभ-हानिको अनुपात के छ ? विशेषरुपले धर्म, ईमान, स्वभाव एवं चरित्रको लागि यदि धार्मिक हानिहरू धेरै छन् भने अलिकति सांसारिक लाभको लागि त्यसलाई उचित गर्न सकिदैंन ।

[3]यस अर्थ अनुसार यो नैतिक मार्गदर्शन हो अथवा यो आदेश इस्लामको प्रारम्भिक समयमा दिइएको छ, जसमा ज़कात अनिवार्य भए पश्चात कर्म गर्नु आवश्यक रहेन, तर श्रेष्ठ अवश्य छ अथवा यसका अर्थ छन् ما سهل وتيسّر ولم يشق على القلب (फ़तहुल क़दीर) "जुन सरलता एवं सजिलोसँग हुन्छ र हृदयमाथि बोझ नलागोस् ।" इस्लाम धर्मले निःसन्देह धन दान गर्ने कुरोमा जोड दिएको छ तर यसमा ध्यान रहोस् कि आफ्नो संरक्षणमा रहने मानिसहरूको आवश्यकता एवं संरक्षणमा कुनै प्रकारको कमी नआओस् तथा उनीलाई प्राथमिकता दिन आदेश

यसैप्रकार आफ्ना आदेश स्पष्टरुपले तिम्रो निम्ति वर्णित गरिराखेको छ ताकि तिमी सोच्न-बुभ्न सक ।

(२२०) सांसारिक र धार्मिक कर्महरूबारे, र अनाथहरूको विषयमा पनि तपाईंसित प्रश्न गर्दछन् ।[१] तपाईं भनिदिनुस् कि उनीहरूको हित गर्नु नै राम्रो हो, तिमी यदि आफ्नो माल उनीहरूको मालमा मिसाइ पनि हाल्छौ भने उनी तिम्रा भाइ हुन्, कुविचार र सुविचार प्रत्येकलाई अल्लाह पूर्णरुपले जान्दछ, र यदि अल्लाहले चाहेको भए तिमीलाई कठिनाईमा पार्नसक्थ्यो ।[२] निः संदेह अल्लाह (तआला) सर्वशक्तिशाली, तत्वज्ञानी छ ।

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ ۖ قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ ۖ وَإِن تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

(२२१) र मुश्रिक (बहुईश्वरवादी) स्त्रीहरूसँग त्यसबेलासम्म विवाह नगर जवसम्मकि तिनीहरू ईमान स्थापित गर्दैनन् ।[३] ईमान भएकि दासी

وَلَا تَنكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ ۚ وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۗ

आएको छ । अर्को यसप्रकार खर्च गर्नबाट मनाही गरिएको छ कि भोलि तिम्रा परिवारवालाहरूलाई अरुहरूको अगाडी हात फैलाउन परोस् ।

[१]जब अनाथहरूको माल अत्याचार गरी खानेवालाहरूको लागि कठोर दण्डको आदेश आयो तब सहावा तर्सिहाले र अनाथहरूको हरेक कुरा अलग गरिदिए यहाँसम्मकि खाने-पिउने कुरा अलग्ग गरिदिए, यदि उनीहरूको खाने-पिउने कुरो वच्थ्यो भने त्यसलाई उपयोगमा ल्याउँदैनथे, जसले गर्दा त्यो कुरो खराव भइहाल्थ्यो, यस भयले कि कहीं यस दण्डका अधिकारी नवनुन्, यसमाथि यो आयत अवतरित भयो । (इब्ने कसीर)

[२]अर्थात् त्रुटि हटाउन तथा भलोको निम्ति पनि, तिनीहरूका माललाई आफ्नो मालमा मिसाउने आज्ञा प्रदान गर्दैन ।

[३]मुश्रिक स्त्रीहरूबाट तात्पर्य मूर्तिपूजक अथवा बहुईश्वरवादी स्त्रीहरू हुन्, किनभने किताबवाला (यहूदी र ईसाई) स्त्रीहरूसित विवाह गर्ने आज्ञा कुरआनले प्रदान गरेको छ, तर कुनै मुसलमान स्त्रीको विवाह अहले किताब पुरुषहरूसित हुनसक्दैन । तैपनि आदरणीय उमर रजी अल्लाह अन्हुले कारणवश यहूदी स्त्रीसित विवाह गर्नु राम्रो मान्नु भएको छैन । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۚ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ۖ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾

पनि मुश्रिक (बहुईश्वरवादी) स्वतन्त्र स्त्रीभन्दा श्रेष्ठ छ, यद्यपि तिमीलाई मुश्रिक (बहुईश्वरवादी) नै राम्रो लागोस् र न मुश्रिक (बहुईश्वरवादी) पुरुषहरूलाई आफ्ना स्त्रीहरूसित विवाह गर्न देउ, जबसम्म त्यो निष्ठावान हुँदैन। (अर्थात् इस्लाम धर्म माथि निष्ठा स्थापित गर्दैनन्) ईमान्दार गुलाम (मुसलमान दास) स्वतन्त्र मुश्रिक (बहुईश्वरवादी) भन्दा श्रेष्ठकर छ, यद्यपि तिमीलाई मुश्रिक (बहुईश्वरवादी) राम्रो लाग्छ। यिनीहरू नरकतिर बोलाउँछन्, र अल्लाह स्वर्गतिर र मोक्षतिर आफ्नो आदेशले बोलाउँछ, त्यो आफ्ना निशानीहरूलाई मानिसहरूका लागि वर्णित गरिराखेको छ, ताकि उनीहरू शिक्षा प्राप्त गरुन्।

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ

(२२२) र तपाईंसित मासिक धर्मको विषयमा सोध्छन्, भनिदिनुस् त्यो फोहोर हो, तसर्थ मासिक धर्मको समयमा स्त्रीहरूबाट अलग्ग रह।[1]

यस आयतमा ईमानवालाहरूलाई ईमान्दार स्त्री-पुरुषमा विवाह गर्ने कुरोमा जोड दिइएको छ। र धर्मलाई एकातिर पन्छ्याई मात्र सुन्दरताको कारण विवाह गर्नलाई परलोकको विनाशताको कारण भनिएको छ। जसरी हदीसमा पनि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "स्त्रीसित चार कारणहरूले विवाह गरिन्छ। माल, जाति, सुन्दरता अथवा धर्मको कारणले, तिमी धार्मिक स्त्रीको चयन गर।" (सहीह बुख़ारी किताबुन निकाह, बाबुलकफाअ फिद्दीन तथा मुस्लिम किताबुल रिदाआ) यसै प्रकार सुशील स्त्रीलाई संसारको सर्वश्रेष्ठ सम्पत्ति भनिएको छ। «خَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ» (सहीह मुस्लिम, किताबुल रिदाआ)

[1]आफ्नो यौवन अवस्थामा पुगेपछि प्रत्येक स्त्रीलाई जुन मासिक धर्मको रगत आउँछ, त्यसलाई हैज़ भन्दछन् र कैयौं पटक अप्राकृतिक रूपले रोगको कारण जुन रगत आउँछ, त्यसलाई इस्तेहाज़ा भन्दछन्, जसको आदेश र नियम हैज़भन्दा भिन्न छ। हैज़का दिनहरूमा स्त्रीलाई नमाज़ माफ छ र रोज़ा बस्नबाट रोकिएको छ, तर तिनका साटो अरु दिनहरुमा बस्नु अनिवार्य छ। पुरुषको लागि मात्र संभोग प्रक्रियाबाट रोकिएको छ तर चुम्बन अथवा साथमा पल्टनलाई उचित भनिएको छ, यसैप्रकार स्त्री यी दिनहरूमा घरको कार्य एवं खाना पकाउन सक्छे तर

The Ummah Technology Mission

فِي الْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾

र जवसम्म तिनीहरू पवित्र हुँदैनन्, तिनको निकट (सम्भोगका लागि) नजाउ, हो जब तिनीहरू पवित्र हुन्छन्,[1] तव उनका निकट जाउ जहाँवाट अल्लाहले तिमीलाई आज्ञा प्रदान गरेको छ।[2] निः संदेह अल्लाह क्षमा माँग्नेहरूलाई, र पवित्र रहनेहरुलाई रुचाउँछ।

نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ ۚ

(२२३) तिम्रा पत्नीहरू तिम्रा खेती हुन्, आफ्ना खेतीमा जुनप्रकार जान चाहन्छौ जाउ।[3]

यहूदीहरूमा यस स्थितिमा स्त्रीलाई विल्कुल अपवित्र ठान्थ्यो, त्यससँग भेट्नु तथा यसवाट खाना पकाउनु पनि ठीक ठान्दैनथे। सहावाले यस विषयमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित सोधे तव यो आयत अवतरित भयो, जसमा मात्र यौनि प्रक्रियावाट रोकिएको छ, अलग रहनु तथा निकट नजानुको अर्थ मात्र यौनि प्रक्रियावाट मनाही गरिएको छ। (इब्ने कसीर आदि)

[1]जव उनी पवित्र हुन्छन्, यसका दुई अर्थ भनिएका छन्, एक त यो हो कि जब रगत रोकिन्छ, त विना स्नान गरिए पनि उनी पवित्र छन्। पुरुषलाई उनीसित यौनि सम्वन्ध गर्नु उचित छ। इब्ने हज़्म तथा केही इमाम यसको पक्षमा छन्। अल्लामा अल्वानीले पनि यसको पुष्टि गर्नुभएको छ। (आदाबु ज्जेफाफ पृष्ठ ४७) दोस्रो अर्थ हो रगत बन्द भइहाले पश्चात स्नान गरी पवित्र भईहालन्। यस दोस्रो अर्थ अनुसार रगत बन्द भएपश्चात स्त्री स्नान गरी पवित्र नहुन्जेल उसित संभोग हराम छ। इमाम शौकानीले यसलाई श्रेष्ठ भन्नुभएको छ। (फ़तहुल क़दीर) हाम्रा निकट दुवै नियमानुसार कर्म गर्न सकिन्छ, तर दोस्रो श्रेष्ठ छ।

[2]जहाँवाट आज्ञा प्रदान गरेको छ अर्थात् यौनिहरुसित किनभने हैज़को समयमा यिनैको प्रयोगवाट रोकिएको थियो, र अव पवित्र भएपश्चात जुन आज्ञा प्रदान गरिँदैछ, त यसको अर्थ हो त्यसै (यौनिको) आज्ञा न कि कुनै अन्य भाग अथवा अंगसित। यसवाट यो भावार्थ निकालियो कि स्त्रीको मलद्वारको प्रयोग हराम छ जस्तो कि हदीसहरूमा यसको जानकारी दिइएको छ।

[3]यहूदीहरूको विचार थियो कि यदि स्त्रीलाई घोप्टो पारी उनको पछाडिबाट संभोग गरिन्छ भने वच्चा (भिङ्गा) जन्म लिनेछ। यसको खण्डनमा भनिदैछ कि संभोग अगाडीवाट गर (पिठ्यूको वल पल्टाएर अथवा पछाडीवाट घोप्ट्याइ) अथवा कोल्टो पारेर, जुन प्रकार चाहन्छौ उचित छ, तर यो आवश्यक छ कि प्रत्येक स्थितिमा स्त्रीको यौनि नै प्रयोग होस्। केही मानिसहरू यसवाट यो अर्थ लिन्छन् (जुन प्रकार चाहन्छौ) मलद्वार पनि आउँछ यसकारण मलद्वारको प्रयोग पनि उचित छ तर यो बिल्कुल गलत छ।

The Ummah Technology Mission

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوٓا اَنَّكُمْ مُّلٰقُوْهُ ؕ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٢٣﴾

र आफ्नो लागि पुण्य अगाडी पठाउ, र अल्लाह (तआला) सित तर्सिराख, र जानिराख कि तिमी उसित भेट्नेवाला छौ, र ईमानवालाहरूलाई शुभ-सन्देश सुनाइदिनुस्।

وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِّاَيْمَانِكُمْ اَنْ تَبَرُّوْا وَتَتَّقُوْا وَتُصْلِحُوْا بَيْنَ النَّاسِ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٢٤﴾

(२२४) र अल्लाह (तआला) लाई आफ्ना शपथहरूको (यसप्रकार) चिन्ह नबनाउ कि पुण्य कार्य र परहेजगारी र मानिसहरू बीच त्रुटिहरूलाई हटाउन छाडिदेऊ ।[1] र अल्लाह (तआला) सर्वश्रोता, सर्वज्ञाता छ ।

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِيْٓ اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُّؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوْبُكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿٢٢٥﴾

(२२५) अल्लाह तआला तिमीलाई ती शपथहरूका लागि समात्ने छैन, जुन दृढ छैनन् ।[2] हो तिम्रो पकड त्यस कुरामा छ, जुन तिम्रा हृदयको कर्म हो, अल्लाह (तआला) क्षमाशील अत्यन्त सहनशील छ ।

لِلَّذِيْنَ يُؤْلُوْنَ مِنْ نِّسَآئِهِمْ تَرَبُّصُ اَرْبَعَةِ اَشْهُرٍ ۚ فَاِنْ فَآءُوْ

(२२६) जुन मानिसहरू आफ्ना पत्नीहरूसित (नभेट्ने) शपथ खान्छन्, उनको निम्ति चार महिनाको

The Ummah Technology Mission

जबकि कुरआनमा स्त्रीलाई आफ्ना खेती भनिएको छ, त यसको स्पष्ट अर्थ यो हो कि केवल खेतीको प्रयोगको लागि भनिंदैछ कि "खेतीहरूमा जुनप्रकार चाहन्छौ जाउ ।" र यो खेती (बच्चा पैदा हुने मार्ग) मात्र स्त्रीको यौनि न कि उसको मलद्वार हो । अन्ततः यो एक अप्राकृतिक यौन सम्बन्ध हो, यस्तो व्यक्तिलाई जो आफ्नो पत्नीसँग गुदामैथुन गर्दछ, त्यसलाई (मलऊन) नराम्रो भनिने व्यक्ति भनिएको छ । (इब्ने कसीर र फ़तहुल कदीर)

[1]अर्थात् क्रोधमा यस्तो कसम नखाउ कि म अमुक व्यक्तिमाथि उपकार गर्नेछैन, अमक व्यक्तिसँग बोल्ने छैन, अमुक व्यक्तिहरू वीच सन्धि गराउने छैन । यसप्रकारका शपथहरूको विषयमा हदीस शरीफमा आएको छ कि यदि यस प्रकारको शपथ खाई पनि हालेका छौ भने त्यसलाई तोडिदेउ, र शपथको कफ्फार: (शपथ गरे पश्चात यदि तोडिन्छ भने त्यसको दण्ड) तिर (शपथको कफ्फाराको लागि हेर्नुस् अल-माइदा:, आयत ८९)

[2]अर्थात् जुन न सोची सम्झी र बानीको रूपमा होस् तर जानीबुझी शपथ खानु महापाप हो ।

فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝٢٢٦

अवधि छ ।[1] अनि यदि फर्कन्छन् भने, अल्लाह (तआला) क्षमावान्, कृपालु छ ।

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝٢٢٧

(२२७) र यदि तलाक्को अठोट गर्दछन् भने अल्लाह (तआला) अति सर्वश्रोता, सर्वज्ञाता छ ।[2]

وَالْمُطَلَّقَٰتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَٰثَةَ قُرُوٓءٍ ۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ

(२२८) तलाक् प्राप्त स्त्रीहरूले आफूलाई तीन मासिक धर्मसम्म रोकिराखुन् ।[3] तिनीहरूको लागि उचित छैन कि अल्लाहले तिनका गर्भाशयमा

[1] إيلاء को अर्थ कसम खानु हो, यदि कुनै पतिले कसम खाइहाल्छ कि म आफ्नो पत्नीसँग एक महिना अथवा दुई महिना (उदाहरणतः) सम्वन्ध राख्ने छैन अनि शपथको अवधि पूरा गरी कुनै सम्वन्ध स्थापित गर्दछ भने कुनै दण्ड छैन र यदि कसमको अवधि पूर्व हुनुभन्दा अगाडी सम्वन्ध स्थापित गर्दछ भने शपथ तोड्नुको दण्ड तिर्नुपर्ने छ। र यदि चार महिनाको अवधिभन्दा अधिक अथवा विना अवधि कसम खाइएको छ भने उनीहरूका लागि यस आयतमा अवधि निर्धारित गरिएको छ, कि यदि त्यो चार महिना पश्चात यदि चाहन्छ भने सम्बन्ध स्थापित गर्नसक्छ अथवा तिनीहरूलाई तलाक् (पारपाचुके) दिइहालोस् (त्यसलाई चार महिनाभन्दा अधिक अन्योलमा राख्ने कुराको आज्ञा छैन) पहिलो स्थितिमा त्यसलाई कसम तोड्नको दण्ड भोग्नुपर्नेछ र यदि दुवैमध्ये कुनै स्थिति अपनाउने छैन भने न्यायलयले त्यसलाई दुबैमध्ये कुनै एकलाई अपनाउन प्रतिवन्ध गर्नेछ कि त्यो उससित सम्वन्ध स्थापित गरिहालोस् अथवा तलाक् दिइहालोस् ताकि स्त्रीमाथि अत्याचार नहोस् । (तफसीर इब्ने क़सीर)

[2] यी शब्दहरूबाट प्रतीत हुन्छ कि चार महिना व्यतीत हुनासाथ स्वयं तलाक भइहाल्दैन । (जस्तो कि केही विद्वानहरूको नियममा छ) बरु पतिले तलाक् दिनाले तलाक हुनेछ, जसमाथि त्यसलाई न्यायलयले पनि बाध्य गर्नेछ । जस्तो कि प्रराय: विद्वानहरूको मत छ । (इब्ने क़सीर)

[3] उसवाट तात्पर्य त्यो तलाक् प्राप्त स्त्री हो, जो गर्भवती छैन् । किनभने गर्भवती स्त्रीको लागि प्रसवको अवधि निर्धारित छ) जसलाई समागमभन्दा पहिले नै तलाक् भइहालेको छ, त्यो पनि नहोस् (किनभने उसको कुनै इद्दत नै छैन ।) बृद्धा पनि नहोस् जसको मासिक धर्म आउन वन्द भइसकेछ (किनभने) त्यसको इद्दत तीन महीना छ । अर्थात् यस आयतमा उपरोक्त वर्णित स्त्रीहरूका अतिरिक्त समागम प्राप्त स्त्रीहरूको इद्दत वर्णित गरिदैछ । र त्यो तीन मासिक धर्मको छ, यसको अर्थ यो हो कि तीन मासिक धर्म व्यतीत भइहाले पश्चात उनीहरूलाई आफ्नो विवाह अर्कै ठाउँमा गर्ने अधिकार छ । (इब्ने क़सीर व फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا ۚ وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

जे पैदा गरको छ त्यसलाई लुकाऊन् ।[१] यदि उनीहरूलाई अल्लाह (तआ़ला) मा र प्रलयको दिनमा ईमान छ । उनका पतिहरूलाई यस अवधिमा उनीहरूलाई फर्काइलग्ने पूर्ण अधिकार छ, यदि उनको विचार सुधारको छ ।[२] स्त्रीहरूका पनि त्यस्तै अधिकार छन, जस्तो उनीमाथि पुरुषहरूको छ, न्यायसगत रुपले ।[३] हो, पुरुषहरूलाई स्त्रीहरूमाथि श्रेष्ठता छ, र अल्लाह (तआ़ला) सर्वोच्च, एवं विधाता छ ।

الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ ۖ فَإِمْسَاكٌ

(२२९) यी तलाक़ दुई पटक छन्[४] अनि त्यस पश्चात या त

The Ummah Technology Mission

[१]यसवाट मासिक धर्म एवं गर्भ दुबै तात्पर्य छन् । मासिक धर्म नलुकाऊन्, जस्तो कि यो भन्नु कि मलाई तलाक़ पश्चात एक अथवा दुई पटक मासिक धर्म भएको छ, जबकि त्यसलाई तीन मासिक धर्म भइसकेका छन्, (त्यसको उद्देश्य पहिलो पतिसँग सम्बन्ध स्थापित गर्नु हो, यदि त्यो सम्बन्ध स्थापित गर्न चाहन्छ) अथवा सम्बन्ध स्थापित गर्न चाहँदैन भने भनिदेओस् कि मलाई तीन मासिक धर्म भइसकेका छन्, जबकि वास्तवमा यस्तो नभएको होस् ताकि पतिको सम्बन्ध स्थापित गर्ने अधिकार सिद्ध हुन नसकोस् । यसैप्रकार गर्भलाई नलुकाऊन् किनभने यसप्रकार अर्को ठाउँमा विवाह गरेको दशामा त्यसको वंशमा मिश्रण हुनेछ । वीर्य त्यो पहिलो पतिको हुनेछ र सम्बन्धित अर्को पतिसित भइहाल्नेछ । यो अति महापाप हो ।

[२]सम्बन्ध स्थापित गर्नाले पतिको उद्देश्य यदि परेशान गर्नु छैन भने पतिलाई "इद्दत" अन्तंगत सम्बन्ध स्थापित गर्ने पूरा अधिकार छ । स्त्रीको संरक्षकलाई यसमा बाधा पार्ने कुनै अनुमति छैन ।

[३]अर्थात् दुबैका अधिकार एक-अर्कासित मिल्दा-जुल्दा छन् जसलाई पूरा गर्न दुबै धार्मिक नियमहरूवाट प्रतिबन्धित छ । परन्तु पुरुषलाई स्त्रीमाथि श्रेष्ठता प्राकृतिक शक्तिमा, ज़िहाद, (धर्मयुद्ध) को आज्ञामा, सम्पत्तिको विभाजनमा स्त्रीभन्दा पुरुषलाई जाति एवं अधिकारमा तलाक़ एवं सम्बन्ध स्थापित गर्ने अधिकार (आदि) मा प्राप्त छ ।

[४]अर्थात् त्यो तलाक जसमा पतिलाई प्रत्यागमनको अधिकार छ, त्यो दुई पटक छ । पहिलो पटक तलाक पश्चात पनि र दोस्रो पटक तलाक़ पश्चात पनि पति आफ्नो पत्नीसँग सम्बन्ध पुनः स्थापित गर्नसक्छ । तेस्रो पटक तलाक़ दिए पश्चात यो सम्बन्ध स्थापित गर्ने अधिकार छैन । बरु यो सम्बन्ध स्थापित गर्नका लागि अरुले यस्तो महिलासित विवाह गरी जीवन निर्वाह नभएको अवस्थामा तीन तलाक दिए पश्चात वा पतिको मृत्यु भएमा मात्र पहिलो पतिसँग सम्बन्ध स्थापित गर्न सकिन्छ । तर पश्चातापको कुरो के हो भने आज कतिपय पुरुषहरुले "हलाला" (तलाक दिने उद्देश्यले विवाह गरी तलाक दिनु ताकि पहिला पतिले फेरि अर्को चोटि फर्काउन सकोस्) गर्छन् । जो वास्तवमा एक प्रकारको गलत र घृणापूर्ण कुकर्म हो ।

بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ ۗ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا ۚ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ

उचितरुपले रोक्नुपर्छ।[१] अथवा सद्व्यवहारका साथ छाडिदिनु पर्छ ।[२] र तिमीलाई यो उचित छैन कि तिमीले उनीहरूलाई जे दिएका छौ, त्यसबाट केही लिउ, हो यो अर्कै कुरा हो कि दुबैलाई अल्लाहका सीमाहरू स्थापित राख्न सक्नेको कुराको भय छ, यसकारण यदि तिमीलाई भय छ कि यी दुबै अल्लाहका सीमाहरू स्थापित गर्नसक्ने छैनन् भने स्त्रीले स्वतन्त्रता प्राप्त गर्नलाई केही दिइहालोस्, यसमा दुबैमाथि कुनै पाप छैन,[३] यी अल्लाहका

अनाज्ञा कालमा यों तलाक् र सम्वन्ध स्थापित गर्ने अधिकार असीमित थियो, जसबाट स्त्रीहरूमाथि अत्याचार हुन्थे, पति पटक-पटक तलाक् दिई सम्वन्ध स्थापित गर्दथ्यो, यसप्रकार न त्यो राख्दथ्यो र न स्वतन्त्र गर्दथ्यो। अल्लाह तआलाले यस अत्याचार को ढोका बन्द गरिदियो। पहिलो र दोस्रो पटक सोच-विचार गर्न समय दिइन्छ। यदि पहिलो पटकमा सधैंको लागि अलग गरिदिने भए, समाजमा यसबाट उत्पन्न हुने समस्याहरूको अनुमान पनि गर्न सकिन्नथ्यो। यसको अतिरिक्त अल्लाह तआलाले طلقتان (दुई तलाक्) भनेन बरु आदेश गऱ्यो। ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ (तलाक् दुईपटक), यसबाट यो अर्थ निस्क्यो कि एक समयमा दुई अथवा तीन तलाक दिनु र तिनलाई त्यसैबेला लागू गरिदिनु अल्लाह तआलाको आदेशको विपरीत छ। अल्लाह तआलाको विवेक यस प्रकारको न्याय गर्दछ कि एकपटकको तलाक्पछि (चाहे एक होस् वा कैयौं) र यसप्रकार दोस्रो पटक तलाक् पश्चात (चाहे एक होस् अथवा एकभन्दा बढी) पुरुषलाई सोच्ने-बुझ्ने र शीघ्रता अथवा क्रोधमा गरिएका कार्यलाई सच्याउन समय दिइयोस्। यो तर्क एक बैठकमा तीन तलाक्हरूलाई एक तलाक् मान्नु नै उचित सिद्ध गर्दछ, न कि दुबैलाई एकै समयमा लागू गरी सोच्ने र आफ्ना गल्तीहरूलाई स्वीकार्ने छुटबाट बञ्चित गरिदिने दशामा।

[१]अर्थात् सम्बन्ध स्थापित गरी त्यसलाई राम्ररी बसाल्नु।

[२]अर्थात् तेस्रो पटक तलाक् दिएर।

[३]यसमा 'खुलअ' को वर्णन छ जसअनुसार पत्नी आफ्नो पतिबाट सम्बन्ध विच्छेद गर्न चाहन्छे भने त्यस स्थितिमा पतिलाई अधिकार छ कि त्यो महर फिर्ता लिइहालोस्। पति यदि सम्बन्ध विच्छेद स्वीकार गर्दैन भने न्यायलयले पतिलाई तलाक् दिने आदेश गर्दछ, यदि त्यो त्यसलाई मान्दैन भने न्यायलयले विवाहलाई समाप्त गर्नेछ। अर्थात् यो खुलअ, तलाक्द्वारा पनि हुनसक्छ र विच्छेदद्वारा पनि दुबै स्थितिहरूमा इद्दत एक मासिक धर्म छ। (अबूदाऊद)

The Ummah Technology Mission

هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٢٩﴾

का सीमाहरू हुन्, सावधान ! यिनीभन्दा अगाडि नजानु र जो मानिसहरू अल्लाहका सीमाहरूलाई उल्लंघन गर्दछन्, ती अत्याचारी हुन् ।

فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهٗ مِنْۢ بَعْدُ حَتّٰى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهٗ ؕ فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ يَّتَرَاجَعَآ اِنْ ظَنَّآ اَنْ يُّقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ؕ وَتِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿٢٣٠﴾

(२३०) अनि यदि उसलाई (तेस्रो पटक) तलाक् दिइहालेछ भने अब त्यो त्यसको लागि वैध छैन जबसम्मकि त्यो स्त्रीले अन्य पुरुषसँग विहे गर्दैन, पछि यदि त्यसले तलाक् दिन्छ भने, ती दुबैलाई मेल-जोल पुनर्मिलन गर्नमा कुनै पाप छैन,[१] जबकि उनीहरूलाई विश्वास हुन्छ कि अल्लाहका सीमाहरूलाई स्थापित गर्न सक्नेछन्, यी अल्लाह (तआला) का सीमाहरू हुन्, जसलाई त्यसले ज्ञानीहरूका लागि वर्णन गरिराखेको छ ।

وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ اَوْ سَرِّحُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ ۪ وَلَا تُمْسِكُوْهُنَّ ضِرَارًا لِّتَعْتَدُوْا ۚ

(२३१) र जब तिमी स्त्रीहरूलाई तलाक् दिन्छौ र तिनीहरू आफ्ना इद्दत् (तीन मासिक धर्मको अवधिलाई भन्दछन्) समाप्त गर्न निकट हुन्छन्, तब उनीहरूलाई राम्रो प्रकारले बसाल अथवा

तिर्मिजी, नसाई, अल-हाकिम र फ़तहुल क़दीर) पत्नीलाई यो अधिकार दिनुको साथ-साथै त्यसलाई यस कुरामाथि विशेष जोड दिइएको छ कि पत्नी विना कुनै विशेष कारण पतिबाट सम्बन्ध विच्छेद अर्थात् तलाक़को माँग नगरोस् । यदि यस्तो गर्नेछ भने नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यस्ता स्त्रीहरूको विषयमा कठोर दण्डको सूचना दिनुभएको छ कि त्यो स्वर्गको सुगन्धसम्म पाउन सक्ने छैन । (इब्ने क़सीर आदि)

[१]यस तलाक़बाट तात्पर्य तेस्रो तलाक़ हो र यस पश्चात पतिलाई न त सम्बन्ध स्थापित गर्ने अधिकार छ र न विवाह गर्ने । अब यो स्त्री कुनै अर्को व्यक्तिसँग विवाह गर्दछ र त्यो (व्यक्ति) आफ्नो इच्छाले तलाक़ दिन्छ अथवा त्यसको मृत्यु हुन्छ, त्यस पश्चात त्यो आफ्नो पहिलो पतिसँग विवाह गर्न सक्दछे । तर हाम्रो देशमा जुन यसप्रकार को "हलाला" गर्ने र गराउने प्रथा छ, नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यस्ता "हलाला" गर्ने र गराउनेमाथि धिक्कार गर्नुभएको छ । हलालाको कारण गरिएको विवाह, विवाह हुँदैन, यो व्यभिचार हो । यस विवाहबाट स्त्री आफ्नो पतिको लागि वैध हुनेछैन ।

The Ummah Technology Mission

وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهٗ ؕ وَلَا تَتَّخِذُوْٓا اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا ؗ وَّاذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمَآ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِّنَ الْكِتٰبِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهٖ ؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿۲۳۱﴾

न्यायका साथ अलग (विदा) गरिदेउ ।[1] र उनीहरूलाई यातना पुऱ्याउने उद्देश्यले अत्याचार वा निर्दयता गर्नलाई नरोक । जुन व्यक्तिले यस्तो गऱ्यो, त्यसले आफ्नो आत्मामाथि अत्याचार गऱ्यो । तिमी अल्लाहका आदेशहरूलाई उपहास नवनाउ ।[2] र अल्लाहको उपकार जुन तिमीमाथि छ, स्मरण गर र जे-जति किताव र विद्या उसले उतारेको छ, जसले तिमीलाई शिक्षा दिइराखेको छ, त्यसलाई पनि (स्मरण गर) र अल्लाह (तआला) सित तर्सँदै गर र याद राख कि अल्लाह (तआला) प्रत्येक वस्तुलाई जान्दछ ।

وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوْهُنَّ اَنْ يَّنْكِحْنَ اَزْوَاجَهُنَّ اِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ ذٰلِكَ يُوْعَظُ بِهٖ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ

(२३२) र जब तिमीहरूले आफ्ना स्त्रीहरूलाई तलाक़ दिन्छौ र उनीहरू आफ्ना इद्दत पूरा गर्दछन्, त उनीहरूलाई उनका पतिहरूसित विवाह गर्नबाट नरोक, जबकि उनीहरू आपसमा नियमानुसार सहमत हुन्छन् ।[3] यो शिक्षा उनीहरूलाई दिइन्छ, तिमीहरूमध्ये जसलाई

[1] ﴿ اَلطَّلَاقُ مَرَّتٰنِ ﴾ मा भनिएको थियो कि दुई तलाकसम्म सम्बन्ध स्थापित गर्न सकिन्छ । यस आयतमा भनिंदछ कि सम्बन्ध स्थापित इद्दतभित्र हुनसक्छ, इद्दतको अवधि समाप्त भएपश्चात होइन । यसकारण यो पुनरावृत्ति होइन, जुन प्रकारले स्पष्ट प्रतीत हुन्छ ।

[2] केही मानिसहरू ख्याल-ठट्टामै तलाक़ दिन्थे अथवा विवाह गर्दथे अथवा स्वतन्त्र गरिदिन्थे अनि भन्दथे कि मैले मजाक़ गरेको थिए । अल्लाह तआलाले यसलाई आफ्नो आयतमा उपहास भनेको छ, जसको उद्देश्य यसप्रकारका कर्महरूबाट रोक्नु हो । यसकारण नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभएकोछ कि उपहासबाट पनि यदि उपरोक्त वर्णित कार्य गर्नेछ भने त्यो वास्तविक मानिने छ । र मज़ाकको तलाक़, विवाह एवं स्वतन्त्रता लागू हुनेछ । (तफ़सीर इब्ने क़सीर)

[3] यसमा तलाक़ प्राप्त स्त्रीको विषयमा एउटा तेस्रो आदेश गरिदैछ । त्यो यो हो कि यदि इद्दत समाप्त भए पश्चात (पहिलो अथवा दोस्रो तलाक़ भएपछि) भूतपूर्व पति-पत्नी आफ्ना सहमतिले पुन: निकाह गर्दछन् भने, तिमी उनीहरूलाई नरोक । नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको समयमा एउटा यस्तो घटना घट्यो र स्त्रीको

The Ummah Technology Mission

وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكُمْ اَزْكٰى لَكُمْ وَاَطْهَرُ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٣٢﴾

अल्लाह (तआ़ला) मा र प्रलयको दिनमा विश्वास एवं ईमान छ, यसमा तिम्रो राम्रो स्वच्छता एवं पवित्रता छ। र अल्लाह (तआ़ला) जान्दछ, तिमी जान्दैनौ।

وَالْوَالِدٰتُ يُرْضِعْنَ اَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يُّتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُوْدِ لَهٗ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ

(२३३) र आमाहरू आफ्ना सन्तानहरूलाई पूरा दुई वर्ष दूध खुवाऊन्, जसको दुध खुवाउने इच्छा पूरा अवधिको छ।[1] र जसका सन्तान हुन्, उनीहरूको कर्तब्य छ कि उनीहरूलाई खान-पिन, लत्ता-कपडा प्रदान गरून् जुन नियमानुसार छ।[2] प्रत्येक व्यक्तिलाई यति

भाइले मनाही गरिदियो, तब यो आयत उवतरित भयो। (सहीह बुख़ारी) यसबाट एउटा त यो कुरो ज्ञात भयो कि स्त्री आफ्नो विवाह स्वयं गर्न सक्दैन, बरु त्यसको संरक्षकको आज्ञा तथा सहमति विवाहको लागि आवश्यक छ, त्यसैले त अल्लाह तआ़लाले संरक्षकहरूलाई आफ्नो संरक्षणको अधिकारको अनुचित प्रयोगबाट रोकेको छ। यसको थप पुष्टि हदीस नबवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट हुन्छ لا نكاح إلا بولي (संरक्षकको आज्ञा बिना विवाह छैन।) (अन-निसाई) दोस्रो कुरो यो ज्ञात भयो कि स्त्रीका संरक्षकहरूलाई पनि स्त्रीमाथि अत्याचार गर्ने अधिकार छैन बरु उनीहरूको लागि आवश्यक छ कि स्त्रीको सहमतिको पनि अवश्य कदर गरुन्।

[1]यस आयतमा दूध खुवाउने समस्याको वर्णन छ। यसमा सर्वप्रथम जुन कुरो भनिएको छ, त्यो यो हो कि जो पूर्ण अवधिसम्म दुध खुवाउन चाहन्छन् भने यो अवधि दुई वर्षको छ। यी शब्दहरूबाट यसभन्दा कम अवधिसम्म दुध खुवाउन परविधान निस्कन्छ। दोस्रो कुरो यो हो कि दुध खुवाउने अवधि बढीभन्दा-बढी दुईवर्षको हो। जस्तो तिर्मिजीमा उम्मे सलमाद्वारा वर्णित कथन छ لا يُحَرِّمُ مِنَ الرَّضَاعِ إِلَّا مَا فَتَقَ الأَمْعَاءَ فِي الثَّدْيِ وَكَانَ قَبْلَ الْفِطَامِ (तिर्मिजी, किताबुल रिदाआ), त्यही रिदाआ (दूध खुवाउन) पवित्रता (हुरमत) सिद्ध गर्दछ जुन छातिबाट निस्की आन्द्रालाई च्यात्छ, यो दूध छुटाउनु (को अवधि) भन्दा पहिले होस्। अत: यदि कुनै बच्चा कुनै स्वास्नी मानिसको यसप्रकार दूध पिउनेछ, जसबाट दूध खुवाउन सिद्ध हुन्छ, त उनीहरूका बीचमा दूधको सम्बन्ध स्थापित भइहाल्ने छ, जस पश्चात दूध खाएका भाइ-बहिनीहरूमा विवाह त्यसै प्रकारले हुँदैन जुन प्रकारले भाइ-बहिनीहरूमा वर्जित छ يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ (सहीह बुख़ारी, किताबुश् शहादत) दूध पिउनाले पनि त्यो सम्बन्ध निषेध भइहाल्नेछ, जुन वंशले अवैध हुन्छन्।

[2] مولودله सित तात्पर्य पिता हो। तलाक़ भएपश्चात नवजात शिशु र त्यसकि आमाको भरण-पोषणको समस्या हाम्रो समाजमा जटिल हुँदै गइराखेको छ।

The Ummah Technology Mission

لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَا تُضَآرَّ وَٰلِدَةٌۢ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُۥ بِوَلَدِهِۦ ۚ وَعَلَى ٱلْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ ۗ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۗ وَإِنْ أَرَدتُّمْ أَن تَسْتَرْضِعُوٓا۟ أَوْلَٰدَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُم مَّآ ءَاتَيْتُم بِٱلْمَعْرُوفِ ۗ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾

नै कठिनाई (बोझ) दिइन्छ, जति उसको शक्ति छ। आमालाई उसको सन्तानको कारण, अथवा बाबुलाई उसको सन्तानको कारण कुनै हानि नपुऱ्याइयोस् ।[1] उत्तराधिकारीलाई पनि त्यसकै जस्तो कर्तब्य छ ।[2] अनि यदि दुबै (अर्थात् आमा-बाबु) आफ्नो सहमति एवं आफ्ना विचार ले दुई वर्ष अगावै दूध छुटाउन चाहन्छन् भने दुबैमाथि कुनै पाप छैन, र यदि तिमी आफ्ना सन्तानहरूलाई दुध खुवाउन चाहन्छौ भने पनि तिमीलाई कुनै पाप छैन, जबकि तिमी उनीहरूको सांसारिक नियमानुसार, उनीहरूलाई पारिश्रमिक दिन्छौ ।[3] अल्लाह तआलासित तर्सिराख र जानिराख कि अल्लाह (तआला) तिम्रा कर्महरूलाई देखिराखेको छ ।

وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا يَتَرَبَّصْنَ

(२३४) यदि तिमीहरू मध्येबाट कसैको मृत्यु हुन्छ र पत्नीहरू छोडेर जान्छन् त ती पत्नीहरू आफूलाई

यसको कारण धार्मिक नियमहरूको अवहेलना हो। यदि अल्लाहको आदेशानुसार पति आफ्नो यथासम्भव तलाक़ दिइएको स्त्रीको गाँस, लत्ता कपडाको उत्तरदायी छ, जुन प्रकारले यस आयतमा भनिदैछ, त अति सरलताले समस्याको समाधान हुन्छ ।

[1]आमालाई कष्ट पुऱ्याउनुको तात्पर्य यो हो कि जस्तो माता आफ्नो बच्चाहरूलाई आफ्नो पासमा राख्न चाहन्छे, तर ममतालाई लत्याएर उसको वच्चा उसबाट बलपूर्वक खोसिहालिन्छ अथवा यो कि बिना खर्चको जिम्मेदारी लिई उसलाई दुध खुवाउन बाध्य गरिन्छ । पितालाई कष्ट पुऱ्यानुको तात्पर्य यो हो कि माता दूध पिलाउनबाट इन्कार गरिदिन्छे अथवा उसको शक्तिभन्दा अधिक उसबाट माग गर्दछे ।

[2]पिताको मृत्यु पश्चात यस्तो स्थितिमा यो कर्तब्य उत्तराधिकारीहरूको हो कि उनीहरू बच्चाको आमाको अधिकार उचित रूपले पूरा गरून्, ताकि न त स्त्रीलाई कष्ट होस् र न बच्चाको पालन-पोषणमा प्रभाव परोस् ।

[3]यो आमाको अतिरिक्त अन्य कुनै स्त्रीसित दूध खुवाउने कुराको आज्ञा हो तर उसको देय नियमानुसार गरियोस् ।

The Ummah Technology Mission

بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

चार महिना र दस (दिन) इद्दतमा राखून्।[1] अनि जब अवधि समाप्त गर्दछन्, त जे न्यायसँगत रुपमा आफ्नो लागि गर्दछन्, त्यसमा तिमीलाई कुनै पाप छैन।[2] अल्लाह (तआला) तिम्रा प्रत्येक कर्मलाई जान्दछ।

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ ۚ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۚ وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىٰ

(२३५) र तिमीलाई यसमा कुनै पाप छैन यदि तिमी संकेतरुप अथवा अस्पष्टरुपले यी स्त्रीहरूसित विवाहको सम्बन्धमा भन्दछौ अथवा आफ्नो हृदयमा इच्छा लुकाउँछौ, अल्लाह (तआला) लाई ज्ञान छ कि तिमी अवश्य उनलाई याद गर्नेछौ तर तिमी उनीसित लुकाएर (वचन) नगर।[3] हो, यो अर्कै कुरा हो कि

[1]मृत्युको यो इद्दत प्रत्येक पत्नीको लागि छ, पतिले उससित समागम गरेको होस् अथवा नगरेको होस्। गर्भहीन पत्नीको लागि यो नियम छैन किनभने उसको इद्दत प्रसव हुनु हो। ﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ (अल-तलाक़), गर्भवती स्त्रीको अवधि प्रसव हो। यस मृत्युको इद्दतमा स्त्रीलाई सिंगार-पटार (यहाँसम्मकि गाँजल लगाउन पनि) र पतिको घरबाट कुनै अन्य स्थानमा जाने अनुमति छैन। तर प्रत्यागम्य तलाक़-प्राप्त पत्नीको लागि सिंगार-पटार गर्नुमा प्रतिबन्ध छैन, तर विच्छेदनीय तलाक़ प्राप्तिको लागि मतभेद छ, केही उचित र केही अनुचितका पक्षमा छन्। (इब्ने कसीर)

[2]अर्थात् इद्दत पश्चात सिंगार-पटार गरोस् र आफ्ना संरक्षकहरूको सहमति एवं परामर्शले कुनै अन्यसित विवाहको प्रबन्ध गरोस् त यसमा आपत्तिको कुरो छैन, यसकारण तिमीलाई पनि (हे स्त्रीका संरक्षकहरू) कुनै पाप छैन। यसबाट ज्ञात भयो कि विधवाको दोस्रो विवाहलाई न नराम्रो ठान्नुपर्छ र न त्यसमा कुनै बाधा पुऱ्याउनु पर्छ जस्तो कि हिन्दू धर्मको प्रभावले हाम्रो समाजमा यो कुरो पाइन्छ।

[3]यो विधवा अथवा त्यो स्त्री जसको तीन पटक तलाक़ भइसकेको छ अर्थात विच्छेदनीय तलाक़ त्यसको विषयमा भनिंदैछ कि इद्दतको अवधिमा तिमी उनलाई मंगनीको संकेत दिन सक्छौ (जस्तो मेरो विवाह गर्ने विचार छ, अथवा म सुशील स्त्रीको खोजमा छु आदि) तर उनीसित गुप्तरुपले बचन नलिउ र न इद्दतको अवधि समाप्त भए विना मँगनीको सन्देश देउ। परन्तु त्यो स्त्री जसको पतिले एक अथवा दुई तलाक़ दिएको छ, त उसित कुनै पनि प्रकारले इद्दतको अवधिभित्र विवाहको सन्देश दिनु उचित छैन किनभने

The Ummah Technology Mission

يَبۡلُغَ الۡكِتٰبُ اَجَلَهٗ ؕ وَاعۡلَمُوۡٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعۡلَمُ مَا فِىۡٓ اَنۡفُسِكُمۡ فَاحۡذَرُوۡهُ ۚ وَاعۡلَمُوۡٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُوۡرٌ حَلِيۡمٌ ﴿۲۳۵﴾

तिमी राम्रो कुरा बोल्ने गर[1] र जबसम्म इद्दतको अवधि पूरा हुँदैन, विवाहको बन्धन दृढ नगर । जानिराख, अल्लाह (तआ़ला) लाई तिम्रा हृदयका कुराहरूका पनि ज्ञान छ, तिमी उसित तर्सने गर र यो पनि जानिराख कि अल्लाह (तआ़ला) क्षमाशील र कृपानिधान छ ।

لَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ اِنۡ طَلَّقۡتُمُ النِّسَآءَ مَا لَمۡ تَمَسُّوۡهُنَّ اَوۡ تَفۡرِضُوۡا لَهُنَّ فَرِيۡضَةً ۖۚ وَّمَتِّعُوۡهُنَّ ۚ عَلَى الۡمُوۡسِعِ قَدَرُهٗ وَعَلَى الۡمُقۡتِرِ قَدَرُهٗ ۚ مَتَاعًا ۢ بِالۡمَعۡرُوۡفِ ۚ حَقًّا عَلَى الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿۲۳۶﴾

(२३६) यदि तिमी स्त्रीहरूलाई बिना स्पर्श र बिना महर निर्धारित गरी तलाक़ दिन्छौ भने तिमीमाथि कुनै पाप छैन, हो उनीहरूलाई केही न केही लाभ प्रदान गर । धनवान आफ्नो सामर्थ्य अनुसार र निर्धन आफ्नो शक्तिको हिसाबले नियमअनुसार राम्रो लाभ देऊन् । सत्कर्मकहरूका लागि यो अनिवार्य छ ।[2]

जबसम्म इद्दत समाप्त हुँदैन, त्यसमाथि त्यसको पतिको अधिकार छ, हुनसक्छ कि (त्यसको प्रत्यागमन गरिहालोस्) पति त्यससित सम्बन्ध स्थापित गरिहालोस् ।

समस्या : कैयौं पटक यस्तो पनि हुन्छ कि अशिक्षित व्यक्तिहरू इद्दतको अवधिमा नै विवाह गरिहाल्छन् । उनको विषयमा यो छ कि यदि उनीहरूमध्ये संभोग भएको छैन भने उनीहरूलाई तुरुन्त अलग्ग गराइयोस्, यदि संभोग भइहालको छ भनेपनि अलग गर्नु आवश्यक छ, यसपछि पुनः उनीहरू बीच (इद्दत समय भए पश्चात) विवाह हुनसक्छ वा होइन ? यसमा मतभेद छ । केही आलिमहरूको मत छ कि अब उनीहरू बीच कहिल्यै विवाह हुन सक्दैन, यिनीहरू एक-अर्काका लागि सधैं हराम (अवैध) छन्, परन्तु अधिकतर आलिम उनीहरू बीच विवाह हुने कुरोको पक्षमा छन् । (तफ़सीर इब्ने कसीर)

[1]यसबाट पनि त्यही नम्रतापूर्वक इंगित छ जसको आदेश पहिला दिइसकिएको छ । जस्तै म तिमीलाई रुचाउँछु अथवा संरक्षकसित भन्दछे कि यसको विवाहको निर्णय गर्नुभन्दा पूर्व मलाई अवश्य भन्नु आदि हो । (इब्ने कसीर)

[2]यो त्यस स्त्रीको विषयमा आदेश छ कि विवाहको समय महर (स्त्रीधन) निर्धारित गरिएको थिएन र पति संभोग गर्नुभन्दा पूर्व तलाक़ पनि दिइहाल्छ भने त्यसलाई केही न केही लाभ दिएर बिदा गर । यो लाभ (तलाक़को लाभ) पुरुषको शक्ति अनुसार हुनुपर्छ ।

(२३७) र यदि तिमी स्त्रीहरूलाई स्पर्श गर्नुभन्दा पहिला तलाक दिन्छौ र तिमीले उनको महर पनि निर्धारित गरेका छौ भने निर्धारित महरको आधा (महर) दिइहाल, यो अर्कै कुरा हो कि उनी स्वयं माफ गरिदिन्छन्,[1] अथवा त्यो व्यक्ति माफ गरिदिन्छ, जसको हातमा निकाहको गाँठो छ अर्थात् संरक्षक ।[2] तिमीले माफ

وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَن يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَا الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَلَا تَنسَوُا

अर्थात् धनवान आफ्नो अनुसार अथवा निर्धन आफ्नो शक्ति अनुसार देओस्, जे होस् राम्रो व्यक्तिको लागि यो आवश्यक छ। यस लाभ (मुतआ) को निर्धारण पनि गरिएको छ, कसैले भन्यो दस, कसैले भन्यो (पाँच सय) दिरहम, कसैले भन्यो एक अथवा केही सूट आदि, तर यो निर्धारण धार्मिक नियमहरूबाट होइन। प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो शक्ति अनुसार दिने अधिकार एवं आदेश छ। यसमा पनि मतभेद छ कि यो तलाक़को लाभ प्रत्येक तलाक़ पाउने स्त्रीको लागि छ अथवा विशेषरुपले त्यसै स्त्रीले पाउनेछ, जसको विषयमा यस आयतमा आदेशको वर्णन छ। कुर्‌आन करीमको केही अन्य आयतहरूबाट यो प्रतीत हुन्छ कि यो हरप्रकारको तलाक़ पाउने स्त्रीको लागि हो। यस मुतआको आदेशमा जुन बुद्धिमता र लाभ छ, त्यसलाई स्पष्ट गर्न आवश्यकता छैन। कटुता, तनाव र मतभेदको कारण जुन तलाक़ हुन्छ, उपकार गर्नु स्त्रीको हृदयलाई खुशी पार्नु, खुल्ला हृदयको प्रदर्शन गर्नु, भविष्यका संभावित कटुताहरूलाई हटाउने अति सुन्दर तरीका हो। परन्तु हाम्रो समाजमा यस उपकार एवं व्यवहारको साटो, तलाक दिइएको स्त्रीलाई यसप्रकार बिदा गरिन्छ कि दुवै परिवारहरूको सम्बन्धहरू सधैंका लागि समाप्त हुन्छन्।

[1]यो दोस्रो स्थिति हो कि संभोगभन्दा पूर्व नै तलाक़ दिइहालियोस् र महर निर्धारित थियो । यसकारण पतिको लागि आवश्यक छ कि आधा महर चुक्ता गरोस्। यसबाहेक यदि स्त्रीले आफ्नो यो अधिकार क्षमा गरिदिन्छे भने यस स्थितिमा पतिलाई केही पनि दिनुपर्ने छैन ।

[2]यसवाट तात्पर्य पति हो, किनभने विवाहको गाँठो (यसलाई चुँडाल्नु अथवा स्थापित राख्नु) उसको हातमा छ। यो आधा महर क्षमा गरिदिन्छ अर्थात् तिरिएको महर मध्येबाट आधा महर फिर्ता लिनुको सट्टा आफ्नो यो अधिकार (आधा महर) क्षमा गरिदिन्छ र पूरा महर स्त्रीलाई दिन्छ । यसबाट कृपा र उपकारलाई आपसमा नबिर्सनुमा पनि जोड दिइएको छ तथा महरमा पनि यसै कृपा र उपकारको मार्गमा हिंड्न शिक्षा दिइएको छ।

टिप्पणी :केहिले بيده عقدة النكاح बाट स्त्रीको संरक्षक अर्थ लिएको छ, अर्थात् स्त्री क्षमा गरिदेओस् अथवा यसको संरक्षक क्षमा गरिदेओस् । तर यो ठीक छैन । एक त स्त्रीको संरक्षकको हातमा विवाहको गाँठो छैन, दोस्रो महरको

The Ummah Technology Mission

الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

गरिदिनु संयमसित अति निकट छ तथा परस्पर परोपकारलाई नबिर्स । निःसन्देह अल्लाह (तआ़ला) तिम्रा कर्महरूलाई देखिराखेको छ ।

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ

(२३८) नमाज़हरूको सुरक्षा गर, विशेषगरी मध्यवर्ती नमाज़को ।[1] र अल्लाह (तआ़ला) को लागि नम्रतापूर्वक उभिने गर ।

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ۖ فَإِذَا أَمِنتُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا

(२३९) यदि तिमीलाई भय छ भने पैदल नै अथवा सवारीको अवस्थामा नै नमाज पढ र जब शान्ति हुन्छ तब अल्लाह (तआ़ला) को महिमाको वर्णन गर

अधिकार स्त्रीलाई छ, र उसको माल हो । उसलाई क्षमा गर्ने अधिकार उसको संरक्षक होइन । यसकारण त्यही व्याख्या उचित छ, जुन अघि गरिसकिएको छ । (फ़तहुल क़दीर)

विशेष स्पष्टीकरण : तलाक़ प्राप्त स्त्रीहरू चार प्रकारका हुन्छन् ।
(१) जसका महर पनि निर्धारित छ, पतिले संभोग पनि गरको छ, उनीहरूलाई पूरा महर दिइने छ, जस्तो कि आयत संख्या २२९ मा यसको विस्तृत विवरण छ ।

(२) जसको महर पनि निर्धारित छैन, र पतिद्वारा संभोग पनि गरिएन, तिनलाई केवल तलाक़को लाभ दिइनेछ ।

(३) जसको महर निर्धारित छ तर संभोग गरिएन, तिनलाई आधा महर दिनु अनिवार्य छ । (यी दुबैको विस्तृत विवरण प्रस्तुत आयतमा छ ।)

(४) संभोग त गरियो तर महर निर्धारित छैन, तिनका लागि समान महर छ । समान महरको अर्थ हो, त्यस स्त्रीको समुदायमा जुन सामान्य प्रचलन छ अथवा उस जस्तो स्त्रीलाई सामान्यरुपले जुन महर निर्धारित गरिन्छ (नैलुल अवतार र औनूल माबूद)

[1]मध्येवर्ती नमाज़सित तात्पर्य अस्र (अपरान्हको) नमाज़ हो, जसलाई यस हदीस रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आधारमा निर्धारित गरिएको छ, जुन खन्दक युद्धवाला दिन अस्रको नमाज़लाई صلوة وسطى भनिएको छ । (सहीह बुख़ारी किताबुल जिहाद संख्या ४५२२, मुस्लिम ४३७)

The Ummah Technology Mission

عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

जुनप्रकार कि उसले तिमीलाई त्यस कुराको शिक्षा दिएको छ, जसलाई तिमी जान्दैनथ्यौ ।[1]

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِم مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ مِن مَّعْرُوفٍ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

(२४०) र जो तिमीमध्ये मर्छन् र पत्नीहरू छाडी जान्छन्, उनीहरूले वसीयत गरेर जाऊन् ताकि तिनीहरूका पत्नीहरू एक वर्षसम्म लाभ प्राप्त गरुन्,[2] उनीहरूलाई कसैले ननिकालोस् र यदि उनी स्वयं निस्केर जान्छन् भने तिमीलाई यसमा कुनै पाप छैन, जुन उनी आफ्नो लागि उचित गर्छन् । अल्लाह (तआ़ला) प्रभावी र तत्वदर्शी छ ।

وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

(२४१) तलाक़ (पारपाचुके) दिइएका (विवाह विच्छेदित) स्त्रीहरूलाई राम्रो प्रकारले लाभ पुऱ्याउनु सदाचारीहरूको लागि अनिवार्य छ ।[3]

[1]अर्थात् शत्रुसित भयको कारण जुनप्रकार पनि संभव हुन्छ, पैदल यात्रा गर्दा सवारीमा बसिराखेको अवस्थामा नमाज़ पढिहाल, तर जब भयको स्थिति समाप्त हुन्छ तब त्यसैप्रकार नमाज़ पढ, जुनप्रकारले सिकाइएको छ ।

[2]यो आयत यद्यपि क्रमानुसार पश्चातको हो तर निरस्त छ यसको निरस्तकारी आयत पहिले आइसकेको छ, जसमा मृत्युको इद्दत (गणना अवधि) चार महिना दस दिन भनिएको छ, यसको अतिरिक्त उत्तराधिकारीको आयत (निर्देश) ले पत्नीको भाग निर्धारित गरिदिएको छ, अत: अब पतिलाई पत्नीको निम्ति वसीयत (उत्तरदान) गर्नुको कुनै आवश्यकता छैन, न आवास तथा न पालनपोषणको ।

[3]यो साधारण आदेश हो जसमा प्रत्येक तलाक प्राप्त नारी सम्मिलित छ । छुट्टिने बेलामा जुन प्रकारको शुभ-व्यवहार एवं सान्त्वनामा जोड दिइएको छ, त्यसका अगणित सामाजिक लाभ छन् । काश मुसलमान यस अति महत्वपूर्ण शिक्षाको पालना गर्ने भए, जसलाई उनीहरूले बिल्कुलै बिर्सिदिएका छन् । आधुनिक (धर्म गुरुहरू) ले متاع र متعوهن सित यो अर्थ निकालेका छन् कि तलाक़ भइसकेका स्त्रीलाई सम्पत्ति मध्येबाट अंश देउ अथवा आजीवन त्यसको पालन पोषण गर । यी दुवै कुरा निराधार हुन् । जुन स्त्रीलाई पुरुषले आफ्नो जीवनबाट नरुचाएको कारणले निकालिदियो, त्यो त्यसलाई आजीवन पोषणलाई कुन प्रकारले तिर्न तयार हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٢٤٢﴾

(२४२) यसैप्रकार अल्लाह तिम्रो लागि आफ्ना आयतहरू (आदेशहरू) को वर्णन गर्दछ ताकि तिमीहरू वुभ्नसक ।

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ اُلُوْفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ ۪ فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوْتُوْا ۟ ثُمَّ اَحْيَاهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٢٤٣﴾

(२४३) के तिमीले उनीहरूलाई देखेनौं जो हजारौंको संख्यामा मृत्युको भयको कारण आफ्ना घरहरुवाट निस्केर गए, अल्लाहले उनीहरूसित भन्यो "मर" त्यसपछि उनीहरूलाई जीवित पारिदियो ।[1] नि:सन्देह अल्लाह मानिसहरूमाथि अति कृपालु छ किन्तु प्राय मानिसहरू कृतज्ञता प्रकट गर्दैनन् ।

وَقَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٤٤﴾

(२४४) तथा अल्लाहको मार्गमा युद्ध गर तथा यो जानिराख कि अल्लाह सर्वश्रोता, सर्वज्ञाता छ ।

مَنْ ذَا الَّذِيْ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضٰعِفَهٗ لَهٗٓ اَضْعَافًا

(२४५) कसले अल्लाहलाई उत्तम ऋण दिनेछ,[2] जसलाई त्यो फेरि कैयन् गुना प्रदान

[1]यो घटना कुनै विगत समुदायको हो, जसको विवरण कुनै हदीसमा पाइँदैन । भाष्यकारहरूका अनुसार यसलाई इस्राईलका पुत्रहरूको समयको घटना र पैग़म्बर को नाम, जसको प्रार्थनाले उनीहरूलाई जीवित गऱ्यो, "हिजक़ील" भनिएको छ । यिनीहरू जिहादमा हत्याको भयले अथवा प्लेगको महामारीको भयले आफ्ना घरहरूवाट निस्कि भागेका थिए, ताकि मृत्युवाट वचिहालून् । अल्लाह तआ़लाले उनीहरूलाई मारेर यो सिद्ध गरिदियो कि तिमी अल्लाहको पकडवाट वच्न सक्दैनौं, दोस्रो कुरो यो कि मनुष्यहरूको अन्तिम शरणागार अल्लाह तआ़लातिर छ, तेस्रो यो कुरा कि अल्लाह तआ़ला पुनर्जीवित गर्न सामर्थ्य राख्दछ र त्यो यसैप्रकार पुन: सबै मनुष्यहरूलाई जीवित गर्नेछ, जुनप्रकार अल्लाह तआ़लाले मारेर उनीहरूलाई पुन: जीवित गऱ्यो । अर्को आयतमा मुसलमानहरूलाई धर्मयुद्धको आदेश दिइँदैछ, यसभन्दा पहिला यस आयतमा यस घटनाको विवरण गर्नुको यो वुद्धिमत्ता हो कि धर्मयुद्धवाट नभाग किनभने मृत्यु र जीवन अल्लाहको अधिकारमा छ र त्यसको समय पनि निर्धारित छ, जसलाई धर्मयुद्धवाट मुख फर्काए पनि तिमी टार्न सक्दैनौं ।

[2]राम्रो उधारवाट तात्पर्य अल्लाहको मार्गमा तथा धर्मयुद्धमा धन दान गर्नु हो, अर्थात् प्रणको जस्तै धन दिनुमा पनि संकोच नगर । धनमा वढोत्तरी एवं कमी पनि अल्लाहकै अधिकारमा छ ।

The Ummah Technology Mission

كَثِيْرَةً ۭ وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُۜطُ ۠ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝

गर्नेछ तथा अल्लाह नै कमी एवं बढोत्तरी गर्दछ तथा तिमी उसैतिर पुनः जानेछौ ।

اَلَمْ تَرَ اِلَى الْمَلَاِ مِنْۢ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ مِنْۢ بَعْدِ مُوْسٰى ۘ اِذْ قَالُوْا لِنَبِىٍّ لَّهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُّقَاتِلْ

(२४६) (हे मुहम्मद !) के तपाईंले इस्राईलको वंशको, "मूसा" पश्चातका समुदायहरूलाई देख्नु भएन[1] जब उनीहरूले आफ्नो नबी (ईशदूत) सित भनें कि हाम्रो एउटा राजा बनाइदिनुस्[2] ताकि

र दुबै प्रकारले तिम्रो परीक्षा लिन्छ, कहिले धनमा बढोत्तरी गरेर र कहिले धनमा कमी गरेर । अल्लाहको मार्गमा खर्च गर्नाले कमी पनि हुँदैन, अल्लाह तआ़ला यसमा कैयन् गुना बढोत्तरी गर्दछ । कहिले प्रत्यक्षरुपले कहिले आन्तरिक एवं आध्यात्मिक रुपले तथा परलोकमा त निश्चय त्यसमा अधिकता आश्चर्यजनक हुनेछ ।

[1] مَلَأ कुनै समुदायमा ती सम्मानित व्यक्ति, सरदार र सरपञ्चहरूलाई भनिन्छ, जो विशेष सल्लाहाकार एवं दूत हुन्छन्, जसलाई हेर्नाले आँखा र हृदय प्रभावित हुन्छन् । مَلَأ को शाब्दिक अर्थ भर्नु हो (ऐसरुत्तफासीर) जुन पैग़म्बरको वर्णन यहाँ छ त्यसलाई शमुऐल भनिएको छ । इब्ने क़सीर आदि ब्याख्याकारहरूले जुन घटनाको वर्णन गरेका छन्, त्यसको सारांश यो हो कि इसाईको सन्तान आदरणीय मूसा पश्चात केही समयसम्म त ठीक रहे, पछि उनीहरू मार्ग-विचलित भइहाले, धर्ममा नयाँ-नयाँ कुराहरूलाई प्रवृष्ट गर्नथाले यहाँसम्मकि मूर्तिपूजा प्रारम्भ गरिदिए । नबीहरूले उनलाई रोके तर यिनीहरू पाप र मूर्तिपूजाबाट रोकिएनन् । यसको परिणामस्वरुप तिनका शत्रुलाई तिनीहरूमाथि आसीन गरिदियो, जसले उनीहरूका क्षेत्र पनि खोसिहाले र उनको ठूलो संख्यालाई बन्दी पनि बनाए, यिनीहरूमा नबीहरूको श्रृङ्खला पनि समाप्त भयो, अन्ततः केही मानिसहरूको प्रार्थनाले शमुऐल पैदा भए, जसले धर्मको आमन्त्रण एवं प्रचारको कार्य प्रारम्भ गरे । उनीहरूले पैग़म्बरसित माँग गरे कि हाम्रा निम्ति एउटा राजा पदासीन गरिदेउ, जसको नेतृत्वमा हामी आफ्ना शत्रुसित युद्ध गरौं । पैग़म्बरले तिनको भूतका कर्महरुका आधारमा भने कि तिमी माग त गरिराखेका छौ, तर मेरो अनुमान छ कि तिमी आफ्नो कुरामा अटल रहने छैनौं, अतः यस्तै नै भयो, जस्तो कि कुरआनमा वर्णन छ ।

[2] ईशदूतको उपस्थितिमा राजा पदासीन गर्ने माँग राज्य उचित हुने कुराको प्रमाण हो, किनभने यदि राज शासन उचित नभएको भए अल्लाह तआ़ला यस माँगलाई रद्द गरिदिन्थ्यो । तैपनि तिनका लागि तालुतलाई राजा पदासीन गऱ्यो जस्तो कि आउने आयतमा छ ।

The Ummah Technology Mission

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلَّا تُقَاتِلُوْا ۭ قَالُوْا وَمَا لَنَآ اَلَّا نُقَاتِلَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَقَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَاَبْنَاۗىِٕنَا ۭ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝

हामी अल्लाहको मार्गमा युद्ध गरौं, उनले भनें कि हुनसक्छ कि धर्मयुद्ध (ज़िहाद) अनिवार्य भए पश्चात, तिमी धर्मयुद्ध (ज़िहाद) नगर । उनीहरूले भने कि हामी अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध (ज़िहाद) किन गर्ने छैनौं ? हामी त आफ्ना घरहरूबाट विस्थापित भएका छौं र सन्तानहरूबाट टाढा पुऱ्याइएका छौं । अनि जब उनीहरूप्रति धर्मयुद्ध अनिवार्य भयो त केही व्यक्तिहरू बाहेक सबै विमुख भए र अल्लाह (तआला) अत्याचारीहरूलाई राम्ररी जान्दछ ।

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوْتَ مَلِكًا ۭ قَالُوْٓا اَنّٰى يَكُوْنُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ اَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ ۭ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰىهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهٗ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ۭ وَاللّٰهُ يُؤْتِيْ مُلْكَهٗ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۝

(२४७) र उनीहरूसित उनको नबीले भने कि अल्लाह (तआला) ले तालूत (यो एउटा नाम हो) लाई तिम्रो सम्राट बनाइदिएको छ, त भन्नलागे उसको हामीमाथि राज्य कसरी हुनसक्छ र ? उसभन्दा निकै धेरै राज्यको अधिकारी हामी छौं, उसलाई त धनको अधिकता पनि प्रदान गरिएको छैन । त्यस (नबी) ले भने, सुन ! अल्लाह तआलाले उसलाई तिमीमाथि प्रधानता दिएको छ र उसलाई ज्ञान एवं शारीरिक बल पनि अत्याधिक प्रदान गरेको छ ।[1]

[1]आदरणीय तालूत त्यस वंशबाट थिएनन्, जसबाट इस्राईलका सन्तानहरूका राजाहरूको श्रृङ्खला चल्दै आएको थियो । उनी निर्धन र एउटा सामन्य सेनानी थिए, जसमथि उनीहरूले आपत्ति गरेका थिए । पैग़म्बरले भने कि यो मेरो चुनाव होइन अल्लाह तआलाले उनलाई नियुक्त गरेको छ तैपनि नेतृत्वको लागि धनभन्दा अधिक बुद्धिमता, ज्ञान एवं शारीरिक शक्तिको आवश्यकता छ र तालूत यसमा तिमीहरूभन्दा श्रेष्ठ छन् यसकारण अल्लाहले उनलाई यस पदको लागि रोज़ेको छ, त्यो अत्याधिक कृपालु छ, जसलाई चाहन्छ आफ्नो कृपा प्रदान गर्दछ । عليم छ अर्थात् त्यो जान्दछ कि राजाधिकारको अधिकारी को छ र को छैन । प्रतीत हुन्छ कि जब उनीहरूलाई ज्ञात भयो कि यो नियुक्ति अल्लाह

The Ummah Technology Mission

वास्तविक कुरो यो हो कि अल्लाह तआ़ला जसलाई चाहन्छ, आफ्नो राज्य दिन्छ, अल्लाह तआ़ला विशाल धन-धान्यले परिपूर्ण एवं सर्वज्ञाता छ ।

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ

(२४८) तथा उनीहरूका नबीले फेरि उनीहरूसित भने त्यसको राज्यको स्पष्ट निशानी यो हो कि तिम्रो पासमा त्यो सन्दूक (बाकस) आउने छ,[1] जसमा

तआ़लाको तर्फबाट हो तब यसको लागि उनीहरूले कुनै अन्य चिन्हको माँग गरे कि उनका हृदयहरूलाई सन्तोष प्राप्त होस् । यसैकारण अघिल्लो आयतमा एक अन्य लक्षणको वर्णन छ ।

[1]सन्दूक अर्थात् ताबूत, जुनकि तोबबाट लिइएको छ, जसको अर्थ फर्कनु हो, किनभने इस्राईलका सन्तान प्रसादको लागि यसतिर पल्टन्थे । (फ़तहुल क़दीर) यस ताबूतमा आदरणीय मूसा र हारून अलैहिस्सलामका पवित्र वस्तुहरू थिए, यो ताबूत पनि उनका शत्रुले उनीसित खोसेर लगेका थिए । यो ताबूत अल्लाह तआ़लाले निशानीको रूपमा फरिश्ताहरूद्वारा आदरणीय तालूतको घरको द्वारमा राख्न लगाएका थियो । यसलाई देखेर इस्राईलका सन्तानहरु प्रसन्न पनि भए र यसलाई अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट निशानी मानेर आदरणीय तालूतलाई आफ्नो राजा मानिहाले र अल्लाह तआ़लाले पनि यसलाई उनीहरुको निम्ति एउटा चमत्कार (आयत) विजय तथा सन्तोषको कारण बनाइदियो । سَكِينَة को अर्थ नै अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट विशेष सहायताको अवतरण जसलाई उसले विशेष भक्तहरूमाथि अवतरित गर्दछ, जसको कारण भयङ्कर रणमा जब ठूला-ठूला योद्धाहरूका हृदय कम्पित हुन्छन् तब ईमानवालाहरूका हृदय शत्रुको भयो एवं धाकबाट शून्य र विजय तथा सफलताको आशाले परिपूर्ण हुन्छन्, यसबाट ज्ञात भयो कि नबी र महात्माहरूको अवशेष अल्लाहको आज्ञाले अवश्य विशेषता र उपयोगिता राख्दछ, तर यो आवश्यक छ कि त्यो सहीरुपले उनको (तबर्रुकात) होस् । जसरी कि यस ताबूतमा वास्तवमा आदरणीय मूसा एवं हारुनका पवित्र वस्तुहरू थिए । तर जुनप्रकार आजकल विभिन्न स्थानहरूमा पवित्र अवशेष भनी कैयन् वस्तुहरू छन्, जसका कुनै ऐतिहासिक प्रमाण पूर्णरुपले सिद्ध हुँदैन । यसैप्रकार स्वयं बनाइएका वस्तुहरूबाट पनि प्राप्त हुन सक्दैन । यसैप्रकारले केही मानिसहरू नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका जुत्ताहरू समान बनाएर आफ्नो पासमा राख्नलाई अथवा घरहरूमा झुण्ड्याउनलाई अथवा विशपरुपले बनाएर कष्ट निवारण तथा मनोकामना पूरा गर्नेवाला ठान्छन् । यसप्रकार चिहानहरूमाथि महात्माहरूका भेटलाई पवित्र वस्तु र त्यहाँका सामान्य भोजलाई पवित्र वस्तु ठान्छन्, जबकि यो अल्लाहका अतिरिक्त अन्यमाथि भेट हुन्, जो शिर्कको परिधिमा आउँछ । यसलाई खानु विषेशरुपले हराम

The Ummah Technology Mission

مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

तिम्रो प्रभुको तर्फबाट हृदयको स्थिरताको सामाग्री हुने छ र मूसाका सन्तान एवं, हारुनका सन्तानद्वारा शेष छाडिएको सामान हुने छ, फरिश्ताहरू त्यसलाई उठाएर ल्याउने छन्। निःसन्देह यो त तिम्रो लागि स्पष्ट निशानी हो, यदि तिमीहरू ईमान्दार हौ भने।

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ۚ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۚ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ

(२४९) अनि जब तालूत सेना लिएर निस्के तब भने सुन, एउटा नदीद्वारा[1] अल्लाहले तिम्रो परीक्षा लिनेछ, त जो त्यसबाट जल पिउने छ, त्यो मेरो होइन तथा जो त्यसबाट चाख्दैन त्यो मेरो साथी हो, त्यस व्यक्ति बाहेक जसले आफ्नो हातले एक अञ्जुली पानी भर्दछ त केही बाहेक शेष सबैले जल पिए,[2] (आदरणीय) तालूत जब नदी पार गरे तब उनका साथ जो ईमान्दार थिए उनीहरूले भने कि

छ, चिहानहरूलाई स्नान गराईन्छ र त्यसको पानी पवित्र ठानिन्छ जबकि चिहानहरूलाई स्नान गराउनु ख़ाना-ए-काआ़बाको स्नानको नक्कल हो, जुनकि कुनै प्रकारले उचित छैन, यो अशुद्ध पानी पवित्र कसरी हुनसक्दछ, यी सबै अनुचित कुरा हुन्, यिनको धार्मिक नियमहरूमा कुनै प्रतिधान छैन।

[1]यो नदी जोर्डन र फिलिस्तिन (प्यालिस्टाइन) को मध्येमा छ। (इब्ने क़सीर)

[2]नायकका आदेशहरूको पालना आवश्यक छ र जब शत्रुसँग युद्धको कुरा हुन्छ त त्यसको यो विशेषता बरु सय गुना भइहाल्छ। दोस्रो कुरो युद्धको समयमा सेनालाई आवश्यक छ कि आफ्नो भोक, तिर्खा तथा अन्य कठिनाईहरूमा धैर्य राखोस् यसकारण यी दुवै कुराको शिक्षा एवं परीक्षाको लागि तालूतले भनें कि तिम्रो पहिलो परीक्षा नदीमा हुनेछ, जसले पानी पिइहाल्यो, त्यसको मसँग कुनै सम्वन्ध हुने छैन, तर यस चेतावनीको पश्चात पनि अधिकतर व्यक्तिहरूले पानी पिइहाले। यिनीहरूको संख्याको विषयमा व्याख्याकारहरूको मतभेद छ। यसप्रकार नपिउनेहरूको संख्या ३१३ भनिएको छ, जुन रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका सहावा (साथीहरू) को संख्या बद्र नामक स्थानमा भएको युद्धको समयमा थियो। والله أعلم

The Ummah Technology Mission

وَجُنُودِهِۦۚ قَالَ ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَٰقُواْ ٱللَّهِ كَم مِّن فِئَةٖ قَلِيلَةٍ غَلَبَتۡ فِئَةٗ كَثِيرَةَۢ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ٢٤٩

आज त हामीमा शक्ति छैन कि जालूत र त्यसका सेनाहरूसित युद्ध गरौं[1] किन्तु जसलाई अल्लाहसितको साक्षातकारमा विश्वास थियो उनीहरूले भने कि कति यस्ता अल्पसमूह अल्लाहको आज्ञाले ठूला समूहहरूमाथि विजय प्राप्त गरेका छन् तथा अल्लाह धैर्यवान्हरूको साथमा रहेको छ ।

وَلَمَّا بَرَزُواْ لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِۦ قَالُواْ رَبَّنَآ أَفۡرِغۡ عَلَيۡنَا صَبۡرٗا وَثَبِّتۡ أَقۡدَامَنَا وَٱنصُرۡنَا عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡكَٰفِرِينَ ٢٥٠

(२५०) र उनीहरूको जालूत र त्यसका सेनाहरू विरूद्ध अगाडि बढे तब उनीहरूले प्रार्थना गरे, हे हाम्रा पालनकर्ता ! हामीलाई धैर्य प्रदान गर एवं सुदृढ बनाइदेउ तथा काफ़िरवर्ग विरूद्ध हाम्रो सहायता गर ।[2]

فَهَزَمُوهُم بِإِذۡنِ ٱللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُۥدُ جَالُوتَ وَءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ

(२५१) अत: उनीहरूलाई अल्लाहको आज्ञाले पराजित गरे तथा दाऊदले जालूतको

The Ummah Technology Mission

[1]यी ईमानवालाहरूले पनि जब प्रारम्भमा शत्रुको धेरै ठूलो संख्या देखे, तब आफ्नो कम संख्यालाई हेर्दै यस कुरालाई स्पष्ट गरे । जसमा उनका ज्ञानीहरू र उनीभन्दा अधिक ईमान राख्नेहरूले भनें कि सफलता, संख्यामा अधिकता तथा हतियारको आधारमा पाइँदैन, बरु अल्लाह तआलाको इच्छामा आधारित छ र अल्लाह तआलाको समर्थन प्राप्त गर्नलाई धैर्य हुनु आवश्यक छ ।

[2]जालूत त्यस शत्रु समुदायको सेनानायक थियो, जससित तालूत र साथीहरूको मुकाबिला थियो, यो अमालकाको जाति थियो, जो आफ्नो समयमा योद्धा एवं वीर मानिसहरू ठानिन्थे । उनीहरूको यसै ख्यातिको कारण ठीक युद्धको समयमा ईमानवालाहरूले अल्लाहको दरबारमा धैर्य एवं दृढताको लागि र कुफ्र सामु ईमानवालाहरूको विजय एवं सफलताको प्रार्थना गरे । अर्थात् भौतिक कारणहरूका साथ-साथै ईमानवालाहरूका लागि आवश्यक छ कि उनी अल्लाहको तर्फबाट सफलता तथा विजयको लागि विशेषरुपले प्रार्थना गरुन् जुनप्रकार बद्रको युद्धको समय नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले अल्लाहको दरबारमा धेरै आग्रह एवं विनम्रताले विजय एवं सफलताको लागि प्रार्थना गर्नु भएको थियो जसलाई अल्लाह तआलाले स्वीकार गऱ्यो जसको कारण मुसलमानहरूको सानो संख्याले काफ़िहरूको धेरै ठूलो संख्यामाथि विजय प्राप्त गऱ्यो ।

الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝

हत्या गऱ्यो ।[1] तथा अल्लाहले त्यसलाई राज्य एवं विधान[2] तथा जे इच्छा गऱ्यो त्यो ज्ञान पनि प्रदान गऱ्यो । तथा यदि अल्लाहले केही मानिसहरूलाई अर्को समूहद्वारा हटाउँदै नगरेको भए धर्तीमा बिकार फैलिन्थ्यो तर अल्लाह संसारका मानिसहरूप्रति बडो दयानिधि छ ।[3]

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۚ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

(२५२) यी अल्लाहका आयतहरू (श्लोकहरू) हुन्, जसलाई हामी तपाईंलाई सत्यका साथ सुनाउँछौं र निश्चय नै तपाईं रसूलहरू (ईशदूत) मध्ये हुनुहुन्छ ।[4]

[1]आदरणीय दाऊद जो न त्यतिखेर न पैगम्बर थिए र न राजा, यस तालूतको सेनामा एउटा साधारण सिपाही थिए । उनीबाट जालूत मारियो र यस थोरै ईमानवालाहरूलाई ठूलो क्रुर बीर एवं योद्धा जातिमाथि विजय गराए ।

[2]यस पश्चात अल्लाह तआलाले आदरणीय दाऊदलाई राजसत्ता र नबूअत दुबै प्रदान गऱ्यो ।

[3]यसमा अल्लाहको एक नियमको चर्चा छ कि त्यो मानव गणकै एउटा समुदायद्वारा अर्को समुदायको अत्याचार तथा प्रभुत्वलाई समाप्त गर्दैरहन्छ, यदि त्यो त्यस्तो नगर्ने भए र कुनै एउटै समुदायलाई सधैं बल एवं अधिकारको सौभाग्य दिराख्थ्यो भने यो धर्ती अत्याचार तथा बिकारले भरिन्थ्यो । अत: अल्लाहको यो नियम संयमवासीहरूको लागि अल्लाहको दयाको विशेष सूचक हो, यसको चर्चा सूर: हज्ज़को आयत नम्बर ३० तथा ४० मा पनि गरेको छ ।

[4]यी विगत घटनाहरू जसको ज्ञान तपाईंमाथि अवतरित धर्मशास्त्र (पवित्र कुरआन) द्वारा संसारलाई भैराखेको छ, हे मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) निश्चय तपाईंको नबूअत र सत्यका प्रमाण हुन्, यसको अध्ययन न कुनै पुस्तकमा गरिएको छ न कसैबाट सुनिएको छ, जसबाट स्पष्ट छ कि यी परोक्षका सूचनाहरू हुन् जुन प्रकाशना (ईशवाणी) द्वारा अल्लाह तपाईंमाथि अवतरित गरिराखेको छ, पवित्र ईशवाणी कुरआनका कैयौं स्थानहरूमा समुदायहरूका घटनाको विवरणलाई तपाईंको सत्यताको प्रमाणस्वरुप प्रस्तुत गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

(२५३) यी सन्देशवाहकहरूमध्ये हामीले केहीलाई केहीमाथि श्रेष्ठता प्रदान गरेका छौं।[1] उनीमध्ये केहीसित त अल्लाहले कुरा गऱ्यो र केहीलाई उच्च स्थान प्रदान गऱ्यो । र हामीले ईसा पुत्र मरियमलाई चमत्कार प्रदान गऱ्यौं।[2] र पवित्र आत्माबाट उनको समर्थन गरायौं र यदि अल्लाह (तआला) ले चाहेको भए, उनीहरू भन्दा पछिका व्यक्तिहरूले स्पष्ट प्रमाणहरू आए पश्चात परस्पर लडाई गर्ने थिएनन्, तर उनीहरूमा मतभेद भयो । अत: उनीहरूमध्ये केहीले विश्वास गरे र केही विश्वासहीन भए, र यदि अल्लाह (तआला) ले चाहेको भए

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۘ مِنْهُمْ مَّنْ كَلَّمَ اللّٰهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجٰتٍ ۚ وَاٰتَيْنَا عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ وَاَيَّدْنٰهُ بِرُوْحِ الْقُدُسِ ۚ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِيْنَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوْا فَمِنْهُمْ مَّنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ ۚ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوْا ۟

[1]कुरआनले एक-अर्को स्थानमा पनि यसलाई वर्णन गरेको छ ।

﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّنَ على بَعْضٍ﴾ (बनी इस्राईल-५५)

यसकारण यस वास्तविकतामा त कुनै शंका छैन, परन्तु नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभएको छ ।

ولا تخيروني من بين الانبياء

"तिमी मलाई नबीहरूमाथि श्रेष्ठता नदेउ ।" (सहीह बुखारी एवं मुस्लिम) अत: यसबाट एउटालाई अर्कोमाथि श्रेष्ठताको इन्कार आवश्यक छैन, बरु यस उम्मतलाई नबीहरूप्रति आदर-सम्मानको शिक्षा दिइएको छ। र यो कि तिमीलाई ती विशेषताहरूको, जसको आधारमा श्रेष्ठता दिइएको छ, त्यसको पूरा ज्ञान छैन, तसर्थ तिमी मेरा पनि विशेषताहरूको तुलनात्मक ब्याख्या नगर, जसबाट ती नबीहरूको सम्मानमा कमी हुन्छ। बरु केही नबीहरूलाई केहीमाथि श्रेष्ठता र सबै पैग़म्बरहरूमाथि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको श्रेष्ठता र महानता अहले सुन्नतको विश्वास हो, जसको सुन्नतका किताबहरूबाट पुष्टि हुन्छ । (विस्तृत जानकारीका लागि फ़तहुल क़दीर लिल शौकानी हेर्नुस् ।)

[2]तात्पर्य ती चमत्कार हुन् जुन आदरणीय ईसालाई प्रदान गरिएका थिए। जस्तो मृतकलाई जीवित पार्नु आदि जसको विवरण सूर: आले इमरानमा आउनेछ । पवित्र आत्माबाट तात्पर्य जिब्रील हुन्, जस्तो कि पहिला नै चर्चामा आइसकेको छ ।

The Ummah Technology Mission

وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

उनीहरू आपसमा लडाई गर्दैनथे।[१] तर अल्लाह (तआ़ला) जे चाहन्छ, त्यही गर्दछ।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ ۗ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

(२५४) हे ईमानवालाहरू! जे हामीले तिमीलाई दिएका छौं, त्यसबाट खर्च गर्दै रह, यसभन्दा अघि कि त्यो दिन आओस् जब न कुनै ब्यापार हुनेछ, न मित्रता र न सिफारिश,[२] र विश्वासहीन नै अत्याचारी हुन्।

[१]यस विषयलाई अल्लाह तआ़लाले कुरआ़न मजीदमा कैयौं ठाउँमा वर्णित गरेको छ। यसको अर्थ यो कदापि होइन कि अल्लाह तआ़लाद्वारा उतारिएको धर्ममा अल्लाहको रुचि, मतभेद छ। यो अल्लाहलाई कदापि प्रिय छैन। उसको प्रसन्नता त यो हो कि सबै मनुष्य उसद्वारा उतारिएका नियमहरूको पालन गरी नरकको अग्निबाट आफूलाई बचाऊन्। यसैकारण उसले किताबहरू उतार्‍यो र नबीहरुको श्रृङ्खला स्थापित गर्‍यो। यहाँसम्मकि नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा रिसालत समाप्त गर्‍यो। तैपनि आफ्ना धर्मराज, ज्ञानी तथा धर्मका प्रचारकहरूद्वारा सत्यतिर निमन्त्रणको लागि एवं पुण्यको आदेश एवं पापका कार्यहरूबाट रोक्नको लागि एउटा श्रृङ्खला अहिले पनि जारी छ। यसको अति आवश्यकतालाई वर्णित गरियो। के-को लागि ? यसकारण कि मानिसहरू अल्लाहको प्रिय मार्गलाई अपनाऊन तर उसले सन्मार्ग र कुमार्ग बताएर कुनै एक मार्गमा हिंड्नको लागि बाध्य गरेको छैन, बरु परीक्षाको लागि त्यसलाई अधिकार एवं विचारहरूको स्वतन्त्रता दिएको छ। यसकारण कोही यसको अधिकारको सही प्रयोग गरी मुसलमान बन्दछ, र कोही यस अधिकार एवं अधीनताको दुरुपयोग गरी विश्वासहीन बन्न पुग्छ, यो उसको इच्छा एवं चाहना हो, जुन उसको प्रसन्नताभन्दा भिन्नै विषय हो।

[२]यहूदी र इसाई कृत्घ्न र मिश्रणवादी आ-आफ्ना प्रमुख ऋषि, पुण्य-आत्मा, नबी, महात्मा र गुरुहरूका बारेमा यही विश्वास राख्दछन् कि अल्लाह तआ़लामाथि उनीहरूको यति प्रभाव छ कि उनीहरू आफ्ना अनुयायीहरूका लागि जे कुरा चाहन्छन् अल्लाह (तआ़ला) बाट पूरा गराउन सक्दछन् र स्वीकार गराउँछन्। यसैलाई उनीहरू शिफाअत (अभिस्ताव) भन्दछन्। अर्थात् उनीहरूको लगभग त्यही विश्वास छ, जुन आजकलका अशिक्षितहरूको छ कि हाम्रा महात्मा अल्लाह तआ़ला समक्ष हठ गरी बस्नेछन् र क्षमा गराएर नै उठ्छन्। यस आयतमा भनिएको छ कि यसप्रकारको अभिस्तावको अल्लाहकहाँ कुनै अस्तित्व छैन। अनि यस पश्चात आयतल कुर्सी र अन्य आयत र हदीसहरूमा भनिएको छ कि अल्लाह तआ़ला कहाँ एउटा अर्कै प्रकारको (क्षमादान) सिफारिश हुनेछ, परन्तु यो तिनैले गराउन सक्नेछन्, जसलाई अल्लाह तआ़लाले अनुमति दिनेछ र केवल त्यस भक्तको लागि

The Ummah Technology Mission

ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

(२५५) अल्लाह (तआ़ला) नै सत्य पूज्य छ, जसबाहेक अरु कोही आराध्य छैन, जो जीवित छ, एवं सबैको सहायक आधार छ, जसलाई न ऊँघ लाग्दछ न निद्रा नै, उसको स्वामित्वमा धर्ती र आकाशका सबै कुराहरू छन्, को छ जो उसको आज्ञा बिना उसको जुनाफमा शिफाअत (सिफारिश) गर्न सकोस्, त्यो सबै जान्दछ, जे कुरा उनीहरूका अगाडि छन्, जे उनीहरूका पछाडी छन्। (दृश्य एवं अदृश्य) र उनीहरूले उसको इच्छा बिना उसको ज्ञानको कुनै कुराको घेरा (आवृत्त) गर्न सक्दैनन्।[1] त्यसको कुर्सीको परिधिले धर्ती र आकाशलाई घेरेको छ ।

गर्न सक्नेछन्, जसको लागि अल्लाह तआ़लाले आज्ञा प्रदान गर्नेछ र अल्लाह तआ़लाले मात्र एकेश्वरवादीहरूका लागि नै आज्ञा दिनेछ । यो सिफारिश फरिश्ताहरू पनि गर्नेछन्, नबी र रसूल पनि, शहीद र पुण्य आत्मा पनि तर अल्लाहमाथि ती सबैमध्ये कसैको पनि प्रभाव हुनेछैन । यसको विपरीत उनी स्वयं अल्लाह तआ़लाको भयले यति भयभीत हुनेछन् कि उनीहरूका अनुहार ओइलाएका (निराशापूर्ण) हुनेछन् ।

﴿ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ٱرْتَضَىٰ وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِۦ مُشْفِقُونَ ﴾

"उनीहरू उसैको लागि सिफारिश गर्नेछन्, जोसित त्यो प्रसन्न छ, र उनी उसको भयले भयभीत रहनेछन् ।" (सूरः अल-अम्बिया २८)

[1]यो आयतुल कुर्सी हो । सहीह हदीसहरूमा यसको निकै महत्व वर्णन गरिएको छ। जस्तो कि यो कुर्आनको सबैभन्दा उच्च आयत हो । यसलाई राति पढ्नाले शैतानबाट सुरक्षा रहन्छ । यसलाई प्रत्येक नमाज़ पश्चात पढ्नुपर्छ । कुर्सीसित केही विद्वानहरूले खुट्टा राख्ने स्थान, केहीले सामर्थ्य, केहीले राज्य र केहीले अर्श अर्थ लगाएका छन् । तर अल्लाह तआ़लाका महानता एवं विशेषताहरूको विषयमा मोहद्दिसहरू (हदीसका ज्ञानी) र पूर्वजहरूको यही मत छ कि अल्लाह तआ़लाका जुन विशेषताहरू, जसरी कुर्आन र हदीसमा वर्णित छन्, उनीहरूमाथि बिना कुनै तर्क-वितर्क विश्वास गरियोस् । यसकारण यही ईमान हुनुपर्छ कि वास्तवमा कुर्सी छ, जुन अर्श (ईश्वरीय सिंहासन) भन्दा भिन्न छ। यो कुन प्रकारको छ, यसमाथि त्यो कसरी बस्दछ ? यसको वर्णन हामी गर्न सक्दैनौं किनभने यसको भौतिकता एवं वास्तविकताको विषयमा हामीलाई ज्ञान छैन ।

The Ummah Technology Mission

र अल्लाह (तआ़ला) लाई उनको सुरक्षाबाट न थकित हुन्छ न अल्छी मान्दछ। तथा ऊ धेरै महान र सर्वोच्च छ।

(२५६) धर्मको विषयमा कुनै जबरजस्ती छैन, सत्य, असत्यबाट छुट्टियो,[1] यसकारण जसले

لَآ إِكْرَاهَ فِي ٱلدِّينِ ۖ قَد تَّبَيَّنَ ٱلرُّشْدُ مِنَ ٱلْغَيِّ ۚ فَمَن يَكْفُرْ

[1]यस आयतको अवतरणका कारणहरूमा भनिएको छ कि अन्सारका केही युवक यहूदी र इसाई भइसकेका थिए, जब यी अन्सार मुसलमान भए तब उनीहरूले आफ्ना युवकहरूमाथि (जो उनका सन्तानहरू थिए), जो इसाई तथा यहूदी भइसकेका थिए, जोड दिए कि उनी मुसलमान भइहालून् त्यसपछि यो आयत अवतरित भयो। केही ब्याख्याकारहरूले यसलाई अहले किताबको लागि विशेष मानेका छन्, अर्थात् यदि मुसलमानहरूको राज्यमा अहले किताब रहन्छन्, अनि उनी जिज़या (शरणागत कर) दिन्छन् भने उनीहरूलाई इस्लाम धर्म स्वीकार गर्न बाध्य गर्न सकिंदैन, परन्तु यो आयत आदेश अनुसार सामान्य छ, अर्थात् कसैलाई पनि इस्लाम स्वीकार गर्न बाध्य गर्न सकिंदैन, किनभने अल्लाह तआ़लाले सन्मार्ग र कुमार्ग दुबैलाई स्पष्ट गरिदिएको छ। तर कुफ्र र शिर्कको प्रभावलाई कम गर्नको लागि युद्ध तथा बाध्य गर्नु अर्के कुरा हो। उद्देश्य यो हो कि समाजबाट त्यस शक्तिलाई क्षीण र प्रभावलाई समाप्त गर्नु हो, जुन अल्लाहको धर्मअनुसार कर्म र त्यसका प्रचारमा बाधक बन्दछन्, ताकि प्रत्येक व्यक्ति आफ्नो इच्छा अनुसार चाहन्छ भने कुफ्रको मार्गमा हिंडोस् अथवा इस्लाम धर्म स्वीकार गरोस्, किनभने बाधा बन्ने व्यक्तिहरू समय-समयमा देखा परिरहनेछन्, यसकारण धर्मयुद्धको आदेश र त्यसको आवश्यकता प्रलयसम्म परिरहने छ। जस्तो कि हदीसमा छ «الْجِهَادُ مَاضٍ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ» (धर्मयुद्ध कयामतसम्म जारी रहनेछ) स्वयं नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले का़फिर र मूर्तिपूजकहरूसित धर्मयुद्ध गर्नुभएको छ र भन्नुभयो :

«أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا»

"मलाई आदेश दिइएको छ कि म मानिसहरूसित त्यसबेलासम्म धर्मयुद्ध गरुँ, जबसम्म तिनीहरू لا إله الا الله र محمد رسول الله लाई स्वीकार गर्दैनन्।" (अल-हदीस सहीह बुखारी, किताबूल ईमान, बाब फइन ताबू अव अका़मुस्सलात) यसैप्रकार इस्लामबाट विमुख हुने दण्ड (हत्या) बाट पनि यस आयतको विवाद छैन। (जस्तो कि केही ज्ञाताहरूले सिद्ध गर्न प्रयत्न गर्दछन्) किनभने इस्लाम धर्मबाट विमुखतामाथि जुन मृत्युदण्ड दिएको छ, त्यो बाध्य गर्नु होइन बरु इस्लामी राज्यका विचारहरूको स्थितिको सुरक्षा हो, एउटा इस्लामी राज्यमा का़फिरलाई आफ्नो कुफ्रमा बस्न अधिकार त अवश्य छ, परन्तु यदि त्यो एकपटक इस्लाम धर्म स्वीकार गर्छ भने त्यसबाट बिद्रोह एव विमुखता तथा अवहेलनाको

The Ummah Technology Mission

بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾

अल्लाह (तआ़ला) का अतिरिक्त अन्य देवहरूलाई नकारेर अल्लाह (तआ़ला) मा निष्ठा स्थापित गऱ्यो, उसले बलियो सहारा समात्यो, जुन कहिल्यै टुट्दैन र अल्लाह (तआ़ला) सर्वश्रोता, सर्वज्ञाता छ ।

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾

(२५७) निष्ठावानहरूको संरक्षक अल्लाह तआ़ला स्वयं छ, त्यो उनीहरूलाई अन्धकार बाट निकालेर प्रकाशतिर लैजान्छ, र काफिरहरूका मित्र शैतान हुन्, उनीहरू तिनलाई प्रकाशबाट निकालि अन्धकारतिर लैजान्छन् । यी व्यक्तिहरू नरकबासी हुन्, जो सधैंभरि त्यसैमा रहिरहनेछन् ।

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ ۖ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ

(२५८) हे मुहम्मद ! के तिमीले त्यसलाई देखेनौं, जसले राज्य पाएर इब्राहीम (अलैहिस्सलाम) सित त्यसको पालनकर्ताको विषयमा विवाद गऱ्यो जब इब्राहीमले भने कि मेरो पोषक त त्यो हो जो जीवित पार्दछ एवं मार्दछ, (जीवन र मृत्यु प्रदान गर्दछ) उसले भन्यो म पनि जीवित पार्दछु र मार्दछु, इब्राहीम

विमुखता तथा अवहेलनाको आज्ञा दिन सकिदैन, अत: राम्ररी सोच-विचार गरेर इस्लाम धर्म स्वीकार गरोस्, किनभने यदि यसको आज्ञा दिइएको भए, मूल विचारहरूको यो महल ध्वस्त हुने थियो र दुरविचारहरूको बाढी आउने थियो जसले इस्लामी समाजमा शान्तिलाई तथा राज्यको स्थायित्वलाई खतरामा पार्न सक्थ्यो तथा जुनप्रकार मानव अधिकारको नाममा हत्या, चोरी, बलात्कार तथा डकैतीको आज्ञा प्रदान गर्न सकिदैन, त्यसैप्रकार विचारहरूको स्वतन्त्रताको नाममा इस्लामी राज्यमा वैचारिक विद्रोहको आज्ञा दिन सकिदैन । यो बाध्यता अथवा दबाब होइन । बरु विमुख हुने (मुर्तद) को हत्या त्यसैप्रकार न्यायसगत छ, जुनप्रकार हत्या तथा चारित्रिक अपराध गर्नेहरूलाई कठोर दण्ड दिनु पनि न्याय हो । एउटाको उद्देश्य राज्यको वैचारिक सुरक्षा र अर्कोको उद्देश्य देशको अशान्तिबाट सुरक्षा हो र दुबै उद्देश्य एउटा राज्यको लागि अति आवश्यक छन् । आज इस्लामी देशहरू यी दुबै उद्देश्यहरूबाट विचलित भई, जुन समस्या अशान्ति र कठिनाईहरूले घेरिएका छन्, उनलाई भन्न आवश्यक छैन ।

The Ummah Technology Mission

مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٨﴾

(अलैहिस्सलाम) ले भने अल्लाह (तआ़ला) सूर्यलाई पूर्वतिरबाट ल्याउँछ, त्यसलाई तिमी पश्चिमतिरबाट ल्याउ । तब त्यो का़फिर आश्चर्य चकित भयो, र अल्लाह (तआ़ला) अत्याचारीहरूलाई मार्गदर्शन गर्दैन ।

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ۖ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ ۖ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۖ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۖ قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ ۖ وَانظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِّلنَّاسِ

(२५९) अथवा त्यस व्यक्ति समान जसको ग़मन त्यस बस्तीमा भयो, जुन छत सहित ढलेर भग्नावशेष भएको थियो । उसले भन्यो ,यसको मृत्यु पश्चात अल्लाह तआलाले त्यसलाई कसरी जीवित पार्नेछ ?[1] तब अल्लाह (तआ़ला) ले त्यसलाई सय वर्षसम्मका लागि मारिदियो,र त्यसलाई (जीवित) उभ्यायो, सोध्यो, "कति अवधि यस अवस्थामा व्यतीत भयो ?" उत्तर दियो कि, "एक दिन अथवा दिनको केही भाग ।"[2] अल्लाहले भन्यो तिमी यस अवस्थामा सय वर्षसम्म रहयौ । अनि अब तिमी आफ्नो भोजन पदार्थलाइ

[1](أو كالذي) को सम्बन्ध प्रथम घटनासित छ एउटा अर्थ हो कि तपाईंले (पहिलो घटना जस्तै) त्यस व्यक्तिको कथामा विचार गर्नुभएन जो एक वस्तीबाट गुज्रो, त्यो व्यक्ति को थियो ? यसको विषयमा विभिन्न मत व्यक्त गरिएका छन् । धेरै प्रसिद्ध नाम आदरणीय वजैरको छ जसको केही सहाबा र ताबईन पक्षधर छन् । والله أعلم यसभन्दा पहिलाको घटना (आदरणीय इब्राहीम र नमरुद) मा प्रतिबन्ध अल्लाह तआ़लाको प्रमाण थियो र यस दोस्रो घटनाले त्यस व्यक्तिलाई र त्यसको गधालाई सय वर्ष पश्चात पूनर्जीवित गरिदियो यहाँसम्मकि त्यसका खाने-पिउने कुरोलाई पनि नष्ट हुन दिएन । त्यही अल्लाह तआ़ला केयामतका दिन सबै मनुष्यहरूलाई पुनर्जीवित गर्नेछ । जब त्यो सय वर्ष पश्चात जीवित गर्न सक्दछ, भने हजारौं वर्ष पश्चात उसको लागि के कठिनाई छ ।

[2]भनिन्छ कि जब त्यो व्यक्ति मरेको थियो तब सूर्य उदाएको केही समय व्यतीत भएको थियो र जब त्यो जीवित भयो तब सन्ध्या पनि भएको थिएन । तसर्थ उसले अनुमान लगाएको थियो कि यदि म हिजो आएको थिएँ भने एक दिन बित्यो अन्यथा दिनको केही भाग व्यतीत भएको छ जबकि वास्तविकता यो छ कि यसको यस घटनाको अवधि सय वर्षको थियो ।

The Ummah Technology Mission

وَانْظُرْ اِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوْهَا لَحْمًا ۭ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهٗ ۙ قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

हेर कि कदापि नष्ट भएन, र आफ्ना गधालाई पनि हेर । हामीले तिमीलाई मानिसहरूका लागि लक्षण बनाउँछौं । तिमी हेर कि हामी अस्थिहरूलाई कुन प्रकारले खडा गर्छौं, फेरि तिनीहरूमाथि मासु चढाउँछौं ।" जब यो सबै स्पष्ट भइसक्यो, तब त्यसले भन्यो "म जान्दछु कि अल्लाह (तआला) सर्वशक्तिमान छ ।"[1]

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اَرِنِيْ كَيْفَ تُحْيِ الْمَوْتٰى ۭ قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْ ۭ

(२६०) र (स्मरण गर) जब इब्राहीम (अलैहिस्सलाम) ले भने,"हे मेरो प्रभु ! मलाई देखाउ कि तिमी मृतकलाई कसरी जीवित पार्नेछौ ?"[2] अल्लाह (तआला) ले

[1]अर्थात् विश्वास त मलाई पहिले नै थियो, तर अब आँखाले देखेर विश्वास एवं ज्ञानमा झन् दृढता आयो ।

[2]यो जीवन-मृत्युको दोस्रो घटना हो, जुन एक परम आदरणीय पैग़म्बर माननीय इब्राहीम अलैहिस्सलामको इच्छा र उनको हृदयको सन्तुष्टिका लागि देखाइयो । चार पंक्षी कुन-कुन थिए ? व्याख्याकारहरूले विभिन्न नाम भनेका छन्, परन्तु नामहरूको निर्धारणले कुनै लाभ छैन, यसकारण अल्लाहले पनि उनीहरूका नामको वर्णन गरेन । यी चार विभिन्न पंक्षी थिए (فصرهن) को एउटा अर्थ (أملهن) गरिएको छ, अर्थात उनलाई "हिलाले" (परिचित गराइहालून्) ताकि जीवित भएपश्चात उनलाई सरलताले चिन्न सकुन् कि यी तिनै पंक्षी हुन् र कुनै प्रकारको शंका शेष नरहोस् । यस अर्थको आधारमा यो मान्नुपर्ने छ कि (ثم قطعهن) अनि उनीहरूलाई (टुक्रा-टुक्रा गर) लुकेको छ । अर्को अर्थ قطعهن (टुक्रा टुक्रा गर) सित गरिएको छ । यस स्थितिमा नलुकेको मानेर अर्थ स्पष्ट हुन्छ । अर्थ यो हो कि टुक्रा-टुक्रा गरी विभिन्न पहाडहरूमा यिनका भाग मिलाएर राखिदेउ, अनि तिमी आवाज दिन्छौ भने तिनीहरू जीवित भएर तिम्रो पासमा आउनेछन् । अतः यस्तै नै भयो । केही आधुनिक एवं प्राचीन व्याख्याकार जो सहाबा र ताबईनको व्याख्या तथा महात्माहरूका (सलफ) विचार र नियमहरूलाई विशेषता दिदैनन् (فصرهن) को अनुवाद "परिचित गराउ" गरेका छन् र तिनका टुक्रा-टुक्रा गर्न र पहाडहरूमा तिनका भाग छर्नलाई र त्यसपछि अल्लाहको शक्तिले तिनलाई जोड्ने कुरो उनीहरू स्वीकार गर्दैन । तर यो व्याख्या सही होइन । यसबाट घटनाको सारा सम्मान समाप्त हुन्छ । र मरेकालाई जीवित पार्ने प्रश्न जस्ताको त्यस्तै बनिरहन्छ । यद्यपि यस घटनाको वर्णनको उद्देश्य अल्लाह तआलाको महान शक्ति जीवनमरणमाथि उसको पूर्णरुपले प्रभावको प्रमाण

The Ummah Technology Mission

قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِيْ ۭ قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ اِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰي كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَاْتِيْنَكَ سَعْيًا ۭ وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝

भन्यो,"तिमीलाई ईमान (विश्वास) छैन र ?" उत्तर दिए, "ईमान त छ तर मेरो हृदयलाई सन्तोष प्राप्त हुनेछ।" भन्यो,"चार वटा पंक्षी ल्याउ", तिनीहरूलाई टुक्रा-टुक्रा पार । अनि हरेक पर्वतमा उनको एक-एक भाग राखिदेउ । अनि उनीहरूलाई बोलाउ, तिनीहरू तिम्रो पासमा तीब्र गतिले आइपुग्ने छन् । र जानिराख कि अल्लाह (तआला) सर्वशक्तिशाली एवं सर्वज्ञानी छ ।

مَثَلُ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْۢبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِيْ كُلِّ سُنْۢبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ ۭ وَاللّٰهُ يُضٰعِفُ لِمَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۝

(२६१) जुन व्यक्तिहरू आफ्ना धन सम्पत्ति अल्लाह (तआला) का मार्गमा खर्च गर्दछन्, उनीहरूको समानता त्यस गेडा (दाना) जस्तो छ, जसमा सातवटा बालाहरू निस्कन्छन् र हरेक बालामा सय वटा दाना हुन्छन्, र अल्लाह (तआला) जसलाई चाहन्छ, कैयौं गुणा बृद्धि गरि प्रदान गर्दछ ।[1]

हो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आदरणीय इब्राहीमको यस घटनाको वर्णन गरी भन्नुभयो : «نَحْنُ أَحَقُّ بِالشَّكِّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ»

"हामी इब्राहीमभन्दा बढी शंकाको अधिकारी छौं ।" (सहीह बुखारी किताबूत्ततफ्सीर) यसको अर्थ यो कदापि होइन कि इब्राहीमले शंका गर्नुभयो अत: हामीलाई उनीभन्दा अधिक शंकाको अधिकार पुग्दछ । बरु अर्थ यो हो कि आदरणीय इब्राहीमबाट शंकाको निस्तारण छ, अर्थात इब्राहीमले जीवन मृत्युको समस्यामा शंका गर्नुभएन, यदि उहाँले शंकाको प्रदर्शन गरेको भए, हामी अवश्य शंका गर्नमा उनीभन्दा अधिक अधिकारी हुन्थ्यौं । (र जानकारीको लागि हेर्नुस् फ़तहुल क़दीर, अल-शौकानी)

[1] यो अल्लाहको मार्गमा दान दिनुको श्रेष्ठता हो । यसबाट तात्पर्य यदि धर्मयुद्ध छ भने यसको अर्थ यो हुनेछ कि धर्मयुद्धमा व्यय गरिएको धनको पुण्य यो हुनेछ । र यदि यसबाट तात्पर्य सबै पुण्यका लागि व्यय गरिएको धन हो भने यो श्रेष्ठता व्यय तथा दान जुन स्वेच्छाले अल्लाहको मार्गमा गरिएको हुनेछ र अन्य पुण्य الحسنة بعشر أمثالها (एक पुण्यको प्रतिफल दश गुना छ) को परिधिमा आउने छ । (फतहुल क़दीर) अर्थात अल्लाहको मार्गमा व्यय गरिएको धनको महत्व एवं विशेषताको कारण स्पष्ट छ कि जबसम्म सामान र हतियारका युद्धको लागि प्रबन्ध हुनेछैन,

The Ummah Technology Mission

र अल्लाह (तआ़ला) महान, व्यापक एवं सर्वज्ञाता छ ।

(२६२) ती व्यक्तिहरू जसले आफ्ना धन अल्लाह (तआ़ला) को मार्गमा खर्च गर्दछन्, अनि त्यस पश्चात उपकार जताउँदैनन् र न कष्ट दिन्छन् ।[1] उनीहरूको फल उनीहरूको प्रभुको पासमा छ, उनलाई न त कुनै भय हुनेछ, न उनी उदास (शोकग्रस्त) हुनेछन् ।

ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ أَنفَقُوا۟ مَنًّا وَلَآ أَذًى ۙ لَّهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

(२६३) कोमल वचन र क्षमा त्यस दानभन्दा उत्तम छ, जसपश्चात दुख दिइन्छ ।[2] र अल्लाह (तआ़ला) निस्पृह एवं अत्यन्त सहनशील छ ।

۞ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّن صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَآ أَذًى ۗ وَٱللَّهُ غَنِىٌّ حَلِيمٌ ﴿٢٦٣﴾

सेनाको कार्य पनि शून्य हुनेछ । सामान र हतियार बिना धन एकत्रित गर्न सकिँदैन ।

[1]अल्लाहको मार्गमा धन व्यय गर्नुको श्रेष्ठताको जुन वर्णन भइसकेको छ केवल त्यस व्यक्तिलाई प्राप्त हुन सक्छ, जो माल व्यय गरिसके पश्चात उपकार जनाउँदैन, र मुखले यस्ता शब्द भन्दैन जसबाट कुनै निर्धनको सम्मानलाई चोट पुग्दछ र उसलाई कष्टको आभास हुन्छ । यो यति ठूलो अपराध हो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "केयामतका दिन अल्लाह तआ़ला तीन प्रकारका व्यक्तिहरूसँग कुरा गर्ने छैन, ती मध्ये एउटा उपकार जताउने व्यक्ति हो ।" (मुस्लिम किताबुल ईमान)

[2]भिक्षुकसित कोमल वचनले बोल्नु तथा प्रार्थनारुपी वाक्य (अल्लाह तिमीलाई पनि र मलाई पनि अन्य कृपा र दया प्रदान गरोस् आदि) बाट उत्तर दिनु उचित कथन हो । (مغفرة) को अर्थ हो कि भिखारी र त्यसको आवश्यकतालाई मानिसहरू समक्ष प्रदर्शित गर्नुबाट रोकिनु तथा त्यसलाई लुकाउनु हो । र यदि भिखारीको मुखबाट कुनै अनुचित शब्द निस्कन्छ तैपनि त्यसलाई नसुने झैं गर्नु पनि यसमा सम्मिलित छ । अर्थात भिखारीलाई दान दिनुको सट्टा उससित कोमल वचन बोल्नु, उसको कुनै अन्यथा कुरोलाई नसुनेझैं गर्नु तथा त्यसलाई लुकाउनु राम्रो हो, जसपश्चात त्यसलाई मानिसहरू सामु अपमानको सामना गर्न नपरोस् तथा त्यसको हृदयलाई कष्ट नहोस् । यसकारण हदीसमा भनिएको छ «الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ» (कोमल वचन पनि दान हो) र आफ्नो भाईसित नम्रतासित भेट्नु उचित अर्थात् भलाई हो । «وَإِنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ» (सहीह मुस्लिम उदधृत फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُبْطِلُواْ صَدَقَٰتِكُم بِٱلْمَنِّ وَٱلْأَذَىٰ كَٱلَّذِى يُنفِقُ مَالَهُۥ رِئَآءَ ٱلنَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ فَمَثَلُهُۥ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُۥ وَابِلٌ فَتَرَكَهُۥ صَلْدًا لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّمَّا كَسَبُواْ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٦٤﴾

(२६४) हे निष्ठावानहरू ! आफ्ना दानलाई उपकार जताएर र दुख पुर्‍याएर व्यर्थ नगर ,जुन प्रकारले त्यो व्यक्ति जो आफ्नो धन देखावा (प्रदर्शन) को लागि खर्च गर्दछ र न अल्लाह (तआला) प्रति ईमान राख्दछ र न प्रलयमा, त्यसको उपमा त्यस चिल्लो ढुङ्गाको जस्तो छ, जसमाथि अलिकति माटो रहन्छ, अनि त्यसमाथि जोडदार वर्षा हुन्छ र त्यसल त्यसलाई बिल्कुल स्वच्छ र कठोर छाडिदिन्छ ।[1] यी पाखण्डीहरूलाई आफ्ना कमाईबाट कुनै कुरो हात लाग्दैन र अल्लाह (तआला) काफिरहरूका समुदायलाई मार्गदर्शन गर्दैन ।

وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمُ ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍۭ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَـَٔاتَتْ أُكُلَهَا

(२६५) र ती व्यक्तिहरुको उपमा जो आफ्ना माल अल्लाह (तआला) को प्रसन्नताको प्राप्तिको लागि खुशी हृदयले र विश्वासका साथ खर्च गर्दछन्, त्यस बगैंचा जस्तो छ, जुन अग्लो धर्तीमा छ[2] र जोडदार वर्षाले आफ्नो फल

[1]यस आयतमा यो भनिएको छ कि दान-पुण्य गरेर, उपकार गरेर, जताउनु र कष्टदायक कुराहरू गर्नु ईमानवालाहरूलाई शोभा दिंदैन, बरु ती मानिसहरूको बानी हो, जो मुनाफिक (अवसरवादी) छन्, उनीहरू आडम्बरको लागि खर्च गर्दछन् । अर्को यस्तो व्यय गर्नुको तुलना यस्तो छ कि जस्तो पत्थरको चट्टानमा माटो जम्छ र कोही त्यसमा बिउ छरिदिन्छ र त्यस पश्चात भारी वर्षा हुन्छ, अनि सबैथोक बगेर जान्छ र त्यो पत्थर माटोबाट बिल्कुल सफा हुन्छ । (अर्थात्) जुनप्रकार त्यो वर्षा त्यस पत्थरको लागि लाभप्रद भएन, त्यसैप्रकार देखावटीको दान पनि त्यसलाई कुनै लाभ पुर्‍याउन सक्ने छैन ।

[2]यो ती ईमानवालाहरूको शोभा हो जो अल्लाह तआलालाई प्रसन्न गर्नको निम्ति व्यय गर्दछन् । यिनको खर्च त्यस बगैंचा समान छ, जुन अत्याधिक उचाईमा छ, कि यदि अधिक बर्षा हुन्छ भने आफ्नो फल दुईगुना गर्नसक्छ । र यदि वर्षा हुँदैन भने सिमसिमे पानी नै उसको लागि पर्याप्त छ । यसप्रकारको दान पनि, चाहे जति कम किन नहोस्, परन्तु अल्लाहकहाँ कैयन् गुना प्रतिफल र पुण्य हुनेछ । جنة त्यस धर्तीलाई भन्दछन् जसमा यति अधिकताले वृक्ष हुन्छन् कि तिनी धर्तीलाई ढाक्छन् अथवा बगैंचा जसको चारैतिर यति बाक्लो झाडी हुन्छ कि बाग-वृष्टिबाट ओझेल हुन्छ । यो जिन्न शब्दबाट लिइएको छ ।

The Ummah Technology Mission

ضِعْفَيْنِ ۚ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾

दोब्बर उत्पन्न गर्छ र त्यसमा वर्षा नभएतापनि सिमसिम पानी नै प्रशस्त छ, र अल्लाह (तआला) तिम्रा कर्महरूलाई देखिराखेको छ।

أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَن تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ

(२६६) के तिमीमध्ये कुनै पनि व्यक्ति यो चाहन्छ कि त्यसको ख़जुर र अंगूरहरुको बगैंचा होउन्, जसमा नहरहरू बगिराखेका होऊन् र हरप्रकारको फल प्राप्त होस्, र त्यस व्यक्तिलाई वृद्ध अवस्था लागिसकेको छ, त्यसका निर्बल सन्तानहरू पनि छन्। र एक्कासि बागमा ठूलो बतास आओस् र त्यसमा आगो पनि होस् जसबाट बाग भस्म हुन पुगोस।[1] यसैप्रकार अल्लाह (तआला) तिम्रा लागि निशानीहरू

जिन्न त्यस सृष्टिलाई भन्दछन्, जुन आँखाले देखिदैंन। गर्भमा भएका बच्चालाई "ज़नीन" भनिन्छ किनभने त्यो पनि देखिदैन। उन्मादलाई जुनून भनिएको छ किनभने यसबाट पनि बुद्धिमाथि आवरण पर्दछ र जन्नत (स्वर्ग) लाई जन्नत भन्दछन् किनकि यो दृष्टिगोचर छैन। ربوة अग्लो धर्तीलाई भन्दछन्। وابل ठूलो वर्षालाई भन्छन्।

[1]यसै आडम्बरको हानिलाई स्पष्ट गर्न र त्यसबाट बच्नको लागि थप उदाहरण दिईदैछ कि एक व्यक्तिको बाग होस्, जसमा हरेक प्रकारका फल होउन् (अर्थात) त्यसबाट अधिक लाभको आशा होस्,। त्यो व्यक्ति बुढो भएको होस् र त्यसका स-साना नानीहरू होउन्। (अर्थात) त्यो आफ्नो बृद्ध अवस्थाको कारण परिश्रम गर्न नसकोस् र उसको सन्तान पनि बृद्धावस्थाको सहारा त के भन्ने स्वयं आफ्नो बोझ उठाउने योग्य नहोस्। यस स्थितिमा तेज गतिको आँधि आओस् र त्यसको बगैंचा सखाप भएको होस् अब त त्यो न स्वयं बगैंचा लगाउने स्थितिमा रह्यो र न उसको सन्तान। यही स्थिति आडम्बरको लागि खर्च गर्नेहरूको कयामतको दिन हुनेछ। पाखण्ड एवं आडम्बरका कारण उनीहरूका सारा कर्म व्यर्थ हुनेछन्, जबकि त्यहाँ पुण्यको अति आवश्यकता हुनेछ। र पुन: सत्कर्म गर्ने समय हुने छैन, अल्लाह तआला भन्नुहुन्छ कि के तिमी चाहन्छौ कि तिम्रो यही दशा होस् ? आदरणीय इब्ने अब्बासले यस उदाहरणको लक्ष्य ती व्यक्तिहरूलाई पनि भन्नुभएको छ, जो जीवनभरी पुण्यको कार्य गर्दछन्, परन्तु बृद्ध अवस्थामा शैतानको जालमा फँसेर अल्लाहको अवज्ञाकारी बन्दछन्, जसबाट जीवनभरिका पुण्य बर्बाद हुन्छ। (सहीह बुख़ारी उधृत फतहुल बदीर तथा इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ۝٢٦٦

स्पष्ट रुपमा वर्णन गर्दछ, ताकि तिमी चिन्तन-मनन गर्न सक ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَنفِقُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُوا۟ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ إِلَّآ أَن تُغْمِضُوا۟ فِيهِ ۚ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ حَمِيدٌ ۝٢٦٧

(२६७) हे निष्ठावानहरू हो ! आफ्नो पवित्र आय मध्ये र धर्तीबाट तिम्रो निम्ति हामीले उमारेका कुराहरू मध्येबाट खर्च गर ।[1] तिनीमध्ये नराम्रो कुराहरूलाई खर्च गर्ने विचार नगर,जसलाई तिमी स्वयं ग्रहण गर्ने छैनौं, तर आँखा चिम्लिदिने अवस्था बाहेक[2] र जानीराख अल्लाह (तआ़ला) निस्पृह र प्रशंसनीय छ ।

ٱلشَّيْطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِٱلْفَحْشَآءِ ۖ وَٱللَّهُ يَعِدُكُم

(२६८) शैतानले तिमीलाई निर्धनताबाट तर्साउँछ, र अशिष्टताको आदेश दिन्छ ।[3]

[1]दानलाई स्वीकार गर्नको लागि आवश्यक छ कि उपकार र आडम्बरबाट शुद्ध रह, (जस्तो कि पछिल्ला आयतहरूमा भनिसकिएको छ । त्यसैप्रकार यो पनि आवश्यक छ कि त्यो उचित एवं शुद्ध कमाईबाट होस् । चाहे त्यो कारोबार (व्यापार अथवा उद्योगद्वारा) होस् अथवा कृषि र बगैंचाहरूको उत्पादनबाट र यो भन्नुभयो कि, "अपवित्र कुराहरूलाई दान गर्ने चेष्टा नगर ।" तसर्थ अपवित्र कुराहरूसित तात्पर्य त्यो कुरा छ, जुन अवैध कमाईबाट हुन्छ । अल्लाह (तआ़ला) त्यसलाई स्वीकार गर्दैन । हदीसमा छ (إِنَّ اللهَ طَيِّبٌ لا يَقبَلُ إِلَّا طيباً) (अल्लाह तआ़ला पवित्र छ र त्यो पवित्र कुराहरूलाई स्वीकार गर्दछ) अर्को अपवित्रका अर्थ बेकार तथा प्रयोगमा नआउने कुराहरूसित छ । बेकार कुराहरू पनि अल्लाहको मार्गमा खर्च नगर । जस्तो कि आयत ﴿لَن تَنَالُوا۟ ٱلْبِرَّ حَتَّىٰ تُنفِقُوا۟ مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ को पनि लाभ छ । यसको अवतरण हुने सम्बन्धमा भनिएको छ कि मदीनामा केही अन्सार खराब, प्रयोगमा नआउने खजूरहरूलाई दान स्वरुप मस्जिदमा दिएर जान्थे, जसपश्चात यो आयत उत्र्यो । (फ़तहुल क़दीर उधृत तिर्मिजी र इब्ने माजा आदि)

[2]अर्थात् जुन प्रकारले तिमी स्वयं बेकार कुरा लिन राम्रो ठान्दैनौ, त्यसैप्रकार अल्लाह तआ़लाको मार्गमा राम्रो कुरा नै खर्च गर ।

[3]अर्थात् यदि पुण्यको कार्यमा धन व्यय गर्नुछ, त शैतान यो भय उत्पन्न गराउँछ कि यसबाट तिमी निर्धन एवं भिखारी हुनेछौ । तर नराम्रो कार्यहरूमा व्यर्थ गर्नुमा यस्ता विचारहरूलाई निकट आउन दिँदैन बरु यी नराम्रा कुराहरूलाई यसप्रकार बनाई सिंगारी प्रस्तुत गर्दछ कि तिनका लागि लुकेका इच्छाहरू यसप्रकार जागृत हुन्छन् कि उनीमाथि मनुष्य ठूलोभन्दा ठूलो धन व्यय गरिदिन्छ । यसकारण यो देखिएको छ कि मस्जिद, मदरसाहरू र कुनै अन्य पुण्य कार्यको लागि यदि कोही

The Ummah Technology Mission

مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

र अल्लाह (तआ़ला) तिमीलाई आफ्नो क्षमा र कृपाको वचन दिन्छ । अल्लाह (तआ़ला) अति दयालु एवं सर्वज्ञ छ ।

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾

(२६९) त्यो जसलाई चाहन्छ, ज्ञान-बुद्धि दिन्छ । र जसलाई बुद्धिमत्ता दिइयो, निश्चय नै त्यसलाई थुप्रै भलाई (कल्याणकारी वस्तु) दिइयो ।[1] र शिक्षा केवल बुद्धिमान नै प्राप्त गर्दछन् ।

وَمَا أَنفَقْتُم مِّن نَّفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُم مِّن نَّذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

(२७०) तिमी चाहे जति खर्च गर (अर्थात् दान गर) र चाहे जे भाकल मान,[2] त्यसलाई अल्लाह (तआ़ला) जान्दछ र अत्याचारीहरूको कोही सहायक छैन ।

अनुदानको लागि पुग्दछ भने, धनवान मानिसहरु सय-दुईसयका लागि कैयन् पटक आफ्नो लेखा-जोखाको अवलोकन गर्दछन् माँग्नेवाला लामो समयसम्म प्रतीक्षा गरी कहिलेकाहीं कैयौपटक दगुर्छन् तर त्यही व्यक्ति सिनेमा, टेलिभिजन, शराब, कुकर्म र मुद्दाहरू आदिमा त आफ्नो धन विना सोचिसम्झी खर्च गर्दछ र यसबाट कुनै प्रकारको संकोच वा हिच्किचाहटको प्रदर्शन हुँदैन ।

[1]बुद्धिमत्ता केही धर्मगुरुहरूका निकट समझ-बुझ र ज्ञान तथा केहीका निकट राम्रो सल्लाह, कुरआनद्वारा रोकिएका कुराहरूको ज्ञान र समझ, निर्णायक शक्ति र केहीका निकट केवल किताब र सुन्नतको ज्ञान र समझ हो । अथवा यी सबै मत त्यसको परिधिमा सम्मिलित हुन सक्छन् । सहीहैनको एक हदीसमा छ कि दुई व्यक्तिहरूमा प्रतिस्पर्धा उचित छ, एक त्यो जसलाई अल्लाहले धन दियो र त्यो त्यसलाई अल्लाहको मार्गमा व्यय गर्दछ । दोस्रो त्यो जसलाई अल्लाहले बुद्धिमत्ता प्रदान गऱ्यो, जसबाट त्यो निर्णय गर्दछ र मानिसहरूलाई त्यसको शिक्षा दिन्छ । (सहीह बुखारी किताबुल इल्म)

[2]मनौती अथवा भाकलको अर्थ हो कि मेरो अमुक कार्य पुरा होस् अथवा अमुक दुख निवारण हुनेछ भने म अल्लाहको मार्गमा यति दान गर्नेछु । यस मनौति (भाकल) लाई पूरा गर्नु आवश्यक छ । अथवा अनुचित कार्यको भाकल मानेको छ भने त्यसलाई पूरा गर्न आवश्यक छैन । भाकल पनि नमाज़ र रोज़ाको जस्तै बन्दना हो, यसकारण अल्लाहको अतिरिक्त कुनै अरुको भाकल मान्नु त्यसको पूजा हो, जुन शिर्क हो, जस्तो कि आजकल प्रसिद्ध मजार (चिहान) हरूमा भाकल भेट चढाउनुको यो कार्य सामान्य छ । अल्लाह (तआ़ला) यस शिर्कबाट बचाओस् ।

The Ummah Technology Mission

(२७१) यदि तिमीहरू दान-पुण्य प्रकटरुपले गर्दछौ भने त्यो पनि राम्रो कुरो हो र यदि तिमी त्यसलाई लुकाएर निर्धनहरूलाई दिन्छौ, भने त्यो तिम्रो लागि श्रेष्ठकर छ ।[1] अल्लाह (तआ़ला) ले तिम्रा पाप समाप्त गरिदिनेछ र अल्लाह (तआ़ला) तिम्रा सम्पूर्ण कर्महरूसित अवगत छ ।

إِن تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ ۖ وَإِن تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَيُكَفِّرُ عَنكُم مِّن سَيِّئَاتِكُمْ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾

(२७२) (हे मुहम्मद!) उनीहरूलाई सत्य-मार्गमा ल्याइ उभ्याउनु तिम्रो अधिकारमा छैन, बरु मार्गदर्शन अल्लाह (तआ़ला) दिन्छ जसलाई चाहन्छ, र तिमी जुन असल कुरो अल्लाहको मार्गमा खर्च गर्दछौं त्यसको लाभ स्वयं पाउनेछौ । तिमीले मात्र अल्लाह (तआ़ला) को प्रसन्नता प्राप्त गर्नलाई खर्च गर्नुपर्दछ। तिमी जुन धन खर्च गर्नेछौ, त्यसको पूरा-पूरा प्रतिफलहरू तिमीलाई दिइनेछ [2] तथा तिम्रो अधिकार हनन गरिने छैन ।

لَّيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ ۗ وَمَا تُنفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلِأَنفُسِكُمْ ۚ وَمَا تُنفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ ۚ وَمَا تُنفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

[1]यसबाट ज्ञात भयो कि सामान्य स्थितिमा लुकाएर दान गर्नु श्रेष्ठ छ, यसबाहेक जबकि कुनै विशेष परिस्थितिमा भनेर दान गर्नाले अन्य व्यक्तिहहरूलाई शिक्षा दिनुछ। यदि आडम्बरको सम्भावना छैन भने यस कार्यमा प्राथमिकता देखाउनेहरू जुन श्रेष्ठता प्राप्त गर्न सक्दछन्, त्यो हदीसहरूबाट स्पष्ट छ । यसप्रकारका विशेष परिस्थितिहरूका अतिरिक्त गुप्त दान नै श्रेष्ठ छ। नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो: कि जुन व्यक्तिहरूलाई क़ेयामतका दिन अर्शे-इलाहीको (सिंहासन) छायाँको सौभाग्य प्राप्त हुनेछ, तिनीहरूमा एक व्यक्ति त्यो पनि हुनेछ, जसले यसप्रकार गुप्तदान गरेको हुनेछ कि त्यसको बायाँ हातलाई थाहा हुने छैन कि त्यसको दाहिने हातले के खर्च (दान) गरेको छ । दानमा गुप्तराख्ने कुराको श्रेष्ठतालाई केही आलिमहरूले (धर्मगुरु) स्वेच्छात्माक दानसम्म सीमित राखेका छन्, परन्तु ज़कात (निर्धारित दानलाई) स्पष्ट गर्न श्रेष्ठ ठानेका छन् । परन्तु कुर्आनको मान्यता अनिवार्य तथा स्वेच्छात्मक दुबै दानलाई सम्मिलित छ (इब्ने क़सीर) र हदीसको भावार्थ पनि यसको पक्षधर छ ।

[2]व्याख्याको वृत्तान्तमा यसको अवतरण हुने कारण यो वर्णित गरिएको छ कि मुसलमान आफ्ना मूर्तिपूजक सम्बन्धिहरूको सहायता गर्न उचित ठान्दैनथे र उनीहरू चाहन्थे कि ती पनि मुसलमान भइहालून् ।

The Ummah Technology Mission

لِلْفُقَرَآءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُم بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا وَمَا تُنفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾

(२७३) दानका पात्र मात्र ती निर्धन छन् जो अल्लाहको मार्गमा रोकिए, र जो धर्तीमा भर्मण गर्न सक्दैन ।[1] मूर्ख व्यक्तिहरू, उनीहरुले प्रश्न नगर्नुको कारण, उनीहरूलाई धनवान ठान्दछन्, तिमीले उनको अनुहार हेरेर ज्ञानले उनीहरूलाई चिन्न सक्छौं, उनीहरू मानिसहरूसित टाँसिएर भिक्षा माँग्दैनन् ।[2] तिमी जे-जति धन खर्च गर्दछौ, अल्लाह (तआला) त्यसलाई राम्ररी जान्दछ ।

[1]अल्लाह तआलाले आदेश गऱ्यो कि मार्गदर्शन गर्नु मात्र अल्लाहको अधिकारमा छ । दोस्रो कुरो यो आदेश गऱ्यो कि तिमी अल्लाहको प्रसन्नताको लागि जे-जति पनि खर्च गर्नेछौ, त्यसको पूरा फल तिमीले पाउनेछौ । यसबाट यो ज्ञात भयो कि जो सम्बन्धी मुसलमान छैनन्, उनीसँग पनि नम्रताको व्यवहार गर्नु पुण्यको कार्य हो परन्तु ज़कात केवल मुसलमानको अधिकार हो, यसलाई कुनै पनि अन्य व्यक्तिलाई दिन सकिदैन जो मुसलमान होइन ।[1] यसबाट तात्पर्य ती मोहाजिर हुन् जो मक्काबाट मदीना आए र अल्लाहको मार्गमा आउनको कारण उनको प्रत्येक कुरो छुट्यो । यस परिधिमा धर्मको शिक्षा प्राप्त गर्ने विद्यार्थी र आलिम (धार्मिक शिक्षक) पनि आउँछन् ।

[2]अर्थात् जो ईमान ल्याएका छन्, उनको विशेषता यो हो कि उनी निर्धनता एवं गरीबीको परिस्थितिमा कसैको अगाडि हात फैलाएर भिक्षा माँग्नुबाट पन्छिन्छन् । तथा कोहीसित टाँसिएर कदापि प्रश्न गर्दैनन् । (किनभने यसको पहिलो विशेषता प्रश्न गर्नबाट तर्कनु हो) (फ़तहुल क़दीर) र केही ज्ञानीहरूले भने कि उनी भिक्षाको समय रूने गर्दैनन् र जुन कुराहरूको उनीहरूलाई आवश्यकता हुँदैन, त्यसको माग गर्दैनन् यसकारण कि إلحاف को अर्थ यो हो कि आवश्यकता नभएपछि पनि (व्यवसायको रूपमा) मानिसहरूसित माग्दछन्, यस भावार्थको पुष्टि हदीसबाट हुन्छ, जसमा भनिएको छ कि,"गरीब त्यो होइन, जो एक-एक, दुई-दुईवटा गाँसको लागि दैलो-दैलो गई प्रश्न गर्दछ । गरीब त त्यो हो जो प्रश्न गर्नबाट पन्छिन्छ ।" अनि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आयत ﴿لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا﴾ (को उदाहरण दिनुभयो) (सहीह बुख़ारी, तफ़सीर वअल-ज़कात) यसकारण व्यवसायिक भिक्षुहरूका अतिरिक्त धर्मको शिक्षा प्राप्त गर्नको लागि हिज़रत गर्ने विद्यार्थी, आलिमहरू र किम्ती पोशाक लगाउने मानिसहरूको खोज गरी, जसलाई आवश्यकता त छ, तर कसैको अगाडि हात फैलाउन चाहँदैनन्, सहायता गर्नुपर्छ । यसबाहेक हदीसमा आएको छ कि जसको पासमा यति सम्पत्ति छ, जुन त्यसको

The Ummah Technology Mission

اَلَّذِيۡنَ يُنۡفِقُوۡنَ اَمۡوَالَهُمۡ بِالَّيۡلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَّ عَلَانِيَةً فَلَهُمۡ اَجۡرُهُمۡ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ‌ۚ وَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُوۡنَ

(२७४) जुन मानिसहरू आफ्नो सम्पत्ति र ातदिन लुकाएर अथवा खुल्ला रुपले खर्च गर्दछन्, उनीहरूका लागि उनीहरूका प्रभुको पासमा प्रतिफल छ, उनीहरूलाई न कुनै भय छ र न कुनै शोक नै ।

اَلَّذِيۡنَ يَاۡكُلُوۡنَ الرِّبٰوا لَا يَقُوۡمُوۡنَ اِلَّا كَمَا يَقُوۡمُ الَّذِىۡ

(२७५) ब्याज खाने[1] मानिसहरू त्यसरी नै उभिने छन्, जसरी त्यो उभिने छ,

जीवनयापनको लागि प्रशस्त छ, तर यसको उपरान्त त्यो मानिसहरूको अगाडी हात फैलाउँछ, त कयामतको दिन त्यसको अनुहार रगतले रक्तम्य हुनेछ । (विवरण अहलुस-सुनन, अल-अरबा, तिर्मिजी, किताबुल जकात)

[1] ربوا को अर्थ शब्दकोषमा अधिकता तथा बढोत्तरी छ। र धार्मिक नियमहरूमा यसलाई ब्याज भन्दछन्। यसका दुईभाग यसप्रकार छन्। एक रिबा-फज्ल र दोस्रो रिबा-नसीअः प्रथम जुन छ : वस्तुहरूमा कमी अथवा अधिकता अथवा नगद-ऋणको कारणले हुन्छ। जसको विवरण हदीसमा छ। जस्तै गहुँको साटो गहुँसित गर्नु, यसको लागि भनिएको छ कि बराबर -बराबर होस्। दोस्रो हात-हातै होस्। यसमा कमी अथवा अधिकता हुन्छ भने तैपनि अरु हात-हातै हुनको अतिरिक्त एक नगद अर्को उधारो अथवा दुबै नै उधार हुन्छ, तैपनि ब्याज हुन्छ। रिबा "नसीया" को अर्थ हो, कसैलाई जस्तो छः महिनाको लागि सय रुपैयाँ यस शर्तमा दिनु कि फिर्ता एक सय पचीस रुपैयाँ हुनेछ। पचीस रुपैयाँ छः महिनाको छुट्को लागि लिइयोस् अली (رضى الله عنه) बाट सम्बन्धित वाक्यमा यसलाई यसप्रकार वर्णित गरिएको छ, "كُلُّ قَرْضٍ جَرَّ مَنْفَعَةً فَهُوَ رِبًا" (ऋणमा लिइएको लाभ ब्याज हो) यो ऋण आफ्नो आवश्यकताको लागि लिइएको होस् अथवा ब्यवसायको लागि दुबैप्रकारका ऋणमा लाभ (ब्याज) हराम (अवैध) छ। अशिक्षित कालमा यसप्रकारका दुबै ऋणहरूको प्रचलन थियो। धार्मिक नियमले दुबैमा कुनै प्रकारको भेद नगरीकन दुबै प्रकारले प्राप्त ब्याजलाई कठोरताका साथ हराम भन्नु भएको छ। यसकारण केही व्यक्तिहरूको यो भनाई छ कि ब्यवसायको लागि लिइएको ऋण (जो सामन्यत बैंकहरूबाट लिइन्छ) यसमा लिइएको अधिक धन ब्याज होइन, यसकारण कि ऋण लिनेवाला यसबाट लाभ उठाउँछ। त्यसको केही भाग त्यो बैंकलाई अथवा ऋण दिनेवालालाई फर्काइदिन्छ भने यसमा के अनुचित छ? यसमा कठिनाई ती नयाँ विचारकहरूलाई देखिदैन जो ब्याजलाई उचित सिद्ध गर्न चाहन्छ, अन्यथा धार्मिक नियममा त यसमा बडो कठिनाई छ। जस्तै ऋण लिएर ब्यवसाय गर्नेवालालाई त्यस ब्यवसायबाट लाभ हुनु आवश्यक छैन। कैयौं पटक ब्यवसायमा लगाइएको सारा धन डुबेर जान्छ, जबकि यसको विपरीत ऋण दिनेवाला (चाहे बैङ्क होस् वा कुनै साहू-महाजन) त्यसको लाभ निर्धारित छ, जसको भुक्तानी प्रत्येक स्थितिमा अनिवार्य छ। त्यो अत्याचारको स्पष्ट प्रमाण हो, भनेपछि इस्लामी धर्म नियमहरू कसरी त्यसलाई उचित भन्न सक्दछन्?

The Ummah Technology Mission

يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطٰنُ مِنَ الْمَسِّ ۭ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْٓا اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا ۘ وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا ۭ فَمَنْ جَاۗءَهٗ مَوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ فَانْتَهٰى فَلَهٗ مَا سَلَفَ ۭ وَاَمْرُهٗٓ اِلَى اللّٰهِ ۭ وَمَنْ عَادَ فَاُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝

जसलाई शैतानले छोएर बौलाहा बनाईदिन्छ ।[1] यसकारण कि यिनीहरूले भन्ने गर्थे कि ब्यापार पनि त ब्याज समान छ ।[2] जबकि अल्लाह (तआला़ले) ब्यापारलाई हलाल (बैध) गऱ्यो र ब्याजलाई हराम (अबैध) र जो ब्यक्ति आफ्नो पासमा आएको अल्लाह (तआला़) को शिक्षा सुनेर कार्य त्याग्छ, त्यसको लागि त्यो छ, जुन व्यतीत भयो ।[3] र उसको मामिला अल्लाह (तआला़) को पासमा छ[4] र जो पुन: (हरामतिर) फर्क्यो त्यो नरकवासी हो, उनीहरू सधैंभरि त्यसैमा रहनेछन् ।

बरु धार्मिक नियम त निष्ठावानहरूलाई समाजका ती ब्यक्ति जसलाई सहायताको आवश्यकता छ, बिना कुनै सांसारिक लाभको कामना गरी, यसप्रकारका मानिसहरूलाई सहायता गर्ने कुरोमा जोड दिन्छ, जसबाट समाजमा भातृत्व, प्रेम, सहायता, आदर एवं सम्मानको भावना उत्पन्न होस्, यसको विपरीत ब्याजको यस नियमले कठोर ता र स्वार्थलाई प्रोत्साहन हुन्छ । एउटा धनवानलाई आफ्नो धनबाट लाभको इच्छा हुन्छ, चाहे समाजका ती मानिसहरू, रोग, भोक र निर्धनताबाट पीडित नै किन होउन् अथवा बेरोजगार हुनको करण आफ्नो जीवनसित मोह नहोस् । धार्मिक नियम यस कठोरता तथा अत्याचारलाई कसरी रुचाउन सक्छ ? यसका अझै धेरै अन्य हानिहरू छन्, यहाँ विस्तारको आवश्यकता छैन । अत: ब्याज बिल्कुल हराम (अबैध) छ, चाहे ब्याज व्यक्तिगत (आफ्नो आवश्यकताको लागि लिएको ऋणमा ब्याज) होस् अथवा संस्थागत ब्याज (ब्यवसायिक कार्यमा लिएको ऋणमा ब्याज) होस् ।

[1]ब्याज लिनेको यो स्थिति चिहानबाट उभिने समय अथवा प्रलयको मैदानमा हुनेछ ।

[2]हाँलाकि ब्यापारमा त धन सामाग्रीको परस्पर लेनदेन भईनै रहन्छ । दोस्रो यसमा लाभ-हानिको सम्भावना रहन्छ, जबकि ब्याजमा यी दुबै कुरा हुँदैनन् । अत: अल्लाहले बेच्नलाई वैध र ब्याजलाई अबैध भनेको छ । अनि यी दुबै एउटै कसरी हुन सक्छन् ?

[3]ईमान स्थापित गरे पश्चात तथा क्षमा माँगे पश्चात पछिल्ला ब्याज लिएको कुरोमा पकड हुने छैन ।

[4]कि त्यो क्षमा माँगे पश्चात अडिग रहन्छ अथवा फेरिबाट कु-कर्म तथा कुविचार को कारण त्यसलाई त्यसको स्थितिमा छाडिदिन्छन् । यसकारण पुन: ब्याज लिनेलाई कठोर दण्डको धम्की छ ।

The Ummah Technology Mission

يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي الصَّدَقٰتِ ۗ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَثِيْمٍ ﴿٢٧٦﴾

(२७६) अल्लाह (तआला) ले ब्याजलाई मेटाउने र दानलाई बढाउनेछ।[1] र अल्लाह (तआ़ला) कुनै कृतघ्न एवं पापीलाई मित्र बनाउँदैन।

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٧٧﴾

(२७७) जुन व्यक्तिहरू ईमानका साथ (सुन्नत अनुसार) काम गर्दछन्, नमाज़लाई स्थापित गर्दछन् र ज़कात दिन्छन्, तिनीहरूको फल तिनीहरूको पालनकर्तासँग रहेको छ, उनीहरूलाई न त कुनै भय हुनेछ र न कुनै दुःख।

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰوۤا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٢٧٨﴾

(२७८) हे निष्ठावानहरू ! अल्लाह तआ़लासित डर मान्दै गर। अनि जुन ब्याज बाँकी छ त्यसलाई छाडिदेउ यदि तिमी साँच्चिकै निष्ठावान् हौ।

فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاْذَنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۚ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوْسُ اَمْوَالِكُمْ ۚ لَا تَظْلِمُوْنَ وَلَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٩﴾

(२७९) अतः यदि यस्तो गर्दैनौ भने अल्लाह (तआ़ला) र त्यसका रसूलसित युद्धका लागि तयार होऊ।[2] र यदि क्षमा माँगदछौ भने तिम्रो मूलधन तिम्रै हुनेछ, न तिमीहरू अत्याचार गर न तिमीमाथि अत्याचार गरियोस्।[3]

[1]यो ब्याजको वास्तविक एवं आत्मिक हानि पश्चात दानका लाभहरूको विवरण हो। ब्याजमा हेर्दाखेरी बढोत्तरी हुन्छ, परन्तु त्यसको आध्यात्मिक अर्थ अनुसार परिणाम स्वरुप ब्याजको धन त्यसको बरबादी एवं बिगाडको कारण बन्दछ। यस कुराको समर्थन अब पाश्चात्य देशका अर्थशास्त्रीहरू पनि गर्न थालेका छन्।

[2]यो यस्तो कडा चेतावनी हो, जुन कुनै अन्य अपराधको सम्बन्धमा आएको छैन। यसकारण आदरणीय अब्दुल्लाह बिन अब्बासले भन्नुभएको छ कि यदि कुनै व्यक्ति इस्लामी राज्यमा ब्याज त्याग्न तयार छैन भने समयको राज्य प्रमुखको दायित्व छ कि त्यसबाट क्षमा-याचना गराओस्। (किनभने त्यो अल्लाह तथा रसूलसित युद्धको घोषणा गरिराखेको छ) तथा नरोकिएको अवस्थामा त्यसको घाँटी काटिदेओस्। (इब्ने क़सीर)

[3]तिमी यदि मूलधनभन्दा अधिक धन असूल गर्नेछौ भने यो तिम्रो अत्याचार हुनेछ र यदि तिमीलाई मूलधन दिईदैन भने त्यो तिमीमाथि अत्याचार हुनेछ।

The Ummah Technology Mission

وَإِنْ كَانَ ذُوْ عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَأَنْ تَصَدَّقُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨٠﴾

(२८०) र यदि कोही निर्धन छ भने त्यसलाई सुविधासम्म समय दिनुपर्छ । तथा दान गरिदिन्छौ भने तिम्रो लागि अति श्रेष्ठ छ,[1] यदि तिमीमा ज्ञान छ भने ।

وَاتَّقُوْا يَوْمًا تُرْجَعُوْنَ فِيْهِ إِلَى اللّٰهِ ۖ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٢٨١﴾

(२८१) र त्यस दिनसित तर्स, जसमा तिमी सबै (अल्लाह तआला) तिर फर्काइनेछौ र प्रत्येक व्यक्तिलाई त्यसको कर्मअनुसार पूरा-पूरा प्रतिफल दिइनेछ र उनीमथि अत्याचार गरिने छैन ।[2]

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ إِلٰٓى أَجَلٍ

(२८२) हे ईमानवालाहरू ! जब तिमीहरूले निर्धारित अवधिका लागि एक-अर्कासित लेनदेन गर्छौ तब त्यसलाई लेख्ने गर ।[3]

---

[1]अज्ञान कालमा ऋणलाई भुक्तानी नगर्नका कारण ब्याजमाथि ब्याजले मूलधनमा यति वृद्धि हुन्थ्यो कि एउटा सानो मूलधन एउटा पर्वत बन्न पुग्दथ्यो, जसको भुक्तानी गर्न असम्भव हुने गर्दथ्यो । अल्लाह तआलाले आदेश दियो कि यदि कोही निर्धन छ भने (ब्याज त लिनै हुन्न तथा मूलधन लिनमा पनि) सरलताले त्यसलाई भुक्तानी गर्न समय दिनुपर्छ र यदि ऋण क्षमा गरिदिन्छौ भने यो झन् श्रेष्ठ छ । हदीसमा पनि यसको श्रेष्ठताको वर्णन गरिएको छ कति अन्तर छ दुबै नियमहरूमा सहायताको ? एउटा पूर्णरुपले कठोरता, अत्याचार र स्वार्थी नियम र दोस्रो प्रेम सहानुभूति र एक-अर्काको सहायताको नियम । मुसलमान यदि स्वयं यस कृपालु र कल्याणकारी अल्लाहका नियमहरूमा चल्दैन भने यसमा इस्लामको के दोष ? र अल्लाहमाथि के आक्षेप ? काश, मुसलमान आफ्नो धर्मको महत्व र सार्थकतालाई बुझ्न सकोस् र त्यसमा आफ्नो जीवनधारलाई प्रभावित गर्न सकोस् ।

[2]केही कथनानुसार यो नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि अवतरित अन्तिम आयत (श्लोक हो) जस पश्चात उहाँको निधन भयो ।

[3]जब ब्याजका नियमहरूको कठोरताले निषेध गरियो र दान दिनमा जोड दिइयो तब फेरि यस्तो समाजमा ऋणको आवश्यकता विशेषरुपले भयो किनभने ब्याज त त्यसै नै वर्जित छ, र प्रत्येक व्यक्ति त्यति दान गर्न सक्दैन तथा हर व्यक्ति आफ्नो सम्मानको कारण दान लिनु रुचाउँदैन तब यस्तोमा केवल ऋण लिनुपर्छ । यसैकारण हदीसमा ऋण दिनमा ठूला पुण्य वर्णित गरिएका छ । यसलाई दिन आनाकानी र आलस्यका कारण झै-झगडा पनि हुनसक्छ ।

The Ummah Technology Mission

مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ۚ وَلْيَكْتُب بَّيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَن يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ ۚ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا ۚ فَإِن كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَن يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِن رِّجَالِكُمْ ۖ فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَن تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا

र लेखनदासलाई आवश्यक छ कि आपसी विषय न्यायपूर्वक लेखोस्, तथा कुनै लेखनदासले लेख्न अस्वीकार नगरोस्, जस्तो अल्लाह (तआ़ला) ले त्यसलाई सिकाएको छ, त्यसैप्रकार उसले लेखिदिनुपर्छ र जसमाथि अधिकार छ, (अर्थात ऋणिले) त्यसले लेखाओस् ।[1] र आफ्नो अल्लाह (तआ़ला) सित तर्सोस् जो उसको प्रभु हो । र अधिकारबाट केही नघटाओस्, यदि जुन व्यक्तिमाथि अधिकार छ, त्यो अशिक्षित छ अथवा दुर्बल छ अथवा लेखाउने शक्ति नभएको छ भने त्यसको संरक्षकले न्याय पूर्वक लेखाइदेओस् र आफूमध्ये दुई पुरुषहरूलाई साक्षी राख, यदि दुई पुरुष छैनन् भने एक पुरुष, दुई स्त्रीहरू जसलाई तिमी साक्षीको रुपमा मान्छौ ।[2]

यसकारण यस आयतमा जसलाई आयत दैन भनिन्छ कुर्आनको सबभन्दा लामो आयत हो । अल्लाह तआ़लाले ऋणको लागि आवश्यक निर्देश दिएका छन् ताकि अनिवार्य आवश्यकता झगडाको कारण नबनोस् । यसको लागि एउटा आदेश यो दिइयो कि अवधि निर्धारित गर दोस्रो यो कि यसलाई लेख, तेस्रो यो कि यसमा दुई मुसलमान पुरुष अथवा एक पुरुष अथवा दुई स्त्रीहरुलाई साक्षी बनाऊ ।

[1]यसबाट तात्पर्य ऋणी छ अर्थात त्यो अल्लाहसित तर्सदैं धनलाई लेखाओस्, यसमा कमी नगरोस् । अगाडि गएर भनिंदैछ कि यदि यो ऋणी मन्द बुद्धि भएको अथवा कमजोर बच्चा अथवा पागल छ भने त्यसको संरक्षकलाई आवश्यक छ कि न्यायसँग लेखाओस् ताकि ऋणी (ऋण दिनेवाला) लाई हानि नहोस् ।

[2]अर्थात् जसको धार्मिकता तथा न्यायप्रियतामाथि तिमीलाई विश्वास होस् । यसका अतिरिक्त कुर्आन करीमका यी सूत्रहरुबाट यो ज्ञात भयो कि दुई स्त्रीहरूको साक्ष्य एउटा पुरुषको समान छ तथा पुरुषबिना स्त्रीहरूको साक्ष्य उचित छैन, ती समस्याहरूका अतिरिक्त जसमा स्त्रीको अतिरिक्त कसैलाई ज्ञान हुन सक्दैन, यस मतमा मतभेद छ कि बाद (मुद्दयी) को एक प्रतिज्ञाको साथ दुई स्त्रीहरूको साक्ष्य निर्णय गर्नु उचित छ अथवा छैन ? जुन प्रकार एक पुरुषको साक्ष्य पश्चात निर्णय गर्नु उचित छ, जबकि दोस्रो साक्षीको स्थानमा वादी शपथ लिएर भनोस् । परन्तु हन्फी धर्माचार्यहरूका निकट यो उचित छैन जबकि हदीसका ज्ञाताहरू यसका पक्षमा छन्, किनभने हदीसबाट एक साक्षी र शपथको साथ निर्णय गर्ने कुरोको

The Ummah Technology Mission

فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ ۚ
وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا ۚ
وَلَا تَسْأَمُوا أَن تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا
إِلَىٰ أَجَلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ
عِندَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ
وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا ۖ إِلَّا أَن
تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً
تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ
عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا ۗ وَأَشْهِدُوا
إِذَا تَبَايَعْتُمْ ۚ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ
وَلَا شَهِيدٌ ۚ وَإِن تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ

ताकि एकको भूलचुकलाई अर्कोले स्मरण गराओस्[1] र साक्षीहरूलाई आवश्यक छ कि जब उनीहरू बोलाइन्छन्, तब अस्वीकार नगरुन्, तथा ऋणलाई जसको अवधि निर्धारित छ, चाहे सानो होस् अथवा ठूलो होस्, लेख्नमा सुस्ती नगर । अल्लाह तआलाको निकट यो कुरो धेरै न्यायोचित छ । र साक्षीहरूका लागि बढी उपयुक्त र शंकाबाट पनि बचाउने धेरै उपयोगी छ ।[2] र यो कुरो बेग्लै छ कि त्यो मामिला नगद ब्यापारको रुपमा होस् जुन आपसमा लेनदेन गरिराखेका छौ, तब तिमीहरूप्रति त्यसलाई नलेख्नुमा कुनै पाप छैन तथा क्रय-विक्रयको समयमा साक्षी निर्धारित गर्ने गर[3]

निर्णय गर्ने कुरोको पुष्टि हुन्छ, र जब दुई स्त्रीहरु एक पुरुषको साक्ष्यको बराबर छन् भने दुई स्त्रीहरु र शपथको साथ निर्णय गर्नु उचित हुनेछ । (फतहुल क़दीर)

[1]यो एक पुरुषको सापेक्ष दुई स्त्रीहरूलाई निर्धारित गर्नुको विशेषता एवं बुद्धिमत्ता हो अर्थात स्त्री बुद्धि र याद राख्नमा पुरुषभन्दा कमजोर छ । (जस्तो कि सहीह मुस्लिमको एक हदीसमा स्त्रीलाई मन्द बुद्धि भनिएको छ) यो स्त्रीहरूको अधिकारहरूको हनन तथा अपमानको सूचक होइन, (जस्तो कि केही मानिसहरू भन्दछन्) बरु उनीहरूको प्राकृतिक क्षीणताको वर्णन हो, जुन अल्लाह तआलाको ज्ञान एवं इच्छामा आधारित छ । अहङ्कारको कारण कोही यसलाई स्वीकार गर्दैन भने अर्कै कुरा हो, परन्तु वास्तविकता एवं घटनाहरूको आधारमा यसको खण्डन गर्न सकिदैन ।

[2]लेख्नुको लाभ यो हो कि यसबाट न्यायको माँग पूरा हुनेछ । साक्ष्य पनि सही हुनेछ (कि साक्षीको उपस्थिति नहुने अथवा मृत्यु पश्चात उनका लेखिएका लेख साक्ष्य बन्ने छन्) र कुनै प्रकारको शंकाबाट दुबै पक्षहरु सुरक्षित रहनेछन्, किनभने शंका हुनुको स्थितिमा लेखे, हेरेपछि शंका समाप्त हुनेछ ।

[3]यो त्यो क्रय-विक्रय हो जसमा ऋण होस् अथवा सौदा भए पश्चात पनि विचलनको सम्भावना होस्, नत्र यसबाट पूर्व नगद सौदालाई लेख्नुबाट अलग्ग गरिसकिएको छ । केही विद्वानहरूले यस विक्रयबाट घर र पसल, बगैंचा अथवा पशुको विक्रयको अर्थ लिएका छन् । (ऐसरुत्तफ़ासीर)

The Ummah Technology Mission

فُسُوقٌۢ بِكُمْ ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۖ وَيُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ ۗ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٢﴾

र (याद राख) न त लेख्नेवालालाई हानि पुऱ्याइयोस् न साक्षीहरूलाई [1], र यदि तिमी यस्तो गर्दछौ भने यो तिम्रो खुल्लारूपले अवज्ञा हो । अल्लाहसित तर्स ।[2] अल्लाह (तआला) तिमीलाई शिक्षा दिइराखेको छ र अल्लाह (तआला) सर्वज्ञ छ ।

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَرٍ وَّلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهٰنٌ مَّقْبُوضَةٌ ۖ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهٗ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهٗ ۗ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۚ وَمَنْ يَّكْتُمْهَا فَإِنَّهٗٓ آثِمٌ قَلْبُهٗ ۗ

(२८३) र यदि तिमीहरू यात्रामा छौ र लेख्नेदास पाउँदैनौ भने गिरवी (धितो) आफ्नो पासमा राख्ने गर ।[3] र यदि तिमीहरूलाई एक-अर्कामा विश्वास छ भने जसलाई नासो दिइएको छ, त्यसले (नासो) फर्काओस् र अल्लाह (तआला) सित तर्सिराखोस् जो उसको स्वामी हो ।[4] र प्रमाणलाई नलुकाउ र जसले त्यसलाई लुकाउँछ,

[1] यिनलाई हानि पुऱ्याउनबाट तात्पर्य यो हो कि धेरै टाढाबाट उनीहरूलाई बोलाइयोस्, जसबाट उनको ब्यस्ततामा बाधा तथा हानि पुग्ने सम्भावना होस् अथवा उनलाई झूठो कुरा लेख्न अथवा त्यसलाई साक्षी बन्नको लागि बाध्य गरियोस् ।

[2] अर्थात् जुन कुराहरूमा जोड दिइएको छ, तिनलाई गर तथा जसबाट रोकिएको छ, त्यसबाट पन्छिनु ।

[3] यदि यात्रामा ऋण लिने आवश्यकता पर्दछ र त्यहाँ लेखनदास अथवा कागज कलम उपलब्ध छैन भने यस्तो स्थितिमा त्यसको समरुप कार्य गर्न भनिंदैछ कि ऋणी व्यक्ति कुनै वस्तु ऋण दिनेवालाको पासमा धितो राखिदेओस् । यसबाट धितो राख्ने कुरोको औचित्य सिद्ध हुन्छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आफ्नो कवच एउटा यहूदीको पासमा गिरवी (धितो) राख्नुभएको थियो । (सहीहैन) तर यदि धितो राखिएको कुरोबाट कुनै प्रकारको लाभ हुन्छ भने त्यसबाट लाभान्वित त्यसको मालिक (ऋणी) हुनेछ, न कि ऋण दिनेवाला । परन्तु यदि ऋण दिनेवालाको त्यसमा केही ब्यय हुन्छ भने त्यो ऋणीबाट प्राप्त गर्न सक्छ । शेष लाभ मालिकलाई दिनु आवश्यक हुनेछ ।

[4] यदि एक-अर्कामथि विश्वास छ भने धितो नराखीकन पनि ऋणको सौदा गर्न सक्छौ । अमानत (नासो)बाट तात्पर्य यहाँ ऋण छ । ऋणको सौदा गर्न सक्छौ । अमानतबाट तात्पर्य यहाँ ऋण छ । अल्लाहसित तर्सदैं त्यसलाई उचित रुपले चुक्ता गर ।

The Ummah Technology Mission

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ۝

निःसन्देह त्यो मनको पापी रहेको छ ।[1] र जे-जति तिमी गर्दछौ अल्लाह (तआला) त्यसलाई राम्ररी जान्दछ ।

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ وَاِنْ تُبْدُوْا مَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ ۗ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى

(२८४) आकाशहरू र धर्तीका प्रत्येक वस्तु अल्लाह (तआला) कै अधीनमा छ । तिम्रा हृदयहरूमा जे-जति छ, त्यसलाई चाहे प्रकट गर अथवा लुकाउ, अल्लाह (तआला) त्यसको हिसाब लिनेछ ।[2] अनि जसलाई चाहन्छ, क्षमा गरिदिन्छ ।

[1]साक्ष्यलाई लुकाउनु महापाप हो । यसकारण यसको अति भर्त्सना यहाँ कुर्आनमा तथा हदीसमा गरिएको छ । यसकारण सही साक्षयको ठूलो श्रेष्ठता पनि छ । सहीह मुस्लिमको हदीस छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो:

(اَلا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ الشُّهَدَاءِ ؟ الَّذِي يَأْتِي قَبْلَ أَنْ يُسْأَلَها)

"त्यो सबभन्दा श्रेष्ठ साक्षी हो, जो साक्ष्यको माँग बिना नै, स्वयं साक्ष्यको लागि उपस्थित हुन्छ ।" (सहीह मुस्लिम, उधृत इब्ने कसीर)

एक अर्को कथनमा नराम्रो साक्षीतिर ईङ्गित गरिएको छ ।

(أَلا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ الشُّهَدَاءِ ؟ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ قَبْلَ أَنْ يُسْتَشْهَدُوا)

"के म तिमीलाई त्यो साक्षीबारे भनुँ, जो साह्रै नराम्रो साक्षी हो ? यी त्यसता मानिसहरू हुन्, जो साक्ष्यको माँग गरिनुभन्दा पूर्वनै साक्ष्य दिन्छन् ।" (सहीह बुखारी किताबुल रिकाक तथा मुस्लिम किताबु फजायल अल-सहाबा)

अर्थात् झूठो साक्ष्य दिएर महापाप गर्नुको भागी बन्दछन् । शेष आयतमा हृदयको विशेष रूपले वर्णन गरिएको छ, यसकारण कि गोपनीयता हृदयको नै कर्म हो । यसका अतिरिक्त हृदय सम्पूर्ण शरीरको प्रमुख एव विशेष भाग हो । र यस्तो विशेष मासुको टुक्रा हो, यदि यो ठीक रहन्छ, भने सम्पूर्ण शरीर ठीक रहन्छ र यदि यसमा कुनै खराबी उत्पन्न हुन्छ भने सम्पूर्ण शरीरमा खराबी उत्पन्न हुन्छ । (हदीसको भाँति)

[2]हदीसमा छ कि जब यो आयत अवतरित भयो त सहाबा किराम (*रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका* सहचर) चिन्तित भए । उनीहरू *रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको* सेवामा उपस्थित भए र भने हे *रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम,* नमाज़, रोज़ा, ज़कात तथा धर्मयुद्ध जसको पनि आदेश दिइएको छ, हामी त्यसलाई गर्दछौं किनभने यो हाम्रो शक्तिभन्दा अधिक छैन, तर मनोगत विचार एवं शंङ्काहरूमा हाम्रो कुनै पकड छैन । र यो मनुष्यको शक्तिभन्दा बाहिर छ । परन्तु अल्लाह तआलाले त्यसमाथि पनि पकड गर्ने घोषणा गरेको छ ।

The Ummah Technology Mission

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٨٤﴾

र जसलाई चाहन्छ दण्ड दिन्छ । र अल्लाह (तआला) सर्वशक्तिमान छ ।

اٰمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ؕ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ ۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ

(२८५) रसूल (मुहम्मद) त्यस कुरामा ईमान ल्याए, (निष्ठावान भए) जुन कुरा उनीतिर अल्लाह (तआ़ला) को तर्फबाट उतारियो र मुसलमान पनि निष्ठावान भए । ती सबैले अल्लाह (तआ़ला) प्रति र त्यसका फरिश्ताहरूप्रति र त्यसका किताबहरूप्रति र त्यसका

नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो : "अहिले त तिमी سمعنا وأطعنا (हामीले सुन्यौं र हामीले पालन गर्‍यौं नै भन ।" अतः सहाबाको यस सुन्ने तथा पालन गर्ने भावनालाई देखेर अल्लाह तआ़लाले यो आयत ﴿لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ (अल्लाह तआ़ला कुनै जीवमाथि त्यसको सामर्थ्यभन्दा धेरै भार राख्दैन) बाट निरस्त गरिदियो (इब्ने कसीर व फतहुल क़दीर) सहीहैन तथा सुननको यो हदीस पनि यसको पुष्टि गर्दछ ।

(إِنَّ اللّٰهَ تجاوز عن أُمَّتِي ما حدّثت بِهِ أَنْفُسَها، ما لَمْ تكلَّمْ أَوْ تَعْمَلْ بِهِ)

(अल्लाह तआ़लाले मेरो उम्मत (अनुयायीहरू) लाई भन्दछन्) कि मनोगत विचारहरुलाई क्षमा गरिदिएको छ, परन्तु ती कुराहरुमा पकड हुनेछ, जसलाई मुखले व्यक्त गरिएको छ अथवा तिनका अनुसार कर्म गरियोस्)

यसबाट ज्ञात भयो कि हृदयमा उत्पन्न हुने कुविचारहरूमाथि तबसम्म पकड हुने छैन, जबसम्म त्यो संकल्प कर्म नबनोस् । यसको विपरीत ईमाम इब्ने जरीर तबरीको विचार छ कि आयत निरस्त छैन, किनभने पकड गर्नमा दण्ड दिनु आवश्यक छैन, अर्थात् यस्तो छैन कि अल्लाह तआ़ला जुन कुरोमा पकड गर्दछ, त त्यसमा दण्ड पनि अवश्य देओस् । बरु अल्लाह तआ़लाले पकड त हरेक कुरोमा गर्नेछ, परन्तु धेरैजसो यस्ता मानिसहरू हुनेछन् कि उनको पकड गरे पश्चात उनीहरूलाई क्षमा गरिदिनेछ, बरु केहीका साथ यस्तो पनि गर्नेछ कि तिनका एक-एक पाप याद गराएर उनीहरूलाई त्यसबाट स्वीकार गराउनेछ र पछि भन्नेछ कि संसारमा मैले उनीमाथि पर्दा राखिदिएको थिए जुन आज मैले तिनीहरूलाई क्षमा गरे । (यो हदीस सहीह बुख़ारी र मुस्लिम आदिमा छ, उधृत इब्ने कसीर) र केही विद्वानहरूले भने कि यो पारिभाषिक अर्थमा निरस्त छैन, बरु कैयौं पटक यसलाई प्रकाशित गर्नुको अर्थमा प्रयोग गरिन्छ । अतः सहाबा किरामको हृदयमा जुन शंका यस आयतका कारण उत्पन्न भयो त्यसलाई ﴿لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ﴾ र (हदीस إنّ الله تجاوز आदिबाट हटाईदियो) यसप्रकार आयतलाई निरस्त मान्नुको आवश्यकता शेष रहेन

The Ummah Technology Mission

قِنْ رُّسُلِهٖ ۚ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ۗ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٢٨٥﴾

रसूलहरूप्रति निष्ठावान भए, त्यसका रसूलहरू मध्ये कसैमा हामी मतभेद गर्दैनौं ।[1] उनीहरूले (यो पनि) भने कि हामीले सुन्यौं र अनुकरण गर्‍यौं । हामी तिमीसित क्षमा चाहन्छौं, हे हाम्रो प्रभु ! र हामी तिमीतिर नै फर्कनु छ ।

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا ۗ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ اِنْ نَّسِيْنَآ اَوْ اَخْطَاْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهٗ عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهٖ ۚ وَاعْفُ عَنَّا ۗ وَاغْفِرْ لَنَا ۗ

(२८६) अल्लाह कुनै पनि व्यक्तिमाथि त्यसको सामर्थ्यभन्दा बढी बोझ हाल्दैन, जुन पुण्य त्यो गर्दछ, त्यो त्यसको लागि छ र जुन दुष्कर्म त्यो गर्दछ, त्यो उसैमाथि छ । हे हाम्रा प्रभु ! यदि हामीले बिर्सेका छौं अथवा गल्ती गरेका छौं भने हामीलाई नसमात्नु । हे हाम्रा प्रभु ! हामीमथि त्यस्तो बोझ नहाल्नु, जस्तो पहिलेका मानिसहरूमाथि हालेका थियौ । हे हाम्रो प्रभु ! हामी माथि त्यस्तो बोझ नहाल्नु जुन हाम्रो सामर्थ्यमा छैन र हामीलाई क्षमा गर,

[1]यस आयतमा ईमानसँग सम्बन्धित विषयहरूको वर्णन छ, जसमा ईमान भएकाहरूलाई आस्था राख्न आदेश दिइएको छ । र यसभन्दा पूर्व आयत لا يكلف الله मा अल्लाह तआलाको कृपा, दया, स्नेह र प्रेमको वर्णन छ कि अल्लाह तआलाले मनुष्यलाई कुनै यस्तो कर्म गर्नमा जोड दिएन जुन उसको शक्तिभन्दा माथि छ । यी दुबै आयतहरूको हदीसहरूमा बडो प्रशंसा गरिएको छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभएको छ :

> "जुन व्यक्ति सूर: अल-बक़राका अन्तिम दुई आयतहरू रातिमा पढ्छ, त्यो त्यसका लागि पर्याप्त हुन्छ ।" *(सहीह बुख़ारी, इब्ने कसीर)*

अर्थात् यस कर्मको कारण अल्लाह तआला त्यसको सुरक्षा गर्दछ । अर्को हदीसमा छ : नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई मिराजको राति जुन तीनवटा कुराहरू प्राप्त भए, तिनीहरुमध्ये एउटा सूर: बक़राका अन्तिम दुई आयतहरू पनि हुन्) (सहीह मुस्लिम, बाब फी ज़िक्रे सिदर: तुल मुन्तहा) अन्य कथनहरूमा यस्तो पनि भनिएको छ कि अन्तिम आयतहरू उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई एउटा कोषबाट प्रदान गरियो जुन अर्श इलाही मुनि छ । र यी आयतहरू उहाँको अतिरिक्त कुनै अन्य नबीलाई प्रदान गरिएनन् (अहमद निसाई, तबरानी, बैहक़ी, हाकिम दारमी आदि दुर्रे मन्सूर) आदरणीय मआज रजीअल्लाह तआला अन्हु यस सूर:को अन्तमा आमीन भन्ने गर्नुहुन्थ्यो । (इब्ने कसीर) तर कुनै पनि सही हदीसमा आमीन भन्नु प्रमाणित छैन ।

The Ummah Technology Mission

وَارْحَمْنَا ۚ أَنتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

र हामीलाई मुक्ति प्रदान गर र हामीमाथि दया गर, तिमी नै हाम्रो स्वामी हौ, अतः नकार्ने समुदाय विरुद्ध हाम्रो मद्दत गर ।

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ

सूरतु आले-इमरान–३

सूरः आले इमरान मदीनामा अवतरित भयो[1] यसमा दुई सय आयत र बीस रुकुअ छन् ।

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

अल्लाह बडो दयावान अति करूणामयीको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु ।

الم ﴿١﴾

(१)अलिफ. लाम. मीम. ।

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿٢﴾

(२) अल्लाह (तआ़ला) त्यो हो, जस बाहेक कोही पूज्य छैन, जो जीवित छ र सबैको रक्षक छ ।[2]

---

[1]यो सूरः मदनी हो । यसका सबै आयतहरू विभिन्न समयमा मदीनामा नै अवतरित भए र यसको प्रारम्भिक भाग अर्थात ८३ आयतहरूसम्म इसाईहरुका नज़रान्का प्रतिनिधि मण्डल (यो नगर अब साउदी अरबमा स्थित छ) को विषयमा उत्रेको हो, जो नौ हिज़रीमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भएको थियो । इसाईहरुले आई नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित आफ्नो इसाई विश्वास र इस्लामको विषयमा वाद-प्रतिबाद गरे, जसको खण्डन गर्दै उनीहरूलाई मुबाहिला (एउटा बिधि हो, जसअनुसार सौगन्ध (कसम) खाएर आफ्नो कुरा भनिन्छ) को आमन्त्रण पनि दिइयो, जसको विस्तारपूर्वक विवरण अगाडि दिइनेछ । त्यसै पृष्ठभूमिमा कुर्आन करीमका यी आयतहरूको अध्ययन गरिनेछ ।

[2]حی र قیوم अल्लाह तआ़लाका अति विशेष गुण हुन्, हईको अर्थ हो कि त्यो आदिदेखि छ र अन्तसम्म रहने छ, त्यसलाई मरण तथा विनाश छैन । कय्यूमको अर्थ हो त्यो सम्पूर्ण सृष्टिको आधार, रक्षक एवं संरक्षक हो, सम्पूर्ण सृष्टिलाई उसको आवश्यकता छ, उसलाई कसैको आवश्यकता छैन । इसाई आदरणीय ईसालाई अल्लाह अथवा अल्लाहका पुत्र अथवा तीनमध्येबाट एक मान्दथे अर्थात् उनलाई भनिदैछ कि जब आदरणीय ईसा पनि अल्लाहका सृष्टि हुन्, उनले आमाको गर्भबाट जन्म लिए र उनको जन्म पनि सृष्टिको उत्पत्ति भन्दा धेरै पछिको हो, तसर्थ उनी अल्लाह तथा अल्लाहका पुत्र कसरी हुन सक्छन् ? यदि तिम्रो विश्वास

The Ummah Technology Mission

نَزَّلَ عَلَيۡكَ الۡكِتٰبَ بِالۡحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ وَاَنۡزَلَ التَّوۡرٰىةَ وَالۡاِنۡجِيۡلَ ۝

(३) जसले सत्यका साथ यस किताब (पवित्र कुरआन) लाई अवतरित गऱ्यो,[1] जुनकि आफुभन्दा पूर्वका (धर्मशास्त्रहरू) लाई प्रमाणित गर्दछ, र उसैले यसभन्दा पूर्व (धर्मग्रन्थ) तौरात र इंजीललाई मानिसहरूका मार्गदर्शनको लागि उताऱ्यो ।[2]

مِنۡ قَبۡلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَاَنۡزَلَ الۡفُرۡقَانَ ؕ اِنَّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ لَهُمۡ عَذَابٌ شَدِيۡدٌ ؕ وَاللّٰهُ عَزِيۡزٌ ذُو انۡتِقَامٍ ۝

(४) र कुरआन पनि उसैले उताऱ्यो ।[3] जुन मानिसहरू अल्लाह (तआला) का आयतहरुसित कुफ्र (नकार्नु) गर्दछन्, उनीहरूका लागि कठोर यातनाहरु छन् । र अल्लाह (तआला) प्रभावशाली, प्रत्युपकारी (दुष्कर्मको बदला लिनेवाला) पनि छ ।

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخۡفٰى عَلَيۡهِ شَىۡءٌ فِى الۡاَرۡضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ ۝

(५) नि:सन्देह अल्लाह (तआला) बाट धर्ती र आकाशको कुनै कुरा लुकेको छैन ।

साँचो भएको भए उनीहरू सृष्टिको साटो अल्लाहका विशेषताहरूले युक्त एवं आदिबाट हुनुपर्थ्यो । यसका अतिरिक्त उनको मृत्यु पनि नहुनुपर्थ्यो, परन्तु एक दिन आउने छ कि उनलाई पनि मृत्युको स्वाद चाख्नुपर्नेछ । र इसाईहरूको कथनानुसार उनी मृत्युलाई प्राप्त गरिसके । हदीसहरूमा चर्चा छ कि तीन आयतहरूमा अल्लाहका श्रेष्ठ नाम छन्, जसद्वारा प्रार्थना गरिन्छ भने रद्द हुँदैन । यउटा यही आले-इमरानको आयत, दोस्रो आयतल कुर्सीमा ﴿اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الۡحَىُّ الۡقَيُّوۡمُ﴾ तेस्रो सूर: ताहामा ﴿وَعَنَتِ الۡوُجُوۡهُ لِلۡحَىِّ الۡقَيُّوۡمِ﴾ (इब्ने कसीर तफ़सीर आयतल कुर्सी)

[1]अर्थात् यो अल्लाहको तर्फबाट अवतरित हुनुमा कुनै संशय छैन ।

[2]यसभन्दा पहिला अन्य नबीहरूमाथि जुन किताबहरू अवतरित भए, यो किताब त्यसको पुष्टि गर्दछ । अर्थात् जुनकुरा त्यसमा लेखिएका थिए, उनको यथार्थता र तिनमा वर्णित भविष्यवाणीलाई स्वीकार गर्दछ । जसको स्पष्ट अर्थ छ कि यो कुरआन करीम पनि उसैको तर्फबाट उतारिएको हो, जसले यसभन्दा पूर्व अनेक धर्मशास्त्र उतारेको छ । यदि यो कुनै अन्यको तर्फबाट अथवा मानवीय प्रयासहरूको प्रतिफल भए, यिनीहरूमा परस्पर अनुकूलताको साटो प्रतिकूलता हुने थियो ।

[3]अर्थात् आ-आफ्ना समयमा तौरात र इंजील पनि अवश्य मानिसहरूको मार्ग-दर्शनको स्रोत थियो, यसकारण कि यिनलाई उतार्नुको उद्देश्य नै यही थियो । तैपनि त्यस पश्चात ﴿وَاَنۡزَلَ الۡفُرۡقَانَ﴾ पुन: भनेर स्पष्ट गरिदियो कि, तौरात र इंजीलको युग समाप्त भयो । अब कुरआन उतारिसक्यो, त्यो फुरकान हो र अब केवल त्यही सत्य-असत्यको पहिचान हो, यसलाई सत्य नमानी अल्लाहको निकट कोही आज्ञाकारी एवं निष्ठावादी छैन ।

The Ummah Technology Mission

هُوَالَّذِىۡ يُصَوِّرُكُمۡ فِى الۡاَرۡحَامِ كَيۡفَ يَشَآءُ‌ ؕ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الۡعَزِيۡزُ الۡحَكِيۡمُ ‏﴿۶﴾

(६) त्यसैले आमाको गर्भमा तिम्रो रूप जुनप्रकारको चाहन्छ, बनाउँछ[१] त्यसबाहेक कोही पनि वास्तविक रूपले पूजायोग्य छैन, त्यो सर्वशक्तिशाली र सर्वज्ञाता छ ।

هُوَ الَّذِىۡۤ اَنۡزَلَ عَلَيۡكَ الۡكِتٰبَ مِنۡهُ اٰيٰتٌ مُّحۡكَمٰتٌ هُنَّ اُمُّ الۡكِتٰبِ وَاُخَرُ مُتَشٰبِهٰتٌ‌ ؕ

(७) त्यही अल्लाह (तआ़ला) हो, जसले तिमीलाई किताब उतार्‍यो, जसमा स्पष्ट ठोस आयतहरू छन्, जुन मूल किताब हो, केही समान आयतहरू छन्[२] तसर्थ जसका हृदयमा खराबी छ, तिनीहरू

[१]सुरूप अथवा कुरूप, नर अथवा नारी, सौभाग्य अथवा दुर्भाग्य, अपूर्ण अथवा पूर्ण । जब माताको गर्भमा यी सारा अवस्थाहरू दिने मात्र अल्लाह तआ़ला नै हो, भने आदरणीय ईसा पूज्य कसरी हुन सक्छन् ? जबकि उनी स्वयं पनि सृष्टिका यी अवस्थाहरूबाट गुज्रेर संसारमा आउनु भएको छ, जसको उद्गम अल्लाहले आमाको गर्भमा स्थापित गरेको छ ।

[२]'मुहकमात' सित तात्पर्य ती आयतहरू हुन् जसमा आदेश, निषेध, समस्याहरु एवं कथाहरु छन्, जसको भावार्थ स्पष्ट एवं अटल छ, ती कुरा बुझ्न कुनै प्रकारको कठिनाई हुँदैन । यसको विपरीत 'आयात मुताशाबिहात' छ । जस्तो अल्लाहको अस्तित्व, न्याय तथा भाग्यका समस्याहरू, स्वर्ग, नरक तथा मलायका (सूरहरू) स्वर्गदूतहरू आदि अर्थात परबोधका तथ्य छन् जसका यथार्थता एवं वास्तविकतालाई बुझ्न मानौं असक्त छ अथवा उनीमा दुबिधा अथवा द्वैतको अवकाश होस् । अथवा कमसेकम यस्तो अस्पष्टता हुन्छ, जसबाट मनुष्यहरूलाई भ्रमित गर्न सकियोस् । यसैकारण अगाडि भनिदैछ कि जसका हृदयमा खराबी हुन्छ उनी 'आयात मुताशाबिहात' को पछि लाग्छन् र उनीद्वारा अशान्ति फैलाउँछन् । जस्तो इसाई छन् । कुरआ़नले आदरणीय ईसालाई अल्लाहको भक्त तथा नबी भनेको छ । यो एउटा स्पष्ट एवं दृढ (मोहकम) आयत हो । तर यसलाई छाडेर कुरआ़न करीममा आदरणीय ईसालाई 'रूहुल्लाह' र 'कलिमतुल्लाह' जुन भनिएको छ, त्यसबाट आफ्ना भ्रामक विश्वासको आधारमा गलत अर्थ निकाल्दछन् । यही स्थिति अहले बिदअतको छ । कुरआ़न करीमको स्पष्ट विश्वासको विपरीत बिदअत गर्नेहरूले जुन भ्रमिक विश्वास मनगढन्तरुपले रचेका छन् । यी तिनै 'मुताशाबिहात' लाई आधार बनाउँछन् । तथा प्राय आफ्ना तर्कहरूद्वारा 'मुहकमात' लाई 'मुताशाबिहात' बनाईदिन्छन् أعاذنا الله منه यसका विपरीत दृढ विश्वासी मुसलमान 'मुहकमात'का आयत अनुसार कर्म गर्दछन् र 'मुताशाबिहात' अर्थलाई पनि (यदि यसमा अस्पष्टता छ) 'मुहक़मात'को प्रकाशमा बुझ्ने प्रयत्न गर्दछन् किनभने कुरआ़नले यिनैलाई 'मूल किताब' मानेको छ । जसकारण उनी अशान्तिबाट पनि सुरक्षित रहन्छन् । र विश्वासबाट विचलित हुनबाट पनि सुरक्षित रहन्छन् ।

The Ummah Technology Mission

فَاَمَّا الَّذِيْنَ فِىْ قُلُوْبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُوْنَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَآءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَآءَ تَاْوِيْلِهٖ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَاْوِيْلَهٗٓ اِلَّا اللّٰهُ ۘ وَالرّٰسِخُوْنَ فِى الْعِلْمِ يَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِهٖ ۙ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۚ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّآ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۞

त समान आयतहरूका अनुसरण, अशान्ति उत्पन्न गर्नको लागि एवं उनको कष्ट कल्पनाको निम्ति गर्दछन्, तर उनीहरूको वास्तविक उद्देश्यलाई अल्लाह (तआला) बाहेक कोही जान्दैन ।[1] र पूर्ण एवं दृढ ज्ञान भएका यही भन्दछन् कि हामी त तिनीहरूमा ईमान स्थापित गरिसक्यौं, यो सबै हाम्रो प्रभुको तर्फबाट हो, शिक्षा त मात्र बुद्धिमान नै प्राप्त गर्दछन् ।

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ۞

(८) हे हाम्रो प्रभु ! हामीलाई सोझो मार्गदर्शन गरे पश्चात हाम्रा हृदयलाई बाङ्गो नगर र हामीलाई आफ्नो पासबाट कृपा प्रदान गर, नि:सन्देह तिमी नै परमदाता हौ ।

رَبَّنَآ اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيْهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ۞

(९) हे हाम्रो प्रभु ! तिमी नि:सन्देह मानिसहरूलाई एक दिन एकत्रित गर्ने छौं, जुन दिन आउने कुरोमा कुनै शंका छैन । नि:सन्देह अल्लाह (तआला) वचन विपरीत गर्दैन ।

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ تُغْنِىَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ۭ وَاُولٰٓئِكَ هُمْ وَقُوْدُ النَّارِ ۞

(१०) काफिरहरूलाई (अस्वीकार गर्ने) उनका धन तथा उनका सन्तान अल्लाह (तआला) का यातनाहरूबाट मुक्त गराउन कुनै काम आउने छैनन्, यिनी त नरकका ईन्धन नै हुन् ।

[1] तावीलको एउटा अर्थ हो: कुनै वस्तुको तत्वको ज्ञान । यस अर्थ अनुसार إلا الله मा रुक्नु आवश्यक छ, किनभने प्रत्येक विषयको यथार्थताको वास्तविक ज्ञान मात्र अल्लाहलाई नै छ, दोस्रो अर्थ कुनै विषयको व्याख्या, भाष्य, वर्णन तथा स्पष्टीकरण हो, यस अर्थअनुसार والراسخون मा रुक्न सकिन्छ, किनभने ज्ञानी मानिसहरू पनि सहीह व्याख्या एवं भाष्यको ज्ञान राख्दछन् । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ ۚ وَاللّٰهُ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾

(११) जस्तो कि फिर्‌औनको सन्तानको अवस्था भयो, र तिनीहरुको जो उनीहरुभन्दा पुर्व थिए, तिनीहरुले हाम्रा निशानीहरुलाई झुठ्लाए, अनि अल्लाह (तआला) ले उनीहरुलाई उनीहरुको पापको कारण समात्यो र अल्लाह (तआला) कठोर यातनाहरु दिनेछ ।

قُلْ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَتُغْلَبُوْنَ وَتُحْشَرُوْنَ اِلٰى جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾

(१२) काफिरहरुसित भनिदिनुस् कि तिमीहरु निकट भविष्यमै पराजित हुनेछौ ।[1] र नरकतिर एकत्रित गरिनेछौ र त्यो नराम्रो ओछ्यान हो ।

قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ فِيْ فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا ۚ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَّرَوْنَهُمْ مِّثْلَيْهِمْ رَاْيَ الْعَيْنِ ۚ

(१३) निःसन्देह तिम्रो लागि शिक्षाप्रद निशानी (लक्षण) थियो, जुन ती दुई गुटबीच (बद्रको लडाईमा भिडन्त भएको थियो, एउटा गुट अल्लाहको मार्गमा युद्ध गरिराखेको थियो, र दोस्रो समूह (दल) काफिरहरुको थियो, तिनीहरुले, उनीहरुलाई आफ्नो दृष्टिले आफूभन्दा दुईगुना देख्दथे ।[2]

---

[1] यहाँ काफिरहरु (कृतघ्न) सित तात्पर्य यहूदीहरु हुन्, र यो भविष्यवाणी शीघ्र नै पूरा भयो । अतः बनू कैनुकाअ र बनू नजीरलाई देशबाट निष्कासित गरियो, बनू कुरैजाको हत्या गरियो । अनि खैबर विजयी भयो र सबै यहूदीमाथि जिज़्या (सुरक्षाकर) लागू गरियो । (फ़तहुल क़दीर)

[2] अर्थात् प्रत्येक पक्ष अर्को पक्षलाई आफूभन्दा दुईगुना देख्थ्यो । काफिरहरुको संख्या एक हजारको निकट थियो, उनीहरुलाई लगभग दुई हजार मुसलमान देखिन्थे । उद्देश्य, उनीहरुका हृदयमा मुसलमानहरुको धाक बसाल्नु थियो र मुसलमानहरुको संख्या तीन सयभन्दा केही माथि अर्थात् (३१३) थियो, उनीहरुलाई काफिर ६०० देखि ७०० मध्ये देखापर्थ्यो । वास्तविकता यो थियो कि वास्तविक संख्या हजारको निकट (तीन गुना) थियो । यसको उद्देश्य मुसलमानहरुका साहस एवं शौर्यलाई बढाउनु थियो । आफूभन्दा तीन गुना देखेर सम्भव थियो कि मुसलमान भयभीत हुन्थे, यसको सट्टा आफूभन्दा दुई गुना देखिनाका कारण उनीहरुको साहस कम भएन । परन्तु यो दुई गुना देखिनुको स्थिति प्रारम्भमा थियो, अनि जब दुबै गुट एक-अर्का सामु उभे त अल्लाह (तआला) ले यसको विपरीत दुबैलाई एक-अर्काको दृष्टिमा कम गरेर देखायो ताकि कुनै पनि पक्ष लडाईबाट पछि नहटोस् बरु प्रत्येकले अगाडी बढ्न प्रयत्न गरोस् । (इब्ने कसीर) यो विवरण सूरः अल-अंफ़ालको आयत संख्या ४४ मा वर्णित गरिएको छ । यो बद्रको युद्धको घटना हो, जुन हिज़रात पश्चात दोस्रो वर्ष मुसलमानहर र काफ़िरहरु बीच युद्ध

The Ummah Technology Mission

وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٣﴾

र अल्लाह (तआला) जसलाई चाहन्छ आफ्नो सहायताले सुदृढ गर्दछ । निःसन्देह यसमा आखा भएका लागि ठूलो शिक्षा छ ।

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ

(१४) प्रिय वस्तुहरूको प्रेम मानिसहरूका लागि सौन्दर्यपूर्ण गरिएको छ, जस्तो स्त्रीहरू र पुत्र, र सुन, चाँदीका एकत्रित गरिएका ख़जाना (कोष) र निशानदार घोडा र चौपायाहरू र खेती ।[1] यो सांसारिक जीवनको सामग्री

भयो । यो कैयौं प्रकारले अत्यन्त महत्वपूर्ण युद्ध थियो । प्रथम त यो कि यो प्रथम युद्ध थियो । दोस्रो यो युद्ध बिना योजना भयो । मुसलमान अबू सुफ़ियानका काफ़िलाका लागि निस्केका थिए, जुन सीरियाबाट व्यापारिक सामाग्री लिएर मक्का आइराखेको थियो, तर सूचना पाउनाले उनीहरू आफ्ना काफ़िलालाई त बचाएर लगे, परन्तु मक्काका काफ़िर आफ्नो शक्ति र संख्याको घमण्डमा मुसलमानमाथि जाइलागे र बद्र नामक स्थानमा यो युद्ध भयो । तृतीय यसमा मुसलमानहरूलाई अल्लाह तआ़लाको विशेष सहायता प्राप्त भयो । चतुर्थ यसमा काफ़िरहरूलाई अपमानजनक पराजय भयो, जसबाट काफ़िरहरूको साहस क्षीण भएर गयो ।

[1] شهوات सित यहाँ तात्पर्य مشتبهات छ अर्थात् ती कुराहरू जुन मनुष्यलाई प्राकृतिक रूपले प्रिय छन् । यसकारण उनीसित अभिलाषा र उनीसित प्रेम अनुचित छैन । तर यो प्रेम इस्लामी धार्मिक नियमहरूको परिधिमा तथा सन्तुलित हुनुपर्छ । उनीहरूको सौन्दर्य पनि अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट परीक्षा हो ।

﴿ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ ﴾

"हामीले धर्तीमा जे-जति बनाएका छौं, यसलाई धर्तीको सुन्दरताको लागि बनाएका छौं, ताकि मानिसहरूको हामीले परीक्षा लिऊ ।" (अल-कहफ़-७)

सर्वप्रथम स्त्रीको वर्णन छ किनभने प्रत्येक वयस्क पुरुषको सबभन्दा ठूलो आवश्यकता पनि हो र सबभन्दा अधिक प्रिय पनि । स्वयं नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कथन छ (حُبِّبَ إِلَيَّ النِّسَاءُ وَالطِّيبُ) (मुसनद अहमद) "स्त्री र सुगन्ध मलाई प्रिय छ ।" यसैप्रकार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सुशील स्त्रीलाई "संसारको सर्वश्रेष्ठ कुरो" भन्नुभएको छ (خَيْرُ الْمَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ) यसकारण योसित धार्मिक नियमहरूको अर्न्तगत प्रेम गर्न, जुन धार्मिक नियमहरूको बाहिर नहोस्, त यो श्रेष्ठ जीवनसाथी पनि हो र आख़िरतको सामान पनि

The Ummah Technology Mission

الدُّنْيَاءِ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗ حُسْنُ الْمَاٰبِ ﴿١٤﴾

हो, र फर्कनुको राम्रो ठाउँ त अल्लाह (तआला) कै निकट छ ।

قُلْ أَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذٰلِكُمْ ۚ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ

(१५) तपाईं भन्नुस् कि के म तिमीलाई यसभन्दा उत्तम कुरा भनूँ ? संयमी मानिसहरूका लागि उनीहरूको प्रभुको पासमा स्वर्ग छन्, जसमा

नत्र, यही स्त्री, पुरुषको लागि सबभन्दा ठूलो अशान्ति हो । रसूल अल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कथन छ :

(مَا تَرَكْتُ بَعْدِي فِتْنَةً أَضَرَّ عَلَى الرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ)

"म पश्चात जुन अशान्ति उत्पन्न हुनेछ, तिनीहरूमा पुरुषहरूका लागि सबभन्दा ठूलो अशान्ति स्त्री छ ।" (सहीह बुखारी)

यसैप्रकार पुत्रहरूको प्रेम छ । यदि यसबाट तात्पर्य मुससलमानहरूको शान्ति बढाउन र अस्तित्व तथा वंशको बृद्धि हो, त प्रशंसनीय छ, अन्यथा अप्रशंसनीय । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पवित्र कथन छ ।

«تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ؛ فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الْأُمَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

(अत्याधिक प्रेम गर्ने र अधिक बच्चाहरू जन्मदिने स्त्रीहरूसित विवाह गर, यसकारण कि म केयामतको दिन अरु उम्मतहरू (समुदाय) को सापेक्ष आफ्नो उम्मतको संख्यामा गर्व गर्नेछु)

यस आयतबाट ब्रम्हाचारी रहने कुराको खण्डन र परिवार नियोजन अनुचित हुनु सिद्ध हुन्छ, किनभने بنين बहुवचन हो । धनबाट पनि आर्थिक व्यवस्था स्थापित गर्नु, दया गर्नु, दान र पुण्य र पुण्यका कार्यहरूमा व्यय गर्नु र कसैको अगाडि हात फैलाउनबाट बच्नु हो ताकि अल्लाहको प्रसन्नता प्राप्त गर्न सकुन्, तसर्थ यसको पनि प्रेम परम आवश्यक छ, तथापि अप्रशंसनीय । घोडाहरूसित तात्पर्य धर्मयुद्धको तयारी, अन्य पशुहरूबाट कृषि कार्य तथा यातयातको काम लिनु र धर्तीबाट त्यसको उपज प्राप्त गर्नु हो, त यो सब प्रिय छन्, र यदि उद्देश्य मात्र संसार कमाउनु र त्यसमा गर्व र घमण्ड व्यक्त गर्नु र अल्लाहको स्मरणबाट विमुख भई ऐश्वर्य जीवन व्यतीत गर्नु हो भने, सबभन्दा लाभकारी कुराहरू त्यसको निम्ति हानिकारक सिद्ध हुनेछन् । "क़नातीर" क़िन्तार (ख़जाना) को बहुवचन हो । तात्पर्य छ ख़जाना अर्थात् सुन, चाँदी, धन-धान्यको अधिकता एवं परिपूर्णता । المسومة ती घोडाहरू जुन गौचरमा चर्न छाडिएका हुन्छन् अथवा धर्मयुद्धका लागि तयार गरिएका हुन् अथवा चिन्ह लगाइएका जसमाथि विभेदको लागि कुनै चिन्ह अथवा अंक लगाइएको होस् । (फ़तहुल क़दीर एवं इब्ने क़सीर)

The Ummah Technology Mission

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَاَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَّرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ ۭ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿۱۵﴾

नहरहरू बगिराखेका छन्, जसमा उनीहरु सधैं निवास गर्नेछन्।[1] र पवित्र पत्नीहरू[2] र अल्लाह (तआला) को प्रसन्नता छ र सबै भक्तहरू अल्लाह (तआला) को दृष्टिमा छन्।

اَلَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اِنَّنَآ اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿۱۶﴾

(१६) जो भन्दछन् कि हे प्रभु! हामी निष्ठावान भयौं अत: हाम्रो पाप क्षमा गरिदेउ र हामीलाई अग्निको यातनाबाट बचाउ ।

اَلصّٰبِرِيْنَ وَالصّٰدِقِيْنَ وَالْقٰنِتِيْنَ وَالْمُنْفِقِيْنَ وَالْمُسْتَغْفِرِيْنَ بِالْاَسْحَارِ ﴿۱۷﴾

(१७) जो धैर्यवान, र सत्यवादी र आज्ञाकारी, तथा अल्लाहको मार्गमा धन व्यय गर्ने छन् र मिरमिरे बिहानीमा मोक्ष प्राप्त गर्नुको कामनाको लागि प्रार्थना गर्दछन्।

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۙ وَالْمَلٰۗىِٕكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَاۗىِٕمًۢا بِالْقِسْطِ ۭ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ

(१८) अल्लाह, त्यसका फरिश्ता (स्वर्गदूत) तथा ज्ञानीहरूले न्यायमा स्थिर रही साक्ष्य दिएका छन् कि अल्लाहको अतिरिक्त कोही आराध्य छैन[3]

[1] यस आयतमा निष्ठावानहरूलाई भनिंदैछ कि संसारका उपरोक्त वर्णित कुराहरूमा नै नहराउनु, बरु उनीभन्दा श्रेष्ठ त त्यो जीवन तथा त्यसको कृपा छ, जो प्रभुको निकट छ, जसका अधिकारी अल्लाहको भयले भयभीत हुनेवाला छन्। यसकारण अल्लाहसित तर्स। यदि यो तिमी भित्र उत्पन्न भयो भने, नि:सन्देह संसार र परलोकका सारा भलाईहरू (पुण्य) प्राप्त गर्नेछौ ।

[2] पवित्रको अर्थ हो कि त्यो सांसारिक अपवित्रता अर्थात् मैलोफोहोर, मासिक धर्म, र अन्य दूषणबाट पवित्र हुनेछन् र सुशील एवं सुचरित्र हुनेछन्। यसकारण आउँदा दुई आयतहरूमा अल्लाहको भयसित भयभीत हुनेहरूको विशेषताको वर्णन छ।

[3] शहादतको अर्थ वर्णन गर्नु तथा सूचित गर्नु हो। अर्थात अल्लाह तआलाले जे-जति उत्पन्न तथा वर्णित गर्‍यो, त्यसद्वारा उसले आफु एक हुने कुरातिर हाम्रो मार्ग-दर्शन गर्‍यो। (फ़तहुल क़दीर) फरिश्ता तथा ज्ञानीहरू पनि त्यसको एक हुने कुराको गवाही (साक्ष्य) दिनछन्। यसमा ज्ञानीहरूको विशेषता तथा श्रेष्ठता छ कि अल्लाह तआलाले आफ्ना फरिश्ताहरूका नामका साथ उनीहरूको वर्णन गरेको छ, तर यसबाट तात्पर्य मात्र ती नै ज्ञानी छन् जो कुरआन तथा हदीसबारे ज्ञान राख्दछन्। (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

त्यही सर्वशक्तिमान, निर्णयकर्ता छ, त्यसबाहेक कोही आराधनाको योग्य छैन ।

إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا

(१९) निश्चय अल्लाह छेउ मनपर्दो धर्म, इस्लाम नै हो ।[1] (अल्लाहप्रति पूर्ण आत्म समर्पण)

---

[1]इस्लाम त्यही धर्म हो, जसको प्रचार एवं शिक्षा प्रत्येक ईशदूतले आफ्नो युगमा दिने गरे तथा अब यो त्यसको पूर्णस्वरुप हो जसलाई अन्तिम ईशदूत मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम संसार समक्ष प्रस्तुत गरिराख्नु भएको छ । जसमा एकेश्वरवाद, दूतत्व तथा परलोकप्रति यसप्रकार विश्वास गर्नु हो जस्तो उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभएको छ, अब मात्र यो विश्वास गर्नु कि अल्लाह (परमेश्वर) एक छ अथवा केही सत्कर्म गर्नु इस्लाम होइन, न यसबाट परलोकमा मोक्ष प्राप्त हुनेछ । विश्वास तथा धर्म यो हो कि अल्लाहलाई एक मानियोस मात्र त्यसै एक पूज्यको उपासना गरियोस्, मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम समेत सबै ईशदूतहरूप्रति विश्वास गरियोस् तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि दूतत्वको समापन मानियोस् तथा आस्थाको साथ ती विश्वास एवं कर्म ग्रहण गरियून् जुन कुरआन तथा ईशदूतको कथन (हदीस) मा वर्णित छन् । अब यस धर्म इस्लाम बाहेक कुनै अन्य धर्म अल्लाहकहाँ स्वीकृत हुने छैन ।

﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [آل عمران: ٨٥]

"र जो व्यक्ति इस्लामका अतिरिक्त कुनै अरु धर्म रोज्छ, त्यसको धर्म मान्य हुनेछैन र परलोकमा त्यो क्षतिग्रस्तहरूमा हुनेछ ।"

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾

"भनिदिनुस् कि हे मानिसहरू ! म तिमी सबैतिर अल्लाहको दूत हूँ ।" (सूरः आराफ़-१५८)

﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾

"शुभ छ त्यो जसले आफ्नो भक्तमाथि फुरकान (विवेकारी शास्त्र) अवतरित गऱ्यो ताकि त्यो जगतलाई सावधान गरोस्"। (अल-फ़ुरकान-१)

उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो: त्यस अल्लाहको सौगन्ध जसको हाथमा मेरो प्राण छ जो यहूदी अथवा इसाई ममाथि विश्वास नगरीकनै मर्छ, त्यो नरकीय हुने छ । (सहीह मुस्लिम) यो पनि भन्नुभयो कि म रातो, कालो (सबै मानव) का लागि पठाइएको हूँ, यसैकारण उहाँले आफ्ना युगका सबै राजाहरूलाई पत्र लेखि उनीहरूलाई इस्लाम धर्म स्वीकार गर्ने आमन्त्रण दिनुभयो । (सहीहैन, माध्यम इब्ने क़सीर)

The Ummah Technology Mission

مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَهُمُ الۡعِلۡمُ بَغۡيًۢا بَيۡنَهُمۡ ؕ وَمَنۡ يَّكۡفُرۡ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيۡعُ الۡحِسَابِ ﴿۱۹﴾

तथा जुन धर्मशास्त्र प्रदान गरियो, उनीहरूले ज्ञान आए पश्चात त्यसमा परस्पर द्वेषको कारण मतभेद गरे ।[1] तथा जो अल्लाहका आयतहरू (पवित्र कुर्.आन) लाई मान्दैन[2] त (उनीसित) अल्लाहले शीघ्र हिसाब लिनेछ ।

فَاِنۡ حَآجُّوۡكَ فَقُلۡ اَسۡلَمۡتُ وَجۡهِىَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ؕ وَقُلۡ لِّلَّذِيۡنَ اُوۡتُوا الۡكِتٰبَ وَالۡاُمِّيّٖنَ ءَاَسۡلَمۡتُمۡ ؕ فَاِنۡ اَسۡلَمُوۡا فَقَدِ اهۡتَدَوۡا ۚ وَاِنۡ تَوَلَّوۡا فَاِنَّمَا عَلَيۡكَ الۡبَلٰغُ ؕ وَاللّٰهُ بَصِيۡرٌۢ بِالۡعِبَادِ ﴿۲۰﴾

(२०) यदि उनीहरू तपाईंसित विवाद गर्दछन् भने तपाईं भनिदिनुस् कि मैले तथा मेरा अनुयायीहरूले स्वयंलाई अल्लाहप्रति समर्पित गऱ्यौं तथा तपाईं शास्त्रधारीहरू एवं अशिक्षित मानिसहरूलाई[3] भन्नुस् कि के तिमी पनि इस्लाम स्वीकार गऱ्यौ ? यदि उनीहरूले इस्लाम स्वीकार गरे भने सोझो मार्ग प्राप्त गरे र यदि विमुख भए भने तपाईंको काम मात्र पुऱ्याउनु हो र अल्लाह स्वयं भक्तहरूलाई देखिराखेको छ ।

[1]उनीहरूको यस आपसी मतभेदको तात्पर्य त्यो मतभेद हो, जुन एकै धर्मलाई मान्नेवालाहरूले आपसमा उत्पन्न गरेका थिए । जस्तै यहूदीहरूका आपसी मतभेद तथा गुटबन्दी, यसैप्रकार इसाईहरूका आपसी मतभेद तथा गुटबन्दी । अनि ती मतभेदहरूको अर्थ पनि छ जुन किताबवालाहरूबीच आपसमा थियो । जसको आधारमा यहूदी, इसाईहरूलाई र इसाई यहूदीहरूलाई भन्ने गर्दथे कि "तिमी कुनै धर्ममा छैनौं ।" नबूअत मोहम्मदी तथा नबूअत ईसा पनि यसै अन्तर्गत आउँछ । परन्तु यी सबै मतभेद तर्कहीन थिए, मात्र द्वेष, ईर्ष्या तथा घृणाका कारण थिए अथवा ती मानिसहरू सत्यता जान्दा-जान्दै पनि मात्र आफ्ना विचारहरू तथा सांसारिक लाभका कारण गलत कुरामा अडिग रहे, र यसलाई धर्म भन्दथे । ताकि उनको सम्मान उच्च रहोस् र उनको जनतासितको आधार पनि बनिरहोस् । अफसोच् आज मुसलमानहरूका आलिमहरूको एउटा धेरै ठूलो संख्या ठीक तिनै गलत उद्देश्यका लागि त्यसै गलत मार्गमा हिंडिराखेका छन् ।

[2]यहाँ आयतहरूसित तात्पर्य, ती प्रतीक हुन् जुन इस्लामका ईश्वरीय धर्मलाई सिद्ध गर्दछन् ।

[3]अशिक्षित मानिसहरूसित तात्पर्य अरबका मूर्तिपूजक हुन्, जो किताब प्रदान गरिएका तुलनामा अशिक्षित थिए ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾

(२१) निःसन्देह जुन मानिसहरू अल्लाह (तआला) का आयतहरुबाट इन्कार गर्दछन्, र ईशदूतहरू (अम्बिया) लाई अवैध हत्या गर्दछन्, तथा जुन मनिसहरू न्यायका कुरा गर्दछन्, उनीहरूलाई पनि मार्दछन् ।[1] त (हे नबी !) तपाईं उनीहरूलाई घोर यातनाहरूबारे सूचित गरिदिनुस् ।

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

(२२) उनैका (पुण्य) कर्मलोक तथा परलोकमा व्यर्थ भएर गए तथा यिनीहरूको कोही सहायक पनि छैन ।

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

(२३) के तपाईंले उनीहरूलाई देख्नुभएन, जसलाई किताबको एक भाग दिइएको छ, उनीहरू आफ्ना निर्णयका लागि अल्लाह (तआला) को किताबतिर आमन्त्रित गरि न्छन्, तैपनि उनीहरूको एक समूह उपेक्षा गर्दै फर्कन्छ ।[2]

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ

(२४) यसको कारण उनीहरूको यो भनाई हो कि उनीहरूलाई गिन्तीका केही दिनमा मात्र आगोले स्पर्श गर्नेछ, यो उनका मनगढन्त कुराले उनीहरुलाई

[1] अर्थात् उनीहरूको दुष्टता एवं विद्रोह यति बढिसकेको थियो कि उनीहरूले मात्र नबीहरूको हत्या अनुचित रूपले गर्दैनथे बरु तिनीहरूको पनि हत्या गर्दथे, जसले न्यायका कुरा गर्दथे । अर्थात् उनीहरू ईमानवाला, निःस्वार्थ सत्यतिर आमन्त्रण दिनेवालाहरूलाई जो सत्कर्म गर्न भन्थे र कुकर्मबाट रोक्दथे, हत्या गरिदिन्थे । नबीहरूको साथमा उनीहरूको वर्णन गरी अल्लाह तआलाले उनीहरूको श्रेष्ठता तथा विशेषता पनि स्पष्ट गरिदियो ।

[2] यी किताबवालाहरूसित तात्पर्य ती मदीनाका निवासी हुन्, जसका बहुमत इस्लाम धर्म स्वीकार गर्ने योग्य थिएन र इस्लाम, मुसलमानहरू र नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका विरोधमा कुचक्रहरू उत्पन्न गर्नमा व्यस्त रहे, यहाँसम्मकि उनीहरूका दुई समूहहरूलाई देश निष्कासन तथा एक गिरोहको हत्या गरियो ।

The Ummah Technology Mission

فِي دِينِهِم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

उनको धर्मको विषयमा जुन उनीहरू रच्दै आइरहेका छन् धोकामा पारिदिएको छ ।[1]

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

(२५) अनि के दशा हुनेछ जब उनीहरूलाई हामीले त्यस दिन एकत्रित गर्नेछौं, जसको आगमनमा कुनै शंका छैन र प्रत्येक व्यक्तिलाई आफूले गरेको पूर्ण प्रतिफल दिइनेछ, र उनीमाथि अत्याचार गरिने छैन ।[2]

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَن تَشَاءُ وَتَنزِعُ الْمُلْكَ مِمَّن تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ ۖ بِيَدِكَ الْخَيْرُ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

(२६) तपाईं भन्नुस्, हे अल्लाह ! हे सम्पूर्ण जगत्‌को स्वामी ! तिमी जसलाई चाहन्छौ राज्य दिन्छौ र जसलाई चाहन्छौ, राज्यबाट बञ्चित गर्दछौ र तिमी जसलाई चाहन्छौ सम्मान दिन्छौ र जसलाई चाहन्छौ अपमानित गर्दछौ, तिम्रै हातमा सारा भलाईहरू (कल्याण) छन् ।[3] निःसन्देह तिमी प्रत्येक कुरामाथि सामर्थ्य राख्दछौ ।

[1]अल्लाहको किताब (धर्मशास्त्र) लाई नमान्नु एवं त्यसबाट विमुखताको कारण उनीहरूको यो मिथ्यापूर्ण विचार थियो कि उनीहरू नरकमा जाँदै-जाँदैनन् तथा यदि गएपनि केही दिनको लागि जानेछन् । र यिनै काल्पनिक कुराहरूले उनीहरूलाई धोका एवं भ्रान्तिमा पारेको छ ।

[2]प्रलयका दिन उनीहरुको यो दाबी तथा भ्रम कुनै काम लाग्ने छैन र अल्लाह स्पष्टरुपले न्याय गर्नेछ तथा प्रत्येक प्राणीलाई पूरा-पूरा प्रतिफल प्रदान गर्नेछ, कसैमाथि अत्याचार गर्ने छैन ।

[3]यस आयतमा अल्लाहको अपार सामर्थ्य तथा शक्तिको वर्णन छ । राजालाई रंक र रंकलाई राजा बनाइदिने अधिकार उसैलाई छ الخَيْرُ بِيَدِكَ को स्थानमा بِيَدِكَ الخير (सूचनाको प्रथमिकताका साथ) सित तात्पर्यको विशेषता देखाउनु हो, अर्थात भलाईहरू मात्र तिम्रै हातमा छन्, तिमी बाहेक अरु कोही भलाई दिन सक्दैन । शर (नराम्रोपना) को उत्पत्ति कर्ता पनि यद्यपि अल्लाहनै हो, परन्तु यहाँ मात्र ख़ैर (भलाई) को वर्णन गरियो । शर (नराम्रो) को होइन, यसकारण कि भलाई मात्र अल्लाहको कृपा हो, यसको विपरीत नराम्रोपन मानिसको आफ्नो कर्मको प्रतिफल हो जुन उसले पाउँछ अथवा यसकारण कि नराम्रो पनि उसको भाग्यलेख को एक अंश हो जसमा भलाई यसप्रकार छ कि अल्लाहका सबै कार्य राम्रा छन् । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

تُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَ تُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

(२७) तिमी नै रातलाई दिनमा प्रवेशित गर्दछौ र दिनलाई रातमा प्रविष्ट गर्दछौ ।[1] तिमी नै निर्जीवबाट जीव सृष्टि गर्दछौ,[2] तिमी नै हौ कि जसलाई चाहन्छौ अगणित जीविका प्रदान गर्दछौ ।

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

(२८) मोमिनहरूलाई आवश्यक छ कि निष्ठावानहरूलाई छाडि अस्वीकार गर्नेहरूलाई आफ्ना मित्र नबनाऊन् ।[3]

[1]रातलाई दिनमा र दिनलाई रातमा प्रवेश दिनुको अर्थ मौसमको परिवर्तन हो । एउटा मौसममा रात लामो हुन्छ, त दिन छोटो हुन्छ र अर्को मौसममा यसको विपरीत दिन लामो हुन्छ र रात छोटो हुन्छ । अर्थात कहिले रातको भाग दिनमा र दिनको भाग रातमा प्रविष्ट गर्दछ, जसबाट रात र दिन सानो-ठूलो हुन्छन् ।

[2]जस्तो वीर्य (निर्जीव) प्रथम जीवित व्यक्तिबाट निस्कन्छ र पछि त्यस निर्जीव (वीर्यबाट) मनुष्य । यसैप्रकार निर्जीव अण्डाबाट जीवित पोथी कुखुरा र फेरि जीवित कुखुराबाट निर्जीव अण्डा अथवा काफिरबाट मोमिन र मोमिनबाट काफिर पैदा गर्दछ । केही कथनहरूमा छ कि आदरणीय मुआज़ रजी़ अल्लाह अन्हुले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित आफूमाथि ऋणको शिकायत गर्दा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो: कि तिमी आयत (قُلِ اللَّهُمَّ الخ) पढेर यो दुआ गर्ने गर ।

(رَحْمٰنُ الدُّنْيَا وَ رَحِيمُهُمَا ! تُعْطِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمَا وَتَمْنَعُ مَنْ تَشَاءُ، إِرْحَمْنِي رَحْمَةً تُغْنِي بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ، اللَّهُمَّ أَغْنِنِي مِنَ الْفَقْرِ، وَاقْضِ عَنِّي الدَّيْنَ)

"एक अर्को कथनमा छ कि "यो यस्तो प्रार्थना हो कि तिमीमाथि ओहद (पर्वत जुन मदीनाको उत्तर दिशामा पर्वतीय श्रृङ्खला छ) जति पनि ऋण भए अल्लाह तआ़ला त्यसलाई तिर्ने प्रबन्ध तिम्रो लागि गर्नेछ ।" (मजमउज्जवायेद १०/१८६)

[3]औलिया, वलीको बहुवचन हो । वली यस्तो मित्रलाई भन्छन् जससित हार्दिक प्रेम एवं विशेष सम्बन्ध छ । जस्तै अल्लाह तआ़लाले आफूलाई ईमानवालाहरूको वली भनेको छ ।

﴿ اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾

"अल्लाह ईमानवालहरूका वली हो ।" (अल-बकर:-२५७)

अर्थात् ईमानवालाहरूको एक-अर्कासित प्रेम तथा विशेष सम्बन्ध छ र उनीहरु आपसमा एक-अर्काको वली (मित्र) हुन् । अल्लाह तआ़लाले यहाँ ईमानवालाहरूलाई यस कुरोबाट कठोरताले मनाही गरेको छ कि उनीहरू काफिरहरूलाई आफ्ना मित्र नबनाउन् । किनभने काफ़िरहरू अल्लाह तआ़लाका पनि शत्रु हुन् र ईमानवालाहरूका पनि शत्रु हुन् । तसर्थ उनीहरूलाई मित्र बनाउने प्रश्न पनि कसरी उठाउन सकिन्छ ? यसैकारण अल्लाह तआ़लाले यस विषयलाई कुरआन करीममा कैयौं स्थानमा स्पष्टरुपले वर्णित गरेको छ, ताकि ईमानवालाहरूले काफ़िरहरूसित मित्रता र विशेष सम्बन्ध स्थापित नगरुन् । परन्तु आवश्यकता अनुसार उनीहरूसित सन्धि हुनसक्छ र व्यापारिक लेनदेन पनि । यसैप्रकार जो काफ़िर मुसलमानहरूका शत्रु होइनन्, उनीसित राम्रा

The Ummah Technology Mission

وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِيْ شَيْءٍ اِلَّآ اَنْ تَتَّقُوْا مِنْهُمْ تُقٰىةً ؕ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ ؕ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿٢٨﴾

र जसले यस्तो गर्नेछ, त्यो अल्लाहको कुनै पक्षमा छैन, परन्तु यो कि उनका आतङ्कबाट कुनै प्रकारको रक्षाको लक्ष्य होस् ।[1] र अल्लाह (तआ़ला) स्वयं तिमीलाई आफूबाट तर्साउँछ र अल्लाह (तआ़ला) तिर नै फर्किजानु छ ।

قُلْ اِنْ تُخْفُوْا مَا فِيْ صُدُوْرِكُمْ اَوْ تُبْدُوْهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ؕ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٩﴾

(२९) भनिदिनुस् कि तिमी चाहे आफ्ना हृदयका कुरा लुकाउ अथवा स्पष्ट गर, अल्लाह (तआ़ला) सबै जान्दछ, आकाशहरु र धर्तीमा जे-जति छ सबै उसलाई थाहा छ, अल्लाह (तआ़ला) प्रत्येक वस्तुमाथि प्रभुत्वशाली छ ।

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا ۚۛ وَّمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوْٓءٍ ۚۛ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهٗٓ اَمَدًاۢ بَعِيْدًا ؕ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ ؕ وَاللّٰهُ رَءُوْفٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

(३०) जुन दिन प्रत्येक प्राणी (व्यक्ति) आफूद्वारा गरिएको सुकर्म तथा कुकर्मलाई उपस्थित पाउनेछ, त्यसबेला कामना गर्नेछ कि काश ! उसको र पाप बीच धेरै दूरी भइदिए हुन्थ्यो । अल्लाह (तआ़ला) स्वयं आफूबाट तर्साइरहेछ र अल्लाह (तआ़ला) आफ्ना भक्तहरूमाथि अत्याधिक कृपालु छ ।

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ

(३१) भनिदिनुस् यदि तिमी अल्लाह (तआ़ला) सित प्रेम गर्दछौ भने मेरो अनुसरण गर ।[2]

व्यवहार र शिष्टाचार उचित पनि छ (जसको सविस्तार वर्णन सूर: मुमतहिन:मा छ) किनभने यी सबै कुरा मित्रता तथा प्रेमभन्दा भिन्दै छन् ।

[1]यो आज्ञा ती मुसलमानहरूका लागि हो, जो कुनै काफ़िर राज्यमा बस्दछन् र उनीसित मित्रता व्यक्त नगरी उनको आतङ्कबाट बच्नु असम्भव नहोस्, त उनी तिनीहरूसित मौखिक मित्रता गर्न सक्छन् ।

[2]यहूदी र इसाई दुबैको यो दाबी थियो कि हामी अल्लाह तआ़लासित र अल्लाह तआ़ला हामीसित प्रेम गर्दछ । विशेषरुपले इसाईहरूले आदरणीय ईसा र मरियम अलैहिस्सलामको आदर तथा प्रेममा अति अतिश्योक्ति गरिदिए कि उनलाई पूज्य देवको स्थानमा पदासीन गरिदिए ।

The Ummah Technology Mission

يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣١﴾

र स्वयं अल्लाह (तआला) तिमीसित प्रेम गर्नेछ र तिम्रो पाप क्षमा गरिदिनेछ ।[1] र अल्लाह (तआला) अत्याधिक क्षमाशील कृपालु छ ।

قُلْ أَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ ۖ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

(३२) भनिदिनुस् कि अल्लाह (तआला) र रसूलको आज्ञाको पालन गर, यदि उनीहरु मुख फर्काउन्छन् भने निःसन्देह अल्लाह (तआला) अस्वीकार गर्नेहरुलाई मित्र बनाउदैन ।[2]

यसको विषयमा पनि उनीहरुको विचार थियो कि यसद्वारा हामी अल्लाहको निकटता तथा प्रसन्नताका अधिकारी बन्न चाहन्छौं । अल्लाह (तआला) को आदेश भयो : कि उनीहरुका दाबी र स्वयंले रचिएका विधिहरुबाट अल्लाहको प्रसन्नता तथा प्रेम प्राप्त गर्न सकिंदैन । त्यसको मात्र एक मार्ग यो छ कि मेरा अन्तिम पैगम्बरमा विश्वास गर र त्यसको अनुसरण गर । यस आयतले ती सबै प्रेमका दाबी गर्नेहरुका लागि एउटा कसी र एउटा मापदण्ड उपलब्ध गराइदियो कि अल्लाहको प्रेमको अर्थ यदि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको अनुसरणद्वारा यो फल प्राप्त गर्न चाहेको छ, त सफल छ र आफ्नो दाबीको साँचो छ, अन्यथा त्यो झूठो पनि छ र आफ्नो लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न असफल पनि । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कथन छ :

(مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ)

"जसले यस्तो काम गऱ्यो जससित हाम्रो सम्बन्ध छैन, अर्थात् हाम्रो मार्गबाट भिन्न छ, त त्यो रद्द गरिनेछ । (मुत्तफ़क अलैह)

[1]अर्थात् रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको अनुकरण गर्नाको कारण केवल तिम्रा पापलाई क्षमा गरिने छैन, बरु तिमी आफ्नो प्रेमीको प्रेमी बन्नेछौ । त यो कति श्रेष्ठ स्थान छ कि अल्लाह समक्ष एउटा मुनष्य अल्लाहको प्रेमीको स्थान प्राप्त गरोस् ।

[2]यस आयतमा अल्लाहको आज्ञा पालनको साथ-साथ रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको अनुकरण गर्न फेरिबाट पुनरावृत्ति गरी यो स्पष्ट गरिएको छ कि अब मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको अनुकरण नगरिकन मोक्ष प्राप्त हुनसक्दैन । र यसलाई नकार्नु कुफ्र हो । र यस्ता काफ़िरहरुलाई अल्लाह तआला रुचाउँदैन । उनीहरु अल्लाहको प्रेम तथा निकटताको जति दावेदार भएपनि । यस आयतमा हदीस अस्वीकार गर्नेहरु र रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका

The Ummah Technology Mission

إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰٓ ءَادَمَ وَنُوحٗا وَءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ وَءَالَ عِمۡرَٰنَ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ ٣٣

(३३) नि:सन्देह अल्लाह (तआ़ला) ले सबै मानिसहरूमध्ये आदम, नूह, इब्राहीमको परिवार र इमरानको परिवारलाई रोज्यो ।[1]

ذُرِّيَّةَۢ بَعۡضُهَا مِنۢ بَعۡضٖۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٣٤

(३४) कि यी सबै आपसमा एक-अर्काको वंशबाट हुन् ।[2] र अल्लाह (तआ़ला) सुन्दछ र जान्दछ ।

अनुसरण नगर्नेहरूको कटु-आलोचना गरिएको छ किनभने दुवैले आ-आफ्नो रूपले यस्ता कर्म गर्दछन्, जसलाई यहाँ कुफ्र समान भनिएको छ ।

[1]नबीहरूको परिवारमा दुई इमरान छन् । एक आदरणीय मूसा र हारूनका पिता र दोस्रो आदरणीय मरियमका पिता । यस आयतमा अधिकतर व्याख्याकारहरूका अनुसार दोस्रो इमरानसित तात्पर्य छ, र यस परिवारलाई यो सर्वश्रेष्ठ सम्मानित स्थान आदरणीय मरियम र उनका पुत्र आदरणीय ईसाको कारण प्राप्त भयो । र आदरणीय मरियमको माताको नाम व्याख्याकारहरूले "हन्ना पुत्री फाकूज़" लेखेका छन् । (तफ़सीर कुर्तबी तथा इब्ने क़सीर) यस आयतमा अल्लाह (तआ़लाले) इमरानको परिवारका अतिरिक्त अन्य दुई परिवारहरूको वर्णन गरेको छ, जसलाई अल्लाह तआ़लाले उनीहरूको समयमा अन्य परिवारहरूभन्दा श्रेष्ठता प्रदान गरेको छ । यिनीहरूमा सर्वप्रथम आदरणीय आदम छन्, जसलाई अल्लाहले आफ्ना हातले सृष्टि गऱ्यो र उनमा आफ्नो तर्फबाट आत्मा फुक्यो, उनी समक्ष फरिश्ताहरूसित दण्डवत (सजदा) गरायो, विभिन्न कुराको ज्ञान उनलाई प्रदान गऱ्यो र उनको निवास स्वर्गमा बनायो, जहाँबाट उनलाई धर्तीमा पठाइयो, जसमा त्यसका धेरै बुद्धिमत्ताहरू थिए । द्वितीय आदरणीय नूह अलैहिस्सलाम हुन्, उनलाई त्यसबेला रसूल बनाएर पठाइयो, जब मानिसहरू अल्लाहलाई छाडि मूर्तिपूजक बनेका थिए, उनलाई दीर्घ आयु प्रदान गरियो, उनले आफ्ना समाजका मानिसहरूलाई साढे नौ सय वर्ष चेतावनी दिए तर केही मानिस छाडेर उहाँमाथि कसैले विश्वास गरेन । अन्तत: उहाँको प्रार्थनाको कारण ईमानवालाहरूलाई छाडि शेष सबैलाई डुबाइयो । इब्राहीमका सन्तानलाई यो श्रेष्ठता प्रदान गरियो कि उनमा नै सबै नबीहरूको श्रृंखला स्थापित गऱ्यो र अधिकतर पैग़म्बर (ईशदूत) उहाँको वशंबाट थिए । अन्तमा सर्वश्रेष्ठ र आदरणीय मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पनि आदरणीय इब्राहीमका पुत्र इस्माईलको वशं श्रृंखलामा हुनुभयो ।

[2]अथवा अन्य अर्थ छन्, धर्ममा एक-अर्काको सहायक ।

The Ummah Technology Mission

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي ۖ إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

(३५) जब इमरानकी पत्नीले भनिन् कि हे मेरो पालनकर्ता ! मेरो गर्भमा जे-जति पनि छ, त्यसलाई तिम्रो नाममा स्वतन्त्र गर्न[1] भाकल गरेकी छु, तसर्थ तिमी यसलाई स्वीकार गर, निःसन्देह तिमी राम्रो सर्वश्रोता तथा सर्वज्ञाता हौ ।

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾

(३६) जब शिशुलाई जन्म दिइन्, तब भनिन् हे प्रभु ! मलाई पुत्री जन्मेको छ, अल्लाह (तआ़ला) राम्ररी जान्दछ कि के जन्म दिएकी छिन्, र पुत्र, पुत्री जस्तो हुन सक्दैन ।[2] मैले त्यसको नाम मरियम राखेको छु ।[3] म त्यसलाई र त्यसका सन्तानलाई धिक्कृत शैतानबाट तिम्रो शरणमा दिन्छु ।[4]

[1] محررا (तिम्रो नाममा स्वतन्त्र) को अर्थ तिम्रो धर्मस्थलीको सेवाको लागि अर्पित गर्दछु ।

[2] यस वाक्यमा निराशाको स्पष्टीकरण छ र याचना पनि । निराशा यसप्रकार कि मेरो आशा विपरीत पुत्री जन्मेकी छ । र याचना यसप्रकार कि भाकल अनुसार म तिम्रो प्रसन्नता प्राप्त गर्नको निम्ति एक सेवक अर्पण गर्न चाहेकि थिएँ, जुन कार्यको लागि एउटा पुरुष नै उचित थियो, तर अब जे-जति छ, तिमीलाई त थाहा नै छ, त्यसलाई स्वीकार गर । (फ़तहुल क़दीर)

[3] हाफ़िज़ इब्ने क़सीरले यसबाट र नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका हदीसहरूबाट यो भावार्थ निकाल्दै लेख्नु भएको छ कि सन्तानको नाम जन्मको प्रथम दिनमै राख्नुपर्छ र सातौं दिन नाम राख्ने हदीसलाई जीर्ण सिद्ध गर्नुभएको छ । तर हाफ़िज़ इब्ने कैय्यिमले सबै हदीसहरूमा विवाद गर्दै अन्तमा लेख्नु भएको छ कि पहिलो दिन, तेस्रो दिन र सातौं दिनमा नाम राख्न सकिन्छ । यसमा गुंजाईश छ । (तोहफतुल मोदूद)

[4] अल्लाह तआ़लाले यो प्रार्थना स्वीकार गऱ्यो जस्तो कि सहीह हदीसहरूमा छ कि जब बच्चा जन्म लिन्छ, तब शैतान त्यसलाई छुन्छ जसले त्यो कराउँछ । तर अल्लाह तआ़लाले आदरणीय मरियम तथा उनका पुत्र ईसालाई यसबाट सुरक्षित राखेको छ ।

«مَا مِنْ مَوْلُودٍ يُولَدُ إِلَّا مَسَّهُ الشَّيْطَانُ حِينَ يُولَدُ، فَيَسْتَهِلُّ صَارِخًا مِنْ مَسِّهِ إِيَّاهُ، إِلَّا مَرْيَمَ وَابْنَهَا»

(सहीह बुख़ारी, किताबुल तफ़सीर, मुस्लिम किताबुल फज़ायल)

The Ummah Technology Mission

(३७) तिनलाई तिनको प्रभुले राम्रो प्रकारले स्वीकार गऱ्यो र तिनको सर्वश्रेष्ठ पालन-पोषण गरायो । तिनको संरक्षक जकरियालाई नियुक्त गऱ्यो[1] जुनबेला ज़करिया तिनको कोठामा जान्थे त तिनको पासमा जीविका राखिएको पाउँदथे ।[2] उनी सोध्थे कि हे मरियम ! तिम्रो पासमा यो जीविका कहाँबाट आयो ? उनी उत्तर दिन्थिन् कि यो अल्लाह (तआला) को तर्फबाट हो, नि:सन्देह अल्लाह (तआला) जसलाई चाहन्छ, अनगिन्ती (बेहिसाब) जीविका प्रदान गर्दछ ।

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنۢبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِندَهَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

[1]आदरणीय ज़करिया मरियमका मौसा (आमातिरको काका) पनि थिए, यसकारण पनि । यसका अतिरिक्त आफ्नो समयमा पैग़म्बर हुनुको कारण सर्वश्रेष्ठ संरक्षक बन्नसक्थे, जसले आदरणीय मरियमका आर्थिक आवश्यकताहरू, तथा शैक्षिक एवं नैतिक प्रशिक्षणको उचित प्रबन्ध गर्न सक्दथे ।

[2]मेहराबसित तात्पर्य त्यो कोठा हो जसमा आदरणीया मरियम बस्ने गर्थिन् । रिज़कबाट तात्पर्य फल आदि छन् । यी फल बिना मौसम फल्ने गर्दथे अर्थात् गर्मीका फल चिसो याममा र चिसो समयका फल गर्मीहरूमा उनका कोठामा हुने गर्दथे । दोस्रो आवश्यक कुरो यी कुरालाई भौतिक रूपले आदरणीय ज़करियाका अतिरिक्त कोही यसप्रकारका फल उनका कोठामा ल्याउन सक्दैनथ्यो, र उनी यी फलहरू ल्याएका हुँदैनथे, यसकारण चकित भई यो सोच्दथे कि यी कहाँबाट आए ? अदरणीय मरियमले उनलाई उत्तर दिइन् अल्लाहको तर्फबाट अर्थात यो आदरणीय मरियमको चमत्कार थियो । मोज़ज:, र करामत अप्राकृतिक अथवा असम्भव कार्य हुने कुरोलाई भन्दछन् । अर्थात जुन प्रत्यक्ष एवं सामान्य संसाधनका विपरीत छन् । यो चमत्कार कुन नबीको हातमा प्रकाशित हुन्छ भने मोज़ज: [वली (धर्मात्मा)] को हातबाट हुन्छ भने त्यसलाई करामत भनिन्छ । यी दुबै सत्य हुन्, यसमा कुनै सन्देह छैन । तर यी दुबै अल्लाहका आदेश र त्यसका इच्छाबाट हुन्छन् । नबी अथवा महात्माको अधिकारमा छैन कि त्यो स्वयं आफ्नो इच्छाले कुनै मोजज़ा अथवा करामत देखाउन सकोस् । यसकारण कि मोज़ज: तथा करामत यस कुरालाई सिद्ध गर्दछन् कि यिनी आदरणीय व्यक्ति अल्लाह समक्ष एउटा विशेष स्थान राख्दछन् । परन्तु यसबाट यो सिद्ध हुँदैन कि यी महान भावहरुलाई यो अधिकार छ कि आफ्ना इच्छा अनुसार संसारमा जे चाहन्छन् गर्न सकुन् । जस्तो कि अहले बिदअत महात्माहरू (औलिया) का करामतबाट जनतालाई यो धोका दिएर उनीहरूलाई शिर्कमा विश्वास गर्न बाध्य गरिराखेका छन्, यसको अन्य विस्तारपूर्वक विवरण अन्य स्थानहरूमा मोजेजातको विषयमा आउनेछ ।

The Ummah Technology Mission

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ ۚ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِن لَّدُنكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۖ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾

(३८) त्यसै स्थानमा जकरिया (अलैहिस्सलाम) ले आफ्नो पालनकर्तासित प्रार्थना गरे, भने कि हे मेरो पालनकर्ता ! मलाई आफ्नो पासबाट पवित्र सन्तान प्रदान गर, निःसन्देह तिमी प्रार्थना सुन्दछौ ।

فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

(३९) अनि फरिश्ताहरूले आवाज़ दिए जबकि उनी कोठामा उभि नमाज़ पढिराखेका थिए कि अल्लाह (तआ़ला) तिमीलाई यहियाको अवश्य सम्भावी शुभ-सूचना दिन्छ ।[1] जो अल्लाह (तआ़ला) का कलिमाको वाणी पुष्टि गर्ने,[2] मुखिया (प्रमुख), परहेजगार र पूर्ण सयंमी र सत्कर्मीहरूमध्ये एउटा नबी हुनेछ ।

قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ ۖ قَالَ كَذَٰلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٠﴾

(४०) उनले भने कि मेरा प्रभु ! मकहाँ पुत्र कसरी जन्मने छ, म अत्यन्त बूढो भइसकेको छु र मेरी पत्नी बाँझो छे, भन्यो, यस्तै अल्लाह (तआ़ला) जे चाहन्छ गर्दछ ।

[1]बिना मौसम फल देखेर आदरणीय जकरीयाको हृदयमा (आफु बृद्ध तथा आफ्नी पत्नी बाँझो भएपनि) यो आशा पलायो कि काश अल्लाह तआ़ला उनलाई पनि यसैप्रकार सन्तान प्रदान गरोस् । यसैकारण उनका हात प्रार्थनाका लागि उठिहाले, जसलाई अल्लाह (तआ़ला) ले स्वीकार पनि गऱ्यो र प्रदान पनि गऱ्यो ।

[2]अल्लाहका कलमाको पुष्टिसित तात्पर्य आदरणीय ईसाको अनुमोदन गर्नेछ । अर्थात आदरणीय यहिया आदरणीय ईसाभन्दा ठूला भए । दुबै आपसमा मौसेरे भाई (दिदी-बहिनीका छोरा) थिए । दुबैले एक-अर्काको अनुमोदन गरे । سيدا को अर्थ हो सरदार حصورا को अर्थ हो पापबाट विशुद्ध अर्थात पापका निकट नगएका, यसको अर्थ यो हो कि उनलाई पापबाट रोकिदिएको हो । अर्थात हसूर, महसूरको अर्थमा लिइएको छ । केही विद्धवानहरूले यसको अर्थ नपुंसक गरेका छन् । तर यो ठीक होइन किनभने यो एउटा त्रुटि हो, जबकि यहाँ उनको विशेषता, सम्मानको रूपमा प्रयोग भएको छ ।

The Ummah Technology Mission

قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّيٓ ءَايَةً ۖ قَالَ ءَايَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا ۗ وَٱذْكُر رَّبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِٱلْعَشِيِّ وَٱلْإِبْكَٰرِ ﴿٤١﴾

(४१) उनले भने प्रभु ! मेरो निम्ति यसको कुनै चिन्ह बनाइदेउ, भन्यो, चिन्ह यो हो कि तीन दिनसम्म तिमी मानिसहरूसित कुरा गर्ने छैनौं, मात्र संकेतले बुझाउनेछौ, तिमी आफ्नो प्रभुको स्मरण अधिक गर र प्रातः र सन्ध्या उसैको महिमाको वर्णन गर ।[1]

وَإِذْ قَالَتِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَٰمَرْيَمُ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰكِ وَطَهَّرَكِ وَٱصْطَفَىٰكِ عَلَىٰ نِسَآءِ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٤٢﴾

(४२) र जब फरिश्ताहरूले भने, हे मरियम ! अल्लाह (तआला) ले तिमीलाई निर्वाचित (रोजेको) गरिसक्यो र तिमीलाई पवित्र गर्‍यो र सारा संसारका स्त्रीहरूमध्ये तिमीलाई चुनिहाल्यो ।[2]

يَٰمَرْيَمُ ٱقْنُتِى لِرَبِّكِ وَٱسْجُدِى

(४३) हे मरियम ! तिमी आफ्ना पोषकका आदेशहरूको पालन र दण्डवत् (सजदा) गरिराख

[1]बृद्धा अवस्थामा चमत्कारी रूपले पुत्र जन्म लिने शुभ-सूचना सुनेर उनको उत्सुकतामा बृद्धिका कारण लक्षणबारे ज्ञान गर्न चाहे । अल्लाह तआलाको आदेश भयो कि तीन दिनको लागि तिम्रो आवाज बन्द हुनेछ जुन मेरो तर्फबाट लक्षण हुनेछ । परन्तु तिमी यस मौनताको स्थितिमा अधिकभन्दा अधिक बिहान र साँझ अल्लाहको महिमागान् गर, ताकि त्यो बरदान जुन तिमीलाई आफ्नो प्रभुबाट प्राप्त हुनेभएको छ, त्यसको कृतज्ञता ब्यक्त गर्न सक । यसको अर्थ यो भयो कि अल्लाह तआला तिम्रो आवश्यकता अनुसार कुरा प्रदान गर्दछ भने, उसको कृतज्ञता व्यक्त गरिराख ।

[2]आदरणीय मरयमको यो सम्मान र मान र उनको आफ्नो विशेषता र उनको युगको दृष्टिकोणले छ किनभने हदीसहरुमा आदरणीय मरयमका साथ आदरणीय ख़दीजालाई पनि خير نسائها (सबै स्त्रीहरुमा श्रेष्ठ) भनिएको छ । र केही हदीसहरुमा चार स्त्रीहरुलाई पूर्ण भनिएको छ । आदरणीय मरियम, आदरणीय आसिया (फिर्औनकी पत्नी), आदरणीय ख़दीजा तथा आदरणीय आयशा । आदरणीय आयशाको बारेमा भनिएको छ कि उनको श्रेष्ठता स्त्रहिरुमा त्यस्तो नै छ, जस्तो सरीद (हलुवा अथवा खीर) को सबै खानाहरुमा श्रेष्ठता छ । (इब्ने कसीर) र तिर्मिजीमा आदरणीय फातिमा पुत्री मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई पनि श्रेष्ठ स्त्रीहरुमा सम्मिलित गरिएको छ । (इब्ने कसीर) यसको यो पनि अर्थ हुनसक्छ कि उपरोक्त वर्णित स्त्रीहरुलाई अन्य स्त्रीहरुमा श्रेष्ठता तथा महानता प्रदान गरिएको छ कि उनीहरु आ-आफ्ना युगमा श्रेष्ठता राख्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

وَارْكَعِي مَعَ الرّٰكِعِيْنَ ﴿٤٣﴾

र झुक्नेहरू (रूकुअ गर्नेहरु) सँग नतमस्तक हुने गर।

ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ ؕ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ اَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ ۪ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٤٤﴾

(४४) यो परोक्षका सूचनाहरु मध्ये हो, जसलाई हामी तपाईंलाई उपदेश गरिराखेका छौं, तपाईं त त्यसबेला उनीहरूको पासमा हुनुहुन्थ्यो, जब उनी आफ्ना कलम फ्याँकिराखेका थिए कि उनीहरूमध्ये मरियमको पालन-पोषण कसले गर्नेछ ? र न तपाईं उनीहरूको झगडाको समय उनको पासमा हुनुहुन्थ्यो।[1]

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ ۖ اسْمُهُ الْمَسِيْحُ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ

(४५) र (स्मरण गर) जब फरिश्ताहरूले भने, हे मरियम ! तिमीलाई अल्लाह (तआला) आफ्ना एक शब्द[2] को शुभ-सूचना दिन्छ कि जसको नाम मसीह[3]

[1]आजकल अहले बिदअतले (बिदअत गर्नेहरू) नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई मान-मर्यादामा अतिश्योक्ति गर्दै, उनलाई अल्लाह तआला समान परोक्षको ज्ञानी र सर्वव्यापी मान्ने विश्वास मनगढन्ते रुपले रचिहालेका छन्। यस आयतमा यी दुवै कुराहरूको स्पष्ट खण्डन भइराखेको छ। यदि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई परोक्षको ज्ञान भएको भए अल्लाह तआला यो आदेश गर्दैनथ्यो कि हामीले परोक्षका सूचनाहरू तपाईंलाई दिइराखेका छौं किनभने जसलाई अघिदेखिनै यो ज्ञान हुन्छ, उससित यस्तो भनिदैन, र यसैप्रकार सर्वब्यापी हुन्छ, उससित यो भनिदैन कि तपाईं त्यसबेला त्यहाँ हुनुहुन्नथ्यो। सानिसहरू नाम लाटरी (चिट्ठा) जस्तै निकालिराखेका थिए। लाटरीबाट नाम निकाल्नुको आवश्यकता यसकारण झन पर्‍यो कि आदरणीय मरयमकै संरक्षक बन्न केही अन्य मानिसहरू पनि इच्छुक थिए। ﴿ذٰلِكَ مِنْ أَنْبَآءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ बाट नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालत (ईशदूतत्व) तथा सत्यता प्रमाणित गर्नु पनि छ। किनभने ईशवाणी (वह्यी) मात्र पैग़म्बरमाथि आउँछ, कुनै अन्य व्यक्तिलाई आउँदैन।

[2]आदरणीय ईसालाई कलमा अर्थात अल्लाहको कलमा यसकारण भनिएको छ कि उनको जन्म एक चमत्कारीरूपले सामान्य मानव जन्म विधिको प्रतिकूल बिना पिता अल्लाहको विशेष सामर्थ्य र उसको कथन كُنْ (भइहाल) को उत्पत्ति हो।

[3]मसीह, "मसह" धातुले बनेको हो र مَسَحَ الأَرْضَ को अर्थ धर्तीमा अधिक भ्रमणकर्ता हो अथवा यसको अर्थ हात घुमाउनेवाला हो, किनभने तपाईं हात घुमाएर स्पर्श (गरेर) रोगीहरूलाई अल्लाहको आज्ञाले स्वस्थ गरिदिनु हुन्थ्यो। तथा प्रलयको (समीप) प्रकट हुनेवाला दज्जाललाई मसीह यसकारण भनिन्छ कि उसको एउटा आँखा कानो हुनेछ अथवा त्यो पनि जगतमा अधिक

The Ummah Technology Mission

وَجِيْهًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ﴿٤٥﴾

पुत्र मरियम हुनेछ । जो संसार र परलोकमा सम्मानित हुनेछ । र त्यो मेरो निकटवर्तीमध्ये छ ।

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَّمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٤٦﴾

(४६) त्यो मानिसहरूसित पीङमा (बच्चामा) पनि कुरा गर्नेछ र अर्धबैंसमा ठूलो आयुमा पनि ।[1] र त्यो सदाचारीहरूमध्ये हुनेछ ।

قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ وَلَدٌ وَّلَمْ يَمْسَسْنِيْ بَشَرٌ ۗ قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۗ اِذَا قَضٰٓى

(४७) तिनी भनिन्, "प्रभु ! मलाई पुत्र कसरी हुनेछ ? जबकि मलाई कुनै पुरूषले स्पर्श पनि गरेको छैन ।" फरिश्ताले भन्यो यस्तै अल्लाह

भ्रमण गर्नेछ तथा मक्का-मदीना एवं बैतुल मोकद्दसका अतिरिक्त संसारको प्रत्येक स्थानमा जानेछ । यसकारण उसलाई मसीह दज्जाल भनिन्छ । (फ़तहुल क़दीर) सामान्य व्याख्याकारहरूले सामान्यत: यही कुरा लेखेका छन् । केही अन्य शोधकर्ताहरू अनुसार मसीह यहूदी तथा इसाईहरूका विचारले पैग़म्बरलाई भन्दछन् अर्थात् उनको यो परिभाषा प्रथम युगका पैग़म्बरहरूका लागि प्रयोग भएको हो । दज्जाललाई मसीह यसकारण भनिएको छ किनभने यहूदीहरूलाई जुन अन्तिम क्रान्तिकारी मसीहको शुभ सूचना दिइएको छ र जसको प्रतीक्षा अनुचित रूपले अहिले पनि गरिराखेका छन्, त्यो दज्जाल यसै मसीहको नाममा आउने छ अर्थात् आफूलाई त्यही मसीह सिद्ध गर्नेछ । परन्तु त्यो यस दावीका अतिरिक्त अन्य दावीहरूमा धोका-धडीको यति ठूलो नमूना हुनेछ कि आदि देखि अन्तसम्म त्यसको कुनै तुलना पाइने छैन । यसकारण दज्जाल भनिनेछ । ईसा अजमी भाषाको शब्द हो । केही विद्वानहरूका निकट यो अरबी र عاس र يعوس को विकृत रूप हो । जसको अर्थ राजनीतिक नेतृत्व हुन्छ । (कुर्तुबी तथा फ़तहुल क़दीर)

[1]आदरणीय ईसाको (पीङ) आमाको काखमा कुराकानी गर्नेको वर्णन स्वयं कुर्आन करीमको सूर: मरियममा छ । यसका अतिरिक्त सहीह हदीसमा दुई अन्य बच्चाहरूको आमाको काखीमा कुरा गर्नुको वर्णन छ । एक साहब जुरैज र अर्को इस्राईली स्त्रीको बच्चा । (सहीह बुखारी, किताबूल अम्बिया, बाबु मरियम)

अर्धबैंसमा कुरा गर्नुको अभिप्राय केही ज्ञानीहरूले यो लिएका छन् कि जब ठूलो भई प्रकाशना एवं दूतत्वबाट सुशोभित गरिनेछन्, तथा केहीले भनेका छन् कि उहाँ प्रलयका निकट जब आकाशबाट ओर्लनु हुन्छ, जस्तो कि अहले सुन्नतको विश्वास छ, जुन सही निरन्तर हदीसहरूबाट तर्कसंगत छ त त्यसबेला जुन इस्लामको प्रचार गर्नुहुनेछ ती कुराहरूसित अभिप्राय छ । (तफ़सीर इब्ने कसीर तथा कुर्तुबी)

The Ummah Technology Mission

أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

(तआ़ला) जे चाहन्छ, उत्पन्न गर्दछ । जतिखेर पनि त्यो कुनै कार्य गर्न चाहन्छ भने केवल भन्दछ "भइहाल", त त्यो भइहाल्छ ।"[1]

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰىةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٨﴾

(४८) र अल्लाह (तआ़ला) ले त्यसलाई लेख्न[2] र बुद्धिमत्ता तथा तौरात एवं इंजील सिकाउने छ ।

وَرَسُولًا إِلٰى بَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ ۙ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ ۙ أَنِّيٓ أَخْلُقُ لَكُمْ مِّنَ الطِّينِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِ الْمَوْتٰى بِإِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ ۙ فِي بُيُوتِكُمْ ۚ

(४९) र त्यो इस्राईलको सन्तानको रसूल हुनेछ, त्यसले भन्ने छ कि म तिम्रो पासमा तिम्रा प्रभुको निशानी (लक्षण) ल्याएको छु, म तिम्रो लागि माटोबाट पंक्षीको रुप जस्तै आकृति बनाउँछु ।[3] अनि त्यसमा फुक्छु, त त्यो अल्लाह (तआ़ला) को आदेशले पंक्षी बन्दछ र म अल्लाहको आदेशले जन्मेदेखि अन्धोलाई र कोरीलाई स्वस्थ पारिदिन्छु र म अल्लाहको आदेशले मृतकलाई जीवित पारिदिन्छु[4] र जे-जति तिमी खान्छौ र जे-जति पनि

[1]तिमी आश्चर्य चकित हुनु उचित छ, तर अल्लाह तआ़लाको सामर्थ्यको लागि यो कुनै कठिन कार्य होइन । त्यो त जतिखेर चाहेको खण्डमा स्वभाविक एवं प्रत्यक्ष साधन समाप्त गरी, मात्र كُنْ (कुन) आदेशबाट एकछिनमै गर्नसक्छ ।

[2]किताब (लेख) सित तात्पर्य किताबत (लेख्नु) हो, जस्तो कि अनुवादमा लिइएको छ अथवा इंजील एवं तौरातको अतिरिक्त अरु कुनै किताब छ, जसको ज्ञान अल्लाह तआ़लाले उनलाई दियो ।

[3]أخلق لكم أى أصور و أقدر لكم (कुर्तुबी) यहाँ उत्पत्तिको अर्थ पैदा गर्नु होइन यसमा त सामर्थ्य मात्र अल्लाहलाई छ किनभने त्यही रचयिता हो । यहाँ यसको अर्थ वाह्य रूपरेखा बनाउनु हो ।

[4]पुन: अल्लाहको आदेशबाट भन्नाले यही अर्थ छ कि कुनै व्यक्ति यो ठानोस् कि म स्रष्टाको विशेषता एवं गुणहरूलाई प्राप्त गरिसकेको छु । कदापि यस्तो छैन, म त उसको भक्त र रसूल हुँ । यो जे-जति मेरो हातबाट भइराखेको छ, चमत्कार (मोजे़जा) हो, जुन मात्र अल्लाहकै आदेशबाट भइराखेको छ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

तिमी आफ्ना घरहरूमा एकत्रित गर्दछौं, म तिमीलाई भनिदिन्छु कि यसमा तिम्रो लागि ठूलो निशानी (लक्षण) छ यदि तिमी बुझ्दछौ भने ।

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ ۚ وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٥٠﴾

(५०) र म तौरातको पुष्टि गर्दछु, जुन मेरो समक्ष छ र म यसकारण आएको हूँ कि तिम्रो निम्ति केही त्यसता कुराहरूलाई हलाल (बैध) गरुँ, जुन तिम्रालागि हराम (अवैध) गरिएका छन् ।[1] र म तिम्रो पासमा तिम्रो प्रभुको निशानी ल्याएको छु, यसकारण तिमी अल्लाह (तआ़ला) सित तर्स र मेरै अनुकरण गर ।

इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ कि अल्लाह तआ़लाले प्रत्येक नबीलाई त्यसको समय र परिस्थितिहरू अनुसार मोजेज़ाहरु प्रदान गर्‍यो ताकि त्यसको सत्यता एवं श्रेष्ठता स्पष्ट हुन सकोस् । आदरणीय मूसाको समयमा जादूको निकै प्रचलन थियो, उनलाई यस्ता मोजेज़ा प्रदान गरिए, जसका अगाडि ठूला-ठूला जादूगर आफ्ना कार्यक्रम देखाउन असफल रहे, जसबाट उनीहरूमाथि आदरणीय मूसाको सत्यता स्पष्ट भयो र उनीहरू निष्ठावान (विश्वास गर्नेथाले) । आदरणीय ईसा अलैहिस्सलामको समयमा औषधि र चिकित्साको अधिक प्रचार भइराखेको थियो, अत: उनलाई मृतकलाई जीवित, जन्मजात अन्धा र कोरीहहरूलाई स्वस्थ गरिदिने मोजेज़ा (चमत्कार) प्रदान गरियो, जुन कुनै पनि ठूलो भन्दा ठूलो चिकित्सक आफ्नो कलाद्वारा गर्न शक्ति र ख्दैन्थ्यो । हाम्रो पैग़म्बर नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको समयमा कविता एवं साहित्य तथा भाषा र भाषणको ठूलो प्रचार थियो, अत: उनलाई कुर्आन जस्तो भाषा-भाष्य र सर्वश्रेष्ठ साहित्य प्रदान गरियो जसको तुलना संसारभरिका साहित्यकार, एवं कविहरु आजसम्म प्रस्तुत गर्न सकेनन् र चुनौती दिंदा पनि प्रस्तुत गर्न सकेनन् र केयामत (प्रलय) सम्म प्रस्तुत गर्न सक्ने छैनन् ।

[1]यसबाट तात्पर्य या त ती कुराहरू हुन्, जुन अल्लाह तआ़लाले दण्डस्वरुप उनीहरूका लागि निषेध (हराम) गरिदिएको थियो अथवा ती कुराहरू जुन उनका धर्म-ज्ञानीहरू (आलिमहरू) ले स्वयं आफूमाथि निषेध गरेका थिए, अल्लाहको आदेश थिएन । (कुर्तबी) अथवा यस्ता कुरा पनि हुन सक्छन्, जुन उनका धर्म-ज्ञानीहरूले आफ्ना सोच-विचारले वर्जित गरेका थिए । र सोच-विचारमा उनीहरूबाट त्रुटि भयो र आदरणीय ईसाले यी त्रुटिहरूलाई समाप्त गरी उनलाई हलाल (ग्रहणीय) गरिदिनु भयो । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۗ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾

(५१) विश्वास गर ! मेरो र तिम्रो स्वामी अल्लाह नै हो, तिमी सबै उसैको आराधना गर । यही सोझो मार्ग हो ।[1]

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ ۖ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

(५२) परन्तु जब (आदरणीय) ईसा (अलैहिस्सलाम) लाई उनको इन्कारको आभास भयो,[2] तब भने कि अल्लाह (तआला) को मार्गमा मेरो सहायता गर्नेहरू को-को छन् ।[3] हवारीहरूले उत्तर दिए कि हामी अल्लाह (तआला) को मार्गमा सहायक छौं ।[4]

---

[1]अर्थात् अल्लाहको आराधना (इबादत) गर्नुमा र त्यसको अगाडि तुक्षता एवं विनती गर्नुमा म र तिमी दुबै बराबर छौं । यसकारण सोझो मार्ग यो हो कि एक अल्लाहको इबादत (अर्चना) गरियोस् र त्यसको प्रभुत्वमा कसैलाई पनि सम्मिलित नगरियोस् ।

[2]अर्थात् यस्ता चाल र योजनाहरू एवं सशंकित कार्य जुन कुफ्र अर्थात आदरणीय मसीहको रिसालतको ईन्कारको द्यौतक थियो ।

[3]धेरैजसो नबीहरूले आफ्ना कौमका मानिसहरूसित दिक्दार भई वाहय साधन स्वरुप आफ्ना कौमका शिष्ट व्यक्तिहरूबाट सहायता मागेका छन् । जस्तो कि स्वयं नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले प्रारम्भिक कालमा, जब कुरैश उहाँको आमन्त्रण कार्यमा बाधा पुऱ्याइराखेका थिए, तब उहाँ हजको समयमा मानिसहरूलाई आफ्नो साथी तथा सहायक बनाउन प्रयत्न गर्नु हुन्थ्यो, ताकि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम प्रभुको आदेश मानिसहरूसम्म पुऱ्याउन सकून्, जसमा अन्सारले अघिसरी साथ दिए र उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई उनीहरूले हिज्रतभन्दा पूर्व तथा हिज्रत पछि सहायता गरे । यसैप्रकार यहाँ आदरणीय ईसाले सहायता माँगे । यो त्यस प्रकारको सहायता थिएन, जुन मनुष्यको शक्तिभन्दा माथि होस्, किनभने यो शिर्क हो । र प्रत्येक नबी शिर्क उन्मूलन (जरैदेखि उखेलेर फाल्न) लाई नै आउँदै गरेका छन्, अनि उनी स्वयं कसरी शिर्क गर्नसक्थे ? परन्तु समाधि पूजकहरूको अन्तःकरणको अन्धोपनामाथि खेद प्रकट गर्नुपर्छ कि उनीहरू मृत मानिसहरूसित सहायता माँग्ने कुराको औचित्य देखाउनलाई आदरणीय ईसाको कथन ﴿مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ बाट तर्क निकाल्छन् ? अल्लाह तआलाले उनीहरूलाई मार्गदर्शन प्रदान गरोस् ।

[4]हवारीयुन, हवारीको बहुवचन हो, जसको अर्थ أنصار (अन्सार) सहायक । जुन प्रकार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कथन छ ।

The Ummah Technology Mission

हामी अल्लाह (तआ़ला) मा ईमान राख्दछौं (अल्लाहप्रति निष्ठावान भयौं) र तपाईं साक्षी रहनुस् कि हामी मुसलमान हौं ।

رَبَّنَآ اٰمَنَّا بِمَآ اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُوْلَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٥٣﴾

(५३) हे हाम्रा पालनकर्ता ! हामीले तिमीले अवतरित गरेको वह़्यी (ईशवाणी) मा निष्ठावान भयौं र हामीले तिम्रो रसूलको अनुसरण स्वीकार गर्‍यौं । तसर्थ अब तिमी हामीलाई साक्षीहरूमा लेख ।

وَمَكَرُوْا وَمَكَرَ اللّٰهُ ۭ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمٰكِرِيْنَ ﴿٥٤﴾

(५४) र काफ़िरहरूले चाल चले र अल्लाह (तआ़ला) ले पनि योजना बनायो र अल्लाह (तआ़ला) सबै योजनाकारहरूभन्दा श्रेष्ठ छ ।[1]

اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسٰٓى اِنِّىْ مُتَوَفِّيْكَ وَرَافِعُكَ اِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ

(५५) जब अल्लाह (तआ़ला) ले भन्यो, हे ईसा ! म तिमीलाई पूर्णरूपले लिनेछु ।[2]

(إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًا وَحَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ) "प्रत्येक नबीको कोही विशेष सहायक हुन्छ र मेरो सहायक ज़ुबैर हो ।" (सहीह़ बुख़ारी)

[1]आदरणीय ईसाको समयमा सीरियाको क्षेत्र रूमिहरुको अधीन थियो, यहाँ उनीहरूद्वारा जुन अधिकारी पदासीन थियो, त्यो काफ़िर थियो, यहूदीहरूले आदरणीय ईसाका विरूद्ध त्यस अधिकारीलाई उक्साए कि यो वर्ण शंकर نعوذ بالله र विद्रोही छ आदि-आदि । अधिकारीले उनीहरूका माग अनुसार उनलाई फाँसीमा झुण्ड्याउने निर्णय गर्‍यो । तर अल्लाहले आदरणीय ईसालाई सुरक्षित आकाशमा उठायो र उनको समरूप एक मानिसलाई उनीहरूले फाँसी दिए र ठान्दै गरे कि हामीले ईसालाई फाँसी दिएका हौं

مكر (मक्र) अरबी भाषामा सूक्ष्म तथा गुप्त उपायलाई भन्दछन् । तथा यसै अर्थमा यहाँ अल्लाहलाई خير الماكرين भनिएको छ, मानो यो उपाय नराम्रो पनि हुनसक्छ तथा राम्रो पनि । यदि नराम्रो प्रायोजनका लागि छ भने नराम्रो, राम्रो प्रयोजनका लागि छ भने राम्रो छ।

[2]المتوفى यो توفى बाट बनेको हो जसको धातु وفى हो यसको मूल अर्थ सम्पूर्ण रूपले लिनु हो, मानिसको मृत्यु पश्चात,"वफात" शब्द यसकारण भनिन्छ कि त्यसका शारीरिक अधिकार पूर्णत: खोसिएका हुन्छन् । अत: यस शब्दार्थका विभिन्न रूपहरु मध्येबाट मृत्यु मात्र एक रूप हो । निद्रामा पनि सामयिक रूपले मानवीय अधिकार निलम्बित गरिएका हुन्छन्, यसकारण निद्राको लागि पनि पवित्र क़ुरआनले 'वफात' शब्द प्रयोग गरेको छ । जसबाट विदित भयो कि यसको मूल अर्थ पूर्णरूपसित लिनु नै हो । إِنِّي متوفيك मा यहाँ

The Ummah Technology Mission

مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝

तथा तिमीलाई आफूतिर उठाउने छु र तिमीलाई अस्वीकार गर्नेहरूबाट पवित्र गर्नेछु ।[1] र तिम्रा अनुयायीहरूलाई काफ़िरहरूभन्दा केयामतका दिनसम्म माथि राख्नेछु ।[2] अनि तिमी सबैलाई मतिरै फर्कनु छ, म नै तिमीहरु बीच सबै मत्भेदको निर्णय गर्नेछु ।

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ۝

(५६) अनि काफ़िरहरूलाई त म यस लोक तथा परलोकमा कडा यातनाहरू दिनेछु। र उनीहरूको कोही सहायक हुने छैन ।

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ۝

(५७) तर ईमान भएका र सत्कर्म गर्नेहरूलाई अल्लाह (तआ़ला) उनीहरूको पूरा-पूरा प्रत्युपकार दिनेछ र अल्लाह तआ़ला अत्याचारीहरूलाई प्रेम गर्दैन ।

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ۝

(५८) यो जुन हामी तिम्रो समक्ष पढिराखेका छौं, आयतहरू हुन् र दृढ उपदेश हुन् ।

आफ्नो मूल अर्थमा प्रयोग भएको छ । अर्थात् हे ईसा ! म तिमीलाई यहूदी र इसाईहरूबाट बचाएर पूर्णतः आफूतिर उठाउनेछु । तथा यस्तै नै भयो । केही धर्म ज्ञानीहरूले अवास्तविक अर्थ मृत्यु लिएका छन् जुन साधारणतः प्रयोगमा आउँछ तर यस वाक्यमा رافعك को पहिला तथा متوفيك को अर्थ पछि लिइएको छ अर्थात् प्रथम तिमीलाई आकाशमा उठाउनेछु तथा पुनः संसारमा उत्रे पश्चात मृत्यु दिनेछु अर्थात् यहूदीहरूको हातबाट तिम्रो हत्या हुने छैन तिम्रो स्वभाविक मृत्यु नै हुनेछ ।

[1]यसबाट तात्पर्य ती आक्षेपबाट शुद्धता अथवा पवित्रता छ, जसबाट तपाईंलाई यहूदी कलंकित गर्दथे । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमद्वारा उहाँको सफाइ संसार समक्ष प्रस्तुत गरियो ।

[2]यसबाट तात्पर्य या त इसाईहरूको सांसारिक विजय यहूदीहरूमाथि छ, जो प्रलयसम्म रहने छ, यद्यपि कि उनीहरू आफ्ना गलत विश्वासका कारण अन्तिम मोक्ष प्राप्त गर्न असफल नै रहनेछन् अथवा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका अनुयायीहरूको विजय हो ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

(५९) अल्लाह (तआला) का निकट ईसाको दशा यथावत आदमका समान छ, जसलाई माटोबाट पैदा गरी भन्यो कि भईहाल अनि त्यो भइ हाल्यो ।

الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦٠﴾

(६०) तिम्रो प्रभुको तर्फबाट सत्य यही हो, सावधान ! शंका गर्नेहरूमध्ये नहुनु ।

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل لَّعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦١﴾

(६१) यसकारण जसले तपाईं छेउ यो ज्ञान आइसके पश्चात पनि तपाईंसित यसमा झगडा गर्दछ, त तपाईं भनिदिनुस् कि आउ हामी, तिमी आफ्ना छोराहरूलाई र हामी तिमी आफ्ना स्त्रीहरूलाई बोलाऔं र हामी तथा तिमी स्वयं आफू पनि आऔं अनि बिलीन भएर प्रार्थना गरौं । र झूठाहरूमाथि अल्लाहको धिक्कार पठाऔं ।[1]

[1]यसलाई मोबाहलाको आयत भनिन्छ, मोबाहलाको अर्थ हो दुई पक्षको एक-अर्कामाथि धिक्कार अर्थात श्राप दिनु, तात्पर्य यो हो कि जब दुई पक्षहरूबीच कुनै विषयमा विवाद तथा विभेद हुन्छ एवं तर्क-वितर्कबाट त्यसको टुङ्गो लाग्दैन, त दुबै अल्लाहसित प्रार्थना गरून् कि हामीमा जो मित्थ्यावादी छ, त्यसमाथि धिक्कार गर । यसको संक्षिप्त भूमिका यो हो कि इसाईहरूको एउटा प्रतिनिधि मंडल नबी सललाहुअलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भयो तथा आदरणीय ईसाको सन्दर्भमा ती जो अतियुक्ति मिश्रित आस्थाहरू राख्दथे त्यसमाथि वाद-विवाद गर्नथाले । अन्ततः यो आयत उत्र्यो तथा उहाँले उनीहरूलाई मोबाहलालाई आमन्त्रित गर्नुभयो । आदरणीय अली व फ़ातिमा तथा हसन तथा हुसैनलाई पनि साथमा लिनुभयो तथा इसाईहरूसित भन्नुभयो कि तिमी पनि आफ्ना परिवारलाई बोलाउ अनि हामी मिलेर झूठामाथि धिक्कारको प्रार्थना गरौं, इसाई परस्पर परामर्श पश्चात यसको लागि तयार भएनन् तथा यो प्रस्ताव राखे कि उहाँ जे चाहनुहुन्छ हामी दिन तयार छौं । उहाँले उनीहरूमाथि सुरक्षाकर (जिज़या) निर्धारित गरिदिनुभयो जसलाई लिनका लागि उहाँले अबू उबैदा बिन जर्राहलाई जसलाई उहाँले "अमीने उम्मत" को उपाधिबाट अलंकृत गर्नुभएको थियो, उनीहरूको साथ पठाउनु भयो । (तफ़सीर इब्ने कसीर तथा फ़तहुल क़दीर आदिबाट संक्षिप्त) आगामी आयतमा अहले किताब (यहूदी र इसाईहरू) लाई एकेश्वरवादतिर बोलाइँदैछ ।

The Ummah Technology Mission

(६२) नि:सन्देह केवल यही सत्य वर्णन हो र अल्लाह (तआला) का अतिरिक्त कोही अन्य पूजा योग्य छैन, र नि:सन्देह अल्लाह नै प्रभुत्वशाली तथा तत्वदर्शी छ ।

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ۚ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾

(६३) तैपनि यदि उनीहरू स्वीकार गर्दैनन्, त अल्लाह (तआला) पनि विद्रोहीहरूलाई राम्ररी जान्दछ ।

فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

(६४) तपाई भनिदिनुस् कि हे किताब प्रदान गरिएका ! यस्ता न्यायपूर्ण कुरातिर आऊ जुन हामी र तिमीमा समान छ कि हामी अल्लाह (तआला) का अतिरिक्त कसैको बन्दना (इबादत) नगरौं र न त्यससँग कसैलाई सम्मिलित गरौं ।[1] न अल्लाह (तआला) लाई छाडि आपसमा एक-अर्कालाई स्वामी नै बनाऊ ।[2] यदि उनीहरू विमुख हुन्छन् त भनिदेउ कि साक्षी रहनु कि हामी त मुसलमान हौं ।[3]

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

[1]कुनै मूर्तिलाई न कुनै क्रसलाई, न अग्निलाई र कुनै अन्य वस्तुलाई, बरु मात्र एक अल्लाहको इबादत गरौं, जस्तो कि सबै नबीहरूले आमन्त्रण गरे ।

[2]यो एक त यस कुरातिर संकेत छ कि तिमीले आदरणीय मसीह र आदरणीय उज़ैरको आराध्य हुने (प्रभु हुनु) को जुन विश्वास रचेका छौ यो गलत हो । उनीहरू प्रभु होइनन्, उनीहरू मनुष्य नै हुन्, दोस्रो यसतिर संकेत छ कि तिमीले आफ्ना विद्वान धर्मात्माहरूलाई उचित-अनुचित गर्ने कुराको अधिकार दिइसकेका छौ, यो पनि उनलाई प्रभु बनाउनु हो, जस्तो कि आयत إتخذوا أحبارهم यसमा साक्षी छ, यो पनि उचित छैन, हलाल र हराम (वैध-अवैध) गर्नुको अधिकार पनि केवल अल्लाहलाई नै छ । (इब्ने क़सीर एवं फ़तहुल क़दीर)

[3]सहीह बुख़ारीमा छ कि कुर्आन करीमको यस आदेशानुसार उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले हिरक़्ल राजाधिराज रोमलाई पत्र पठाउनु भयो, त्यसमा यस आयतको सन्दर्भले इस्लाम धर्म स्वीकार गर्न आमन्त्रण दिनुभयो र उसित भन्नुभयो कि यदि तिमी मुसलमान हुन्छौ भने दुईगुना पुण्य पाउनेछौ, अन्यथा तिम्रो सम्पूर्ण प्रजाको पनि पाप तिम्रै टाउकोमा हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ لِمَ تُحَآجُّونَ فِيٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَمَآ أُنزِلَتِ ٱلتَّوۡرَىٰةُ وَٱلۡإِنجِيلُ إِلَّا مِنۢ بَعۡدِهِۦٓۚ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ ٦٥

(६५) हे अहले किताब ! तिमी इब्राहीमको विषयमा किन विवाद गर्दछौ ? जबकि तौरात र इंजील त उनी पश्चात उतारियो ? के तिमी तैपनि बुझ्दैनौ ?[1]

هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ حَٰجَجۡتُمۡ فِيمَا لَكُم بِهِۦ عِلۡمٞ فَلِمَ تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيۡسَ لَكُم بِهِۦ عِلۡمٞۚ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ

(६६) सुन, तिमीहरू त्यसमा विवाद (झगडा) गरिसक्यौ, जसको तिमीलाई ज्ञान थियो, अब यसमा किन झगडा गर्दछौ, जसको तिमीलाई ज्ञान नै छैन ।[2]

(فَأَسْلِمْ تَسْلَمْ، أَسْلِمْ يُؤْتِكَ اللهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ، فَإِنْ تَوَلَّيْتَ، فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الأَرِيسِيِّنَ)

"इस्लाम स्वीकार गर, सुरक्षित रहने छौ । इस्लाम ल्याउ, अल्लाह तआला दुई गुना पुण्य दिनेछ, परन्तु यदि तिमीले इस्लाम धर्म स्वीकार गर्नबाट इन्कार गऱ्यौ भने प्रजाको पाप पनि तिमीमाथि हुनेछ । किनभने प्रजाले इस्लाम धर्म स्वीकार नगर्नुको कारण पनि तिमी नै बनेछौ ।" (बुखारी, किताब बदउल वह्यी)

यस आयतमा तीन वटा कुराको वर्णन छ अर्थात (१)– मात्र अल्लाहको इबादत गर्नु । (२)– उससँग कसैको पनि मिश्रण नगर्नु । (३)– र कसैलाई पनि धार्मिक नियमावली बनाउन अल्लाहको अधिकार अथवा स्थान नदिनु, ती समानताका शब्द हुन् जसमा अहले किताबलाई एकताको आमन्त्रण दिइएको छ । अत: यस उम्मतका छरिएका कुरालाई एकत्रित गर्नुको पनि यी तीन विन्दुहरू र यस समानताको कुरोलाई सर्वप्रथम आधारशिला बनाउनु पर्दछ ।

[1]आदरणीय इब्राहीमको विषयमा झगडाको अर्थ छ कि यहूदी र इसाई दुबै यो दाबी गर्दथे कि आदरणीय इब्राहीम उनीहरूका धर्म मान्नेवाला थिए, यद्यपि तौरात जसमा यहूदी विश्वास गर्दछन् र इंजील जसलाई इसाई पवित्र पुस्तक मान्दछन्, दुबै आदरणीय इब्राहीमको सयकडौं वर्षपछि अवतरित भए, अनि आदरणीय इब्राहीम यहूदी तथा इसाई कसरी हुन सक्थे ? भनिन्छ कि आदरणीय इब्राहीम र आदरणीय मूसा बीच एक हजार वर्षको अवधिको अन्तर छ र आदरणीय ईसा र आदरणीय मूसा बीच दुई हजार वर्षको अन्तर थियो । (कुर्तुबी)

[2]तिम्रो ज्ञान र धर्मको त यो दशा छ कि जुन कुराको ज्ञान तिमीलाई छ अर्थात् आफ्नो धर्म तथा आफ्नो किताबको, यसको विषयमा तिम्रा विवादहरू (जसको वर्णन पछिल्लो आयतमा आइसकेको छ) सत्यतामा छैन तथा अज्ञानताको द्योतक पनि । अनि तिमी त्यस कुरामा किन वाद-विवाद गर्दछौ जसबारे तिमीलाई अलिकति पनि ज्ञान छैन ? अर्थात् आदरणीय इब्राहीमको श्रेष्ठता एवं विशेषता

The Ummah Technology Mission

وَ اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ﴿٦٦﴾

र अल्लाह (तआ़ला) जान्दछ, तिमी जान्दैनौ ।

مَا كَانَ اِبْرٰهِيْمُ يَهُوْدِيًّا وَّلَا نَصْرَانِيًّا وَّلٰكِنْ كَانَ حَنِيْفًا مُّسْلِمًا ؕ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ﴿٦٧﴾

(६७) इब्राहीम न त यहूदी थिए न इसाई, बरु उनी शुद्धरूपले मात्र मुसलमान थिए ।[१] उनी मूर्तिपूजक (मिश्रणवादी) पनि थिएनन् ।

اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰهِيْمَ لَلَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ وَهٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِيْنَ﴿٦٨﴾

(६८) सबैभन्दा अधिक इब्राहीमका निकटतम् ती मानिसहरू हुन्, जसले उनको भनाई माने र यो नबी, र जसले निष्ठा स्थापित गरे ।[२] निष्ठावानहरूको संरक्षक तथा सहायक अल्लाह छ ।

र उनको मिल्लत हनीफ़ा (सोझो मार्गमा हिंड्ने कौ़म), जसको आधार एकेश्वरवाद तथा मात्र एक अल्लाहको इबादतमा छ ।

[१]حنيفاً مسلما (शुद्ध रूप मात्र मुसलमान) अर्थात मिश्रणसित घृणा गर्ने र मात्र एक अल्लाहको उपासना गर्नेवाला ।

[२]तात्पर्य नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अझ साँचो मुसलमान हुन् किनभने इस्लाम धर्मका नियम मिल्लत हनीफ़ासित सबैभन्दा निकटतम् छ, यसैकारण कुर्आ़न करीममा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई मिल्लते इब्राहीमको पालन गर्नका लागि आदेश दिइएको छ ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ (अन-नम्ल-१२३) यसको अतिरिक्त हदीसमा छ । रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो:

«إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ وُلَاةً مِنَ النَّبِيِّينَ، وَإِنَّ وَلِيِّ مِنْهُمْ أَبِي وَخَلِيلُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ»

"(प्रत्येक नबीहरूमध्ये केही मित्र हुन्छन्, ती मध्ये मेरा मित्र मेरो पिता र मेरो प्रभुका मित्र (इब्राहीम) हुन्, त्यसपछि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यही आयत पढ्नुभयो ।" (तिर्मिजी उधृत इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

وَدَّتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَٰبِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

(६९) अहले किताबको (किताब प्रदान गरिएको) एउटा समूह चाहन्छ कि तिमीलाई मार्गविचलित गरिदेओस्, वास्तवमा उनीहरू स्वयं आफूलाई नै विचलित पारिराखेका छन् र बुझ्दैनन् ।[1]

يَٰٓأَهْلَ الْكِتَٰبِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ اللَّهِ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

(७०) हे अहले किताब ! तिमी स्वयं साक्षी भए उपरान्त पनि अल्लाहका आयतहरूलाई किन मान्दैनौं ।[2]

يَٰٓأَهْلَ الْكِتَٰبِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَٰطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

(७१) हे अहले किताब ! जानीसकेपछि पनि सत्य र असत्यलाई किन मिसाईराखेका छौ ? र सत्यतालाई किन लुकाईराखेका छौ ?[3]

[1]यो यहूदीहरूको द्वेष र ईर्ष्याको स्पष्टीकरण हो, जुन उनी निष्ठावानहरूसित गर्दथे र यसै द्वेषका कारण मुसलमानहरूलाई मार्ग-विचलित गर्ने प्रयास गर्दथे । अल्लाह तआलाको आदेश भयो कि यसप्रकार उनीहरू स्वयंलाई अज्ञानतामा विचलित पारिराखेका छन् ।

[2]साक्षीहीनको अर्थ हो कि तिमीलाई नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सत्यता एवं वास्तविकताको ज्ञान छ ।

[3]यसमा यहूदीहरूका दुईटा ठूला अपराधीतिर संकेत गरी उनलाई छाडिदिन भनिंदैछ । प्रथम अपराध यो कि सत्य र झूटलाई मिसाउनु, जसले गर्दा मानिसहरू सत्य र असत्य बीचको अन्तर जान्न नसकून् अर्थात सत्यलाई लुकाउनु । अर्थात् नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका जुन गुण र विशेषताहरू तौरातमा लेखिएका थिए, तिनलाई मानिसहरूबाट लुकाउनु ताकि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सत्यता कम्सेकम यस रूपमा स्पष्ट हुन नसकोस् । र यी दुबै अपराध जानी-जानी गर्दथे जसबाट तिनलाई बुझ्न असम्भव भएको थियो । उनीहरूका अपराधतिर सूरः अल-बक़रःमा पनि संकेत गरियो ।

﴿ وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ [البقرة:٤٢]

"साँचोलाई झूठसित न मिसाउ र सत्य नलुकाउ र तिमी जान्दछौ ।" अहले किताबको शब्दलाई केही व्याख्याकारहरूले सामान्य राखेका छन्, जसमा यहूदी र इसाई दुबै सम्मिलित छन् । अर्थात् दुबैलाई यी अपराधहरूबाट रोकिन सावधान गरिएको छ । र केहीका निकट यसबाट तात्पर्य केवल ती यहूदी क़बीला (समुदाय) जुन मदीनामा निवास गर्दथे, बनू क़ुरैजा, बनू नजीर, तथा बनू कैनूक़ाअ । धेरै उचित कुरो यही लाग्दछ ।

The Ummah Technology Mission

(७२) र अहले किताबको एउटा समूहले भन्यो कि जे-जति पनि निष्ठावानहरूमाथि उतारिएको छ, त्यसमा सूर्योदय भएपछि निष्ठा व्यक्त गर र सन्ध्याको समय अस्वीकार गरि देऊ ताकि यिनीहरू पनि बिमुख भएर जाऊन् ।[1]

وَقَالَتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَٰبِ ءَامِنُوا۟ بِٱلَّذِىٓ أُنزِلَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَجْهَ ٱلنَّهَارِ وَٱكْفُرُوٓا۟ ءَاخِرَهُۥ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

(७३) र तिम्रा धर्ममा हिंड्नेहरूमा बाहेक अरु कसैमा विश्वास नगर ।[2] तपाईं भनिदिनुस् ! निःसन्देह मार्ग-दर्शन त अल्लाहकै मार्गदर्शन हो ।[3] (र यो पनि भन्दछन् कि यस कुरामा पनि विश्वास नगर) कि केही त्यस जस्तो दिइयोस् जस्तो तिमीलाई दिइएको छ ।[4] अथवा यो कि यिनी तिमीसित

وَلَا تُؤْمِنُوٓا۟ إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ ٱلْهُدَىٰ هُدَى ٱللَّهِ أَن يُؤْتَىٰٓ أَحَدٌ مِّثْلَ مَآ أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَآجُّوكُمْ عِندَ رَبِّكُمْ ۗ قُلْ إِنَّ ٱلْفَضْلَ بِيَدِ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

किनभने मुसलमानहरूको सोझै सम्बन्ध उनीहरूसित थियो र यी नै नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको विरोधमा धेरै भाग लिन्थे ।

[1]यो यहूदीहरूको एउटा अर्को चालको वर्णन हो, जसबाट उनी मुसलमानहरूलाई विचलित गर्न चाहन्थे कि उनीहरूले आपसमा यो विचार गरे कि प्रातः मुसलमान होऊन् र सन्ध्याको समय अस्वीकार गरिदिऊन् ताकि मुसलमानहरूलाई पनि आफ्नो इस्लामको विषयमा शंका उत्पन्न होस् कि यी मानिसहरू इस्लाम स्वीकार गरे उपरान्त आफ्नो धर्ममा पुनः फर्किहालेका छन्, त सम्भव छ कि इस्लाममा यस्ता अवगुण र त्रुटिहरू छन्, जुन उनको ज्ञानमा आएका हुन् ।

[2]यिनीहरूले आपसमा निर्णय गरे कि आडम्बरको लागि मुसलमान होऊ, परन्तु आफ्नो धर्म (यहूदी) बाहेक कुनै कुरामा विश्वास नगर्नु ।

[3]यो स्वयं एउटा वाक्य हो जसको (न त प्रारम्भिकसित न पछिका वाक्यसित) कुनै सम्बन्ध छ । केवल उनका चालहरूबाट वास्तविक कुरो यसबाट स्पष्ट गर्नु थियो, कि उनका चालहरूबाट केही हुनेछैन किनभने मार्ग-दर्शन दिनु त अल्लाहकै हातमा छ, त्यो जसलाई मार्गदर्शन प्रदान गर्दछ, त तिम्रा चालहरू त्यसमा बाधक बन्न सक्दैनन् । [4]यो पनि यहूदीहरूको कथन हो यसको पक्ष 'ولا تؤمنوا' मा छ । अर्थात् यो पनि स्वीकार नगर कि जस्तो तिमीकहाँ नबूअत आदि रहेको छ, यो अरु कसैलाई पनि प्राप्त हुनसक्छ र यसप्रकार यहूदीयत बाहेक कुनै अन्य धर्म पनि सत्य हुन सक्दछ ।

The Ummah Technology Mission

तिम्रो प्रभुको पासमा झगडा गर्नेछन्, तपाईं भनिदिनुस् कि कृपा त अल्लाह (तआ़ला) को हातमा छ । त्यो जसलाई चाहन्छ, त्यसलाई प्रदान गर्दछ, अल्लाह (तआ़ला) महान र सर्वज्ञ छ ।

يَّخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٧٤﴾

(७४) त्यो आफ्नो कृपाले जसलाई चाहन्छ विशेष गर्दछ, र अल्लाह (तआ़ला) परम कृपालु छ ।[1]

وَمِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُّؤَدِّهٖۤ اِلَيْكَ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِدِيْنَارٍ لَّا يُؤَدِّهٖۤ اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَآئِمًا ؕ

(७५) र केही अहले किताब यस्ता पनि छन् कि तिमीले तिनीहरूलाई कोषको न्यासधारी बनाइदिए पनि तिमीलाई फर्काइदिन्छन्, र उनीहरूमध्ये यस्ता पनि छन् कि यदि तिमी उनीहरूलाई एक दिनार पनि अमानत (नासो)

[1]यस आयतको दुईटा अर्थ वर्णित गरिएको छ । एउटा यो कि यहूदीहरूका ठूला-ठूला विद्वान आफ्ना शिष्यहरूसित भन्दछन् कि सूर्योदय पश्चात ईमान स्थापित गर सूर्यास्ततिर काफिर भइहाल ताकि यस समय जो मुसलमान पनि छन्, उनीहरू भ्रममा परि मूर्तद हुनपुगन् । आ-आफ्ना शिष्यहरूलाई यो पनि शिक्षा दिन्छन् कि केवल देखावटीपनाको लागि मुसलमान हुनु । वास्तवमा मुसलमान नहुनु, बरु यहूदी नै रहनु । र यो नभन्ठान्नु कि जस्तो धर्म, जस्तो ईशवाणी (वह्‌यी), धार्मिक नियम र जस्तो ज्ञान र कृपा तिमीलाई दिइएको छ, त्यस्तो अरु कसैलाई पनि दिन सकिन्छ । अथवा तिमीबाहेक अरु कोही पनि सत्यतामा छ, जो तिम्रो विरुद्ध अल्लाह समक्ष तर्क प्रस्तुत गर्न सक्दछ । र तिमीलाई गलत ठहराउन सक्दछ । यस अर्थको आधारमा अल्लाह तआ़लाका विशेषताहरूको वर्णन भएको वाक्यलाई छाडि अन्य सम्पूर्ण वाक्य यहूदीहरूको कथन हो । दोस्रो अर्थ यो हो कि हे यहूदीहरू ! तिमी सत्यलाई दबाउन यी जुन चाल तथा योजनाहरू यसकारण बनाइराखेका छौ कि तिमीलाई दुख तथा ईर्ष्या छ कि जस्तो ज्ञान, कृपा, ईशवाणी (वह्‌यी) धार्मिक नियम तथा धर्म तिमीलाई दिइएको थियो, अब त्यस्तै ज्ञान कृपा र धर्म कुनै अन्यलाई किन प्रदान गरियो ? अर्को तिमीलाई यो शंका तथा भय छ कि यदि सत्यको यो आमन्त्रण अगाडी बढ्यो र उनीहरूले आफ्नो जरा सुदृढ गरे, भने न केवल संसारमा जुन मान-सम्मान तिमीलाई प्राप्त छ, त्यो समाप्त हुनेछ । बरु तिमीले जुन मान सम्मान लुकाएका छौ, त्यसको रहस्य पनि तिम्रो सामु स्पष्ट हुन्छ । र यस आधारमा यी मानिसहरू अल्लाहको निकट पनि तिम्रो विरुद्धमा तर्क स्थापित गर्नेछन् तर तिमीलाई ज्ञात हुनुपर्छ कि धार्मिक नियम अल्लाहको कृपा हो । र यो कसैको उत्तराधिकार होइन । बरु त्यो आफ्नो कृपा जसलाई चाहन्छ प्रदान गर्दछ । र त्यसलाई थाहा छ कि यो कृपा कसलाई प्रदान गर्नुछ ।

The Ummah Technology Mission

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْاُمِّيّٖنَ سَبِيْلٌ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ۝

को रूपमा दिन्छौ भने तिमीलाई फर्काउँदैनन्। जबसम्म तिमी उनी छेउ उभि कडाइका साथ माँग्दैनौं यो यसकारण कि उनीहरूले भनिसकेका छन् कि हामीमाथि यी अशिक्षितहरूको अधिकारको कुनै पाप छैन, यिनीहरू जानिसके उपरान्त पनि अल्लाहप्रति झूठो कुरा बोल्दछन् ।[1]

بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ۝

(७६) किन (पकड हुने छैन), तर जुन व्यक्ति आफ्नो वचन पूरा गर्दछन् र अल्लाह तआलासित तर्सन्छन्, त अल्लाह तआला पनि यस्ता तर्सनेहरूलाई आफ्नो मित्र बनाउँछ ।[2]

اِنَّ الَّذِيْنَ يَشْتَرُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيْلًا اُولٰٓئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ وَلَا

(७७) नि:सन्देह जो अल्लाह (तआला) को वचन र आफ्ना शपथहरूलाई अलि कति मूल्यमा बेच्दछन्, उनीहरूका लागि आखिरतमा

---

[1] اُمِّيِّيْن (अशिक्षित अनपढ) सित तात्पर्य अरबका मूर्तिपूजक हुन् । यहूदीहरूका अपभोगी मानिसहरू यो दाबी गर्दथे कि यिनी मूर्तिपूजक हुन्, यसकारण यिनको माल हडप गर्नु उचित छ। यसमा कुनै पाप छैन । अल्लाह तआलाको आदेश भयो कि यिनीहरू अल्लाहबारे झूठो कुरा बोल्दछन् । अल्लाह तआला कसरी अरुहरूको माल हडप गर्ने आज्ञा प्रदान गर्नसक्छ ? र केही व्याख्याहरूमा वर्णन छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि यो सुनेर भन्नुभयो "अल्लाहका शत्रुहरूले असत्य भने, अज्ञानता कालका सबै कुराहरू म आफ्नो खुट्टामुनि कुल्चन्छु, अमानत (नासो) बाहेक कि त्यो प्रत्येक परिस्थितिमा फर्काउनु छ, चाहे त्यो कुनै सत्कर्मीको होस् अथवा कुकर्मीको होस् ।" (इब्ने कसीर तथा फतहुल कदीर) अफसोचको कुरा छ कि यहूदीहरू जस्तै आज केही मुसलमानहरू पनि मूर्तिपूजकहरूको माल हडप गर्ने कुरा गर्दछन् कि युद्ध स्थलीको ब्याज उचित छ, र योद्धाको मालको कुनै आदर छैन।

[2] "वचन पूरा गरुन् ।" को अर्थ हो त्यो वचन पूरा गरुन् जुन अहले किताबबाट अथवा प्रत्येक नबीको सन्दर्भले उनका उम्मतहरूबाट नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा निष्ठा स्थापित गर्ने विषयमा लिइएको छ । "र अल्लाहसित तर्सनु" अल्लाहद्वारा मनाही गरिएका कर्महरूबाट रोकियून् र ती कुराहरूका अनुसार कर्म गरुन् जुन नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम वर्णित गर्नुहुन्छ । यस्ता मानिसहरू नि:सन्देह अल्लाहको पकडबाट मुक्त रहनेछन्, बरु अल्लाहलाई प्यारो हुनेछन् ।

The Ummah Technology Mission

يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيْمٌ ﴿٧٧﴾

कुनै भाग छैन। अल्लाह (तआला) उनीसित न त कुरा गर्नेछ, र न केयामतका दिन उनीतिर हेर्नेछ, न उनीहरूलाई पवित्र गर्नेछ, र उनीहरूका निम्ति दुखद यातनाहरू छन्।[1]

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيْقًا يَّلْوٗنَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتٰبِ لِتَحْسَبُوْهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتٰبِ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٨﴾

(७८) अवश्य उनीहरूमध्ये यस्तो समूह पनि छ, जो किताब पढ्दाखेरि आफ्नो जिब्रो बटार्दछ, ताकि तिमी त्यसलाई किताबकै लेख ठान, जबकि वास्तवमा त्यो किताबबाट हुँदैन र यो भन्दछन् पनि कि त्यो अल्लाह (तआला) को तर्फबाट हो, हाँलाकि वास्तवमा त्यो अल्लाह तआलाको तर्फबाट होइन, उनी त जानी-जानी अल्लाह (तआला) माथि झूठो आरोप लगाउँछन्।[2]

[1]उपरोक्त वर्णित मानिसहरूका विपरीत अन्य मानिसहरूको वर्णन गरियो र यी दुई प्रकारका मानिसहरू जसमध्ये एक त ती मानिसहरू हुन् जो अल्लाह तआलासित गरिएका वचन तथा सपथलाई पछाडि छाडि अलिकति आर्थिक लाभका लागि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमप्रति निष्ठावान हुँदैनन्। अर्का ती मानिस हुन्, जो झूठा शपथ ग्रहण गरी आफ्नो माल बेच्दछन् अथवा अरुको माल हडप गर्दछन्। जस्तो कि हदीसमा उहाँले भन्नुभयो:

"जुन व्यक्ति कसैको माल (सम्पत्ति) हडप गर्नलाई झूठो कसम खान्छ, त्यो अल्लाहसित यस दशामा भेट्छ कि अल्लाह त्यसमाथि साह्रै क्रोधित हुनेछ।" (सहीह बुखारी र मुस्लिम आदि) र यो पनि भन्नुभयो: "तीन व्यक्तिहरूसित अल्लाह तआला कुरा गर्ने छैन, न उनीतिर हेर्नेछ र न पवित्र गर्नेछ र उनीहरूको निम्ति दुखद यातना हुनेछ, उनीहरूमध्ये एउटा त्यो व्यक्ति हो, जो झूठो शपथद्वारा आफ्नो माल बेच्दछ।" (सहीह मुस्लिम) धेरैजसो हदीसहरूमा यी कुराहरूको वर्णन छ। (इब्ने कसीर र फतहुल क़दीर)

[2]यो ती यहूदीहरूको वर्णन हो जसले अल्लाहको किताब (तौरात) मा न केवल परिवर्तन गरे बरु दुई अपराध अरु गरे, एक त जिब्रो बटारी किताबका शब्द पढ्दथे, जसबाट जनतालाई कथानकको विपरीत प्रभाव दिन उनी सफल हुन्थ्यो। दोस्रो आफ्ना मनगढन्त कुराहरूलाई अल्लाहका कुरा भन्दथे। दुर्भाग्यले मुसलमानका धार्मिक मार्ग-दर्शकमा पनि, नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको भविष्यवाणी لَتَتَّبِعُنَّ سُنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ (तिमी आफु भन्दा पहिलाका उम्मतहरूको पग-पग अनुसरण गर्नेछौ) को अनुरुप यस्ता धेरै मानिसहरू छन्, जो भौतिक स्वार्थ अथवा समूहगत संकीर्णता अथवा वैचारिक अवरोधको कारणले कुरआन करीमसित पनि यही

The Ummah Technology Mission

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَٰكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾

(७९) कुनै मानिसको लागि उचित छैन कि अल्लाह (तआला) ले किताब विज्ञान र नबूअत प्रदान गरोस्, अनि त्यो तै पनि मानिसहरूसित भनोस् कि अल्लाह (तआला) लाई छाडि मेरो भक्त बनिदेऊ बरु त्यो त भन्नेछ कि तिमी सबै मानिसहरू प्रभुको उपासक बन।[1] यसकारण कि तिमी किताबको शिक्षा दिन्छौ र यसकारण कि तिमी स्वयं पनि पढ्दछौ।[2]

وَلَا يَأْمُرَكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا ۗ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ

(८०) र त्यसले तिमीलाई यो आज्ञा दिने छैन कि फरिश्ता (स्वर्गदूतहरू) तथा नबीहरू (ईशदूत) लाई आराध्य बनाउ। के आज्ञाकारी भएपश्चात

यही व्यवहार गर्दछन्। पढ्दछन् कुरआनका आयत र विषय स्वयं रच्दछन्। जनता ठान्दछन् कि मोलवी साहबले समस्याको समाधान कुरआनबाट निकाल्नु भएको छ। वास्तवमा यस समाधानको कुरआनसित कुनै सम्बन्ध हुँदैन अथवा आयतका अर्थहरूमा परिवर्तन अथवा कृत्रिमताले काम लिन्छ ताकि सिद्ध गर्न सकियोस् कि यो अल्लाहको तर्फबाट छ।

[1]यो इसाईहरूको विषयमा भनिंदैछ कि उनीहरूले आदरणीय ईसालाई पूज्य बनाइदिएका छन्, यद्यपि उनी एउटा मनुष्य थिए जसलाई किताब प्रवोध र नबूअतबाट सुशोभित गरिएको थियो। र यस्तो कोही व्यक्ति यो दाबी गर्न सक्दैन कि अल्लाहलाई छाडि मेरो पूजारी र भक्त बन, बरु त्यो यो भन्दछ कि प्रभुवाला बन। رباني अल्लाहसित सम्बन्धित छ "नून र अलिफ़" को अधिकता अतिश्योक्तिको लागि छ।

[2]अर्थात् अल्लाहको किताबको शिक्षा-दीक्षाको परिणामस्वरुप प्रभुको पहिचान र प्रभुसित विशेष सम्बन्ध स्थापित हुनुपर्छ। यसैप्रकार अल्लाहको किताबको ज्ञान राख्नेलाई यो आवश्यक छ कि मानिसहरूलाई पनि कुरआनको शिक्षा देओस्। यस आयतबाट यो स्पष्ट छ कि जब अल्लाहका पैगम्बरहरूलाई यो अधिकार छैन कि उनी मानिसहरूलाई आफ्नो बन्दना (इबादत) गर्न आदेश देउन्, भने यो अधिकार कुनै अन्यलाई कसरी प्राप्त हुनसक्दछ ?

The Ummah Technology Mission

بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝٨٠

तिमीलाई अवज्ञाकारी बन्ने आदेश दिनेछ।[1]

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ ۚ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي ۖ قَالُوا أَقْرَرْنَا ۚ

(८१) र जब अल्लाह तआला नबीहरूबाट वचन लियो कि जे-जति म तिमीलाई किताब तथा विज्ञान प्रदान गर्दछु, त्यसपछि तिम्रो पासमा त्यो रसूल आउँछ, जो तिम्रा पासका वस्तुलाई सत्य बताउँछ भने तिम्रो लागि त्यसमाथि विश्वास गर्नु तथा उसको सहायता गर्नु आवश्यक छ।[2] आदेश गऱ्यो कि के तिमी यसलाई स्वीकार

[1]अर्थात् नबीहरू, फरिश्ताहरू (अथवा कुनै अन्यलाई) प्रभुका विशेषताहरूले युक्त ठान्नु अधर्म हो। तिमी मुसलमान भए पश्चात एउटा नबीले यसप्रकारको काम कसरी गर्न सक्दछ ? किनभने उनको काम त ईमानको आमन्त्रण दिनु हो जुन एउटा अल्लाह जसको कोही साझीदार छैन, त्यसको बन्दना (इबादत) कै नाम हो। केही ब्याख्याकारहरूले यस आयतको अवतरणको कारणका सम्बन्धमा भनेका छन् कि केही मुसलमानहरूले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित यो आज्ञा प्राप्त गर्न चाहे कि सम्मान स्वरूप उनीहरू उनको दण्डवत (सजदा) गरून्। जस पश्चात यो आयत उत्र्यो। (फतहुल क़दीर) र केहीले यसको अवतरणबारे यो भनेका छन् कि यहूदीहरू र इसाईहरूले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित भने कि के तपाईं यो चाहनु हुन्छ कि हामी तपाईंको त्यसप्रकार आराधना गरौं जुन प्रकारले इसाई आदरणीय ईसाको गर्दछन् ? उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो: "अल्लाहले यस कुराबाट हाम्रो रक्षा गरोस् कि हामीले अल्लाहलाई छाडि कुनै अन्यको बन्दना गरौं अथवा कसैलाई यसको आदेश देऔं। अल्लाहले मलाई न यसकारण पठाएको छ र न यसको आदेश नै दिएको छ।" यसमाथि यो आयत उत्र्यो। (इब्ने कसीर उधृत सीरत इब्ने हिशाम)

[2]अर्थात् प्रत्येक नबीबाट यो वचन लिइएको छ कि यदि त्यसको समयमा कुनै अन्य नबी आयो भने त्यसमा विश्वास गर्नु र त्यसको सहायता गर्नु आवश्यक छ। जब नबीको उपस्थितिमा आउनेवाला नयाँ नबीमाथि स्वयं त्यस नबीलाई ईमान ल्याउन आवश्यक छ भने त्यसका अनुयायीहरूलाई त यस नयाँ नबीमा यस आदेशानुसार ईमान स्थापित गर्नु अति आवश्यक छ, केही ब्याख्याकारहरूले ﴿رَسُولٌ مُصَدِّقٌ﴾ बाट الرسول को भावार्थ लिएका छन् अर्थात आदरणीय मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको विषयमा सबै नबीहरूसित वचन लिइयो कि उनको समयमा उनीहरू आउँछन् भने आफ्नो दूतत्व (नबूअत) समाप्त गरी उनीमाथि ईमान ल्याउनु पर्नेछ। परन्तु वास्तविकता यो छ कि पहिलो अर्थमा यो भावार्थ स्वयं आउँछ। यसकारण कुरआनका शब्दहरूका अनुसार पहिलो अर्थ नै अधिक उचित छ र यस भावार्थबाट यो कुरो स्पष्ट हुन्छ कि नबूअत मोहम्मदी

The Ummah Technology Mission

قَالَ فَاشْهَدُوْا وَاَنَا مَعَكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٨١﴾

गर्दछौ र त्यसमाथि मेरो संकल्प लिइराखेका छौ त सबैले भने हामीलाई स्वीकार छ, हुकूम भयो, त्यसोभए साक्षी बस र म स्वयं पनि तिमीसित साक्षी छु।

فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٨٢﴾

(८२) अब यस पश्चात पनि जो विमुख हुन्छन्, तिनीहरू अवश्य अवज्ञाकारी हुन्।[1]

اَفَغَيْرَ دِيْنِ اللّٰهِ يَبْغُوْنَ وَلَهٗٓ

(८३) के उनीहरू अल्लाह (तआ़ला) को धर्मको अतिरिक्त कुनै अन्य धर्मको खोजीमा छन्।

(सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को ज्वलन्त सूर्य उपरान्त कुनै पनि नबीको दियो बल्न सक्दैन। जस्तो कि हदीसमा आउँछ कि एकपटक आदरणीय उमर तौरातको एक पन्ना पढिराखेका थिए, त नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम यो देखेर साह्रै क्रोधित भएर भन्नुभयो :

"والذي نفسي بيده لو أصبح فيكم موسى عليه السلام ثم اتبعتموه و تركتموني لضللتم"

"कसम छ त्यस अस्तित्वको जसको हातमा मुहम्मदको प्राण छ कि यदि मूसा अलैहिस्सलाम पनि जीवित भएर आउँछन् र तिमी मलाई छाडि उनको अनुयायी बन्दछौ भने अवश्य नै मार्ग-विचलित हुनेछौ।" (मुसनद अहमद उधृत इब्ने कसीर)

जे होस् अब प्रलय (क़ेयामत) सम्म अनुसरणीय केवल मुहम्मद रसूलुल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम हुनुहुन्छ र मोक्ष उनैको अनुसरणमा निर्धारित छ न कि कुनै इमामको अनुयायी अथवा कुनै महात्माको वचनमा। जब अहिले कुनै पैग़म्बरको सिक्का चल्न सक्दैन भने कुनै अन्यको अनुकरण कुन प्रकारले हुन सक्दछ ?

[1]यो अहले किताब (यहूदी र इसाई) तथा अन्य धर्मावलम्बीहरूलाई चेतावनी हो कि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आगमन पश्चात पनि उनमा ईमानको साटो आ-आफ्नो धर्मको पालन गर्नु यस वचनको विरुद्ध छ। जुन अल्लाह तआ़लाले प्रत्येक नबीद्वारा प्रत्येक उम्मत (समुदायहरू) बाट लिएको छ र यस वचनलाई भङ्ग गर्नु अधर्म हो। फ़िसक यहाँ कुफ्रको अर्थमा छ किनभने नबूअते मोहम्मदी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) बाट इन्कार केवल फ़िसक़ होइन कुफ्र हो।

The Ummah Technology Mission

أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَّكَرْهًا وَّإِلَيْهِ يُرْجَعُوْنَ ﴿٨٣﴾

जबकि आकाश र धर्तीमा जो कोही छन् सबै अल्लाह (तआ़ला) कै आज्ञाकारी छन्। स्वेच्छाले भएपनि र दबाबले भएपनि सबैलाई उसतिर फर्काइने छ।[1]

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَآ أُنْزِلَ عَلٰٓى إِبْرٰهِيْمَ وَإِسْمٰعِيْلَ وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَآ أُوْتِيَ مُوْسٰى وَعِيْسٰى وَالنَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿٨٤﴾

(८४) तपाईं भन्नुस् कि हामीले अल्लाह (तआ़ला) मा र जे-जति हामीमाथि उतारिएको छ र जुन इब्राहीम (अलैहिस्सलाम) र इस्माईल (अलैहिस्सलाम) र याकूब (अलैहिस्सलाम) र उनका सन्तानमाथि उतारिए, र जे-जति मूसा (अलैहिस्सलाम) र ईसा (अलैहिस्सलाम) र अन्यनबीहरूलाई अल्लाह (तआ़ला) को तर्फबाट प्रदान गरिए ती सबै प्रति निष्ठा स्थापित गऱ्यौं।[2] हामी उनीमध्ये कसै प्रति भेदभाव गर्दैनौ र हामी अल्लाह (तआ़ला) का आज्ञाकारी हौं।

[1]जब आकाश र धर्तीको कुनै वस्तु अल्लाह तआ़लाको सामर्थ्य तथा शक्तिभन्दा बाहिर छैन, चाहे त्यो प्रसन्नताले होस् वा अप्रसन्नताले, त तिमी त्यस समक्ष शिर निहुराउन (अर्थात इस्लाम स्वीकार गर्नबाट) कहाँ भागिराखेका छौ ? आउने आयतमा ईमान स्थापित गर्नु विधि भनेर पुन: भनिंदैछ कि प्रत्येक नबीको आकाशबाट उतारिएको प्रत्येक किताबमा बिना कुनै विभेद गरी ईमान राख्नु आवश्यक छ। पुन: भनिंदैछ कि इस्लाम धर्म बाहेक अन्य धर्म स्वीकृत हुनेछैन। कुनै अन्य धर्मका अनुयायीहरूको भाग्यमा केवल हानि बाहेक अरु केही हुनेछैन।

[2]अर्थात् सबै नबीहरूमा ईमान राख्नु (पूर्ण विश्वास गर्नु) कि उनीहरू आ-आफ्ना समयमा अल्लाहको तर्फबाट पठाइएका थिए। तथा उनीहरूलाई जुन किताबहरू र सूचनात्मक पृष्ठ धार्मिक नियमहरूका लागि उतारिए, तिनको विषयमा यो विश्वास राख्नु कि ती आकाशीय किताबहरू थिए, जुन वास्तवमा अल्लाहको तर्फबाट उतारिएका थिए, आवश्यक छ, परन्तु अब पालन केवल कुर्आनको आदेशानुसार हुनेछ किनभने कुर्आनले त्यसभन्दा अधिका किताबहरूलाई निरस्त गरिदिएको छ।

The Ummah Technology Mission

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ ۚ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٥﴾

(८५) र जुन व्यक्ति इस्लामको अतिरिक्त कुनै अन्य धर्मको खोजी गर्दछ, त्यसको धर्म मान्य हुने छैन र त्यो परलोक (आख़िरत) मा क्षतिग्रस्तहरूमा हुनेछ ।

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

(८६) अल्लाह (तआ़ला) त्यस्ता व्यक्तिहरूलाई कसरी मार्गदर्शन गर्नेछ, जसले आफ्नो ईमान पश्चात इन्कारको नीति अपनाए, जबकि उनीहरू स्वयं यस कुराको साक्ष्य दीसके छन् कि यो रसूल साँचो छ, र उनको पासमा स्पष्ठ निशानीहरू पनि आइसकेका छन् ? अल्लाह अत्याचारीहरूलाई मार्गदर्शन गर्दैन

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾

(८७) उनीहरूको दण्ड यही हो कि उनीमाथि अल्लाह र फरिश्ताहरू (स्वर्गदूतहरू) तथा सबै मानिसहरूको धिक्कार छ ।

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾

(८८) तिनीहरू यसैमा नित्य रहने छन्, न उनीहरूबाट यातना हलुको गरिने छ तथा न अवकाश दिइनेछ।

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾

(८९) परन्तु जो यस पश्चात क्षमा-याचना एवं सुधार गर्दछन् त, निश्चय अल्लाह क्षमावान्, दयावान् छ ।[1]

[1]अन्सारमध्ये एउटा मुसलमान धर्मभ्रष्ट भई मूर्तिपूजकहरूमा सम्मिलित भयो, तर शीघ्र नै त्यसलाई पश्चाताप भयो र उसले केही व्यक्तिहरूद्वारा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसम्म सूचना पठायो कि هَل لي من توبة (के मेरो क्षमा स्वीकार हुनसक्दछ ?) त्यसमाथि यो आयत उत्र्यो । यसबाट ज्ञात भयो कि मूर्तदको दण्ड यद्यपि कठोर छ, किनभने त्यसले सत्यलाई जानिसके पश्चात ईर्ष्या, द्वेष एवं द्रोहको कारणले सत्यताबाट मुख फर्कायो र इन्कार गर्‍यो । परन्तु यदि कोही स्वच्छ हृदयले क्षमा माँगदछ र आफ्नो सुधार गर्दछ भने अल्लाह तआ़ला क्षमादाता तथा कृपालु छ, त्यसको पश्चाताप मान्य छ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾

(९०) निःसन्देह जसले आफ्नो ईमान (विश्वास) पश्चात कुफ्र (अविश्वास) गरे । अनि अविश्वासमा अगाडी बढ्दै गए,[1] उनको क्षमा-याचना कदापि स्वीकार गरिने छैन[2] तथा तिनीहरू नै पथ–भ्रष्ट हुन् ।

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم مِّلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ

(९१) निःसन्देह जसले अस्वीकार (कुफ्र) गरे र अस्वीकार कै दशामा मरे त उनीहरू मध्ये कसैले धर्ती बराबर सुन यदि प्राण-मुक्तिको लागि दिन्छन् भने तैपनि, कदापि स्वीकार गरिने छैन ।

The Ummah Technology Mission

[1]यस आयतमा उनीहरूको दण्डको वर्णन भइराखेको छ, जो मूर्तद भएपश्चात क्षमा माँग्दैनन् तथा इन्कारको स्थितिमा मर्दछन् ।

[2]यसबाट त्यो क्षमाको तात्पर्य छ, जुन मृत्युको समय माँगिन्छ । अन्यथा क्षमाको ढोका प्रत्येक व्यक्तिको लागि हर समय खुला रहन्छ । यसबाट पहिलो आयतमा क्षमाको स्वीकृतिको वर्णन छ । यसको अतिरिक्त कुर्आनमा अल्लाह तआलाले पटक-पटक क्षमाको महत्व तथा स्वीकार गरिनुको सम्बन्धमा वर्णन गरेको छ :

وهو الذي يقبل التوبة عن عباده

"त्यो (अल्लाह) नै हो जो आफ्ना भक्तहरूको क्षमा स्वीकार गर्दछ ।" (अश्शूरा-२५)

ألم يعلموا ان الله هو يقبل التوبة عن عباده

"के उनीहरूले जानेनन् कि अल्लाह नै आफ्ना भक्तहरूको क्षमा स्वीकार गर्दछ ?" (अत्तौबा-१०४)

أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٩١﴾

यस्ताका लागि दुखद यातना छ र उनीहरूको कोही सहायक हुने छैन ।[1]

[1]हदीसमा वर्णित छ कि अल्लाह तआ़ला केयामतका दिन एक नरकवासीसित भन्नेछ कि यदि तिम्रो पासमा संसारभरिको सामान (सामग्री) भयो भने के तिमी यस आगोको सट्टा दिन रुचाउने छौ ? त्यसले भन्नेछ, 'हो' । अल्लाह तआ़लाको आदेश हुनेछ कि संसारमा मैले त यसभन्दा सरल कुरोको माँग गरेको थिएँ कि मसँग कसैलाई सम्मिलित नगर्नु, तर तिमी सम्मिलित गर्नबाट रोकिएनौं । (मुसनद अहमद, अल-बुखा़री र मुस्लिम तथा इब्ने क़सीर) यसबाट ज्ञात भयो कि काफ़िरको लागि नरक्को स्थाई यातना छ । संसारमा यदि उसले कुनै पुण्य काम गर्‍यो भने अविश्वासको कारण त्यो पनि ब्यर्थ भयो । जस्तो कि हदीसमा छ कि अब्दुल्लाह बिन जदआ़नको विषयमा सोधियो कि त्यसले अतिथिहरुको स्वागत गर्दथ्यो, गरीबहरूको सहायता गर्दथ्यो र बन्धुवाा (दास) मानिसहरुलाई स्वतन्त्र गर्दथ्यो, के त्यसका यी कर्म त्यसका लागि हितकारी हुनेछन् । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, 'होइन' किनभने उसले एक दिन पनि आफ्नो प्रभुसित आफ्ना पापहरुका लागि क्षमा मागेन । (सहीह मुस्लिम, किताबुल ईमान) यसैप्रकार यदि कोही ब्यक्ति त्यहाँ धर्तीभरी सुन कुनै बन्दीलाई मुक्त गराउनको लागि मूल्य स्वरुप (फ़िदया भन्दछन्) दिन्छ र चाहन्छ कि त्यो नरकको यातनाबाट मुक्त होस्, त यो सम्भव हुने छैन, प्रथम त त्यहाँ कसैको पासमा के हुने छ र ? र यदि मानिहाले पनि कि उसको पासमा संसारभरीका कोषहरुको धन उपलब्ध छ र त्यो तिनलाई दिई यातनाबाट मुक्त होस्, त यो पनि हुनेछैन किनभने त्यसबाट त्यो प्रतिशोध अथवा फ़िदया स्वीकार गरिने छैन । जसरी अर्को स्थानमा आदेश गर्‍यो :

﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنفَعُهَا شَفَاعَةٌ﴾

"त्यसबाट कुनै बदला (साटो) स्वीकार गरिने छैन र न कुनै सिफा़रिश उसलाई लाभ पुर्‍याउने छ ।" (अल-बक़र:-१२३)

﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ﴾

"त्यहाँ न क्रय-विक्रय हुनेछ न कुनै मित्रता ।" (सूर: इब्राहीम-३१)

The Ummah Technology Mission

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوْا مِمَّا تُحِبُّوْنَ ۬ؕ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ شَيْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ﴿٩٢﴾

(९२) जवसम्म तिमी आफ्नो प्रिय धनबाट अल्लाह (तआला) को बाटोमा व्यय गर्ने छैनौं, कहिल्यै भलाइ प्राप्त गर्ने छैनौं।[1] र जे-जति तिमी व्यय गर्दछौ, त्यसलाई अल्लाह (तआला) राम्ररी जान्दछ।[2]

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِّبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اِلَّا مَا حَرَّمَ اِسْرَآءِيْلُ عَلٰى نَفْسِهٖ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرٰىةُ ؕ قُلْ فَاْتُوْا بِالتَّوْرٰىةِ فَاتْلُوْهَآ

(९३) तौरात उतर्नुभन्दा अघि नै (आदरणीय) याकूब (अलैहिस्सलाम) ले जुन कुरोलाई आफूमाथि हराम (अवैध) गरेका थिए, त्यसका अतिरिक्त सबै खाना इस्राईलका सन्तानको

---

[1] بِرّ (बिर्र) को अर्थ हो पुण्य तथा भलाई। परन्तु यहाँ त्यसको अर्थ छ सत्कार्य अथवा स्वर्ग (फ़तहुल क़दीर)। हदीसका अनुसार जब यो आयत उत्र्यो, त्यसवेला मदीनामा आदरणीय अबू तलहा अन्सारी एक धनवान् व्यक्ति थिए, नवी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भए र भने कि हे रसूलुल्लाह (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम)! वेरोहा बाग (एउटा बगैंचाको नाम) मलाई धेरै प्रिय छ, म त्यसलाई अल्लाहको प्रसन्नता प्राप्त गर्नको निम्ति दान गर्दछु। उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "त्यो त साह्रै लाभदायक माल हो, मेरो विचार यो छ कि तिमी त्यसलाई आफ्ना सम्बन्धिहरु र काकाका भाइहरूमा बाँडिदेउ।" (मुसनद अहमद) यसप्रकार अन्य कैयन् सहावाले आफ्ना रुचिकर कुराहरू अल्लाहको मार्गमा बाँडिदिए। (مِنْ) मा (مِمَّا تُحِبُّوْنَ) केहीको अर्थमा प्रयोग भएको छ। अर्थात् सबै प्रिय धनलाई बाँड्ने आदेश भएको छैन, वरु प्रिय कुराहरूमा केही। यसकारण प्रयास यही गर्नुपर्छ कि राम्रो कुरा दान गरियोस्। यो श्रेष्ठता एवं पूर्ण पद प्राप्तिको विधि हो। यसको अर्थ यो कदापि होइन कि केही कम राम्रो, अथवा आफ्नो आवश्यकता भन्दा अधिक अथवा प्रयोग गरिएको पुरानो कुराको दान गर्न सकिन्न अथवा त्यसको प्रतिफल प्राप्त हुनेछैन। यसप्रकारका कुराको दान गर्नु पनि उचित छ तथा अल्लाह तआलाकहाँ प्रतिफल पनि प्राप्त हुनेछ। तर विशेषता तथा श्रेष्ठता प्रिय कुराको दान गर्नुमा छ।

[2] तिमी जे-जति पनि व्यय गर्नेछौ राम्रो अथवा नराम्रो कुरो अल्लाह त्यसलाई जान्दछ। त्यसै अनुसार प्रतिफल प्रदान गर्नेछ।

The Ummah Technology Mission

إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٩٣﴾

लागि वैध थिए यदि तिमी सच्चा हौ भने तौरात लिएर आउ अनि पढेर सुनाउ ।[1]

فَمَنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّٰلِمُونَ ﴿٩٤﴾

(९४) त्यस पश्चात पनि जुन मानिसहरू अल्लाह (तआला) माथि झूठो लान्छना लगाउँछन्, ती नै अत्याचारी हुन् ।

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٥﴾

(९५) भनिदिनुस् कि अल्लाह (तआला) सत्य छ । तिमी सबै इब्राहीम हनीफ़को मिल्लत (धर्म) को अनुकरण गर, जो मूर्तिपूजक थिएन ।

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَٰلَمِينَ ﴿٩٦﴾

(९६) निःसन्देह (अल्लाह तआला) को पहिलो घर जुन मानवको निम्ति बनाइयो त्यही हो, जुन मक्का (नगरी) मा छ ।[2] जुन सम्पूर्ण विश्वका लागि शुभ एवं मार्गदर्शक छ ।

[1]यो र यस आयत पश्चातका दुई आयतहरू यहूदीहरूका यस विरोधमा अवतरित भए कि उनीहरूले नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित भने कि तपाईं इब्राहीमको धर्मको अनुयायी हुने दावी गर्नुहुन्छ र ऊँटको मासु पनि खानुहुन्छ, जबकि ऊँटको मासु र दूध दुवै इब्राहीमको धर्ममा हराम (अवैध) थिए । अल्लाह तआलाले आदेश गर्‍यो कि यहूदीहरूको दाबी गलत छ । आदरणीय इब्राहीमको धर्ममा यी कुराहरू हराम थिएनन् तर केही कुरा इस्राईल (आदरणीय याकूब) ले आफ्नो निम्ति हराम (अवैध) गरिहालेका थिए । र त्यो यही ऊँटको मासु तथा दूध थियो (यसको कारण एक मन्नत (भाकल) अथवा रोग थियो) र आदरणीय याकूबको यो कर्म पनि तौरात उतर्नुभन्दा पहिलेको हो । यसकारण कि तौरात त आदरणीय इब्राहीम तथा आदरणीय याकूब भन्दा धेरै पछि उत्रेको हो, अनि तिमी कसरी उपरोक्त प्रश्न गर्न सक्दछौ ? यसको अतिरिक्त तौरातमा (यहूदीहरूमाथि) तिम्रा अत्याचारहरूका कारण केही खाद्य निषेधित गरिएको थियो । (सूरः अल-अनाम-१४६) तथा अल निसा-१६०) यदि तिमीलाई विश्वास छैन भने तौरात ल्याउ र त्यसलाई पढेर सुनाउ । जसबाट स्पष्ट हुनेछ कि आदरणीय इब्राहीमको समयमा यी खाद्य निषेध थिएनन् र तिम्रा लागि पनि केही कुरा निषेध गरिएको थियो, ती तिम्रा अत्याचार र कुकर्महरूका कारण भएका थिए अर्थात् तिनलाई हराम गर्नुको कारण पनि तिम्रा कुकर्महरूको दण्ड थिए (ऐसरूत्तफ़ासीर)

[2]यो यहूदीहरूको दोस्रो विरोधको उत्तर हो, उनीहरू भन्दथे कि बैतुल मक़दिस सबभन्दा पहिलो इबादत (उपासना) को घर धर्तीमा बन्यो । मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा उनका साथीहरूले आफ्ना क़िब्ला किन परिवर्तित गरे ? यसको उत्तरमा भनियो कि तिम्रो यो दाबी पनि गलत छ ।

The Ummah Technology Mission

فِيْهِ اٰيٰتٌۢ بَيِّنٰتٌ مَّقَامُ اِبْرٰهِيْمَ ۚ وَمَنْ دَخَلَهٗ كَانَ اٰمِنًا ؕ وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا ؕ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٧﴾

(९७) जसमा स्पष्ट निशानीहरू छन्, "मुक़ामे इब्राहीम" (एउटा ढुङ्गा हो जसमा खाना क़ाअबाको निर्माणको समय आदरणीय इब्राहीम उभिने गर्दथे र त्यो ढुङ्गा आवश्यकता अनुसार माथि उठ्थ्यो र तल आउँथ्यो) यसमा जो आउँदछ, निर्भय हुन्छ ।[1] अल्लाह (तआ़ला) ले ती मानिसहरूमाथि जो त्यसतिर मार्ग पाउन सक्दछन्, त्यस घरको हज्ज अनिवार्य गरिदिएको छ ।[2] र जो कोही कुफ्र गर्दछ, त अल्लाह (तआ़ला) सारा विश्वबाट निस्पृह छ ।[3]

قُلْ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۖ وَاللّٰهُ شَهِيْدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٨﴾

(९८) तपाईं भनिदिनुस् कि हे अहले किताब ! तिमी अल्लाहका आयतहरूलाई किन नकार्दछौ ? र जे-जति पनि गर्दछौ, अल्लाह (तआ़ला) त्यसमाथि साक्षी छ ।

पहिलो घर जुन सर्वप्रथम अल्लाहको इबादतको लागि निर्मित गरिएको छ, त्यो मक्कामा छ ।

[1]यसमा हत्या, रक्तपात, शिकार यहाँसम्मकि रुखहरूलाई काट्नु पनि निषेध गरिएको छ । (सहीहैन)

[2]"मार्ग पाउन सक्दछौ ।" को अर्थ यो हो कि मार्ग व्ययको प्रबन्ध होस्, अर्थात यति धन होस् कि मार्ग व्यय सुविधापूर्वक पूरा होस् । यसको अतिरिक्त प्रबन्धबाट अर्थ यो पनि हो कि मार्गमा शान्ति होस् र ज्यान र माल सुरक्षित होस् । यसैप्रकार यो पनि आवश्यक छ कि स्वास्थ्य यात्रा योग्य होस् । यसको अतिरिक्त स्त्रीको लागि त्यसको महरम आवश्यक छ । (फ़तहुल क़दीर) यो आयत हरेक त्यस व्यक्तिको लागि जो यस प्रकारको प्रबन्ध गरोस्, त्यसको लागि हज्ज़ अनिवार्य हुने कुराको तर्क हो । र हदीसहरूबाट यस विषयको स्पष्टीकरण हुन्छ कि जीवनमा एक पटक हज्ज़ अनिवार्य छ । (तफ़सीर इब्ने क़सीर)

[3]हज्जको प्रबन्ध हुनुका बावजूद पनि हज्ज नगर्नु क़ुरआनले यसलाई अधर्मसित सम्बोधित गरेको छ । जसबाट हज्ज अनिवार्य हुनुलाई झन् बल पुग्छ । हदीसहरूमा पनि यस्तो व्यक्तिलाई कठोर चेतावनी दिइएको छ । (तफ़सीर इब्ने क़सीर)

The Ummah Technology Mission

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ مَنْ ءَامَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنتُمْ شُهَدَآءُ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾

(९९) ती अहले किताबसित भनिदिनुस् कि तिमी अल्लाह (तआला) को मार्ग (धर्म) बाट जो निष्ठावान छन् उनीहरूलाई किन रोक्दछौ र त्यसमा दोष खोजिराखेका छौ, जबकि तिमी स्वयं साक्षी छौ ?[1] र अल्लाह (तआला) तिम्रा कर्महरूबाट अनभिज्ञ छैन ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِن تُطِيعُوا۟ فَرِيقًا مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ كَٰفِرِينَ ﴿١٠٠﴾

(१००) हे निष्ठावानहरू ! यदि तिमी अहले किताबको कुनै समूहका कुरा मान्नेछौ भने उनीहरू निष्ठावान भए पश्चात तिमीलाई कुफ्रतिर फर्काईदिनेछन् ।[2]

[1]अर्थात् तिमी जान्दछौ कि यो इस्लाम धर्म सत्य छ । यसका प्रचारक अल्लाहका सच्चा सन्देशवाहक हुन किनभने यी कुराहरू ती किताबहरूमा लेखिएका छन्, जुन तिम्रा नबीहरूमाथि उतारिए, र जसलाई तिमी पढ्दछौ ।

[2]यहूदीहरूको चालबाजी र धोकेबाजी र उनीहरूले मुसलमानहरूलाई पथ-विचलित गराउने योजनाहरू भनिसकेपछि, मुसलमानहरूलाई चेतावनी दिइँदैछ कि तिमी पनि तिनीहरूका हत्कण्डाबाट सावधान रह र कुरआनको तिलावत (पाठ) गर्ने र रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको उपस्थिति पश्चात पनि तिमी यहूदीहरूका जालमा न फँस । यसको पृष्ठभूमि तफ़सीरको कथनमा यसप्रकारले वर्णन भएको छ कि अन्सारका दुवै कबीला औस तथा खज़रज एक संघमा बसी आपसमा कुरा गरिराखेका थिए कि शास बिन कैस यहूदी त्यहाँबाट गुज्रयो र उनलाई प्रेमपूर्वक कुरा गरिराखेको देखेर ईर्ष्या गऱ्यो कि यिनीहरू पहिला एक-अर्काका कट्टर शत्रु थिए र इस्लाम धर्म स्वीकार गरे पश्चात एक-अर्कासँग सौहार्दपूर्ण वातावरणमा बसिरहेका छन् । उसले एक यहूदी नवयुवकलाई यो काम दियो कि त्यो औस र खज़रजलाई उनका बुआँस युद्धको स्मरण गराओस्, जुन उनीहरू बीच हिज़रत भन्दा केही दिन पूर्व भएको थियो र उनीहरूले जुन एक-अर्काको विरूद्ध गीत र कविताहरू लेखेका थिए, त्यो उनीहरूलाई सुनाओस् । अतः त्यसले यस्तै गऱ्यो जसबाट दुवै कबीलाहरू बीच पुरानो बैमनस्य फेरिबाट जागृत भयो र उनीहरू एक-अर्कालाई अपशब्द भन्नथाले, र यहाँसम्मकि एक-अर्काका विरूद्ध हथियार उठाउन तयार भए, यो कुरो निकट थियो कि उनीहरू एक-अर्काका हत्या गर्न प्रारम्भ गरिदिन्थे, यसैबीच रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आइहाल्नु भयो र उनीहरूलाई सम्झाउनु भयो र उनीहरू रोकिए, यसमा यी आयतहरू र आगामी आयतहरू पनि अवतरित भए । (तफ़सीर इब्ने कसीर र फ़तहुल कदीर आदि)

The Ummah Technology Mission

وَكَيْفَ تَكْفُرُوْنَ وَ اَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيٰتُ اللّٰهِ وَفِيْكُمْ رَسُوْلُهٗ ؕ وَمَنْ يَّعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۱۰۱﴾

(१०१) अब तिमी अस्वीकार कसरी गर्न सक्छौ जबकि अल्लाहका आयत पढेर सुनाइदैछन् र तिम्रो माँझमा रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) उपस्थित हुनुहुन्छ ? जो अल्लाह (तआला) को धर्मलाई मजबूतिले समात्छ ।[1] निःसन्देह त्यो सोझो मार्गमा आइहाल्यो ।

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقٰتِهٖ وَلَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿۱۰۲﴾

(१०२) हे ईमानवालाहरू ! अल्लाहसित त्यति तर्स जति उसित तर्सनु पर्दछ ।[2] र (हेर) मर्नेबेलासम्म मुसलमान नै रह ।

وَاعْتَصِمُوْا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيْعًا وَّلَا تَفَرَّقُوْا ۪ وَاذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَآءً فَاَلَّفَ بَيْنَ

(१०३) र अल्लाह (तआला) को डोरीलाई सबै मिलेर बलपूर्वक समात ।[3] र गुटबन्दी नगर ।[4] र अल्लाह (तआला) को

---

[1]एतिसाम बिल्लाह (اعتصام بالله) को अर्थ हो अल्लाहको धर्मलाई मज़बूतिसित समात्नु, र त्यसको पालन गर्नमा आलस्य नगर्नु ।

[2]यसको अर्थ हो कि इस्लाम धर्मको आदेश एवं अनिवार्य कर्म पूर्णरुपले गरियून् र मनाही गरिएका कर्मको नजिक पनि नजाऊन् । केही धर्म गुरुहरूका भनाई छ कि यो आयत उत्रे पश्चात सहाबा व्याकुल भए, त अल्लाह तआलाले आयत ﴿فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ (अल्लाहसित यथासम्भव तर्स) उतार्‍यो । तर यसलाई निरस्त गर्नुको सट्टा स्पष्टीकारी भनिन्छ भने अधिक उचित हुनेछ, किनभने निरस्त त्यही मान्नुपर्छ जहाँ दुबै आयतको समानता असम्भव हुन्छ । र यहाँ समानता सम्भव छ। अर्थ यो हुनेछ कि (اتقو الله حق تقاته ما استطعتم) (अल्लाहसित यसप्रकार तर्स, जुनप्रकार आफ्नो शक्तिअनुसार तर्सन सक्छौ) (फ़तहुल क़दीर)

[3]अल्लाहको भय पश्चात (सबै मिलेर अल्लाहको डोरीलाई मजबूतीले समात) को शिक्षा दिएर यो स्पष्ट गरिंदैछ कि मोक्ष पनि यी दुई नियमहरूमा छ र एकता पनि यिनै नियमहरूमा आधारित हुनसक्छ तथा शेष रहन सक्छ ।

[4](ولا تفرقوا) (र गुटबन्दी नगर) द्वारा गुटहरूमा विभाजित हुनबाट रोक लगाइएको छ । यसको अर्थ यो हो कि ती दुई नियमहरूबाट जसको वर्णन भइसकेको छ मुख फर्काउनुको कारण आपसमा फूट हुनसक्छ र तिमी अलग-अलग गुटहरूमा विभाजित हुनेछौ । अतः गुटबन्दीको इतिहास हेर्नुस् यिनै स्पष्ट भएर सामु आउनेछन् ।

The Ummah Technology Mission

قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

त्यो बेलाको कृपालाई स्मरण गर जब तिमीहरू आपसमा एक-अर्काको शत्रु थियौ । उसले तिम्रा हृदयमा प्रेम बसालिदियो र तिमी उसको कृपाले भाइ-भाइ भयौ । र तिमी आगोको खाल्डोको किनारसम्म पुगिसकेका थियौ, तब उसले तिमीलाई बचायो । अल्लाह (तआ़ला) यसैप्रकार आफ्ना निशानीहरूको वर्णन गर्दछ, ताकि तिमी बाटो पाउन सक ।

وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

(१०४) र तिमीहरूमध्ये एउटा गिरोह (समूह) यस्तो हुनुपर्छ, जो भलाईतिर बोलाउँछ र सत्कर्महरूको आदेश दिन्छ र कुकर्महरूबाट रोक्छ र यिनै मानिसहरू सफल हुनेछन् ।

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

(१०५) र तिमी ती मानिसहरू जस्तो न भइहाल्नु जसले आफ्नो पासमा स्पष्ट तर्क आइसके पश्चात पनि फूट र भेद पारे ।[1] यिनैको लागि कठोर यातना छ ।

कुरआन र हदीसलाई बुझ्ने र त्यसको भाष्य तथा व्याख्यामा केही मतभेद, यो गुटबन्दीको कारण होइन, यो मतभेद त सहाबा तथा ताबईनको समयमा पनि थियो, तर मुसलमान गुटहरूमा विभाजित थिएनन् । किनभने आपसी मतभेद भएपनि सबैको पालनको केन्द्र तथा विश्वासको विन्दु एउटै थियो र त्यो हो कुरआन र रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हदीस, र जब व्यक्तित्वको नाममा विचारहरूको प्रदर्शन हुनथाल्यो, त पालन र विश्वासको यो केन्द्र तथा विन्दु परिवर्तित भयो । आ-आफ्ना व्यक्तिहरू र तिनका कथन तथा विचार प्रथम स्थानमा तथा अल्लाह र त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका कथन तथा आदेश द्वितीय स्थानमा गरिए । र यहीबाट उम्मते मुसलिमा गुटबन्दी आरम्भ भयो, जुनकि दिन-प्रतिदिन बढ्दै गयो र अति सुदृढ हुँदै गयो ।

[1]ज्वलन्त तर्क आइसके पश्चात विभेद पारियो । यसबाट ज्ञात भयो कि यहूदी र इसाईहरू बीच भेदको यो कारण थिएन कि उनीहरूलाई सत्य थाहा थिएन र त्यसको तर्फबाट अनभिज्ञ थिए । बरु वास्तवमा उनीहरूले सबै कुरा थाहा हुँदाहुँदै आफ्ना सांसारिक लाभ एवं स्वार्थको लागि मतभेद तथा भेदको मार्ग

The Ummah Technology Mission

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾

(१०६) जुन दिन केही अनुहारहरू उज्जवल हुनेछन् र केही अँध्यारा ।[1] अँध्यारा अनुहार भएका (सित भनिनेछ) कि तिमीले ईमान स्थापित गरे पश्चात अविश्वास किन गऱ्यौ ? आफ्नो इन्कारको यातना चाख ।

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

(१०७) र उज्जवल अनुहार भएका अल्लाह (तआला) को दयालुतामा हुनेछन् र त्यसमा सधैं रहनेछन् ।

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۗ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

(१०८) (हे नबी) ! हामी यी सत्य आयतहरु पाठ (तिलावत) तपाईंलाई सुनाई राखेका छौं र अल्लाह (तआला) को विचार मानिसहरूमाथि अत्याचार गर्नु होइन ।

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾

(१०९) र अल्लाह (तआला) कै लागि छ, जे-जति आकाशहरू तथा धर्तीमा छ र अल्लाह (तआला) तिर सबै कर्महरूलाई फर्काइन्छ ।

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۗ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ

(११०) तिमी सर्वश्रेष्ठ उम्मत (समुदाय) हौ, जुन मानिसहरूका लागि सृष्टि गरिएको छ कि तिमी सत्कर्महरूको आदेश गर्दछौ र कुकर्महरूबाट रोक्दछौ र अल्लाह (तआला) मा ईमान

समातेको थियो र त्यसमा डटिराखेको थियो । कुरआन करीमले विभिन्न शैली र तरीकाले बारम्बार यस वास्तविकतातिर औंल्याएको छ । र यसबाट टाढा रहन जोड दिएको छ । तर दुखको कुरा छ कि यस उम्मतका भेद पार्नेहरूले पनि ठीक त्यही रीति समातेका छन् कि सत्य र त्यसको स्पष्ट तर्क उनीहरूलाई राम्रो तरिकाले ज्ञात छ तर उनीहरू आफ्ना भेदभावमा अडिग छन् र आफ्नो पूर्ण मानसिक अर्हता पूर्वका समुदायहरू जस्तै कल्पना एवं फेरबदलको घृणित कार्यमा खेर फालिराखेका छन् ।

[1]आदरणीय इब्ने अब्बास (رضى الله عنهما) ले यसबाट अहले सुन्नत वल जमाअत र अहले बिदअत तात्पर्य लिनुभएको छ । (इब्ने कसीर तथा फ़तहुल क़दीर) यसबाट ज्ञात भयो कि इस्लाम त्यही हो जसमा अहले सुन्नत वल जमाअत कार्यरत छन् । र अहले बिदअत एवं विरोध उत्पन्न गर्ने मानिसहरू इस्लामको त्यस वरदानबाट बञ्चित छन्, जुन मोक्षको कारण छ ।

The Ummah Technology Mission

خَيْرًا لَّهُمْ ۚ مِّنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

कायम राख्दछौ ।[1] यदि अहले किताब ईमान स्थापित गरेको भए उनीहरूको लागि उत्तम हुन्थ्यो । उनीहरूमा ईमानवालाहरू पनि छन् ।[2] तर अधिकतर मानिसहरू फ़ासिक (अवज्ञाकारी) छन् ।

لَن يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى ۖ وَإِن يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ﴿١١١﴾

(१११) यिनीहरू तिमीलाई दुख दिन बाहेक अरु केही हानि पुऱ्याउन सक्दैनन् । र यदि तिमीसित लडाई हुन्छ भने पिठ्यूँ फर्काउनेछन् । अनि तिनीहरूलाई सहायता दिइने छैन ।[3]

[1]यस आयतमा मुस्लिम उम्मतलाई सर्वश्रेष्ठ समुदाय भनिएको छ । र यसको कारण पनि स्पष्ट गरिएको छ कि जो राम्रा कर्महरूको आदेश गर्दछन् र नराम्रा कर्महरुबाट रोक्दछन् र अल्लाहमा विश्वास गर्दछन् अर्थात् यो समुदाय यदि यी श्रेष्ठ विशेषताहरूबाट विभूषित रहनेछ भने सर्वश्रेष्ठ समुदाय छ, नत्र यस विभूषणवाट वञ्चित गर्न सकिन्छ । यस उपरान्त अहले किताबको (किताब प्रदान गरिएका) आलोचनावाट पनि यस विन्दुको स्पष्टीकरण ज्ञात हुन्छ कि जो पनि सत्कर्मको आदेश र कुकर्मको अवरोध गर्ने छैन, त्यो पनि अहले किताबकै समान हुनेछ । उनको विशेषताको वर्णन गरिएको छ ।

﴿ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ ﴾

"उनीहरू एक-अर्कालाई नराम्रो कुराबाट रोक्दैनथे ।" (अल-मायदा-७९)
र यहाँ यसै आयतमा उनीमध्ये अधिकतरलाई धर्महीन भनिएको छ । सत्कर्महरूको आदेश दिनु सामान्य मानिसहरूका लागि अनिवार्य छ अथवा विद्वानहरूको दायित्व हो । अधिकतर विद्वानहरू (आलिमहरु) को विचार छ कि यो विशिष्ट व्यक्तिहरूका लागि अनिवार्य छ, अर्थात् विद्वानहरूको कर्तब्य हो कि यस दायित्वलाई पूरा गरिराखुन् किनभने सत्कर्म र कुकर्म धार्मिक नियम अन्र्तगत राम्रो र नराम्रोको ज्ञान उनैलाई छ । उनीहरूद्वारा प्रचार-प्रसार एवं आमन्त्रणको कर्तब्य निर्वाह गर्नुको कारण उम्मतका अन्य सबै व्यक्तिहरूबाट यो कर्तब्य समाप्त हुनेछ । जस्तै ज़िहाद (धर्मयुद्ध) पनि सामान्य परिस्थितिहरूमा साधारण कर्तब्य हो । अर्थात् एक समूहको तर्फबाट निर्वाहले शेष सबैको कर्तब्य समाप्त हुनेछ ।

[2]जस्तै अब्दुल्लाह बिन सलाम आदि जो मुसलमान भएका थिए । तर उनको संख्या कम थियो । अतः (مِنْهُم) मा (مِنْ) केही अन्य अर्थको निम्ति प्रयोग भएको छ ।

[3](أَذًى) (दुख दिनु) बाट तात्पर्य मौखिक रुपले कलंकित गर्नु तथा मिथ्यावाद तथा आरोप हो जसबाट हृदयलाई सामयिक दुख हुन्छ, परन्तु यिनीहरू रणक्षेत्रमा तिमीलाई पराजित गर्न सक्दैनन् ।

The Ummah Technology Mission

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ أَيْنَ مَا ثُقِفُوٓا إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

(११२) यिनी प्रत्येक ठाउँमा अपमानित छन्, यो अर्कै कुरा हो कि अल्लाह (तआ़ला) को अथवा मानिसहरूको शरणमा छन् ।[1] यी अल्लाहको क्रोधका अधिकारी भए । र उनीहरूमाथि निर्धनता थोपियो । यो यसकारण कि यिनीहरू अल्लाह तआ़लाका आयतहरू मान्दैनथे र अकारण नबीहरूको हत्या गर्दथे । यो उनीहरूको अवज्ञता र सीमा उल्लंघनको कारण हो ।[2]

यसकारण यस्तै भयो । मदीनाबाट पनि यहूदीहरू निस्कनुपर्‍यो र पछि ख़ैबर पनि विजयी भयो । र उनीहरू त्यहाँबाट पनि निष्कासित गरिए । यसैप्रकार सीरियाको क्षेत्रमा इसाईहरू पनि मुसलमानहरूबाट पराजित हुनुपर्‍यो । यहाँसम्मकि इसाईहरूले कुसुएड (इसाई-मुस्लिम युद्ध) द्वारा बदला लिन प्रयत्न गरे र बैतुल मक़दिसमाथि अधिकार स्थापित गरे । तर त्यसलाई सुल्तान सलाहुद्दीन अय्युबीले नब्बे वर्ष पश्चात स्वतन्त्र गर्‍यो । तर अब मुसलमानहरूको ईमानको कमजोरीको कारण यहूदी र इसाईहरूका सहयोगी योजनाहरुका कारण बैतुल मक़दिस पुन: मुसलमानहरूको हातबाट निस्क्यो । परन्तु एक समय यस्तो आउनेछ कि यो परिस्थिति बदलिने छ । विशेषरुपले आदरणीय ईसाको आगमन पछि इसाई धर्मको समाप्ति तथा मुसलमानहरूको विजयश्री आवश्यक छ । जस्तो कि सहीह हदीसमा छ । (इब्ने कसीर)

[1]यहूदीहरूको जुन अपमान अथवा गत्यावरोध अल्लाहको क्रोधको कारण उनीमाथि छ, त्यसबाट केही समयका लागि बचावका दुईटा बाटो भनिएका छन् । एक त उनी अल्लाहको शरणमा आऊन् अर्थात् इस्लाम धर्म स्वीकार गरून् । अथवा कुनै इस्लामी राज्यमा शरणार्थी कर दिएर शरणार्थीको रुपमा निवास गरुन् । दोस्रो यो कि मानिसहरूको शरण प्राप्त होस्, यसका दुईटा भावार्थ वर्णित गरिएका छन् । एक यो कि इस्लामी राज्यको अतिरिक्त एउटा सामान्य मुसलमानले उनलाई शरण देओस्, जस्तो कि प्रत्येक मुसलमानलाई यो अधिकार प्राप्त छ र इस्लामी राज्यका राज्य अधिकारीहरूलाई यो चेतावनी दिइएको छ कि उनी कुनै सानोभन्दा सानो मुसलमान व्यक्तिद्वारा दिइएको शरण रद्द नगरुन् । दोस्रो यो कि कुनै ठूलो गैर मुस्लिम शक्तिको सहायता उनीहरूलाई प्राप्त होस् । किनभने (الناس) सामान्य छ, यसमा मुसलमान र ग़ैर मुस्लिम दुबै सम्मिलित छन् ।

[2]यी उनका कुकर्म हुन्, जसका कारण उनीमाथि यो अपमान थोपरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

لَيۡسُوۡا سَوَآءً ؕ مِنۡ اَهۡلِ الۡكِتٰبِ اُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَّتۡلُوۡنَ اٰيٰتِ اللّٰهِ اٰنَآءَ الَّيۡلِ وَهُمۡ يَسۡجُدُوۡنَ ﴿۱۱۳﴾

(११३) यी सबै एकै समान छैनन्, बरु यी अहले किताबमा एउटा स्थिर समूह (सत्यमा) पनि छ। जो रात्रिमा अल्लाहका आयत पढ्छन् एवं सजदः (ढोग) गर्दछन्।

يُؤۡمِنُوۡنَ بِاللّٰهِ وَالۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ وَيَاۡمُرُوۡنَ بِالۡمَعۡرُوۡفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ الۡمُنۡكَرِ وَيُسَارِعُوۡنَ فِى الۡخَيۡرٰتِ ؕ وَاُولٰٓئِكَ مِنَ الصّٰلِحِيۡنَ ﴿۱۱۴﴾

(११४) यी अल्लाह तथा प्रलय प्रति विश्वास राख्दछन्। भलाईहरुको आदेश गर्दछन् र नराम्रा कुराबाट रोक्दछन्। र भलाईका कार्यहरूमा शीघ्रता गर्दछन्। यी सदाचारीहरू मध्ये हुन्।

وَمَا يَفۡعَلُوۡا مِنۡ خَيۡرٍ فَلَنۡ يُّكۡفَرُوۡهُ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيۡمٌ ۢ بِالۡمُتَّقِيۡنَ ﴿۱۱۵﴾

(११५) र यी जे-जति पनि भलाई गर्दछन्, त्यसको अनादर गरिने छैन र अल्लाह (तआला) परहेजगारहरूलाई राम्ररी जान्दछ।[1]

اِنَّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا لَنۡ تُغۡنِىَ عَنۡهُمۡ اَمۡوَالُهُمۡ وَلَاۤ اَوۡلَادُهُمۡ مِّنَ اللّٰهِ شَيۡـئًا ؕ وَاُولٰٓئِكَ اَصۡحٰبُ النَّارِ ۚ هُمۡ فِيۡهَا خٰلِدُوۡنَ ﴿۱۱۶﴾

(११६) निःसन्देह विश्वासहीनहरूलाई तिनको धन तिनका सन्तान अल्लाहकहाँ केही काम आउने छैन, यी त नरकीय हुन् जसमा उनीहरू सधैं वास गर्नेछन्।

[1]यी सारा अहले किताब होइन जसको अपमान पछिल्लो आयतमा गरियो। बरु तिनीहरूमा केही राम्रा मानिसहरू पनि छन्। जस्तै अब्दुल्लाह बिन सलाम, असद बिन उबैद, सालबा बिन सायः र उसैद बिन सायः आदि जसलाई अल्लाह तआलाले इस्लाम स्वीकार गर्ने सुअवसर प्रदान गर्‍यो र उनीहरूमा ईमान र अल्लाहप्रतिको तर्साइका विशेषताहरू पनि पाइन्छन्। उनीहरू अल्लाहसित प्रसन्न भए र अल्लाह उनीसित प्रसन्न भयो। (قَائِمَة) को अर्थ हो धार्मिक नियमको पालना तथा नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका अनुरकण गर्नेहरू। (يَسْجُدُوْن) को अर्थ हो रातहरुमा उभिन्छन् अर्थात् तहज्जुदको नमाज़ पढ्छन् र नमाज़हरूमा तिलावत (पाठ) गर्दछन्। यस स्थानमा (أمر بالمعروف) को अर्थ केही विद्वानले यो गरेका छन् कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि ईमान राख्न आदेश दिन्छन् र उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको विरोध गर्नबाट रोक्दछन्। यसै समूहको वर्णन अगाडी पनि गरिएको छ। ﴿وَاِنَّ مِنۡ اَهۡلِ الۡكِتٰبِ لَمَنۡ يُّؤۡمِنُ بِاللّٰهِ وَمَاۤ اُنۡزِلَ اِلَيۡكُمۡ وَمَاۤ اُنۡزِلَ اِلَيۡهِمۡ خٰشِعِيۡنَ لِلّٰهِ﴾ (आले-इमरान-१९९)

The Ummah Technology Mission

(११७) उनीहरू जे-जति यस संसारिक जीवनमा खर्च गर्दछन्, त्यो त्यस वायु समान छ जसमा तुषार छ जुन कुनै अत्याचारी कौमको खेतमा परी त्यसको नाश गरिदिन्छ ।[1] अल्लाहले उनीमाथि अत्याचार गरेन, परन्तु उनी स्वतः अत्याचार गरिराखेका थिए ।

مَثَلُ مَا يُنْفِقُوْنَ فِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيْحٍ فِيْهَا صِرٌّ اَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُ ؕ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿١١٧﴾

(११८) हे निष्ठावानहरू ! तिमी आफ्ना हार्दिक मित्र निष्ठावानहरूका अतिरिक्त कुनै अन्यलाई नबनाउ ।[2] (तिमी देख्दैनौ, अरु मानिसहरू त)

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا بِطَانَةً مِّنْ دُوْنِكُمْ لَا يَاْلُوْنَكُمْ خَبَالًا ؕ وَدُّوْا مَا عَنِتُّمْ ۚ

[1]केयामतका दिन न काफ़िरहरूका धन काम आउनेछ न सन्तानहरू, यहाँसम्मकि भलाईका कामहरूमा व्यय गरिएको धन पनि व्यर्थ भइहाल्नेछ । र तिनीहरूको तुलना त्यस तुषारको जस्तो छ, जुन हरा-भरा खेतीलाई जलाएर नष्ट गरिदिन्छ । अत्याचारीहरू यी खेतीहरूलाई देखेर प्रसन्न भइराखेका हुन्छन् र लाभको आशा गर्दछन् कि सहसा तिनीहरूका आशा माटोमा बिलाएर जान्छन् । यसबाट ज्ञात भयो कि जबसम्म ईमान हुनेछैन तबसम्म हितका कार्यहरुमा धन व्यय गर्नेवाला संसारमा चाहे जति ख्याति किन नहोस् । परलोकमा उनीहरूलाई त्यसको फल प्रतिफल केही प्राप्त हुनेछैन । यहाँ त उनीहरूका लागि सधैं नरकवासको यातना नै छ ।

[2]यो विषय पहिला पनि व्यतीत भइसकेको छ, यहाँ त्यसको विशेषताको कारण पुनरावृत्ति भइराखेको छ । (بطانة) अरबी शब्दकोषको अनुसार हार्दिक मित्र अर्थात भेदीलाई भनिन्छ । काफ़िर र मूर्तिपूजक मुसलमानहरूका लागि जुन भावना र प्रयत्न राख्दछन्, तिनीहरूमध्ये जसलाई स्पष्टरुपले भन्दछन् र जुन आफ्ना हृदयमा लुकाएर राख्दछन् । अल्लाह तआलाले ती सबैतिर संकेत गरेको छ । यो र यसप्रकारका अन्य आयतहरूको आधारमा आलिम र विचारकहरूले लेखेका छन् कि एक इस्लामी राज्यमा गैरमुस्लिमलाई महत्वपूर्ण पदहरूमा नियुक्त गर्न उचित छैन । भनिन्छ कि आदरणीय अबू मूसा अशअरी रज़ी अल्लाह अन्हुले एक ज़िम्मी (टेक्स तिरी इस्लामी देशमा बसोवास गर्ने गैंर मुस्लिम) लाई लिपिक (क्लर्क) आदरणीय उमर (रज़ी अल्लाह अन्हु) लाई जब यो कुरो थाहा भयो, तब उहाँले उनलाई धेरै हप्काउनु भयो र भन्नुभयो कि, "तिमी उनीहरूलाई निकट नगर, जबकि अल्लाहले उनीहरूलाई टाढा गरेको छ, उनीहरूलाई सम्मानित नगर, जबकि अल्लाहले उनीहरूलाई अपमानित गरेको छ र उनीहरूलाई विश्वस्त र मर्मज्ञ नबनाउ, जबकि अल्लाहले उनीहरूलाई अविश्वस्त भनेको छ ।" आदरणीय उमर (रज़ी अल्लाह अन्हु) ले यसै आयतबाट यो भावार्थ निकाल्दै भन्नुभएको छ । इमाम कुर्तबी भन्दछन्, "यस समय अहले किताबलाई सचिव र न्यासिक बनाउनकै कारण परिस्थिति बदलिसकेका छन्, यसैकारण मूर्ख मानिसहरू प्रमुख तथा मन्त्री बनेका छन् ।" (तफ़सीर कुर्तबी) दुर्भाग्यले आज

The Ummah Technology Mission

قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾

तिम्रो बर्बादीमा कुनै कसर बाँकी राख्दैनन्, उनी त यो चाहन्छन् कि तिमी कष्टमा पर।[1] उनको शत्रुता त स्वयं उनको मुखबाट पनि स्पष्ट भइसकेको छ र त्यो जुनकि उनका छातिमा लुकेको छ। त्यो निकै धेरै छ। हामीले तिम्रो निम्ति आयतहरूको वर्णन गरिदियौं तिमी बुद्धिमान हौ (भने विचार गर)

هَا أَنْتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾

(११९) हो, तिमी त उनीहरूसित प्रेम गर्दछौ।[2] र उनी तिमीसित प्रेम गर्दैनन्, तिमी पूरा किताबलाई मान्दछौ र (उनी मान्दैनन् फेरि प्रेम कस्तो ?) यिनी तिम्रा सामू त आफ्नो ईमानलाई स्वीकार गर्दछन्, तर एकान्तमा क्रोधले औंलाहरू टोक्छन्।[3] भनिदेउ आफ्नो क्रोधमा नै मर्नेछौ। अल्लाह तआला छातिभित्रका कुरा राम्ररी जान्दछ।

इस्लामी राज्यमा कुरआन करीमको यस अत्याधिक महत्वपूर्ण आदेशलाई प्रमुखता दिइराखेको छैन र यसको विपरीत गैर मुस्लिम ठूला-ठूला तथा महत्वपूर्ण पदहरुमा आसीन छन्, जसका हानिहरू प्रत्यक्ष छन्। यदि इस्लामी राज्य आफ्नो आन्तरिक र निर्देश दुबै नीतिहरूमा यस आदेशको पालना गर्दछन् भने अवश्य धेरैजसो अशान्ति तथा हानिहरूबाट सुरक्षित रहन सक्छन्।

[1](لا يألون) को अर्थ हो आलस्य तथा कमी गर्ने छैनन्। (خبالا) को अर्थ हो उपद्रव र विनाश। (ما عنتم) को अर्थ हो जसबाट तिमी कठिनाईमा पर्दछौ। (عنت) को अर्थ कठिनाई हो।

[2]तिमी यी मुनाफ़िकहरूको नमाज़ र देखावटीपनाको ईमानको कारण उनको विषयमा धोकामा परिहाल्छौ र उनीसित प्रेम गर्दछौ।

[3](عض يعض) को अर्थ दाँतले टोक्नु हो। यो उनीहरूको क्रोधको अधिकता र तीब्रताको वर्णन हो, जस्तो कि आगामी आयत ﴿إن تمسسكم﴾मा पनि उनको यसै दशालाई स्पष्ट गरिदैछ।

The Ummah Technology Mission

إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ز وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا ط وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا ط إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾

(१२०) तिमीलाई यदि भलाई प्राप्त हुन्छ भने उनीहरूलाई नराम्रो लाग्दछ । (हो), यदि नराम्रो कुरा पुग्छ भने प्रसन्न हुन्छन् ।[1] यदि तिमी धैर्य राख्दछौ र परहेज़गारी गर्दछौ, उनको चाल तिमीलाई हानि पुऱ्याउने छैन ।[2] अल्लाह (तआ़ला) ले उनका कर्मलाई घेरिसकेको छ ।

وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ط

(१२१) (हे नबी ! त्यस समयलाई पनि स्मरण गर्नुस्) जब बिहानै तपाईं आफ्नो घरबाट निस्केर मुसलमानहरूको रणक्षेत्रमा लडाईंको मोर्चामा

[1]यस आयतमा मुनाफ़िकहरूको त्यस घोर शत्रुताको वर्णन छ, जुन उनीहरूलाई मुसलमानहरूसित थियो र त्यो यो थियो कि जब मुसलमानहरूलाई सुख-शान्ति प्राप्त हुन्थ्यो, अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट सहायता र विजय प्राप्त हुन्थ्यो र मुसलमानहरूको संख्या बढ्दथ्यो, त मुनाफ़िकहरूलाई नराम्रो लाग्थ्यो । र यदि मुसलमानहरूलाई कंगाल र निर्धन देख्दथे अथवा अल्लाह तआ़लाको इच्छा तथा कुनै कारणवश शत्रु केही समयका लागि मुसलमानहरूमाथि प्रभावी हुँदैजान्थे (जस्तो उहुदको युद्धमा भयो) त अति प्रसन्न हुन्थे । यस कुरालाई भन्नुको उद्देश्य तथा तात्पर्य यो हो कि जुन मानिसहरूको यो अवस्था छ, के मुसलमानहरूलाई उचित छ कि उनीसित प्रेम गरुन्, र उनीहरूलाई आफ्ना सल्लाहकार तथा मित्र बनाऊन् ? यसैकारण अल्लाह तआ़लाले यहूदी र इसाईहरूसित पनि मित्रता राख्न मनाही गरेको छ । (जस्तो कि कुर्आन करीममा अर्को ठाउँमा छ) यसैकारण कि उनी पनि मुसलमानहरूसित घृणा गर्दथे तथा शत्रुता राख्दथे, उनका सफलताबाट अप्रसन्न तथा उनका असफलताबाट प्रसन्न हुन्थे ।

[2]यो उनीहरूको छल तथा कपटबाट बच्नको लागि उपचार हो । अर्थात् द्वयवादीहरू तथा इस्लाम र मुसलमानहरूका शत्रुको चालबाट बच्नको लागि धैर्य तथा संयम अत्याधिक आवश्यक छ । यस धैर्य र संयमको कमीले ग़ैर मुस्लिमहरूको चाललाई सफल बनाइदिएको छ । मानिसहरू ठान्दछन् कि काफ़िरहरूको यो सफलता भौतिक संसाधनहरूको अधिकता तथा विज्ञान तथा प्रौद्योगिकमा उनको उन्नतिको कारण हो । जबकि वास्तविकता यो छ कि मुसलमानहरूको पतनको मूल कारण यही हो कि उनीहरू आफ्नो धर्ममा स्थिरता (जुन धैर्य चाहन्छ) बाट बञ्चित तथा संयमबाट टाढा भइहालेका छन् जुन मुसलमानहरूको सफलताको आधार तथा अल्लाहको पक्ष प्राप्त गर्ने मार्ग हो ।

The Ummah Technology Mission

وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٢١﴾

ठीक प्रकारले[1] मिलाइराख्नु भएको थियो, अल्लाह (तआला) सर्वश्रोता तथा सर्वज्ञ छ।

اِذْ هَمَّتْ طَّآئِفَتٰنِ مِنْكُمْ

(१२२) जब तिम्रा दुई समूहले साहस गुमाउने अवस्थामा पुगे।[2]

[1]अधिकतर व्याख्याकारहरूका निकट यो उहुदको युद्धको घटना हो, जुन शव्वाल (रमज़ान पश्चातको महिना जसलाई ईदको महिना पनि भन्दछन्, तर वास्तविक अरबी नाम यो हो) ३ हिजरीमा भयो। संक्षिप्त रुपमा घटना यसप्रकार छ कि जब बद्रको युद्धमा २ हिजरीमा मूर्तिपूजकहरूले अपमानजनक पराजयको सामना गर्नुपर्‍यो किनभने उनीहरूका ७० वीर योद्धा मारिए र ७० बन्दी बनाइए, त ती मूर्तिपूजकहरूको लागि अपमान तथा डुबेर मर्ने स्थान थियो। अत: उनीहरूले मुसलमानहरूका प्रतिशोध लिनको लागि एक धेरै ठूलो युद्धको योजना सोचे, जसको तयारीमा मूर्तिपूजकका स्त्रीहरूले पनि भाग लिए। यता जब मुसलमानहरूलाई यो सूचना प्राप्त भयो कि उहुद पहाडको निकट तीन हजार मूर्तिपूजक मुसलमानहरूसित युद्धका निम्ति आफूलाई स्थिर गरिसकेका छन्, त नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सहाबासित विचार-विमर्श गर्नुभयो कि मदीना शहरभित्र युद्ध लडियोस् अथवा बाहिर निस्केर मुक़ाबिला गरियोस्। केही सहाबाले मदीनाभित्र रही मुक़ाबिला गर्न परामर्श दिए र मुनाफ़िक़हरूको सरदार अब्दुल्लाह बिन उबैयले पनि यस विचारसित पनि सहमति जनाए, तर यसको विपरीत केही साहसी सहाबाले जसलाई बद्रको युद्धमा भाग लिने अवसर प्राप्त भएको थिएन, उनीहरूले मदीना बाहिर मुक़ाबिला गर्न सुझाव दिए। उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आफ्नो कोठामा जानुभयो र हतियार तथा कवच धारण गरी बाहिर आउनुभयो, दोस्रो राय दिनेवालाहरूलाई क्षोभ भयो कि शायद हामीहरूले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको इच्छाको विरुद्ध बाहिर निस्कनुमा बाध्य गरी ठीक गरेनौं। अत: उनीहरूले भने हे रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम ! यदि तपाईं भित्र रही मुक़ाबिला गर्न ठान्नु हुन्छ, भने त भित्र नै रहौं। उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो कि युद्धको पोशाक लगाइसके पश्चात कुनै नबीलाई उचित छैन कि अल्लाहको निर्णय बिना वापस होस् अथवा पोशाक फुकाओस्। अत: एक हजार मुसलमान युद्धका लागि निस्किहाले, तर जब यो सेनाको टुकडी शौत नामक ठाउँमा पुग्यो त्यसबेला अब्दुल्लाह बिन उबैय आफ्ना तीन सय साथीहरुका साथ यो भनेर फर्किहाले कि उसको सल्लाह मानिएन भने अनर्थ ज्यान दिनाले के लाभ ? त्यसको यस निर्णयबाट सामयिक रूपले केही मुसलमान पनि प्रभावित भइहाले र उनीहरूले पनि कमजोरीको प्रदर्शनी गरे। (इब्ने क़सीर)

[2]यो औस र ख़ज़रजका दुई क़बीला (बनू हारिसा तथा बनू सलमा) थिए।

The Ummah Technology Mission

أَنْ تَفْشَلَا ۙ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَا ۗ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢٢﴾

तिनको संरक्षक अल्लाह छ ।[1] र त्यसै अल्लाहमा मुसलमानहरूले विश्वास गर्नुपर्दछ ।

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَّأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٢٣﴾

(१२३) र अल्लाहले बद्रको युद्धमा तिम्रो त्यसबेला सहायता गऱ्यो जबकि तिमी गिरेको स्थितिमा थियौ,[2] अत: अल्लाहसित तर्स ताकि कृतज्ञ बन ।

إِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ أَلَنْ يَّكْفِيَكُمْ أَنْ يُّمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِيْنَ ﴿١٢٤﴾

(१२४) जब तपाईं मुसलमानहरूलाई सान्त्वना दिइराख्नु भएको थियो, के तिमीलाई यो पर्याप्त हुनेछैन कि अल्लाह तीन हजार फरिश्ता अवतरित गरेर तिम्रो सहायता गरोस् ।

بَلٰٓى ۙ إِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا وَيَأْتُوْكُمْ مِّنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِيْنَ ﴿١٢٥﴾

(१२५) किन होइन ? यदि तिमी धैर्य र परहेजगारी गर्दछौ र यिनीहरू यसै क्षण तिम्रो पासमा आइपुग्छन् भने तिम्रो प्रभुले तिम्रो सहायता पाँच हजार फरिश्ताहरूबाट गर्नेछ ।[3] जो

[1]यसबाट ज्ञात भयो कि अल्लाहले उनीहरूको सहायता गऱ्यो र उनको दुर्बलतालाई हटाई उनलाई साहस प्रदान गऱ्यो ।

[2]संख्या र समाजको कमीको आधारमा, किनभने बद्रको युद्धमा मुसलमानहरूको संख्या तीन सय तेह्र र त्यो पनि बिना सामान, मात्र दुईटा घोडा र सत्तरी ऊट थिए, शेष सबै पैदल थिए । (इब्ने क़सीर)

[3]मुसलमान बद्रतिर कुरैशका क़ाफिला (समूहहरू) माथि जुन लगभग निहत्था थियो, छापा मार्न निस्केका थिए । तर बद्रसम्म पुग्दाखेरी यो ज्ञात भयो कि मक्काका मूर्तिपूजकहरूको एउटा ठूलो सेना आफ्ना क्रोध र दुस्साहसका साथ अगाडि बढ्दै आइराखेको छ । यो सुनेर मुसलमानहरूमा घबराहट र युद्ध गर्ने साहसको मिश्रित प्रभाव भयो र उनीहरूले प्रभुसित प्रार्थना गरे । यस पश्चात अल्लाह तआलाले पहिला एक हजार अनि तीन हजार फरिश्ताहरूको अवतरणको शुभ-सूचना दियो र यसको अतिरिक्त यो वचन पनि दियो कि यदि तिमी धैर्य र परहेजगारीमा दृढ रहे र मूर्तिपूजक त्यही क्रोधको स्थितिमा आइहाल्नेछन् भने यो संख्या पाँच हजार गरिहालिने छ । भनिन्छ कि मूर्तिपूजकहरूको त्यो साहस र क्रोध दृढ रहन सकेन । (बद्र पुग्नुभन्दा पहिले नै उनीहरूमा फुट परिहाल्यो र एक समूह मार्गबाटै मक्का

The Ummah Technology Mission

निशानधारी हुनेछन् ।[1]

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ إِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ ۗ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾

(१२६) तथा हामीले यसलाई तिम्रो लागि मात्र शुभ-सूचना एवं तिम्रा हृदयको सन्तोषको लागि बनायौं, नत्र सहायता त सर्वशक्तिमान ज्ञानी अल्लाहकै तर्फबाट हुन्छ ।

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴿١٢٧﴾

(१२७) (यस अल्लाहको सहायताको उद्देश्य यो थियो कि अल्लाह) मूर्तिपूजकहरूको एक समूहलाई काटिदेओस् अथवा अपमानित गरिदेओस् । र उनीहरू असफल भई फर्कून् ।[2]

फर्किहाल्यो, र शेष जो बद्रसम्म आए उनीहरूमध्ये अधिकतर नायकहरूको सल्लाह थियो कि युद्ध नगरियोस्) । यसकारण शुभ-सूचनाको अनुसार तीन हजार फरिश्ता उतारिए । र पाँच हजारको संख्या पूरा गर्नुका आवश्यकता रहेन । र भनिन्छ कि बरु यो संख्या पुरा गरियो ।

[1]अर्थात् पहिचानको लागि विशेष चिन्ह हुनेछन् ।

[2]यो अजेय एवं प्रभावशाली अल्लाहको सहायताको परिणाम भनिन्छ । सूरः अल-अंफ़ालमा फरिश्ताहरूको संख्या एक हजार भनिएको छ ।

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ﴾

"जब तिमी आफ्नो प्रभुसित गुहार माँगिराखेका थियौ, अल्लाह तआलाले तिम्रो बिन्ती सुनेर भन्नुभयो कि एक हजार फरिश्ताहरूबाट तिम्रो सहायता गर्नेछु ।" (अल-अंफाल-९)

यसबाट ज्ञात भयो कि वास्तवमा फरिश्ताहरू एक हजार नै उत्रे । र मुसलमानहरूसित तीन हजार र पाँच हजारको प्रतिबन्धित वचन गरिएको थियो । अनि परिस्थितिहरूका कारण मुसलमानहरूको सान्त्वनाको दृष्टिले पनि तिनको आवश्यकता महसुस गरिएन यसकारण केही व्याख्याकारहरूका निकट यी तीन हजार र पाँच हजार फरिश्ता उत्रेनन्, उद्देश्य त साहस बढाउनु थियो, नत्र वास्तविक सहायक त अल्लाह तआला नै हो र त्यो आफ्नो सहायताको लागि फरिश्ताहरू अथवा कसैको अधीन छैन । अतः उसले मुसलमानहरूको सहायता गऱ्यो र बद्रको युद्धमा मुसलमानहरूलाई ऐतिहासिक विजय प्राप्त भयो । कुफ्रको शक्ति क्षीण भयो र काफ़िरहरूको गौरव समाप्त भयो । (ऐसरुत्तफ़ासीर)

The Ummah Technology Mission

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾

(१२८) (हे पैग़म्बर !) तपाईंको वशमा केही छैन,[1] अल्लाह (तआ़ला) ले चाहेको अवस्थामा उनीहरूको क्षमा स्वीकार गर्नसक्छ ।[2] अथवा यातना दिनसक्छ, किनभने उनीहरू अत्याचारी हुन् ।

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٩﴾

(१२९) आकाशहरु र धर्तीमा जे-जति छ, सबै अल्लाहकै हो । त्यसले जसलाई चाहन्छ क्षमा गर्दछ र जसलाई चाहन्छ यातना दिन्छ । र अल्लाह (तआ़ला) क्षमाशील कृपालु छ ।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾

(१३०) हे निष्ठावानहरू ! बढोत्तरीको ध्ययले ब्याज नखाऊ जुन कैयौं गुना अधिक हुनसक्छ ।[3] र अल्लाह (तआ़ला) सित तर्स ताकि तिमीलाई मोक्ष प्राप्त होस् ।

---

[1]अर्थात् ती काफ़िरहरूलाई मार्गदर्शन दिनु अर्थात् उनीहरूको विषयमा कुनै प्रकारको निर्णय गर्नु अल्लाहको वशमा छ । हदीसमा छ कि उहुदको युद्धमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका दाँत पनि शहीद भए र मुख पनि घाइते भयो, तव उहाँले भन्नुभयो कि, "त्यो कौम कुन प्रकार सफल हुनेछ जसले आफ्नो नबीलाई घाइते गरिदियो ।" अर्थात उहाँले उनका मार्गदर्शनसित निराशा व्यक्त गर्नुभयो । यसमाथि यो आयत उत्र्यो । यसप्रकार केही कथनहरूमा भनिन्छ कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले केही काफ़िरहरूको लागि कुनूते नाज़िल:को प्रवन्ध गर्नुभयो जसमा उनीहरूको लागि अभिशाप दिनुभयो । जसपश्चात यो आयत अल्लाह तआ़लाले उतार्‍यो । अत: उहाँले अभिशाप बन्द गरिदिनु भयो । (इब्ने क़सीर तथा फ़तहुल क़दीर) यस आयतबाट उनीहरूले शिक्षा लिनुपर्छ जो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सर्वाधिकारी मान्दछन् कि उनलाई यति पनि अधिकार थिएन कि कसैलाई सत्यमार्गमा लगाउन सकून् । यद्यपि कि उहाँ मार्गतिर बोलाउनको लागि पठाउनु भएको थियो ।

[2]यो जाति जसको लागि अभिशाप गर्दैरहे अल्लाहले उनलाई मुसलमान बनाइदिए । जसबाट विदित भयो कि सबै एकाधिपति र परोक्षज्ञ अल्लाह छ ।

[3]किनकि उहुदको युद्धमा असफलता रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका आदेशहरूको पालना नगर्न र सांसारिक धनसित लोभको कारण भएको थियो । यसकारण अब संसारको लोभको सबभन्दा अधिक भयानक र स्थाई रूप ब्याजबाट मनाही गरिदैछ । र आज्ञा पालनमा जोड दिईदैछ । र बढाई-चढाई ब्याज नखाउको यो कदापि अर्थ होइन कि यदि साधारण ब्याज छ भने उचित छ । बरु ब्याज थोरै होस् अथवा धेरै एक्लो होस् या

The Ummah Technology Mission

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْٓ اُعِدَّتْ لِلْكٰفِرِيْنَ ﴿۱۳۱﴾

(१३१) र त्यस आगोसित तर्स जुन काफ़िरहरूको लागि तयार गरिएको छ ।

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿۱۳۲﴾

(१३२) र अल्लाह र त्यसका रसूलको आदेशको पालना गर ताकि तिमीमाथि कृपा गरियोस् ।

وَسَارِعُوْٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُۙ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَۙ ﴿۱۳۳﴾

(१३३) र आफ्नो प्रभुको क्षमातिर र त्यस स्वर्गतिर दगुर[1] जसको चौडाई आसमानहरू र धर्तीको बराबर छ, जुन परहेजगारहरूका लागि तयार गरिएको छ ।

الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ فِى السَّرَّآءِ وَالضَّرَّآءِ وَالْكٰظِمِيْنَ الْغَيْظَ وَالْعَافِيْنَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللّٰهُ

(१३४) जुन मानिसहरू सुविधामा र कठिनाईमा (पनि अल्लाहको मार्गमा) व्यय गर्दछन् ।[2] र क्रोध खप्छन् र मानिसहरूलाई क्षमा

मिश्रित कदापि अनुचित छ, जस्तो कि अघिनै गुज्रिसकेको छ । यो वर्जितको सीमाको लागि अनुवन्धन होइन, बरु परिस्थितिको कारण हो जुन त्यसबेला प्रचलित थियो त्यसको वर्णन तथा स्पष्टीकरण हो । अज्ञान कालमा ब्याजको यो प्रथा सामान्य थियो कि जव भुक्तानीको समय आउँथ्यो र भुक्तानी सम्भव हुँदैनथ्यो त समय वृद्धिको लागि ब्याजको दरमा बृद्धि हुँदै जान्थ्यो, जसबाट सानो मूलधन वृद्धि भई निकै धेरै भइहाल्थ्यो र एउटा सामान्य मानिसको लागि भुक्तानी गर्न असम्भव भइहाल्थ्यो । अल्लाह तआलाको आदेश भयो कि अल्लाहसित तर्स र त्यस आगोसित तर्स जुन काफ़िरहरूको लागि तयार गरिएको छ । जसबाट यो चेतावनी पनि छ कि यदि ब्याज लिनबाट रोकिएनौ भने यो कर्म तिमीलाई कुफ्रसम्म पुऱ्याउन सक्छ, किनभने यस्तो गर्नु अल्लाह तथा त्यसको रसूलसित संघर्षको घोषणा हो ।

[1]धन-सम्पत्ति र सांसारिकताको पछि लागेर आख़िरत (परलोक) नष्ट गर्नुको सट्टा अल्लाह र रसूलका आदेशहरूको पालना गर र अल्लाहको क्षमा र त्यसको स्वर्गको मार्ग अपनाउ जुन आज्ञापालकहरूको लागि बनाइएको छ । यसकारण अगाडि आज्ञापालकहरूको केही विशेषताहरु भनिएका छन् ।

[2]अर्थात् मात्र सुखमा होइन, बरु दुखको बेलामा पनि व्यय गर्दछन् । तात्पर्य यो छ कि हर दशा र परिस्थितिमा अल्लाहको मार्गमा व्यय गर्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾

गर्दछन् ।[1] अल्लाह ती सत्कर्मीहरूलाई मित्र बनाउँछ ।

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾

(१३५) जब उनीहरूबाट कुनै असभ्य कार्य हुन्छ अथवा कुनै पाप गर्छन्, त शीघ्र नै अल्लाहको उपासना, र आफ्ना पापहरुको लागि क्षमा-याचना गर्दछन् ।[2] र वास्तवमा अल्लाह (तआला) को अतिरिक्त पापहरुलाई कसले क्षमा गर्नसक्छ ? तथा उनीहरू जानी-जानी आफुले गरिएका कुरामा हठ गर्दैनन् ।

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿١٣٦﴾

(१३६) यिनैका प्रत्युपकार उनका पालनकर्ताको तर्फबाट क्षमा एवं बगैंचा छ, जसमा नहरहरू प्रवाहित रहन्छन् जसमा उनी सधैं निवास गर्नेछन् तथा सदाचारीहरूको यो कति उत्तम प्रतिफल हो ।

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٧﴾

(१३७) तिमीभन्दा पहिलेदेखि नियम चलिआइराखेको छ, तिमी धर्तीमा यात्रा गर तथा हेर कि जो अल्लाहका आयतलाई मानेनन्, तिनीहरूको अन्त्य कस्तो भयो ?[3]

[1]अर्थात् जब उनीहरूलाई क्रोध आउँछ, त त्यसलाई पचाइहाल्छन्, अर्थात् क्रोध अनुसार काम गर्दैनन् र उनीहरूलाई क्षमा गरिदिन्छन्, जो उनीहरूसित अहित गर्दछन् ।

[2]अर्थात् उनीहरू मनुष्य भएका कारण जब उनीबाट कुनै पाप अथवा गल्ती हुन्छ त तुरुन्त क्षमा-याचना गर्दछन् ।

[3]उहुदको युद्धमा मुसलमानहरूको सेनाको संख्या सात सय थियो, जसमा पचास धनुषधरहरूको एक दल थियो, उहाँले अब्दुल्लाह बिन जुबैरको नेतृत्वमा त्यसलाई एउटा पर्वतमा नियुक्त गरिदिएर सावधान गरे कि चाहे हाम्रो विजय होस् या पराजय, तिमी यहाँबाट नहल्लिनु तथा तिम्रो काम यो हो कि जुन घोडा सवार तिमीतिर आउँछ, त्यसलाई बाँड्ले पछाडी धकेलिदिनु तर जब मुसलमान विजयी भए तथा धन सामान एकत्र गर्नथाले तब यस दलमा विभेद भयो, केही मानिसहरु भन्नलागे

The Ummah Technology Mission

هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾

(१३८) यो मानव जातिको लागि एउटा वर्णन तथा संयमीहरूका लागि मार्गदर्शन एवं शिक्षा हो ।

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

(१३९) तिमी साहस नगुमाउ, न चिन्ता गर, यदि तिमी ईमान्दार हौ भने तिमी नै विजयी हुनेछौ ।[२]

إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ ۚ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ ۗ

(१४०) (यस युद्धमा) यदि तिमी घाइते भएका छौ भने उनीहरू पनि (बद्रको युद्धमा) यसैप्रकार घाइते भएका छन् तथा यी दिनहरूलाई हामी मानिसहरू बीच परिवर्तित गरिरहन्छौं[१] ताकि अल्लाह निष्ठावानहरूलाई (अलग्ग पारी) हेर्न सकोस तथा तिमीमध्य

कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आदेशको प्रयोजन यो थियो कि लडाईं भइराखेको छ भने यहाँ अडिग रहनु किन्तु जब लडाईं समाप्त भइहाल्यो तथा मिश्रणवादी भागिराखेका छन् त यहाँ रहनु अनिवार्य छैन र उनीहरू पनि त्यहाँबाट हटेर धन सामग्री एकत्रित गर्न आरम्भ गरिहाले तथा त्यहाँ रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आज्ञा पालना गर्न केवल दस जना शेष बचे । जसको लाभ काफिरहरूले लिइहाले र उनीहरूका घोडसवारहरूले फर्कि यहींबाट मुसलमानहरूलाई पछाडीबाट प्रहार गरिदिए । जसबाट छरिए तथा यस अकस्मात कडा प्रहारबाट मुसलमान अति व्याकूल भइहाले । परिणाम यो भयो कि सत्तरी मुसलमान मारिए, तथा धेरेजसो आहत भए जसबाट मुसलमानहरूलाई स्वभाविक रुपले वडो दुख भयो । यी आयतमा अल्लाह (परमेश्वर) मुसलमानहरूलाई सान्त्वना दिइराखेको छ कि तिमीलाई जे-जति भएको छ, कुनै नयाँ कुरो होइन, पहिलाका रसूल (ईशदूत) का निवर्तिहरूको पनि यस्तै दशा भएको थियो ।

[१]विगत युद्धमा तिमीलाई जुन हानि भएको छ त्यसको कारण न आलस्य गर न त्यसमाथि क्षोभ गर किनभने यदि तिमीमा विश्वासको भावना जागृत रहयो भने, विजयी एवं सफल तिमी नै हुनेछौ । यसमा अल्लाहले मुसलमानहरूलाई बलको मूल भेद तथा उनको सफलताको आधार भनिदिएको छ र वास्तविकता यो छ कि यस पश्चात मुसलमान प्रत्येक रणक्षेत्रमा सफल रहे ।

[२]एक अरु प्रकारले मुसलमानहरूलाई तसल्ली (सान्त्वना) दिइंदैछ कि यदि उहुदमा तिम्रा केही मानिसहरू घाइते भएका छन् भने के भयो ? तिम्रा विरोधी पनि त बद्रको रणमा तथा उहुदको आरम्भमा यसैप्रकार आहत भैसकेका छन् तथा अल्लाहको रीति हो कि त्यो विजय पराजयका दिनहरु परिवर्तित गरिराख्छ । कहिले विजितलाई पराजित कहिले पराजितलाई विजित गरिदिन्छन् ।

The Ummah Technology Mission

وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٤٠﴾	केहीलाई शहीद बनाइदिन्छ, तथा अल्लाह अत्याचारीहरूसित प्रेम गर्दैन ।
وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَيَمْحَقَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٤١﴾	(१४१) र ताकि अल्लाह मोमिनहरूलाई अलग्ग गरोस् तथा अविश्वासीहरूका सत्यानाश गरिदेओस् ।[1]
أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ جٰهَدُوْا مِنْكُمْ	(१४२) के तिमीले ठानेका छौ कि स्वर्गमा यसै प्रवेश गर्नेछौ[2] जबकि अहिले अल्लाहले यो

[1]उहुदमा मुसलमानहरूलाई जुन सामयिक पराजय भयो, त्यो उनको आफ्नो आलस्यको कारण भयो, यसमा पनि भविष्यका लागि कैयन् राम्रा कुरा छन्, जसको वर्णन अगाडी अल्लाह तआ़ला गरिराखेको छ । एक यो कि अल्लाह ईमानवालाहरूलाई जानिहालोस् (किनभने धैर्य तथा स्थिरता ईमानको अभियावन हो) युद्धका कठिनाइ एवं आपदाहरूमा जसले धैर्य एवं स्थिरता देखायो, ती सबै मोमिन (विश्वासयुक्त) हुन् । दोस्रो यो कि केहीलाई शहादत पदमा पदासीन गरिदेओस्, तेस्रो यो कि ईमानवालाहरूलाई पापहरुबाट स्वच्छ गरिदेओस् । تَمْحِيص (तम्हीस) को एक अर्थ निर्वाचित गरिहाल्नुसित लिइएको छ तथा एक अर्थ पवित्र गर्नु एवं एक अर्थ मुक्त गर्नु हो । अन्तिम दुबैको अभिप्राय पापहरुबाट शुद्धि एवं मुक्ति हो (फ़तहुल क़दीर) अनुवादकले प्रथम अर्थ लिएको छ । चौथो यो कि काफ़िरहरू (अधर्मी) लाई मिटाइदेओस्, किनभने यसैप्रकार सामयिक विजयबाट उनको दुष्टता एवं अहङ्कार बढ्नेछ जुन उनको विनाशको कारण बन्नेछ ।

[2]अर्थात् विना लडी तथा विना कडा परीक्षा तिमी स्वर्गमा गईहाल्नेछौ ? होइन स्वर्ग उनीहरूलाई प्राप्त हुनेछ जो परीक्षामा पूरा ओर्लन्छन् जस्तो कि अन्य स्थानमा भनिएको छ ।

﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا﴾

"के तिमीले सोचेका छौ कि स्वर्गमा गईहाल्नेछौ र अहिले तिमीमाथि त्यो दशा आएको छैन जुन पूर्वका मानिसहरूमाथि आयो, उनीहरूलाई दरिद्रता तथा दुःख पुग्यो र खूब हल्लाइए ।" (सूरः बक़रः-२१४)

यो पनि भनियो ।

﴿أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾

"के मानिसहरू यस भ्रममा छन् कि मात्र हामी ईमान ल्यायौं भनेपछि त्यागिनेछन् कि उनीहरूको परीक्षा लिइने छैन । (अल-अन्कबूत-२)

The Ummah Technology Mission

وَيَعۡلَمَ ٱلصَّٰبِرِينَ ١٤٢

देखेको छैन कि तिमीहरूमध्येको धर्मयुद्ध (ज़िहाद) गर्दछन् र को धैर्य राख्दछन् ।[1]

وَلَقَدۡ كُنتُمۡ تَمَنَّوۡنَ ٱلۡمَوۡتَ مِن قَبۡلِ أَن تَلۡقَوۡهُ فَقَدۡ رَأَيۡتُمُوهُ وَأَنتُمۡ تَنظُرُونَ ١٤٣

(१४३) यसभन्दा पूर्व तिमी मृत्युको कामना गर्दथ्यौ,[2] अब त तिमीले त्यसलाई आँखाले देखिहाल्यौ ।[3]

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِ ٱلرُّسُلُۚ أَفَإِيْن مَّاتَ أَوۡ قُتِلَ ٱنقَلَبۡتُمۡ عَلَىٰٓ أَعۡقَٰبِكُمۡۚ وَمَن يَنقَلِبۡ عَلَىٰ عَقِبَيۡهِ فَلَن

(१४४) तथा मुहम्मद त मात्र एक ईशदूत हुन्,[4] यसभन्दा पूर्व धेरै ईशदूत गुज्रिसकेका छन्, त यदि उनीहरू मर्छन् अथवा मारिन्छन् त के तिमी (इस्लाम) बाट कुरकुच्चाले टेकी फर्कनेछौ र जो कोही विमुख हुनेछ ।

[1]यो विषय सूरः बक़रःमा आइसकेको छ, तर प्रसँगले सम्वन्धको कारण यहाँ पुनः भनिदैछ कि स्वर्गमा प्रवेश यसै प्राप्त हुनेछैन, यसको निम्ति तिमीले अग्नि परीक्षाबाट गुज्रनु पर्छ तथा रणक्षेत्रमा परीक्षा लिइनेछ कि त्यहाँ तिमी शत्रुहरूको समूहमा घेरिसकिएपछि साहस एवं सहनशीलता तथा स्थिरता देखाउँछौ अथवा देखाउन्नौ ?

[2]यो संकेत ती सहावा (सहचरहरू) तिर छ जो बद्रको रणमा भाग लिन सकेनन्, यसकारण उनी वंचनाको एउटा संवेदन राख्दथे तथा चाहन्थे कि लडाई भएको अवस्थामा उनीहरू पनि काफिरहरूसित लडेर धर्मयुद्धको उत्तेजनामा मदीनाबाट वाहिर निस्कि लड्न परामर्श दिएका थिए, तर जव मुसलमानहरूको विजय काफिरहरूको एक्कासि प्रहारबाट पराजयमा परिणत भइहाल्दा यी उत्तेजित मुजाहिद्दीन व्याकुल भइहाले तथा भाग्नथाले जस्तो कि यसको विवरण अगाडी आइराखेको छ, तथा निकै थोरै अडिग रहे, (फ़तहुल क़दीर) यसैकारण हदीसमा वर्णन आउँछ कि "शत्रुसित भिडन्त" को कामना नगर तथा अल्लाहसित शान्तिको प्रार्थना गर, तर यदि स्वयं परिस्थिति यस्तो बनिहालोस् कि तिमीले शत्रुसित लड्न परोस् त फेरि अडिग रह तथा यो कुरो जानीहाल कि स्वर्ग तरवारहरुको छायाँमुनि छ । (सहीहैन, उधृत इब्ने क़सीर)

[3](رأيتموه) तथा (تنظرون) पर्यायवाची हुन्, जुन जोड दिनलाई दुई शब्द प्रयोग गरिएका छन् अर्थात् तरवारहरुको चमक, तीरहरूको वर्षा तथा वीरहरूको पंक्तिहरूमा तिमीले मृत्युलाई राम्ररी देखिहाल्यौ (इब्ने कसीर व फ़तहुल क़दीर)

[4]मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम मात्र रसूल (ईशदूत) नै हुन् अर्थात् उनको विशेषता पनि दूतत्व हो, यो होइन कि उनी मानवीय विशेषताहरूभन्दा उच्च एवं ईश्वरीय गुणहरूबाट युक्त छन् कि उनलाई मृत्युको सामना गर्न नपरोस् ।

The Umman Technology Mission

يَّضُرَّ اللّٰهَ شَيْـًٔا ۗ وَسَيَجْزِي اللّٰهُ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٤٤﴾

त त्यो अल्लाहलाई कुनै क्षति पुऱ्याउन सक्ने छैन,[१] तथा अल्लाह कृतज्ञहरूलाई शीघ्र प्रतिफल दिनेछ ।[२]

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تَمُوْتَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ كِتٰبًا مُّؤَجَّلًا ۗ وَمَنْ يُّرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا ۚ وَمَنْ يُّرِدْ ثَوَابَ الْاٰخِرَةِ نُؤْتِهٖ مِنْهَا ۗ وَسَنَجْزِي الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٤٥﴾

(१४५) र अल्लाहको आदेशबिना कुनै जीव मर्न सक्दैन । निर्धारित समय लेखिएको छ । संसारसित प्रेम गर्नेहरूलाई हामी केही संसार प्रदान गर्दछौं र आखिरतका पुण्य चाहनेहरूलाई हामीले त्यो पनि प्रदान गर्नेछौं ।[३] र कृतज्ञता व्यक्त गर्नेलाई हामीले शीघ्र नै राम्रो प्रतिफल दिनेछौं ।

---

[१]उहुदको पराजयको एउटा कारण यो पनि थियो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सन्दर्भमा काफिरहरूले यो झुठा कुरा फैलाइदिए कि मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) हत गरिदिइएका छन्, मुसलमानहरूमा जब यो खबर फैलियो त यसबाट केही मुसलमान साहसहीन भई लडाईबाट पछि हटिहाले, त्यसपश्चात यो आयत उत्रयो कि नबीको हत भईहाल्नु अथवा त्यसमाथि मृत्यु आइहाल्नु कुनै नयाँ कुरो त होइन । अतीतमा पनि नबीहरू हत एवं मृत्युसित आलिंगित भएका छन् । यदि मानि पनि हालौं कि तपाइं यसबाट मानसिक रुपले खलबलिए पनि के तिमी त्यस धर्मबाट नै विमुख भइहाल्नेछौ, याद राख कि जो विमुख हुनेछ, त्यो स्वयं आफ्नो नोक्सानी गर्नेछ अल्लाहको केही बिगार्न सक्ने छैन । नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को निधनको घटनाको समय जब आदरणीय उमर (रजी अल्लाहु अन्हु) अति भावुक भई नबीको निधनलाई नकारिराखेको थिए, तब आदरणीय अबू-बक्र (रजी अल्लाहु अन्हु) अति सावधानीले काम लिंदै रसूल (ईशदूत) को धर्ममञ्चको एकातिर उभिए तथा यही आयत पढे, जसबाट आदरणीय उमर पनि प्रभावित भए एवं उनलाई लाग्यो कि यो आयत भर्खरै उत्रेको हो ।

[२]अर्थात् युद्धमा डटिरहनेवालालाई जसले धैर्य र बहादुरीको प्रदर्शन गरी अल्लाहप्रति कृतज्ञता प्रकट गरे ।

[३]यो क्षीणता र कायरताका प्रदर्शन गर्नेवालाहरूको साहस बढाउनको निम्ति भनिंदैछ कि मृत्यु त आफ्नो समयमा आएर नै छाड्नेछ । अनि भाग्न तथा कायरता देखाउनबाट के लाभ छ ? यसैप्रकार मात्र संसार माँगनबाट केही संसार त पाईन्छ, परन्तु आखिरतमा केही पाइने छैन, परन्तु यसको विपरीत आखिरत माग्नेवालाहरूलाई आखिरतको सबैकुरो प्राप्त हुनेछ, संसार पनि अल्लाह तआला उनीहरूलाई प्रदान गर्दछ । अगाडी केही अरु साहस

The Ummah Technology Mission

وَكَأَيِّن مِّن نَّبِيٍّ قَٰتَلَ مَعَهُۥ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا۟ لِمَآ أَصَابَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا۟ وَمَا ٱسْتَكَانُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٤٦﴾

(१४६) र धेरैजसो नबीहरुसँग कैयन् अल्लाहका भक्तहरूले धर्मयुद्ध गरिसकेका छन्, उनीहरूलाई पनि अल्लाहको मार्गमा दुख पुग्यो, तर उनीहरूले न त साहस गुमाए न अल्छी नै रहे र न प्रभावित भए र अल्लाह धैर्य राख्नेहरूलाई नै रुचाउँछ।[1]

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّآ أَن قَالُوا۟ رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِىٓ أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَٱنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿١٤٧﴾

(१४७) र उनीहरू यो पनि भनिराखे कि हे प्रभु ! हाम्रा पापहरुलाई क्षमा गरिदेउ र हामीबाट हाम्रा कामहरुमा अकारण ज्यादती भएको छ भने त्यसलाई माफ गर र हामीलाई दृढता प्रदान गर र हामीलाई काफ़िरहरूको कौमसँग संघर्षमा सहायता प्रदान गर ।

فَـَٔاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ ٱلْـَٔاخِرَةِ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

(१४८) अल्लाह तआ़लाले उनीहरूलाई संसारको पुण्य प्रदान गर्‍यो र आख़िरतको पुण्यको विशेषता पनि प्रदान गर्‍यो र अल्लाह तआ़ला सत्कर्मीहरूलाई प्रेम गर्दछ ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِن تُطِيعُوا۟ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ فَتَنقَلِبُوا۟ خَٰسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

(१४९) हे निष्ठावानहरू ! यदि तिमी काफ़िरहरूको कुरा मान्नेछौ भने उनी तिमीलाई विमुख गराई फर्काइदिने छन् (अर्थात तिमीलाई मूर्तद्द (धर्मभ्रष्ट) बनाइदिनेछन्) अनि तिमी नोक्सानीमा पर्नेछौ ।

بَلِ ٱللَّهُ مَوْلَىٰكُمْ ۖ وَهُوَ خَيْرُ ٱلنَّٰصِرِينَ ﴿١٥٠﴾

(१५०) वरु अल्लाह (तआ़ला) तिम्रो स्वामी छ र त्यही श्रेष्ठ सहायक छ ।[2]

बढाउन र सान्त्वनाको लागि पछिल्ला नबीहरू उनका अनुयायीहरूको धैर्य र दृढताको उदाहरण दिईदैछ ।

[1]अर्थात् उनीहरूलाई जो युद्धको तीव्रतामा साहस गुमाउँदैनन् र दुर्बलता एवं क्षीणताको प्रदर्शन गर्दैनन् ।

[2]यो विषय पहिले पनि गुज्रिसकेको छ । यहाँ पुनः पुनरावृत्ति भइराखेको छ किनभने उहुदमा पराजयबाट लाभ लिएर केही काफ़िर अथवा मुनाफ़िक मुसलमानहरूलाई यो परामर्श दिँदैरहे कि तिमी आफ्ना पूर्वजहरुको धर्मतिर फर्किहाल ।

The Ummah Technology Mission

(१५१) हामी निकट भविष्यमा अस्वीकार गर्नेहरूका हृदयमा भय पारिदिनेछौं, यसकारण कि उनीहरू अल्लाहसँग ती कुराको साभी ठहराउँछन्, जसको कुनै तर्क अल्लाहले अवतरित गरेको छैन ।[1] उनीहरूको वासस्थान नरक हो, र ती अत्याचारीहरूको नराम्रो ठाउँ हो।

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا ۖ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۚ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

(१५२) र अल्लाह (तआला) ले आफ्नो वचन साँचो गरेर देखायो जबकि तिमी त्यसको आदेशले उनीहरूलाई समाप्त गरिराखेका थियौ ।[2] यहाँसम्मकि जब तिमी

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِإِذْنِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ

यस्तोमा मुसलमानहरूलाई भनिंदैछ कि काफिरहरूको परामर्शको पालना गर्नु पनि तिम्रो बर्बादी र हानिको कारण हो । सफलता अल्लाहका आदेशहरूकै पालनामा नै छ र त्यसभन्दा श्रेष्ठ कोही सहायक छैन ।

[1]मुसलमानहरूको पराजय हेर्दा काफिरहरूका हृदयमा यो विचार आयो कि यो मुसलमानहरूको धर्मभ्रष्ट गर्नुको राम्रो अवसर हो । यस अवसरमा अल्लाह तआलाले उनीहरूका हृदयमा मुसलमानहरूको भय बसालिदियो, अनि उनीहरूलाई आफ्ना यस विचारलाई क्रियान्वित गर्ने साहस रहेन । (फ़तहुल क़दीर) सहीहैनको हदीसमा छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो कि मलाई यस्ता पाँच कुराहरू प्रदान गरिएका छन्, जुन मभन्दा पूर्व कुनै नबीलाई प्रदान गरिएको छैन, तिनीहरूमध्ये एउटा यो हो कि (نصرت بالرعب مسيرة شهر) "शत्रुको हृदयमा एक महिनाको दुरीसम्म मेरो भय बसालेर, मेरो सहायता गरिएको छ ।"

यस हदीसबाट ज्ञात भयो कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको भय स्थाई रूपले शत्रुहरूका हृदयमा पारियो । यस आयतबाट ज्ञात हुन्छ कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका साथ उहाँको उम्मत अर्थात् मुसलमानहरूको पनि भय मूर्तिपूजकहरूका हृदयमा पारिदिइएको छ, यसको कारण उनीहरूको शिर्क हो । अर्थात मूर्तिपूजकहरूको हृदय अरुहरूको भयले कामिरहन्छ, शायद यही कारण हो कि मुसलमानहरूको एक ठूलो संख्या मूर्तिपूजकहरूको जस्तै विश्वास र कर्मको कारण नै शत्रु उनीहरूसित भयभीत हुनुको सट्टा उनी शत्रुहरूसित भयभीत छन् ।

[2]यस वचनबाट केही व्याख्याकारहरूले तीन हजार र पाँच हजार फरिश्ताहरूको अवतरण भावार्थको रुपमा लिएका छन् । तर यो विचार उचित छैन, बरु सत्य त यो छ कि फरिश्ताहरूको अवतरण मात्र बद्रको युद्धसँग विशेषरुपले सम्बन्धित थियो । बाँकी रहे त्यो वाचा जुन यस आयतमा वर्णित गरिएको छ, त्यसबाट तात्पर्य विजयको त्यो सामान्य वादा हो जुन मुसलमानहरुको लागि र त्यसको रसूलको तर्फबाट

The Ummah Technology Mission

وَعَصَيْتُمْ مِّنْ بَعْدِ مَآ أَرٰىكُمْ مَّا تُحِبُّوْنَ ؕ مِنْكُمْ مَّنْ يُّرِيْدُ الدُّنْيَا وَ مِنْكُمْ مَّنْ يُّرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ؕ وَاللّٰهُ ذُوْ فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٥٢﴾

आफ्नो साहस गुमाइराखेका थियौ र काममा विवाद गर्न थाल्यौ । र अवज्ञा गऱ्यौ,[1] त्यसपश्चात त्यसले तिमीलाई प्रिय कुरा देखायो ।[2] तिमीमध्ये केही संसार चाहन्थे ।[3] र केहीको आख़िरतको इच्छा थियो ।[4] पुनः त्यसले तिमीहरूलाई उनीबाट हटाइदियो ताकि तिम्रो परीक्षा गरोस् ।[5] र अवश्य त्यसले तिम्रा विचलनलाई क्षमा गरिदियो र निष्ठावानहरूमाथि अल्लाह (तआ़ला) अति कृपालु छ ।[6]

निकै पहिले गरिसकिएको थियो । यहाँसम्मकि केही आयतहरू मक्कामा अवतरित भइसकेका थिए र त्यसका अनुसार प्रारम्भमा मुसलमान प्रभावशाली तथा विजयी रहे । जसतिर ﴿إِذْ تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِ﴾ बाट संकेत गरिएको छ ।

[1]यस तनाव र अवज्ञाकारितावाट तात्पर्य ५० धनुर्धारीको त्यो मतभेद हो, जुन विजय तथा प्रभाव देखेर उनीहरूभित्र उत्पन्न भयो र जसको कारण काफ़िरहरूलाई पुनः फर्केर आक्रमण गर्न समय प्राप्त भइहाल्यो ।

[2]यसबाट तात्पर्य त्यो विजय हो जुन प्रारम्भमा मुसलमानहरूलाई प्राप्त भयो ।

[3]अर्थात् युद्धको परिहार, जसको लागि उनीहरूले डाँडा छाडिदिए, जसलाई नछोड्न उनीहरूलाई विशेषरूपले भनिएको थियो ।

[4]यी ती मानिसहरू हुन्, जसले मोर्चा छोड्नबाट मनाही गरे र नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आदेशानुसार त्यसै स्थानमा दृढतापूर्वक डटिरहने प्रयत्न गरे ।

[5]अर्थात् विजय दिइसके पश्चात फेरि तिमीलाई पराजय दिएर ती काफ़िरहरूबाट विमुख गरिदियो ताकि तिम्रो परीक्षा लिन सकियोस् ।

[6]यसमा सहावा किराम रिज़वानुल्लाह अलैहिम अज्मईनको त्यस विशेषता तथा श्रेष्ठताको वर्णन छ, जुन उनीहरूका कमीहरूका बावजूद पनि अल्लाहले उनीमथि आदेश गऱ्यो अर्थात् उनीहरूका गल्तीहरुको स्पष्टीकरण गरी कि भविष्यमा यस्तो नगरुन्, अल्लाहले उनीहरूको लागि क्षमा घोषित गरिदियो ताकि कुनै दुर्भाषी उनीमथि लाञ्छना लगाउन नसकोस् । जब अल्लाह तआ़लाले नै क़ुरआ़न करीममा उनीहरूको लागि सामान्य क्षमा घोषित गरिदियो, त अब कसैलाई कलंकित अथवा लाञ्छना लगाउने कुनै अवसर कहाँ रहयो र ? सहीह बुख़ारीमा एक

The Ummah Technology Mission

إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰٓ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِىٓ أُخْرَىٰكُمْ فَأَثَٰبَكُمْ غَمًّۢا بِغَمٍّ لِّكَيْلَا تَحْزَنُوا۟ عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَآ أَصَٰبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

(१५३) जबकि तिमीमाथि उक्लिदैं गइराखेका थियौ[1] कसैतिर ध्यानसम्म पनि दिइराखेका थिएनौ र अल्लाहका रसूलले तिमीलाई पुकारिराखेका थिए ।[2] तिमीलाई एक दुखपछि अर्को दुख पुग्यो[3] ताकि तिमी आफ्नो गुमिएको (विजय) माथि शोक नगर र न त्यस (आघात) माथि जुन तिमीलाई पुग्यो[4] र अल्लाह

घटनाको वर्णन छ कि एक हज्जको अवसरमा एउटा व्यक्तिले आदरणीय उस्मान (रज़ी अल्लाह अन्हु) माथि केही आक्षेप लगायो कि उनी बद्रको युद्धमा तथा वैएत-रिज़वाँनमा सम्मिलित भएनन् । र उहुदको युद्धको दिन भाग लिएका थिए । आदरणीय इब्ने उमर (रज़ी अल्लाह अन्हुमा) ले भन्नुभयो कि बद्रको युद्धमा उनकी पत्नी (रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमकी पुत्री) बिरामी थिइन्, वैएत-रिजवाँनको अवसरमा उहाँ रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु वसल्लमको दूत बनी मक्का गएका थिए (उनैको मृत्युको संभावित सूचना पाएर नै त मुसलमानहरूले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हातमा बैअत गरेका थिए, जसको नाम वैएत-रिज़वाँ छ) र उहुदको दिनको भगदडलाई अल्लाहले क्षमा गरिदिएको छ । (संक्षिप्तरूपले सहीह बुख़ारी, गज़वः उहुद)

[1]काफ़िरहरूको असम्भावित एक्कासि आक्रमणको कारण मुसलमानहरूमा जुन भगदड मच्चिएको थियो र मुसलमानहरूको बहुमत भागिसकेको थियो । यहाँ त्यसको चित्रण गरिदैछ (تصعدون) शब्द (اصعاد) बाट उत्पन्न भएको छ, जसको अर्थ आफ्नो गतिले भागिहाल्नु, अथवा घाटीतिर उक्लिनु अथवा भाग्नु हो । (तबरी)

[2]नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आफ्ना केही साथीहरूसँग पछाडी परिहाल्नु भयो र मुसलमानहरूलाई पुकार्दै रहनुभयो ! (إلىّ عباد الله !إلىّ عباد الله !) "अल्लाहका भक्तहरू ! मतिर फर्केर आउ, अल्लाहका भक्तहरू ! मतिर फर्केर आउ ।" तर भगदडको यस अवस्थामा को सुन्थ्यो ?

[3](فأثابكم) तिम्रा आलस्यको परिणाम स्वरुप तिमीलाई दुखमाथि दुख दिइयो । इब्ने ज़रीर र इब्ने कसीरद्वारा प्रयुक्त कथनानुसार पहिलो दुखबाट तात्पर्य युद्धमा एकत्रित धन र काफ़िरहरूमाथि विजयबाट वञ्चित हुनु र दोस्रो दुखबाट तात्पर्य छ मुसलमानहरूको शहादत, उनी घायल हुनु, नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका आदेशहरुको अवहेलना तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको शहादतको समाचारमाथि दुख ।

[4]अर्थात् यो दुखमाथि दुख यसकारण दिइयो ताकि तिमीमा दुख सहन गर्ने शक्ति र दृढ निश्चय तथा साहस उत्पन्न होस् । जब यो शक्ति र साहस पैदा भइहाल्छ, त

The Ummah Technology Mission

(तआला) तिम्रा सम्पूर्ण क्रियाकलापहरू जान्दछ ।

ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم مِّنۢ بَعْدِ ٱلْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَىٰ طَآئِفَةً مِّنكُمْ ۖ وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ ظَنَّ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ۖ يَقُولُونَ هَل لَّنَا مِنَ ٱلْأَمْرِ مِن شَىْءٍ ۗ قُلْ إِنَّ ٱلْأَمْرَ كُلَّهُۥ لِلَّهِ ۗ يُخْفُونَ فِىٓ أَنفُسِهِم مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ ۖ

(१५४) अनि त्यस दुख पश्चात तिमीलाई शान्ति उतार्‍यो र तिमीमध्ये एउटा समूहलाई शान्तिको निद्रा लाग्न थाल्यो ।[१] र हो, केही त्यसमा ती मानिसहरू पनि थिए जसलाई आफ्ना ज्यानको चिन्ता थियो ।[२] उनी अल्लाह तआला प्रति अनुचित मूर्खता जस्तो कुविचार गर्नथाले ।[३] र भने कि हामीलाई पनि केही अधिकार छ[४]। तपाईं भनिदिनुस् कि सम्पूर्ण काम अल्लाहको वशमा छ ।[५]

फेरि मनुष्यलाई गुमिएको वस्तुमाथि दुख हुँदैन, कठिनाईमाथि कुनै प्रकारको आधीरता हुँदैन ।

[१]वर्णित व्यग्रता पश्चात अल्लाह तआलाले पुनः मुसलमानहरूमाथि कृपा गर्‍यो र रणक्षेत्रमा शेष डटिरहेका मुसलमानमाथि ऊँघ आच्छादित गरिदियो । यो ऊँघ अल्लाह तआलाको तर्फबाट शान्ति र विजयको लक्षण थियो । आदरणीय अबू तलहा (रजी अल्लाहु अन्हु) भन्नुहुन्छ कि म पनि ती मानिसहरूमध्ये थिए जसमाथि उहुदका दिन ऊँघ छाइराखेको थियो, यहाँसम्मकि मेरो हातबाट मेरो तलवार कैयौं पटक खसिहाल्यो । म त्यसलाई समात्थे, त्यो खसिहाल्थ्यो, फेरि समात्थे, त्यो फेरि खसिहाल्थ्यो । (सहीह बुखारी)

[२]यसबाट तात्पर्य अवसरवादी हुन् । स्पष्ट छ कि यस्तो परिस्थितिमा उनीहरूलाई त आफ्नै ज्यानको पीर थियो ।

[३]त्यो यो थियो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कथन असत्य छ, उनी जुन धर्मको निमन्त्रणा दिइराखेका छन्, त्यसको भविष्य ठिक छैन, उनीहरूलाई अल्लाहको सहायता प्राप्त छैन, आदि ।

[४]अर्थात् के अब हाम्रो लागि अल्लाह तआलाको तर्फबाट कुनै प्रकार विजयको सम्भावना छ ? अथवा यो कि के हाम्रो पनि कुनै कुरा चल्न सक्छ ? र मान्न सकिन्छ ?

[५]तिम्रो अथवा शत्रुको वशमा छैन, सहायता पनि उसको तर्फबाट आउनेछ र सफलता पनि त्यसको आदेशबाट हुनेछ, आदेश र निषेधाज्ञा पनि उसैको हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا هَاهُنَا ۗ قُل لَّوْ كُنتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ ۖ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾

यिनीहरू आफ्ना हृदयका रहस्य तपाईंलाई भन्दैनन् ।[१] भन्दछन् कि यदि हामीलाई कुनै पनि अधिकार भएको भए यहाँ हामी मारिने थिएनौं ।[२] तपाईं भनिदिनुस् कि यदि तिमी आफ्ना घरहरुमा भएतापनि जसको भाग्यमा हत हुनु थियो उनी हत्याको स्थानतिर हिंडिहाल्थे ।[३] अल्लाह (तआला) ले तिम्रा अन्त: करणको परीक्षा गर्नु थियो र जे-जति तिम्रा हृदयमा छ त्यसलाई पवित्र गर्नु थियो ।[४] र अल्लाह (तआला) अन्तर्यामी छ (हृदयको रहस्य राम्ररी जान्दछ) ।[५]

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۖ

(१५५) तिमीहरूमध्ये जसले त्यसदिन पिठ्यूँ फर्काए जुन दिन दुवै समूहवीच भिडन्त भएको थियो । यी मानिस आफ्ना केही कर्महरुका कारण शैतान

[१] आफ्ना हृदयमा द्वयवाद लुकाएका छन् । स्पष्ट यो गर्दछन् कि उनी सत्य पथको इच्छा गर्दछन् ।

[२] यिनीहरू त्यो आपसमा भन्दछन् अथवा हृदयमा राख्दछन् ।

[३] अल्लाह (तआला) को आदेश भयो, "यसप्रकारका कुरावाट के लाभ ? मृत्यु हर दिशामा आउनुछ । जहाँ अल्लाहवाट लेखिसकिएको छ । यदि तिमीहरू घरमा वसेको भए र तिम्रो मृत्यु कुनै हत्याको स्थानमा लेखेको भए, तिमीलाई तिम्रो मृत्यु त्यहाँ तानेर लग्थ्यो ।"

[४] यो जे-जति पनि भयो त्यसको एक उद्देश्य यो पनि थियो कि तिम्रै छातिमा जे-जति छ अर्थात् ईमान, त्यसको परीक्षा लिइयोस् (ताकि अवसरवादी अलग भइहालून) र फेरि तिम्रा हृदयको शैतानी शंकावाट पवित्र गरिदेओस् ।

[५] अर्थात् त्यसलाई त ज्ञान छ कि नि:स्वार्थी मुसलमान को हुन् ? र अवसरवादको आवरण कसले टालेको छ ? धर्मयुद्धका अनेक विशेषताहरुवाट एउटा विशेषता यो हो कि यसवाट मुनाफ़िक र मुसलमान खुलारुपले सामु आउँछन्, जसलाई आम जनता पनि देख्छन् र चिनिहाल्छन् ।

The Ummah Technology Mission

وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

को बहकाउमा परे,[1] परन्तु विश्वास गर कि अल्लाहले उनीहरूलाई क्षमा गरिदियो।[2] अल्लाह (तआ़ला) क्षमाशील तथा धैर्यवान छ।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًّى لَّوْ كَانُوا عِندَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ حَسْرَةً

(१५६) हे मुसलमानहरू! तिमीहरू उनीहरू जस्तो नबन जो कृतघ्न भए तथा उनका भाईहरू जब धर्तीमा यात्रा गरे अथवा धर्मयुद्धका लागि निस्के तब भने कि यदि उनीहरू हाम्रा साथमा भएका भए उनीहरूलाई मृत्यु आउने थिएन न उनको हत्या हुन्थ्यो[3] (उनीहरूको यस विचारको कारण यो हो कि) अल्लाह यसलाई उनीहरूका हृदयको शोकको कारण बनाइदेओस्[4] तथा

---

[1]अर्थात् उहदमा मुसलमानहरूबाट जुन चूक र कमी भयो त्यसका कारण उनका पछिल्ला केही निर्बलता थिए जसको कारण त्यस दिन शैतान उनीहरूलाई विचलित गर्न सफल भइहाल्यो। जुनप्रकार केही सलफ (पूर्वजनहरु) को कथन छ कि पुण्यको फल यो पनि हो कि त्यसको पश्चात र पुण्य गर्नमा बल प्राप्त हुन्छ र नराम्रोको कुफल यो हो कि त्यस पश्चात र नराम्रो कर्म गर्न ढोकाहरु खुलिहाल्छन् अर्थात् पुण्यबाट पुण्यको र पापबाट पापको मार्ग खुल्दछ र सरल भईहाल्छ।

[2]अल्लाह (तआ़ला) सहाबाका भलहरुको परिणाम र कारणहरूको पश्चात आफ्नो तर्फबाट क्षमाको घोषणा गरिराखेको छ र जसबाट एक त उनीहरूको अल्लाह तआ़लाको सदनमा प्रिय हुनु स्पष्ट भएर आउँछ, र अर्कोतिर यो सामान्य मुसलमानहरूलाई चेतावनी हो कि जब उनलाई सत्य विश्वासी अल्लाह तआ़लाले भनिदिएको छ, त अब कसैलाई यो अधिकार छैन कि उनलाई अपमानित गरोस् अथवा उनको आलोचना गरोस्।

[3]ईमानवालाहरूलाई अधर्मी एवं अवसरवादीहरू जस्ताको विश्वासबाट रोकिंदैछ किनभने यो विश्वास कायरताको आधार हो यसको विपरीत जब विश्वास हुन्छ कि जीवन मरण अल्लाह (तआ़ला) को हातमा छ, अनि यो कि मरणको समय निर्धारित छ, त यसबाट मनुष्य भित्र संकल्प तथा साहस एवं अल्लाहको मार्गमा लड्ने भावनाको सृष्टि हुन्छ।

[4]उपरोक्त कुविश्वास हार्दिक पश्चातापको नै हेतु बन्दछ कि यदि उनीहरू यात्रामा अथवा रणभूमिमा नभएको भए, र घरमै बसिरहेको भए मृत्युबाट बाँचिहाल्थे। जबकि मृत्यु त सुदृढ दुर्गहरुमा आउँछ।

The Ummah Technology Mission

فِي قُلُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

जीवन र मृत्यु अल्लाहले नै दिन्छ तथा अल्लाह तिम्रा कर्महरुलाई देखिराखेको छ ।

وَلَئِن قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ

(१५७) यदि तिमी अल्लाहको मार्गमा शहीद (बलिदान) हुन्छौ अथवा मर्छौ भने अल्लाहको क्षमा त्यस (धन) भन्दा उत्तम छ जुन उनीहरू एकत्रित गरिराखेका छन् ।[1]

وَلَئِن مُّتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ

(१५८) तिमी मर्छौ अथवा मारिन्छौ, तिमीलाई अल्लाहको पासमा नै एकत्रित हुनुछ ।

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنتَ لَهُمْ ۖ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ

(१५९) अल्लाह तआलाको कृपाको कारण तपाईं उनीहरूका निम्ति कोमल बन्नुभएको छ र यदि तपाईं कटु वचन तथा कठोर हृदय भएको भए, त यी सबै तपाईंको पासबाट भाग्थे, तसर्थ तपाईं उनीहरूलाई क्षमा गर्नुस् ।[2] र उनीहरूको लागि क्षमा-याचना गर्नुस्

﴿ أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِككُّمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ ﴾

"तिमी जहाँकही भएपनि मृत्युले तिमीलाई पाइहाल्नेछ, यदि तिमी सुदृढ दुर्गहरुमा हौ ।"(अल-निसा-७८)

यसकारण पश्चातापबाट मुसलमान नै बाँच्न सक्छन् । जसको विश्वास सही छ ।

[1]मृत्यु त निश्चय नै आउनुछ, तर यदि मृत्यु यसरी आओस् जसपश्चात मनुष्य अल्लाहको क्षमा र कृपाको पात्र भइहालोस्, त यो संसारको धन-सम्पत्तिभन्दा उत्तम छ, जसलाई एकत्रित गर्न मनुष्य जीवन अर्पित गरिदिन्छ । तसर्थ अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध गर्नबाट पछि हट्नु हुँदैन । यससित लगाव तथा प्रेम हुनुपर्छ किनभने यसबाट अल्लाहको क्षमा र कृपा निश्चित भईहाल्छ । परन्तु यसको साथमा शर्त छ कि मनको स्वच्छताको साथ होस् ।

[2]नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम जो सर्वोच्च व्यवहारसित युक्त थिए । अल्लाह तआला आफ्नो यस पैगम्बरमाथि एक परोपकारको वर्णन गरिराखेको छ कि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमभित्र जुन कोमलता छ यो अल्लाह तआलाको विशेष कृपाको परिणाम हो । यदि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम भित्र यो नभएको भए यसको विपरीत उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम दुर्व्यवहारी र कठोर हृदयको हुनुहुन्थ्यो, त मानिसहरू उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट हुनुको सट्टा टाढा भाग्थे । यसकारण तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम क्षमाले नै काम लिनुस् ।

The Ummah Technology Mission

فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

र काममा उनीहरूसित परामर्श गर्दैरहनुस् ।[1] अनि जब तपाईंको दृढ निश्चय हुन्छ, तब अल्लाह (तआ़ला) माथि भरोसा गर्नुस् ।[2] र अल्लाह (तआ़ला) भरोसा गर्नेहरूलाई मित्र ठान्छ ।

إِن يَنصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِن يَخْذُلْكُمْ فَمَن ذَا الَّذِي يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾

(१६०) यदि अल्लाह तआ़ला तिम्रो सहायता गर्दछ, भने तिमीमाथि कोही प्रभावी हुन सक्दैन, र यदि उनीहरू तिमीलाई छोडिदिन्छन्, भने को छ जो तिम्रो सहायता गर्दछ ? र निष्ठावानहरूले अल्लाह तआ़लामाथि नै भरोसा गर्नु पर्दछ ।

---

[1]अर्थात् मुसलमानहरूको सान्त्वनाको निम्ति परामर्श गर्दै रहनुस् । यस आयतबाट परामर्शको महत्व, विशेषता तथा लाभ र त्यसको आवश्यकता एवं औचित्य सिद्ध हुन्छ । परामर्श लिनुको यो आदेश कँही विद्वानहरूका निकट अनिवार्य छ र कँहीको विचारमा समुचित । (इब्ने कसीर) इमाम शौकानी लेख्दछन् कि, "राज्याधिकारीहरूले आलिमहरूसित यस्ता समस्यामा परामर्श गर्नुपर्दछ, जसको उनलाई ज्ञान छैन अथवा त्यसका विषयमा उनीहरूलाई शंका छ । सेनाका उच्चअधिकारीहरूसित सेनाको समस्यामा, समाजका प्रमुखहरूसित जनताका समस्याका विषयमा तथा अधिनस्थ अधिकारीहरूसित उनका क्षेत्रको आवश्यकता तथा प्रमुखताको विषयमा परामर्श गरून ।" इब्ने अतिया भन्दछन्, "यस्ता शासकहरूलाई पदवाट हटाउनमा कुनै मतभेद छैन, जो ज्ञानीहरू र धार्मिक व्यक्तिसित परामर्श गर्दैनन् ।" यो परामर्श केवल ती समस्यासित सीमित छ, जसका विषयमा धार्मिक नियम मौन छ अथवा जसका सम्बन्ध व्यवस्थाको विषयसित छ । (फ़तहुल क़दीर)

[2]अर्थात् परामर्श पश्चात जसमा तपाईंको विचार पक्का भईहाल्छ, तब अल्लाहमा भरोसा गरी सम्पन्न गरिहाल्नुस् । यसवाट त एउटा कुरो यो ज्ञात भयो कि परामर्श पश्चात अन्तिम निर्णय शासककै हुनेछ, न कि परामर्शदाता अथवा उनीहरूका वहुमतको जस्तो कि लोकतन्त्रमा छ । दोस्रो यो कि सारा भरोसा अल्लाहमाथि नै हुनेछ, न कि परामर्श दिनेवालाहरूको बुद्धि अथवा ज्ञानमाथि । आउने आयतमा पनि अल्लाहमाथि भरोसा गर्नुमा थप बल दिईदैछ ।

The Ummah Technology Mission

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ ۚ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

(१६१) र यो असम्भव छ कि नबीद्वारा विश्वासघात हुनेछ ।[1] प्रत्येक विश्वासघाती क़ेयामतका दिन विश्वासघातलाई लिएर उपस्थित हुनेछ, अनि प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्ना कर्महरुका पूरा-पूरा प्रतिफल दिइनेछ, र उनीप्रति अत्याचार गरिने छैन ।

أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾

(१६२) के त्यो व्यक्ति जसले अल्लाहको प्रसन्नताको अनुसरण गऱ्यो त्यसको समान छ जो अल्लाहको क्रोधका साथ फर्कियो ? तथा त्यसको स्थान नरक छ र त्यो साह्रै नराम्रो स्थान हो ।

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾

(१६३) अल्लाह तआलासँग तिनका अलग-अलग पद छन् र तिनका सबै कर्मलाई अल्लाह राम्ररी देखिराखेको छ ।

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ

(१६४) नि:सन्देह मुसलमानिहरूमाथि अल्लाहको उपकार छ कि त्यसले तिनैमध्येबाट एउटा रसूल

[1]उहुदको युद्धमा जो मानिसहरू मोर्चा छाडि परिहार एकत्र गर्न दगुरिहालेका थिए, उनको विचार थियो कि यदि हामी पुगेनौं भने सारा परिहार अरुहरूले लगिदिने छन्, यसमाथि चेतावनी दिइँदैछ कि तिमीले यस्तो किन सोच्यौ कि तिम्रो भाग तिमीलाई प्राप्त हुने छैन ? के तिमीलाई उहुदका सेनापति मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको ईमानदारीमाथि सन्तोष छैन ? याद राख कि एक ईशदूतद्वारा विश्वासघात गर्न सकिन्न किनभने विश्वासघात नबूअतको विपरीत छ, यदि नबी विश्वासघाती छ भने त्यसको नबूअतमा विश्वास किन गर्ने ? विश्वासघात महापाप हो, हदीसमा यसको कटु आलोचना गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ

उनीहरू माभ्क पठायो ।[1] जो उनीहरूलाई त्यसका आयतहरू पढेर सुनाउँछ र उनीहरूलाई शुद्ध गर्दछ र उनीहरूलाई किताब तथा बुद्धि-ज्ञान सिकाउँछ ।[2] यद्यपि

[1]नबीलाई मानव तथा मानव जातिबाट हुने कुराको वर्णन अल्लाह एउटा उपकार स्वरुप गरिराखेको छ र वास्तवमा यो परोपकार हो कि यसप्रकार एक त त्यसले आफ्नो वर्गको भाषा र शैलीमा नै अल्लाहको सन्देश पुऱ्याउने छ जसलाई बुभ्न कुनै व्यक्तिलाई कुनै कठिनाई हुनेछैन । अर्को कुरो मानिसहरू समान जातिका भएको कारण उसित निकट हुनेछन् । तेस्रो कुरो मनुष्यको लागि मनुष्यको अनुसरण गर्न त सम्भव छ, परन्तु फरिश्ताहरूको अनुसरण त्यसको वशमा छैन र न फरिश्ता मनुष्यको चेतना तथा ज्ञानको गहिराई तथा सूक्ष्मताको प्रवोध गर्नसक्दछ । यसकारण यदि पैगम्बर फरिश्ताहरू मध्येबाट भएको भए उनीहरू यी सबै गुणहरूबाट बञ्चित हुन्थे जुन धर्म प्रचारको लागि अति आवश्यक छ । यसकारण जति पनि नबी आएका छन् सबै मानव थिए, कुरआनले उनको मानवतालाई अति स्पष्टरुपले वर्णन गरेको छ । जस्तो कि आदेश छ :

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِم ﴾

"हामीले तपाई भन्दा पहिला जति पनि रसूल पठायौं ती सबै पुरुष थिए, जसमाथि हामी आदेश गर्दथ्यौं ।" (यूसुफ-१०९)

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ﴾

"हामीले तपाईभन्दा पहिला जति पनि रसूल पठायौं सबै भोजन गर्दथे र बजारमा हिंड्दथे ।" (सूरः अल-फुरकान, २०)

र स्वयं नबी रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको मुखार बिन्दुबाट भन्न लगाइयो ।

﴿ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ ﴾

"तपाई भनिदिनुस् कि म पनि तिमीहरू जस्तै मनुष्य हूँ, परन्तु ममाथि वह्यी उत्रन्छ ।" (हा.मीम.अल-सजदः-६)

आज धेरैजसो मनका अन्धाहरू यस कुरालाई बुभ्दैनन् र कुमार्गमा छन् ।

[2]यस आयतमा दूतत्वका तीन मुख्य उद्देश्यको वर्णन छ । (१) आयतहरूको तिलावत (२) शुद्धिकरण (३) किताब र बुद्धि-ज्ञानको शिक्षा । किताबको शिक्षामा तिलावत स्वयं आइहाल्छ । तिलावतका साथ नै शिक्षा सम्भव छ । तिलावत बिना शिक्षाको अस्तित्व छैन । यसको अतिरिक्त तिलावतलाई एउटा उद्देश्यको रुपमा वर्णन गरिएको छ । यसबाट यस बिन्दुको स्पष्टीकरण हुन्छ कि तिलावत

The Ummah Technology Mission

كَانُوْا مِنْ قَبْلُ لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿١٦٤﴾

अवश्य[1] त्यसभन्दा पहिला यी सबै स्पष्टरुपले विचलित थिए ।

أَوَلَمَّآ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا ۖ قُلْ هُوَ مِنْ عِندِ أَنفُسِكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

(१६५) (कस्तो कुरो हो) कि जब तिमीमाथि एउटा आपत्ति आयो जसको दुईगुना तिमीले उनीहरूलाई पुऱ्याएका छौ,[2] तब तिमीले भन्यौ कि यो कहाँबाट आयो ? (हे ईशदूत !) तपाईं भनिदिनुस् कि यो तिमीले स्वयं आफूमाथि पारेका छौ,[3] निश्चय नै प्रत्येक विषयमा अल्लाहको सामर्थ्य छ ।

وَمَآ أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾

(१६६) तथा दुबै समूहको भिडन्तका दिन तिमीलाई जे-जति पुग्यो त्यो अल्लाहको आज्ञाले पुग्यो, र ताकि अल्लाह मुसलमानहरूलाई प्रत्यक्ष रूपले बुझोस् ।

यस विन्दुको स्पष्टीकरण हुन्छ कि तिलावत (कुर्आन पठन) स्वयं पनि पवित्र एवं पुण्यको कारण हो । चाहे पाठक त्यसको अर्थ बुझोस् अथवा नबुझोस् । कुर्आनको अर्थ तथा उद्देश्य बुझ्ने प्रयत्न गर्नु प्रत्येक मुसलमानको लागि आवश्यक छ, परन्तु जबसम्म यो उद्देश्य प्राप्त हुँदैन अथवा यति ज्ञान तथा योग्यता प्राप्त नहोस्, कुर्आनको तिलावतमा आलस्य अथवा रोकिरहनु उचित होइन । शुद्धिको अर्थ हो विश्वास कर्म र चरित्रको सुधार जुनप्रकार उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनीहरूलाई मूर्तिपूजाबाट हटाएर एकेश्वरवादतिर लग्नुभयो । यसैप्रकार अति असभ्य र कुकर्मी समाजलाई सभ्य र चरित्रको मार्गमा हिंडाउनु भयो । विज्ञान (बुद्धि-ज्ञान) व्याख्याकारहरूका निकट हदीस हो ।

[1]यहाँ إِنْ को अर्थ आवश्य, नि:सन्देह तथा नि:शंका हो ।

[2]अर्थात् उहुदमा तिम्रा सत्तरी व्यक्तिहरू शहीद (बलिदान) भए, त बद्रमा तिमीले सत्तरी जनालाई मारेका थियौ र सत्तरी बन्दी बनाएका थियौ ।

[3]अर्थात् तिम्रो त्यस गल्तीको कारण जुन रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको बलपूर्वक आदेश उपरान्त तिमीले जुन डाँडाको मोर्चा छाडेर गऱ्यौ, जसको विवरण पहिले आइसकेको छ कि तिम्रो त्यस गल्तीको कारण काफिरहरुलाई फेरिबाट आक्रमण गर्नुको अवसर प्राप्त भयो ।

The Ummah Technology Mission

(१६७) तथा द्वयवादीहरूलाई जानोस्[1] जससित भनियो कि आउ अल्लाहको मार्गमा लड अथवा आक्रमणबाट रक्षा गर, त उनीहरूले भने कि यदि हामीलाई थाहा भएको भए कि लडाई हुनेछ त अवश्य तिम्रो साथ दिन्थ्यौं,[2] उनी त्यस दिन ईमानको अपेक्षा कुफ्र (अविश्वास) सित निकटतम् थिए,[3] आफ्नो मुखले ती कुरा गरिराखेका थिए जुन उनका हृदयमा थिएनन्[4] तथा अल्लाह त्यससित अवगत छ जसलाई उनीहरू लुकाउँछन् ।

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوِ ادْفَعُوا ۖ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّاتَّبَعْنَاكُمْ ۗ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ ۚ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾

(१६८) जसले आफ्ना भाईहरूका लागि भने र स्वयं पनि बसिरहे कि यदि उनीहरू हाम्रा कुरा

الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا ۗ

[1]अर्थात् उहुदमा तिमीलाई जे-जति हानि पुग्यो, त्यो अल्लाहको आदेशले पुग्यो (ताकि फेरि तिमी रसूलका आदेशहरुका पालन गर) यसको अतिरिक्त उद्देश्य यो थियो कि ईमानवाला र मुनाफिकहरूलाई अलग्ग गरी ईमानवालाहरूलाई श्रेष्ठता प्रदान गरियोस् ।

[2]युद्ध जान्नुको अर्थ यो हो कि यदि वास्तवमा तपाईंहरू युद्धका लागि हिंडिराखेका भए हामी पनि साथ दिन्थ्यौं, परन्तु तपाईंहरू युद्धको सट्टा आफूलाई कालको मुखमा पुऱ्याइराख्नु भएको छ, यस्ता गलत कार्यमा हामीले तपाईंको साथ किन दिने ? यो कुरा अब्दुल्लाह बिन उबई र त्यसका साथीहरूले यसकारण भनेका थिए कि उनको कुरा मानिएको थिएन र त्यसबेला पनि उनी शौत नामक स्थानमा पुगेर फर्किराखेका थिए । अब्दुल्लाह बिन हराम अन्सारी उनीहरूलाई सम्झाई-बुझाई युद्धमा सम्मिलित गर्ने प्रयास गरिराखेका थिए । (यसको केही वर्णन गुज्रिसकेको छ)

[3]आफ्नो यस विभेद तथा यी कुराहरूको कारण जुन उनीहरूले गरे ।

[4]अर्थात् मुखले त्यो भने, जुन वर्णन भयो, तर हृदयमा यो थियो कि हामी अलग्ग हुनको कारण मुसलमान निर्बल हुनेछन् । दोस्रो काफिरहरूलाई लाभ पुग्नेछ । उद्देश्य इस्लाम, मुसलमान र नबी सल्लल्लाहु अलैहि, वसल्लमलाई हानि पुऱ्याउनु थियो ।

The Ummah Technology Mission

قُلْ فَادْرَءُوْا عَنْ اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۱۶۸﴾

मानेको भए हत (हत्या) गरिन्न थिए । भनिदेउ कि यदि तिमी साँचो हौ भने आफ्नो मृत्युलाई सारिदेउ ।[1]

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قُتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا ؕ بَلْ اَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُوْنَ ﴿۱۶۹﴾

(१६९) र जुन मानिसहरू अल्लाहको मार्गमा मारिए उनीहरूलाई मृत नठान बरु उनीहरू जीवित छन्, आफ्नो पोषकको पासमा जीविका दिइराखिएका छन् ।[2]

فَرِحِيْنَ بِمَآ اٰتٰهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۙ وَيَسْتَبْشِرُوْنَ بِالَّذِيْنَ لَمْ يَلْحَقُوْا بِهِمْ مِّنْ خَلْفِهِمْ ۙ اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿۱۷۰﴾

(१७०) अल्लाह तआलाले आफ्नो कृपा जुन उनीहरूलाई दिएको छ, त्यसबाट उनी अति प्रसन्न छन् र प्रसन्नता मनाइराखेका छन् ती मानिसहरूको विषयमा जो अहिलेसम्म उनीसित भेटेका छैनन्, उनीहरूका पछाडी छन् ।[3] यस कुरामा कि उनीहरूलाई न त कुनै भय छ र न कुनै क्षोभ ।

[1]यो मुनाफ़िक़हरूको त्यस कथनको खण्डन हो कि "यदि उनीहरू हाम्रो कुरा मानिहालेको भए मारिन्न थिए ।" अल्लाह तआलाले आदेश गऱ्यो कि यदि तिमी साँचो हौ भने आफूमाथिबाट मृत्युलाई हटाइदेउ, तात्पर्य यो हो कि भाग्यले कसैलाई विलग गरिएन, मृत्यु पनि जहाँ र जुनप्रकार भाग्यमा छ । त्यसै स्थानमा र त्यसैप्रकार आएर नै रहनेछ । यसकारण धर्मयुद्ध तथा अल्लाहको मार्गमा लड्नुबाट रोकिनु अथवा पलायनबाट, कोही मृत्युको पञ्जाबाट बाँच्न सक्दैन ।

[2]शहीदहरूको यो जीवन वास्तविक छ अथवा काल्पनिक ? नि:सन्देह वास्तविक छ, परन्तु यसको ज्ञान संसारवालालाई छैन । जस्तो कि क़ुरआनले स्पष्ट गरिदिएको छ । कृपया सूर: अल-बक़र:-१५४ हेर्नुस् । अनि यस जीवनको अर्थ के हो ? केही भन्छन् कि कब्रहरु (चिहानहरु) मा तिनका आत्मा फर्काइन्छन् र उनी अल्लाहद्वारा प्रदान गरिएका सामग्रीहरूको प्रयोग गरी आनन्दित हुन्छन् । केही भन्छन् कि स्वर्गमा फलहरुको सुगन्ध उनीहरूलाई आउने गर्छन्, जसबाट उनका पवित्र आत्मा प्रफुल्लित रहन्छन् । परन्तु हदीसबाट एउटा तेस्रो परिस्थिति सामु आउँछ, यसकारण त्यही सही छ त्यो यो हो कि उनका आत्मा हरिया पंक्षीहरूको शरीरमा अथवा छातीमा प्रवेश गराईन्छ र ती स्वर्गमा खाँदै-पिउँदै घुम्छन् र आफ्ना प्रदत्त सामग्रीहरूबाट लाभान्वित भइराख्छन् । (फ़तहुल क़दीर निर्देशित सहीह मुस्लिम किताबुल ईमार:)

[3]अर्थात् ती मुसलमान जो उनका पछाडी संसारमा जीवित छन् अथवा धर्म युद्धमा व्यस्त छन्, यिनीहरूका लागि यो कामना गर्दछन् कि काश उनीहरूलाई पनि शहादत प्राप्त हुन्थ्यो र उनीहरूलाई हाम्रो जस्तो यहा आनन्दित जीवन प्राप्त

The Ummah Technology Mission

(१७१) उनी अल्लाहको कृपा र दयाबाट प्रसन्न हुन्छन् र त्यसबाट पनि कि अल्लाह तआ़ला ईमानवालाहरूको प्रतिफललाई नष्ट गर्दैन ।[1]

يَسۡتَبۡشِرُونَ بِنِعۡمَةٖ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضۡلٖ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ۝١٧١

हुन्थ्यो । उहुदका शहीदहरूले अल्लाहको दरबारमा प्रार्थना गरे कि के हाम्रा ती मुसलमान भाईहरू जो हाम्रा पछाडी संसारमा जीवित छन्, उनीहरूलाई हाम्रो अवस्था र आनन्दपूर्ण जीवनको सूचना दिनेवाला कोही छ ? ताकि उनीहरू युद्ध र धर्मयुद्धबाट पछाडी नहटून् । अल्लाहबाट यो आयत आदेश भयो, "म तिम्रो कुरा उनीहरूसम्म पुऱ्याउन सक्दछु ।" यसकारण अल्लाहले यो आयत उताऱ्यो । (मुसनद अहमद ३६५-३६६, सुनन अबू दाऊद किताबुल जिहाद) यसका अतिरिक्त कैयन् हदीसहरूबाट शहादतको श्रेष्ठता सिद्ध हुन्छ । जस्तो कि एक हदीसमा छ :

مَا مِنْ نَفْسٍ تَمُوت، لها عِنْد اللّٰه خيرٌ يَسُرُّها أنْ تَرْجِعَ اِلَى الدُّنيَا اِلَّا الشَّهِيدُ، فَاِنَّهُ يَسُرُّوُهُ أنْ يَرْجِعَ اِلَى الدُّنيَا فَيُقْتَلَ مرَّةً أخْرىٰ لِمَا يَرىٰ مِنْ فَضْلِ الشَّهَادةِ

"कुनै मर्नेवाली आत्मा जसलाई अल्लाहकहाँ उच्च स्थान प्राप्त छ, संसारमा फर्कने चेष्टा गर्दैन, परन्तु शहीद संसारमा पुनः आउने चेष्टा गर्दछ, ताकि त्यो पुनः अल्लाहको मार्गमा शहीद होस्, यो कामना त्यो यसकारण गर्दछ कि शहादतको श्रेष्ठतालाई त्यसले देखिसकेको हुन्छ ।" (मुसनद अहमद ३/१२६, सहीह मुस्लिम किताबुल इमारः, बाँब फज़्लुशशहादः)

आदरणीय जाबिर (रज़ी अल्लाह अन्हु) भन्दछन् कि रसूलल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मसित भन्नुभयो कि के तिमीलाई ज्ञात छ कि अल्लाह तआ़लाले तिम्रो पितालाई जीवित गऱ्यो र भन्यो कि मसित आफ्नो कुनै कामनाको प्रदर्शन गर (ताकि म त्यसलाई पूरा गरुँ) तिम्रो पिताले उत्तर दियो कि मेरो त यो कामना छ कि मलाई पुनः संसारमा पठाइयोस् ताकि पुनः तिम्रो मार्गमा मारियूँ, अल्लाह तआ़लाबाट हुकूम भयो यो त असम्भव छ किनभने मेरो निर्णय छ कि मेरो पासमा आएपछि कोही संसारमा फिर्ता जान सक्दैन । (मुसनद अहमद ३/३६१)

[1]यो आनन्दमयी कुरो पहिलो आनन्ददायक कुरोको पुनरावृत्ति हो र यस कुरोको वर्णन हो कि उनको प्रसन्न्ता मात्र भय र दुखबाट बञ्चित भएको कारणले होइन । बरु अल्लाहको कृपा र त्यसको अनमोल दया र कृपाको कारण हो । र केही ब्याख्याकारहरूका अनुसार पहिलो प्रसन्नताको सम्बन्ध संसारमा रहिरहने भाइहरूको कारण हो, र यो दोस्रो प्रसन्ता त्यस उपहार र कृपाको हो, जुन अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट स्वयं उनीमाथि भयो । (फ़तहुल क़दीर)

The Umman Technology Mission

ٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِ مِنۢ بَعْدِ مَآ أَصَابَهُمُ ٱلْقَرْحُ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ مِنْهُمْ وَٱتَّقَوْا۟ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾

(१७२) जुन मानिसहरू घायल भए पश्चात (पनि) अल्लाह एवं रसूलको आदेश माने उनीहरूमध्ये जसले सत्कार गरे तथा परहेज़गार (सत्कर्मी) रहे उनको लागि ठूलो प्रतिफल छ ।[1]

ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ إِنَّ ٱلنَّاسَ قَدْ جَمَعُوا۟ لَكُمْ فَٱخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَٰنًا وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

(१७३) जोसित मानिसहरूले भनें कि मानिसहरू तिम्रा लागि एकत्रित भइसकेका छन्, अतः उनीसित तर्स; त उनको ईमानमा बृद्धि भयो र भने कि अल्लाह हाम्रो लागि पर्याप्त छ तथा त्यो उत्तम संरक्षक छ ।[2]

[1]जब मूर्तिपूजक उहदको युद्धबाट फर्के त उनीहरूलाई बाटोमा स्मरण भयो कि उनीहरूले एउटा राम्रो अवसर गुमाइहाले । मुसलमान पराजयको कारण साहस गुमाइसकेका थिए र भयभीत थिए । हामीले यसबाट लाभ उठाएर मदीनामाथि शक्तिशाली आक्रमण गरिदिनु पर्थ्यो, ताकि इस्लामको यो बिरुवा आफ्नै धर्ती (मदीना) बाट नै नष्ट भइहाल्थ्यो । यता मदीना पुगेपछि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई विचार आयो कि कहीं मूर्तिपूजक पुनः फर्केर नआऊन् । यसकारण उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सहाबालाई लड्नको लागि तयार गर्नुभयो र वहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभए पश्चात सहाबाहरू दुखी भए पनि तयार भईहाले । मुसलमानहरूको यो सेना-टोली जब मदीनाबाट आठ मील टाढा स्थित "हमराउल असद" नामक स्थानमा पुग्यो, तब मूर्तिपूजकहरूलाई भय प्रतीत भयो, अतः उनीहरूले आफ्नो विचार परिवर्तन गरिहाल्यो । र उनीहरू मदीनामाथि आक्रमण गर्नुको सट्टा मक्का वापस गइहाले । त्यसपछि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम र वहाँका साथी मदीना फर्केर आइहाले । यस आयतमा मुसलमानहरूका यसै अल्लाह र रसूलको आज्ञा पालनको भावनाको प्रशंसा गरिएको छ । केहीले यस आयतलाई उतार्नुको कारण अबू सुफ़ियान (जो अफै ईमान ल्याएका थिएनन्) को त्यस धम्कीलाई भनेका छन्, "कि आगामी वर्ष छुटेको बद्रमा हाम्रो तिम्रो मुक़ाबिला (भिडन्त) हुनेछ ।" यसमा मुसलानहरूले पनि अल्लाह र त्यसको रसूलको आज्ञापालन गर्दै यस साहसलाई प्रदर्शन गरेका थिए कि धर्मयुद्धमा पूर्णरुपले भाग लिन दृढ विचार गरिसकेको छन् । (उद्धृत फ़तहुल कदीर तथा इब्ने कसीर) परन्तु यो अन्तिम कथन पूर्वको विषयसित मेल खाँदैन ।

[1]"हमराउल असद" र भनिन्छ कि सानो बद्रको स्थानमा अबू सुफ़ियान केही मानिसहरूको सेवा धन दिएर प्रदान गऱ्यो र उनीहरूद्वारा मुसलमानहरूमा यो अफवा फिंजाइदियो कि मक्काका मूर्तिपूजक युद्धका लागि पूर्णरुपले तयारी गरिराखेका छन् । ताकि यो सुनेर मुसलमानहरूको हिम्मत परास्त भइहालोस् । केही कथनहरूमा यो छ कि यो काम शैतानले आफ्ना शिष्यहरू लियो । परन्तु मुसलमान यो अफवाह सुनेर अफ सुदृढ निर्णय एवं साहसले तयार भइहाले ।

The Ummah Technology Mission

(१७४) (परिणाम यो भयो कि) उनी अल्लाहको कृपाका साथ फर्के[1] उनीहरूलाई कुनै दुख पुगेन । उनीहरूले अल्लाहको अनुग्रहको मार्ग अपनाए । तथा अल्लाह विशाल अनुकम्पापूर्ण छ ।

فَانْقَلَبُوْا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوْٓءٌ ۙ وَّاتَّبَعُوْا رِضْوَانَ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ ذُوْ فَضْلٍ عَظِيْمٍ ﴿١٧٤﴾

(१७५) यो शैतान (राक्षस) नै हो जो आफ्ना मित्रहरुबाट तर्साउँछ[2] अत: उनीसित नतर्स, मसित नै तर्स यदि तिमी निष्ठावान हौ ।[3]

اِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطٰنُ يُخَوِّفُ اَوْلِيَآءَهٗ ۪ فَلَا تَخَافُوْهُمْ وَخَافُوْنِ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٧٥﴾

(१७६) जो शीघ्रताले कुफ्रमा गइराखेका छन्, उनीसित तपाईं उदासीन नहुनुहोस्, उनी अल्लाह तआलाको

وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِيْنَ يُسَارِعُوْنَ فِى الْكُفْرِ ۚ اِنَّهُمْ لَنْ يَّضُرُّوا

जसलाई यहाँ ईमानको अधिकतासित तुलना गरिएको छ किनभने ईमान जति दृढ हुनेछ, धर्मयुद्धको साहस तथा संकल्प पनि त्यतिकै अधिक हुनेछ । यो आयत यस कुराको साक्षी छ कि ईमान कुनै अटल विषय होइन । बरु यसमा कमी र अधिकता भइराखेको हुन्छ जस्तो कि मोहद्दिसीनको विचार छ । यो पनि ज्ञात भयो कि दुखमा ईमानवालाहरू अल्लाहमाथि विश्वास र भरोसा गर्दछन् । यसकारण हदीसमा ﴿حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ﴾ पढ्नमा जोड दिइएको छ । यसैप्रकार सहीह बुखारी आदिमा छ, आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलामलाई जब आगोमा हालियो र त्यतिखेर उहाँको मुखमा यिनै शब्द थिए । (फ़तहुल क़दीर)

[1]कृपासित तात्पर्य सुरक्षा छ र दयासित तात्पर्य लाभ छ, जुन सानो बद्रमा ब्यापारद्वारा प्राप्त भयो । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सानो बद्रमा एक गइराखेको समूहबाट ब्यापारको सामग्री क्रय गरी बेचिदिनुभयो, जसबाट लाभ प्राप्त भयो र लाभ उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मुसलमानहरूमा विभाजित गरिदिनुभयो । (इब्ने कसीर)

[2]अर्थात् त्यो तिमीलाई शंका तथा भ्रममा पार्दछ कि त्यो बडो वीर र बलवान छ ।

[3]अर्थात् यदि त्यो तिमीलाई यसप्रकार भ्रममा पार्दछ भने तिमी ममाथि मात्र भरोसा गर र मतिर नै फर्क ! म तिम्रो लागि पर्याप्त हुनेछु र तिम्रो रक्षक रहनेछु । जस्तो कि अर्को स्थानमा भनिएको छ ।

﴿اَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهٗ ؕ﴾

"के अल्लाह तआला आफ्ना भक्तहरूको लागि पर्याप्त छैन ?" (अल-जुमर -३६) अलि अरु हेर्नुस् । ﴿كَتَبَ اللّٰهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلِيْ﴾ आदि आयत छन् ।

The Ummah Technology Mission

اللهَ شَيْـًٔا ۗ يُرِيدُ اللهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾

केही बिगार्न सक्ने छैनन् । अल्लाह परलोकमा उनीहरूलाई कुनै भाग दिन चाहँदैन ।[1] र उनीहरूका लागि घोर यातना छ ।

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَضُرُّوا اللهَ شَيْـًٔا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

(१७७) कुफ्रलाई ईमानको साटो क्रय गर्नेहरू कहिले अल्लाह (तआ़ला) लाई कुनै हानि पुऱ्याउन सक्दैनन् र उनैको लागि दुखदायी यातना छ ।

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٨﴾

(१७८) काफ़िरहरू यो नसोचून् कि हामीले उनीहरूलाई अवसर दिनु उनको निम्ति राम्रो छ । हामीले यो अवसर यसकारण दिइराखेका छौं कि उनीहरू अझै अधिक पाप गरून् तथा उनैका लागि अपमानजनक यातना छ ।[2]

[1]नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आन्तरिक इच्छा थियो कि सबै मानिसहरू मुसलमान भईहालून्, यसैकारण उनीहरूको इन्कार र झुठ्लाउनुबाट उहाँलाई दुख हुन्थ्यो । अल्लाह तआ़लाले यस आयतमा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सान्त्वना दिएको छ कि तपाईं दुखी नहुनुहोस्, यिनीहरूले अल्लाहको केही बिगार्न सक्ने छैनन्, आफ्नै आख़िरत नाश गरिराखेका छन् ।

[2]यस आयतमा अल्लाह तआ़लाबाट समय दिने नियमको वर्णन छ । अर्थात् अल्लाह तआ़ला आफ्नो नियम तथा इच्छाले काफ़िरहरूलाई समय प्रदान गर्दछ । सामयिक रूपले उनीहरूलाई सांसारिक ऐश्वर्य, सुख-समृद्धि, विजय तथा धन तथा सन्तान प्रदान गर्दछ । मानिसहरू ठान्छन् कि उनीमथि अल्लाहको कृपा भइराखेको छ । परन्तु यदि अल्लाहबाट प्रदान गरिएको सुख-समृद्धिबाट लाभान्वित हुनेवाला पुण्य र अल्लाहका आदेशहरुको पालना गर्नुको मार्ग अपनाउँदैनन् भने यो सांसारिक सुख अल्लाह तआ़लाको कृपा होइन, अल्लाहको तर्फबाट समय प्रदान गर्नु हो । जसबाट उनीहरूको अधर्म र अवज्ञामा बढोत्तरी नै हुन्छ । अन्ततः उनी नरकको स्थाई यातनाको अधिकारी हुन्छन् । यस विषयमा अल्लाह तआ़लाले कैयन् स्थानमा वर्णन गरेको छ । जस्तै-

﴿ أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِ مِن مَّالٍ وَبَنِينَ ۞ نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ ۚ بَل لَّا يَشْعُرُونَ ﴾

The Ummah Technology Mission

(१७९) जुन अवस्थामा तिमी छौ त्यसैमा अल्लाहले निष्ठावान्हरूलाई छाड्ने छैन जबसम्मकि पवित्र र अपवित्रलाई अलग-अलग छुट्याउँदैन ।[1] र न अल्लाह यस्तो छ कि तिमीलाई परोक्षबाट सूचित गरिदेओस,[2] परन्तु अल्लाह आफ्ना रसूलहरू मध्येबाट जसलाई चाहन्छ रोज्दछ ।[3] यसकारण तिमी

مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلٰى مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَمِيْزَ الْخَبِيْثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۭ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَي الْغَيْبِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبِىْ مِنْ رُّسُلِهٖ مَنْ يَّشَاۗءُ ۠

"के उनीहरू यो ठान्छन् कि हामी जुन उनीहरूका धन र सन्तानमा बृद्धि गर्दछौं, यो हामी उनको लागि भलाईहरुमा शीघ्रता गरिराखेका छौं, होइन बरु यो उनीहरू बुझ्दै-बुझ्दैनन् ।" (अल-मोमिनून-५५-५६)

[1]यसकारण अल्लाह तआला परीक्षा कुण्डबाट गुजारिराखेको छ, ताकि उसका मित्र प्रष्ट भईहालून् र शत्रु अपमानित भईहालून् । ईमानवाला, धैर्यवान् मुनाफ़िकबाट पृथक भईहालून्, जुनप्रकार वहदमा अल्लाह तआलाले ईमानवालाहरूको परीक्षा लियो जसबाट उनका ईमान धैर्य तथा दृढता र आज्ञा-पालन गर्ने साहसको प्रदर्शन भयो र मुनाफिकहरूका अनुहारमाथि जुन निफ़ाक़ (फूट) को आवरण थियो त्यो खसिहाल्यो ।

[2]अर्थात् यदि अल्लाह तआला यस प्रकारका दुखहरुबाट परीक्षा लिएर मानिसहरूको अवस्था र उनीहरूको बाहिरी र भित्री विचारलाई स्पष्ट गर्दैन भने तिम्रो पासमा कोही अर्न्तयामी त छैन, जसबाट तिमीलाई यी कुराहरूबाट स्पष्ट हुन सकून् र जान्नसक कि को मुनाफ़िक छ र को शुद्ध ईमानवाला ।

[3]परन्तु केही परिस्थितिहरूमा अल्लाह तआला आफ्ना रसूलहरू मध्येबाट जसलाई चाहन्छ परोक्षको ज्ञान गराईहाल्छ । जसबाट कैयन् पटक उनीमाथि अवसरबादीहरू र तिनका दशा तथा तिनका चालहरुको भेद खुलिहाल्छ । परन्तु सामान्यरूपले नबी पनि (यदि अल्लाह तआला चाहँदैन भने) मुनाफ़िकहरूका आन्तरिक निफ़ाक़ (द्वयवाद) र उनीहरूको धोखावाजीबाट अन्जान नै रहन्छ (जुनप्रकार सूरः तौबाको आयत संख्या १०१ मा अल्लाह तआलाको आदेश भएको छ कि गवाँर र मदीनावालाहरूमा जो द्वयवादी छन्, हे पैग़म्बर ! तपाईं उनलाई जान्नुहुन्न, हामी उनीहरूलाई जान्दछौं ।) यसको दोस्रो अर्थ यो हो कि परोक्षको ज्ञान हामी केवल आफ्ना रसूलहरूलाई नै प्रदान गर्दछौं किनभने यो उनको पदको आवश्यकता हो । यसै अल्लाहको प्रकाशना तथा परोक्षद्वारा नै उनी मानिसहरूलाई अल्लाह तआलातिर बोलाउँदछन् र आफूलाई अल्लाहको रसूल सिद्ध गर्दछन् । यस विषयलाई दोस्रो स्थानमा यसप्रकार वर्णित गरिएको छ

﴿عٰلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلٰى غَيْبِهٖٓ اَحَدًا ☆ اِلَّا مَنِ ارْتَضٰى مِنْ رَّسُوْلٍ﴾

The Ummah Technology Mission

فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهٖ ۚ وَاِنْ تُؤْمِنُوْا وَ تَتَّقُوْا فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿١٧٩﴾

अल्लाह (तआ़ला) माथि र त्यसका रसूलहरूमाथि विश्वास राख, यदि तिमी ईमान स्थापित गर्दछौं र अल्लाहसित पर हेजगारी गर्दछौं, त तिम्रो लागि निकै ठूलो प्रतिफल छ ।

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ بِمَآ اٰتٰهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ ؕ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ؕ سَيُطَوَّقُوْنَ مَا بَخِلُوْا بِهٖ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَلِلّٰهِ مِيْرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿١٨٠﴾

(१८०) तथा जसलाई अल्लाहले आफ्नो कृपाबाट (धन) दिएको छ र उनी त्यसमा कंजुसी (कृपणता) गर्दछन् भने यसलाई र म्रो नठानून् बरु त्यो उनको लागि अति नराम्रो छ । उनीहरूले जुन (धन) मा कंजुसी गरेका छन्, प्रलयको दिन उनीहरूका (घाँटीका) तौक़ (पासो) हुनेछ,[1] तथा आकाशहरू एवं धर्तीको उत्तराधिकार मात्र अल्लाहको लागि छ, तथा त्यो तिम्रा क्रियाकलापबाट अवगत छ ।

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيْرٌ وَّ نَحْنُ اَغْنِيَآءُ ۘ

(१८१) अवश्य अल्लाहले ती मानिसहरूका कुरा सुनेको छ जसले भने कि अल्लाह निर्धन

"परोक्षको ज्ञान (अल्लाह तआ़लालाई छ) र आफ्नो परोक्षबाट प्रिय रसूलहरूलाई नै अवगत गराउँछ ।" (सूरः अल-जिन्न-२६-२७)

स्पष्ट कुरो छ कि यी परोक्षका कुराहरु ती नै हुन्, जसको सम्बन्ध दूतत्वको पद तथा कर्तब्य पूरा गर्नाले हुन्छ न कि (ما كان وما يكون) (जे-जति भइसक्यो र अगाडी क़ेयामतसम्म हुनेवाला छ) को ज्ञान । जस्तो कि केही गलत मानिसहरू यसप्रकारको परोक्षको ज्ञान नबीहरूको लागि र केही आफ्ना "पुण्य आत्मा इमामहरू" का लागि भन्दछन् ।

[1]यसमा त्यस कन्जुसको वर्णन गरिएको छ, जो अल्लाहबाट प्रदान गरिएको धनलाई अल्लाहको मार्गमा व्यय गर्दैन यहाँसम्मकि त्यसमध्येबाट अनिवार्य ज़कात पनि दिँदैन । सहीह बुख़ारी हदीसमा आउँछ कि कयामतका दिन त्यसको धनलाई एक विषालु शर्प बनाएर जंजीर जस्तै त्यसको घाँटीमा पहिराईन्छ, त्यो शर्प त्यसको बाँछहरू समात्नेछ र भन्नेछ कि म तेरो धन हूँ ।

مَن آتَاهُ اللهُ مَالا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكوتَهُ، مُثِّلَ لَهُ شُجَاعاً أَقْرَعَ، لَهُ زَبِيبَتَانِ ، يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(सहीह बुख़ारी किताब अल तफ़सीर)

The Ummah Technology Mission

سَنَكۡتُبُ مَا قَالُوۡا وَقَتۡلَهُمُ الۡاَنۡۢبِيَآءَ بِغَيۡرِ حَقٍّ ۙ وَّنَقُوۡلُ ذُوۡقُوۡا عَذَابَ الۡحَرِيۡقِ ﴿١٨١﴾

छ तथा हामी धनी छौं ।[1] हामी उनीहरूको यो कुरा लेख्नेछौं तथा उनीहरूद्वारा ईशदूतहरूको अवैध हत्यालाई पनि,[2] तथा हामी भन्नेछौं कि पोलिनुको यातना चाख ।

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتۡ اَيۡدِيۡكُمۡ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيۡسَ بِظَلَّامٍ لِّلۡعَبِيۡدِ ۚ﴿١٨٢﴾

(१८२) यी तिम्रा करतूत हुन् तथा निश्चय अल्लाह आफ्ना भक्तहरूमाथि अलिकति पनि अत्याचार गर्दैन ।

اَلَّذِيۡنَ قَالُوۡۤا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيۡنَاۤ اَلَّا نُؤۡمِنَ لِرَسُوۡلٍ حَتّٰى يَاۡتِيَنَا بِقُرۡبَانٍ تَاۡكُلُهُ النَّارُ ؕ قُلۡ قَدۡ جَآءَكُمۡ رُسُلٌ مِّنۡ قَبۡلِىۡ بِالۡبَيِّنٰتِ وَبِالَّذِىۡ قُلۡتُمۡ فَلِمَ قَتَلۡتُمُوۡهُمۡ اِنۡ كُنۡتُمۡ صٰدِقِيۡنَ ﴿١٨٣﴾

(१८३) यिनीहरूले भने कि हामीसित अल्लाहले वचन लिएको छ कि हामी कुनै ईशदूतलाई नमानौं जवसम्मकि त्यो हाम्रो साम् यस्तो बलि नल्याओस् जसलाई आगोले खाओस्, तपाईं भन्नुस् कि तिम्रो पासमा म भन्दा पूर्व कैयन् ईशदूतहरू खुल्ला लक्षणहरू लिएर आइसकेका छन् । जुन त्यो कुरा पनि जसका लागि तिमीहरू भनिराखेका छौ र यदि तिमी साँचो हौ भने उनीहरूलाई किन हत गर्‍यौ[3] यदि तिमी सत्यवादी हौ भने ।

The Ummah Technology Mission

[1]जब अल्लाह तआ़लाले ईमानवालाहरूलाई अल्लाह तआ़लाको मार्गमा व्यय गर्न प्रलोभन दियो र भन्यो :

﴿ مَنۡ ذَا الَّذِىۡ يُقۡرِضُ اللّٰهَ قَرۡضًا حَسَنًا ﴾

"को छ जो अल्लाहलाई राम्ररी ऋण दिन्छ ।" (अल-बक़र:-२४५)

तब यहूदीहरूले भने हे मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ! तेरो प्रभु निर्धन भइहालेको छ जसले गर्दा भक्तहरूबाट ऋण माँगिराखेको छ, जसमाथि अल्लाह तआ़लाले यो ऋण उतार्‍यो । (इब्ने कसीर)

[2]अर्थात् वर्णित कथन जसमा अल्लाह तआ़लालाई अपमानजनक शब्द भनिएका छन् । र यसैप्रकार उनका (पूर्वजहरूको) नबीहरूको अकारण हत्या गर्नु, उनीहरूका यी सबै अपराध अल्लाहको सदनमा लेखिएका छन् । जसको कारण उनीहरू नर्कको अग्निमा हालिनेछन् ।

[3]यसमा पनि यहूदीहरूको एउटा अरु कुरोलाई झुठ्ल्याइंदैछ । उनी भन्दथे कि अल्लाह तआ़लाले हामीसित वचन लिएको छ कि तिमी केवल त्यस रसूलमाथि विश्वास गर्नु जसको प्रार्थनाले आकाशबाट आगो उत्रोस र बलि तथा दानलाई जलाईयोस् । उनीहरूको तात्पर्य यो थियो कि हे मुहम्मद ! (सल्लल्लाहु अलैहि

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ جَآءُو بِالْبَيِّنَٰتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَٰبِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾

(१८४) तैपनि यदि यिनीहरू तपाईंलाई भुठ्लाउँछन्, त तपाईंभन्दा पूर्व धेरैजसो रसुलहरू भुठ्लाइए, जो आफ्ना साथमा स्पष्ट प्रमाण, पत्रक तथा प्रकाशमान पुस्तकहरू लिएर आए ।[1]

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ ۖ فَمَن زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا الْحَيَوٰةُ الدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾

(१८५) प्रत्येक जीवले मृत्युको स्वाद चाख्नु नै छ र केयामतका दिन तिमी आफ्ना प्रतिकार पूरा-पूरा दिइनेछौ, परन्तु जो व्यक्ति आगोबाट हटाइयो र स्वर्गमा प्रवेश गराईयो, निःसन्देह त्यो सफल भयो । र संसारको जीवन केवल धोका समान हो ।[2]

वसल्लम) तपाईंद्वारा यसप्रकारको चमत्कार प्रकट भएको छैन । यसकारण अल्लाहको आदेशानुसार तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को रिसालतमा हामीलाई ईमान ल्याउनु आवश्यक छैन यद्यपि पूर्वका नबीहरू मध्येबाट केही नबीहरूको प्रार्थनामा आकाशबाट आगो आउँथ्यो र ईमानवालाहरूको दान र बलिलाई खाइदिन्थ्यो जुन एकातिर यस कुराको प्रमाण हुन्थ्यो कि अल्लाहको मार्गमा प्रस्तुत गरिएको दान अथवा बलि अल्लाह तआलाको दरबारमा स्वीकार भइहाल्यो । अर्कोतिर यो सिद्ध गर्थ्यो कि यी नबी सत्य छन् । परन्तु यी यहूदीरहरूले ती नबी र रसूलहरूलाई पनि भुठ्लाए यसकारण अल्लाह तआलाको आदेश भयो कि यदि तिमी आफ्नो दाबीमा साँचो छौ भने तिमीले यस्तो पैग़म्बरलाई किन भुठ्लायौ र उनको हत्या गर्‍यौ, जो तिमीद्वारा माँगिएका निशानीहरू लिएर आएका थिए ।

[1]नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सान्त्वना दिइँदैछ कि तपाईं यहूदीहरूको तर्क-वितर्कबाट उदास नहुनुहोस् । यसप्रकारको व्यवहार केवल तपाईंसित गरिराखिएको छैन, परन्तु तपाईंभन्दा पूर्व आएका पैग़म्बरहरूसँग पनि यही गरिसकिएको छ ।

[2]यस आयतमा एउटा अटल तथ्यको वर्णन छ कि मृत्युबाट कोही भाग्न सक्दैन । दोस्रो यो कि संसारमा जसले पनि राम्रो वा नराम्रो जे-जति गरेको छ, त्यसलाई त्यसको पूरा-पूरा प्रतिफल दिइनेछ । तेस्रो, सफलताको सीमा भनिएको छ, कि सफल वास्तवमा त्यो छ जो संसारमा रहेर आफ्नो प्रभुलाई प्रसन्न गरिहाल्यो जसको परिणामस्वरूप त्यो नर्कबाट मुक्त गरियो र स्वर्गमा प्रवेशित गराइयो । चौथो यो कि संसारको जीवन धोकाको सामग्री हो, जो त्यसबाट पन्छिएर हिंडिहाल्यो, त्यो सौभाग्यशाली छ र जो त्यसमा फँसिहाल्यो, असफल र हतभागा छ ।

The Ummah Technology Mission

لَتُبْلَوُنَّ فِىٓ أَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟ أَذًى كَثِيرًا ۚ وَإِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ فَإِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾

(१८६) अवश्य तिम्रा धन र आत्माहरुमा तिम्रो परीक्षा लिइनेछ।[1] र अवश्य तिमीलाई ती मानिसहरूको जो तिमीभन्दा पूर्व किताब दिइए र मूर्तिपूजकहरूको धेरै दुख दिने कुराहरु सुन्नु पर्नेछ र यदि तिमी धैर्य राख्दछौ र आज्ञाको पालना गर्दछौ भने अवश्य यो धेरै ठूलो साहसको कार्य हो।[2]

[1]ईमानवालाहरूको ईमान अनुसार परीक्षा लिनुको वर्णन छ। जस्तो कि सूरः अल-बक़राको आयत संख्या १५५ मा वर्णन गरिसकिएको छ। यस आयतको व्याख्यामा एउटा घटनाको वर्णन आउँछ कि मुनाफ़िक़हरूको मुखिया अब्दुल्लाह बिन उबैय्ले अझै इस्लाम स्वीकार गरेको घोषणा गरेका थिएनन् र बद्रको युद्ध पनि भएको थिएन कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आदरणीय साद बिन उबादः बिरामी भएको बेला भेट्नलाई बनी हारिस बिन ख़जरजमा पुग्नु भयो। मार्गमा एक ठाउँमा यहूदी, मूर्तिपूजक र अब्दुल्लाह बिन उबैय्य आदि बसिराखेका थिए। तपाईंको सवारीबाट जुन धुलो उडेको थियो, त्यसले त्यसबाट पनि अप्रसन्नताको प्रदर्शन गऱ्यो। र उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले एकछिन पर्खि उनलाई इस्लाम धर्म स्वीकार गर्न आमन्त्रण पनि दिनुभयो, जसमाथि अब्दुल्लाह बिन उबैय्यले अपशब्द पनि भन्यो। त्यहाँ केही मुसलमान थिए। उनीहरूले यसको विपरीत उहाँको प्रशंसा गरे, अवस्था यस्तो थियो कि उनीहरूमध्ये झगडा भइहाल्छ। उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनी सबैलाई शान्त गराउनु भयो। त्यसपछि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आदरणीय साद छेउ पुग्नुभयो अनि यो घटना सुनाउनु भयो, जसमाथि उनले यो भने कि अब्दुल्लाह बिन उबैय्य यी कुरा यसकारण गर्दछ कि तपाईं मदीना आउनुभन्दा पहिला यहाँका निवासीहरूले उसको राजतिलक गर्नु थियो, तपाईं आइपुग्नुको कारणले त्यसको नाइकेपनाको यो सुन्दर सपना अँधुरो नै रहयो, जसको बारेमा त्यसलाई अति दुख छ र त्यसका यी कुरा त्यसको यसै कटुता तथा शत्रुताको प्रदर्शन हो, यसकारण त्यसलाई क्षमा गरेर नै काम लिनुस। (सहीह बुख़ारी किताबुल तफ़सीर संक्षिप्त)

[2]अहले किताबसित तात्पर्य यहूदी तथा इसाई हुन्। यिनीहरू नबी सल्ललाहु अलैहि वसल्लम, इस्लाम र मुसलमानहरूका विरुद्ध अपशब्द तथा दुष्प्रचार गर्दथे। यही अवस्था अरबका मूर्तिपूजकहरूको थियो। यिनका अतिरिक्त मदीनामा आइसके पश्चात मुनाफ़िक विशेषरूपले तिनको मुखिया अब्दुल्लाह बिन उबैय्य पनि तपाईंको मान-मर्यादामाथि प्रहार गर्दथ्यो। उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम मदीना आउनुभन्दा पूर्व मदीनावासी त्यसलाई आफ्नो सरदार बनाउनेवाला थिए, र त्यसको राजतिलकको तयारी पूर्ण भइसकेको थियो यसै बीच उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आउनाले त्यसको स्वप्न टुटिहाल्यो, जसको त्यसलाई अत्याधिक दुख थियो, यसरी त्यो प्रतिशोधको भावनाको कारण त्यो उहाँको विरुद्ध अपमान र निन्दा गर्न कुनै कसर बाँकी राख्दैनथ्यो।

The Ummah Technology Mission

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾

(१८७) र जब अल्लाह (तआला) ले अहले किताबसित वचन लियो कि तिमी त्यसलाई सबै मानिसहरूसित अवश्य वर्णन गर्नेछौ र त्यसलाई लुकाउने छैनौ, त तैपनि उनीहरूले त्यस वचनलाई बेवास्ता गरिदिए र त्यसलाई अत्यन्त कम मूल्यमा बेचिदिए, उनीहरूको यो व्यापार साह्रै नराम्रो छ ।[1]

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوا وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُم بِمَفَازَةٍ مِّنَ الْعَذَابِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾

(१८८) ती मानिसहरू जो आफ्ना कर्तुतमाथि (क्रियाकलापहरू) प्रसन्न छन् र चाहन्छन् कि जुन उनीहरूले गरेनन्, त्यसमा पनि उनीहरूको प्रशंसा गरियोस् । तपाईंले उनीहरूलाई यातनाबाट मुक्त नठान्नुहोस् । उनीहरूका लागि त कष्टदायी यातनाहरू छन् ।[2]

(जस्तो कि बुखारीको सन्दर्भले यसको आवश्यक विवरण पछिल्लो स्तम्भमा गुज्रिसकेको छ) । यस स्थितिमा मुसलमानहरूलाई क्षमा गर्नु तथा धैर्य राख्नुको शिक्षा दिइराखिएको छ । जसबाट ज्ञात भयो कि इस्लामको आमन्त्रण दिनेवालाहरूलाई दुख र कठिनाईहरू हुनु यस सत्यमार्गको अटल परिस्थिति मध्येबाट छ र यसको उपचार धैर्य अल्लाहको लागि, दृढताको निम्ति अल्लाहको सहायताको कामना र अल्लाहतिर सम्बोधित हुनुको अतिरिक्त केही पनि छैन । (इब्ने कसीर)

[1]यसमा अहले किताबलाई रोकिएको तथा निन्दा गरिंदैछ कि उनीहरूसित अल्लाह तआलाले जुन वचन लिएको थियो कि अल्लाहको किताब (तौरात र इंजील) मा जे कुरा लेखिएका छन् र अन्तिम नबीका जुन गुणहरुको वर्णन छ, तिनलाई मानिसहरू समक्ष वर्णन गर्छन् र लुकाउने छैनन् परन्तु उनीहरूले सांसारिक लाभको लागि अल्लाह तआलालाई दिइएको वचन भङ्ग गरिदिए अर्थात् यो ज्ञानीहरूलाई चेतावनी दिइराखिएको छ कि उनीहरूसित जुन लाभदायक ज्ञान छ, जसबाट मानिसहरूको विश्वास तथा कर्महरुको सुधार हुनसक्छ, त्यो मानिसहरूसम्म अवश्य पुऱ्याउनु पर्छ । सांसारिक लोभ र लाभका निम्ति तिनलाई लुकाउनु साह्रै ठूलो अपराध हो । प्रलयका दिन यस्ता मानिसहरूलाई आगोको लगाम पहिऱ्याइने छ । (जस्तो कि हदीसमा छ)

[2]यसमा यस्ता मानिसहरूलाई कठोर चेतावनी दिइराखिएको छ जो मात्र आफ्नो सामयिक पराक्रमहरूमाथि प्रसन्न हुँदैनन्, बरु यो पनि चाहन्छन् कि उनको खातामा ती कुराहरु पनि लेखिऊन् अथवा प्रकाशित गरियून् जुनकि उनीहरूले गरेका छैनन् । यो रोग तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लको युगमा केही मानिसहरूमा थियो, यसकारण यो आयत उत्रयो । त्यस्तै रोग वर्तमान युगका चाकडी

The Ummah Technology Mission

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ۟

(१८९) र आकाशहरू र धर्तीको मालिक अल्लाह (तआ़ला) नै हो । र अल्लाह तआ़ला हरेक कुरोमा प्रभुत्व राख्दछ ।

اِنَّ فِیْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّیْلِ وَالنَّهَارِ لَاٰیٰتٍ لِّاُولِی الْاَلْبَابِ ۟ۙ

(१९०) निःसन्देह आकाशहरू र धर्तीलाई बनाउनमा र रात-दिनको परिवर्तनमा अवश्य बुद्धिमानहरुका लागि निशानीहरू छन् ।[1]

الَّذِیْنَ یَذْكُرُوْنَ اللّٰهَ قِیٰمًا وَّقُعُوْدًا وَّعَلٰى جُنُوْبِهِمْ وَیَتَفَكَّرُوْنَ فِیْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا ۚ سُبْحٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۟

(१९१) जो अल्लाह (तआ़ला) को सम्झना उभेर र बसेर तथा आफ्ना कोल्टो परेको अवस्थामा गर्दछन् र आकाशहरू र धर्तीको सृष्टिमाथि विचार गर्दछन् (र भन्दछन्) कि हे हाम्रो प्रभु ! तिमीले यो सबै बिना लाभको बनाएका छैनौ ।

रुचाउने मानिसहरू तथा प्रचार एवं हतकण्डा बनेका नेताहरूमा पनि सामान्य छ। वर्णनको आगामी क्रमबाट यो पनि विदित हुन्छ कि यहूदी अल्लाहको किताबलाई परिवर्तन तथा घटाउने-बढाउने कुराको अपराधी थिए । तर उनी आफ्ना यी क्रियाकलापहरूबाट प्रसन्न हुने गर्थे । यही दशा आजकलका झुठा गिरोहहरूको पनि छ । उनीहरू पनि मानिसहरूलाई कुपथ गरेर तथा भ्रमित पारेर अल्लाहका आयतहरूको अर्थमा एवं ढाँटेर प्रसन्न हुन्छन् र दाबी यो गर्दछन् कि तिनै सत्यमा छन् र यो कि उनको धूर्तता एवं छलकपट उनको प्रशंसा गरियोस् ।

[1]अर्थात् जुन मानिसहरू धर्ती र आकाशको रचना विश्वका अन्य भेद र रहस्यमा विचार गर्दछन्, उनीहरूलाई जगत्को रचयिता एवं वास्तविक शासकको ज्ञान हुन्छ । र उनी बुझिहाल्छन् कि यति विशाल जगत्को व्यवस्थामा अलिकति पनि बाधा उत्पन्न हुँदैन, निश्चय त्यसको पछाडी कोही एक चालक तथा व्यवस्थापक छ र त्यो अल्लाह हो । अगाडी यिनै बुद्धिमानीहरूको वर्णन छ कि उनी उठ्दा-बस्दा र कोल्टो फेरेको अवस्थामा अल्लाहलाई स्मरण गर्दछन् । हदीसमा आउँछ कि ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ﴾ बाट सूरःको अन्त्यसम्म यी आयतहरू नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम राती जब तहज्जुदको नमाज़ पढ्नको लागि उठ्नु हुन्थ्यो र त्यस पश्चात वुज़ू गर्नुहुन्थ्यो । (सहीह बुखा़री, किताबुल तफ़सीर सहीह मुस्लिम किताबुस्सलात ३/१८२)

The Ummah Technology Mission

तिमी पवित्र छौ, तसर्थ तिमी हामीलाई आगोको यातनाबाट बचाउ ।[1]

(१९२) हे हाम्रो पालनकर्ता ! तिमी जसलाई नरकमा प्रवेश गरायो, निःसन्देह तिमीले त्यसलाई अपमानित गऱ्यौ र अत्याचारीहरूको सहायक कोही छैन ।

رَبَّنَآ إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ ٱلنَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُۥ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿١٩٢﴾

(१९३) हे हाम्रा प्रभु ! हामीले सुन्यौं कि उद्घोषक ईमानतिर पुकारिराखेको छ कि मानिसहरू ! आफ्नो प्रभुमाथि विश्वास गर, र हामीले विश्वास गऱ्यौं । हे हाम्रा प्रभु ! अब त हाम्रो पाप क्षमा गरिदेउ र हाम्रा नराम्रा कुरा हामीबाट हटाइदेउ र हाम्रो मृत्यु सदाचारीहरूको साथमा गर ।

رَّبَّنَآ إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى لِلْإِيمَٰنِ أَنْ ءَامِنُوا۟ بِرَبِّكُمْ فَـَٔامَنَّا ۚ رَبَّنَا فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ ٱلْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾

[1]यी दस आयतहरूमध्ये पहिलो आयतमा अल्लाह तआलाले आफ्नो बल एवं सामर्थ्यका केही लक्षणहरुको चर्चा गरेको छ र आदेश गरेको छ कि यी अवश्य निशानीहरू हुन्, परन्तु कसका लागि ? बुद्धिमान र ज्ञानीहरूका लागि अर्थात् यसको तात्पर्य यो भयो कि रचनाको चमत्कार तथा त्यसको सामर्थ्यलाई देखेर पनि जसलाई ईश्वर (अल्लाह) को ज्ञान हुँदैन त्यो ज्ञानहीन छ, तर यो खेदको विषय छ कि इस्लामी जगत्‌मा त्यसैलाई ज्ञानी मानिन्छ, जो अल्लाह तआलाको विषयमा शंकाका शिकार हुन्छ, فإنا لله وإنا اليه راجعون दोस्रो आयतमा ज्ञानीहरूलाई अल्लाहको स्मरणबाट अभिरुचि तथा आकाश एवं पृथ्वीको रचनामा सोच-विचारको वर्णन छ, जस्तो कि हदीसमा पनि आएको छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो उभेर नमाज़ पढ, यदि उभिन सक्दैनौं भने बसेर पढ, यदि बसेर पढ्न सक्दैनौं भने कोल्टो परेर पढ । (सहीह बुखारी किताबुस्सलात) यस्ता मानिसहरू जो अल्लाहलाई हरेक समय स्मरण गर्दछन् र आकाश र धर्तीको रचनामा ध्यान-विचार गर्दछन्, जसबाट रचयिताको महिमा, शक्ति, त्यसको कृपा एवं प्रभुत्वको उनीहरूलाई सही दिशा प्राप्त हुन्छ । तसर्थ उनी पुकार गर्दछन् कि सृष्टिको प्रभुले यो सृष्टि त्यसै अकारण बनाएको छैन, बरु यसको उद्देश्य भक्तहरूको परीक्षा लिनु हो । जो सफल भइहाल्यो, त्यसको लागि अनन्त कालसम्मको निम्ति स्वर्गको सुख-सुविधा छ र जो असफल भइहाल्यो त्यसलाई अग्निको यातना छ । यसकारण उनीहरू आगोको यातनाबाट बाँच्न प्रार्थना पनि गर्दछन् । यसपश्चात आउने तीन आयतहरुमा पनि क्षमा-याचना तथा प्रलयको दिनको अपमानबाट बाँच्नका लागि प्रार्थनाहरू छन् ।

The Ummah Technology Mission

رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدتَّنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾

(१९४) हे हाम्रा प्रभु ! हामीलाई त्यो प्रदान गर जसको वचन तिमीले हामीसित आफ्ना रसूलहरूका मुखबाट गरेका छौ र हामीलाई केयामतका दिन अपमनित नगर, निःसन्देह तिमी वचन विपरीत गर्दैनौं ।

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنكُم مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ ۖ بَعْضُكُم مِّن بَعْضٍ ۖ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِندِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عِندَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾

(१९५) अतः उनीहरूको पालनकर्ताले उनको प्रार्थना स्वीकार गऱ्यो ।[१] कि तिमीमध्ये कुनै कार्यकर्ताका कर्महरुलाई चाहे त्यो पुरुषमा होस् अथवा स्त्रीमा कहिल्यै विफल पार्दैन ।[२] तिमी आपसमा एक-अर्कासित सम्बद्ध हौ ।[३] यसकारण उनीहरू जसले हिज़रत (धर्मको कारण स्थानान्तरण) गरे र आफ्ना घरहरुबाट निष्काशित गरिए र जसलाई मेरो मार्गमा कष्ट दिइयो र जसले धर्मयुद्ध गरे र शहीद गरिए, म अवश्य उनका नराम्रा कुरा उनीबाट हटाइदिनेछु र अवश्य उनलाई त्यस स्वर्गमा लैजानेछु जसमा

[१] (فاستجاب) यहाँ (أجاب) अर्थात् स्वीकार गऱ्यो को अर्थमा प्रयोग भएको छ ।

[२]पुरुष होस् या स्त्री यसकारण वर्णन गरिएको छ कि इस्लामले केही कर्महरुमा पुरुष-स्त्रीको मध्ये उनीहरूको एक-अर्कासित प्राकृतिक भिन्नता र गुणहरुको आधारमा अन्तर गरिएको छ। जस्तै संरक्षण तथा अधिपत्यमा, जीविका उपार्जनमा धर्मयुद्धमा भाग लिनमा र उत्तराधिकारमा आधा भाग पाउनुमा । यसबाट यो अर्थ निकाल्न सकिन्छ कि पुण्य कर्महरुको प्रत्युपकारमा पनि सायद पुरुष स्त्रीमा केही अन्तर गरिनेछ । होइन, यस्तो हुने छैन । प्रत्येकलाई समान प्रतिफल प्राप्त हुनेछ, त्यही पुण्य यदि एउटा स्त्री गर्छे भने त्यसलाई पनि त्यही प्रतिफल प्राप्त हुनेछ ।

[३]यो वाक्य अलग छ र यसको अभिप्राय उपरोक्त बिन्दुको अभिप्राय हो अर्थात् प्रतिफल एवं आज्ञापालनमा तिमी नर-नारी एकै हौ अर्थात् एक समान हो, केही हदीसहरुमा छ कि आदरणीय उम्मे सलमाले एक पटक भन्नुभयो कि हे अल्लाहका रसूल ! अल्लाहले हिज़रत (धर्मको लागि प्रवास) को विषयमा नारीहरूको नाम लिनु भएन, त्यसमाथि यो आयत उत्ऱ्यो (तफ़सीर तबरी, इब्ने कसीर, तथा फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

नहरहरू बगिराखेका छन्, यो हो पुण्य अल्लाह (तआला) को तर्फबाट र अल्लाह (तआला) कै पासमा श्रेष्ठ प्रत्युपकार छ ।

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾

(१९६) नगरहरुमा काफिरहरूको यातायातले मलाई धोकामा नपारिदेओस् ।[1]

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾

(१९७) यो त थोरै सुख सामग्री हो ।[2] अनि त्यसको पश्चात उनको ठेगाना त नरक हो र त्यो नराम्रो स्थान हो ।

---

[1] यद्यपि सम्बोधित नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई गरिएको छ, तर सम्बोधित सम्पूर्ण उम्मत छ । शहरहरूमा यातायातसित तात्पर्य ब्यापारको लागि एउटा शहरबाट अर्को शहर अथवा एक देशबाट अर्को देश जानु हो । यो ब्यापारिक यात्रा सांसारिक साधनहरुको अधिकता तथा ब्यापारिक क्षेत्रको विस्तारको प्रमाण हो । अल्लाह तआला आदेश गर्छ कि यो सबै अस्थायी तथा केही दिनको लागि लाभ हो । यसबाट ईमानवालाहरू धोकामा पर्नु हुँदैन । वास्तविक परिणामलाई दृष्टिमा राख्नुपर्छ, जुन ईमान नहुनुको कारण नरकको स्थाई यातना हो । जसमा यी सांसारिक धन-साधनले परिपूर्ण काफिरहरू पर्नेछन् । यस विषयलाई अन्य कैयौं स्थानहरूमा पनि वर्णन गरिएको छ । जस्तै

﴿مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ﴾

"अल्लाहका आयतहरूमा तिनै झगडा गर्दछन् जो काफिर छन्, तर उनीहरूको शहरहरुमा हिंड्डुल गर्नु तपाईंलाई धोकामा नपारोस् । (अल-मोमिन-४)

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ☆ مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾

"नि:सन्देह जुन मानिसहरू अल्लाहमाथि मिथ्यारोपण गर्दछन्, उनीहरू सफल हुने छैनन् । यो संसारमा अलिकति सुख छ, अनि हाम्रो पासमा उनलाई आउनु छ ।" (यूनुस-६९,७०)

﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَى عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾

"हामी उनीहरूलाई अल्पलाभ यहाँ पुऱ्याउनेछौं अनि कठोर यातनातिर विवश गरिदिनेछौं ।" (सूर: लुकमान-२४)

[2] यो संसारको साधन ऐश्वर्य तथा सुविधाहरू प्रत्यक्ष रूपले चाहे जति धेरै किन नहुन्, वास्तवमा अलिकति सामग्री हो किनभने अन्तमा उनीहरूलाई नाश हुनुछ र उनको विनाशभन्दा पूर्व उनीहरू स्वयं पनि नाश भइहाल्नेछन्, जो उनलाई प्राप्त गर्नुको कारण अल्लाह तआलालाई पनि बिर्सनेछ र हरप्रकारका सामाजिक बन्धनहरु र अल्लाहका सीमाहरुका उल्लंघन गर्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِّنْ عِندِ اللَّهِ ۗ وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّلْأَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

(१९८) तर जुन मानिसहरू अल्लाहसित तर्सिरहे, उनको लागि स्वर्ग छ, जसमा नहरहरू बगिराखेका छन्, त्यसमा उनीहरू सधैं रहनेछन् । यिनी अल्लाहका तर्फबाट अतिथि हुन् । र पुण्य कार्य गर्नेहरूको लागि अल्लाह (तआ़ला) को पासमा जे-जति पनि छ, त्यो सर्वश्रेष्ठ एवं उत्तम छ ।[1]

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَبِ لَمَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾

(१९९) र अवश्य अहले किताब मध्येबाट पनि केही मानिसहरू यस्ता छन्, जो अल्लाह (तआ़ला) मा विश्वास गर्दछन् र तिमीतिर जे उतारिए र जे उनीतिर उतारियो, त्यसमाथि पनि । अल्लाह तआ़लासित भय गर्दछन्, र अल्लाह (तआ़ला) का आयतहरुलाई स-साना मूल्यहरुमा बेच्दैनन् ।[2] उनीहरूको प्रतिफल उनको प्रभुसित छ ।

[1]तिनका विपरीत जो परहेजगारी तथा अल्लाहको भयले जीवन व्यतीत गरी अल्लाहको सदनमा उपस्थित हुनेछन् यद्यपि उनको पासमा अल्लाहलाई बिर्सिहाल्नेहरूको जस्तै धनको अधिकता तथा जीवन सामग्री त्यसप्रकार उपलब्ध हुनेछैन, तर उनी अल्लाहका अतिथि हुनेछन् जो सम्पूर्ण सृष्टिको स्रष्टा तथा स्वामी हो । र त्यहाँ उनलाई जुन प्रतिफल प्राप्त हुनेछ, त्यो त्यसभन्दा अत्याधिक हुनेछ जुन संसारमा काफ़िरहरूलाई सामयिक रूपले प्राप्त भएको थियो ।

[2]यस आयतमा अहले किताबका त्यस गिरोहको वर्णन छ, जसलाई रसूल करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा विश्वास गर्न सौभाग्य प्राप्त भयो । तिनका ईमान र ईमानका गुणहरुको वर्णन गरी अ़ल्लाह तआ़लाले अन्य अहले किताबभन्दा उनीहरूलाई श्रेष्ठ बनाइदियो । जसको योज़ना नै इस्लाम तथा इस्लामका दूत तथा मुसलमानहरूको विरोध गर्नु थियो । अल्लाहका आयतहरुलाई परिवर्तन गर्नु तथा लुकाउनु र संसारको आंशिक लाभको कारण ज्ञानलाई लुकाउनु थियो । अल्लाह तआ़लाले आदेश गर्‍यो हे ईमानवालाहरू ! अहले किताब यस्ता छैनन्, बरु यिनी अल्लाहसित तर्सनेवाला हुन् र अल्लाहका आयतहरुलाई सानोतिनो मूल्यमा बेच्नेवाला छैनन् । यसको अर्थ यो भयो कि जो विद्वान र ज्ञानी सांसारिक आकांक्षाको कारण अल्लाहका आयतहरुलाई परिवर्तित गर्दछन् अथवा तिनका भावार्थको वर्णन गर्नमा भूठो बोल्दछन् अथवा लुकाउँदछन्, उनी अल्लाहको ईमान र भयबाट बञ्चित छन् ।

The Ummah Technology Mission

निःसन्देह अल्लाह (तआ़ला) शीघ्र नै हिसाब लिने छ ।

(२००) हे निष्ठावानहरू ! तिमी धैर्य राख ।[1] र एक-अर्कालाई समातिराख र धर्मयुद्धको लागि तयार रह ताकि तिमी लक्ष्यमा पुग्नसक ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱصْبِرُوا۟ وَصَابِرُوا۟ وَرَابِطُوا۟ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

सूरतुन निसा-४

سُورَةُ النِّسَاءِ

सुरः निसा मदीनामा उत्रेको र यसमा एक सय छहत्तर आयत तथा चौवीस रूकूअ छन् ।

हाफ़िज इब्ने कसीरले लेख्नुभएको छ कि यस आयतमा जुन ईमानवालाहरूको वर्णन छ तिनको संख्या यहूदीहरूमा दससम्म पुग्दछ तर इसाई धेरै संख्यामा मुसलमान भए र उनीहरूले सत्य-धर्मलाई अपनाए । (तफ़सीर इब्ने कसीर)

[1]धैर्य राख अर्थात् आज्ञाकारीहरूको बाटो अपनाउ र मोह तथा स्वाद छोड्न आफ्ना इन्द्रियहरूमाथि नियन्त्रण राख र यसलाई दृढताले स्थाई राख । مصابرة (صابرو) युद्धको तीव्रतामा शत्रुको अगाडी डटिरहनु, यो धैर्यको अत्याधिक कठिन सीमा हो । यसैले यसलाई अलगसित वर्णित गरिएको छ । (رابطوا) युद्धको मैदान अथवा युद्धको मोर्चामा हर समय जागृत रह र धर्मयुद्धको लागि तयार रहनु मुरावतः हो । यो पनि ठूलो साहस र निष्ठाको कार्य हो । यसैले हदीसमा यसको यो विशेषता वर्णित गरिएको छ ।

(رباط يوم في سبيل الله خيرٌ مِنَ الدنيا وَمَا عَلَيْهَا)

(सहीह बुखारी बाब फ़जले रबाते यौमिन फ़ी सबीलिल्लाह)

"अल्लाहको मार्ग (धर्मयुद्धमा) एक दिन खेमा स्थापित गर्नु (मोर्चा बन्द हुनु) संसार र त्यसको सुखभन्दा श्रेष्ठ छ ।"

यसको अतिरिक्त हदीसमा छ । मकारिह (अर्थात् अप्रियताको स्थिति) मा पूर्ण वुजू गर्नु, मस्जिदमा धेरै टाढाबाट हिंडेर जानु र नमाज पश्चात दोस्रो नमाज़को प्रतिक्षालाई पनि (رِباط) (रेबात) भनिएको छ । (सहीह मुस्लिम किताबुल तहारः)

सूरतुन-निसा

निसाको अर्थ "स्त्रीहरू" हो । यस सूरःमा स्त्रीहरूको धेरैजसो समस्याहरूको वर्णन छ, यसकारण सूरः निसा भनिन्छ ।

The Ummah Technology Mission

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

अल्लाह तआलाको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु, जो अति कृपालु तथा अति दयालु छ।

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾

(१) हे मानिसहरू ! आफ्नो त्यस पालनकर्तासित तर्स जसले तिमीलाई एक जीवबाट तथा यसैबाट त्यसको पत्नीलाई रच्यो[१] र दुवैबाट धेरै नर-नारी फैलाइदियो र त्यस अल्लाहसित तर्स जसको नाममा परस्पर माँगदछौ तथा सम्बन्ध विच्छेद[२] बाट वस्तुतः अल्लाह तिमीमाथि संरक्षक छ।

وَآتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ ۖ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ ۖ وَلَا تَأْكُلُوا

(२) तथा अनाथहरूलाई तिनको धन दिइहाल एवं पवित्रको साटो अपवित्र ग्रहण नगर तथा आफ्नो धनमा

---

[१] "एक जीव" सित तात्पर्य मानव जातिको परमपिता आदरणीय आदम अलैहिस्सलाम हुन्। र ﴿وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ मा (منها) सित त्यही जीव अर्थात् आदम र उनीबाट उनको पत्नी आदरणीय हउवालाई सृष्टि गरे। आदरणीय हौवा आदरणीय आदमबाट कसरी पैदा भइन्, यसमा मतभेद छ। आदरणीय इब्ने अब्बासको कथनानुसार आदरणीय हौवा पुरुष (अर्थात् आदम) बाट जन्म लिइन् अर्थात् उनको बायाँ करङबाट। एक हदीसमा पनि भनिएको छ।

(إِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضِّلَعِ أَعْلَاهُ)

"स्त्री करङबाट पैदा गरिएको हो र करङमा सबभन्दा बाङ्गो भाग माथिल्लो छ। यदि तिमी त्यसलाई सीधा गर्न चाहन्छौ भने भाँचिहाल्छौ र यदि तिमी त्यसबाट लाभ लिन चाहन्छौ भने बाङ्गोबाट नै लाभ लिन सक्छौ।"

(सहीह बुख़ारी, किताब बदउल ख़ल्क, सहीह मुस्लिम, किताबुल रिजाऊ)

केही आलिमहरूले यस हदीसबाट अर्थ निकाल्दै आदरणीय इब्ने अब्बाससित सम्बन्धित विचारको समर्थन गर्नुभएको छ। कुरआन करीम को शब्द (خلق منها) बाट यसै विचारको समर्थन हुन्छ। आदरणीय हौवाको जन्म यसै एक जीवबाट भयो जसलाई आदम भनिन्छ।

[२] (والأرحام) को अर्थ हो सम्बन्धहरुको विच्छेदबाट बच। (رحم- أرحام) को बहुवचन हो। तात्पर्य सम्बन्ध हो, जुन मातृ गर्भाशयको आधारमा बन्दछन्। यसबाट विवाह योग्य तथा विवाहका अयोग्य (निकट सम्बन्धि) दुबै सम्बन्ध तात्पर्य छ। सम्बन्धहरुलाई हर अवस्थामा तोड्नु महापाप हो। हदीसमा निकट सम्बन्धिहरूलाई हर अवस्थामा सम्बन्ध स्थापित गर्नु तथा तिनका अधिकारीहरूलाई प्रदान गर्नुमा विशेष जोड दिइएको छ। जसलाई सम्बन्ध तोड्नु भनिन्छ।

The Ummah Technology Mission

मिसाएर तिनको धन नखाउ, वस्तुत: यो घोर पाप हो ।[1]

أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ②

(३) यदि तिमीलाई भय छ कि अनाथ केटीहरूसँग विवाह गरेर तिमीले न्याय गर्न सक्ने छैनौ भने अरू स्त्रीहरूमध्ये जुन तिमीलाई मन पर्छन् तिमी उनीसित विवाह गरिहाल, दुईवटी, तीनवटी वा चारवटी सँग विवाह गर परन्तु यदि समानता गर्न नसक्ने भय छ भने एउटै नै पर्याप्त छ अथवा तिम्रो अधीनमा रहेको दासीहरु (लौंडीमा), मा टुङ्गो लगाउ । यो अधिक निकट छ कि

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ③

[1]यी अनाथ जब युवा तथा वयस्क भइहालन् त उनको धन उनीलाई फिर्ता गरिदेउ । अपवित्रबाट नराम्रा तथा पवित्रबाट राम्रा कुराहरूको अर्थ हो । अर्थात् यस्तो नगर कि तिनको मालबाट राम्रा, कुरा लिइहाल । र मात्र गणना पूरा गर्नको निम्ति नराम्रा कुराहरू यिनको साटो राखिदेउ । यी नराम्रा कुराहरूलाई अपवित्र र राम्रा कुराहरूलाई पवित्र भनेर यस कुरोतिर संकेत गरिएको छ कि यसप्रकार साटिएको माल वास्तवमा पवित्र र उचित छ परन्तु मात्र तिम्रो वेईमानीपनाको कारण अपवित्र भइहाल्यो र अब पवित्र रहेन, तिम्रो लागि अपवित्र र वर्जित भइहाल्यो । यसप्रकार वेईमानीपनाले उनको मालमा आफ्नो माल मिसाएर खानु पनि मनाही छ, तर यदि उद्देश्य भलाई छ भने तिनको माललाई आफ्नो मालमा मिसाउनु उचित छ ।

[2]यसको व्याख्याको लागि आदरणीय आयशा (रज़ी अल्लाह अन्हा) को कथन छ कि धनवान एवं सुन्दर अनाथ वालिका यदि कुनै संरक्षकको संरक्षणमा हुन्छ र त्यो त्यसको धन र सुन्दरताको कारण विवाह गरिहाल्छ तर त्यसका अन्य पत्नीहरूको अपेक्षा त्यसलाई पूर्ण महरको अधिकार दिंदैन । अल्लाह तआलाले यस अत्याचारबाट रोकेको छ कि यदि तिमी अनाथ वालिकाहरूसित न्याय गर्न सक्दैनौ भने तिमी तिनीसित विवाह नै नगर, तिम्रो लागि अन्य स्त्रीहरूसित विवाह गर्ने बाटो खुला छ । (सहीह बुखारी किताबुत तफ़सीर) वरु एकको अतिरिक्त दुईसित, तीनसित यहाँसम्मकि चार स्त्रीहरूसितसम्म तिमी विवाह गर्न सक्दछौ, परन्तु यस अनुबन्धका साथ कि तिनीहरूको वीचमा न्याय गर्न सक्नेछौ । अथवा एउटैसित विवाह गर अथवा त्यसको अतिरिक्त दासीमाथि नै निर्वाह गर । यस आयतबाट ज्ञात भयो कि एक पुरुष (यदि त्यसलाई आवश्यकता छ) भने एकै समयमा चार स्त्रीहरूसँग विवाह गर्न सक्दछ तर त्यसभन्दा बढी होइन, जस्तो कि सहीह हदीसमा यसलाई अरु बढी विस्तार तथा स्पष्ट गरिदिएको छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले जो चारभन्दा अधिक विवाह गर्नुभयो, त्यो

The Ummah Technology Mission

(यस्तो गर्नाले अन्याय तथा) एकातिर झुक्नुबाट बच [1]

(४) र स्त्रीहरूलाई उनको महर (जुन राशि विवाहको लागि मान्य होस्) खुशीपूर्वक दिइहाल र यदि उनी स्वयं आफ्नो इच्छाले केही महर छाडिदिन्छन् भने, त्यसलाई आफ्नो इच्छा अनुसार खाउ पिउ ।

وَاٰتُوا النِّسَآءَ صَدُقٰتِهِنَّ نِحْلَةً ؕ فَاِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَیْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوْهُ هَنِیْٓـًٔا مَّرِیْٓـًٔا ④

(५) बुद्धिहीनहरूलाई आफ्नो धन जसलाई अल्लाहले तिम्रो सहारा बनाएको छ, नदेउ र त्यसमध्येबाट उनीहरूलाई खुवाउ र वस्त्र देउ तथा उनीसित कोमल वचन बोल ।

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَآءَ اَمْوَالَكُمُ الَّتِیْ جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ قِیٰمًا وَّارْزُقُوْهُمْ فِیْهَا وَاكْسُوْهُمْ وَقُوْلُوْا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ⑤

(६) र अनाथहरूलाई उनीहरू वयस्क हुने बेलासम्म सुधारदै र परीक्षण गर्दैरह, अनि यदि तिमी उनीहरूमा सुधार देख्छौ भने उनको माल सुम्पिदेउ, र उनीहरू ठूलो हुने कुराको भयले उनको माललाई शीघ्र-अतिशीघ्र व्यर्थ नखाउ,

وَابْتَلُوا الْیَتٰمٰی حَتّٰۤی اِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ۚ فَاِنْ اٰنَسْتُمْ مِّنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوْۤا اِلَیْهِمْ اَمْوَالَهُمْ ۚ وَلَا تَاْكُلُوْهَاۤ اِسْرَافًا وَّبِدَارًا اَنْ یَّكْبَرُوْا ؕ وَمَنْ كَانَ غَنِیًّا فَلْیَسْتَعْفِفْ ۚ

उहाँका विशेषताहरूमध्ये हो, जसमा कुनै उम्मतिलाई अनुकरण गर्नु उचित छैन । (इब्ने कसीर)

अर्थात् एउटै स्त्रीसँग विवाह गर्नुमा भलाई छ किनभने एकभन्दा बढी पत्नीहरू राख्नुको अवस्थामा संबैसँग न्याय गर्न कठिन छ । जसतिर हार्दिक प्रेम अधिक हुनेछ, उसैतिर जीवन-सामग्री उपलब्ध गर्नुमा बढी ध्यान हुनेछ, यसप्रकार पत्नीहरूको बीचमा न्याय गर्नुमा असक्षम अल्लाहकहाँ अपराधी हुनेछ । कुर्आनले यस वास्तविकतालाई अर्को स्थानमा अति स्पष्टरूपले यसप्रकार वर्णन गरेको छ ।

﴿ وَلَنْ تَسْتَطِیْعُوْۤا اَنْ تَعْدِلُوْا بَیْنَ النِّسَآءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِیْلُوْا كُلَّ الْمَیْلِ فَتَذَرُوْهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ﴾

"र तिमी कदापि यस कुराको शक्ति राख्ने छैनौं कि पत्नीहरूमा न्याय गर्न सक, यद्यपि तिमी इच्छा राख्दछौ (त यो अवश्य गर) कि एकातिर नझुक र अन्य पत्नीहरूलाई व्यवस्था गरिदेउ ।" (सूरः निसा-१२९)

यसबाट यो ज्ञात भयो कि एकभन्दा अधिक विवाह गरी पत्नीहरूसँग न्याय नगर्नु गलत हो र अत्यन्त भयानक पनि ।

The Ummah Technology Mission

وَمَنْ كَانَ فَقِيْرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوْفِ ۚ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوْا عَلَيْهِمْ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيْبًا ⑥

र जो धनवान छन् उनीहरु त (त्यस मालवाट) वच्नुपर्छ। र हो, जो निर्धन छ त्यसले उचित रीतिले केही खान सक्छ। अनि जव उनीहरूलाई उनको माल सुम्पिन्छौ त साक्षी वनाउ, तथा लेखा जोखाको लागि अल्लाह पर्याप्त छ।[1]

لِلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْأَقْرَبُوْنَ ۖ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْأَقْرَبُوْنَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيْبًا مَّفْرُوْضًا ⑦

(७) माता-पिता तथा नजिकका सम्वन्धिहरूको सम्पत्तिमा पुरुषहरूको भाग छ र स्त्रीहरूको पनि (जुन धन-सम्पत्ति माता-पिता र नजिकका नातेदारहरू छाडेर मर्दछन्) चाहे त्यो धन कम होस् अथवा अधिक (त्यसमा) भाग निर्धारित गरिएको छ।[2]

[1]अनाथहरूको मालको विषयमा आवश्यक निर्देश पश्चात यो आदेशवाट यो तात्पर्य छ कि जव अनाथको माल तिम्रो पासमा रहयो, तिमीले उसको कुनप्रकार रक्षा गर्‍यौ र जव उनको माल उनलाई सुम्पिदियौ, व त्यसमा कुनै प्रकार कमी तथा अधिकता अथवा कुनै प्रकारको परिवर्तन त गरेनौं। सामान्य मानिसहरूलाई तिम्रो ईमान्दारी अथवा वेइमानीको शायद थाहा नलागोस् तर अल्लाह तआ़लासित कुनै कुरा लुकेको छैन। त्यो नि:सन्देह जब तिमी त्यसको दरवारमा जानेछौ तव तिमीसित हिसाब लिइहाल्नेछ। यसैले हदीसमा आउँछ कि यो ठूलो जिम्मेवारीको काम हो। नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले अवूज़रसित भन्नुभयो, अवूज़र ? म तिमीलाई क्षीण देखिराखेको छु र तिम्रो लागि त्यो कुरा रुचाउँछु जुन आफ्नो लागि मन पराउँछु। तिमी दुई मानिसहरूमाथि पनि अमीर (नायक) नवन्नु र कुनै अनाथको मालको संरक्षक नवन्नु। (सहीह मुस्लिम, किताबुल इमार:)

[2]इस्लामभन्दा पूर्व यो पनि अत्याचार थियो कि स्त्रीहरू र स-साना बच्चाहरूको उत्तराधिकार को रूपमा कुनै पनि भाग दिइन्नथ्यो, केवल ठूलो पुत्रलाई जो लड्न योग्य हुन्थे, तिनै सम्पूर्ण सम्पत्तिका उत्तराधिकारी मानिन्थे। यस आयतमा अल्लाह तआ़लाको आदेश भयो कि पुरुषहरूकै सरह स्त्रीहरु, र केटाकेटीहरूलाई पनि आफ्ना माता-पिता र सम्बन्धिहरूका उत्तराधिकारी हुनेछन्। उनीहरूलाई वञ्चित गरिने छैन। परन्तु यो अर्कै कुरा हो कि केटीहरूको भाग केटाहरूको भागको आधा छ (जस्तो कि तीन आयतपछि वर्णन छ) यो स्त्रीहरूमाथि अत्याचार होइन, न उसको अपमान हो, वरु इस्लामको यो उत्तराधिकारको नियम न्यायपूर्ण तथा तर्कसंगत छ किनभने इस्लामले स्त्रीलाई जीविका उपार्जनको कर्तव्यबाट अलग राखेको छ र पुरुषहरूलाई उसको संरक्षक वनाएको छ। यसको अतिरिक्त स्त्रीको पासमा महर (स्त्री धन) को रूपमा धन आउँछ, जसलाई एउटा पुरुष नै तिर्छ। यसप्रकार पुरुषमाथि स्त्रीको अपेक्षा कैयन् आर्थिक प्रभार आउँछन्, यसकारण यदि स्त्रीको भाग आधाको सट्टा

The Ummah Technology Mission

(८) र जब बाँडने बेलामा सम्बन्धित तथा अनाथ एवं निर्धन आउँछन् भने तिमी त्यसबाट अलि-अलि उनीहरूलाई पनि देउ र उनीसित कोमलताले बोल ।[1]

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُم مِّنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٨﴾

(९) र मानिसहरू यस कुराबाट तर्सनुपर्छ कि यदि उनीहरू आफ्ना पछाडी निर्बल बच्चाहरू छाडेर जान्थे भने उनीहरूलाई ती बाल-बालिकाहरूका बिषयमा कति चिन्ता हुन्थ्यो अतः उनीहरू अल्लाहसित तर्सनुपर्छ र उचित कुरा भन्नुपर्छ ।[2]

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٩﴾

पुरुषको बराबर भएको भए, त यो पुरुषमाथि अत्याचार हुन्थ्यो । तर अल्लाह (तआ़ला) ले कसैमाथि अत्याचार गरेको छैन । किनभने त्यो न्याय गर्नेवाला हो र बुद्धिमत्तापूर्ण पनि छ ।

[1]यसलाई केही विद्वानहरूले उत्तराधिकारको आयतबाट निरस्त भनेका छन्, परन्तु उचित कुरो यो हो कि यो निरस्त आदेश होइन । बरु एउटा विशेष नैतिक निर्देश हो कि सहायता योग्य सम्बन्धी जसको उत्तराधिकारमा कुनै भाग नहोस्, उनीहरूलाई पनि बाँड-फाँडको समय केही दिइहाल । यसको अतिरिक्त उनीसित प्रेमपूर्वक कोमल कुरा गर । धनलाई आइराखेको देखेर कारून र फ़िरऔन नबन ।

[2]केही व्याख्याकारहरूका निकट यसको संकेत ती मानिसहरूतिर गरिँदै छ, जसको लागि वसीयत गरिएको छ । उनीहरूलाई शिक्षा दिइँदैछ कि उनका संरक्षण अधीन जो अनाथ छन्, उनीहरूसँग यस्ता व्यवहार गरुन् जस्तो उनी आफू मरेपश्चात आफ्ना बच्चाहरुसँग रुचाउँछन्, केहीका निकट यसबाट साधारण मानिसहरूलाई सम्बोधित गरेर भनिएको छ कि उनी अनाथ र अन्य स-साना बच्चाहरूसँग राम्रो व्यवहार गरुन् । यो कुराको मतलब नराखून् कि उनी उनको संरक्षणमा छन् अथवा छैनन् । केहीका निकट उनलाई सम्बोधित गरिएको छ, जो मृत्युको निकट व्यक्तिको पासमा बसेको हुन्छन्, उनको कर्तव्य छ कि उनी मर्नेलाई सम्झाऊन् ताकि उनी अल्लाहको अधिकार र मानिसहरूको अधिकारमा अल्छिपना नगरून् र वसीयतमा उनी यी दुबै कुरालाई ध्यानमा राखून् । यदि त्यो धनवान छ, त एक तिहाईको वसीयत यस्ता मानिसहरूको लागि गरोस्, जो उसको निकट सम्बन्धिहरूमा निर्धन र सहायताको पात्र होऊन अथवा कुनै धार्मिक काम अथवा संस्थामाथि व्यय गर्न वसीअत गरोस्, ताकि यो माल उसको परलोकको राम्रो साथी बन्न सकोस् । र यदि त्यो धनवान छैन भने उसलाई एक-तिहाई मालमा वसीयत गर्नबाट रोकियोस् ताकि त्यसका घरवाला त्यस पश्चात कठिन निर्धनतामा नपरून् । यसैप्रकार कोही आफ्ना उत्तराधिकारीहरूबाट कसैलाई बञ्चित गर्न चाहन्छ भने

The Ummah Technology Mission

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾

(१०) जुन मानिसहरू अनर्थ अत्याचार बाट अनाथहरूका माल खाने गर्छन्, उनीहरू आफ्ना पेटमा आगो नै भरिराखेका हुन्छन् र उनीहरू नरकमा जानेछन् ।

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ ۖ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ ۚ فَإِن كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۖ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۚ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ

(११) अल्लाह तआ़ला तिमीलाई तिम्रो सन्तानको विषयमा आदेश दिन्छ कि एक पुत्रको भाग दुई पुत्रीहरूको समान छ ।[1] यदि केवल पुत्रीहरू छन् र दुई भन्दा अधिक छन्, त उनीहरूले उत्तराधिकारको मालमध्येबाट दुई-तिहाई पाउनेछन् ।[2] र यदि एउटै केटी छ त त्यसको लागि आधा छ र मृतकको माता-पितामा प्रत्येकलाइ

त्यसलाई रोकियोस् र यो ध्यान राखियोस् कि यदि तिनका पश्चात तिनका छोराहरू भोक तथा निर्धनतामा पुग्छन् भने, त्यसबेला उसमाथि के गुज्रने छ । यस व्याख्याको परिधिमा सबै ती सम्बन्धित मानिसहरू आइहाले जसको वर्णन माथि भइसकेको छ । (तफ़सीर कुर्तुबी तथा फ़तहुल क़दीर)

[1]यसको गुण तथा तर्कसँगत हुने कुराको वर्णन हामी पहिले नै गरिसकेका छौं, उत्तराधिकारी बालक, बालिका दुबै छन् भने विधिवत विभाजन हुनेछ । बालक, बालिका साना होउन अथवा ठूला सबै उत्तराधिकारी हुनेछन् । यहाँसम्मकि भ्रूण पनि उत्तराधिकारी हुनेछ । हो, काफ़िर सन्तान उत्तराधिकारी हुने छैनन् ।

[2]अर्थात् पुत्र छैन भने धनको दुई-तिहाई दुईभन्दा अधिक पुत्रीहरूलाई दिइनेछ र यदि दुईटा नै पुत्रीहरू छन् तैपनि उनीहरुलाई दुई-तिहाई भाग दिइनेछ जस्तो कि हदीसमा आउँछ कि साद बिन रबीअ "ओहद"मा शहीद भइहाले । उनका दुई पुत्रीहरू थिए, तर सादको पुरै धनमाथि उनको एक भाइले अधिकार गरिहाले, तब नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनका काकाबाट दुई-तिहाई उनलाई दिलाउनु भयो, (तिर्मिजी, अबू दाऊद, इब्ने माजा, किताबुल फ़राईज) यसबाहेक सूर: निसा अन्तमा भनिएको छ कि यदि मृत्युका उत्तराधिकारी दुई बहिनीहरू छन् भने दुई-तिहाई धनको उत्तराधिकारी हुनेछन् त फेरि दुई पुत्रीहरू दुई-तिहाई धनको अधिक उत्तराधिकारी हुनेछन् । जुनप्रकार दुई बहिनीहरूभन्दा अधिक भएको दशामा उनीहरूलाई दुईभन्दा अधिक पुत्रीहरूको नियमाधीन राखिएको छ, (फ़तहुल क़दीर) सारांश यो भयो कि दुई वा दुईभन्दा अधिक छोरीहरू छन् भने छोडिएर गएको धनबाट दुई-तिहाई पुत्रीहरूको भाग हुनेछ, शेष धन असबा (त्यो उत्तराधिकारी जसको भाग निर्धारित छैन) मा विभाजित हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

إِنْ كَانَ لَهٗ وَلَدٌ ۚ فَإِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّهٗ
وَلَدٌ وَّ وَرِثَهٗٓ اَبَوٰهُ فَلِاُمِّهِ
الثُّلُثُ ۚ فَإِنْ كَانَ لَهٗٓ اِخْوَةٌ فَلِاُمِّهِ
السُّدُسُ مِنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُّوْصِيْ
بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ؕ اٰبَآؤُكُمْ وَاَبْنَآؤُكُمْ
لَا تَدْرُوْنَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ لَكُمْ
نَفْعًا ۚ فَرِيْضَةً مِّنَ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ⑪

त्यसबाट छाडिएको मालको छैठौं भाग छ, यदि त्यस (मृतक) का सन्तान छन् ।[1] यदि सन्तान छैनन र माता-पिता उत्तराधिकारी छन्, त त्यसकी आमाको लागि तेस्रो भाग छ[2] । यदि मृतकका धेरै भाई छन् भने त्यसकी आमाको छैठौं भाग छ ।[3] यो भाग त्यस वसीयत (को पूर्णता) को पश्चात छ, जुन मरेर जानेले गरेको छ अथवा ऋण भुक्तानीको पश्चात । तिम्रो पिता होऊन् अथवा तिम्रो पुत्र तिमीलाई थाहा छैन ।

[1]माता-पिताको भाग ३ अवस्थाहरू वर्णन गरिएका छन्, प्रथम यो कि मृतकका सन्तान छ भने आमा-बाउ प्रत्येकले मात्र छैठौं (१/६) भाग पाउनेछन्, शेष दुई-तिहाई धन सन्तानमा वितरण हुनेछ, हो, यदि मृतको सन्तानमा एक पुत्री छ भने त्यसबाट मात्र आधा धन (अर्थात् ६ भाग मध्येबाट तीन भाग) पुत्रीको हुनेछ र छैठौं भाग (१/६) आमालाई तथा (१/६) पितालाई दिए पश्चात (१/६) शेष रहनेछ र यो शेष (१/६) असबा भएर बाउको भागमा जानेछ अर्थात् त्यसलाई दुई (१/६) प्राप्त हुनेछ, एउटा पिताको रूपमा दोस्रो असबाको रूपमा ।

[2]यो दोस्रो अवस्था हो कि मृतकको सन्तान छैन (स्मरणीय छ कि पौत्र-पौत्री सन्तानमा सर्वसम्मतिले सम्मिलित छन्) यस दशामा आमाको लागि तेस्रो भाग (१/३) तथा शेष दुई भाग (२/२) पितालाई असबा स्वरूप प्राप्त हुनेछ, तथा यदि माता-पिताका साथ मृतककी पत्नी अथवा मृत स्त्रीको पति पनि जीवित छ भने त उत्तम कथनानुसार पति अथवा पत्नीको भाग (जसको विवरण अगाडी आइराखेको छ) निकालेर शेष धनबाट आमाको लागि एक तिहाई (१/३) एवं शेष (२/३) बाबुको हुनेछ ।

[3]तेस्रो अवस्था यो हो कि मृतका भाई-बहिनी जीवित छन् त ती भाई-बहिनी शाखै (ऐनी) अर्थात् एकै माता-पिताको सन्तान होउन् अथवा अल्लाती अर्थात् पिता एक माता विभिन्न होऊन् अथवा पिता विभिन्न माता एक होस् अर्थात् अख्याफ़ी भाई-बहिनी होऊन् । यद्यपि यी भाई-बहिनी मृतको पिता छँदै उत्तराधिकारीको भागी हुनेछैन, किन्तु आमाको लागि "हजब" भाग कम गर्नुको कारण बनिहाल्ने छन् अर्थात् एकभन्दा अधिक हुनेछन् भने आमाको तिहाई भाग (१/३) को छैठौं भाग (१/६) मा परिवर्तित गरिनेछ, शेष पूरा धन (५/६) पिताको धनमा गइहाल्नेछ, तर अन्य कुनै उत्तराधिकारी नहुँदा तब, हाफिज़ इब्ने कसीर लेख्दछन् कि प्राय धर्म-विशेषज्ञहरूका समीप दुई भाइको त्यही नियम छ जुन दुईभन्दा अधिकको सम्बन्धमा वर्णित भएको छ । यसको अभिप्राय यो भयो कि यदि भाई-बहिनी छन् भने आमाको तिहाई भाग रहनेछ, त्यो (१/६) मा परिवर्तित हुनेछैन । (तफ़सीर इब्ने क़सीर)

The Ummah Technology Mission

कि उनीहरूमध्ये को तिमीलाई लाभ पुऱ्याउनमा अधिक निकट छ ।[1] यी भाग अल्लाह (तआ़ला) को तर्फबाट निर्धारित गरिएका हुन् । निःसन्देह अल्लाह तआ़ला ज्ञाता बुद्धिमान छ ।

(१२) र तिम्रा पत्नीहरू जे-जति छाडेर मर्दछन् त्यसमध्ये आधा तिम्रो हो, यदि तिनका सन्तान छैनन् तर यदि तिनका सन्तान छन् भने जे तिनीहरूले छोडेका छन् त्यसमध्ये तिम्रो चौथाई हुनेछ ।[2] यस पश्चात कि जुन वसीयत (मन्जूरी) गरेका छन् पूरा गरिएको होस् अथवा जुन ऋण तिनीहरूमाथि छ त्यसको भुक्तानी भएको होस् र जे-जति तिमी छाड्छौ, तिनीहरूको चौथाई हुनेछ, तिम्रो कोही सन्तान नभएको अवस्थामा । परन्तु यदि तिम्रो सन्तान छ भने तिमीद्वारा छाडिएकामध्ये तिनीहरूको (पत्नीहरूको) आठौं भाग हुनेछ ।[3] यस पश्चात कि तिम्रो वसीयत पूरा गरिएको छ, र ऋण भुक्तानी गरिसकिएको छ, र यदि कुनै

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ ۚ فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ ۚ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۚ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ ۚ فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُم ۚ مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ ۚ فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ مِن

The Ummah Technology Mission

[1]अतः तिमी आफ्नो प्रबोधानुसार उत्तराधिकारको विभाजन नगर बरु अल्लाहको आदेशानुसार जसको जति भाग निर्धारित छ, त्यो उनीहरूलाई देउ ।

[2]सन्तान नभएको अवस्थामा पुत्रको सन्तान अर्थात् पौत्र पनि सन्तानका समतुल्य छन्, यसमाथि मुसलमान समुदायको सहमति छ, (फ़तहुल क़दीर तथा इब्ने कसीर) यसैप्रकार मृत पतिको सन्तान चाहे त्यो त्यसको उत्तराधिकारी वर्तमान पत्नीबाट होस् अथवा कुनै अन्य पत्नीबाट, यसैप्रकार मृत पत्नीको सन्तान चाहे त्यसको पतिबाट होस् अथवा पूर्वको कुनै पतिबाट ।

[3]पत्नी यदि एक छ अथवा अनेक छन् चौथो वा आठौं भाग पाउनेछन् । यही भाग उनीमा विभाजित हुनेछ, प्रत्येकलाई चौथाई (१/४) अथवा आठौं (१/८) भाग प्राप्त हुनेछैन । यो सर्वसम्मति नियम हो ।

ذٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَآءُ فِى الثُّلُثِ مِنۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُّوْصٰى بِهَآ اَوْ دَيْنٍۙ غَيْرَ مُضَآرٍّۚ وَصِيَّةً مِّنَ اللّٰهِؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَلِيْمٌؕ ۝١٢

पुरुष अथवा स्त्रीको न त कुनै सन्तान छ न त उनका आमा-बाबूनै जीवित छन्,[1] र त्यसको एउटा भाई अथवा बहिनी छन्[2] भने ती दुबैमध्ये प्रत्येकलाई छैटौं भाग हुनेछ । तर यदि उनीहरू यस भन्दा अधिक छन् भने एक तिहाईमा सबै सम्मिलित हुनेछन् ।[3]

[1]कलाल: बाट तात्पर्य त्यो मृत छ जसको पिता छैन न पुत्र-पुत्री । यो इक्लील शब्दबाट बनेको हो जसको अर्थ यस्तो कुरो हो जुन शिरलाई त्यसको किनाराहरुले घेरिहालोस्, कलाल:लाई पनि कलाल: यसकारण भनिन्छ कि जसको मूल तथा शाखामा कोही उत्तराधिकारी नहोस् तथा छेउ एवं आसपासका उत्तराधिकारी बन्छन् । (फ़तहुल क़दीर तथा इब्ने क़सीर) यो पनि भनिन्छ कि कलाल:को मूल धातु कलाल: हो जसको अर्थ थाकिहाल्नु हो, तथा अग्रसर हुन सकेन ।

[2]यसबाट तात्पर्य माँ जाये भाई-बहिनी हुन् अर्थात् जसको आमा एक छ पिता अलग-अलग । किनभने साखै भाई-बहिनी अथवा अल्लाती (विभिन्न आमा तथा एक पिताबाट) भाई-बहिनीको भाग उत्तराधिकारमा यसप्रकार छैन तथा यसको वर्णन यसै सूर:मा अन्तमा आइराखेको छ, र यो प्रावधान पनि सर्वसम्मतिबाट छ (फ़तहुल कदीर) वास्तवमा वंशको लागि (للذكر مثل حظ الانثيين) को नियम लागू हुन्छ, यही कारण छ कि पुत्र-पुत्रीहरूका लागि यहाँ तथा भाई-बहिनीहरूका लागि यस सूर:को अन्तिम आयत प्रत्येक दुईमा यही नियम छ, परन्तु माताको सन्तानमा वंशज भाग हुँदैन । यसकारण त्यहाँ प्रत्येक भाई-बहिनीलाई समान भाग दिइन्छ । जुन स्थिति भएपनि एक भाईलाई अथवा एक बहिनीलाई प्रत्येकलाई छैठौं (१/६) भाग प्राप्त हुनेछ ।

[3]एकभन्दा अधिक भएमा यी सबै एक-तिहाई (१/३) भागमा साझेदार हुनेछन् । पुरुष-स्त्रीमा कुनै अन्तर गरिने छैन । बिना भेदभाव सबैलाई समान भाग हुनेछ पुरुष होस् वा स्त्री ।

विचारणीय- माँजाये अर्थात् अख्याफ़ी भाई केही आदेशहरुमा अन्य उत्तराधिकारीहरूभन्दा विभिन्न छन् (१) यी मात्र आफ्नो आमाको कारण उत्तराधिकारी हुन्छन् (२) यिनका नर-नारीका भाग समान हुन्छ, (३) यिनी त्यसबेला उत्तराधिकारी हुनेछन् जब मृत कलाल: हुन्छ, अत: पिता, हजुरबुवा, पुत्र तथा पौत्र आदिको उपस्थितिमा उत्तराधिकरी हुने छैनन्, (४) तिनका नर-नारी जति अधिक भएपनि तिनको भाग एक-तिहाई (१/३) भन्दा अधिक हुनेछैन तथा जस्तो कि अघि भनिएको छ उनलाई आफ्नो मृत अख्याफ़ी भाईबाट जुन भाग प्राप्त हुन्छ, त्यसमा नर-नारीको भाग बराबर हुनेछ । यो हुँदैन कि नरलाई नारीको दुईगुना दिइयोस्, आदरणीय उमरले आफ्नो शासनकालमा यही निर्णय गर्नु भएको थियो र इमाम जुहरी भन्दछन् कि आदरणीय उमरले यो निर्णय यथावत त्यसैबेला गर्नुभयो होला जब उनीसित नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कुनै हदीस (कथन) हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

यस पश्चात कि वसीयत पूरा भएको र ऋण चुक्ता भएको होस्[1] जबकि अरुलाई हानि न पुऱ्याइएको होस् ।[2] यो अल्लाहको तर्फबाट ताकेदाका साथ आदेश छ र अल्लाह सबै कुराको ज्ञाता अत्यन्त सहनशील छ ।

تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ؕ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿۱۳﴾

(१३) यी सीमाहरू अल्लाह तआ़लाबाट निर्धारित गरिएका सीमा हुन् र जो अल्लाह (तआ़ला) तथा त्यसका रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को आज्ञा-पालन गर्नेछ, त्यसलाई अल्लाह तआ़लाले स्वर्गमा लैजानेछ जसमा नहरहरू बगिराखेका छन् ।

---

[1]उत्तराधिकार आदेशहरूको वर्णनको साथ यो तेस्रो पटक भनिंदैछ कि उत्तराधिकारको विभाजन वसीयत (उत्तरदान) पूरा गरिए तथा ऋण भुक्तानी गरे पश्चात गर्नुपर्दछ, जसबाट विदित हुन्छ कि यी दुबैलाई पूरा गर्नु कति आवश्यक छ, अनि यसमाथि पनि सहमति छ कि सर्वप्रथम ऋण चुक्ता गरिनेछ तथा वसीय़त त्यसको पश्चात पूरा गरिनेछ किन्तु अल्लाह तआ़लाले तीनवटै स्थानहरूमा उत्तरदानको चर्चा ऋणभन्दा पहिले गरेको छ जबकि क्रमानुसार ऋणको चर्चा प्रथम हुनुपर्छ । यसमा गुण यो छ कि ऋणलाई त मानिसहरू महत्व दिन्छन्, दिंदैनन् भने पनि अझै जोड दिन्छन् र बलपूर्वक असुल गरिहाल्छन् तर उत्तरदानलाई अवश्यक ठानिंदैन र अधिकांश मानिसहरू यस विषयमा अल्छीपनाले काम लिन्छन् अत: उत्तरदानको चर्चा प्रथम गरेर त्यसको महत्वलाई वर्णन गरिदियो । (रूहुल मआनी)

विचारणीय- यदि पत्नीको स्त्री धन (महर) दिइएको छैन भने त्यो पनि ऋण हुनेछ र त्यसको पनि भुक्तानी उत्तराधिकारको वितरणभन्दा अगाडी अनिवार्य छ र स्त्रीको धार्मिक विधिको भाग त्यसबाहेक हुनेछ ।

[2]यसप्रकार कि वसीयतद्वारा कुनै उत्तराधिकारीलाई बञ्चित गरिहालियोस् अथवा कसैको भाग घटाइयोस् या यस्तै उत्तराधिकारलाई हानि पुऱ्याउनको निम्ति भनिदेओस् कि फलाना व्यक्तिबाट मैले यति ऋण लिएको जबकि केही पनि लिएको छैन । मानौं हानि पुऱ्याउनुको सम्बन्ध उत्तराधिकार तथा ऋण दुबैसित छ, तथा दुबैद्वारा हानि पुऱ्याउनु निषेध एवं महापाप हो र यस्तो वसीयत पनि झुठो हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

जसमा उनी सधैं निवास गर्नेछन् र त्यो निकै ठुलो सफलता हो ।

وَمَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَتَعَدَّ حُدُوْدَهٗ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيْهَا ۖ وَلَهٗ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿١٤﴾

(१४) र जो व्यक्ति अल्लाह (तआला) को र रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को अवज्ञा गर्दछ र त्यसका निर्धारित सीमाहरूको उल्लंघन गर्दछ, त्यसले त्यसलाई नरकमा हालिदिनेछ, जसमा त्यो सधैं रहनेछ । यस्ताको लागि नै अपमानित यातना छ ।

وَالّٰتِيْ يَاْتِيْنَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِّسَآئِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوْا عَلَيْهِنَّ اَرْبَعَةً مِّنْكُمْ ۚ فَاِنْ شَهِدُوْا فَاَمْسِكُوْهُنَّ فِي الْبُيُوْتِ حَتّٰى يَتَوَفّٰىهُنَّ الْمَوْتُ اَوْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لَهُنَّ سَبِيْلًا ﴿١٥﴾

(१५) तिम्रा स्त्रीहरू मध्येबाट जो व्यभिचार गर्दछन् उनीमाथि आफूहरू मध्येबाट चार साक्षी उपलब्ध गर, यदि उनीहरू साक्ष्य दिन्छन् भने ती स्त्रीहरूलाई घरमा बन्दी बनाइदेउ, यहाँसम्मकि मृत्युले तिनको आयुलाई पूर्ण गरिदेओस् ।[1] अथवा अल्लाह तआलाले उनीहरूका लागि कुनै अन्य मार्ग निकालोस् ।[2]

[1]यो व्यभिचारी नारीहरूको त्यो दण्ड हो जुन इस्लामको प्रारम्भिक युगमा जब व्यभिचारको दण्ड निर्धारित भएको थिएन, सामयिक रूपले निर्धारित गरिएको थियो, यहाँ यो पनि स्मरणीय छ कि अरबी भाषामा एकदेखि दससम्मको गिन्तीमा यो प्रमाणित नियम छ कि गिन्ती पुलिङ्ग हुनेछ भने गणित स्त्रीलिङ्ग थियो गिन्ती स्त्रीलिङ्ग छ भने गणित पुलिङ्ग, यहाँ (أربعة) चार को गिन्ती स्त्रीलिङ्ग हो, यसकारण यसको गणित जुन यहाँ विचर्चित छैन तथा लिप्त छ, निश्चय पुलिङ्ग हुनेछ र त्यो (पुरुष हो) जसबाट स्पष्टरूपले यो विदित हुन्छ कि व्यभिचार प्रमाणको लागि चार पुरुष साक्षी हुनु आवश्यक छ । मानौं जस्तो व्यभिचारको दण्ड कडा निर्धारित गरिएको छ, यसको प्रमाणको लागि पनि कडा प्रतिबन्ध लगाइएको छ अर्थात् चार मुसलमान पुरुषको गवाही बिना जसले आँखाले देखेका छन् धार्मिक दण्डलाई प्रमाणित गर्नु असम्भव छ ।

[2]यसबाट व्यभिचारको त्यो यातना अभिप्राय छ जुन पछि निर्धारित गरियो अर्थात् विवाहित व्यभिचारी पुरुष-स्त्रीको लागि रजम अर्थात् ढुङ्गाले मारिहाल्नु तथा अविवाहित व्यभिचारी पुरुष-स्त्रीको सय-सय कोर्राको दण्ड, जसको व्याख्या सूरः नूर तथा सहीह हदीसहरूमा वर्णित छ ।

The Ummah Technology Mission

وَالَّذٰنِ يَاْتِيٰنِهَا مِنْكُمْ فَاٰذُوْهُمَا ۚ فَاِنْ تَابَا وَاَصْلَحَا فَاَعْرِضُوْا عَنْهُمَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَّحِيْمًا ﴿١٦﴾

(१६) र तिमीमध्ये जुन दुई व्यक्ति यस्तो काम गर्दछन्,[1] उनीहरूलाई कष्ट देउ ।[2] यदि उनीहरू क्षमा माँग्दछन् तथा सुधार गर्दछन्, त उनीहरूबाट मुख फर्काइहाल । निःसन्देह अल्लाह (तआ़ला) क्षमा स्वीकार गर्नेवाला तथा दयावान छ ।

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السُّوْٓءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوْبُوْنَ مِنْ قَرِيْبٍ فَاُولٰٓئِكَ يَتُوْبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿١٧﴾

(१७) अल्लाह तआ़ला मात्र ती मानिसहरूको क्षमा स्वीकार गर्दछ जो अज्ञान भएको कारण नराम्रो कुरो गर्दछन् र शीघ्र नै त्यसबाट रोकिन्छन् र क्षमा माँग्दछन् त अल्लाह तआ़ला पनि उनको क्षमा स्वीकार गर्दछ । अल्लाह (तआ़ला) बडो ज्ञानी बुद्धिमान छ ।

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ ۚ حَتّٰٓى اِذَا حَضَرَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنِّيْ تُبْتُ الْـٰٔنَ وَلَا الَّذِيْنَ يَمُوْتُوْنَ وَهُمْ كُفَّارٌ ؕ اُولٰٓئِكَ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٨﴾

(१८) र उनीहरूको क्षमा स्वीकार छैन, जो नराम्रो कुरा गरिरहन्छन् यहाँसम्मकि उनीहरूमध्ये कसैको मृत्यु निकट आइपुग्छ त भन्नथाल्छ कि मैले अब क्षमा माँगे ।[3] तिनको क्षमा पनि स्वीकार हुँदैन जो कुफ्रको स्थितिमा मर्छन् । यिनै मानिसहरू हुन् जसका लागि हामीले कठोर यातना तयार गरेका छौं ।

[1]केहीले यसबाट बालमैथुनको अर्थ लिएका छन् । अर्थात् दुई पुरुषहरूको परस्पर संभोग तथा केहीले यसबाट कुमारी स्त्री-पुरुष लिएका छन् र यसभन्दा पूर्वको आयतलाई विवाहितको साथ विशेष गरेका छन् तथा केहीले यस वचनबाट तात्पर्य पुरुष-स्त्री लिएका छन्, तिनी कुमार हुन् अथवा विवाहित इब्ने जरीरले दोस्रो अर्थलाई प्रधानता दिनुभएको छ । तथा प्रथम आयतमा वर्णित दण्डलाई सूरः नूरमा वर्णित दण्डबाट निरस्त मान्नु भएको छ । (तफ़सीर तबरी)

[2]अर्थात् मुखले हप्काउनु, गाली गर्नु र धिक्कार्नु अथवा हातले केही कुटपीट गर्नु र अब यो निरस्त छ ।

[3]यसबाट स्पष्ट छ कि मृत्युको समयको क्षमा-याचना अस्वीकृत छ, जस्तो कि हदीसमा पनि आउँछ, जसको विवरण *आले-इमरानका* आयत ९ मा व्यतीत भइसक्यो ।

The Ummah Technology Mission

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُوا۟ ٱلنِّسَآءَ كَرْهًا ۖ وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا۟ بِبَعْضِ مَآ ءَاتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّآ أَن يَأْتِينَ بِفَـٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۚ فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰٓ أَن تَكْرَهُوا۟ شَيْـًٔا وَيَجْعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ⑲

(१९) हे निष्ठावानहरू ! तिम्रा लागि यो वैध छैन कि स्त्रीहरूका सम्पत्तिको जबरजस्ती वारिस (उत्तराधिकार) बन,[1] उनीहरूलाई यसकारण रोक कि जे दिएका छौ, त्यसबाट केही लेउ ।[2] परन्तु यदि तिनीहरू खुल्लारुपले अशिष्ट कर्म गर्दछन् भने त्यो अर्कै कुरा हो । तिनीहरूसँग राम्रो व्यवहार गर,[3] यद्यपि तिनीहरू तिमीलाई राम्रो लाग्दैनन् परन्तु अति संभव छ कि एउटा कुरा तिमीलाई मनपर्दैन, र अल्लाहले त्यसमा धेरै हितकारी कुरा राखेको होस् ।[4]

[1]इस्लामभन्दा पूर्व नारीमाथि यो अत्याचार पनि हुन्थ्यो कि कसैको निधन उपरान्त त्यसका घरका मानिसहरू त्यसको धनको समान त्यसको पत्नीको पनि बलपूर्वक उत्तराधिकारी बनिहाल्थे तथा स्वयं आफ्नो इच्छाले उसको सहमतिबिना उसित विवाह गरिहाल्थे अथवा आफ्नो भाई-भतिजासित त्यसको विवाह गरिदिन्थे, यहाँसम्मकि सौतेला पुत्र आफ्नो मृत पिताकि पत्नीसित विवाह गरिहाल्थ्यो अथवा यदि चाहेको खण्डमा त्यसलाई कोहीसित विवाह गर्न अनुमति दिँदैनथे र त्यो उमेरभरि त्यसै निर्वाह गर्नको लागि बाध्य हुन्थ्यो । इस्लामले अत्याचारका यी सबै रूपलाई वर्जित गरिदियो ।

[2]नारीमाथि एउटा अत्याचार यो पनि गरिन्थ्यो कि यदि पति कहाँ पत्नीमा रुचि लिइदैनथ्यो र त्यसबाट मुक्त हुन चाहन्थ्यो त स्वयं विवाह विच्छेद गर्दैनथ्यो । (जुनप्रकार इस्लामले) तलाक् (विवाह-विच्छेद) को अनुमति दिएको छ) अपितु त्यसलाई अति आतंकित गर्दथ्यो ताकि त्यो बाध्य भएर महर (स्त्री धन) अथवा जे पनि त्यसलाई पतिले दिएको छ, स्वयं वापस गरी त्यसबाट मुक्ति प्राप्त गर्नलाई प्राथमिकता देओस् ।

[3]खुल्ला नराम्रो कुरासित तात्पर्य व्यभिचार अथवा अपवाद एवं अवज्ञा छ, यी दुबै दशामा पतिलाई यो अनुमति दिइयो कि त्योसँग यस्तो व्यवहार गरोस् कि त्यो उसले दिएको धन अथवा स्त्रीधन (महर) फिर्ता गरी खुलाअ गराउनमा बाध्य भइहालोस् (जस्तो कि खुलाअमा पतिलाई महर फिर्ता लिने अधिकार दिइएको छ । (हेर्नुस् सूरः बकरः-२२९)

[4]यो पत्नीसँग सद्व्यवहारको त्यो आदेश हो जसमा कुर्आनले धेरै जोड दिएको छ । तथा हदीसमा पनि नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले यसलाई अति महत्व दिनुभएको छ, एक हदीसमा आयतको त्यसै भावार्थलाई यसप्रकार वर्णित गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

وَإِنْ أَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا ۚ أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ⑳

(२०) र यदि तिमी एक पत्नीको साटो दोस्रो पत्नी ल्याउन नै चाहन्छौ र उनीहरूमध्ये कसैलाई तिमीले धनको कोष दिएका छौ भने पनि त्यसबाट केही न लेउ ।[1] के तिमी उसलाई लान्छना लगाई खुल्ला पापले लिनेछौ ।

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ

(२१) र तिमी त्यसलाई कसरी लिनेछौ ? जकबि तिमी एक-अर्कासित सम्पर्क (सहबास) गरिसकेका छौ ।[2] र ती स्त्रीहरुल

لَا يَفْرَكْ مؤمنٌ مؤمنةً إن سَخِطَ منها خُلُقاً، رضِيَ منها آخَرَ

"मोमिन पतिले मोमिन पत्नीसित बैर मात्र नराखोस् यदि त्यसको एउटा व्यवहार अप्रिय छ भने, त्यसको अन्य व्यवहार प्रिय पनि हुन्छ ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल रिजाअ:)

अभिप्राय यो छ कि निर्लज्जता तथा अवज्ञाको अतिरिक्त यदि पत्नीमा केही अन्य कमी छ, जसको कारण पति त्यसलाई अप्रिय मान्दछ भने त्यसलाई तुरुन्तै तलाक़ नदेओस् वरु धैर्य तथा सहनले काम लेओस् । सम्भव छ कि अल्लाहले उसमा त्यसको निम्ति ठूलो भलाइ पैदा गरिदेओस् अर्थात् राम्रो सन्तान पैदा गरिदेओस् अथवा त्यसको कारण व्यवसायमा विभूति पैदा गरिदेओस् इत्यादि । दुखको कुरो छ कि मुसलमान कुर्आन र हदीसका यी निर्देशहरूका विपरीत सानो-तिनो कुरामा आफ्ना पत्नीहरूलाई तलाक़ दिइहाल्छन् तथा यसप्रकार इस्लामबाट प्रदत्त तलाक़ अधिकारलाई निर्दयताले प्रयोग गर्दछन् । जबकि यो अधिकार अति आवश्यक अवस्थामा प्रयोगको लागि दिइएको थियो न कि घर उजाड्न, पत्नीहरूमाथि अत्याचार गर्न एवं बच्चाहरूको जीवन नाश गर्नको लागि । यसको अतिरिक्त यिनीहरू इस्लामको अपमानको पनि हेतु बन्दछन् कि इस्लामले पुरुषहरूलाई तलाक़को अधिकार दिएर नारीहरूमाथि अत्याचार गर्ने अधिकार दिइहाल्यो, यसप्रकार इस्लामको एक ठूलो विशेषतालाई नराम्रो सिद्ध गरिन्छ ।

[1]स्वयं तलाक़ दिने अवस्थामा महर फिर्ता लिनलाई कठोरताले रोकिएको छ, (قنطار) धनको कोष तथा अत्याधिक धनलाई भन्दछन् अर्थात जतिसुकै महर दिइएको होस्, फिर्तालिन धनलाई भन्दछन् अर्थात् जतिसुकै महर दिइएको होस्, फिर्तालिन सक्दैन । यदि यस्तो गर्नेछौ भने यो अत्याचार सपष्ट पाप हुनेछ ।

[2]एक-अर्कालाई भेटिसकेका छौ भन्ने कुराको अर्थ सहवाद हो । जसलाई अल्लाह तआलाले सांकेतिक रूपले वर्णन गरेको छ ।

The Jannah Technology Mission

مِنكُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

तिमीसित घनिष्ट वचन लिइसकेका छन् ।[1]

وَلَا تَنكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم مِّنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

(२२) र ती स्त्रीहरूसँग विवाह नगर, जोसित तिम्रा पिताहरूले विवाह गरेका छन् ।[2] परन्तु विगतमा भइसकेका बाहेक, यी निर्लज्जताका कार्य र द्वेषका कारण हुन् र साह्रै नराम्रो मार्ग हो ।

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ

(२३) तिमीलाई हराम (अवैध) गरिए[3] तिम्रा माताहरू तथा तिम्रा छोरीहरू तथा तिम्रा दिदी-बहिनीहरू तथा

---

[1]सुदृढ वचनबाट त्यस वचनको तात्पर्य हो, जुन विवाहको समय पुरुषबाट लिइन्छ कि तिमी यसलाई राम्रो प्रकारले राख्नु अथवा नम्रताका साथ छाड्नु ।

[2]अज्ञान युगमा सौतेला पुत्र आफ्नो पिताकी पत्नीसँग विवाह गरिहाल्थे, त्यसबाट यहाँ रोकिदैछ कि यो बडो निर्लज्जताको काम हो । ﴿وَلَا تَنكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم﴾ साधारण आदेश हो जुन यस्तो स्त्रीसँग विवाहलाई पनि वर्जित घोषित गरिराखेको छ जोसित उसको पिताले विवाह गऱ्यो तर समागम भन्दा पूर्व तलाक़ दिइहाल्यो, यो कुरा आदरणीय इब्ने अब्बासबाट उद्धृत छ, तथा धर्म विशेषज्ञ यसैलाई मान्छन् । (तफ़सीर तबरी)

[3]जुन स्त्रीहरूसँग विवाह निषेध छ, तिनको विवरण दिइँदैछ। यिनीहरूमा सात निषेधित स्त्रीहरू वंशज छन्, सात दुग्ध कर्मले तथा चार ससुराली यिनीबाहेक हदीसबाट प्रमाणित छ कि भतिजी तथा फूफी एवं भतिजी तथा खालालाई एकसाथ विवाह गरिराख्नु वर्जित छ। सात वशज निषेधित स्त्रीहरू हुन्: माताहरु, पुत्रीहरू, बहिनीहरू, फूफीहरू, आमाका दिदी-बहिनीहरू, भतिजी एवं भगिनी, दुग्ध कर्मले निषेधित सात दुग्ध कर्मबाट आमा त्यसका पुत्रीहरू, दिदी-बहिनीहरू, फूफीहरु, आमाका दिदी-बहिनीहरू। दुग्ध कर्मले भतिजीहरू, भगिनीहरू हुन्। ससुराली निषेधित स्त्रीहरू: सासू, सम्भोगित पत्नीको पहिला पतिबाट पुत्रीहरू, पुत्रवधु तथा दुई साखै दिदी-बहिनीहरू एकसाथ विवाह गरिराख्नु, यसका अतिरिक्त पिताकी विवाहिता जसको चर्चा यसभन्दा पहिलाको आयतमा भईसकेको छ तथा हदीसका अनुसार स्त्री जबसम्म विवाहमा छ, त्यसकी फूफी तथा आमाकी दिदी-बहिनी एवं त्यसकी भतिजी एवं भान्जीसित पनि विवाह वर्जित छ, वंशज निषेधित स्त्रीहरूको सूचीमा आमाको आमा, तिनका हजूरआमा, तथा पिताका आमाहरू तलसम्म सम्मिलित छन्, व्यभिचारबाट जन्मेको पुत्री, पुत्री हो वा होइन यसमा मतभेद छ तीनवटै इमाम धर्म-विशेषज्ञ त्यसलाई पुत्री मान्दछन् तथा उसित विवाह निषेध मान्दछन्। इमाम शाफ़ई भन्दछन् कि त्यो धर्म विधान अनुसार होइन्न अत: त्यो जुन प्रकार ﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ﴾ (अल्लाह तिमीलाई सन्तानमा त्यक्त धन विभाजित गर्न आदेश गर्दछ) को अन्तंगत छैन तथा सर्वसम्मतिले उत्तराधिकारी होइन। यसैप्रकार यस आयतको अन्तंगत पनि होइन। (والله أعلم) "दिदी-बहिनीहरू" साखै होउन अथवा आमाबाट अथवा बाबुबाट, "फूफीहरू" मा पिताको र सबै मूल पुरुष (अथवा नाना, दादा) का तीनै प्रकारका बहिनीहरु आउँछन्

The Ummah Technology Mission

"आमाको दिदी-बहिनीहरू" यसको अर्न्तगत आमाकी तथा सबै मूल स्त्री (अर्थात् दादी, नानी) को तीनै प्रकारको दिदी-बहिनीहरू पदर्छन, "भतिजीहरू" मा तिनै प्रकारका दाज्यू-भाईहरूको सन्तान सोझै परून अथवा माध्येमबाट, यस्तै "भगिनीहरूमा तीनै प्रकारकी बहिनीहरूको सन्तान स्वयं उनैको होउन अथवा उनको सन्तानको सन्तान सम्मिलित छन् ।

दोस्रो प्रकार दुग्ध कर्मले निषेधित स्त्रीहरू– दूध खुवाउने आमा, जसको दूध स्तनपानको अवधिमा पिएको छ (अर्थात् दुई वर्षभित्र) दुग्धबाट दिदी-बहिनी जसलाई तिम्रो साखै आमा अथवा दूध खुवाउने आमा जसले दूध खुवायो, तिम्रो साथमा खुवायो अथवा तिमीभन्दा पहिला वा पछि तिम्रा अन्य भाइ-बहिनीको साथ खुवायो अथवा जुन स्त्रीकी साखै आमा अथवा दूधवाली आमाले तिमीलाई दुग्धपान गरायो, चाहे विभिन्न समयमा खुवाइएको होस्, दुग्धले पनि उनी सबै वर्जित भइहाल्नेछन् जो वंशले वर्जित हुन्छन्, यसको विवरण यो हो कि दुग्ध खुवाउनेवाली आमाको स्वयं आफ्नो सन्तान, तथा जसलाई स्तनपान गराएको छ स्तनपान गर्नेवाला शिशुका भाई-बहिनी, दूध खुवाउने माताको पति, उसको पिता तथा त्यस पुरुषका दिदी-वहिनीहरू, त्यसका फूफीहरु, त्यस स्त्रीका बहिनीहरू, आमाका दिदी-वहिनीहरू र त्यस स्त्रीको ज्येष्ठ देवर, त्यसका काका, ताया बनिहाल्नेछन् । र यस स्तनपायी शिशुका साखै भाइ-बहिनी आदि यस घरानामा स्तनपानको कारण वर्जित हुनेछैन ।

तेस्रो प्रकार, ससुराली निषेधित स्त्रीहरू–पत्नीकी आमा अर्थात सासू (पत्नीकी हजूरआमा, दादी पनि यसमा सम्मिलित छन्) यदि कसैले स्त्रीसित विवाह गरी बिना समागम विवाह विच्छेद गरिहाल्यो तैपनि उसकी आमा (सासु) सित विवाह वर्जित हुनेछ तर कुनै स्त्रीसित विवाह गरी विना संभोग "तलाक़" दिइसकेको छ भने, त्यसकी पुत्रीसित त्यसको विवाह वैध हुनेछ । (फ़तहुल क़दीर)

रबीव: पत्नीको पहिले पतिवाट पुत्री यसको निषेध प्रतिबन्धित छ अर्थात उसकी मातासित संभोग गरिहालेको छ भने, "रबीवा" सित विवाह वर्जित अन्यथा वर्जित हुनेछन, (في حجور كم) (त्यो रबीव: जसको पालनपोषण तिम्रो काखमा भएको छ) यो बन्धन साधारण अवस्थाको कारण हो प्रतिवन्धको रूपमा होइन, यदि त्यो पुत्री कुनै अन्य स्थानमा पालिने छ, अथवा निवास गर्नेछ, तैपनि विवाह वर्जित हुनेछ, पत्नीलाई हलील: भनिन्छ किनभने अर बीमा त्यसको अर्थ वर्लने ठाउँ हो र पत्नी पतिसँग निवास तथा प्रस्थान गर्दछे, पुत्रहरूमा र पौत्र र नातिहरू पनि आउँछन् अर्थात उनका पत्नीहरूसित पनि विवाह वर्जित हुनेछ, यसैप्रकार दूध खुवाइएका सन्तानका जोडी पनि निषेध हुनेछन् (من أصلابكم) (तिम्रा साखै पुत्रका पत्नीहरू) को वन्धनवाट यो प्रकाशित भइहाल्यो कि लेपालकका पत्नीहरूसित विवाह निषेध छैन, दुई दिदी-वहिनीहरू साखै होउन अथवा दूधको नाताले उनीहरूसित विवाह एक समयमा विवाह निषेध छ। किन्तु एकको निधन अथवा तलाक़को दशामा इद्दत पूरा भए पश्चात अर्कोसित विवाह उचित छ। यसैप्रकार चार पत्नीहरू मध्येबाट एकलाई तलाक़ दिए पश्चात पाँचौसित विवाहको अनुमति छैन, जवसम्म तलाक़ प्राप्त स्त्री इद्दद पूरा गर्दैन ।

The Ummah Technology Mission

وَبَنٰتُ الْاَخِ وَبَنٰتُ الْاُخْتِ وَ اُمَّهٰتُكُمُ الّٰتِیْۤ اَرْضَعْنَكُمْ وَاَخَوٰتُكُمْ مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَاُمَّهٰتُ نِسَآىِٕكُمْ وَرَبَآىِٕبُكُمُ الّٰتِیْ فِیْ حُجُوْرِكُمْ مِّنْ نِّسَآىِٕكُمُ الّٰتِیْ دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَاِنْ لَّمْ تَكُوْنُوْا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَیْكُمْ وَحَلَآىِٕلُ اَبْنَآىِٕكُمُ الَّذِیْنَ مِنْ اَصْلَابِكُمْ وَاَنْ تَجْمَعُوْا بَیْنَ الْاُخْتَیْنِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِیْمًا ﴿٢٣﴾

तिम्रा फूफीहरू तथा तिम्रा मौसिहरू (आमाका दिदी-बहिनीहरू) एवं दाज्यू-भाईका छोरीहरू एवं बहिनी-दिदीका छोरीहरू र तिम्रा ती माताहरू जसले तिमीलाई दूध खुवाएका हुन्। तथा तिम्रा दूधका भागीदार दिदी-बहिनीहरू एवं तिम्रो सासू तथा तिम्रा ती पालन-पोषण गरिएका केटीहरू जो तिम्रा काखमा छन्, तिम्रा ती स्त्रीहरूबाट जोसित तिमी सहवास गरिसकेका छौ। हो, यदि तिमीले उनीसित सम्भोग गरेका छैनौ भने तिमीलाई कुनै पाप छैन र तिम्रा आफ्ना साखै दिदी, छोराहरूका पत्नीहरू र तिम्रो दुई साखै बहिनीहरूसित एकसाथ विवाह गर्नु । हो, जे भइसक्यो, सो भइसक्यो, निःसन्देह अल्लाह तआला क्षमाशील दयालु छ ।

विचारणीय : व्यभिचारबाट निषेध सिद्ध हुनेछ अथवा छैन, यसमा विद्वानहरूको मतभेद छ। अधिकांशको विचार छ कि यदि कसैले कुनै स्त्रीसँग व्यभिचार गऱ्यो भने त्यसकारणले त्यो स्त्री उसलाई वर्जित हुनेछैन । यसैप्रकार यदि आफ्नी पत्नीकी माता (सासू) सित अथवा उसकी पुत्रसित (जो अर्को पतिबाट छ) व्यभिचार गरिहाल्नेछ भने उसकी पत्नी उसलाई वर्जित हुनेछैन । (तर्कहरूको लागि फ़तहुल क़दीर भाग-१ हेर्नुस्) अहनाफ़ तथा अन्य विद्वानहरूको विचारमा व्यभिचारले पनि निषेध सिद्ध भइहाल्नेछ । प्रथम मतलाई केही हदीसहरूबाट प्रमाण प्राप्त छ ।

The Ummah Technology Mission

وَّالْمُحْصَنٰتُ مِنَ النِّسَآءِ اِلَّا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ۚ كِتٰبَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ۚ وَاُحِلَّ لَكُمْ مَّا وَرَآءَ ذٰلِكُمْ اَنْ تَبْتَغُوْا بِاَمْوَالِكُمْ مُّحْصِنِيْنَ غَيْرَ مُسٰفِحِيْنَ ؕ

(२४) र (तिम्रा निम्ति) विवाहित नारीहरू (निषेध गरिएका छन्) तर जुन (दासीं) तिम्रा स्वामित्वमा छन्,[1] यो आदेश तिमीलाई अल्लाहले अनिवार्य गरिदिएको छ तथा यिनीबाहेक अन्य स्त्रीहरू तिम्रा निम्ति उचित गरिए कि आफ्नो महर (धन) ले उनीसित विवाह गर,

[1]कुर्आनमा (إحصان) चारवटा अर्थमा प्रयोग गरिएको छ (१) विवाह (२) स्वतन्त्रता (३) पवित्रता (४) तथा इस्लाम, यस आधारमा (محصنات) का चार अर्थ छन् । (१) विवाहित स्त्रीहरू (२) स्वतन्त्र स्त्रीहरू (३) चरित्रवान स्त्रीहरू (४) तथा मुसलमान स्त्रीहरू । यहाँ तात्पर्य पहिलो अर्थसित छ । यसको अवतरणको विशेषता यो हो कि जब केही युद्धहरुमा केही काफिरहरूका स्त्री पनि मुसलमानहरूको बन्दी भएर आईन त मुसलमान उनीसित सहवास गर्ने कुरोमा राम्रो आभास गरिराखेको थिएन किनभने उनीहरू विवाहित थिइन् । सहावाले नवी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) सित यसबारे सोधे, जसमा यो आयत उत्र्यो । (इब्ने कसीर) यसबाट यो ज्ञान भयो कि युद्धमा प्राप्त हुने काफिर स्त्रीहरू जब मुसलमानहरूका दासी हुन्छन्, त विवाहित भए उपरान्त पनि उनीसित सहवास गर्नु उचित छ । तर गर्भाशयको स्वच्छता आवश्यक छ, अर्थात् एक मासिक धर्म पश्चात अथवा यदि गर्भवती छिन त प्रसव पश्चात सम्भोग गरून् ।

दासताको समस्या : कुर्आनको अवतरणको समय दास-दासीको प्रचलन सामान्य थियो जसलाई कुर्आनले बन्द गरेन, तर उनको लागि त्यो कार्य प्रणाली निर्धारित गर्‍यो जसबाट दास तथा दासीहरूलाई अधिकभन्दा अधिक सुविधा प्राप्त हुन सकोस् ताकि दासताको अवहेलना होस् । यसका दुई माध्यम थिए । एक त परिवारका केही पुरुष-स्त्री सदियौंदेखि बेचिन्थे, यही किनिएका पुरुष-स्त्री दास तथा दासीहरू कहलाइन्थे । मालिकलाई उनीबाट हरप्रकारको लाभ उठाउने अधिकार थियो । दोस्रो माध्यम युद्धमा बन्दीहरूको थियो । काफिरहरूका बन्दी स्त्रीहरूलाई मुसलमानहरूमा वितरण गरिन्थ्यो, उनीहरू तिनका दासी बनेर उनको पासमा रहन्थे । त्यस कालमा बन्दीहरूका लागि कुनै अन्तर्राष्ट्रिय नियम थिएन, यसकारण यो त्यसबेलाको श्रेष्ठ समाधान थियो । किनभने यदि उनीहरूलाई समाजमा त्यसै स्वतन्त्र छोडिदिएको भए, समाजमा उनीहरूद्वारा कैयन् कुकर्महरू उत्पन्न हुन्थे (विस्तारको लागि हेर्नुस किताबुल रिक्क फिल इस्लाम "इस्लाममा दासताको वास्तविकता" लेखक मौलाना सईद अकबरावादी) वस्तुत: मुसलमान विवाहित स्त्रीहरू त्यसै अवैध छन्, तैपनि काफिर स्त्रीहरू पनि निषेध छन् जबसम्म उनीहरूको स्वामित्वमा आउँदैनन् । यस स्थितिमा गर्भाशय स्वच्छता पश्चात नै उनी तिनका लागि वैध छन् ।

فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهٖ مِنْهُنَّ فَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ فَرِيْضَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْمَا تَرٰضَيْتُمْ بِهٖ مِنْۢ بَعْدِ الْفَرِيْضَةِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿٢٤﴾

व्यभिचारको लागि होइन, पवित्रताको लागि[1] अतः जसबाट तिमी लाभ उठाउँछौ, उनीहरुलाई उनको महर देऊ,[2] तथा तिमी निर्धारित महर पश्चात परस्पर सहमतिबाट जे चाहन्छौ तय गर, तिमीलाई कुनै दोष छैन,[3] वस्तुतः अल्लाह तआला बुद्धिमान छ ।

وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا اَنْ يَّنْكِحَ الْمُحْصَنٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ فَتَيٰتِكُمُ

(२५) तथा तिमीमध्ये जो स्वतन्त्र मुसलमान नारीसित विवाहको योग्यता राख्दैन, त्यो त्यस मुसलमान दासीसित (बिहे गरोस्) जो तिम्रो स्वामित्वमा छ । अल्लाह तिम्रा कर्महरूसित

[1]अर्थात् वर्णित कुरआन र हदीसद्वारा वर्जित स्त्रीहरूको अतिरिक्त शेष सबैसित विवाह गर्नु उचित छ । परन्तु त्यसमा चार विशेषताहरु हुनुपर्छ । प्रथम यो कि मंगनी गर أن تبتغوا अर्थात् दुबै पक्षद्वारा ग्रहण तथा स्वीकार हुनुपर्छ । द्वितीय यो कि माल अर्थात् महर तिर्न स्वीकार होस्, तृतीय यो कि उनलाई विवाह बन्धनमा बाँध्नु उद्देश्य हुनुपर्छ, केवल संभोगको विचार नहोस् (जस्तो व्यभिचार अथवा त्यस मुतआमा हुन्छ, जुन शियाहरूमा प्रचलित छ अर्थात् लिङ्गीय इच्छाहरूको सन्तुष्टिको लागि केही दिन अथवा केही घण्टाको लागि विवाह) तथा चतुर्थ यो कि गुप्त प्रेम नहोस् बरु साक्षीहरुको उपस्थितिमा विवाह होस् । यी चार शर्तहरू यस आयतबाट उपलब्ध हुन्छन् । यसबाट जहाँ मुतआको खण्डन हुन्छ, त्यहीं प्रचलित हलालाको प्रचलन पनि अनुचित सिद्ध हुन्छ किनभने यसको उद्देश्य पनि स्त्रीलाई स्थाई विवाहको बन्धनमा बाँध्नु हुँदैन, यो केवल एक रातको लागि निर्धारित तथा प्रचलित छ ।

[2]यो यस कुरामा जोड छ कि जुन स्त्रीहरूसित तिमी विवाह धार्मिक रुपले गरी लाभान्वित तथा सुख प्राप्त गर्दछौ, उनीहरूलाई उनको निर्धारित महर अवश्य दिदेउ ।

[3]यसमा आपसको सहमतिले महरमा कमी-बढीको अधिकार दिएको छ ।

<u>नोट</u> : (استمتاع) को शब्दबाट शियाहरू "मुतआविवाह" को अर्थमा लिन्छन्, जबकि यसको तात्पर्य विवाह पश्चात सहवास तथा संभोगको लाभ हो, जस्तो कि हामीले लेखेका छौं । अवश्य मुतआ इस्लामको आरम्भिक कालमा प्रचलित रहेको छ र त्यसको औचित्य यस आयतको आधारमा थिएन, बरु इस्लामको पूर्व समयदेखि नै चलिआइराखेको थियो, अनि नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले अत्यन्त स्पष्ट शब्दहरूमा यसलाई केयामत सम्मका लागि अवैध गरिदिनु भयो । जस्तो कि सहीह हदीसमा यसको विस्तृत विवरण विद्यमान छ ।

The Ummah Technology Mission

الْمُؤْمِنٰتِ ۭ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِكُمْ ۭ بَعْضُكُمْ مِّنْۢ بَعْضٍ ۚ فَانْكِحُوْهُنَّ بِاِذْنِ اَھْلِهِنَّ وَاٰتُوْھُنَّ اُجُوْرَھُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ مُحْصَنٰتٍ غَيْرَ مُسٰفِحٰتٍ وَّلَا مُتَّخِذٰتِ اَخْدَانٍ ۚ فَاِذَآ اُحْصِنَّ فَاِنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَي الْمُحْصَنٰتِ مِنَ الْعَذَابِ ۭ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ ۭ وَاَنْ تَصْبِرُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٥﴾

पूर्णत: अवगत छ, तिमी परस्पर एउटा नै हौ, अत: तिमी उनका संरक्षकहरूको अनुमतिले उनीसित विवाह गर[1] तथा रीति अनुसार उनको महर देउ, उनी पवित्र हुनुपर्छ, व्यभिचारिणी हुनुहुँदैन, न गुप्त प्रेमी राख्नेहरू, त जब यिनी विवाहमा आउँछिन्, अनि कु-कर्म गर्छिन् भने उनलाई स्वतन्त्र नारीहरूको आधा दण्ड छ[2] यो विवाहको आदेश त्यसको लागि छ जसलाई व्यभिचारको भय छ तथा सहन गर्नु तिम्रो लागि उत्तम छ र अल्लाह क्षमाशील कृपानिधि छ ।[3]

يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوْبَ عَلَيْكُمْ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٦﴾

(२६) अल्लाह (तआला) तिम्रो निम्ति स्पष्ट गर्न एवं तिमीभन्दा पूर्वका (सदाचारीहरूको) मार्गदर्शन तथा तिम्रो क्षमा-याचना स्वीकार गर्न चाहन्छ र अल्लाह ज्ञाता, बुद्धिमान छ ।

وَاللّٰهُ يُرِيْدُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْكُمْ ۣ وَيُرِيْدُ الَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الشَّهَوٰتِ

(२७) र अल्लाह तआला चाहन्छ कि तिम्रो क्षमा स्वीकार गरोस् र जो

[1]यसबाट ज्ञात भयो कि दासीको मालिक नै दासीको संरक्षक हो, दासीको विवाह कोहीसित उसको आज्ञा बिना गर्न सकिन्न । यसैप्रकार दास पनि मालिकको आज्ञा बिना कसैसित विवाह गर्न सक्दैन ।

[2]अर्थात् दासीहरूलाई सयको सट्टा (आधा अर्थात्) पचास कोर्राको दण्ड दिइनेछ । अर्थात् उनलाई ढुङ्गाले हानेर मार्ने दण्ड दिन सकिदैंन, किनभने त्यो आधा हुन सक्दैन, तथा अविवाहित दासीलाई निन्दनीय दण्ड हुनेछ । (विस्तृत जानकारीको लागि तफ़सीर इब्ने क़सीर हेर्नुस्)

[3]अर्थात् दासीसित विवाह तिनीहरूमात्र गर्न सक्छन्, जो आफ्नो जवानीको आवेगमा नियन्त्रण गर्ने शक्ति राख्दैनन्, र कु-कर्ममा पर्नुको भय छ, यदि यस्तो भएको छैन भने त्यस समयसम्म धैर्य राख्नु श्रेष्ठ छ, जबसम्म कुनै स्वतन्त्र पारिवारिक स्त्रीसँग विवाह गर्न योग्य हुँदैन ।

The Ummah Technology Mission

أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

कामवासनको अधीन छन् उनीहरू चाहन्छन् कि तिमी मार्गबाट धैरे टाढा पुग ।[१]

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ ۚ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

(२८) अल्लाह तिम्रो बोझ हल्का गर्न चाहन्छ तथा मनुष्य निर्बल पैदा गरिएको छ ।[२]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ ۚ

(२९) हे मुसलमानहरू ! आफ्ना माल परस्पर गलत तरीकाले नखाउ,[३] परन्तु यो अर्कै कुरा हो कि तिम्रो आपसको सहमतिले व्यापार होस् ।[४] र

The Ummah Technology Mission

[१](أن تميلوا) अर्थात् सत्यवाट असत्यतिर ढल्किनु ।

[२]यस क्षीणताको कारण त्यसलाई पापमा पर्नुको अधिक सम्भावना छ । यसकारण अल्लाह तआलाले त्यसलाई यथासंभव सुविधा प्रदान गरेको छ । तिनैमध्ये दासीसित विवाह गर्नुको आज्ञा पनि छ । केहीले यस क्षीणताको सम्बन्ध स्त्रीहरूसित भनेका छन् अर्थात् स्त्रीको विषयमा क्षीण छ, यसैकारण स्त्री पनि आफ्नो मन्द वुद्धिको उपरान्त पनि पुरुषहरूलाई आफ्नो जालमा फसाईहाल्छ ।

[३](بالباطل) मा धोका, छल-कपट तथा मिसावटको अतिरिक्त त्यो सबै व्यापार पनि सम्मिलित छ, जुन गर्नबाट धार्मिक नियमहरूले निषेध गरेका छन् जस्तै जुवा, ब्याज आदि । यसैप्रकार निषेध तथा हराम (अवैध) कुराहरुको व्यापार गर्नु पनि सम्मिलित छ ।

[४]यसको लागि शर्त छ कि लेनदेन वैध पदार्थको हुनुपर्छ । निषेधको व्यापार परस्पर सहमतिले पनि अनुचित नै रहनेछ । यसको अतिरिक्त सहमतिमा खियार-ए-मजलिसको पनि समस्या आउँछ अर्थात् एक-अर्काबाट बिदा नहुन्जेल, सौदा निरस्त गर्ने अधिकार रहनेछ । जस्तो कि हदीसमा छ :

البيّان بالخيارِ ما لَمْ يتفرَّقا

"दुवै आपसमा सौदा गर्नेवालाहरूलाई, जबसम्म बिदा हुँदैनन्, अधिकार छ ।" (सहीह बुखारी र मुस्लिम किताबुल बोयुअ)

وَلَا تَقْتُلُوٓا أَنفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

न आफुहरुलाई हत्या गर,[1] निःसन्देह अल्लाह तआ़ला तिमीमाथि कृपालु छ ।

وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

(३०) र जो व्यक्ति यो (अवज्ञा) सीमा उल्लंघन गरी तथा अत्याचारले गर्नेछ,[2] त निकट भविष्यमा हामीले उसलाई आगोमा हाल्नेछौं, र यो अल्लाहको लागि सरलतम् छ ।

إِن تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُم

(३१) यदि तिमी यी महापापहरूबाट बेच्दै रहनेछौ, जसबाट तिमीलाई मनाही गरिएको छ,[3] त हामील

[1]यसको तात्पर्य आत्महत्या पनि हुनसक्छ, जुन महापाप हो र पाप गर्नु पनि जुन विनाशको कारण हो, र कुनै मुसलमानको हत्या गर्नु पनि, किनभने सबै मुसलमान एक शरीर समान छन्, यसकारण उसको हत्या गर्नु पनि यस्तै छ, जस्तो आफैंले आफूलाई हत्या गरिहालेको छ ।

[2]अर्थात् निषेधाज्ञाको उल्लंघन जानी-जानी, अत्याचार र अवज्ञाकारिताले नै गर्नेछ ।

[3]महापापको परिभाषामा मतभेद छ, केहीका निकट त्यो पाप हो, जसमा दण्ड निर्धारित छ, केहीका निकट त्यो पाप जसको लागि कुर्आन र हदीसमा तीव्र चेतावनी अथवा श्राप दिइएको होस्, केहीका समीप प्रत्येक त्यो कार्य जसबाट अल्लाहले अथवा त्यसका रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले निषेध (हराम) भएको कारणले रोक्नु भएको छ र वास्तविकता यो हो कि यिनीहरू मध्येबाट कुनै एउटा कुरा पनि कुनै पापमा पाईन्छ भने त्यो महापाप हो । हदीसहरूमा विभिन्न महापापहरूको वर्णन छ, जसलाई केही आलिमहरूले एक किताबमा संकलित गरेका छन् । जस्तै अल-कबाएर लिज़्हबी, अल-ज़वाजिर अन इक़्तिराफ़ अल कबाएर लिल हैष्मी आदि । यहाँ यस नियमको वर्णन छ कि जो मुसलान महापाप (शिर्क, माता-पिताको अधिकारको अवहेलना, झूठो आदि) बाट रोकिइरहनेछ, त हामीले त्यसका तुच्छ पाप क्षमा गरिदिनेछौं । सूरः नज्ममा यस विषयको वर्णन छ, तर त्यहाँ महापापका साथ असभ्य (अनैतिक) कार्यबाट रोक्नेलाई पनि तुच्छ पापहरुको क्षमाको लागि आवश्यक भनिएको छ । परन्तु यसको अतिरिक्त तुच्छ पापहरूको पुनरावृत्ति उनलाई महापाप बनाईदिन्छ । यसैप्रकार महापापबाट रोकिनुका साथ-साथै इस्लाम धर्मको नियम तथा अनिवार्य कार्यहरूलाई निश्चित रूपले गर्नु र सत्कर्म गर्नु पनि अति आवश्यक छ । सहाबा कराम رضى الله عنهم ले इस्लाम धर्मको यस रूपलाई बुझेका थिए, यसकारण उनीहरूले केवल क्षमाको वचनमा मात्र भरोसा गरेनन्, बरु अल्लाह तआ़लाको कृपा प्राप्तिको लागि वर्णित सबै कुराको प्रयोजन गरे । जबकि हाम्रो

The Ummah Technology Mission

مُّدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

तिम्रा तुच्छ पापहरूलाई हटाइदिनेछौं र मान-सम्मानको ढोकामा प्रवेश दिनेछौं ।

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا ۖ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ ۚ وَسْأَلُوا اللَّهَ مِن فَضْلِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

(३२) र त्यस कुराको इच्छा नगर, जसको कारण अल्लाहले तिमीमध्ये कसैलाई कसैमाथि श्रेष्ठता प्रदान गरेको छ । पुरुषहरूको त्यो भाग हो जो उनीहरूले कमाए र स्त्रीहरूका लागि त्यो भाग हो, जुन उनीहरूले कमाए । र अल्लाह (तआ़ला) बाट त्यसको कृपा माँग ।[1] अवश्य अल्लाह (तआ़ला) प्रत्येक विषयको ज्ञाता छ ।

وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ

(३३) माता-पिता अथवा निकटका सम्बन्धि जे छाडेर मर्छन्, त्यसका उत्तराधिकारी हामीले

पल्लू त सत्कर्महरूबाट शून्य छ, परन्तु हाम्रा हृदय आशा तथा आकांक्षाहरूले परिपूर्ण छन् ।

[1]यसको अवतरणको विशेषतामा यो वर्णन गरिन्छ कि आदरणीय उम्मे सलमा رضى الله عنهم ले भन्नुभयो कि पुरुष धर्मयुद्धमा भाग लिन्छन् र शहीद हुन्छन् । हामी स्त्रीहरू यी श्रेष्ठ कर्महरूबाट बञ्चित छौं र हाम्रो उत्तराधिकार पनि आधा छ, यसपछि यो आयत उत्र्यो । (मुसनद अहमद भाग ६, पृष्ठ ३२२) अल्लाह तआ़लाको यस आदेशको यो अर्थ छ कि अल्लाह तआ़लाले पुरुषहरूलाई जुन शारीरिक शक्ति तथा स्फूर्ति आफ्नो बुद्धिमत्ता एवं इच्छाको कारण प्रदान गरेको छ र जसको आधारमा उनी धर्मयुद्धमा जान्छन्, अन्य बाहिरी कार्य पनि गर्दछन् । यो उनका निम्ति अल्लाहको विशेष उपहार हो, यसलाई देखेर स्त्रीहरूले पुरुषको योग्य गरिने कामहरुको इच्छा गर्नु हुँदैन । परन्तु अल्लाह तआ़लाका आदेशहरुको पालना तथा सत्कर्ममा बढी-चढी भाग लिनुपर्दछ । र यस क्षेत्रमा जे-जति उनी पुरुषहरू सरह कमाउने छन्, त्यसको पूरा-पूरा प्रतिफल दिइनेछ । यसको अतिरिक्त अल्लाह तआ़लासित उसको कृपाको प्रश्न गरुन् किनभने पुरुष-स्त्रीको बीचमा जुन प्राकृतिक तथा शक्तिको अन्तर छ, त्यो प्रकृतिको अटल नियम हो, जुन मात्र इच्छाले परिवर्तित हुन सक्दैन । तर उसको कृपाले लाभ तथा मेहनतद्वारा शेष रहने कमी पूरा गर्न सकिन्छ ।

The Ummah Technology Mission

وَالْأَقْرَبُوْنَ ۗ وَالَّذِيْنَ عَقَدَتْ اَيْمَانُكُمْ فَاٰتُوْهُمْ نَصِيْبَهُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدًا ﴿٣٣﴾

प्रत्येक व्यक्तिका लागि निर्धारित गरिसकेका छौं ।[1] र जोसित तिमीले आफ्नो हातले सन्धि गरेका छौ, उनीहरूलाई उनको भाग देउ,[2] वास्तवमा अल्लाह तआ़ला प्रत्येक कुरोलाई देखिराखेको छ ।

[1] موالی बहुवचन हो مولی । र مولی का कैयन् अर्थ छन् मित्र, मुक्त गरिएको दास, काकाको भाई, छिमेकी । परन्तु यहाँ यसको तात्पर्य उत्तराधिकारी हुन् । अर्थ यो हो कि प्रत्येक पुरुष-स्त्री जे-जति छाडेर मर्नेछन्, त्यसका उत्तराधिकारी माता-पिता तथा अन्य निकटवर्ती सम्बन्धी हुनेछन् ।

[2] यो आयत प्रचलित हुने अथवा निरस्त हुने कुरोमा व्याख्याकारहरूको मतभेद छ । इब्ने जरीर तबरी आदि यसलाई निरस्त होइन (आदेशित) मान्दछन् तथा أيمانكم (सन्धि) बाट तात्पर्य त्यो प्रतिज्ञा तथा सन्धि मान्दछन् जुन एक-अर्काको सहायताको लागि इस्लामभन्दा पूर्व दुई व्यक्तिहरू अथवा दुई क़बीलाहरूको बीचमा र इस्लामको पश्चात पनि चलिआइराखेको थियो । (نصيبهم) (भाग) सित तात्पर्य त्यसै प्रतिज्ञा तथा सन्धिको पालना गरे अनुसार सहायता तथा सहयोगको भाग हो । तथा इब्ने कसीर एवं अन्य व्याख्याकारहरूको निकट यो आयत निरस्त छ । किनभने (أيمانكم) उनका निकट त्यो सन्धि हो जुन हिज्रत पछि एक अन्सारी मुहाजिरको बीचमा भाईचाराको रूपमा भएको थियो । यसमा एक मोहाजिर, अन्सारीको मालको त्यसका सम्बन्धीहरूको साटो उत्तराधिकारी हुने गर्थ्यो । परन्तु यो एउटा अस्थाई व्यवस्था थियो, यसकारण पछि

﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

"सम्बन्धी अल्लाहको आदेशानुसार एक-अर्काको अधिक अधिकारी छन् ।" (अल-अन्फ़ाल-७५)

लाई उतारेर यसलाई निरस्त गरिदियो । अब فآتوهم نصيبهم को तात्पर्य मित्रता, प्रेम तथा एक-अर्काको सहायता छ । र वसीयत अनुसार केही दिइदिनु पनि सम्मिलित छ । सन्धिको अनुसार, प्रतिज्ञाको अनुसार अथवा भाइचाराको अनुसार अब उत्तराधिकारको विचार हुँदैन । ज्ञानीहरूको एक समूहले यसबाट यस्ता दुई व्यक्तिलाई लिए, जसमा कमसेकम एक व्यक्ति निरुत्तराधिकारी छ र एक अर्कासित यो तय गर्छ कि म तिम्रो उत्तराधिकारी हूँ । यदि कुनै ठूलो अपराध गर्दछु भने मेरो सहायता गर्नु र यदि म मरिहाल्छु भने त मेरो देयत (खूनको बदलामा धन) लिइहाल्नू । यस निरुत्तराधिकारीको मृत्यु पश्चात त्यसको मालको त्यो उपरोक्त व्यक्ति उत्तराधिकारी नहोस् । केही अन्य ज्ञानी यस आयतको एउटा अन्य अर्थ वर्णित गर्दछन् । उनी भन्दछन् والذين عقدت أيمانكم सित तात्पर्य पति-पत्नी हुन् । यसका

The Ummah Technology Mission

(३४) पुरुषहरू स्त्रीहरूमाथि अधिपति (संरक्षक) हुन् । यसकारण कि अल्लाहले एकलाई अर्कोमाथि श्रेष्ठता प्रदान गरेको छ तथा यसकारण कि पुरुषहरूले आफ्नो धन खर्च गरेका छन्,[1] अतः सुशील आज्ञाकारी स्त्रीहरू पतिको अनुपस्थितिमा अल्लाहको रक्षाद्वारा (मर्यादा एवं धन) का रक्षक नारीहरू हुन् र जुन स्त्रीहरूबाट तिमीलाई दुराचारको भय छ, तिनीहरूलाई सचेत गर तथा तिनको ओछ्यान् अलग गरिदेउ (तैपनि मान्दैनन्) भने कुट्नु अति आवश्यक भए र यदि तिम्रो भनाई मान्दछन् भने तिनका विरुद्ध कुनै मार्ग नखोज ।[2] निश्चय अल्लाह परम महान छ ।

اَلرِّجَالُ قَوّٰمُوْنَ عَلَى النِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَّبِمَآ اَنْفَقُوْا مِنْ اَمْوَالِهِمْ ؕ فَالصّٰلِحٰتُ قٰنِتٰتٌ حٰفِظٰتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ ؕ وَالّٰتِيْ تَخَافُوْنَ نُشُوْزَهُنَّ فَعِظُوْهُنَّ وَاهْجُرُوْهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوْهُنَّ ۚ فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوْا عَلَيْهِنَّ سَبِيْلًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيْرًا ﴿٣٤﴾

सम्बन्ध الأقربون सित छ । अर्थ यो हो कि "माता-पिताले, निकटवर्ती सम्बन्धिले र जसको तिमीसित आपसमा सन्धि भइसकेछ (अर्थात् पति अथवा पत्नी) तिनीहरूले जे-जति छाडे, त्यसको उत्तराधिकारी अर्थात् भागीदार हामीले निर्धारित गरिदिएका छौं । अतः ती उत्तराधिकारीहरूलाई तिनको अधिकार दिइहाल ।" अर्थात् पछिल्ला आयतहरुमा उत्तराधिकारीहरूको भागको सम्बन्धमा जुन विस्तारपूर्वक वर्णन गरिएको छ त्यसलाई यहाँ संक्षेपमा तिर्ने कुरोमा जोड दिएको छ ।

[1]यसमा पुरुषको अधिपत्य तथा श्रेष्ठताका दुईटा कारण भनिएका छन् । एक ईश्वरीय छ जुन उसको शारीरिक शक्ति तथा तीव्र बुद्धि छ, जसमा पुरुष स्त्रीभन्दा निश्चित रूपले श्रेष्ठ छ । दोस्रो कारण अर्जित छ, जसलाई प्राप्त गर्ने अधिकार इस्लाम धर्मले पुरुषलाई दिएको छ र स्त्रीलाई त्यसको प्राकृतिक कमजोरी तथा विशेष शिक्षाको कारण जुन इस्लामले स्त्रीलाई चारित्रिक सामर्थ्य र त्यसको पवित्रताको रक्षाको लागि आवश्यक बताएको छ । स्त्रीलाई आर्थिक उल्भनहरूबाट टाढा राखेको छ । स्त्रीको नेतृत्वको विरुद्ध कुर्आन करीमको यो अत्यन्त स्पष्ट दृढ तर्क छ, जसको अत्यन्त दृढता बुखारीको त्यस हदीसबाट हुन्छ कि "त्यो समुदाय कहिल्यै सफल हुन सक्दैन, जसको नेतृत्व एउटा महिलाले गरिराखेको हुन्छ ।" (सहीह बुखारी किताबुल मगाजी, बाब किताबुन्नबी इला किसरा व कैसर, किताबुल फेतन, बाब १८)

[2]अवज्ञाकारिताको स्थितिमा सर्वप्रथम स्त्रीलाई सम्भाउनु-बुभाउनु हो, अनि अस्थाई रूपले अलग भईहाल्नु हो, जुन एउटा बुद्धिमान स्त्रीको लागि निकै ठूलो चेतावनी हो । जब यसबाट पनि मान्दैन् भने सामान्य रुपले पिट्ने आज्ञा छ,

The Ummah Technology Mission

وَاِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوْا حَكَمًا مِّنْ اَهْلِهٖ وَحَكَمًا مِّنْ اَهْلِهَا ۚ اِنْ يُّرِيْدَآ اِصْلَاحًا يُّوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَا ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا خَبِيْرًا ۝

(३५) यदि तिमीलाई (पति-पत्नीको) बीच बिगाड हुने कुराको भय छ भने एक निर्णय गर्ने पतिको परिवारबाट र एक निर्णायक पत्नीको परिवारबाट नियुक्त गर,[1] यदि यी दुबै परस्पर सन्धि गर्न चाहन्छन् भने अल्लाह ती दुबैको मेलमिलाप गराईदिनेछ, निश्चय अल्लाह ज्ञाता सूचित छ ।

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْئًا وَّبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَّبِذِی الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَالْجَارِ ذِی الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ

(३६) तथा अल्लाहको आराधना गर, त्यससँग कसैलाई मिश्रण नगर, तथा माता-पिता एवं सम्बन्धीहरू, अनाथ, निर्धनहरूलाई तथा नजिकका छिमेकी तथा टाढाका छिमेकी[2] तथा

तर यो कुटाई पशुतहपूर्ण वा अत्याचारी हुनुहुँदैन, जस्तो कि अशिक्षितहरूको बानी हुन्छ । अल्लाह र त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यस अत्याचारको आज्ञा कुनै पुरुषलाई दिनुभएको छैन । यदि उनी सुधार गरिहाल्छन् भने मार्ग नखोज अर्थात् कुटपीट नगर, दुख नदेउ, तलाक नदेउ अर्थात् तलाक अन्तिम सीमा हो जब अन्य कुनै मार्ग रहँदैन । परन्तु पुरुष यस अधिकारलाई पनि अधिक अनुचित रूपले प्रयोग गर्दछन् र स-साना कुरोमा तुरुन्त तलाक दिइहाल्छन् र साथै आफ्नो जीवन नष्ट गरिहाल्छन् र त्यसको साथ-साथै यदि बच्चा छन् भने तिनीहरूको जीवन पनि नष्ट गरिदिन्छन् ।

[1]घरभित्र उपरोक्त तीनवटै प्रयत्न विफल हुन्छन् भने चौथो उपाय दुई मध्यस्त छन् । यदि सद्भावक छन् भने निश्चय उनको सुधार्ने कोशिश सफल हुनेछ अनि विफलताको अवस्थामा मध्यस्थहरूलाई पति-पत्नीमा विभाजन अर्थात् तलाक (विवाह विच्छेद) को अधिकार छ अथवा छैन ? यसमा विद्वानहरूमा मतभेद छ । केहीले यसलाई अस्थाई न्यायधीसको निर्णय अथवा पति-पत्नीको विभाजनको अधिकार दिनबाट प्रबन्धित गर्दछन्, परन्तु साधारण ज्ञानीहरूले यसलाई बिना त्यस अधिकार मान्दछन् । (विस्तृत जानकारीको लागि तफ़सीर तबरी, फ़तहुल कदीर, तफ़सीर इब्ने कसीर हेर्नुस्)

[2]الجار الجنب सम्बन्धी छिमेकीको तुलनामा भएको छ, जसको अर्थ यस्तो छिमेकी छ, जो सम्बन्धी नहोस् अर्थात यो कि छिमेकीसित छिमेकीको रूपमा प्रेम व्यवहार गरियोस्, त्यो सम्बन्धी होस् या नहोस् । जुन प्रकारले हदीसमा पनि यस कुरोमा बडो जोड दिएर वर्णन गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْۢبِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُوْرَا ۙ ﴿٣٦﴾

साथको यात्री[1] सँग उपकार गर तथा यात्री र जो तिम्रो अधीन छन्[2] (उनीसित), निःसन्देह अल्लाह अंहकारी, अभिमानीसित प्रेम गर्दैन ।[3]

اۨلَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ وَيَاْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُوْنَ مَاۤ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ﴿٣٧﴾

(३७) जुन मानिसहरू (स्वयं) कंजूसीपन गर्दछन् र अरुहरूलाई पनि कंजूसीपन गर्न भन्दछन् र अल्लाह तआ़लाले जुन आफ्नो कृपाले उनीहरूलाई प्रदान गरेको छ, त्यसलाई लुकाउँछन्, हामीले ती कृतघ्नहरूका लागि अपमानजनक यातना तयार गरेका छौं ।

وَالَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ وَمَنْ يَّكُنِ

(३८) र जुन मानिसहरू आफ्ना माल मानिसहरूलाई देखाउनको निम्ति व्यय गर्दछन् र अल्लाह (तआ़ला) मा तथा केयामतको दिनमा

---

[1]यसबाट तात्पर्य यो हो यात्राको साथी, साझेदार, पत्नी तथा त्यो व्यक्ति जो लाभको आशामा कसैको निकटता तथा साथ गर्दछ । बरु यसको परिभाषामा ती मानिसहरू पनि आउन सक्दछन्, जसलाई शिक्षा प्राप्त गर्नको निम्ति अथवा प्रशिक्षण प्राप्त गर्नको लागि अथवा कुनै व्यापारिक उद्देश्यले तपाईंको निकट बस्ने अवसर प्राप्त होस् । (फ़तहुल कदीर)

[2]यसमा घर, दूकान, उद्योग, मिलहरुका कर्मचारी पनि आउँछन् । दासीहरूसँग सद्व्यवहारमाथि हदीसहरूमा बडो जोड दिइएको छ ।

[3]घमण्ड, गर्व तथा अभिमान अल्लाह तआ़लालाई कदापि प्रिय छैन । बरु एक हदीसमा यहाँसम्म भनिएको छ, "त्यो व्यक्ति स्वर्गमा जाने छैन जसको हृदयमा रायोको एक दाना समान पनि घमण्ड हुनेछ ।" (सहीह मुस्लिम, किताबुल ईमान, वाव तहरीमिल, किब्रे व बयानिहि हदीस संख्या ९१) यस ठाउँमा घमण्डको विशेषरुपले आलोचना गर्नुबाट यो उद्देश्य छ कि अल्लाह तआ़लाको आराधना र जुन-जुन व्यक्तिहरूसित सद्व्यवहार गर्नमा जोड दिइएको छ, यसको अनुसार कर्म त्यसैले गर्नसक्छ, जसको हृदयमा घमण्ड छैन, घमण्डबाट शून्य छ । अभिमानी र अहंकारी व्यक्ति सही अर्थहरुमा न त इबादत उचित रूपले गर्न सक्दछ र न आफन्ती र अन्यसँग सद्व्यवहार नै गर्न सक्दछ ।

The Ummah Technology Mission

الشَّيْطٰنُ لَهٗ قَرِيْنًا فَسَآءَ قَرِيْنًا ﴿٣٨﴾

विश्वास गर्दैनन्, र जसको संगी-साथी शैतान छ,[1] त्यो साह्रै नराम्रो साथी हो ।

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلِيْمًا ﴿٣٩﴾

(३९) र उनीहरूको के हानि हुन्थ्यो यदि उनीहरू अल्लाह (तआला) मा प्रलय (केयामत) को दिनमा विश्वास गरेको भए र अल्लाह (तआ़ला) ले जे उनीहरूलाई प्रदान गरेको छ, त्यसबाट खर्च गरेको भए, अल्लाह (तआ़ला) उनीहरूलाई राम्ररी जान्दछ ।

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۚ وَاِنْ تَكُ حَسَنَةً يُّضٰعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَّدُنْهُ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٤٠﴾

(४०) नि:सन्देह, अल्लाह (तआ़ला) एक कण बराबर पनि अत्याचार गर्दैन र यदि पुण्य छ भने त्यसलाई दुईगुना गरिदिन्छ एवं विशेषरूपले आफ्नो तर्फबाट निकै ठूलो प्रत्युपकार प्रदान गर्दछ ।

فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَهِيْدٍ وَّجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰۤؤُلَآءِ شَهِيْدًا ؕ﴿٤١﴾

(४१) तं के हाल हुनेछ जुनबेला प्रत्येक समुदाय (उम्मत) मध्येबाट एक साक्षी हामीले ल्याउनेछौं र तपाईंलाई उनीहरूमाथि साक्षी बनाएर ल्याउनेछौं ।[2]

The Ummah Technology Mission

[1]कन्जूसी (अर्थात् अल्लाहको मार्गमा व्यय नगर्नु) अथवा व्यय त गर्नु तर प्रदर्शन एवं देखावटीको लागि गर्नु । यी दुबै कुरा अल्लाहलाई अति अप्रिय छन् । र तिनको निन्दाको निम्ति यो कुरा नै काफी छ कि यहाँ कुरआन करीममा यी दुबै कुरालाई काफ़िरहरूको आचरण भनिएको छ जो अल्लाह र अन्त दिवसप्रति विश्वास गर्दैनन् र शैतान उनको साथी हो ।

[2]प्रत्येक समुदाय (उम्मत) को पैग़म्बर (सन्देष्टा) अल्लाहको सदनमा गवाही बस्नेछ, "हे अल्लाह ! हामीले त तिम्रो सन्देश आ-आफ्ना कौमसम्म पुऱ्याइदिएका थियौं । अब उनीहरूले मानेनन् भने यसमा हाम्रो के अपराध छ ?" फेरि उनीहरूको बारेमा नबी करीम (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) गवाही दिनेछन् "हे अल्लाह ! यिनीहरू सत्य भन्दछन् ।" तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम यो गवाही (साक्ष्य) त्यस कुरआनको कारण दिनुहुनेछ जुन उहाँमाथि अवतरित भयो र जसमा पूर्वका नबीहरू र उनका कौमका घटनाहरु आवश्यकता अनुसार वर्णित छन् । यो एउटा कठिन अवस्था हुनेछ, यसको विचारले नै शरीरमा कम्पन

(४२) जुन दिन काफ़िर (अस्वीकार गर्ने) र रसूलका अवज्ञाकारीहरू यो कामना गर्नेछन् कि उनीहरूलाई धर्तीसँग समतल गरिदिए हुन्थ्यो र अल्लाह (तआला) सित कुनै कुरा लुकाउन सक्ने छैनन् ।

يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

(४३) हे निष्ठावानहरू ! यदि तिमी नशामा टिल्ल छौ भने नमाज़को निकट नजाउ,[1] जबसम्म कि

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا

उत्पन्न गरिदिन्छ। हदीसमा छ कि एकपटक नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आदरणीय अब्दुल्लाह इब्ने मसऊद सित कुरआन सुन्ने इच्छा व्यक्त गर्नुभयो, उनी सुनाउँदै जब यस आयतमा पुगे त उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले भन्नुभयो, "वस अब काफी छ ।" आदरणीय इब्ने मसऊद भन्नुहुन्छ, "मैले देखें कि उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) का आँखाहरुबाट अश्रु प्रभावित थिए ।" (सहीह बुखारी फज़ाएले कुरआन) केही भन्छन् कि साक्ष्य त्यतिखेर मात्र दिन सकिन्छ, जब सबैकुरा साक्षीले आफ्नो आँखाले देखेको हुन्छ । यसकारण उनी शहीदको अर्थ "सर्वव्यापी" सिद्ध गर्दछन् र यसप्रकार नबी करीम (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई प्रत्येक स्थानमा विद्यमान सिद्ध गर्दछन्, तर नबी करीम (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई प्रत्येक स्थानमा उपस्थित ठान्नु उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम लाई अल्लाहका गुणहरुमा सम्मिलित गर्नु हो, जुन शिर्क हो । किनभने प्रत्येक स्थानमा अल्लाह (तआला) लाई आफ्नो ज्ञानद्वारा उपस्थित हुने गुण छ । "शहीद" शब्दबाट यो भाव निकाल्नु आफुमा कुनै शक्ति राख्दैन, यसकारण कि साक्ष्य निश्चित ज्ञानकै आधारमा पनि हुन्छ र कुरआन करीममा वर्णित घटनाहरुभन्दा अधिक निश्चित ज्ञान कसको हुनसक्छ ? यसै निश्चित ज्ञानको आधारमा स्वयं मुसलमानहरूलाई पनि شهداء على الناس (सृष्टिमा मानिसहरूको साक्ष्य) भनिएको छ। यदि साक्ष्यको निम्ति उपस्थिति आवश्यक छ भने प्रत्येक मुसलमान व्यक्तिलाई सर्वव्यापी मान्नु पर्नेछ । अन्ततः नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको विषयमा यो विश्वास मिश्रणवाद एवं निराधार हो ।

[1] यो आदेश त्यस वेला दिइएको थियो, जबसम्म मदिरा निषेध गरिएको थिएन । अतः एक भोजमा मदिरापानको पश्चात जब नमाज़को लागि उभिए, त नशामा कुरआनको शब्द पनि इमाम साहब गलत पढ्नथाले । (विस्तारको लागि हेर्नुस् तिर्मिजी, तफसीर सूरः अल-निसा) जसमा यो आयत उत्र्यो कि नसाको अवस्थामा नमाज़ नपढ्ने गर । अर्थात् त्यसबेलासम्म नमाज़को समयमा मदिरापान निषेध गरिएको थियो पूर्ण-निषेधाज्ञा र वर्जित हुने आदेशपछि अवतरित भयो ।

The Ummah Technology Mission

الصَّلٰوةَ وَاَنۡتُمۡ سُكٰرٰى حَتّٰى تَعۡلَمُوۡا مَا تَقُوۡلُوۡنَ وَلَا جُنُبًا اِلَّا عَابِرِىۡ سَبِيۡلٍ حَتّٰى تَغۡتَسِلُوۡا‌ؕ وَاِنۡ كُنۡتُمۡ مَّرۡضٰۤى اَوۡ عَلٰى سَفَرٍ اَوۡ جَآءَ اَحَدٌ مِّنۡكُمۡ مِّنَ الۡغَآئِطِ اَوۡ لٰمَسۡتُمُ النِّسَآءَ فَلَمۡ تَجِدُوۡا مَآءً فَتَيَمَّمُوۡا صَعِيۡدًا طَيِّبًا فَامۡسَحُوۡا بِوُجُوۡهِكُمۡ وَاَيۡدِيۡكُمۡ‌ؕ

आफ्नो कुरा बुझ्न थाल्दैनौ, र जनाबत (अशुद्धि) को अवस्थामा जबसम्म स्नान गर्दैनौ[1] हो, यदि बाटोमा हिंडिराखेका छौ भने अर्कै कुरा हो ।[2] र यदि तिमी रोगी छौ, अथवा यात्रामा छौ अथवा तिमीमध्येबाट कोही शौचालयबाट आएको छ अथवा तिमीले स्त्रीहरूसँग संभोग गरेका छौ र तिमीलाई पानी उपलब्ध छैन त पवित्र माटोबाट काम चलाउ र त्यसमा हात लगाएर आफ्नो मुख र हातहरुमा दल ।[3] निःसन्देह अल्लाह

[1]अर्थात अपवित्रताको अवस्थामा पनि नमाज़को लागि पवित्रता आवश्यक छ ।

[2]यसको अर्थ यो होइन कि यदि पानी उपलब्ध छैन भने अपवित्रताको अवस्थामा नै नमाज़ पढ (जस्तो कि केहीले भनेका छन्) बरु धेरै आलिमहरूको मत छ कि अपवित्रताको अवस्थामा तिमी मस्जिदमा नबस, परन्तु यदि मस्जिद भित्रबाटै जानुपरेको छ भने जान सक्छौ । केही सहाबाका घर यस्ता थिए कि उनलाई हर परिस्थितिमा मस्जिद-ए-नबवी भित्रबाट जानु पर्दथ्यो, यो छुट उनीहरूकै कारण प्रदान गरियो । (इब्ने कसीर) अन्यथा यात्रीको आदेश अगाडी आउँदैछ ।

[3](१) रोगीबाट तात्पर्य त्यो रोगी हो जसलाई पानीको प्रयोगबाट हानि अथवा रोगमा बृद्धि हुने कुराको भय छ । (२) सामान्य यात्री, लामो यात्रा छ अथवा छोटो, यदि पानी उपलब्ध छैन भने तयमुम्म गर्ने आज्ञा छ । पानी उपलब्ध नभएको स्थितिमा यो आज्ञा निवासीलाई पनि छ, तर रोगी तथा यात्रीलाई यसप्रकारको आवश्यकता सामान्यतः आइपर्ने कारणले विशेषरुपले उनको लागि आज्ञाको वर्णन गरिदिएको छ । (३) शौचबाट आउनेवाला (४) तथा पत्नीसित संभोग गर्नेवाला, उनलाई पनि पानी उपलब्ध नभएको स्थितिमा तयम्मुम गरी नमाज पढ्ने आज्ञा छ ।

तयम्मुमको विधि : यो हो कि एकै पटक हात पवित्र माटोमा छोएर नाडीसम्म दुवै हात एक-अर्कामाथि मलून् (कूइनोसम्म आवश्यक छैन) र अनुहारमा पनि दलून् । "قال في التيمم "ضربة للوجه والكفين (मुसनद अहमद, भाग ४ पृष्ठ २६३) अम्मार رضى الله عنه ले भन्नुभयो, "नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले तयम्मुमको विषयमा भन्नुभयो कि यी दुवै हातहरू तथा अनुहारको लागि एकै पटक छ ﴿صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ सित तात्पर्य पवित्र माटो हो । धर्तीबाट निस्कने प्रत्येक कुरो होइन जस्तो कि केहीको विचार छ । हदीसमा विशेषरुपले स्पष्ट गरिदिएको छ ।

«جُعِلَتْ تُرْبَتُهَا لَنَا طَهُورًا إِذَا لَمْ نَجِدِ الْمَاءَ»

The Ummah Technology Mission

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُوْرًا ﴿٤٣﴾

(तआ़ला) अति क्षमाशील (माफ गर्ने) दयालु छ ।

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِيْنَ أُوْتُوْا نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ يَشْتَرُوْنَ الضَّلٰلَةَ وَيُرِيْدُوْنَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيْلَ ﴿٤٤﴾

(४४) के तिमीले उनीहरूलाई देखेनौ जसलाई किताबको केही भाग दिइयो ? उनीहरू पथ-भ्रष्टता किन्दछन् र चाहन्छन् कि तिमी पनि मार्ग-विचलित होउ ।

وَاللّٰهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَآئِكُمْ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا ۙ وَّكَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيْرًا ﴿٤٥﴾

(४५) र अल्लाह (तआ़ला) तिम्रा शत्रुहरूलाई राम्रो प्रकारले जान्दछ र अल्लाह (तआ़ला) को मित्र हुनु नै पर्याप्त छ तथा अल्लाह (तआ़ला) सहायकको रूपमा पर्याप्त छ ।

مِنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ مَّوَاضِعِهٖ وَيَقُوْلُوْنَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَّرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّيْنِ ۚ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوْا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ

(४६) केही यहूदी कथनहरुलाई तिनका उचित ठाउँबाट फेर-बदल गरिदिन्छन् र भन्दछन् कि हामीले सुन्यौं र अवज्ञा गर्‍यौं र सुन, जबकि तिमी सुन्ने योग्य छैनौ[1] र हाम्रो अधीनता स्वीकार गर (तर यो भन्नुमा) आफ्नो जिभ्रो बटार्छन् र धर्मलाई कलंकित गर्दछन्, र यदि यिनीहरू भन्दछन् कि हामीले सुन्यौं र हामीले मान्यौं र तपाईं सुन्नुस र हामीलाई हेर्नुस् त यो उनको

"जब हामीलाई पानी प्राप्त हुँदैन त धर्तीको माटोलाई हाम्रो निम्ति पवित्र बनाइयो ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल मसाजिद)

[1]यहूदीहरूका दुराचरण तथा कुकर्महरू मध्येबाट यो पनि एउटा थियो कि "हामीले सुन्यौं का साथ भन्थ्यौं परन्तु हामी पालन गर्ने छैनौं" "अर्थात् अनुसरण गर्ने छैनौं ।" उनी हृदयमा भन्दथे अथवा आफ्ना साथीहरूसित भन्दथे अथवा निर्भयताको प्रदर्शन गरी मुखकै अगाडी भन्थे । यसैप्रकार غير مسمع (तिम्रो कुरा नसुनियोस्) यो शापको रूपमा भन्दथे अर्थात् तिम्रो कुरा स्वीकार नहोस् । راعنا को विषयमा सूर: बक़र: आयत १०४ को व्याख्यामा वर्णन भइसकेको छ ।

The Ummah Technology Mission

وَاَقۡوَمَ ۙ وَلٰكِنۡ لَّعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفۡرِهِمۡ فَلَا يُؤۡمِنُوۡنَ اِلَّا قَلِيۡلًا ۝

लागि अति श्रेष्ठ थियो र अत्याधिक उचित थियो, तर अल्लाह (तआ़ला) ले उनीहरूका कुफ्रका कारणले उनीहरूलाई धिक्कृत गरेको छ, अनि यिनी बहुत कम ईमान स्थापित गर्दछन् (विश्वास गर्दछन्) ।[१]

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اُوۡتُوا الۡكِتٰبَ اٰمِنُوۡا بِمَا نَزَّلۡنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمۡ مِّنۡ قَبۡلِ اَنۡ نَّطۡمِسَ وُجُوۡهًا فَنَرُدَّهَا عَلٰٓى اَدۡبَارِهَاۤ اَوۡ نَلۡعَنَهُمۡ كَمَا لَعَنَّاۤ اَصۡحٰبَ السَّبۡتِ ؕ وَكَانَ اَمۡرُ اللّٰهِ مَفۡعُوۡلًا ۝

(४७) हे अहले किताब ! जे-जति हामीले उतारेका छौं, जुन त्यसको प्रमाणकारी छ जुन तिम्रो पासमा छ, यसमा विश्वास गर यसभन्दा पूर्व कि हामी अनुहारहरूका रुपरेखा बिगारिदिन्छौं ।[२] अथवा तिनीहरूमाथि धिक्कार पठाउँछौं जस्तो कि हामीले शनिवारवाला दिनका मानिसहरूमाथि धिक्कार गरेका छौं ।[३] र अल्लाह (तआ़ला) को निर्णय त अवश्य पूरा भएर नै रहन्छ ।[४]

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغۡفِرُ اَنۡ يُّشۡرَكَ بِهٖ وَيَغۡفِرُ مَا دُوۡنَ ذٰلِكَ لِمَنۡ يَّشَآءُ ۚ

(४८) अवश्य अल्लाह (तआ़ला) आफ्नो साथमा मिश्रण गरिने कुरोलाई क्षमा गर्दैन र यसका अतिरिक्त जसलाई चाहन्छ क्षमा गरिदिन्छ ।[५]

---

[१]अर्थात् विश्वास गर्नेवाला बहुत थोरै छन्, जस्तो कि पहिले वर्णन भइसकेको छ कि यहूदीहरू मध्येबाट ईमान ल्याउनेहरूको संख्या दससम्म पनि पुगेन अथवा यो अर्थ छ कि बहुत कम कुरामा विश्वास गर्दछन्, जबकि लाभकारी ईमान यो हो कि सबै कुराहरूमा विश्वास गरियोस् ।

[२]अर्थात् यदि अल्लाह तआ़ला चाहन्छ भने तिमीलाई तिम्रा कुकर्महरुको प्रतिफल स्वरुप दण्ड दिन सक्छ ।

[३]यो घटना सूर: अल-आराफमा आउनेछ, केही संकेत पहिला पनि गुज्रिसकेको छ । अर्थात् तिमी पनि उनीहरूकै समान तिरस्कृत हुनसक्छौ ।

[४]अर्थात् जब त्यो कुनै कुराको आदेश गर्दछ तब न कोही त्यसको विरोध गर्न सक्दछ न त्यसलाई रोक्न सक्दछ ।

[५]अर्थात् यस्ता पाप जसको लागि ईमानवाला क्षमा नमागी मर्दछन्, अल्लाह तआ़ला यदि कसैलाई चाहन्छ भने विना दण्ड दिई क्षमा गरिदिनेछ, धेरै मानिसहरूलाई दण्ड दिए पश्चात र धेरैजसोलाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको शिफ़ाअत (सिफ़ारिश) मा क्षमा गरिदिनेछ,

The Ummah Technology Mission

وَمَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرٰٓى اِثْمًا عَظِيْمًا ﴿٤٨﴾

र जसले अल्लाह (तआला) को साथमा मिश्रण गऱ्यो, त्यसले अल्लाहमाथि ठूलो आरोप लगायो (रच्यो) ।[1]

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُزَكُّوْنَ اَنْفُسَهُمْ ۭ بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّيْ مَنْ يَّشَاۗءُ وَلَا يُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ﴿٤٩﴾

(४९) के तपाईंले तिनीहरूलाई देख्नु भएन जो आफ्नो पवित्रता (र प्रशंसा) स्वयं गर्दछन् ? बरु अल्लाह (तआला) जसलाई चाहन्छ पवित्र गर्दछ, तथा उनी एउटा धागो बराबर पनि अत्याचारमा पर्ने छैनन् ।[2]

اُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُوْنَ عَلَي اللّٰهِ الْكَذِبَ ۭ وَكَفٰى بِهٖٓ اِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿٥٠﴾

(५०) हेर यिनीहरू अल्लाह (तआला) माथि कुन प्रकार मिथ्यारोपण गर्दछन्[3] तथा यो घोर पापको लागि धेरै छ ।[4]

तर शिर्क कुनै पनि परिस्थितिमा क्षमा हुनेछैन किनभने मुश्रिकको लागि अल्लाह तआलाले स्वर्ग हराम (निषेध) गरिदिएको छ ।

[1]अर्को ठाउँमा आदेश छ ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ (लुकमान) "शिर्क बहुत ठूलो अत्याचार हो ।" हदीसमा यसलाई महापाप भनिएको छ "أكبر الكبائر الشرك بالله" ।

[2]यहूदी आफूले आफैंलाई ठूलो ठान्दछन् । जस्तै "हामी अल्लाहका छोरा तथा त्यसका प्रिय पात्र हौं" आदि । अल्लाह तआलाले आदेश गऱ्यो, "पवित्रताको अधिकार पनि अल्लाहलाई छ र त्यसको ज्ञान पनि उसैलाई छ ।" "फ़तील" खजूरको वियाँको कटावमा जुन धागो अथवा सूतको समान निस्किराखेको देखिन्छ, त्यसलाई भनिन्छ । अर्थात् यति थोरै पनि अत्याचार गरिने छैन ।

[3]अर्थात् उपरोक्त पवित्रताको दावा गरेर ।

[4]अर्थात् उनको यो व्यवहार (आफ्नो पवित्रताको दाबी) उनको झूठ र बनावटीको लागि पर्याप्त छ । कुर्आन करीमको यस आयत र त्यसको अवतरणको विशेषताहरूका कथनबाट यो ज्ञात हुन्छ कि एक-अर्काको प्रशंसा तथा गुणगान् विशेषगरी हृदयहरुको पवित्रताको दाबी गर्नु ठीक एवं उचित छैन । यस कुरालाई कुर्आन करीममा अर्को स्थानमा यसप्रकार भनिएको छ :

﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ﴾

"स्वयं आफ्नो पवित्रता र प्रशंसा नगर, अल्लाह तआला नै जान्दछ कि तिमीमध्ये संयमी को छ ।"(अल-नज्म-३२)

The Ummah Technology Mission

(५१) के तपाईंले उनीहरूलाई देख्नु भएन जसलाई किताबको केही भाग प्राप्त भएको छ, जो मूर्ति तथा झूठा दाबीहरुमा विश्वास गर्दछन्, र काफिरहरूको पक्षमा भन्दछन् कि यिनीहरू ईमान भएकाहरूभन्दा अधिक सत्यमार्गमा छन् ?[1]

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَٰبِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَٰٓؤُلَآءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾

(५२) यिनै ती मानिसहरू हुन्, जसलाई अल्लाह (तआला) ले धिक्कारेको छ र जसलाई अल्लाह (तआला) धिक्कार दिन्छ त तिमी कसैलाई त्यसको सहायता गर्न पाउने छैनौ ।

أُولَٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ ۖ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

हदीसमा छ कि आदरणीय मिकदाद رضى الله عنه भन्दछन्, "नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले हामीलाई आदेश दिनुभयो कि प्रशंसा गर्नेवालाहरूको मुखमा हालिदिनुस् ।" «أَنْ نَحْثُوَ فِي وُجُوهِ الْمَدَّاحِينَ التُّرَابَ» (सहीह मुस्लिम किताबुज जुहद)

एक अन्य हदीसमा छ कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले एउटा मान्छेलाई अर्को मान्छेको प्रशंसा गरिराखेको सुने पश्चात भन्नुभयो :

"وَيْحك قطعت عُنق صاحبك" "अफसोच छ तिमीमाथि कि तिमीले आफ्नो साथीको गर्दन काटिदियौ ।" अनि आदेश गर्नुभयो कि यदि तिमीमध्येबाट कसैलाई कसैको विवश भई प्रशंसा गर्नु छ भने यसप्रकार भन्ने गर أَحسبُهُ كذا "म त्यसलाई यसप्रकार ठान्दछु, अल्लाहमाथि कसैको स्वच्छता वर्णित नगर ।". (सहीह बुखारी किताबुश शहादत वल अदब, मुस्लिम किताबुज़ जुहद)

[1]यस आयतमा यहूदीहरूको एउटा अर्को कर्ममाथि आश्चर्य व्यक्त गरिएको छ कि अहले किताब़ भए उपरान्त यिनी "जिब्त" (मूर्ति, ज्योतिषि अथवा जादूगर) तथा तागूत (झूठा देवताहरु) मा विश्वास गर्दछन् र मक्काका काफ़िरहरूलाई मुसलमानहरूभन्दा बढी सत्य-मार्गमा भएको ठान्दछन् । जिब्तका यी सबै वर्णित अर्थ गरिएका छन् । एक हदीसमा आउँछ :

إِنَّ الْعِيافة والطرق والطيرة من الجبت

"पंक्षी उडाएर, रेखा तानेर भाग्य जान्नु एवं अपशगुन लिनु जिब्त मध्येबाट छन् ।"(सुनन अबी दाऊद किताबुत तिब)

अर्थात् यी शैतानी काम हुन् । यहूदीहरूमा यी कुरा सामान्य रूपले पाइन्थे । तागूतको एक अर्थ शैतान पनि गरिएको छ । वास्तवमा झूठा देवताहरूको पूजा शैतानकै अनुसरण हो, यसकारण शैतान पनि अवश्य तागूतमा सम्मिलित छ ।

The Ummah Technology Mission

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴿٥٣﴾

(५३) के उनीहरूको कुनै भाग राज्यमा छ ? यदि यस्तो भएको भए त उनी कसैलाई एक खजूरको गेडाको एक सानो टुक्राको बराबर पनि केही दिने छैनन् ।[1]

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ ۖ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

(५४) अथवा यिनीहरू मानिसहरूसित ईर्ष्या गर्दछन्, त्यस कुरोमा जुन अल्लाह (तआला) ले आफ्नो कृपाले उनीहरूलाई प्रदान गरेको छ ।[2] त हामीले त इब्राहीमका सन्तानलाई किताब तथा विवेक पनि प्रदान गरेका छौं र ठूलो राज्य पनि प्रदान गरेका छौं ।

فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ ۚ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾

(५५) अनि तिनीहरू मध्ये केहीले त त्यस किताबलाई माने र केही त्यसबाट रोकिए ।[3] र यस्ताको लागि नरकको आगो पर्याप्त छ ।

[1]यो नकारात्मक प्रश्न हो अर्थात् राज्यमा यिनको कुनै भाग छैन । यदि यसमा अलिकति पनि भाग भएको भए यी यहूदीहरू यति कंजूस छन् कि मानिसहरूलाई विशेषरुपले परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई खजूरको बीउको एक टुक्रा पनि दिने थिएनन् । (نقير) नकीर त्यस बिन्दुलाई भन्दछन् जुन खजूरको गेडाको माथिल्लो भागमा हुन्छ । (इब्ने कसीर)

[2](أم) (अम्), (بل) (बल्) का अर्थहरुमा पनि हुनसक्छ अर्थात् बरु यिनी यस कुरामा ईर्ष्या गर्छन् कि अल्लाह तआलाले इस्राईलको सन्तानलाई छाडी अरुहरूमा नबी (अर्थात् अन्तिम नबी) किन बनायो ? नबूअत अल्लाहको सबभन्दा ठूलो कृपा हो ।

[3]अर्थात् इस्राईलका सन्तानलाई जो आदरणीय इब्राहीमको परिवार एवं वंश मध्येका हुन्, हामीले नबूअत पनि दियौं र ठूलो राज्य तथा राज्यअधिकार पनि । तैपनि यी सबै यहूदी उनमा विश्वास गरेनन् केहीले विश्वास गरे र केही रोकिए । तात्पर्य यो छ कि हे मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम, यदि यिनीहरू तपाईंमा विश्वास गरिराखेकाका छैनन् भने यो कुनै अनौठो कुरा होइन यिनको त इतिहास नै नबीहरुलाई झुठ्लाउने कुराले भरिएको छ । यहाँसम्मकि यिनीहरू त आफ्नो वंशका नबीहरुमा पनि विश्वास गरेनन् । केहीले (آمن به) मा (ही) सर्वनामसित तात्पर्य नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम भनेका छन् । अर्थात् ती यहूदीहरूमा केही नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा विश्वास गरे र केहीले नकारे । यी इन्कार गर्नेहरूको अन्त्य नरक छ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا سَوْفَ نُصْلِيْهِمْ نَارًا ۗ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُوْدُهُمْ بَدَّلْنٰهُمْ جُلُوْدًا غَيْرَهَا لِيَذُوْقُوا الْعَذَابَ ۗ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿٥٦﴾

(५६) जसले हाम्रा अयतहरुलाई अस्वीकार गरे, तिनीहरूलाई हामीले अवश्य अग्निमा हाल्नेछौं ।[1] जब तिनका छालाहरु (चर्म) पाक्छन्, हामी तिनका अतिरिक्त अन्य छालाहरु परिवर्तित गरिदिनेछौं, ताकि उनीहरू यातनाका स्वाद चाखिरहून् ।[2] अवश्य अल्लाह तआ़ला प्रभुत्वशाली, बुद्धिमान छ ।

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ

(५७) र जो ईमान स्थापित गरे र सभ्य कर्म गरे,[3] हामी निकट भविष्यमा उनीहरूलाई ती

[1]अर्थात् नरकमा अहले किताबका नकार्नेवालामात्र जाँदैनन्, बरु अन्य काफ़िहरूको वासस्थान पनि नरक नै हो ।

[2]यो नरकको यातनाको कठोरता, निरन्तरता तथा नित्यताको वर्णन हो । सहाबा केराम (رضى الله عنهم) द्वारा कथित केही वाक्यहरुमा भनिएको छ कि छालाहरुको यो परिवर्तन दिनमा बीसौं बरु सयौं पटक हुनेछ र मुस़नद अह़मदका अनुसार "नरकवासी यति सुन्निने छन् कि तिनका कानहरुको लव (लुर्को) देखि पछाडी गर्दनसम्मको दुरी सात सय वर्ष यात्राको समान हुनेछ, उनको छालाको मोटाइ सत्तरी बालिश्त र बंगाराहरु उहुद पर्वत जत्रा हुनेछन् ।"

[3]काफ़िरहरूको उपदेश ईमानवालाहरूका लागि जुन चिरस्थाई सुख-सुविधा प्राप्त हुनेछ, तिनको वर्णन छ, परन्तु ती ईमानवालाहरू जो सत्कर्मले परिपूर्ण हुनेछन् (جعلنا الله منهم-) । अल्लाह तआ़लाले कुर्आन करीममा ईमानसँगै सत्कर्मको महत्व पनि स्पष्ट गरिदिएको छ कि उनीहरूको आपसमा तल-जलको सम्बन्ध छ । ईमान सत्कर्म विना त्यसैप्रकार छ जस्तो सुगन्ध बिना फूल र बिना फलको वृक्ष । सहाबा केराम (رضى الله عنهم) तथा सत्यकालका अन्य मुसलमानहरूले यस बिन्दुलाई जानेका थिए । अत: तिनीहरूको जीवन ईमानको फल, सत्कर्मले प्रफुल्लित थिए । त्यसकालमा अकर्म अथवा कु-कर्मको साथमा ईमानको कल्पना नै थिएन । यसको अतिरिक्त आजकल ईमान केवल मौखिक भनाईमा मात्र सीमित भएको छ । ईमानका बारेमा दावी गर्नेहरु सत्कर्मवाट शून्य छन् । (هدانا الله تعالى) यसैप्रकार यदि कुनै व्यक्ति यस्ता कर्म गर्दछ जुन सत्कर्मको सीमामा आउँछन् । जस्तै ईमान्दारी, सच्चाई, परोपकार, नि:स्वार्थ सेवा, सहानुभूति आदि अन्य सभ्यतापूर्ण विशेषताहरू । परन्तु यिनी ईमानको गुणवाट वञ्चित छन् भने तिनका यी कर्म संसारमा प्रसिद्ध तथा सम्मानको कारण त बन्न सक्छन्, परन्तु अल्लाहको दरवारमा उनको कुनै स्थान छैन । यसकारण कि उनको स्रोत ईमान होइन जुन राम्रो कर्मलाई अल्लाह तआलातिर सम्बन्धित गर्दछ ।

The Ummah Technology Mission

تَحۡتِهَا الۡاَنۡهٰرُ خٰلِدِيۡنَ فِيۡهَاۤ اَبَدًا ؕ لَهُمۡ فِيۡهَاۤ اَزۡوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۫ وَّنُدۡخِلُهُمۡ ظِلًّا ظَلِيۡلًا ﴿٥٧﴾

स्वर्गहरुमा लैजानेछौं, जसका धरातलमा नहरहरू प्रभावित छन्, जसमा उनी सधैं रहनेछन्। उनका निम्ति त्यहाँ पवित्र पत्नीहरू हुनेछन् र हामीले उनीहरूलाई बाक्लो छायाँ (पूर्ण सुविधाजनक स्थान) मा लग्नेछौं।[1]

اِنَّ اللّٰهَ يَاۡمُرُكُمۡ اَنۡ تُؤَدُّوا الۡاَمٰنٰتِ اِلٰۤى اَهۡلِهَا ۙ وَاِذَا حَكَمۡتُمۡ بَيۡنَ النَّاسِ اَنۡ تَحۡكُمُوۡا

(५८) अल्लाह (तआ़ला) तिमीलाई आदेश दिन्छ कि अमानत (नासो) उनका मालिकहरूलाई पुऱ्याइदेउ।[2] र जब मानिसहरू बीच निर्णय

बरु मात्र सांसारिक लाभ तथा सामाजिक सभ्यताको बन्धनको आधारमा छ।

[1]बाक्लो गहिरो, चिसो तथा पवित्र छायाँ। जसको अनुवाद "पूर्ण सुविधा" गरिएको छ। एक हदीसमा छ "स्वर्गमा एउटा वृक्ष छ जसको छायाँ पनि छ कि एउटा सवार सय वर्षमा पनि त्यसलाई पूरा गर्न सक्दैन। यस वृक्षको नाम अलखुल्द हो।"(मुसनद अहमद, भाग २, पृष्ठ ४५५, व असलुहु फी अल-बुखारी किताब (बदउल खल्क़) अध्याय (बाब) संख्या ८, माजाअ फी सिफ़तिल जन्न: व अंन्हा मख़लूक़:)।

[2]अधिकतर ब्याख्याकारहरूको यो मत छ कि यो आयत आदरणीय उस्मान बिन तल्हाको सम्मानमा उत्रेको छ, जो आफ्ना पूर्वजहरूसित पारस्परिक रूपले ख़ाना-ए-काअबाका संतरी तथा कुँजी धारक हुँदै आइराख्नु भएको थियो। मक्का विजयको समय जब रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम ख़ाना-ए-क़ाअबामा परिक्रमाको लागि पाल्नु भयो, परिक्रमा आदिको पश्चात उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले आदरणीय उस्मान बिन तल्हालाई, जो हुदैबियाको सन्धिको समय मुसलमान भैसकेका थिए, बोलाउनु भयो र उनलाई ख़ाना-ए-काआबाका साँचोहरू प्रदान गर्दै भन्नुभयो, "यी तिम्रा साँचाहरू हुन्, र आजको दिन प्रतिज्ञा पालन तथा पुण्यको दिन हो।" (इब्ने क़सीर) यो आयत एउटा विशेष कारणले उत्ऱ्यो तर यसको भावार्थ सार्वजनिक तथा अधिकारीहरू दुबैको निम्ति छ। दुबैको लागि आदेश छ कि नासो उनीहरूलाई फर्काइदेउ, जो त्यसका अधिकारी छन्। यसमा एक प्रकारको त्यो नासो छ, जो त्यसका अधिकारी छन्। यसमा एक प्रकारको त्यो नासो छ, जो कसैको पासमा राख्न लगाईन्छ। त्यस मध्येबाट उपभोग नगरियोस्, बरु यो त्यसै प्रकारले नासो राख्नेलाई फर्काइयोस्। दोस्रो यो कि पद र सम्मान योग्य व्यक्तिहरूलाई प्रदान गरियोस् केवल राजनीतिज्ञ यात्रामा वंश अथवा राष्ट्रियताको आधार अथवा निकटवर्ती अथवा सम्बन्धको आधार अथवा पद सुरक्षितको आधारमा पद तथा सम्मान दिनु यस आयतको विपरीत छ।

The Ummah Technology Mission

بِالْعَدْلِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيْعًۢا بَصِيْرًا ﴿٥٨﴾

गर्दछौ त न्यायले निर्णय गर ।[1] निःसन्देह त्यो राम्रो कुरा हो जसको शिक्षा अल्लाह (तआला) तिमीलाई दिइराखेको छ ।[2] निःसन्देह अल्लाह (तआला) सुन्दछ, देख्दछ ।

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِي الْاَمْرِ مِنْكُمْ ۚ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِيْ شَيْءٍ

(५९) हे निष्ठावानहरू ! अल्लाहको आज्ञाको पालना गर तथा ईशदूत (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को, र आफूमध्ये अधिकारीहरूको आज्ञाको पालना गर ।[3] अनि यदि कुनै कुरामा

[1]यसमा अधिकारीहरूलाई विशेषरुपले न्याय गर्ने आदेश दिइएको छ । एक हदीसमा छ कि अधिकारी जबसम्म अत्याचार गर्दैन, अल्लाह तआला उसको साथमा हुन्छ, जब त्यो अत्याचार गर्न प्रारम्भ गरिदिन्छ, अल्लाह त्यसलाई त्यसका इन्द्रियहरुलाई सुम्पिदिन्छ । (सुनन् इब्ने माजा, किताबुल अहकाम)

[2]अर्थात् नासो त्यसका योग्य मानिसहरूलाई सुम्पिनु तथा न्याय गर्नु ।

[3]"आफूमध्येबाट अधिकारीसित तात्पर्य" केहीका निकट राज्य अधिकारी र केहीका निकट धर्माधिकारी तथा ज्ञानी हुन् । भावार्थको आधारमा दुबै हुन सक्छन् । तात्पर्य यो छ कि वास्तविक आज्ञापालन त अल्लाह तआलाकै हो । किनभने

﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾

"सावधान ! सृष्टि पनि उसैको हो, आदेश पनि उसैको हो ।" (अल-आराफ-५४)

परन्तु रसूल केवल अल्लाहका इच्छाहरूको प्रतिनिधि र त्यसका दूत हुनुहुन्छ, यसकारण अल्लाह तआलाले आफूसँग रसूलको आदेशलाई पनि स्थाईरूपले पालन आवश्यक भनेको छ । र आदेश दिन्छ कि वास्तवमा रसूलका आदेशहरूका पालन अल्लाहकै आज्ञाको पालना हो ।

﴿مَّنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾

"जसले रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को आज्ञाको पालन गऱ्यो त्यसले अल्लाहको आज्ञाको पालना गऱ्यो ।" (अन-निसा-८०)

यसबाट यो कुरा स्पष्ट भयो कि हदीस पनि त्यसै प्रकारले धनको स्रोत हो, जुन प्रकारले कुरआन करीम छ, अनि राजाधिकारीहरूको आज्ञापालन पनि आवश्यक छ किनभने उनी या त अल्लाह अथवा त्यसका रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) का आदेशहरूलाई लागू गर्दछन् अथवा उम्मत (कौम अथवा समुदाय) का

The Ummah Technology Mission

فَرُدُّوْهُ إِلَى اللهِ وَ الرَّسُوْلِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّ أَحْسَنُ تَأْوِيْلًا ﴿٥٩﴾

मतभेद गर्दछौ भने त्यसलाई अल्लाह (तआ़ला) तथा रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) तिर फर्काउ, यदि तिमीलाई अल्लाह तथा क़ेयामतको दिनमा विश्वास छ । यो सर्वश्रेष्ठ छ र परिणाम अनुसार धेरै राम्रो छ ।[1]

सामाजिक समस्याहरुको समाधान तथा रक्षा गर्दछन् । यसबाट ज्ञात हुन्छ कि राजा अधिकारीहरूका आदेशको पालना यद्यपि आवश्यक छ, परन्तु त्यो पूर्णरुपले लागू हुँदैन, बरु अल्लाह र रसूलको आज्ञापालनसँग प्रतिबन्धित छ । यसकारण अल्लाहको आज्ञा पालनको पश्चात नै रसूलको आज्ञा पालनलाई भनिएको छ । किनभने यी दुबै आज्ञापालन स्थाई र आवश्यक छन् । "परन्तु राजा अधिकारीहरूको आज्ञा पालन गर" भनिएको छैन, किनभने राजा अधिकारीहरूको आज्ञापालन स्थायी छैन । र हदीसमा पनि भनिएको छ, لا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعصِيَةِ الخَالِقِ (यसलाई अलबानीले हदीस सहीह भन्नु भएको छ, मिशकात संख्या ३६९६- मुस्लिम हदीस संख्या १८४०)र إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي المعروفِ (सहीह बुखारी किताबुल अहकाम बाब-४) السَّمْعُ والطَّاعَةُ لِلْإمامِ مَالَمْ تَكُنْ مَّعْصِيَةً "पापमा पालन होइन, पालन मात्र पुण्यहरुमा छ ।"

यही कुरा आलिम तथा धर्मशास्त्रीहरूको विषयमा पनि छ । (यदि अधिकारीहरूमा यिनलाई पनि मानिन्छ) अर्थात् तिनको आज्ञाको पालन यसकारण गर्नुपर्नेछ किनभने उनी अल्लाह र त्यसका रसूलका आदेश तथा कथनहरूलाई जनता समक्ष प्रस्तुत गर्दछन् तथा त्यसको धर्मतिर सन्देश तथा मार्गदर्शनको कार्य गर्दछन् । यसबाट ज्ञात भयो कि आलिम तथा धर्माधिकारी पनि धार्मिक विषयहरुमा अधिकारीहरु समान अवश्य जनताको लागि आज्ञापालनका अधिकारी छन् । परन्तु उनको आज्ञाको पालन पनि त्यस समयसम्म गरिनेछ, जबसम्म उनी जनतालाई केवल अल्लाह र त्यसका रसूलका कुरा भन्दछन्, परन्तु यदि उनी यसवाट विमुख हुन्छन् भने जनताको लागि उनको आज्ञापालन गर्नु पनि आवश्यक छैन । वरु उनको विमुखताको स्थितिमा जानी-जानी उनको आज्ञापालन ठूलो पाप हो ।

[1]अल्लाहतिर फर्काउनेबाट तात्पर्य कुरआन करीम तथा रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट तात्पर्य अब रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हदीस हो । यो आपसी मतभेद समाप्त गर्नको लागि एउटा सर्वश्रेष्ठ नियम भनिएको छ । यस नियमबाट पनि स्पष्ट हुन्छ कि तेस्रो व्यक्तिको आज्ञापालन आवश्यक छैन । जुन प्रकारले अनुकरणवाद अथवा एक विशेष व्यक्तिको आज्ञापालन गर्ने कुरामा

The Ummah Technology Mission

(६०) के तपाईंले तिनीहरूलाई देख्नु भएन जसको विचार छ कि जे-जति तपाईंमाथि तथा जे-जति तपाईंभन्दा पूर्व अवतरित गरिएको छ, त्यसमा उनीहरूको ईमान छ, तर उनी आफ्नो निर्णय अल्लाह बाहेक अन्यको पासमा लैजान्छन् यद्यपि उनीहरूलाई आदेश दिइएको छ कि उनी तिनको (शैतानको) इन्कार गरुन् ? शैतान त यो चाहन्छ कि उनीहरूलाई मार्ग-विचलित गराई टाढा पारिदेओस् ।

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

(६१) र जतिखेर तिनीसित भनिन्छ कि अल्लाह (तआला) ले जुन (पवित्र शास्त्र) अवतरित गरेको छ, त्यसतिर र रसूलतिर आउ त तपाईंले देख्नुहुन्छ कि यी मुनाफिक (अवसरवादी) तपाईंबाट मुख फर्काइ तर्किन्छन् ।[1]

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾

विश्वास गर्नेहरु एउटा तेस्रो व्यक्तिको आज्ञापालनलाई उचित ठहराउँछन् र यसै तेस्रो आज्ञा पालनकारिताले, जुन कुर्आनको यस आयतको स्पष्ट विरोध छ मुसलमानहरूलाई एक उम्मतको विपरीत अनेक बनाइराखेको छ तथा उनको एकतालाई असम्भव बनाइदिएको छ ।

[1]यो आयत यस्ता मानिसहरूको बारेमा उत्रेको छ, जो आफ्नो निर्णय गराउनको लागि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको न्यायलयमा लग्नुको सट्टा यहूदीहरूका मुखिया अथवा कुरैशका मुखियाको पासमा लैजान चाहन्थे परन्तु यो आदेश जन-सामान्यको लागि छ र यसमा ती सबै सम्मिलित छन् जो कुरआन र सुन्नतको विपरीत आफ्नो निर्णयको लागि यी दुवैलाई छाडी अन्यत्र लग्छन् । अन्यथा मुसलमानको अवस्था त यो हुन्थ्यो कि,

﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾

"जब उनीहरूलाई अल्लाह तथा रसूलतिर डाकिन्छ ताकि उनीहरूबीच निर्णय गरिदेउन्, त उनी भन्छन् हामीले सुन्यौं र हामीले पालन गर्‍यौं ।" (अल-नूर ५१) यस्ताकै लागि अल्लाह तआलाको आदेश दिनुभयो,

و اولئك هم المفلحون "यिनै सफल छन् ।"

The Ummah Technology Mission

(६२) अनि के कारण छ कि जब उनीहरू माथि उनका कर्मका कारण कुनै विपदा आइपर्छ त तपाईतिर आएर अल्लाह (तआ़ला) को शपथ लिन्छन् कि हाम्रो विचार त केवल भलाई तथा मधूर सम्बन्धकै थियो ।

فَكَيْفَ إِذَآ أَصَٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَآءُوكَ يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّآ إِحْسَٰنًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

(६३) यी त्यसता हुन् जसका हृदयहरूको रहस्य अल्लाह (तआ़ला) लाई राम्ररी स्पष्ट छ, तपाईं उनीसित नसुनेझैं गर्नुस्, तथा उनीहरूलाई शिक्षा दिंदै रहनुस् एवं उनीहरूलाई त्यो कुरा भन्नुस् जुन उनका हृदयमा प्रभावकारी भई बसोस् ।[२]

أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَعْلَمُ ٱللَّهُ مَا فِى قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُل لَّهُمْ فِىٓ أَنفُسِهِمْ قَوْلًۢا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

(६४) र हामीले प्रत्येक रसूललाई केवल यसैको निम्ति पठायौं ताकि अल्लाह (तआ़ला) को आदेशले त्यसको आज्ञाको पालन गरियोस् र यदि जब उनीहरूले आफ्नो प्राणमाथि अत्याचार गरे तिम्रो पासमा आएको भए, र अल्लाह (तआ़ला) सित क्षमा-याचना गरेको भए र

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ جَآءُوكَ فَٱسْتَغْفَرُوا۟ ٱللَّهَ وَٱسْتَغْفَرَ لَهُمُ

[१]अर्थात् जब आफ्नो यस कर्तुतको कारण अल्लाहको यातनाको शिकार बनी दुखमा पर्छन्, त्यतिखेर आएर भन्दछन् कि कुनै अन्य स्थानमा जानुको उद्देश्य यो थिएन कि हामी त्यहाँबाट निर्णय गराऔं अथवा तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित अधिक न्याय पाइनेछ, बरु हाम्रो उद्देश्य त सन्धि तथा मेलमिलाप गराउनु थियो ।

[२]अल्लाह तआ़लाले आदेश गऱ्यो कि यद्यपि हामी उनका हृदयका सबै रहस्यहरूबाट अवगत छौं (जसको फल हामीले उनीहरूलाई दिनेछौं) तर हे पैग़म्बर ! तपाईं उनीहरूको प्रत्यक्षलाई अगाडी राखी क्षमा नै गर्नुस् र शिक्षा-दीक्षा तथा यस्ता कुरा भन्नुस् जो उनका हृदयमा बसिहालोस्, र यसबाट उनको अन्तरको सुधारको प्रयत्न निरन्तर गर्दैरहनुस् । यसबाट ज्ञात भयो कि शत्रुका षड्यन्त्रहरूलाई क्षमा तथा नसुनेझैं गरी शिक्षा-दीक्षा तथा हृदयस्पर्शी भाषाणद्वारा नै निष्काम बनाउने प्रयत्न गर्नुपर्दछ ।

The Ummah Technology Mission

الرَّسُوْلُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَّحِيْمًا ﴿٦٤﴾

रसूल पनि उनीहरूका लागि क्षमा-याचना गरेको भए,[1] निःसन्देह यिनीहरूले अल्लाह तआलालाई क्षमाशील कृपालु पाउने थिए।

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ حَتّٰى يُحَكِّمُوْكَ فِيْمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا ﴿٦٥﴾

(६५) त सौगन्ध छ तिम्रो प्रभुको ! यिनी (तबसम्म) ईमान भएका हुनसक्दैनन् जबसम्मकि सबै आपसको मतभेदमा तपाईंलाई न्यायिक स्वीकार गर्दैनन्, अनि जुन निर्णय तपाईं गर्नुहुन्छ त्यसबाट आफ्ना हृदयमा अलिकति पनि कलुषता तथा अप्रसन्नता पाउँदैनन् र आज्ञाकारी भैं स्वीकार गर्दछन्।[2]

[1]मोक्षको लागि अल्लाह तआलाको सदनमा क्षमा-याचना गर्नु आवश्यक एवं पर्याप्त छ। तर यहाँ भनिएको छ कि हे पैगम्बर ! यदि तिम्रो सामु आएका भए र अल्लाहसित क्षमा-याचना गरेको भए र तिमीले पनि उनीहरूको लागि क्षमा-याचना गरेको भए। यो यसकारण कि आफ्ना मतभेदहरूको निर्णयको लागि अरुहरूको पासमा गई तपाईंको अवहेलना गरेका थिए, यसकारण त्यसको निवारणको निम्ति तपाईंको पासमा आउने कुरामा विशेष जोड दिइयो।

[2]यस आयतको अवतरणको विषयमा एक यहूदी र मुसलमानको घटनाको सामान्यतः वर्णन हुन्छ, जुन अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सदनमा निर्णय पश्चात आदरणीय उमर رضى الله عنه बाट निर्णय गराइयो, जस पश्चात आदरणीय उमर رضى الله عنه ले त्यस मुसलमानको टाउको जीउबाट अलग गरिदिनुभयो। तर यो वाक्य प्रमाणयुक्त छैन जस्तो कि हाफ़िज इब्ने कसीरले पनि स्पष्ट गर्नुभएको छ। सही घटना यो हो जुन यस आयत अवरतण हुनुको कारण हो कि आदरणीय जुबैर رضى الله عنه ज़ो रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमकि फूफीका पुत्र थिए, एउटा मानिसको खेतको सिंचाई गर्नको लागि नालीको पानी सम्वन्धि झगडा थियो। यो विवाद नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम सम्म पुग्यो, उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले विवादको घटनास्थलको निरीक्षण गर्नुभयो, न्यायको अनुसार निर्णय आदरणीय जुबैर رضى الله عنه को पक्षमा भयो, जसमाथि अर्को व्यक्तिले यो भन्यो कि उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले यो निर्णय यसकारण गर्नु भएको छ कि उनी उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम कि फूफीका पुत्र हुन्। यस पश्चात यो आयत अवतरित भयो। (सहीह बुखारी तफ़सीर सूरः अल-निसा) आयतको अर्थ यो भयो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कुनै कुरा अथवा निर्णयको विरोध त अलग हृदयमा संकीर्णता पनि ईमानको विपरीत छ। यो आयत पनि हदीसका ईन्कार गर्नेवालाहरूको लागि त छँदैछ, अन्य मानिसहरूको लागि पनि विचारणीय छ, जो इमामको कथनको सापेक्ष सहीह हदीसलाई मान्नबाट संकुचित

The Ummah Technology Mission

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوٓا أَنفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَٰرِكُم مَّا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ ۖ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِۦ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا ﴿٦٦﴾

(६६) र यदि हामीले उनीहरूलाई यो अनिवार्य गर्दथ्यौं कि आफैंले आफ्नो हत्या गर अथवा आफ्ना घरहरुबाट निस्केर जाऊ, त त्यसलाई तिनीमध्ये धेरै कम मानिसहरूले पालना गर्दथे । र यदि यिनीहरू त्यही गर्छन् जसको उनीहरूलाई शिक्षा दिइन्छ भने, अवश्य नै उनको लागि श्रेष्ठकर हुन्छ र अत्याधिक सुदृढ हुन्छन् ।[1]

وَإِذًا لَّآتَيْنَٰهُم مِّن لَّدُنَّآ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾

(६७) र तब त हामीले उनीहरूलाई आफ्नो पासबाट धेरै पुण्य प्रदान गर्दथ्यौं ।

وَلَهَدَيْنَٰهُمْ صِرَٰطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾

(६८) र निःसन्देह उनीहरूलाई सत्य मार्गदर्शन गर्दथ्यौं ।

وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰٓئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصَّٰلِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُولَٰٓئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

(६९) र जसले पनि अल्लाह (तआला) तथा रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) का आज्ञाको पालन गर्दछन्, तिनी ती मानिसहरूको साथमा हुनेछन्, जसमाथि अल्लाह (तआला) ले आफ्नो कृपा गरेको छ, जस्तो नबी र सत्यवादी तथा शहीद एवं

मात्र हुँदैन, अपितु उनी स्पष्ट शब्दहरुमा त्यसलाई मान्नबाट इन्कार गर्दछन् अथवा त्यो भन्नेहरुको मान्य श्रृङ्खलालाई अथवा अन्य केही कारणहरू भनेर अनुचित रूपले त्यसलाई असत्य कथन सिद्ध गर्दछन् ।

[1]आयतमा ती नै आज्ञाकारी मानिसहरूको दुर्व्यवहारतिर संकेत गरेर भनिंदैछ कि यदि उनीहरूलाई आदेश दिएको भए कि एक-अर्काको हत्या गर अथवा आफ्ना घरहरुबाट निस्केर जाउ त जब यिनी सजिलोभन्दा सजिलो कुराको पालन गर्न सकेनन्, भने यस अनुसार कसरी कर्म गर्न सक्दथे ? यो अल्लाह तआलाले आफ्नो ज्ञानबाट उनको विषयमा भनेको छ जुन निःसन्देह घटनाहरूका अनुसार छन् । तात्पर्य यो हो कि कठिन आदेशहरूको पालना त निश्चय गाह्रो छ, तर अल्लाह तआला अति दयालु तथा अति कृपालु छ, त्यसका आदेश पनि सरल छन् । यसकारण यदि यिनीहरू यी आदेशहरुमा हिंड्छन् जसको उनीहरूलाई शिक्षा दिईदैछ, त यो उनको निम्ति श्रेष्ठता तथा स्थिरताको कुरा हुन्छ, किनभने ईमानको आज्ञा-पालनबाट बृद्धि हुन्छ र पाप घट्दछ । पुण्यबाट पुण्यको मार्ग खुल्दछ र पापबाट पाप जन्मिन्छ ।

The Ummah Technology Mission

पुण्य सदाचारीहरुका (साथमा), यी राम्रा साथी हुन् ।[1]

(७०) यो अल्लाह (तआ़ला) को तर्फबाट कृपा हो र अल्लाह (तआ़ला) नै पर्याप्त जानकार छ ।

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

[1]अल्लाह र रसूलका आज्ञा पालनको प्रतिकार सम्बन्धमा भनिंदैछ । यसकारण हदीसमा भनिन्छ, الْمَرْءُ مع من أحبَّ (सहीह बुख़ारी किताबुल आदाब, बाब संख्या ९७ अलामतु हुब्बिल्लाह अज्ज व जल्ल, मुस्लिम किताबुल बिर्र वल सिल:वल आदाब, बाब अल-मरउ मन अहब्ब, हदीस संख्या १६४०) "मानिस त्यसैसँग हुनेछ, जोसित उसको प्रेम हुनेछ ।" आदरणीय अनस رضى الله عنه भन्नुहुन्छ, "सहाबालाई रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को कथन सुनेर यति प्रसन्नता भयो, कि यति प्रसन्नता कहिल्यै भएन ।" किनभने उनी स्वर्गमा पनि रसूलुल्लाह (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को साथ चाहन्थे । यसको अवतरणको विशेषताको कथन यसप्रकार छ कि केही सहाबाले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा भनें कि अल्लाह तआ़ला तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई स्वर्गमा सर्वश्रेष्ठ स्थान प्रदान गर्नेछ र हामीलाई त्यसभन्दा मुनि स्थान प्राप्त हुनेछ र यसप्रकार हामी तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको संगत तथा निकटता एवं दर्शनबाट बञ्चित रहने छौं, जुन हामीलाई संसारमा प्राप्त छ । अत: अल्लाह तआ़लाले यो आयत अवतरित गरी उनका हृदयलाई सन्तोष प्रदान गऱ्यो । (इब्ने कसीर) केही सहाबाले विशेषरूपले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित स्वर्गमा सँगै हुने प्रार्थना गरे أَسْئلُك مُرافقتك فى الجنة जस पश्चात नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनीहरूलाई अधिकताले (बढीभन्दा बढी) ऐच्छिक (नफ़िल) नमाज़ पढ्ने कुरोमा जोड दिनुभयो । فَأعنى علىٰ نفسك بكثرة السُّجُوْدِ (सहीह मुस्लिम, किताबुल सलात, बाव फ़जलिस्सुजूद वल हस्से अलैहि, हदीस संख्या ४८८) "बस, तिमी सज़्दाहरूको अधिकतावाट मेरो सहायता गर ।" यसको अतिरिक्त एक अन्य हदीस छ ।

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الأَمِينُ مع النَّبيين وَالصِّدِّيقين والشُّهدآء

"उचित सत्यवादी ईमान्दार व्यापारी नबी सत्यवादी तथा शहीदहरूको साथमा हुनेछन् ।" (तिर्मिजी किताबुल बुयुअ)

सिद्दीक़ियत पूर्ण विश्वास तथा सम्पूर्ण आज्ञापालनको नाम हो, नबूअत पश्चात यसको स्थान छ । मुसलमानहरूमा त्यस स्थानको लागि आदरणीय अबूबक्र सिद्दीक सर्वश्रेष्ठ हुनुहुन्छ र यसैकारण सर्वसम्मतिले नबीहरूका अतिरिक्त उनको नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पश्चात सर्वश्रेष्ठ स्थान छ । सत्यकर्मी त्यो हो जो अल्लाहको अधिकार र व्यक्तिहरूको अधिकार पूर्णरूपले दिन्छ र त्यसमा आलस्य नगरोस् ।

The Ummah Technology Mission

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ خُذُوا۟ حِذْرَكُمْ فَٱنفِرُوا۟ ثُبَاتٍ أَوِ ٱنفِرُوا۟ جَمِيعًا ﴿٧١﴾

(७१) हे मुसलमानहरू ! आफ्नो रक्षा सामग्री लेऊ,[1] अनि समूह-समूह बनाई प्रस्थान गर अथवा सबैजना एक साथ प्रस्थान गर ।

وَإِنَّ مِنكُمْ لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ فَإِنْ أَصَٰبَتْكُم مُّصِيبَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَىَّ إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾

(७२) र निःसन्देह तिमीमध्ये केही यस्ता पनि छन् जो संकोच गर्दछन् [2] अनि यदि तिमीलाई कुनै हानि हुन्छ भने भन्दछन् कि ममाथि अल्लाह (तआला) ले ठूलो कृपा गऱ्यो कि म उनको साथमा उपस्थित थिएन ।

وَلَئِنْ أَصَٰبَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ ٱللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنۢ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُۥ مَوَدَّةٌ يَٰلَيْتَنِى كُنتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

(७३) र यदि तिमीलाई अल्लाह (तआला) को कुनै कृपा प्राप्त हुन्छ[3] त मानौं कि तिमी र त्यसबीच सम्बन्ध नै थिएन,[4] भन्दछन् कि काश ! म पनि उनको साथमा भएको भए त ठूलो सफलतामा पुग्थें ।[5]

فَلْيُقَٰتِلْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ يَشْرُونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا بِٱلْءَاخِرَةِ

(७४) परन्तु जसले संसारको जीवन परलोक (आख़िरत) को साटो बेचिसकेछन्,[6] उनीहरूले अल्लाह

---

[1]आफ्नो बचाव गर, अस्त्र-शस्त्र तथा युद्धको सामग्री र अन्य साधनबाट ।

[2]यो अवसरवादीहरूको वर्णन हो । संकोचको अर्थ धर्मयुद्धमा जानुबाट पन्छिन्छन् र पछाडी रहन्छन् ।

[3]अर्थात् युद्धमा विजय, प्रभावशाली तथा प्राप्त सामान ।

[4]अर्थात् मानौं उनी तिम्रा धर्मका मानिसहरू मध्येका हुँदै होइनन्, बरु अन्य हुन् ।

[5]अर्थात् युद्धबाट प्राप्त सामग्रीमा भागीदार हुन्थ्यो, जुन स्वार्थ साधकहरूको सर्वश्रेष्ठ उद्देश्य हो ।

[6]شرى يشري को अर्थ बेच्नु पनि हुन्छ र किन्नु पनि । मूलमा पहिलो अनुवाद लिइएको छ । यस आधारमा فليقاتل को कर्ता الذين يشرون الحيوة हुनेछ, परन्तु यसको अर्थ किन्नको लागि लिइन्छ भने यस अवस्थामा الذين कर्मकारक बन्नेछ र فليقاتل को कर्ता المؤمن النافر (धर्मयुद्धमा प्रस्थान गर्नेवाला मुसलमान) लुप्त हुनेछ । अर्थात् यो हुनेछ कि "मुसलमान उनीहरूसित लड्न जसले परलोक (आख़िरत) बेचेर

The Ummah Technology Mission

وَمَنْ يُّقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلْ اَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝٧٤

(तआ़ला) को मार्गमा धर्मयुद्ध गर्नुपर्छ र जो अल्लाह तआ़लाको मार्गमा धर्मयुद्ध गर्दागर्दै शहीद हुन्छ अथवा विजयी हुन्छ त, निःसन्देह हामीले त्यसलाई सर्वश्रेष्ठ प्रतिफल प्रदान गर्नेछौं ।

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَآءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَا ۚ وَاجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ وَلِيًّا ۚ وَّاجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ نَصِيْرًا ۝٧٥

(७५) तिमीलाई के भएको छ कि अल्लाहको मार्गमा र ती शक्तिहीन पुरुष, स्त्री तथा अवोध नानीहरूको छुटकाराको निम्ति धर्मयुद्ध गर्दैनौ ? जो यसप्रकार प्रार्थना गरिराखेका छन् कि हे हाम्रा प्रभु ! यी अत्याचारीहरूको वस्तीबाट हामीलाई निकाल र हाम्रो लागि स्वयं आफ्नो पासबाट पक्षधर निर्धारित गर र हाम्रो लागि विशेषरूपले आफ्नो तर्फबाट सहायक बनाउ ।[1]

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ

(७६) जसले विश्वास गरे, उनी त अल्लाह (तआ़ला) को मार्गमा धर्मयुद्ध गर्दछन् र जसले

संसार किने ।" अर्थात् जसले संसारको अलिकति धनको लोभमा आफ्नो धर्मलाई वेचिहाले । तात्पर्य अवसरवादी तथा काफ़िर हुनेछन् । (इब्ने कसीरले यसै भावार्थको वर्णन गर्नुभएको छ)

[1]अत्याचारीहरूको वस्तीबाट (आयतको अवरतणको आधारमा) तात्पर्य मक्का हो । हिज्रत पश्चात त्यहाँ शेष रहेका मुसलमान विशेषरूपले वृद्ध पुरुष, स्त्री र वच्चाहरु काफ़िरहरूको अत्याचारबाट विरक्त भई अल्लाहको दरबारमा सहायताको निम्ति प्रार्थना गर्दथे । अल्लाह तआ़लाले मुसलमानहरूलाई चेतावनी दियो कि तिमी مستضعفين (उपरोक्त वर्णित कमजोर व्यक्तिहरू) लाई काफ़िरहरूबाट मुक्त गराउन धर्मयुद्ध किन गर्दैनौं ? यस आयतबाट निष्कर्ष निकालेर विद्वानहरूले भनें कि जुन क्षेत्रमा पनि मुसलमान काफ़िरहरूका अत्याचारबाट शिकार भइराखेका छन् त अन्य मुसलमानहरूको लागि अनिवार्य छ कि काफ़िरहरूको अत्याचार बाट मुक्त गराउनको लागि धर्मयुद्ध गरून् । यो धर्मयुद्धको दोस्रो रूप हो । पहिलो रूप अल्लाहको आदेश अर्थात् त्यसको धर्मको प्रचार-प्रसार तथा अल्लाह तआ़लाका आदेशहरुको प्रभावका लागि युद्ध गर्नु, जसको वर्णन यसभन्दा पहिलो आयत तथा आगामी आयतमा छ ।

The Ummah Technology Mission

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ الطَّاغُوْتِ فَقَاتِلُوْٓا اَوْلِيَاۗءَ الشَّيْطٰنِ ۚ اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطٰنِ كَانَ ضَعِيْفًا ۝

कुफ्र (अस्वीकार) गरेका छन्, उनीहरू त राक्षसको मार्गमा युद्ध गर्दछन्,[1] तसर्थ तिमी शैतानका मित्रहरूसित युद्ध गर, विश्वास गर कि शैतानको चाल (निकै क्षीण तथा) अत्याधिक शक्तिहीन छ ।[2]

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ قِيْلَ لَهُمْ كُفُّوْٓا اَيْدِيَكُمْ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ۚ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللّٰهِ اَوْ اَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوْا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ ۚ لَوْلَآ اَخَّرْتَنَآ اِلٰٓى

(७७) के तिमीले उनीहरूलाई देखेनौं जसलाई आदेश दिइयो कि आफ्ना हातहरूलाई रोकिराख र नमाज़ पढ्दै गर र ज़कात तिर्दैगर । अनि जब उनीहरूलाई धर्मयुद्धको आदेश दिइयो, त त्यतिखेर उनीहरूको एउटा समूह मानिसहरूसित यसप्रकार भयभीत थियो, जस्तो अल्लाह (तआ़ला) को भय छ, बरु यसभन्दा पनि अधिक । र भन्नथाले, हे हाम्रा प्रभु ! तिमीले हामीलाई धर्मयुद्ध किन अनिवार्य गऱ्यौ ?[3] हामीलाई किन अलिकति जीवन अझै

[1]मुसलमान र काफ़िर दुवैलाई युद्धको आवश्यकता हुन्छ । परन्तु दुवैको युद्धको उद्देश्यमा ठूलो अन्तर छ । मुसलमान अल्लाहको लागि युद्ध गर्दछ, मात्र संसार अथवा राज्य विस्तारको लागि होइन ।

[2]मुसलमानहरूलाई प्रलोभन दिइएको छ कि शैतानी उद्देश्यहरूका लागि बहाना तथा चाल क्षीण हुन्छन्, प्रत्यक्ष साधनहरूको प्रशस्तता एवं अधिक संख्याबाट नतर्स, तिम्रो विश्वास बल तथा तिम्रो धर्मयुद्धको संकल्पको अगाडी शैतानका शिष्यहरू टिक्न सक्दैनन् ।

[3]मक्कामा मुसलमान संख्या तथा संसाधनको कमीको कारण उनीहरू लड्न योग्य थिएनन् । यसकारण उनको इच्छाको विपरीत उनीहरूलाई युद्धबाट रोकिराखियो । र दुई कुरामा जोड दिंदै गरियो, एक यो कि काफ़िरहरूको अत्याचारलाई धैर्य तथा साहसले सहन गरुन् र क्षमा सहिष्णुताबाट काम लिउन् । दोस्रो यो कि नमाज़, ज़कात तथा अन्य अर्चना शिक्षाहरूको अनुरूप कार्य गरुन् ताकि अल्लाह तआ़लासित सम्बन्ध दृढ आधारहरुमा स्थित होस् । तथा हिज़रत पश्चात मदीनामा जब मुसलमानहरूको शक्ति एकत्रित भयो त पुनः उनीहरूलाई युद्धको अनुमति दिइयो । र जब अनुमति दिइयो, त केही व्यक्तिहरूले निर्बलता तथा साहस विहीनताको प्रदर्शन गरे । यस आयतमा मक्काको समयमा तिनीहरूका आकांक्षा स्मरण गराउँदै भनिँदैछ कि अब यी मुसलमान धर्मयुद्धको

The Ummah Technology Mission

أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۚ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝

व्यतीत गर्न दिइएन ?[1] तपाईं भनिदिनुस् कि संसारको लाभ त धेरै कम छ र परहेज़गारहरूको लागि आखिरत (परलोक) श्रेष्ठ छ, र तिमी एउटा धागो समान पनि अत्याचार गरिने छैनौं ।

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ ۗ وَإِنْ

(७८) तिमी जहाँसुकै भएपनि मृत्युले तिमीलाई आई समात्नेछ, चाहे तिमी बलिया महलहरूमा होउ ।[2] र

आदेश सुनेर भयभीत किन भइराखेका छन् ? जबकि यो धर्मयुद्ध त स्वयं उनको कामनाको अनुरूप छ ।

कुरआनको आयत बदलिनु आयतको पहिलो भाग जसमा युद्धबाट हात रोकिराख्ने आदेश छ, यसबाट केहीले यो निष्कर्ष निकालेका छन् कि नमाज़मा रूकूअमा जाँदा र रूकूअबाट उठ्नेबेला हातहरूलाई दुबै कानसम्म उठाउनु हुँदैन (जसलाई रफ़उल यदैन भन्दछन्) किनभने अल्लाह तआलाले कुरआन करीममा नमाजको अवस्थामा हात रोकिराख्ने आदेश दिएको छ, यो एउटा अनुचित र वेकार तर्क छ । यसको लागि ती महान व्यक्तिहरूले आयतका शब्द पनि बदलेका छन् र अर्थ पनि । अर्थात् शाब्दिक भावार्थ दुवैमा परिवर्तन गरिहालेका छन् ।

[1]यसको अर्को अनुवाद यो पनि गरिएको छ कि यस धर्मयुद्धको आदेशलाई केही समयका लागि स्थगित किन गरिएन ? अर्थात् أجل قريب बाट तात्पर्य मृत्यु अथवा धर्मयुद्धको समय हो । (तफ़सीर इब्ने कसीर)

[2]यस्ता कमजोर मुसलमानहरूलाई सम्झाउनको निम्ति भनिदै छ कि संसार क्षणभंगुर छ तथा यसको लाभ अस्थाई छ, जसको लागि तिमी समय माँगिराखेका छौ, जसको अपेक्षा परलोक (आख़िरत) सर्वश्रेष्ठ छ, जसलाई तिमी अल्लाह तआलाको आज्ञाकारी भई प्राप्त गर्न सक्नेछौ । दोस्रो यो कि तिमी धर्मयुद्ध गर अथवा नगर, मृत्यु त आफ्नो समयमा आएर नै रहनेछ, चाहे तिमी बलिया दुर्गहरुमा नै गई किन न लुकिहाल । अनि धर्मयुद्धबाट ज्यान जोगाउन के लाभ ? "सुदृढ दुर्गहरु" बाट तात्पर्य वलिया तथा अग्ला भित्ताहरुवाट घेरिएको दुर्ग हुन् ।

टिप्पणी : केही मुसलमानहरूलाई प्राकृतिक रूपले यो भय थियो । यसैप्रकार विलम्ब गर्नुको कामना पनि आपत्ति अथवा इन्कारको लागि थिएन, बरु प्राकृतिक भयको एउटा तार्किक परिणाम थियो । यसकारण अल्लाह तआलाले त्यसलाई क्षमा गरिदियो र अत्याधिक सुदृढ तर्कबाट उनलाई सहारा तथा साहस दियो ।

The Ummah Technology Mission

تُصِبۡهُمۡ حَسَنَةٞ يَقُولُواْ هَٰذِهِۦ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِۖ وَإِن تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةٞ يَقُولُواْ هَٰذِهِۦ مِنۡ عِندِكَۚ قُلۡ كُلّٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِۖ فَمَالِ هَٰٓؤُلَآءِ ٱلۡقَوۡمِ لَا يَكَادُونَ يَفۡقَهُونَ حَدِيثٗا ٧٨

यदि थिनीहरूलाई कुनै अनुकूल राम्रो कुरा आउँछ भने भन्दछन् कि यो अल्लाह (तआ़ला) को तर्फबाट हो र यदि कुनै नराम्रो कुरो पुग्दछ भने भन्दछन् कि यो तिमीतिरबाट हो ।[1] उनीहरूलाई भनिदेउ, यो सबैथोक अल्लाह तआ़लाका तर्फबाट हुन् । उनीहरूलाई के भएको छ कि कुनै कुरा बुझाईको नजिक पनि छैनन् ।[2]

مَّآ أَصَابَكَ مِنۡ حَسَنَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِۖ وَمَآ أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٖ فَمِن

(७९) तिमीलाई जुन भलाई प्राप्त हुन्छ, त्यो अल्लाह (तआ़ला) को तर्फबाट हो ।[3] र जुन नराम्रो

[1]यहाँबाट पुन: अवसरवादीहरूका कुराको वर्णन भइराखेको छ । विगत समुदायका अवसरवादीहरू झैं यिनीहरूले पनि भनें कि भलाइ (सम्पन्नता, अन्नको उपज, धन तथा सन्तानको अधिकता आदि) अल्लाहको तर्फबाट हो । नराम्रो कुरा (खडेरी, धन-धान्यमा कमी आदि) हे मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ! तिमीतिरबाट अर्थात् तिम्रो धर्म स्वीकार गर्नुको कारण यो विपदा आएको छ । जुनप्रकारले (आदरणीय) मूसा अलैहिस्सलाम र फ़िरऔनका अनुयायीहरूको विषयमा अल्लाह तआ़लाले आदेश गरेको छ, "जब उनीहरूलाई भलाई पुग्दछ त भन्दछन्, यो हाम्रो लागि हो (हामी यसका पात्र हौं) र जब उनलाई नराम्रो कुरा पुग्दछ, त (आदरणीय) मूसा र उनको अनुयायीहरूबाट अपशगुन लिन्छन् ।" (अर्थात् अल्लाहको शरण, अशुभको कारण उनैलाई भन्दछन्) (अल-आराफ़-१३१)

[2]अर्थात् शुभ-अशुभ दुवै अल्लाहको तर्फबाट हो । तर यो ज्ञानको कमी तथा मूर्खताको कारण कुरोलाई बुझ्दैनन् ।

[3]अर्थात् मात्र उसको कृपा एवं दयाबाट हो । अर्थात् कुनै पुण्य अथवा आज्ञापालनको प्रतिफल होइन । किनभने पुण्यको सामर्थ्य पनि अल्लाह तआ़लाले नै दिन्छ । यसका अतिरिक्त उसको कृपा यति असीम छ कि एउटा मानिसको बन्दना तथा आज्ञा पालन त्यसको अपेक्षा कुनै मुल्य राख्दैन । यसकारण नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम ले भन्नुभयो, "स्वर्गमा जो पनि जानेछ, मात्र अल्लाहकै कृपाले जानेछ (आफ्ना कर्महरुको कारणले होइन) ।" सहचरहरुले भने, "हे रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम. र तपाईं पनि अल्लाहको कृपा बिना स्वर्गमा जानु हुनेछैन ?" उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम. ले भन्नुभयो कि हो, जबसम्म अल्लाह तआ़लाले मलाई पनि आफ्नो कृपाको छायाँमा पार्दैन, स्वर्गमा जानेछैन । (सहीह बुख़ारी किताबुल रिक़ाक़ अध्याय संख्या १८)

The Ummah Technology Mission

نَفْسِكَ ۗ وَ اَرْسَلْنٰكَ لِلنَّاسِ رَسُوْلًا ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ⑦٩

कुरा पुग्दछ त त्यो तिम्रो स्वयंको तर्फबाट छ[1] हामीले तिमीलाई मानव जातिको निम्ति सन्देशवाहक बनाएर पठाएका छौं तथा अल्लाह (तआ़ला) पर्याप्त छ ।

مَنْ يُّطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ ۚ وَمَنْ تَوَلّٰى فَمَآ اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا ⑧٠

(८०) यस रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई जसले अनुसरण गऱ्यो, त्यसैले अल्लाह (तआ़ला) को आज्ञाकारिता गऱ्यो र जसले मुख फर्कायो त हामी तपाईंलाई उनीमाथि कुनै रक्षक बनाएर पठाएका छैनौं ।

وَيَقُوْلُوْنَ طَاعَةٌ ۡ فَاِذَا بَرَزُوْا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِىْ تَقُوْلُ ۗ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُوْنَ ۚ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ⑧١

(८१) र यिनी भन्न त भन्छन् कि अनुकरण छ, अनि जब तपाईंको पासबाट उठेर बाहिर निस्कन्छन्, त उनीहरूमध्ये एउटा गुट अथवा समूह जुन कुरो तपाईंले अथवा त्यसले भनेको छ, त्यसको विपरीत रातिमा विचार-विमर्श गर्दछ ।[2] उनका रातिहरुका कुरा अल्लाह (तआ़ला) लेखिराखेको छ । तपाईं उनीबाट मुख फर्काउनुस् र अल्लाह

[1]यो नराम्रो कुरो पनि यद्यपि अल्लाहकै इच्छाले हुन्छ । जस्तो कि, "प्रत्येक विषय अल्लाहको तर्फबाट छ" बाट स्पष्ट हुन्छ, तर यो नराम्रो कुनै पापको परिणामस्वरूप हुन्छ । यसकारण आदेश भयो कि यो तिम्रो आफ्नो स्वयंको कर्म हो अर्थात् तिम्रा गल्तीहरु, आलस्य तथा पापको परिणाम । जुनप्रकार कुरआ़नमा आदेश छ :

﴿ وَمَا أَصَٰبَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا۟ عَن كَثِيرٍ ﴾

"तिमीलाई जुन कठिनाई पुग्दछ, त्यो तिम्रो आफ्नै कर्महरुको फल हो र धेरैजसो पाप त क्षमा नै गरिदिन्छ ।" (अश्शूरा-३०)

[2]यी अवसरवादी तपाईंको समीप जुन कुरा व्यक्त गर्दछन्, रातहरुमा यसको विपरीत कुरा गर्दछन् र षड्यन्त्र रच्ने गर्दछन् । तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम उनीबाट बच्नुहोस् र अल्लाहमा भरोसा गर्नुहोस् । यिनका षड्यन्त्र तपाईंलाई हानि पुऱ्याउन सक्दैनन् किनभने तपाईंको रक्षक तथा कामहरू बनाउनेवाला अल्लाह छ ।

The Ummah Technology Mission

तआ़लामा भरोसा गर्नुस, अल्लाह तआ़ला पर्याप्त ब्यवस्थापक छ ।

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

(८२) के यिनीहरू कुर्आनमा विचार गर्दैनन् ? यदि यो अल्लाह (तआ़ला) को अतिरिक्त कुनै अन्यको तर्फबाट भएको भए अवश्य यसमा धेरै विभिन्नता पाउँथे ।[1]

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

(८३) र जब उनलाई कुनै शान्ति अथवा भयको सूचना प्राप्त हुन्छ त उनीहरूले त्यसको प्रचार गर्न प्रारम्भ गर्न थाल्छन्, यद्यपि यी मानिसहरू त्यसलाई (रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) तथा आफूमध्ये यस्ता कुराको स्रोतसम्म पुग्नेलाई दिएको भए, यसको वास्तविकता तिनीहरू ज्ञात गर्ने थिए जो

[1]कुर्आन करीम मार्गदर्शन ग्रहण गर्नको लागि त्यसमा विचार गर्ने कुरोमा दिइराखिएको छ र त्यसको सत्यता जाँच्नलाई एउटा स्तर पनि भनिदैछ कि यदि यो कुनै पुरुषद्वारा लेखिएको भए (जस्तो कि काफ़िरहरूको विचार छ) त यसको विषय तथा वर्णित घटनाहरुमा टकराव तथा मतभेद हुन्थ्यो, किनभने यो एउटा सानो पुस्तक होइन । एक स्थूल र विस्तृत किताब हो, जसको प्रत्येक भाग चमत्कार तथा साहित्यमा अनुपम छ । जबकि मानवद्वारा रचित स्थूल पुस्तकमा भाषाको स्तर र त्यसको कोमलता तथा सरलता स्थिर रहँदैन । अर्को कुरो के हो भने यसमा पूर्वका समुदायहरुका घटनाको वर्णन छ, जसलाई केवल अल्लाह परोक्षज्ञको अतिरिक्त अन्य कोही पनि वर्णन गर्न सक्दैन । तेस्रो यिनका बयान तथा कथाहरुमा न आपसी विभेद छ र न उनको सानोभन्दा सानो अंश पनि कुर्आनको कुनै वास्तविकतासँग टकराउँदछ । यदि एउटा मनुष्य विगतको घटनाहरुको वर्णन गर्दछ भने त्यसको श्रृङ्खलाका कडिहरु टुट्छन् र तिनको विवरणमा विपरीतता उत्पन्न भईनैहाल्थ्यो । कुर्आन करीमको यी सबै मानवीय दोषहरुबाट स्वच्छ हुनुको स्पष्ट अर्थ यो हो कि यो वास्तवमा अल्लाहको कथन हो, जुन त्यसका फरिश्ताहरूद्वारा आफ्ना अन्तिम सन्देशवाहक परम आदरणीय मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि अवतरित गऱ्यो ।

The Ummah Technology Mission

وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطٰنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٨٣﴾

अनुसन्धानको बृद्धि राख्दछन् ।[1] र यदि अल्लाह (तआ़ला) को कृपा र त्यसको दया तिमीमाथि नभएको भए, त केही व्यक्तिहरूका अतिरिक्त तिमी सबै शैतानका अनुयायी बन्ने थियौ ।

فَقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّكُفَّ بَاْسَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ وَاللّٰهُ اَشَدُّ بَاْسًا وَّاَشَدُّ تَنْكِيْلًا ﴿٨٤﴾

(८४) तिमी अल्लाह तआ़लाको मार्गमा धर्मयुद्ध गरिराख, तिमीलाई मात्र आफ्नै ज़िम्मेवारी छ र, ईमान भएकालाई आकर्षित गरिराख, अतिसम्भव छ कि अल्लाह (तआ़ला) काफ़िरहरूको आक्रमणलाई रोकिदेओस् । र अल्लाह (तआ़ला) अत्याधिक शक्तिशाली छ एवं दण्ड दिनमा पनि अति कठोर छ ।

مَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَّكُنْ لَّهٗ نَصِيْبٌ مِّنْهَا ۚ وَمَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً

(८५) जो व्यक्ति कुनै पुण्य तथा राम्रो काम गर्न सिफारिश गर्दछ, उसलाई पनि त्यसको केही भाग प्राप्त हुनेछ र जो नराम्रो तथा कुकर्म गर्ने कुराको

[1]यो केही निर्बल तथा व्यग्र मुसलमानहरूको आचरण उनको सुधारको लागि वर्णित गरिंदैछ । शान्तिको सूचनासित तात्पर्य मुसलमानहरूको सफलता एवं शत्रुको विनाश तथा पराजयको सूचना हो । जुन सुनेर शान्तिको लहर चलिहाल्छ र जसको कारण कैयौं पटक आवश्यकताभन्दा बढी भरोसा उत्पन्न हुन्छ जुन हानिको कारण बन्नसक्छ र भयको सूचनासित तात्पर्य मुसलमानहरूको पराजय र उनको हत्या तथा हानिको सूचना हो (जसबाट मुसलमानहरूमा निराशा फैलनु तथा साहसहीनताको सम्भावना छ) यसकारण उनीहरूसित भनिंदैछ कि यसप्रकारको सूचना चाहे शान्तिको होस् अथवा भयको त्यसलाई सुनेर जनमानसमा फैलाउनुको सट्टा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसम्म पुऱ्याइदेउ, अथवा ज्ञानी र जो सोधकर्ताहरू छन् उनीहरूलाई पुऱ्याइदेउ ताकि उनीहरू विचार गरून् कि यो सूचना सही छ अथवा गलत । यदि सही छ भने त्यसबेला त्यससित मुसलमानहरूलाई अवगत हुनु लाभकारी छ अथवा अनभिज्ञ रहनु लाभकारी छ ? त्यसो त यो नियम सामान्य अवस्थाको लागि पनि बडो महत्वपूर्ण तथा लाभकारी छ । परन्तु युद्धकालमा त यसको विशेषता र आवश्यकता अझ अधिक भईहाल्छ ।

The Ummah Technology Mission

سَيِّئَةً يَّكُنۡ لَّهٗ كِفۡلٌ مِّنۡهَا ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ مُّقِيۡتًا ﴿٨٥﴾

सिफारिश गर्दछ, त्यसकारण त्यसको बोझ त्यस माथि पर्ने छ र अल्लाह (तआ़ला) प्रत्येक वस्तुमाथि सामर्थ्यवान छ ।

وَاِذَا حُيِّيۡتُمۡ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوۡا بِاَحۡسَنَ مِنۡهَاۤ اَوۡ رُدُّوۡهَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ حَسِيۡبًا ﴿٨٦﴾

(८६) र जब तिमीलाई सलाम (अभिवादन) गरिन्छ त त्यसभन्दा राम्रो उत्तर देउ अथवा तिनै शब्दलाई फर्काइदेउ ।[1] निःसन्देह अल्लाह (तआ़ला) हरेक कुराको हिसाब लिनेछ ।

اَللّٰهُ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ لَيَجۡمَعَنَّكُمۡ اِلٰى يَوۡمِ الۡقِيٰمَةِ لَا رَيۡبَ فِيۡهِ ؕ وَمَنۡ اَصۡدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِيۡثًا ﴿٨٧﴾

(८७) अल्लाह त्यो हो, जसको अतिरिक्त अन्य कोही (सत्य) पूज्य छैन, त्यसले तिमी सबैलाई अवश्य केयामतका दिन एकत्रित गर्नेछ, जसको (आगमन) मा कुनै शंका छैन, अल्लाह (तआ़ला) का भन्दा अधिक सत्य कसको कुरा हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

---

[1] تحية वास्तवमा تحيية हो । يا को يا मा सन्धि पश्चात تحية भइहाल्यो । यसको अर्थ दीर्घ आयुको आशिर्वाद हो, यहाँ यो सलाम गर्नुको अर्थमा छ । (फ़तहुल क़दीर) धेरै राम्रो उत्तर दिनुको व्याख्या हदीसमा यसप्रकार गरिएको छ कि "अस्सलामु अलैकुम" को उत्तरमा "वरहमतुल्लाह" को अधिकता र "अस्सलामु अलैकूम व रहमतुल्लाह" को उत्तरमा "व बर्कातुहू" को अधिकता गरिहालियोस् । परन्तु यदि कोही "अस्सलामु अलैकुम व रहमतुल्लाह व बर्कातुहू" भन्छ भने केही नथपिकन तिर्ने शब्दमा उत्तर दिइओस् । (इब्ने कसीर) र हदीसमा छ कि मात्र "अस्सलामु अलैकुम" भन्नुवाट दस पुण्य, त्यसको साथ "व रहमतुल्लाह" भन्नाले बीस पुण्य र व वरकातूहु" भन्नाले तीस पुण्य प्राप्त हुन्छन् । (मुसनद अहमद भाग ४, पृष्ठ ४३९ तथा ४४०) ध्यान रहोस् कि यो आदेश मुसलमानहरूको लागि छ, अर्थात् एक मुसलमान जव अर्को मुसलमानलाई सलाम गर्दछ । शरणार्थी अर्थात् यहूदी तथा इसाईहरूलाई सलाम गर्नुछ भने एक त उनलाई सलाम गर्नुमा पहल नगरियोस् । अर्को कुरा बढोत्तरी नगरियोस् वरु केवल "व अलैकुम" भनेर उत्तर दिइयोस् । (सहीह बुख़ारी, किताबुल इस्तिज़ान, मुस्लिम, किताबुस्सलाम)

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنٰفِقِيْنَ فِئَتَيْنِ وَاللّٰهُ اَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوْا ؕ اَتُرِيْدُوْنَ اَنْ تَهْدُوْا مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ ؕ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ سَبِيْلًا ⑧⑧

(८८) तिमीहरूलाई के भएको छ कि अवसरवादीहरूको विषयमा दुई गुट भइराखेका छौ ?[1] उनीहरूलाई त उनका कर्मका कारण अल्लाह (महान) ले उल्टो फर्काइदिएको छ ।[2] अब के तिमी यो चाहन्छौ कि त्यसलाई बाटो देखाउ, जसलाई अल्लाहले मार्ग-विचलित गरिदिएको छ, त जसलाई अल्लाह मार्ग-विचलित गर्दछ तिमी कदापि त्यसको लागि कुनै मार्ग पाउने छैनौ ।[3]

وَدُّوْا لَوْ تَكْفُرُوْنَ كَمَا كَفَرُوْا فَتَكُوْنُوْنَ سَوَآءً فَلَا تَتَّخِذُوْا مِنْهُمْ اَوْلِيَآءَ حَتّٰى يُهَاجِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوْهُمْ وَاقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُّمُوْهُمْ ص

(८९) उनीहरू इच्छा गर्दछन् कि जस्तो काफिर (अस्वीकार) उनीहरू छन्, तिमी पनि उनैको समान ईमानको इन्कार गर्नथाल तथा तिमी सबै समान बन, अत: उनीहरूमध्ये कसैलाई वास्तविक मित्र नबनाउ[4] जबसम्म उनी अल्लाहको मार्गमा हिज़रत (प्रवास) गर्दैनन्, अनि यदि (यसबाट) मुख फर्काउँछन् भने

[1]यो प्रश्न इन्कारको लागि छ अर्थात् तिमीहरूबीच यी अवसरवादीहरूको विषयमा मतभेद हुनुहुँदैन । यी अवसरवादीहरूसित तात्पर्य ती मानिसहरू हुन्, जो उहुदका युद्धका समय मदीना शहरको बाहिर केही टाढा गए पश्चात फर्किहालेका थिए कि हाम्रो कुरा मानिएन । (सहीह बखारी तफ़सीर सूर: अन-निसा, सहीह मुस्लिम किताबुल मुनाफ़िकीन) जस्तो कि यसको बारेमा विस्तारले अघि गुज्रिसकेको छ । यी अवसरवादीहरूका लागि मुसलमानहरू दुई गुटमा विभाजित भइहालेका थिए । एक समूहको भनाई थियो कि यी अवसरवादीहरूसित हामी अझै निम्टनु पर्छ, दोस्रो समूहले यसलाई अवसर तथा परिस्थितिको विपरीत ठान्दथ्यो ।

[2]كسبوا (कर्म) सित तात्पर्य रसूलको विरोध तथा धर्मयुद्धबाट मुख फर्काउनु हो । أركسهم उल्टो फर्काइदियो अर्थात् जुन अविश्वास र विपदाबाट उम्केका थिए, त्यसैमा लगेर अल्झाइदियो अथवा यसको कारण नष्ट गरिदियो ।

[3]जसलाई अल्लाह पथ-विचलित गर्दछ अर्थात् निरन्तर अधर्म तथा कटुताको कारण उनका हृदयमा छाप हानिदिन्छ, उनलाई कोही मार्गमा लैजान सक्दैन ।

[4]हिज़रत (इस्लामको लागि देश त्याग) यस कुराको प्रमाण हो कि अब यिनी शुद्ध मुसलमान बनिसकेका छन् । यस अवस्थामा मित्रता तथा प्रेम उचित हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

उनीहरूलाई समात[1] तथा हत्या गर जहाँ फेला पार्छौ । सावधान ! उनीहरूमध्ये कसैलाई मित्र एवं सहायक नठान ।

وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾

(९०) तर जो त्यस समुदायसँग सम्बन्ध राख्दछन्, जोसँग तिम्रो सन्धि भइसकेको छ अथवा तिम्रो पासमा आउँछन् जब उनका हृदय संकुचित भइराखेका हुन्छन् कि तिमीसित युद्ध गरुन्,[2] तथा आफ्नो समुदायसित लड्न्, र यदि अल्लाहले चाहेको भए उनीहरूलाई तिमीमाथि शक्ति प्रदान गर्न सक्थ्यौ तथा उनी अवश्य तिमीसित युद्ध गर्थे[3] त यदि उनी तिमीबाट अलग रहन्छन् र युद्ध गर्दैनन् र तिमीतिर शान्तिको सन्देश प्रस्तुत[4]

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ ۚ فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا

[1]अर्थात् जब तिमीलाई उनीमाथि वश तथा अधिकार प्राप्त हुन्छ ।

[2]अर्थात् जोसित युद्ध आदेश दिइराखिएको छ, यसबाट दुई प्रकारका मानिसहरू अलग छन् । एउटा ती मानिसहरू, जो यस्ता समुदायसँग सम्बन्ध राख्दछन् अर्थात् यस्तो समुदायका मानिस हुन् अथवा त्यसको शरणमा छन्, जुन समुदायसँग तिम्रो सन्धि छ । दोस्रो ती हुन् जो तिम्रो पासमा यस अवस्थामा आउँछन् कि आफ्नो समुदायसित युद्ध गर्नुबाट तर्कन्छन् । अर्थात् तिम्रो पक्षमा युद्ध गर्न रुचाउँछन् र न तिम्रो विपक्षमा ।

[3]अर्थात् अल्लाहको यो उपकार हो कि उनीहरूलाई युद्धबाट अलग गरिदियो अन्यथा यदि अल्लाह तआला उनीहरूको हृदयमा पनि आफ्नो समुदायको पक्षमा युद्ध गर्नुको विचार उत्पन्न गरिदिन्थ्यो, भने अवश्य उनी पनि तिमीसित लड्थे, यसकारण यदि वास्तवमा यिनीहरू युद्धबाट अलग रहन्छन्, भने तिमी पनि यिनको विरोधमा कुनै प्रगति नगर ।

[4]अलग रहून्, युद्ध नगरून्, तिमीतिर सन्धिका हात बढाउन, सबैको भावार्थ एउटै हो । स्पष्टीकरण तथा विवरणको लागि यी तीन शब्द प्रयोग गरिएका हुन् ताकि मुसलमान उनको विषयमा सावधान रहून्, किनभने जो युद्ध तथा घटनाभन्दा पहिला नै अलग भइहालेका छन् र उनको यो अलग हुनु मुसलमानहरूको पक्षमा लाभकारी पनि छ । यसैकारण अल्लाह तआलाले यसलाई उपकाराको रूपमा वर्णन गरेको छ तसर्थ उनको विषयमा छेडछाडको उपाय अथवा असावधानीको कार्य उनीभित्र पनि विरोध तथा लडाईको भावना जागृत गर्नसक्छ,

The Ummah Technology Mission

جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيْلًا ۝٩٠

गर्दछन्, भने अल्लाहले तिम्रो लागि उनका विरुद्ध कुनै युद्धको मार्ग बनाएको छैन ।

سَتَجِدُوْنَ اٰخَرِيْنَ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّاْمَنُوْكُمْ وَ يَاْمَنُوْا قَوْمَهُمْ ؕ كُلَّمَا رُدُّوْٓا اِلَى الْفِتْنَةِ اُرْكِسُوْا فِيْهَا ۚ فَاِنْ لَّمْ يَعْتَزِلُوْكُمْ وَ يُلْقُوْٓا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَ يَكُفُّوْٓا اَيْدِيَهُمْ فَخُذُوْهُمْ وَاقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوْهُمْ ؕ

(९१) तिमी केही अन्यलाई पाउनेछौ जो तिमीबाट तथा आफ्नो वर्गबाट सुरक्षित[1] रहन चाहन्छन्, तथा जहिले पनि उनीहरू उपद्रव[2] तिर फर्काइन्छन् त त्यसैमा गई खस्छन्, यदि उनीहरू तिमीबाट अलग रहँदैनन् तथा तिमीसित सन्धि गर्दैनन्, र आफ्ना हात रोक्दैनन्[3] भने तिमी तिनलाई समात

जुन मुसलमानहरूको लागि हानिकारक छ । यसकारण जबसम्म उनीहरू वर्णित अवस्थामा स्थिर रहन्छन्, उनीसित युद्ध नगर । जसको उदाहरण त्यस गुटबाट छ जसको सम्बन्ध बनी हाशिमसित थियो, यिनीहरू बद्रको युद्धका दिन मक्काका मूर्तिपूजकहरूसँग युद्धस्थलमा त आए परन्तु यिनी उनीहरूको साथमा सम्मिलित भई मुसलमानहरूसित युद्ध गर्न चाहँदैनथे । जस्तै आदरणीय अब्बास رضی الله عنه (रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका काका) आदि, जो अहिलेसम्म मुसलमान भएका थिएनन् । यसकारण देखावटी रूपमा काफिरहरूको क्याम्पमा थिए । यसैकारण नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आदरणीय अब्बास رضی الله عنهलाई हत्या गर्नबाट रोकिदिनुभयो । र उनलाई बन्दीमात्र बनाइयो । سَلَمٌ यहाँ مسالمة अर्थात् सन्धिको अर्थमा छ ।

[1]यो एउटा तेस्रो समूहको वर्णन हो, जो अवसरवादी थियो । यिनी मुसलमानहरूको पासमा जाँदा इस्लामको प्रदर्शन गर्थे, ताकि मुसलमानहरूबाट सुरक्षित रहून् । आफ्नो जातिका मानिसहरूको पासमा जाँदा शिर्क तथा मूर्तिपूजा गर्दथे, ताकि उनीहरूले उनलाई आफ्नै धर्मका अनुयायी ठानून् र यसप्रकार दुबैबाट लाभ प्राप्त गर्न सकून् ।

[2]उपद्रवसित तात्पर्य मिश्रणबाद पनि हुनसक्छ । أُركسوا فيها त्यसै शिर्कमा फर्काइन्थे । अथवा उपद्रवबाट तात्पर्य लडाई हो कि जब उनी मुसलमानहरूसित लडाईको निम्ति बोलाइन्थ्यो अथवा फर्काइन्थ्यो, त उनी त्यसमा तयार भईहाल्दछन् ।

[3]يلقوا र يكفوا को सम्बन्ध يعتزلوكم सित छ अर्थात सबै नकारात्मक अर्थमा छन्, لم (नकार) लाग्नेछ ।

The Ummah Technology Mission

وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿٩١﴾

र जहाँ फेला पर्छन् मारिदेउ, यी नै ती मानिसहरू हुन्, जसमाथि हामीले खुला तर्क दिएका छौं।[1]

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَأً ۚ وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَن يَصَّدَّقُوا ۚ فَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ

(९२) कुनै मुसलमानको लागि उचित छैन कि कुनै मुसलमानको हत्या गरोस्, परन्तु भुलले[2] हुन्छ (भने अर्कै कुरा हो) र जुन व्यक्ति कुनै मुसलमानको हत्या भुलले गर्दछ[3] भने उसले एक मुसलमान दास (अथवा दासी) मुक्त गर्नु र मारिएका सम्बन्धिहरूलाई हत्याको मूल्य तिर्नुपर्ने छ।[4] तर यो अर्कै

[1]यस कुरामा कि वास्तवमा तिनको हृदयमा द्वयवाद तथा तिनका मनहरुमा तिमीप्रति ईर्ष्या तथा कटुता छ। त्यसैले त उनी अलिकति प्रयासले पुनः उपद्रव (मिश्रणवाद अथवा तिम्रो विरुद्ध युद्ध गर्न तयार हुनु) मा लिप्त भइहाले।

[2]यो नकार निषेधको अर्थहरुमा छ जुन निषेध अभियाचक छ अर्थात् एक मुसलमानको लागि अर्को मुसलमानको हत्या गर्नु निषेध तथा अवैध छ। जस्तै

﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ﴾

"तिम्रो योग्य छैन कि तिमी अल्लाहका रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई कष्ट पुऱ्याउ।" (अल-अहजाब-५३) अर्थात् हराम छ।

[3]गल्तीको कारण तथा परिस्थितिहरु कैयन् हुनसक्छन्। उद्देश्य छ कि विचार तथा इरादा हत्या गर्नुको नहोस्। परन्तु कुनै कारणवश हत्या भइहालोस्।

[4]यो गल्तीले हत्याको अपराधको दण्डको वर्णन भइराखेको छ, जुन दुई रूपमा छ। एक प्रायश्चित एवं क्षमा-याचनाको रूपमा छ। अर्थात् एक मुसलमान दासलाई स्वतन्त्र गर्नु तथा दोस्रो मानव अधिकारको रूपमा छ। र त्यो हो देअत (रक्तको मूल्य) मृतकको रक्तको बदलामा मृतकका उत्तराधिकारीहरूलाई जे-जति पनि दिइयोस्, त्यो देअत हो। र दीअतको मात्रा हदीसहरूको आधारमा सय ऊँट अथवा त्यसको समतुल्य नगद, स्वर्ण, चाँदी अथवा मुद्राको रूपमा हुनेछ।

टिप्पणी : ध्यान रहोस् कि जानी-जानी हत्या गरेकोमा हत्याको बदला हत्या नै छ (जसलाई क़सास भन्दछन्) अथवा दण्डको रूपमा देयत छ। र दण्ड स्वरुप दीयतको सीमा ऊँट छ, जुन आयु तथा स्वास्थ्यको अनुसार तीन प्रकारको हुनुपर्छ जबकि भूलचूकमा हत्या हुनुबाट केवल देयत छ, प्रतिहत्या होइन। यस दीयतमा मात्र सय ऊँट छन् परन्तु स्तर यति कडा छैन।

The Ummah Technology Mission

فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۗ وَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيْثَاقٌ فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهْلِهٖ وَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۚ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللّٰهِ ۗ

कुरा हो कि उनी क्षमा गरिदिन्छन्,[1] र यदि त्यो हत्या तिम्रो शत्रुवर्गबाट हुन्छ र मुसलमान छ भने एक मुसलमान दास मुक्त गर्नु आवश्यक छ,[2] र यदि हत्या गरिएको मानिस त्यस समुदायबाट छ, जसको तथा तिम्रो (मुसलमानहरू) बीच सन्धि छ त रक्तको मुल्य त्यसका सम्बन्धिहरूलाई तिर्नुपर्ने छ र मुसलमान दास मुक्त गर्नु पनि छ,[3] र जसलाई उपलब्ध छैन उसले दुई

यसको अतिरिक्त यसको मूल्य सुनन अबू दाऊदको हदीसमा आठ सय दीनार अथवा आठ हजार दिरहम र तिर्मिजीको कथनानुसार बाह्र हजार दिरहम भनिएको छ । यसैप्रकार आदरणीय उमर رضى الله عنه ले आफ्नो शासनकालमा दीयतको मूल्यमा कमी तथा अधिकता तथा विभिन्न व्यवसायवालाहरूलाई अनुकूल पर्ने तिनका विभिन्न मूल्य राख्नु भएको थियो । (इरवाउल ग़लील भाग: ८) (सय ऊँट जति) आधारमा त्यसको मूल्य हर कालमा त्यसको मूल्य अनुसार निर्धारित गरिनेछ । (विस्तृत जानकारीको लागि धार्मिक नियम, हदीस तथा विद्वानिहरूका पुस्तक हेर्नुस्)

[1]क्षमा गरिदिनुलाई दानको रूपमा वर्णन गर्नुको उद्देश्य क्षमा गर्नुको प्रलोभन दिनु हो ।

[2]अर्थात् यस अवस्थामा दीयत हुनेछैन । यसको कारण केहीले यसप्रकार वर्णन गरेका छन् कि किनभने त्यसका सम्बन्धि शत्रुताको आधारमा लड्नेवाला काफ़िर हुन्, यसकारण उनी मुसलमानको दीयत लिनुका अधिकारी छैनन् । केहीले यो कारणवाट वर्णित गरेका छन् कि यस मुसलमानले इस्लाम धर्म स्वीकार गरे पश्चात हिज़रत गरेन जवकि त्यसवेला हिज़रतमा बडो जोड दिइएको थियो । यस आलस्यको कारण त्यसको रगतको निषेधता कम छ । (फ़तहुल क़दीर)

[3]यो एउटा तेस्रो अवस्था हो । यसमा पनि त्यो दण्ड तथा दीयत छ जुन पहिलो अवस्थामा छ । केहीले भने यदि हत्या संरक्षणमा छ, त त्यसको दीयत मुसलमानको दीयतको आधा हुनेछ किनभने हदीसमा काफ़िरको देयत मुसलमानको देयतभन्दा आधा वर्णन गरिएको छ । (इरवाउल ग़लील भाग ४, पृष्ठ ३०) तर अधिक उचित कुरो यो प्रतीत हुन्छ कि यस तेस्रो अवस्थामा पनि मारिएको मुसलमानकै आदेश वर्णन गरिदैछ ।

The Ummah Technology Mission

وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

महिना लगातार रोजा (ब्रत) बस्नुपर्ने छ[1] अल्लाहसित क्षमा गराउनको लागि, तथा अल्लाह ज्ञानी, विवेकशील छ ।

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَٰلِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

(९३) र जो कोही कुनै मुसलमानको जानी-जानी हत्या गर्दछ, त्यसको दण्ड नरक छ, जसमा त्यो सधैं रहने छ, त्यसमाथि अल्लाह (तआला) को क्रोध छ ।[2] त्यसलाई अल्लाह (तआला) ले धिक्कारेको छ, र त्यसको लागि साह्रै ठूलो यातना तयार गरेको छ ।[3]

[1]अर्थात् यदि दास स्वतन्त्र गर्ने शक्ति छैन भने, पहिलो अवस्था तथा यस अन्तिम अवस्थामा देयतका साथ निरन्तर (विना अन्तर) दुई महिना व्रत छन्, यदि मध्येमा अन्तर भइहाल्यो भने पुनः प्रारम्भबाटै व्रत बस्नुपर्ने आवश्यक हुनेछ । परन्तु धार्मिक कारणहरुबाट अन्तर परिहालेमा शुरुदेखि व्रत बस्नुको आवश्यकता छैन । जस्तै मासिक धर्म, प्रसव रक्त अथवा कठिन रोगको कारण व्रत बस्नुमा वाधक होस्, यात्रालाई धार्मिक कारण मान्नुमा मतभेद छ । (इब्ने कसीर)

[2]यो जानी-जानी गरिएको हत्याको दण्ड हो । हत्या तीन प्रकारको हुन्छ : (१) अन्जानमा हत्या (जसको वर्णन यस आयतको पूर्व आयतमा छ । (२) शंका निश्चयपूर्वक हत्याको समान (जुन हदीसबाट सिद्ध छ) (३) जानी-जानी हत्या, जसको अर्थ छ कसैको निश्चितपूर्वक हत्या गरिएको होस्, र यसको लागि त्यस साधनतन्त्रको प्रयोग गर्नु जसबाट साधारणतः हत्या गरिनेछ, जस्तै तलवार, भाला आदि । यस आयतमा मुसलमानको हत्यामाथि अति कठोर चेतावनी दिइएको छ । जस्तै यसको दण्ड नरक हो, जसमा सधैं रहनुपर्ने छ, यसको अतिरिक्त अल्लाह तआलाको क्रोध र उसको धिक्कार र बडो ठूलो यातना पनि हुनेछ । यति कठोर दण्ड एकै समयमा कुनै अन्य पापमा वर्णित गरिएका छैनन् । जसबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि एक मुसलमानको हत्या अल्लाह तआला कहाँ कति घोर अपराध छ । हदीसमा पनि यसको कटुआलोचना तथा यसमा कठोर चेतावनीको वर्णन छ ।

[3]मुसलमानको हत्याराको क्षमा स्वीकार छ अथवा छैन ? केही विद्वान यस अपराधको कठोर दण्डको चेतावनीको आधारमा क्षमा स्वीकार नहुने पक्षमा छन् । परन्तु कुरआन तथा हदीसको अध्ययनबाट यो ज्ञात हुन्छ कि स्वच्छ मनले माँगिएको क्षमाबाट पाप क्षमा हुनसक्दछ । ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا﴾ (अल-फुरकान-७०) तथा

The Ummah Technology Mission

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا ضَرَبْتُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَتَبَيَّنُواْ وَلَا تَقُولُواْ لِمَنْ أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَٰمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا فَعِندَ ٱللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ ۚ كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوٓاْ ۚ

(९४) हे ईमानवालाहरू ! जब तिमी अल्लाहको मार्गमा गइराखेका हुन्छौ त राम्ररी जानकारी प्राप्त गर र जो तिमीसित सलाम भन्दछ, तिमी त्यसलाई यो नभन कि तिमी निष्ठावान होइनौ ।[1] तिमी सांसारिक जीवन सामग्रीको खोजीमा छौ भने अल्लाह (तआ़ला) सित धेरै सुख सामग्रीहरु छन् ।[2] पहिला तिमी पनि यस्तो नै थियौ, अनि अल्लाह (तआ़ला) ले तिमीमाथि उपकार

अन्य क्षमाका आयतहरु सामान्य छन् । प्रत्येक पाप चाहे सानो होस् वा ठूलो अथवा साह्रै ठूलो, स्वच्छ हृदयले माँगिएको क्षमाद्वारा त्यसको क्षमा सम्भव छ । यहाँ यसको दण्ड नरक जुन भनिएको छ, यसको अर्थ यो हो कि यदि उसले क्षमा माँगेन भने उसको दण्ड नरक हो जो अल्लाह तआ़ला उसको यस अपराधमा दिन सक्छ । यसैप्रकार क्षमा नमाँगेको अवस्थामा नरकमा सधैं रहनुको अर्थ पनि लामो अवधिको लागि हो किनभने नरकमा सधैं रहनुको दण्ड केवल काफ़िर र मूर्तिपूजकहरूको लागि हो । यसको अतिरिक्त हत्याको सम्बन्ध यद्यपि भक्तहरूको अधिकारसित छ, जो क्षमाबाट समाप्त हुँदैनन्, परन्तु अल्लाह तआ़ला आफ्नो कृपाले त्यसको पूर्ति गरी समाप्त गर्न सक्दछ । यसप्रकार हत्या गरिएकोलाई पनि बदला प्राप्त भइहाल्नेछ र हत्याराको पनि क्षमा स्वीकार भइहाल्नेछ । (फ़तहुल क़दीर तथा इब्ने कसीर)

[1]हदीसहरुका अनुसार केही सहावा एक ठाउँबाट गुज्रे जहाँ एउटा गोठालो बाखा चराइराखेको थियो, मुसलमानहरूलाई देखेर गोठालोले सलाम गऱ्यो, केही सहाबाले भन्ठाने कि शायद त्यो आफ्नो प्राण रक्षाको लागि मुसलमान भनिराखेको छ, अतः उनले राम्ररी पत्ता नलगाईकन त्यसको हत्या गरिदिए र बाखाहरु युद्धमा प्राप्त सामग्रीको रुपमा लिएर नवी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भए, जसपश्चात यो आयत अवतरित भयो । (सहीह बुख़ारी, तिमिजी तफ़सीर सूरः अन-निसा) केही कथनहरुमा यस्तो भनिएको छ कि नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यो पनि भन्नुभयो कि मक्कामा तिमी पनि यस गोठालो झैं ईमान लुकाउनमा विवश थियौ । (सहीह बुख़ारी, किताबुल दायत) (तात्पर्य यो थियो कि उसको हत्याको कुनै औचित्य थिएन)

[2]अर्थात् तिमीलाई केही बाखाहरू प्राप्त भइहाले, यो सब केही पनि होइन । अल्लाह तआ़लासित यसभन्दा कैयन् गुना धेरै श्रेष्ठ पुरस्कार छन्, जुन अल्लाह तथा रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आज्ञापालन गरी तिमीलाई पनि संसारमा प्राप्त हुनसक्दछ, र आख़िरत (परलोक) मा त्यसको प्राप्ति निश्चित नै छ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

गऱ्यो, अतएवं तिमी अवश्य जानकारी (छानबिन) गर्नेगर, नि:सन्देह अल्लाह (तआला) तिम्रा कर्मलाई राम्ररी जान्दछ ।

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾

(९५) जुन मुसलमान अकारण बसिराख्छन् तथा जो अल्लाहको मार्गमा आफ्ना तन, धनका साथ धर्मयुद्ध गर्दछन्, समान हुने छैनन् ।[1] अल्लाहले उनीहरूलाई जो आफ्ना धन तथा प्राणसँग धर्मयुद्ध गर्दछन्, उनीमाथि जो बसिरहन्छन्, दर्जाहरूमा अधिक प्रधानता दिएको छ तथा त्यसो त प्रत्येकलाई शुभवचन[2] दिएको छ, किन्तु अल्लाहले जो धर्मयुद्ध गर्नेहरू छन् उनलाई बसिरहनेहरूमाथि महाप्रतिकारको प्रधानता दिएको छ ।

[1]जब यो आयत अवतरित भयो कि अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध गर्नेवाला तथा घरैमा बसिरहनेवाला समान छैनन् त आदरणीय अब्दुल्लाह बिन उम्मे मक्तूम (अन्धा सहाबी) आदिले निवेदन गरे कि हामी त अपाङ्ग छौं, जसको कारणले हामी धर्मयुद्धमा भाग लिन सक्दैनौं । तात्पर्य यो थियो कि घरमा बसिरहनुको कारण धर्मयुद्धमा भाग लिनेवालाको समान हामी प्रतिफल तथा पुण्य प्राप्त गर्न सक्ने छैनौं, जबकि हामी कुनै आनन्द अथवा ज्यान जोगाउनको भयले घरमा बसिराखेका छैनौं, बरु हाम्रा धार्मिक नियमको आधारमा रुक्नु उचित छ । यसमा अल्लाह तआलाले "अकारण" को अपवाद अवतरित गऱ्यो अर्थात अकारण बसिराख्नेहरू धर्मयोद्धाहरूको समान छैनन् । जसको अर्थ यो भयो कि धार्मिक नियमका आधारमा घरमा बसिरहनेलाई यस आधारमा धर्म-योद्धाहरूको समान प्रतिफल प्राप्त हुनेछ । जस्तो कि हदीसमा छ कि मदीनामा बसिराखेका अपाङ्ग तथा अपाहिज धर्म-योद्धाहरूको साथ बदलामा समान छन् किनभने उनलाई कारणहरूले गर्दा रुक्नु परेको छ । (सहीह बुखारी, किताबुल जिहाद)

[2]अर्थात् तन, मन र धनले धर्मयुद्ध गर्नेहरुलाई जुन स्थान प्राप्त हुनेछ, धर्मयुद्धमा भाग नलिनेवाला यद्यपि यसबाट बञ्चित रहनेछन्, तैपनि अल्लाह तआलाले दुबैलाई भलाईको वचन दिएको छ । यसबाट आलिमहरूले यो अर्थ निकालेका छन् कि सामान्य परिस्थितिहरूमा धर्मयुद्ध अनिवार्य छैन, आवश्यकता अनुसार अनिवार्य छ अर्थात् यदि अवश्यकता अनुसार मानिसहरू धर्मयुद्धमा भाग लिन्छन् भने त्यस क्षेत्रका अन्य मानिसहरूको तर्फबाट अनिवार्यताको पूर्ति बुझिने छ ।

The Umman Technology Mission

(९६) आफ्नो तर्फबाट दर्जाहरूको पनि तथा क्षमा एवं दया पनि र अल्लाह क्षमाशील कृपालु छ ।

دَرَجٰتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَّرَحْمَةً ۭ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝

(९७) जुन मानिसहरू स्वयं आफूमाथि अत्याचार गर्दछन्, जब फरिश्ताहरू उनका प्राण निकाल्दछन् त भन्दछन् कि तिमी कुन दिशामा थियौ ?[1] उनीहरू भन्दछन् कि हामी धर्तीमा निर्बल थियौं,[2] त प्रश्न गर्दछन् कि के अल्लाहको भूमि विस्तृत थिएन कि तिमी त्यसमा प्रवास गर्दथ्यौ ? यस्तै मानिसहरूको स्थान नरक हो तथा त्यो नराम्रो ठाउँ हो ।

اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَفّٰىهُمُ الْمَلٰۗىِٕكَةُ ظَالِمِيْٓ اَنْفُسِهِمْ قَالُوْا فِيْمَ كُنْتُمْ ۭ قَالُوْا كُنَّا مُسْتَضْعَفِيْنَ فِي الْاَرْضِ ۭ قَالُوْٓا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً فَتُھَاجِرُوْا فِيْھَا ۭ فَاُولٰۗىِٕكَ مَاْوٰىھُمْ جَهَنَّمُ ۭ وَسَاۗءَتْ مَصِيْرًا ۝

[1]यो आयत ती मानिसहरूको विषयमा अवतरित भयो जो मक्का र त्यसको निकटवर्ती क्षेत्रमा रहन्थे र मुसलमान भइहालेका थिए, तर उनले आफ्ना पूर्वजहरूको देश तथा परिवारलाई छाडेर हिजरत गर्नलाई महत्व दिएन । जबकि मुसलमानहरूको शक्तिलाई एक स्थानमा एकत्रित गर्नको निम्ति हिजरतको अति जोडदारपूर्वक आदेश दिइसकिएको थियो । यसकारण जसले यस हिज़रतको आदेश पालन गरेनन्, उनीहरूलाई यहाँ अत्याचारी भनिएको छ र उनको स्थान नरक बताइएको छ । जसबाट यो ज्ञात भयो कि परिस्थिति तथा समयका आधारमा इस्लामका केही आदेश कुफ्र अथवा इस्लामका पर्यायवाची बन्न पुग्छन् । जस्तै यस अवसरमा हिज़रत इस्लाम तथा यसको अवहेलना कुफ्रको पर्यायवाची भइहाल्यो । यसबाट यो विदित भयो कि काफ़िरहरूको देशबाट हिज़रत गर्नु अनिवार्य छ, जहाँ इस्लामको शिक्षा अनुसार कार्यरत हुनु कठिन हुन्छ र त्यहाँ रहनु काफ़िरहरूको साहस बृद्धिको कारण बन्दछ ।

[2]यहाँ "स्थान" सित तात्पर्य आयतको अवतरणको विशेषताको आधारमा मक्का र त्यसको समीपवर्ती क्षेत्र हो र अल्लाहको धर्तीसित तात्पर्य मदीना हो । तर आदेशको आधारमा सामान्य धर्ती हो अर्थात् पहिलो स्थान काफ़िरहरूको क्षेत्र हुनेछ, जहाँ इस्लामका शिक्षाका अनुसार कार्य गर्नु कठिन हुन्छ । र मनुष्य अल्लाहको धर्मको पालनाको उद्देश्यले हिज़रत गरेर जान्छन् ।

The Ummah Technology Mission

(९८) परन्तु जुन पुरुष तथा स्त्री एवं बालकहरू विवश छन्, जो कुनै उपाय गर्न सक्दैनन् र न मार्ग जान्दछन् ।[1]

إِلَّا ٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَٰنِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾

(९९) अति सम्भव छ कि अल्लाह (तआला) उनीहरूलाई क्षमा गरिदेओस् र अल्लाह सहिष्णु, क्षमाशील छ ।

فَأُو۟لَٰٓئِكَ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾

(१००) र जो कोही अल्लाहको बाटोमा प्रवास गर्नेछ, त्यो धर्तीमा धेरै निवासस्थान पनि पाउने छ तथा सम्पन्नता पनि ।[2] र जो कोही आफ्नो घरबाट अल्लाह (तआला) तथा त्यसका रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) तिर निस्क्यो र त्यसको मृत्यु भयो भने, तैपनि अवश्य त्यसको फल अल्लाह (तआला) को जिम्मामा हुनेछ ।[3] तथा अल्लाह (तआला) क्षमाशील कृपालु छ ।

وَمَن يُهَاجِرْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ يَجِدْ فِى ٱلْأَرْضِ مُرَٰغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۚ وَمَن يَخْرُجْ مِنۢ بَيْتِهِۦ مُهَاجِرًا إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ يُدْرِكْهُ ٱلْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٠﴾

[1]यो ती पुरुष-स्त्री तथा बालकहरूलाई यस आदेशबाट अलग गरिएको छ, जो संसाधनबाट बञ्चित तथा जो मार्गसित पनि अन्जान थियो । बालक यद्यपि धार्मिक नियमहरूको पालन गर्नको लागि बाध्य छैन, तर यहाँ उनको वर्णन गरी हिज़रतको विशेषतालाई अझै स्पष्ट गरिएको छ कि बालक पनि हिज़रत गरून् अथवा यहाँ वयस्क आयुका निकट पुग्नेवाला बालक हुनेछन् ।

[2]यसमा हिज़रतको प्रलोभन तथा मूर्तिपूजकहरूबाट अलग रहने कुरोमा जोड दिइराखिएको छ । मुरागमन مراغماً को अर्थ स्थान, निवासस्थान अथवा शरणस्थल हो । र सअतन् سعة को अर्थ जीविका स्थान तथा देशहरूको विस्तार तथा धन-धान्यको अधिकता हो ।

[3]यसमा नियत (ध्यान) को आधारमा प्रतिकार तथा पुण्य प्राप्तिको विश्वास दिलाइएको छ चाहे मृत्युको कारण त्यसले त्यस कार्यलाई पूर्ण गर्न नसकेको होस् । जस्तो कि हदीसमा पूर्वका समुदायमा एउटा व्यक्तिद्वारा गरिएका सयवटा हत्याको वर्णन छ, जो क्षमाको लागि सत्कर्मीहरूको वस्तीतिर गईराखेको थियो कि मार्गमै उसको मृत्यु भइहाल्यो । अल्लाह तआलाले सत्कर्मीहरूको वस्ती अन्य वस्तीहरूको अपेक्षा निकटतम् गरिदियो, जसको कारण त्यसलाई दयाका फरिश्ता त्यसलाई आफ्नो साथमा लगे । (सहीह बुख़ारी, किताबुल अम्बिया अध्याय संख्या ५४ र मुस्लिम, किताबुत तौबा बाब कूबूलित्तौ-बतिल क़ातिल व इन कथुर, कत्लुहू)

The Umman Technology Mission

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠١﴾

(१०१) र जब धर्तीमा यात्रा गर्छौ त तिमीलाई नमाज़ कस्र गर्नुमा (चार र क़ाअतको नमाज़ दुई रकाअत पढ्नुमा कुनै दोष छैन); यदि तिमीलाई यो भय छ कि काफ़िर (विश्वासहीन) तिमीलाई कष्ट दिनेछन्,[1] निःसन्देह विश्वासहीन तिम्रा खुल्ला शत्रु हुन् ।

यसैप्रकार जो व्यक्ति हिज़रतको विचारले घरबाट निस्कन्छ, परन्तु मार्गमै त्यसको मृत्यु भईहाल्छ भने अल्लाह तआलाको तर्फबाट हिज़रतको पुण्य अवश्य पाउनेछ यद्यपि त्यसले हिज़रतको उद्देश्यलाई पूर्ण गर्न सकेन । जस्तो कि हदीसमा पनि छ । नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

(إنما الأعمال بالنيات) (وإنما لكل امرئ ما نوى) (कर्म विचारहरुमा निर्भर हुन्छन्) "मनुष्यको लागि त्यही छ, जसको उसले नियत गऱ्यो ।" जसले अल्लाह र त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको लागि हिज़रत गऱ्यो, त त्यसको हिज़रत त्यसैको लागि छ, र जसले संसार प्राप्त गर्न अथवा कुनै स्त्रीसँग विवाह गर्ने उद्देश्यले हिज़रत गऱ्यो भने त्यसको हिज़रत त्यसैको लागि छ, जुन उद्देश्यले उसले हिज़रत गऱ्यो । (सहीह बुख़ारी बाब वदइल वहय, मुस्लिम किताबुल इमारः)

यो आदेश सामान्य हो, जो धर्मको प्रत्येक कार्यमा सम्मिलित छ अर्थात् त्यसलाई गर्दाखेरि अल्लाहको प्रसन्नता ध्यानमा रहन्छ भने त्यो श्रेष्ठता स्वीकार्य हुनेछ अन्यथा रद्द हुनेछ ।

[1]यसमा यात्राको स्थितिमा नमाज़ कस्र गर्नु (चार रकआतवाली नमाज़लाई दुई रकाअतमा नै पढ्नु) को अनुमति प्रदान गरिदैछ । "यदि तिमीलाई भय छ" सामयिक परिस्थितिहरूको आधारमा छ । किनभने त्यसबेला समस्त अरब युद्धक्षेत्र बनेको थियो । कतैतिरको यात्रा खतरामुक्त थिएन । अर्थात् यो प्रतिबन्ध छैन कि यदि मार्गमा भय छ भने कस्रको आज्ञा छ । किनभने कुर्आन करीममा अन्य स्थानहरु यसैप्रकारका प्रतिबन्धहरूको वर्णन छ, जुन सामयिक रूपले यस्तो सम्भव हुनसक्छ । जस्तै "तिमी आफ्ना दासीहरूलाई व्यभिचारका लागि बाध्य नगर, यदि उनीहरू यसबाट बच्न चाहन्छन्" किनभने उनी बच्न चाहन्थिन् यसकारण अल्लाह तआलाले वर्णन गऱ्यो अन्यथा यसको तात्पर्य यो कदापि होइन कि यदि उनी तत्पर छन्, त तिम्रो लागि उचित छ कि उनीसित कुकर्म गराईहाल । यसैप्रकार पूर्वमा सूरःआले इमरानको आयत संख्या १३० तथा यसको पश्चात यसै सूरः अन-निसाको आयत संख्या २३ तथा सूरः अन-नूरको आयत संख्या ३३ आदि आयतहरुमा आएको छ । केही सहाबाको विचारमा आयो कि अब त शान्ति

The Ummah Technology Mission

وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَوٰةَ فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ وَلْيَأْخُذُوٓا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِن وَرَآئِكُمْ وَلْتَأْتِ طَآئِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ ۗ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم مَّيْلَةً وَاحِدَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ

(१०२) र जब तपाईं उनीहरूको माझमा हुनुहुन्छ र युद्धको दशामा उनको लागि नमाज़को स्थापना गर्नु हुन्छ त यो आवश्यक छ कि उनको एक समूह हतियार लिएर उभेको होस्, अनि जब यिनी सजदा (ढोग) गरिसकेको हुन्छन् त यो समूह हटेर तपाईंको पछाडी जाओस् र अर्को समूह जसले नमाज़ पढेको छैन, त्यो आओस् र तपाईंसँग नमाज़ सम्पन्न गरोस् र आफ्नो बचाव गरेको तथा आफ्नो हतियार लिइराखेको होस्, काफ़िर चाहन्छन् कि तपाईं कुनै प्रकारले आफ्नो हतियार तथा आफ्ना सामग्रीहरूबाट असावधान हुने बित्तिकै, उनीहरू तपाईंमाथि एक्कासि आक्रमण गरिदेऊन् ।[1] र हो, आफ्नो हतियार झिकेर राख्नुमा

छ अब यात्रामा कस्र नमाज़ पढ्नुहुन्न । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, “यो अल्लाहको तर्फबाट तिमीहरूलाई दान हो, त्यसको दानलाई स्वीकार गर ।” (मुसनद अहमद, भाग १ पृष्ठ २५-२६, सहीह मुस्लिम कितावुल मुसाफ़िरीन तथा अन्य हदीसको पुस्तिकाहरुमा) ।

टिप्पणी : यात्राको दूरी तथा कस्रका दिनहरुको निर्धारणमा मतभेद छ । इमाम शौकानीले तीन फ़रसख़ अर्थात् ९ कोस भनेको कथनलाई प्राथमिकता दिनुभएको छ । (नैलुल औतार, भाग ३, पृष्ठ २२०) । यसैप्रकार अन्य विशेषज्ञहरूको विचार छ कि कुनै स्थानको यात्राको समय तीन वा चार दिनभन्दा अधिक निवास गर्नुको विचार नगरोस् अथवा यदि यसभन्दा अधिक दिन निवास गर्नुको विचार छ भने कस्र नमाज़ पढ्नुहुन्न । (विस्तारपूर्वक जानकारीको लागि हेर्नुस् मिर्आतुल मफ़ातीह)

[1]यस आयतमा सलातुल ख़ौफ (भयको समयको नमाज़) को आज्ञा, बरु आदेश दिइराखिएको छ । सलातुल ख़ौफको अर्थ हो भयको नमाज़ । यो त्यस समयको धार्मिक नियम हो, जब मुसलमान तथा काफ़िरहरूका सेना आमने-सामने युद्धको लागि तयार भई उभिराखेका हुन्छन् तथा एक छिनको पनि उपेक्षा मुसलमानहरूका लागि अत्याधिक हानिकारक सिद्ध हुनसक्छ । यस्तो समयमा यदि नमाज़को समय आईहाल्छ त सलातुल ख़ौफको आदेश छ । यसबारे विभिन्न रुपहरूको वर्णन हदीसमा छ, जस्तै सेना दुई भागहरुमा विभाजित भयो, एक भाग शत्रुको सामना गर्नको लागि उभिरहयो, ताकि काफ़िरहरूलाई आक्रमण गर्ने साहस नहोस्,

The Ummah Technology Mission

عَلَيْكُمْ اِنْ كَانَ بِكُمْ اَذًى مِّنْ مَّطَرٍ اَوْ كُنْتُمْ مَّرْضٰۤى اَنْ تَضَعُوْۤا اَسْلِحَتَكُمْ ۚ وَخُذُوْا حِذْرَكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ۝

त्यसबेला तिमीलाई कुनै दोष छैन, जबकि तिमी कष्टमा छौ अथवा वर्षाको कारण अथवा रोग हुनुको कारण (छ) एवं (तैपनि) आफ्नो बचाव सामग्री साथमा लिईराख । नि:सन्देह अल्लाह तआलाले नकार्नेहरूका लागि अपमानको दण्ड तयार गरेको छ ।

فَاِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيٰمًا وَّ قُعُوْدًا وَّ عَلٰى جُنُوْبِكُمْ ۚ فَاِذَا اطْمَاْنَنْتُمْ فَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ ۚ

(१०३) अनि जब तिमी नमाज़ पढिसकेका हुन्छौ त उठ्दा तथा बस्दा एवं पल्टेको अवस्थामा अल्लाह (तआला) को वर्णन गर्दैरह[1] र जब शान्ति प्राप्त हुन्छ तब नमाज़ स्थापित गर, अवश्य[2] नमाज़

र दोस्रो भागले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसँग नमाज पढ्यो, जब यो भागले नमाज़ पढिसक्यो त पहिलेको स्थानमा मोर्चा लिनका लागि आई उभ्यो । केही कथनहरुका अनुसार उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले दुवै भागहरुलाई एक-एक रकाअत नमाज़ पढाउनुभयो, यसप्रकार उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका दुई रक्अत र शेष सैनिकहरूको एक-एक रक्आत भयो । कुनै-कुनै कथनमा भनिन्छ कि दुई-दुई रक्अत पढाउनुभयो, यसप्रकार उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको चार रक्अत तथा शेष सैनिकहरूको दुई-दुई रक्अत भयो र केही भनाई अनुसार उहाँ एक रक्आत पश्चात तहीयात अवस्थामा जस्तै बसिरहनु भयो, सैनिकहरूले उभेर एक रक्आत अरु पढि दुई रक्अत पूरा गरे र शत्रुका समक्ष गई डटिहाले, दोस्रो भागले आएर नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पछाडी नमाज़ पढ्यो, उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनीहरूलाई पनि एक रक्अत नमाज़ पढाउनु भयो र तहीयातमा बस्नुभयो र त्यसबेलासम्म बसिराख्नु भयो जबसम्म सैनिकहरूले दोस्रो रक्अत पूरा गरेनन् । अनि उनीसँग उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सलाम फेर्नुभयो । यसप्रकार उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पनि दुई रक्अत तथा सेनाको दुवै भागहरुको पनि दुई रक्अत पूरा भयो । (हेर्नुस् हदीसका किताबहरू)

[1]तात्पर्य यही भएको नमाज़ हो, यसमा सुविधा दिएको हुनाले यसको पूर्तिको लागि भनिदैछ कि उभेर, बसेर, पल्टेर अल्लाहको वर्णन गर्दैरह ।

[2]यसको तात्पर्य यो हो कि जब युद्धको अवस्था समाप्त हुन्छ त पुन: नमाज़लाई उसको उसै विधिको अनुसार पढ्नुछ, जो सामान्य अवस्थामा पढिन्छ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ الصَّلَوٰةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَٰبًا مَّوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾

मुसलमानहरूमाथि निश्चित तथा निर्धारित समयमा अनिवार्य गरिएको छ ।[1]

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۖ إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ ۖ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

(१०४) र ती मानिसहरूलाई पछ्याउनबाट आलस्य नगर,[2] यदि तिमीलाई कष्ट हुन्छ भने उनीलाई पनि कष्ट हुन्छ, र तिमी अल्लाह (तआ़ला) बाट ती आशा राख्दछौ जुन उनीहरूलाई छैन,[3] अल्लाह तआ़ला सर्वज्ञ, तत्वदर्शी छ ।

إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَٰبَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَىٰكَ اللَّهُ ۚ وَلَا تَكُن لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

(१०५) निःसन्देह हामीले तिमीतिर सत्यशास्त्र अवतरित गरेका छौं, ताकि तिमी मानिसहरू बीच त्यस अनुसार न्याय गर जससित अल्लाह (तआ़ला) ले तिमीलाई अवगत गरायो ।[4] र विश्वासघात

---

[1]यसमा नमाज़लाई निर्धारित समय अनुसार पढ्नेबारे जोड दिइराखिएको छ, जसबाट ज्ञात हुन्छ कि धार्मिक कारणहरुविना दुई नमाज़लाई एकत्रित गर्नु सही छैन, किनभने यसप्रकार कमसेकम एक नमाज़ आफ्नो निर्धारित समयमा पढिने छैन, जुन यस आयतको विपरीत छ ।

[2]अर्थात् आफ्नो शत्रुको पिछा गर्नुमा कमजोरी नदेखाउ, बरु उनको विरोधमा कठोर प्रयत्न गर र घात लगाएर बस ।

[3]अर्थात् घाउ त तिमीलाई पनि र उनीहरूलाई पनि दुईटैलाई लागेका छन्, परन्तु यी घाउहरुको प्रतिफलमा तिमीलाई त अल्लाहसित आशा छ, परन्तु उनी त्यसको आशा राख्दैनन् । यसकारण आख़िरत (परलोक) को प्रतिकारलाई प्राप्त गर्नको निम्ति जुन प्रयास तिमी गर्न सक्दछौ, ती काफ़िर गर्न सक्दैनन् ।

[4]यी आयतहरु (१०४ देखि ११३) सम्मको अवतरणका विशेषतामा भनिएको छ कि अन्सारका क़बीला (समुदाय) बनी ज़ुफरमा एक व्यक्ति तोअम: अथवा बशीर बिन उवैरीकले एक अन्सारीको कवच चोरीहाल्यो, जब यसको चर्चा भयो र उसलाई आफ्नो चोरीको रहस्य थाहा लाग्न भय भयो तब उसले त्यो कवच एक यहूदीको घरमा फ्याँकिदियो र बनी ज़ुफरका केही व्यक्तिहरूलाई लिएर नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भयो र ती सबैले भने कि कवचको

The Ummah Technology Mission

गर्नेहरूको पक्षधर नबन ।[1]

(१०६) अल्लाह (तआ़ला) सित क्षमा माँग,[2] निःसन्देह अल्लाह तआ़ला क्षमाशील कृपानिधि छ ।

وَّ اسْتَغْفِرِ اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِیْمًا ۚ

चोर अमुक यहूदी हो । यहूदी नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भयो र उसले भन्यो कि बनी उबैरिकले कवच चोरी गरी मेरो घरमा फ्याँकिदिएको छ । बनी जुफर तथा बनी उबैरिक (तुअमः अथवा बशीर आदि) चतुर थिए र नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यो विश्वास दिलाउँदै रहे कि चोर यहूदी नै हो । र त्यो तोअमः माथि अभियोग लगाउनुमा झुठो छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पनि उनका चिप्लो कुराहरूबाट प्रभावित भइहाल्नुभयो र निकट थियो कि अन्सारीलाई चोरीको अभियोगबाट निर्दोष र यहूदीलाई चोरीको अपराधी घोषित गरिदिनु हुन्थ्यो कि त्यतिखेर अल्लाह तआ़लाले यो आयत अवतरित गर्नुभयो । जसबाट एउटा यो कुरा ज्ञात भयो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम एउटा मनुष्य हुनुको कारण भ्रममा पर्न सक्नुहुन्छ । दोस्रो कुरो यो ज्ञात भयो कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम परोक्षज्ञ हुनुहुन्नथ्यो अन्यथा उहाँ तुरुन्तै वास्तविकता बुझिहाल्नु हुन्थ्यो । तेस्रो कुरा यो ज्ञात भयो कि अल्लाह तआ़ला आफ्नो पैगम्बरको रक्षा गर्दछ, र यदि जहिले पनि सत्य लुकेको तथा त्यसबाट विचलित हुने अवस्थामा, अल्लाह तआ़ला त्यसको सवधान र सुधार गरिदिन्छ । जस्तो कि नबीहरुको चरित्रको विशेषता छ । यो निर्दोषको त्यो सर्वोच्च स्थान हो, जुन नबीहरूका अतिरिक्त कसैलाई प्राप्त छैन ।

[1]यसको अर्थ पनि त्यही बनी उबैरिक हुन्, जसले चोरी स्वयं गरे, तर आफ्नो वाक्पटुताको कारण यहूदीलाई चोर प्रमाणित गर्न दृढ थिए । आगामी आयतमा पनि उनका तथा उनका पक्षधरहरूको कुचक्रलाई अझै स्पष्ट गरेर नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सावधान गरिँदैछ ।

[2]अर्थात् साँचो कुरो प्रमाणित नभईकन उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले जुन विश्वासघातिहरूको समर्थन गर्नुभएको छ, त्यसको लागि अल्लाहसित क्षमा माँगून् । यसबाट ज्ञात भयो कि दुबै पक्षहरुको विषयमा जबसम्म पूर्ण-विश्वास हुँदैन कि सत्य को छ, त्यसको पक्षपात तथा समर्थन उचित छैन । यसको अतिरिक्त यदि कोही व्यक्ति आफ्नो वाक्पटुताले तथा धोखा दिएर न्यायलय अथवा सामयिक न्यायधिशबाट आफ्नो पक्षमा निर्णय गराउँछ, यद्यपि त्यो सत्यमा आधारित थिएन त यस्तो निर्णयको अल्लाह समक्ष कुनै महत्व छैन । यस कुरालाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यसप्रकार वर्णन गर्नुभएको छ "सावधान" ! म एउटा मनुष्य नै हूँ र जुनप्रकार सुन्दछु, त्यसैको प्रकाशमा निर्णय गर्दछु । सम्भव छ कि एउटा व्यक्ति आफ्नो तर्क-वितर्क प्रस्तुत गर्नमा निपुण तथा चलाख होस् ।

The Ummah Technology Mission

(१०७) र उनीहरूको पक्षबाट झगडा नगर जो स्वयं आफू विश्वासघात गर्दछन्। निःसन्देह धोकेबाज पापी अल्लाह (तआला) लाई राम्रो लाग्दैन।

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِيْنَ يَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَهُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَثِيْمًا ۝١٠٧

(१०८) उनी मानिसहरूबाट त लुक्छन्, तर अल्लाहबाट लुक्न सक्दैनन्, त्यो उनको साथमा रहन्छ जबकि उनी रातमा अप्रिय कथनको योजना बनाउँछन् तथा अल्लाह उनका कृतिहरुलाई घेरेको छ।

يَّسْتَخْفُوْنَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُوْنَ مِنَ اللّٰهِ وَهُوَ مَعَهُمْ اِذْ يُبَيِّتُوْنَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطًا ۝١٠٨

(१०९) हो, यी तिमीहरू नै हौ जो उनका पक्षमा संसारमा लडे, तर प्रलयका दिन उनको तर्फबाट अल्लाहसित कसले छलफल गर्नेछ तथा को उनको वकील बनेर उभिने छ ?।[1]

هٰٓاَنْتُمْ هٰٓؤُلَاۗءِ جٰدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۣ فَمَنْ يُّجَادِلُ اللّٰهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ۝١٠٩

(११०) तथा जोसुकै पनि नराम्रो गर्दछ अथवा स्वयं आफूमाथि अत्याचार गर्दछ अनि अल्लाहसित क्षमा माँग्दछ त अल्लाहलाई क्षमाशील, दयानिधि पाउने छ।

وَمَنْ يَّعْمَلْ سُوْۗءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهٗ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝١١٠

(१११) र जो पाप गर्दछ उसको बोझ उसैमाथि छ,[2] तथा अल्लाह सर्वज्ञ विज्ञाता छ।

وَمَنْ يَّكْسِبْ اِثْمًا فَاِنَّمَا يَكْسِبُهٗ عَلٰي نَفْسِهٖ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۝١١١

र म उसको वार्तालापबाट प्रभावित भई उसको पक्षमा निर्णय गरिदिऊ, यद्यपि त्यो सत्यमा छैन र यसप्रकार कुनै अन्य मुसलमानको अधिकार उसलाई दिऊ, त उसले याद राख्नुपर्छ कि आगोको टुक्रा हो, यो उसको इच्छाको कुरो हो कि त्यसलाई लेओस् अथवा त्यागिदेओस्। (सहीह बुखारी, किताबुश शाहादः वल हेयल वल अहकाम, सहीह मुस्लिम किताबुल अकज़ीयः)

[1]अर्थात् जब यस पापको कारण पकड हुनेछ, त कसले अल्लाहको पकडबाट त्यसलाई बचाउन सक्नेछ ?

[2]यस विषयको दोस्रो आयतमा अल्लाह तआला आदेश गर्दछ :

The Ummah Technology Mission

وَمَنْ يَّكْسِبْ خَطِيْٓـَٔةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهٖ بَرِيْٓـًٔا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿١١٢﴾

(११२) तथा जो कोही दोष अथवा पाप गर्दछ अनि कुनै निर्दोषमाथि दोष लगाउँछ, उसले खुल्लारुपले आरोप तथा घोर पाप गर्‍यो ।[1]

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهٗ لَهَمَّتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْهُمْ اَنْ يُّضِلُّوْكَ ۗ وَمَا يُضِلُّوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّوْنَكَ مِنْ شَيْءٍ ۗ وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ۗ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيْمًا ﴿١١٣﴾

(११३) र यदि तपाईंमाथि अल्लाहको दया एवं कृपा नभएको भए उनीहरूको एउटा गुटले तपाईंमाथि विपथ गर्ने षड्यन्त्र रचिसकेको थियो[2] किन्तु उनी स्वयंलाई विपथ गर्दछन् तथा उनी तपाईंलाई कुनै हानि पुर्‍याउन सक्दैनन् र अल्लाहले तपाईंमाथि किताब तथा ज्ञान अवतरित गरेको छ र तपाईं जुन कुरा जान्नु हुन्नथ्यो, त्यसको ज्ञान[3] दिएको छ तथा तपाईंमाथि अल्लाहको ठूलो अनुकम्पा छ ।

﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى﴾

"कुनै बोझ उठाउनेवाला अन्य कसैको बोझ उठाउने छैन ।" (सूरः बनी इस्राईल-१५)

अर्थात् कोही कसैको उत्तरदायी हुनेछैन, प्रत्येक व्यक्तिलाई त्यही प्राप्त हुन्छ, जुन कमाएर साथमा लगेको होला ।

[1]जुनप्रकार बनू उबैरिकले गर्‍यो कि चोरी त स्वयंले गर्‍यो र आरोप अर्कैमाथि लगाइदियो । यो हकार्नु सामान्य हो, जसमा बनू उबैरिक पनि सम्मिलित छ र उनी पनि जो यसप्रकारमा दुराचरणमा लीन हुनेछन् ।

[2]यो अल्लाह तआलाको त्यस विशेष रक्षाको वर्णन हो, जसको प्रबन्ध नबीहरूको लागि गरिन्छ जुन नबीहरुमाथि अल्लाहको विशेष कृपा तथा विशेष दयाको दर्पण हो । طائفة (तायेफः) (गुट) बाट तात्पर्य ती मानिसहरू हुन् जो बनू उबैरिकको समर्थनमा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उनको सफाई प्रस्तुत गरिराखेका थिए, जसबाट यो अनुमान भइसकेको थियो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम त्यस व्यक्तिलाई चोरीको अपराधबाट मुक्त गरिदिनु हुनेछ, जो वास्तवमा चोर थियो ।

[3]यो अर्को अनुकम्पा तथा अनुग्रहको वर्णन हो, जुन उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि धर्मशास्त्र (पवित्र कुरआन) तथा हदीस (सुन्नत) उतारेर आवश्यक कुराको ज्ञान दिएर भनियो । जुनप्रकार कि अर्को स्थानमा आदेश गर्‍यो :

The Ummah Technology Mission

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

(११४) उनीहरूका अधिकांश कानेखुसिमा कुनै भलाई छैन,[१] परन्तु जसले उपकार अथवा भलाई अथवा मानिसहरूबीच सुधार को निम्ति आदेश दियो[२] तथा जो यो कार्य अल्लाहको प्रसन्नता खोज्नलाई गर्नेछ[३] हामीले त्यसलाई वास्तवमा धेरै ठूलो (प्रतिकार) दिनेछौं ।[४]

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا ۚ مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾

"यसैप्रकार हामीले तिमीतिर (कुर्आन लिएर) एक फरिश्तालाई आफ्नो आदेशले पठायौं, तिमी जान्दैनथ्यौ कि किताब के हो र ईमान के हो ?" (सूर: अल-शूरा:-५२)

﴿وَمَا كُنتَ تَرْجُو أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾

"र तिमीलाई यो आशा थिएन कि तिमीमाथि किताब अवतरित गरिनेछ, परन्तु तिम्रो प्रभुको कृपाले (यो किताब अवतरित भयो)" (सूर: अल-कसस-८६)

यी सबै आयतहरुवाट (पवित्र कुर्आनका सुत्रहरु) यो ज्ञात भयो कि अल्लाहले उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि कृपा तथा उपकार गऱ्यो तथा किताब एवं विवेक दियो, यसका अतिरिक्त अन्य धेरैजसो कुराको ज्ञान उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई प्रदान गरियो, जसबाट उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अनभिज्ञ हुनुहुन्थ्यो । यो पनि एक प्रकारले उहाँको परोक्षज्ञ (अन्तर्यामी) हुने कुरोको इन्कार हो, किनभने यदि उहाँलाई परोक्षको ज्ञान भएको भए, उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई कोही अन्यबाट विद्याग्रहण गर्नुको के आवश्यकता थियो । र जसलाई अरुहरूवाट ज्ञान प्राप्त हुन्छ, वह्यी (ईशवाणी) द्वारा अथवा अन्य कुनै साधनद्वारा, त त्यो परोक्षको ज्ञानी हुन सक्दैन ।

[१] نَجویٰ (नजवा) (गुप्तमंत्रणा) बाट तात्पर्य ती कुराहरू हुन्, जो अवसरवादी आपसमा मुसलमानहरूका विरुद्ध अथवा एक-अर्काको विरूद्ध गर्दथे ।

[२]अर्थात् दान-पुण्य, भलाई (जो हर प्रकारको पुण्यमा सम्मिलित छ) तथा मानिसहरूवीच सुधार गर्ने विषयमा परामर्श, पुण्यमा आधारित छन् । जस्तो कि यी कार्यहरूको विशेषता तथा महत्वमाथि हदीसमा पनि जोड दिइएको छ ।

[३]किनभने यदि निःस्वार्थता (अर्थात् अल्लाहको प्रसन्नताको उद्देश्य) हुने छैन भने ठूलोभन्दा ठूलो कर्म पनि खेर जानेछ, बरु आपत्ति बन्न जानेछ । परमेश्वरले हामीलाई पाखण्ड तथा देखावटी कामबाट बचाऊन् ।

[४]हदीसहरुमा वर्णित कर्महरुको ठूलो महत्व छ । अल्लाहको मार्गमा उचित रूपले गरिएको कमाईबाट एक खजूर दान गर्नुको पुण्य ओहद पर्वतको मात्रामा हुनेछ । (सहीह मुस्लिम किताबुल ज़कात)

The Ummah Technology Mission

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهِۦ جَهَنَّمَ ۖ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

(११५) र जसले सत्यमार्ग स्पष्ट भए पश्चात रसूल (मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को विरोध गर्नेछ तथा मुसलमानहरूको मार्ग बाहेक खोजी गर्नेछ, हामी त्यसलाई त्यतै जता त्यो फर्कन खोज्छ, फर्काइदिनेछौं, अनि हामीले त्यसलाई नरकमा फ्याँकिदिनेछौं तथा त्यो अति नराम्रो स्थान हो ।

सत्य कुराको प्रचार गर्नुको पनि साह्रै ठूलो महत्व छ । यसैप्रकार सम्बन्धिहरू, मित्रहरू तथा आपसी कटुताको कारण अलग भएका मानिसहरूबीच सन्धि गराइदिनु बहुत ठूलो कर्म हो । एक हदीसमा यसलाई ऐच्छिक व्रत (रोज़ाहरू), ऐच्छिक नमाज़हरू तथा ऐच्छिक दानभन्दा पनि श्रेष्ठ भनिएको छ । आदेश छ :

«ألا أخبركم بأفضل من درجة الصيام والصلاة والصدقة؟» قالوا بلى: قال: «إصلاح ذات البين، قال :- وفساد ذات البين هي الحالقة».

"के मैले तिमीलाई नमाज़, रोज़ा र दानभन्दा श्रेष्ठकार्य नभनिदिऊ ? उनले भने, अवश्य । वहाँले भन्नुभयो आपसी कटुताको कारण अलग्ग भएका मानिसहरूमा सन्धि गराइदिनु ।" (अबू दाऊद, किताबुल अदब, तिर्मिजी किताबुल बिर्र तथा मुसनद अहमद ६/४४४ देखि ४४५ सम्म)

यहाँसम्मकि सन्धि गराउनेवालालाई झूठ बोल्ने सम्मको आज्ञा प्रदान गरिएको छ । ताकि उसलाई एक-अर्कालाई निकट ल्याउनको निम्ति कुनै कारणवश यसको आवश्यकता पर्दछ, भने त्यो यसलाई पनि प्रयोग गरोस् ।

ليس الكذاب الذي يصلح بين الناس، فينمي خيرا أو يقول خيرا

"त्यो मिथ्यावादी होइन जो एक गराउनको लागि राम्रो कुरो फैलाउँछ तथा राम्रो कुरा गर्दछ ।" (अल-बुख़ारी किताबुल सुलह, मुस्लिम तथा अल-तिर्मिजी किताबुल बिर्र र अबूदाऊद किताबुल अदब)

[1]मार्गदर्शन प्रकाशित भइहाले पश्चात रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको विरोध तथा मुसलमानहरूको मार्ग छोडेर कुनै अन्यको मार्गलाई अनुशरण इस्लामबाट वहिष्कृत हुनु हो । जसमा यहाँ नरकको धम्की दिइएको छ । मुसलमानहरूसित तात्पर्य नबीका सहचरहरु (رضي الله عنهم) हुन्, जो इस्लाम धर्मका प्रथम अनुयायी र त्यसको शिक्षाको पूर्णरूपले आदर्श थिए । र यी आयतहरुका अवतरणको समय कुनै अन्य मुसलमानहरूको गुट थिएन कि उनको आशय हो । यसैकारण रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको विरोध तथा नि:स्वार्थी

The Ummah Technology Mission

(११६) अल्लाह तआ़ला आफ्नो साथमा मिश्रण गरिने कुरो कदापि क्षमा गर्नेछैन र यसबाहेक (पापहरू) लाई जसको निम्ति चाहेमा क्षमा गरिदिनेछ तथा जसले अल्लाहका साथ मिश्रण (शिर्क) गऱ्यो त्यो मार्ग-विचलित भई धेरै टाढा पुग्न गयो।

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾

(११७) यिनी त अल्लाह (तआ़ला) लाई छाडि केवल देवीहरूलाई पुकार्दछन्।[1] र वास्तवमा यिनी दुष्ट शैतानलाई पुकार्दछन्।[2]

إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا ﴿١١٧﴾

मुसलमानहरूको मार्ग बाहेक अन्यको अनुगमन् दुवै वास्तवमा एकै वस्तुको नाम हो। यसकारण सहाबा किराम رضى الله عنهم को मार्ग तथा विधिको विरोध नै अविश्वास अथवा विपथ हो। केही विद्वानहरुले ईमानवालाहरूको बाटो अथवा मार्गवाट तात्पर्य सम्पूर्ण उम्मत लिएका छन् अर्थात् सम्पूर्ण उम्मतसित विरोध पनि अधर्म हो। सम्पूर्ण उम्मतसित तात्पर्य छ कि कुनै समस्यामा उम्मतका सबै विद्वान तथा ज्ञानीहरूको सहमति। अथवा कुनै समस्यामा सहावा किराम رضى الله عنهم को सहमति यी दुवै परिस्थितिहरू उम्मतको सहमतिका रूप हुन् तथा दुबैबाट इन्कार अथवा तिनीमध्ये कुनै एउटाको इन्कार अधर्म हो। तैपनि सहावा किराम رضى الله عنهم को सहमति धेरैजसो समस्याहरुमा मिल्छन्, अर्थात् सहमतिको यो स्थिति त मिल्छ। तर सहावाको सर्वसम्मति पश्चात कुनै समस्यामा सम्पूर्ण उम्मतको एक मत तथा सहमतिका दावी धेरैजसो समस्याहरुमा गरिएका छन्, तर वास्तवमा सर्वसम्मत समस्याहरू वहुतै कम छन्, जसमा वास्तवमा उम्मतका सबै ज्ञानी तथा आलिमहरूको सहमति होस्। तैपनि यसप्रकारका जुन समस्याहरु छन्, उनका इन्कार पनि हदीसहरूमा छ, "अल्लाह तआ़ला मेरो उम्मतलाई विचलनमा एकमत गर्नेछैन र सहमतमा अल्लाहको हात छ।" (सहीह तिर्मिजी, लिल अलबानी भाग २, संख्या १७५९)

[1] اناث (इनास) (स्त्रीहरू) सित तात्पर्य या त मूर्तिहरु हुन्, जसका नाम स्त्रीलिंग थिए। जस्तै (لات (लात), عزى (उज्जा), مناة (मनात) तथा نائلة (नायेल:) आदि। अथवा तात्पर्य फरिश्ताहरू हुन्, किनभने अरबका मूर्तिपूजक फरिश्ताहरूलाई अल्लाहका पुत्रीहरू ठान्दथे र तिनका पूजा गर्दथे।

[2] मूर्ति, फरिश्ताहरू तथा अन्य मानिसहरूको पूजा वास्तवमा शैतानको पूजा हो किनभने शैतान नै मनुष्यलाई अल्लाहको द्वारबाट फकाएर अन्यको दरबाररमा तथा ढोकामा नत्मस्तक गराउँछ, जस्तो कि अगाडीको आयतमा छ।

The Ummah Technology Mission

(११८) जसलाई अल्लाह (तआला) ले धिक्कारेको छ । र त्यसले भनेको छ कि म तिम्रा भक्तहरूबाट निर्धारित भाग लिएर नै छाड्नेछु ।[1]

لَّعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿١١٨﴾

(११९) र उनीहरूलाई मार्गबाट विचलित गराइराख्नेछु र झूठा आशाहरू दिलाइरहनेछु ।[2] र उनीहरूलाई शिक्षा दिनेछु कि पशुहरुका कान चिरुन्[3] र उनीसित भन्नेछु कि अल्लाहले बनाएको संरचना बिगाडिदेऊन् ।[4] सुन, जसले अल्लाहलाई छाडि शैतान

وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ ۚ وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ فَقَدْ

[1]"निर्धारित भाग" बाट तात्पर्य भोग-प्रसाद (नजर-नियाज़) पनि हुनसक्दछ, जुन मूर्तिपूजक, चिहानहरु (समाधिहरु) मा दफनाइए (गाडिएका) व्यक्तिको नाममा निकाल्दछन् तथा नरकवासीहरूको त्यो भाग पनि हुनसक्दछ, जसलाई शैतानले विचलन गराई आफूसँग नरकमा लैजानेछ ।

[2]यो ती झूठा आशाहरु हुन्, जुन शैतानको प्रलोभन तथा हस्तक्षेपहरू उत्पन्न हुन्छन् र मानिसहरूका पथ-भ्रष्टताको कारण बन्दछन् ।

[3]यो بحيرة (वहीर:) तथा سائبة (सायब:) पशुहरुका चिन्ह तथा रूप हुन् । ती मिश्रणवादी तिनका मूर्तिहरूका नामले दान गर्दथे, त पहिचानको निम्ति कान आदि चिरिदिने गर्दथे ।

[4]अल्लाहको सृष्टिमा परिवर्तनका कैयन् रूप वर्णन गरिएका छन् । एक त यही जसको वर्णन यहाँ भयो अर्थात् कान आदि काट्नु, चिर्नु, छेड्नु, यिनका अतिरिक्त अन्य प्रकारका रूप हुन् । जस्तै अल्लाह तआलाले सौन्दर्य, सूर्य, ढुङ्गा तथा अग्नि आदि पदार्थ विभिन्न उद्देश्यले बनाएका छन्, तर मूर्तिपूजकहरूले तिनका उत्पत्तिका उद्देश्यलाई बदलेर तिनलाई पूज्य बनाइहाले । अथवा बदलावको अर्थ प्रकृतिलाई बदलदिनु हो, अथवा वर्जित तथा अवर्जितमा परिवर्तन आदि हुन् । यसैप्रकार परिवर्तनमा पुरुषहरूको नसबन्दी गर्नु र त्यसैप्रकार स्त्रीहरूलाई अपरेशन गरी तिनलाई जन्म दिनुबाट रोक्नु, सौन्दर्यताको नाममा आँखीभौंका कपाल उखाली आफ्नो रूप परिवर्तन गर्नु र शरीरको कुनै भागमा चित्र आदि निकाल्नु पनि सम्मिलित छ । यी सबै शैतानी कार्य हुन् र यिनीबाट बचाव गर्नु आवश्यक छ । तर पशुहरूलाई खसी पार्नु कि जसबाट अधिक लाभ प्राप्त होस् अथवा मासु धेरै राम्रो होस् अथवा यसैप्रकारको कुनै उचित प्रयोजन भएमा ठीक छ । यसको समर्थन यसबाट पनि हुन्छ कि नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम ले बधिया पशु बलि (कुर्बानी) मा दिनुभयो ।

The Ummah Technology Mission

خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١١٩﴾

लाई आफ्नो मित्र बनाउने छ त्यो खुल्ला रूपले घाटामा हुनेछ ।

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۖ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾

(१२०) त्यो उनीहरूसित (मौखिक) वाचा गरिराख्ने छ र प्रलोभन दिराख्ने छ (परन्तु याद राख) शैतानका जुन वाचा उनीसित छन्, त्यो पूर्णरूपले धोका हो ।

أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢١﴾

(१२१) यिनी त्यसता हुन् जसको स्थान नरक हो, जहाँबाट उनीहरूलाई छुटकारा प्राप्त हुनेछैन ।

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا ۚ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

(१२२) र जो ईमान स्थापित गर्दछन् तथा राम्रो कार्य गर्दछन्, हामीले उनलाई ती स्वर्गहरूमा लैजानेछौं, जसका धरातलमा नदीहरु बगिराखेका छन्, जहाँ उनी सधैं रहनेछन् । यो हो अल्लाहको वचन जो वस्तुतः सत्य छ र अल्लाहभन्दा अधिक सत्य आफ्नो कुरोमा को हुनसक्दछ ?[1]

لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ ۗ مَن يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ

(१२३) तिम्रा आकांक्षाहरु तथा अहले किताबका (किताब प्रदान गरिएका) आकाँक्षाहरुबाट केही हुनेछैन, जसले

The Ummah Technology Mission

ती पशुहरुलाई बधिया (खसी) पार्नु उचित नभएको भए उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले तिनको बलि दिनु हुन्नथ्यो ।

[1]शैतानी वचनहरू त खुल्ला धोका हुन्, त यसको सापेक्ष अल्लाह तआलाले जुन वचन ईमानवालाहरूलाई दिएका छन्, सच्चा तथा यथार्थ हुन् । र अल्लाह तआलाभन्दा अधिक सच्चा को हुनसक्दछ ? परन्तु मनुष्यको कुरा नै विचित्र छ, यो सत्यवादीहरूको कुरा कम मान्दछ र झूठाहरुको पछाडि अधिक हिंड्दछ । अतः तपाईं हेरिहाल्नुस् शैतानी प्रचलन धेरै छन् र अल्लाहका आदेशहरुका अनुगामी प्रत्येक काल तथा स्थानमा कमै रहिआएका छन्

و قليل من عبادى الشكور

"तथा मेरा कृतज्ञ भक्त अति अल्प छन् ।" (सूरः सबा-१३)

بِهٖ ۙ وَلَا يَجِدْ لَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ﴿١٢٣﴾

नराम्रो गर्नेछ, त्यसको दण्ड पाउनेछ र अल्लाह बाहेक आफ्नो कोही संरक्षक एवं सहायक पाउने छैन ।

وَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُوْنَ نَقِيْرًا ﴿١٢٤﴾

(१२४) तर जसले राम्रो कर्म गर्नेछ चाहे त्यो पुरुष होस् अथवा स्त्री यदि त्यो निष्ठावान छ भने, निःसन्देह यसप्रकारका मानिस स्वर्गमा जानेछन् र अलिकति पनि तिनीहरूको अधिकार खोसिने छैन ।[1]

وَمَنْ اَحْسَنُ دِيْنًا مِّمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَّاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۗ وَاتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهِيْمَ خَلِيْلًا ﴿١٢٥﴾

(१२५) र त्यसभन्दा उत्तम धर्म भएको को हुनसक्छ, जसले अल्लाह समक्ष पूर्ण आत्म-समर्पण गर्‍यो र त्यो सदाचारी पनि छ, र इब्राहीमको धर्मको अनुसरण गरेको छ जो एकाग्रचित्त थिए तथा इब्राहीमलाई अल्लाहले आफ्नो घनिष्ट मित्र बनाएको थियो ।[2]

[1]जस्तो कि पहिले नै वर्णन भइसकेको छ कि अहले किताब आफ्नो विषयमा ठूलो शुभ आशामा मग्न थिए । यहाँ अल्लाह तआलाले उनका शुभ-आशाहरुमाथि पर्दा हटाउँदै पुनः भन्यो कि आख़िरतका सफलता मात्र आशा तथा आकाँक्षाहरुबाट प्राप्त हुने छैनन् । यसका लागि ईमान तथा सत्कर्मको कोष हुनु आवश्यक छ । यदि यसको विपरीत कर्महरुको सूचीमा नराम्रा कुराहरू धेरै हुन्छन् भने त्यसको दण्ड भोग्नु नै पर्नेछ । त्यहाँ कोही मित्र तथा सहायक हुनेछैन, जसले कु-कर्मको दण्डबाट बचाउन सकोस् । आयतमा अहले किताबका साथ-साथ ईमानवालालाई पनि अल्लाहले सम्बोधित गरेको छ, ताकि त्यो पनि यहूदी तथा इसाईहरूबाट जस्तै शुभ आशा, भ्रम तथा कर्मविहीन, आशा तथा आकांक्षाहरूबाट आफूलाई बचाउन सकून् । तर अफ्सोच, मुसलमान यी चेतावनीहरुका पश्चात पनि तिनैको विचारमा विलीन भइहाले जसमा पूर्वका समुदाय डुबेका थिए । र आज अकर्म तथा कुकर्म मुसलमानको पनि प्रतीक बनेको छ र यसको उपरान्त त्यो "उम्मते मरहूमा" भनाउन पुनराग्रह गरिराखेको छ ।

هدا نا الله تعالىٰ

[2]यहाँ सफलताको एउटा स्तर तथा त्यसको आदर्शको वर्णन गरिदैछ । मापदण्ड हो कि स्वयंलाई अल्लाहमा अर्पण गरिदेओस्, परोपकारी बनोस् र इब्राहीमको धर्मको अनुसरण गरोस् । र आदर्श आदरणीय इब्राहीम हुन्, जसलाई अल्लाह

The Ummah Technology Mission

(१२६) र जे-जति पनि आकाशहरू तथा पृथ्वीमा छ, अल्लाहकै हो तथा अल्लाहले प्रत्येक वस्तुलाई घेरेको छ ।

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٦﴾

(१२७) उनी नारीहरूको विषयमा तपाईंसित प्रश्न गर्दछन्,[1] तपाई भनिदिनुस् कि स्वयं अल्लाह तिमीलाई उनको विषयमा आदेश दिन्छ र जे-जति (कुर्आन) बाट तिम्रो समक्ष पढिन्छ, त्यो ती अनाथ नारीहरू (केटीहरु) को सन्दर्भमा छ, जसलाई तिमी अनिवार्य अधिकार दिँदैनौ[2] तथा उनीसित विवाह गर्न चाहन्छौ[3]

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ ۖ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ ۙ وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ فِي يَتٰمَى النِّسَاءِ الّٰتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ ۙ وَأَنْ

तआ़लाले आफ्नो ख़लील बनायो । ख़लीलको अर्थ यस्तो व्यक्ति हो जसको हृदयमा अल्लाह तआ़लाको प्रेम यसप्रकार बसेको होस् कि त्यसमा कुनै अन्यको स्थान नरहोस् । ख़लील (कर्मको रूप हो) तथा अर्थको आधारमा कर्ता हो । जस्तै अलिमको अर्थ ज्ञानी र केही भन्छन् कि कर्मकै अर्थमा छ । जस्तै हवीबको अर्थ छ महवूब । र आदरणीय इब्राहीम निःसन्देह अल्लाहका प्रिय पनि थिए र प्रेमी पनि (अलैहिस्सलातु वस्सलाम) । (फ़तहुल क़दीर) र नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभएको छ, "अल्लाहले मलाई पनि ख़लील बनाएको छ, जुनप्रकार उसले आदरणीय इब्राहीमलाई ख़लील बनायो ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल मसाजिद)

[1]स्त्रीहरुका विषयमा जुन प्रश्न हुँदै गर्दथे, यहाँबाट तिनका उत्तर दिइराखिएका छन् ।

[2] وما يتلى عليكم (यसको प्रभाव) الله يفتيكم माथि छ, अर्थात् अल्लाह तआ़ला उनको विषयमा स्पष्टीकरण गरिराखेको छ र अल्लाहको किताबका ती आयात यसलाई स्पष्ट गर्दछन्, जुन यसभन्दा पूर्व अनाथ बालिकाहरूको विषयमा अवतरित भइसकेका छन् । तात्पर्य सूरः अन-निसाको आयत संख्या तीन छ, जसमा यी मानिसहरूलाई यस अन्यायबाट रोकिएको छ कि उनी अनाथ बालिकाहरूसित तिनीहरूको सुन्दरताको कारण विवाह त गरिहाल्थे तर महर दिनमा आलटाल गर्दथे ।

[3]यसका दुईटा अनुवाद गरिएका छन् । एक त यही हो जुन अनुवादकले गरेको छ, यसमा في (फ़ी) अरबीको शब्द हो, (मूल कथनमा) यस शब्दलाई लोप मानेर अनुवाद गरिएको छ । यसको अर्को अनुवाद عن शब्दलाई लोप गरिएको छ अर्थात् "तिमीलाई उनीसित विवाह गर्नुको कुनै इच्छा नहोस् ।" अतः यो दोस्रो अवस्थाको वर्णन छ कि अनाथ बालिकाहरु

The Umman Technology Mission

تَقُوْمُوْا لِلْيَتٰمٰى بِالْقِسْطِ ۭ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهٖ عَلِيْمًا ﴿١٢٧﴾

तथा निर्बल बालकहरूको बारेमा पनि यो आदेश छ[1] र यो कि तिमी अनाथहरूको विषयमा न्याय गर ।[2] तथा तिमी जे पनि सत्य काम गर्नेछौ, अल्लाह त्यसलाई राम्ररी जान्दछ ।

وَاِنِ امْرَاَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوْزًا اَوْ اِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ يُّصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ۭ وَالصُّلْحُ خَيْرٌ ۭ وَاُحْضِرَتِ الْاَنْفُسُ

(१२८) र यदि कुनै पत्नीलाई आफ्नो पतिको वियोग अथवा विमुखताको भय छ भने दुबैलाई परस्पर सन्धि गर्नमा कुनै दोष छैन ।[3] तथा सन्धि उत्तम छ, प्रलोभन एवं कन्जुसी

कुरूप हुन्छन् अनि त्यसका संरक्षक अथवा त्यसका साथका उत्तराधिकारीमा सम्मिलित अन्य नजिकका सम्वन्धी स्वयं पनि त्योसँग विवाह गर्न चाहँदैन र कुनै अन्य स्थानमा पनि त्यसको विवाह गर्दैन ताकि कोही अन्य उसको सम्पत्तिमा भागीदार नबनोस् । अल्लाह तआलाले पहिलो अवस्थाको जस्तै अत्याचारको यस दोस्रो तरिकालाई पनि मनाही गरेको छ ।

[1]यसको संकेत अनाथ स्त्रीहरूतिर छ । अर्थात् وما يتلى عليكم فى يتامى النساء و فى المستضعفين من الولدان अनाथ बालिकाहरूको विषयमा तिम्रो समक्ष जे पढिन्छ । (सूर: अन-निसा आयत संख्या-३) र निर्वल बालिकाहरूको विषयमा जे पढिन्छ) यसबाट तात्पर्य कुर्आनको आदेश ﴿ يُوْصِيْكُمُ اللّٰهُ فِيْٓ اَوْلَادِكُمْ ﴾ छ जसमा पुत्रहरूकासाथ पुत्रीहरूलाई पनि उत्तराधिकारमा भागीदार बनाइएको छ । जबकि अज्ञानकालमा मात्र ठूला पुत्रहरूलाई उत्तराधिकारी ठानिन्थ्यो, साना निर्बल बालक तथा स्त्रीहरू उत्तराधिकारीबाट वञ्चित थिए, इस्लामी धार्मिक नियमहरूले सबैलाई उत्तराधिकारी बनाए ।

[1]यसको संकेत पनि अनाथ स्त्रीहरूतिर छ । अर्थात् अल्लाहको किताब (कुर्आन करीम) को यो आदेश पनि तिम्रो लागि पढिन्छ कि अनाथहरूसँग न्याय गर, अनाथ बालिकाहरू सुन्दर भएपनि अथवा कुरूप भएपनि दुबै अवस्थामा न्याय गर । (जस्तो कि सविस्तार भइसकेको छ)

[2]पति यदि कुनै कारणवश आफ्नो पत्नीलाई रुचाउँदैन र त्यसबाट दूरी तथा विमुखता र इन्कार नित्यको कर्म बनाइहालेको छ अथवा एकभन्दा अधिक पत्नी भएको अवस्थामा कुनै कम सुन्दर पत्नीसित टाढा रहन्छ भने पत्नी आफ्नो केही अधिकार त्याग गरेर (महरबाट अथवा भरणपोषण अथवा सम्भोग क्रमबाट) पतिसँग सन्धि गरिहालोस्, त यस सन्धिबाट पति-पत्नीलाई कुनै पाप हुनेछैन, किनभने सन्धि प्रत्येक स्थितिमा श्रेष्ठ छ । मोमिनहरूको आमा आदरणीय

The Ummah Technology Mission

الشُّحَّ ۚ وَإِن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾

मनमा स्थित गरिदिइएको छ, र यदि तिमी उपकार गर्दछौ[1] तथा संयम गर्छौ त अल्लाह तिम्रा कृयाकलापबाट सूचित छ।

وَلَن تَسْتَطِيعُوا أَن تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ ۖ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ۚ وَإِن تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ

(१२९) तथा तिमी पत्नीहरूबीच कदापि न्याय गर्न सक्ने छैनौं, यद्यपि यसको आकांक्षा राख्दछौ, अतः तिमी (एउटीतिर) पूर्णरूपले एकतर्फी नहोउ कि अर्कोलाई दोधारमा छाडिदेउ[2] र यदि तिमी सुधार गर्दछौ र (अन्यायबाट)

सौद: رضى الله عنها ले पनि आफ्नो वृद्धा अवस्थामा आफ्नो क्रम आदरणीय आयशालाई दिनुभएको थियो, जसलाई नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले स्वीकार गर्नुभएको थियो। (सहीह वुखारी र मुस्लिम कितावुन्निकाह)।

[1] شُحَّ कंजुसी तथा लालचलाई भन्छन्। यहाँ तात्पर्य आ-आफ्नो स्वार्थ छ, जुन प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो कन्जुसी तथा लालचले काम लिन्छ।

[2] यो एउटा अर्को परिस्थिति हो कि यदि एक व्यक्तिका एकभन्दा बढी पत्नीहरू छन्, त त्यो हार्दिक सम्बन्ध तथा प्रेम सवैसँग एक-प्रकारले राख्न सक्दैन किनभने प्रेम हृदयबाट उत्पन्न हुन्छ, जसमाथि कोही प्रतिवन्ध लगाउन सक्दैन। स्वयं नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई आफ्ना सवै पत्नीहरूमा सबैभन्दा अधिक प्रेम आदरणीय आयशा رضى الله عنها सित थियो। इच्छा उपरान्त न्याय नगर्नुको तात्पर्य यही हार्दिक भावना तथा प्रेममा सामंजस्य नहुनु हो। यदि यो हार्दिक प्रेम सामान्य (वाह्य) अधिकारको समतामा रुकावट नबनोस्, त अल्लाहकहाँ पकड हुने छैन। जुनप्रकारले नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले अत्याधिक राम्रो नमूना प्रस्तुत गर्नुभएको छ। परन्तु अधिकतर मानिस यस हार्दिक प्रेमको कारण अन्य पत्नीहरूको अधिकारबारे निर्वाह गर्दैनन् र उनीहरूलाई अन्योलमा झुण्ड्याइ दिन्छन्, न उनीहरूलाई तलाक दिन्छन्, र न पत्नीको अधिकार दिन्छन्। यो अत्याधिक अत्याचार हो, जसवाट यहाँ रोकिएको छ र नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि भन्नुभएको छ, जुन व्यक्तिका दुई पत्नी हुन्छन् र त्यो एकैतिर आकर्षित हुन्छ (अर्थात् अर्कोलाई वास्ता गर्दैन) त केयामतका दिन यसप्रकार आउनेछ कि यसको शरीरको एक भाग (अर्थात् आधा) (हुनेछैन। (तिर्मिजी किताबुन् निकाह)

The Ummah Technology Mission

كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٢٩﴾

बच्दछौ भने निःसन्देह अल्लाह क्षमाशील कृपालु छ ।

وَاِنْ يَّتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلًّا مِّنْ سَعَتِهٖ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا حَكِيْمًا ﴿١٣٠﴾

(१३०) र यदि दुबै अलगग हुन्छन् भने अल्लाह आफ्नो कृपाले दुबैलाई परिपूर्ण गरिदिनेछ,[1] र अल्लाह उदार सर्वज्ञानी छ ।

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاِيَّاكُمْ اَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ ۭ وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ غَنِيًّا حَمِيْدًا ﴿١٣١﴾

(१३१) र आकाशहरू र पृथ्वीमा भएको सबै कुरा अल्लाहकै हो तथा हामीले तिमीभन्दा पूर्वका मानिसहरू जुन किताब (धर्मशास्त्र) दिइएका थिए, उनीहरूलाई र तिमीलाई यही आदेश दिइएका छौं कि अल्लाहसित तर्स र यदि तिमी इन्कार (अस्वीकार) गर्दछौ अथवा मान्दैनौं भने वस्तुतः जे आकाशहरू तथा पृथ्वीमा छ, सबै अल्लाहकै हो तथा अल्लाह निस्पृह प्रशंसित छ ।

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ﴿١٣٢﴾

(१३२) र जे-जति पनि आकाशहरू एवं पृथ्वीमा छ सबै अल्लाहकै हो । तथा अल्लाह कार्यसाधकको हैसियतले पर्याप्त छ ।

The Ummah Technology Mission

[1]यो तेस्रो अवस्था हो, जबकि प्रयत्न पश्चात यदि निर्वाहको कुनै स्थिति बन्दैन भने, तलाक्द्वारा विच्छेदको अधिकार छ । सम्भव छ कि तलाक पश्चात पुरुषलाई इच्छित गुणहरू भएकी पत्नी तथा स्त्रीलाई उसको आवश्यकता अनुसार गुणहरू भएको पुरुष प्राप्त भइहालोस् । इस्लाममा तलाक्लाई अत्याधिक अप्रिय गरिएको छ । एक हदीसमा छ ।

«اَبْغَضُ الْحَلَالِ إِلَى اللهِ الطَّلَاقُ» (तलाक् वैध त छ तर यस्तो वैध छ जुन अल्लाहलाई अति अप्रिय छ) (अबू दाऊद, मिशकात)

यसको उपरान्त अल्लाहले यसको आज्ञा दिएको छ । यसकारण कि कैयन् पटक परिस्थितिहरूले यस्तो अवस्थामा पुऱ्याइ दिन्छन् कि यसको अतिरिक्त अरु कुनै उपाय हुँदैन र दुबै पक्षको लागि हित यसैमा हुन्छ कि उनी एक-अर्काबाट विच्छेद गरिहालून् । तैपनि वर्णित हदीसबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि यो अधिकार त्यसबेला प्रयोग गर्नु पर्दछ जब निर्वाहको कुनै उपाय कुनै प्रकारले पनि देखिंदैन ।

إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾

(१३३) हे मानिसहरू ! यदि त्यो चाहन्छ भने तिमी सबैलाई हटाईदिन्छ र तिम्रो ठाउँमा अरुलाई ल्याइदिन्छ, अल्लाह यस कुरामा पूर्ण सामर्थ्य राख्दछ ।[1]

مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٤﴾

(१३४) जो व्यक्ति सांसारिक प्रतिकार (प्रतिफल) चाहन्छ, त (याद राख कि) अल्लाहसित लोक-परलोक (दुवैको) प्रतिकार उपलब्ध छ[2] तथा अल्लाह सुन्दछ र देख्दछ ।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا

(१३५) हे ईमान भएका ! न्यायमा दृढ रहने तथा अल्लाहको लागि सत्य साक्ष्य दिने बन, यद्यपि त्यो स्वयं तिम्रा आफन्त तथा माता-पिता एवं सम्बन्धिहरूको[3] विरुद्ध हुन्छ, त्यो व्यक्ति धनी भएपनि अथवा निर्धन भएपनि

(उपरोक्त हदीसलाई अल्लामः अलबानीले छीन भन्नुभएको छ हेर्नुस्, इरवाउल गलील न. २०४०)

[1]यो अल्लाह तआलाको पूर्ण प्रभावी सामर्थ्यको प्रदर्शन हो, जबकि एक अन्य ठाउँमा आदेश गरेको छ:

﴿ وَإِن تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُم ﴾

"यदि तिमी मुख फर्काउनेछौ भने त्यसले तिम्रो ठाउँमा अरुहरूलाई ल्याउने छ र उनी तिमीहरू झैं हुने छैनन् ।" (सूर: मोहम्मद-३८)

[2]जस्तै कुनै व्यक्ति धर्मयुद्ध केवल युद्धमा प्राप्त मालको लागि मात्र गर्दछ भने कति मूर्खताको कुरो हो, जबकि अल्लाह तआला संसार र परलोक दुवैको पुण्य प्रदान गर्नुमा सक्षम छ भने उसित एउटै कुरा किन माँग्ने ? मनुष्य दुबै प्राप्त गर्नेवाला किन नबनोस् ?

[3]यसमा अल्लाह तआलाले ईमानवालाहरूलाई न्याय स्थापित गर्नु तथा यथार्थ साक्षी दिनुमा जोड दिएको छ । चाहे त्यसको कारण उनलाई स्वयं अथवा माता-पिता तथा सम्बन्धिहरूलाई हानि नै किन सहन नपरोस्, यसकारण कि सत्य सर्वोच्च छ तथा प्रभावशाली छ ।

The Ummah Technology Mission

فَاللّٰهُ اَوْلٰى بِهِمَا ۣ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰٓى اَنْ تَعْدِلُوْا ۚ وَاِنْ تَلْوٗٓا اَوْ تُعْرِضُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿١٣٥﴾

ती दुबैभन्दा अल्लाहको सम्बन्ध अधिक छ,[1] अतः न्याय गर्नुमा आफ्नो इच्छाको अनुरुप नगर[2] र यदि त्रुटिपूर्ण बयान दिनेछौ अथवा मान्ने छैनौ भने अल्लाह तिम्रा कृयाकलापबाट सूचित छ ।

[1]अर्थात् कुनै धनवान धनको कारण छुट दिइयोस्, र न कुनै निर्धनको निर्धनताको भयले तिमीलाई साँचो कुरो भन्नुबाट रोकोस्, बरु अल्लाह यी दुवैसित तिम्रो धेरै निकट तथा श्रेष्ठ छ ।

[2]अर्थात् मनोकांक्षा धर्मांधता अथवा शत्रुता तिमीलाई न्याय गर्नुवाट नरोकोस् । जस्तो अन्य ठाउँमा अल्लाह तआलाको भनाई छ

﴿ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰٓى اَلَّا تَعْدِلُوْا ﴾

"तिमीलाई कुनै क़ौमको शत्रुताले यस कुरोको लागि तैयार नगरिदेओस् कि तिमी न्याय नगर ।" (सूरः अल-मायदः-८)

[3]تلووا शब्द لَيّ बाट छ, जुन परिवर्तित गर्ने तथा जानी-जानी झूठो बोल्नुलाई भनिन्छ। अर्थ गवाहीमा परिवर्तन छ। र إعراض (इंकार) सित तात्पर्य साक्ष्य लुकाउनु र नदिनु हो। यी दुवै कुराहरुवाट पनि रोकिएको छ। यस आयतमा न्यायमा जोड र त्यसको लागि जुन कुराको आवश्यकता छ, त्यसको प्रबन्ध गर्नुको आदेश दिएको छ । जस्तै (१) प्रत्येक अवस्थामा न्याय गर, यसबाट कुनै प्रकारले बच्ने चेष्टा नगर, कुनै अपमान अथवा हानिको कारण यसमा रूकावट नआओस्, बरु यसलाई स्थापित गर्नलाई एक-अर्काको सहायक तथा दाहिने हात बन। (२) केवल अल्लाहको प्रसन्नता नै तिम्रो लक्ष्य हुनुपर्छ किनभने यस अवस्थामा तिमी परिवर्तन, कमी अथवा दवाववाट वच्ने छौ र तिम्रो निर्णय न्यायको तराजूमा पूरा उत्रने छ। (३) न्यायको प्रभाव यदि तिम्रो माता-पिता अथवा कुनै अन्य सम्बन्धीमाथि पनि पर्दछ, तैपनि तिमी चिन्ता नगर। र आफ्नो तथा उनको छुटको सापेक्ष न्यायलाई प्रमुखता देउ। (४) कुनै धनवानको धनको कारण पक्षपात नगर र कुनै निर्धनको निर्धनतावाट नतर्स किनभने त्यही जान्दछ कि यी दुवैको भलाई केमा छ। (५) न्यायमा मनोकांक्षा, कौमी पक्ष तथा शत्रुता वीचमा आउनु हुन्न, वरु यी सवैलाई एकातिर पन्छ्याएर निष्पक्षरूपले न्याय गर ।

न्यायको यो प्रवन्ध जुन समाजमा हुनेछ, त्यहाँ शान्ति हुनेछ र अल्लाहको तर्फबाट धन-धान्य र कृपा प्रदान हुनेछ । सहाबा कि़राम رضى الله عنهم ले यस बिन्दुलाई राम्ररी बुझेका थिए । अतः आदरणीय अब्दुल्लाह बिन रवाहः رضى الله عنه को विषयमा भनिन्छ कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनलाई

The Ummah Technology Mission

يَاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡۤا اٰمِنُوۡا بِاللّٰهِ وَ رَسُوۡلِهٖ وَالۡكِتٰبِ الَّذِىۡ نَزَّلَ عَلٰى رَسُوۡلِهٖ وَالۡكِتٰبِ الَّذِىۡۤ اَنۡزَلَ مِنۡ قَبۡلُ‌ؕ وَمَنۡ يَّكۡفُرۡ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓـئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلٰلًاۢ بَعِيۡدًا ﴿۱۳۶﴾

(१३६) हे निष्ठावानहरू ! अल्लाह तथा त्यसका रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) तथा त्यस किताब (पवित्र कुरआन) प्रति जसलाई आफ्नो दूत (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) माथि अवतरित गरेको छ तथा ती धर्मशास्त्रहरूप्रति विश्वास गर जुन यसभन्दा पूर्व अवतरित गरिए,[1] र जसले अल्लाह र त्यसका फरिश्ताहरू तथा त्यसका धर्मशास्त्र एवं त्यसका रसूलहरू तथा प्रलय दिवसलाई मानेन त्यो भ्रमित भई धेरै टाढा पुग्न गयो ।

اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا ثُمَّ كَفَرُوۡا ثُمَّ اٰمَنُوۡا ثُمَّ كَفَرُوۡا ثُمَّ ازۡدَادُوۡا كُفۡرًا لَّمۡ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَـغۡفِرَ لَهُمۡ وَلَا لِيَـهۡدِيَهُمۡ سَبِيۡلًا ﴿۱۳۷﴾

(१३७) नि:सन्देह जसले विश्वास गरे, पछि नकारिदिए, अनि विश्वास गरे अनि फेरि इन्कार (अस्वीकार) गरे तथा इन्कारमा अगाडी बढे, अल्लाह वास्तवमा उनीहरूलाई क्षमा गर्ने छैन र न त सोझो मार्ग देखाउने छ ।[2]

ख़ैबरको यहूदीहरूको पासमा पठाउनु भयो ताकि त्यहाँ गएर फल तथा फसलहरूको अनुमान लगाएर आऊन् । यहूदीहरूले उनलाई रिश्वत (घूस) प्रस्तुत गर्न चाहे ताकि उनी केही कोमलताको व्यवहार गरून् । उहाँले भन्नुभयो, अल्लाहको सौगन्ध, म त्यसद्वारा दूत बनाएर पठाइएको हूँ, जो संसारमा मलाई अधिक प्रिय छ, र तिमी मेरो निकट सबभन्दा अधिक अप्रिय हौ, परन्तु मेरो प्रियको प्रेम तथा तिम्रो शत्रुता मलाई यस कुरोमा प्रेरित गर्न सक्दैन कि म तिम्रो मामिलामा न्याय नगरूँ । यो सुनेर उनले भने यसै न्यायको कारण आकाश र धर्तीको प्रबन्ध स्थापित छ । (तफ़सीर इब्ने कसीर)

[1] ईमानवालाहरूको लागि ईमान ल्याउनमा जोड, प्राप्त गरिएकोलाई प्राप्त गर्नुको कुरा होइन, बरु ईमानको पूर्ति तथा त्यसमा स्थिर रहने आदेश हो । जस्तै اهدنا الصراط المُستقيم को अर्थ छ ।

[2] केही व्याख्याकारहरूले यसको तात्पर्य यहूदीहरूसित लिएका छन् । यहूदी आदरणीय मूसालाई विश्वास गरे र आदरणीय उज़ैरको इन्कार गरे, पछि आदरणीय उज़ैरमा विश्वास गरे, त आदरणीय ईसाको इंकार गरिदिए । अनि इन्कारमा अगाडी बढ्दै गए, यहाँसम्मकि परम आदरणीय

The Ummah Technology Mission

(१३८) अवसरवादीहरूलाई सूचित गरिदेउ कि उनका लागि दुखद यातना छ।

بَشِّرِ الْمُنٰفِقِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۙ﴿۱۳۸﴾

(१३९) जो मुसलमानहरूलाई छाडि काफ़िरहरूलाई मित्र बनाउँछन्,[1] के उनीहरू तिनीहरूको पासमा मान-मर्यादा खोज्छन् ? (त स्मरणीय रहोस् कि) सबै मान-सम्मान अल्लाहकै अधिकारमा छ।[2]

الَّذِيْنَ يَتَّخِذُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ اَيَبْتَغُوْنَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا ؕ﴿۱۳۹﴾

मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको नबूअतको पनि इन्कार गरे। र केहीले यसको तात्पर्य अवसरवादिहरूसित लिएका छन्, किनभने उनको उद्देश्य मुसलमानहरूलाई हानि पुऱ्याउनु थियो, यसकारण पटक-पटक आफूलाई मुसलमान हुनुको आडम्बर रचाउँथे। अन्ततः इन्कार तथा नराम्रो कुरामा यति लिप्त भए कि उनको मार्गदर्शनको आशा नै समाप्त भइहाल्यो।

[1]जुनप्रकार सूरः अल-बकरःको प्रारम्भमा चर्चित भइसकेको छ कि अवसरवादी काफ़िरहरूका समीप गई यही भन्दछन् कि हामी त वास्तवमा तिम्रै साथमा छौं, र मुसलमानहरूसित त हामी त्यसै उपहास गर्दछौं।

[2]अर्थात् सम्मान काफ़िरहरूसँग मित्रता तथा प्रेमबाट प्राप्त हुनेछैन, किनभने यो त अल्लाह तआलाको अधिकारमा छ। र त्यो सम्मान आफ्ना भक्तहरूलाई नै प्रदान गर्दछ। अन्य स्थानमा आदेश गर्दछ :

﴿مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيْعًا ؕ﴾

"जो सम्मानको कामना गर्दछ, (त उसले बुझ्नुपर्छ) कि सम्मान सबै अल्लाहकै लागि हो।" सूरः अल-फ़ातिर-१०) र आदेश गऱ्यो :

﴿وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُوْلِهٖ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ﴾

"सम्मान अल्लाहकै लागि छ, त्यसको रसूलको लागि छ र ईमानवालाहरूको लागि छ, परन्तु अवसरवादी जान्दैनन्।" (सूरः अल-मुनाफ़िकून-८)

The Umman Technology Mission

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَ يُسْتَهْزَاُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوْا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوْضُوْا فِيْ حَدِيْثٍ غَيْرِهٖٓ ۖ اِنَّكُمْ اِذًا مِّثْلُهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْكٰفِرِيْنَ فِيْ جَهَنَّمَ جَمِيْعًا ﴿١٤٠﴾

(१४०) र अल्लाह (तआ़ला) ले तिमीलाई आफ्नो किताब (पवित्र कुर्आन) मा यो आदेश उतारेको छ कि जब तिमी अल्लाहका आयतहरूसित इन्कार एवं उपहास भइराखेको सुन्छौ भने उनीसँग त्यस सभामा नबस, जबसम्मकि अरु कुरामा लाग्दैनन्, किनभने यसबेला तिमी उनीहरूकै समान हुनेछौ,[1] निश्चय अल्लाह द्वयवादी एवं काफिरहरू (विश्वासहीन) लाई नरकमा एकत्र गर्नेछ ।

الَّذِيْنَ يَتَرَبَّصُوْنَ بِكُمْ ۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ اللّٰهِ قَالُوْٓا اَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ ۖ وَاِنْ كَانَ لِلْكٰفِرِيْنَ نَصِيْبٌ ۙ قَالُوْٓا اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ

(१४१) जो तिम्रो विषयमा प्रतिक्षा गर्दछन्, पुन: यदि तिम्रो विजय अल्लाहको तर्फबाट हुन्छ भने यिनी भन्दछन् कि के हामी तिम्रा साथमा थिएनौं तथा यदि काफिरहरू (विश्वासहीन) लाई अलिकति पनि सफलता प्राप्त हुन्छ भने भन्दछन् कि के हामीले तिमीलाई घेरामा लिएनौं र मुसलमानहरूबाट

अर्थात् उनीहरू द्वयवादद्वारा तथा काफिरहरूसित मित्रता गरेर सम्मान प्राप्त गर्न चाहन्छ । वास्तवमा यो चरित्र अपमान तथा अनादरको हो, सम्मानको होइन ।

[1]अर्थात् मनाही गरेपछि यदि तिमी यस्ता सभाहरुमा जहाँ अल्लाहको आयतको उपहास गरिराखेको छ, बस्नेछौ र त्यसलाई रोक्ने छैनौ भने तिमी पनि उनकै समान पापको भागीदार बन्नेछौ । जस्तो कि एक हदीसमा वर्णित छ, "जो व्यक्ति अल्लाह र आखिरतको दिनमा विश्वास राख्दछ, त्यो त्यस भोजमा सम्मिलित नहोस्, जसमा मदिरा पिइन्छ ।" (मुसनद अहमद, भाग १, पृष्ठ २०, भाग ३ पृष्ठ ३३९) यसबाट विदित भयो कि यस्ता सभा समारोहहरुमा सम्मिलित हुनु, जसमा अल्लाह तथा रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका आदेशहरूको मौखिक अथवा कर्महरुद्वारा उपहास गरिंदैछ, जस्तो आजकलको सुसभ्य तथा पाश्चात्य देशहरुबाट प्रभावित धनवानको सभामा साधारणत: यस्तो हुन्छ अथवा विवाह एवं जन्मदिवस आदि समारोहमा गरिन्छ । अत:यसप्रकारका सबै वर्णित सभाहरुमा सम्मिलित हुनु महापाप हो ।﴿اِنَّكُمْ اِذًا مِّثْلُهُمْ﴾ को चेतावनी ईमानवालाहरूको भित्र कम्पन उत्पन्न गर्नलाई पर्याप्त छ, यदि हृदयभित्र ईमान छ भने ।

The Ummah Technology Mission

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ وَلَنْ يَّجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكٰفِرِيْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ سَبِيْلًا ﴿١٤١﴾

बचाएनौं ? त प्रलयका दिन[1] अल्लाहले नै तिम्रा बीच निर्णय गर्नेछ[2] तथा अल्लाह कदापि काफ़िरहरूलाई मुसलमानहरूमाथि कुनै मार्ग (प्रभाव) दिने छैन ।

اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ ۚ وَاِذَا قَامُوْٓا اِلَى الصَّلٰوةِ

(१४२) निःसन्देह अवसरवादी अल्लाह (तआला) सित छल गरिराखेका छन्, र त्यसले उनीहरूलाई त्यस छल

[1]अर्थात् हामी तिमीमाथि प्रभावशाली हुन लागेका थियौं, परन्तु तिमीलाई आफ्नो साथी ठानेर छोडिदियौं र मुसलमानहरूको साथ छाडेर हामीले तिमीलाई मुसलमानहरूको चङ्गुलबाट बचायौं अर्थात् यो कि तिमीलाई प्रभाव हाम्रो दोहोरो नीतिको कारण प्राप्त भयो, जुन हामीले मुसलमानहरूमा प्रत्यक्ष रूपले सम्मिलित भई अपनायौं, परन्तु अप्रत्यक्ष रूपले उनीहरूलाई हानि पुऱ्याउनमा हामीले कुनै आलस्य तथा कमी गरेनौं, यहाँसम्मकि तिमी उनीमाथि प्रभावशाली भइहाल्यौ ।

[2]अर्थात् संसारमा त तिमीले छल-कपटबाट सामयिक रूपले केही सफलता प्राप्त गऱ्यौ, परन्तु केयामतका दिन अल्लाह तआलाको निर्णय ती आन्तरिक विचारहरु तथा स्थितिको प्रकाशमा हुनेछ जुनकि तिमीले हृदयमा लुकाएर राखेका थियौ, यसकारण अल्लाह त दिल (मन) का भेदहरूलाई राम्ररी जान्दछ । अनि त्यसमाथि जुन दण्ड त्यसले दिनेछ, त ज्ञात हुनेछ कि संसारमा अवसरवादी नीति अपनाउनुको कारण अत्याधिक हानिको व्यापार गरिएको थियो, जसले गर्दा नरकका थाई यातना भोग्नुपर्ने छ । أعاذنا الله منه "अल्लाहले हामीलाई त्यसवाट आफ्नो शरण देऊन् ।

[3]अर्थात् प्रभुत्व दिने छैन । यसका विभिन्न भावार्थ वर्णित गरिएका छन् । (१) मुसलमानहरूको प्रभाव प्रलयको दिन हुनेछ । (२) तर्क-वितर्कको आधारमा काफ़िर मुसलमानहरूमाथि प्रभावशाली हुन सक्दैनन् । (३) काफ़िरहरूको प्रभाव यसप्रकारको हुनेछन् कि मुसलमानहरूको धन-धान्यको बिल्कुलै अन्त्य भइहालोस् तथा उनी दुनियाँको मानचित्रबाट नै लुप्त भइहालून् । एउटा हदीसबाट पनि यस भावार्थको पुष्टि हुन्छ । (४) जबसम्म मुसलमान अल्लाहको अप्रसन्नता तथा त्यसबाट निषेध गरिएका कर्महरुबाट रोकिइरहन्छन्, काफ़िर उनीमाथि प्रभावशाली हुनसक्ने छैन । इमाम इब्नुल अरबी भन्नुहुन्छ कि "यो सर्वश्रेष्ठ अर्थ हो ।" किनभने अल्लाह तआलाको कथन छ ।

﴿ وَمَآ اَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيْبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدِيْكُمْ ﴾

"र जुन कठिनाई तिमीलाई आउँछ, त्यो तिम्रा कर्महरुको कारण हुन्छ ।" (सूरः अल-शूरा-३०) (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

قَامُوْا كُسَالٰى ۙ يُرَآءُوْنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُوْنَ اللّٰهَ اِلَّا قَلِيْلًا ۙ﴿١٤٢﴾

को फल दिने छ ।[1] जब नमाज़मा उभिन्छन् त बडो आलस्यको स्थितिमा उभिन्छन् ।[2] केवल मानिसहरूलाई देखाउँछन् ।[3] र अल्लाहको स्मरण नाम मात्र गर्दछन् ।[4]

مُّذَبْذَبِيْنَ بَيْنَ ذٰلِكَ ۖ لَآ اِلٰى هٰٓؤُلَآءِ وَلَآ اِلٰى هٰٓؤُلَآءِ ؕ

(१४३) उनीहरूमध्यमा नै असमंजस्यमा छन्, न पूर्णरूपले उनीतिर न उचित रूपले

---

[1]यसको संक्षिप्त विवरण सूर: अल-वक़र:को आरम्भमा भइसकेको छ ।

[2]नमाज़ इस्लामको विशेष स्तम्भ हो र सर्वश्रेष्ठ कर्तव्य हो तथा यसमा पनि उनी ढिलासुस्तीको प्रदर्शन गर्दथे, किनभने उनको पनि हृदय ईमान एवं अल्लाहको भय तथा शुद्धतावाट वञ्चित थियो । यही कारण थियो कि ईशा (रात्रि) तथा फज्र (प्रात:काल) का नमाज़हरु विशेषरूपले उनीमाथि भारी हुने गर्थ्यो । जस्तो कि नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पवित्र भनाई छ ।

أثقلُ الصلوٰة علىٰ المنافِقين صلوٰةُ العِشآء وصلوٰة الفجر

"द्वयवादीहरुमाथि ईशा तथा फज्रको नमाज़ सबभन्दा गाह्रो छ ।"(सहीह वुख़ारी मवाक़ीतुस्सलात र सहीह मुस्लिम किताबुल मसाजिद)

[3]यो नमाज़ पनि उनीहरू आडम्वर तथा देखावटीको लागि पढ्दथे तथा मुसलमानलाई धोखा दिन सकून् ।

[4]अल्लाहको स्मरण नाममात्र गर्दछन् अथवा नमाज़ संक्षिप्त पढ्दछन् قليلة لا يصلون الا صلاة जब नमाज़ शुद्धता एवं अल्लाहको भय, तथा एकाग्रतावाट शून्य हुन्छ त सन्तोषले नमाज़ पढ्नमा कठिनाई हुन्छ । जस्तो कि وانها لكبيرة إلا على الخاشعين (सूर: अल-वक़र:-४५) बाट स्पष्ट छ । हदीसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभएको छ, "यो अवसरवादीको नमाज़ हो, कि वसेर सूर्यको प्रतिक्षा गर्दछ, यहाँसम्मकि जव सूर्य शैतानको दुई सिङहरुको बीच (अर्थात् सूर्यास्तको निकट) हुन्छ भने उठ्दछ र चार चोटि चुच्चोले ठुङ्दछ ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल मसाजिद र मुअत्ता किताबुल क़ुरआन)

The Ummah Technology Mission

وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾

यिनैतिर[1] र जसलाई अल्लाह (तआला) मार्ग-विचलित गरिदिन्छ, त तिमी त्यसको लागि कुनै मार्ग पाउने छैनौ ।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾

(१४४) हे ईमान भएकाहरू ! निष्ठावानहरूलाई छाडेर काफिरहरूलाई मित्र नबनाउ, के तिमी यो चाहन्छौ कि अल्लाहको स्पष्ट तर्क आफ्नो बिरुद्ध जुटाऊ ।[2]

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾

(१४५) अवसरवादी त अवश्य नरकको सबभन्दा तल्लो श्रेणीमा जानेछन् ।[3] र तिमी कदापि उनको कोही सहायक पाउने छैनौ ।

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ

(१४६) हो यदि क्षमा माँग्दछन् र सुधार गर्दछन् र अल्लाह (तआला) मा पूर्णविश्वास गर्दछन् र शुद्धरूपले अल्लाहकै लागि धार्मिक कार्य गर्दछन्, त यिनी ईमान भएकाहरू

[1]काफि़रहरूका समीप जान्छन् त उनीसँग र जब मुसलमानहरूको पासमा आउँछन् त उनीसँग मित्रता तथा सम्बन्धको प्रदर्शन गर्दछन् । प्रत्यक्ष अथवा अप्रत्यक्ष रूपले उनी न मुसलमानहरूको साथमा छन् र न काफि़रहरूको साथमा र केही अवसरवादी अविश्वास तथा ईमानको मध्येमा असमंजस्यमा परिराखेका हुन्थे । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कथन छ, "अवसरवादीको तुलना त्यस बाखीको समान छ, जुन गर्भवती हुनको निम्ति दुई बोकाको बीच असमंजस्यमा परिरहन्छे । (बाखाको खोजीमा) कहिले एउटा बोकातिर जान्छ, कहिले अर्को बोकातिर ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल मुनाफि़क़ीन)

[2]अर्थात् अल्लाह तआलाले तिमीलाई काफि़रहरूको मित्रताबाट मनाही गरेको छ । अब यदि तिमी मित्रता गर्छौ भने यसको अर्थ यो हुनेछ कि तिमी अल्लाहलाई यो दलील (तर्फ) उपलब्ध गराइराखेका छौ कि तिमीलाई पनि दण्ड दिन सकोस् । (अर्थात् अल्लाहका आदेशहरुको अवज्ञा तथा विरोधको कारण)

[3]नरकको सबभन्दा निम्न श्रेणी هاوية (हाविय:) भनिन्छ । أعاذنا الله منها अवसरवादिहरूको वर्णित कर्म तथा अवगुणहरुबाट हामी सबै मुसलमानहरूको अल्लाह तआलाले रक्षा गरून् ।

The Ummah Technology Mission

يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾

का साथमा छन् ।[1] अल्लाह (तआला) निष्ठावानहरूलाई धेरै ठूलो प्रतिफल दिनेछ ।

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾

(१४७) अल्लाह (तआला) तिमीलाई दण्ड दिएर के गर्छ यदि तिमी कृतज्ञ छौ तथा ईमानका साथ रहन्छौ ?[2] र अल्लाह (तआला) अति सम्मान गर्ने पूर्ण ज्ञाता छ ।[3]

[1]अर्थात् अवसरवादिहरूमध्ये जो यी चार कुराहरूको प्रयोजन गर्नेछ, त्यो नरकमा जानुको सट्टा ईमानवालाको साथमा रहने छ ।

[2]कृतज्ञताको अर्थ हो कि अल्लाहको आदेशानुसार नराम्रो कुराबाट बच्नु तथा सत्कर्मको प्रयोजन गर्नु । यो अल्लाहको कृपाको कर्महरूद्वारा कृतज्ञता व्यक्त गर्नु हो । र ईमानसित तात्पर्य अल्लाह एक हुनु तथा त्यसको प्रभुत्वमा संसारको लागि अन्तिम नवी आदरणीय मुहम्मद मुस्तफ़ा सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा ईमान हो ।

[3]अर्थात् जो उसको कृतज्ञ हुनेछ, त्यसले सम्मान गर्नेछ, जो हृदयदेखि विश्वास गर्नेछ, त्यो यसलाई जानिहाल्नेछ र त्यसको अनुसार सर्वश्रेष्ठ प्रतिफल प्रदान गर्नेछ ।

The Ummah Technology Mission

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْٓءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا عَلِيْمًا ﴿١٤٨﴾

(१४८) अल्लाह उच्च स्वरमा नराम्रो कुरा सार्वजनिक रुपले भन्नु माया गर्दैन, परन्तु अत्याचारमा परेकालाई यसको अनुमति छ[१] तथा अल्लाह सर्वश्रोता, सर्वज्ञाता छ ।

اِنْ تُبْدُوْا خَيْرًا اَوْ تُخْفُوْهُ اَوْ تَعْفُوْا عَنْ سُوْٓءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيْرًا ﴿١٤٩﴾

(१४९) यदि तिमी कुनै पुण्य काम स्पष्ट रुपमा गर्दछौ अथवा त्यसलाई लुकाउँछौ अथवा कुनै नराम्रो कुरोलाई क्षमा गर्दछौ,[२] त निःसन्देह अल्लाह (तआला) क्षमाशील, सर्वशक्तिमान छ ।

[१]इस्लाम धर्मले यसमा जोड दिएको छ कि कसैमा नराम्रो कुरा देख्दछौ, भने त्यसको चर्चा नगर बरु एकान्तमा उसलाई सम्झाइदेऊ, यदि कुनै धार्मिक हित हुन्छ । यसैप्रकार स्पष्टरूपले सबैलाई देखाएर नराम्रो कुरा गर्नु अति अप्रिय छ । एक त नराम्रो काम गर्न त्यसै पनि मनाही गरिएको छ चाहे त्यो पर्दा भित्र नै किन नहोस् । दोस्रो यो कि खुल्लारूपले गरियोस्, यो एउटा अर्को अधिक अपराध हो । र यसको कारण यस नराम्रो कुराको अपराध, दुईगुना, बरु दसगुना पनि हुनसक्दछ । कुरआनका उपरोक्त शब्द दुबै प्रकारका नराम्रो कुराको प्रदर्शनबाट मनाहीमा सम्मिलित छ । र त्यसैमा यो पनि सम्मिलित छ कि कसैले गरेको अथवा नगरेको नराम्रो कुरामा गाली गरियोस् । परन्तु यसबाट अलग्ग यो हो कि कुनै अत्याचारीको अत्याचारलाई मानिसहरूका समक्ष तिमी प्रदर्शित गर्न सक्छौ । त्यसबाट एउटा यो लाभ छ कि संभवतः त्यो अत्याचारबाट रोकिइहालोस् अथवा त्यसको क्षतिपूर्तिको प्रयास गरोस् । दोस्रो लाभ यो हो कि यी मानिस त्यसबाट अलग्ग रहून् । हदीसमा वर्णित छ कि एक व्यक्ति नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भयो र भन्यो कि मेरो छिमेकीले मलाई कष्ट दिन्छ । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "तिमी आफ्ना सामान निकालेर बाटोमा राखिदेउ ।" उसले यस्तै गऱ्यो । अनि त्यहाँबाट जाने जसले पनि सोध्दाखेरि त्यसले आफ्नो छिमेकीको अत्याचारको चर्चा गर्दथ्यो, यो सुनेर हरेक बटुवा त्यसको छिमेकीलाई धिक्कार्थ्यो र गाली गर्थ्यो । छिमेकीले यो देखेर क्षमा माँग्यो र भविष्यमा यस्तो नगर्ने निश्चय गऱ्यो र उसित आफ्नो समान भित्र राख्न प्रार्थना गऱ्यो । (सुनन अबु दाऊद किताबुल अदब)

[२]कुनै व्यक्ति कसैसँग अत्याचार अथवा तिरष्कार गर्दछ भने त्यसलाई त्यसै सीमासम्म प्रतिकारको आज्ञा इस्लाम धर्मले दिएको छ, जुन सीमासम्म त्यसमथि अत्याचार भएको छ । «الْمُسْتَبَّانِ مَا قَالَا، فَعَلَى البَادِيءِ، مَا لَمْ يَعْتَدِ الْمَظْلُومُ»

"गाली-अपशब्द आपसमा गर्ने दुई व्यक्ति जे-जति भन्छन्, त्यसको पाप पहिला गर्ने व्यक्तिमाथि छ । (यदि) जसमाथि अत्याचार गरियो (अर्थात् जसलाई पहिला गाली

The Ummah Technology Mission

(१५०) जुन व्यक्तिहरू अल्लाह तथा त्यसका रसूलहरू (दूतहरु) प्रति अविश्वास गर्दछन् र चाहन्छन् कि अल्लाह तथा त्यसका रसूलहरु (दूतहरु) बीच बिच्छेद गरून् तथा भन्दछन् कि हामी केहीलाई मान्दछौं र केहीलाई मान्दैनौं तथा यस प्रकार चाहन्छन् कि बीचको कुनै मार्ग अपनाऊन ।

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾

(१५१) विश्वास गर्नुस, यी सबै अस्वीकार गर्नेहरू हुन् ।[1] र अस्वीकार गर्नेहरूका लागि हामीले अत्याधिक कठोर यातनाहरू तयार गरेका छौं ।

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥١﴾

(१५२) तथा जो अल्लाह र त्यसका रसूलप्रति विश्वास गरे तथा उनमा कसैबीच विभेद गरेनन् उनैलाई अल्लाह उनको पूरा

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ ۗ وَكَانَ

दिइयो र त्यसले उत्तरमा गाली दियो) अधिकता गर्दैन ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल बिर्र वस्सिला वल अदब, हदीस संख्या ४५८७)

तर बदला लिनुको आज्ञाको साथ-साथै क्षमा गर्नलाई श्रेष्ठ भनिएको छ किनभने अल्लाह तआला पूर्ण बदला लिनुमा सक्षम भए उपरान्त क्षमा र माफीले काम लिन्छ । यसकारण आदेश गऱ्यो :

﴿ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ﴾

"तिरस्कारको बदला (प्रतिकार) त्यसको समतुल्य तिरस्कार छ, परन्तु जो क्षमा गरिदिन्छ र सुधार गर्दछ, त त्यसको प्रत्युपकार अल्लाहमाथि छ ।" (सूर: अल-शूर:-४०)

र हदीसमा पनि छ, क्षमा गरिदिनाले अल्लाह तआला सम्मान नै बृद्धि गर्दछ अथवा वढाउँछ । (सहीह मुस्लिम किताबुल बिर्र वससिला वल अदब)

[1]अहले किताबको विषयमा पूर्ण वर्णित भइसकेको छ कि उनीहरू केही नबीहरुलाई मान्दथे र केहीलाई मान्दैनथे । जस्तै यहूदी आदरणीय ईसा तथा परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई मान्दैनथे तथा ईसाई परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई अस्वीकार गर्दथे जस्तो अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि नबीहरू बीच अन्तर गर्नेहरू पक्का अधर्मी हुन् ।

The Ummah Technology Mission

اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٥٢﴾

प्रतिफल दिनेछ[1] र अल्लाह क्षमाशील, कृपानिधि छ ।

يَسْـَٔلُكَ اَهْلُ الْكِتٰبِ اَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتٰبًا مِّنَ السَّمَآءِ فَقَدْ سَاَلُوْا مُوْسٰٓى اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُوْٓا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْهُمُ الصّٰعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذٰلِكَ ۚ وَاٰتَيْنَا مُوْسٰى سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا ﴿١٥٣﴾

(१५३) तपाईंसित अहले किताब यो प्रश्न गर्दछन् कि तपाईं उनीमाथि आकाशबाट कुनै किताब उतार्नुस्[2] त उनीहरूले मूसासित यसभन्दा ठूलो माँग गरेका थिए र भनेका थिए कि हामीलाई प्रत्यक्ष रूपले अल्लाहलाई देखाउ अनि उनीहरूको अत्याचारका कारण उनीहरूलाई बिजुलीले घेरिहाल्यो अनि उनीहरूले स्पष्ट तर्कहरू आइहाले पश्चात बाछोलाई (पूज्य) बनाए र हामीले उनीहरूलाई क्षमा गरिदियौं तथा मूसा (नबी) लाई खुल्ला तर्क दियौं ।

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّوْرَ بِمِيْثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَّقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوْا فِى السَّبْتِ

(१५४) र उनीहरूसित वचन लिनको निम्ति तूरलाई (पर्वत) हामीले उनीमाथि ल्यायौं र उनीहरूलाई आदेश दियौं कि सजदा गर्दै द्वारमा प्रवेश गर र यो पनि आदेश गऱ्यौं कि शनिवारको

[1]यिनीहरूले निष्ठावानहरूको गुण बताए कि उनी सबै नबीहरुमा ईमान राख्दछन्, जुनप्रकारले मुसलमान । यस आयतबाट पनि "सर्वधर्म संभाव" को खण्डन हुन्छ, त्यस विचार भएका निकट मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा ईमान राख्नु आवश्यक छैन र उनी ती गैरमुसलमानहरूलाई पनि मोक्ष प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरू ठान्दछन्, जो आफ्नो कल्पना अनुसार अल्लाहमा विश्वास गर्दछन् । परन्तु कुरआनको यस आयतले स्पष्ट गरिदियो कि अल्लाहमा ईमानका साथ-साथ मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा विश्वास गर्नु पनि आवश्यक छ । यदि यस अन्तिम रिसालतमा ईमान छैन भने यस इन्कारको साथ अल्लाहमा ईमान अमान्य तथा अस्वीकार्य छ (हेर्नुस् सूर: अल-बक़र:-आयत ६२ को टिप्पणी)

[2]अर्थात् जुनप्रकार आदरणीय मूसा अलैहिस्सलाम तूर पर्वतमा गए र तख़्तिहरुमा लेखिएको तौरात लिएर आए, त्यसैप्रकार तपाईं आकाशमा गई लेखिएको कुरआन मजीद लिएर आउनुस् । यो माँग मात्र उपद्रव, इन्कार गर्ने तथा ईर्ष्याको आधारमा थियो ।

The Ummah Technology Mission

وَّاَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيْثَاقًا غَلِيْظًا ﴿١٥٤﴾

दिनको विषयमा उल्लंघन नगर्नु र हामीले उनीसित साह्रै दृढ वचन तथा स्वीकृति लियौं।

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيْثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَقَتْلِهِمُ الْاَنْۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَّقَوْلِهِمْ قُلُوْبُنَا غُلْفٌ ؕ بَلْ طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿١٥٥﴾

(१५५) अनि उनीहरूबाट आफ्ना वचन भङ्ग गर्नु र अल्लाहका आयतहरुलाई इन्कार गर्न र रसूलहरुलाई (ईशदूतहरु) नाहक हत्या गर्नाले[1] तथा उनीहरूले यो भन्नाका कारण कि हाम्रा हृदय आवरणहरुमा सुरक्षित छन्,–(होइन) बरु वास्तवमा उनीहरूबाट अस्वीकारका कारण अल्लाहले उनका हृदयमा छाप (ठप्पा) लगाइ दिएको छ, अतः यिनीहरू थोरै नै ईमान राख्दछन्।

وَّبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيْمًا ﴿١٥٦﴾

(१५६) र उनका अस्वीकारका कारण तथा मरियमका बिरुद्ध यस्ता कुरा गर्नाले जुन एउटा ठूलो लान्छना थियो।[2]

وَّقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيْحَ عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُوْلَ اللّٰهِ ۚ وَمَا قَتَلُوْهُ وَمَا صَلَبُوْهُ وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ ؕ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا

(१५७) र उनीहरूले यो भन्नुको कारण कि हामीले मसीह, मरियमका पुत्र ईसा, अल्लाहका रसूल (दूत) को हत्या गरिदियौं, जबकि न त उनीहरूले वध गरे न उनीहरूले फाँसी दिए[3] परन्तु उनको निम्ति सरूप बनाइदियौं।[4] विश्वास गर

[1]लिप्त सूत्र यसप्रकार हुनेछ ﴿فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيْثَاقَهُمْ لَعَنّٰهُمْ﴾ अर्थात् हामीले उनीहरूको प्रतिज्ञा भङ्ग तथा अल्लाह तआलाका आयतहरुप्रति अविश्वास र नबीहरूको हत्या आदिको कारणले उनलाई धिक्कार अथवा दण्डित गर्‍यौं।

[2]यसबाट तात्पर्य यूसुफ बढईसित आदरणीय मरियमको कुकर्मको आरोप छ। आजकल पनि केही शोधकर्ता यस घोर पाप आरोपलाई एउटा "प्रमाणित तथ्य" सिद्ध गर्न लागेका छन् र भन्दछन् कि यूसुफ बढई (अल्लाहको शरण) ईसाका पिता थिए। र यसप्रकार (आदरणीय) ईसाको बिना पिता चमत्कारी जन्मलाई इन्कार गर्दछन्।

[3]यसबाट स्पष्ट भयो कि यहूदी आदरणीय ईसालाई हत्या अथवा फाँसी दिनमा सफल भएनन्। जस्तो कि सूरः आले-इमरानको आयत संख्या ५५ को टिप्पणीमा संक्षिप्त वर्णन भइसकेको छ।

[4]यसको अर्थ यो हो कि जब आदरणीय ईसालाई यहूदीहरूको योजनाबारे थाहा भयो त उनले आफ्ना अनुयायीहरूलाई, जसको संख्या १२ अथवा १७ थियो, एकत्रित गर्नुभयो र भन्नुभयो कि तिमीहरूमध्ये को मेरो स्थानमा बलि दिन तयार छ? ताकि अल्लाह तआला

The Ummah Technology Mission

فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ ۚ مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٧﴾

कि ईसाको विषयमा मतभेद गर्नेहरू उनको विषयमा शंकामा छन् । उनीहरूलाई अनुमानित कुराहरुमा कार्य गर्नु बाहेक यसको विश्वास छैन ।[१] यति निश्चय छ कि उनीहरूले उनको हत्या गरेनन् ।

بَل رَّفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾

(१५८) बरु अल्लाह (तआला) ले उनलाई आफूतिर उठाइहाल्यो ।[२] र अल्लाह बलपूर्वक

उसको रूपरेखा मेरो जस्तो बनाइदेओस् । एउटा नवयुवक यसको निम्ति तयार भयो । अतः आदरणीय ईसा अलैहिस्सलामलाई त्यहाँबाट आकाशमा उठायो, त्यस पश्चात यहूदी आए र उनीहरूले त्यस नवयुवकलाई फाँसीमा झुण्ड्याए, जसलाई ईसाको समरूप बनाइएको थियो । यहूदी यही ठान्दैरहे कि हामीले आदरणीय ईसालाई फाँसीमा झुण्ड्याइदियौं । वास्तविकता यो छ कि आदरणीय ईसा त्यहाँ उपस्थित नै थिएनन्, उनी जीवित शरीर आकाशमा उठाइए । (इब्ने क़सीर तथा फ़तहुल क़दीर)

[१]आदरणीय ईसाको समरूपलाई फाँसी दिए पश्चात एउटा समूहले यो भन्दै गऱ्यो कि आदरणीय ईसाको हत्या गरियो, दोस्रो समूह जसलाई यो अनुमान भइसकेको थियो कि फाँसीमा झुण्ड्याइएको व्यक्ति आदरणीय ईसा होइनन्, कोही अन्य हो, त्यो आदरणीय ईसालाई फाँसीमा झुण्ड्याउनु र हत्या गर्नुबाट इन्कार गर्दैरहयो । केही व्यक्तिहरू भन्दछन् कि उनीहरूले आदरणीय ईसालाई आकाशमा गईराखेको देखेका थिए । अन्य केही भन्दछन् कि यस मतभेदको तात्पर्य त्यो मतभेद हो जुन स्वयं इसाईहरूबीच उत्पन्न भयो । इसाईहरूको नस्तूरी गुटले भन्यो कि ईसा अलैहिस्सलामलाई शारीरिक रूपले फाँसी दिइयो परन्तु आत्मिक रूपले होइन । मलकानिया गुटले भन्यो कि यो हत्या अथवा फाँसी शारीरिक तथा आत्मिक दुबै रुपले पूर्ण भयो । (फ़तहुल क़दीर) अतः त्यो मतभेद, असमंजस्य तथा शंकाको शिकार रहयो ।

[२]यो तथ्य हो कि अल्लाह तआलाले आफ्नो अनन्त सामर्थ्यले आदरणीय ईसालाई जीवित आकाशमा उठायो र निरन्तर सहीह हदीसबाट पनि यस कुराको तर्कसंगत पुष्टि हुन्छ । यी हदीसहरू, हदीसका सबै पुस्तकहरूका अतिरिक्त सहीह बुख़ारी तथा सहीह मुस्लिममा लेखिएका छन् । यी हदीसहरूबाट आकाशमा उठाइनुका अतिरिक्त क़ेयामतभन्दा पूर्व उनी धर्तीमा अवतरित हुने तथा अन्य कुराहरूको वर्णन छ । इमाम इब्ने क़सीर यी कुराहरूको वर्णन गरेर अन्तमा लेख्नु हुन्छ, यद्यपि यी हदीसहरू रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट निरन्तरता प्राप्त छन् । यिनका कथाकार आदरणीय अबू हुरैरा, आदरणीय अब्दुल्लाह बिन मसऊद, उस्मान बिन अबुल आस, अबू ओमामः, नवास बिन समआन, अब्दुल्लाह बिन अमर बिन

The Ummah Technology Mission

पूर्ण ज्ञानी छ ।[१]

(१५९) अहले किताबमध्ये कोही यस्तो शेष छैन होला जसले (आदरणीय) ईसा (अलैहिस्सलाम) को मृत्युभन्दा पूर्व उनीमाथि ईमान स्थापित गरेन ।[२] र प्रलय

وَإِن مِّنْ أَهْلِ الْكِتَٰبِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ قَبْلَ مَوْتِهِۦ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٥٩﴾

अल-आस, मुज्जमआ बिन जरिया:, अबी सरिया: तथा हुज़ैफा बिन उसैद (रज़ी अल्लाह अन्हुम) हुन्, यी हदीसहरूमा उहाँको अवतरणको गुण तथा स्थानको वर्णन छ । उहाँ सीरिया देशको वर्तमान राजधानी दमिश्कमा पूर्व-मिनार:को समीप त्यसबेला अवतरित हुनेछन्, जब फ़ज्रको नमाज़को इकामत भइराखेको हुनेछ । उहाँले सुंगुरको हत्या गर्नुहुनेछ, क्रस भाँच्नु हुनेछ, दज्जालको वध पनि आफ्नै हातहरूले गर्नुहुनेछ तथा याजूज र माजूज प्रकट भएर उपद्रव पनि उहाँकै युगमा गर्नेछन् तथा अन्तत: उनको विनाश पनि उहाँको शापले हुनेछ ।

[१]त्यो शक्तिशाली तथा प्रभुत्वशाली छ र त्यसको विचार तथा इच्छालाई कसैले काट्न सक्दैन, र जो उसको शरणमा आउँछ, त्यसलाई कसैले हानि पुऱ्याउन सक्दैन । र त्यो ज्ञानी पनि छ, त्यो जे-जति निर्णय गर्दछ, त्यो नीति र सिद्धान्तमा आधारित हुन्छ ।

[२] قبل موته मा (ه) सर्वनाम केही व्याख्याकारहरूका निकट अहले किताब (इसाईहरू) तिर फर्कन्छ । र अर्थ यो हो कि प्रत्येक इसाई मृत्युको समय आदरणीय ईसामा ईमान त ल्याउँछ । यद्यपि मृत्युभन्दा पहिला ईमानको समय लाभकारी छैन । परन्तु पूर्वजहरू (सहाबा) वा अधिकतर व्याख्याकारहरूको निकट आदरणीय ईसातिर फर्कन्छ र अर्थ यो हो कि जब उनको पुन: संसारमा आगमन हुनेछ र उनले दज्जाललाई वध गरी इस्लाम धर्मको प्रभाव क्षेत्र बढाउनु हुनेछ, त त्यस समय जति पनि यहूदी र ईसाई हुन्छन्, उनलाई पनि वध गर्नेछन् । र यस धर्तीमा मुसलमानहरूबाहेक कोही शेष रहने छैन । यसप्रकार संसारमा जति पनि अहले किताब आदरणीय ईसा अलैहिस्सलाममा ईमान सुदृढ गर्नेछन्, उनी आदरणीय ईसाको मृत्यु पूर्व नै उनमा विश्वास गरी गुज्रिसकेका हुनेछन्, चाहे उनको ईमान कुनै पनि किसिमको होस् । हदीस सहीहबाट यो पनि सिद्ध छ । अत: नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "सौगन्ध छ त्यस शक्तिको जसको हातमा मेरो प्राण छ, अवश्य एक समय आउनेछ जबकि तिम्रो माझमा इब्ने मरियम अधिपत्य तथा न्यायिक बनेर उतर्ने छन्, उनी क्रस भाँच्ने छन्, सुंगुलाई वध गर्ने छन्, रक्षा कर समाप्त गर्नेछन्, र मालको पनि अधिकता हुनेछ कि कोही त्यसलाई लिनेवाला हुनेछैन (अर्थात् दान लिनेवाला कोही हुने छैन) यहाँसम्मकि एउटा सजदा संसार तथा त्यसको ऐश्वर्यभन्दा श्रेष्ठ हुनेछ । अनि आदरणीय अबुहुरैरा رضی اللہ عنہ भन्नुहुन्छ यदि तिमी चाहन्छौ भने कुरआन करीमको यो आयत पढिहाल । ﴿وَإِن مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ﴾ (सहीह बुखारी किताबुल अम्बिया)

The Ummah Technology Mission

का दिन उनी तिनीमाथि साक्षी हुनेछन् ।[1]

(१६०) यहूदीहरूको अत्याचारका कारण हामीले उनीहरूको लागि वैध पदार्थ निषेध गरिदियौं तथा उनीहरूले अल्लाहको मार्गबाट अधिक (मानिसहरू) लाई रोक्नको कारण ।[2]

فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَٰتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿١٦٠﴾

(१६१) र उनीहरूले ब्याज लिनुको कारण जसबाट उनीहरूलाई रोकिएको थियो । तथा मानिसहरूको धन अवैध रूपले लिनका कारण र हामीले उनीहरूमध्ये अस्वीकार गर्नेहरूको लागि दुखद यातना तयार गरेका छौं ।

وَأَخْذِهِمُ الرِّبَوٰا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَٰلَ النَّاسِ بِالْبَٰطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦١﴾

(१६२) परन्तु उनीहरूमध्ये जो दक्ष तथा ज्ञानी छन्[3] र ईमान भएका छन्, जो त्यसमा विश्वास गर्दछन्, जे तपाईंतिर उतारियो र तपाईंभन्दा

لَّٰكِنِ الرَّٰسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ

यो हदीस यति धेरै पटक आएको छ कि यसलाई निरन्तरताको श्रेणी प्राप्त छ र यिनै निरन्तर हदीसहरूको आधारमा अहले सुन्नतका सबै सम्प्रदायलाई सर्वमान्य विश्वास छ कि आदरणीय ईसा आकाशमा जीवित छन् र प्रलयका समीप उनी संसारमा आउनेछन् र दज्जाल तथा अन्य सबै धर्मलाई समाप्त गर्नेछन् र इस्लाम धर्मलाई प्रभावशाली बनाउने छन् । याजूज व माजूजको उदय पनि आदरणीय ईसाको उपस्थितिमा नै हुनेछ र आदरणीय ईसाको प्रार्थनाको प्रभावले यस अशान्तिको पनि समाप्ति हुनेछ । जस्तो कि हदीसबाट स्पष्ट छ ।

[1]यो गवाही (साक्ष्य) आफ्नो अघिको जीवनसम्मको अवस्थाको विषयमा हुनेछ, जस्तो कि सूर: अल-मायद: को अन्तमा स्पष्ट रूपमा छ ।

﴿ وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ ﴾

"म जवसम्म उनीहरूबीच उपस्थित रहें, उनीहरूको विषयमा जान्दै गरे ।"

[2]अर्थात् उनीहरूका अपराध तथा कुकर्मका कारण दण्ड स्वरूप धेरैजसो अवर्जित कुरा उनलाई वर्जित गरिएको थियो । (जसको प्रधानता सूर: अल-अनआम-१४६ मा छ)

[3]यसबाट तात्पर्य आदरणीय अब्दुल्लाह बिन सलाम आदि हुन्, जो यहूदीहरूमध्येबाट मुसलमान भएका थिए ।

The Ummah Technology Mission

وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَوٰةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَوٰةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا

पूर्व अवतरित गरियो र विशेषरूपले नमाज़ स्थापित गर्दछन्[1] र ज़कात दिन्छन् ।[2] र अल्लाहमा तथा केयामतका दिनमा विश्वास गर्नेवाला हुन् ।[3] यी त्यसता मानिस हुन्, जसलाई हामीले निकै ठूलो प्रतिकार प्रदान गर्नेछौं ।

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا

(१६३) नि:सन्देह हामीले तपाईंतिर त्यसैप्रकार प्रकाशनाहरू (वह्यी) गरेका छौं, जस्तो कि नूह (अलैहिस्सलाम) र उनी पश्चातका नबीहरूतिर हामीले प्रकाशना (वह्यी) गर्‍यौं, तथा इब्राहीम र इस्माईल र इसहाक् तथा याकूब तथा उनका सन्तानहरूमाथि तथा ईसा र अय्यूब तथा यूनुस एवं हारून तथा सुलैमानतिर ।[4] र हामीले दाऊद (अलैहिमुस्सलाम) लाई ज़बूर प्रदान गर्‍यौं ।

---

[1]यिनीबाट तात्पर्य पनि तिनै निष्ठावानहरू हुन्, जो अहले किताबबाट मुसलमान भए अथवा पछि मुहाजिरीन (मक्का शहर छाडेर आएका मुसलमान) तथा अंसार (मदीनाका निवासी मुसलमान) सित तात्पर्य छ । अर्थात् इस्लामी नियमका दृढ ज्ञान राख्नेवाला र उत्तम ईमानबाट अलंकृत हुनेवाला मानिसहरू ती कुकर्महरू गर्नबाट टाढा रहन्छन्, जसलाई अल्लाह तआला अप्रिय ठान्दछ ।

[2]यसको प्रयोजन धनको दान अथवा प्राणको दान अर्थात् आफ्नो आचरण एवं स्वभावलाई पवित्र तथा स्वच्छ गर्नु हो अथवा दुबै अभिप्रेत छन् ।

[3]अर्थात् यसमा विश्वास राख्दछन् कि अल्लाह बाहेक कोही पूज्य छैन तथा मृत्यु पश्चात पुनर्जीवित हुने एवं कर्म अनुसार प्रतिफल प्राप्त हुने कुरोमा विश्वास राख्दछन् ।

[4]आदरणीय इब्ने अब्बास رضى الله عنهما बाट उद्धृत छ कि केही मानिसहरूले भनें कि आदरणीय मूसा पश्चात अल्लाह तआलाले कसैमाथि केही अवतरित गरेन र यसप्रकार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतलाई अस्वीकार गरे, जसमा यो आयत उत्र्‍यो । (इब्ने कसीर) जसमा उपरोक्त कथनको खण्डन गर्दै मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को रिसालतलाई प्रमाणित गरियो ।

The Ummah Technology Mission

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَٰهُمْ عَلَيْكَ مِن قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ﴿١٦٤﴾

(१६४) र तपाईंभन्दा पूर्वका धेरैजसो रसूलहरूका घटना हामीले तपाईंसित वर्णन गरेका छौं।[1] र धेरैजसो रसूलहरूको गरेका छैनौं[2] पनि र मूसासित अल्लाहले सोझै कुरा गऱ्यो।[3]

رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةٌۢ

(१६५) (हामीले यिनीहरूलाई) शुभ-सूचक एवं सचेतकर्ता रसूल बनायौं।[4] ताकि रसूलहरू पठाए पश्चात मानिसहरूसित अल्लाह प्रति

[1]जुन रसूलहरूका नाम तथा तिनका घटनाहरु कुरआनमा वर्णन गरिएका छन्, तिनको संख्या २५ छ। (१) आदम (२) इदरीस (३) नूह (४) हूद (५) स्वालेह (६) इब्राहीम (७) लूत (८) इस्माईल (९) इसहाक (१०) याकूब (११) यूसुफ (१२) अय्यूब (१३) शोएब (१४) मूसा (१५) हारून (१६) यूनुस (१७) दाऊद (१८) सुलैमान (१९) इलियास (२०) अल-यसअ (२१) ज़करिया (२२) यहिया (२३) ईसा (२४) जुलकिफ़्ल अधिकतर व्याख्याकारहरूका निकट (२५) र आदरणीय मुहम्मद सलवातुल्लाह व सलामुहू अलैहि व अलैहिम अज्मईन।

[2]जुन नबी र रसूलहरूका नाम तथा घटनाहरु कुरआनमा वर्णन छैनन्, उनको संख्या कति छ? अल्लाह तआला नै राम्ररी जान्दछ। एक हदीसमा जुन निकै प्रसिद्ध छ एक लाख चौबीस हजार तथा आदरणीय अल्बानीले एक लाख चौबिस हजारलाई सहीह भन्नुभएको छ। तर यी कथन अत्याधिक कमजोर छन्, कुरआन र हदीसबाट मात्र यही ज्ञात हुन्छ कि विभिन्न समय तथा अवस्थाहरुमा शुभ-सूचना दिनेवाला तथा सतर्क गर्नेवाला (नबी) आउँदै गरेका छन्। अन्ततः यो नबूअतको क्रम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा समाप्त भइहाल्यो। उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमभन्दा पूर्व कति नबी आए उनको उचित संख्याको ज्ञान मात्र अल्लाहलाई छ। उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पश्चात जतिपनि मानिसहरू नबूअतको दाबी गर्दछन्, ती दज्जाल र झूठा हुन् र उनमा विश्वास गर्नेवाला इस्लामको परिधिभन्दा बाहिर छन्। र मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लको उम्मतबाट अलग एक प्रतिकूल समुदाय छ। जस्तै-बहाई, बाबिया तथा मिर्जाई समुदाय आदि।

[3]यो मूसा अलैहिस्सलामको विशेष गुण हो, जसमा उनी अन्य नबीहरुभन्दा श्रेष्ठ छन्। सहीह इब्ने हिब्बानमा एउटा कथनको आधारमा इमाम इब्ने कसीरले यस वार्तालापको विशेषतामा आदरणीय आदम तथा आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सम्मिलित मान्नु भएको छ। तफ़सीर इब्ने कसीर व्याख्या आयत ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾

[4]ईमानवालाहरूलाई स्वर्गको सुखको शुभ-सूचना दिनु तथा काफ़िरहरूलाई नरकको कठोर यातनाबाट तर्साउनु।

The Ummah Technology Mission

بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٥﴾

कुनै बहाना तथा अभियोग नरहोस् ।[1] र अल्लाह (तआला) अत्यन्त प्रभुत्वशाली, तत्वदर्शी छ ।

لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ ۖ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُونَ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ﴿١٦٦﴾

(१६६) जे-जति तपाईंतिर अवतरित भएको छ, त्यस विषयमा अल्लाह तआला स्वयं साक्षी छ कि त्यसलाई आफ्नो ज्ञानले अवतरित गरेको छ, र फरिश्ताहरू पनि साक्ष्य (गवाही) दिन्छन् र अल्लाह (तआला) को साक्ष्य पर्याप्त छ ।

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلٰلًا بَعِيدًا ﴿١٦٧﴾

(१६७) निःसन्देह जसले अस्वीकार गरे तथा अल्लाहको मार्ग (धर्म) बाट रोके, तिनीहरू पथविचलित भई धेरै टाढा पुगे ।

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾

(१६८) वस्तुतः जसले कुफ्र गरे तथा अत्याचार गरे, अल्लाह उनीहरूलाई क्षमा गर्ने छैन, न उनीहरूलाई कुनै मार्गको दर्शन गराउनेछ ।[2]

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

(१६९) परन्तु नरकको मार्ग, जसमा उनी सधैं निवास गर्नेछन्, तथा यो अल्लाहलाई सरल छ।

يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ

(१७०) हे मानवगण ! तिम्रो पासमा तिम्रो पालनकर्ताको तर्फबाट सत्यमार्ग लिएर रसूल

[1]अर्थात् नबूअत अथवा सावधान गर्ने तथा शुभ-सूचना दिने यो क्रम हामीले यसकारण स्थापित गर्‍यौं कि कसैको पासमा यो तर्क शेष नरहोस् कि हामीलाई त तिम्रो सन्देश पुग्दै पुगेन । जुनप्रकार अन्य स्थानमा आदेश गर्‍यो :

﴿ وَلَوْ أَنَّآ أَهْلَكْنٰهُم بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِۦ لَقَالُوا۟ رَبَّنَا لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ ءَايٰتِكَ مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزٰى ﴾

"यदि हामीले उनलाई पैग़म्बर (पठाउनु भन्दा) पूर्व नै मारिदिएको भए उनीहरू भन्दथे कि हे हाम्रा प्रभु ! तिमीले हामीतिर कुनै रसूल किन पठाएनौं कि हामी अपमानित तथा लज्जित हुनुभन्दा पूर्व नै तिम्रा आयतहरुलाई अनुकरण गरिहाल्थ्यौं ।" (सूरः ताहा-१३४)

[2]किनभने निरन्तर अधर्म तथा अत्याचार गरेर उनीहरूले आफ्ना हृदयलाई कालो बनाइसकेका छन्, जसकारण अब उनको मार्गदर्शन तथा मोक्षको कुनै आशाको किरण देखिँदैन ।

The Ummah Technology Mission

(मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) आइपुगे उनीप्रति विश्वास गर तिम्रो लागि उत्तम छ, र यदि तिमीले नकारिदियौ भने आकाशहरु एवं पृथ्वीमा जे-पनि छ अल्लाहकै हो ।[1] तथा अल्लाह ज्ञानी, पूर्ण परिचित छ ।

الرَّسُوْلُ بِالْحَقِّ مِنْ رَّبِّكُمْ فَاٰمِنُوْا خَيْرًا لَّكُمْ ۚ وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿۱۷۰﴾

(१७१) हे अहले किताब ! आफ्नो धर्ममा अतिश्योक्ति नगर तथा अल्लाहबारे सत्य नै बोल,

يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ وَلَا تَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ۚ

[1]अर्थात् तिम्रो अविश्वासले अल्लाहको के नै बिग्रने छ, जस्तो आदरणीय मूसाले आफ्नो कौमसित भनेका थिए ।

﴿ إِن تَكْفُرُوٓا۟ أَنتُمْ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِىٌّ حَمِيدٌ ﴾

"यदि तिमी तथा जगतवासी सबै कृतघ्नता गर्दछौ, (त उनीहरू अल्लाहको के बिगाड्ने छन्) अल्लाह निस्पृह प्रशस्त छ ।" (सूर: इब्राहीम-८)

तथा हदीस कुदसीमा छ । अल्लाह भन्दछ कि मेरा भक्तहरू ! यदि तिम्रो प्रथम एवं अन्तिम तथा सबै मानव एवं दानव त्यस एउटा पुरुषको हृदयको समान हुन्छन् जो तिमीमध्ये सबैभन्दा संयमी छ त यसबाट मेरो राज्यमा अधिकता हुनेछैन । तथा यदि तिम्रा पूर्व एवं अन्तिम मानव तथा दानव त्यस एउटा पुरुषको हृदयको समान हुन्छ जो तिमीमा सर्वाधिक अवज्ञा छ, त यसबाट मेरो राज्यमा कुनै कमी हुनेछैन । हे मेरा भक्तहरू ! तिमी सबै एउटा भूमिमा एकत्र भईहाल तथा मसित प्रश्न गर तथा म प्रत्येक पुरुषलाई त्यसको प्रश्नानुसार दिन्छु भने त्यसबाट मेरो कोषमा त्यतिकै कमी हुनेछ जति सूईलाई समुद्रमा चोपेर निकाल्नुबाट समुद्र जलमा हुन्छ । (सहीह मुस्लिम, किताबुल बिर्र)

[2](غلوّ) को अर्थ अतिश्योक्ति (कुनै कुरोलाई बढाई-चढाई वर्णन गर्नु) हो । जस्तै इसाईहरूले आदरणीय ईसा तथा उनकी माताको विषयमा गरे कि उनलाई रिसालत तथा भक्तिको स्थानबाट पूज्यको पदमा आसीन गरिदिए । र उनको अल्लाहलाई जस्तै पूजा गर्न लागे । यसैप्रकार आदरणीय ईसाका अनुयायीहरूको पनि अतिश्योक्ति प्रदर्शन गरेर उनलाई निर्दोष (प्राकृतिक निष्पाप) बनाएर उनलाई निषेध अथवा वैध बनाउने अधिकार दिइहाले । जस्तो कि अल्लाह तआलाले आदेश गरेको छ :

﴿ ٱتَّخَذُوٓا۟ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ﴾

"उनीहरूले आफ्ना ज्ञानी तथा महात्माहरूलाई अल्लाहको अतिरिक्त आराध्य बनाइहाले ।" (सूर: अल-तौबा-३१)

The Ummah Technology Mission

يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ وَلَا تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡحَقَّۚ

वस्तुतः मरियमका पुत्र ईसा मसीह मात्र अल्लाहका दूत एवं शब्द हुन् ।[1] जसलाई मरियमतिर पठाएको थियो तथा उसको तर्फबाट

यो आराध्य बनाउनु हदीस अनुसार उनले मान्य गरिएकोलाई उचित तथा वर्जित गरिएकोलाई निषेध ठान्नु थियो, जबकि वास्तवमा यो अधिकार मात्र अल्लाहलाई छ, परन्तु अहले किताबले यो अधिकार आफ्ना ज्ञानीहरू आदिलाई दिइहाले । अल्लाह तआलाले यी आयतहरुमा अहले किताबलाई धर्ममा यसै अतिश्योक्तिबाट मनाही गरेको छ । नबी सल्ललाहु अलैहि वसल्लमले पनि इसाईहरूको यस अतिश्योक्तिलाई) हेर्दै आफ्नो विषयमा आफ्ना अनुयायीहरूलाई सचेत गर्नुभयो ।

لا تطْرُونِي كَمَا أطْرَتِ النَّصارَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ، فَإنَّمَا أنَا عبدهُ، فقُولُوا : عبد الله و رَسُولُه

"तिमी मलाई त्यसप्रकार सीमाबाट अधिक नबढाउनु जुनप्रकार इसाईहरूले ईसा पुत्र मरियमलाई बढाएका छन्, म त केवल अल्लाहको भक्त हूँ, तसर्थ तिमी मलाई त्यसको भक्त र रसूल नै भन्नू ।" (सहीह बुखारी किताबुल अम्बिया, मुसनद अहमद, भाग १ पृष्ठ २३, तथा हेर्नुस मुसनद अहमद भाग-१ पृष्ठ १५३)

परन्तु अफसोच छ कि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको उम्मत पनि यस उपरान्त यस अतिश्योक्तिबाट सुरक्षित रहन सकेन, जसमा इसाई लीन भए र मुसलमान पनि आफ्नो पैगम्बर अपितु पुनीत भक्तहरूसम्मलाई ईश्वरीय गुणहरुले युक्त गरिदिए, जुन वास्तवमा इसाईहरूको आचरण थियो । यसैप्रकार विद्वान र धर्मशास्त्रीहरू (इस्लामी शोधकर्ताहरू) लाई पनि धर्मको भाष्यकार मान्नुको अतिरिक्त उनलाई धार्मिक नियमहरूलाई बनाउने अधिकार मान्नुको अतिरिक्त उनलाई धार्मिक नियमहरू बनाउने अधिकार दिइहाले । فَإنَّا لِلّهِ وَإنَّا إلَيْهِ رَاجِعُونَ सत्य भन्नु भएको थियो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले ।

لتتبعنَّ سُنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَذْوَ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ

"जुनप्रकारले एक जुत्ता अर्को जुत्ताको बराबर हुन्छ, बिल्कुल त्यसैप्रकार तिमी बिगत उम्मतहरूको अनुगमन गर्नेछौ ।"

[1]अल्लाहको शब्दको अर्थ यो हो कि शब्द (كُن) (भईहाल) बाट पिता बिना उनको उत्पत्ति भयो । र यो शब्द आदरणीय जिब्रीलद्वारा आदरणीय मरियमसम्म पुऱ्याइयो । अल्लाहको आत्माको अर्थ त्यो फूँक हो, जुन आदरणीय जिब्रीलले अल्लाहको आदेशबाट आदरणीय मरियमको गरेबानमा (कठालो) फुके, जसलाई अल्लाह तआलाले पिताको वीर्यको स्थानमा बनाइदियो । यसप्रकार ईसा अल्लाहका शब्द पनि हुन्, जुन फरिश्ताहरूले आदरणीय मरियमतिर पठाए र त्यसको ती आत्मा हुन् जसलाई लिएर जिब्रील मरियमतिर पठाइए । (तफ़सीर इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ ؕ اِنْتَهُوا خَيْرًا لَّكُمْ ؕ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ؕ سُبْحٰنَهٗۤ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗ وَلَدٌ ۘ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ﴿١٧١﴾

आत्मा हुन् अत: अल्लाह तथा त्यसका रसूलहरुप्रति विश्वास गर तथा (यो) नभन कि अल्लाह तीन छन्,[1] आफूलाई रोक यो तिम्रो निम्ति भलाईको कुरो हो । वस्तुत: तिम्रो पूज्य मात्र एक अल्लाह छ । त्यो पवित्र छ (यसबाट) कि उसको कोही सन्तान छ उसैको अधिपत्यमा छ, जुन आकाशहरु र पृथ्वीमा छ तथा अल्लाह काम बनाउनको लागि पर्याप्त छ ।

لَنْ يَّسْتَنْكِفَ الْمَسِيْحُ اَنْ يَّكُوْنَ عَبْدًا لِّلّٰهِ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُوْنَ ؕ وَمَنْ يَّسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ اِلَيْهِ جَمِيْعًا ﴿١٧٢﴾

(१७२) मसीह अल्लाहको दास हुनबाट कदापि घृणा गर्दैनन् र न निकटवर्ती फरिश्ताहरू[2] (यसलाई नराम्रो माने) र जो अल्लाहको इबादतबाट घृणा तथा अभिमान गर्नेछ, त्यो (अल्लाह) ती सबैलाई आफूतिर एकत्रित गर्नेछ ।

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيْهِمْ اُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدُهُمْ مِّنْ

(१७३) परन्तु जो निष्ठावान भए एवं सत्कर्म गरे, उनीहरूलाई उनको पूरा प्रतिफल दिनेछ तथा आफ्नो अनुकम्पाले अझै अधिक दिनेछ ।[3]

[1]इसाईहरूका कैयन् गुट छन् । केही आदरणीय ईसालाई, केही अल्लाहको साझेदार र केही अल्लाहको पुत्र मान्दछन् । अनि जो अल्लाह मान्दछन् उनी त्रिमूर्ति (तीन भगवान) का तथा आदरणीय ईसालाई तीनमध्ये एउटा हुने कुरोमा विश्वास गर्दछन् । अल्लाह तआला भनिराखेको छ कि तीन भगवान भन्नुबाट रोक, अल्लाह तआला मात्र एक छ ।

[2]आदराणीय ईसालाई जस्तै केही मानिसहरूले फरिश्ताहरूलाई पनि अल्लाहका साक्षी बनाएका थिए । अल्लाह तआला भनिराखेको छ कि यी सबै अल्लाहका भक्त हुन् र यसबाट उनीहरूलाई कदापि कुनै इन्कार छैन । तिमी उनलाई अल्लाह अथवा त्यसको आराध्यतामा कुनै इन्कार छैन । तिमी उनलाई अल्लाह अथवा त्यसको आराध्यतामा कुन आधारमा मिश्रित गर्दछौ ।

[3]केहीले यस 'अधिक' बाट तात्पर्य यो लिएका छन् कि अल्लाह तआला ईमानवालाहरूलाई शफ़ाअत (अभिस्ताव) को अनुमति प्रदान गर्नेछ, यस शफ़ाअत (अनुशंसा) को अनुमति पाएर जसको लागि अल्लाह चाहने छ, शफ़ाअत गर्नेछन् ।

The Ummah Technology Mission

فَضۡلِهِۦۖ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱسۡتَنكَفُواْ وَٱسۡتَكۡبَرُواْ فَيُعَذِّبُهُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا ﴿١٧٣﴾

किन्तु जसले घृणा गरे तथा घमण्ड गरे[1] उनीहरूलाई दु:खद यातना दिनेछ ।[2] तथा उनी अल्लाहबाहेक आफ्नो निम्ति कोही संरक्षक तथा सहायक पाउने छैनन् ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُم بُرۡهَٰنٞ مِّن رَّبِّكُمۡ وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ نُورٗا مُّبِينٗا ﴿١٧٤﴾

(१७४) हे मानव गण ! तिम्रो समीपमा तिम्रा पालनकर्ताको तर्फबाट तर्क आइसकेको छ ।[3] तथा हामीले तिमीतिर ज्वलन्त प्रकाश (पवित्र कुरआन) अवतरित गरेका छौं ।[4]

فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَٱعۡتَصَمُواْ بِهِۦ فَسَيُدۡخِلُهُمۡ فِي رَحۡمَةٖ مِّنۡهُ وَفَضۡلٖ وَيَهۡدِيهِمۡ إِلَيۡهِ صِرَٰطٗا مُّسۡتَقِيمٗا ﴿١٧٥﴾

(१७५) अनि जुन मानिसहरू अल्लाहप्रति विश्वास गरे र त्यसलाई दृढताले समाते उनलाई आफ्नो कृपा एवं अनुकम्पामा प्रवेशित गर्नेछ तथा उनीहरूलाई आफूतिर को सत्यमार्ग दर्शाउने छ ।

يَسۡتَفۡتُونَكَ قُلِ ٱللَّهُ يُفۡتِيكُمۡ فِي ٱلۡكَلَٰلَةِۚ إِنِ ٱمۡرُؤٌاْ هَلَكَ لَيۡسَ

(१७६) उनीहरू तपाईंसित प्रश्न गर्दछन् । तपाईं भनिदिनुस् तिमीलाई अल्लाह कलाल:को विषयमा निर्देश

[1]अर्थात् अल्लाहको आराधना र आज्ञा पालनाबाट रोकिरहे र यसबाट इन्कार तथा अहंकार गर्दैरहे ।

[2]यसप्रकार अन्य स्थानमा आदेश गऱ्यो:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِي سَيَدۡخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾

"नि:सन्देह जो मेरो उपासनाबाट इन्कार तथा घमण्ड गर्दछन्, अवश्य अपमानित तथा लज्जित भई नरकमा प्रवेश गर्नेछन् ।" (सूर: अल-मोमिन-६०)

[3]बुरहान, को अर्थ हो यस्तो अकाट्य तर्क, जस पश्चात कसैलाई बहानाको अवसर रहँदैन, यस्तो युक्ति जसबाट हर प्रकारका शंकाहरु समाप्त हुन्छन्, यसैकारण यसलाई अगाडी प्रकाश ज्योति भनिएको छ ।

[4]यसबाट तात्पर्य पवित्र कुरआन हो, जुन अविश्वास तथा मिश्रणको अन्धकारमा प्रकाश छ । अपमानको बाङ्गो-टिङ्गो बाटोमा सोझो मार्ग तथा अल्लाह तआलाको सशक्त डोरी हो । अत: यसको अनुसार विश्वास गर्नेवालाहरू अल्लाहको दया एवं कृपाको पात्र हुनेछन् ।

The Ummah Technology Mission

لَكَ ۚ وَلَدٌ وَّلَهٗۤ اُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ وَهُوَ يَرِثُهَاۤ اِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّهَا وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثٰنِ مِمَّا تَرَكَ ۚ وَاِنْ كَانُوْۤا اِخْوَةً رِّجَالًا وَّنِسَآءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ ۚ

गर्दछ[१] कि यदि कुनै पुरुषको मृत्यु हुन्छ तथा त्यसको उत्तराधिकारीमा कोही सन्तान छैन र उसको एक बहिनी छ, त उसको लागि छाडिएको (धन) को आधा छ तथा त्यसको (बहिनी) को उत्तराधिकारी छ यदि उसको कोही सन्तान छैन,[२] यदि दुई बहिनी (दिदीहरू) छन् भने दुबैको लागि दुई तिहाई छ, त्यसमध्ये

[१]कलाल:को विषयमा पहिले वर्णन भइसकेको छ कि त्यस मृतलाई भन्छन्, जसको न पिता छ न पुत्र। यहाँ पुन: त्यसको उत्तराधिकारको चर्चा भइराखेको छ। केहीले कलाल: त्यस व्यक्तिलाई भनेका छन्, जसको केवल पुत्र नहोस् अर्थात् पिता जीवित होस्, परन्तु यो चाहिं सही छैन। कलाल: को प्रथम परिभाषा नै ठीक छ किनभने पिताको उपस्थितिमा बहिनी उत्तराधिकारी हुँदैन। पिता उसको विषयमा बाधक बन्दछ। परन्तु यहाँ अल्लाह तआला भनिराख्नु भएको छ कि यदि उसको एक बहिनी छ भने त तिनी त्यसको आधा धनकी उत्तराधिकारी हुनेछिन्, यसबाट यो संकेत पाईन्छ कि कलाल: त्यो व्यक्ति हो जसको मृत्युको समय पुत्रका साथ-साथै पिता पनि नहोस्। यसप्रकार पिताको अनुपस्थिति सांकेतिकबाट सिद्ध छ।

टिप्पणी : पुत्रबाट तात्पर्य पुत्र तथा पौत्र दुबै छन्। यसैप्रकार बहिनीबाट तात्पर्य साखै बहिनी तथा सौतेली बहिनी (पिताको तर्फबाट) छ। (ऐसरुत्तफ़ासीर) हदीसहरुबाट सिद्ध हुन्छ कि बहिनीको साथ-साथै पुत्रीको उपस्थितिमा बहिनीलाई आधा र पुत्रीलाई आधा तथा पौत्रीको उपस्थितिमा पुत्रीलाई आधा पौत्रीलाई छैठौं भाग तथा बहिनीलाई शेष अर्थात् एक-तिहाई दिइयो। (फ़तहुल क़दीर तथा इब्ने क़सीर) यसबाट ज्ञात भयो कि मृतकको सन्तान छ भने बहिनीलाई एक भागीदारको रूपमा केही पनि प्राप्त हुनेछैन। यदि त्यो सन्तान पुत्र छ भने कुनै प्रकारले केही पाइने छैन। र यदि पुत्री छ भने बहिनी अस्बा बनेर साझीदार हुनेछिन्। र शेष लिनेछिन्। यो शेष एक पुत्रीको उपस्थितिमा आधा तथा एकभन्दा अधिकको उपस्थितिमा एक-तिहाई हुनेछ। (अस्बा त्यो हुन्छ जसको भाग निर्धारित नहोस्, किन्तु जसको भाग निर्धारित छ, त्यसबाट जुन शेष बच्छ, त्यसलाई पाओस् तर उनी नभएपछि पुरै धनको अधिकारी बनोस्)

[२]यसैप्रकार पिता पनि नहोस्। यसकारण कि पिता भाईको अपेक्षा निकट छ। पिताको उपस्थितिमा भाई उत्तराधिकारी हुँदैन। यदि त्यस कलाल: स्त्रीको पति अथवा कोही माताबाट जन्म लिएको भाई छ भने तिनको भाग निकाले पश्चात शेष मालको उत्तराधिकारी भाई हुनेछ। (इब्ने क़सीर)

The Ummah Technology Mission

يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اَنْ تَضِلُّوْاؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمٌ۠

जुन त्यो छाडेर गएको छ[1] र यदि भाई, बहिनी दुवै छन्, पुरुष पनि स्त्रिहरू पनि भने पुरुषको लागि दुई स्त्रीहरुको बराबर (भाग) छ[2] अल्लाह तिम्रा निम्ति वर्णन गरिराखेको छ ताकि तिमी विचलित न होऊ तथा अल्लाह सर्वज्ञ छ।

سُوْرَةُ الْمَائِدَةِ

सूरतुल् माइदः-५

सूरतुल् माइदः मदीनामा अवतरित भयो, यसमा एक सय बीस आयत र सोह्र रूकूअ छन्।

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

अल्लाहको नामबाट शुभारम्भ गर्दछु, जो अति कृपालु तथा अति दयालु छ।

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَوْفُوْا بِالْعُقُوْدِ ؕ اُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيْمَةُ الْاَنْعَامِ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي

(१) हे निष्ठावानहरू ! बन्धनहरु (वचनहरु) पूरा गर,[3] तिम्रा निम्ति चौपाया पशु वैध गरिएका छन्[4] ती बाहेक जुन पढेर तिमीलाई

[1]यही आदेश दुईभन्दा वढी बहिनीहरू भएको अवस्थामा हुनेछ। अर्थात् यो अर्थ भयो कि कलालः व्यक्तिका दुईभन्दा वढी दिदी-बहिनीहरू छन् भने उनीहरूलाई सम्पूर्ण मालको तिहाई प्राप्त हुनेछ।

[2]अर्थात् कलालःका उत्तराधिकारी मिलेका हुन्, स्त्री-पुरुष दुबै छन् भने एक पुरुष दुई स्त्रीहरूको समानको नियमबाट छाडिएर गएको धनको वितरण हुनेछ।

[3](عقود) वहुवचन हो (عقد) को, जसको अर्थ गाँठो पार्नु। यसको प्रयोग कुनै वस्तुमा गाँठो पार्नुको लागि पनि हुन्छ र पक्का दृढ वचन गर्नलाई पनि। यहाँ यसबाट तात्पर्य अल्लाहका ती आदेश हुन् जसको पालनाको भार अल्लाह तआलाले मानवमाथि राखेको छ तथा त्यो वचनको तथा सम्बन्ध पनि हो, जुन मनुष्य आपसमा गर्दछन्। दुवैलाई पूरा गर्नु आवश्यक छ।

[4](بهيمة) चौपाया पशुलाई भनिन्छ। यसको मूल धातु (بَهم - إبهام) हो। केहीको भनाई छ कि यिनको कुराकानी तथा बुद्धि एवं विवेकमा संदिग्धता छ, यसकारण यिनलाई (بهيمة) भनिन्छ। (أنعام) ऊँट, गाई, बाखा, तथा भेडालाई भनिन्छ किनभने यिनको चालमा कोमलता हुन्छ। यी पालुवा चौपाया पुलिङ्ग तथा स्त्रीलिङ्ग मिलाएर आठ प्रकारका छन्, जसको विस्तृत जानकारी सूरः अल-अन्आमको आयत संख्या १२४ मा आउनेछ। यसका अतिरिक्त जुन पशु जङ्गली कहलाउँछन्। जस्तै हरिण, नीलगाई आदि जसको सामान्यतः

The Ummah Technology Mission

الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ①

सुनाइन्छ[1] तर एहरामको स्थिति मा शिकार नगर, निःसन्देह अल्लाह आफ्नो इच्छाले आदेश दिन्छ ।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ

(२) हे निष्ठावानहरू ! अल्लाहका धर्म अनुष्ठानहरूलाई निरादर नगर,[2] न आदरणीय महिनाहरूको[3] न बलिको लागि हरमसम्म लागिराखेको तथा पट्टा पहिराइएका पशुहरुको,[4] न आदरणीय

शिकार गरिन्छ। यी पनि उचित छन्। जस्तो कि सूरः अल-बकरःको आयत संख्या १७३ मा विस्तारपूर्वक वर्णन भइसकेको छ। चुच्चो दाँत भएका ती पशु जो आफ्ना शिकारलाई समातेर चिर्दछन्। जस्तै बाघ, चितुवा, कुकुर, बिरालो, ब्वाँसो आदि चुच्चो दाँतवाला पशु हुन्। त्यो पंक्षी जो आफ्नो शिकार पन्जाले झम्टेर समात्छ जस्तै : शिकरा, शाहीन, बाज, गिद्ध आदि ।

[1]यसको विस्तारपूर्वक वर्णन आयत संख्या ३ मा आइरहेको छ ।

[2](شعائر) बहुवचन हो (شعيرة) को यसबाट तात्पर्य अल्लाहद्वारा निषेधित आदर स्वरुप छ (जसको आदर तथा सम्मान अल्लाहले निर्धारित गरेको छ) । केहीले यसलाई सामान्य रूप राखेका छन्, र केहीका निकट यहाँ हज़ तथा उमर:को धार्मिक रीतिसित तात्पर्य छ। अर्थात् यिनको अनादर तथा अपमान नगर। यसैप्रकार हज़ तथा उमर:लाई पूर्ण गर्नुमा कसैबीच बाधा पनि नबन्नु किनभने यो पनि अनादर हो ।

[3]शहरुल हरामसित तात्पर्य आदरणीय चार महीना (रजब, जुलक़ादा, जुलहिज्जा, तथा मोहर्रम) हुन् । यिनको आदर स्थापित राख र यिनमा हत्या नगर । केहीले यसबाट केवल एक महिना अर्थात् जुलहिज्ज़ाको महिना (हज़को महिना) लिएका छन् । केहीले यस आदेशलाई ﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ बाट निरस्त मानेका छन्। परन्तु यसको आवश्यकता छैन। दुबै आदेशको आ-आफ्नो परिधि छ, जसबाट इंकार छैन ।

[4]हदी यस्तो पशुलाई भनिन्छ, जुन हाजी हरममा बलि दिनका लागि साथमा लैजान्थे। (قلائد) बहुवचन हो (قلادة) को जसलाई घाँटीको पट्टा भनिन्छ, यहाँ हज़को समयमा बलि दिइने ती पशुहरुसित तात्पर्य छ, जसका घाँटीमा चिन्ह तथा पहिचानको निम्ति पट्टा हालिन्छन् । परन्तु (قلائد) सित उद्देश्य तिनै पशु हुन् जसलाई हरम लगिन्छ। यहाँ हदीलाई विशेषरूपले वर्णन गरेर स्पष्ट गरिदिएको छ। अर्थात् यी पशुहरुलाई कसैबाट नखोसियोस् तथा तिनी हरमसम्म पुग्नमा कुनै बाधा नपुर्‍याइयोस्।

The Umman Technology Mission

فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا ۚ وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا ۚ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ أَن صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَن تَعْتَدُوا ۘ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

घर (काअ्बा) गैराखेका मानिसहरूको, जो अल्लाहको दया एवं अनुग्रह खोजिराखेका छन्,[1] तथा जब एहराम फुकाउँछौ त शिकार गर्नसक्छौ,[2] तथा जसले तिमीलाई मस्जिदे हरामबाट रोके, उनको शत्रुता तिमीलाई सीमा उल्लंघनमा तैयार नगरोस्,[3] तथा स्वभाव एवं संयममा परस्पर सहायता गर, पाप तथा अत्याचारमा सहायता नगर [4]र अल्लाहसित तर्सिराख, निश्चय अल्लाह कठिन यातना दिनेवाला छ ।

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ

(३) तिमीलाई निषेध गरिएको छ मुर्दार, तथा रगत, एवं सुँगुरको मासु तथा जसमा

[1]अर्थात् हज् व उमरःको विचारले अथवा व्यापारको उद्देश्यले हरम जानेहरुलाई नरोक तथा न उनलाई कष्ट देउ । केही व्याख्याकारहरूका निकट यो आदेश त्यस समयको हो जब मुसलमान तथा मूर्तिपूजक एकसाथ हज् तथा उमरः गर्दथे । परन्तु जब यो आयत उत्र्यो

﴿إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا ۚ﴾

"मूर्तिपूजक त अपवित्र छन्, तसर्थ यस वर्ष पश्चात खाना काअ्बाको निकट जान नपाऊन् ।" (सूर: अल-तौबा-२८)

त मूर्तिपूजकहरूको विषयमा यो आदेश निरस्त भइहाल्यो र यो आदेश मुसलमानहरूको विषयमा छ । (फ़तहुल क़दीर)

[2]यहाँ आदेश कारण बताउनु अर्थात् औचित्य बताउनुको लागि छ । अर्थात् जब एहराम खोलिदिन्छौ, त शिकार गर्नु तिम्रो लागि उचित छ ।

[3]अर्थात् यदि मक्काका मूर्तिपूजकहरूले सन् ६ हिजरीमा मस्जिदे-हराममा प्रवेश गर्नबाट रोक दिएका थिए, परन्तु तिमी तिनको यस रोक्नको कारण उनीसँग अत्याचार तथा दुर्व्यवहारको मार्ग नअप्नाउनु । शत्रुसित पनि ज्ञान तथा क्षमाको पाठ दिइराखिएको छ ।

[4]यो एउटा अति विशेष नियमको वर्णन हो, जुनकि मुसलमानलाई पाइला-पाइलामा मार्गदर्शन गर्न सक्दछ । काश, मुसलमान यस नियमको पालन गर्न सकून् ।

The Ummah Technology Mission

بِهٖ وَ الْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوْذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَ النَّطِيْحَةُ وَمَآ اَكَلَ السَّبُعُ اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ ۣ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَ اَنْ تَسْتَقْسِمُوْا بِالْاَزْلَامِ ؕ ذٰلِكُمْ فِسْقٌ ؕ اَلْيَوْمَ يَىِٕسَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ دِيْنِكُمْ

अल्लाहको अतिरिक्त अन्यको नाम पुकारिएको छ,[१] तथा घाँटी अठ्याएर मरेको,[२] तथा चोटबाट मरेको,[३] एवं खसेर मरेको[४] तथा अन्य पशुको सींघ हान्नाले मरेको[५] र जसको केही अंश हिंसक जन्तुले खाइसकेको छ[६] परन्तु जसलाई तिमीले वध गर्‍यौ, तथा जो थानहरुमा वध

[१]यहाँबाट ती हराम (प्रतिबन्धित) वस्तुहरूको वर्णन प्रारम्भ हुन्छ, जसको संकेत सूर:को आरम्भ दिइएको छ। आयतको यति भाग सूर: अल-बक़र:मा गुज्रिसकेको छ। (हेर्नुस् आयत संख्या १७३)

[२]घाँटी कुनै व्यक्तिले अँठ्याइदेओस् अथवा कुनै कुरोमा अल्झेर स्वयं निस्सासिएर मरेको होस्। दुबै अवस्थामा मृत जनावर हराम छ।

[३]कसैले ढुङ्गा, लठ्ठी अथवा कुनै अन्य कुराले प्रहार गर्‍यो जसबाट त्यो बिना वध (इस्लामी विधि अनुसार घाँटीमा छुरा चलाउनु) बिना वध गरी मरिहाल्यो। अज्ञानकालमा यस्तो जनावरहरूलाई खाइहालिन्थ्यो। इस्लामी धर्म नियमले मनाही गरिदियो।

बन्दूकको शिकार : बन्दूकले शिकार गरिएका जनावरहरूका विषयमा आलिमहरू (इस्लामी धर्मगुरु) बीच मतभेद छ। इमाम शौकानीले एक हदीसबाट भावार्थ निकाल्दै, बन्दूकको शिकारलाई उचित मान्नु भएको छ। (फ़तहुल क़दीर) अर्थात् यदि बिस्मिल्लाह पढेर गोली चलाइयो र शिकार वध गर्नुभन्दा पूर्व नै मरिहाल्यो त त्यसलाई खानु यस कथनको आधारमा उचित छ।

[४]चाहे त्यो स्वयं खसेको होस् अथवा कसैले पहाड आदिबाट धक्का दिएर खसालेको होस्।

[५](نطيحة) शब्द (منطوحة) को अर्थमा छ। अर्थात् कसैले त्यसलाई ठक्कर हानिदियो तथा बिना वध गरी त्यो मारिहाल्यो।

[६]अर्थात् बाघ, चितुवा तथा ब्वाँसो आदि जस्तै हिंसक जन्तुले त्यसलाई खाएको होस् तथा त्यो मरेको होस्। अज्ञान कालमा मरे उपरान्त यस्ता जनावरहरूलाई खाईन्थ्यो।

[७]साधारण व्याख्याकारहरूका निकट यो छुट सबै वर्णित जनावरहरूको लागि छ अर्थात् घाँटी अठ्याउनाले चोटद्वारा घाइते, उच्च ठाउँबाट खस्नाले अथवा ठक्करद्वारा अथवा कुनै हिंसक जन्तुद्वारा घाइते भएको जनावर। यदि तिमी यस अवस्थामा पाउँछौ कि तिनमा जीवनको कारण पाइएको छ र अनि तिमी त्यसलाई इस्लामी नियम अनुसार वध गर्दछौ भने तिम्रो लागि खानु उचित हुनेछ।

The Ummah Technology Mission

فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ ۚ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِيْ وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِيْنًا ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ فِيْ مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِّاِثْمٍ ۙ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ③

गरिन्छन्[1] तथा पासा (लटरी) द्वारा बाड्नु[2] यो सबै महापाप हो । आज काफ़िर (मूर्तिपूजक) तिम्रो धर्मतिरबाट निराश भए । अतः उनीसित नतर्स मात्र मसित तर्स । आज मैले तिम्रो लागि धर्मलाई परिपूर्ण गरिदिएँ तथा तिमीमाथि आफ्नो अनुकम्पा पूरा गरें र तिम्रो लागि इस्लाम धर्मलाई रुचाएँ ।

जीवनका लक्षण यी हुन् कि वध गर्दाखेरि जनावर छटपटाओस् र खुट्टा बजारोस् । यदि छुरी रेत्दा यो लक्षण प्रदर्शित हुँदैन भने बुझिहाल कि यो मृत छ ।

ज़ब्हको धार्मिक विधि यो हो कि बिस्मिल्लाह पढेर तेज धार वस्तुले उसको घाँटी यसप्रकार काटियोस् कि नसाहरु काटियून् । वधको अतिरिक्त नहर पनि मान्य छ । जसको विधि यो हो कि उभिराखेको जनावरको घाँटीमा छुरा चलाइयोस्[1] (ऊँटलाई नहर गरिन्छ) जसबाट घाँटी र रगतका विशेष नसाहरु काटिन्छन् र सारा रगत बगिहाल्छ ।

[1]मूतिपूजक आफ्ना मूर्तिहरूका निकट पत्थर अथवा कुनै वस्तु गाडेर विशेष स्थान बनाउँछन्, जसलाई थान अथवा आसताना भन्दथे । त्यसैमा मूर्तिहरूको नाममा चढाइएका जनावरहरूको बलि दिन्थे अर्थात् यो ﴿وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ﴾ नै को एउटा रूप थियो । यसबाट ज्ञात भयो कि आसताना, मक़बरा तथा दरगाहहरुमा जहाँ मानिसहरू आफ्नो आवश्यकताको पूर्तिको लागि जान्छन्, र त्यहाँ गाडिएको व्यक्तिको प्रसन्नताको लागि जनावरहरू (कुखुरा, खसी, बोका आदि) को बली दिन्छन् अथवा पकाएको खाना बाँड्छन्, उनलाई खानु वर्जित छ यो (وما ذبح على النصب) मा आउँछ ।

[2] ﴿وَأَن تَسْتَقْسِمُوا۟﴾ का दुईटा अर्थ गरिएका छन्, एक तीरद्वारा बाँड्नु, दोस्रो तीरद्वारा भाग्य पत्ता लगाउनु । पहिलो अर्थको विषयमा भनिन्छ कि जुवा आदिमा बधित गरिएका जनावरहरूलाई बाँड्नका निम्ति यी तीर हुन्थे, जसमा कसैलाई केही प्राप्त हुन्थ्यो, कोही बञ्चित रहन्थ्यो । दोस्रो अर्थको अनुसार भनिएको छ कि (أزلام) सित तात्पर्य तीर हुन्, जसद्वारा कुनै कुराको प्रारम्भ गर्नुभन्दा पूर्व भाग्य विचार गर्दथे । उनीहरूले तीन प्रकारका तीर बनाएका हुन्थे । एक (गर), दोस्रो (नगर), तथा तेस्रोमा केही पनि हुन्नथ्यो । (गर) वाला तीर निस्कँदा काम गर्थे । (नगर) वाला तीर निस्कँदा गर्दैनथे र तेस्रो तीर निस्कँदा फेरि विचार गर्दथे । यो पनि एक ज्योतिष तथा अल्लाहको अतिरिक्त अन्यसित माँग्नुको मार्गको एउटा रूप हो, यसकारण यसलाई पनि वर्जित गरियो । (استقسام) को अर्थ नै भाग्य पत्ता लगाउनु हो । अर्थात् तीरहरुद्वारा भाग्यको विषयमा जान्ने प्रयत्न गर्दथे ।

The Ummah Technology Mission

परन्तु जो भोकले व्याकूल हुन्छ र कुनै पाप गर्न चाहँदैन, निश्चय अल्लाह क्षमाशील, कृपानिधि छ ।[१]

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَآ أُحِلَّ لَهُمْ ۖ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ ٱلطَّيِّبَٰتُ ۙ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ ٱلْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ ٱللَّهُ ۖ فَكُلُوا۟ مِمَّآ أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَٱذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ عَلَيْهِ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ④

(४) उनी तपाईंसित प्रश्न गर्दछन् कि उनको लागि के (खानु) वैध छ ? तपाईं भनिदिनुस् कि तिम्रा निम्ति पवित्र कुरा उचित छन्[२] तथा ती शिकारी जनावर जुनकि तिमीले सिकाएर राखेका छौ जसलाई केही कुरा सिकाउँदछौ, जुनकि अल्लाहले तिमीलाई सिकायो[३] त यदि तिम्रो लागि तिनी (शिकार) समात्छन् र त्यसलाई छाड्दा त्यसमाथि अल्लाहको नाम लिन्छौ भने त्यसलाई (शिकार लाई) खाउ[४] तथा अल्लाहसित तर्स, निःसन्देह अल्लाह शीघ्र हिसाब लिनेवाला छ ।

[१]यो भोकको व्याकुलताको परिस्थितिमा वर्जित खानेकुराको अनुमति हो, तर यसबाट अल्लाहको अवज्ञा तथा सीमा उल्लंघनको विचार नहोस्, केवल प्राण रक्षाको उद्देश्य होस् ।

[२]यसबाट ती सबै कुराको तात्पर्य हो जुन उचित छन् । प्रत्येक उचित पवित्र छ र वर्जित अपवित्र छ ।

[३](جارح) को बहुवचन (جوارح) हो, जो अरुहरूको लागि शिकारका निम्ति हुन्, जसको तात्पर्य शिकारी कुत्ता, बाज, चितुवा, शिकरा तथा अन्य शिकारी पंक्षी तथा हिंसक पशु हुन् । (مكلبين) को अर्थ हो शिकारका लागि छोड्नुभन्दा पूर्व उनलाई शिकारको लागि सिकाइएको होस्, सिकाउनुको अर्थ हो कि जब त्यसलाई शिकारको लागि छाडिन्छ, तब दगुर्दै जाओस्, जब रोकिन्छ तब रुकिहालोस्, बोलाएपछि फर्किहालोस् ।

[४]यस्ता सिकाइएका जनावरहरूको शिकार गरिएको जनावर दुई प्रतिबन्धहरूका साथ वैध छ । एक यो कि त्यसलाई शिकारको लागि छोड्दाखेरि बिस्मिल्लाह पढियोस् । दोस्रो यो कि शिकारी जनावर शिकार गरेर आफ्नो मालिकको लागि राखिछाडोस् र त्यसको प्रतिक्षा गरोस्, स्वयं नखाओस् । यद्यपि उसले त्यसलाई मारिहालेको छ, तैपनि त्यो मृतक शिकार गरिएको जनावर उचित हुनेछ, जबकि उसको शिकारको लागि सिकाइएको तथा छाडेको जनावरको अतिरिक्त अन्य जनावर सम्मिलित नहोस् । (सहीह बुख़ारी, किताबुज़्ज़बाएहे वस्सैदे र मुस्लिम किताबुस्सैदे)

The Ummah Technology Mission

(५) आज सबै पवित्र वस्तुहरू तिम्रा लागि विधि अनुकूल गरिए तथा अहले किताबको खाद्य तिम्रो लागि बैधानिक छ[1] तथा तिम्रो खाद्य उनको लागि विधि अनुकूल (जायज़) छ तथा सत्यव्रता मुसलमान स्त्रीहरू पनि र जो तिमीभन्दा पूर्व किताब (धर्मशास्त्र) दिइए, तिनीहरू मध्येबाट सत्यव्रता नारीहरूलाई पनि[2] जब तिमीले उनीहरूलाई उनको विवाह मूल्य (महर) दिइसकेका छौ त निकाहमा ल्याऊ न त यो काम स्वच्छन्द काम तृप्तिका लागि होस न प्रेमिका बनाउनलाई तथा जसले ईमानलाई नकारिदियो, उसको कर्म व्यर्थ भयो तथा त्यो परलोकमा घाटामा रहनेछ।

اَلْيَوْمَ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبٰتُ ؕ وَطَعَامُ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ حِلٌّ لَّكُمْ ۪ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ ۫ وَالْمُحْصَنٰتُ مِنَ الْمُؤْمِنٰتِ وَالْمُحْصَنٰتُ مِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ اِذَاۤ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ مُحْصِنِيْنَ غَيْرَ مُسٰفِحِيْنَ وَلَا مُتَّخِذِيْۤ اَخْدَانٍ ؕ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِالْاِيْمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهٗ ۫ وَهُوَ فِى الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝

(६) हे ईमानवालाहरू ! जब तिमी नमाज़को लागि उभिन्छौ त आफ्नो मुख, तथा कुहिनोहरूसहित

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا قُمْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوْا وُجُوْهَكُمْ

[1]अहले किताबलाई त्यही वध गरिएको पशु उचित हुनेछ, जसको रक्त बगिसकेको हुनेछ। अर्थात् उनलाई मेसिनद्वारा वध उचित छैन किनभने यसमा रगत बग्नु आवश्यक छ, जुनकि यसमा पाइँदैन।

[2]अहले किताबका स्त्रीहरूका साथ विवाहको अनुमतिको साथमा एक त सुचरित्रता सतीत्व आवश्यक छ, जुनकि आजकल अधिकतर अहले किताब स्त्रीहरूमा पाइँदैन। दोस्रो त्यस पश्चात यो भनिएको छ कि जसले ईमानका साथ कुफ्र गऱ्यो, त्यसको कर्म नष्ट भइहाल्यो। यसबाट यो चेतावनी दिनुछ कि यदि यस्तो स्त्रीसँग विवाह गर्नाले ईमान नष्ट हुने कुरोको भय छ भने यो साह्रै हानिकारक व्यापार हो। र आजकल अहले किताबका स्त्रीहरूसित विवाह गर्नुमा ईमानलाई जुन खतरा छ, त्यसको वर्णनको आवश्यकता छैन। यसको उद्देश्य यो हो कि ईमानलाई बचाउनु अनिवार्य छ। एउटा अनुमति पूर्ण कार्यको लागि अनिवार्यलाई खतरामा पार्न सकिन्न। यसकारण यसको औचित्य त्यसबेलासम्म अनुचित रहनेछ, जबसम्म यी दुवै उपरोक्त कमीहरु त्यसबाट समाप्त हुँदैनन्। यसका अतिरिक्त आजकलका अहले किताब आफ्नो धर्मबाट बिल्कुल अज्ञान वरु विमुख एवं विद्रोही छन्। यी परिस्थितिहरुमा के वास्तवमा उनको गणना अहले किताबमा पनि हुनसक्दछ ? (والله أعلم)

The Ummah Technology Mission

وَاَيْدِيَكُمْ اِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوْا بِرُءُوْسِكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ اِلَى الْكَعْبَيْنِ ؕ وَاِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوْا ؕ وَاِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰۤى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَآءَ اَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَآئِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ

आफ्ना हातहरुलाई धुने गर[1] र आफ्नो टाउकोको मसह (दुवै हात भिजाएर टाउकोमा स्पर्श गर्नु) गर[2] तथा आफ्ना खुट्टाको गोली गाठो समेत धोउ,[3] र यदि तिमी अपवित्र छौ भने स्नान गर[4] र यदि तिमी रोगी अथवा यात्रामा

[1]"मुख धोउ।" अर्थात् एक-एक, दुई-दुई, अथवा तीन-तीन पटक दुई हात नाडीसम्म धुनु, कुल्ला गर्ने नाकमा पानी हालेर सफा गरे पश्चात जस्तो कि हदीसबाट सिद्ध छ। मुख धोए पश्चात हातहरुलाई कुहिनाहरुसम्म धोइयोस्।

[2]मसह (अर्थात् दुबै हात भिजाएर टाउकोमा अगाडीबाट पछाडीसम्म स्पर्श गर्नु) पुरै टाउकोमा गरियोस् जस्तो कि हदीसबाट सिद्ध छ "आफ्नो हात अगाडीबाट पछाडी (पश्चात मस्तक) सम्म लगियोस् र फेरि वापस त्यहाँबाट अगाडी ल्याइयोस् जहाँबाट प्रारम्भ गरिएको थियो।" यसैको साथ कानहरुको मसह गरियोस्। यदि टाउकोमा फेटा अथवा जस्तै अन्य केही कुरा होस् त हदीसका अनुसार मोजाहरुको जस्तै त्यसमा पनि मसह उचित छ। (सहीह मुस्लिम, किताबुत्तहारः) यसप्रकार एकपटक मसह गरिहाल्नु पर्याप्त छ।

[3](أرجلكم) को सम्बन्ध (وجوهكم) सित छ अर्थात् आफ्नो खुट्टा, गोलीगाँठोसम्म धोउ तथा यदि मोजाहरु तथा यसप्रकारका अन्य वस्त्र खुट्टामाथि लगाइएका छन् भने (जबकि वजूको अवस्थामा लगाएको होस्) सहीह हदीसका अनुसार खुट्टा धुनुको सट्टा मोजाहरु आदिमा मसह गर्नु उचित छ।

टिप्पणी : (१) यदि पहिलेदेखि वजू छ भने नयाँ वजू गर्नु आवश्यक छैन, परन्तु प्रत्येक नमाज़को लागि नयाँ वजू गर्नु राम्रो हो। (२) वजूभन्दा पहिला नीयत अनिवार्य छ। (३) वजूभन्दा पूर्व बिस्मिल्लाह पढ्नु आवश्यक छ। (४) दाढ़ी बाक्लो छ भने त्यसको ख़िलाल (कपालहरुमा औंला फेर्नु काईंयोले कोरे जस्तै) गरियोस्। (५) अङ्गहरूलाई क्रमानुसार धोइयोस्। (६) तिनका मध्ये ढिलो नगरियोस्। अर्थात् एक अङ्गलाई धोए पश्चात दोस्रो अङ्गलाई धुनुमा विलम्ब नगरियोस्। बरु सबै अङ्गहरूलाई क्रमानुसार एकपछि अर्कोलाई धोइयोस्। (७) वजू गरिनेवाला अङ्गका भागहरुमा कुनै पनि भाग सुख्खा नरहोस्, अन्यथा वजू पूर्ण हुनेछैन। (८) कुनै पनि अङ्ग तीन पटकभन्दा बढी (तर टाउकाको मसह मात्र एक पटक गरिन्छ) नधोइयोस्। यस्तो गर्नु सुन्नतको विपरीत छ। (तफ़सीर इब्ने कसीर, फ़तहुल कदीर तथा ऐसरुत्तफासीर)

[4]अपवित्रतासित तात्पर्य त्यो अपवित्रता हो, जुन स्वप्नदोष अथवा स्त्री अथवा पत्नीसँग संभोगको कारण हुन्छ। र यसै आदेशाधानमा मासिक धर्म तथा प्रसव रक्त पनि छ। मासिक धर्म तथा प्रसव रक्त रोकिए पश्चात पवित्रताको लागि स्नान गर्नु अनिवार्य छ। परन्तु पानी उपलब्ध नभएको स्थितिमा तयम्मुमको अनुमति छ। (फ़तहुल क़दीर तथा ऐसरुत्तफ़ासीर)

The Ummah Technology Mission

النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوْا مَآءً فَتَيَمَّمُوْا صَعِيْدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوْا بِوُجُوْهِكُمْ وَاَيْدِيْكُمْ مِّنْهُ ؕ مَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ حَرَجٍ وَّلٰكِنْ يُّرِيْدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۞

छौ अथवा तिमीमध्ये कोही शौच गरेर आएको अथवा तिमी पत्नीलाई सम्पर्क गरेको अवस्था होस् र पानी छैन भने पवित्र माटोले तयम्मुम गर, त्यसलाई आफ्ना हात तथा अनुहारमा दल[1] अल्लाह तिमीलाई अप्ठ्यारोमा पार्न चाहन्न[2] परन्तु तिमीलाई पवित्र बनाउन चाहन्छ र ताकि तिमीमाथि आफ्नो पूरा कृपा गरोस्[3] र ताकि तिमी कृतज्ञ रह ।

وَاذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمِيْثَاقَهُ الَّذِيْ وَاثَقَكُمْ بِهٖۤ ۙ اِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ؗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۞

(७) तथा आफूमाथि अल्लाहको कृपा तथा त्यस प्रतिज्ञालाई स्मरण गर जसको तिमीबाट पुष्टि गरायो जब तिमीले भन्यौ कि हामीले सुन्यौं र मान्यौ तथा अल्लाह (तआला) सित तर्सदैं गर । निःन्देह अल्लाह (तआला) हृदयहरुका कुराको जानकार (अन्तर्यामी) छ ।

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْا قَوّٰمِيْنَ لِلّٰهِ شُهَدَآءَ بِالْقِسْطِ ؗ

(८) हे ईमान भएकाहरू ! अल्लाहको लागि सत्यमा दृढ, न्यायमा साक्षी होउ[4] तथा कुनै कौमका

[1]यसको संक्षिप्त व्याख्या तथा तयम्मुमको विधि सूरः अल-निसाको आयत संख्या ४३ मा आइसकेको छ । सहीह बुख़ारीमा यसको अवतरणको विषयमा वर्णन छ कि एक यात्रामा बैयदा नामक स्थानमा आदरणीय आयशाको हार हराइहाल्यो । जसको कारण रुक्नु पर्‍यो अथवा रोकिरहनु पर्‍यो । बिहानको नमाज़को लागि मानिसहरूको पासमा पानी थिएन र खोजे पश्चात पानी पाइएन । त्यसबेला यो आयत उत्र्‍यो जसमा तयम्मुमको आज्ञा दिइयो । आदरणीय उसैद बिन हुजैरले आयत सुनेर भन्नुभयो हे अबूबक्र ! तिम्रो कारण अल्लाहले मानिसहरूको लागि सुविधाहरु उतार्‍यो र यो तिम्रो कारण कुनै प्रथम सुविधा होइन । (तिमी मानिसहरूको लागि पूर्ण विभूति हौ) (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूरः अल-माइदः)

[2]यसैले तयम्मुमको अनुमति प्रदान गरेको छ ।

[3]यसैकारण हदीसमा वुजू गरे पश्चात दुआ गर्नुमा जोड दिइएको छ । दुआ (प्रार्थनाहरु) को किताबबाट यो दुआ कण्ठ गरिहाल्नुस् ।

[4]पहिलो वाक्यको व्याख्या सूरः अल-निसा आयत संख्या १३५ तथा दोस्रो वाक्यको सूरः अल-माइदः को प्रारम्भमा आइसकेको छ । नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको निकट

The Ummah Technology Mission

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰٓى اَلَّا تَعْدِلُوْا ۭ اِعْدِلُوْا ۣ هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى ۡ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝

शत्रुता तिमीलाई न्याय नगर्नुमा तत्पर (तयार) नगरोस् न्याय गर त्यो संयमसित निकटतम् छ तथा अल्लाहसित तर्स वस्तुतः अल्लाह तिम्रा कर्महरुबाट सूचित छ ।

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ عَظِيْمٌ ۝

(९) जसले विश्वास गरे तथा सदाचार गरे अल्लाहले उनलाई क्षमा एवं ठूलो प्रतिफलको वचन दिएको छ ।

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ۝

(१०) र जसले विश्वास गरेन तथा हाम्रा आदेशहरुलाई झूठा भने, ती नै नरकका पात्र हुन् ।

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هَمَّ قَوْمٌ اَنْ يَّبْسُطُوْٓا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ

(११) हे निष्ठावानहरू ! अल्लाह (तआ़ला) ले जुन उपकार तिमीमाथि गर्नु भएको छ, त्यसलाई स्मरण गर, जबकि एउटा जातिले तिमीमाथि अत्याचार गर्न चाहयो, त अल्लाह (तआ़ला) ले तिनका हातहरुलाई तिमीसम्म पुग्नबाट रोकिदियो ।[1] र

न्यायिक साक्ष्यको कति महत्व छ, यसको आभास त्यस घटनाबाट हुन्छ जुन हदीसमा वर्णित छ कि आदरणीय नौमान बिन बशीर (अल्लाह उनीसित प्रसन्न भयो) भन्नुहुन्छ कि मेरो पिताले मलाई केही अनुदान दिनुभयो त मेरी आमाले भन्नुभयो कि यस उपहारमा जबसम्म तपाईं अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको साक्ष्य बनाउनु हुन्न, म सन्तुष्ट हुनेछैन । अतः मेरो पिता नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित हुनुभयो त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, के तिमीले आफ्ना सबै सन्तानलाई अनुदान दिएका छौ ? तव उहाँले नकारात्मक उत्तर दिनुभयो त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, अल्लाहसित तर्स ! र सन्तानबीच न्याय गर । र भन्नुभयो, म अत्याचारमा साक्षी बन्ने छैन । (सहीह बुख़ारी तथा मुस्लिम, किताबुल हिबा)

[1]यसको अवतरणको विशेषताको लागि व्याख्याकारहरूले विभिन्न घटनाहरुको वर्णन गरेका छन् । जस्तै त्यस गवाँरको घटना, कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम एक यात्रावाट फर्कंदाखेरि एउटा रुखमुनि विश्राम गर्न थाल्नुभयो । तलवार वृक्षमा झुण्डिराखेको थियो । त्यस गवाँरले त्यो तरवार समातेर उहाँमाथि फर्काउँदै भन्यो, हे "मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ! तपाईंलाई मबाट कसले बचाउने छ ?" उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले बिना अप्ठ्यारो मानी

The Ummah Technology Mission

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١١﴾

अल्लाह (तआ़ला) सित तर्सिराख तथा निष्ठावानहरूलाई अल्लाह तआ़लामा नै भरोसा गर्नु पर्दछ ।

وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ ۚ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيْبًا ۭ وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّىْ مَعَكُمْ ۭ لَىِٕنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ وَاٰتَيْتُمُ

(१२) र अल्लाह तआ़लाले इस्राईलका पुत्रहरुबाट वचन लियो ।[१] र तिनै मध्येबाट बाह्र सरदार (नायक) हामीले नियुक्त गऱ्यौं ।[२] र अल्लाह (तआ़ला) ले भन्नुभयो म नि:सन्देह तिम्रो

उत्तर दिनुभयो, अल्लाह (अर्थात् अल्लाह बचाउनेछ) यो भन्नु के थियो कि तरवार त्यसको हातबाट खसिहाल्यो । केहीको भनाई छ कि क़अब बिन अशरफ र त्यसका साथीहरूले नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम र उहाँका सहचरहरूको विरुद्ध, जबकि उहाँ त्यस ठाउँमा विराजमान थिए । धोका तथा छलबाट हानि पुऱ्याउने षड्यन्त्र रचेका थिए, जसबाट अल्लाह तआ़लाले उहाँलाई बचाउनु भयो । केही भन्दछन् कि एक मुसलमानको हातबाट दुई अमिरी व्यक्तिको हत्या भ्रान्तिको कारण भइहालेको थियो । तिनको दायतको आपूर्तिमा यहूदीहरूका क़बीला बनू नजारसित सन्धि अनुसार जुन सहयोग लिनु थियो, त्यसको आपूर्तिको लागि नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम स्वयं आफ्ना साथीहरू सहित त्यहाँ पाल्नुभयो र एक पर्खालसित अडेस लगाएर बसिहाल्नु भयो । उनीहरूले यो षड्यन्त्र रचे कि माथिबाट जाँतोको पत्थर उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि खसालियोस्, जसलाई अल्लाह तआ़लाले वह्यी (प्रकाशना) द्वारा उहाँलाई अवगत गराइदियो । सम्भवत: यी सबै घटनाहरु पश्चात यो आयत उत्रेको हुनसक्छ किनभने एक आयतको अवतरणका कैयन् कारण तथा परिस्थितिहरु हुन सक्दछन् । (तफ़सीर इब्ने कसीर, ऐसरुत्तफ़ासीर, र फ़तहुल क़दीर)

[१]जब अल्लाह तआ़लाले ईमानवालाहरूलाई त्यो वचन पूरा गर्न भन्यो, जुन उसले उनीसित परम आदरणीय मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमद्वारा लिइयो र उनीहरूलाई सत्यको स्थापना तथा न्यायिक साक्ष्यको आदेश दियो र उनीहरूलाई ती पुरस्कारको स्मरण गरायो जुन उनीमाथि प्रत्यक्ष तथा गोप्य रूपबाट भयो तथा विशेषरुपले यो कुराको उनीहरूलाई सत्य तथा सोझो मार्गमा हिंड्ने अवसर प्रदान गऱ्यो, तसर्थ अब यस स्थानमा त्यस वचनको वर्णन गरिदैछ, जुन इस्राईलको सन्तानबाट लिइयो र जसमा उनीहरू असफल रहे । यो मानौं उनको माध्यमबाट मुसलमानहरूलाई चेतावनी दिइराखिएको छ कि तिमी पनि कहीं इस्राईलको सन्तान जस्तै वचन भङ्ग प्रारम्भ नगर्नु ।

[२]यो त्यसबेलाको घटना हो, जब आदरणीय मूसा जबाबर: सित युद्धको लागि तयार भए, तब उनले आफ्नो समुदायका बाह्र जातिहरुका बाह्र संरक्षक नियुक्त गरिदिए ताकि उनीहरू उनलाई युद्धको लागि तयार पनि गरून्, तथा अगुवाई पनि गरून् एवं अन्य विषयहरुको व्यवस्था पनि गरून् ।

The Ummah Technology Mission

الزَّكٰوةَ وَ اٰمَنْتُمْ بِرُسُلِيْ وَعَزَّرْتُمُوْهُمْ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَلَاُدْخِلَنَّكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ﴿١٢﴾

साथमा छु, यदि तिमी नमाज़ स्थापित राख्नेछौ, र ज़कात दिंदैगर्नेछौ र मेरा रसूलहरूलाई मान्दै रहनेछौ र उनको सहायता गर्दैरहनेछौ र अल्लाह (तआ़ला) लाई श्रेष्ठ ॠण दिंदै गर्नेछौ, त निःसन्देह म तिम्रा नराम्रा कुरा तिमीबाट टाढा राख्नेछु र तिमीलाई ती स्वर्गमा लैजानेछु जसमुनि नहर बगिराखेका छन् । अब यस वचन पश्चात पनि तिमीमध्ये जो इन्कार गर्दछ, त्यो निःसन्देह सोझो मार्गबाट विचलित भयो ।

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيْثَاقَهُمْ لَعَنّٰهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوْبَهُمْ قٰسِيَةً ۚ يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ مَّوَاضِعِهٖ ۙ وَنَسُوْا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوْا بِهٖ ۚ

(१३) अनि उनीहरूबाट वचन भङ्ग गर्नुको कारण हामीले उनीहरूलाई धिक्कार्यौं र उनका हृदय कठोर गरिदियौं कि उनी शब्दहरुलाई तिनका त्यस स्थानबाट परिवर्तित गरिदिन्छन् ।[1] र जे-जति शिक्षा उनलाई दिइयो त्यसको निकै ठूलो भाग

[1]अर्थात् यति प्रबन्ध तथा वचनको उपरान्त पनि इस्राईलका सन्तानले वचन भङ्ग गरे, जसका कारण उनीहरू अल्लाहको धिक्कारका पात्र भए । यस धिक्कारको सांसारिक परिणाम यो भयो कि उनका हृदय कठोर गरिए, जसबाट तिनका हृदय प्रभावित हुनबाट बञ्चित भइहाले तथा नबीहरुका भाषण तथा शिक्षाहरु उनका लागि बेकार भइहाले । दोस्रो यो कि उनीहरू अल्लाहका धर्मशास्त्रहरुमा परिवर्तन गर्नथाले । यो परिवर्तन शाब्दिक तथा भाष्य दुबै रूपमा हुन्थे जुन यस कुराको प्रमाण हुन्थ्यो कि उनको बुद्धिमा कमी आइहालेको छ । र उनको अवज्ञामा पनि अत्याधिक बृद्धि भइहाल्यो कि अल्लाहका आयतहरुमा हस्तक्षेप गर्नुमा पनि उनीहरूलाई संकोच भएन । दूर्भाग्यले यस हार्दिक कठोरता तथा अल्लाहको कथनमा परिवर्तन गर्नुबाट उम्मते मुस्लिमा पनि सुरक्षित रहेन । मुसलमान कहलाउने सामान्य व्यक्तिहरू मात्र होइन, विशिष्ट व्यक्ति पनि यस्ता ठाउँमा पुगिसकेका छन् कि शिक्षा तथा अल्लाहका आदेशहरुलाई स्मरण गराउन अलिकति पनि प्रभाव उनको हृदयमा पर्दैन, सबैथोक उनको लागि बेकार छ । तथा जुन आलस्य तथा कमीहरुको उनी शिकार छन्, तिनलाई स्वीकार पनि गर्दैनन् । यसैप्रकार आफ्नो मार्मिक धार्मिक नियमहरुमा नयाँ कुराहरुलाई रचिहाल्नु तथा आफ्नो वैचारिक कथनको पक्षको लागि उनलाई अल्लाहको कथनमा परिवर्तन गर्नुमा पनि कुनै रोक छैन । उनीहरू आवश्यकतानुसार निर्भाकतापूर्वक यो काम पनि गरिहाल्छन् ।

The Ummah Technology Mission

وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَآئِنَةٍ مِّنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ⑬

बिर्सिदिए ।[1] उनको एक न एक विश्वासघातको सूचना तिमीलाई प्राप्त भइरहने छ ।[2] परन्तु थोरै (मानिसहरू) यस्ता छैनन् पनि ।[3] तैपनि उनीहरूलाई क्षमा गर्दै जाउ र छोड्दै जाउ ।[4] निःसन्देह अल्लाह तआला उपकार गर्नेवालाहरूलाई मित्र बनाउँछ ।

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوٓا إِنَّا نَصَٰرَىٰٓ أَخَذْنَا مِيثَٰقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِّمَّا

(१४) र जो आफूलाई ईसाई भन्दछन् ।[5] हामीले उनीसित (पनि) वचन लिएका थियौं, उनीहरूले पनि

[1]यो तेस्रो परिणाम हो र यसको अर्थ यो हो कि अल्लाहको आदेशानुसार कार्य गर्नुसित उनीहरूलाई कुनै रूचि तथा इच्छा रहेन, बरु अकर्मण्य तथा कुकर्म उनको विशेषता बनिहालेको थियो एवं उनी नीचताको त्यस स्थानमा पुगिहाले कि न त उनका हृदय नै सही रहे र न प्रकृति नै ।

[2]अर्थात् विद्रोह, विश्वासघात तथा पाखण्ड उनका चरित्र बनिहाले जसको नमूना हर समय तपाईंका समक्ष आइराख्ने छन् ।

[3]यी थोरै मानिसहरू ती नै हुन्, जो यहूदीहरू मध्येबाट मुसलमान भइहालेका थिए र उनको संख्या दसभन्दा पनि कम थियो ।

[4]क्षमा गर्न तथा अनदेखि गर्नुको आदेश त्यसबेला दिइयो, जब युद्धको आज्ञा थिएन । पछि त्यसको स्थानमा आदेश दिइयो ।

﴿ قَٰتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾

"तिनीहरूसित युद्ध गर, जो अल्लाहमा तथा आख़िरतको दिनमा ईमान राख्दैनन् ।" (अत्तौबा-२९)

केहीका निकट क्षमा तथा त्यागको आदेश निरस्त भएको छैन । यो स्वयं एक विशेष आदेश हो, स्थिति तथा समय अनुसार त्यसलाई पनि अपनाउन सकिन्छ तथा त्यसबाट कैयन् पटक त्यो परिणाम प्राप्त हुन्छन्, जसको लागि युद्धको आदेश छ ।

[5](نصارى) शब्दको उद्गम (نصرة) बाट भएको हो, जसको अर्थ छ "सहायता गर्नु ।" यो आदरणीय ईसाको प्रश्न ﴿ مَنْ أَنصَارِىٓ إِلَى اللَّهِ ﴾ अल्लाहको धर्ममा मेरो को सहायक छ ? को जवाफमा उनका केही निःस्वार्थी अनुयायीहरूले उत्तर दिएका थिए ﴿ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ ﴾ "हामी अल्लाहको लागि सहायता गर्नेवाला छौं ।" यसैबाट यो लिइएको छ । यिनी पनि यहूदीहरू जस्तै अहले किताब हुन् ।

The Ummah Technology Mission

ذَكِّرُوا بِهِ ۖ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾

त्यसको ठूलो भाग बिर्सिदिए जुन उनीहरूलाई शिक्षा दिइएको थियो, त हामीले पनि उनीहरूबीच शत्रुता र कटुता पारिदिऔं, जुन क़ेयामतसम्म रहनेछ।[1] र जे-जति यिनीहरू गर्दछन् शीघ्र नै अल्लाहले उनीहरूलाई सबै भनिदिनेछ।

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ ۚ قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

(१५) हे अहले किताब ! तिम्रो पासमा हाम्रा रसूल (मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) आए, जो धेरैजसो ती कुराहरू भनिराखेका छन्, जुन किताब (तौरात तथा इंजील) का कुरा तिमी लुकाइराखेका थियौ[2] तथा धेरैजसो कुरालाई छाडिरहेका छन्। तिम्रो पासमा अल्लाहको तर्फबाट ज्योति तथा खुल्ला किताब (पवित्र क़ुरआन) आइसकेको छ।[3]

यिनीसित पनि अल्लाहले वचन लियो परन्तु उनीहरूले पनि यसमा ध्यान दिएनन्, यसको परिणाम स्वरूप उनका हृदय पनि प्रभावित हुनबाट शून्य र उनका कर्म खोक्रो भईहाल्यो।

[1]यो अल्लाहलाई दिइएको वचनको विपरीत कर्म गर्नुको प्रतिकार दण्ड हो, जुन अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट उनीमाथि क़ेयामतसम्मको लागिरहने छ। अत: इसाईहरू कैयन् गुट छन् जो एक-अर्कासित घृणा तथा द्वेष राख्दछन्, एक-अर्कोलाई अधर्मी भन्दछन् तथा एक-अर्काको पूजा स्थलमा उपासना गर्दैनन्। यस्तो लाग्छ कि मुसलमानहरूमाथि पनि यो दण्ड दिइएको छ। यो समुदाय पनि कैयौं समूहमा विभाजित छ, जसका बीच अत्याधिक मतभेद छन् एवं घृणा तथा द्वेषका पर्खाल उभिएका छन्।

[2]अर्थात् उनीहरूले तौरात तथा इंजीलमा परिवर्तन गरे तथा फेरबदल गरे, उनलाई उजागर गरे तथा जसलाई लुकाउँथे, तिनलाई व्यक्त गरे, जस्तै पत्थरले मार्ने दण्ड। जस्तो कि हदीसमा यसको विस्तृत जानकारी पाईन्छ।

[3]'प्रकाश तथा ज्वलन्त किताब' दुबैबाट तात्पर्य एउटै 'क़ुरआ़न करीम' हो। यिनका बीच अरबी वाव (و) अक्षरहरुको द्वन्दताको कारण छ, किन्तु दुबैबाट अभिप्रेत एक अर्थात् पवित्र क़ुरआ़न नै हो जसको स्पष्ट प्रमाण क़ुरआ़न करीमको अघिको आयत हो जसमा भनिंदैछ (يهدى به الله) "कि यसद्वारा अल्लाह तआ़ला मार्गदर्शन गर्छ। यदि प्रकाश तथा किताब दुईटा भएको भए शब्द यसप्रकार हुने थियो (يهدى بهما الله) अल्लाह तआ़ला

يَّهۡدِىۡ بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضۡوَانَهٗ سُبُلَ السَّلٰمِ وَيُخۡرِجُهُمۡ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوۡرِ بِاِذۡنِهٖ وَيَهۡدِيۡهِمۡ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسۡتَقِيۡمٍ ﴿١٦﴾

(१६) जसद्वारा अल्लाह उनीहरूलाई शान्तिको बाटो देखाउँछ जो त्यसको प्रसन्नताको अनुकरण गर्दछन् तथा उनीहरूलाई अन्धकारबाट आफ्नो कृपाले प्रकाशतिर निकालेर ल्याउँछ तथा उनीहरूलाई सोझो मार्ग दर्शाउँछ ।

لَقَدۡ كَفَرَ الَّذِيۡنَ قَالُوۡۤا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الۡمَسِيۡحُ ابۡنُ مَرۡيَمَ ؕ قُلۡ فَمَنۡ يَّمۡلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيۡـًٔا اِنۡ اَرَادَ اَنۡ يُّهۡلِكَ الۡمَسِيۡحَ ابۡنَ مَرۡيَمَ وَاُمَّهٗ وَمَنۡ فِى الۡاَرۡضِ جَمِيۡعًا ؕ وَلِلّٰهِ مُلۡكُ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا ؕ يَخۡلُقُ

(१७) निःसन्देह उनीहरू काफ़िर (विश्वासहीन) भए जसले भने कि मरियमका पुत्र मसीह अल्लाह हो । भनिदेउ कि यदि मरियमका पुत्र मसीह र त्यसकी माता एवं विश्वका सबै मानिसहरूलाई त्यो विनाश गर्न चाहन्छ भने को छ जसको अल्लाहको अगाडी अलिकति पनि अधिकार छ ? तथा आकाशहरु तथा धर्ती र जे दुबैबीच छ अल्लाहकै राज्य हो ।

यी दुबैद्वारा मार्गदर्शन गर्छ ।" परन्तु यस्तो छैन । यसकारण कुर्आन करीमका यी शब्दहरुबाट यो स्पष्ट भयो कि यी प्रकाश तथा ज्वलन्त किताबको अर्थ एउटै अर्थात कुर्आन करीम हो । यो होइन कि प्रकाशबाट नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा ज्वलन्त किताबबाट पवित्र कुर्आनको अभिप्रेत हो । जस्तो कि इस्लाम धर्ममा नयाँ कुराहरू रच्नेवालाहरू मनगढन्त रूपमा रचिहालेका छन् र यो सिद्ध गर्दछन् कि नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम प्रकाश हुन् । तथा यो विश्वास रचिहालिएको छ कि "अल्लाहका प्रकाशको प्रकाश हुन् ।" यसप्रकार रचिएको मनगढन्त विश्वासको लागि यसको पक्षमा एउटा हदीस पनि वर्णन गर्दछन् कि अल्लाहले सर्वप्रथम नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको प्रकाश पैदा गऱ्यो र पछि त्यस प्रकाशबाट सारा संसारको सृष्टि गऱ्यो । यद्यपि कि यो हदीस कुनै पनि प्रमाणित हदीसको संकलित पुस्तकमा छैन । यसको अतिरिक्त त्यस सहीह हदीसको विपरीत छ जसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, अल्लाहले सर्वप्रथम कलमको सृष्टि गऱ्यो । (إِنَّ أَوَّلَ مَا خلق الله القلم) यो कथन तिर्मिजी तथा अबू दाऊदमा छ । हदीसका प्रकाण्ड विद्वान मोहद्दिस अलबानी लेख्नु हुन्छ कि यो हदीस सही छ जुन स्पष्टरूपले गढिएको हदीस (أَوَّلُ مَا خلق الله نوري) (कि सर्वप्रथम अल्लाहले मेरो प्रकाशको रचना गऱ्यो) लाई निर्मूल सिद्ध गरिराखेको छ । (तअलीक़ातुल मिशकात भाग १, पृष्ठ ३४)

The Ummah Technology Mission

مَا يَشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰی كُلِّ شَیۡءٍ قَدِیۡرٌ ﴿۱۷﴾

त्यो जे (पनि) चाहन्छ सृष्टि गर्दछ र अल्लाह सर्वशक्तिमान छ ।[१]

وَقَالَتِ الۡیَهُوۡدُ وَالنَّصٰرٰی نَحۡنُ اَبۡنٰٓؤُا اللّٰهِ وَاَحِبَّآؤُهٗ ؕ قُلۡ فَلِمَ یُعَذِّبُكُمۡ بِذُنُوۡبِكُمۡ ؕ بَلۡ اَنۡتُمۡ بَشَرٌ مِّمَّنۡ خَلَقَ ؕ یَغۡفِرُ لِمَنۡ یَّشَآءُ وَیُعَذِّبُ مَنۡ یَّشَآءُ ؕ وَلِلّٰهِ

(१८) र यहूदी तथा ईसाई भन्दछन् कि हामी अल्लाहका पुत्र तथा मित्र हौं ।[२] तपाईं भनिदिनुस् कि त्यसो भए अल्लाह (तआ़ला) तिम्रा पापहरुका कारण तिमीलाई दण्ड किन दिन्छ ?[३] होइन बरु तिमी त्यसको सृष्टिमा एउटा मनुष्य हौ । त्यो

यस आयतमा अल्लाह तआ़लाले आफ्नो सम्पूर्ण प्रभुत्व तथा सम्पूर्ण स्वामित्वको वर्णन गरेको छ । उद्देश्य ईसाईहरूका आदरणीय ईसालाई पूज्यको स्थान दिने कुरोको विश्वासको खण्डन गर्नु हो । आदरणीय ईसालाई साक्षात भगवान हुने कुरोलाई मान्नेवाला केही मात्र नै थिए अर्थात् एउटै समूह अथवा एउटै गुट याकूबिया गुट थियो । अब यो विश्वास लगभग सबै ईसाई गुटहरुमा आदरणीय ईसालाई भगवान मान्ने कुरो कुनै न कुनै रूपमा व्याप्त छ । यसकारण ईसाईहरूमा अब त्रिमूर्तिको विश्वासको आधारशिला छ । अत: कुरआनले यस स्थानमा स्पष्ट गरिदियो कि कुनै पैग़म्बर, रसूल तथा नबीलाई भगवानको रूप दिनु स्पष्टरूपले कुफ्र छ । यस कुफ्रलाई ईसाईहरूले गरे कि आदरणीय ईसालाई भगवानको पद दिए, यदि कुनै गुट अथवा समुदाय वा कुनै अन्य पैग़म्बरलाई मानवता तथा रिसालतको स्थानबाट उठाएर भगवानको पदमा आसीन गर्नेछ भने त्यसले पनि यसै कुफ्रलाई गर्नेछ ।

[१]यहूदीहरूले आदरणीय उज़ैरलाई तथा ईसाईहरूले आदरणीय ईसालाई अल्लाहका पुत्र भने तथा स्वयंलाई पनि अल्लाहको पुत्र तथा प्रिय ठान्नथाले । केहीको भनाई छ कि यहाँ हालत लुप्त छ अर्थात् (أتباع إبناء الله) "हामी अल्लाहका पुत्रहरू (उज़ैर तथा मसीह) का अनुयायी हौं ।" दुबै भावहरुबाट कुनै पनि भाव लिंदा त्यसबाट उनको घमण्ड तथा अल्लाह तआ़लाको विषयमा अनुचित विश्वासको प्रदर्शन हुन्छ । जसको अल्लाह तआ़ला समक्ष कुनै स्थान छैन ।

[२]यसमा उनीहरूको उपरोक्त घमण्डलाई निराधार सिद्ध गरिएको छ कि यदि तिमी वास्तवमा अल्लाहका प्रिय भएका भए अथवा प्रिय हुनुको अर्थ यो हो कि तिमी जे चाहन्छौ गर, अल्लाह तआ़लाले तिमीलाई समात्ने छैन त अल्लाह तआ़ला तिम्रा पापहरुमा दण्ड किन दिन्छ ? यसको स्पष्ट अर्थ यो हो कि अल्लाहको दरबारमा निर्णय दाबीहरुको आधारमा हुँदैन तथा न क़ेयामतको दिनमा हुनेछ, त्यो त ईमान, संयम तथा कर्महरुलाई हेर्छ एवं संसारमा पनि त्यसैको प्रकाशमा निर्णय गर्दछ तथा क़ेयामतको दिनमा पनि यसै नियमानुसार निर्णय गर्नेछ ।

The Ummah Technology Mission

مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ؗ وَاِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ⑱

जसलाई चाहन्छ क्षमा गर्दछ तथा जसलाई चाहन्छ यातना दिन्छ।[1] तथा अल्लाह (तआ़ला) को स्वामित्व आकाशहरु तथा धर्तीमा तथा उनीहरूका बीच जे-जति छ, प्रत्येक वस्तुमा छ। एवं उसैतिर फर्केर आउनु छ।

يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ اَنْ تَقُوْلُوْا مَا جَآءَنَا مِنْۢ بَشِيْرٍ وَّلَا نَذِيْرٍ ؗ فَقَدْ جَآءَكُمْ بَشِيْرٌ وَّنَذِيْرٌ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ⑲

(१९) हे अहले किताब ! रसूलहरूको आगमनमा एक विलम्ब पश्चात हाम्रो रसूल (मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) आइसकेको छ, जो तिम्रो लागि (धर्म विधानहरु) को वर्णन गरिरहेछ ताकि तिमी त्यो नभन कि हाम्रो पासमा कोही शुभ-सूचक तथा सतर्क गराउने आएन, तसर्थ तिम्रो पासमा एउटा शुभ-सूचक तथा सतर्क गराउने (अन्तिम ईशदूत) आइसकेको छ,[2] निश्चय अल्लाह सर्वशक्तिमान छ।

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَعَلَ فِيْكُمْ اَنْۢبِيَآءَ وَجَعَلَكُمْ

(२०) र स्मरण गर, जब मूसा (अलैहिस्सलाम) ले आफ्नो वर्गसित भनें कि हे मेरा वर्गका मानिसहरू ! अल्लाह (तआ़ला) को त्यस उपकारलाई स्मरण गर कि उसले तिमी मध्येबाट ईशदूत (पैग़म्बर) बनायो।

[1] यसप्रकार यो यातना तथा क्षमाको निर्णय अल्लाह तआ़लाको त्यसै नियमको आधारमा हुनेछ, जसलाई उसले स्पष्ट गरिदिएको छ कि ईमानवालाहरूलाई क्षमा तथा काफ़िरहरूलाई यातना, सबैको निर्णय यसै आधारमा हुनेछ। हे अहले किताब ! तिमी पनि उसको रचनाको उत्पत्ति अर्थात् मनुष्य हौ । तिम्रो लागि निर्णय अन्य व्यक्तिहरूभन्दा भिन्न किन होला ?

[2] आदरणीय ईसा तथा परम आदरणीय मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको मध्येको कालमा जुन लगभग ५७० वर्षको अन्तरमा छ । यो अन्तरलाई एउटा अवकाश भनिन्छ। अहले किताबसित भनिंदैछ कि यस अवकाशको पश्चात हामीले आफ्नो अन्तिम रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई पठाइदिएका छौं । अब तिमी यो पनि भन्न सक्ने छैनौं कि हाम्रो पासमा कोही शुभ-सूचना दिनेवाला तथा सतर्क गर्नेवाला ईशदूत (पैग़म्बर) नै आएन ।

The Ummah Technology Mission

مُّلُوكًا وَّءَاتَىٰكُم مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ ٢٠

तथा तिमीलाई राज्य प्रदान गऱ्यो ।[1] तथा तिमीलाई त्यो प्रदान गऱ्यो जुन सम्पूर्ण जगत्मा कसैलाई प्रदान गरेन ।[2]

[1]अधिकतर नबी इस्राईलका सन्तानहरूमा भएका छन् जसको क्रम आदरणीय ईसामा समाप्त गरिहालियो तथा अन्तिम पैग़म्बर (ईशदूत) इस्माईलको सन्तानबाट हुनुभयो–सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम । यसैप्रकार कैयन् बादशाह पनि इस्राईलको सन्तानमा भए र केही नबीहरूलाई पनि अल्लाह तआ़लाले राज्य प्रदान गऱ्यो, जस्तै आदरणीय सुलैमान अलैहिस्सलाम । यसको यो अर्थ निस्क्यो कि नबूअतको जस्तै राज्य पनि अल्लाह तआ़लाको पुरस्कार हो । त्यसलाई नराम्रो ठान्नु बहुत ठूलो त्रुटि हो यदि राज्य नराम्रो भएको भए अल्लाह तआ़लाले कुनै नबीलाई प्रदान गर्दैनथ्यो र न यसलाई अनुकम्पाको रूपमा पवित्र क़ुर्आनमा त्यसको चर्चा गर्दथ्यो, जस्तो कि आजकल पश्चिमी लोकतन्त्रको उन्माद जनमानसमा आक्षादित छ तथा पश्चिमका चालबाजहरूले यो मन्त्र यसप्रकार फुकिराखेका छन् कि केवल पश्चिमी राजनीतिबाट प्रभावित राजनीतिज्ञ मात्र होइन, बरु पगडी र टोपीवाला पनि यसबाट बच्न नसकून् । अन्ततः राज्य तथा वशगत राज्य यदि शासक र राजा न्यायकारी एवं संयमी छ भने लोकतन्त्रभन्दा हजार गुना उत्तम छ ।

[2]यो संकेत पुरस्कार र चमत्कारीहरूतिर छ, जुन अल्लाहले इस्राईलका पुत्रहरूलाई प्रदान गऱ्यो । जस्तै मन्न तथा सलवाको अवतरण बादलहरुको छायाँ, फ़िरऔनबाट मुक्तिको लागि नदीबाट मार्ग बनाउनु आदि । यसप्रकार यस समुदायलाई आफ्नो समयमा श्रेष्ठ तथा उच्च स्थान प्राप्त थियो । परन्तु अन्तिम ईशदूत (पैग़म्बर) परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालत तथा उनको आगमनको पश्चात यो श्रेष्ठ स्थान मुसलमानहरूलाई प्राप्त भयो ।

﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾

"तिमी श्रेष्ठ समुदाय हौ जसलाई मानव जातिको लागि बनाइएको छ ।" (सूरः आले-इमरान-११०)

परन्तु यो पनि प्रतिबन्धित छ, त्यस उद्देश्यको पूर्तिका साथ जसको वर्णन यसै मन्त्रमा गरिएको छ ।

﴿تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾

"तिमी मानिसहरूलाई सत्कर्मको आदेश दिन्छौ तथा कुकर्मबाट रोक्ने गर्छौ । एवं अल्लाह तआ़लामा विश्वास राख्दछौ ।"

The Ummah Technology Mission

(२१) मेरा वर्गका मानिसहरू ! त्यस पवित्र धर्तीमा प्रवेश गर ।[1] जुन अल्लाह तआलाले तिम्रो नाममा लेखिदिएको छ ।[2] र आफ्नो पिठ्यूँ नदेखाउ ।[3] कि हानिमा पर्नेछौ ।

يَٰقَوْمِ ٱدْخُلُوا۟ ٱلْأَرْضَ ٱلْمُقَدَّسَةَ ٱلَّتِى كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَارِكُمْ فَتَنقَلِبُوا۟ خَٰسِرِينَ ﴿٢١﴾

(२२) उनीहरूले उत्तर दिए हे मूसा ! त्यहाँ त शक्तिशाली लडाकू मानिसहरू छन् तथा जबसम्म उनीहरू त्यहाँबाट निस्किदैनन्, हामी त कदापि जाने छैनौं । यदि उनीहरू त्यहाँबाट निस्किन्छन् भने हामी (प्रसन्नतापूर्वक) त्यहाँ जानेछौं ।[4]

قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا فَإِنَّا دَٰخِلُونَ ﴿٢٢﴾

(२३) परन्तु जो अल्लाहसित तर्सिराखेका थिए, उनीहरू मध्येबाट दुई पुरुषले भने जसमाथि अल्लाहले कृपा

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمَا ٱدْخُلُوا۟ عَلَيْهِمُ ٱلْبَابَ

[1]इस्राईलका सन्तानका परम पूर्वज आदरणीय याकूब अलैहिस्सलामको निवास स्थान बैतुल मक़दिस थियो । परन्तु आदरणीय यूसुफ़ अलैहिस्सलामको मिश्रमा राज्यको समय यिनीहरू मिश्रमा गई बसोबास गर्नथाले । अनि त्यतिखेर देखि त्यसबेलासम्म यिनीहरू त्यहीं रहे, जबसम्म आदरणीय मूसा अलैहिस्सलाम राता-रात उनीहरूलाई फ़िरऔनको अत्याचारबाट बचाएर (फ़िरऔनबाट लुकेर) मिश्रबाट निकाल्नु भएन । त्यस समय बैतुल मक़दिसमाथि अमालकाको राज थियो, जो एक वीर जाति थिए । जब आदरणीय मूसा अलैहिस्सलामले फेरि बैतुल मक़दीस गई आबाद हुने कुरोको निश्चय गरे, त यसको लागि त्यहाँ राज गर्नेवालाहरू अर्थात् अमालका जातिका मानिसहरूसित युद्ध अवश्य गर्नु थियो, अत: आदरणीय मूसाले आफ्नो समुदायका मानिसहरूलाई पवित्र भूमिमा प्रवेश गर्न आदेश दिनुभयो र अल्लाहको तर्फबाट विजयको शुभ-सूचना पनि सुनाउनु भयो । परन्तु यसको उपरान्त पनि इस्राईलका सन्तान अमालिकासँग युद्ध गर्न तयार भएन । (इब्ने कसीर)

[2]यसबाट तात्पर्य विजय हो, जसको वचन अल्लाह तआलाले धर्म-युद्धको रूपमा उनीसित गरेको थियो ।

[3]अर्थात् धर्मयुद्धबाट मुख नफर्काउ ।

[4]इस्राईलको सन्तान अमालकाको वीरताबाट भयभीत भई प्रथम चरणमा साहस गुमाइहाल्यो तथा धर्म-युद्धबाट रोकियो, अल्लाहका रसूल आदरणीय मूसाको आदेशको कुनै चिन्ता गरेनन् न अल्लाह तआलाको विजय प्रदान गर्नेमा विश्वास गऱ्यो । तथा त्यहाँ जानुबाट स्पष्टरूपले इन्कार गरिदियो ।

The Ummah Technology Mission

وَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَٰلِبُونَ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓا۟ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

गर्‍यो कि तिमी उनको मुकाबिला द्वारबाट प्रवेश गर, जब तिमी प्रवेश गरिहाल्नेछौ त तिमी प्रभावी रहनेछौ तथा यदि ईमान राख्दछौ भने अल्लाहमाथि नै भरोसा गर ।[1]

قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّا لَن نَّدْخُلَهَآ أَبَدًا مَّا دَامُوا۟ فِيهَا ۖ فَٱذْهَبْ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَٰتِلَآ إِنَّا هَٰهُنَا قَٰعِدُونَ ﴿٢٤﴾

(२४) उनीहरूले भने कि हे मूसा ! हामी त्यहाँ कदापि जाने छैनौं जबसम्म उनी त्यसमा रहनेछन्, अतः तिमी र तिम्रा पोषक गई दुबै लड, हामी यही बसेका छौं ।[2]

قَالَ رَبِّ إِنِّى لَآ أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِى وَأَخِى ۖ فَٱفْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ ٱلْقَوْمِ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٢٥﴾

(२५) त्यस (मूसा) ले भन्यो मेरो पोषक ! म मात्र स्वयं माथि तथा आफ्नो भाई (हारून) माथि अधिकार राख्दछु । अतः हाम्रो तथा अवज्ञाकारीहरूबीच अलगाव गरिदेउ ।[3]

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ ۛ أَرْبَعِينَ سَنَةً ۛ يَتِيهُونَ فِى

(२६) त्यस (अल्लाह) ले भन्यो यो (भूमि) चालीस वर्षसम्म उनीमाथि निषेधित छ, उनी धर्तीमा भ्रमण

[1]मूसाको जातिमा मात्र यिनै दुई व्यक्ति थिए, जसलाई अल्लाहको तर्फबाट सहायतामा विश्वास थियो, उनीहरूले जातिलाई सम्झाए कि तिमी साहस त गर, अनि हेर कि अल्लाह तआ़ला कुन प्रकारले विजय प्रदान गर्दछ ।

[2]परन्तु यसका उपरान्त पनि इस्राईलको सन्तानले कायरता, दुराचार तथा दुष्टताको प्रदर्शन गर्दै भने कि तिमी र तिम्रा पोषक गएर लड्नू । यसको विपरीत बद्रको युद्धको समय रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सहाबा (رضی الله عنهم) सित विचार-विमर्श गर्नुभयो त उनीहरूले आफ्नो अल्पसंख्या तथा कम साधनको उपरान्त पनि आफ्नो उत्साहको प्रदर्शन गरे र यो पनि भने, "हे रसूल अल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम! हामी तपाईंसित त्यस्तो भन्ने छैनौं जस्तो मूसाको समुदायले मूसालाई उत्तर दिए ।" (सहीह बुख़ारी, किताबुल मग़ाजी वल तफ़सीर)

[3]यसमा अवज्ञाकारी समुदायको समक्ष आफ्नो विवशताको प्रदर्शन पनि छ तथा उनीहरूबाट अलग हुने कुराको घोषणा पनि ।

The Ummah Technology Mission

الْأَرْضِ ۚ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

गरिराख्ने छन् ।[१] अतः तपाईं (मूसा) अवज्ञाकारीहरूप्रति खेद नगर्नुस् ।[२]

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ

(२७) र आदमका दुई पुत्रहरुको सत्यकथा उनीहरूलाई पढेर सुनाइदेउ[३] जबकि दुबैले एक-एक उपहार भेट गरे त एकबाट स्वीकार गरियो तथा दोस्रोबाट अस्वीकार गरियो,[४] तब

[१]यसलाई तीहको मैदान भनिन्छ, जसमा चालीस वर्षसम्म यिनीहरू आफ्नो अवज्ञा तथा धर्मयुद्धबाट इन्कारको कारण हिंडिरहे, तैपनि यस मैदानमा अल्लाहले उनलाई खानको लागि मन्न (एक प्रकारको गुलियो गुँद) तथा सल्वा (एक प्रकारको पंक्षी) उतार्‍यो, जसबाट वाक्क भई उनीहरूले आफ्ना ईशदूतसित भनें कि नित्य एक प्रकारको खानाले हाम्रो मन भरिसकेको छ । अतः आफ्नो पोषक (अल्लाह) सित प्रार्थना गर कि त्यसले अनेक प्रकारका वनस्पति तथा दाल हाम्रो लागि उब्जाओस् । यही उनीमाथि मेघहरुले छाया गरे, पत्थरमा आदरणीय मूसाले प्रहार गर्नाले बाह्र जातिहरुका लागि बाह्र स्रोत प्रभावित भए, यस्तै अनुकम्पाहरु पनि हुँदै गरे । चालीस वर्षपछि फेरि यस्तो स्थिति उत्पन्न गरियो कि यिनीहरू बैतुल मक्दिसमा प्रवेश गरे ।

[२]ईशदूत (पैग़म्बर) जब धर्म प्रचार-प्रसारको उपरान्त पनि देख्दछ कि उसको समुदाय सोझो मार्ग अपनाउन तयार छैन, जसमा त्यसलाई दुवै लोकका भलाइहरु छन्, तव स्वभाविक रूपले त्यसलाई अत्याधिक दुःख तथा चिन्ता हुन्छ । यस्तै नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पनि दशा हुन्थ्यो, जसको वर्णन कुरआन मजीदमा विभिन्न स्थानहरुमा छ । परन्तु यस आयतमा आदरणीय मूसालाई सम्बोधित गरिदैंछ कि जब तिमीले आफ्नो सतर्क गर्ने तथा आमन्त्रण दिने कर्तव्य पूर्ण गरिहाल्यौ तथा अल्लाहको सन्देश मानिसहरूसम्म पुर्‍याइदियो र आफ्नो समुदायलाई एक विशाल सफलताको प्रारम्भिक बिन्दुमा ल्याएर उभ्याइदियो, परन्तु उनीहरू आफ्नो दुस्साहस तथा दुर्बोधको कारण तिम्रो कुरा मान्न तैयार छैनन्, त तिमी आफ्नो कर्तब्य पूरा गरिसक्यौ तथा अब तिमीलाई उनको विषयमा दुखी एवं चिन्तित हुनुको कुनै आवश्यकता छैन । यस्ता अवसरमा दुखी हुनु एउटा स्वभाविक कुरो हो । परन्तु यस सान्त्वनाको यो तात्पर्य हो कि आमन्त्रण दिइसके तथा सतर्क गरिसके उपरान्त अब तिमी अल्लाहको निकट भारमुक्त भइहाल्यौ ।

[३]आदमका यी दुई पुत्रहरुका नाम हाबील तथा क़ाबील थियो ।

[४]यो चढावा अथवा बलि केलाई प्रस्तुत गरियो ? यसको विषयमा कुनै उचित कथन प्राप्त छैन । परन्तु यो अवश्य प्रसिद्ध छ कि प्रारम्भमा आदरणीय आदम तथा होवाको मिलापले एक समयमा एक पुत्र तथा एक पुत्रीको जन्म हुन्थ्यो, दोस्रो गर्भबाट पुनः यसैप्रकार एक पुत्र तथा एक पुत्री जन्म लिन्थे । एक गर्भको बहिनी-भाईको विवाह दोस्रा

The Ummah Technology Mission

قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ ؕ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٧﴾

उसले भन्यो कि म तिमीलाई अवश्य मारिदिने छु त उसले भन्यो कि अल्लाह संयमीहरुबाट नै स्वीकार गर्दछ ।

لَئِنْۢ بَسَطْتَّ اِلَیَّ یَدَكَ لِتَقْتُلَنِیْ مَاۤ اَنَا بِبَاسِطٍ یَّدِیَ اِلَیْكَ لِاَقْتُلَكَ ۚ اِنِّیْۤ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿٢٨﴾

(२८) यदि तिमी मलाई हत गर्नको लागि हात बढाउँछौ भने म तिम्रो हत्या गर्नको लागि हात बढाउन सक्दिन । म अल्लाह सम्पूर्ण जगत्को पालनकर्तासित तर्सन्छु ।

اِنِّیْۤ اُرِیْدُ اَنْ تَبُوْٓاَ بِاِثْمِیْ وَاِثْمِكَ فَتَكُوْنَ مِنْ اَصْحٰبِ النَّارِ ۚ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظّٰلِمِیْنَ ﴿٢٩﴾

(२९) म चाहन्छु कि तिमी मेरो पाप तथा आफ्नो पाप समेट[1] र नर्कवासीहरूमध्ये होउ, तथा यही अत्याचारीहरूको फल हो ।

فَطَوَّعَتْ لَهٗ نَفْسُهٗ قَتْلَ اَخِیْهِ فَقَتَلَهٗ فَاَصْبَحَ مِنَ الْخٰسِرِیْنَ ﴿٣٠﴾

(३०) अनि उसका इच्छाहरुले उसलाई भाइको हत्या गर्न तयार गरिदियो र

गर्भका भाई बहिनीसँग हुन्थ्यो । हाबीलसँग जन्मने बहिनी कुरूप थिइन् तथा क़ाबीलसँग जन्मने बहिनी सुन्दर थिइन् । त्यस समयको नियमानुसार हाबीलको विवाह काबीलकी बहिनीसित तथा क़ाबीलको विवाह हाबीलकी बहिनीसित हुनु थियो, परन्तु काबील चाहन्थ्यो कि त्यो आफ्नो विवाह हाबीलकी बहिनीको सट्टा आफ्नै बहिनीसित गरोस्, जो सुन्दर थिइन् । आदरणीय आदमले त्यसलाई सम्झाउनु भयो तर त्यसले मानेन, अन्तमा आदरणीय आदमले अल्लाहको लागि बलि चढाउन आदेश दिनुभयो र भन्नुभयो कि जसको बलि स्वीकार हुनेछ, क़ाबीलकी बहिनीको विवाह उसैसँग गरिदिइने छ । हाबीलको बलि स्वीकार भयो आकाशबाट अग्नि आयो र त्यसलाई खायो जुन उसको स्वीकार हुने कुराको प्रमाण थियो । केही व्याख्याकारहरूको कथन छ कि त्यसतै नै दुबै भाईहरूले आ-आफ्नो तर्फबाट अल्लाह तआलाको लागि बलि चढाएका थिए, हाबीलले एउटा राम्रो गाई को बलि चढाए तथा क़ाबीलले एउटा सिट्टे गऱ्यो । हाबीलको बलि स्वीकार भएको कारण क़ाबील ईर्ष्याको शिकार भईहाल्यो ।

[1]मेरो पापको अर्थ, हत्याको त्यो पाप हो जुन मलाई त्यसबेला हुन्थ्यो, जबकि म तिम्रो हत्या गर्थे । जस्तो कि हदीसमा वर्णित छ कि हत एवं हत्यारा दुबै नरकमा जानेछन् । सहावाले सोधे कि हत्याराको नरकमा जाने कुरो समझमा आउँछ, परन्तु जसको हत्या गरिएको छ, त्यो नरकमा किन जानेछ ? उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उत्तर दिनुभयो कि यसकारण कि त्यो पनि हत्याराको हत्या गरिदिन चाहन्थ्यो । (सहीह बुख़ारी तथा मुस्लिम, किताबुल फितन)

The Ummah Technology Mission

उसले त्यसको हत्या गरिदियो, जसबाट त्यो हानि प्राप्त गर्नेहरूमा पर्न गयो ।[1]

فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا يَّبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهٗ كَيْفَ يُوَارِيْ سَوْءَةَ أَخِيْهِ ۚ قَالَ يٰوَيْلَتٰٓى أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُوْنَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِيَ سَوْءَةَ أَخِيْ ۚ فَأَصْبَحَ مِنَ النّٰدِمِيْنَ ﴿٣١﴾

(३१) अनि अल्लाह (तआला) ले एउटा कागलाई पठायो जो धर्ती खनिराखेको थियो ताकि त्यसलाई देखाओस् कि त्यसले आफ्नो भाईको लाश (शव) लाई कस्तो प्रकारले लुकाओस् । त्यो भन्नथाल्यो हाय अफसोच ! के म यस्तो गर्न योग्य पनि रहिन कि आफ्नो भाईको लाशलाई यस कागको जस्तो गाड्न सकूँ ? अनि त त्यो बडो दुखी एवं लज्जित भयो ।

مِنْ أَجْلِ ذٰلِكَ ۚ كَتَبْنَا عَلٰى بَنِيْٓ إِسْرَآءِيْلَ أَنَّهٗ مَنْ قَتَلَ نَفْسًۢا

(३२) यसैकारण हामीले इस्राईलका सन्तानबारे लेखिदियौं कि जसले कुनै व्यक्तिलाई

[1]यसकारण हदीसमा वर्णन छ ।

« لاَ تُقْتَلُ نَفْسٌ ظُلْمًا إِلاَّ كَانَ عَلَى ابنِ آدَمَ الأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا؛ لأَنَّهُ كَانَ أَوَّلَ مَنْ سَنَّ القَتْلَ »

"जुन पनि हत्या अत्याचार स्वरूप हुन्छ (हत्यासँग) त्यसको अनर्थ रगतको बोझ आदमको त्यस पहिलो पुत्रमाथि पनि हुन्छ किनभने यो प्रथम व्यक्ति हो जसले हत्याको कार्य गर्‍यो ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल अम्बिया तथा मुस्लिम किताबुल किसामः)

इमाम इब्ने क़सीर भन्दछन् कि "हेर्दाखेरि यो प्रतीत हुन्छ कि क़ाबीललाई हाबीलको अनर्थ हत्या गर्नको दण्ड संसारमा प्राथमिक रूपले दिइहालिएको थियो । हदीसमा वर्णित छ नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो ।

« مَا مِنْ ذَنْبٍ أَجْدَرُ أَنْ يُعَجِّلَ اللهُ عُقُوبَتَهُ فِي الدُّنْيَا مَعَ مَا يَدَّخِرُ لِصَاحِبِهِ فِي الآخِرَةِ؛ مِنَ البَغْيِ وقَطِيعَةِ الرَّحِمِ »

"अत्याचार एवं क्रुरता तथा सम्बन्ध भङ्ग गर्नु दुई यस योग्य पाप छन् कि अल्लाह तुरुन्त यसको दण्ड संसारमा दिइहालोस्, तैपनि परलोकको दण्ड यसका अतिरिक्त त्यसको लागि सञ्चित हुनेछ, जुन त्यहाँ भोग्नु पर्नेछ ।" (अबू दाऊद किताबुल अदब, इब्ने माजा किताबुल जुहद तथा मुसनद अहमद ५/३६-३८)

र क़ाबीलमा यी दुबै पाप एकत्रित भइहालेका थिए । (इब्ने क़सीर)

The Ummah Technology Mission

بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِي الْاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيْعًا ۭ وَمَنْ اَحْيَاهَا فَكَاَنَّمَآ اَحْيَا النَّاسَ جَمِيْعًا ۭ وَلَقَدْ جَاۗءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنٰتِ ۡ ثُمَّ اِنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِي الْاَرْضِ لَمُسْرِفُوْنَ ۝

कसैको हत्याको बदला लिन वा धर्तीमा फसाद फैलाउनुको अतिरिक्त कुनै अरु कारणले मारिदियो भने मानौं उसले सम्पूर्ण मानिसहरूको हत्या गरिदियो र जसले त्यसलाई जीवन प्रदान गऱ्यो, त्यसले मानौं सम्पूर्ण मानिसहरूलाई जीवन दान गऱ्यो ।[1] उनको पासमा हाम्रा रसूल स्पष्ट प्रमाण लिएर आए, तैपनि उनीहरूमध्ये अधिकतर मानिसहरू धर्तीमा अत्याचार गर्नेहरू नै रहे ।[2]

اِنَّمَا جَزٰۗؤُا الَّذِيْنَ يُحَارِبُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًا اَنْ يُّقَتَّلُوْٓا اَوْ يُصَلَّبُوْٓا اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ مِّنْ خِلَافٍ اَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِ ۭ ذٰلِكَ

(३३) उनीहरूको दण्ड जो अल्लाह (तआला) सित र त्यसका रसूलसित लड्दछन् तथा धर्तीमा उपद्रव गर्दछन्, यही नै छ कि उनीहरूको हत्या गरियोस् अथवा झुन्ड्याइयोस अथवा विपरीत दिशाहरुमा उनका हात-खुट्टा काटिदिइयोस् अथवा उनीहरूलाई

[1]यस अवैध हत्याको पश्चात अल्लाह तआलाले मानवगणको मूल्यलाई व्यक्त गर्नको लागि इस्राईलको सन्तानलाई यो आदेश अवतरित गऱ्यो । यसबाट अनुमान लगाउन सकिन्छ कि अल्लाह तआलाकहाँ मानवगणको कति महत्व छ तथा कति आदर छ तथा यो नियम केवल इस्राईलको सन्तानको लागि थिएन इस्लाम धर्मका शिक्षाहरुको अनुसार पनि यो नियम चिरस्थाई छ । सुलैमान बिन अली रिबओी भन्दछन् कि मैले आदरणीय हसन बसरीसित सोधे, "यो नियम हाम्रो लागि पनि हो, जुनप्रकार इस्राईलको सन्तानको लागि थियो ।" उनले उत्तर दिए "हो, सौगन्ध छ त्यस शक्तिको जसको अतिरिक्त कोही पूजा योग्य छैन । इस्राईलको सन्तानको रगत हाम्रा रगतभन्दा अधिक आदरणीय थिएनन् ।"

[2]यसमा यहूदीहरूको निन्दा गरिएको छ कि उनको पासमा सबै नबी स्पष्ट लक्षण तथा शुभ-सूचना लिएर आए, परन्तु उनको आचरण सधैं अवज्ञाकारिता तथा सीमा उल्लघंन गर्नेवाला नै रहयो । यसमा यस्तो प्रतीत हुन्छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सान्त्वना दिइराखिएको छ कि यिनी उहाँको हत्या गर्न तथा हानि पुऱ्याउने जुन षड्यन्त्र गर्दैरहेका छन्, यो उनको कुनै नयाँ कुरा होइन । यिनको सम्पूर्ण इतिहास यिनको छल तथा कपटले परिपूर्ण छ । तपाईं हर स्थितिमा अल्लाहमा भरोसा गर्नुस, त्यो उनीहरूभन्दा राम्रो उपाय जान्दछ, त्यो सबै षड्यन्त्रहरूबाट बचाउनमा निपुण छ ।

The Ummah Technology Mission

لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾

देशबाट निष्कासित गरियोस् ।[1] यो त भयो उनको सांसारिक अपमान तथा अनादर तथा आख़िरतमा उनको लागि ठूलो यातना छ ।

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ ۖ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ

(३४) परन्तु जो आफूमाथि तिम्रो नियन्त्रणभन्दा पूर्व क्षमा माँगदछन् ।[2] निःसन्देह अल्लाह तआला

[1]यसको अवतरणको विशेषताको विषयमा वर्णन गरिन्छ कि उकल तथा ओरैना जातिका केही मानिसहरू मुसलमान भई मदीना आए, उनीहरूलाई मदीनाको जलवायु उनको स्वास्थ्यमा नराम्रो प्रभाव पार्‍यो तब नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनीहरूलाई मदीना बाहिर, जहाँ दानका उँट थिए, पठाइदिनुभयो कि उनको दूध-मूत्र, पियो, अल्लाह स्वस्थ गर्नेछ । अतः केही दिनपछि उनीहरू स्वस्थ भइहाले, परन्तु त्यसको पश्चात उनीहरूले ऊँटका रखवाला गोठालाहरुको हत्या गरिदिए तथा ऊँट धपाएर लगे । जब नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यस विषयमा सूचना प्राप्त भयो तब उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनका पछि मानिसहरू दगुराउनु भयो जो उनीहरूलाई ऊँटहरुसहित समातेर ल्याए । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनका हात-खुट्टा उल्टो दिशाबाट काटिहाले, उनका आँखामा तातो सूईरो हाल्न लगाउनु भयो (किनभने उनीहरूले पनि गोठालाहरुसँग यस्तै गरेका थिए) अनि उनीहरूलाई घाममा राखिदिए, यहाँसम्मकि उनीहरू त्यहीं मरिहाले । सहीह बुख़ारीमा यो शब्द पनि आउँछ कि उनीहरूले चोरी पनि गरे तथा हत्या पनि गरे, ईमान ल्याए पश्चात कुफ्र पनि गरे, तथा अल्लाह तथा रसूलतिर युद्ध पनि । (सहीह बुख़ारी किताबुद्दियात वल तिब्ब वल तफ़सीर र सहीह मुस्लिम किताबुल क़सामः) । यसलाई आयत मुहारबा भनिन्छ । यो सामान्य आदेश हो अर्थात मुसलमान तथा काफ़िर दुबैका लागि हो । मुहारबाको अर्थ हो कि कुनै संगठित तथा शस्त्रहरुले सुसज्जित जत्थाको इस्लामी राज्यभित्र अथवा त्यसको निकट जङ्गल आदिमा वाटो हिंडिरोखेका क़ाफिला अथवा व्यक्ति अथवा समूहमाथि हमला गर्नु, हत्या तथा उपद्रव गर्नु, लुकिछिपि अपहरण गर्नु । यसका जो चार दण्ड वर्णित गरिएका छन्, इमाम (समयका शासक) लाई अधिकार छ कि ती मध्येबाट जुन दण्ड उचित ठान्दछन्, दिऊन् । केही भन्दछन् कि यदि मोहारिबहरूले हत्या, चोरी तथा आतङ्क फैलाएका छन् भने उनलाई मृत्युदण्ड, (हत्या अथवा फाँसी) दिइने छ तथा जसले केवल हत्या गर्‍यो तथा माल लिएर त्यसको पनि हत्या गरिनेछ, तथा जसले हत्या गर्‍यो र माल पनि खोस्यो त्यसको एक दाहिने हात तथा बायाँ खुट्टा अथवा बायाँ हात तथा दाहिने खुट्टा काटिनेछ । तथा जसले न हत्या गर्‍यो एवं न माल खोस्यो त्यसले केवल आतङ्क फैलाइ त्यसलाई देशबाट निष्काशित गरिनेछ । इमाम शौकानीको कथन छ कि पहिलो कुरो उचित छ कि दण्ड दिनुमा इमामको अधिकार छ । (फ़तहुल क़दीर)

[2]यदि गिरफ्तार हुनुभन्दा पूर्व त्यसले क्षमा माँगेर इस्लामी राज्यको शरणमा आउने घोषणा गरिदिन्छ भने त्यसलाई क्षमा गरिदिइने छ, वर्णित दण्ड दिइने छैनन् ।

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٤﴾

अत्याधिक क्षमाशील तथा अत्याधिक कृपालु एवं दयालु छ ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱبْتَغُوٓا۟ إِلَيْهِ ٱلْوَسِيلَةَ وَجَٰهِدُوا۟ فِى سَبِيلِهِۦ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

(३५) हे मुसलमानहरू ! अल्लाह तआ़लासित तर्सिराख तथा त्यसतिर निकटता प्राप्त गर्ने प्रयत्न गर ।[1] तथा त्यसको मार्गमा धर्मयुद्ध गर ताकि तिम्रो (हित) भलाई होस् ।

तर फेरि यस विषयमा मतभेद छ कि दण्डको क्षमाको साथ उनले हत्या गरेर अथवा माल लुटेर अथवा बलात्कार गरेर मनुष्यहरुलाई जुन कष्ट दिएका छन्, यो अपराध पनि क्षमा गरिनेछ अथवा तिनको बदला लिइनेछ । केही आलिमहरूका निकट यिनी क्षमा गरिने छैनन्, बरु यिनको बदला लिइने छ । इमाम शौकानी तथा इमाम इब्ने कसीरको झुकाव यसतिर छ कि उनलाई क्षमा गरियोस् र यसको प्रत्यक्ष आयतको उद्देश्य बताएका छन् । तर गिरफ्तारीको पश्चात क्षमा माग्नाले अपराध क्षमा हुनेछैन, उनी दण्डका अधिकारी हुनेछन् । (फ़तहुल क़दीर तथा इब्ने कसीर)

[1]वसीला (وسيلة) को अर्थ यस्तो विषय हो जुन कुनै उद्देश्यको प्राप्ति तथा त्यसको सामीप्यको साधन बनोस । "अल्लाह तआ़लाको निकटता प्राप्त गर्नुको कारण प्रयत्न गर" को अर्थ हुनेछ कि यस्ता कर्म गर जसबाट तिमीलाई अल्लाहको प्रसन्नता तथा त्यसको निकटता प्राप्त होस् । इमाम शौकानीको कथन छ, "वसीला अर्थात् सामीप्य संयम आदि ती सत्कर्म हुन्, जसका माध्यमबाट भक्त अल्लाहको निकटता प्राप्त गर्दछन् ।" यसैप्रकार प्रतिबन्धित तथा निषेध वस्तु तथा कर्महरुबाट बच्नाले पनि अल्लाहको निकटता प्राप्त हुन्छ, यसकारण प्रतिबन्धित तथा निषेध वस्तु तथा कर्महरुलाई छाड्नु पनि अल्लाहको निकटता प्राप्त गर्नुको माध्यम हो । परन्तु मूर्खहरूले यस वास्तविक माध्यमलाई छाडी चिहानमा गाडिएका मानिसहरूलाई आफ्नो माध्यम बनाइहालेका छन्, जसको धार्मिक नियमहरूमा कुनै स्थान छैन । अपितु हदीसमा त्यस मोक़ामे महमूद (उच्च स्थान) लाई पनि वसीला भनिएको छ जो स्वर्गमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई प्रदान गरिनेछ । यसैले उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो कि जो पनि अजान पश्चात मेरो लागि यस माध्यमको प्रार्थना गर्नेछ, त्यो मेरो शिफ़ाअतको पात्र हुनेछ । (सहीह बुख़ारी किताबुल अजान र सहीह मुस्लिम किताबुल सलात)
दुआ वसीलाः

« اللَّهُمَّ! رَبَّ هَٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلٰوةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ »

The Ummah Technology Mission

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

(३६) विश्वास गर कि काफ़िरहरूसित यदि त्यो सबै कुरो छ, जुन सम्पूर्ण धर्तीमा छ तथा त्यसको समान अरु अधिक पनि छ र उनी ती सबैलाई क़ेयामतको दिनको यातनाको साटो प्रतिशोधमा दिन चाहन्छन् तैपनि असम्भव छ कि उनीहरूको तर्फबाट दिइने यी सबै कुरा स्वीकार गरियोस्, उनको लागि त दुखदायी यातना छ ।[1]

يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنْهَا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٧﴾

(३७) उनीहरू इच्छा गर्नेछन् कि नरकबाट उम्कन पाउन् परन्तु उनीहरू कदापि त्यसबाट निस्कन सक्ने छैनन्, उनका लागि त स्थायी यातनाहरू छन् ।[2]

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا

(३८) चोर तथा चोरनीका हात काटिदेउ,[3] यो उनीहरूको कर्तुतको (कुकर्मको) बदला तथा अल्लाहको

[1]हदीसमा वर्णन छ कि एक नरकवासीलाई नरकबाट निकाले र अल्लाह तआ़लाको समक्ष ल्याइनेछ । अल्लाह तआ़ला त्यससित सोध्ने छ कि "तिमीले आफ्नो विश्राम स्थल कस्तो पायौ ? त्यसले भन्नेछ, "साह्रै नराम्रो विश्राम स्थल ।" अल्लाह तआ़ला भन्नेछ, "के तिमी धर्ती भरिको स्वर्ण यसबाट छुटकारा प्राप्त गर्नको लागि यसको साटो स्वरूप दिन चाहनेछौ ?" त्यसले सकारात्मक उत्तर दिनेछ। अल्लाह तआ़ला भन्नेछ, म त संसारमा यसभन्दा पनि निकै कमको माँग तिमीसित गरेको थिएँ, तिमीले त्यसको कुनै ध्यान दिएनौ र त्यसलाई पुन: नरकमा हाल्दिनेछ। (सहीह मुस्लिम सिफ़तुल क़ियाम: र सहीह बुख़ारी मुस्लिम अल-रिक़ाक वल अंबिया)

[2]यो आयत काफ़िरहरू (विश्वासहीन) को लागि छ किनभने ईमानवालाहरूलाई दण्डको उपरान्त नरकबाट निकालिनेछ, जस्तो कि हदीसबाट यसको पुष्टि हुन्छ।

[3]केही विचारकहरूका अनुसार चोरीको यो आदेश सामान्य छ। चोरी अलिकति कुराको होस् अथवा धेरै वस्तुको। यसैप्रकार त्यो सुरक्षित स्थानमा राखिएको होस् अथवा असुरक्षित स्थानमा राखिएको होस् प्रत्येक अवस्थामा चोरीको दण्ड दिइने छ। जबकि अरु विचारहरुका निकट यसको लागि सुरक्षित तथा निर्धारित स्थान आवश्यक छ। अनि मात्राको निर्धारणमा मतभेद छ। हदीसको ज्ञाताहरूको निकट कमसेकम मात्रा चौथाई दीनार अथवा तीन दिरहमको अथवा त्यसको समुल्यको कुनै कुरा होस्, यसबाट कमको चोरीमा हात काटिने छैन। यसैप्रकार हात कलाई (नाडीबाट) काटिनेछन्, कुहिनो अथवा काँधबाट होइन, जस्तो कि केहीको विचार छ। (विस्तृत जानकारीको लागि हदीस, फ़िक़्ह तथा तफ़सीरका किताबहरुको अध्ययन गरियोस्)

The Ummah Technology Mission

مِّنَ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ عَزِيۡزٌ حَكِيۡمٌ ۝٣٨

तर्फबाट दण्ड हो, तथा अल्लाह तआ़ला शक्तिशाली तथा पूर्ण वैज्ञानिक छ ।

فَمَنۡ تَابَ مِنۡۢ بَعۡدِ ظُلۡمِهٖ وَاَصۡلَحَ فَاِنَّ اللّٰهَ يَتُوۡبُ عَلَيۡهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ۝٣٩

(३९) जो आफ्नो पापको पश्चात क्षमा माँग्दछ तथा सुधार गर्दछ, त अल्लाह (तआ़ला) दयाको रूपमा उसतिर आकर्षित हुन्छ ।[1] निःसन्देह अल्लाह तआ़ला क्षमाशील कृपानीधि छ ।

اَلَمۡ تَعۡلَمۡ اَنَّ اللّٰهَ لَهٗ مُلۡكُ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ ؕ يُعَذِّبُ مَنۡ يَّشَآءُ وَيَغۡفِرُ لِمَنۡ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ قَدِيۡرٌ ۝٤٠

(४०) के तिमीलाई ज्ञात छैन कि अल्लाह (तआ़ला) को लागि आकाशहरु तथा धर्तीको राज्य छ ? जसलाई चाहन्छ दण्ड दिन्छ, जसलाई चाहन्छ क्षमा गरिदिन्छ । अल्लाह तआ़लालाई प्रत्येक कुरोको सामर्थ्य प्राप्त छ ।

يٰۤاَيُّهَا الرَّسُوۡلُ لَا يَحۡزُنۡكَ الَّذِيۡنَ يُسَارِعُوۡنَ فِى الۡكُفۡرِ مِنَ الَّذِيۡنَ قَالُوۡۤا اٰمَنَّا بِاَفۡوَاهِهِمۡ وَلَمۡ تُؤۡمِنۡ قُلُوۡبُهُمۡ ۛۚ وَمِنَ الَّذِيۡنَ هَادُوۡا ۛۚ سَمّٰعُوۡنَ لِلۡكَذِبِ سَمّٰعُوۡنَ لِقَوۡمٍ اٰخَرِيۡنَ ۙ لَمۡ يَاۡتُوۡكَ ؕ يُحَرِّفُوۡنَ الۡكَلِمَ

(४१) हे रसूल ! तपाईं उनीहरूको लागि दुःखी नहुनुहोस्, जो अविश्वासमा दौड लगाइराखेका छन् जसले आफ्ना मुखले भने कि हामीले विश्वास गर्‍यौं तथा उनका हृदयले विश्वास गरेनन्[2] तथा जो यहूदी भए, उनीमध्येबाट केही झूठो सुन्नका अभ्यासी तथा अन्य मानिसहरूका गुप्तचर छन्, जो तपाईंको पासमा आएनन् । उनीहरू शब्दलाई उनका स्थानबाट परिवर्तित गरिदिन्छन्, भन्दछन् कि यदि तिमी

[1]यस क्षमाबाट तात्पर्य अल्लाहकहाँ क्षमाको स्वीकृति हो, यो होइन कि क्षमा माँग्नाले चोरी अथवा कुनै दण्डनीय अपराधको दण्ड क्षमा भइहाल्ने छ । दण्ड संहिताहरू पश्चातापबाट क्षमा गरिने छैनन् ।

[2]नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई कृतघ्न तथा मिश्रणवादीहरुबाट ईमान नल्याउनको कारण तथा सोझो मार्ग न अपनाउनको कारण जुन दुःख तथा खेद हुन्थ्यो, त्यसमा अल्लाह तआ़ला आफ्नो पैग़म्बरलाई अधिक दुखी नहुनुको निर्देश दिइराखेको छ ताकि यसप्रकार उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यो सन्तोष रहोस् कि यस्ता मानिसहरूको विषयमा अल्लाह तआ़ला मसित सोध्ने छैन ।

The Ummah Technology Mission

مِنۢ بَعۡدِ مَوَاضِعِهِۦۖ يَقُولُونَ إِنۡ أُوتِيتُمۡ هَٰذَا فَخُذُوهُ وَإِن لَّمۡ تُؤۡتَوۡهُ فَٱحۡذَرُواْۚ

यो (आदेश) दिइनेछौ भने मानिहाल तथा यो दिइने छैनौं भने अलग्ग रह ।[1] र जसलाई

[1]आयत संख्या ४१ देखि ४४ सम्मको अवतरण हुने विषयमा दुई घटनाहरूको वर्णन छ। प्रथम दुई विवाहित यहूदी बलात्कारिहरू (पुरुष-स्त्री) का। उनीहरूले त आफ्नो किताब तौरातमा परिवर्तन गरिहालेका थिए, यसका अतिरिक्त त्यसका केही आदेशहरुको पालना पनि गर्दैनथे। यसैप्रकार पत्थरहरुले हिर्काइ विवाहित बलात्कारिहरूलाई मारिहाल्ने दण्डको आदेश उनको किताबमा थियो तथा अहिले पनि छ। परन्तु उनीहरू यस दण्डबाट बच्न पनि चाहन्थे यसकारण आपसमा निर्णय गरे कि महम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पासमा जान्छौं, यदि उनी हामीले बनाएको दण्ड कोर्राहरुको प्रहार अथवा मुख कालो गर्ने निर्णयलाई मानिहाल्छन् भने, मानिहाल्छौं तथा यदि ढुङ्गाले प्रहार गरी मारिहाल्ने कुराको निर्णय गर्छन भने, मान्दैनौं। अतः आदरणीय अब्दुल्लाह बिन उमर भन्नुहुन्छ कि यहूदी महम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थितिमा भए। उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सोध्नुभयो कि तौरातमा पत्थरहरुले प्रहार गरी मारिहाल्ने विषयमा के छ ? उनीहरूले भने तौरातमा बलात्कारको दण्ड कोर्रा हान्नु तथा अपमानित गर्नु हो अब्दुल्लाह बिन सलामले भनें कि तिमी झूठो बोल्दछौ, तौरातमा ढुङ्गाले प्रहार गरी मार्ने आदेश बिद्दमान छ, जाउ तौरात ल्याउ, तौरात ल्याई उनी पढ्न लागे त पत्थरले प्रहार गरी मार्नेवाली आयत (मन्त्र) मा हात राखेर अगाडी-पछाडीका आयतहरू पढिदिए। अब्दुल्लाह बिन सलामले भनें कि हात हटाउ, जब हात हटाइए त त्यहाँ पत्थरहरुले मार्ने आयत विद्यमान थियो। अन्ततः उनीहरूले स्वीकार गर्नुपर्‍यो कि महम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम साँचो भन्नुहुन्छ। तौरातमा पत्थरहरुबाट मार्ने दण्ड विद्यमान छ। अतः दुवै बलत्कारिहरूलाई ढुङ्गाले हानि-हानि मारियो। (हेर्नुस् सहीहैन तथा अन्य हदीसका पुस्तकहरु) एक अन्य घटनाको वर्णन यसप्रकार छ कि यहूदीहरूको एक क़बीला आफूलाई अर्को क़बीलाभन्दा अधिक श्रेष्ठ तथा सम्मानित ठान्दथ्यो र यसको अनुसार आफ्नो मारिएको व्यक्तिको आर्थिक दण्ड हत्याराबाट लिइने मूल्य सय (वस्तु) तथा दोस्रो क़बीलालाई पचास वस्क निर्धारित गरिएको थियो। जब नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम मदीना पुग्नुभयो त यहूदीहरूको दोस्रो क़बीलालाई साहस भयो जसको हत्या गरिएको व्यक्तिको मुल्य हत्यारावाट आधी लिन्थ्यो तथा उसले रगतको मुल्य सय वस्कबाट दिन इन्कार गरिदियो। निकट थियो कि उनीहरूमध्ये युद्ध शुरु भइहालोस्, परन्तु तिनका समझदार मानिसहरू नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट निर्णय गराउन तयार भइहाल्यो। त्यस समय यो आयत उत्र्यो जसमा एक आयतमा रगतको मूल्यमा समानताको आदेश दिइयो। (यो कथा मुसनद अहमदमा छ, जसको प्रमाणलाई शेख़ अहमद शाकिरले सही भन्नुभएको छ। मुसनद अहमद भाग १, पृष्ठ हदीस संख्या २२१२) इमाम इब्ने कसीरको कथन छ, सम्भव छ कि दुबै घटनाहरु एकै समयमा घटित भएका हुन् तथा ती सबैको लागि यी आयत अवतरित भएका हुन्। (इब्ने क़सीर)

The Ummah Technology Mission

وَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهٗ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُّطَهِّرَ قُلُوْبَهُمْ ؕ لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْيٌ ۚۖ وَّلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝٤١

अल्लाह मार्ग-विचलित गर्न चाहन्छ त्यसको लागि अल्लाहमाथि तपाईंको अलिकति पनि अधिकार छैन । यिनैका हृदयलाई अल्लाह पवित्र गर्न चाहँदैन । यिनैको लागि संसारमा अपमान तथा आख़िरत (परलोक) मा ठूलो दण्ड छ ।

سَمّٰعُوْنَ لِلْكَذِبِ اَكّٰلُوْنَ لِلسُّحْتِ ؕ فَاِنْ جَآءُوْكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ ۚ وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَّضُرُّوْكَ شَيْـًٔا ؕ وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۝٤٢

(४२) यी कान थापी-थापी झूठो कुरा सुन्ने[1] तथा निकै अवैध कुरा खानेहरू हुन् । यदि यिनीहरू तिम्रो पासमा आउँछन् भने तिमीलाई अधिकार छ कि चाहन्छौ भने तिनका बीच निर्णय गरिदेउ, चाहन्छौ भने नगर, यदि तिमी उनीहरूलाई बेवास्ता राख्छौ तैपनि यिनीहरू कुनै हानि पुऱ्याउन सक्दैनन् र यदि तिमी निर्णय गर्छौ भने उनमा न्यायसाथ निर्णय गर, निःसन्देह न्याय गर्नेसँग अल्लाह तआ़ला प्रेम गर्दछ ।

وَكَيْفَ يُحَكِّمُوْنَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰىةُ فِيْهَا حُكْمُ اللّٰهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ ؕ وَمَاۤ اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ۝٤٣

(४३) तथा (आश्चर्य कुरा यो छ कि) उनी कसरी आफ्नो पासमा तौरात हुँदा, जसमा अल्लाहको आदेश छ, तिमीलाई निर्णायक बनाउँछन् । अनि त्यस पश्चात मुख फर्काउँछन् । वास्तवमा यिनी ईमान तथा विश्वास भएका होइनन् ।

اِنَّاۤ اَنْزَلْنَا التَّوْرٰىةَ فِيْهَا هُدًى وَّنُوْرٌ ۚ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّوْنَ

(४४) हामीले तौरात अवतरित गऱ्यौं जसमा मार्गदर्शन तथा प्रकाश ज्योति छ । यहूदीहरूमा यसै तौरात

[1](سمّاعون) (सम्माऊना) को अर्थ हो "अत्याधिक सुन्नेवाला" यसका दुई भावार्थ हुनसक्छन् । भेद जान्नको लागि धेरै अधिक सुन्नु अथवा अरुहरूका कुरा जान्नको लागि सुन्नु । केही व्याख्याकारहरूले पहिला अर्थ लिएका छन् र केहीले दोस्रो ।

The Ummah Technology Mission

الَّذِيْنَ اَسْلَمُوْا لِلَّذِيْنَ هَادُوْا وَالرَّبّٰنِيُّوْنَ وَالْاَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوْا مِنْ كِتٰبِ اللّٰهِ وَكَانُوْا عَلَيْهِ شُهَدَآءَ ۚ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوْا بِاٰيٰتِيْ ثَمَنًا قَلِيْلًا ؕ وَمَنْ لَّمْ يَحْكُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٤٤﴾

द्वारा अल्लाहलाई मान्ने,[१] अंबिया (अलैहिमुस्सलाम) तथा अल्लाहका भक्त र ज्ञानीहरूले निर्णय गर्ने गर्थे किनभने उनीहरूलाई अल्लाहको यस किताबको सुरक्षाको आदेश दिइएको थियो ।[२] तथा उनीहरू त्यसका संरक्षक थिए ।[३] अब तिमी मानिसहरूसित नतर्स बरु मसित तर्स, मेरा आयतहरूलाई थोरै-थोरै मूल्यमा नबेच[४] र जो

---

[१](أسلموا) (असलमू) यो नबीहरूको विशेषताको वर्णन हो कि ती सबै नबी इस्लाम धर्मका अनुयायी थिए, जसतिर मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आमन्त्रण दिइरहनु भएको छ । अर्थात् सबै नबीहरूको धर्म एउटै रहेको छ । इस्लाम जसको आधारशिला हो कि एक अल्लाहको इबादत (उपासना) तथा त्यसको इबादतमा कसैलाई सम्मिलित नगरियोस् । प्रत्येक नबीले सर्वप्रथम एकेश्वरवाद तथा त्यसको साथमा कसैलाई पनि सम्मिलित नगर्नुको आमन्त्रण दिनुभयो ।

﴿وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا نُوْحِيْٓ اِلَيْهِ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاعْبُدُوْنِ﴾

"हामीले तपाईंभन्दा पूर्व जति रसूल पठायौं, सबैलाई यही प्रकाशना (वह्यी) गर्‍यौं कि मेरो अतिरिक्त कोही पूज्य छैन, तसर्थ तिमी सबै मेरो इबादत (बन्दना) गर ।" सूर: अल-अंबिया-२५)

यसलाई कुर्आनमा (الدين) (अद-दीन) पनि भनिएको छ । जस्तो कि सूर: शूरको आयत संख्या १३ मा पनि यसै विषयको वर्णन गरिएको छ ।

﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّيْنِ مَا وَصّٰى بِهٖ نُوْحًا﴾

"हामीले तपाईंको लागि त्यही धर्म निर्धारित गरेका छौं, जुन तपाईंभन्दा पूर्व अन्य नबीहरुका लागि गरेका थियौं ।"

[२]अत: उनीहरूले तौरातमा कुनै परिवर्तन गरेनन्, जुनप्रकार पछि मानिसहरूले गरे ।

[३]कि यो किताब कुनै कमी अथवा अधिकताबाट सुरक्षित छ र अल्लाहको तर्फबाट अवतरित गरिएको छ ।

[४]अर्थात् मानिसहरूसित तर्सेर तौरातको वास्तविक आदेशमा आवरण नहाल, न संसारको अलिकति लाभको लागि तिनमा परिवर्तन गर ।

The Ummah Technology Mission

अल्लाहबाट अवतरित गरिएका प्रकाशनाहरू (वह्यी) को आधारमा निर्णय गर्दैनन्, उनी पूर्ण तथा परिपक्व काफ़िर हुन् ।[1]

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَآ أَنَّ ٱلنَّفْسَ بِٱلنَّفْسِ وَٱلْعَيْنَ بِٱلْعَيْنِ وَٱلْأَنفَ بِٱلْأَنفِ وَٱلْأُذُنَ بِٱلْأُذُنِ وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ وَٱلْجُرُوحَ قِصَاصٌ ۚ فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهُۥ ۚ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٤٥﴾

(४५) र हामीले (तौरात) मा यहूदीहरूका अधिकारमा यो कुरा निर्धारित गरिदिएका छौं कि ज्यानको बदला ज्यान र आँखाको बदला आँखा तथा नाकको बदला नाक एवं कानको बदला कान र दाँतको बदला दाँत तथा विशेष घाउहरुको पनि बदला छ ।[2] अनि जो व्यक्ति उसलाई क्षमा गरिदिन्छ त त्यो त्यसको लागि प्रायश्चित हो तथा जो अल्लाहका आदेशहरुका अनुसार निर्णय गर्दैनन्, ती नै अत्याचारी हुन् ।[3]

[1]अनि कसरी तिमी ईमानको साटो कुफ्र (अविश्वास) को लागि तैयार भइहाल्यौ ?

[2]जब तौरातमा प्राणको बदला प्राण तथा घाउहरुमा बदलाको आदेश दिइएको थियो त यहूदीहरूको एक क़बीला (बनू-नजीर) लाई अर्को क़बीला (बनू क़ुरैज़ा) सित यसको अतिरिक्त व्यवस्था गर्न तथा आफ्नो हतद्वारा मृतकको बदला अन्य क़बीलाहरुमा दुई गुना लिनुको के औचित्य छ ? जस्तो कि यसको विस्तृत जानकारी पछिल्ला पृष्ठहरुमा आइसकेको छ ।

[3]यो यस कुरातिर संकेत हो कि जुन क़बीलाले उपरोक्त निर्णय गरेको थियो, यो अल्लाहद्वारा उतारिएका आदेशको विपरीत थियो तथा यसप्रकार उनीहरूले अत्याचार गरे । अर्थात् मनुष्य यस कुराको लागि प्रतिबन्धित छ कि त्यो अल्लाहका आदेशहरुलाई अपनाओस् तथा उसैको आधारमा निर्णय गरोस् तथा जीवनका सबै समस्याहरुमा उसैको प्रकाशमा समाधान निकालोस् । यदि त्यसले यस्तो गर्नेछैन भने अल्लाह तआ़लाको समक्ष अत्याचारी तथा दूराचारी एवं काफ़िर मानिने छ । यस्ता मानिसहरूका लागि अल्लाह तआ़लाले तीनवटै शब्द प्रयोग गरेर आफ्नो क्रोधको प्रदर्शन गरेको छ । यसको उपरान्त पनि मनुष्य आफूले बनाएका नियमहरु तथा आफ्ना इच्छाहरूलाई श्रेष्ठता दिन्छ भने यसभन्दा ठूलो दुर्भाग्य के हुनेछ ?

टिप्पणी : धर्मशास्त्रीहरूले लेखेका छन् कि पछिल्ला धर्महरुका जुन नियमहरुको आदेश अल्लाह तआ़लाले निरन्तर राखेको छ, हाम्रो लागि पनि त्यसको अनुसार कर्म गर्नु आवश्यक छ र यस आयतमा वर्णित आयत निरस्त भएका छैनन् । यसकारण यी पनि इस्लाम धर्मका नियमहरुका आदेश हुन् ।

The Ummah Technology Mission

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰٓ اٰثَارِهِمْ بِعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰىةِ ۖ وَاٰتَيْنٰهُ الْاِنْجِيْلَ فِيْهِ هُدًى وَّنُوْرٌ ۙ وَّمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰىةِ وَهُدًى وَّمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ۝٤٦

(४६) र हामीले उनको पछि ईसा पुत्र मरियमलाई पठायौं, जो आफ्नो पूर्वको किताब अर्थात् तौरातको पुष्टि गर्ने थिए ।[1] तथा हामीले उनलाई इंजील प्रदान गर्‍यौं जसमा प्रकाश तथा मार्गदर्शन थियो तथा त्यसले आफ्नो भन्दा पूर्वको किताब तौरातको पुष्टि गर्दथ्यो तथा त्यो स्पष्ट मार्गदर्शन तथा शिक्षा थियो अल्लाह तआ़लासित तर्सनेहरूका लागि ।[2]

जस्तो कि हदीसबाट यसको पुष्टि हुन्छ । यसैप्रकार हदीसमा (النفس بالنفس) (ज्यानको बदला ज्यान) को सामान्य आदेशबाट दुई अवस्थाहरु अलग छन् कि कुनै मुसलमान यदि कुनै काफ़िरको हत्या गरिदिन्छ भने बदलामा त्यस मुसलमानलाई त्यसैप्रकार गुलाम (दास) को बदला स्वतन्त्रलाई हत गरिने छैन । (विस्तारको लागि हेर्नुस् फ़तहुल बारी र नैलुल अवतार आदि)

[1]अर्थात् विगत नबीहरुको तत्पश्चात नै आदरणीय ईसालाई पठायो जो आफ्नो पूर्व उतारिएको किताब तौरातको पुष्टि गर्नेवाला थिए, त्यसलाई झुठ्लाउनेवाला थिएनन्, जुन यस कुराको प्रमाण हो कि आदरणीय ईसा पनि अल्लाहका सत्य रसूल हुन् र त्यसै अल्लाहद्वारा पठाइएका हुन् जसले आदरणीय मूसामाथि तौरात अवतरित गरे, यसको उपरान्त पनि यहूदीहरूले आदरणीय ईसा अलैहिस्सलामलाई झूठा भने, तथा उनका आदेशहरुको विरोध र अनादर एवं अपमान गरे ।

[2]अर्थात् जुनप्रकार तौरात आफ्नो समयमा मानिसहरूको मार्गदर्शनको साधन थियो । यसैप्रकार इंजीलको अवतरण पश्चात यही स्थान इंजीललाई प्राप्त भइहाल्यो तथा पछि कुर्आन करीमको अवतरण पश्चात तौरात तथा इंजील तथा आकाशीय पुस्तकहरुका आदेश अनुसार कर्म गर्न निरस्त गरियो तथा मार्गदर्शन एवं मोक्षको मात्र एक साधन पवित्र कुर्आन रहयो र यसैमा अल्लाह तआ़लाले आकाशीय किताबहरुको श्रृंखला समाप्त गरिदिए । अतः यो यस कुराको घोषणा हो कि क़ेयामतसम्म जन्म लिनेवाला सबै मनुष्यहरूको भलाई तथा सफलता यसै कुर्आनसित सम्बन्धित छ, जो यससँग सम्बन्धित भयो, सम्मानित भइहाल्यो, जो अलग भयो असफलता तथा अपमान त्यसको भाग्य बनिहाल्यो । यसबाट ज्ञात भयो कि सर्व धर्म संभावःको विचार एकदम अनुचित छ, सत्य हरेक समयमा एउटै रहिआएको छ, अनेक होइन । सत्यको अतिरिक्तप्रत्येक असत्य छ । तौरात आफ्नो समयको सत्य थियो, त्यसको पश्चात इंजील आफ्नो समयको सत्य थियो, इंजीलको अवतरण पश्चात तौरातका अनुसार कार्य उचित थिएन, तथा जब कुर्आन अवतरित भयो, त इंजील निरस्त भइहाल्यो,

The Ummah Technology Mission

وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ ۚ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ⑰

(४७) तथा इंजील प्राप्त गर्नेहरूलाई पनि आवश्यक छ कि अल्लाह तआलाले जे-जति इंजीलमा अवतरित गरेको छ, त्यसै अनुसार आदेश गरून् ।[1] तथा जो अल्लाह तआलाद्वारा अवतरित गरिएकोबाटै नै आदेश गर्दैनन् उनीहरू कुकर्मी हुन् ।

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ۖ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ

(४८) तथा हामीले तपाईंतिर सत्यले परिपूर्ण यो किताब उतारेका छौं, जुन आफूभन्दा पूर्वका सबै किताबहरूको पुष्टि गर्दछ तथा उनको रक्षक हो ।[2] यसकारण तपाईं उनीहरूबीच अल्लाहद्वारा अवतरित गरिएको किताब अनुसार निर्णय गर्नुस्[3] यस सत्यबाट हटेर उनीहरूका

इंजील अनुसार कार्य उचित रहेन तथा केवल कुर्आन नै मात्र एक कार्यक्रम तथा मोक्षको लागि कर्मकाण्ड रहेको छ। यसमा आस्था बिना अर्थात् मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको नबूअत (दूतत्व) लाई स्वीकार नगरिकन मोक्ष सम्भव छैन र जानकारीको लागि हेर्नुस् सूरः अल-बकरःको आयत संख्या ६२ को व्याख्या ।

[1]इंजीलका अनुपालकहरूलाई यो आदेश त्यसबेलासम्म थियो, जबसम्म आदरणीय ईसाको नबूवतको काल थियो। नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आगमनको पश्चात आदरणीय ईसाको नबूअतको समय पनि समाप्त भइहाल्यो । तथा इंजीलको आदेशहरूको पालना पनि समाप्त भइहाल्यो। अब ईमानवाला त्यसैलाई ठानिनेछ जसले मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालत (दूतत्व) मा ईमान ल्याउनेछ र कुर्आन करीमका आदेशहरुको पालना गर्नेछ ।

[2]प्रत्येक आसमानी किताब आफूभन्दा पूर्वका आसमानी किताबहरुको पुष्टि गर्नेवाला रहेको छ, जुनप्रकार कुर्आन भूतपूर्व आकाशीय किताबहरुको पुष्टि गर्नेवाला छ। पुष्टिको अर्थ यो हो कि यी सबै किताबहरु वास्तवमा अल्लाहबाट नै अवतरित किताबहरु हुन् । परन्तु कुर्आन प्रमाण शास्त्रहरूका साथ-साथै (مهيمن) (रक्षक, विश्वास साक्षी तथा निर्णायक) पनि छ। अर्थात पूर्वका किताबहरुका परिवर्तन पनि भएको कारण कुर्आनको निर्णय मान्य हुनेछ, जसलाई यो उचित भन्नेछ, त्यो उचित, शेष अनुचित तथा असत्य छ ।

[3]यसभन्दा पूर्व आयत संख्या ४६ मा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यो अधिकार दिइएको थियो कि तपाईं उनका विवादमा निर्णय गर्नुस् अथवा नगर्नुस्, तपाईंको इच्छा हो । परन्तु अब यसको स्थानमा त्यो आदेश दिइराखिएको छ कि उनका आपसी विवादहरुको पनि निर्णय, कुर्आनको आदेश अनुसार नै गर्नुस् ।

The Ummah Technology Mission

شِرْعَةً وَّمِنْهَاجًا ۭ وَلَوْ شَاۗءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ لِّيَبْلُوَكُمْ فِيْ مَآ اٰتٰىكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرٰتِ ۭ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ ۝ ٤٨

इच्छा अनुसार नजानुस् ।[1] तिमीमध्ये प्रत्येकको लागि हामीले एउटा विधान तथा मार्ग निर्धारित गरिदिएका छौं ।[2] यदि अल्लाहले चाहेको भए तिमी सबैलाई एउटै समुदाय बनाइदिन्थ्यौं, परन्तु त्यो चाहन्छ कि जे तिमीलाई दिइएको छ, त्यसमा तिम्रो परीक्षा लिइयोस् ।[3] तिमी पुण्यतिर शीघ्रता गर, तिमी सबैलाई अल्लाहतिर नै फर्किजानु छ, अनि त्यसले तिमीलाई हरेक त्यो कुरो भन्नेछ, जसमा तिमी मतभेद राख्दछौ ।

وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَاۗءَهُمْ

(४९) तथा तपाईं उनका विवादमा अल्लाहद्वारा अवतरित गरिएका प्रकाशनाहरू (वह्‌यी) का अनुसार

---

[1]यो वास्तवमा अनुयायीहरूलाई शिक्षा दिइराखिएको छ कि अल्लाहको अवतरित किताबबाट हटेर मानिसहरूका इच्छा तथा विचारहरु तथा उनका स्वयं आफूले बनाएका नियम अनुसार निर्णय गर्नु विचलन हो, जसको आज्ञा पैग़म्बर (ईशदूत) लाई छैन, त कुनै अन्यलाई यो अधिकार कुन प्रकार प्राप्त हुनसक्छ ।

[2]यसबाट तात्पर्य पूर्वका धार्मिक नियम हुन्, जसमा केही आदेश एक-अर्कासित भिन्न थिए । एउटा धर्मको नियममा कुनै कुरा अवैध तथा अर्को धर्मको नियममा त्यही वैध थियो । केहीमा कुनै समस्यामा कडाई थियो त अर्कोमा सुविधा थियो । परन्तु धर्म सबै एक अर्थात् एकेश्वरवादमा आधारित थियो । यसप्रकार सबैको आमन्त्रण वर्णन गरियो ।

نحن معاشر الأنبياء إخوةٌ لِعَلّات، دِينُنا وَاحِدٌ

“हामी नबीहरूको गुट अल्लाती भाई हो, हाम्रो धर्म एक छ ।” (सहीह बुख़ारी)

“अल्लाती भाई” ती हुन्छन, जसका माताहरू भिन्न हुन्छन् परन्तु पिता एक हुन्छ । अतः यसको अर्थ यो भयो कि यिनको धर्म एउटै थियो, तर धार्मिक नियम भिन्न थिए । तर इस्लामिक नियम उपरान्त अब सबै नियम निरस्त भइहाले तथा अब धर्म पनि एक छ र नियम पनि एक छ ।

[3]अर्थात् क़ुरआनको अवरतण पश्चात अब मोक्ष त यसैसित सम्बन्धित छ । परन्तु हामीलाई मोक्षको मार्गलाई अपनाउन अल्लाह तआलाले कुनै दबाब गरेको छैन, नत्र त्यो चाहेको भए यस्तो गर्न सक्दथ्यो, परन्तु यसप्रकार तिम्रो परीक्षा सम्भव थिएन, जबकि त्यो तिम्रो परीक्षा लिन चाहन्छ ।

The Ummah Technology Mission

وَاحْذَرْهُمْ اَنْ يَّفْتِنُوْكَ عَنْۢ بَعْضِ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكَ ؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّصِيْبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوْبِهِمْ ؕ وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ لَفٰسِقُوْنَ ۟

निर्णय दिनुस् । उनका ईच्छाहरूको पालना नगर्नुस् तथा उनीबाट सावधान रहनुस् कि कहीं यिनीहरूले तपाईंलाई अल्लाह द्वारा अवतरित गरिएको कुनै आदेशबाट विचलित नगरिदेउन्, यदि उनीहरू विमुख हुन्छन् भने विश्वास गर कि अल्लाहको यही विचार छ कि उनीहरूलाई उनका केही पापहरूको दण्ड देओस्, तथा अधिकतर मानिसहरू अवज्ञाकारी हुन्छन् ।

اَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُوْنَ ؕ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ۟

(५०) के यिनीहरू पुनः अज्ञानको निर्णय चाहन्छन्?[1] र विश्वास गर्नेहरूको लागि अल्लाह तआ़ला भन्दा निर्णयक तथा आदेश गर्नेको हुनसक्छ ।[2]

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُوْدَ وَالنَّصٰرٰۤى اَوْلِيَآءَ ؕ بَعْضُهُمْ

(५१) हे ईमान भएकाहरू ! तिमी यहूदी तथा इसाईहरूलाई मित्र नबनाऊ ।[3] यी त आपस

[1]अब कुर्आन तथा इस्लामको अतिरिक्त सबै अज्ञान छ तथा यिनीहरू अहिले पनि प्रकाश तथा मार्गदर्शन (इस्लाम) लाई छाडेर अज्ञानताकै खोजमा तथा त्यसका इच्छुक छन् ? यो प्रश्न इन्कार एवं प्रतिकारको लागि छ तथा ف लिप्त शब्दतिर तथा अर्थ छ ।

يعرضون عن حكمك بما أنزل الله عليك و يتولون عنه، يبتغون حكم الجاهلية

"तिम्रो यस निर्णयबाट जुन अल्लाहले तिमीमाथि अवतरित गरेको छ, यी इन्कार गर्छन् तथा पिठ्यूँ फर्काउन्छन् तथा अज्ञानताको मार्गको खोजीमा छन् ।" (फ़तहुल क़दीर)

[2]हदीसमा वर्णन छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो:

أبْغَضُ النَّاسِ إلى الله عزّ وجلّ ثَلَاثَةٌ : مُبْتَغٍ فِي الإسلامِ سُنَّةَ الجَاهِلِيَّةِ ، وَطَالِب دَمِ أُمرِىءٍ بِغيرِ حقٍّ لِيُريقَ دَمَهُ

"अल्लाह तआ़लालाई सबैभन्दा धेरै अप्रिय व्यक्तिहरु छन् त्यो (१) जो इस्लाममा अज्ञानताको रीतिको खोज गर्दछ । (२) र जो अनर्थ कसैको रगत बगाउने प्रयत्न गर्दछ ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल दीयात)

[3]यसमा यहूदी तथा ईसाइहरूसित मित्रता तथा प्रेम सम्बन्ध स्थापित गर्नुबाट मनाही गरिएको छ, जुन इस्लाम धर्म तथा मुसलमानहरूका शत्रु हुन् र यसमा यति ठूलो चेतावनी दिइएको छ कि जो उनीसित मित्रता राख्नेछ, त्यो उनीमध्येबाट नै ठानिनेछ । (र हेर्नुस् सूरः आले-इमरान आयत संख्या-२८ तथा आयत संख्या ११८ को व्याख्या)

The Ummah Technology Mission

أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥١﴾

मा नै एक अर्काका मित्र हुन् ।[1] तिमीमध्येबाट जो कोही पनि यिनीहरूसित मित्रता गर्छ त त्यो तिनै मध्येबाट हुन्छ, अत्याचारीहरूलाई अल्लाह तआला कदापि मार्गदर्शन दिदैन ।[2]

فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَٰرِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰٓ أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ ۚ فَعَسَى ٱللَّهُ أَن يَأْتِىَ بِٱلْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِۦ فَيُصْبِحُوا۟ عَلَىٰ مَآ أَسَرُّوا۟

(५२) तपाईंले हेर्नु हुनेछ कि जसको हृदयमा रोग छ,[3] तिनी दगुरी-दगुरी उनीहरूमा पसिराखेका छन् तथा भन्छन् कि हामीलाई भय छ कि यस्तो नहोस् कि कुनै घटना हामीमाथि घटित होस् ।[4] धेरै सम्भव छ कि अल्लाह (तआला) ले विजय प्रदान गरोस्[5] अथवा आफ्नो पासबाट कुनै अन्य निर्णय

[1]कुरआनको यस वर्णित सत्यको प्रत्येक दर्शन प्रत्येक व्यक्ति गर्न सक्दछ कि यहूदी तथा ईसाईहरूमा आपसमा निष्ठाको आधारमा अत्याधिक मतभेद तथा आपसी ईर्ष्या तथा द्वेष छ । परन्तु यसका उपरान्त पनि इस्लाम तथा मुसलमानहरूका विरूद्ध यिनी आपसमा एक-अर्काका सहायक मित्र तथा रक्षक छन् ।

[2]यी आयतहरूको अवतरणको विशेषतामा वर्णन गरिन्छ कि आदरणीय ओवाद: बिन साबित अन्सारी तथा अवसरवादीहरूका प्रमुख अब्दुल्लाह विन उबैय दुबै अज्ञानकालमा यहूदीका मित्र भई आइराखेका थिए । जब बद्रको युद्धमा मुसलमानहरूको विजय भयो त अब्दुल्लाह बिन उबैयले इस्लाम धर्मको प्रदर्शन गरे । यता बनु केनुकाअका यहूदीहरूले अलि दिन पश्चात नै उपद्रव उत्पन्न गरे र उनी समातिए जसमा आदरणीय ओबाद:ले यहूदी मित्रहरूबाट सम्बन्ध विच्छेदको घोषणा गरिदिए, परन्तु यसको विपरीत अब्दुल्लाह बिन उबैयले यहूदीहरूलाई हरप्रकारले बचाउने प्रयास गरे जसमा यो आयत उत्र्यो ।

[3]यसबाट तात्पर्य द्वयवाद (निफ़ाक़) छ, अर्थात् अवसरवादी यहूदीहरूसित प्रेम तथा मित्रतामा शीघ्रता गर्दछन् ।

[4]अर्थात् मुसलमानहरूको पराजय हुनुको कारण हामीलाई पनि हानि खप्नुपर्‍यो । यहूदीहरूबाट मित्रता हुन्छ भने हामीलाई यस्तो अवसरमा काम आउनेछ ।

[5]अर्थात मुसलमनहरूलाई ।

The Ummah Technology Mission

فِىٓ اَنْفُسِهِمْ نٰدِمِيْنَ ﴿٥٢﴾

ल्याओस् ।[1] अनि त यिनी आफ्ना हृदयमा लुकेका कुरामाथि अत्याधिक लज्जित हुनेछन् ।

وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَهٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ اِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ۭ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوْا خٰسِرِيْنَ ﴿٥٣﴾

(५३) तथा निष्ठावानहरूले भन्नेछन् कि के यिनै ती मानिसहरू हुन् जो बडो विश्वासले अल्लाहको कसम खाई-खाई भन्दछन् कि हामी तिम्रो साथमा छौं । उनका कर्म नष्ट भए तथा उनीहरू असफल भइहाले ।

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَنْ يَّرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ فَسَوْفَ يَاْتِى اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُّحِبُّهُمْ وَيُحِبُّوْنَهٗٓ ۙ اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ۡ يُجَاهِدُوْنَ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُوْنَ لَوْمَةَ لَآئِمٍ ۭ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ

(५४) हे निष्ठावानहरू ! तिमीमध्ये जो आफ्नो धर्मबाट विमुख हुन्छ,[2] त अल्लाह (तआला) निकै शीघ्र यस्ता समुदायका मानिसहरूलाई ल्याउनेछ जो अल्लाहका प्रिय हुनेछन् तथा उनी पनि अल्लाहसित प्रेम गर्ने हुनेछन्,[3] उनी मुसलमानहरू प्रति नरम (कोमल) तथा अविश्वासी प्रति कठोर हुनेछन् अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध गर्नेछन् कुनै अपमानित गर्ने व्यक्तिको

[1]यहूदी तथा इसाईहरूमाथि सुरक्षाकर (जिज़्या) लगाइदेओस् अथवा यसतिर संकेत छ कि बनू कुरैजा तथा उनका सन्तानहरूलाई बन्दी बनाउने तथा बनू नजीरलाई देश निकाला दिने आदितिर जो निकट भविष्यमा घटित भयो ।

[2]अल्लाह तआलाको तर्फबाट भविष्यवाणी छ जुन नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको देहान्त पश्चात घटित भयो । यस उपद्रवलाई कुल्चिने श्रेय आदरणीय अबू बक्र (رضى الله عنه) तथा उनका साथीहरूलाई प्राप्त भयो ।

[3]मुर्तद (धर्मको कुनै नियममा विश्वास नगर्नेवाला) को प्रतिकूल जुन समुदायलाई अल्लाह तआला उभ्याउनेछ, उनका चार गुणहरूलाई स्पष्ट गरेर वर्णन गरिंदैछ । (१) अल्लाहसित प्रेम गर्नु तथा उसको प्रिय हुनु, (२) ईमानवालाहरूको लागि क़ौम तथा काफ़िरहरूको लागि कठोर हुनु, (३) अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध गर्नु, (४) अल्लाहको विषयमा कसैलाई अपमानित गर्नुको चिन्ता नगर्नु । सहाबा किराम (رضى الله عنهم) यी गुण तथा विशेषताहरूबाट सुशोभित थिए । अत: अल्लाह तआलाले उनीहरूलाई संसार तथा आख़िरतका सबै सुखहरूबाट पुरस्कृत गऱ्यो तथा संसारमा नै आफ्नो प्रसन्नताको प्रमाण-पत्र उनीहरूलाई प्रदान गरिदियो ।

The Ummah Technology Mission

يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

अपमान गर्ने कुराको चिन्ता गर्ने छैनन् ।[1] यो हो अल्लाह (तआला) को कृपा जसलाई चाहन्छ प्रदान गर्दछ । अल्लाह तआला सर्वशक्तिमान छ तथा सर्वज्ञ छ ।

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾

(५५) (मुसलमानहरू) ! तिम्रो मित्र स्वयं अल्लाह तथा त्यसका रसूल छन्, एवं ईमानवाला छन्,[2] जो नमाजहरूलाई स्थापित गर्दछन् तथा ज़कात दिन्छन् तथा उनी रूकूउ (दण्डवत) (श्रद्धायुक्त तथा ध्यानमग्न भई) गर्दछन् ।

وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

(५६) तथा जो व्यक्ति अल्लाह (तआला) सित तथा त्यसका रसूल एवं मुसलमानहरूसित मित्रता गर्दछ, त्यसले विश्वास गर्नुपर्दछ कि अल्लाह (तआला) का भक्त नै प्रभावशाली हुनेछन् ।[3]

---

[1]यो ईमानवालाहरूको चौथो गुण हो । अर्थात् अल्लाह तआलाका आदेशहरूको पालनामा कुनै व्यक्तिद्वारा अपमानित गर्नुको चिन्ता नगर्नु । यो पनि ठूलो विशेष गुण हो । समाजमा जुन नराम्रा कुराको प्रचलन जनसमूहमा सामान्य हुन आउँछ तिनका विरूद्ध पुण्यमा स्थिरता एवं अल्लाह तआलाका आदेशहरूका पालना यस गुणको बिना सम्भव छैन । नत्र कति यस्ता मानिसहरू छन् जो नराम्रो कुरा, अल्लाहको अवज्ञाकारिता तथा समाजमा उत्पन्न नराम्रो कुरोबाट आफूलाई बचाउन चाहन्छन्, तर राम्रो-नराम्रो भन्नेहरूको भयले उनीसित मुक़ाबिला गर्ने साहस गर्न सक्दैनन् तथा सत्य तथा असत्यबाट बाँच्ने शक्तिबाट बञ्चित नै रहन्छन् । यसैले अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि जसलाई यो गुण प्राप्त हुन्छ, उनीमाथि अल्लाह तआलाको विशेष कृपा छ ।

[2]जब यहूदी तथा ईसाईहरूको मित्रताबाट मनाही गरियो, त अब यसको उत्तर दिइँदैछ कि उनी मित्रता कोसित गरून् ? अल्लाहले भन्यो कि ईमानवालाहरूको सर्वप्रथम मित्र अल्लाह तआला स्वयं छ तथा त्यसका रसूल छन् तथा त्यसका अनुयायी ईमानवाला छन् । अगाडि तिनका केही गुण भनिएका छन् ।

[3]यो अल्लाह तआलाको पार्टीको लक्षण हो तथा त्यसको विजयको सूचना दिईराखिएको छ । अल्लाह तआलाका भक्तहरूको गुट त्यही हो जो मात्र अल्लाह तथा त्यसका रसूल तथा ईमानवालाहरूसित सम्बन्ध राख्दछन् तथा काफ़िर, मूर्तिपूजक, यहूदीहरू तथा ईसाईहरूसित मित्रता एवं पक्षपातको सम्बन्ध नराखून् चाहे उनी उनका साखै सम्बन्धित किन नहोउन् । जस्तो कि सूर:मुजादिल: को अन्तमा

The Ummah Technology Mission

يَاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَكُمْ هُزُوًا وَّلَعِبًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَآءَ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٥٧﴾

(५७) मुसलमानहरू ! तिमी त्यसता मानिसहरूलाई मित्र नबनाऊ, जसले धर्मलाई उपहासको कुरा बनाएका छन् (चाहे) तिनीहरू ती मध्ये होऊन् जो तिमीभन्दा पूर्व किताब प्रदान गरिए अथवा काफ़िर होऊन् ।[1] यदि तिमी निष्ठावान हौ भने अल्लाहसित तर्सिराख ।

وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوْهَا هُزُوًا وَّلَعِبًا ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ﴿٥٨﴾

(५८) जब तिमी नमाज़को लागि पुकार्दछौं, त उनीहरू त्यसलाई हाँसो-ख्याल भन्ठान्छन् ।[2] यो यसकारण हो कि उनीहरू बुद्धिहीन हुन् ।

भनिएको छ, "तिमी अल्लाह तथा अन्त दिवसमा ईमान राख्नेवालालाई यस्ता पाउने छैनौं कि उनीहरू यस्ता मानिसहरूसित प्रेम राखून् जो अल्लाह तथा त्यसका रसूलका शत्रु हुन्, चाहे उनी उनका पिता हुन् तथा पुत्र हुन् र उनका भाई हुन् अथवा उनका परिवार तथा जातिका मानिसहरू हुन् ।" तसर्थ शुभ-सूचना दिइयो कि, "यिनी ती मानिसहरू हुन्, जसका हृदयमा ईमान छ, तथा जसलाई अल्लाहको सहायता प्राप्त छ, उनैलाई अल्लाह तआला स्वर्गमा प्रवेश गराउनेछ तथा, यी अल्लाहका भक्तहरूको गुट हो, सफलता जसको सौभाग्य हो ।"(सूर: मुजादिल: अन्तिम आयत)

[1]अहले किताबबाट यहूदी तथा ईसाई एवं काफ़िरहरूबाट मूर्तिपूजकहरूको अर्थ छ। यहाँ पुन: यही जोड दिइएको छ कि धर्मलाई खेल तथा उपहास बनाउनेवाला अल्लाह तथा त्यसका रसूलका शत्रु हुन्, यसकारण उनीहरूसँग ईमानवालाहरूको मित्रता हुनु हुँदैन ।

[2]हदीसमा वर्णित छ कि जब शैतान अज़ानको आवाज सुन्दछ तब पाद्दै (आफ्नो वायु त्याग्दै) भाग्दछ, जब अजान समाप्त हुन्छ तब फेरि फर्केर आउँछ, तकबीर (नमाज़को लागि उभिने समयको इक़ामत) को समय पुन: पिठ्यूँ फर्काइ सुइकुच्चा ठोक्छ, जब तक़बीर समाप्त हुन्छ तब फेरि आएर नमाजीहरूका हृदयमा शंकाहरू उत्पन्न गर्दछ। (अल-हदीस-सहीह बुखारी किताबल अज़ान र सहीह मुस्लिम किताबुस्सलात) शैतानको जस्तै शैतानका अनुयायीहरूलाई पनि अज़ानको स्वर राम्रो लाग्दैन, यसकारण यिनीहरू यसको उपहास गर्दछन् । यस आयतबाट यो पनि ज्ञान भयो कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हदीस पनि कुरआनको जस्तै धर्मको स्रोत हो तथा त्यसैप्रकार प्रमाण हो किनभने कुरआनले नमाज़को लागि "निदा" (आमन्त्रण, घोषणा आदि) को वर्णन त गरेको छ । परन्तु यो "निदा" (घोषणा) कुन प्रकारले गरियोस् ? यसका शब्द के हुनेछन् ? यो कुरआन करीममा छैन। यी कुराहरू हदीसबाट प्रमाणित छन्, जुन यसको प्रमाण तथा धर्मका स्रोत हुने कुराका प्रमाण हुन् ।

The Ummah Technology Mission

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ هَلْ تَنقِمُونَ مِنَّآ إِلَّآ أَنْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٥٩﴾

(५९) तपाईं भनिदिनुस्, हे यहूदी तथा ईसाईहरू ! तिमी हामीसित केवल यसकारण शत्रुता गर्दछौ कि हामी अल्लाह (तआला) मा र जे-जति हामीतिर अवतरित गरिएको छ तथा जे-जति यसभन्दा पूर्व अवतरित भएको छ त्यसमा ईमान राख्दछौं, र यसकारण पनि कि तिमीहरूमा अधिकतर दुराचारी छन् ।

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ ٱللَّهِ ۚ مَن لَّعَنَهُ ٱللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ ٱلْقِرَدَةَ وَٱلْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ ٱلطَّٰغُوتَ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ ﴿٦٠﴾

(६०) भनिदिनुस् कि के म तिमीलाई भनुँ कि यसभन्दा पनि अधिक नराम्रो प्रतिफल पाउनेहरु अल्लाह तआला निकट को हुन् ? ती जसमाथि अल्लाह तआलाले धिक्कार गरेको छ एवं उनीहरुमध्ये केहीलाई बाँदर तथा सुङ्गुर बनाइदियो तथा जसले झुटा देवताहरुको पूजा गरे यिनै नराम्रो श्रेणी भएका हुन् तथा यिनै सत्यमार्गभन्दा धेरै अधिक विचलित छन् ।

हुज्जते हदीस (हदीसमा प्रमाण हुनुको अर्थ) यो हो कि जुनप्रकार कुर्आनका मन्त्रहरूबाट प्रमाणित आदेश तथा कर्तव्यहरूको पालन अनिवार्य छ तथा तिनको इन्कार नास्तिकता हो, यसैप्रकार ईशदूत मुहम्मद (रसूल) का कथनहरूबाट प्रमाणित आदेश तथा कर्तव्यहरूको पालन पनि आवश्यक छ, तैपनि रसूलको हदीसको निरन्तर सिद्ध हुनु आवश्यक छ, सहीह हदीस अनेक कथाकारहरूद्वारा होस् अथवा एकबाट त्यो कथित होस्, क्रमिक होस् अथवा प्रमाणित सबै कर्म योग्य छन् । हदीस सहीहलाई एकको सूचना हुनुको कारण अथवा कथाकारको निर्बोध हुनुको दाबी गरेर अथवा बुद्धिमा न आउनको बहाना गरेर अथवा यसै प्रकारका अन्य कारणहरूले अस्वीकार गर्नु सही छैन । यी सब हदीसहरूको इन्कारका विभिन्न रूप हुन्, जुन अनेक सम्प्रदायहरूले यसलाई नकार्न तथा अस्वीकार गर्नका लागि अपनाएका छन् ।

[1]अर्थात् तिमी त (हे अहले किताब !) शास्त्रधारीहरू हामीसित अकारण खिन्न होउ जबकि यसबाहेक हाम्रो कुनै दोष छैन कि हामी अल्लाह तथा पवित्र कुर्आनमा विश्वास गर्दछौं तथा यसभन्दा पूर्व जुन धर्मशास्त्र उतारिए । के त्यो पनि कुनै दोष अथवा कलङ्क हो अर्थात् यो कलङ्क तथा निन्दाको विषय होइन जस्तो कि तिमीले बुझिहालेका छौ । हामी तिमीलाई भन्दछौं कि नराम्रो कुराका योग्य तथा कुपथ जो घृणा तथा निन्दाका पात्र हुन्, को हुन् ? ती मानिसहरू हुन् जसमाथि अल्लाहको धिक्कार

The Ummah Technology Mission

وَإِذَا جَآءُوكُمْ قَالُوٓا ءَامَنَّا وَقَد دَّخَلُوا بِٱلْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِۦ ۚ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾

(६१) तथा जब उनी तपाईंको पासमा आउँछन् कि हामीले ईमान स्वीकार गर्‍यौं, यद्यपि उनीहरू कुफ्रका लागि आएका थिए तथा त्यसै कुफ्रका साथ गए पनि एवं यिनीहरू जे-जति लुकाइराखेका छन्, त्यसलाई अल्लाह तआ़ला राम्ररी जान्दछ ।[1]

وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ وَأَكْلِهِمُ ٱلسُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

(६२) तथा तपाईंले देख्नुहुनेछ कि यिनीमध्येबाट अधिकतर पापका कार्यहरूतिर,अत्याचार तथा क्रुरतातिर एवं हराम माल खानुतिर लम्किरहेछन्, जे-जति यिनीहरू गरिराखेका छन्, ती अत्याधिक नराम्रा कर्म हुन् ।

لَوْلَا يَنْهَىٰهُمُ ٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ عَن قَوْلِهِمُ ٱلْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ ٱلسُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

(६३) तिनीहरूलाई तिनका पूजारी तथा ज्ञानी तिनलाई झूठो कुरा बोल्न तथा अवैध खानेकुरोबाट किन रोक्दैनन् ? निःसन्देह यी नराम्रा कर्म हुन्, जुन यिनीहरू गरिराखेका छन् ।[2]

तथा रोष प्रकट भयो र केहीलाई अल्लाहले बाँदर र सुँगुर बनाइदियो तथा जसले राक्षसको पूजा गरे, तथा यस दर्पणमा तिमी पनि आफ्नो मुख तथा कर्म हेरिहाल कि यो कसको इतिहास हो तथा कुन मानिसहरू हुन्, के यो तिमी नै त होइनौं ।

[1]यो द्वयवादी (मुनाफ़िक़हरू) को वर्णन हो जो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा अविश्वासका साथ आउँछन् तथा त्यसैको साथ फर्केर जान्छन् । तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको संगत तथा शिक्षा-दीक्षाको कुनै प्रभाव उनीमाथि कदाचित हुँदैन किनभने हृदयमा त ईर्ष्या लुकेको हुन्छ। तथा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थितिको उद्देश्य मार्गदर्शन प्राप्त गर्नु होइन बरू धोखा, छल, कपट गर्नु हो । अनि यस उपस्थितिको लाभ के हुनसक्छ ?

[2]यो ज्ञानीहरू, धर्मगुरुहरू एवं साधु सन्तहरूको निन्दा हो कि साधारण मानिसहरू मध्येबाट अधिकांश तिम्रो समक्ष एवं अवज्ञा एवं कुकर्म गर्दछन् तर तिमी उनीहरूलाई रोक्दैनौं यस्तो दशामा तिम्रो मौन घोर अपराध हो, यसबाट विदित हुन्छ कि सत्कर्महरूको प्रचार तथा दुष्कर्महरूबाट रोक्नुको कति महत्व छ र यसलाई त्याग दिनुमा कति कडा धम्की छ, जस्तो कि अहादीस (रसूलका कथनहरू) मा यस विषयलाई सविस्तार एवं स्पष्टरूपले वर्णन गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

(६४) तथा यहूदीहरूले भने कि अल्लाह (तआला) को हात बाँधिएका छन्।[1] तिनैका हात बाँधिएका छन् तथा तिनका कथनको कारण उनीमाथि धिक्कार गरियो। अपितु अल्लाह तआलाका दुबै हात खुलेका छन् जुन प्रकार चाहन्छ

وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُوْلَةٌ ؕ غُلَّتْ اَيْدِيْهِمْ وَلُعِنُوْا بِمَا قَالُوْا ۘ بَلْ يَدٰهُ مَبْسُوْطَتٰنِ ۙ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ؕ وَلَيَزِيْدَنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ مَّآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ؕ

[1]यो त्यही कुरा हो जुन सूरः आले इमरानको आयत संख्या १८१ मा गरिएको छ कि जब अल्लाह तआलाले आफ्नो मार्गमा व्यय गर्नुको प्रेरणा दियो तथा त्यसले अल्लाहलाई राम्रो ऋण दिनुको समान भनियो त यी यहूदीहरूले भने कि "अल्लाह तआला त भिखारी छ।" मानिसहरूबाट ऋण माँगिराखेको छ तथा उनी त्यस उत्तम भाष्य शैलीलाई बुझ्न सकेनन् जुन त्यसभित्र निहीत थियो। अर्थात् सबै कुरो अल्लाहबाट दिइएको छ। तथा अल्लाहबाट दिएको मालमध्येबाट केही त्यसको मार्गमा व्यय गरिदिनु, कुनै ऋण होइन, परन्तु यो उसको अति कृपा हो कि त्यो त्यसमा पनि अत्याधिक प्रतिफल प्रदान गरिराखेको छ, यहाँसम्मकि एक-एक दानालाई सात-सात सय दानासम्म बढाइदिन्छ। तथा त्यसलाई राम्रो ऋण यसलाई भनिएको छ कि जति तिमी व्यय गर्नेछौ, अल्लाह तआला त्यसबाट कैयन् गुना तिमीलाई वापस फर्काइदिनेछ। (مغلولة) को अर्थ (بخيلة) गरिएको छ, जसको अर्थ हो कृपण। अर्थात् यहूदीहरूको तात्पर्य यो थिएन कि वास्तवमा अल्लाहका हात बाँधिएका छन्, बरू उनीहरूको अर्थ यो थियो कि त्यसले आफ्नो हात व्यय गर्नुबाट रोकेको छ। (इब्ने कसीर) अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि हात त तिनैका बाँधिएका छन्। अर्थात् कंजूसी त उनीहरूकै आचरण हो। अल्लाह तआलाका त दुबै हात खुलेका छन्। त्यो जुन प्रकार चाहन्छ व्यय गर्दछ। त्यो अत्याधिक कृपालु तथा अत्याधिक प्रदान गर्नेवाला छ, सबै कोष उसैका पासमा छन्। यसको अतिरिक्त आफ्नो सृष्टिका सबै इच्छा तथा आवश्यकताहरूको प्रबन्ध गरेको छ। हामीलाई रात अथवा दिनमा, यात्रा अथवा निवासमा तथा अन्य अवस्थाहरूमा जुन-जुन कुराको आवश्यकता हुन्छ अथवा हुनसक्छ, सबै त्यही नै उपलब्ध गराउँछ।

﴿وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ ۚ وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ ٱللَّهِ لَا تُحْصُوهَآ ۗ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾

"तिमीले जे-जति उसित माग्यौ, त्यो उसले तिमीलाई दियो, अल्लाह तआलाको अनुग्रह यति छ कि तिमी गन्न सक्दैनौ, मनुष्य नै मुर्ख छ तथा अत्याधिक कृतघ्न छ।" (सूरः इब्राहीम-३४)

हदीसमा पनि छ, नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो: अल्लाहको दाहिने हात भरिएको छ, रात-दिन व्यय गर्दछ, परन्तु कुनै कमी आउँदैन, अलि हेर जबदेखि आकाश तथा धर्ती उसले बनाएको छ, त्यो व्यय गरिराखेको छ तर उसको हातको कोषमा कमी आएन....... (अल-बुख़ारी किताबुल तौहीद, बाब व काना अर्शुहु अलल माए र मुस्लिम किताबुज़्ज़कात, बाबुल हस्से अलन्नफक़:)

وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ ۚ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

व्यय गर्दछ तथा जे-जति तिमीतिर तिम्रो प्रभुको तर्फबाट अवतरित गरिएको छ, त्यो तिनीमध्येबाट अधिकतरलाई अवहेलना तथा कुफ्रमा बढाइदिन्छ, तथा हामीले उनीहरूमा आपसमा नै कयामत सम्मको लागि द्वेष तथा ईर्ष्या पारिदिएका छौं, उनीहरू जुनबेला युद्धको आगोलाई भड्काउन चाहन्छन्, अल्लाह तआला त्यसलाई निभाइदिन्छ ।[1] यिनी देशभरमा आतङ्क तथा उपद्रव मच्चाउँदै हिंड्छन् ।[2] तथा अल्लाह तआला उपद्रविहरूसित प्रेम गर्दैन ।

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾

(६५) तथा यदि यी अहले किताब ईमान ल्याउने भए तथा अल्लाहसित तर्सने भए ।[3] त हामी उनीहरूका सबै नराम्रो कुराहरू मेटाइदिन्थ्यौं तथा उनीहरूलाई अवश्य सुखद स्वर्गमा लैजान्थ्यौं ।

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ

(६६) यदि उनीहरू तौरात तथा इंजील तथा ती धर्मशास्त्रहरूको स्थापना गरेको भए जुन उनीहरूतिर पालनकर्ताको तर्फबाट अवतरित गरिएको छ ।[4]

---

[1]अर्थात् यिनीहरू जहिलेपनि तपाईं विरूद्ध कुनै षडयन्त्र गर्दछन् अथवा लडाईको कारण उत्पन्न गर्दछन्, त अल्लाह तआलाले उनलाई निष्काम गरिदिन्छ तथा उनको षडयन्त्रलाई उनैमाथि फर्काइदिन्छ । उनको जुत्ता उनैको टाउको भन्ने कुरो पैदा गरिदिन्छ ।

[2]उनको दोस्रो आचरण यो छ कि धर्तीमा उपद्रव फैलाउन भरसक प्रयत्न गर्दछन् । वास्तविकता यो हो कि अल्लाह तआला उपद्रविहरूलाई प्रिय बनाउँदैन ।

[3]अर्थात् उनी ईमान जसको माग अल्लाह तआला गर्दछ ती मध्ये सबैभन्दा विशेष मोहम्मदुर्रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा ईमान ल्याउनु हो, जस्तो कि उनीमाथि अवतरित गरिएका किताबहरूमा पनि उनलाई यसको आदेश दिइएको छ । तथा अल्लाहसित तर्स तथा अल्लाहको क्रोधबाट बच, जसमा सबभन्दा विशेष शिर्क छ, जसमा उनीहरू लीन छन् तथा त्यो इन्कार छ जुन अन्तिम रसूलसँग उनीहरू गरिराखेका छन् ।

[4]तौरात तथा इंजीलको पालन गर्नुको अर्थ उनीहरूका ती आदेशहरूको पालन हो जुन तिनीहरूमध्ये उनलाई दिएका छन् तथा उनीहरूमध्ये एउटा आदेश अन्तिम नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा ईमान ल्याउनु पनि थियो ।

The Ummah Technology Mission

تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ ۚ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

त आफ्नो माथि तथा आफ्नो खुट्टामुनिबाट खान पाउँथे ।[1] उनीहरूमध्ये एक गिरोह (समूह) सन्तुलित छ तथा अधिकांश दुराचार गरिराखेका छन् ।[2]

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۖ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ ۚ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

(६७) हे रसूल ! (सन्देशवाहक) तपाईंतिर तपाईंको पोषकको पासबाट जुन (सन्देश) उतारिएको छ, त्यसलाई पुऱ्याइदिनुस्, यदि तपाईंले यो गर्नु भएन भने आफ्नो पालनकर्ताको सन्देश पुऱ्याउनु भएन ।[3] र अल्लाह मानिसहरू (को नराम्रो कुरो) बाट तपाईंका

(ما أنزل) को अर्थ सबै आकाशीय किताबहरू हुन्, जसको कुर्आन करीम पनि सम्मिलित छ । तात्पर्य यो हो कि यिनीहरू इस्लाम धर्म स्वीकार गरिहालून् ।

[1]माथि-तलको अर्थ प्रचुरताको रूपमा लिएको छ अथवा माथिबाटको अर्थ आवश्यकता अनुसार आकाशसित तथा तलबाटको अर्थ धर्तीबाट छ जसको परिणाम खाद्य पदार्थको अधिकता हो । जुनप्रकारले एक अन्य ठाउँमा आदेश छ:

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾

"यदि वस्तीवालाले ईमान ल्याएको भए र उनीहरूले अल्लाहको भय राखेको भए हामी उनीमाथि आकाश तथा धर्तीका विभूतिहरूको (द्वार) खोलिदिन्थ्यौं ।" (सूर: अल-आराफ़-९६)

[2]परन्तु उनीहरूको बहुमतले ईमानको यो मार्ग अपनाएनन् तथा उनीहरू आफ्ना कुफ्रमा अडिग रहे एवं महम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालत (दूतत्व) को इन्कारमा दृढ रहे । यसै मार्ग तथा इन्कारलाई यहाँ दुराचार भनिएको छ । मध्यम नीति अपनाउनेवाला एक गुटबाट तात्पर्य यहाँ अब्दुल्लाह बिन सलाम जस्ता आठ अथवा नौ अन्य व्यक्तिहरू हुन्, जो मदीनाका यहूदीहरू मध्येबाट मुसलमान भए ।

[3]यस आदेशको यो लाभ हो कि जे पनि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि अवतरित गरिएको छ त्यसलाई बिना कुनै भय तथा विलम्ब तपाईं मानिसहरूसम्म पुऱ्याइदिनुस् । अत: उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यस्तै गर्नुभयो । आदरणीय आयशा (رضى الله عنها) भन्नुहुन्छ कि, "जुन व्यक्तिले यो शंका गऱ्यो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले केही लुकाउनु भयो, त्यसले अवश्य झूठो भन्यो ।" (सहीह बुख़ारी-४८५५) तथा आदरणीय अली (رضى الله عنه) सित पनि सोधियो कि तिम्रो पासमा कुर्आनको अतिरिक्त प्रकाशना (वह्यी) द्वारा अवतरित गरिएको कुनै कुरो छ ? त उनले कसम खाएर नकारात्मक उत्तर दिए तथा भने (إِلَّا فَهْمًا يُعْطِيهِ اللَّهُ رَجُلًا) (अपितु कुर्आनको समक्ष हो, जसलाई चाहन्छ अल्लाह तआला प्रदान गर्दछ) (सहीह बुख़ारी ६९०३) हज्जतुल विदाआको अवसरमा उहा सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले

The Ummah Technology Mission

रक्षा गर्नेछ ।[1] निःसन्देह अल्लाह विश्वासहीनहरूलाई मार्गदर्शन दिंदैन ।

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَىْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ ۗ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا ۖ

(६८) तपाईं भनिदिनुस् कि हे अहले किताव ! तिम्रो कुनै आधार छैन जवसम्मकि तौरात तथा इंजील एवं जे पनि (धर्मशास्त्र) तिम्रो पालनकर्ताको तर्फवाट तिम्रो पासमा अवतरित गरिएको छ, त्यसको स्थापना (पालन) गर्दैनौ तथा जुन तपाईंतिर (पवित्र कुरआन) तपाईंको पोषकको तर्फवाट

एकलाख अथवा एक लाख चालीस हजारको जनसमूहको समक्ष सोध्नुभयो, "तिमी मेरो विषयमा के भन्नेछौ ?" उनीहरूले उत्तर दिए ।

(نَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ، وَأَدَّيْتَ، وَنَصَحْتَ)

"हामी साक्षी हुनेछौं कि तपाईंले अल्लाह तआलाको सन्देश पुऱ्याइदिनु भयो तथा दायित्व निर्वाह गर्नुभयो एवं भलाई गर्नुभयो ।"

"उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आकाशतिर औंला उचाली संकेत गर्दै भन्नुभयो (तीन पटक) (اللهم هل بلغت) अथवा (اللهم فاشهد) (तीन पटक) (सहीह मुस्लिम कितावुल हज्ज वाव हज्जतुन नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) अर्थात् हे अल्लाह ! मैले तिम्रो सन्देश पुऱ्याइदिएँ । तिमी साक्षी रह, तिमी साक्षी रह, तिमी साक्षी रह ।"

[1]यो रक्षा अल्लाह तआलाले चमत्कारिक रूपले पनि गऱ्यो तथा सांसारिक साधनहरूवाट पनि । सांसारिक साधनहरूमा यस आयतको अवतरण हुनुभन्दा धेरै पूर्व अल्लाह तआलाले सर्वप्रथम उहाँका काका अवू-तालिवको हृदयमा उहाँको स्वभाविक प्रेम वसाल्यो तथा उनले सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रक्षा गर्दैरहे । उनको कुफ्रमा वनिरहनु पनि यी कारणहरूको एक भाग प्रतीत हुन्छ । किनभने यदि उनी मुसलमान भइहालेको भए त शायद कुरैशका सरदारहरूको हृदयमा रहँदैनथ्यो, जुन कि उनको धर्मको अनुयायी हुनुको कारण उनको अन्तिम समयसम्म वनिरहयो । अनि उनको देहान्त उपरान्त केही अन्य कुरैशी सरदारहरूद्वारा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रक्षा गऱ्यो, त्यसको पश्चात मदीनाका अन्सारहरूद्वारा उहाँको रक्षा गऱ्यो । अनि जव यो आयत अवतरित भयो त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सुरक्षाका प्रत्यक्ष प्रवन्धहरूलाई हटाइदिनुभयो, त्यसको पश्चात अनेक ठूला खतरा आए परन्तु अल्लाह तआलाले रक्षा गरे, त्यसको पश्चात मदीनाका अन्सारहरूद्वारा उहाँको रक्षा गऱ्यो । अनि जव यो आयत अवतरित भयो त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सुरक्षाका प्रत्यक्ष प्रवन्धहरूलाई हटाइदिनुभयो । त्यसको पश्चात अनेक ठूला खतरा आए परन्तु अल्लाह तआलाले रक्षा गरे । अतः वहयी (प्रकाशना) द्वारा अल्लाह तआलाले समय-समयमा यहूदीहरूको छल-षडयन्त्रबाट सूचित गरेर एक भयानक खतराको घटनावाट वचाइहाल्यो तथा घमासान युद्धको समय काफिरहरूका खतरनाक आक्रमणहरूवाट पनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सुरक्षित राख्यो ।

The Ummah Technology Mission

فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۝٦٨

उतारिएको छ, त्यसले यिनीहरूमध्ये अधिकतरको हठ तथा कुफ्रलाई बढाउने छ ।[1] अत: तपाईं अविश्वासीहरूमाथि खेद नगर्नुस् ।

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا وَالصّٰبِئُوْنَ وَالنَّصٰرٰى مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝٦٩

(६९) मुसलमान, यहूदी, ताराका पूजारीहरू एवं ईसाईहरू मध्येबाट जो पनि अल्लाह तथा अन्त दिवस (प्रलय) प्रति विश्वास गर्नेछ तथा सदाचार गर्नेछ त यस्तालाई न कुनै भय छ न उनीहरू शोक गर्नेछन् ।[2]

لَقَدْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ وَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمْ رُسُلًا ؕ كُلَّمَا جَآءَهُمْ رَسُوْلٌۢ بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُهُمْ ۙ فَرِيْقًا كَذَّبُوْا

(७०) हामीले इस्राईलका पुत्रहरू (यहूदीहरू) बाट वचन लियौं तथा उनको पासमा रसूलहरूलाई पठायौं । जब कुनै रसूल उनको पासमा यस्तो आदेश ल्यायो जुन उनको मनले स्वीकार गर्दैनथ्यो त उनीहरूले

---

[1]यो मार्गदर्शन तथा पथ-विचलन त्यस नियमानुसार छ, जुन अल्लाह तआ़लाको विधि हो । अर्थात् जसरी केही कर्महरू तथा कुराको कारणले ईमान, सत्कर्म तथा लाभकारी ज्ञानमा वृद्धि हुन्छ, त्यसै प्रकार इन्कार तथा अवज्ञाको कारण कुफ्रमा पनि वृद्धि हुन्छ । यस विषयको चर्चा अल्लाह तआ़लाले कुर्आनमा विभिन्न स्थानहरूमा गरेको छ । जस्तै:

﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ ۖ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۚ أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ﴾

"भनिदिनुस् ! यो कुर्आन ईमानवालाहरूको लागि मार्गदर्शन तथा रोग निवारक छ तथा जो ईमान ल्याउँदैनन् उनीहरूका कान बहिरा छन् र यो उनको पक्षमा अन्धोपन हो । बहिरापनाको कारण उनलाई जस्तै टाढा स्थानबाट आवाज दिइन्छ ।" (सूर: हा.मीम.अल-सजद:-४४)

﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾

"र हामी कुर्आनद्वारा ती कुरा अवतरित गर्दछौं, जुन ईमानवालाहरूको लागि स्वस्थ्य तथा कृपा हो तथा अत्याचारीलाई त यसबाट हानि नै हुन्छ ।" (सूर: बनी इस्राईल-८२)

[2]यो त्यही विषय हो जुन सूर: अल-बकर:को आयत संख्या ६२ मा वर्णित भइसकेको छ, त्यसलाई हेरिहाल्नुस् ।

The Ummah Technology Mission

وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ۝

एक गुटलाई झुठ्लाए तथा एक गुटको हत्या गर्दैरहे ।

وَحَسِبُوٓا۟ أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا۟ وَصَمُّوا۟ ثُمَّ تَابَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا۟ وَصَمُّوا۟ كَثِيرٌ مِّنْهُمْ ۚ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ ۝

(७१) तथा भन्ठाने कि कुनै दण्ड हुनेछैन, यसकारण अन्धा-बहिरा भइरहे। अनि अल्लाह (तआला) ले उनलाई क्षमा गरिदियो, त्यसको उपरान्त पनि तिनीहरू मध्येबाट अधिकतर अन्धा-बहिरा भइहाले।[1] र अल्लाह (तआला) तिनका कर्महरूलाई राम्ररी देख्नेवाला छ ।

لَقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ ۖ وَقَالَ ٱلْمَسِيحُ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ ۖ إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ

(७२) तिनीहरू काफिर भइहाले जसले भने कि मरियमको पुत्र मसीह नै अल्लाह हो[2] जबकि मसीहले (स्वयं) भने कि हे इस्राईलका पुत्रहरू ! मेरो पोषक तथा आफ्नो पोषक अल्लाहको पूजा गर[3] किनभने जसले अल्लाहसँग

[1]अर्थात् भन्ठान्थे कि कुनै दण्ड हुनेछैन। परन्तु अल्लाहद्वारा वर्णित नियमहरूको आधारमा दण्ड निर्धारित भयो कि यिनी सत्यलाई देख्नबाट नेत्रहीन भइहाले तथा सुन्नबाट बहिरा भइहाले तथा क्षमा माँग्नु पश्चात पनि यही कर्म उनीहरूले दोहोऱ्याए, त यसको त्यही दण्ड पुनः पनि दिइयो ।

[2]यही विषय आयत संख्या १७ मा आइसकेको छ। यहाँ अहले किताबको कुपथको चर्चा पुनः गरिंदैछ। यसमा तिनका त्यो गुटको धर्म-भ्रष्टताको वर्णन छ जो आदरणीय मसीहलाई स्वयं अल्लाह हुनुमा विश्वास गर्दछ ।

[3]अर्थात् आदरणीय ईसा अर्थात् मसीह पुत्र मरियमले आमाको काखमा (अल्लाहको आदेशले जबकि बच्चाहरू त्यस अवस्थामा बोल्ने शक्ति राख्दैनन्) सर्वप्रथम आफ्नो मुखले आफूलाई भक्त नै भने तथा भने कि:

﴿إِنِّى عَبْدُ ٱللَّهِ ءَاتَىٰنِىَ ٱلْكِتَٰبَ وَجَعَلَنِى نَبِيًّا﴾

"म अल्लाहको भक्त हूँ तथा त्यसको रसूल हूँ, मलाई त्यसले किताब पनि प्रदान गरेको छ ।" (सूरः मरियम-३०)

आदरणीय मसीहले यो भनेनन् कि म अल्लाह अथवा अल्लाहको पुत्र हुँ केवल यो भने कि म अल्लाहको दास हूँ। तथा वयस्क अवस्थामा पनि उनले यही आमन्त्रण दिए ।

﴿إِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ فَٱعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾

The Ummah Technology Mission

اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَاْوٰىهُ النَّارُ ۖ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

मिश्रण (शिर्क) गर्नेछ अल्लाहले त्यसको लागि स्वर्ग निषेधित गरिदिएको छ तथा त्यसको ठेगाना नर्क हो एवं अत्याचारीहरू (मिश्रणवादीहरू) को कोही सहायक हुनेछैन ।[1]

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ ۘ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّآ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۭ وَاِنْ

(७३) तिनीहरू पनि पूर्णरूपले काफ़िर भइहाले जसले भने कि तीनको तेस्रो हो ।[2] वास्तवमा अल्लाह (तआ़ला) को अतिरिक्त कोही

"नि:सन्देह मेरो र तिम्रो प्रभु अल्लाह हो, उसैको उपासना गर, यही सोझो मार्ग हो ।"(सूर: आले इमरान-५१)

यी ती नै शब्द हुन् जुन आमाको काखमा भनेका थिए (हेर्नुस् सूर: मरियम-३६) तथा जब क़ेयामतको निकट उनी आकाशबाट अवतरित हुनेछन्, जसको सूचना सहीह हदीसमा दिइएको छ तथा जसमा अहले सुन्नतको विश्वास छ, तैपनि उनी नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका शिक्षाहरूको अनुसार मानिसहरूलाई अल्लाहको तौहीद (एकेश्वरवाद) तथा त्यसको भक्तितिर बोलाउने छन्, न कि आफ्नो उपासनातिर ।

[1]आदरणीय मसीहले आफ्नो भक्ति तथा रिसालतको प्रदर्शन त्यस समय पनि गरेका थिए जब उनी आमाको काखमा स्तनपानको आयुमा थिए । पुन: वयस्क अवस्थामा पनि यही घोषणा गरे तथा साथै-साथै शिर्कको पहिचान तथा त्यसबाट बाँच्ने विधि एवं नराम्रा कुराहरू पनि वर्णित गरिदिए कि मूर्तिपूजकको लागि स्वर्ग निषेध छ तथा त्यसको कोही सहायक पनि हुनेछैन, जसले उसलाई नरकबाट निकालेर ल्याओस् जस्तो कि मिश्रणवादीहरूको भ्रम छ ।

[2]यो ईसाईहरूको अर्को गुटको वर्णन हो, जुन तिनको योगलाई ईश्वर मान्दछ तथा त्यसलाई त्रिमूर्ति भन्दछ । यद्यपि यसको व्याख्या तथा वर्णनमा उनीहरूबीच स्वयं मतभेद छ । तर उचित कुरो यो हो कि उनीहरूले आदरणीय ईसा तथा उनकी माता आदरणीय मरियमलाई पनि पूज्य बनाइहालेका छन् । जस्तो कि क़ुरआनले त्यसको विस्तारपूर्वक वर्णन गरेको छ, अल्लाह तआ़ला प्रलयका दिन आदरणीय ईसासित प्रश्न गर्नेछ ।

﴿ ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُوْنِىْ وَاُمِّىَ اِلٰهَيْنِ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ﴾

"के तिमीले मानिसहरूसित भनेका थियौ कि मलाई तथा मेरी आमालाई अल्लाहको अतिरिक्त (पूज्य) बनाइहाल्नु ?" (सूर: अल-मायद:-११६)

यसबाट ज्ञान भयो कि ईसा तथा मरियम, यी दुबैलाई ईसाईहरूले पूज्य बनाए तथा अल्लाह तेस्रो पूज्य भयो, जो त्रिमूर्तिमा तेस्रो (तीन मध्येको तेस्रो) कहलाइयो । पहिलो विश्वासको जस्तै अल्लाह तआ़लाले यसलाई पनि अधर्म भनेको छ ।

The Ummah Technology Mission

لَمْ يَنْتَهُوْا عَمَّا يَقُوْلُوْنَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٣﴾

पूज्य छैन तथा यदि यिनीहरू आफ्नो कथनबाट रोकिएनन् भने उनीहरूमध्ये जो कुफ्रमा रहनेछन्, उनीहरूलाई कठोर यातनाहरू अवश्य पुग्नेछन् ।

اَفَلَا يَتُوْبُوْنَ اِلَى اللّٰهِ وَيَسْتَغْفِرُوْنَهٗ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٧٤﴾

(७४) यिनीहरू अल्लाह (तआ़ला) तिर किन नतमस्तक हुँदैनन् तथा किन क्षमा-याचना गर्दैनन् ? अल्लाह (तआ़ला) अत्याधिक क्षमाशील तथा कृपालु छ ।

مَا الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُوْلٌ ۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۭ وَاُمُّهٗ صِدِّيْقَةٌ ۭ كَانَا يَاْكُلٰنِ الطَّعَامَ ۭ اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيٰتِ ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٧٥﴾

(७५) मरियमका पुत्र मसीह मात्र पैग़म्बर हुनुको अतिरिक्त अरू केही पनि होइन । त्यसभन्दा पूर्व पनि धेरै पैग़म्बर भइसकेका छन् । त्यसकी माता एउटी पवित्र एवं सत्यवादी स्त्री थिइन् ।[१] दुबै (माता-पुत्र) भोजन गर्ने गर्दथे ।[२] तपाईं हेर्नुस् हामी कसरी तर्क उनका समक्ष प्रस्तुत गर्दछौं, अनि विचार गर्नुस् कि उनी कसरी विमुख हुन जान्छन् ।

[१](صدِّيقة) को अर्थ हो विश्वासी तथा पवित्र अर्थात् तिनले पनि आदरणीय ईसाको दूतत्वलाई मानिन् तथा त्यसमा विश्वास गरिन् । यसको अर्थ यो भयो कि तिनी ईशदूत थिइनन्, जस्तो कि केही मानिसहरूलाई भ्रम भएको छ । तथा उनीहरूले आदरणीय मरियमसहित आदरणीय सारह (इसहाककी आमा) तथा आदरणीय मूसाकि आमालाई ईशदूत बनाइदिएका छन् । जसको तर्क यो दिन्छन् कि प्रथम वर्णित दुई स्त्रीहरूबाट स्वर्गदूतले कुरा गरे तथा आदरणीय मूसाकी मातालाई स्वयं अल्लाह तआ़लाले वह्यी गऱ्यो । यो कुरा गर्नु तथा उपदेश दिनु दूतत्वको तर्क हो । परन्तु अधिकतर विद्वानहरूको विचारले यो प्रमाण यस्तो छैन जुन कुर्आनको स्पष्ट कथनको तुलना गर्न सकोस्, जुन कुर्आनले स्पष्टरूपले वर्णन गरेको छ कि हामीले जति पनि रसूल पठायौं ती पुरूष थिए (सूर: यूसुफ-१०९)

[२]यसमा आदरणीय मसीह तथा आदरणीय मरियम दुवैको पूज्य नहुने तथा मनुष्य हुने कुरोलाई प्रमाणित गरेको छ किनभने भोजन गर्नु, यो मनुष्यको आवश्यकता तथा इच्छाहरूको अनुरूप छ । जो ईश छ, त्यो त यी गुणहरूबाट रहित छ, बरू हरप्रकारले रहित हुन्छ । अर्थात् दुवै साधारण मनुष्य थिए तथा उनीहरूमा सबै मानवीय विशेषताहरू पाइन्थे ।

The Ummah Technology Mission

قُلْ اَتَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا ؕ وَاللّٰهُ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝

(७६) तपाईं भनिदिनुस् कि के तिमी अल्लाहको अतिरिक्त उनीहरूलाई पूज्दछौं जो न त तिम्रो हानिका मालिक हुन् तथा न कुनै प्रकारको लाभका, अल्लाह (तआला) नै राम्रो श्रोता तथा पूर्णरुपमा ज्ञाता छ ।[1]

قُلْ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوْۤا اَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوْا مِنْ قَبْلُ وَاَضَلُّوْا كَثِيْرًا وَّضَلُّوْا عَنْ سَوَآءِ السَّبِيْلِ ۝

(७७) भनिदिनुस्, हे अहले किताब ! आफ्नो धर्ममा अनर्थ अतिश्योक्ति नगर ।[2] तथा उनीहरूको इन्द्रीय इच्छाहरूको अनुकरण नगर, जो अघिदेखि विचलित भइसकेका छन्[3] तथा धेरैलाई विचलित पारिसकेका छन् । तथा सोझो मार्गबाट विचलित भइसकेका छन् ।

لُعِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْۢ بَنِيْۤ اِسْرَآءِيْلَ عَلٰى لِسَانِ دَاوٗدَ وَعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ ؕ

(७८) इस्राईलको सन्तानका काफिरहरूलाई (आदरणीय) दाऊद तथा (आदरणीय) ईसा पुत्र मरियमको मुखबाट धिक्कारियो ।[4] यसकारण

---

[1]यी मूर्तिपूजकहरूको कुबुद्धिलाई स्पष्ट गरिदैछ कि उनीहरूले यस्तालाई पूज्य बनाएका छन् जो कसैलाई न लाभ पुऱ्याउन सक्दछन् तथा न हानि, बरू लाभ-हानि त टाढाको कुरो हो, उनी त कुनै कुरालाई सुन्न तथा कसैको दशा जान्ने शक्ति नै राख्दैनन् । यो शक्ति केवल अल्लाहकै हो । यसकारण संकट हटाउने त्यही मात्र हो ।

[2]अर्थात सत्यको अनुसरण गर्नुमा सीमा उल्लंघन नगर तथा जसलाई आदर गर्न आदेश दिइएको छ, त्यसमा अतिश्योक्ति गरी नबूअतको पदबाट उठाएर पूज्यको स्थानमा आसीन नगरिहाल, जस्तो कि आदरणीय मसीहको पक्षमा तिमीले गऱ्यौ । अतिश्योक्ति प्रत्येक समयमा शिर्क तथा विचलनको साधन रहेको छ । मुसलमान पनि यस अतिश्योक्तिबाट सुरक्षित रहन सकेनन् । उनीहरूले केही धर्मविधहरूको विषयमा अतिश्योक्ति गरे तथा उनका विचार, कथन यहाँसम्मकि उनीसित सम्बन्धित धार्मिक निर्णय तथा विचारहरूलाई पनि रसूलल्लाहु सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हदीसको अपेक्षा प्राथमिकता दिए ।

[3]अर्थात आफूभन्दा पूर्वका मानिसहरूको पछि नलाग, जो एक नबीलाई पूज्य बनाएर स्वयं कुपथ भएका छन् तथा अरूहरूलाई पनि कुमार्गी बनाएका छन् ।

[4]अर्थात ज़बूरमा जुन आदरणीय दाऊदमाथि तथा इंजीलमा जुन आदरणीय ईसामाथि अवतरित भए तथा अब यही धिक्कार कुरआन करीमद्वारा गरिदैछ, जुन परम आदरणीय महम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम माथि अवतरित भएको छ । धिक्कारको अर्थ हो अल्लाहको कृपा तथा अनुग्रहबाट दूरी ।

The Ummah Technology Mission

ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّكَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿٧٨﴾

उनीहरू अवज्ञा गर्दथे तथा सीमाको उल्लंघन गर्दथे ।[1]

كَانُوْا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُّنْكَرٍ فَعَلُوْهُ ۗ لَبِئْسَ مَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ﴿٧٩﴾

(७९) उनीहरू आपसमा एक-अर्कालाई नराम्रा कामहरूबाट जुन उनीहरू गर्दथे, रोक्दैनथे ।[2] जे-जति यिनीहरू गर्दथे त्यो अवश्य धेरै नराम्रो थियो ।

تَرٰى كَثِيْرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۗ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ اَنْفُسُهُمْ اَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خٰلِدُوْنَ ﴿٨٠﴾

(८०) उनीहरू मध्येका अधिकतरलाई तपाईंले देख्नुहुनेछ कि उनी काफ़िरहरूसित मित्रता गर्दछन् । जे-जति उनीहरूले आफ्ना अगाडि पठाएका छन् त्यो साह्रै नराम्रो छ, (यो) कि अल्लाह (तआला) उनीहरूसित अप्रसन्न भयो तथा उनीहरू सधैं यातनामा रहनेछन् ।[3]

यी धिक्कारका कारण हुन् (१) अवज्ञाकारिता, अर्थात् कर्तव्यको त्याग तथा निषेधकर्म गर्नु । उनीहरूले अल्लाहको अवज्ञा गरे । (२) अतिक्रमण, अर्थात् धर्ममा अतिशय नवीन रीतिहरू बनाएर उनीहरूले उल्लंघन गरे ।

[2]यसभन्दा अधिक यो कि उनीहरू एक-अर्कालाई नराम्रो कुरोबाट रोक्दैनथे, जो स्वयं एक ठूलो अपराध हो । केही व्याख्याकारीहरूले यसै निषेध त्यागलाई अवज्ञता तथा अतिक्रमण मानेका छन्, जुन धिक्कारको कारण बन्यो । अन्ततः दुवै अवस्थाहरूमा नराम्रोलाई देखेर नराम्रोबाट नरोक्नु, बहुत ठूलो अपराध तथा धिक्कार एवं अल्लाहको क्रोधको कारण हो । हदीसमा पनि यस अपराधमा अत्याधिक घोर चेतावनीहरू आएको छ । एक हदीसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "सर्वप्रथम कमी जुन इस्राईलको सन्तानमा आया त्यो यो थियो कि एक व्यक्तिले अर्को व्यक्तिलाई नराम्रो गरिराखेको देख्दा भन्थ्यो कि अल्लाहसित तर्स तथा यो नराम्रो कुरो छाडिदेउ, यो तिम्रो लागि उचित छैन । परन्तु अर्को दिन पुनः उसँग त्यसलाई खान-पान तथा उठ-बसमा कुनै संकोच अथवा लज्जाको आभास हुँदैनथ्यो (अर्थात् त्यो सँग एक प्राण दुई शरीर तथा मित्र भइहाल्थे) जबकि ईमानको याचना यो थियो कि उसित घृणा तथा सम्बन्ध विच्छेद गर्दथ्यो जसकारण अल्लाहले उनीहरूका बीच आपसमा कटुता पारिहाल्यो तथा अल्लाहको धिक्कारका पात्र भए ।" पुनः भन्नुभयो कि, "अल्लाहको कसम तिमी अवश्य मानिसहरूलाई पुण्य गर्ने आदेश दिँदैगर तथा नराम्रो कामबाट रोज्दै गर, अत्याचारीको हात समातिहाल्ने गर (नत्र तिम्रो पनि यही दशा हुनेछ)" "अल-हदीस" (अबु दाऊद किताबुल मलाहिम संख्या ४३३६) एक अर्को कथनमा यस कर्तव्यको त्यागमा यो चेतावनी दिइएको छ कि तिमी अल्लाहको यातनाहरूको योग बनिहाल्नेछौ, तिमी अल्लाहसित प्रार्थना गर्दा पनि स्वीकार हुनेछैन । (मुसनद अहमद भाग-५, पृष्ठ-३८८)

[3]यो काफ़िरहरूसित मित्रताको परिणाम हो कि अल्लाह तआला उनीहरूमाथि क्रोधित भयो यसै क्रोधको कारण स्थायीरूपले नर्कको यातना छ ।

The Ummah Technology Mission

وَلَوْ كَانُوْا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالنَّبِيِّ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوْهُمْ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٨١﴾

(८१) यदि उनीहरूलाई अल्लाह (तआला) मा, नबीमा तथा जे अवतरित गरिएको छ, त्यसमा ईमान भएको भए, यिनी काफिरहरूसित मित्रता गर्दैनथे, परन्तु उनीमध्येबाट अधिकतर दुराचारी (गलतकार) छन् ।[१]

لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا الْيَهُوْدَ وَالَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا ۚ وَلَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَّوَدَّةً لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّا نَصٰرٰى ۭ ذٰلِكَ بِاَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيْسِيْنَ وَرُهْبَانًا وَّاَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٨٢﴾

(८२) निःसन्देह तपाईंले ईमानवालाहरूको कटुशत्रु यहूदीहरू तथा मुर्तिपूजकहरूलाई पाउनु हुनेछ ।[२] तथा ईमानवालाहरूको सबभन्दा अधिक निकटताको मित्रता तपाईं अवश्य उनीहरूमा पाउनुहुनेछ, जो आफूलाई ईसाई भन्दछन्, यो यसकारण कि उनीहरूमा विद्वान तथा बैरागी छन् तथा यसकारण कि उनीहरू घमण्ड गर्दैनन् ।[३]

[१]यसको अर्थ यो हो कि जुन व्यक्तिको अन्तरमा सत्य रूपमा विश्वास हुनेछ, त्यो धर्मभ्रष्टहरूबाट कहिल्यै मित्रता गर्नेछैन ।

[२]यसकारण कि यहूदीहरूमा शत्रुता तथा इन्कार, सत्यबाट विमुखता तथा अंहकार, तथा ज्ञानी एवं ईमानवालाहरूको आलोचनको भावना धेरै पाइन्छ । यही कारण छ कि नबीहरूको हत्या तथा उनलाई झुठ्लाउनु उनको आचरण रहेको छ । यहाँसम्म कि उनीहरूले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हत्याको कैयौंपटक षड्यन्त्र रचे । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि जादु पनि गरे, हरेक प्रकारले हानि पुऱ्याउने घृणित योजना बनाए तथा यस सम्बन्धमा मूर्तिपूजकहरूको पनि यही दशा रहेको छ ।

[३](رُهبان) बाट तात्पर्य पुनीत उपासक एवं वैरागी तथा (قسّيسين) बाट तात्पर्य ज्ञानी तथा बक्ता छ अर्थात् यी ईसाईहरूमा ज्ञान एवं नम्रता छ, यसकारण उनीहरूमा यहूदीहरूकै जस्तै इन्कार तथा अंहकार छैन । यसका अतिरिक्त ईसाई धर्ममा क्षमाको शिक्षाको प्रधानता छ । यहाँसम्मकि उनीहरूको ग्रन्थमा लेखिएको छ कि कोही तिम्रो गालाको दायाँपट्टि हिर्काउन्छ भने बायाँ गाला पनि त्यसको सामुन्ने गरिदेउ, यी कारणहरूले यिनी यहूदीहरूको अपेक्षा मुसलमानहरूसित निकट छन् । ईसाईहरूको यो आचरण यहूदीहरूको सापेक्ष छ, तैपनि जहाँसम्म इस्लामसित शत्रुताको सम्बन्ध छ, केही अन्तर सहित ईसाईहरूमा पनि विद्यमान छ । जस्तो कि ईसाईहरू तथा मुसलमानहरू बीच शताब्दीयौदेखि जारी युद्धबाट स्पष्ट छ तथा वर्तमानमा पनि जारी छ र अहिले त इस्लामको विरोधमा दुबै मिलेर कार्यरत छन् यसकारण इस्लामले दुबैको मित्रताबाट मनाही गरेको छ ।

The Ummah Technology Mission

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ ۖ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾

(८३) तथा जब उनी रसूलतिर अवतरित भएको (सन्देश) सुन्दछन्, तब तपाईं उनका आँखाबाट बगिरहेको अश्रुको धारा देख्नुहुन्छ, यसकारणले कि उनीहरूले सत्यलाई चिने । उनी भन्दछन् कि हे हाम्रा प्रभु ! हामी मुसलमान भयौं । तसर्थ तिमीले हामीलाई पनि साक्षीहरूमा लेख ।

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾

(८४) तथा हामीले अल्लाहमाथि र जुन सत्य हाम्रो पासमा पुगेको छ त्यसमा विश्वास किन नगर्ने जबकि हामीलाई आशा छ कि हाम्रो पालनकर्ताले हामीलाई असल मानिसहरूसँग (स्वर्गमा) प्रविष्ट गर्नेछ ।[1]

[1]इथोपिया (हब्शा) मा जहाँ मुसलमान आफ्ना मक्की युगमा दुईपटक हिज्रत (प्रस्थान) गरेर गए । असहमः नजाशीको राज्य थियो, यो इसाई देश थियो । यो आयत इथोपिया निवासी इसाईहरूको बारेमा उत्रेको हो परन्तु कथनहरूको आधारमा नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आदरणीय अम्र बिन उमैया जमरीलाई आफ्नो पत्र दिएर नजाशीको पासमा पठाउनु भएको थियो, जुन उनले गएर त्यसलाई सुनाए । नजाशीले त्यो पत्र सुनेर इथोपियामा रहँदै आएका प्रवासी मुसलमानहरू तथा आदरणीय जाफ़र पुत्र अबू तालिबलाई आफ्नो पासमा बोलायो तथा आफ्ना विद्वान, पूजारी, पादरीहरू आदिलाई पनि एकत्रित गऱ्यो, अनि आदरणीय जाफ़रलाई कुर्आन करीम पढ्न आदेश दियो । आदरणीय जाफ़रले सूरः मरियम पढ्नु भयो, जसमा आदरणीय ईसाको चमत्कारिक जन्म तथा उनको भक्तित्व तथा रिसालत (दूतत्व) को वर्णन छ, जसलाई सुनेर उनी बडो प्रभावित भए तथा आँखाबाट अश्रु प्रवाहित भए एवं ईमान स्थापित गरे । केही मानिसहरू भन्छन् कि नजाशीले आफ्ना केही धर्मज्ञहरूलाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पास पठायो । जब उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले कुर्आन सुनाउनु भयो तब तिनका आँखाबाट अश्रुको धारा प्रवाहित भयो तथा ईमान ल्याए । (फ़तहुल क़दीर) यी आयतहरूमा कुर्आन करीम सुनेर उनीमाथि जुन प्रभाव भयो त्यसको चित्रण गरिएको छ । तथा उनीहरूको विश्वास गर्नुको विवरण छ, पवित्र कुर्आनमा अन्य स्थानमा पनि ईसाईहरूको यसप्रकार ईमान स्थापित कुरोको वर्णन छ । जस्तैः

﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ﴾ (آل عمران : ١٩٩)

The Ummah Technology Mission

فَاَثَابَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُوْا جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭوَذٰلِكَ جَزَاۗءُ الْمُحْسِنِيْنَ ۝

(८५) त अल्लाहले उनको यस प्रार्थनाको कारण यस्ता उद्यान दियो जसमा नहरहरू प्रवाहित छन्, जसमा सधैं निवास गर्नेछन् तथा यही सदाचारीहरूको प्रत्युपकार हो ।

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ۝

(८६) तथा जो अविश्वासी भए एवं हाम्रा आयतहरूलाई झुठ्लाए तिनै नरकवासी हुन् ।

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُحَرِّمُوْا طَيِّبٰتِ مَآ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوْا ۭاِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ

(८७) हे निष्ठावानहरू ! ती पवित्र वस्तुहरूलाई अवैध नबनाउ जसलाई अल्लाहले तिम्रो लागि वैध बनायो[1] तथा अतिक्रमण नगर,

"निःसन्देह अहले किताबमा केही यस्ता पनि छन्, जो अल्लाह तथा त्यस किताबमा जो तिमीमाथि अवतरित गरिएको छ तथा त्यसमा जे उनीमाथि अवतरित गरिएको थियो, ईमान राख्दछन्, तथा अल्लाहका समक्ष विनती गर्दछन्, ।" (सूरः आले-इमरान-१९९)

तथा हदीसमा वर्णित छ कि जब नजाशीको निधनको समाचार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई प्राप्त भयो तब उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सहावासित भन्नुभयो कि, "(इथोपिया) हब्शामा तिम्रो भाइको देहान्त भएको छ, त्यसको नमाज़ पढ ।" अतः एक मरूभूमिमा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले त्यसको नमाज जनाज़ः (ग़ायबाना) पढ्नु भयो । (सहीह बुख़ारी मनाकिबुल अन्सार व किताबूल जनाएज़ र सहीह मुस्लिम किताबुल जनाएज़) । एउटा अर्को हदीसमा यस्ता अहले किताबको विषयमा जसले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको नबूअत (दूतत्व) मा निष्ठा व्यक्त गरे, भनिएको छ कि उनलाई दुई गुना प्रतिफल प्राप्त हुनेछ । (सहीह बुख़ारी किताबुल इल्म वल निकाह)

[1]हदीसमा वर्णित छ कि एउटा व्यक्ति नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भयो तथा भन्नथाल्यो हे रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम ! जब म मासु खान्छु तब सम्भोगको इच्छा प्रबल हुने गर्दछ, यसकारण मैले आफूलाई मासु हराम (निषेध) गरेको छु, जसमा यो आयत उत्र्यो । (सहीह तिर्मिजी, अलबानी, भाग-३, पृष्ठ-४६) यसैप्रकार उत्रनुको कारणका अतिरिक्त अन्य कथनहरूबाट सिद्ध छ कि केही सहचर संयम तथा आराधनाको लागि केही वैध वस्तुहरूबाट (जस्तै स्त्रीहरूसित विवाह गर्नु, रातको समय सुत्नु तथा दिनको समय खान-पिउनबाट) रोकिन चाहन्थे । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यसको सूचना प्राप्त भयो तब उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यस्तो गर्नबाट रोक्नुभयो तथा मनाही गर्नुभयो । आदरणीय उस्मान बिन मज़ऊन पनि आफ्नो पत्नीबाट अलग्ग बस्न थालेका थिए,

The Umman Technology Mission

الْمُعْتَدِينَ ⑧⑦

नि:सन्देह अल्लाह अतिकारीहरूसित प्रेम गर्दैन ।

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ⑧⑧

(८८) तथा अल्लाह (तआ़ला) ले जुन कुराहरू तिमीलाई दिएको छ, त्यसबाट वैधानिक रूचिकर वस्तुहरू खाउ तथा अल्लाह तआ़लासित तर्स, जसमाथि तिमी ईमान राख्दछौ ।

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ ۖ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ

(८९) अल्लाह तआ़ला तिम्रा कसमहरूमध्ये बेकार कसमहरूमा तिमीलाई समात्दैन । परन्तु पकड त्यसको गर्दछ, जुन कसमहरूलाई तिमी दृढ गर्दछौ ।[1] त्यसको प्रायश्चित दस गरीबहरूलाइ

उनको पत्नीको शिकायत (गुनासो) मा उनलाई पनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले रोक्नुभयो । (हदीसका किताबहरू)

अत: यस आयत तथा हदीसबाट ज्ञान भयो कि अल्लाहबाट उचित गरिएको वस्तुलाई निषेध गर्नु अथवा त्यसबाट त्यसै बच्नु उचित छैन, चाहे त्यसको सम्बन्ध खान-पानसित होस् अथवा वस्त्रसित होस् अथवा प्रिय अथवा उचित इच्छाहरूसित होस् ।

समस्या–यसप्रकार यदि कुनै व्यक्ति कुनै कुरोलाई आफूमाथि निषेध गर्नेछ भने त्यो निषेधित हुनेछैन, पत्नीबाहेक । परन्तु यस अवस्थामा केही विद्वानहरूको कथन छ कि आफ्नो शपथको प्रायश्चित गर्नुपर्ने छ तथा केहीका निकट प्रायश्चित आवश्यक छैन । इमाम शौकानी भन्नुहुन्छ कि सहीह हदीसबाट यस कुरोको पुष्टि हुन्छ, किनभने नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यस अवस्थामा कसैलाई कसमको दण्ड तिर्न आदेश दिनुभएको छैन । इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ कि यस आयतको पश्चात अल्लाह तआ़लाले कसमको प्रायश्चितको वर्णन गरेको छ जसबाट ज्ञात हुन्छ कि कुनै अवर्जित पदार्थलाई वर्जित गर्न यो कसमको समान छ, जुन प्रायश्चित दिनुका कारण हो । परन्तु यो तर्क सहीह हदीसको उपस्थितिमा नगण्य छ । त्यही उचित छ जुन इमाम शौकानीको कथन छ ।

[1]शपथलाई अरबी भाषामा हलफ़ अथवा यमीन भन्दछन् जसका बहुवचन अहलाफ़ तथा ऐमान हुन् । शपथका तीन भेद हुन्छन्: (१) लग़्व २) (ग़मूस (३) मोअक्कद । (१) लग़्व त्यो कसम हो जुन मनुष्य कुरै-कुरामा स्वभाविक रूपले बिना कुनै प्रयत्न तथा ध्येयले खाईराख्छ । यसमा कुनै पकड हुनेछैन । (२) ग़मूस: त्यो झूठो कसम (शपथ) हो, जुन मनुष्य धोका दिन वा छलको लागि खान्छ । यो महापाप हो, बरू अति महापाप हो । परन्तु यसको कुनै प्रायश्चित छैन । (३) मोअक्कद त्यो कसम हो जुन मनुष्य आफ्ना

The Ummah Technology Mission

عَشَرَةِ مَسٰكِيْنَ مِنْ اَوْسَطِ مَا تُطْعِمُوْنَ اَهْلِيْكُمْ اَوْ كِسْوَتُهُمْ اَوْ تَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ ۭ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ ۭ ذٰلِكَ كَفَّارَةُ اَيْمَانِكُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ ۭ وَاحْفَظُوْٓا اَيْمَانَكُمْ ۭ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٨٩﴾

खाना खुवाउनु पर्नेछ मध्यम श्रेणीको, जुन आफ्ना घरवालाहरूलाई खुवाउँछौ ।[1] अथवा उनलाई वस्त्र दिन ।[2] अथवा एक दास अथवा दासीलाई स्वतन्त्र गर्नु हो ।[3] तथा जसबाट यो हुन सक्दैन त्यो तीन दिन ब्रत बसोस् ।[4] यो तिम्रा कसमहरूको प्रायश्चित हो, जबकि तिमी कसम खाइसकेका छौ तथा आफ्ना कसमहरूलाई ध्यानमा राख । यसप्रकार अल्लाह तआला तिम्रो निम्ति आफ्ना आदेशहरूलाई वर्णन गर्दछ, ताकि तिमी कृतज्ञता व्यक्त गर ।

कुरामा जोड तथा परिपक्कताको लागि जानी-जानी खान्छ । यसप्रकारको कसमलाई यदि तोड्छ भने त्यसको त्यो प्रायश्चित पूरा गर्नेछ, जसको अघिको आयतमा वर्णन छ ।

[1]यस खानाको मात्राको लागि कुनै एक सहीह कथन छैन । यसकारण मतभेद छ । परन्तु इमाम शाफ़ईले त्यस हदीसबाट तर्क दिँदै, जसमा रमज़ानमा रोजाको स्थितिमा पत्नीसित संभोग गर्नुको जुन प्रायश्चित छ, लगभग आधा किलो प्रति निर्धनको खाना निर्धारित गरिएको छ । किनभने नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले त्यस व्यक्तिलाई पत्नीसँग ब्रतको अवस्थामा प्रायश्चित स्वरूप १५ साआ ख़जूर दिलाउनु भएको थियो, जसलाई साठी निर्धनहरूमा बाँडिएको थियो । एक साआमा चार मुद्द तथा एक मुद्दमा (लगभग) ६०० ग्राम हुन्छ) यस आधारमा झोल नभएको सालन दस गरीबहरूलाई दिनको लागि दस मुद्द (अर्थात् ६ किलो) भोजन प्रायश्चित हुनेछ । (इब्ने कसीर)

[2]वस्त्रको विषयमा पनि मतभेद छ । प्रत्यक्ष रूपले तात्पर्य वस्त्रको जोडा हो, जसमा मनुष्य नमाज़ पढ्न सकोस् । केही विद्वानहरूले भोजन तथा वस्त्र दुबैको लागि प्रथा तथा प्रचलनलाई विश्वस्त मान्नु भएको छ ।

[3]केही विद्वानहरूले भूलले हत्याको प्रायश्चितमा अनुमान गरेर दास तथा दासीहरूको लागि ईमानको प्रतिबन्ध लगाएका छन् । इमाम शौकानी भन्नुहुन्छ, आयत सामान्य छ, जस अर्न्तगत मोमिन एवं काफिरहरू दुबै आउँछन् ।

[4]अर्थात् जुन व्यक्तिलाई माथिका तीनै विषयहरूबाट कुनैको शक्ति छैन, त्यो तीन दिनसम्म ब्रत बसोस । केही धर्मज्ञ निरन्तर ब्रत बस्नुको पक्षमा छन् तथा केहीका विचारले दुबै प्रकार उचित छन् ।

The Ummah Technology Mission

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝٩٠

(९०) हे निष्ठावानहरू ! मदिरा एवं जुवा तथा मूर्तिहरूको स्थान एवं पासाहरू नराम्रा शैतानी काम हुन्, अतः तिमी यसबाट अलग्ग रह ताकि सफल होउ ।[1]

اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوْقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِى الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ۝٩١

(९१) शैतान चाहन्छ नै कि मदिरा तथा जुवाद्वारा तिमीहरूमा शत्रुता एवं द्वेष पारिदेओस् तथा तिमीलाई अल्लाहको स्मरण तथा नमाज़बाट रोकोस्, त तिमी रोकिन्छौ कि रोकिन्नौ ?[2]

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْۤا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ۝٩٢

(९२) अल्लाहको आज्ञाको पालन गर तथा रसूलको अनुसरण गर र सतर्क रह तथा यदि तिमीले मुख फर्कायौ भने जानीहाल कि हाम्रो रसूललाई खुला सन्देश पुऱ्याइदिने जिम्मेवारी छ ।

[1]यो मदिराको सम्बन्धमा तेस्रो आदेश हो । प्रथम दुई आदेशहरूमा त्यसलाई स्पष्टरूपले निषेधित गरिएको छैन । परन्तु यहाँ त्यो सँग जुवा, पूजा स्थल तथा स्थानहरू तथा शगूनका तीरहरूलाई दूषित एवं राक्षसी कार्य घोषित गरेर स्पष्ट शब्दहरूमा यी सबैबाट सुरक्षित रहन आदेश दिइएको छ । यसबाहेक यस आयतमा मदिरा एवं जुवाको सन्दर्भमा केही अधिक क्षतिको वर्णन गरेर प्रश्न गरिएको छ कि अझै पनि रोकिन्छन् वा रोकिदैनन् । मुसलमान यसबाट अल्लाहको उद्देश्य बुझे तथा त्यसलाई सधैंको निम्ति अवैध माने एवं भने कि (انتهينا ربنا) हाम्रो पालनकर्ता हामीले मान्यौं, (मुसनद अहमद भाग २, पृष्ठ-३५१) परन्तु आधुनिक बुद्धिमान भन्दछन् कि अल्लाहले मदिरालाई वर्जित कहाँ भनेको छ ? यस्तो बुद्धिमा रूनुपर्छ। अर्थात् मदिरालाई दूषित तथा राक्षसी कार्य भनेर त्यसबाट रोकिनुको आदेश दिनु तथा त्यसलाई सफलताको हेतु भन्नु बुद्धिमानहरूको विचारमा निषेधको लागि पर्याप्त छैन । यसको अभिप्राय यो भयो कि अल्लाहको समीप दूषित कार्य पनि उचित छ, राक्षसी कार्य पनि उचित छ । जसको त्यागको आदेश दिन्छ, त्यो पनि उचित छ तथा जसको सन्दर्भमा भनिन्छ कि त्यसलाई गर्नु असफलता तथा त्यसको त्याग सफलताको हेतु हो, त्यो पनि उचित (إنا لله وإنا اليه راجعون) यस्तो बोधबाट हजार पटक शरण, तथा थुक्क छ यस्तो बोधमाथि ।

[2]यी जुवा तथा मदिराका अन्य सामाजिक एवं धार्मिक हानिहरू हुन् जसको वर्णनको आवश्यकता छैन, यसैकारण मदिरालाई सबै कुकर्महरूको जननी भनिन्छ तथा जुवा पनि यस्तै कुलत हो । यो मनुष्यलाई कुनै कामको राख्दैन तथा अधिकतर धनवान एवं वंशगत जागीर दारहरूलाई भिखारी तथा दरिद्र बनाइदिन्छ । हामीलाई अल्लाहले दुबैबाट सुरक्षित राखून् ।

The Ummah Technology Mission

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوا وَّآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوا وَّآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوا وَّأَحْسَنُوا ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾

(९३) यस्ता मानिसहरूको लागि जो निष्ठावान छन् तथा पुण्यको काम गर्दछन्, त्यस कुरामा कुनै पाप छैन जसलाई उनीहरू खान्छन्, पिउँछन्, जबकि उनी अल्लाहसित तर्सन्छन् तथा ईमान राख्दछन् तथा पुण्यको कार्य गर्दछन्, अनि परहेज़गारी (सत्कर्म) गर्दछन् तथा अत्याधिक पुण्यको कार्य गर्दछन्, अल्लाह यस्ता पुण्यकर्ताहरूसित प्रेम गर्दछ ।[1]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ ۚ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٤﴾

(९४) हे निष्ठावानहरू ! अल्लाह (तआ़ला) केही शिकारद्वारा तिम्रो परीक्षा लिन्छ,[2] जससम्म तिम्रा हात तथा भाला पुग्न सक्नेछन् ।[3] ताकि अल्लाह (तआ़ला) थाहा पाओस् कि कुन व्यक्ति नदेखिकन तर्सन्छ, जो व्यक्ति सीमाभन्दा अगाडि बढ्नेछ त्यसलाई कठोर यातना छ ।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنتُمْ حُرُمٌ ۚ وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم

(९५) हे ईमानवालाहरू ! जब तिमी (हज़ अथवा उमरःको) एहराम बाँधेको हुन्छौ त शिकार

[1]मदिराको निषेधको पश्चात नवीका सहचरहरूको मनमा यो कुरा आयो कि हाम्रा कैयन् साथी लडाइहरूमा मारिए अथवा स्वभाविक मृत्युले मरे, जबकि उनी मदिरापान गरिराखेका थिए । तसर्थ यस आयतमा यस संशयको निवारण गरिदिइयो, कि यिनको अन्त विश्वास एवं संयममा नै भयो । किनभने त्यसबेला मदिरापान वर्जित भएको थिएन ।

[2]शिकार अरबहरूको जीवन-यापनको एक विशेष साधन थियो, यसकारण एहरामको अवस्थामा यसलाई निषेध गरेर उनको परीक्षा लिइयो । विशेषरूपले हुदैबियामा निवासको समयमा शिकार अधिकरूपले सहाबाका निकट आउँथे, किन्तु तिनै दिनहरूमा यी चार आयतहरू अवतरित भए, जसमा त्यससँग सम्बन्धित आदेश दिइयो ।

[3]निकटका शिकार तथा साना जीव-जन्तु सामान्य रूपले हातले नै समातिन्छन् तथा टाढाका अथवा ठूला पशुहरूको लागि बाँण तथा भाला प्रयोग गरिन्छन्, यसकारण केवल यी दुबैको यहाँ वर्णन गरिएको छ । परन्तु तात्पर्य यो छ कि जुनप्रकारले तथा जुन कुराले पनि शिकार गरियोस्, एहरामको अवस्थामा निषेध छ ।

The Ummah Technology Mission

مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِۦ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ هَدْيًۢا بَٰلِغَ ٱلْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّٰرَةٌ طَعَامُ مَسَٰكِينَ أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا

नगर[1] र तिमीमध्येबाट जसले पनि त्यसलाई मार्दछ भने त्यसले क्षतिपूर्ति गर्नुपर्नेछ उसैको समान[2] पाल्तू पशुबाट जसको निर्णय तिमीमध्येबाट दुई न्यायकारीले गर्नेछन्[3] जुन बलिको लागि काअबा

[1]इमाम शाफ़ईले यसबाट यो भाव निकाल्नु भएको छ कि यिनीबाट केवल ती जनावरहरूको हत्या लिइएको छ, जसको मासु खाइन्छ। धर्तीका अन्य पशुहरूका शिकार उनी उचित मान्दछन्। परन्तु अधिक विद्वानहरूको विचार यो छ कि यसमा खाने योग्य तथा अयोग्यमा कुनै भेद छैन। यसमा दुवै प्रकारका जनावर सम्मिलित छन्। परन्तु ती हानिकारक जीवहरूको हत्या गर्नु उचित छ जसको वर्णन हदीसमा भएको छ तथा उनी पाँच छन् काग, चिल, बिच्छी, मूसा तथा भूस्याहा कुकुर। (सहीह मुस्लिम किताबुल हज, बाब मायनदुबो लिल मुहरिम व गैरेही क़तलुहु मिन-द्वाब्बे फ़िल हिल्ले वल हरमे, तथा मुअ़ता इमाम मालिक) आदरणीय नाफेअ़सित सर्पको विषयमा सोधियो त उहाँले भन्नुभयो कि त्यसलाई मार्नमा कुनै मतभेद छैन। इब्ने क़सीर तथा इमाम अहमद एवं इमाम मालिक तथा अन्य आलिमहरूले ब्वाँसो, हिंस्रक जन्तु, चितुवा, सिंहलाई भुस्याहा कुकुरहरूको समान एहरामको अवस्थामा मार्न आज्ञा दिइएका छन्। (इब्ने क़सीर)

[2]"जानी-जानी" को शब्दबाट केही विद्वानहरूले यो तर्क निकालेका छन् कि बिना प्रयत्न यदि भूलले अन्जानमा हत्या हुन्छ भने त्यसमा प्रतिशोध छैन। परन्तु अधिकतर विद्वानहरूका निकट इच्छित एवं अनेच्छित दुबै अवस्थाहरूमा पशु हत्या गरेमा फ़िदिया (प्रतिशोध) दिनुपर्नेछ। जानी-जानीको कुरा परिस्थितिहरूका अनुसार छ प्रतिबन्धको रूपमा छैन।

[3]समान पशुबाट तात्पर्य प्रकृति अर्थात् शरीर तथा श्रेणीमा समान हुनु हो मूल्यमा समान हुनु होइन जस्तो कि हनफ़ी समुदायमा छ। जस्तो कि यदि मृगको हत्या भयो भने, त्यसको समान बाखा छ। गाईको समान निलगाई छ। परन्तु जुन जन्तुको समतुल्य पाउन सकिन्न, त्यस अवस्थामा त्यो मूल्यको रूपमा प्रतिशोध लिएर मक्का पुऱ्याइनेछ। (इब्ने क़सीर)

[4]कि हत (हत्या गरिएका) जनावरको समान अमूक जनावर छ तथा यदि त्यसको समान छैन अथवा त्यसको समान उपलब्ध छैन भने त्यसको त्यति मूल्य हो। त्यस मूल्यले अनाज खरीद गरी मक्काका भिखारीहरूमा बाँडिने छ। प्रति भिखारी एक मुद्द अर्थात् ६ सय ग्रामको हिसाबको वितरण गरिनेछ। हनफ़ी समुदायमा दुई मुद्द प्रति भिखारी छ अर्थात् एक किलो दुई सय ग्राम छ।

The Ummah Technology Mission

لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ ۗ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ ۚ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

पुऱ्याइनेछ,[१] अथवा प्रायश्चित स्वरूप कंगालहरूलाई भोजन दिनुछ वा त्यसको बराबर ब्रत बस्नुछ[२] ताकि आफूले गरिएको दण्ड चाख, जुन पहिले भइसक्यो, अल्लाहले त्यसलाई क्षमा गरिदियो तथा जो यस (निषेधाज्ञा) को पश्चात पुनः यस्तो गर्नेछ, अल्लाह उससित बदला लिनेछ । अल्लाह शक्तिशाली बदला लिन समार्थ्यवान छ ।

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ ۖ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي

(९६) तिम्रो लागि समुद्रको शिकार समात्न तथा खान वैध गरिएको छ ।[३] तिम्रो प्रयोगको लागि तथा यात्रीहरूको लागि, तर धर्तीको शिकार अवैध गरियो जबसम्म तिमी एहराम

[१]यो प्रतिशोध जनावर अथवा त्यसको मूल्य काअबा पुऱ्याइनेछ तथा काअबाबाट तात्पर्य हरम छ । (फ़तहुल क़दीर) अर्थात् तिनको वितरण हरम मक्कामा बास गर्ने निर्धनहरूमा हुनेछ ।

[२](او) (अथवा) अधिकार दिनको लागि आएको छ अर्थात् निर्धनहरूलाई भोजन गराउनु अथवा त्यसको बराबर ब्रत बस्नु दुवै मध्येबाट कुनै एक कार्य गर्नु उचित छ । हत जनावरको अनुसार भोजन गराउनुमा जुन प्रकारले कमी अथवा अधिकता हुनेछ, त्यसैप्रकार ब्रतहरूमा पनि कमी अथवा अधिकता हुनेछ । जस्तै एहराम लगाएको व्यक्तिले मृग माऱ्यो भने त्यसको समान बक़री (बाख्रा) छ, यो फ़िदिया हरम मक्क़ामा बलि दिइनेछ । यदि यो पाइएन भने आदरणीय इब्ने अब्बास (रज़ी अल्लाह अन्हु) को अनुसार छः निर्धनहरूलाई भोजन अथवा तीन ब्रत बस्नु पर्नेछ । यदि त्यसले बाह्रसिंङ्गे, साभर अथवा यो जस्तै कुनै पशु मारेको छ भने त्यसको समतुल्य गाई छ, यदि यो उपलब्ध छैन अथवा यसको मूल्य तिर्ने शक्ति छैन भने बीस निर्धनहरूलाई खाना खुवाउनु पर्नेछ अथवा बीस दिन ब्रत बस्नु पर्नेछ अथवा शुतुरमुर्ग जस्तो पशु मारिन्छ भने त्यसको समतुल्य ऊँट छ र त्यो उपलब्ध नभएमा तीस निर्धनहरूलाई भोजन गराउनु अथवा तीस दिनको ब्रत बस्नु पर्नेछ । (इब्ने क़सीर)

[३](صيد) (सैद) सित तात्पर्य जीवित पशु तथा (طعامه) (तआमुहु) सित तात्पर्य मृत (माछा आदि) हो जसलाई समुद्र अथवा नदीले बाहिर फ्याँकिदेओस् अथवा पानीको सतहमा उत्रेको होस् । जुनप्रकारले हदीसमा स्पष्टरूपले भनिएको छ कि समुद्रको मृत जन्तु वैध छ । (विस्तृत जानकारीको लागि हेर्नुस् तफ़सीर इब्ने क़सीर, तथा नैलुल औतार आदि)

The Ummah Technology Mission

إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

को अवस्थामा छौ । तथा अल्लाह (तआला) सित तर्स जसको समीप एकत्रित गरिनेछौ ।

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِّلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ۚ ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾

(९७) अल्लाहले क़ाअबालाई जुन सम्मानित गृह हो, मानिसहरूका लागि स्थिरताको कारण बनायो तथा सम्मानित महिनालाई एवं हरममा बलि दिइने पशुहरूलाई पनि तथा ती पशुहरूलाई पनि जसका घाँटीमा पट्टा हुन्छन् ।[1] यो यसकाण ताकि तिमी यस कुरामा विश्वास गर कि निःसन्देह अल्लाह (तआला) आकाशहरू तथा धर्ती मुनिका कुराहरूको ज्ञान राख्दछ एवं निःसन्देह अल्लाह सबै विषयलाई राम्ररी जान्दछ ।

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٨﴾

(९८) तिमी विश्वास गर कि अल्लाह तआला दण्ड पनि कठोर दिनेछ तथा अल्लाह (तआला) अति क्षमाशील एवं अति कृपालु छ ।

مَّا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾

(९९) रसूलको दायित्व त मात्र पुऱ्याउनु हो तथा अल्लाह (तआला) सबै कुरा जान्दछ जे-जति तिमी व्यक्त गर्दछौ तथा जे-जति तिमी लुकाएर राख्दछौ ।

[1]काअबालाई बैतुल हराम यसकारण भनिन्छ कि त्यसको सीमाभित्र शिकार गर्नु, वृक्ष काट्नु आदि निषेध छ । यसैप्रकार यदि यसमा पिताको हत्यारासित पनि जम्काभेट हुन्थ्यो त्यससँग भने त्यसलाई छाडिन्नथ्यो । यसलाई (قياما للناس) (मानिसहरूको उभिने तथा निर्वाहको कारण) भनिएको छ, जसको अर्थ हो कि यसद्वारा मक्काका निवासीहरूको प्रवन्ध पनि ठीक छ तथा उनीहरूको निर्वाहको आवश्यकताहरूको उपलब्धिको साधन पनि छ । यसैप्रकार हराम महिनाहरू (रजब, जुलकाअदः, जुलहिज्जा तथा मोहर्रम) तथा हरममा जाने पशु (हदी तथा क़लायेद) पनि मानिसहरूकै निर्वाहका साधन हुन् किनभने यी सबैबाट मक्का निवासीहरूलाई वर्णित लाभ प्राप्त हुन्थ्यो ।

The Ummah Technology Mission

قُلْ لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيْثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيْثِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ يٰأُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿١٠٠﴾

(१००) तपाईं भनिदिनुस कि अपवित्र तथा पवित्र समान छैनन् यद्यपि तपाईंलाई अपवित्रताको अधिकता राम्रो लाग्दछ ।[1] अल्लाह (तआ़ला) सित तर्सिराख हे बुद्धिमानीहरू, ताकि तिमी सफल होउ ।

يٰأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَسْـَٔلُوْا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ ۚ وَإِنْ تَسْـَٔلُوْا عَنْهَا حِيْنَ يُنَزَّلُ الْقُرْاٰنُ تُبْدَ لَكُمْ ۖ عَفَا اللّٰهُ عَنْهَا ۗ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿١٠١﴾

(१०१) हे निष्ठावानहरू ! यस्ता विषयमा प्रश्न नगर जसलाई व्यक्त गर्दा तिमीलाई नराम्रो लागोस् र यदि कुर्आन अवतरित गरिने बेलामा प्रश्न गर्छौ भने तिमीलाई व्यक्त गरिहालिनेछ,[2] जे भइसक्यो अल्लाहले त्यसलाई क्षमा गरिदियो तथा अल्लाह क्षमाशील तथा सहनशील छ ।

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوْا بِهَا كٰفِرِيْنَ ﴿١٠٢﴾

(१०२) तिमीभन्दा पहिला केही व्यक्तिहरूले यही प्रश्न गरे अनि तिनलाई निर्वाह गर्न सकेनन् ।[3]

---

[1]अपवित्रबाट तात्पर्य अवैध अथवा अधर्मी अथवा पापी अथवा विकृत तथा पवित्रबाट तात्पर्य वैध, विश्वासी अथवा आज्ञाकारी अथवा राम्रो वस्तु अथवा यी सबै हुन सक्दछन् । अभिप्राय यो हो कि जुन वस्तुमा अपवित्रता हुनेछ, त्यो अविश्वास हो, अवज्ञा हो, दुष्कर्म हो अथवा वस्तुहरू अथवा कथन हो, अधिक संख्याका उपरान्त ती वस्तुहरूको सामना गर्न सक्दैनन्, जसमा अपवित्रता हुनेछ । यी दुबै कुनै पनि अवस्थामा समान हुन सक्दैनन् । यसकारण कि अपवित्रताको कारण त्यस वस्तुको लाभ तथा शुभ समाप्त हुन्छ जबकि जुन वस्तुमा पवित्रता हुनेछ, त्यसबाट त्यसको लाभ तथा शुभमा झन् बृद्धि हुनेछ ।

[2]यो निषेधाज्ञा कुर्आनको अवतरणको समयमा थियो, स्वयं नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पनि सहाबालाई अधिक प्रश्न गर्नबाट रोक्दथे । एक हदीसमा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "मुसलमानहरूमा सबभन्दा ठूलो अपराधी त्यो हो जसको प्रश्न गर्नाको कारण कुनै कुरा अवैध भयो, जबकि त्यसभन्दा पूर्व त्यो वैध थियो ।" (सहीह बुख़ारी, संख्या ७२८९ र सहीह मुस्लिम अल-फज़ायेल बाब तौक़िरूहु सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम व तरको इक्सारे सुवालिहि)

[3]कतै त्यस आलस्यको शिकार तिमी बन्न नपुग, जुनप्रकार एकपटक नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "अल्लाह तआ़लाले तिमीलाई हज़ अनिवार्य गरेको छ ।" एउटा व्यक्तिले प्रश्न गऱ्यो, "के प्रत्येक वर्ष ?" उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम मौन रहनुभयो । त्यसले आफ्नो प्रश्नलाई तीन पटक पुनरावृत्ति गऱ्यो । अनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "यदि मैले हो भनिदिएको भए तिम्रो लागि प्रत्येक

The Ummah Technology Mission

(१०३) अल्लाहले आज्ञा दिएको छैन, बहीर:को न साइब:को न वसील:को न हामको[1] । किन्तु

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنۢ بَحِيرَةٍ وَلَا سَآئِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ

वर्ष हज़ गर्नु अनिवार्य हुने थियो त प्रत्येक वर्ष हज़ गर्नु तिम्रो लागि सम्भव हुँदैनथ्यो ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल हज़ हदीस संख्या ४१२, मुसनद अहमद, सुनन अबू दाऊद, नसाई तथा इब्ने माज़ा) यसैकारण केही व्याख्याकारहरूले (عفا الله عنها) को एक अर्थ यो पनि वर्णित गरेका छन् कि जुन वस्तुको वर्णन अल्लाह तआलाले आफ्नो किताबमा गर्नु भएको छैन, त यो बुझ कि त्यो ती कुराहरूमध्ये हो, जसलाई अल्लाह तआलाले क्षमा गरिदिएको छ । यसकारण तिमी पनि तिनका विषयमा मौन रह जसरी त्यो मौन छ । (इब्ने कसीर) एक हदीसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यसको भाव यी शब्दहरूमा सम्झाउनु भएको छ ।

ذروني ما تركتم فإنما أهلك من كان قبلكم كثرة سوالهم، و اختلافهم على أنبيائهم

"तिमीलाई जुन विषयको बारेमा भनिएको छैन तिमी मसित तिनका विषयमा प्रश्न नगर, यसकारण कि तिमीभन्दा पूर्वका समुदायहरूको पतनको कारण उनीहरूका प्रश्नको अधिकता तथा नबीहरूमा मतभेद थियो ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल हज्ज़)

[1]यी ती पशुहरूका प्रकार हुन्, जुन अरबवासी आफ्ना मूर्तिहरूका नाममा मुक्त गर्दथे । यिनका विभिन्न व्याख्याहरू गरिएका छन् । आदरणीय सईद बिन मुसय्यिबको कथनानुसार सहीह बुख़ारीमा यसको व्याख्या निम्नरूपले संकलित गरिएको छ । बहीर:- त्यो पशु जसको दूध दुहुनु छाडिदिइन्थ्यो तथा भनिन्थ्यो कि यो मूर्तिहरूको लागि हो । अत: कुनै पनि व्यक्तिले त्यसको स्तनलाई हात लगाउँदैनथ्यो । साएब: त्यो पशु जसलाई उनीहरूले मूर्तिहरूको नाममा छाडिदिन्थे उनीमाथि न सवारी गर्दथे न माल लाद्थे । जस्तै छाडा साँडे जसलाई हिन्दू धर्ममा नन्दी भन्दछन् त्यसैप्रकार छोड्दथे । वसीला-त्यो उँटनी जसबाट प्रथम पोथी जन्मन्थ्यो तथा पुन: दोस्रो पटक पनि पोथी हुन्थ्यो । (अर्थात् एक पोथी पश्चात दोस्रो पोथी भयो तथा कुनै नर (भाले) को जन्म नहुनुको कारण मध्यमा भेद भएन भने यस्ता उँटनीहरूलाई पनि मूर्तिहरूको नाममा स्वतन्त्र छाडिदिने गर्दथे तथा हाम-त्यो नर उँट हो, जसद्वारा त्यसका नसलबाट कैयन् उँट जन्मिसक्थे भने तिनलाई पनि मूर्तिहरूको नाममा छाडिदिन्थे, त्यसबाट पनि सवारी तथा भार वाहनको काम लिदैनथे तथा हामी पशु भन्थे । यस कथनमा यस हदीसको पनि वर्णन छ कि सर्वप्रथम मूर्तिहरूको नाममा पशु मुक्तिको काम अमर बिन आमिर खुज़ाईले गरे । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम भन्नुहुन्छ कि, "मैले त्यसलाई नरकमा आन्द्रा-भुँडीहरू तानिराखेको देखें ।" (सहीह बुख़ारी, तफ़सीर सूर: अल-मायद:) आयतमा भनिएको छ कि अल्लाह तआलाले यी पशुहरूलाई यस प्रकारले मुक्त गर्न अनुमति दिइएको छैन, किनभने उसले प्रत्येक दान-दक्षिणा तथा मनौती आफ्नो लागि विशेष गरेको छ । मूर्तिहरूको लागि भेट अथवा भाकल यो मूर्तिपूजकहरूको आफ्नो उपज हो ।

The Ummah Technology Mission

وَلٰكِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ؕ وَاَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ۝١٠٣

क़ाफिर (विश्वास रहित) अल्लाहमाथि झूठा आरोप लगाउँछन् तर उनीहरूमध्ये अधिकतर बुद्धिले काम लिँदैनन् ।

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا ؕ اَوَلَوْ كَانَ اٰبَآؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْـًٔا وَّلَا يَهْتَدُوْنَ ۝١٠٤

(१०४) तथा जब उनीसित भनियो कि त्यस (पवित्र कुरआन) तथा रसूल (मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) तिर जाउ त उनीहरूले भने कि जुन (रीति) मा हामीले आफ्ना पूर्वजहरूलाई पाएका छौं, त्यो हामीलाई पर्याप्त छ, यद्यपि तिनका पूर्वज केही नजान्ने रहेका हुन् तथा सही मार्गमा नरहेका हुन् ।

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلَيْكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۚ لَا يَضُرُّكُمْ مَّنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ ؕ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا فَيُنَبِّئُكُمْ

(१०५) हे ईमानवालाहरू ! आफ्नो चिन्ता गर, जब तिमी सत्य-मार्गमा हिंडिराखेका छौ, त जो व्यक्ति विचलित हुन्छ, त्यसबाट तिम्रो कुनै हानि छैन ।[1] अल्लाहकै पासमा तिमी सबैलाई जानुपर्नेछ ।

मूर्ति तथा देवताहरूको नामबाट पशु मुक्ति, प्रसाद चढाउनु आज पनि मूर्तिपूजकहरूमा व्याप्त छ तथा केही मुसलमान भनाउँदा मानिसहरूमा पनि यो प्रचलित छ । (اعاذنا الله منه)

[1]केही मानिसहरूको मस्तिष्कमा प्रत्येक शब्दहरूबाट यो शंका उत्पन्न भयो कि आफ्नो सुधार गरियो भने पर्याप्त छ । सत्कर्महरूको आदेश दिनु तथा कु-कर्महरूबाट रोक्नु आवश्यक छैन, परन्तु यो अर्थ सही छैन । सत्कर्मको आदेश दिनुको कर्तव्य पनि अत्याधिक महत्वपूर्ण छ । यदि एउटा मुसलमानले यो कर्तव्य छोडिदिइनेछ भने यसलाई त्याग गर्ने सत्य-मार्गमा कहिले रहनेछ ? जबकि कुर्आनले (اِذَا اهتديم) (जव तिमी स्वयं मार्गदर्शनमा हिंडिराखेका छौ) को प्रतिबन्धबाट प्रतिबन्धित गरिदिएको छ । यसकारण जब आदरणीय अबूबक्र सिद्दीक (रजी अल्लाहु अन्हु) को ज्ञानमा यो कुरा आयो त उहाँले भन्नुभयो, मानिसहरू ! तिमी आयतलाई गलत स्थानमा प्रयोग गरिराखेका छौ, मैले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भनिराखेको सुनेको छु कि, "जब मानिसहरू नराम्रो भइराखेको देख्छन् तथा त्यसलाई परिवर्तन गर्ने प्रयत्न गर्दैनन् भने निकट छ कि अल्लाह तआला आफ्ना यातनाहरूको पकडमा लिइहालोस् ।"(मुसनद अहमद भाग १, पृष्ठ-५ तिर्मिजी संख्या २१७८ अबू दाऊद संख्या ४३३८) यसकारण आयतको सही अर्थ यो हो कि तिमीले सम्झाए उपरान्त यदि मानिसहरू पुण्यको मार्ग अपनाउँदैनन् अथवा नराम्रो कुराबाट रोकिँदैनन् भने तिम्रो लागि यो हानिकारक छैन, जबकि तिमी स्वयं पुण्यमा दृढ स्थिर तथा नराम्रो कुराबाट टाढा रहन्छौ । तर एक अवस्थामा राम्रो कुरोको आदेश दिनु तथा नराम्रो कुराबाट रोक्नु त्याग दिनु उचित छ जब कुनै व्यक्ति आफूभित्र त्यो शक्ति पाउँदैन

بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٠٥﴾

अनि त्यसले तिमी सबैलाई भनिदिनेछ जे-जति तिमी गर्दै आइरहेका हुनेछौं ।

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِيْنَ الْوَصِيَّةِ اثْنٰنِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ اَوْ اٰخَرٰنِ مِنْ غَيْرِكُمْ اِنْ اَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِى الْاَرْضِ فَاَصَابَتْكُمْ مُّصِيْبَةُ الْمَوْتِ تَحْبِسُوْنَهُمَا مِنْۢ بَعْدِ الصَّلٰوةِ فَيُقْسِمٰنِ بِاللّٰهِ اِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِىْ بِهٖ ثَمَنًا وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللّٰهِ اِنَّاۤ اِذًا لَّمِنَ الْاٰثِمِيْنَ ﴿١٠٦﴾

(१०६) हे निष्ठावानहरू ! जब तिमीमध्ये कसैको निधनको समय छ भने वसीयत (रिक्थदान) को समय तिमीमध्येबाट दुई विश्वस्त व्यक्तिलाई साक्षी हुनुपर्छ[1] अथवा तिमी बाहेक दुई अन्यलाई यदि तिमी धर्तीमा यात्रा गरिराखेका छौ तथा तिमीमाथि मृत्युको विपदा आइपुगोस्,[2] (शंकाको दशामा) तिमी दुबै (साक्षीहरू) लाई (अपरान्ह) को नमाज़ पश्चात रोक्नेछौ, अनि दुबै अल्लाहको शपथ लिनेछन् कि हामी यस (साक्ष्य) को सट्टा कुनै मूल्य लिन चाहदैनौं[3] यद्यपि त्यो निकटवर्ती होस् तथा हामी अल्लाहको साक्ष्य

तथा त्यसबाट त्यसको जीवनलाई खतरा होस् । यस अवस्थामा (فإن لم يستطع فبقلبه و ذالك أضعف الايمان) (जब तिम्रो शक्ति यो आज्ञा दिंदैन तब हृदयले त्यसलाई नराम्रो मान तथा यो कमजोर ईमानको प्रमाण हो) को आधारमा यसको स्थान छ । आयत पनि यसै अवस्थाको लागि समर्थन दिन्छ ।

[1]"तिमीमध्येबाट होस्" को अभिप्राय केहीले यो लिएका छन् कि मुसलमानहरू मध्येबाट होउन् तथा केहीले भनेका छन् कि (موصي) (उत्तरदान कर्ता) को जातिका होऊन् । यसैप्रकार ﴿أَخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ मा दुबै भाव हुनेछन् अर्थात् (من غيركم) बाट तात्पर्य जो मुसलमान छैनन् (अहले किताब) हुनेछन् अथवा उत्तरदानकर्ताको जातिका अतिरिक्त अन्य जातिबाट ।

[2]अर्थात् यात्रामा यस्तो रोग हुन्छ जसबाट बाँच्ने सम्भावना हुँदैन त त्यो यात्रामा दुई न्यायकारी साक्षी बनाएर जे वसीयत (परिस्थिति) गर्न चाहन्छ, गरिदेओस् ।

[3]यदि मर्ने व्यक्तिको उत्तराधिकारीलाई यो सन्देह हुन्छ कि साक्षीहरूले विश्वासघात एवं परिवर्तन गरेका छन्, त त्यो नमाज़ पश्चात अर्थात् मानिसहरूको उपस्थितिमा उनीसित सौगन्ध लिइयोस् तथा उनी कसम खाएर भनून् कि हामी सौगन्धको सट्टामा संसारका कुनै लाभ प्राप्त गरिराखेका छैनौं अर्थात् झूठा कसम खाइर खेका छैनौं ।

The Ummah Technology Mission

लुकाउन सक्दैनन्, यदि यस्तो गर्नेछौ भने हामी दोषी छौं ।

فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰٓ أَنَّهُمَا ٱسْتَحَقَّآ إِثْمًا فَـَٔاخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ ٱلَّذِينَ ٱسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْأَوْلَيَـٰنِ فَيُقْسِمَانِ بِٱللَّهِ لَشَهَـٰدَتُنَآ أَحَقُّ مِن شَهَـٰدَتِهِمَا وَمَا ٱعْتَدَيْنَآ إِنَّآ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿١٠٧﴾

(१०७) अनि यदि थाहा हुन्छ कि ती दुबै (साक्षी) कुनै पापका पात्र भएका छन्[1] त जसमाथि पापको पात्र भएका छन्, उनीहरूमध्ये दुई निकटतम् सम्बन्धीहरू दुबै (साक्षीहरू) को ठाउँमा उभिनेछन्[2] तथा अल्लाहको शपथ ग्रहण गर्नेछन् कि हाम्रा साक्ष्यहरू यी दुबैका साक्ष्यहरूभन्दा अधिक सत्य छन् तथा हामीले अनृत (ज्यादती) गरेका छैनौं, हामी यस दशामा अत्याचारी हुनेछौं।

ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِٱلشَّهَـٰدَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَآ أَوْ يَخَافُوٓا۟ أَن تُرَدَّ أَيْمَـٰنٌۢ بَعْدَ أَيْمَـٰنِهِمْ ۗ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱسْمَعُوا۟ ۚ

(१०८) यो निकटतम् माध्यम हो कि उनीहरू सत्य साक्ष्य देऊन् अथवा उनीहरूलाई यो भय होस् कि शपथहरूको पश्चात पुनः शपथ उल्टो परिहाल्ने छ ।[3]

---

[1]अर्थात् झूठो कसम खाएका छन् ।

[2](أوليان) यो (أولى) को दुई बचन हो । यसबाट तात्पर्य मृतक अर्थात् रिक्त दानकर्ताका समीपका दुई सम्बन्धी हुन् । (﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ٱسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ﴾) को अभिप्राय जसमाथि पाप गरियो अर्थात् मिथ्या शपथ ग्रहण गर्नुको पाप गरेर धन हडप गरियो । (الأوليان) यो त (هُما) लुप्त विषयको विधेय छ अथवा (يَقُومَان) अथवा (آخَرَان) को सर्वनामको सट्टामा छ, अर्थात् दुई निकटवर्ती सम्बन्धीहरू उनका मिथ्या शपथहरूको प्रतिरोधमा आफ्नो शपथ दिनेछन् ।

[3]यो त्यस लाभको वर्णन हो जुन त्यस आदेशमा लुप्त छ, जसको वर्णन यहाँ गरिएको छ। त्यो यो कि यस विधिलाई अपनाउनुको कारण जसका समक्ष वसीयत (उत्तरदान) गरिएको थियो, सही गवाही दिनेछन् किनभने उनीहरूलाई यो भय हुनेछ कि यदि हामीले यसमा कुनै प्रकारको विश्वासघात अथवा परिवर्तन गर्‍यौं भने यो घटना स्वयं हामीमाथि आइपर्नेछ ।

यस आयतको अवतरणको घटनाको विषयमा बुदैल बिन अबू मरियमको घटनाको वर्णन हुन्छ कि उनी सीरिया व्यापारका लागि गएका थिए, त्यहाँ बिरामी तथा मर्नुको निकट पुगे, उनको पासमा सामान तथा चाँदीको एउटा प्याला थियो, जुन उनले दुई इसाईहरूलाई सुम्पेर आफ्ना सम्बन्धिहरूसम्म पुर्‍याउन वसीयत गरेर मरे । यी दुबै वसीयत सुन्ने जसलाई सामान तथा प्याला सुम्पिएको थियो, फर्केर आएपछि प्याला बेचेर पैसा

The Umman Technology Mission

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿١٠٨﴾

तथा अल्लाहसित तर्स र सुन कि अल्लाह अवज्ञाकारीहरूलाई मार्गदर्शन गर्दैन ।

يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ فَيَقُوْلُ مَاذَآ اُجِبْتُمْ ۭ قَالُوْا لَا عِلْمَ لَنَا ۭ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿١٠٩﴾

(१०९) जुन (प्रलय) दिन अल्लाह (तआला) पैगम्बरहरू (उपदेशकहरू) लाई एकत्रित गर्नेछ, अनि सोध्नेछ कि तिमीलाई के उत्तर प्राप्त भएको थियो ? उनी उत्तर दिनेछन् हामीलाई केही थाहा छैन ।[1] मात्र तिमी नै अप्रत्यक्षहरूको जानकार हौ ।

اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِيْ عَلَيْكَ وَعَلٰى

(११०) जब अल्लाहले भन्नेछ कि ह मरियमका पुत्र ईसा ! आफू तथा आफ्नी आमा माथि मेरो

आपसमा बाँडे तथा शेष सामान उत्तराधिकारीहरूलाई पुऱ्याइदिए । सामानमा एउटा पत्र पनि थियो जसमा सामानको सूची थियो, जसअनुसार एउटा चाँदीको कचौरा थिएन । उनीसित जब भनियो त उनीहरूले झूठा कसम खाए, तर पछि थाहा भयो कि उनीहरूले अमूक सोनारलाई त्यो प्याला बेचिदिए । अतः उनीहरूले त्यस गैर मुस्लिमहरूको समक्ष कसम खाएर उनीहरूसित प्यालाको मूल्य प्राप्त गरे । यो वर्णन प्रमाणतःक्षीर्ण छ । (तिर्मिजी संख्या ३०५९ शोध अहमद शाकिर, मिस्र) तर एक-अर्काको प्रमाणबाट आदरणीय इब्ने अब्बासबाट पनि संक्षिप्तमा यो कथित छ, जसलाई हदीसका विशेषज्ञ अलवानीले सही भनेका छन् । (सहीह तिर्मिजी भाग ३, संख्या २४४९)

[1]नबीहरूसँग उनको वर्गले जे-जति गऱ्यो होला, त्यो अवश्य उनीहरूलाई याद होला । परन्तु उनी आफ्नो ज्ञानको इन्कार या त प्रलयको प्रचण्डता तथा अल्लाह तआलाको भय तथा महानताको कारण गरिदिनेछन्, अथवा यसको सम्बन्ध उनको मृत्युको उपरान्तको अवस्थासँग हुनेछ । यसको अतिरिक्त गुप्त कुराहरूको ज्ञान केवल अल्लाहलाई नै छ । यसकारण उनीहरूले भन्नेछन् कि, परोक्षज्ञ तिमी नै हौ । यसबाट ज्ञान भयो कि नबी तथा रसूललाई मात्रै छ । नबीहरूलाई जे-जति पनि ज्ञान हुन्छ, प्रथम त त्यसको सम्बन्ध ती नियमहरूसित हुन्छ जुन रिसालतको दायित्वको पूर्तिका लागि आवश्यक हुन्छन् । द्वितीय उनीसित पनि उनलाई वह्यीद्वारा नै सूचित गरिन्छन् । यद्यपि अन्तर्यामी त्यही हुन्छ जसलाई प्रत्येक वस्तुको ज्ञान स्वयं हुन्छ, न कि कसैले भने पश्चात कुनै कुराको ज्ञान प्राप्त हुन्छ, त्यसलाई अर्न्तयामी भनिदैन, न त्यो अन्तर्यामी नै हुन्छ ।
(فافهم و تدبر ولا تكن من الغافلين) (यसमा विचार गर निर्बोध नबन)

The Ummah Technology Mission

وَالِدَتِكَ ۘ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا ۖ وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ ۖ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي ۖ وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي ۖ وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي ۖ وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنكَ إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٠﴾

कृपालाई स्मरण गर जब मैले पवित्र आत्मा[1] (जिब्रील) द्वारा तिम्रो सहायता गरें । तिमी पिङ्मा तथा अर्धवैंशमा मानिसहरूसित कुरा गरिरहयौ तथा जब हामीले किताब एवं विज्ञान तथा तौरात एवं इंजीलको ज्ञान दियौं ।[2] तथा जब तिमी मेरो आज्ञाले पंक्षीको प्रतिमा माटोले बनाउँथ्यौं र त्यसमा फुक्दथ्यौं त मेरो आज्ञाले पंक्षी बनिहाल्थ्यो तथा तिमी मेरो आज्ञाले जन्मजात अन्धो एवं कोरी (कुष्ठ रोगी) लाई स्वस्थ गरिराखेका थियौ तथा मेरो आज्ञाले मृतकहरूलाई जीवित पारी निकाल्दथ्यौं[3] तथा जब मैले इस्राईलका पुत्रहरूलाई तिमीबाट रोकिराखें जब तिमी उनको पासमा चमत्कार ल्यायौ[4] त उनीहरूसित काफ़िरहरू (विश्वासहीनहरू) ले भने कि यो मात्र खुल्ला जादू हो ।[5]

[1]यसबाट तात्पर्य आदरणीय जिब्रील हुन्, जस्तो कि सूरः अल-बकरः को आयत संख्या ८७ मा उल्लेख भयो ।

[2]यसको स्पष्टीकरण सूरः आले इमरानको आयत संख्या ४८ मा उल्लेख भइसकेको छ।

[3]यी चमत्कारहरूका वर्णन पनि उपरोक्त सूरः को आयत संख्या ४९ मा उल्लेख भइसकेको छ ।

[4]यो त्यस षडयन्त्रतिरको संकेत हो जुन यहूदीहरूले आदरणीय ईसाको हत्या गर्न तथा फाँसीमा झुण्ड्याउनको लागि बनाएका थिए, जसबाट सुरक्षित गरी अल्लाह तआलाले उनलाई आकाशमा उचाल्यो । हेर्नुस् व्याख्या सूरः आले-इमरान आयत संख्या ५४ ।

[5]प्रत्येक नबीका विरोधी अल्लाह तआलाको आयत तथा चमत्कारलाई देखेर त्यसलाई जादू नै भन्दै आएका छन्, यद्यपि जादू त माया तन्त्र हो, जसको नबीहरूसित के सम्बन्ध हुन सक्दछ ? बरू नबीहरूको हातबाट प्रकट चमत्कार सर्वशक्तिमान अल्लाह तआलाको शक्ति तथा सामर्थ्यको द्योतक हुन्थे किनभने त्यो अल्लाहकै आदेशले उसको इच्छा तथा शक्तिले हुन्थ्यो । कुनै नबीको शक्तिमा यो थिएन कि अल्लाह तआलाको इच्छा तथा शक्ति बिना कुनै चमत्कार प्रदर्शित गर्न सकुन् । यसकारण हेर्नुस् आदरणीय ईसाको प्रत्येक चमत्कारको साथ अल्लाह तआलाले चार पटक भन्यो कि, "प्रत्येक चमत्कार मेरो आदेशले भएको छ यही कारण छ कि जब नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित मक्काका

The Ummah Technology Mission

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

(१११) र जबकि मैले भक्तहरूलाई प्रेरणा दिएँ ।[1] कि तिमी म माथि तथा मेरा रसूलहरूमा विश्वास गर । उनीहरूले भने, हामीले ईमान ल्यायौं तथा तपाईं साक्षी रहनुस् कि हामी पूर्ण रूपमा आज्ञाकारी हौं ।

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ

(११२) स्मरण गर जब अनुयायीहरूले भने कि हे ईसा मरियमका पुत्र ! के तिम्रो स्वामी हामीमाथि आकाशबाट एउटा थाली अवतरित गर्नसक्छ ?[2]

मूर्तिपूजकहरूले विभिन्न चमत्कार देखाउन माँग गरे जसको विवरण सूरः बनी-इस्राईलको आयत संख्या ९१ देखि ९३ सम्ममा वर्णित भइसकेको छ, त त्यसको उत्तरमा नबी सल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो ।

﴿ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴾

"मेरो प्रभु पवित्र छ (अर्थात् त्यो त यस क्षीणताबाट विहीन छ कि त्यसले यो चमत्कार देखाउन नसकोस्, त्यो त देखाउन सक्छ, परन्तु त्यसको इच्छा त्यसको अनुरूप छ अथवा कहिले अनुरूप हुनेछ ? यसको ज्ञान उसैलाई छ त्यसैको अनुसार निर्णय गर्दछ) परन्तु म त केवल मानव पुरूष तथा रसूल (सन्देष्टा) हुँ ।"

अर्थात् म भित्र यो चमत्कार देखाउन आफ्नो शक्ति छैन । अतः नबीहरूको चमत्कारको जादूसित कुनै सम्बन्ध छैन । यदि यस्तो भएको भए जादूगरले त्यसलाई भंग गरिदिन्थे । परन्तु आदरणीय मूसाको घटनाबाट सिद्ध हुन्छ कि संसारका एकत्रित ठूला-ठूला जादूगर मूसाको चमत्कारको काट् गर्न सकेनन् तथा जब उनलाई जादू तथा चमत्कारको अन्तर स्पष्टरूपले ज्ञात भयो तब उनी मुसलमान भए ।

[1]"हवारी" सित तात्पर्य आदरणीय ईसाका ती अनुयायी हुन्, जो उनीप्रति विश्वास गरे तथा उनका सहचर एवं सहायक बने । उनीहरूको संख्या १२ भनिन्छ, यहाँ "वह्यी" सित तात्पर्य त्यो प्रकाशना होइन जुन स्वर्गदूतद्वारा ईशदूतहरूमाथि अवतरित हुन्थ्यो बरू "मनमा बसाल्ने" को अर्थमा छ जुन अल्लाहको तर्फबाट केही मानिसहरूको मनमा उत्पन्न गरिन्छ । जस्तै आदरणीय मूसाकी आमा तथा आदरणीय मरियाममा यसै प्रकारको मनोभावना उत्पन्न गरियो । यसबाट विदित भयो कि जसले "वह्यी" को शब्दले मूसाकी आमा तथा मरियमलाई ईशदूत मानेका छन् त्यो सही छैन । यसकारण कि यसको अर्थ मनमा भावना उत्पन्न गर्नु हो । यसैप्रकार यहाँ हवारीहरूको ईशदूत हुने अर्थ होइन ।

[2]माइदः यस्तो भाँडा (तबक, सीनी, प्लेट अथवा ट्रे) लाई भनिन्छ जसमा खाना हुन्छ । यसकारण खाने स्थानलाई पनि अनुवाद गरिन्छ किनभने त्यसमा पनि खाना राखिन्छ ।

The Ummah Technology Mission

اتَّقُوا اللّٰهَ اِنۡ كُنۡتُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ۝

उसले (ईसाले) भन्यो यदि तिमी विश्वास गर्छौ भने अल्लाहसित तर्स ।[1]

قَالُوۡا نُرِيۡدُ اَنۡ نَّاۡكُلَ مِنۡهَا وَتَطۡمَٮِٕنَّ قُلُوۡبُنَا وَنَعۡلَمَ اَنۡ قَدۡ صَدَقۡتَنَا وَنَكُوۡنَ عَلَيۡهَا مِنَ الشّٰهِدِيۡنَ ۝

(११३) उनीहरूले भने कि हामीहरू चाहन्छौं कि त्यसबाट खाऔं तथा हाम्रा हृदयलाई सन्तोष पुगोस् तथा हामीलाई विश्वास होस् कि तपाईंले हामीसित सत्य भन्नुभयो र हामी त्यसमाथि साक्षी रहौं ।

قَالَ عِيۡسَى ابۡنُ مَرۡيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَاۤ اَنۡزِلۡ عَلَيۡنَا مَآئِدَةً مِّنَ السَّمَآءِ تَكُوۡنُ لَنَا عِيۡدًا لِّاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا وَاٰيَةً مِّنۡكَ‌ۚ وَارۡزُقۡنَا وَاَنۡتَ

(११४) मरियमका पुत्र ईसाले भने, हे अल्लाह ! हामीमाथि आकाशबाट एउटा भरिएको थाल पठाइदेउ जो हामी मध्येबाट प्रथम एवंम अन्त्यको लागि प्रसन्न उत्सव बनोस्[2] तथा तिम्रो तर्फबाट एउटा चिन्ह होस् तथा हामीलाई

सूर:को नाम पनि यसैकारणले छ कि यसमा यसको वर्णन छ । हवारीहरूले आफ्ना हृदयको सन्तोषका लागि यो माँग गरेका थिए, जुनप्रकारले आदरणीय इब्राहीमले मृतकहरूलाई जीवित पार्नुको प्रदर्शनको माग गर्नुभएको थियो ।

[1]अर्थात् यो प्रश्न नगर किनभने सम्भव छ यो तिम्रो परीक्षाको कारण बनोस् किनभने इच्छित चमत्कारको प्रदर्शनको पश्चात त्यसबाट इन्कार त्यस समुदायको ईमानको कमजोरीलाई प्रदर्शित गरिदिनेछ, जुन यातनाको कारण बन्न सक्दछ । यसकारण ईसा अलैहिस्सलामले उनीहरूलाई रोक्नुभयो तथा अल्लाहसित तर्साउनु भयो ।

[2]इस्लामी धर्म विधानमा ईदको प्रयोजन यो होइन कि त्यो राष्ट्रिय उत्सवको एक दिन हो जसमा नैतिक बन्धन तथा धर्म विधानहरूलाई भङ्ग गर्दै अनुचित प्रसन्नता एवं हर्षोल्लासको प्रदर्शन गरियोस्, दीपहरू बालियून्, आमोद-प्रमोदहरू मनाइयून्, जस्तो कि वर्तमान युगमा यसको यही अर्थ बुझिन्छ तथा सो अनुसार उत्सव मनाइन्छ । अपितु आकाशीय धर्मविधानमा यो एउटा धार्मिक उत्सव हुन्छ जसको महत्वपूर्ण उद्देश्य यो हुन्छ कि पूरा समुदाय एकसाथ मिलेर अल्लाहको कृतज्ञता व्यक्त गरोस् तथा त्यसको महिमा एवं प्रशंसाको वर्णन गरोस् । यहाँ पनि आदरणीय ईसाले यस दिनको उत्सव (ईद) बनाउनुको जुन इच्छा गर्नुभयो यसबाट उनको प्रयोजन यही छ कि हामी तिम्रो महिमा, प्रशंसा एवं बडाइको गुणगान गरौं । केही धर्ममा मनमानी विचारहरूलाई धर्मसिद्ध गर्ने ईदे-मायदालाई ईदे मिलादको औचित्यको तर्क बनाउँछन् । यद्यपि यो घटना हाम्रो धार्मिक नियमभन्दा पूर्वको हो । यदि यसलाई इस्लाममा स्थाई राख्ने भए यसलाई स्पष्ट गरिन्थ्यो । दोस्रो यो कि पैग़म्बरको मुखबाट ईद बनाउने इच्छाको प्रदर्शन भएको थियो तथा पैग़म्बर पनि अल्लाहको आदेशले धार्मिक नियमहरूको वर्णन गर्न अधिकारी हुन्छ । तेस्रो ईदको भावार्थ

The Ummah Technology Mission

خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿١١٤﴾

आहार प्रदान गर। तिमी उत्तम जीविका दिनेवाला हौ।

قَالَ اللّٰهُ إِنِّىْ مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۚ فَمَنْ يَّكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّىْٓ أُعَذِّبُهٗ عَذَابًا لَّآ أُعَذِّبُهٗٓ أَحَدًا مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١١٥﴾

(११५) अल्लाह (तआ़ला) ले भन्यो कि म त्यो भोजन तिमीहरूको निम्ति उतार्ने छु, अनि तिमीमध्येबाट जुन व्यक्ति त्यसपछि कुफ्र गर्नेछ, त म उसलाई यस्तो दण्ड दिनेछु कि त्यो दण्ड म सम्पूर्ण संसारमा कसैलाई दिनेछैन।[1]

وَإِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُوْنِىْ وَأُمِّىَ إِلٰهَيْنِ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۖ قَالَ سُبْحٰنَكَ مَا يَكُوْنُ لِىْٓ أَنْ أَقُوْلَ

(११६) तथा त्यो समय पनि स्मरणीय छ जबकि अल्लाह (तआ़ला) भन्नेछ कि हे ईसा पुत्र मरियम, के तिमीले उनीहरूसित भनेको थियौ कि मलाई र मेरी मातालाई अल्लाहको अतिरिक्त

तथा अर्थ पनि त्यही हुन्थ्यो जुन उपरोक्त वर्णित पंक्तिहरूमा वर्णित गरिएको छ। जबकि ईद मीलादमा यी सबै कुराको समावेश छैन। इस्लाममा केवल दुईटा ईदहरू छन् जसलाई इस्लामले निर्धारित गरेको छ, ईदुल फित्र तथा ईदुल्अज़्हा, यिनको अतिरिक्त कुनै तेस्रो ईद छैन।

[1]यो माइदः (भोजनको थाल) आकाशबाट उत्र्यो अथवा होइन, यस सन्दर्भमा कुनै निरन्तर स्पष्ट हदीस पाइँदैन। अधिकतर विद्वान (इमाम शौकानी तथा इमाम इब्ने जरीर तबरी सहित) यसको अवतरणको पक्षमा छन् तथा उनको तर्क कुरआनको शब्द (﴿إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾) सित छ कि अल्लाहको वचन हो जुन निःसन्देह सत्य छ। परन्तु यसलाई अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट पूर्ण विश्वासका साथ वचन भन्नु यसकारण उचित लाग्दैन कि अर्को शब्द (فمن يكفر) यस वचनलाई प्रतिबन्धित हुनलाई प्रदर्शित गर्दछ। यसकारण अन्य विद्वान भन्छन् कि जब अल्लाह तआ़ला वचनसँग यो प्रतिवन्ध सुने त उनीहरूले उत्तर दिए कि त्यसो भए हामीलाई यसप्रकार आवश्यकता छैन। जसपश्चात त्यो उत्रेन। इमाम इब्ने कसीरले यी तर्कका प्रमाणलाई जुन इमाम मुजाहिद हसन बसरीसँग सम्बन्धित छ, सही मानेका छन्। यसको अतिरिक्त यो भनेछन् कि यी तर्कहरूको पुष्टि यस कुराबाट पनि हुन्छ कि माइदःको अवतरणको कुनै प्रसिद्धि इसाईहरूमा छन् न उनका पुस्तकहरूमा लिखित छ। किनभने यदि यो उत्रेको नभए त्यसलाई उनीकहाँ अवश्य प्रसिद्ध गरिन्थ्यो तथा किताबहरूमा पनि त अधिकभन्दा अधिक अथवा कमभन्दा कम केही त लिखित हुनुपर्थ्यो। (والله أعلم بالصواب)

The Ummah Technology Mission

مَا لَيْسَ لِيْ بِحَقٍّ ۗ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ۚ تَعْلَمُ مَا فِيْ نَفْسِيْ وَلَآ أَعْلَمُ مَا فِيْ نَفْسِكَ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿١١٦﴾

माबूद (प्रभु) बनाउनु ?[१] ईसाले निवेदन गर्नुहुनेछ कि म त तिमीलाई सर्वगुणले युक्त (पवित्र) ठान्दछु, मलाई कुन प्रकारले यो कुरा शोभा दिन्थ्यो कि म यस्तो कुरा भन्थे जसलाई भन्नु मलाई कुनै अधिकार छैन, यदि मैले भनेको भए तिमीलाई त्यसको ज्ञान होला । तिमी त मेरो हृदयको कुरा जान्दछौ । म तिम्रो स्वयंममा जे-जति छ, त्यसलाई जान्दिन ।[२] मात्र तिमी नै परोक्षहरूको जानकार हौ ।

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَآ أَمَرْتَنِيْ بِهٖٓ أَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبَّكُمْ ۚ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيْدًا مَّا دُمْتُ فِيْهِمْ ۚ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِيْ كُنْتَ أَنْتَ

(११७) मैले उनीहरूसित मात्र त्यही भने जसबार तिमील मलाई आज्ञा दियौ कि आफ्नो पालक तथा मेरो पालक अल्लाहको आराधना गर[३] तथा जबसम्म म उनीहरूबीच रहें, उनीहरूमाथि साक्षी रहें तथा जब तिमीले

---

[१]यो प्रश्न केयामतको दिन हुनेछ । उद्देश्य यसबाट अल्लाहलाई छाडी कुनै अन्यलाई ईष्टदेव बनाउनेहरूलाई सतर्क गर्नु हो कि जसलाई तिमी ईष्टदेव तथा कष्ट निवारक ठान्थ्यौ त्यो त स्वयं अल्लाहको सदनमा उत्तरदायी छ ।

दोस्रो कुरो यो ज्ञान भयो कि इसाईहरूले आदरणीय मसीहसँग आदरणीय मरियमलाई ईष्टदेव (पूज्य) वनाएका छन् ।

तेस्रो कुरो यो ज्ञान भयो कि अल्लाहका अतिरिक्त ईष्टदेव त्यही होइन, जसलाई मूर्तिपूजकहरूले पत्थर अथवा काठहरूको कुनै रूप बनाएर तिनका पूजा गरे, जुनप्रकार आजकल कब्र पूजक विद्वान आफ्नो जनतालाई यो बताएर धोका दिइराखेका छन् । अपितु अल्लाहका ती भक्त पनि अल्लाहका अतिरिक्त ईष्टदेवको परिधिमा आउँछन् जसलाई मानिसहरूले कुनै पनि रूपमा इबादत गरे । जस्तै आदरणीय ईसा तथा मरियमलाई इसाईहरूले गरे ।

[२]आदरणीय ईसा अलैहिस्सलाम कति स्पष्ट शब्दहरूमा आफ्नो अन्तर्यामी हुने कुराको इंकार गरिराखेका छन् ।

[३]आदरणीय ईसाले एकेश्वरवाद तथा परमेश्वरको पूजाको आमन्त्रण दुग्धपानकै आयुमा दिए । जस्तो सूर: मरियममा छ तथा वयस्क अवस्थामा पनि ।

The Ummah Technology Mission

الرَّقِيْبَ عَلَيْهِمْ ۖ وَاَنْتَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿١١٧﴾

मलाई माथि उठायौ त तिमी नै उनको संरक्षक थियौ[1] तथा तिमी प्रत्येक विषयमा साक्षी छौ ।

اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۚ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿١١٨﴾

(११८) तिमी यदि यिनीहरूलाई दण्ड दिन्छौ भने यिनी तिम्रा भक्त हुन् तथा यदि तिमी यिनीहरूलाई क्षमा गरिदिन्छौ भने तिमी प्रभावी विज्ञाता हौ ।[2]

[1](توفيتنى) को अर्थ हो कि जब तिमीले मलाई संसारबाट उठायौ जस्तो कि यसको विस्तृत वर्णन सूरः आले-इमरानको आयत संख्या ५५ मा भइसकेको छ। यसबाट यो पनि ज्ञान भयो कि पैग़म्बरहरू (सन्देष्टाहरू) लाई मात्र त्यति नै ज्ञान हुन्छ जति अल्लाहको तर्फबाट उनीहरूलाई प्रदान गरिन्छ अथवा जसको दर्शन उनी आफ्नो जीवनकालमा आफ्नै आँखाहरूले गर्दछन् । यसका अतिरिक्त उनीहरूलाई कुनै प्रकारको ज्ञान हुन्छ। जबकि अन्तर्यामी त्यो हुन्छ जसलाई कसैले नभने पनि स्वयं प्रत्येक कुराको ज्ञान भइहाल्छ तथा उसको ज्ञान आदिदेखि अन्तसम्मलाई घेरेको होस् । यो ज्ञानको विशेषता अल्लाहको अतिरिक्त कसैलाई छैन । यसकारण अन्तर्यामी मात्र अल्लाह नै छ। त्यसको अतिरिक्त कोही अन्तर्यामी छैन । हदीसमा उल्लेख छ कि प्रलय स्थानमा जब नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमतिर उहाँका केही अनुयायीहरू आउन थाल्नेछन् भने फरिश्ताहरू समातेर उनलाई अर्कैतिर लग्नेछन्। उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम भन्नुहुनेछ कि उनलाई आउनदेउ, यी हाम्रा अनुयायी हुन् । फरिश्ताहरूले उहाँलाई भन्नेछन् ।

اِنَّكَ لا تدري مَا أَحْدَثُوا بعدك

"(हे मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम !) तपाईंलाई थाहा छैन कि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका पश्चात उनीहरूले धर्ममा के-के आधुनिकीकरण उत्पन्न गरे ।"

जब उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम यो सुन्नेछन् त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नु हुनेछ कि म पनि त्यसै समय यही भन्नेछु जुन अल्लाहका भक्त (आदरणीय ईसा) ले भने

﴿ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيْدًا مَّا دُمْتُ فِيْهِمْ ۚ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِيْ كُنْتَ اَنْتَ الرَّقِيْبَ عَلَيْهِمْ ﴾

(सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूरः अल-माइदः व किताबुल अम्बिया, सहीह मुस्लिम बाब फनाईद्दुनियाँ व बयानुल हश्र यौमल क़ियामः) ।

[2]अर्थ यो हो कि हे अल्लाह यिनको निर्णय अब तिमीमाथि छ। यो यसकारण कि तिमी (فعال لما يريد) हौ (जे चाहन्छौ, गर्न सक्छौ) तथा तपाईं कोही सोध्ने पनि छैन ।

(﴿ لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُوْنَ ﴾)

The Ummah Technology Mission

قَالَ اللّٰهُ هٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصّٰدِقِيْنَ صِدْقُهُمْ ۭ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۭ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ ۭ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١١٩﴾

(११९) अल्लाहले (तआ़ला) भन्नेछ कि यो त्यो दिन हो जब सत्यवादीहरूका सत्य उनको लागि लाभप्रद हुनेछ ।[1] उनीहरूले बाग पाउनेछन्, जसमा तल नहरहरू बगिराखेका हुनेछन्, जसमा उनी चिरस्थाई रूपले रहनेछन् । अल्लाह तआ़ला उनीसित प्रसन्न तथा उनी अल्लाहसित प्रसन्न छन् । यो धेरै ठूलो सफलता हो ।

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا فِيْهِنَّ ۭ وَهُوَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٢٠﴾

(१२०) अल्लाहकै राज्य हो आकाशहरूको तथा धर्तीको तथा ती कुराको जुन तिनमा उपस्थित छन् तथा त्यो प्रत्येक वस्तुमाथि सामर्थ्य राख्दछ ।

سُوْرَةُ الْاَنْعَامِ

सूरतुल् अन्आम–६

सूरः अनआम मक्कामा अवतरित भएको तथा यसमा एक सय पैंसठ्ठी आयतहरू एवं बीस रूकूअ छन् ।

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

अल्लाहको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु जो अति कृपालु तथा अति दयालु छ ।

"अल्लाह जे पनि गर्दछ त्यसको पकड हुनेछैन, मानिसहरूको उनका कर्महरूमा पकड हुनेछ ।" (सूरः अल-अम्बिया-२३)

अर्थात् आयतमा अल्लाहका समक्ष भक्तहरूको शक्तिहीनता तथा असहाय हुने कुरोको प्रदर्शन छ, तथा अल्लाहको महिमा, विशेषता तथा गुणहरूको वर्णन छ । तथा यी दुवैको माध्यमबाट क्षमाको प्रार्थना पनि गरिंदैछ । अल्लाह नै महिमा योग्य छ । कस्तो विचित्र तथा प्रभावी आयत छ । यसकारण हदीसमा उल्लेख छ कि एक रात नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि स्वेच्छा नमाज़मा यो आयत पढ्दाखेरि यस्तो अवस्था भयो कि पटक-पटक प्रत्येक रक़ातमा यही आयत पढिराख्नु भयो यहाँसम्मकि प्रातः भइयो । (मुसनद अहमद-भाग-५, पृष्ठ-१४९)

[1]आदरणीय इब्ने अब्बासले यसको अर्थ यो भन्नुभएको छ । (ينفع الموحدين توحيدهم) "त्यो दिन यस्तो हुनेछ कि केवल एकेश्वरवाद तथा एकेश्वरवादीलाई लाभ पुग्नेछ । अर्थात् मूर्तिपूजकहरूको क्षमा तथा मोक्षको प्रश्न नै उठ्दैन ।"

The Ummah Technology Mission

(१) सबै प्रशंसा त्यस अल्लाहको लागि छ जसले आकाशहरू एवं पृथ्वीको रचना गऱ्यो एवं अन्धकार तथा प्रकाशलाई बनायो,[१] तैपनि जो विश्वास गर्दैनन् (अन्यलाई) आफ्नो प्रभु समान मान्दछन् ।[२]

ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَجَعَلَ ٱلظُّلُمَٰتِ وَٱلنُّورَ ۖ ثُمَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ①

(२) त्यसले तिमीलाई माटोले निर्माण गऱ्यो ।[३] अनि एक समय निर्धारित गऱ्यो ।[४] तथा एक निर्धारित समय उसित छ ।[५] तैपनि तिमी सन्देह गर्दछौ ।[६]

هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰٓ أَجَلًا ۖ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِندَهُۥ ۖ ثُمَّ أَنتُمْ تَمْتَرُونَ ②

[१]जुल्मातसित रातको अन्धकार तथा नूरसित दिनको प्रकाश अथवा कुफ्र (अविश्वास) पछिको अन्धकार तथा ईमानको प्रकाश तात्पर्य हो । प्रकाश (नूर) को सापेक्ष अन्धकार (जुल्मात) लाई अरबी शब्दमा बुहवचन प्रयोग गरिएको छ, यसकारण कि जुल्मातका (प्रकाश) कैयन् कारण छन् तथा उनी कैयन् प्रकारका हुन्छन् । तथा नूर (प्रकाश) को वर्णन एक सामान्य रूपमा छ, जुन आफ्ना सबै भागहरूका साथ सम्मिलित छ । (फ़तहुल क़दीर) यो पनि हुनसक्छ किनभने मार्गदर्शन तथा ईमानको मार्ग एउटै छ, चार, पाँच अथवा कैयन छैनन्, यसकारण प्रकाशको एक वचन प्रयोग गरिएको छ ।

[२]अर्थात् त्यसका साथ अरुहरूलाई सम्मिलित गर्दछन् ।

[३]अर्थात् तिम्रा पिता आदम, जुन तिम्रो मूल वास्तविकता हो, तथा जसबाट तिमी सबै निस्केका छौ । यसको एक अन्य अर्थ यो पनि हुनसक्छ कि तिमी जुन भोजन तथा खाद्य पदार्थ खान्छौ, सबै धर्तीबाट उम्रन्छन् तथा तिनै खाद्य पदार्थहरूबाट वीर्य बन्दछ, जो माताको गर्भमा गई मनुष्यको रूप धारण गर्दछ । यसप्रकारले तिम्रो जन्म माटोबाट भएको हो ।

[४]अर्थात् मृत्युका समय ।

[५]अर्थात् अन्त दिवसको समयलाई मात्र अल्लाह जान्दछ । अर्थात् पहिला "अजल" शब्द प्रयोग गरिएको छ, त्यसको अर्थ जन्मदेखि मृत्युसम्म (आयु) हो । दोस्रो "अजलुन्मुस्सम्मा" शब्दको अर्थ मृत्यु पश्चात देखि केयामत (प्रलयसम्म) संसारको आयु हो, तथा एक अन्य संसारको आयु हो, जसको पश्चात त्यो पतन तथा विनाशसित मिलेर समाप्त हुनेछ तथा एक अन्य संसार अर्थात् आख़िरतको जीवनको प्रारम्भ हुनेछ ।

[६]अर्थात् केयामत (प्रलय) आउने विषयमा जुन प्रकारले क़ाफिर (अधर्मी) तथा मूर्तिपूजक भन्ने गर्थे कि जब हामी मरेर मिट्टी (माटो) मा मिसिहाल्थ्यौं त त्यसको पश्चात

The Ummah Technology Mission

وَهُوَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ وَفِي الْاَرْضِ ۭ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُوْنَ ③

(३) तथा त्यही अल्लाह छ, आकाशहरूमा एवं पृथ्वीमा, त्यो तिम्रा भेद एवं व्यक्तलाई जान्दछ तथा तिम्रा कृतिहरूबाट अवगत छ।[1]

وَمَا تَاْتِيْهِمْ مِّنْ اٰيَةٍ مِّنْ اٰيٰتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ④

(४) तथा उनीहरूको पासमा कुनै निशानी उनका प्रभुका निशानीहरू मध्येबाट आउँदैन, अपितु तिनी त्यसबाट मुख फर्काउँछन्।

فَقَدْ كَذَّبُوْا بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ ۭ فَسَوْفَ يَاْتِيْهِمْ اَنْۢبٰۗؤُا مَا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ⑤

(५) उनीहरूले त्यस साँचो किताबलाई पनि झूठा भने जबकि त्यो उनको पासमा पुग्यो, त शीघ्र नै उनीहरूलाई सूचना प्राप्त हुनेछ त्यस कुराको जसको यिनीहरू उपहास गर्दथे।[2]

اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ مَّكَّنّٰهُمْ فِي الْاَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَّكُمْ وَاَرْسَلْنَا السَّمَآءَ

(६) के उनीहरूले देखेनन् कि हामीले उनीहरूभन्दा पूर्व (पहिले) कति गुटहरूलाई नष्ट गरिसकेका छौं जसलाई हामीले संसारमा यति शक्ति प्रदान गरेका थियौं।

पुनः हामीलाई कुन प्रकारले जीवित गरिने छ ? अल्लाह तआलाको आदेश भयो जसले तिमीलाई पहिलोपटक जन्म दियो, त्यही तिमीलाई पुनः जीवित गर्नेछ। (सूरः यासीन)

[1]अहले सुन्नत अर्थात् विगत धर्मात्माहरूको विश्वास छ कि अल्लाह तआला स्वयं त अर्शमाथि छ, जस्तो कि त्यो महिमा योग्य छ, परन्तु आफ्नो ज्ञानको आधारमा प्रत्येक स्थानमा छ, अर्थात् त्यसको ज्ञान तथा सूचनाको परिधिबाट कुनै कुरा पनि वाहिर छैन। तर केही गुटहरूका मानिसहरू यो भन्दछन् कि अल्लाह तआला अर्शमा होइन अपितु हरेक ठाउँमा छ तथा तिनी यस आयतबाट आफ्नो विश्वासको पुष्टि गर्दछन्। परन्तु यो विश्वास ठीक छैन, यो तर्क पनि ठीक छैन। आयतको अर्थ यो हो कि त्यो वास्तविक पूज्य जसलाई आकाशहरू तथा धर्तीमा अल्लाह भनेर पुकार्दछन् तथा आकाशहरू तथा धर्तीमा जसलाई ईश्वर मानिन्छ, त्यो अल्लाह तिम्रा लुकेका तथा स्पष्ट तथा जे-जति कर्म तिमी गर्दछौ, जबैलाई जान्दछ। (फ़तहुल क़दीर) यसका अन्य तर्क पनि प्रस्तुत गरिएका छन् जसलाई ज्ञानीहरूको व्याख्यामा देख्न सकिन्छ जस्तो तफ़सीर तबरी तथा इब्ने क़सीर आदि।

[2]अर्थात् यस मुख फर्काउने तथा झुठ्लाउने कुरोको पाप उनीहरूलाई प्राप्त हुनेछ, त्यसबेला उनीहरूलाई आभास हुनेछ कि काश (यदि) हामीले त्यस साँचो किताबलाई नझुठ्लाएको भए तथा उपहास नगरेको भए (राम्रो हुने थियो)

The Ummah Technology Mission

عَلَيْهِم مِّدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ وَأَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ⑥

जस्तो तिमीलाई पनि प्रदान गरेका थिएनौ तथा हामीले उनीमाथि मुसलधारे वर्षा गऱ्यौं तथा हामीले तिनका मुनिबाट नदीहरू बगायौं, अनि हामीले उनलाई उनका पापको कारण नष्ट गरिदियौं ।[१] तथा उनका पश्चात अन्य समुदायलाई सृष्टि गऱ्यौं ।[२]

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ⑦

(७) तथा यदि हामीले कागजमा लेखिएको कुनै पत्र पनि तपाईंमाथि अवतरित गरेको भए अनि यिनीहरूले आफ्ना हातले छोएको भएपनि यी काफिरहरूले यही भन्थे कि यो स्पष्ट जादूबाहेक अरू केही पनि होइन ।[३]

---

[१]अर्थात् जब पापका कारण तिमीभन्दा पूर्वका समुदायहरूलाई हामीले नष्ट गरिसकेका छौं, जबकि उनी शक्तिमा तिमीभन्दा धेरै अधिक थिए तथा साधन तथा धनको बाहुल्य पनि तिम्राभन्दा अधिक थिए त तिमीलाई नष्ट गर्नु हाम्रो लागि के कठिन छ र ? यसबाट ज्ञात भयो कि कुनै समाजको भौतिक उन्नति तथा खुशहालीबाट यो बुझ्नु हुँदैन कि त्यो सफल तथा विजयी छ । यो अवसर तथा समय दिनुको ती अवस्थाहरू हुन् जुन परीक्षा लिनको लागि विभिन्न समुदायहरूलाई दिइन्छन् । परन्तु जब उनको समय पूरा हुन्छ, तब यो सम्पूर्ण उन्नति तथा खुशहाली उनीहरूलाई अल्लाहको प्रकोपबाट बचाउनमा सफल हुँदैन ।

[२]ताकि उनको पनि पछिल्ला समुदायहरूकै जस्तै परीक्षा लिइयोस् ।

[३]यो उनको हठधर्मी, कपट, द्वेष तथा ईर्ष्याको प्रदर्शन हो कि यो स्पष्ट कागज अल्लाहबाट लेखिएको पत्र यदि उनीहरू छोए पनि मान्नको लागि तयार हुने छैनन् तथा उनीहरू यसलाई जादूगरको खेल भन्नेछन् ।

﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ۞ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ﴾

"यदि हामीले उनीहरूको लागि आकाशको कुनै ढोका खोलिदिउ र यिनीहरू त्यसमा चढ्न थालून्, तैपनि भन्नेछन् कि हाम्रा आँखा तिर्मिराएर नदेख्ने भएका छन्, अपितु हामीमाथि जादू गरिएको छ ।" (सूरः अल-हिज़र-१४ तथा १५)

﴿وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾

The Ummah Technology Mission

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ ۖ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ ⑧

(८) तथा उनीहरूले भने कि तपाईंको लागि कुनै फरिश्ता (सुरः) किन अवतरित गरिएन र यदि हामीले फरिश्ता अवतरित गरिदिएको भए विषयको निर्णय गरिन्थ्यो अनि उनीहरूलाई अवसर दिइन्थ्यो ।[1]

"तथा यदि उनीहरू आकाशबाट खसिराखेको देख्छन् भने त भन्नेछन् कि पत्रमाथि पत्र बादलहरू हुन् ।" (सूरः अल-तूर-४४)

अर्थात् अल्लाहको प्रकोपको कुनै न कुनै कल्पना रच्नेछन् जसमा अल्लाहको अधिकार उनीहरूले स्वीकार गर्न नपरोस् । वास्तवमा सम्पूर्ण ब्रम्हाण्डमा जे-जति हुन्छ, त्यसमा अल्लाहको इच्छाको समावेश हुन्छ ।

[1]अल्लाहले मानव जातिको मार्गदर्शन गराउनको लागि, जति पनि अम्बिया तथा रसूल (सन्देशवाहक) पठायो, सबै मानव पुरूष नै थिए तथा प्रत्येक समुदयामा उनीहरूमध्येबाट एकलाई प्रकाशना तथा ईशवाणीबाट विभूषित गऱ्यो । यो यसकारण कि त्यो नभई सन्देष्टा मार्ग दर्शाउने काम पूरा गर्न सक्दैनथ्यो, उदाहरणका लागि यदि फरिश्ताहरू (स्वर्गदूत) लाई रसूल (सन्देष्टा) बनाएर पठाउँथ्यो भने मानवीय भाषामा वार्तालाप गर्नमा असमर्थ हुन्थ्यो । दोस्रो उनी मानवीय भावनाहरूबाट शून्य हुनुको कारण विभिन्न मानवीय परिस्थितिहरू एवं भावनाको प्रबोधमा असमर्थ हुन्थे । यस्तो दशामा मार्गदर्शनको कर्तव्य कुन प्रकार पूरा गर्न सक्दथे ? यसकारण अल्लाहको मानव जातिमाथि एउटा ठूलो उपकार छ कि उसले मानवलाई नै ईशदूत तथा सन्देशवाहक बनायो । जस्तो कि परमेश्वर (अल्लाह) पवित्र कुरआनमा यसको चर्चा एक उपकारको रूपमा गरिराखेको छ ।

﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾

"अल्लाह तआलाले ईमानवालाहरूमाथि उपकार गऱ्यो कि उनैको जातिबाट एउटा व्यक्तिलाई रसूल बनाएर पठायो ।" (सूरः आले इमरान-१६४)

तर पैगम्बरहरूको मनुष्य हुनु काफिरहरूको लागि आश्चर्यजनक छ । उनीहरू ठान्ने गरे कि रसूल मनुष्यहरूबाट होइन फरिश्ताहरूबाट हुनुपर्छ । अर्थात् उनका निकट मनुष्यको योग्य रिसालतको पदवी थिएन जस्तो कि आधुनिक बिदअतीहरू ठान्दछन् । (تشابهت قلوبهم) काफिर मूर्तिपूजक रसूलहरूको मनुष्य हुने कुरोबाट इन्कार गर्दैनथे किनभने उनी उनका पूरा परिवारसित परिचित थिए, परन्तु रिसालतलाई इन्कार गरिरहे । जबकि आजकलका बिदअती मानिसहरू रिसालतको इंकार गर्दैनन् परन्तु रिसालतको योग्य मनुष्यत्वलाई नबुझ्नुको कारण रसूलहरूको मनुष्य हुने कुरोबाट इन्कार गर्दछन् । अल्लाह तआलाको भनाई छ कि यदि हामी मनुष्यको स्थानमा फरिश्ता पनि रसूल बनाएर पठाउँथ्यौं अथवा यस रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पुष्टिको लागि हामीले कुनै फरिश्ता पनि पठाए (जस्तो कि यहाँ यसै कुराको वर्णन गरिएको छ)

The Ummah Technology Mission

وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَٰهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ ﴿٩﴾

(९) तथा यदि हामीले रसूललाई फरिश्ता बनाउँथ्यौं भने त्यसलाई पुरूष बनाउँथ्यौं तथा उनीमाथि त्यही सन्देह उत्पन्न गर्थ्यौं जुन सन्देह गरिराखेका छन् ।[1]

وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ سَخِرُوا۟ مِنْهُم مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾

(१०) तपाईंभन्दा पूर्व धेरैजसो रसूलहरू (ईशदूतहरू) को उपहास गरियो, त जुन उपहास गरिराखेका थिए, उनको उपहासको दुष्परिणाम उनीमाथि आइपऱ्यो ।

قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ ثُمَّ ٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾

(११) (तपाईं) भनिदिनुस् कि अलि धर्तीमा हिंड्डुल गरेर हेर कि झुठ्लाउनेहरूको के परिणाम भयो ?

قُل لِّمَن مَّا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ قُل لِّلَّهِ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ

(१२) (तपाईं) भनिदिनुस् कि जे-जति आकाशहरू तथा धर्तीमा छन्, यी सबैमाथि कसको स्वामित्व छ ? (तपाईं) भनिदिनुस् सबैमाथि अल्लाहको स्वामित्व छ, अल्लाहले कृपा गर्नु आफूमाथि अनिवार्य गरिहालेको छ ।[2] तिमीलाई

तैपनि उनीहरू ईमान स्थापित गर्ने थिएनन् त बिना समय नदिइकन उनीहरूलाई नाश गरिदिन्थ्यो ।

[1]अर्थात् यदि हामी फरिश्तालाई नै रसूल बनाएर पठाउने निर्णय गर्थ्यौं भने स्पष्ट कुरो छ कि त्यो फरिश्ताको रूपमा आउन सक्दैनथ्यो किनभने यसप्रकारले मनुष्य त्यसवाट भयभीत हुन्थे तथा निकटता तथा घनिष्टता सृजना गर्नुको सट्टा टाढा भाग्थे । यसकारण आवश्यक थियो कि त्यसलाई मनुष्यको रूपमा पठाइयोस् । परन्तु तिम्रा यी नेता तैपनि यही सन्देह गर्दथे कि मनुष्य नै छ, जो यस समय पनि रसूललाई मनुष्यको रूपमा प्रस्तुत गरिराखेका छ, त फरिश्ताहरूलाई पठाउनुको के लाभ ?

[2]जुन प्रकार हदीसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो जब अल्लाह तआलाले सृष्टिलाई पैदा गऱ्यो तब भने अर्शमाथि यो लेखिदियो إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي सहीह बुख़ारी किताबुत तौहीद व बदउल ख़लक र मुस्लिम किताबुल तौबा) नि:सन्देह मेरो दया मेरो क्रोधमाथि प्रभावी छ । परन्तु यो दया प्रलयका दिन केवल ईमान भएकाहरूको लागि हुनेछ, काफिरहरूमाथि प्रभु अत्याधिक क्रोधित हुनेछ । यसको अर्थ यो हो कि संसारमा त्यसको कृपा तथा दया सामान्य रूपले सबैको लागि छ चाहे उनी ईमानवाला तथा काफिर, सत्कर्मी तथा कुकर्मी, आज्ञाकारी

The Ummah Technology Mission

فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑫

अल्लाह (तआला) ले केयामतका दिन एकत्रित गर्नेछ, यसमा कुनै सन्देह छैन, जसले स्वयंलाई नष्ट गरेका छन्, तिनै ईमान स्थापित गर्ने छैनन् ।

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الَّيْلِ وَ النَّهَارِ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑬

(१३) तथा जे-जति दिन रातमा निवास गर्दछन्, ती सबै अल्लाहकै हुन् तथा त्यो बडो सुन्ने एवं बडो जान्नेवाला छ ।

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَ الْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۗ قُلْ إِنِّيٓ أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ⑭

(१४) तपाईं भन्नुस् कि के म अल्लाह बाहेक अन्यलाई मित्र (स्वामी) बनाउँ[1] जो आकाशहरू एवं पृथ्वीको रचयिता हो तथा त्यसले खुवाउँछ खुवाइँदैन, तपाईं भन्नुस् कि मलाई आदेश दिइएको छ कि उनीहरूमा सर्वप्रथम रह, जसले (अल्लाहप्रति) आत्म-समर्पण गरे तथा मिश्रणवादीहरूमा कदापि न रह ।

तथा अवज्ञाकारी होउन् सबै त्यसबाट लाभान्वित भइराखेका छन् । अल्लाह तआला कुनै पनि व्यक्तिको जीवनयापनको सामग्रीलाई प्राप्त गर्नका साधनलाई उसको अवहेलना एवं अवज्ञाकारीताको कारण बन्द गर्दैन, परन्तु उसको दयाको समानरूप केवल दुनिया (संसार) सम्म नै सीमित छ । आख़िरत (परलोक) मा जुनकि प्रतिफलको स्थान हो, त्यहाँ अल्लाहको न्यायको विशेषताको पूर्ण प्रदर्शन हुनेछ, जसको परिणाम स्वरूप ईमानवाला त्यसको कृपा तथा दयाको छत्र छायाँमा स्थान पाउनेछन् तथा क़ाफिर तथा उपद्रवी नरकको स्थायी यातनाका भोगी हुनेछन् । यसैकारण कुरआनमा आदेश छः

﴿ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَوٰةَ وَالَّذِينَ هُم بِـَٔايَـٰتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴾

"तथा हाम्रो कृपा प्रत्येक वस्तुमा विस्तृत छ र हामी शीघ्र त्यसलाई तिनका लागि लेखिदिनेछौं, जो अल्लाहसित तर्सन्छन् तथा ज़कात (धर्मदान) दिन्छन् तथा जो हाम्रा निशानीहरू (लक्षणहरू) प्रति विश्वास राख्दछन् ।" (सूरः अल-आराफ-१५६)

[1]वलीसित तात्पर्य यहाँ स्वामी हो, जस्तो कि अनुवादबाट स्पष्ट छ, अपितु मित्र भन्नु त उचित छैन ।

The Ummah Technology Mission

قُلْ إِنِّيٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

(१५) (तपाईं) भनिदिनुस् कि यदि म आफ्नो प्रभुको भनाई मान्दिन भने मलाई एउटा ठूलो दिनको यातनाबाट भय-डर लाग्छ ।[1]

مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُۥ ۚ وَذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٦﴾

(१६) जसबाट त्यसदिन यातना समाप्त गरियो, त्यसमाथि अल्लाहले अति कृपा गऱ्यो तथा यो स्पष्ट सफलता हो ।[2]

وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

(१७) तथा यदि अल्लाह (तआला) मलाई कुनै कष्ट दिन्छ भने त्यसलाई समाप्त गर्ने अल्लाहका अतिरिक्त कोही अन्य छैन तथा यदि मलाई अल्लाह तआला लाभ प्रदान गर्दछ भने त्यो प्रत्येक कुरामाथि प्रभुत्व राख्न सक्षम छ ।[3]

---

[1]अर्थात् यदि मैले पनि आफ्नो पालनकर्ताको अवज्ञा गर्दै उसबाहेक अन्यलाई स्वामी बनाउँछु भने अल्लाहको यातना (प्रकोप) बाट बच्न सक्दिन ।

[2]जुनप्रकारले अन्य स्थानमा भनिएको छ ।

﴿ فَمَن زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ﴾

"जो अग्नि (नरक) बाट टाढा गरिएर स्वर्गमा प्रवेश पायो, त्यो सफल भयो ।" (सूरः आले-इमरान-१८५)

यसकारण कि सफलता हानिबाट बाँच्नु तथा लाभ प्राप्त गर्नुको नाम हो । तथा स्वर्गभन्दा ठूलो लाभ के होला ?

[3]अर्थात् लाभ हानिको अधिकारी तथा समस्त विश्वको प्रत्येक वस्तुको स्वामी अल्लाह नै हो । तथा त्यसको आदेश एव निर्णय बिना कोही खण्डन गर्ने छैन । एक हदीसमा यस विषयलाई यसप्रकार वर्णन गरिएको छ ।

« اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ »

"हे अल्लाह जे तिमीले प्रदान गर्दछौ त्यसलाई कसैले पनि रोक्न सक्दैन, तथा जुन कुरा तिमीले रोक्छौ, त्यसलाई कसैले दिन सक्दैन, तथा कसैको प्रतिष्ठा तिम्रो तुलनामा त्यसलाई लाभ पुऱ्याउन सक्दैन ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल एअतेसाम वल कद्र वद्दावात र मुस्लिम किताबुल सलात वल मसाजिद)

The Ummah Technology Mission

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

(१८) त्यही आफ्ना भक्तहरूमाथि प्रभावशाली छ तथा त्यही विज्ञाता सूचित छ ।[1]

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً ۖ قُلِ اللَّهُ ۖ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۚ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ ۚ أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَىٰ ۚ قُل لَّا أَشْهَدُ ۚ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

(१९) तपाईं भन्नुस् कि कसको गवाही (साक्ष्य) महान छ, भन्नुस् कि हाम्रो तथा तिम्रो बीच अल्लाह साक्षी छ ।[2] तथा यो कुर्आन मतिर प्रकाशना गरिएको छ ताकि त्यसद्वारा तिमीलाई तथा जोसम्म पुग्छ, ती सबैलाई सचेत गरूँ,[3] के तिमी गवाही दिन्छौ कि अल्लाहसँग अन्य पूज्य छ ? तपाईं भनिदिनुस् कि म यसको गवाही दिन्न, तपाईं भन्नुस् कि त्यो एउटै आराध्य छ तथा म तिम्रो मिश्रणबाट निर्दोष छु ।

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ ۘ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

(२०) जसलाई हामीले किताब (तौरात तथा इन्जील) दिएका छौं उनी तपाईं (मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई त्यसैप्रकार चिन्दछन्, जस्तो

नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम प्रत्येक नमाज़ पश्चात यस प्रार्थनालाई जप गर्नुहुन्थ्यो ।

[1]अर्थात् सबै निदार उसको अगाडि निहुरिएका छन्, ठूला-ठूला शक्तिशाली व्यक्ति उसको समक्ष असहाय छन्, त्यो प्रत्येक कुरोमाथि प्रभावशाली छ तथा सम्पूर्ण सृष्टि त्यसको आज्ञाकारी छ, त्यो आफ्नो प्रत्येक कार्यमा सक्षम छ, तथा प्रत्येक वस्तुबारे त्यसलाई सूचना छ, त्यसलाई यो पनि ज्ञान छ कि त्यसको कृपाको योग्य को छ तथा को छैन ।

[2]अर्थात् अल्लाह तआला नै आफू एक तथा पालनकर्ता हुनुको स्वयं नै साक्षी छ । त्यसभन्दा ठूलो कोही पनि साक्षी छैन ।

[3]रबिअ़ बिन अनस भन्नुहुन्छ कि अब जसको पासमा पनि यो कुरा पुग्दछ, यदि त्यो रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सच्चा अनुयायी छ, उसको यो कर्तव्य छ कि त्यो पनि मानिसहरूलाई अल्लाहतिर त्यसैप्रकार आमन्त्रित गरोस्, जुन प्रकार रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मानिसहरूलाई आमन्त्रित गर्नु भएको थियो तथा त्यसैप्रकार सतर्क गरोस्, जुन प्रकारले उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सतर्क गर्नुभएको थियो । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

आफ्ना पुत्रहरूलाई, जसले स्वयं आफूलाई घाटामा पारे, उनीहरूले विश्वास गर्ने छैनन् ।[1]

(२१) तथा त्यसभन्दा बढी अत्याचारी को छ जो अल्लाहमाथि मिथ्या आरोप लगाउँछ एवं त्यसका निशानीहरू (चिन्हहरू) लाई मिथ्या मान्दछ[2] वस्तुतः अत्याचारीहरू सफल हुँदैनन् ।[3]

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾

(२२) तथा जुन दिन हामीले सबैलाई एकत्रित गर्नेछौं, अनि जसले मिश्रण गरे उनीहरूसित भन्नेछौं, उनी कहाँ छन् जसलाई तिमीले (अल्लाहका) साझेदार ठानिराखेका थियौ, त्यो दिन स्मरणीय छ।

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾

[1](يعرفونه) मा सर्वनाम (उसको) हो, जुन नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमतिर फर्कन्छ अर्थात् अहले किताब (यहूदी एवं ईसाई) तपाईंलाई आफना पुत्रहरू जस्तै चिन्दछन्, किनभने तपाईंका विशेषताहरूको वर्णन उनका धर्मशास्त्रहरूमा विद्यमान छ तथा यसकारण अन्तिम ईशदूतलाई प्रतिक्षा गरिराखेका थिए, अब उनीहरूमध्ये जो तपाईंप्रति विश्वास गर्दैनन्, उनी ठूलो क्षतिमा छन्, किनभने यिनीहरू जानी-जानी इन्कार गरिराखेका छन् ।

[2]अर्थात् जुन प्रकारले अल्लाहमाथि मित्थ्याभियोगी सबभन्दा ठूलो अत्याचारी छ, यसैप्रकार त्यो पनि छ जो अल्लाहका आयतहरू तथा सत्य ईशदूतलाई मान्दैन । मित्थ्या दूतत्वको दावीमाथि यति कडा चेतावनीको उपरान्त पनि अनेकौंले अनेक युगमा नबी हुनुको मिथ्या दावी गरे तथा यस्ता रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको यस भविष्यवाणीको पूर्ति भयो कि तीस ठूला मिथ्यावादी हुनेछन्, प्रत्येक ईशदूत हुनुको दावी गर्नेछन्, विगत शताब्दीमा पनि "कादीयानत" को एक बन्धकले नबी हुनुको दावी गऱ्यो तथा आज त्यसका अनुयायी त्यसलाई यसकारण सत्यदूत तथा प्रतिज्ञा त मसीह मान्दछन् कि त्यसलाई एक अति अल्पसंख्या नबी मान्दछ जबकि कुनै धूर्तलाई नबी मान्नु उसको सच्चाईको प्रमाण बन्न सक्दैन । सत्य त कुर्आन तथा हदीसबाट तर्कसँगत हुनपर्दछ ।

[3]जब दुबै अत्याचारी छन्, त न मिथ्यावादी नै सफल हुनेछ र न निवर्ती । यसकारण आवश्यक छ कि प्रत्येक व्यक्ति आ-आफ्नो परिणाममा राम्ररी विचार गरोस् ।

The Ummah Technology Mission

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّآ أَن قَالُوا۟ وَٱللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾

(२३) अनि उनको मिश्रणको, यसबाहेक अरू कुनै बहाना (जुक्ति) हुनेछैन कि भनून् अल्लाहको कसम हामी मिश्रणवादी थिएनौं ।[1]

ٱنظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ ۚ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

(२४) हेर कि उनी कसरी आफ्नो विषयमा झूठो बोले तथा उनको आरोप समाप्त भयो, जुन आरोप उनीहरूले रच्ने गर्थे ।[2]

وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ۖ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ

(२५) उनीमध्ये केही तपाईंतिर कान थाप्छन् ।[3] तथा हामीले उनका हृदयमा पर्दा हालिदिएका छौं ।

---

[1]फित्नः को एक अर्थ मिश्रण तथा एक अर्थ क्षमा-याचना गरिएका छन् । अर्थात् अन्तमा यिनी तर्क तथा क्षमा-याचनालाई प्रस्तुत गरी छुटकारा पाउने प्रयत्न गर्नेछन् कि हामी त मूर्तिपूजक थिएनौं । तथा इमाम इब्ने ज़रीरले यसको अर्थ वर्णित गर्नुभएको छ

ثم لم يكن قيلهم عند فتنتنا إياهم اعتذارا مما سلف منهم من الشرك بالله

"जब हामीले उनीहरूलाई प्रश्नहरूको भट्टिमा हुऱ्याइदिनेछौं, त संसारमा उनीहरूले जुन मूर्तिपूजन गरे, त्यसको क्षमाको लागि यो नभनिकन उनको लागि कुनै अन्य मार्ग रहनेछैन कि हामी त मूर्तिपूजक नै थिएनौं ।"

यहाँ यो शंका नहोस् कि त्यहाँ त मनुष्यका हात, खुट्टा गवाही दिनेछन् तथा मुखमा छाप लगाइनेछ, अनि यिनी इन्कार कसरी गर्नेछन् ? यसको उत्तर आदरणीय इब्ने अब्बासले दिनुभएको छ कि जब मूर्तिपूजकले हेर्नेछन् कि मुसलमान स्वर्गमा गइराखेका छन्, त उनी आपसमा विचार-विमर्श गरी मूर्तिपूजकबाट नै इन्कार गर्नेछन् । तब अल्लाह तआलाले उनीहरूको मुखमा मोहरछाप लगाइदिनेछ । तथा उनका हात-खुट्टा उनीहरूले जे गरे होलान् त्यसको गवाही दिनेछन्, अनि उनी अल्लाहसित कुनै कुरा लुकाउने शक्ति राख्ने छैन । (इब्ने कसीर)

[2]परन्तु त्यहाँ उनीहरूलाई यस स्पष्ट असत्यको कुनै लाभ हुनेछैन जुन प्रकार संसारमा मनुष्य कहिलेकाही यस्तो आभास गर्दछ । यसैप्रकार उनका झूठा ईष्टदेव पनि, जसको उनीहरू अल्लाहको अतिरिक्त पूजा एवं उपासना गर्दथे तथा आफ्नो कष्टनिवारक, सहायक, कृपा निधान तथा पक्षक ठान्दथे लुप्त हुनेछन् तथा त्यहाँ उनीहरूलाई अल्लाहका साथ अन्यलाई सम्मिलित गर्नु स्पष्ट हुनेछ, परन्तु त्यहाँ तिनको पूर्तिको कुनै साधन हुनेछैन ।

[3]अर्थात् यी मूर्तिपूजक तपाईं छेउ कुर्आन त आएर सुन्दछन्, परन्तु उद्देश्य मार्गदर्शन प्राप्त गर्नु होइन, यसकारण यसबाट कुनै लाभ प्राप्त गर्दैनन् ।

The Ummah Technology Mission

وَفِيٓ اٰذَانِهِمۡ وَقۡرًا ؕ وَاِنۡ يَّرَوۡا كُلَّ اٰيَةٍ لَّا يُؤۡمِنُوۡا بِهَا ؕ حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوۡكَ يُجَادِلُوۡنَكَ يَقُوۡلُ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡۤا اِنۡ هٰذَاۤ اِلَّاۤ اَسَاطِيۡرُ الۡاَوَّلِيۡنَ ﴿۲۵﴾

कि उनीहरू त्यसलाई बुझ्न न सकुन् तथा उनका कान बहिरा छन् ।[1] र यदि उनी सबै लक्षणहरूलाई देख्छन् तैपनि तिनमा विश्वास गर्ने छैनन्, यहाँसम्मकि जब तपाईं छेउ आउँछन् त झगडा गर्दछन्, काफ़िर (विश्वासहीन) भन्दछन् कि यो मात्र पूर्वजहरूका कल्पित कथाहरू हुन् ।[2]

وَهُمۡ يَنۡهَوۡنَ عَنۡهُ وَيَنۡـَٔوۡنَ عَنۡهُ ۚ وَاِنۡ يُّهۡلِكُوۡنَ اِلَّاۤ اَنۡفُسَهُمۡ وَمَا يَشۡعُرُوۡنَ ﴿۲۶﴾

(२६) र यिनीहरू यसबाट अरूहरूलाई पनि रोक्दछन् तथा स्वयं पनि टाढा-टाढा रहन्छन् ।[3] तथा यिनीहरू स्वयं आफूलाई नष्ट गरिराखेका छन् एवं केही जान्दैनन् ।[4]

وَلَوۡ تَرٰٓى اِذۡ وُقِفُوۡا عَلَى النَّارِ فَقَالُوۡا يٰلَيۡتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ بِاٰيٰتِ رَبِّنَا وَنَكُوۡنَ مِنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۲۷﴾

(२७) तथा यदि तपाईं त्यस समय हेर्नुहुन्छ, जब यिनी नरकको निकट उभ्याइनेछन् र भन्नेछन् ।[5] हाय ! कति राम्रो कुरो हुन्थ्यो यदि हामी पुनः फिर्ता पठाइन्थ्यौं (तथा यदि यस्तो हुन्छ) भने

[1]यसको अतिरिक्त तिनीहरूको अविश्वास प्रतिकार स्वरूप हामीले उनका हृदयमा आवरण (पर्दा) पारिदिएका छौं तथा उनका कान बहिरा गरिदिएका छौं जसको कारण उनका हृदयहरूलाई सत्य बुझ्न तथा कान सत्य सुन्ने योग्य रहेन ।

[2]अब उनी यति विचलित भइसकेका छन् कि यस अज्ञानको अन्धकारमा यदि उनी चमत्कारको प्रकाश देखे पनि यस सन्देहमा परिरहने छन् र ईमान ल्याउने छैनन्, यिनी ईमानवाट वञ्चित नै रहने छन् तथा उनको ईर्ष्या तथा द्वेष यति बढिसकेको छ कि कुर्आन करीमलाई पूर्वजहरूको अप्रमाणित कथाहरू भन्दछन् ।

[3]अर्थात् जन-सामान्यलाई उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट तथा कुर्आन करीमवाट रोक्दछन् ताकि उनीहरू ईमान नल्याउन् तथा स्वयं पनि टाढा-टाढा रहन्छन् ।

[4]परन्तु मानिसहरूलाई रोक्नु तथा स्वयं पनि टाढा रहनु हाम्रो अथवा हाम्रा पैग़म्बरको के बिगार्ने छ ? यसप्रकारको कार्य गरेर अज्ञानतामा आफ्नो नाशको साधन स्वयं तयार गरिराखेका छन् ।

[5]यहाँ यदिको उत्तर लुप्त छ जो यसप्रकार हुनेछ, "त तपाईंलाई भयानक दृश्य देखिनेछ ।"

The Ummah Technology Mission

हामी आफ्नो प्रभुका निशानीहरूलाई झुठ्लाउँदैनौं तथा हामी निष्ठावानहरू मध्येका हुन्छौं ।[1]

بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا۟ يُخْفُونَ مِن قَبْلُ ۖ وَلَوْ رُدُّوا۟ لَعَادُوا۟ لِمَا نُهُوا۟ عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَـٰذِبُونَ ﴿٢٨﴾

(२८) अपितु जुन वस्तुलाई यसभन्दा पूर्व लुकाउने गर्दथे, त्यो उनको समक्ष आएको छ ।[2] तथा यदि यिनीहरू पुनः फिर्ता पठाइन्छन् तैपनि यिनीहरूले त्यही गर्नेछन्, जसबाट यिनलाई मनाही गरिएको थियो तथा निःसन्देह उनीहरू झूठा छन् ।[3]

---

[1]परन्तु त्यहाँबाट पुनः संसारमा आउन सम्भव छैन कि उनीहरू आफ्नो यस इच्छाको पूर्ति गर्न सकून् । क़ाफिरहरू त यी इच्छाहरूको वर्णन कुर्आन करीममा विभिन्न स्थानमा भएको छ, जस्तैः

﴿ رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَـٰلِمُونَ ☆ قَالَ اخْسَـُٔوا۟ فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴾

"हे हाम्रा प्रभु ! हामीलाई यस नर्कबाट निकाल यदि हामी पुनः अवज्ञाकारी हुन्छौं भने अवश्य अत्याचारी हौं । अल्लाह तआलाको आदेश हुनेछ दुष्टहरू यसैमा परिराख, मसित कुरा नगर ।" (सूरः अल-मोमिनून-१०७-१०८)

﴿ رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَـٰلِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴾

[2](بل) शब्द अरवी भाषामा पहिलो कुरालाई त्यागनको निम्ति प्रयुक्त हुन्छ । यसका कैयन् भावार्थ भनिएका छन् । (१) उनीहरूको लागि त्यो अविश्वास, प्रतिरोध तथा झूठ व्यक्त हुनेछ जुन त्यसभन्दा पूर्व उनीहरू संसार अथवा परलोकमा लुकाउँथे । अर्थात् जुन कुरोको इन्कार गर्दथे, जस्तै त्यहाँपनि प्रारम्भमा भन्नेछन् कि हामी त मूर्तिपूजक थिएनौं । (२) अर्थात् रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा पवित्र कुर्आनको ज्ञान जो उनीहरूका हृदयमा थिए तर आफ्ना अनुयायीहरूबाट लुकाउँथे, त्यहाँ प्रकाशित हुनेछन् । (३) अथवा जो अवसरवादी थिए, त्यहाँ उनको अवसरवाद प्रकाशमा आउनेछ, जसलाई उनीहरू संसारमा ईमानवालाबाट लुकाउँथे । (तफ़सीर इब्ने कसीर)

[3]अतः पुनः संसारमा आउनुको इच्छा, ईमान ल्याउनको लागि होइन, केवल यातनाबाट वाँच्नको लागि हो जुन कि उनलाई क़ेयामत (प्रलय) को दिन अगाडि आउने छ तथा जसलाई उनीहरू निरीक्षण गर्नेछन् । यदि यिनीहरू संसारमा पुनः पठाइन्छन् तैपनि यी त्यही सब गर्नेछन् जो पूर्वमा गर्ने गर्दथे ।

The Ummah Technology Mission

وَقَالُوٓا۟ إِنْ هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾

(२९) तथा उनीहरू भन्छन् कि केवल यही सांसारिक जीवन हाम्रो जीवन हो तथा हामी पुनः जीवित गरिने छैनौं ।[1]

وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ وُقِفُوا۟ عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِٱلْحَقِّ ۚ قَالُوا۟ بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾

(३०) तथा यदि तपाईं त्यसबेला हेर्नुहुन्छ जब यिनी आफ्ना प्रभुको समक्ष उभ्याइनेछन् । अल्लाह (तआला) आदेश गर्नेछ कि के यो सत्य होइन ? उनीहरू भन्नेछन् निःसन्देह प्रभुको कसम सत्य हो । अल्लाह (तआला) भन्नेछ त आफ्नो कुफ्र (अविश्वास) को यातना सहन गर ।[2]

قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتْهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا۟ يَٰحَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۚ أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٣١﴾

(३१) निःसन्देह हानिमा परे ती मानिसहरू, जसले अल्लाहसित मिलनलाई भुठ्लाए । यहाँसम्मकि जब त्यो निर्धारित समय उनीमाथि एक्कासि आइपर्नेछ, त भन्नेछन् कि हाय अफसोच हाम्रो आलस्यमाथि जे यसको विषयमा भयो । तथा उनको अवस्था यो हुनेछ कि आफ्नो बोभ्रु आफ्नो कम्मरमा बोकेका हुन्छन् । सावधान् ! उनीहरू नराम्रो बोभ्रु बोक्ने छन् ।[3]

[1]यी कुरा मरणोपरान्त पुनर्जीवनबाट इन्कार धर्महीन मानिसहरू नै गर्दछन् तथा यस वास्तविकताबाट इन्कार नै अधर्म तथा अवज्ञाको कारण हो । अन्यथा यदि मनुष्यको हृदयमा परलोकप्रति सत्य विश्वास हुन्छ भने अधर्म तथा अवज्ञाको मार्गबाट तुरून्त क्षमा-याचना गर्नेछन् ।

[2]अर्थात् आँखाहरूबाट दर्शन गरे पश्चात त उनी स्वीकार गर्नेछन् कि आख़िरतको जीवन वास्तवमा सत्य छ । परन्तु त्यहाँ यस स्वीकारको लाभ हुनेछैन तथा अल्लाह तआला उनीसित भन्नेछ कि अब त आफ्नो अविश्वासको प्रतिकारमा यातनाको स्वाद चाख ।

[3]अर्थात् जो अल्लाहसित साक्षात्कारलाई ईन्कार गर्दछन्, उनी जुन क्षति तथा असफलतामा हुनेछन् तथा आफ्नो आलस्यमा जुनप्रकार लज्जित हुनेछन् तथा पापहरूको भारी बोक्नेछन्, आयतमा त्यसैको चित्रण गरिएको छ । (فرطنا فيها) मा सर्वनाम (الساعة) (प्रलयतिर फर्किराखेको छ, अर्थात् प्रलयको तयारी तथा त्यसको स्वीकृतिको विषयमा जुन त्रुटि हामीबाट भयो अथवा (الصفقة) (सौदा) तिर फर्किर खेको छ, यो शब्द यद्यपि वाक्यमा छैन किन्तु पूर्वको वर्णनबाट

The Ummah Technology Mission

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَعِبٌ وَّلَهْوٌ ؕ وَلَلدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٣٢﴾

(३२) तथा सांसारिक जीवन त खेल-तमाशा बाहेक केही पनि होइन तथा अन्तिम घर (परलोक) अल्लाहसित तर्सनेहरूको लागि राम्रो छ । के तिमी सोच-विचार गर्दैनौं ?

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهٗ لَيَحْزُنُكَ الَّذِيْ يَقُوْلُوْنَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُوْنَكَ وَلٰكِنَّ الظّٰلِمِيْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿٣٣﴾

(३३) हामी राम्ररी जान्दछौं कि तिनका कथन तपाईंलाई दुःखी पार्दछन्, त यिनीहरू तपाईंलाई झूठा भन्दैनन्, परन्तु यी अत्याचारी अल्लाह तआलाका आयतहरूलाई अस्वीकार गर्दछन् ।[1]

यो भावार्थ सांकेतिक हुन्छ अथवा यस सौदा (क्रय-विक्रय) सित तात्पर्य विश्वासको सट्टा अविश्वास गर्नु हो, अर्थात व्यापार गरेर हामीले ठूलो तुच्छता गऱ्यौ अथवा सर्वनाम (حياة) (जीवन) तिर फर्किराखेको छ, अर्थात् हामीले आफ्नो जीवनमा पाप तथा अधर्म एवं मिश्रण गरेर जुन आलस्य गऱ्यौं । (फ़तहुल क़दीर)

[1]नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई क़ाफिरहरूले झुठ्लाएको जुन कष्ट एवं दुःख पुग्दथ्यो, त्यसको निराकरण तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम सान्त्वनाको लागि भनिदैंछ कि यिनी तपाईंलाई झुठ्लाइराखेका छैनन् (तपाईंलाई त सत्यवादी तथा ईमान्दार मान्दछन्) बरू अल्लाहका आयतहरूलाई झुठ्लाइँदैछन् । तथा यो एउटा कथन हो कि अबू जहलले एक पटक रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित भन्यो कि हे मुहम्मद ! (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) हामी तिमीलाई होइन बरू जे-जति लिएर आएका हौ, त्यसलाई झुठ्लाउँछौं । यसमा यो आयत अवतरित भयो । तिर्मिजीको यो कथन प्रमाणअनुसार क्षीण छ परन्तु अन्य सहीह कथनबाट यस घटनाको पुष्टि हुन्छ कि मक्काका क़ाफिर नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सत्यवादिता, ईमानदारी तथा स्पष्ट न्यायवादी हुने कुरोलाई मान्दथे, परन्तु यसका बावजूद पनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा ईमान ल्याउनबाट टाढा भाग्दथे । आज पनि जुन मानिसहरू नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सुचरित्रता, न्यायकारी, ईमानदारी तथा सत्यवादिताको निकै वर्णन गर्दछन् तथा यस विषयमा धाराप्रभाव भाषण दिन्छन् । परन्तु रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको अनुकरण गर्नुमा कठिनाई अनुभव गर्दछन् । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कथनको तुलनामा चिन्तन तथा विचार तथा आफ्नो नेताहरूका कथनहरूलाई महत्व दिन्छन् । उनीहरूले विचार गर्नुपर्दछ कि यो कसको आचरण हो जसलाई उनीहरूले अपनाएका छन् ?

The Ummah Technology Mission

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾

(३४) तथा तपाईंभन्दा पूर्व रसूलहरूलाई भुठा भनिसकिएको छ र उनीहरूले त्यसमाथि धैर्य-धारण गरे तथा उनीहरूलाई कष्ट दिइयो, यहाँसम्मकि उनको पासमा हाम्रो सहायता आयो,[1] अल्लाहका कुराहरू कसैले पविर्तन गर्न सक्नेछैन ।[2] तथा तपाईं छेउ पैग़म्बरहरू (उपदेशकहरू) का घटना आइसकेका छन् ।[3]

وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي

(३५) र यदि उनको बिमुखता तपाईंलाई असहनीय छ भने यदि तपाईंसित हुनसक्छ भन्ने धर्तीमा कुनै सुरुङ

[1]नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई पुन: सान्त्वना दिइराखिएको छ कि यो प्रथम घटना होइन कि क़ाफिर अल्लाहका पैग़म्बरहरूबाट इन्कार गरिराखेका छन्, बरू यसभन्दा पूर्व धेरै रसूल गुज्रिसकेका छन् जसलाई भुठ्लाउँदै गरियो । त्यसैप्रकार तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पनि उनको अनुकरण गर्दै त्यसै प्रकार धैर्य र साहसले काम लिनुस जुनप्रकार उनीहरूले भुठ तथा कष्ट पुग्दा धैर्यले सञ्चालित भएका थिए, यहाँसम्मकि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको लागि पनि हाम्रो सहायता पुगोस्, जुनप्रकारले हामी पूर्वका रसूलहरूको सहायता गर्‍यौं तथा हामीले आफ्नो वचन भङ्ग गर्दैनौं । हामीले वचन दिएका छौं ।

﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾

"नि:सन्देह हामीले आफ्ना पैग़म्बर तथा निष्ठावानहरूको सहायता गर्नेछौं ।" (सूर: अल-मोमिन-५१)

﴿كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي﴾

"अल्लाहले यो निर्णय गरिदिएको छ कि म र मेरो रसूल प्रभावशाली रहने छौं ।"(सूर: अल-मुज़ादिल-२) इत्यादि आयतहरूबाट (जस्तै सूर: अल-सफ़्फ़ात-१७१ तथा १७२)

[2]बरू त्यसको वचन पूर्ण भएर नै रहनेछ कि तपाईं क़ाफिरहरूमाथि प्रभावशाली तथा विजयी रहनु हुनेछ । अत: यस्तै नै भयो ।

[3]जसबाट स्पष्ट भयो कि प्रारम्भमा यद्यपि उनका समुदायहरूले उनलाई भुठ्लाए, उनलाई कष्ट दिए तथा उनको जीवनका खतरा भने, परन्तु अन्तत: अल्लाहको कृपाले सफलता प्राप्त भयो तथा स्थाई मुक्ति उनको भाग्य बन्यो ।

The Ummah Technology Mission

الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ ۚ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٥﴾

अथवा आकाशमा कुनै भऱ्याङ खोज्नुस् र उनको पासमा कुनै चमत्कार ल्याईदिनुस् तथा यदि अल्लाहले चाहेको भए उनीहरूलाई सत्य-मार्गमा एकत्रित गरिदिन्थ्यो ।[1] अतः मूर्ख नादान नबन्नुस् ।[2]

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ۘ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

(३६) तिनै व्यक्तिहरू स्वीकार गर्दछन्, जो सुन्दछन् ।[3] तथा मरेका मानिसहरूलाई अल्लाह (तआला) जीवित पारेर उठाउनेछ, अनि सबै अल्लाहतिर नै ल्याइनेछन् ।

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۚ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يُنَزِّلَ

(३७) तथा उनीहरूले भने कि उनीमाथि उनका पालनकर्ताको तर्फबाट कुनै चमत्कार किन अवतरित गरिएन ?

[1]नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई विरोधी तथा काफिरहरूले झुठ्लाउँदा जुन कष्ट तथा दुःख पुग्दथ्यो, त्यसको आधारमा अल्लाह तआलाले आदेश गरिराखेको छ कि यो त अल्लाह तआलाको इच्छा तथा भाग्यले हुनु नै थियो तथा अल्लाहको आदेश बिना तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम उनीहरूलाई इस्लाम धर्म स्वीकार गर्नको लागि तयार गर्न सक्नुहुन्न, चाहे तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम धर्तीमा सुरुङ खनेर तथा आकाशमा भऱ्याङ लगाएर कुनै निशानी ल्याएर उनलाई देखाइ पनि दिनुस् । प्रथम त तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको लागि यस्तो गर्नु असम्भव छ । तथा यदि यस्तो माने पनि कि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम यस्तो पनि गर्न सक्नुहुन्छ तै पनि यिनीहरू ईमान ल्याउने छैनन् किनभने उनको ईमान ल्याउनु अल्लाह तआलाको इच्छा तथा आदेशको अधीन छ जो पूर्णरूपले मनुष्यको बौद्धिक सीमाभन्दा बाहिरको कुरा हो । बरू त्यसको एउटा स्पष्ट प्रमाण यो हो कि अल्लाह तआला उनीहरूलाई अधिकार तथा विचारको स्वतन्त्रता दिएर परीक्षा लिइराखेको छ । अन्यथा अल्लाह तआलाको निम्ति यो कठिन थिएन कि सबै मानिसहरूलाई सत्य-कर्ममा लगाइदेओस् । त्यसको लागि शब्द (كُن) (कुन) बाट नै एकक्षण भन्दा कममा यो कार्य हुनसक्छ ।

[2]अर्थात् तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम उनीहरूको अविश्वासबाट दुःखी नहुनुस् किनभने यसको सम्बन्ध अल्लाह तआलाको इच्छासित छ, यसकारण यसलाई अल्लाहकै लागि छाडिदिनुस्, त्यही नै यसको कारण तथा समस्यालाई राम्ररी बुझ्दछ ।

[3]अर्थात् ती काफिरहरूको अवस्था मृतकहरूको समान छ, जुन प्रकारले उनी बोल्ने तथा सुन्ने शक्तिबाट बञ्चित छन्, यिनीहरू पनि आफ्ना बुद्धि तथा विचारले सत्यलाई बुझ्ने काम गर्दैनन्, यसकारण यिनी पनि मृतक समान छन् ।

The Ummah Technology Mission

آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

तपाईं भनिदिनुस् कि अल्लाह कुनै चमत्कार अवतरित गर्न पूर्ण सामर्थ्य राख्दछ ।[1] किन्तु अधिकतर व्यक्तिहरू बुझ्दैनन् ।[2]

وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُم ۚ مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾

(३८) तथा जति प्रकारका हिड्ने जीवधारी धर्तीमा छन् तथा जति प्रकारका पखेटाबाट उड्ने पंक्षीहरू छन्, उनीहरूमध्ये कुनै पनि प्रकार यस्तो छैन जुनकि तिम्रो जस्तै गुटमा छैनन् ।[3] हामीले पुस्तिकामा लेख्नबाट कुनै वस्तु छोडेनौं ।[4]

The Ummah Technology Mission

[1]अर्थात् यस्तो चमत्कार जसले उनलाई ईमान ल्याउनमा बाध्य गरिदेओस्, जस्तो कि उनको आँखाको समक्ष फरिश्ता (ईशदूत) उत्रोस्, अथवा पर्वतलाई उठाएर उनीमाथि गरिदेओस्, जुनप्रकार इस्राईलको सन्तानसित भयो । भन्यो, अल्लाह तआला निःसन्देह यस्तो गर्न सक्दछ परन्तु उसले यस्तो यसकारण गरेन कि फेरि त मनुष्यको परीक्षाको समस्यानै समाप्त हुनेछ । यसका अतिरिक्त उनको मागमा यदि कुनै चमत्कार देखाइ पनि दिइन्थ्यो, तैपनि यिनीहरू ईमान ल्याउँदैनथे, तब तुरून्त उनीहरूलाई यस संसारमा कठोर दण्ड दिइन्थ्यो । यसप्रकार अल्लाहको यस निर्णयबाट उनीहरूकै लागि सांसारिक लाभ छ ।

[2]जो अल्लाहको आदेश तथा निर्णयको भेद बुझ्न सक्दैनन् ।

[3]अर्थात् उनीहरूलाई पनि अल्लाह तआलाले त्यसैप्रकार जन्म दियो जुनप्रकार तिमीलाई जन्म दियो, यसैप्रकार उनीहरूलाई पनि जीविका उपलब्ध गराउँछ, जुनप्रकार उनीहरूलाई उपलब्ध गराउँछ तथा तिमीजस्तै उनीहरू पनि त्यसको शक्ति तथा ज्ञानको परिधिमा छन् ।

[4]पुस्तिकासित तात्पर्य लौह महफूज हो । (सुरक्षित पुस्तक हो जसमा सबै मानिसहरूको भाग्य उनीहरूका कर्म अनुसार अल्लाहको पूर्व ज्ञानको आधारमा सुरक्षित गरी लेखिएको छ) अर्थात् त्यहाँ प्रत्येक कुरो लेखिएको छ अथवा कुर्आन हो जसमा संक्षिप्त तथा विस्तारपूर्वक धर्मका प्रत्येक नियममाथि प्रकाश पारिएको छ । जस्तो कि अन्य स्थानमा आदेश गरिएको छ ।

﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾

"हामीले तपाईंमाथि यस्तो किताब उतारेका छौं जसमा प्रत्येक कुरोको वर्णन छ ।" (सूरः अल-नहल-८९)

यहाँ विषयको आधारमा प्रथम अर्थ निकटतम छ ।

अनि सबै आफ्ना प्रभु छेउ एकत्रित गरिने छन् ।[1]

(३९) जसले हाम्रा निशानीहरूलाई मानेनन्, ती बहिरा, लाटा अन्धाहरूमा छन् । अल्लाह जसलाई चाहन्छ विपथ गरिदिन्छ तथा जसलाई चाहन्छ सोझो मार्गमा लगाईदिन्छ ।[2]

وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا صُمٌّ وَّبُكْمٌ فِي الظُّلُمٰتِ ؕ مَنْ يَّشَاِ اللّٰهُ يُضْلِلْهُ ؕ وَمَنْ يَّشَاْ يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٣٩﴾

[1]अर्थात् सबै वर्णित गुट एकत्रित गरिने छन् । यसबाट विद्वानहरूको एक समूहले यो अर्थ निकालेको छ कि जसरी मनुष्यहरूलाई मृत्यु पश्चात् जीवित पारी एकत्रित गरेर उनका कर्महरूको हिसाब हुनेछ, त्यसरी नै अन्य जीवहरू तथा अन्य सृष्टिलाई पनि जीवित गरी हिसाब हुनेछ । जुनप्रकार एक हदीसमा पनि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "यदि कुनै सिङवाली बाखाले सिङ नभएको बाखामाथि कुनै अत्याचार गरेको होला भने केयामतको दिन सिङवाली बाखासित बदला लिइनेछ ।" (सहीह मुस्लिम संख्या १९९७) केही विद्वानहरूले हस्र तात्पर्य केवल मृत्यु लिएका छन् अर्थात् सबैलाई मृत्यु आउनेछ । केही विद्वानहरूले भनेका छन् कि यहाँ हश्रसित तात्पर्य अविश्वासीहरूको एकत्रित हुनु हो । तथा मध्यमा जे कुराहरू आएका छन् उनी केवल एक मध्यवर्ती वाक्य हुन् । तथा हदीसमा जुन बाखासित बदला लिनुको वर्णन छ यो उदाहरणको लागि प्रयोग भएको छ जसको उद्देश्य क्यामतको हिसाब-किताबको प्रवलता एवं विशेषतालाई स्पष्ट गर्नु हो । अथवा यो कि जीवधारीहरू मध्येबाट केवल अत्याचारीहरू तथा जसमाथि अत्याचार भएको छ, दुबैलाई जीवित गरेर अत्याचारीसित, जसमाथि अत्याचार भएको छ त्यसलाई बदला दिलाएर पुनः मारिदिइने छ । (फ़तहुल क़दीर आदि)

[2]अल्लाहका आयतहरूलाई झुठ्लाउनेहरू आफ्ना कानहरूसित सत्य कुरा सुन्दैनन् तथा आफ्नो मुखले सत्य बोल्दैनन्, यसकारण उनी यस्ता हुन्छन्, जस्तो मुक तथा बधिर हुन्छन् । यसको अतिरिक्त यो कुफ्र अपमानको अन्धकारमा घेरिएका हुन्छन् यसकारण उनीहरूलाई कुनै यस्तो कुरो देखिंदैन जसबाट उनी आफ्नो सुधार गर्न सकून् । अर्थात् जस्तो उनको चिन्तन शक्ति खोसिसकिएको होस् जसको कारण उनी परिस्थितिबाट लाभ उठाउन सक्दैनन् । अनि भन्यो, "सबै अधिकार अल्लाहकै हातमा छन् जसलाई त्यो चाहन्छ विचलित गरिदिन्छ जसलाई चाहन्छ सोझो मार्गमा लगाईदिन्छ ।" परन्तु उसको यो निर्णय निराधार छैन, बरू न्याय तथा निर्णयको नियमको आधारमा हुन्छ । पथ-विचलित त्यसैलाई नै गर्छ, जो स्वयं विचलित हुन्छ तथा त्यसबाट निस्कनुको न त प्रयत्न गर्न चाहन्छ न प्रिय ठान्दछ । (यसको अतिरिक्त हेर्नुस् सूरः अल-बक़रः आयत संख्या-२६ को व्याख्या)

The Ummah Technology Mission

قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ ٱلسَّاعَةُ أَغَيْرَ ٱللَّهِ تَدْعُونَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٤٠﴾

(४०) तपाईं भनिदिनुस् कि आफ्नो अवस्था त भन कि यदि तिमीमाथि अल्लाहको कुनै यातना पर्छ अथवा तिमीमाथि केयामत नै आइपुग्छ तब के अल्लाहको अतिरिक्त अन्यलाई गुहार्ने छौ ? यदि तिमी साँचो हौ ।

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَآءَ وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

(४१) बरू विशेषरूपले उसैलाई पुकार्नेछौ, अनि जसको लागि तिमी पुकार्नेछौ, यदि त्यो चाहन्छ भने त्यसलाई हटाई पनि दिन्छ तथा जसलाई तिमी साझेदार ठहराउँछौ ती सबैलाई बिर्सिदिनेछौ ।[1]

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَآ إِلَىٰٓ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَٰهُم بِٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾

(४२) तथा हामीले अन्य समुदायहरूतिर पनि जो कि तपाईंभन्दा पूर्व बितिसकेका छन् पैगम्बर पठाएका थियौं, उनलाई पनि हामीले निर्धनता तथा रोगले समात्यौं ताकि उनी शिथिल परून् ।

فَلَوْلَآ إِذْ جَآءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا۟ وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

(४३) यसप्रकार उनीहरूलाई जुन हाम्रो दण्ड भएको थियो, उनीहरू शिथिल किन परेनन् ? परन्तु उनका हृदय कठोर भए तथा शैतानले उनका कर्महरूलाई उनका विचारहरूमा अलंकृत गरिदियो ।[2]

[1](أَرَأَيْتَكُم) मा काफ, मीम, सम्बोधनको लागि छ र यसको अर्थ यो हो कि मलाई भन अथवा सूचित गर । यस विषयको चर्चा पवित्र कुरआनमा कैयन स्थानहरूमा गरिएको छ, (हेर्नुस् सूरः बक्र आयत १६५ को भाष्य) यसको भावार्थ यो भयो कि एकेश्वरवाद मानव प्रकृतिको ध्वनि हो तथा त्यो समाज अथवा पूर्वजहरूको प्रथाको अनुसरणको कारण अनेकेश्वरवादी आस्था एवं कर्ममा लिप्त हुन्छ । तर जब कुनै संकटमा पर्दछ तब फेरि यो सबै बिर्सन्छ तथा सहसा उसै एकलाई पुकार्दछ जसलाई पुकार्नु पर्दछ । काश ! मानिसहरू यसै प्रकृतिमा स्थिर रहुन, किनभने मोक्ष यसै प्राकृतिक ध्वनिलाई अपनाउनुमा छ ।

[2]जब समुदाय नैतिक तथा क्रमिक पतनका कारण आफ्ना मनहरूलाई मलिन गर्दछन् त त्यस समय अल्लाहको प्रकोप पनि उनीहरूलाई घोर अचेतनाबाट सचेत गर्नुमा असफल भईहाल्छ तथा तीनका हात क्षमा-याचनाको लागि अल्लाहतिर उठ्दैनन् तथा हृदय अल्लाहको लागि नतमस्तक हुँदैनन्, न उनको ध्यान सुधारतिर फर्कन्छ, बरू आफ्ना दुष्कर्महरूको परिकल्पनाका सुन्दर पर्दाहरूमा अवृत गरी आफ्ना मनलाई सन्तोष दिन्छन्, जसलाई शैतान (राक्षस) ले उनको निम्ति अलङ्कृत बनाइदिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِۦ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَٰبَ كُلِّ شَىْءٍ حَتَّىٰٓ إِذَا فَرِحُوا۟ بِمَآ أُوتُوٓا۟ أَخَذْنَٰهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾

(४४) तथा जब उनी त्यस प्रसंगलाई बिर्सिदिए जसको शिक्षा दिइयो तब हामीले उनीहरूको लागि प्रत्येक वस्तुको द्वार खोलिदियौं यहाँसम्मकि उनी जब आफ्ना प्राप्त वस्तुहरूमाथि घमण्डी भए तब उनीहरूलाई हामीले अकस्मात समात्यौं र उनी निराश भए ।

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا۟ ۚ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَٰلَمِينَ ﴿٤٥﴾

(४५) अनि अत्याचारी व्यक्तिहरूको जरा काटियो तथा अल्लाह (तआला) को लागि प्रशंसा छ जो विश्वको पोषक हो ।[1]

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَٰرَكُمْ وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُم مَّنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ ۗ انظُرْ

(४६) (तपाईं) भन्नुस् कि यो भन यदि अल्लाह (तआला) तिम्रो सुन्ने तथा देख्ने शक्ति पूर्णरूपले लिइहाल्छ तथा तिम्रा हृदयहरूमा मोहर लगाइदिन्छ भने अल्लाह (तआला) को अतिरिक्त कोही

[1]यसमा त्यस समुदायको वर्णन छ, जो अल्लाहलाई बिर्सिदिए । कहिलेकाहीं सामयिक रूपले यस्ता समुदायहरूको लागि सुख-सुविधाका सबै साधनहरूका द्वार खोलिन्छन् । यहाँसम्मकि उनी त्यसमा अति मग्न हुन्छन् तथा आफ्नो भौतिक सुख तथा उन्नतिमा घमण्ड गर्न थाल्छन् तब हामी आफ्नो हिसाबको लागि समात्छौं तथा उनको उन्मूलन गरिदिन्छौं । हदीसमा वर्णित छ नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आदेश भयो कि जब तिमी हेर्छौ कि अल्लाह तआला अवज्ञा उपरान्त कसैलाई उसको इच्छा अनुसार संसार प्रदान गरिराखेको छ तब यो खुकुलो पार्नु हो । अनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यही आयत पढ्नुभयो । (मुसनद अहमद भाग-४, पृष्ठ-१४५) कुरआन करीमको यस आयत तथा हदीस नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट यो ज्ञान भयो कि सांसारिक सम्पन्नता तथा उन्नति यस कुराको प्रमाण होइन कि जुन व्यक्ति अथवा समुदयलाई यो प्राप्त छ त्यो अल्लाह तआलाको प्रिय हो तथा अल्लाह तआला उसित प्रसन्न छ । जस्तो कि केही व्यक्ति यस्तो ठान्दछन्, बरू केही त उनीहरूलाई ﴿أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ को प्रधान मान्दछन् तथा उनीहरूलाई पुनीत भक्त मान्दछन् । यस्तो ठान्नु तथा भन्नु गलत हो । कुपथ समुदायलाई सांसारिक प्रसन्नता, उन्नति तथा सुःख परीक्षा एवं अवसर दिनको लागि हो न कि यो अविश्वासको प्रतिफल हो ।

The Ummah Technology Mission

كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَٰتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٦﴾

पूज्य छ कि यो तिमीलाई पुनः दिनसकोस् ? तपाईं हेर्नुस् कि हामी कुन प्रकारले तर्कलाई विभिन्न कोणबाट प्रस्तुत गरिराखेका छौं । तैपनि उनीहरू तर्किराखेका छन् ।[1]

قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّٰلِمُونَ ﴿٤٧﴾

(४७) (तपाईं) भन्नुस् कि यो भन कि यदि तिमीमाथि अल्लाहको प्रकोप अकस्मात अथवा सावधानीमा आइपर्छ भने के अत्याचारीहरूबाहेक अन्य कोही मारिने छ ।[2]

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ فَمَنْ ءَامَنَ

(४८) तथा हामीले पैगम्बरलाई यसकारण पठाउने गर्छौं कि उनी शुभ- सूचना देऊन् तथा तर्साऊन् ।[3] अनि जो

The Ummah Technology Mission

[1]आँखा, कान तथा हृदय मानव शरीरका प्रमुख अङ्ग हुन्, अल्लाह (परमेश्वर) भनिराखेको छ कि यदि त्यो चाहन्छ भने यी अङ्गहरूमा जुन विशेषताहरू (योग्यताहरू) राखिएका छन्, तिनलाई खोस्न सक्छ अर्थात् सुन्ने, देख्ने सामर्थ्य । जुनप्रकार धर्म-भ्रष्टहरूका अङ्ग यी विशेषताहरूबाट बञ्चित हुन्छन् अथवा त्यो चाहन्छ भने यी अङ्गहरूलाई नै निरस्त गर्न सक्तछ, त्यो दुबै कुराहरूको सामर्थ्य राख्दछ, त्यसको पकडबाट कोही बच्न सक्तैन, परन्तु त्यो अवस्था बाहेक जबकि त्यसले स्वयं कसैलाई बचाउन चाहोस् । आयतहरूलाई विभिन्न रूपले प्रस्तुत गर्नुको अभिप्राय यो हो कि कहिल्यै भय तथा शुभ-सूचना दिएर, कहिले प्रलोभन तथा चेतावनीबाट तथा कहिले अन्य साधनहरूबाट बुझाओस् ।

[2]अकस्मात सित तात्पर्य रात्रि तथा सावधानीबाट तात्पर्य दिन हो, जसलाई सूर: यूनुसमा ﴿بَيَٰتًا أَوْ نَهَارًا﴾ (सूर: यूनुस-५०) बाट वर्णित गरिएको छ अर्थात् दिनमा प्रकोप आओस् वा रात्रीमा । (بغتة) अनि त्यो प्रकोप हो जुन बिना भूमिका एवं लक्षण आओस् तथा (جهرة) त्यो प्रकोप हो जुन भूमिका एवं लक्षणहरूको उपरान्त आउँछ । यी प्रकोप जुन समुदायहरूको विनाशको लागि आउँछ उनीहरूमाथि आउँछ जो अत्याचारी हुन्छन् अर्थात् अविश्वास तथा अवज्ञामा अल्लाहका नियमहरूको अपार उल्लंघन गर्दछन् ।

[3]उनीहरू आज्ञापालकहरूलाई ती पुरस्कारहरू तथा ठूलो प्रतिकारको शुभ-सूचना दिन्छन् जुन अल्लाह तआलाले स्वर्गको रूपमा उनीहरूको निम्ति तयार गरिसकेको छ, तथा अवज्ञाकारीहरूलाई ती यातनाहरूबाट तर्साउन्छन्, जुन अल्लाह तआलाले उनीहरूको लागि नरकको रूपमा तयार गरिसकेको छ ।

وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾

ईमान ल्याउँछ तथा आफ्नो सुधार गर्छ उनीहरूलाई न कुनै भय हुनेछ र न उनी दुःखी हुनेछन् ।[1]

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾

(४९) तथा जो हाम्रा आयतहरूलाई झुठ्लाउँछन्, उनीहरूलाई प्रकोप पुग्नेछ किनभने उनी अवज्ञाकारी हुन् ।[2]

قُل لَّا أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۚ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

(५०) (तपाईं) भनिदिनुस् कि म न त तिमीसित यो भन्छु कि मेरो पासमा अल्लाहको कोष छ तथा न म परोक्ष जान्दछु तथा न म यो भन्दछु कि म फरिश्ता हूँ । म त केवल जे-जति मेरो पासमा ईशवाणी आउँछ त्यसको अनुसरण गर्दछु ।[3] (तपाईं) भन्नुस् कि अन्धा

---

[1]भविष्य अर्थात् परलोकका आगामी परिस्थितिहरूको उनीहरूलाई भय छैन तथा आफ्नो पछाडी संसारमा जे-जति उनीहरू छाडेर आएका छन् अथवा संसारको जुन सुख पाउन सकेनन्, त्यसमाथि दुःखी हुने छैनन् किनभने दुबै लोकमा उनको संरक्षक तथा मित्र त्यो पालनकर्ता हो, जो दुबै लोकको पोषक हो ।

[2]अर्थात् उनीहरूलाई यो यातना यसकारण हुनेछ कि उनीहरूले विश्वास गरेनन् न अल्लाहले भनिएको मार्गमा हिंडे । अल्लाहको आज्ञाको पालन गरेनन् तथा त्यसका आदेशहरूको निरादर गरे तथा अवैध एवं निषेध कार्य गरे तथा त्यसको सम्मान कम गर्नुको प्रयत्न गरे ।

[3]"मेरो पासमा अल्लाहको कोष पनि छैन" यसको तात्पर्य यो हो कि प्रत्येक प्रकारको शक्ति तथा सामर्थ्य मसँग छैन कि म तिमीलाई अल्लाहको आदेश र इच्छाविना कुनै चमत्कार देखाउन सकूँ जस्तो कि तिमी चाहन्छौ, जसलाई देखेर तिमीलाई मेरो सत्यतामा विश्वास होस् । मसित अप्रत्यक्षको ज्ञान पनि छैन जसबाट म भविष्यमा घटित हुने घटनाहरूबाट तिमीलाई सतर्क गर्न सकूँ । म फरिश्ता हुनुको दावी पनि गर्न सक्दिन कि तिमी मलाई यस्तो कार्य गर्नको निम्ति बाध्य गर जुन मनुष्यको शक्ति र सामर्थ्यभन्दा बाहिरको कुरो हो । म त केवल त्यस प्रकाशना (वह्यी) को पालनकर्ता हूँ, जुन ममाथि अवतरित गरियो तथा यसमा हदीस पनि छ, जस्तो कि तपाईंले भन्नुभयो "मलाई कुर्आनका साथ-साथै त्यसको समान पनि प्रदान गरियो ।" यो समान हदीस रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम हो ।

The Ummah Technology Mission

तथा आँखा भएका कसरी समान हुन सक्दछन् ?[1] त के तिमी विचार गर्दैनौं ।

وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۙ لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

(५१) तथा यस्ता व्यक्तिहरूलाई तर्साउनुस् जसमा यस कुराको भय छ कि आफ्नो प्रभुका समक्ष यस अवस्थामा एकत्रित गरिने छन् कि जति अल्लाहका अतिरिक्त छन् न उनीहरूको सहायता गर्नेछन् तथा न कोही सिफारिश गर्ने हुनेछ, ताकि उम्कन सकुन् ।[2]

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

(५२) तथा तपाईं उनीहरूलाई न निकाल्नुस् जो प्रातः, सन्ध्या अल्लाहको बन्दना गर्दछन्, विशेषरूपले त्यसको प्रसन्नताको चिन्ता गर्दछन् । उनीहरूको हिसाब अलिकति पनि तपाईसँग सम्बन्धित छैन तथा तपाईंको हिसाब अलिकति पनि उनीहरूसित सम्बन्धित छैन जसले गर्दा तपाईंले उनीहरूलाई निकाल्नुहोस् ।

---

[1]यो प्रश्न इन्कारको लागि छ अर्थात् अन्धा तथा द्रष्टा, कुमार्ग तथा पथगामी विश्वासधारी तथा अनिष्ट समान हुन सक्दैनन् ।

[2]अर्थात् तर्साउनुको लाभ यस्तै मानिसहरूको लागि हुनसक्छ, अन्यथा जो पूनर्जीवन तथा प्रलय एवं एकत्रित गरिनुमा विश्वास गर्दैनन्, उनीहरू आफ्नो अविश्वास तथा अवज्ञामा अडिग रहन्छन् । यसको अतिरिक्त ती अहले किताब तथा काफिरहरू एवं मूर्तिपूजकहरूको खण्डन पनि छ जो आफ्ना पूर्वज तथा आफ्ना मूर्तिहरूलाई आफ्ना सिफारिस चढाउने ठान्दछन् । "अर्थात् उनीहरू कष्ट निवारक, सिफारिश चढाउने हुने छैनन् ।" को अर्थ उनीहरूको लागि छ जो नरकको यातनाका पात्र भइसकेका हुन्छन् । अर्थात् ईमान भएका लागि त अल्लाहका सत्कर्मी भक्त, अल्लाहको आदेशले सिफारिश गर्ने छन् अर्थात सिफारिश अनिष्ठ तथा मूर्तिपूजकहरूको लागि हुनेछैन तथा यो सिफारिश ती ईमानवालाहरूको लागि हुनेछ जसबाट कुनै पाप भयो, परन्तु उनीहरू अल्लाह एक हुने कुरोमा पूर्ण विश्वास गरिराखेको होलान् । यसप्रकार दुबै आयतहरूमा कुनै मदभेद पनि रहँदैन ।

The Ummah Technology Mission

अन्यथा तपाईं अनर्थ कार्य गर्नेहरूमा पर्नु हुनेछ ।[1]

(५३) यसैप्रकार हामीले उनीहरूलाई परस्पर परीक्षामा पारिदियौं ताकि यो भनुन् कि के अल्लाहले हामी मध्येबाट छानी उनीमाथि उपकार गरेको छ ।[2] के यो कुरो होइन कि अल्लाह कृतज्ञता व्यक्त गर्नेहरूलाई राम्ररी जान्दछ ।[3]

وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوٓا۟ أَهَٰٓؤُلَآءِ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنۢ بَيْنِنَآ ۗ أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ بِٱلشَّٰكِرِينَ ﴿٥٣﴾

[1]अर्थात् यी असहाय, निर्धन मुसलमान जो बडो निःस्वार्थ भावले रातदिन आफ्नो प्रभुलाई पुकार्दछन् अर्थात् त्यसको इबादत (आराधना) गर्दछन् । तपाईं मूर्तिपूजकहरूका यी कुरा तथा मागहरूमा कि हे मुहम्मद ! (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) तिम्रो निकटमा त निर्धन तथा भिखारीहरूकै भीड लागिरहन्छ, यदि तिमीले उनीहरूलाई हटाउँछौ भने हामी पनि तिम्रो पासमा बसौं, यी निर्धनहरूलाई आफूबाट टाढा नगर्नू, विशेषरूपले जबकि तपाईंको हिसाबको उनीसित सम्बन्ध छैन तथा उनको तपाईंसित सम्बन्धित छैन । (यदि तपाईं यस्तो गर्नुहुनेछ भने अत्याचार हुनेछ जुन तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा मान-सम्मानको अनुरूप छैन । उद्देश्य समुदायलाई सम्झाउनु थियो कि असहाय मानिसहरूलाई तुच्छ ठान्नु उनको संगतबाट बच्नु तथा उनीसित सम्बन्ध नराख्नु, यो अज्ञानीहरूको काम हो, ईमानवालाहरूको होइन । ईमानवाला त ईमानवालाहरूसित प्रेम गर्दछन्, चाहे उनी निर्धन अथवा भिखारी नै किन नहुन् ।

[2]प्रारम्भमा अधिकतर निर्धन अथवा दास मानिसहरू नै मुसलमान भएका थिए, यसकारण यही कुरो धनवान काफिरहरूको परीक्षाको कारण बन्यो तथा उनीहरू यी निर्धनहरूको उपहास गर्दथे तथा जसमाथि उनको नियन्त्रण थियो तिनलाई उनीहरूले कष्ट पनि दिन्थे तथा भन्थे कि के यिनै मानिसहरू हुन्, जसमाथि अल्लाहले उपकार गरेको छ ? उनीहरूको तात्पर्य यो हुन्थ्यो कि ईमान तथा इस्लाम यदि वास्तवमा अल्लाहको उपकार भएको भए यो सर्वप्रथम हामीमाथि हुन्थ्यो जुन प्रकार अन्य स्थानहरूमा भनेको छ ।

﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُونَآ إِلَيْهِ﴾

"यदि यो राम्रो कुरा भएको भए यसलाई स्वीकार गर्नमा हामीभन्दा अगाडि हुँदैनथे ।"(सूरःअल-अहकाफ-११)

अर्थात् हीनहरूको सापेक्ष हामी पहिला मुसलमान हुन्थ्यौं ।

[3]अर्थात् अल्लाह तआला वाह्य चमक, भेष-भूषा तथा वैभवलाई हेर्दैन । त्यो त हृदयको अवस्थालाई हेर्छ तथा त्यसैबाट जान्दछ कि कृतज्ञ तथा सच्चा भक्त को हुन् ?

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾

(५४) तथा तपाईं छेउ जब उनीहरू आउँछन् जो हाम्रा आयतहरूप्रति विश्वास राख्छन् त भनिदिनुस्, "तिमी सुरक्षित रह।"[१] तिम्रो पालनकर्ताले आफूमाथि कृपा अनिवार्य गरिसकेको छ।[२] कि तिमीमध्येबाट जसले मूर्खताले दुराचार गऱ्यो अनि तत्पश्चात क्षमा-याचना एवं सुधार गऱ्यो त अल्लाह क्षमाशील तथा कृपालु छ।[३]

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

(५५) यसैप्रकार हामी आफ्ना आयतहरूको विस्तृत वर्णन गर्दछौं ताकि अपराधीहरूलाई मार्ग स्पष्ट हुन सकोस्।

[१]अतः उसले जसमा कृतज्ञता देख्यो त्यसलाई ईमानको गुणले सुसज्जित गरिदियो, जुन प्रकार हदीसमा वर्णित छ, "अल्लाह तआला तिम्रो रूप तथा धन हेर्दैन, त्यो त तिम्रो कर्म हेर्दछ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल बिर्र बाब तहरीमि, जुल्मिल मुस्लिमे व ख़जलेहि व एहतकारेहि व दमेहि व इर्जेहि)

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَنْظُرُ إِلىٰ صُوَرِكُم وَلَا إِلىٰ أَلْوَانِكُمْ وَلٰكِنْ يَنْظُرُ إِلىٰ قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ

"अल्लाह तआला तिम्रा रूप र रङ्गहरू हेर्दैनन् बरू तिम्रा हृदय तथा कर्महरूलाई हेर्दछ।" (सहीह मुस्लिम र मुसनद अहमद २२८५ तथा ५३९, इब्ने माअज किताबुल जुहद, बाबुल क़नाआ:)

[२]अर्थात् उनलाई सलाम गरी अथवा उनलाई सलामको उत्तर दिएर सम्मानित गर्नुस्।

[३]तथा उनीहरूलाई शुभ-सूचना दिनुस् कि अल्लाहले आफ्नो दया एवं अनुग्रहले आफ्ना कृतज्ञ भक्तहरूमाथि उपकार गर्न निर्णय गरिसकेको छ। जुनप्रकार हदीसमा वर्णित छ कि जब अल्लाह तआलाले सृष्टिको रचना गऱ्यो तब त्यसले अर्शमाथि लेखिदियो। (إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي) "मेरो कृपा मेरो क्रोधमाथि प्रभावशाली छ।" (सहीह मुस्लिम तथा बुख़ारी)

[४]यसमा पनि ईमानवालाहरूको लागि शुभ-सूचना छ किनभने उनीहरूकै यो गुण हो कि यदि अज्ञानवश अथवा मानव अभियाचनाले कुनै पाप गर्दछन् त तुरून्त क्षमा माँग्दछन् तथा आफ्नो सुधार गर्दछन्। पापको पुनरावृत्ति गर्दैनन्।

The Ummah Technology Mission

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ ۚ قُل لَّا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ ۙ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

(५६) (तपाईं) भन्नुस् कि तिमीहरू अल्लाह बाहेक जसलाई पुकार्दछौ, तिनको उपासनाबाट मलाई रोकिएको छ। तपाईं भनिदिनुस् कि म तिमीहरूका इच्छाको अनुपालन गर्दिन, किनभने त्यस अवस्थामा म कुपथ हुनेछु तथा सत्य मार्गमा रहने छैन।[1]

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَكَذَّبْتُم بِهِ ۚ مَا عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ۚ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۖ يَقُصُّ الْحَقَّ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾

(५७) (तपाईं) भन्नुस् कि मेरो पासमा मेरो प्रभुको तर्फबाट एउटा प्रमाण छ।[2] तथा तिमी त्यसलाई असत्य भन्छौ, जुन कुरोको तिमी शीघ्रता गरिराखेका छौ त्यो मेरो पासमा छैन। अल्लाह बाहेक कसैको आदेश छैन।[3] अल्लाह तआला वास्तविक कुरालाई बताउँछ।[4] तथा त्यही सर्वश्रेष्ठ निर्णायक छ।

[1]अर्थात् यदि म पनि तिमीजस्तै अल्लाहको इबादत (आराधना) को सट्टा तिम्रा इच्छाहरूका अनुसार अल्लाहको अतिरिक्त अन्यको इबादत गर्न प्रारम्भ गर्दछु भने अवश्य म विचलित हुनेछु। अर्थ यो हो कि अल्लाहको अतिरिक्त अन्यको पूजा तथा उपासना गर्नु सबभन्दा ठूलो विचलन हो, परन्तु दूर्भाग्यको यो विचलन त्यतिनै सामान्य छ, यहाँसम्मकि मुसलमानहरूको एउटा गुट यसमा लिप्त छ। (هداهم الله تعالى)

[2]तात्पर्य ती धार्मिक नियम हुन् जुन प्रकाशनाहरू (ईशवाणी) द्वारा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि अवतरित गरिए, जसमा एकेश्वरवादलाई प्राथमिकता प्राप्त छ।

[3]सम्पूर्ण सृष्टिमाथि अल्लाहकै आदेश चल्छ तथा सबै समस्याहरूका समाधान त्यसैका हातमा छन्। यसकारण तिमी जे चाहन्छौ कि अल्लाहको प्रकोप शीघ्र नै आओस् ताकि तिमीलाई मेरो सत्यता अथवा मेरो भूठबारे थाहा होस् त यो पनि अल्लाहको वशमा छ, त्यो यदि चाहन्छ भने तिम्रो इच्छा अनुसार शीघ्र नै प्रकोप पठाएर तिमीलाई सतर्क गर्नसक्छ अथवा नष्ट गर्नसक्छ तथा चाहेको खण्डमा त्यस समयसम्म तिमीलाई अवसर दिनसक्छ जबसम्म त्यो चाहन्छ।

[4](يقص) "क़सस" धातुले बनेको हो जसको अर्थ हो वर्णन गर्नु अथवा (قص أثر) कसैको पछाडि लाग्नु तथा अनुसरण गर्नुबाट लिइएको छ जसको अर्थ यो हो कि सत्य उसको निर्णयमा नै निहित छ।

The Ummah Technology Mission

قُلْ لَّوْ اَنَّ عِنْدِيْ مَا تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ لَقُضِيَ الْاَمْرُ بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝٥٨

(५८) तपाईं भनिदिनुस् कि यदि मसँग त्यो कुरो जसको तिमी माँग गरिराखेका छौ, भएको भए मेरो र तिम्रो बीच (विवादको) निर्णय भइसक्ने थियो ।[1] तथा अल्लाह पापीहरूलाई राम्ररी जान्दछ ।

وَعِنْدَهٗ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَاۤ اِلَّا هُوَ ؕ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ؕ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَّرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِيْ ظُلُمٰتِ الْاَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَّلَا يَابِسٍ

(५९) तथा त्यसै (अल्लाह) को पासमा परोक्षका साँचाहरू छन्, जसलाई मात्र त्यही जान्दछ तथा जे जल एवं थलमा छ ती सबैलाई जान्दछ तथा जुन पात खस्दछ त्यसलाई पनि जान्दछ तथा धर्तीका अन्धकारहरूमा कुनै पनि अन्नको दाना होस्

[1]अर्थात् यदि अल्लाह तआ़ला मेरो माँग पश्चात तुरून्त प्रकोप पठाइदिन्थ्यो अथवा अल्लाह तआ़लाले मेरो वशमा यो कुरो दिएको भए त तिम्रो इच्छा अनुसार प्रकोप पठाएर निर्णय गरिन्थ्यो परन्तु यो काम पूर्णरूपले अल्लाहको इच्छामा आधारित छ, यसकारण यो अधिकार मलाई दिएको छैन तथा न यो सम्भव छ कि मेरो प्रार्थनामा तुरून्त प्रकोप पारिदियोस् ।

आवश्यक स्पष्टीकरण: (ताएफको घटना हो) हदीसमा वर्णित छ कि एक अवसरमा अल्लाहको आदेशमा पर्वतहरूको फरिश्ता नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भयो तथा उसले भन्यो कि "यदि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मलाई आदेश दिनुहुन्छ भने म सम्पूर्ण आबादीलाई दुबै पर्वतहरूको बीचमा किचिदिन्छु ।" उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "होइन, अपितु मलाई आशा छ कि अल्लाह तआ़ला उनको वंशमा अल्लाहको इबादत गर्ने व्यक्ति पैदा गर्दछ, जो उसको साथमा कसैलाई पन सम्मिलित गर्नेछैन ।" (सहीह बुख़ारी किताबु वदइल ख़लके, बाब इज़ा क़ाल अहदोकुम अमीन वल मलायेक: फिस्समा ऐ र सहीह मुस्लिम किताबुल जिहाद, बाब मालकेयन्नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) मिन अज़ल मुशरिकीन) यो हदीस प्रस्तुत आयतको व्याख्याको विरूद्ध छैन, जस्तो कि प्रकट भइराखेको छ । यसकारण कि आयतमा प्रकोपको माँगमा प्रकोप दिनुको प्रदर्शन भइराखेको छ । यस हदीसमा मूर्तिपूजकहरूको माँग बिना, केवल उनले कष्ट दिनुको कारण उनीमाथि प्रकोप पठाउनुको विचार प्रदर्शित गरिदैछ जसलाई उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले स्वीकार गर्नु भएन ।

The Ummah Technology Mission

إِلَّا فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ ﴿٥٩﴾

र कुनै पनि चिसो (गिलो) र शुष्क (सुख्खा) कुरो होस् त्यो निश्चय नै एउटा स्पष्ट किताबमा मौजुद छ ।[१]

وَهُوَ ٱلَّذِي يَتَوَفَّىٰكُم بِٱلَّيۡلِ وَيَعۡلَمُ مَا جَرَحۡتُم بِٱلنَّهَارِ ثُمَّ يَبۡعَثُكُمۡ فِيهِ لِيُقۡضَىٰٓ أَجَلٞ مُّسَمّٗىۖ ثُمَّ إِلَيۡهِ مَرۡجِعُكُمۡ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴿٦٠﴾

(६०) त्यही (अल्लाह) हो, जो रात्रिमा तिमीलाई मृत्यु (निन्द्रा) दिन्छ[२] तथा दिनमा जे-जति पनि गर्छौ, जान्दछ[३] अनि तिमीलाई त्यसमा एक निर्धारित अवधि पूरा गर्नको लागि जागृत गर्दछ ।[४] अनि तिमीलाई उसैतिर फर्केर जानु पर्नेछ ।[५] अनि जे तिमी गर्दै आइराखेका छौ त्यसबारे तिमीलाई भनिदिनेछ ।

وَهُوَ ٱلۡقَاهِرُ فَوۡقَ عِبَادِهِۦۖ وَيُرۡسِلُ عَلَيۡكُمۡ حَفَظَةً حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَكُمُ ٱلۡمَوۡتُ تَوَفَّتۡهُ رُسُلُنَا وَهُمۡ

(६१) त्यही आफ्ना भक्तहरूमाथि प्रभावशाली छ तथा तिमीमाथि संरक्षक (फरिश्ताहरू) पठाउँछ यहाँसम्मकि जब तिमीमध्ये कसैको मृत्यु (को समय) आउँछ

[१]"किताब मोबीन" सित तात्पर्य "सुरक्षित पुस्तक" हो । यस आयतबाट पनि ज्ञान भयो कि परोक्षको ज्ञान मात्र अल्लाहलाई नै छ । सबै अप्रत्यक्षको कोष उसैको पासमा छ । यसकारण कृतघ्न, मूर्तिपूजक तथा विरोधीहरूमाथि कतिखेर प्रकोप पारिने भन्ने ज्ञान पनि अल्लाहलाई नै छ, तथा त्यही आफ्नो इच्छा अनुसार यसको निर्णय गर्दछ । हदीसमा वर्णन छ कि भेद (परोक्ष) का कुराहरू पाँचवटा छन् । (१) केयामतको ज्ञान, (२) वर्षाको आगमन, (३) माताको गर्भमा पोषित भइराखेको बच्चा (४) भोलि भविष्यमा हुने घटना तथा (५) मृत्यु कुन स्थान मा आउने छ । यी पाँचैवटा कुराहरूको ज्ञान मात्र अल्लाहलाई नै छ ।" सहीह बुख़ारी तफसीर सूरः अल-अनाम)

[२]यहाँ निद्रालाई मृत्यु भनिएको छ, यसकारण यसलाई "सानो मृत्यु" तथा मृत्युलाई ठूलो मृत्यु" भनिएको छ । मृत्युको स्पष्टीकरणको लागि हेर्नुस् सूरः आले इमरान आयत संख्या ५५ को व्याख्या)

[३]अर्थात् दिनको समय आत्मा वापस गरी जीवित पारिदन्छ ।

[४]अर्थात् यो रात्रि-दिवसको क्रम तथा लघु मृत्युको पश्चात जीवित हुने क्रममा मृत्युसम्म निरन्तर रहने छ ।

[५]अर्थात् फेरि केयामतका दिन जीवित भई सबैलाई अल्लाहको दरबारको समक्ष उपस्थित रहनु पर्नेछ ।

The Ummah Technology Mission

لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦١﴾

भने हाम्रा यमदूत त्यसको प्राण निकाल्छन् र उनी अलिकति पनि आलस्य गर्दैनन् ।[1]

ثُمَّ رُدُّوٓا إِلَى ٱللَّهِ مَوْلَىٰهُمُ ٱلْحَقِّ ۚ أَلَا لَهُ ٱلْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ ٱلْحَٰسِبِينَ ﴿٦٢﴾

(६२) अनि उनीहरू आफ्नो सत्य स्वामी (अल्लाह) को पासमा ल्याइने छन् ।[2] सावधान, उसैको आदेश चल्नेछ तथा त्यसले अति शीघ्र हिसाब लिनेछ ।

قُلْ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ تَدْعُونَهُۥ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَّئِنْ أَنجَىٰنَا مِنْ هَٰذِهِۦ لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿٦٣﴾

(६३) तपाईं भन्नुस् कि को छ जसले थल र जलका अन्धकारहरूबाट तिमीलाई छुटकारा प्रदान गर्दछ, जसलाई तिमी विन्ति गर्दछौ र विस्तारै पुकार्दछौ कि यदि हामीलाई यसबाट बचायौ भने हामी अवश्य कृतज्ञ हुनेछौं ?

قُلِ ٱللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنْهَا وَمِن كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

(६४) तपाईं स्वयं भन्नुस कि यसबाट तथा प्रत्येक विवादबाट तिमीलाई अल्लाह नै बचाउँछ, तैपनि तिमी नै मिश्रण (शिर्क) गर्दछौ ।

[1]अर्थात् आफ्नो यस कर्तव्यको पालन तथा आत्माको सुरक्षामा, बरू यो फरिश्ता, मर्ने यदि पुण्य गर्ने व्यक्ति छ भने उसको आत्मालाई श्रेष्ठ स्थानमा तथा यदि कुकर्मी छ भने यातनाको स्थानमा पठाइदिन्छ ।

[2]आयत (मन्त्र) मा (رُدُّوا) (फर्काइनेछन्) लाई केहीले यमदूतहरूसित सम्बन्धित मानेका छन् अर्थात् उनी प्राण निकालेर अल्लाहतिर फर्केर जान्छन् । केही व्याख्याकारहरूले साधारण मानिसहरूतिर सर्वनामलाई फर्काए र यो अर्थ लिएका छन् कि जब मानिसहरू एकत्रित भई अल्लाहको सदनमा न्यायको लागि ल्याइनेछन् अनि त्यसले सबैको निर्णय गर्नेछ । आयतबाट विदित हुन्छ कि यमदूत कैयन छन् किनभने उनका लागि बहुवचनको प्रयोग गरिएको छ । केही व्याख्याकारहरूले भनेछन् कि यमदूत त वास्तवमा एक छ किन्तु त्यसका सहायक धेरै छन् । यसकारण बहुवचनको प्रयोग गरिएको छ तथा जुन आयतमा यमदूत एक भनिएको छ, त्यो यसकारण कि प्राण लिएर त्यही नै आकाशहरूमा जान्छ (तफ़सीर रूहुल मआनी) इमाम शौकानी एवं साधारणतः विद्वानहरूको कथन छ कि यमदूत एउटै छ तथा बहुवचनको प्रयोग त्यसका सहायकहरू सहित गरिएको छ । केही कथनहरूमा यमदूतको नाम इज्राईल भनिएको छ । (तफ़सीर इब्ने क़सीर अलिफ. लाम. मीम. सजदः)

The Ummah Technology Mission

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰٓ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۗ انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

(६५) तपाईं भनिदिनुस् कि त्यही तिमीलाई तिम्रो माथिबाट कुनै प्रकोप पठाउन[1] अथवा तिम्रो खुट्टा मुनिबाट[2] पठाउन अथवा तिमीलाई अनेक गिरोहमा बनाएर परस्पर लडाईंको स्वाद चखाउन सामर्थ्य राख्दछ ।[3] तपाईं हेर्नुस् कि हामी विभिन्न प्रकारले कसरी कुराहरू (आयतहरू) को वर्णन गरिराखेका छौं ताकि उनीहरू बुझ्न सकुन् ।

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۚ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

(६६) तथा तपाईंको समुदायले त्यसलाई[4] असत्य भन्यो जबकि त्यो सत्य छ, तपाईं भनिदिनुस् कि

[1]आकाशबाट जसरी वर्षाको अधिकता अथवा वायु तथा पत्थरद्वारा प्रकोप अथवा अधिकारीहरूको तर्फबाट अत्याचार एवं क्रुरता ।

[2]जस्तै धाँसिनु, तूफान, बाढी, जसमा सबै कुरा डुब्छ अथवा तात्पर्य छ कि अधीनस्थ कर्मचारी, दास तथा नोकरहरूको तर्फबाट प्रकोप कि उनी विश्वासघाती तथा अपभोगी बनुन् ।

[3]तिम्रो समस्याहरूलाई मिला-जुला अथवा सन्देहास्पद बनाइदेओस् जसको कारण तिमी गुटहरूमा विभक्त होउ तथा तिम्रो एक गुटले अर्को गुटको हत्या गरोस् । यसप्रकार प्रत्येक गुटलाई लडाईंको स्वाद चखाओस् । (ऐसरुत्तफ़ासीर) हदीसमा वर्णित छ, नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो कि मैले अल्लाह तआलासित तीन प्रार्थना गरे । (१) मेरो अनुयायीहरूलाई डुबाएर नमारियोस् । (२) सामान्य रूपले अनिकाल पारी उनलाई नष्ट नगरियोस् । (३) र आपसमा यिनको झगडा नहोस् । अल्लाहले प्रथम दुई प्रार्थनाहरूलाई स्वीकार गर्‍यो परन्तु अन्तिमबाट मलाई रोकिदियो । (सहीह मुस्लिम संख्या २२१६) अर्थात् अल्लाह तआलालाई यो ज्ञान थियो कि मुसलमानहरूमा मतभेद हुनेछ तथा कैयौं गुटहरूमा विभक्त हुनेछन् तथा त्यसको कारण अल्लाहको अवज्ञा तथा कुरआन हदीसको इन्कार हुनेछ, जसको परिणामस्वरूप प्रकोपबाट मुसलमान पनि सुरक्षित रहन सक्ने छैनन् । अर्थात् यसको सम्बन्ध अल्लाहको त्यस आदेशसित छ जुन समुदायको चरित्र तथा कर्मको विश्वासमा सदैव रहेको छ, जसमा परिवर्तन सम्भव छैन ।

﴿فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ (सूरः फ़ातिर ४३)

[4](بِهِ) (अरबी शब्द) को संकेत कुरआन हो अथवा प्रकोप । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

म तिमीमाथि अधिकारी होइन ।[1]

(६७) प्रत्येक भविष्यवाणीको एक निश्चित समय छ तथा तिमी शीघ्र नै जान्ने छौ ।

لِكُلِّ نَبَإٍ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٦٧

(६८) तथा जब तपाईं तिनीहरूलाई देख्नुहुन्छ जो हाम्रा आयतहरूमा टीका-टिप्पणी गरिराखेका छन्, त उनीहरूसित अलग्ग रहनुहोस्, यहाँसम्मकि उनी अन्य काममा लागून् तथा यदि तपाईंलाई शैतानले भुलावामा पारिदिए पनि याद आए पश्चात फेरि यस्ता अत्याचारीहरूसँग नबस्नूस् ।[2]

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝٦٨

(६९) तथा जो संयमी छन् उनीमाथि उनको पकडको कुनै प्रभाव हुनेछैन ।[3]

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ وَلَٰكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝٦٩

---

[1]अर्थात् मलाई यो कार्य पूर्ण गर्नको निम्ति निर्धारित गरिएको छैन कि म तिमीलाई सोझो मार्गमा लगाएर नै छाडूँ बरू मेरो काम केवल धर्मतिर आमन्त्रित गर्नु तथा सतर्क गर्नु हो ﴿فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِن وَمَن شَاءَ فَلْيَكْفُرْ﴾ अर्थात् जो चाहन्छ विश्वास गरोस् अथवा जो चाहन्छ अविश्वास गरोस् । (सूर:अल-कहफ)

[2]यस आयतमा यद्यपि सम्बोधित नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई गरिएको छ किन्तु यसबाट सम्बोधित प्रत्येक मुसलमान छ । यो अल्लाहको बलपूर्वक आदेश हो जसलाई पवित्र कुरआनमा कैयन् स्थानहरूमा बर्णित गरिएको छ । सूर: निसा आयत नं. १४० मा पनि यस विषयको चर्चा आइसकेको छ । यसबाट प्रत्येक यस्तो सभा तात्पर्य छ जसमा अल्लाह एवं रसूलका आदेशहरूको उपहास गरिएको हुन्छ अथवा व्यवहारिक रूपले तिनको अवहेलना गरिएको हुन्छ अथवा धर्म-भ्रष्ट आफ्नो कष्ट कल्पनाहरूद्वारा आयत (पवित्र कुरआनका मन्त्रहरू) का अर्थहरूलाई छिन्नभिन्न गरिराखेका होऊन् । यस्ता सभाहरूमा आलोचना एवं सत्यको सहायता लिनु उचित छ, अन्यथा घोर पाप एवं अल्लाहको क्रोधको कारण छ ।

[3](مِنْ حِسَابِهِم) को सम्बन्ध उनीहरूसित छ जो अल्लाहका आयतहरूको उपहास गर्दछन्, जुन मानिसहरू यस्ता सभाबाट बच्नेछन्, तिनीहरू अल्लाहका आयतहरूको उपहासको दण्डबाट सुरक्षित रहनेछन् ।

The Ummah Technology Mission

यदि छ भने त्यो स्मरण गराउनुको हो ताकि उनीहरू तर्सुन् ।[१]

(७०) तथा यस्ता मानिसहरूसित कदापि सम्बन्ध नराख्नुस्, जसले आफ्ना धर्मलाई खेल बनाएका छन् तथा सांसारिक जीवनले उनीहरूलाई धोकामा पारिदिएको छ तथा यस कुरआनद्वारा शिक्षा पनि दिदैरहनुस ताकि कोही व्यक्ति आफ्नो कर्मको कारण यसप्रकार नअल्झोस् ।[२] कि कोही अल्लाहको अतिरिक्त उसको न सहायता गर्ने होस् तथा न सिफारिश गर्ने तथा यो अवस्था होस् कि यदि संसारभरकै कुरा देओस् तैपनि त्यसलाई नलिइयोस् ।[३] यस्ता नै हुन् कि आफ्ना कर्महरूका कारण अल्झे, उनीहरूको लागि

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَوٰةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهِ أَن تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

[१]अर्थात् बचाव तथा विलगावको साथै यदि शिक्षा-दीक्षा एवं पुण्यको आदेश दिने तथा कुकर्मबाट रोक्नुको कर्तव्य यथासम्भव पूरा गर्दछन् भने त सम्भव छ कि उनी यस दुष्कर्मबाट रोकिइन् ।

[२](بَسَلٌ) (बसल) को वास्तविक अर्थ "मना गर्नु" हो, परन्तु यहाँ यसका अनेक अर्थ गरिएका छन् (१) (تُسْلَمُ) "सुम्पिइउन् ।" (२) (تفضح) (तुफ़जहु) "अपमानित गरिदेओस् ।" (३) (تجازى) (तुजाज) "प्रतिफल प्रदान गरियोस् ।" तथा (४) (تُوآخَذُ) (तुआखजु) "समातिओस् ।" इमाम इब्ने क़सीर भन्नुहुन्छ कि सबैको अर्थ लगभग एकै हो सारांश यो हो कि उनीहरूलाई यस कुरआनद्वारा शिक्षा दिइयोस् । यस्तो नहोस् कि स्वयं आफूलाई जुन उसले कमायो त्यसको साटो विनाशमा पारियोस् अथवा अपमान उनको भाग्य नबनोस् अथवा हिसाबमा उनको पकड होस् । यी सबै भावनाहरूलाई लिएर अनुवाद "फँसिनहालून् भन्ने गरिएको छ ।"

[३]संसारमा कोही व्यक्ति सामान्यतया कुनै मित्रको सहायता अथवा कुनै सिफारिश अथवा धन दिनको कारण मुक्त हुन्छ । परन्तु आख़िरतमा यी तीनटै साधन काम आउने छैनन् । त्यहाँ क़ाफिरहरूको सहायता गर्ने कोही हुनेछैन जसले अल्लाहको पकड़बाट बचाउन सकोस् तथा न कोही सिफारिश गर्ने हुनेछ जो अल्लाहको यातनाबाट उनीहरूलाई मुक्त गराउन सकोस् तथा न कसैको पासमा बदला (साटो) दिनको लागि केही हुनेछ, यदि मानी पनि हालिन्छ कि छ तैपनि त त्यो स्वीकार गरिने छैन कि त्यो दिएर मुक्त हुनसकोस् ।

The Ummah Technology Mission

स्वयंका कुफ्रका कारण उनीहरूका लागि अत्याधिक तातो पिउने पानी हुनेछ ।

قُلْ أَنَدْعُوا مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى ائْتِنَا ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ ۖ وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

(७१) तपाईं भन्नुस् कि के हामीले अल्लाह बाहेक त्यसलाई पुकारौं जो हाम्रो भलो-कुभलो गर्न नसकोस् तथा अल्लाहको मार्गदर्शन पाए पश्चात त्यसको समान उल्टो फर्कौं, जसलाई शैतानले भुलावामा पारिसकेको हो र त्यो धर्तीमा चकित भई हिंडिराखेको होस्, त्यसका साथी त्यसलाई सही मार्गतिर पुकारिराखेका होऊन् कि हाम्रो पासमा आउ ।[1] तपाईं भन्नुस कि अल्लाहको मार्गदर्शन नै वास्तवमा मार्गदर्शन हो[2] तथा हामीलाई आदेश गरिएको छ कि विश्वको विधाताप्रति आत्मसमर्पण गरौं ।

[1]यो त्यस्तो मानिसको उदारहण हो जो विश्वास पछि अविश्वास तथा एकेश्वरवाद पश्चात अनेकेश्वरवादतिर फर्कन्छ । त्यसको उदाहरण यस्तो छ कि त्यो आफ्ना साथीहरूबाट अलग्ग भएर जङ्गलहरूमा चकित भई परेशानीको अवस्थामा भौंतारिराखेको हुन्छ, साथीहरू उसलाई बोलाइराखेका हुन्छन् । परन्तु चकित हुनुको कारण केही पनि नदेखिएको होस्, अथवा जिन्नातहरूको पन्जामा फँस्नुको कारण सही मार्गमा आउन असम्भव होस् ।

[2]अर्थात् जो विश्वास र अद्वैतको मार्ग अपनाए पश्चात भ्रमित भइसकेको छ, त्यो बाटो गुमिएको बटुवा जस्तै सही मार्गमा आउन सक्दैन । परन्तु यदि अल्लाहले उसलाई मार्गमा आउनु भाग्यमा लेखिदिएको छ त अवश्य अल्लाहको आदेशको कारण मार्गदर्शन पाउने छ । किनभने सत्यमार्गमा हिंडाउनु उसैको काम हो । जस्तो अन्य स्थानमा आदेश गरिएको छ ।

﴿إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾

"यदि तपाईं उनको मार्गदर्शनका इच्छा राख्नुहुन्छ त अल्लाह जसलाई विपथ गरिदिन्छ, त्यसलाई मार्गदर्शन दिदैन तथा उसको कोही सहायक छैन ।" (सूर: अन्नहल-३७)

परन्तु यो मार्गदर्शन तथा विचलन त्यसै नियमको आधारमा हुन्छ, जुन अल्लाह तआलाले उसको लागि बनाएको छ । यो होइन कि त्यसै जसलाई चाहन्छ विचलित गरिदिन्छ तथा जसलाई चाहन्छ मार्गदर्शन दिन्छ ।

The Ummah Technology Mission

(७२) तथा नमाज़को स्थापना गर एवं त्यस (अल्लाह) सित तर्स।[1] त्यो त्यही हो जसतिर तिमी एकत्रित गरिनेछौ।

وَ اَنْ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّقُوْهُ ؕ وَهُوَ الَّذِیْۤ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ۝

(७३) उसैले आकाशहरू तथा पृथ्वीलाई यथार्थका साथ सृष्टि गऱ्यो।[2] तथा जुन दिन[3] भन्नेछ, "भईहाल" तब भइहाल्ने छ। उसको कथन सत्य छ तथा जुन दिन नरसिङ्गा फुकिनेछ।[4] राज्य मात्र उसैको हुनेछ,

وَهُوَ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ وَيَوْمَ يَقُوْلُ كُنْ فَيَكُوْنُ ؕ قَوْلُهُ الْحَقُّ ؕ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِی الصُّوْرِ ؕ

[1]यसको अर्थ यो हो कि हामीलाई आदेश दिइएको छ कि सर्वजगतको पालनकर्ताको अधीन रहौं तथा उसित तर्सौं, अल्लाहप्रति विश्वास एवं त्यसको अधीनता स्वीकारे पश्चात सर्वप्रथम आदेश नमाज़को स्थापनाको छ जसबाट नमाज़को महत्व स्पष्ट छ तत्पश्चात संयम अपनाउनुको आदेश छ, किनभने संयम र नम्रता बिना नमाज़को पालन असम्भव छ। ﴿وَاِنَّهَا لَكَبِيْرَةٌ اِلَّا عَلَى الْخٰشِعِيْنَ﴾ (सूरः अल-बक़रः-४५)

[2]सत्यताको साथ अथवा लाभकारी उत्पन्न गऱ्यो अर्थात् उनलाई अकारण एवं व्यर्थ (आमोद-प्रमोदको लागि) सृष्टि गरेन, बरू एक विशेष उद्देश्यले सृष्टिलाई पैदा गऱ्यो तथा त्यो यो हो कि अल्लाहलाई याद राख, तथा कृतज्ञता व्यक्त गरिराख जसले यो सब रचेको छ र वहाँको नै उपासना गर।

[3](يَوْمَ) लुप्त क्रिया (واذكر) अथवा (واتّقوا) सित सम्बन्धित छ। अर्थात् त्यस दिनलाई स्मरण गर अथवा त्यस दिनसित तर्स कि उसको शब्द (कुन) "भईहाल" बाट जे चाहन्छ हुनेछ। यो संकेत हो त्यस कुरातिर कि हिसाब-किताबको कठिन समस्या पनि बडो सरलताले समाधान गरिहालिने छ। परन्तु कुन व्यक्तिहरूको लागि यस्तो हुनेछ ? यो मात्र ईमान्दारको लागि यस्तो हुनेछ। अन्य व्यक्तिहरूको लागि त यो दिन हजार वर्ष अथवा पचास हजार वर्ष जस्तै भारी लाग्नेछ।

[4](صُوْرٌ) सित तात्पर्य नरसिन्घा अथवा बिगुल छ जसको विषयमा हदीसमा वर्णन छ कि इस्राफ़ील (एक फरिश्ताको नाम) त्यसलाई मुखमा लिई टाउको निहुराई उभेर अल्लाहको आज्ञाको प्रतीक्षा गरिराखेका छन् कि आदेश मिल्नासाथ त्यसमा फुकुन्। (इब्ने क़सीर)। हदीसको पुस्तक तिर्मिजी तथा अबू दाऊदमा छ कि सूर एक नरसिंगा हो (क्रमसंख्या, ४७४२, ४०३०, ३२४४) केही विद्वानहरूको विचार छ कि तीन पटक फुकिने छ। एउटा त्यो जसमा सबै प्राणी अचेत हुनेछन्, दोस्रो जसबाट सबैको विनाश हुनेछ तथा तेस्रो पटक फुकेपछि सबै प्राणी जीवित हुनेछन्, केही विद्वानहरू अन्तको दुईटा फूँक मात्र मान्दछन्।

The Ummah Technology Mission

عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ۝٧٣

त्यो ज्ञाता छ अदृश्य एवं दृश्यको तथा त्यो सर्वज्ञाता सर्व-सूचित छ ।

وَإِذْ قَالَ إِبْرٰهِيْمُ لِأَبِيْهِ اٰزَرَ أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا اٰلِهَةً ۚ إِنِّيْٓ أَرٰىكَ وَقَوْمَكَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝٧٤

(७४) तथा स्मरण गर जब इब्राहीमले आफ्नो पिता आज़रसित[1] भन्नुभयो कि के तपाईं मूर्तिहरूलाई पूज्य बनाइराख्नु भएको छ ? म त तपाईं तथा तपाईंको वर्गलाई स्पष्ट मार्ग-विचलनमा देखिराखेको छु ।

وَكَذٰلِكَ نُرِيْٓ إِبْرٰهِيْمَ مَلَكُوْتَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُوْنَ مِنَ الْمُوْقِنِيْنَ ۝٧٥

(७५) तथा यसैप्रकार हामीले इब्राहीमलाई आकाशहरू एवं धर्तीको राज्य (सृष्टि) देखायौं ताकि त्यो पूर्ण-विश्वास गर्नेहरूमा होस् ।[2]

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الَّيْلُ رَاٰ كَوْكَبًا ۚ قَالَ هٰذَا رَبِّيْ ۚ فَلَمَّآ أَفَلَ قَالَ لَآ أُحِبُّ الْاٰفِلِيْنَ ۝٧٦

(७६) अनि जब त्यसमाथि रात्रि आच्छादित भयो त उसले एउटा तारा देख्यो, भन्यो कि यो मेरो प्रभु हो पछि जब अस्तायो तब भन्यो कि म अस्ताउनेहरूसित माया गर्दिन ।[3]

---

[1] इतिहासकार आदरणीय इब्राहीमका पिताको दुईटा नाम बताउँछन् । यी नामहरू आज़र तथा तारूख़ हुन् । सम्भव छ कि दोस्रो नाम उपाधि होस् । केहीको भनाई छ कि आज़र उहाँको काकाको नाम थियो, यो सही छैन, यसकारण कि कुर्आनले आज़रको चर्चा आदरणीय इब्राहीमको पिताको रूपमा गरेको छ । अतः यही नै ठीक छ ।

[2] (مَلَكُوتٌ) यो रूप अतिशयवादी हो जस्तै (رَغَبَةٌ) बाट (رَغَبُوت) तथा (رَهبةٌ) बाट (رَهبُوت) । अतः यसबाट तात्पर्य सृष्टि हो । जस्तो कि अनुवादमा यसै विषयलाई अपनाइएको छ । अथवा (ربوبيت) तथा (الوهيت) हो अर्थात् हामीले त्यसलाई त्यो देखायौं तथा त्यसलाई जान्ने सौभाग्य प्रदान गर्‍यौं । अथवा यो अर्थ हो कि आकाशलोकदेखि लिएर पाताल सम्मलाई हामीले इब्राहीमलाई दर्शन गरायौं । (फ़तहुल क़दीर)

[3] अर्थात् अस्ताउने ईष्टदेवहरूसित माया गर्दिन, यसकारण कि अस्ताउने स्थितिको परिवर्तनलाई प्रदर्शित गर्दछ, जो अनित्य छ तथा अनादि हुनुको प्रमाण होइन र जुनकि स्वयं अनित्य छ, त्यो पूज्य हुन सक्दैन ।

The Ummah Technology Mission

فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّيْ ۚ فَلَمَّآ اَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَّمْ يَهْدِنِيْ رَبِّيْ لَاَكُوْنَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّآلِّيْنَ ﴿٧٧﴾

(७७) अनि जब चन्द्रमालाई चम्किराखेको देख्यो त भन्यो यो मेरो प्रभु हो, अनि जब त्यो अस्त भयो, तब भन्यो कि यदि मेरो स्वामीले मलाई मार्गदर्शन गरेन भने म पथविचलितहरूमा पर्नेछु ।

فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا رَبِّيْ هٰذَآ اَكْبَرُ ۚ فَلَمَّآ اَفَلَتْ قَالَ يٰقَوْمِ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ﴿٧٨﴾

(७८) अनि सूर्यलाई चम्किराखेको देख्यो त भन्यो कि यो मेरो प्रभु हो ।[1] यो त सबभन्दा ठूलो छ, पछि जब त्यो अस्त भयो त भन्यो कि निःसन्देह म तिम्रो मिश्रणवादबाट विरक्त छु ।[2]

اِنِّيْ وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِيْ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ حَنِيْفًا وَّمَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٧٩﴾

(७९) मैले आफ्नो मुख एकाग्र भई त्यसतिर फर्काएँ ।[3] जसले आकाशहरू एवं धर्तीलाई सृष्टि गऱ्यो तथा म मिश्रणवादीहरू (अनेकेश्वरवादीहरू) मध्ये होइन ।

[1]अरबी भाषामा सूर्य स्त्रीलिङ्ग हो परन्तु सांकेतिक संज्ञा पुलिङ्ग हो । तात्पर्य उदय हो अर्थात् उदित सूर्य मेरो पोषक हो, किनभने यो सबभन्दा ठूलो छ, जुन प्रकारले सूर्यका उपासकहरूलाई भ्रम छ, तथा उनीहरू त्यसको उपासना गर्दछन् । आकाशमा सात ठूला ग्रह छन् । सूर्य यी सबैमा ठूलो तथा ज्योतिर्मय छ तथा मनुष्यको जीवनको लागि यसको विशेषता तथा उपयोगिताको विषयमा भन्नुको कुनै आवश्यकता छैन । यसकारण प्रकृतिका उपासकहरूमा सूर्यको उपासना सामान्यरूपले रही आएको छ । आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलामले बडो सुन्दर विधिले चन्द्रमा तथा सूर्यका उपासकहरूलाई उनका देवताहरूका विवशतालाई स्पष्ट गर्नु भएको छ कि उनी पूजा योग्य किन छैनन् ?

[2]अर्थात् ती सबै वस्तुहरू जसलाई अल्लाहको साभ्रीदार बनाउँछौ अथवा जसको पूजा गर्दछौ, त्यसबाट म दुःखी छु । यसकारण कि यिनमा परिवर्तनशीलता छ, कहिले उदय हुन्छन् कहिले अस्त हुन्छन् जुन यस कुराको प्रमाण हो कि यिनको रचना भएको छ, तथा यिनको रचयिता कोही अरू छ जसका आदेशाधीन यिनीहरू छन्, जबकि यिनी स्वयं कसैको आदेशाधीन छन् ।

[3]मुखको वर्णन यसकारण गरिएको छ कि मेरो आराधना तथा तौहीद (एकेश्वरवाद) को लक्ष्य अल्लाह तआला छ, जो आकाश तथा धर्तीको स्रष्टा हो ।

The Ummah Technology Mission

وَحَآجَّهُۥ قَوۡمُهُۥۚ قَالَ أَتُحَٰٓجُّوٓنِّي فِي ٱللَّهِ وَقَدۡ هَدَىٰنِۚ وَلَآ أَخَافُ مَا تُشۡرِكُونَ بِهِۦٓ إِلَّآ أَن يَشَآءَ رَبِّي شَيۡـٔٗاۚ وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيۡءٍ عِلۡمًاۚ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ٨٠

(८०) तथा उनीसित उनका कौमका मानिसहरू विवाद गर्न थाले ।[1] (आदरणीय इब्राहीम) ले भने कि के तिमी अल्लाहको विषयमा मसित विवाद गर्दछौ यद्यपि उसले मलाई विधि भनिदिएको छ तथा म ती कुराहरूसँग तर्सन्न, जसलाई तिमी अल्लाहसँग सम्मिलित गर्दछौं, परन्तु मेरो पालनकर्ता जे चाहन्छ, त्यही नै पूरा हुन्छ । प्रत्येक वस्तु मेरो प्रभुको ज्ञान परिधि अर्न्तगत पर्दछ । के तिमी तैपनि विचार गर्दैनौ ?

وَكَيۡفَ أَخَافُ مَآ أَشۡرَكۡتُمۡ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمۡ أَشۡرَكۡتُم بِٱللَّهِ مَا لَمۡ يُنَزِّلۡ بِهِۦ عَلَيۡكُمۡ سُلۡطَٰنٗاۚ فَأَيُّ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ أَحَقُّ بِٱلۡأَمۡنِۖ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٨١

(८१) तथा म त्यस कुरासित कसरी तर्सुं जसलाई तिमीले (अल्लाहका) साझेदार बनायौ जबकि तिमी त्यसलाई अल्लाहको साझेदार बनाउनबाट तर्सन्नौ जसको विषयमा तिम्रो पासमा अल्लाहले कुनै तर्क अवतरित गरेको छैन । अब यी दुबै पक्षहरूमा को शान्तिको अधिक योग्य छ ?[2] भन यदि तिमी जान्दछौ ।

The Ummah Technology Mission

[1]जब कौमका मानिसहरूले तौहीद (एकेश्वरवाद) को यो भाषण सुने जसमा उनका (स्वयं कृत) देवताहरूको खण्डन पनि गरिएको थियो, तब उनीहरूले पनि आफ्नो तर्क प्रस्तुत गर्न प्रारम्भ गरे, जसबाट ज्ञान भयो कि मूर्तिपूजकहरूले पनि आफ्नो विश्वासको लागि केही तर्क बनाइसकेका थिए, जसको दर्शन आज पनि गर्न सकिन्छ । जति पनि शिर्कसित लिप्त विश्वास गर्ने व्यक्तिहरू छन्, सबैले आफ्ना अनुयायीहरूलाई सन्तुष्ट गर्नको निम्ति यस्ता मोहराहरू खोजिसकेका छन्, जसलाई उनीहरू तर्क ठान्दछन् अथवा जसबाट केही नभए उनका अनुयायीहरूलाई आफ्नो जालमा फँसाएर राख्न सक्दछन् ।

[2]एकेश्वरवादी एवं मिश्रणवादीहरूमा, एकेश्वरवादीहरूको पासमा त एकेश्वरवादका स्पष्ट प्रमाण छन्, जबकि द्वैतवादीको पासमा अल्लाहको तर्फबाट अवतरित कुनै तर्क छैन । तिनीहरूसित मात्र निर्मूल भ्रम छ अथवा व्यर्थ कल्पनाहरू । यसैबाट अनुमान लगाउन सकिन्छ कि शान्ति एवं मुक्तिको योग्य को हुनेछ ?

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

(८२) जसले विश्वास गरे तथा आफ्नो ईमानलाई कुनै मिश्रणवादसँग लिप्त गरेनन्, उनैको लागि शान्ति छ तथा ती नै सोभ्रो मार्गमा छन् ।[1]

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾

(८३) तथा यो हाम्रो तर्क हो जसलाई हामीले इब्राहीमलाई उनको समुदायको तुलनामा दियौं ।[2] हामी जसलाई चाहन्छौं, पदमा वृद्धि गर्दछौं । निःसन्देह तिम्रो स्वामी तत्वदर्शी, सर्वज्ञ छ ।

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۚ كُلًّا هَدَيْنَا ۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ

(८४) र हामीले उनलाई (इब्राहीमलाई) इसहाक (पुत्र) एवं याकूब (पौत्र) प्रदान गर्‍यौं ।[3] तथा प्रत्येकलाई सोभ्रो बाटो देखायौं ।

---

[1]यहाँ आयतमा जुल्मसित अभिप्राय मिश्रण हो । जब यो आयत अवतरित भयो त अल्लाहका रसूलका सहचरहरूले यसको साधारण अर्थ (आलस्य, त्रुटि पाप, क्रुरता) बुझे तथा व्याकुल भए र रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भई भन्नथाले कि हामीमध्ये को छ जसले अत्याचार गरेको छ ? उहाँले भन्नुभयो कि यसको अर्थ त्यो अत्याचार होइन जुन तिमीले बुझेका छौ, बरू यसबाट तात्पर्य शिर्क (मिश्रण) छ, जस्तो आदरणीय लुक़मानले आफ्नो पुत्रसित भनेका थिए ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾

"निःसन्देह बहुईश्वरवाद सबभन्दा ठूलो अत्याचार हो ।" (सूरः लुक़मान-१३) (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूरः अल अनाम)

[2]अर्थात् अल्लाह तआलाको एक हुने कुराको प्रमाण तथा तर्क जसको कुनै उत्तर इब्राहीमको जातिका व्यक्तिले दिन सकेनन् । तथा त्यो केहीका निकट यो कथन थियो । ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا ۚ فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ ۖ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

अल्लाह तआलाले आदरणीय इब्राहीमको यस कथनको पुष्टि गर्‍यो तथा भन्यो

﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ﴾

[3]अर्थात् वृद्धा अवस्थामा जब उनी सन्तानको जन्मसित निराश भइसकेका थिए, जस्तो कि सूरः अल-हूद आयत संख्या ७२ मा छ, अनि पुत्रको साथ यस्तो पौत्रको शुभ-सूचना दियो जो याकुब हुनेछ, जसको अर्थमा यो भावार्थ निहित छ कि त्यस पश्चात उनको सन्तानको वंश चल्नेछ, यसकारण कि यो अक़ब (पछाडि) शब्दबाट उत्पन्न भएको हो ।

The Ummah Technology Mission

وَمِن ذُرِّيَّتِهِۦ دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾

तथा यसभन्दा पूर्व नुहलाई मार्ग देखायौं तथा उनको सन्तानमा[1] दाऊद एवं सुलैमान तथा अय्यूब एवं यूसुफ तथा मूसा एवं हारूनलाई, तथा यसैप्रकार हामी शुभ-सुन्दर कर्म गर्नेहरूलाई प्रत्युपकार (प्रतिफल) प्रदान गर्दछौं ।

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ ۖ كُلٌّ مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿٨٥﴾

(८५) तथा जकरिया एवं यहया तथा ईसा[2] एवं इलियासलाई (पनि मार्ग देखायौं), यिनीहरूमा प्रत्येक सदाचारी थियो ।

وَإِسْمَٰعِيلَ وَٱلْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا ۚ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٨٦﴾

(८६) तथा इस्माईल र यसअ तथा यूनुस र लूतलाई पनि, प्रत्येकलाई हामीले सम्पूर्ण संसारवासीमाथि प्रधानता प्रदान गर्‍यौं ।

---

[1](ذرية) अरबी भाषाको यस शब्दमा सर्वनामको समावेशलाई नूहतिर संकेत भएको केही विद्वानहरूले स्वीकार गरेका छन् किनभने तीनै निकटवर्ती छन् । अर्थात् आदरणीय नूहका सन्तानमध्ये दाऊद तथा सुलैमानलाई तथा केहीले आदरणीय इब्राहीमलाई किनभने सम्पूर्ण वर्णन उनैका विषयमा भैराखेको छ । तर यस परिस्थितिमा यो कठिनाई आउँछ कि त्यसो भए लूतको वर्णन यस सूचीमा हुनु हुँदैनथ्यो किनभने उनी इब्राहीमको सन्तानमा छैनन् । उनी उनको भाई हारान पुत्र आज़रका पुत्र अर्थात् इब्राहीमका भतिज थिए । तथा इब्राहीम लूतको पिता होइन, बरू काका हुन् । परन्तु सम्मान स्वरूप उनलाई इब्राहीमको सन्तानमा सम्मिलित गरिएको छ । यसको एक अन्य उदाहरण कुर्‌आन करीममा छ । जहाँ आदरणीय इस्माईललाई याकूबको सन्तानको पूर्वजमा सम्मिलित गरिएको छ, जबकि उनी उनका काका थिए । हेर्नुस् (सूरः अल-बक़रः-१३३)

[2]ईसा अलैहिस्सलामको वर्णन आदरणीय नूह अथवा इब्राहीमको सन्तानमा यसकारण गरिएको छ (यद्यपि उनका पिता थिएनन्) कि पुत्रीको सन्तान पनि पुरूषको सन्तानमा सम्मिलित हुन्छ । जुन प्रकारले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आदरणीय हसन (रज़ी अल्लाहु अन्हु) (आफ्नी पुत्री आदरणीय फ़ातिमा रज़ी अल्लाह अन्हा) को पुत्रलाई आफ्नो पुत्र भन्नुभयो । « إِنَّ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ، مِنَ الْمُسْلِمِينَ » (सहीह बुख़ारी किताबुस सुलह बाब कौलु अन्नबी लिलहसन बिन अली इब्नी हाज़ा सैय्यद) (विस्तारपूर्वक जानकारीको लागि हेर्नुस् तफसीर इब्ने क़सीर)

(८७) तथा उनका पिता तथा सन्तान एवं भाईहरू[1] मध्ये कैयन्लाई (मार्ग देखायौं तथा हामीले उनलाई रोज्यौं र उनलाई सोझो मार्ग देखायौं ।

وَمِنْ اٰبَآىِٕهِمْ وَذُرِّيّٰتِهِمْ وَاِخْوَانِهِمْ ۚ وَاجْتَبَيْنٰهُمْ وَهَدَيْنٰهُمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٨٧﴾

(८८) यही अल्लाहको मार्ग हो जसबाट त्यसले आफ्ना भक्तहरू मध्येबाट जसलाई चाहन्छ, त्यसलाई मार्ग दर्शाउँछ तथा यदि उनीहरूले पनि शिर्क (मिश्रण) गरेको भए उनका कर्म व्यर्थ जाने थिए ।[2]

ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِيْ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ؕ وَلَوْ اَشْرَكُوْا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٨٨﴾

(८९) यिनीहरूलाई नै हामीले किताब (धर्मशास्त्र) तथा धर्म-विधान एवं दूतत्व प्रदान गर्‍यौं र यदि

اُولٰٓىِٕكَ الَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَاِنْ يَّكْفُرْ بِهَا

[1]पूर्वजसित मूल तथा सन्तानसित शाखाहरू तात्पर्य हो अर्थात् उनका मूल तथा शाखा एवं भाईहरू मध्येबाट पनि धेरैलाई हामीले उच्चपद तथा मार्गदर्शन प्रदान गर्‍यौं । (اجتباء) को अर्थ हो निर्वाचित गर्नु तथा आफ्ना विशेष भक्तहरूमा गणना गर्नु तथा उनीमा एकत्रित गर्नु । यो अर्थ (جبيت الماء فى الحوض) (मैले जलाशयको जल एकत्रित गरें) बाट लिइएको छ, अतः (اختيار) सित तात्पर्य आफ्ना विशेष भक्तहरूमा सम्मिलित गर्नुपर्नेछ । (اصطفاء) (इस्तेफ़ा), (تخليص) (तख़्लीस), (اختيار) (इख़्तेयार) यसै अर्थमा प्रयोग गरिन्छन् जसका कारकका रूप मुस्तफ़ा, मुज्तबा, मख़्लिस तथा मुख़्तार हुन् । (फ़तहुल क़दीर)

[2]अठार नबीहरूका नामहरूको वर्णन गरी अल्लाह तआला भनिराखेको छ, यदि उनीहरू पनि बहुईश्वरवादमा अल्झेको भए उनका सारा कर्म नष्ट हुने थिए । जुन प्रकारले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई अर्को स्थानमा सम्बोधित गर्दै अल्लाह तआलाले आदेश गर्‍यो ।

﴿ لَئِنْ اَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ ﴾

"हे पैग़म्बर यदि तिमीले पनि अल्लाह तआलासँग कुनै अन्यलाई मिश्रण गर्‍यौ भने तिम्रा सारा कर्महरू नष्ट गरिदिइनेछन् ।" (सूरः अल-जुमर-६५)

यद्यपि पैग़म्बरहरूबाट शिर्क हुनु सम्भव छैन । उद्देश्य अनुयायीहरूलाई शिर्कको भयानकता तथा विनाशबाट सतर्क गर्नु हो ।

The Ummah Technology Mission

هَٰٓؤُلَآءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا۟ بِهَا بِكَٰفِرِينَ ۝٨٩

यिनीहरूले यसलाई मान्दैनन्[1] भने हामीले यस्ता मानिसहरूलाई तयार गरिसकेका छौं जसले यसको इन्कार गर्दैनन् ।[2]

أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ فَبِهُدَىٰهُمُ ٱقْتَدِهْ ۗ قُل لَّآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَٰلَمِينَ ۝٩٠

(९०) यिनीहरू नै हुन् जसलाई अल्लाहले सत्यमार्ग देखायो, अतः तपाईं उनको मार्गको अनुसरण गर्नुस्,[3] तपाईं भन्नुस कि म यसमा कुनै प्रतिकारको माग गर्दिन ।[4] यो विश्वास गर्नेहरूका निम्ति मात्र स्मृति हो ।[5]

وَمَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ إِذْ قَالُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَىْءٍ ۗ قُلْ مَنْ أَنزَلَ ٱلْكِتَٰبَ ٱلَّذِى جَآءَ بِهِۦ

(९१) तथा उनीहरूले जुन प्रकारले अल्लाहको सम्मान गर्नुपर्दथ्यो सम्मान गरेनन्, जब उनीहरूले यो भने कि अल्लाहले कुनै मनुष्यमाथि केही अवतरित गरेन ।[6] तपाईं भन्नुस् कि मूसा जुन शास्त्र

---

[1]यसबाट तात्पर्य रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका विरोधी, मूर्तिपूजक तथा अधर्मी हुन् ।

[2]यसबाट तात्पर्य मक्काबाट गई मदीनामा बस्ने तथा मदीनावासी मुसलमान तथा प्रलय पर्यन्त (अन्तिम दिनसम्म) आउने निष्ठावानहरू हुन् ।

[3]यसबाट तात्पर्य उपरोक्त ईशदूत हुन् । उनको अनुसरणको आदेश एकेश्वरवाद (तौहीद) को सम्बन्धमा तथा ती आदेशहरू एवं नियममा छन् जुन निरस्त भएका छैनन् । (फ़तहुल क़दीर) किनभने सबै धर्महरूका मूल विधान एउटै रहेका छन्, यद्यपि कर्म तथा विधिमा केही भिन्नता रह्यो । जस्तो कि आयत ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا﴾ (सूरः अल-शूरा-१३) बाट स्पष्ट छ ।

[4]अर्थात् सतर्क गर्ने तथा धर्मतिर आमन्त्रित गर्नको, किनभने मलाई यसको त्यो बदला नै प्राप्त छ जुन परलोकमा अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट प्राप्त हुनेछ ।

[5]बुद्धि भएकाले यसबाट शिक्षा ग्रहण गरून् । यो कुरआ़नले उनलाई अविश्वास तथा मिश्रणको अन्धकारबाट निकालेर मार्गदर्शनको प्रकाश प्रदान गर्नेछ तथा कुपथका बाङ्गो-टिङ्गा पथहरूबाट बचाएर ईमानको सोझो मार्गमा हिड़ाल्ने छ यदि कोही यसबाट शिक्षा प्राप्त गर्न चाहन्छ, अन्यथा "अन्धोलाई अँध्यारोमा के देखिन्छ" भन्ने कुरो चरितार्थ हुनेछ ।

[6](قَدَّر) (क़द्दर) को अर्थ अनुमान लगाउनु हो तथा यो कुनै वस्तुको यथार्थ एवं ज्ञान प्राप्त गर्नुको अर्थमा प्रयोग हुन्छ । अर्थात् यी मक्काका मूर्तिपूजक रसूललाई पठाइने तथा किताबको अवतरण हुने कुरोबाट इन्कार गर्दछन् जसको स्पष्ट अर्थ यो हो कि उनलाई अल्लाहको सही ज्ञान छैन अन्यथा तथ्यलाई अस्वीकार गर्दैनथे । यसको अतिरिक्त आत्मज्ञान नहुनुको कारण दूतत्व तथा रिसालतमा पनि अनभिज्ञ रहे ।

The Ummah Technology Mission

مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا أَنتُمْ

तिम्रो पासमा ल्याए जुन ज्योति तथा मार्गदर्शन हो, त्यसलाई कसले अवतरित गऱ्यो जसलाई तिमी विभिन्न पृष्ठहरूमा राख्दछौ,[1] जसमध्येबाट केही व्यक्त गर्दछौ

तथा यो ठानिराखे कि कुनै मानव पुरूषमाथि अल्लाहको किताब कसरी अवतरित हुनसक्छ ? जस्तो कि अन्य स्थानमा अल्लाह तआलाले आदेश गरेको छ ।

﴿ أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ رَجُلٍ مِّنْهُمْ أَنْ أَنذِرِ النَّاسَ ﴾

"के यो कुरा मानिसहरूको निम्ति आश्चर्यजनक छ कि हामीले तिनै मध्येबाट एउटा मानिसमाथि वह्यी (आदेश) अवतरण गरेर उसलाई मानिसहरूलाई तर्साउनको निम्ति नियुक्त गरिदिएका छौं ?" (सूर:-यूनुस-२)

अन्य स्थानमा अल्लाहको आदेश छ

﴿ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا ﴾

"मार्गदर्शन आईसके पश्चात मानिसहरू त्यसलाई स्वीकार गर्नुबाट यसकारण रोकिए कि उनीहरूले भने कि के अल्लाहले एउटा मनुष्यलाई रसूल बनाएर पठाएको छ ?" (सूर: बनी-इस्राईल-९४)

यसको केही विस्तार यसभन्दा पूर्वको आयत संख्या ८ को व्याख्यामा वर्णित भइसकेको छ । व्याख्याधीन आयतमा पनि उनीहरूले आफ्नो यसै विचारको आधारमा यी कुराहरूलाई नकारेका छन् कि अल्लाह तआलाले कुनै मनुष्यलाई कुनै किताब अवतरित गरेको छ । अल्लाह तआलाले भन्नुभयो यदि यस्तो कुरो छ भने सोध कि मूसामाथि तौरात कसले अवतरित गरेको थियो ? (जसलाई यिनीहरू मान्दछन्)

[1]आयतको उपरोक्त व्याख्या अनुसार अब यहूदीहरूलाई सम्बोधित गरी भनिदैंछ कि तिमी यस किताबलाई विभिन्न पृष्ठहरूमा राख्दछौं, जसमध्येबाट जसलाई चाहन्छौ प्रकाशित गर्दछौ, जसलाई चाहन्छौं लुकाएर राख्छौ । जस्तै ढुङ्गाले हानेर दण्डित गर्नुको नियम अथवा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका गुणहरूको कुरो छ । हाफिज़ इब्ने क़सीर तथा इमाम इब्ने ज़रीर तबरी आदिले (يجعلونه و يبدونها) वाक्यलाई प्राथमिकता दिएका छन् तथा तर्क यो दिएका छन् कि यो मक्की आयत हो, यसमा यहूदीहरूलाई सम्बोधित कुन प्रकारले गर्न सकिन्छ ? तथा अन्य केही व्याख्याकारहरूले सम्पूर्ण आयतलाई यहूदीहरूसित सम्बन्धित मानेका छन् । यसमा प्रारम्भदेखि नै दूतत्व तथा ऋषित्वको जुन इन्कार छ, त्यसलाई यहूदीहरूको हठधर्मी, ईर्ष्या तथा द्वेषमा आधारित कथन सिद्ध गरेका छन् अर्थात् यस आयतको व्याख्यामा व्याख्याकारहरूका तीन मत छन् । एक गुट पूरा आयत यहूदीहरूसित, अरूहरू पूरा आयतलाई मक्काका मूर्तिपूजकहरुसित

The Ummah Technology Mission

وَلَآ اٰبَآؤُكُمْ ۭ قُلِ اللّٰهُ ۙ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِيْ خَوْضِهِمْ يَلْعَبُوْنَ ۝٩١

तथा अधिकतर लुकाउँदछौ तथा तिमीलाई त्यो ज्ञान प्रदान गरियो जसलाई तिमी तथा तिम्रा पूर्वज जान्दैनथे ।[1] तपाईं भन्नुस् कि अल्लाहले,[2] अनि उनीहरूलाई उनका हालमा छाडिदिनुस् ताकि आफ्ना टीका-टिप्पणीसित खेलिरहुन् ।

وَهٰذَا كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا ۭ وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَهُمْ عَلٰي صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ۝٩٢

(९२) यो पनि एउटा शुभशास्त्र हो, जसलाई हामीले अवतरित गरेका छौं, आफूभन्दा पूर्वका (धर्मशास्त्रहरू) को प्रमाणकारी छ । ताकि तपाईं मूल नगरी (मक्का) तथा त्यसको आसपास (का नगरहरू अर्थात सम्पूर्ण मानव जगत) लाई सचेत गर्नुहोस्, तथा जो परलोकबारे विश्वास राख्दछन् तिनैले यसलाई मान्नेछन् तथा ती नै आफ्ना नमाज़हरूको रक्षा गर्नेछन् ।

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَي اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ قَالَ اُوْحِيَ اِلَيَّ وَلَمْ يُوْحَ اِلَيْهِ شَيْءٌ وَّمَنْ قَالَ سَاُنْزِلُ مِثْلَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ ۭ وَلَوْ تَرٰٓي اِذِ الظّٰلِمُوْنَ فِيْ غَمَرٰتِ الْمَوْتِ وَالْمَلٰۗىِٕكَةُ بَاسِطُوْٓا اَيْدِيْهِمْ ۚ اَخْرِجُوْٓا اَنْفُسَكُمْ ۭ اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ

(९३) त्यसभन्दा बढी अत्याचारी को हुनसक्दछ जो अल्लाहमाथि झूटो आरोप लगाउँछ अथवा भन्छ कि मतिर ईशवाणी आएको छ जबकि उसतिर केही पनि आएको छैन । तथा जसले भन्यो कि जुन प्रकार अल्लाहले अवतरित गर्यो म पनि अवतरण गर्नेछु यदि तपाईं अत्याचारीहरूलाई मृत्युको घोर यातनामा देख्नुहुन्छ ।[3] जब यमदूत आफ्ना

तथा तेस्रो गुट आयतको प्रारम्भिक भागलाई मूर्तिपूजकहरूसित सम्बन्धित तथा (تجعلونه) बाट यहूदीहरूसित सम्बन्धित सिद्ध गर्दछन् । (والله اعلم)

[1]यहूदीहरूको विषयमा मान्नुको स्थितिमा यसको व्याख्या हुनेछ कि तिमीलाई तौरातद्वारा भनियो तथा अन्य परिस्थितिमा कुर्‌आनद्वारा ।

[2]यो (من أنزل) कसले उतारेको उत्तर हो ।

[3]अत्याचारीहरूसित तात्पर्य सबैप्रकारका अत्याचारी हुन् । तथा यस अन्तर्गत अल्लाहको किताबका निवर्ती तथा दूतत्वका झूठा दावेदार सबै आउँछन् । (غمرات) सित मृत्युको संकट तात्पर्य छ । "फरिश्ताहरू (यमदूत) आफ्नो हात अघि बढाइ राखेका हुनेछन् ।" अर्थात् प्राण निकाल्नको लागि । (اليوم) (आज) सित तात्पर्य प्राण निकालिने दिन हो तथा यही यातनाको प्रारम्भ हुनुको समय पनि हो, जसको प्रारम्भ कब्र (चिहान) बाट छ । यसबाट सिद्ध हुन्छ कि कब्रमा यातना सत्य छ ।

The Ummah Technology Mission

عَذَابَ الْهُوْنِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ اٰيٰتِهٖ تَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٩٣﴾

हात अघि बढाइराखेका हुन्छन् कि निकाल, आफ्नो प्राण आज तिमीलाई अल्लाहमाथि अनुचित आरोप लगाउनु तथा घमण्डपूर्वक त्यसका आयतहरूलाई अस्वीकार गर्नुको कारण अपमानजनक दण्ड दिइनेछ ।[1]

وَلَقَدْ جِئْتُمُوْنَا فُرَادٰى كَمَا خَلَقْنٰكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّ تَرَكْتُمْ مَّا خَوَّلْنٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُوْرِكُمْ ۚ وَمَا نَرٰى مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ فِيْكُمْ شُرَكٰٓؤُا ؕ لَقَدْ تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَّا كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ﴿٩٤﴾

(९४) तथा निश्चय नै तिमी एक-एक गरी आयौ ।[2] जुन प्रकार तिमीलाई प्रथम पटक पैदा गरेका थियौं तथा तिमीलाई जे दिएका थियौं त्यसलाई आफ्नो पछाडि छाडेर आयौ तथा तिम्रा सिफारिश गर्नेहरू हामीले देखिराखेका छैनौं, जसलाई तिमीले आफ्ना कार्यहरूमा हाम्रा साझी ठानिराखेका थियौ । निःसन्देह तिम्रा पारस्परिक सम्बन्ध विच्छेद भइसकेको छ तथा तिम्रो विचार तिमीबाट हराइसकेको छ ।

अन्यथा हात फैलाउनु तथा ज्यान निकाल्नुको आदेश दिनुको साथ यस कुरालाई भन्नुको आवश्यकता थिएन कि आज तिमीलाई अपमानित हुने यातना दिइने छ । ध्यान रहोस् कब्रसित तात्पर्य बर्ज़खको जीवन हो । सांसारिक एवं परलोक मध्येको जीवन जुन मृत्युदेखि प्रलय हुने सम्मको हो । यसलाई बर्ज़खी जीवन भनिन्छ । चाहे त्यसलाई नरभक्षीले खाएको होस् अथवा यसको शव समुद्रका तरङ्गहरूमा समाविष्ट भइसकेको होस् अथवा त्यसलाई पोलेर खरानी पारिदिइएको होस् अथवा कब्र (चिहान) मा दफनाइएको होस् । यो बरज़खको जीवन हो जसमा यातना दिनुमा अल्लाह तआला सामर्थ्य राख्दछ ।

[1]अल्लाहमाथि झूठो बोल्नुमा धर्मशास्त्र तथा ईशदूतहरूलाई पठाइने कुरोको इन्कार पनि आउँछ तथा दूतत्वको झूठो दाबी पनि । यसैप्रकार दूतत्व एवं ऋषित्वको इन्कार तथा झुठ्लाउनु पनि हो । यी दुबैको कारणले उनीहरूलाई अपमानजनक दण्ड दिइनेछ ।

[2](فرادى) अरबी भाषामा (فرد) को बहुवचन हो, जुन प्रकार (سكارى) बहुवचन हो (سكران) को, तथा (كسالى) बहुवचन हो (كسلان) को । यसको अर्थ यो हो कि तिमी अलग-अलग एक-एक गरी मेरो पासमा आउने तिमीसग न धन हुनेछ न सन्तान तथा न ती देवता जसलाई तिमीले अल्लाहको साझेदार तथा आफ्नो सहायक ठानेका थियौ । अर्थात् यिनीमध्येबाट कुनै पनि वस्तु तिमीलाई त्यहाँ लाभ पुऱ्याउनमा असमर्थ छ । आउने वाक्यमा यिनै विषयहरूको अत्याधिक विवरण छ ।

The Ummah Technology Mission

(९५) अल्लाह नै बिउ तथा गेडाहरूलाई च्याती टुसा अंकुरित गर्दछ ।[1] त्यसले सजीवलाई निर्जीवबाट[2] एवं निर्जीवलाई सजीवबाट निकाल्दछ,[3] त्यही अल्लाह हो, अनि तिमी विमुख भई कहाँ गइराखेका छौ ?

إِنَّ ٱللَّهَ فَالِقُ ٱلْحَبِّ وَٱلنَّوَىٰ ۖ يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ ٱلْمَيِّتِ مِنَ ٱلْحَىِّ ۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾

(९६) त्यही नै बिहानी प्रस्फुटित गर्ने हो[4] तथा त्यसले रात्रिलाई विश्रामको लागि[5] एवं सूर्य तथा चन्द्रमालाई

فَالِقُ ٱلْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ ٱلَّيْلَ سَكَنًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ حُسْبَانًا ۚ ذَٰلِكَ

[1]यहाँबाट अल्लाह तआ़लाको अतुलनीय शक्ति तथा सामर्थ्यको वर्णन प्रारम्भ भइराखेको छ । आदेश गऱ्यो, अल्लाह तआ़ला बीउ तथा गेडालाई, जसलाई किसान धर्तीभित्र थिचिदिन्छ, त्यसलाई च्यातेर अनेकौं रङ्ग-रूपको वृक्ष उमार्छ । धर्ती एक हुन्छ, पानी पनि जसबाट खेतहरूको सिंचाई हुन्छ, एकै प्रकारको हुन्छ, तर जुन-जुन कुराका तिनी दाना र गेडाहरू हुन्छन् तिनै अनुरूप अल्लाह तआ़ला तिनीबाट विभिन्न प्रकारका अन्न तथा फलहरूको वृक्ष उमार्छ । के अल्लाहको अतिरिक्त अन्य कोही छ, जो यस कार्यलाई गर्दछ अथवा गर्न सक्दछ ?

[2]अर्थात् दाना तथा गेडाबाट उमार्छ, जसमा जीवन हुन्छ तथा त्यो हुर्काउँछ, फुलाउँछ, फलाउँछ अथवा अनाज दिन्छ । अथवा वास्नाले पूर्ण रङ्गीचङ्गी फूल, जसलाई देखेर, सुँघेर मुनष्य प्रफुल्लता तथा आनन्दका आभास गर्दछ । अथवा वीर्य तथा अण्डाबाट मुनष्य तथा पंक्षीहरूलाई सृष्टि गर्छ ।

[3]अर्थात् पंक्षीहरूका फूल जुन मृतप्राय छन् । जीवित तथा मृतको तुलना ईमानवाला तथा क़ाफिरहरूसित पनि गरिएको छ अर्थात् ईमान भएकाहरूको घरमा क़ाफिरहरू तथा क़ाफिरहरूको घरमा ईमानवालाको सृष्टि गर्दछ ।

[4]अन्धकार तथा प्रकाशलाई उत्पन्न गर्ने पनि त्यही हो । त्यो रातको अँध्यारोबाट बिहानीको प्रकाश उत्पन्न गर्दछ, जसबाट प्रत्येक कुरो प्रकाशमान हुनजान्छ ।

[5]अर्थात् प्रत्येक रातलाई अन्धकारमा परिवर्तित गरिदन्छ, ताकि मानिसहरू प्रकाशको सबै व्यस्ततालाई समाप्त गरी आराम गर्न सकून् ।

The Ummah Technology Mission

تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ ۝٩٦

(समयको) हिसाब गर्नलाई बनायो ।[१] यो परम प्रभावी ज्ञाता (अल्लाह) को निर्धारण हो ।

وَهُوَ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلنُّجُومَ لِتَهۡتَدُواْ بِهَا فِي ظُلُمَٰتِ ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۗ قَدۡ فَصَّلۡنَا ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ ۝٩٧

(९७) तथा उसैले तिम्रो लागि ताराहरूको सृष्टि गऱ्यो ताकि तिमी उनीद्वारा स्थल र समुद्रका अन्धकारहरूमा बाटो पत्ता लगाउन सक,[२] हामीले उनीहरूको लागि निशानीहरूको विवरण भनिसकेका छौं जो ज्ञान राख्दछन् ।

وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ فَمُسۡتَقَرّٞ وَمُسۡتَوۡدَعٞۗ قَدۡ فَصَّلۡنَا

(९८) तथा उसैले तिमीलाई एक प्राणबाट उत्पन्न गऱ्यो अनि तिम्रो एक स्थाई तथा एक समर्पण

[१]अर्थात् दुबैको निम्ति एउटा मापको निर्धारण छ, जसमा उनीहरू कुनै पनि प्रकारको परिवर्तन गर्न सक्दैन । दुबैका आ-आफ्ना पथ छन् जसमा उनी जाडो, गर्मी सबै परिस्थितिहरूमा अग्रसर छन्, जसको आधारमा जाडोमा दिन छोटो तथा रात्री ठूलो तथा गर्मीमा यसको विपरीत दिन लामो तथा रात्रि छोटो हुनजान्छ, जसको विस्तृत वर्णन सूरः यूनुस-५, सूरः यासीन-४० तथा सूरः आराफ-५४ मा पनि छ । यसको यो अर्थ पनि लिइएको छ कि सूर्य एवं चन्द्रमाबाट दिन-रात तथा महिना र वर्षको हिसाब लगाउन सकिन्छ । उपरोक्त अनुवाद यसै अर्थलाई लिएर गरिएको छ ।

[२]यस ठाउँमा ताराहरूको लाभ तथा लक्ष्य भनिएको छ तथा यसका अन्य अरू पनि दुईटा लक्ष्य छन् जुन अन्य स्थानमा वर्णन गरिएका छन् । आकाशहरूको शोभा तथा शैतानहरूको दण्ड । अर्थात् यदि शैतान आकाशमा जाने प्रयत्न गर्दछन् भने यी उनीमाथि उल्का (ज्वाला) बनेर खस्दछन् । केही सलफको कथन छ । "यी तीन कुराहरूका अतिरिक्त यी ताराहरूको विषयमा यदि कुनै व्यक्ति विश्वास राख्दछ भने त्यो त्रुटिमा छ तथा अल्लाहमाथि मित्थ्या आरोप लगाउँछ ।"

यसबाट ज्ञात हुन्छ कि हाम्रो देशमा जुन ज्योतिष विज्ञानको चर्चा छ, जसमा ताराहरूद्वारा भविष्यका घटनाहरू तथा मनुष्यका जीवन अथवा जगतमा तिनको प्रभावको दावी गरिंदैछ, त्यो निराधार छ तथा धार्मिक नियमहरूको विरूद्ध पनि । अतः एउटा हदीसमा यसलाई जादूकै एउटा हाँगा भनिएको छ ।

« مَنِ اقْتَبَسَ عِلْمًا مِنَ النُّجُومِ اقْتَبَسَ شُعْبَةً مِنَ السِّحْرِ زَادَ مَا زَادَ »

"जो व्यक्ति ज्योतिष विज्ञान प्राप्त गर्दछ । त्यो एक प्रकारको जादू सिक्दछ ।" (हस्सनहू अलबानी सहीह अबू दाऊद संख्या ३९०५)

The Ummah Technology Mission

الْأٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّفْقَهُوْنَ ۝

स्थान छ ।[1] हामीले उनीहरूका लागि निशानीहरू (लक्षणहरू) को वर्णन गरिदिएका छौं जो जान्न चाहन्छन् ।

وَهُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَاَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا ۚ وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَّجَنّٰتٍ مِّنْ اَعْنَابٍ وَّالزَّيْتُوْنَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَّغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۭ اُنْظُرُوْٓا اِلٰى ثَمَرِهٖٓ

(९९) तथा त्यही हो जसले आकाशबाट वर्षा गऱ्यो, अनि हामीले त्यसद्वारा हरेक प्रकार वनस्पति उब्जायौं[2] पछि त्यसबाट हरिया पातहरू निकाल्यौं[3] जसबाट हामी तलमाथि टाँसिएका अन्न[4] तथा ख़जूरका गाभबाट झुण्डिराखेका झुप्पा[5] पनि एवं अंगूरहरू तथा जैतून र अनारका बगैंचा[6] (उद्यान) विकसित गऱ्यौं जुन एक अर्कासित मिल्दो जुल्दो हुन्छन् एवं एक अर्कासित भिन्न पनि हुन्छन् ।[7] तिनका फलहरूलाई हेर जब फल्दछन्

---

[1]अधिकतर व्याख्याकारहरूको विचारले (مُستقر) (मुस्तक़र) बाट गर्भाशय तथा (مُستودع) बाट पिताको पिठ्यूँ तात्पर्य हो । (फ़तहुल क़दीर तथा इब्ने क़सीर)

[2]यहाँबाट त्यसको आश्चर्यजनक कारीगरीको वर्णन भईराखेको छ अर्थात् वर्षाको पानी, जसबाट त्यो हरप्रकारको वनस्पति उब्जाउन्छ ।

[3]यसबाट तात्पर्य हरिया शाखाहरू तथा अंगूर हुन् जुन धर्तीमा दबिएका दानाहरूबाट अल्लाह तआ़ला धर्तीको सतहमा उमार्छ, पछि त्यो वृक्षको आकार तथा प्रकार ग्रहण गर्दछ ।

[4]ती हरिया शाखाहरूबाट माथि सतहमा पुगेका दाना तथा बालाहरू निस्कन्छन् । जस्तै जौ, जवार, बाजरा, मकै, गहुँ तथा चामल आदि ।

[5](قِنوٌ) को वहुवचन (قنوانٌ) हो । तात्पर्य थुङ्गा अथवा समूह हुन् । (طلع) खजूरको प्रारम्भिक रूप हो, यही बढेर झुप्पो अथवा समूह बन्दछ तथा पछि त्यो परिपक्क भएर ख़जूर तयार हुन्छ । (دانية) सित तात्पर्य ती गुच्छा तथा समूह हुन्, जुन नजिक-नजिक हुन्छन् । तथा केही गुच्छाहरू टाढा पनि हुन्छन् जससम्म हात पुग्दैन । अनुग्रहको रूपमा निकटताको वर्णन गरिएको छ कि कृतज्ञता व्यक्त गर यसको लागि तथा जसको अर्थ छ (منها دانيةٌ ومنها بعيدةٌ) "तिनीहरूमध्ये केही निकट केही टाढा छन् ।" (بعيدة) लोप छ । (फ़तहुल क़दीर)

[6]बगैंचा, जैतून तथा अनार यी सबैको सम्बन्ध वनस्पतिसित छ अर्थात् (فأخرجنا به جنّات) अर्थात् वर्षाको जलबाट हामीले अंगुरका बगैंचा तथा जैतून एवं अनार पैदा गऱ्यौं ।

[7]अर्थात् केही गुणहरूमा एक-अर्कासित मिल्दो-जुल्दो हुन्छन् तथा केहीमा मिल्दैनन् । अथवा तिनका पातहरू एक-अर्कासित मिल्दो-जुल्दो हुन्छन्, फल मिल्दैनन् अथवा रङ्ग-रूपमा मिल्दो-जुल्दो छन् तर स्वादमा मिल्दैनन् ।

The Ummah Technology Mission

إِذَآ أَثْمَرَ وَيَنْعِهِۦٓ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكُمْ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾

तथा उनको पाक्ने कुरो पनि निःसन्देह यसमा ती मानिसहरूलाई चिन्ह (निशानीहरू) छन्[1] जो विश्वास राख्दछन्।

وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ ٱلْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ ۖ وَخَرَقُوا۟ لَهُۥ بَنِينَ وَبَنَٰتٍۭ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٠٠﴾

(१००) तथा मानिसहरूले जिन्नहरूलाई अल्लाहका साभ्ती बनाइदिएका छन्, जबकि उसैले उनीहरूलाई सृष्टि गरेको छ, तथा त्यस (अल्लाह) को लागि पुत्र तथा पुत्रीहरू मनगढन्तहरूले रचिसकेका छन् कुनै ज्ञान नभईकन, त्यो (अल्लाह) यिनका वर्णित गुणहरूबाट पवित्र एवं (श्रेष्ठ) छ।

بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُۥ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ صَٰحِبَةٌ ۖ وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

(१०१) त्यो आकाशहरू तथा धर्तीको अनुपम उत्पत्तिकर्ता हो, त्यसका सन्तान कहाँ हुन सक्छन्, जबकि उसको पत्नी छैन ? त्यो प्रत्येक वस्तुको रचयिता[2] सर्वज्ञ हो।

ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ خَٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ فَٱعْبُدُوهُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾

(१०२) त्यही अल्लाह तिम्रो पोषक हो, त्यसबाहेक कोही पूज्य छैन, प्रत्येक वस्तुको रचयिता हो, अतः त्यसैलाई पूजा गर, तथा त्यो प्रत्येक वस्तुको व्यवस्थापक हो।

[1]वर्णन गरिएका सबै कुराहरूमा अखिल जगतको स्रष्टाको असीम शक्ति तथा त्यसको बुद्धिमत्ता एवं कृपाका प्रमाण हुन्।

[2]अर्थात् जस्तो अल्लाह सबै उपरोक्त वस्तुहरू उत्पन्न गर्नुमा एक्लो छ, कोही उसको साक्षी छैन त्यसैप्रकार त्यो यस योग्य छ कि उसको एक्लो बन्दना गरियोस् र कुनै अन्यलाई उसको बन्दनामा मिश्रित नगरियोस्। परन्तु मानिसहरूले एक एक्लोलाई त्यागेर देवहरूलाई त्यसको साभ्ती (अंशियार) बनाइसकेका छन् जबकि ती स्वयं अल्लाहका रचना हुन्। मिश्रणवादी बन्दना त मूर्ति अथवा समाधिहरूमा गाडिएका शवको गर्दछन्। किन्तु भनिएको छ कि उनीहरूले देवहरूलाई साक्षी बनाएका छन्। वास्तवमा देवहरूबाट तात्पर्य राक्षस हुन् तथा उनीहरूकै भनाईमा मिश्रण गरिन्छ अतः मानौ कि उनैको बन्दना गरिन्छ। यस विषयलाई पवित्र कुर्आनमा अनेक स्थानहरूमा वर्णित गरिएको छ। (उदाहरणार्थ सूर: निसा-११७, सूर: मरियम-४४ सूर: यासिन-६०, सूर: सबा-४१)

The Ummah Technology Mission

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾

(१०३) आँखाहरूले त्यसलाई देख्न सक्दैनन्[१] र त्यो सबै दृष्टिहरूलाई देख्दछ तथा त्यो सूक्ष्मदर्शी, सर्वसूचित छ ।

قَدْ جَاءَكُم بَصَائِرُ مِن رَّبِّكُمْ ۖ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾

(१०४) तिम्रा पालनकर्ताको तर्फबाट तिम्रो पासमा तर्क आइसकेका छन्, तसर्थ जे देख्दछौ त्यो आफ्नो भलोको निम्ति (देख्नेछौ) तथा जो अन्धो बन्नेछ, त्यसले आफ्नो अहित गर्नेछ[२] तथा म तिम्रो

[१](بصر) को बहुवचन (أبصار) (दृष्टिहरू) हो अर्थात् मानव दृष्टि अल्लाहको यथार्थताको अवलोकन गर्न सक्दैन । यदि यसबाट तात्पर्य नेत्र-दृष्टि छ भने यसको सम्बन्ध संसारसित हुनेछ अर्थात् भौतिक दृष्टिले कोही अल्लाहलाई देख्न सक्दैन । परन्तु सहीह तथा निरन्तर हदीसको कथनबाट ज्ञान हुन्छ कि परलोकमा निष्ठावानहरू अल्लाह तआलालाई देख्नेछन् तथा स्वर्गमा पनि त्यसको दर्शनबाट सम्मानित हुनेछन् । यसकारण मुतज़िलाको यस आयतबाट यो भाव लिनु कि अल्लाह तआलालाई कसैले पनि देख्न सक्दैन, दुनियाँमा न आख़िरतमा उचित छैन, किनभने यस नकारको सम्बन्ध मात्र संसारसित छ । यसैले आदरणीय आयशा (रज़ी अल्लाहु अन्हा) पनि यस आयतबाट यो भाव निकालेर भन्ने गर्नुहुन्थ्यो, जुन व्यक्तिले पनि यो दाबी गर्‍यो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले (मिराजको रात्रि) अल्लाह तआलाको दर्शन गर्नुभयो, त्यसले झूठो बोलेको छ । (सहीह बुखारी तफ़सीर सूरः अल-अनाम) किनभने यस आयतको आधारमा पैग़म्बरसहित कोही पनि अल्लाहलाई देख्ने सामर्थ्य राख्दैन । परन्तु पारलौकिक जीवनमा यो दर्शन सम्भव हुनेछ । जस्तो कि अन्य स्थानमा कुर्आनले यसको पक्षमा भनेको छ ।

﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ☆ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾

"कैयन् मुख त्यसदिन तरूण हुनेछन्, आफ्नो प्रभुतिर हेरिराखेका हुनेछन् ।" (सूरः अल-क़ियामः-२२, २३)

[२](بصيرة) को बहुवचन (بصائر) हो । जुन वास्तवमा हृदयको प्रकाशको नाम हो । यहाँ तात्पर्य ती तर्क तथा युक्तिहरू हुन्, जसलाई कुर्आनले अनेकौं स्थानमा दोहोर्‍याएको छ तथा जसलाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि हदीसहरूमा वर्णन गर्नुभएको छ । जो यी तर्कहरूलाई देखेर मार्गदर्शन ग्रहण गर्छन्, त्यसमा उनीहरूकै लाभ छ, अपनाउँदैन भने उसैको हानि छ जस्तो आदेश छः

﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾

The Ummah Technology Mission

रक्षक होइन ।[1]

(१०५) यसैप्रकार हामी आयतहरूलाई विभिन्न प्रकारले वर्णन गरिराखेका छौं । ताकि उनीहरू सुनुन् र यसकारण कि उनीहरू भनुन् कि तपाईंले पढ्नु भएको छ[2] र यसकारण पनि कि उनीहरूको लागि जो जान्दछन् हामी त्यसलाई राम्ररी स्पष्ट गरिदेऔं ।

وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

(१०६) तपाईं आफ्ना पालनकर्ताको आदेश (प्रकाशना) को अनुसरण गर्नुस् कि अल्लाह बाहेक कोही पूज्य छैन तथा मिश्रणवादीहरूबाट विमुख हुनुस् ।

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

[1]बरू मात्र सन्देशवाहक, निवेदक तथा शुभ-सूचक हुँ । मार्ग देखाउनु मेरो काम हो तर मार्गमा हिंडाइदिने काम अल्लाहको वशमा छ ।

[2]अर्थात् हामी तौहीद (एकेश्वरवाद) का युक्तिहरूलाई यसप्रकार स्पष्ट गरी तथा विभिन्न रूपले वर्णन गर्दछौं कि मूर्तिपूजक यो भन्न थाल्छन् कि यो मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम कहींबाट पढेर तथा सिकेर आउनु भएको छ । जुन प्रकारले अन्य स्थानमा आदेश भएको छ ।

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ ۖ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا ❁ وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا﴾

"क़ाफिरहरूले भने यो कुर्आन त उसको आफैले गढेको कुरो हो, जसमा अरूहरूले पनि यसको सहायता गरेका छन् । यी मानिसहरू यस्तो दावी गरेर अत्याचार तथा झूठो सतहमा झरेका छन् । यसको अतिरिक्त उनीहरूले भने कि यो पूर्वका मानिसहरूका कथाहरू हुन् जसलाई उसले लेखेको छ ।" (सूरः अल-फुरक़ान -४, ५)

यद्यपि कुरो यो होइन, जुन प्रकार यिनीहरू बुझ्दछन् अथवा दाबी गर्दछन्, बरू उद्देश्य यस विस्तारले बुद्धिमानहरूको लागि स्पष्ट व्याख्या गर्नु हो ताकि उनीहरूलाई सत्य कुरो पूर्णरूपले स्पष्ट हुनसकोस् ।

The Ummah Technology Mission

وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكُوا۟ ۗ وَمَا جَعَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

(१०७) तथा यदि अल्लाहले चाहेको भए यिनी शिर्क (अल्लाहको साझेदार) ठहराउन्नथे।[1] तथा हामीले तपाईंलाई यिनीहरूको संरक्षक बनाएका छैनौं, तथा न तपाईं उनीहरूको कुनै जिम्मेवार हुनुहुन्छ।[2]

وَلَا تَسُبُّوا۟ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ فَيَسُبُّوا۟ ٱللَّهَ عَدْوًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

(१०८) तथा जो अल्लाहलाई छाडि अन्यलाई पुकार्दछन्, उनको निन्दा नगर अन्यथा सीमा नाघेर, अज्ञानताको कारण उनीहरू अल्लाहको निन्दा गर्नछन्,[3] यसैप्रकार हामीले प्रत्येक समुदायको लागि उनको कर्मलाई सुशोभित बनाइदिएका छौं, पछि उनीहरूलाई आफ्नो पालनकर्तातिर नै फर्कनु पर्नेछ। अतः त्यसले उनीहरूलाई त्यसबाट सूचित गर्नेछ जो उनी गर्दैरहेका छन्।

[1]यस बिन्दुको स्पष्टीकरण पहिले गरिसकिएको छ कि अल्लाहको इच्छा अन्य कुरो हो तथा त्यसको प्रसन्नता त यसैमा छ कि उसँग अरू कसैलाई सम्मिलित नगरियोस्। तैपनि मुनष्यलाई यसमा वाध्य गरेको छैन, किनभने बाध्यताबाट मनुष्यको परीक्षा हुन पाउँदैन, अन्यथा अल्लाहसित त यस्तो शक्ति छ कि त्यसले चाहेको खण्डमा कुनै व्यक्ति शिर्क गर्नको सामर्थ्य नै राख्न नसकोस्। (पुनः हेर्नुस् सूरः अल-बक़रः-२५३ तथा सूरः अल-अनाम-३५ को व्याख्या)

[2]यो विषय पनि क़ुरआन मजीदमा विभिन्न स्थानमा वर्णन गरिएको छ। उद्देश्य नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको धार्मिक नियन्त्रण तथा सतर्क गर्ने पदवीको स्पष्टीकरण हो जुनकि रिसालतको माँग हो तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम यसै सीमासम्म प्रभारी हुनुहुन्थ्यो। यसभन्दा अधिक उहाँसँग यदि अधिकार भएको भए उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आफ्नो प्रिय काका अबू तालिबलाई अवश्य मुसलमान बनाउनु हुन्थ्यो, जसको इस्लाम धर्मलाई स्वीकार गर्नुको सम्बन्धमा उहाँ तीब्र इच्छा राख्नुहुन्थ्यो।

[3]यो निषेधको विधिको यस नियममा आधारित छ कि यदि कुनै उचित कार्यबाट ठूलो बिगाड उत्पन्न हुन्छ भने त्यहाँनिर उचितलाई नगर्नु ठीक तथा श्रेष्ठ छ। यसप्रकार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि भन्नुभयो कि तिमी कसैको माता-पितालाई अपशब्द नभन किनभने यसप्रकार तिमी स्वयं आफ्नो माता-पिताको सम्बन्धमा अपशब्दको कारण बन्नेछौ। (सहीह मुस्लिम किताबुल ईमान बाब बयानुल क़बाएर व अकबरेहा) इमाम शौक़ानीले लेख्नुभएको छ कि निषेध विधिको यो मूलाधार हो। (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا ۚ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ ۖ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

(१०९) तथा उनीहरूले बलपूर्वक अल्लाहको कसम खाए[1] कि उनी छेउ कुनै निशानी आयो[2] भने अवश्य मान्नेछन्, तपाईं भन्नुस कि आयतहरू अल्लाहसँग छन् ।[3] तथा तपाईंलाई के थाहा कि उनी (निशानीहरू) आए पनि मान्ने छैनन् ।

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

(११०) तथा हामीले उनका हृदय एवं आँखाहरूलाई अन्योलमा फर्काइदिनेछौं जसरी उनीहरूले प्रथम यसप्रति विश्वास गरेनन्,[4] तथा उनलाई उनको दुष्टता (को अन्धकार) मा चकित छाडिदिनेछौं ।

[1] جهد أيمانهم أى حلفوا أيمانا مؤ كدة ठूलो जोड दिएर कसम खाए ।

[2] अर्थात् कुनै ठूलो चमत्कार, जुन उनको इच्छा अनुसार होस्, जस्तै मूसाको छडी (लट्ठी), मृतकको जीवन तथा समूदको उँटनीजस्तो ।

[3] अर्थात् उनीहरूको चमत्कार सम्बन्धी माँगहरू मात्र शत्रुता एवं ईर्ष्याका कारण हुन्, मार्गदर्शन प्राप्त गर्नुको इच्छाले होइन । तैपनि यी लक्षणहरूलाई प्रकाशित गरिदिनु अल्लाह तआलाको वशमा छ, त्यो चाहन्छ भने उनको माँग पूरा गर्न सक्दछ । केही कथनहरूबाट ज्ञान हुन्छ कि मक्काका मूर्तिपूजकहरूले माँग गरेका थिए कि सफा पर्वत (जो मक्कामा हरमको नज़ीकमा छ) स्वर्णको बनाइयोस्, तब उनीहरूले विश्वास गर्ने छन् । जसबारे जिब्राइलले आएर भने कि यदि त्यसको पश्चात पनि उनले विश्वास गरेनन् भने उनको विनाश गरिदइने छ, जसलाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले रूचाउनु भएन । (इब्ने कसीर)

[4] यसको अर्थ यो हो कि जब प्रथम पटक ईमान स्थापित गरेनन् त त्यसको प्रभाव यो भयो कि त्यसपछि पनि ईमान स्थापनाको सम्भावना समाप्त भयो । हृदय र नेत्रहरूलाई फर्काइदिनुको भावार्थ यही हो (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوٓا إِلَّآ أَن يَشَآءَ اللَّهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾

(१११) तथा यदि हामीले उनको पासमा फरिश्ताहरू अवतरित गरिदिन्थ्यौं[1] तथा यिनीसित मृतले कुरा[2] पनि गर्दछन् एवं तिनका सम्मुख प्रत्येक वस्तु एकत्रित गरिदिन्थ्यौं[3] तैपनि अल्लाहले नै न चाहे यिनीहरू विश्वास गर्ने छैनन्, परन्तु यिनीमध्ये अधिकतरले मूर्खता गरिराखेका छन् ।[4]

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَٰطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي

(११२) तथा यसैप्रकार हामीले प्रत्येक नबी (उपदेशक) को लागि जिन्न तथा मानिसहरूका शैतानहरू (राक्षस) लाई शत्रु बनायौं ।[5] जो परस्पर

[1]जस्तो कि हाम्रा सन्देशवाहकबाट उनी निरन्तर यसैको माँग गर्दछन् ।

[2]र उनी अन्तिम ईशदूत मुहम्मद صلى الله عليه وسلم को दूतत्व (रिसालत) लाई मान्थे ।

[3]यसको दोस्रो भावार्थ यो लिइएको छ कि जुन चिन्ह तिनीहरू माँगदछन् त्यो उनको समक्ष पेश गरिदिनु हुन्छ, तथा एउटा भावार्थ यो लिइएको छ कि प्रत्येक वस्तु एकत्रित भई सामूहिक रूपले यस कुराको साक्ष्य देओस् कि सन्देशवाहकहरूको यो श्रृङ्खला सत्य छ त यी सबै लक्षण तथा माँगहरूको पूर्ति गरिदिए पश्चात पनि विश्वास गर्ने छैनन्, परन्तु जसलाई अल्लाहले चाहोस् । यसै अर्थमा यो आयत (मन्त्र) पनि हो ।

﴿إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ۞ وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ ءَايَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾

"जसमा तिम्रो पालनकर्ताको वचन सिद्ध भयो । उनी दुखद दण्डको दर्शन नगरीकन विश्वास गर्ने छैनन्, यद्यपि उनको पासमा हरेक प्रकारको संकेत आइपुग्छ ।"(सूरः यूनुस-९६, ९७)

[4]तथा यी मूर्खताका कुरा नै उनको एवं सत्यप्रति विश्वासको बीचमा आवरण बनेका छन् । यदि अज्ञानको पर्दा हट्छ भने संभवतः सत्यको प्रबोध गरून् तथा त्यसपछि अल्लाहको इच्छाले सत्यलाई स्वीकार गरून् ।

[5]यो त्यही कुरा हो जुन विभिन्न प्रकारले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सान्त्वनाको लागि गरिएको छ कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम भन्दा पूर्व जति पनि नबी आए उनलाई पनि झूठा भनियो, तथा यातनाहरू दिइए इत्यादि । उद्देश्य यो हो कि जुन प्रकारले उनीहरूले धैर्य तथा साहसले कार्य गरे, उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि यी सत्यका शत्रुहरूको समक्ष धैर्य तथा दृढताको प्रर्दशन गरून् । यसबाट ज्ञात भयो कि शैतानका अनुयायी मनुष्यहरूका अतिरिक्त जिन्नहरूमा पनि छन् । तथा यी त्यस्ता हुन् जो दुबै गुटका दुष्ट, विद्रोही, अत्याचारी, दुराचारी एवं अभिमानी छन् ।

The Ummah Technology Mission

بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٖ زُخۡرُفَ ٱلۡقَوۡلِ غُرُورٗاۚ وَلَوۡ شَآءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُۖ فَذَرۡهُمۡ وَمَا يَفۡتَرُونَ ١١٢

धोका दिनका लागि मिठा-मिठा कुराको प्रेरणा दिँदैरहे[1] तथा यदि तिम्रो पोषकले चाहेको भए यस्तो गर्दैनथे ।[2] अतः तपाईं उनीहरूलाई तथा उनका षड्यन्त्रलाई त्यागदिनुस् (उनको चिन्ता नगर्नुस्) ।

وَلِتَصۡغَىٰٓ إِلَيۡهِ أَفۡـِٔدَةُ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ وَلِيَرۡضَوۡهُ وَلِيَقۡتَرِفُواْ مَا هُم مُّقۡتَرِفُونَ ١١٣

(११३) ताकि उनका हृदय तिनीहरूतिर प्रवृत्त होऊन् जो परलोकप्रति विश्वास गर्दैनन् तथा त्यसबाट प्रसन्न होऊन् र त्यही पाप गरून् जुन उनीहरूले गरिराखेका थिए ।[3]

أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡتَغِي حَكَمٗا وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ إِلَيۡكُمُ ٱلۡكِتَٰبَ مُفَصَّلٗاۚ وَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ يَعۡلَمُونَ أَنَّهُۥ مُنَزَّلٞ مِّن رَّبِّكَ بِٱلۡحَقِّۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ ١١٤

(११४) त के म अल्लाहबाहेक कुनै अन्य शासकको खोजी गरुँ जबकि उसैले तिमीतिर एउटा सविस्तार शास्त्र (क़ुरआन) अवतरित गरेको छ । तथा हामीले जसलाई धर्मशास्त्र दिएका छौं उनीहरू जान्दछन् कि वास्तवमा त्यो तिम्रो पालनकर्तातिरबाट सत्य अवतरित छ । अतः तपाईं सन्देहमा नपर्नुस् ।[4]

---

[1]अर्थात् मनुष्य तथा जिन्नहरूलाई विचलित गर्न एक-अर्कालाई चालबाजी तथा छलको शिक्षा दिन्छन् । ताकि उनी मानिसहरूलाई धोका तथा प्रलोभनमा पार्न सकुन् । यो कुरो सामान्यरूपले दृष्टिमा आएको छ कि मानिसहरू शैतानी कार्यहरूमा एक-अर्कालाई बढीभन्दा बढी साथ दिन्छन्, जसको कारण नराम्रो कुराको छिट्टै प्रचार-प्रसार हुन जान्छ ।

[2]अर्थात् अल्लाह तआ़ला यी शैतानी चालहरूलाई विफल बनाउन सामर्थ्य राख्दछ, परन्तु त्यो दबावमा परी यो कार्य गर्दैन किनभने यस्तो गर्नु उसको व्यवस्था तथा नियमको विरूद्ध छ, जुन उसले आफ्नो इच्छा अनुसार अपनाएको छ, जसको रहस्य त्यो मात्र राम्ररी जान्दछ ।

[3]अर्थात् शैतानको दुष्ट विचारको शिकार ती व्यक्तिहरू नै हुन्छन्, तथा तिनले नै त्यसलाई प्रिय ठान्दछन् तथा त्यस अनुसार कर्म गर्दछन् जो परलोकप्रति विश्वास (आस्था) राख्दैनन्, तथा यो सत्य हो कि जुन प्रकारले मानिसहरूको हृदयमा आख़िरतको विश्वास क्षीण हुँदै गराइराखेको छ, त्यसै अनुरूप मानिसहरू शैतानी जालमा फँसिराखेका छन् ।

[4]उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सम्बोधित गरी वास्तवमा मुसलमानहरूलाई शिक्षा दिइराखिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَّعَدْلًا ۭ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿١١٥﴾

(११५) तथा तिम्रो पोषकका कथन सत्य एवं न्यायमा पूर्ण[1] भए, त्यसका कथनहरूलाई कसैले परिवर्तित गर्न सक्दैन तथा त्यो राम्रो सर्वश्रोता, सर्वज्ञाता छ ।

وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِي الْاَرْضِ يُضِلُّوْكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ﴿١١٦﴾

(११६) र धर्तीमा अधिकतर यस्ता छन् कि यदि तपाईं उनीहरूको अनुसरण गर्नुहुन्छ भने तिनी तपाईंलाई अल्लाहको मार्गबाट विचलित गरिदिने छन् । उनी मात्र निराधार कल्पनाको अनुसरण गर्दछन् तथा अनुमान लगाउँछन् ।[2]

[1]सूचना तथा घटनाहरूको आधारमा सत्य छ तथा आदेश एवं समस्याहरूको आधारमा न्यायिक छ अर्थात यसको प्रत्येक आदेश तथा निषेध न्यायका नियमहरूमा आधारित छन् , यद्यपि मनुष्य आफ्नो अज्ञानता अथवा शैतानको भ्रमको कारण यस तथ्यको बोध गर्न सक्तैन ।

[2]कुरआनमा वर्णित यस सत्यताको अवलोकन प्रत्येक कालमा गर्न सकिन्छ । अन्य स्थानमा अल्लाह तआलाले आदेश गरेको छः

﴿ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴾

"तपाईंको इच्छाको उपरान्त अधिकतर मानिसहरू विश्वास गर्ने छैनन् ।" (सूर: यूसुफ-१०३)

यसबाट ज्ञात भयो कि सत्य तथा सत्यताको मार्गमा सधैं थोरै नै हुन्छन् । जसबाट यो कुरा पनि सिद्ध हुन्छ कि सत्य तथा असत्यको आधार तर्क तथा प्रमाण हो, मानिसहरूको अधिक अथवा अल्पसंख्या होइन । यस्तो होइन कि जुन कुरोलाई बहुसंख्यकले मानेका हुन्छन् त्यो सत्य होस् तथा अल्पसंख्यक असत्यमा होउन् । बरू कुरआनद्वारा वर्णित यस सत्यताको आधारमा यो संभव छ कि सत्यगामी अल्पसंख्यक होउन् तथा असत्यवादी बहुसंख्यक । यसको पुष्टि हदीसबाट हुन्छ जसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभएको छ कि मेरा अनुयायी ७३ गुटरूमा विभाजित हुनेछन्, जसमध्ये केवल एउटा मात्र गुट स्वर्गमा जानेछ, शेष सबै नरकमा जानेछन् । तथा यस स्वर्गगामी गुटको निशानी भनियो कि जो (ما أنا عليه وأصحابي) "म तथा मेरा सहचरहरूको मार्गमा हिंडने हुनेछन् ।" (अबू दाऊद, किताबुल सून्न: बाब शरह सुन्न: संख्या ४५९६, तिर्मिजी किताबुल ईमान बाब माजाअ फी इफतराके हाजेहिल उम्म:)

The Umman Technology Mission

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِۦ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿١١٧﴾

(११७) निःसन्देह तपाईंको प्रभु त्यसलाई राम्ररी जान्दछ, जो त्यसको मार्गबाट विचलित हुन्छ । त्यो तिनीहरूलाई पनि राम्ररी जान्दछ, जो सोझो मार्गमा छन् ।

فَكُلُوا۟ مِمَّا ذُكِرَ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ إِن كُنتُم بِـَٔايَـٰتِهِۦ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

(११८) अतः (जुन जनावर) माथि अल्लाहको नाम लिइन्छ, त्यसलाई खाउ यदि तिमी त्यसका आयतहरूमा विश्वास गर्दछौ भने ।[1]

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا ذُكِرَ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا ٱضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَآئِهِم

(११९) र के आपत्ति छ कि तिमी त्यसलाई नखाउ जसमा अल्लाहको नाम लिइएको छ ? यद्यपि अल्लाह (तआला) ले ती सबै जनावरहरूको विवरण भनिसकेको छ जसलाई

[1]अर्थात् जुन पशुको शिकार गर्दाखेरि, अथवा बलि अथवा वध गर्दाखेरि अल्लाहको नाम लिइन्छ, त्यसलाई खाउ, यदि उनी ती जनावर मध्येका हुन् जसलाई खाने अनुमति छ । यसको अर्थ यो भयो कि जुन जनावरमाथि जानी-जानी अल्लाहको नाम लिईंदैन, ती वैध तथा पवित्र छैनन् । परन्तु यस्तो अवस्था अलग्ग छ जसमा यो शंका छ कि काट्नेले काट्दाखेरि अल्लाहको नाम लियो अथवा लिएन ? यसमा आदेश यो छ कि अल्लाहको नाम लिएर खाऊ । हदीसमा वर्णित छ आदरणीय आयशा (رضى الله عنها) ले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित सोध्नुभयो कि केही मानिसहरू हाम्रो पासमा मासु लिएर आउँछन् (यसबाट तात्पर्य उनी अशिक्षित अरब थिए जो भर्खर-भर्खर मुसलमान भएका थिए तथा इस्लामी शिक्षा तथा नियमहरूसित परिचित हुन पाएका थिएनन्) हामी जान्दैनौं कि उनीहरूले अल्लाहका नाम लिएका छन् अथवा छैनन् ? उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो:

(سمُّوا عليه أنتم وكُلُوا) (सहीह बुख़ारी बाब ज़बीहतुल आराब संख्या ५५०७) तिमी अल्लाहको नाम लिएर खाउ । अर्थात् शंकाको अवस्थामा यो छूट छ । यसको यो अर्थ होइन कि हरेक प्रकारका जनावरहरूको मासु बिस्मिल्लाह पढ्नाले उचित हुनेछ । यसबाट बढीभन्दा बढी यो सिद्ध हुन्छ कि मुसलमानहरूको बजार तथा पसलमा पाइने मासु उचित छ । यदि कसैलाई सन्देह तथा शंका छ भने त्यसले खाँदाखेरी बिस्मिल्लाह पढोस् ।

The Ummah Technology Mission

بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

तिम्रो निम्ति निषेध गरिएको छ ।[1] परन्तु त्यो पनि जब तिमीलाई अत्याधिक आवश्यकता पर्दछ (त उचित छ) तथा यो निश्चित कुरो हो कि धेरैजसो मानिस आफ्ना त्रुटिपूर्ण विचारमा बिना कुनै प्रमाण विचलित पार्दछन्, निःसन्देह (अल्लाह तआला) मर्यादाहीनहरूलाई राम्ररी जान्दछ ।

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

(१२०) तिमी खुला एवं गुप्त गुनाहहरू (पाप) लाई त्यागिदेउ, निश्चय नै जो पापको कमाई गर्छन उनी आफ्नो पाप गर्नुको प्रतिफल निकटमै दिइनेछन् ।

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ ۗ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ

(१२१) तथा त्यसलाई नखाउ जुन पशुमा (वधको समय) अल्लाहको नाम लिइएको छैन तथा यो (कर्म) आदेशको उल्लंघन हो ।[2] तथा शैतान आफ्ना मित्रहरूलाई प्रेरणा दिन्छन् ताकि तिनी तिमीसित

[1]जसको विवरण यस सूरःको अगाडि आइराखेको छ । यसका अतिरिक्त अन्य सूरः तथा हदीसहरूमा अवैध जनावरहरूको विवरण दिइएको छ । यसको अतिरिक्त शेष वैध छ तथा निषेधितको मासु पनि जीवन रक्षासम्म मात्र प्रयोग गर्ने अनुमति छ ।

[2]अर्थात् जानी-जानी अल्लाहको नाम जुन जनावरमाथि लिइएको छैन त्यसलाई खानु अवज्ञा तथा अनुचित छ । आदरणीय इब्ने अब्बास (رضى الله عنهما) ले यसको यही अर्थ वर्णित गर्नुभएको छ, उहाँ भन्नुहुन्छ कि "जो बिर्सिन्छ त्यसलाई अवज्ञाकारी भनिदैन ।" तथा इमाम बुखारीको पनि यही विचार छ तथा यही हनफ़ी समुदायको पनि विचार छ ।

The Ummah Technology Mission

لِيُجَادِلُوكُمْ ۚ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾

विवाद गरून[1] तथा यदि तिमीले उनीहरूको अनुसरण गऱ्यौ भने तिमी निःसन्देह मिश्रणवादी हुनेछौ ।

أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا ۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

(१२२) तथा यस्तो व्यक्ति जो अघि मृत थियो अनि हामीले त्यसलाई जीवित गऱ्यौं र उसलाई प्रकाश प्रदान गऱ्यौं जसले गर्दा मानिसहरू बीच हिंडडुल गर्छ त्यसको समान हुनसक्दछ जो अन्धकारमा होस् जसबाट उम्कन नसकोस् ?[2] यस्तै काफ़िरहरू (अधर्मी) का लागि जुन कर्म उनीहरू गर्दछन्, सुशोभित बनाइएका छन् ।

---

[1]शैतानले आफ्ना साथीहरूद्वारा यस कुराको प्रचार गऱ्यो कि यी मुसलमान अल्लाहद्वारा मारिएका जनावर (अर्थात् मृत) लाई त अनुचित तथा आफ्ना हातले काटिएकालाई उचित भन्दछन् तथा दाबी गर्दछन् कि हामी अल्लाहलाई मान्नेहरू हौं । अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि शैतान तथा त्यसका मित्रहरूको प्रचारको पछि नलाग, जुन जनावर मरे अर्थात् बिना अल्लाहको नाम लिई काट्नुभन्दा अघि मारिए (समुद्री मृत जनावरका अतिरिक्त किनभने त्यो मृत पनि वैध छ), किनभने त्यसमाथि अल्लाहको नाम लिइएन, यसकारण त्यसलाई खानु वैध छैन ।

[2]यस आयतमा अल्लाह तआलाले काफ़िरलाई मृतक (मरेको) तथा ईमान भएकाहरूलाई जीवित भनेको छ । यसकारण कि काफ़िर कुफ़्रको अपमानको अन्धकारमा भौंतारिरहन्छ तथा त्यसबाट निस्कन नै पाउँदैन जसको परिणाम मृत्यु तथा विनाश हो तथा निष्ठावानहरूको हृदय अल्लाहमा विश्वासको कारणले जीवित रहन्छ, जसबाट त्यसको जीवनको मार्ग प्रकाशमान हुन्छ । तथा त्यो ईमान तथा शुभ सूचनाको मार्गमा अग्रसर रहन्छ जसको परिणाम सफलता र सम्मान हो । यो त्यही विषय हो जसलाई निम्नलिखित आयतहरूमा वर्णन गरिएको छ । ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ (البقرة: ٢٥٧)

﴿مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۚ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ (هود: ٢٤)

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ۝ وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ۝ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ ۖ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ (فاطر: ١٩-٢٢)

The Ummah Technology Mission

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَٰبِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا ۖ وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

(१२३) तथा यसैप्रकार हामीले प्रत्येक वस्तीका ठूला-ठूला पापीहरूलाई षड्यन्त्र रच्नको निम्ति बनायौं ताकि त्यसमा षड्यन्त्र गरून् ।[1] तथा उनी आफ्नै विरूद्धमा षड्यन्त्र रच्दछन् तथा यसको संवेदन (अनुभूति) गर्दैनन् ।[2]

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَن نُّؤْمِنَ حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ۘ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۗ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

(१२४) तथा उनको पासमा जब कुनै आयत आयो त उनीहरूले भने कि हामी कदापि विश्वास गर्ने छैनौं जबसम्म हामीलाई पनि त्यसैको समान दिइँदैन, जुन ईशदूतहरूलाई दिइयो ।[3] अल्लाह राम्ररी जान्दछ कि त्यसले आफ्नो दूतत्व कहाँ राखोस्,[4] शीघ्र नै जसले पाप गरेका छन्, उनीहरू अल्लाहका समीप अपमानित हुनुपर्ने छ तथा जो षड्यन्त्र गरिराखेका छन् त्यसको प्रतिकार घोर यातना छ ।

[1](أكابر) (मुखिया) (أكبر) को बहुवचन हो, जसको तात्पर्य अनिष्ट एवं दुराचारीहरूका प्रमुख हुन्, किनभने ईशदूत तथा सत्यका प्रचारकहरूको विरोधमा तिनै अगाडि आउँछन्, तथा साधारण मानिसहरू उनका अनुयायी हुन्छन्। यसकारण उनको चर्चा विशेषरूपले गरिएको छ, यसको अतिरिक्त सामान्यत: यस्ता मानिसहरू धन एवं वंशमा पनि ठूला एवं प्रतापी हुन्छन् यसकारण सत्यको विरोधमा पनि अग्रगामी हुन्छन् । (यसै विषयको चर्चा सूर: सबाको आयत ३१ देखि ३३ सम्म तथा सूर: जुखरूफ़ आयत २३ एवं सूर: नूहको आयत २२, इत्यादिमा पनि गरिएको छ)

[2]अर्थात् उनका आफ्ना कुकर्महरूका पाप तथा त्यसैप्रकार उनका पछाडि लाग्नेहरूको पाप उनैमाथि पर्नेछ। (यसको अतिरिक्त हेर्नुस् सूर: अनकबूत-१३ तथा सूर: नहल-२५)

[3]अर्थात् उनको पासमा पनि फरिश्ताहरू वह्य (प्रकाशनाहरू) लिएर आउन तथा उनका शिरहरूमा पनि नबूअत तथा रिसालतको मुकुट राखियोस् ।

[4]अर्थात् यो निर्णय गर्नु कि कसलाई नबी बनाइयोस् ? यो त अल्लाहको काम हो किनभने त्यही प्रत्येक कुराको महत्व तथा विशेषतालाई जान्दछ तथा उसैलाई नै ज्ञान छ कि को यस पदको अधिकारी छ ? मक्काको कुनै चौधरी तथा धनवान अथवा आदरणीय अब्दुल्लाह तथा आदरणीय आमिनाको अनाथ पुत्र ?

The Ummah Technology Mission

فَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَّهْدِيَهٗ يَشْرَحْ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ ۚ وَمَنْ يُّرِدْ اَنْ يُّضِلَّهٗ يَجْعَلْ صَدْرَهٗ ضَيِّقًا حَرَجًا كَاَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى السَّمَآءِ ؕ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢٥﴾

(१२५) जसलाई अल्लाह सत्यमार्ग देखाउन चाहन्छ त्यसको वक्ष (छाति) लाई इस्लाम (धर्म) को लागि खोलिदिन्छ तथा जसलाई विपथ गर्न चाहन्छ, त्यसको वक्षलाई संकिर्ण तथा संकुचित गरिदिन्छ, मानौं कि त्यो आकाशमा चढिराखेको छ ।[1] यसैप्रकार अल्लाह तिनीहरूलाई घृणित बनाइदिन्छ, जो विश्वास राख्दैनन् ।[2]

وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيْمًا ؕ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّذَّكَّرُوْنَ ﴿١٢٦﴾

(१२६) यो तिम्रो पालनकर्ताको सोझो मार्ग हो, हामीले आयतहरूको विस्तृत वर्णन त्यस वर्गको लागि गरिदिएका छौं जो शिक्षा प्राप्त गर्दछन् ।

لَهُمْ دَارُ السَّلٰمِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٢٧﴾

(१२७) यिनीहरूकै लागि यिनका पोषककहाँ शान्तिगृह छ तथा त्यही नै तिनका सदाचारहरूको कारण तिनको मित्र हो ।[3]

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ۚ يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِّنَ الْاِنْسِ ۚ وَقَالَ

(१२८) तथा जुन दिन अल्लाह यी सबैलाई एकत्रित गर्नेछ (तथा भन्नेछ) हे जिन्नहरूका समूह ! तिमीले मानिसहरू मध्येबाट धेरै अपनाइहाल्यौ[4] तथा

[1]अर्थात् जुनप्रकार शक्ति लगाएर आकाशमा चढ्नु असम्भव छ, त्यसैप्रकारले जुन व्यक्तिको छातिलाई अल्लाह तआला संकीर्ण गरिदिन्छ त्यसमा तौहीद (एकेश्वरवाद) तथा ईमानको प्रवेश सम्भव छैन यसको अतिरिक्त कि अल्लाहले नै उसको छाती उसको लागि खोलिदेओस् ।

[2]अथवा शैतानलाई उनीमाथि प्रभावशाली गरिदिन्छ ।

[3]अर्थात् जुन प्रकार संसारमा निष्ठावान मानिसहरू अविश्वास एवं पथ विचलनका बाङ्गा मार्गहरूबाट पन्छिएर निष्ठा तथा सोझा मार्गमा अग्रसर रहन्छन्, अब आख़िरतमा पनि उनको लागि सुरक्षा तथा शान्तिको घर छ तथा अल्लाह तआला पनि उनको पुण्यको कारण मित्र तथा सहायता गर्नेछ ।

[4]अर्थात् मनुष्यहरूको एउटा धेरै ठूलो संख्यालाई तिमीले भ्रमित पारी आफ्ना अनुयायी बनायौ, जुन प्रकार अल्लाह तआलाको सूरः यासीनमा आदेश छ, त्यसको अनुवाद यो हो ।

The Ummah Technology Mission

أَوْلِيَآؤُهُم مِّنَ الْإِنسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَآ أَجَلَنَا الَّذِىٓ أَجَّلْتَ لَنَا ۚ قَالَ النَّارُ مَثْوَىٰكُمْ خَٰلِدِينَ فِيهَآ إِلَّا مَا شَآءَ اللَّهُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾

मानव मध्येबाट तिनका मित्रहरुले भन्नेछन्, हे हाम्रो पालनकर्ता ! हामीलाई तिम्रो परस्पर लाभ पुऱ्याउ ।[1] तथा हामी निर्धारित समयलाई जुन तिमीले हाम्रो लागि निर्धारित गऱ्यौ,[2] पुग्यौ । (अल्लाह) भन्नेछ कि तिम्रो स्थान नरक हो जसमा तिमी सधैं बास गर्नेछौ, परन्तु अल्लाहले चाहेकै कुरो क्रियानवीत छ,[3] निःसन्देह तिम्रो स्वामी तत्वदर्शी, सर्वज्ञ छ ।

"हे आदमका सन्तान ! के मैले तिमीलाई सतर्क गरेको थिइन कि शैतानको पूजा नगर, त्यो तिम्रो प्रत्यक्ष शत्रु हो ? तथा यो कि तिमी मेरो उपासना गर्नु, यही सोझो मार्ग हो । एवं यस शैतानले तिम्रो धेरै ठूलो संख्यालाई पथ-विचलित गरिदिएको छ । के तैपनि तिमी बुझ्दैनौ ?" (सूरः यासीनः ६०-६२)

[1]जिन्न तथा मनुष्यहरूले एक-अर्काबाट के लाभ प्राप्त गरे ? यसको दुई भावार्थहरूको वर्णन छ । जिन्नहरूको मानिसहरूबाट लाभान्वित हुन उनीहरूलाई अनुयायी बनाएर उनीबाट आनन्द प्राप्त गर्नु हो तथा मनुष्यहरूको जिन्नहरूबाट लाभान्वित हुनुको अर्थ हो कि शैतानहरूले पापलाई उनको निम्ति सुन्दर बनाइदिए जसलाई उनीहरूले स्वीकार गरे तथा पापको स्वादमा अल्झिरहे । दोस्रो भावार्थ यो हो कि मनुष्य ती दैवी सूचनाहरूको पुष्टि गरिरहे, जुन शैतान तथा जिन्नातको तर्फबाट भविष्यवाणीको रूपमा फैलाइन्छ । अर्थात् यी जिन्नातहरूले मनुष्यहरूलाई मुर्ख बनाएर लाभ प्राप्त गरे तथा मनुष्यहरूको लाभ प्राप्त गर्नु यो हो कि मनुष्य जिन्नातहरूद्वारा भनिएका झूठा तथा निराधार कुराहरूबाट आनन्द लिंदैरहे तथा भविष्यवाणी गर्ने व्यक्तिहरू उनीबाट सांसारिक लाभ गरिरहे ।

[2]अर्थात् कयामत घटित भइसक्यो, जसलाई हामी संसारमा मान्दैनथ्यौं । त्यसको उत्तरमा अल्लाह तआलाले भन्नेछ कि अब नरक नै तिम्रो स्थाई निवासस्थान हो ।

[3]तथा अल्लाहको निर्णय क़ाफिरहरूको लागि नरकको स्थाई यातना नै हो जसलाई त्यसले निरन्तर कुरआन करीममा स्पष्टरूपले वर्णित गरेको छ । छुटबाट कुनै प्रकारको गलत अनुमान लगाउनु हुँदैन किनभने यो छुट अल्लाह तआलाले स्वयं आफ्नो इच्छाको आधारमा वर्णन गरेको छ, यसलाई कुनै अन्य कुराको साथ सम्मिलित गर्न सकिन्न । यसकारण कि यदि क़ाफिरहरूलाई नरकबाट निकाल्न चाहन्छ भने निकाल्न सक्दछ, यसबाट त्यो विवश पनि छैन तथा न कोही अन्य बाधक छ । (ऐसरूत्तफ़ासीर)

The Ummah Technology Mission

وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾

(१२९) यसैप्रकार हामीले दुष्कर्मीहरूलाई तिनका कुकर्महरूका कारण परस्पर मित्र बनाइदिन्छौं ।[1]

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۚ قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا ۖ وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾

(१३०) हे जिन्न तथा मानिसहरूका समूह ! के तिम्रो पासमा तिमी मध्येबाट ईशदूत आएनन्,[2] जो तिम्रा समक्ष हाम्रा आयतहरू पढ्दै गरेका थिए तथा तिमीलाई यस (प्रलय) को दिनको सामना गर्नबाट सावधान गरिराखेका थिए । उनीहरूले भन्नेछन् कि हामी आफ्ना विरूद्ध साक्षी छौं, तथा सांसारिक जीवनले उनीहरूलाई धोका दियो एवं आफ्नो विरूद्ध साक्षी हुनेछन् कि उनी विश्वासहीन थिए ।[3]

ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾

(१३१) (ईशदूत पठाइए) किनभने तिम्रो पालनकर्ताले कुनै ग्रामीणहरूलाई कुनै अत्याचारको कारण विनाश गर्दैन, जबकि त्यसका निवासी अचेत हुन्छन् ।

[1]अर्थात् नरकमा, जस्तो कि अनुवादबाट स्पष्ट छ । दोस्रो भावार्थ यो हो कि जसरी हामीले मनुष्य तथा जिन्नहरूलाई एक अर्काको मित्र तथा सहायक बनायौं, (जस्तो कि पूर्वको आयतमा चर्चा भइसकेको छ) त्यसैप्रकार हामी अत्याचारीहरूसँग व्यवहार गर्दछौं । एक अत्याचारीलाई अर्को अत्याचारीमाथि प्रभावशाली बनाईदिन्छौं, यसप्रकार एउटा अत्याचारीले अर्को अत्याचारीको विनाश गरिदिन्छ तथा एक अत्याचारीको बदला अर्को अत्याचारीद्वारा लिन्छौं ।

[2]रिसालत तथा नबूअतका विषयमा जिन्नात मुनष्यहरूका अधीन छन्, बरू जिन्नातहरूमा नबी आएनन् । परन्तु रसूलहरूका सन्देशवाहक तथा शुभ सन्देश पुर्‍याउने जिन्नातहरूमा हुँदैगरेका छन्, जुन आफ्ना समुदायका जिन्नहरूलाई अल्लाहतिर आमन्त्रित गर्दछन् ।

[3]प्रलय क्षेत्रमा मिश्रणवादी (मुशिरक) अनेक दाँउपेच चाल्नेछन् । कहिल्यै आफू मिश्रणवादी हुने कुरोलाई नकार्ने छन् (अल अनाम-२३) र कहिले स्वीकार नगरी कुनै उपाय हुनेछैन, जस्तो यहाँ उनको स्वीकृतिको वर्णन गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

وَلِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوْاؕ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٣٢﴾

(१३२) प्रत्येकका लागि त्यसको कर्म अनुसार विभिन्न श्रेणीहरू छन् तथा तिम्रो स्वामी ती कर्महरूबाट अनभिज्ञ (निश्चेत) छैन, जे उनीहरू गरिराखेका छन् ।

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِؕ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْۢ بَعْدِكُمْ مَّا يَشَآءُ كَمَآ اَنْشَاَكُمْ مِّنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِيْنَ ﴿١٣٣﴾

(१३३) तथा तिम्रो प्रभु निस्पृह दयानिधि छ,[1] यदि चाहन्छ भने तिम्रो नाश गरिदिन्छ र तिमी पश्चात जसलाई चाहन्छ तिम्रो ठाउँमा राख्न सक्छ जस्तो तिमीलाई एक अन्य वर्गको वंशमा पैदा गरेको छ ।[2]

اِنَّ مَا تُوْعَدُوْنَ لَاٰتٍۙ وَّمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿١٣٤﴾

(१३४) जुन कुराको लागि तिमीलाई वचन दिइन्छ, त्यो निःसन्देह आउने वस्तु हो, तथा तिमी बाध्य गर्न सक्दैनौ ।[3]

قُلْ يٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّيْ عَامِلٌۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَۙ مَنْ تَكُوْنُ

(१३५) (तपाईं भन्नुस् कि हे मेरा वर्ग ! तिमी आफ्नो स्थानमा आफ्नो कर्म गरिराख, म पनि (आफ्नो ठाउँमा) कार्यरत छु ।[4] तिमीलाई शीघ्र नै ज्ञान

[1]त्यो आफ्नो सृष्टिमा निस्पृह छ । तिनीहरूको इच्छुक होइन तथा न त उनीहरूको अर्चनाको उसलाई आवश्यकता छ । उनीहरूको निष्ठा न उसको लागि लाभकारी छ न उनको अविश्वास उसको लागि हानिकारक छ परन्तु आफ्नो यस निस्पृहताको गुणको साथ-साथै आफ्नो सृष्टिको लागि कृपालु छ । त्यसको निस्पृहता, आफ्नो सृष्टिमाथि कृपा गर्नुमा बाधक छैन ।

[2]यो उसको अत्याधिक सामर्थ्य तथा असीम बलको प्रदर्शन हो । जुनप्रकारले उसले पूर्वका समुदायहरूलाई मेटाएर अरू समुदायहरूलाई खडा गऱ्यो, त्यो अहिले पनि यस कुराको सामर्थ्य राख्दछ कि तिमीलाई नाश गर्नसक्छ एवं तिम्रो ठाउँमा यस्तो समुदायलाई पैदा गर्न सक्दछ जो तिमी जस्तो नहोस् । (अत्याधिक जानकारीको लागि हेर्नुस् सूर: निसा-१३३, सूर: इब्राहीम-२०, सूर: फ़ातिर-१५ देखि १७, तथा सूर: महम्मद-३८)

[3]यसबाट तात्पर्य क़ेयामत (प्रलय) हो । "तथा तिमी बाध्य गर्न सक्दैनौ" को अर्थ हो कि त्यसले तिमीलाई पुन: जीवित पार्ने सामर्थ्य राख्दछ, चाहे तिमी मिट्टीको कण-कणमा विलीन होऊ ।

[4]यो अविश्वास तथा अवज्ञामा स्थिर रहनुको आज्ञा होइन, बरू कठोर चेतावनी हो । जस्तो कि अघिका शब्दहरूबाट स्पष्ट छ । जसरी अर्को स्थानमा आदेश गऱ्यो:

The Ummah Technology Mission

لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّلِمُونَ ﴿١٣٥﴾

भइसक्ने छ कि कसको अन्त यस जगत पश्चात (उत्तम) हुन्छ । निःसन्देह दुराचारी कहिल्यै सफल हुनेछैन ।[1]

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ

(१३६) तथा अल्लाहले जुन कृषि एवं पशु उत्पन्न गऱ्यो उनीहरूले त्यसमध्येबाट केही भाग अल्लाहको बनाइदिए तथा आफ्नो विचार अनुसार भने कि यो अल्लाहको हो र यो हाम्रा देवताहरूको,[2] अनि जुन हाम्रो देवताहरूको (भाग) हो त्यो अल्लाहसम्म पुग्दैन[3] तथा जुन अल्लाहको

﴿وَقُل لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾ وَانتَظِرُوا إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾﴾

"जो ईमान कायम गर्दैनन् उनीसित भनिदिनुस कि तिमी आफ्नो स्थानमा कर्म गर्दैजाउ, हामी पनि कर्म गरिराखेका छौं तथा प्रतीक्षा गर, हामी पनि प्रतीक्षा गरिराखेका छौं ।" (सूर: हुद-१२१, १२२)

[1]जस्तो कि केही समय पश्चात अल्लाह तआलाले आफ्नो वचन सत्य गरेर देखायौ । आठ हिज्रीमा मक्का विजय भयो तथा त्यसको विजय पश्चात अरबका गुट ठूलो संख्यामा दिन-प्रतिदिन मुसलमान हुन प्रारम्भ भयो तथा पूरा अरब महाद्वीप मुसलमानहरूको अधीन भयो । तथा यो सीमा अझै फैलदै तथा बढ्दै गयो ।

[2]यस आयतमा मूर्तिपूजकहरूको त्यस विश्वास तथा कर्मको उदाहरण प्रस्तुत गरिदैछ, जुन उनीहरूले स्वयं रचेका थिए । उनीहरू कृषिको पैदावार तथा पशुहरूबाट केही भाग अल्लाहको लागि तथा केही भाग स्वयं रचित तथा कथित देवताहरूको नाममा निकालिदिन्थे । अल्लाहको भागलाई अतिथि भिक्षु एवं सम्बन्धिहरूको लागि व्यय गर्दथे । अनि यदि मूर्तिहरूको भागमा अनुमानित पैदावार हुन्नथ्यो भने अल्लाहको भागबाट निकालेर त्यसमा सम्मिलित गर्दथे तथा यदि त्यसको विपरीत घटित हुन्थ्यो भने मूर्तिहरूको भागबाट निकाल्दैनथे तथा भन्थे कि अल्लाह त निस्पृह छ ।

[3]अर्थात् अल्लाहको भागमा कमी भएको परिस्थितिमा मूर्तिहरूको भागबाट निकाली दान तथा पुण्यको काम गर्दैनथे ।

The Ummah Technology Mission

إِلَىٰ شُرَكَآئِهِمْ ۗ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

हो त्यो उनका देवताहरूसम्म पुग्दछ ।[1] उनी नराम्रा निर्णय दिइराखेका छन् ।

وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَٰدِهِمْ شُرَكَآؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا۟ عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَآءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

(१३७) यसैप्रकार धेरै मिश्रणवादीहरू (मूर्तिपूजकहरू) का लागि उनका देवताहरूले उनको विनाश गर्न एवं उनीमाथि उनका धर्मलाई संदिग्ध[2] बनाउनका निम्ति उनीहरूका सन्तानको हत्यालाई सुसज्जित बनाइदिएका छन् ।[3] तथा यदि अल्लाहले चाहेको भए तिनीहरू यो गर्दैनथे ।[4] अत: तपाईं यिनलाई तथा यिनले स्वयं रचेको कुरोलाई त्याग दिनुस् ।

وَقَالُوا۟ هَٰذِهِۦٓ أَنْعَٰمٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَّا يَطْعَمُهَآ إِلَّا مَن نَّشَآءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَٰمٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا

(१३८) तथा उनीहरूले भने कि यो पशु एवं कृषि निषेध छ । यिनलाई त केवल त्यसैले खान सक्छ जसलाई हामी चाहन्छौं[5] यस्तो उनीहरू स्वयं आफ्नो विचारले भन्दछन् तथा केही पशुको पिठ्यूँ

[1]यदि मूर्तिहरूको निर्धारित भागमा कमी हुन्छ भने उनीहरू अल्लाहको निर्धारित भागबाट लिएर मूर्तिहरूका आवश्यकतामा व्यय गर्दछन् । अर्थात् अल्लाहको सापेक्ष मूर्तिहरूको भय उनको हृदयमा धेरै थियो जसको दर्शन आजका मूर्तिपूजकहरूको व्यवहारबाट पनि गर्न सकिन्छ ।

[2]अर्थात् उनको धर्ममा शिर्कलाई सम्मिलित गरिदेऊन् ।

[3]यो संकेत उनका नानीहरू (बालिकाहरू) लाई जीवित गाडिदिन अथवा मूर्तिहरूलाई बलि स्वरूप भेट चढाउनुतिर छ ।

[4]अर्थात् अल्लाह तआलाले आफ्नो अधिकार शक्ति एवं सामर्थ्यको आधारमा तिनको विचार तथा अधिकारहरूको स्वतन्त्रतालाई समाप्त गरिदिए, त नि:सन्देह यिनी त्यो कार्य गर्दैनथे जुन वर्णित भए । परन्तु यस्तो गर्नु दबाव हुन्थ्यो, जसमा मनुष्यको परीक्षा हुन सक्दैनथ्यो, जवकि अल्लाह तआला मनुष्यको विचार तथा अधिकारको स्वतन्त्रता प्रदान गरेर परीक्षा लिन चाहन्छ, यसकारण अल्लाहले दबाव दिएन ।

[5]यसमा तिनको मूर्खता कालको विधान तथा अनृतका तीन अन्य रूपहरूको वर्णन गरिएको छ । (अर्थात् निषेध) यद्यपि धातु हो किन्तु कर्म अर्थात् निषेधितको अर्थमा छ, यो प्रथम रूप हो कि पशु अथवा कुनै खेतको पैदावारको प्रयोग निषेधित गर्दथे तथा भन्थे कि

The Ummah Technology Mission

وَاَنۡعَامٌ لَّا يَذۡكُرُوۡنَ اسۡمَ اللّٰهِ عَلَيۡهَا افۡتِرَآءً عَلَيۡهِ ؕ سَيَجۡزِيۡهِمۡ بِمَا كَانُوۡا يَفۡتَرُوۡنَ ﴿۱۳۸﴾

(अर्थात् सवारी) वर्जित छ[1] तथा केही पशुमाथि (वध गर्दा) अल्लाहको नाम लिदैनथे अल्लाहमाथि भूठो आरोप लगाउनका लागि[2] अल्लाहले उनीहरूलाई उनको आरोपको प्रतिकार शीघ्र दिनेछ ।

وَقَالُوۡا مَا فِىۡ بُطُوۡنِ هٰذِهِ الۡاَنۡعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُوۡرِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلٰٓى اَزۡوَاجِنَا ۚ وَاِنۡ يَّكُنۡ مَّيۡتَةً فَهُمۡ فِيۡهِ شُرَكَآءُ ؕ سَيَجۡزِيۡهِمۡ وَصۡفَهُمۡ ؕ اِنَّهٗ حَكِيۡمٌ عَلِيۡمٌ ﴿۱۳۹﴾

(१३९) तथा उनीहरूले भने कि यी पशुहरूको गर्भमा जे छ त्यो विशेषरूपले हाम्रा पुरूषहरूको लागि हो तथा हाम्रा पत्नीहरूको लागि निषेध छ। तथा यदि मृत छ भने सबै त्यसमा भागीदार छन् ।[3] त्यो (अल्लाह) ले उनको यस कथनको प्रतिफल शीघ्र दिनेछ,[4] यथावत त्यो निपुण ज्ञाता छ ।

यसलाई त्यसैले खान्छ जसलाई हामी अनुमति दिनेछौं । यो अनुमति मूर्तिहरूका सेवक तथा पुरोहितहरूको लागि नै हुन्थ्यो ।

[1]यो दोस्रो रूप हो कि उनी विभिन्न पशुहरूको मूर्तिहरूका नाममा मुक्त गर्दथे जसबाट भारवाहन अथवा सवारीको काम लिंदैनथे जस्तो कि "बहीर:" तथा "साइबा" आदिको सविस्तार विवरण पहिला नै भइसकेको छ ।

[2]यो तेस्रो रूप हो कि उनी वध गर्दाखेरी मात्र मूर्तिहरूको नाम लिन्थे, अल्लाहको नाम लिंदैनथे, केहीले यसको भावार्थ यो लिएका छन् कि यी पशुहरूमाथि सवार भएर उनी "हज़्"को लागि जाँदैनथे, जे होस् यी सबै उनका स्वयं रचित कुराहरू थिए जसलाई उनीहरू अल्लाहको आदेश सिद्ध गर्न चाहन्थे ।

[3]यो एउटा अन्य रूप हो कि जुन पशु उनीहरू आफ्ना मूर्तिहरूको नाममा दान गर्दथे, यिनीमध्ये केहीको विषयमा भन्थे कि यिनको दूध तथा तिनका गर्भबाट जुन जन्मजात जीवित बच्चा हाम्रा पुरूषहरूको लागि उचित छ, स्त्रीहरूको लागि वर्जित छ । हो यदि बच्चा मरेको अवस्थामा पैदा हुन्छ भने त्यसलाई खानमा स्त्री-पुरूष समान छन् ।

[4]अल्लाह तआलाले भन्यो कि यिनी मिथ्यालाप गर्दछन् तथा अल्लाहमाथि भूठा आरोप लगाउँछन्, त्यसमा शीघ्र अल्लाह तआलाले उनीहरूलाई दण्ड दिनेछ। त्यो आफ्नो निर्णयमा पूर्ण सक्षम छ । तथा आफ्ना भक्तहरूको विषयमा राम्ररी ज्ञान राख्नेवाला छ तथा आफ्नो ज्ञान तथा सामर्थ्य अनुसार प्रतिफल एवं दण्डको प्रबन्ध गर्नेछ ।

The Ummah Technology Mission

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوٓا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَآءً عَلَى اللَّهِ ۚ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

(१४०) उनीहरू हानिमा परे जसले बिना ज्ञान मूर्खताका कारण आफ्ना सन्तानको हत्या गरे तथा अल्लाहले जुन जीविका प्रदान गऱ्यो त्यसलाई वर्जित गरे अल्लाहमाथि झूठा आरोप लगाउनको कारण, उनीहरू विचलित भए तथा सत्यमार्गमा रहेनन् ।

وَهُوَ الَّذِىٓ أَنشَأَ جَنَّٰتٍ مَّعْرُوشَٰتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَٰتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُۥ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَٰبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَٰبِهٍ ۚ كُلُوا مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثْمَرَ وَءَاتُوا حَقَّهُۥ يَوْمَ حَصَادِهِۦ ۖ وَلَا تُسْرِفُوٓا ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾

(१४१) त्यही नै हो जसले लहराहरू तथा लहराहरू नभएका बगैंचाहरू पैदा गऱ्यो[1] तथा खजूर एवं विभिन्न खेतीहरू जसका स्वाद विभिन्न प्रकारका छन् । तथा जैतून तथा अनार जुन मिल्दा-जुल्दा पनि हुन्छन् र हुँदैनन् पनि[2] जब फल दिन्छन् त तिमी यिनलाई खाउ तथा फसल काट्नु तथा त्यसलाई स्याहार्ने दिनमा त्यसको देय (हक) तिर[3] तथा अपव्यय नगर ।[4] निःसन्देह अल्लाह

[1](معروشات) (मअरूशात) को धातु (अर्श) हो, जसको अर्थ माथि उचाल्नु हो । तात्पर्य केही वृक्षका लताहरू हुन् जुन (छाप्रा छानो आदि) माथि सारिन्छन् । जस्तै अंगूर तथा केही तरकारीका लहराहरू छन् । केही लताहरू जुन माथि सारिदैंनन्, बरू धर्तीमा फुल्छन्, फल्छन् । जस्तै खरबूजा तथा तरबुजा आदिका लहराहरू छन् । अथवा तना (डाँठहरू) भएका वृक्ष हुन्, जो लताको रूपमा हुँदैनन् । यी सबै लताहरू, वृक्ष तथा खजूरका वृक्ष एवं कृषि, जसका स्वाद एक-अर्काबाट भिन्न हुन्छन् तथा जैतून एवं अनार, सबैलाई पैदा गर्ने अल्लाह हो ।

[2]यसको लागि हेर्नुस्, आयत संख्या ९९ को व्याख्या ।

[3]अर्थात् जब अन्न-बाली काटेर सफा गर्छौ, तथा वृक्षबाट फल टिपिसकेको हुन्छौ, तब उसको देय तिरिदेउ । यसबाट तात्पर्य केही विद्वानहरूका निकट स्वेच्छादान हो, केहीका निकट अनिवार्य दान अर्थात् दशौं भाग (तराईको भूमिको उपज होस्) अथवा बिसौं भाग (यदि धर्ती इनार, टयूवेल अथवा नहरको पानीले सिंचाई गरिन्छ)

[4]अर्थात् दान-पुण्य पनि शक्तिभन्दा धेरै नगर, यस्तो नहोस् कि भोलि तिमीलाई नै आवश्यक परोस्, केही विद्वानहरू भन्छन् कि यसको सम्बन्ध अधिकारीहरूसित छ तथा दान तथा अनिवार्य धर्मदानको वसूलीमा सीमाको उल्लंघन नगर तथा इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ कि आयतका शब्दहरूबाट स्पष्ट छ तथा अधिक उचित यही छ कि खानामा अधिक व्यय नगर

The Ummah Technology Mission

अपव्ययकारिसित प्रेम गर्दैन ।[1]

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا ۚ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٢﴾

(१४२) तथा पशुहरूमध्ये केही भारी बोक्ने योग्य तथा केही धर्तीसँग संलग्न (सानो) बनायो ।[2] खाउ जे तिमीलाई अल्लाहले दिएको छ ।[3] तथा शैतानका पद चिन्हहरूको अनुसरण नगर ।[4] वस्तुतः त्यो तिम्रो शत्रु हो ।

ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ ۖ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ

(१४३) त्यसले आठ प्रकारको जोडी (बनायो)[5]

किनभने अधिक खानु शरीर तथा बुद्धि दुबैका लागि हानिकारक छ । व्ययका यी सबै भाव आ-आफ्नै स्थानमा उचित छन्, यसकारण यो सम्पूर्ण भावार्थको तात्पर्य हुनसक्दछ ।

[1]अतः अपव्यय कुनै कुरामा प्रिय छैन, दान-पुण्यको कार्यमा अथवा अन्य कुनै कार्यमा । प्रत्येक कार्यमा मध्यम तथा सीमाभित्र शक्ति अनुसार उचित तथा प्रिय छ र यसैमा जोड दिइएको छ ।

[2] (حَمُولَةً) भारवाहकसित तात्पर्य ऊँट, गोरु तथा खच्चर आदि छन् । (فرشا) सित तात्पर्य ती पशु हुन जस्तै भेंडा, बाखा, दुम्बा आदि जसको दूध तिमी पिउँछौ अथवा मासु खान्छौ ।

[3]अर्थात् फल अनाज तथा पशुहरूबाट, यी सबैलाई अल्लाहले पैदा गरेको छ र तिनीहरूलाई तिम्रा निम्ति भोजन बनाएको छ ।

[4]जसरी मूर्तिपजक यसका अनुगामी बने तथा अवर्जित पशुलाई पनि आफ्ना लागि वर्जित गरे अर्थात् अल्लाहद्वारा उचित गरिएको कुरोलाई अनुचित तथा अनुचितलाई उचित गर्नमा शैतानका अनुसरण गरेका छन् ।

[5]अर्थात् 'त्यसै अल्लाहले आठ जोडी सृष्टि गऱ्यो ।' यस आयतमा 'अजवाज़' शब्दको प्रयोग गरिएको छ, जुन 'ज़ौज' को बहुवचन हो । एकै जातिका भाले तथा पोथीलाई 'ज़ौज' भन्दछन् तथा ती दुबै मध्ये एउटालाई पनि 'ज़ौज' भन्ने गरिएको छ किनभने प्रत्येक एक अर्काको 'ज़ौज' हुन्छ । कुरआनमा यस स्थानमा पनि 'अज़वाज' प्रत्येकको लागि नै प्रयोग भएको छ अर्थात् आठ पशु अल्लाहले पैदा गऱ्यो जो आपसमा एक-अर्काका जोडी हुन् । यो होइन कि आठ जोडी पैदा गऱ्यो, यसप्रकार उनको संख्या १६ पुग्नेछ जबकि आयतको अगाडी भाग अनुसार ठीक छैन ।

The Ummah Technology Mission

وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ ۖ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾

भेंडीमा दुई, बाखामा दुई,[1] भन्नुस् कि अल्लाहले दुबैका भालेलाई वर्जित गरेको छ अथवा दुबैको पोथीलाई ? अथवा त्यसलाई जुन दुबै पोथीको गर्भाशयमा सम्मिलित छ ?[2] मलाई ज्ञानको आधारमा भन यदि तिमी साँचो हौ भने ।[3]

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ ۖ أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّاكُمُ اللَّهُ بِهَٰذَا ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ

(१४४) तथा दुई ऊँटको जातिबाट र दुई गाईको जातिबाट, भन्नुस् कि के उसले दुबै भालेलाई हराम गरेको छ या दुबै पोथीलाई ? वा त्यसलाई जुन दुबै पोथीको पेटमा छ ? के तिमी त्यसबेला उपस्थित थियौ जब अल्लाहले यसको आदेश दियो ?[4] अतः त्यसभन्दा बढी अत्याचारी को होला जो अल्लाहमाथि मिथ्या आरोप लगाउँछ[5] ताकि अज्ञानपूर्वक

[1]यो आठको पूरक हो तथा तात्पर्य दुई प्रकारले भाले तथा पोथी हो अर्थात् भेडीबाट भाले तथा पोथी तथा बाखाबाट भाले-पोथी पैदा गरे । (भेंडामा दुम्बा पनि सम्मिलित छ)

[2]मूर्तिपूजक स्वयं नै केही पशुहरूलाई आफ्नो निम्ति अवैध गर्ने गर्दथे, त्यसको आधारमा अल्लाह तआला सोधिराखेको छ कि अल्लाह तआलाले तिनका भालेहरूलाई निषेध गर्‍यो अथवा त्यस बच्चालाई जुन दुबै पोथीहरूको गर्भमा छ ? अर्थ यो हो कि अल्लाहले त कुनैलाई अवैध गरेको छैन ।

[3]तिम्रो पासमा अवैध गर्ने सम्बन्धमा कुनै विश्वस्त प्रमाण छ भने प्रस्तुत गर कि 'वहिरः', 'सायबा', 'बसीलः' तथा 'हाम' आदि यस प्रमाणका अनुसार अवैध छन् ।

[4]अर्थात् तिमी जे-जति पशुहरूलाई अवैध गरिदिन्छौ, के जब अल्लाहले अवैध हुने कुरोको आदेश दिएको थियो त तिमी त्यसको पासमा उपस्थित थियौ ? अर्थात् अल्लाहले यिनलाई निषेधित गर्ने आदेश दिएन । यो सबै तिम्रो झूठो कुरो हो तथा अल्लाहमाथि मिथ्यारोपण गर्दछौ ।

[5]अर्थात् यही सबभन्दा ठूलो अत्याचार हो । हदीसमा वर्णित छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो कि मैले अम्र बिन लुहलाई नरकमा आन्द्रा झिकिराखेको देखें । उसले सर्वप्रथम मूर्तिहरूको नाममा "वसीला" तथा "हाम" आदि पशु छाड्ने श्रृंखला आरम्भ गर्‍यो । (सहीह बुखारी तफ़सीर सूरः मायदः, मुस्लिम किताबुल जन्नः) इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ यो अम्र बिन लुह, खुज़ाआ कबीलाका नाइकेहरू मध्येबाट थियो, जो जुरहम कबीला पश्चात ख़ाना-ए-काअबाको संरक्षक बनेको थियो ।

The Ummah Technology Mission

اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾

मानिसहरूलाई कुपथ बनाओस् । निःसन्देह अल्लाह अत्याचारीहरूलाई मार्गदर्शन दिंदैन ।

قُل لَّا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

(१४५) भन्नुस् कि मलाई जुन आदेश गरिएको छ त्यसमा कुनै भक्षीको लागि कुनै खाद्य वर्जित पाउन्न, परन्तु त्यसबाहेक जुन मृत होस् अथवा बगिराखेको रगत अथवा सुँगुरको मासु, यसकारण कि त्यो घृणित अपवित्र छ अथवा जुन कुरो अमर्यादित होस्, जसमाथि अल्लाहको अतिरिक्त अरू कसैको नाम लिइएको होस्,[1] अनि यसमा पनि जो कोही विवश अथवा असहाय अवस्थामा होस् परन्तु अवज्ञाकारी तथा उल्लघंनकारी नहोस् त निश्चय नै तिम्रो पालनकर्ता अत्यन्त क्षमाशील, दयावान छ ।

उसले सर्वप्रथम इब्राहीमको धर्ममा परिवर्तन गऱ्यो तथा हिजाजमा मूर्तिहरू स्थापित गरेर मानिसहरूलाई मूर्तिपूजा गर्ने आमन्त्रण गऱ्यो तथा रीतिरीवाजलाई प्रचलित गऱ्यो (इब्ने कसीर) अर्थात आयतको उद्देश्य यो हो कि अल्लाह तआलाले वर्णित उपरोक्त आठ प्रकारका पशु पैदा गरी भक्तहरूमाथि उपकार गरेको छ, तिनीमध्येबाट केहीलाई स्वयं निषेध गर्नु अल्लाहको उपकारलाई अस्वीकार गर्नु तथा शिर्कको कार्य हो तथा यसको कर्ता मिश्रणवादी भनिनेछ ।

[1]यस आयतमा जुन चार वर्जितको वर्णन छ त्यसको वर्णन सूरः बक़रःको आयत-१७३ को व्याख्यामा विस्तारपूर्वक भइसकेको छ । यहाँनिर यो बुँदा स्पष्ट गरिने योग्य छ कि यहाँ यी चार अवैधको सीमाको रूपमा वर्णित गरियो अर्थात यिनका अतिरिक्त सबै उचित छन् । जबकि वास्तविकता यो छ कि धार्मिक नियमहरूमा यी चारका अतिरिक्त पनि कैयन् वर्जित छन् । अनि यहाँ सीमित किन गरियो ? कुरा वास्तवमा यो हो कि यसभन्दा पूर्व मूर्तिपूजकहरूका मूर्खता कालका रीतिहरू तथा तिनका खण्डनको वर्णन भइराखेको थियो । तिनैमध्ये केही पशुहरूको वर्णन आएको छ, जुन उनीहरूले स्वयं आफूमाथि वर्जित गरेका थिए । यस विषयमा यो भनिदैछ कि म माथि जे प्रकाशनाहरू (वह्यी) द्वारा विदित भइराखेको छ, त्यसमा यी वर्जित त उचित छन् अर्थात तिनी वर्जित छैनन्, किनभने अल्लाहले जुन वर्जितको वर्णन गरेको छ, त्यसमा यी सम्मिलित छैनन् । यदि तिनी निषेधित भएको भए अल्लाह तआलाले तिनको वर्णन अवश्य गर्ने थियो । इमाम शौकानीले यसलाई यसप्रकार स्पष्ट गर्नुभएको छ कि यदि यो आयत मक्की (मक्कामा अवतरित भएको) नभएको भए, त अवश्य निषेधको यो सीमा स्वीकार गर्न सकिन्थ्यो । परन्तु यसको पश्चात स्वयं क़ुरआनले सूरः अल-माइदःमा केही अन्य अवैधको वर्णन गरेको छ त अब तिनी पनि यसमा सम्मिलित हुनेछन् । यसको अतिरिक्त नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पशुपंक्षीहरूको वैध-अवैधको ज्ञान गर्नुका

The Ummah Technology Mission

(१४६) तथा हामीले यहूदीहरूका लागि नङ्ग्रा भएका जनावर वर्जित गरिदियौं[1] तथा गाई एवं बाख्राको बोसो उनीहरूका लागि वर्जित गरिदिएका थियौं । परन्तु जुन दुबैको पिठ्यूँ एवं आन्द्राहरूमा हुन्छन् अथवा जे केही हाडसित टाँसिएको हुन्छ,[2] यो हामीले उनको (धर्म) द्रोहको प्रतिकार दियौं,[3] तथा हामी सत्यवादी हौं ।[4]

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ ۖ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ۚ ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِبَغْيِهِمْ ۖ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

(१४७) यदि उनी तपाईंलाई भुठ्लाउँछन् भने भन्नुस् कि तिम्रो स्वामी (अल्लाह) को कृपा अति

فَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ

नियम भन्नुभएको छ र जसको स्पष्टीकरण पनि उपरोक्त वर्णित आयतको व्याख्यामा उपस्थित छ । (أو فسقا) को सम्बन्ध (لحم خنزير) सित छ यसकारण अर्थ छ (أى ذبح على الأصنام) "त्यो पशु जुन मूर्तिहरूको नाममा अथवा उनका थानहरूमा उनको निकटता प्राप्त गर्नको लागि बलि चढाइन्छ ।" अर्थात् यस्ता पशुहरूलाई यद्यपि बलि चढाउँदाखेरि अल्लाहको नाम किन नलिएको होस्, तैपनि वर्जित, किनभने तिनीबाट अल्लाहको निकटता होइन, अल्लाहको अतिरिक्त अन्यको निकटता प्राप्त गर्नुको उद्देश्य छ । फिस्क़ (भ्रष्टता) अल्लाहको आज्ञापालनबाट पन्छिनुको नाम हो । प्रभुले आदेश दिएको छ कि उसको नाममा जनावर बलिदान गरियोस तथा उसैको निकटता, प्रसन्नता प्राप्त गर्नको निम्ति गरियोस्, यदि यस्तो गरिन्न भने यो अवज्ञा तथा मिश्रणवाद हो ।

[1]नङ्धारीसित तात्पर्य बिना खुर फाटेका पशु तथा ती पंक्षी हुन् जसका औंलाहरू अलग-अलग हुँदैनन् । जस्तै ऊँट, शुतुरमुर्ग, हाँस, काग आदि । केही वृद्धजनहरूले यसको अर्थ खुर भएको पशु एवं शिकारी पंक्षी लिएका छन् जुन पन्जाले शिकार गर्दछन् । (कुर्तबी)

[2]अर्थात् जुन बोसो गाई अथवा बाख्राको पिठ्यूँमा हुन्छ अथवा दुम्बाका पुठ अथवा आन्द्राहरू वा हड्डीहरूसित टाँसिएको हुन्छ । बोसोको त्यो मात्रा उचित थियो ।

[3]यी कुराहरू हामीले दण्डको रूपमा उनीमाथि वर्जित गरेका थियौं अर्थात् यहूदीहरूको यो दाबी कि आदरणीय याकूबले आफूमाथि निषेध गरेका थिए, तथा हामी त उनको अनुकरणमा वर्जित ठान्दछौं, ठीक होइन ।

[4]यसको अर्थ यो हो कि यहूदी वस्तुतः आफ्नो दाबीमा भुठा छन् ।

The Ummah Technology Mission

عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

विस्तृत छ ।[1] तथा उसको यातना पापीहरूबाट फेरिन्न ।[2]

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا ۗ قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا ۖ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾

(१४८) मिश्रणवादीहरूले भन्नेछन् कि यदि अल्लाहले चाहेको भए हामी तथा हाम्रा पूर्वज मिश्रण गर्दैनथ्यौं, न कुनै वस्तुलाई वर्जित बनाउँदथ्यौं ।[3] यसैप्रकार यिनीभन्दा पूर्वका मानिसहरूले झुठ्लाए यहाँसम्मकि हाम्रो कोप (यातना) चाखे,[4] भन्नुस कि के तिनीहरूको पासमा कुनै ज्ञान छ त्यसो भए त्यसलाई हाम्रो लागि निकाल (व्यक्त गर) ।[5] तिमी कल्पनाको अनुसरण गर्दछौ तथा मात्र अनुमान लगाउँछौ ।

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

(१४९) तपाईं भन्नुस् कि तसर्थ अल्लाहकै तर्क प्रभावशाली छ, अत: यदि त्यो चाहन्छ भने तिमी सबैलाई मार्गदर्शन दिनसक्छ ।

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا ۖ فَإِن شَهِدُوا

(१५०) तपाईं भन्नुस् कि आफ्ना ती साक्षीहरूलाई ल्याउ जो यो साक्ष्य दिन्छन् कि अल्लाहले यसलाई

[1] यसकारण झुठ्लाउने कुरोमा पनि यातना दिनुमा शीघ्रता गर्दैन ।

[2] अर्थात समय दिनुको अर्थ यो होइन कि अल्लाहको यातनाबाट सधै सुरक्षित छन्, त्यो जहिलेपनि यातना दिने निर्णय लिनेछ, त त्यसलाई कसैले काट्न सक्ने छैन ।

[3] यो त्यही भ्रम हो जुन अल्लाहको इच्छा एवं प्रसन्नतालाई एकार्थ बुझ्नुको कारण हुन्छ । यद्यपि एक-अर्काबाट भिन्न छन् जसलाई पूर्वमा स्पष्ट गरिसकिएको छ ।

[4] अल्लाह तआ़लाले यस भ्रमको निराकरण यसप्रकार गरेको छ कि यो शिर्क अल्लाहको प्रसन्नताको द्योतक थियो भने उनीमाथि प्रकोप किन आयो ? अल्लाहको प्रकोप यस कुराको प्रमाण हो कि अल्लाहको इच्छा अन्य कुरो हो तथा प्रसन्नता अन्य कुरा हो ।

[5] अर्थात् आफ्नो दावीको लागि कुनै प्रमाण छ भने प्रस्तुत गर । परन्तु उनको पासमा प्रमाण कहाँ छ र ? त्यहाँ त केवल कल्पना तथा भ्रम छ ।

The Ummah Technology Mission

فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾

निषेध गरेको छ,[१] अनि यदि उनीहरू गवाही (साक्ष्य) दिन्छन् भने तपाईं तिनीहरूसँग साक्ष्य नदिनुस् ।[२] तथा उनका जथाभावी विचारहरूको अनुसरण नगर्नुस् जसले हाम्रा आयतहरूलाई मिथ्या भने तथा जो परलोकप्रति विश्वास गर्दैन तथा (अन्यलाई) आफ्ना पोषक सरह मान्दछन् ।[३]

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ ۖ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ وَلَا تَقْتُلُوا

(१५१) भन्नुस् कि आउ म तिमीलाई पढेर सुनाउँछु कि तिमीलाई अल्लाहले के कुराबाट मनाही गरेको छ ।[४] त्यो यो हो कि उसँग कुनै वस्तुको मिश्रण नगर ।[५] तथा माता-पितासँग

[१]अर्थात् त्यो पशु जसलाई वर्जित गरिएको थियो ।

[२]किनभने उनीहरूसित असत्य र मिथ्यारोपण बाहेक अरू केही छैन ।

[३]अर्थात् त्यसको समान मानेर शिर्क बहुईश्वरवाद (मिश्रण) गर्दछन् ।

[४]अर्थात् निषेध त्यो होइन जसलाई तिमीले बिना धार्मिक प्रमाण, मात्र आफ्नो मिथ्या सन्देह तथा शंकायुक्त विचारहरूको आधारमा अवैध बनाएका छौ । बरू अवैध त त्यो वस्तु हो जसलाई तिम्रो प्रभुले वर्जित गरेको छ, किनभने तिम्रो जन्मदाता त तिम्रो पालनकर्ता हो तथा प्रत्येक वस्तुको उसलाई नै ज्ञान छ । यसकारण उसैलाई यो अधिकार प्राप्त छ कि त्यो जुन कुरोलाई चाहन्छ हलाल (उचित) तथा जुन कुरोलाई चाहन्छ हराम (अनुचित) गर्दछ । अतः म तिमीलाई ती कुराहरूको विस्तृत जानकारी दिन्छु, जसको चेतावनी तिम्रो प्रभुले दिएको छ ।

[५](لا تشركوا) भन्दा पूर्व (أوصاكم) यसमा नीहित छ । अर्थात् अल्लाह तआलाले तिमीलाई यस कुरोको आदेश दिएको छ कि उसँग कुनै वस्तुलाई साझेदार नबनाउ । शिर्क महापाप हो, जसको निम्ति क्षमा छैन, मुशिरक (मिश्रणवादी) को लागि स्वर्ग निषेध तथा नरक निश्चित छ । कुर्आन मजीदमा सबै कुराहरूको विभिन्न रूपले पुनरावृत्ति भएको छ । तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि यसको सविस्तार वर्णन गर्नुभएको छ, यसको उपरान्त वास्तविकता यो हो कि मानिसहरू शैतानको बहकाउमा आएर शिर्कको सामान्यरूपले कार्य गर्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

أَوْلَادَكُمْ مِّنْ إِمْلَاقٍ ۖ نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۖ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۖ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

उपकार गर ।[1] तथा आफ्ना सन्तानलाई दरिद्रताका कारण हत्या नगर, हामी तिमीलाई तथा उनलाई जीविका प्रदान गर्दछौं ।[2] तथा प्रकट एवं लुकेको अश्लीलताको जीविका निकट नजाउ तथा त्यस प्राणलाई जसबाट अल्लाहले मनाही गरेको छ हत्या नगर, परन्तु यो अर्कै कुरा हो कि बैधानिक कारणले ।[3] गर्न परोस् । तिमीलाई उसले यसैको निर्देश दिएको छ, ताकि तिमी बुझ्न सक ।

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۖ

(१५२) तथा अनाथको मालको निकट नजाउ किन्तु अति उचित ढङ्गले यहाँसम्मकि त्यो युवा अवस्थामा पुगोस्,[4] तथा न्यायपूर्वक

[1]अल्लाह तआलाको एक हुने तथा त्यसका आदेशहरूको पालन गर्नुको उपरान्त यहाँपनि (तथा कुर्आनमा अन्य स्थानमा पनि) माता-पितासँग दया-भावको व्यवहार गर्ने आदेश दिएको छ, जसबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि प्रभुका आदेशहरूको पालनाको उपरान्त माता-पिताका आदेशहरूको पालनाको ठूलो विशेषता छ । यदि कसैले यस उप-पालक (माता-पिताका आदेशहरूका पालन तथा उनीसँग दया भावको व्यवहार गर्नु) का आवश्यकताहरूलाई पूरा गरेन भने त्यो महापोषकका आदेशहरूको पालना पनि गर्न सक्दैन । अर्थात् त्यसमा असफल रहनेछ ।

[2]अज्ञानकालको यो अत्याधिक कुरूप कार्य आज पनि परिवार नियोजनका रूपमा विद्यमान छ तथा सम्पूर्ण संसारमा यसको प्रचार-प्रसारको कार्य भइराखेको छ । अल्लाह तआलाले यसबाट सुरक्षित राखून् ।

[3]अर्थात बदलाको रूपमा न केवल उचित छ, बरू यदि मृतकका सम्बन्धी क्षमा गर्दैनन् भने यो हत्या अति आवश्यक हुन पुग्छ ।

﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾

"प्रति हिंसामा तिम्रो जीवन छ ।" (सूरः अल-बक़रः-१७९)

[4]जुन अनाथको संरक्षण तिम्रो अधिकारमा आउँछ, त्यसको लागि राम्रो चिताउनु तिम्रो अनिवार्य कर्तव्य हो । यसको हितको लागि आवश्यक छ कि यदि उसको पासमा माल छ अर्थात् उत्तराधिकारमा उसलाई भाग प्राप्त भएछ चाहे नगद होस् अथवा जमीन-जायदादको रूपमा, यदि त्यसबेला त्यो त्यसलाई सुरक्षित राख्नमा सक्षम छैन भने उसको मालको त्यसबेलासम्म नि:स्वार्थ भावले रक्षा गरियोस् जबसम्मकि त्यो तरूण अवस्थामा पुग्दैन ।

The Ummah Technology Mission

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۖ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۖ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۖ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

माप एवं तौल पूरा गर,[1] हामी कसैमाथि त्यसको शक्तिभन्दा अधिक भार राख्दैनौं,[2] तथा जब कुरा भन्दछौ त न्याय गर यद्यपि त्यो निकट सम्बन्धी कै कुरा होस् तथा अल्लाहसित गरिएको वाचा पूरा गर, उसले तिमी सबैलाई यसैको आदेश दिएको छ ताकि तिमी स्मरण गर ।

وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ

(१५३) तथा यही मेरो सोझो बाटो,[3] हो, अतः त्यसैको आचरण गर ।[4] तथा अन्य पथहरूमा

यो नहोस् कि त्यो वयस्क हुनुभन्दा पूर्व त्यसको माल, जग्गा-जमीन तथा सम्पत्तिलाई टुङ्गो समाप्त पारियोस् ।

[1]माप-तौलमा कमी गर्नु, लिंदाखेरि पूरा माप-तौलसित लिनु, परन्तु दिंदाखेरि यस्तो नगुर्न, बरू डाँडी मारेर अरूहरूलाई कम दिनु, यो अत्याधिक नीच तथा असभ्य कुरो हो । आदरणीय शोएबको समुदायमा यही रोग थियो, जुन तिनीहरूको विनाशको कारण बन्यो ।

[2]यहाँ यस कुराको वर्णनको यो उद्देश्य हो कि जुन कुराहरूबाट हामी तिमीलाई सावधान गरिराखेका छौं, यो होइन कि यिनलाई कार्यन्वित नगरियोस् अथवा कठिन होस् । यदि यस्तो भएको भए हामीले यसको आदेश नै गर्दैनथ्यौं । यसकारण हामी कसैलाई उसको शक्तिभन्दा अधिक गर्नुको आदेश दिंदैनौं । यसकारण यदि आखिरतमा मोक्ष तथा संसारमा सम्मान चाहन्छौं भने अल्लाहका यी आदेशहरूका अनुसार कर्म गर तथा तिनीसँग आनाकानी नगर ।

[3]'यो' सित तात्पर्य कुरआन मजीद हो अथवा इस्लाम धर्म अथवा ती आदेश जुन विशेषताले यस आयतमा वर्णन गरिएका छन् । तथा त्यो हो एकेश्वरवाद, मरणोपरान्तको परिणाम तथा रिसालत । तथा यी नै इस्लाम धर्मका तीन मुलधार हुन्, जसको धुरीमा सम्पूर्ण धार्मिक नियम घुम्दछन् । यसकारण यसको जे अर्थ लगाए पनि, भाव एउटै छ ।

[4]"सोझो मार्ग" लाई एक वचनको रूपमा वर्णन गरिएको छ, किनभने अल्लाहको अथवा कुरआनको, तथा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको मार्ग एउटै छ । एकभन्दा अधिक होइन । यसकारण अनुकरण मात्र त्यसै एक मार्गको गर्नु छ । कुनै अन्यको होइन । यही इस्लामी समुदायको एकता तथा अखण्डताको आधारशिला हो जसबाट टाढिएर यो समुदाय विभिन्न गुटहरूमा विभाजित छ । यद्यपि यसको चेतावनी दिइएको थियो कि "अर्को मार्गमा न हिंड किनभने ती मार्ग तिमीलाई अल्लाहको मार्गबाट विचलित गराइदिनेछ ।" अन्य स्थानमा अल्लाह तआलाको आदेश छः

The Ummah Technology Mission

نَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهٖ ۚ ذٰلِكُمْ وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٥٣﴾

नहिंड नत्र तिमीलाई त्यसको मार्गबाट विचलित गरिदिने छन्, उसले तिमीलाई यसैको आदेश दिएको छ ताकि तिमी सुरक्षित रह ।

ثُمَّ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ تَمَامًا عَلَى الَّذِيْٓ اَحْسَنَ وَتَفْصِيْلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَّهُدًى وَّرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَآءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٥٤﴾

(१५४) अनि (हेर) हामीले मूसालाई (ईशदूत) किताब दिएका थियौं (धर्मलाई) पूर्णता प्रदान गर्नका निम्ति, जसलाई उसले उत्तम रीतिले ग्रहण गरेको थियो, र प्रत्येक कुरोलाई स्पष्टरूपले वर्णन गर्न मार्गदर्शन दिन तथा दया गर्नको लागि ताकि उनीहरूले आफ्ना पालनकर्तासित साक्षात्कार हुने कुरामा विश्वास गरून् ।

وَهٰذَا كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ فَاتَّبِعُوْهُ وَاتَّقُوْا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿١٥٥﴾

(१५५) तथा यो (पवित्र कुरआन) एउटा शुभ-शास्त्र[२] हो जसलाई हामीले अवतरित गर्‍यौं । अतः तिमीले यसको

﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾

"धर्मलाई स्थापित गर तथा यसमा फुट नपार ।" (सूरः अश्शूरा-१३)
अर्थात फूट तथा विभेदको आज्ञा छैन । यसै कुरोलाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले अत्यन्त स्पष्टरूपले हदीसमा वर्णन गर्नुभएको छ कि आफ्नो हातले एक सरल रेखा तान्नुभयो तथा भन्नुभयो कि "यो अल्लाहको सोझो मार्ग हो ।" तथा केही अन्य रेखाहरू त्यसको दाहिने तथा बायाँतिर तान्नुभयो तथा भन्नुभयो "यी त्यस्ता मार्ग हुन् जसमा शैतान बसेको छ तथा त्यो त्यतातिर मानिसहरूलाई बोलाउँछ ।" अनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यही आयत पढ्नुभयो जुन व्याख्याको लागि प्रस्तुत छ । (मुसनद अहमद भाग १, पृष्ठ ४६५, ४३५, अहमद शाकिरले यसलाई सहीह भन्नुभएको छ । (हेर्नुस् मुसनद अहमद बतालीक़ अहमद शाकिर संख्या ४१४२) बरू इब्ने माज़ाको कथनमा यसभन्दा अधिक स्पष्टीकरण हुन्छ कि उहाँले दायाँ-बायाँ दुई-दुईवटा रेखाहरू तान्नुभयो अर्थात कुल चार रेखाहरू तान्नुभयो । तथा तिनलाई शैतानको मार्ग भन्नुभयो ।

[१]यो पवित्र कुरआनको आफ्नो शैली हो जसलाई कैयन् ठाउँहरूमा दोहोर्‍याइएको छ, कि जहाँ पवित्र कुरआनको चर्चा हुन्छ त्यहाँ (तौरात) को तथा जहाँ तौरातको चर्चा हुन्छ त्यहाँ पवित्र कुरआनको पनि चर्चा गरिन्छ । यसका अनेक उदाहरण हाफिज़ इब्ने कसीरले प्रस्तुत गर्नुभएको छ, यहाँ यसै शैलीका अनुसार तौरात तथा त्यसको यस गुणको वर्णन छ कि त्यो पनि आफ्नो युगमा एक परिपूर्ण धर्मग्रन्थ थियो, जसमा तिनको धर्मका सबै आवश्यक कुराहरू सविस्तार वर्णित थिए, तथा मार्गदर्शन एवं दयाका स्रोत थिए ।

[२]यसबाट तात्पर्य पवित्र कुरआन हो जसमा लोक-परलोकका शुभ तथा लाभ सीमित छन् ।

The Ummah Technology Mission

अनुसरण गर ताकि तिमीमाथि दया गरियोस् ।

(१५६) ताकि यो नभन[1] कि हामीभन्दा पूर्व दुई समुदायहरूमाथि धर्मशास्त्र (तौरात तथा इंजील) अवतरित गरियो तथा हामी तिनका अध्ययनबाट अनभिज्ञ रहयौं ।[2]

أَن تَقُولُوٓا۟ إِنَّمَآ أُنزِلَ ٱلْكِتَٰبُ عَلَىٰ طَآئِفَتَيْنِ مِن قَبْلِنَا وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَٰفِلِينَ ١٥٦

(१५७) अथवा तिमी यो नभन कि यदि हामीमाथि धर्मशास्त्र अवतरित भएको भए हामी उनीभन्दा अधिक सत्यमार्गमा हुन्थ्यौं, तसर्थ तिम्रो पासमा तिम्रो पोषकको तर्फबाट स्पष्ट तर्क एवं मार्गदर्शन तथा दया आइसकेको छ,[3] अनि त्यसभन्दा अधिक पापी को होला जसले अल्लाहका आयतहरूलाई मिथ्या भन्यो तथा तिनीबाट विमुख भयो,[4] हामीले घोर यातना आफ्ना आयतहरूबाट विमुख हुनुको कारण उनलाई दिनेछौं जो विमुख गरिराखेका छन् ।

أَوْ تَقُولُوا۟ لَوْ أَنَّآ أُنزِلَ عَلَيْنَا ٱلْكِتَٰبُ لَكُنَّآ أَهْدَىٰ مِنْهُمْ ۚ فَقَدْ جَآءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا ۗ سَنَجْزِى ٱلَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ ءَايَٰتِنَا سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ بِمَا كَانُوا۟ يَصْدِفُونَ ١٥٧

(१५८) उनी फरिश्ताहरूको आगमनको प्रतीक्षा गरिराखेका छन् अथवा आफ्नो स्वामी (अल्लाह) को आगमनको अथवा तपाईंको पालनकर्ताका केही

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِىَ

[1]अर्थात् यो कुरआन यसकारण अवतरित गरियो ताकि तिमी यो नभन । दुई सम्प्रदायहरूसित तात्पर्य यहूदी तथा इसाई हुन् ।

[2]यसकारण कि त्यो हाम्रो भाषामा थिएन । अतः यस बहानालाई समाप्त गर्नको लागि कुरआन अरबी भाषामा अवतरित गऱ्यो ।

[3]अर्थात् यो बहाना पनि तिमी बनाउन सक्दैनौ ।

[4]अर्थात् मार्गदर्शक तथा कृपा फल धर्मशास्त्र अवतरित भए पश्चात अब जो व्यक्ति मार्गदर्शन (इस्लाम) को मार्ग अपनाएर अल्लाहको कृपाको पात्र बन्दैन बरू झुठलाउनु तथा विमुखतालाई अपनाउँछ, त त्यसभन्दा ठूलो अत्याचारी को छ र ? (सदफ़) को अर्थ विमुख हुनु तथा "अरूलाई रोक्नु" पनि गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

بَعْضُ اٰيٰتِ رَبِّكَ ؕ يَوْمَ يَاْتِيْ بَعْضُ اٰيٰتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا اِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فِيْٓ اِيْمَانِهَا خَيْرًا ؕ قُلِ انْتَظِرُوْٓا

निशानी (लक्षण) आउने कुरा को ?[1] जुन दिन तिम्रो पोषकको तर्फबाट चिन्ह आउनेछन्, कुनै प्राणीलाई त्यसको विश्वास काम लाग्ने छैन जसले त्यसभन्दा पूर्व विश्वास गरेको हुँदैन[2] अथवा आफ्नो विश्वासमा कुनै शुभ कर्म गरेको हुँदैन,[3]

[1]कुरआन मजीदलाई अवतरित गरेर तथा परम आदरणीय मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालत (दूतत्व) द्वारा तर्क प्रमाणित गरिसकेको छ । परन्तु अहिले पनि यी कुमार्गबाट रोकिन्नन् भने के यिनीहरू यस कुराको प्रतीक्षामा छन् कि उनको पासमा प्रलय होस् तथा यिनी अल्लाहका समक्ष प्रस्तुत गरियून् । अनि त्यस बखत ईमान ल्याउने छन् । अथवा तपाईंको प्रभुको ठूलो निशानी आओस् । जस्तै प्रलयको निकट सूर्यको पूर्वको सट्टा पश्चिमबाट उदय हुनु । अनि यसप्रकारको ठूलो निशानी देखेर विश्वास गर्नेछन् ? आउँदो वाक्यमा यसलाई स्पष्ट गरिँदैछ कि यदि उनी यसप्रकारको प्रतीक्षामा छन् भने निकै ठूलो मूर्खताको प्रदर्शन गरिराखेका छन् । किनभने ठूलो लक्षण प्रकट भइसके पश्चात अनिष्ठको निष्ठा तथा कुकर्मी एवं अत्याचारीको क्षमा-याचना स्वीकार हुनेछैन । सहीह हदीसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "प्रलय हुनेछैन, जबसम्म कि सूर्य (पूर्वको विपरीत) पश्चिमबाट उदय हुँदैन, अनि जब यस्तो हुनेछ तथा मानिसहरूले त्यसलाई पश्चिमबाट उदय भइराखेको देख्नेछन्, त सबैले विश्वास गर्नेछन् ।"अनि नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यो आयत पढ्नुभयो ।

﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا اِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ﴾

"त्यसबेला विश्वास गर्नु (ईमान ल्याउनु) कसैलाई लाभकारी हुनेछैन, जो यसभन्दा पूर्व विश्वास गरेको हुनेछैन ।" (सहीह बुख़ारी तफ़सीर अल-अनाम)

[2]अर्थात् क़ाफिरहरूको ईमान न लाभकारी हुनेछ न स्वीकार हुनेछ ।

[3]यसको अर्थ यो हो कि यदि कोही पापी निष्ठावान आफ्ना पापहरूको क्षमा-याचना गर्छ भने, त्यसको याचना स्वीकार हुनेछैन तथा त्यसको पश्चात पुण्य कार्य अस्वीकार हुनेछ, जस्तो कि हदीसबाट पनि यसको पुष्टि हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

तपाईं भन्नुस् कि तिमी प्रतीक्षा गर हामीले (पनि) प्रतीक्षा गरिराख्ने छौं ।[1]

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ۚ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

(१५९) निःसन्देह जसले आफ्नो धर्म विभाजित गरिदिए तथा अनेक धार्मिक सम्प्रदाय बने[2] तपाईंको उनीसित कुनै सम्बन्ध छैन, उनको निर्णय अल्लाहनिर छ अनि उनीहरूलाई त्यसबाट सूचित गर्नेछ जुन उनीहरूले गर्दै आइराखेका छन् ।

مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ۖ وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾

(१६०) जो व्यक्ति पुण्य कार्य गर्नेछ त्यसलाई त्यसको दसगुना प्राप्त हुनेछ ।[3] तथा जसले कुकर्म गर्नेछ त्यसलाई त्यस समानको दण्ड दिइनेछ ।[4] तथा उनीहरूमाथि अत्याचार हुनेछैन ।

---

[1]यो विश्वास नगर्ने तथा याचना नगर्नेहरूलाई चेतावनी हो तथा सावधान गरिंदैछ । कुर्आन करीममा यही विषय सूरः मुहम्मद-१८ तथा सूरः मोमिन-८४ तथा ८५ मा गरिएको छ ।

[2]यसबाट केही जानकारहरूले यहूदी तथा इसाई तात्पर्य लिन्छन्, जो विभिन्न गुटहरूमा विभाजित थिए । केहीले मूर्तिपूजकहरूलाई लिन्छन् जसमा केहीले फरिश्ताहरूको, केहीले ताराहरूको, केहीले विभिन्न मूर्तिहरूको पूजा गर्दथे । परन्तु यो विषय सामान्य छ जसमा काफ़िर तथा मूर्तिपूजकहरूसहित ती सबै सम्मिलित छन् जो अल्लाहको धर्म तथा रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको मार्गलाई छाडेर अर्को धर्म अपनाएर अन्य मार्गको अवलम्बन गरी भेंद तथा फूटको मार्ग अपनाउँछन् । (شيعا) को अर्थ हो गुट तथा गिरोह तथा यो कुरा ती सबै समुदायहरूलाई सत्य हुन्छ जो धर्मको विषयमा एकमत थिए, परन्तु पछि तिनका विभिन्न मानिसहरूले आफ्ना कुनै ठूला-बडाका विचारलाई अन्तिम शब्द सिद्ध गरेर आफ्ना मार्ग पृथक गरे, चाहे त्यो मार्ग सत्य तथा पुण्यविहीन नै किन नहोस् । (फ़तहुल क़दीर)

[3]यो अल्लाह तआलाको कृपा तथा उपकारको वर्णन हो, जुन त्यसले निष्ठावानहरूसँग गर्नेछ कि एक पुण्यको बदला दश पुण्यको समान प्रदान गर्नेछ । यो कमसेकम परिणाम हो, बरू कुर्आन तथा हदीस दुबैबाट सिद्ध छ कि यही पुण्यहरूको प्रतिफल कैयौं सय गुना, बरू हजारौं तथा लाखौं गुना सम्म हुनेछ ।

[4]अर्थात् जुन पापहरूको दण्ड निर्धारित छैन, तथा त्यो गरे पश्चात त्यसबाट क्षमा पनि माँगेर अथवा उसको पुण्य उसका पापहरूभन्दा अधिक नहोस्, अथवा

The Ummah Technology Mission

قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾

(१६१) (तपाईं) भनिदिनुस् कि मलाई मेरो प्रभुले एउटा सोझो मार्ग देखाइसकेको छ जुन शाश्वत धर्म हो इब्राहीमको (जो अल्लाहबाहेक अन्यबाट वियोगी थिए) तथा उनी मिश्रणवादीहरू मध्येका थिएनन् ।

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾

(१६२) (तपाईं) भनिदिनुस् कि निःसन्देह मेरो नमाज़, तथा मेरो समस्त आराधना तथा समस्त जीवन तथा मृत्यु सर्वलोकका पोषक अल्लाहकै लागि हो ।

لَا شَرِيكَ لَهُ ۖ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

(१६३) त्यसको कोही साक्षी छैन मलाई यसैको आदेश दिइएको छ तथा म प्रथम हुँ जसले उसप्रति आत्मसमर्पण गऱ्यो ।[1]

अल्लाह तआलाले आफ्नो विशेष कृपाले त्यसलाई क्षमा नगरेको होस् (किनभने यी सबै अवस्थामा सांकेतिक दण्डको परिधिमा आउने छैन) अनि अल्लाह तआलाले यस्तो नराम्रो कुरोको दण्ड दिनेछ, तथा उसको समान नै दिनेछ ।

[1]यस अद्वैतको आमन्त्रण सबै ईशदूतले दिए । जस्तो यहाँ अन्तिम ईशदूत (नराशंस) को मुखारबिन्दुबाट भन्न लगाइयो कि मलाई यसैको आदेश दिइएको छ र म सर्वप्रथम यसलाई मान्दछु । अन्य स्थानमा अल्लाहले आदेश गऱ्यो कि हामीले तपाईंभन्दा पूर्व जतिपनि अम्बिया (ईशदूत) पठायौं, उनीहरूलाई यही आदेश दियौं कि म बाहेक कोही पूज्य छैन । अतः मेरो नै आराधना गर । (अल-अम्बिया-२५) यसैप्रकार ईशदूत नूहले पनि यही घोषणा गरे ।

﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾

"मलाई यो आदेश दिइएको छ कि अल्लाहप्रति आत्मसमर्पणकारीहरूमध्ये प्रथम बनूँ ।" (सूरः यूनुस-७२)

आदरणीय इब्राहीमको विषयमा भनिएको छ कि जब अल्लाहले उनीसित भन्यो कि स्वयंलाई म प्रति समर्पित गर त उनले भने कि मैले विश्व विधाताप्रति आत्म समर्पण गरे । (सूरः बकरः-१३१) आदरणीय इब्राहीम तथा याकूबले आफ्ना पुत्रहरूलाई यही अन्तिम आदेश दिए कि तिम्रो अन्त इस्लाम धर्ममा हुनुपर्छ । आदरणीय यूसुफले प्रार्थना गरेः

﴿تَوَفَّنِي مُسْلِماً﴾

"मलाई इस्लामको स्थितिमा संसारबाट उठाउनु ।" (सूरः यूसुफ-१०१)

The Ummah Technology Mission

(१६४) तपाईं भन्नुस् कि के म अल्लाहबाहेक अरू कसैलाई स्वामीको रूपमा खोज गरूँ जबकि त्यही सबैको स्वामी हो,[1] ? तथा कुनै प्राणीले जे-जति अर्जन गर्छ उसैको लागि हुनेछ कोही अन्य कसैको बोझ उठाउन सक्ने छैन,[2] अनि तिमीलाई तिम्रो पोषकतिर पुनः जानुछ त्यसले तिम्रा मतभेदहरूको विषयमा तिमीलाई भन्नेछ ।[3]

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ۚ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾

(१६५) तथा उसैले तिमीलाई धर्तीमा उत्तराधिकारी[4] बनायो, तथा तिमीमध्येबाट केहीका पदहरूलाई

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ

आदरणीय मूसाले आफ्ना समुदायसित भने :

﴿فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ﴾

"यदि तिमी मुसलमान हौ भने त्यसै अल्लाहमा भरोसा गर ।" (सूरः यूनुस-८४) आदरणीय ईसाले आफ्ना साथीहरूसित सूरः अल-मायद १११ मा भन्नुभयो ﴿وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ यसैप्रकार अन्य नबीहरूले पनि तथा उनका सदभावक अनुयायीहरूले पनि त्यसै इस्लामको अनुकरण गरे जसमा एक अल्लाहको उपासनाको मूलधार स्थिति प्राप्त छ यद्यपि कि ती धार्मिक नियम एक-अर्काभन्दा भिन्न थिए ।

[1]यहाँ पोषकसित तात्पर्य पूज्य बनाउनु हो जसको मूर्तिपूजक इन्कार गर्दै आइराखेका छन्, तथा जुन त्यसको पोषक हुनुको माँग हो । परन्तु मूर्तिपूजक त्यसको पोषक हुने कुरोलाई त मान्दथे तथा त्यसमा कसैलाई पनि साझेदार ठहराउँदैनथे, परन्तु पूजित हुने कुरो साझेदार ठहराउँथे ।

[2]अर्थात् अल्लाह तआलाले न्यायको पूर्ण प्रबन्ध गर्नेछ तथा जसले राम्रो-नराम्रो जस्तो कर्म गरेको होला, त्यसलाई त्यसै अनुसारको सम्मान तथा दण्ड दिनेछ तथा एकको बोझ अर्कोमाथि राख्ने छैन ।

[3]अतः यदि तिमी यस अद्वैतलाई मान्दैनौं जो सबै ईशदूतहरूको एकमात्र शिक्षा रहेको छ त तिमी आफ्नो कर्म गर र हामी अफ्नो काम गरिराखेका छौं । प्रलय पश्चात अल्लाहको सदनमा हाम्रो तिम्रो बीच निर्णय हुनेछ ।

[4]अर्थात् अधिकारी बनाएर अधिकारहरूसित अलंकृत गऱ्यो अथवा एकपछि अर्कोलाई उत्तराधिकारी बनायो ।

The Ummah Technology Mission

لِّيَبۡلُوَكُمۡ فِي مَآ ءَاتَىٰكُمۡۗ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلۡعِقَابِ وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٞ رَّحِيمُۢ

केहीको अपेक्षा उच्च राख्यो, ताकि जे-जति उसले दिएको छ त्यसमा तिम्रो परीक्षा लिइयोस् ।[1] निःसन्देह तिम्रो स्वामी शीघ्र यातना दिनेछ तथा वस्तुतः त्यो क्षमाशील दयानिधि छ ।

सूरतुल अअ्राफ-७

سُورَةُ الأَعۡرَافِ

सूरः अल-आराफ मक्कामा उतारिएको तथा यसका दुई सय आयतहरू तथा चौबीस रूकूअ छन् ।

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

अल्लाहको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु जो अत्याधिक कृपालु तथा अति दयालु छ ।

الٓمٓصٓ ۝١

(१) अलिफ. लाम. मीम. स्वाद ।

كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيۡكَ فَلَا يَكُن فِي صَدۡرِكَ حَرَجٞ مِّنۡهُ لِتُنذِرَ بِهِۦ وَذِكۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ ۝٢

(२) एउटा धर्मशास्त्र तपाईंतिर अवतरित गरियो ताकि यसद्वारा सावधान गर्नाले तपाईंको हृदयमा संकीर्णता उत्पन्न नहोस्[2] तथा निष्ठावानहरूका लागि शिक्षा हो ।

ٱتَّبِعُواْ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُم مِّن رَّبِّكُمۡ

(३) जुन (धर्म विधान) तपाईंको पोषकतिरबाट अवतरित गरियो[3] त्यसको अनुसरण गर तथा

---

[1]अर्थात् दरिद्रता, धन, ज्ञान, अज्ञानता तथा स्वास्थ्य एवं रोग जसलाई जे-जति प्रदान गरिएको छ त्यसै मध्येबाट त्यसको उत्तराधिकारी बनायो ।

[2]अर्थात यसको प्रचारले तपाईंको मन संकुचित नहोस् कि कहीं नास्तिक म माथि मिथ्यारोपण नगरून तथा मलाई कष्ट नपुऱ्याउन् । यसकारण कि अल्लाह तपाईंको रक्षक तथा सहायक छ । अथवा (حرج) (हरजुन्) शंकाको अर्थमा छ अर्थात यो अल्लाहतिरबाट अवतरित हुने कुरोमा तपाईंको मनमा दुविधा हुनु हुँदैन । यो अन्योक्ति हो तथा वास्तवमा तपाईंका अनुयायीहरूलाई सम्बोधित गरिएको छ कि सन्देह नगरून् ।

[3]जुन अल्लाहतिरबाट अवतरित गरिएको छ अर्थात पवित्र कुर्आन एवं जुन अन्तिम ईशदूतको कथन हो अर्थात् (हदीस) किनभने तपाईंले भन्नुभयो कि म पवित्र ईशवाणी कुर्आन एवं त्यसको समान दिइएको हुँ, यी दुबैको अनुसरण अनिवार्य छ । यिनीहरू बाहेक कुनै अन्यको अनुसरण अनिवार्य छैन बरू तिनको इन्कार अनिवार्य छ जस्तो कि आगामी वाक्यमा भनियो कि अल्लाहलाई छाडि अन्य

The Ummah Technology Mission

وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝٣

त्यसबाहेक अन्य सहायकहरूको अनुसरण नगर तिमीहरू निकै कम शिक्षा ग्रहण गर्दछौ ।

وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ۝٤

(४) तथा कैयन् वस्तीहरूलाई हामीले नष्ट गरिदियौं तथा तिनीमाथि हाम्रो प्रकोप रात्रिको समयमा पुग्यो अथवा यस्तो अवस्थामा जबकि उनीहरू मध्यान्हको समयमा विश्राम गरिराखेका थिए ।[1]

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا إِلَّا أَن قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝٥

(५) तसर्थ जब उनीमाथि हाम्रो प्रकोप आयो त उनीहरू भन्नथाले कि हामी नै अत्याचारी (पापी) रहेका छौं ।[2]

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ۝٦

(६) अत: हामी उनीहरूसित अवश्य सोध्नेछौं जसको पासमा उपदेश पठाइयो तथा हामी उपदेशकहरूसित पनि अवश्य सोध्नेछौं ।[3]

कसैको अनुसरण नगर जुनप्रकार मूर्खताकालमा प्रमुख एवं ज्योतिषिहरूको कुरालाई महत्व दिइन्थ्यो यहाँसम्मकि वैध-अवैधको विषयमा तिनैको कुरा मानिन्थ्यो ।

[1] (قيلولة) शब्द "मध्यान्हको समय भोजन पश्चात विश्राम गर्नुलाई भन्दछन् ।" अर्थ यो हो कि हाम्रो प्रकोप एक्कासि यस्तो समयमा आयो जब उनीहरू निश्चित रूपले आफ्ना विस्तरहरूमा (ओछ्यानमा) विश्राम गरिराखेका थिए ।

[2]परन्तु प्रकोप आइहाले पश्चात यस्ता स्वीकारको कुनै लाभ छैन, जस्तो कि अघि स्पष्ट गरिसकिएको छ ।

﴿فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾

"जब उनीहरूले हाम्रो प्रकोप देखिसके त त्यस समय उनको ईमान ल्याउने कुरो उनको लागि लाभकारी भएन ।" (सूर: अल-मोमिन-८५)

[3]समुदायहरूसित यो सोधिने छ कि के तिम्रो पासमा पैग़म्बर (सन्देशवाहक) आएका थिए ? उनीहरूले हाम्रा सन्देश पठाएका थिए ? त्यहाँ तिनीहरू उत्तर दिनेछन्, "हो, हे अल्लाह ! तिम्रा पैग़म्बर त अवश्य हाम्रो पासमा आएका थिए परन्तु हाम्रै दूर्भाग्य थियो कि हामीले उनको चिन्ता गरेनौं ।" तथा

The Ummah Technology Mission

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَآئِبِينَ ⑦

(७) अनि हामीले पूरा ज्ञानका साथ तिनका समक्ष वर्णन गरिदिनेछौं[1] एवं हामी अनभिज्ञ थिएनौं ।

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ⑧

(८) तथा त्यस दिन सत्य तुलना हुनेछ अनि जसको पलरा गह्रुङ्गो हुनेछ, ती नै सफल हुनेछन् ।

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُم بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ⑨

(९) तथा जसको पलरा हलुङ्गो हुनेछ, त यिनै ती मानिसहरू हुनेछन् जसले आफ्नो हानि गरिहाले यसकारण कि हाम्रा निशानीहरूको हनन गरिरहन्थे ।[2]

पैग़म्बरहरूसित सोधिने छ कि तिमीले हाम्रो सन्देश आफ्नो समुदायलाई पुऱ्याइदियौ तथा उनीहरूले त्यसको तुलनामा के कर्म गरे ? पैग़म्बर यस प्रश्नको उत्तर दिनेछन् जसको विस्तृत वर्णन पवित्र कुर्आनमा विभिन्न स्थानहरूमा विद्यमान छन् ।

[1]हामी सबै प्रत्यक्ष एवं परोक्षको ज्ञान राख्दछौं । अत: हामी दुबै (वर्ग एवं सन्देशवाहकहरू) का सामु सबै कुराहरू गरिदिनेछौं, तथा उनीहरूले जे-जति गरेका होलान् उनको अगाडि प्रस्तुत गरिदिनेछौं ।

[2]यी आयतहरूमा कर्महरूको तौल गर्ने सम्बन्धमा वर्णन छ, जुन प्रलयको दिन हुनेछ, जसलाई पवित्र कुर्आनमा विभिन्न स्थानहरूमा तथा हदीसहरूमा वर्णन गरिएको छ । जसको अर्थ यो हो कि तराजूमा कर्म तौलिने छन्, जसको पुण्यको पलरा गह्रुङ्गो हुनेछ त्यो सफल तथा जसका नराम्रो कुराहरूको पलरा गह्रुङ्गो हुनेछ त्यो असफल हुनेछ । यी कर्म कुन प्रकारले जोखिने छन् जबकि वास्तवमा यिनको भौतिक स्वरूप छैन ? यसमा एक विचार यो छ कि प्रलयका दिन अल्लाह तआला स्वय कर्म-कर्ताहरूलाई भौतिक स्वरूपमा वदलिदिनेछ तथा उनको तौल हुनेछ । दोस्रो विचार यो हो कि कर्मपत्र जोखिने छ जसमा यी कर्म लेखिएका हुनेछन् । तेस्रो विचार यो छ कि यी कर्महरूका कर्तालाई जोखिने छ । तीनैवटा विचारवालाहरूको पासमा आफ्ना विचारका पक्षमा सहीह हदीस तथा कथन उपलब्ध छ, यसकारण इमाम इब्ने क़सीर भन्नुहुन्छ कि तीनैवटा विचार उचित छन्, सम्भव छ कि कहिले कर्म, कहिले कर्मपत्र तथा कहिले स्वयं कर्मको कर्तालाई जोखिने छ (तर्कको लागि हेर्नुस् तफ़सीर इब्ने क़सीर) तुला तथा कर्महरूको तौलको विषय कुर्आन तथा हदीसवाट तर्कसंगत छ । यसको इन्कार अथवा कष्ट-कल्पना विचलन हो, तथा वर्तमान युगमा हामीले अब त भार नभएको वस्तु जसलाई हामी ठान्थ्यौ तथा यस्तो विचार थियो कि यिनको भार निकाल्न सकिन्न त्यस्ता कुराको पनि भार ज्ञात गर्नुको विधि तथा साधन उपलब्ध छन्, त अल्लाह तआलाको निम्ति कर्महरूलाई जोख्नु कदापि असम्भव छैन किनभने त्यसलाई हरेक प्रकारको सामर्थ्य छ ।

The Ummah Technology Mission

وَلَقَدْ مَكَّنّٰكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

(१०) तथा हामीले तिमीलाई पृथ्वीमा अधिकारसहित स्थान दियौं तथा त्यसमा तिम्रो लागि जीवन सामग्री बनायौं, तिमी अति अल्प कृतज्ञ हौ ।

وَلَقَدْ خَلَقْنٰكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنٰكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ ۖ فَسَجَدُوٓا اِلَّآ اِبْلِيسَ ۗ لَمْ يَكُنْ مِّنَ السّٰجِدِينَ ﴿١١﴾

(११) तथा हामीले तिमीलाई पैदा गऱ्यौं अनि तिम्रो रूप बनायौं[१] त्यसपछि फरिश्ताहरूसित भन्यो कि आदमलाई ढोग गर तब इब्लीस बाहेक सबैले सजदा (ढोग) गरे त्यो (इब्लीस) सजदा गर्नेहरूमा सम्मिलित भएन ।

قَالَ مَا مَنَعَكَ اَلَّا تَسْجُدَ اِذْ اَمَرْتُكَ ۗ قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ۚ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَّخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

(१२) (अल्लाहले) भन्यो कि जब मैले तिमीलाई ढोग्न आदेश दिएँ त कुन कुराले तिमीलाई ढोग्नाबाट रोकिदियो,[२] उसले भन्यो म यसभन्दा उत्तम छु, तिमीले मलाई अग्निबाट उत्पन्न गऱ्यौ तथा यसलाई माटोबाट गरेका छौं ।[३]

---

[१](خلقناكم) को अर्थ हो तिमी सबैलाई पैदा गऱ्यो । यसमा तिमी सबै सर्वनाम यद्यपि बुहवचन हो किन्तु यसबाट तात्पर्य आदरणीय आदम हुन् ।

[२](ألا تسجد) मा (لا) अधिक छ अर्थात् (أن تسجد) (तिमीलाई ढोक्नबाट कसले रोक्यो ?) अथवा यहाँ वाक्यको लोप छ अर्थात् "तिमीलाई कुन विषयले वाध्य गऱ्यो कि सजदा नगर ।" (इब्ने कसीर तथा फ़तहुल कदीर) शैतान फरिश्ताहरू मध्ये थिएन, वरू कुर्आनको स्वयं स्पष्टीकरणको अनुसार त्यो जिन्नात थियो । (सूरः अल कहफ-५०) परन्तु आकाशमा फरिश्ताहरूसँग रहनुको कारण त्यो सजदाको आदेशको पालन गर्नको लागि बाध्य थियो, जुन अल्लाहले फरिश्ताहरूलाई दिएको थियो । यसैकारण त्यससँग सोधियो पनि तथा त्यसमाथि प्रकोप पनि भयो । यदि त्यो आदेशमा सम्मिलित नै नभएको भए उससित सोधिन्नथ्यो तथा त्यो धिक्कृत हुने थिएन ।

[३]शैतानको यो क्षमा-याचना त्यसको पापभन्दा पनि गम्भीर पाप बन्यो । एक त त्यसको यो सोचाइ कि श्रेष्ठलाई आफूभन्दा मुनिको आदर तथा सम्मानको आदेश दिन सकिदैन, गलत छ । यसकारण कि मूल विषय अल्लाहको आदेश हो, त्यसको आदेशको अगाडि श्रेष्ठ अथवा निम्नको कुरा गर्नु अल्लाहको आदेशको अवहेलना हो । दोस्रो कुरो उसले आफू श्रेष्ठ हुनुको तर्क यो दियो कि म अग्निबाट हूँ तथा यो माटोबाट । परन्तु त्यसले त्यस श्रेष्ठतालाई अन्देखि (बेवास्ता) गरिदियो जुन आदरणीय आदमलाई प्राप्त भयो अर्थात अल्लाह तआलाले स्वयं आफ्नै हातले बनायो तथा आफूतिरैबाट फुँक्यो । यस श्रेष्ठता समान संसारको

The Ummah Technology Mission

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّٰغِرِينَ ﴿١٣﴾

(१३) (अल्लाह तआ़लाले) आदेश दियो कि तिमी आकाश[1] बाट झर तिमीलाई कुनै अधिकार छैन कि आकाशमा निवास गरी घमण्ड गर । यसकारण निस्क, नि:सन्देह तिमी अपमानितहरूमध्ये हौ ।[2]

قَالَ أَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

(१४) त्यस (शैतान) ले भन्यो कि मलाई (प्रलयसम्म) अवसर प्रदान गरिदिनुस् जब मानिसहरू पुनर्जीवित गरिनेछन् ।

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾

(१५) (अल्लाह) ले भन्यो कि तिमीलाई अवसर प्रदान गरियो ।[3]

कुनै सम्मान हुनसक्छ र ? तृतीय, उसले स्वयं आदेशको अगाडि अनुमानले काम लियो ? जुन कुनै पनि अल्लाहको भक्तको आचरण हुन सक्दैन । यसको अतिरिक्त त्यसको अनुमान पनि भ्रष्ट अनुमान थियो । अग्नि, माटो भन्दा कुन प्रकारले श्रेष्ठ हुनसक्दछ ? अग्निमा उत्तेजना, तथा प्रज्वलन हुने बाहेक अरू के छ र ? जबकि माटोमा शान्ति तथा स्थिरता छ । यसमा फल्ने-फुल्ने अधिकता तथा सुधारको विशेषता छ । यी गुणहरू अग्निभन्दा हरेक प्रकारले श्रेष्ठ तथा अधिक लाभकारी छ । यस आयतबाट यो ज्ञान भयो कि अग्निबाट भयो । जस्तो कि हदीसमा वर्णित छ, "फरिश्ताहरू प्रकाशबाट, इब्लीस अग्निशिखाबाट तथा आदम माटोबाट पैदा गरिएका हुन् ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल जुहद, बाब अहादीसे मुतफर्रिक:)

[1]अधिकांश व्याख्याकारहरूले "यसबाट" को अर्थ यो गरेका छन् कि अर्थात् स्वर्गबाट निस्क र केहीले "यस" बाट को अर्थ यो लगाएका छन् कि आकाश लोकबाट तल झर । आदरणीय अनुवादकले यही दोस्रो अर्थ मानेर त्यसको अनुवाद "आकाशबाट झर" गर्नु भएको छ ।

[2]अल्लाहको आदेशको समक्ष घमण्ड गर्ने आदर तथा सम्मानको होइन बरू अनादर तथा अपमानको अधिकारी हुन्छ ।

[3]अल्लाहले त्यसको आग्रहमा यो अवसर दियो जुन त्यसको ज्ञान तथा इच्छा अनुसार थियो, तैपनि यसबाट कुरा बुझिन्न कि उसले यस्तो यसकारण गऱ्यो कि आफ्ना भक्तहरूको परीक्षा लिन सकोस् कि को त्यसको भक्त बन्दछ र को शैतानको पुजारी ।

The Ummah Technology Mission

قَالَ فَبِمَآ أَغْوَيْتَنِى لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَٰطَكَ ٱلْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

(१६) त्यस (शैतानले) भन्यो तिमीले मलाई विचलनमा पार्नुको कारण[1] म पनि उनको निम्ति सोझो मार्गमा घात लगाएर बस्छु ।

ثُمَّ لَءَاتِيَنَّهُم مِّنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَٰنِهِمْ وَعَن شَمَآئِلِهِمْ ۖ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَٰكِرِينَ ﴿١٧﴾

(१७) अनि तिनका अगाडि तथा पछाडिबाट एवं दायाँ तथा बायाँबाट आक्रमण गर्नेछु ।[2] तथा तपाईंले यिनीहरूमा अधिकतरलाई कृतज्ञ पाउनु हुनेछैन ।[3]

قَالَ ٱخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا ۖ لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

(१८) (अल्लाह) ले भन्यो, तँ यहाँबाट अपमानित बहिष्कृत भई गइहाल, तिनीहरूमध्ये जसले पनि तेरो अनुसरण गर्नेछ म तिमी सबैद्वारा नरकलाई अवश्य भरिदिनेछु ।

وَيَٰٓـَٔادَمُ ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا

(१९) तथा (हामीले भन्यौं कि) हे आदम ! तिमी तथा तिम्रो पत्नी स्वर्गमा निवास गर, अनि

[1]कुमार्ग त त्यो अल्लाहको सृष्टि उत्पत्तिको इच्छा अनुसार भयो, परन्तु उसले पनि मूर्तिपूजकहरूको जस्तै लाञ्छन बनायो, जुनप्रकार उनीहरू भन्थे कि यदि अल्लाहले चाहेको भए हामीले शिर्क गर्ने थिएनौं ।

[2]अर्थ यो हो कि प्रत्येक पुण्य तथा पापको मार्गमा बस्नेछु । पुण्यबाट उनीहरूलाई रोक्नेछु तथा पापलाई उनको समक्ष सुन्दर तथा आकर्षित बनाएर प्रस्तुत गर्नेछु तथा तिनलाई अपनाउन शिक्षा दिनेछु ।

[3]शाकेरीनको अर्को अनुवाद एक अल्लाहलाई मान्नेसित पनि गरिएको छ । अर्थात् अधिकतर मानिसहरूलाई म शिर्कमा लिप्त गरिदिनेछु । शैतानले आफ्नो यो विचार वास्तवमा सत्य गरेर देखायो ।

﴿ وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُۥ فَٱتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴾

"शैतानले आफ्नो विचार सत्य गरेर देखायो, मोमिनहरूको एक गुटलाई छाडेर सबै उसको पछि लागिहाले ।" (सूर: सबा-२०)

यसैकारण हदीसमा शैतानबाट बच्नको लागि तथा कुर्आनमा त्यसको छल, कपट तथा जालबाट पन्छिनको निम्ति बडो चेतावनी दिइएको छ ।

The Ummah Technology Mission

هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٩﴾

जुन स्थानबाट इच्छा हुन्छ खाउ एवं यस वृक्षको निकट नजाउ अन्यथा अत्याचारी हुनेछौ ।[1]

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطٰنُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُرِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْاٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهٰىكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ اِلَّآ اَنْ تَكُوْنَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُوْنَا مِنَ الْخٰلِدِيْنَ ﴿٢٠﴾

(२०) अनि शैतानले दुबैमा शंका[2] उत्पन्न गऱ्यो ताकि दुबैका लागि उनीहरूका गुप्ताङ्ग[3] लाई प्रकट गरिदेओस् तथा भन्यो कि तिमी दुबैको पोषकले तिमीलाई यस वृक्षबाट यसैकारण रोकेको छ कि तिमी दुबै फरिश्ता भइहाल्नेछौ अथवा अमर भइहाल्नेछौ ।

وَقَاسَمَهُمَآ اِنِّيْ لَكُمَا لَمِنَ النّٰصِحِيْنَ ﴿٢١﴾

(२१) त्यसले ती दुबैका समक्ष शपथ लियो कि त्यो उनको शुभ चिन्तक हो ।[4]

[1]अर्थात् मात्र यस वृक्ष बाहेक जहाँबाट तथा जति चाहन्छौं खाउ । यस वृक्षको फल खानुमा प्रतिबन्ध मात्र परीक्षाको रूपमा थियो ।

[2]वसवसाको अर्थ हो सानो स्वर तथा त्यो नराम्रो कुरो जुन शैतान मनमा उत्पन्न गर्दछ ।

[3]अर्थात् यस बहकाउनुबाट शैतानको लक्ष्य आदम तथा हौवालाई स्वर्गको वस्त्रबाट बञ्चित गरी उनीहरूलाई लज्जित गर्नु थियो जुन तिनीहरूलाई स्वर्गमा लगाउन प्राप्त भएका थिए । (سوأت) वहुवचन हो, जसको अर्थ नराम्रो लाग्नु हो तथा त्यसको अर्थ गुप्ताङ्ग यसकारण लिइएको छ कि यसलाई खुला रूपमा देखिनु नराम्रो मानिन्छ ।

[4]स्वर्गमा जुन सुख सुविधाहरू आदरणीय आदम तथा हौवालाई उपलब्ध थियो त्यसद्वारा शैतानले दुवैलाई प्रलोभन दियो तथा यो भूठ बोल्यो कि अल्लाह तिमीलाई सधैं स्वर्गमा राख्न चाहँदैन, यसैले यस वृक्षको फल खानुबाट मनाही गरेको छ किनभने यसको प्रभाव नै यही छ कि जो त्यसलाई खान्छ, त्यो फरिश्ता हुनेछ अथवा त्यसलाई स्थाई जीवन प्राप्त हुन्छ । त्यसपछि सौगन्ध खाएर आफूलाई शुभचिन्तक सिद्ध गऱ्यो, जसबाट आदरणीय आदम तथा हौवा प्रभावित हुन पुगे, यसकारण कि अल्लाहमा आस्था राख्ने अल्लाहको नाममा धोका खान्छन् ।

The Ummah Technology Mission

فَدَلّٰىهُمَا بِغُرُوْرٍ ۚ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفٰنِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ ؕ وَنَادٰىهُمَا رَبُّهُمَاۤ اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ لَّكُمَاۤ اِنَّ الشَّيْطٰنَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿٢٢﴾

(२२) यसप्रकार ढाँटेर दुबैलाई तल झाऱ्यो,[१] दुबैले वृक्षको स्वाद लिने बित्तिकै दुबैका लागि तिनका गुप्ताङ्ग प्रकट भइहाले तथा उनीहरू आफूमाथि स्वर्गका पातहरू टाँस्न थाले[२] तथा उनको स्वामीले दुबैलाई पुकाऱ्यो कि के मैले तिमी दुबैलाई यस वृक्षबाट रोकेको थिइन तथा तिमीसित भनिन कि शैतान तिम्रो खुल्ला रूपले शत्रु हो ।[३]

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَاۤ اَنْفُسَنَا ٚ وَاِنْ لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٢٣﴾

(२३) दुबैले भने, हाम्रा प्रभु ! हामीले आफूमाथि अत्याचार गऱ्यौं तथा यदि तिमीले हामीलाई क्षमा गरेनौ तथा हामीमाथि दया गरेनौं भने हामी घाटामा पर्नेहरूमध्ये भइहाल्नेछौं ।[४]

---

[१](تدلية و ادلاء) अरबी शब्दको अर्थ हो कुनै वस्तुलाई माथिबाट तल लग्नु । अत: शैतानले उनीहरूलाई उच्च पदबाट झरालेर निषेधित वृक्षको फल खानसम्म लग्यो ।

[२]यो त्यस अवज्ञाको प्रभाव भयो जुन आदम तथा हौवाबाट अन्जान तथा विना सोच-विचारको कारण भयो । अनि दुबै लज्जित भएर स्वर्गका पातहरू गाँसेर आफ्ना गुप्ताङ्गहरूलाई छोप्न लागे । वहब बिन मुनब्बा भन्दछन् कि त्यसभन्दा पूर्व उनीहरूलाई अल्लाह तआलाको तर्फबाट एउटा यस्तो प्रकाशमान वस्त्र दिइएको थियो जुन यद्यपि अदृश्य थियो तैपनि एक-अर्काका गुप्ताङ्गहरूको लागि आवरणको काम दिएको थियो । (इब्ने कसीर)

[३]अर्थात् यस चेतावनीको पश्चात पनि तिमी शैतानका वसवसाहरू (शंका) को शिकार भयौ । यसबाट ज्ञात भयो कि शैतानका जाल पनि बडो आकर्षक हुन्छन् तथा तिनीबाट बच्नको लागि बडो प्रयत्न तथा प्रत्येक समय सावधान रहनुको आवश्यकता छ ।

[४]क्षमा-याचनाका यी ती वाक्य नै हुन् जुन आदरणीय आदमले सिके, जस्तो कि सूर:अल-बकर: आयत संख्या-३७ मा स्पष्टरूपले वर्णित छ (हेर्नुस् वर्णित आयतको व्याख्या) । यस्तो प्रतीत हुन्छ कि शौतानले अल्लाह तआलाका आदेशहरूको अवहेलना मात्रै गरेन बरू त्यो अडिग पनि भइहाल्यो तथा आफ्नो अनुमानित तर्कहरूद्वारा त्यसलाई उचित पनि ठान्दैरहयो । परिणाम स्वरूप तिरस्कृत गरियो तथा सधैंको लागि धिक्कृत भयो तथा आदरणीय आदम आफ्नो भूललाई स्वीकार गरी क्षमा-याचना गर्नथाले, त अल्लाहको कृपा तथा क्षमाको अधिकारी भए । यसप्रकार दुबै प्रकारका माँगहरूको स्पष्टीकरण भयो ।

The Ummah Technology Mission

(२४) अल्लाह (तआला) ले भन्यो, तिमी तल झर, तिमी परस्पर शत्रु हौ तथा तिमीलाई एक समयसम्म धर्तीमा निवास गर्नु एवं लाभान्वित हुनुछ ।

قَالَ اهْبِطُوْا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَّمَتَاعٌ إِلٰى حِيْنٍ ﴿٢٤﴾

(२५) भन्यो कि तिमीले त्यसैमा जीवनयापन गर्नेछौ तथा त्यसैमा मर्नेछौ र त्यसैबाट निकालिनेछौ ।

قَالَ فِيْهَا تَحْيَوْنَ وَفِيْهَا تَمُوْتُوْنَ وَمِنْهَا تُخْرَجُوْنَ ﴿٢٥﴾

(२६) हे आदमका पुत्रहरू ! हामीले तिमीलाई यस्तो वस्त्र प्रदान गऱ्यौ, जुन तिम्रा गुप्ताङ्गलाई ढाकोस् तथा शोभा देओस् ।[१] एवं संयम (परहेज़गारी) को वस्त्र[२] नै उत्तम छ[३] यी अल्लाहका लक्षण हुन् ताकि तिनीहरू स्मरण गरून् ।

يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُّوَارِيْ سَوْاٰتِكُمْ وَرِيْشًا ۗ وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ۙ ذٰلِكَ خَيْرٌ ۗ ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿٢٦﴾

अर्थात् शैतानको मार्गको पनि तथा अल्लाहका भक्तहरूको मार्गको पनि । पाप गरेर घमण्ड गर्नु तिनको पुनरावृत्ति गरी त्यसलाई उचित सिद्ध गर्नको लागि तर्कहरू थुपार्नु शैतानी बाटो हो । तथा पापको पश्चात लज्जित भई अल्लाहको दरबारमा नतमस्तक हुनु तथा क्षमा-याचना गर्नु अल्लाहका भक्तहरूको मार्ग हो । (اللّٰهم اجعلنا منهم)

[१](سوآت) शरीरका ती अङ्ग हुन् जसलाई छोप्नु आवश्यक छ, जस्तै गुप्ताङ्ग तथा (ريشا) त्यो वस्त्र हो जो शोभा एवं सुन्दरताको लागि लगाईयोस् मानौं प्रथम आवश्यक वस्त्र हो एवं दोस्रो पूर्ति एवं अधिकताको लागि हुन्छ, अल्लाहले यी दुबै प्रकारका लागि संसाधन उत्पादन गऱ्यो ।

[२]यसबाट तात्पर्य केही जानकारहरूको विचारले त्यो वस्त्र हो जुन संयमी प्रलयका दिन ग्रहण गर्नेछन्, तथा केहीका निकट निष्ठा एवं केहीका विचारले सत्कर्म तथा अल्लाहको भय हो, सबैको भावार्थ लगभग एउटै हो कि यस्तो वस्त्र जसलाई धारण गरेर मनुष्य अंहकारको सट्टा अल्लाहसित तर्सोस् तथा विश्वास एवं सत्कर्मका माँगहरूलाई पूरा गरोस् ।

[३]यसबाट यो भाव निस्कन्छ कि यद्यपि शोभा तथा सौन्दर्यको लागि वस्त्र धारण गर्नु उचित छ, तैपनि वस्त्रमा यस्तो सादगी अति प्रिय छ जुन पवित्रता तथा संयमको द्योतक हो । यसबाहेक नयाँ वस्त्र धारण गर्दाखेरी यो प्रार्थना गरियोस् ।

The Ummah Technology Mission

يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ لَا يَفۡتِنَنَّكُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ كَمَآ أَخۡرَجَ أَبَوَيۡكُم مِّنَ ٱلۡجَنَّةِ يَنزِعُ عَنۡهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوۡءَٰتِهِمَآۚ إِنَّهُۥ يَرَىٰكُمۡ هُوَ وَقَبِيلُهُۥ مِنۡ حَيۡثُ لَا تَرَوۡنَهُمۡۗ إِنَّا جَعَلۡنَا ٱلشَّيَٰطِينَ أَوۡلِيَآءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ ٢٧

(२७) हे आदमका पुत्रहरू ! तिमीलाई शैतानले ठगीमा नपारोस्, जस्तै तिम्रा माता-पितालाई स्वर्गबाट निष्काशित गरायो, त्यसले उनको वस्त्र फुकाल्न लगायो ताकि उनीहरूलाई उनका गुप्ताङ्ग देखाओस्, नि:सन्देह त्यसले तथा त्यसको जनजातिले तिमीलाई यस्तो ठाउँबाट देख्दछन् जहाँबाट कि तिमी उनलाई देख्न सक्दैनौ,[1] हामीले शैतानहरूलाई उनीहरूका मित्र बनाइदियौं जो ईमान (विश्वास)[2] भएका छैनन् ।

وَإِذَا فَعَلُواْ فَٰحِشَةٗ قَالُواْ وَجَدۡنَا عَلَيۡهَآ ءَابَآءَنَا وَٱللَّهُ أَمَرَنَا بِهَاۗ قُلۡ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَأۡمُرُ بِٱلۡفَحۡشَآءِۖ

(२८) तथा उनी जब कुनै दुराचार गर्दछन् त भन्दछन् कि हामीले आफ्ना पूर्वजहरूलाई यसै गरेका नै पायौं तथा अल्लाहले हामीलाई यसको आदेश दिएको छ। तपाईं भनिदिनुस् कि अल्लाह दुराचारको

الحمد للهِ الذي كَسَانِى مَا أُوارِي بِهِ عَوْرَتِي، وَأَتَجَمَّلُ بِهِ فِي حَيَاتِي

"सबै प्रशंसा त्यस अल्लाहका लागि छन् जसले मलाई यस्तो वस्त्र लगाउन लगायो जसबाट म आफ्नो गुप्ताङ्ग छुपाउन सकुँ र आफ्नो जीवनमा त्यसबाट शोभा प्राप्त गरूँ ।"

(तिर्मिजी, प्रार्थना अध्याय-इब्ने माज, वस्त्र अध्याय, मनुष्य नयाँ वस्त्र धारण गर्दाखेरी के प्रार्थना गरोस्)

[1]यसमा ईमान भएकाहरूलाई शैतान तथा त्यसको जनजाति अर्थात् त्यसका शिष्यहरूबाट सावधान गरिएको छ कि कही तिम्रो असावधानी तथा आलस्यबाट लाभ उठाएर तिमीलाई पनि त्यसै प्रकार परीक्षा तथा कुमार्गमा नपारिदेओस्, जुन प्रकार तिम्रा माता-पिता (आदम तथा हौवा) लाई उसले स्वर्गबाट निष्कासन गरायो तथा स्वर्गको वस्त्र फुकाल्न लगायो । विशेषरूपले जब तिनी दृष्टिगोचर हुँदैनन् तब तिनीबाट बाँच्ने व्यवस्था तथा चिन्ता अधिक हुनुपर्छ ।

[2]अर्थात् जसमा ईमान छैन ती नै उसका मित्र हुन् तथा विशेषरूपले उसको शिकार बन्दछन् । तैपनि निष्ठावानहरूमाथि पनि जाल हाल्दछ । यदि अरू केही गर्न सकेन भने गुप्त शिर्क (देखावटीको पुण्य) तथा प्रत्यक्ष शिर्क (मिश्रणवाद) मा लीन गरिदिन्छ तथा यसप्रकार त्यसले उनीहरूलाई ईमानको पूँजीबाट वञ्चित गरिदिन्छ ।

The Ummah Technology Mission

أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

आदेश गर्दैन । के तिमी अल्लाहबारे यस्तो कुरा गर्दछौ जुन तिमी जान्दैनौ ?[1]

قُلْ أَمَرَ رَبِّى بِٱلْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا۟ وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَٱدْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾

(२९) तपाईं भनि दिनुस् कि मेरो पोषकले मलाई न्यायको आदेश दिएको छ ।[2] तथा प्रत्येक सजदाको (ढोगको) समय आफ्नो अनुहारलाई सोझो दिशामा गर[3] तथा त्यस (अल्लाह) को लागि धर्मलाई स्वच्छ गरी त्यसलाई पुकार । उसले जसरी

[1]इस्लामभन्दा पूर्व मूर्तिपूजकहरूले बैतुल्लाह (काअबा) को परिक्रमा नाङ्गो भई गर्दथे तथा भन्थे कि हामी त्यस अवस्थाको अनुसार परिक्रमा गर्दछौं जुन त्यसबखत थियो जब हाम्रा आमाहरूले हामीलाई जन्माएका थिए । केही भन्दछन् कि उनीहरूले भन्दथे कि हामी जुन वस्त्र लगाउँछौं त्यसमा अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलना गरिराखेका हुन्छौं, यसकारण यस वस्त्रमा परिक्रमा गर्नु उचित छैन । अतः उनीहरूले वस्त्र झिकेर परिक्रमा गर्दथे तथा स्त्रीहरू पनि नाङ्गै परिक्रमा गर्दथे, केवल आफ्ना गुप्ताङ्ग माथि कुनै वस्त्र अथवा छाला राख्ने गर्दथे । आफ्ना यस अपमानित कर्मका लागि अरू दुईटा तर्क दिए । एउटा त यो कि हामीले आफ्ना पूर्वजहरूलाई यसैप्रकार गरिराखेका पायौं । दोस्रो यो कि अल्लाहले हामीलाई यसको आदेश दिएको छ । अल्लाहले यसको खण्डन गर्‍यो कि यो कसरी हुनसक्छ कि अल्लाह तआलाले अभद्र, असभ्य कार्यहरूको आदेश देओस् ? अर्थात् तिमी अल्लाहमाथि त्यस कुराको लान्छना लगाउँछौं जसको त्यसले आदेश दिएन । यस आयतमा ती अनुकरणवादीहरूलाई सचेत तथा सतर्क गरिएको छ, जो आफ्ना पूर्वज, महात्मा तथा महान व्यक्तिहरूको पालन गर्दछन्, जब उनीहरूलाई पनि सत्य कुरा भनिन्छ, त उनी पनि त्यसको समक्ष यही तर्क प्रस्तुत गर्छन् कि हाम्रा पूर्वजले पनि यही गर्दै आएका छन् अथवा हाम्रा इमाम तथा पीरको यही आदेश छ । यो त्यो व्यवहार हो जसमा कि यहूदी आफ्ना यहूदीयतमा, इसाई आफ्ना ईसाईयतमा तथा परिवर्तनकारी आफ्ना परिवर्तित परिपाटीमा दृढ छन् । (फ़तहुल क़दीर)

[2]न्यायको भावार्थ केही जानकारहरूले (لا إِلٰهَ إِلَّا الله) अर्थात् एकेश्वरवाद (तौहीद) लिएका छन् ।

[3]इमाम शौक़ानीले यसको अर्थ यो वर्णित गर्नुभएको छ कि, "आफ्ना नमाज़मा आफ्ना मुखहरू क़िब्लातिर फर्काउ, चाहे तिमी कुनै पनि मस्जिदमा होउ ।" तथा इमाम इब्ने कसीरले यसबाट दृढता अर्थात अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको अनुकरणको भाव लिनुभएको छ तथा आगामी वाक्यबाट अल्लाहको लागि सिद्ध हुनु लिनुभएको छ । तथा भन्नुभएको छ कि प्रत्येक कर्मको स्वीकृतिको लागि आवश्यक छ कि त्यो धार्मिक नियम अनुसारको होस् तथा अन्य मात्र अल्लाहको प्रसन्नताको लागि होस् । आयतमा यी कुराहरूमाथि जोड दिइएको छ ।

तिमीलाई प्रारम्भमा पैदा गऱ्यो त्यसरी नै पुन: जन्म लिनेछौ ।

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَٰلَةُ ۗ إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَٰطِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

(३०) तथा त्यस (अल्लाह) ले केही मानिसहरूलाई मार्गदर्शन गऱ्यो र केही कुपथका पात्र बन्न पुगे, उनीहरूले अल्लाह बाहेक शैतानहरू (असुर) लाई आफ्नो मित्र बनाए तथा ठान्दछन् कि उनी पथगामी छन् ।

يَٰبَنِىٓ ءَادَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

(३१) हे आदमका पुत्रहरू ! मस्जिदमा जाँदा प्रत्येक समय आफ्नो शोभा धारण गर[1] तथा खाउ, पिउ र अपव्यय नगर । नि:सन्देह जो अपव्यय गर्दछन्, अल्लाह उनीसित प्रेम गर्दैन ।[2]

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِىٓ أَخْرَجَ لِعِبَادِهِۦ وَالطَّيِّبَٰتِ مِنَ الرِّزْقِ ۚ قُلْ هِىَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِى الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ ۗ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

(३२) (हे ईशदूत !) तपाईं भनिदिनुस् कि त्यस शोभालाई कसले वर्जित गरेको छ जसलाई अल्लाहले आफ्ना भक्तहरूको लागि उत्पन्न गरेको छ तथा पवित्र जीविकालाई, तपाईं भनिदिनुस् कि त्यो भौतिक जीवनमा तिनीहरूका लागि हो जसले विश्वास गरे (तथा) विशेषरूपले

The Ummah Technology Mission

[1]आयतमा शोभासित तात्पर्य वस्त्र हो । यसको सम्बन्ध पनि मूर्तिपूजकहरूबाट नाङ्गो परिक्रमासित छ, अत: उनीहरूलाई भनियो कि वस्त्र धारण गरी अल्लाहको उपासना गर ।

[2]अपव्यय (सीमाभन्दा वाहिर जानु) कुनै पनि विषयमा यहाँसम्मकि खाद्य तथा पेयमा पनि प्रिय मानिएको छैन । एक हदीसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, “जे चाहन्छौ खाउ, जे चाहन्छौ लगाउ । परन्तु दुईटा कुराहरूबाट बच, अपव्यय तथा अहंकारबाट ।” (सहीह बुख़ारी किताबुल लिबास बाब क़ौलिल्लाहे तआ़ला “कुल मन हर्रम, ज़ीनतल्लाह”) केही सलफ़ (ज्ञानी पूर्वजहरू) को कथन छ । (كلوا و اشربوا ولا تسرفوا) यस आधा आयतमा सारा चिकित्सा पद्वति एकत्रित गरिएको छ । (इब्ने क़सीर)

अन्त दिवसमा उनीहरूकै लागि हुन् ।[1] हामी आयतहरूको यसैप्रकार विस्तृत वर्णन गरिराखेका छौं उनीहरूको लागि जो ज्ञान भएका हुन्छन् ।

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ

(३३) तपाईं भन्नुस् कि मेरो पोषकले सबै व्यक्त एवं गुप्त अशिष्ट विषय[2] लाई वर्जित गरेको छ तथा पाप एवं अनुचित अतिक्रमणलाई[3] तथा

[1]मूर्तिपूजकहरूले जुनप्रकार परिक्रमाको समय वस्त्र धारण गर्न अप्रिय मानेका थिए यसैप्रकार केही उचित पदार्थहरूलाई पनि अल्लाहको सामीप्यको लागि वर्जित गरिहालेका थिए, जस्तो कि केही सूफ़िहरू (साधु) पनि यस्तै गर्दछन् तथा धेरैजसो वैध कुराहरू आफ्ना मूर्तिहरूका नाममा दान गर्नलाई अवैध मान्ने गर्दथे। अल्लाहले भन्यो कि जुन पदार्थहरूलाई उसले मानिसहरूको शोभाको लागि (उदाहरण अर्थ वस्त्र आदि एवं) स्वादिष्ट खाद्य पदार्थ बनाएको छ तिनीहरूलाई कसले निषेधित गर्न सक्तछ । यसको अभिप्राय यो हो कि अल्लाहबाट उचित बनाइएका वस्त्रहरू कसैले वर्जित गर्नबाट वर्जित हुँदैन, त्यो उचित नै रहने छ, यी उचित एवं पवित्र कुराहरू अल्लाहले वास्तवमा आफ्ना भक्तहरूको लागि बनाएको छ । नास्तिक मूर्तिपूजक पनि यसबाट लाभान्वित हुन्छन् बरू कहिलेकाही सांसारिक सुख-सुविधामा उनीहरू मुसलमानहरूभन्दा अधिक सफल देखिन्छन्। किन्तु यो सामाजिक तथा अस्थिर सुख हो, जसको रहस्यलाई अल्लाह नै जान्दछ परन्तु परलोकमा यी अनुकम्पाहरू मुसलमानहरूकै लागि हुनेछन् किनभने कृतघ्नहरूका लागि जुनप्रकार स्वर्ग निषेधित हुनेछ त्यसैगरी यो खाद्य तथा पेय पनि निषेधित हुनेछन् ।

[2]प्रत्येक कुकर्मसित तात्पर्य यहाँ केही विद्वानहरू निकट बेश्याको कोठामा गई व्यभिचार गर्नु तथा गुप्त कुकर्मसित तात्पर्य कुनै प्रेमिकासँग विशेष सम्बन्ध स्थापित गर्नु हो । केहीका निकट प्रत्यक्ष कुकर्मबाट तात्पर्य नजीकका निषेधित स्त्रीहरूसित विवाह गर्नु (जुन वर्जित छ) लिइएको छ । तर उचित कुरो त यो हो कि यो कुनै एक विशेष परिस्थितिसित सम्बन्धित छैन, बरू सामान्य छ । जस्तै फिल्म, नाटक, टि.भी., भि.सी.आर.,अभद्र-असभ्य समाचार एवं पत्र-पत्रिकाहरू, नृत्य, मदिरापान, नृत्याङ्गनाहरूको पुरूषका समक्ष नृत्य तथा पुरूष-स्त्री मिश्रण, मेंहदी तथा विवाहका रीति रीवाजमा सामान्यतया जुन प्रदर्शन हुन्छ, आदि यी सबै कुकर्म हुन् । (أعاذنا الله منها)

[3]पाप, अल्लाहको अवज्ञाको नाम हो । तथा एक हदीसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो “पाप त्यो हो जुन तेरो मनमा खट्किन्छ तथा मानिसहरूलाई यसको सूचना भए पश्चात तिमी नराम्रो ठान्दछौं ।” (सहीह मुस्लिम किताबुल बिर्र) तथा केहीले भन्दछन् कि पाप त्यो हो जसको प्रभाव त्यसलाई गर्ने व्यक्तिसम्म सीमित होस् तथा (بغي) (बगूय) त्यो हो कि यसको प्रभाव अरूसम्म पुगोस् ।

The Ummah Technology Mission

अल्लाहसँग त्यसलाई मिश्रित गर्नलाई जसको उसले कुनै तर्क अवतरित गरेको छैन तथा अल्लाहमाथि अज्ञात कुराहरू बोल्नलाई ।	تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾
(३४) तथा प्रत्येक समुदायको एउटा निर्धारित समय छ[1] अनि जब तिनको निश्चित समय आइपुग्छ तब न एक क्षणको लागि ढिलो हुनेछ न छिटो ।	وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾
(३५) हे आदमका पुत्रहरू ! यदि तिम्रो पासमा तिमीमध्येबाट मेरो रसूल (दूत) आउँछन् जो तिम्रा समक्ष मेरा आयतहरूको वर्णन गर्दछन् त जसले संयम गर्नेछ तथा सुधार गर्नेछ, उनीहरूलाई न कुनै भय हुनेछ र न उनी दुःखी हुनेछन् ।[2]	يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنِ اتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾
(३६) तथा जसले हाम्रा आदेशहरूलाई नकारे एवं उनीसित अहंकार गरे तिनै नरकीय हुन्, तिनै त्यसमा सधैं रहनेछन् ।[3]	وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

The Ummah Technology Mission

यहाँ बगीसित अनावश्यकको अर्थ, अनावश्यक अत्याचार तथा कठोरता जस्तै मानिसहरूका अधिकारको हनन गर्नु कसैको माल खोस्नु, अनावश्यक कूटपीट गर्नु तथा अपशब्द एवं कटुवचन भनेर अपमानित गर्नु आदि हो ।

[1]निर्धारित समयसित तात्पर्य त्यो अवसर हो जुन अल्लाह (परमेश्वर) प्रत्येकको परीक्षाको लागि दिन्छ कि त्यसले यस अवसरको लाभ उठाएर अल्लाहलाई प्रसन्न गर्ने प्रयास गर्दछ अथवा त्यसको विद्रोह एवं दुष्टतामा झन् बृद्धि हुन्छ । यो अवसर कहिले आजीवन हुन्छ अर्थात् सांसारिक जीवनमा त्यसले समात्दैन वरू परलोकमा नै दण्ड दिनेछ, यिनको निर्धारित समय प्रलयदिवस नै हो तथा जसलाई संसारमा दण्डित गर्दछ तिनको निर्धारित समय त्यो हो जब उनलाई समात्छ ।

[2]यो ती मानिसहरूका सुपरिणामको वर्णन हो, जुन संयम तथा सत्कर्मबाट सुशोभित हुनेछन् । कुर्आनले ईमानका साथै अधिकतर स्थानमा पुण्यका कामहरूको वर्णन अवश्य गरेको छ, जसबाट ज्ञात हुन्छ कि अल्लाहका समक्ष त्यही ईमान मान्य छ जसको साथमा पुण्यको कार्य पनि हुनेछन् ।

[3]यसमा निष्ठावानहरूको विपरीत ती मानिसहरूको कुपरिणामहरूको वर्णन गरिएको छ, जो अल्लाहका आदेशहरूलाई झूठा भन्दछन् तथा उनका समक्ष घमण्ड गर्दछन् । ईमान भएका तथा

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُم مِّنَ الْكِتَابِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

(३७) त्यसभन्दा अधिक अत्याचारी को होला जसले अल्लाहमाथि झूठा आरोप लगायो अथवा त्यसका आयतहरू (आदेश) लाई झूठा भन्यो ? यिनलाई किताबबाट निर्धारित भाग पुग्नेछ[1] यहाँसम्मकि जब तिनको पासमा हाम्रा फरिश्ता (यमदूत) तिनका प्राण निकाल्न आउँछन् त भन्नेछन् कि तिनीहरू कहाँ छन् जसलाई तिमी अल्लाहलाई छाडि पुकार्ने गर्दथ्यौ, उनीहरूले भन्नेछन् हामी त गुमियौं तथा आफू काफ़िर (अधर्मी) हुने कुरो स्वयं स्वीकार गर्नेछन् ।

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ ۖ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ

(३८) त्यसले (अल्लाह) भन्नेछ कि जिन्न तथा मानिसहरूका ती गिरोहहरूसँग जो तिमीभन्दा पूर्व गुज्रिसकेका छन्[2] तिमी पनि नरकमा प्रवेश गर, जतिखेर पनि कुनै गिरोह (समूह) प्रवेश गर्नेछ त अर्कालाई

काफिरहरू दुबैको परिणामको वर्णन गर्नुको उद्देश्य यो हो कि मानिसहरूले त्यस व्यवहारलाई अप्नाउन् जसको परिणाम राम्रो छ तथा त्यस व्यवहारबाट टाढा रहून् जसको परिणाम नराम्रो छ ।

[1]यसका विभिन्न भावार्थ वर्णन गरिएका छन् । एक अर्थ कर्म, जीविका तथा आयुसित गरिएको छ अर्थात तिनका भाग्यमा जुन कर्म तथा जीविका छ, त्यसलाई पूरा गरी तथा जति आयु छ, त्यसलाई व्यतीत गरे पश्चात अन्ततः मृत्युलाई नै अंगाल्ने छन् । त्यसैको समान यो आयत छ ।

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۞ مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾

"जो अल्लाहमाथि झूठा आरोप लगाउँछन्, उनी सफल हुने छैनन्, संसारका क्षणिक लाभ उठाएर, अन्ततः हाम्रो पासमा उनी फर्केर आउनु छ ।" (सूरः यूनुस-६९, ७०)

[2]उमम, उम्मतको बहुवचन हो । तात्पर्य त्यो वर्ग तथा समुदाय हो, जो अविश्वास एवं विरोध तथा बहुईश्वरवाद तथा अनिष्ठामा एक समान हुनेछन् । (فى) को अर्थ सहित पनि हुनसक्छ, अर्थात तिमीभन्दा पूर्व मनुष्य तथा जिन्नहरूमा तिमी जस्तै यहाँ आइसकेका छन्, उनीहरूसँगै नरकमा प्रवेश गर अथवा उनीहरूमा सम्मिलित होऊ ।

The Ummah Technology Mission

أُخۡتَهَاۖ حَتَّىٰٓ إِذَا ٱدَّارَكُواْ فِيهَا جَمِيعٗا قَالَتۡ أُخۡرَىٰهُمۡ لِأُولَىٰهُمۡ رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ أَضَلُّونَا فَـَٔاتِهِمۡ عَذَابٗا ضِعۡفٗا مِّنَ ٱلنَّارِۖ قَالَ لِكُلّٖ ضِعۡفٞ وَلَٰكِن لَّا تَعۡلَمُونَ ٣٨

धिक्कार्नें छ[१] यहाँसम्मकि जब त्यस (नरक) मा सबै एकत्रित हुनेछन्,[२] त उनीमध्ये पछि आउनेहरू आफूभन्दा पहिलेका विषयमा भन्नेछन्[३] कि हे हाम्रो पालनकर्ता ! यिनीहरूले नै हामीलाई पथविचलित गरे, तिमी यिनीहरूलाई नरकको दोहोरो सजाँय देउ ।[४] (अल्लाह) ले भन्नेछ कि प्रत्येकको लागि दुई गुना छ,[५] तर तिमी जान्दैनौ ।

وَقَالَتۡ أُولَىٰهُمۡ لِأُخۡرَىٰهُمۡ فَمَا كَانَ لَكُمۡ عَلَيۡنَا مِن فَضۡلٖ

(३९) पहिले आएकाले आफूभन्दा पछि आउनेहरूसित भन्नेछन् कि हामीमाथि तिम्रो कुनै प्रधानता छैन, अत:

---

[१] ﴿لَعَنَتۡ أُخۡتَهَا﴾ को अर्थ हो आफू समान अर्को गुटलाई धिक्कार्नें छ । "उख्त" अरबी भाषामा बहिनीलाई भन्दछन् । एक गिरोह (समुदाय) लाई अर्को गिरोह (समुदायको) बहिनी धर्मको आधारमा अथवा विचलनको कारण भनिएको छ । अर्थात् दुबै नै एक असत्य धर्मका अनुयायी थिए अथवा मार्ग-विचलित थिए अथवा नरकको साथी हुनुका कारण उनलाई एक-अर्काको बहिनी भनिएको छ ।

[२](اداركوا) को अर्थ हो (تداركوا) जब एक-अर्कासित भेट्ने छन् तथा एकत्रित हुनेछन् ।

[३](أخرى) (पछिल्ला) सित तात्पर्य पछि प्रवेश गर्नेहरू तथा (أولى) सित तात्पर्य उनीभन्दा पहिला प्रवेश गर्नेहरू हुन् । अथवा पछिल्लाबाट अनुकरण तथा पूर्वबाट नेतृत्व गर्नेहरू मुखियासित तात्पर्य छ। उनीहरूको अपराध अत्याधिक छ किनभने उनीहरू स्वयं सत्यमार्गबाट टाढा रहे तथा अरूहरूलाई पनि प्रयत्न गरेर टाढा राखे, यसकारण उनीहरू आफ्ना अनुसरण गर्नेहरूभन्दा पहिला नरकमा जानेछन् ।

[४]जसरी एक अर्को स्थानमा आदेश छ । नरकबासी भन्नेछन् ।

﴿رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ☆ رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾

"हे हाम्रा प्रभु ! हामी त आफ्ना प्रमुख तथा पूर्वजहरूका अनुगामी हौं, अत: उनीहरूले हामीलाई सोझो मार्गबाट विचलित गरिदिए, हे मेरो प्रभु ! यिनीहरूलाई दुईगुना प्रकोप (यातना) देउ तथा उनीहरूलाई निकै धिक्कार गर ।" (सूर: अल-अहज़ाब-६७, ६८)

[५]अर्थात् अब एक-अर्कालाई धिक्कार्नु अथवा गाली गर्नुबाट कुनै लाभ छैन, तिमी सबै आ-आफ्ना ठाउँमा अपराधी थियौ, तिमी सबै दोब्बर दण्डको अधिकारी हौ। नेता तथा अनुगामीहरूको यो संवाद सूर: सबा ३१ तथा ३२ मा पनि वर्णन गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾

तिमी पनि आफ्ना कर्महरूका कारण यातनाको स्वाद चाख ।

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

(४०) नि:सन्देह जसले हाम्रा आयतहरूलाई झुठ्लाए तथा उनीप्रति अहंकार गरे तिनका लागि आकाशको द्वार खोलिने छैनन्[1] तथा उनी स्वर्गमा प्रवेश पाउने छैनन् जबसम्म ऊँट सियोको प्वालबाट प्रवेश गर्दैन[2] तथा हामी पापीहरूलाई यसैप्रकार प्रतिकार दिन्छौं ।

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

(४१) उनीहरूका लागि नरकको आगोको ओछ्यान हुनेछ तथा उनीहरूमाथि त्यसैको सिरक हुनेछ,[3] तथा हामी अत्याचारीहरूलाई यस्तै दण्ड दिन्छौं ।

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾

(४२) तथा जसले विश्वास एवं सदाचार गरे, हामी कसैमाथि उसको शक्ति अनुसार नै भार राख्दछौं,[4] यी नै स्वर्गीय हुन् यी नै त्यसमा सधैं बास गर्नेछन् ।

[1]यसको भावार्थ केही विद्वानहरूले कर्म, केहीले प्राण तथा केहीले विनय लिएका छन् अर्थात् उनका कर्म तथा प्राणहरू अथवा विनयका लागि आकाशको द्वार खोलिने छैनन् अर्थात् कर्म तथा विनय स्वीकार गरिन्न तथा प्राण धर्तीतिर फर्काइन्छन् जस्तो कि मुसनद अहमद भाग-२, पृष्ठ-३६४, ३६५) को एक हदीसबाट विदित हुन्छ । प्रकाण्ड विद्वान इमाम शौकानी भन्नुहुन्छ कि तीनटै भावार्थ लिन सकिन्छन् ।

[2]यो असम्भव कुरो छ । जुनप्रकार उँटलाई सियोको छिद्रबाट छिर्नु असम्भव छ त्यसैप्रकार काफ़िरहरूलाई स्वर्गमा प्रवेश असम्भव छ ।

[3](غواش) शब्द (غاشية) को वहुवचन हो, जसको अर्थ हो "ढाक्ने" अर्थात् आगो नै उनको सिरक हुनेछ अर्थात् माथिबाट पनि आगोले छोपिहाल्नेछ ।

[4]यो प्रासंगिक वाक्य हो जसको उद्देश्य यो भन्नु हो कि ईमान तथा सत्कर्म, यी यस्ता कुरा होइनन् जुन मनुष्यको शक्तिभन्दा अधिक छ तथा मनुष्य यिनलाई गर्ने शक्ति राख्दैन ।

The Ummah Technology Mission

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ ۖ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ۖ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ

(४३) तथा हामीले उनीहरूका हृदयमा भएको कपटको निवारण गरिदिनेछौं[१] उनीहरू मुनी नहरहरू बगिराखेका हुन्छन् । र उनीहरूले भन्नेछन्, अल्लाहकै लागि सबै प्रशंसा छ जसले हामीलाई यस दिशातिर मार्गदर्शन गऱ्यो । यदि उसले मार्गदर्शन नगरेको भए हामी स्वयं मार्गमा हुने थिएनौं ।[२] निःसन्देह हाम्रो

बरू प्रत्येक मानिस सरलताले यिनलाई अपनाउन सक्दछ तथा यिनका आवश्यकता अथवा माँगलाई पूरा गर्न सक्दछ ।

[१](غل) त्यस ईर्ष्यालाई भन्दछन् जुन हृदयमा दबिएको हुन्छ । अल्लाह तआलाले स्वर्गमा भएकामाथि यो कृपा पनि गर्नेछ कि तिनका हृदय एक-अर्काका लागि दर्पण जस्तै सफा गरिदिनेछ, कसैको विषयमा कसैलाई कुनै द्वेष अथवा घृणा रहने छैन । केही ज्ञाताहरूले यसको अर्थ यो लगाएका छन् कि स्वर्गवालाहरूको बीच जुन पद तथा सम्मानको अन्तर हुनेछ, त्यस सम्बन्धमा एक-अर्कासित ईर्ष्या गर्ने छैनन् । पहिलो भावार्थको एक हदीसबाट पुष्टि हुन्छ कि स्वर्गमा भएकालाई स्वर्ग तथा नरकको मध्य पुलमा रोकिइनेछ तथा तिनका बीच आपसमा जुन कटुता हुन्छ, एक-अर्कालाई त्यसको परिणाम दिइनेछ । यहाँसम्मकि उनीहरू जब पूर्णरूपले शुद्ध एवं पवित्र हुन्छन् तब उनलाई स्वर्गमा प्रवेश गर्ने आज्ञा प्रदान गरिनेछ (सहीह बुख़ारी किताबुल मज़ालिम) जस्तै सहाबाको आपसी कटुता छ जुन राजनीतिक प्रतिद्वन्दताको कारण उत्पन्न भयो । आदरणीय अली (رضی الله عنه) को कथन छ, "मलाई आशा छ कि म, उस्मान तथा तल्हा एवं जुबैर ती मध्येका हुनेछौं जसको विषयमा अल्लाहको आदेश छ । ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ﴾ (इब्ने कसीर)

[२]अर्थात यो मार्गदर्शन जसबाट हामीलाई ईमान तथा सत्कर्मको जीवन प्राप्त भयो तथा तिनलाई अल्लाहको दरवारमा स्वीकार गरिने सौभाग्य पनि प्राप्त भयो । यो अल्लाह तआलाको विशेष कृपा हो तथा त्यसको उपकार हो । यदि यो अल्लाहको कृपा तथा उपकार नभएको भए हामी यस स्थानसम्म पुग्न सक्ने थिएनौं । यसै भावार्थको यो हदीस पनि छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "यो कुरा राम्ररी जानिहाल कि तिमी मध्येबाट कसैको कर्म स्वर्गमा लगिने छैन, जबसम्मकि अल्लाह तआलाको कृपा पनि हुनेछैन ।" सहाबा (उनीसित अल्लाह प्रसन्न भयो) ले सोधे, "हे ईशदूत (तपाईंमाथि अल्लाहको कृपा तथा शान्ति होस्) तपाईं पनि ?" उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले भन्नुभयो, "हो, म पनि त्यसबेलासम्म स्वर्गमा जाने छैन जबसम्म ममाथि अल्लाहको कृपा हुनेछैन ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल रिक़ाक़ बाबुल क़स्द वल मदावमः अलल अमल, सहीह मुस्लिम किताबु सिफ़ तुल क़ियामः बाब लन् यद्ख़ुल अहदुन् जन्नः बे अमलेही ।

The Ummah Technology Mission

رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۖ وَنُودُوٓا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

प्रभुका उपदेशक सत्य लिएर आए । तथा उनीसित घोषणा स्वरूप भनिनेछ कि आफ्ना कर्मको परिणाम स्वरूप तिमी यस स्वरका उत्तराधिकारी बनाइयौ ।[1]

وَنَادَىٰٓ أَصْحَٰبُ الْجَنَّةِ أَصْحَٰبَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ۖ قَالُوا نَعَمْ ۚ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌۢ بَيْنَهُمْ أَن لَّعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾

(४४) तथा स्वर्गवासी नरकवासीहरूलाई पुकार्नेछन् कि हामीले आफ्नो परमेश्वरको वचनलाई जुन हामीलाई दिइएको थियो सत्य पायौं त के तिमीसित तिम्रो परमेश्वरले जुन वाचा गरेको थियो, तिमिले पनि सत्य पायौ ?[2] उनीहरूले भन्नेछन्, "हो", अनि एउटा उद्घोषकले उनीहरूको माझमा पुकार्नेछ कि अल्लाहको धिक्कार छ अत्याचारीहरूमाथि

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُم بِالْآخِرَةِ كَٰفِرُونَ ﴿٤٥﴾

(४५) जो आफ्नो परमेश्वरको मार्गबाट रोक्न् र त्यसलाई बाङ्गोटिङ्गो (बक्र) बनाउन चाहन्छन् तथा उनी परलोकलाई पनि नकार्दछन् ।

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ ۚ وَعَلَى الْأَعْرَافِ

(४६) तथा ती दुबैका बीच एउटा पर्दा हुनेछ ।[3]

[1]यो व्याख्या पछिल्लो कुरो तथा वर्णित हदीसको विपरीत छैन । यसकारण कि पुण्यको सौभाग्य पनि स्वयं अल्लाहको उपकार तथा कृपा हो ।

[2]यही कुरो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले बद्रको अवसरमा जब काफिरहरू मारिए तथा तिनका शव एक इनारमा फालिए उनीहरूलाई सम्बोधित गर्दै भन्नुभयो, जसमा आदरणीय उमर (رضی اللہ عنہ) ले भन्नुभयो, "तपाईं यस्तालाई सम्बोधित गरिराख्नु भएको छ जो मरिसकेका छन् ।" उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "अल्लाहको सौगन्ध, म उनीहरूलाई जे-जति भनिराखेको छु, उनीहरू तिमीभन्दा अधिक सुनिराखेका छन्, तर अब उनीहरूमा उत्तर दिने शक्ति छैन ।" (बुख़ारी किताबुल मग़ाजी बाब कत्ले अबी ज़हल, सहीह मुस्लिम किताबुल जन्नः, बाब अरदे मक़अदिल मय्यित मिनल जन्नते अविन्नारे तथा)

[3]"यी दुबैका मध्य" सित तात्पर्य स्वर्ग, नरकका बीच अथवा ईमान भएका तथा क़ाफिरहरूका बीच हो । हिज़ाबुन (حجاب) (अदृश्य अथवा पट) सित पर्खाल तात्पर्य छ जसको वर्णन सूरः हदीदमा छ । ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَّهُۥ بَابٌ﴾

The Ummah Technology Mission

رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ ۚ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۚ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾

एवं "आराफ़" (उचाई) मा केही पुरूष हुनेछन्[1] जो प्रत्येकलाई उनका लक्षणहरूबाट चिनिहाल्नेछन्,[2] तथा स्वर्गवासीहरूलाई पुकार्ने छन् कि तिमीमाथि शान्ति होस्, उनीहरू त्यस (स्वर्ग) मा प्रवेश पाएका हुने छैनन् तथा त्यसको आशा राखेका हुन्छन् ।[3]

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

(४७) तथा जब तिनका आखा नरकवासीहरूमा पर्छन् तब भन्नेछन् कि हाम्रो परमेश्वर हामीलाई अत्याचारीहरूको साथमा सम्मिलित नगर्नु ।

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾

(४८) तथा अअ्राफ़मा भएकाले केहीलाई जसलाई उनका लक्षणहरूबाट चिनेका हुनेछन् पुकार्नेछन् कि तिम्रो भीड एवं अहंकार तिम्रो कुनै काम आएन ।[4]

"त उनीहरूको मध्येमा एउटा पर्खाल खडा गरिने छ, जसमा एउटा द्वार हुनेछ ।" (सूरः अल-हदीद-१३) यही "आराफ" को पर्खाल हो ।

[1]यी को हुनेछन् ? तिनको निर्धारणको सम्बन्धमा व्याख्याकारहरूमा अत्यन्त मतभेद छ। अधिकतर व्याख्याकारहरूको विचार छ कि यी त्यस्ता हुनेछन् जसका पुण्य तथा पाप समान हुनेछन् । तिनका पुण्य नरकमा जानबाट तथा पाप स्वर्गमा जानबाट रोक्नेछन् तथा यसप्रकार अल्लाहको तर्फबाट अन्तिम निर्णय हुन्जेलसम्म त्यही अवस्थामा रहनेछन् ।

[2](سيماء) (सीमाअ) को अर्थ चिन्ह हो । स्वर्गमा भएकाहरूको मुख प्रकाशको ज्योतिले उज्जवल हुनेछन् तथा कसैमाथि थकाईको चिन्ह हुने छैन एवं नरकमा भएकाहरूको मुख कालो तथा आँखा निलो हुनेछ । यसप्रकार यी दुबै प्रकारका मानिसहरूका मुख चिन्हहरूबाट पहिचान गरिनेछन् ।

[3]यहाँ (يطمعون) (यतमअुन) को अर्थ केही ज्ञाताहरूले (यअलमून) गरेका छन् अर्थात् उनलाई ज्ञान हुनेछ कि उनी निकटमै छिट्टै स्वर्गमा प्रवेश पाउने छन् ।

[4]यी नरकवासी हुनेछन् जसलाई आराफ़वालाले उनका चिन्हहरूबाट चिनिहाल्ने छन् तथा उनी आफ्ना गुट तथा श्रेष्ठतामा जुन घमण्ड गर्दथे, त्यसको उदाहरण दिएर उनीहरूलाई स्मरण गराउँछन् कि यी कुराहरू तिम्रो कुनै काम आउने छैनन् ।

The Ummah Technology Mission

أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمۡتُمۡ لَا يَنَالُهُمُ ٱللَّهُ بِرَحۡمَةٍۚ ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمۡ وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ ۝٤٩

(४९) के यी नै हुन् जसको विषयमा तिमीले बलपूर्वक शपथ लिंदै थियौ कि यिनी (स्वर्गवासीहरू) माथि अल्लाहको कृपा[1] हुनेछैन (उनीसित भनिनेछ) कि स्वर्गमा प्रवेश गरिहाल तिमीलाई कुनै भय छैन र न तिमी शोकाकुल हुनेछौ ।

وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ أَنۡ أَفِيضُواْ عَلَيۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ أَوۡ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُۚ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ ۝٥٠

(५०) तथा नरकमा भएकाले स्वर्गमा भएकाहरूलाई पुकार्ने छन् कि हामीमाथि केही पानी हालिदेउ अथवा ती कुरा मध्येबाट केही देउ उनीहरूले भन्नेछन् कि अल्लाहले दुबै विश्वासहीनहरूका लागि निषेध गरिसकेको छ ।[2]

ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ لَهۡوٗا وَلَعِبٗا وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ فَٱلۡيَوۡمَ نَنسَىٰهُمۡ كَمَا نَسُواْ لِقَآءَ

(५१) जसले आफ्नो धर्मलाई मनोरञ्जन एवं खेल बनाएका थिए तथा भौतिक जीवनले जसलाई धोका दियो, त आज हामी पनि उनीहरूलाई बिर्सिदिनेछौं ।[3]

---

[1]यसबाट तात्पर्य निष्ठावान हुन् जो संसारमा निर्धन, कंगाल, असहाय तथा कमजोर प्रकारका मानिस थिए, जसको उपहास वर्णित घमण्डीहरूले गर्ने गर्दथे तथा भन्थे कि यदि यिनी अल्लाहका प्रिय भएका भए संसारमा यिनको यही दशा हुन्थ्यो ? त्यसको उपरान्त अझै दुस्साहस गरी दाबी गर्दथे कि क्यामतका दिन अल्लाहको कृपा हामीमाथि हुनेछ (जुन प्रकारले संसारमा भइराखेको छ) न कि यिनीमाथि । केही व्याख्याकारहरूले यस कथनलाई आराफवालाको मुखसित लिएका छन् । तथा केही व्याख्याकार भन्दछन् कि जब आराफवालाले नरकवालालाई यो भन्नेछ, “तिम्रो गुट तथा तिमीले आफूलाई श्रेष्ठ ठान्ने कुरो तिम्रो कुनै काम आएन ।” त्यतिखेर अल्लाहको तर्फबाट स्वर्गवालाहरूतिर संकेत गर्दै भनिनेछ, “यी तिनै मानिसहरू हुन् जसका विषयमा तिमी पटक-पटक सौगन्ध खाएर भन्थ्यौ कि यिनीहरूमाथि अल्लाहको कृपा हुनेछैन । (तफ़सीर इब्ने कसीर)

[2]जस्तो अघि चर्चा भइसकेको छ कि खाने-पिउने कुराको सुख-सुविधाहरू केयामतका दिन केवल निष्ठावानहरूलाई हुनेछ । (﴿خَالِصَةً يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾) (आयत संख्या-३२) यहाँ यसको अधिक स्पष्टीकरण स्वर्गवालाहरूको मुखबाट गराइएको छ ।

[3]हदीसमा वर्णित छ, कि केयामतका दिन अल्लाह तआला आफ्ना यसप्रकारका भक्तसित भन्नेछ, “के मैले तिमीलाई पत्नी तथा सन्तान प्रदान गरेको थिइन ? तिमीलाई मान सम्मानबाट विभूषित गरेको थिइन ? के ऊँट-घोडाहरू तिम्रो सेवाको लागि प्रदान गरेको थिइन ? तथा के तिमी नेतृत्व गर्दाखेरि

The Ummah Technology Mission

يَوْمِهِمْ هَٰذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

जसरी उनीहरू यस दिनलाई बिर्सिदिए तथा हाम्रा आयतहरूलाई अस्वीकार गरिरहे ।

وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

(५२) तथा हामीले उनको पासमा ज्ञानमा आधारित एक शास्त्र सविस्तार विवरणका साथ पठाइदिएका छौं,[1] जुन मार्गदर्शन एवं दया हो उनीहरूका लागि जो विश्वास गर्दछन् ।

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ ۚ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ

(५३) के उनीहरू यसैको अन्तिम परिणामको प्रतीक्षा गरिराखेका छन् ?[2] जुन दिन यसको अन्तिम परिणाम आउने छ, त जसले यस

मानिसहरूबाट कर लिदैनथ्यौ ? त्यसले भन्नेछ, किन होइन ? हे अल्लाह ! यी सबै कुरा सत्य हुन् । अल्लाह तआला उसित सोध्नेछ, के तिमी मसित साक्षातकारको कुरोमा विश्वास गर्दथ्यौ ? त्यसले भन्नेछ होइन । अल्लाह तआलाको आदेश हुनेछ, "जुन प्रकार तिमीले मलाई बिर्सिरहयौ, तिमीलाई आज म बिर्सिदिन्छु ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल जुहद) । कुर्आन करीमको यस आयतबाट यो पनि ज्ञान हुन्छ कि धर्मलाई खेलकूद बनाउने मानिस ती नै हुन्छन् जो सांसारिक छलमा लीन हुन्छन् । यस्ता मानिसहरूका हृदयबाट आखिरतको चिन्ता तथा अल्लाहको भय समाप्त हुन्छ । यसकारण उनी धर्ममा पनि आफ्नो तर्फबाट जे चाहन्छन्, थप्छन् तथा धर्मको जुन भागलाई चाहन्छन् कर्म शून्य गरिदिन्छन् अथवा तिनलाई खेलकूदको रूप दिन्छन् ।

[1]यो अल्लाह तआला नरकवालाहरूको विषयमा नै भनिराखेको छ कि हामीले पूर्ण ज्ञानको आधारमा यस्तो किताब पठाएका थियौं, जसमा प्रत्येक कुरो स्पष्ट गरी वर्णन गरेका थियौं । उनीहरूले यसबाट लाभ लिन सकेनन् भने, त उनको दूर्भाग्य, नत्र जसले यसमा विश्वास गरे, तिनीहरू मार्गदर्शन तथा अल्लाहको कृपाबाट लाभान्वित भए । अर्थात् हामीले त

﴿ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴾

"जबसम्म हामीले रसूल पठाएर सबै तर्क पूर्ण गर्दैनौं, तबसम्म हामी यातना दिदैनौं ।" (सूरः बनी इस्राईल-१५) का अनुसार प्रबन्ध गरिदिएका थियौं ।

[2]तावीलको अर्थ हो कुनै वस्तुको वास्तविकता तथा परिणाम । अर्थात् अल्लाहको किताबद्वारा वाचा तथा चेतावनी तथा स्वर्ग-नरक आदिको वर्णन गरिदिएका थियौं तर यिनीहरू त्यस संसारको परिणाम आफ्नो आँखाले हेर्ने कुरोको प्रतीक्षामा थिए, त अब त्यो परिणाम उनको समक्ष आइपुग्यो ।

The Ummah Technology Mission

رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۚ فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۚ قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾

भन्दा पूर्व त्यसलाई बिर्सिसकेका थिए उनीहरू भन्नेछन् कि हाम्रो परमेश्वरका उपदेशक सत्य लिएर आएका थिए, तसर्थ के कोही हाम्रो सिफारिशी छ, जसले हाम्रो लागि सिफारिश गरिदेऊन, अथवा हामीलाई पुन: (संसारमा) पठाइन्थ्यौं भने त्यसका बाहेक कर्म गर्दथ्यौं जुन गरिराखेका थियौं ? उनीहरूले स्वयंलाई नोक्सानीमा पारिदिए तथा जुन झूठा कुरा रच्दथे, उनीबाट गुमिए।[1]

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي

(५४) नि:सन्देह तिम्रो पोषक अल्लाह नै हो जसले आकाशहरू तथा धर्तीलाई ६ दिनमा रचना गऱ्यो,[2] तथा पछि अर्श (सिंहासन) मा आसीन

[1]अर्थात् यिनी जुन परिणामका प्रतीक्षामा थिए, उनीहरूका समक्ष आइहाले पश्चात सत्यतालाई स्वीकार गर्ने अथवा पुन: संसारमा पठाइने इच्छा तथा अन्य कुनै सिफारिश गर्नेको खोज, यो सबै बेकार हुनेछ। ती ईष्टदेव पनि यिनीबाट लुप्त हुनेछन्, जसका उनीहरूले अल्लाहलाई छाडि उपासना गर्दथे। उनीहरू न तिनका सहायता गर्नसक्ने छन्, न सिफारिश तथा न नरकको यातनाबाट मुक्त गराउन सक्नेछन्।

[2]यी ६ दिन रविवार, सोमबार, मंगलबार, बुधबार, वृहस्पतिबार तथा शुक्रबार हुन्। शुक्रबारको दिननै आदरणीय आदमलाई पैदा गरियो। भनिन्छ कि शनिबारका दिन केही पनि पैदा गरिएन, यसैकारण यसलाई अरबी भाषामा योमुस सब्त भनिन्छ। किनभने सब्तको शब्दार्थ 'काट्नु' हो अर्थात त्यसदिन सृष्टिको कार्य समाप्त गरियो। अनि त्यसदिनसित के तात्पर्य छ ? हाम्रा संसारिक दिन, जुन सूर्योदयदेखि प्रारम्भ भएर सूर्यास्तमा समाप्त हुन्छ। अथवा यो दिन हजार वर्षहरूको समान छ ? जुनप्रकार अल्लाहकहाँ दिनको गणना छ, अथवा जुन प्रकारले केयामतको दिनको विषयमा चर्चा। स्वभाविक रूपले दोस्रो कुरो अधिक उचित प्रतीत हुन्छ। किनभने त्यस समयसम्म त सूर्य तथा चन्द्रमाको यो नियम नै थिएन, आकाश तथा धर्तीको सृष्टि पश्चात नै यो नियम प्रारम्भ भयो। अर्को कुरो यो कि परलोकको कुरा हो, जसको संसार अर्थात यस लोकसित कुनै सम्बन्ध छैन। यसकारण यस दिनको वास्तविकता त अल्लाह नै जान्दछ। हामी दृढतापूर्वक कुनै कुरो भन्न सक्तैनौं। किनभने यसको अतिरिक्त अल्लाह तआलालाई त अरबी भाषाको शब्द 'कुन' (كن) भन्नु नै पर्याप्त छ तथा त्यो भइहाल्छ, यसका अतिरिक्त उसले प्रत्येक वस्तुलाई विभिन्न प्रकारले उत्पन्न गरेको छ, यसको पनि वास्तविकता अल्लाह तआला नै जान्दछ, तैपनि केही आलिमहरूले त्यसको एउटा बुद्धिमत्ता मानिसहरूलाई सुविधा सम्मान तथा क्रमिकरूपले काम गर्ने शिक्षा दिनु भनेका छन्। (والله أعلم)

The Ummah Technology Mission

ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٥٤﴾

भयो,[१] त्यसले रात्रिलाई दिनबाट यसरी लुकाइदिन्छ, कि त्यो त्यसलाई तीब्र गतिले आइपुग्छ[२] तथा सूर्य एवं चन्द्रमा तथा ताराहरूको रचना गऱ्यो ताकि तिनीहरू त्यसको आदेशमा काम लागुन्। सावधान रह, उसैको सृष्टि र उसैको आदेश छ। अल्लाह सर्वलोकको पोषक अति शुभ छ।

ٱدْعُوا۟ رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾

(५५) आफ्नो परमेश्वरलाई नम्रतापूर्वक एवं सुस्तरी पुकार, निश्चय नै त्यसले अतिक्रमण गर्नेहरूलाई माया गर्दैन।

وَلَا تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَا وَٱدْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ ٱللَّهِ

(५६) तथा धर्तीमा सुधार पश्चात बिगाड उत्पन्न नगर एवं भय तथा आशाका साथ

---

[१](استواء) (इस्तेवा) को अर्थ हो 'उच्च' तथा 'स्थिर' हुनु तथा सलफ़ (पूर्वज) ले बिना कुनै भौतिक संरचना तथा बिना कुनै तुलना यही अर्थ लिएका छन्। अर्थात् अल्लाह तआला अर्शमा उच्च तथा स्थिर छ। तर कुन प्रकारले, कुन स्थितिमा, यसलाई हामी वर्णन गर्न सक्दैनौं न कुनै प्रकारको तुलना अथवा उपमा नै प्रस्तुत गर्न सक्दछौं नुईम बिन हम्मादको कथन छ, "जसले पनि अल्लाहको तुलना अथवा उपमा कुनै सृष्टिसित गऱ्यो उसले पनि कुफ्र गऱ्यो तथा जसले अल्लाहको, आफ्नो विषयमा वर्णित कुरोलाई इन्कार गऱ्यो त्यसले पनि कुफ्र गऱ्यो।" तथा अल्लाहको विषयमा त्यसको अथवा त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमद्वारा वर्णन गरिएको कुरोलाई वर्णन गर्नु उपमा होइन। यसकारण जुन कुरा अल्लाह तआलाका विषयमा धार्मिक नियमहरूमा वर्णन पाईन्छ तथा तिनको पुष्टि हुन्छ तिनीमाथि बिना कुनै तर्क तथा बिना कुनै स्थिति तथा बिना उपमा विश्वास गर्नु आवश्यक छ। (इब्ने क़सीर)

[२](حثيثا) (हषीषण) को अर्थ हो अति तीब्र गतिले। तथा अर्थ यो हो कि एकको पछाडि अर्को तुरून्त आइ पुग्छ। अर्थात दिनको प्रकाश आउँछ त रातीको अँध्यारा शीघ्र नै समाप्त हुन्छ तथा रात्रि आउँछ त दिनको प्रकाश समाप्त हुन्छ तथा टाढा तथा निकट अँध्यारो छाईहाल्छ।

The Ummah Technology Mission

قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

त्यसको आराधना गर, निश्चय अल्लाहको दया सदाचारीहरूबाट निकट छ ।[1]

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۚ كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

(५७) र त्यही अल्लाह हो जो आफ्नो दयाले पूर्व शुभ सूचना[2] का लागि बतासहरू पठाउँछ यहाँसम्मकि जब उनी गह्रुङ्गो बादलहरूलाई बोकेर ल्याउँछन्[3] त हामीले तिनलाई कुनै सुकेको धर्तीतिर संचालित गरिदिन्छौं अनि त्यसबाट पानी वर्षाउँछन् पछि त्यसबाट प्रत्येक प्रकारका फल निकाल्छौं ।[4] हामी यसैप्रकार मृतकहरूलाई निकाल्नेछौं ताकि तिमी विचार गर ।[5]

[1]यी आयतहरूमा चारवटा कुराहरूको शिक्षा दिइएको छ: (१) अल्लाह (परमेश्वर) सित रोएर एवं मसिनो स्वरमा विनय गरियोस् । जुन प्रकार हदीसमा वर्णित छ, "हे मानिसहरू ! आफ्नो ज्यानमाथि दया गर (अर्थात मसिनो स्वरमा विनय गर) जसलाई पुकारिराखेका छौ, त्यो न वधिर छ न अनुपस्थित, त्यो तिम्रा प्रार्थनाहरू सुन्न सक्तछ तथा तिम्रो निकट छ ।" (सहीह बुखारी प्रार्थना पुस्तक अध्याय घाटीमा उक्लिँदाको समय प्रार्थना, मुस्लिम स्वर्ग पुस्तक, मसिनो स्वरले जप गर्नुको प्रधानताको अध्याय) (२) प्रार्थनामा अधिकता नगरियोस् अर्थात् आफ्नो पद तथा शक्तिभन्दा अधिक प्रार्थना नगरियोस् । (३) सुधार पश्चात उपद्रव नफैलाइयोस् अर्थात् अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलना गरेर उपद्रव फैलाउनमा भाग नलिइयोस् । (४) त्यसको प्रकोपको भय पनि हृदयमा होस् तथा त्यसको कृपाको आशा पनि । यसप्रकारले प्रार्थना गर्ने राम्रो व्यक्ति छन् भने कि अवश्य अल्लाहको कृपाको निकट छ ।

[2]यसमा अल्लाह आफू पूज्य एवं पोषक हुनुको अन्य तर्क दिंदैछ, अनि यसबाट पूनर्जीवित गर्नुको प्रमाण दिराखेको छ । यहाँ दयाबाट तात्पर्य वर्षा हो अर्थात् वर्षाभन्दा पहिला त्यो शीतल वायु चलाउँछ जुनकि वर्षाको शुभ सूचक हुन्छ ।

[3]गह्रुङ्गो बादलबाट तात्पर्य जलले परिपूर्ण मेघ हो ।

[4]प्रत्येक प्रकारका फल, जो रङ्ग तथा स्वाद तथा सुगन्धहरूमा तथा रूपरेखामा भिन्न हुन्छन् ।

[5]जुन प्रकारले हामी वर्षा गरेर प्राय: मृत धर्तीमा जीवन उत्पन्न गरिदिन्छौं तथा त्यो विभिन्न प्रकारका अन्न तथा फल पैदा गर्दछ । त्यसैप्रकार केयामतको दिन सबै

The Ummah Technology Mission

(५८) तथा स्वच्छ धर्ती प्रचुरताले आफ्ना बिरूवाहरू उब्जाउँछ एवं नराम्रो (भूमि) अति कम उपज दिन्छ,[1] यसैप्रकार हामी लक्षणहरूलाई विभिन्न प्रकारले वर्णन गर्दछौं, ताकि तिमी कृतज्ञता प्रकट गर ।

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۖ وَالَّذِي خَبُثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا ۚ كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾

(५९) हामीले नूह (अलैहिस्सलाम) लाई उनका समुदातिर पठायौं तथा उनले भने हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! अल्लाहको उपासना गर, त्यसबाहेक

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنِّي

मनुष्यहरूलाई जो माटोमा मिसिएर माटो भईसकेका हुनेछन्, हामी पूनर्जीवित गर्नेछौं तथा पछि उनको निर्णय गर्नेछौं ।

[1]यसको अतिरिक्त यो उदाहरण पनि हुनसक्छ । (البلد الطيب) सित तात्पर्य शीघ्र बुझ्नेहरू (البلد الخبيث) सित कुबुद्धि-भाषण तथा शिक्षा स्वीकार गर्ने हृदय तथा त्यसका विपरीत हृदय, निष्ठावानहरूको हृदय तथा अवसरवादीहरूको हृदय अथवा पवित्र मनुष्य तथा अपवित्र मनुष्य । ईमान भएका, पवित्र मनुष्य तथा भाषण एवं शिक्षा ग्रहण गर्ने हृदय वर्षालाई स्वीकार गर्ने धर्ती समान छन्, जो अल्लाहका मन्त्रहरूलाई सुनेर विश्वास गर्दछन् तथा पुण्य कार्य गर्नमा अझै दृढ हुन्छन् तथा अर्को हृदय यसको विपरीत जुन बाँझो भूमिको समान छ जुन वर्षाको पानी स्वीकार गर्दैन अथवा स्वीकार गर्दछ भने अलिकति त्यसबाट उब्जनीको कमी हुन्छ । यसलाई हदीसमा यसप्रकार वर्णन गरिएको छ जुन रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले वर्णन गर्नुभएको छ, "तपाईं अल्लाह तआलाले जुन ज्ञान तथा निर्देशन दिएर पठाउनु भएको छ, त्यसको उदाहरण यस मुसलधारे वर्षाको समान छ जुन धर्तीमा पर्दछ । त्यसका जुन भाग उब्जाउ थिए, तिनीहरूले पानीलाई आफूमा सोसेर घाँसपात निकै उमार्‍यो (अर्थात् निकै उब्जनी दियो), त्यसका केही भाग कठोर थिए जसले पानी त रोके (भित्रसम्म सोसेन) त्यसबाट अन्यले लाभ उठाए, स्वयं पानी पिए तथा खेतहरूको सिंचाई पनि गरे तथा कृषि गरे । तथा धर्तीको केही भाग बिल्कुलै बाँझो थियो जसले न पानीलाई रोके तथा न केही उब्जाए । तसर्थ यो त्यस व्यक्तिको उदाहरण हो जसले अल्लाहको धर्ममा केही ज्ञान प्राप्त गर्‍यो तथा अल्लाहले मलाई जुन कुरोसँग पठायो, जसबाट त्यसले लाभ उठायो, तथा स्वयं पनि ज्ञान प्राप्त गर्‍यो तथा अरूहरूलाई पनि सिकायो तथा उदाहरण त्यस व्यक्तिको पनि हो जसले न त केही सिक्यो न त मार्गदर्शन नै स्वीकार गर्‍यो जेसित मलाई पठाइयो ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल इल्म बाब फज़्ले मन अलेम व अल्लम)

The Ummah Technology Mission

أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝٥٩

कोही तिम्रो उपास्य छैन, निःसन्देह म तिमीमाथि एउटा ठूलो दिनको यातनाबाट तर्सन्छु ।

قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٦٠

(६०) उनका समुदायका प्रमुखहरूले भने हामी तपाईंलाई खुलारूपले मार्ग-विचलनमा परेको देखिराखेका छौं ।[1]

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝٦١

(६१) उनले भने हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! म विपथ होइन बरू विश्वको पोषकको प्रतिनिधि हूँ ।

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝٦٢

(६२) तिमीलाई तिम्रो स्वामीको सन्देश पुऱ्याउँछु तथा तिम्रो भलो गरिराखेको छु तथा अल्लाहको तर्फबाट त्यो ज्ञान राख्दछु जुन कुरोको ज्ञान तिमीलाई छैन ।

أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝٦٣

(६३) के तिमीलाई आश्चर्य छ कि तिम्रो पोषकको तर्फबाट तिम्रो समुदायको एउटा पुरूषमाथि कुनै आदेशको कुरा आएको छ ताकि तिमीलाई सचेत गरोस्, तथा तिमी संयम अपनाउ[2] तथा ताकि तिमीमाथि दया गरियोस् ।

[1]शिर्क (अर्थात् मिश्रणवाद) मानव विवेक विचारलाई यस्तो विकारग्रस्त गरिदिन्छ कि त्यसले सत्मार्गलाई कुमार्ग तथा कुमार्गलाई सत्मार्ग ठान्न थाल्छ । ईशदूत नूहको समुदायमा पनि यो भ्रम उत्पन्न भयो । ईशदूत नूह जो उनीहरूलाई एकेश्वरवादतिर आह्वान गरिराखेका थिए (परमेश्वरको शरण) त्यो तिनीहरूलाई विपथ देखिदैं थियो ।

[2]ईशदूत नूह (जल पलावन मनु) तथा आदम (आदिमनु) का बीच दस पुस्ताहरूको अन्तर छ । आदरणीय नूहदेखि केही पहिलासम्म सबै इस्लाम धर्मका अनुयायी भई आइराखेका थिए पछि, सर्वप्रथम एकेश्वरवादबाट विमुखता यस्तो आयो कि यस वर्गका पुनीत मानिसहरूको निधन भयो त उनका श्रद्धालुहरूले उनीमाथि पूजा स्थल बनाए तथा त्यहाँ तिनका चित्र पनि झुण्ड्याइदिए जसको उद्देश्य यो थियो कि यसप्रकार उनको स्मरणबाट उनीहरू पनि अल्लाहको उपासना गर्नेछन् । केही समय व्यतीत भए पश्चात उनीहरूले यी चित्रहरूका मूर्ति बनाए अनि केही समय पश्चात यी मूर्तिहरू पूज्यको रूपमा आइहाले तथा तिनको पूजा हुनथाल्यो । नूहका समुदाका यी पाँच पुनीत वद्द, स्वाअ, यगूस, यऊक तथा नस्र देवता बने । यस्तो अवस्थामा

The Ummah Technology Mission

فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

(६४) तर उनीहरूले तिनलाई भुठ्लाइदिए अनि हामीले नूह तथा उनका अनुयायीहरूलाई नौका (डुङ्गा) मा बचायौं तथा जो हाम्रा आयत (निशानीहरू) मानेनन् उनीहरूलाई डुबाइदियौं । निश्चय उनी एउटा अन्धा वर्ग थिए ।[1]

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾

(६५) तथा आदको पासमा उनका भाई (ईशदूत) हूदलाई पठायौं[2] उनले भने, हे मेरा समुदाय ! अल्लाहको आराधना गर, त्यसबाहेक तिम्रो कोही पूज्य छैन । त के तिमी तर्सन्नौ ?

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾

(६६) उनका समुदायका विश्वासहीन प्रमुखहरूले भने, हामीलाई तिमी मूर्ख लागिराखेका छौ,[3] वस्तुतः हामीले त तिमीलाई भूठा ठानिराखेका छौं ।

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

(६७) उनले भने, हे मेरा वर्गका मानिसहरू ! म बुद्धिहीनताले ग्रस्त होइन परन्तु म विश्वको पोषकको सन्देशवाहक हूँ ।

अल्लाहले आदरणीय नूहलाई तिनको सन्देशवाहक बनाएर पठायो जसले साढे नौसय वर्षसम्म उनीहरूलाई आमन्त्रण दिए । तर केही मानिसहरू बाहेक कसैमाथि उहाँको शिक्षाको प्रभाव परेन । अन्ततः निष्ठा गर्नेहरू बाहेक सबै जल प्रलयमा डुबाइए । यस आयतमा भनिंदैछ कि नूहको वर्गले यस कुरामा आश्चर्य व्यक्त गऱ्यो कि यिनै मध्येबाट एउटा व्यक्ति ईशदूत बनेर आयो जो उनीहरूलाई अल्लाहको प्रकोपबाट तर्साइरहेको छ । अर्थात उनको विचारले मानव ईशदूत बनाउन योग्य छैन ।

[1]अर्थात् सत्यबाट, सत्यलाई देख्दैनथे, न अपनाउनको लागि तयार थिए ।

[2]यो आद वर्ग प्रथम आद थियो जसको निवास यमनका पहाडहरू माथि थियो तथा आफ्नो बल एवं शक्तिमा अनुपम थियो । यिनीतिर उनैको जातिको एउटा व्यक्ति आदरणीय "हूद" ईशदूत बनेर आए ।

[3]उनको विचारमा उनका पूर्वजहरूका पूज्यलाई त्याग गरी अद्वैत तथा एउटैको पूजाको कुरा मूर्खता थियो ।

The Ummah Technology Mission

أُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّيْ وَاَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ اَمِيْنٌ ﴿٦٨﴾

(६८) म तिमीलाई आफ्नो परमेश्वरको सन्देश पुऱ्याउँछु एवं तिम्रो ईमान्दार शुभचिन्तक हूँ ।

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِّنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ ؕ وَاذْكُرُوْٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْۢ بَعْدِ قَوْمِ نُوْحٍ وَّزَادَكُمْ فِى الْخَلْقِ بَصْۜطَةً ۚ فَاذْكُرُوْٓا اٰلَآءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٦٩﴾

(६९) के तिमीलाई आश्चर्य छ कि तिम्रो पोषकतिरबाट कुनै उपदेशको कुरा तिमीमध्येबाटै एउटा पुरूषको पासमा आएको छ ताकि त्यसले तिमीलाई सचेत गरोस्, तिमी स्मरण गर जबकि (अल्लाह) ले तिमीलाई नूहको वर्गको पश्चात उनको स्थानमा गरिदियो तथा तिम्रो आकृतिलाई अधिक विस्तार दियो,[1] अतः तिमी अल्लाहका अनुकम्पाहरूलाई याद गर ताकि सफल होऊ ।

قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللّٰهَ وَحْدَهٗ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَا ۚ فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٧٠﴾

(७०) उनले भने कि के तिमी हाम्रो पासमा यसकारण आएका हौ कि हामी मात्र एक अल्लाहको पूजा गरौं तथा आफ्ना पूर्वजका पूज्यहरूलाई त्यागिदेऔं ।[2] अतः तिमी जुन कुराको धम्की दिन्छौ त्यसलाई ल्याउ यदि तिमी सत्यवादी हौ भने ।

[1]एक अन्य स्थानमा अल्लाह तआलाले यसको विषयमा वर्णन गरेको छ ।

﴿ الَّتِيْ لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴾

“यस जस्तो शक्ति भएको समुदाय कही पैदा गरिएन ।” (सूरः अल-फज्र-८)

आफ्नो यस शक्तिको घमण्डमा आएर यो भने कि ﴿ مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ﴾ “हामीभन्दा अधिक शक्तिशाली को छ र ?” अल्लाह तआलाको आदेश भयो, “जसले उनीहरूलाई पैदा गरेको छ, त्यो उनीहरूभन्दा शक्तिशाली छ ।” (सूरः हा. मीम. सजदाः-१५)

[2]पूर्वजहरूको अनुकरण प्रत्येक समयमा पथ-विचलनको कारण रहिआएको छ । आदका समुदायका मानिसहरूले पनि यही तर्क प्रस्तुत गरे तथा मूर्तिपूजा छाडेर एकेश्वरवाद (तौहीद) को मार्ग अपनाउन तयार भएनन् । दूर्भाग्यले मुसलमानहरूमा आफ्ना पूर्वजहरूको अनुकरणको रोग सामान्य रूपमा छ ।

The Ummah Technology Mission

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۖ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم مَّا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ ۚ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٧١﴾

(७१) उनीहरूले भने कि तिम्रो पालनकर्ताबाट तिमीमाथि प्रकोप एवं क्रोध आइनैहाल्यो,[1] के तिमी म सित केही यस्ता नामहरूको विषयमा विवाद गर्दछौ[2] जुन तिमीले तथा तिम्रा पूर्वजहरूले राखेका छन्, जसको कुनै तर्क अल्लाहले पठाएको छैन । तिमी प्रतीक्षा गर हामी (पनि) तिमीसँग प्रतीक्षा गरिराखेका छौं ।

فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾

(७२) त हामीले उसलाई तथा उसका अनुयायीहरूलाई आफ्नो दयाले बचायौं तथा तिनीहरूको जरा काटिदियौं जसले हाम्रा आयतहरूलाई झुठ्लाए एवं उनीहरू निष्ठावान थिएनन् ।[3]

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ

(७३) तथा समुद्रतिर उनको भाई सालेहलाई (पठायौं) । उनले भने, हे मेरो वर्गका मानिसहरू ! अल्लाहको इबादत (पूजा) गर त्यसको अतिरिक्त तिम्रो कोही पूज्य छैन । तिम्रो पासमा तिम्रो पोषकको तर्फबाट प्रमाण आइपुग्यो । यो

[1](رجس) को अर्थ अपवित्रता हो, परन्तु यहाँ (रिज्स) (رجز) बाट परिवर्तित भएको हो जसको अर्थ प्रकोप हो, अनि यहाँ रिज्स खिन्नता तथा प्रकोपको अर्थमा छ । (इब्ने कसीर)

[2]यसवाट तात्पर्य ती नाम हुन् जुन उनीहरूले आफ्ना पूज्यहरूलाई नामकरण गरेका थिए जस्तै सदा, समूद, हबा आदि जस्तै नूहको कौमका पाँच देवताहरूको नामको चर्चा अल्लाहले पवित्र कुरआनमा गरेको छ । जस्तै अरबका मूर्तिपूजकहरूका मूर्तिहरूका नाम लात, उज्जा, मनात तथा हुबल आदि थिए, जस्तै आधुनिक मिश्रणवादी आस्था एवं कर्महरूमा लीन मानिसहरूका नाम राखेका छन्, उदाहरणार्थ "दाता गंज बख्श", "खाजा गरीब नवाज़," "बाबा फरीद शकर गंज," "मुश्किल कुशा" आदि जसका पूज्य अथवा मुश्किल कुशा (संकट मोचन) हुनुको कुनै प्रमाण उनीसित छैन । साथै उक्त आस्था राख्नु ठूलो शिर्क (बहुईश्वरवाद) पनि हो जसलाई अल्लाहले क्षमा गर्नुहुन्न ।

[3]यस समुदायमाथि वायुहरूको प्रकोप आयो जुन निरन्तर सात दिन आठ रात्रि चलिरहयो तथा आदका मानिसहरूका शव जसलाई आफ्नो शक्तिमा ठूलो गर्व थियो, खजूरका खोक्रा वृक्षहरू जस्तै धर्तीमा लडेको देखिंदै थिए ।

The Ummah Technology Mission

لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْٓ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٣﴾

अल्लाहको ऊँटनी तिम्रो लागि प्रमाण हो। त्यसलाई अल्लाहको धर्तीमा खानलाई छाडिदेउ, यसलाई दुःख दिन हात नलगाउनु अन्यथा तिमीलाई दुःखद यातनाले समातिहाल्नेछ।

وَاذْكُرُوْٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْۢ بَعْدِ عَادٍ وَّبَوَّاَكُمْ فِي الْاَرْضِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْ سُهُوْلِهَا قُصُوْرًا وَّتَنْحِتُوْنَ الْجِبَالَ بُيُوْتًا ۚ فَاذْكُرُوْٓا اٰلَآءَ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿٧٤﴾

(७४) तथा तिमी ती परिस्थितिहरूलाई स्मरण गर जब अल्लाहले तिमीलाई आद (वर्ग) पश्चात उत्तराधिकारी बनायो एवं धर्तीमा तिमीलाई निवास स्थान दियो, तिमी त्यसका समतल भूमिमा भवनहरूको निर्माण गर्दछौ।[१] तथा पर्वतहरूलाई काटेर घर बनाउँछौ।[२] त अल्लाहका अनुकम्पाहरूको स्मरण गर तथा धर्तीमा उपद्रव गर्दै नहिंड।[३]

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ لِلَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا لِمَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ اَتَعْلَمُوْنَ اَنَّ صٰلِحًا مُّرْسَلٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ۗ قَالُوْٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلَ بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ ﴿٧٥﴾

(७५) उनका समुदायका अहंकारी प्रमुखहरूले आफ्ना निर्बलहरूसित जसले विश्वास गरेका थिए, भन्नथाले कि के तिमीलाई विश्वास छ कि सालेह आफ्नो परमेश्वरद्वारा पठाइएका हुन्, उनले भने कि हामी त्यसप्रति विश्वास राख्दछौं जुन कुराका साथ उनलाई पठाइएको छ।[४]

[१]यसको अर्थ हो कोमल धर्तीबाट माटो लिएर ईंटाहरू तयार गर्दछौ तथा ती ईंटाहरूबाट महल तयार गर्दछौ। जस्तै आज पनि भट्टाहरूमा यसैप्रकार माटोले ईंटाहरू तयार गरिन्छन्।

[२]यो उनको शारीरिक शक्ति तथा शिल्पकारीको वर्णन हो।

[३]अर्थात् यी उपकारमा अल्लाहप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर तथा उसको आज्ञा पालनको मार्ग अपनाउ न कि उपकारको अवज्ञाको तथा नराम्रो कर्महरूलाई गरेर उपद्रव नफैलाउ।

[४]अर्थात् जुन एकेश्वरको आमन्त्रण उनी लिएर आएका छन्, त्यो प्राकृतिक अभियाचना हो, हामी त त्यसमा विश्वास गरेका छौं। शेष रहयो यो कुरो कि सालेह वास्तवमा अल्लाहका रसूल हुन्? जुन उनको प्रश्न थियो, त्यसबाट ती ईमानवालाहरूले इन्कार गरेनन् किनभने उनीहरू उनको अल्लाहको तर्फबाट

The Ummah Technology Mission

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنتُم بِهِ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾

(७६) अहंकारी प्रमुखहरूले भने कि तिमी जो प्रति विश्वास गर्दछौ हामी विश्वास गर्दैनौं ।[१]

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾

(७७) अतः उनीहरूले ऊँटनीलाई वध गरिदिए एवं आफ्नो परमेश्वरको आदेशको अवहेलना गरे तथा भने कि हे सालेह, यदि तिमी ईशदूत हौ भने आफ्नो धम्की पूरा गर ।

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾

(७८) अनि उनलाई भूकम्पले आइ समात्यो[२] तथा उनी आफ्ना घरहरूमा घोप्टिएर परिरहे ।

فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ﴿٧٩﴾

(७९) उनी (सालेह) तिनीहरूबाट मुख फर्काइ हिंडिदिए, तथा भने[३] कि हे मेरा वर्गका मानिसहरू ! मैले तिमीहरूलाई आफ्नो परमेश्वरको आदेश पुऱ्याइदिएँ तथा तिम्रो शुभ-चिन्तक रहें तर तिमी शुभ-चिन्तकहरूसित प्रेम गर्दैनौ ।

रसूल हुने कुरामा विवाद गर्न उचित ठान्दैनथे । तिनीहरूका निकट उनको रिसालत साक्षात वास्तविक एवं सत्य थियो, जस्तो कि वास्तवमा थियो ।

[१]यस उचित उत्तरका पश्चात उनीहरू घमण्डका कारण इन्कारमा अडिग रहे ।

[२]यहाँ (رجفة) (भूकम्प) को वर्णन छ । अन्य स्थानमा (صيحة) (गर्जन) को । यसबाट ज्ञात हुन्छ कि यी दुवै प्रकारका प्रकोप उनीमाथि आए । माथिबाट गर्जन तथा तलबाट भूकम्प । यी दुवै प्रकोपहरूले उनीहरूलाई नष्ट-विनष्ट गरिदियो ।

[३]यो नष्ट हुनुको पूर्वको सम्बोधन हो अथवा नष्ट हुनु पश्चात यसैप्रकारको सम्बोधन हो, जुन प्रकार रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले बद्रको युद्ध समाप्त भएपश्चात बद्रको स्थानमा मूर्तिपूजकहरूका लाशलाई सम्बोधन गर्दै भन्नुभएको थियो ।

The Ummah Technology Mission

وَ لُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖۤ اَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۸۰﴾

(८०) तथा हामीले लूतलाई पठायौं[1] जबकि उनले आफ्ना समुदायसित भने कि तिमी यस्ता कुकर्म गर्दछौ, जसलाई तिमीभन्दा पूर्व जगत्‌मा कसैले गरेन ।

اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الرِّجَالَ شَهْوَةً

(८१) तिमी पुरूषहरूसँग सम्भोग गर्दछौ[2]

[1]आदरणीय लूत आदरणीय इब्राहीमका भतिजा थिए तथा आदरणीय इब्राहीममा विश्वास गर्नेहरू मध्यको थिए । अनि स्वयं उनलाई अल्लाहले एक क्षेत्रको नबी बनाएर पठायो । यो क्षेत्र जोर्डन तथा बैतुल मक्दिसको मध्येको क्षेत्र हो, जसलाई सदूम भनिन्छ, यो धर्ती हरियाली तथा उब्जाउ थियो तथा यहाँ हरप्रकारको फल तथा अनाजको उब्जनी हुन्थ्यो । कुर्आनले यस स्थानलाई (مؤتفكة) अथवा (مؤتفكات) का शब्दहरूमा वर्णन गरेको छ । आदरणीय लूतले सर्वप्रथम सम्भवतः अल्लाह एक हुने कुरोको आमन्त्रण दिनुभयो, जुन प्रत्येक नबीको आमन्त्रणको आधारशिला थियो तथा सर्वप्रथम उनी यसैको आमन्त्रण आफ्नो समुदायलाई गर्ने गर्थे । जस्तो कि पछिल्ला नबीहरूका घटनाहरूमा वर्णन भर्खरै भइसकेको छ, हेर्न सकिन्छ । दोस्रो अन्य ठूलो नराम्रो कुरो थियो पुरूषहरूसँग कुकर्म, जुन लूतको समुदायमा थियो, त्यसको अवगुण तथा कुकर्मको वर्णन गर्नुभयो । यसबाट यो ज्ञात हुन्छ कि यो एउटा यस्तो पाप हो जसलाई सर्वप्रथम यसै लूतका समुदायले गरे, यस पापको नाम अरबीमा लवातत् पर्‍यो । यसकारण उचित ठानियो कि यस समुदायलाई मूल अपराधका दुष्परिणामहरूसित सूचित गरियोस् । यसको अतिरिक्त आदरणीय इब्राहीमद्वारा एकेश्वरवादको आमन्त्रण यहाँ पुगिसकेको होला । बाल मैथुनको दण्डमा इमामहरूको बीच मतभेद छ । केही इमामहरूका निकट त्यही दण्ड छ, जुन व्यभिचारको दण्ड छ । अर्थात् अपराधी यदि विवाहित छ भने ढुङ्गाले हानेर मारियोस्, यदि अविवाहित छ भने सय कोर्रा । केही ज्ञाताहरूका निकट यसको दण्ड ढुङ्गाले हानि मारिहाल्नु हो, चाहे अपराधी जस्तोसुकै होस् । केहीका निकट यो पाप गर्ने दुबैलाई वध गरियोस् । तर इमाम अबू हनीफ़ा केवल निन्दा गर्नुको दण्डको पक्षमा हुनुहुन्छ, कोर्रा अथवा कुनै अन्य प्रकारको दण्ड होइन । (तोहफ़तुल अहवज़ी भाग-५, पृष्ठ १७)

[2]अर्थात् पुरूषहरूको पासमा तिमी यस असभ्य कार्यको लागि मात्र सम्भोगको उद्देश्यले आउँछौ, त्यसको अतिरिक्त तिम्रो अन्य कुनै उद्देश्य हुँदैन जुन बुद्धिको योग्य हुन्छ । यस आधारमा उनी पशुहरू समान थिए जो मात्र संभोगको लागि एक-अर्कामाथि चढ्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

مِّنْ دُوْنِ النِّسَآءِ ۭ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُوْنَ ﴿٨١﴾

स्त्रीहरूलाई छाडेर ।[१] बरू तिमी त सीमाभन्दा पर गइसकेका छौ ।[२]

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اَخْرِجُوْهُمْ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَّتَطَهَّرُوْنَ ﴿٨٢﴾

(८२) तथा उनका समुदायबाट कुनै उत्तर हुन सकेन यसबाहेक कि आपसमा भन्नथाले कि यिनीहरूलाई आफ्नो बस्तीबाट निकालिदेऊ । यिनीहरू ठूला पवित्र महात्मा बन्दछन् ।[३]

فَاَنْجَيْنٰهُ وَاَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٨٣﴾

(८३) अनि हामीले उसलाई (लूत) तथा उनका सम्बन्धिहरूलाई बचायौं उसकी पत्नीबाहेक किनकि त्यो तिनैमध्ये रह्यो जो (प्रकोपमा) परेका थिए ।[४]

---

[१]जुन सहवास तथा स्वादको उचित स्थान हो । यो उनको प्रकृति (भ्रष्ट हुने) कुरोतिर संकेत गर्दछ, अर्थात् अल्लाह तआलाले पुरूषको कामवासनाको तृप्तिको लागि स्त्रीको गुप्ताङ्गलाई स्थान तथा उचित भनेको छ परन्तु अत्याचारीहरूले यसलाई छाडेर पुरूषहरूको गुदालाई त्यसको लागि प्रयोग गर्न प्रारम्भ गरिदिए ।

[२]परन्तु अहिले यस अप्राकृतिक कर्म तथा अल्लाहको निर्धारित सीमाको उल्लंघनलाई आधुनिक मानिसहरूले अपनाएका छन् अनि यो मानव जातिको मौलिक अधिकार घोषित गरिदिएका छन् जसलाई रोक्ने कुनै अधिकार छैन । अब गुदा मैथुनलाई वैधानिक सुरक्षा प्राप्त छ तथा यो कुनै अपराध रहेन । (अल्लाहले हामीलाई यस पापबाट सुरक्षित राखून् ।

[३]यो त आदरणीय लूतलाई वस्तीबाट निकाल्नुको कारण हो । शेष उनको पवित्रताको प्रदर्शन या त वास्तविक रूपले छ तथा उनको उद्देश्य यो रह्यो कि यी मानिसहरू यस राम्रो कुराबाट बच्न चाहन्छन्, यसकारण राम्रो यही छ कि यिनी हाम्रो साथमा यस वस्तीमा नै रहून् । अथवा यो उपहास तथा मजाकको रूपमा उनले भनेका हुन् ।

[४](إنها كانت من الباقين في عذاب الله) अर्थात् त्यो उनीहरूमा शेष रहयो जसमाथि अल्लाहको प्रकोप आयो किनभने उनी पनि मुसलमान थिएनन् । त्यसको समर्थन पनि अपराधीहरूसित थियो । केही ज्ञाताहरूले यसको अनुवाद, “मर्नेहरू मध्येबाट” गरेका छन् । परन्तु यी पूरक अर्थ हुन्, वास्तविक अर्थ होइनन् ।

The Ummah Technology Mission

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

(८४) तथा हामीले उनीमाथि एउटा नयाँ प्रकारको वर्षा गऱ्यौं,[1] तसर्थ हेर कि ती अपराधिहरूको परिणाम के भयो ?[2]

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ

(८५) तथा हामीले मदयनतिर उनका भाई शोएबलाई पठायौं ।[3] उनले भने कि हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! तिमी अल्लाहको (इबादत) पूजा गर त्यसबाहेक तिम्रो अन्य पूज्य छैन । तिम्रो प्रभुतिरबाट तिमीतिर स्पष्ट निशानी (लक्षण) आइसकेको छ, तसर्थ तिमी नाप-तौल

[1]यो विशेष प्रकारको वर्षा के थियो ? ढुङ्गाहरूको वर्षा, जुनप्रकारले अन्य स्थानमा हुकुम भएको छ:

﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنضُودٍ﴾

"हामीले उनीमाथि पत्रमाथि पत्र गरी ढुङ्गाहरूको वर्षा गऱ्यौं ।" (सूर: हूद-८२) यसभन्दा पूर्व अल्लाहको हुकुम भयो (جعلنا عاليها سافلها) "हामीले त्यस वस्तीलाई (पल्टाएर) तल पारिदियौं ।"

[2]अर्थात् हे मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) हेर्नुस् त, जो खुलारूपले अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलना गर्दछन् तथा पैग़म्बरहरूलाई झुठ्लाउँछन्, उनको परिणाम के भयो ?

[3]मदयन आदरणीय इब्राहीमका पुत्र अथवा पौत्रको नाम थियो, अनि उनैको वंशसित सम्बन्धित समुदायको नाम पनि मदयन तथा जुन वस्तीमा उनी निवास गर्दथे उसको नाम पनि मदयन पऱ्यो । यसप्रकार यसलाई समुदाय तथा बस्ती दुबैको लागि भनिन्छ । यो वस्ती हिज़ाज क्षेत्रको मार्गमा मआनको निकट छ । यिनैलाई कुर्आनमा अन्य स्थानमा (أَصْحَاب الأَيْكة) (वनका निवासी) पनि भनिएको छ । उनीतिर आदरणीय शोएब नबी बनाएर पठाइयो । हेर्नुस् (सूर: अल-शुअराअ-१६७)

टिप्पणी: प्रत्येक नबीलाई उनको समुदायको भाई भनिएको छ । जसको अर्थ त्यसै समुदाय तथा जातिको एउटा व्यक्ति हो, जसलाई केही स्थानमा (رسولا منهم) अथवा (من أنفسهم) पनि भनिएको छ । तथा अर्थ ती सबैको यही हो कि रसूल तथा नबी मनुष्यहरू मध्येबाट नै एउटा मनुष्य हुन्छ जसलाई अल्लाह तआला मानिसहरूको मार्गदर्शनको लागि रोज्दछ तथा प्रकाशना (वह्यी) द्वारा त्यसमाथि आफ्नो किताब तथा आदेश अवतरित गर्दछ ।

The Ummah Technology Mission

أَشْيَآءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِى الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾

पूरा-पूरा गर्ने गर तथा मानिसहरूलाई तिनका वस्तुहरू कम नपारीदेउ ।[1] तथा सम्पूर्ण धर्तीमा सुधार गरिदिए पश्चात उपद्रव न फैलाउ । यो तिम्रो निम्ति लाभकारी छ यदि तिमी निष्ठावान हौ भने ।

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاذْكُرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾

(८६) तथा तिमी प्रत्येक मार्गमा यसकारण नबस कि धम्की देउ र त्यस व्यक्तिलाई अल्लाहको मार्गबाट रोक्न थाल जो त्यसमा ईमान राख्दछ र न त्यस मार्गलाई बाङ्गो बनाउनमा लाग ।[2] स्मरण गर त्यो समय जब तिमी थोरै थियौ, अनि उसले तिमीलाई अधिक गरिदियो र हेर बिगाड पैदा गर्नेहरूको कस्तो परिणाम भयो ।

[1]तौहीद (अद्वैत) को प्रचारको पश्चात त्यस वर्गमा नाप तौलको कमी एउटा ठूलो दोष थियो जसबाट रोकियो तथा पूरा-पूरा नाप तौल गर्नुको शिक्षा दिइयो, यो दोष पनि अति भयावह छ जसबाट त्यस समुदायको नैतिक पतनबारे थाहा हुन्छ जसमा यो दोष पाइन्छ । यो अति घोर अपभोग हो कि पैसा त पूरा-पूरा लिइयोस् तथा कुरा कम दिइयोस् । अतः सूरः मुतफ़्फ़ेफ़ीनमा यस्तै मानिसहरूका लागि विनाशको सूचना दिइएको छ ।

[2]अल्लाहको मार्गबाट रोक्नको लागि त्यसमा त्रुटिको खोजी गर्नु प्रत्येक युगका दूराचारीहरूको प्रिय व्यवहार रहिआएको छ, जसको उदाहरण वर्तमानमा धर्मका आधुनिकीकरणकारीहरू तथा पश्चिमी सभ्यताका प्रेमीहरूमा देखिन्छ । (अल्लाहले हामीलाई तिनीबाट सुरक्षित राखून) यसबाहेक अल्लाहको मार्गबाट रोक्नुको अरू पनि कैयन् अर्थ लगाइएका छन्, उदाहरणार्थ मानिसहरूलाई दुःख दिनको लागि मार्गहरूमा बस्नु जस्तो कि दूराचारीहरूको आचरण हो, अथवा आदरणीय शोएबतिर जाने मार्गहरूबाट रोक्नु ताकि जो मानिसहरू उता जान्छन् उनीहरूलाई रोक्न तथा भ्रममा पारियोस्, जस्तो मक्का नगरका कुरैश गर्दथे अथवा धर्मका मार्गहरूमा बस्नु तथा धर्मावलम्बीहरूलाई त्यसबाट रोक्नु अथवा लुटमारको लागि नाकाहरूमा बस्नु ताकि बटुवाहरूलाई लुटून्, अथवा केही विद्वानहरूका समीप कर तथा चुङ्गी लिनको लागि मार्गहरूमा बस्नु हो । इमाम शौकानीले भनेका छन् कि यी सबै अर्थ यस अन्तर्गत आउन सक्छन् किनभने यो सम्भव छ कि ती सबै उपरोक्त दुराचार गर्दैरहेका होउन् । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

وَإِن كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنكُمْ ءَامَنُوا۟ بِٱلَّذِىٓ أُرْسِلْتُ بِهِۦ وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا۟ فَٱصْبِرُوا۟ حَتَّىٰ يَحْكُمَ ٱللَّهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ ﴿٨٧﴾

(८७) तथा यदि तिमीमध्ये केही मानिसहरूले त्यस आदेशप्रति विश्वास गरे जोसित म पठाइएको छु तथा केहीले विश्वास गरेका छैनन् भने अलि धैर्य गर यहाँसम्मकि अल्लाह हाम्रो बीच निर्णय गरिदेओस् तथा त्यो सर्वोत्तम न्यायकारी छ ।[1]

[1]यो अधर्मलाई सहन गर्न आदेश होइन बरू उनको लागि धम्की तथा चेतावनी हो किनभने अल्लाहको निर्णय सदाचारीहरूमाथि दुराचारीहरूमा विजय तथा प्रभुत्व दिनको लागि नै हुन्छ । यो यस्तो नै छ जस्तो कि अर्को स्थानमा उसको कथन छ कि

(فتربصوا إنا معكم متربصون)

"तिमी प्रतीक्षा गर हामी पनि तिमीसँग प्रतीक्षा गरिराखेका छौं ।" (सूर: तौबा-५२)

The Ummah Technology Mission

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۚ قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٨﴾

(८८) तिनका वर्गका घमण्डी प्रमुखहरूले भने हे शोएब ! हामीले तिमीलाई एवं जसले तिमीसँग ईमान स्थापित गरेका छन् उनीहरूलाई अवश्य आफ्ना वस्तीबाट निकालेर छाड्नेछौं अन्यथा तिमी फेरि हाम्रो धर्ममा आईहाल ।[1] उनले भने जबकि हामी त्यससित घृणा गर्दछौं ?[2]

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُم بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا ۚ وَمَا يَكُونُ لَنَا أَن نَّعُودَ فِيهَا إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا ۚ وَسِعَ

(८९) हामी त अल्लाहमाथि मिथ्याको आरोपण गर्नेछौं यदि तिम्रो धर्ममा फेरि फर्केर आयौं जबकि अल्लाहले हामीलाई त्यसबाट मुक्त गरिदिएको छ[3] तथा हाम्रो लागि त्यसमा फेरि फर्केर आउनु सम्भव छैन परन्तु यो कि अल्लाहले चाहोस् जो

[1]यी नाइकेहरूको घमण्ड तथा अभिमानको अनुमान गर्नुस् जबकि उनीहरूले ईमान तथा एकेश्वरबाद (तौहीद) को आमन्त्रणको मात्र खण्डन गरेनन् बरू अल्लाहको पैग़म्बर तथा ईमानवालाहरूलाई चेतावनी पनि दिए कि या त तिमी आफ्ना पूर्वजहरूका धर्ममा फर्केर आइहाल अन्यथा हामीले तिमीलाई यहाँबाट निकालिदिनेछौं । ईमान भएकाहरूलाई आफ्नो पूर्वको धर्ममा ल्याउने कुरो केही सीमासम्म समझमा आउँछ, किनभने उनीहरूले कुफ्रलाई छाडि ईमानको मार्ग अपनाएका थिए, परन्तु आदरणीय शोएबलाई पनि पूर्वजहरूको समुदायतिर फर्कनुको आमन्त्रण यसकारण थियो कि उनी उनलाई पनि नबूवत र चेतावनी तथा आमन्त्रण भन्दा पूर्व आफ्ना धर्ममा अनुयायी ठान्दथे । यद्यपि वास्तवमा यो सत्य होइन । अथवा अधिकतरको कारण उनको गणना पनि उनीहरूमै गरिहाले जो पहिला आफ्ना पूर्वजहरूका धर्ममा थिए ।

[2]यो लुप्त प्रश्नको उत्तर हो, जसमा अरबी वर्णमालाको हम्ज़ा इन्कार गर्नको लागि छ तथा वाव अक्षर दशाको वर्णनको लागि छ । अर्थात के तिमी हामीलाई आफ्नो धर्ममा पुनः ल्याउने छौ अथवा हामीलाई आफ्नो नगरीबट निकाल दिन्छौ जबकि हामी यस धर्ममा पुनर्गमन निस्कनमा रुचि राख्दैनौं । अभिप्राय यो हो कि तिम्रो लागि यस्तो गर्नु उचित छैन कि तिमी हामीलाई दुबै मध्येबाट कुनै एकलाई स्वीकार गर्न बाध्य गर ।

[3]अर्थात् यदि हामी पूर्वजहरूको धर्मतिर फर्केर आउँछौं जसबाट अल्लाह तआलाले हामीलाई मुक्त गरिदिएको छ, त यसको अर्थ यो हुनेछ कि हामीले ईमान तथा एकेश्वरवाद (तौहीद) को आमन्त्रण दिएर अल्लाहमाथि झूठो आरोपण गरेका थियौं । अर्थ यो भयो कि यो सम्भव छैन कि हाम्रो तर्फबाट यस्तो होस् ।

The Ummah Technology Mission

رَبُّنَا ۭ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۭ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا ۭ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٨٩﴾

हाम्रो पोषक हो ।[१] हाम्रो परमेश्वरले प्रत्येक वस्तुलाई आफ्नो ज्ञानको परिधिमा राखेको छ, हामीले आफ्नो अल्लाहमा नै भरोसा गरेका छौं ।[२] हे हाम्रो परमेश्वर ! हाम्रा एवं हाम्रा समुदाय बीच सत्यताका साथ निर्णय गरिदेउ तथा तिमी सर्वोत्तम निर्णायक हौ ।[३]

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ ﴿٩٠﴾

(९०) तथा उनका वर्गका काफिर प्रमुखहरूले भने कि यदि तिमीले शोएबको अनुसरण गर्‍यौ भने त्यसबखत तिमी नि:सन्देह क्षतिग्रस्त हुनेछौ ।[४]

---

[१]आफ्नो संकल्प व्यक्त गरे पश्चात यस विषयलाई अल्लाहको इच्छामा सुम्पिदियौं । अर्थात हामी आफ्नो इच्छाले अब कुफ्रतिर फर्कन सक्दैनौं । हो, यदि अल्लाह चाहन्छ भने अर्कै कुरा हो । केही विद्वानहरूले भन्छन् कि यो ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ को समान असम्भवसित सम्बन्धित गर्नुछ अर्थात् जस्तै सियोको प्वालमा ऊँटको प्रवेश असम्भव छ, यसैप्रकार हाम्रो आफ्ना पूर्वजहरूका धर्ममा पुर्नगमन असम्भव छ ।

[२]कि त्यसले हामीलाई ईमानमा दृढ राख्नेछ तथा हामी एवं अधर्म तथा अधर्मीहरूका मध्य पर्खाल बनिरहने छ । हामीमाथि आफ्नो उपकारको वर्षा गर्नेछ तथा आफ्नो यातनाबाट सुरक्षित राख्नेछ ।

[३]तथा अल्लाह जब निर्णय गर्छ त यही हुन्छ कि त्यसले ईमानवालाहरूलाई सुरक्षित राखेर भ्रूठा तथा घमण्डीहरू सर्वनाश गरिदिन्छ । यो मानौं अल्लाहको प्रकोपको माँग हो ।

[४]आफ्ना पूर्वजहरूको धर्मलाई छाड्नु तथा नाप-तौलमा कमी नगर्नु, यो उनका निकट हानिको कुरा थियो । वास्तविकता यो थियो कि यसमा उनैको लाभ थियो, तर संसारमा लिप्त भएको दृष्टिमा लाभ नै सबैकुरो हुन्छ, जुन नाप तौलमा कमी गर्नुमा उनीहरूलाई प्राप्त भइराखेको थियो, उनीहरू ईमानवालाहरूको दीर्घगामी लाभको लागि त्यसलाई किन छाड्थे ?

The Ummah Technology Mission

(९१) अन्ततः उनलाई भूकम्पले आइ समात्यो, यसकारण उनीहरू आफ्ना घरहरूमा अजीवित घोप्टिएको अवस्थामा रहे ।[1]

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩١﴾

(९२) जसले शोएबलाई झूठा भने, उनको यो स्थिति भयो मानौं ती (घरहरू) मा कहिल्यै बसेकै थिएनन् ।[2] जसले शोएबलाई झुठ्लाए ती नै हानिमा परे ।[3]

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٢﴾

(९३) त्यसबेला शोएब उनीबाट विमुख भई हिंडे तथा भने कि हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! मैले आफ्नो प्रभुको सन्देश तिमीलाई पुऱ्याएँ तथा मैले तिम्रो शुभचिन्ता गरें, अनि म ती काफ़िरहरूबारे दुःखी किन होउ ?[4]

فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ ۖ فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٣﴾

[1]यहाँ (رجفة) (रज़्फ़ः) आएको छ जसको अर्थ भूकम्प हो तथा सूरः हूद आयत संख्या ९४ मा (صيحة) शब्द "चीत्कार" को अर्थमा प्रयोग भएको छ । इमाम इब्ने क़सीर भन्दछन् कि प्रकोपमा यो सबै भयो । अर्थात् छायाँ भएको दिनमा प्रकोप आयो, सर्वप्रथम मेघहरूको छायाँमा आगोका ज्वाला, फिलिङ्गा, अनि आकाशबाट अति तीब्र गर्जन भयो तथा धर्तीमा भूकम्प आयो, जसको कारण उनका आत्माले शरीर छाडिदिए तथा अजीवित शव बनेर पंक्षीहरू जस्तै लम्पसार परिरहे ।

[2]अर्थात् जुन बस्तीबाट यिनी अल्लाहका दूत तथा उनका अनुयायीहरूलाई निकाल्नमा अडिग थिए, अल्लाहको तर्फबाट प्रकोप हुनुको कारण यस्ता भए, मानौं तिनीहरू यहाँ बस्दै बसेका थिएनन् ।

[3]अर्थात् हानिमा ती मानिसहरू परे जसले पैग़म्बरहरूलाई झुठ्लाए, न कि पैग़म्बर तथा उनीमाथि विश्वास गर्नेहरू । तथा हानि पनि दुबै लोकमा । संसारमा अपमानको यातनाको स्वाद चाखे तथा परलोकमा तिनका निम्ति अत्याधिक दुःखदायी कठोर यातना तयार छ ।

[4]यातना तथा सर्वनाशको पश्चात जब उनी (आदरणीय शोएब) त्यहाँबाट हिंडे, त अत्याधिक भावुक भएर भने तथा साथसाथै यो पनि भने कि जब मैले सत्यको चेतावनीको दायित्व निर्वाह गरे एवं अल्लाहको सन्देश उनीसम्म पुऱ्याए, त अब म यस्ता मानिसहरूमाथि आफ्नो संवेदनाको प्रदर्शन किन गरूँ ? जो यस उपरान्त आफ्नो अविश्वास तथा अनेकेश्वरवादमा अडिग रहे ।

The Ummah Technology Mission

وَمَآ اَرۡسَلۡنَا فِىۡ قَرۡيَةٍ مِّنۡ نَّبِىٍّ اِلَّاۤ اَخَذۡنَاۤ اَهۡلَهَا بِالۡبَاۡسَآءِ وَالضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمۡ يَضَّرَّعُوۡنَ ۝٩٤

(९४) तथा हामीले जहिले पनि कुनै वस्तीमा नबी पठायौं, त त्यहाँका मानिसहरूलाई रोग तथा दरिद्रतामा पाऱ्यौ ताकि उनीहरू बिन्ती गरून् ।[1]

ثُمَّ بَدَّلۡنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الۡحَسَنَةَ حَتّٰى عَفَوۡا وَّقَالُوۡا قَدۡ مَسَّ اٰبَآءَنَا الضَّرَّآءُ وَالسَّرَّآءُ فَاَخَذۡنٰهُمۡ بَغۡتَةً وَّهُمۡ لَا يَشۡعُرُوۡنَ ۝٩٥

(९५) अनि हामीले त्यस दरिद्रतालाई सम्पन्नतामा बदलिदियौं, अनि उनीहरू सम्पन्न भएपश्चात भन्नथाले कि हाम्रा पूर्वजहरूले पनि दरिद्रता तथा उन्नतिको सामना गर्नुपरेको थियो, तब हामीले सहसा उनलाई समात्यौं ।[2] तथा उनलाई सूचना पनि थिएन ।

[1](بأساء) (बासाअ) को शब्दार्थ शारीरिक दु:ख अथवा रोग हो तथा (ضرّاء) (जर्राअ) को अर्थ निर्धनता एवं दरिद्रता हो । तात्पर्य यो हो कि जुनसुकै बस्तीमा पनि हामीले सन्देशवाहक पठायौं, उनीहरूले त्यसलाई झुठ्लाए, जसको प्रत्युपकारमा हामीले उनलाई रोग एवं दीनतामा ग्रस्त गऱ्यौं, जसबाट उद्देश्य यो थियो कि यिनी अल्लाहतिर फर्कुन् तथा उसित विनय गरून् ।

[2]अर्थात् निर्धनता तथा रोगमा ग्रस्त हुनुको कारण अब उनीहरूमा अल्लाहतिर ध्यान केन्द्रित गुर्न तथा त्यसको मार्गमा हिंड्ने भावना पनि उत्पन्न भएन, त हामीले उनको निर्धनतालाई धन-धान्यले परिपूर्ण तथा रोगलाई स्वास्थ्यमा परिवर्तित गरिदियौं ताकि उनी त्यसमा अल्लाहप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्न सकुन् । परन्तु यस आन्दोलनबाट पनि उनको जीवन शैलीमा परिवर्तन आएन तथा उनले भने कि यो त सधैं हुँदै आएको छ, कहिले निर्धनता आयो कहिले धन-धान्यले परिपूर्ण भयो । कहिले रोग त कहिले स्वस्थ्य, कहिले रङ्क कहिले राजा अर्थात् निर्धनताको प्रथम उपचार न उनको लागि सफल रह्यो तथा न धन-धान्यले परिपूर्णता, उनको सुधारको लागि सफल सिद्ध भयो । उनी यसलाई रात-दिनको चक्र नै ठाने तथा त्यसको पछाडि कार्यरत अल्लाहको इच्छालाई बुझ्न असफल रहे, अनि हामीले उनलाई एक्कासि आफ्नो प्रकोपको पकडमा लियौं । यसैकारण हदीसमा मुसलमानहरूको लागि यसको विपरीत वर्णित गरिएको छ कि उनी वैभव तथा सुविधा प्राप्त भए अल्लाहप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्छन् तथा दु:ख पुग्दा धैर्यले काम लिन्छन्, यसप्रकार दुबै स्थिति उनको लागि कल्याणकारी तथा पुण्यको कारण बन्दछ । (सहीह मुस्लिम किताबुज़ जुहद बाबुल मोमिन अमरूहू कुल्लुहू ख़ैर)

The Ummah Technology Mission

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرٰٓى اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكٰتٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَذَّبُوْا فَاَخَذْنٰهُمْ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٩٦﴾

(९६) र यदि ती नगरहरूका निवासी ईमान स्थापित गरेको तथा संयम धारण गरेको भए हामीले उनीहरूका लागि आकाश एवं धर्तीका विभूतिहरूको ढोका खोलिदिने थियौं तर उनीहरूले झुठ्लाए, त हामीले उनीहरूलाई उनीहरूका कुकर्मका कारण समातिहाल्यौं ।

اَفَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَّاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا بَيَاتًا وَّهُمْ نَآئِمُوْنَ ﴿٩٧﴾

(९७) के तैपनि यी बस्तीहरूका निवासी यस कुराबाट निश्चिन्त भइसकेका छन् कि उनीमाथि हाम्रो प्रकोप रात्रिका समय आइ समात्न सक्छ जब उनी निद्रामा हुन्छन् ।

اَوَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَّاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا ضُحًى وَّهُمْ يَلْعَبُوْنَ ﴿٩٨﴾

(९८) तथा के ती बस्तीहरूका मानिस यस कुराबाट निश्चिन्त भइहालेका छन् कि उनीमाथि हाम्रो प्रकोप दिउँसै आउन सक्छ जुनबेला उनीहरू खेलमा व्यस्त हुन्छन् ?

اَفَاَمِنُوْا مَكْرَ اللّٰهِ ۚ فَلَا يَاْمَنُ مَكْرَ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٩٩﴾

(९९) अन्ततः के उनीहरू अल्लाहको योजनाबाट निश्चिन्त भए ? त अल्लाहको योजनाबाट क्षतिग्रस्त मानिसहरू[1] नै निश्चिन्त हुन्छन् ।

اَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِيْنَ يَرِثُوْنَ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِ اَهْلِهَآ

(१००) त के जो धर्तीमा त्यसका निवासीहरूको विनाशका पश्चात उत्तराधिकारी

The Ummah Technology Mission

[1]यी आयतमा अल्लाह तआलाले सर्वप्रथम यो वर्णन गरेको छ कि ईमान (विश्वास) तथा संयम यस्तो विषय हो कि जुन वस्तीका मानिसहरू त्यसलाई अपनाउँछन् उनीमाथि अल्लाह तआला आकाश तथा धर्तीका धनसम्पत्तिहरूका बाट खोलिदिन्छ अर्थात आवश्यकता अनुसार आकाशबाट वर्षा गर्दछ तथा धर्तीलाई त्यसबाट सिंचेर उब्जनीलाई बढाउँछ । परिणामस्वरूप उन्नति तथा समृद्धि हुन्छ, परन्तु यसको विपरित झुठ्लाउने तथा कुफ्रको मार्ग अपनाउने समुदाय अल्लाहको प्रकोपका अधिकारी हुन्छन्, अनि ज्ञान हुँदैन कि रात्रि-दिन कुन समय प्रकोप आईपुग्छ तथा खेल्दै-खाँदै यस वस्तीलाई एक क्षणमा भग्नावशेषमा परिवर्तन गरिदिन्छ । यसकारण अल्लाहका यी प्रकोपहरूबाट निश्चिन्त हुनुहुँदैन । यस निश्चिन्तताको परिणाम मात्र हानि बाहेक अरू केही हुँदैन । (مَكْر) (मकर) को भावार्थको लागि हेर्नुस् सूरःआले-इमरान आयत ५४ को व्याख्या ।

أَن لَّوْ نَشَآءُ أَصَبْنَٰهُم بِذُنُوبِهِمْ ۚ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

भएका छन् उनीहरूलाई ज्ञान भएन कि यदि हामी चाहन्छौं भने उनका पापहरूका कारण उनीहरूलाई विपदामा पारिदिन्छौं तथा उनका हृदयमा मोहर (छाप) लगाईदिन्छौं ताकि उनी सुन्न नसकून् ।[1]

تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَآئِهَا ۚ وَلَقَدْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَٰتِ فَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟

(१०१) यी नगरहरूका केही घटना हामी तपाईंलाई भनिराखेका छौं तथा उनका ईशदूत उनका पासमा तर्कहरू सहित आए ।[2] तैपनि जसलाई उनीहरूले पहिला मानेनन्, त्यसलाई फेरि मान्ने योग्य भएनन् ।[3]

[1]अर्थात् पापहरूको परिणाम स्वरूप केवल प्रकोप नै आउँदैन, हृदयहरूमा पनि ताल्चा लाग्छन् । अनि ठूला भन्दा ठूला प्रकोप पनि उनलाई निश्चिन्तताको निद्राबाट ब्यूँझाउन सक्दैनन् । अन्य केही स्थानहरूमा भए जस्तै अल्लाह तआलाले यहाँ पनि वर्णन गरेको छ कि जुन प्रकार हामीले पूर्वका समुदायहरूलाई उनका पापका कारण नष्ट गर्‍यौं, हामीले चाहेको अवस्थामा तिमीलाई पनि तिम्रा कुकर्महरूका परिणामस्वरूप नष्ट गर्न सक्दछौं । तथा अर्को कुरो यो वर्णित गरियो कि सत्यको आवाजको निम्ति उनका कान थुनिन्छन् । अनि चेतावनी एवं शिक्षा उनका लागि व्यर्थ भएर जान्छ ।

[2]जुन प्रकार पूर्वका पानाहरूमा केही नबीहरूको वर्णन गरियो, (بيّنات) (बइयेनात) को अर्थ तर्क, तथा युक्ति एवं चमत्कार दुवैसित छ । उद्देश्य यो हो कि रसूलद्वारा जवसम्म हामीले आफ्ना निशानीहरू देखाएनौं, हामीले उनलाई कष्ट पुऱ्याएनौं । किनभने

﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾

"जबसम्म हामी रसूल पठाउँदैनौ, प्रकोप अवतरित गर्दैनौं ।" (सूर: बनी इस्राईल-१५)

[3]यसको एउटा भावार्थ यो हो कि प्रतिज्ञा दिवसमा जब उनीसित बचन लिइएको थियो त यिनी अल्लाहका ज्ञानमा ईमान ल्याउनेवाला थिएनन्, यसकारण जब उनको पासमा अल्लाहका रसूल आए त अल्लाहको ज्ञान अनुसार उनीहरू ईमान ल्याएनन् (विश्वास गरेनन्) । किनभने उनको भाग्यमा ईमान ल्याउनु थिएन, जसलाई अल्लाहले आफ्नो ज्ञानको अनुसार लेखिदिएको थियो । जसलाई हदीसमा (فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ) (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूरतुल लैल) सित तुलना गरिएको छ । दोस्रो भावार्थ यो हो कि जब उनको पासमा पैग़म्बर आए, त उनी यसकारण त्यसमा विश्वास गरेनन् किनभने उनी यसभन्दा पूर्व सत्यलाई झुठ्लाइसकेका थिए । अर्थात् प्रारम्भमा नै जुन कुरोलाई झुठ्लाई सकेका थिए, त्यही पाप उनको ईमान कायम नगर्नुको कारण बन्यो तथा ईमान ल्याउनुको सौभाग्यबाट उनी बञ्चित भए, यसैकारण आउने वाक्यमा छाप लगाउने कुरोसित तुलना गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ ۚ كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾

यसप्रकार अल्लाह विश्वासहीनहरूका हृदयमा मुद्रा (छाप) लगाईदिन्छ ।

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ ۖ وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾

(१०२) तथा हामीले उनका अधिकतर मानिसहरूलाई वचनको पालना गरेको पाएनौं[1] तथा हामीले उनीहरूमध्ये अधिकतरलाई अवज्ञाकारी पायौं ।

ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾

(१०३) अनि उनका पश्चात हामीले (ईशदूत) मूसालाई आफ्ना लक्षणहरूका साथ फिरऔन एवं उसका प्रमुखहरूका पासमा पठायौं ।[2] तब उनीहरूले उनको हक पूरा गरेनन् । अनि हेर कि उपद्रवीहरूको अन्त कस्तो रहयो ।[3]

وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

(१०४) तथा मूसाले भन्नुभयो, हे फ़िरऔन ! म सम्पूर्ण जगतको प्रभुतिर वाट पैग़म्बर हूँ ।

﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ * وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾

"तथा तिमीलाई के ज्ञात छ यिनी त यस्तै (दूर्भाग्यशाली) हुन् कि यिनको पासमा निशानीहरू पश्चात पनि विश्वास गर्दैनन् तथा हामी उनका हृदय तथा आँखालाई उल्टाइदिनेछौं (त) जस्तो यिनी यस (कुर्आन) मा पहिलो पटक ईमान सुदृढ गरेनन्, त्यस्तै फेरि पनि गर्ने छैनन् ।" (सूर: अल-अनाम-१०९ तथा ११०)

[1]यसबाट केही ज्ञाताहरूले अल्लाहको प्रभु हुने कुरोको वचन लिएका छन् जुन आत्माहरूको लोकमा लिइएको थियो, केहीले प्रकोप हटाउनको लागि पैग़म्बरसित जुन सन्धि गर्दथे, ती वचन अथवा सन्धिहरू तथा केहीले सामान्य वचनसित तात्पर्य लिएका छन्, जुन आपसमा एक-अर्कासित गर्दथे । र यो वचन भङ्ग गर्नु, चाहे कुनै प्रकारको होस्, भ्रष्ट कार्य हो ।

[2]यहाँवाट आदरणीय मूसाको वर्णन प्रारम्भ भइराखेको छ, जो वर्णित नबीहरूका पश्चात आए, जो महान सम्मानित पैग़म्बर थिए, जसलाई मिश्रको फ़िरऔन तथा त्यसको जनताको पासमा निशानीहरू तथा चमत्कार दिएर पठाइएको थियो ।

[3]अर्थात् उनीहरूलाई डुबाइयो जस्तो कि अगाडि आउने छ ।

The Ummah Technology Mission

حَقِيقٌ عَلَىٰٓ أَن لَّآ أَقُولَ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ ۚ قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴿١٠٥﴾

(१०५) मेरो लागि यही योग्य छ कि सत्यबाहेक अल्लाहसित सम्बद्ध अरू कुनै कुरा नबोलूँ । म तिम्रो प्रभुको तर्फबाट एउटा ठूलो निशानी पनि ल्याएको छु ।[1] यसकारण तिमी इस्राईलका सन्तानलाई मसँग पठाइदेउ ।[2]

قَالَ إِن كُنتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ بِهَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿١٠٦﴾

(१०६) त्यस (फ़िरऔन) ले भन्यो यदि तपाईं कुनै चमत्कार लिएर आउनुभएको छ भने, त्यसलाई प्रस्तुत गर्नुस् यदि तपाईं सत्य हुनुहन्छ ।

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾

(१०७) तब तपाईंले आफ्नो छडी (लौरो) ले हिर्काउनुभयो, त त्यो सहसा (एक्कासि) एउटा स्पष्ट अजिङ्गर सर्प बनिहाल्यो ।

وَنَزَعَ يَدَهُۥ فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ ﴿١٠٨﴾

(१०८) तथा आफ्नो हात बाहिर निकाल्नु भयो, तब त्यो सहसा सबै हेर्नेहरूका समक्ष धेरै टल्किने कुरो भएको देखियो ।[3]

قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ

(१०९) फ़िरऔनले वर्गका प्रमुखसित भन्यो

---

[1]जुन यस कुराको प्रमाण हो कि म वास्तवमा अल्लाहतिरबाट पठाइएको रसूल हूँ । यस चमत्कार र ठूलो निशानीको वर्णन पनि अगाडि आउनेछ ।

[2]इस्राईलका सन्तान जसको मूल निवास सीरियाको क्षेत्र थियो, आदरणीय यूसुफको समयमा मिश्र गइहालेका थिए अनि त्यहींका निवासी भए । फिरऔनले उनीहरूलाई दास बनाएर राखेको थियो तथा उनीमाथि विभिन्न प्रकारको अत्याचार गर्दथ्यो जसको विस्तृत वर्णन सूरः अल-बकरःमा भइसकेको छ तथा अगाडि पनि आउने छ । फ़िरऔन तथा त्यसका दरबारका मन्त्रीहरूले जब आदरणीय मूसाको आमन्त्रणलाई अस्वीकार गरिदिए तब आदरणीय मूसाले दोस्रो माँग गर्नुभयो कि इस्राईलका सन्तानलाई स्वतन्त्र गरिदेउ ताकि उनी आफ्ना मूल स्थानमा गई मान-सम्मानका जीवन व्यतीत गरून् तथा अल्लाहको पूजा गरून् ।

[3]अर्थात् अल्लाह तआलाले जुन दुईटा ठूला चमत्कार प्रदान गर्नुभएको थियो, आफ्नो सत्यताको लागि त्यसलाई प्रस्तुत गरिदिनु भयो ।

The Unmann Technology Mission

إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

कि यो बडो ज्ञाता (निपुण) जादुगर छ ।[1]

يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ ۖ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾

(११०) त्यसले तिमीहरूलाई तिम्रो देशबाट निकाल्न चाहन्छ अनि तिमीहरूले के विचार दिन्छौ ?

قَالُوٓا۟ أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ ﴿١١١﴾

(१११) उनीहरूले भने कि तपाईं त्यसलाई तथा त्यसको भाईलाई समय दिनुस् तथा नगरहरूमा एकत्र कर्ताहरू (हरकाराहरू) लाई पठाइदिनुस्

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾

(११२) ताकि उनीहरूले सबै कुशल जादूगरहरूलाई तपाईंको समक्ष ल्याएर उपस्थित गरून् ।[2]

وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوٓا۟ إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴿١١٣﴾

(११३) तथा जादुगर फ़िरऔनको पासमा आए र भने कि यदि हामी सफल भयौं भने के हाम्रो लागि कुनै प्रतिकार छ ?

---

[1]चमत्कारलाई देखेर विश्वास गर्नुको सट्टा फ़िरऔनका सभासदहरूले त्यसलाई जादू भने कि यो त बडो दक्ष जादूगर छ । यसबाट त्यसको उद्देश्य तिम्रो राज्य समाप्त गर्नु हो । किनभने आदरणीय मूसाको समयमा जादूको सामान्य प्रचलन भइराखेको थियो, यसकारण चमत्कारलाई पनि उनीहरूले जादू भन्ठाने, जसमा अलिकति पनि मनुष्यको अधिकार हुँदैन । शुद्धरूपले अल्लाहको इच्छाबाट नै प्रदर्शित हुन्छन् । यसप्रकार यस विषयबाट फ़िरऔनका दरबारियाहरूका लागि आदरणीय मूसाको विरूद्ध फ़िरऔनलाई भ्रमित पार्ने अवसर प्राप्त भयो ।

[2]आदरणीय मूसाको समयमा जादूगरहरूलाई ठूलो सम्मान प्राप्त थियो, यसैकारण आदरणीय मूसाद्वारा प्रस्तुत चमत्कारलाई पनि उनीहरूले जादू भन्ठाने तथा जादूद्वारा त्यसको काटको योजना बनाए । जस्तो कि अन्य स्थानमा आदेश छ कि फ़िरऔन तथा त्यसका दरबारियाहरूले भने, "हे मूसा ! के तिमी चाहन्छौ कि आफ्नो जादूको शक्तिले हामीलाई आफ्नो धर्तीबाट निष्कासित गरिदेउ, अतः हामीले पनि यस्तै जादू यसको प्रतिस्पर्धामा ल्याउनेछौं, यसको लागि कुनै उचित स्थान तथा समयको निर्धारण हामी स्वयं गरौं जसको दुबैले पालना गरौं । आदरणीय मूसाले भने कि नवरोजका दिन (नयाँ दिन) तथा चाश्त (नाश्ता) को समय हो, यस हिसाबले सबै एकत्रित हुनेछन् ।" (सूरः ताहा-५७ देखि ८१ सम्म)

The Ummah Technology Mission

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾

(११४) उसले भन्यो हो, र तिमी सबै निकटवर्ती मानिसहरूमा हुनेछौ ।[1]

قَالُوا يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِيَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾

(११५) ती (जादूगरहरू) ले भने कि हे मूसा ! चाहे (पहिला) तपाईंले हाल्नुस् अथवा हामीले नै हालौं ।[2]

قَالَ أَلْقُوا۟ ۖ فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟ سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾

(११६) (मूसा) ले भने कि तिमीले नै हाल ।[3] अनि जब उनीहरूले हाले त मानिसहरूको आँखामा जादू गरिदिए तथा उनलाई भयभीत बनाइदिए तथा एक प्रकारको ठूलो जादू देखाए ।[4]

[1]जादूगरले दुनियाँ प्राप्त गर्ने इच्छा राख्दथे यसकारण उनीहरूले जादूको प्रशिक्षण लिएका थिए, तसर्थ राम्रो अवसर देखे कि राजालाई हाम्रो आवश्यकता भएको छ, अवसरको फाइदा लिएर बढीभन्दा बढी लाभ किन न प्राप्त गर्ने । अतः उनीहरूले सफलता पश्चात त्यसको प्रतिफलको लागि माँग प्रस्तुत गरे, जसमा फ़िरऔनले भन्यो कि मात्र धन नै प्राप्त हुनेछैन बरू हाम्रा निकटवर्ती मानिसहरूमा सम्मिलित हुनेछौ ।

[2]जादूगरहरूले यो अधिकार आफूमाथि पूर्ण भरोसा हुनुको कारण दिए । उनीहरूले पूर्ण विश्वास गर्दथे कि उनको मुकाबिलामा मूसाको चमत्कार जसलाई उनीहरू जादू नै ठान्दथे, कुनै स्थान राख्दैन तथा यदि मूसालाई पहिले नै आफ्नो कलाको प्रदर्शनको अवसर दिए पनि त्यसबाट कुनै अन्तर पर्नेछैन । हामीले उसको कलाको तोड कुनै प्रकारले गरिदिनेछौं ।

[3]परन्तु मूसा अलैहिस्सलाम अल्लाहका रसूल थिए तथा उनलाई अल्लाहको समर्थन प्राप्त थियो, यसकारण उनलाई आफ्नो अल्लाहमाथि पूर्ण विश्वास थियो । अतः उनले बिना कुनै चिन्ता तथा विचार गरी उनीहरूसित भने कि तिमीले जे-जति देखाउनु छ देखाउ । यसको अतिरिक्त यसमा यो बुद्धिमानी पनि हुनसक्छ कि जादूगरहरूद्वारा प्रस्तुत जादूको तोड यदि आदरणीय मूसाद्वारा प्रदर्शित हुनेछ भने त्यसले मानिसहरूलाई अधिक प्रभावित गर्नेछ, जसबाट उनको सत्यता स्पष्ट भएर आउनेछ तथा मानिसहरूलाई विश्वास गर्नुमा कठिनाई हुनेछैन ।

[4]केही पुरातत्वमा भनिएको छ कि यी जादूगरहरूको संख्या ७० हजार थियो । प्रत्यक्ष रूपले यो संख्या अतिश्योक्तिबाट बञ्चित छैन, जसमा प्रत्येकले एउटा लठ्ठी तथा एउटा डोरी मैदानमा हाने जुन मानिसहरूलाई दगुरिराखेको प्रतीत भएको थियो । यो अर्थात् उनीद्वारा प्रदर्शित निकै ठूलो जादू थियो ।

The Ummah Technology Mission

وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَاِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُوْنَ ﴿١١٧﴾

(११७) तथा हामीले मूसालाई आदेश दियौं कि आफ्नो लौरो हान, अनि त्यसले अकस्मात उनको स्वाङ्ग (नक्कली कुरो) लाई निल्न थाल्यो ।[1]

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١١٨﴾

(११८) अतः सत्य प्रकट भयो र उनीहरूले जे-जति बनाएका थिए, सबै जाँदै गर्‍यो ।

فَغُلِبُوْا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوْا صٰغِرِيْنَ ﴿١١٩﴾

(११९) अतः उनीहरू यस अवसरमा पराजित भएर अति अपमानित भई फर्के ।

وَاُلْقِىَ السَّحَرَةُ سٰجِدِيْنَ ﴿١٢٠﴾

(१२०) तथा जादूगरहरुले ढोगे ।

قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢١﴾

(१२१) तब भन्नथाले हामीले सम्पूर्ण जगतको प्रभुमा विश्वास गर्‍यौं ।

رَبِّ مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ﴿١٢٢﴾

(१२२) जो मूसा तथा हारूनको पनि प्रभु हो ।[2]

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۚ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوْهُ فِى الْمَدِيْنَةِ لِتُخْرِجُوْا

(१२३) फ़िरऔनले भन्यो तिमी त्यस (मूसा) मा मेरो आज्ञाभन्दा पहिला विश्वास गर्‍यौ निःसन्देह यो एउटा षड्यन्त्र हो जुन तिमीले नगरमा

The Ummah Technology Mission

[1]परन्तु यो जे-जति पनि थियो, एउटा काल्पनिक, जादूगरी तथा जादू थियो, जुन वास्तविकताको सामना गर्न सक्दैनथ्यो । अतः मूसाले लौरो हान्नासाथ सबै समाप्त भयो तथा लौरोले एक भयानक अजिङ्गरको रूप धारण गरी सबै निल्यो ।

[2]जादूगरहरूले जो जादूको कला तथा त्यसको वास्तविकतालाई जान्दथे यो देखेपछि बुझे कि मूसाले यहाँ जे-जति प्रस्तुत गरेको छ, जादू होइन, उनी वास्तवमा अल्लाहका दूत हुन्, तथा अल्लाहको सहायताले नै यो चमत्कार प्रस्तुत गरेका छन् जसले एकक्षणमै हामी सबैको कलालाई समाप्त पारिदियो । अतः उनीहरूले मूसामा निष्ठाको घोषणा गरिदिए । यसबाट यो कुरा स्पष्ट भयो कि असत्य, असत्य हो, चाहे त्यसमाथि जति पनि आकर्षक वस्त्र राखियोस् तथा सत्य सत्य नै हो चाहे त्यसमाथि जति पनि अरू कुराको पत्र राखियोस् । अन्तिम विजय सत्यकै हुन्छ ।

مِنْهَآ اَهْلَهَا ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٢٣﴾

त्यसका निवासीहरूलाई त्यसबाट निकाल्नको लागि रचेका हौ। अतः तिमीलाई शीघ्र नै थाहा हुनेछ।[1]

لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿١٢٤﴾

(१२४) मैले तिम्रो एकातिरको हात तथा अर्कोतिरको खुट्टा काटिदिनेछु। अनि तिमी सबैलाई फाँसीमा झुण्ड्याइ दिनेछु।[2]

قَالُوْٓا اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ﴿١٢٥﴾

(१२५) (उनीहरूले) उत्तर दिए कि हामी (मरेर) आफ्नो प्रभुको पासमा नै जानेछौं।[3]

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّآ اِلَّآ اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيٰتِ رَبِّنَا لَمَّا جَآءَتْنَا ۚ رَبَّنَآ اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَّتَوَفَّنَا مُسْلِمِيْنَ ﴿١٢٦﴾

(१२६) तथा तिमीले हामीमा यही दोष त देखेका छौ कि हामीले आफ्नो परमेश्वरका आयतहरू (लक्षणहरू) प्रति विश्वास गर्‍यौ,[4] जब त्यो हाम्रो पासमा आयो, हे हाम्रा परमेश्वर ! हामीमा

---

[1]यो जे-जति भयो फ़िरऔनको लागि बडो आश्चर्यजनक विषय थियो, यसकारण त्यसको समझमा अरू केही आएन र यो भन्यो कि तिमी सबै आपसमा मिलेका छौ तथा उसको उद्देश्य हाम्रो राज्यलाई समाप्त गर्नु हो। त हेर, यसको परिणाम निकट भविष्यमा तिमीलाई ज्ञात हुनेछ।

[2]अर्थात् दायाँ खुट्टा तथा बायाँ हात बायाँ खुट्टा अथवा तथा दायाँ हात, अनि यति मात्रै होइन्, फाँसीमा झुण्ड्याएर अरूहरूको लागि शिक्षा बनाइ दिनेछु।

[3]यसको भावार्थ यो हो कि यदि तिमीले हाम्रो साथमा यस्तो व्यवहार गर्छौ भने तिमीलाई पनि यस कुराको लागि तयार रहनुपर्छ कि केयामतका दिन अल्लाह तआलाले तिमीलाई यस अपराधको कठोर दण्ड दिनेछ, यसकारण कि हामी सबैलाई मरेर उसैको पासमा जानु छ, त्यसको दण्डबाट को बच्न सक्छ र ? अर्थात् फ़िरऔनलाई संसारको यातनाको सापेक्ष आख़िरतको यातनासित तर्साइएको छ। दोस्रो भावार्थ यो हो कि मृत्यु त हामीलाई आउँने नै छ। यसबाट के अन्तर पर्छ कि फाँसीको पासोबाट आओस् अथवा अन्य साधनबाट।

[4]अर्थात् तिम्रो निकट हाम्रो यही दोष छ जसबाट तिमी हामीसित क्रोधित छौ र हामीलाई दण्ड दिनेछौं। जबकि यो कुनै दोष होइन यो त गुण हो कि जब वास्तविकता हाम्रो समक्ष आइपुग्यो, त हामीले त्यसको तुलनामा संसारका सारा लाभ लत्याइदियौं तथा वास्तविकतालाई अपनायौं। अनि उनीहरूले आफ्ना मुख फिरऔनतिरबाट फर्काइ अल्लाहतिर गरे तथा अल्लाहको दरबारमा प्रार्थना गर्नथाले।

The Ummah Technology Mission

धैर्य प्रवाहित गरिदेउ[1] तथा हामीलाई मुसलमान छँदै मृत्यु देउ ।[2]

(१२७) तथा फ़िरऔनका जातिका प्रमुखहरूले भने कि के तपाईंले मूसा एवं त्यसको क़ौमलाई यसै छाडिदिनु हुनेछ ताकि प्रदेशमा उपद्रव गरून्[3] तथा तपाईंका देवताहरूलाई त्यागिदेऊन् ।[4] उसले भन्यो हामी उनका पुत्रहरूको हत्या गर्नेछौं तथा उनका स्त्रीहरूलाई जीवित रहन दिनेछौं । हामी उनीमाथि प्रभावी छौं ।[5]

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ ۚ قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾

(१२८) मूसाले आफ्नो क़ौमसित भने कि अल्लाह (तआला) को सहायता प्राप्त गर तथा धैर्य राख यो धर्ती अल्लाह (तआला) कै हो, त्यसले

قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا ۖ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ

---

[1] ताकि हामीले तिम्रो यस शत्रुको यातनालाई सहन गर्न सकौं तथा सत्यसित सम्बन्धित एवं ईमानमा दृढतापूर्वक स्थापित रहौं ।

[2] यस सांसारिक परीक्षाबाट हामी भित्र ईमानको लागि न परिवर्तन आओस् न कुनै अन्य विषयमा हामी अल्झौं ।

[3] यो प्रत्येक कालका भ्रष्टाचारीहरूको कार्य रहिआएको छ कि उनी निष्ठावानहरूलाई उपद्रवी तथा उनको ईमानको आमन्त्रण तथा एकेश्वरवाद (तौहीद) लाई उपद्रवसित तुलना गर्दछन्, फ़िरऔनका अनुयायीहरूले पनि यही गरे ।

[4] फ़िरऔनलाई पनि यद्यपि स्वयं प्रभु हुने कुरोको दाबी थियो ﴿أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ﴾ "म तिम्रो ठूलो प्रभु हूँ ।" (त्यसले भन्ने गर्दथ्यो) परन्तु अरू स-साना देवता पनि थिए, जसद्वारा मानिसहरू फ़िरऔनको निकटता प्राप्त गर्दथे ।

[5] हाम्रो यस प्रबन्धमा यिनी बाधा पुऱ्याउन सक्दैनन् । पुत्रहरूको हत्याको यो कार्यक्रम पुनः फ़िरऔनका अनुयायीहरूको भनाईबाट बनाइयो । यसभन्दा पूर्व पनि जब मूसा अलैहिस्सलामको जन्म भएको थिएन, इस्राईलका सन्तानहरूका नवजात शिशुको हत्या गर्न प्रारम्भ गरिसकेको थियो । मूसाको जन्म पश्चात अल्लाहले उनलाई बचाउन प्रबन्ध गऱ्यो कि मूसालाई स्वयं फ़िरऔनको महलमा पुऱ्याइदियो तथा उसको काखमा पालन-पोषण गरायो ।

The Ummah Technology Mission

يُورِثُهَا مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾

आफ्ना भक्तहरू मध्ये जसलाई चाहन्छ, स्वामित्व प्रदान गर्दछ तथा अन्तिम सफलता उनीहरूलाई नै प्राप्त हुन्छ, जो अल्लाहसित तर्सन्छन् ।[1]

قَالُوا أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا وَمِن بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ۚ قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

(१२९) उनीहरूले भने कि तपाईं आउनु भन्दा पहिला पनि[2] हामीलाई कष्ट दिइयो तथा तपाईंको आगमन पश्चात पनि ।[3] उनले भने कि शीघ्र नै अल्लाह तिम्रा शत्रुहरूलाई विनाश गरिदिनेछ तथा यस धर्तीको स्वामित्व तिमीलाई दिइनेछ अनि यो हेर्नेछ कि तिम्रो आचरण कस्तो छ ?[4]

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

(१३०) तथा हामीले फ़िरऔनवालाहरूलाई अनिकाल एवं फलहरूको कमीबाट ग्रस्त पार्यौं ताकि उनीहरूले शिक्षा प्राप्त गर्न सकून् ।[5]

---

[1] जब फ़िरऔनतिरबाट पुन: अत्याचार प्रारम्भ भयो त आदरणीय मूसाले आफ्नो जातिका मानिसहरूलाई अल्लाहको सहायता प्राप्त गर्न तथा धैर्य राख्न शिक्षा दिए कि यदि तिमी सत्य-मार्गमा रह्यौ भने अन्तत: धर्तीको राज्य तिमीलाई नै प्राप्त हुनेछ ।

[2] यो संकेत ती अत्याचारहरूतिर छ, जुन मूसाको जन्मभन्दा पूर्व उनीमाथि हुने गर्थ्यो ।

[3] जादूगरको घटना पश्चात अत्याचारको यो नयाँ चरण प्रारम्भ भयो, जुन मूसा अलैहिस्सलामको आगमन पश्चात प्रारम्भ भयो ।

[4] आदरणीय मूसा अलैहिस्सलामले सान्त्वना दिए कि नआत्तिनु, तिम्रा शत्रु शीघ्र नै नष्ट गरिने छन्, तथा धर्तीमा तिमीलाई स्वामित्व प्राप्त हुनेछ । अनि तिम्रो परीक्षाको एउटा नयाँ चरणको प्रारम्भ हुनेछ । अहिले त कष्ट तथा कठिनाईहरूबाट परीक्षा लिइँदैछ, अनि तिमीलाई पुरस्कृत तथा कृपाको वर्षा तथा स्वामित्व प्रदान गरेर तिम्रो परीक्षा लिइनेछ ।

[5] फ़िरऔनका सन्तानसित तात्पर्य फ़िरऔनका अनुयायीहरू हुन् । तथा सेनीन (سِنِين) सित अकाल तथा सुख्खा अर्थात् वर्षाको कमी तथा वृक्षहरूमा कीरा लाग्नाको कारण पैदावारमा कमी हो । यस परीक्षाबाट उद्देश्य यो थियो कि शायद उनी यस अत्याचार तथा घमण्डबाट रोकिऊन् जसमा उनीहरू लिप्त छ ।

The Ummah Technology Mission

(१३१) यदि उनको पासमा भलाई आउँछ त भन्दछन् कि यो हाम्रो निम्ति हुनैपर्छ तथा यदि विपदा आउँछ भने मूसा तथा उनका अनुयायीहरूबाट अपशगुनका रूपमा लिन्छन्[1] सुनिहाल, उनको अपशगुन अल्लाहसित छ ।[2] किन्तु उनीहरूमा अधिकतर मानिसहरू बुझ्दैनन् ।

فَإِذَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡحَسَنَةُ قَالُواْ لَنَا هَٰذِهِۦۖ وَإِن تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةٞ يَطَّيَّرُواْ بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓۗ أَلَآ إِنَّمَا طَٰٓئِرُهُمۡ عِندَ ٱللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿١٣١﴾

(१३२) तथा उनीहरूले भने कि हाम्रा नजिक जुनसुकै निशानी हामीमाथि जादू चलाउनको निम्ति ल्याउँछौ हामीले तिम्रो विश्वास गर्ने छैनौं ।[3]

وَقَالُواْ مَهۡمَا تَأۡتِنَا بِهِۦ مِنۡ ءَايَةٖ لِّتَسۡحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحۡنُ لَكَ بِمُؤۡمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

(१३३) पछि हामीले उनीमाथि तूफान तथा सलह एवं जुम्रा, कीरा तथा भ्यागुता एवं रगत पठायौं

فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمُ ٱلطُّوفَانَ وَٱلۡجَرَادَ وَٱلۡقُمَّلَ وَٱلضَّفَادِعَ

[1](حَسَنَةٌ) (हसनः) सित तात्पर्य अनाज तथा फलहरूको प्रचुरता तथा (سَيِّئَةٌ) को अर्थ हो नराम्रो कुरो, जसबाट तात्पर्य हसनःको विपरीत अकाल, सूखा तथा उब्जनीको कमी हो (حَسَنَةٌ) (हसनः) को सम्पूर्ण विशेषता स्वयंले लिन्थे कि यो हाम्रा प्रयत्नहरूका परिणाम हो तथा विपदाको कारण आदरणीय मूसा उनका अनुयायीहरूलाई बताउँछन् कि यो तिमीहरूका अशुभ प्रभाव हाम्रो देशमा परिरहेका छन् ।

[2](طائر) को अर्थ हो, "उड्नेप्राणी" अर्थात् पंक्षी । किनभने उनीहरू पंक्षीहरूको दायाँ तथा बायाँबाट उड्ने कुरोलाई शुभ तथा अशुभ मान्ने गर्दथे । यसकारण यो शब्द पूर्णरूपले "फालनामा" को लागि प्रयोग हुनथाल्यो तथा यहाँ यो यसै अर्थमा प्रयोग भएको छ । अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि राम्रो अथवा नराम्रो खुशहाली तथा अकाल जुन उनीहरूलाई पुग्दछ, त्यसका कारण अल्लाह तआलाका तिरबाट हुन्, मूसा तथा उनका अनुयायीतिरबाट होइन । ﴿طَٰٓئِرُهُمۡ عِندَ ٱللَّهِ﴾ को अर्थ हुन्छ कि अपशगुनको कारण अल्लाहको ज्ञानमा छ तथा त्यो उनको कुफ्र तथा अवहेलना हो न कि केही अन्य कुरो अथवा अल्लाहको तर्फबाट छ तथा यसको कारण उनको कुफ्र हो ।

[3]यो त्यसै कुफ्र तथा मिथ्या आरोपका प्रदर्शन हो जसमा उनीहरू अग्रसित भएका थिए तथा चमत्कार एवं अल्लाहका निशानीहरूलाई अहिले पनि जादूगरी भन्थे तथा भन्न लगाउँथे ।

The Ummah Technology Mission

وَالدَّمَ اٰيٰتٍ مُّفَصَّلٰتٍ فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ﴿١٣٣﴾

अलग-अलग निशानीहरू[1] अनि उनीहरूले अहंकार गरे तथा उनी पापी थिए ।

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوْا يٰمُوْسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿١٣٤﴾

(१३४) तथा जब उनीमाथि प्रकोप आउँथ्यो तब भन्थे कि हे मूसा ! हाम्रो लागि आफ्नो परमेश्वरसित त्यस वचनद्वारा जुन तपाईंलाई दिइएको छ प्रार्थना गरिदिनुस्, यदि तपाईंले हामीबाट प्रकोप हटाइदिनुभयो भने हामी अवश्य तपाईंमा ईमान स्थापित गर्नेछौं तथा तपाईंसँग इस्राईलका पुत्रहरूलाई पठाइदिनेछौं ।

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ اِلٰٓى اَجَلٍ

(१३५) अनि जब हामीले उनीबाट त्यस प्रकोपलाई एक विशेष समयका लागि जहाँसम्म कि उनलाई पुग्नु थियो,

[1]तूफ़ानसित तात्पर्य छ बाढी, अत्याधिक वर्षा, जसमा प्रत्येक वस्तु डुब्यो अथवा मृतहरूको अधिक संख्या हो । जसबाट प्रत्येक घरमा दुःखका बादलहरूले घेरे । (جراد) (जराद) सलहलाई भन्दछन् । सलह दलको आक्रमण फसलहरूको बिनाशको सूचक हो तथा यसको लागि प्रसिद्ध छ । यी सलह तिनका फसल तथा फलहरूलाई खाएर सिध्याइ दिन्थे । (قُمَّل) (कुम्मल) सित तात्पर्य जूँ (जुम्रा) जुन मनुष्यको शरीर तथा लुगा तथा कपालहरूमा पर्दछन् अथवा किरा जुन अनाजमा लाग्छ त यसका अधिकतर भागलाई समाप्त गरिदिन्छ । जुम्रासित मनुष्यलाई घृणा पनि हुन्छ तथा उसको अधिकताबाट अत्याधिक कठिनाई पनि, तथा जब यो प्रकोपको रूपमा हुन्छ त त्यसको कठिनाईको अनुमान लगाउन सकिन्छ । यसप्रकार किराहरू प्रकोप पनि आर्थिक स्थितिलाई खुकुलो पारिदिनको लागि पर्याप्त छ । (ضَفَادِع) अरबी भाषामा ضِفدع (दिफ्दअः) को बहुवचन हो । यो भ्यागुतालाई भन्दछन्, जुन पानी, धर्ती तथा झुप्राका छाप्राहरूमा रहन्छ । यो भ्यागुतो उनको भोजनमा, ओछ्यानमा, राखिएका अनाजहरूमा अर्थात् प्रत्येक स्थानमा तथा हरेक दिशामा भ्यागुताहरू नै देखिन्छन्, जसबाट उनको खानपान, निन्द्रा तथा विश्राम कठिन भयो । (دَم) (दम) को अर्थ रगत हो जसको तात्पर्य हो पानी रगतमा परिणित हुनु, यसप्रकार पानी पिउन उनको लागि असम्भव भइहाल्यो । केहि विद्वानहरू रगतको तात्पर्य नकसीर (पिनाश) को रोग लिएका छन अर्थात् प्रत्येक व्यक्तिको नाकबाट रगत प्रभावित भयो । (آيات مُفَصَّلات) यी स्पष्ट तथा भिन्न-भिन्न प्रकारका चमत्कार थिए, जुन समय-समयमा उनको पासमा आए ।

The Ummah Technology Mission

هُمْ بٰلِغُوْهُ إِذَا هُمْ يَنْكُثُوْنَ ﴿١٣٥﴾

हटाइ दिन्थ्यौं, त उनीहरूले तुरुन्तै वचन भङ्ग गर्नथाल्थे ।[1]

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنٰهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَكَانُوْا عَنْهَا غٰفِلِيْنَ ﴿١٣٦﴾

(१३६) त्यसपछि हामीले उनीसित बदला लियौं अर्थात् उनीहरूलाई समुद्रमा डुबाइदियौं, यसकारण कि उनीहरू हाम्रा निशानीहरूलाई झुठ्लाउँथे तथा त्यसप्रति अत्यन्त असावधानी गर्दथे ।[2]

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِيْنَ كَانُوْا يُسْتَضْعَفُوْنَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا ۖ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى

(१३७) तथा हामीले उनीहरूलाई जो अति निर्बल गनिन्थे[3] त्यस धर्तीको पूर्व एवं पश्चिमका उत्तराधिकारी बनाइदियौं जसमा हामीले विभूतिहरू राखेका छौं ।[4] तथा तपाईंको पोषकको

[1]अर्थात् एउटा प्रकोप आउँथ्यो भने त्यसबाट आत्तिएर मूसाको पासमा आउँथे उनको प्रार्थनाले त्यो समाप्त हुन्थ्यो त निष्ठावानहरूको सट्टा, पुनः त्यस कुफ्र तथा शिर्क (बहुदेववाद) मा दृढ हुन्थे । अनि दोस्रो प्रकोप आउँथ्यो भने यसैप्रकार गर्दथे, यसरी अलि-अलि समयको अन्तरमा उनीमाथि पाँच प्रकारका प्रकोप आए । परन्तु उनीहरूको हृदयमा जुन गर्व तथा मस्तिष्कमा घमण्ड थियो, त्यो सत्य मार्गमा आउनको लागि ठूलो बाधक रहयो तथा यति स्पष्ट निशानीहरू देखे पश्चात पनि उनी ईमानबाट बञ्चित रहे ।

[2]यति ठूला-ठूला प्रतीकहरूका उपरान्त उनी ईमान ल्याउन तथा अचेत निद्राबाट सचेत हुन तैयार भएनन् । अन्ततः उनीहरूलाई समुद्रमा डुबाइयो, जसको विवरण कुर्आन मजीदमा विभिन्न स्थानहरूमा विद्यमान छन् ।

[3]अर्थात् इस्राईलका सन्तानलाई जसलाई फ़िरऔनले दास बनाएर राखेको थियो । यसकारण वास्तवमा उनी मिश्रमा कमजोर ठानिन्थे किनभने उनी पराजित तथा दास थिए । परन्तु जब अल्लाहले चाहयो त त्यहीं पराजित तथा दास जातिलाई धर्तीको उत्तराधिकारी बनाइदियो । ﴿وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ (सूरः आले-इमरान-२६)

[4]धर्तीसित तात्पर्य सीरियाको क्षेत्र फिलिस्तीन हो, जहाँ अल्लाह तआलाले अमालकः पश्चात इस्राईलका सन्तानलाई विजय प्रदान गऱ्यो । सीरियामा इस्राईलका सन्तान आदरणीय मूसा तथा हारूनको देहान्त पश्चात त्यस समय गए जब आदरणीय यूशआ बिन नूनले अमालकःलाई पराजित गरी इस्राईलका सन्तानका लागि मार्ग प्रशस्त गरिदिए । तथा धर्तीको त्यस भागमा अल्लाहको कृपा रहयो, अर्थात् सीरियाको

The Ummah Technology Mission

بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ۙ بِمَا صَبَرُواْۖ وَدَمَّرۡنَا مَا كَانَ يَصۡنَعُ فِرۡعَوۡنُ وَقَوۡمُهُۥ وَمَا كَانُواْ يَعۡرِشُونَ ١٣٧

शुभ वचन बनी इस्राईलका विषयमा उनको सहनशीलताका कारण पूरा भयो[1] तथा हामीले फ़िरऔन एवं त्यसका निर्मित उद्योगहरूलाई तथा जुन उच्च भवन निर्माण गर्दथे सबैलाई विनष्ट गरिदियौं ।[2]

وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ فَأَتَوۡاْ عَلَىٰ قَوۡمٖ يَعۡكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصۡنَامٖ لَّهُمۡۚ قَالُواْ يَٰمُوسَى

(१३८) तथा हामीले बनू इस्राईल (इस्राईलका पुत्रहरू) लाई समुद्र पारी तारिदियौं । अनि उनी एउटा जातिबाट गुज्रे जुन आफ्ना केही बुतहरू (प्रतिमाहरू) नजिक बसेका थिए । भन्नलागे

क्षेत्रमा जुन अधिकतर नबीहरूको निवास स्थान तथा समाधि स्थली रह्यो, तथा भौतिक सुख सम्पन्नता एवं खुशहालीमा पनि श्रेष्ठ रहेको छ । अर्थात् भौतिक तथा अलौकिक दुबै प्रकारका विभूतिहरूसित त्यो धर्ती मालामाल रहेको छ । मशारिक अरबी भाषामा मश्‌रिक् तथा मग़ारिब मग़रिबको बहुवचन हो । यद्यपि पूर्व तथा पश्चिम एक-एक नै हुन् । बहुवचन सित तात्पर्य समृद्धिशाली धर्तीका पूर्वी तथा पश्चिमी भाग हुन् अर्थात् पूर्व तथा पश्चिम दिशा ।

[1]यो वचन त्यही हो जुन आदरणीय मूसाको मुखबाट यसभन्दा पूर्व आयत संख्या १२८ तथा १२९ मा गरिएको छ । तथा सूरः क़ससमा पनि

﴿ وَنُرِيدُ أَن نَّمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ۞ وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُم مَّا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴾

"हामी चाहन्छौं कि उनीमाथि उपकार गरौं जो धर्तीमा कमजोर ठानिन्छन् तथा उनलाई नेतृत्व प्रदान गरौं तथा राज्यको उत्तराधिकारी बनाऔं तथा राज्यमा उनीहरूलाई शक्ति तथा समृद्धि प्रदान गरौं तथा फ़िरऔन तथा हामान तथा उनको सेनालाई त्यो राज देखाइदेऊ जसबाट उनीहरू तर्सन्छन् ।" (सूरः अल-क़सस-५ तथा ६) तथा यो कृपा र उपकार त्यस धैर्यको कारण भयो जसको प्रदर्शन उनीहरूले फ़िरऔनको अत्याचारलाई सहन गरेर गरे ।

[2]उद्योगसित तात्पर्य कलक़ारखाना, भवन तथा हथियार आदि हुन् तथा (يَعْرِشُون) "जुन उनी उच्च उठाउँदथ" सित तात्पर्य अग्ला-अग्ला भवन पनि हुन सक्दछन् । तथा अंगुर आदि लताहरू पनि जुन उनीहरू छानाहरूमा फैलाउँथे । अर्थ यो भयो कि उनका शहरहरूका अग्ला-अग्ला भवन, उद्योग, हतियार तथा अन्य सामान पनि नष्ट गरियो तथा उनका बगैंचाहरू पनि ।

The Ummah Technology Mission

اجْعَل لَّنَا إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

कि हे मूसा ! हाम्रो लागि पनि एउटा यस्तो नै पूज्य निर्धारित गरिदिनुस् जस्तो उनको लागि यो देवता छ उनले भने वास्तवमा तिमीहरूमा ठूलो मूर्खता छ ।[1]

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

(१३९) यिनीहरू जुन काममा लागेका छन् त्यो नाश गरिदिइनेछ तथा उनको यो काम मात्र निर्मूल छ ।[2]

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

(१४०) भन्नुभयो कि के अल्लाह (परमेश्वर) बाहेक अरू कसैलाई तिम्रो पूज्य निर्धारित गरिदिऊ, उद्यपि उसले समस्त विश्व वासीहरूमाथि तिमीलाई प्रधानता दिएको छ ।[3]

وَإِذْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۖ يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ

(१४१) तथा त्यो समय स्मरण गर जब हामीले तिमीलाई फ़िरऔनका अनुयायीहरूबाट बचायौं जो तिमीहरूलाई कडा यातना दिन्थे, तिम्रा पुत्रहरूलाई मार्दथे तथा तिम्रा नारीहरूलाई

The Ummah Technology Mission

[1]यसभन्दा ठूलो अज्ञानता तथा मूर्खता अरू के होला कि जुन अल्लाहले उनीहरूलाई फ़िरऔन जस्तो ठूलो शत्रुबाट न केवल स्वतन्त्रता प्रदान गऱ्यो बरू उनका आँखाहरूकै समक्ष उसलाई उसको सेनाका साथ डुबाइदियो तथा उनीहरूलाई चमत्कारिक रूपले समुद्र पार गराईदियो । उनीहरू समुद्रलाई तर्ने बित्तिकै अल्लाहलाई बिर्सेर स्वयं बनाएका देवता खोज्न लागे । भनिन्छ यी मूर्तिहरू गाईका आकृतिका थिए जुन पत्थरबाट बनाइएका थिए ।

[2]अर्थात् यी मूर्तिपूजकहरूको व्यवहारले तिमीलाई पनि धोकामा परिदिएको छ, उनका भाग्यमा विनाश तथा उनका कर्म व्यर्थ तथा हानिकारक छन् ।

[3]कि जुन अल्लाहले तिमीमाथि यति उपकार गऱ्यो तथा सम्पूर्ण जगतमाथि श्रेष्ठता प्रदान गऱ्यो, त्यसलाई छाडेर म तिम्रो लागि ढुङ्गाबाट निर्मित मूर्तिहरू खोजूँ ? अर्थात् यो कृतघ्नता तथा अनुपकार म कसरी गर्न सक्दछु ? आगामी आयतहरूमा केही अन्य उपकारहरूको चर्चा छ ।

مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾

जीवित छाडिदिन्थे तथा यसमा तिम्रो पालनकर्तातिरबाट ठूलो परीक्षा थियो ।[1]

وَوَٰعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَٰثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَٰهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَٰتُ رَبِّهِۦٓ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ۚ وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَٰرُونَ ٱخْلُفْنِى فِى قَوْمِى وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾

(१४२) तथा हामीले मूसालाई तीस रात्रिको वचन दियौं तथा दस रात्रि बढाएर त्यसलाई पुरा गऱ्यौं यसप्रकार उनको पोषकको समय पूरा चालीस रात्रिको भयो[2] तथा मूसाले आफ्नो भाई हारूनसित भने, म (गइसके) पश्चात मेरो कौममा मेरो प्रतिनिधित्व गर्नू एवं सुधार गरिराख्नु तथा उपद्रवीहरूको मार्गको अनुसरण नगर्नू ।[3]

وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَٰتِنَا وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ قَالَ رَبِّ أَرِنِىٓ أَنظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَن تَرَىٰنِى وَلَٰكِنِ ٱنظُرْ إِلَى ٱلْجَبَلِ فَإِنِ ٱسْتَقَرَّ

(१४३) तथा जब मूसा हाम्रो निश्चित गरिएको समयमा आइपुगे र उनको पोषकले उनीसित कुरा गऱ्यो तब उनले विनय गरे कि हे मेरो पोषक ! मलाई आफ्नो दर्शन गराइदेउ म तिमीलाई एकछिन हेर्न चाहन्छु । आदेश भयो कि तिमीले मलाई कदापि

The Ummah Technology Mission

[1]यी तीनै परीक्षा हुन्, जसको चर्चा सूरः अल-बकरःमा आइसकेको छ तथा सूरः इब्राहीममा पनि आउनेछ ।

[2]फ़िरऔन तथा त्यसको सेनालाई डुबाएर नष्ट गरिदिए पश्चात यो आवश्यकता प्रतीत भयो कि इस्राईलका सन्तानको मार्गदर्शन तथा निर्देशनको लागि कुनै किताव प्रदान गरियोस् । अतः अल्लाह तआलाले आदरणीय मूसालाई तूर पर्वतमा तीस रात्रिको लागि बोलायो जसमा दस रात्रि अरू बढाएर गरियो । आदरणीय मूसाले जाँदाखेरि आदरणीय हारूनलाई जो उनका भाई थिए तथा नबी पनि आफ्नो उत्तरदायी नियुक्त गरे ताकि उनी इस्राईलका सन्तानलाई मार्गदर्शन तथा सुधारको कार्य गरिराखून् तथा उनीहरूलाई हरेक प्रकारको उपद्रव तथा षड्यन्त्रबाट बचाऊन् । यस आयतमा यही नै वर्णन गरिएको छ ।

[3]आदरणीय हारून स्वयं नबी थिए, सुधार गर्नु उनको उत्तरदायित्वमा सम्मिलित थियो, आदरणीय मूसाले मात्र चेतावनी तथा सावधानीका लागि शिक्षा दिए । यहाँ मीकातसित तात्पर्य निर्धारित समय हो ।

مَكَانَهُۥ فَسَوۡفَ تَرَىٰنِيۚ فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُۥ لِلۡجَبَلِ جَعَلَهُۥ دَكّٗا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقٗاۚ فَلَمَّآ أَفَاقَ قَالَ سُبۡحَٰنَكَ تُبۡتُ إِلَيۡكَ وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ١٤٣

हेर्नसक्ने छैनौं ।[१] तर तिमी यस पर्वततिर हेरिराख । यदि त्यो आफ्नो स्थानमा स्थिर रहयो भने तिमीले पनि मलाई हेर्न सक्नेछौ, अनि उनको पोषकले जब त्यसमाथि प्रकाश गऱ्यो त तजल्ली (प्रकाश-आभा) ले त्यसलाई खण्डित गरिदियो एवं मूसा मूर्छित भई लडिहाले[२] अनि जब सचेत भए तब भने कि निःसन्देह तपाईं पवित्र हुनुहुन्छ म तपाईंसित क्षमा याचना गर्दछु । तथा म सर्वप्रथम यसमा विश्वास गर्दछु ।[३]

[१]जब मूसा तूरमाथि गए तथा अल्लाहसित सोझो कुरा गरे त उनको हृदयमा अल्लाहको दर्शन गर्ने भावना उत्पन्न भयो तथा आफ्नो यस भावनालाई ﴿رَبِّ أَرِنِي﴾ भनेर व्यक्त गरे "तिमीले मलाई आफ्नो दर्शन गराइदेउ," उत्तर आयो ﴿لَن تَرَانِي﴾ "तिमी मलाई हेर्न सक्दैनौ," मुअ्तजिला (एउटा पथभ्रष्ट समुदाय) ले यसबाट तर्क गर्दै भन्यो कि (لَنْ) शब्द सधैं इन्कारको लागि आउँछ यसकारण अल्लाहको दर्शन न आलोक (लोक) मा सम्भव छ न परलोकमा । तर यो विचार सहीह हदीसहरूको विपरीत छ । लगातार सही विश्वस्त हदीसहरूबाट प्रमाणित छ कि परलोकमा निष्ठावानहरूले अल्लाहको दर्शन गर्नेछन् तथा स्वर्गमा पनि अल्लाहको दर्शनबाट सम्मानित हुनेछन्, सबै अहले सुन्नतको यही विश्वास छ तथा यस दर्शनको नकारको सम्बन्ध मात्र यस संसार (लोक) सित छ । कुनै मानवीय आँखा संसारमा अल्लाहको दर्शनको सामर्थ्य राख्दैन, तर परलोकमा अल्लाह यी आँखाहरूमा यति शक्ति उत्पन्न गरिदिनेछ कि तिनले परम अल्लाहको प्रकाशलाई सहन गर्न सक्नेछन् ।

[२]अर्थात त्यो पर्वत पनि प्रभुको ज्योतिलाई सहन गर्न सकेन तथा मूसा मूर्छित भई लडिहाले । हदीसमा चर्चित छ कि केयामतका दिन सबै मानिसहरू मूर्छित हुनेछन् (इमाम इब्ने क़सीरको अनुसार यो मूर्छा प्रलयको मैदानमा त्यस समय हुनेछ जब अल्लाह तआ़ला निर्णय गर्नको लागि प्रकट हुनेछ ।) तथा जब चेतना आउनेछ त म सर्वप्रथम त्यसबेला चेतनाशक्ति प्राप्त गर्नेमध्ये हुनेछु, म देख्नेछु कि आदरणीय मूसा अर्शको स्तम्भ समाति उभेका छन्, मलाई यो ज्ञान छैन कि उनी म भन्दा पूर्व चेतनामा आए अथवा उनलाई तूर पर्वतको मूर्छाको परिणामस्वरूप प्रलयको मूर्छाबाट पृथक राखियो (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूरः अल-आराफ, सहीह मुस्लिम बाब फज़ाएले मूसा अलैहिस्सलाम)

[३]तिम्रो महानता तथा श्रेष्ठताको एवं यस कुराको कि म तिम्रो शक्तिहीन भक्त हूँ । संसारमा तिम्रो दर्शनको शक्ति पनि छैन ।

The Ummah Technology Mission

قَالَ يٰمُوْسٰٓى اِنِّى اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسٰلٰتِىْ وَبِكَلَامِىْ ۖ فَخُذْ مَآ اٰتَيْتُكَ وَكُنْ مِّنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٤٤﴾

(१४४) आदेश भयो कि, हे मूसा ! मैले आफ्नो दूतत्व एवं आफूसँग वार्तालापबाट अन्य मानिसहरूमाथि तिमीलाई विशेषता दिएको छु। तसर्थ जे-जति मैले तिमीलाई प्रदान गरेको छु त्यसलाई ग्रहण गर एवं कृतज्ञता प्रकट गर ।[1]

وَكَتَبْنَا لَهٗ فِى الْاَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ مَّوْعِظَةً وَّتَفْصِيْلًا لِّكُلِّ شَىْءٍ ۚ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَّاْمُرْ قَوْمَكَ يَاْخُذُوْا بِاَحْسَنِهَا ۚ سَاُورِيْكُمْ دَارَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿١٤٥﴾

(१४५) र हामीले त्यसको लागि तख्तीहरूमा उपदेशको रूपमा हरेक प्रकारको शिक्षा र हरेक प्रकारको कुराको विस्तृत वर्णन लेखिदियौं,[2] तिमी उनलाई पूरा शक्तिले समात तथा आफ्ना जातिलाई आदेश गर कि उनका उत्तम आदेशहरूमा कार्यरत होऊन्,[3] अब अति शीघ्र तिमीलाई ती अवज्ञाकारीहरूको स्थान (घर) देखाउनेछु ।[4]

سَاَصْرِفُ عَنْ اٰيٰتِىَ الَّذِيْنَ يَتَكَبَّرُوْنَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ وَاِنْ يَّرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوْا بِهَا ۚ

(१४६ म यस्तालाई आफ्ना आयतहरूबाट विमुख नै राख्नेछु जो संसारमा अभिमान गर्दछन् जसको उनलाई कुनै अधिकार छैन यदि उनीहरू सबै निशानीहरू (लक्षण) हेरि पनि हाल्छन्

The Ummah Technology Mission

[1]यो अल्लाह तआलासित वार्ताको दोस्रो अवसर थियो जसबाट आदरणीय मूसालाई सम्मानित गरियो । यसभन्दा पूर्व जब आगो लिन गएका थिए, तब अल्लाह तआलासित वार्तालाप भएको थियो तथा दूतत्व प्रदान गरिएको थियो ।

[2]अर्थात् तौरात तख्तीहरू (पट्टीका) को रूपमा प्रदान गरिएको थियो, जसमा उनका लागि धार्मिक आदेश थिए, भन्न तथा गर्न एवं शिक्षा-दीक्षाको पूर्ण विवरण थियो ।

[3]अर्थात् छुटको खोजीमा न रह, जस्तो कि अल्छीहरूको दशा हुन्छ ।

[4](دار) (द्वार) सित तात्पर्य या त परिणाम अर्थात् विनाश हो अथवा यसबाट तात्पर्य यो हो कि दूराचारीहरूको देशमाथि तिमीलाई राज दिनेछु तथा यसबाट तात्पर्य सीरिया देश हो जसमाथि त्यसबेला अमालिकाको राज्य थियो जो अल्लाहका अवज्ञाकारी थिए ।

وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

तैपनि त्यसमा विश्वास गर्ने छैनन् ।[1] तथा यदि उनी सत्य मार्गको दर्शन गर्छन भने पनि त्यसलाई आफ्नो मार्ग बनाउँदैनन् र यदि उनी कुमार्गलाई देख्छन् भने त्यसलाई आफ्नो मार्ग बनाउनेछन् ।[2] यो यसकारण हो कि उनीहरूले हाम्रा आयतहरूलाई झुठ्लाए तथा तिनीबाट अचेत रहे ।[3]

[1]गर्वको अर्थ हो कि अल्लाहका आयत तथा आदेशहरूको तुलनामा आफूलाई श्रेष्ठ ठान्नु तथा अन्य मानिसहरूलाई हीन ठान्नु । यो गर्व मनुष्यलाई शोभा दिँदैन, किनभने अल्लाह स्रष्टा हो तथा त्यो उसको सृष्टि । सृष्टि भई स्रष्टासित तुलना गर्नु तथा त्यसका आदेशहरूको अवहेलना तथा असावधानी कुनै प्रकारले पनि उचित छैन । यसकारण गर्व अल्लाहलाई कदापि प्रिय छैन । यस आयतमा गर्वको परिणाम भनिएको छ कि अल्लाह तआला उनीहरूलाई आफ्ना आयतहरूबाट टाढा नै राख्दछ तथा पछि उनीहरू यति टाढा हुन जान्छन् कि कुनै पनि प्रकारको निशानी उनीहरूलाई सत्यतिर बोलाउन सफल हुँदैन । जस्तो कि अन्य स्थानमा आदेश छः

﴿إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ☆ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾

"जसमाथि तिम्रो प्रभुको कुरा सिद्ध भयो, उनीहरू ईमान क़ायम गर्ने छैनन्, चाहे उनको पासमा हरेक प्रकारका निशानीहरू किन न आईहालून् । यहाँसम्मकि उनीहरू दुःखदायी यातनाहरू देखिहालुन् ।" (सूरः यूनुस-९६ तथा ९७)

[2]यसमा अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलना गर्नेहरूको एउटा अरू चरित्र तथा व्यवहारको वर्णन गरिएको छ कि मार्गदर्शनको कुनै कुरा उनको समक्ष आएपनि त्यसलाई मान्दैनन् तर भ्रष्ट हुने कुनै कुरा देख्दछन् त त्यसलाई तुरून्त अपनाउँछन् । कुरआन करीमको यस वर्णनको दर्शन हरेक कालमा गर्न सकिन्छ । आज हामी पनि प्रत्येक स्थान एवं प्रत्येक समाजमा यहाँसम्मकि मुस्लिम समुदायमा पनि यही सब कुराहरू देखिराखेका छौं कि पुण्यको तिरस्कार भइराखेको छ तथा नराम्रो कुरोलाई हरेक व्यक्तिले अपनाइराखेको छ ।

[3]यो यस कुराको कारण भनिंदैछ कि मानिसहरू पुण्यको सट्टा पाप तथा सत्यको अपेक्षा असत्यको मार्ग किन धेरै अपनाउँछन् ? यो कारण हो अल्लाहका आयतहरूलाई झुठ्लाउनु तथा तिनीप्रति असावधानी एवं अवहेलना गर्नु । यो प्रत्येक समाजमा सामान्य रूपले व्याप्त छ ।

The Ummah Technology Mission

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ۚ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

(१४७) तथा यिनीहरू जसले हाम्रा आयतहरूलाई एवं प्रलयका दिनलाई झुठ्लाए, ती सबै व्यर्थ गए। उनीहरूलाई त्यसको यातना दिइनेछ, जुन यिनीहरूले गर्दथे ।[1]

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِن بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُ خُوَارٌ ۚ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۘ اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

(१४८) तथा मूसाका अनुयायीहरूले उनको पश्चात आफ्ना आभूषणहरूबाट एउटा बाछो बनाएर एउटा देवता बनाए जुन एउटा ढाँचा थियो जसमा एउटा ध्वनि थियो । के उनीहरूले यो देखेनन् कि त्यसले उनीहरूसित कुरा गर्न सक्दैनथ्यो तथा न उनलाई कुनै मार्ग भन्न सक्थ्यो, त्यसलाई उनीहरूले (देवता) बनाए तथा बडो अन्यायको काम गरे ।[2]

---

[1]यसमा अल्लाहका आयतहरूलाई झुठ्लाउने तथा आख़िरतलाई अस्वीकार गर्नेहरूको परिणाम भनिएको छ। कर्महरूको आधार न्याय तथा सत्य होइन, बरू अत्याचार तथा उनको असत्य हो, यसकारण उनको कर्म पत्रमा पाप मात्र हुनेछ, जसको अल्लाह तआला कहाँ कुनै मूल्य हुनेछैन । हो उनको यस पत्रको प्रतिफल त्यहाँ अवश्य दिइनेछ ।

[2]मूसा अलैहिस्सलाम जब चालिस रात्रिहरूका लागि तूर पर्वतमा गए, त सामरी नामक व्यक्तिले सुनका आभूषण एकत्र गरी एउटा बाछो तयार गर्‍यो, जसमा उसले जिब्रीलका घोडाको खुरको माटो पनि, जुन उसले सुरक्षित रूपमा राखेको थियो, त्यसमा सम्मिलित गरिदियो, जसमा अल्लाह तआलाले जीवनको प्रभाव राखेको थियो, जसको कारण बाछो केही गोरूको ध्वनि निकालथ्यो (यद्यपि स्पष्ट वार्ता गर्न तथा मार्गदर्शन गर्नबाट विवश थियो, जस्तो कि क़ुर्आनका शब्दहरूबाट स्पष्ट हुन्छ) यसमा मतभेद छ कि त्यो हाडमासुको बाछो बन्यो, अथवा त्यो सुनको नै परन्तु कुनै प्रकारले त्यसमा वायु प्रवेश गर्दथ्यो अनि गाई गोरूको जस्तो आवाज त्यसबाट निस्कन्थ्यो । (इब्ने क़सीर) यस ध्वनिको आधारमा सामरीले इस्राईलका सन्तानलाई भ्रमित पार्‍यो कि तिम्रो देवता त यो हो, मूसा बिर्सेका छन् तथा उनी देवताको खोजीमा तूर पर्वतमा गएका छन् । (यो घटना सूरः ताहामा आउनेछ)

The Umman Technology Mission

وَلَمَّا سُقِطَ فِيٓ أَيۡدِيهِمۡ وَرَأَوۡاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ ضَلُّواْ قَالُواْ لَئِن لَّمۡ يَرۡحَمۡنَا رَبُّنَا وَيَغۡفِرۡ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ۝١٤٩

(१४९) तथा जब लज्जित भए[1] एवं ज्ञान भयो कि वास्तवमा उनीहरू बिचलनमा परे, तब भन्नलागे कि यदि हाम्रो पोषकले हामीमाथि कृपा गर्दैन तथा हाम्रो पाप क्षमा गर्दैन भने हामी हानिमा पर्नेहरूमध्ये हुनेछौं ।

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ غَضۡبَٰنَ أَسِفٗا قَالَ بِئۡسَمَا خَلَفۡتُمُونِي مِنۢ بَعۡدِيٓۖ أَعَجِلۡتُمۡ أَمۡرَ رَبِّكُمۡۖ وَأَلۡقَى ٱلۡأَلۡوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأۡسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُۥٓ إِلَيۡهِۚ قَالَ ٱبۡنَ أُمَّ إِنَّ ٱلۡقَوۡمَ ٱسۡتَضۡعَفُونِي وَكَادُواْ يَقۡتُلُونَنِي فَلَا

(१५०) तथा जब मूसा क्रोध तथा क्षोभको अवस्थामा आफ्नो सम्प्रदाय (क़ौम) तिर फर्केर आए त भने कि तिमीले मेरो पछाडि मेरो ठाउँलाई नराम्रो पारेका छौ । के आफ्नो प्रभुको आदेशभन्दा अघिनै तिमीले शीघ्रता गर्‍यौ तथा शीघ्रताले पट्टिकाहरूलाई एकातिर फालिदियो ।[2] तथा आफ्नो भाई हारूनको टाउको समातेर आफुतिर तान्नथाले । हारूनले भने कि हे मेरी आमाबाट जन्मेका ![3] यिनीहरूले मलाई कमजोर ठाने ।

[1](سُقِطَ فِي أَيْدِيهِم) यो एउटा वाकशैली हो, जसको अर्थ लज्जित हुनु हो, यो लज्जा मूसा अलैहिस्सलाम फर्केर आएपछि भयो जब उनी आएर यसमाथि गाली गरे तथा झपारे जस्तो सूरः ताहामा आउनेछ । यहाँ यसलाई यसकारण पहिला ल्याइएको छ कि उनको कथनी करनी एकत्रित होस् । (फ़तहुल क़दीर)

[2]जब आदरणीय मूसाले आएर हेरे कि उनीहरू बाछोको पूजामा लीन छन्, तब अत्याधिक क्रोधित भए तथा शीघ्रतामा पट्टीकाहरू, जुन तूर पर्वतबाट ल्याएका थिए, यसप्रकार राखे कि हेर्नेवालाहरूलाई प्रतीत भयो कि उनले तल फ्याँकिदिनु भएको छ, जसलाई कुरआनले "राखिदिनु भयो" सित तुलना गरेको छ, तैपनि यदि फ्याँकिदिनु भएको हो, भने यसमा अनादर थिएन किनभने उनको विचार पट्टिकाहरूको अनादर गर्नु थिएन, बरू धार्मिक मान-मर्यादामा लीन भएर अप्रत्याशित रूपले उनीबाट यो काम भयो ।

[3]आदरणीय हारून तथा मूसा साखै भाई थिए, तर यहाँ आदरणीय हारूनले "आमाबाट जन्मेका" यसकारण भने कि यी शब्दहरूमा प्रेम तथा कोमलताको पक्ष धेरै छ ।

The Ummah Technology Mission

تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَآءَ وَلَا تَجْعَلْنِيْ مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٥٠﴾

तथा निकट थियो कि मेरो हत्या गरिदिन्थे ।[1] अत: शत्रुहरूलाई ममाथि हाँस्ने अवसर नदेउ ।[2] तथा मलाई यी अत्याचारीहरूको श्रेणीमा नगन ।[3]

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَلِأَخِيْ وَأَدْخِلْنَا فِيْ رَحْمَتِكَ ۖ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿١٥١﴾

(१५१) (मूसाले) भने हे मेरो पोषक ! मेरो त्रुटिहरूलाई क्षमा गर तथा मेरो भाईका त्रुटिहरू पनि तथा हामी दुबैलाई आफ्नो कृपा परिधिमा सम्मिलित गर तथा तिमी कृपा गर्नेहरूमा सर्वाधिक कृपालु हौ ।

إِنَّ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۭ وَكَذٰلِكَ

(१५२) नि:सन्देह जसले बाछ्रोको पूजा गरेका छन्, उनीमाथि छिटै उनको प्रभुको तर्फबाट क्रोध तथा अपमान यस संसारिक जीवनमा

[1]आदरणीय हारूनले आफ्नो तर्क यो प्रस्तुत गरे जसको कारण उनी आफ्नो सम्प्रदायलाई मिश्रणवाद जस्तो महापापबाट रोक्नमा असफल रहे । एउटा आफ्नो क्षीणता तथा दोस्रो इस्राईलका सन्तानको उपद्रव तथा सीमा उल्लंघन कि उनीहरू उनको हत्या गरिदिन तयार थिए तथा उनी आफ्नो जीवनको रक्षाको लागि मौन रहनु पऱ्यो जसको आज्ञा अल्लाहले यस्ता अवसरहरूमा प्रदान गरेको छ ।

[2]मेरै भत्सर्नाबाट शत्रु प्रसन्न हुनेछन्, जबकि यो अवसर त शत्रुहरूको टाउको कुल्चिने तथा उनीबाट आफ्नो सम्प्रदायलाई बचाउनु हो ।

[3]तथा त्यसो पनि विश्वास तथा कर्मको आधारमा मलाई उनको श्रेणीमा कसरी सम्मिलित गर्न सकिन्छ ? मैले न शिर्क गरें न यसको आज्ञा दिएँ, न यसमाथि प्रसन्न भएँ, मात्र मौन रहें तथा यसको लागि मसित समुचित तर्क छ, अनि मेरो गणना अत्याचारीहरू (बहुदेववादीहरू) सँग कुन प्रकारले हुनसक्छ ? अत: आदरणीय मूसाले आफ्नो तथा आफ्नो भाई हारूनको लागि क्षमा तथा कृपाको लागि प्रार्थना गरे ।

The Ummah Technology Mission

نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾

नै आइपर्नेछ ।[1] तथा हामी मिथ्यारोपीहरूलाई यस्तै दण्ड दिन्छौं ।[2]

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

(१५३) तथा जसले पापका कर्म गरे अनि उनी त्यस पश्चात तिनका लागि क्षमा माँगे तथा ईमान स्थापित गरे त तिम्रो प्रभु त्यस क्षमाको पश्चात पाप क्षमा गरिदिने कृपालु हो ।[3]

وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ ۖ وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

(१५४) तथा जब मूसाको क्रोध शान्त भयो तब उनले ती पट्टिकाहरूलाई टिपे । तिनका लेखहरूमा[4] त्यसताको लागि, जो आफ्नो प्रभुसित तर्सन्थे, मार्गदर्शनको निर्देश तथा कृपा थिए ।[5]

[1]अल्लाहको प्रकोप यो थियो कि क्षमाको लागि वध आवश्यक गरियो, तथा यसभन्दा पूर्व जबसम्म जीवित रहन्छ अपमान तथा निन्दाका अधिकारी रहोस् ।

[2]तथा यो दण्ड विशेषरूपले उनैको लागि होइन, जो पनि अल्लाहमाथि मिथ्यारोपण गर्दछ, उसलाई हामी यही दण्ड दिन्छौं ।

[3]हो, जसले क्षमा मागे, उनका लागि अल्लाह तआला क्षमावान कृपालु छ, ज्ञात भयो कि क्षमा माँग्नाले हरेक पाप क्षमा हुन्छ, परन्तु यो क्षमा शुद्ध हृदयले माँगियोस् ।

[4] (نُسْخَةٌ) (नुस्ख:) शब्द (फुअ्ल:) को समतुल्य कारकको अर्थमा छ । यो त्यस मूललाई पनि भन्दछन् जसबाट अनुकृत गरिन्छ तथा प्रतिलिपिलाई पनि नुस्ख: भन्दछन् । यहाँ नुस्ख:सित तात्पर्य या त ती मूल पट्टिकाहरू हुन, जसमा तौरात लेखिएको थियो, अथवा यसबाट तात्पर्य त्यो अर्को नुस्ख: हुनसक्छ, जुन पट्टिकाहरू जोडसित फ्याँक्नुको कारण भाँचिए पश्चात अनुकृत गरी तैयार गरिएको थियो । तैपनि उचित कुरो पहिलो नै लाग्दछ किनभने अगाडि गएर चर्चा छ कि आदरणीय मूसाले ती पट्टिकाहरूलाई टिपे । जसबाट ज्ञात हुन्छ कि पट्टिकाहरू भाँचिएका थिएनन्, अत: यसको मुख्य उद्देश्य "विषय" हो, जुन अनुवादमा लिइएको छ ।

[5]तौरातलाई पनि, कुर्आन जस्तै, उनीहरूकै लागि मार्गदर्शन तथा कृपा भनिएको छ, जो अल्लाहसित तर्सन्छन्, किनभने मुख्य लाभ आकाश शास्त्रहरूको उनीहरूलाई नै हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

وَاخْتَارَ مُوسٰى قَوْمَهٗ سَبْعِيْنَ رَجُلًا لِّمِيْقَاتِنَا ۚ فَلَمَّآ اَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِّنْ قَبْلُ وَاِيَّايَ ؕ اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَآءُ مِنَّا ۚ اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَ ؕ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَآءُ وَتَهْدِيْ مَنْ تَشَآءُ ؕ اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغٰفِرِيْنَ ﴿۱۵۵﴾

(१५५) तथा मूसाले सत्तरी व्यक्तिलाई आफ्नो समुदायमध्ये हाम्रो निर्धारित समयको लागि घोषित गरे, अनि जब उनीहरूलाई भूकम्पले आई समात्यो[1] तब मूसाले बिन्ती गर्न लागे कि हे हाम्रो प्रभु ! यदि तिमीले चाहेको भए अघि नै यिनलाई र मलाई विनष्ट गरिदिन्थ्यौ, के तिमीले हामीमध्ये केही मूर्खहरूका कारण सबैलाई नाश गरिदिन्छौ ? यो घटना मात्र तिमीबाट एउटा परीक्षा हो । यस्ता परीक्षाहरूबाट तिमी जसलाई चाहे पथभ्रष्ट पार्न सक्छौ, जसलाई चाहे मार्गदर्शन दिन सक्छौ । तिमी नै हाम्रो संरक्षक हौ, अब हामीलाई क्षमा गर तथा कृपा गर तथा तिमी क्षमा गर्नेहरूमा सर्वोत्तम क्षमावान हौ ।[2]

अरूहरू त आफ्ना कानहरूलाई सत्य सुन्नुबाट, आँखाहरूलाई सत्यता देख्नबाट बन्द गरेका हुन्छन्, यसकारण उनीहरू कृपा स्रोतबाट सामान्यरूपले लाभ उठाउनबाट बञ्चित नै रहन्छन् ।

[1]यी सत्तरी व्यक्तिहरूको विस्तृत विवरण आगामी टिप्पणीमा आइराखेको छ । यहाँ यो भनिदैछ कि आदरणीय मूसाले आफ्ना सम्प्रदायहरू मध्ये सत्तरी व्यक्तिहरूको चयन गरे तथा उनीहरूलाई तूर पर्वतमा लगे, जहाँ यातनाको रूपमा मारियो, जसबारे आदरणीय मूसाले भने ....

[2]इस्राईलका सन्तानमा यी सत्तरी व्यक्ति को थिए ? यसमा व्याख्याकारहरूबीच मतभेद छ । एकमत यो छ कि जब आदरणीय मूसाले तौरातको आदेश उनीहरूलाई सुनाए त उनीहरूले भने कि हामीले कसरी विश्वास गरौं कि यो किताब वास्तवमा अल्लाहतिरबाट अवतरित गरिएको हो ? हामी त जबसम्म स्वयं अल्लाह तआलालाई वार्तालाप गरेको सुन्दैनौं, यसलाई मान्ने छैनौं । अत: उनले सत्तरी महात्माहरूको चयन गरे तथा उनीहरूलाई तूर पर्वतमा लगे । त्यहाँ अल्लाह तआलाले आदरणीय मूसासित वार्ता गर्‍यो, जसलाई उनीहरूले सुने । तर त्यहाँ उनीहरूले एउटा नयाँ माँग राखिहाले कि हामी जबसम्म अल्लाह तआलालाई आफ्ना आँखाले देख्दैनौं, विश्वास गर्नेछैनौं । दोस्रो मत यो हो कि यी सत्तरी व्यक्ति ती हुन् जो पुरै समुदायको तर्फबाट बाछोको पूजाको महापापबाट क्षमा-याचनाको लागि तूर पर्वतमा लगिएका थिए ।

The Ummah Technology Mission

وَاكْتُبْ لَنَا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ ۚ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ ۖ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

(१५६) तथा हामीहरूको नाममा यस संसारमा पनि भलाई (पुण्य) लेखिदेउ तथा परलोकमा पनि हामी तिमीतिरै ध्यान केन्द्रित गर्दछौं ।[1] अल्लाह (तआ़ला) भन्दछ कि म आफ्नो प्रकोप उसैमाथि घटित गर्दछु जसमाथि चाहन्छु। तथा मेरो कृपाको परिधिमा प्रत्येक वस्तु छ ।[2] तसर्थ त्यो कृपा उनीहरूको नाममा अवश्य लेख्नेछु जो अल्लाहसित तर्सन्छन् तथा ज़कात (धर्मदान)

तथा त्यहाँ गएर उनीहरूले अल्लाहलाई हेर्ने इच्छा व्यक्त गरे । तेस्रो मत यो हो कि यी सत्तरी व्यक्ति ती हुन्, जसले इस्राईलका सन्तानलाई बाछोको पूजा गरिराखेको देखे, तर उनीहरूले यसबाट रोकेनन् । चौथो मत यो हो कि यी सत्तरी व्यक्ति ती हुन्, जसलाई अल्लाह तआ़लाको आदेशमा तूर पर्वतमा लैजान छनौट गरिएको थियो । त्यहाँ गएर उनीहरूले अल्लाहसित प्रार्थना गरे, जसमा एउटा प्रार्थना यो पनि थियो कि "हे अल्लाह! तिमीले हामीलाई त्यो सबै कुरा प्रदान गर , जुन यसभन्दा पूर्व कसैलाई प्रदान गरेनौं तथा न त भविष्यमा कसैलाई प्रदान गर्नेछौ ।" अल्लाह तआ़लालाई यो प्रार्थना प्रिय लागेन, जसको कारण भूकम्प आयो तथा उनीहरू त्यसमा मरे । अधिकतर व्याख्याकार दोस्रो मतको पक्षमा छन् तथा त्यसलाई उनीहरूले त्यही घटना बताएका छन् जुन सूरः अल-बक़रःको आयत संख्या-५६ मा आएको छ, जहाँ उनीमाथि चट्याङ पर्नाले उनीहरूको मृत्यु हुनुको कारण वर्णित गरिएको छ । तथा यहाँ भूकम्पबाट मृत्युको वर्णन छ । यसको समर्थनमा यो भनिएको छ कि दुबै प्रकोप भएका हुन् अर्थात् माथिबाट चट्याङ तथा तलबाट भूकम्प । अतः आदरणीय मूसाको त्यस विनय निवेदनको पश्चात कि यदि उनलाई मर्नुनै थियो भने त्यसभन्दा पूर्व त्यस समय मार्दथ्यो जब यिनी बाछोको पूजा गर्दथे, अल्लाह तआ़लाले उनीहरूलाई पुनः जीवित गरिदियो ।

[1]अर्थात् क्षमा माँगदछन् ।

[2]यो उसको अपार कृपा नै त हो नि कि जसको कारण राम्रा-नराम्रा, ईमान भएका तथा क़ाफिर दुबै उसको कृपाबाट लाभान्वित भइराखेका छन् । हदीसमा वर्णित छ, "अल्लाह तआ़लाको दयाका सय भाग छन् । यो उसको दयाको नै भाग हो कि जसबाट सृष्टि एक-अर्कामाथि दया गर्दछ तथा नरभक्षी पशु आफ्ना बच्चाहरूमाथि दया प्रेम गर्दछन् तथा उसले दयाको उनानसय भाग आफ्नो पासमा राखेको छ । (सहीह मुस्लिम संख्या-२१०८ तथा इब्ने माजः संख्या-४२९३)

The Ummah Technology Mission

दिन्छन् तथा जो हाम्रा आयतहरू प्रति विश्वास गर्दछन् ।

(१५७) तथा जो यस्तो अनभिज्ञ ईशदूत (सांसारिक गुरूहरूद्वारा शिक्षा प्राप्त नगरेको) नबीको अनुसरण गर्दछन्, जसलाई उनीहरू आफ्नो पासमा भएको तौरात तथा इंजीलमा लेखिएको पाउँछन् ।[1] उनी तिनीहरूलाई पुण्यका कार्यहरूको आदेश गर्दछन् तथा पापका कार्यहरूबाट रोक्दछन् ।[2] तथा पवित्र पदार्थहरूलाई वैध (प्रयोग गर्न योग्य) भन्दछन् तथा अपवित्र (अशुद्ध) पदार्थहरूलाई निषेध (प्रयोग गर्नबाट रोक्न) भन्दछन् तथा ती मानिसहरूमाथि भार एवं घाटीको पासो थिए[3] तिनलाई हटाउछन् । अत: जो मानिसहरू

الَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الرَّسُوْلَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذِيْ يَجِدُوْنَهٗ مَكْتُوْبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ وَالْاِنْجِيْلِ ۡ يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهٰىهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلٰلَ الَّتِيْ كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۭ فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِهٖ وَعَزَّرُوْهُ وَنَصَرُوْهُ وَاتَّبَعُوا

[1]यो आयत पनि यस कुरोलाई स्पष्ट गर्नको निम्ति परम आवश्यक विशेषता राख्दछ कि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा विश्वास नगरीकन पारलौकिक मोक्ष सम्भव छैन तथा उचित एवं स्वीकार्य ईमान त्यही हो जसको विस्तृत विवरण महम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले गर्नुभएको छ । यस आयतबाट पनि "सर्व धर्म सम्भाव" को जरा काटिन्छ ।

[2]भलो (पुण्य) त्यो हो जसलाई धर्म विधानले भला भन्यो तथा नराम्रो (पाप) त्यो हो जसलाई धर्म विधानले अनुचित गरेको छ ।

[3]यी भार तथा पाँसा (फन्दा) ती हुन् जुन पहिलेका धर्महरूमा थिए कि जस्तै प्राणको बदला प्राण अनिवार्य थियो, दियत (रगतको मूल्य जुन मृतकहरूका उत्तराधिकारीद्वारा मागियोस् जुन दिनु पनि पर्ने हो अथवा क्षमा थिएन) अथवा जुन वस्त्रमा अपवित्र कुरो लाग्दथ्यो, त्यसको त्याग गर्नु आवश्यक थियो, इस्लामी धर्म नियमले यसलाई मात्र धुने उपदेश दियो । जुन प्रकार हत्याको बदलामा रगतको मुल्य माँग्न तथा क्षमा गर्नको अनुमति प्रदान गरेको छ आदि । तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो कि, "मलाई सरल एकेश्वरवादी धर्मका साथ पठाइएको छ ।" (मुसनद अहमद भाग-५, पृष्ठ २६६, भाग-६, पृष्ठ-११६ तथा २३३) तर दुर्भाग्यले यस समुदायले आफ्नो तर्फबाट रीति-रिवाजको बोझ आफूमाथि लादेको छ तथा अज्ञानताको पासो आफ्नो घाँटीको आभूषण बनाएको छ, जसबाट विवाह तथा शोक दुबै यातना बन्न गएका छन् ।

The Ummah Technology Mission

النُّوْرَ الَّذِيْٓ اُنْزِلَ مَعَهٗٓ ۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿۱۵۷﴾

यस नबीमा ईमान स्थापित गर्छन् तथा उनको समर्थन गर्छन् एवं उनको सहायता गर्दछन् तथा त्यस प्रकाशको अनुसरण गर्दछन्, जुन उनीसँग अवतरित भएको छ । त्यस्ता मानिसहरू पूर्ण सफलता प्राप्त गर्ने हुन् ।[1]

قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنِّيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَمِيْعَا الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ۖ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ

(१५८) (तपाई) भनिदिनुस् कि हे मानिसहरू ! म तिमी सबैतिर त्यस अल्लाहको तर्फबाट पठाइएको हुँ जसको राज्य सबै आकाशहरू तथा धर्तीमा छ, त्यसको अतिरिक्त कोही पनि पूजाको योग्य छैन, त्यसैले जीवन प्रदान गर्दछ तथा त्यसैले मृत्यु प्रदान गर्दछ । यसकारण अल्लाहप्रति तथा त्यसको अनभिज्ञ दूत प्रति

[1]यी अन्तिम शब्दहरूबाट पनि यही स्पष्ट हुन्छ कि सफल ती व्यक्तिहरू हुन्छन् जो परम आदरणीय मोहम्मदुर्रसुलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा विश्वास गर्ने तथा अनुकरण गर्ने हुनेछन् । जो मोहम्मदुर्रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा विश्वास गर्ने छैनन्, उनी सफल होइनन्, हानि व्यहोर्ने तथा असफल हुनेछन् । यसका अतिरिक्त सफलताको पनि परलोकको सफलतासित तात्पर्य छ । यो सम्भव छ कि कुनै समुदाय जुन मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालत (दूतत्व) माथि निष्ठावान हुँदैनन् तथा त्यसलाई सांसारिक वैभव एवं आनन्दको बाहुल्यता प्राप्त होस् । जसरी यसबेला पाश्चात्य देश तथा यूरोपेलि एवं अन्य समुदायहरूको दशा छ कि उनी इसाई, यहूदी नास्तिक अथवा मूर्तिपूजक हुनुका उपरान्त पनि भौतिक उन्नति एवं वैभवमा श्रेष्ठ छन् । परन्तु उनको यो उन्नति अस्थाई तथा परीक्षाको लागि हो । यो उनको आख़िरतको सफलताको प्रमाण होइन । यसैप्रकार واتّبعوا النور الذي أنزل معه बाट यो कुरा स्पष्ट हुनजान्छ कि सूरः अल-मायदाको आयत संख्या-१५ मा प्रकाशको तात्पर्य कुर्आन मजीद नै हो । यसकारण यस प्रकाशबाट स्वयं नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको तात्पर्य होइन । यसबाट नास्तिकता, कुफ्र एवं बहुदेववादका अन्धकारहरू हराए । तर उहाँको प्रकाशमयी विशेषता हुनुको कारण उहाँको (نورٌ من نور الله) हुनु सिद्ध हुनसक्दैन । जुनप्रकारले धर्ममा आधुनिकीकरण गर्नेहरू यो सिद्ध गर्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

الَّذِىْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمٰتِهٖ وَاتَّبِعُوْهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ

विश्वास गर, जो कि अल्लाहमा तथा त्यसको आदेशमा ईमान राख्दछन् तथा उनका अनुसरण गर ताकि तिमी सत्यमार्गमा आउन सक ।[1]

وَمِنْ قَوْمِ مُوْسٰٓى اُمَّةٌ يَّهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَبِهٖ يَعْدِلُوْنَ

(१५९) तथा मूसाको समुदायमा एउटा वर्ग यस्तो पनि छ जो सत्य अनुरूप नै निर्देश गर्दछ तथा त्यस अनुरूप न्याय गर्दछ ।[2]

وَقَطَّعْنٰهُمُ اثْنَتَىْ عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمَمًا ۚ وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى

(१६०) तथा हामीले उनलाई बारह परिवारहरूमा बाँडेर सबैको अलग-अलग समुदाय

[1]यो आयत पनि मोहम्मदूर्रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको दूतत्वलाई विश्वव्यापी हुने कुरोको खुला प्रमाण हो । यसमा अल्लाह तआलाले नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यो आदेश दिइएको छ कि भनिदिनुस् कि हे सम्पूर्ण जगतका मनुष्यहरू ! म सवैतिर अल्लाहको दूत भएर पठाइएको हूँ । यसप्रकार उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम समस्त मानव जातिको मोक्षदाता एवं ईशदूत हुन् । अब न मोक्ष तथा मार्गदर्शन ईसाइयतमा छ र न यहूदियतमा एवं न कुनै अन्य धर्ममा केवल इस्लाममा छ । यस आयतमा तथा यसभन्दा पूर्व आयतमा उहाँलाई अनभिज्ञ नबी भनिएको छ । यो उहाँको प्रमुख विशेषता हो । उम्मी (اُمّی) को अर्थ हो अशिक्षित एवं अनपढ । अर्थात् उहाँले कुनै गुरूबाट अथवा शिक्षकसित कुनै प्रकारको शिक्षा प्राप्त गर्नु भएन । तर यसको उपरान्त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले जुन कुर्आन करीम प्रस्तुत गर्नुभयो त्यसको विशेषता तथा भाषाको समक्ष संसारभरिका भाषणकर्ता तथा भाषा विशेषज्ञहरूले घुँडा टेकिदिए तथा उहाँले जुन शिक्षाहरू प्रस्तुत गर्नुभयो तिनका यथार्थता तथा वास्तविकतालाई समस्त संसारले स्वीकार गर्दछ, जुन यस कुराको प्रमाण हो कि उहाँ वास्तवमा अल्लाहका सच्चा दूत हुन्, बरू एक अनपढ न यस्तो कुर्आन प्रस्तुत गर्नसक्छ तथा न यस्ता शिक्षाहरू वर्णन गर्न सक्दछ, जुन न्यायका श्रेष्ठ नमूना हुन् तथा मानवताको सफलता एवं उन्नतिका लागि अनिवार्य हुन् । तिनलाई न अपनाईकन संसार वास्तविक सुख, शान्ति एवं कुशलताको प्राप्ति गर्न सक्दैन ।

[2]यसबाट तात्पर्य तिनै केही मानिसहरू हुन् जो मुसलमान भएका थिए । अब्दुल्लाह बिन सलाम, आदि (رضی اللہ عنهم)

The Ummah Technology Mission

إِذِ اسْتَسْقَىٰهُ قَوْمُهُۥٓ أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ ۖ فَانۢبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۚ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ۚ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوٓا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾

निर्धारित गरिदियौं ।[१] तथा हामीले मूसालाई आदेश दियौं, जबकि उनको समुदायले उनीसित पानी माँगे, कि आफ्नो लट्ठीलाई अमुक ढुङ्गामा बजार अनि तुरून्त त्यसबाट बाह्र मूल फुटेर बग्नलागे । प्रत्येक व्यक्तिले आफ्नो पानी पिउने ठाउँ थाहा पाए । तथा हामीले उनीमाथि बादलहरूको छायाँ गर्‍यौं र उनीमाथि 'मन्न' र 'सलवा' अवतरित गर्‍यौं कि पवित्र स्वादिष्ट कुरा खाऊ जुन हामीले तिमीलाई प्रदान गरेका छौं । तथा उनीहरूले हाम्रो कुनै हानि गरेनन् परन्तु आफ्नै हानि गरिरहे ।

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيٓـَٔاتِكُمْ ۚ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

(१६१) तथा जब उनीहरूलाई आदेश दिइयो कि तिमीहरू त्यस बस्तीमा गई बस तथा यसमा जहाँबाट चाहन्छौ खाऊ तथा मुखले यो भन्दै जानु कि क्षमा माग्दछौं तथा ढोक गर्दै द्वारबाट प्रवेश गर्नु । हामीले तिम्रा त्रुटिहरूलाई क्षमा गरिदिनेछौं । जो सदाचार गर्नेछन् उनीहरूलाई यसभन्दा अधिक प्रदान गर्नेछौं ।

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا

(१६२) तब ती अत्याचारीहरूले एउटा कथनलाई परिवर्तन गरे जुन त्यस कथनको विरूद्ध थियो जसको उनीहरूलाई आदेश दिइएको थियो । यसपछि हामीले

[१](أسباط) बहुवचन हो (سِبْط) को तथा यसको अर्थ पौत्र हो । यहाँ अस्बात वंशहरूको लागि प्रयोग गरिएको छ । अर्थात् आदरणीय याकूबका बारह पुत्रहरूबाट बारह वंश धर्तीमा बने । प्रत्येक वंशमाथि अल्लाह तआलाले एउटा-एउटा निरीक्षक पनि नियुक्त गरेको थियो तथा भनेको थियो ﴿وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا﴾ (सूरःअल-मायदः-१२) यहाँ अल्लाह तआला ती बारह समुदायहरूका केही विशेषताहरूमा परस्पर विभेद हुनुको कारण उनका अलग-अलग समुदाय हुनुको चर्चा उपकार दर्शाउने उद्देश्यले गरिराखेको छ ।

The Ummah Technology Mission

عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

आकाशबाट एउटा आपदा पठाया यसकारण कि उनीहरू अत्याचार गर्ने गर्दथे ।[1]

وَسْـَٔلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ ۘ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ ۙ لَا تَأْتِيهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

(१६३) तथा तपाई उनीहरूसित[2] ती नागरीकहरूको[3] जो समुद्रका निकट बस्दथे त्यस समयको दशा सोध्नुस् जब उनी शनिवारका दिनको विषयमा सीमा नाघिराखेका थिए,जबकि तिनको शनिवारका दिन उनलाई माछाहरू प्रत्यक्ष भई उनका समक्ष आउँदथे । तथा जब शनिवारको दिन हुँदैनथ्यो, तब उनका समक्ष आउँदैनथे । हामीले उनीहरूको यसप्रकार परीक्षा लिराखेका थियौं, यसकारणले कि उनीहरू आदेशहरूको अवहेलना गरिराखेका थिए ।[4]

[1]आयत संख्या १६० देखि १६२ सम्म जुन कुराहरू वर्णित गरिएका छन् यिनी ती हुन् जुन प्रथम भागको सूरः अल-बकरःको प्रारम्भमा वर्णित गरिएको छ । त्यहाँ उनको विस्तृत व्याख्या हेर्नुहोला ।

[2](وَسْئَلهم) मा (هُم) सर्वनाम हो, जसको संकेत यहूदीहरूतिर छ अर्थात् 'उनीहरूसित सोध्नुस्' यसबाट यहूदीहरूलाई यो भन्नुको पनि उद्देश्य छ कि यसको ज्ञान नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई पनि छ, जुन उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सत्यताको प्रमाण हो किनभने अल्लाहतिरबाट प्रकाशना (वह्यी) बिना उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यस घटनाको ज्ञान हुनु असम्भव छ ।

[3]त्यस वस्तीको निर्धारणमा मतभेद छ, कोही त्यसको नाम ईला, कोही तबरीया, कोही ईलिया तथा कोही त्यो सीरीयालाई कोही बस्ती जुन समुद्रको निकट थियो, भन्दछ । व्याख्याकारहरूको अधिकतर झुकाव ईलातिर छ जुन मदयन तथा तूर पर्वतको मध्येमा कुलजुम (भू-मध्यसागर) को किनारमा आबाद थियो ।

[4](حِيتَانٌ) शब्द (حوت) शब्दको बहुवचन हो, जसको अर्थ हो माछा (شرّعاً) शब्द (شارع) शब्दको बहुवचन हो । अर्थ हो जल सतहमा आई देखापर्ने माछाहरू । यो यहूदीहरूको त्यस घटनातिर संकेत हो, जसमा उनीहरूले शनिवारका दिन माछाको शिकारबाट रोकिएका थिए । तर परीक्षाको रूपमा शनिवारका दिन माछाहरू जल सतहमा देखा परेर उनीहरूलाई शिकार गर्नका लागि आमन्त्रित गर्दथे । तथा जब यो दिन समाप्त हुन्थ्यो, त त्यसप्रकार आउँदैनथे ।

The Ummah Technology Mission

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا ۙ اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾

(१६४) तथा जबकि उनीहरूमध्ये एउटा समूहले यो भने कि तिमी यस्ता व्यक्तिहरूलाई किन उपदेश दिन्छौ जसलाई अल्लाह पूर्णरूपले विनाश गर्न आँटेको छ । अथवा उनलाई कठोर दण्ड दिन चाहन्छ ।[1] उनीहरूले उत्तर दिए कि तिम्रो पालनकर्ताका समक्ष याचना गर्नको निम्ति तथा यसकारण कि सम्भवत: यिनीहरू तर्सुन् ।

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا

(१६५) त जब उनी त्यसलाई बिर्सिए जसको स्मरण उनलाई गराइन्थ्यो ।[2] तब हामीले

अन्तत: यहूदीहरूले एउटा बहाना निकालेर अल्लाहका आदेशको अवहेलना गरे कि खाल्डो खने ताकि माछाहरू त्यसैमा अल्झिरहून् तथा जब शनिवारको दिन समाप्त हुन्थ्यो, त तिनलाई समात्थे ।

[1]यस गुटसित तात्पर्य सत्कर्मीहरूको त्यो समूह हो, जो यस्ता बहाना बनाउँदैनथ्यो तथा अन्य व्यक्तिहरूलाई सम्झाए र उनको सुधारबाट निराश पनि भइसकेको थियो । यसप्रकार उनीहरूमा केही व्यक्तिहरू बुझ्ने यस्ता पनि थिए जो उनीहरूलाई शिक्षा दिन्थे तथा यस कामबाट रोक्थे । सत्कर्मीहरूको यो समूहले उनीहरूलाई यो भन्थ्यो कि यस्ता व्यक्तिहरूलाई सम्झाउनु-बुझाउनुबाट के लाभ जसका भाग्यमा विनाश तथा अल्लाहको यातना छ । अथवा यस गुटबाट तात्पर्य तिनै उल्लंघनकारी तथा अवज्ञाकारी व्यक्ति हुन्, जब उनीहरूलाई बुझाउनेहरूले शिक्षा दिन्थे त भन्थे कि जब तिम्रो विचारले विनाश तथा अल्लाहको यातना हाम्रो भाग्यमा रहेछ, तब त्यसपछि हामीलाई किन शिक्षा-दीक्षा दिन्छौ ? तब उनीहरूले उत्तर दिन्थे कि एक त आफ्नो प्रभुका समक्ष क्षमा प्रस्तुत गर्नको लागि ताकि हामी त अल्लाहको पकडबाट सुरक्षित रहौं किनभने अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलना भइराखेको हेर्नु तथा त्यसबाट मानिसहरूलाई नरोक्नु पनि अपराध हो, जसको कारण अल्लाह तआला समात्न सक्दछ । दोस्रो लाभ यो हो कि शायद यिनीहरू अल्लाह तआलाहरूको अवहेलना गर्नबाट रोकिइऊन् । पहिलो व्याख्याबाट तीन समूह भए । (१) अवज्ञाकारी तथा शिकार गर्ने गुट । (२) त्यो समूह जसले एकदमै एकान्त धारणा गरेको थियो, उनीहरू न अवज्ञाकारीहरू मध्येबाट थिए न रोक्नेहरू मध्येबाट । (३) त्यो गुट जुन अवज्ञाकारी थिएन तथा एकदमै एकान्त धारण गरेको पनि थिएन । बरू अवज्ञाकारिहरूलाई रोक्दथ्यो पनि । दोस्रो व्याख्याको आधारमा दुई समूह भए, एउटा अवज्ञाकारिहरूको समूह, दोसो रोक्नेहरूको समूह ।

[2]अर्थात् शिक्षा-दीक्षाको उनीहरूले कुनै चिन्ता गरेनन् तथा अवज्ञाकारितामा नै अड्टेरी भएर बसिरहे ।

The Ummah Technology Mission

ٱلَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ ٱلسُّوٓءِ وَأَخَذْنَا ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ بِعَذَابٍۭ بَـِٔيسٍۭ بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾

उनीहरूलाई त बचाइदियो, जो उनलाई नराम्रो कुराबाट रोक्दथे तथा उनीहरूलाई जो अत्याचार गर्दथे एउटा कठोर यातनामा समातिहाल्यौं । यसकारण कि उनीहरू आज्ञाको उल्लंघन गर्दथे ।[1]

فَلَمَّا عَتَوْا۟ عَن مَّا نُهُوا۟ عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا۟ قِرَدَةً خَـٰسِـِٔينَ ﴿١٦٦﴾

(१६६) अर्थात् जब उनी जुन कामबाट मनाही गरिएको थियो त्यसमा सीमालाई उल्लंघन गरिहाले, त हामीले उनलाई भन्यौं कि तिमी अपमानित बाँदर भइहाल ।[2]

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ مَن يَسُومُهُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ ٱلْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُۥ

(१६७) तथा त्यो समय याद राख्नुपर्छ जबकि तपाईंको पालकले भन्यो कि त्यसले यी (यहूदीहरू) माथि प्रलयसम्म यस्तो व्यक्तिलाई अधिकृत राख्नेछ, जसले यिनीहरूलाई कठोर दण्डद्वारा दुःख पुऱ्याइराख्ने छ ।[3] निःसन्देह तपाईंको

[1]अर्थात् उनीहरू अत्याचारी पनि थिए, अल्लाह तआलाका आदेशहरूको अवहेलना गरेर उनीहरूले आफ्ना प्राणहरूमाथि अत्याचार गरे तथा उनीहरूलाई नरकको ईंधन बनाइयो तथा उपद्रवी पनि किनकि अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलनालाई आफ्नो आचरण तथा कर्म बनाए ।

[2](عَتَوا) को अर्थ हो जो ईश्वरीय आदेशहरूको उल्लंघनमा सीमा अतिक्रमण गरे । व्याख्याकारहरूमा यस कुरोमा मतभेद छ कि मोक्ष प्राप्त गर्नेवाला मात्र तिनै व्यक्ति थिए, जो रोक्दथे तथा शेष दुबै अल्लाहको यातनाका भोगी भए ? अथवा पकडमा आउनेवाला मात्र अवहेलना गर्नेवाला थिए ? तथा शेष दुई गुट मोक्ष प्राप्त गर्नेवाला थिए । इमाम इब्ने कसीरले दोस्रो मतलाई प्रमुखता दिनु भएको छ ।

[3](تأذن-إيذان) शब्दको अर्थ (إعلام) शब्दको समतुल्य हो, जसको अर्थ घोषणा हो (सूचित गरिदिनु, स्मरण गराईदिनु) अर्थात त्यो समय पनि स्मरण गर, जब्र तपाईंको पोषकले यी यहूदीहरूलाई राम्ररी सूचित गरिदिएको थियो । (لَيَبْعَثَنَّ) (शब्दमा अरबीको अक्षर 'लाम' बल दिनुको निम्ति हो जुन सौगन्धको अर्थको लाभ दिन्छ । अर्थात् कसम खाएर अत्याधिक प्रभावित ढङ्गले अल्लाह तआला भनिरहेको छ कि त्यसले यिनीहरूमाथि प्रलयसम्म यस्ता व्यक्तिहरूलाई प्रभावित राख्नेछ, जो यिनलाई कठोर यातनाहरूमा ग्रसित राख्नेछन् । अतः यहूदीहरूको इतिहास यसै अपमान निन्दा तथा दासता एवं अधीनताको इतिहास हो जसको सूचना अल्लाह तआलाले यस आयतमा दिएको छ । इस्राईलको वर्तमान सरकार कुरआनद्वारा

The Ummah Technology Mission

لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

पोषक अति शीघ्र दण्ड दिन्छ तथा निःसन्देह त्यो वास्तवमा अत्याधिक क्षमाशील तथा कृपालु छ ।[1]

وَقَطَّعْنٰهُمْ فِي الْاَرْضِ اُمَمًا ۚ مِنْهُمُ الصّٰلِحُوْنَ وَمِنْهُمْ دُوْنَ ذٰلِكَ ۡ وَبَلَوْنٰهُمْ بِالْحَسَنٰتِ وَالسَّيِّاٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝

(१६८) तथा हामीले संसारमा तिनका (विभिन्न) गुट बनाइदियौं। उनीहरूमध्ये केही पुनीत थिए तथा केही अन्य आचरणका थिए एवं हामीले उनलाई सम्पन्नता तथा दरिद्रताद्वारा उनको परीक्षा लिंदैरहयौं ताकि सम्भवतः उनीहरू फर्कुन्।[2]

فَخَلَفَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَّرِثُوا الْكِتٰبَ يَاْخُذُوْنَ عَرَضَ هٰذَا الْاَدْنٰى وَيَقُوْلُوْنَ سَيُغْفَرُ لَنَا ۚ وَاِنْ يَّاْتِهِمْ عَرَضٌ

(१६९) अनि उनका पश्चात यस्ता व्यक्तिहरू कुपुत्र भए[3] कि धर्मशास्त्रलाई उनीबाट प्राप्त गरे । उनी यसै तुच्छ संसारको अलिकति सामग्री बटुल्छन् ।[4] तथा भन्दछन् कि हामीलाई अवश्य मोक्ष प्राप्त हुनेछ ।[5] तथा उनको

वर्णित यथार्थताको विपरीत छैन यसकारण कि कुर्आनमा वर्णित अनिर्वंधन (وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاس) को द्योतक छ जुन कुर्आनी यथार्थताको विपरीत छैन बरू त्यसको समर्थक हो। (विस्तारको लागि हेर्नुस् सूरः आले इमरान-११२ को व्याख्या)

[1]अर्थात् यदि उनीहरू मध्येबाट क्षमा माँगेर मुसलमान हुनेछ भने त्यो यस अपमान तथा घोर यातनाबाट मुक्त हुनेछ ।

[2]यसमा यहूदीहरूको विभिन्न गुटहरूमा विभाजित हुने र उनीहरूमध्ये केहीको पुनित हुने कुराको चर्चा छ। तथा उनको दुबै प्रकारले परीक्षा लिनुको वर्णन छ ताकि संभवतः उनी आफ्ना कर्तूतहरूबाट रोकिऊन् तथा अल्लाहतिर फर्कुन् ।

[3](خَلَف) (लाममाथि ज़बर भएको) सपूतको (خَلْف) (लाम लिप्त भएमा) कुपुत्रहरूको अर्थहरूमा प्रयोग हुन्छ ।

[4](دُنُوٌّ أدنى) (निकट) सित लिइएको छ अर्थात् निकटको धन उपार्जन गर्छन्, जसको तात्पर्य संसार हो अथवा यो (دَنَاءَة) सित लिइएको छ, जसबाट अभिप्राय तुच्छ, हीन तथा गिरेको धन हो । दुबैको उद्देश्य उनको मोह मायालाई दर्शाउँछ ।

[5]अर्थात् माया मोहका उपरान्त पनि मोक्षका कामना गर्दछन् । जस्तो आजकलका मुसलमानहरुको दशा छ ।

The Ummah Technology Mission

مِّثْلُهٗ يَاْخُذُوْهُ ۭ اَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِّيْثَاقُ الْكِتٰبِ اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوْا مَا فِيْهِ ۭ وَالدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٦٩﴾

पासमा त्यस्तै अरु धन आयो भने त्यसलाई पनि लिनेछन् । के उनीसित यस शास्त्रको यस विषयको वचन लिइएन ? कि अल्लाहतिर सत्य कथनको अतिरिक्त अन्य कथनलाई सम्बन्धित नगरून ?[1] तथा उनीहरूले यस शास्त्रमा जे-जति थियो त्यसलाई पढे ।[2] तथा परलोक गृह तिनीहरूका लागि उत्तम छ जो अल्लाहसित तर्सन्छन्, अनि के तिमी बुझ्दैनौ ?

وَالَّذِيْنَ يُمَسِّكُوْنَ بِالْكِتٰبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۭ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِيْنَ ﴿١٧٠﴾

(१७०) तथा जो धर्मशास्त्रमा अडिग छन् तथा नमाज़को स्थापना गर्दछन्, हामीले यस्ता मानिसहरूका जो स्वयंको सुधार गर्दछन्, प्रत्युपकार व्यर्थ गर्नेछैनौ ।[3]

---

[1]यस उपरान्त पनि यिनी झूठा कुरा अथवा असत्य कुरा अल्लाह तआ़लासित सम्बन्धित गर्नबाट चुक्दैनन् । उदाहरणार्थ उपरोक्त मोक्षको कुरा ।

[2]यसको एउटा अर्को भावार्थ "मेटाउनु" पनि हुनसक्दछ जस्तै (دَرَست الرِّيح الآثار) (वायुले चिन्ह मेटाइदियो) अर्थात् धर्मशास्त्रको कुराहरूलाई मेटाइहाले अर्थात् तद्अनुसार कर्म गरेनन् ।

[3]यी व्यक्तिहरूमध्ये जो अल्लाहको मार्गलाई अपनाउँछन्, शास्त्रलाई सुदृढताले समात्छन्, जसबाट तात्पर्य मूल तौरात हो तथा जसअनुसार कर्म गर्दै मोहम्मदुर्रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको दूतत्वमा विश्वास गर्दछन्, नमाज़ आदिलाई दृढताले पढ्दै रहन्छन्, त अल्लाह तआ़लाले यस्ता सुधार गर्नेहरूको पुण्यलाई व्यर्थ पार्ने छैन । यसमा ती शास्त्रधारीहरू (सम्बोधित विषयको सम्बन्ध विशेषरूपले यहूदीहरूसित छ) को वर्णन छ, जो अल्लाहसित तर्सन्छन्, किताबका कुरालाई दृढताले पालन गर्दछन् तथा नमाज़लाई निश्चित समयमा निरन्तर पढ्दछन् । अत: यिनीहरूका लागि प्रलोकको शुभ-सूचना छ । यसको अर्थ यो हो कि उनी मुसलमान बनुन् तथा मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा ईमान ल्याऊन् । किनभने सम्पूर्ण जगतका लागि अब अन्तिम ईशदूत परम आदरणीय मुहम्मद मुस्तफ़ामा ईमान नभईकन मोक्ष सम्भव छैन ।

The Ummah Technology Mission

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾

(१७१) तथा त्यो समय पनि स्मरणीय छ, जब हामीले पर्वतलाई छाता जस्तै उनीमाथि झुण्ड्याइदियौं र उनीहरूलाई विश्वास भयो कि अब उनीमाथि खस्न आटेको छ तथा भन्यौं कि हामीले जुन शास्त्र तिमीलाई दिएका हौं, त्यसलाई बलियो रुपमा स्वीकार गर तथा याद राख जुन आदेश यसमा छ, त्यसबाट सम्भावना छ कि तिमी अल्लाहसित तर्सन थाल ।[1]

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِن ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۛ شَهِدْنَا ۛ أَن تَقُولُوا

(१७२) तथा जब तपाईंको पालनकर्ताले आदमका सन्तानका पिठ्यूँबाट तिनको सन्तति निकाल्यो तथा उनीसित उनैको सम्बन्धमा वचन लियो कि के म तिम्रो पालनकर्ता होइन ? सबैले उत्तर दिए, किन होइन, हामी सबै साक्षी हौं ।[2]

[1]यो त्यस समयको घटना हो जब आदरणीय मूसाले उनको पासमा तौरात लिएर आए तथा त्यसका आदेश उनीहरूलाई सुनाए । तब उनीहरूले आफ्नो व्यवहार अनुसार त्यसको अनुरूप काम गर्न अस्वीकार तथा अवहेलना गरे, जसकारण अल्लाह तआलाले तिनको टाउकोमाथि पर्वत ल्याइ उभ्याइदियो कि तिमीमाथि खसालेर किचिदिइनेछ, जसबाट तर्सेर उनीहरूले वचन दिए कि तौरात बमोजिम काम गर्नेछौं केहि ज्ञाताहरू भन्दछन् । कि यो घटना रफ़आ पर्वतको हो जुन उनको माँगको कारण घटित भयो । जब उनीहरूले भने कि हामी तौरातका नियम अनुसार काम त्यतिखेर गर्नेछौं जब हाम्रा टाउका माथि पर्वत उठाएर देखाइन्छ परन्तु पहिलेका कुरा अधिक उचित लाग्छ । (و الله أعلم) यहाँ मात्र पर्वतको वर्णन छ । तर यसभन्दा पूर्व सूरः अल-बक़रः आयत संख्या ६३ तथा आयत संख्या-९३ मा, दुई स्थानहरूमा यस घटनाको वर्णन आएको छ । त्यहाँ यसको नाम स्पष्टरूपले तूर पर्वत भनिएको छ ।

[2]यो (عَهْدِ ألست) वचन भनिन्छ जुन (ألستُ بربكم) बाट बनाइएको योग हो । यो वचन आदरणीय आदमको सृष्टिका पशचात उनका पछाडि हुने सन्तानबाट लिइएको थियो । यसको विस्तृत विवरण एक सहीह हदीसमा यसप्रकार आउँछ कि "अरफ़ाका दिन" "नोमान" नामी स्थानमा अल्लाह तआलाले आदमका सन्तानबाट वचन लियो । यसप्रकार कि आदमको पिठ्यूँबाट उनका पैदा हुने सन्तानहरूलाई निकालिएको थियो तथा उनलाई आफ्नो समक्ष फैलाइदियो तथा उनीसित सोध्यो कि के म तिम्रो प्रभु होइन ?

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غٰفِلِيْنَ ﴿١٧٢﴾

ताकि तिमीहरू प्रलयका दिन यो नभन कि हामी त यसबाट मात्र अनभिज्ञ थियौं ।

اَوْ تَقُوْلُوْٓا اِنَّمَآ اَشْرَكَ اٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنْۢ بَعْدِهِمْ ۚ اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُوْنَ ﴿١٧٣﴾

(१७३) अथवा यो भन कि सर्वप्रथम मिश्रण (शिर्क) त हाम्रा पूर्वजहरूले गरे तथा हामी उनी पश्चात उनका वंशमा भयौं, त के ती कुकर्मिहरूको कुकर्ममा तिमीले हामीलाई विनाशमा पारिदिन्छौ ।[1]

सबैले उत्तर दिए (بلى، شهدنا) (किन होइन, हामी सबै साक्षी छौं) । (मुसनद अहमद भाग १, पृष्ठ २७२ तथा अल-हाकिम भाग-२, पृष्ठ संख्या-५४४ एवं यसलाई सहीह भनेका छन् र इमाम ज़हवी उनीसित सहमत छन्) इमाम शौक़ानी यस हदीसको विषयमा लेख्दछन्, "यसको प्रमाणमा कुनै कमी छैन" (फ़तहुल क़दीर) यसका अतिरिक्त इमाम शौक़ानी भन्नुहुन्छ कि "यो सृष्टिलोक" भनिन्छ, यसको यही व्याख्या ठीक तथा उचित एवं सत्य छ, जसबाट हटेर कुनै अन्य भावतिर जानु उचित छैन किनभने यो प्रमाणित हदीस हो तथा यसको सम्बन्ध सहाबाबाट सिद्ध छन् तथा यसलाई कुनै अन्य भावार्थमा लिनु उचित छैन ।" अतः अल्लाहको रब (पालनकर्ता) हुनुको साक्ष्य प्रत्येक मनुष्यको प्रकृतिमा समावेशित छ । यस विषयलाई रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यसप्रकार वर्णन गर्नुभएको छ कि "प्रत्येक शिशु प्रकृतिमा जन्म लिन्छ, परन्तु त्यसका माता-पिता उसलाई यहूदी, इसाई अथवा अग्निपूजक बनाइदिन्छन् । जुनप्रकार जनावरको बच्चा पूर्णरूपले जन्मन्छ, उसको नाक, कान काटेको हुँदैन ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल ज़नायेज़ तथा सहीह मुस्लिम किताबुल क़द्र) तथा सहीह मुस्लिमको शब्द हो । अल्लाह तआला भन्नुहुन्छ, "मैले आफ्ना भक्तहरूलाई हनीफ़ (अल्लाहतिर एकाग्रताले लीन हुने) सृष्टि गरेको छ तर शैतानले उनलाई उनको प्राकृतिक धर्मबाट विचलित गरिदिन्छ ।"अल-हदीस (सहीह मुस्लिम किताबुल जन्नः) यो प्रकृति अथवा प्राकृतिक धर्म नै एकेश्वरवाद (तौहीद) हो तथा त्यसद्वारा उतारिएको धर्म विधान हो जुन अब इस्लामको रूपमा सुरक्षित तथा विद्यमान छ ।

[1]अर्थात् हामीले तिमीसित यो वचन तथा आफ्नो स्वामित्वको साक्ष्य यसकारण लिएका थियौं ताकि तिमी यो तर्क प्रस्तुत नगर्न सक कि हामी त अन्जान थियौं अथवा हाम्रा पूर्वज बहुदेव उपासना (शिर्क) गर्दै आएका थिए । यो त प्रलयका दिन अल्लाहको न्यायलयमा मान्य हुनेछैन ।

The Ummah Technology Mission

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ

(१७४) तथा हामी यसैप्रकार आयतहरूलाई स्वच्छतापूर्वक वर्णन गर्दछौं ताकि उनी वापस फर्केर आऊन् ।

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ الَّذِيْٓ اٰتَيْنٰهُ اٰيٰتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاَتْبَعَهُ الشَّيْطٰنُ فَكَانَ مِنَ الْغٰوِيْنَ

(१७५) तथा उनीहरूलाई त्यस व्यक्तिको दशा पढेर सुनाउनुस् कि जसलाई हामीले आफ्ना निशानीहरू प्रदान गर्‍यौं, अनि त्यो तिनलाई वेवास्ता गरी भाग्यो, अनि शैतान त्यसको पछि लाग्यो, यसप्रकार त्यो मार्ग-विचलित हुनेहरूमा सम्मिलित भयो ।[1]

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنٰهُ بِهَا وَلٰكِنَّهٗٓ اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ ۚ فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ الْكَلْبِ ۚ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ اَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ۗ ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ

(१७६) तथा यदि हामीले चाहेको भए उसलाई यी निशानीहरूका कारण उच्च पदमा आसीन गरिदिन्थ्यौं, तर त्यो त संसारको माया-मोहमा पर्‍यो एवं आफ्ना इच्छाहरूको अनुसरण गर्न थाल्यो त उसको दशा कुकुरको समान भयो कि यदि तिमी उसमाथि आक्रमण गर्दछौ तैपनि जिभ्रो निकाली फ्याँ-फ्याँ गर्छ अथवा त्यसलाई छाडिदिन्छौ तैपनि फ्याँ-फ्याँ गर्छ ।[2] यही दशा उनीहरूको छ जसले

[1] व्याख्याकारहरूले यसलाई एउटा निश्चित व्यक्तिसित सम्बन्धित मानेका छन् जसलाई ईश्वरीय ग्रन्थको ज्ञान प्राप्त थियो तर त्यो संसार एवं शैतानको अनुयायी बनेर पथभ्रष्ट भयो । तर त्यसको निर्धारणको सन्दर्भमा कुनै प्रमाण छैन । अतः त्यसको निर्धारणको कुनै आवश्यकता पनि छैन ।

[2] (لهث) थकाई अथवा तिर्खाको कारण जिभ्रो निकाल्नुलाई भन्दछन् । कुकुरको यही स्वभाव हुन्छ कि त्यसलाई झपार्नुस् अथवा उसको दशामा छोड्दिनुस् दुबै परिस्थितिमा त्यो भुक्नबाट रोकिदैन, यसैप्रकार त्यसको यो पनि स्वभाव छ कि त्यसले पेटभरि खाएको होस् अथवा भोको अथवा स्वस्थ होस् अथवा रोगी भएको होस् अथवा स्फूर्त, प्रत्येक अवस्थामा जिभ्रो निकालेर फ्याँ-फ्याँ गरिरहन्छ । यही दशा एक यस्तो व्यक्तिको छ, उसलाई शिक्षा-दीक्षा देउ अथवा नदेउ, उसको दशा एकनाश रहनेछ तथा सांसारिक धन-दौलतको लागि र्‍याल चुहिरहने छ ।

The Ummah Technology Mission

فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ۝

हाम्रा निशानीहरूलाई झुठ्लाए । अतः तपाईं यस दशाको वर्णन गरिदिनुस्, सम्भवतः उनीहरू सोच-विचार गरून् ।[1]

سَآءَ مَثَلًا ۨالْقَوْمُ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَاَنْفُسَهُمْ كَانُوْا يَظْلِمُوْنَ ۝

(१७७) ती व्यक्तिहरूको दशा पनि नराम्रो दशा छ,[2] जो हाम्रा आयतहरूलाई मिथ्या मान्दछन् तथा आफ्नो हानि गर्दछन् ।

مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِيْ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝

(१७८) जसलाई अल्लाह तआ़ला स्वयं मार्गदर्शन दिन्छ ती नै सोझो मार्गमा हुन्छन् । तथा जसलाई मार्गबाट बञ्चित राख्दछ, ती नै क्षतिग्रस्त (घाटामा पर्नेहरू) हुन् ।[3]

وَلَقَدْ ذَرَاْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيْرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ۖ لَهُمْ قُلُوْبٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ بِهَا ۖ وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُوْنَ بِهَا ۖ وَلَهُمْ اٰذَانٌ لَّا يَسْمَعُوْنَ بِهَا ۗ اُولٰٓئِكَ كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ ۗ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُوْنَ ۝

(१७९) तथा हामीले यस्ता धेरैजसो जिन्न तथा मनुष्यहरू नरकको लागि पैदा गरेका छौं ।[4] उनीहरूसित हृदय छन् जसबाट बुझ्दैनन् तथा आँखा छन्, जसबाट देख्दैनन्, एवं कान छन् जसबाट सुन्दैनन् । यिनीहरू पशु सरह छन्, बरू उनीभन्दा पनि बढी पथभ्रष्ट छन् ।[5] यी व्यक्तिहरू यस्ता हुन् जो विमुख छन् ।

[1]तथा यसप्रकारका व्यक्तिबाट शिक्षा लिएर मार्ग विचलनबाट बचून् तथा सत्यमार्गलाई अपनाऊन् ।

[2](مثلًا) शब्द विशेषक हो । मुल वाक्य यसप्रकार हुनेछ । ﴿سَآءَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا﴾

[3]यो अल्लाह तआ़लाको त्यस विधानको वर्णन हो जसको चर्चा एवं व्याख्या २, ३ पटक गरिसकिएको छ ।

[4]यसको सम्बन्ध भाग्यसित छ । अर्थात प्रत्येक मानव एवं दानव भूलोकमा गएर के गर्नेछ ? यसको ज्ञान अल्लाह तआ़लालाई थियो, त्यस अनुसार उसले लेखिछाडेको छ । यहाँ उनै नरकीयहरूको चर्चा छ जसलाई अल्लाहको ज्ञानले नरकीयहरू काम गर्नु थियो । अगाडि त्यसलाई अरू केही स्पष्ट गरिएको छ कि जुन व्यक्तिहरूभित्र यी दोष त्यसै रूपमा छन्, जसको वर्णन यहाँ गरिएको छ, त सम्झनुस् कि उनको परिणाम नराम्रो छ ।

[5]अर्थात् हृदय, आँखा तथा कान अल्लाह तआ़लाले यसकारण प्रदान गरेको छ कि मनुष्य यिनीबाट लाभ लिएर आफ्ना प्रभुलाई स्मरण गरून्, उसका निशानीहरूलाई देखुन तथा सत्य कुरोलाई ध्यानपूर्वक सुनुन ।

The Ummah Technology Mission

(१८०) तथा शुभ नामहरू अल्लाहकै लागि हुन्, यसकारण यी नामहरूबाट अल्लाहलाई नै पुकारने गर ।[1] तथा यस्ता व्यक्तिहरूसित सम्बन्ध पनि नराख जो उसका नामहरूमा कुटिलता गर्छन् ।[2]

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا ۪ وَذَرُوا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْٓ اَسْمَآىِٕهٖ ؕ سَيُجْزَوْنَ

ध्यानपूर्वक सुन । तर जो व्यक्ति यसबाट यो कार्य लिंदैनन्, त्यो उनीसित लाभान्वित नहुनुको कारण पशुहरुका समान छन्, तथा उनीभन्दा पनि अधिक पथभ्रष्ट भएको छ । यसकारण कि पशुहरु तैपनि केही लाभ-हानि को ख्याल राख्दछन् । किनभने ती लाभदायक वस्तुहरुबाट लाभ उठाउँछन् तथा हानिकारक पदार्थबाट टाढा रहन्छन् । तर अल्लाह तआ़लाको मार्गदर्शनबाट विमुख व्यक्तिको भित्र त यो ज्ञान पनि हुँदैन कि त्यसको लागि उपयोगी वस्तुहरु कुन चाहिं हुन् तथा हानिकारक कुन चाहिं । यसकारण अर्को वाक्यमा उनीहरुलाई असावधान भनिएको छ ।

[1](حُسنىٰ) अरबी भाषामा (اَحْسن) को स्त्रीलिङ्ग हो । अल्लाहका यी राम्रा नामहरूसित तात्पर्य अल्लाहका ती नाम हुन् जसबाट उसका विभिन्न विशेषता, उसको श्रेष्ठता तथा प्रभुत्व एवं उसको सामर्थ्य एवं शक्तिको प्रकाशन हुन्छ । सहीह हैनको हदीसमा यिनका संख्या-९९ भनिएका छन् । तथा आदेश छ, "जो यिनको गणना गर्नेछ, स्वर्गमा जानेछ, अल्लाह तआ़ला विषम छ, विषमता प्रेमी छ ।" (बुखारी किताबुद दावात बाब लिल्लाहे मेअत ईस्म र मुस्लिम किताबुल ज़िक्र बाब अस्माये अल्लाह तआ़ला व फज़्लेमन अहसाहा) गणना गर्नुको अर्थ यही प्रतीत हुन्छ कि उनीबाट प्रार्थना गरियोस् । केही कथनहरूमा यी ९९ नामहरूको वर्णन गरिएको छ, तर यी कथन अस्पष्ट छन् तथा विद्वानहरूले यसलाई प्रवेशित मानेका छन् अर्थात कथाकारहरूले बृद्धि गरेका छन् । त्यो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हदीसको भाग होइन । यसको अतिरिक्त आलिमहरूले यो पनि स्पष्ट गरेका छन् कि अल्लाह तआ़लाका नामहरूको संख्या मात्र ९९ होइन, बरू यसभन्दा पनि अधिक छ । (इब्ने क़सीर तथा फ़तहुल क़दीर) एउटा अरू कुरा स्पष्ट गरिहालौं कि अल्लाह तआ़लाको आफ्नो नाम जसलाई नेपाली व्याकरणमा जाति वाचक संज्ञा भन्दछन् मात्र "अल्लाह" हो यसका अतिरिक्त उपरोक्त सबै गौणीक हुन् ।

[2](الحاد) (इल्हाद) को अर्थ हो कुनै एकातिर बक्र हुनु । यसै शब्दबाट (لَحَدْ) (लहद) शब्द बनेको छ, जुन त्यस चिहानलाई भन्दछन्, जो एकातिर बनाईन्छ । धर्ममा इल्हादको मार्ग अपनाउनुको अर्थ हो कुटिलता तथा कुमार्ग अपनाउनु । अल्लाह तआ़लाका नामहरूमा इल्लाद तीन प्रकारले हुनसक्छ । (१) अल्लाह तआ़लाका नामहरूमा परिवर्तन गर्नु जस्तो मूर्तिपूजकहरूले गरे । जस्तै अल्लाहका नामहरू मध्ये "अज़ीज़" बाट "उज़्ज़ा" तथा "मन्नान" बाट "मनात" मूर्तिहरूका नाम बनाइहाले, (२) अथवा अल्लाहका नामहरूमा आफ्नो तर्फबाट बृद्धि गर्नु जसको आदेश अल्लाहले दिएन, (३) अथवा यसका नामहरूमा कमी गर्नु । जस्तो उसलाई कुनै एउटै नामले पुकार्नु, अर्को विशेषता भएका नामहरूबाट पुकार्न नराम्रो ठानिनु । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

उनीहरूका लागि उनीहरूले गरिएका कुराको दण्ड अवश्य हुनेछ ।

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

(१८१) तथा हाम्रा प्राणी वर्गमा एउटा समुदाय यस्ता पनि छन्, जो सत्य अनुसार निर्देश गर्दछन् एवं सोही अनुसार न्याय गर्दछन् ।

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

(१८२) तथा जुन मानिसहरू हाम्रा आयतहरू (चिन्हहरू) लाई झुठ्लाउँदछन्, हामीले उनलाई विस्तारै (पकड्मा) यस्तो लिदै गइराखेका छौं कि उनलाई थाहा पनि छैन ।

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾

(१८३) तथा उनीहरूलाई अवसर दिन्छु । नि:सन्देह मेरो उपाय बडो सुनियोजित छ ।[1]

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٨٤﴾

(१८४) के उनीहरूले यस कुरामा विचार गरेनन् कि उनका साथीलाई अलिकति पनि उन्माद छैन ? त्यो त केवल स्पष्ट सचेतक हो ।[2]

अल्लाहको नाममा इल्हादको एउटा रूप यो पनि हो कि तिनमा कष्ट, कल्पना, समानता एवं बेकारीको भाव लिइयोस् (ऐसरूत्तफ़ासीर) जस्तो कि कुमार्ग समुदायहरूको चलन रहिआएको छ। अल्लाह तआलाले आदेश दियो कि यिनीहरूबाट सतर्क रह ।

[1]यो त्यही अवसर हो जुन अल्लाह तआला परीक्षाको लागि व्यक्ति तथा वर्गहरूलाई दिन्छ अनि जब त्यसलाई समाप्त चाहन्छ त कोही बचाउनमा समर्थ हुनसक्दैन किनभने उसका उपायहरू गम्भीर छन् ।

[2](صَاحِبٌ) (साहिब) सित तात्पर्य अन्तिम ईशदूत मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम हुन् जसलाई मिश्रणवादी कहिले जादूगर कहिले पागल (نعوذ بالله) भन्दथे । अल्लाह तआला आदेश गर्दछ कि यो तिमीबाट विचार नगुर्नको परिणाम हो । त्यो त हाम्रो पैग़म्बर हो, जो हाम्रा आदेश पुऱ्याउने तथा तिनीसित असावधान रहने तथा अवहेलना गर्नेहरूका लागि सचेतक हो ।

The Ummah Technology Mission

أَوَلَمْ يَنظُرُوا۟ فِى مَلَكُوتِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَىْءٍ وَأَنْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَدِ ٱقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ ۖ فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

(१८५) तथा के उनीहरूले आकाशहरू तथा धर्ती लोकमा एवं अन्य वस्तुहरूमा, जुन अल्लाहले पैदा गरेका छन् त्यसमाथि दृष्टि गरेनन् तथा यस कुरामा कि सम्भव छ उनको मृत्यु निकट नै आइपुगेको होस्।[1] अनि अब (कुरआन) पश्चात कुनचाहिं कुरामा यिनीहरूले विश्वास गर्नेछन् ?[2]

مَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَلَا هَادِىَ لَهُۥ ۚ وَيَذَرُهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

(१८६) जसलाई अल्लाह (तआला) विचलित गर्छ त्यसलाई कोही मार्गमा ल्याउन सक्तैनन् तथा अल्लाह तिनलाई कुमार्गमा भ्रमित छाडि दिन्छ ।

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَىٰهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّى ۖ لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَآ إِلَّا هُوَ ۚ

(१८७) यिनीहरू तपाईंसित केयामतका[3] सम्बन्धमा प्रश्न गर्दछन् कि त्यो कहिले घटित हुनेछ ।[4] (तपाईं) भनिदिनुस् कि यसको ज्ञान मात्र मेरो

[1]अर्थ यो हो कि ती वस्तुहरूमा पनि यदि यिनी विचार गर्दछन् भने निश्चित नै यिनी अल्लाहमा ईमान स्थापित गर्नेछन्, त्यसको रसूलको पुष्टि तथा त्यसलाई अनुकरणको मार्गको रूपमा अपनाउँछन् तथा उनीहरूले अहिले अल्लाहका अंशियार बनाइराखेका छन्, तिनलाई छाडिदेऊन् तथा यस कुराबाट तर्सुन् कि उनीहरूलाई यस अवस्थामा मृत्यु आउन सक्छ जबकि उनी कुफ्रमा हुन्छन् ।

[2]हदीसबाट यहाँ तात्पर्य कुरआन मजीद हो अर्थात नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट सचेत गर्नु तथा शुभ-सूचना दिनु एवं कुरआन करीम पश्चात पनि यदि यिनीहरू विश्वास गर्दैनन् भने उनलाई यसभन्दा ठूलो सचेत गराउने कुरो अन्य के हुन सक्ला जुन अल्लाहको तर्फबाट अवतरित भयो तथा त्यस पश्चात यिनीहरू त्यसमा विश्वास नगरून् ?

[3](ساعة) (साअः) को अर्थ हो (क्षण अथवा पल) प्रलयको साअः यसकारण भनिएको छ कि यो सहसा यसप्रकार आउनेछ कि यो सम्पूर्ण सृष्टि एकपलमा नष्ट भ्रष्ट हुनेछ अथवा हिसाबको शीघ्रताको आधारमा प्रलयको समयलाई साअतसित तुलना गरिएको छ ।

[4](أرسى يُرسي) को अर्थ निर्धारण अथवा घटित हुनु हो अर्थात् यो प्रलय कहिले आउनेछ अथवा घटित हुनेछ ?

The Ummah Technology Mission

ثَقُلَتْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ لَا تَاْتِيْكُمْ اِلَّا بَغْتَةً ؕ يَسْـَٔلُوْنَكَ كَاَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ؕ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝

प्रभुसित नै छ।[१] यसलाई यसको समयमा अल्लाह (तआ़ला) बाहेक अन्य कोही प्रदर्शित गर्नेछैन । त्यो आकाशहरू तथा धर्तीको बहुत ठूलो (घटना) हुनेछ।[२] त्यो तिमीमाथि सहसा आइपर्नेछ । उनीहरू तपाईंसँग यसप्रकार सोध्छन्[३] जस्तो कि तपाईं त्यसको खोजी गरिसक्नु भएको छ । (तपाईं) भनिदिनुस् कि यसको ज्ञान विशेषरूपले अल्लाहसित नै छ, परन्तु धेरैले जान्दैनन् ।

قُلْ لَّاۤ اَمْلِكُ لِنَفْسِيْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ وَلَوْ كُنْتُ اَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ ۛۚ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوْٓءُ ۛۚ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ وَّبَشِيْرٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝

(१८८) (तपाईं) भनिदिनुस् कि स्वयं म आफ्नो विशेषको लागि कुनै लाभको अधिकार राख्दिन तथा न कुनै हानिको । परन्तु त्यति नै जति कि अल्लाहले चाहेको हुन्छ । तथा यदि म परोक्षका कुराहरू जानेको भए धेरै लाभ प्राप्त गर्न सक्थें तथा कुनै हानि मलाई पुग्न सक्दैनथ्यो ।[४] म त मात्र सचेत गराउने

[१]अर्थात् यसको निश्चित ज्ञान न कुनै फरिश्तालाई छ, न ईशदूतलाई छ, अल्लाहबाहेक यो ज्ञान कसैसित छैन, त्यसैले नै उसलाई समयमा घटित गर्नेछ ।

[२]यसको एउटा अन्य अर्थ यो हो कि यसको ज्ञान आकाश तथा धर्तीको लागि भारी छ, किनभने त्यो गुप्त छ तथा गुप्त कुरो हृदयहरूमा भारी हुन्छ ।

[३](حَفِيٌّ) (हफीय्युन) भन्दछन् आग्रह गरेर प्रश्न गर्नेलाई तथा खोज तलास गर्नेलाई । अर्थात यिनी तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) सित प्रलयको विषयमा यसप्रकार प्रश्न गर्दछन् जस्तो कि तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले प्रभुको पछि लागेर यस विषयमा अवश्य ज्ञान प्राप्त गर्नु भएको छ ।

[४]यो आयत यस कुराको लागि कति स्पष्ट छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अन्तर्यामी होइनन् । अन्तयामी मात्र अल्लाह तआ़ला स्वयं छ । तर यो कुरा अत्याचार तथा अज्ञानको सीमाभन्दा अगाडि छ कि यस उपरान्त धर्ममा आधुनिकीकरण गर्नेहरू उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई अन्तयामी सिद्ध गर्न असफल प्रयास गर्दछन् । यद्यपि केही युद्धहरूमा उहाँका पवित्र दाँत पनि आहत भए, उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको मुख मण्डल पनि घाइते भयो ।

The Ummah Technology Mission

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ

तथा शुभसूचक हूँ, तिनीहरूका लागि जो विश्वास (आस्था) राख्दछन् ।

(१८९) त्यो अल्लाह तआ़ला यस्तो छ जसले तिमीलाई मात्र एउटा व्यक्तिबाट सृष्टि गऱ्यो ।[1] तथा उसैबाट उसको जोडी बनायो ।[2] ताकि त्यसले आफ्नो त्यस जोडीबाट सन्तोष प्राप्त गरोस् ।[3]

तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो कि यो समुदाय कसरी उन्नति गर्नेछ जबकि यसले आफ्नो नबीको टाउकोलाई घाइते बनायो, (हदीसका किताबहरूमा यो घटना तथा निम्नलिखित घटनाहरू पनि लेखिएका छन्) आदरणीय आयशा (رضی الله عنها) माथि आक्षेप लाग्यो त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पूरा एक महिनासम्म धेरै व्याकुल तथा अत्याधित दुःखी रहनु भयो । एक यहूदी आइमाईले तपाई सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम्लाई निमन्त्रणा दियो तथा खानामा विष मिसाइदियो, जसलाई तपाईले पनि चाख्नुभयो तथा सहाबाले पनि यहाँसम्मकि केही सहाबाको विषको कारणले मृत्यु भयो । तथा स्वयं नबी सल्लल्लाहु अलैहि बसल्लम सम्पूर्ण आयु यस विषको प्रभाव प्रतीत गरिरहनु भयो। यी तथा यसैप्रकारका अन्य घटनाहरू जसबाट स्पष्ट हुन्छ कि उहाँ सल्लल्लाहु अबसल्लमलाई अज्ञानवश दुःख पुग्यो, हानि खप्नुपऱ्यो, जसबाट कुरआनद्वारा कथित कुरो सत्य सिद्ध हुन्छ कि, "यदि म अन्तर्यामी भएको भए मलाई कुनै हानि पुग्ने थिएन ।"

[1]आदरणीय आदमबाट यसैकारण उनलाई प्रथम मनु तथा 'मानव-पिता' भनिन्छ ।

[2]यसबाट तात्पर्य आदरणीय हौवा हुन्, जो आदरणीय आदमकी पत्नी बनिन् । उनको उत्पत्ति आदरणीय आदमबाट भयो, जुन प्रकारले (مِنها) को सर्वनामबाट, जुन एक वचन प्रकट गर्दछ स्पष्ट छ । (विस्तारको लागि हेर्नुस् सूरः निसा आयत संख्या १ को व्याख्या)

[3]अर्थात् एक-अर्काबाट सुःख शान्ति प्राप्त गरोस् । यसकारण कि एउटा वर्ग आफ्नै वर्गसित अधिक निकट हुन्छ तथा प्रेम गर्न सक्दछ, जुन शान्ति प्राप्त गर्नको लागि आवश्यक छ । घनिष्टता नभई यो सम्भव छैन । अन्य स्थानमा अल्लाह तआ़लाको आदेश छ ।

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا لِّتَسْكُنُوٓا۟ إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾

"अल्लाहका निशानीहरू मध्येबाट यो पनि छ कि उसले तिम्रो लागि तिमीमध्येबाटै (अथवा तिम्रो वर्गबाट नै) जोडी पैदा गऱ्यो ताकि तिमी उनीबाट शान्ति प्राप्त गर तथा तिमीहरू बीचमा उसले प्यार, प्रेम उत्पन्न गरिदियो ।" (सूरः रूम-२१)

अर्थात् अल्लाह तआ़लाले पुरूष तथा स्त्री दुबैमा एक-अर्काको लागि जुन आकर्षण तथा भावना राखेको छ । प्रकृतिको यो देन उनी जोडी बनेर पूरा गर्दछन् तथा एक-अर्काबाट घनिष्टता तथा प्रेम प्राप्त गर्दछन् ।

بِهٖ ۚ فَلَمَّآ اَثْقَلَتْ دَّعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا لَّنَكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٨٩﴾

अनि पतिले पत्नीसित समीपता गऱ्यो,[1] तब तिनले गर्भधारण गरिन्, हलुङ्गो जस्तो । अनि तिनले त्यसलाई लिएर हिंड्डुल गरिराखिन् ।[2] जब तिनी गह्रुङ्गोपनाको आभास गर्न थालिन्, त पति पत्नी दुबै अल्लाहसित जो उनीहरूको मालिक हो प्रार्थना गर्नथाले कि यदि तिमीले हामीलाई स्वस्थ सन्तान प्रदान गऱ्यौ भने हामी अति कृतज्ञता प्रकट गर्नेछौ ।[3]

فَلَمَّآ اٰتٰهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهٗ شُرَكَآءَ فِيْمَآ اٰتٰهُمَا ۚ فَتَعٰلَى

(१९०) तथा जब अल्लाहले दुबैलाई स्वस्थ शिशु प्रदान गऱ्यो तब अल्लाहको बरदानमा ती दुबैले अल्लाहको साझी ठहराउन थाले ।[4]

अतः यो सत्य हो कि जुन आपसी प्रेम पति-पत्नी बीच हुन्छ, त्यो संसारको अन्य कुनै सम्बन्धमा हुँदैन ।

[1]अर्थात् यो मानव वंश यसप्रकार बढ्यो तथा अगाडि गएर जब उनीमध्येका एक साथी अर्थात् पति-पत्नीले एक-अर्कासित निकटता प्राप्त गरे । (تَغَشَّاها) को अर्थ 'पत्नीसँग सम्भोग गर्नु' हो । अर्थात् संभागेको लागि छोप्यो ।

[2]अर्थात् गर्भका आरम्भिक दिनहरूमा वीर्यबाट रगतका ग्रन्थिहरू बन्नुसम्म तथा रगत ग्रन्थिहरूबाट भ्रूण बन्नुसम्म गर्भ हलुङ्गो नै रहन्छ, प्रतीत पनि हुँदैन तथा स्त्रीलाई कुनै कठिनाई हुँदैन ।

[3]गह्रुङ्गो हुनुबाट तात्पर्य, जब बच्चा गर्भमा ठूलो हुन्छ, अनि जब जन्मको समय निकट आउँछ, माता-पिताका हृदयमा भय तथा शंका उत्पन्न हुँदैजान्छ । (विशेषरूपले जब स्त्रीलाई रोग हुन्छ) अर्थात् मनुष्यको प्रकृति छ कि भयको कारण अल्लाहतिर आकृष्ट हुन्छ । अतः ती दुबै अल्लाहसित प्रार्थना गर्दछन् तथा कृतज्ञता व्यक्त गर्नुको वचन दिन्छन् ।

[4]साझीदार बनाउनुको तात्पर्य या त बच्चाको नाम यस्तो राख्नु हो, जस्तै इमाम बख्श, पीराँदत्ता, अब्दुशम्स, बन्दःअली आदि, जसबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि बच्चा अमुक महात्मा, अमुक सन्तको (نعوذ بالله) कृपा दृष्टिको परिणाम हो अथवा आफ्नो यस विश्वासलाई प्रकट गर्दछ कि हामी त अमुक सन्त, महात्मा अथवा अमुक चिहाननिर गएका थियौं जसको परिणामले बच्चा जन्मियो । अथवा कुनै मृतकको नामको प्रसाद, भोग, प्रतिज्ञा आदि गराउँछ अथवा बच्चालाई कसैको कब्रनिर (चिहान) लगेर निधार टेकाउँछ कि उनको कृपाले बच्चा प्राप्त भयो ।

The Ummah Technology Mission

اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿١٩٠﴾

अत: अल्लाह पवित्र छ, उनीहरुद्वारा मिश्रण गर्नुबाट त्यसबाट जुन साक्षी उनीहरू ठहराउँछन् ।

اَيُشْرِكُوْنَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ ﴿١٩١﴾

(१९१) के यस्तालाई साझेदार ठहराउँछन्, जो कुनै वस्तुलाई बनाउन सक्दछन्, स्वयं उनलाई नै पैदा गरिएको हुन्छ ।

وَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ لَهُمْ نَصْرًا وَّلَآ اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ﴿١٩٢﴾

(१९२) तथा उनी तिनीहरूलाई न त कुनै प्रकारको सहायता दिन सक्दैनन्, र न उनीहरू आफ्नो सहायता गर्न सक्दछन् ।

وَاِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَتَّبِعُوْكُمْ ؕ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ اَدَعَوْتُمُوْهُمْ اَمْ اَنْتُمْ صَامِتُوْنَ ﴿١٩٣﴾

(१९३) र यदि तिमी उनीलाई सोझो मार्गतिर बोलाउँछौं भने उनी तिम्रो पछि आउने छैनन् ।[1] तिम्रो लागि दुबै कुरा समान छन् चाहे तिमी उनलाई पुकार अथवा मौन रह ।

اِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ عِبَادٌ اَمْثَالُكُمْ فَادْعُوْهُمْ

(१९४) वास्तवमा तिमी अल्लाहलाई छाडि जसलाई पुकार्दछौ (उपासना गर्दछौ) उनी पनि तिमीजस्तै दास हुन् ।[2] तसर्थ तिमी उनलाई पुकार

यी सबै अवस्था अल्लाहका साझीदार बनाउँदा हुन्, जुन दुर्भाग्यले मुसलमानहरूमा सामान्यरूपले व्याप्त छ, आगामी आयतमा अल्लाह तआ़ला शिर्कको खण्डन गरिराखेको छ ।

[1]अथवा तिम्रा कुरा अनुसार कर्म गर्ने छैनन् । एउटा अन्य भावार्थ यसको यो पनि हो कि यदि तिमी उनीसित ज्ञान तथा मार्गदर्शन माँगदछौ भने उनी तिम्रो कुरा मान्ने छैनन्, न तिमीलाई कुनै उत्तर नै दिनेछन् । (फ़तहुल क़दीर)

[2]अर्थात जब उनी ज़ीवित थिए बरू अब त तिमी उनीभन्दा अधिक योग्य छौ । अब उनी देख्न सक्दैनन्, तिमी देख्न सक्छौ उनी सुन्न सक्दैनन्, तिमी सुन्दछौ । उनी कसैको कुरा बुझ्न सक्दैनन्, तिमी बुझ्दछौ । उनी उत्तर दिन सक्दैनन्, तिमी दिन्छौ । यसबाट ज्ञान भयो कि मूर्तिपूजक जसका मूर्तिहरू बनाएर पुज्दछन्, उनीहरू पनि पहिला अल्लाहका भक्त थिए अर्थात् मनुष्य नै थिए । जस्तो आदरणीय नूहको समुदायका पाँच मूर्तिको विषयमा सहीह बुख़ारीमा सविस्तार स्पष्ट छ कि उनी अल्लाहका परम भक्त थिए ।

The Ummah Technology Mission

अनि उनलाई आवश्यक छ कि तिम्रो भनाई पूरा गरुन्, यदि तिमी साँचो हौ ।

فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٩٤﴾

(१९५) के उनका खुट्टा छन् जसबाट उनीहरू हिंड्छन् अथवा उनका हात छन् जसबाट उनी कुनै कुरोलाई समात्छन् अथवा उनका आँखा छन् जसबाट देख्दछन् अथवा उनका कान छन् जसबाट उनी सुन्दछन् ।[1] (तपाई) भनिदिनुस् कि तिमी आफ्ना सबै साझेदारहरूलाई बोलाऊ, अनि मलाई (हानि पुऱ्याउने) उपाय गर, अनि मलाई अलिकति पनि अवसर नदेऊ ।[2]

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنْظِرُونِ ﴿١٩٥﴾

(१९६) नि:सन्देह मेरो सहायक अल्लाह नै छ, जसले यो धर्मशास्त्र (पवित्र कुर्आन) अवतरित गऱ्यो तथा त्यो सदाचारी भक्तहरूको सहायता गर्दछ ।

إِنَّ وَلِيِّـيَ اللّٰهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتٰبَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٩٦﴾

(१९७) तथा तिमी अल्लाहलाई छाडि जसलाई पुकार्दछौ । (उपासना गर्दछौ) तिनीहरू तिम्रो केही सहायता गर्न सक्दैनन् तथा न तिनीहरू आफ्नो सहायता गर्न सक्दछन् ।[3]

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

The Ummah Technology Mission

[1]अर्थात् जब यिनीहरूमध्ये कुनै पनि शक्ति उनीहरूमा छैन, मरे पश्चात नै देख्ने, सुन्ने, बुझ्ने तथा हिंड्ने शक्ति समाप्त भयो अब उनीसित सम्बन्धित या त ढुङ्गा अथवा काठको स्वयं बनाइएका मूर्तिहरू छन्, अथवा गुम्बद, कुब्बे तथा आस्तानाहरू छन्, जो उनका कब्र (चिहान) निर बनाइएका छन् । यसप्रकार धर्मको नाममा अधर्मको प्रचार-प्रसार भइराखेको छ ।

[2]अर्थात् यदि तिमी आफ्नो वाचामा साँचो हौ कि तिम्रा सहायता गर्नेछन्, त यिनीसित भन कि मेरा विरूद्ध षड्यन्त्र गरून् ।

[3]जो स्वयं आफ्नो सहायतामा सक्षम छैनन्, उनीहरू अन्यको सहायता के गर्न सक्लान् । जो स्वयं दरिद्र छ, त्यसबाट मद्दत माँग्नुको अर्थ के छ र ?

وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا ۖ وَتَرَاهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

(१९८) तथा यदि उनीहरूलाई कुनै सोझो मार्गतिर बोलाउँछौ भने त्यसलाई सुन्ने छैनन् ।[1] तथा तपाईलाई उनीहरू यस्तो देखिन्छन् कि उनीहरू तपाईंलाई देखिराखेका छन् तथा उनीहरू केही पनि देख्दैनन् ।

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾

(१९९) तपाईं क्षमाको मार्ग अपनाउनुहोस् ।[2] पुण्यको कार्यको शिक्षा दिनुहोस् ।[3] तथा अशिक्षितहरूबाट अलग रहनुहोस् ।[4]

---

[1]यसको यही भावार्थ हो जुन आयत संख्या १९३ को हो ।

[2]केही आलिमहरूले यसको अर्थ यो भनेका छन् (خُذْ مَا عَفَالَكَ مِنْ أَمْوَالِهِمْ أي : مَا فَضَلَ) अर्थात् "जुन आवश्यकताभन्दा अधिक धन छ, त्यो लिउ ।" तथा यो ज़कातको अनिवार्यता भन्दा पूर्वको आदेश हो । (फ़तहुल बारी, भाग-८, पृष्ठ-३०५) तर अन्य व्याख्याकारहरूले यसलाई नैतिक निर्देश अर्थात् क्षमा गर्नु तात्पर्य लिएका छन् तथा इमाम जरीर तथा इमाम बुख़ारी आदिले यसैलाई प्राथमिकता दिएका छन् । अत: इमाम बुख़ारीले यसको पक्षमा आदरणीय उमर (رضی الله عنه) को एउटा घटनाको एक वर्णन गर्नु भएको छ । उयेन: बिन हिस्न आदरणीय उमर (رضی الله عنه) को सेवामा उपस्थित भए तथा आएर उनीमाथि टिप्पणी गर्नथाले कि उहाँ हामीलाई न त पूरा धन प्रदान गर्नुहुन्छ न त हाम्रो बीच न्याय गर्नुहुन्छ, अनि आदरणीय उमर (رضی الله عنه) क्रोधित भए । यो परिस्थिति देखेर आदरणीय उमर (رضی الله عنه) का सल्लाहकार हुर बिन कैसले (जो उयैन:का भतिज थिए) आदरणीय उमर (رضی الله عنه) सित भने कि अल्लाह तआलाले आफ्नो नबी (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई आदेश दिइएको थियो । ﴿خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾ "क्षमाको मार्ग अपनाउनुस् तथा पुण्यको उपदेश दिनुस् एवं अज्ञानीहरूबाट बच्नुस् । तथा यो पनि अज्ञानीहरू मध्ये हो ।" जसपश्चात आदरणीय उमर (رضی الله عنه) ले क्षमा गरिदिनुभयो । "तथा आदरणीय उमर (رضی الله عنه) अल्लाहको किताबको आदेश सुनेर तुरून्त माथा (निधार) टेकिदिनु हुन्थ्यो ।" (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूर: अल-आराफ़) यसको समर्थन यी हदीसहरूबाट पनि हुन्छ, जसमा अत्याचारको सट्टा क्षमा गरिदिने, कष्टको साटो कृपा तथा नराम्रोको साटो राम्रो एवं उपकार गर्ने कुरोमा जोड दिइएको छ ।

[3](عُرْف) (उर्फ) सित तात्पर्य (مَعروف) (मारूफ़) अर्थात् पुण्य हो ।

[4]अर्थात् जब तपाईं पुण्यको कार्य गर्नुको आदेश दिनलाई पूर्णरूपले यसप्रकार समाप्त गर्नुहुन्छ कि उनीहरूको पासमा अब कुनै तर्क छैन तथा त्यस उपरान्त पनि मान्दैनन् भने, उनीहरूबाट विमुख हुनुस् तथा तिनका झगडा तथा मूर्खताहरूका उत्तर नदिनुस् ।

The Ummah Technology Mission

وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ ۚ إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

(२००) तथा यदि तपाईंलाई शैतानको तर्फबाट कुनै शंका आउँछ भने अल्लाहको शरण माँग्ने गर्नुस् ।[1] निःसन्देह त्यो सर्वश्रोता तथा सर्वज्ञाता छ ।

إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ إِذَا مَسَّهُمْ طَٰٓئِفٌ مِّنَ ٱلشَّيْطَٰنِ تَذَكَّرُوا۟ فَإِذَا هُم مُّبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

(२०१) निःसन्देह जो अल्लाहसित तर्सन्छन्, जब उनलाई कुनै शंका शैतानतिरबाट आउँछ भने उनी स्मरणमा लाग्छन् । अतः सहसा उनका आँखाहरू खुल्दछन् ।[2]

وَإِخْوَٰنُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِى ٱلْغَىِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

(२०२) तथा जो शैतानहरूका अनुगामी छन् उनी उनलाई विपदातिर तान्दछन् अनि तिनी रोकिदैनन् ।[3]

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِم بِـَٔايَةٍ قَالُوا۟ لَوْلَا ٱجْتَبَيْتَهَا ۚ قُلْ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ مِن رَّبِّى ۚ هَٰذَا

(२०३) तथा जब तपाई कुनै चमत्कार उनको अगाडि प्रस्तुत गर्नुहुन्न तब उनी भन्दछन् कि तपाईंले यो चमत्कार किन ल्याउनु भएन ।[4] (तपाईं) भनिदिनुस् कि म त्यसको पालना गर्दछु

[1]तथा यसबेला यदि शैतान तपाईंलाई उत्तेजित गर्न प्रयास गर्दछ भने अल्लाहको शरण माग्नुस् ।

[2]यसमा अल्लाहसित तर्सनेहरूका सम्बन्धमा भनिएको छ कि उनी शैतानबाट सावधान रहन्छन् । (طائف) अथवा (طِيفٌ) त्यस मानसिक विचारहरूलाई भन्दछन् जो हृदयमा आउँछन् अथवा स्वप्नमा आउँछन् । यहाँ त्यसलाई शैतानद्वारा पारिएका शंकाहरूका लागि प्रयोग गरिएको छ, किनभने शैतानद्वारा शंकाहरू पनि मानसिक विचारहरूमै उत्पन्न हुन्छन् । (फ़तहुल क़दीर)

[3]अर्थात् शैतान क़ाफिरहरूलाई पथ-विचलनतिर तान्दछ, अनि ती क़ाफिर (विचलनतिर जानुमा) अथवा शैतान उनलाई लैजानमा आनाकानी गर्दैन । अर्थात् (لا يُقصرون) क्रियाका कर्ता अधर्मी पनि बन्न सक्दछन् तथा "शैतान" पनि ।

[4]तात्पर्य यस्तो चमत्कार हो जुन उनको भनाईमा उनको इच्छा अनुसार प्रदर्शित गरियोस् जस्तै उनका केही मागहरूको सूरः बनी इस्राईल आयत ९० देखि ९३ सम्ममा चर्चा गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

जुन मलाई मेरो प्रभुको तर्फबाट आदेश पठाइएको छ । यो तिम्रो पालनकर्ताको तर्फबाट अर्न्तदृष्टिहरूको प्रकाशपुञ्ज हो तथा ईमान स्थापित गर्नेहरूका लागि मार्गदर्शन र दयालुता हो ।[1]

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

(२०४) तथा जब कुर्‌आन पढिन्छ तब त्यसलाई ध्यानपूर्वक सुन एवं मौन रह । आशा छ कि तिमीमाथि दया गरियोस् ।[2]

[1](لولا اجتبيتها) को अर्थ हो कि तिमी स्वयं आफ्नै पासबाट किन बनाएर ल्याउँदैनौ । यसको उत्तरमा आदेश भयो कि तपाईं भनिदिनुस्, चमत्कार प्रस्तुत गर्नु मेरो वशमा छैन । म त अल्लाहका प्रकाशनाहरू (वह्‌यी) को पालना गर्नेवाला हूँ । हो, यो कुरआन जुन मेरो पासमा आएको छ, यो स्वयं नै एउटा ठूलो चमत्कार हो । यसमा तिम्रो प्रभुको तर्फबाट निर्देश (सूचनाहरू तथा शुभ-सन्देश) तथा मार्गदर्शन एवं कृपा यदि कोही ईमान भएको छ भने ।

[2]यहाँ काफ़िरहरूलाई भनिंदैछ जो कुरआन पढिदा हल्ला गर्थे तथा आफ्ना साथीहरूलाई भन्थे:

﴿لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا﴾

"यो कुर्‌आन न सुन तथा त्यसमा हल्ला गर ।" (सूरः हा.मीम.सजदः-२६)

उनीसित भनिंदैछ कि यसको सट्टा यदि ध्यानपूर्वक सुन्दछौ तथा शान्त रहन्छौ भने शायद अल्लाह तआला तिमीलाई मार्गदर्शन प्रदान गरोस् । यसप्रकार तिमी अल्लाहको कृपाको अधिकारी होऊ ।

केही विद्वान यसलाई सामान्य रूपले लिन्छन् अर्थात जुनबेला कुरआन पढिन्छ चाहे नमाज़ होस् अथवा नमाज़ नहोस् सबैलाई शान्त भई सुन्ने आदेश छ । यस सामान्य आदेशबाट भाव निकालेर जोडसित पढिने नमाज़हरूमा मुक्तदी (नमाज़मा इमामको अतिरिक्त सबै नमाजीहरूलाई भन्दछन्) बाट सूरः फ़ातिहा पढ्नुलाई पनि कुर्‌आनको यस आदेशको विरूद्ध मान्दछन् । जबकि उच्च स्वरमा पढिने नमाज़हरूमा इमामको पछाडि सूरः फ़ातिहा पढ्नको लागि आदेश नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट सहीह हदीसहरूमा सिद्ध छ, जस्तो कि यसको मक्की हुनुबाट पनि सिद्ध हुन्छ । परन्तु यसलाई सामान्य रूपले माने पनि यस सामान्यबाट मुक्तदिहरूलाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले निकालिदिनु भयो । तथा यसप्रकार यस आयतको सामान्य हुनुको उपरान्त पनि उच्च स्वरले पढिने नमाज़मा मुक्‌तदिहरूलाई सूरः फ़ातिहा अवश्य पढ्नु पर्नेछ ।

The Ummah Technology Mission

وَاذْكُرْ رَّبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَّخِيفَةً وَّدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ مِّنَ الْغٰفِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

(२०५) तथा हे मानव ! आफ्नो मनमा विनीत एवं भयभीत भई हल्का स्वरले आफ्नो पोषकलाई स्मरण गरिराख तथा उनीहरू मध्येबाट नहुनु जो निष्कर्म भइ बसेका छन् ।

إِنَّ الَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

(२०६) निःसन्देह जो तिम्रो पोषकको समीप छन् उनी त्यसको उपासनाबाट अहंकार गर्दैनन् । तथा उसको पवित्रताको वर्णन तथा उसको सजदा (ढोग) गर्दछन् ।

سُورَةُ الْأَنْفَالِ

सुरतुल् अन्फ़ाल-८

सूरः अन्फाल मदीनामा अवतरित भएको हो तथा यसका पचहत्तर आयत एवं दस रूकूअ छन् ।

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

अल्लाहको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु, जो अत्यन्त कृपालु तथा अत्यन्त दयालु छ ।

The Ummah Technology Mission

किनभने कुरआ़नको यस सामान्य आदेशबाट मुक्तदिहरूको छुटको निम्ति सहीह हदीस तथा ठोस हदीसहरूबाट सिद्ध हुन्छ । जुन प्रकार कुरआ़नको अन्य सामान्यरूपले आदेशित आयतहरूमा केहीलाई छुट प्राप्त छ त्यसैप्रकार यस आयतलाई पनि मान्यता प्राप्त छ । जस्तै ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا﴾ (सूरः नूर-२) को सामान्य आदेश विवाहित व्यभिचारी निष्कासित छन्, तथा السارق والسارقة को सामान्य आदेशबाट यस्ता चोर निष्कासित छन् जसले चौथाई दीनारभन्दा कम मूल्यको कुरो को चोरी गरेका हुन्छन् अथवा चोरी गरिएको कुरो सुरक्षामा नराखिएको होस् आदि । यसैप्रकार ﴿فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا﴾ को सामान्य आदेशबाट मुक्तदी निष्कासित हुनेछन् । तथा उनका लागि पनि उच्च स्वरमा पढिने नमाज़हरूमा पनि सूरः फ़ातिहा पढ्नु आवश्यक हुनेछ किनभने नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यसमा जोडदिनु भएको छ (जस्तो कि सूरः फ़ातिहाको व्याख्यामा यी हदीसहरू वर्णन गरिएका छन्) ।

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ ؕ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُوْلِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَصْلِحُوْا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۪ وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗۤ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ①

(१) यिनीहरू तपाईंसित युद्धमा प्राप्त मालको विषयमा सोध्दछन् ।[1] तपाईं भनिदिनुस् कि ती युद्धबाट प्राप्त माल अल्लाहका हुन् तथा रसूलका हुन् ।[2] यसकारण तिमी अल्लाहसित तर्स तथा आफ्ना बीचका सम्बन्धहरूलाई सुधार तथा अल्लाह एवं त्यसका रसूलको आज्ञाको पालन गर, यदि तिमी ईमान भएका हौ ।[3]

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيٰتُهٗ زَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ②

(२) केवल ईमान भएका नै यस्ता हुन्छन् कि जब अल्लाह (तआला) को वर्णन हुन्छ, तब उनीहरूका हृदय भयभीत हुन्छन् । तथा जब अल्लाहका आयतहरू उनलाई पढेर सुनाइन्छन्, तब ती आयतहरू उनका ईमानलाई झन् अधिक गरिदिन्छन् ।

[1](أنفال) शब्द (نَفَل) शब्दको बहुवचन हो, जसको अर्थ हो अधिक । यी त्यस्ता माल सामग्रीलाई भनिन्छ, जुन काफिरहरूका विरूद्ध युद्धमा प्राप्त हुन्छ, यसलाई अंफाल यसकारण भनिन्छ किनभने यो ती कुराहरू मध्येबाट हो जुन पूर्वका समुदायहरूका लागि निषेध थियो । अर्थात् यो मुसलमानहरूका लागि एउटा अधिक वस्तु मान्य गरिएको छ अथवा यसकारण कि यो धर्मयुद्धको प्रतिफल भन्दा (जुन परलोकमा प्राप्त हुनेछ) एउटा अधिक कुरो हो, जुन कैयन् पटक संसारमै प्राप्त हुन्छ ।

[2]अर्थात् यसको निर्णय गर्नाको अधिकारी हुन् । अल्लाहका रसूल, अल्लाहको आदेशले यसलाई विभाजित गर्नेछन्, न कि तिमी आपसमा जुन जसरी चाहन्छौ विभाजित गर ।

[3]यसको अर्थ यो भयो कि वर्णित तीनवटै कुराका अनुसार कर्म नगरीकन ईमान पूर्ण हुँदैन । यसबाट अल्लाहको भय (तक़्वा), आपमसा सम्बन्धहरूको सुधार, तथा अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आज्ञापालनको विशेषतालाई स्पष्ट गरिएको छ । विशेषरूपले युद्धमा प्राप्त सामग्रीको बाँडफाँडमा यी तीनटै कुरालाई ध्यानमा राख्नु अनिवार्य छ । किनभने मालको विभाजनमा आपसी सम्बन्धहरूलाई बिगार्नुको अधिक भ्रम रहन्छ, यसैले आपसी सम्बन्धलाई सुधार्नमा जोड दिइएको छ । हेराफेरी तथा विश्वासघातको सम्भावना रहन्छ भने त्यसको समाधान अल्लाह तथा अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको अनुकरणमा आधारित छ ।

The Ummah Technology Mission

तथा उनीहरू आफ्नो प्रभुमा भरोसा गर्दछन् ।[1]

[1]यी आयतहरूमा निष्ठावानहरूका (ईमान भएका) चार गुण भनिएका छन् । (१) यिनीहरू अल्लाह तथा त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आज्ञाको पालना गर्दछन्, न कि मात्र अल्लाहको अर्थात् कुर्‌आनको, (२) अल्लाहको वर्णन सुनेर त्यसको शक्ति तथा महिमाबाट प्रभावित भई हृदयहरू काम्छन्, (३) कुर्‌आन पढ्नाले उनका ईमानमा बृद्धि हुन्छ, (४) उनीहरू आफ्ना प्रभुमा भरोसा गर्दछन् । तवक्कुलको अर्थ हो कि प्राप्त साधनहरूलाई अपनाउनुका उपरान्त अल्लाहमा भरोसा गर्दछन् । अर्थात् प्राप्त साधनबाट मुख फर्काउँदैनन् किनभने उनलाई अपनाउन अल्लाहले आदेश दिएको छ, तर प्राप्त साधनहरूलाई नै सबैथोक ठान्दैनन्, बरू उनीहरूलाई यो पूर्ण विश्वास हुन्छ कि वास्तविक रूपले गर्नेवाला अल्लाह नै हो, यसकारण जबसम्म अल्लाहको इच्छा हुनेछैन, यिनी प्राप्त साधन केही गर्न सक्दैनन् तथा कृपा प्राप्त गर्नका लागि एक छिनको लागि पनि असावधान हुँदैनन् । अगाडि यिनका अन्य गुणहरूको वर्णन छ तथा यी गुणहरूले अलंकृत मानिसहरूको लागि अल्लाहको तर्फबाट साँचो मुसलमान हुनुको प्रमाणपत्र तथा मोक्ष एवं कृपा तथा पवित्र जीविकाको शुभ-सूचना हो । (अल्लाह तआ़ला हामीलाई पनि उनीहरूमा सम्मिलित गर)

बद्रको युद्धको दृश्य: बद्रको युद्ध सन् २ हिजरीमा काफ़िरहरूसँग मुसलमानहरूको प्रथम युद्ध थियो । यसको अतिरिक्त यो बिना कुनै योजना तथा तयारी एक्कासि भयो । यसको अतिरिक्त बिना साधन-सामग्रीका कारण केही मुसलमान बौद्धिक रूपले यसको लागि तयार पनि थिएनन् । सारांशमा त्यसको दृश्य यसप्रकार छ कि आदरणीय अबू सुफ़ियान (जो अझै मुसलमान भएका थिएनन्) को नेतृत्वमा एउटा व्यापारिक काफ़िला सीरियाबाट मक्का गइराखेको थियो, मुसलमानहरूको पनि धेरैजसो माल-सामग्री मक्कामा हिज़रतको कारण रहेको थियो अथवा क़ाफिरहरूले खोसिहालेका थिए । यसका अतिरिक्त काफ़िरको शक्ति तथा अभियानलाई तोड्नु पनि समयको माँग थियो । यी सबै कुराहरूका कारण रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले त्यस समूहमाथि आक्रमण गर्न योजना बनाउनु भयो तथा मुसलमान यस विचारले मदीनाबाट हिडे । अबू सुफ़ियानलाई पनि यस कुराको सूचना प्राप्त भयो । अत: उनले आफ्नो मार्ग वदलिदिए तथा मक्कामा सूचना पठाइदिए, जसको कारण अबूजहल एउटा सेना लिएर आफ्नो काफिलाको सुरक्षाको निम्ति निस्क्यो । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यस कुराको सूचना पुग्यो, त यो कुरा सहाबाका समक्ष राख्नुभयो तथा अल्लाहको वचन पनि भन्नुभयो कि यी दुबै (व्यापारिक काफ़िला तथा सेना) मध्येबाट एउटा तिमीलाई अवश्य प्राप्त हुनेछ । तैपनि केही सहाबाले असमंजस्यको प्रदर्शन गरे तथा व्यापारिक काफ़िलालाई पछ्याउन सल्लाह दिए, जबकि अन्य सहाबाले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका साथमा युद्ध लड्नका लागि

The Ummah Technology Mission

(३) जो कि नमाज़ नियमित रूपले पढ्छन् तथा हामीले जे-जति उनलाई दिएका छौं उनीहरू त्यसबाट खर्च गर्दछन् ।

ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ۝٣

(४) सच्चा ईमान भएका यी नै हुन्, उनका लागि ठूला पद छन्, उनका प्रभुको पासमा तथा मोक्ष एवं सम्मानको जीविका छ ।

أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَّهُمْ دَرَجَٰتٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝٤

(५) जस्तो कि तपाईंको प्रभुले तपाईंको घरबाट सत्यकासाथ तपाईंलाई निकाल्यो,[1] तथा मुसलमानहरूको एक गुट यसलाई अप्ठ्यारो ठान्दथ्यो ।[2]

كَمَآ أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنۢ بَيْتِكَ بِٱلْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ لَكَٰرِهُونَ ۝٥

(६) उनीहरू स्पष्ट भए पश्चात[3] सत्यको विषयमा तपाईंसित झगडा गरिराखेका थिए मानो उनी मृत्युतिर धपाइराखिएका हुन् तथा (त्यसलाई) देखिराखेका हुन् ।[4]

يُجَٰدِلُونَكَ فِى ٱلْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى ٱلْمَوْتِ وَهُمْ يَنظُرُونَ ۝٦

पूर्ण समर्थनको विश्वास दिलाए । यसैकारण यी आयतहरू अवतरित भए ।

[1]अर्थात् जुनप्रकार युद्धमा प्राप्त माल-सामग्रीको बाँडफाँडको समस्या मुसलमानहरू बीच मतभेदको कारण बनेको थियो अनि त्यसलाई अल्लाह तथा त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सुम्पिएको थियो, त त्यसैमा मुसलमानहरूको भलाई थियो । त्यसैप्रकार तपाईंको मदीनाबाट निस्कनु, तथा अगाडि गएर व्यापारिक काफ़िलाको सट्टा कुरैशको सेनासित भिडन्त हुनु, यद्यपि केही आज्ञाकारिहरूलाई उचित लागेको थिएन, परन्तु यसमा पनि मुसलमानहरूलाई अन्ततः लाभ थियो ।

[2]यो अप्रसन्नता कुरैशको सेनासित लड्ने विषयमा थियो, जसलाई केही मानिसहरूले नै प्रकट गरे तथा यसका कारणले पनि साधन विहीन हुनु थियो

[3]अर्थात यो कुरो स्पष्ट भएको थियो कि क़ाफ़िला त बचेर निस्किसकेको छ तथा अब कुरैशको सेना नै सामु छ, जससित लडाई रोक्ने असम्भव छ ।

[4]यो बिना साधन-सामग्रीको अवस्थामा लड्नुको कारणले केही मुसलमानहरूको जुन अवस्था थियो, यसको प्रदर्शन हो ।

The Ummah Technology Mission

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ۝٧

(७) तथा तिमीहरू त्यस समयलाई स्मरण गर जबकि अल्लाहले तिमीसित ती दुई गुटहरूमध्ये एकलाई वचन दिंदै थियो कि त्यो तिम्रो हातमा आउनेछ।[1] तथा तिमी यस आशामा थियौ कि हथियार नभएको गुट तिम्रो हातमा आओस्।[2] तथा अल्लाह तआलालाई स्वीकार थियो कि आफ्नो आदेशले सत्यलाई सत्य हुने कुरो सिद्ध गरोस् तथा ती काफ़िरहरूको जरा काटिदेओस्।

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝٨

(८) ताकि सत्यलाई सत्य हुने एवं असत्यलाई असत्य हुनु सिद्ध गरिदेओस्, चाहे यी अपराधीहरूले नरूचाउन्।[3]

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ ۝٩

(९) त्यस समयलाई याद गर जबकि तिमी आफ्नो पालनकर्तासित विन्ती गरिराखेका थियौ, अनि अल्लाह तआलाले तिम्रो कुरा सुन्यो त्यसले भन्यो म तिमीलाई एक हजार स्वर्ग दूतहरूबाट सहायता दिनेछु जो निरन्तर आउनेछन्।[4]

[1]अर्थात् या त व्यापारिक काफ़िला तिमीलाई प्राप्त हुनेछ, जसबाट तिमीलाई लडाई विना अत्याधिक माल-सामग्री प्राप्त हुनेछ, दोस्रो अवस्थामा कुरैशको सेनाबाट तिम्रो भिडन्त हुनेछ तथा तिम्रो विजय हुनेछ तथा युद्धबाट प्राप्त माल-सामग्री उपलब्ध हुनेछ।

[2]अर्थात व्यापारिक क़ाफ़िला (समूह), ताकि नलडिकनै माल हात लागोस्।

[3]परन्तु अल्लाह यसको विपरीत यो चाहन्छ कि कुरैशको सेना तिम्रो युद्ध होस्, ताकि क़ाफिरहरूको शक्ति तथा गर्वलाई धक्का पुगोस्, चाहे यो कुरो अपराधिहरू (मूर्तिपूजकहरू) को लागि अप्रिय नै होस्।

[4]यस युद्धमा मुसलमानहरूको संख्या ३१३ थियो, जबकि काफ़िर उनका तीन गुना (अर्थात) लगभग एक हजार थिए, अनि मुसलमान निहत्था तथा अस्त्र-शस्त्रहीन थिए, जबकि काफ़िरहरूसित अस्त्र-शस्त्रहरूको अधिकता थियो। यी परिस्थितिहरूमा मुसलमानहरूलाई सहारा केवल अल्लाहकै शक्तिको थियो, जोसित उनी विनम्र निवेदन एवं विन्ति गरिराखेका थिए, स्वयं नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम एउटा खेमा (पाल) मा आग्रह पूर्ण विनय

The Ummah Technology Mission

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى وَلِتَطْمَىِٕنَّ بِهٖ قُلُوْبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿١٠﴾

(१०) तथा अल्लाह (तआ़ला) ले यो सहायता मात्र यसकारण गर्‍यो कि शुभ-सूचना होस् तथा तिम्रा हृदयहरूलाई सन्तोष होस्। तथा विजय मात्र अल्लाहतिर बाट हुन्छ।[1] जो कि अत्याधिक शक्तिशाली, विवेकशील छ।

اِذْ يُغَشِّيْكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً مِّنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُمْ بِهٖ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطٰنِ وَلِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوْبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْاَقْدَامَ ﴿١١﴾

(११) त्यस समयलाई स्मरण गर, जबकि (अल्लाह तआ़ला) आफ्नूतिरबाट शान्ति प्रदान गर्नको निम्ति तिमीमाथि ऊँघ (निन्द्रा) आच्छादित गरिराखेको थियो।[2] तथा तिमीमाथि आकाशबाट पानी वर्षाइराखेको थियो ताकि यस पानीद्वारा तिमीलाई पवित्र गरोस् तथा तिमीबाट शैतानी शंकाहरूलाई हटाओस्।[3]

पूर्वक प्रार्थनामा लीन हुनुहन्थ्यो (सहीह बुख़ारी किताबुल मग़ाज़ी)। अत: अल्लाह तआ़लाले प्रार्थनाहरू स्वीकार गर्‍यो तथा एक हजार फरिश्ताहरू एक-अर्काको पछाडि निरन्तर मुसलमानहरूको सहायताका लागि आए।

[1]अर्थात फरिश्ताहरूलाई अवतरित गर्नु त मात्र शुभ-सूचना तथा तिम्रा हृदयको शान्तिको लागि थियो, अपितु मूल सहायता त अल्लाहतिरबाट थियो। जो फरिश्ता नभएपनि तिम्रो सहायता गर्न सक्दथ्यो, तैपनि यसबाट यो ठान्नु पनि उचित छैन कि फरिश्ताहरूले युद्धमा भाग लिएनन. हदीसहरूबाट ज्ञात हुन्छ कि फरिश्ताहरूले भाग लिए तथा कैयन् काफ़िरहरूलाई वध पनि गरे, (हेर्नुस् सहीह बुख़ारी तथा सहीह मुस्लिम किताबुल मग़ाज़ी व फ़जायेल अस्सहाबा)

[2]उहुदको युद्धमा जस्तै बद्रको युद्धमा पनि अल्लाह तआ़लाले मुसलमानहरूमाथि ऊँघ प्रभावशाली गरिदियो, जसबाट अनेकौं हृदयहरूका भार (बोझ) हलुङ्गो भए तथा सन्तोष एवं शान्तिको एक विशेष अवस्था उनीमाथि प्रभावी भयो।

[3]तेस्रो उपहार यो प्रदान गर्‍यो कि वर्षा गरिदियो, जसबाट एक त बालुवामा आवागमन सरल भयो, दोस्रो वुज़ू तथा पवित्रतामा सरलता भयो। तेस्रो यसबाट शैतानी शंकाहरूको खण्डन गर्‍यो, जुन त्यसले ईमानवालाका हृदयमा पारिराखेको थियो कि तिमी अल्लाहका राम्रा भक्त हुँदा-हुँदैपनि पानीबाट टाढा छौ, दोस्रो अपवित्रताको अवस्थामा तिमी लड्छौ भने कसरी अल्लाहको कृपा तथा दया तिमीलाई प्राप्त हुनेछ ? तेस्रो तिमी तिर्खाएका हौ, जबकि तिम्रा शत्रुहरूको पासमा पानी छ इत्यादि।

The Ummah Technology Mission

तथा तिम्रा हृदयहरूलाई दृढ गरोस् तथा तिम्रा खुट्टाहरूलाई स्थिर गरोस् ।[1]

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَٰٓئِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا ۚ سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾

(१२) त्यस समयलाई स्मरण गर, जबकि तपाईंको प्रभुले फरिश्ताहरूलाई आदेश दिइराखेको थियो कि म तिम्रो साथमा छु, यसकारण तिमी ईमान भएकाको साहस बढाउ । म अहिले काफ़िरहरूका हृदयमा भय पारिदिन्छु ।[2] यसकारण गर्दनहरूमा प्रहार गर र जोर्नीहरूमा चोट पुऱ्याउ ।[3]

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَن يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

(१३) यो यस कुराको दण्ड हो कि उनीहरूले अल्लाहको तथा त्यसका रसूलको विरोध गरे तथा जो अल्लाहको तथा त्यसका रसूलको विरोध गर्दछ, त अल्लाह तआलाले कडा सजाय दिनेछ ।

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

(१४) त यो दण्डको स्वाद चाख तथा ध्यान रहोस् कि काफ़िरहरूका लागि नरक्को यातना निर्धारित छ ।

The Ummah Technology Mission

---

[1]यो चौथो उपहार हो जसले हृदयहरूमा दृढता प्रदान गऱ्यो ।

[2]यो अल्लाह तआलाले फरिश्ताहरूद्वारा तथा विशेषरूपले आफ्नो तर्फबाट जुन-जुन प्रकारले मुसलमानहरूलाई बद्रमा सहायता गऱ्यो, त्यसको वर्णन हो ।

[3](بَنَان) (बनान) को अर्थ हात तथा खुट्टाका औंलाहरुका टुप्पा हुन् । अर्थात् यी किनाराहरू काटिन्छन् भने स्पष्ट छ कि उनी विवश हुनेछन् । यसप्रकार उनी हातबाट तलवार चलाउन तथा खुट्टाहरूले भाग्ने योग्य हुने छैनन् ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ ٱلْأَدْبَارَ ﴿١٥﴾

(१५) हे ईमान भएका ! जब तिमी काफ़िरहरूसित मुठभेड़ (मुकाबिला) गर्छौ तब उनीहरूबाट पिठ्यूँ नफर्काउनु ।[1]

وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُۥٓ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَمَأْوَىٰهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

(१६) तथा जुन व्यक्ति उनीहरूबाट त्यस अवसरमा पिठ्यूँ फर्काउनेछ, परन्तु यदि कोही लडाईंको लागि युद्धचाल चलिराखेको हुन्छ अथवा आफ्नो गुटतिर शरण लिन आइराखेको छ, (त्यो अर्कै कुरा हो)[2] शेष अन्य जो यस्तो गर्नेछ त्यो अल्लाहको क्रोधको भागी हुनेछ । तथा त्यसको बास स्थान नरक हुनेछ तथा त्यो साह्रै नै नराम्रो ठाउँ हो ।[3]

---

[1] (زحفا) (ज़हफन) शब्दको अर्थ हो एक-अर्काको सामु हुनु तथा संघर्ष गर्नु । अर्थात् मुसलमान तथा क़ाफ़िर जब सम्मुख भई युद्धका लागि तयार हुन्छन् भने पिठ्यूँ फर्काएर भाग्नुको आज्ञा छैन । एक हदीसमा छ (أجتَنِبُوا السَّبعَ المُوبِقاتِ) "सात विनाशकारीबाट बच ।" यी सात मध्ये एउटा (والتَّوَلِّي يَومَ الزَّحفِ) "लडाईंका दिन पिठ्यूँ फर्काउनु हो ।" (सहीह बुख़ारी संख्या २७६६ किताबुल वसाया र मुस्लिम किताबुल ईमान)

[2] पछिल्लो आयतमा पिठ्यूँ फर्काउनुबाट जुन मनाही गरिएको छ दुई अवस्थाहरू यसबाट बिलग छन् । एउटा (تحرّف) को, अर्को (تحيّز) को । (تحرّف) को अर्थ हो एकातिर फर्किनु । "अर्थात् युद्धमा यौधिक योजना अनुसार अथवा शत्रुलाई धोकामा पार्नुको विचारले लड्दा-लड्दै एकातिर फर्किओस्, जसबाट शत्रुले यो ठानोस् कि त्यो पराजित भई भागिराखेको छ, परन्तु फेरि एक क्षणमा चाल बदलेर एक्कासि शत्रुमाथि आक्रमण गरिदेओस् । यो पिठ्यूँ देखाउनु होइन, बरू यो यौद्धिक योजना हो, जुन कैयन् पटक आवश्यक तथा लाभकारी हुन्छ ।" (تحيّز) का अर्थ हो मिल्नु तथा शरण लिनु । कुनै सैनिक लड्दा-लड्दा एक्लो हुन्छ भने त्यो कुनै प्रयोजनले युद्धको मैदानमा एकातिर लागोस् ताकि त्यसले आफ्नो गुटको शरण प्राप्त गर्न सकोस् तथा त्यसको सहायताले पुनः आक्रमण गरोस् । यी दुबै अवस्थाहरू उचित छन् । तथा धार्मिक रूपले मान्य छन् ।

[3] अर्थात् उपरोक्त दुबै दशा बाहेक यदि कुनै सैनिक समर भूमिबाट मुख फर्काउनेछ भने त्यसको लागि यो कठोर चेतावनी दिइएको छ ।

The Ummah Technology Mission

فَلَمْ تَقْتُلُوْهُمْ وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ ۪ وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِيْنَ مِنْهُ بَلَآءً حَسَنًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٧﴾

(१७) त तिमीले उनलाई वध गरेनौं, परन्तु अल्लाह तआलाले उनलाई वध गऱ्यो ।[1] तथा तपाईंले उनीतिर (माटो र ढुङ्गा) हान्नु भएन, परन्तु अल्लाहले हान्यो[2] ताकि मुसलमानहरूलाई आफूतिरबाट उनको प्रयासको अत्याधिक फल प्रदान गरोस्[3] । निःसन्देह अल्लाह तआला अत्याधिक सुन्ने, अत्याधिक जान्ने छ ।

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُوْهِنُ كَيْدِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٨﴾

(१८) (एउटा कुरा त) यो भयो (दोस्रो कुरा यो हो) कि अल्लाह तआलाले काफिरहरूका योजनाहरूलाई विफल पार्नु थियो ।[4]

---

[1]अर्थात् बद्रको युद्धको यो सारा विवरण तिम्रो समक्ष प्रस्तुत गरिएको छ तथा जुन-जुन प्रकारले अल्लाहले तिम्रो सहायता गरेको छ, त्यसको स्पष्टीकरणका पश्चात तिमी यो नठान्नु कि काफिरहरूको वध, यो तिम्रो उपलब्धि हो । होइन, बरू यो अल्लाहकै सहायताको परिणाम हो, जसकारण तिमीलाई यो शक्ति प्राप्त भयो । यसकारण वास्तवमा उनलाई वध गर्नेवाला अल्लाह तआला हो ।

[2]बद्रको युद्धमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले स-साना ढुङ्गाहरूलाई मुठ्ठीमा लिएर काफिरहरूतिर फ्याँक्नु भएको थियो, जसलाई एक त अल्लाह तआलाले काफिरहरूका मुख तथा आँखासम्म पुऱ्याइदियो । दोस्रो त्यसमा यो गुण उत्पन्न गरिदियो कि जसको कारण उनका आँखाका अगाडि अँध्यारो छायो तथा उनीहरूलाई केही पनि देखिदैनथ्यो, यो चमत्कार पनि जुन त्यसबेला अल्लाहको सहायताले प्रकट भयो, मुसलमानहरूको सफलतामा धेरै सहायक सिद्ध भयो । अल्लाह तआला भनिराखेको छ कि हे पैगम्बर ! ढुङ्गाहरू निःसन्देह तिमीले फ्याँकेको थियौ परन्तु त्यसमा गुण हामीले उत्पन्न गरेका थियौं, यदि हामीले यसमा यो गुण उत्पन्न नगरेको भए यी ढुङ्गाहरूले के गर्न सक्थे ? यसकारण वास्तवमा यो पनि हाम्रै काम थियो, न कि तपाईंको ।

[3](بلاء) (बलाअन) यहाँ उपकारको अर्थमा प्रयोग भएको छ । अर्थात् अल्लाहको यो समर्थन र कृपा अल्लाहको उपकार हो, जुन निष्ठावानहरूमाथि भयो ।

[4]दोस्रो उद्देश्य यसको काफिरहरूका योजनाहरूलाई निर्बल पार्नु तथा उनको शक्ति एवं गर्वलाई भाँच्नु थियो ।

The Ummah Technology Mission

إِن تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ ۖ وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

(१९) यदि तिमीहरू निर्णय चाहन्छौ भने त्यो निर्णय तिम्रो समक्ष आइसकेको छ ।[1] तथा यदि रोकिन्छौ भने यो तिम्रो लागि अति श्रेष्ठ छ, तथा यदि तिमी फेरि त्यही काम गर्नेछौ भने हामीले पनि त्यही काम गर्नेछौं, तथा तिम्रो समुदाय तिम्रो अलिकति पनि काम आउने छैन चाहे अधिक संख्या किन नहोस् । तथा वास्तविक कुरो यो हो कि अल्लाह तआ़ला निष्ठावानहरूसँग छ ।

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

(२०) हे ईमान भएका ! अल्लाहको तथा त्यसका रसूल (सन्देशवाहक) को आदेशको पालना गर तथा त्यसबाट मुख नफर्काउ जबकि तिमी सुनिराखेका छौ ।

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾

(२१) तथा तिमी उनीहरू समान नहुनु, जो दाबी त गर्दछन् कि हामीले सुन्यौं जबकि उनीहरू केही सुन्दैनन् ।[2]

The Ummah Technology Mission

[1]अबूजहल आदि कुरैशको सेनाको नेतृत्व गर्नेहरूले मक्काबाट निस्कँदाखेरि यो प्रार्थना गरेका थिए, "हे अल्लाह ! हामीमध्ये जो तिम्रो अधिक अवज्ञाकारी तथा सम्बन्ध विच्छेदक छ, भोलि तिमी त्यसलाई नष्ट गरिदेउ ।" आफ्नो विचारले उनीहरू मुसलमानहरूलाई अवज्ञाकारी ठान्दथे, यसकारण यसप्रकारको प्रार्थना गरे । अहिले जब अल्लाह तआ़लाले मुसलमानहरूलाई विजयको सौभाग्य प्रदान गऱ्यो त अल्लाह तआ़ला काफ़िरहरूसित भनिराखेको छ कि तिमी विजय अर्थात् सत्य-असत्य बीच निर्णयको प्रार्थना गरिराखेका थियौ, त त्यो निर्णय अगाडि आइसकेको छ, यसकारण अब तिमी अधर्मको मार्ग छाडिदेउ, किनकि त्यो तिम्रो लागि लाभकारी छ, तथा यदि पुनः मुलमानहरूसित सामना गर्न आउँछौ भने हामी पनि पुनः उनको सहायता गर्नेछौं तथा तिम्रो समूह संख्यामा अधिक भएपनि तिम्रो काम आउनेछैन ।

[2]अर्थात् सुनिसके उपरान्त त्यस अनुसार कर्म नगर्नु यो काफ़िरहरूको तरीका हो, तिमी यस नीतिबाट बच । आउँदो आयतमै यस्ता मानिसहरूलाई मूक (लाटो), बहिरो, अज्ञानी तथा दूराचारी भनिएको छ । (دَوَابّ) बहुवचन हो (دَابَّة) को, जो धर्तीमा हिंड्ने-डुल्ने प्राणी हुन्

إِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِندَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

(२२) नि:सन्देह अल्लाहका निकट निकृष्ट प्राणी ती बहिरा-लाटा मानिसहरू हुन् जो बुद्धिले काम लिदैनन् ।[1]

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوا وَّهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

(२३) तथा यदि अल्लाह (तआला) उनीहरूमा कुनै गुण देख्थ्यो भने उनलाई अवश्य सुन्ने शक्ति प्रदान गर्थ्यो ।[2] तथा यदि उनीहरूलाई अब सुन्ने शक्ति दिन्छ, भने तैपनि उनीहरू मुख फर्काउने छन्, बिमुख हुँदै ।[3]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ

(२४) हे निष्ठावानहरू ! तिमी अल्लाह तथा रसूलहरूको आदेशको पालना गर, जब रसूल तिमीलाई तिम्रो जीवनप्रद विषयतिर

तिनी (دابّة) हुन् । तात्पर्य प्राणी वर्ग हो अर्थात् यी सबैभन्दा नराम्रा हुन् जो सत्यको विषयमा बहिरा, मूक तथा अज्ञानी छन् ।

[1]यस कुरालाई कुर्आन करीममा अन्य स्थानमा यसप्रकार वर्णन गरिएको छ ।

﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا، أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾

"उनका हृदय छन्, तर त्यसबाट बुझ्दैनन्, उनका आँखा छन्, परन्तु त्यसबाट देख्दैनन् तथा उनका कान छन् परन्तु त्यसबाट सुन्दैनन्, यिनीहरू चौपाया समान छन्, बरू उनीहरूभन्दा पनि अधिक विचलित भएका यिनीहरू (अल्लाहबाट) अन्जान छन् ।" (सूर: अल-आराफ-१७९)

[2]अर्थात् उनीहरूको सुन्ने शक्ति लाभकारी बनाएर उनीहरूलाई ठीक बुद्धि प्रदान गदर्थ्यो, जसबाट उनीहरू सत्यलाई स्वीकार गर्थे तथा त्यसलाई अपनाउँथे परन्तु उनीहरूमा भलाई अर्थात सत्यको खोज छैन, यसकारण उनी ठीक बुद्धिबाट पनि बञ्चित छन् ।

[3]पहिला सुन्नुबाट तात्पर्य लाभकारी सुन्नु हो । यस दोस्रो सुन्नुबाट प्राकृतिक रूपले सुन्नुको शक्ति हो । अर्थात यदि अल्लाह तआला उनीहरूलाई सत्य कुरा सुनाइ पनि दिएको भने उनको हृदयमा सत्य जान्नुको खोजी नै न भएका कारण उनीहरू निरन्तर यसबाट बिमुख भइराखेका छन् ।

The Ummah Technology Mission

يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

बोलाइराखेका हुन्छन्,[१] तथा याद राख कि अल्लाह मनुष्यको तथा त्यसको हृदय बीच (छेक) बन्दछ ।[२] तथा निःसन्देह तिमीलाई अल्लाहकै पासमा एकत्रित हुनुछ ।

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً

(२५) तथा तिमी यस्ता आपदाबाट बच जुन विशेषरूपले उनीहरूमाथि नै घटित हुनेछैन ।

[१](لما يحييكم) यस्ता कुराहरूतिर जसबाट तिमीलाई जीवन प्राप्त होस् । ज्ञाताहरूले यसबाट धर्मयुद्धको भाव लिएका छन् कि यसमा तिम्रो जीवन साधन छ । केहीले कुरआनका आदेश, परिकलन तथा धार्मिक नियम भाव निकालेका छन् जसमा धर्म युद्ध पनि आउँछ अर्थ यो कि मात्र अल्लाह तथा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्मको आज्ञा पालन गर, तथा त्यस अनुसार काम गर, यसमा तिम्रो जीवन छ ।

[२]अर्थात् मृत्यु दिएर जसको स्वाद प्रत्येक जीवधारीले चाख्नुछ । यसको अर्थ यो हो कि यसभन्दा पूर्व कि तिमीलाई मृत्यु आओस् अल्लाह तथा रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका कुरा मान तथा त्यसको अनुसार कर्म गर । केही विद्वानहरूले भनेका छन् कि अल्लाह तआला मनुष्यको हृदयसित जुनप्रकार निकट छ, यसमा त्यसलाई तुलनात्मक रूपले वर्णन गरिएको छ । तथा अर्थ यो हो कि त्यो हृदयहरूका रहस्य जान्दछ, त्यसबाट कुनै कुरो लुकेको छैन । इमाम इब्ने जरीर ले यसको भावार्थ यसो वर्णित गरेका छन् कि त्यो आफ्ना भक्तहरूका हृदयमा पूर्णरूपले प्रभाव राख्दछ तथा जब चाहन्छ उनका तथा उनका हृदयमध्य उभिदिन्छ । यहाँसम्मकि मनुष्य उसको इच्छा बिना कुनै पनि कुरोलाई प्राप्त गर्न सक्दैन । केही ज्ञाताहरूले बद्रको युद्धसित सम्बन्धित भनेका छन् कि मुसलमान शत्रुहरूको संख्याको कारण भयभीत थिए, तब अल्लाह तआलाले उनीहरूका हृदयमध्य उभेर उनको भयलाई शान्तिमा बदलिदियो । इमाम शौकानी भन्दछन् कि आयतका यी सबै भावार्थ हुन सक्दछन् । (फ़तहुल क़दीर) इमाम इब्ने जरीरको कथनको पुष्टि ती हदीसहरूबाट हुन्छ जसमा धर्मको मार्गमा दृढताले रहनुको प्रार्थना गर्नमा जोड दिइएको छ । जस्तो एक हदीसमा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि बसल्लमले भन्नुभयो, "आदमका सन्तानका हृदय, एक हृदयको जस्तो कृपालुको दुई औंला बीच छ उनलाई जुन प्रकारले चाहन्छ परिवर्तन गरिरहन्छ ।" अनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यो प्रार्थना गर्नुभयो कि (اللَّهُمَّ مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ ، صَرِّفْ قُلُوبَنَا إِلَى طَاعَتِكَ) "हे हृदयका परिवर्तन गर्ने ! हाम्रा हृदयलाई आफ्नो आज्ञा पालनतिर फर्काइदेउ ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल क़दर बाबु तसरीफ़िल्लाहे तआला अल कुलूब कैफ शाआअ) केही कथनहरूमा (ثَبِّتْ قلبي على دينك) छ । (तिर्मिजी अबवाबुल क़द्र)

The Ummah Technology Mission

وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝٢٥

जो तिमीमध्ये ती पापहरूका दोषी छन् ।[1] तथा यो जानिराख कि अल्लाह तआ़ला दण्डमा कठोर छ ।

وَاذْكُرُوْٓا اِذْ اَنْتُمْ قَلِيْلٌ مُّسْتَضْعَفُوْنَ فِي الْاَرْضِ تَخَافُوْنَ اَنْ يَّتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاٰوٰىكُمْ وَاَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهٖ وَرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝٢٦

(२६) तथा त्यस अवस्थालाई स्मरण गर, जबकि तिमी धर्तीमा थोरै थियौ, निर्बल मानिन्थ्यौ । यस भयमा रहन्थ्यो कि तिमीलाई मानिसहरूले लूटपाट र अपहरण नगरुन्, तब अल्लाहले तिमीलाई निवासको लागि स्थान दियो तथा तिमीलाई आफ्नो सहायताले शक्ति प्रदान गर्‍यो तथा तिमीलाई स्वच्छ खाद्य प्रदान गर्‍यो, ताकि तिमी कृतज्ञता प्रकट गर ।[2]

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَخُوْنُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ وَتَخُوْنُوْٓا اَمٰنٰتِكُمْ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝٢٧

(२७) हे ईमानवालाहरू ! तिमी अल्लाह तथा रसूल (को अधिकार) लाई हनन नगर तथा आफ्ना सुरक्षित वस्तुहरूमा विश्वासघात नगर ।[3] तथा तिमी जान्दछौ ।

---

[1]यसबाट तात्पर्य या त भक्तहरूको एक-अर्कामाथि अधिकार हो, जो बिना कुनै अधिकार सामान्य तथा विशेषको छुटको अत्याचार गर्दछन् अथवा तिनी सामान्य प्रकोप हुन, जुन वर्षाको अधिकता, अथवा बाढी आदि धर्ती तथा आकाशका विपदाको रूपमा घटित हुन्छन् तथा पुण्य तथा पाप दुवैलाई गर्नेहरू समानरूपले प्रभावित हुन्छन् । अथवा केही हदीसहरूमा पुण्यका कामहरूको आदेश दिनु तथा पापका कर्महरूबाट रोक्नलाई छाड़िदिनाले जुन प्रकोपको चेतावनीको वर्णन गरिएको छ, त्यो तात्पर्य हो ।

[2]यसबाट मक्की जीवनका कठिनाईहरू तथा भयको वर्णन तथा त्यस उपरान्त मदीनाको जीवनमा सुख-शान्ति तथा समृद्धि जुन अल्लाहको कृपाले प्राप्त भयो, त्यसको वर्णन हो ।

[3]अल्लाह तआ़ला तथा रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका अधिकारहरूमा विश्वासघातको तात्पर्य यो हो कि प्रत्यक्ष रूपले त अल्लाह तथा रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका आज्ञाकारी बनेर रहन्छन्, एकान्तमा त्यसको विपरीत कार्य गर्छन् । विश्वासघात यो पनि हो कि कुनै अनिवार्य कामलाई छोडेर निषेधित काम गरियोस् । तथा ﴿وَتَخُوْنُوْٓا اَمٰنٰتِكُمْ﴾ को अर्थ यो हो कि एक व्यक्ति अर्को व्यक्तिको पासमा कुनै वस्तु सुरक्षाको विचारले राख्न लगाओस्, त्यसमा विश्वासघात नगरोस् । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट पनि अमानत (नासो) को

The Ummah Technology Mission

وَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٨﴾

(२८) तथा तिमी यस कुरालाई पनि जानिराख कि तिम्रा धन तथा तिम्रा सन्तान एउटा परीक्षाका लागि हुन् ।[1] (तथा यस कुरालाई पनि जानिराख) कि अल्लाह तआलासित बहुत ठूलो प्रत्युपकार छ ।

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّكُمْ فُرْقَانًا وَّيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٩﴾

(२९) हे ईमान भएका ! यदि तिमी अल्लाहसित तर्सिरहनेछौ भने अल्लाह (तआला) ले तिमीलाई एक निर्णयको कुरा प्रदान गर्नेछ । तथा तिमीबाट तिम्रा पापलाई हटाइदिनेछ र तिमीलाई क्षमा गरिदिनेछ तथा अल्लाह (तआला) महाकृपालु छ ।[2]

सुरक्षामाथि जोड दिइएको छ । हदीसहरूमा छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आफ्ना अधिकतर भाषणहरूमा अवश्य भन्नुहुन्थ्यो

لا إيمان لِمَنْ لا أمَانَةَ لَهُ ، وَلَا دِيْنَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ

"त्यसको ईमान छैन जसबाट अमानत सुरक्षित छैन, तथा त्यसको धर्म छैन, जसलाई वचन पूरा गर्नुको दृढताको आभास छैन ।" (मुसनद अहमद भाग ३, पृष्ठ १३९ तथा हदीसका विशेषज्ञ अलबानीले भनेका छन् कि "यो स्वच्छ हदीस हो ।"

[1]धन एवं सन्तानको प्रेम नै कुनै व्यक्तिलाई सामान्यरूपले विश्वासघात गर्नुमा तथा अल्लाह एवं रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आज्ञा भङ्ग गर्नुमा विवश गर्दछ । यसकारण यिनलाई आपत्ति (परीक्षा) भनिएको छ अर्थात् यसद्वारा मनुष्यको परीक्षा लिइन्छ कि उनका प्रेमका साथ विश्वास तथा आज्ञापालनको माँगलाई पूरा गर्दछ अथवा गर्दैन ? यदि त्यो पूरा गर्दछ भने बुझ्नुस् त्यो आफ्नो परीक्षामा सफल भयो । त्यसको अर्को रूप अर्थात् विपरीतमा असफल । यस अवस्थामा यो धन तथा सन्तान उसका लागि अल्लाहको यातना भोग्नुका कारण बन्नेछन् ।

[2]अल्लाहको भय (तक़्वा) को अर्थ यो हो कि अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलना तथा निषेधित कार्यहरूबाट बच्नु । तथा फुरक़ानका कैयन् अर्थ वर्णन गरिएका छन् । जस्तो यस्ता वस्तु जसबाट सत्य तथा असत्यको मध्ये भेद गर्न सकियोस् अर्थात् यो हो कि अल्लाहको भय (तक़्वा) को कारण हृदय दृढ, दूर दृष्टि तथा सत्यको मार्ग प्रशस्त हुन्छ जसको कारण मनुष्य प्रत्येक यस्तो अवसरमा, जब जन सामान्य शंका तथा सन्देहमा भौंतारिरहेको हुन्छ, त्यसलाई सोझो मार्गको सौभाग्य प्राप्त हुन्छ । यसका

The Ummah Technology Mission

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ ۚ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ ۖ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾

(३०) तथा त्यस घटनाको पनि वर्णन गर्नुस्, जबकि काफ़िरहरू तपाईंको विषयमा षड्यन्त्र गरिराखेका थिए कि तपाईंलाई बन्दी बनाऊन् अथवा तपाईंको हत्या गरून् अथवा तपाईंलाई देशबाट निष्कासित गरिदेऊन् ।[1] तथा उनीहरू आफ्ना षड्यन्त्र रचिराखेका थिए र अल्लाह तआ़ला आफ्ना योजना बनाइराखेको थियो तथा अल्लाह तआ़ला सर्वोत्तम नियोजक छ ।[2]

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا ۙ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾

(३१) तथा जब उनीहरूका समक्ष हाम्रा आयतहरू पढिन्छन् तब भन्छन् कि हामीले सुन्यौं, यदि हामी चाहन्छौं भने हामी पनि यसको समान कुरा भन्न सक्छौं, यो त केही पनि होइन मात्र पूर्वजहरूका कल्पित कथाहरू हुन् ।

अतिरिक्त विजय, कृपा, मोक्ष तथा मुक्ति पनि यसका अर्थ भनिएका छन् तथा सबै अर्थहरूको तात्पर्य हुनसक्छ किनभने तक़्वाबाट अवश्य यी सबै लाभ प्राप्त हुनसक्छन् । बरू यसका साथ पापहरूबाट छुटकारा, अन्तिम मोक्ष तथा महान कृपा प्राप्त हुन्छ ।

[1]यो त्यस षड्यन्त्रको वर्णन हो, जुन मक्काका मूर्तिपूजक नेताहरूले एक रात्रि दारूल नदवामा तैयार गरेका थिए । अन्तमा यो निर्धारित गरियो कि प्रत्येक जातिका युवाहरूलाई उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हत्या गर्नको लागि नियुक्त गरियोस्, ताकि कुनै एकको हत्याको बदलामा हत्या गर्न नसकियोस् बरू धन दिएर मुक्त हुन सकोस् ।

[2]अत: यस षड्यन्त्रको पूर्तिका लागि मूर्ति पूजारी युवकहरू उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको घरको बाहिर एक रात्रि यस प्रतीक्षामा उभिरहे कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम घरबाट बाहिर निस्कुन अनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हत्या गरौं । अल्लाह तआ़लाले उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि बसल्लमलाई यस षड्यन्त्रको सूचना दियो तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि बसल्लमले घरबाट बाहिर निस्कँदाखेरि एक मुट्ठी माटो लिनु भयो तथा उनका टाउकामा हाल्दै जानुभयो, कसैले नबी सल्लल्लाहु अलैहि बसल्लम निस्केको थाहा पनि पाएन्, यहाँसम्मकि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम सुरक्षित सौर नामक गुफामा पुग्नुभयो । यो काफ़िरहरूको लागि अल्लाहको योजना थियो जसभन्दा राम्रो योजना कसैले बनाउन सक्दैनन् । (मकरको अर्थको लागि हेर्नुस् सूर: आले-इमरानको आयत संख्या-५४ को व्याख्या)

The Ummah Technology Mission

(३२) तथा जब उनीहरूले भने, हे अल्लाह ! यदि यो कुरआन वास्तवमा तिम्रो तर्फबाट सत्य हो भने हामीमाथि आकाशबाट ढुङ्गा बर्साउ, अथवा हामीमाथि कुनै कष्टदायक प्रकोप घटित गर ।

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

(३३) तथा अल्लाह (तआला) ले यस्तो गर्नेछैन कि तपाईं उनीहरू बीच उपस्थित हुँदा उनीहरूलाई यातना दिइयोस् । तथा अल्लाह (तआला) ले उनीहरूलाई यातना दिनेछैन[1] जबकि उनीहरू क्षमा-याचना गरिराखेका हुन्छन् ।[2]

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

(३४) तथा उनीहरूमा के कुरो छ कि उनलाई अल्लाह (तआला) ले दण्ड नदेओस् यद्यपि कि उनी मानिसहरूलाई मस्जिदे हरामबाट रोक्दछन् जबकि उनीहरू यस मस्जिदका संरक्षक होइनन्, त्यसको संरक्षक अल्लाहका आज्ञा पालकहरू बाहेक कोही छैन, परन्तु उनीहरूमध्ये अधिकतर जान्दैनन् ।[3]

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ۚ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

[1]अर्थात् ईशदूतहरूका उपस्थितिमा समुदायहरूमाथि प्रकोप हुँदैन, यसकारण उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको उपस्थिति पनि उनीहरू सुरक्षा एवं शान्तिले रहनुको कारण थियो ।

[2]यसबाट तात्पर्य हो कि उनीहरू भविष्यमा मुसलमान भएर क्षमा-याचना गर्नेछन् अथवा परिक्रमा गर्दाखेरि मूर्तिपूजक (غُفْرَانَكَ رَبَّنَا ! غُفْرَانَكَ) भन्ने गर्थे (हाम्रो पालनकर्ता हामीलाई क्षमा गरिदेउ)

[3]अर्थात् ती मूर्तिपूजक आफूलाई मस्जिदे हराम (खानये क़ाअबा) को संरक्षक ठान्दथे, यसको कारण जसलाई चाहन्थे परिक्रमाको आज्ञा दिन्थे जसलाई चाहन्थे दिँदैनथे । अतः उनीहरू मुसलमानहरूलाई पनि मस्जिदे हराममा आउनबाट रोक्दथे जबकि वास्तविकता यो थियो कि उनीहरू संरक्षक थिएनन् । (تحكّما) अन्यायपूर्वक बनेका थिए, अल्लाह तआलाको हूकुम भयो, त्यसका संरक्षक त अल्लाहसित भय राख्ने व्यक्ति नै बन्न सक्दछन्, न कि मूर्तिपूजक ।

The Ummah Technology Mission

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِندَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصْدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

(३५) तथा उनीहरूको नमाज़ काअ़बाका निकट मात्र यही थियो, सिटी बजाउनु तथा ताली बजाउनु[1] तसर्थ आफ्नो कुफ्रको कारण यस यातनाको स्वाद चाख ।

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

(३६) निःसन्देह यी विश्वासहीन मानिसहरू आफ्ना धन यसकारण व्यय गरिराखेका छन् कि अल्लाहको मार्गबाट रोकुन्, तथा यिनीहरू आफ्ना धन व्यय गरिराख्ने छन्, अनि ती धन उनको लागि पश्चातापको कारण बनेर रहनेछन्, अनि पराजित हुनेछन्। तथा काफ़िरहरू नरक़तिर एकत्रित गरिनेछन् ।[2]

यस आयतमा जुन यातनाको वर्णन छ, त्यसको तात्पर्य मक्का विजय हो, जुन मक्काका मूर्तिपूजकहरूका लागि एउटा कठोर यातनाको स्थिति राख्दछ। यसभन्दा पूर्वको आयतमा जुन यातनालाई मनाही गरिएको छ, जुन पैग़म्बरहरूको उपस्थिति अथवा क्षमा-याचना गर्दै रहनुको कारण आउँदैन, त्यसबाट तात्पर्य नष्ट-भ्रष्ट गर्ने प्रकोप तथा सम्पूर्ण विनाश हो। शिक्षा दिनको लागि तथा चेतावनीका निम्ति स-साना प्रकोप यसमा सम्मिलित छैनन् ।

[1]मूर्तिपूजक जुनप्रकार अल्लाहको घर (ख़ानये काअ़बा) को परिक्रमा नाङ्गो भएर गर्दथे, त्यसैप्रकार परिक्रमा गर्दाखेरि मुखमा औंलाहरू हाली सिटी तथा ताली बजाउँदथे। यसलाई पनि यिनीहरू आराधना र पुण्यको कार्य ठान्दथे। जुन प्रकारल आजपनि अशिक्षित सूफीहरू मस्जिद तथा आस्तानाहरूमा नाच्दछन् तथा ढोल आदि बजाउँछन्। उनीहरू भन्दछन् यही हाम्रो नमाज़ तथा आराधना हो। नाची-नाची हामीले आफ्नो यार (अल्लाह) लाई मनाइहाल्नेछौं نعوذ بالله من هذه الخرافات

[2]जब बद्रमा मक्काका कुरैशको पराजय भयो तथा उनका पराजित मानिसहरू त्यहाँ पुगे। यता अबू सुफ़ियान पनि आफ्नो व्यापारिक क़ाफ़िला लिएर पुगिसकेका थिए, त केही मानिसहरू जसका पिता र पुत्र अथवा भाई यस युद्धमा मारिएका थिए, अबू-सुफ़ियान तथा जसका त्यस व्यापारिक काफ़िलाहरूमा भागीदारी थियो, उनीहरूको पासमा गए र प्रार्थना गरे कि यस मालको प्रयोग मुसलमानहरूका विरूद्ध गरून्। मुसलमानहरूले हामीलाई अत्याधिक हानि पुऱ्याएका छन्, यसकारण उनीहरूसित बदला लिनका लागि युद्ध गर्नु आवश्यक छ। अल्लाह तआ़लाले यस आयतमा यसैप्रकारका मानिसहरू अथवा यसैप्रकारका कार्य गर्नेहरूको

The Ummah Technology Mission

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾

(३७) यसकारण कि अल्लाह (तआला) ले अपवित्रहरूलाई पवित्रहरूबाट अलग गरोस्।[1] तथा अपवित्रहरूलाई एक-अर्कासित राखेर ती सबैलाई एकत्रित गरोस्, त्यसपश्चात ती सबैलाई नरकमा हालोस्। यस्ता मानिसहरू पूर्णरूपले हानिमा छन्।

قُل لِّلَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَنتَهُوا يُغْفَرْ لَهُم مَّا قَدْ سَلَفَ وَإِن يَعُودُوا

(३८) (तपाईं) अविश्वासीहरूसित भनिदिनुस् कि यदि यिनीहरू रोकिन्छन् भने यिनका सारा पाप जुन पहिला गरिसकेका छन्, क्षमा गरिनेछन्।[2]

विषयमा भन्नुभएको छ कि निःसन्देह यिनीहरू अल्लाहको मार्गबाट मानिसहरूलाई रोक्नको निम्ति माल व्यय गर्दछन्, परन्तु उनीहरूको भाग्यमा केवल पश्चाताप तथा पराजयको अतिरिक्त केही पनि आउने छैन तथा परलोकमा उनीहरूको वासस्थान नरक हुनेछ।

[1]यो अलगाव आख़िरतमा हुनेछ जबकि आज्ञाकारीहरूलाई अवज्ञाकारीहरूबाट अलग गरी जस्तो कि आदेश छ,

﴿وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ﴾

"हे अपराधीहरू ! आज अलग्ग होऊ।" (सूरः यासीन-५९)

अर्थात् पुण्य आत्माहरूलाई अलग्ग पारिनेछ तथा अपराधी एवं मिश्रणवादी तथा अवज्ञाकारिहरूलाई एकत्रित गरी सबैलाई नरकमा हालिनेछ। अथवा यसको सम्बन्ध संसारसँग छ। अक्षर "लाम" को प्रयोग सम्बन्ध भन्नेलाई हो। अर्थात् काफ़िर अल्लाहको मार्गबाट रोक्नुको लागि जुन धन व्यय गरिराखेका छन्, हामी उनीहरूलाई यस्तो गर्न अवसर प्रदान गर्नेछौं, ताकि यसद्वारा अल्लाह तआला अपवित्रलाई पवित्रबाट काफ़िरहरूलाई ईमानवालाहरूबाट एवं स्वार्थीहरूलाई निःस्वार्थीहरूबाट अलग्ग गरोस्। यस आधारमा आयतको अनुवाद हुनेछ। काफ़िरहरूद्वारा हामीले तिम्रो परीक्षा लिनेछौं, उनी तिमीसित लड्ने छन् तथा हामी उनलाई उनको माल पनि लडाईंमा व्यय गर्नु शक्ति दिनेछौं ताकि अपवित्र, पवित्रबाट विलग होऊन् अनि ती काफ़िरहरूलाई एक आपसमा मिलाइदिनेछौं अर्थात् सबैलाई एकत्रित गरिदिनेछौं। (इब्ने कसीर)

[2]रोकिनुको अर्थ मुसलमान हुनु हो जुनप्रकार हदीसमा पनि छ, "जसले इस्लाम धर्म स्वीकार गरेर पुण्यको मार्ग अपनायो, त्यसबाट त्यसका पापहरूको सोधपुछ हुनेछैन, जुन उसले अज्ञानकालमा गरेको होला तथा जसले इस्लाम धर्म स्वीकार गरेपनि नराम्रो कुरा छोडेन, त्यससित पूर्व तथा पश्चात सबै कर्महरूको हिसाब हुनेछ। (सहीह बुख़ारी)

The Ummah Technology Mission

فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

तथा यदि आफ्नो त्यही रीति राख्नेछन् भने पूर्वका (विश्वासहीनहरूका) लागि अपनाइएको नियम लागू भइसकेको छ।[1]

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۚ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

(३९) तथा तिमी उनीसित त्यस बेलासम्म संघर्ष गर जबकि उनको आस्थामा बिगाड (फित्ना) रहँदैन[2] तथा धर्म पूर्णरुपमा अल्लाहकै हुन जाओस्।[3] अनि यदि उनी रोकिन्छन्, भने अल्लाह (तआला) उनका कर्महरूलाई राम्ररी देख्दछ।[4]

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ ۚ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

(४०) तथा यदि मुख फर्काउँछन्,[5] विश्वास गर कि अल्लाह (तआला) तिम्रो मित्र छ।[6] त्यो उत्तम मित्र तथा उत्तम सहायक हो।[7]

बाब इस्तेताबतिल मूर्तद्दीन र मुस्लिम किताबुल ईमान बाब हल यूआखज बे आमालि अल-जाहिलीया:) एक अन्य हदीसमा छ।

(الإسلام يَجُبُّ مَا قَبْلَهُ)

"इस्लाम पूर्वका पापहरूलाई मेटाइदिन्छ।" (मुसलद अहमद भाग-४, पृष्ठ-१९९)

[1]अर्थात् यदि उनीहरू आफ्ना अविश्वास एवं द्वेषमा अडिग रहन्छन् भने चाँडो अथवा ढिलो यातनाहरूका भागी बनेर नै रहनेछन्।

[2]फित्नासित तात्पर्य शिर्क (मिश्रणबाद) हो अर्थात् त्यसबेलासम्म धर्मयुद्ध जारीराख जबसम्म मिश्रणवाद समाप्त हुँदैन।

[3]अर्थात् एकेश्वरवाद (तौहीद) को ध्वजा पूर्ण विश्वमा फहरन्छ।

[4]अर्थात् तिम्रो लागि उनको ऊपरी इस्लाम नै पूरा छ। अन्त: कारणको विषय अल्लाहलाई समर्पित गरिदेउ किनभने उसलाई प्रत्यक्ष एवं परोक्ष सबैको ज्ञान छ।

[5]अर्थात् इस्लाम स्वीकार गर्दैनन् तथा अविश्वास तथा तिम्रो विरोधमा अडिग रहन्छन्।

[6]अर्थात् तिम्रा शत्रुहरूमाथि तिम्रो सहायक समर्थक एवं संरक्षक छ।

[7]अत: सफल पनि त्यही हुनेछ जसको स्वामी (रक्षक) अल्लाह छ तथा प्रभावी पनि त्यही हुनेछ, जसको सहायक त्यही छ।

The Ummah Technology Mission

(४१) तथा जानिराख कि तिमी जुन प्रकार को जे पनि युद्धको धन[1] तथा (परिहार) प्राप्त गर्दछौ त्यसमध्ये पाँचौ भाग त अल्लाह एवं ईशदूत तथा समीपवर्ती एवं अनाथ तथा निर्धन एवं यात्रीहरूको लागि हो,[2] यदि तिमीले अल्लाहप्रति ईमान राखेका छौ र उसप्रति जुन

وَاعْلَمُوٓا أَنَّمَا غَنِمْتُم مِّن شَيْءٍ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُۥ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَٰمَىٰ وَالْمَسَٰكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِن كُنتُمْ ءَامَنتُم بِاللَّهِ وَمَآ أَنزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا

[1]ग़नीमत (परिहार) सित तात्पर्य त्यो धन हो जुन संग्राममा काफ़िरहरूलाई पराजित गरी प्राप्त गरिन्छ। पूर्व समुदायमा यो रीति थियो कि लडाईंको समाप्ति पश्चात परिहारलाई एकत्रित गरिन्थ्यो तथा आकाशबाट अग्नि आएर त्यसलाई जलाएर भष्म गरिदिन्थ्यो किन्तु मुसलमानहरूका लागि परिहार वैधानिक बनाइयो तथा जुन धन बिना लडाईं, सन्धि अथवा करद्वारा प्राप्त हुन्छ, त्यसलाई "फैय" भनिन्छ, कहिलेकाही ग़नीमतलाई पनि "फैय" भनिन्छ। (مِن شَيْءٍ) सित अभिप्राय हो जे-जति छ अर्थात् थोरै अथवा धेरै मूल्यवान अथवा साधारण सबैलाई एकत्रित गरी नियमानुसार वितरण गरिनेछ। कुनै सैनिकलाई वितरणभन्दा पूर्व आफ्नो पासमा राख्ने अनुमति छैन।

[2]अल्लाह शब्द मात्र शुभको लागि अथवा यसकारण हो कि प्रत्येक वस्तुको वास्तविक मालिक त त्यही नै छ तथा आदेश पनि उसैको चल्छ। तात्पर्य अल्लाह तथा रसूलका भागबाट एउटै नै हो, अर्थात् सम्पूर्ण माललाई पाँच भागमा विभाजित गरी चार भाग त ती विजयी सैनिकहरूलाई बाँडिनेछ, जसले युद्धमा भाग लिएका हुन्। त्यसमा पनि पैदललाई एक भाग तथा सवारलाई तीन गुना भाग प्राप्त हुनेछ। पाँचौं भाग जसलाई अरबी भाषामा खुम्स भन्दछन्। त्यसको बारेमा यो भनाई छ कि यसको पुनः पाँच भाग गरिनेछ। एक भाग रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई (तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पश्चात सार्वजनिक सेवामा व्यय गरिनेछ) जस्तो कि स्वयं उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि यो भाग मुसलमानहरूका लागि नै व्यय गर्नुहुन्थ्यो, बरू उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि भन्नुभयो

(وَالْخُمُسُ مَرْدُودٌ عَلَيْكُمْ)

"अर्थात् मेरो जुन पाँचौ भाग छ, त्यो पनि मुसलमानहरूको समस्या समाधानमा व्यय हुन्छ।" सुनन नसाई, यस हदीसलाई अलबानीले सहीह नसाईमा प्रमाणित मान्नु भएको छ, अल-निसाई ३८५८, तथा मुसनद अहमद भाग-५, पृष्ठ-३१९)

दोस्रो भाग रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका निकटतम सम्बन्धिहरूलाई अनि अनाथ, निर्धन तथा यात्रीहरूलाई। भनिन्छ कि यो खुम्स आवश्यकता अनुसार व्यय गरिनेछ।

The Ummah Technology Mission

يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤١﴾

हामीले आफ्ना भक्तहरूमाथि त्यसदिन अवतरित गरेका छौं, जुन सत्य-असत्यका[1] बीच विभाजनको[2] थियो, जुन दिन दुबै सेनाहरूमा भिडन्त मुटभेड भएको थियो[3] तथा अल्लाह प्रत्येक वस्तुमाथि शर्वशक्तिमान छ।

اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى وَالرَّكْبُ اَسْفَلَ مِنْكُمْ ۗ وَلَوْ تَوَاعَدْتُّمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِى الْمِيْعٰدِ ۙ وَلٰكِنْ

(४२) जबकि तिमी समीपका किनारमा तथा उनीहरू टाढाका छोरमा थिए,[4] तथा यात्रीगण तिमीबाट (धेरै) तलतिर थिए,[5] यदि तिमी परस्पर वचन दिएको भए त निर्धारित समयमा पुगनमा विभेद गर्ने थियौ,[6] तर अल्लाहले एउटा काम गर्नु नै थियो

[1]यस अवतरणबाट तात्पर्य फरिश्ताहरूको तथा अल्लाहका आयतहरू (चमत्कारहरू आदि) को अवतरण जुन बद्रको युद्धमा भयो।

[2]बद्रको युद्ध १७ रमज़ानुल मुबारक २ हिज़रीमा भयो। त्यस दिनलाई यौमुल फुरकान यसकारण भनिएको छ कि यो काफ़िर तथा मुसलमानहरूका बीच प्रथम युद्ध थियो तथा मुसलमानहरूलाई विजय तथा प्रभाव प्रदान गरेर यो सिद्ध गरिदियो कि इस्लाम सत्य छ तथा कुफ्र एवं शिर्क (बहुदेववाद) असत्य छ।

[3]अर्थात मुसलमान तथा काफ़िरहरूका सेनाहरू।

[4]दुनिया शब्द अरबी भाषाको (دُنُوٌّ) बाट लिएको हो। यो निकट कि अर्थमा लिइएको छ। तात्पर्य छ त्यो किनारा (छोर) जुन मदीना नगरनिर थियो जतातिर मुसलमान थिए। (قُصوى) कुस्वा टाढालाई भन्दछन् काफ़िरहरू त्यस किनारमा थिए जुन मदीना नगरबाट टाढा थियो।

[5]यसबाट तात्पर्य त्यो व्यापारिक काफ़िला (समूह) थियो जुन आदरणीय अबु सुफ़ियानको नेतृत्वमा सीरियाबाट फिर्ता भई मक्कातिर गइराखेको थियो तथा जसलाई प्राप्त गर्नको लागि नै वास्तवमा मुसलमान यतातिर आएका थिए। यो पर्वतबाट धेरै टाढा पश्चिमतिर घाटीमा थियो, जबकि बद्र जहाँ युद्ध भयो त्यो उचाईमा थियो।

[6]अर्थात् यदि युद्धको लागि योजनानुसार दिन-तिथिको एक-अर्कासित वचन वद्धता भए अथवा घोषणा भए, सम्भव थियो कि कुनै पनि पक्ष बिना युद्धको पराजय स्वीकार गरिहाल्थे, परन्तु यो युद्ध हुनु अल्लाहले लेखि निर्धारित गरेको थियो, यसैले यस्ता कारण उत्पन्न गरिए कि बिना कुनै घोषणा गरी दुबै पक्ष आमुन्ने-सामुन्ने एक-अर्काका विरूद्ध पंक्तिबद्ध भए।

The Ummah Technology Mission

لِّيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنۢ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنۢ بَيِّنَةٍ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

जुन निर्धारित भइसकेको थियो ताकि जुन नाश होस् त्यो तर्कमा (अर्थात निश्चय जानेर) नाश होस् एवं जो जीवित रहोस् त्यो पनि तर्कमा (सत्य पहिचान गरी) जीवित रहोस् तथा अल्लाह राम्ररी सुन्दछ, जान्दछ ।[1]

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا ۖ وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَّفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

(४३) जबकि तिमीलाई तिम्रा सपनामा अल्लाहले उनको संख्या कम देखायो, यदि उनको अधिकता देखाएको भए तिमी काँतर बन्न पुग्थ्यौ तथा यस विषयमा परस्पर मतभेद गर्दथ्यौ किन्तु अल्लाहले बचायो, निश्चय त्यो अन्तर्यामी छ ।

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا

(४४) तथा जब कि उसले भेट्ने समयमा उनीहरूलाई तिम्रो दृष्टिमा साह्रै कम देखायो तथा तिमीलाई उनीहरूका दृष्टिमा कम देखायो ।[3]

[1]यो कारण हो अल्लाहका त्यस भाग्य लेखको जसको आधारमा बद्रमा दुबै पक्ष एकत्रित भए । ताकि जो ईमानमा जीवित रहन्छ त्यो यस प्रमाणका साथ जीवित रहोस् तथा उसलाई दृढ विश्वास रहोस् कि इस्लाम सत्य छ किनभने सत्यतालाई त्यसले बद्रमा देखिसकेको छ, तथा जो अधर्मको अवस्थामा मर्छ त त्यो पनि यस प्रमाणका साथ मरोस् कि उसको मार्ग विचलित थियो किनभने यो स्पष्ट भइसक्यो ।

[2]अल्लाह तआलाले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई स्वप्नमा मूर्तिपूजकहरूको संख्या कम देखायो तथा त्यही संख्या उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सहाबाका सामु वर्णन गरिदिनुभयो, जसबाट उनको साहस झन बढेर आयो । यदि यसको विपरीत काफ़िरहरूको संख्या अधिक देखाएको भए सहाबाका हृदयमा काँतरता उत्पन्न हुन्थ्यो तथा आपसी मतभेद हुने सम्भावना थियो । परन्तु अल्लाहले यी दुबै परिस्थितिहरूबाट मुसलमानहरूलाई बचायो ।

[3]ताकि ती काफ़िर पनि तिमीबाट भयभीत भई पछाडि नहटुन् । प्रथम घटना स्वप्नको थियो तथा यो देखाउनु ठीक युद्ध आरम्भ हुनुभन्दा पूर्व भयो, जस्तो कि कुरआनका शब्दहरूबाट स्पष्ट हुन्छ । तैपनि यो घटना युद्ध प्रारम्भ हुनुभन्दा पूर्वको हो । परन्तु जब युद्ध प्रारम्भ भयो त काफ़िरहरुलाई मुसलमान

The Ummah Technology Mission

كَانَ مَفْعُوْلًا ؕ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿٤٤﴾

ताकि अल्लाह (तआ़ला) त्यस कामलाई अन्त्यसम्म पुऱ्याओस्, जुन गर्नु नै थियो ।[1] तथा सबै विषय अल्लाहतिर नै फर्काइन्छन् ।

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا لَقِيْتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوْا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٤٥﴾

(४५) हे मोमिनहरू ! जब तिमी कुनै (विरोधी) सेनासित युद्धरत हुन्छौ, तब अडिग रह तथा अल्लाहलाई अत्याधिक स्मरण गर, ताकि तिमीलाई सफलता प्राप्त होस् ।[2]

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَنَازَعُوْا فَتَفْشَلُوْا وَتَذْهَبَ رِيْحُكُمْ وَاصْبِرُوْا ؕ

(४६) तथा अल्लाहको एवं त्यसका रसूलको आज्ञा पालना गरिराख, आपसमा मतभेद नगर । अन्यथा काँतर हुनेछौ तथा तिम्रो हावा शक्ति खुस्केर जान्छ तथा धैर्य र

आफूभन्दा दुईगुना देखिन थालेका थिए । जस्तो कि सूर: आले इमरानको आयत संख्या-१३ बाट ज्ञात हुन्छ कि बद्रमा अधिक देखाउनको तात्पर्य यो थियो कि मुसलमानहरूको अधिक संख्या देखेर काफिरहरूका हृदयमा मुसलमानहरूको भय उत्पन्न होस्, जसका कारण उनमा कायरता उत्पन्न होस् । यसको विपरीत प्रारम्भमा कमसंख्या देखाउनुको उद्देश्य यो थियो कि उनीहरू युद्धबाट विमुख न होऊन् ।

[1]यो सबैको उद्देश्य यही थियो कि अल्लाह तआ़लाले जुन निर्णय गरिदिएको थियो, त्यो पूर्ण होस्, यसकारण त्यसले यसका कारण उत्पन्न गरिदियो ।

[2]अब मुसलमानहरूलाई युद्धका ती नियम भनिंदैछ, जुन शत्रुसित युद्ध गर्दाखेरि ध्यानमा राख्नु आवश्यक छ । सर्वप्रथम कुरो दृढता एवं विश्वास राख्नु हो किनभने यसबिना युद्धको मैदानमा दृढ रहनु सम्भव छैन, तथापि यसबाट पुन: आक्रमण गर्नको लागि अथवा आफ्नो सेनामा मिल्नको लागि पिठ्यूँ देखाउनु बेग्लै कुरा हो किनभने कहिलेकाहीं पुन: आक्रमण गर्नको लागि पनि पछि हट्नु अनिवार्य हुन्छ, जसको वर्णन यसभन्दा पूर्व गरिसकिएको छ । दोस्रो निर्देश यो हो कि अल्लाहलाई अधिकताले स्मरण गर ताकि यदि मुसलमान थोरै छन् तैपनि अधिक स्मरण गर्नाले अल्लाह पनि उनीतिर आकर्षित रहोस् तथा मुसलमान अधिक छन् भने अधिक स्मरण गर्नुको कारण मुसलमानहरूमा गर्व तथा घमण्ड उत्पन्न नहोस् । बरु वास्तविक ध्यान अल्लाहको सहायतामा नै रहोस् ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّٰبِرِينَ

विश्वास दृढ राख, नि:सन्देह अल्लाह तआला सहनशील, धैर्यवानहरूसित छ ।[1]

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِم بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

(४७) तथा उनीहरूजस्तो नहोउ जो गर्व गर्दै, र मानिसहरूमा अभिमान गर्दै आफ्ना घरहरूबाट हिंडे तथा अल्लाहको मार्गबाट रोक्दथे ।[2] जे-जति उनीहरू गरिराखेका छन्, अल्लाह त्यसलाई आफ्नो घेरामा लिएको छ ।

وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَٰنُ أَعْمَٰلَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ

(४८) तथा (स्मरण गर) जबकि उनका कर्महरूलाई शैतानले उनीहरूलाई सुशोभित देखाइराखेको थियो तथा भनिराखेको थियो कि मानिसहरूमध्ये कोही पनि आज तिमीमाथि प्रभावशाली हुनसक्दैन । म स्वयं तिम्रो समर्थक हूँ, परन्तु जब दुबै समूह प्रकट भए त

[1]तेस्रो निर्देश अल्लाह तथा त्यसको रसूलको आज्ञा पालन हो । स्पष्ट कुरो छ कि यस कठोर स्थितिमा अल्लाह तथा त्यसको रसूलको अवहेलना कति भयानक हुनसक्छ । तसर्थ एक मुसलमानलाई प्रत्येक समय अल्लाह तथा त्यसको रसूलको आज्ञा पालन आवश्यक छ । तैपनि रणक्षेत्रमा यसको विशेषता झन् बढेर जान्छ । तथा यस अवसरमा अलिकति पनि अवज्ञा अल्लाहको सहायताबाट बञ्चित गर्नसक्छ । चौथो कुरो आपसमा मतभेद एवं संघर्ष नगर, यसबाट तिमी कायर बन्नेछौ तथा हावा खुस्केर जान्छ अर्थात् तिम्रो शक्ति क्षीण भएर जान्छ । तथा पाँचौं निर्देश– धैर्य राख । अर्थात् युद्धमा जति कठिन परिस्थिति आएपनि तथा युद्धमा तीब्रता आएपनि धैर्य नछाड । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि एउटा हदीसमा भन्नुभयो,

“मानिसहरू ! शत्रुसित मुढभेडको (भिडन्त) कामना नगर तथा अल्लाहसित शान्तिको कामना गर । तैपनि यदि शत्रुसित सामना गर्नुको अवसर आउँछ भने धैर्य राख (अर्थात् दृढताले युद्ध गर) तथा जानिहाल कि स्वर्ग तलवारको छायाँमुनि छ ।” (सहीह बुख़ारी किताबुल जिहाद) अध्याय जब ईशदूत अपरान्ह लडाईं आरम्भ गर्नुहुन्थ्यो त सन्ध्यासम्म लडाईंमा विलम्ब गर्नु हुँदैनथ्यो ।

[2]मक्काका मिश्रणवादी जब आफ्ना यात्रीगणको सुरक्षा तथा युद्धको इच्छाले निस्के, त बडो गर्व तथा घमण्डले निस्के, मुसलमानहरूलाई यसप्रकारका काफ़िरहरूका कर्मबाट रोकियो ।

The Ummah Technology Mission

وَقَالَ اِنِّیْ بَرِیْٓءٌ مِّنْكُمْ اِنِّیْٓ اَرٰی مَا لَا تَرَوْنَ اِنِّیْٓ اَخَافُ اللّٰهَ ؕ وَاللّٰهُ شَدِیْدُ الْعِقَابِ ۟

पछाडी फर्किहाल्यो तथा भन्यो कि म त तिमीहरूबाट अलग्ग छु । म त्यो देखिराखेको छु जुन तिमी देखिराखेका छैनौं ।[1] म अल्लाहसित तर्सन्छु ।[2] तथा अल्लाह (तआ़ला) कठोर यातना दिनेछ ।[3]

اِذْ یَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِیْنَ فِیْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هٰۤؤُلَآءِ دِیْنُهُمْ ؕ وَمَنْ یَّتَوَكَّلْ عَلَی اللّٰهِ

(४९) जबकि मुनाफिक़ (द्वयवादी) तथा उनीहरू जसका हृदयमा रोग थियो[4] भनिराखेका थिए कि उनीहरूलाई त उनको धर्मले धोकामा पारिदिएको छ ।[5] र जो मानिस पनि अल्लाहमा भरोसा गर्दछ, त

[1]मूर्तिपूजक जब मक्काबाट निस्के त उनीहरूलाई आफ्ना विरोधी कबीला (समुदाय) बनी क़िनानसित यो भय थियो कि उनीहरूले पछाडीबाट उनीहरूलाई हानि न पुऱ्याउन् । अतः शैतान, सुराका बिन मालिकको रूपमा आयो, जुन बनी बक्र बिन क़िनानका मुख्य मान्छे थिए, तथा उनले न केवल विजयको भविष्यवाणी गरे बरु आफ्नो पूर्ण समर्थनको विश्वास दिलाए । परन्तु जब फरिश्ताहरूलाई उसले देख्यो त उसलाई अल्लाहको सहायता दृष्टिगोचर भयो, अनि पिठ्यूँ फर्काइ भागिहाल्यो ।

[2]अल्लाहको भय त उसका हृदयमा के हुनु थियो ? परन्तु उसलाई पूर्ण विश्वास भइहालेको थियो कि अल्लाहको विशेष सहायता मुसलमानहरूको साथमा छ । मूर्तिपूजकहरू उनका सम्मुख टिक्न सक्ने छैनन् ।

[3]सम्भव छ कि यो शैतानको कथनको भाग होस् तथा यो पनि सम्भव छ कि यो अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट वाक्यको पुनरावृत्ति होस् ।

[4]यसबाट तात्पर्य या त ती मुसलमान हुन्, जो भर्खरै मुसलमान भएका थिए तथा मुसलमानहरूको सफलतामा उनीहरूलाई शंका थियो, अथवा यसबाट तात्पर्य मूर्तिपूजक हुन् तथा यो पनि सम्भव छ कि मदीनाका निवासी यहूदी तात्पर्य होस् ।

[5]अर्थात् उनको संख्या त हेर तथा संसाधनको जुन दशा छ, त्यो पनि स्पष्ट छ । परन्तु उनीहरू मुक़ाबिला (भिडन्त) गर्न आएका छन् मक्काका मूर्तिपूजकहरूसित, जो संख्यामा अधिक छन् तथा हरेक प्रकारका अस्त्र-शस्त्र तथा साधनले परिपूर्ण छन् । लाग्दछ कि उनको धर्मले उनलाई धोकामा पारिदिएको छ । तथा यो सामान्य कुरा पनि उनको बुद्धिमा आइराखेको छैन ।

The Ummah Technology Mission

وَإِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝٤٩

अल्लाह तआ़ला निःसन्देह प्रभावशाली तथा विज्ञाता छ ।[1]

وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا۟ الْمَلَـٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَـٰرَهُمْ وَذُوقُوا۟ عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝٥٠

(५०) तथा काश ! तिमीले त्यस बेलाको अवस्था हेर्नै भए जबकि फरिश्ताहरू विश्वासहीनहरूका प्राण निकाल्दछन्, र उनका मुख तथा कम्मरमा हान्दछन् (तथा भन्दछन्) तिमी पोलिने यातनाको स्वाद चाख ।[2]

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّـٰمٍ لِّلْعَبِيدِ ۝٥١

(५१) यो त ती कर्महरूको कारण हो जुन तिम्रा हातहरूले अघिनै पठाएका छन्,निःसन्देह अल्लाह (तआ़ला) आफ्ना भक्तहरूमाथि अलिकति पनि अत्याचार गर्दैन ।[3]

---

[1]अल्लाह तआ़लाको आदेश छ, "भौतिकवादीहरूलाई ती ईमानवालाहरूको साहस तथा विश्वासको के अनुमान हुनसक्दछ जसको पूर्ण आस्था अल्लाहमा छ, जो प्रभावशाली पनि छ अर्थात् आफ्ना आश्रितहरूलाई अल्लाह असहाय छोड्दैन तथा विज्ञाता छ त्यसको प्रत्येक कर्ममा कूटनीति हुन्छ, जसको बोध मनुष्यको बुद्धिले गर्न सक्दैन ।"

[2]केही व्याख्याकारहरूले यसलाई बद्रको युद्धमा मारिएका मूर्तिपूजकहरूको विषयमा भएको भनेका छन् । आदरणीय इब्ने अब्बास भन्नुहुन्छ कि जब मूर्तिपूजक मुसलमानहरूतिर आउँथे त मुसलमान उनका मुखमा तलवारले हान्थे, जसबाट बच्नको लागि उनीहरू पिठ्यूँ फर्काएर भाग्दथे, तब फरिश्ताहरू उनका पछाडीको भागमा तलवारले हान्दथे । परन्तु यो साधारण आयत हो जसले प्रत्येक काफ़िर तथा मूर्तिपूजकलाई सम्मिलित गरेको छ । तथा अर्थ यो हो कि मृत्युको समय फरिश्ताहरू उनका मुख तथा पिठ्यूँको उर्धव भागमा हान्दछन्, जुनप्रकार सूरः अल-अनआममा पनि आदेश गरिएको छ कि

﴿وَالْمَلَـٰٓئِكَةُ بَاسِطُوٓا۟ أَيْدِيهِمْ﴾

"फरिश्ताहरूले उनीहरूलाई हान्न हात अगाडी बढाउँछन् ।" (सूरः अल-अनआ़म-९३)

तर केही विद्वानहरूका निकट फरिश्ताहरूको यो प्रहार प्रलयका दिन नरकतिर लैजाँदाखेरि हुनेछ तथा नरकको अधिकारीले भन्नेछ कि अब "तिमी डाहको यातनाको स्वाद चाख ।"

[3]यो चोट तथा यातना तिम्रा कर्महरूको परिणाम स्वरूप हो, अन्यथा अल्लाह आफ्ना भक्तहरूमाथि अत्याचार तथा अन्याय गर्नेवाला होइन, बरु त्यो त न्यायकारी हरेक प्रकारको अत्याचार तथा अन्याबाट पवित्र छ ।

The Ummah Technology Mission

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

(५२) फ़िरऔनका अनुयायीको दशाको समान तथा उनका पूर्वजहरूको,[1] कि उनीहरूले अल्लाहका आयतहरूप्रति अविश्वास गरे त अल्लाहले उनका पापहरूका कारण उनीहरूलाई समात्यो । अल्लाह (तआला) निःसन्देह शक्तिशाली तथा गम्भीर यातनावाला छ ।

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

(५३) यो यसकारण कि अल्लाह (तआला) यस्तो छैन कि कुनै समुदायमाथि कुनै कृपा गरेर पुनः त्यसलाई बदलिदेओस्, जबसम्मकि उनीहरू स्वयं आफ्ना त्यस स्थितिलाई परिवर्तित गर्दैनन्, जुनकि उनको आफ्नो थियो ।[2] तथा यो कि अल्लाह तआला सर्वश्रोता, सर्वज्ञाता छ ।

हदीस कुद्सीमा पनि छ (हदीस कुद्सी त्यो हो जुन प्रकाशनाको भाग नहोस् परन्तु मुसलमानहरूको लागि आवश्यक होस्, त्यसलाई अल्लाह तआला आदरणीय जिब्रीलद्वारा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई भनेको हुन्छ) । अल्लाह तआला भन्दछ :

“हे मेरा भक्तहरू ! मैले आफूमाथि अत्याचार निषेध गरेको छु तथा मैले त्यसलाई तिम्रा मध्य पनि निषेध गरेको छु । अतः तिमी एक-अर्कामाथि अत्याचार नगर । हे मेरा भक्तहरू ! यी तिम्रा नै कर्म हुन् जसको गणना मैले गरेको छु । अतः जसले आफ्ना कर्महरूमा भलाई पाउँछ त अल्लाहको महिमाको वर्णन गरोस् तथा जसले यसको विपरीत पाउँछ, त्यसले स्वयं आफूलाई नै नराम्रो भनोस् ।” (सहीह मुस्लिम किताबुल बिर्र बाब तहरीमुज़ जुल्म)

[1] (دأب) दाबको अर्थ हो आदत (व्यवहार) अक्षर क़ाफ उपमाको लागि हो । अर्थात् ती मूर्तिपूजकहरूको आदत अथवा अवस्था अथवा व्यवहार नै यस्तो थियो कि अल्लाहका पैग़म्बरहरूलाई झुठ्लाउँथे, त्यसैप्रकार फ़िरऔन तथा त्यसका पूर्व झूट बोल्नेहरूको बानी अथवा दशा थियो ।

[2] यसको अर्थ यो हो कि जबसम्म कुनै समुदाय कृतघ्नताको मार्ग अपनाएर तथा अल्लाह तआलाद्वारा निर्देशित निषेधहरूबाट विमुख भई आफ्ना दशा एवं व्यवहारहरूलाई परिवर्तित गर्दैन, अल्लाह तआला त्यसमाथि आफ्ना सुख-सुविधाहरू एवं कृपाको द्वार बन्द गर्दैन । अन्य शब्दहरूमा अल्लाह तआला पापहरूका कारण आफ्ना कृपाहरू समाप्त गरिदिन्छ । तथा अल्लाह तआलाका कृपाको

The Ummah Technology Mission

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ ۚ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٤﴾

(५४) फ़िरऔनका वर्ग तथा उनीभन्दा पूर्वका मानिसहरुका समतुल्य जब कि उनीहरुले आफ्ना पोषकका कुराहरूलाई झुठ्लाए तब हामीले उनका पापहरूका कारण उनीहरूलाई ध्वस्त गरिदियौं र फ़िरऔनका अनुयायीहरूलाई डुबाइदियौं तथा यी सबै अत्याचारी थिए ।[1]

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

(५५) निश्चय नै सबै जीवहरूभन्दा नराम्रा अल्लाहका निकट ती हुन् जसले कुफ्र गरे अनि उनीहरूले ईमान कायम गरेनन् ।[2]

الَّذِينَ عَاهَدتَّ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

(५६) जसबाट तपाईंले वचन लिनुभयो, तैपनि उनीहरू आफ्ना वचन हरेक पटक भङ्ग गरिदन्छन् तथा कदापि संयम गर्दैनन् ।[3]

पात्र हुनका लागि आवश्यक छ कि पापहरूबाट पन्छियोस् । अर्थात् परिवर्तनबाट तात्पर्य यो हो कि समुदाय पापहरूलाई त्याग गरी अल्लाहको आज्ञापालन गर्न थालोस् ।

[1]यहाँ यसै कुरामा पुनः जोड दिइएको छ, जुन अघि चर्चित भइसकेको छ । परन्तु यसमा विनाशको अवस्थाको वर्णन अधिक छ कि उनीहरूलाई डुबाइयो । यसका अतिरिक्त यो स्पष्ट गरियो कि अल्लाहले उनलाई डुबाएर अत्याचार गरेन, बरु यिनी स्वयं आफ्ना प्राणमाथि अत्याचार गरिराखेका थिए । अल्लाह त कसैमाथि अत्याचार गर्दैन । ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ (सूर: हाम.मीम.सजद: ४६)

[2](شرُّ النّاس) (मानिसहरूमा सबैभन्दा नराम्रा) भन्नुको सट्टा (شرُّ الدَّواب) भनिएको छ, जुन भाषाको आधारमा मनुष्य तथा चौपाया जीवहरू आदि सबैको लागि प्रयोग हुन्छ । तर सामान्यरूपले चौपायाहरूको लागि प्रयोग हुन्छ । अर्थात् काफ़िरहरूका सम्बन्ध मनुष्यहरूभन्दा होइन, कृतघ्नता गरेर पशु बरु पशुहरूभन्दा पनि नराम्रा बनिहाले ।

[3]यो काफ़िहरूको नै एउटा व्यवहारको वर्णन हो कि प्रत्येक पटक वचन भङ्ग गर्ने काम गर्दछन् तथा त्यसको परिणामसित अलिकति पनि भयभीत हुँदैनन् । केही मानिसहरूले यसबाट यहूदीहरूको वंश बनू कुरैजाको भावार्थ लिएका छन्, जोसित रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको यो सन्धि थियो कि उनीहरूले मूर्तिपूजकहरूको सहायता गर्ने छैन, परन्तु उनीहरूले यसको निर्वाह गरेनन् ।

The Ummah Technology Mission

فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

(५७) अत: जहिले पनि तिमी उनीहरूमाथि युद्धमा प्रभावी हुन्छौ त उनीहरूलाई यस्तो प्रहार गर कि पछाडि भएकाहरू पनि भागून् ।[1] संम्भवत: उनीहरूले शिक्षा प्राप्त गरिहालून् ।

وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً فَانبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴿٥٨﴾

(५८) तथा यदि तिमीलाई कुनै समुदायबाट विश्वासघातको भय छ भने समानताको अवस्थामा उनको सन्धि भङ्ग गरिदेउ ।[2] अल्लाहलाई विश्वासघातीहरू प्रिय छैनन् ।[3]

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ۚ إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾

(५९) तथा काफिरहरू यो नठानुन् कि उनीहरू उम्किहाले, नि:सन्देह उनीहरू विवश गर्न सक्दैनन् ।

---

[1](شَرِّدْ بِهِمْ) को अर्थ हो कि उनलाई यस्तो किसिमले प्रहार गर कि जसबाट उनका समर्थक तथा साथीहरूमा भागा-भागको अवस्था उत्पन्न होस्, यहाँसम्मकि उनीहरू तपाईंतिर यस सम्भावनाले मुख नफर्काउन कि कहीं उनको पनि त्यही परिणाम नहोस्, जुन उनका अग्रगामीहरूको भयो ।

[2]विश्वासघातसित तात्पर्य छ कि जुन समुदायसँग सन्धि भयो त्यसबाट यो भय छ कि त्यसले सन्धि भङ्ग गरिदिन्छ । तथा (على سواء) (समानताको अवस्थामा) को अर्थ हो कि उनीहरूलाई उचित रूपले सूचित गरिदेउ कि भविष्यमा हाम्रा बीच कुनै सन्धि छैन । ताकि दुबै पक्ष आ-आफ्नो सुरक्षाको स्वयं उत्तरदायी रहून्, कुनै एक पक्ष अज्ञान वश तथा धोकामा नमारियोस् ।

[3]अर्थात् यो सन्धि भङ्ग यदि मुसलमानहरूको तर्फबाट पनि हुन्छ भने तैपनि यो विश्वासघात हो, अर्थात् जसलाई अल्लाह तआला प्रेम गर्दैन । आदरणीय मुआविया (رضى الله عنه) तथा रूमिहरूका बीच सन्धि थियो । जब सन्धिको अवधि समाप्त हुन निकट आयो त आदरणीय मुआविया (رضى الله عنه) ले रूमको धर्तीको निकट आफ्ना सेनाहरू एकत्रित गर्न प्रारम्भ गर्नुभयो । उद्देश्य यो थियो कि सन्धिको अवधि समाप्त हुने बित्तिकै रूमिहरूमाथि आक्रमण गरियोस् । एउटा सहाबी अम्र बिन अबस:को ज्ञानमा आदरणीय मुआवियाका यी तयारीहरू आएपछि यसलाई विश्वासघात भन्नुभयो तथा ईशदूत (उनीमाथि परमेश्वरको दया एवं शान्ति होस्) को एक कथन प्रस्तुत गरी त्यसलाई सन्धि भङ्ग भन्नुभयो, जसपश्चात आदरणीय मुआविया (رضى الله عنه) ले आफ्ना सेनाहरूलाई फिर्ता बोलाउनु भयो । (मुसनद अहमद भाग-५ पृष्ठ १११ र अबू दाऊद किताबुल जिहाद)

The Ummah Technology Mission

وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِن دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

(६०) तथा उनीसित (लड्नका) लागि आफ्नो सामर्थ्य अनुसार शक्ति तयार गर तथा घोडाहरू पनि तयार राख,[1] ताकि त्यसबाट तिमी अल्लाहका शत्रुहरूलाई भयभीत गर्न सक तथा उनका अतिरिक्त अरुहरूलाई पनि, जसलाई तिमी जान्दैनौ, अल्लाह उनीहरूलाई राम्ररी जान्दछ, तथा जे-जति पनि अल्लाहको मार्गमा खर्च गर्नेछौ, त्यो तिमीलाई पूरा-पूरा दिइनेछ तथा तिम्रा अधिकारहरूको हनन गरिने छैन ।

وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

(६१) तथा यदि उनीहरू सन्धितिर प्रवृत्त हुन्छन् भने तिमी पनि सन्धितिर लाग तथा अल्लाहमा भरोसा राख ।[2] निःसन्देह त्यो सर्वश्रोता, सर्वज्ञाता छ ।

(قوة) को व्याख्या नबी करीमको कथनानुसार बाण चलाउनु हो, (सहीह मुस्लिम किताबुल इमारः तथा अन्य हदीसका पुस्तकहरू) किनभने त्यसबेला यो निकै ठूलो युद्धको हथियार थियो तथा अत्यन्त महत्वपूर्ण शिक्षा पनि, जुन प्रकार घोडाहरू युद्धका लागि अति आवश्यक थिए, जस्तो कि यस आयतबाट पनि स्पष्ट हुन्छ तर अब तीर चलाउन तथा घोडाहरूको युद्धमा यति आवश्यकता तथा महत्व रहेन । यसकारण ﴿وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم﴾ का अधीन आजकलका आधुनिक हथियार आउँछन् । (जस्तै मिज़ाईल, ट्याङ्क, बम तथा युद्धका विमान तथा पोत तथा युद्धका लागि पन्डुब्बी आदि) जसको तयारी आवश्यक छ ।

[2]अर्थात् यदि परिस्थितिहरू युद्धको अपेक्षा शान्तिका पक्षमा छन् तथा शत्रु पनि सन्धि गर्न चाहन्छ भने सन्धि गरिहाल्नु कुनै अनुचित होइन । यदि सन्धिबाट शत्रुको उद्देश्य छल तथा धोका दिनु हो भने पनि चिन्ताको आवश्यकता छैन, अल्लाहमा भरोसा राख, निःसन्देह अल्लाह शत्रुको छल तथा षड्यन्त्रबाट पनि सुरक्षित राख्नेछ, तथा त्यो तपाईंको लागि पर्याप्त छ । परन्तु सन्धिको यो आज्ञा त्यस परिस्थितिमा छ जब मुसलमानहरूको शक्ति क्षीण हुन्छ तथा सन्धिमा इस्लाम तथा मुसलमानहरूलाई लाभ हुन्छ परन्तु जब परिस्थिति यसको विपरीत हुन्छ, मुसलमान शक्ति तथा साधनमा श्रेष्ठ हुन्छन् तथा काफ़िरहरूको शक्ति क्षीण हुन्छ तथा अपमानित हुन्छ भने यस परिस्थितिमा सन्धिको साटो काफ़िरहरूको शान्ति तथा गर्वलाई तोड्नु आवश्यक छ । (सूरः मुहम्मद-३५ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ (सूरः अल-अंफाल-३९)

The Ummah Technology Mission

وَإِنْ يُّرِيْدُوْٓا اَنْ يَّخْدَعُوْكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ ۭ هُوَ الَّذِيْٓ اَيَّدَكَ بِنَصْرِهٖ وَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ۝

(६२) तथा यदि उनीहरू तिमीसित विश्वासघात गर्न चाहने छन् भने अल्लाह तिमीलाई पर्याप्त छ, त्यसैले आफ्नो सहायताले तथा निष्ठावानहरूबाट तिम्रो समर्थन गराएको छ ।

وَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوْبِهِمْ ۭ لَوْ اَنْفَقْتَ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا مَّآ اَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوْبِهِمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ بَيْنَهُمْ ۭ اِنَّهٗ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝

(६३) तथा उनका हृदयमा परस्पर प्रेम पनि उसैले उत्पन्न गरेको छ। यदि तपाईंले धर्तीका सम्पूर्ण कुराहरू व्यय गरिदिएको भए पनि उनका हृदयमा प्रेमको भावना उत्पन्न गर्नसक्नु हुन्नथ्यो[१] परन्तु अल्लाहले नै उनका हृदयमा

[१]यी आयतहरूमा अल्लाह तआ़लाले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा ईमानवालाहरूमाथि जुन उपकार गऱ्यो, उनीहरूमध्ये एउटा ठूलो उपकारको वर्णन गरेको छ । त्यो यो हो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको ईमानवालाहरूद्वारा सहायता गरियो, उनीहरू उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका दाहिने हात तथा रक्षक एवं सहायक बने । ईमानवालाहरूमाथि यो उपकार गऱ्यो कि यसभन्दा पूर्व जुन उनीहरूमा शत्रुता थियो, त्यसलाई प्रेममा परिवर्तित गरिदियो । पहिला उनीहरू एक-अर्काको रगतका पिपासु थिए, परन्तु अब परस्पर मोहित भए । अघि उनीहरूमा हार्दिक शत्रुता थियो, परन्तु अब आपसमा प्रेमी तथा मित्र बनिहाले, शताब्दी पुराना बने यसप्रकार समाप्त गरी आपसी प्रेमभाव उत्पन्न गरिदिनु, यो अल्लाह तआ़लाको विशेष कृपा थियो, तथा उसको सामर्थ्य तथा इच्छाको प्रभाव थियो अन्यथा यो यस्तो कार्य थियो कि संसारभरिका कोष व्यय गर्नाले पनि यो अमूल्य रत्न प्राप्त हुन सक्दैनथ्यो । अल्लाह तआ़लाले आफ्नो यस उपकारलाई सूरः आले इमरानको आयत संख्या १०३ मा भनेको छ । ﴿إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि हुनैनको परिहारको विभाजित हुने अवसरमा अन्सारलाई सम्बोधित गर्दै भन्नुभयो, "हे अन्सारका गुट ! के यो सत्य होइन कि तिमी मार्ग-विचलित भएका थियौ, अल्लाहले मेरो माध्यमबाट तिमीलाई मार्गदर्शन प्रदान गऱ्यो, तिमी निर्धन थियौ अल्लाहले तिमीलाई मेरो माध्यमबाट खुशीयाली प्रदान गऱ्यो तथा तिमी एक-अर्काकाबाट अलग-अलग थियौ, अल्लाहले मेरो माध्यमबाट तिमीलाई आपसमा जोडिदियो ।" नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम जुनकुरा पनि भन्दाखेरि अन्सार त्यसको उत्तरमा यही भन्दथे (اللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَمَنُّ) ("अल्लाह तथा त्यसका रसूलका उपकार यसभन्दा धेरै अधिक छन् ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल मग़ाज़ी बाब गज़वातुत तायेफ़ र सहीह मुस्लिम किताबुल ज़कात बाब ऐताऊल मूअल्लिफते कुलूबुहुम अलल इस्लाम)

The Ummah Technology Mission

प्रेम उत्पन्न गरिदियो निःसन्देह त्यो प्रभावी विज्ञाता छ ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ حَسْبُكَ ٱللَّهُ وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾

(६४) हे नबी ! (ईशदूत) तपाईं तथा तपाईंका अनुयायी मुसलमानहरूलाई अल्लाह पर्याप्त छ ।

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ حَرِّضِ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلَى ٱلْقِتَالِ ۚ إِن يَكُن مِّنكُمْ عِشْرُونَ صَٰبِرُونَ يَغْلِبُوا۟ مِا۟ئَتَيْنِ ۚ وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّا۟ئَةٌ يَغْلِبُوٓا۟ أَلْفًا مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

(६५) हे ईशदूत ! मुसलमानहरूलाई ज़िहाद (धर्मयुद्ध) को प्रलोभन देउ ।[१] यदि तिमीमध्ये बीस धैर्यवान पनि हुनेछन् भने, तैपनि दुईसयमाथि प्रभावी रहनेछन् । तथा यदि तिमीमध्ये एकसय हुनेछन् भने एक हजार काफ़िरहरूमाथि प्रभावी रहनेछन् ।[२] यसकारण कि उनीहरू अज्ञानी छन् ।

ٱلْـَٰٔنَ خَفَّفَ ٱللَّهُ عَنكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا ۚ فَإِن يَكُن مِّنكُم مِّا۟ئَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا۟ مِا۟ئَتَيْنِ ۚ

(६६) अब अल्लाह तिम्रो बोझलाई हल्का पार्दछ, त्यो राम्ररी जान्दछ कि तिमीमा निर्बलता छ, त यदि तिम्रा एकसय धैर्यवान हुनेछन् भने उनीहरू दुईसयमाथि प्रभावी रहनेछन् ।

---

[१](تَحْرِيض) तहरीजको अर्थ प्रलोभन दिनुमा अति गर्नु अर्थात् उत्तेजित गर्नु एवं भड्काउनु हो अतः तद्अनुसार ईशदूत युद्धभन्दा पूर्व सहाबालाई ज़िहाद (धर्मयुद्ध) को प्रलोभन दिनुहुन्थ्यो तथा त्यसको महत्वको चर्चा गर्नुहुन्थ्यो जस्तो कि 'बद्र' को अवसरमा जब मूर्तिपूजक आफ्ना ठूला संख्या तथा परिपूर्ण साधनहरूका साथ रणक्षेत्रमा उपस्थित भए त उहाँले भन्नुभयो "यस्तो स्वर्गमा प्रवेशका लागि तयार होऊ जसको विस्तार आकाशहरू एवं धर्तीको समतुल्य छ ।" एक सहाबी उमैर पुत्र हमामले भन्नुभयो आकाशहरू एवं धर्तीको चौडाइको बराबर ? उहाँले भन्नुभयो "हो" । यसमाथि उनले बख़-बख़ भन्नुभयो अर्थात् प्रसन्नता व्यक्त गर्नुभयो तथा यो आशा व्यक्त गर्नुभयो कि म पनि स्वर्गवासीहरूमा रहनेछु, उहाँले भन्नुभयो, तिमी स्वर्गवासीमा हुनेछौ । अनि आफ्नो तलवारको खोल तोडिदिनु भयो र केही ख़जूरहरू निकालेर खान थाल्नु भयो । त्यसपछि शेष फालिदिनु भयो तथा भन्नुभयो यिनलाई खानुसम्म जीवित रहें भने यो लामो आयु हुनेछ अनि अगाडी बढे एवं साहस देखाउन थाले यहाँसम्मकि शहीद (बलिदान) भइहाले । (सहीह मुस्लिम किताबुल इमार अध्याय स्वर्गको प्रमाण शहीद हेतु)

[२]यो मुसलमानहरूको लागि शुभ-सूचना हो कि तिम्रा दृढताले लड्ने बीस सैनिक दुई सय माथि तथा सय एक हजारमाथि प्रभावशाली रहनेछन् ।

The Ummah Technology Mission

وَإِنْ يَكُنْ مِّنْكُمْ أَلْفٌ يَّغْلِبُوْٓا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿٦٦﴾

तथा यदि तिम्रा एक हजार हुनेछन् भने, उनीहरू अल्लाहका आदेशले दुई हजारमाथि प्रभावी रहनेछन् ।[1] तथा अल्लाह (तआ़ला) धैर्यवानहरूको साथमा छ ।[2]

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَّكُوْنَ لَهٗٓ أَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ ۗ تُرِيْدُوْنَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۖ وَاللّٰهُ يُرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ۗ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٦٧﴾

(६७) नबीको हातमा कैदी हुनुहुँदैन, जबसम्मकि देशमा हिंसक युद्ध हुँदैन । तिमी त संसारको धन चाहन्छौ तथा अल्लाहको विचार परलोकको छ ।[3] तथा अल्लाह तआ़ला प्रभावशाली विज्ञाता छ ।

[1]पछिल्लो आदेश सहाबामाथि गह्रुँगो भयो, किनभने यसको अर्थ थियो एक मुसलमान दस काफिरहरूका लागि, बीस दुईसयका लागि तथा एकसय एक हजारका लागि पर्याप्त छ । तथा काफ़िरहरूका सापेक्ष मुसलमानहरूको यति संख्या छ भने धर्मयुद्ध अनिवार्य तथा यसबाट बच्नु अनुचित छ । अतः अल्लाह तआ़लाले कमी गरेर एक र त्यसको अनुपातलाई एक र दुईको अनुपात गरिदियो । (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूरः अल-अंफाल) अब यस अनुपातमा धर्मयुद्ध आवश्यक तथा यसभन्दा कममा अनावश्यक छ ।

[2]यो भनेर धैर्य एवं साहसले लड्नुको महत्वमाथि जोड दियो कि अल्लाहको सहायताको लागि यसको तत्वाधान आवश्यक छ ।

[3]बद्रको रणमा सत्तरी मूर्तिपूजक मरे एवं यतिकै संख्यामा बन्दी बनाइए । यो इस्लाम एवं अधर्मका बीचको प्रथम रण थियो, अतः बन्दीहरूको विषयमा के नीति हुनुपर्छ यस सन्दर्भमा आदेश पूर्णरूपले थिएन अतः ईशदूतले यस विषयमा परामर्श लिनुभयो कि उनीहरूलाई वध गरियोस् अथवा प्रतिशोधमा धन लिएर मुक्त गरियोस् । उचितको परिधिमा दुबैको अवकाश थियो । अतः दुबै विचाराधीन आयो किन्तु कुनै अवसरमा उचितोचितबाट अलग्ग स्थितिहरू तथा समयानुसार अधिक उत्तम नीति अपनाउनुको आवश्यकता हुन्छ, यहाँपनि आवश्यकता अति उत्तम नीति अपनाउनु थियो किन्तु उचितलाई दृष्टिगत गर्दा न्यूनतम् नीति अपनाइयो जसमाथि अल्लाहको क्रोध उत्र्यो । परामर्शमा आदरणीय उमर आदिको विचार थियो कि अधर्मको प्रभावलाई तथा गर्वलाई तोड्नको निम्ति आवश्यक छ कि यी कैदीहरूलाई वध गरिदिइयोस् किनभने यिनीहरू अधर्म एवं अधर्मीहरूका प्रमुख हुन् । यिनी स्वतन्त्र रूपले मुसलमानहरूका विरूद्ध अधिक षड्यन्त्र रच्नेछन् जबकि आदरणीय अबु-बक्र आदिको विचार यसको विपरीत यो थियो कि प्रतिशोधमा धन लिएर उनीहरूलाई मुक्त गरिदिइयोस् तथा त्यस धनबाट आगामी युद्धको तयारी गरियोस् ।

The Ummah Technology Mission

(६८) यदि पहिलादेखि नै अल्लाहको तर्फबाट कुरा नलेखिएको भए[1] त जे-जति तिमीले लिएका छौ, त्यसको विषयमा तिमीलाई कुनै घोर यातना हुने थियो ।

لَوْلَا كِتَٰبٌ مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَآ أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝٦٨

(६९) अत: जुन वैध एवं पवित्र धन लडाईंबाट प्राप्त गर्दछौ त्यसलाई खाउ ।[2] तथा अल्लाहसित तर्सने गर, नि:सन्देह अल्लाह तआ़ला अत्याधिक करूणामयी तथा कृपालु छ ।

فَكُلُوا۟ مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَٰلًا طَيِّبًا ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝٦٩

(७०) हे नबी ! आफ्नो कब्जामा भएका कैदीहरूसित भनिदेउ कि यदि अल्लाह तआ़ला तिम्रा

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّمَن فِىٓ أَيْدِيكُم مِّنَ ٱلْأَسْرَىٰٓ إِن يَعْلَمِ ٱللَّهُ

ईशदूतले यसै विचारलाई उचित भन्नुभयो जसपश्चात यो आयत अवतरित भयो जसको तात्पर्य यो हो कि यदि देशमा अधर्मको प्रभाव छ (जस्तो कि त्यस समय अरब देशमा थियो) त अधर्मीहरूको रक्तपात गरेर अधर्मको शक्तिलाई तोड्नु आवश्यक छ । यस विन्दुलाई त्यागेर तिमीले धन लिएका छौ त तिमीले उत्तमको ठाउँ न्यूनतमको नीति अपनायौ जो तिम्रो भूल हो । अन्त्यमा जब अधर्मको बल टुट्यो त मुसलमानहरूका राज्य प्रमुखहरूलाई अधिकार दिइयो कि बन्दीहरूलाई चाहन्छन् भने वध गरिदेऊन् अथवा धन लिएर मुक्त गरिदेऊन् वा मुसलमान बन्दीहरूबाट साटून् तथा परिस्थिति अनुसार दास बनाऊन्, यी सबैको अनुमति छ ।

[1]यसमा व्याख्याकारहरूको मतभेद छ कि यो लेखिएको कुरो के थियो ? केहीले भनें कि यसबाट तात्पर्य युद्धमा प्राप्त धन-सामग्रीलाई अवर्जित गर्नुको आदेश छ अर्थात् यो भाग्य लेख लेखिएको थियो कि मुसलमानहरूलाई युद्धमा प्राप्त धन सामग्री अवर्जित हुनेछ । यसकारण तिमीले फिदिया लिएर उचित कार्य गऱ्यो यदि यस्तो नभएको भए फिदिया तिर्नुको कारण तिमीलाई अत्याधिक प्रकोप सहन गर्नु पर्दथ्यो । केहीले बद्रमा शहीद हुनेहरूको क्षमा-याचना, यसबाट तात्पर्य लिएका छन् । केहीले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको उपस्थितिलाई प्रकोप नआउनुको कारण तात्पर्य लिएका छन् आदि (विस्तारपूर्वक जानकारीका लागि हेर्नुस् फ़तहुल कदीर)

[2]यसमा युद्धमा प्राप्त माल सामग्रीलाई उचित तथा पवित्र ठहराई फिदियालाई उचित हुनु भनिएको छ जसबाट यो कुरोको समर्थन हुन्छ कि "लेखिएको कुरा" शायद यसबाट तात्पर्य युद्धमा प्राप्त धन सामग्री हुन् ।

The Ummah Technology Mission

فِىْ قُلُوْبِكُمْ خَيْرًا يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّآ اُخِذَ مِنْكُمْ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٧٠﴾

हृदयमा पुण्य विचार देख्छ,[1] भने जे-जति तिमीबाट लिइएको छ, त्यसभन्दा उत्तम तिमीलाई प्रदान गर्नेछ ।[2] तथा त्यसपछि पाप पनि क्षमा गरिदिनेछ तथा अल्लाह क्षमाशील कृपालु छ ।

وَاِنْ يُّرِيْدُوْا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ فَاَمْكَنَ مِنْهُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٧١﴾

(७१) तथा यदि उनीहरू तिमीसित विश्वासघातका विचार गर्नेछन् भने यिनीहरू त यसभन्दा पूर्व स्वयं अल्लाहसँग विश्वासघात गरिसकेका छन् । अन्ततः उसले तिमीलाई उनीहरूमाथि अधिकार दिहाल्यो ।[3] तथा अल्लाह तआ़ला सर्वज्ञाता बडो तत्वदर्शी छ ।

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ اٰوَوْا وَّ نَصَرُوْٓا

(७२) जसले (इस्लाम) धर्मप्रति ईमान स्थापित गरे एवं हिज्रत (प्रस्थान) गरे तथा आफ्नो धन, प्राणले अल्लाहको मार्गमा जिहाद (धर्मयुद्ध) गरे ।[4] एवं जसले उनीहरूलाई शरण तथा सहायता दिए,[5] यी सबै

The Ummah Technology Mission

[1]अर्थात् ईमान तथा इस्लाम स्वीकार गरिहाल्नुको विचार तथा त्यसलाई स्वीकार गर्नुको भावना हो ।

[2]अर्थात् जुन फिदिया तिमीबाट लिइएको छ यसभन्दा उत्तम अल्लाह तआ़लाले तिमीलाई इस्लाम स्वीकार गरे पश्चात प्रदान गर्नेछ । अतः यस्तै भयो । आदरणीय अब्बास (رضى الله عنه) आदि जो उनका कैदीहरू मध्येका थिए, मुसलमान भए, त त्यस पश्चात अल्लाहले उनीहरूलाई सांसारिक धन वैभव पनि अधिक प्रदान गऱ्यो ।

[3]अर्थात् मुखले इस्लाम स्वीकार गर्छन् परन्तु उद्देश्य धोका दिनुहुन्छ भने यसभन्दा पूर्व उनीहरूले अविश्वास तथा मिश्रण (शिर्क) गरी के पो प्राप्त गरे ? यही कि उनीहरू मुसलमानहरूका बन्दी बने, यसकारण यदि भविष्यमा पनि अनेकेश्वरवादको मार्गमा स्थिर रहे भने यसभन्दा अत्याधिक अपमान बाहेक अरु केही प्राप्त हुनेछैन ।

[4]यी "सहाबा" मुहाजेरीन (जो मक्का नगरी त्याग गरी मदीना आए) कहलाइन्छन्, जो महानतामा सहाबामा सर्वश्रेष्ठ छन् ।

[5]यिनी अन्सार कहलाइन्छन् (यी मदीनाका मूल निवासी हुन्) यिनी श्रेष्ठताको दोस्रो स्थानमा छन् ।

أُولَٰٓئِكَ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍۚ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يُهَاجِرُواْ مَا لَكُم مِّن وَلَٰيَتِهِم مِّن شَيۡءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْۚ وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ۝٧٢

एक-अर्काका मित्र हुन् ।[1] तथा जो ईमान कायम गरे तर हिज़रत (प्रवास) गरेनन् तिमीसित उनको अलिकति पनि मित्रता छैन जबसम्मकि उनी हिज़रत (देश त्याग) गर्दैनन् ।[2] हो यदि उनीहरू धर्मको विषयमा तिमीसित सहायता माँगदछन् भने तिम्रो लागि सहायता दिनु आवश्यक छ ।[3] यस अवस्था बाहेक कि जब यो सहायता कुनै यस्ता कौमका लागि होस् जससित तिम्रो कुनै संधि छ ।[4] तथा जे-जति पनि तिमी गरिराखेका छौ अल्लाह र म्ररी देखिराखेको छ ।

وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍۚ إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ ۝٧٣

(७३) तथा विश्वासहीन परस्पर एक-अर्काका मित्र हुन् । यदि तिमीले यस्तो गरेनौं भने देशमा आतङ्क तथा घोर उत्पात हुनेछ ।[5]

[1]अर्थात् एक-अर्काका सहायक तथा पक्षधर हुन् । तथा केही जानकारले भने कि परस्परका उत्तराधिकारी हुन् जस्तो कि हिज़रत पश्चात नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले एक-एक मुहाजिर तथा एक-एक अन्सार बीच भाइचारा सौहार्द गराइदिनु भएको थियो । यहाँसम्मकि उनीहरू एक-अर्काका उत्तराधिकारी पनि बन्दथे । (पछि उत्तराधिकारीको आदेश निरस्त गरियो ।

[2]यो सहाबाको तेस्रो श्रेणी हो, जुन मुहाजिर तथा अन्सारका अतिरिक्त हुन् । यी मुसलमान भए पश्चात आफ्नै क्षेत्र तथा जातिमा रहन्थे । यसकारण आदेश भयो कि तिम्रा पक्ष अथवा उत्तराधिकारका उनीहरू अधिकारी छैनन् ।

[3]मूर्तिपूजकहरूका विरूद्ध सहायता माँगदछन् भने उनको सहायता गर्नु आवश्यक छ ।

[4]हो यदि उनी तिमीसित यस्ता समुदायका विरूद्ध सहायता माँग्छन् जसका तथा तिम्रो बीच सन्धि एवं युद्ध नगर्नुको संप्रतिज्ञा छ त मुसलमान सहायताको अपेक्षा संविदाको पालन आवश्यक छ ।

[5]अर्थात् जुनप्रकार अधर्मी परस्पर मित्र एवं पक्षधर छन्, त्यसैप्रकार यदि तिमी पनि ईमानको आधारमा परस्पर पक्षपात तथा कृतघ्नहरूसित सम्बन्ध विच्छेद राखेनौं भने त ठूलो उपद्र हुनेछ । र त्यो यो हो कि ईमान भएका तथा काफ़िरहरूमा आपसी मेलमिलापबाट ।

The Ummah Technology Mission

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَّهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

(७४) जसले ईमान स्थापित गरे तथा प्रवास गरे एवं अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध गरे तथा जसले आश्रय दिए तथा सहायता पुऱ्याए । ती नै सच्चा ईमान भएका हुन्, उनीहरूका लागि क्षमा तथा सम्मान पूर्ण जीविका छ ।[१]

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنكُمْ ۚ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

(७५) तथा जो यसका पश्चात ईमान कायम गरे तथा प्रवास गरे र तिम्रो साथमा धर्मयुद्ध गरे तिनीहरू पनि तिमी मध्येका नै हुन् ।[२] तथा जाति सम्बन्धि भएका तिनीहरू परस्पर एक-अर्काका अधिक समीपवर्ती छन् अल्लाहको आदेशमा,[३] निःसन्देह अल्लाह सर्वज्ञ छ ।

धर्मको सम्बन्धमा शंका तथा आलस्य उत्पन्न हुनेछ । केही विद्वानहरूले ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ﴾ सित उत्तराधिकारी हुनु भाव निकालेका छन् तथा अर्थ यो हो कि एक मुसलमान काफिरको तथा काफिर मुसलमानको उत्तराधिकारी हुनसक्दैन । जस्तो कि हदीसमा यसलाई अधिक स्पष्टरूपले बुझाइएको छ । यदि तिमी उत्तराधिकारमा कुफ्र तथा ईमानमा ध्यान नदिई मात्र जाति सम्बन्धलाई समक्ष राख्नेछौ भने यसभन्दा ठूलो उत्पात तथा अशान्ति पैदा हुनेछ ।

[१]यो उपरोक्त मोहाजिरीन तथा अन्सारका दुई गुटहरूको चर्चा हो, जसको वर्णन पहिले भइसकेको छ । यहाँ पुनः वर्णन उनको प्रधानता व्यक्त गर्नको लागि हो । जबकि उनको पूर्व चर्चा परस्पर सहायता एवं पक्षपातको अनिवार्यताको वर्णनको लागि थियो ।

[२]यो एउटा चौथो गुटको चर्चा हो, जो श्रेष्ठतामा पहिला दुई गुटका पश्चात तथा तेस्रो गुट जसले हिज्रत गरेका थिएनन्, भन्दा प्रथम छ ।

[३]भाइचारा तथा शपथको आधारमा उत्तराधिकारमा जो भागीदार बन्दथे । यस आयतमा त्यसलाई निरस्त गरिदिएको छ । अब उत्तराधिकारी त्यही हुनेछ जसको वंशीय अथवा ससुराली सम्बन्ध हुनेछ । अल्लाहको किताब अथवा अल्लाहको आदेशबाट तात्पर्य हो कि 'सुरक्षित पुस्तक' मा मूल आदेश यही थियो । परन्तु भाइचाराको आधारमा अस्थाई रूपले एक-अर्कालाई उत्तराधिकारी बनाइएको थियो, जुन अब आवश्यकता समाप्त भए पश्चात अनावश्यक भयो तथा मूल आदेश लागू गरियो ।

The Ummah Technology Mission

सूरतुत्तौबः-९

سُورَةُ التَّوْبَةِ

सूरः तौबः मदीनामा अवतरित भएको तथा यसमा एक सय उनन्तीस आयतहरु एवं सोह्र रुकूअ छन् ।

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدتُّم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ①

(१) (यो) अल्लाह एवं त्यसका रसूल (दूत) को तर्फबाट विमुक्तिको घोषणा हो[1] ती मिश्रणवादीहरुको सम्बन्धमा जोसित तिमीले सन्धि (मुआहदः) गरेका छौ ।

فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ

(२) अतः (हे मिश्रणवादीहरू !) तिमी देशमा चार महिना यातायात गरिहाल [2] तथा जानिहाल

(*) **नामकरणका कारण :-** यसका व्याख्याकारहरुले कैयन् नामहरुको वर्णन गरेका छन्, तर अधिक प्रसिद्ध दुईवटा नाम छन् प्रथम 'तौबा' स्वीकार हुने कुरोको वर्णन छ । दोस्रो नाम 'बराअत' हो । यसकारण कि यसमा मूर्तिपूजकहरुद्वारा सन्धिबाट मुक्तिको घोषणा गरिएको छ । यो कुर्आन मजीदको एउटा मात्र सूरः हो जसको प्रारम्भमा बिस्मिल्लाह हिर्रहमानिर्रहीम लेखिएको छैन यसका पनि विभिन्न कारण भाष्य पुस्तकहरुमा लेखिएका छन् । परन्तु अधिक उचित कुरो यो लाग्छ कि सूरः अंफाल तथा सूरः तौबा यी दुबैको विषयमा समानता पाईन्छ । अतः यो सूरः अंफालको पूरक अथवा शेष हो । यो सात ठूला सूरःहरुमध्ये सातौं ठूलो सूरः हो, जसलाई सबआ तिवाल भनिन्छ ।

[1]मक्का विजय पश्चात नौ हिजरीमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आदरणीय अबू बक्र, आदरणीय अली (رضى الله عنهما) तथा अन्य केही सहचरहरुलाई यी आयतहरु तथा आदेश दिएर पठाउनु भयो ताकि उनी मक्कामा तिनलाई जन-सामान्यका समक्ष घोषित गरिदेऊन् । उनीहरुले उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका आदेशानुसार घोषणा गरे कि कुनै व्यक्ति अब (काअबा) को नाङ्गो अवस्थामा परिक्रमा गर्नसक्ने छैन । बरु आगामी वर्षबाट कुनै मूर्तिपूजकलाई बैतुल्लाह (अल्लाहको घर) को हजको आज्ञा प्रदान गरिने छैन । (सहीह बुख़ारी संख्या १३६९, मुस्लिम संख्या ९८३)

[2]यो मुक्तिको घोषणा ती मूर्तिपूजकहरुको लागि थियो जससित बिना अवधिका सन्धिहरु थिए अथवा चार महिनाभन्दा कमका थिए अथवा जसबाट चार महीना अथवा त्यसभन्दा अधिकका त थिए, परन्तु उनीहरूका तर्फबाट सन्धिका नियमहरुको पालन भइराखेको थिएन । ती सबैलाई चार महिनाको अवधिसम्म मक्कामा निवासको समय दिइयो । यसको अर्थ यो थियो कि यदि चार महिनाभित्र इस्लाम स्वीकार गर्दछन् भने उनीहरूलाई यहाँ बस्नुको आज्ञा हुनेछ अन्यथा उनको

The Ummah Technology Mission

وَاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ ۙ وَ اَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي الْكٰفِرِيْنَ ②

कि तिमी अल्लाहलाई विवश गर्न सक्दैनौं तथा अल्लाह विश्वासहीनहरुलाई निरादर गर्नेछ ।[1]

وَ اَذَانٌ مِّنَ اللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖٓ اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَرِيْٓءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۙ وَرَسُوْلُهٗ ؕ فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ ؕ وَ بَشِّرِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ۙ ③

(३) अल्लाह एवं त्यसको रसूल (दूत) को तर्फबाट महाहजका दिन[2] स्पष्ट घोषणा छ कि अल्लाह मिश्रणवादीहरुसित असन्तुष्ट छ तथा त्यसका दूत पनि, यदि अहिले पनि तिमी क्षमा-याचना गर्छौ भने तिम्रो लागि उत्तम छ तथा यदि तिमी विमुख हुन्छौ भने जानिहाल कि तिमी अल्लाहलाई विवश गर्न सक्ने छैनौ तथा विश्वासहीनहरू (काफ़िरहरु) लाई घोर यातनाको शुभ समाचार दिदेऊ ।

लागि यो आवश्यक हुनेछ कि अरब महाद्वीपबाट निस्केर जाऊन् । यदि यी दुवै नियमहरुमध्ये उनीहरू कुनै पनि अपनाउँदैनन् भने उनको गणना ती काफ़िरहरुमा हुनेछ जोसित युद्ध गर्नु मुसलमानहरुका लागि आवश्यक हुनेछ, ताकि अरब महाद्वीप अनेकेश्वरवाद तथा मूर्तिपूजाबाट पवित्र होस् ।

[1]अर्थात् यो समय यसकारण दिइराखिएको छैन कि यसबेला तिम्रा विरुद्ध कारवाही सम्भव छैन, बरु यसको उद्देश्य पनि तिम्रो भलो तथा लाभ हो, जो तौबा गरी मुसलमान हुन चाहन्छ, त त्यो मुसलमान बनोस् । अन्यथा याद राख कि तिम्रो लागि अल्लाहले आफ्नो विवेकबाट भाग्यमा लेखेको छ, त्यसलाई तिमी समाप्त गर्न सक्दैनौ तथा अल्लाहको तर्फबाट उतारिएको अपमान तथा अनादरबाट तिमी बच्न सक्दैनौं ।

[2]सहीह बुख़ारी मुस्लिम तथा अन्य सहीह हदीसका किताबहरुबाट सिद्ध छ कि हज़ अक़बरका दिनबाट तात्पर्य यौमुन्नहर (अर्थात् १० ज़िलहिज्जा) को दिन हो । (तिर्मिज़ी संख्या ९५७ बुख़ारी संख्या ४६५५ र मुस्लिम संख्या ९८२) त्यसै दिन मिनाको स्थानमा मुक्तिको घोषणा गरियो । १० ज़िलहिज्जाको हज अकबर यसकारण भनिन्छ कि यस दिन हज़का सबभन्दा धेरै तथा विशेष धार्मिक रीतिहरु सम्पन्न गरिन्छ तथा जनमानस उमराको हज़लाई 'असगर' भन्ने गर्दथे । यसकारण उमराभन्दा श्रेष्ठ गर्नको निम्ति हज़लाई महाहज (अक़बर) भनियो । मानिसहरुमा यो भनाई जुन प्रसिद्ध छ कि शुक्रवारका दिन आउने हज़ अकबर, निराधार छ ।

The Ummah Technology Mission

إِلَّا الَّذِينَ عَٰهَدتُّم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنقُصُوكُمْ شَيْـًٔا وَلَمْ يُظَٰهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوٓا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

(४) परन्तु ती मिश्रणवादी जोसित तिमीले संविदा (सन्धि) गरेका छौ तथा उनीहरूले तिमीलाई अलिकति पनि हानि पुऱ्याएनन् तथा तिम्रो विरुद्ध कसैको सहायता गरेनन् भने तिमी पनि सन्धिको अवधि उनीहरूसँग पूरा गर। निःसन्देह अल्लाह संयमीहरूसित प्रेम गर्दछ।[1]

فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ

(५) अनि प्रतिष्ठित महिनाहरु[2] व्यतीत हुने बित्तिकै बहुईश्वरवादीहरुलाई जहाँ फेला पार्छौ वध गर।[3]

[1]मूर्तिपूजकहरुको यो चौथो श्रेणी हो, यिनीहरुसित जति अवधिको सन्धि थियो उनीहरूलाई त्यति समय रहनुको आज्ञा दिइयो। किनभने उनीहरूले सन्धिको नियमहरुको पालन गरे तथा त्यसको विरुद्ध कुनै काम गरेनन् यसकारण मुसलमानहरूको लागि पनि त्यसको पालना आवश्यक भनियो।

[2]यी प्रतिष्ठित महिनाहरुबाट के तात्पर्य छ? यसमा मतभेद छ। एक विचार त यो छ कि यसबाट तात्पर्य तिनै चार महिना हुन् जुन सम्मानित छन्। अर्थात मोहर्रम, रजब, ज़ीक़ादः तथा ज़िलहिज्जाः। तथा विमुक्तिको घोषणा १० ज़िलहिज़्जामा गरियो। यस आधारमा यो भयो कि जस्तो उनीहरूलाई केवल पचास दिनको समय दिइयो किनभने सम्मानित महिनाहरु व्यतीत भए पश्चात मूर्तिपूजकहरुलाई समाति वध गर्नुको आज्ञा दिइएको थियो। परन्तु इमाम इब्ने क़सीरका अनुसार यहाँ निषेधित महिनाहरु होइनन्। बरु १० ज़िलहिज़्जादेखि १० रबीउस्सानी सम्मका चार महिना तात्पर्य हुन्। तिनीहरूलाई सम्मानित महिना यसकारण भनिएको छ कि विमुक्तिको घोषणाको आधारमा यी चार महिनामा ती मूर्तिपूजकहरुसित लड्न तथा उनका विरुद्ध कुनै पनि कार्यवाहीको आज्ञा थिएन। मुक्तिको घोषणाको आधारमा यो तर्क अधिक उचित प्रतीत हुन्छ।

[3]केही व्याख्याकारहरुले यस आदेशलाई सामान्य मानेका छन् अर्थात् हरमका क्षेत्र अथवा त्यसका बाहिरका क्षेत्रमा जहाँपनि फेला पार्छौ, मार। तथा केही व्याख्याकारहरुले सूरः बक़रःको यो आयत वर्णन गरेका छन्।

﴿ وَلَا تُقَٰتِلُوهُمْ عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقَٰتِلُوكُمْ فِيهِ ۖ فَإِن قَٰتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ ﴾

"मस्जिदे हरामका निकट उनीसित न लड जबसम्मकि तिनीहरु स्वयं तिमीसँग न लड्नु, यदि उनी लड्छन् भने तिमीलाई पनि उनीसित लड्ने आज्ञा छ।" (सूरः अल-बक़रः-१९१)

यस आयतबाट विशेष निर्धारण गरी केवल हरमको सीमाभन्दा बाहिरका क्षेत्रमा वध गर्नुको आज्ञा प्रदान गरिएको छ। (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَيْثُ وَجَدْتُّمُوْهُمْ وَخُذُوْهُمْ وَاحْصُرُوْهُمْ وَاقْعُدُوْا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ فَاِنْ تَابُوْا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوْا سَبِيْلَهُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ⑤

उनीहरुलाई बन्दी बनाउ ।[१] उनको घेराउ गर तथा उनको ताकमा (घातमा) हरेक ठाउँमा बस ।[२] तर यदि उनीहरु क्षमा-याचना गर्दछन् तथा नमाज़ स्थाई रूपले निरन्तर पढ्छन् तथा ज़कात दिन्छन्, भने तिमी उनको मार्ग छाडिदेउ ।[३] निःसन्देह अल्लाह तआ़ला क्षमाशील कृपालु छ ।

وَاِنْ اَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ اسْتَجَارَكَ فَاَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ كَلٰمَ اللّٰهِ ثُمَّ اَبْلِغْهُ مَاْمَنَهٗ ۭ

(६) यदि मिश्रणवादीहरु मध्येबाट कोही तिमीसित शरण माँग्छ भने उसलाई शरण प्रदान गरिदेउ यहाँसम्मकि त्यो अल्लाहको कथन सुनोस अनि त्यसलाई उसको शान्ति स्थानसम्म पुऱ्याइदेउ ।[४] यो यस

[१]अर्थात् उनीहरूलाई बन्दी बनाइहाल अथवा वध गरिदेऊ ।

[२]अर्थात् यस कुरामा नटुङ्गयाउ कि उनीहरू जहाँ पाइन्छन् कारवाही गर बरु जहाँ-जहाँ उनका सुरक्षा स्थान, दुर्ग अथवा शरणागार छन्, त्यहाँ-त्यहाँ उनको ताकमा (घातमा) रह । यहाँसम्मकि तिम्रो आज्ञा बिना उनको लागि आवागमन सम्भव नरहोस् ।

[३]अर्थात् उनका विरुद्ध कुनै कारवाही नगरियोस् किनभने उनीहरू मुसलमान भइहालेका छन् । अर्थात् इस्लाम स्वीकार गरे पश्चात नमाज़ निरन्तर पढ्नु तथा ज़कात दिनु अनिवार्य छ, यदि कुनै व्यक्ति यिनीमध्ये कुनै एउटा कर्तव्य छाडिदिन्छ भने, त्यो मुसलमान ठानिने छैन । जुनप्रकार आदरणीय अबू बक्र (رضى الله عنه) ले जकात नतिर्नेहरुका विरुद्ध यसै आयतबाट अर्थ प्रमाणित पाउनु भयो तथा भन्नुभयो :

(واللهِ لأُقاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلٰوةِ وَالزَّكَاةِ)

"अल्लाहको सौगन्ध छ म उनीहरूसित अवश्य लड्नेछु जो नमाज़ तथा जका़तका मध्य अन्तर गर्नेछन् अर्थात नमाज़ पढ्छन् परन्तु ज़कात तिर्नबाट टाढा भाग्छन् ।" (बुख़ारी र मुस्लिम बहवाला मिशकात किताबुज़ ज़कात फ़सले सालिस)

[४]यस आयतमा उपरोक्त विरोधी मूर्तिपूजकहरूका सम्बन्धमा एक छूट प्रदान गरिएको छ कि यदि कुनै मूर्तिपूजक शरण माँगदछ भने उसलाई शरण प्रदान गर अर्थात् त्यसलाई आफ्नो सुरक्षामा सुरक्षित राख ताकि कुनै अन्य मुसलमानले त्यसलाई मार्न नसकोस् । ताकि उसलाई अल्लाहका कुरा सुन्न तथा इस्लाम

The Ummah Technology Mission

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْلَمُونَ ⑥

कारण कि उनीहरु अज्ञानी छन् ।[1]

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِندَ اللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ⑦

(७) मुश्रिकहरूको कुनै सन्धिको कुनै जिम्मेवारी अल्लाह र त्यसका रसूलमा कसरी बाँकी रहन सक्छ ? उनीहरूको कुरा यसबाट अलग्ग छ, जोसित तिमीले मस्जिदे हराम (काबा) को पासमा सन्धि गरेका छौ ।[2] तसर्थ जबसम्म उनीहरू तिमीसित सन्धिको निर्वाह गर्दछन्, तिमीपनि उनीसित वचनको निर्वाह गर । अल्लाह (तआला) संयमीहरूसित प्रेम गर्दछ ।[3]

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ

(८) उनीहरूका वचनको के भरोसा, उनीहरूलाई यदि तिमीमाथि प्रभुत्व प्राप्त हुन्छ भने न त सम्बन्धको विचार गर्छन् न सन्धि वचनको ।[4] आफ्ना

धर्म स्वीकार गर्नुको सौभाग्य प्राप्त होस् । परन्तु यदि अल्लाहका कुरा सुने पश्चात पनि त्यो इस्लाम धर्म स्वीकार गर्दैन भने त्यसलाई त्यसको सुरक्षित ठाउँमा पुऱ्याइदेउ । अर्थात् आफ्नो सुरक्षाको कर्तव्य अन्तिम क्षणसम्म निर्वाह गर्नुछ । जबसम्म त्यो आफ्नो सुरक्षित ठाउँमा पुग्दैन, त्यसको सुरक्षाको दायित्व तिमीमाथि छ ।

[1]अर्थात् शरणार्थीहरूको शरणको छुट यसकारण प्रदान गरिएको छ किनभने यिनीहरू अज्ञानी छन् । सम्भव छ अल्लाह तथा त्यसका रसूलका कुरा उनको ज्ञानमा आओस् तथा मुसलमानहरूको आचरण तथा व्यवहार उनीहरूले देख्छन् भने इस्लाम धर्म स्वीकार गरी परलोकको यातनाबाट बचून् । जुनप्रकार हुदैबियाको सन्धि पश्चात धेरैजसो काफ़िर मदीना आवत-जावत गरिरहे, त मुसलमानहरूका व्यवहार तथा आचरण देखेर इस्लाम धर्मलाई बुझ्नमा धेरै सहायता प्राप्त भयो तथा धेरैजसो मानिसहरू मुसलमान भए ।

[2]यो नकारात्मक प्रश्न हो, अर्थात् जुन मूर्तिपूजकहरुसित तिम्रो सन्धि छ, तिनका अतिरिक्त अब कसैसित सन्धि शेष रहेको छैन ।

[3]अर्थात् वचन निर्वाह गर्नु, अल्लाहको समक्ष प्रिय कुरो हो । यसकारण सम्बन्धमा सावधानी आवश्यक छ ।

[4](كَيْفَ) (कैफ़) को अर्थ हो 'कसरी' यो प्रश्न पनि अस्वीकृतिलाई जोड दिनको निम्ति प्रयोग भएको छ (إِلٌّ) (इल्ल) को अर्थ नाता (सम्बन्ध) तथा (ذِمَّة) जिम्म:) को अर्थ वचन हुन् अर्थात् ती मूर्तिपूजकहरूका कुराको के भरोसा जबकि उनको दशा यो छ कि यदि यिनीहरू तिमीमाथि विजयी हुन्छन् भने कुनै सम्बन्ध

The Ummah Technology Mission

يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾

मुखले यिनीहरू तिमीलाई ठीक्क (प्रसन्न) पारिराखेका छन् परन्तु यिनका हृदय मान्दैनन् र उनीहरूमा अधिकतर (दूराचारी) फ़ासिक़ छन्।

اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

(९) उनीहरूले अल्लाहका आयतहरुलाई अति कम मुल्यमा बेचिदिए तथा उसको मार्गबाट रोके। अत्याधिक नराम्रो छ, जुन कुरा यिनीहरूले गरिराखेका छन्।

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

(१०) यिनीहरू त कुनै मुसलमानको पक्षमा कुनै सम्बन्धको अथवा सन्धिको कदापि चिन्ता गर्दैनन्, यी त छन् नै अतिक्रणकारी।[1]

فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ۗ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ

(११) अब पनि यदि यिनी क्षमा-याचना (पश्चाताप) गर्दछन् तथा नमाज़ निरन्तर पढ्छन् तथा ज़कात दिइराख्छन् भने तिम्रा धर्म भाई हुन्।[2]

अथवा वचनको चिन्ता गर्ने छैनन्। केही व्याख्याकारहरूको मत छ कि प्रथम कैफको अर्थ मूर्तिपूजक तथा द्वितीयको अर्थ यहूदी हुन् किनभने उनको विशेषता वर्णन गरिएको छ कि उनी अल्लाहका आयतलाई तुच्छ मूल्यमा विक्रय गरिदिन्छन्। तथा यो दुर्गुण यहूदीहरुकै रहिआएको छ।

[1]पटक-पटक स्पष्टीकरणको उद्देश्य मूर्तिपूजक तथा यहूदीहरूको इस्लाम धर्मसित शत्रुता तथा उनका हृदयमा बसेका द्वेष भावहरुलाई प्रदर्शित गर्नु हो।

[2]नमाज़, तौहीद (एकेश्वरवाद) तथा रिसालतलाई स्वीकार गरेपश्चात, इस्लामको सबभन्दा श्रेष्ठ तथा विशेष मूल स्तम्भ हो, जुन अल्लाहको अधिकार हो, त्यसमा अल्लाहको उपासनाका विभिन्न रूप छन्। यसमा हात बाँधेर उभिनु हो, दण्डवत् तथा टाउको टेक्नु हो, प्रार्थना तथा अर्चना हो, अल्लाहको श्रेष्ठता तथा प्रतापको तथा आफ्नो निर्बलता तथा विवशताको प्रदर्शन हो। उपासनाका यी सम्पूर्ण विधिहरु तथा रूपमात्र अल्लाहको लागि उचित छन्। नमाज़ पश्चात द्वितीय कर्तब्य ज़कात तिर्नु हो जसमा बन्दनीय पथ हुनुका साथ-साथ अरु मनुष्यहरुप्रति उनका मौलिक अधिकार पनि सम्मिलित छन्। ज़कातबाट समाज तथा त्यसका जातिका निर्धन, अनाथ, अपाङ्ग, असहाय मानिसहरू लाभ प्राप्त गर्दछन्। यसैकारण रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका कथनहरुमा पनि तौहीदको गवाही (साक्ष्य) दिनु पश्चात तिनै दुईटा कुराहरुलाई अधिक स्पष्ट रूप एवं विशेषताले वर्णित गरिएको छ। नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "मलाई आदेश दिइएको छ कि म मानिसहरूसित युद्ध गरुँ, यहाँसम्मकि उनीहरू यस कुराको

The Ummah Technology Mission

يَعْلَمُونَ ⑪

हामी त जानकारहरुका लागि आफ्ना आयतहरूलाई सविस्तार वर्णन गरिराखेका छौं।

وَإِن نَّكَثُوٓا۟ أَيْمَـٰنَهُم مِّنۢ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا۟ فِى دِينِكُمْ فَقَـٰتِلُوٓا۟ أَئِمَّةَ ٱلْكُفْرِ ۙ إِنَّهُمْ لَآ أَيْمَـٰنَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ ⑫

(१२) यदि यिनीहरू प्रतिज्ञा तथा वचन दिए पश्चात पनि आफ्नो प्रतिज्ञा भङ्ग गर्दछन् तथा तिम्रो धर्मको निन्दा गर्छन् भने तिमी पनि ती अधर्मीहरूका प्रमुखहरुसित युद्ध गर। उनीहरूको सौगन्ध कुनै वस्तु होइन, सम्भव छ कि यसप्रकार उनी रोकिऊन्।[1]

أَلَا تُقَـٰتِلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوٓا۟ أَيْمَـٰنَهُمْ وَهَمُّوا۟ بِإِخْرَاجِ ٱلرَّسُولِ وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ

(१३) तिमीहरू उनीहरूका टाउका कुल्चिन किन तयार हुँदैनौं[2] जसले आफ्ना प्रतिज्ञालाई तोडिदिए तथा (अन्तिम)

गवाही (साक्ष्य) देऊन् कि अल्लाहको अतिरिक्त कोही पूज्य छैन तथा मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) अल्लाहका सन्देशवाहक हुन्। तथा नमाज़ स्थापित गर्दछन् तथा ज़कात दिन्छन्।" (सहीह बुख़ारी किताबुल ईमान बाब फइन ताबू व अकामुस्सलात, र मुस्लिम किताबुल ईमान बाबुल अमरे बिकितालिन्नास.......) आदरणीय अब्दुल्लाह बिन मसऊदको कथन छ (وَمَنْ لَمْ يُزَكِّ فَلَا صَلَاةَ لَهُ) 'जसले ज़कात दिएन, उसको नमाज़ पनि हुँदैन।'

[1](أيمان) (ऐमान) (यमीन) को बहुवचन हो, जसको अर्थ 'सौगन्ध हो'। (أئمه) (अइम्मा) (إمام) (इमाम) को बहुवचन हो। भाव मुखिया, नेता हो। अर्थ यो हो कि यदि यिनीहरू वचन तोड्छन्, तथा धर्मलाई कलंकित गर्न प्रयत्न गर्दछन्, त प्रत्यक्ष रूपले यिनीहरू सौगन्ध (कसम) पनि खाऊन त उनको कुनै भरोसा छैन। काफ़िरहरूका यी नेताहरुसित युद्ध गर। सम्भव छ कि उनीहरू यसप्रकार आफ्नो कुफ्रबाट रोकिऊन्। यसबाट केही मानिसहरूले यो अर्थ निकालेका छन् कि यदि इस्लामी राज्यमा निवास बस्ने व्यक्ति मुसलमानहरूका अतिरिक्त अन्य धर्मको अनुयायी यदि वचन अथवा सन्धिलाई तोड्दैन तर केवल इस्लाम धर्मलाई कलंकित गर्दछ भने उसलाई वध गरिने छैन किनभने कुर्आनले उनीहरूसित युद्ध गर्नको लागि दुईकुरा वर्णित गरेको छ,, यसकारण जबसम्म दुबै कुरालाई उनीहरू गर्ने छैनन् उनीहरु वध गरिनुका अधिकारी हुने छैनन् परन्तु इमाम शाफई तथा अन्य इमामहरुको मत छ कि धर्मलाई कलंकित गर्नुको प्रयत्न नै वचन तोड्नु समान हो यसकारण उनीहरूका निकट ती दुबै कुरा आउँछन्, अतः यस शरणार्थीको वध उचित छ। (फ़तहुल क़दीर)

[2](ألا) को प्रयोग उत्तेजित गर्नको लागि गरिन्छ, अल्लाह तआला मुसलमानहरूलाई धर्मयुद्धको लागि प्रलोभन दिइराखेको छ।

The Ummah Technology Mission

مَرَّةٍ ۭ اَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشَوْهُ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ⑬

ईशदूतलाई देशबाट निकालिदिने विचारमा छन् ।[1] तथा स्वयं नै प्रथम पटक उनीहरूले तिमीसित निहु खोज्न पहल गरे ।[2] के तिमी उनीसित तर्सन्छौ ? अल्लाहलाई नै सबभन्दा अधिक अधिकार छ कि तिमी उसित तर्स यदि तिमी ईमान भएका हौ ।

قَاتِلُوْهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدِيْكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُوْرَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِيْنَ ⑭ۙ

(१४) उनीहरूसँग तिमी युद्ध गर, अल्लाह तआला तिम्रा हातद्वारा उनीहरूलाई यातना दिनेछ, उनीहरूलाई अपमानित तथा निरादार गर्नेछ, तिमीलाई उनका विरुद्ध सहायता दिनेछ तथा मुसलमानहरुका हृदयको दुखमोचन गर्नेछ ।

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوْبِهِمْ ۭ وَيَتُوْبُ اللّٰهُ عَلٰي مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ

(१५) तथा तिनका हृदयका दुख तथा क्रोधलाई समाप्त गर्नेछ ।[3] तथा त्यो जसलाई चाहन्छ

[1]यसबाट तात्पर्य दारुननदवा हो जसमा मक्काका प्रमुखहरुले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई देश निकाला गर्ने, बन्दी बनाउने अथवा हत्या गर्ने प्रस्तावमाथि विचार गरे ।

[2]यसबाट तात्पर्य बद्रको युद्धमा मक्काका मूर्तिपूजकहरूको व्यवहार हो कि उनीहरू आफ्ना व्यापारिक क़ाफिला (समूह) को सुरक्षाका लागि गए । परन्तु यस पश्चात उनीहरूले देखे कि क़ाफ़िला बचेर निस्किसकेको छ, उनीहरू बद्रको स्थानमा मुसलमानहरुसित लड्नुको तयारी तथा छेडछाड गरिरहे, जसको परिणाम स्वरुप अन्त्यमा युद्ध भएर नै रहयो । अथवा यसबाट तात्पर्य क़बीला बनी बक्रको त्यो सहायता हो जुनकि कुरैशले उनीहरूको लागि गरे, जबकि उनीहरूले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसँग सन्धि गरिएको क़बीलामाथि चढाई गरेका थिए, जबकि कुरैशको यो सहायता सन्धिको विरुद्ध थियो ।

[3]अर्थात् जब यी मुसलमान कमजोर थिए, त्यतिखेर यी मूर्तिपूजक उनीमाथि अत्याचार गर्दथे, जसको कारण मुसलमानहरुका हृदय उनीबाट अत्याधिक दुखी तथा उत्पीडित थिए । जब मुसलमानहरुको हातबाट उनीहरू मारिनेछन् तथा अनादर तथा अपमान उनको भाग्यमा आउने छ, त्यसबेला प्राकृतिक कुरो हो कि यसबाट उत्पीडित एवं दुखी मुसलमानहरूका हृदयलाई शीतलता प्राप्त हुनेछ तथा मानसिक क्रोधको निवारण हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٥﴾

दयाले आकर्षित हुन्छ, तथा अल्लाह तआ़ला सर्वज्ञाता, तत्वदर्शी छ ।

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تُتْرَكُوْا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ جٰهَدُوْا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلَا رَسُوْلِهٖ وَلَا الْمُؤْمِنِيْنَ وَلِيْجَةً ؕ وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٦﴾

(१६) के तिमीले यो ठानेका छौ कि तिमी छाडिदिइने छौ यद्यपि कि अल्लाह (तआ़ला) ले तिमीमध्ये उनीहरूलाई श्रेष्ठ बनाएको छैन जो धर्मयुद्धका सैनिक हुन् ।[२] तथा जसले अल्लाह तथा त्यसका रसूल एवं ईमान भएकाहरूका अतिरिक्त कसैलाई मित्र बनाएनन् ?[३] र अल्लाह (तआ़ला) राम्ररी जान्दछ, जुन तिमी गरिराखेका छौ ।[४]

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَّعْمُرُوْا مَسٰجِدَ اللّٰهِ شٰهِدِيْنَ عَلٰۤى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ؕ اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ

(१७) असम्भव छ कि मूर्तिपूजक अल्लाहको मस्जिदलाई आबाद गरुन्, जबकि दशा यो छ कि यिनीहरू आफ्ना विश्वासका स्वयं साक्षी छन् ।[५]

[१]अर्थात् बिना कुनै परीक्षाको ।

[२]जस्तो कि धर्मयुद्धद्वारा परीक्षा लिइयो ।

[३](وَلِيجة) (वलीजः) घनिष्ट तथा हार्दिक मित्रलाई भन्दछन् किनकि मुसलमानहरुलाई अल्लाह तथा त्यसका रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) का शत्रुहरुसित प्रेम गर्नु तथा मित्रतापूर्ण सम्बन्धबाट पनि रोकिएको थियो, अतः यो पनि परीक्षाको एउटा साधन थियो, जसबाट निःस्वार्थी ईमान भएकाहरुलाई अरुहरूबाट अलग्ग गरियो ।

[४]अर्थ यो हो कि अल्लाहलाई त पहिले नै हर वस्तुको ज्ञान छ, परन्तु धर्मयुद्धमा बुद्धिमत्ता यो हो कि यसबाट स्वार्थी तथा निःस्वार्थी आज्ञाकारी तथा अवज्ञाकारी भक्त स्पष्ट हुन्छन्, जसलाई प्रत्येक व्यक्ति देख्न तथा चिन्न सक्तछ ।

[५](مساجد الله) सित तात्पर्य मस्जिदे हराम हो । बहुवचन शब्द यसकारण प्रयोग गरिएको छ कि संसारका सबै मस्जिदहरुको यो केन्द्र (क़िबला) हो । अथवा अरबहरुमा एक-वचनको लागि बहुवचनको प्रयोग पनि उचित भनिन्छ । अर्थ यो हो कि अल्लाहको घर (अर्थात मस्जिदे हराम) को निर्माण गर्नु अथवा बसाउनु मुसलमानहरुको काम हो, न कि उनको जो कुफ्र तथा शिर्क गर्दछन् तथा उसलाई स्वीकार पनि गर्दछन्, जस्तो कि उनका तलबिया (धर्मघोष) मा भन्ने गर्दथे । (لَبَّيْكَ لا شَرِيكَ لَكَ، إِلَّا شَرِيكًا هُوَ لَكَ، تَمْلِكُهُ وَمَا مَلَكَ)

The Ummah Technology Mission

أَعْمَالُهُمْ ۚ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ⑰

उनका कर्महरू नष्ट तथा बेकार छन्, तथा उनीहरू स्थायी रूपले नरकवासी हुन् ।[1]

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ ۖ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ⑱

(१८) अल्लाहका मस्जिदहरुलाई त उनीहरू आबाद गर्दछन्, जो अल्लाह तथा प्रलयका दिनमा ईमान राख्दछन् । नमाज़ निरन्तर पढ्दछन् ज़कात दिन्छन् र अल्लाहका अतिरिक्त कोहीसित तर्सन्नन् । अतः आशा छ तिनीहरू नै मार्गदर्शन प्राप्त हुनेछन् ।[2]

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ لَا يَسْتَوُونَ

(१९) के तिमीले हाजिहरुलाई पानी खुवाउनु तथा मस्जिदे हरामको सेवा गर्नु त्यस कुरा समान गरिदिएका छौ जसले अल्लाहमा तथा प्रलयका दिनमा विश्वास गरे तथा अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध गरे? यी अल्लाहका

(सहीह मुस्लिम बाबुत तलबीयः) अथवा यसबाट तात्पर्य त्यो स्वीकार्य हो जुन प्रत्येक धर्मावलम्बी गर्दछ कि म यहूदी, ईसाई, साबई अथवा मूर्तिपूजक हूँ । (फ़तहुल क़दीर)

[1]अर्थात् उनका ती कर्म जुन हेर्नमा पुण्य लाग्दछन्, जस्तो खाना-ए-काअबाको परिक्रमा, उमरा तथा हाजिहरुको सेवा आदि । परन्तु ईमान बिना तिनी यस्ता वृक्ष सरह छन् जुन छायाँ तथा फलविहीन छ अथवा उनीहरू ती फुलहरु समान छन् जसमा सुगन्ध छैन ।

[2]जुनप्रकार हदीसमा पनि छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسْجِدَ، فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ

"जब तिमी देख्छौ कि कोही मस्जिदमा नियमितरुपले आउँछ, त तिमी उसको ईमानको साक्षी बन ।" (तिर्मिजी तफ़सीर सुरः तौबः)

कुर्आन करीममा यहाँ पनि अल्लाहमा ईमान तथा आख़िरतमा ईमान पश्चात जुन कर्महरुको वर्णन गरिएको छ, त्यो नमाज़, ज़कात तथा अल्लाहसित तर्सनु हो जसबाट नमाज़, ज़कात तथा तक़्वा (अल्लाहसित भय) को महत्व प्रकाशित छ ।

The Ummah Technology Mission

निकट समान छैनन्[1] तथा अल्लाह (तआ़ला) अत्याचारीहरुलाई मार्ग देखाउँदैन ।[2]	عِندَ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٩﴾

[1]मूर्तिपूजकहरू हाजिहरूलाई पानी खुवाउने तथा मस्जिदे हरामको हेर चारको जुन कार्य गर्दथे, त्यसमाथि उनीहरूलाई ठूलो गर्व थियो तथा यसको सापेक्ष उनीहरू ईमान तथा धर्मयुद्धको कुनै विशेषता दिदैनथे, जसको विशेषता मुसलमानहरुमा थियो । अल्लाहले आदेश गर्‍यो के तिमी हाजिहरूलाई पानी खुवाउने तथा मस्जिदे हरामको प्रबन्ध गर्ने कुरोलाई अल्लाहमाथि ईमान तथा अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्धको समान ठान्दछौ ? याद राख अल्लाहका निकट यिनी समान छैनन् , बरु मूर्तिपूजकको कुनै पनि कर्म स्वीकार छैन चाहे त्यो पुण्यको रूपमा नै होस् जस्तो कि यसभन्दा पूर्वका आयतको वाक्य (حَبِطَتْ أَعْمَالُهُم) मा स्पष्ट गरिसकिएको छ । केही कथनहरुमा यसको अवतरणको कारण मुसलमानहरूको आपसको कुराकानी हो कि एकदिन केही मुसलमान मिम्बरे नबवीका निकट एकत्रित थिए, उनीहरूमध्ये एउटाले केही भन्यो कि इस्लाम स्वीकार गरे पश्चात मेरो निकट सबभन्दा श्रेष्ठ कर्म हाजिहरुलाई पानी खुवाउनु हो, दोस्रोले भन्यो मस्जिदे हराम आबाद गर्नु, तेस्रोले भन्यो बरु अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध गर्नु यी सबैभन्दा श्रेष्ठ छ, जुन तिमीले वर्णन गरेका छौ । आदरणीय उमर (رضی الله عنه) ले जब उनीहरूको आपसमा यो कुरा गरिराखेको सुन्नुभयो त गाली गर्नुभयो तथा भन्नुभयो कि मिम्बरे रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको निकट उच्च स्वर पारेर कुरा नगर । यो शुक्रवार को दिन थियो । यो हदीस भन्ने आदरणीय नौमान बिन बशीर (رضی الله عنه) भन्नुहुन्छ कि म शुक्रवारको नमाज़ पश्चात नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भएँ तथा आफ्नो आपसका यस कुराकानीको विषयमा सोधें । त्यसपश्चात यो आयत उत्र्यो । (सहीह मुस्लिम किताबुल इमारः बाब फ़ज़लिल जिहाद फ़ी सबीलिल्लाह) जसमा जस्तो कि यो स्पष्ट गरिदिइएको छ कि अल्लाहमा ईमान, आख़िरतमा ईमान, तथा अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध सर्वश्रेष्ठ तथा विशेषता भएका कर्म हुन् । वार्तालापको माध्यमले वास्तविक विशेषता तथा श्रेष्ठता त धर्मयुद्धको वर्णन गर्नु थियो तर अल्लाहमा ईमान नभईकन कुनै प्रकारका कर्म स्वीकार गरिदैनन्, यसकारण सर्वप्रथम अल्लाहमा ईमानको वर्णन गरियो । अतः यसबाट यो ज्ञात भयो कि यसको अवतरणको कारण केवल मूर्तिपूजकहरुका कुकर्महरुका कारण नै मात्र होइन, बरु यसको अतिरिक्त स्वयं मुसलमानहरूको आ-आफ्नोतिरबाट कुनै कर्मलाई कुनै कर्ममाथि अधिक श्रेष्ठता दिनुको कारण थियो, जबकि यो काम शरीअतवाला अर्थात ईशदूतको हो न कि मुसलमानहरुको । मुसलमानहरूको कार्य त प्रत्येक त्यस कुरा अनुसार कर्म गर्नु हो जुन अल्लाह तथा त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तिरबाट उनीहरूलाई बताइन्छन् ।

[2]अर्थात् यिनीहरू चाहे जस्तो पनि दाबी गरुन् वास्तवमा अत्याचारी हुन् अर्थात् मूर्तिपूजक हुन्, यसकारण कि शिर्क सबभन्दा ठूलो अत्याचार हो । यस अत्याचारका कारण नै उनीहरू अल्लाहको मार्गदर्शनबाट बञ्चित छन्, त्यसकारण उनको

The Ummah Technology Mission

(२०) जसले ईमान स्थापित गरे, हिज़रत गरे, अल्लाहको मार्गमा आफ्नो माल तथा आफ्नो प्राणले धर्मयुद्ध गरे, उनी अल्लाह समक्ष अत्याधिक सम्मानित छन्, तथा यिनै मानिसहरू सफलता प्राप्त गर्ने छन् ।

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِندَ اللَّهِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

(२१) उनका पोषकले उनीहरूलाई आफ्नो कृपा एवं अनुग्रह तथा यस्ता स्वर्गहरुको शुभ-सूचना दिन्छ जसमा उनका लागि स्थायी सुख छ ।

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾

(२२) त्यहाँ यिनीहरू नित्य रहनेछन्, अल्लाहको पासमा निःसन्देह धेरै ठूला प्रतिफल छन् ।[1]

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

(२३) हे निष्ठावानहरू ! आफ्ना पिताहरु र आफ्ना भाईहरूलाई मित्र न बनाऊ, यदि उनीहरू कुफ्रलाई इस्लामभन्दा अधिक प्रिय ठान्दछन् । तिमीहरुमध्ये जसले पनि उनीसित प्रेम राख्दछ, त्यो पूर्ण पापी अत्याचारी हो ।[2]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

तथा मुसलमानहरुको जसलाई अल्लाहको मार्गदर्शन प्राप्त छ, आपसमा कुनै तुलना छैन ।

[1]यी आयतहरुमा ती ईमान भएकाको प्रधानताको चर्चा गरिएको छ जसले प्रवास गरे तथा आफ्नो तन, मन र धनले धर्मयुद्धमा भाग लिए । तथा भन्नुभयो कि अल्लाहकहाँ उनीहरूकै पद श्रेष्ठ छ तथा यिनै सफल छन्, यिनी अल्लाहको कृपा तथा प्रसन्नता एवं स्थाई पुरस्कारका पात्र हुन्, न कि उनीहरू जो स्वयं आफूलाई श्रेष्ठ ठान्दछन्, आफ्नो मुखले आफूलाई ठूलो भन्दछन् तथा आफ्ना पूर्वजहरुका तथा पूर्वजका रीति रिवाजलाई अल्लाहमा ईमानको तुलनामा प्रिय ठान्दछन् ।

[2]यो त्यही विषय हो, जसको पवित्र कुरआनमा विभिन्न स्थानहरुमा चर्चा गरिएको छ । (हेर्नुस् सूरः आले इमरान आयत-२८ देखि ११८ सम्म, सूरः मायदः आयत ५१ तथा सुरः मुजादिलः-२२) यहाँ धर्मयुद्ध तथा देश त्यागको विषयमा यसको विशेषता स्पष्ट छ, यसकारण यसको वर्णन यहाँपनि छ । अर्थात् धर्मयुद्ध तथा हिज़रतमा तिम्रा पिता तथा भाईहरुको प्रेम बीचमा नआओस्, किनभने यदि उनीहरू अहिले पनि काफ़िर छन्,

The Ummah Technology Mission

(२४) (तपाईं) भनिदिनुस् कि यदि तिम्रा पिता तथा तिम्रा पुत्र एवं तिम्रा भाई तथा तिम्रा पत्नीहरू तथा तिम्रा वंश तथा अर्जित धन तथा त्यो व्यापार जसको कमीबाट तिमी तर्सन्छौ तथा ती आवास जसलाई तिमी प्रिय ठान्दछौ, (यदि) यी तिमीलाई अल्लाह एवं त्यसको रसूल तथा अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्धभन्दा प्रिय छन्, भने तिमी प्रतिक्षा गर त्यस बेलासम्म जबकि अल्लाह तआला आफ्ना यातनालाई ल्याओस् । अल्लाह तआला भ्रष्टाचारीहरुलाई मार्ग देखाउँदैन ।[1]

قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

त तिम्रा मित्र हुन सक्दैनन्, बरु उनी तिम्रा शत्रु हुन् । यदि तिमी उनीसित प्रेमपूर्ण सम्बन्ध राख्दछौ भने याद राख तिमी पनि अत्याचारी भनिनेछौ ।

[1]यस आयतमा पनि विगत विषयलाई बडो प्रवल रूपले वर्णन गरिएको छ । (عشيرة) बहुवचन संज्ञा हो त्यो निकटतम् सम्बन्धी जोसँग मनुष्य दैनिक जीवन व्यतीत गर्दछ अर्थात् परिवार, वंश । (تجارة) (तेजारत) कमाईको अर्थको लागि आउँछ । (اقتراف) (इकतेराफ़) व्यापारका क्रय-विक्रयलाई भन्दछन् जसको उद्देश्य लाभको प्राप्ति हुन्छ । (كساد) (कसाद) मन्दीलाई भन्दछन् अर्थात् बिक्रीका वस्तुको समय गइसकेको होस्, जसको कारण मानिसहरूलाई त्यसको आवश्यकता नहोस् । दुबै परिस्थितिहरु मन्दीका हुन् । (مساكن) (मसाकिन) मस्कनको बहुवचन हो । यसबाट तात्पर्य ती घर हुन् जसमा निवास गरी मनुष्य ऋतुहरुको तीब्रता तथा घटनाबाट बच्न सम्मानपूर्वक रहन-सहन तथा आफ्नो परिवारको सुरक्षाको लागि निर्माण गर्दछ, यी सबै कुराहरु आ-आफ्ना स्थानमा आवश्यक तथा मनुष्यलाई यी सबै कुराहरुसित हार्दिक प्रेम एउटा प्राकृतिक कुरा हो । (जुन निन्दनीय छैन) तर यदि यो प्रेम अल्लाह तथा त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको प्रेमभन्दा अधिक तथा अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध गर्नमा बाधा बन्छ भने यो कुरो अल्लाहलाई अति अप्रिय छ । तथा त्यसको अप्रसन्नताको कारण बन्दछ तथा त्यो त्यस्तो अवज्ञा तथा अवहेलना हो जसको कारण मनुष्य अल्लाहको मार्गदर्शनबाट बञ्चित हुनसक्छ । जुनप्रकार कि अन्तिम शब्दहरुमा चेतावनी स्पष्ट भएर आउँछ । हदीसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि यस विषयलाई बडो स्पष्ट शब्दहरुमा वर्णन गर्नुभएको छ । जस्तो एक अवसरमा आदरणीय

The Ummah Technology Mission

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِيْ مَوَاطِنَ كَثِيْرَةٍ ۙ وَّيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـًٔا وَّضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُّدْبِرِيْنَ ﴿٢٥﴾

(२५) निःसन्देह अल्लाह तआलाले तिमीलाई धेरैजसो रणक्षेत्रहरुमा विजय प्रदान गरेको छ । तथा हुनैनका युद्धका दिन पनि, जबकि तिमीलाई आफ्ना अधिक संख्यामाथि गर्व थियो, परन्तु यसले तिमीलाई कुनै लाभ पुऱ्याएन, बरु धर्ती आफ्नो विस्तारका उपरान्त पनि तिम्रो लागि संकीर्ण भयो, अनि तिमी पिठ्यूँ फर्काइ गइहाल्यौ ।

ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ عَلٰى رَسُوْلِهٖ وَعَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَاَنْزَلَ جُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ وَذٰلِكَ جَزَاۗءُ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٦﴾

(२६) त्यसपछि अल्लाहले आफ्नो तर्फबाट शान्ति आफ्नो नबीमाथि तथा निष्ठावानहरुमाथि अवतरित गऱ्यो तथा आफ्नो त्यो सेना पठायो, जसलाई तिमीले देखिराखेका थिएनौं तथा काफ़िरहरुलाई पूरा दण्ड दियो । र यी काफ़िरहरुको यही प्रतिफल थियो ।

उमर (رضى الله عنه) ले भन्नुभयो, "हे रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम ! तपाईं मलाई आफूबाहेक, प्रत्येक वस्तुभन्दा अधिक प्रिय हुनुहुन्छ ।" उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "जबसम्म म उसको आफ्नै ज्यानभन्दा अधिक प्रिय हुन्न, त्यसबेलासम्म त्यो ईमानवाला होइन ।" आदरणीय उमर (رضى الله عنه) ले भन्नुभयो, "परन्तु अब अल्लाहको सौगन्ध तपाईं मलाई आफ्नो ज्यानभन्दा पनि अधिक प्रिय हुनुहुन्छ ।" उहाँ सल्लल्लाह अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "हे उमर ! अब तिमी मोमिन हौ ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल ऐमान वन्नुजुर बाब कैफ़ कान यमिनुन्नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) एक अन्य कथनमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "सौगन्ध छ त्यस अस्तित्वको जसका हातमा मेरो प्राण छ, तिमीमध्ये कोही व्यक्ति त्यस समयसम्म मुसलमान होइन, जबसम्म म उसको पिताभन्दा, उसको सन्तानभन्दा तथा सबैभन्दा अधिक प्रिय हुन्न ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल ईमान बाब हुब्बिर्रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम मिनल ईमान, तथा मुस्लिम किताबुल ईमान) तथा एउटा अन्य हदीस (ईशदूतको कथन) मा धर्मयुद्धको महत्वको चर्चा गर्दै उहाँले भन्नुभयो कि जब तिमी निश्चित समयको लागि वस्तु उधारो दिएर त्यसलाई कम मुल्यमा क्रय गर्नु आफ्नो व्यवहार बनाउनेछौ तथा गोरुहरूका पुच्छर समाति खेती गर्नुमा प्रसन्न एवं सन्तुष्ट हुनेछौ तथा धर्मयुद्ध छाडिहाल्नेछौ त अल्लाह तिमीमाथि यस्तो अपमान आच्छादित गरिदिनेछ जसबाट तिमी त्यसबेलासम्म निस्कन सक्ने छैनौ जबसम्म आफ्नो धर्मतिर फर्कने छैनौ । (अबू दाऊद, किताबुल बयूअ बाबुन्नहय अनिल इनः मुसनद अहमद, भाग २, पृष्ठ ४२)

The Ummah Technology Mission

(२७) अनि त्यस पश्चात पनि जसलाई चाहन्छ अल्लाह (तआ़ला) क्षमा गर्दछ ।[1] अल्लाह नै क्षमावान् तथा कृपालु छ ।

ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنۢ بَعۡدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَن يَشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٧﴾

[1]हुनैन मक्का तथा तायफ नगरहरुका मध्यमा एउटा घाटी (बेंसी) को नाम हो । यहाँ हवाज़िन तथा सकी़फका दुई क़बीला (समूह) बस्दथे, जो आफ्ना धनुष विद्यामा प्रसिद्ध थिए । यिनी मुसलमानहरुका विरुद्ध लड्न तयारी गरिराखेका थिए, त्यतिखेर यसको सूचना रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई प्राप्त भयो त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले बाह्र हजार मुसलमानहरुको सेना लिएर यी कबीलाहरुका विरुद्ध युद्ध गर्नको लागि हुनैनको घाटीमा जानुभयो, यो मक्का विजयको १८ अथवा १९ दिनका पश्चात शव्वालको घटना हो । उपरोक्त वर्णित क़बीलाले पूर्ण तयारी गरिसकेको थियो तथा विभिन्न सुरक्षित स्थानहरुमा बाण चलाउनेहरुलाई निर्धारित गरिदिएको थियो । यता मुसलमानहरुमा पनि यो भावना उत्पन्न भइसकेको थियो कि आज जे होस् अति संख्याको कारण हामी पराजित हुनेछैनौ । अर्थात् अल्लाह तआ़लाको सहायता बिना आफ्नो अधिक संख्यामा भरोसा अधिक भयो । अल्लाह तआ़लालाई यो गर्व तथा विचार प्रिय लागेन । परिणाम स्वरूप जब हवाज़िनका धनुषधारीहरुले विभिन्न स्थानहरुबाट मुसलमानहरुका सेनामाथि एक्कासि धनुष चलाउन प्रारम्भ गरिदिए त यो असम्भावित तथा बाँडहरुको प्रहारले मुसलमानहरु हतोत्साहित भई भागिहाले । रणभूमिमा केवल रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा लगभग सय मुसलमान शेष रहे । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मुसलमानहरुलाई पुकारीराख्नु भएको थियो,"अल्लाहका भक्तहरु ! मेरो पासमा आउ, म अल्लाहको रसूल हूँ ।" कहिले यो वाक्य पढ्दथे (أنا النبي لا كذب أنا ابن عبدالمطلب) अनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आदरणीय अब्बास (رضي الله عنه) (जसको आवाज अति तीब्र थियो) लाई आदेश दिनुभयो कि मुसलमानहरुलाई एकत्रित गर्नको निम्ति आवाज देउन् । अतः उनको आवाज सुनेर मुसलमानहरु अति लज्जित भए अथवा पुनः मैदानमा आए तथा पुनः यसप्रकार दृढताले युद्ध गरे कि अल्लाहले विजय प्रदान गर्‍यो, अल्लाह तआ़लाको पनि सहायता यसप्रकार प्राप्त भयो कि एक त उनका हृदयलाई शान्ति भयो दोस्रो कुरो फरिश्ताहरु पनि अवतरित भए । यस युद्धमा मुसलमानहरुले ६ हजार काफ़िरहरुलाई बन्दी बनाए जसलाई पछि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको भनाईमा छाडिदियो तथा निकै अधिक सामग्री युद्धमा प्राप्त भयो । युद्ध पश्चात उनका धेरैजसो नायकहरु पनि मुसलमान भए । यहाँ तीन आयतहरुमा अल्लाह तआ़लाले यस घटनालाई संक्षिप्त रूपले वर्णन गर्नुभएको छ ।

The Ummah Technology Mission

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِنَّمَا ٱلْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا۟ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا ۚ وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦٓ إِن شَآءَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

(२८) हे मोमिनहरु ! अवश्य नै मूर्तिपूजक अपवित्र छन् ।[1] उनीहरू यस वर्ष पश्चात मस्जिदे हरामका निकट पनि आउन नपाऊन् ।[2] यदि तिमीलाई निर्धनताको भय छ, भने अल्लाहले तिमीलाई आफ्नो कृपाले धनवान् बनाइदिनेछ यदि चाहन्छ ।[3] नि:सन्देह अल्लाह ज्ञानी तथा विवेकशील छ ।

قَٰتِلُوا۟ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ

(२९) उनीहरूसित लड जो अल्लाहमा तथा प्रलयमा विश्वास गर्दैनन्, जो अल्लाह

[1]मूर्तिपूजकहरुको अपवित्र तथा अशुद्ध हुनुको तात्पर्य आस्था, विश्वास तथा कर्महरुको अपवित्रता हो । केही ज्ञाताहरूको निकट मूर्तिपूजक बाह्य तथा आन्तरिक दुवै रूपमा अपवित्र छन् किनभने उनीहरु शौच (सफाई, स्वच्छता तथा पवित्रता) को यसप्रकार प्रबन्ध गर्दैनन्, जसको आदेश धार्मिक नियमहरुले दिएका छन् ।

[2]यो त्यही आदेश हो जुन ९ हिजरीमा मुक्तिको घोषणाको समय गरिएको थियो जसको विवरण अघि भइसकेको छ । यो निषेध केही विद्वानहरूका निकट मात्र मस्जिदे हरामको लागि हो । अन्यथा आवश्यकता अनुसार मूर्तिपूजक अन्य मस्जिदहरुमा प्रवेश गर्न सक्छन् । जुनप्रकार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सुमामा बिन उसाललाई मस्जिदे नबवीको एक स्तम्भसित बाँधेर राख्नुभएको थियो । तथा पछि अल्लाहले उनको हृदयमा इस्लाम तथा नबी सल्लल्लाह अलैहि वसल्लमको प्रेम हालिदियो तथा उनी मुसलमान भए । यसका अतिरिक्त अधिकतर आलिमहरुका निकट यहाँ मस्जिदे हरामसित तात्पर्य सम्पूर्ण हरम हो । अर्थात् हरमको सीमामा मूर्तिपूजकहरुको प्रवेश वर्जित छ । केही तत्वहरुको आधारमा आदेशबाट ती गैर मुस्लिम तथा सेवकहरुलाई जो मुस्लिम राज्यमा निवास गर्दछन् पृथक गरिएको छ । यसैप्रकार आदरणीय उमर बिन अब्दुल अज़ीज़ले यसबाट अर्थ निकाल्दै आफ्नो राज्यकालमा यहूदी तथा ईसाईहरुलाई पनि मस्जिदमा प्रवेशबाट निषेधाज्ञा लागू गर्नुभएको थियो । (इब्ने क़सीर)

[3]मूर्तिपूजकहरुलाई रोक्नुका उपरान्त केही मुसलमानहरुको हृदयमा यो विचार आयो कि हज़को अवसरमा जुन व्यापारद्वारा लाभ हुने गर्दथ्यो, त्यो अब हुने छैन । अल्लाह तआ़लाले भन्नुभयो कि यस व्यापारमा कमीले तर्सनुको कुनै आवश्यता छैन । अल्लाह तआ़ला आफ्नो कृपाले निकट भविष्यमा तिमीलाई धनवान् गर्नेछ । अत: विजयका कारण धन सामग्री अधिक मात्रामा प्राप्त भयो अनि विस्तारै सारा अरब मुसलमान भयो । यसप्रकार पुन: हज ऋतुमा हाजिहरुको संख्या त्यसैप्रकार भयो, बरु त्यसभन्दा पनि अधिक भयो तथा नित्य यो संख्या बढ्दै गइराखेको छ ।

The Ummah Technology Mission

مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَلَا يَدِيْنُوْنَ دِيْنَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَّدٍ وَّهُمْ صٰغِرُوْنَ ﴿٢٩﴾

तथा त्यसका रसूलद्वारा निषेधित कुरालाई वर्जित ठान्दैननन्, न सत्य धर्मलाई स्वीकार गर्दछन्, ती मानिसहरूमध्ये जसलाई किताब प्रदान गरिएको छ यहाँसम्मकि उनीहरू अपमानित भई आफ्नो हातले सुरक्षाकर भुक्तानी गरुन् ।[1]

وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ عُزَيْرُ ابْنُ اللّٰهِ وَقَالَتِ النَّصٰرَى الْمَسِيْحُ ابْنُ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ ۚ يُضَاهِـُٔوْنَ قَوْلَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ ؕ قٰتَلَهُمُ اللّٰهُ ۚ اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٣٠﴾

(३०) यहूदीहरू भन्दछन् कि उज़ैर अल्लाहको छोरा हो र इसाई भन्दछन् कि मसीह अल्लाहको छोरा हो । यो कथन केवल उनका आफ्ना मुखका कुरा हुन् । पूर्वका विश्वासहीनको कथनको यिनी पनि समानता गर्न थालेका छन् । अल्लाहले यिनको नाश गरोस् । यिनी कहाँ फर्केर गईराखेका छन् ?

اِتَّخَذُوْۤا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ

(३१) उनीहरूले अल्लाहलाई छाडि आफ्ना विद्वान तथा धर्माचारीहरूलाई रब (पोषक) बनाएका छन्,[2] तथा मरियमका पुत्र मसीहलाई

The Ummah Technology Mission

[1]मिश्रणबादीहरुसित लड्नुको आदेशका पश्चात यहूदी तथा ईसाईहरुसित युद्धको आदेश दिइराखेको छ । यदि उनीहरू इस्लाम धर्म स्वीकार गरुन् अथवा सुरक्षाकर दिएर मुसलमानहरुको शरणमा रहन स्वीकार गर्दछन्– सुरक्षाकरलाई "जिज़्य:" भन्दछन् । यो उनीहरूको लागि हो जो गैर मुस्लिम छन्, परन्तु इस्लामी राज्यमा बसोबास गरिरहेका छन् । यो एउटा वार्षिक निर्धारित कर हो । यस करलाई तिरे पश्चात उनका धन, मान-सम्मान, जीवनको सुरक्षाको दायित्व मुस्लिम राज्यलाई आइपर्छ यहूदी तथा इसाई यसको बावजूद कि उनीहरू अल्लाह तथा अन्तिम दिनमा विश्वास गर्दथे, उनको विषयमा भनिएको छ कि उनीहरू अल्लाह तथा अन्तिम दिवसमा ईमान राख्दैनथे । यसबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि जबसम्म मनुष्य त्यसप्रकारको ईमान राख्दैन जुनप्रकार अल्लाहले आफ्ना पैग़म्बरहरुद्वारा भनेको छ, त्यसबखतसम्म उसको अल्लाहमा ईमान विश्वसनीय हुने छैन । तथा यो पनि स्पष्ट छ कि उनको अल्लाहमा ईमानको विश्वासलाई अयोग्य यसकारण भनियो कि यहूदी तथा इसाईहरुले आदरणीय उज़ैर तथा आदरणीय मसीहलाई अल्लाहको पुत्र तथा पूज्यको विश्वास रचिहालेका थिए जस्तो कि आउने आयतमा उनको यस विश्वासलाई स्पष्ट गरिएको छ ।

[2]यसको व्याख्या आदणीय अदी पुत्र हातिमद्वारा वर्णित हदीसबाट स्पष्ट छ, उनी भन्दछन् कि मैले नबी सल्लल्लाह अलैहि वसल्लमबाट यो आयत सुनेर सोधे कि

وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ ۚ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

यद्यपि कि उनीहरूलाई एउटा एक्लो अल्लाहको उपासनाको आदेश दिइएको थियो, जसबाहेक कोही पूज्य छैन, त्यो उनको मिश्रणको कर्मबाट पवित्र छ ।

يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

(३२) उनीहरू अल्लाहको ज्योतिलाई आफ्नै मुखले निभाइदिन चाहन्छन्। किन्तु अल्लाह आफ्नो प्रकाशलाई पूर्ण नगरीकन रहने छैन, चाहे इन्कार गर्नेवालाहरुलाई अप्रिय लागोस् ।[1]

यहूदी तथा इसाईहरूले आफ्ना विद्वानहरुको कहिल्यै पूजा गरेनन्, अनि यो किन भनियो कि, तिनीहरूले उनलाई स्वामी बनाए ? उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "यो ठीक छ कि तिनीहरूले उनको पूजा कहिल्यै गरेनन्, तर यो कुरो सत्य छ कि तिनका विद्वान अहिले जुन कुरोलाई उचित भने त्यसलाई उचित तथा जसलाई अनुचित भने त्यसलाई अनुचित ठाने । यही उनको पूजा हो ।" (सहीह तिर्मिजी लिल अलबानी संख्या २४७१) किनभने वर्जित तथा मान्य गर्नुको अधिकार केवल अल्लाहलाई छ । यो अधिकार यदि कोही व्यक्ति कुनै अन्यमा भएको स्वीकार गर्दछ भने त्यो व्यक्ति त्यसको पूजा गर्दछ । यस आयतमा उनीहरूका लागि ठूलो चेतावनी छ, जो आफ्ना नेता तथा विचारकहरुलाई वैध तथा अवैधको मान्यता दिन्छन् । उनका कथनको समक्ष कुर्आनका आयत तथा हदीसहरूलाई पनि स्वीकार गर्न तयार हुँदैनन् ।

[1]अर्थात् अल्लाहले ईशदूत, (उहाँमाथि परमेश्वरको दया एवं शान्ति होस्) लाई जुन प्रकाश तथा सत्य धर्म दिएर पठाएको छ यहूदी तथा ईसाई एवं मूर्तिपूजक चाहन्छन् कि त्यसलाई विवाद तथा लान्छनाले मिटाइदेऊन्, त उनको तुलना त्यस मानिस जस्तो छ जो आफ्नो फूँकले सूर्यका किरण तथा चन्द्रमाको प्रकाशलाई निभाउने प्रयत्न गर्दछ । त जुनप्रकार यो असम्भव छ, त्यसैप्रकार जुन सत्य धर्म अल्लाह तआलाले आफ्ना रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई दिएर पठाएको छ, त्यसलाई मेटाउन पनि असम्भव छ। त्यो सबै धर्महरुमाथि विजयी भएर नै रहनेछ। जस्तो कि आउने आयतमा अल्लाहले आदेश गऱ्यो। काफ़िरको शाब्दिक अर्थ हो लुकाउने व्यक्ति । यसैकारण रातिलाई पनि काफ़िर भन्छन् किनभने त्यो सबै वस्तुहरुलाई आफ्नो अन्धकारमा लुकाउने गर्दछ। कृषकलाई पनि काफ़िर भन्छन् किनभने त्यो अनाजका दानाहरुलाई धर्तीमा लुकाउँछ । अत: काफ़िर पनि अल्लाहको प्रकाशलाई लुकाउन चाहन्छन् अथवा आफ्ना हृदयमा कुफ्र तथा षड्यन्त्र तथा मुसलमानहरु एवं इस्लामका विरुद्ध द्वेष तथा ईर्ष्यालाई लुकाएका छन्। यसकारण उनीहरूलाई काफ़िर भनिन्छ।

The Ummah Technology Mission

هُوَ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ رَسُوْلَهٗ بِالْهُدٰى وَدِيْنِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهٗ عَلَى الدِّيْنِ كُلِّهٖ ۙ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ ﴿٣٣﴾

(३३) उसैले आफ्नो दूत (नराशंस) लाई सत्यमार्ग तथा सत्य धर्मका साथ पठायो ताकि त्यसलाई अन्य सबै धर्महरुमाथि प्रभावी गरोस् ।[1] यद्यपि मिश्रणवादीहरुले नराम्रो मानुन् ।

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۗ وَالَّذِيْنَ يَكْنِزُوْنَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُوْنَهَا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٣٤﴾

(३४) हे निष्ठावानहरू ! अधिकतर पण्डित एवं पूजारी, मानिसहरूका धन अनाहक खाईदिन्छन् तथा अल्लाहको मार्गबाट रोक्दछन् ।[2] एवं जो सुनचाँदीको कोष राख्दछन् तथा अल्लाहको मार्गमा व्यय गर्दैनन्, उनीहरूलाई दुखद यातनाको समाचार सुनाइदेउ ।[3]

[1]तर्क तथा युक्तिको आधारमा यो प्रभुत्व प्रत्येक समय प्राप्त छ । परन्तु जब मुसलमानहरूले धर्मको आदेशानुसार कर्म गरे त उनीहरूलाई सांसारिक प्रभुत्व प्राप्त भयो । तथा अब पनि मुसलमान आफ्नो धर्मानुसार कार्य गर्दछन् भने उनको प्रभाव अवश्य सम्भावी छ । यसकारण कि अल्लाहको वाचा छ कि अल्लाहलाई मान्नेहरु नै प्रभावशाली तथा विजयी हुनेछन् । शर्त यो छ कि मुसलमान अल्लाहलाई मान्ने बनून् ।

[2](أحبار) (अहबार) (حِبْر) (हिबर) को बहुवचन हो । यो यस्तो व्यक्तिलाई भन्दछन्, जो कुरोलाई बडो सुन्दरतापूर्ण ढङ्गले प्रस्तुत गर्ने विधि जान्दछ । सुन्दर तथा आकर्षक वस्त्रलाई (ثوب محبَّر) भन्दछन् । तात्पर्य यहूदीहरूका विद्वान हुन् (رُهبان) (रूहबान) (راهِب) (राहिब) को बहुवचन हो, जसको उत्पत्ति (رُهبة) (रुहब:) सित छ । यसबाट तात्पर्य इसाईहरुका पण्डित हुन् । केही विद्वानहरूका निकट ईसाईका महात्मा हुन्, विद्वानहरुको लागि यिनी कहाँ (قِسِّيسِين) (क़िस्सीसीन) को शब्द हो । यी दुबै नै अल्लाहका कथनहरुमा परिवर्तन गरी मानिसहरुका इच्छा अनुसार नियम बनाउँछन् । यसप्रकार मानिसहरूलाई अल्लाहको मार्गबाट राक्दछन् । दोस्रो यसप्रकार मानिसहरूसित धन ठग्छन्, जो उनको लागि अनुचित तथा अवैध थियो । दर्भाग्यले मुसलमानहरूका विद्वानहरुमा पनि केहीको यही दशा छ । तथा यसप्रकार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको भविष्यवाणी सत्य हुन्छ जसमा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभएको थियो (« لَتَتَّبِعُنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ») (सहीह बुख़ारी किताबुल ऐतेसाममा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको यो आदेश अध्यायको शीर्षक छ) “तिमी पूर्वका समुदायहरुका रीति-रिवाजका अनुयायी अवश्य बन्नेछौ ।”

[3]आदरणीय अब्दुल्लाह बिन उमर भन्नुहुन्छ कि यो ज़कातको आदेशभन्दा पूर्वको आदेश हो । ज़कातको आदेश पश्चात ज़कातद्वारा मानिसहरूको मालको शुद्धताको साधन भन्नुभएको छ । यसकारण विद्वानहरुको भनाई छ कि जुन धनबाट ज़कात तिरिन्छ

The Ummah Technology Mission

يَّوۡمَ يُحۡمٰى عَلَيۡهَا فِىۡ نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكۡوٰى بِهَا جِبَاهُهُمۡ وَجُنُوۡبُهُمۡ وَظُهُوۡرُهُمۡ‌ؕ هٰذَا مَا كَنَزۡتُمۡ لِاَنۡفُسِكُمۡ فَذُوۡقُوۡا مَا كُنۡتُمۡ تَكۡنِزُوۡنَ ۝٣٥

(३५) जुन दिन त्यस कोषलाई नरकको आगोमा तताइन्छ अनि त्यसबाट उनका निदार तथा पार्शव तथा पिठ्यूँ दागिने (पोलिने) छ (उनीसित भनिनेछ) यो हो जसलाई तिमीले आफ्नो लागि कोष (खजाना) बनाएर राखेका थियौ, तसर्थ आफ्ना कोषहरुको स्वाद चाख ।

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُوۡرِ عِنۡدَ اللّٰهِ اثۡنَا عَشَرَ شَهۡرًا فِىۡ كِتٰبِ اللّٰهِ يَوۡمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضَ مِنۡهَاۤ اَرۡبَعَةٌ حُرُمٌ‌ؕ ذٰلِكَ الدِّيۡنُ الۡقَيِّمُ ۙ

(३६) महिनाहरुको गणना अल्लाहका निकट अल्लाहको ग्रन्थमा बारह छ, त्यसै दिनदेखि जब आकाशहरु तथा धर्तीलाई उसले सृष्टि गऱ्यो । उनीहरूमध्ये चार सम्मान तथा आदरका हुन् ।[1] यही शुद्ध धर्म हो ।[2] तिमी यी महिनाहरुमा

त्यो कोष होइन तथा जसबाट ज़कात दिइन्न त्यो कोष हो, जसमाथि कुर्आनको यो चेतावनी आएको छ । अतः सहीह हदीसमा छ कि जुन मान्छे आफ्नो मालको ज़कात निकाल्दैन प्रलयका दिन त्यसको धनको अग्नि पट्टिकाहरु बनाइने छन्, जसबाट त्यसका दुबै बाजु (कोख) लाई, निधारलाई तथा कम्मरलाई पोलिनेछ । यो दिन पचास हजार वर्षको हुनेछ तथा मानिसहरूको निर्णय हुन्जेलसम्म त्यसको त्यही अवस्था रहनेछ, त्यस पश्चात उसलाई स्वर्ग अथवा नर्कमा लगिनेछ । (सहीह मुस्लिम किताबुज़्ज़कात) यिनी बिग्रिएका विद्वान तथा सूफ़िहरुका पश्चात बिग्रिएका धनवान हुन्, तीनटै पक्ष जनतामा बिगाडका सबभन्दा अधिक जिम्मेवार हुन् । (اَللّٰهُمَّ احفظنا منهم)

[1](فِي كِتَابِ اللهِ) सित तात्पर्य 'लौहे महफ़ूज' (सुरक्षित पुस्तक) हो अर्थात् अल्लाह तआलाको आफ्नो पूर्व ज्ञानको आधारमा लेखिएको छ । अर्थात् उत्पत्तिको आरम्भबाट नै अल्लाह तआलाले बारह महिना निर्धारित गरेको छ, जसमा चार निषेधित छन्, जसमा विशेषरूपले युद्ध तथा लडाई निषेध छ । यसै कुरालाई नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यसप्रकार वर्णन गर्नुभएको छ कि युग घुमिफिरी त्यसै अवस्थामा फर्किसकेको छ, जुन अवस्थामा त्यसबेला थियो, जब अल्लाहले आकाशहरु तथा धर्तीको सृष्टि गरेको थियो । वर्ष बारह महीनाको छ, जसमा चार सम्मानित छन्, तीन निरन्तर ज़िलक़ाअदः, ज़िलहिज्जा, मुहर्रम तथा चौथो रजब जुन जमादिल आख़िर तथा शाबानको मध्यमा छ । (सहीह बुख़ारी संख्या ४४०६ तथा सहीह मुस्लिम संख्या १३०५) युग त्यसै अवस्थामा आएको तात्पर्य यो हो कि अरबका मूर्तिपूजक महिनाहरु अगाडी-पछाडी त्यसैप्रकारले गर्दथे, जसको विस्तृत वर्णन अगाडी आउनेछ, यो त्यसको अन्त्य हो ।

[2]अर्थात् ती महिनाहरुको त्यसै क्रममा हुनु, जुन अल्लाहले राखेको छ तथा जसमा चार सम्मानित छन् । तथा यही गणित सही र संख्या पूर्ण छ ।

The Ummah Technology Mission

فَلَا تَظْلِمُوْا فِيْهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِيْنَ كَآفَّةً كَمَا يُقَاتِلُوْنَكُمْ كَآفَّةً ۗ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ۝

आफ्ना प्राणहरुमाथि अत्याचार नगर ।[1] तथा तिमी सबै मुर्तिपूजकहरुसित धर्मयुद्ध गर, जस्तो कि उनीहरू तिमी सबैसित लड्छन् ।[2] तथा जानिराख कि अल्लाह तआ़ला परहेज़गारहरुको (संयमीहरूको) साथमा छ ।

اِنَّمَا النَّسِيْٓءُ زِيَادَةٌ فِى الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُحِلُّوْنَهٗ عَامًا وَّيُحَرِّمُوْنَهٗ عَامًا لِّيُوَاطِئُوْا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوْا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ ۗ زُيِّنَ لَهُمْ سُوْٓءُ اَعْمَالِهِمْ ۗ وَاللّٰهُ

(३७) महिनाहरुलाई अगाडी-पछाडी गरिदिनु कुफ्रको परिवर्धन हो ।[3] त्यसबाट उनीहरू पथ-विचलित गरिन्छन्, जो विश्वासहीन छन् । एक वर्षलाई अवर्जित गर्दछन् तथा एक वर्षलाई आदरणीय बनाउँछन् ताकि अल्लाहले जे निषेध गरेको छ त्यसको गणनामा त समानता गरुन् ।[4] अनि जसलाई निषेध गरेको छ त्यसलाई

[1]अर्थात् यी महिनाहरुमा रक्तपात गरी तिनको निरादर तथा अल्लाहका आदेशहरुको अवहेलना गरेर ।

[2]परन्तु सम्मानित महिनाहरु व्यतीत भए पश्चात । यदि उनीहरू लड्न बाध्य गरिदिन्छन् भने सम्मानित महिनाहरुमा तिम्रो लागि युद्ध गर्नु पनि उचित हुनेछ ।

[3](نَسِيْ) (नसीउन) को अर्थ 'पछि पर्नु' हो । अरबहरुमा सम्मानित महिनाहरुमा लुटमार, रक्तपात तथा युद्धलाई अप्रिय ठानिन्थ्यो । परन्तु निरन्तर तीन महिनाहरुको आदर गर्नु रक्तपातबाट रोकिनु, उनको लागि कठिन थियो । यसकारण त्यसको समाधान उनीहरूले यो निकालेका थिए कि जुन सम्मानित महिनाहरुमा उनीहरू रक्तपात गर्न चाहन्थे, उनीहरू गरिहाल्थे तथा यो घोषणा गरिदिन्थे कि यस सम्मानित महिनाको साटो अमूक महिना सम्मानित हुनेछ । जस्तो मुहर्रमका महिनाहरुको आदर समाप्त गरी सफरका महिनाहरुलाई सम्मानित घोषित गरिदिन्थे । यसप्रकार आदर भएका महिनाहरुमा परिवर्तन तथा फेरबदलको परिबर्धन लिने गर्दथे । यसलाई 'नसी' भनिन्थ्यो । अल्लाह तआ़लाले त्यसको विषयमा आदेश गर्नुभयो कि यो अधर्मको परिवर्धन हो किनभने यस फेरबदलबाट उद्देश्य लडाई-झगडा, रक्तपात तथा सांसारिक लाभका अतिरिक्त केही पनि छैन । तथा नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि त्यसको समापनको घोषणा यसप्रकार गर्नुभयो कि युग घुमिफिरी आफ्नो वास्तविक अवस्थामा आयो । अर्थात् अब भविष्यमा यसको क्रम यसैप्रकार रहनेछ, जुनप्रकार उत्पत्तिको प्रारम्भदेखि चलिआइराखेको छ ।

[4]अर्थात एक महिनाको आदर समाप्त गरी त्यसको ठाउँमा अर्को महिनालाई आदरणीय घोषित गरिदिनुबाट उनको उद्देश्य यो हुन्थ्यो कि अल्लाह तआ़लाले जुन चार आदरका

The Ummah Technology Mission

لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٧﴾

वैधानिक बनाऊन्, तिनका कुकर्म तिनीहरूलाई सत्कर्म देखाइएका छन् तथा अल्लाह काफ़िरहरुलाई मार्गदर्शन दिंदैन ।

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَا لَكُمْ اِذَا قِيْلَ لَكُمُ انْفِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ ۭ اَرَضِيْتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ ۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيْلٌ ﴿٣٨﴾

(३८) हे मोमिनहरू ! तिमीलाई के भएको छ कि जब तिमीसित भनिन्छ कि हिंड अल्लाहको मार्गमा प्रस्थान गर त तिमी धर्तीसित टाँसिन्छौ । के तिमी परलोकको साटो संसारको जीवनमा नै रमेका छौ । सुन ! संसारको जीवन परलोकको तुलनामा अति तुच्छ छ ।

اِلَّا تَنْفِرُوْا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ڏ وَّيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوْهُ شَـيْـــًٔا ۭ وَاللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٣٩﴾

(३९) यदि तिमीले प्रस्थान गरेनौ भने अल्लाह (तआ़ला) ले तिमीलाई दुखदायी दण्ड दिनेछ तथा तिम्रो ठाउँमा अन्य समूहलाई ल्याउनेछ अनि तिमी अल्लाह (तआ़ला) लाई कुनै हानि पुऱ्याउन सक्दैनौ ।[1] तथा अल्लाह तआ़ला सर्वशक्तिमान छ ।

महिना निर्धारित गरेको छ, उनको गणना पूरा गरियोस्, अर्थात् गणना पूरा गर्नमा अल्लाह तआ़लाको पक्ष गर्दथे, परन्तु अल्लाह तआ़लाले रक्तपात, युद्ध तथा लडाइ-झगडाबाट जुन मनाही गरेको थियो, त्यसको उनीहरूलाई कुनै चिन्ता थिएन, बरु तिनै अत्याचारी प्रवृत्तिहरुका कारण नै उनका क्रममा परिवर्तन गर्दथे ।

[1]रोमको ईसाई राजा हरक्यूलसको विषयमा यो सूचना प्राप्त भयो कि त्यो मुसलमानहरूका विरुद्ध युद्धको तयारी गरिराखेको छ । अतः नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पनि यसको लागि तयारीको आदेश दिनुभयो । यो शव्वाल ९ हिजरीको घटना हो । ग्रीष्म ऋतु थियो तथा लामो यात्रा थियो । केही मुसलमान तथा अवसरवादीहरुलाई यो आदेश अप्ठ्यारो लाग्यो जसको वर्णन यस आयतमा गरिएको छ । तथा उनीहरूलाई सचेत तथा सावधान गरिएको छ । यसलाई कठिनाईहरुको युद्ध भनिन्छ । किनभने यस लामो यात्रामा यस सेनालाई अधिक कठिनाईहरुको सामना गर्नुपरेको थियो । (اثَّاقَلْتُمْ) अर्थात् आलस्य गर्न तथा पछि रहन चाहन्छौ । यसको प्रदर्शन केही मानिसहरूको तर्फबाट भयो, परन्तु यसलाई सम्बोधित सबैसित गरियो । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ۖ فَأَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

(४०) यदि तिमी उसको (ईशदूत मुहम्मद) सहायता गर्दैनौ भने पनि अल्लाहले नै उसको सहायता त्यसबेला गरेको हो जब अधर्मीहरुले उसलाई (देशबाट) निकालिदिएका थिए । दुईमध्ये दोस्रो थियो जबकि ती दुबै गुफामा थिए । जबकि त्यसमा आफ्ना साथीहरुसित भन्दै थिए कि चिन्ता नगर अल्लाह हाम्रो साथमा छ ।[1] तब अल्लाहले नै आफ्नो तर्फबाट शान्ति अवतरित गरी ती सेनाहरुबाट त्यसको सहायता गऱ्यो जसलाई तिमीले देख्न पनि सकेनौ ।[2] उसले काफिरहरुको कुरा तल पारिदियो तथा उच्च एवं श्रेष्ठ अल्लाहकै कथन हो ।[3] अल्लाह (तआला) प्रभावशाली तथा विवेकी छ ।

[1]धर्मयुद्धबाट पछि हट्ने अथवा त्यसबाट प्राण जोगाउनेहरुसित भनिदैछ कि यदि तिमी सहायता गर्दैनौं भने अल्लाहलाई तिम्रो सहायताको आवश्यकता पनि छैन । अल्लाह तआलाले आफ्नो सन्देशवाहकको त्यसबेला पनि सहायता गऱ्यो, जब उसले गुफामा शरण लिएको थियो तथा आफ्नो साथी (आदरणीय अबू बक्र सिद्दीक) सित भनेको थियो, "चिन्ता नगर अल्लाह हाम्रो साथमा छ ।" यसको विस्तृत वर्णन हदीसमा पाईन्छ। आदरणीय अबू बक्र सिद्दीक (رضی اللہ عنہ) भन्नुहुन्छ, जब हामी गुफामा थियौं, तब मैले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित भने, "यदि यी मूर्तिपूजकहरुले (जो हाम्रा खोजीमा छन्) हाम्रा खुट्टातिर हेरे भने, त हामीलाई देख्नेछन् ।" परम आदरणीय नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो,

« يَا أَبَا بَكْرٍ! مَا ظَنُّكَ بِاثْنَيْنِ اللهُ ثَالِثُهُمَا »

"हे अबू बक्र ! तिम्रो ती दुईको विषयमा के विचार छ जसको तेस्रो अल्लाह छ ।" (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूरः तौबः)

[2]यी सहायताका ती दुई परिस्थितिहरु वर्णन गरिएका हुन्, जसबाट अल्लाहका रसूल (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को सहायता गरियो । एउटा हृदयको शान्ति तथा दोस्रो फरिश्ताहरुको समर्थन ।

[3]काफ़िरहरूको कथनबाट शिर्क तथा अल्लाहको कथनबाट तौहिद (एकेश्वरवाद) को तात्पर्य छ। जुनप्रकार एक हदीसमा वर्णन गरिएको छ। रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि

(४१) अगाडि बढिहाल हलुङ्गो अथवा गह्रुङ्गो रुपले[1] तथा अल्लाहको मार्गमा आफ्नो तन, मन, धनले धर्मयुद्ध गर, यही तिम्रो लागि उत्तम छ यदि तिमीमा ज्ञान छ भने।

اِنْفِرُوْا خِفَافًا وَّثِقَالًا وَّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝

(४२) यदि शीघ्र प्राप्त हुने धन तथा हलुङ्गो यात्रा भएको भए[2] यिनीहरू अवश्य तपाईंका पछाडि लागिहाल्थे[3] तर मार्गको दूरी उनीहरूलाई कठिन र धेरै ठूलो लाग्यो। तथा अब त यिनीहरू अल्लाहको कसम खाने छन् कि यदि हामीमा शक्ति तथा सामर्थ्य भएको भए

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيْبًا وَّسَفَرًا قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوْكَ وَلٰكِنْۢ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ ۭ وَسَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ ۚ يُهْلِكُوْنَ

वसल्लमसित सोधियो। "एउटा व्यक्ति वीरताको प्रदर्शनको लागि लड्दछ, एउटा आफ्नो जातिको सम्मान तथा आदरको लागि लड्छ, तथा एउटा अन्य देखावटीपना अथवा छलकपटको लागि लड्दछ। यिनीहरूमध्ये अल्लाहको मार्गमा लड्ने कुनचाहिं हो?" उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "जो यसकारण लड्छ कि अल्लाहको कथन सर्वोच्च होस्, त्यो अल्लाहको मार्गमा लड्दछ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल इल्म र मुस्लिम किताबुल इमारः)

[1]यसका विभिन्न भावार्थ वर्णन गरिएका छन्। व्यक्तिगत रूपले अथवा सामूहिक रूपले, प्रसन्नताले अथवा अप्रसन्नताले, निर्धन होस् अथवा धनवान होस्, युवक होस् अथवा बृद्ध होस्, पैदल होस् अथवा सवार होस्, विवाहित होस् अथवा अविवाहित होस्, त्यो प्रस्थान गर्नेमध्ये होस् अथवा नजानेहरूमध्ये होस्। इमाम शौकानी भन्नुहुन्छ कि आयतको प्रभाव सबै क्षेत्रमा हुनसक्छ किनभने आयतको अर्थ यो हो कि तिमी प्रस्थान गर, चाहे आवागमन तिम्रो निम्ति बोझ होस् अथवा हलुङ्गो तथा यस भावार्थमा वर्णित सबै भावार्थ आउँछन्।

[2]यहाँबाट तिनीहरूको वर्णन भइराखेको छ जसले कारण भनी नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट आज्ञा लिएका थिए। जबकि वास्तवमा उनीसित कुनै कारण थिएन। (عَرَضَ) सित तात्पर्य जुन सांसारिक लाभ अगाडी आउँछन्, अर्थ हो युद्धमा प्राप्त धन सामग्री।

[3]अर्थात् उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका साथमा धर्मयुद्धमा सम्मिलित हुन्थे, तर लामो यात्राले उनीहरूलाई बहाना बनाउनमा विवश गरिदियो।

The Ummah Technology Mission

اَنْفُسَهُمْ ۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿٤٢﴾

हामी अवश्य नै तपाईंको साथमा निस्कने थियौं, यिनी आफ्ना प्राणहरुलाई स्वयं नै विनाशतिर लगिराखेका छन् ।[1] यिनीहरू झूठा हुनुको सत्य ज्ञान अल्लाहलाई छ ।

عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ ۚ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا وَتَعْلَمَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٤٣﴾

(४३) अल्लाहले तिमीलाई क्षमा गरोस्, तिमीले उनीहरूलाई किन अनुमति दियौ, जबकि जो साँचा छन्, उनीहरू तिम्रो सामू प्रकट हुन्थे र झूठाहरुलाई पनि तिमी जानीहाल्थ्यौ ।[2]

لَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ اَنْ يُّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٤﴾

(४४) अल्लाहमा तथा केयामत (प्रलय) का दिनमा ईमान तथा विश्वास राख्नेहरू त माल तथा ज्यानसित धर्मयुद्ध गर्नुबाट रोकिइरहनुको अनुमति तिमीसित कहिल्यै पनि माग्ने छैन[3] र अल्लाह तआला सदाचारीहरुलाई राम्ररी जान्दछ ।

---

[1]अर्थात् झूठो कसम खाएर । किनभने झूठो सौगन्ध खानु महापाप हो ।

[2]यो नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित भनिंदैछ कि धर्मयुद्धमा सम्मिलित नहुनको लागि आज्ञा माग्नेहरुलाई तिमीले किन पत्ता नलगाईकन कि यिनीहरूको पासमा ठोस कारण छ पनि वा छैन आज्ञा दियो । तर यस चेतावनीमा पनि प्रेमको पक्षको वर्चस्व छ, यसकारण कि यस भूलमा क्षमाको स्पष्टीकरण पहिले नै गरिदिइयो । याद रहोस् कि यो चेतावनी यसकारण थियो कि आज्ञा दिनुमा शीघ्रता गरियो तथा पूर्णरुपले पत्ता लगाउनुको आवश्यकता महसुस गरिएन । अन्यथा खोज गर्नुका पश्चात आवश्यक मानिसहरूलाई आज्ञा प्रदान गर्नुको तपाईंलाई आज्ञा थियो जस्तो कि आदेश भयो ।

﴿فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ﴾

"जब यिनीहरू तपाईंसित आफ्ना केही कर्महरुका कारण आज्ञा माँगदछन् भने जसलाई तिमी चाहन्छौ आज्ञा प्रदान गरिदेउ ।" (सूरः अल-नूर-६२)

"जसलाई चाहन्छौ" को अर्थ यो हो कि जसको पासमा उचित कारण छ, त्यसलाई आज्ञा प्रदान गर्नुको अधिकार तिमीलाई प्राप्त छ ।

[3]यो मात्र शुद्ध ईमान्दारहरुको व्यवहारको वर्णन हो, बरु उनको त आचरण एवं व्यवहार पनि यस्तो छ कि उनी धर्मयुद्धमा अगाडी बढेर अधिक प्रसन्नताका साथ भाग लिन्छन् ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

(४५) यो आज्ञा त तिमीसित तिनैले माँगदछन्, जसलाई न अल्लाहमा ईमान छ, न आख़िरतको दिनमा विश्वास छ, जसका हृदय सन्देहमा परेका छन् तथा यिनी आफ्नो सन्देहमा नै उद्विग्न (अस्थिर) छन् ।[1]

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَٰكِن كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾

(४६) यदि उनीहरूको विचार धर्मयुद्ध (ज़िहाद) को लागि निस्किने भएको भए, उनी यस (यात्रा) का निम्ति संसाधनको तयारी गर्दथे ।[2] तर अल्लाहलाई उनी उठ्नु प्रिय थिएन,

[1]यो ती मुनाफ़िकहरु (अवसरवादी) को वर्णन हो, जसले झुठा बहाना बनाएर रसूल करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित धर्मयुद्धमा भाग नलिनुको आज्ञा प्राप्त गरेका थिए । उनका विषयमा भनिएको छ कि यिनीहरू अल्लाहमा तथा आख़िरतको दिनमा ईमान राख्दैनन् । यसको अर्थ यो हो कि यस ईमानको अभावले उनलाई धर्मयुद्धमा भाग नलिनुमा विवश गरिएको छ । यदि ईमान उनका हृदयमा सुदृढ भएको भए न त यिनीहरू धर्मयुद्धबाट भाग्थे तथा न यिनलाई शंका तथा सन्देहले घेरथ्यो ।

टिप्पणी:- ध्यान रहोस् कि यस धर्मयुद्धमा भाग लिने विषयमा मुसलमानहरुका चार श्रेणी थिए :

प्रथम ती मुसलमान जो बिना कुनै सोच-विचार तयार भए, द्वितीय उनीहरू जसलाई प्रारम्भमा केही उनका हृदयमा विचलन उत्पन्न भयो, तर पछि त्यस विचलनबाट उम्के, तृतीय उनीहरू जो केही बृद्धा अवस्था, रोग अथवा सवारी एवं यात्राको खर्च उठाउन वास्तवमा योग्य थिएनन् । तथा जसलाई स्वयं अल्लाह तआ़लाले भाग नलिनुको आज्ञा प्रदान गरेको थियो । (उनको वर्णन आयत संख्या ९१ तथा ९२ मा छ) तथा चौथो श्रेणीमा उनीहरू जो मात्र आलस्यका कारण भाग लिन सकेनन् । तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम फर्केर आउनुभयो तब उनीहरूले आफ्ना पाप स्वीकार गरी आफूलाई तौबा तथा दण्डको लागि प्रस्तुत गरे । यसका अतिरिक्त शेष सबै मुनाफ़िक (भ्रष्टाचारी) तथा उनका गुप्तचर थिए । यहाँ मुसलमानहरुको प्रथम गिरोह तथा भ्रष्टाचारी (मुनाफ़िकहरु) को वर्णन छ । मुसलमानहरुका शेष तीन श्रेणीहरुको वर्णन अगाडी आउनेछ ।

[2]यो तिनै मुनाफ़िकहरुको विषयमा भनिदैछ जसले असत्य बोलेर आज्ञा प्राप्त गरेका थिए कि यदि उनीहरू धर्मयुद्धमा जानुको विचार राखेको भए त अवश्य जानको लागि प्रबन्ध गर्थे ।

यसकारण उनीहरूलाई केही गर्नुबाट रोकिदियो ।[1] तथा भनियो कि तिमी बस्नेहरुको साथमा बसिराख ।[2]

لَوْ خَرَجُوا فِيكُم مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

(४७) यदि यिनी तिमीमा मिसिएर निस्केका भएपनि तिम्रो लागि उपद्रवका अतिरिक्त अन्य कुनै कुराको अभिबृद्धि गर्दैनथे ।[3] बरु तिम्रा माँझमा घोडाहरु निकै दगुराउँथे तथा तिमीमा मतभेद पार्नुको खोजीमा रहन्थे ।[4] तथा अल्लाह तआला अत्याचारीहरुलाई राम्ररी जान्दछ ।

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِن قَبْلُ

(४८) यिनी त यसभन्दा पूर्व पनि मतभेद उत्पन्न गर्नुको खोजीमा रही आएका छन् तथा तिम्रो लागि कार्यहरु

---

[1](فَثَبَّطَهُمْ) को अर्थ हो उनलाई रोकिदियो अर्थात् पछि रहनु उनको लागि प्रिय बनाइयो, अतः उनीहरू सुस्त भए तथा मुसलमानहरुको साथमा निस्केनन् । (ऐसरुत्तफ़ासीर) अर्थ यो हो कि अल्लाहको ज्ञानमा उनका कुविचार तथा षड्यन्त्र थिए, यसकारण अल्लाहद्वारा भाग्य लेखिएको यही थियो कि उनीहरू नजाऊन् ।

[2]यो या त अल्लाहको त्यसै इच्छाको अनुरूप छ जुन भाग्यमा लेखिएको थियो अथवा अप्रसन्नता तथा क्रोधका कारण रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको तर्फबाट भनिएको छ कि तिमी स्त्री, बच्चा, रोगी तथा बृद्धाहरुका श्रेणीमा सम्मिलित भई उनी समान घरहरुमा बसिराख ।

[3]यी मुनाफ़िक (अवसरवादी) यदि इस्लामी सेनामा सम्मिलित भएको भए आफ्ना त्रुटिपूर्ण विचार तथा परामर्शले मुसलमानहरुमा उपद्रव कै कारण बन्थे ।

[4](إِيضَاع) को अर्थ हुन्छ, आफ्नो सवारी तीब्र गतिले दगुराउनु । अर्थ यो हो कि अपवाद आदिद्वारा तिमीमा उपद्रव उत्पन्न गर्नुमा कुनै कमी बाँकी राख्दैनथे तथा उपद्रवको अर्थ एकतामा फाटो पार्नु तथा उनीहरूमध्ये द्वेष तथा घृणा उत्पन्न गरिदिनु हो ।

[5]यसबाट ज्ञात हुन्छ कि मुनाफ़िकहरु (अवसरवादी) का लागि गुप्तचरको कार्य गर्ने केही व्यक्तिहरु मुसलमानहरुका साथमा सेनामा उपस्थित थिए, जो मुनाफ़िकहरुलाई मुसलमानहरुका सूचना पुऱ्याउने गर्दथे ।

The Ummah Technology Mission

وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾

लाई उलट-पुलट गर्दैरहेका छन्, अनि सत्य आइपुग्यो तथा अल्लाहको आदेश प्रभावी रहयो,[१] यद्यपि उनीहरू अप्रसन्न नै रहे ।[२]

وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ ائْذَن لِّي وَلَا تَفْتِنِّي ۚ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا ۗ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

(४९) उनीहरूमध्ये कोही छ जो भन्दछ कि मलाई आज्ञा दिनुस्, मलाई विपदामा नपार्नुस्, सचेत रह कि उनी त आपतमा परिसकेका छन् तथा निःसन्देह नरकले काफ़िरहरुलाई घेरिहाल्नेछ ।[३]

---

[१]यसैकारण उसले भूत तथा भविष्यका कुराबाट तिमीलाई सूचित गरिदियो तथा यो पनि भनिदियो कि जो मुनाफ़िक (भ्रष्टाचारीहरु) साथमा गएनन्, त तिम्रो पक्षमा राम्रो नै हो यदि उनीहरू आएको भए त यी खराबीहरु (अनिष्ट) उत्पन्न हुन्थे ।

[२]अर्थात् यी मुनाफ़िक त जबदेखि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम मदीना नगरमा आउनु भएको छ, त्यतिखेर देखि नै उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका विरुद्ध षड्यन्त्र गर्ने, तथा सम्बन्धिहरुलाई बिगार्नमा तत्पर रहिआएका छन्, अनि बद्रमा अल्लाह तआलाले मुसलमानहरुलाई विजय प्रदान गऱ्यो, जुन यिनका लागि अत्याधिक अप्रिय थियो, यसैप्रकार उहुदको युद्धको अवसरमा पनि यी मुनाफ़िकहरुले मार्गबाट नै वापस भई कठिनाई उत्पन्न गरे तथा त्यस पश्चात सबै अवसरहरुमा बिगाडको प्रयत्न गरिरहे । यहाँसम्मकि मक्का विजय भयो तथा अधिकतर अरब मुसलमान भए, जसमा उनीहरू दुखले अफसोच गरिराखेका छन् ।

[३]"मलाई आपत (भेद) मा नपार्नुस् ।" यसको एउटा अर्थ त यो हुन्छ कि तपाईं मलाई आज्ञा दिनुहुन्न भने मलाई बिना आज्ञा रुक्नुमा अत्याधिक पाप हुनेछ, यस आधारमा भेद 'पाप' को अर्थमा हुनेछ । अर्थात् मलाई पापमा नपार्नुस् । भेदको दोस्रो अर्थ विनाश हो अर्थात् मलाई साथमा लगेर विनाशमा नपार्नुस् । भनिन्छ कि जद बिन कैसले निवेदन गरे कि मलाई साथमा नलग्नुस् । रोमका स्त्रीहरुलाई देखेर म धैर्य राख्नसक्ने छैन । यसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मुख फर्काउनु भयो र आज्ञा दिनुभयो । त्यस पश्चात आयत अवतरित भयो । अल्लाह तआलाको आदेश भयो, "भेदमा त उनी खसिसकेका छन् ।" अर्थात् धर्मयुद्धमा पछि रहनु तथा त्यसबाट प्राण जोगाउनु स्वयं एउटा भेद तथा महापाप हो, जसमा यिनी सम्मिलित छन् तथा मृत्यु पश्चात नरकको आगोले उनलाई घेर्दछ, जसबाट भाग्नुको कुनै मार्ग उनीहरूको लागि हुनेछैन ।

The Ummah Technology Mission

إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۖ وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِن قَبْلُ وَيَتَوَلَّوا وَّهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

(५०) तपाईंलाई यदि कुनै शुभ कुरो हुन्छ भने उनीहरूलाई नराम्रो लाग्दछ तथा कुनै विपदा आईपुग्छ भने भन्दछन्, हामीले त आफ्नो कुरो पहिले नै ठीक पारिहालेका थियौं, अनि उनीहरू बडो प्रसन्न भएर फर्कन्छन् ।[१]

قُل لَّن يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

(५१) (तपाईं) भनिदिनुस् कि हाम्रो पक्षमा अल्लाहले लेखेको बाहेक कुनै कुरो पुग्न सक्दैन । त्यो हाम्रो स्वामी हो, तथा (तपाईं भनिदिनुस्) ईमान भएकाहरुले अल्लाहमाथि नै पूर्ण भरोसा गर्नुपर्दछ ।[२]

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ ۖ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَن يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا ۖ فَتَرَبَّصُوا

(५२) भनिदिनुस् कि तिमी हाम्रो विषयमा जुन कुरोको प्रतिक्षामा छौ, त्यो दुई भलाईहरुमध्ये एक हो,[३] तथा हामी तिम्रो पक्षमा यस कुराको प्रतीक्षामा छौं कि या त अल्लाह (तआ़ला)ले तिमीलाई आफ्नो पासबाट कुनै दण्ड देओस् अथवा हाम्रा

The Ummah Technology Mission

[१]सम्बन्धित कथनको आधारमा (حسنة) बाट यहाँ सफलता तथा लाभ एवं (سيئة) बाट असफलता, पराजय तथा यसैप्रकारका हानिहरु जुन युद्धमा हुन्छन्, तात्पर्य छ । यसमा उनका आन्तरिक नराम्रो कुराको प्रदर्शन छ, जुन मुनाफ़िकहरु (भ्रष्टाचारी) का हृदयमा थियो । यसकारण कि कष्टमा प्रसन्न हुनु तथा राम्रो कुरा प्राप्त भएमा दुख तथा कष्टको आभास गर्नु शत्रुताका कारणहरुलाई प्रदर्शित गर्दछ ।

[२]यो मुनाफ़िकहरु (अवसरवादी) को उत्तरमा मुसलमानहरुको धैर्य, दृढता तथा साहसको लागि भनिदैछ, किनभने जब मनुष्यलाई यो ज्ञात हुन्छ कि अल्लाहको तर्फबाट भाग्यमा लेखिएको कुरो प्रत्येक अवस्थामा हुन्छ तथा जस्तोसुकै कठिनाई तथा भलाई हामीलाई पुग्दछ, त्यसै अल्लाहद्वारा लिखित भाग्यको भाग हो । तसर्थ मनुष्यका लागि कठिनाईलाई सहन गर्नु सरल हुन्छ तथा त्यसको साहस बढेर जान्छ ।

[३]अर्थात् सफलता अथवा शहादत, यी दुबैमध्ये जुन पनि हामीलाई प्राप्त हुन्छ हाम्रो लागि भलाई छ ।

إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

हातहरुबाट ।[1] अतः एकातिर तिमी प्रतीक्षा गर, अर्कोतिर हामी तिमीसँग प्रतिक्षा गरिराखेका छौं ।

قُلْ أَنفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ ۖ إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

(५३) भनिदिनुस् कि तिमी इच्छा पूर्वक अथवा अनिच्छाले कुनै प्रकार पनि खर्च गर, स्वीकार त कदापि गरिने छैन ।[2] निःसन्देह तिमीहरु अवज्ञाकारी मानिसहरू हौ ।

وَمَا مَنَعَهُمْ أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

(५४) उनका खर्च अस्वीकृत हुनुमा यस बाहेक अरु कुनै कुरो बाधक छैन कि उनले अल्लाह र त्यसका रसूलसित कुफ्र (अवज्ञा) गरे तथा नमाज़मा आलस्यले आउँछन् तथा नराम्रो हृदयले खर्च गर्दछन् ।[3]

The Ummah Technology Mission

[1]अर्थात् हामी तिम्रो निम्ति दुई नराम्रो कुरामध्ये एउटा नराम्रो कुराको प्रतिक्षा गरिराखेका छौं कि या त आकाशबाट अल्लाह तआ़लाले प्रकोप उतारोस् जसमा तिमी नष्ट भएर जाउ अथवा हाम्रै हातहरुबाट अल्लाह तआ़लाले तिमीलाई (वध गर्ने, अथवा बन्दी बनाउने आदि प्रकारका) दण्ड दिलाओस् । त्यो दुबै कुराको सामर्थ्य राख्दछ ।

[2](أنفقوا) आदेश हो परन्तु यहाँ यस वाक्यको अर्थ यो हो कि यदि तिमी खर्च गर्दछौ भने स्वीकार गरिने छैन । अथवा यो सूचक वाक्यको अर्थमा छ । अर्थ यो हो कि दुबै कुरा समान छन्, खर्च गर अथवा नगर । आफ्नो इच्छाले अल्लाहको मार्गमा खर्च गर्छौ भने तैपनि अस्वीकार छ । किनभने स्वीकार गर्नुको प्रथम शर्त ईमान हो र त्यही तिमीमा छैन तथा अप्रसन्नताले खर्च गरिएको माल अल्लाहकहाँ त्यसै अस्वीकृत हुन्छ, किनभने त्यहाँ उचित उद्देश्य उपस्थित छैन, जुन स्वीकार गर्नको लागि आवश्यक छ । यो आयत पनि यसैप्रकार छ जस्तो यो छ ।

﴿اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾

"तपाईं यिनीहरूका लागि क्षमा माँग्नुस् अथवा नमाँग्नुस् ।" (सूरः अल-तौबः-८०) अर्थात् दुबै कुरा समान छन् ।

[3]यसमा उनका दानलाई अस्वीकार गरिनुका तीन कारण भनिएका छन् । प्रथम उनको अविश्वास तथा अवज्ञा, द्वितीय नमाज़मा अल्छीपना । यसकारण कि उनीहरू यसमा न पुण्यको आशा राख्दछन् तथा न उनलाई त्यसको दण्डको

(५५) अतः तपाईंलाई उनका धन तथा सन्तान आश्चर्यमा नपारुन् ।[1] अल्लाह यही चाहन्छ कि उनीहरूलाई सांसारिक जीवनमा नै दण्ड देओस् ।[2] तथा उनको अविश्वासको अवस्थामा नै उनका प्राण निस्कून् ।[3]

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَآ أَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُم بِهَا فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَٰفِرُونَ ﴿٥٥﴾

कुनै भय छ किनकि आशा तथा भय, यी पनि ईमानका लक्षण हुन्, जसबाट यिनीहरू बञ्चित छन् । तथा तृतीय अनिच्छाले खर्च गर्नु, तथा जुन काममा हृदयको प्रसन्नता हुँदैन, त्यो स्वीकार कुन प्रकार हुनसक्छ ? अतः यी तीनवटै कारण यस्ता छन् कि यिनीमध्ये एउटा-एउटा कारण पनि कर्मलाई अस्वीकारको लागि पर्याप्त छ । यदि यी तीनटै कारण जहाँ एकत्रित छन्, त त्यस वास्ता नगरिएको कर्मलाई अल्लाहको दरबारमा कुन प्रकार स्वीकृति प्राप्त हुनसक्छ ।

[1]यसकारण कि यी सबै परीक्षाका रूपमा छन् । जस्तो कि अल्लाहको आदेश छः

﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِۦٓ أَزْوَٰجًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾

"तथा कैयन् प्रकारका मानिसहरूलाई जुन हामीले सांसारिक जीवनमा सुख-सुविधा वस्तुहरुबाट परिपूर्ण गरेका छौं, ताकि उनका परीक्षा लिइयोस्, उनीतिर नहेर्नुस् ।" (सूरः ताहा-१३१) तथा आदेश गऱ्यो :

﴿أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ مِن مَّالٍ وَبَنِينَ ۞ نُسَارِعُ لَهُمْ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ ۚ بَل لَّا يَشْعُرُونَ﴾

"के यिनीहरू विचार गर्दछन् कि हामी संसारमा उनलाई जुन धन तथा पुत्रबाट सहायता दिन्छौं (त त्यसबाट) उनको भलाईमा हामी शीघ्रता गरिराखेका छौं ? (होइन) वरु यिनीहरू बुझ्दै-बुझ्दैनन् ।" (सूरः अल-मोमिनून-५५ तथा ५६)

[2]इमाम इब्ने कसीर तथा इमाम इब्ने जरीर तबरीले यसबाट ज़कात तथा अल्लाहको मार्गमा दान गर्नु तात्पर्य निकालेका छन् । अर्थात् यी मुनाफ़िकहरु (अवसरवादी) बाट ज़कात तथा दान त (जुन उनी मुसलमान प्रदर्शित गर्नको लागि दिन्छन्) संसारमा स्वीकार गरियून् ताकि यसप्रकारले उनीहरूलाई संसारमा धनको मार पनि दिइयोस् ।

[3]अन्त्यमा उनको मृत्यु अधर्मको अवस्थामा हुनेछ, यसकारण कि उनीहरू अल्लाहको पैग़म्बरलाई साँचो हृदयले स्वीकार गर्न तयार छैनन् तथा आफ्नो विश्वास तथा द्वयवादमा नै अडिग तथा दृढ छन् ।

The Ummah Technology Mission

(५६) तथा यिनीहरू अल्लाहको कसम खाई-खाई भन्दछन् कि यिनीहरू तिम्रो समूहका व्यक्तिहरु हुन्, यद्यपि यिनीहरू तिम्रैं होइनन्, कुरो मात्र यति छ कि यिनीहरू काँतर (त्रस्त) हुन् ।[1]

وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُم مِّنكُمْ وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

(५७) यदि यिनीहरू कुनै सुरक्षित ठाउँ अथवा कुनै गुफा अथवा कुनै ठाउँ टाउको लुकाउन पाउँछन् भने अहिले नै त्यतैतिर सोझै फर्कि तीब्र गतिले भाग्नेछन् ।[2]

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدَّخَلًا لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

(५८) उनीहरूमध्ये ती पनि छन् जो दानको मालको बाँडफाँडको विषयमा तपाईंमथि लाञ्छना लगाउँछन् ।[3] यदि त्यसमध्येबाट उनलाई प्राप्त हुन्छ भने प्रसन्न हुन्छन् तथा यदि त्यसमध्येबाट प्राप्त भएन भने तुरुन्तै क्रोधित हुन थाल्छन् ।[4]

وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

[1]यस भयका कारण मिथ्या शपथ ग्रहण गरी यो प्रमाणित गर्न चाहन्छन् कि हामी पनि तिमी मध्येका नै हौं ।

[2]अर्थात् अति तीब्र गतिले दगुरी उनी ती सुरक्षित स्थानहरुमा गईहालून्, यसकारण तिमीसित यिनको जतिपनि सम्बन्ध छ, त्यो प्रेम तथा निःस्वार्थको होइन, द्वेष, ईर्ष्या तथा घृणामा छ ।

[3]यो उनको एउटा अन्य ठूलो दोषको वर्णन हो कि उनी नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको प्रशस्त व्यक्तिलाई (نعوذ بالله) दान तथा युद्धमा प्राप्त सामग्रीको विभाजनमा अन्यायकारी भन्दथे । जुनप्रकार इब्ने जिलखुवैसरःको विषयमा वर्णित छ कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम एक पटक बाँडिराख्नु भएको थियो, जबकि उसले भन्यो, "न्यायसित काम लिनुस् ।" उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "अफसोच छ तिमीमाथि, यदि म नै न्याय गर्दिन भने अन्य कसले गर्नेछ ?" अल हदीस (सहीह बुखारी संख्या ६१६३ तथा सहीह मुस्लिम संख्या ७४४)

[4]अर्थात् यसप्रकारको अभियोग लगाउनुको उद्देश्य मात्र धनको लाभ प्राप्त गर्नु थियो कि यसप्रकार उनीहरूबाट भयका कारण उनीहरूलाई अधिक धन प्राप्त हुनेछ, अथवा उनी अधिकारी होऊन् अथवा न होऊन् परन्तु भाग उनीहरूलाई अवश्य प्राप्त हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

(५९) यदि उनीहरू अल्लाह तथा त्यसको रसूलबाट दिइएका कुरामाथि प्रसन्न रहन्थे तथा भन्थे कि अल्लाह हामीलाई पर्याप्त छ, अल्लाहले हामीलाई आफ्नो कृपाले दिनेछ तथा त्यसका रसूल पनि। हामी त अल्लाहसित नै आशा राख्नेहरू हौं।

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا۟ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ سَيُؤْتِينَا ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ وَرَسُولُهُۥٓ إِنَّآ إِلَى ٱللَّهِ رَٰغِبُونَ ﴿٥٩﴾

(६०) दान मात्र भिक्षुहरुका[1] लागि हुन् तथा निर्धनहरुका लागि तथा उनीहरूका लागि जो यस काममा नियुक्त छन्। र उनका लागि जसका हृदयहरु आकृष्ट भएका हुन् (सत्यतिर) तथा दासमुक्ति एवं ऋणिहरुका लागि तथा अल्लाहको मार्गमा खर्च गर्न तथा यात्रीहरुका लागि,[2] (यो) अल्लाहको तर्फबाट अनिवार्य छ तथा अल्लाह सर्वज्ञ, विवेककारी छ।

إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلْفُقَرَآءِ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱلْعَٰمِلِينَ عَلَيْهَا وَٱلْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِى ٱلرِّقَابِ وَٱلْغَٰرِمِينَ وَفِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

[1]यस आयतमा त्यस अभियोगको द्वार बन्द गर्नको लागि दान पाउने योग्य मानिसहरूको वर्णन गरिदैछ। यहाँ दानसित तात्पर्य अनिवार्य दान अर्थात ज़कात हो। आयतको प्रारम्भ (إنّما) बाट गरिएको छ, जसले सीमित रूप गर्नुको अर्थ दिन्छ। तथा (الصدقات) मा अरबी भाषाको अक्षर (अलिफ़ लाम) वस्तुको साधारणताको लागि हो। अर्थात् धन, दान यिनै आठ प्रकारहरुमा सीमित छन्, जसको चर्चा आयतमा छ। यिनका अतिरिक्त ज़कातको धन कुनै अन्य प्रयोगमा ल्याउनु उचित छैन। विद्वानहरुमा यस कुरोमा मतभेद छ कि यी आठै प्रकारलाई दिनु आवश्यक छ अथवा यिनीमध्ये जुन प्रकारको लागि अति आवश्यक हुन्छ, तिनीमध्येबाट एउटा अथवा अन्यलाई जसमा इमाम अथवा विभाजनकारी उचित तथा आवश्यक ठान्दछ आवश्यकता अनुसार खर्च गरोस्। इमाम शाफई आदि पहिला मतका पक्षमा छन् कि ज़कातको राशिलाई बिना कुनै सोच-विचार गरी आठ भागहरुमा विभाजित गर्नुपर्ने छ, अनि आठै वटा ठाउँमा अलि-अलि खर्च गरियोस् तथा इमाम मालिक एवं इमाम अबू हनीफ़ा आदि दोस्रो मतका पक्षमा छन् कि आवश्यकता तथा हितलाई ध्यानमा राख्नु आवश्यक छ, जुन कार्यमा खर्च गर्नुको आवश्यकता अधिक छ तथा परि स्थितिका अनुसार जति उनको आवश्यकता अधिक छ, त्यति ज़कातको राशि तिनीमाथि व्यय गरिनेछ, चाहे अरु कार्यहरुका लागि राशि बचोस् अथवा नबचोस् यस विचारमा जुन औचित्य छ त्यो प्रथम विचारमा छैन।

[2]यी आठ प्रयोजनहरुमा खर्च गर्नुको संक्षिप्त विवरण यसप्रकार छ। (१,२) भिखारी तथा निर्धन लगभग नजीक-नजीक छ तथा एउटा अर्थ दोस्रोसित मिल्दोजुल्दो छ अर्थात

The Ummah Technology Mission

निर्धनलाई भिखारी तथा भिखारीलाई निर्धन भनिहालिन्छ। यसकारण यिनको अलग-अलग परिभाषामा धेरै मतभेद छ । तर दुबैको भावार्थमा यो कुरो त स्पष्ट छ कि जसलाई आवश्यकता छ तथा आफ्नो आवश्यकतालाई पूरा गर्नको लागि आवश्यक धन तथा साधनबाट बञ्चित छन्, तिनलाई भिखारी तथा निर्धन भनिन्छ। निर्धनको परिभाषाको निम्ति हदीसमा चर्चा छ। नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "निर्धन त्यो होइन जो एउटा-एउटा, दुई-दुईटा गाँस अथवा खजूरको लागि घर-घरमा जान्छ, बरु निर्धन त्यो हो जसको पासमा यति धन पनि छैन कि त्यो आफ्नो आवश्यकता पूरा गरोस्, न आफ्नो मुखमा यसप्रकारको आभास पनि उत्पन्न हुन देओस् कि मानिसहरू उसलाई निर्धन तथा आवश्यकताको योग्य ठानेर दान गरुन् तथा न अरुहरूका समक्ष हात फैलाऊन ।" (सहीह बुख़ारी किताबुज़ ज़कात) हदीसमा यसप्रकार निर्धन, वर्णित व्यक्तिलाई नै बनाइएको छ । अन्यथा आदरणीय इब्ने अब्बास आदिबाट निर्धनको यो परिभाषा भनिन्छ कि जो हात फैलाउने होस्, घुमिफिरी अन्य मानिसहरूका पछि लागेर माँग्दछ तथा भिखारी त्यो हो जो निर्धन हुनुको उपरान्त छल गर्नुबाट बचोस् तथा मानिसहरूसित कुनै वस्तुको प्रश्न नगरोस्। (इब्ने कसीर) (३) कार्यकर्तासित तात्पर्य सरकारी कर्मचारी हुन्, जो ज़कात र दानको राशि वसूल गर्छन् तथा बाँड्दछन् तथा त्यसको लेखाजोखा राख्दछन्। (४) आकर्षित हृदय एक त ती काफ़िरहरु हुन्, जो अलि-अलि इस्लामतिर आकृष्ट हुन्छन् तथा उनको सहायता गर्नुमा यो आशा होस् कि उनी मुसलमान भइहाल्ने छन् । दोस्रो नयाँ मुसलमानहरू हुन् जसलाई इस्लाममा दृढताले स्थित रहनुको लागि सहायताको आवश्यकता होस् । तेस्रो ती मानिसहरू पनि हुन् जसको सहायता गर्नाले यो आशा होस् कि उनी आफ्ना क्षेत्रका व्यक्तिहरुलाई मुसलमानहरुमाथि आक्रमण गर्नबाट रोक्नेछन् तथा यसप्रकार उनी निकटवर्ती कमजोर मुसलमानहरुको रक्षा गर्नेछन्। यो र यसप्रकारका अन्य अवस्थाहरु हृदय आकृष्ट गर्नेलाई हुन्, जसमा ज़कातको राशि ख़र्च गर्न सकिन्छ, चाहे वर्णित व्यक्तिहरु धनवान् नै किन नहोऊन्। केही मानिसहरूका अनुसार यो प्रयोग समाप्त भइसकेको छ तर यो कुरो ठिक होइन । परिस्थितिहरु तथा समय अनुसार हर कालमा यस कर्तब्यमा ज़कातको राशि खर्च गर्नु उचित छ। (५) गर्दनहरु स्वतन्त्र गराउनको लागि। केही विद्वानहरुले केवल सम्बन्धित दासलाई लिएका छन्। तथा अन्य विद्वानहरुले सम्बन्धित तथा असम्बन्धित दुबै प्रकारका दास लिएका छन्, इमाम शौकानीले यसै विचारलाई प्रधानता दिएका छन्। (६) ऋणीबाट एक त ती ऋणीहरुको तात्पर्य हो जो आफ्ना परिवारको जीवन-यापन तथा जीवनका आवश्यकताको पूर्ति गर्दा अन्य मानिसहरूका ऋणका बोझमा थिचिएका हुन्छन् तथा उनीसित धन राशि पनि छैन तथा यस्तो सामान पनि छैन जसलाई बेचेर त्यस ऋणलाई चुकाउन सकन्। अर्का ती जिम्मेवार जसले कुनै अन्यको जमानत दिएका हुन् तथा त्यस पश्चात उनी त्यसको भक्तानीका लागि जिम्मेवार बनाइएका होऊन् अथवा कसैको फसल नष्ट भएको होस् अथवा व्यापारमा हानि भएको होस् र यसकारण हुन गएको होस् यी सबैलाइ

The Ummah Technology Mission

(६१) तथा उनीहरूमध्ये यस्ता पनि छन् जो पैग़म्बर (सन्देशवाहक) लाई कष्ट दिन्छन् तथा भन्दछन् कि त्यो निरा कान छ । (तपाईं) भनिदिनुस् कि ती कान तिम्रो भलोका निम्ति हुन् ।[1] त्यो अल्लाहमा ईमान राख्दछ तथा मुसलमानहरुका कुराको विश्वास गर्दछ तथा तिमीमध्ये जो ईमान भएका हुन् यो उनका लागि कृपा हो, र रसूलुल्लाह (अल्लाहका दूत) लाई जो कष्ट दिन्छन् उनका लागि दुखदायी यातना छ ।

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ ۚ قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ ۚ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

(६२) उनीहरू मात्र तिमीलाई प्रसन्न गर्नका लागि तिम्रो समक्ष अल्लाहको कसम खान्छन् यदि यिनी ईमान्दार भएको भए अल्लाह तथा त्यसको रसूललाई प्रसन्न गरिनुका अधिक अधिकारी हुन्थे ।

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

ज़कातको राशिबाट सहायता गर्नु उचित छ । (७) अल्लाहको मार्गबाट तात्पर्य धर्मयुद्ध हो अर्थात् युद्धको सामग्री तथा आवश्यकताहरु एवं मुजाहिद (चाहे त्यो मालदार नै किन नहोस्) माथि ज़कातको राशि खर्च गर्न उचित छ । तथा हदीसहरुमा वर्णित छ कि हज़ तथा उमरः पनि अल्लाहको मार्गमा नै आउँछ । यसैप्रकार केही विद्वानहरुका निकट तबलीग़ (निमन्त्रण तथा आमन्त्रण) पनि अल्लाहको मार्गमा सम्मिलित छ किनकि यसको पनि उद्देश्य अल्लाहको कथनलाई जन-जन सम्म पुऱ्याउनु हो । (८) मार्गका मानिसहरूसित तात्पर्य यात्री हुन् अर्थात् कोही पनि व्यक्ति यात्राको समय सहायताको पात्र भएको छ भने चाहे त्यो आफ्नो देशमा धनवान नै किन नहोस्, उसको सहायता ज़कातको राशिबाट गर्न सकिन्छ ।

[1]यहाँबाट पुनः मुनाफ़िकहरु (द्वयवादिहरु) को चर्चा भइरहेको छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका विरुद्ध एउटा लाञ्छना उनीहरूले यो लगाए कि यो कानको कच्चा (अथवा हल्का) छ । अर्थ यो हो कि यो हर व्यक्तिको कुरा सुन्दछ (अर्थात् यो उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको ज्ञान तथा कृपा एवं क्षमा गर्नुका विशेषताहरुबाट उनीहरूलाई धोका भयो) । अल्लाहबाट आदेश भयो कि होइन, हाम्रो पैग़म्बर उपद्रव तथा अशान्तिको कुनै कुरा सुन्दैन, जे पनि सुन्दछ, तिम्रो त्यसमा हित, पुण्य तथा भलाई छ ।

The Ummah Technology Mission

أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟ أَنَّهُۥ مَن يُحَادِدِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَأَنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ خَٰلِدًا فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ ٱلْخِزْىُ ٱلْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

(६३) के उनीहरूलाई थाहा छैन कि जो पनि अल्लाहको तथा त्यसका रसूलको विरोध गर्नेछ त्यसको लागि निःसन्देह नरकको अग्नि छ, जसमा उनीहरू सधैं रहनेछन्, यो साह्रै ठूलो अपमान हो ।

يَحْذَرُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُم بِمَا فِى قُلُوبِهِمْ ۚ قُلِ ٱسْتَهْزِءُوٓا۟ إِنَّ ٱللَّهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

(६४) अवसरवादिहरुलाई (हरेक समय) यो डर लागिरहन्छ कि कहीं (मुसलमानहरू) माथि कुनै आयत नउत्रोस्, जसले उनका हृदयका कुरा उनलाई भनिदेओस् । भनिदिनुस् कि तिमी उपहास गर्दै गर । निःसन्देह अल्लाह तआला त्यसलाई व्यक्त गर्नेछ जसबाट तिमी भयभीत छौ ।

وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلْ أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٥﴾

(६५) यदि तपाईं उनीसित सोध्नुहुन्छ भने त स्पष्ट भनिदिनेछन् कि हामी त त्यतिकै आपसमा हाँसो-मज़ाक गरिराखेका थियौं । भन्नुस् कि अल्लाह, त्यसका आयत तथा त्यसको रसूल नै तिम्रो हाँसो उपहासको लागि शेष रहेका छन् ?[1]

The Ummah Technology Mission

[1] मुनाफ़िक (अवसरवादी) अल्लाहका आयतको उपहास गर्दथे, निष्ठावानहरुको अपमान गर्दथे, यहाँसम्मकि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको विषयमा अपशब्दको प्रयोग गर्नमा संकोच गर्दैनथे, जसको सूचना कुनै प्रकारले मोमिनहरु तथा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई हुने गर्दथ्यो, तर यदि उनीसित सोधिन्थ्यो भने प्रष्टरुपले इन्कार गरिदिन्थे तथा भन्थे कि हामी त आपसमा यसरी हाँसो-ख्याल गरिराखेका थियौं । अल्लाह तआलाले भन्नुभयो, "हाँसो-ख्यालको लागि तिम्रा समक्ष अल्लाह तथा त्यसका आयत एवं त्यसका रसूल नै शेष रहेका छन् ?" अर्थ यो हो कि यदि तिम्रो उद्देश्य आपसमा हाँसो-ख्यालको भएको भए त्यसमा अल्लाह, त्यसका आयत तथा रसूलमध्येमा किन आउँथे ? यो निःसन्देह त्यस द्वेष तथा ईर्ष्याको संकेत हो, जुन अल्लाहका आयतहरु तथा हाम्रा पैग़म्बरका विरुद्ध तिम्रा हृदयमा स्थित छन् ।

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ۚ إِن نَّعْفُ عَن طَائِفَةٍ مِّنكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

(६६) तिमी बहाना नबनाउ, निःसन्देह तिमी आफ्नो ईमान ल्याए पश्चात बेईमान भयौ ।[1] यदि हामी तिमीमध्ये केही व्यक्तिहरुलाई क्षमा पनि गरिदिन्छौं भने,[2] केहीलाई उनको अपराधको कठोर दण्ड पनि दिनेछौं ।[3]

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُم مِّن بَعْضٍ ۚ يَأْمُرُونَ بِالْمُنكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ۚ نَسُوا اللَّهَ

(६७) सबै मुनाफ़िक़ (अवसरवादी) पुरुष तथा स्त्रीहरू एक समान नै हुन् ।[4] यी नराम्रा कुराको आदेश दिन्छन् तथा राम्रा कुराबाट रोक्दछन् तथा आफ्ना मुट्ठी बन्द राख्दछन् ।[5] यिनीहरूले अल्लाहलाई बिर्सिदिए

[1]अर्थात् तिमीहरू जुन ईमान प्रदर्शित गर्दै आएका छौ, अल्लाह तथा त्यसको रसूलको उपहास पश्चात त्यसको कुनै महत्व छैन । प्रथम त त्यो पनि भ्रष्टाचार मै आधारित थियो । त्यसैकारण तिम्रो गणना मुसलमानहरूमध्ये हुन्थ्यो, परन्तु अब त्यसको पनि स्थान समाप्त भयो ।

[2]यसबाट तात्पर्य यस्ता व्यक्ति हुन्, जसलाई आफ्नो त्रुटिको आभास भयो तथा उनीहरूले क्षमा-याचना गरे एवं निःस्वार्थी मुसलमान बने ।

[3]यी यस्ता मानिसहरू हुन् जसलाई तौबाको सौभाग्य प्राप्त भएन तथा अधर्म एवं भ्रष्टाचारमा लिप्त रहे । यसैले त्यस यातनाको कारण पनि भनिएको छ कि उनी अपराधी हुन् ।

[4]स्वार्थी जो कसम खाएर मुसलमानहरूलाई विश्वास दिलाउने गर्दथे कि “हामी तिमी मध्येका नै हौं ।” अल्लाह तआलाले यसको खण्डन गर्‍यो कि ईमानहुनेहरुसित उनको के सम्बन्ध ? तर यी सबै अवसरवादी चाहे पुरुष होऊन् अथवा स्त्रीहरु एक समान नै छन् अर्थात् कुफ्र तथा भ्रष्टाचारमा एक-अर्काभन्दा कम छैनन् । अगाडी उनका दुर्गुणहरुलाई व्यक्त गरिँदैछ, जुन ईमान भएकाहरुका गुणहरूको बिल्कुलै प्रतिकूल तथा विपरीत छन् ।

[5]यसबाट तात्पर्य कन्जुसी हो अर्थात निष्ठावानहरूको विशेषता अल्लाहको मार्गमा खर्च गर्नु हो तथा यसको विपरीत पाखण्डीको कन्जुसी हो अर्थात् अल्लाहको मार्गमा खर्च गर्न संकोच गर्नु हो ।

The Ummah Technology Mission

فَنَسِيَهُمْ ۗ إِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٦٧﴾

अल्लाहले पनि यिनीहरूलाई बिर्सिदियो ।[1] निःसन्देह मुनाफ़िक (द्वयवादी) नै भ्रष्टाचारी हुन् ।

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْمُنٰفِقٰتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۗ هِيَ حَسْبُهُمْ ۚ وَلَعَنَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ﴿٦٨﴾

(६८) अल्लाह तआलाले यी मुनाफ़िक (अवसरवादी) पुरुष, स्त्री तथा काफ़िरहरुसित नरकको आगोको वायदा (वचन) गरिसकेको छ, जहाँ यिनीहरू सधैं रहनेछन्, त्यही उनीहरूका लागि पर्याप्त छ, उनीमाथि अल्लाहको धिक्कार छ । तथा उनका लागि स्थाई यातना छ ।

كَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَّاَكْثَرَ اَمْوَالًا وَّاَوْلَادًا ۗ فَاسْتَمْتَعُوْا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ

(६९) तिमीभन्दा पूर्वजनहरुका[2] समान जो तिमीभन्दा बलवान् तथा धन, सन्तानमा तिमीभन्दा अत्याधिक थिए त उनीहरूले आफ्नो धार्मिक भागको आनन्द लिए अनि तिमीले पनि आफ्नो भागको आनन्द लऊ ।[3] जस्तो तिमीभन्दा

---

[1]अर्थात् अल्लाहले पनि उनीसित यस्तो नै व्यवहार गर्नेछ जस्तो कि उसले उनीहरूलाई बिर्सिदियो । यसप्रकार अन्य ठाउँमा आदेश गऱ्यो :

﴿ الْيَوْمَ نَنْسٰىكُمْ كَمَا نَسِيْتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ﴾

"आज हामीले तिमीलाई त्यसैप्रकार बिर्सिदिनेछौं, जसरी तिमीले हाम्रो साक्षातकारको यस दिनलाई बिर्सेका थियौ ।" (सुरः अल-जासियः-३४)

अर्थ यो हो कि जसरी संसारमा उनीहरूले अल्लाहलाई छोडेका थिए । क़्यामतका दिन अल्लाह तआलाले आफ्नो दया तथा कृपाबाट बञ्चित राख्नेछ । अतः (نسيان) (निस्यान) का सम्बन्ध अल्लाह तआलातिर ज्ञान शास्त्रमा नियमहरुका अनुसार समानताको रूपमा छ । अपितु अल्लाह तआला बिर्सनुको दोषबाट पवित्र छ, अर्थात् त्यसको यो विशेषता हो कि त्यो कुनै पनि प्रकारले बिर्सन्न ।

[2]अर्थात तिम्रो दशा पनि कर्म तथा परिणामहरुको आधारमा पूर्वका समुदायका काफ़िरहरु जस्तो नै छ । अहिले अनुपस्थितिको सट्टा, मुनाफ़िकहरुलाई सम्बोधित गरिदैंछ ।

[3](خلاق) को अन्य अनुवाद सांसारिक भाग पनि गरिएको छ । अर्थात् तिम्रो भाग्यमा दुनियाँको जति भाग लेखिदिएको छ, त्यसको आनन्द चाख जसरी तिमीभन्दा पूर्वका मानिसहरूले आफ्ना भागको स्वाद लिएका थिए । तथा पछि मरण अथवा यातनाबाट अलिङ्गित भए ।

The Ummah Technology Mission

ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ بِخَلَٰقِهِمۡ وَخُضۡتُمۡ كَٱلَّذِي خَاضُوٓاْۚ أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ ٦٩

पूर्व मानिसहरू आफ्ना भागबाट लाभान्वित भएका थिए तथा तिमीले पनि त्यसैप्रकार हाँसो-ठट्टाको गफ गऱ्यौ जस्तो उनीहरूले गरेका थिए ।[1] उनका कार्य लोक-परलोकमा नष्ट भए तथा यिनै क्षतिग्रस्त हुन् ।[2]

أَلَمۡ يَأۡتِهِمۡ نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ قَوۡمِ نُوحٖ وَعَادٖ وَثَمُودَ وَقَوۡمِ إِبۡرَٰهِيمَ وَأَصۡحَٰبِ مَدۡيَنَ وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتِۚ أَتَتۡهُمۡ رُسُلُهُم

(७०) के उनीहरूलाई आफूभन्दा पूर्वका मानिसहरूको समाचार पुगेन । नूह तथा आद एवं समूदका समुदाय तथा इब्राहीमका समुदाय एवं मदयनका निवासी र (उथल-पुथल गरिएका वस्तीहरुका) मानिसहरूका ?[3] तिनीहरू

[1]अर्थात अल्लाहका आयत तथा अल्लाहका पैग़म्बरहरुलाई झुठ्लाउनको लागि । अथवा अन्य भावार्थ यो हो कि संसारका साधनहरु तथा आनन्द एवं खेलकूदमा जुनप्रकार मग्न रहे, तिम्रो पनि त्यही दशा छ । आयतमा पूर्वका मानिसहरूसित तात्पर्य अहले किताब अर्थात् यहूदी तथा ईसाई हुन् । जस्तो कि एक हदीसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, “सौगन्ध छ त्यस अस्तित्वको जसका हातमा मेरो प्राण छ, तिमी आफूभन्दा पूर्वका मानिसहरूको अनुसरण अवश्य गर्नेछौ । पन्जासित पन्जा, बाहुसित बाहु तथा हातसित हात, यहाँसम्मकि यदि उनीहरू कुनै गोहीको गुफामा पसेका छन् भने तिमी पनि अवश्य पस्नेछौ ।” मानिसहरूले सोधे, “के यसबाट तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको तात्पर्य अहले किताब हुन् ।” उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो,“अन्य को त ?” (सहीह बुख़ारी)

[2](أولئك) सित तात्पर्य ती मानिसहरू हुन् जो उपरोक्त दोष तथा दुर्गुणहरुबाट युक्त हुन्छन् । जसरी उनीहरू हानियुक्त तथा असफल रहे, तिमी पनि उसैप्रकार रहनेछौ । यद्यपि शक्तिमा उनी तिमीभन्दा अधिक शक्तिशाली तथा धन तथा सन्तानमा पनि अधिक थिए । त्यसको उपरान्त पनि अल्लाहको प्रकोपबाट सुरक्षित रहन सकेनन्, त तिमी जो उनीभन्दा प्रत्येक क्षेत्रमा कम छौ, कसरी अल्लाहको पकडबाट बच्न सक्छौ ।

[3]यहाँ ती ६ समुदायहरुको वर्णन गरिएको छ, जसका स्थान सीरियामा रहेको छ । यो अरब क्षेत्रको निकट छ तथा उनका केही कुराहरु संभवत: उनीहरूले आफ्ना पूर्वजहरुबाट सुनेको पनि हुनसक्छ । नूहको समुदाय जुन जल प्रलयमा डुबाइयो, आदको समुदाय जुन सामर्थ्य तथा शक्तिमा श्रेष्ठमा हुनुका उपरान्त, तीब्र हावाहरुका गतिबाट नष्ट गरिए । समूदको समुदाय जसलाई आकाशको चित्कारले नष्ट गरिदियो, इब्राहीमको समुदाय जसको राजा नमरूद बिन कनआन बिन कोशलाई लामखुट्टेबाट मारियो । मदयनका निवासी (आदरणीय शुऐबका

The Ummah Technology Mission

بِالْبَيِّنٰتِ ۚ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝

छेउ रसूल (ईशदूत) प्रमाणहरु लिएर पुगेका थिए,[1] अनि अल्लाह तआला यस्तो थिएन कि उनीमथि अत्याचार गर्दथ्यो, बरु उनीहरूले स्वयं नै आफूमाथि अत्याचार गरे ।[2]

وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۘ يَاْمُرُوْنَ

(७१) मुसलमान पुरुष र स्त्रीहरू आपसमा एक-अर्काका (पक्षपाती सहायक तथा) मित्र हुन् ।[3] उनीहरू राम्रा कुराको

समुदाय) जसलाई चीत्कार, भूकम्प तथा बादलहरुका छायाँको प्रकोपले नष्ट गरियो । तथा तहस-नहस (उथल-पुथल) गरिएका मानिसहरूसित तात्पर्य लूतको समुदाय हो, जसका वस्तीको नाम "सदूम" थियो । (ائتكاف) को अर्थ हो तहस-नहस गरिदिनु । उनीमाथि एक त आकाशबाट ढुङ्गा बर्साइए, दोस्रो उनको वस्तीलाई माथि उठाएर तल फ्याँकियो, जसबाट सम्पूर्ण बस्ती तलमाथि भयो । यस आधारमा ती तलमाथि पारिएका मानिसहरुलाई "असहाब मुताफ़िकात" भनिन्छ ।

[1]यी सबै समुदायहरुको पासमा उनका पैग़म्बर, जो उनैको समुदायको एउटा पुरुष हुने गर्थ्यो, आए । परन्तु उनीहरूले तिनका कुरालाई कुनै महत्व दिएनन् । बरु झुठ्लाउने तथा द्वेषका मार्ग अपनाए, जसको परिणाम अन्त्यमा अल्लाहको प्रकोपका सामू आयो ।

[2]अर्थात् यो प्रकोप उनको निरन्तर अत्याचारको प्रतिफल हो । अकारण अल्लाहको प्रकोपका शिकार भएन ।

[3]मुनाफ़िक (द्वयवादी) का दुर्गुणहरुको तुलनामा मुसलमानहरूको सद्गुणहरुको चर्चा भइराखेको छ । प्रथम विशेषता उनीहरू एक-अर्काका मित्र, सहायक तथा दुखका साथीहरु हुन्, जुनप्रकार हदीसमा वर्णन छ ।

(اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ، يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضاً)

"मोमिन, मोमिनको लागि एक भित्ता समान छ जसको एक ईंट दोस्रो ईंटको मजबुतीको साधन हो ।" (सहीह बुखारी किताबुस्सलात बाब तश्बीकिल असाबेअ फ़िल मस्जिदे व गैरेही र मुस्लिम बाब तराहुमुल मोमिनीन)

अर्को हदीसमा वर्णन छ ।

مَثَلُ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي تَوَادِّهِمْ، وَتَرَاحُمِهِمْ، كَمَثَلِ الْجَسَدِ الْوَاحِدِ اِذَا اشْتَكٰى مِنْهُ عُضْوٌ، تَدَاعٰى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالْحُمّٰى وَالسَّهَرِ

The Ummah Technology Mission

بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ؕ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٧١﴾

आदेश दिन्छन् तथा नराम्रा कुराहरुबाट रोक्दछन्,[1] नमाज़हरु नियमित रूपले पढ्दछन्, ज़कात दिन्छन्, अल्लाह तथा त्यसको रसूलको कुरा मान्दछन्,[2] यिनै मानिसहरू हुन्, जसमाथि अल्लाह (तआ़ला) अति शीघ्र कृपा गर्नेछ, नि:सन्देह अल्लाह विवेकी प्रभावी छ ।

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَمَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ؕ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ اَكْبَرُ ؕ

(७२) यी ईमान्दार पुरुष तथा स्त्रीहरुसँग अल्लाह (तआ़ला) ले ती स्वर्गहरुको वायदा (वाचा) गरेको छ जसमा नहरहरु बगिराखेका छन्, जहाँ उनी सधैं बास गर्नेछन्, तथा ती स्वच्छ पवित्र भवनको,[3] जुन ती अनन्त स्वर्गमा छन्, तथा

"मोमिनको उदाहरण आपसमा एक-अर्कासँग प्रेम गर्नु तथा कृपा गर्नुमा एक शरीरको समान छ कि जब शरीरको एक अङ्गलाई दुख हुन्छ त सम्पूर्ण शरीरलाई ज्वरो हुन आउँछ तथा सजग रहन्छ ।" (सहीह मुस्लिम बाब मज़कूर तथा अल-बुखारी किताबुल आदाब बाब रहमतुन्नास वल बहाएम)

[1]यो मोमिनहरूको दोस्रो विशेष गुण हो (معروف) (मारूफ) त्यो हो जसलाई धर्म विधानले मारूफ (अर्थात् नेकी, पुण्य तथा भलाई) भनेको छ (مُنكر) (मुनकर) त्यो हो जसलाई धर्मविधानले मुनकर (अर्थात् नराम्रो) मानेको छ न कि त्यो जसलाई मानिसहरूले राम्रा वा नराम्रा भनून् ।

[2]नमाज़ अल्लाहका अधिकारहरुमा परम आराधना हो तथा ज़कात अन्य मानिसहरूको अधिकारमा विशेष स्थान राख्दछ, यसैकारण यी दुबैलाई विशेषरूपले वर्णन गरी भनिएको छ कि उनी प्रत्येक विषयमा अल्लाह तथा त्यसका रसूलका आदेशको पालना गर्दछन् ।

[3]जुन मोती तथा याकूत (पुलक) बाट तयार गरिएका हुनेछन् (عدن) का कैयन् अर्थ गरिएका छन् । एउटा अर्थ सधैं को हो ।

The Ummah Technology Mission

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۝٧٢

अल्लाहको प्रसन्नता सबभन्दा महान छ,[1] यही सबभन्दा ठूलो सफलता हो ।

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۗ وَمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۗ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝٧٣

(७३) हे नबी ! काफ़िर तथा पाखण्डीहरूसित धर्मयुद्ध जारी राख ।[2] तथा उनीहरूमाथि कडाई गर ।[3] उनको मूल स्थान नरक हो, जुन अत्याधिक नराम्रो ठाउँ हो ।[4]

[1]हदीस (रसूलको कथन) मा पनि वर्णित छ कि स्वर्गका सबै प्रदानहरुको पश्चात स्वर्गवासीहरुलाई सर्वोत्तम प्रदान अल्लाहको प्रसन्नताको रूपमा प्रदान हुनेछ । (सहीह बुख़ारी तथा मुस्लिम किताबुल रिकाक तथा किताबुल जन्न:)

[2]यस आयतमा नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई काफ़िर तथा अवसरवादीहरुसित धर्मयुद्ध तथा उनीमाथि कडाई गर्नको आदेश दिइँदैछ, नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पश्चात यससँग सम्बन्धित उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका अनुयायी हुन् । काफ़िरहरूका साथ द्वयवादीहरुसित पनि जुन धर्मयुद्ध गर्ने आदेश छ, यसको विषयमा मतभेद छ । एक मत त यही छ कि यदि अवसरवादीको द्वयवाद तथा भ्रष्टता स्पष्ट हुन्छ भने उनीसित पनि त्यसैप्रकार धर्मयुद्ध गरियोस्, जुनप्रकारले काफ़िरहरुसित गरिन्छ । दोस्रो मत यो हो कि अवसरवादीहरुसित धर्मयुद्ध गर्नु यो हो कि उनीसित शिक्षा, भाषण तथा मुखले सम्भाइयोस् । अथवा उनीहरू सभ्यताका विरुद्ध अपराध गर्दछन् भने उनलाई दण्डित गरियोस् । तेस्रो मत यो हो कि धर्मयुद्धको आदेश काफ़िरहरुसित सम्बन्धित छ तथा कठोरता गर्नु पाखण्डीहरुको लागि । इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ कि यी विचारहरुमा आपसमा कुनै भेद तथा विरोध छैन, यसकारण समय तथा परिस्थितिका अनुसार यिनीहरूमध्ये कुनै पनि मतको आधारमा काम गर्नुपर्दछ ।

[3](غِلْظَة) को विलोम (رأفة) हो, जसको अर्थ कोमलता तथा प्रेम गर्नु हो । यस आधारबाट (غِلْظَة) को अर्थ कडाई तथा बलपूर्वक शत्रुहरुको विरुद्ध कारवाही हो । मात्र मुखको कडा भाषणको तात्पर्य होइन । यसकारण कि त्यो त नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सद्व्यवहारको नै विरुद्ध हो, त्यसलाई उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम स्वयं नगर्न सक्थे न अल्लाहको तर्फबाट नै वहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई आदेश प्राप्त हुनसक्थ्यो ।

[4]धर्मयुद्ध तथा कठोरताको आदेशको सम्बन्ध संसारसित छ । आख़िरतमा उनका लागि नरक छ जुन सबैभन्दा नराम्रो ठाउँ हो ।

The Ummah Technology Mission

يَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ مَا قَالُواْ وَلَقَدۡ قَالُواْ كَلِمَةَ ٱلۡكُفۡرِ وَكَفَرُواْ بَعۡدَ إِسۡلَٰمِهِمۡ وَهَمُّواْ بِمَا لَمۡ يَنَالُواْۚ وَمَا نَقَمُوٓاْ إِلَّآ أَنۡ أَغۡنَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ مِن فَضۡلِهِۦۚ فَإِن يَتُوبُواْ يَكُ خَيۡرٗا لَّهُمۡۖ وَإِن يَتَوَلَّوۡاْ يُعَذِّبۡهُمُ ٱللَّهُ عَذَابًا أَلِيمٗا

(७४) यिनीहरू अल्लाहको सौगन्ध खाएर भन्दछन् कि उनीहरूले भनेनन्, यद्यपि निःसन्देह कुफ्रको शब्द यिनका मुखबाट निस्किसकेको छ। तथा यिनीहरू इस्लाम स्वीकार गरे उपरान्त पनि नास्तिक भए।[१] तथा यिनीहरूले त्यस कार्यका निश्चय पनि गरेका छन्, जसलाई प्राप्त गर्न सकेनन्।[२] यिनीहरू केवल यसै कुराको बदला लिइराखेका छन् कि यिनीहरूलाई अल्लाहले आफ्नो कृपाले तथा यसका रसूलले धनवान बनाइदिए।[३] यदि यिनी अहिले

[१]व्याख्याकारहरुले यसको व्याख्यामा विभिन्न घटनाहरुको वर्णन गरेका छन्, जसमा अवसरवादिहरुल रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको शानमा (मर्यादा) अपशब्द भने, जसलाई मुसलमानहरूले सुने तथा आएर रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम (सित भने परन्तु उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट सोध्दा साफ इन्कार गरिहाले, बरु सौगन्धसम्म खाए कि उनीहरूले यस्ता कुरा गरेनन् जस पश्चात यो आयत अवतरित भयो। यसबाट यो पनि ज्ञात भयो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको शानमा अपमान गर्नु कुफ्र हो। नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको शानमा अपशब्द भन्ने मानिस मुसलमान रहन सक्दैन।

[२]यसको विषयमा पनि केही घटनाहरुको वर्णन पाईन्छ जस्तै तबूकबाट फिर्ता हुँदाखेरि अवसरवादिहरुले रसूलुल्लाह स.अ.व.स.(सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) का विरुद्ध षड्यन्त्र रचे जसमा उनी सफल हुन सकेनन् कि दस, बाह्र अवसरवादी एउटा घाटी (बेंसी) मा उहाँको पछि लागे जहाँ रसूलुल्लाह स.अ.व.स.(सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) शेष सेनाबाट अलग्ग लगभग एक्लै गुज्रिराख्नु भएको थियो। उनीहरूको योजना यो थियो कि उहाँ स.अ.व.स.माथि आक्रमण गरी उहाँ स.अ.व.स.शेष सेनाबाट अलग लगभग एक्लै गुज्रिराख्नु भएको थियो। उनीहरूको योजना यो थियो कि उहाँ स.अ.व.स.माथि आक्रमण गरी उहाँ स.अ.व.स.को जीवनलाई नै समाप्त गरिदेऊन्। यसको सूचना प्रकाशना (वह्यी) द्वारा उहाँ स.अ.व.स.लाई अल्लाहले दियो, जसले गर्दा उहाँ स.अ.व.स.ले आफ्नो बचाव गर्नुभयो।

[३]मुसलमानहरूको हिज़रतका पश्चात मदीना नगरलाई केन्द्रीय अस्तित्व प्राप्त भयो, जसको कारणले त्यहाँ व्यापारको पनि उन्नति भयो, तथा मदिनाका निवासीहरुका आर्थिक परिस्थितिहरुमा प्रगति भयो। मदीनाका द्वयवादीहरुलाई पनि यसबाट लाभ भयो। अल्लाह तआ़ला यस आयतमा यही भनिराख्नु भएको छ कि के ती मानिसहरूलाई यस कुराको अप्रसन्नता छ कि अल्लाहले उनलाई आफ्नो कृपाले धनवान बनाइदिएको छ? अर्थात यी

The Ummah Technology Mission

فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْاَرْضِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿٧٤﴾

पनि क्षमा-याचना गर्छन् भने यो उनको पक्षमा राम्रो छ तथा यदि विमुख रहन्छन् भने अल्लाह (तआ़ला) उनीहरूलाई लोक-परलोकमा दुखदायी यातना दिनेछ। तथा समस्त धर्तीमा उनको कोही पक्षधर तथा सहायक भई उभिने छैन।

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰىنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٧٥﴾

(७५) यिनीहरूमध्ये ती पनि छन् जसले अल्लाहसित वाचा गरेका थिए कि यदि त्यसले हामीलाई आफ्नो कृपाले धन प्रदान गर्नेछ भने हामी अवश्य सत्कार गर्नेछौं तथा पूर्णरूपले पुनीतहरुमा हुनेछौं।

فَلَمَّآ اٰتٰىهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٧٦﴾

(७६) तर जब अल्लाहले आफ्नो कृपाले उनीहरूलाई प्रदान गर्‍यो त उनीहरू त्यसमा कन्जुसी गर्नथाले तथा आलटाल गरी मुख फर्काए।[1]

فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلٰى يَوْمِ يَلْقَوْنَهٗ بِمَآ اَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ﴿٧٧﴾

(७७) त यसको दण्डस्वरूप अल्लाहले उनका हृदयमा द्वयवाद (कपट) हालिदियो, अल्लाहसित भेटका दिनहरुसम्म। यसकारण कि उनीहरूले अल्लाहसित गरिएका वाचाहरुको विरोध गरे तथा झूठो बोल्दै गरे।

अप्रसन्नता तथा क्रोधका कुरा होइनन्, बरु उनले त अल्लाहको कृतज्ञता व्यक्त गर्नु पर्दछ कि त्यसले उनीहरूलाई निर्धनताबाट निकाली सुसम्पन्न बनायो।

नोट :-अल्लाह तआ़लाको साथमा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको वर्णन यसकारण छ कि यस उन्नतिका स्पष्ट कारण तथा साधन रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम नै बन्नुभएको थियो अन्यथा वास्तवमा धनवान बनाउने त अल्लाह नै थियो। यसैकारण आयत (من فضله) मा एक वचन सर्वनाम छ कि अल्लाहले आफ्नो कृपाले उसलाई धनवान बनाइदियो।

[1]यस आयतलाई केही व्याख्याकारहरू एउटा सहाबी आदरणीय साअलबा बिन हातिब अन्सारीको विषयमा भन्दछन् तर प्रमाणको आधारमा यो सही छैन। सही कुरो यो हो कि यसमा पनि अवसरवादीहरुले एक अन्य कर्मको वर्णन गरेका छन्।

The Ummah Technology Mission

أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

(७८) के यिनीहरू यो जान्दैनन् कि अल्लाह (तआ़ला) लाई उनका हृदयको रहस्य तथा उनका कानेखुसी सबैको ज्ञान छ तथा अल्लाह (तआ़ला) सबै गुप्त कुराहरुको जानकार छ ?[1]

ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ فِى ٱلصَّدَقَٰتِ وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ۙ سَخِرَ ٱللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

(७९) जुन व्यक्तिले ती मुसलमानहरूमाथि आक्षेप गर्छन्, जो हृदय खोलेर दान गर्छन् तथा ती व्यक्तिहरुमाथि जसलाई आफ्ना मेहनत-मजदूरीका अतिरिक्त केही प्राप्त नै छैन, त यिनीहरू उनका उपहास गर्दछन्।[2] अल्लाह पनि उनीसित उपहास गर्दछ।[3] र उनीहरूका लागि दुखदायी यातना छ।

[1]यसमा ती अवसरवादीहरुका लागि कडा चेतावनी छ जो अल्लाह तआ़लासित (वाचा) गर्दछन् अनि त्यसको चिन्ता गर्दैनन्। जस्तो कि उनीहरू यो ठान्दछन् कि अल्लाह उनका गुप्त कुरा तथा रहस्यहरुलाई जान्दैन। यद्यपि कि अल्लाह सबै कुरो जान्दछ किनभने त्यो त अन्तर्यामी छ। सबै अप्रत्यक्ष कुराहरुलाई जान्दछ।

[2](الْمُطَّوِّعِينَ) को अर्थ हो जो आवश्यक दानका अतिरिक्त स्वेच्छाले अल्लाहको मार्गमा अधिक खर्च गर्दछन् (جُهْدَ) को अर्थ परिश्रम तथा प्रयत्न हो। अर्थात् ती व्यक्तिहरु जो धनवान त छैनन, तर यसको उपरान्त पनि आफ्नो परिश्रम तथा प्रयासको कमाई थोरै भएपनि अल्लाहको मार्गमा खर्च गर्दछन्। आयतमा पाखण्डीहरुको एउटा अन्य अत्यन्त कुरूप कर्मको वर्णन छ कि जब रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम युद्ध आदिको अवसरमा मुसलमानहरूसित चन्दाको लागि अपील गर्नुहुन्थ्यो त मुसलमान उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको अपीलमा आफ्ना सामर्थ्य अनुसार त्यसमा भाग लिन्थे। कसैको पासमा अधिक माल हुन्थ्यो, त्यसले अधिक दान दिन्थ्यो, जसको पासमा थोरै हुन्थ्यो, त्यसले थोरै दिन्थ्यो। पाखण्डी दुबै प्रकारको मुसलमानहरुको आलोचना गर्दथे। अधिक दिनेहरुको विषयमा भन्थे कि यो देखावटीपना हो तथा अभिमान हो तथा थोरै दिनेहरुलाई भन्थे कि तिम्रो यस मालबाट के बन्नेछ ? अथवा अल्लाह तआ़ला तिम्रो यस दानबाट निस्पृह छ। (सहीह बुख़ारी-१४१५ तथा मुस्लिम-७०६) यसप्रकार उनी मुसलमानहरूको उपहास गर्दथे।

[3]अर्थात् ईमान भएकाहरूसित उपहास गर्नुको प्रतिफल उनीहरूलाई यसप्रकार दिन्छ कि उनलाई अपमानित तथा निरादर गर्दछ। यो साहित्य शास्त्रको नियम हो कि कुनै अर्थको लागि त्यही शब्द प्रयोग गरिन्छ जुन पहिला आइसकेको छ। यस विधिलाई अरबी भाषामा “मुशाकलत” भनिन्छ, जस्तो यहाँ उपहासको प्रतिफलको

The Ummah Technology Mission

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ۚ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۚ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٨٠﴾

(८०) तपाईं यिनीहरूका लागि क्षमा-याचना गर्नुस् अथवा नगर्नुस् । यदि तपाईं सत्तरी पटक पनि यिनका लागि क्षमा-याचना गर्नुहुन्छ तैपनि अल्लाहले यिनीहरूलाई कदापि क्षमा गर्ने छैन ।[1] यो यसकारण कि उनीहरूले अल्लाह तथा त्यसका रसूलप्रति कुफ्र गरेका छन् ।[2] र यस्ता भ्रष्टाचारीहरुलाई कृपालु अल्लाह मार्गदर्शन दिंदैन ।[3]

فَرِحَ الْمُخَلَّفُوْنَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلٰفَ رَسُوْلِ اللّٰهِ وَكَرِهُوْٓا اَنْ يُّجَاهِدُوْا

(८१) पछाडी पर्नेवालाहरु रसूलुल्लाह (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) जानुभए पश्चात

लागि उपहास (इस्तेहजा) को शब्द प्रयोग गरिएको छ । अथवा यो श्राप हो कि अल्लाह तआलाले उनीहरूसित पनि यसैप्रकार उपहास गर्नेछ जुनप्रकार यिनीहरू मुसलमानहरुसँग उपहास गर्दछन् । (फ़तहुल क़दीर)

[1]सत्तरीको संख्या अतिश्योक्ति तथा अधिकताको लागि छ, कि चाहे जति अधिक उनको दोषमुक्तिको लागि विन्ती गर्नुहुन्छ, अल्लाह तआलाले उनलाई कदापि क्षमा गर्नेछैन । यसको अर्थ यो होइन कि यदि सत्तरीभन्दा अधिक पटक दोषमुक्तिका लागि विनय गरियो भने उनलाई क्षमा गरिदिइनेछ ।

[2]यहाँ क्षमाबाट बञ्चित गर्नुको कारण भनिएको छ, ताकि मानिसहरू कसैको सिफारिशको आशामा नरहून् बरु ईमान तथा पुण्य कर्मको धन लिएर अल्लाहका सदनमा उपस्थित होऊन् । यदि प्रलय सामग्री कसैको पासमा हुनेछैन भने यस्ता नास्तिक तथा अवज्ञाकारीहरुको कसैले सिफारिस पनि गर्नेछैन, यसकारण कि अल्लाह तआला यस्ता मानिसहरूका लागि सिफारिशको आज्ञा नै प्रदान गर्नेछैन ।

[3]यस मार्गदर्शनसित तात्पर्य त्यो मार्गदर्शन हो, जसले मनुष्यलाई लक्ष्य (ईमान) सम्म पुऱ्याइदिन्छ अन्यथा मार्गदर्शनको वास्तविक अर्थ मार्ग देखाइदिनु हो । यसको प्रबन्ध त संसारमा प्रत्येक मुसलमान तथा काफ़िरको लागि गरिदिइएको छ

﴿ اِنَّا هَدَيْنٰهُ السَّبِيْلَ اِمَّا شَاكِرًا وَّاِمَّا كَفُوْرًا ﴾

"तथा हामीले त्यस (मानवगण) लाई सन्मार्ग देखाइ दिएका छौं या त कृतज्ञ होस् अथवा कृतघ्न बनोस् ।" (सूरः अल-दहर)

﴿ وَهَدَيْنٰهُ النَّجْدَيْنِ ﴾

"हामीले त्यस (मानव) लाई (राम्रो, नराम्रो) का दुबै मार्ग देखाइदिएका छौं ।" (सूरः अल-बलद-१०)

آفफूहरू बसिराखेको कुरोमा प्रसन्न छन् ।[1] उनीहरूले अल्लाहको मार्गमा आफ्नो धन तथा आफ्नो प्राणले धर्मयुद्ध गर्न अप्रिय माने तथा उनीहरूले भने कि यस गर्मीमा ननिस्क । भनिदिनुस् कि नर्कको आगो अत्याधिक गरम छ, काश, उनीहरूले बुझ्ेको भए ।[2]

بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَّوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

(८२) अत: उनीहरू निकै कम हाँसून् तथा अधिक रोऊन्,[3] त्यसको प्रतिफल स्वरुप जुन यिनीहरूले गर्दथे ।

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

(८३) त यदि अल्लाह तआलाले तपाईंलाई उनका कुनै गुट[4] तिर फर्काएर वापस ल्याओस्, अनि यिनीहरू तपाईंसित युद्धको मैदानमा निस्कनको लागि आज्ञा माँगून्,[5] तब तपाईं भनिदिनुस् कि तिमीहरू मसँग कदापि हिंड्न सक्दैनौ तथा न मेरो

فَإِن رَّجَعَكَ اللَّهُ إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُل لَّن تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَن تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا

[1]यो ती द्वयवादीहरुको चर्चा हो जो तबूकमा गएका थिएनन् तथा झूठा कारण भनेर रोक्नको लागि अनुमति लिइहाले । (خِـلاف) को अर्थ हो, पछाडी अथवा विरोध अर्थात् उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम जानु भए पश्चात उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पछाडी अथवा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको विरोधमा मदीनामा बसिरहे ।

[2]अर्थात् यदि यिनलाई ज्ञात भएको भए कि नरकको अग्निको गर्मीको समक्ष संसारको गर्मी कुनै महत्व राख्दैन, त उनी कहिले पनि पछाडी रहँदैनथे । हदीसमा वर्णित छ कि संसारको यो आगो नरकको आगोको सत्तरीऔं भाग हो । अर्थात नरकको आगोको गर्मी संसारको आगोको गर्मीभन्दा ६९ गुना अधिक छ । (सहीह बुख़ारी, बदउल ख़ल्क) (اللَّهُمَّ احفظنا منها)

[3]अर्थ यो हो कि यिनीहरू थोरै हाँस्नेछन् तथा धेरै रुनेछन् ।

[4]यसबाट तात्पर्य द्वयवादिहरुको गुट हो । अर्थात यदि अल्लाह तआला तपाई सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई तबूकबाट मदीना वापस ल्याओस्, जहाँ यी पछाडी रहने मुनाफिक़हरु पनि छन् ।

[5]अर्थात् कुनै अन्य युद्धका लागि सँगै जानको लागि इच्छा व्यक्त गरुन् ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّكُمْ رَضِيتُم بِٱلْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْخَٰلِفِينَ ﴿٨٣﴾

साथमा शत्रुसित लडाईं गर्न सक्दछौ । तिमीहरूले प्रथम पटक नै बसिरहनुलाई प्रिय ठानेका थियौ[1] तसर्थ तिमीहरू पछाडी परिराख्नेहरुमा नै बसिराख ।[2]

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ ۖ إِنَّهُمْ

(८४) तथा यिनीहरूमध्ये कसैको देहान्त हुन्छ भने त्यसको जनाज़ाको नमाज़ (अन्तिम संस्कारको) तपाईं कदापि नपढ्नुस् तथा न त्यसको कब्र (समाधि) निर उभिनुस् ।[3] यिनी

[1]यो भविष्यमा साथ नलैजानको कारण हो कि तिमी प्रथम पटक साथमा गएनौं, अतः अब तिमी यस योग्य छैनौं कि तिमीलाई कुनै युद्धमा सँगै लगियोस् ।

[2]अर्थात अब तिम्रो दशा यही छ कि तिमी स्त्री, बच्चा तथा बृद्धाहरूको साथमा बसिराख, जो युद्ध गर्नुको साटो घरैमा बसिरहन्छन् । नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यो निर्देश यसकारण दिइएको छ ताकि उनका त्यस दुख तथा छोभ एवं पश्चातापमा अरु तीब्रता आओस्, जुन उनीहरू पछि पर्नुको कारण थियो ।

[3]यो आयत यद्यपि द्वयवादीहरुको प्रमुख अब्दुल्लाह बिन उबैयको विषयमा उत्रेको छ । परन्तु यसको आदेश सामान्य छ । प्रत्येक व्यक्ति जसको मृत्यु कुफ्र तथा द्वयवादको अवस्थामा भएको छ, त्यो त्यसमा सम्मिलित छ । यसको अवतरणको कारण यो हो कि अब्दुल्लाह बिन उबैयको मृत्यु भयो, त त्यसको पुत्र अब्दुल्लाह (जो मुसलमान तथा आफ्नो पिताको समनाम थिए) रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भए तथा भने कि एक त तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम (प्रसाद स्वरूप) आफ्नो कमीज प्रदान गरिदिनुस् ताकि यसमा म आफ्नो पिताको कफन (शव वस्त्र) बनाइदिउँ । दोस्रो यो कि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम त्यसको नमाज जनाज़ा पढाइदिनुस् । उहाँ स.अ.व.स.ले कमीज प्रदान गर्नुभयो तथा नमाज़ पढाउनको लागि पनि जानुभयो । आदरणीय उमर (رضى الله عنه) ले उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित भन्नुभयो कि अल्लाह तआलाले तपाईं स.अ.व.स.लाई यस्ता मानिसहरूको नमाज़ पढाउनुबाट रोकेको छ, तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम उसको पक्षमा दोष मुक्तिको प्रार्थना किन गर्नुहुन्छ ? उहाँ स.अ.व.स.ले भन्नुभयो, "अल्लाह तआलाले मलाई अधिकार दिएको छ अर्थात् रोकेको छैन । अल्लाह तआलाले भन्नुभएको छ कि यदि तिमी सत्तरी पटक पनि उनको दोष मुक्तिको लागि प्रार्थना गर्नेछौ भने अल्लाह तआला उनलाई क्षमा गर्ने छैन, त म उनको लागि सत्तरी पटकभन्दा बढी दोष मुक्तिको प्रार्थना गर्नेछु ।" अतः उहाँ स.अ.व.स.ले नमाज़ पढाउनुभयो जसमा अल्लाह तआलाले यो आयत उतारेर भविष्यमा मुनाफ़िकहरुको पक्षमा पूर्णतः निषेध

The Ummah Technology Mission

كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَمَاتُوْا وَهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٨٤﴾

अल्लाह तथा त्यसको रसूललाई अस्वीकार गर्नेहरू हुन् तथा मर्नेबेलासम्म कुकर्मी तथा अवज्ञाकारी रँहदै आएका छन् ।[1]

وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْ ؕ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٨٥﴾

(८५) तथा तपाईंलाई यिनका धन तथा सन्तान अलिकति पनि मोहित नपारुन् । अल्लाह तआ़ला यही चाहन्छ कि उनीहरूलाई यी कुराहरुबाट संसारिक दण्ड देओस् तथा यी आफ्ना प्राण निस्कुनजेलसम्म काफ़िर (कृतघ्न) नै रहून् ।

وَاِذَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ اَنْ اٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوْا مَعَ رَسُوْلِهِ اسْتَاْذَنَكَ اُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوْا ذَرْنَا نَكُنْ مَّعَ الْقٰعِدِيْنَ ﴿٨٦﴾

(८६) तथा जब कुनै सूरत (कुर्आन करीमको अध्याय) अवतरित गरिन्छ कि अल्लाहमाथि ईमान स्थापित गर तथा त्यसको रसूलका साथ मिलेर धर्मयुद्ध गर, त उनीहरूमध्ये धनवानहरुको एक गुट तपाईंको पासमा आएर यो भनेर अनुमति लिन्छ कि हामीलाई त बसिरहनेहरुमा नै छाडिदिनुस् ।[2]

गरिदियो । (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूरः बराअत तथा मुस्लिम किताबु सिफ़तिल मुनाफिक़ीन व अहकामिहि)

[1]यो नमाज़ जनाजा तथा दोष मुक्तिको प्रार्थना नगर्नुको कारण हो जसको अर्थ यो हो कि जसको मृत्यु अधर्म तथा कुकर्ममा हुन्छ, उनका लागि न नमाज़ पढ्नुपर्छ तथा न उनको लागि दोष मुक्तिको प्रार्थना गर्नु मान्य छ । एउटा हदीसमा वर्णित छ कि जब नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम कब्रस्तान (समाधि स्थल) पुग्नुभयो त थाहा भयो कि अब्दुल्लाह बिन उबैयलाई गाडिसकिएको छ । अतः उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले त्यसलाई कब्रबाट निकाल्न लगाउनुभयो तथा आफ्ना घुँडामा राखेर त्यसमाथि आफ्नो र्‍याल (सालिभा) चुहाउनुभयो । आफ्नो कमीज उसलाई पहिराउनु भयो । (सहीह बुख़ारी किताबुल लिबास र सहीह मुस्लिम किताबुल मुनाफ़िक़िन) जसबाट विदित हुन्छ कि जो ईमानबाट बञ्चित हुनेछ, त्यसलाई संसारको महानभन्दा महान व्यक्तिको दोषमुक्तिको प्रार्थना तथा त्यसको सिफारिश पनि कुनै लाभ पुर्‍याउन सक्ने छैन ।

[2]यो तिनै नै अवसरवादीहरुको वर्णन हो जसले झूठा बहाना बनाएर पछाडी बसिराख्नु नै राम्रो ठानेका थिए (أولو الطَول) सित तात्पर्य हो धनवान अर्थात् यिनीहरूको पछाडी रहनु हुन्नथ्यो ।

The Ummah Technology Mission

(८७) उनी यसैमा प्रसन्न भए कि पछाडि पर्ने स्त्रीहरुका साथमा रहून्,र उनका हृदयहरुमा मोहर (छाप) लगाइसकिएको छ । अतः उनी बुझ्दैनन् ।[1]

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

(८८) परन्तु स्वयं रसूल (ईशदूत) सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा त्यसका साथका ईमान भएकाहरु आफ्ना धन एवं प्राणले धर्मयुद्ध (जिहाद) गर्दछन्, उनीहरूकै लागि भलाई छ तथा यिनीहरू सफलता प्राप्त गर्नेहरू हुन् ।

لَٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

(८९) उनीहरूकै लागि अल्लाह (तआला) ले ती स्वर्ग तयार गरेको छ, जसमा नहरहरु बगिराखेका छन्, जसमा उनी नित्यनिवासी हुनेछन् । यही बहुत ठूलो सफलता हो ।[2]

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

(९०) गँवारहरु (बद्दु) मध्येबाट बहाना बनाउने व्यक्तिहरु उपस्थित भए कि उनीहरूलाई अनुमति दिइयोस् तथा उनी बसिरहून् जसले अल्लाहसित तथा त्यसका

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ

किनभने उनको पासमा अल्लाहबाट प्रदान गरिएका सबै कुरा थिए । (قاعدين) को तात्पर्य केही मजबूरीका कारण घरमा बसिरहनेवाला आदि हुन्, जस्तो कि आउने आयतमा उनलाई (خوالف) सित तुलना गरिएको छ, जुन (خالفة) को बहुवचन हो, अर्थात् "पछि रहने स्त्रीहरु ।"

[1]हृदयहरुमा मोहर (छाप) लाग्नु, यो निरन्तर पाप गर्नाको कारण हुन्छ जसको स्पष्टीकरण अघि गरिसकिएको छ, यसको उपरान्त मनुष्य सोच्ने, बुझ्ने शक्तिबाट बञ्चित हुन्छ ।

[2]ती पाखण्डीहरुका विपरीत ईमान भएकाहरुको व्यवहार यो हो कि उनी आफ्ना तन-मन-धनले अल्लाहको मार्गमा धर्मयुद्ध गर्दछन् । अल्लाहको मार्गमा उनीहरूलाई आफ्ना प्राणको चिन्ता पनि छैन तथा न धनको । उनका निकट अल्लाहको आदेश सर्वोपरि छ । उनैको लागि भलाई छ अर्थात् परलोकको भलाई तथा स्वर्गको सुख । तथा केही ज्ञाताहरूका निकट लोक-परलोक दुबै स्थानहरुको लाभ, तथा यिनै व्यक्तिहरु सफल तथा उच्च पदहरुमा आसीन हुने योग्य हुनेछन् ।

The Ummah Technology Mission

سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

रसूलसित भ्रूठा कुरा रचेका थिए । अब त उनीहरूमा जति पनि काफिरहरू छन्, उनलाई दुखदायी यातना पुगेर नै छाड्नेछ ।[1]

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩١﴾

(९१) कमजोरहरुका लागि र बिरामीहरुका लागि तथा उनीहरूका लागि जसलाई खर्च गर्नको निम्ति केही प्राप्त छैन, कुनै दोष छैन, जबकि उनीहरू अल्लाह र त्यसको रसूलप्रति निष्ठावान छन् । उत्तमकारहरुलाई कुनै दोषको कुनै मार्ग छैन तथा अल्लाह क्षमावान दयालु छ ।[2]

[1]यी (مُعذِّرِين) को विषयमा व्याख्याकारहरुको बीच मतभेद छ । केही विद्वानहरूका निकट नगरबाट टाढा बस्ने ती ग्रामीण थिए जसले भ्रूठा कारण भनेर आज्ञा प्राप्त गरेका थिए । दोस्रो, उनीहरूमा तिनी पनि थिए जसले आएर कारण भन्नु पनि उचित ठानेनन् तथा बसिरहे । यसप्रकार यस आयतमा पाखण्डीहरुका दुई गुटहरुको वर्णन छ । (مِنْهُم) बाट भ्रूठा कारण प्रस्तुत गर्ने तथा बसिरहने दुबै गुटहरुको वर्णन छ । अन्य व्याख्याकारहरुले (مُعذِّرُون) सित तात्पर्य यस्ता ग्रामीण मुसलमानलाई लिएका छन्, जसले उचित कारण प्रस्तुत गर्नको आज्ञा प्राप्त गरेका थिए । र (مُعذِّرُون) उनका निकट वास्तवमा (مُعذِّرُون) हुन् । अरबीको अक्षर 'त' लाई अक्षर जालमा सन्धि गरिएको छ । तथा (معتذر) को अर्थ हो, वास्तविक कारण राख्नेवाला । यस आधारमा आयतको आउँदो वाक्यमा पाखण्डीहरुको वर्णन छ । तथा आयतमा दुई गुटहरुको वर्णन छ । पहिलो वाक्यमा ती मुसलमानहरुको, जोसित वास्तवमा कारणहरू थिए तथा अर्को पाखण्डी, जो बिना कारण भनी बसिरहे तथा आयतको अन्त्यमा जुन चेतावनी छ, यसै दोस्रो गुटको लागि छ । (والله أعلم)

[2]यस आयतमा ती मानिसहरूको वर्णन छ जो वास्तवमा विवश थिए तथा उनको कारण पनि स्पष्ट थियो । जस्तो कि (१) निर्बल तथा कमजोर अर्थात बूढा तथा अन्धा लँगडा आदि असमर्थ यसै परिधिमा आउँछन् । केही ज्ञाताहरूले उनलाई रोगीहरुमा सम्मिलित गरेका छन् । (२) रोगी (३) जोसित धर्मयुद्धको खर्च उठाउन शक्ति थिएन तथा बैतुल माल (धार्मिक कोष) मा पनि तिनका खर्च उठाउने शक्ति थिएन । अल्लाह तथा त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका हितसित तात्पर्य छ, धर्मयुद्धको लागि उनीहरूका हृदयमा तडप, मुजाहिदीन (धर्मयुद्धका सैनिकहरु) सित प्रेम राख्दछन् तथा अल्लाह एवं त्यसका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका आदेशहरुको पालना गर्दछन् । यस्ता मोहसिनीन (परोपकारी) यदि धर्मयुद्धमा सम्मिलित हुन अयोग्य छन् भने उनलाई कुनै पाप छैन ।

The Ummah Technology Mission

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

(९२) हो उनीमाथि पनि कुनै दोष छैन जो तपाईंको पासमा आउँछन् ताकि तपाईं उनीहरूका लागि सवारीको प्रबन्ध मिलाउनुस् तब तपाईं उत्तर दिनुहुन्छ कि म तिम्रो वाहनको निम्ति केही नपाएको भए त उनी दुखले अश्रु बगाउँदै फर्कन्छन् कि उनीहरूलाई खर्च गर्नका लागि केही पनि प्राप्त छैन ।[1]

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

(९३) निश्चय उनीमाथि मार्ग (आक्षेप) छ, जो धनी भएर पनि तपाईंसित अनुमति माग्दछन् । यिनी नारीहरुसँग रहिरहने कुरोमा प्रसन्न छन् एवं अल्लाहले उनको हृदयमा मोहर (छाप) लगाइदिएको छ, जसको कारण उनी अज्ञान भइसकेका छन् ।[2]

---

[1]यी मुसलमानहरुको एउटा गुटको वर्णन हो, जोसित आफ्ना सवारी पनि थिएनन् तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि उनीहरूलाई सवारी उपलब्ध गराउनमा असमर्थता व्यक्त गर्नुभयो जसपश्चात उनलाई यति दुख भयो कि आँखाहरुबाट आँसु बग्नथाले । (رضی الله عنهم) अर्थात् निःस्वार्थी मुसलमान, जो कुनै पनि प्रकारको उचित कारण राख्दथे ।" अल्लाह तआलाले जो प्रत्येक प्रत्यक्ष तथा लुकेका कुराको ज्ञाता छ, उनीहरूलाई धर्मयुद्धमा सम्मिलित हुनबाट अलग्ग गरिदियो । बरु हदीसमा वर्णन छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले ती असमर्थ मानिसहरूका विषयमा धर्मयुद्धमा सम्मिलित हुने व्यक्तिहरुसित भन्नुभयो कि, "तिम्रा पछाडी मदीनामा केही मानिसहरू यस्ता पनि छन् कि तिमी जुन घाटी (बेंसी) लाई पार गर्दछौ, तथा जुन मार्गमा हिंड्दछौ तिम्रो साथमा उनी प्रतिफल पाउनमा समान रूपले सम्मिलित छन् ।" सहाबा करामले सोधे, यो कुन प्रकारले हुनसक्छ, जबकि उनी मदीनामा बसेका छन् ? उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो (حَبَسَهم العُذْرُ) "असमर्थताको कारणले उनीहरूलाई त्यहाँ रोकिदिइएको छ ।" (सहीह बुख़ारी जिहाद तथा सहीह मुस्लिम संख्या-१५१८)

[2]यी पाखण्डी हुन् जसको वर्णन आयत संख्या ८६ तथा ८७ मा भइसकेको छ यहाँ पुनः उनको वर्णन निःस्वार्थ मुसलमानहरूको तुलनामा भएको छ । (خوالف) बहुवचन (خالفة) को हो । (पछि रहेका) तात्पर्य स्त्री, बच्चा, असमर्थ तथा अत्याधिक रोगले पीडित एवं बृद्ध हुन्, जो युद्धमा सम्मिलित हुनबाट असमर्थ छन् । (لا يعلمون) को अर्थ हो, उनीहरू जान्दैनन् कि पछि रहनु कति ठूलो अपराध हो, अन्यथा संभवतः उनी रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट पछि रहँदैनथे ।

The Ummah Technology Mission

(९४) उनीहरू तिमीसित बहाना बनाउने छन् जब तिमी उनका निकट जानेछौ, (हे नबी) भनिदेउ कि बहाना नबनाऊ, हामी तिमीलाई विश्वास गर्ने छैनौं। अल्लाहले हामीलाई तिम्रा (कर्तूतहरु) बाट सूचित गरिदिएको छ, तथा अल्लाह एवं त्यसका रसूल (सन्देशवाहक) तिम्रा कर्म देख्नेछन् अनि तिमी परोक्ष एवं प्रत्यक्षको जानकारका निकट फर्काइनेछौ तथा त्यसले तिमीलाई त्यसबारे सूचित गर्नेछ जे तिमी गरिराखेका थियौ।

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُل لَّا تَعْتَذِرُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ ۚ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

(९५) जब तिमी उनको पासमा फर्कनेछौ त्यतिखेर तिनीहरू तिम्रो समक्ष अल्लाहको कसम खानेछन् ताकि तिमी उनीहरूलाई उनको दशामा छाडिदेउ, अतः तिमी उनीहरूलाई उनीहरुकै स्थितिमा छाडिदेउ। वस्तुतः उनीहरू अत्यन्त अपवित्र छन् तथा उनको स्थान नरक हो। यो उनीहरूका कर्तुतहरुको प्रतिफल हो जुन उनीहरूले गर्दथे।

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ رِجْسٌ ۖ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

(९६) यिनी तिम्रो अगाडि यसकारण शपथ लिनेछन् कि तिमी उनीहरूसित प्रसन्न होउ किन्तु तिमी उनीहरूसित प्रसन्न भईहाले पनि अल्लाह यस्ता दुराचारीहरूसित प्रसन्न हुँदैन।[1]

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۖ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

[1]यी तीन आयतमा ती द्वयवादीहरु (मुनाफ़िक) को वर्णन हो जो तबूकको युद्धका समय मुसलमानहरुको साथमा गएका थिएनन्। नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा मुसलमानहरु सुरक्षित फर्किआए पश्चात आफ्ना बहाना प्रस्तुत गरी उनका दृष्टिमा वफ़ादार वन्न चाहन्थे। अल्लाह तआलाले भन्यो कि जब तिमी उनका छेउ पुग्नेछौ त यिनी बहाना बनाउनेछन्। उनीहरूसित भनिदेउ कि मेरो समक्ष कारण बनाउनुको आवश्यकता छैन, यसकारण कि अल्लाह तआलाले तिम्रो वास्तविक स्थितिसित हामीलाई सूचित गरिदिएको छ। अब तिम्रा झूठा बहानाहरुमा हामी विश्वास कसरी गर्न सक्दछौं ? तर ती बहानाहरुको वास्तविकता निकट भविष्यमा स्पष्ट भएर आउनेछ, तिम्रा कर्महरुसित जसलाई अल्लाह तआला देखिराखेको छ तथा रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पनि दृष्टि त्यसमा छ र तिम्रा कारणहरु स्वयं स्पष्ट

The Ummah Technology Mission

(९७) असभ्य ग्रामीण व्यक्तिहरु कुफ्र तथा उन्मादमा बहुतै कठोर छन्,[1] तथा उनीहरू यसैका योग्य छन् कि त्यसका सीमाहरूबाट अनभिज्ञ रहून् जसलाई अल्लाहले आफ्नो रसूलमाथि अवतरित गरेको छ । अल्लाह सर्वज्ञ तत्वदर्शी छ ।

اَلۡاَعۡرَابُ اَشَدُّ کُفۡرًا وَّنِفَاقًا وَّاَجۡدَرُ اَلَّا یَعۡلَمُوۡا حُدُوۡدَ مَاۤ اَنۡزَلَ اللّٰهُ عَلٰی رَسُوۡلِهٖ ؕ وَاللّٰهُ عَلِیۡمٌ حَکِیۡمٌ ﴿۹۷﴾

भएर आउनेछन् । तथा यदि तिमी रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा मुसलमानहरुलाई तैपनि धोका तथा छल गर्नमा सफल भयौ भने अन्त्यमा त्यो एउटा समय आउने नै छ, जब तिमी यस्तो शक्तिको दरबारमा उपस्थित गरिनेछौ जुन लुकेको र स्पष्ट भएका सबै कुराहरुलाई जान्दछ। त्यसलाई तिमी कदापि धोका दिन सक्दैनौ। त्यो अल्लाह तआला तिम्रा सबै कुरालाई तिम्रो सामू प्रस्टरूपले राखिदिनेछ। दोस्रो आयतमा भन्यो कि तिमी फर्किआए पश्चात कसम खानेछन् ताकि तिमी उनलाई क्षमा गरिदेउ । तर तिमी उनीहरूलाई उनको अवस्थामा छोडिदेउ । यी व्यक्तिहरु आफ्ना विश्वास तथा कर्मका अनुसार अशुद्ध छन्, उनीहरूले जे-जति गरेका छन्, त्यसको फल नरक नै हो। तेस्रो आयतमा भन्यो कि यिनीहरू तिमीलाई प्रसन्न गर्नको लागि कसम खानेछन्। तर यी मुर्खहरुलाई यो ज्ञान छैन कि यदि तिमी यिनीहरूसित प्रसन्न पनि हुन्छौ भने यिनीहरूले जुन फिस्क अर्थात अल्लाहको आज्ञा पालनाबाट मुख फर्काइ भाग्नेमार्ग अपनाएका छन्, त्यसका कारण अल्लाह तआला उनीसित कसरी प्रसन्न हुनसक्छ ?

[1]उपरोक्त आयतहरुमा ती द्वयवादीहरुको वर्णन थियो जो मदीना नगरका निवासी थिए तथा केही ती पाखण्डी पनि थिए, जो मदीना नगरका निकटवर्ती गाउँहरुमा निवास गर्दथे । त्यसलाई अरबी भाषामा (أعراب) भनिन्छ, जुन (أعرابى) को बहुवचन हो । नगरवासीहरुको व्यवहार एवं चरित्रको अपेक्षा जुनप्रकार उनीहरूमा अभद्रता तथा कठोरता पाइन्थ्यो त्यसैप्रकार उनमा जो काफ़िर तथा पाखण्डी थिए तिनी कुफ्र तथा पाखण्डमा नगरवासीहरुभन्दा अधिक कठोर तथा धार्मिक आदेशहरुबाट अधिक अनभिज्ञ थिए। यस आयतमा उनीहरुकै वर्णन तथा उनका यसै व्यवहारको स्पष्टीकरण छ। केही हदीसहरुबाट पनि उनको व्यवहारमथि प्रकाश पर्दछ । जस्तै एक समय केही अरब ग्रामीण मानिसहरू रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भए तथा उनीहरूले सोधे (أَتُقَبِّلُون صِبْيَانكم) 'के तिमी आफ्ना बच्चाहरुलाई चुम्बन गर्दछौ ?' सहाबाले भने "हो" उनीहरूले भने, "अल्लाहको सौगन्ध हामी त चुम्बन गर्दैनौं ।" रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यो सुनेर भन्नुभयो "यदि अल्लाहले तिम्रा हृदयबाट प्रेम तथा दयाको भावना निकालिदिएको छ भने त्यसमा मेरो के अधिकार ?" (सहीह बुख़ारी किताबुल अदब बाब रहमतुल वलदे व तकबीलुहु व मुआनकतहू र सहीह मुस्लिम किताबुल फज़ायल बाब रहमतुहु सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अस्सिबयान वल अयाल) ।

The Ummah Technology Mission

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ ۚ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

(९८) तथा ती ग्रामीणहरुमध्ये केही यस्ता छन्[२] जो-जे खर्च गर्दछन् त्यसलाई दण्ड ठान्दछन् ।[३] तथा तिमी (मुसलमानहरू) का लागि नराम्रा दिनका प्रतीक्षामा रहन्छन् ।[४] नराम्रो समय उनीमाथि नै आइपर्नेछ,[५] तथा अल्लाह सर्वश्रोता तथा सर्वज्ञ छ ।

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ ۚ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ ۚ سَيُدْخِلُهُمُ

(९९) तथा केही ग्रामीणहरुमा यस्ता पनि छन् जो अल्लाहमा तथा केयामतको दिनमा ईमान राख्दछन् तथा जे-जति खर्च गर्दछन्, त्यसलाई अल्लाहको निकटता तथा रसूलको आशिर्वाद प्राप्त गर्ने साधन बनाउँछन् ।[६] याद राख

[१]यसको कारण यो हो कि उनीहरू नगरबाट टाढा रहन्छन् तथा अल्लाह तथा रसूलका कुरा सुन्ने अवसर उनलाई प्राप्त हुँदैन ।

[२]अब यी ग्रामीणहरुको दुईप्रकार भनिंदैछ । यो प्रथम प्रकार हो ।

[३](غُرم) आर्थिक दण्डलाई भन्दछन् अर्थात् यस्ता व्यय जुन अप्रसन्नताका साथ बाध्य भई गरिन्छ ।

[४](دائرٌ) को बहुवचन (دَوائرٌ) हो । सांसारिक घटनाचक्र अर्थात् कठिनाई तथा कष्टहरु । अर्थात् उनीहरू प्रतीक्षामा रहन्छन् कि मुसलमान सांसारिक घटनाचक्रका कठिनाई तथा दुखहरुका शिकार रहुन् ।

[५]यो श्राप अर्थात् विधेय हो कि सांसारिक घटनाचक्र तथा दुख उनैमाथि परोस् किनभने उनी नै त्यसका योग्य छन् ।

[६]यो अरब ग्रामीणहरुको दोस्रो प्रकार हो जसलाई अल्लाहले शहरी क्षेत्रबाट टाढा रहनुका उपरान्त, अल्लाह तथा आख़िरतको दिनमा ईमान कायम गर्ने कुराको सौभाग्य प्रदान गरेको छ । तथा यस ईमानका कारण उनीबाट त्यो गवाँरपनलाई पनि हटाइदियो जुन ग्रामीण जीवनका कारण ग्रामीणहरुमा सामान्यरूपले पाईन्छ । अतः उनी अल्लाहको मार्गमा ख़र्च भएको माललाई दण्ड ठान्नुको सट्टा अल्लाहको निकटता तथा रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आशिर्वाद

The Ummah Technology Mission

اللّٰهُ فِيْ رَحْمَتِهٖ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٩٩﴾

कि उनीहरूको यो खर्च गर्ने कार्य निःसन्देह उनको लागि निकटताको साधन हो, उनलाई अल्लाह अवश्य आफ्नो कृपामा प्रवेश दिनेछ ।[1] अल्लाह तआला अति क्षमाशील कृपानिधि छ ।

وَالسّٰبِقُوْنَ الْاَوَّلُوْنَ مِنَ الْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُمْ بِاِحْسَانٍ ۙ رَّضِيَ اللّٰهُ

(१००) तथा जुन मोहाज़िर (मक्काबाट मदीना आएका मानिसहरू) तथा अन्सार (मदीनाका मूल निवासी) आदिम तथा प्रथम छन् तथा जति मानिसहरू निःस्वार्थरूपले उनका अनुयायी छन्,[2]

लिनलाई साधन ठान्दछन् । यो संकेत हो रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको त्यस व्यवहारतिर जुन दान दिनेहरुका लागि वहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको थियो । अर्थात् उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम उनका पक्षमा पुण्य प्रदानका लागि अल्लाहसित प्रार्थना गर्दथे । जुनप्रकार हदीसमा वर्णन आउँछ कि एक दान ल्याउने मानिसको लागि उहाँले प्रार्थना गर्नुभयो । («اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى آلِ أَبِيْ أَوْفٰى») (सहीह बुख़ारी संख्या ४१६६ र सहीह मुस्लिम संख्या ७५६) "हे अल्लाह ! अबी औफाका सन्तानमाथि दया गर ।"

[1]यो शुभ-सूचना हो कि अल्लाहको निकटता उनीहरूलाई प्राप्त छ तथा अल्लाहको कृपाका उनीहरू पात्र हुन् ।

[2]यसमा तीनवटा गुटहरुको वर्णन छ । एउटा मोहाज़िरहरुको, जसले धर्मका लागि अल्लाह तथा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आदेशमा मक्का तथा अन्य क्षेत्रहरुबाट स्थानान्तरण गरे तथा सबै कुरा छाडि मदीना आए । दोस्रो, अन्सार जो मदीनाका निवासी थिए । उनीहरूले प्रत्येक अवसरमा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सहायता तथा सुरक्षा गरे तथा मदीना आउने मोहाजिरहरुको पनि अत्याधिक सहायता तथा सम्मान गरे । तथा आफ्नो सबैकुरा उनको सेवामा प्रस्तुत गरे । यहाँ दुबै गुटहरुका पहल गर्नेहरुको वर्णन छ, अर्थात दुबै गुटहरुमा जो इस्लाम स्वीकार गर्नमा सबभन्दा प्रथम रहे । यसको परिभाषामा मतभेद छ । केही ज्ञाताका निकट प्रथम पहल गर्ने ती हुन् जसले दुवै क़िब्लातिर मुख फर्काइ नमाज़ पढे अर्थात् क़िब्ला परिवर्तन पूर्व मुसलमान हुने मोहाज़िर तथा अन्सार । केहीका निकट उनी सहाबी हुन् जो हुदैबियामा बैअते रिज़वानमा उपस्थित थिए । केहीका निकट बद्रका योद्धाहरू हुन् । इमाम शौकानी भन्नुहुन्छ यी सबै हुनसक्छन् । तेस्रो गुट त्यो हो जो यी मोहाजिर तथा अन्सारहरुका सद्व्यवहार तथा उपकारका साथ अनुयायी हुन् । यस गुटबाट तात्पर्य केहीका निकट परिभाषित ताबईन हुन् जसले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई देखेनन्

The Ummah Technology Mission

عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ⑩⓪

अल्लाह उनी सबैसँग प्रसन्न भयो तथा उनी सबै अल्लाहसित प्रसन्न भए तथा अल्लाहले उनका लागि यस्ता बाग़को प्रबन्ध गरेको छ जसमा नहरहरु बगिराखेका छन्, जहाँ उनी सधैं रहनेछन्,[1] यो ठूलो सफलता हो ।

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَٰفِقُونَ ۖ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ ۖ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ ۖ

(१०१) तथा तिम्रा आसपासका केही ग्रामीणहरु मध्ये एवं मदीनाका निवासीहरुमा यस्ता अवसरवादी छन् जो द्वयवादमा अडिग भएका छन्,[2]

परन्तु उनीहरूलाई सहाबाको निकटता एवं संगतको सौभाग्य प्राप्त भयो तथा केहीका निकट यसबाट तात्पर्य सामान्य मुसलमान हुन् अर्थात् क़ेयामतसम्म जति पनि अन्सार तथा मोहाज़िरसित प्रेम राख्ने तथा उनका पदचिन्हहरुमा हिंड्ने मुसलमान छन्, उनीहरू त्यसमा सम्मिलित छन् । यसमा परिभाषित ताबईन पनि सम्मिलित हुन्छन् ।

[1]अल्लाह तआला उनीसित प्रसन्न भएको अर्थ हो । अल्लाह तआलाले उनका पुण्य स्वीकार गऱ्यो, उनीहरू मनुष्य भएको कारण जुन त्रुटिहरु भए तिनलाई क्षमा गरिदियो तथा त्यो उनीमाथि क्रोधित छैन किनभने यदि यस्तो नभएको भए उनका लागि स्वर्गका सुखहरुको शुभ-सूचना किन दिइन्थ्यो ? जुन यसै आयतमा दिएको छ । यसबाट यो पनि ज्ञात भयो कि अल्लाहको प्रसन्नता सामयिक अथवा अस्थाई होइन, बरु स्थाई हो । यदि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पश्चात सहाबा किराम पथभ्रष्ट हुने कुरा भएको भए (जस्तो कि एउटा झूठो गुटको विश्वास छ) त अल्लाह तआलाले उनीहरूलाई स्वर्गका सुखको शुभ-सूचनाबाट सम्मानित गर्दैनथ्यो । यसबाट यो पनि ज्ञात भयो कि जब अल्लाहले उनका सारा त्रुटिहरुलाई क्षमा गरिदियो त अब आलोचना तथा टिप्पणीका रूपमा उनका कमीको वर्णन गर्नु कुनै मुसलमानलाई शोभा दिँदैन । यसका अतिरिक्त यो पनि ज्ञात भयो कि उनका प्रेम तथा अनुकरण अल्लाहको प्रसन्नताको साधन हो तथा उनीसित द्वेष तथा वैरभाव एवं ईर्ष्या गर्नु अल्लाहको प्रसन्नताबाट बञ्चित हुनुको कारण हो ।

[2](مَرَدَ) तथा (تَمَرَّدَ) को अर्थ हो कोमलता, चिप्लोपना तथा नाङ्गा । अतः त्यस शाखाको जसमा पत्ता नहोस् । जुन घोडाका रौं हुँदैन, जुन केटाका मुखमा रौं हुँदैन, यी सबैलाई (أمرد) भनिन्छ तथा शीशालाई (صَرْحٌ ممرّدٌ أي مجردٌ) भनिन्छ । (مردوا على النفاق) को अर्थ हुनेछ (تجردوا على النفاق) जस्तो कि उनीहरूले द्वयवादको लागि आफूलाई शुद्ध रूपमा अर्पित गरिदिएका छन् अर्थात् यसमा उनको प्रवल तथा निरन्तर कार्य गर्नु हो ।

The Ummah Technology Mission

نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۖ سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

तपाईं उनीहरूलाई जान्नुहुन्न ।[1] उनलाई हामी जान्दछौं । हामी उनलाई दुई पटक दण्ड दिनेछौं ।[2] अनि उनीहरू निकै ठूलो यातनातिर पठाइनेछन् ।

وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

(१०२) तथा अन्य केही व्यक्तिहरु छन् जो आफ्ना त्रुटिहरुलाई स्वीकार गर्दछन्,[3] जसले मिश्रित कर्म गरेका थिए, केही राम्रा तथा केही नराम्रा ।[4] आशा छ कि अल्लाहले उनीहरूको क्षमा स्वीकार गरोस् ।[5] निःसन्देह अल्लाह क्षमाशील एवं अत्याधिक कृपालु छ ।

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ

(१०३) तपाईं उनीहरूका मालबाट दान लिनुहोस्, जसबाट तपाईं उनीहरूलाई शुद्ध एवं पवित्र गर्नुहुन्छ तथा उनको लागि प्रार्थना गर्नुहोस् ।[6] निःसन्देह

[1]कति प्रष्ट शब्दहरुमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम परोक्षज्ञ हुने कुरोको खण्डन छ । काश, अहले बिदअ़त् (धर्ममा आधुनीकिकरण गर्नेहरु) लाई कुर्आन राम्ररी बुझ्ने सौभाग्य प्राप्त होस् ।

[2]यसबाट तात्पर्य केही ज्ञाताहरूका निकट संसारको अपमान तथा निरादर तथा पछि आख़िरतको यातना हो तथा केहीका निकट संसारमा नै दोहोरो दण्ड छ ।

[3]यिनीहरू ती निःस्वार्थी मुसलमान हुन् जो बिनाकारण मात्र आलस्यले गर्दा तबूकमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका साथ गएनन् तथा पछि उनीहरूलाई आफ्नो त्रुटिको आभास भयो तथा पापलाई स्वीकार गरे ।

[4]भलोसित तात्पर्य त्यो पुण्य कार्य हो, जुन धर्मयुद्धमा पछि रहनुका पूर्व उनीहरू गर्दैआइरहेका छन्, जसमा विभिन्न धर्मयुद्धमा सम्मिलित हुनु पनि हो तथा केही "नराम्रा" बाट तात्पर्य यही तबूकको अवसरमा उनीहरूको पछि रहने कुरा हो ।

[5]अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट आशा विश्वासको लाभ प्रदान गर्दछ अर्थात अल्लाह तआ़लाले उनीहरूतिर आकर्षित भई उनीहरूका पाप स्वीकार गरेको तौबाको समतुल्य मानेर उनीहरूलाई क्षमा गरिदियो ।

[6]यो सामान्य आदेश हो । दानसित तात्पर्य अनिवार्य दान अर्थात ज़कात पनि हुनसक्छ तथा ऐच्छिक दान पनि । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सम्बोधित गरिदैछ

The Ummah Technology Mission

إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

तपाईंको प्रार्थना उनीहरूका लागि शान्ति सन्तोषको साधन हो तथा अल्लाह (तआला) राम्ररी सुन्दछ, राम्ररी जान्दछ ।

أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ ٱلتَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ وَيَأْخُذُ ٱلصَّدَقَٰتِ وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

(१०४) के उनीहरूलाई यो ज्ञान छैन कि अल्लाह नै आफ्ना भक्तहरुको क्षमा (तौबा) स्वीकार गर्दछ तथा त्यही नै दानलाई अंगीकार गर्दछ ।[1] तथा यो कि अल्लाह नै तौबा स्वीकार गर्नमा तथा कृपा गर्नमा परिपूर्ण छ ।

وَقُلِ ٱعْمَلُوا۟ فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۖ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ

(१०५) तथा भनिदिनुस् कि तिमी कर्म गर्दै जाऊ तिम्रा कर्म अल्लाह स्वयं देख्नेछ तथा त्यसका रसूल तथा ईमान भएकाहरु (पनि देख्नेछन्) तथा अवश्य तिमीलाई यस्ताको पासमा जानुछ

कि त्यसद्वारा तपाईं मुसलमानहरूको शुद्धि तथा उनका मनहरुलाई पवित्र गर्नुस् । यसबाट यो कुरा स्पष्ट हुनजान्छ कि ज़कात तथा सामान्य दान मनुष्यको मन तथा धनको स्वच्छता तथा पवित्रताको साधन हो । यसका अतिरिक्त अरबी भाषामा दानलाई 'सदक़ा' यसकारण भनिन्छ कि यो दिने मानिसको ईमानको सदाकत (सत्यता) अर्थात सादिक़ (सच्चा) हुने कुरोको प्रमाण हो । दोस्रो कुरो यो ज्ञात भयो कि सदक़ा लिनेले दान दिनेहरूको पक्षमा शुभको प्रार्थना गर्नुपर्दछ । जुनप्रकार यहाँ अल्लाह तआलाले आफ्नो पैग़म्बर सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई प्रार्थना गर्न आदेश दिएको छ । तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम त्यस अनुसार प्रार्थना गर्नुहुन्थ्यो । यस आदेश अनुसार सामान्य रूपले यो निष्कर्ष पनि निकालिएको छ कि ज़कात वसूल गर्ने अधिकार त्यस समयको इमामलाई छ । यदि कोही यसबाट इन्कार गर्दछ भने आदरणीय अबू बक्र सिद्दीक़ तथा सहाबा करामका कर्महरूका अनुसार एवं प्रकाशमा त्यसको विरुद्ध धर्मयुद्ध आवश्यक छ । (इब्ने कसीर)

[1]दान स्वीकार गर्दछ को अर्थ (यदि त्यो उचित कमाईबाट छ) यो हो कि त्यसलाई वृद्धि गर्दछ । जुनप्रकार हदीसमा वर्णित छ, नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्मले भन्नुभयो "अल्लाह तआला तिम्रो दानको यसप्रकार पालन-पोषण गर्दछ जुनप्रकारले तिमीहरुमध्ये कोही आफ्नो घोडाको बच्चाहरुको पालन-पोषण गर्दछ, यहाँसम्मकि एउटा खजूरको समान दान (वृद्धि भएर) उहुद पर्वतको समान हुनपुग्दछ ।" (सहीह बुख़ारी किताबुज़ ज़कात, तथा मुस्लिम किताबुज़ ज़कात)

The Ummah Technology Mission

فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

जो सबै लुकेका तथा खुला कुराहरुलाई जान्दछ । अतः त्यसले तिमीलाई तिम्रा सबै गरिएका कुरालाई भनिदिनेछ (प्रतिफल दिनेछ) ।[1]

وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

(१०६) तथा केही अन्य व्यक्तिहरु छन् जसका कुरा अल्लाहको आदेश आउन्जेलसम्म स्थगित छ ।[2] या त उनीहरूलाई दण्ड दिनेछ[3] अथवा उनको तौबा (पश्चाताप) स्वीकार गर्नेछ ।[4] तथा अल्लाह सर्वज्ञ छ, अत्याधिक विवेकी छ ।

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِن قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ

(१०७) तथा केही यस्ता छन् जसले यी उद्देश्यहरुबाट मस्जिद निर्माण गरेका छन् कि हानि पुऱ्याऊन तथा कुफ्र अधर्मका कुरा गरून् तथा ईमान भएकाहरुमा मतभेद पारुन् तथा त्यस व्यक्तिको बस्ने प्रबन्ध गरुन् जो यसभन्दा पूर्वबाट अल्लाह तथा

[1]देख्नुबाट तात्पर्य हेर्नु एवं ज्ञान हो । अर्थात तिम्रा करतूतहरुलाई अल्लाह तआला मात्र देख्दैन, वरु तिनको ज्ञान अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा मुसलमानहरुलाई पनि (वह्यीद्वारा) हुन्छ । (यो पाखण्डीहरुकै विषयमा भनिदैछ) यस विषयमा आयत पूर्वमा पनि चर्चा भइसकेछ । यहाँ ईमान भएकाहरूलाई पनि सम्मिलित गरिएको छ, जसलाई अल्लाहको रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट भनिएपछि ज्ञान हुन्छ ।

[2]तबूकका युद्धमा पछि पर्नेहरुमा एक त पाखण्डीहरु थिए, अर्को ती जो अकारण नै पछाडी रहेका थिए । तथा उनीहरूले आफ्ना त्रुटिलाई स्वीकार गरिसकेका थिए, परन्तु उनीहरूलाई क्षमा गरिएको थिएन । यस आयतमा उनीहरूकै वर्णन छ जसको मामिला (कुरा) स्थगित गरिएको थियो । यी तीन व्यक्ति थिए जसको चर्चा अगाडी आउने छ ।

[3]यदि उनी आफ्ना त्रुटिमा अडिग रहन्छन् ।

[4]यदि उनी शुद्ध तौबा गर्नेछन् ।

The Ummah Technology Mission

إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّا الْحُسْنَىٰ ۖ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

त्यसका रसुलको विरोधी छ[1] तथा कसम खानेछन् कि भलाईका अतिरिक्त हाम्रो अरु कुनै नीयत छैन, अल्लाह साक्षी छ कि उनी पूर्णरुपमा झूठा हुन् ।[2]

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَن

(१०८) तपाईं त्यसमा कहिल्यै नउभिनुहोस्,[3] तर जुन मस्जिदको आधारशिला प्रथम दिनदेखि नै ईश्वर परायणतामा राखिएको छ, त्यो यस योग्य छ

[1]यसमा पाखण्डीहरुको अत्यन्त कुरुप व्यवहारको वर्णन छ कि उनीहरूले एउटा मस्जिद निर्माण गराए तथा नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यो भने कि वर्षा, शीत तथा यसप्रकारका अवसरहरुमा रोगी तथा कमजोरहरुलाई टाढा जान कष्ट हुन्छ । उनीहरूको सुविधाका लागि हामीले मस्जिद बनाएका छौं । तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम त्यहाँसम्म हिंडी नमाज़ पढ्नुस् ताकि शुभ प्राप्त होस् । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम त्यसबेला तबूकका लागि पूर्णरूपले तयार हुनुहुन्थ्यो । उहाँले वापसीमा नमाज़ पढ्ने वचन दिनुभयो । परन्तु वापसीमा वह्य (प्रकाशना) द्वारा अल्लाह तआलाले पाखण्डीहरुको वास्तविक उद्देश्यबारे प्रष्ट पार्नुभयो कि यसवाट उनी मुसलमानहरूलाई हानि पुऱ्याएर कुफ्रको प्रचार-प्रसार गर्न, मुसलमानहरुका बीचमा मतभेद उत्पन्न गर्न तथा अल्लाह एवं रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका शत्रुहरुका निम्ति निवास स्थान उपलब्ध गराउन चाहन्छन् ।

[2]अर्थात् झूठा कसम खाएर उनीहरू नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई धोका दिन चाहन्थे तर अल्लाह तआलाले उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई उनीहरूका छल-कपटवाट बचायो तथा भन्यो कि उनका विचार शुद्ध छैनन् तथा जे-जति प्रकट गरिराखेका छन् त्यसमा झूठा छन् ।

[3]अर्थात् तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले त्यहाँ गई जुन नमाज़ पढ्ने वाचा गर्नुभएको छ त्यसका अनुसार त्यहाँ गई नमाज़ नपढ्नुस् । अतः उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले न केवल यो कि त्यहाँ नमाज़ पढ्नु भएन, बरु आफ्ना केही साथीहरुलाई पठाएर मस्जिद भत्काउन लगाउनु भयो तथा त्यसलाई नष्ट गराइदिनु भयो । यसबाट धर्मगुरुहरूले निष्कर्ष निकालेका छन् कि जुन मस्जिद अल्लाहको पूजाको सट्टा मुसलमानहरु बीच मतभेद उत्पन्न गर्नको लागि बनाईन्छ त्यो मस्जिद जरार हो, त्यसलाई भत्काइयोस् ताकि मुसलमानहरुमा मतभेद उत्पन्न नहोस् ।

The Ummah Technology Mission

تَقُوْمَ فِيْهِ ۭ فِيْهِ رِجَالٌ يُّحِبُّوْنَ اَنْ يَّتَطَهَّرُوْا ۭ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِيْنَ ۝

कि तपाईं त्यसमा उभिनुहोस् ।[1] यसमा यस्ता मनुष्य छन् जो कि अत्याधिक पवित्र हुन प्रिय ठान्दछन् ।[2] तथा अल्लाह तआला अत्याधिक पवित्र रहनेहरुलाई प्रेम गर्दछ ।

اَفَمَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهٗ عَلٰي تَقْوٰى مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْ مَّنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهٗ عَلٰي شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهٖ فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ ۭ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝

(१०९) अनि के यस्तो व्यक्ति श्रेष्ठ छ जसले आफ्नो भवनको आधारशिला अल्लाहसित तर्सन तथा अल्लाहको प्रसन्नतामा राखेको छ अथवा त्यो व्यक्ति कि जसले आफ्नो भवनको आधारशिला घाटीको किनारमा जुनकि खस्न लागेको छ, राखेको छ, अनि त्यसले त्यसलाई लिएर नरकको आगोमा खसोस् ?[3] तथा अल्लाह तआलाले यस्ता अत्याचारीहरुलाई बुझ्ने शक्ति नै दिदैन ।

[1]यसबाट तात्पर्य कुनचाहिं मस्जिद हो ? यसमा मतभेद छ । केहीले मस्जिदे "कुबा" तथा केहीले मस्जिदे नववी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई भनेका छन् । सलफ़को एक समूह दुवैको पक्षमा रहेको छ । इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ कि आयतबाट यदि मस्जिदे कुबा तात्पर्य छ भने केही हदीसहरुमा मस्जिदे नववी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई ﴿ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ ﴾ को कृतार्थ सिद्ध गरिएको छ । तथा यी दुवैमा कुनै मतभेद छैन । यसकारण कि यदि मस्जिदे कुबामा यो गुण छ कि प्रथम दिनदेखि नै यसको आधारशिला तक़्वा राखिएको छ, त मस्जिदे नववी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम प्रथम प्रकरणबाट नै यस गुणबाट विभूषित छ तथा त्यसको अनुरूप छ ।

[2]हदीसमा वर्णित छ कि यसबाट तात्पर्य कुबाका निवासी हुन् । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनीसित सोध्नुभयो कि अल्लाह तआलाले तिम्रो पवित्रताको प्रशंसा गरेको छ, तिमी के गर्दछौ ? उनीहरूले भने कि हामीले माटोका डल्ला प्रयोग गर्नाका साथ-साथ पानी पनि प्रयोग गर्दछौं । (इब्ने कसीर) इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ कि यो आयत यस कुराको प्रमाण हो कि यस्तो प्राचीन मस्जिदमा नमाज़ पढ्नु उत्तम छ, जुन अल्लाह मात्रको पूजा (इबादत) को उद्देश्यले निर्मित गरिएको छ । यसका अतिरिक्त महापुरुषहरुको यस्तो समूहका साथ पढ्नु उत्तम छ जो पूर्ण वज् गर्ने तथा पवित्रता तथा शुद्धतालाई ठिक प्रकारले प्रयोजन गर्नेहरू हुन्छन् ।

[3]यसमा ईमान भएका तथा पाखण्डीहरुका कर्मका उदाहरण दिइएका छन् । निष्ठावानहरुको कर्म अल्लाहको भयमा तथा उसको प्रसन्नताको लागि हुन्छ, जबकि पाखण्डीहरुको

The Ummah Technology Mission

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

(११०) उनीहरूको यो भवन जसलाई उनीहरूले बनाएका छन् सधैं उनका हृदयमा दुविधाका आधारमा (काँडा बनेर) घोचिरहने छ, यहाँसम्म कि उनका हृदय नै टुक्रा-टुक्रा हुन्छन्[1] अल्लाह सर्वज्ञ तथा तत्वज्ञानी छ ।

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ۚ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ ۖ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ ۚ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي

(१११) निःसन्देह अल्लाहले मुसलमानहरुबाट तिनीहरूका प्राण तथा धनलाई स्वर्गको साटो[2] किनिसकेको छ, उनी अल्लाहका मार्गमा युद्ध गर्छन् जसमा मार्दछन् एवं मर्दछन्, त्यसको जिम्मामा सत्य वचन छ तौरात तथा इंजील एवं कुरआनमा । तथा अल्लाहभन्दा अधिक आफ्नो वचनको पालन को गर्न सक्दछ ?[3] अतः तिमी आफ्नो यस

कर्म पाखण्ड तथा उपद्रवमा आधारित हुन्छ जुन धर्तीको त्यस क्षेत्रको जस्तो छ जसमुनि पर्वतको पानी बग्छ तथा माटोलाई सँगै बगाएर लग्छ, त्यो क्षेत्र भित्रबाट खुकुलो भएर जान्छ जसमाथि कुनै पनि निर्माण गरिन्छ भने त्यो खसिहाल्छ । यी पाखण्डीहरुको मस्जिद बनाउने कार्य पनि यस्तै हो, जुन उनीहरूलाई नरकमा सँगै लिई खस्नेछ ।

[1]हृदय खण्ड-खण्ड हुनुको अर्थ हो मृत्यु आइहालोस् । अर्थात् मृत्युसम्म यो भवन उनीहरूका हृदयमा अन्य शंका तथा भेद उत्पन्न गर्नुको साधन बनिरहने छ । जस्तो कि बाछोका पूजारीहरुमा बाछोको प्रेम बसिसकेको थियो ।

[2]यो अल्लाह तआलाको विशेष कृपा र दयाको वर्णन हो कि उसले निष्ठावानहरुलाई उनका प्राण तथा धनको साटो जुन उनीहरूले अल्लाहको मार्गमा खर्च गरे, स्वर्ग प्रदान गरिदियो, जबकि यो प्राण तथा धन पनि उसैबाट प्रदान गरिएको कुरो हो । अनि मूल्य अथवा प्रतिफल पनि जुन प्रदान गऱ्यो अर्थात् स्वर्ग त्यो अत्यन्त बहुमूल्य छ ।

[3]यो त्यसै सौदाको पुनरावृत्ति हो कि अल्लाह तआलाले यो साँचो वचन पहिलेका किताबहरुमा पनि एवं कुरआनमा पनि गरेको छ, र अल्लाहभन्दा अधिक वचनलाई पूरा गर्ने को हुनसक्दछ ?

The Ummah Technology Mission

بَايَعْتُم بِهِۦ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

विक्रयमाथि जुन तिमीले गरेका छौ प्रफुल्ल होउ,[1] र यो ठूलो सफलता हो ।

ٱلتَّٰٓئِبُونَ ٱلْعَٰبِدُونَ ٱلْحَٰمِدُونَ ٱلسَّٰٓئِحُونَ ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّٰجِدُونَ ٱلْءَامِرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَٱلْحَٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

(११२) उनीहरू यस्ता छन् जो तौबा गर्दछन् पूजा (इबादत) गर्दछन्, (ईश्वरको) महिमागान् गर्दछन्, रोज़ा (ब्रत) बस्नेवाला, (अल्लाहको मार्गमा यात्रा गर्दछन्) रूकुअ तथा ढोग गर्दछन् राम्रा कुराहरुको शिक्षा दिन्छन् तथा नराम्रा कुराबाट रोक्दछन् तथा अल्लाहका नियमहरुलाई ध्यानमा राख्नेवाला हुन् ।[2] तथा यस्ता ईमान भएकाहरुलाई शुभ-सूचना सुनाइदिनुहोस् ।[3]

[1]यो मुसलमानहरुलाई भनिंदैछ, परन्तु त्यो प्रसन्नता त्यसैबेला मनाउन सकिन्छ जब मुसलमानहरुलाई पनि यो सौदा स्वीकार्य हुन्छ । अर्थात अल्लाहको मार्गमा प्राण तथा मालको बलिदानबाट उनीहरू पछि हट्नु छैन ।

[2]यो यिनै निष्ठावानहरुका अन्य विशेषताहरुको वर्णन निरन्तर भइराखेको छ जसका प्राणहरु तथा मालको सौदा अल्लाहले गरिसकेको छ । ती तौबा गर्नेवालाहरु अर्थात् पाप तथा दोषहरुबाट । समयबद्धरुपले आफ्नो प्रभुको इबादत (उपासना) गर्ने, मुखले अल्लाहको महिमा तथा गुणहरुको वर्णन गर्ने तथा अन्य ती गुणहरुले युक्त छन् जुन आयतमा वर्णित छ । (سياحة) बाट तात्पर्य अधिकतर व्याख्याकारहरुले रोजा (ब्रत) लिएका छन् तथा यसैलाई इब्ने कसीरले अत्याधिक उचित तथा अत्याधिक प्रसिद्ध कथन भन्नुभएको छ । तथा केही ज्ञाताहरूले धर्मयुद्ध तात्पर्य लिएका छन् । तर यसबाट धर्तीको भ्रमण तात्पर्य होइन जुनप्रकार कि केही व्यक्तिहरुले बुझेका छन् । यसैप्रकार अल्लाहको इबादत (उपासना) का लागि पर्वतहरुका चुचुरा, गुफा तथा निर्जन स्थानहरुमा गई डेरा बनाइहाल्नु यसबाट तात्पर्य होइन । यसकारण कि यो त्याग तथा बैराग्यको एक भाग हो जुन इस्लाममा छैन । परन्तु उपद्रवको समयमा आफ्नो धर्मको रक्षाको लागि नगर तथा आवादिहरुलाई त्यागेर जङ्गल तथा वनहरुमा गई बस्नुको अनुमति हदीसमा दिइएको छ । (सहीह बुख़ारी किताबुल ईमान, बाब मिनद्दीन अल फ़िरार मिनल फ़ेतन व किताबुल फ़ेतन बाबुत तअरूब, अइस्सुकना मअल आराब फ़िल फ़ितन:)

The Ummah Technology Mission

(११३) पैगम्बर तथा अन्य मुसलमानहरुलाई आज्ञा छैन कि मूर्तिपूजकहरुका लागि क्षमाको प्रार्थना गरुन् यद्यपि उनीहरु सम्बन्धि (नजिकका) नै होऊन्, जब कि यो आदेश प्रष्ट भइसकेको छ कि यी व्यक्तिहरु नरकमा जानेछन् ।[1]	مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَن يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾
(११४) तथा इब्राहीमको आफ्नो पिताको लागि मोक्षको प्रार्थना गर्नु मात्र वचनको	وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ

तथा अल्लाहका आदेशहरुको अवहेलना गर्ने होइन बरु तिनका रक्षक होस् । यस्ता पूर्ण ईमान भएकाहरु नै शुभ-सूचनाका अधिकारी हुन् । यो त्यही कुरा हो जसलाई कुरआनमा (آمنوا وَعملوا الصالحات) का शब्दहरुमा पटक-पटक वर्णन गरिएको छ । यहाँ पुण्यका कार्यहरुको केही विस्तृत वर्णन गरिदिइएको छ ।

[1]यसको व्याख्या सहीह बुख़ारीमा यसप्रकार गरिएको छ कि जब नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका प्रिय काका अबू तालिबको अन्तिम समय आयो तब नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम उनीका छेउ गए जबकि उनको पासमा अबू जहल तथा अब्दुल्लाह बिन अबी उमैय्या पनि बसेका थिए । उहाँले भन्नुभयो, "काका (لا إله إلا الله) पढिहाल्नुस् ताकि म अल्लाहको सामु तपाईंको लागि तर्क प्रस्तुत गर्न सकूँ ।" अबू जहल तथा अब्दुल्लाह बिन अबी उमैय्याले भने, "हे अबू तालिब ! के अब्दुल मुत्तलिबको धर्मबाट मुख फर्काउनेछौ ? (अर्थात् मर्नेबेला यो के गर्न लाग्यौ ? यहाँसम्मकि यसै अवस्थामा उनको मृत्यु भयो)" नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "जबसम्म अल्लाह तआलाको तर्फबाट मलाई रोकिने छैन, म तपाईंको लागि क्षमा-याचना गरिरहने छु" जसपश्चात यो आयत अवतरित भयो जसमा मूर्तिपूजकहरुका लागि मोक्षको प्रार्थनाबाट रोकियो । (सहीह बुखारी, किताबुत् तफ़सीर, सूरः तौबः) सूरः कससको आयत ५६ (إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ)पनि यसै सम्बन्धमा अवतरित भयो । मुसनद अहमदको एक कथनमा छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आफ्नी आमाका लागि मोक्षको प्रार्थना गर्ने आज्ञा माँग्नु भयो, जसमाथि यो आयत उत्र्यो । (मुसनद अहमद भाग ५, पृष्ठ ३५५) तथा नबी स.अ.व.स.ले आफ्ना मूर्तिपूजक समुदायका लागि प्रार्थना गर्नुभएको थियो । (اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) "हे अल्लाह मेरो समुदाय अज्ञानी छ, यसलाई क्षमा गरिदेउ ।" यो आयतको विपरीत छैन । यसकारण कि यसको अर्थ उनको मार्गदर्शनको प्रार्थना हो । अर्थात् उनीहरु मेरो पद तथा गरिमासित अनभिज्ञ छन् । यसलाई मार्गदर्शन प्रदान गर ताकि मोक्षका पात्र बन्न सकून् । तथा जीवित काफ़िर तथा मूर्तिपूजकहरुका लागि मार्गदर्शनको प्रार्थना उचित छ ।

The Ummah Technology Mission

إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ ۚ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

कारण थियो, जुन उनले उसलाई दिनु भएको थियो । अनि जब उनलाई यो कुरा स्पष्ट भयो कि त्यो अल्लाहको शत्रु हो, मात्र उहाँ उससित असम्बन्धित भइहाले,[1] वास्तवमा इब्राहीम बडो कोमल हृदय भएको सहनशील थिए ।[2]

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

(११५) तथा अल्लाह यस्तो गर्दैन कि कुनै समुदायलाई मार्गदर्शन दिए पश्चात विचलित गरिदेओस् जबसम्म ती कुराहरुलाई स्पष्टरुपले भनेको हुँदैन जसबाट उनीहरु बचून् ।[3] नि:सन्देह अल्लाह प्रत्येक वस्तुलाई राम्ररी जान्दछ ।

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

(११६) नि:सन्देह अल्लाहकै राज्य छ आकाशहरु तथा धर्तीमा । त्यसैले जीवित राख्दछ तथा मार्दछ, र तिम्रो, अल्लाहका अतिरिक्त न कोही मित्र छ न कोही सहायता गर्नेछ ।

[1]आदरणीय इब्राहीमलाई पनि जब यो कुरा स्पष्ट भयो कि मेरो पिता अल्लाहको शत्रु हो तथा नरकमा जानेछ, त उनी उसबाट अलग भए तथा त्यसपश्चात मोक्षको प्रार्थना गरेनन् ।

[2]तथा प्रारम्भमा आफ्नो पिताको लागि मोक्षको प्रार्थना पनि आफ्नो यसै मृदल एवं संयमी स्वभावका कारणले थियो ।

[3]जव अल्लाह तआलाले मूर्तिपूजकहरुको पक्षमा क्षमादान गर्न प्रार्थनाबाट रोक्यो तव केही सहाबालाई जसले यस्तो गरेका थिए, यो शंका उत्पन्न भयो कि कहीं उनले मार्ग-विचलनको कार्य त गरेनन् । अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि त्यसले जवसम्म वच्ने कार्यहरुको स्पष्टीकरण गर्दैन, त्यसबखतसम्म त्यसमाथि पकड पनि गर्दैन, तथा न त्यसलाई मार्ग-विचलन सिद्ध गर्दछ । परन्तु जब ती कार्यहरुबाट पन्छिदैन, जसवाट मनाही गरिसकिएको, त त्यसलाई अल्लाह तआला विपथ गरिदिन्छ । यसकारण जुन व्यक्तिहरुले यसभन्दा पूर्व आफ्ना मृतक सम्बन्धिहरुका लागि क्षमाका प्रार्थना गरेका छन्, उनको पकड हुनेछैन, किनभने उनलाई त्यस समय नियमको ज्ञान थिएन ।

The Ummah Technology Mission

(११७) अल्लाह (तआला) ले पैग़म्बर (ईशदूत) को दशामाथि ध्यान दियो तथा मोहाजिरहरू एवं अन्सारको दशामा पनि जसले यस्ता कठिनाईको समयमा पैग़म्बरको साथ दिए[1] त्यस पश्चात उनीहरुमध्ये एउटा समूहका हृदय कुटिलतातिर लागेका थिए[2] तर अल्लाहले उनीहरुको दशामाथि दया गऱ्यो। निःसन्देह अल्लाह तआला उनी सबैमाथि अत्याधिक दयालु एवं कृपालु छ।

لَقَدْ تَّابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ فِيْ سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْۢ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيْغُ قُلُوْبُ فَرِيْقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ۭاِنَّهٗ بِهِمْ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۝١١٧

(११८) तथा तीन व्यक्तिहरुको स्थितिमाथि पनि जसको मामिला (कुरा) स्थगित गरिदिइएको थियो।[3]

وَّعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِيْنَ خُلِّفُوْا ۭ

[1]तबूकको युद्धको यात्रालाई कठिनाई (कष्ट) को समय भनिएको छ। यसकारण कि एक त चर्को घामको समय थियो, अर्को, फसलहरु तैयार थिए, तेस्रो यात्रा लामो थियो तथा चौथो साधनको कमी थियो। यसकारण यसलाई (جيش العسرة) (कठिनाई को यात्रा अथवा सेना) भनिन्छ। तौबाको लागि आवश्यक छैन कि पहिला पाप तथा त्रुटिपूर्ण कार्य होऊन्। यो नभए पनि सम्मान प्राप्त गर्नको लागि तथा अन्जानमा हुनसक्ने त्रुटिहरुको लागि तौबा हुन्छ। यहाँ मोहाजिरहरु तथा अन्सारका यस पहिला समूहको तौबा यसै भावमा छ, जो बिना कुनै आनाकानी (आल-टाल) नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आदेशमा धर्मयुद्धका लागि तैयार भए।

[2]यो त्यस अर्को गुटको वर्णन हो जसलाई उपरोक्त कारणहरुले प्रारम्भमा आलस्य भयो। परन्तु पछि शीघ्र नै त्यो यस अवस्थामा निस्क्यो तथा प्रसन्नताले धर्मयुद्धमा सम्मिलित भयो। हृदयहरुमा आनाकानीसित तात्पर्य धर्मको विषयमा कुनै प्रकारको कम्पन, आनाकानी अथवा शंका होइन बरु वर्णित संसारिक कारणहरुको आधारमा धर्मयुद्धमा सम्मिलित हुनका लागि जुन दुविधा तथा आलस्य थियो त्यो तात्पर्य हो।

[3](خُلِّفُوْا) को त्यही अर्थ हो जुन (مُرجَوْنَ) को हो अर्थात जसको मामिला (कुरा) स्थगित गरिदिइएको थियो तथा पचास दिन पश्चात उनको तौबा स्वीकार भयो। यी तीन सहाबा थिए काअबा बिन मालिक, मुरारः बिन रबिअ तथा हिलाल बिन उमैय्या। यी पक्का मुसलमान थिए। यसभन्दा पूर्व प्रत्येक धर्मयुद्धमा सम्मिलित हुँदै गरे। यस तबूकको धर्मयुद्धमा आलस्यका कारण सम्मिलित हुन सकेनन्। पछि उनीहरुलाई आफ्नो गल्तीको आभास भयो। उनले बिचार गरे कि एउटा त्रुटि (पछि पर्नुको) त भई नै हाल्यो। परन्तु पाखण्डीहरुका समान अब रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका समक्ष झूठा तर्क प्रस्तुत गर्नेछैन। अतः

The Ummah Technology Mission

حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوٓا۟ أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّآ إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوٓا۟ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

यहाँसम्मकि जब धर्ती आफ्नो विस्तारको उपरान्त पनि उनका लागि संकुचित हुनथाल्यो तथा उनी स्वयं आफ्ना अस्तित्वबाट दिक्दार भए ।[1] तथा उनले बुझे कि अल्लाहबाट कहीं शरण प्राप्त हुनसक्दैन यसबाहेक कि उसैतिर फर्कियोस्, अनि उनको अवस्थामाथि दया गर्‍यो ताकि उनी भविष्यमा पनि तौबा गर्न सकून् ।[2] निःसन्देह अल्लाह तआला अत्याधिक दयावान् अत्याधिक दयालु छ ।

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا۟ اتَّقُوا۟ اللَّهَ وَكُونُوا۟ مَعَ الصَّٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾

(११९) हे निष्ठावानहरु ! अल्लाह (तआला) सित तर्स तथा सत्यवादीसँग रह ।[3]

---

[1]उपस्थित भई आफ्नो त्रुटिलाई स्पष्टरूपले अंगीकार गरे तथा उसको दण्डको लागि स्वयं आफूलाई प्रस्तुत गरिदिए । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनका कुरालाई अल्लाहमाथि छाडिदिनु भयो कि त्यो उनको विषयमा कुनै आदेश अवतरित गर्नेछ । तैपनि त्यस अवधिमा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम सहाबा केरामलाई यी तीनटैसँग सम्बन्ध राख्न यहाँसम्मकि कुराकानी गर्न पनि रोकदिनु भयो तथा चालीस रातहरुका पश्चात उनीहरुलाई आदेश दिइयो कि उनी आफ्ना पत्नीहरुबाट पनि टाढा रहून् । अतः पत्नीहरुबाट पनि बियोग भयो तथा दस दिन व्यतीत भए पश्चात तौबा स्वीकार गरियो तथा वर्णित आयत अवतरित भयो । यस घटनाको विस्तृत जानकारी आदरणीय काब बिन मालिकको भनाई अनुसार हदीसमा विद्यमान छ । हेर्नुस् (सहीह बुख़ारी किताबुल मग़ाजी बाब ग़जवः तबूक र मुस्लिम किताबुत तौबः बाब हदीस तौबते काअब बिन मालिक)

[2]यो ती दिनहरुको वर्णन हो जसबाट सामाजिक बहिष्कारका कारण उनीहरुले भोग्नुपरेको थियो ।

[3]अर्थात् पचास दिन पश्चात अल्लाह तआलाले उनको विनय तथा तौबा (क्षमा-याचना) स्वीकार गर्‍यो ।

[4]सत्यताको कारण नै अल्लाह तआलाले यी तीन सहाबीहरुका त्रुटिहरुलाई न केवल क्षमा गर्‍यो बरु उनको तौबालाई आयत बनाएर अवतरित गर्‍यो (رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ) यसकारण ईमान भएकाहरुलाई आदेश दिइयो कि अल्लाहसित तर्स र सत्य मानिसहरुको साथमा रह । यसको अर्थ यो हो कि जसको हृदयमा तक़्वा (अर्थात् अल्लाहको भय) हुनेछ, त्यो साँचो हुनेछ तथा जो झूठा हुनेछ, बुझिहाल कि त्यसको हृदय तक़्वाबाट

The Ummah Technology Mission

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(१२०) मदीना तथा त्यसका छिमेकका ग्रामवासीहरुका लागि उचित थिएन कि रसूलुल्लाहको साथ छाडेर पछाडि रहुन्[1] तथा न यो कि आफ्ना प्राणलाई उनको प्राणभन्दा अधिक प्रिय ठानून्[2] यसकारणले कि[3] उनलाई अल्लाहको मार्गमा जुन तिर्खा लाग्यो तथा जुन थकाई पुग्यो एवं जुन भोक लाग्यो तथा जुन हिंडाइ गरे, जुन काफ़िरहरुका लागि क्रोधका

शून्य छ । यसैकारण हदीसमा वर्णित छ कि मोमिनबाट केही अन्य त्रुटिहरु त हुनसक्छन्, परन्तु त्यो झूठा हुँदैन ।

[1]तबूकका युद्धका लागि सामान्य रुपले घोषणा गरिएको थियो, यसकारण विवश, बृद्ध तथा अन्य धार्मिक कारण भएका बाहेक सबैको लागि यसमा सम्मिलित हुनु आवश्यक थियो, तर तैपनि जो मदीनावासी तथा मदीनाका निकटवर्ती क्षेत्रका निवासी धर्मयुद्धमा सम्मिलित भएनन् अल्लाह तआला उनीहरुलाई सावधान गर्दै तथा चेतावनी दिंदै भनिराखेको छ कि उनीहरुलाई रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट पछाडी रहनु हुँदैनथ्यो ।

[2]अर्थात् यो उनको लागि शोभा दिंदैन कि स्वयं आफ्ना प्राणहरुको सुरक्षा गरुन् तथा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको प्राणको सुरक्षाको उनीहरुलाई ध्यान पनि नहोस्, बरु उनीहरुलाई रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसँग रहेर आफ्नो भन्दा अधिक उनको सुरक्षाको प्रबन्ध गर्नुपर्छ ।

[3](ذَٰلِكَ) बाट पछि नरहनुको कारण भनिएको छ कि उनीहरुलाई यसकारण पछि रहनु हुँदैन कि अल्लाहको मार्गमा उनीहरुलाई जुन तिर्खा, थकाई, भोक पुग्नेछ अथवा यस्ता कार्य जसबाट काफ़िरहरुको क्रोध बढोस्, यसैप्रकार शत्रुहरुका मानिसलाई वध गर्नु अथवा बन्दी बनाउनु, यो सबै कार्य पुण्य कर्म लेखिनेछन् अर्थात् पुण्यको कार्य मात्र यही होइन कि कोही मस्जिदमा अथवा कुनै एक कुनामा बसेर ऐच्छिक नमाज़ पढोस्, कुर्आन पढोस्, अल्लाहलाई स्मरण गरोस् आदि बरु धर्मयुद्धमा घटित हुने कठिनाई तथा दुखहरु यहाँसम्मकि ती योजनाहरु जसबाट शत्रुहरुका हृदयमा भय उत्पन्न होस् अथवा उत्तेजित होऊन्, यिनीमध्ये प्रत्येक काम अल्लाहको समक्ष पुण्यका कर्महरुमा लेखिनेछ । यसकारण मात्र उपासनाको अभिलाषामा पनि धर्मयुद्धबाट पन्छिनु उचित छैन तब अकारणहरु नै मनुष्य धर्मयुद्धबाट टाढा किन ?

The Ummah Technology Mission

وَلَا يَطَـُٔونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِۦ عَمَلٌ صَالِحٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

कारण भएको होस्,[1] तथा शत्रुहरुको जे-जति सूचना लिए,[2] ती सबैका लागि उनीहरुका नाममा (एउटा-एउटा) पुण्य कार्य लेखियो। निःसन्देह अल्लाह तआला निःस्वार्थीहरुको प्रतिफल नष्ट गर्दैन।

وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

(१२१) तथा जे पनि सानो तथा ठूलो उनीहरुले खर्च गरे तथा जति मैदान (फाँट) उनीहरुलाई पार गर्नुपऱ्यो,[3] यो सबै उनको नाममा लेखियो ताकि अल्लाह (तआला) उनका कामहरुको निकै राम्रो प्रतिफल प्रदान गरोस्।

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً ۚ فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا

(१२२) तथा यस्तो होइन कि सबै मुसलमानहरू एकै चोटी निस्किहालुन् तसर्थ यस्तो किन नगरियोस् कि उनको प्रत्येक ठूलो गुटबाट सानो गुट जाने गरोस् ताकि उनी धर्मलाई सम्झी-बुझी प्राप्त गरुन् र ताकि यी

[1]यसबाट तात्पर्य पैदल अथवा घोडाहरु आदिमा सवार भएर यस्ता क्षेत्रहरुबाट गुज्रनु कि तिनका पाइलाका चाप तथा घोडाहरुका खुट्टाको आवाजबाट शत्रुहरुका हृदय काम्न थालून् तथा उनमा क्रोधको आगो प्रज्वलित होस्।

[2](ولا ينالون من عدوّ نيلا) (शत्रुहरुबाट कुनै वस्तु लिन्छन् अथवा उनका समाचार लिन्छन्) सित तात्पर्य उनका मानिसहरुलाई मार्दछन् तथा बन्दी बनाउँदछन्, उनलाई पराजित गर्दछन् तथा परिहार युद्धमा पाएको सामग्री प्राप्त गर्दछन्।

[3]पर्वतहरुका बीच मैदान तथा पानीको निकासको मार्गलाई घाटी भन्दछन्। यहाँ तात्पर्य साधारण घाटीहरु तथा क्षेत्र हुन्। अर्थात् अल्लाह तआलाका मार्गमा कम अथवा अधिक जति पनि खर्च गर्नेछौ, यसैप्रकार जतिपनि मैदान तथा क्षेत्र पार गर्नेछौ (अर्थात् धर्मयुद्धमा सानो अथवा लामो यात्रा गर्नेछौ) यो सबै पुण्य तिम्रो कर्मपत्रमा अङ्कित हुनेछन्, जसकारण अल्लाह तआलाले राम्रोभन्दा राम्रो प्रतिफल प्रदान गर्नेछ।

The Ummah Technology Mission

إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

मानिसहरु आफ्ना समुदायलाई जबकि उनीहरु तिनका निकट आउँछन्, भय सृष्टि गरुन् ताकि उनीहरू तर्सुन् ।[1]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ

(१२३) हे निष्ठावानहरु ! ती काफ़िरहरुसित लड जो तिम्रा आसपासमा छन् ।[2] तथा उनीहरूले

[1]केही व्याख्याकारहरुका निकट यसको पनि सम्बन्ध धर्मयुद्धको आदेशसित छ। तथा अर्थ यो हो कि पछिल्ला आयतहरुमा पछाडी रहनेहरुका लागि कडा चेतावनी तथा भ्रपारको वर्णन गरियो तब सहाबा किराम अति सतर्क भए तथा जहिलेपनि धर्मयुद्धका कुरा आउँदा सबै सम्मिलित हुन प्रयत्न गर्दथे। आयतमा उनीहरुलाई आदेश दिइँदैछ कि प्रत्येक धर्मयुद्ध यसप्रकारको हुँदैन कि प्रत्येक व्यक्तिलाई साथ लिनु आवश्यक होस् (जस्तो कि तबूकमा आवश्यक थियो) बरु एकै गुटलाई सम्मिलित हुन पर्याप्त छ। उनका निकट (لِيَتَفَقَّهُوا) सित सम्वोधित पछि रहेका समुह हो। अर्थात एउटा समुह धर्मयुद्धमा जाओस् (وتبقى طائفة) (यो लुप्त हुनेछ) तथा एउटा समुह पछि रहेका जसले धर्म शिक्षा प्राप्त गरोस् तथा जब मुजाहिदीन (धर्मयुद्धका सैनिक) फर्केर आउँछन् त उनीहरुलाई पनि धर्मका नियमहरुसित परिचित गराएर अल्लाहसित तर्साऊन्। दोस्रो व्याख्या यो हो कि यस आयतको सम्वन्ध धर्मयुद्धसित छैन, वरु यसमा धर्मको शिक्षा प्राप्त गर्ने कुराको महत्वको वर्णन छ, त्यसको प्रोत्साहन तथा मार्गको स्पष्टीकरण छ तथा त्यो यो हो कि प्रत्येक ठूलो गुट अथवा कवीला मध्येवाट केही मानिसहरु धर्मको शिक्षा प्राप्त गर्नको निम्ति आफ्ना घर छाडून् तथा मदरसा तथा धार्मिक शिक्षा केन्द्रहरुमा गई त्यसलाई प्राप्त गरून् तथा पुन: फर्केर आएपछि आफ्नो समाजका समक्ष भाषण तथा दीक्षा देऊन् धर्ममा (تفقه) प्राप्त गर्नाको अर्थ आदेश एवं मनाहीका नियमहरुको शिक्षा प्राप्त गर्नु हो ताकि अल्लाहका आदेशको पालना गर्न सकोस् तथा वातावरणको नराम्रो कुरावाट अलग्ग रहोस् बाँचिरहोस् तथा आफ्ना समाजका मानिसहरुलाई भलाईको आदेश देओस् तथा नराम्रो कुरावाट रोकोस् ।

[2]यसमा काफ़िरहरुसित लड्नुको एउटा महत्वपूर्ण नियमको वर्णन गरिएको छ कि (الأول فالأول الأقرب فالأقرب) का अनुसार काफ़िरहरुसित धर्मयुद्ध गर्नुछ जस्तो कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले प्रथम अरब द्वीपमा निवास गर्ने मूर्तिपूजकहरुसित युद्ध गर्नुभयो, त्यहाँवाट उम्केपछि, अल्लाह तआलाले मक्का, तायफ़, यमन, यमामा, हिज्र, ख़ैवर, हजरमुत आदि स्थानहरुमा मुसलमानहरुको अधिपत्य कायम गऱ्यो तथा अरवका सारा कवीलाहरु समूह-समूह गरी इस्लाम धर्ममा प्रवेश गर्नथाले। अनि पुन: अहले कितावसित युद्ध प्रारम्भ गर्नुभयो तथा ९ हिज्रीमा रोमवासीहरुसित युद्ध गरी तबूकतिर प्रस्थान गरे, जुन अरब महाद्वीपको निकट छ । यसैको आधारमा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका मृत्यु पश्चात खुलफ़ाये राशदीनले रोमका ईसाइहरुसित युद्ध गरे तथा ईरानका अग्निपूजकहरुसित युद्ध गरे ।

The Ummah Technology Mission

يَلُوْنَكُمْ مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوْا فِيْكُمْ غِلْظَةً ۭ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ۝١٢٣

तिमी भित्र कठोरता पाउनु पर्छ ।[1] तथा यो विश्वास गर कि अल्लाह तआला तक्वा (संयम) भएकाहरुको साथमा छ ।

وَاِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ فَمِنْهُمْ مَّنْ يَّقُوْلُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهٖٓ اِيْمَانًا ۚ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَزَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّهُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ۝١٢٤

(१२४) तथा जब कुनै सूरः अवतरित गरिन्छ त केही (द्वयवादी) भन्दछन् कि यस सूरःले तिमीहरुमध्ये कसको ईमानलाई बृद्धि गरेको छ ?[2] त जुन मानिसहरु ईमान्दार छन्, यस सूरःले उनको ईमानमा प्रगति प्रदान गरेको छ तथा उनी आनन्द मनाईराखेका छन् ।[3]

وَاَمَّا الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا اِلٰى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوْا وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ۝١٢٥

(१२५) तथा जसका हृदयहरुमा रोग छ, यस सूरःले उनीहरूको मलीनतामा अभिबृद्धिका साथ अरु मलीनतामा बृद्धि गरिदिएको छ तथा उनी कुफ्रको अवस्थामा नै मरे ।[4]

---

[1]अर्थात् काफिरहरुका लागि मुसलमानहरुका हृदयमा कुनै प्रकारको कोमलता हुनुहुँदैन । कठोरता हुनुपर्छ, जस्तो कि "(أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) मा सहाबाहरुका गुणको वर्णन छ । यसैप्रकार सूरः अल्-मायदः, ५४ मा ईमान भएकाहरुका गुण छन् ।" (أذلة على المؤمنين أعزة على الكافرين)

[2]यस सूरःमा पाखण्डीहरुका जुन कर्महरुको वर्णन गरिएको छ, यी आयतहरु उनका परिशिष्ट एवं पूरक हुन् । यसमा भनिंदैछ कि जब उनको अनुपस्थितिमा कुनै सूरः अथवा त्यसको कुनै भाग अवतरित हुन्थ्यो तथा उनको ज्ञानमा कुरा आउँथ्यो, तब उनी उपहास तथा परिहासको रुपमा एक-अर्कासित भन्थे कि यसवाट तिमीहरुमध्ये कसको ईमानमा अधिकता भयो ?

[3]अल्लाह तआलाले भन्नुभयो, जुन पनि सूरः अवतरित हुन्छ त्यसबाट ईमान भएकाहरुको ईमानमा अवश्य अधिकता हुन्छ तथा उनी आफ्ना ईमानको उन्नतिमा प्रसन्न हुन्छन् । यो आयत पनि यसै कुराको प्रमाण हो कि ईमानमा कमी तथा अधिकता हुन्छ जुनप्रकारले मुहद्दसीनको विचार छ ।

[4]रोगसित तात्पर्य द्वयवाद तथा अल्लाहका आयतहरुको विषयमा शंका तथा सन्देह हो । आदेश भयो "तर यो सूरः पाखण्डीहरुको उनका पाखण्ड तथा दुष्टतामा अधिकता गर्दछ तथा उनी आफ्ना कुफ्र तथा मिथ्याचारमा यसप्रकार दृढ हुन्छन् कि उनीहरुलाई तौबाको सौभाग्य हुँदैन तथा कुफ्र (अधर्म) मा नै

The Ummah Technology Mission

(१२६) तथा के उनको आँखाले देख्दैन कि यिनीहरु प्रत्येक वर्ष एक पटक अथवा दुई पटक कुनै न कुनै आपत्तिमा पारिन्छन्, तैपनि न त प्रायश्चित गर्दछन् न शिक्षा ग्रहण गर्दछन् ।[1]

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

(१२७) तथा जब कुनै सूरः अवतरित गरिन्छ त एक-अर्कालाई हेर्न थाल्छन् कि तिमीलाई कसैले देखि राखेको त छैन अनि मोडिएर हिंड्दिन्छन् ।[2] अल्लाह (तआला) ले उनका हृदयलाई मोडिदिएको छ। यसकारण कि उनीहरु यस्ता मानिसहरू बुझ्दैनन् ।[3]

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَاكُم مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا ۚ صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُم بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

(१२८) तिम्रो पासमा एउटा यस्तो पैग़म्बर (ईशदूत) को आगमन भएको छ, जो तिमीमध्येबाटै

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ

उनको अन्त हुन्छ ।" जसरी अल्लाह तआलाले अन्य ठाउँमा आदेश गरेको छ, "हामी कुर्‌आनमा यस्ता कुरा अवतरित गर्दछौं जुन ईमानवालाहरुका लागि स्वास्थ्यबर्धक तथा कृपा हो। तर अल्लाह तआला तिनीबाट अत्याचारीहरुको हानिमा वृद्धि गर्दछ ।" (सूरः बनी इस्राईल-८२) यो जस्तो कि उनको दुर्भाग्यको चरम सीमा हो कि जसबाट मानिसहरुका हृदय मार्गदर्शन पाउँछन् तिनै कुरा उनका अपमान, अनादर, हानि तथा अन्तका कारण बन्दछन् । जुनप्रकारले कुनै पनि व्यक्तिको पाचनक्रिया बिग्रन्छ भने त्यो भोजन जसबाट अन्य मानिसहरु शक्ति तथा स्वाद प्राप्त गर्दछन्, त्यसको रोगमा झन् बिगाड तथा नराम्रोपनाको कारण बन्दछ ।

[1](يُفْتَنُونَ) को अर्थ हो, परीक्षा लिईन्छ। आपत्तिबाट तात्पर्य या त आकाशीय प्रकोप हो । जस्तो अकाल आदि (परन्तु यो टाढा छ) अथवा शारीरिक रोग तथा दुख हुन् अथवा युद्ध हुन् जसमा सम्मिलित हुने अवसरमा उनको परीक्षा हुन्छ ।

[2]अर्थात् उनको उपस्थितिमा सूरः उत्रन्थ्यो जसमा पाखण्डीहरुका दूराचार एवं षड्यन्त्रहरुतिर संकेत हुन्थ्यो तब यो देखेर कि मुसलमान उनलाई देखिराखेको त छैन, चुपचाप हिंडिहाल्थे ।

[3]अर्थात् अल्लाहका आयतहरुमा चिन्तन-मनन तथा विचार नगर्नुका कारण अल्लाह तआलाले उनका हृदयलाई पुण्य तथा भलाईका कार्यहरुबाट बिमुख गरिदिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

عَزِيزٌ عَلَيۡهِ مَا عَنِتُّمۡ حَرِيصٌ عَلَيۡكُم بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ رَءُوفٞ رَّحِيمٞ ﴿١٢٨﴾

हुन्,[1] जसलाई तिम्रा हानिका कुरा असहाय लाग्दछन्,[2] जो तिम्रो लाभका लागि बडो इच्छुक रहन्छन्,[3] ईमान भएका लागि अत्यन्तै करुणाकारी कोमल हृदय छन् ।[4]

فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَقُلۡ حَسۡبِيَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُۖ

(१२९) अनि यदि मुख फर्काउन्छन्[5] भने (तपाईं) भनिदिनुस् कि मेरो लागि अल्लाह पर्याप्त छ,[6] त्यसको अतिरिक्त कोही सत्य पूज्य छैन । मैले उसै

[1]सूरःको अन्तमा मुसलमानहरुमाथि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रूपमा जुन महान उपकार गरिएको छ त्यसको वर्णन गरिदैछ । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको प्रथम विशेषता यो वर्णन गरिदैछ कि उनी तिम्रै जातिबाट हुन् अर्थात् पुरुषको रूपमा छन् (उनी दिव्य प्रकाश अथवा अन्य केही होइनन्) जस्तो कि दुर्आस्थाका शिकार मानिसहरु जनतालाई यसप्रकारका कुरामा फँसाउँछन् ।

[2](عنتٌ) यस्ता कुराहरु जसबाट मनुष्यलाई दुख होस्, यसमा सांसारिक दुख तथा आख़िरतका यातना दुबै आउँछन् । यस पैग़म्बरलाई तिम्रा हरप्रकारका कठिनाई तथा कष्ट दुखदायी हुन्छन् । यसैकारण उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "म सरल धर्म एकेश्वरबाद प्रदान गरिएर पठाइएका हूँ ।"(मुसनद अहमद भाग-५, पृष्ठ-२६६, भाग-६, पृष्ठ-२३३) एक अन्य हदीसमा भन्नुभएको छ (إِنَّ هذا الدِّينَ يُسرٌ) (सहीह बुख़ारी किताबुल ईमान) यो धर्म सरल छ ।

[3]तिम्रा मार्गदर्शन तथा तिम्रा सांसारिक तथा पारलौकिक लाभको कामना गर्नेहरू हुन् । तिमी नरकमा जानु प्रिय ठान्दैनन् । यसैले उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, "म तिमीलाई तिम्रा पिठ्यूँ समाति-समाति तान्दछु तर तिमी म बाट तर्केर स्वयं नै नरकको आगोमा प्रवेश गर्दछौ ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल रिकाक बाबुल इन्तेहाये मिनल मआसी)

[4]उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको चौथो विशेषताको वर्णन गरिएको हो । यी सबै विशेषताहरु उहाँका उच्च व्यवहार तथा नम्र स्वभावको सूचक हो । निःसन्देह उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अत्यन्त सुशील हुनुहुन्छ । सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम ।

[5]अर्थात् उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट ल्याइएका धार्मिक नियम तथा शान्ति धर्मबाट ।

[6]जो कुफ्र तथा विमुख हुनेहरुको पाखण्ड तथा षड्यन्त्रबाट मलाई बचाउनेछ ।

The Ummah Technology Mission

وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

माथि भरोसा गरें तथा त्यो विशाल अर्श (सिंहासन) को मालिक (स्वामी) छ ।[1]

سُورَةُ يُونُسَ

सूरतु यूनुस-१०

सूर: यूनुस मक्कामा उतारिएको[2] तथा यसका एक सय नौ आयत तथा एघारह रूकुअ छन् ।

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

अल्लाहको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु जो अत्यन्त कृपालु तथा अत्यन्त दयालु छ ।

الر ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

(१) अलिफ. लाम. रा. । यो तत्वज्ञानले भरिएको किताबका आयतहरु हुन् ।[3]

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا

(२) के उनीहरुलाई यस कुराबाट आश्चर्य भयो[4] कि हामीले उनीहरु मध्येबाट एउटा व्यक्तिको पासमा

---

[1]आदरणीय अबू दरदा भन्नुहुन्छ कि जुन व्यक्ति यो आयत (حسبي الله) प्रात: तथा सयंकाल सात-सात पटक पढ्नेछ, अल्लाह तआला त्यसका चिन्ताहरु (चिन्ता तथा कठिनाई) को लागि पर्याप्त हुनेछ । (सुनन अबू दाऊद संख्या-५०८१)

[2]सूर: यूनुस मक्की हो, परन्तु यसका दुई आयत तथा केही ज्ञाताले तीन आयतहरुलाई मदनी भनेका छन् । (फ़तहुल क़दीर)

[3](الحكيم) किताब अर्थात् कुर्आन मजीदको विशेषण हो । यसको एउटा त त्यही अर्थ हो जुन अनुवादमा प्रयोग गरिएको छ । यसका अन्य पनि कैयन् अर्थ गरिएका छन् । जस्तो (المُحكم) अर्थात् हलाल तथा हराम एवं नियम तथा आदेशमा दृढ छ । (حكيم) को अर्थ (حاكم) (अधिकारी) सित, अर्थात् मतभेदमा मानिसहरुका बीच निर्णय गर्ने किताब (सूर: अल-बकर:-२३) (حكيم) को अर्थ (محكوم فيه) अर्थात् अल्लाह तआलाले यसमा न्यायका साथ निर्णय गरेको छ ।

[4]प्रश्न आश्चर्यलाई नकार्नको लागि छ, जसमा निन्दाको भाव पनि सम्मिलित छ । अर्थात यस कुरामा आश्चर्य हुनुहुँदैन कि अल्लाह तआलाले मनुष्यहरुबाट नै एक व्यक्तिलाई आदेश (प्रकाशना) तथा रिसालतको लागि रोज्यो, किनभने उनी आफ्नो सहजाति हुनुका कारण त्यो उचित अर्थहरुमा उनको मार्गदर्शन गर्न सक्दछ । यदि त्यो कुनै अन्य जाति मध्येबाट भएको भए फरिश्ता अथवा जिन्न हुन्थ्यो तथा दुबै परिस्थितिहरुमा रिसालत (सन्देश पुर्‍याउने) को मूल उद्देश्य समाप्त हुने थियो । यसकारण कि मानिस उससित सम्बन्ध राख्नुको सट्टा भयका

The Ummah Technology Mission

إِلَىٰ رَجُلٍ مِّنْهُمْ أَنْ أَنذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِندَ رَبِّهِمْ ۗ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ مُّبِينٌ ②

वह्‌यी (प्रकाशना) पठायौं कि सबै मानव गणलाई सचेत गरिदेउ तथा जसले ईमान स्थापित गरे, उनलाई यो शुभ-सूचना सुनाइदिनुस् कि उनको प्रभुको पासमा उनलाई पूरा प्रतिफल एवं सम्मान प्राप्त हुनेछ[1] । काफ़िरहरुले भने यो व्यक्ति नि:सन्देह स्पष्ट जादूगर (तान्त्रिक) हो ।[2]

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۖ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ۖ مَا مِن شَفِيعٍ إِلَّا مِن بَعْدِ إِذْنِهِ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ

(३). नि:सन्देह तिम्रो पोषक नै हो जसले छ: दिनमा आकाशहरु तथा धर्तीलाई सृष्टि गर्‍यो अनि अर्शमा स्थिर भयो ।[3] त्यो प्रत्येक कामको प्रयोजन गर्दछ ।[4] उसको आज्ञा बिना उसको निकट कोही सिफारिश गर्न सक्दैन,[5] यस्तो अल्लाह तिम्रा

आभास गर्दथे । दोस्रो यिनका लागि उसलाई देख्नु पनि सम्भव हुँदैनथ्यो । तथा यदि हामीले कुनै जिन्न अथवा फरिश्तालाई मनुष्यको शरीरमा पठाइदिएको भए त त्यही आरोप हुन्थ्यो कि यो त हामी जस्तै मनुष्य हो । यसकारण यिनका यस आश्चर्यमा कुनै सार्थकता छैन ।

[1]﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ को अर्थ उच्च पद, राम्रो प्रतिफल तथा पुण्यको कार्य हो, जुन एउटा ईमान हुनेले अगाडी पठाउँछ ।

[2]काफ़िरहरुलाई जब नकार्नको निम्ति कुनै अन्य कुरा बुद्धिमा आउदैनथ्यो त यो भनेर भागिहाल्थे कि यो त जादूगर हो । (نعوذ بالله)

[3]यसको व्याख्याको लागि हेर्नुस् सूर: अल-आराफ आयत संख्या ५४ को व्याख्या ।

[4]अर्थात आकाश तथा धर्तीको सृष्टि गरी उसले त्यसलाई त्यसै छाडिदिएन, बरु सारा सृष्टिको नियन्त्रण एवं सञ्चालन यसप्रकार गरिराखेको छ कि कहिले कसैको आपसमा टकराव भएन, प्रत्येक वस्तु उसको निर्देशानुसार आ-आफ्नो काममा व्यस्त छ ।

[5]मूर्तिपूजक तथा काफ़िर जुन मूलरूपमा सम्बोधित थिए, उनको विश्वास थियो कि यी मूर्तिहरु जसको उनीहरु पूजा गर्दथे, अल्लाहका समक्ष उनको सिफारिश गर्नेछन् तथा उनलाई अल्लाहको यातनाबाट मुक्त गराइदिने छन् । अल्लाह तआलाले आदेश गर्‍यो, त्यहाँ अल्लाहको आज्ञा बिना कसैलाई सिफारिश गर्नुको अनुमति हुनेछैन, तथा यो आज्ञा पनि उनीहरुका लागि हुनेछ

The Ummah Technology Mission

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ③

स्वामी छ, त तिमी उसको पूजा गर ।[1] के तिमी तैपनि शिक्षा ग्रहण गर्दैनौ ।

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا ۖ وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا ۚ إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ④

(४) तिमी सबैलाई अल्लाहकै पासमा जानुछ, अल्लाहले साँचो वाचा गरेको छ । निःसन्देह त्यही प्रथम पटक सृष्टि गर्दछ अनि त्यही पुनः सृष्टि गर्नेछ ताकि यस्ता व्यक्तिहरुलाई जसले ईमान स्थापित गरे तथा पुण्यका काम गरे, उनीहरूलाई न्यायका साथ प्रतिफल देओस् तथा जुन व्यक्तिहरुले कुफ्र गरे उनको लागि उम्लिराखेको पानी पिउनका लागि दिइनेछ तथा उनका कुफ्रका कारण कष्टदायी यातना हुनेछ ।[2]

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ

(५) त्यो (अल्लाह तआला) यस्तो छ जसले सूर्यलाई प्रकाशमान बनायो तथा चन्द्रमालाई ज्योतिर्मय बनायो ।[3] तथा त्यसको लागि स्थान

जसलाई अल्लाह तआला प्रिय ठान्नेछ । (﴿وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى﴾) (सूरः अल-अम्बिया-२८) (لا تغني شفاعتهم شيئا إلا من بعد أن يأذن الله لمن يشاء و يرضى) (सूरः अल-नज्म-२६)

[1]अर्थात् यस्तो अल्लाह जो सृष्टिको स्रष्टा पनि छ तथा त्यसको नियोजक तथा सञ्चालक पनि, त्यसको अतिरिक्त सबै अधिकारहरुको पूर्ण मालिक छ, त्यही यस योग्य छ कि उसको इबादत (आराधना) गरियोस् ।

[2]यस आयतमा प्रलयको आगमन, अल्लाहका समक्ष सबै एकत्रित हुने, प्रतिफल तथा सजायको वर्णन छ । यो विषय कुरआन करीममा विभिन्न शैलीमा विभिन्न स्थानमा वर्णन भएको छ ।

[3](ضياء) को समार्थी (ضوء) छ । सबंध्य यहाँ लोप छ । (ذات ضياء و القمر ذا نور) सूर्यलाई चम्किने तथा चन्द्रमालाई प्रकाश भएको बनायो । अथवा उनलाई अतिश्योक्तिमा आधारित गरियोस् जस्तो कि यी स्वयं प्रकाश एवं कान्ति हुन् । आकाश तथा धर्तीको सृष्टि तथा उनी नियोजित हुनुको वर्णन पश्चात उदाहरण स्वरूप केही अन्य वस्तुहरुको वर्णन गरिदैछ, जसको सम्बन्ध सृष्टि उनी नियोजनसित छ, जसमा सूर्य तथा चन्द्रमाको महत्वपूर्ण स्थान छ । सूर्यको गर्मी, ताप तथा त्यसको प्रकाश कति आवश्यक छ,

The Ummah Technology Mission

لِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ ۭ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝

(गन्तब्य) निर्धारित गऱ्यो ताकि तिमी वर्षहरुको गणना गर्न सक तथा गणना (हिसाब) लाई जान ।[1] अल्लाह तआलाले यी सबै कुरा ब्यर्थ मा सृष्टि गरेन । त्यसले यो प्रमाण उनीहरुलाई स्पष्ट भनिराखेको छ जो बुद्धि भएका छन् ।

اِنَّ فِي اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَّقُوْنَ ۝

(६) नि:सन्देह रात-दिनका एक-अर्काको पछाडी आउनमा तथा अल्लाह तआलाले आकाश तथा धर्तीमा जे-जति पैदा गरेको छ, ती सबैमा उनीहरुका लागि प्रमाण छन् जो अल्लाहसित तर्सन्छन् ।

आवश्यक छ, त्यसलाई हरेक बुद्धि भएको व्यक्ति जान्दछ । यसैप्रकार चन्द्रमाको प्रकाशबाट जुन आनन्द तथा लाभ छ, त्यसलाई वर्णन गर्नुको आवश्यकता छैन । वैज्ञानिकहरुको विचार छ कि सूर्यको प्रकाश स्वयं उसको हो तथा चन्द्रमाको प्रकाश अरुबाट हो, अर्थात सूर्यबाट प्राप्त छ । (फ़तहुल क़दीर)

[1]अर्थात् हामीले चन्द्रमाको गन्तव्य निर्धारित गरिदिएका छौं । यी स्थानहरुबाट तात्पर्य त्यो दूरी हो जुन त्यो एक रात तथा एक दिनमा आफ्नो निर्धारित गतिका साथ पूरा गर्दछ । यी २८ गन्तव्य छन् । प्रत्येक रात एउटा स्थानमा पुग्दछ, जसमा कुनै त्रुटि हुँदैन । पहिलो अवस्थामा त्यो क्षीण तथा पातलो देखिन्छ, अनि निरन्तर ठूलो हुँदैजान्छ, यहाँसम्मकि चौधौं रात्रि अथवा चौधौं अवस्थामा पूर्ण चन्द्रमा हुन्छ । यसको पश्चात पुन: त्यो खुम्चन थाल्छ तथा पातलो हुन्छ । यहाँसम्मकि अन्त्यमा एउटा अथवा दुई रात्रि गुप्त रहन्छ । तथा पुन: सोम बनेर उदित हुन्छ । यसको यो लाभ भनिएको छ ताकि तिमी वर्षहरुको गणना तथा हिसाब जान्न सक । अर्थात् चन्द्रमाका यी स्थितिहरु तथा हिसाब गर्नमा सुविधा हुन्छ । अर्थात् वर्ष बन्दछन्, जसबाट तिमीलाई हरेक कुरोको हिसाब गर्नमा सुविधा हुन्छ । अर्थात् वर्ष बाह्र महिनाको तथा महीना २९ अथवा ३० दिनको । एक दिन चौबीस घण्टा अर्थात् रात्रि र दिनको जुन बराबर दिन रातमा बाह्र-बाह्र घण्टा तथा जाडो र गर्मीमा क्षीण तथा ठूला हुन्छन् । यसका अतिरिक्त सांसारिक लाभ तथा व्यापार नै यी अवस्थाहरुसित सम्बन्धित छैनन् । धार्मिक लाभ पनि यसबाट प्राप्त हुन्छन् । यसै चन्द्रोदयबाट हज़, रमज़ानका ब्रतहरु, सम्मानित महिना तथा अन्य इबादतहरु (उपासना) को निर्धारण हुन्छ, जसको प्रायोजन मोमिनले गर्दछ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ⑦

(७) जुन मानिसहरुलाई हाम्रो पासमा आउने कुराको विश्वास छैन, तथा उनी सांसारिक जीवनमा प्रसन्न भएका छन् तथा त्यसमा मन लगाएर बसेछन् तथा जुन मानिसहरु हाम्रा आयतहरुबाट विमुख छन् ।

أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑧

(८) यस्ता मानिसहरुको ठेगाना (स्थान), उनका कर्महरुका कारण, नरक छ ।

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ⑨

(९) निःसन्देह जुन मानिसहरुले ईमान स्थापित तथा पुण्य कार्य गरे उनको पालनकर्ताले उनलाई निष्ठावान भएका कारण (उनको लक्ष्यसम्म) पुऱ्याइदिनेछ,[1] सुखका बगैंचाहरुमा जसमा नहरहरु बगिराखेका हुनेछन् ।

دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ۚ وَآخِرُ

(१०) त्यहाँ उनीहरूका मुखबाट यो कुरा निस्कने छ "सुब्हानल्लाह"[2] तथा उनको आपसी सलाम (अभिवादन) यो हुनेछ "अस्सलामु अलैकुम"[3]

[1]यसको एउटा अन्य अनुवाद यो गरिएको छ कि संसारमा ईमानका कारण प्रलयका दिन अल्लाह तआला उनको लागि पुल सिरातबाट गुज्रन (तर्न) सरल गरिदिनेछ, केही जानकारहरूका निकट यो अल्लाह तआलाबाट सहायता प्राप्त गर्नको लागि छ तथा अनुवाद यो हुनेछ कि अल्लाह तआला प्रलयका दिन उनका निम्ति एउटा दिव्य ज्योति उपलब्ध गर्नेछ जसको प्रकाशमा उनीहरु हिंड्नेछन् जस्तो कि सूरः हदीदमा यस बारे वर्णन छ ।

[2]अर्थात स्वर्गमा जानेहरू प्रत्येक क्षण अल्लाहको महिमा तथा प्रशंसामा लीन हुनेछन् । जस्तो हदीसमा वर्णित छ : "स्वर्गका निवासीहरुका मुखबाट अल्लाहको महिमा तथा प्रशंसा यसप्रकार निस्कने छ, जुनप्रकार साँस निस्कन्छ ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल जन्नः व सिफ़ति नईमेहा, बाबुन फ़ी सिफ़ातिल जन्नः व अहलेहा व तस्बीहेहिम फ़ीहा बुकरतन व अशीया) अर्थात जुनप्रकार निरन्तर श्वास भित्र आउँछ तथा बाहिर गईरहन्छ, यसैप्रकार स्वर्गवासीका मुखमा बिना कुनै प्रयोजन अल्लाहका महिमा तथा प्रशंसाका गुणगान रहनेछन् ।

[3]अर्थात एक-अर्कालाई यसप्रकार सलाम गर्नेछन्, यसैप्रकार फरिश्ताहरुले पनि उनलाई सलाम गर्नेछन् ।

The Ummah Technology Mission

دَعْوٰىهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ⑩

तथा उनीहरूको अन्तिम कुरा यो हुनेछ कि सम्पूर्ण प्रशंसाहरु अल्लाहकै लागि हुन्, जो सम्पूर्ण जगतको पालनकर्ता हो ।

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ ۭ فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَاۗءَنَا فِيْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ⑪

(११) तथा यदि अल्लाहले मानिसहरुलाई तुरुन्त हानि पुऱ्याइदिएको भए जस्तो कि मानिसहरु तुरुन्त लाभ चाहन्छन्, त उनको वचन अघिनै पूरा भइसकेको हुन्थ्यो ।[1] तसर्थ हामी ती मानिसहरुलाई जसलाई हाम्रो पासमा आउने कुराको विश्वास छैन, तिनका अवस्थामा छाडिदिन्छौं ताकि उनीहरु आफ्नो उद्दण्डतामा भौंतारिरहून् ।

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْۢبِهٖٓ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَاۗىِٕمًا ۚ فَلَمَّا

(१२) तथा जब मनुष्यलाई कुनै कष्ट पुग्दछ, त हामीलाई पुकार्दछ । पल्टेको भएपनि, बसेको अवस्थामा पनि, उभे पनि । अनि जब हामी त्यसको कष्ट

[1]यसको एउटा अर्थ यो हो कि जुनप्रकार मनुष्य पुण्यलाई प्राप्त गर्नमा शीघ्रता गर्दछ, त्यसैप्रकार अशुभ (यातना) लाई प्राप्त गर्नमा पनि शीघ्रता गर्दछ, अल्लाहका पैगम्बरहरु (ईशदूत) सित भन्दछ यदि तिमी साँचो हौ भने त्यो यातना लिएर आउ जसबाट तिमी तर्साउँछौ । अल्लाह तआला भन्दछ कि यदि उनको यस मागका अनुसार हामीले शीघ्र यातना पठाइदिएको भए त धेरै अघि यिनीहरु मृत्यु तथा विनाशको स्वाद चाखिसकेका हुन्थे तर हामी उनलाई समय दिएर पूर्ण अवसर प्रदान गर्दछौं । दोस्रो अर्थ यो हो कि जुनप्रकार मनुष्य आफ्नो लागि पुण्य तथा भलाईका लागि प्रार्थनाहरु गर्दछ, जसलाई हामी स्वीकार गर्दछौं । यसैप्रकार जब मनुष्य क्रोध अथवा कष्टमा हुन्छ, त आफ्नो लागि तथा आफ्नो सन्तान आदिको लागि शापको प्रार्थना गर्दछ, जसलाई हामी यसकारण वास्ता गर्दैनौं कि यो मुखले विनाश माँगिर खेको छ, तर हृदयमा उसको यस्तो विचार छैन तर पछि हामी मनुष्यको शापको मागका अनुसार उनलाई तुरुन्त विनाशमा पारिदेऔं भने, शीघ्र नै यिनीहरु मृत्युको स्वाद चाख्छन्, यसकारण हदीसमा वर्णन छ: "तिमी आफ्नो सन्तानका लागि तथा आफ्ना माल व्यापारका लागि अपशब्द ननिकाल्ने गर, कहीं यस्तो नहोस् कि तिम्रा अपशब्द त्यस क्षणलाई प्राप्त गरिहालून्, जसबेला अल्लाहको तर्फबाट प्रार्थनाहरु स्वीकार गरिन्छन्, अत: त्यसले तिम्रा अपशब्दलाई स्वीकार गरोस् ।" (सुनन अबी दाऊद किताबुल वित्र, बाबुन नहये अन यदअऊल इन्सान अला अहलेही व मालेही, तथा मुस्लिम किताबुल जुहद, फी हदीस जाबिर अत-तवील)

The Ummah Technology Mission

كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَآ إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

निवारण गरिदिन्छौ, त त्यो यस्तो हुन्छ कि मानौ उसले आफ्नो कष्टका लागि जुन उसलाई पुगेको थियो, कहिल्लै हामीलाई पुकारेकै थिएन ।[1] यी सीमा उल्लघंन गर्नेहरुको कर्मलाई उनको लागि उसैप्रकार प्रिय प्रतीत हुने बनाइदिइको छ ।[2]

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا ۙ وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

(१३) तथा हामीले तिमीभन्दा पूर्व यस्ता धेरै गिरोहहरुलाई नष्ट गरिदियौं, जब उनीहरुले अत्याचार गरे, यद्यपि उनको पासमा उनका पैग़म्बर पनि निशानीहरु लिएर आए तर तिनीहरु यस्ता थिएनन् कि ईमान ल्याउँथे ? हामी

[1]यो मनुष्यको त्यस अवस्थाको वर्णन हो, जुन मनुष्यको बहुमतका क्रियाकलाप हो । बरु धेरैजसो अल्लाहलाई मान्नेहरू पनि यस आलस्यको कार्य सामान्य रूपले गर्दछन् कि दुखका समय अत्याधिक अल्लाह-अल्लाह भइरहेको छ, प्रार्थनाहरु गरिदैछन्, तौबा तथा क्षमा-याचनाको प्रयोजन भइरहेको छ । परन्तु जब अल्लाह तआला दुखको त्यो कठोर समय समाप्त गरिदिन्छ, त पछि अल्लाहको दरबारमा विनय एवं प्रार्थनाबाट पनि अन्जान हुन खोज्दछन् तथा अल्लाहले उनका प्रार्थनाहरुलाई स्वीकार गरी जुन कठिनाईहरुबाट स्वतन्त्रता दिलायो त्यसमा अल्लाहप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्नुको पनि सौभाग्य उनलाई हुँदैन ।

[2]यो कर्महरुको शोभा, परीक्षा एवं अवसरको अनुरुप अल्लाहको तर्फबाट पनि हुनसक्छ, शंकाहरुद्वारा शैतानको तर्फबाट पनि हुनसक्दछ तथा मनुष्यको त्यस इन्द्रियको तर्फबाट पनि हुनसक्छ, जुन मनुष्यलाई नराम्रो कामको लागि तैयार गर्दछ ।

﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ﴾ (सूर: यूसुफ-५३) तैपनि यसका शिकार ती नै हुन्छन् जो सीमा उल्लघंन गर्दछन् । यहाँ अर्थ यो भयो कि उनका लागि प्रार्थनाबाट विमुख हुनु, अल्लाहप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्नुमा आलस्य तथा इच्छा तथा इन्द्रियहरुका साथ कर्म सुशोभित गरिदिइएको छ । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

अपराधीहरुलाई यस्तै प्रकारका दण्ड गर्दछौं।[1]

(१४) अनि उनका पश्चात हामीले संसारमा उनको स्थानमा तिमीलाई बसायौं,[2] ताकि हामीले हेरौं तिमी कस्तो कर्म गर्दछौ ?

ثُمَّ جَعَلْنَٰكُمْ خَلَٰٓئِفَ فِى ٱلْأَرْضِ مِنۢ بَعْدِهِمْ لِنَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

(१५) तथा जब उनका समक्ष हाम्रा आयतहरु पढिन्छन्[3] जुन बिल्कुल स्पष्ट छन्, त यी मानिसहरु जसलाई हाम्रो पासमा आउने कुरोको विश्वास छैन, यस्तो भन्दछन् कि यसको अतिरिक्त अन्य कुर्आन ल्याउनुस[4] अथवा यसमा केही परिवर्तन गरिदिनुस, (तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) यो भनिदिनुस् कि मलाई यो अधिकार छैन कि आफ्नो तर्फबाट त्यसमा परिवर्तन गरूं,[5] म त त्यसैको पालना गर्नेछु जुन मेरो पासमा वह्‌यी (प्रकाशना) द्वारा आएको छ। यदि म आफ्नो प्रभुको

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَاتُنَا بَيِّنَٰتٍ ۙ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا ٱئْتِ بِقُرْءَانٍ غَيْرِ هَٰذَآ أَوْ بَدِّلْهُ ۚ قُلْ مَا يَكُونُ لِىٓ أَنْ أُبَدِّلَهُۥ مِن تِلْقَآئِ نَفْسِىٓ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ ۖ إِنِّىٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّى عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

[1]यो मक्काका काफिरहरुलाई चेतावनी हो कि पूर्वका समुदायहरु जस्तै तिमीले पनि विनाशको सामना गर्नुपर्ने हुनसक्छ।

[2](خلائف) बहुवचन हो (خليفة) को। यसको अर्थ हो, जुन विगत समुदायहरुको स्थान लिन्छ अथवा एउटा समुदाय जुन अर्काको स्थान लिन्छ।

[3]अर्थात् जुन अल्लाह पूज्य तथा एक हुनुको प्रमाण हो।

[4]अर्थ यो हो कि या त यस पवित्र कुर्आनको स्थानमा अर्को ल्याउनुस् अथवा यसमा हाम्रो इच्छा अनुसार परिवर्तन गर्नुस्।

[5]अर्थात् मबाट दुबै कुरा सम्भव छैन, किनभने मलाई यसमा कुनै प्रकारको परिवर्तनको पनि शक्ति छैन।

The Ummah Technology Mission

अवज्ञा गरें भने म एउटा ठूलो दिनको यातनाबाट तर्सन्छु ।[1]

قُلْ لَّوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا تَلَوْتُهٗ عَلَيْكُمْ وَلَآ اَدْرٰىكُمْ بِهٖ ۖ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيْكُمْ عُمُرًا مِّنْ قَبْلِهٖ ۗ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ⑯

(१६) (तपाईं) भनिदिनुस् कि यदि अल्लाहले चाहेको भए न त म तिमीलाई त्यो पढेर सुनाउँथें तथा न अल्लाह (तआ़ला) तिमीलाई त्यसको सूचना दिन्थ्यौ,[2] किनभने यसभन्दा पूर्व त म एक दीर्घ आयुसम्म तिमी बीच रहिसकेको छु । अनि के तिमी बुझ्दैनौ ?[3]

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ۗ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُوْنَ ⑰

(१७) तसर्थ त्यसभन्दा अधिक अत्याचारी को होला जो अल्लाहमाथि मिथ्यारोपण गर्दछ अथवा उसका आयतहरुलाई झूठो भन्दछ, निश्चय यस्ता अपराधी कहिले सफल हुने छैनन् ।

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

(१८) तथा यी मानिसहरु अल्लाहलाई छोडेर[4] यस्ता कुराको पूजा गर्दछन् जुन उनलाइ

[1]यहाँ त्यसमाथि अधिक जोड दिइएको छ । म त मात्र उसैको अनुयायी हूँ जुन अल्लाहको तर्फबाट ममाथि अवतरित गरिएको छ । यसमा कुनै प्रकारको कमी अथवा वृद्धि म गर्दछु भने त्यस महान दिनको यातनाबाट म सुरक्षित रहन सक्दिन ।

[2]अर्थात् सम्पूर्ण कुरा अल्लाहको इच्छामा आधारित छ, त्यसले चाहेको भए म पढेर सुनाउँथें, न तिमीलाई यसको कुनै सूचना हुन्थ्यो । केही ज्ञाताहरूले यसको अर्थ यो गरेका छन् कि मेरो मुखबाट तिमीलाई यस कुर्आनको विषयमा केही भन्दैनथ्यो ।

[3]तथा तिमी पनि जान्दछौ कि नबूवतको घोषणाभन्दा पूर्व तिमीहरुसँग ४० वर्ष मैले व्यतीत गरेको छु । के मैले कुनै गुरुबाट केही सिके ? यसैप्रकार तिमी मेरो साँचो हुने कुरो तथा माललाई सुरक्षित राख्ने मानिस ठान्दै आएका छौ । के यो सम्भव छ कि म अल्लाहबारे झूठा कुरा भन्न प्रारम्भ गरुँ ? यो दुबै कुराको यो अर्थ हो कि यो कुर्आन अल्लाहबाट नै अवतरित गरिएको हो, न मैले कसैबाट सुनें अथवा सिकेर यसलाई वर्णन गरेको छु तथा न यसै झूठ यसलाई अल्लाहसित सम्बन्धित गरेको छु ।

[4]अर्थात् अल्लाहको उपासनाको सीमा उल्लघंन गरी न कि अल्लाहको इबादतलाई त्यागेर । किनभने मूर्तिपूजक अल्लाहको पनि इबादत गर्दथे तथा अन्यको पनि ।

The Ummah Technology Mission

مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ ۚ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

न हानि पुऱ्याउन सक्दछन् तथा न उनलाई लाभ पुऱ्याउन सक्दछन् ।[1] तथा भन्दछन् कि यिनी अल्लाहका समक्ष हाम्रा सिफारिश गर्नेहरू हुन् ।[2] (तपाईं) भनिदिनुस् कि के तिमी अल्लाहलाई यस्तो विषयको सूचना दिन्छौ, जसलाई त्यो जान्दैन, आकाशहरु तथा धर्तीमा ।[3] त्यो महिमावान छ र त्यसको उच्चताको प्रतिकूल छ त्यो शिर्क (अनेकेश्वरवाद) जुन उनीहरू गरिरहेछन् ।[4]

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ

(१९) तथा सबै मानिसहरु एउटै उम्मत (समुदाय-धर्म) का थिए, अनि उनीहरुले मतभेद उत्पन्न गरे ।[5] तथा यदि एउटा कुरा नभएको भए, जुन तपाईंको प्रभुको

---

[1]जबकि पूजनीयको गरिमा यो हुन्छ कि त्यो आफ्ना आज्ञाकारीहरुलाई प्रतिफल तथा अवज्ञाकारीहरुलाई दण्ड दिनमा समर्थ होस् ।

[2]अर्थात् उनको सिफारिशले अल्लाह हाम्रा आवश्यकताहरुलाई पूरा गरिदिन्छ । हाम्रा बिग्रेका कुरालाई बनाइदिन्छ अथवा हाम्रा शत्रुको बनेका कुरालाई बिगारिदिन्छ । अर्थात् मूर्तिपूजक पनि अल्लाहका अतिरिक्त जसको पूजा गर्दथे उनलाई लाभ हानिमा पूर्णरुपले निश्चित ठान्दैनथे । बरु आफ्नो तथा अल्लाहका बीच माध्यम तथा सिफारिश गर्नेहरू ठान्दथे ।

[3]अर्थात् अल्लाहलाई त यस कुराको ज्ञान छैन कि उसको कोही साझेदार पनि छ अथवा उसको दरबारमा सिफारिश गर्नेहरू पनि हुनेछन् ? यसप्रकार यी मूर्तिपूजक अल्लाहलाई सूचना दिन्छन् कि तिमीलाई यद्यपि सूचना छैन, परन्तु हामी तिमीलाई भन्दछौं कि तिम्रा साझेदार पनि छन् र सिफारिश गर्नेहरू पनि छन्, जो आफ्ना श्रद्धालुहरुको सिफारिस गर्नेछन् ।

[4]अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि मूर्तिपूजकहरुको यो कुरो निराधार छ, अल्लाह तआला यी सबै कुराहरुबाट पवित्र छ ।

[5]अर्थात् यो शिर्क (अनेकेश्वरवाद) मानिसहरुको आफ्नो उपज हो अन्यथा पहिला यसको कुनै अस्तित्व थिएन । सबै मानिसहरु एउटै धर्म तथा एउटा मार्गमा थिए, जुन इस्लाम हो जसमा एकेश्वरवादलाई मूल स्थान प्राप्त छ । आदरणीय नूहसम्म यसै मार्ग, एकेश्वरवादमा हिंडिरहे । अनि उनीहरुमा मतभेद भयो तथा केही मानिसहरुले अल्लाहसित अन्यलाई पनि देवता, चिन्ताकारक तथा कष्टनिवारक ठान्न प्रारम्भ गर ।

The Ummah Technology Mission

مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑲

तर्फबाट निर्धारित गरिसकिएको छ, त जुन कुरामा यिनीहरु मतभेद गरिराखेका छन्, तिनको पूर्णरुपमा निर्णय भइसकेको हुन्थ्यो ।[१]

وَيَقُولُونَ لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ ءَايَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ ۖ فَقُلْ إِنَّمَا ٱلْغَيْبُ لِلَّهِ فَٱنتَظِرُوٓا۟ إِنِّى مَعَكُم مِّنَ ٱلْمُنتَظِرِينَ ⑳

(२०) तथा यिनीहरु यो भन्दछन् कि उनीहरूमाथि कुनै चमत्कार किन अवतरित भएन ?[२] (तसर्थ तपाईं) भनिदिनुस् कि परोक्षको ज्ञान मात्र अल्लाहलाई छ,[३] त तिमी पनि प्रतिक्षामा रह म पनि तिमीसित प्रतीक्षामा छु ।

وَإِذَآ أَذَقْنَا ٱلنَّاسَ رَحْمَةً مِّنۢ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُم مَّكْرٌ

(२१) तथा जब हामी मानिसहरुलाई दुख पुऱ्याए पश्चात सुखको स्वाद चखाउँछौं,[४] त उनीहरूले तुरुन्त हाम्रा आयतहरुका विषयमा धूर्तता गर्न

[१]अर्थात् यदि अल्लाहको निर्णय यो नभएको भए कि सबै कुरा भन्नुभन्दा पूर्व कसैलाई यातना दिनु छैन, त्यसैप्रकार उसले सृष्टिका लागि पनि एक निर्धारित समयको निर्धारण नगरेको भए त निःसन्देह उनका बीच मतभेदको निर्णय तथा ईमान भएकाहरुलाई आज्ञाकारी तथा काफ़िरहरुलाई यातना तथा कष्टमा लिप्त गरिसकेको हुन्थ्यो ।

[२]यसबाट तात्पर्य कुनै ठूलो खुल्ला चमत्कार हो । जस्तै समूदको समुदायका लागि उँटनीको प्रकट हुनु । उनका लागि सफ़ पर्वतलाई स्वर्णको अथवा मक्काका पर्वतहरुलाई समाप्त गरी उनका ठाउँमा नहरहरु तथा बगैंचा बनाउनुको अथवा अन्य यसप्रकारको कुनै चमत्कार प्रकट गरी देखाइयोस् ।

[३]अर्थात् यदि अल्लाह तआलाले चाहेको अवस्थामा उनका इच्छाहरुका अनुसार चमत्कार प्रदर्शित गर्न सक्दछ । तर त्यसको पश्चात पनि यदि उनीहरु विश्वास गरेनन् भने अल्लाहको नियम यो छ कि यस्ता समुदायलाई तुरुन्त समाप्त गरिदिन्छ । यसकारण यस कुराको ज्ञान मात्र उसैलाई छ कि कुनै समुदायका लागि त्यसका इच्छाहरुका अनुसार चमत्कार प्रदर्शन गर्नु, त्यसको पक्षमा राम्रो छ अथवा छैन ? तथा त्यसैप्रकार यसको पनि ज्ञान मात्र उसैलाई छ कि उनका इच्छित चमत्कार यदि उनलाई देखाइएनन् भने उनीहरुलाई कति समय दिइनेछ ? यसैकारण अगाडी भनियो कि तिमी पनि प्रतिक्षा गर, म पनि तिमीसँग प्रतीक्षा गर्ने मध्येबाट हूँ ।

[४]दुखको पश्चात सुखको अर्थ हो, निर्धनता, सुख्खा तथा दुख एवं आपत्तिको पश्चात जीविकाको बाहुल्य, जीवन हेतु सामग्रीको अधिकता आदि ।

The Ummah Technology Mission

فِيْٓ اٰيَاتِنَا ؕ قُلِ اللّٰهُ اَسْرَعُ مَكْرًا ؕ اِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُوْنَ مَا تَمْكُرُوْنَ ﴿٢١﴾

थाल्छन् ।[1] (तपाई) भनिदिनुस् कि अल्लाह प्रयोजनमा तिमीभन्दा अति तीव्र छ ।[2] नि:सन्देह हाम्रा फरिश्ताहरु तिम्रा छलकपटलाई लेखिराखेका छन् ।

هُوَ الَّذِيْ يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ؕ حَتّٰٓى اِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ ۚ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيْحٍ طَيِّبَةٍ وَّفَرِحُوْا بِهَا جَآءَتْهَا رِيْحٌ عَاصِفٌ وَّجَآءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ اُحِيْطَ بِهِمْ ۙ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۚ

(२२) त्यो (अल्लाह) यस्तो छ, जसले तिमीलाई जल तथा थलमा यात्रा गराउँछ ।[3] यहाँसम्मकि जब तिमी डुङ्गामा हुन्छौ, तथा ती डुङ्गाहरु मानिसहरुलाई अनूकुल वायुद्वारा लिएर तैरन्छन् तथा उनीहरु तिनीसित प्रफुल्ल हुन्छन्, अनि तिनीहरू तिर एउटा प्रचण्ड वायुको हुरी आउँछ तथा प्रत्येक दिशाबाट तरङ्गहरु उर्लन्छन् तथा उनीहरु ठान्छन् कि (नराम्रोमा) आइ घेरिए,[4] (त्यस समय)

[1]यसको अर्थ यो हो कि उनीहरु हाम्रा यी प्रदानहरुको सम्मान गर्दैनन् तथा त्यसका लागि अल्लाहप्रति कृतज्ञ हुँदैनन् बरु कुफ्र तथा शिर्क गर्न थाल्छन् अर्थात् यो उनको त्यो नराम्रो उपाय हो जसलाई अल्लाहका प्रदानहरुको तुलनामा अपनाउँछन् ।

[2]अर्थात् अल्लाहको उपाय यसभन्दा कैयन् अधिक तीव्र छ, जुन उनीहरु अपनाउँछन् । तथा त्यो यो हो कि त्यो उनलाई समात्नुको सामर्थ्य राख्दछ, त्यो जब चाहन्छ उनलाई तुरुन्त पकड्न सक्छ, तुरुन्तै पनि तथा त्यसको उपाय ढीलोको छ त पछि पनि । मकर (مكر) अरबी भाषामा उपाय तथा कूटनीतिलाई भन्दछन्, जुन राम्रो पनि हुन सक्दछ, नराम्रो पनि । यहाँ अल्लाहको दण्ड तथा पकडलाई मकर (مكر) भनिएको छ ।

[3](يسيركم) त्यो तिमीलाई डुलाउँछ अथवा हिंड्ने-डुल्ने कुराको सामर्थ्य प्रदान गर्दछ । "थलमा अर्थात् उसले तिमीलाई खुट्टा दियो, जसबाट तिमी हिंड्छौ । सवारीहरु उपलब्ध गऱ्यो, जसमा सवार भई टाढा स्थानको यात्रा गर्दछौ । तथा "जलमा" अर्थात् अल्लाह (तआला) ले तिमीलाई डुङ्गाहरु तथा जहाज बनाउनुको गुण तथा बुद्धि प्रदान गऱ्यो, तिमीले उनलाई निर्मित गऱ्यौ तथा उनीद्वारा समुद्रमा टाढासम्म यात्रा गर्दछौ ।

[4](أحيط بهم) को अर्थ हो, जुनप्रकारले शत्रु कुनै समुदाय अथवा नगरको घेरा अर्थात् नाकाबन्दी गर्दछ तथा उनी शत्रुको दया एवं कृपामा हुन्छन्, त्यसैप्रकार जब उनी तीव्र वायुका प्रहार तथा भूमरीमा घेरिन्छन् तथा मृत्यु उनका समक्ष नृत्य गरिराखेको हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

सबै शुद्ध विश्वास तथा आस्थाका साथ अल्लाहलाई नै पुकार्दछन्[1] कि यदि तिमी यसबाट बचाइदिन्छौ भने हामी अवश्य (तिम्रो) कृतज्ञ बन्नेछौं ।

لَئِنْ أَنجَيْتَنَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾

[1]अर्थात् फेरि उनी प्रार्थनामा अल्लाहका अतिरिक्त अन्यलाई समिश्रण गर्दैनन् जसरी सामान्य अवस्थामा गर्दछन् । सामान्य अवस्थामा उनी भन्दछन् कि यी महात्मा पनि अल्लाहका प्रिय भक्त हुन्, यिनलाई पनि अल्लाहले केही अधिकार दिएको छ तथा उनीहरुद्वारा नै हामी अल्लाहको निकटता प्राप्त गर्नको खोजीमा छौं । तर जब यसप्रकारका कठिनाईहरुमा घेरिएका हुन्छन्, तब सबै राक्षसी तर्क बिर्सन्छन् तथा मात्र अल्लाह नै याद रहन्छ तथा फेरि उसैलाई पुकार्दछन् । यसबाट एउटा कुरा विदित हुन्छ कि मनुष्यको प्रकृतिमा एक अल्लाहतिर आकर्षित हुने भावना राखिएको छ । मनुष्य समाजबाट प्रभावित भएर यस प्रकृति अथवा भावनालाई दबाइदिन्छ, तर कष्टको समय यो जागृत हुन्छ तथा यो प्रकृति प्रकट हुन्छ, जसबाट ज्ञात भयो कि एकेश्वरवाद मनुष्यको अन्तरात्माको पुकार तथा मूल वस्तु हो, जसबाट मनुष्यले मुख फर्काउनु हुन्न, किनभने यसबाट मुख फर्काउनु प्रकृतिबाट मुख फर्काउनु हो, जुन स्पष्टतया मार्ग-विचलन हो । दोस्रो कुरा यो ज्ञात भयो कि मूर्तिपूजक जब यसप्रकारका कष्टमा घेरिन्थे तब आफ्ना स्वीकृत देवताहरुका सट्टा मात्र एक अल्लाहलाई पुकार्दथे । अत: आदरणीय इकरमा बिन अबी जहलको विषयमा भनिन्छ कि जब मक्का विजय भयो त उनी त्यहाँबाट भागिहाले । बाहिर कुनै स्थानमा डुङ्गामा सवार भए त डुङ्गा तूफानको घेरामा आइपऱ्यो, जसमाथि माझीले डुङ्गाका सवारहरुसित भन्यो कि आज एक अल्लाहसित प्रार्थना गर, तिमीलाई त्यसको अतिरिक्त यस तूफानबाट कोही मुक्ति दिलाउनेवाला छैन । आदरणीय इकरमा भन्दछन् कि मैले सोंचे यदि समुद्रमा मुक्ति दिलाउने एक अल्लाह नै छ भने धर्तीमा पनि मुक्ति दिलाउने अवश्य त्यही नै छ । तथा यही कुरा मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) भन्नुहुन्छ । अत: उनले निर्णय गरिहाले यदि म यहाँबाट जीवित बाँचे भने मक्का फर्केर गई इस्लाम धर्म स्वीकार गर्नेछु । अत: उनी नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भए तथा मुसलमान भए । (رضی الله عنه) (सुनन नसाई, अबू दाऊद संख्या २६८३, तथा अल्बानीका वर्णन अनुसार 'सहीह' संख्या १७२३) तर दूर्भाग्यले मुसलमानहरुमा जनता यसप्रकारको शिर्कमा फँसेको छ कि संकटको समयमा पनि अल्लाहका अतिरिक्त अन्यलाई पुकार्दछ । मरेका महात्माहरुलाई संकटहारी ठान्दछ तथा उनैलाई सहायताको निम्ति पुकार्दछ । (فإنا لله وإنا إليه راجعون) अफसोच !

The Ummah Technology Mission

فَلَمَّآ أَنجَىٰهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ ۗ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُم ۖ مَّتَـٰعَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

(२३) अनि जब अल्लाह (तआ़ला) उनलाई बचाउँछ, तब तुरुन्तै उनीहरु धर्तीमा अनर्थ उपद्रव गर्न थाल्छन् ।[1] हे मानिसहरु ! यो तिम्रो उद्दण्डता तिम्रो लागि दुखदायी हुनेछ,[2] सांसारिक जीवनका (केही) लाभ छन्, अनि तिमीलाई हाम्रो पासमा आउनुछ । त्यस पश्चात हामीले तिमीबाट गरिएका कामहरु सबै तिमीलाई बताइदिने छौं ।

إِنَّمَا مَثَلُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا كَمَآءٍ أَنزَلْنَـٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَٱخْتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلْأَنْعَـٰمُ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَخَذَتِ ٱلْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَآ أَنَّهُمْ قَـٰدِرُونَ عَلَيْهَآ أَتَىٰهَآ أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَـٰهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِٱلْأَمْسِ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْـَٔايَـٰتِ

(२४) सांसारिक जीवनको दशा यस्तो छ, जस्तो हामीले आकाशबाट पानी बर्षायौं, अनि त्यसबाट धर्तीको वनस्पति जसलाई मनुष्य तथा पशु खान्छन्, निकै हरा-भरा भएर उम्रियो । यहाँसम्मकि जब त्यो धर्तीले आफ्नो शोभा पूरा गऱ्यो र सौन्दर्य भयो तब उसका मालिकहरुले ठाने कि अब हामी यसमाथि पूर्णरुपमा अधिकारी भयौ त दिनमा अथवा रातमा त्यसमाथि हाम्रो तर्फबाट कुनै आदेश (दुर्घटना) आइपुग्यो, अनि हामीले उसलाई फसल काटिएको जस्तो सफा गरिदियौं[3] कि मानौ हिजो

The Ummah Technology Mission

[1]यो मनुष्यको त्यही कृतघ्नताको ब्यवहारको वर्णन हो, जसको वर्णन भर्खर आयत संख्या-१२ मा भइसकेको छ तथा कुरआ़नमा पनि अन्य विभिन्न स्थानहरुमा अल्लाहले यसको वर्णन गरेको छ ।

[2]अल्लाह तआ़लाले आदेश गऱ्यो कि तिमी यो कृतघ्नता तथा उद्दण्डता गरेर चार दिनको आनन्द प्राप्त गर । अन्ततः तिमीलाई हाम्रो पासमा आउनु छ अनि हामीले तिमीलाई जे-जति तिमी गर्दै आइरहेका छौ, भन्नेछौं अर्थात त्यसको दण्ड दिनेछौं ।

[3](حصيدا) को अर्थ हो (محصوداً) अर्थात् यस्तो खेती जसलाई काटेर एकातिर राखिदिइएको छ तथा खेत सफा भइहालेको छ । सांसारिक जीवनलाई यसप्रकार खेतीसित उपमा दिएर यसका अस्थायित्व तथा सामयिकतालाई प्रदर्शित गरिएको छ कि खेती पनि वर्षाको पानीले फुल्दछ-फल्दछ तर त्यसलाई पनि विनाश गरेर समाप्त पारिदिइन्छ ।

لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢٤﴾

यहाँ छँदै थिएन । हामी यसैप्रकार उनीहरूका लागि निशानीहरुलाई सविस्तार वर्णन गर्दछौं यस्ता मानिसहरुका लागि जो विचार गर्दछन् ।

وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلٰى دَارِ السَّلٰمِ ؕ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢٥﴾

(२५) तथा अल्लाह (तआला) शान्त स्थानतिर तिमीलाई बोलाउँछ तथा जसलाई चाहन्छ सोझो बाटो दर्शाउँछ ।

لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَزِيَادَةٌ ؕ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوْهَهُمْ قَتَرٌ وَّلَا ذِلَّةٌ ؕ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٦﴾

(२६) जुन मानिसहरुले पुण्य गरेका छन्, उनका लागि भलाई छ तथा केही अधिक पनि[1] तथा उनका अनुहारमा न कालोपना देखिन्छ न अपमान, यिनीहरु स्वर्गमा बास गर्नेहरू हुन्, उनी त्यसमा सधैं रहनेछन् ।

وَالَّذِيْنَ كَسَبُوا السَّيِّاٰتِ جَزَآءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا ۙ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ؕ مَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ۚ كَاَنَّمَآ

(२७) तथा जुन मानिसहरुले नराम्रा कर्म गरे, उनलाई नराम्रोको दण्ड त्यसै अनुरुप हुनेछ ।[2] र उनीमाथि अपमान छाएको हुन्छ, उनलाई अल्लाह (तआला) बाट कोही बचाउन सक्ने छैन ।[3] जस्तो कि उनका अनुहारमा

---

[1](زيادة) को कैयन् अर्थ लिएको छ, तर हदीसमा यसको व्याख्या अल्लाहको दर्शनबाट गरिएको छ, जुन स्वर्गवालाहरुलाई स्वर्ग तथा स्वर्गको सुख प्रदान गरिए पश्चात गरिनेछ । (सहीह मुस्लिम किताबुल ईमान बाब इस्बाते रुयतिल मोमिनीन् फिल आख़िरते लेरब्बेहिम)

[2]पूर्वको आयतमा स्वर्गमा निवास गर्ने मानिसहरुको वर्णन थियो, त्यसमा भनिएको थियो कि उनीहरुलाई यी पुण्य कार्यहरुको प्रतिफल कैयौं गुना प्राप्त हुनेछ तथा पछि यसबाट अधिक अल्लाहको दर्शनबाट सम्मानित हुनेछन् । यस आयतमा भनिदैछ कि नराम्रो कुराको प्रतिफल नराम्रो कुराकै बराबर हुनेछ । (سيئات) (को तात्पर्य) कुफ्र (अधर्म) तथा शिर्क तथा अन्य नराम्रा कुराहरु हुन् ।

[3]जुनप्रकार ईमान भएकाहरुलाई बचाउने अल्लाह तआला हुनेछ, त्यो त्यसदिन उनीहरुलाई आफ्नो विशेष कृपा प्रदान गर्नेछ, यसका अतिरिक्त उनका लागि अल्लाह तआला आफ्ना विशेष भक्तहरुलाई सिफारिशको आज्ञा प्रदान गर्नेछ, जसको सिफारिश त्यसले स्वीकार गर्नेछ ।

The Ummah Technology Mission

أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِّنَ الَّيْلِ مُظْلِمًا ؕ أُولَٰٓئِكَ أَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ﴿٢٧﴾

अँध्यारो रातका टुक्राहरुले बेरिदिइएका छन् ।[1] यी मानिसहरु नरकवासी हुन्, यिनीहरु त्यसमा सधैं रहने छन् ।

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْ ۚ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ ۖ وَقَالَ شُرَكَآؤُهُمْ مَّا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾

(२८) तथा त्यो दिन पनि स्मरणीय छ, जब हामीले ती सबैलाई एकत्रित गर्नेछौं ।[2] अनि मूर्तिपूजकहरुसित भन्नेछौं कि तिमी तथा तिम्रा साझेदार आफ्ना स्थानमा बस ।[3] त्यसपछि हामीले उनीहरुमा आपसी मत भेद पारिदिन्छौं ।[4] तथा उनका

---

[1]यो अतिशयोक्ति हो कि उनका अनुहार यति काला हुनेछन् यसका विपरीत ईमान भएकाहरुका मुख कोमल तथा प्रकाशयुक्त हुनेछन् । जस्तो कि सूर: आले-इमरान आयत संख्या-१०६ मा छ । ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ तथा (सूर: अवस-३८-४१) तथा सूर: कियाम:मा छ ।

[2](جميعاً) बाट तात्पर्य आदिदेखि अन्त्यसम्मका सबै धर्तीवासी मनुष्य तथा जिन्नात हुन्, सबैलाई अल्लाह तआलाले एकत्र गर्नेछ जसरी कि अन्य स्थानमा आदेश गऱ्यो :

﴿وَحَشَرْنٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾

"हामीले उनी सबैलाई एकत्रित गर्नेछौं, कुनै एउटालाई पनि छाड्ने छैनौं ।" (सूर: कहफ्-४७)

[3]उनको अपेक्षा ईमान भएकाहरुलाई अर्कोतिर पारिनेछ । अर्थात् ईमान भएका तथा शिर्क एवं कुफ्र गर्नेहरुलाई पृथक-पृथक एक-अर्काबाट अलग गरिनेछ । जस्तो आदेश गऱ्यो :

﴿وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ﴾

"हे अपराधीहरु ! आज तिमी (एक-अर्काबाट) अलग होऊ ।" (सूर: यासीन, ५९)

﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾

"त्यस दिन मानिसहरु गुटहरुमा विभाजित हुनेछन् ।" (सूर: रुम-४३) अर्थात् दुई समूहहरुमा (أي يصيرون صدعين) (इब्ने कसीर)

[4]अर्थात् संसारमा उनीहरुको आपसमा जुन विशेष सम्बन्ध थियो, त्यो समाप्त गरिदिइनेछ तथा उनीहरु एक-अर्काका शत्रु बन्नेछन् तथा उनका देवता यस कुरालाई नै नकार दिनेछन् कि यिनीहरु उनका पूजा गर्दथे, उनलाई सहायताका लागि पुकार्दथे, उनीहरुका नामको प्रसाद-भोग लगाउँथे ।

The Ummah Technology Mission

ती साझेदारहरू भन्नेछन् कि तिमी हाम्रो इबादत (पूजा) गर्दैनथ्यौ ।

فَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ۢ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغٰفِلِيْنَ ﴿٢٩﴾

(२९) त हाम्रो र तिम्रो बीचमा अल्लाह नै साक्षीको रुपमा पर्याप्त छ । हामीलाई त तिम्रो इबादतको सूचना पनि थिएन ।[1]

هُنَالِكَ تَبْلُوْا كُلُّ نَفْسٍ مَّآ اَسْلَفَتْ وَرُدُّوْٓا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰىهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٣٠﴾

(३०) त्यस ठाउँमा प्रत्येक व्यक्तिले आफ्ना पूर्व गरिएका कामहरुको परीक्षण गर्नेछ,[2] तथा यी मानिसहरु अल्लाहतिर जो उनको वास्तविक मालिक हो, फर्काइनेछन् तथा जे-जति झूठ (इष्टदेव) बनाएका थिए, उनीहरुबाट सबै हराउनेछन् ।[3]

[1]यो अस्वीकारको कारण हो कि हामीलाई त केही थाहा छैन तिमी के गर्ने गर्दथ्यौ तथा हामी झूठ बोलिराखेका छौं भने हाम्राबीच अल्लाह तआ़ला साक्षी छ तथा त्यो पर्याप्त छ, उसको साक्ष्यको पश्चात कुनै अन्य साक्षीको आवश्यकता नै रहँदैन । यो आयत यस कुराको स्पष्ट प्रमाण हो कि मूर्तिपूजक जसलाई सहायताको लागि गुहारदथे, ती मात्र पत्थरका मूर्तिहरु थिएनन् । (जुनप्रकार आजकल कब्रपूजक आफ्नो कबर पूजालाई उचित सिद्ध गर्नको निम्ति भन्दछन् कि यसप्रकारका आयतहरु त मूर्तिहरुका लागि हुन् । बरु उनी बुद्धि तथा ज्ञान भएका मानिसहरु हुन्थे जसका मृत्यु पश्चात मानिसहरु उनका मूर्तिहरु बनाएर पूज्न प्रारम्भ गर्नथाल्थे । जुनप्रकार आदरणीय नूहका समुदायका कर्महरुबाट पनि सिद्ध हुन्छ, जसको विस्तृत वर्णन सहीह बुख़ारीमा लेखिएको छ । अर्को कुरा यो पनि ज्ञात भयो कि मृत्यु पश्चात मनुष्य जति ठूलो महात्मा किन नहोस्, यहाँसम्मकि नबी तथा रसूल होस्, उसलाई संसारको स्थितिको ज्ञान हुँदैन, उसका अनुयायी तथा श्रद्धालु उसलाई सहायताको निम्ति पुकार्दछन्, उसको नामको प्रसाद भोग चढाउँछन्, उसको कब्र छेउ मेला इत्यादिको आयोजन हुन्छ, परन्तु त्यो अनभिज्ञ हुन्छ तथा यी सबै कुराहरुको इन्कार यस्ता मानिसहरु केयामत (प्रलय) का दिन गर्नेछन् । यही कुरा सूर: अहक़ाफ आयत संख्या ५ तथा ६ मा वर्णित गरिएको छ ।

[2]अथवा स्वाद चाख्ने छ ।

[3]अर्थात् कुनै देवता तथा कष्टनिवारक त्यहाँ काम आउने छैन । कोही कसैको कठिनाई हटाउने सामर्थ्य राख्ने छैन ।

The Umrah Technology Mission

قُلْ مَنْ يَّرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاۗءِ وَ الْاَرْضِ اَمَّنْ يَّمْلِكُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَمَنْ يُّخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُّدَبِّرُ الْاَمْرَ ۭ فَسَيَقُوْلُوْنَ اللّٰهُ ۚ فَقُلْ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ۝

(३१) (तपाईं) भन्नुहोस् कि त्यो को हो, जो तिमीलाई आकाश तथा धर्तीबाट जीविका पुऱ्याउँछ अथवा त्यो को हो जो कान तथा आँखाहरुमाथि पूर्ण अधिकार सम्पन्न छ तथा त्यो को हो जो जीउधारीलाई निर्जीवबाट निकाल्दछ तथा निर्जीवबाट सजीवलाई निकाल्दछ तथा त्यो को हो जो सबै कार्यहरुको सञ्चालन गर्दछ ? अवश्य उनी यही भन्नेछन् कि अल्लाह ।[1] त उनीसित भन्नुस् कि त्यसोभए तिमी किन तर्सन्नौ ?

فَذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ۚ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلٰلُ ښ فَاَنّٰى تُصْرَفُوْنَ ۝

(३२) त यो हो अल्लाह (तआ़ला) जो तिम्रो सत्य प्रभु हो । अनि सत्य पश्चात अन्य के बाँकि रहयो विचलन बाहेक, अनि विचलित भई कहाँ जाँदैछौ ?[2]

كَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَي الَّذِيْنَ فَسَقُوْٓا اَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝

(३३) यसैप्रकार तपाईंको प्रभुको यो कुरा कि यिनीहरूले ईमान स्थापित गर्ने छैनन्, सबै अवज्ञाकारी मानिसहरुको विषयमा सिद्ध भइसकेको छ ।[3]

---

[1]यस आयतबाट पनि स्पष्ट हुन्छ कि मूर्तिपूजक अल्लाहको प्रभुत्व, सृजन, स्वामित्व तथा उसको प्रत्येक कार्यलाई समाधान गर्ने स्वीकार गर्दथे तर त्यसको उपरान्त उनी उसको उपासनाका अरुहरुलाई साझेदार ठहराउँथे, यसैप्रकार अल्लाहले उनीहरुलाई नरकको ईंधन वनायो । आजकलका ईमानका दावेदार पनि यसै उपासना-एकेश्वरवादका इन्कार गर्नेहरू हुन् ।

[2]अर्थात् पोषक तथा पूज्य त यही छ, जसको सम्बन्धमा तिमीलाई स्वयं स्वीकार छ कि प्रत्येक वस्तुको स्रष्टा तथा स्थायी एवं संयोजक त्यही हो । अनि यस इबादतको योग्यलाई छाडेर तिमी जो अन्यलाई देवता बनाइ हिंड्दछौ त्यो विचलनको अतिरिक्त के हो ? तिम्रो समझमा यो कुरा किन आउँदैन ? तिमी विमुख भई कहाँ जाँदैछौ ?

[3]अर्थात् जुनप्रकार मूर्तिपूजक सारा कुराहरुलाई स्वीकार गरे उपरान्त आफ्नो मूर्तिपूजामा स्थिर छन् तथा त्यसलाई त्याग्नको लागि तयार छैनन् । यसैप्रकार तिम्रो प्रभुको यो कुरो सिद्ध भइहाल्यो कि यिनी विश्वास गर्नेहरू होइनन्, किनभने यिनी दोषपूर्ण मार्ग छाडेर सत्य-मार्गमा हिंड्नका निम्ति तयार छैनन्, त मार्गदर्शन

The Ummah Technology Mission

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ ؕ قُلِ اللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ﴿٣٤﴾

(३४) (तपाईं यसप्रकार) भन्नुहोस् कि के तिम्रा साझेदारहरुमा कोही यस्तो छ जो प्रथम पटक पनि सृष्टि गर्दछ अनि पुनः पनि सृष्टि गर्दछ ? (तपाईं) भनिदिनुस् कि अल्लाह नै पहिलो पटक पैदा गर्दछ अनि त्यही पुनः पनि पैदा गर्नेछ। अन्ततः तिमी विमुख भई कहाँ जाँदैछौ ?[1]

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ ؕ قُلِ اللّٰهُ يَهْدِيْ لِلْحَقِّ ؕ اَفَمَنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُّتَّبَعَ اَمَّنْ لَّا يَهِدِّيْٓ اِلَّآ اَنْ يُّهْدٰى ۚ فَمَا لَكُمْ ۫ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿٣٥﴾

(३५) (तपाईं) भन्नुस् कि तिम्रा साझेदारहरुमा कोही यस्तो छ जो सत्यको मार्ग बताउँछ ? तपाईं भनिदिनुहोस् कि अल्लाह नै सत्यको मार्ग बताउँछ ।[2] तसर्थ जुन शक्ति सत्य कुराको मार्ग बताउँछ, त्यो अधिक अनुसरण एवं पालना योग्य छ अथवा त्यो व्यक्ति जसलाई नभनिकन स्वयं नै मार्ग न

तथा ईमान उनीहरुलाई कसरी प्राप्त हुनसक्छ ? यो त्यही कुरा हो जसलाई अन्य स्थानमा यसप्रकार वर्णन गरिएको छ ।

﴿وَلٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ﴾

"परन्तु प्रकोपको कुरो काफ़िरहरुमाथि सिद्ध भयो ।"(सूरः अज़्ज़ुमर, ७१)

[1]मूर्तिपूजकहरुको मूर्तिपूजनको खोक्रोपनालाई स्पष्ट गर्नुको निम्ति उनीसित सोधिदैछ कि भन जसलाई तिमी अल्लाहका साझेदार भन्दछौ, के उनीहरुले यस सृष्टिलाई प्रथम पटक पैदा गरेका हुन् ? अथवा पुनः त्यसलाई सृष्टि गर्नुको सामर्थ्य राख्दछन् ? होइन निःसन्देह होइन । प्रथम पटक पैदा गर्नेवाला पनि अल्लाह नै हो तथा पुनः दोस्रो पटक त्यसैले केयामत (प्रलय) का दिन सबैलाई जीवित गर्नेछ, त तिमी प्रकाशको मार्ग छाडेर कता जाँदैछौ ?

[2]अर्थात् भ्रमित यात्रीहरुको मार्ग बनाउने तथा हृदयलाई विचलनबाट सत्यतिर फर्काउने पनि अल्लाह तआ़ला नै हो । उनका साझेदारहरुमा यस्तो कोही छैन जो यस कार्यलाई गर्न सकोस् ।

The Ummah Technology Mission

देखियोस् ?[1] त तिमीलाई के भएको छ, तिमीले कस्ता निर्णय गर्दछौ ?[2]

(३६) तथा उनीहरूमध्ये अधिकतर मानिसहरु निराधार (अनुमानित) विचारहरुमा हिंडिराखेका छन् । निःसन्देह निर्मूल (अनुमानित) विचार सत्य (को पहिचान) मा अलिकति पनि काम लाग्दैन ।[3] यिनीहरु जे-जति गरिराखेका छन् निःसन्देह अल्लाह सबै जान्दछ ।[4]

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا ۚ إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

(३७) तथा यो कुर्आन यस्तो छैन कि अल्लाह (को प्रकाशना) बाहेक (स्वयं नै) रचिएको छ, बरु यो त (ती किताबहरु) को प्रमाण पुस्तक हो, जो यसभन्दा पूर्व

وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ

[1]अनि अनुसरण योग्य को छ ? त्यो व्यक्ति जो देख्दछ, सुन्दछ तथा मानिसहरुलाई सत्यतिर मार्गदर्शन गर्दछ ? अथवा जो अन्धा तथा बहिरो हुनुको कारण स्वयं मार्गमा हिंड्न पनि सक्दैन, जबसम्मकि अन्य मानिसहरु त्यसलाई मार्गमा पुऱ्याउँदैन अथवा हात समातेर लग्दैनन् ?

[2]अर्थात् तिम्रो बुद्धिलाई के भएको छ, तिमी कुनप्रकारले अल्लाह तथा त्यसको सृष्टिलाई उसको समान ठहराइराखेका छौं ? तथा अल्लाहका साथ अरुहरुलाई पनि इबादतमा साझेदार बनाइराखेका छौ ? जबकि यी प्रमाणहरुको माँग छ कि मात्र यसै एक अल्लाहलाई इबादत (आराधना) को योग्य मानियोस् तथा सबैप्रकारका इबादतहरु उसैको लागि विशेषरुपले मानियोस् ।

[3]परन्तु कुरो यो छ कि मानिसहरु निराधार कुराहरुमा हिंड्दछन्, यद्यपि जान्दछन् कि प्रमाणहरुका सापेक्ष अन्धविश्वास, अनुमान तथा कल्पना एवं विचारको कुनै महत्व छैन, कुर्आनमा (ظن) विश्वास तथा अनुमान दुबै अर्थहरुमा प्रयोग भएको छ । यहाँ दोस्रो अर्थमा लिइएको छ ।

[4]अर्थात् यस हठधर्मीको दण्ड त्यसले दिनेछ कि प्रमाण नराख्नु उपरान्त यो मात्र अन्धविश्वास तथा कुविचारहरुका पछाडी लागिरहे तथा बुद्धि तथा समझले अलिकति पनि काम लिएनन् ।

The Ummah Technology Mission

لَا رَيْبَ فِيهِ مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

(अवतरित) भइसकेको छ,[१] तथा पुस्तक (आवश्यक नियमहरु) को विस्तृत वर्णन हो ।[२] यसमा कुनै कुरा सन्देह[३] को छैन किनकि आखिल जगतको प्रभुको तर्फबाट छ ।[४]

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

(३८) के यिनीहरु यस्तो भन्दछन् कि तपाईंले त्यसलाई रच्नु भएको छ ? (तपाईं) भनिदिनुस् कि तब त्यसो भए तिमी यसको जस्तो एउटै सूर: ल्याऊ तथा अल्लाहका अतिरिक्त जस-जसलाई बोलाउन सक्तछौ तिनीहरुलाई बोलाऊ यदि तिमी सत्यवादी हौ ।[५]

---

[१]जुन यस कुराको प्रमाण हो कि कुरआन मनगढन्त रचिएको होइन वरु त्यस शक्तिद्वारा अवतरित गरिएको हो ।

[२]अर्थात् हराम एवं हलाल तथा उचित एवं अनुचितको विस्तृत वर्णन गर्ने ।

[३]त्यसका शिक्षाहरुमा, त्यसका वर्णित कथा तथा घटनाहरुमा तथा भविष्यमा हुने घटनाहरुको विषयमा ।

[४]यी सबै कुराहरु स्पष्ट गर्दछन् कि यी अखिल जगतको प्रभुको तर्फबाट अवतरित गरिएका हुन्, "जो भूतको ज्ञाता" पनि हो तथा "भविष्यको ज्ञाता" पनि ।

[५]यी सबै यथार्थ तथा प्रमाणका उपरान्त पनि यदि तिम्रो यही दाबी छ कि यो कुरआन मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) द्वारा रचिएको छ त, त्यो पनि तिमी सरह नै एउटा मनुष्य हो, तिम्रो भाषा पनि त्यसको जस्तो अरबी हो । त्यो त एक छ, तिमी यदि आफ्नो दावीमा साँचो हौ भने तिमी संसारभरिका साहित्यकार, ज्ञानी, वाकपटुतामा दक्ष तथा वैज्ञानिक एवं लेखकहरुलाई एकत्र गर तथा यस कुरआनको एउटा सानोभन्दा सानो सूर:को समान प्रस्तुत गर । कुरआन करीमको यो चुनौती आजसम्म उत्तर पाउन सकेन, जसको स्पष्ट अर्थ यो हो कि यो कुरआन कुनै व्यक्तिद्वारा कल्पित तथा बनाइएको होइन, वरु वास्तवमा अल्लाहको कथन हो जुन परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि अवतरित भएको छ ।

The Ummah Technology Mission

(३९) बरु उनीहरुले यस्तो कुरोलाई असत्य भन्नथाले जसलाई आफ्नो ज्ञानको परिधिमा ल्याएनन्[1] तथा अझै उनलाई यसको अन्तिम परिणाम प्राप्त भएन ।[2] जुन मानिसहरु उनीभन्दा पूर्व थिए, उनीहरुले पनि त्यसै गरीं झुठ्लाएका थिए, त हेरिहाल्नुस् कि ती अत्याचारीहरुको अन्त कस्तो भयो ?[3]

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾

(४०) तथा उनीहरुमध्ये केही यस्ता छन्, जो यसमाथि ईमान सुदृढ गर्ने छन् तथा केही यस्ता छन् जसले त्यसमाथि ईमान स्थापित गर्ने छैनन् । तथा तपाईंको प्रभु भ्रष्टाचारीहरुलाई राम्ररी जान्दछ ।[4]

وَمِنْهُم مَّن يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُم مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِ ۚ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾

[1]अर्थात् कुर्आनमा चिन्तन तथा त्यसका अर्थहरुमा विचार नगरिकन, त्यसलाई झुट्लाउन तल्लीन भए ।

[2]अर्थात् कुर्आनले जुन पूर्वका घटनाहरु तथा भविष्यका सम्भावनाहरुको वर्णन गरेको छ, त्यसको पूर्ण सत्यता एवं वास्तविकता पनि उनलाई स्पष्ट भएन, त्यो नभईकन झुठ्लाउन प्रारम्भ गरिदिए अथवा दोस्रो भावार्थ यो हो कि उनीहरुले कुर्आनको बारेमा उचित चिन्तन नगरीकनै त्यसलाई झुट्लाए, यद्यपि उनी सही अर्थहरुमा प्रयत्न गरेको भए तथा ती कुराहरुमा विचार गरेको भए, जुन यसलाई अल्लाहको कथन हुने कुराको प्रमाण प्रस्तुत गर्दछन्, त निःसन्देह त्यसको अर्थका द्वार उनीहरुका लागि खुल्थे । यस अवस्थामा (تأويل) को अर्थ, कुर्आन करीमको प्रस्तुति एवं रहस्य एवं अर्थको अस्पष्ट हुने कुरो हुनेछन् ।

[3]यो ती काफ़िर तथा मूर्तिपूजकहरुलाई चेतावनी दिएर सावधान गरिदैछ कि तिमीभन्दा पूर्वका समुदायहरुले पनि अल्लाहका आयतहरुलाई असत्य भने त हेरिहाल उनको के परिणाम भयो ? यदि तिमी यसलाई झुट्लाउनबाट रोकिएनौ भने तिम्रो पनि परिणाम यसबाट भिन्न हुनेछैन ।

[4]त्यो राम्ररी जान्दछ कि मार्गदर्शनको अधिकारी को छ, त्यसलाई मार्गदर्शन प्रदान गरिदिन्छ तथा मार्ग-विचलनको अधिकारी को छ, त्यसको लागि पथभ्रष्टताको द्वार पूर्णरुपमा खोलिदिन्छ । त्यसले न्याय गर्दछ हो, त्यसको कुनै काममा लेशमात्र पनि अत्याचार छैन ।

The Ummah Technology Mission

(४१) तथा यदि उनीहरुले तपाईलाई झुट्लाई रहन्छन् भने यो भनिदिनुस् कि मैले गरेको मलाई प्राप्त हुनेछ तथा तिमीले गरेको तिमीलाई प्राप्त हुनेछ । तिमी मैले गरिएका कुराको उत्तरदायी होइनौ र म तिमीबाट गरिएका कुराको उत्तरदायी होइन ।[1]

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۖ أَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

(४२) तथा उनीहरुमा केही यस्ता छन् जो तपाईंतिर कान थाप्छन् । के तपाईंले बहिराहरुलाई सुनाउनु हुन्छ चाहे उनलाई बुद्धि पनि नहोस् ?[2]

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

(४३) तथा उनीहरूमध्ये केही यस्ता छन् जो तपाईंलाई देखिराखेका छन् । अनि के तपाईं अन्धाहरुलाई मार्ग

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنْتَ

जो जुन कुराको योग्य हुन्छ, त्यस अनुसार त्यो कुरो त्यसलाई प्रदान गर्दछ ।

[1]अर्थात् हरेक प्रकारले सम्झाउनु तथा प्रमाण प्रस्तुत गर्नुका पश्चात पनि यदि त्यो झुट्लाउन बन्द गर्दैन भने तपाईं यो भनिदिनुस्, अर्थ यो हो कि मेरो काम मात्र आमन्त्रण दिनु तथा सचेत गर्नु हो त त्यो मैले गरिसकेको छु । अब न तिमी मेरा कामका उत्तरदायी हौ न म तिम्रा कामहरुको, सबैलाई अल्लाहको दरबारमा प्रस्तुत हुनुछ, त्यहाँ प्रत्येक व्यक्तिसित त्यसका राम्रा तथा नराम्रा कामहरुको सोधपूछ हुनेछ । यो त्यही कुरा हो जुन ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۝ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ मा छ तथा आदरणीय इब्राहीमले यी शब्दहरुमा भन्नुभएको थियो ।

﴿إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ﴾

"निःसन्देह हामी तिमीवाट अलग्ग छौं तथा जसको तिमी, अल्लाहका अतिरिक्त पूजा गर्दछौ उनीहरुवाट, हामी तिम्रा (मत) लाई नकार्ने छौ ।" (सूरः अल-मुमतहेनः-४)

[2]अर्थात् देखावटीका लागि त कुर्आन सुन्दछन् तर सुन्नुको अर्थ मार्गदर्शन प्राप्त गर्नु होइन, यस कारण त्यसैप्रकार कुनै लाभ हुँदैन, जुनप्रकार एउटा बहिरालाई लाभ हुँदैन, विशेषरुपले जब बहिरासित बुद्धि हुँदैन किनभने बुद्धिमानी बहिरा तैपनि संकेतले केही बुझ्छ । परन्तु त्यसको तुलना अबोध बहिराको समान छ, जो बिल्कुलै बहिरो छ ।

The Ummah Technology Mission

تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾

देखाउनु चाहनु हुन्छ, चाहे उनलाई दृष्टि पनि नहोस् ?[1]

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَٰكِنَّ النَّاسَ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

(४४) यो विश्वस्त कुरो हो कि अल्लाह मानिसहरूमाथि अलिकति पनि अत्याचार गर्दैन । परन्तु मानिसहरू स्वयं नै आफूमाथि अत्याचार गर्दछन् ।[2]

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ۚ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

(४५) तथा उनीहरूलाई त्यो दिन स्मरण गराउनुस् जसमा अल्लाहले उनलाई (आफ्नो सेवामा) यस अवस्थामा एकत्रित गर्नेछ (कि उनीहरूलाई लाग्ला) कि (संसारमा) सम्पूर्ण दिनको एकाध क्षण रहेका हुन्[3] तथा संसारमा एक-अर्कालाई चिन्नको लागि उभिएका

[1]यसैप्रकार केही मानिसहरू तपाईंतिर हेर्दछन्, परन्तु उद्देश्य उनको पनि केही अरू हुन्छ, यसकारण उनीहरूलाई पनि त्यसैप्रकार लाभ हुँदैन, जुनप्रकारले एउटा अन्धोलाई हुँदैन । विशेषरूपले त्यो अन्धो जो दृष्टिका साथ-साथै बुद्धिबाट पनि बञ्चित हुन्छ । केही अन्धा हृदयको दृष्टि राख्दछन्, उनी आँखाको ज्योतिबाट बञ्चित हुनुको उपरान्त धेरैजसो कुरा बुझ्छन् । परन्तु उनको तुलना यस्तो छ, जस्तो कोही अन्धो होस्, जो हृदयको दृष्टि ज्योतिबाट पनि बञ्चित होस् । उद्देश्य यी सबै कुराहरूद्वारा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सान्त्वना हो । जुनप्रकार एउटा वैद्य तथा चिकित्सकलाई जब यो ज्ञात हुन्छ कि रोगी उपचार गराउनको लागि तैयार छैन तथा त्यो मेरो निर्देश तथा चिकित्साको चिन्ता गर्दैन त त्यसले उसलाई बेवास्ता गरिदिन्छ तथा त्यो उसको लागि आफ्नो समय नष्ट गर्न चाहँदैन ।

[2]अर्थात् अल्लाह तआलाले उनीहरूलाई सारा कुरा प्रदान गरेको छ, आँखा पनि दिएको छ जसबाट हेर्न सक्छन्, कान दिएको छ जसबाट सुन्न सक्दछन्, बुद्धि तथा ज्ञान दिएको छ जसबाट सत्य तथा असत्य एवं झूट तथा सत्य बीच अन्तर गर्न सक्दछन् । परन्तु यी शक्तिहरूको यदि उचित प्रयोग गरी सत्यको मार्ग अपनाउँदैनन् भने यी स्वयं नै आफूमाथि अत्याचार गरिराखेका हुन्छन् । अल्लाह तआलाले उनीमाथि कुनै अत्याचार गरेको छैन ।

[3]अर्थात् प्रलयका कठिनाईहरू देखेर संसारका सारा स्वाद बिर्सनेछन् तथा संसारको जीवन उनीहरूलाई यस्तो प्रतीत हुनेछ कि जस्तो उनीहरू संसारमा एकाध क्षण नै बिताएका छन् ।

The Ummah Technology Mission

हुन् ।[1] वास्तवमा हानिमा परे ती मानिसहरू जसले अल्लाह छेउ जाने कुरालाई झुट्लाए तथा उनीहरू मार्गदर्शन प्राप्त थिएनन् ।

(४६) तथा हामी जुन कुरोको उनीसित वाचा गरिराखेका छौं, त्यसमध्ये केही चाहे तपाईंलाई देखाइदेऔं अथवा (उनीहरू प्रकट हुनुभन्दा पूर्व) हामी तपाईंलाई मृत्यु दिदेऔं, उनीहरू त हाम्रो पासमा आउनु नै छ । अनि अल्लाह उनका सबै कर्महरूको साक्षी छ ।[2]

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

(४७) तथा प्रत्येक समुदायको लागि एक रसूल (सन्देशवाहक) छ, अनि जब उनको रसूल

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ

[1]प्रलयमा विभिन्न अवस्थाहरू हुनेछन्, जसलाई कुरआनमा विभिन्न स्थानहरूमा वर्णन गरिएको छ कि एक-अर्कालाई चिन्नेछन्, केही अवसर यस्ता आउनेछन् कि आपसमा एक-अर्कामाथि मार्ग विचलनको दोषारोपण गर्नेछन् । कुनै-कुनै अवसरमा यस्तो भयभीत हुनेछन् कि

﴿فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ﴾

"आपसमा एक-अर्काका सम्बन्धहरूलाई न थाहा हुनेछ तथा न एक-अर्कालाई सोध्नेछन् ।" (सूर: अल-मोमिनून-१०१)

[2]यस आयतमा अल्लाह तआला भनिराखेको छ कि हामी ती काफिरहरूका विषयमा जुन वाचा गरिराखेका छौं, यदि उनीहरूले कुफ्र (अधर्म) तथा मूर्तिपूजालाई प्रचलित राखे भने उनीमाथि पनि त्यसैप्रकार अल्लाहको प्रकोप आउन सक्दछ, जुनप्रकारले पूर्वका समुदायहरूमाथि आयो, यिनीहरूमध्ये केही यदि तपाईंको जीवनमै पठाइदिन्छौं भने यो पनि संभव छ कि यसबाट तपाईंका आँखा शीतल हुन्छन् अर्थात सन्तुष्टि हुन्छ । परन्तु यदि तपाईं यसभन्दा पूर्व नै संसारबाट उठाइनु भयो, तैपनि केही कुरो छैन, यी काफिरहरूलाई अन्तमा हाम्रो पासमा आउनु छ । यिनका सारा कर्महरू तथा अवस्थाको हामीलाई सूचना छ, त्यहाँ यिनीहरु हाम्रा यातनाबाट कसरी बाँच्ने छन् ? अर्थात् संसारमा सम्भव छ कि हाम्रा विशेष रहस्यका कारण यातनाबाट बाँच्न सकून् । परन्तु आखिरतमा त उनलाई हाम्रा यातनाहरूबाट बाँच्न सम्भव छैन किनभने प्रलय आउनुको उद्देश्य नै यो हो कि त्यहाँ आज्ञा पालकहरूलाई उनको आज्ञा पालनको फल तथा अवहेलना गर्नेहरूलाई उनको अवज्ञाको दण्ड दिइनेछ ।

The Ummah Technology Mission

رَسُوْلُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ۝٤٧

आउँछ, तब उनको निर्णय न्यायका साथ गरिन्छ ।[1] उनीहरूमाथि अत्याचार गरिँदैन ।

وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝٤٨

(४८) तथा यिनीहरू भन्दछन् कि यदि तिमी साँचो हौ भने यो बचन कहिले पूरा हुन्छ ?

قُلْ لَّآ اَمْلِكُ لِنَفْسِيْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ۗ لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۚ اِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ

(४९) (तपाईं) भनिदिनुस् कि मलाई आफ्नो लागि न त कुनै हानीको अधिकार प्राप्त छ र न त लाभको बरू अल्लाहले जे चाहन्छ त्यही हुन्छ । प्रत्येक समुदायको लागि एउटा निर्धारित समय छ । जब उनको त्यो निर्धारित

[1]यसको अर्थ त यो हो कि प्रत्येक समुदायमा हामीले रसूल पठाउँदै गऱ्यौं । तथा जब रसूल आफ्नो सचेत गराउने तथा सन्देश पुऱ्याउने कर्तव्य पूरा गर्दथ्यो त हामी उनीहरू बीच न्यायकासाथ निर्णय गरिदिन्थ्यौं । अर्थात् पैग़म्बर तथा उनीमाथि निष्ठा राख्नेहरूलाई बचाउँथ्यौं । अर्थात् अरूलाई नष्ट गरिदिन्थ्यौं । किनभने :

﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُوْلًا﴾

"तथा हाम्रो रीति यो होइन कि सन्देशवाहक पठाउनुभन्दा पूर्व नै दण्ड दिन थालौं ।" (सूर: बनी इस्राईल-१५) तथा यस निर्णयमा उनीमाथि कुनै अत्याचार हुँदैनथ्यो, किनभने अत्याचार त तब हुन्थ्यो जब बिना पाप उनीमाथि प्रकोप पठाइन्थ्यो अथवा सतर्क नगरीकन उनीहरूलाई घेरिन्थ्यो । (फ़तहुल क़दीर) दोस्रो भावार्थ यो वर्णन गरिएको छ कि यसको सम्बन्ध केयामत (प्रलय) सित छ अर्थात् केयामतका दिन सबै समुदाय जब अल्लाहको दरबारमा प्रस्तुत हुनेछन्, त त्यस समुदायमा पठाइएको रसूल पनि साथमा हुनेछ । सबैका कर्मपत्र पनि हुनेछन् तथा फरिश्ताहरू पनि साक्षीको रूपमा प्रस्तुत हुनेछन् । तथा यसप्रकार हरेक समुदाय तथा त्यसका रसूलका बीच न्यायकपूर्वक निर्णय गरिनेछ । तथा हदीसमा वर्णित छ कि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको समुदायको वर्णन सर्वप्रथम हुनेछ । जस्तो कि भन्नुभयो: "हामी यद्यपि सबभन्दा पछि आएका हौं तर केयामतमा सबभन्दा अगाडी हुनेछौं, तथा सम्पूर्ण सृष्टिभन्दा पहिला हाम्रो निर्णय गरिनेछ ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल जुमुअ: बाब हिदायति हाज़ेहिल उम्म: लेयौमिल जुमुअ:) (तफ़सीर इब्ने क़सीर) ।

The Ummah Technology Mission

فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝

समय आइपुग्छ त, एक क्षण न पछाडी हट्न सक्तछन् न अगाडी बढ्न सक्दछन् ।[1]

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ۝

(५०) (तपाईं) भनिदिनुस् कि यो त भन कि यदि तिमी माथि अल्लाहको प्रकोप रातिमा आई पर्छ अथवा दिनमा, त त्यसमा कुन चाहिं यस्तो कुरो छ कि अपराधीहरू त्यसलाई शीघ्र माँगिराखेका छन् ?[2]

---

[1]यो मूर्तिपूजकहरूद्वारा अल्लाहको प्रकोपको माँगमा भनिदैछ कि म त आफ्नो स्वयंको लाभ-हानिको अधिकार राख्दिन भने किन अरूहरूलाई लाभ तथा नोक्सानी पुऱ्याउ ? हो, यो सारा अधिकार अल्लाहकै हातमा छ तथा त्यो आफ्नो इच्छा अनुसार नै कसैलाई लाभ अथवा हानि पुऱ्याउने कुराको निर्णय गर्दछ । यसका अतिरिक्त अल्लाह तआलाले प्रत्येक समुदायका लागि एउटा समय निर्धारित गरेको छ, यस निर्धारित समयसम्म अवसर दिन्छ । तर जब त्यो समय आइपुग्छ त ती एक क्षण पछाडी हुन सक्दैनन् न अगाडी जान सक्छन् ।

टिप्पणी : यहाँ यो कुरो अति आवश्यक छ कि जब सर्वोत्तम पुरुष रसूलहरूका प्रमुख मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई पनि कसैलाई लाभ-हानि पुऱ्याउने कुरोमा वश छैन, त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका पश्चातका मानिसहरूमा कुन चाहिं व्यक्ति यस्तो हुनसक्दछ, जसले कसैको आवश्यकताको पूर्ति गर्दछ तथा कष्ट निवारणमा वश (सामर्थ) राख्दछ ? यसप्रकार स्वयं अल्लाहको पैग़म्बरसित सहायता माँग्नु, उनीसित विन्ती गर्नु, "हे रसूलुल्लाह अलमदद" तथा "أَغِثْنِي يَا رَسُولَ اللهِ" आदि शब्दले पुकार्नु अथवा ध्यान लगाउनु कुनै पनि प्रकार उचित छैन किनकि यो कुर्आनको यस आयत तथा यसैप्रकारका अन्य स्पष्ट शिक्षाहरूको विरूद्ध छ, वरू यो शिर्कको परिधिमा आउँछ ।

[2]अर्थात् प्रकोप त अत्यन्त अप्रिय वस्तु हो, जससित हृदयहरू घृणा गर्छन् तथा इच्छाहरू अस्वीकार गर्दछन्, अनि यी त्यसमा के राम्रोपना देख्दछन् कि त्यसलाई शीघ्र ल्याउन माँग गर्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

(५१) अनि के जब त्यो आईपुग्छ त्यतिखेर त्यसमा विश्वास गर्नेछौ ? हो अब मान्यौ[1] जब कि त्यसको लागि शिघ्रता गरिराखेका थियौ ।

أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنتُم بِهِ ۚ آلْآنَ وَقَدْ كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

(५२) अनि अत्याचारीहरूसित भनिनेछ कि अब स्थाई यातनाको स्वाद चाख । तिमीलाई त तिमीबाट गरिएकै कुराको फल प्राप्त भएछ ।

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

(५३) तथा उनीहरू तपाईंसित सोध्छन् कि के त्यो (प्रकोप) वास्तविक कुरा हो ?[2] (तपाईं) भनिदिनुस् कि हो, सौगन्ध छ मेरो प्रभुको कि त्यो वास्तविक कुरो हो तथा तिमी अल्लाहलाई कुनै प्रकारले पनि विवश गर्न सक्दैनौ ।

وَيَسْتَنبِئُونَكَ أَحَقٌّ هُوَ ۖ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ ۖ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

(५४) तथा यदि प्रत्येक प्राणसित जसले अत्याचार (मिश्रण) गरेको छ, यति छ कि सम्पूर्ण धर्ती भरिन्छ तैपनि त्यसलाई दिएर आफ्नो प्राण बचाउन लागोस्[3] तथा जब प्रकोप देख्छन् त लज्जालाई लुकाएर राख्छन् तथा

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۗ وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۖ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ ۚ وَهُمْ

[1] परन्तु प्रकोप आएपश्चात मान्नुको के लाभ ?

[2] अर्थात् यो सोध्छन् कि पुर्नजन्म, प्रलय तथा उनको पुन: जीवित हुनु सत्य हो ? अल्लाह तआलाले भन्यो हे पैग़म्बर ! यिनीहरूसित भनिदिनुस् कि तिमी माटो भएर माटोमा मिसिएर जानु, अल्लाह तआलालाई पुन: जीवित गर्नुबाट रोक्न सक्दैन । यसकारण यो अवश्य भएर नै रहनेछ । इमाम इब्ने क़सीर भन्नुहुन्छ कि यस आयतको सन्दर्भमा कुर्आनमा अन्य मात्र दुई आयत छन् जसमा अल्लाह तआलाले आफ्नो पैग़म्बरलाई आदेश दिएको छ कि उनी सौगन्ध खाएर केयामत (प्रलय) आउने कुराको घोषणा गरून् । एउटा सूर: सबा आयत संख्या ३ तथा दोस्रो सूर: तग़ाबुन आयत संख्या ७

[3] अर्थात् यदि संसारभरिका कोष दिएर यातनाबाट मुक्त हुन्छन् भने दिनलाई तैयार हुनेछन् । तर त्यहाँ कोहीसित हुने नै छ कि ? अर्थात् यातनाबाट छुटकारा पाउनुको कुनै मार्ग हुनेछैन ।

The Ummah Technology Mission

لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

उनको निर्णय न्यायपूर्वक हुनेछ र उनीमाथि अत्याचार हुनेछैन ।

أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ ۗ أَلَآ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

(५५) याद राख कि जति पनि कुरा आकाशहरू तथा धर्तीमा छन्, सबै अल्लाहकै स्वामित्वमा छन् । याद राख कि अल्लाहको वाचा सत्य छ तर धेरैजसो मानिसहरू ज्ञान राख्दैनन् ।

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

(५६) त्यसैले प्राण हाल्छ, त्यसैले प्राण निकाल्दछ तथा तिमी सबै उसैको पासमा ल्याइनेछौ ।[1]

يَٰٓأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَآءٌ لِّمَا

(५७) हे मानिसहरू ! तिम्रो पासमा तिम्रो प्रभुको तर्फबाट एउटा यस्तो कुरो आएको छ, जुन शिक्षाप्रद छ ।[2] तथा हृदयहरूमा जुन (रोग) छ तिनका लागि

[1]यी आयतहरूमा आकाश तथा धर्तीका मध्य प्रत्येक वस्तुमाथि अल्लाह तआलाको स्वामित्व, अल्लाहको वाचा सत्य हुनु, जीवन-मृत्युमाथि उसको अधिकार तथा उसको दरबारमा सबैको उपस्थितिको वर्णन छ, जसबाट उद्देश्य पूर्व कुराहरूको पुष्टि एवं सहमति हो कि जुन शक्ति यति अधिकारहरूको मालिक छ, उसको पकडबाट उम्केर कोही कहाँ जानसक्छ ? तथा उसले लेखाजोखाको लागि जुन दिन निर्धारित गरेको छ, त्यसलाई कसले हटाउन सक्छ ? निःसन्देह अल्लाहको वाचा सत्य छ, त्यो एक दिन अवश्य आउनेछ तथा प्रत्येक राम्रो-नराम्रोलाई त्यसका कर्म अनुसार पुण्य तथा दण्ड दिइनेछ ।

[2]अर्थात् जसले कुर्आनलाई हार्दिकरुपले पढ्नेछ तथा त्यसको अर्थ तथा भावमा विचार गर्दछ, उसको लागि कुर्आन शिक्षा हो । शिक्षा एवं उपदेशको मूल अर्थ हो पूर्व तथा पश्चातको परिणामलाई याद दिलाउनु, चाहे भयद्वारा होस् अथवा प्रलोभनद्वारा । तथा वक्ताको तुलना चिकित्सकको जस्तो छ जो रोगीलाई ती सबै कुराबाट रोक्दछ, जुन उसको शरीर तथा स्वास्थ्यको लागि हानिकारक छ । त्यसैप्रकार कुर्आन पनि प्रलोभन दिएर तथा भय उत्पन्न गराएर शिक्षा तथा उपदेश दिन्छ तथा ती परिणामहरूबाट सावधान गर्दछ जसको अल्लाहको अवज्ञाको परिस्थितिमा सामना गर्नुपर्नेछ तथा ती कार्यहरूबाट रोक्दछ जसबाट मनुष्यको परलोकको जीवन नष्ट हुनसक्छ ।

The Ummah Technology Mission

فِي الصُّدُورِ ۙ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

निवारण हो ।[1] तथा मार्गदर्शन दिने हो तथा कृपा हो ईमान भएकाहरूका लागि ।[2]

قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوْا ؕ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ۝

(५८) (तपाईं) भनिदिनुस् कि मानिसहरू अल्लाहको उपहार तथा कृपामा प्रसन्न हुनुपर्छ ।[3] त्यो त्यसभन्दा धेरै उत्तम छ, जसलाई उनीहरू एकत्रित गरिराखेका छन् ।

قُلْ اَرَءَيْتُمْ مَّآ اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِّنْ رِّزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِّنْهُ حَرَامًا وَّحَلٰلًا ؕ قُلْ آٰللّٰهُ اَذِنَ

(५९) (तपाईं) भन्नुहोस् कि यो त भन कि अल्लाहले तिम्रो लागि जुन जीविका पठाएको थियो, पछि तिमीले त्यसको केही भाग हराम (अवैध) केही हलाल (बैध) गरिहाल्यौ ।[4] (तपाईं) सोध्नुस् कि के

[1]अर्थात् हृदयहरूमा एकेश्वरवाद (तौहीद) तथा ऋषित्व (रिसालत) एवं सत्य विश्वासको विषयमा जुन सन्देह तथा शंका उत्पन्न हुन्छ, तिनका निवारण तथा अविश्वास एवं द्वेषवादको अपवित्रता तथा दोषलाई स्वच्छ गर्दछ ।

[2]यो कुर्आन ईमानहरूका लागि मार्गदर्शन तथा कृपाको साधन हो, त यो कुर्आन अखिल मानव जगतका लागि मार्गदर्शन तथा कृपाको साधन हो तर त्यसबाट लाभान्वित मात्र निष्ठावानहरू हुन्छन्, यसकारण यहाँ उनैका लागि केवल मार्गदर्शन एवं कृपाको साधन भनिएको छ । यस विषयलाई कुर्आन करीममा सूरः बनी इस्राईल आयत संख्या ८२ तथा सूरः अलिफ. लाम. मीम. सज्दः आयत संख्या ४४ मा पनि वर्णन गरिएको छ । (यसको अतिरिक्त هُدىً للمتقين को व्याख्या हेर्नुस् ।

[3]खुशी त्यस अवस्थाको नाम हो जुन कुनै प्रिय वस्तुको प्राप्तिमा मनुष्य आफ्नो हृदयमा संवेदन गर्दछ । ईमान भएकाहरूसित भनिदैछ कि यो कुर्आन अल्लाहको विशेष कृपा तथा त्यसको दया हो, यसमा ईमान निष्ठावानहरू प्रसन्न हुनुपर्छ अर्थात् उनका हृदयमा हर्ष तथा आनन्द हुनुपर्छ । त्यसको अर्थ यो होइन कि प्रसन्नता व्यक्त गर्नको लागि सभा तथा जुलुसहरू, दीप बाल्नु तथा यसैप्रकारका अन्य निरर्थक तथा अपव्ययका काम गर । जस्तो कि आजकलका धार्मिक आधुनिकीकरण गर्नेहरू यस आयतबाट 'जश्ने ईद मीलाद' तथा यसको कुरीतिको औचित्य सिद्ध गर्दछन् ।

[4]यसबाट तात्पर्य त्यही केही पशुहरूलाई हराम गर्नु हो जो मूर्तिपूजक आफ्ना मूर्तिहरूको नामबाट छाडिदिने गर्दथे, जसको विस्तृत वर्णन सूरः अल-अन्आममा भैसकेको छ ।

The Ummah Technology Mission

لَكُمْ اَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُوْنَ ﴿٥٩﴾

तिमीलाई अल्लाहले आदेश दिएको थियो अथवा अल्लाहमाथि झूट कुरा रच्दछौ ?

وَمَا ظَنُّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٦٠﴾

(६०) तथा जो मानिसहरू अल्लाहमाथि झूटा कुरा पढ्दछन्, उनको क़ेयामत (प्रलय) को विषयमा के विचार छ ?[1] वास्तवमा मानिसहरूमाथि अल्लाह तआ़लाको ठूलै उपकार छ।[2] तर अधिकतर मानिसहरू कृतज्ञता व्यक्त गर्दैनन् ।[3]

وَمَا تَكُوْنُ فِيْ شَاْنٍ وَّمَا تَتْلُوْا مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ وَّلَا تَعْمَلُوْنَ مِنْ عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُوْدًا اِذْ تُفِيْضُوْنَ فِيْهِ ؕ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَّبِّكَ مِنْ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَآءِ وَلَاۤ اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلَاۤ اَكْبَرَ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ﴿٦١﴾

(६१) तथा तपाईं जुन पनि अवस्थामा रहनुहुन्छ तथा कुर्आनबाट जे-जति पनि पढ्नु हुन्छ र तिमीहरू जुन पनि काम गर्दछौ, हामीले तिमीलाई देखिराखेका हुन्छौं, जब तिमी त्यसमा लीन हुन्छौ तथा तपाईंको प्रभुबाट कुनै कुरा कण बराबर लुप्त रहँदैन, न धर्तीमा न आकाशमा तथा न त्यसभन्दा सानो र न ठूलो, परन्तु यो सबै स्पष्ट किताबमा छ ।[4]

---

[1]अर्थात क़ेयामतका दिन अल्लाह तआ़ला उनीहरूसित के व्यवहार गर्नेछन् ।

[2]कि त्यसले मनुष्यहरूको संसारमा तुरून्त पकड गर्दैन परन्तु त्यसको लागि एउटा दिन निर्धारित गरेको छ। अर्थ यो हो कि त्यो संसारको सुख मुसलमान तथा काफ़िरलाई अन्तर नगरीकन दिन्छ । अथवा जुन कुरा मनुष्यहरूका लाभकारी तथा आवश्यक छन्, तिनीहरूलाई उचित तथा वैध वनाएको छ, तिनीहरूलाई हराम (अवैध) गरेको छैन ।

[3]अल्लाहद्वारा प्रदान गरिएका सुखहरूको लागि कृतज्ञता व्यक्त गर्दैनन् अथवा त्यसको हलाल गरिएका कुराहरूलाई हराम गर्दछन् ।

[4]यस आयतमा अल्लाह तआ़लाले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा ईमानवालाहरूलाई सम्वोधित गर्दै भन्यो कि त्यो सारा सृष्टिको अवस्थासित परिचित छ तथा प्रत्येक क्षण मनुष्यहरूमाथि उसको दृष्टि छ। धर्ती एवं आकाशको कुनै वस्तु त्यसबाट लुकेको छैन, यो त्यही विषय हो जुन सूरः अल-अन्आम आयत संख्या ५९ मा चर्चित भइसकेको छ "उसैको पासमा परोक्षको कोष छन्, जसलाई त्यही नै जान्दछ। त्यसलाई वन तथा जलका सबै वस्तुहरुको ज्ञान छ, तथा

The Ummah Technology Mission

(६२) याद राख कि अल्लाहका मित्रहरूलाई[1] न कुनै भय छ न उनी दुखी हुनेछन् ।[2]

أَلَآ إِنَّ أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

कुनै पात झर्दा पनि उसलाई थाहा हुन्छ, तथा धर्तीका अधरहरूमा कुनै दाना तथा कुनै हरियो एवं सुखेको वस्तु छैन, परन्तु 'किताबे मोबीन' मा लेखिएको छ ।" त्यसैप्रकार सूर: अल-अनआमको आयत संख्या ३८ तथा सूर: हूदको आयत संख्या ६ मा पनि यस विषयको वर्णन गरिएको छ । जब वास्तविकता यो छ कि त्यो आकाश तथा धर्तीमा उपस्थित वस्तुहरूको गतिलाई जान्दछ, त त्यो मनुष्य तथा जिन्नहरूको गति तथा कर्महरूबाट किन अनभिज्ञ रहन सक्दछ, जो अल्लाहका उपासना गर्नको लागि बनाइए तथा पठाइएका छन् ?

[1]अवज्ञाकारीहरूका पश्चात अल्लाह तआला आफ्ना आज्ञाकारीहरूको चर्चा गर्दैछ तथा उनी हुन् औलिया अल्लाह (अल्लाहका मित्र) । 'औलिया' बहुवचन हो 'वली' शब्दको जसको शाब्दिक अर्थ 'निकटवर्ती' हो । यस आधारमा 'औलिया अल्लाह' को अर्थ हुनेछ ती साँचा तथा नि:स्वार्थ ईमान भएका जसले अल्लाहको आज्ञापालन गरी तथा निषेधित कार्यहरूबाट बचेर अल्लाहको निकटता प्राप्त गरे । यसैकारण अल्लाह तआलाले स्वयं आगामी आयतमा उनको प्रशंसा यी शब्दहरूमा गरेको छ, "जो ईमान कायम गरे तथा जसले अल्लाहको भय हृदयमा राखे ।" तथा ईमान एवं अल्लाहको भय नै अल्लाहको निकटता प्राप्त गर्नुको आधार तथा प्रमुख साधन हो । यस आधारमा अल्लाहको भय राख्ने प्रत्येक ईमान्दार अल्लाहको वली हो । मानिसहरू वली हुनको लागि चमत्कार देखाउन आवश्यक ठान्दछन् तथा पछि उनी आफूले बनाएका वलीहरूका झूटा-साँचा चमत्कारहरूको प्रचार गर्दछन्, यो विचार पूर्णत: दोषपूर्ण छ । चमत्कार तथा वलीको न निकटको सम्बन्ध छ न यसको लागि आवश्यक प्रतिबन्ध । यो बेग्लै कुरा हो कि कसैबाट चमत्कार प्रदर्शित हुन्छ भने अल्लाहको इच्छा हो, यसमा त्यस महात्माको इच्छा सम्मिलित छैन । परन्तु कुनै अल्लाहसित भय गर्ने मोमिन तथा सुन्नतको पालना गर्नेबाट चमत्कारको प्रदर्शन हुन्छ अथवा हुँदैन त्यसको वली हुने कुरोमा कुनै सन्देह छैन ।

[2]भयको सम्बन्ध भविष्यसित छ तथा दुखको भूतकालसित । अर्थ यो हो कि जीवन अल्लाहको भयमा व्यतीत गरिएको हुन्छ । यसकारण केयामतको भयानकताको भय यति उनीहरूलाई हुनेछैन जसरी अरूलाई हुनेछ । बरू उनीहरू आफ्नो ईमान तथा अल्लाहको भयका कारण अल्लाहको दया तथा विशेष कृपाका अभिलाषी तथा त्योसँग राम्रो विचार राख्नेवाला छन् । यसैप्रकार संसारमा उनीहरू जे-जति छाडेर गएका हुन्छन् अथवा संसारको स्वाद उनीहरूलाई भएका हुने छैनन् होला, त्यसमाथि उनीहरूलाई कुनै दुख हुनेछैन । एक अन्य अर्थ यो पनि हो कि संसारमा जे इच्छित वस्तु उनीहरूलाई प्राप्त हुँदैन त्यसमाथि उनीहरू दुखको प्रदर्शन

The Ummah Technology Mission

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

(६३) यी यस्ता मानिसहरू हुन्, जसले ईमान स्थापित गरे तथा (पापबाट) संयम गर्दछन् ।

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۚ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

(६४) उनीहरूका लागि सांसारिक जीवनमा पनि[1] तथा परलोकमा पनि शुभ-सूचना छ, अल्लाह तआलाका कुरामा कुनै परिवर्तन हुने गर्दैन । यो ठूलो सफलता हो ।

وَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ ۘ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۚ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

(६५) तथा तपाईंलाई उनका कुराले दुःखमा नपारून्, सार्वभौमिक प्रभुत्व अल्लाहकै लागि छ, त्यो सर्वश्रोता, सर्वज्ञाता छ ।

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ ۗ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ ۚ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾

(६६) याद राख कि जे-जति आकाशहरूमा छन् तथा जति धर्तीमा छन्, यी सबै अल्लाहकै हुन् तथा जो अल्लाहलाई छाडेर अन्य साझेदारहरूलाई पुकार्दछन्, कुन कुराको पालन गरिराखेका छन् ? मात्र कल्पित विचारहरूको पालना गरिराखेका छन् तथा मात्र अनुमानित कुराहरू गरिराखेका छन् ।[2]

गर्दैनन् किनभने उनीहरू जान्दछन् कि यो सबै अल्लाहको निर्णय एवं भाग्यको देन हो, जसबाट उनका हृदयहरूमा दुख तथा फोहोर उत्पन्न हुँदैन, बरू उनका हृदय अल्लाहको निर्णयमा प्रसन्न तथा शान्त रहन्छन् ।

[1]संसारमा शुभ-सूचनाबाट तात्पर्य पुण्यको कार्य हो अथवा त्यो सूचना जुन मृत्युको समय फरिश्ताहरू निष्ठावानहरूलाई दिन्छन्, जस्तो कि कुर्आन तथा हदीसबाट सिद्ध छ ।

[2]अर्थात् अल्लाहसँग कसैलाई साझेदार ठहराउन कुनै तर्कको आधारमा छैन, बरू एउटा वैचारिक मन्थन तथा कल्पना एवं अनुमानको देन हो । आज यदि मनुष्य आफ्नो बुद्धि तथा विवेकलाई उचितरूपले प्रयोग गर्दछ भने निःसन्देह त्यसमाथि यो स्पष्ट हुनसक्दछ कि अल्लाहको कोही साझेदार छैन, त उपासनामा अन्य उसको साझेदार कसरी हुन सक्दछन् ?

The Ummah Technology Mission

هُوَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٦٧﴾

(६७) त्यो (अल्लाह) यस्तो छ जसले तिम्रो लागि रात बनायो ताकि तिमी त्यसमा विश्राम गर तथा दिन पनि यस किसिमले बनायो कि देखभाल गर्नको लागि साधन छ, वस्तुतः यसमा निशानीहरू (लक्षणहरू) छन्, ती मानिसहरूका लागि जो सुन्दछन् ।

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ هُوَ الْغَنِيُّ ؕ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ اِنْ عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍۭ بِهٰذَا ؕ اَتَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٨﴾

(६८) उनी भन्दछन् कि अल्लाहका सन्तान छन् । त्यो यसबाट पवित्र छ, त्यो त कसैको आश्रित छैन ।[1] उसैको स्वामित्व छ, जे-जति आकाशहरूमा छ तथा जे-जति धर्तीमा छ ।[2] तिम्रो पासमा यसबारे कुनै प्रमाण छैन । के अल्लाहसित सम्बन्धित यस्ता कुरा भन्छौ जसको तिमीलाई ज्ञान छैन ?

[1]तथा जो सबभन्दा निस्पृह छ, उसलाई सन्तानको पनि आवश्यकता छैन । किनभने सन्तान त सहाराको लागि हुन्छ तथा जब उसलाई सहाराको आवश्यकता छैन त उसलाई सन्तानको के आवश्यकता ?

[2]जब आकाश तथा धर्तीको प्रत्येक वस्तु उसैको हो त प्रत्येक उसका पराधीन एवं दास भए । अनि उसलाई सन्तानको के आवश्यकता हुन्छ सन्तानको आवश्यकता त्यसलाई हुन्छ, जसलाई केही सहायता तथा सहाराको आवश्यकता हुन्छ । तथा जसको आदेश आकाश तथा धर्तीको प्रत्येक वस्तुमा चल्छ, त्यसलाई के आवश्यकता उत्पन्न हुनसक्छ र ? यसका अतिरिक्त सन्तानको आवश्यकताको रुचि त्यसलाई हुन्छ, जो आफु पश्चात आफ्नो स्वामित्वको उत्तराधिकारी बनाउन चाहन्छ तथा अल्लाह तआला त अनन्त छ । यसकारण अल्लाहको लागि सन्तान ठहराउनु यति ठूलो अपराध हो कि अल्लाह तआला भन्छ :

﴿تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ۙ اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا﴾

"यस कुराबाट कि उनीहरू भन्दछन् अल्लाहको सन्तान छ, निकट छ कि आकाश फाटेर जाओस्, धर्तीमा चिरा परोस् तथा पर्वत कण-कण भएर जाओस् ।" (सूरः मरियम-९०, ९१)

The Ummah Technology Mission

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

(६९) (तपाईं) भनिदिनुस् कि जो अल्लाहमाथि मित्थ्यारोपण गर्दछन्,[1] उनीहरू सफल हुने छैनन् ।[2]

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

(७०) (यो) संसारमा अलिकति सुख छ अनि हाम्रो पासमा उनीहरू आउनु पर्नेछ, त्यसपछि हामीले उनलाई उनका कुफ्र (अविश्वास) को फल कठोर दण्ड चखाउनेछौं ।

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ

(७१) तथा तपाईं उनलाई नूहको कथा पढेर सुनाउनुहोस् जबकि उनले आफ्नो समुदायसित भने कि हे मेरो समुदायका मानिसहरू यदि तिमीलाई मेरो रहनु तथा अल्लाहका आदेशहरूको शिक्षा दिनु कठिन लाग्दछ भने मेरो त अल्लाहमाथि नै भरोसा छ । तिमी आफ्ना योजना आफ्ना साथीहरुसँग

[1](افتراء) (इफ़्तरा) को अर्थ हो असत्य कुरा भन्नु तथा आरोप लगाउनु । अनि उसलाई झूटो भन्नु जोड दिनको लागि हो ।

[2]यसबाट स्पष्ट छ कि सफलतासित तात्पर्य परलोकको सफलता अर्थात् अल्लाहको क्रोध तथा उसको यातनाबाट बच्नु हो । मात्र संसारको अस्थाई सुख सफलता होइन । जस्तो कि धेरैजसो मानिस अधर्मीहरूको अस्थाई सुख-सुविधाबाट त्रुटि तथा शंका एवं सन्देहमा पर्न जान्छन् । यसकारण अघिल्लो आयतमा आदेश भयो : "यिनीहरू संसारमा अलिकति सुखको भोग गरिहालून् अनि अन्तमा हाम्रो पासमा आउनु छ ।" अर्थात् यो संसारको सुख परलोकको सुखहरूका अपेक्षा अत्यन्त तुक्ष छ । यस पश्चात उनीहरूले अत्यन्त कठोर यातना भोग्नु पर्नेछ । यसकारण यस कुरोलाई राम्ररी बुझ्नु पर्छ कि काफ़िर मूर्तिपूजक तथा अल्लाहका अवज्ञाकारीहरूको सांसारिक सुख तथा वैभव यस कुराको प्रमाण होइन कि यी समुदाय सफल छन् तथा अल्लाह तआला उनीसित प्रसन्न छ, यी भौतिक सफलताहरू उनका निरन्तर प्रयत्नहरूका परिणाम हुन्, जुन प्रत्यक्ष कारणहरूका अनुसार प्रत्येक समुदायलाई प्राप्त हुनसक्दछ, जो साधनहरूलाई व्यवहारमा ल्याउँदै त्यसैप्रकार परिश्रम गर्नेछन्, चाहे तिनी ईमान भएका हुन् वा काफ़िर । यसका अतिरिक्त यी अस्थायी सफलताहरू अल्लाहद्वारा निर्धारित नियम तथा अवसर प्रदान गर्नुका परिणाम पनि हुनसक्छन्, जसको स्पष्टीकरण हामी यसभन्दा पूर्व कैयन् स्थानहरूमा गरिसकेका छौं ।

The Ummah Technology Mission

عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوٓا اِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُوْنِ ﴿٧١﴾

सुदृढ गर ।[1] योजना तिम्रो लागि घटनाको कारण नहोस्[2] आफूले ठहराएका सँगै साझीदारहरूलाई पनि राख । अनि तिम्रो मामिला तिमीमाथि संदिग्ध नरहोस्[2], त्यसपश्चात म सित जे गर्नु छ, गरिहाल र मलाई मोहलत नदेऊ ।

فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاَلْتُكُمْ مِّنْ اَجْرٍ ؕ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ ۙ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٧٢﴾

(७२) तैपनि यदि तिमी मुख फर्काउँछौ भने मैले तिमीसित कुनै प्रतिफल त माँगिन,[3] मेरो प्रतिफल त मात्र अल्लाहले नै दिनेछ तथा मलाई आदेश दिएको छ कि म मुसलमानहरू मध्येबाट नै रहूँ ।[4]

فَكَذَّبُوْهُ فَنَجَّيْنٰهُ وَمَنْ مَّعَهٗ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنٰهُمْ خَلٰٓئِفَ وَاَغْرَقْنَا

(७३) त तिनीहरू उनलाई झुट्लाए, अनि हामीले उनलाई तथा जो उनका साथ डुङ्गामा सवार थिए, उनलाई मुक्ति प्रदान गर्‍यौं तथा उनलाई

---

[1]अर्थात् जसलाई तिमीले अल्लाहको साझेदार बनाएका छौ, उनीहरूको सहायता पनि प्राप्त गर । (यदि उनीहरू तिम्रा विचार अनुसार तिम्रो सहायता गर्न सक्छन्)

[2](غُمَّةً) को अन्य अर्थ हो, अस्पष्ट तथा लुकेको हुनु । अर्थात् मेरो विरुद्ध तिम्रो प्रयत्न स्पष्ट तथा सफा हुनुपर्छ ।

[3]कि जसको कारण तिमी यो आरोप लगाउन सक कि नबूवतको दावीसित उसको उद्देश्य धन-सम्पत्ति एकत्रित गर्नु हो ।

[4]आदरणीय नूहको यस कथनबाट पनि ज्ञात भयो कि सबै नबीहरूको धर्म इस्लाम नै रहिआएको छ । यद्यपि धार्मिक नियम भिन्न-भिन्न तथा विधिहरू उनका बेग्लै रहेका थिए । जस्तो कि आयत सूरः अल-मायदः, ४८ बाट स्पष्ट छ । ﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾ (المائدة: ٤٨) परन्तु धर्म सबैको इस्लाम थियो, हेर्नुस् सूरः अल-बकरः-१३१ तथा १३२, सूरः यूसुफ-१०१, सूरः अन्नमल-९१, सूरः यूनुस-८४, सूरः अल-आराफ-१२६, सूरः नम्ल-४४, सूरः अल-मायदः-४४, १११ एवं सूरः अल-अनआम-१६२ तथा १६३ ।

[5]अर्थात् नूहका समुदायका मानिसहरूले सबैप्रकारको शिक्षा एवं उपदेशका उपरान्त पनि झुट्लाउने मार्ग छोडेनन्, अतः अल्लाह तआलाले आदरणीय नूह तथा उनमा विश्वास गर्नेहरूलाई एउटा डुङ्गामा सवार गराएर बचायो तथा शेष सबैलाई, यहाँसम्मकि आदरणीय नूहको एउटा पुत्रलाई पनि डुबाइदियो ।

The Ummah Technology Mission

सचेत गरिएको थियो, उनीहरूको परिणाम के भयो ?

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾

(७४) अनि उनका (नूह) पश्चात हामीले अन्य रसूलहरूलाई उनको समुदायतिर पठायौं, त उनी उनको पासमा स्पष्ट प्रमाण लिएर आए ।[२] तर जुन कुरोलाई उनीहरूले प्रथम समयमा झूटा भनिदिए, पुनः त्यसमाथि ईमान स्थापित गर्न सकेनन् ।[३] हामी यसैप्रकार सीमा उल्लघंन गर्नेहरूका हृदयमा मुहर (छाप) लगाइदिन्छौं ।[४]

ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِن قَبْلُ ۚ كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

The Ummah Technology Mission

[१]अर्थात् धर्तीमा ती बाँच्नेहरूलाई पूर्वका मानिसहरूको उत्तराधिकारी बनायौं । अनि मनुष्यहरूका आगामी वंश तिनै मानिसहरू विशेषरूपले आदरणीय नूहका तीन पुत्रहरूबाट चल्यो, यसैकारण आदरणीय नूहलाई दोस्रो आदम (द्वितीय मनु) भनिन्छ ।

[२]अर्थात् यस्ता लक्षण तथा चमत्कार लिएर आए जुन यस कुरालाई प्रमाणित गर्दथे कि वास्तवमा यिनी अल्लाहका सच्चा रसूल हुन्, जसलाई अल्लाहले मार्गदर्शन तथा निर्देश दिनका निम्ति पठाएको छ ।

[३]तर यी समुदायहरूले रसूलहरूका कुरा मानेनन्, मात्र यसकारण कि जब प्रथम यी रसूल उनको पासमा आए त तुरुन्त बिना कुनै विचार-विमर्श गरी उनलाई नकारि दिए, यो पहिलो पटकको इन्कार उनको लागि थाई आवरण बन्न पुग्यो । तथा उनीहरू यही नै सोच्दै रहे कि हामी त पहिले नकारिसकेका छौं, अब यसलाई किन स्वीकार्ने ! परिणाम स्वरूप ईमानबाट बञ्चित रहे ।

[४]अर्थात् जुनप्रकार यी पूर्वका समुदायहरूमाथि उनका अविश्वास तथा झुट्लाउनुका कारण मोहर लाग्दै रहेका छन्, त्यसैप्रकार भविष्यमा पनि जुन समुदाय रसूलहरूलाई झुठ्लाउनेछ तथा अल्लाहका निशानीहरूलाई झुठ्लाउने मार्ग अपनाउने छ, उनका हृदयहरूमा पनि सील (मोहर) लागिरहने छन् तथा उनीहरू संमार्गबाट त्यसैप्रकार बञ्चित रहने छन जुनप्रकार पूर्वका समुदाय बञ्चित रहे ।

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ مُّوْسٰى وَهٰرُوْنَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ىِٕهٖ بِاٰيٰتِنَا فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ۝٧٥

(७५) त्यसपछि हामीले ती (पैग़म्बरहरू) का पश्चात मुसा तथा हारूनलाई फ़िरऔन[1] तथा त्यसका प्रमुखहरूका पासमा आफ्नो चमत्कार दिएर पठायौ ।[2] त उनीहरूले अभिमान गरे तथा उनीहरू अपराधी समुदाय थिए ।[3]

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْۤا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝٧٦

(७६) अनि जब उनीहरूलाई हाम्रो तर्फबाट सत्य (प्रमाण) पुग्यो त उनीहरू भन्नथाले कि नि:सन्देह यो खुल्ला रुपमा जादू हो ।[4]

قَالَ مُوْسٰۤى اَتَقُوْلُوْنَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَكُمْ ؕ اَسِحْرٌ هٰذَا ؕ وَلَا يُفْلِحُ السّٰحِرُوْنَ ۝٧٧

(७७) मूसाले भने कि के तिमी यस सत्यको सम्बन्धमा, जबकि त्यो तिम्रो पासमा आइसकेको छ, यस्ता कुरा भन्दछौ, के यो जादू हो, र जादूगर सफल हुँदैनन् ?[5]

---

[1]रसूलहरूको सामान्य वर्णन गर्नुका पश्चात आदरणीय मूसा तथा हारूनको वर्णन गरिदैछ, यद्यपि रसूलहरूमध्ये उनी पनि आउँछन्, तर उनको गणना गणमान्य रसूलहरूमा हुन्छ, यसकारण विशेषरूपले उनको अलग्गै वर्णन गऱ्यौं ।

[2]आदरणीय मूसाका यी चमत्कार विशेषरूपले नवदिव्य निशानीहरू जसको वर्णन अल्लाहले सूर: बनी इस्राईल आयत १०१ मा गरेको छ, प्रसिद्ध छन् ।

[3]अर्थात् उनीहरू ठूला-ठूला अपराध तथा पापहरूमा लीन थिए । यसकारण उनीहरूले अल्लाहद्वारा पठाइएका रसूलहरूलाई पनि भुट्ल्याए किनभने एउटा पाप अर्को पापको माध्यम बन्छ तथा पापहरू निरन्तर गर्दै जानु ठूला-ठूला पापहरूलाई गर्नुको दुस्साहस उत्पन्न गरिदिन्छ ।

[4]जब अस्वीकार गर्नको लागि उचित तर्क तथा प्रमाण पाइदैन, तब त्यसबाट छुटकारा प्राप्त गर्नको लागि भन्छन् कि यो जादू हो ।

[5]आदरणीय मूसाले भने कि अलिकति विचार त गर । सत्यको आमन्त्रण तथा उचित कुरोलाई तिमीहरू जादू भन्दछौ, साँच्चिकै के यो जादू हो त ? जादूगर त सफल हुँदैनन् । अर्थात् इच्छित उद्देश्य प्राप्त गर्न तथा अप्रिय परिणामबाट बच्नुमा उनीहरू असफल नै रहन्छन् । तथा म त अल्लाहको रसूल हूँ, मलाई अल्लाहको सहायता प्राप्त छ तथा उसको तर्फबाट मलाई चमत्कार दिव्य निशानीहरू प्रदान गरिएका छन्, मलाई जादू तथा जादूगरीको के आवश्यकता छ र ?

The Ummah Technology Mission

قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا وَتَكُوْنَ لَكُمَا الْكِبْرِيَآءُ فِي الْاَرْضِ ؕ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِيْنَ ۝٧٨

(७८) उनीहरू भन्नथाले कि तिमी हाम्रो पासमा यसकारण आएका हौ कि हामीलाई त्यस मार्गबाट हटाइदेउ, जसमा हामीले आफ्ना पूर्वजहरूलाई पाएका छौं, तथा तिमी दुबैलाई संसारमा महानता प्राप्त होस्,[1] तथा हामी तिमी दुबैलाई कहिल्यै मान्ने छैनौं ।

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُوْنِيْ بِكُلِّ سٰحِرٍ عَلِيْمٍ ۝٧٩

(७९) तथा फ़िरऔनले भन्यो कि मेरो पासमा सबै दक्ष जादूगरहरूलाई ल्याऊ ।

فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُّوْسٰٓى اَلْقُوْا مَآ اَنْتُمْ مُّلْقُوْنَ ۝٨٠

(८०) अनि जब जादूगर आए त मूसाले उनीसित भने कि (जादू) हान जे-जति तिमी हान्न चाहन्छौ ।

فَلَمَّآ اَلْقَوْا قَالَ مُوْسٰى مَا جِئْتُمْ بِهِ ۙ السِّحْرُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝٨١

(८१) त जब उनीहरूले हाने त मूसाले भने कि यो जे-जति तिमीले ल्याएका छौ जादू हो । यो निश्चित छ कि अल्लाहले यसलाई अहिले नष्ट गरिदिन्छ,[2] अल्लाह यस्ता भ्रष्टाचारीहरूको कार्य

तथा अल्लाहद्वारा प्रदान गरिएका चमत्कारका समक्ष यसको के स्थान छ र ?

[1]यो नमान्नेहरूका अन्य कुतर्क हुन्, जो तर्कवाट विवश भई प्रस्तुत गर्दछन् । एउटा यो कि तिमी हामीलाई हाम्रा पूर्वजहरूको मार्गबाट हटाउन चाहन्छौ, दोस्रो यो कि हामीलाई मान-मर्यादा तथा राज्य प्राप्त छ, त्यसलाई खोसेर स्वयं अधिकार गर्न चाहन्छ । यसकारण हामी त कहिल्यै पनि तिमीमाथि विश्वास गर्ने छैनौं । अर्थात् पूर्वजहरूको अनुकरण तथा सांसारिक राज्य एवं मान-मर्यादाले उनीहरूलाई विश्वास गर्नवाट रोकिराख्यौं । त्यस पश्चात अगाडि त्यही कथा छ कि फ़िरऔनले दक्ष जादूगरहरूलाई वोलायो तथा आदरणीय मूसा एवं जादूगरहरूको प्रतिस्पर्धा भयो, जस्तो कि सूरः आराफमा चर्चा भयो तथा सूरः ताहामा पनि यसको केही विवरण आउनेछ ।

[2]अतः यस्तै भयो । कहीं असत्य पनि सत्यको अगाडी सफल हुनसक्छ ? जादूगरहरूले चाहे उनी आफ्नो कलामा जति दक्ष भएपनि, जे-जति प्रस्तुत गरे, त्यो जादू नै थियो तथा नजरबन्दीको कला नै थियो तथा जव आदरणीय मूसाले अल्लाहको आदेशमा लठ्ठी हान्नुभयो त त्यसले सारा जादूगरहरूको जादूगरीलाई एकैक्षणमा समाप्त गरिदियो ।

The Ummah Technology Mission

बन्न दिँदैन ।[1]

(८२) तथा अल्लाह तआ़लाले सत्य प्रमाणलाई आफ्नो कथनानुसार स्पष्ट[2] गरिदिन्छ, चाहे अपराधीलाई जति नराम्रो किन नलागोस् ।

وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُوْنَ ۝

(८३) अनि मूसामाथि उनका समुदाय मध्येबाट केही मात्र नै ईमान (विश्वास) ल्याए[3] त्यो पनि फ़िरऔन तथा आफ्ना अधिकारीहरूसित तर्सेर कि कहीं उनीहरूलाई दुख न पुऱ्याओस्,[4] तथा वास्तवमा

فَمَآ اٰمَنَ لِمُوْسٰۤى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهٖ عَلٰى خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهِمْ اَنْ يَّفْتِنَهُمْ ؕ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ

[1]तथा यी जादूगर पनि भ्रष्ट थिए, जसले मात्र धन कमाउनको लागि यो कला सिकेका थिए तथा जादूको कला देखाएर मानिसहरूलाई मूर्ख वनाउँथे, अल्लाह तआ़ला उनका यी भ्रष्टाचारहरूलाई कसरी सुसज्जित बनाउन सक्दथ्यो ?

[2]अथवा कथनबाट तात्पर्य त्यो तर्क तथा युक्तिहरू हुन्, जुन अल्लाह तआ़ला आफ्ना किताबहरूमा अवतरित गर्दैरहेको छ, जुन पैग़म्बरहरूलाई उसले प्रदान गरेको थियो । अथवा ती चमत्कार हुन्, जुन अल्लाह तआ़लाको आदेशबाट नबीहरूका हातबाट प्रदर्शित भए अथवा अल्लाहको त्यो आदेश हो जुन शब्द (كُنْ) (कुन) द्वारा गर्दछ ।

[3](قومه) को अक्षर (ه) को सम्बन्धमा व्याख्याकारहरूमा मतभेद छ । केही ज्ञाताहरूले यसलाई आदरणीय मूसातिर संकेत गरेका छन् किनभने आयतमा सर्वनामभन्दा पूर्व उनैको नाम (वर्णन) आएको छ । अर्थात् मूसाको समुदायबाट थोरै मानिसहरूले विश्वास गरे । तर ईमाम इब्ने क़सीर आदिले यसको संकेत फ़िरऔनतिर गर्नुभएको छ । अर्थात् फ़िरऔनको समुदायबाट केही मात्र मानिसहरू ईमान स्थापित गरे । उनको तर्क यो हो कि इस्राईलका सन्तानका मानिसहरू त एउटा रसूल तथा छुटकारा दिलाउनेको प्रतिक्षामा थिए जो आदरणीय मूसा अलैहिस्सलामको रुपमा उनीहरूलाई प्राप्त भए तथा यस आधारमा इस्राईलको वंश (कारून बाहेक) उनीमाथि ईमान राख्दथे । यसकारण उचित कुरो यो हो कि ﴿ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهٖ﴾ सित तात्पर्य फ़िरऔनका समुदायबाट केही मानिसहरू हुन्, जो आदरणीय मूसामाथि ईमान कायम गरे । तिनै मध्येबाट उनकी पत्नी (आदरणीय) आसिया पनि हुन् ।

[4]क़ुरआन करीमको यो व्याख्या पनि यस कुराको द्योतक छ कि ईमान स्थापित गर्नेहरू थोरै मानिसहरू फ़िरऔनका समुदायबाट थिए, किनभने उनैलाई फ़िरऔन तथा त्यसका दरबारिया तथा अधिकारीहरूबाट कष्ट पुऱ्याउनुको भय थियो, इस्राईलको सन्तान हुन् त फ़िरऔनको दासता तथा अधीनताको अपमान धेरै समयदेखि सहन गर्दै आइराखेका थिए।

لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ ۚ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ۝٨٣

फ़िरऔन त्यस देशमा उच्च शक्ति भएको थियो, तथा यो कुरो पनि थियो कि त्यो सीमाभन्दा बाहिर जाने गर्दथ्यो ।[1]

وَقَالَ مُوسَىٰ يَا قَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ۝٨٤

(८४) तथा मूसाले भने, हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! यदि तिमी अल्लाहमा विश्वास गर्दछौ भने त्यसैको भरोसा गर, यदि तिमी मुसलमान (आज्ञापालक) हौ ।[2]

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝٨٥

(८५) त उनीहरूले भने कि हामीले अल्लाहमै भरोसा गऱ्यौं । हे हाम्रो प्रभु ! हामीलाई यी अत्याचारी समुदायको भोगी नबनाउ ।

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝٨٦

(८६) तथा हामीलाई आफ्नो कृपाले यी काफ़िरहरूबाट मुक्ति प्रदान गर ।[3]

तर मूसा अलैहिस्सलाममाथि ईमान ल्याउनुबाट उसको कुनै सम्वन्ध थिएन, न उनीहरूलाई यसको कारणले अधिक भय थियो ।

[1]तथा ईमान भएकाहरू त्यही त्यसै अत्याचार तथा क्रुरताको व्यवहारबाट भयभीत थिए ।

[2]इस्राईलका सन्तान फ़िरऔनको तर्फबाट जुन अनादर एवं अपमानको शिकार थियो आदरणीय मूसा आएपश्चात पनि त्यसमा कमी आएन, यसकारण उनी अधिक परेशान थिए । बरू आदरणीय मूसासित उनीहरूले यहाँसम्म भने, हे मूसा ! जुनप्रकार तिमी आउनुभन्दा पूर्व हामी फ़िरऔन तथा त्यसको समुदायबाट दिइएका दुखहरूमा थियौं, तिमी आए पश्चात हाम्रो त्यही अवस्था छ जसपश्चात आदरणीय मूसाले उनीहरूलाई उत्तर दिए कि आशा छ कि मेरो प्रभुले शीघ्र नै तिम्रो शत्रुलाई नष्ट गरिदिनेछ। तर त्यसको लागि आवश्यक छ कि तिमी केवल एक अल्लाहबाट सहायता माँग तथा धैर्यले काम लिउ । (हेर्नुस् सूरः अल-आराफ, आयत १२८ तथा १२९) यहाँपनि आदरणीय मूसाले उनीहरूलाई जोड दिएर भने कि यदि तिमी अल्लाहका साँचो आज्ञाकारी हौ भने त्यसैमाथि भरोसा गर ।

[3]अल्लाहमा भरोसा गर्नुका साथ-साथ उनले अल्लाहको दरबारमा प्रार्थना पनि गरे । तथा अवश्य निष्ठावानहरूका लागि यो एउटा ठूलो हथियार पनि हो तथा सहारा पनि ।

The Ummah Technology Mission

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّآ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

(८७) तथा हामीले मूसा तथा उनको भाईतिर वह्‌यी (प्रकाशना) पठायौं ताकि तिमी दुबै आफ्ना यी मानिसहरुका लागि मिश्रमा घर स्थापित गर तथा तिमी सबै तिनै घरहरुलाई नमाज पढ्ने स्थान निर्धारित गर ।[1] तथा निरन्तर नमाज पढ तथा तपाईं ईमान भएकाहरुलाई शुभ-सूचना दिनुहोस् ।

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَن سَبِيلِكَ ۖ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

(८८) तथा मूसाले विन्ती गरे, हे मेरा प्रभु ! तिमीले फ़िरऔन तथा त्यसका पदाधिकारीहरुलाई शोभा तथा प्रत्येक प्रकारको धन सांसारिक जीवनमा प्रदान गर्‍यौं । हे हाम्रा प्रभु ! (यसकारण प्रदान गरेका छौ) कि उनीहरु तिम्रो मार्गबाट विचलित गराऊन् । हे हाम्रा प्रभु ! उनका धनहरुलाई ध्वस्त गरिदेउ उनका हृदयहरुलाई कठोर गरिदेउ,[2] ताकि यिनी ईमान स्थापित गर्न नसकून् यहाँसम्मकि दुखदायी यातनाहरु देखून् ।[3]

[1]यसको अर्थ यो हो कि आफ्ना घरहरूलाई नै मस्जिदहरू बनाऊ तथा उनका मुख आफ्नो क़िब्ला (बैतुल मुक़द्दस) तिर गर ताकि तिमीलाई इबादत (उपासना) गर्नको लागि चर्च आदिमा जानुको आवश्यकता नै नरहोस्, जहाँ तिमीलाई फ़िरऔनका कर्मचारीहरूको अत्याचार एवं क्रुरताको भय रहन्छ ।

[2]जब मूसा अलैहिस्सलामले देखे कि फ़िरऔन तथा उसका समुदायमाथि शिक्षा एवं उपदेशको पनि कुनै प्रभाव भएन तथा यसप्रकारका चमत्कार देखेर पनि उनको मनमा कुनै परिवर्तन आएन, त उनलाई श्राप दिनुभयो, जसलाई अल्लाह तआलाले वर्णित गरेको छ ।

[3]अर्थात् यदि उनीहरूमा ईमान ल्याउँछन् पनि त प्रकोप देखेर नै ईमान कायम गरून्, जुन उनको लागि लाभकारी हुने छैन । यहाँ मस्तिष्कमा यो शंका उत्पन्न हुनुहुँदैन कि पैग़म्बर त मार्गदर्शनको लागि प्रार्थना गर्दछन् न कि नष्ट भईजाने कुरोको श्राप । यसकारण कि आमन्त्रण तथा चेतावनी तथा हरेक प्रकारका साधन प्रयोग गरिहाले पश्चात यो स्पष्ट हुन्छ कि निष्ठावान हुने कुराको कुनै आशा

The Ummah Technology Mission

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

(८९) (अल्लाह तआ़लाले) भन्यो कि तिमी दुबैका प्रार्थनाहरू स्वीकार गरिए । तिमी सोझो मार्गमा रह ।[१] तथा तिनीहरूको मार्गमा न हिंड जो अज्ञानी छन् ।[२]

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَاءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ

(९०) तथा हामीले इस्राईलका सन्तानलाई समुद्रबाट पारी तारिदिऔं ।[३] अनि उनका पछि-पछि फ़िरऔन आफ्नो सेनाको साथमा अत्याचार तथा क्रुरताको उद्देश्यले हिंड्यो, यहाँसम्मकि

बाँकी छैन, त अन्तिम उपाय यही रहन्छ कि यस समुदायको मामिला अल्लाहलाई अर्पित गरियोस् । यो मानो अल्लाहको इच्छा हुन्छ, जुन पैग़म्बरको मुखवाट अकस्मात निस्कन्छ । जस्तो कि आदरणीय नूहले पनि नौसय वर्ष चेतावनी दिए पश्चात अन्ततः आफ्नो समुदायलाई श्राप नै दिनुभयो ।

﴿رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾

हे प्रभु ! धर्तीमा एउटा पनि काफ़िरलाई बसेको रहन नदेउ ।" (सूरः नूह-२६)

[१]यसको एउटा अर्थ त यो हो कि आफ्नो श्रापमा स्थिर रहनु, चाहे त्यो प्रदर्शित हुनमा ढिलो होस् । किनभने तिम्रो प्रार्थना अवश्य स्वीकार गरियो परन्तु त्यसको कार्यन्वयन हामी कहिले गर्नेछौं, यो मात्र हाम्रो इच्छा तथा योजनाहरूमाथि आधारित छ । अतः केही व्याख्याकार भन्दछन् कि यस श्रापका चालीस वर्ष पश्चात फ़िरऔन तथा त्यसको समुदायलाई नष्ट गरियो तथा श्राप अनुसार जब फ़िरऔन डुब्न थाल्यो, त्यससमय उसले ईमान स्थापित कुराको घोषणा गऱ्यो, जसको उसलाई कुनै लाभ पुगेन । दोस्रो अर्थ त्यसको यो हो कि तिमी आफ्नो प्रचार तथा इस्राईलका वंशलाई मार्ग दर्शाउने तथा सोझो मार्ग देखाउने एवं उनीहरूलाई फ़िरऔनको दासताबाट मुक्ति दिलाउने प्रयत्न जारी राख ।

[२]अर्थात् जुन मानिसहरू अल्लाहको व्यवहार, त्यसको नियम, त्यसका हित तथा भेदहरूलाई जान्दैनन्, तिमी उनी सरह नहुनु बरू अब प्रतिक्षा एवं धैर्य गर, अल्लाह तआ़ला आफ्नो ज्ञान तथा योजनानुसार ढिलो अथवा चाँडो अवश्य आफ्नो वाचा पूरा गर्नेछ किनभने त्यसले वाचा विरूद्ध गर्दैन ।

[३]अर्थात् समुद्रलाई च्यातेर मार्ग बनाइदियो (जुनप्रकार सूरः अल-बकरः आयत ५० मा चर्चित भयो तथा अन्य विवरण सूरः शोअरामा आउनेछ) तथा तिमीलाई एउटा किनारादेखि अर्को किनारासम्म पुऱ्याइदियो ।

The Ummah Technology Mission

قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا الَّذِيْٓ اٰمَنَتْ بِهٖ بَنُوْٓا اِسْرَآءِيْلَ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٩٠﴾

जब डुब्न थाल्यो,[1] त भन्यो, म ईमान सुदृढ गर्छु जसमाथि इस्राईलका सन्तान ईमान स्थापित गरेका छन्, त्यस बाहेक अन्य कोही पूजा योग्य छैन तथा म मुसलमानहरू मध्येबाट हूँ।

آٰلْـٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٩١﴾

(९१) (उत्तर दिइयो कि) अब ईमान स्थापित गर्ने कुरा गर्छौ ? तथा अघि अवज्ञा गरिरह्यो तथा भ्रष्टाचारीहरूमा सम्मिलित रहयो।[2]

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيْكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُوْنَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً ؕ وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ اٰيٰتِنَا لَغٰفِلُوْنَ ﴿٩٢﴾

(९२) त आज हामी तिम्रो शवलाई छाडिदिनेछौं ताकि तिमी ती मानिसहरूका लागि शिक्षाको चिन्ह होऊ जो तिम्रा पश्चात छन्।[3] तथा वस्तुतः अधिकांश मानिसहरू हाम्रा प्रमाण चिन्हहरूबाट विमुख छन्।

وَلَقَدْ بَوَّاْنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ مُبَوَّاَ صِدْقٍ وَّرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ۚ فَمَا اخْتَلَفُوْا حَتّٰى

(९३) तथा हामीले इस्राईलका सन्तानलाई अति उत्तम बस्ने ठाउँ दियौं तथा हामीले उनीहरूलाई स्वादिष्ट वस्तुहरू भोजनका लागि प्रदान गर्‍यौं त उनीहरूले मतभेद गरेनन् यहाँसम्मकि उनको

[1] अर्थात् अल्लाहको आदेशमा चमत्कारिक रूपले बनेका जलीय मार्गमा, जसमा हिंडेर मूसा तथा उसका समुदायले समुद्र पार गरे, फ़िरऔन तथा त्यसका सेना समुद्रपार गर्ने विचारले हिंड्न प्रारम्भ गरे। उद्देश्य यो थियो कि मूसा इस्राईलका सन्तानलाई, जो मेरो दासतावाट स्वतन्त्र गराउनको उद्देश्यले रातारात ल्यायो, त उसलाई पुनः वन्दी बनाइयोस्। जब फ़िरऔन तथा उसको सेना त्यस मार्गमा प्रवेश गर्‍यो त अल्लाहले समुद्रलाई अघि जस्तै बग्नुको आदेश दियो। परिणाम स्वरूप फ़िरऔन सहित सबै समुद्रमा डुबिहाले।

[2] अल्लाहको तर्फवाट उत्तर दिइयो कि अव ईमानको कुनै लाभ हुने छैन किनभने जब ईमान ल्याउने समय थियो, त्यसवखत त अवहेलना अवज्ञाकारिता तथा भ्रष्टाचारमा लिप्त रहयो।

[3] जब फ़िरऔन डुब्यो त त्यसको मृत्युबारे धेरैजसोलाई विश्वास लाग्दैनथ्यो। अल्लाह तआलाले समुद्रलाई आदेश दियौ, अनि त्यसले त्यसको शवलाई किनारामा फ्याँकिदियो, जसलाई सबैले देखे। प्रसिद्ध छ कि आजपनि यो लाश मिश्रको संग्राहलय सुरक्षित छ। (وَاللّٰهُ أَعلَمُ بِالصواب)

The Ummah Technology Mission

جَآءَهُمُ الْعِلْمُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

पासमा ज्ञान पुग्यो ।[1] यो निश्चित कुरो छ कि तपाईंको प्रभु उनीहरूबीच कयामतका दिन ती कुराहरूमा निर्णय गरिदिनेछ जसमा तिनीहरूले मतभेद गर्दथे ।

فَإِن كُنتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ مِن قَبْلِكَ ۚ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾

(९४) अनि यदि तपाईं त्यसतिरबाट शंकामा हुनुहुन्छ जुन हामीले तपाईंतिर पठाएका छौं, त तपाईं उनीहरूसित सोध्नुस् जो तपाईंभन्दा पूर्वका किताबहरू पढ्दछन् । निःसन्देह तपाईंको पासमा तपाईंको प्रभुको तर्फबाट सत्य किताब आएको छ । तपाईं कदापि सन्देह गर्नेमध्येको नहुनुहोस् ।[2]

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾

(९५) तथा न ती मानिसहरूमध्येबाट हुनुहोस्, जसले अल्लाह (तआला) का आयतहरूलाई झुट्लाए अन्यथा तपाईं घाटा बेहोर्नेहरूमा पर्नु हुनेछ ।[3]

[1]अर्थात् एक त अल्लाहको कृतज्ञता गर्नुको सट्टा आपसमा मतभेद गरे, यो मतभेद पनि अज्ञानता तथा मूर्खताको कारण गरेनन् बरू ज्ञान आएपश्चात गरे, जसको स्पष्ट अर्थ यो हो कि मतभेद मात्र वैरभाव तथा घमण्डको आधारमा थिए ।

[2]यो सम्वोधन या त जनसामान्यको लागि छ अथवा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको माध्यमवाट मुसलमानहरूलाई शिक्षा दिइँदै छ, किनभने नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई वह्यी (प्रकाशना) को विषयमा सन्देह हुनसक्दैन । "जो किताव पढ्छन्, उनीसँग सोध्नुस्" को अर्थ हो कि कुर्आन मजीदभन्दा पूर्वका आकाशीय पुस्तकहरू (तौरात तथा इंजील आदि) । अर्थात् जसका पासमा यी कितावहरू उपलव्ध छन्, उनीहरूसित यस किताबको बारेमा ज्ञान गर्नुस् किनभने उनीहरूमा यसका लक्षण तथा अन्तिम पैगम्बर (ईशदूत) का गुणहरूको वर्णन छ ।

[3]यो पनि वास्तवमा मुसलमानहरूलाई पनि सम्झाइदैछ कि झुट्लाउनुको मार्ग हानि तथा विनाशको मार्ग हो ।

The Ummah Technology Mission

(९६) निःसन्देह जुन मानिसहरूको विषयमा तपाईंको प्रभुका कुरा सिद्ध भइसकेका छन्, उनीहरूले ईमान स्थापित गर्ने छैनन् ।

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾

(९७) उसको पासमा चाहे सबै तर्क पुगून्, जबसम्म उनी दुखदायी यातना देख्दैनन् ।[1]

وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ ءَايَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٧﴾

(९८) अतः कुनै वस्ती ईमान कायम गरेन कि ईमान ल्याउनु उनका लागि लाभकारी हुन्थ्यो, यूनुसका समुदायका बाहेक ।[2] जब उनीहरूले ईमान स्थापित गरे,

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ ءَامَنَتْ فَنَفَعَهَآ إِيمَٰنُهَآ إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ

[1]यी तिनै मानिसहरू हुन् जो अधर्म तथा अल्लाहको अवज्ञामा यति डुबिसकेका हुन्छन् कि उनीमाथि कुनै शिक्षा-दीक्षाको प्रभाव पर्दैन, तथा कुनै तर्क उनको लागि प्रभावी हुँदैन । यसैकारण कि अवहेलना तथा अवज्ञाकारिताका कारण सत्यलाई स्वीकार गर्ने प्राकृतिक गुण तथा विशेषतालाई उनीहरू समाप्त गरिसकेका हुन्छन्, उनका आँखा यदि खुल्छन्, त त्यसवेला जब अल्लाहको प्रकोप उनको टाउकोमाथि आइपुगेको हुन्छ त्यतिखेर त्यो ईमान अल्लाहको दरबारमा स्वीकार हुँदैन ।

﴿ فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَٰنُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا ﴾

"जब उनीहरूले हाम्रो प्रकोप देखि सके (त्यसवेला) उनको ईमानले उनीहरूलाई कुनै लाभ दिएन ।" (सूरः अल-मोमिन, ८५)

[2](لَوْلَا) यो उत्तेजितका लागि (هلا) को अर्थमा छ, अर्थात् जुन वस्तीहरूलाई हामीले विनाश गर्‍यौं, तिनीमध्ये कुनै एउटा यस्तो वस्ती किन भएन, जसले यस्तो ईमान स्थापित गर्दथ्यो, जुन उनको लागि लाभकारी हुन्थ्यो । हो, केवल यूनुसको समुदाय यस्तो भयो कि जब त्यसले ईमान ल्यायो त अल्लाहले त्यसबाट प्रकोप हटाइदियो । यसको संक्षिप्त वर्णन यसप्रकार छ कि जब यूनुस अलैहिस्सलामले देखेकि उनको चेतावनी तथा धार्मिक शिक्षाको प्रभाव उनको समुदायमाथि भइराखेको छैन, त उनले आफ्नो समुदायमा घोषणा गरे कि अमुक-अमुक दिनमा तिमीमाथि प्रकोप आउने छ तथा स्वयं त्यहाँबाट निस्केर गए । जब प्रकोप मेघको रूपमा उनीमाथि छाइहाल्यो त उनी बच्चा, स्त्री यहाँसम्मकि पशुहरूलाई लिएर एउटा मैदानमा एकत्रित भए तथा अल्लाहको दरबारमा विनम्र विनती, तौबा, क्षमा-याचना प्रारम्भ गरिदिए । अल्लाह तआलाले उनको तौबा स्वीकार गरी उनीमाथिको प्रकोप हटाइदियो । आदरणीय यूनुस आवत-जावत गर्ने यात्रीहरूसित आफ्नो समुदायको समाचार सोधिरहन्थे, उनीहरूलाई जब थाहा भयो कि अल्लाह तआलाले उनको समुदाय माथिबाट प्रकोप हटाइदिएको छ, तब उनलाई आफू झुट्लाइए पश्चात आफ्नो त्यस समुदायमा फर्किजानु राम्रो लागेन, बरू उनीहरूसित अप्रसन्न भई कुनै अन्य दिशातिर हिंडिदिए,

The Ummah Technology Mission

فَلَمَّآ ءَامَنُواْ كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَٰهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٨﴾

त हामीले अपमानको यातना सांसारिक जीवनमा उनीबाट हटाइदियौं तथा उनलाई एउटा (निश्चित) समयसम्म सुख भोग्नु (का अवसर) दियौं ।[1]

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَءَامَنَ مَن فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا ۚ أَفَأَنتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُواْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾

(९९) यदि तपाईंको प्रभुले चाहेको भए समस्त धर्तीका सबै मानिसहरू ईमान भएका हुने थिए,[2] त के तपाईं बाध्य गर्न सक्नुहुन्छ कि उनीहरू मोमिन नै भइहालून् ?

जसमा त्यो ढुङ्गाको घटना घटित भयो (जसको विस्तृत वर्णन आफ्नो स्थानमा आउनेछ । (फ़तहुल क़दीर) तर व्याख्याकारहरूको यस कुरामा मतभेद छ कि यूनुसको समुदाय ईमान कहिले कायम गऱ्यो ? प्रकोप देखेर गऱ्यो, जबकि ईमान स्थापित गर्नु लाभकारी हुँदैन । परन्तु अल्लाह तआ़लाले उसलाई आफ्नो यस नियमबाट अलग्ग गरी उसको ईमानलाई स्वीकार गऱ्यो । अथवा अझै प्रकोप आएको थिएन अथवा त्यो अवस्था आएको थिएन कि जब ईमान ल्याउनु लाभकारी हुँदैन, परन्तु कुर्आन करीमले यूनुसको समुदायलाई (إلا) को शब्दसित जुन अलग्ग गरेको छ, त्यो प्रथम व्याख्याको पुष्टि गर्दछ ।

[1]कुर्आनले सांसारिक प्रकोपलाई हटाउनुको वर्णन त गरेको छ, परलोकको यातनाको विषयमा कुनै वर्णन गरेन, यसकारण केही ब्याख्याकारहरूको विचार छ कि उनीबाट परलोकको यातना समाप्त गरिएन । परन्तु जब कुर्आनले यो अस्पष्ट गऱ्यो कि सांसारिक प्रकोप ईमान भएका कारण हटाइएको थियो, त त्यसपछि परलोकको यातनाको वर्णन गर्नुको आवश्यकता नै रहँदैन । किनभने परलोकको यातनाको निर्णय ईमान तथा ईमान नहुनुकै आधारमा हुनुछ । यदि ईमान ल्याए पश्चात यूनुसको समुदाय आफ्नो ईमानमा स्थिर रहेको होला (जसको वर्णन यहाँ छैन) त निःसन्देह उनी परलोकको यातनाबाट सुरक्षित रहनेछन् । तथा अन्य परिस्थितिमा सुरक्षा केवल संसारको सीमासम्म हुनेछ ।

[2]परन्तु अल्लाहले यस्तो चाहेन किनभने यो उसको योजनाको तथा इच्छा विपरीत छ, जसलाई पूर्णरूपले त्यही जान्दछ । यो यसकारण भन्यो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको तीव्र इच्छा हुन्थ्यो कि सबै मुसलमान भईहालून्, अल्लाह तआ़लाले भन्यो : यो हुन सक्दैन किनभने अल्लाहका इच्छा सर्वोच्च ज्ञान तथा श्रेष्ठतम रहस्यमा आधारित छ, त्यसको यो माँग होइन । यसकारण अगाडी भन्यो कि तपाईं मानिसहरूलाई बलपूर्वक ईमान ल्याउनमा कसरी बाध्य गर्न सक्नुहुन्छ ? जबकि तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) मा न यसको शक्ति छ न त्यसको उत्तरदायी हुनुहुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

(१००) यद्यपि कसैबाट ईमान स्थापित गर्नु अल्लाहको आज्ञा बिना सम्भव छैन। तथा अल्लाह (तआला) ले बुद्धिले काम नलिने मानिसहरूमाथि अशुद्धि थोपिदिन्छ।[1]

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَ يَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِيْنَ لَا يَعْقِلُوْنَ ۝١٠٠

(१०१) तपाईं भन्नुहोस् कि तिमी विचार गर कि के-के कुरा आकाशहरू तथा धर्तीमा छन् तथा जुन मानिसहरू विशवास गर्दैनन्, उनीहरूलाई तर्क तथा चेतावनीले कुनै लाभ पुऱ्याउँदैनन्।

قُلِ انْظُرُوْا مَاذَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَمَا تُغْنِى الْاٰيٰتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ۝١٠١

(१०२) त के उनीहरू केवल ती मानिसहरूका जस्तै घटनाहरूको प्रतीक्षा गरिराखेका छन्, जो उनीभन्दा पूर्व गुज्रिसकेका छन्, (तपाईं) भनिदिनुस् कि ठीक छ त्यसोभए तिमी प्रतिक्षामा रह, म पनि तिमीसँग प्रतिक्षा गर्नेहरूमध्ये हुँ।[2]

فَهَلْ يَنْتَظِرُوْنَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ قُلْ فَانْتَظِرُوْٓا اِنِّىْ مَعَكُمْ مِّنَ الْمُنْتَظِرِيْنَ ۝١٠٢

(१०३) अनि हामीले आफ्ना पैगम्बरहरूलाई तथा ईमान भएकाहरूलाई बचाउँथ्यौं, यसैप्रकार हाम्रो अधिकारमा छ कि हामीले ईमान भएकाहरूलाई छुटकारा दिने गर्दछौं।

ثُمَّ نُنَجِّىْ رُسُلَنَا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كَذٰلِكَ ۚ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝١٠٣

The Ummah Technology Mission

[1]अशुद्धतासित तात्पर्य यातना अथवा कुफ्र (अविश्वास) छ। अर्थात् जुन मानिसहरू अल्लाहका निशानीहरूमाथि विचार गर्दैनन्, उनीहरू कुफ्र (अधर्म) मा नै लिप्त रहन्छन् तथा यसप्रकार यातनाको अधिकारी हुन पुग्छन्।

[2]अर्थात् जुन मानिसहरूमाथि कुनै तर्क तथा चेतावनी प्रभाव हुँदैन, यसकारण उनीहरू ईमान कायम गर्दैनन्, के यस कुराको प्रतिक्षामा छन् कि उनीसँग पनि त्यही इतिहासको पुनरावृत्ति गरियोस्, जुन उनीभन्दा पूर्वका समुदायहरूमाथि घटित भइसकेको छ। अर्थात् ईमान भएकाहरूलाई बचाएर (जस्तो कि आउने आयतमा स्पष्टीकरण छ) शेष सबैलाई नष्ट गरिदिन्थ्यो। यदि यस कुरोको प्रतिक्षा छ भने, तिमी पनि प्रतिक्षा गर, म पनि प्रतिक्षा गरिराखेको छु।

(१०४) (तपाईं) भनिदिनुस्[1] कि हे मानिसहरू ! यदि तिमी मेरो धर्मको विषयमा शंकामा छौ, भने म ती देवताहरूको उपासना गर्दिन, जसलाई, तिमी अल्लाहलाई छाडेर, पूजा गर्दछौ ।[2] तर हो, त्यस अल्लाहको इबादत गर्दछु, जसले तिम्रो प्राण निकाल्दछ,[3] तथा मलाई आदेश भएको छ कि निष्ठावानहरू मध्येबाट होउ ।

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِن كُنتُمْ فِى شَكٍّ مِّن دِينِى فَلَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَٰكِنْ أَعْبُدُ ٱللَّهَ ٱلَّذِى يَتَوَفَّىٰكُمْ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

(१०५) तथा यो कि एकाग्र भएर आफ्नो अनुहार यस धर्मतिर[4] गर तथा अहिले तथा मुश्रिकहरूमा कदापि सम्मिलित नहोउ. ।

وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

(१०६) तथा अल्लाहलाई छाडेर कहिल्यै यस्तो कुराको पूजा नगर्नु, जसले तिमीलाई न कुनै लाभ पुऱ्याउन सक्छ न कुनै अहित गर्नसक्छ ।

وَلَا تَدْعُ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۖ فَإِن فَعَلْتَ

[1]यस आयतमा अल्लाह तआला आफ्नो अन्तिम पैग़म्बर (दूत) परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सन्देश दिइराखेको छ कि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम जनसामान्यमा स्पष्ट गरिदिनुस् कि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका मार्ग तथा मुर्तिपूजकहरूको मार्ग एक-अर्काभन्दा भिन्न छन् ।

[2]अर्थात् यदि तिमी मेरो धर्मको विषयमा सन्देह गर्दछौ जसमा मात्र एक अल्लाहको उपासना छ तथा यही धर्म सत्य छ, न कि अन्य कुनै, त याद राख कि म कहिले पनि यी देवताहरूको कुनै पनि अवस्थामा पूजा गर्ने छैन, जसको तिमी गर्दछौ ।

[3]अर्थात् जीवन-मृत्यु उसैको हातमा छ, यसकारण जब त्यो चाहन्छ तिमीलाई मार्न सक्दछ किनभने मनुष्यहरूका प्राण उसैका हातमा छन् ।

[4]हनीफ़को अर्थ हो एकाग्रता, अर्थात् प्रत्येक अन्य धर्म छाडेर इस्लाम धर्म धारण गर्नु तथा हरेकतिरबाट विमुख भएर केवल एक अल्लाहतिर एकाग्रताले आकर्षित हुनु । सबैसित विच्छेद एवं अल्लाहसित सम्बन्ध राख्नु ।

The Ummah Technology Mission

وَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ الظَّٰلِمِينَ ۝

अनि यदि यस्तो गर्‍यौ भने तिमी त्यस अवस्थामा अत्याचारीहरू मध्येबाट हुनेछौ।[1]

وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِۦ ۚ يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ ۚ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝

(१०७) तथा यदि तिमीलाई अल्लाहले कुनै दु:ख पुर्‍याउँछ भने उसबाहेक अन्य त्यसलाई निवारण गर्नेछैन तथा यदि त्यसले तिमीलाई कुनै सुख पुर्‍याउन चाहन्छ भने उसको कृपालाई कोही हटाउन सक्ने छैन,[2] त्यसले आफ्नो कृपा आफ्ना भक्तहरूमध्ये जसमाथि चाहन्छ विस्तार गर्न सक्दछ तथा त्यही अति कृपालु तथा अत्यन्त दयालु छ।

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكُمْ ۖ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَن ضَلَّ

(१०८) (तपाईं) भन्नुहोस् कि हे मानिसहरू ! तिम्रो पासमा तिम्रो प्रभुबाट सत्य आइपुगेको छ।[3] यसकारण जो व्यक्ति सोझो मार्गमा आउँछ, त त्यो आफ्नो लागि सोझो मार्गमा

[1]अर्थात् यदि अल्लाहलाई छाडेर यस्ता देवताहरूलाई तपाईं पुकार्नु हुन्छ, जो कसैलाई लाभ अथवा हानि पुर्‍याउन सामर्थ्य राख्दैन, त यो अत्याचार हुनेछ। अत्याचारको अर्थ हो (وَضْعُ الشَّئِ فِي غَيْرِ مَحَلِّه) कुनै वस्तुलाई त्यसको मूल स्थानबाट हटाएर कुनै अन्य स्थानमा राखिदिनु। इबादत केवल त्यस अल्लाहको अधिकार हो, जसले सम्पूर्ण सृष्टिको निर्माण गरेको छ तथा जीवनका सबै साधन त्यही उपलब्ध गराउँछ, तसर्थ यस इबादत (पूजा) को अधिकारी अस्तित्वलाई छोडेर कुनै अन्यको पूजा (उपासना) गर्नु, जस्तो कि इबादतको अत्याधिक त्रुटिपूर्ण प्रयोग हो। यसकारण शीक (मिश्रणवाद) लाई घोर अत्याचार भनिएको छ। यहाँ पनि यद्यपि सम्बोधन नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई छ, परन्तु वास्तविक सम्वोधन मानव जाति तथा मुसलमानहरूलाई छ।

[2]पुण्यलाई यहाँ कृपासित यसकारण वर्णन गरिएको छ कि अल्लाह तआला आफ्ना भक्तहरूसित जुन भलाईको कुरो गर्दछ, कर्महरूको आधारमा यद्यपि भक्त त्यसका अधिकारी हुँदैनन्, परन्तु मात्र उसको यो कृपा हो कि त्यो कर्महरूलाई अन्देखि गर्दै मनुष्यहरूमाथि कृपा तथा दया गर्दछ।

[3]सत्यसित तात्पर्य इस्लाम धर्म तथा कुरआन हो, जसमा अल्लाह एक हुनु तथा मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतमा ईमान क़ायम गर्नु अनिवार्य छ।

The Ummah Technology Mission

فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِوَكِيلٍ

आउनेछ,[1] तथा जो व्यक्ति मार्गबाट विचलित भयो त त्यसको विचलन उसैमथि पर्नेछ ।[2] तथा म तिमीमाथि प्रभारी बनाइएको छैन ।[3]

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

(१०९) तथा तपाईं त्यसको पालना गर्दैरहनुहोला जुन वह्यी (आदेश) तपाईंको पासमा पठाईन्छ तथा धैर्य राख्नुस्,[4] यहाँसम्मकि अल्लाहले निर्णय गरिदेओस् तथा त्यो सबै निर्णायकहरूमध्ये श्रेष्ठ निर्णायक हो ।[5]

[1]अर्थात् यसको लाभ उसैलाई हुनेछ, जो कयामतको दिनको यातनाबाट वच्ने छ ।

[2]अर्थात् त्यसको हानि तथा दण्ड उसैमथि पर्नेछ जो प्रलयका दिन नरकको आगोमा पोलिने छ अर्थात् यदि कोही सन्मार्ग अपनाउने छ भने त्यसबाट यस्तो हुँदैन कि अल्लाहको शक्ति वढ्नेछ, तथा यदि कोही इन्कार तथा विचलनको मार्ग अपनाउने छ भने त्यसबाट अल्लाहको राज्य तथा शक्तिमा कुनै अन्तर पर्नेछैन ।

[3]अर्थात् मेरो दायित्व यो होइन कि तिमीलाई मुसलमान बनाइदिउँ बरू म त केवल सतर्क गराउनु, शुभ-सूचक, तथा प्रचारक एवं निवेदक हूँ । मेरो काम केवल ईमान भएकाहरूलाई शुभ-सूचना दिनु, अवज्ञाकारीहरूलाई अल्लाहको त्यस पकडबाट तर्साउनु तथा अल्लाहको आदेशतिर आमन्त्रित गरी सचेत गर्नु हो । कोही यस आमन्त्रणलाई स्वीकार गरेर ईमान ल्याउँछ भने ठीक छ, कोही स्वीकार गर्दैन भने म त्यसको उत्तरदायी होइन कि बलपूर्वक गराएर नै छाडुँ ।

[4]अल्लाह तआला जुन कुराको वह्यी (प्रकाशना) गर्दछ, त्यसलाई दृढ्ताले समात्नुहोस्, जुन कुराको आदेश छ, त्यो सम्पन्न गर्नुहोस्, जसबाट मनाही गरिएको छ, त्यसबाट रोकिनुहोस् तथा कुनै कुरामा आलस्य न गर्नुहोस् । तथा प्रकाशनाका पालना तथा कार्यान्वयन गर्न तथा सचेत गर्नु र आमन्त्रित गर्नुका मार्गमा जुन कठिनाईहरूबाट गुज्रनु पर्छ त्यसमा धैर्य धारण गर्नुहोस् दृढ्ताका साथ सबैको सामना गर्नुहोस् ।

[5]किनभने त्यसको ज्ञान पनि पूर्ण छ, त्यसको शक्ति तथा सामर्थ्य पनि विस्तृत छ तथा उसको कृपा पनि सामान्य छ । यसकारण त्यसबाट अधिक उचित निर्णय गर्ने अन्य को हुनसक्छ ?

The Ummah Technology Mission

सूरतु हूद-११

سُورَةُ هُودٍ

सूर: हूद* मक्कामा उत्रेको तथा यसका एक सय तेईस आयतहरू तथा दस रूकूअ छन् ।

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

प्रारम्भ गर्दछु अल्लाहको नामबाट जो अत्यन्त कृपालु तथा अत्यन्त दयालु छ ।

الٓرٰ كِتٰبٌ اُحْكِمَتْ اٰيٰتُهٗ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَّدُنْ حَكِيْمٍ خَبِيْرٍ ۙ﴿۱﴾

(१) अलिफ. लाम. रा. यो एउटा यस्तो किताब हो कि यसका आयतहरू सुदृढ गरिएको छन्[1] अनि सविस्तार वर्णन गरिएका छन्,[2] एक विवेकी पूर्ण ज्ञानभएको तर्फबाट ।[3]

اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ ؕ اِنَّنِيْ لَكُمْ

(२) यो कि अल्लाहका अतिरिक्त कसैको इबादत (उपासना) नगर । म तिमीलाई

यस सूर:मा पनि ती समुदायहरूको वर्णन छ, जसले अल्लाहका निशानी तथा पैगम्वरहरूलाई झुट्लाए, जसका कारण अल्लाहको प्रकोपको निशाना वने र इतिहासका पृष्ठहरूवाट त्रुटिपूर्ण शव्दहरूको जस्तै मिटाइए, अथवा इतिहासका पृष्ठहरूमा शिक्षाको नमुना वनेर वर्तमान वनेका छन् । यसैकारण हदीसमा छ कि आदरणीय अबू वकर सिद्दीक رضى الله عنه ले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित सोधे कि के कुरो छ तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) बूढो जस्तो देखिहुन्छ ? त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उत्तर दिनुभयो किनभने मलाई सूर: हूद, वाकिय:, अम्मयतसाअलून तथा इज़ाश्शम्सु कूवेरत आदिले बूढा गरिदिएका छन् । (तिर्मिजी संख्या ३२९७, सही तिर्मिज़ी अलबानी ३/११३)

[1]अर्थात् शव्द तथा शैलीमा यति सुदृढ तथा पक्का छ कि उनका कम तथा अर्थमा कुनै त्रुटि छैन ।

[2]अनि यसमा आदेश तथा नियम, उपदेश तथा कथाहरू, विश्वास तथा ईमान, चरित्र एवं सम्मान जुनप्रकार स्पष्टरूपले तथा विस्तारपूर्वक वर्णन गरिएका छन्, पूर्वका कितावहरूमा त्यसको तुलना प्रस्तुत गर्नमा असमर्थ छन् ।

[3]अर्थात् आफ्नो कथनमा ज्ञानी छ, यसकारण उसको तर्फवाट उतारिएका कुराहरू ज्ञानबाट रिक्त छैनन् तथा त्यो सूचित पनि छ अर्थात् सबै विषय तथा तिनका परिणामबाट अवगत छ । यसकारण त्यसका कुराहरूमा कर्म गर्नाले नै मनुष्य दुष्परिणामबाट बच्न सक्छ ।

The Ummah Technology Mission

مِّنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ۝٢

अल्लाहको तर्फबाट सतर्क गराउन तथा शुभ-सूचना दिनको लागि हूँ ।

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُم مَّتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۖ وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ۝٣

(३) तथा यो भन्नलाई कि तिमीहरू आफ्नो पाप आफ्नो प्रभुबाट क्षमा गराउ, अनि उसैतिर ध्यान-मग्न होउ, त्यसले तिमीलाई निर्धारित समयसम्म सुख-सुविधा दिनेछ[1] तथा प्रत्येक अधिक राम्रो कार्य गर्नेलाई अधिक पुण्य दिनेछ । तथा यदि तिमीहरू बिमुख हुँदैगर्यौ भने मलाई तिम्रो लागि एक महान दिन[2] को यातनाको चिन्ता छ ।

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝٤

(४) तिमीलाई अल्लाहकै पासमा जानुछ तथा त्यसले प्रत्येक वस्तुमा पूर्ण सामर्थ्य राख्दछ ।

أَلَا إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ ۚ أَلَا حِينَ

(५) याद राख कि तिनीहरू आफ्ना छातिहरूलाई मोड्छन् ताकि आफ्ना कुरा (अल्लाहबाट) लुकाउन सकून् ।[3] याद राख कि उनीहरू

[1]यहाँ त्यस सांसारिक संसाधनहरूलाई जसलाई कुर्आनले सामान्य रूपले गर्वका साधन, धोकाको सामान भनेको छ, यहाँ त्यसलाई"सुख सामग्री" भनिएको छ । यसको अर्थ यो भयो कि जसले परलोकबाट निश्चित भएर सांसारिक सुखबाट लाभ प्राप्त गर्नेछ, त्यसको लागि यो धोकाको साधन हो, किनकि त्यस पश्चात उसलाई दुष्परिणाम भोग्नु पर्नेछ तथा जसले परलोकको तयारीका साथ-साथ त्यसबाट लाभ उठाउने छ, उसको लागि क्षणिक जीवन सामग्री सुख सामग्री छ, किनभने उसले त्यसलाई अल्लाहको आदेशानुसार प्रयोग गरेको छ ।

[2]ठूलो दिनवाट तात्पर्य क़ेयामतको दिन हो ।

[3]यसको अवतरित हुने कुराको विशेषतामा व्याख्याकारहरूमा मतभेद छ । अत: यसको भावार्थमा पनि मतभेद छ । तैपनि सहीह बुख़ारी तफसीर सूर: हूदमा वर्णित अवतरणको विशेषताबाट ज्ञान हुन्छ कि यो ती मुसलमानहरूको विषयमा अवतरित छ, जो शर्मको (लज्जा) प्रभावबाट प्रभावित हुनुका कारण शौच तथा पत्नीसँग संभोगको समय निर्वस्त्र हुनु प्रिय ठान्दैनथे कि अल्लाह तआला हामीलाई देखिराखेको छ, यसकारण यस्ता अवसरहरूमा उनी गुप्ताङ्गहरूलाई लुकाउनको लागि आफ्नो छातिहरूलाई खुम्च्याई बटार्थे । अल्लाह तआलाले भन्नुभयो

The Ummah Technology Mission

جتिखेर आफ्ना वस्त्र बेर्दछन्, त्यो त्यस समय पनि सबै थोक जान्दछ, जे-जति उनीहरू लुकाउँछन् र जे-जति प्रकट गर्दछन् । निःसन्देह त्यो हृदय भित्रका कुराहरू जान्दछ ।

يَسْتَغْشُوْنَ ثِيَابَهُمْ ۙ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ۚ اِنَّهٗ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝

कि रात्रिको अँध्यारोमा जब उनीहरू ओछ्यानमा आफूलाई कपडाले छोप्दथे, त त्यस समय पनि त्यो (अल्लाह) उनलाई देख्दथ्यो तथा उनका लुकेका तथा प्रकट कुराहरूलाई जान्दछ । अर्थ यो हो कि लज्जा एवं भयको भाव आफ्नो स्थानमा अत्यन्त प्रशंसनीय छ तथा यसमा यति अधिकता पनि उचित छैन । यसकारण कि जुन अल्लाहको भयले उनीहरू यस्तो गर्दछन्, त्यसवाट त तैपनि लुक्न सक्दैनन्, तसर्थ यसप्रकारको कष्टको के लाभ ?

The Ummah Technology Mission

وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِي ٱلْأَرْضِ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ۚ كُلٌّ فِي كِتَٰبٍ مُّبِينٍ ۝٦

(६) धर्तीमा हिंड्डुल गर्ने जति पनि जीवधारी छन्, सबैको जीविका अल्लाह तआलाको जिम्मामा छ[१] त्यही उनीहरूको बस्ने ठाउँ पनि जान्दछ तथा उनलाई अर्पित गरिने स्थान[२] पनि, सबैथोक खुल्ला किताबमा विद्यमान छ।

وَهُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُۥ عَلَى ٱلْمَآءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۗ وَلَئِن قُلْتَ إِنَّكُم مَّبْعُوثُونَ مِنۢ بَعْدِ ٱلْمَوْتِ

(७) तथा अल्लाह नै त्यो हो जसले छः दिनमा आकाशहरू तथा धर्तीलाई उत्पन्न गऱ्यो तथा त्यसको अर्श (सिंहासन) पानीमाथि थियो,[३] ताकि त्यसले तिम्रो परीक्षा लिन सकोस् कि तिमीमा राम्रो कर्म गर्ने को छ ?[४] यदि तपाईं उनीहरूसित भन्नुहुन्छ कि

[१]अर्थात् त्यो प्रभारी तथा उत्तरदायी छ। धर्तीमा हिंड्ने प्रत्येक जीव मानव होस् अथवा जिन्न, पशु होस् अथवा पंक्षी, सानो होस् अथवा ठूलो, जलीय होस् अथवा थलीय, प्रत्येकका लागि उसको श्रेणी तथा जातिको आवश्यकता अनुसार त्यसले भोजनको प्रवन्ध गर्दछ।

[२](مستقر) तथा (مستودع) को भावार्थमा मतभेद छ। केही ज्ञाताहरूका निकट त्यो स्थान जहाँ हिंड्डुल गरेर पुगेपछि रोकियोस् (مستقر) (मुस्तकर) भन्दछन् तथा जसलाई स्थायी निवास वनाउँछ, त्यो (مستودع) हो। अन्य केही विद्वानिहरूका निकट माताको गर्भाशय (मुस्तकर) तथा पिताको पिठ्यूँ (मस्तौदआ) हो तथा केहीका निकट जीवनकालमा मानव तथा पशु जहाँ निवास गर्दछन्, त्यो (मूस्तौदआ) हो (तफ़सीर इब्ने कसीर) इमाम शौकानी भन्नुहुन्छ "मुस्तकर" को तात्पर्य माताको गर्भाशय तथा "मुस्तौदआ" सित धर्तीको त्यो भाग हो जसमा त्यो गाडिएको होस् तथा इमाम हाकिमको एक कथनानुसार यसैलाई प्रथमिकता दिइएको छ। अन्ततः जे-पनि अर्थ लगाइयोस्, आयतको भावार्थ स्पष्ट छ कि अल्लाह तआलालाई प्रत्येकको (मुस्तकर) तथा (मस्तौदआ) को ज्ञान छ, यसकारण त्यो प्रत्येकलाई भोजन पुऱ्याउनुको सामर्थ्य राख्दछ तथा जिम्मेदार छ, तथा त्यसले आफ्नो कर्तब्य पूरा गर्दछ।

[३]यही कुरो सहीह हदीसवाट पनि सिद्ध हुन्छ। अतः एक हदीसमा वर्णन छ "अल्लाह तआलाले आकाश तथा धर्तीको उत्पत्ति भन्दा पचास हजार वर्ष पूर्व जीवहरूको भाग्य लेख्यो, त्यस समय उसको अर्श पानीमाथि थियो।" (सहीह बुख़ारी मुस्लिम, किताबुल कद्र, अन्य हेर्नुस् सहीह बुख़ारी, बदउल ख़ल्क)

[४]अर्थात् यी आकाश तथा धर्ती त्यसै व्यर्थ बिना उद्देश्य बनाएका होइनन्, बरू त्यसको उद्देश्य मानव तथा दानवको परीक्षा लिनु हो कि को राम्रो कर्म गर्दछ ?

The Ummah Technology Mission

لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۞

तिमीहरू मरे पश्चात फेरि जीवित पारिनेछौ, त काफ़िरले (अधर्मी) उत्तर दिनेछन् कि यो त मात्र खुल्ला रुपमा जादू नै हो ।

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَىٰٓ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لَّيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُۥٓ ۗ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ۞

(८) तथा यदि हामी उनीहरूबाट यातनालाई केही अवधिका लागि निलम्बित गरिदिन्छौं भने यिनीहरू अवश्य भन्नथाल्ने छन् कि यातनालाई कुन चाहिं कुरोले रोकेको छ । सुन ! जुन दिन त्यो उनीहरूको निकट आइपुग्छ, त त्यसपछि उनीबाट हट्नेवाला छैन, अनि त जुन कुराको उपहास गरिराखेका थिए, त्यो तिनीहरूलाई आइ घेर्नेछ ।[1]

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنسَٰنَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَٰهَا مِنْهُ إِنَّهُۥ لَيَـُٔوسٌ كَفُورٌ ۞

(९) तथा यदि हामीले त्यसलाई (मानव) कुनै सुख को रसास्वादन गराए पश्चात पुनः त्यसलाई त्यसबाट खोस्छौं भने अत्याधिक निराश तथा अत्याधिक कृतघ्न हुन्छ ।

وَلَئِنْ أَذَقْنَٰهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّـَٔاتُ

(१०) तथा यदि हामीले त्यसलाई कुनै सुख पुऱ्याउँछौ, त्यस कठिनाईका पश्चात जुन उसलाई पुगेको थियो, त त्यो भन्नथाल्छ कि नराम्रा कुराहरू

टिप्पणी : अल्लाह तआलाले यहाँ यो भनेको छैन कि को अधिक कर्म गर्दछ बरू भन्यो कि को अधिक राम्रो कर्म गर्दछ यसकारण कि राम्रो कर्म त्यही हुन्छ, जुन अल्लाहको प्रसन्नताको लागि गरिन्छ तथा अर्को कुरो सुन्नत अनुसार हुन्छ । यी दुवै प्रतिवन्धहरूमध्ये एउटा पनि रहँदैन भने त्यो राम्रो कर्म रहने छैन, अनि त्यो चाहे जति अधिक किन नहोस्, अल्लाहकहाँ त्यसको कुनै मुल्य छैन ।

[1]यहाँ शीघ्र माँग गर्नलाई "उपहास" भनिएको छ किनभने त्यो शीघ्रताको माँग उपहासकै लागि नै हुन्थ्यो । अतः उद्देश्य यो बुझ्नु छ कि अल्लाह (तआला) को तर्फबाट विलम्वमा मनुष्य असावधान रहनु हुँदैन, त्यसको पकड कुनै पनि समय हुनसक्छ ।

[2]मनुष्य जातिमा सामान्यतः जुन दुर्गुण पाईन्छन्, यसमा तथा आउने आयतमा उनको वर्णन छ । निराशाको सम्बन्ध भविष्यसित छ तथा कृतघ्नताको भूत तथा वर्तमानसँग ।

The Ummah Technology Mission

عَنِّيْ ؕ اِنَّهٗ لَفَرِحٌ فَخُوْرٌ ۝

म बाट टाढा गइहाले,[1] नि:सन्देह त्यो साह्रै नै प्रसन्न भई घमण्ड गर्नथाल्छ ।[2]

اِلَّا الَّذِیْنَ صَبَرُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ؕ اُولٰٓئِکَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ اَجْرٌ کَبِیْرٌ ۝

(११) उनीहरूबाहेक जो धैर्य गर्दछन् तथा पुण्य कार्यहरूमा लागिरहन्छन्, तिनीहरूकै लागि क्षमा पनि छ तथा अत्यन्त ठूलो प्रतिदान पनि ।[3]

---

[1]अर्थात् ठान्दछ कि कठिनाईहरूको काल समाप्त भइसकेको छ, अब उसलाई कुनै कठिनाई आउने छैन । समुदायका विभिन्न भावार्थ : आयत संख्या ८ मा "उत्तम" शब्द आएको छ । यो कुर्आन मजीदमा विभिन्न स्थानहरूमा विभिन्न अर्थहरूमा प्रयोग भएको छ । أمة शब्द أم बाट बनेको छ, जसको अर्थ हो निश्चय गर्नु । यहाँ यसको अर्थ 'त्यसबखत' तथा अवधिसँग छ, जुन यातनाको लागि निश्चित छ । (फ़तहुल क़दीर) सूर: यूसुफ़को आयत संख्या ४५ ﴿وَادَّكَرَ بَعْدَ اُمَّةٍ﴾ मा पनि यही अर्थ छ । यसको अतिरिक्त जुन अर्थहरूमा यसको प्रयोग भएको छ, तिनीहरूमा एउटा इमाम तथा अगुवा हो । जस्तै ﴿اِنَّ اِبْرٰهِیْمَ کَانَ اُمَّةً﴾ (अन्नहल-१२०) नियम तथा धर्म हो, जस्तै ﴿اِنَّا وَجَدْنَاۤ اٰبَآءَنَا عَلٰۤی اُمَّةٍ﴾ (अल-जुख़रूफ़-२३) पार्टी तथा गुट हो जस्तै ﴿وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْیَنَ وَجَدَ عَلَیْهِ اُمَّةً مِّنَ النَّاسِ﴾ (सूर:अल-कसस-२३) ﴿وَمِنْ قَوْمِ مُوْسٰۤی اُمَّةٌ﴾ (सूर: अल-आराफ-१५९) आदि । त्यो विशेष समुदाय तथा सम्प्रदाय हो जसतर्फ कुनै रसूल पठाइएको होस् । ﴿وَلِکُلِّ اُمَّةٍ رَّسُوْلٌ﴾ (सूर: यूनुस-४७) यसलाई आमन्त्रित समुदाय पनि भन्दछन्, तथा त्यसैप्रकार पैग़म्बरमाथि ईमान कायम गर्नेहरूलाई उम्मत (समुदाय) अथवा अनुयायी (समुदाय) अथवा आज्ञाकारी समुदाय भनिन्छ । (इब्ने क़सीर)

[2]अर्थात् जे-जति उसको पासमा छ, त्यसमाथि घमण्ड गर्दछ तथा अरूहरूलाई गर्व र अहङ्कार देखाउँछ परन्तु यी दुर्गुणहरूबाट ईमान भएका तथा पुनीत मानिसहरू अलग्ग छन्, जस्तो कि आउने आयतबाट स्पष्ट छ, अर्थात् ईमान भएकाहरूलाई सुख-सुविधा होस् अथवा अभाव तथा दुख दुवै अवस्थाहरूमा अल्लाहका आदेशहरूका अधीन काम गर्दछन् । जस्तो कि हदीसमा चर्चित छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सौगन्ध खाएर भन्नुभयो, "सौगन्ध छ त्यस अस्तित्वको जसको नियन्त्रणमा मेरो प्राण छ, अल्लाह तआ़ला निष्ठावानहरूका लागि जे पनि निर्णय गर्दछ, त्यसमा उसको लागि भलाईको पक्ष हुन्छ । यदि उसलाई सुख प्राप्त हुन्छ भने त्यो अल्लाहको कृतज्ञ हुन्छ जुन उसको लागि राम्रो हो । (अर्थात् प्रतिफलको कारण) हो तथा यदि कुनै दुख पुग्दछ भने धैर्य राख्दछ, त्यो पनि उसको लागि राम्रो (अर्थात् प्रतिफल तथा पुण्यको कारण) हो । यो विशेषता एउटा निष्ठावानका अतिरिक्त कसैलाई प्राप्त छैन ।"(सहीह मुस्लिम किताबुल जोहद, बाबुल मोमिन अमरुहु कुल्लुहु ख़ैर) तथा एक अन्य हदीसमा भन्नुभयो :

The Ummah Technology Mission

(१२) तसर्थ संभवतः तपाईं त्यस वह्यी (प्रकाशना) को कुनै भागलाई छोडिदिनु हुनेछ, जुन तपाईंतिर अवतरित गरिन्छ तथा त्यसबाट तपाईंको हृदय संकुचित छ, मात्र उनीहरूको यस कुरामा कि यसमाथि कुनै कोष किन अवतरित भएन ? अथवा यसको साथमा कुनै फरिश्ता नै आउँथ्यौ सुनिहाल्नुस् । तपाईं त केवल सचेत गराउने हुनुहुन्छ ।[1] तथा प्रत्येक कुराको संरक्षक मात्र अल्लाह तआ़ला हो ।

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا يُوْحٰٓى اِلَيْكَ وَضَآئِقٌۢ بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ يَّقُوْلُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَآءَ مَعَهٗ مَلَكٌ ۭ اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيْرٌ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ ۝

(१३) के यिनीहरू भन्दछन् कि यस कुर्आनलाई उसैले रचेको छ । जवाफमा भन्नुहोस् कि त्यसो भए तिमी पनि यसैको समान दस सूरः रचेर ल्याऊ ।

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۭ قُلْ فَاْتُوْا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهٖ مُفْتَرَيٰتٍ وَّ ادْعُوْا

"मोमिनलाई जे पनि दुख-दर्द तथा कठिनाई पुग्दछ, यहाँसम्मकि त्यसलाई काँडा बिज्छ, त अल्लाह तआ़ला त्यसको कारण त्यसका त्रुटिहरूलाई क्षमा गरिदिन्छ ।" (मुसनद अहमद भाग ३, पृष्ठ ४) सूरः मआरिज़का आयतहरू संख्या १९ तथा २२ मा पनि यस विषयको वर्णन छ ।

[1]मूर्तिपूजक नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको बारेमा भन्ने गर्थे कि उसको साथमा कुनै फरिश्ता किन अवतरित हुँदैन, अथवा उसतिर कुनै कोष किन पठाइँदैन ? (सूरः अल-फुरक़ान-८) एउटा अन्य स्थानमा भनिएको छ "हामीलाई ज्ञान छ कि यिनीहरू तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को विषयमा जुन कुरा भन्दछन्, त्यसबाट तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) दुखी हुनुहुन्छ ।" (सूरः अल-हिज्र-९८) यस आयतमा तिनै कुराबारे भनिँदैछ कि शायद तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) दुखी हुनुहुन्छ, सम्भव छ तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) त्यो उनीहरूलाई सुनाउन अप्रिय ठान्नुहुन्छ । परन्तु तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) यी कुराहरूबाट निश्चित भई, उनीहरूलाई अल्लाहको वह्यी (प्रकाशना) सुनाउनुहोस्, उनीहरूलाई प्रिय होस् अथवा अप्रिय उनीहरू स्वीकार गर्दछन् अथवा अस्वीकार । तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को कर्तब्य केवल सतर्क गर्नु तथा चेतावनी हो, त्यो तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) प्रत्येक अवस्थामा गर्दै जानुस् ।

The Ummah Technology Mission

مِّن اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ⑬

तथा अल्लाहका अतिरिक्त जसलाई चाहन्छौ, आफूसँग सम्मिलित पनि गरिहाल यदि तिमी साँचो हौ ।[1]

فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ⑭

(१४) अनि यदि उनीहरू तिम्रो यस कुरालाई स्वीकार गर्दैनन् भने तिमी निश्चित रुपले जानीहाल कि यो कुर्आन अल्लाहको ज्ञानका साथ अवतरित गरिएको छ । तथा यो कि अल्लाहका अतिरिक्त कोही पूज्य-प्रभु छैन । त के अब तिमी मुसलमान हुन्छौ ?[2]

مَن كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ

(१५) जुन मानिस सांसारिक जीवन तथा त्यसको शोभाका लागि लालायित हुन्छ हामीले यस्तालाई उनका

[1]इमाम इब्ने कसीर लेख्नुहुन्छ कि पहिला अल्लाह तआ़लाले चुनौती दियो कि यदि तिमी यस दावीमा साँचो हौ कि मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) द्वारा रचिएको कुर्आन हो, त यसको समान प्रस्तुत गरेर देखाऊ तथा तिमी जसको सहायता चाहन्छौ प्राप्त गर, तर तिमी कहिल्यै पनि यस्तो गर्नसक्ने छैनौ । अल्लाहको आदेश भयो :
﴿قُل لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾
"भनिदिनुस् ! यदि सम्पूर्ण मानव तथा दानव मिलेर यस्तो कुर्आन ल्याउन खोज्दछन् भने यसको समान ल्याउन सक्ने छैनन् यद्यपि उनीहरू परस्परमा सहायक बन्छन् ।" (सूर: बनी इस्राईल-८८)

यसपश्चात अल्लाह तआ़लाले यो चुनौती दियो कि पूरा कुर्आन बनाएर प्रस्तुत गर्न सक्दैनौं भने दस सूर: नै बनाएर प्रस्तुत गर । जस्तो कि यस स्थानमा छ । अनि तेस्रो स्थानमा चुनौती दियो कि लौ एउटै सूर: बनाएर प्रस्तुत गर जस्तो कि सूर: यूनुसको आयत संख्या ३१ तथा सूर: अल-बकर:को प्रारम्भमा भनिएको छ (तफ़सीर इब्ने कसीर सूर: यूनुस प्रस्तुत आयत अर्न्तगत) तथा यस आधारमा अन्तिम चुनौती यो हुनसक्दछ कि यो जस्तो एउटा कुरो बनाएर प्रस्तुत गर । ﴿فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ﴾ (सूर: अल-तूर-३४) परन्तु आयतहरूको अवतरणका कर्म चुनौतिका यस क्रमलाई समर्थन दिँदैन । (والله أعلم بالصواب)

[2]अर्थात् के यस पश्चात पनि तिमी यस चुनौतीको उत्तर दिनामा असमर्थ छौ, यो मान्नको लागि कि यो कुर्आन अल्लाहबाटै अवतरित भएको हो, तयार छैनौ तथा न मुसलमान हुनका लागि तयार छौ ?

The Ummah Technology Mission

فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ⑮

सबै कर्म (का प्रतिफल) यहीं पूर्णरूपमा पुऱ्याइदिन्छौं तथा यहाँ उनीहरूलाई कुनै कमी गरिंदैन ।

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ ۖ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑯

(१६) हो, यिनै ती मानिसहरू हुन्, जसका लागि परलोकमा आगोका अतिरिक्त केही छैन तथा जे-जति उनीहरूले यहाँ गरेका होलान्, त्यहाँ सबै व्यर्थ छ तथा जे-जति उनका कर्म थिए, ती सबै नाश हुने भएका छन् ।[1]

أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ

(१७) त्यो व्यक्ति जो आफ्नो पालनकर्ताको तर्फबाट एउटा तर्कमा छ तथा उसँग अल्लाहको तर्फबाट साक्षी छ तथा उसभन्दा पूर्व मूसाको किताब जुन पथ-प्रदर्शक तथा दया छ (साक्षी छ) अरुहरू समान हुनसक्छ ?)[2] यिनै

[1]यी दुई आयतहरूको विषयमा केही ज्ञाताहरूको विचार छ कि यसमा पाखण्डी मानिसहरूको चर्चा छ, केहीका निकट यसबाट तात्पर्य यहूदी तथा इसाई हुन् तथा केहीका निकट यसमा संसारका अभिलाषी मानिसहरूको वर्णन छ, किनभने अवसरवादी पनि जो असल कर्म गर्दछन्, अल्लाह तआला उनको प्रतिफल उनीहरूलाई संसारमै दिदिन्छ, आख़िरतमा उनका लागि दण्डबाहेक केही हुनेछैन । यस विषयलाई कुरआन मजीदमा सूरः बनी इस्राईल आयत १८ तथा २१ एवं सूरः शूरा आयत २० मा वर्णन गरिएको छ ।

[2]निवर्तिहरू तथा काफ़िरहरूका सापेक्ष स्वभावयुक्त मानिसहरू तथा निष्ठावानहरूको वर्णन गरिंदैछ । "आफ्नो प्रभुतिरबाट तर्क" सित तात्पर्य त्यो प्रकृति हो, जसमा अल्लाह तआलाले मानवलाई पैदा गऱ्यो तथा त्यो हो एक अल्लाहलाई मान्नु तथा उसैको इबादत (उपासना) जस्तो कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको आदेश छ, "प्रत्येक बच्चा प्रकृतिमा जन्म लिन्छ, तर त्यस पछाडी त्यसका माता-पिता त्यसलाई यहूदी, इसाई अथवा अग्निपूजक बनाइदिन्छन् ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल जनायेज तथा सहीह मुस्लिम किताबुल क़द्र) (يتلوه) को अर्थ हो, त्यसको पछाडी अर्थात त्यसको साथमा अल्लाहको तर्फबाट एउटा साक्षी पनि होस् साक्षीसित तात्पर्य कुरआन अथवा मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) हुनुहुन्छ, जो त्यस सत्य प्रकृतितिर आमन्त्रित तथा त्यसतिर संकेत गर्नुहुन्छ । तथा यसभन्दा पूर्व मूसाको किताब तौरात जो पथ-प्रदर्शक थियो तथा कृपाको कारण पनि थियो ।

The Ummah Technology Mission

مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۚ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ⑰

मानिसहरू हुन् जो त्यसमा निष्ठा (ईमान) राख्दछन् ।[1] तथा सबै गुटहरूमध्येबाट जो पनि यसको इन्कार गर्ने छ, त्यसको अन्तिम वाचाको स्थान नरक हो,[2] अनि तिमी त्यसमा कुनै प्रकारको सन्देहमा नहोउ, निःसन्देह यो तिम्रो प्रभुको तर्फबाट साक्षात सत्य हो, परन्तु अधिकतर मानिसहरू निष्ठा (ईमान) भएका हुँदैनन् ।[3]

अर्थात् यो मूसाको किताबले पनि कुर्आनमा ईमान कायम गर्न मार्ग देखाउन्छ । अर्थ यो हो कि एक व्यक्ति त्यो हो जो इन्कार गर्दछ तथा काफिर छ तथा त्यसको तुलनामा एउटा अन्य व्यक्ति छ, जो अल्लाहको तर्फबाट आएको तर्कमा स्थिर छ, त्यसमा एउटा साक्षी (कुर्आन अथवा इस्लामका पैगम्बर) पनि छन्, त्यसैप्रकार त्यसभन्दा पूर्व अवतरित भएको किताब तौरातबाट पनि त्यसको लागि मार्गदर्शनको प्रबन्ध छ तथा त्यसले निष्ठा स्थापित गर्दछ, के यी दुबै व्यक्ति समान हुनसक्दछन् ? अर्थात् यी दुबै व्यक्ति समान हुन सक्दैनन् । किनभने एउटा ईमान भएको छ अर्को काफिर । एउटा प्रत्येक प्रकारका प्रमाणहरूले विभूषित छ तथा दोस्रो बिल्कुलै शून्य छ ।

[1]जसमा पूर्वोक्त विशेषताहरू पाइने छन्, तिनीहरू पवित्र कुर्आनमा तथा नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा ईमान कायम गर्नेछन् ।

[2]सबै गुटहरूसित तात्पर्य सम्पूर्ण धर्तीमा पाइने धर्म हुन्, यहूदी, ईसाई, अग्निपूजक, बौद्धधर्म, मूर्तिपूजक, काफिर तथा अन्य जो पनि मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा कुर्आनमा ईमान स्थापित गर्नेछैन, त्यसको निवास नरक हो । यो त्यही विषय हो, जसलाई यस हदीसमा वर्णित गरिएको छ "सौगन्ध छ त्यस अस्तित्वको जसको नियन्त्रणमा मेरो प्राण छ, यस समुदायका जुन यहूदी तथा इसाईले पनि मेरो नबूअतको विषयमा सुन्यो तथा म माथि ईमान (विश्वास) कायम गरे, त्यो नरकमा जानेछ ।"(सहीह मुस्लिम, किताबुल ईमान बाब वजूबुल ईमान विरिसालते नबियेना मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम इला ज़मीइन्नासे) यो विषय यसभन्दा पूर्व सूरः अल-बकरः आयत संख्या ६२ तथा सूरः निसा आयत संख्या १५० तथा १५२ मा पनि चर्चा भइसकेको छ ।

[3]यो त्यही विषय हो जुन कुर्आन मजीदका अनेक स्थानहरूमा वर्णित गरिएको छ ।

﴿وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ﴾

"तिम्रो इच्छाका बावजूद अधिकतर मानिसहरूले ईमान ल्याउने छैनन् । (सूरः यूसुफ-१०३)

The Ummah Technology Mission

(१८) तथा त्यसभन्दा अधिक अत्याचारी को होला जो अल्लाहमाथि मिथ्या आरोप गर्दछ ।[1] यिनीहरू आफ्ना पालनकर्ताका समक्ष प्रस्तुत गरिने छन् तथा सारा साक्षीहरू भन्नेछन् कि यी ती मानिसहरू हुन् जसले आफ्नो पालनकर्ताबारे असत्य कुरा रचे, सावधान ! अल्लाहको धिक्कार छ अत्याचारीहरूमाथि ।[2]

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

(१९) जो अल्लाहको बाटोबाट रोक्दछन् तथा त्यसमा त्रुटि खोज्छन्[3] यिनै, त्यस्ता मानिसहरू हुन्, जो परलोकलाई नकार्दछन् ।

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾

(२०) न यिनीहरू संसारमा अल्लाहलाई पराजित गर्न सके तथा न अल्लाहबाहेक उनको कोही समर्थक भयो, उनीहरूका लागि यातना दुईगुना गरिनेछ,

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ۘ يُضَاعَفُ لَهُمُ

﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾

"इब्लीसले आफ्नो विचार साँचो पारेर देखायो, ईमान भएका एउटा समूहका अतिरिक्त, सबै उसका अनुयायी बने ।" (सूरः सबा-२०)

[1]अर्थात् जसलाई अल्लाह तआलाले सृष्टिमा उपभोग गर्नुको तथा आख़िरतमा सिफारिश गर्नुको अधिकार दिएको छैन, उनको विषयमा यो भनियोस् कि अल्लाहले उनीहरूलाई यो अधिकार दिएको छ ।

[2]हदीसमा यसको व्याख्या यसप्रकार गरिएको छ कि कयामत (प्रलय) का दिन अल्लाह तआला एउटा निष्ठावानसित त्यसका पापहरूलाई स्वीकार गराउनेछ कि तिमीलाई ज्ञात छ कि तिमीले अमूक पाप गरेका थियौ, अमुक पनि गरेका थियौ, त्यो ईमानवालाले भन्नेछ हो ठीक छ। अल्लाह तआलाले भन्नेछ कि मैले ती पापहरूमाथि संसारमा पनि पर्दा हालेका थिए, जो आज पनि उनीहरूलाई क्षमा गर्दछु। तर अन्य मानिसहरू अथवा काफ़िरहरूको कुरो यस्तो हुनेछ कि उनीहरूलाई साक्षीहरूका समक्ष डाँकिनेछ तथा साक्षी यो साक्ष्य दिनेछन् कि यिनै ती मानिसहरू हुन्, जसले आफ्ना प्रभुबारे झूटा कुरा गढेका थिए । (सहीह बुख़ारी, तफसीर सूरः हूद)

[3]अर्थात् मानिसहरूलाई अल्लाहको बाटोबाट रोक्नका निम्ति त्रुटिहरू खोज्दछन् तथा मानिसहरूलाई त्यसबाट भड्काउन खोज्छन् ।

The Ummah Technology Mission

الْعَذَابُ ۚ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾

न यिनीहरू सुन्ने शक्ति राख्दथे तथा न यी देख्दथे नै ।[1]

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾

(२१) यिनै हुन् जसले आफ्नो हानि आफैंले गरे तथा जसबाट आफूले रचेको झूट विलीन भएर गयो ।

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ﴿٢٢﴾

(२२) निःसन्देह यी मानिसहरू नै आख़िरत (परलोक) मा क्षतिग्रस्त हुनेछन् ।

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

(२३) निःसन्देह जुन व्यक्तिहरूले निष्ठा (ईमान) स्थापित गरे तथा उनीहरूले काम पनि पुण्यका गरे तथा आफ्नो पालनकर्तातिर नतमस्तक भइरहे, तिनीहरू स्वर्गमा जाने हुन्, जहाँ उनीहरू सधैं बास गर्नेछन् ।

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۚ هَلْ

(२४) यी दुबै गुटहरू (समूह) को उदाहरण अन्धा-बहिरा तथा देख्ने-सुन्नेहरूको जस्तो छ ।[2] के यिनी

[1]अर्थात् उनको सत्यबाट विमुख हुनु तथा द्वेष त्यस चरम सीमासम्म पुगेको थियो कि यिनीहरू त्यसलाई देख्ने तथा सुन्ने शक्ति राख्दैनथे । अथवा यो अर्थ हो कि अल्लाहले उनलाई कान तथा आँखा त दिएको थियो तर उनीहरूले तिमीबाट सत्य कुरा न सुने, न देखे । अर्थात्

﴿فَمَآ أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَآ أَبْصَٰرُهُمْ وَلَآ أَفْـِٔدَتُهُم مِّن شَىْءٍ﴾

"न उनका कानहरूले उनीहरूलाई कुनै लाभ पुऱ्याए न उनका आँखा तथा हृदयले किनभने सत्य सुन्नुबाट वहिरा तथा सत्य देख्नुबाट अन्धा बनिरहे ।" (सूरः अल-अहक़ाफ-२६)

जुनप्रकार कि उनीहरू नरकमा प्रवेश गर्दा भन्नेछन् ।

﴿لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِىٓ أَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ﴾

"यदि हामीले सुनेको भए तथा विवेकले काम लिएको भए त आज नरकमा जाने थिएनौं ।" (सूरः अल-मुल्क-१०)

[2]पूर्वका आयतहरूमा निष्ठावान, काफ़िर तथा भाग्यवान् एवं अभागीहरू दुबैको वर्णन गरिएको छ । अब यसमा दुवैको अवस्थाको वर्णन गरेर दुवैको वास्तविकतालाई स्पष्ट गरिदैछ । भनियो एउटाको उदाहरण अन्धा तथा बहिराको सरह छ तथा अर्काको

The Ummah Technology Mission

يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

दुबै तुलनामा समान छन् ? के तैपनि तिमीले शिक्षा प्राप्त गर्दैनौ ?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦٓ إِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾

(२५) तथा निःसन्देह हामीले नूह (अलैहिस्सलाम) लाई त्यसको समुदायतिर रसूल (सन्देशवाहक) बनाएर पठायौं कि म तिमीलाई स्पष्टरूपले सचेत गर्ने हूँ ।

أَن لَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّا ٱللَّهَ ۖ إِنِّىٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٢٦﴾

(२६) कि तिमी मात्र अल्लाहको पूजा गर्ने गर,[1] मलाई त तिमीमाथि दुखदायी दिन

तुलना देख्ने तथा सुन्ने व्यक्ति सरह छ । काफिर संसारमा सत्यको सौन्दर्य हेर्नवाट बञ्चित तथा आखिरत (परलोक) मा मोक्षको मार्गवाट टाढा, त्यसैप्रकार सत्यको तर्क सुन्नबाट बञ्चित रहन्छ, यसैले यस्ता कुरावाट बञ्चित रहन्छ, जुन त्यसका लागि लाभकारी हुन्छन् । यसका विपरीत ईमानवाला, समभदार, सत्यदर्शी तथा असत्यका मध्य विवेककारी हुन्छन् । अतः तिनी सत्य तथा पुण्यको अनुसरण गर्छन्, तर्कलाइ सुन्दछन् तथा त्यसबाट शंकाको निवारण गर्दछन् तथा असत्यवाट टाढा रहन्छन् । के यी दुबै समान हुनसक्छन् ? प्रश्न नकार्नको लागि हो अर्थात् दुबै समान हुन सक्दैनन् जस्तो अन्य स्थानमा भनिएको छ :

﴿لَا يَسْتَوِىٓ أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصْحَـٰبُ ٱلْجَنَّةِ ۚ أَصْحَـٰبُ ٱلْجَنَّةِ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾

"स्वर्गबासी तथा नर्कवासी समान हुनसक्दैन, स्वर्गमा जाने सफल हुनेहरू हुन् ।" (सूरः अल-हश्र-२०)

एउटा अन्य स्थानमा यसलाई यसप्रकार वर्णित गरिएको छ,

"अन्धा तथा आँखा भएका समान छैनन् । अन्धकार तथा प्रकाश, छायाँ तथा घाम समान छैनन् ।" (सूरः फातिर-१९ देखि २२)

[1]यो त्यही एकेश्वरवादको आमन्त्रण हो जुन प्रत्येक नबीले आएर आ-आफ्ना समुदायलाई दिए । जसप्रकार कुरआनको भनाई छः

﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ﴾

"जुन पैगम्बर हामीले तपाईंभन्दा पूर्व पठायौं, उनीहरूतिर वह्‌यी (प्रकाशना) गऱ्यौं कि मेरो अतिरिक्त कोही पूज्य छैन, तसर्थ मेरै पूजा गर ।" (सूरः अल-अम्बिया-२५)

The Ummah Technology Mission

को यातनाको भय छ ।[1]

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ

(२७) त्यसका समुदायका काफ़िरहरूका मुखियाहरूले उत्तर दिए कि हामी त तिमीलाई आफू जस्तै मनुष्य नै देख्दछौं,[2] तथा तिम्रा अनुयायीलाई पनि देख्दछौं कि स्पष्टरूपले नीच[3] मानिसहरूबाहेक[4] अन्य कोही छैनन् (जो तिम्रो अनुसरण गरिराखेका छन्)

[1]अर्थात् यदि म माथि बिश्वास ल्याएनौं तथा त्यस एकेश्वरवादको आमन्त्रणलाई स्वीकार गरेनौं भने अल्लाहको यातनावाट बच्ने छैनौं ।

[2]यो त्यही सन्देह हो जसको व्याख्या कैयन् स्थानहरूमा गरिसकिएको छ कि काफ़िरहरूका निकट मानवतासित नबूअत तथा रिसालतको संयोग वडो विचित्र थियो, जसरी अचेल धार्मिक आधुनिकीकरण गर्नेहरूलाई पनि विचित्र लाग्दछ तथा उनीहरू (रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) मानव हुने कुरोवाट इन्कार गर्दछन् ।

[3]सत्यको इतिहासमा यो कुरा पनि प्रत्येक कालमा अगाडी आइरहेको छ कि प्रारम्भमा यसलाई अपनाउनेहरू सधैं ती मानिसहरू हुन्छन् जसलाई समाजमा हीन तथा निर्वल ठानिन्थ्यो तथा धनवान तथा वैभवशाली समूह यसवाट वञ्चित रहन्थ्यो । यहाँसम्मकि यो कुरा पैग़म्बरहरूका अनुयायीको लक्षण बन्यो । अत: जब रोमको राजा हरक्यूलसले आदरणीय अबू सुफ़ियान (जो अझै ईमान ल्याएका थिएनन्) सित नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको विषयमा कुरा सोध्यो त ती कुरा मध्ये उनीसित एउटा कुरा यो पनि सोध्यो कि त्यसका अनुयायीहरूमा समाजका सम्मानित व्यक्ति छन् अथवा कमजोर ? त आदरणीय सुफ़ियानले उत्तरमा भने, “कमजोर मानिसहरू” जसमाथि हरक्यूलसले भन्यो “रसूलहरूका अनुयायी यिनै मानिसहरू हुन्छन् ।” (सहीह बुख़ारी हदीस संख्या-७) कुर्‌आन करीममा पनि स्पष्टीकरण गरिएको छ कि सामर्थ्यवान मानिसहरू नै सर्वप्रथम पैग़म्बरहरूलाई झूटा भन्दै आइरहेका छन् (सूर: जुखरूफ-२३) तथा यी ईमान भएकाहरूको सांसारिक परिस्थिति थियो जसकारण काफ़िरहरू उनीहरूलाई हीन ठान्दथे, अन्यथा वास्तविकता त यो हो कि सत्यका अनुयायी सम्मानित तथा प्रतिष्ठित छन्, चाहे उनी धन-सम्पत्तिमा कम न होऊन् तथा सत्यलाई स्वीकार गर्ने नीच तथा निरादर हुन् चाहे उनीहरू सांसारिक रूपले धनवान नै किन नहोऊन् ।

[4]ईमान भएकाले अल्लाह तथा रसूलका आदेशहरूका सापेक्ष आफ्ना बुद्धि तथा विचार एवं तर्कको प्रयोग गर्देनन्, यसकारण असत्यका अनुयायी यो ठान्दछन् कि यी मोटो बुद्धिवाला हुन् कि अल्लाहका रसूलले यिनीहरूलाई जतातिर मोड्न चाहन्छन्, यिनीहरू मोडिन्छन्, जुन कुरोबाट रोक्दछ, रोकिन्छन् । यो पनि निष्ठावानहरूको ठूलो विशेषता हो, बरू ईमानको आवश्यक माग हो । परन्तु काफ़िर तथा असत्यवादीहरूका निकट यो विशेषता पनि 'दोष' हो ।

The Ummah Technology Mission

وَمَا نَرٰى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍۭ بَلْ نَظُنُّكُمْ كٰذِبِيْنَ ﴿٢٧﴾

हामीले त तिम्रो कुनै प्रकारको श्रेष्ठता आफूमाथि देखिराखेका छैनौं, बरू हामी त तिमीलाई झूटा ठानिराखेका छौं ।

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَاٰتٰىنِيْ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِهٖ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ ؕ اَنُلْزِمُكُمُوْهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كٰرِهُوْنَ ﴿٢٨﴾

(२८) नूहले भने, हे मेरा समुदायका मानिसहरू! मलाई भन, यदि म आफ्नो प्रभुतिर बाट लक्षण प्राप्त छु तथा त्यसले मलाई आफ्नो तर्फबाट (कुनै उत्तम) कृपा प्रदान गरेको छ,[1] अनि त्यो तिम्रा आँखाले देख्दैनन्,[2] भने त के बलपूर्वक त्यसलाई तिम्रो घाटीमा झुण्ड्याई दिउँ जबकि तिमी त्यसलाई चाहँदैनौ ।[3]

وَيٰقَوْمِ لَاۤ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ؕ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَمَاۤ اَنَا بِطَارِدِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ اِنَّهُمْ مُّلٰقُوْا رَبِّهِمْ وَلٰكِنِّيْۤ اَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ﴿٢٩﴾

(२९) हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! म यसको साटो तिमीसित कुनै धन माँग्दिन ।[4] मेरो पारिश्रमिक त मात्र अल्लाहको पासमा छ । न म ईमान भएकाहरूलाई आफ्नो पासबाट टाढा धपाउन सक्छु,[5] उनीहरू आफ्ना प्रभुसित भेट्नु छ, तर म

[1](بينة) सित तात्पर्य ईमान तथा विश्वास हो तथा कृपाले नबूअत जसबाट अल्लाह तआलाले नूहलाई विभूषित गरेको थियो ।

[2]अर्थात् तिमी उसलाई देख्नसक्ने भएकाले अन्धो भयो । अतः तिमीले उसको न आदर गर्‍यौ न अपना।उनको लागि तयार भयौ, बरू त्यसलाई झुट्लाउन तथा खण्डन गर्नमा लाग्यो ।

[3]जब यो कुरो छ त, सत्यको प्रदर्शन तथा कृपा तिम्रो भाग्यमा कुन प्रकार आउन सक्छ ?

[4]ताकि तिम्रो मनमा यो शंका उत्पन्न नहोस् कि यस नबूवतको दावीबाट त्यसको उद्देश्य सांसारिक धन एकत्रित गर्नु हो । म त यो काम मात्र अल्लाहको आदेशबाट तथा त्यसको प्रसन्नताको लागि गरिराखेको छु, त्यसैले मलाई यसको फल दिनेछ ।

[5]यसबाट ज्ञात हुन्छ कि नूह अलैहिस्सलामका समुदायका प्रमुखहरूले पनि समाजमा कमजोर ठानिने ईमानवालाहरूलाई आदरणीय नूहसित आफ्नो सभा अथवा आफ्नो निकटताबाट टाढा गर्नुको माँग गरे होलान, जसरी मक्काका नायकहरूले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित यसप्रकारका माग गरेका थिए, जसमा अल्लाह तआलाले कुरआन करीमका यी आयतहरू उतारेको थियो ।

The Ummah Technology Mission

देख्दछु कि तिमीहरू मूर्खता गरिराखेका छौ ।[1]

(३०) तथा हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! यदि म निष्ठावानहरूलाई आफ्नो पासबाट धपाई दिन्छु भने अल्लाहको तुलनामा मेरो सहायता को गर्न सक्दछ ।[2] के तिमी अलिकति पनि सोच-विचार गर्दैनौ ?

وَيٰقَوْمِ مَنْ يَّنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ طَرَدْتُّهُمْ ۭ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۝

(३१) तथा म तिमीसित भन्दिन कि मेरो पासमा अल्लाहका कोष छन्, सुनि हाल म परोक्षको ज्ञान पनि राख्दिन, न म यो भन्दछु कि म फरिश्ता (स्वर्ग दूत) हुँ, न मेरो यो कथन छ कि जसमाथि तिम्रो दृष्टि अपमानले परिराखेछ, तिनीहरूलाई अल्लाह तआलाले कुनै उत्तम वस्तु

وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَاۗىِٕنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ اِنِّىْ مَلَكٌ وَّلَآ اَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ تَزْدَرِيْٓ اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُّؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًا ۭ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ ښ

The Ummah Technology Mission

﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَوٰةِ وَالْعَشِيِّ﴾

"हे पैग़म्बर ! ती मानिसहरूलाई आफूभन्दा टाढा नगर्नू जो प्रातः तथा संया आफ्नो प्रभुलाई पुकार्दछन् ।" (सूरः अल-अनाम-५२)

﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَوٰةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ﴾

"आफूलाई ती मानिसहरूसँग जोडिराख्नुस् जो आफ्ना प्रभुलाई बिहान र बेलुका पुकार्दछन्, आफ्नो प्रभुको प्रसन्नता चाहन्छन्, तपाईंका आँखा उनीबाट हटेर अन्यत्र नजाऊन् ।" (सूरः अल-कहफ-२८)

[1]अर्थात् अल्लाह तथा रसूलका अनुयायीहरूलाई तुच्छ ठान्नु तथा पछि उनीहरूलाई नबीको निकटताबाट टाढा गर्नुको माग गर्नु, यो तिम्रो मूर्खता हो । यी मानिसहरू त यस योग्य छन् कि यिनको निकै आदर गरियोस् न कि टाढाबाट धिक्कारियोस् ।

[2]अर्थात् यस्ता मानिसहरूलाई आफूबाट टाढा गर्नु, अल्लाहको क्रोध तथा अप्रसन्नताको कारण हो ।

إِنِّيٓ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ۝٣١

दिने नै छैन ।[1] उनीहरूका हृदयमा जे-जति छ, अल्लाह राम्ररी जान्दछ: यदि म यस्तो भन्छु भने नि:सन्देह मेरो पनि गणना अत्याचारहरूमध्ये हुनेछ ।[2]

قَالُوا۟ يَٰنُوحُ قَدْ جَٰدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَٰلَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ۝٣٢

(३२) (समुदायका मानिसहरूले) भने: हे नूह ! तिमी हामीसित झगडा तथा अत्याधिक विवाद गरिसक्यो ।[3] अब त तिमी जुन कुरोबाट हामीलाई तर्साइराखेका छौ, त्यही हाम्रो पासमा ल्याउ, यदि तिमी साँचो हौ ।[4]

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ ٱللَّهُ إِن شَآءَ وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ۝٣٣

(३३) उनले उत्तर दिए कि त्यसलाई पनि अल्लाह (तआ़ला) ले नै ल्याउनेछ यदि त्यो चाहन्छ तथा हो, तिमी त्यसलाई विवश गर्न सक्दैनौं ।[5]

وَلَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِيٓ إِنْ أَرَدتُّ أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ إِن كَانَ ٱللَّهُ

(३४) तिमीलाई मेरो शुभचिन्ता केही पनि लाभ पुऱ्याउन सक्दैन, चाहे म जति पनि

[1]वरू अल्लाह तआ़लाले त उनीहरूलाई ईमानको रूपमा सर्वश्रेष्ठ पुण्य प्रदान गरेको छ तथा जसको आधारमा उनीहरू आख़िरत (परलोक) मा पनि स्वर्गका सुख-सुविधाहरूका आनन्द लिनेछन् तथा संसारमा पनि यदि अल्लाहले चाहन्छ भने उच्च पद प्रदान गर्नेछ । अर्थात् तिमीले यिनलाई तुच्छ ठान्नु यिनका लागि हानिकारक छैन, तर तिमी नै अल्लाहका समक्ष अपराधी हुनेछौ कि अल्लाहका पुनीत भक्तहरूलाई जसलाई अल्लाहको दरवारमा उच्च स्थान प्राप्त छ, तिमीले नीच तथा अछूत ठान्दछौ ।

[2]किनभने यदि म उनको विषयमा यस्तो कुरा भनूँ जसको मलाई ज्ञान छैन, मात्र अल्लाह जान्दछ त यो अत्याचार हो ।

[3]परन्तु यसका उपरान्त हामीले विश्वास गरेनौं ।

[4]यो त्यही मूर्खता हो, जसलाई विचलित समुदायले गर्दै आएका छन् कि उनीहरू आफ्नो पैग़म्बरसित भन्दै गरे यदि तिमी साँचो हौ भने हामीमाथि प्रकोप अवतरित गरेर हामीलाई नष्ट गराइदेउ । यदि उनीहरूमा बुद्धि भएको भए उनीहरू भन्थे कि यदि तिमी साँचो हौ तथा वास्तवमा अल्लाहका रसूल हौ, भने हाम्रो लागि पनि प्रार्थना गर कि अल्लाह तआ़ला हाम्रा हृदयलाई पनि फुकाई देओस् ताकि हामीले यसलाई अपनाउन सकौं ।

[5]अर्थात् प्रकोप आउनु पूर्णरूपले अल्लाहको इच्छामा आधारित छ, यो होइन कि जब म चाहन्छु तिमीमाथि प्रकोप आइपुग्छ । परन्तु जब अल्लाह प्रकोपको निर्णय गर्नेछ अथवा पठाउनेछ, त त्यसलाई रोक्नेवाला कोही छैन ।

The Ummah Technology Mission

يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ ۚ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

तिम्रो शुभचिन्तक किन न होउ, यदि अल्लाहको इच्छा तिमीलाई विचलित गर्नुछ ।[1] त्यही तिमी सबैको प्रभु हो[2] तथा उसैतिर फर्कि जानेछौ ।

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾

(३५) के यिनीहरू भन्दछन् कि त्यसलाई स्वयं उसैले रचेको छ ? त उत्तर देउ कि यदि मैले त्यसलाई रचेको छु भने मेरो पाप म माथि छ, तथा म ती पापहरूबाट अलग्ग छु जन तिमी गरिराखेका छौ ।[3]

وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ مِن قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا

(३६) तथा नूहतिर वह्यी (प्रकाशना) पठाइयो कि तिम्रो समुदायमा जो पनि ईमान

The Ummah Technology Mission

[1](إِغْــواء) शब्द (إضلال) शब्दका अर्थहरूमा प्रयोग भएको छ, जसको अर्थ हो "पथ-विचलित गर्नु"। अर्थात् तिम्रो कुफ्र तथा झुट्लाउने कुरो यदि त्यस स्थानसम्म पुगिसकेको छ, जहाँबाट कुनै व्यक्तिलाई फर्कन तथा प्रकाश प्राप्त गर्न असम्भव छ, तथा त्यसै अवस्थालाई अल्लाह तआलाको तर्फबाट "मोहर लगाइदिनु" भनिन्छ, जसपश्चात मार्गदर्शन प्राप्त गर्ने कुनै आशा शेष रहँदैन । अर्थ यो हो कि यदि तिमी पनि त्यस भयानक घुम्तीसम्म पुगिसकेका छौ भने यदि म तिम्रो भलो गर्न चाहूँ अर्थात् मार्गमा ल्याउन अझै प्रयत्न गरूँ त यो प्रयत्न तथा भलाई तिम्रो लागि लाभकारी हुन सक्दैन, किनभने तिमी विचलनको अन्तिम चरम सीमासम्म पुगिसकेका छौ ।

[2]मार्गदर्शन तथा विचलन पनि उसैको हातमा छ तथा तिमीलाई उसैतिर फर्केर जानुछ, जहाँ त्यसले तिमीलाई तिम्रा कर्महरूको प्रतिफल दिनेछ । पुनीत काम गर्नेहरूलाई प्रतिफल तथा नराम्राहरूलाई नराम्रोको दण्ड दिनेछ ।

[3]केही व्याख्याकारहरूका निकट यो वार्तालाप नूहका समुदायका मानिसहरू तथा आदरणीय नूहका बीच भयो तथा केहीका विचारले यो प्रासंगिक वाक्यको रूपमा नबी अकरम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा मक्काका मूर्तिपूजकहरूका बीच भएको वार्तालाप हो । अर्थ यो हो कि यदि यो कुरआन मबाट रचेको हो तथा म अल्लाहतिर सम्बन्धित गर्नमा झूटा हूँ, त यो मेरो अपराध हो, यसको दण्ड मैले नै भोग्नेछु । तर तिमी जे गरिराखेका छौ जससित म असम्बन्धित छु, त्यसको पनि तिमीलाई ज्ञान छ ? यसको दुष्परिणाम त ममाथि छैन, तिमीमाथि नै पर्नेछ, त्यसको पनि तिमीलाई केही चिन्ता छ ?

تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

कायम गरिसके, उनीबाहेक अब कोही ईमान स्थापित गर्ने छैन, तसर्थ उनका कर्महरूमाथि दुखी नहोउ ।[1]

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾

(३७) तथा एउटा डुङ्गा हाम्रा आँखा सामु तथा हाम्रो वह्यी (प्रकाशना) ले तयार गर ।[2] तथा अत्याचारीहरूको विषयमा हामीसित कुनै कुरा नगर, निश्चय नै उनीहरू पानीमा डुबाइने छन् ।[3]

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ۚ قَالَ إِن تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا

(३८) उनले (नूह) डुङ्गा बनाउन थाले । त्यसका समुदायका जुन पनि गुटका मानिस उसका नजीकबाट गुज्रन्थे उनीहरू त्यसको उपहास गर्दथे ।[4] उनले भन्दथे कि यदि तिमीहरू हाम्रो उपहास गर्दछौ भने

[1]यो त्यसबेला भनियो जब नूहका समुदायले आपदाको माँग गरे तथा आदरणीय नूहले अल्लाहसित प्रार्थना गरे कि हे प्रभु ! धर्तीमा एउटा पनि काफ़िर बस्न नदेउ । अल्लाहले आदेश गर्‍यो : अब अन्य कोही ईमान स्थापित गर्नेछैन, तिमी उनीमाथि दुखी नहोउ ।

[2]"हाम्रा आँखाहरू सामु" को अर्थ हो "हाम्रो रेखदेखमा" तर यो आयत अल्लाह तआलाको लागि आँखा हुनुको गुण बताउँछ, जसमा आस्था अनिवार्य छ । तथा "हाम्रो वह्यी (प्रकाशना) ले" को अर्थ त्यसको लम्बाई, चौडाई आदिको जुन अवस्था हामीले भनेका छौं, त्यसप्रकार त्यसलाई बनाउ । यस स्थानमा केही व्याख्याकारहरूले डुङ्गाको लम्बाई, चौडाई त्यसका तलाहरू तथा कुन प्रकारको काठ तथा अन्य सामान त्यसमा प्रयोग गरियो, त्यसको विस्तृत वर्णन गरेका छन्, जुन स्पष्ट छ कि कुनै प्रमाणितामा आधारित छैन । त्यसको सही विस्तृत ज्ञान मात्र अल्लाहलाई नै छ ।

[3]केहीले यसबाट तात्पर्य आदरणीय नूहका पुत्र तथा पत्नीलाई लिएका छन्, जो निष्ठावान भएनन् तथा डुब्नेहरूमध्येका थिए । केहीले यसबाट डुब्ने सम्पूर्ण समुदायलाई लिएका छन् तथा अर्थ यो हो कि यिनका लागि अवसर दिनुको माँग नगर्नु किनभने अब उनको विनाशको समय आइसकेको छ अथवा यो अर्थ हो कि उनीहरूको विना शका लागि शीघ्रता नगर्नुस्, निर्धारित समयमा यी सबै डुबिहाल्नेछन् । (फ़तहुल क़दीर)

[4]उदाहरणार्थ भन्थे हे नूह ! नबूअत भन्दा-भन्दा अब डकर्मीको काम प्रारम्भ गरिहाल्यौ । अथवा हे नूह ! स्थलमा डुङ्गा केको लागि बनाईराखेका छौ ?

The Ummah Technology Mission

نَسْخَرُ مِنكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

हामी पनि तिमीमाथि एक दिन हाँस्नेछौं जस्तो तिमी उपहास गरिराखेका छौ ।

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٩﴾

(३९) तिमीहरूलाई अति छिटै ज्ञात भइहाल्नेछ कि कसमाथि प्रकोप आउनुछ, जसले त्यसलाई अपमानित गर्दछ तथा त्यसमाथि स्थायी दण्ड[1] अवतरित हुन्छ ।

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ

(४०) यहाँसम्मकि जब हाम्रो आदेश आयो तथा पृथ्वीबाट मूलहरू फुट्न थाले,[2] तब, हामीले भन्यौं कि यस डुङ्गामा हर जातिमध्येबाट दुई-दुई जोडा त्यसमा सवार गराइहाल ।[3] तथा आफ्नो घरका मानिसहरूलाई पनि, यस्ता व्यक्तिबाहेक जसको विषयमा निश्चित भइसकेको छ ।[4] तथा

[1]यसबाट तात्पर्य नरकको स्थायी यातना हो, जुन सांसारिक प्रकोपका पश्चात उनको लागि तयार छ ।

[2]यसबाट केही विद्वानहरूले रोटी पकाउने तन्दूर, केहीले निर्धारित स्थान जस्तै ऐनुलवर्दः तथा केहीले धर्तीको सतह लिएका छन् । हाफ़िज इब्ने क़सीरले यसै अन्तिम अर्थलाई प्राथमिकता दिनुभएको छ अर्थात् सम्पूर्ण धर्ती स्रोतहरूको जस्तै उम्लिन थाल्यो, माथिबाट आकाशको वर्षाले शेष रहेको कमीलाई पुरा गरिदियो ।

[3]यसबाट तात्पर्य स्त्री तथा पुरूष अर्थात भाले-पोथी हो । यसप्रकार प्रत्येक जीवधारीको युगल डुङ्गामा राखियो तथा केही ज्ञाताहरूले भन्दछन् कि वनस्पति पनि राखिएको थियो ।

[4]अर्थात् जसलाई डुब्नु अल्लाहद्वारा लेखिएको भाग्यको अनुरूप छ । यसबाट तात्पर्य सामान्य काफ़िर छन् अथवा यिनी नष्ट हुनेहरूमध्ये हुन् अर्थात् आफ्नो घरका मानिसहरूलाई पनि डुङ्गामा सवार गर उनीहरूका अतिरिक्त जसबारे अल्लाहको कुरा स्पष्ट गरिदिएको छ अर्थात् एउटा पुत्र (कन्आन) अथवा (याम) तथा आदरणीय नूहकी पत्नी (वायलः) यी दुबै काफ़िर थिए, यिनलाई डुङ्गामा बसाल्नबाट निषिद्ध गरियो ।

The Ummah Technology Mission

وَمَآ اٰمَنَ مَعَهٗٓ اِلَّا قَلِيۡلٌ ۝٤٠

सबै ईमान भएकालाई पनि,[1] त्यससँग निष्ठावान निकै कम थिए ।[2]

وَقَالَ ارۡكَبُوۡا فِيۡهَا بِسۡمِ اللّٰهِ مَجۡرٖىهَا وَمُرۡسٰىهَا ؕ اِنَّ رَبِّىۡ لَغَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ۝٤١

(४१) तथा नूहले भने कि यस डुङ्गामा बसिहाल, अल्लाहकै नामबाट यो चल्छ तथा रोकिन्छ,[3] निःसन्देह मेरो पालनकर्ता अत्याधिक क्षमाशील तथा अत्याधिक कृपालु छ ।

وَهِىَ تَجۡرِىۡ بِهِمۡ فِىۡ مَوۡجٍ كَالۡجِبَالِ وَنَادٰى نُوۡحُ اۨبۡنَهٗ وَكَانَ فِىۡ

(४२) तथा त्यो डुङ्गा उनीहरूलाई पर्वतहरू जस्तै तरङ्गहरूमा लिएर गइराखेको थियो ।[4] तथा नूहले आफ्नो पुत्र

[1]अर्थात् सबै निष्ठावानहरूलाई डुङ्गामा सवार गराइहाल ।

[2]केही ज्ञाताहरूले उनीहरूको संख्या (स्त्री तथा पुरुषसहित) अस्सी तथा केहीले यसभन्दा पनि कम बताएका छन् । यिनीहरूमा आदरणीय नूहका तीन पुत्र जो ईमान स्थापित गर्नेहरूमा थिए, सम्मिलित थिए । साम, हाम, तथा याफ़िस तथा उनका पत्नीहरू तथा चौथो पत्नी यामकी थिई, जो काफ़िर थियो परन्तु त्यसकी पत्नी मुसलमान हुनुको कारण डुङ्गामा सवार थिई ।

[3]अर्थात् अल्लाहकै नामले त्यसको जल सतहमा हिड्नु तथा उसैको नामबाट रोकिनु छ । यसबाट एउटा उद्देश्य ईमान भएकाहरूलाई सान्त्वना तथा साहस दिनु थियो कि कुनै प्रकारको भय रहित अवस्थामा डुङ्गामा सवार होऊ । अल्लाह नै यस डुङ्गाको रक्षक तथा निरीक्षक छ उसैको आदेशबाट डुल्नेछ तथा उसैको आदेशबाट रोकिनेछ । जसरी अल्लाह तआलाले अन्य स्थानमा आदेश गऱ्यो कि हे नूह ! जब तिमी तथा तिम्रा साथी डुङ्गामा आरामसित बसी सक्छौ त भन–

﴿ اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ الَّذِىۡ نَجّٰنَا مِنَ الۡقَوۡمِ الظّٰلِمِيۡنَ ☆ وَقُلۡ رَّبِّ اَنۡزِلۡنِىۡ مُنۡزَلًا مُّبٰرَكًا وَّاَنۡتَ خَيۡرُ الۡمُنۡزِلِيۡنَ ﴾

"सबै प्रशंसा अल्लाहकै लागि छन् जसले हामीलाई अत्याचारीहरूबाट मोक्ष प्रदान गऱ्यो तथा भन कि हे मेरा प्रभु ! मलाई सुरक्षित उतार्नु, तिमी नै उत्तम उतार्नेवाला हौ ।" (सूरः अल-मोमिनून-२८, २९)

केही आलिमहरूले डुङ्गा तथा सवारीमा बस्दाखेरि بسم الله مجريها ومُرسٰها लाई पढ्नु उचित मानेका छन् । परन्तु हदीसबाट ﴿ سُبۡحٰنَ الَّذِىۡ سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهٗ مُقۡرِنِيۡنَ ☆ وَاِنَّاۤ اِلٰى رَبِّنَا لَمُنۡقَلِبُوۡنَ ﴾ लाई पढ्नु सिद्ध छ ।

[4]अर्थात् जब धर्तीमा पानी थियो यहाँसम्मकि पर्वत पनि डुबेका थिए, यो डुङ्गा आदरणीय नूह तथा उनका साथीहरूलाई आफूमा सुरक्षित लिएर अल्लाहको आदेशले तथा उसको आफ्नो सुरक्षामा पर्वतको जस्त तैरिराखेको थियो ।

The Ummah Technology Mission

مَعۡزِلٖ يَٰبُنَيَّ ٱرۡكَب مَّعَنَا وَلَا تَكُن مَّعَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ۝٤٢

सित जो एउटा किनारामा थियो, बोलाएर भने, हे मेरो प्यारो बच्चा ! हामीसँग सवार होउ तथा काफ़िरहरूमा सम्मिलित नहोउ ।[1]

قَالَ سَـَٔاوِيٓ إِلَىٰ جَبَلٖ يَعۡصِمُنِي مِنَ ٱلۡمَآءِۚ قَالَ لَا عَاصِمَ ٱلۡيَوۡمَ مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِ إِلَّا مَن رَّحِمَۚ وَحَالَ بَيۡنَهُمَا ٱلۡمَوۡجُ فَكَانَ مِنَ ٱلۡمُغۡرَقِينَ ۝٤٣

(४३) उसले उत्तर दियो कि म त कुनै अग्लो पर्वतको शरणमा आइहाल्नेछु जसले मलाई पानीबाट बचाउनेछ ।[2] नूहले भने आज अल्लाहको आदेशबाट बचाउने कोही छैन, तिनीहरू मात्र बच्नेछन्, जसमाथि अल्लाहको कृपा भयो । त्यतिखेर उनीहरू माझ लहर आइपुग्यो तथा त्यो डुब्नेहरू मध्येबाट भयो ।[3]

وَقِيلَ يَٰٓأَرۡضُ ٱبۡلَعِي مَآءَكِ وَيَٰسَمَآءُ أَقۡلِعِي وَغِيضَ ٱلۡمَآءُ وَقُضِيَ

(४४) तथा आदेश गरियो कि हे धर्ती ! आफ्नो पानीलाई निलिहाल,[4] तथा हे आकाश ! भयो

अन्यथा यति तूफान भएको पानीमा डुङ्गाको के महत्व हुन्छ र यसैकारण अन्य स्थानमा अल्लाह तआ़लाले यसलाई आभारको रूपमा वर्णन गरेको छ ।

﴿إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلۡمَآءُ حَمَلۡنَٰكُمۡ فِي ٱلۡجَارِيَةِ ۝ لِنَجۡعَلَهَا لَكُمۡ تَذۡكِرَةٗ وَتَعِيَهَآ أُذُنٞ وَٰعِيَةٞ﴾

"जब पानीमा बाढी आयो त त्यसबेला हामीले तिमीलाई डुङ्गामा चढायौं, ताकि त्यसलाई तिम्रो निम्ति शिक्षाप्रद र स्मरणीय बनाऔं तथा स्मरण राख्ने कान त्यसलाई याद राखून् ।" (सूरः अल-हाक़्क़:-११, १२)

[1]यो आदरणीय नूहको चौथो पुत्र थियो जसको उपाधि 'कन्आन' तथा नाम 'याम' थियो, त्यससित आदरणीय नूहले निवेदन गरे कि मुसलमान होऊ, तथा काफ़िरहरूसित सम्मिलित भएर डुब्नेहरू मध्येका नहोउ ।

[2]उसको विचार थियो कुनै अग्लो पर्वतको शिखरमा चढेर म शरण लिनेछु, त्यहाँ पानी कसरी पुग्छ ?

[3]पिता-पुत्रका मध्ये यो वार्ता भइराखेकै थियो कि एउटा तूफानी धाराले उसलाई आफ्नो चपेटामा लिहाल्यो ।

[4]निल्नुको प्रयोग पशुको लागि हुन्छ कि त्यसले आफ्नो मुखको गाँस निल्छ । यहाँ पानी सुक्नुलाई निल्नुसित तुलना गर्नुमा यस मार्मिकताको ज्ञान हुन्छ कि पानी बिस्तारै सुकेन, बरू अल्लाहको आदेशबाट धर्तीले तत्क्षण आफूभित्र सारा पानी त्यसप्रकार निल्यो जुनप्रकार पशुले गाँस निल्छ ।

The Ummah Technology Mission

الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

रोकिइहाल, त्यतिखेरै पानी सुकाइयो तथा कार्य पूर्ण गरियो ।[1] तथा डुङ्गा (नाव) 'जूदी' नामक पर्वत[2] मा गई अड्यो तथा भनियो कि अन्याय गर्नेहरूमाथि धिक्कार अवतरित होस् ।[3]

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾

(४५) तथा नूहले आफ्नो प्रभुलाई पुकारे तथा भने कि हे मेरा प्रभु ! मेरो पुत्र त मेरो परिवार मध्येको हो । नि:सन्देह तिम्रो वाचा पूर्णरूपमा सत्य छ तथा तिमी सबै अधिपतिहरूभन्दा श्रेष्ठ अधिपति हौ ।[4]

قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ۖ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۖ فَلَا تَسْأَلْنِ

(४६) (अल्लाह तआ़लाले) भन्नुभयो हे नूह ! नि:सन्देह त्यो तिम्रो परिवार मध्येबाट होइन,[5] त्यसका कर्म बिल्कुलै अप्रिय छन्[6] तिमीले कदापि त्यो

[1]अर्थात् सबै काफ़िरहरूलाई डुबाइयो ।

[2]जूदी पर्वतको नाम हो, जुन केही मानिसहरूका कथनानुसार इराकको नगर मूसलको निकट छ, आदरणीय नूहको समुदाय पनि यसैको निकट आबाद थियो ।

[3](بعد) यो विनाश तथा अल्लाहको धिक्कारको अर्थमा प्रयोग भएको छ तथा कुरआन करीममा विशेषरूपले अल्लाहका क्रोधका कारण बन्ने समुदायहरूका लागि कैयन् स्थानमा प्रयोग भएको छ ।

[4]आदरणीय नूहले संभवत आफ्नो पिता प्रेमको भावनाबाट प्रेरित भएर अल्लाहको दरवारमा प्रार्थना गरे तथा केही व्याख्याकाररू भन्दछन् कि उनलाई यो संभावना थियो कि संभवत: त्यो मुसलमान हुनेछ । यसकारण उसको विषयमा यो प्रार्थना गरे ।

[5]आदरणीय नूहले आफ्नो वंशीय निकटताको कारण त्यसलाई आफ्नो पुत्र भनेका थिए । परन्तु अल्लाह तआ़लाले ईमानको आधारमा धर्मको निकटताको नियमानुसार यस कुरालाई नकार्नु भयो कि त्यो तिम्रो परिवारमध्येको हो । यसकारण कि एउटा नबीको मूल परिवार त त्यही हो, जो उसमाथि ईमान राख्दछ, चाहे त्यो जोसुकै होस् । तथा यदि ईमान कायम गर्दै भने चाहे त्यो नबीको पिता होस्, पुत्र होस् अथवा पत्नी, त्यो नबीको परिवारको सदस्य होइन ।

[6]यो अल्लाह तआ़लाले त्यसको कारणको वर्णन गरेको छ । यसबाट ज्ञात भयो कि जोसित ईमान तथा पुण्य कर्म हुनेछैन, त्यसलाई यातनाबाट अल्लाहको

The Ummah Technology Mission

مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ ۭ اِنِّىْٓ اَعِظُكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝

कुरो माँग्नुहुन्न जसको तिमीलाई अलिकति पनि ज्ञान छैन[1] म तिमीलाई शिक्षा दिन्छु कि तिमी अशिक्षितहरूमा आफ्नो गणना गराउनुबाट रुकिहाल ।[2]

قَالَ رَبِّ اِنِّىْٓ اَعُوْذُ بِكَ اَنْ اَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ لِىْ بِهٖ عِلْمٌ ۭ وَاِلَّا تَغْفِرْ لِىْ وَتَرْحَمْنِىْٓ اَكُنْ مِّنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝

(४७) नूहले भने हे मेरा प्रभु ! म तिम्रै शरण चाहन्छु त्यो कुरा माँग्नबाट जसको मलाई ज्ञान छैन । यदि तिमीले मलाई क्षमा गर्दैनौ तथा ममाथि दया गर्दैनौ भने म हानि ब्यहोर्नेहरूमध्ये हुनेछु ।[3]

قِيْلَ يٰنُوْحُ اهْبِطْ بِسَلٰمٍ مِّنَّا وَبَرَكٰتٍ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اُمَمٍ مِّمَّنْ مَّعَكَ ۭ وَاُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ

(४८) भनियो कि हे नूह ! हाम्रो तर्फबाट सुरक्षा तथा ती आशिर्वादका साथ ओर्ल[4] जो तिमीमाथि छ तथा तिम्रो साथका धेरै समुदायहरूमाथि ।[5] तथा धेरैजसो ती समुदायहरू हुनेछन् जसलाई

पैगम्बरले पनि वचाउन सामर्थ्य राख्दैन । आजकल मानिसहरू पीर, फकीर तथा गद्दी नशीनहरू (पूजारीहरू) सित सम्वन्ध हुनुलाई नै मोक्षका लागि पर्याप्त मान्दछन् तथा पुण्यको काम गर्नुको आवश्यकता ठान्दैनन् । यद्यपि जब पुण्यको कार्यबिना नवीका साथ वंशीय सम्वन्ध पनि काम आउँदैन, त यी सम्बन्ध के काम आउनेछन् ?

[1]यसवाट ज्ञात भयो कि नवीलाई परोक्षको ज्ञान हुँदैन, उसलाई त्यति नै ज्ञान हुन्छ, जति वह्यी (प्रकाशना) द्वारा अल्लाह तआला उसलाई ज्ञान प्रदान गर्दछ । यदि आदरणीय नूहलाई पूर्व ज्ञान भएको भए कि उनको प्रार्थना स्वीकार हुनेछैन त निःसन्देह उनी त्यसवाट वच्थे ।

[2]यो अल्लाह तआलाको तर्फबाट आदरणीय नूहलाई शिक्षा हो, जसको उद्देश्य उनलाई त्यस उच्च स्थानमा आसीन गर्नु हो, जुन कर्मी ज्ञानीहरूका लागि अल्लाहको सदनमा छ ।

[3]जव आदरणीय नूहले यो कुरा वुझे कि उनको प्रश्न घटनाका अनुसार थिएन तब तुरुन्त त्यसवाट क्षमा माँगिहाले तथा अल्लाहको कृपा तथा दयाका प्रार्थी भए ।

[4]यो ओर्लनु डुङ्गावाट अथवा पर्वतबाट हो, जसमाथि डुङ्गा गएर रोकिएको थियो ।

[5]यसबाट तात्पर्य त्यो गुट हो, जुन आदरणीय नूहका साथ डुङ्गामा सवार थिए अथवा भविष्यमा हुनसक्ने ती गुट हुन्, जुन उनका वंशमा हुने थिए । आउने वाक्यका अनुसार यही दोस्रो भावार्थ अधिक उचित छ ।

The Ummah Technology Mission

يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾

हामीले लाभ त अवश्य पुर्‌याउने छौं परन्तु पछि उनीहरूलाई हाम्रो तर्फबाट दुखदायी यातना पुग्ने छ ।[1]

تِلْكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ ۖ مَا كُنتَ تَعْلَمُهَا أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ مِن قَبْلِ هَٰذَا ۖ فَاصْبِرْ ۖ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

(४९) यो समाचार परोक्षका समाचारहरू मध्ये हो जसका वह्‌यी (प्रकाशना) हामी तपाईंतिर गर्दछौं, यिनलाई यसभन्दा पूर्व न तपाईं जान्नुहुन्थ्यो तथा न तपाईंको समुदाय[2] हुन यसकारण तपाईं धैर्य धारण गर्नुस्, विश्वास गर्नुस् कि परिणाम संयमीहरूको पक्षमा नै छ ।[3]

[1]यी ती गुट हुन् जुन डुङ्गामा बाँच्नेहरूका वंशबाट क़ेयामत (प्रलय) सम्म हुनेछन् । अर्थ यो हो कि ती काफ़िरहरूलाई संसारको क्षणिक जीवन व्यतीत गर्नको लागि हामी संसारको सुख सुविधा अवश्य दिनेछौं तर उनीहरू अन्तमा दुखदायी यातना पनि भोग्ने छन् ।

[2]यो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित सम्बोधन हो तथा उहाँ (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) बाट परोक्ष ज्ञानलाई नकारिंदैछ कि यी परोक्षका कुराहरू हुन् जसबाट हामी तपाईंलाई सूचित गरिराखेका छौं, अन्यथा तपाईं स.अ.व.स. (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) तथा तपाईंको समुदाय तिनीसित अनभिज्ञ थियो ।

[3]अर्थात् तपाईंको समुदाय जो तपाईं (स.अ.व.स.) लाई झुट्लाइराखेको छ तथा तपाईं (स.अ.व.स.) लाई दुख पुगिराखेको छ, त्यसमा धैर्यले काम लिनुस् यसकारण कि हामी तपाईंको सहायता गर्ने छौं, तथा सुपरिणाम तपाईंको (स.अ.व.स.) तथा तपाईं (स.अ.व.स.) का अनुयायीहरूका लागि छ, जो संयमका गुणले युक्त छन् । (आक़िबत) संसार तथा परलोकका सुफललाई भन्दछन् । यसमा अल्लाहसित तर्सनेहरूका लागि शुभ-सूचना छ कि प्रारम्भमा उनीहरूलाई चाहे जति पनि कठिनाईहरूको सामना किन न गर्नपरोस्, परन्तु अल्लाह तआलाको सहायता एवं सुफलका तिनै अधिकारी हुन् । जसरी अन्य स्थानमा भन्नुभयो :

﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ﴾

"अवश्य हामी आफ्नो रसूल प्रति विश्वास गर्नेहरू सहयोग यो लोकको जीवनमा पनि गर्ने तथा त्यो दिनमा पनि जब साक्षीहरू उभिनेछन् ।" (सूरः अल-मोमिन-५१)

﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ☆ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ﴾

"हाम्रो वाचा पहिले नै आफ्ना रसूलहरूका लागि भइसकेको छ कि उनीहरू सफल हुनेछन् तथा हाम्रो सेना नै विजेता रहनेछ ।" (सूरः अल-साफ़्फ़ात-१७१ देखि १७३)

The Ummah Technology Mission

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۚ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ ۖ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

(५०) तथा आद समुदायतिर उनका भाई हूदलाई हामीले पठयौं,[1] उसले भन्यो, मेरा समुदायका मानिसहरू अल्लाहकै पूजा गर, त्यसको अतिरिक्त कोही पूज्य छैन, तिमी त मात्र आक्षेप लगाइराखेका छौ ।[2]

يَٰقَوْمِ لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَى ٱلَّذِى فَطَرَنِىٓ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

(५१) हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! म तिमीसित यसको कुनै पारिश्रमिक माँग्दिन, मेरो प्रतिफल त्यसको जिम्मामा छ जसले मलाई पैदा गरेको छ, त के तैपनि तिमी बुद्धिले काम लिंदैनौं ।[3]

وَيَٰقَوْمِ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ يُرْسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا۟ مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

(५२) तथा हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! तिमी आफ्ना प्रभुसित आफ्ना पापहरूको क्षमा माग तथा त्यसको सदनमा तौबा (प्रायश्चित) गर ताकि त्यसले वर्षा भएका बादल तिमी माथि पठाओस् तथा तिम्रो शक्तिमा अझै बृद्धि गरोस्,[4] तथा तिमी

[1]भाईसित तात्पर्य उनैको समुदायको एउटा सदस्य ।

[2]अर्थात् अल्लाहसँग अन्यलाई साझेदार ठहराई तिमी अल्लाहमाथि झूटा कुरा रचिराखेका छौ ।

[3]तथा यो बुझ्दैनौं कि जो विना पारिश्रमिक तथा प्रलोभन तिमीलाई अल्लाहतिर डाकिराखेको छ, त्यो तिम्रो शुभचिन्तक हो । आयतमा (يا قوم) बाट आह्वानको एक विधिको ज्ञान हुन्छ, अर्थात् हे काफिरहरू !, हे मूर्तिपूजकहरू भन्नुको स्थानमा हे मेरा समुदायसित सम्बोधित गरिएको छ ।

[4]आदरणीय हूदले क्षमा-याचनाको शिक्षा आफ्नो वर्ग अर्थात आफ्नो समुदायलाई दिनुभयो तथा त्यसका ती लाभ भन्नुभयो जुन क्षमा-याचना गर्ने जातिलाई प्राप्त हुन्छन् । जसरी कुर्आन करीममा अन्य स्थानहरूमा यी लाभ वर्णित गरिएका छन् (हेर्नुस् सूर: नूह-११) तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको कथन छ : (مَنْ لَزِمَ الْاِسْتِغْفَارَ جَعَلَ اللّٰهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا، وَمِنْ كُلِّ ضَيْقٍ مَخْرَجًا، وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ)

The Ummah Technology Mission

पापी भएर मुख नफर्काउ ।[1]

قَالُوا يَٰهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِيٓ ءَالِهَتِنَا عَن قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

(५३) (उनीहरूले भने) हे हूद ! तिमीले हाम्रो पासमा कुनै लक्षण त ल्याएनौं तथा हामी मात्र तिम्रो भनाईका कारण आफ्ना देवताहरूलाई छाडिदिने छैनौं तथा न हामी तिमीमाथि (ईमान) विश्वास गर्नेछौं ।[2]

إِن نَّقُولُ إِلَّا ٱعْتَرَىٰكَ بَعْضُ ءَالِهَتِنَا بِسُوٓءٍ ۗ قَالَ إِنِّيٓ أُشْهِدُ ٱللَّهَ وَٱشْهَدُوٓا۟ أَنِّى بَرِىٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

(५४) बरू हामी त यही भन्दछौं कि तिमी हाम्रो कुनै देवताको नराम्रो मारमा परिहालेछौ ।[3] उसले उत्तर दियो कि म अल्लाहलाई साक्षी बनाउँछु तथा तिमी पनि साक्षी रह

The Ummah Technology Mission

"जो निरन्तर क्षमा-याचना गर्दछ, अल्लाह तआला त्यसलाई प्रत्येक चिन्तावाट मुक्ति तथा प्रत्येक अभाववाट निकासको कुनै मार्ग बनाइदिन्छ तथा त्यसको जीविका यस्तो स्थानबाट दिन्छ, जुन उसको विचारमा पनि हुँदैन ।" (अवू-दाऊद कितावुल वित्र वाव फिल इस्तिग्फार संख्या १५१८, तथा इब्ने माज: संख्या ३८१९)

[1]अर्थात् म जुन आमन्त्रण तिमीलाई दिइराखेको छु, त्यसबाट मुख नफर्काउ तथा आफ्नो इन्कारमा अडिग न रह । यस्तो गर्नेछौ भने अल्लाहको सदनमा अपराधी तथा पापी बनेर प्रस्तुत हुनेछौ ।

[2]एउटा नवी युक्ति तथा तर्कहरूको पूरा शक्ति आफ्नो साथमा राख्दछ, तर अन्धाहरूलाई ती देखिंदैनन् । हूदका समुदायले यसै दृढताको प्रदर्शन गर्दै भने कि हामीले कुनै तर्क बिना मात्र तिम्रो भनाईको आधारमा आफ्ना देवताहरूलाई कसरी छाडिदिऊ ?

[3]अर्थात् तिमी जुन हाम्रा देवताहरूको अपमान तथा अनादर गर्दछौ कि उनीहरू केही गर्न सक्दैनन्, यस्तो लाग्दछ कि हाम्रो देवताहरूमध्ये कसैले यसै अनादरको कारण तिमीलाई केही गरिदिएको छ । तथा तिमी सन्की भइहालेका छौ । जस्तो आजकलका नामका मुसलमान पनि यसै प्रकारका शंकाहरूका शिकार छन्, जब उनीहरूलाई भनिन्छ कि यी मृत व्यक्ति तथा महात्मा केही गर्न सक्दैनन् त भन्दछन् कि यो उनको अनादर हो तथा भय छ कि यसप्रकारका अपमान गर्नेहरूलाई ध्वस्त गरिदेऊन् ।

कि म त अल्लाहका अतिरिक्त ती सबैबाट अलग्ग छु, जसलाई तिमी साझीदार बनाइराखेका छौ ।[1]

مِنْ دُوْنِهٖ فَكِيْدُوْنِيْ جَمِيْعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُوْنِ ۝٥٥

(५५) त्यसोभए तिमी सबै मिलेर मेरो विरूद्धमा नराम्रो कुरा गर तथा मलाई कदापि अवसर पनि नदेउ ।[2]

اِنِّيْ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبِّيْ وَرَبِّكُمْ ۭ مَا مِنْ دَاۗبَّةٍ اِلَّا هُوَ اٰخِذٌۢ بِنَاصِيَتِهَا ۭ اِنَّ رَبِّيْ عَلٰي صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝٥٦

(५६) मेरो भरोसा मात्र अल्लाह तआलामाथि नै छ, जो मेरो प्रभु तथा तिमी सबैको प्रभु हो, जति पनि हिंड्डुल गर्ने प्राणीहरू छन्, सबैका मस्तक उसैको पकडमा छ ।[3] निश्चय नै मेरो प्रभु सोझो मार्गमा छ ।[4]

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَّآ اُرْسِلْتُ بِهٖٓ اِلَيْكُمْ ۭ وَيَسْتَخْلِفُ

(५७) यदि तैपनि तिमी मुख फर्काउँछौ भने फर्काउ मैले त तिमीलाई त्यो सन्देश पुऱ्याइसकें, जुन दिएर मलाई तिमीतिर पठाइएको थियो ।[5] मेरो प्रभुले तिम्रो

[1]अर्थात् म ती सबै मूर्ति तथा देवताहरूलाई मान्दिन तथा तिम्रो यो विश्वास कि उनीहरूले मलाई केही गरिदिएका छन्, पूर्णरूपमा अनुचित छ । उनीहरूमा यो सामर्थ्य नै छैन कि कसैलाई लाभ अथवा हानि पुऱ्याउन सकून् ।

[2]तथा यदि तिमीलाई मेरा कुरामा विश्वास छैन तथा तिमी आफ्नो यस दावीमा साँचो छौ कि यी मूर्तिहरू केही गर्न सक्छन् भने ल म उपस्थित छु तिमी तथा तिम्रा देवताहरू मिलेर मेरो विरूद्ध केही गरेर देखाऊ । र यसबाट नवीको त्यस शैलीको बोध हुन्छ कि त्यो कति ज्ञानी हुन्छ कि त्यसलाई आफू सत्य हुने कुरोमा विश्वास हुन्छ ।

[3]अर्थात् जुन अस्तित्वको हातमा प्रत्येक वस्तुको अधिकार तथा नियन्त्रण छ, त्यो त्यही अस्तित्व हो, जो मेरो तथा तिम्रो प्रभु हो, मेरो भरोसा त्यसैमाथि छ । उद्देश्य यी शव्दहरूवाट आदरणीय हूद अलैहिस्सलामको यो हो कि जसलाई तिमीले अल्लाहका साझेदार वनाएका छौ र तिनीहरूमाथि अल्लाहकै नियन्त्रण छ, अल्लाह तआला उनीहरूलाई जे चाहन्छ, गर्नसक्छ, उनीहरू कसैको केही गर्न सक्दैनन् ।

[4]अर्थात् त्यो जो एकेश्वरवादको आमन्त्रण दिइराखेको छ, नि:सन्देह यो आमन्त्रण नै सोझो मार्ग हो, यसैमा हिंडेर मोक्ष तथा सफलता प्राप्त गर्न सकिन्छ तथा यस सोझो मार्गबाट विमुख तथा विचलित हुनु विनाशको कारण हो ।

[5]अर्थात् त्यस पश्चात मेरो कर्तब्य समाप्त तथा तिमीमाथि तर्कपूर्ण भइसक्यो ।

The Ummah Technology Mission

رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْۚ وَلَا تَضُرُّونَهُۥ شَيْـًٔاۚ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ٥٧

स्थानमा अन्य कौमलाई ल्यादिने छ तथा तिमीले त्यसको केही पनि बिगार्न सक्ने छैनौं ।[1] निःसन्देह मेरो प्रभु प्रत्येक वस्तुको रक्षक छ ।[2]

وَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَنَجَّيْنَٰهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ٥٨

(५८) तथा जब हाम्रो आदेश आइपुग्यो, त हामीले हूदलाई तथा त्यसका मुसलमान साथीलाई आफ्नो विशेष कृपाले मुक्ति प्रदान गर्‍यौं तथा हामीले ती सबैलाई घोर (कडा) यातनाबाट बचायौं ।[3]

وَتِلْكَ عَادٌۖ جَحَدُوا۟ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا۟ رُسُلَهُۥ وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ٥٩

(५९) यी थिए आदको समुदाय, जसले आफ्ना प्रभुका आयतलाई अस्वीकार गरे तथा त्यसका रसूलहरूको अवज्ञा गरे तथा प्रत्येक दुष्ट

[1]अर्थात् तिमीलाई नाश गरी तिम्रो भूमि तथा सम्पत्तिको अरूहरूलाई स्वामी बनाइदेओस्, त्यो यस्तो गर्नुको सामर्थ्य राख्दछ तथा तिमी त्यसको केही विगार्न सक्दैनौ बरू त्यो आफ्नो इच्छा तथा विवेक अनुसार यस्तो गर्दैरहन्छ ।

[2]निःसन्देह त्यो मलाई तिम्रा धोका तथा षड्यन्त्रबाट सुरक्षित पनि राख्नेछ तथा शैतानी चालहरूबाट बचाउनेछ । यसका अतिरिक्त प्रत्येक राम्रो तथा नराम्रोलाई उनका कर्म अनुसार राम्रो-नराम्रो फल पनि दिनेछ ।

[3]कडा यातनाबाट तात्पर्य त्यही प्रचण्ड वायुको प्रकोप हो, जसद्वारा आदरणीय हूदको समुदाय 'आद' लाई ध्वस्त गरियो तथा जसबाट आदरणीय हूद तथा उनमा निष्ठा राख्नेहरूलाई बचायो ।

[4]'आद' तिर मात्र एउटा नबी आदरणीय हूद नै पठाइएका थिए । तर यहाँ अल्लाह तआलाले आदेश गर्‍यो कि उनीहरूले रसूलको अवज्ञा गरे । यसबाट या त यो तात्पर्य छ कि एउटा रसूललाई झुट्लाउनु यस्तो भयो जस्तो कि सबैलाई झुठ्लाएको छ, किनभने सबै रसूलहरूमा ईमान कायम गर्नु अनिवार्य छ अथवा यो अर्थ हो कि यो समाज आफ्नो कुफ्र तथा इन्कारमा यति बढ्यो कि यदि आदरणीय हूद पश्चात कैयन् रसूल पठाएको भएपनि यो समुदाय सबैलाई झुठ्लाउँथे । तथा त्यसबाट कदापि यो आशा थिएन कि त्यो कुनै पनि रसूलमा ईमान ल्याउँथ्यो । अथवा सम्भव छ कि अरू पनि नबी पठाइएका हुन् तथा त्यस समुदायले प्रत्येकलाई झुठ्लाएको होस् ।

The Ummah Technology Mission

अवज्ञाकारीहरूका आदेशको पालना गऱ्यो ।[1]

وَاُتْبِعُوْا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَّيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اَلَآ اِنَّ عَادًا كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ؕ اَلَا بُعْدًا لِّعَادٍ قَوْمِ هُوْدٍ ﴿٦٠﴾

(६०) तथा यस संसारमा पनि उनलाई धिक्काररले पछ्यायो तथा केयामत (प्रलय) को दिन पनि ।[2] सुनिहाल आदको समुदायले आफ्नो प्रभुसित कुफ्र (इन्कार) गरे, आद, हूदको क़ौम (समुदाय) बिनष्ट होस् ।[3]

وَاِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا ۘ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيْهَا

(६१) तथा समूदको समुदायतिर उनको भाई स्वालेहलाई पठायो ।[4] उसले भन्यो कि हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! तिमी अल्लाहको इबादत (बन्दना) गर, त्यसको अतिरिक्त तिम्रो कोही पूज्य छैन ।[5] उसैले तिमीलाई धर्तीबाट पैदा -

[1]अर्थात् अल्लाहका पैग़म्बरहरूलाई त झुठ्लायो तर जुन मानिसहरूले अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलना गर्दथे, उनको यस समुदायले अनुसरण गऱ्यो ।

[2]धिक्कारको अर्थ हो अल्लाहको कृपाबाट टाढा हुनु र पुण्यका कार्यहरूबाट बञ्चित तथा मानिसहरूको तर्फबाट धिक्कृत तथा अलग्ग हुनु । संसारमा यो धिक्कार यसप्रकार कि ईमान भएकाहरूमा यिनको वर्णन सधैं धिक्कार तथा विलगावको रूपमा हुनेछ, तथा केयामत (प्रलय) मा यसप्रकार कि त्यहाँ सबैका सामू अपमान तथा अनादरको सामना गर्नेछन् तथा अल्लाहको यातनामा फँस्नेछन् ।

[3](بُعدًا) को यो शब्द धिक्कार तथा विनाशको अर्थको लागि छ, जस्तो कि यसभन्दा पूर्व पनि स्पष्ट गरिसकिएको छ ।

[4](وإلى ثمود) आधारित छ पूर्वमाथि अर्थात् (وأرسلنا إلى ثمود) हामीले समूदतिर पठायौं । यो समुदाय तबूक तथा मदीनाको मध्ये मदाएन स्वालेह (अर्थात् हिजर) मा निवास गर्दथ्यो तथा यो समुदाय आदको पश्चात भयो । आदरणीय स्वालेहलाई यहाँपनि समूदको भाई भनिएको छ, जसबाट तात्पर्य उनैको बंश तथा जातिको एउटा सदस्य हो ।

[5]आदरणीय स्वालेहले पनि आफ्नो समुदायलाई सर्वप्रथम एकेश्वरवादको आमन्त्रण दिए, जस्तो प्रकार सबै नबीहरूको नियम रहेको छ ।

The Ummah Technology Mission

فَاسْتَغْفِرُوْهُ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ ۭ اِنَّ رَبِّيْ قَرِيْبٌ مُّجِيْبٌ ۝

गरेको छ[1] तथा उसैले तिमीलाई यस धर्तीमा बसोबास गराएको छ[2] अतः तिमी उसित क्षमा माँग तथा उसतिर ध्यान गर । निःसन्देह मेरो प्रभु प्रार्थनाहरूलाई स्वीकार गर्ने निकट छ।

قَالُوْا يٰصٰلِحُ قَدْ كُنْتَ فِيْنَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَآ اَتَنْهٰىنَآ اَنْ نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ اٰبَاۗؤُنَا وَاِنَّنَا لَفِيْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ مُرِيْبٍ ۝

(६२) उनीहरूले भने हे स्वालेह ! यसभन्दा पूर्व तिमी हामीबीच यस्तो व्यक्ति थियौ जसबाट हामीलाई धेरै आशाहरू थिए, के तिमीले हामीलाई उनको पूजा-अर्चनाबाट रोक्दछौ, जसको पूजा अर्चना हाम्रा पूर्वज गर्दैआइराखेका थिए ? हामीलाई त यस धर्ममा सन्देह छ, जसतिर तिमी हामीलाई डाकिराखेका छौ, हामी त चकित छौं ।[3]

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰي بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَاٰتٰىنِيْ مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَّنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ

(६३) उसले उत्तर दियो कि हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! के तिमीले विचार गर्‍यौ ? यदि मसँग आफ्नो प्रभुको तर्फबाट स्पष्ट तर्क छ र उसले मलाई दयालुता प्रदान गरेको छ ।[4]

---

[1]अर्थात् प्रारम्भमा तिमीलाई धर्तीबाट पैदा गर्‍यो, त्यो यसप्रकार कि तिम्रा परमपिता आदमको उत्पत्ति माटोबाट भयो तथा सबै मनुष्य आदमको वंशमा पैदा भए, यसप्रकार सबै मानिसहरूको उत्पत्ति धर्तीबाट भयो । अथवा यसको अर्थ हो कि तिमी जे-जति खान्छौ पिउँछौ, सबै धर्तीबाट उब्जन्छ तथा त्यसै भोज्य पदार्थबाट वीर्य बन्छ जो माताको गर्भाशयमा गई मनुष्यको अस्तित्वको कारण बन्दछ ।

[2]अर्थात् तिमीमा धर्तीलाई बसाउने तथा आवाद गर्नुको शक्ति तथा गुण उत्पन्न गरे, जसवाट तिमी बास गर्नको निम्ति घरहरूको निर्माण गर्दछौं, भोजनको लागि कृषि गर्दछौ तथा अन्य जीवन सामग्रीलाई उपलब्ध गराउनको लागि उद्योग तथा कलाले काम लिन्छौ ।

[3]अर्थात् पैगम्बर आफ्नो समुदायमा चरित्र, आचरण, न्याय तथा सत्यतामा श्रेष्ठ हुन्छ, यसकारण समुदायको त्यसबाट शुभ आशाहरू सम्बन्धित हुन्छन् । यसैकारण आदरणीय स्वालेहको समुदायले पनि उनीसित यो भन्यो । तर एकेश्वरवादको आमन्त्रण दिनासाथ उनका आशाहरूको यो केन्द्र उनका आँखाहरूको काँडा बन्नपुग्यो तथा त्यस धर्ममा शंकाको प्रदर्शन गरे जसतिर आदरणीय स्वालेह उनलाई वोलाइराखेका थिए अर्थात् एकेश्वरवादी धर्म ।

[4](بينة) सित तात्पर्य त्यो ईमान तथा विश्वास हो, जुन अल्लाह तआलाले पैगम्बरहरूलाइ प्रदान गर्दछ तथा कृपाले नबूअत । जस्तो कि अघि व्याख्या गरिसकिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

إِنْ عَصَيْتُهُۥ ۖ فَمَا تَزِيدُونَنِى غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾

त्यसपछि यदि मैले त्यसको अवज्ञा गरें,[1] त को छ जो त्यसको समक्ष मेरो सहायता गर्दछ ? तिमी त मेरो हानिमा नै बृद्धि गरिराखेका छौ ।[2]

وَيَـٰقَوْمِ هَـٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ ءَايَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِىٓ أَرْضِ ٱللَّهِ ۖ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾

(६४) तथा हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! यो अल्लाहबाट पठाइएको ऊटनी हो, जो तिम्रो लागि एउटा चमत्कार हो, अब तिमीले त्यसलाई अल्लाहको धर्तीमा खाइराखेको अवस्थामा छाडिदेऊ तथा त्यसलाई कुनै प्रकारको कष्ट न पुऱ्याउ, अन्यथा शीघ्र नै तिमीलाई यातनाले समातिहाल्नेछ ।[3]

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا۟ فِى دَارِكُمْ ثَلَـٰثَةَ أَيَّامٍ ۖ ذَٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾

(६५) तैपनि उनीहरूले त्यस ऊटनीका खुट्टा काटेर मारिहाले । यसपछि स्वालेहले भनें कि लौ अब तिमी आफ्नो घरहरूमा तीन दिनसम्म आनन्दसँग बिताऊ, यो वायदा (वाचा) झूटा छैन ।[4]

[1]अवज्ञासित तात्पर्य यो हो कि यदि म तिमीलाई सत्यतिर तथा एउटा अल्लाहको पूजातिर आह्वान गर्न छाडिदेऊँ जस्तो कि तिमी चाहन्छौ ।

[2]अर्थात् यदि म यस्तो गर्छु भने तिमी मलाई कुनै लाभ पुऱ्याउन सक्दैनौ तर यसप्रकार तिमीले मेरो हानिमा वृद्धि गर्नेछौ ।

[3]यो त्यही उँटनी हो, जुन अल्लाह तआलाले उनको मागमा उनका आँखाको अगाडी एक पर्वत अथवा चट्टानबाट निकाल्यो । यसैकारण त्यसलाई (अल्लाहको उँटनी) भनिएको छ, किनभने त्यो मात्र अल्लाहको आदेशबाट चमत्कारिक रूपले अस्वभाविक विधिबाट प्रकट भएको थियो । त्यसको लागि उनीहरूलाई निर्देशित गरिएको थियो कि यसलाई कष्ट नपुऱ्याउ, अन्यथा तिमी अल्लाहको प्रकोपको पकडमा पर्नेछौ ।

[4]तर ती अत्याचारी यो विशिष्ट चमत्कार प्रदर्शित भए उपरान्त पनि न केवल ईमान नै ल्याएनन्, वरू अल्लाहको निर्देशहरूको पनि अवहेलना गरेर त्यसलाई मारिहाले, जसपश्चात उनीहरूलाई तीन दिनको समय दिइयो कि तीन दिन उपरान्त तिमीलाई अल्लाहको प्रकोपद्वारा नष्ट गरिनेछ ।

The Ummah Technology Mission

(६६) अनि जब हाम्रो आदेश आईपुग्यो,[1] हामीले स्वालेह तथा उनीसँगै ईमान स्थापित गर्नेहरूलाई आफ्नो कृपाले त्यसबाट बचायौं तथा त्यस दिनको अपमानबाट पनि। निःसन्देह तिम्रो प्रभु शक्तिशाली तथा प्रभावशाली छ।

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صٰلِحًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِىِٕذٍ ؕ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ﴿٦٦﴾

(६७) तथा अत्याचारीहरूलाई ठूलो तीव्र चित्कारले आई समात्यो,[2] अनि त उनी आफ्नै घरहरूमा घोप्टो परेको अवस्थामा परिरहे।[3]

وَاَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ﴿٦٧﴾

(६८) मानौं तिनीहरू त्यहाँ कहिल्यै आवाद भएकै थिएनन्।[4] सावधान ! समूदका समुदायले आफ्नो प्रभुसित कुफ्र गरे, सुनिहाल, धिक्कार होस् समूदको समुदायमाथि।

كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ؕ اَلَاۤ اِنَّ ثَمُوْدَا۟ كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ؕ اَلَا بُعْدًا لِّثَمُوْدَ ﴿٦٨﴾

(६९) तथा हामीले पठाएका सन्देशवाहकहरू इब्राहीमको पासमा शुभ-सूचना लिएर पुगे।[5] तथा सलाम

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَاۤ اِبْرٰهِيْمَ

[1]यसबाट तात्पर्य त्यही प्रकोप हो जो वचन अनुसार चौथो दिन आयो तथा आदरणीय स्वालेह तथा उनीमाथि ईमान क़ायम गर्नेहरूका अतिरिक्त सबैलाई मारियो।

[2]यो प्रकोप चीत्कार तथा तीव्र गर्जनको रूपमा आयो, केही ज्ञाताहरूका निकट यो आदरणीय जिब्रीलको चर्को स्वर थियो तथा केहीका निकट आकाशबाट आएको थियो जसबाट उनका हृदय क्षत-विक्षत भए तथा उनी मरिहाले, त्यस पश्चात तथा त्यसको साथै भूकम्प पनि आयो जसले सबैथोक तलमाथि पारिदियो। जस्तो कि सूरः आराफ-७८ का शब्द छन्।

[3]जसरी पंक्षी मरे पश्चात धर्तीमा माटोमा परिरहन्छ, त्यसैप्रकार यिनी मरेर घोप्टो परी धर्तीमा परेका थिए।

[4]उनको वस्ती अथवा यिनीहरू अथवा यी दुबै यसप्रकार मेटाइए कि उनको कुनै चिन्ह शेष रहेन, जस्तो कि उनी कहिल्यै यहाँ बसेकै थिएनन्।

[5]यो वास्तवमा आदरणीय लूत तथा उनको समुदायको घटनाको एउटा भाग हो। आदरणीय लूत आदरणीय इब्राहीमको काकाको पुत्र थिए। आदरणीय लूतको बस्ती 'मृत्यु सागर' को दक्षिण पूर्वमा थियो जबकि आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलाम फिलिस्तीनमा निवास गरिराखेका थिए। जब आदरणीय लूतका समुदायलाई समाप्त गर्नुको निर्णय लिइयो त्यतिखेर उनीतिर फरिश्ताहरू पठाइए।

The Ummah Technology Mission

بِالْبُشْرٰى قَالُوْا سَلٰمًا قَالَ سَلٰمٌ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيْذٍ ﴿٦٩﴾

भने[1]। उनलें पनि सलामको उत्तर दिए[2] तथा कुनै विलम्ब नगरी एउटा पोलेको बाछो ल्याए ।[3]

فَلَمَّا رَاٰۤ اَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيْفَةً قَالُوْا لَا تَخَفْ اِنَّاۤ اُرْسِلْنَاۤ اِلٰى قَوْمِ لُوْطٍ ﴿٧٠﴾

(७०) किन्तु जब इब्राहीमले देखे कि उनका त हात पनि त्यसतिर पुगिराखेका छैनन् त उनीहरूलाई अन्जान पाएर मनै-मनमा उनीहरूसित भयभीत हुनथाले।[4] उनीहरूले भने, नतर्स, हामी त लूतको समुदायतिर पठाइएर आएका हौं ।[5]

यी फरिश्ताहरू लूतको समुदायतिर जाँदाखेरि मार्गमा आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलामको पासमा रोकिए तथा उनलाई पुत्रको शुभ-सूचना दिए ।

[1]अर्थात् (سلمنا عليك سلاما) "हामी तपाईंलाई सलाम गर्दछौं ।".

[2]जुनप्रकार प्रथम सलाम लुप्त क्रियाका साथ जबरको स्थितिमा थियो त्यसैप्रकार (سلام) यो उद्देश्य अथवा विधेयको कारण पेशको स्थितिमा छ । वाक्य हुनेछ । (أمركم سلام–عليكم سلام)

[3]आदरणीय इब्राहीम अतिथिहरूको अत्याधिक सत्कार गर्नुहुन्थ्यो । उनले यो बुझ्न सकेनन् कि यी फरिश्ताहरू हुन्, जो मानवका रूपमा आएका हुन् तथा खान-पिन गर्दैनन् बरू उनले उनीहरूलाई अतिथि ठाने तथा तुरून्तै अतिथिहरूको सेवा-सत्कारको लागि बाछोको भुटिएको मासु उनको सेवामा प्रस्तुत गर्नुभयो । यसबाट यो पनि थाहा हुन्छ कि अतिथिसित सोध्नुको आवश्यकता छैन बरू जे उपलब्ध हुन्छ सेवामा प्रस्तुत गरियोस् ।

[4]आदरणीय इब्राहीमले जब देखे कि उनीहरूका हात खाने वस्तुहरूतिर बढिराखेका छैनन् त उनलाई भय प्रतीत भयो । भन्दछन् कि उनीकहाँ यो कुरो प्रसिद्ध थियो कि आएको अतिथिले यदि भोजनको लाभ उठाएन भने यो ठानिन्थ्यो कि आउने अतिथि राम्रो विचारले आएको होइन । यसबाट यो पनि ज्ञात भयो कि अल्लाहका पैगम्बरहरूलाई परोक्षको ज्ञान हुँदैन । यदि इब्राहीम अलैहिस्सलाम परोक्षका कुरा जान्ने भएको भए बाछोको भुटिएको मासु पनि ल्याउन्नथे तथा उनीसित भयभीत पनि हुन्नथे ।

[5]यस भयको फरिश्ताहरूले आभास गरे, या त ती लक्षणहरूबाट जो यस्ता अवसरहरूमा मनुष्यका अनुहारमा प्रदर्शित हुन्छन् अथवा आफ्नो वार्तालापमा आदरणीय इब्राहीमले यसको चर्चा गर्नुभयो, जस्तो कि अन्य स्थानमा स्पष्टीकरण छ ﴿إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ﴾ "हामीलाई त तिमीसित भय लाग्दछ ।" (सूरः अल-हिज्र-५२) अतः फरिश्ताहरूले भने भयभीत नहुनुस्, तपाईं जे सम्भिराख्नु भएको छ हामी त्यो

وَامْرَاَتُهٗ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنٰهَا بِاِسْحٰقَ ۙ وَمِنْ وَّرَآءِ اِسْحٰقَ يَعْقُوْبَ ﴿٧١﴾

(७१) तथा त्यसकी पत्नी जो त्यहाँ उभिराखेकी थिई, त्यो हाँस्नथाली,[1] त हामीले उसलाई इसहाकको तथा त्यसको पश्चात याकूबको शुभ-सूचना दियौं ।

قَالَتْ يٰوَيْلَتٰٓى ءَاَلِدُ وَاَنَا عَجُوْزٌ وَّهٰذَا بَعْلِىْ شَيْخًا ؕ اِنَّ هٰذَا لَشَىْءٌ عَجِيْبٌ ﴿٧٢﴾

(७२) त्यसले भनी वाह ! मेरो भाग्य ! के मलाई सन्तान हुनसक्छ जबकि म स्वयं बृद्धा तथा मेरा पति पनि बृद्ध छन् ? यो निःसन्देह अत्याधिक आश्चर्यको कुरा हो ।[2]

قَالُوْٓا اَتَعْجَبِيْنَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكٰتُهٗ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ ؕ اِنَّهٗ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ﴿٧٣﴾

(७३) (फरिश्ताहरूले) भने कि के तिमी अल्लाहको सामर्थ्यबारे आश्चर्य गरिराखेकी छौ,[3] यस घरका मानिसहरू ! अल्लाहको कृपा तथा त्यसका विभूतिहरू अवतरित होऊन्,[4] निःसन्देह अल्लाहकै लागि सम्पूर्ण प्रशंसा तथा महिमा हुन् ।

होइनौ बरू हामी अल्लाहको फरिश्ता हौं तथा हामी लूतको समुदायतिर गईराखेका छौं ।

[1]आदरणीय इब्राहीमकी पत्नी किन हाँसिन् ? केही ज्ञानीहरू भन्दछन् कि लूतको समुदायको उपद्रवसित उनी पनि अवगत थिइन्, उनको विनाशको सूचना पाएर उनी पनि प्रसन्न भईन् । केही भन्छन् कि यसकारण हाँसो लाग्यो कि हेर, आकाशबाट उनको विनाशको निर्णय भइसकेछ तथा यो समुदाय अहिले पनि निश्चिन्त छ । तथा केही भन्दछन् कि यस हाँस्नुको सम्बन्ध त्यस शुभ-सूचनासित छ, जुन फरिश्ताहरूले यस बृद्ध जोडीलाई दिए ।

[2]यो पत्नी आदरणीय सारा थिइन्, जो स्वयं पनि बृद्धा थिइन् तथा उनका पति आदरणीय इब्राहीम पनि वृद्ध थिए । यसकारण आश्चर्य एउटा स्वभाविक कुरो थियो जसलाई तिनले व्यक्त गरिन् ।

[3]यो प्रश्न नकारात्मक हो । अर्थात् तिमी अल्लाह तआलाको न्याय तथा निर्णयमा कुन प्रकार आश्चर्यको प्रदर्शन गर्दछौ, जब उसको लागि कुनै काम कठिन छैन । तथा उसलाई सामयिक साधनहरूको आवश्यकता छैन । त्यो त जे चाहन्छ, त्यसको लागि केवल शब्द (कुन) (भईहाल) बाट प्रदर्शन अस्तित्वमा आउँछ ।

[4]आदरणीय इब्राहीमकी पत्नीलाई यहाँ फरिश्ताहरूले (أهل بيت) (अहले बैत) (घर वालाहरू) भनेका छन् तथा उनीहरूलाई पुलिङ्ग बहुवचन (عليكم) बाट सम्बोधित गरेका छन् जसबाट एउटा यो कुरो त सिद्ध भयो कि 'अहले बैत' मा कुनै व्यक्ति की पत्नी सर्वप्रथम सम्मिलित हुन्छे ।

The Ummah Technology Mission

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَٰهِيمَ ٱلرَّوْعُ وَجَآءَتْهُ ٱلْبُشْرَىٰ يُجَٰدِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾

(७४) जब इब्राहीमको भय समाप्त भयो तथा उनलाई शुभ-सूचना पनि पुगिसक्यो त हामीसित लूतको समुदायको विषयमा भनसुन गर्नथाले ।[1]

إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّٰهٌ مُّنِيبٌ ﴿٧٥﴾

(७५) निःसन्देह इब्राहीम अत्याधिक धैर्यवान तथा कोमल हृदय तथा अल्लाहतिर नतमस्तक हुने व्यक्ति थिए ।

يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَآ ۖ إِنَّهُۥ قَدْ جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ ۖ وَإِنَّهُمْ ءَاتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ﴿٧٦﴾

(७६) हे इब्राहीम ! यस विचारलाई त्यागिदेउ, तपाईंको प्रभुको आदेश आइपुगेको छ, तथा उनीमाथि नफर्काइने यातना अवश्य आउनेछ ।[2]

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِىٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾

(७७) तथा जब हाम्रा पठाइएका फरिश्ताहरू (स्वर्गदूत) लूतको पासमा पुगे त उनी तिनका कारण अत्याधिक दुखी भए र दुखी मनले भन्नलागे कि आजको दिन अत्याधिक दुखको दिन हो ।[3]

अर्को कुरो यो कि भ्रूटले वैतका लागि पुलिङ्ग वहुवचनको प्रयोग गर्नु पनि उचित छ, जस्तो कि सूरः अहजाव आयत संख्या-३३ मा अल्लाह तआलाले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अअलैहि वसल्लमका पवित्र पत्नीहरूलाई पनि अहले बैत भनेको छ तथा उनीहरूलाई पुरूषवाचक वहुवचन सर्वनामबाट सम्बोधित पनि गरेको छ ।

[1]यस वार्तालापबाट तात्पर्य यो हो कि आदरणीय इब्राहीमले फरिश्ताहरूसित भने कि जुन वस्तीलाई तिमी ध्वस्त पार्न गईराखेका छौ, त्यसैमा आदरणीय लूत पनि उपस्थित छन् । जसपश्चात फरिश्ताहरूले उत्तर दिए, “हामी जान्दछौं कि लूत पनि त्यहीं वस्छन् । परन्तु हामीले उनलाई तथा उनको परिवारबाहेक उनकी पत्नीलाई पनि वचाउने छौं ।” (सूरः अल-अनकबूत-३२)

[2]यो फरिश्ताहरूले आदरणीय इब्राहीमसित भने कि अब यस वार्तालापबाट कुनै लाभ छैन त्यसलाई छाड्नुस् । अल्लाहको त्यो आदेश (विनाशको) आइसकेको छ, जुन अल्लाहकहाँ भाग्यमा थियो तथा अब यो प्रकोप न कसैको वार्तालापबाट रोकिनेछ, न कुनै प्रार्थनावाट समाप्त हुनेछ ।

[3]आदरणीय लूतको यस अत्याधिक व्याकूलताको कारण व्याख्याकारहरूले यहाँ लेखेका छन् कि फरिश्ताहरू दाह्री-जुङ्गा नभएका नवयुवकको रूपमा आएका थिए जसबाट आदरणीय लूतले आफ्नो समुदायको दुराचारको कारण भयको आभास

The Ummah Technology Mission

وَجَآءَهٗ قَوْمُهٗ يُهْرَعُوْنَ اِلَيْهِ ؕ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ ؕ قَالَ يٰقَوْمِ هٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِيْ هُنَّ اَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُوْنِ فِيْ ضَيْفِيْ ؕ اَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيْدٌ ﴿٧٨﴾

(७८) तथा उसका मानिसहरू उसतिर दगुर्दै आए, उनीहरू त अघिदेखि नै कुकर्महरूमा लीन थिए ।[१] लूतले भने कि हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! यी हुन् मेरा पुत्रीहरू जो तिम्रा लागि अत्याधिक पवित्र छन् ।[२] अल्लाहसित तर्स तथा मलाई मेरा अतिथिहरूको विषयमा अपमानित नगर । के तिमीहरूमध्ये एउटा पनि राम्रो विचार भएको छैन ।[३]

قَالُوْا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِيْ بَنٰتِكَ مِنْ حَقٍّ ۚ وَاِنَّكَ

(७९) उनीहरूले उत्तर दिए कि तिमी त राम्ररी जान्दछौ कि हामीलाई त तिम्रा पुत्रीहरूमाथि कुनै

गरे, किनभने उनलाई यो ज्ञात थिएन कि आउनेहरू यी नवयुवक अतिथि होइनन्, बरू अल्लाहको तर्फबाट पठाइएका फरिश्ताहरू हुन्, जो यस समुदायलाई विनाश गर्नको लागि आएका हुन् ।

[१]जब बाल मैथुनका यी रोगीहरूलाई थाहा भयो कि केही राम्रा युवक लूतका घरमा आएका छन् त दगुर्दै आए तथा उनीहरूलाई आफूसँग लैजानको लागि बाध्य गर्नथाले ताकि उनीहरूले आफ्ना कामवासनाको पूर्ति गरून् ।

[२]अर्थात् यदि तिमीहरूलाई कामवासनाको संतृप्ति गर्नुछ भने त्यसका लागि मेरा आफ्ना पुत्रीहरू छन्, जोसित तिमी विवाह गरेर आफ्नो उद्देश्य पूरा गर, यी तिम्रा लागि हरेक प्रकारले श्रेष्ठ छन् । केही विद्वानहरूले भने कि पुत्रीहरूसित तात्पर्य समाजका सामान्य स्त्रीहरू हुन्, तथा उनीहरूलाई आफ्नो पुत्रीहरू यसकारण भनियो कि पैग़म्बर आफ्नो समुदायको पिता समान हुन्छ । अर्थ यो हो कि यस कामवासनाका लागि स्त्रीहरू छन्, उनीसित विवाह गर तथा आफ्नो उद्देश्य पूरा गर । (इब्ने कसीर)

[३]अर्थात् म कहाँ आएका अतिथिहरूका साथ दुर्व्यवहार एवं बल प्रयोग गरेर मलाई अपमानित नगर । के तिमीमध्ये एउटा पनि व्यक्ति विवेकशील छैन जसले अतिथि सत्कारका नियमहरू बुझोस् ? तथा तिम्रा नराम्रा उद्देश्यबाट तिमीलाई रोक्न सकोस् । आदरणीय लूतले यी सारा कुरा यस आधारमा गरे कि उनलाई यो ज्ञात थिएन कि यी वास्तवमा फरिश्ताहरू हुन्, उनी तिनीहरूलाई नवआगन्तुक तथा यात्री नै ठाने । यसकारण उचित रूपले उनीहरूको सुरक्षालाई आफ्नो आदर तथा सम्मानको लागि आवश्यक ठाने । यदि उनलाई ज्ञात भएको भए अथवा परोक्षको ज्ञान भए त स्पष्ट कुरो छ कि उनलाई यो व्याकुलता कहिल्यै प्रतीत हुँदैनथ्यो, जुन उनलाई भयो तथा जसको दृश्य यहाँ क़ुरआन मजीदमा कोरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

لَتَعْلَمُ مَا نُرِيْدُ ۝٧٩

अधिकार नै छैन तथा तिमी हाम्रो मूल इच्छासित राम्ररी परिचित छौ ।[1]

قَالَ لَوْ اَنَّ لِيْ بِكُمْ قُوَّةً اَوْ اٰوِيْٓ اِلٰى رُكْنٍ شَدِيْدٍ ۝٨٠

(८०) लूतले भने कि काश ! ममा तिमीसित लड्नुको शक्ति भएको भए अथवा म कुनै सुदृढ शरणमा भएको भए ।[2]

قَالُوْا يٰلُوْطُ اِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَّصِلُوْٓا اِلَيْكَ فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ

(८१) अब फरिश्ताहरूले भने हे लूत ! हामी प्रभुबाट पठाइएका हौं, यिनीहरू तिमीसम्म कदापि पुग्न सक्दैनन् । अतः तिमी आफ्नो घरका मानिसहरूलाई लिएर केही रात बाँकि रहँदा निस्किहाल । तिमीमध्ये

[1]अर्थात् एउटा उचित तथा स्वभाविक नियमलाई उनीहरूले बिल्कुलै रद्द गरिदिए तथा अस्वभाविकता एवं असभ्यतामाथि जोड दिए, जसबाट अनुमान लगाउन सकिन्छ कि त्यो समुदाय आफ्नो असभ्यताका कुकर्ममा कति अगाडी बढिसकेको थियो तथा कस्तो किसिमले अन्धो भईसकेको थियो ।

[2]शक्तिबाट आफ्नो वाहुवल तथा आफ्नो संसाधनको शक्ति तथा सन्तानको शक्ति तात्पर्य छ तथा सुदृढ शरणबाट परिवार, क़बीला अथवा यसैप्रकारको कुनै सुदृढ सहारा तात्पर्य छ । अर्थात अति विवशताको अवस्थामा कामना गरिराखेका छन् कि काश मेरो पासमा आफ्नो कुनै शक्ति भएको भए अथवा कुनै परिवार अथवा क़बीलाको शरण अथवा सहायता मलाई प्राप्त भएको भए आज अतिथिहरूका कारण यो अपमान तथा अनादर हुने थिएन । म यी कुकर्मीहरूको सामना गर्दथ्यौं तथा अतिथिहरूको सुरक्षा पनि गर्दथ्यौं । आदरणीय लूतको यो कामना अल्लाह तआलामाथि भरोसाको विरूद्ध छैन । वरू प्रत्यक्ष साधनको अनुकूल छ । तथा अल्लाह तआलामा भरोसाको उचित अर्थ पनि यही हो कि पहिला सबै प्रष्ट कारण तथा साधनहरूलाई प्रयोगमा ल्याइयोस् तथा त्यस पश्चात अल्लाहमा भरोसा गरियोस् । यो भरोसाको गलत अर्थ हो कि हामी हातखुट्टा भाँचेर बसिहालौं तथा भनौं कि हाम्रो भरोसा अल्लाहमाथि छ । यसकारण आदरणीय लूतले जे-जति भने, प्रत्यक्ष साधनहरूका आधारमा पूर्णरूपले उचित भने जसबाट यो ज्ञान हुन्छ कि अल्लाहको पैग़म्बर जसरी परोक्षको जान्ने हुँदैन त्यसैप्रकार त्यो पूर्णअधिकार भएका पनि हुँदैन । (जस्तो कि आजकल मानिसहरूले यो विश्वास रचिहालेका छन्) यदि नबी संसारमा अधिकारपूर्ण भएको भए निःसन्देह आदरणीय लूत आफ्नो निसहाय स्थितिको तथा यस कामनाको प्रदर्शन गर्दैनथे जुन उनले वर्णित शब्दहरूमा गरे ।

The Ummah Technology Mission

أَحَدٌ إِلَّا امْرَأَتَكَ ۖ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ ۚ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ۚ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

कसैले पनि फर्केर हेर्नुहुन्न, तिम्रो पत्नीबाहेक, यसकारण कि उसलाई पनि त्यहीं पुग्छ, जुन सबैलाई पुग्नेछ । निःसन्देह उनको वाचाको समय प्रातः छ, के प्रातः अति निकट छैन ?[1]

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنضُودٍ ﴿٨٢﴾

(८२) अनि जब हाम्रो आदेश आइपुग्यो, हामीले त्यस वस्तीलाई उलट-पुलट गरिदियौं । माथिको भाग तल गरिदियौं तथा उनीमाथि स-साना ढुङ्गाको वर्षा गऱ्यौं, जुन पत्थर पत्रमाथि पत्र थिए ।

مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ ۖ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

(८३) तिम्रो प्रभुको तर्फबाट चिन्हित थिए तथा उनीहरू ती अत्याचारीहरूबाट कति पनि टाढा थिएनन् ।[2]

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ وَلَا تَنقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ ۚ إِنِّي أَرَاكُم بِخَيْرٍ

(८४) तथा हामीले मदयनवासीतिर[3] उनका भाई शुऐबलाई पठायौं, उसले भन्यो हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! अल्लाहको उपासना गर, उसको अतिरिक्त तिम्रो कोही पूज्य छैन, तथा नाप-तौलमा पनि कमी नगर ।[4] म तिमीलाई

[1]जब फरिश्ताहरूले आदरणीय लूतको विवशता तथा उनका समुदायको दुष्टतालाई देखे त भने, हे लूत ! आत्तिनुपर्ने आवश्यकता छैन । हामीसम्म त के अब यिनीहरू तिमीसम्म पनि पुग्न सक्दैनन् । अब रात्रीको एक भागमा आफ्नो पत्नीबाहेक आफ्ना घरका मानिसहरूलाई लिएर यहाँबाट निस्किहाल । प्रातः हुनसाथ यस वस्तीलाई ध्वस्त गरिदिइनेछ ।

[2]यस आयतमा (هِيَ) को सम्बन्ध केही व्याख्याकारहरूका निकट चिन्हित स-साना ढुङ्गावाट पत्थरसित छ, जुन उनीमाथि वर्षाइए तथा केहीका निकट यसको सम्वन्ध ती वस्तीहरूसित छ, जुन ध्वस्त गरिए तथा जुन सीरिया तथा मदीनाका मध्य थिए तथा अत्याचारीहरूसित तात्पर्य मक्काका मूर्तिपूजक तथा अन्य झूटा हुन् । उद्देश्य उनलाई तर्साउनु हो कि तिम्रो परिणाम पनि त्यस्तै हुनसक्छ, जसको विगत समुदायहरूले सामना गर्नुपऱ्यो ।

[3]मदयनको सोधका लागि हेर्नुस् सुरः अल-आराफ आयत संख्या ८५ को व्याख्या ।

[4]एकेश्वरवादको आमन्त्रण दिए पश्चात त्यस समुदायमा जुन खुल्लारूपमा चारित्रिक दोष नाप-तौलमा कमीको थियो, त्यसबाट उनीहरूलाई रोके । उनीहरूको यो व्यवहार थियो कि यदि कोही उनको पासमा कुनै वस्तु विक्री गर्नको लागि

The Ummah Technology Mission

وَاِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيْطٍ ۝٨٤

सम्पन्न देखिराखेको छु[1] तथा मलाई तिम्रो बिषयमा एउटा घेरिने दिनको प्रकोपको भय पनि छ ।[2]

وَيٰقَوْمِ اَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيْزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ۝٨٥

(८५) हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! नाप-तौल न्यायपूर्वक पूरा गर, मानिसहरूलाई उनका वस्तुहरू कम नदेऊ,[3] तथा धर्तीमा उपद्रव तथा आतङ्क न मच्चाउ ।[4]

بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۚ وَمَآ اَنَا

(८६) अल्लाह तआलाबाट वैध गरिएको शेष लाभ तिम्रो लागि धेरै उत्तम छ यदि

आउँथ्यो भने, त्यसबाट अधिक वस्तु लिने गर्थे तथा यदि कोही ग्राहक किन्न आउँथ्यो भने त्यससित नाप-तौलमा कमी गर्दथे ।

[1]यो त्यस मनाही गर्नुको कारण हो कि जब तिमीमाथि अल्लाहको कृपा यथावत छ तथा उसले सम्पन्नता तथा धन-धान्यले परिपूर्ण गरेको छ, त त्यस पश्चात भने तिमीमा यो दूराचार किन ?

[2]यो दोस्रो कारण हो यदि तिमी आफ्नो त्यस व्यवहारबाट रोकिएनौं भने सम्भव छ कि केयामतका दिनको यातनाबाट तिमी बच्न नसक । घेर्नेदिनसित तात्पर्य प्रलयको दिन हो कि त्यस दिन कोही पापी अल्लाहको पकडबाट बच्न सक्ने छैन, न भागेर कहीं लुक्न सक्नेछ ।

[3]अब वलपूर्वक न्यायकासाथ तिनलाई पूरा-पूरा तौलनु र नाप्नुको आदेश दिइँदैछ तथा मानिसहरूलाई वस्तुहरू कम गर्नबाट रोकिँदैछ, किनभने अल्लाहका समक्ष यो पनि महाअपराध हो तथा अल्लाह तआलाले एउटा पूरै सूर:मा यस अपराधका लक्षण, दोष तथा त्यसका पारलौकिक दण्डहरूको वर्णन गरेको छ ।

﴿ وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِيْنَ ☆ الَّذِيْنَ اِذَا اكْتَالُوْا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُوْنَ ☆ وَاِذَا كَالُوْهُمْ اَوْ وَّزَنُوْهُمْ يُخْسِرُوْنَ ﴾

"मुतफ़्फ़ेफीन अर्थात् नाप-तौलमा घटाइ-बढाइ गर्नेहरूको लागि विनाश छ । यी ती मानिसहरू हुन् जो मानिसहरूसित जब कुनै वस्तु लिन्छन्, त पूरा लिन्छन् तथा जब अरूलाई नाप-तौल गर्दछन् त कम गरेर दिन्छन् ।" (सूर:मुतफ़्फ़ेफीन)

[4]अल्लाहको अवज्ञाले, विशेषरूपले जसको सम्बन्ध व्यक्तिको अधिकारसित छ, जस्तै यहाँ नाप-तौलमा कमी अधिकतामा छ, धर्तीमा अवश्य बिगाड तथा उपद्रव उत्पन्न हुन्छ जसबाट उनीहरूलाई रोकिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾

तिमी ईमान्दार हौ ।[१] म कुनै तिम्रो संरक्षक (तथा अधिकारी) होइन ।[२]

قَالُوا يَٰشُعَيْبُ أَصَلَوٰتُكَ تَأْمُرُكَ أَن نَّتْرُكَ مَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَآ أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِىٓ أَمْوَٰلِنَا مَا نَشَٰٓؤُا۟ ۖ إِنَّكَ لَأَنتَ ٱلْحَلِيمُ ٱلرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

(८७) उनीहरूले उत्तर दिए कि हे शोएब ! के तिम्रो सलात[३] ले तिमीलाई यही आदेश दिन्छ कि हामी आफ्ना पूर्वजका देवताहरूलाई छाडिदेऔं तथा हामी आफ्नो मालमा जे गर्न चाहन्छौं, त्यसलाई गर्न पनि छाडिदेऔं ।[४] तिमी त अति सम्मानित तथा सत्कर्मी हौ ।[५]

قَالَ يَٰقَوْمِ أَرَءَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّى وَرَزَقَنِى مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَمَآ أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ

(८८) उनले भने कि हे मेरा समुदाय ! हेर त, यदि मैले आफ्नो प्रभुतिरबाट प्रत्यक्ष प्रमाण लिएको छु तथा उसले आफ्नो पासबाट उत्तम

The Ummah Technology Mission

[१](بقيّت الله) सित तात्पर्य त्यो लाभ हो जुन नाप-तौलमा कुनै प्रकारको कमी नगरीकन ईमान्दारीका साथ सौदा दिए पश्चात प्राप्त हुन्छ । किनभने यो हलाल (वैध) तथा पवित्र छ तथा पुण्य एवं शुभ पनि यसैमा छ, यसकारण अल्लाहको शेष भनिएको छ ।

[२]अर्थात् म तिमीलाई मात्र सावधान तथा सतर्क गर्नसक्छु तथा त्यो अल्लाहको आदेशले गरिराखेको छु । तर नराम्रा कुराहरूबाट तिमीलाई रोकिदेऊ अथवा त्यसबापत दण्ड देउँ, यो मेरो अधिकारमा छैन । यी दुबै कुराको अधिकार मात्र अल्लाहलाई छ ।

[३](صلوٰة) सित तात्पर्य उपासना, धर्म अथवा कुर्आन पढ्नु हो ।

[४]यसबाट तात्पर्य केही व्याख्याकारहरूका निकट ज़कात तथा दान हो जसको आदेश प्रत्येक दैवी धर्महरूमा दिइएको छ । अल्लाहको आदेशबाट ज़कात तथा दान दिनु, अल्लाहका अवज्ञाकारीहरूलाई कष्टदायक हुन्छ तथा उनीहरू ठान्दछन् कि जब हामी आफ्नो परिश्रम तथा योग्यताले माल कमाउँछौं, त त्यसलाई खर्च गर्न अथवा नगर्नमा हामीमाथि प्रतिबन्ध किन हुन्छ ? तथा त्यसको एउटा निर्धारित भाग निकाल्नमा हामीलाई बाध्य किन गरिन्छ ? यसैप्रकारले कमाइ तथा व्यापारमा वैध तथा अवैध एवं उचित तथा अनुचितको प्रतिबन्ध पनि यस्ता मानिसहरूलाई अत्यन्त कष्टप्रद लाग्दछ । सम्भव छ कि नाप-तौलमा कमीबाट रोक्नलाई पनि उनीहरूले आफ्ना अर्थ-उपभोगमा हस्तक्षेप ठानेका हुन् । तथा यी शब्दहरूमा त्यसलाई अस्वीकार गरेका हुन् । यसका दुबै भावार्थ उचित छन् ।

[५]आदरणीय शोएबका लागि यी शब्द उनीहरूले उपहासको रूपमा प्रयोग गरे ।

إِلَىٰ مَآ أَنْهَىٰكُمْ عَنْهُ ۚ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا ٱلْإِصْلَٰحَ مَا ٱسْتَطَعْتُ ۚ وَمَا تَوْفِيقِىٓ إِلَّا بِٱللَّهِ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾

जीविका दिएको छ,[1] मेरो कदापि यो इच्छा होइन कि तिम्रो विरोध गरेर स्वयं त्यस वस्तुतिर प्रवृत्त होउ, जसबाट तिमीलाई रोकिराखेको छु,[2] मेरो विचार त आफ्नो शक्तिले भ्याएसम्म सुधार गर्नु नै हो ।[3] तथा मेरो सन्मति अल्लाहकै सहायताले हो,[4] उसैमाथि मेरो भरोसा छ तथा उसैतिर म आकर्षित छु ।

وَيَٰقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِىٓ أَن يُصِيبَكُم مِّثْلُ مَآ أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَٰلِحٍ ۚ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنكُم بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾

(८९) तथा मेरा समुदाय (का मानिसहरू) ! कहीं यस्तो नहोस् कि तिमी मेरो विरोधमा आएर ती यातनाहरूको पात्र होऊ, जुन नूहको समुदाय तथा हूदको समुदाय एवं स्वालेहको समुदायलाई आयो ।[5] तथा लूतको समुदाय त तिमीबाट अलिकति पनि टाढा छैन ।

وَٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّى رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾

(९०) तथा तिमी आफ्नो प्रभुसित क्षमा-याचना गर तथा उसैतिर प्रवृत्त होऊ, विश्वास गर कि मेरो प्रभु अत्याधिक कृपालु एवं अत्याधिक प्रेम गर्ने हो ।

---

[1]उत्तम जीविकाको दोस्रो अर्थ नबूअत पनि वर्णन गरिएको छ ।

[2]अर्थात् जुन कामबाट म तिमीलाई रोक्दछु, तिमीबाट लुकेर, त्यो म स्वयं गरूँ, यस्तो हुन सक्दैन ।

[3]म तिमीलाई जुन काम गर्न अथवा जसबाट रोकिनुको आदेश दिन्छु, यसबाट उद्देश्य आफ्नो शक्तिभरी तिम्रो सुधार नै हो ।

[4]अर्थात् सत्यसम्म पुग्ने जुन मेरो लक्ष्य छ, त्यो अल्लाहकै इच्छाबाट सम्भव छ, यसकारण सबै कुराहरूमा मेरो भरोसा उसैमाथि छ तथा उसैतिर म ध्यान केन्द्रित गर्दछु ।

[5]अर्थात् उनको स्थान तिमीभन्दा टाढा छैन, अथवा त्यसकारण म तिमीबाट टाढा छैन, जुन उनीमाथि प्रकोपको कारण बन्यो ।

The Ummah Technology Mission

قَالُوا يَٰشُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَىٰكَ فِينَا ضَعِيفًا ۖ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَٰكَ ۖ وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴿٩١﴾

(९१) उनीहरूले भने हे शोएब ! तिम्रा अधिकांश कुरा हाम्रो बुद्धिमा आउँदैनन्[१] तथा हामी त तिमीलाई आफूभित्र निकै निर्बल पाउँछौं ।[२] यदि तिम्रो क़बीलाको आदरको कुरा नभएको भए हामी त तिमीलाई ढुङ्गा प्रहार गर्थ्यौं,[३] तथा हामीले तिमीलाई कुनै सम्मानित व्यक्ति ठान्दैनौं ।[४]

قَالَ يَٰقَوْمِ أَرَهْطِىٓ أَعَزُّ عَلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَٱتَّخَذْتُمُوهُ وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا ۖ إِنَّ رَبِّى بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

(९२) उनले उत्तर दिए कि हे मेरा समुदायका मानिसहरू ! के तिमी छेउ मेरा क़बीलाका मानिसहरू अल्लाहभन्दा पनि अधिक सम्मानित छन् कि तिमीले उसलाई पिठ्यूँ पछाडी पारिदिएका छौ ।[५]

[१]यो या त उनीहरूले उपहास स्वरूप तथा अपमानको लागि भने, जबकि कुरा द्विबोध थिएनन् । यस अवस्थामा बोधको इन्कार अवास्तविक हुनेछ अथवा उनको उद्देश्य ती कुराहरूलाई बुझ्नबाट विवशता व्यक्त गर्नु हो जसको सम्बन्ध परोक्षसित छ, जस्तै मृत्यु पश्चात जीवित हुनु, केयामतको निर्णय तथा न्याय, स्वर्ग-नरक आदि । यस आधारमा समझ असमर्थता वास्तविक हुनेछ ।

[२]यो निर्वलता शारीरिक आधारमा थियो, जस्तो कि केही विद्वानहरूको विचार छ कि आदरणीय शोएबको दृष्टि कमजोर थियो अथवा उनी क्षीण तथा शारीरिक रूपले कमजोर थिए अथवा यस आधारमा उनलाई कमजोर भनियो कि उनी स्वयं पनि विरोधीहरूको एक्लै सामना गर्ने शक्ति राख्दैनथे ।

[३]भनिन्छ कि आदरणीय शोएबको वंश उनको सहायक थिएन, तर त्यो क़बीला कुफ्र (अधर्म) तथा शिर्कमा आफ्नो समुदायको साथमा थियो, अत: आफ्नो सहधर्मी हुनको कारण त्यस जातिको आदर, अन्तत: आदरणीय शोएबसँग कडा व्यवहार तथा उनलाई हानि पुर्‍याउनमा बाधक थियो ।

[४]परन्तु तिम्रो क़बीलाको सम्मान कुनै पनि प्रकारले हाम्रा हृदयमा छ, यसकारण हामी तिमीलाई छोडिराखेका छौं ।

[५]कि तिमी मलाई मेरो जातिका कारण मलाई क्षमा गरिराखेका छौ । परन्तु जुन अल्लाहले मलाई नबूअतको सम्मानले विभूषित गरेको छ, त्यसको कुनै सम्मान तथा पदको गरिमाको कुनै आदर तिम्रा हृदयमा छैन तथा तिमीले त्यसलाई पिठ्यूँ पछाडी पारिदिएका छौ । यहाँ आदरणीय शोएबले ﴿أَعَزُّ عَلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ (अल्लाहभन्दा अधिक आदरणीय) भने जसबाट यो भन्नु उद्देश्य हो कि नबीको उपहास वास्तवमा

The Ummah Technology Mission

निःसन्देह मेरो प्रभुले जे-जति तिमीले गरिराखेका छौ, सबैलाई घेरेको छ ।

وَيٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّيْ عَامِلٌ ؕ سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۙ مَنْ يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ؕ وَارْتَقِبُوْٓا اِنِّيْ مَعَكُمْ رَقِيْبٌ ﴿٩٣﴾

(९३) तथा हे समुदायिक (भाईहरू) ! अब तिमी आफ्नो स्थानमा काम गर्दै जाउ, म पनि काम गरिराखेको छु, तिमीलाई निकटमा ज्ञान भइहाल्नेछ कि कसको पासमा त्यो यातना आउनेछ, जुन त्यसलाई अपमानित गर्दछ तथा को हो जो भूठा छ ? तिमी प्रतीक्षा गर तथा म पनि तिमीसँग प्रतिक्षा गर्दैछु ।[1]

وَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا ۚ وَاَخَذَتِ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ۙ﴿٩٤﴾

(९४) तथा जब हाम्रो आदेश (प्रकोप) आईपुग्यो, हामीले शोएबलाई तथा उनका साथ सबै निष्ठावानहरूलाई आफ्नो विशेष कृपाले मुक्ति प्रदान गर्‍यौं तथा अत्याचारीहरूलाई तिखो ध्वनिको यातनाले आई समात्यो,[2] जसले गर्दा उनी आफ्ना घरहरूमा घोप्टो परेको अवस्थामा शेष भइहाले ।

अल्लाहको उपहास हो यस कारण कि नवी अल्लाहको दूत हुन्छ । तथा यसै आधारमा अब सत्यवादी आलिमहरू (धर्म ज्ञानीहरू) को अपमान तथा उनको हीनता, यो अल्लाहको धर्मको अपमान तथा त्यसको हीनता हो, यस कारण कि यिनीहरू अल्लाहको धर्मका प्रतिनिधि हुन् واتّخذتموه मा सर्वनामको संकेत अल्लाहतिर छ तथा अर्थ यो हो कि अल्लाहको त्यस मामिलालाई लिएर उसले मलाई पठाएको छ, त्यसलाई तिमीले अपमानित गरिदिएका छौ तथा त्यसको तिमीले कुनै चिन्ता गरेनौ ।

[1] जब उनले देखे कि यो समुदाय आफ्नो कुफ्र (अविश्वास) तथा अनेकेश्वरबादमा अडिग छ तथा शिक्षा-दीक्षाको पनि कुनै प्रभाव भइराखेको छैन त त्यसो भए तिमी आफ्नो मार्गमा हिंड्दै गर, निकटमा नै तिमीलाई सत्य-असत्यको तथा यस कुराको कि अपमानित गर्ने प्रकोपको अधिकारी को छ ज्ञान भइहाल्नेछ ।

[2] यसै चिच्याहट चित्कारबाट उनका हृदय छत-विक्षत भइहाले तथा उनी मरिहाले, त्यसको पश्चात भूकम्प पनि आयो, जस्तो कि सूरः आराफ-९१ तथा सूरः अनकबूत-३७ मा छ ।

The Ummah Technology Mission

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾

(९५) मानौं कि उनी ती घरहरूमा कहिल्यै बसेकै थिएनन्, सावधान रह, मदयनको लागि पनि त्यस्तै दूरी होस्[1] जस्तो दूरी समूदको भयो ।

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٩٦﴾

(९६) तथा निश्चय नै हामीले मूसालाई आफ्ना आयत तथा ज्योतिर्मय प्रमाणहरूका साथ पठाएका थियौं ।[2]

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۖ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾

(९७) फिरऔन तथा त्यसका नाइकेहरूतिर[3] तैपनि उनीहरूले फिरऔनका आदेशहरूको पालन गरे तथा फिरऔनको कुनै आदेश उचित तथा ठीक छँदै थिएन ।[4]

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ

(९८) त्यो त केयामत (प्रलय) का दिन आफ्नो जातिको अगुवा बनेर ती सबैलाई नरक

---

[1]अर्थात् धिक्कार, झपार, अल्लाहको कृपाबाट बञ्चित तथा दूरी ।

[2]'आयात' बाट केही ज्ञानीहरूका निकट धर्मशास्त्र (तौरात) तथा 'सुल्तानिम मोबीन' बाट चमत्कार तात्पर्य छ तथा केहीका निकट 'आयत' बाट 'नौ निशानीहरू तथा 'सुल्तानिम मोबीन' (ज्योतिर्मय प्रमाण) बाट छडी तात्पर्य छ । छडी यद्यपि 'नौ निशानीहरू' मा सम्मिलित छ, परन्तु यो चमत्कार अत्याधिक भव्य थियो, यस कारण विशेषरूपले वर्णन गरिएको छ ।

[3](مَلَإٍ) समुदायका सम्मानित तथा श्रेष्ठ मानिसहरूलाई भनिदैछ । (यसको व्याख्या अघि नै गुज्रिसकेको छ) फ़िरऔनका साथ, त्यसका सदनका सम्मानित मानिसहरूका नाम यसकारण लिइएको छ कि समुदायका सम्मानित नै हरेक कुराको उत्तरदायी हुने गर्दथे । तथा समुदाय उनैको पछाडी हिंड्थ्यो । यदि यिनीहरू आदरणीय मूसामा निष्ठावान भए त नि:सन्देह फ़िरऔनको सारा समुदायले ईमान स्थापित गर्ने थियो ।

[4](رَشِيدٍ) को अर्थ निर्देशित हो । अर्थात् कुरा त आदरणीय मूसाको दीक्षा तथा निर्देशनको थियो, परन्तु त्यसलाई उनीहरूले रद्द गरिदिए तथा फ़िरऔनको कुरा जुन दीक्षा तथा निर्देशनबाट टाढा थियो, त्यसको उनीहरूले अनुकरण गरे ।

The Ummah Technology Mission

النَّارَ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾

मा लगी उभ्याउनेछ,[1] त्यो अत्याधिक नराम्रो घाट हो,[2] जहाँ ल्याई उभ्याइने छन् ।

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾

(९९) तथा उनीमाथि यस लोकमा पनि तिरस्कार भयो तथा कयामतका दिन पनि[3] कति नराम्रो पुरस्कार हो, जुन दिइयो ।[4]

ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْقُرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ ۖ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

(१००) वस्तीहरूका यी केही समाचार जुन हामीले तिम्रा समक्ष वर्णन गरिराखेका छौं, उनीहरूमध्ये केही विद्वमान छन् तथा केही पूर्णतः ध्वस्त भइसकेका छन् ।[5]

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِن ظَلَمُوا

(१०१) तथा हामीले उनीमाथि कुनै अत्याचार गरेनौं,[6] बरू स्वयं उनीहरूले नै आफू

---

[1]अर्थात् फ़िरऔन जसरी संसारमा त्यसको अगुवा तथा नाइके थियो, केयामतका दिन पनि यो अघि-अघि नै हुनेछ तथा आफ्नो समुदायलाई आफ्नो नेतृत्वमा नरकमा लिएर जानेछ ।

[2](ورد) पानीको घाटलाई भन्दछन् जहाँ तिर्खालु गई आफ्नो तिर्खा मेटाउँछन् । तर यहाँ नरकलाई (ورد) भनिएको छ । (مورود) त्यो स्थान अथवा घाट अर्थात् नरक जसमा मानिसहरू लगिने छन् अर्थात् स्थान पनि नराम्रो तथा जानेहरू पनि नराम्रा ।

[3](لعنة) बाट तात्पर्य धिक्कार तथा अल्लाहको दयाबाट दूरी तथा बञ्चित हुनु हो, जस्तो कि संसारमा पनि उनी अल्लाहको कृपाबाट बञ्चित तथा आख़िरत (परलोक) मा पनि त्यसबाट बञ्चित नै रहनेछन् ।

[4](رفد) परितोषिक तथा उपहारलाई भनिन्छ । यहाँ धिक्कारलाई (رفد) भनिएको छ । यसैकारण यसलाई नराम्रो उपहार भनिएको छ । (مرفود) सित तात्पर्य त्यो उपहार हो जुन कसैलाई दिइन्छ । यो (الرفد) माथि जोड दिनको लागि हो ।

[5](قائم) सित तात्पर्य ती वस्तुहरू जुन आफ्ना छतहरूमा स्थिर छन् । तथा (محصود–حصيد) का अर्थहरूमा प्रयोग भएको छ, जसबाट तात्पर्य ती वस्तीहरू जुन काटिएका खेतीहरूका समान ध्वस्त भइहाले । अर्थात् जुन पूर्वोक्त वस्तीहरू (नगर) को कथाको चर्चा हामीले गरिराखेका छौं । उनीहरूमध्ये केही त अहिले पनि विद्यमान छन् जसका अवशेष शिक्षा प्राप्ति गर्नका लागि चिन्ह शेष रहेको छ ।

[6]उनलाई प्रकोप तथा विनाशमा पारेर ।

The Ummah Technology Mission

أَنفُسَهُمْ فَمَآ أَغْنَتْ عَنْهُمْ ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِى يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ لَّمَّا جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ ۖ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠١﴾

माथि अत्याचार गरे,[1] तथा उनीहरूलाई उनका देवताहरूले कुनै लाभ पुऱ्याएनन्, जसलाई उनीहरूले अल्लाहका अतिरिक्त पुकार्दथे, जबकि तिम्रो प्रभुको आदेश आइपुग्यो। बरू उनले झन् उनको हानिलाई बढाइदिए ।[2]

وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ وَهِىَ ظَٰلِمَةٌ ۚ إِنَّ أَخْذَهُۥٓ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾

(१०२) तथा तिम्रो प्रभुको पकडको यही नियम हो, जबकि त्यसले वस्तीहरूमा बास गर्ने अत्याचारीहरूलाई समात्छ, निःसन्देह उसको पकड दुखदायी एवं अत्यन्त कडा छ ।[3]

إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ ٱلْءَاخِرَةِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ

(१०३) निःसन्देह यसमा[4] ती मानिसहरूका लागि शिक्षाप्रद चिन्ह छ, जो केयामत (प्रलय) को यातनासित तर्सन्छन् । त्यस दिन जब सब

[1]अधर्म तथा अवज्ञाकारिता गरेर ।

[2]जबकि उनको विश्वास यो थियो कि यिनी उनीहरूलाई हानिबाट वचाउने छन् तथा लाभ पुऱ्याउनेछन् । तर जब अल्लाहको प्रकोप आयो, त्यो स्पष्ट भइहाल्यो कि उनको यो अन्धविश्वास थियो तथा त्यो कुरो सिद्ध भयो कि अल्लाहका अतिरिक्त कोही कसैलाई लाभ-हानि पुऱ्याउने सामर्थ्य राख्दैन ।

[3]अर्थात् जसरी अल्लाहले प्राचीन वस्तीहरूलाई ध्वस्त गरिदियो, भविष्यमा पनि त्यो अत्याचारीहरूलाई यसैप्रकार समात्न सामर्थ्य राख्दछ । हदीसमा वर्णित छ, नवी सल्लल्लाहु अलैह वसल्लमले भन्नुभयो :

إِنَّ اللهَ لَيُمْلِي لِلظَّالِمِ، حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ

"अल्लाह तआला निःसन्देह अत्याचारीहरूलाई अवसर दिन्छ । तर जब उसलाई समात्न चाहन्छ त यसैप्रकार सहसा गर्दछ कि फेरि अवसर दिँदैन ।"

अनि नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यही आयत (मन्त्र) पढ्नुभयो । (सहीह बुख़ारी किताबुल तफ़सीर, सूरः हूद, मुस्लिम किताबुल बिर्रे वस्सिलः, बाबु तहरीमिज़्ज़ुल्मे)

[4]अर्थात् अल्लाहको पकडमा अथवा ती घटनाहरूमा जुन शिक्षा एवं उपदेशको लागि वर्णन गरिएका छन् ।

The Ummah Technology Mission

मानिसहरू एकत्रित गरिनेछन् तथा त्यो त्यस्तो दिन हो जसमा सबै उपस्थित गरिनेछन् ।[1]	لَّهُ النَّاسُ وَ ذٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُوْدٌ ﴿١٠٣﴾
(१०४) तथा त्यसलाई हामीले जुन स्थगन गर्दछौं, त्यो मात्र एउटा निर्धारित समयसम्मको लागि हो ।[2]	وَمَا نُؤَخِّرُهٗۤ اِلَّا لِاَجَلٍ مَّعْدُوْدٍ ﴿١٠٤﴾
(१०५) जुन दिन त्यो आइपुग्ने छ, कसैलाई साहस हुनेछैन कि अल्लाहको अनुमति बिना कुनै पनि कुरा गर्न सकोस्,[3] अनि त्यसमा कोही दूर्भाग्यशाली हुनेछ तथा कोही भाग्यशाली ।	يَوْمَ يَاْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَّسَعِيْدٌ ﴿١٠٥﴾
(१०६) तर जो दूर्भाग्यशाली हुन्छन् उनीहरू नरकमा हुनेछन्, त्यहाँ उनीहरूले रोदन-चीत्कार गर्नेछन् ।	فَاَمَّا الَّذِيْنَ شَقُوْا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيْهَا زَفِيْرٌ وَّشَهِيْقٌ ﴿١٠٦﴾

[1]अर्थात् आदिदेखि अन्त्यसम्मका सबै मानिस एकत्र हुनेछन् । कोही शेष रहने छैन ।

[2]अर्थात् केयामत (प्रलय) का दिनमा विलम्वको कारण यो हो कि अल्लाह तआलाले त्यसको लागि एउटा दिन निर्धारित गरिसकेको छ । जब त्यो निर्धारित समय आइपुग्छ त एक क्षणको पनि विलम्ब हुनेछैन ।

[3]वार्तालाप नगर्नुवाट तात्पर्य, कसैलाई अल्लाह तआलाबाट तर्क-वितर्कको अथवा सिफारिश गर्नुको साहस हुनेछैन, त्यस अवस्थाका अतिरिक्त कि उसले अनुमति प्रदान गरोस् । सिफारिस (अभिस्तावना) को सम्वन्धमा एउटा हदीसमा छ । रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

وَلَا يَتَكَلَّمُ يَوْمَئِذٍ اِلَّا الرُّسُلُ، وَدَعْوَى الرُّسُلِ يَوْمَئِذٍ ، اَللّٰهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ

"त्यसदिन नबीहरूबाहेक कसैलाई वार्तालापको साहस हुनेछैन तथा नबीहरूको मुखमा त्यसदिन पनि मात्र यही हुनेछ कि हे अल्लाह ! हामीलाई बचाईहाल ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल ईमान, बाब फ़जलिस्सुजूद, तथा मुस्लिम किताबुल ईमान, बाबु मारिफ़त तरीकिर्रूय:)

The Ummah Technology Mission

(१०७) उनीहरू त्यही सधैं रहनेछन्, जबसम्म आकाश तथा धर्ती स्थापित रहन्छन्,[1] त्यस समय बाहेक जुन तिम्रो प्रभुको इच्छा हुन्छ ।[2] निःसन्देह तिम्रो प्रभुले जे चाहन्छ, गरेर छाड्छ ।

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ؕ اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ ۝

[1]यी शब्दहरूबाट केही मानिसहरूमा यो भ्रम भएको छ कि काफ़िरहरूका लागि नरकको यातना स्थायी छैन, वरू एउटा समयसम्म छ अर्थात् जवसम्म धर्ती तथा आकाशको अस्तित्व रहने छ। परन्तु यो कुरा सही होइन किनभने यहाँ (ما دامت السموات والأرض) अरबवासीहरूका दैनिक वोलचाल तथा उखानको अनुसार उत्रेको छ। अरवहरूको यो बानी थियो कि जब कुनै वस्तुको स्थायित्व निर्धारित गर्नुको उद्देश्य हुन्थ्यो त भन्दथे (هذا دائم دوام السموات والارض) यो वस्तु त्यसैप्रकार नित्य रहनेछ जसरी आकाश तथा धर्ती नित्य छ। यस वाक्य शैलीलाई कुर्आन करीममा प्रयोग गरिएको छ, जसको अर्थ यो हो कि काफ़िर तथा मूर्तिपूजक नरकमा सधैं रहनेछ, जसलाई कुर्आन करीममा विभिन्न स्थानहरूमा (خالدين فيها أبداً) का शव्दहरूमा वर्णन गरिएको छ। एउटा अन्य अर्थ यो पनि वर्णन गरिएको छ कि आकाश तथा धर्तीसँग तात्पर्य संसारका आकाश तथा धर्ती होइनन्, जुन ध्वस्त भइहाल्नेछन्, परन्तु परलोकका आकाश तथा धर्ती होइनन्, जुन ध्वस्त हुने छन्, परन्तु परलोकका आकाश तथा धर्ती हुन् जो यसभन्दा भिन्न हुनेछन् जस्तो कि कुर्आन करीममा यसको वर्णन छ।

﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوٰتُ﴾

"त्यस दिन यो धर्ती अन्य धर्तीमा बदलिने छ तथा आकाश पनि (परिवर्तन गरिदिइने छन्)" (सूरः इब्राहीम-४८)

तथा आख़िरत (परलोक) का यी धर्ती तथा आकाश स्वर्ग तथा नरकको जस्तै सधैं रहनेछ, यस आयतमा यही आकाश तथा धर्ती तात्पर्य छ, न कि संसारका धर्ती तथा आकाश, जुन ध्वस्त भइहाल्नेछन्। (इब्ने क़सीर) यी दुवै भावार्थहरूमध्ये कुनै पनि भावार्थ लिंदा आयतको भावार्थ स्पष्ट हुनजान्छ तथा त्यो भ्रम उत्पन्न हुँदैन, जुन वर्णित भएको छ । इमाम शौकानीले यसका अन्य कैयन् भावार्थ वर्णन गरेका छन्, जसलाई ज्ञान भएकाले हेर्न सक्छन् । (फ़तहुल क़दीर)

[2]यस अनिवर्धतका पनि कैयन् भावार्थ वर्णन गरिएका छन्। यिनीहरूमा सर्वाधिक सही भावार्थ यही हो कि यो निवन्धन ती पापीहरूको लागि हो, जो एकेश्वरवादी तथा ईमान भएका हुनेछन्। यस आधारमा यसभन्दा पूर्वको आयतमा (شقيّ) को शब्द साधारणतः अर्थात् काफ़िर तथा अवज्ञाकारी दुवैलाई सम्मिलित हुनेछ तथा (إلا ماشآء ربك) सित आज्ञाकारी ईमानवाला अलग्ग हुनेछन्। तथा (ماشآء) मा (ما) शब्द (مَنْ) को अर्थमा छ।

The Ummah Technology Mission

(१०८) तथा जो भाग्यशाली गरिए, उनीहरू स्वर्गमा हुनेछन् जहाँ उनी सधैं रहनेछन् जबसम्म आकाश तथा धर्ती शेष रहन्छन्, कुरो यो छ कि तिम्रो प्रभु कै इच्छा चल्छ।[1] यो असीम वरदान हो ।[2]

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَٰوَٰتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ ۖ عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ﴿١٠٨﴾

(१०९) यसकारण तपाईं ती कुराबारे शंका तथा सन्देहमा नरहनुस्, जसलाई यिनीहरूले पूजिराखेका छन् । उनीहरूको पूजा त त्यस्तै छ, जसरी यिनका बावु-बाजेले गर्दै आइरहेका छन् । हामीले ती सबैलाई पूरा-पूरा भाग कमी न गरिकन दिने नै छौं।[3]

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ ۚ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم مِّن قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنقُوصٍ ﴿١٠٩﴾

(११०) नि:सन्देह हामीले मूसालाई किताब प्रदान गर्यौं। त्यस पश्चात त्यसमा मतभेद गरियो ।[4] यदि अघि नै तपाईंको प्रभुको कुरा लागू नभएको भए उनको निर्णय गरी

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ

[1]यो निवन्धन पनि आज्ञाकारी ईमान भएका लागि हुन् । अर्थात् अन्य स्वर्गमा जानेहरूको जस्तै यी अवज्ञाकारी ईमान भएकाहरू पनि सधैं स्वर्गमा रहेको हुने छैनन् । बरू प्रारम्भमा केही समय प्रारम्भमा नरकमा व्यतीत गर्नेछन्, त्यस पश्चात नबी तथा ईमान भएकाहरूको सिफारिशले नरक्‌बाट निकालिएर स्वर्गमा हालिनेछन्, जस्तो कि सहीह हदीसबाट यी कुरा सिद्ध छन् ।

[2](غير مجذوذ) को अर्थ हो अनन्त असीम कृपा । यस वाक्यंबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि जुन पापीहरूलाई नरक्‌बाट निकालेर स्वर्गमा हालिनेछ यो प्रवेश अस्थाई होइन, स्थायी हुनेछ, तथा सबै स्वर्गवासी सधैं अल्लाहको प्रदान एवं अनुकम्पाहरूको आनन्द लिंदै रहनेछ । त्यसमा कुनै टुट हुनेछैन ।

[3]यसबाट तात्पर्य त्यो प्रकोप हो जसका उनी अधिकारी हुनेछन्, यसमा कुनै कमी गरिने छैन ।

[4]अर्थात् कसैले यस किताबलाई माने कसैले मानेनन् । यो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सान्त्वना दिइँदैछ कि पूर्वका नबीहरूसँग पनि यही व्यवहार हुँदै आएको छ, केही मानिसहरू उनीमाथि ईमान कायम गर्नेहरू हुन्थे तथा केही अन्य झुट्लाउनेहरूमा हुन्थे । यसकारण तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) आफू यस झुट्लाइने कुराको चिन्ता नगर्नुस् ।

The Ummah Technology Mission

وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ⑪٠

दिइन्थ्यो,[1] उनीहरूलाई त यसमा शंका लागिराखेको छ (उनीहरू त दुबिधामा छन्)।

وَإِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ ۚ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑪١

(१११) तथा वस्तुतः उनीहरू मध्येबाट प्रत्येकलाई (जब उनका समक्ष जानेछ त) तपाईंको प्रभुले त्यसलाई त्यसका कर्महरूको पूरा प्रतिकार प्रदान गर्नेछ । निश्चय उनीहरू जे-जति गरिराखेका छन्, तिनीसित त्यो अवगत छ ।

فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۚ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑪٢

(११२) तसर्थ तपाईं अडिग रहनुस् जस्तो कि तपाईंलाई आदेश दिइएको छ तथा ती मानिसहरू पनि जो तपाईंका साथ (क्षमा-याचना) गरिसकेका छन् । सावधान तिमी सीमाभन्दा अगाडि नबढ्नु,[2] अल्लाह तिम्रा सारा कर्महरूलाई देखिराखेको छ ।

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ

(११३) तथा हेर अत्याचारीहरूतिर कदापि प्रवृत्त नहुनु अन्यथा तिमीलाई पनि अग्निको ज्वाला लागिहाल्नेछ[3] तथा अल्लाहका अतिरिक्त

[1]यसबाट तात्पर्य यो हो कि यदि अल्लाह तआलाले पहिलेदेखि नै उनीहरूका लागि यातनाको दिन निर्धारित नगरेको भए, त्यसले उनीहरूलाई तुरून्त नाश गरिदिन्थ्यो ।

[2]यस आयतमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा ईमानवालाहरूलाई एक त दृढ रहनुको शिक्षा दिइँदैछ, जुन शत्रुको सामना गर्नको लागि एउटा निकै ठूलो हतियार । अन्य (طغيانٌ) अर्थात (بَغْيٌ) (सीमा उल्लंघन) बाट रोकिएको छ, जुन ईमानवालाहरूका लागि नैतिक शक्ति तथा उत्तम कर्मको लागि अति आवश्यक छ । यहाँसम्मकि यो उल्लघंन शत्रुका साथ व्यवहार गर्दाखेरि पनि उचित छैन ।

[3]यसको अर्थ यो हो कि अत्याचारीहरूसँग कोमलता तथा प्रशंसा गरेर उनीसित सहायता नमाग । यसबाट उनलाई यो आभास हुनेछ कि जस्तै तिमी उनका अन्य कुराहरूलाई पनि प्रिय ठान्दछौ । यसप्रकार यो तिम्रो एउटा ठूलो अपराध बन्नेछ, जुन तिमीलाई पनि उनका साथ नरकको अग्निको अधिकारी बनाउन सक्छ । यसबाट अत्याचारी राज्य अधिकारीहरूसित सम्बन्ध बनाउन पनि निषेध गर्नुको अर्थ निस्कन्छ । तर जुन कि जनहितमा हुन्छ अथवा धार्मिक लाभ प्राप्तिको

The Ummah Technology Mission

अन्य तिम्रो सहायता गर्ने कोही हुनसक्ने छैन तथा न तिमीलाई सहायता दिइनेछ ।

اللهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ ﴿١١٣﴾

(११४) तथा दिनका दुबै अन्त्यमा विहान-बेलुका नमाज़ स्थापित राख तथा रातिका केही भागहरूमा पनि,[1] निःसन्देह पुण्य, नराम्रा कुराहरूलाई टाढा पारिदिन्छन् ।[2] यो शिक्षा हो शिक्षा ग्रहण गर्नेहरूका लागि ।

وَأَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ الَّيْلِ ۚ إِنَّ الْحَسَنٰتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّاٰتِ ۚ ذٰلِكَ ذِكْرٰى لِلذّٰكِرِيْنَ ﴿١١٤﴾

लागि हुन्छ । यस्तो अवस्थामा हृदयमा घृणा राख्दै उनीसित सम्बन्ध राख्नुको आज्ञा हुनेछ । जस्तो कि केही हदीसहरूवाट स्पष्ट छ ।

[1]दुबै किनारहरूसित तात्पर्य केही विद्वानहरूले विहानी तथा मग़रिव (सूर्यास्त), केहीले मात्र इशा (रात्रि) तथा केहीले मग़रिव (सूर्यास्त) तथा इशा दुवैको समयलाई लिएका छन् । इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ कि सम्भव छ दुवैको समयलाई लिएका छन् । इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ कि सम्भव छ कि यो आयत मेराजभन्दा पूर्व उत्रेको होला, जसमा पाँच नमाज़हरू अनिवार्य गरिए, किनभने यसभन्दा पूर्व मात्र दुईटा नमाज़ अनिवार्य थिए, एउटा सूर्योदयभन्दा पूर्व तथा एउटा सूर्यास्तभन्दा पूर्व तथा रात्रिको पछिल्लो भागमा तहज्जुदको नमाज़ । पछि तहज्जुदको नमाज़ साधारण मुसलमानहरूलाई क्षमा गरिदिइयो । अनि त्यस तहज्जुद नमाज़को अनिवार्यता केहीका अनुसार उहाँवाट पनि समाप्त गरिदिइयो । (इब्ने कसीर)

[2]जुनप्रकार कि हदीसहरूमा पनि यसको विस्तारपूर्वक वर्णन गरिएको छ । जस्तै "पाँच नमाजहरू" जुमअः (शुक्रवार) देखि जुमअः (शुक्रवार) सम्म तथा रमज़ानदेखि अर्को रमज़ानसम्म, यिनका मध्ये हुने पापहरूलाई समाप्त गरिदिने हुन्, यदि महापापवाट वचिन्छ" (सहीह मुस्लिम किताबुल तहारः...) एउटा अन्य हदीसमा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

> "भन ! यदि तिमीमध्ये कसैको द्वारको अगाडी एउटा ठूलो नहर बगिराखेको छ, त्यो प्रत्येक दिन त्यसमा पाँच पटक स्नान गर्दछ , के त्यसको शरीरमा त्यस पश्चात फोहोर-मैला शेष रहनेछ ।" सहावा (उहाँका सहचरहरू) ले उत्तर दिए, "होइन" उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

यसैप्रकार पाँच नमाज़हरू हुन्, उनीद्वारा अल्लाह तआला पाप तथा त्रुटिहरूलाई मिटाईदिन्छ । (सहीह बुख़ारी किताबुल मवाकीत, बाबुस्सलवातित ख़मसे कफ्फ़ारतुन (तथा) मुस्लिम किताबुल मसाजिद बाबुल मशये इलस्सलाते तुमहा बिहिल ख़ताया व तुरफ़अ बिहिद दरजातु)

The Ummah Technology Mission

وَاصۡبِرۡ فَإِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيۡعُ اَجۡرَ الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿١١٥﴾

(११५) तथा तपाईं धैर्य राख्नुस्। निःसन्देह अल्लाह (तआला) सदाचारीहरूको फल नष्ट गर्दैन।

فَلَوۡلَا كَانَ مِنَ الۡقُرُوۡنِ مِنۡ قَبۡلِكُمۡ اُولُوۡا بَقِيَّةٍ يَّنۡهَوۡنَ عَنِ الۡفَسَادِ فِي الۡاَرۡضِ اِلَّا قَلِيۡلًا مِّمَّنۡ اَنۡجَيۡنَا مِنۡهُمۡ‌ ۚ وَاتَّبَعَ الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا مَاۤ اُتۡرِفُوۡا فِيۡهِ وَكَانُوۡا مُجۡرِمِيۡنَ ﴿١١٦﴾

(११६) त किन तिमीभन्दा पहिलाका युगका मानिसहरूमध्येबाट यस्ता परोपकारी व्यक्ति भएनन् जो धर्तीमा उपद्रव फैलाउनबाट रोक्दथे, ती थोरै मानिसहरूका अलावा जसलाई हामीले उनीहरूमध्ये मुक्ति प्रदान गरेका थियौं।[1] अत्याचारी व्यक्तिहरू त त्यस सुख-सामग्री कै पछाडि लागि रहे जसमा उनीहरूलाई सम्पन्नता दिइएको थियो र उनीहरू पापी थिए।[2]

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهۡلِكَ الۡقُرٰى بِظُلۡمٍ وَّاَهۡلُهَا مُصۡلِحُوۡنَ ﴿١١٧﴾

(११७) तपाईंको प्रभु यस्तो छैन कि अकारण कुनै वस्तीलाई ध्वस्त गरिदेओस् जबकि त्यहाँका मानिसहरू सदाचारी हुन्छन्।

وَلَوۡ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَّاحِدَةً‌ وَّلَا يَزَالُوۡنَ مُخۡتَلِفِيۡنَ ۙ﴿١١٨﴾

(११८) यदि तपाईंको प्रभुले चाहेको भए त सबै व्यक्तिहरूलाई एउटा मार्गमा एउटा समुदाय गरिदिन्थ्यो। उनीहरू त सधैं विरोध गर्नेहरू नै रहनेछन्।

اِلَّا مَنۡ رَّحِمَ رَبُّكَ‌ ؕ وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمۡ‌ ؕ وَتَمَّتۡ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَاَمۡلَئَنَّ

(११९) तिनीहरूबाहेक जसमाथि तपाईंको पालनकर्ताले दया गर्दछ, उनीहरूलाई त यसैको लागि पैदा गरेको छ,[3] तथा

[1]अर्थात् पूर्वका समुदायहरूमा यस्ता भला मानिसहरू किन भएनन् जो उपद्रवी तथा दूराचारीहरूलाई उपद्रव तथा दूराचारबाट रोक्दथे? अनि भने कि यस्ता मानिसहरू भए तर निकै थोरै जसलाई हामीले त्यस समय छाडिदियौं, जब अन्यलाई प्रकोपद्वारा ध्वस्त गरिदियौं।

[2]अर्थात् यी अत्याचारी आफ्नो अत्याचारमा अडिग रहे तथा आफ्नो गर्वमा मस्त रहे यहाँसम्मकि उनलाई प्रकोपले आई समात्यो।

[3]'यसैले' को अर्थ केही विद्वानहरूले मत्भेद तथा केहीले कृपा लिएका छन्। दुबै परिस्थितिहरूमा भावार्थ यो हुनेछ कि हामीले मनुष्यलाई परीक्षाका लागि पैदा गरेका हौं। जसले सत्य मार्गलाई छाडि मत्भेदको मार्ग अपनाउनेछ, त्यो परीक्षामा असफल तथा जसले अपनाउनेछ, त्यो सफल तथा अल्लाहको कृपाको अधिकारी हुनेछ।

The Ummah Technology Mission

جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

तपाईंको प्रभुको कुरो पूर्ण छ कि म नरकलाई जिन्न तथा मानिसहरुबाट भरिदिनेछु ।[1]

وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ ۚ وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

(१२०) तथा रसूलहरुका सबै स्थितिहरु हामी तपाईं समक्ष तपाईंको हृदयको सन्तोषको लागि वर्णन गरिराखेका छौं । तपाईंको पासमा यस सूरः (अंश) मा पनि सत्य पुगिसक्यो, जुन ईमान भएकाहरुका लागि शिक्षा तथा उपदेश हो ।

وَقُل لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾

(१२१) तथा ईमान स्थापित नगर्नेहरुसित भनिदिनुस् कि तिमी आफ्नो स्तरबाट कर्म गर्दैजाउ, हामी पनि कर्महरुमा लीन छौं ।

وَانتَظِرُوا إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

(१२२) तथा तिमी पनि प्रतीक्षा गर, हामी पनि प्रतीक्षा गरिराखेका छौं ।[2]

The Ummah Technology Mission

[1]अर्थात् अल्लाहद्वारा वनाइएको भाग्य तथा निर्णयमा यो कुरा स्थित छ कि केही मानिसहरु स्वर्ग तथा केही नरकका अधिकारी हुनेछन् तथा स्वर्ग एवं नरकलाई जिन्न तथा मानिसहरुबाट भरिदिइनेछ, जस्तो कि हदीस (रसूलको कथन) मा छ, नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

"स्वर्ग तथा नरकले परस्पर विवाद गरे, स्वर्गले भन्यो कि के कारण छ कि ममा निर्बल तथा समाजका नीच, पतित मानिसहरु हुनेछन्, नरकले भन्यो कि ममा ठूला-ठूला अत्याचारी तथा अहंकारी मानिसहरु हुनेछन् । अल्लाहले स्वर्गसित भन्यो कि तिमी मेरो दयाको सूचक हौ तिमीद्वारा म जसमाथि चाहन्छु आफ्नो दया गर्छु तथा नरकसित अल्लाहले भन्यो, तिमी मेरो यातनाको द्योतक हौ, तिमीद्वारा म जसलाई चाहन्छु यातना दिन्छु । अल्लाह स्वर्ग तथा नरक दुवैलाई भरिदिनेछ, स्वर्गमा नित्य उसको दया हुनेछ यहाँसम्मकि त्यसले त्यस्तो सृष्टि उत्पन्न गर्नेछ, जो स्वर्गको शेष क्षेत्रमा निवास गर्नेछ तथा नरक, नरकवासीहरुको अधिकताको उपरान्त पनि (هَلْ مِنْ مَزِيدٍ) (के अरु पनि छन्) पुकारी रहनेछ, यहाँसम्मकि अल्लाहले आफ्नो खुट्टा राखिदिनेछ, जसमा नरक पुकार्नेछ («قَطْ قَطْ، وَعِزَّتِكَ») भयो, भयो तिम्रो मर्यादा तथा प्रतापको शपथ (सहीह बुख़ारी किताबुल तौहीद, बाबो माजाअ फ़ी कौलिही तआला (إن رحمة الله قريب من المحسنين) तथा तफ़सीर सूरः क़ाफ-मुस्लिम किताबुल जन्नते, बाबुन्नार यदखुलुहल जब्बारुन वल्जन्नते यदखुलुह ज्जोअफ़ा) ।

[2]अर्थात् शीघ्र नै तिमीलाई थाहा भइहाल्नेछ कि सफलता कसको भाग्यमा आउँछ तथा यो पनि ज्ञात भइहाल्नेछ कि अत्याचारी मानिसहरु सफल छैनन् । अत: यो वचन शीघ्र नै पूर्ण भयो तथा अल्लाह तआलाले मुसलमानहरुलाई विजयी

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهٗ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ؕ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٢٣﴾

(१२३) तथा आकाशहरू एवं धर्तीको परोक्ष ज्ञान अल्लाह तआ़लालाई नै छ, तथा हरेक मामिला उसैतिर फर्कन्छ । अर्थात् तिमीले उसैको पूजा गर्नुपर्छ तथा उसैमाथि भरोसा गर्नु पर्दछ एवं तिमीले जे-जति गर्दछौ, त्यसबाट अल्लाह (तआ़ला) अनभिज्ञ छैन ।

सूरतु यूसुफ़-१२

سُوْرَةُ يُوْسُفَ

सूरः यूसुफ़ मक्कामा उत्रेको तथा यसमा एक सय एघारह आयत एवं बारह रूकूअ छन् ।

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

अल्लाहको नामबाट शुरू गर्दछु जो अत्यन्त कृपालु एवं अत्यन्त दयालु छ ।

الٓرٰ ۟ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ﴿١﴾

(१) अलिफ. लाम. रा. यो दिव्य प्रकाश भएका पुस्तकका आयतहरू हुन् ।

اِنَّاۤ اَنْزَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٢﴾

(२) नि:सन्देह हामीले यसलाई अरबी कुर्आन अवतरित गरेका छौं ताकि तिमी बुझ्न सक ।[1]

भयो तथा अल्लाह तआ़लाले मुसलमानहरूलाई विजयी गऱ्यो तथा सम्पूर्ण अरब महाद्वीप इस्लामको अधीनमा भयो ।

[1]आकाशीय किताबहरूलाई अवतरित गर्नुको उद्देश्य मानिसहरूलाई मार्गदर्शन एवं निर्देशन दिनु हो तथा यो लक्ष्य त्यतिखेर मात्र प्राप्त हुनसक्दछ, जब त्यो क़िताब त्यस भाषामा हुन्छ, जसलाई उनीहरू बुझ्न सक्छन्, अत: सबै आकाशीय किताबहरू त्यस सुमदायको आफ्नो भाषामा उतारिए, जुन समुदायको मार्गदर्शनका लागि अवतरित गरिएका थिए । कुर्आन करीमका प्रथम सम्बोधित मानिसहरू अरबवासी थिए, यसकारण कुर्आन पनि अरबी भाषामा अवतरित गरियो । यसको अतिरिक्त अरबी भाषा आफ्नो व्याख्या, प्रभाव तथा शब्दार्थहरूको वर्णनको आधारमा संसारका अन्य भाषाहरूभन्दा श्रेष्ठ भाषा हो । यसैकारण अल्लाह तआ़लाले यस श्रेष्ठ पुस्तक (कुर्आन मजीद) लाई श्रेष्ठ भाषा (अरबी) मा श्रेष्ठ रसूल (परम आदरणीय) महम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि श्रेष्ठ फरिश्ता जिब्रीलद्वारा अवतरित गऱ्यो तथा मक्का नगर जहाँ यसको आरम्भ भयो संसारका श्रेष्ठतम् नगरहरूमा श्रेष्ठ नगर हो तथा जुन महिनामा यसको अवतरण शुभारम्भ भयो, त्यो पनि श्रेष्ठ महिना रमज़ानको हो ।

The Ummah Technology Mission

(३) हामीले तपाईं समक्ष सर्वश्रेष्ठ वर्णन[१] प्रस्तुत गर्दछौं, यसकारण कि हामीले तपाईंतिर यो कुरआन वह्यी (प्रकाशना) द्वारा अवतरित गरेका छौं । तथा निश्चय यसभन्दा पूर्व तपाईं अन्जानहरूमध्ये हुनुहुन्थ्यो ।[२]

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَاۤ اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَ ۖ وَاِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ الْغٰفِلِيْنَ ③

(४) जबकि यूसुफ[३] ले आफ्नो पितासित भने कि पिताजी मैले एघारह ताराहरू तथा सूर्य-

اِذْ قَالَ يُوْسُفُ لِاَبِيْهِ يٰۤاَبَتِ اِنِّيْ رَاَيْتُ اَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَّالشَّمْسَ

[१](قَصَصٌ) यो धातु हो । अर्थ हो कुनै वस्तुको अनुगमन, अभिप्राय एक रमणीय घटना हो । (قِصَّةٌ) मात्र कहानी अथवा कल्पित कथालाई भनिदैन, बरू पूर्वमा व्यतीत घटनाको वर्णनलाई (अर्थात् त्यसको पछाडी लाग्नलाई) किस्सा भनिन्छ । यो विगत समाचारहरूको सत्य तथा वास्तविक वर्णन हो । तथा त्यस घटनामा ईर्ष्या-द्वेषको परिणाम, अल्लाहको सहायताको चमत्कार, अहंवादको चंचलता तथा दूराचारको परिणाम तथा अन्य मानवीय स्थिति एवं घटनाहरूका मनोरम वर्णन तथा वडो शिक्षाप्रद पक्ष हुन्, यसकारण कुर्आनले यसलाई श्रेष्ठतम् सर्वोत्तम कथा भनेको छ ।

[२]कुर्आन करीमका यी शब्दहरूबाट पनि स्पष्ट हुन्छ कि नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई परोक्षको ज्ञान थिएन, अन्यथा अल्लाह तआलाले उहाँलाई अन्जान भन्दैनथ्यो । दोस्रो कुरो यो विदित भयो कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अल्लाहका साँचो नबी हुन् किनभने उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि वह्यी (प्रकाशना) द्वारा नै यस सत्य कथाको वर्णन गरिएको छ । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम न कसैका शिष्य थिए, कि कुनै गुरूबाट सिकेर वर्णन गर्दथे तथा न कुनै अन्यसित नै यस्तो सम्बन्ध थियो कि जसलाई सुनेर इतिहासको यो घटना त्यस विशेष खण्डहरूका साथ उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले प्रसारित गर्दथे । यो निःसन्देह अल्लाह तआलाले नै वह्यी (प्रकाशना) द्वारा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि अवतरित गरेको छ, जस्तो कि यस स्थानमा स्पष्ट गरिएको छ ।

[३]अर्थात् हे मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) आफ्नो समुदाय समक्ष यूसुफको कथाको वर्णन गर, जब उसले आफ्नो पितासित भन्यो । पिता आदरणीय याकूब थिए, जस्तो कि अन्य स्थानमा वर्णन छ तथा हदीसमा पनि यस वंशावलीको उल्लेख गरेको छ, अलकरीम इब्नुल करीम इब्नुल करीम इब्नुल करीम यूसुफ बिन (पुत्र) याकूब बिन (पुत्र) इसहाक बिन इब्राहीम (मुसनद अहमद भाग २, पृष्ठ ९६)

The Ummah Technology Mission

وَالْقَمَرَ رَاَيْتُهُمْ لِيْ سٰجِدِيْنَ ④

चन्द्रमालाई[1] देखें कि यिनीहरू सबैले दण्डवत् गरिराखेका छन् ।

قَالَ يٰبُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلٰٓى اِخْوَتِكَ فَيَكِيْدُوْا لَكَ كَيْدًا ؕ اِنَّ الشَّيْطٰنَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ⑤

(५) (याकूब अलैहिस्सलामले) भने कि हे मेरा प्यारा पुत्र ! आफ्नो यस स्वप्नको चर्चा आफ्ना दाजूहरूसित नगर्नु । यस्तो नहोस् कि उनीहरूले तिमीसित केही छल कपट गरून् ।[2] शैतान त मनुष्यको खुल्लारुपमा शत्रु हो ।[3]

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيْكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكَ

(६) तथा यसैप्रकार[4] तिम्रो प्रभुले तिमीलाई निर्वाचित गर्नेछ तथा मलाई मामला कुरा बुझ्ने (अर्थात् स्वप्नफल भन्नु) को पनि शिक्षा दिनेछ तथा

[1]केही व्याख्याकारहरूले भनेका छन् कि यी एघार ताराहरूसित तात्पर्य आदरणीय यूसुफका दाजु-भाई हुन्, जो एघार नै थिए तथा चन्द्रमा तथा सूर्यसित माता-पिता हुन् तथा स्वप्नफल चालीस वर्ष पश्चात त्यस समय सामु आयो जब यी सबै दाजु-भाई आफ्ना माता-पिताका साथ मिस्र गए तथा त्यहाँ आदरणीय यूसुफको अगाडी नत्मस्तक भए । जस्तो कि यसको विवरण सूरःको अन्तमा आउनेछ ।

[2]आदरणीय याकूबले सपनाबाट यो अनुमान लगायो कि उनको यो पुत्र मर्यादित पुरुष हुनेछ, यसकारण उनीहरुलाई डर भयो कि यस प्रतिष्ठाको अनुमान लगाएर त्यसको अन्य भाई त्यसलाई कुनै हानि नपुर्‍याओस्, यसकारण उनीहरुले यस सपनाको वर्णन गर्नबाट रोकिदिए ।

[3]यी दाजुहरूको छलकपटका कारणको चर्चा गरियो कि शैतान मनुष्यको आदिदेखि नै शत्रु हो । यसकारण त्यसले मनुष्यहरूलाई अल्मल्याउन, बहकाउन तथा उनीहरूलाई ईर्ष्या तथा द्वेषमा लीन हरेक समय प्रेरित रहन तथा घातमा बसिरहन्छ । अतः यो शैतानको लागि सुअवसर थियो कि आदरणीय यूसुफका विरूद्ध दाजुहरूका हृदयमा द्वेष तथा ईर्ष्याको आगो प्रज्वलित गरिदेओस् । जस्तो कि वास्तवमा त्यसले पछि यस्तै गर्‍यो तथा आदरणीय याकूबको अनुमान सत्य सिद्ध भयो ।

[4]अर्थात् जुन प्रकार तिम्रो प्रभुले सर्वश्रेष्ठ स्वप्न देखाउनको लागि रोज्यो, त्यसैप्रकार तिम्रो प्रभुले तिमीलाई सम्मान पनि प्रदान गर्नेछ तथा स्वप्नहरूको फलबारे सिकाउने छ । (تأويل الأحاديث) को मूल अर्थ कुराहरूको गहिराईसम्म पुग्नु हो । यहाँ यसबाट तात्पर्य स्वप्न फल हो ।

The Ummah Technology Mission

وَعَلَىٰٓ ءَالِ يَعْقُوبَ كَمَآ أَتَمَّهَا عَلَىٰٓ أَبَوَيْكَ مِن قَبْلُ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾

आफ्नो अनुकम्पा तिमीलाई पूर्णरूपमा प्रदान गर्नेछ,[1] तथा याकूबको परिवारलाई पनि[2] जस्तो कि उसले यसभन्दा अघि तिम्रा दुई पूर्वजहरूलाई अर्थात् इब्राहीम तथा इसहाकलाई पनि पूर्णरूपले कृपा प्रदान गऱ्यो, निःसन्देह तिम्रो प्रभु सर्वज्ञ, तत्वदर्शी छ ।

لَّقَدْ كَانَ فِى يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِۦٓ ءَايَٰتٌ لِّلسَّآئِلِينَ ﴿٧﴾

(७) निःसन्देह यूसुफ तथा त्यसका दाज्यूहरूबार प्रश्न गर्नेहरूका लागि ठूला निशानीहरू छन् ।[3]

إِذْ قَالُوا۟ لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰٓ أَبِينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٨﴾

(८) जबकि उनीहरूले भने कि यूसुफ तथा त्यसको भाई[4] हाम्रो पितालाई हामीभन्दा अत्याधिक प्रिय छन् यद्यपि हामीहरू शक्तिशाली पक्ष हौं,[5] कुनै सन्देह छैन कि हाम्रो पिता स्पष्ट गल्तीमा छन् ।[6]

---

[1]यसवाट तात्पर्य नबूअत हो, जुन आदरणीय यूसुफ अलैहिस्सलामलाई प्रदान गरियो, अथवा ती पुरस्कार हुन् जसका यूसुफ अलैहिस्सलाम मिश्रमा अधिकारी वने ।

[2]यसवाट तात्पर्य आदरणीय यूसुफका दाज्यूहरू, उनका सन्तान आदि हुन्, जो पछि अल्लाहका पुरस्कारका अधिकारी वने ।

[3]अर्थात् यस घटनामा अल्लाह तआलाको विशाल सामर्थ्य तथा नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको नबूअतको सत्यताका ठूला निशानीहरू छन् । केही व्याख्याकारहरूले यहाँ ती दाज्यूहरूका नाम तथा विवरण पनि भनेका छन् ।

[4]"त्यसको भाई" वाट तात्पर्य विनयामीन हो ।

[5]अर्थात् हामी दसजना दाजु-भाई शक्तिशाली पक्ष तथा बहुसंख्यक छौं, जबकि यूसुफ तथा विनयामीन (जसकी माता अथवा माताहरू अलग्ग थिए) मात्र दुई छन्, यसको पश्चात पनि पिताका आँखाका तारा एवं हृदयका शान्ति छन् ।

[6]यहाँ (ضلال) वाट तात्पर्य त्यो त्रुटि हो, जुन उनीहरूको विचारमा पिताको यूसुफ तथा बिनयामीनसित अत्याधिक प्रेम थियो ।

The Ummah Technology Mission

(९) यूसुफको हत्या गरिदेउ अथवा त्यसलाई (अज्ञात) ठाउँमा पुऱ्याइदेउ ताकि तिम्रो पिताको ध्यान तिमीहरूतिर नै होस्। त्यस पश्चात तिमी असल भइहाल्नू।[1]

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾

(१०) उनीहरूमध्ये एउटाले भन्यो कि यूसुफको हत्या नगर, बरू कुनै अज्ञात इनार (कुवाँ) को पिंधमा हालेर आउ[2] ताकि उसलाई कुनै यात्रीहरूको समूहले टिपेर लगोस्, यदि तिमीहरूले गर्नु नै छ भने यसप्रकार गर ।[3]

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾

(११) (उनीहरूले) भने कि हे पिता ! अन्ततः तपाईं यूसुफको विषयमा हामीमाथि विश्वास किन गर्नुहुन्न, हामी त त्यसका शुभ-चिन्तक हौं ।[4]

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ﴿١١﴾

[1]यसबाट तात्पर्य क्षमा-याचना हो अर्थात इनारमा हालेर अथवा हत्या गरेर अल्लाहसित त्यस पापको क्षमा माँगिहाल्ने छौं ।

[2](جُبٌّ) इनारलाई तथा (غَيَابَةٌ) त्यसको पिंध तथा गहिराईलाई भन्दछन् । इनार त्यसै पनि गहिरो नै हुन्छ तथा त्यसमा खसेको कुरो कसैलाई देखिन्न । जब त्यसको साथ इनारको गहिराई को पनि वर्णन गऱ्यो त मानौं कि अतिश्योक्तिको प्रदर्शन गऱ्यो ।

[3]अर्थात् आवत-जावत गर्ने नवआगन्तुक यात्री जब पानीको खोजीमा इनारको निकट आउने छन् त सम्भव छ कि कसैको ज्ञानमा यो कुरो आओस् कि इनार मा कोही मनुष्य खसेको छ तथा त्यसले उसलाई निकालेर आफ्नो साथमा लैजाओस् । यो विचार एउटा भाईले प्रेम भावनाबाट प्रस्तुत गऱ्यो । हत्याको तुलनामा यो प्रस्ताव वास्तवमा प्रेम भावनाको पक्ष हो । दाजुहरूको ईर्ष्या तथा द्वेषको आगो यति तीव्र थियो कि उसले यो प्रस्ताव तर्सदै प्रस्तुत गऱ्यो कि यदि तिमीहरूले केही गर्नु नै छ भने यो काम यसप्रकार गर ।

[4]यसबाट ज्ञात हुन्छ कि यसभन्दा पहिला पनि यूसुफका दाजुहरूले यूसुफलाई लग्न प्रयत्न गरेका होलान् तथा पिताले अस्वीकार गरिदिए होलान् ।

The Ummah Technology Mission

(१२) भोलि तपाईं त्यसलाई अवश्य हामीहरूका साथमा पठाइदिनुस् ताकि खूब खाओस्-पिओस् तथा खेलोस्[1] त्यसको सुरक्षाका हामी उत्तरदायी छौं ।

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ⑫

(१३) (याकूबले) भने कि त्यसलाई तिमीहरूले लग्नु मेरो निम्ति अति दुखद हुनेछ, मलाई यो पनि भय रहनेछ कि तिम्रो असावधानीले त्यसलाई ब्वाँसोले न खाइदेओस् ।

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ⑬

(१४) उनीहरूले उत्तर दिए कि हामीजस्ता ठूलो शक्तिशाली समूहको उपस्थितिमा पनि यदि उसलाई ब्वाँसोले खायो भने हामी त निकम्मा नै भयौं ।[2]

قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَخَاسِرُونَ ⑭

(१५) अनि जब उसलाई लिएर हिंडे तथा सबैले मिलेर निश्चय गरे कि उसलाई एकान्त गहिरो इनारको पिंधमा फ्याँकिदेऊन्, त हामीले यूसुफतिर वह्यी (प्रकाशना) गर्‍यौं कि निःसन्देह (समय आइराखेको छ) जबकि तिमी उनीहरूलाई यस कुरोको सूचना त्यस अवस्थामा दिनेछौं कि उनीहरूलाई थाहा नै नहोस् ।[3]

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَأَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑮

[1]खेलकूदतिर आकर्षण, मनुष्यको प्रकृतिमा सम्मिलित छ। यसैले उचित खेलकूदमाथि अल्लाह तआलाले कुनै युगमा पनि प्रतिबन्ध लगाएन । इस्लाममा पनि यिनको आज्ञा छ तर प्रतिबन्धित अर्थात् यस्ता खेलकूदको आज्ञा छ जुन उचित छन्, जुन धार्मिक नियमहरूद्वारा निषेध नहोस् अथवा निषेधितसम्म पुग्ने साधन नबनून् । अतः आदरणीय याकूबले पनि खेलकूदको सीमासम्म मनाही गरेनन् । तर यो शंका व्यक्त गरे कि तिमीहरू खेलकूदमा लीन हुंदा त्यसलाई ब्वाँसोले न खाइहालोस्, किनभने खुला मैदान तथा मरूभूमिहरूमा ब्वाँसो सामान्यरूपले पाइन्थे ।

[2]यो पितालाई विश्वास गराईंदैछ कि यो कसरी हुनसक्छ कि हामी यति दाजु-भाईहरूका उपस्थितिमा ब्वाँसोले यूसुफलाई खान सकोस् ।

[3]कुर्‌आन करीम अति संक्षेपमा घटनाको वर्णन गर्दैछ। अर्थ यो हो कि जब आफ्नो पूर्व योजनाका अनुसार उनीहरूले यूसुफलाई इनारमा फ्याँकिदिए, त अल्लाह तआलाले

The Ummah Technology Mission

(१६) तथा राति (इशा) को समय (ती सबै) आफ्ना पिताको पासमा रूँदै पुगे ।

وَجَآءُوٓ أَبَاهُمۡ عِشَآءٗ يَبۡكُونَ ﴿١٦﴾

(१७) तथा भन्नलागे कि प्रिय पिताजी हामी आपसमा दौड प्रतिस्पर्धामा लाग्यौं तथा यूसुफलाई सर-सामानको पासमा छाडिदियौं अनि ब्वाँसोले त्यसलाई खाइहाल्यो, तपाईं त हाम्रो कुरामा विश्वास गर्नुहुन्न यद्यपि हामी पूर्णरूपमा साँचो नै हौं ।[1]

قَالُواْ يَٰٓأَبَانَآ إِنَّا ذَهَبۡنَا نَسۡتَبِقُ وَتَرَكۡنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَٰعِنَا فَأَكَلَهُ ٱلذِّئۡبُۖ وَمَآ أَنتَ بِمُؤۡمِنٖ لَّنَا وَلَوۡ كُنَّا صَٰدِقِينَ ﴿١٧﴾

(१८) तथा यूसुफको कुर्ता (कमीज़) लाई झूठो रगतमा भिजाएर ल्याएका थिए । (पिताले) भनें, होइन बरू तिमीहरूले आफ्ना मनले नै एउटा कुरा रचेका छौ । अब धैर्य नै श्रेष्ठ छ ।[2] तथा

وَجَآءُو عَلَىٰ قَمِيصِهِۦ بِدَمٖ كَذِبٖۚ قَالَ بَلۡ سَوَّلَتۡ لَكُمۡ أَنفُسُكُمۡ أَمۡرٗاۖ فَصَبۡرٞ جَمِيلٞۖ وَٱللَّهُ ٱلۡمُسۡتَعَانُ

आदरणीय यूसुफलाई सान्त्वना दियो तथा साहस राख्नको लागि वह्यी (प्रकाशना) गऱ्यौ कि चिन्ताको आवश्यकता छैन, हामीले तिम्रो सुरक्षा मात्र गर्ने छैनौं वरू यस्तो उच्च स्थानमा तिमीलाई आसीन गर्नेछौ कि यी दाज्यूहरू भिक मागने भाँडा तिम्रो समक्ष लिएर आउनेछन् अनि त्यसपछि तिमीले उनीहरूलाई भन्नेछौ कि तिमीहरूले आफ्नो एउटा भाईसँग यसप्रकार निष्ठरता गरेका थियौ जसलाई सुनेर उनीहरू चकित तथा लज्जित हुनेछन् । आदरणीय यूसुफ यद्यपि त्यसबखत बालक थिए, तर जो वालक नवूवतवाट विभूषित हुने हुन्छ, त्यसमाथि बचपनमा नै वह्यी (प्रकाशना) आउँछ, जस्तो आदरणीय ईसा तथा यह्या आदि माथि आयो ।

[1]अर्थात् यदि हामी तपाईंको लागि विश्वस्त तथा सत्यवादी भएपनि तपाईं यूसुफको प्रसँगमा हाम्रो कुरा मान्नु हुन्नथ्यो, अब त त्यसै हाम्रो स्थिति संदिग्ध व्यक्तिको जस्तो छ, अहिले तपाईं कसरी हाम्रो कुरा मान्नुहुनेछ ।

[2]भन्दछन् कि एउटा वाखाको बच्चालाई काटेर त्यसको रगतले यूसुफको कमिजलाई भिजाए तथा यो विर्से कि यदि ब्वाँसोले यूसुफलाई खाएको भए कमिज पनि च्यातिन्थ्यो, कमिज च्यातेकै थिएन, जसलाई देखेर तथा साथै आदरणीय यूसुफको सपना तथा नवूअतको शक्तिबाट अनुमान लगाएर आदरणीय याकूबले भने कि यो घटना यसप्रकार घटित भएको होइन जस्तो तिमीहरूले वर्णन गरिराखेका छौ, बरू यो तिम्रो मनगढन्त कुरा हो । तैपनि जे हुनु थियो भइहालेको थियो, आदरणीय याकूब त्यसको विवरणबाट अन्जान थिए, यसकारण धैर्यबाहेक कुनै उपाय थिएन तथा अल्लाहको सहायताको अतिरिक्त कुनै सहारा थिएन ।

The Ummah Technology Mission

عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ⑱

तिम्रा रचिएका कुराहरूमा अल्लाहसित नै सहायताको प्रार्थना छ ।[1]

وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُۥ ۖ قَالَ يَٰبُشْرَىٰ هَٰذَا غُلَٰمٌ ۚ وَأَسَرُّوهُ بِضَٰعَةً ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ ⑲

(१९) तथा एउटा यात्रुको समूह आयो तथा उनीहरूले आफ्नो पानी ल्याउने मानिसलाई पठाए, उसले आफ्नो डोल (पानी तान्ने भाडो) हाल्ने बित्तिकै भन्नलाग्यो, वाह-वाह ! प्रसन्नताको कुरा छ, यो त एउटा बालक हो ।[2] उनीहरूले त्यसलाई व्यापारको धन ठानेर लुकाइदिए ।[3] तथा अल्लाह तआ़ला

[1]द्वयवादीहरूले आदरणीय आयेशामाथि जब आक्षेप लगाए त उनीहरूले पनि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको प्रश्न तथा कथनको यही उत्तर दिएका थिए ।

وَاللّٰهِ لَا أَجِدُ لِي وَلَا لَكُمْ مَثَلًا إِلَّا أَبَا يُوسُفَ، ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾

"अल्लाहको सौगन्ध म स्वयं तथा तपाईंहरूका लागि त्यही उदाहरण पाउँछु जुससित यूसुफका पिता याकूबले सामना गर्नुपरेको थियो तथा उनले (فَصَبْرٌ جَمِيلٌ) (धैर्य राख्नु अति उत्तम छ) भनेर धैर्य तथा सहनशीलताको मार्ग अपनाउनु भएको थियो ।" (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूर: यूसुफ) अर्थात् मेरो लागि पनि धैर्य एवं सहनशीलताका अतिरिक्त कुनै बाटो छैन ।

[2](وارد) (वारिद) त्यस व्यक्तिलाई भन्दछन् जो यात्रीहरूको गिरोहका लागि पानी आदिको प्रबन्ध गर्ने उद्देश्यले अगाडी-अगाडी हिंड्छ ताकि उचित स्थान देखेर यात्रीहरूलाई रोक्न सकियोस् । यो वारिद (यात्रुहरूका लागि पानीको प्रबन्ध गर्ने मानिस जब इनारमा पुग्यो त आफ्नो डोल तल झुण्ड्यायो त आदरणीय यूसुफले उसको डोरी समातिहाले । वारिद (जल-प्रवन्धक) ले एउटा सुन्दर बालकलाई देख्यो त माथि तानिहाल्यो तथा अत्यन्त प्रसन्न भयो ।

[3](بِضَاعَة) व्यापारको सामग्रीलाई भन्दछन् (أَسَرُّوهُ) को कर्ता को हो ? अर्थात् आदरणीय यूसुफलाई व्यापार सामग्री ठानेर लुकाउने व्यक्ति को हो ? यसमा मतभेद छ । हाफिज़ इब्ने क़सीरले यूसुफका दाज्यूहरूलाई कर्ता भनेका छन् । यसको अर्थ यो हो कि जब डोलका साथ यूसुफ पनि इनारबाट बाहिर निस्के त त्यहाँ यी दाजुहरू उपस्थित थिए, तैपनि उनीहरूले वास्तविकतालाई लुकाए, यो भनेनन् कि यो हाम्रो भाई हो तथा आदरणीय यूसुफले पनि हत्याको डरले आफू भाई हुने कुरो व्यक्त गरेनन, बरू दाज्यूहरूले उनलाई बिकाउ (बिक्रीको लागि सामग्री)

The Ummah Technology Mission

त्यससित सूचित थियो जुन उनीहरूले गरिराखेका थिए ।[1]

(२०) तथा उनीहरूले[2] उसलाई निकै कम मुल्य केही दिरहममा बेचिदिए, उनीहरू त यूसुफको विषयमा अत्याधिक रूचिहीन थिए ।[3]

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ۝٢٠

भने त उनी मौन रहे र आफ्नो विक्रय नै राम्रो ठाने । अतः यस जलप्रबन्धकले आफ्नो यात्राका साथीहरूलाई यो शुभ-सूचना सुनाए कि एउटा बालक बिक्रीमा छ । तर यो कुरो घटनाक्रमसित मेल खाँदैन । यिनका विपरीत इमाम शौकानीले (أَسَرُّوهُ) को कर्ता जलप्रबन्धक तथा त्यसको यात्राका साथीहरूलाई भनेका छन् किनभने उनीहरूले यो प्रकट गरेनन् कि यो बालक इनारबाट निस्केको छ, किनभने सबै यात्रीहरूको भाग 'व्यापारिक सामग्री' मा हुन्थ्यो, वरू यात्रीहरूलाई उनले गएर यो भने कि इनारका मालिकहरूले यो बच्चा उनलाई सुम्पिदिएका छन् ताकि यसलाई उनीहरू मिश्र लगरे बेचिदिऊन् । तर समीपवर्ती कुरा यो हो कि यात्रीहरूले बच्चालाई 'व्यापारिक सामग्री' बनाएर लुकाइहाले कि कहीं उसका निकट सम्बन्धी उसको खोजीमा नआईहालून् तथा यसप्रकार उनीहरू अप्ठ्यारोमा परुन्, किनभने बच्चा हुनु तथा इनारमा पाइनु, यस कुरोको संकेत हो कि त्यो कुनै निकटवर्ती क्षेत्रको वासिन्दा हो तथा खेल्दै उफ्रँदै आइखसेको छ ।

[1]अर्थात् यूसुफसित यो जे-जति भइराखेको थियो । अल्लाह तआलालाई त्यसको ज्ञान थियो तथा अल्लाह तआलाले यो सबै कुरा यसकारण हुन दियो ताकि भाग्यले लेखेको कुरा पूरा होस् । यसको अतिरिक्त यसमा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको लागि संकेत छ । अर्थात् अल्लाह आफ्नो पैगम्बरलाई बताइराखेको छ कि तपाईंका समुदायका मानिसहरू अवश्य दुख दिइराखेका छन् तथा म त्यसबाट रोक्ने सामर्थ्य पनि राख्दछु, परन्तु म त्यसैप्रकार उनीहरूलाई अवसर दिराखेको छु जसरी यूसुफका दाज्यूहरूलाई अवसर दिएको थिएँ । तथा अन्तमा मैले यूसुफलाई मिश्रको राजसिंहासनमा आसीन गराइदिएँ, तथा त्यसका दाज्यूहरूलाई त्यसको दरबारमा तुच्छ तथा निस्सहाय बनाएर उभ्याइदिएँ । हे पैगम्बर ! एउटा समय आउनेछ जबकि तपाईं पनि सफल हुनुहुनेछ तथा यी कुरैशका सरदार तपाईंका आँखाका संकेत तथा ओठहरू हल्लिनुको प्रतीक्षामा रहनेछन् । अतः मक्का विजयको अवसरमा यो समय शीघ्र नै आइहाल्यो ।

[2]दाज्यूहरूले अथवा अर्को व्याख्याका अनुसार व्यापारिक यात्राका यात्रीहरूले बेचे ।

[3]किनभने खसेका कुरा मनुष्यलाई बिना परिश्रम प्राप्त हुन्छ, यसकारण त्यो चाहे जति बहुमुल्य होस्, त्यसको सही मुल्य तथा आदर-सम्मान मनुष्यलाई प्रकट हुँदैन ।

The Ummah Technology Mission

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا ۚ وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

(२१) मिश्रवासीहरू मध्येबाट जसले त्यसलाई किनेको थियो, त्यसले आफ्नो पत्नीसित भन्यो कि यसलाई आदर तथा सम्मानका साथ राख, धेरै सम्भव छ कि यसले हामीलाई लाभ पुऱ्याओस् अथवा हामीले यसलाई आफ्नो पुत्र नै बनाइहालौं, यसप्रकार हामीले (मिश्रको) धर्तीमा यूसुफका खुट्टा स्थिर गऱ्यौं ।[२] ताकि हामीले त्यसलाई स्वप्नका परिणामका केही ज्ञान सिखाऔं । अल्लाह आफ्ना इच्छाका पूर्तिमा सामर्थ्य राख्दछ, तर अधिकतर मानिसहरू अन्जान हुन्छन् ।

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

(२२) तथा जब (यूसुफ) ले पूर्ण यौवन प्राप्त गऱ्यो, हामीले त्यसलाई निर्णयको शक्ति तथा ज्ञान दियौं ।[३] हामीले भलाई गर्नेहरूलाई यसैप्रकार प्रतिफल दिन्छौं ।

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَن نَّفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ۚ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ ۖ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ ۖ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

(२३) तथा त्यस स्त्रीले जसको घरमा यूसुफ थिए, यूसुफलाई काम भावनाले फकाउन प्रारम्भ गऱ्यो तथा ढोकाहरू बन्द गरेर भन्नथालि, आउ, । (यूसुफले) भने, अल्लाहले बचाओस् ! त्यो मेरो प्रभु हो, मलाई

[१]भनिन्छ कि त्यस समय मिश्रको राज-सिंहासनमा रय्यान बिन वलीद आसीन थियो, तथा यो अज़ीज जसले यूसुफलाई किनेको थियो, त्यसको वित्त मन्त्री थियो, त्यसकी पत्नीको नाम केही ज्ञाताहरूले राईल तथा केहीले जुलेखा भनेका छन् । والله أعلم

[२]अर्थात् जसरी हामीले यूसुफलाई इनार तथा अत्याचारी दाज्यूहरूबाट मुक्ति दियौं, त्यसरी नै यूसुफलाई हामीले मिश्रको धर्तीमा एउटा उचित स्थान प्रदान गऱ्यौं ।

[३]अर्थात् नबूअत अथवा नबूअतभन्दा पूर्वको बुद्धिमानी तथा निर्णयको शक्ति ।

The Ummah Technology Mission

उसले अति उत्तम प्रकारले राखेको छ । अन्याय गर्नेहरूको भलो हुँदैन ।[1]

(२४) तथा त्यस स्त्रीले यूसुफको इच्छा गऱ्यो तथा यूसुफले त्यसको इच्छा गर्दथे,[2] यदि उनले आफ्नो प्रभुको प्रतीक नदेखेको भए ।[3] यस्तै भयो, यसकारण कि हामीले त्यसबाट नराम्रो कुरा तथा

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ ۚ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَآ أَنْ رَّا بُرْهَانَ رَبِّهٖ ؕ كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوْٓءَ وَالْفَحْشَآءَ ؕ

[1]यहाँबाट यूसुफको एउटा नयाँ परीक्षा प्रारम्भ भयो । मिस्री अज़ीज़की पत्नी, जसलाई त्यसको पतिले विशेषरूपले भनेको थियो कि यूसुफलाई आदर सम्मानका साथ राखोस्, त्यो आदरणीय यूसुफको सुन्दरताबाट मोहित भईहाली, तथा उनलाई पापको प्रेरणा दिन लागी, जसलाई आदरणीय यूसुफले लत्याइदिए ।

[2]यो अनुवाद अधिकतर व्याख्याकारहरूको व्याख्या अनुसार छ । तथा जुन मानिसहरूले (لَوْلَا) सित जोडेर यो अर्थ भनेका छन् कि यूसुफले इच्छा नै गरेनन्, यी व्याख्याकारहरूले त्यसलाई अरबी भाषा शैलीका विरूद्ध भनेका छन् । तथा यो अर्थ लेखेका छन् कि इच्छा त यूसुफले पनि गरिहालेका थिए, परन्तु एक त यो स्वयं थिएन, बरू मिस्री अज़ीजकी पत्नीको प्रलोभन तथा दबाव त्यसमा सम्मिलित थिए । अर्को यो कि पापको इच्छा गर्नु पवित्रताको विरूद्ध होइन बरू त्यस अनुसार कर्म गर्नु पवित्रताको विरूद्ध हो (फ़तहुल क़दीर र इब्ने कसीर) तर शोधकर्ता व्याख्याकारहरूले यो अर्थ वर्णित गरेका छन् कि यूसुफले पनि त्यसको इच्छा गरिहाल्थे यदि आफ्नो प्रभुको निशानी नदेखेको भए । अर्थात् उनले आफ्नो प्रभुको निशानी देखिसकेका थिए यसकारण मिस्री अज़ीज़की पत्नीको इच्छा नै गरेनन् । बरू पापको प्रेरणा पाउनासाथ पुकारिहाले (مَعَاذَ اللهِ) परन्तु इच्छा नगर्नुको यो अर्थ होइन कि मनमा उत्तेजना नै उत्पन्न भएन । उत्तेजना उत्पन्न हुनु अर्कै कुरा हो तथा इच्छा गर्नु अलग्गै कुरा हो । तथा वास्तविक कुरो यो हो कि यदि कसैसित काम उत्तेजना नै उत्पन्न हुन्न त यस्ता व्यक्तिलाई पापबाट बच्नु कुनै ठूलो कुरो होइन । ठूलो त तब छ कि जब मनमा काम उत्तेजना उत्पन्न हुन्छ तथा त्यसपछि मनुष्य त्यसमाथि नियन्त्रण गर्दछ तथा पापबाट रोकिन्छ । आदरणीय यूसुफले यसै चरम सीमामा धैर्य तथा नियन्त्रणको अनुपम नमूना प्रस्तुत गरे ।

[3]यहाँ प्रथम व्याख्याको आधारमा (لَوْلَا) को उत्तर दिइएको छैन । (لَفَعَلَ مَا هَمَّ بِهِ) लुप्त छ अर्थात् यदि यूसुफले प्रभुको निशानी नदेखेको भए त जुन इच्छा गरेका थिए, गरिहाल्थे । यो प्रतीक के थियो ? यसमा विभिन्न कथन छन् । अर्थ यो हो कि प्रभुको तर्फबाट कुनै यस्तो वस्तु उहाँलाई देखाइयो कि त्यसलाई देखेर उहाँ मनोकामनालाई दबाउन तथा राक्नमा सफल भए । अल्लाह तआलाले आफ्ना पैग़म्बरहरूको यसैप्रकार सुरक्षा गर्दछ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُخۡلَصِينَ ۝٢٤

निर्लज्जतालाई समाप्त गरिदेऔं ।[1] निःसन्देह त्यो हामीबाट चयन गरिएका भक्तहरू मध्येबाट थियो ।

وَٱسۡتَبَقَا ٱلۡبَابَ وَقَدَّتۡ قَمِيصَهُۥ مِن دُبُرٖ وَأَلۡفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا ٱلۡبَابِۚ قَالَتۡ مَا جَزَآءُ مَنۡ أَرَادَ بِأَهۡلِكَ سُوٓءًا إِلَّآ أَن يُسۡجَنَ أَوۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ۝٢٥

(२५) तथा दुबै ढोकातिर दगुरे,[2] त्यस स्त्रीले यूसुफको वस्त्र (कुर्ता) पछाडीबाट तानेर च्यातिदिइ तथा त्यस स्त्रीको पति दुबैलाई ढोकाको नजीक नै भेटियो, त भन्नलागी कि जुन व्यक्ति तिम्रो पत्नीसँग नराम्रो इच्छा गर्दछ बस त्यसको दण्ड त यही नै हो कि त्यसलाई बन्दी बनाइयोस् अथवा अन्य कुनै घोर यातना दिइयोस् ।[3]

قَالَ هِيَ رَٰوَدَتۡنِي عَن نَّفۡسِيۚ وَشَهِدَ شَاهِدٞ مِّنۡ أَهۡلِهَآ إِن كَانَ قَمِيصُهُۥ قُدَّ مِن قُبُلٖ فَصَدَقَتۡ وَهُوَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ ۝٢٦

(२६) (यूसुफले) भने, यो स्त्रीले नै मलाई फकाएर (मेरो मनोकामनाको सुरक्षाबाट असावधान गर्न) चाहन्थी,[4] तथा स्त्रीको जातिको एउटा व्यक्तिले गवाही (साक्ष्य) दियो[5] कि

[1]अर्थात् जसरी हामीले यूसुफलाई युक्ति देखाएर, नराम्रोको इच्छाबाट उसलाई बचायौं, त्यसरी हामीले उसलाई हरेक मामिलामा दूराचार तथा निर्लज्जताका कुराहरूबाट टाढा राख्न प्रवन्ध गऱ्यौ, किनभने त्यो हाम्रा चयनित गरिएका भक्तहरूमध्ये थियो ।

[2]जब आदरणीय यूसुफले देखे कि त्यो स्त्री नराम्रो कर्म गर्नका लागि बाध्य गरिराखेकि छे, त उनी बाहिर निस्कनको लागि ढोकातिर भागे, यूसुफलाई समात्नको निम्ति स्त्री उनको पछाडी दगुरी, यसप्रकार दुबै ढोकातिर लम्के तथा दगुरे ।

[3]अर्थात् पतिलाई देख्नासाथै स्वयं निर्दोष बनिहाली तथा सारा दोष यूसुफमाथि लगाइदिन्छे तथा अपराधी बनाएर उनको लागि दण्ड पनि निर्धारित गरिदिइ । यद्यपि वास्तविकता यसको विपरीत थियो, अपराधीनी स्वयं थिई जबकि आदरणीय यूसुफ निर्दोष थिए तथा यस नराम्रो कुराबाट बाँच्नको इच्छुक तथा यसबाट पन्छिनका लागि प्रयत्नशील रहने गर्दथे ।

[4]आदरणीय यूसुफले जब यो देखे कि यो स्त्री सारा दोष उनैमाथि आरोपित गरिराखेकि छे त वास्तविकता स्पष्ट गरिदिए तथा भनिदिए कि मलाई नराम्रोको लागि बाध्य त यसैले नै गर्दैआइराखेकी छ । म त यसबाट पन्छिन बाहिर ढोकातिर भाग्दै आएको हूँ ।

[5]यो उनैको परिवारको कोही बुद्धिमान व्यक्ति थियो जसले यो निर्णय दियो । निर्णयलाई यहाँ साक्ष्यको शब्दबाट वर्णन गरिएको छ, किनभने समस्या अझै जानकारी प्राप्त गर्नुको लागि थियो । नवजात शिशुको साक्ष्य भएको कुरा प्रमाणित कथनहरूबाट सिद्ध छैन । सहीहैनका

The Ummah Technology Mission

यदि त्यसको कमीज अगाडीबाट च्यातिएको छ भने स्त्री साँचो छे तथा यूसुफ असत्य बोल्नेहरूमध्ये हो ।

وَاِنْ كَانَ قَمِيْصُهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٧﴾

(२७) यदि त्यसको कमीज पछाडीबाट च्यातिएको छ भने स्त्री झूटो छे तथा यूसुफ सत्यवादी मध्येबाट छ ।

فَلَمَّا رَاٰ قَمِيْصَهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهٗ مِنْ كَيْدِكُنَّ ؕ اِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيْمٌ ﴿٢٨﴾

(२८) पतिले देख्यो कि कुर्ता पछाडीबाट च्यातिएको छ त स्पष्टरूपले यो भनिदियो कि यो त तिमी स्त्रीहरूको जाल हो, निःसन्देह तिम्रो हतकण्डा ठूलो हुन्छ ।[1]

يُوْسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ٚ وَاسْتَغْفِرِيْ لِذَنْۢبِكِ ۚۖ اِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخٰطِـِٕيْنَ ﴿٢٩﴾

(२९) यूसुफ, अब यस कुरालाई बिर्सिदेउ,[2] तथा (हे स्त्री) ! आफ्ना पापहरूको लागि क्षमा माँग, निःसन्देह तिमी पापीहरू मध्ये हौ ।[3]

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِيْنَةِ امْرَاَتُ الْعَزِيْزِ تُرَاوِدُ فَتٰىهَا عَنْ نَّفْسِهٖ ۚ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ؕ اِنَّا لَنَرٰىهَا فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٠﴾

(३०) तथा नगरका स्त्रीहरूमा चर्चा हुनलाग्यो कि अजीजकी पत्नी आफ्नो (युवक) दासलाई आफ्नो स्वार्थ सिद्धिका लागि फकाउनमा लागिरहन्छे, त्यसको हृदयमा यूसुफको प्रेम संचित छ, हाम्रो बुद्धिले त त्यो स्पष्ट गल्तीमा छे ।[4]

हदीस अनुसार तीन नवजात शिशुहरूको कुरा गर्नु प्रमाणित छ, जसमा यो चौथो होइन, जसको वर्णन यस स्थानमा गरिन्छ ।

[1]यो मिस्रका अज़ीज़को कथन हो, जुन उसले आफ्नी पत्नीको कुचरित्रतालाई देखेर स्त्रीहरूको विषयमा भन्यो । यो न अल्लाहको कथन हो तथा न यो प्रत्येक स्त्रीको विषयमा उचित छ । अतः यसलाई प्रत्येक स्त्रीमाथि आरोपण गरेर तथा यस आधारमा स्त्रीलाई छलकपटको मूर्ति भन्नु, कुर्आनको कदापि उद्देश्य होइन, जस्तो कि केही मानिसहरू यस वाक्यको आधारमा यस विषयमा विचार व्यक्त गर्दछन् ।

[2]अर्थात् यसको प्रचार नगर ।

[3]यसवाट ज्ञात हुन्छ कि मिस्रका अज़ीज़माथि आदरणीय यूसुफको सत्यता प्रकट भइसकेको थियो ।

[4]जस्तो कि सुगन्धलाई वन्द गरेर लुकाउन सकिंदैन, प्रेम प्रसँग पनि यस्तै नै छ, यद्यपि अज़ीज़ले आदरणीय यूसुफसित यसलाई बिर्सिदिनको लागि भन्यो ।

The Ummah Technology Mission

(३१) त्यसले (अजीज़की पत्नीले) जब उनीहरूका छलपूर्ण कुरा सुनी त उनीहरूलाई आमन्त्रित गरी,[1] तथा उनीहरूका लागि एउटा सभाको आयोजना गरी,[2] तथा उनीहरूमा प्रत्येकलाई एउटा छुरी दिई । तथा भनी कि हे यूसुफ ! यिनीहरूका समक्ष आउ ।[3] ती स्त्रीहरूले जब उसलाई देखे त अति महान ठाने तथा आफ्ना हात काटिहाले,[4] तथा मुखबाट सहसा निस्किहाल्यो: अल्लाहको शरण !

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۖ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾

निःसन्देह तपाईंको मुखबाट त्यसको कहिल्यै वर्णन पनि आएको छैन होला, तैपनि यो घटना जङ्गलको आगो जस्तै नगरमा फैलिहाल्यो तथा मिस्री स्त्रीहरूमा यसको चर्चा सामन्य रूपले हुनथाल्यो, स्त्रीहरू आश्चर्य चकित थिए कि यदि प्रेम गर्नु थियो कुनै सुन्दर आकर्षक पुरूषसित गर्थ्यो, यो त के कुरा भयो कि आफ्नै दासमाथि मरिमेटि यो त त्यसको निकै ठूलो मूर्खता हो ।

[1]मिस्री स्त्रीहरूका छलपूर्ण कुराहरू तथा व्यङ्ग्य एवं कटाक्षलाई छल भनिएको छ, जसको कारण केही व्याख्याकारहरूले यो वर्णन गरेका छन् कि ती स्त्रीहरूलाई पनि यूसुफको सुन्दरताको विषयमा सूचनाहरू पाइराखेका थिए । अतः साक्षात सुन्दरतालाई हेर्न चाहन्थे । अतः उनीहरू आफ्नो छल (षड्यन्त्र) मा सफल भए । अज़ीज़की पत्नीले यो बताउनलाई कि उसमाथि म मोहित भएकी छु, त्यो एउटा दास अथवा जनसामान्य होइन, वरू त्यसलाई देखेर मोहित हुनु कुनै अनौठो कुरा होइन, ती स्त्रीहरूका लागि भोजको प्रवन्ध गरी तथा उनीहरूलाई भोजको निमन्त्रणा पठाए ।

[2]अर्थात् उनीहरूका लागि यस्तो आसनको प्रबन्ध गर्‍यो जहाँ तकिया राखिएका थिए, जस्तो कि आजकल पनि अरबहरूमा यस्तो आसन सामान्य रूपले पाईन्छ यहाँसम्मकी होटल तथा भोजनालयहरूमा पनि यसको प्रबन्ध छ ।

[3]अर्थात् आदरणीय यूसुफलाई त्यसवेलासम्म लुकाएर राख्यो । जब सबै स्त्रीहरूले हातमा छुरी समातिहाले त अज़ीज़की पत्नी (जुलेख़ा) ले आदरणीय यूसुफलाई सभामा उपस्थित हुन आदेश दियो ।

[4]अर्थात् यूसुफको सौन्दर्य देखेर एक त उनको श्रेष्ठता तथा प्रतिष्ठालाई स्वीकार गरे तथा अर्को उनीमाथि यस्तो मुग्ध भइहाले कि छुरी आफ्ना हातमा चलाइहाले, जसबाट उनका हात काटिएर रक्त रंजित भइहाले । हदीसमा वर्णित छ कि आदरणीय यूसुफलाई आधा सुन्दरता प्रदान गरिएको छ। (सहीह मुस्लिम किताबुल ईमान, बाबुल इसराअ)

The Ummah Technology Mission

यो मानिस कदापि होइन, यो त निःसन्देह कुनै निकै प्रतिष्ठित फरिश्ता हो ।[1]

قَالَتْ فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ ۖ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ ﴿٣٢﴾

(३२) (त्यसबेला मिस्रका अज़ीजकी पत्नीले) भनी कि यही नै हो जसको विषयमा तिमी मलाई नराम्रो भनिराखेका थियौ ।[2] मैले हरप्रकारले यसबाट आफ्नो स्वार्थ सिद्ध गर्न चाहें, तर यो बेदाग़ बचिरहयो, तथा जे-जति म योसित भनिराखेको छु, यदि यसले गरेन भने निःसन्देह यो बन्दी बनाइनेछ तथा निश्चय यो अत्याधिक अपमानित हुनेछ ।[3]

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ ۖ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي

(३३) (यूसुफले) भने कि हे मेरा प्रभु ! जुन कुरातिर यी स्त्रीहरू मलाई बोलाइराखेका छन्, त्यसभन्दा त कारागार मलाई अत्याधिक प्रिय छ,

[1]यसको अर्थ यो होइन कि फरिश्ताहरू (स्वर्गदूत) मनुष्यभन्दा रूप-रेखामा राम्रा तथा श्रेष्ठ छन्, किनभने फरिश्ताहरूलाई मनिसहरूले देखेकै छैन । यसको अतिरिक्त मनुष्यहरूका लागि स्वयं अल्लाहले कुरआनमा स्पष्ट गरेको छ कि हामीले त्यसलाई सर्वोत्तम रूपमा सृष्टि गरेका छौं । यी स्त्रीहरूले मनुष्यको रूपलाई यसकारण नगण्य गरे कि उनीहरूले सुन्दरताको रूप जुन मनुष्यको रूपमा देखे उनका दृष्टिले कहिल्यै देखेको थिएन । तथा उनीहरूले फरिश्ताहरूसित तुलना यसकारण गरे कि जनसामान्य यही बुझ्दछ कि फरिश्ताहरू गुण तथा रूपका अनुसार यस्ता रूप राख्दछन् जुन मनुष्यको रूपभन्दा उच्च छ । यसबाट यो ज्ञात हुन्छ कि नबीहरूका असाधारण विशेषता तथा गुणहरूका कारण उनीहरूलाई मानव जातिवाट निकालेर दिव्य प्रकाश भएको प्राणीमा राखिदिनु प्रत्येक युगका यस्ता मानिसहरूका कार्य रहेको छ, जो नबूअत तथा त्यसको पदबाट अनभिज्ञ हुन्छन् ।

[2]जब अज़ीजकी पत्नीले देख्यो कि त्यसको चाल सफल भइराखेको छ तथा स्त्रीहरू यूसुफको सुन्दरताको प्रकाशवाट मुग्ध भइहालेका छन् त भन्नथाली कि यसको एक झलकवाट तिम्रो यो दशा भइहालेको छ त के तिमी अहिले पनि मलाई यसको प्रेममा परिरहने कुरोलाई नराम्रो भन्नेछौ ? यही त्यो दास हो जसको विषयमा तिमी मलाई धिक्कार्दछौ ।

[3]स्त्रीहरूलाई मुग्ध भएको देखेर उसको साहस झन् बढ्यो तथा निर्लज्ज भई उसले आफ्नो नराम्रा इच्छालाई एक पटक पुनः व्यक्त गऱ्यो ।

The Ummah Technology Mission

كَيۡدَهُنَّ أَصۡبُ إِلَيۡهِنَّ وَأَكُن مِّنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ ۝٣٣

यदि तिमीले उनीहरूका छल मबाट समाप्त गरेनौं भने म यिनीहरूतिर आकर्षित हुनेछु, तथा साह्रै मूर्खहरूमा सम्मिलित हुनेछु ।[1]

فَٱسۡتَجَابَ لَهُۥ رَبُّهُۥ فَصَرَفَ عَنۡهُ كَيۡدَهُنَّۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ۝٣٤

(३४) त्यसको प्रभुले त्यसको प्रार्थना स्वीकार गऱ्यो तथा ती स्त्रीहरूको छलबाट उसलाई बचाइहाल्यो । नि:सन्देह त्यो सर्वश्रोता तथा सर्वज्ञ छ ।

ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّنۢ بَعۡدِ مَا رَأَوُاْ ٱلۡأٓيَٰتِ لَيَسۡجُنُنَّهُۥ حَتَّىٰ حِينٖ ۝٣٥

(३५) अनि ती सबै लक्षणहरू देखे पश्चात उनीहरूलाई यही उचित लाग्यो कि यूसुफलाई केही समयका लागि कारागार मै राखून् ।[2]

وَدَخَلَ مَعَهُ ٱلسِّجۡنَ فَتَيَانِۖ قَالَ أَحَدُهُمَآ إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ أَعۡصِرُ خَمۡرٗاۖ وَقَالَ ٱلۡأٓخَرُ إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ أَحۡمِلُ فَوۡقَ رَأۡسِي خُبۡزٗا تَأۡكُلُ ٱلطَّيۡرُ مِنۡهُۖ نَبِّئۡنَا بِتَأۡوِيلِهِۦٓۖ إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ۝٣٦

(३६) तथा त्यसको साथमै दुईटा अन्य नवयुवकहरू कारागारमा आए । उनीहरूमध्ये एउटाले भन्यो कि मैले स्वप्नमा आफूलाई मदिरा निचारिराखेको देखेको छु तथा अर्कोले भन्यो कि मैले आफूलाई देखेको छु कि म आफ्नो टाउकोमाथि रोटी राखेको छु, जसलाई पंक्षीहरू खाइराखेका छन्, हामीलाई तपाईंले

[1]आदरणीय यूसुफले यो प्रार्थना आफ्नो हृदयले गरे किनभने एउटा ईमान्दारको लागि प्रार्थना पनि एउटा हतियार हो । हदीसमा वर्णित छ कि सात मानिसहरूलाई अल्लाह तआलाले अर्शको छायाँ प्रदान गर्नेछ । उनीहरूमध्ये एउटा त्यो व्यक्ति हो, जसलाई एउटा यस्तो स्त्री पापको लागि आमन्त्रित गर्दछे, जो सुन्दर पनि हुन्छ तथा उच्च पदमा आसीन पनि हुन्छ । परंन्तु त्यो त्यसको उत्तरमा यो भनिदिन्छ कि म त "अल्लाहसित तर्सन्छु ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल आज़ान बाबु मन जलस फिल मस्जिद यन्तज़िरूस्सलात व फ़जलुल मस्जिद तथा सहीह मुस्लिम किताबुज़्ज़कात बाबु फ़जल एखफा इअस्सदक:)

[2]सत्यता तथा पवित्रता स्पष्ट भइहाले पश्चात पनि यूसुफलाई कारागारमा हाल्नुको यही कारण उनको समक्ष हुनसक्थ्यो कि मिस्री अज़ीज आदरणीय यूसुफलाई आफ्नी पत्नीबाट टाढा राख्न चाहन्थ्यो होला ताकि पुन: त्यसले यूसुफलाई आफ्नो चालमा फँसाउन प्रयत्न नगरोस्, जस्तो कि उसको यस्तो विचार थियो ।

The Ummah Technology Mission

यसको फल (परिणाम) भनिदिनुस्, हामीलाई त तपाईं गुणवान् व्यक्ति प्रतीत हुनुहुन्छ।[1]

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

(३७) (यूसुफले भने तिमीलाई जुन खाना दिइन्छ, त्यो तिम्रो पासमा पुग्नुभन्दा पूर्व नै म तिमीलाई त्यसको अर्थ भनिदिनेछु। यो सबै कुरा त्यस ज्ञानको परिणाम हो, जुन मलाई मेरो प्रभुले सिखाएको छ।[2] मैले ती मानिसहरूको धर्म छाडिदिएको छु जो अल्लाहमा निष्ठा राख्दैन तथा आख़िरतलाई पनि अस्वीकार गर्दछन्।[3]

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۚ مَا كَانَ لَنَا

(३८) म आफ्नो पिता तथा पूर्वजहरूको धर्मको अनुयायी हूँ अर्थात् इब्राहीम, इसहाक एवं याकूबका धर्मको,[4] हामीलाई कदापि यो स्वीकार छैन कि

[1]यी दुबै नवयुवक राजदरबारसित सम्बन्ध राख्दथे। एउटा रक्सी खुवाउन नियुक्त थियो अर्कोले रोटी पकाउन। कुनै कारणले उनीहरूलाई कारागारमा हालिदिइएको थियो। आदरणीय यूसुफ अल्लाहका पैग़म्बर थिए, धर्मको प्रचार-प्रसारको साथ-साथै इबादत, तपस्या, संयम, सत्यता तथा चरित्र एवं कर्ममा अन्य बन्दीहरूभन्दा श्रेष्ठ थिए। यसका अतिरिक्त स्वप्नहरूका अर्थको ज्ञान अल्लाहले प्रदान गरेको थियो। यी दुबैले स्वप्न देखे त प्राकृतिक रूपले उनीहरू आदरणीय यूसुफको पासमा आए तथा भने कि तपाईं हामीलाई भला मानिसहरू मध्येको लागिराख्नु भएको छ। हामीलाई हाम्रा स्वप्नहरूको अर्थ भन्नुस्। (محسن) को एउटा अर्थ केही धर्म गुरुहरूले यो पनि गरेका छन् कि तपाईं स्वप्नहरूको अर्थ राम्ररी भन्नुहुन्छ।

[2]अर्थात् म जुन फल भन्नेछु, त्यो भविष्यवेत्ताहरू तथा ज्योतिषिहरूको विचार तथा अनुमानमा आधारित हुने छैन जसमा त्रुटि तथा उचित दुबैको सम्भावना हुन्छ। बरू मेरो स्वप्नफल निश्चित ज्ञानमा आधारित हुनेछ, जुन अल्लाहको तर्फबाट मलाई प्रदान गरिएको छ, जसमा त्रुटि हुने कुनै पनि सम्भावना छैन।

[3]यहाँ अन्तज्ञान तथा अल्लाहद्वारा प्रदान गरिएको ज्ञानको कारण भनिदैछ कि मैले तिनीहरूको धर्म त्यागी दिएको छु, जो अल्लाह तथा आख़िरत (परलोक) मा ईमान राख्दैन, त्यसको परिणामस्वरूप अल्लाहको कृपा ममाथि भयो।

[4]पूर्वजलाई पनि पिता भनिएको छ किनभने उनीहरू पनि पिता नै हुन्। अनि क्रममा पनि पितामह (इब्राहीम) अनि निकटवर्ती बाजे (इसहाक) एवं त्यस पश्चात पिताको वर्णन गरे। अर्थात प्रथमतः प्रथम मूल, अनि द्वितीय मूल एवं त्यसपश्चात तृतीय मूलको वर्णन गरे।

The Ummah Technology Mission

أَن نُّشْرِكَ بِاللّٰهِ مِن شَيْءٍ ۚ ذٰلِكَ مِن فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

हामीले अल्लाह तआलासँग कसैलाई पनि साझेदार बनाऔं,[1] हामीमाथि तथा अन्य सबै मानिसहरूमाथि अल्लाह (तआला) को यो विशेष कृपा हो, तर अधिकतर मानिसहरू कृतघ्न हुन्छन् ।

يٰصَاحِبَيِ السِّجْنِ ءَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

(३९) हे मेरा कारागारका साथीहरू ![2] के विभिन्न प्रकारका कैयन् देवताहरू श्रेष्ठ छन्[3] अथवा एक अल्लाह सर्वशक्तिमान?

مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم مَّا أَنزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ ۚ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلّٰهِ ۚ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ۚ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

(४०) त्यसका अतिरिक्त जसको पूजा तिमीले गरिराखेका छौ, ती सबै नाम मात्रकै हुन्, जुन तिमीले तथा तिम्रा पूर्वजहरूले स्वयं रचिहालेका छौ । अल्लाह तआलाले यिनको कुनै प्रमाण पठाएको छैन,[4] निर्णय दिनु अल्लाह (तआला) कै काम हो, त्यसको आदेश छ कि तिमी सबै त्यसका अतिरिक्त कसैको इबादत (उपासना) नगर ।

The Ummah Technology Mission

[1]यो त्यही एकेश्वरवादको आमन्त्रण तथा मूर्तिपूजनको खण्डन हो, जुन प्रत्येक नबीको मूल तथा प्रथम शिक्षा तथा आमन्त्रण हुने गर्थ्यो ।

[2]कारागारका साथी यसकारण भने कि यी सबै एक अवधिदेखि कारागारमा बन्द भई आइराखेका थिए ।

[3]यो विभेद अस्तित्व, गुणहरू तथा संख्याको आधारमा छ अर्थात् ती प्रभु जो अस्तित्वमा एक-अर्काबाट भिन्न तथा गुणहरूमा एक-अर्कासित अलग तथा संख्यामा पनि अनेक छन्, यी श्रेष्ठ हुन् अथवा त्यो अल्लाह, जो अस्तित्व एवं गुणहरूमा एक छ, जसको न कोही समतुल्य छ न साझेदार तथा त्यो सबैमाथि प्रभावशाली तथा शासक छ ?

[4]यसको एक अर्थ त यो हो कि त्यसको नाम देवता, तिमीले स्वयं राखेका छौ, जबकि न ती देवता हुन् न तिनका विषयमा अल्लाहको तर्फबाट प्रमाण नै पठाइएको छ । दोस्रो अर्थ यो हो कि ती देवताहरूका जो विभिन्न नाम तिमीले राखेका छौ, जस्तै ख्वाजा गरीब नवाज, गंज बख़्श, शकरगंज आदि । यी सबै तिमीबाट आफूले बनाइएका हुन् । तिनको कुनै प्रमाण अल्लाहले पठाएन ।

يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسۡقِي رَبَّهُۥ خَمۡرٗاۖ وَأَمَّا ٱلۡأٓخَرُ فَيُصۡلَبُ فَتَأۡكُلُ ٱلطَّيۡرُ مِن رَّأۡسِهِۦۚ قُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ ٱلَّذِي فِيهِ تَسۡتَفۡتِيَانِ ۝٤١

यही धर्म सत्य छ,[१] तर अधिकतर मानिसहरू बुझ्दैनन् ।[२]

(४१) हे मेरा कारागारका साथीहरू ![३] तिमी दुबैमध्ये एउटा त आफ्नो राजालाई मदिरापान गराउनका लागि नियुक्त हुनेछ,[४] तर अर्कोलाई फाँसी दिइनेछ तथा पंक्षीहरू त्यसको टाउको लुछी-लुछी खानेछन् ।[५] तिमी दुबैले जुन विषयमा सोधिराखेका थियौ, त्यसको निर्णय भइहाल्यो ।[६]

[१]यही धर्म, जसतिर म तिमीलाई डाकिराखेको छु, जसमा एक अल्लाहको इबादत छ, सत्य तथा स्थायी छ, जसको आदेश अल्लाहले दिएको छ ।

[२]जसका कारण अधिकतर मानिसहरू शिर्क गर्दछन् ।

﴿وَمَا يُؤۡمِنُ أَكۡثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشۡرِكُونَ﴾

"उनीहरूमा अधिकतर मानिसहरू अल्लाहमाथि ईमान राख्नुका उपरान्त पनि शिर्क गर्ने नै हुन् ।" (सूर: यूसुफ-१०६) तथा भन्नुभयो:

﴿وَمَآ أَكۡثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوۡ حَرَصۡتَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾

"हे पैगम्बर ! तिम्रो इच्छाका उपरान्त अधिकतर मानिसहरूले अल्लाहमाथि ईमान स्थापित गर्ने छैनन् ।" (सूर: यूसुफ-१०३)

[३]एकेश्वरवादको प्रवचन दिए पश्चात अब आदरणीय यूसुफ उनीद्वारा वर्णित स्वप्नहरूका फलको वर्णन गरिराखेका छन् ।

[४]यो त्यो व्यक्ति हो जसले स्वप्नमा आफूलाई अंगूरको रस तयार गरिराखेको देखेको थियो । तैपनि उहाँले दुबैमध्ये कुनै एउटालाई निर्धारित गरेर भन्नुभएन कि मर्ने पहिला नै दुख तथा चिन्तामा घेरिन्छ ।

[५]यो त्यो व्यक्ति हो जसले स्वप्नमा आफ्नो टाउकोमा रोटी राखिएको देखेको थियो ।

[६]अर्थात् अल्लाहद्वारा लेखिएको भाग्यमा पहिले नै लेखिएको थियो तथा जुन फल मैले भनेको छु, यो अन्ततः पूरा भएर नै छाड्नेछ । जस्तो कि हदीसमा वर्णित छ कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो:

The Ummah Technology Mission

(४२) तथा जसको सम्बन्धमा यूसुफको विचार थियो कि ती दुबैमध्ये यो मुक्त हुनेछ, त्यससित भने कि आफ्नो राजासित मेरो चर्चा पनि गरिदिनु, पछि त्यसलाई शैतानले राजासित वर्णन गर्न बिर्साइदियो तथा यूसुफले कैयन् वर्षसम्म कारागारमा बिताए ।[1]

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِندَ رَبِّكَ فَأَنسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

(४३) तथा राजाले भन्यो कि मैले सपना देखेको छु कि सात हृष्ट-पुष्ट गाईहरू छन्, जसलाई सातवटा पातली-क्षीण गाईहरूले खाइराखेका छन् तथा सातवटा बालाहरू (अन्नका) हरा-भरा तथा सात अन्य बिल्कुलै सुकेका छन् । हे सभासद्हरू ! मेरो सपनाको फल (अर्थ) भन यदि तिमी स्वप्नको फल भन्न सक्दछौ ।

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ ۖ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِن كُنتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

(४४) उनीहरूले उत्तर दिए कि यी त संभ्रमित सपनाहरू हुन् तथा यसप्रकारका व्यग्र स्वप्नको फल हामी जान्दैनौं ।[2]

قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ ۖ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴿٤٤﴾

"स्वप्न जबसम्म त्यसको फल निकालिदैन, पंक्षीको खुट्टामा छ । जब फल निकालिन्छ त घटित भईहाल्छ ।" (मुसनद अहमद, उदधृत इब्ने कसीर)

[1](بِضْعَ) को शब्द तीन देखि लिएर नौं सम्मका अंकहरूलाई भनिन्छ । वहब बिन मुनव्वहको कथन छ कि आदरणीय अय्यूब परीक्षामा तथा यूसुफ कारागारमा सात वर्षसम्म रहे तथा बुख्तनसरको प्रकोप पनि सात वर्ष रह्यो । र केही ज्ञाताहरूका निकट बाह्र वर्ष तथा केहीका निकट चौदह वर्ष कारागारमा रहे ।

[2](أضغاث) वहुवचन हो (ضغث) को, जसको अर्थ 'घासको गठ्ठर' हो । (حلم، أحلام) (अर्थ स्वप्न) को वहुवचन हो । (أضغاث أحلام) को अर्थ हुनेछ 'चिन्तापूर्ण स्वप्न' अथवा 'व्यग्रचित स्वप्न', जसको कुनै फल नहोस् । यो स्वप्न त्यस राजालाई आयो मिस्री अज़ीज जसको मन्त्री थियो । अल्लाह तआलाले यस स्वप्नद्वारा यूसुफलाई कारागारबाट निकाल्नु थियो । अत: राजाका भविष्यवेक्ता तथा ज्योतिषिहरूले यस विलक्षण स्वप्नको फल भन्नमा आफ्नो असमर्थता व्यक्त गरे । केही भन्दछन् कि ज्योतिषिहरूको यस कथनको अर्थ साधारणत: स्वप्नफल भन्नुको ज्ञानको खण्डन हो तथा केहीले भन्छन् कि उनीहरू स्वप्नफल भन्नेको ज्ञानबाट अन्जान

The Ummah Technology Mission

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُم بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾

(४५) तथा यी बन्दीहरूमध्ये छाडिएकोलाई एकछिन पश्चात स्मरण भयो तथा भन्नलाग्यो म तिमीलाई यसको फल भनिदिनेछु, मलाई जानुको आज्ञा प्रदान गर्नुस् ।[1]

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَّعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

(४६) हे यूसुफ ! हे अतिसत्यवादी यूसुफ ! तपाईं हामीलाई यस स्वप्नको फल (अर्थ) भनिदिनुस् कि सातवटी मोटी-मोटी गाईहरू छन्, जसलाई सातवटी दुब्ली (अस्वस्थ) गाईहरूले खाइराखेका छन् तथा सात निकै हरिया बाला छन् तथा सातवटै अन्य पनि सुकेका छन्, ताकि म वापस गई उनीहरूसित भनुँ कि उनीहरू सबै जानिहालून् ।

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدتُّمْ فَذَرُوهُ فِي سُنبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾

(४७) (यूसुफले) उत्तर दिए कि तिमी सातवर्ष निरन्तर नियमबद्ध भई बिउ छर्नु तथा त्यसलाई काटेर बालाहरूसित नै रहन दिनू, आफ्नो भोजनको लागि अलिकति मात्रा बाहेक ।

ثُمَّ يَأْتِي مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ

(४८) त्यस पश्चात सात वर्ष अत्यन्त अकाल आउने छन्, उनीहरू त्यस अन्नलाई खानेछन्, जुन तिमी उनको लागि भण्डार गरिराखेका छौं,[2] त्यसबाहेक

थिएनन् न यसलाई उनीहरूले नकारे, उनले मात्र यस स्वप्नको अर्थ भन्न असमर्थता व्यक्त गरे ।

[1]यो कारागारबाट छाडिने एउटा साथी थियो, जसलाई आदरणीय यूसुफले भनेका थिए कि आफ्नो मालिकसित मेरो वर्णन गर्नु ताकि मलाई छाडिने कुराको व्यवस्था हुनसकोस् । त्यसलाई सहसा स्मरण भयो तथा उसले भन्यो कि मलाई समय देउ म तिमीलाई आएर यसको अर्थ भन्नेछु । अतः त्यो निस्केर सीधा यूसुफको पासमा पुग्यो तथा स्वप्नको विवरण सुनायो तथा त्यसको अर्थ सोध्यो ।

[2]अल्लाह तआलाले आदरणीय यूसुफलाई 'स्वप्नफल' को ज्ञान पनि प्रदान गरेको थियो । यसकारण उनी यस स्वप्नको अर्थसम्म शीघ्र पुगिहाले । उनले पुष्ट स्वस्थ गाईहरूबाट तात्पर्य यस्ता सात वर्ष लिए जसमा अधिक उब्जनी हुनेछ तथा सात दुर्बल गाईहरूबाट त्यसका विपरीत सात वर्ष सुख्खा अकालका यसैप्रकार सात हरिया बालाहरूबाट तात्पर्य लिए कि धर्तीले अधिक उब्जनी दिनेछ तथा सात सुख्खा बालाहरूबाट अर्थ यो लिए कि सात वर्षहरूमा

The Ummah Technology Mission

إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تُحْصِنُونَ ۝

जुन अलिकति तिमी रोकिराख्छौ ।[1]

ثُمَّ يَأْتِي مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ۝

(४९) अनि यस पश्चात जुन वर्ष आउनेछन्, त्यसमा मानिसहरूले प्रशस्त वर्ष प्राप्त गर्नेछन् र त्यसमा उनीहरूले (अंगूरको रस पनि) निकै निचार्नेछन् ।[2]

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ ۚ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ۝

(५०) तथा राजाले भनें कि त्यसलाई (यूसुफ) मकहा ल्याउ ।[3] जब सन्देशबाहक त्यसको (यूसुफको) पास पुग्यो त उनले भनें कि आफ्नो राजाको पासमा फर्केर जाउ तथा उनीसित सोध कि ती स्त्रीहरूको वास्तविक घटना के छ जसले आफ्ना हात काटेका थिए ।[4] तिनका छललाई उचितरूपले जान्ने मेरो प्रभु नै छ ।

धर्तीमा उब्जनी हुनेछैन । तथा पछि त्यसको लागि प्रयोजन पनि भनें कि सात वर्ष तिमी निरन्तर कृषि गर तथा जुन अन्न हुन्छ, त्यसलाई काटेर वालाहरूसित राख ताकि तिनमा अनाज वढी सुरक्षित रहोस्, अनि जब सात वर्ष अकालका आउनेछन् त यो अनाज तिम्रो काम आउनेछ, जसको भण्डार अव तिमीले गर्नेछौ ।

[1] (مما تحصنون) वाट तात्पर्य विउको लागि सुरक्षित दानाहरू हुन्, जुन पुन: छरिन्छन् ।

[2] अर्थात् अकालका सात वर्ष व्यतीत भएपश्चात निकै वर्षा हुनेछ, जसको परिणामस्वरूप निकै उब्जनी हुनेछ तथा तिमी अंगूरहरूवाट रस निकाल्नेछौ, जैतूनको तेल निकाल्नेछौ तथा पशुहरूवाट दूध निकाल्नेछौ। स्वप्नको यस फलसित स्वप्नको कति राम्रो सम्बन्ध छ, जसलाई केवल त्यसैले बुझ्न सक्छ, जसलाई अल्लाह तआलाले यस्तो उचित योग्यता, प्रबोध तथा ज्ञान प्रदान गर्दछ, जुन अल्लाह तआलाले आदरणीय यूसुफलाई प्रदान गरेको थियो ।

[3] अर्थ यो हो कि जव व्यक्ति स्वप्नको अर्थ ज्ञात गरेर राजाको पासमा गयो तथा त्यसलाई भन्यो, तव त्यो त्यस अर्थवाट तथा आदरणीय यूसुफले भनेको योजनाबाट अत्याधिक प्रभावित भयो तथा त्यसले अनुमान लगायो कि त्यो व्यक्ति जसलाई दीर्घकालदेखि कारागारमा राखिएको छ, विशेष ज्ञान महानता एवं उत्तम प्रतिभाको व्यक्ति हो । अत: राजाले उनलाई दरवारमा प्रस्तुत गर्न आदेश दियो ।

[4] आदरणीय यूसुफले देखे कि राजा अब कृपा गर्न चाहन्छ, त उनले यसप्रकार मात्र शाही कृपाले कारागारवाट निस्कन चाहेनन्, बरू आफ्नो चरित्रको उच्चता तथा पवित्रतालाई सिद्ध गर्न प्राथमिकता दिए ताकि संसार समक्ष उहाँको चरित्रको सौन्दर्य तथा उच्चता प्रष्ट भइहालोस्, किनभने अल्लाहतिर आव्हान गर्नको लागि यो सत्यता तथा पवित्रता एवं सुचरित्रता अति आवश्यक छ ।

The Ummah Technology Mission

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَٰوَدتُّنَّ يُوسُفَ عَن نَّفْسِهِۦ ۚ قُلْنَ حَٰشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِن سُوٓءٍ ۚ قَالَتِ ٱمْرَأَتُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْـَٰٔنَ حَصْحَصَ ٱلْحَقُّ أَنَا۠ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفْسِهِۦ وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٥١﴾

(५१) राजाले सोध्यो, हे स्त्रीहरू ! त्यसबेलाको सत्य घटना के हो, जब तिमीहरूले छल गरेर यूसुफलाई त्यसको हार्दिक इच्छाबाट विचलित गर्न चाहन्थ्यौ, तिनीहरूले स्पष्ट उत्तर दिए कि (अल्लाह जान्दछ) हामीले यूसुफमा कुनै नराम्रो कुरो पाएनौं,[1] अनि त अज़ीजकी पत्नी पनि बोलिहाली कि अब त सत्य कुरा स्पष्ट भइहालेको छ । मैले नै त्यसलाई फकाउने प्रयत्न गरेकी थिएँ । निःसन्देह त्यो सत्यवादीहरूमध्ये हो ।[2]

ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّى لَمْ أَخُنْهُ بِٱلْغَيْبِ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى كَيْدَ ٱلْخَآئِنِينَ ﴿٥٢﴾

(५२) (यूसुफले भने) यो यसकारण कि (अजीज) लाई ज्ञात होस् कि मैले उसँग विश्वासघात गरेको छैन ।[3] तथा यो पनि कि अल्लाह छली एवं कपटीहरूलाई चाल चल्न दिँदैन ।[4]

[1]राजाबाट सोधे पश्चात सबै स्त्रीहरूले यूसुफको पवित्रतालाई स्वीकार गरे ।

[2]अब अज़ीजकी पत्नी (जुलेखाको) लागि पनि यो स्वीकार गरिहाल्नुका अतिरिक्त कुनै उपाय शेष रहेन कि यूसुफ निर्दोष छ तथा यो चाल मेरो तर्फबाट भएको थियो, यस फरिश्ता जस्तो मानिसको यस त्रुटिसँग कुनै सम्बन्ध छैन ।

[3]जब कारागारमा आदरणीय यूसुफलाई यो सम्पूर्ण बृत्तान्त सुनाइयो त त्यसलाई सुनेर यूसुफले भने तथा केही ज्ञानीहरूका अनुसार राजाकहाँ गएर उनले यो भने तथा केही व्याख्याकारहरूका निकट यो पनि अज़ीजकी पत्नी (जुलेखा) कै कथन हो तथा अर्थ यो हो कि यूसुफको अनुपस्थितिमा पनि त्यसलाई अनुचित रूपले दोषी गरी विश्वासघात गर्दिन बरू ईमान्दारीका माँगहरूलाई आफ्नो अगाडी राख्दै आफ्नो गल्ती स्वीकार गर्दछु अथवा यो अर्थ हो कि मैले आफ्नो पतिका साथ विश्वासघात गरिन तथा कुनै महापापमा परिन । इमाम इब्ने कसीरले यसै कथनलाई प्राथमिकता दिएका छन् ।

[4]कि उनी सधैं आफ्ना छल-कपटमा सफल नै रहून् । बरू उनको प्रभाव अस्थायी तथा सीमित हुन्छ, अन्त्यमा विजय सत्य एवं सत्यवादीहरूकै हुन्छ, यद्यपि सत्यमार्गीहरूलाई अस्थायी परीक्षाको मार्गबाट हिंड्न परोस् ।

The Ummah Technology Mission

وَمَآ أُبَرِّئُ نَفۡسِيٓۚ إِنَّ ٱلنَّفۡسَ لَأَمَّارَةُۢ بِٱلسُّوٓءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓۚ إِنَّ رَبِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٥٣

(५३) तथा म आफ्ना इन्द्रियहरूको पवित्रताको वर्णन गर्दिन ।[1] निःसन्देह मन त नराम्रो कुराकै लागि उत्तेजित गर्दछ ।[2] परन्तु यदि मेरो प्रभु नै दया गर्छ[3] भने त्यो अर्कै कुरा हो । निश्चय नै मेरो पालनकर्ता क्षमाशील कृपानिधि छ ।

وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ ٱئۡتُونِي بِهِۦٓ أَسۡتَخۡلِصۡهُ لِنَفۡسِيۖ فَلَمَّا كَلَّمَهُۥ قَالَ إِنَّكَ ٱلۡيَوۡمَ لَدَيۡنَا مَكِينٌ أَمِينٞ ٥٤

(५४) तथा राजाले भने कि त्यसलाई मेरो समक्ष ल्याउ ताकि म आफ्ना निजी कार्यहरूका लागि नियुक्त गरू ।[4] अनि जब त्यससित वार्तालाप गर्नथाल्यो त भन्यो कि तपाईं आजदेखि हामीकहाँ सम्मानित तथा विश्वस्त हुनुहुन्छ ।[5]

---

[1]यसलाई यदि आदरणीय यूसुफको कथन स्वीकार गरिन्छ भने यो नम्रताको रूपमा छ, अन्यथा स्पष्टरूपले प्रकट छ कि उनको पवित्रता हरेक प्रकारले सिद्ध भइसकेको थियो तथा यदि मिस्रको मन्त्रीकी पत्नीको कथन हो (जस्तो कि इमाम इब्ने क़सीरको विचार छ) त यो वास्तविकतामा आधारित छ किनभने त्यसले आफ्नो पाप तथा यूसुफलाई फकाउने कुरोलाई स्वीकार गरिहालि ।

[2]यो त्यसले आफ्ना त्रुटिहरूको कष्ट कल्पना अथवा त्यसको कारण भनेकी छ कि मनुष्यको मन यस्तै छ कि त्यसलाई नराम्रोको लागि प्रेरित तथा उत्तेजित गर्दछ ।

[3]इन्द्रियहरूको छलबाट त्यही सुरक्षित रहन्छ जसमाथि अल्लाहको कृपा छ, जुनप्रकारले कि आदरणीय यूसुफलाई अल्लाह तआ़लाले बचायो ।

[4]जब राजा (रय्यान पुत्र वलीद) लाई यूसुफका ज्ञान तथा गुणहरूका साथ त्यसको आचरणको महत्ता तथा पवित्रता स्पष्ट भयो त उसले आदेश दियो कि उनलाई मेरो समक्ष प्रस्तुत गर, म उनलाई आफ्नो लागि चयन गर्दछु अर्थात् आफ्नो निकटवर्ती तथा विशेष सल्लाहकार नियुक्त गर्न चाहन्छु ।

[5](مَكِينٌ) (मकीन) को अर्थ हो पदाधिकारी (أَمِينٌ) (अमीन), राज्यको भेद जान्ने व्यक्ति ।

(५५) (यूसुफले) भने कि तपाईं मलाई देशको कोषमाथि नियुक्त गरिदिनुस् ।[1] म रक्षक तथा ज्ञाता हुँ ।[2]

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

(५६) तथा यसप्रकार हामीले यूसुफलाई देशको बागडोर (सत्ता) दिऔं ताकि त्यो जहाँ चाहन्छ रहन्-सहन् गरोस् ।[3] हामीले जसलाई चाहन्छौं आफ्नो कृपा पुऱ्याइदिन्छौं । हामीले पुण्य गर्नेहरूका कर्मको फल नष्ट गर्दैनौं ।[4]

وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ ۚ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ ۖ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

---

[1](خزائن) (ख़जाएन) बहुवचन हो (خزانة) (ख़जाना) । ख़जानाको अर्थ हो 'कोष' अर्थात् यस्तो स्थानलाई भन्दछन् जहाँ वस्तुहरू सुरक्षित राखिन्छन् । धर्तीको कोषबाट तात्पर्य ती भण्डार हुन् जहाँ अनाज़ एकत्रित गरिन्छ । यसको व्यवस्था आफ्नो हातमा लिनुको इच्छा यसकारण व्यक्त गरे कि निकट भविष्यमा (स्वप्नको फललाई हेर्दै) जुन अनिकालको वर्षमा आउने थियो, त्यसको समाधानको लागि विशेष प्रबन्ध गर्न सकियोस् तथा अनाजको पर्याप्त मात्रा सुरक्षित राख्न सकियोस् । सामान्य अवस्थामा यद्यपि पद तथा पदवीको इच्छा उचित छैन, तर आदरणीय यूसुफको यस व्यवहारबाट ज्ञात हुन्छ कि विशेष अवस्थामा यदि कोही व्यक्ति यो ठान्दछ कि राष्ट्र तथा देशको सामू जुन कठिनाईहरू छन्, तिनीसित जुझ्नमा मनुष्यमा उत्तम योग्यता अनुसार पद तथा पदवीको माँग गर्नसक्छ । यसका अतिरिक्त आदरणीय यूसुफले पद तथा पदवीको कामना गरेनन् । तर जब मिस्रको राजाले स्वयं प्रस्तुत गऱ्यो त यस्तो पदको इच्छा व्यक्त गरे जसमा उनले देश तथा राष्ट्रको सेवाको पक्षलाई अधिक प्रत्यक्ष राखे ।

[2](حفيظ) म त्यसको त्यसप्रकार सुरक्षा गर्नेछु कि त्यसको कुनै अपब्यय गर्नेछैन, (عَلِيمٌ) त्यसलाई एकत्रित गर्न तथा व्यय गर्न एवं त्यसलाई राख्न तथा निकाल्नका निम्ति उत्तम ज्ञान राख्दछु ।

[3]अर्थात् हामीले यूसुफलाई धर्तीमा यस्तो शक्ति तथा सामर्थ्य प्रदान गऱ्यौं कि राजाले त्यही आदेश गर्थ्यो जे आदरणीय यूसुफले गर्थे, तथा मिस्रको धर्तीमा यसप्रकार अधिकार चलाउँथे जुनप्रकारले मनुष्य आफ्नो घरमा चलाउँछ तथा जहाँ चाहन्थे उनी रहन्थे, सम्पूर्ण मिस्र उनको आधीन थियो ।

[4]यो जस्तो कि प्रतिफल थियो उनको धैर्यको जुन दाज्यूहरूको क्रुरता तथा अत्याचारमा उनले राखे तथा सुदृढताको जुन जुलेखाको पापको निमन्त्रणाको समक्ष प्रयोग गरे तथा त्यस पूर्ण दृढताको जुन कारागारको जीवनकालमा अपनाए ।

The Ummah Technology Mission

(५७) तथा नि:सन्देह ईमान्दार तथा परहेज़गारहरूको पारलौकिक प्रतिफल अति उत्तम छ ।

وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

(५८) तथा यूसुफका दाजूहरू आए एवं यूसुफको पासमा गए, त उसले उनीहरूलाई चिनिहाल्यो तथा उनीहरूले उसलाई चिनेनन् ।[1]

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ ﴿٥٨﴾

(५९) तथा जब उसले उनका सरसामान तयार गराइदियो तब भन्यो कि एउटै पिताबाट जुन तिमीहरूको एउटा भाई छ, त्यसलाई मेरो पासमा ल्याउ के तिमीले देखेनौ कि म तौल (नाप) पूरा-पूरा दिन्छु

وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَّكُم مِّنْ أَبِيكُمْ ۚ أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا

आदरणीय यूसुफको पद त्यही थियो, जसमाथि पूर्व मिस्री अज़ीज आसीन थियो जसकी पत्नीले आदरणीय यूसुफलाई फकाउन असफल प्रयत्न गरेकी थिई । केही व्यक्तिहरू भन्दछन् कि राजा आदरणीय यूसुफको शिक्षा-दीक्षाको कारण मुसलमान भइहालेको थियो । यसैप्रकार केही व्यक्तिहरू भन्छन् कि मिस्री अज़ीज़ जसको नाम 'इत्फीर' थियो जसको मृत्यु भइसकेको थियो, त त्यस पश्चात जुलेख़ाको विवाह आदरणीय यूसुफसित भयो तथा दुईटा पुत्र पनि भए, एकको नाम अफराईम तथा दोस्रोको नाम मीशा थियो, अफराइमनै यूशअ बिन नून तथा आदरणीय अय्यूबकी पत्नी 'रहमत' का पिता थिए (तफ़सीर इब्ने कसीर) परन्तु यो कुरा कुनै प्रमाणित कथनबाट सिद्ध हुँदैन । यसकारण विवाह भएको कुरो उचित प्रतीत हुँदैन । यसका अतिरिक्त त्यस स्त्रीसित जसको आचरणको प्रदर्शन भयो, त्यो हुँदाहुँदै एउटा नबीको परिवारसित सम्बन्ध, अत्याधिक अनुचित कुरा लाग्दछ ।

[1]यो त्यस समयको घटना हो जब समृद्धिका सात वर्ष समाप्त भएर अकाल प्रारम्भ भयो जसले मिश्र देशको अधिकांश भागलाई पीडित गरिदियो यहाँसम्मकि कन्आनसम्म पनि यसको प्रभाव पुग्यो, जहाँ आदरणीय याकूब तथा आदरणीय यूसुफका दाजू-भाईहरू निवास गर्दथे । आदरणीय यूसुफले यस समस्याको निराकरण गर्न जुन सुव्यवस्था गरेका थिए, त्यो सार्थक भयो तथा प्रत्येक तिरबाट मानिसहरू आदरणीय यूसुफबाट अनाज लिनका लागि आएका थिए । आदरणीय यूसुफको प्रसिद्धि कन्आनसम्म पनि पुग्यो कि मिस्रको राजा यसप्रकार अनाज बिक्री गरिराखेको छ । अत: पिताको आदेशमा यूसुफका दाजुहरू पनि घरको पूँजी लिएर अन्न प्राप्तिका लागि दरबारमा पुगे, जहाँ आदरणीय यूसुफ विराज़मान थिए, जसलाई यी दाजुहरूले चिन्न सकेनन् तर यूसुफले आफ्ना दाजूहरूलाई चिनिहाले ।

The Ummah Technology Mission

خَيْرُ الْمُنْزِلِيْنَ ﴿٥٩﴾

तथा म पनि उत्तम प्रकारले अतिथि सत्कार गर्नेहरूमध्ये हुँ ।[1]

فَإِنْ لَّمْ تَأْتُوْنِيْ بِهٖ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِيْ وَلَا تَقْرَبُوْنِ ﴿٦٠﴾

(६०) तर यदि तिमीले त्यसलाई मेरो पासमा लिएर आएनौं भने मेरो तर्फबाट तिमीलाई कुनै माप (मात्रा) प्राप्त हुनेछैन बरू तिमी मेरो निकट पनि आउन सक्ने छैनौं ।[2]

قَالُوْا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفٰعِلُوْنَ ﴿٦١﴾

(६१) उनीहरूले भने ठीक छ हामीले उसको पितासँग यस विषयमा फकाएर पूरा प्रयास गर्नेछौं ।[3]

وَقَالَ لِفِتْيٰنِهِ اجْعَلُوْا بِضَاعَتَهُمْ فِيْ رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُوْنَهَا إِذَا

(६२) तथा आफ्ना सेवकहरूसित भने कि[4] उनको धन (पूँजी) उनीहरूकै बोराहरूमा हालिदेउ[5] ताकि जब फर्केर

---

[1]आदरणीय यूसुफले अन्जान बनेर जब आफ्ना दाजुहरूसित कुरा सोधे त उनीहरूले अन्य कुराहरूका साथ यो पनि भने कि हामी यहाँ दस भाई उपस्थित छौं । तर हाम्रा दुई सौतेला भाईहरू (आर्थात् अर्को आमाबाट) अन्य पनि छन्, उनीहरूमध्ये एउटा जंगलमा मारियो तथा त्यसको अर्को भाईलाई पिताले आफ्नो सान्त्वनाको लागि आफ्नो पासमा राख्नु भएको छ, त्यसलाई हामीसँग पठाउनु भएन । यस पश्चात आदरणीय यूसुफले भने कि भविष्यमा त्यसलाई पनि साथ लिएर आउनू । देख्दैनौं ? कि म नाप पनि पूरा दिन्छु तथा अतिथि सत्कार तथा सेवा पनि राम्ररी गर्दछु ।

[2]प्रलोभनका साथसाथै यो चेतावनी पनि छ कि यदि एघारौं भाईलाई साथमा ल्याएनौं भने त न तिमीले अन्न पाउँछौ न मेरो तर्फबाट यो सेवा सत्कारको प्रबन्ध हुनेछ ।

[3]अर्थात् हामीले आफ्ना पितासित त्यस भाईलाई ल्याउन माँग गर्नेछौं तथा हामीलाई विश्वास छ कि त्यसमा सफल हुनेछौं ।

[4](فتيان) (फित्यान) को अर्थ हो नवयूवक जसबाट तात्पर्य हो नोकर, सेवक तथा दास, जो राजदरबारमा नियुक्त थिए ।

[5]यसबाट तात्पर्य त्यो पूँजी हो जुन यूसुफका दाजुहरूले अनाज किन्न आफ्नो साथमा ल्याएका थिए । (رحال) (रेहाल) बाट तात्पर्य उनका सामान जो यात्राको लागि बाँधिएका थिए । पूँजी गुप्तरूपले उनको यात्राको सामानमा राखिदेउ कि सम्भव छ पुनः आउनको लागि अरू पूँजी नहोस्, त यही पूँजी लिएर आऊन् । केही व्याख्याकारहरू भन्छन् कि दाजुहरूसित अन्नको मोल लिनु उनलाई राम्रो लागेन, यसकारण पूँजी फिर्ता राख्न लगाईदिए ।

The Ummah Technology Mission

انْقَلَبُوْٓا اِلٰٓى اَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٦٢﴾

आफ्ना परिवारमा जान्छन् तथा पूँजीहरूलाई चिन्दछन्, त अति सम्भव छ कि यिनी फेरि आऊन् ।

فَلَمَّا رَجَعُوْٓا اِلٰٓى اَبِيْهِمْ قَالُوْا يٰٓاَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَاَرْسِلْ مَعَنَآ اَخَانَا نَكْتَلْ وَاِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ﴿٦٣﴾

(६३) जब यिनीहरू फर्केर आफ्नो पिताको पासमा गए त भन्नलागे हामीबाट त अन्नको नाप रोकिहालिएको छ ।[1] अब तपाईंले हामीसँग भाईलाई पठाइदिनुस् ताकि हामी नाप भरेर ल्याऊ हामी त्यसको रक्षाको उत्तरदायी छौं ।

قَالَ هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ اِلَّا كَمَآ اَمِنْتُكُمْ عَلٰٓى اَخِيْهِ مِنْ قَبْلُ ۭ فَاللّٰهُ خَيْرٌ حٰفِظًا ۠ وَّهُوَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿٦٤﴾

(६४) (याकूबले) भनें कि के म यसको विषयमा तिम्रो त्यसरी नै विश्वास गरिहालूँ जसरी यसभन्दा अगाडी त्यसको दाजुको विषयमा विश्वास गरें ?[2] अतः अल्लाह तआला नै अति उत्तम रक्षक छ तथा त्यो सबै दयावान्हरूभन्दा अत्याधिक दयावान् छ ।[3]

وَلَمَّا فَتَحُوْا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوْا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ اِلَيْهِمْ ۭ قَالُوْا يٰٓاَبَانَا مَا نَبْغِيْ ۭ هٰذِهٖ بِضَاعَتُنَا

(६५) तथा जब उनीहरूले आफ्नो सामान खोले त आफ्नो पूँजी विद्यमान पाए जुन उनीहरूलाई फर्काइएको थियो । भन्नलागे हाम्रा पिताजी ! हामीलाई अरू के चाहियो र ?[4] हेर्नुस् यो

[1]अर्थ यो हो कि भविष्यमा अन्न बिनयामीनलाई पठाउनुसँग प्रतिबन्धित छ । यदि यो साथमा जाँदैन भने अनाज प्राप्त हुनेछैन । यसकारण अवश्य साथमा पठाइदिनुस् ताकि हामीलाई पुनः यसैप्रकार अन्न प्राप्त हुन सकोस्, जुनप्रकार यसपटक प्राप्त भएको छ । तथा यसप्रकारको भय नगर्नुस् जुनप्रकार यूसुफलाई पठाउँदा गर्नुभएको थियो, हामीले त्यसको रक्षा गर्नेछौं ।

[2]अर्थात् तिमीले यूसुफलाई पनि साथमा लैजाँदाखेरि यसैप्रकार संरक्षणको वचन दिएका थियौ, तर जे-जति भयो, त्यो सामू छ, । अब तिमीलाई कुन प्रकार विश्वास गरूँ ?

[3]तैपनि अन्नको अत्याधिक आवश्यकता भए हुनाले भयको उपरान्त पनि बिनयामीनलाई साथमा पठाउनुबाट इन्कार उचित ठानेनन् तथा अल्लाहमाथि भरोसा गरेर त्यसलाई पठाउन तयार भइहाले ।

[4]अर्थात् राजाको यसप्रकारको सद्व्यवहारको उपरान्त कि उसले हाम्रो सेवा तथा सत्कार पनि राम्ररी गऱ्यो तथा हाम्रो पूँजी पनि फिर्ता गरिदियो । अन्य हामीलाई के चाहियो र ?

The Ummah Technology Mission

رُدَّتۡ إِلَيۡنَاۖ وَنَمِيرُ أَهۡلَنَا وَنَحۡفَظُ أَخَانَا وَنَزۡدَادُ كَيۡلَ بَعِيرٖۖ ذَٰلِكَ كَيۡلٞ يَسِيرٞ ﴿٦٥﴾

हाम्रो पूजी पनि फिर्ता गरिएको छ, तथा हामील आफ्नो परिवारको लागि अन्न (रसद) ल्याउनेछौं तथा आफ्नो भाईको सुरक्षा गर्नेछौं तथा एक ऊँटको नाप (भारी) अधिक ल्याउने छौं ।[1] यो नाप त अत्याधिक संरल छ ।[2]

قَالَ لَنۡ أُرۡسِلَهُۥ مَعَكُمۡ حَتَّىٰ تُؤۡتُونِ مَوۡثِقٗا مِّنَ ٱللَّهِ لَتَأۡتُنَّنِي بِهِۦٓ إِلَّآ أَن يُحَاطَ بِكُمۡۖ فَلَمَّآ ءَاتَوۡهُ مَوۡثِقَهُمۡ قَالَ ٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٞ ﴿٦٦﴾

(६६) (याकूबले) भने कि म त त्यसलाई कदापि तिम्रो साथमा पठाउने छैन जबसम्म तिमी अल्लाहलाई बीचमा राखेर मलाई वचन दिदैनौं कि तिमी त्यसलाई मेरो पासमा पुऱ्याइदिनेछौ त्यस अवस्थामा बाहेक यदि तिमी सबै बन्दी बनाइएका हुन्छौ ।[3] जब उनीहरूले पक्का वचन दिए त उनले भने कि हामी जे-जति भन्छौं अल्लाह त्यसको संरक्षक छ ।

وَقَالَ يَٰبَنِيَّ لَا تَدۡخُلُواْ مِنۢ بَابٖ وَٰحِدٖ وَٱدۡخُلُواْ مِنۡ أَبۡوَٰبٖ

(६७) तथा (याकूबले) भने कि हे मेरा छोराहरू ! तिमी सबै एउटै ढोकाबाट नजानू बरू विभिन्न ढोकाहरूबाट अलग-अलग रूपले प्रवेश गर्नू ।[4]

[1]किनभने प्रति व्यक्ति, ऊँटले जति बोभ्क उचाल्न सक्थ्यो, त्यति अन्न दिइन्थ्यो, विनयामीनको कारण एउटा ऊँटको भारी पूँजी अधिक प्राप्त हुन्थ्यो ।

[2]यसको एउटा अभिप्राय त यो हो कि राजाको लागि एउटा ऊँटको भारी कुनै कठिन कार्य होइन, सरल हो । दोस्रो भावार्थ यो हो कि (ذَٰلِكَ) को संकेत त्यस खाद्यान्नतिर छ, जुन साथमा ल्याएका थिए तथा (يسير) को अर्थ थोरै मात्रा हो अर्थात् हामीले जुन खाद्यान्न ल्याएका छौं, त्यो थोरै मात्रामा छ, विनयामीन गएपछि हामीलाई अधिक खाद्यान्न प्राप्त हुनेछ, त यो राम्रै कुरा हो, हाम्रो आवश्यकता अधिक सुचारूरूपले पूर्ण हुनेछ ।

[3]अर्थात् तिमीलाई सामूहिक कठिनाई आइपर्छ अथवा तिमी सबै मर्छौं अथवा बन्दी बनाइन्छौ, जसवाट मुक्त हुन तिमी असमर्थ हुन्छौ, त्यो अन्य कुरा हो, त्यस स्थितिमा तिमी क्षम्य हुनेछौ ।

[4]जब विनयामीनसहित एघारह दाजु-भाईहरू मिस्र जानथाले त यो निर्देश दिनुभयो कि जब एउटै पिताका एघारह पुत्र जो शारीरिक उँचाई एवं आकारमा पनि श्रेष्ठ छन्, एकसाथ एउटै स्थान अथवा सँगसँगै कहींबाट गुज्रन्छन् त सामान्यत: उनीहरूलाई मानिसहरूले आश्चर्य तथा ईर्ष्याले हेर्छन् तथा यही कुरा आँखा लाग्नुको कारण बन्दछ । अत: उनीहरूलाई नराम्रो दृष्टिबाट बच्नको लागि उपायको रुपमा

The Ummah Technology Mission

مُّتَفَرِّقَةٍ ۖ وَمَا أُغْنِي عَنكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ ۖ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

म अल्लाहको तर्फबाट कुनै कुरोलाई तिमीबाट रोक्न सक्दिन । आदेश मात्र अल्लाहकै चल्छ ।[1] मेरो पूर्ण विश्वास उसैमाथि छ तथा प्रत्येक भरोसा गर्नेले उसैमाथि भरोसा गर्नुपर्छ ।

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ يُغْنِي عَنْهُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا ۚ وَإِنَّهُ

(६८) तथा जब उनीहरूले प्रवेश गरे, जसरी उनका पिताले उनीहरूलाई आदेश गरेका थिए–अल्लाहको तर्फबाट हुने कुनै कुरोलाई त्यसले उनीहरूबाट हटाउन सक्दैनथ्यो । हो, याकूबले आफ्नो मनको इच्छा पूरा गरे ।[2]

यो निर्देश दिए । आँखा लाग्नु सत्य हो, जस्तो कि नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमबाट पनि सहीह हदीसमा सिद्ध छ । जस्तै (العين حق) "आँखा लाग्नु सत्य हो ।" (सहीह बुखारी किताबुल तिब्ब, बाबुल ऐन हक्कुन तथा सहीह मुस्लिम किताबुस्सलात बाबुल तिब्बे वलमरजे वलरुकी) तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले नराम्रो दृष्टिबाट बच्नेको लागि यो विन्तीको वाक्य आफ्नो समुदायलाई भन्नुभएको छ । जस्तो भन्नुभयो कि जब तिमीलाई कुनै कुरा राम्रो लाग्छ भने (بارك الله) भन (मुअत्ता इमाम मालिक बाबुलवजुअे मिनल ऐन ताअलीकाते मिशकात अलबानी संख्या १२८६) जसको आँखा लागेको छ, उसलाई भनियोस् कि स्नान गर तथा त्यसको स्नानको यो पानी त्यस व्यक्तिको टाउको तथा शरीरमा हालियोस् जसलाई नजर लागेको हुन्छ । (वर्णित संकेत) यसैप्रकार ﴿مَا شَآءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ पढ्नु कुरआनबाट सिद्ध छ । (सूर: कहफ-३९) ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ तथा ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ आँखा लागेकोमा पढेर फुक्नुपर्छ (जामेअ तिर्मिजी अबवाबुल त्तिब्बे, बाब माजाअ फिररुक्य: बिल मुअव्वजतैन)

[1]अर्थात् यो निर्देश प्रत्यक्ष साधनहरू तथा बचाव एवं उपायको रूपमा छ जसको प्रयोगका लागि मानवलाई आदेश दिइएको छ तर यसबाट अल्लाह तआलाद्वारा लेखिएको भाग्यमा कुनै परिवर्तन हुन सक्दैन । यसैको भाग्य लेखा अनुसार त्यो घटित हुनेछ ।

[2]अर्थात् यस उपायबाट अल्लाहको भाग्यलेखालाई हटाउन सकिदैन । तर आदरणीय याकूबले जुन (आँखा लाग्ने) भय थियो, त्यसको कारण उनले यस्तो भने ।

The Ummah Technology Mission

لَذُوْ عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنٰهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٨﴾

नि:सन्देह त्यो ज्ञानवान थियो, किनभने हामीले उसलाई ज्ञान प्रदान गरेका थियौं, तर अधिकतर मानिसहरू जान्दैनन् ।[1]

وَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ اٰوٰٓى اِلَيْهِ اَخَاهُ قَالَ اِنِّيْٓ اَنَا اَخُوْكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٦٩﴾

(६९) तथा जब यी सबै यूसुफका पासमा पुगे, त उसले आफ्नो भाईलाई आफ्नो निकट बसाई हाल्यो तथा भन्यो कि म तिम्रो दाई (यूसुफ) हुँ । अहिलेसम्म यिनीहरूले जे-जति गर्दै आइराखेका छन्, त्यसको चिन्ता नगर ।[2]

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِيْ رَحْلِ اَخِيْهِ ثُمَّ اَذَّنَ مُؤَذِّنٌ اَيَّتُهَا الْعِيْرُ اِنَّكُمْ لَسٰرِقُوْنَ ﴿٧٠﴾

(७०) अनि जब उनीहरूको सामान तयार गऱ्यो त आफ्नो भाईको सामानमा आफ्नो पानी पिउने प्याला[3] (कप) राखिदियो अनि एउटा पुकार्नेले ठूलो स्वरमा भन्यो, हे यात्री दल ![4] तिमीहरू त चोर हौ ।[5]

---

[1]अर्थात् यो उपाय अल्लाहको वह्यी (प्रकाशना) को प्रकाशमा थियो तथा यो विश्वास पनि कि (حذر) (बचाव व्यवस्था) भाग्यलाई बदल्न सक्दैन । अल्लाह तआलाद्वारा सिकाइएको ज्ञानमा आधारित थियो, जसबाट अधिकतर मानिसहरू अन्जान छन् ।

[2]केही व्याख्याकारहरू भन्दछन् कि दुई-दुई व्यक्तिहरूलाई एउटा-एउटा कोठामा बसालियो । यसप्रकार बिनयामीन एक्लै रहे, त यूसुफले उनलाई एक्लो एउटा कोठामा राखे तथा पछि एकान्तमा उनीसित कुरा गरे तथा उनलाई अघिका कुराहरू स्मरण गराएर भने कि यी दाजूहरूले मसँग जे-जति गरे, त्यसमाथि दुख नगर । केही व्याख्याकारहरू भन्छन् कि बिनयामीनलाई रोक्नको निम्ति जुन बहाना प्रयोग गरिएको थियो, त्यसबाट त्यसलाई परिचित गराइदिएका थिए ताकि त्यो दुखी नहोस् ।

[3]भनिन्छ कि यो (سقاية) (पानी पिउने भाँडा) स्वर्ण अथवा चाँदीको थियो, पानी पिउनको अतिरिक्त अनाज नाप्नुको पनि काम त्यसबाट लिइन्थ्यो । त्यसलाई गुप्तरूपले विनयामीनको सामानमा राखियो ।

[4](العير) वास्तवमा ती ऊँट, गधा अथवा खच्चरहरूलाई भनिन्छ जसमाथि अन्न लादेर लगिन्छ । यहाँ तात्पर्य (أصحاب العير) अर्थात् यात्रा गर्ने यात्री हुन् ।

[5]चोरीको यो सम्बन्ध आफ्नो ठाउँमा उचित थियो किनभने पुकार्ने सेवक आदरणीय यूसुफको योजनाबाट अवगत थिएन, यसको अर्थ यो थियो कि तिम्रो हाल त चोरहरू जस्तो छ कि राजाको प्याला, राजाको इच्छाबिना तिम्रो सामग्री भित्र छ ।

The Ummah Technology Mission

قَالُوْا وَاَقْبَلُوْا عَلَيْهِمْ مَّاذَا تَفْقِدُوْنَ ۝٧١

(७१) उनीहरूले उनीतिर मुख फर्काएर भने, तिम्रो के कुरा हराएको छ ?

قَالُوْا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَآءَ بِهٖ حِمْلُ بَعِيْرٍ وَّاَنَا بِهٖ زَعِيْمٌ ۝٧٢

(७२) उत्तर दिए कि राजकीय प्याला हराएको छ, जसले त्यो ल्याइदिन्छ त्यसलाई एउटा ऊटको भारी अन्न प्राप्त हुनेछ । त्यस वचनको म प्रतिभूत (जमानतदार) हुँ ।[1]

قَالُوْا تَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْاَرْضِ وَمَا كُنَّا سٰرِقِيْنَ ۝٧٣

(७३) उनीहरूले भने, अल्लाहको सौगन्ध ! तिमीलाई राम्ररी ज्ञात छ कि हामी देशमा अशान्ति उत्पन्न गर्नका निम्ति आएका होइनौं तथा न त हामी चोर हौं ।[2]

قَالُوْا فَمَا جَزَآؤُهٗٓ اِنْ كُنْتُمْ كٰذِبِيْنَ ۝٧٤

(७४) उनीहरूले भने, यदि तिमीहरू झूटा सिद्ध भयौ भने त्यसको दण्ड के हो ?[3]

قَالُوْا جَزَآؤُهٗ مَنْ وُّجِدَ فِيْ رَحْلِهٖ فَهُوَ جَزَآؤُهٗ ؕ كَذٰلِكَ

(७५) उत्तर दिए कि यसको दण्ड यही हो कि जसको सामानमा त्यो पाइन्छ त्यसैलाई रोक्नु त्यसको

[1]अर्थात् म यस कुराको जमानत दिन्छु कि खोजभन्दा पूर्व यो व्यक्ति यस पिउने शाही कचौरा हामीलाई समर्पित गर्नेछ, त त्यसलाई उपहार अथवा मजदूरीको रूपमा यति खाद्यान्न दिइनेछ जति एउटा ऊँटले बोक्न सक्छ ।

[2]यूसुफका दाजूहरू यस योजनाबाट अनभिज्ञ थिए, जुन आदरणीय यूसुफले वनाएका थिए । यसकारण सौगन्ध खाएर उनीहरूले आफू चोर हुनेलाई तथा धर्तीमा आतङ्क उत्पन्न गर्नुबाट इन्कार गरे ।

[3]अर्थात् यदि तिम्रो सामानबाट त्यो शाही कचौरा पाइयो भने त्यसको के दण्ड हुनेछ ?

The Ummah Technology Mission

تَجۡزِي ٱلظَّٰلِمِينَ ۝٧٥

दण्ड हो ।[१] हामी त अत्याचारीहरूलाई यस्तै दण्ड दिने गर्दछौं ।[२]

فَبَدَأَ بِأَوۡعِيَتِهِمۡ قَبۡلَ وِعَآءِ أَخِيهِ ثُمَّ ٱسۡتَخۡرَجَهَا مِن وِعَآءِ أَخِيهِۚ كَذَٰلِكَ كِدۡنَا لِيُوسُفَۖ مَا كَانَ لِيَأۡخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ ٱلۡمَلِكِ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُۚ نَرۡفَعُ دَرَجَٰتٖ مَّن نَّشَآءُۗ وَفَوۡقَ كُلِّ ذِي عِلۡمٍ عَلِيمٞ ۝٧٦

(७६) तसर्थ (यूसुफले) आफ्नो भाईको सामान खोजीभन्दा पूर्व उनीहरूको सामानको खोजी प्रारम्भ गऱ्यो । अनि पछि उसले पिउने प्यालालाई आफ्नो भाईको सामान (थैलो) बाट झिक्यो ।[३] हामीले यूसुफका लागि यसरी यो योजना बनायौं ।[४] शाही कानून अनुसार त्यसले आफ्नो भाईलाई प्राप्त गर्न सक्दैनथ्या,[५] अल्लाहकै इच्छा लागू छ ।

---

[१]अर्थात् चोरलाई केही समयका लागि त्यस व्यक्तिलाई सुम्पिने गरिन्थ्यो, जसको सामान त्यसले चोरी गरेको हुन्थ्यो । यो आदरणीय याकूबको धर्म विधानमा दण्ड थियो, जसअनुसार यूसुफका दाजुहरूले यो दण्ड निर्धारित गरे ।

[२]यो कथन पनि यूसुफका दाजुहरूको हो । केही व्याख्याकारहरूका निकट यो कथन यूसुफका निकटवर्ती अधिकारीहरूको हो कि उनीहरूले भने कि हामी अत्याचारीहरू (अपराधी) लाई यसैप्रकार नै दण्ड दिन्छौं तर आयतको आगामी भाग कि "राजाको धर्ममा उनीहरू आफ्नो भाईलाई बन्दी बनाउन सक्दैनथे," यस कथनको खण्डन गर्दछ ।

[३]पहिला दाजुहरूको सामान खान-तलाशी गऱ्यो, अन्तमा बिनयामीनको सामान हेऱ्यो ताकि उनीहरूलाई यो सन्देह नहोस् कि यो तयार गरेको योजना हो ।

[४]अर्थात् हामीले वह्यी (प्रकाशना) द्वारा यूसुफलाई यो उपाय बतायौं । यसबाट ज्ञात हुन्छ कि कुनै उचित उद्देश्यको लागि यस्तो मार्ग अपनाउनु जसको प्रदर्शित अवस्था वहाना तथा योजनाको होस्, उचित छ, यदि त्यो विधि कुनै धार्मिक नियमका विरूद्ध हुँदैन । (फ़तहुल क़दीर)

[५]अर्थात् राजाको मिश्रमा जुन कानून तथा नियम प्रचलित थियो, त्यसका अनुसार बिनयामीनलाई रोक्न सम्भव थिएन । यसकारण उनले यात्रीहरूसित नै सोधे कि भन ! यस अपराधको दण्ड के हो ?,

The Ummah Technology Mission

हामीले जसलाई चाहन्छौं, त्यसको पद उच्च गरिदिन्छौं ।[1] प्रत्येक ज्ञानीमाथि एउटा प्रज्ञ (उच्च ज्ञानी) विद्यमान छ ।[2]

(७७) उनीहरूले भनें कि यदि उसले चोरी गर्दछ भने (आश्चर्यको कुरो छैन) यसको दाजुले पनि अघि चोरी गरिसकेको छ ।[3] यूसुफले यो कुरा आफ्नो मनमै राखे तथा उनीहरू समक्ष केही व्यक्त गरेनन् । उनले भने कि तिमी नराम्रो स्थानमा छौ,[4] तथा जे-जति वर्णन गरिराखेका छौ, त्यसलाई अल्लाह राम्ररी जान्दछ ।

قَالُوٓا إِن يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُۥ مِن قَبْلُ ۚ فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِى نَفْسِهِۦ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ ۚ قَالَ أَنتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا ۖ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

(७८) उनीहरूले भने कि हे मिस्री अज़ीज ![5] यसका पिता वयोबृद्ध व्यक्ति छन् । तपाईं यसको

قَالُوا۟ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْعَزِيزُ إِنَّ لَهُۥٓ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا

[1]जुनप्रकार यूसुफको पद हामीले उच्च गर्‍यौं ।

[2]अर्थात् प्रत्येक ज्ञानीभन्दा बढी कोही न कोही ज्ञानी हुन्छ, यसकारण कोही ज्ञानी यस गर्वमा न रहोस् कि म नै आफ्नो समयको श्रेष्ठ ज्ञानी हूँ । तथा केही व्याख्याकारहरू भन्दछन् कि यसको अर्थ हो कि प्रत्येक ज्ञानीमाथि सर्वज्ञाता अल्लाह तआला छ ।

[3]यो उनीहरूले आफ्नो पवित्रता तथा सज्जनतालाई प्रदर्शित गर्नका निम्ति भने, किनभने यूसुफ तथा विनयामीन उनीहरूका साख्खै भाई थिएनन्, सौतेनी भाई । केही व्याख्याकारहरूले यूसुफको चोरीका लागि दुईटा गुप्त कुरा उद्धृत गरेका छन्, जुन कुनै प्रमाणित कथनमा आधारित छैन । उचित कुरा यही ज्ञान हुन्छ कि उनीहरूले आफूलाई त अत्याधिक प्रतिष्ठित तथा सूचारित सिद्ध गरे तथा यूसुफ तथा बिनयामीनलाई तुच्छ चरित्रका, तथा मित्थ्या बोल्दै उनीहरूलाई चोर तथा बेइमान सिद्ध गर्न प्रयत्न गरे ।

[4]आदरणीय यूसुफको यस कथनबाट पनि ज्ञात हुन्छ कि उनीहरूले यूसुफसित चोरीलाई सम्वन्धित गरेर स्पष्टरूपले असत्य कथनको काम गरे ।

[5]आदरणीय यूसुफलाई मिस्री अज़ीज त्यसकारण भनिएको छ कि त्यसबेला सम्पूर्ण वास्तविक अधिकार आदरणीय यूसुफसित थियो, राजा नाम मात्रको लागि राजाधिराज थियो ।

The Ummah Technology Mission

مَكَانَهُۥٓ ۖ إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

साटो हामीमध्ये कसैलाई लिनुस् । हामी देख्दछौं कि तपाईं बडो उपकारी व्यक्ति हुनुहुन्छ ।[1]

قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ أَن نَّأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَٰعَنَا عِندَهُۥٓ إِنَّآ إِذًا لَّظَٰلِمُونَ ﴿٧٩﴾

(७९) (यूसुफले) भने कि हामीले जसको पासमा आफ्नो वस्तु पाएका छौं, त्यसको अतिरिक्त अन्यलाई बन्दी बनाउनबाट अल्लाहको शरण चाहन्छौं, यस्तो गर्नुबाट हामी निःसन्देह अन्याय गर्नेहरूमध्येका हुनेछौं ।[2]

فَلَمَّا ٱسْتَيْـَٔسُوا۟ مِنْهُ خَلَصُوا۟ نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ فِى يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ ٱلْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِىٓ أَبِىٓ أَوْ يَحْكُمَ ٱللَّهُ لِى ۖ وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ ﴿٨٠﴾

(८०) जब यिनीहरू यसबाट निराश भए त एकान्तमा बसेर विचार-विमर्श गर्नथाले ।[3] उनीहरूमध्ये जो सबभन्दा ठूलो थियो, उसले भन्यो कि तिमीहरूलाई ज्ञात छैन कि तिम्रो पिताले तिमीसित अल्लाहलाई मध्यमा राखेर दृढ प्रतिज्ञा तथा वचन लिनु भएको छ तथा यसभन्दा पहिला तिमी यूसुफको विषयमा अपराध गरिसकेका छौ । अब त म यस धर्तीबाट हट्ने छैन, जवसम्म पिता स्वयं

[1]पिता त अवश्य वृद्ध थिए, तर यहाँ उनको मुख्य उद्देश्य बिनयामीनलाई मुक्त गराउनु थियो । उनका विचारमा त्यही यूसुफको कुरो रहयो कि हामीलाई पुनः विनयामीन विना पिताको पासमा जान नपरोस् तथा पिताले हामीसित भनून् कि तिमीहरूले मेरो बिनयामीनलाई पनि यूसुफको जस्तै गुमाइदियौ । यसकारण यूसुफका उपकारहरूको वर्णन गरी यो कुरा गरे कि उनी संभवतः यो उपकार पनि गरून् कि बिनयामीनलाई छाडिदेउन् तथा त्यसको स्थानमा कुनै अन्य भाईलाई राखिहालून् ।

[2]यो उत्तर यसकारण दिए कि आदरणीय यूसुफको मूल उद्देश्य त बिनयामीनलाई नै रोक्नु थियो ।

[3]किनभने बिनयामीनलाई छाडेर जानु उनका लागि अत्यन्त कठिन थियो, उनीहरू पितालाई मुख देखाउन योग्य रहेका थिएनन् । यसकारण आपसमा विचार-विमर्श गर्नथाले कि अब हामीले के गर्ने ?

The Ummah Technology Mission

मलाई आज्ञा दिनुहुन्न ।[1] अथवा अल्लाह तआलाले मेरो यस समस्याको निर्णय गर्दछ, त्यो सर्वश्रेष्ठ निर्णायक हो ।[2]

(८१) तिमी सबै पिताजीको सेवामा फर्केर जाउ तथा भन कि हे पिताजी ! तपाईंको छोराले चोरी गऱ्यो तथा हामीले त्यही साक्ष्य दिएका थियौं, जुन हामी जान्दथ्यौं ।[3] हामी केही अप्रत्यक्षको सुरक्षा गर्नेहरू त थिएनौं ।[4]

اِرْجِعُوْٓا اِلٰٓى اَبِيْكُمْ فَقُوْلُوْا يٰٓاَبَانَآ اِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ ۚ وَمَا شَهِدْنَآ اِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حٰفِظِيْنَ ﴿٨١﴾

(८२) तथा तपाईं ती नगरवासीहरूसित सोध्नुस्, जहाँ हामी थियौं तथा ती यात्रीहरूसित पनि सोध्नुस् ।

وَسْـَٔلِ الْقَرْيَةَ الَّتِيْ كُنَّا فِيْهَا وَالْعِيْرَ الَّتِيْٓ اَقْبَلْنَا فِيْهَا ۭ

[1]त्यस ठूलो दाजुले यस परिस्थितिमा पिताको सामू जान आफूमा शक्ति तथा क्षमता पाएन त स्पष्ट भनिदियो कि म त यहाँबाट त्यसबेला सम्म जानेछैन, जबसम्म सवयं पिताजी खोजी गरेर मेरो निर्दोष हुने कुरोलाई विश्वास गर्नुहुन्न तथा मलाई आउन आज्ञा दिनुहुन्न ।

[2]अल्लाह मेरो समस्याको निराकरण गरिदेओस् को अर्थ हो कि कुनै प्रकार (मिस्री अज़ीजले) विनयामीनलाई छाडिदेओस् तथा मसँग जानुको आज्ञा देओस् अथवा यो अर्थ हो कि अल्लाह तआला मलाई यति शक्ति प्रदान गरोस् कि म बिनयामीनलाई तलवार अथवा शक्तिले मुक्त गराएर आफ्नो साथमा लिएर जाउँ ।

[3]अर्थात् हामीले जुन वचन दिएका थियौं कि बिनयामीनलाई सकुशल फर्काएर ल्याउनेछौं, त यो हामीले आफ्नो ज्ञानको आधारमा गरेका थियौं, तदुपरान्त जुन घटना घटित भयो तथा जसको कारण बिनयामीनलाई हामीले छाड्नु पऱ्यो, यो हाम्रो वुद्धि तथा विचारमा पनि थिएन । दोस्रो अर्थ यो हो कि हामीले चोरीको जुन दण्ड वर्णित गरेका थियौं कि चोरलाई नै चोरीको सजायस्वरुप राखियोस्, त यो दण्ड हामीले आफ्नै ज्ञानको आधारमा निर्धारित गरेका थियौं, यसमा कुनै किसिमको नराम्रो विचार मिश्रित थिएन, तर यो घटना थियो कि जब सामग्रीमा खोजी गरियो त चोरिएको कचौरा बिनयामीनकै सामग्रीबाट निस्क्यो ।

[4]अर्थात् भविष्यमा घटित हुने घटनाबाट हामी अन्जान थियौं ।

The Ummah Technology Mission

وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ ﴿٨٢﴾

जसका साथमा हामी आएका हौं तथा निःसन्देह हामी पूर्णरूपमा साँचो हौं ।[1]

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَأْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

(८३) (याकूबले) भने त्यो त होइन बरु तिमीहरूले आफ्नो तर्फबाट कुरा बनाइहालेका छौ,[2] अतः धैर्य नै उत्तम छ । हुनसक्छ कि अल्लाह (तआला) ले अन्तमा ती सबैलाई मेरो पासमै पुऱ्याइदेओस् ।[3] त्यो सर्वज्ञ, अत्यन्त तत्वदर्शी छ तथा विज्ञानी हो ।

وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَٱبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ ٱلْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

(८४) तथा पछि उनले उनीहरूबाट मुख फर्काए र भने हाय यूसुफ ![4] उनका आँखा शोकका कारण सेता भइहालेका थिए तथा उनी दुख, शोकलाई सहेर बसेका थिए ।[5]

[1]नगरबाट तात्पर्य मिस्र हो जहाँ उनीहरूले अनाज लिन गएका थिए, अभिप्राय मिस्रवासी हुन् । यसैप्रकार (والعير) बाट तात्पर्य (أصحاب العير) अर्थात् यात्राका साथी हुन् । तपाईं मिस्र गई मिश्रवासीहरूसित तथा ती यात्रीहरूसित जोसँग यात्रा गरेर हामी आएका हौं, सोध्नुस् कि जे-जति हामीले वर्णन गरेका छौं, त्यो सत्य छ, यसमा असत्यको कुनै मिश्रण छैन ।

[2]आदरणीय याकूब वास्तविक दशाबाट पूर्णतः अनभिज्ञ थिए तथा अल्लाहले पनि वह्यी (प्रकाशना) द्वारा वास्तविक स्थिति भनेन । यसकारण उनले यही ठाने कि मेरा यी पुत्रहरूले जसरी यसबाट पूर्व यूसुफको विषयमा कुरा मनगढन्त रुपले रचेर वर्णन गरेका थिए, अब पुनः त्यसरी नै उनीहरूले आफ्नो तर्फबाट कुरा रचिहालेका छन् । बिनयामीनसँग उनीहरूले के गरे, त्यसको निश्चित ज्ञान आदरणीय याकूबसित थिएन, तर यूसुफको घटनाको आधारमा अनुमान गर्दै उनीहरूतिरबाट आदरणीय याकूबको हृदयमा शंका एवं सन्देह उचित थियो ।

[3]अब पुनः धैर्य बाहेक कुनै बाटो थिएन । तैपनि धैर्यका साथ आशाको पनि प्रत्याग गरेनन् । (جميعا) बाट तात्पर्य यूसुफ, बिनयामीन तथा ठूलो पुत्र हो, जो लज्जाको कारण त्यही मिस्रमा रोकिएको थियो कि या त पिताजीले मलाई यसै दशामा आउन आज्ञा देऊन् अथवा म कुनै प्रकारले बिनयामीनलाई आफूसँग लिएर आउनेछु ।

[4]अर्थात् यस नयाँ दुखले यूसुफको बिछोडको पुराना दुखलाई पनि नयाँ गरिदियो ।

[5]अर्थात् आँखाको कालिमा दुखको कारण सेतोपनामा परिवर्तित भइहालेको थियो ।

The Ummah Technology Mission

قَالُوا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتّٰى تَكُونَ حَرَضًا اَوْ تَكُونَ مِنَ الْهٰلِكِينَ ﴿٨٥﴾

(८५) (छोराहरूले) भने अल्लाहको सौगन्ध ! तपाईं सधैं यूसुफको स्मरणमा नै लीन रहनु हुनेछ यहाँसम्मकि गलेर जानुहुनेछ अथवा मरिहाल्नु हुनेछ ।[1]

قَالَ اِنَّمَآ اَشْكُوا بَثِّيْ وَحُزْنِيْٓ اِلَى اللّٰهِ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

(८६) उनले भने कि म त आफ्नो विपदा तथा दुखको गुहार अल्लाहसित गरिराखेको छु । मलाई अल्लाको तर्फबाट ती कुराको ज्ञान प्राप्त छ, जसबाट तिमी अनभिज्ञ छौ ।[2]

يٰبَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُّوسُفَ وَاَخِيهِ وَلَا تَايْـَٔسُوا مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ ۭ اِنَّهٗ لَا يَايْـَٔسُ مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْكٰفِرُونَ ﴿٨٧﴾

(८७) मेरा प्यारा छोराहरू ! तिमीहरू जाउ तथा यूसुफ र त्यसको भाईको बिषयमा राम्ररी पत्ता लगाऊ ।[3] तथा अल्लाको कृपाबाट निराश नहोऊ । निःसन्देह अल्लाहको कृपाबाट तिनै निराश हुन्छन् जो काफ़िर हुन्छन् ।[4]

[1](حرض) त्यस शारीरिक विकार अथवा मानसिक दुर्बलतालाई भनिन्छ, जुन बुढेस प्रेम अथवा निरन्तर दुखका कारण मानिसलाई हुन्छ, यूसुफको वर्णनबाट दाजुहरूको द्वेषको आगो झन् तीव्र भइहाल्यो, तथा आफ्नो पितालाई यो भन्यो ।

[2]यसवाट तात्पर्य त त्यो स्वप्न हो, जसको विषयमा उनलाई पूर्ण विश्वास थियो कि अवश्य साकार हुनेछ तथा उनीहरू युसूफका समक्ष दण्डवत हुनेछन् अथवा उनको यो विश्वास थियो यूसुफ जीवित छन् तथा उनीसित जीवनमा अवश्य मिलन हुनेछ ।

[3]अतः त्यही विश्वासवाट प्रेरित भई उनले आफ्नो छोराहरूलाई यो आदेश दिए ।

﴿وَمَنْ يَّقْنَطُ مِنْ رَّحْمَةِ رَبِّهٖٓ اِلَّا الضَّآلُّوْنَ﴾

"विचलित भएका मानिसहरू नै अल्लाहको दयाबाट निराश हुन्छन् ।" (सूरः अल-हज्र-५६)

यसको अर्थ यो हो कि ईमान भएकाहरूले कठिनभन्दा कठिन परिस्थितिहरूमा पनि धैर्य तथा संयमको तथा अल्लाहका असीम कृपाका आशाहरूलाई छाड्नु हुन्न ।

The Ummah Technology Mission

(८८) अनि यिनीहरू जब यूसुफ[1] को पासमा पुगे त भन्नलागे कि हे अज़ीज़ ! हामी तथा हाम्रो परिवार अत्याधिक कठिनाईमा छ । हामी अलिकति तुच्छ धन ल्याएका छौं ।[2] तर तपाईंले हामीलाई पूरा अन्नको नाप दिनुस्,[3] तथा हामीलाई दान गर्नुस्[4]. अल्लाह तआ़लाले दान गर्नेहरूलाई प्रतिफल दिन्छ ।

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يٰٓاَيُّهَا الْعَزِيْزُ مَسَّنَا وَاَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجٰىةٍ فَاَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِيْنَ ۸۸

(८९) (यूसुफले) भने कि तिमीहरूलाई थाहा पनि छ कि यूसुफ तथा त्यसको भाईसँग आफ्नो अज्ञानतावश के-के गर्‍यौ ?[5]

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَّا فَعَلْتُمْ بِيُوْسُفَ وَاَخِيْهِ اِذْ اَنْتُمْ جٰهِلُوْنَ ۸۹

(९०) उनीहरूले भने कि (वास्तवमा) तिमी नै यूसुफ हौ ।[6] उत्तर दिए, हो, म नै यूसुफ हुँ ।

قَالُوْٓا ءَاِنَّكَ لَاَنْتَ يُوْسُفُ ۭ قَالَ اَنَا

[1]यो तेस्रो पटक उनीहरू मिस्र आएका थिए ।

[2]अर्थात् अनाज लिनको लागि हामी जुन मुल्य लिएर आएका छौं, त्यो अत्यन्त तुच्छ छ तथा थोरै छ ।

[3]अर्थात् हाम्रो सानो पूँजीलाई नहेर्नुस्, हामीलाई त्यसको साटोमा पूरा नाप दिनुस् ।

[4]अर्थात् हाम्रो कम पूँजी स्वीकार गरी हामीमाथि उपकार तथा दान गर्नुस् । तथा केही व्याख्याकारहरूले यसको अर्थ लेखेका छन् कि हाम्रो भाई बिनयामीनलाई स्वतन्त्र गरी हामीमाथि उपकार गर्नुस् ।

[5]जब उनीहरूले अत्यन्त नम्रतापूर्वक दान-पुण्य अथवा भाईको स्वतन्त्रताको अपील गरे त सँगै पिताको बृद्धा अवस्था, स्वास्थ्यको क्षीर्णता, छोराको वियोगलाई पनि वर्णन गरे, जसबाट यूसुफको हृदय संवेदनशील भयो, आँखामा अश्रु आयो तथा वास्तविकता प्रदर्शित गर्न बाध्य भए । तैपनि दाजुहरूको क्रुरताको वर्णनका साथमै नम्र चरित्रको पनि प्रदर्शन गरे कि यो काम तिमीले यस्तो अवस्थामा गर्‍यौ जब तिमी अशिक्षित तथा बुद्धिहीन थियौ ।

[6]दाजुहरूले जब मिस्री अधिकारीको मुखबाट त्यस यूसुफको वर्णन सुने, जसलाई उनीहरूले बाल्यकालमा कुरआनको एउटा अँध्यारो इनारमा फ्याँकिदिएका थिए, तब उनीहरू अचम्म परे तथा ध्यानपूर्वक हेर्न बाध्य पनि भए कि कहीं हामीसित सम्बोधक राजा, यूसुफ त होइन ? अन्यथा घटनाको ज्ञान उनलाई कसरी हुनसक्दछ ?

The Ummah Technology Mission

يُوسُفُ وَهَٰذَا أَخِي ۖ قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا ۖ إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

तथा यो मेरो भाई हो। अल्लाहले हामीमाथि कृपा तथा दया गर्‍यो। कुरो यो हो कि जो पनि परहेज़गारी तथा धैर्यसित रहन्छ, अल्लाह (तआ़ला) कुनै पुण्य गर्नेहरूको प्रतिफल नष्ट गर्दैन।[1]

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِن كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾

(९१) उनीहरूले भने, अल्लाहको सौगन्ध ! कि अल्लाहले तिमीलाई हामीमाथि श्रेष्ठता प्रदान गरेको छ तथा यो पनि सत्य हो कि हामी अपराधी हौं।[2]

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ۖ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

(९२) उत्तर दिए, आज तिमीमाथि कुनै आरोप छैन।[3] अल्लाहले तिमीहरूलाई क्षमा गरोस्। त्यो सबै दयावानहरूमध्ये दयानिधि छ।

اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَٰذَا فَأَلْقُوهُ عَلَىٰ وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا

(९३) मेरो यो कमिज तिमीहरू लग तथा मेरो पिताको मुखमा राखिदेउ ताकि उनले देख्न सकून्।[4]

अत: उनीहरूले प्रश्न गरे कि के तिमी यूसुफ त होइनौ ?

[1]प्रश्नोत्तरमा स्वीकारका साथ अल्लाहको उपकारको वर्णन तथा धैर्य एवं संयमका राम्रा परिणामको पनि वर्णन गरेर बताइदिए कि तिमी मलाई मारिहाल्ने प्रयासमा कुनै कमी बाँकी राखेनौ। यो अल्लाह तआ़लाको दया तथा उपकार हो कि उसले न केवल ईनारबाट निकाल्यो वरु मिस्रको राज्य पनि प्रदान गर्‍यो तथा यो फल हो त्यस धैर्य तथा अल्लाहसित भय गर्नुको जसको सन्मति अल्लाहले मलाई प्रदान गर्‍यो।

[2]दाजुहरूले जब यूसुफको प्रतिष्ठा देखे त आफ्ना त्रुटि तथा दोषहरूलाई स्वीकार गरिहाले।

[3]आदरणीय यूसुफले पनि ईशदूतत्वको गरिमा दर्शाउँदै क्षमा गरेर भने कि जे भयो भईहाल्यो। आज तिम्रो कुनै भर्त्सना अथवा निन्दा गरिने छैन। मक्का विजयका दिन रसूल अल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि ती काफ़िर तथा कुरैशका प्रमुखहरूलाई, जो उहाँका रक्त पिपासु थिए यिनै शब्दहरूलाई भनेर उनीहरूलाई क्षमा गरिदिनु भएको थियो। सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम।

[4]कमीज़ अनुहार माथि पर्नाले आँखाको ज्योति पुन: आइहाल्नु, एउटा विचित्रता तथा चमत्कारको रुपमा थियो।

The Ummah Technology Mission

وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ۝٩٣

तथा आइहालून् एवं आफ्नो पूरा परिवार लाई मेरो पासमा ल्याऊ ।[1]

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَن تُفَنِّدُونِ ۝٩٤

(९४) तथा जब यो यात्री दल बिदा भयो त उनको पिताले भने कि मलाई यूसुफको सुगन्ध आइराखेको छ, यदि तिमीहरूले मलाई निर्बोध ठान्दैनौ ।[2]

قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ۝٩٥

(९५) उनीहरूले भने कि अल्लाहको सौगन्ध, तपाईं त आफ्नो त्यसै पुरानो त्रुटि[3] मा स्थिर हुनुहुन्छ ।

فَلَمَّا أَن جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ۖ قَالَ

(९६) जब शुभ-सूचना दिनेले पुगेर उनको मुखमा कमीज़ राख्यो त्यसै क्षण उनी पुनः देख्नथाले ।[4] भने कि के म तिमीहरूसित

---

[1]यहाँ यूसुफले आफ्नो परिवारलाई आउन आमन्त्रण दिए ।

[2]उता त्यो कमीज़ लिएर यात्री मिस्रबाट हिंडे तथा यता आदरणीय याकूबलाई अल्लाह तआलाको तर्फबाट अद्भुत प्रकारले आदरणीय यूसुफको सुगन्ध आउन थाल्यो । यो मानौं यस कुराको घोषणा थियो कि अल्लाहका पैग़म्बर (ईशदूत) लाई पनि, जवसम्म अल्लाहतिरबाट ब्यवस्था तथा सूचना पुग्दैन, त पैग़म्बर अनभिज्ञ हुन्छ, चाहे छोरा आफ्नो नगरको कुनै इनारमा नै किन नहोस् तथा जब अल्लाहले प्रवन्ध गर्दछ, त मिस्र जस्तो दूरस्थ क्षेत्रबाट पनि पुत्रको सुगन्ध आइहाल्छ ।

[3] (ضلال) सित तात्पर्य प्रेम तथा प्यारको मुग्धता हो, जुन आदरणीय याकूबलाई आफ्नो पुत्र यूसुफसँग थियो । पुत्रहरूले भन्न थाले, अहिलेसम्म तपाईं त्यसै पुरानो (त्रुटि) मा अर्थात् यूसुफको प्रेममा लीन हुनुहुन्छ, यति दीर्घकाल समाप्त भए पश्चात पनि तपाईंको हृदयबाट यूसुफको प्रेम गएको छैन ।

[4]अर्थात् जब त्यो सूचना दिने व्यक्ति आयो तथा त्यो कमीज आदरणीय याकूबको अनुहारमा राख्यो, त त्यसबाट चमत्कारिक रूपमा उनको नयन ज्योति फेरि फर्केर आइहाल्यो ।

The Ummah Technology Mission

भन्ने गर्दैनथ कि म अल्लाहतिरबाट यी कुरा जान्दछु, जुन तिमी जान्दैनौं ।[1]

أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّيٓ أَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

(९७) उनीहरूले भने कि हे बुवा ! हजूरले हाम्रा पापहरूको क्षमा-याचना गर्नुस्, निःसन्देह हामी अपराधी हौं ।

قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا ٱسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَآ إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ ﴿٩٧﴾

(९८) उनले भने, ठीक छ म शीघ्र नै तिम्रो लागि आफ्नो प्रभुसित क्षमाको याचना गर्नेछु ।[2] त्यो अत्याधिक क्षमाशील तथा अत्यन्त कृपालु छ ।

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيٓ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾

(९९) जब यो पूर्ण परिवार यूसुफ़को पासमा पुग्यो तब यूसुफ़ले आफ्ना माता-पितालाई आफ्नो नजीक स्थान दिए ।[3] तथा भने कि अल्लाहलाई स्वीकार छ भने तपाईं सबै सुख-शान्तिले मिस्रमा आइहाल्नुस् ।

فَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَىٰ يُوسُفَ ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ٱدْخُلُوا۟ مِصْرَ إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ ﴿٩٩﴾

(१००) तथा आफ्नो सिंहासनमा आफ्ना माता-पितालाई उच्च स्थानमा बसाल्यो तथा सबै

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى ٱلْعَرْشِ وَخَرُّوا۟

[1] किनभने मेरो पासमा ज्ञानको एउटा साधन वह्यी (प्रकाशना) पनि छ, जुन तिमीहरूमध्ये कोहीसित छैन । यस वह्यी (प्रकाशना) द्वारा अल्लाह तआला आफ्ना पैग़म्बरहरूलाई विभिन्न अवस्था बारे आवश्यकता अनुसार तथा कारणवश गर्देरहन्छ ।

[2] तुरुन्त क्षमा-याचना नगरी क्षमा-याचनाको वचन दिए । उद्देश्य यो थियो कि रातिको अन्तिम समयमा, जुन अल्लाहका विशेष भक्तहरूको अल्लाहको पूजा गर्नुको विशेष समय हुन्छ, अल्लाहसित उनीहरूको क्षमाको लागि प्रार्थना गर्नेछु ।

[3] अर्थात् आदर सम्मानका साथ उनीहरूलाई आफ्ना नजीकमा स्थान दिए तथा उनको निकै सत्कार गरे ।

[4] केही व्याख्याकारहरूको विचार छ कि यो सौते आमा तथा साखै मौसी (आमाकी दिदी-बहिनी), किनभने यूसुफ़की माताको बिनयामीनको जन्म पश्चात देहान्त भइहालेको थियो, आदरणीय याकूबले उनको देहान्त पश्चात उनकी बहिनीसँग विवाह गरेका थिए । यही मौसी (सानी आमा) अब आदरणीय याकूबका साथ

The Ummah Technology Mission

لَهٗ سُجَّدًا ۚ وَقَالَ يٰۤاَبَتِ هٰذَا تَاْوِيْلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ ؗ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّيْ حَقًّا ؕ وَقَدْ اَحْسَنَ بِيْۤ اِذْ اَخْرَجَنِيْ مِنَ السِّجْنِ وَجَآءَ بِكُمْ مِّنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ اَنْ نَّزَغَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ ؕ اِنَّ رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَا يَشَآءُ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿۱۰۰﴾

यसको समक्ष दण्डवत भए[1] तथा त्यसपछि भन्यो पिताजी ! यो मेरो प्रथम स्वप्नको फल हो ।[2] मेरो प्रभुले त्यसलाई साकार गरेर देखायो । त्यसले मसँग बडो उपकार गऱ्यो जबकि मलाई कारागा़र[3] बाट निकाल्यो तथा तपाईंहरूलाई रेगिस्तान (मरूस्थल) बाट[4] ल्यायो, त्यस मतभेद पश्चात जुन शैतानले म तथा मेरो दाजुहरू बीच पारेको थियो ।[5] मेरो प्रभुले जे चाहन्छ, त्यसको लागि राम्रो व्यवस्था गर्दछ तथा सर्वज्ञाता विज्ञानी छ ।

मिस्र गएकी थिइन् । (फ़तहुल क़दीर) तर इमाम इब्ने ज़रीर तबरीले यसको विपरीत यो भनेका छन् कि यूसुफ़की माताको देहान्त भएको थिएन तथा तिनै साखै माता साथमा थिइन् । (इब्ने क़सीर)

[1]केहीले यसको अनुवाद यो गरेका छन् कि मान-सम्मानको लागि यूसुफ़ समक्ष नत्मस्तक भए तर (وَخَرُّوْا لَهٗ سُجَّدًا) का शव्दहरू भन्दछन् कि उनी धर्तीमा यूसुफ़ समक्ष निधारले टेकेर ढोके, यो सजद: (दण्डवत) निधार टेक्नुको अर्थमा छ । तैपनि यो सजद: सम्मानको लागि छ, वन्दनाको रुपमा थिएन तथा सम्मान सूचक सजद: आदरणीय याकूबको धर्म-विधानमा वैध थियो । इस्लाममा शिर्क (मिश्रण) लाई रोक्नको निम्ति आदर-सम्मानको लागि सजद: गर्नु अवैध गरियो, तथा अब सम्मान स्वरुप कसैलाई सजद: गर्नु पनि वर्जित छ ।

[2]अर्थात् आदरणीय यूसुफ़ले जुन स्वप्न देखेका थिए, यति परीक्षाहरूलाई पार गरे पश्चात अन्तत: त्यसको यो फल अगाडी आयो कि अल्लाह तआ़लाले आदरणीय यूसुफ़लाई राजसिंहासनमा बसाल्यो तथा माता-पितासहित सबै दाजुहरूले उनलाई दण्डवत् गरे ।

[3]अल्लाहको उपकारमा इनारबाट निस्कनुको चर्चा गरेनन् ताकि दाजुहरू लज्जित नहोऊन् । यो नबी (ईशदूत) को आचरण हो ।

[4]मिस्र जस्तो विकसित क्षेत्रको अपेक्षा किनआनको स्थान एउटा मरुस्थलको जस्तो थियो, यसैकारण त्यसलाई (بَدْوٌ) शव्दले वर्णित गरे ।

[5]यो पनि एउटा दयापूर्ण आचरणको नमूना हो कि दाजुहरूमाथि अलिकति पनि आक्षेप लगाएनन् तथा शैतानलाई यस कारवाहीको कारण ठहराए ।

The Ummah Technology Mission

رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِىْ مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِىْ مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ ۚ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۣ اَنْتَ وَلِىّٖ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ تَوَفَّنِىْ مُسْلِمًا وَّاَلْحِقْنِىْ بِالصّٰلِحِيْنَ ﴿١٠١﴾

(१०१) हे मेरा प्रभु ! तिमीले मलाई राज्य प्रदान गर्‍यौ।[1] तथा मलाई स्वप्नहरूका अर्थको ज्ञान दियौ[2]। हे आकाशहरू तथा धर्तीका स्रष्टा ! तिमी नै संसार तथा आख़िरतमा मेरो संरक्षक तथा सहायक हौ, तिमीले मलाई मुसलमान भएकै अवस्थामा मार्नू तथा पुण्य गर्नेवालाहरूमा सम्मिलित गरिदेउ।[3]

ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ اَجْمَعُوْٓا اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُوْنَ ﴿١٠٢﴾

(१०२) यो परोक्षका सूचनाहरूमध्ये हो, जसको हामीले तपाईंतिर वह्‌यी (प्रकाशना) गरिराखेका छौं। त तपाईं उनको पासमा हुनुहुन्नथ्यो जबकि उनीहरूले आफ्नो कुरामा अठोट लिइसकेका थिए तथा उनीहरू छल तथा कपट गर्न थालेका थिए।[4]

---

[1]अर्थात् मिस्रको राज्य प्रदान गर्‍यो, जस्तो कि विस्तृत वर्णन भइसकेको छ।

[2]आदरणीय यूसुफ अल्लाहका पैग़म्बर थिए जसमाथि अल्लाहको तर्फबाट प्रकाशना अवतरण हुन्थ्यो तथा विशेष तथा मुख्य कुराहरूको ज्ञान उनलाई दिइन्थ्यो। अतः यस नबूअतको ज्ञानको प्रकाशमा पैग़म्बरले स्वप्नहरूको फल पनि ठीक-ठीक निकाल्ने गर्दथे। तैपनि स्वप्न फल निकाल्नुको यो योग्यता अल्लाह (परमेश्वर) अहिले पनि कसैलाई प्रदान गरिदिन्छ।

[3]अल्लाह तआलाले आदरणीय यूसुफमाथि जुन उपकार गरे तिनलाई स्मरण गरी तथा अल्लाह तआलाका अन्य गुणहरूको वर्णन गरेर प्रार्थना गरिराखेका छन् कि जब मलाई मृत्यु आउँछ त इस्लामको अवस्थामा आओस् तथा मलाई सज्जन (पुनीत) पुरूषहरूका साथ सम्मिलित गरिदेउ। यसबाट तात्पर्य आदरणीय यूसुफ़का पूर्वज आदरणीय इब्राहीम तथा इसहाक़ आदि हुन्, केही व्यक्तिहरूलाई यस प्रार्थनाबाट यो शंका उत्पन्न भयो कि आदरणीय यूसुफ़ले मृत्युको प्रार्थना गरे। यद्यपि यो मृत्युको प्रार्थना होइन, अन्तिम क्षणसम्म इस्लाममा दृढ रहनुको प्रार्थना हो।

[4]अर्थात् यूसुफ़सँग जबकि उनलाई इनारमा हालेर आए अथवा तात्पर्य आदरणीय याक़ूब हुन् अर्थात् उनलाई यो भनेर कि यूसुफलाई ब्वाँसोले खाइहालेको छ तथा यो त्यसको कमीज़ हो, जुन रक्तरन्जित छ, उनीसँग छल गरियो। अल्लाह तआलाले यस स्थानमा यस कुराको खण्डन गरेको छ कि नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई परोक्षको ज्ञान थियो। तर यो खण्डन साधारण ज्ञानको होइन किनभने अल्लाह तआलाले उहाँलाई प्रकाशनाद्वारा अवगत गरायो।

The Ummah Technology Mission

(१०३) यद्यपि तपाईंले जति चाहे पनि अधिकतर मानिसहरू ईमान्दार हुने छैनन् ।[1]

وَمَآ اَكۡثَرُ النَّاسِ وَلَوۡ حَرَصۡتَ بِمُؤۡمِنِيۡنَ ۝

(१०४) तथा तपाईं उनीहरूसित यसको लागि कुनै ज्याला मागिराख्नु भएको छैन ।[2] यो त समस्त संसारको लागि सम्पूर्ण शिक्षा नै हो ।[3]

وَمَا تَسۡـَٔلُهُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ اَجۡرٍ‌ؕ اِنۡ هُوَ اِلَّا ذِكۡرٌ لِّلۡعٰلَمِيۡنَ ۝

(१०५) तथा आकाशहरू तथा धर्तीमा कैयन् प्रतीक छन्, जसबाट यिनी मुख फर्काएर

وَكَاَيِّنۡ مِّنۡ اٰيَةٍ فِى السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ يَمُرُّوۡنَ عَلَيۡهَا وَهُمۡ

यो खण्डन प्रत्यक्ष दर्शनको हो कि त्यसबेला तपाईं त्यहाँ उपस्थित हुनु हुन्नथ्यो । यसैप्रकार यस्ता मानिसहरूसित तपाईंको सम्बन्ध तथा सम्पर्क रहेको छैन जसबाट तपाईंले सुन्नु भएको छ, यो केवल अल्लाह तआला नै हो जसले तपाईंलाई यस अन्देखि घटनाको सूचना दिएको छ, जुन यस कुराको प्रमाण हो कि तपाईं अल्लाहको साँचो नबी हुनुहुन्छ तथा अल्लाह तआलाको तर्फबाट तपाईंमाथि प्रकाशना अवतरित हुन्छ । अल्लाह तआलाले अन्य पनि कैयन् स्थानहरूमा यसैप्रकार अन्तर्ज्ञानी तथा परोक्षज्ञ हुनुको खण्डन गरेको छ । जस्तो, हेर्नुस् सूर: आले-इमरान-७ तथा ४४, अल-कसस-४५ तथा ४६, सूर: स्वाद-६९ तथा ७० ।

[1]अर्थात् अल्लाह तआलाले तपाईंलाई पूर्वकालिक घटनाहरूबाट अवगत गराइराखेको छ ताकि मानिसहरू तिनीबाट शिक्षा ग्रहण गरुन् तथा अल्लाहका पैगम्बरहरू (ईशदूतहरू) को मार्गको अनुसरण गरुन् तथा सफलताका अधिकारी बनुन् तर यस उपरान्त पनि मानिसहरूको अधिकतर संख्या ईमान स्थापित गर्नेहरूको छैन किनभने उनीहरू विगतका समुदायहरूका घटना सुन्न त सुन्छन्, तर शिक्षा प्राप्त गर्नको लागि होइन मात्र मनोरञ्जन तथा आनन्दको लागि । अत: उनीहरू ईमानबाट बञ्चित रहन्छन् ।

[2]कि जसबाट उनीहरूलाई यो शंका होस् कि यो नबूअतको दाबी त मात्र धन एकत्रित गर्नुको बहाना हो ।

[3]ताकि मानिसहरू यसबाट शिक्षा प्राप्त गरुन् तथा आफ्ना यो लोक तथा परलोक सिंगारुन् । अब संसारका मानिसहरू यसबाट दृष्टि फर्काउन्छन् तथा यसबाट शिक्षा प्राप्त गर्दैनन् भने मानिसहरूको त्रुटि हो तथा उनको दुर्भाग्य हो, कुरआन त वास्तवमा संसारका मानिसहरूका लागि संमार्ग तथा शिक्षाकै लागि आएको छ ।

The Ummah Technology Mission

عَنْهَا مُعْرِضُوْنَ ۝

हिंडिहाल्छन् ।[1]

وَمَا يُؤْمِنُ اَكْثَرُهُمْ بِاللّٰهِ اِلَّا وَهُمْ مُّشْرِكُوْنَ ۝

(१०६) तथा उनीहरूमध्ये अधिकतर मानिसहरू अल्लाहमाथि ईमान भए उपरान्त पनि मुशिरक नै छन् ।[2]

اَفَاَمِنُوْٓا اَنْ تَاْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللّٰهِ اَوْ تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝

(१०७) के तिनीहरू यस कुराबाट निर्भय भइसकेका छन् कि उनको पासमा अल्लाहका प्रकोपहरूबाट कुनै सामान्य प्रकोप आउनसक्छ अथवा उनीमाथि एक्कासि क़ेयामतको बज्रपात हुन सक्छन् तथा उनी अचेत हुन सक्छन् ।

قُلْ هٰذِهٖ سَبِيْلِيْٓ اَدْعُوْٓا اِلَى اللّٰهِ ۗ عَلٰى بَصِيْرَةٍ اَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِيْ ۗ وَسُبْحٰنَ اللّٰهِ وَمَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝

(१०८) (तपाईं) भनिदिनुस्, मेरो यही बाटो हो म तथा मेरा अनुयायी अल्लाहतिर आमन्त्रित गरिराखेका छन्, पूर्ण विश्वास तथा निश्चितताका उपरान्त[3] तथा अल्लाह पवित्र

[1]आकाशहरू तथा धर्तीको उत्पत्ति तथा उनीहरूमा असंख्य कुराहरूको अस्तित्व यस कुराको प्रमाण हो कि एउटा स्रष्टा तथा रचयिता छ । जसले यी कुराहरूलाई वनाएको छ तथा एक नियोजक त्यही हो, जसले उनीहरूको यस्तो प्रवन्ध गरिराखेको छ कि आदिकालदेखि यो प्रवन्ध चलिआइराखेको छ तर यिनीहरूमा कहिल्यै आपसमा जुधाई तथा दुर्घटना भएको छैन तर मानिसहरू यी कुराहरूलाई हेर्दै यत्तिकै हिंडिहाल्छन्, यिनीमाथि विचार गर्दैनन् तथा न यिनीबाट प्रभुको परिचय प्राप्त गर्दछन् ।

[2]यो त्यो वास्तविकता हो, जसलाई क़ुरआनले विभिन्न स्थानहरूमा स्पष्टताका साथ वर्णन गरेको छ कि यी मूर्तिपूजक यो स्वीकार गर्दछन् कि आकाश तथा धर्तीको स्रष्टा, स्वामी, पोषक तथा सञ्चालक मात्र अल्लाह तआ़ला नै छ । परन्तु यस उपरान्त पूजामा अल्लाहसँग अन्यलाई पनि सम्मिलित गर्छन् तथा यसप्रकार अधिकतर मानिसहरू मुशिरक (वहुदेववादी) छन् । अर्थात् प्रत्येक युगका मानिसहरू तौहीद, उपासना (पूजा) लाई मान्न तयार हुँदैनन् । आजका समाधिपूजकहरूको पूजा, गुणहरूका अधिकारी ठानेर उनीहरूलाई सहायताको निम्ति गुहार्दछन् पनि तथा पूजाका कैयन् रीतिहरू पनि अपनाउँछन् ।

[3]अर्थात् यो तौहीद (एकेश्वरवाद) को मार्ग नै मेरो मार्ग हो, वरु प्रत्येक पैग़म्बरको यही मार्ग रहेको छ, यसैतिर म तथा मेरा अनुयायी दृढ विश्वासका साथ धार्मिक नियमहरूका प्रमाणका साथ मानिसहरूलाई आमन्त्रित गर्दछौं ।

The Ummah Technology Mission

छ[1] तथा म मूर्तिपूजकहरू (मिश्रणवादीहरू) मध्ये होइन ।

(१०९) तथा तपाईंभन्दा अघि हामीले वस्तीका वासिन्दाहरूतिर जति पनि रसूल पठाएका छौं सबै पुरूष नै थिए, जसलाई हामीले वह्‌यी (प्रकाशना) अवतरित गर्दैरहयौं ।[2] के धर्तीमा हिंडडुल गरी उनीहरूले देखेनन् कि उनीभन्दा अघिका मानिसहरूको कस्तो परिणाम भयो ? निःसन्देह आख़िरतको घर परहेजगा़रहरू (संयमीहरू) का लागि अति उत्तम छ, के तिमी तैपनि बुझ्दैनौ ?

وَمَآ اَرۡسَلۡنَا مِنۡ قَبۡلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوۡحِىۡۤ اِلَيۡهِمۡ مِّنۡ اَهۡلِ الۡقُرٰى ؕ اَفَلَمۡ يَسِيۡرُوۡا فِى الۡاَرۡضِ فَيَنۡظُرُوۡا كَيۡفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيۡنَ مِنۡ قَبۡلِهِمۡ ؕ وَلَدَارُ الۡاٰخِرَةِ خَيۡرٌ لِّلَّذِيۡنَ اتَّقَوۡا ؕ اَفَلَا تَعۡقِلُوۡنَ ۝١٠٩

(११०) यहाँसम्मकि जब रसूल निराश हुनलागे[3] तथा समुदायका मानिसहरूले यो विचार गर्नथाले कि उनीहरूलाई (असत्य) भनियो ।[4] तुरुन्तै हाम्रो

حَتّٰۤى اِذَا اسۡتَيۡـَٔسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوۡۤا اَنَّهُمۡ قَدۡ كُذِبُوۡا جَآءَهُمۡ

[1]अर्थात् म शुद्धता तथा पवित्रताको वर्णन गरिराखेको छु यस कुराबाट कि त्यसको कोही साझेदार, समतुल्य, प्रतिमा अथवा मन्त्री तथा सल्लाहकार अथवा सन्तान तथा पत्नी छैन । त्यो यी सबै कुराहरूबाट पवित्र छ ।

[2]यो आयत यस कुराको प्रमाण हो कि सबै नबी पुरूषहरू भएका छन्, स्त्रीहरूबाट कसैलाई पनि नबूअतको पद प्राप्त भएन, यसैप्रकार उनका सम्बन्ध नगरहरूसित थियो, उनीहरूमा कोही पनि ग्रामीण (ग्रामवासीहरू) मध्ये थिएन, किनभने ग्रामीण तथा देहाती नगरवासीहरूको अपेक्षा स्वभाविक रूपले कठोर तथा व्यवहारमा कटु हुन्छन् तथा नगरवासी उनको अपेक्षा कोमल, सरल तथा सभ्य हुन्छन् तथा यी विशेषताहरू नबूवतका लागि आवश्यक छन् ।

[3]यो निराशा आफ्नो समुदायवाट ईमान स्थापित न गर्नुका कारण भयो ।

[4]अर्थात् यी पैग़म्बरहरूका अनुयायीका हृदयमा यो शंका उत्पन्न हुन लाग्यो कि उनीसित यसै यातनाको झूठो वाचा गरिएको छ, यातना सम्भवतः आउने नै छैन । ध्यान रहोस् कि मात्र यसप्रकारको शंका उत्पन्न हुनु ईमानका विरूद्ध छैन । केहीले (ظنوا) को कर्ता समुदाय अर्थात काफ़िरहरूलाई भनेका छन् अर्थात काफ़िरहरू यातनाको चेतावनीमा पहिला त भयभीत भए तर जब अधिक वेर हुनथाल्यो त विचार गरे कि यातना त आउँदै आउँदैन (जस्तो कि पैग़म्बरको तर्फबाट दावी भइराखेको छ) तथा न आइराखेको देखिन्छ, प्रतीत हुन्छ कि नबीहरूसित पनि यसै झूठो वचन दिइएको छ । तात्पर्य नबी

The Ummah Technology Mission

نَصۡرُنَا فَنُجِّيَ مَن نَّشَآءُۖ وَلَا يُرَدُّ بَأۡسُنَا عَنِ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿١١٠﴾

सहायता उनलाई आइपुग्यो[1] जसलाई हामीले चाहयौं, त्यसलाई मुक्ति प्रदान गऱ्यौं ।[2] कुरो यो हो कि हाम्रो प्रकोप पापीहरूबाट फर्काइँदैन ।

لَقَدۡ كَانَ فِي قَصَصِهِمۡ عِبۡرَةٞ لِّأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِۗ مَا كَانَ حَدِيثٗا يُفۡتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصۡدِيقَ ٱلَّذِي بَيۡنَ يَدَيۡهِ وَتَفۡصِيلَ كُلِّ شَيۡءٖ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ ﴿١١١﴾

(१११) यिनका कथाहरूमा बुद्धिमानीहरूका लागि निःसन्देह शिक्षा तथा चेतावनी छ, यो कुरआन असत्यले रचिएको कुरो होइन, बरु यो युक्तिशास्त्र हो, ती किताबहरूका लागि जुन यसभन्दा अघिका छन् । तथा प्रत्येक वस्तुको सविस्तार वर्णन एवं मार्ग-दर्शन तथा कृपा हो निष्ठावानहरूका लागि ।[3]

करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सान्त्वना दिनु हो कि तपाईंको समुदायमाथि यातनामा जुन विलम्ब भइराखेको छ, त्यसबाट आत्तिनुपर्ने आवश्यकता छैन । प्राचीन कालका समुदायहरूमाथि पनि यातनामा विलम्ब गरिएको थियो तथा अल्लाहको तर्फबाट त्यसको चाहत तथा ज्ञान अनुसार उनीहरूलाई अत्याधिक समय प्रदान गरियो । यहाँसम्मकि रसूल आफ्नो समुदायका ईमानबाट निराश भए तथा मानिसहरूले यो विचार गर्नथाले कि शायद उहाँलाई यातनाको यसै असत्य भनिएको छ ।

[1]जब उनको निराशा यस भयानक शंका तथा सन्देहसम्म पुग्यो त तुरुन्त हाम्रो सहायता उनको पासमा पुग्यो तथा उनका हृदयमा शंकाका काँडा निस्किहाले । यसमा वास्तवमा अल्लाह तआलाको त्यस अवसर दिनुको नीतिको वर्णन छ, जुन त्यो अवज्ञाकारीहरूलाई दिन्छ, यहाँसम्मकि यस विषयमा त्यसले आफ्नो पैगम्बरको इच्छाको विपरीत पनि अधिकभन्दा अधिक समय प्रदान गर्दछ, शीघ्रता गर्दैन, यहाँसम्मकि कैयन् पटक पैगम्बरहरूका अनुयायी पनि यातनाबाट निराश भएर यो बुझ्न थाल्छन् कि उनीसित यसै मिथ्यावचन गरिएको छ ।

[2]यी मुक्ति प्राप्त गर्ने निष्ठावान नै हुन्थे ।

[3]अर्थात् यो कुरआन जसमा यूसुफको कथा तथा अन्य समुदायहरूको घटनाको वर्णन छ, कुनै मनगढन्त कुरा होइन, बरु यो अघिका किताबहरूको पुष्टि गर्दछ तथा त्यसमा धर्मको विषयमा सबै आवश्यक कुराहरूको विस्तृत विवरण छ तथा ईमानवालाहरूको लागि सन्मार्ग तथा कृपा हो ।

The Ummah Technology Mission

सूरतु-रअ्द-१३

سُوْرَةُ الرَّعْدِ

सूरः अल-रअ्द मदीनामा उत्रेको तथा यसमा ४३ आयतहरू एवं ६ रूकूअ छन्।

शुरु गर्दछु अल्लाहको नामबाट जो अत्यन्त कृपालु एवं अत्यन्त दयालु छ।

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(१) अलिफ़. लाम. मीम. रा.। यी कुर्आनका आयतहरू हुन् तथा जे-जति तपाईंतिर तपाईंको प्रभुको तर्फबाट अवतरित गरिएको छ, सबै सत्य छ। तर अधिकतर मानिसहरू ईमान (विश्वास) स्थापित गर्दैनन्।

الٓمّٓرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ ؕ وَالَّذِيْٓ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ الْحَقُّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ①

(२) अल्लाह त्यो हो जसले आकाशहरूलाई बिना स्तम्भ उच्च राखेको छ जुन कि तिमी त्यसलाई देखिराखेका छौ। अनि त्यो (अल्लाह) अर्श (सिंहासन) मा स्थिर छ,[1] उसैले सूर्य तथा चन्द्रमालाई आधीन बनाइराखेको छ। प्रत्येक एउटा निर्धारित समयसम्म चलिराखेको छ।[2] त्यही कार्यको व्यवस्था गर्दछ, त्यसले

اَللّٰهُ الَّذِيْ رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ؕ كُلٌّ يَّجْرِيْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ

[1] "इस्तवा अलल अर्श" को भावार्थ यसभन्दा अगाडी भइसकेको छ कि यसबाट तात्पर्य अल्लाह तआलाको अर्शमा (सिंहासन) स्थिर हुनु हो। मोहद्देसीन (हदीसहरूका ज्ञानी) को यही पथ हो। उनी यसको विस्तृत कल्पना गर्दैनन्, जस्तो केही अन्य समूह यसमा तथा प्रभुका अन्य गुणहरूमा कष्ट कल्पना गर्दछन्। तर मोहद्देसीन भन्छन् कि यस अवस्थाको वर्णन गर्न सकिंदैन तथा न यसको कुनै कुरोसँग उपमा दिन सकिन्छ। (अल-शूरा)।

[2] यसको एउटा अर्थ यो पनि हो कि एउटा निर्धारित समयसम्म अर्थात् केयामतसम्म अल्लाहका आदेशबाट चलिराख्नेछन्। जस्तो कि भनेको छ।

﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِيْ لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ۚ ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ﴾

"तथा सूर्य आफ्नो स्थिर हुने समयसम्म चलिरहने छ।" (सूरः यासीन-३८)

दोस्रो अर्थ यो हो कि चन्द्रमा तथा सूर्य आ-आफ्ना लक्ष्यतिर अग्रसर रहन्छन्, सूर्य आफ्नो चक्र एक वर्षमा तथा चन्द्रमा एक महिनामा पूरा गर्दछ। जस्तो कि भन्यो :

The Ummah Technology Mission

بِلِقَآءِ رَبِّكُمۡ تُوقِنُونَ ٢

आफ्ना निशानीहरू खुलारुपले वर्णन गरिराखेको छ ताकि तिमीले आफ्नो प्रभुसित साक्षात्कारको कुरो विश्वास गर।

وَهُوَ الَّذِىۡ مَدَّ الۡاَرۡضَ وَجَعَلَ فِيۡهَا رَوَاسِىَ وَاَنۡهٰرًا‌ ؕ وَمِنۡ كُلِّ الثَّمَرٰتِ جَعَلَ فِيۡهَا زَوۡجَيۡنِ

(३) तथा उसैले धर्तीलाई बिस्तृत पारी ओछ्याइदियो तथा त्यसमा पर्वत तथा नदीहरू उत्पन्न गरिदिएको छ,[1] तथा त्यसमा हरप्रकारका फलहरूका जोडी दुई-दुई गरी पैदा गरेको छ।[2] त्यसैले रात्री

﴿وَالۡقَمَرَ قَدَّرۡنٰهُ مَنَازِلَ﴾
"तथा हामीले चन्द्रमाका अनेक स्थान निर्धारित गरेका छौं।" (सूर: यासीन-३९)

सात ठूला ग्रह समूह छन्, जसमध्ये दुईटा सूर्य तथा चन्द्रमा हुन्। यहाँ मात्र यी दुईको वर्णन गरिएको छ किनभने यिनै दुईटा सबभन्दा विशाल तथा महत्वपूर्ण छन्, जब यी दुबै पनि अल्लाहको आदेशका अधीन छन् त यी देवता अथवा पूजनीय हुन सक्दैनन्, पूजाको योग्य त त्यही छ, जसले उनलाई अधीन बनाइराखेको छ, यसकारण भन्यो।

﴿لَا تَسۡجُدُوۡا لِلشَّمۡسِ وَلَا لِلۡقَمَرِ وَاسۡجُدُوۡا لِلّٰهِ الَّذِىۡ خَلَقَهُنَّ اِنۡ كُنۡتُمۡ اِيَّاهُ تَعۡبُدُوۡنَ﴾

"सूर्य तथा चन्द्रमाका समक्ष शिर नभुकाउ, त्यस अल्लाह समक्ष शिर भुकाउ जसले उनीहरूलाई उत्पन्न गऱ्यो, यदि तिमी केवल त्यसको पूजा गर्न चाहन्छौ।" (सूर: हा.मीम.सजद:-३७)

﴿وَالشَّمۡسَ وَالۡقَمَرَ وَالنُّجُوۡمَ مُسَخَّرٰتٍۭ بِاَمۡرِهٖ﴾
"सूर्य, चन्द्रमा तथा ताराहरू, सबै उसको आदेशका अधीन छन्।" (सूर: अल-आराफ़-५४)

[1]धर्तीको लम्बाई-चौडाईको अनुमान पनि जनसामान्यको लागि कठिन छ तथा उच्च तथा विशाल पर्वतहरूद्वारा धर्तीमा जस्तो किल्ला गाडिएका छन्। नदी-नाला तथा स्रोतहरूको यस्तो श्रृङ्खला स्थापित गऱ्यो कि जसबाट मनुष्य स्वयं पनि लाभान्वित हुन्छन् तथा आफ्ना खेतहरूको सिंचाई पनि गर्दछन् जसबाट विभिन्न प्रकारका अनाज़ तथा फल पैदा हुन्छन्, जसका आकार-प्रकार भिन्न हुन्छन् तथा स्वादमा भिन्न हुन्छन्।

[2]यसको एउटा अर्थ यो हो भाले तथा पोथी दुबै बनायौ, जस्तो कि आधुनिक आविष्कारहरूले यसको पुष्टि गरेका छन्। दोस्रो अर्थ (जोडी-जोडीको) यो हो कि गुलियो-अमिलो, चिसो-तातो, कालो-सेतो तथा स्वादिष्ट-कटुस्वाद यसैप्रकार एक-अर्काबाट भिन्न तथा विपरीत प्रकारको पैदा गऱ्यो।

The Ummah Technology Mission

اثْنَيْنِ يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ ۗ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ③

बाट दिनलाई लुकाउँछ। निश्चय नै विचार एवं चिन्तन गर्नेहरूका लागि त्यसमा धेरै निशानीहरू (लक्षण) छन्।

وَفِى الْاَرْضِ قِطَعٌ مُّتَجٰوِرٰتٌ وَّجَنّٰتٌ مِّنْ اَعْنَابٍ وَّزَرْعٌ وَّنَخِيْلٌ صِنْوَانٌ وَّغَيْرُ صِنْوَانٍ يُّسْقٰى بِمَآءٍ وَّاحِدٍ ۗ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلٰى بَعْضٍ فِى الْاُكُلِ ۗ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ④

(४) तथा धर्तीमा विभिन्न प्रकारका भू-भागहरू एक अर्कासित जोडिएका छन्।[१] तथा अंगुरका बगैंचाहरू छन् तथा खेत एवं ख़जुरहरूका वृक्ष छन्। हाँगाहरू भएका तथा केही यस्ता छन्[२] जुन हाँगाहरू भएका छैनन्, सबै एकै पानीबाट सिंचिन्छन्। तैपनि हामीले पैदावार र स्वादमा केहीलाई केही माथि श्रेष्ठता दिन्छौं।[३] यसमा बुद्धिमानीहरूका लागि धेरै निशानी छन्।

وَاِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَاِذَا كُنَّا تُرٰبًا ءَاِنَّا لَفِىْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ۗ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ الْاَغْلٰلُ

(५) तथा यदि तिमीलाई आश्चर्य हुन्छ भने वास्तवमा उनको यो भनाई आश्चर्यजनक छ कि के जब हामी माटो भइहाल्नेछौं त के हामी नयाँ जन्म लिनेछौं।[४] यिनै ती मानिसहरू हुन्, जसले आफ्नो प्रभुसित कुफ्र गरे। यी नै हुन् जसका

The Ummah Technology Mission

[१](متجاورات) एक-अर्काका निकट तथा समानान्तर अर्थात् धर्तीको एक क्षेत्र विकसित तथा उब्जाउ छ, अत्याधिक पैदावार दिन्छ। त्यसको साथमै बाँझो भूमि छ, जसमा कुनै प्रकारको पनि पैदावार हुँदैन।

[२](صنوان) को एउटा अर्थ आपसमा नजीक भएको तथा (غير صنوان) को अर्थ अलग-अलग गरिएका छन् दोस्रो अर्थ (صنوان) एउटा वृक्ष जसका कैयन् शाखाहरू छन्, जस्तै अनार, इंजीर तथा केही ख़जूरहरू। तथा (غير صنوان) जो यस प्रकारको हुँदैन बरु शाखा नभएको।

[३]अर्थात् धर्ती पनि एक, पानी, वायु पनि एक। परन्तु फल तथा अनाज़ विभिन्न प्रकारका तथा उनका स्वाद एवं बनौट पनि एक-अर्कासित भिन्न।

[४]अर्थात् जुन शक्तिले प्रथम पटक जन्म दियो, त्यसको लागि पुनः त्यस कुरोलाई बनाउनु कुनै कठिन काम होइन। परन्तु यी काफ़िर विचित्र कुरा भन्दछन् कि पुनः हामी कसरी पैदा गरिनेछौं ?

فِيٓ أَعۡنَاقِهِمۡۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٥

घाँटीहरूमा पासो हुनेछन् । तथा यी नै हुन् जो नरकमा बास गर्ने हुन्, जो त्यसमा सधैं रहनेछन् ।

وَيَسۡتَعۡجِلُونَكَ بِٱلسَّيِّئَةِ قَبۡلَ ٱلۡحَسَنَةِ وَقَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِمُ ٱلۡمَثُلَٰتُۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغۡفِرَةٖ لِّلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلۡمِهِمۡۖ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ٦

(६) तथा जो तिमीसित दण्डको माँगमा शीघ्रता गरिराखेका छन् सुख भन्दा पूर्व नै निश्चय उनीभन्दा पहिला (उदाहरण स्वरुप) यातनाहरू आइसकेका छन् ।[1] तथा निःसन्देह तिम्रो प्रभु क्षमावान् छ, मानिसहरूका अनायास अत्याचारको पनि ।[2] तथा यो पनि निश्चित कुरो छ कि तिम्रो प्रभु दण्ड दिनुमा पनि कठोर छ ।[3]

[1]अर्थात् अल्लाहको प्रकोपबाट समुदाय तथा आबादीहरूको विनाशका कैयन् उदाहरण अघि गुज्रिसकेका छन्, यसको उपरान्त यिनी प्रकोप शीघ्र माँगदछन् ? यो काफ़िरहरूको उत्तरमा भनियो जसले भन्दथे कि हे पैग़म्बर ! यदि तिमी साँचो हौ भने त्यो प्रकोप हामीमाथि ल्याउ, जसबाट तिमी हामीलाई तर्साउने गरेका छौं ।

[2]अर्थात् मानिसहरूको अत्याचार तथा अवज्ञाको उपरान्त पनि त्यसले प्रकोपमा शीघ्रता गर्दैन बरु समय दिन्छ कैयन् पटक यति विलम्ब गरिदिन्छ कि निर्णय कयामतमाथि छाडिदिन्छ । यो उसको दया तथा कृपा एवं करुणाको परिणाम हो । यदि त्यसले तुरुन्त समाप्त तथा यातना दिन चाहन्छ भने यस सम्पूर्ण धर्तीमा एउटा मनुष्य शेष रहँदैन ।

﴿وَلَوۡ يُؤَاخِذُ ٱللَّهُ ٱلنَّاسَ بِمَا كَسَبُواْ مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهۡرِهَا مِن دَآبَّةٖ﴾

"यदि अल्लाह तआला मानिसहरूलाई तिनको कर्मको कारण समात्न थाल्छ भने धर्तीमा एउटा पनि जीव छाड्दैन ।" (सूरः फ़ातिर-४५)

[3]यो अल्लाहको अर्को गुणको वर्णन हो ताकि मनुष्य एकैतिर दृष्टि नराखोस् । अर्कोतिर पनि हेरिराखोस्, किनभने एकैतिर तथा एउटै कोणले निरन्तर हेरिराख्नाले धेरैजसो कुराहरू अदृश्य रहन्छन् । यसकारण कुर्आन करीममा जहाँ अल्लाहको दया, कृपा तथा क्षमाको वर्णन दिन्छ, त सँगसँगै उसको अर्को विशेषता प्रभुत्व प्रचण्डता तथा शक्तिको वर्णन पनि पाईन्छ । जस्तो कि यहाँ पनि छ ताकि आशा तथा भय दुवै पक्ष समक्ष रहून्, किनभने यदि आशा नै आशा सामु रहन्छ भने अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलना गर्नको लागि निडर भईहाल्छ तथा यदि भय नै भई प्रत्येक समय हृदय र मस्तिष्कमा छाईरहन्छ भने अल्लाहको कृपाबाट निराश भईहाल्छ तथा दुवै कुरा उचित छैनन् तथा मनुष्यका विनाशका कारण

The Ummah Technology Mission

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۗ إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ ۖ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ⑦

(७) तथा काफ़िर (कृतघ्न) भन्दछन् कि उसमाथि उसको प्रभुको तर्फबाट कुनै निशानी (चमत्कार) किन अवतरित गरिएन । कुरा यो हो कि तपाईं त मात्र सचेत गर्नेवाला हुनुहुन्छ ।[1] तथा प्रत्येक समुदायका लागि मार्ग-दर्शक हुनुहुन्छ ।[2]

बन्न सक्छन् । यसैकारण भनिन्छ ।

(الإيمانُ بَيْنَ الْخَوْفِ وَالرَّجَاءِ)

"ईमान भय तथा आशाको मध्येमा छ ।"

अर्थात् दुबै कुराहरूका मध्ये सन्तुलन तथा समानताको नाम ईमान हो । मनुष्य अल्लाहको प्रकोपबाट निर्भय होस् तथा न उसको कृपाबाट निराश होस् । यस विषयको लागि हेर्नुस् सूरः अल-अनाम-४७, सूरः अल-आराफ़-१६७, सूरः अल-हिज्र-४९ तथा ५० आदि आयतहरू ।

[1]प्रत्येक नबीलाई अल्लाह तआ़ला अवस्था तथा आवश्यकता अनुसार तथा आफ्नो नीति तथा विवेकको आधारमा केही निशानीहरू तथा चमत्कार प्रदान गर्दछ । परन्तु काफ़िर आफ्ना इच्छा अनुसार चमत्कारका अभिलाषी रहेका छन् । त्यस्तै मक्काका काफ़िर नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित भन्थे सफ़ा नामक पर्वतलाई सुन बनाइदिइओस् अथवा पर्वतहरूको स्थानमा स्रोत तथा नदीहरू बग्न थालून् आदि । जब उनका इच्छा अनुसार चमत्कार देखाइन्नथ्यो त भन्दथे कि यसमा कुनै निशानी, चमत्कार किन अवतरित गरिएन ? अल्लाह तआ़लाले भन्नुभयो :

> "हे पैग़म्बर ! तिम्रो काम केवल आमन्त्रण तथा सतर्क गरिदिनु हो । त्यो तिमी गर्दैरह । कसैले स्वीकार गरोस्, नगरोस् त्यसबाट तिमीलाई कुनै मतलव छैन, यसकारण कि मार्गमा हिंडाइदिनु यो हाम्रो काम हो । तिम्रो काम मार्ग देखाउनु हो, त्यस मार्गमा हिंडाउनु, यो तिम्रो काम होइन, हाम्रो काम हो ।"

[2]अर्थात् प्रत्येक समुदायको मार्गदर्शनको लागि अल्लाह तआ़लाले मार्गदर्शक अवश्य पठाएको छ । यो अर्कै कुरा हो कि समुदायहरूले यो मार्ग अपनाए अथवा अपनाएनन् । परन्तु सोझो मार्गको दर्शन गर्नको निम्ति सन्देशवाहक प्रत्येक समुदायमा अवश्य आयो ।

﴿ وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴾

"प्रत्येक समुदायमा एउटा पथ-प्रदर्शक अवश्य आएको छ ।" (सूरः फ़ातिर-२४)

The Ummah Technology Mission

اَللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ اُنْثٰى وَمَا تَغِيْضُ الْاَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ؕ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهٗ بِمِقْدَارٍ ⑧

(८) पोथी आफ्नो गर्भमा जे-जति राख्दछ, त्यसलाई अल्लाह तआ़ला राम्ररी जान्दछ ।[१] तथा पेट (गर्भाशय) को घट्नु-बढ्नु पनि ।[२] प्रत्येक कुरो उसको पासमा अनुमानित छ ।[३]

عٰلِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْكَبِيْرُ الْمُتَعَالِ ⑨

(९) गुप्त तथा खुला कुराहरूको त्यो ज्ञान राख्नेवाला छ, सबभन्दा ठूलो तथा सबभन्दा उच्च तथा उत्तम छ ।

سَوَآءٌ مِّنْكُمْ مَّنْ اَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهٖ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍۭ بِالَّيْلِ وَ سَارِبٌۢ بِالنَّهَارِ ⑩

(१०) तिमीहरूमध्ये कसैको आफ्नो कुरा गुप्तरुपले भन्नु तथा उच्च स्वरमा भन्नु तथा जो रात्रिमा लुकेको छ तथा जो दिनमा चलिराखेको छ, सबै अल्लाहको लागि एकैनास छ ।

لَهٗ مُعَقِّبٰتٌ مِّنْۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهٖ يَحْفَظُوْنَهٗ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ ؕ وَاِذَآ

(११) त्यसका रक्षक[४] मनुष्यका अगाडी-पछाडी नियुक्त छन्, जो अल्लाहको आदेशले त्यसको रक्षा गर्दछन् । कुनै समुदायको अवस्था अल्लाह (तआ़ला) परिवर्तन गर्दैन, जबसम्मकि उनीहरू स्वयं परिवर्तन न होऊन्, जो उनका हृदय[५] मा छन् ।

---

[१] माताको गर्भमा के छ ? भाले छ अथवा पोथी, सुन्दर छ अथवा कुरुप, सपूत तथा कपूत, दीर्घ आयु अथवा अल्प आयु ? सबै कुरा केवल अल्लाह तआ़ला नै जान्दछ ।

[२] यसवाट तात्पर्य गर्भको अवधि जो सामान्यत: नौ महिना हुन्छ, परन्तु घट्छ तथा बढ्छ पनि, कुनै समय यो दस महिना तथा कुनै समय सात-आठ महिनाको भईदिन्छ, यसको पनि ज्ञान अल्लाहको अतिरिक्त कसैलाई छैन ।

[३] अर्थात् कसैको जीवनकाल कति छ ? त्यसलाई भोजनको कति भाग प्राप्त हुनेछ ? यसको पूरा अनुमान अल्लाहलाई छ ।

[४] (معقبات) बहुवचन हो (معقبة) को । एक-अर्काको पछाडी आउनेवाला अथवा फरिश्ताहरू हुन्, जो पालैपालो एक-अर्का पश्चात आउँछन् । दिनका फरिश्ताहरू जान्छन् त रातका फ़रिश्ताहरू आउँछन् । राति जान्छन् त दिनका आउँछन् ।

[५] यसको व्याख्याको लागि हेर्नुस् सूरः अंफ़ाल-५३ को व्याख्या ।

The Ummah Technology Mission

أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوٓءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُۥ ۚ وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَالٍ ﴿١١﴾

अल्लाह (तआ़ला) जब कुनै समुदायलाई दण्ड दिन निर्णय गरेको हुन्छ त त्यो परिवर्तन गर्दैन तथा त्यसको अतिरिक्त कोही पनि उनको संरक्षक पनि छैन ।

هُوَ الَّذِى يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾

(१२) त्यो अल्लाह नै हो, जसले तिमीलाई विद्युतको चमक तर्साउनको लागि तथा आशा दिलाउनको लागि[1] देखाउँछ तथा ठूला बादलहरू पैदा गर्छ ।[2]

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِۦ وَالْمَلَٰٓئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِۦ وَيُرْسِلُ الصَّوَٰعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَآءُ وَهُمْ يُجَٰدِلُونَ فِى اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ﴿١٣﴾

(१३) तथा गर्जन त्यसको प्रशंसा तथा महिमाको वर्णन गर्दछ तथा फ़रिश्ताहरू पनि त्यसको भयले,[3] त्यही आकाशबाट बिजुली खसाल्छ तथा जसमाथि चाहन्छ, त्यसमाथि पार्दछ ।[4] काफ़िर अल्लाहको विषयमा झगडा गरिराखेका छन् तथा अल्लाह सर्वशक्तिशाली छ ।[5]

لَهُۥ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم

(१४) उसैलाई पुकार्नु सत्य छ,[6] जुन व्यक्तिहरू त्यसको अतिरिक्त अरुहरूलाई पुकार्दछन्, उनीहरू

---

[1]जसबाट बटुवा-यात्री तर्सन्छन् तथा घरहरूमा रहने किसान तथा कृषक त्यसको आशिर्वाद तथा लाभको आशा राख्दछन् ।

[2]गह्रुङ्गो बादलहरूसित तात्पर्य ती बादल हुन् जसमा वर्षाको पानी हुन्छ ।

[3]जस्तो अन्य स्थानमा भन्यो:

﴿وَإِن مِّن شَىْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِۦ﴾

"प्रत्येक वस्तु अल्लाहको महिमाको वर्णन गर्दछ ।" (सूर: बनी इस्राईल-४४)

[4]अर्थात् यसबाट जसलाई चाहन्छ नाश गरिदिन्छ ।

[5](مِحالٌ) को अर्थ शक्ति, सोधपूछ तथा प्रगाढ आदि गरिएका छन् अर्थात् त्यो अत्यन्त शक्तिशाली, अत्याधिक सोधपूछ गर्नेवाला तथा प्रगाढ विचारवाला छ ।

[6]अर्थात् भय तथा आशाको समय उसै एक अल्लाहलाई पुकार्नु उचित छ किनभने त्यही सबैको पुकार सुन्दछ तथा स्वीकार गर्दछ अथवा आमन्त्रण, इबादत (बन्दना) को अर्थमा छ ।

The Ummah Technology Mission

بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ ۚ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ⑭

तिनका कुनै पुकारका उत्तर दिँदैनन् जस्तै कुनै व्यक्ति आफ्नो हात पानीतिर फैलाएको होस् कि उसको मुखमा परोस्, जबकि त्यो पानी त्यसको मुखमा पुग्नेवाला छैन ।[1] ती भ्रष्टाचारीहरूका जति पुकार छ, सबै भ्रष्ट छ ।[2]

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ۩ ⑮

(१५) तथा अल्लाहकै लागि आकाशहरू तथा धर्तीका सबै जीव प्रसन्नता तथा अप्रसन्नताले सजदः (दण्डवत) गर्दछन् तथा तिनका छायाँ पनि बिहान बेलुका ।[3]

उसैको इबादत सत्य एवं उचित छ, त्यसको अतिरिक्त कोही इबादत (बन्दना) को योग्य छैन, किनभने सृष्टिको स्रष्टा, स्वामी तथा सञ्चालक त्यही हो, यसकारण कि इबादत पनि केवल उसैको अधिकार हो ।

[1]अर्थात् जो अल्लाहलाई छाडेर अरुहरूलाई सहायताको लागि पुकार्दछन्, उनको तुलना यस्तो छ, जस्तै कोही व्यक्ति टाढाबाट पानीतिर आफ्ना हातहरू फैलाएर पानीसित भनोस् कि तिमी मेरो मुखसम्म आईहाल, स्पष्ट छ कि पानी अचल छ, त्यसलाई थाहा छैन कि त्यो मलाई आफ्नो मुखसम्म पुग्नुको माँग गरिराखेको छ । तथा न त्यसमा यो शक्ति छ कि आफ्नो स्थानबाट हिंडेर त्यसको हात तथा मुखसम्म पुगोस् । यसैप्रकार यी मूर्तिपूजक अल्लाहका अतिरिक्त जसलाई पुकार्दछन्, उनीहरूलाई न यो थाहा छ कि कोही उनीहरूलाई पुकारिराखेको छ तथा त्यसको अमूक आवश्यकता छ । तथा न त्यस आवश्यकताको पूर्तिको त्यसमा शक्ति नै छ ।

[2]तथा व्यर्थ पनि छ किनकि त्यसबाट उनलाई कुनै लाभ हुनेछैन ।

[3]यसमा अल्लाह तआ़लाको महिमा एवं शक्तिको वर्णन छ कि प्रत्येक वस्तुमा त्यसको अधिकार छ तथा प्रत्येक कुरो त्यसको अधीन तथा त्यसको समक्ष नतमस्तक छ, चाहे ईमानवालाहरूको जस्तै प्रसन्नताले गरून् अथवा मूर्तिपूजकहरूको भैं अप्रसन्नताले । तथा उनको छायाँ पनि बिहान-बेलुका दण्डवत हुन्छ । जस्तो अन्य ठाउँमा भन्यौ ।

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ﴾

"के उनीहरूले देखेनन् कि अल्लाहले जुन कुरा पनि उत्पन्न गरेका छन् तिनका छायाँ दाहिने तथा बायाँबाट अल्लाहलाई दण्डवत गर्दै ढल्दछन् तथा तिनीहरू विनम्रता गर्दछन् ।" (सूरः अन-नहल-४८)

The Umman Technology Mission

(१६) (तपाईं) सोध्नुस् कि आकाशहरू तथा धर्तीको पालनकर्ता को हो ? भनिदिनुस् अल्लाह ।[1] भनिदिनुस् किन तिमी तैपनि यसको अतिरिक्त अरुहरूलाई सहायक बनाइराखेका छौ जो स्वयं आफ्ना प्राणको पनि राम्रो-नराम्रोको अधिकार राख्दैनन् ।[2] भनिदिनुस् के अन्धो तथा आँखा भएको समान हुन सक्दछन् ? अथवा के अन्धकार तथा प्रकाश समान हुन सक्दछन् ?[3] के जसलाई यिनीहरू अल्लाहको साझेदार बनाइराखेका छन्, उनीहरूले पनि अल्लाहको जस्तै उत्पत्ति गरेका छन् कि उनको हेराईमा उत्पत्ति संदिग्ध भइहाल्यो ?

قُلْ مَنْ رَّبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ قُلِ اللّٰهُ ؕ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖۤ اَوْلِيَآءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا ؕ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ ۙ اَمْ هَلْ تَسْتَوِى الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ ۚ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ؕ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَّهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

यस दण्डवत्को स्थिति के छ ? यो अल्लाह राम्ररी जान्दछ अथवा अर्को भावार्थ यसको यो हो कि काफ़िरसहित सबै सृष्टि अल्लाहका आदेशहरूका अधीन छन्, कसैमा त्यसको उल्लंघनको शक्ति छैन, अल्लाह तआला कसैलाई स्वास्थ्य देओस्, रोग देओस्, धनवान गरिदेओस् अथवा निर्धन बनाइदेओस्, जीवन देओस् अथवा मृत्यु । यी उत्पत्तिका नियमहरूमा कुनै काफ़िरलाई पनि इन्कारको शक्ति छैन ।

[1]यहाँ त पैग़म्बरहरूको मुखबाट स्वीकार छ । परन्तु क़ुर्आनका अन्य ठाउँहरूबाट स्पष्ट छ कि मूर्तिपूजकहरूको उत्तर पनि यही हुन्थ्यो ।

[2]अर्थात् जब तिमीलाई स्वीकार्य तथा मान्य छ कि आकाश तथा धर्तीको मालिक (प्रभु) अल्लाह हो, जो सबै अधिकारहरूको कुनै साझेदार बिना एक्लो मालिक हो, त फेरि तिमी त्यसलाई छोडेर यस्तालाई आफ्नो मित्र पक्षधर किन ठान्दछौ, जो स्वयं आफ्नो लागि लाभ-हानिको अधिकार राख्दैनन् ।

[3]अर्थात् जसरी अन्धो र आँखा भएको समान हुन सक्दैनन्, त्यसरी नै एकेश्वरवादी तथा अनेकेश्वरवादी समान हुन सक्दैनन् । यसकारण एउटा अल्लाहको पूजारीको हृदय एकेश्वरवादको ज्योतिले पूर्ण छ, जबकि अनेकौंको पूजारी त्यसबाट बञ्चित छ, एकेश्वरवादीका आँखा छन्, त्यो एकेश्वरवादको प्रकाश देख्दछ तथा अनेकौंको पूजारीलाई यो एकेश्वरको प्रकाश देखिदैन, यसकारण त्यो अन्धो छ । यसैप्रकार जसरी अन्धकार तथा प्रकाश समान हुन सक्दैन । एक अल्लाहको पूजारी जसको हृदय दिव्य-ज्योतिले परिपूर्ण छ, तथा एक मूर्तिपूजक (अनेकेश्वरवादी) अज्ञान तथा अन्धविश्वासका अन्धकारहरूमा भौंतिरिरहेको छ, समान हुन सक्दैनन् ।

The Ummah Technology Mission

भनिदिनुस् कि मात्र अल्लाह नै सबै कुराको उत्पत्तिकर्ता हो, त्यो एक्लो छ,[1] तथा सर्वशक्तिमान छ ।

أَنزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌۢ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا ۚ وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِى النَّارِ ابْتِغَآءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَٰعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهُۥ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَٰطِلَ ۚ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَآءً ۖ وَأَمَّا مَا يَنفَعُ

(१७) त्यसैले आकाशबाट वर्षा गऱ्यो अनि आ-आफ्ना शक्ति अनुसार नहरहरू बगेर निस्के ।[2] त्यसपश्चात जलका धाराले माथि चढेर फिंजलाई उठाइहाल्यो ।[3] तथा त्यस वस्तुमा पनि जसलाई आगोमा हालेर तताउँछन्, आभूषण अथवा सामानका लागि त्यसै प्रकारका फिंजहरू छन् ।[4] यसैप्रकार अल्लाह तआ़ला सत्य-असत्यलाई स्पष्ट गर्नको उदाहरण दिन्छ ।[5] अब फिज़

[1]अर्थात् यस्तो कुरो छैन कि यिनीहरू कुनै शंकाका शिकार भइहालेका हुन्, वरु यो कुरा मान्दछन् कि प्रत्येक वस्तुको रचयिता मात्र अल्लाह नै हो ।

[2](بقدرها) (विस्तार अनुसार) को अर्थ हो नालाहरू अर्थात् (घाटी) (दुई पर्वतहरूका मध्येका स्थान) साँगुरो छ भने कम पानी तथा विस्तृत छ भने अधिक पानी उठाउँछ । अर्थात् कुर्आनको अवतरणलाई जुन मार्गदर्शन तथा वर्णनको संकलन हो, वर्षा हुनुबाट उपमा दिएको छ । यसकारण कि कुर्आनको लाभ पनि वर्षाको लाभ जस्तै सामान्य छ । तथा घाटीहरूको उपमा दिएको छ हृदयसँग । यसकारण कि घाटीहरू (नालाहरू) मा पानी गएर रोक्दछ, जसरी कुर्आन तथा ईमान ईमानवालाहरूका हृदयमा स्थिर हुन्छ ।

[3]त्यस फिंजबाट जुन पानी माथि आउँछ तथा जुन विलीन हुन्छ तथा हावाहरू जसलाई उडाएर लैजान्छन्, कुफ्र तात्पर्य छ, जुन फिंजको जस्तै उडेर जाने तथा समाप्त हुने हुन्छ ।

[4]यो अर्को उदाहरण हो कि तामा, पित्तल, शिशा अथवा स्वर्ण-चाँदीका आभूषण अथवा सामान बनाउनको लागि आगोमा तताईन्छ, त त्यसमाथि पनि फिंज आउँछ । यस फिंजबाट तात्पर्य फोहोर-मैलो हो जुन यी धातुहरूमा हुन्छ । आगोमा गरम गर्नाले फिंजको रुखमा माथि आउँछ अनि यो फिंज पनि हेर्दाहेर्दै समाप्त भएर जान्छ तथा धातु वास्तविक रूपमा शेष रहन्छ ।

[5]अर्थात् जब सत्य र असत्यको आपसमा सामना तथा भिडन्त हुन्छ, तब असत्यलाई यसैप्रकार स्थायित्व तथा स्थिरता प्राप्त हुँदैन, जुनप्रकारले बाढीको धाराको फिंज

The Ummah Technology Mission

النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٧﴾

व्यर्थ भएर जान्छ ।[1] तर जुन मानिसहरूलाई लाभ पुऱ्याउने कुराहरू छन्, ती धर्तीमा बसिराखेका हुन्छन् ।[2] अल्लाह (तआला) यसैप्रकार उदाहरण दिने गर्छ ।[3]

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾

(१८) जुन मानिसहरूले आफ्नो प्रभुका आदेशहरूको पालन गरे, उनीहरूका लागि भलो छ तथा जुन मानिसहरूले त्यसका आदेशको पालना गरेनन, यदि उनको पासमा त्यो सबथोक जो धर्तीमा छ बरु त्यसको साथसाथै त्यतिकै अरु पनि होस् त आफ्नो मुक्तिको लागि उनीहरू सबै दिइहाल्नेछन् ।[4] यिनै हुन् जसको लागि नराम्रो हिसाब छ,[5] तथा

पानीसँग धातुहरूको फिंज, जसलाई आगोमा तताईन्छ, धातुहरुसँग शेष रहँदैन बरु समाप्त तथा नष्ट भईहाल्छ ।

[1]अर्थात् यसबाट कुनै लाभ हुँदैन, किनभने फिंज, पानी अथवा धातुसँग शेष रहँदैन बरु विस्तारै-विस्तारै बसिहाल्छ अथवा हावा त्यसलाई उडाएर लैजान्छ । असत्यको तुलना पनि फिंजको जस्तै छ ।

[2]अर्थात् पानी, तथा स्वर्ण, चाँदी, तामा, पित्तल आदि यी कुराहरू शेष रहन्छन्, जसबाट मानिसहरू लाभान्वित रहन्छन् । त्यसैप्रकार सत्य शेष रहन्छ, जसको अस्तित्वलाई पनि विनाश छैन तथा जसको लाभ पनि थाई छ ।

[3]अर्थात् कुरालाई बुझाउन तथा मस्तिष्कमा राख्नको लागि उपमा तथा उदाहरणहरूको वर्णन हुन्छ, जस्तै यहाँ दुईटा उदाहरण वर्णन गरिए तथा त्यसैप्रकार सूरः अल-बकरःको प्रारम्भमा पाखण्डीहरूका लागि उदाहरणको वर्णन छ। यसैप्रकार सूरः नूर-३९ तथा ४० मा काफिरहरूका लागि दुईटा उपमाहरू छन् तथा हदीसहरूमा पनि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उदाहरणद्वारा मानिसहरूलाई धेरैजसो कुराहरू बुझाउनु भयो । (विस्तृत जानकारीका लागि हेर्नुस् तफ़सीर इब्ने कसीर)

[4]यो विषय यसभन्दा पहिला पनि दुई-तीन ठाउँहरूमा गुज्रिसकेको छ ।

[5]किनभने उनीहरूसित प्रत्येक साना-ठूला कर्महरूको हिसाब लिइने छ तथा उनको मामिला (जसबाट हिसाबमा प्रतिप्रश्न गरियो, त्यसको बाँचेर निस्कनु कठिन हुनेछ, त्यसलाई दण्ड भएर नै छाड्नेछ) को समतुल्य हुनेछ । यसकारण अगाडी भन्यो उनको ठेगाना नरक हो ।

The Ummah Technology Mission

उनको ठेगाना नरक हो, जुन साह्रै नराम्रो स्थान हो ।

(१९) के त्यो व्यक्ति जो यो ज्ञान राख्दछ कि जुन तपाईंतिर प्रभुको तर्फबाट अवतरित गरिएको छ, त्यो सत्य छ, त्यस व्यक्ति जस्तो हुनसक्छ, जो अन्धो छ । र[1] शिक्षा त यिनै स्वीकार गर्दछन्, जो बुद्धिमानी हुन्छन् ।[2]

أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٩﴾

(२०) जो अल्लाहको दिइएको वचनलाई पूरा गर्दछन् ।[3] तथा वचन भङ्ग गर्दैनन् ।[4]

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢٠﴾

(२१) जो अल्लाह (तआ़ला) ले जुन कुराहरूलाई जोड्नको लागि आदेश दिएको छ, उनी त्यसलाई जोड्दछन् ।[5] तथा उनीहरू आफ्नो प्रभुसित तर्सन्छन् तथा हिसाबको कठोरताको भय राख्दछन् ।

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾

---

[1]अर्थात् एउटा त्यो व्यक्ति जो कुर्आनको यथार्थता तथा सत्यतामा विश्वास राख्दछ, तथा अर्को अन्धो छ अर्थात् त्यसलाई कुर्आनको सत्यतामा सन्देह छ, के यी दुवै समान हुन सक्दछन् ? प्रश्न, नकारात्मक छ अर्थात् यी दुबै त्यसैप्रकार समान हुन सक्दैनन्, जुनप्रकार फिंज तथा पानी अथवा स्वर्ण, तामा तथा त्यसको फोहरमैला समान हुन सक्दैनन् ।

[2]अर्थात् जोसित स्वच्छ हृदय तथा उचित बुद्धि छैन तथा जसले आफ्ना हृदयहरूमा पापहरूका खिया लगाईसकेका छन् तथा आफ्नो बुद्धि भ्रष्ट गरिहालेका छन्, उनी यस कुर्आनबाट शिक्षा प्राप्त गर्न सक्दैनन् ।

[3]यो बुद्धिमानीहरूका गुणहरूको वर्णन भइराखेको छ । अल्लाहको वचनसित तात्पर्य, त्यसको आदेश (आज्ञा तथा निषेध) हुन्, जसको उनी पालन गर्दछन् । अथवा त्यो वचन हो, जुन वचन (عَهْدِ أَلَسْتُ) भनिन्छ, जसको विस्तृत विवरण सूर: आराफमा आइसकेको छ ।

[4]यसबाट तात्पर्य ती परस्पर सन्धि तथा वचन हुन्, जुन मनुष्य आपसमा एक-अर्कासित गर्दछन् अथवा त्यो जुन उनको तथा उनको प्रभुको मध्ये छ ।

[5]अर्थात् सम्बन्ध तथा नाताहरूलाई तोड्दैनन् बरु उनलाई जोड्दछन् तथा आपसमा सम्बन्धको पालन गर्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾

(२२) तथा उनीहरू आफ्नो प्रभुको प्रसन्नताको लागि धैर्य राख्दछन् ।[१] तथा नमाज़हरूलाई निरन्तर स्थापित राख्दछन् ।[२] तथा जे-जति हामीले उनीहरूलाई दिएका छौं, त्यसलाई प्रत्यक्ष रुपले खर्च गर्दछन् ।[३] तथा नराम्रोलाई पनि राम्रोबाट पन्छाउन्छन्,[४] उनीहरूकै लागि पारलौकिक निवासस्थान हो ।[५]

جَنَّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَن صَلَحَ مِنْ ءَابَآئِهِمْ وَأَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ وَالْمَلَٰٓئِكَةُ يَدْخُلُونَ

(२३) सधैं रहनको लागि बाग़[६] (बगैंचा) जहाँ यिनीहरू स्वयं जानेछन् तथा उनका पूर्वज तथा पत्नी एवं सन्तानहरू मध्येबाट पनि जो पुण्य काम गर्नेवाला

---

[१]अल्लाहको अवज्ञा तथा पापहरूबाट बच्दछन् । यो धैर्यको एउटा प्रकार हो । कठिनाई एवं दुखहरूमा धैर्य राख्दछन् । यो दोस्रो प्रकार हो ।

[२]उनका सीमाहरू तथा प्रतिबन्ध, मन तथा चित्तले लिइन् एवं निर्धारित नियमानुसार ।

[३]अर्थात् जब-जब व्यय गर्नुको आवश्यकता पर्दछ, आफन्ती तथा अरुहरूमा तथा लुकाएर एवं प्रत्यक्ष रूपले व्यय गर्दछन् ।

[४]अर्थात् उनीसँग कोही नराम्रो गर्दछ भने उनीहरू त्यसको उत्तर राम्रोपनाले दिन्छन्, अथवा क्षमा तथा बिर्सिदिने एवं सहनशीलताले काम लिन्छन् । जसरी अन्य स्थानमा अल्लाह तआलाले आदेश गर्नुभयो :

﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾

"नराम्रोको उत्तर यसप्रकार देउ, जो राम्रो होस् । (यदि तिमी यस्तो गर्नेछौ भने) त्यो व्यक्ति जुन तिम्रो शत्रु हो, यस्तो भइहाल्नेछ कि जस्तो तिम्रो घनिष्ट मित्र हो । (सूर: हा.मीम.सजद:-३४)

[५]अर्थात् जो यी उत्तम चरित्रहरूको पालना गर्ने तथा वर्णित विशेषताहरूले युक्त हुनेछन्, उनको लागि परलोकमा घर छ ।

[६]अदनको अर्थ हो स्थायी अर्थात् सधैं रहने बगैंचा ।

The Ummah Technology Mission

عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾

हुनेछन्,[1] उनका निकट फरिश्ताहरू प्रत्येक द्वारबाट आउनेछन् ।

سَلَٰمٌ عَلَيْكُم بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى ٱلدَّارِ ﴿٢٤﴾

(२४) (भन्नेछन् कि) तिमीमाथि सलामती (शान्ति) होस्, त्यसको प्रतिफल स्वरुप जुन तिमीले धैर्यले काम गर्‍यौ । अतः कति राम्रो परिणाम छ आख़िरतको घरको ।

وَٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ ٱللَّهِ مِنۢ بَعْدِ مِيثَٰقِهِۦ وَيَقْطَعُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِى ٱلْأَرْضِ ۙ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوٓءُ ٱلدَّارِ ﴿٢٥﴾

(२५) तथा जुन मानिसहरू अल्लाहको वचनलाई त्यसको सुदृढता पश्चात तोडिदिन्छन् तथा जुन कुराहरूलाई जोड्न अल्लाहको आदेश छ तिनलाई भङ्ग गरिदिन्छन् तथा धर्तीमा उपद्रव फैलाउँछन्, उनका लागि धिक्कार छ तथा उनका लागि नराम्रो घर छ ।[2]

[1]अर्थात् यसप्रकार सद्व्यवहार सम्बन्धिहरूलाई आपसमा एकत्रित गरिदिनेछ, ताकि एक-अर्काको दर्शन गरेर नेत्र शितलता प्राप्त होस्, यहाँसम्मकि तल्लो श्रेणीका स्वर्गवासीलाई पनि उच्च श्रेणी प्रदान गर्नेछ ताकि उनीहरू आफ्ना सम्बन्धिहरूसँग एकत्रित होउन्, भन्यो ।

﴿ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَٱتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَٰنٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَآ أَلَتْنَٰهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَىْءٍ ﴾

"तथा ती मानिसहरू जो ईमान ल्याए तथा उनका सन्तानले ईमानका साथ उनका अनुसरण गरे त हामीले मिलाइदिनेछौं उनका साथ उनका सन्तानलाई तथा उनका कर्महरूबाट हामी केही घटाउने छैनौं ।" (सूरः अल-तूर-२१)

यसबाट जहाँ यो ज्ञान हुन्छ कि चरित्रवान सम्बन्धिहरूलाई अल्लाह तआला, स्वर्गमा एकत्रित गर्नेछ, त्यहीं यो पनि ज्ञात भयो कि यदि कसैको पासमा ईमान तथा सत्कर्मको पूँजी हुनेछैन, त त्यो स्वर्गमा जाने छैन, चाहे त्यसका अन्य अति नजीकका सम्वन्धि स्वर्गमा गएका होउन्, किनभने स्वर्गमा प्रवेश वंश तथा परिवारको आधारमा होइन, ईमान तथा कर्मको आधारमा हुनेछ ।

مَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ

"जसले त्यसको कर्म पछाडी छोडिदियो, त्यसको वंश उसलाई अगाडी बढाउने छैन ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल जिक्र वद्दुआ, बाब फ़ज़्लिल इज्तेमाअे अला तिलावतिल कुर्आन)

[2]यो सत्कर्मीहरूका साथ कुकर्मीहरूको परिणामको वर्णन गरिदियो ताकि मनुष्य यस परिणामबाट बच्न प्रयत्न गरोस् ।

The Ummah Technology Mission

اَللّٰهُ يَبۡسُطُ الرِّزۡقَ لِمَنۡ يَّشَآءُ وَيَقۡدِرُ ؕ وَفَرِحُوۡا بِالۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا ؕ وَمَا الۡحَيٰوةُ الدُّنۡيَا فِى الۡاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ۝

(२६) अल्लाह (तआ़ला) जसको जीविका चाहन्छ, बढाउँछ तथा घटाउँछ ।[१] यी त संसारको जीवनमा मुग्ध भइहाले ।[२] यद्यपि कि संसार परलोकको तुलनामा अत्याधिक तुच्छ पूँजी हो ।[३]

وَيَقُوۡلُ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا لَوۡلَاۤ اُنۡزِلَ عَلَيۡهِ اٰيَةٌ مِّنۡ رَّبِّهٖ ؕ قُلۡ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنۡ يَّشَآءُ وَيَهۡدِىۡۤ اِلَيۡهِ مَنۡ اَنَابَ ۝

(२७) काफ़िर भन्दछन् कि उनीमाथि कुनै निशानी (चमत्कार) किन अवतरित गरिएन ? जवाफ दिनुस् कि जसलाई अल्लाह विचलित गर्न चाहन्छ, गरिदिन्छ तथा जो उसतिर नतमस्तक हुन्छ, त्यसलाई मार्ग देखाउँछ ।

[१]जब काफ़िर तथा मूर्तिपूजकहरूको लागि यो भन्यो कि उनका लागि नराम्रो घर छ त मनमा यो सन्देह उत्पन्न हुनसक्छ कि संसारमा त उनलाई हरेक प्रकारको सुख प्राप्त छ, त्यसको खण्डनको लागि भन्यो कि सांसारिक साधन तथा व्यावसायको कमी अथवा अधिकता यो अल्लाहको अधिकारमा छ, त्यो आफ्नो इच्छाले तथा कुनै कारणवश (जसलाई मात्र त्यही जान्दछ) कसैलाई अधिक तथा कसैलाई कम दिन्छ । जीविकाको अधिकता यस कुराको प्रमाण होइन कि अल्लाह तआ़ला त्योसित प्रसन्न छ तथा कमीको अर्थ यो होइन कि अल्लाह तआ़ला उसमाथि क्रोधित छ ।

[२]कसैलाई यदि संसारको धन अधिक प्राप्त भइराखेको छ कि जबकि त्यो अल्लाहको आज्ञाकारी छ, त यो प्रसन्न तथा निश्चित हुने स्थान होइन, किनभने यो अवसर हो । थाहा छैन कतिखेर यो अवधि समाप्त हुन्छ तथा अल्लाहको पकडमा जकडिन्छ ।

[३]हदीसमा वर्णित छ कि संसारको मुल्य परलोकको अपेक्षा यसप्रकार छ जस्तै कोही व्यक्ति आफ्नो औंला समुद्रमा चोपेर निकाल्छ, त देख्छ कि समुद्रको जलको अपेक्षा उसको औंलामा कति पानी आयो ? (सहीह मुस्लिम किताबुलजन्नः, बाबु फ़नाइद्दुनिया व बयानुल हश्र यौमल कियामः) एउटा अन्य हदीस मा छ कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम कहीं जाँदा बाखाको एउटा मृत बच्चाबाट पास भयो, त त्यसलाई देखेर उहाँले भन्नुभयो :

"अल्लाहको सौगन्ध संसार अल्लाहको निकट यसभन्दा पनि अधिक तुच्छ छ, जति यो मरेको बच्चा आफ्ना स्वामीहरूका निकट त्यस समय तुच्छ थियो, जब उनले त्यसलाई फ्याँके ।" (सहीह मुस्लिम किताबुज्जुहदे वर्रेकाक़)

The Ummah Technology Mission

(२८) जो मानिसहरू ईमान ल्याए, उनका हृदय अल्लाहको स्मरण गर्नुबाट शान्ति प्राप्त हुन्छ, स्मरण राख कि अल्लाहको स्मरणले नै शान्ति प्राप्त हुन्छ ।[1]

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ ٱللَّهِ ۗ أَلَا بِذِكْرِ ٱللَّهِ تَطْمَئِنُّ ٱلْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾

(२९) जसले विश्वास गरे तथा जसले पुण्यका कार्य पनि गरे उनीहरूका लागि खुशहाली (समृद्धि) छ ।[2] तथा सर्वश्रेष्ठ स्थान छ ।

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَـَٔابٍ ﴿٢٩﴾

(३०) त्यसैप्रकार हामीले तपाईंलाई त्यस समुदायमा पठाएका छौं,[3] जसभन्दा पहिला धेरै समुदाय गुज्रिसकेका छन् कि तपाईं उनीहरूलाई हाम्रो तर्फबाट जुन वह्‌यी (प्रकाशना) तपाईंमाथि अवतरित छ पढेर सुनाउनुस्, यी अल्लाह कृपालुलाई नकार्नेवाला हुन् ।[4] (तपाईं) भनिदिनुस् कि मेरो प्रभु त त्यही

كَذَٰلِكَ أَرْسَلْنَٰكَ فِىٓ أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَآ أُمَمٌ لِّتَتْلُوَا۟ عَلَيْهِمُ ٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِٱلرَّحْمَٰنِ ۚ قُلْ هُوَ رَبِّى لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ

[1]अल्लाहको वर्णनबाट तात्पर्य त्यसको एकेश्वरवादको वर्णन हो, जसबाट मूर्तिपूजकहरूका हृदयमा संकोच उत्पन्न हुन्छ, अथवा त्यसको इबादत, कुर्‌आन पढ्‌नु, ऐच्छिक प्रार्थनाहरू, विन्ति तथा ध्यान लगाउनु हो, जुन ईमानवालाहरूका हृदयको भोजन हो अथवा त्यसका आदेश एवं निर्देशहरूको अनुगमन तथा पालना गर्नु हो, जसबिना ईमानवाला तथा अल्लाहसित तर्सनेवाला ब्याकूल रहन्छन् ।

[2](طوبى) का विभिन्न अर्थ भनिएका छन्, जस्तै पुण्य, पवित्र, चमत्कार, प्रतिस्पर्धा स्वर्गमा विशेष वृक्ष अथवा निर्धारित स्थान आदि । भावार्थ सबैको एउटै छ अर्थात् स्वर्गमा उत्तम स्थान यसको सुख-सुवधा ।

[3]जुनप्रकार हामीले तपाईंलाई सचेत गर्नेवाला रसूलको रूपमा पठाएका छौं, त्यसैप्रकार तपाईंभन्दा पहिलाका समुदायहरूमा रसूल पठाएका थियौं, उनीहरूलाई पनि यसैप्रकार झूठा भनिएको थियो, जुनप्रकार तपाईंलाई गरियो तथा जुनप्रकार झुठ्‌लाउनुको परिणामस्वरुप ती समुदाय नाश गरिए, यिनीहरू पनि त्यस परिणामबाट निश्चिन्त रहनु हुँदैन ।

[4]मक्काका मूर्तिपूजक “रहमान” (कृपानिधि) शब्दबाट धेरै भयभीत हुन्थे, हुदैबियाको सन्धिको अवसरमा जब बिस्मिल्लाह हिर्रहमानिर्रहीमका शब्द लेखिए त उनीहरूले भने कि “रहमान” (कृपानिधि) तथा रहीम (दयालु) के हो ? हामी जान्दैनौं । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

وَإِلَيْهِ مَتَابِ ۝٣٠

हो, त्यसबाहेक वस्तुत: कोही पनि पूजाको योग्य छैन,[1] उसैमाथि मेरो भरोसा छ । तथा उसैतिर मेरो आकर्षण छ ।

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَىٰ ۗ بَل لِّلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا ۗ أَفَلَمْ يَيْأَسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا ۗ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝٣١

(३१) तथा यदि (मानौं कि) कुर्आनद्वारा पर्वत चलाइदिएको भए अथवा धर्ती टुक्रा-टुक्रा गरिदिएको भए अथवा मृतकहरूसित कुरो गराइदिएको भए (तैपनि उनी ईमान ल्याउने थिएनन्) कुरो यो हो कि सबै कार्य अल्लाहको हातमा छ ।[2] त के ईमानवालाहरू यस कुरालाई जान्दैनन् कि यदि अल्लाह तआलाले चाहेको भए सबै मानिसहरूलाई सोझो मार्गमा ल्याइदिन्थ्यो ? काफिरहरूलाई त उनको कुफ्रको परिणाममा सधैं कुनै न कुनै कठोर यातना पुगिराख्नेछ अथवा उनका घरहरूको छिमेकमा अवतरित भइरहनेछ ।[3]

[1]अर्थात् रहमान मेरो त्यो प्रभु हो, जसबाहेक कोही पूज्य छैन ।

[2]इमाम इब्ने कसीर भन्दछन् कि प्रत्येक आकाशीय पुस्तकलाई कुर्आन भनिन्छ, जुनप्रकार एउटा हदीसमा वर्णित छ कि आदरणीय दाऊद पशुहरूलाई तयार गर्नको लागि आदेश दिन्थे तथा यसै अवधिमा एक पटक कुर्आन पढिहाल्थे (सहीह बुखारी किताबुल अम्बिया) यहाँ स्पष्ट कुरो छ कि कुर्आनबाट तात्पर्य ज़बूर हो । आयतको अर्थ यो हो कि यदि अघि कुनै आकाशीय पुस्तक यस्तो अवतरित भएको भए जसलाई सुनेर पर्वत हिंड्न थाल्थे अथवा धर्तीको दूरता पूरा भइहाल्थ्यो अथवा मृतक मानिसहरू बोलिहाल्थे त कुर्आन करीममा यो विशेषता यसभन्दा पनि उत्तमरुपले विद्यमान हुन्थ्यो किनभने यो चमत्कार तथा भाषा शैलीमा अघिका सबै पुस्तकहरूभन्दा उच्च छ । तथा केहीले यसको भावार्थ यो वर्णन गरेका छन् कि यदि यस कुर्आनद्वारा यी चमत्कार प्रकट भएको भए, तैपनि यी काफ़िर ईमान ल्याउँदैनथे, किनभने ईमान ल्याउनु (विश्वास गर्नु) अथवा नल्याउनु यो अल्लाहको इच्छामा निर्भर छ । चमत्कारहरूमाथि होइन । यसैले आदेश भयो कि सबै कार्य अल्लाहकै हातमा छ ।

[3]जुन उनको दृष्टि तथा ज्ञानमा अवश्य आउनेछ ताकि उनीहरू शिक्षा ग्रहण गर्न सकून् ।

The Ummah Technology Mission

यहाँसम्मकि अल्लाहको वचन आइपुग्नेछ ।[1] नि:सन्देह अल्लाह तआ़ला वचन भङ्ग गर्दैन ।

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾

(३२) तथा नि:सन्देह तपाईभन्दा अघिका पैग़म्बरहरूसँग उपहास गरिएको थियो तथा मैले पनि काफ़िरहरूलाई छूट दिएको थिए, अनि अन्तत: उनीहरूलाई समातिहालेको थिए, त मेरो प्रकोप कस्तो रह्यो ?[2]

أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۗ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ ۚ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ

(३३) अथवा त्यो अल्लाह जो दृष्टि राख्दछ, प्रत्येक व्यक्तिद्वारा गरिएको कर्ममाथि,[3] उनीहरूले अल्लाहका साझेदार ठहराएका छन्, भनिदिनुस् अलि तिनका नाम त लेऊ,[4] के

---

[1]अथवा केयामत (प्रलय) आइहालोस् अथवा मुसलमानहरूलाई पूर्ण विजय तथा अधिकार प्राप्त भइहालोस् ।

[2]हदीसमा वर्णित छ । إِنَّ اللَّهَ لَيُمْلِي لِلظَّالِمِ حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ

"अल्लाह तआ़ला अत्याचारीहरूलाई अवसर दिँदैजान्छ, यहाँसम्मकि जब तिनलाई समात्छ त फेरि छोड्दैन ।"

यस पश्चात नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यो कुरआ़नको आयत पढ्नुभयो ।

﴿ وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ ۚ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴾

"यसैप्रकार तिम्रो प्रभुको पकड छ, जब त्यसले अत्याचार गर्ने वस्तीहरूलाई समात्छ । नि:सन्देह त्यसको पकड अत्यन्त कडा एवं कठोर छ ।" (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूर: हूद तथा सहीह मुस्लिम किताबुल बिर्रे, बाब तहरिमिज्जुलम)

[3]यहाँ यसको उत्तर लिप्त छ । अर्थात् के त्यो यी झूठा देवताहरू समान हुनसक्छ, जसको यिनीहरू पूजा गर्दछन्, जो कसैलाई लाभ पुऱ्याउन अथवा न हानि पुऱ्याउनको शक्ति राख्दैनन्, न उनीहरूले देख्दछन् न उनीहरूले बुद्धि तथा समझ राख्दछन् ।

[4]अर्थात् हामीहरूलाई पनि भन ताकि उनीहरूलाई चिन्न सकौं । यसकारण कि उनको कुनै वास्तविकता नै छैन । यसकारण अगाडी भने के तिमी अल्लाहलाई ती कुराहरू बताउँछौ, जुन त्यो धर्तीमा जान्दै-जान्दैनन्, अर्थात् उनको अस्तित्व नै छैन ।

The Ummah Technology Mission

فِي الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ ۗ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ۗ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

तिमीले अल्लाहलाई ती कुराहरू बताउँछौ, जुन त्यो धर्तीमा जान्दै-जान्दैन, अथवा सतही कुरामात्र बनाइराखेका छौ,[1] वास्तविक कुरा यो हो कि कुफ्र गर्नेहरूका लागि उनको आडम्बरका कुरा नै राम्रा लाग्दछन् ।[2] तथा उनी सत्य-मार्गबाट रोकिएका छन्, तथा जसलाई अल्लाहले मार्ग-विचलित गर्दछ, त्यसलाई मार्ग दर्शाउने कोही छैन ।[3]

यसकारण कि यदि धर्तीमा उनको अस्तित्व भएको भए त अल्लाह तआ़लाको ज्ञानमा अवश्य हुन्थ्यो, उसबाट कुनै कुरा लुकेको छैन ।

[1]यहाँ (ظاهر) (ज़ाहिर) कल्पनाको अर्थमा छ अर्थात यी केवल उनका काल्पनिक कुरा हुन् । अर्थ यो हो कि तिमी यी मूर्तिहरूको पूजा यस कल्पनाबाट गर्दछौ कि यिनी लाभ-हानि पुऱ्याउन सक्दछन् तथा तिमीले उनका नाम पनि देवता राखेका छौ । यद्यपि यी नामहरू तिम्रा तथा तिम्रा पूर्वजबाट राखिएका हुन् जसको कुनै प्रमाण अल्लाहले अवतरित गरेको छैन । यिनीहरू मात्र कल्पना तथा मनपरी गर्छन् । (सूरः अल-नज्म-२३)

[2]छलबाट तात्पर्य, उनको ती पथभ्रष्ट विश्वासका कर्म हुन्, जसमा शैतानले उनलाई फँसाएर राखेको छ, शैतानले पथ-भ्रष्टतामाथि पनि आकर्षक आवरण चढाइएको छ ।

[3]जुनप्रकार अन्य स्थानमा छ ।

﴿وَمَن يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَن تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾

"जसलाई अल्लाह पथ-विचलित गर्न विचार गर्छ, त तिमी अल्लाहबाट उसको लागि केही अधिकार राख्दैन ।" (सूरः अल-मायदः-४१) तथा भन्यो :

﴿إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾

"यदि तिमी उनको मार्ग-दर्शनको इच्छा राख्दछौ भने (याद राख) अल्लाह तआ़ला त्यसलाई मार्ग-दर्शन प्रदान गर्दैन, जसलाई त्यो पथभ्रष्ट गर्दछ तथा उनको कुनै सहायता हुनेछैन ।" (सूरः अल-नहल-३७)

The Ummah Technology Mission

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ ۚ وَمَا لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ ﴿٣٤﴾

(३४) उनीहरूका लागि सांसारिक जीवनमा पनि दुख छ,[1] तथा आख़िरत (परलोक) को यातना त अत्याधिक कठोर छ ।[2] तथा उनीहरूलाई अल्लाहको क्रोधबाट बचाउने कोही छैन ।

مَّثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا ۚ تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوا ۖ وَّعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٥﴾

(३५) त्यस स्वर्गको विशेषता जसको वचन परहेजग़ारहरूलाई दिइएको छ, यो हो कि त्यसमा नहरहरू बगिराखेका छन् । त्यसका फल सधैं रहने छन् तथा त्यसका छायाँ पनि । यो हो प्रतिफल परहेजग़ारहरू (जितेन्द्रिहरू) को,[3] तथा काफ़िरहरूको परिणाम नरक हो ।

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ ۖ وَمِنَ الْأَحْزَابِ

(३६) तथा जसलाई हामीले किताब प्रदान गरेका छौं,[4] उनीहरू त जे-जति तपाईंमाथि अवतरित गरिन्छ, त्यसबाट

---

[1]यसबाट तात्पर्य हत्या तथा बन्दी बनाउनु हो, जुन मुसलमानहरूसँगको युद्धमा ती काफ़िरहरूको भागमा आउँछ ।

[2]जुनप्रकार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि (لِعَان) गर्ने जोडासित भन्नुभएको थियो ।

إِنَّ عَذَابَ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ عَذَابِ الآخِرَةِ

"सांसारिक यातना परलोकको यातनाभन्दा अत्याधिक सहज छ ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल लेआन) यसको अतिरिक्त सांसारिक यातना (जस्तोसुकै तथा जतिपनि होस्) अस्थायी तथा सामयिक छ तथा परलोकको याताना स्थाई छ । त्यसमा कमी तथा अन्त छैन । यसवाहेक नरकको आगो सांसारिक आगोभन्दा उनन्सत्तरी गुना अधिक गरम छ । तथा यसैप्रकार अन्य कुराहरू छन्, यसकारण यातनाको तीब्रतामा के सन्देह हुनसक्दछ ।

[3]काफ़िरहरूको दुष्परिणामको उपरान्त ईमान भएकाहरूका अति उत्तम परिणामको पनि वर्णन गरियो ताकि स्वर्गको प्राप्तिको लागि अभिलाषा तथा रुचि उत्पन्न होस्, यस स्थानमा इमाम इब्ने क़सीरले स्वर्गका सुख, सुविधाहरू तथा उनका विशेष महत्वमा आधारित हदीसहरूको वर्णन गर्नुभएको छ, जसलाई त्यहाँ देखियोस् ।

[4]यसबाट तात्पर्य मुसलमान हुन् तथा अर्थ हो जो क़ुरआनका आदेशानुसार कर्म गर्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

مَنْ يُّنْكِرُ بَعْضَهٗ ؕ قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ وَلَآ اُشْرِكَ بِهٖ ؕ اِلَيْهِ اَدْعُوْا وَاِلَيْهِ مَاٰبِ ﴿٣٦﴾

प्रसन्न हुन्छन्[1] तथा अन्य सम्प्रदाय त्यसका केही कुराहरूलाई अस्वीकार गर्दछन् ।[2] तपाईं घोषणा गरिदिनुस् कि मलाई त केवल यही आदेश दिइएको छ कि म अल्लाहको उपासना गरुँ तथा त्यससँग साझीदार न बनाऊ, म उसैतिर आमन्त्रित गरिराखेको छु तथा उसैतिर म फर्कनछ ।

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ؕ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾

(३७) तथा यसैप्रकार हामीले यस कुर्आनलाई अरबी भाषाको आदेश अवतरित गरेका छौं ।[3] तथा यदि तपाईंले उनका इच्छाहरू[4]को अनुगमन गर्नुभयो । यस पश्चात जबकि तपाईंको पासमा ज्ञान आइसकेको छ ।[5] त अल्लाहका (यातनाहरू) बाट

[1]अर्थात् कुर्आनको सत्यताको प्रमाण तथा साक्ष्य देखेर अझ प्रसन्न हुन्छन् ।

[2]यसबाट तात्पर्य यहूदी, इसाई, काफिर तथा मूर्तिपूजक हुन् । केही ज्ञाताहरूका निकट पुस्तकबाट तात्पर्य तौरात तथा इंजील हो, यिनीहरूमध्ये जो मुसलमान भए, उनीहरू प्रसन्न हुन्छन् तथा अस्वीकार गर्नेवाला ती यहूदी तथा इसाई हुन्, जो मुसलमान भए ।

[3]अर्थात् जुनप्रकारले तपाईंभन्दा अघिका रसूलहरूमाथि पनि स्थानीय भाषामा पुस्तकहरू अवतरित गरिए । त्यसैप्रकार तपाईंमाथि कुर्आन हामीले अरबी भाषामा उतारेका छौं, यसकारण कि तपाईंका प्रथम सम्बोधित अरबी मानिसहरू हुन्, जो मात्र अरबी भाषा जान्दछन् । यदि यो कुर्आन कुनै अन्य भाषामा अवतरित भएको भए यो उनका समझभन्दा बाहिरको कुरा हुन्थ्यो तथा मार्गदर्शन प्राप्त गर्नुमा यिनीहरूका लागि बहाना हुन्थ्यो । हामीले कुर्आनलाई अरबी भाषामा अवतरित गरेर यो बहाना पनि हटाइदियौं ।

[4]यसबाट तात्पर्य अहले किताबका केही आकांक्षाहरू हुन्, जसलाई उनीहरू चाहन्थे कि अल्लाहका अन्तिम रसूल अप्नाउन् जस्तै बैतुल मोकद्दसलाई स्थाई "किबला" बनाइराख्नु तथा उनको अन्धविश्वासहरूको विरोध नगर्नु आदि ।

[5]यसबाट तात्पर्य त्यो ज्ञान हो जुन वह्यी (प्रकाशना) द्वारा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई प्रदान गरिएको छ, जसमा अहले किताबका अन्धविश्वासहरूको वास्तविकता पनि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममा प्रकट गरियो ।

The Ummah Technology Mission

तपाईंको न कोही पक्षधर हुनेछ तथा न रक्षक ।[1]

(३८) तथा हामीले तपाईंभन्दा पूर्व धेरै रसुलहरू पठाइसकेका छौं तथा हामीले ती सबैलाई पत्नी तथा सन्तान भएका बनाएका थियौं ।[2] यो कुनै रसूलबाट हुन सक्दैन कि कुनै निशानी अल्लाहको आज्ञा बिना ल्याओस् ।[3] प्रत्येक निर्धारित वचनको एउटा लिखित छ ।[4]

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً ۚ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾

[1]यो वास्तवमा मुसलमानहरूका धार्मिक ज्ञान भएकाहरूको लागि चेतावनी हो कि उनी संसारको अस्थायी लाभको लागि कुर्आन तथा हदीसका स्पष्ट आदेशहरूको तुलनामा मानिसहरूका भावनाको पछाडी नलागुन्, यदि उनीहरू यस्तो गर्नेछन् भने उनलाई अल्लाहको यातनाबाट बचाउने कोही हुनेछैन ।

[2]अर्थात् तपाई सहित जति पनि रसूल तथा नबी आए, सबै मानव पुरूष थिए, जसका परिवार तथा वंश थिए तथा पत्नी एवं सन्तान थिए, उनीहरू फरिश्ता थिएनन् तथा न मनुष्यको रूपमा कुनै ज्योतिबाट उत्पन्न सृष्टि थिए । बरु मनुष्यको श्रेणीबाट नै थिए, किनभने यदि फरिश्ता भएको भए त मनुष्यको लागि उनीसित निकट हुनु तथा लगाव राख्न सक्नु सम्भव थिएन, जसबाट उनलाई पठाउनुको मुख्य उद्देश्य नै समाप्त हुन्थ्यो तथा यदि ती फरिश्ता मनुष्यको रूपमा भएको भए त संसारमा उनको न परिवार न वंश हुन्थ्यो तथा न उनका पत्नी तथा सन्तान हुन्थे । यसबाट ज्ञात हुन्छ कि सबै नबी श्रेणीको आधारमा मनुष्यको नै थिए, मनुष्को रूपमा फरिश्ता अथवा कुनै ज्योतिबाट उत्पन्न सृष्टि थिएन ।

[3]अर्थात् चमत्कारलाई प्रदर्शित गर्नु रसूलहरूको वशमा छैन कि जब उनीसित माँग गरिन्छ त उनले त्यसलाई प्रदर्शित गरिदिन्छन् । बरु पूर्णत: अल्लाहकै वशमा छ, त्यो आफ्नो इच्छा तथा ज्ञान अनुसार निर्णय गर्दछ कि चमत्कारको आवश्यकता छ अथवा छैन ? तथा यदि छ भने कुन प्रकारले देखाउने ?

[4]अर्थात् अल्लाह तआलाले जुन कुराको पनि वायदा (वाचा) गरेको छ, त्यसको एउटा समय निर्धारित छ, त्यस निर्धारित समयमा त्यो अवश्य व्यक्त हुनेछ, किनभने अल्लाहको वचन भङ्ग हुँदैन । तथा केही विद्वान भन्दछन् कि वाक्यमा प्रथम अर्थलाई पछि पारिदिइएको छ । मूल वाक्य (لِكُلِّ كِتَابٍ أَجَلٌ) हो । तथा अर्थ यो हो कि प्रत्येक विषय, जसलाई अल्लाहले लेखिसकेको छ, त्यसको एउटा निर्धारित समय छ । अर्थात् मामला काफिरको इच्छा तथा आकांक्षामा छैन बरु मात्र अल्लाहको इच्छामा निर्भर छ ।

The Ummah Technology Mission

(३९) अल्लाहले जे चाहन्छ, मिटाईदिन्छ तथा जे चाहन्छ सुरक्षित राख्दछ, सुरक्षित पुस्तक (लौहे महफ़ूज) उसैको पासमा छ ।[1]

يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ ۚ وَعِنْدَهٗۤ اُمُّ الْكِتٰبِ ۝

(४०) तथा उनीसित गरिएका वचनहरू मध्ये कुनै यदि हामीले तपाईंलाई देखाइदिन्छौं अथवा तपाईंलाई

وَاِنْ مَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِىْ نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِنَّمَا

[1]यसको एउटा अर्थ त यो हो कि त्यसले जुन आदेश चाहन्छ, निरस्त गरिदिन्छ तथा जुनलाई चाहन्छ शेष राख्दछ, अर्को अर्थ यो हो कि उसले जे भाग्यमा लेखेको छ, त्यसमा त्यो परिवर्तन गर्दैरहन्छ, त्यसको पासमा सुरक्षित पुस्तक छ, जसको पुष्टि केही हदीसहरूबाट हुन्छ । जस्तो एउटा हदीसमा वर्णित छ कि

"मनुष्य पापहरूका कारण जीविकाबाट बञ्चित गरिन्छ, प्रार्थनाबाट भाग्य परिवर्तन हुन्छ तथा सम्बन्धिहरूसँगको सद्भावबाट आयुमा बृद्धि हुन्छ ।" (मुसनद अहमद भाग ५, पृष्ठ २७७)

केही सहाबीहरू (रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका साथीहरू) बाट यो प्रार्थना उद्धृत छ ।

اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتَ كَتَبْتَنَا أَشْقِيَاءَ فَامْحُنَا سُعَدَاءَ وَإِنْ كُنْتَ كَتَبْتَنَا سُعَدَاءَ فَأَثْبِتْنَا، فَإِنَّكَ تَمْحُو مَا شَآءَ وَتُثْبِتُ وَعِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ

आदरणीय उमरसित सम्बन्धित यो कथन छ कि काअ्बाको परिक्रमाको समय रुँदै यो दुआ पढ्दथे । (इब्ने कसीर)

"हे अल्लाह ! यदि तिमीले ममाथि दूर्भाग्य तथा पाप लेखिसकेका छौ भने त्यसलाई मेटाइदेउ, यसकारण कि तिमी जे चाहन्छौ मेटाउन सक्छौ तथा जे चाहन्छौ शेष राख्न सक्छौ, तिम्रो पासमा नै सुरक्षित पुस्तक छ, तसर्थ तिमी दूर्भाग्यलाई सौभाग्यमा तथा क्षमामा बदलिदेउ ।"

यस भावमाथि यो आलोचना पनि हुनसक्छ कि हदीसमा त यो वर्णन छ ।

(جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا هُوَ كَائِنٌ)

"जे-जति हुने भएको छ, कलम त्यसलाई लेखेर सुकिसकेको छ ।" (सहीह बुख़ारी संख्या ५०७६)

यसको उत्तर यो हो कि उसको यो परिवर्तन पनि भाग्यमा लेखिएको निर्णयको आधारमा छ । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

عَلَيْكَ الْبَلٰغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ

हामीले मृत्यु प्रदान गर्दछौं, त तपाईंमाथि मात्र पुऱ्याइदिने जिम्मेवारी छ । हिसाब त हामीले लिनुछ ।

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَاْتِى الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا ؕ وَاللّٰهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهٖ ؕ وَهُوَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ

(४१) के उनीहरूले देखेनन् कि हामीले धर्तीलाई त्यसका किनाराहरूबाट घटाउँदै आइराखेका छौं ?[१] अल्लाह आदेश गर्दछ तथा कोही त्यसको आदेशलाई पछाडी पार्न सक्ने छैन,[२] त्यो हिसाब लिन तीव्र छ ।

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلّٰهِ الْمَكْرُ جَمِيْعًا ؕ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ؕ وَسَيَعْلَمُ الْكُفّٰرُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ

(४२) तथा उनीभन्दा अघिका मानिसहरूले पनि आफ्नो छलकपटमा कमी गरेका थिएनन् तर सबै व्यवस्था अल्लाहकै हो,[३] जुन व्यक्तिले जे-जति गरिराखेको छ, अल्लाहको ज्ञानमा छ ।[४] काफिरहरूलाई अहिले ज्ञात भइहाल्नेछ कि त्यस लोक (परलोक) को प्रतिफल कसको लागि छ ?

وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَسْتَ مُرْسَلًا ؕ قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ۢ بَيْنِىْ

(४३) तथा यी काफिरहरू भन्दछन् कि तपाईं अल्लाहको रसूल हुनुहुन्न । (तपाईं) उत्तर दिनुस् कि म तथा तिमी बीच अल्लाह साक्षीको रुपमा

[१]अर्थात् अरबको धर्ती मूर्तिपूजकहरूका लागि क्षण-क्षण संकुचित भइराखेको छ तथा इस्लामको प्रभाव तथा उत्थान भइराखेको छ ।

[२]अर्थात् कोही पनि अल्लाहका आदेशहरूलाई रद्द गर्न सक्दैन ।

[३]अर्थात् मक्काका मूर्तिपूजकहरूभन्दा अघि पनि मानिसहरूले रसूलहरूसँग छलकपट गर्दैआइरहेका छन्, परन्तु अल्लाहको योजनाको अगाडी तिनका कुनै छल तथा कपट सफल हुन पाएन, त्यसैप्रकार भविष्यमा पनि तिनको कुनै छल तथा कपट अल्लाहका योजनाहरू समक्ष सफल हुनेछैन ।

[४]त्यसले त्यस अनुसार पुरस्कार तथा दण्ड दिनेछ, राम्रा कर्म गर्नेवालाहरूलाई राम्रो प्रतिफल तथा कुकर्मीहरूलाई उनका कुकर्महरूको दण्ड ।

The Ummah Technology Mission

وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتٰبِ

पर्याप्त छ ।[1] तथा त्यो जोसँग किताबको ज्ञान छ ।[2]

سُوْرَةُ اِبْرٰهِيْمَ

सूरतु इब्राहीम-१४

सूर: *इब्राहीम* मक्कामा उत्रेको तथा यसमा ५२ आयत तथा ७ रूकूअ छन् ।

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

शुभारम्भ अल्लाहको नामबाट जो अत्यन्त कृपालु तथा दयालु छ ।

الٓرٰ كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ

(१) अलिफ. लाम. रा यो सर्वश्रेष्ठ पुस्तक हामीले तपाईंतिर अवतरित गरेका छौं ताकि तपाईंले मानिसहरूलाई अन्धकार बाट प्रकाशतिर ल्याउन सक्नुहोस्[3] तिनका

[1]अत: त्यो जान्दछ कि म त्यसको रसूल तथा त्यसको सन्देशको आमन्त्रण दिनेवाला हूँ तथा तिमी भूटा हौ ।

[2]किताबसित तात्पर्य वास्तविक पुस्तक हो तथा तात्पर्य तौरात तथा इंजीलको ज्ञान हो अर्थात् अहले किताबमा तिनीहरू जो मुसलमान भइहालेका छन्, जस्तो अब्दुल्लाह बिन सलाम, सलमान फ़ारसी तथा तमीमदारी इत्यादि अर्थात् यो पनि जान्दछन् कि म अल्लाहको रसूल हूँ । अरबका मूर्तिपूजक विशेष समस्याहरूबारे अहले किताबसित मन्त्रणा गर्दथे तथा उनीसित सोध्थे, अल्लाह तआलाले उनलाई मार्गदर्शन प्रदान गऱ्यो कि अहले किताब जान्दछन्, उनीसित तिमी सोध । तथा केही विद्वानहरू भन्छन् कि किताबसित तात्पर्य कुर्आन हो तथा किताबको ज्ञान राख्ने व्यक्तिहरू मुसलमान हुन् तथा केही विद्वानहरूले किताबसित तात्पर्य सुरक्षित पुस्तक लिएका छन् । अर्थात् जोसँग सुरक्षित पुस्तकको ज्ञान छ अर्थात् अल्लाह तआला परन्तु प्रथम भावार्थ अधिक उपयुक्त छ ।

[3]जुनप्रकार अन्य स्थानमा अल्लाह तआलाले भन्यो:

﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾

"त्यही अस्तित्व जो आफ्नो भक्तमाथि स्पष्ट निशानीहरू अवतरित गर्दछ ताकि त्यसले तिमीलाई अन्धकारबाट प्रकाशतिर निकालेर ल्याओस् ।" (सूर: अल-हदीद-९)

The Ummah Technology Mission

بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ①

प्रभुको आदेशबाट,[1] शक्तिमान, प्रशंसित अल्लाहको मार्गतिर ।

اللّٰهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْكٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ②

(२) त्यो अल्लाहकै हो, जे-जति आकाशहरू तथा धर्तीमा छ । तथा काफ़िरहरू (कृतघ्नहरू) का लागि घोर यातनाको बिपत्ति छ ।

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ أُولٰٓئِكَ فِي ضَلٰلٍۭ بَعِيدٍ ③

(३) जो आख़िरत (परलोक) को तुलनामा सांसारिक जीवनको मोह गर्दछन् तथा अल्लाहको मार्गबाट रोक्दछन् तथा त्यसमा बाङ्गोपना उत्पन्न गर्न चाहन्छन्,[2] यिनीहरू नै घोर विचलन (पथ-भ्रष्टता) मा छन् ।[3]

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۖ فَيُضِلُّ

(४) तथा हामीले प्रत्येक नबी (सन्देशवाहक) लाई त्यसको सामुदायिक (राष्ट्रिय) भाषामा नै पठाएका छौं ताकि उनका समक्ष स्पष्टरुपले वर्णन

﴿ اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ إِلَى النُّورِ ﴾

"अल्लाह तआला ईमानवालाहरूको मित्र हो, त्यो उनीहरूलाई अन्धकार वाट निकालेर प्रकाशतिर ल्याउँछ ।" (सूर: अल-बकर:-२५७)

[1]अर्थात् पैग़म्बर (ईशदूत) को काम प्रकाशको मार्ग देखाउनु हो, यदि कोही त्यसलाई अपनाउँदछ, तर यो केवल अल्लाहको आदेश तथा इच्छाले हुन्छ किनभने मूल मार्ग-दर्शक त्यही हो । त्यसको इच्छा यदि छैन भने पैग़म्बरले चाहे जति शिक्षा-दीक्षा देउन्, मानिसहरू प्रकाशको मार्ग अपनाउन तयार हुँदैनन्, जसका कैयन् उदाहरण पूर्वका नवीहरूमा छन् तथा स्वयं नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आफ्नो तीव्र इच्छाका वावजूद आफ्ना प्रिय काका तालिबलाई मुसलमान गर्न सकेनन् ।

[2]यसको एउटा अर्थ यो भयो कि इस्लामको शिक्षामा मानिसहरूमा नराम्रो धारणा उत्पन्न गराउनको लागि त्रुटिहरू निकाल्न प्रयत्न गर्नेछन् तथा त्यसलाई कुरुप बनाएर प्रस्तुत गर्दछन् । अर्को अर्थ यो हो कि आफ्ना आकांक्षाहरू अनुसार यसमा परिवर्तन गर्न चाहन्छन् ।

[3]यसकारण कि उनीहरूमा वर्णित विभिन्न दोष एकत्रित भइहालेका छन् । जस्तो परलोकको अपेक्षा संसारलाई महत्व दिनु, अल्लाहको मार्गबाट मानिसहरूलाई रोक्नु तथा इस्लाम धर्ममा त्रुटि खोज्नु ।

The Ummah Technology Mission

اللّٰهُ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ۭ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ④

गरिदेओस् ।[1] अल्लाह जसलाई चाहन्छ मार्ग-विचलित गर्दछ तथा जसलाई चाहन्छ मार्ग देखाउँछ, त्यो प्रभावशाली तथा विज्ञानी छ ।[2]

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ڏ وَذَكِّرْهُمْ بِاَيّٰىمِ اللّٰهِ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ⑤

(५) (स्मरण गर जबकि) हामीले मूसालाई निशानीहरू दिएर पठायौं कि तिमी आफ्नो समुदायलाई अन्धकारबाट प्रकाशमा निकाल,[3] तथा उनीहरूलाई अल्लाहको उपकार स्मरण गराउ ।[4] यसमा प्रत्येक धैर्यवानका लागि निशानीहरू (लक्षण) छन् ।[5]

---

[1]अनि जब अल्लाह तआलाले संसारका मानिसहरूमाथि यो उपकार गर्‍यो कि त्यसले उनका मार्ग-दर्शनका लागि किताबहरू अवतरित गर्‍यो तथा रसूल पठायो, त यस उपकारलाई यसप्रकार पूर्ण गर्‍यो कि प्रत्येक रसूललाई सामुदायिक (जातीय) भाषामा पठायो ताकि कसैलाई प्रकाशको मार्ग बुझ्न कठिनाई नहोस् ।

[2]तर यस वर्णन तथा व्याख्याका उपरान्त मार्गदर्शन उसैलाई प्राप्त हुनेछ, जसलाई अल्लाह चाहन्छ ।

[3]अर्थात् जसरी, हे मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ! हामीले तपाईंलाई तपाईंको समुदायतिर पठायौं तथा किताब अवतरित गर्‍यौं, ताकि तपाईं (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) आफ्नो समुदायलाई कुफ्र तथा मूर्तिपूजाको अन्धकारबाट निकालेर ईमानको प्रकाशतिर ल्याउनुहोस्, त्यसैप्रकार मूसालाई पनि हामीले चमत्कार तथा तर्क प्रदान गरेर उनको समुदायतिर पठायौं ताकि उनले उनीहरूलाई कुफ्र तथा अज्ञानको अन्धकारबाट निकालेर ईमानको प्रकाश प्रदान गरून् । "आयत" सित तात्पर्य चमत्कार हुन् जुन मूसा अलैहिस्सलामलाई प्रदान गरिएका थिए अथवा ती नौं चमत्कार जसको वर्णन सूरः बनी इस्राईलमा गरिएको छ ।

[4](أيام الله) बाट तात्पर्य अल्लाहका ती उपकार हुन् जुन इस्राईलका सन्तानमाथि गरिए, जसको विस्तृत वर्णन अघि कैयन् पटक आइसकेको छ । अथवा (وقائع ايام) घटनाहरूको अर्थमा छ अर्थात ती घटनाहरूबारे उनलाई स्मरण गराउ, जसबाट यिनी गुज्रिसकेका छन्, जसमा अल्लाह तआलाका विशेष उपकार भए जसमध्ये केहीको वर्णन यहाँ आइराखेको छ ।

[5]धैर्य तथा कृतज्ञता यी दुई प्रमुख गुण हुन् तथा ईमानको आधार यिनैमाथि छ । यसकारण यहाँ यी दुईटाको वर्णन गरिएको छ, दुबै अतिश्योक्तिको रूपमा छन् । (صبّار) अत्याधिक धैर्य राख्ने, (شكور) अत्याधिक कृतज्ञता प्रकट गर्ने तथा धैर्यलाई कृतज्ञताभन्दा पहिला राखिएको छ । यसकारण कि (شكور) (कृतज्ञता) धैर्यकै फल हो । हदीसमा

The Ummah Technology Mission

(६) तथा जति खेर मूसाले आफ्नो समुदायसित भनें कि अल्लाहका ती उपकार स्मरण गर, जुन उसले तिमीमाथि गरेको छ, जबकि उसले तिमीहरूलाई फिरऔनका साथीहरूबाट मुक्त गऱ्यो, जसले तिमीलाई निकै दुख पुऱ्याउँथे । तिम्रा छोरोहरूको हत्या गर्दथे तथा तिम्रा छोरीहरूलाई जीवित छाडिदिन्थे, यसमा तिम्रो प्रभुको तर्फबाट तिमीमाथि ठूलो उपकार थियो ।[1]

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنجَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ⑥

(७) तथा जब तिम्रो प्रभुले तिमीलाई सावधान गरिदियो,[2] कि यदि तिमी कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौ भने निःसन्देह म तिमीलाई अधिक प्रदान गर्नेछु ।[3] तथा यदि तिमी कृतघ्न हुनेछौ भने निश्चय मेरो प्रकोप कठोर छ ।[4]

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ۖ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ⑦

रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो, मोमिनको कुरो पनि विचित्र छ । अल्लाह तआला यसको लागि जुन कुराको पनि निर्णय गर्दछ, त्यो त्यसको पक्षमा राम्रो हुन्छ, यदि उसलाई दुख पुग्छ तथा त्यो धैर्य राख्दछ त यो पनि त्यसको पक्षमा श्रेष्ठ छ तथा यदि उसलाई कुनै प्रसन्नता प्राप्त हुन्छ, त्यो त्यसमाथि अल्लाहको आभारी हुन्छ, त यो पनि यसको पक्षमा उत्तम छ ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल ज़ोहद बाब "अल-मोमिन अम्रोहु कुल्लहु ख़ैर"

[1]अर्थात् जसरी यो निकै ठूलो परीक्षा थियो, त्यसबाट मुक्ति अल्लाहको निकै ठूलो उपकार थियो । यसैकारण केही अनुवादकहरूले (بلاء) को अनुवाद परीक्षा तथा केहीले उपकार गरेका छन् ।

[2] (تأذن) को अर्थ (أعلمكم بوعده لكم) त्यसले आफ्नो वायदा: (वाचा) का साथ तिमीलाई सतर्क तथा सचेत गरिदिएको छ । तथा यो पनि सम्भव छ कि यो सौगन्धको अर्थमा छ, अर्थात् जब तिम्रो प्रभुले आफ्नो मान-मर्यादा तथा महिमाको सौगन्ध खाएर भन्यो । (इब्ने कसीर)

[3]अल्लाहको कृपामाथि कृतज्ञ हुँदा झन् अधिक कृपाहरू प्रदान गर्दछ ।

[4]यसको अर्थ यो भयो कि कृतघ्नता अल्लाहलाई अत्याधिक अप्रिय छ, जसको लागि उसले कठोर यातनाको चेतावनी दिएको छ । यसकारण नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि भन्नुभयो कि स्त्रीहरुको बहुसंख्यक आफ्ना पतिहरुको

The Ummah Technology Mission

وَقَالَ مُوسَىٰ إِن تَكْفُرُوا أَنتُمْ وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ⑧

(८) तथा मूसाले भने कि यदि तिमी सबै तथा धर्तीमा निवास गर्ने सबै मानिसहरू अल्लाहप्रति कृतज्ञता गरून्, तैपनि अल्लाह महान तथा प्रशंसा योग्य छ ।[1]

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ ۛ

(९) के तिम्रो पासमा तिम्रा पूर्वका मानिसहरूका समाचार आएनन् ? अर्थात् नूहको समुदायका एवं आद तथा समूदका, तथा

कृतघ्नताका कारण नरकमा जानेछन् । (मुस्लिम, किताबु सलातिल इदैनको आरम्भ)

[1]अभिप्राय यो हो कि मनुष्य अल्लाहको कृतज्ञता व्यक्त गर्नेछ भने त्यसमा उसैको लाभ छ । कृतघ्नता व्यक्त गर्नेछ भने अल्लाहको त्यसमा के हानि छ ? त्यो त निस्पृह छ । अखिल जगत् नै कृतघ्न भए पनि त्यसको के बिग्रने छ ? जुनप्रकार हदीस कुदसीमा वर्णित छ, अल्लाह तआला भन्दछ :

«يَاعِبَادِي! لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ، وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ، كَانُوا عَلَىٰ أَتْقَىٰ قَلْبِ رَجُلٍ مِنْكُمْ، مَازَادَ ذٰلِكَ فِي مُلْكِي شَيْئًا، يَاعِبَادِي! لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ، وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوا عَلَىٰ أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ مِنْكُمْ مَا نَقَصَ ذٰلِكَ فِي مُلْكِي شَيْئًا، يَاعِبَادِي! لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ، وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ قَامُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، فَسَأَلُونِي فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مَسْأَلَتَهُ، مَا نَقَصَ ذٰلِكَ مِنْ مُلْكِي شَيْئًا، إِلَّا كَمَا يُنْقِصُ الْمِخْيَطُ إِذَا أُدْخِلَ فِي الْبَحْرِ».

"हे मेरा भक्तहरू ! यदि तिम्रो आदि तथा अन्त एवं त्यसैप्रकार सबै मनुष्य तथा जिन्न त्यस एउटा मनुष्यको हृदयको जस्तै भइहालून्, जो तिमीमध्ये अल्लाहसित अधिक तर्सने तथा परहेजगार छ (अर्थात् कोही पनि अवहेलना गर्ने नहोस्) त त्यसबाट मेरो राज्यमा विस्तार हुने छैन । हे मेरा भक्तहरू ! यदि तिम्रा आदि तथा अन्त तथा मनुष्य तथा जिन्न त्यस एउटा मनुष्यको हृदय जस्तै भईहालून् जो तिमीमध्ये सबभन्दा ठूलो अवज्ञाकारी तथा कुकर्मी छ, त त्यसबाट मेरो राज्यमा कुनै कमी हुनेछैन । हे मेरा भक्तहरू ! यदि तिम्रा आदि तथा अन्त्य तथा मनुष्य तथा जिन्न सबै एउटा मैदानमा एकत्रित होऊन तथा मसित प्रश्न गरून् तथा म प्रत्येक व्यक्तिलाई त्यसको प्रश्नानुसार प्रदान गरिदिऊ भने, त्यसबाट मेरो कोषमा तथा राज्यमा यतिमात्र कमी हुनेछ, जति सियोलाई समुद्रमा चोपेर निकाले पछि समुद्रको जलमा हुन्छ ।" فَسُبْحَانَهُ وَتَعَالَى الغني الحميد (सहीह मुस्लिम किताबुल बिर्रे बाब तहरीमिज़ जुल्मे)

The Ummah Technology Mission

وَالَّذِيْنَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ ۛؕ لَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا اللّٰهُ ؕ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَرَدُّوْٓا اَيْدِيَهُمْ فِيْٓ اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوْٓا اِنَّا كَفَرْنَا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ وَاِنَّا لَفِيْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَنَآ اِلَيْهِ مُرِيْبٍ ۝

तिनका पश्चात आउनेहरूको जसलाई अल्लाहको अतिरिक्त अन्य कोही जान्दैन, उनका पासमा उनका रसूल चमत्कार ल्याए तर उनीहरूले आफ्ना मुखतिर आफ्ना हात ल्याए[1] तथा स्पष्टरुपले भनिदिए कि जे-जति तिमीलाई दिएर पठाइएको छ, हामीले त्यसलाई मान्दैनौं तथा जुन कुरोतिर तिमीले हामीलाई आमन्त्रित गरिराखेका छौ हामीलाई त त्यसमा निकै ठूलो शंका छ (हामीलाई विश्वास छैन)।[2]

قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِي اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ يَدْعُوْكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ قَالُوْٓا اِنْ اَنْتُمْ

(१०) उनका रसूलहरूले उनीसित भने कि के अल्लाह (जो सत्य छ) उसको विषयमा सन्देह छ, जो आकाशहरू तथा धर्तीको स्रष्टा हो, त्यसले त तिमीलाई यसकारण बोलाइराखेको छ ताकि त्यसले तिम्रा सारा पाप क्षमा गरिदेओस्,[3]

[1]व्याख्याकारहरूले यसका विभिन्न अर्थहरूको वर्णन गरेका छन्। (१) जस्तै उनीहरूले आफ्ना हात आफ्ना मुखमा राखिहाले तथा भने कि हाम्रो त मात्र एउटै उत्तर छ कि हामी तिम्रा रिसालतलाई अस्वीकार गर्दछौं। (२) उनीहरूले आफ्ना औंलाहरूबाट आफ्ना मुखतिर संकेत गरेर भने कि सावधान रह तथा यिनी जुन सन्देश लिएर आएका छन्, त्यतातिर आकृष्ट नहोऊ। (३) उनीहरूले आफ्ना हात मुखमा उपहास तथा आश्चर्यले राखे जुनप्रकारले एउटा व्यक्तिले हाँसो थिच्नको लागि यस्तो गर्दछ। (४) उनीहरूले आफ्ना हात रसूलहरूका मुखमा राखेर भने चूप लाग। (५) क्रोध तथा जलनको कारण आफ्नो हात आफ्ना मुखमा हाले, जसरी पाखण्डीहरूको विषयमा अन्य स्थानमा आउँछ।

﴿عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ﴾

"उनीहरूले तिमीमाथि क्रोध तथा जलनले टोक्छन्।" (सूर: आले-इमरान-११९) इमाम शौकानी तथा तवरीले यसै अन्तिम अर्थलाई प्राथमिकता प्रदान गरेका छन्।

[2](مريب) अर्थात् यस्तो सन्देह कि जसबाट मन अत्याधिक व्याकुलता तथा दुबिधामा घेरियोस्।

[3]अर्थात् तिमीलाई अल्लाहको विषयमा सन्देह छ, जो आकाशहरू तथा धर्तीको रचयिता छ, त्यसका अतिरिक्त त्यो ईमान तथा एकेश्वरतिर आमन्त्रित पनि मात्र यसकारण गरिराखेको छ कि तिमीलाई पापबाट शुद्ध गरोस्।

The Ummah Technology Mission

إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۖ تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ⑩

तथा एउटा निर्धारित समयसम्म तिमीलाई अवसर प्रदान गरोस्, उनीहरूले भने कि तिमी त हामीजस्तै मानिस हौ,[१] तिमी चाहन्छौ कि हामीलाई ती देवताहरूको पूजाबाट रोकिदेउ जसको पूजा हाम्रा पूर्वजले गरिरहे ।[२] ल त्यसो भए हाम्रा समक्ष कुनै स्पष्ट युक्ति प्रस्तुत गर ।[३]

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ

(११) उनका पैग़म्बरहरूले उनीसित भने कि यो त सत्य छ कि हामी तिमी जस्तै मनुष्य हौं । तर अल्लाह (तआला) आफ्ना भक्तहरूमध्ये जसलाई चाहन्छ आफ्नो कृपा प्रदान गर्दछ ।[४] अल्लाहको आदेशबिना हाम्रो शक्ति छैन

The Ummah Technology Mission

यसका विपरीत पनि तिमी त्यस धर्ती र आकाशको स्रष्टालाई मान्नको लागि तयार छैनौ तथा त्यसको आमन्त्रणबाट तिमीलाई इन्कार छ ?

[१]यो त्यही सन्देश हो जुन काफ़िरहरूलाई उत्पन्न हुँदै गर्‍यो कि मनुष्य भएर कसरी कोही अल्लाहको कुनै प्रकाशना (वह्यी) नबूअत एवं रिसालतको योग्य हुनसक्छ ।

[२]यो अर्को रुकावट (बिघ्न) हो कि हामी ती देवताहरूको उपासना कसरी छाडिदेऔं जसको उपासना हाम्रा पूर्वज गर्दै आएका छन् ? जबकि तिम्रो उद्देश्य हामीलाई उनको उपासनाबाट रोकेर एउटा ईश्वरको बन्दनामा लगाउनु हो ।

[३]निशानीहरू तथा चमत्कार प्रत्येक नबीसँग हुने गर्थ्यो, यसबाट तात्पर्य यस्तो युक्ति अथवा चमत्कार हो, जसलाई हेर्न उनको इच्छा हुन्थ्यो, जस्तै मक्काका मूर्तिपूजकहरूले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित विभिन्न प्रकारका चमत्कारहरू देखाउन माग गरेका थिए, जसको वर्णन सूरः बनी इस्राईलमा आउनेछ ।

[४]रसूलहरूले पहिलाका सन्देहहरूको उत्तरदिए कि निःसन्देह हामी तिमी जस्तै मनुष्य नै हौं तर तिम्रो सम्भनु त्रुटिपूर्ण छ कि मनुष्य रसूल हुन सक्दैन । अल्लाह तआला मनुष्यहरूका मार्गदर्शनका निम्ति मनुष्यहरूबाट नै केही मनुष्यहरूलाई प्रकाशना (वह्यी) तथा रिसालतको निम्ति रोज्दछ तथा तिमीहरूबाट नै यो उपकार अल्लाहले हामीमाथि गरेको छ ।

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١١﴾

कि हामी कुनै चमत्कार ल्याई तिमीलाई देखाऔं ।[1] तथा निष्ठावानहरूले मात्र अल्लाह (तआ़ला) माथि भरोसा राख्नुपर्छ ।[2]

وَمَا لَنَآ اَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنَا سُبُلَنَا ؕ وَلَنَصْبِرَنَّ عَلٰى مَآ اٰذَيْتُمُوْنَا ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿١٢﴾

(१२) तथा अन्ततः के कारण छ कि हामीले अल्लाह (तआ़ला) माथि भरोसा न गरौं, जबकि उसैले हामीलाई हाम्रो मार्ग देखाएको छ । तथा जुन दुःख तिमीले हामीलाई दिन्छौ त्यसमा अवश्य धैर्य नै राख्नेछौं । भरोसा गर्नेहरूलाई यही योग्य छ कि अल्लाहमाथि नै भरोसा राख्नुपर्दछ ।[3]

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ اَرْضِنَآ اَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا ؕ فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٣﴾

(१३) तथा काफ़िरहरूले आफ्ना रसूलहरूसित भने कि हामीले तिमीलाई देशबाट निकालिदिनेछौं अथवा तिमी फेरिबाट हाम्रो धर्ममा फर्केर आउ, त उनको प्रभुले उनीतिर वह्‍यी (प्रकाशना) पठायौ कि हामीले ती अत्याचारीहरूकै नाश गरिदिनेछौं ।[4]

---

[1]उनका इच्छा अनुसार चमत्कारको सन्दर्भमा रसूलहरूले उत्तर दिए कि चमत्कार देखाउनु हाम्रो वशमा छैन, यो मात्र अल्लाहको वशमा छ ।

[2]यहाँ ईमान भएकाहरूसित तात्पर्य प्रथम त स्वयं नबी हुनुहुन्छ अर्थात् हामीलाई पूर्ण भरोसा अल्लाहमाथि नै गर्नुपर्छ । जस्तो कि अगाडी आदेश छः

"आख़िर के कारण छ कि हामीले अल्लाहमाथि भरोसा नराखौं ?"

[3]कि त्यही काफ़िरहरूको षड्यन्त्र तथा कुविचारबाट बचाउने अस्तित्व छ यो अर्थ पनि हुनसक्छ कि हामीसित चमत्कारहरूको माँग नगर, अल्लाहमाथि भरोसा गर, उसको इच्छा हुन्छ भने चमत्कार प्रदर्शित गरिदिनेछ, अन्यथा होइन ।

[4]जस्तै अन्य कैयन् स्थानमा अल्लाह तआ़लाले भन्नुभयो :

The Ummah Technology Mission

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ⑭

(१४) तथा उनका पश्चात हामीले स्वयं तिमीलाई धर्तीमा बसाउनेछौं । यो उनीहरूका लागि हो जो मेरो समक्ष उभिनुको भय राख्दछन् तथा मेरो चेतावनीबाट तर्सन्छन् ।[1]

﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ☆ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ☆ وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾

"तथा अघि नै भइसक्यो हाम्रो आदेश आफ्ना भक्तहरूको पक्षमा रसूल छन्, नि:सन्देह उनी विजयी तथा सफल हुनेछन् तथा हाम्रो सेना पनि प्रभावशाली हुनेछ ।" (सूर: अस्साफ्फात-१७१ देखि १७३ सम्म)

﴿كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي﴾

"अल्लाहले यो कुरो लेखिदिएको छ कि म तथा मेरा रसूल नै प्रभावशाली हुनेछन् ।" (सूर: अल-मुजादिल:-२१)

[1]यो विषय पनि अल्लाहले कैयन् स्थानमा वर्णित गरेको छ । जस्तै,

﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾

"हामीले लेखिदियौं ज़बूरमा शिक्षाहरूका पश्चात कि अन्तत: धर्तीका उत्तराधिकारी मेरा सत्कर्मी भक्त हुनेछन् ।" (सूर: अल-अम्बिया-१०५)

अन्य जानकारीको लागि हेर्नुस् सूर: अल-आराफ़-१२८ तथा १३७ । अत: यस अनुसार अल्लाह तआलाले नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सहायता गर्‍यो, उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले बडो दुखी हृदयसित मक्काबाट निस्कनु पर्‍यो तथा केही वर्ष पश्चात नै उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मक्कामा विजेताको रूपमा प्रवेश गर्नुभयो तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई मक्कावाट निस्कन बाध्य गर्ने अत्याचारीहरू टाउको निहुराएर उभिई उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका नयनहरूका संकेतको प्रतिक्षामा थिए । तर उहाँले महान चरित्रको प्रदर्शन गर्दै (لاتثريب عليكم اليوم) भनेर सबैलाई क्षमा गरिदिनु भयो ।

[2]जुनप्रकारले अन्य स्थानमा अल्लाहको आदेश भयो :

﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ☆ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾

"जो आफ्नो प्रभु समक्ष उभिनबाट तर्स्यो तथा आफ्ना मनलाई इच्छाहरूबाट रोकिराख्यो, नि:सन्देह स्वर्ग नै त्यसको वास स्थान हो ।" (सूर: अल-नाज़िआत-४०, ४१)

The Ummah Technology Mission

وَاسْتَفْتَحُوْا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ ﴿١٥﴾

(१५) तथा उनीहरूले निर्णय मागे,[1] तथा सबै उद्दण्ड अट्टेरी मानिस असफल भए ।

مِّنْ وَّرَآئِهٖ جَهَنَّمُ وَيُسْقٰى مِنْ مَّآءٍ صَدِيْدٍ ﴿١٦﴾

(१६) उसको समक्ष नरक छ, जहाँ उसलाई पीपको पानी खुवाइनेछ ।

يَّتَجَرَّعُهٗ وَلَا يَكَادُ يُسِيْغُهٗ وَيَأْتِيْهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّمَا هُوَ

(१७) जसलाई कष्टले एक-एक घुट्को गरिदिइनेछ, तैपनि त्यसलाई निल्न सक्दैन तथा त्यसलाई प्रत्येक स्थानबाट मृत्यु आएको देखिनेछ तर

﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ جَنَّتَانِ﴾

"जो आफ्नो प्रभु समक्ष उभिनबाट तर्स्यो, त्यसका लागि दुईटा स्वर्ग छन् ।" (सूर: अर्रहमान-४६)

[1]यसका कर्ता अत्याचारी काफ़िर पनि हुन सक्दछन् कि उनीहरूले अन्तत: अल्लाहबाट निर्णयको माँग गरे । अर्थात् यदि यी रसूल साँचो हुन् भने हे अल्लाह ! आफ्नो निर्णय अनुसार हामीलाई नष्ट गरिदेउ, जस्तो कि मक्काका मूर्तिपूजकहरूले भने

﴿اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِّنَ السَّمَآءِ أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيْمٍ﴾

"हे अल्लाह ! यदि यो कुर्आन तपाईंतिरबाट अवश्य छ भने हामीमाथि आकाशबाट ढुङ्गा वर्साउ अथवा हामीमाथि कुनै कष्टदायक प्रकोप पठाइदेउ ।" (सूर: अंफ़ाल-३२)

अथवा जसरी बद्रको युद्धको अवसरमा मक्काका मूर्तिपूजकहरूले यो इच्छा व्यक्त गरेका थिए जसको वर्णन अल्लाहले सूर: अंफ़ाल-१९ मा गरेको छ । अथवा क्रियाका कर्ता रसूल हुन् जसले अल्लाहसित विजय तथा सफलताका लागि प्रार्थना गरे, जसलाई अल्लाहले स्वीकार गऱ्यो ।

[2](صديد) पीप अथवा त्यो रगत हो जुन नरकमा जानेहरूको मासु तथा छालाबाट बगेको हुनेछ । केही हदीसहरूमा यसलाई (عُصَارَةُ أهلِ النّارِ) (मुसनद अहमद भाग ५, पृष्ठ १७१) (नरकवासीहरूका शरीरबाट निचारिएको) तथा केही हदीसहरूमा छ कि यो यति तातो तथा उम्लिराखेको हुनेछ कि उनका मुखका निकट पुग्नासाथ उनका अनुहारका छाला पोलिएर खसिहाल्नेछन् तथा एक घुट्को पिउनासाथ पेटका आन्द्राहरू गुद्वारबाट निस्कनेछ । (أعاذنا الله منه)

The Ummah Technology Mission

بِمَيِّتٍ ۖ وَمِن وَرَآئِهِۦ عَذَابٌ غَلِيظٌ ⑰

त्यो मर्ने छैन ।[1] अनि त्यसको पछाडी पनि कडा यातना छ ।

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ⑱

(१८) ती मानिसहरूको उदाहरण जसले आफ्नो प्रभुसित कुफ्र गरे उनका कर्म त्यस खरानीका समतुल्य छन्, जसमाथि तीब्र वायु हुरीका दिन चल्छ ।[2] जे-पनि उनीहरूले गरे, त्यसमध्ये कुनै कुरामा समर्थ हुने छैनन्, यही ठूलो विचलन हो ।

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑲

(१९) के तिमीले देखेनौं कि अल्लाह तआलाले आकाशहरू तथा धर्तीलाई सर्वश्रेष्ठ प्रवन्धले सृष्टि गरेको छ । यदि त्यसले चाहन्छ भने तिमी सबैको विनाश गर्नसक्छ तथा नयाँ सृष्टि ल्याउँछ ।

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑳

(२०) तथा अल्लाहको लागि यो काम अलिकति पनि कठिन छैन ।[3]

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ

(२१) तथा सबै अल्लाह समक्ष उभिनेछन् ।[4] त्यस समय कमजोर मानिसहरू घमण्ड

[1]अर्थात् नाना प्रकारका यातनाहरूको स्वाद चाखेर उनीहरूले मृत्युको कामना गर्नेछन् । तर त्यहाँ मृत कहाँ ? त्यहाँ त त्यसैप्रकार स्थाईरूपले यातना हुनेछ ।

[2]क़ियामत (प्रलय) का दिन काफ़िरहरूका कर्महरूको पनि त्यही परिणाम हुनेछ कि त्यसको कुनै सुफल तथा पुण्य उनीहरूलाई प्राप्त हुनेछैन ।

[3]अर्थात् यदि अवज्ञा तथा अवहेलना गर्नुबाट रोकिएनौं भने अल्लाह तआला यसको सामर्थ्य राख्दछ कि त्यसले तिमीलाई ध्वस्त गर्न सक्छ, तिम्रो ठाउँमा नयाँ सृष्टि उत्पन्न गर्नसक्छ । यही विषय अल्लाहले सूरः फ़ातिर-१५ देखि १७ सम्म, सूरः मुहम्मद-३८, सूरः अल-मायदः-५४ तथा सूरः निसा-१३३ मा पनि वर्णन गरेको छ ।

[4]अर्थात् सबै महशरका मैदानमा (निर्णय हुने दिन जहाँ सबै एकत्रित हुनेछन्) अल्लाह समक्ष हुनेछन्, कोही कहीं लुक्न सक्नेछैन ।

The Ummah Technology Mission

تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُّغْنُوْنَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ۭ قَالُوْا لَوْ هَدٰىنَا اللّٰهُ لَهَدَيْنٰكُمْ ۭ سَوَاۗءٌ عَلَيْنَآ اَجَزِعْنَآ اَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِيْصٍ ㉑

गर्नेहरूसित भन्नेछन् कि हामी त तिम्रा अधीनमा थियौं, त के तिमी अल्लाहका यातनाहरूबाट केही यातना हामीबाट समाप्त गर्न सक्ने छौं, उनीहरूले उत्तर दिनेछन् कि यदि अल्लाहले हामीलाई मार्गदर्शन दिएको भए हामीले पनि तिमीलाई मार्गदर्शन दिन्थ्यौं। अहिले त हामीलाई छट्पटी तथा धैर्य राख्नु दुबै समान छ, हाम्रो लागि कुनै उम्कने बाटो छैन।[1]

وَقَالَ الشَّيْطٰنُ لَمَّا قُضِيَ الْاَمْرُ اِنَّ اللّٰهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُّكُمْ فَاَخْلَفْتُكُمْ ۭ وَمَا كَانَ

(२२) जब अरू कामको निर्णय गरिदिइनेछ त शैतानले भन्नेछ[2] कि अल्लाहले त तिमीलाई सत्य वचन दिएको थियो तथा मैले तिमीलाई जुन वचन दिएको थिएँ, त्यसको उल्लंघन गरे,[3] मेरो

[1]केही विद्वानहरू भन्छन् कि नरकवासी आपसमा भन्नेछन कि स्वर्गमा बस्नेहरूलाई स्वर्ग यसकारण प्राप्त भयो कि उनीहरू अल्लाहका समक्ष रुन्थे तथा विन्ति गर्दथे, आऊ हामी पनि अल्लाहको समक्ष वेदनाले रोऔं र विलाप गरौं, अतः उनीहरू रुनेछन् तथा अत्याधिक विलाप गर्नेछन्। तर त्यसको कुनै लाभ हुने छैन, फेरि भन्नेछन् कि स्वर्गवासीहरूलाई स्वर्ग उनको धैर्य तथा संयमका कारण प्राप्त भयो, लौ हामी पनि धैर्य-धारण गरौं, अनि उनीहरू धैर्यको पूर्णरूपले प्रदर्शन गर्नेछन्, तर त्यसको पनि कुनै लाभ हुनेछैन अनि त्यतिखेर भन्नेछन् कि हामी धैर्य राखौं अथवा वेदनाकासाथ रोऔं, विन्ती गरौं, अब छुटकाराको कुनै अवसर छैन। यो उनीहरूको आपसी कुराकानी नरकभित्र हुनेछ। कुर्आन करीममा यसको अन्य पनि कैयन् ठाउँमा वर्णन गरिएको छ जस्तै सूरः मोमिन-४७ तथा ४८, सूरः आराफ़-३८ तथा ३९, सूरः अल-अहज़ाब ६६ देखि ६८ सम्म, यसको अतिरिक्त उनीहरू आपसमा झगडा गर्नेछन् तथा एक-अर्कामाथि विचलनको आक्षेप लगाउने छन्। इमाम इब्ने कसीर लेख्नुहुन्छ कि झगडा महशरको मैदानमा हुनेछ। यसको अधिक विस्तृत वर्णन अल्लाह तआलाले सूरः सबा-३१ देखि ३३ सम्म गरेको छ।

[2]अर्थात् ईमान भएकाहरू स्वर्गमा तथा काफ़िर एवं मूर्तिपूजक नरकमा जानेछन्, तब शैतान नरकवासीहरूसित भन्नेछ।

[3]अल्लाहले जुन वचन आफ्ना पैग़म्बरहरूद्वारा दिएको थियो कि मोक्ष मेरा पैग़म्बरहरूमाथि विश्वास गर्नुमा छ, उनी सत्य थिए, उनका तुलनामा मेरा वचन त पूर्ण छल तथा कपट थिए। जुनप्रकार अल्लाह तआलाले भन्नुभयो :

﴿يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيْهِمْ ۭ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا﴾

The Ummah Technology Mission

لِيَ عَلَيْكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّاۤ اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِيْ ۚ فَلَا تَلُوْمُوْنِيْ وَلُوْمُوْۤا اَنْفُسَكُمْ ؕ مَاۤ اَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَاۤ اَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ ؕ اِنِّيْ كَفَرْتُ بِمَاۤ اَشْرَكْتُمُوْنِ مِنْ قَبْلُ ؕ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۲۲﴾

कुनै दबाब तिमीलाई त थिएन,[१] हो, मैले तिमीलाई पुकारें तथा तिमीले मेरो कुरा मानिहाल्यौ,[२] तसर्थ तिमी ममाथि आरोप नलगाउ, बरु स्वयं आफूलाई धिक्कार,[३] न म तिम्रो सहायता गर्नसक्छु, तथा न तिमी मेरो गुहार तिर पुग्ने हौ,[४] म त (प्रारम्भदेखि) मान्दिन कि तिमीले मलाई यसभन्दा पूर्व अल्लाहको साझेदार ठान्दै रहयौ ।[५] निःसन्देह अत्याचारीहरूका लागि दुखदायी यातनाहरू छन् ।[६]

शैतान उनीसित वचन गर्दछ तथा आशाहरू दिलाउँछ तर शैतानका यी वाचाहरू मात्र छल हुन् ।" (सूरः अल-निसा-१२०)

[१]अर्को कुरो यो कि मेरा कुराहरूमा कुनै सत्यता तथा युक्ति हुन्नथ्यो, न मेरो कुनै दबाव तिमीमाथि थियो ।

[२]हो मात्र आमन्त्रण तथा सन्देश थियो, तिमीले मेरा तर्कहीन कुराहरूलाई त स्वीकार गर्‍यौ तथा पैगम्बरहरूको तर्क तथा प्रमाण संगत कुराहरूको खण्डन गरी अस्वीकार गरिदियौ ।

[३]यसकारण सबै दोष तिम्रो स्वयंको हो, तिमीले बुद्धि तथा विवेकले काम लिएनौं, स्पष्ट निशानीहरूलाई तिमीले अपेक्षा गरिदियौं, तथा खोक्रा दावीहरूका पछाडी लागि रहयो, जसको पछाडी कुनै प्रमाण थिएन ।

[४]अर्थात् न म तिमीलाई त्यस यातनाबाट निकाल्न लगाउन सक्दछु जसमा तिमी घेरिएका छौ तथा न तिमी मलाई त्यस क्रोध तथा आक्रोधबाट बचाउन सक्छौ, जुन अल्लाहको तर्फबाट ममाथि छ ।

[५]मलाई यो कुरा पनि अस्वीकार छ कि म अल्लाहको साझेदार हूँ, यदि तिमी मलाई अथवा कुनै अन्यलाई अल्लाहको साझेदार बनाउँदै रहयौ त यो तिम्रो आफ्नो त्रुटि तथा अज्ञानता थियो, जुन अल्लाहले सम्पूर्ण सृष्टिको उत्पत्ति गरेको थियो तथा त्यसलाई नियोजित पनि गर्दैरहयो, त त्यसको साझेदार को हुनसक्थ्यो ?

[६]केही विद्वान भन्छन् कि यो वाक्य पनि शैतानको हो तथा यो त्यसको भाषणको परिशिष्ट हो । केही विद्वानहरू भन्दछन् कि शैतानको भाषण (من قبل) मा समाप्त भयो । यो अल्लाह तआलाको कथन हो ।

The Ummah Technology Mission

وَاُدْخِلَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ؕ تَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلٰمٌ ﴿٢٣﴾

(२३) तथा जुन मानिसहरूले विश्वास गरे र पुण्यका काम गरे उनीहरू ती स्वर्गहरूमा प्रवेश गराइने छन्, जसको धरातलमा नहरहरू बगिराखेका छन्, जहाँ उनी सधैं बास गर्नेछन्, आफ्नो प्रभुको आदेशबाट,[1] जहाँ उनको स्वागत सलामै-सलामबाट हुनेछ ।[2]

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَّفَرْعُهَا فِي السَّمَآءِ ۙ ﴿٢٤﴾

(२४) के तपाईंले देख्नुभएन कि अल्लाह (तआ़ला) ले पवित्र कुराको उदाहरण एउटा पवित्र वृक्ष जस्तो वर्णन गऱ्यो जसको जरा मज़बूत तथा जसका शाखाहरू आकाशमा छन् ।

تُؤْتِيْٓ اُكُلَهَا كُلَّ حِيْنٍۭ بِاِذْنِ رَبِّهَا ؕ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٥﴾

(२५) जसले आफ्नो प्रभुको आदेशले प्रत्येक समय आफ्नो फल दिन्छ ।[3] तथा अल्लाह (तआ़ला) मानिसहरू समक्ष उदाहरणहरू वर्णन गर्दछ ताकि उनीहरूले शिक्षा प्राप्त गर्न सकून् ।

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيْثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيْثَةِ ۣاجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ

(२६) तथा दूषित कुराको तुलना नराम्रो रूख जस्तो छ, जुन धर्तीका सतहबाट

[1]यो कुकर्मी तथा काफ़िरहरूको तुलनामा सत्यकर्मी तथा ईमानवालाको वर्णन हो । यिनका वर्णन उनीसित यसकारण गरिएको छ ताकि मानिसहरूमा ईमानका कार्य अपनाउनुको रूचि तथा लाभ उत्पन्न होस् ।

[2]अर्थात् आपसमा उनीहरूको उपहार एक-अर्काका लागि सलाम गर्नु हुनेछ । यसका अतिरिक्त फरिश्ताहरू पनि प्रत्येक द्वारबाट प्रवेश गरी उनीहरूलाई सलाम गर्नेछन् ।

[3]यसको अभिप्राय यो हो कि ईमानवालाहरूको उदाहरण त्यस वृक्ष जस्तो छ, जुन गर्मी तथा चिसो प्रत्येक ऋतुमा फल दिन्छ । यसैप्रकार ईमानवालाहरूका पुण्यका काम दिन-रातीका प्रत्येक क्षणमा आकाशतिर लगिन्छन्, "पवित्र वाक्य" सित इस्लाम अथवा (لا إله إلا الله) तथा पवित्र वृक्षसित खजूरको वृक्ष तात्पर्य छ, जस्तो कि हदीसबाट सिद्ध छ । (सहीह बुख़ारी किताबुल इल्म बाबुल फ़हम फ़िलइल्म तथा सहीह मुस्लिम किताबु स्सिफ़तिल क़ियाम: बाब मिस्लुल मोमिन मिस्लुल नख़्ल:)

The Ummah Technology Mission

الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾

जरा सहित उखेलियो । त्यसलाई कुनै स्थिरता त छैन ।[1]

يُثَبِّتُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَيُضِلُّ اللّٰهُ الظّٰلِمِيْنَ ۙ وَيَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ﴿٢٧﴾

(२७) निष्ठावानहरूलाई अल्लाह (तआला) ले सुदृढ कुराद्वारा सांसारिक जीवनमा पनि तथा परलोकमा पनि दृढता प्रदान गर्दछ ।[2] हो अन्यायी व्यक्तिहरूलाई अल्लाह (तआला) ले विचलित गरिदिन्छ तथा अल्लाहले जे चाहन्छ गर्दछ ।

[1]नराम्रो वाक्यसित तात्पर्य कुफ्र तथा नराम्रो वृक्षसित इन्द्रायनको वृक्ष तात्पर्य छ जसको जरा धर्तीमाथि नै हुन्छ तथा अलिकति संकेतले उख्लिन्छ अर्थात् काफिरको कर्मको कुनै मूल्य छैन, न उनी आकाशमा जान्छन् तथा न अल्लाहको दरबारमा स्वीकार हुन्छन् ।

[2]यसको व्याख्या हदीसमा यसप्रकार गरिएको छ कि मृत्यु पश्चात कब्र (चिहान) मा जब मुसलमानसित प्रश्न गरिन्छ, त त्यो उत्तरमा यस कुराको साक्ष्य दिन्छ कि अल्लाहको अतिरिक्त कोही पूज्य छैन तथा मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) अल्लाहका रसूल हुन् । यही अर्थ हो अल्लाहको यस कथन (يُثَبِّتُ اللّٰهُ الذين آمنوا) को (सहीह बुखारी तफसीर सूर: इब्राहीम तथा सहीह मुस्लिम किताबुल जन्न: व सिफाते नअीमेहा बाब अर्जे मक़अदिल मयते अलैहि व इस्बातु अज़ाबुल क़ब्रे) एउटा अन्य हदीसमा वर्णित छ कि "जब मुसलमानलाई कब्र (समाधि) मा राखिएको हुन्छ तथा त्यसका साथीहरू हिडेका हुन्छन् तथा त्यो उनका जुत्ताहरूको आवाज सुन्दछ, त्यस पश्चात त्यसको पासमा दुईटा फरिश्ताहरू (स्वर्गदूत) आउँछन् । तथा त्यसलाई उठाएर सोध्छन् कि त्यस व्यक्तिको विषयमा तिम्रो के विचार छ, यदि त्यो ईमानवाला हुन्छ भने उत्तर दिन्छ कि त्यो अल्लाहको भक्त तथा त्यसका रसूल हुन् । फरिश्ताहरूले त्यसलाई नरकको ठाउँ देखाउँछन् तथा भन्दछन् कि अल्लाहले यसको साटोमा तिम्रो लागि स्वर्गमा स्थान बनाई दिएको छ । यसप्रकार त्यो दुबै ठाउँ हेर्दछ तथा त्यसको चिहान सत्तरी हात विस्तृत गरिदिइन्छ तथा त्यसको समाधिलाई केयामतसम्मका लागि ईश्वरीय पुरस्कारले भरिदिन्छ । (सहीह मुस्लिम उपरोक्त वर्णित अध्याय (बाब) । एउटा हदीसमा छ त्यससित सोधिन्छ (مَنْ رَّبُّكَ ؟ مَا دِيْنُكَ ؟ مَنْ نَّبِيُّكَ ؟) तिम्रो प्रभु को हो ? तिम्रो धर्म के हो ? तिम्रो नबी को हो ? तब अल्लाह तआला त्यसलाई सोझो मार्ग प्रदान गर्दछ तथा त्यो उत्तर दिन्छ (رَبِّيَ اللّٰهُ) (मेरो प्रभु अल्लाह हो) (و دِيْنِيَ الإسلام) (मेरो धर्म इस्लाम हो) (نَبِيِّ مُحَمَّدٌ) (तथा मेरो नबी मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम हुन्) (तफसीर इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

(२८) के तपाईंले उनीहरूतिर दृष्टि पार्नु भएन, जसले अल्लाहको उपकारको साटो कृतघ्नता प्रकट गरे तथा आफ्नो समुदायलाई विनाशको घरमा ल्याएर उतारे ।[1]

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾

(२९) अर्थात् नरकमा जसमा यी सबै जानेछन्, जुन नराम्रो ठाउँ हो ।

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا ۖ وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾

(३०) तथा उनीहरूले अल्लाहको समकक्ष बनाइहाले ताकि मानिसहरूलाई अल्लाहको मार्गबाट विचलित पारून् । (तपाईं) भनिदिनुस् कि ठीक छ मोज-मज्जा गरिहाल, तिम्रो स्थान त अन्तमा नरक नै हो ।[2]

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا لِّيُضِلُّوا عَن سَبِيلِهِ ۗ قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾

(३१) मेरा निष्ठावान भक्तहरूसित भनिदिनुस् कि नमाज़लाई स्थापित राखून् तथा जे-जति उनलाई हामीले दिएका छौं, त्यसबाट केही लुकाएर तथा खुलारुपमा खर्च गर्दैरहून्, यसभन्दा पूर्व कि त्या

قُل لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ

[1]यसको व्याख्या सहीह बुख़ारीमा छ कि यसबाट तात्पर्य मक्काका काफ़िरहरू हुन् (सहीह बुख़ारी तफसीर सूरः इब्राहीम) जसले मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतको विरोध गरी बद्रका युद्धमा मुसलमानहरूसित लडाएर आफ्ना मानिसहरूको हत्या गराइहालेका थिए । परन्तु आफ्नो भावार्थको आधारमा यो सामान्य छ तथा अर्थ यो हुनेछ कि परम आदरणीय मोहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई अल्लाह तआलाले समस्त संसारको लागि दया तथा मानिसहरूको लागि ईश्वरीय पुरस्कार बनाएर पठायो, त जसले त्यस वरदानको सम्मान गऱ्यो, त्यसलाई स्वीकार गऱ्यो, कृतज्ञता निर्वाह गऱ्यो तथा त्यो स्वर्गमा जाने (स्वर्गीय) भयो तथा जसले त्यस पुरस्कारको अपमान गऱ्यो खण्डन गऱ्यो तथा विरोध गऱ्यो, त्यो नरकीय हुन पुग्यो ।

[2]यो धम्की तथा चेतावनी हो कि संसारमा तिमी जे चाहन्छौ गर, तर कहिलेसम्म ? अन्ततः तिम्रो ठाउँ नरक हो ।

The Ummah Technology Mission

يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَٰلٌ ﴿٣١﴾

दिन आइपुगोस् जसमा न कुनै क्रय-विक्रय हुनेछ न मित्रता एवं प्रेम ।[1]

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾

(३२) अल्लाह त्यो हो जसले आकाशहरू तथा धर्तीलाई सृष्टि गरेको छ तथा आकाशहरूबाट वर्षा गरेर त्यसद्वारा तिम्रो जीविकाको लागि फल निकालेको छ तथा डुङ्गाहरूलाई तिम्रो वशमा गरिदिएको छ कि नदीहरूमा त्यसका आदेशबाट तैरने गरून् । त्यसैले नदी तथा नहरहरूलाई तिम्रो वशमा गरिदिएको छ ।[2]

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ ۖ

(३३) उसैले तिम्रो लागि सूर्य तथा चन्द्रमालाई अधीन गरिदिएको छ कि निरन्तर नै

The Ummah Technology Mission

---

[1]नमाज़ स्थापित गर्नुको अर्थ हो कि त्यसलाई आफ्नो समयमा तथा नियमानुसार एवं ध्यान तथा विनम्र भई सम्पन्न गरियोस् जस्तो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको "सुन्नत" छ । "इंफाक" को अभिप्राय हो ज़कात तिर्नु, निकट सम्वन्धिहरूसँग दयाभाव प्रकट गर्नु तथा अन्य निर्धनहरूमाथि उपकार गर्नु । यस्तो होइन कि आफ्ना आवश्यकताहरू तथा आफूमाथि निकै व्यय गरियोस् तथा अल्लाह तआलाद्वारा भनेका स्थानहरूमा व्यय गर्नुबाट पन्छिओस् । केयामतका दिन यस्तो हुनेछ जहाँ न क्रय-विक्रय सम्भव हुनेछ न कुनै मित्रता नै कसैको काम आउनेछ ।

[2]अल्लाह तआलाले जीवधारीहरूमाथि जुन उपकार गऱ्यो, ती मध्ये केहीको वर्णन गरिदैछ । भन्यो कि आकाशलाई छाना तथा धर्तीलाई ओछ्यान बनायो । तथा आकाशबाट वर्षा गरी विभिन्न प्रकारका रूख तथा फसलहरू उब्जायो जसमा स्वाद तथा बलका लागि फल पनि छन् तथा थरी-थरीका अन्न पनि, जसका रङ्ग-रूप एक-अर्कासित भिन्न छन् तथा स्वाद एवं सुगन्ध तथा लाभ पनि भिन्न छन् । डुङ्गा तथा जहाजलाई सेवाको लागि लगाइदियो कि उनी तीव्र धाराहरूलाई च्यातेर त्यसमा तैरछन् । मनुष्यहरूलाई पनि एक देशबाट अर्को देशसम्म पुऱ्याउँछन् तथा व्यापारका समग्रीहरू पनि एक स्थानबाट अर्को स्थानसम्म पुऱ्याउँछन् । धर्ती तथा पर्वतहरूबाट स्रोत तथा नदीहरू निकाल्यो ताकि तिमीले पनि पिउन सक तथा आफ्ना खेतहरूको सिंचाई गर ।

وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾

चलिराखेका छन् ।[1] तथा रात-दिनलाई पनि तिम्रो काममा लगाएको छ ।[2]

وَاٰتٰىكُمْ مِّنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ ۗ وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا ۗ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُوْمٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾

(३४) तथा उसैले तिमीलाई तिम्रो इच्छा अनुसार मागेका सबै कुराहरूबाट दिएको छ ।[3] यदि तिमी अल्लाहका उपकार, अनुग्रह गन्न चाहन्छौ भने उनीहरूलाई पूरा गन्न पनि सक्दैनौ,[4] निःसन्देह मनुष्य बडो अन्यायी तथा कृतघ्न छ ।[5]

---

[1]अर्थात् निरन्तर चलिराखेका हुन्छन्, कहिल्यै राति पनि रोकिन्नन् तथा न दिनमा । यसको अतिरिक्त एक-अर्काको पछाडी हिंड्छन्, तर कहिले पनि उनीहरूबीच आपसी ठक्कर हुँदैन ।

[2]रात-दिन उनको आपसी अन्तर जारी रहन्छ । कहिले रात-दिनको केही भाग लिएर लामो हुन्छ तथा कहिले दिन रातको केही भाग लिएर लामो हुनपुग्छ । तथा यो क्रम जगत्को आदिदेखि चलिराखेको छ, यसमा अलिकति पनि अन्तर आएन ।

[3]अर्थात् उसले तिम्रो आवश्यकताका सबै कुराहरू उपलब्ध गराए, जुन तिमी त्यससित माँगदछौ । तथा केही विद्वान भन्दछन् कि जे तिमी माँगदछौ, त्यसलाई पनि दिन्छ तथा जे माँगदैनौ, तर त्यसलाई ज्ञात छ कि तिमीलाई त्यसको आवश्यकता छ, त्यो पनि दिन्छ । अर्थात् तिम्रो जीविकाका सबै सुविधाहरू उपलब्ध गराउँछ ।

[4]अर्थात् अल्लाहका उपकार अगणित छन् तिनलाई कोही गन्न सक्दैन । अनि कसरी हुनसक्छ कि कोही ती उपकारहरूप्रति कृतज्ञता गर्न सकोस् । एक हदीसमा आदरणीय दाऊद अलैहिस्सलामको कथन वर्णन गरिएको छ । उनले भने, "हे पालनकर्ता ! म तिम्रो कृतज्ञता कसरी पूरा गरूँ ? जबकि कृतज्ञता गर्नु स्वयं तिम्रो तर्फबाट उपकार हो ।" अल्लाह तआलाले आदेश गऱ्यो :

> "हे दाऊद ! अहिले तिमीले मेरो कृतज्ञता पूरा गऱ्यौ जब तिमीले यो स्वीकार गऱ्यो कि हे अल्लाह ! म तिम्रो उपकारको कृतज्ञता ज्ञापनबाट पनि असमर्थ छु ।" (तफ़सीर इब्ने क़सीर)

[5]अल्लाहका उपकारहरूमाथि अनुगृहीत हुनुमा आलस्यको कारण मनुष्य आफू स्वयंका साथ अत्याचार तथा अन्याय गर्दछ, विशेषरूपले जो पूर्णरूपमा नै अल्लाहबाट विमुख छन् ।

The Ummah Technology Mission

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا وَّاجْنُبْنِيْ وَبَنِيَّ اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ ۝

(३५) (इब्राहीमको यो प्रार्थना पनि याद गर) जब इब्राहीमले भने हे मेरो प्रभु ! यस नगरलाई शान्तिपूर्ण बनाइदेउ ।[1] तथा मलाई तथा मेरा सन्तानलाई मूर्तिपूजाबाट सुरक्षित राख ।

رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ ۚ فَمَنْ تَبِعَنِيْ فَاِنَّهٗ مِنِّيْ ۚ وَمَنْ عَصَانِيْ فَاِنَّكَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

(३६) हे मेरो प्रभु ! उनीहरूले धेरै मानिसहरूलाई मार्गबाट विचलित गरेका छन् ।[2] अब मेरो अनुयायी मेरो छ तथा जसले अवज्ञा गऱ्यो त निश्चय नै तिमी बडो क्षमाशील अत्यन्त दयावान हौ ।

رَبَّنَآ اِنِّيْٓ اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِيْ بِوَادٍ غَيْرِ ذِيْ زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ ۙ رَبَّنَا لِيُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ

(३७) हे मेरा प्रभु ! मैले आफ्ना केही सन्तान[3] यस बाँझो वनमा तिम्रो पवित्र घरको निकट बसाएको छु । हे मेरा प्रभु ! यो यसकारण ताकि उनीहरूले

---

[1]यस नगरसित तात्पर्य मक्का हो । अन्य दुआ (प्रार्थनाहरू) भन्दा पूर्व यो दुआ गरे कि यसलाई शान्तिमय बनाइदेउ, यसकारण कि शान्ति हुन्छ भने मानिसहरू अन्य उपकारहरूवाट पनि सहीह रूपमा लाभान्वित हुनसक्ने छन् । अन्यथा शान्ति न हुँदा सवै सुख-सुविधाहरूका बावजूद भय, आतङ्कको छायाँ मनुष्यलाई व्यग्र एवं व्याकुल राख्दछ । जस्तो कि आजकलको सामान्य समाजको दशा छ, सउदी अरवका अतिरिक्त । त्यहाँ यस दुआको प्रभावले तथा इस्लामी नियमहरू लागू भएका हुनाले, आज पनि शान्तिको एउटा उदाहरण विद्यमान छ । यहाँ अल्लाहका पुरस्कारहरू अन्तर्गत यसलाई वर्णन गरेर संकेत गरिदियो कि कुरैश जहाँ अल्लाहका अन्य पुरस्कारवाट अपेक्षित छन् यस विशेष अनुकम्पासित पनि अन्जान छन् कि उसले उनीहरूलाई मक्का जस्तो शान्ति भएको नगरको बासिन्दा बनायो ।

[2]विचलन गराउनुको सम्वन्ध ती पत्थरका मूर्तिहरूसँग सम्बन्धित गऱ्यो, जसलाई मूर्तिपूजक पूज्दथे, यस उपरान्त कि उनीहरू निबोध छन्, किनभने ती विचलनका कारण थिए तथा छन् ।

[3](مِنْ ذُرِّيَّتِيْ) मा (مِنْ) 'केही' को लागि हो अर्थात् केही सन्तानहरू भन्दछन् कि आदरणीय इब्राहीमका विभिन्न पत्नीहरूबाट आठ पुत्र थिए, जसमध्ये केवल आदरणीय इस्माईललाई यहाँ बसोबास गराए । (फतहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

فَاجْعَلْ اَفْـِٕدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِيْٓ اِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِّنَ الثَّمَرٰتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُوْنَ ﴿۳۷﴾

नमाज़ स्थापित गरून् ।[1] अत: तिमीले केही मानिसहरूका[2] हृदयलाई उनीतिर आकर्षित गरिदेउ ।[3] तथा उनीहरूलाई फलहरूको जीविका प्रदान गर ताकि उनीहरूले कृतज्ञता व्यक्त गरून् ।

رَبَّنَآ اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِيْ وَمَا نُعْلِنُ ؕ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَآءِ ﴿۳۸﴾

(३८) हे हाम्रो प्रभु ! तिमी राम्ररी जान्दछौ जे हामी लुकाउँदछौ तथा जे व्यक्त गर्दछौं । धर्ती तथा आकाशमा भएको कुनै कुरा अल्लाहबाट लुकेको छैन ।[4]

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ وَهَبَ لِيْ عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ ؕ اِنَّ رَبِّيْ لَسَمِيْعُ الدُّعَآءِ ﴿۳۹﴾

(३९) अल्लाहलाई प्रशंसा छ, जसले मलाई बृद्धावस्थामा इस्माईल तथा इसहाक़ प्रदान गऱ्यो, नि:सन्देह मेरो प्रभु (अल्लाह) प्रार्थनाहरू सुन्दछ ।

---

[1]इबादतहरू (आराधनाहरू) मध्ये मात्र नमाज़को चर्चा गरे, जसबाट नमाज़को महत्व स्पष्ट हुन्छ ।

[2]यहाँ पनि (مِنْ) 'केही' को लागि छ, कि केही मानिसहरू, यसबाट तात्पर्य मुसलमान हुन् । अत: हेरिहाल्नुस् कि कुन प्रकार संसारभरिका मुसलमान मक्कामा एकत्रित हुन्छन् तथा हज बाहेक पूरा वर्षभरि यो क्रम निरन्तर बनिरहन्छ । यदि आदरणीय इब्राहीम (أفئدة النّاس) मानिसहरूका हृदय) भनेको भए त इसाई, यहूदी, अग्निपूजक तथा अन्य सबै मानिसहरू मक्का पुग्थे । (مِنَ النّاس) को (مِنْ) ले यस दुआलाई मुसलमानहरूसम्म सीमित गरिदियो । (इब्ने क़सीर)

[3]यस दुआ़को प्रभाव पनि हेरिहालियोस् कि मक्काजस्तो निर्जल ठाउँमा जहाँ कुनै फलदार वृक्ष छैन, संसारभरिका फल अधिक मात्रामा उपलब्ध छन् तथा हज़को अवसरमा पनि जबकि लाखौं मानिसहरू पुग्दछन्, फलको प्रशस्ततामा कुनै कमी आउँदैन ।

भनिन्छ कि यो दुआ ख़ाना-ए-काअ़बाको निर्माणको पश्चात माँगे, जबकि प्रथम दुआ (शान्तिमय बनाइदेउ) त्यसबेला माँगे जब आफ्नी पत्नी नवजात शिशु इस्माईललाई अल्लाह तआ़लाको आदेशमा त्यहाँ छाडेर गईहाल्यो । (इब्ने क़सीर)

[4]तात्पर्य यो हो कि मेरो दुआ़को उद्देश्य तिमी राम्ररी जान्दछौ, यस नगरवालाहरूका लागि दुआबाट मूल उद्देश्य तिम्रो पसन्नता हो, तिमी त प्रत्येक कुराको वास्तविकतालाई राम्ररी जान्दछौ । आकाश तथा धर्तीको कुनै कुरो तिमीबाट लुकेको छैन ।

The Ummah Technology Mission

(४०) हे मेरा प्रभु ! मलाई र मेरा सन्तानलाई पनि[1] नमाज़ कायम गर्ने बनाइदेउ,[2] हे मेरा प्रभु ! मेरो प्रार्थना स्वीकार गर ।

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي ۚ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾

(४१) हे हाम्रा प्रभु ! मलाई क्षमा प्रदान गर तथा मेरा माता-पितालाई पनि क्षमा गरिदेउ तथा अन्य ईमान भएकाहरूलाई पनि क्षमा गरिदेऊ जुन दिन हिसाब हुनेछ ।

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

(४२) अन्यायीहरूका कर्मबाट अल्लाहलाई अन्जान नठान, त्यसले त उनीहरूलाई त्यस दिनसम्म अवसर दिएको छ, जुन दिन आँखा चकित भई खुल्ला रहनेछन् ।[3]

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۚ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

[1]आफूसँग आफ्नो सन्तानको लागि पनि दुआ माँगे, जस्तो यसभन्दा पूर्व पनि आफूसँग आफ्नो सन्तानको लागि पनि यो दुआ माँगे कि उनीहरूलाई मूर्तिहरूको पूजाबाट बचाएर राख्नु । यसबाट ज्ञात भयो कि अल्लाहको धर्मतिर निमन्त्रणा दिनेहरूलाई आफ्ना घरवालाहरूको मार्गदर्शन तथा उनको धार्मिक शिक्षा तथा प्रशिक्षणतिरबाट कहिले निश्चिन्त हुनुहुँदैन । जस्तो कि अल्लाह तआलाले आफ्नो अन्तिम पैगम्बर (ईशदूत) परम आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई पनि आदेश दियो ।

﴿وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾

"आफ्ना नजीकका सम्बन्धिहरूलाई तर्साउनुस् ।" (सूरः अल-शोअरा:-२१४)

[2]आदरणीय इब्राहीमले यो दुआ त्यस समय गरे जबकि अझै उनलाई आफ्नो पिता अल्लाहको शत्रु हुने कुरो विदित भएको थिएन, जब यो स्पष्ट भइहाल्यो कि मेरो पिता अल्लाहको शत्रु हो त त्यसबाट आफूलाई अलग्ग गरिहाले, यसकारण कि मूर्तिपूजकको लागि मोक्ष तथा क्षमाको दुआ गर्नु उचित छैन, चाहे त्यो जति घनिष्ट अथवा निकटवर्ती किन नहोस् ?

[3]अर्थात् केयामतको भयानकताको कारण । यदि संसारमा अल्लाहले कसैलाई अधिक अवसर प्रदान गरिदियो तथा त्यसको मृत्युसम्म त्यसको पकड गरेन भने केयामतका दिन अल्लाहको हिसाब किताबबाट त्यो बच्नसक्ने छैन, जुन काफ़िरहरूका लागि यति भयानक हुनेछन् कि आँखाहरू छक्क परेर खुलै रहन्छन् ।

The Ummah Technology Mission

مُهْطِعِيْنَ مُقْنِعِيْ رُءُوْسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ اِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ۚ وَ اَفْـِٕدَتُهُمْ هَوَآءٌ ﴿٤٣﴾

(४३) उनीहरूले आफ्ना टाउका उचाली भागदौड गरिराखेका हुनेछन् ।[1] स्वयं आफूतिर पनि उनका दृष्टि फर्कने छैनन् तथा उनका हृदय ठूलो शून्यताले भरिएका हुनेछन् ।[2]

وَاَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَاْتِيْهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا رَبَّنَآ اَخِّرْنَآ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيْبٍ ۙ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ ؕ اَوَلَمْ تَكُوْنُوْٓا اَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِّنْ زَوَالٍ ۙ﴿٤٤﴾

(४४) तथा मानिसहरूलाई त्यस दिनबाट सतर्क गराइदेउ, जब उनीहरूलाई यातना उनको निकट आइहाल्ने छ तथा अत्याचारीहरूले भन्नेछन् कि हे हाम्रो प्रभु ! हामीलाई अलिकति मोहलतको अवसर प्रदान गरिदेउ ताकि हामी तिम्रो निमन्त्रणा मान्न सका तथा तिम्रा पैगम्बरहरूको अनुसरणमा लागौं । के तिमी यसभन्दा पहिला पनि कसमहरू खाने गर्दैनथ्यो कि हाम्रो त पतन नै हुनेछैन ?[3]

وَّسَكَنْتُمْ فِيْ مَسٰكِنِ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْاَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

(४५) तथा के तिमी ती मानिसहरूका घरमा बस्ने गर्दैनथ्यौ जसले आफ्ना प्राणमाथि अत्याचार गरे तथा के तिमीलाई त्यो कुरा स्पष्ट भएन कि हामीले उनीसँग के कस्तो कुरा गर्‍यौं ?

---

[1](مُهْطِعِيْنَ) तिव्र गतिले दौडिराखेका हुनेछन्, अन्य स्थानमा भन्यो :

﴿مُّهْطِعِيْنَ اِلَى الدَّاعِ ؕ﴾

"वोलाउनेतिर दगुर्नेछन् ।" (सूर: अल-कमर-८)

(مقنعي رءوسهم) "आश्चर्य उनको टाउको ठाडो हुनेछन् ।"

[2]जुन भयानकता उनले देख्ने छन् तथा जुन चिन्ता तथा भय आफ्नो विषयमा उनलाई हुनेछ, तिनका कारण तिनीहरूका आँखा एक क्षणका लागि झुक्ने छैनन् तथा भयको अधिकताको कारण हृदय निराश तथा शून्य हुनेछन् ।

[3]अर्थात् संसारमा तिमी सौगन्ध खाएर भन्ने गर्थ्यौ कि कुनै हिसाब-किताब तथा स्वर्ग-नर्क छैन तथा पुन: कसलाई जीवित हुनुछ ।

The Ummah Technology Mission

हामीले त तिमीलाई बुझाउनलाई धेरै उदाहरणको वर्णन गऱ्यौं ।[1]

وَقَدْ مَكَرُوْا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللّٰهِ مَكْرُهُمْ ۖ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُوْلَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

(४६) तथा यिनी आफ्ना चाल चलिराखेका छन् तथा अल्लाहलाई उनका सबै चालहरूको ज्ञान छ।[2] उनका चालहरू यस्ता थिएनन् कि तिनीबाट पर्वत आफ्नो ठाउँबाट विस्थापित होऊन् ।[3]

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِهٖ رُسُلَهٗ ۚ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۝

(४७) तपाईं ले कदापि यो विचार नगर्नुस् कि अल्लाह आफ्ना नबीहरूसित वचन विरूद्ध

[1]अर्थात् शिक्षा ग्रहण गर्नेको लागि हामीले त ती विगत समुदायहरूका घटनाहरूको वर्णन गरिदिएका छौं, जसका घरहरूमा अब तिमी निवास गर्दछौ तथा तिनका भग्नावशेष पनि तिमीलाई विचार तथा चिन्तनको आमन्त्रण दिइराखेका छन् । यदि तिमी उनीबाट शिक्षा ग्रहण गर्दैनौं तथा तिनका परिणामबाट बच्न प्रयत्न गर्दैनौं भने तिम्रो इच्छा हो । अनि तिमी पनि त्यसै परिणामका लागि तैयार रह ।

[2]यो वचन अवस्थाको वाचक हो कि हामीले उनीसँग जे गऱ्यौं त्यो गऱ्यौं जबकि उनीहरूले अनृतलाई सिद्ध तथा सत्यको खण्डनका लागि विभिन्न प्रकारका वहाना तथा छल गरे तथा अल्लाहलाई ती सबै चालहरूको ज्ञान छ अर्थात् उसित लेखिएको छ जसको त्यसले उनीहरूलाई प्रतिफल दिनेछ ।

[3]किनभने यदि पर्वत विचलित भएका भए त आफ्ना स्थानमा हुन्नथे, जबकि सबै पर्वत श्रृङ्खलाहरू आफ्ना स्थानमा छन् । यो इन्कारको लागि हो । अर्को अर्थ (إن مخففة من المثقلة) का लागि गएका छन् अर्थात् नि:सन्देह उनका छल त यदि ठूला थिए कि पर्वत पनि आफ्ना स्थलबाट विचलित हुन्थे । यो त अल्लाह तआला नै हो जसले उनका छलहरूलाई सफल हुन दिएन । जस्तो कि मूर्तिपूजकहरूको मूर्तिपूजनको विषयमा अल्लाह तआलाले भने :

﴿تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ۞ أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا﴾

“निकट छ कि आकाश फाटिहालोस् धर्तीमा चिरा पर्न जाओस् तथा पर्वत कण-कण भएर जाओस् । यस कुरामाथि कि उनीहरूले भने अल्लाह दयालुको सन्तान छ ।” (सूर: मरियम-९० तथा ९१)

The Ummah Technology Mission

गर्नेछ ।[1] अल्लाह अत्यन्त प्रभावशाली तथा बदला लिंन शक्तिशाली छ ।[2]

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمٰوٰتُ وَبَرَزُوْا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

(४८) जुन दिन धर्ती यस धर्तीका अन्य कुरामा नै परिवर्तित गरिने छ तथा आकाशहरुलाई पनि, तथा[3] सबै एकमात्र अल्लाह प्रभावशाली सम्मुख हुनेछन् ।

وَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِيْنَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

(४९) तथा तपाईंले त्यस दिन पापीहरूलाई देख्नुहुनेछ कि जंजीरहरूमा एक साथ जकडिएका हुनेछन् ।

[1]अर्थात् अल्लाहले आफ्ना रसूलहरूसित संसार तथा परलोकमा सहायता गर्नुको जुन प्रतिज्ञा गरेको छ, त्यो निःसन्देह सत्य छ, त्यसबाट वचनको विरोध सम्भव छैन ।

[2]अर्थात् आफ्ना मित्रहरूका लागि आफ्ना शत्रुहरूसित बदला लिन शक्तिशाली छ ।

[3]इमाम शौकानीको मत छ कि आयतमा दुबै सम्भावनाहरू छन् कि यो परिवर्तन विशेषताहरूको आधारले होस् अथवा अस्तित्वको आधारमा । अर्थात् यस आकाश तथा धर्तीका गुण परिवर्तित हुनेछन् अथवा त्यसै अस्तित्व बदलिहाल्नेछ, न यो धर्ती रहनेछ, न यो आकाश । धर्ती पनि कुनै अन्य हुनेछ तथा आकाश पनि कुनै अन्य । हदीसमा वर्णित छ, रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो :

يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى أَرْضٍ بَيْضَاءَ عَفْرَاءَ، كَقُرْصَةِ النَّقِيِّ لَيْسَ فِيهَا عَلَمٌ لِأَحَدٍ

"केयामतका दिन मानिसहरू खैरो-सेतो धर्तीमा एकत्रित हुनेछन्, जुन मैदाको रोटीजस्तो हुनेछ । त्यसमा कसैको कुनै झगडा (अथवा प्रतीकको रूपमा चिन्ह) हुनेछैन ।" (सहीह मुस्लिम सिफ़तुल कियामः बाबुन नफ़्ल वअ्से वन्नोशूर)

आदरणीय आयशाले सोध्नुभयो कि जब यी आकाश धर्ती परिवर्तित भइहाल्नेछन् त मानिसहरू त्यस दिन कहाँ हुनेछन् । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो : सिरातमा अर्थात "पुल सिरात" मा । "मानिसहरू त्यस दिन पुल सिरातका निकट अँध्यारोमा हुनेछन् ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल हैज़ बाब बयान सिफ़ते मनीयिर्रजुले)

The Ummah Technology Mission

(५०) उनका वस्त्रहरू गन्धकका हुनेछन्[1] तथा आगोले उनका मुखलाई ढाकेको हुनेछ ।

سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ ۝٥٠

(५१) यो यसकारण कि अल्लाह (तआ़ला) प्रत्येक व्यक्तिलाई उसले गरेका कर्महरूको प्रतिफल देओस् । नि:सन्देह अल्लाह (तआ़ला) लाई हिसाब लिन बेर लाग्ने छैन ।

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝٥١

(५२) यो कुरआ़न[2] सबै मानिसहरूको लागि सूचनापत्र हो कि यसद्वारा उनीहरूलाई सतर्क गरियोस् तथा पूर्णरुपले ज्ञात होस् कि अल्लाह एक मात्र पूजनीय हो तथा बुद्धिमानहरु सोच्न-बुझ्न सकून् ।

هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ۝٥٢

सूरतुल हिज्र -१५

سُورَةُ الْحِجْرِ

सूर: अल-हिज्र मक्कामा उत्रेको तथा यसमा ९९ आयतहरू एवं ६ रूकूअ छन् ।

शुरु गर्दछु अल्लाहको नामबाट जो अत्यन्त कृपालु एवं अत्यन्त दयालु छ ।

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

(१) अलिफ. लाम. रा. यी (अल्लाह को) किताबका आयतहरू हुन् तथा खुल्ला एवं प्रकाशमान कुरआ़नका ।[3]

الٓرۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُّبِينٍ ۝١

[1]जो आगोबाट तुरुन्तै भड्किन्छ । यसको अतिरिक्त आगोले उनीहरूको मुखलाई पनि छोपेको हुनेछ ।

[2]यो संकेत कुरआ़न तिर हो अथवा पछाडिको वृतान्त तिर जो (وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا) द्वारा वर्णन गरिएको छ ।

[3]किताब तथा कुरआन मोबीन बाट तात्पर्य कुरआन करीम नै हो जो नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि अवतरित भयो ।

The Ummah Technology Mission

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ②

(२) त्यो पनि समय हुनेछ जब काफ़िरहरु आफू मुसलमान हुनुको कामना गर्नेछन् ।[1]

ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ③

(३) तपाईंले उनीहरूलाई खाएको, लाभ उठाएको तथा (झूटा) आशाहरूमा लीन भएको अवस्थामा छाडिदिनुस्, उनीहरूले अहिले स्वयं थाहा पाइ हाल्नेछन् ।[2]

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ④

(४) तथा कुनै बस्तीलाई हामीले ध्वस्त गरेनौं, परन्तु यो कि त्यसको लागि निर्धारित लेख थियो ।

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ⑤

(५) कुनै समूह आफ्नो मृत्युभन्दा न अगाडी बढ्दछ, न पछाडी रहन्छ ।[3]

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ⑥

(६) तथा उनीहरूले भने कि हे त्यो व्यक्ति ! जसमाथि कुरआन अवतरित गरिएको छ, तिमी त अवश्य कुनै पागल हौ ।

---

[1]यो कामना कहिले गर्नेछन् ? मृत्युको समय, जब फरिश्ताहरूले उनीहरूलाई नरकको आगो देखाउँछन् अथवा जब नरकमा गइहाल्नेछन् अथवा त्यस समय जब पापी निष्ठावानहरूलाई केही समय नरकमा राखेर त्यस पश्चात उनीहरूलाई त्यहाँबाट निकालिनेछ अथवा महशरको मैदानमा जहाँ लेखा-जोखा भइराखेको हुनेछ तथा काफिर देख्नेछन् कि मुसलमानहरू स्वर्गमा गइराखेका छन् त कामना गर्नेछन् कि काश ! उनीहरू पनि मुसलमान भएको भए (رُبما) को अर्थ त वास्तवमा अधिकता हो तर कहिले काँही कमीको लागि पनि प्रयोग हुन्छ । केही विद्वानहरू भन्छन् कि उनको यो कामना प्रत्येक अवसरमा भइरहने छ, तर त्यसको उनीहरूलाई कुनै लाभ हुने छैन ।

[2]यो धम्की तथा हप्काई हो कि यी काफ़िर (अधर्मी) तथा मूर्तिपूजक (बहुदेववादी) आफ्नो कुफ्र तथा मूर्तिपूजनबाट रोकिंदैनन् भने उनलाई छाडिदिनुस्, यिनी सांसारिक सुखको भोग गरून् तथा आफ्ना आशाहरूको पूर्ति गरुन् । निकट भविष्यमा उनीहरूलाई आफ्नो कुफ्र तथा मूर्तिपूजनको परिणाम ज्ञात भइहाल्नेछ ।

[3]जुन बस्तीलाई पनि अवज्ञाका कारण ध्वस्त गर्दछौं, त शीघ्र नै गर्दैनौं, बरु हामीले एक समय निर्धारित गरेका छौं, त्यस समयसम्म, त्यस वस्तीवालाहरूलाई अवसर प्रदान गरिन्छ, तर जब त्यो निर्धारित समय आइपुग्छ, तब उनीहरूलाई नष्ट गरिदिइन्छ अनि उनीहरू त्यसबाट अगाडी अथवा पछाडी हुँदैनन् ।

The Ummah Technology Mission

لَوْمَا تَأْتِينَا بِالْمَلَٰٓئِكَةِ إِن كُنتَ مِنَ الصَّٰدِقِينَ ⑦

(७) यदि तिमी साँचो हौ भने हाम्रो पासमा फरिश्ताहरू (स्वर्गदूत) किन ल्याउँदैनौ ?[१]

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَٰٓئِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوٓا إِذًا مُّنظَرِينَ ⑧

(८) हामीले फरिश्ताहरूलाई सत्यका साथ नै अवतरित गर्दछौं तथा त्यस समय उनीहरू अवसर दिइएका हुँदैनन् ।[२]

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ⑨

(९) निःसन्देह हामीले नै यस कुर्आनलाई अवतरित गरेका हौं तथा हामी नै यसका रक्षक हौं ।[३]

[१]यो काफ़िरहरूका कुफ़्र तथा वैरभावको वर्णन हो कि उनी नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई दीवाना भन्दछन् तथा यो पनि भन्छन् कि यदि तिमी (हे मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) साँचो हौ भने आफ्नो अल्लाहसित भन कि त्यसले फरिश्ताहरूलाई हाम्रो पासमा पठाईदेओस् ताकि उनीहरू तिम्रो रिसालतको पुष्टि गरून् अथवा हामीलाई नष्ट गरिदेऊन् ।

[२]अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि हामीहरू फरिश्ताहरूलाई सत्यका साथ पठाउँछौं अर्थात् जब हाम्रो नीति तथा इच्छा यातना पठाउनुको हुन्छ, त फरिश्ताहरू धर्तीमा अवतरित हुन्छन् । तथा त्यसपछि उनीहरूलाई (काफिर) अवसर दिइँदैनन् तुरुन्त नाश गरिन्छन् ।

[३]अर्थात् उसलाई युगको हस्तक्षेपबाट तथा परिवर्तनबाट सुरक्षित राख्नु हाम्रो काम हो । अतः कुर्आन आज सम्म त्यसैप्रकार सुरक्षित छ, जुनप्रकार अवतरित भएको थियो, विचलित भएका समूह आ-आफ्ना विचारहरूका आधारमा भएको थियो, विचलित भएका समूह आ-आफ्ना विचारहरूका आधारमा त्यसका अर्थमा त परिवर्तन गर्दैआइरहेका छन् तथा आज पनि गर्दछन्, तर पूर्वका आकाशीय पुस्तकहरूको जस्तो शाब्दिक परिवर्तन अथवा कमी एवं अधिकतावाट सुरक्षित छ । यसका अतिरिक्त प्रत्येक समयमा सत्यवादीहरूको एउटा समूहले यस अर्थ परिवर्तनको विरोध गरेको छ तथा ती अर्थमा परिवर्तन गर्नेवालाहरूको रुपबाट पर्दा हटाएर वास्तविक रुप समाजका समक्ष प्रस्तुत गर्दैरहेको तथा आज पनि यस क्षेत्रमा सक्रिय छ । यसका अतिरिक्त कुर्आनको लागि (ذكر) (शिक्षा) को शव्द प्रयोग गरिएको छ, जसबाट ज्ञात हुन्छ कि कुर्आन सम्पूर्ण संसारका मानिसहरूका लागि (ذكر) (सतर्क गर्ने तथा शिक्षाप्रद हुने पक्षलाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको जीवन-चरित्रका प्रकाशमयी चित्रहरू तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका कथनहरूलाई पनि सुरक्षित गरेर, कयामतसम्मका लागि शेष राखिएको छ । अतः कुर्आन करीम तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको जीवन चरित्रद्वारा मानिसहरूलाई इस्लामको आमन्त्रण दिनुको मार्ग सधैंका लागि खुला छ । यो सम्मान तथा सुरक्षाको स्थान पूर्वका आकाशीय पुस्तक तथा रसूलहरूलाई प्राप्त भएन ।

The Ummah Technology Mission

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِىْ شِيَعِ الْاَوَّلِيْنَ ⑩

(१०) तथा हामीले तपाईंभन्दा पहिलाका समुदायहरूमा पनि आफ्ना रसूल (निरन्तर) पठायौं ।

وَمَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ⑪

(११) तथा (तर) जुन पनि रसूल (संदेशवाहक) आउँथ्यो, तिनीहरूले तयसको उपहास गर्दथे ।[1]

كَذٰلِكَ نَسْلُكُهٗ فِىْ قُلُوْبِ الْمُجْرِمِيْنَ ⑫

(१२) पापीहरूका हृदयमा हामीले यसैप्रकार यही रचाउने गर्दछौं ।[2]

لَا يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْاَوَّلِيْنَ ⑬

(१३) उनीहरूले यसलाई मान्ने छैनन् तथा निःसन्देह विगत मानिसहरूको (यस्तै) आचरण (व्यतीत) भएको छ ।[3]

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِّنَ السَّمَآءِ فَظَلُّوْا فِيْهِ يَعْرُجُوْنَ ⑭

(१४) तथा यदि हामीले उनीमाथि आकाशबाट कुनै द्वार खोलि पनि दिऔं तथा यिनीहरू त्यहाँ चढ्न थालून् ।

لَقَالُوْٓا اِنَّمَا سُكِّرَتْ اَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُوْرُوْنَ ⑮

(१५) तैपनि उनीहरूले यही भन्नेछन् कि हामीलाई दृष्टिबन्द गरिदिइएको छ, बरु हामीहरूमाथि जादू गरिदिइएको छ ।[4]

[1]यहाँ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सान्त्वना दिइदैछ कि केवल तपाईंलाई नै झुट्लाइएन, प्रत्येक रसूलसँग त्यसको समुदायले यही व्यवहार गरेको छ ।

[2]अर्थात् यो कुफ्र तथा रसूलहरूको उपहास हामीले अपराधीहरूका दिलमा हालिदिन्छौं अथवा बसालिदिन्छौं, यो सम्बन्ध अल्लाह तआलाले आफूतिर यसकारण गरेको छ कि प्रत्येक कुराको स्रष्टा अल्लाह तआला नै हो, यद्यपि उनको यो कर्म उनका निरन्तर व्यवहारका परिणामस्वरुप अल्लाहकै इच्छाले उत्पन्न भएको होस् ।

[3]अर्थात उनलाई नष्ट गर्नुको त्यही साधन हो, जुन अल्लाहले अघिदेखि नै निर्धारित गरेको छ कि झुट्लाउनु तथा उपहास गर्नुका पश्चात समुदायहरूलाई नष्ट गर्दै आइरहेको छ ।

[4]अर्थात् उनको कुफ़्र तथा वैरभाव त्यस सीमासम्म बढेको छ कि फरिश्ताहरूको अवतरण हुनु त एकातिर, यदि स्वयं उनका लागि आकाशका द्वारहरू खोलिन्छन् तथा यिनी ती द्वारहरूबाट आकाशमा आईहालून् तैपनि उनलाई आफ्ना आँखामाथि विश्वास हुनेछैन तथा रसूलहरूलाई मान्ने छैनन्, बरु यो भन्नेछन् कि हाम्रो नज़रबन्दी गरिदिइएको छ अथवा हामीमाथि जादू गरिदिइएको छ,

The Ummah Technology Mission

(१६) तथा निःसन्देह हामीले आकाशमा ग्रह समूह बनाएका छौं,[१] तथा अवलोकन गर्नेहरूका लागि यसलाई शोभामान गरेका छौं ।

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٦﴾

(१७) तथा त्यसलाई प्रत्येक धिक्कृत शैतानबाट सुरक्षित राखेका छौं ।[२]

وَحَفِظْنَاهَا مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٧﴾

(१८) हो, जो लुकिछिपी सुन्न प्रयत्न गर्दछ

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ

जसको कारण हामीले यस्तो आभास गरिराखेका छौं कि हामी आकाशमा गईराखेका छौं । जबकि यस्तो छैन ।

[१] (بروج) बहुवचन हो (برج) को, जसको अर्थ प्रत्यक्ष अथवा प्रकाशित हुनु हो । यसैबाट (تبرج) छ, जुन स्त्रीको श्रृङ्गार प्रदर्शनको अर्थमा प्रयोग हुन्छ । यहाँ आकाशका ताराहरू, ग्रहहरूलाई (بروج) भनिएको छ किनभने ती पनि उच्च तथा प्रत्यक्ष हुन्छन् । केही विद्वान यो भन्दछन् कि (بروج) सित तात्पर्य सूर्य तथा चन्द्रमा तथा अन्य ग्रहहरूका ती कलाहरू, गतिहरू हुन्, जुन उनका लागि निर्धारित छन् तथा यिनी बाह्रवटा छन्, कुम्भ, मेष, कर्क, मकर, मिथुन, सिंह, तुला, मंगल, शनि, वृश्चिक, वृष तथा कन्या । अरबका मानिस यी ग्रहहरूका कला तथा उनीद्वारा ऋतुको स्थिति ज्ञात गर्दथे । तर उनीद्वारा अनहोनी, घटित हुने घटनाहरूको ज्ञानको दावी गर्नु, जस्तो कि आजभोलि पनि अशिक्षितहरूमा यसको विशेष प्रचलन छ । तथा मानिसहरूको भाग्यलाई उनीद्वारा हेरिन्छ तथा बुझिन्छ, यद्यपि उनका सम्बन्ध संसारमा हुन लागेका घटनाहरूसित हुँदैन । जे-जति पनि हुन्छ, त्यो अल्लाहको आदेशले हुन्छ । अल्लाह तआलाले यी ग्रहहरूको वर्णन आफ्नो सामर्थ्य तथा अनुपम कारीगरीको रूपमा गरेको छ । यसको अतिरिक्त यो पनि स्पष्ट गरेको छ कि यिनी आकाशको शोभा पनि हुन् ।

[२] رجيم 'مرجوم' को अर्थमा छ, ढुङ्गा हान्नु । शैतानलाई रजीम यसकारण भनिएको छ कि त्यो जतिखेर पनि आकाशतिर जान प्रयत्न गर्दछ, आकाशबाट 'शहाब साक़िब' (उल्का) त्यसमाथि भाँचिएर खस्छन् । अनि रजीम धिक्कृत तथा नराम्रोको अर्थमा पनि प्रयोग हुन्छ किनभने जसलाई ढुङ्गाहरूले हानिन्छ, त्यसलाई प्रत्येकतिर बाट धिक्कारिन्छ तथा नराम्रो पनि भनिन्छ । यहाँ अल्लाह तआलाले यही भन्नुभएको छ कि हामीले आकाशहरूको प्रत्येक शैतान रजीमबाट सुरक्षा गरेका छौं, अर्थात् यी ताराहरूद्वारा किनभने यिनी शैतानलाई हान्दछन् तथा त्यसलाई भाग्न विवश गरिदिन्छन् ।

The Ummah Technology Mission

شِهَابٌ مُّبِينٌ ⑱

त्यसको पछाडी प्रज्वलित (खुल्ला) ज्वाला लाग्दछ ।[1]

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَٰهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ وَأَنۢبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ شَىْءٍ مَّوْزُونٍ ⑲

(१९) तथा धर्तीलाई हामीले विस्तारित गरेका छौं तथा त्यसमाथि (अटल) पर्वत स्थापित गरेका छौं । तथा त्यसमा हामीले प्रत्येक कुरो निश्चित मात्रामा उमारेका छौं ।[2]

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَٰيِشَ وَمَن لَّسْتُمْ لَهُۥ بِرَٰزِقِينَ ⑳

(२०) तथा त्यसैमा हामीले तिम्रा जीविकाहरू बनाएका छौं,[3] तथा जसलाई तिमी जीविका प्रदान गर्ने होइनौं ।[4]

وَإِن مِّن شَىْءٍ إِلَّا عِندَنَا

(२१) तथा जति पनि कुराहरू छन्, सबैको कोष

[1]यसको अर्थ यो हो कि शैतान आकाशहरूमा कुरा सुन्न जान्छन्, जसमथि 'शहाव साक़िव' (उल्का) चुँडेर खस्छन्, जसवाट केही त जलेर समाप्त हुन्छन् तथा केही वाँच्छन् एवं केही सुनेर आउँछन् । हदीसमा यसको व्याख्या यसप्रकार आएको छ । नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम भन्नुहुन्छ, "जव अल्लाह तआला आकाशमा कुनै निर्णय गर्दछ, त फरिश्ताहरू त्यसलाई सुनेर आफ्ना पखेटाहरू फट्फटाउँछन् (भक्ति तथा विवशता प्रदर्शित गर्नको लागि) यस्तो लाग्छ कि त्यो कुनै चट्टानमाथि जंजीरको आवाज (ध्वनि) हो । अनि जव फरिश्ताहरूका हृदयवाट अल्लाहको भय समाप्त हुन्छ, त उनी एक-अर्कासित सोध्छन्, तिम्रो प्रभुले के भन्यो ? उनी भन्दछन् उसले जे भन्यो सत्य भन्यो तथा त्यो उच्च एवं महान छ । (त्यस पश्चात अल्लाहको त्यो निर्णय माथिदेखि तलसम्म एक पश्चात अर्कोलाई सुनाइन्छ) यस अवसरमा शैतान लुकेर कुरा सुन्दछन् । तथा यी लुकिछिपी सुन्ने शैतान अलि-अलि दूरीमा एक-अर्कामाथि हुन्छन् । तथा एकाध कुरा सुनेर आफ्ना मित्र ज्योतिषी तथा तान्त्रिकहरूका कानमा फुक्छन्, तिनीहरू त्योसित सयौं झूट कुरा मिसाएर मानिसहरूसित भन्दछन् । (सहीह बुख़ारी तफसीर सूर: अल-हिज्र)

[2](موزونٌ) को अर्थ ज्ञात अथवा अनुमानले अर्थात् आवश्यकता अनुसार ।

[3](معايش) वहुवचन हो (معيشة) । अर्थात् धर्तीमा तिम्रो जीवन निर्वाह तथा जीविकाका लागि अगणित वस्तुहरू तथा साधन पैदा गरिदियौं ।

[4]यसवाट तात्पर्य नोकर-चाकर, दास तथा पशु हुन् अर्थात पशुहरूलाई तिम्रो अधीन गरिदियौं जसमाथि तिमी यात्रा गर्दछौ, सामान पनि लादेर लैजान्छौ तथा उनलाई वध गरेर खान्छौ पनि । दास दासीहरू छन् जसवाट तिमी सेवाको काम लिन्छौ, यिनी यद्यपि तिम्रा अधीन छन् । तथा उनको खानाको प्रवन्ध पनि तिमी गर्दछौ, तर वास्तवमा उनको अधीन छन् तथा उनको खानाको प्रवन्ध पनि तिमी गर्दछौ, तर वास्तवमा उनको जीविका पैदा गर्ने अल्लाह तआला हो, तिमी होइनौं । तिमी यो नठान्नु कि उनलाई जीविका दिने हौ कि यदि तिमीले तिनीहरूलाई भोजन दिएनौं भने भोकै मर्नेछन् ।

The Ummah Technology Mission

خَزَآئِنُهٗ ۚ وَمَا نُنَزِّلُهٗۤ اِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُوْمٍ ﴿٢١﴾

हाम्रो पासमा छ,[1] तथा हामीले प्रत्येक कुरोलाई त्यसको निर्धारित मात्रामा उतारछौं।

وَاَرْسَلْنَا الرِّيٰحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَسْقَيْنٰكُمُوْهُ ۚ وَمَاۤ اَنْتُمْ لَهٗ بِخٰزِنِيْنَ ﴿٢٢﴾

(२२) तथा हामी गह्रुङ्गो बोझिल वायुहरूलाई पठाउँछौं, अनि आकाशबाट वर्षा गरी तिमीलाई पानी खुवाउँछौं र तिमी त्यसको भण्डारण कर्ता होइनौ।[3]

وَاِنَّا لَنَحْنُ نُحْيٖ وَ نُمِيْتُ وَنَحْنُ الْوٰرِثُوْنَ ﴿٢٣﴾

(२३) तथा हामीले नै पालन गर्दछौं तथा मार्दछौं तथा (अन्ततः) हामी नै उत्तराधिकारी हौं।

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِيْنَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَاْخِرِيْنَ ﴿٢٤﴾

(२४) तथा तिमीमध्ये अगाडी बढ्ने तथा पछाडी हट्ने पनि हाम्रो ज्ञानमा छ।

وَاِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ ۭ اِنَّهٗ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٥﴾

(२५) तथा तपाईंको प्रभुले सबै मानिसहरूलाई एकत्रित गर्नेछ, निःसन्देह त्यो ठूलो बुद्धिमता भएको, ठूलो विज्ञानी छ।

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ ﴿٢٦﴾

(२६) तथा वस्तुतः हामीले छङ्ग-छङ्ग हुने (सुकेको) माटोबाट, जुनकि सडेको गारोको थियो,

The Ummah Technology Mission

[1]केही विद्वानहरूले (خزائن) सित तात्पर्य वर्षा लिएका छन् किनभने वर्षा नै पैदावारको साधन हो, तर अधिक उचित कुरो यो हो कि यसबाट तात्पर्य सबै संभावित कोष हुन्, जसलाई अल्लाह तआला आफ्नो इच्छा अनुसार तथा योजनाको आधारमा नास्तित्वबाट स्तित्वमा ल्याइराख्छ।

[2]वायुलाई गह्रुङ्गो यसकारण भनिएको छ कि तीनले बादलहरूलाई उठाँछन् जसमा पानी हुन्छ। जसरी (لقحة) गर्भवती ऊटनीलाई भनिन्छ, जसले गर्भमा बच्चा बोकेको हुन्छ।

[3]अर्थात् यो पानी जुन हामी उतार्दछौं, त्यसलाई तिमी एकत्रित गरेर राख्नुको सामर्थ्य राख्दैनौं, यो हाम्रो शक्ति तथा कृपा हो कि हामीले त्यस पानीलाई स्रोत, इनार तथा नदीहरूद्वारा सुरक्षित राख्दछौं। अन्यथा हामीले चाहेको अवस्थामा पानीको सतह यति तल गरिदिन्छौं कि स्रोत तथा इनारहरूबाट पानी लिन तिम्रो लागि असम्भव हुनसक्छ। जसरी कैयन् पटक अल्लाह तआला केही स्थानहरूमा आफ्नो शक्तिको नमूना प्रदर्शित गर्दछ।

सृष्टि गरेका हौं ।[1]

وَالْجَآنَّ خَلَقْنٰهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَّارِ السَّمُوْمِ ﴿٢٧﴾

(२७) तथा त्यसभन्दा पूर्व जिन्नातलाई हामीले ज्वाला भएको अग्निबाट[2] पैदा गऱ्यौं ।

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ خَالِقٌۢ بَشَرًا مِّنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ ﴿٢٨﴾

(२८) तथा जब तिम्रो प्रभुले फरिश्ताहरूसित भन्यो कि म एक मनुष्यलाई कालो सडेको छङ्ङ-छङ्ङ गर्ने माटोबाट पैदा गर्ने भएको छु ।

فَاِذَا سَوَّيْتُهٗ وَنَفَخْتُ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِيْ فَقَعُوْا لَهٗ سٰجِدِيْنَ ﴿٢٩﴾

(२९) त जब मैले त्यसलाई पूरा बनाइसकछु तथा त्यसमा आफ्नो आत्मा फुकिसकेको हुन्छ तब तिमी सबै उसको लागि शिर निहुराइदिनु ।[3]

فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُوْنَ ﴿٣٠﴾

(३०) अतः सबै फरिश्ताहरूले सम्पूर्ण रूपमा टाउका टेकिदिए ।

---

[1]माटोका विभिन्न अवस्थाहरूमा विभिन्न नाम छन् सुकेको माटो (تراب) गीलो माटो (طين) मुछिएको حماء مسنون दुर्गन्धित ﴿حَمَاءٍ مَّسْنُوْنٍ﴾ यो सुकेर छङ्ङ-छङ्ङ गर्न थाल्दछ त (صلصال) तथा जब त्यसलाई अग्निमा पोलिन्छ त, (فخار) (ठिकरी) भनिन्छ यहाँ अल्लाह तआलाले मनुष्यको उत्पत्तिको वर्णन जुन प्रकारले गरेको छ त्यसबाट थाहा हुन्छ कि आदम माटोको पुतला حماء مسنون (मुछिएको) सडिसकेको दूर्गन्धपूर्ण माटोले बनाइयो, जब त्यो (माटो) सुकेर छङ्ङ-छङ्ङ गर्न थाल्यो (अर्थात्) (صلصال) भयो त त्यसमा आत्मा फूकियो, यस (صلصال) लाई कुर्आनमा अन्य स्थानमा كالفخار (فخار का समान) भनिएको छ ।

﴿خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ﴾ (الرحمن : ١٤)

"पैदा गऱ्यो मनुष्यलाई छङ्ङ-छङ्ङ गर्ने माटोबाट जस्तो ठिकरी ।" (सूरः अर्रहमान-१४)

[2] جِنٌّ लाई جِنٌ किन भन्छन् भने उनीहरू आँखाले देखिदैनन् । सूरः रहमान मा जिन्नहरूको उत्पत्ति مارجٍ مِّن نارٍ बाट भनिएको छ तथा सही मुस्लिमको एक हदीसमा यही भनिएको छ । خلقت الملائكة من نور و خلق الجانُّ من نار وخلق آدم مما وصف لكم किताबुज़ जोहद वाब फी अहादीसि मुतफर्रेक) यस आधारमा ज्योति भएको आगो अथवा आगोको मुस्लोको एउटै अर्थ हुन्छ ।

[3]दण्डवत (सजदा) को यो आदेश सम्मान स्वरुप थियो, इबादतको रुपमा थिएन तथा किनभने यो अल्लाहको आदेश थियो त्यसकारण यसलाई मान्य हुनमा कुनै सन्देह छैन । परन्तु अब इस्लाम धर्मको नियमका कसैलाई सम्मान स्वरुप पनि दण्डवत गर्नु उचित छैन ।

The Ummah Technology Mission

(३१) परन्तु इबलीस, जसले सजदः (ढोक) गर्नेहरूमा सम्मिलित हुनबाट अस्वीकार गरिदियो ।

إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰٓ أَن يَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ ﴿٣١﴾

(३२) (अल्लाह तआलाले) भन्यो, हे इबलीस ! तँलाई के भयो कि ढोग गर्नेहरूमा सम्मिलित भइनस् ?

قَالَ يَٰٓإِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ ﴿٣٢﴾

(३३) त्यसले भन्यो कि म त्यस्तो होइन कि यस्तो मानिसलाई ढोग गरूँ, जसलाई तिमीले कुहिएको गारोको छङ्ग-छङ्ग गर्ने माटोबाट पैदा गऱ्यो ।[1]

قَالَ لَمْ أَكُن لِّأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُۥ مِن صَلْصَٰلٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ﴿٣٣﴾

(३४) भन्यो कि अब तँ स्वर्गबाट निस्केर गईहाल किनभने तँ धिक्कृत भएछस् ।

قَالَ فَٱخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾

(३५) तथा तँमाथि केयामतको दिनसम्म मेरो धिक्कार छ ।

وَإِنَّ عَلَيْكَ ٱللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿٣٥﴾

(३६) (इब्लीस) भन्नथाल्यो, हे मेरो प्रभु ! मलाई त्यसदिनसम्म अवसर प्रदान गर जबकि मृतकहरू पुन: उठ्याइनेछन् ।

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِىٓ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾

(३७) भन्यो कि (ठीक छ) तँ तिनीहरू मध्ये भईस्, जसलाई अवसर दिइएको छ,

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلْمُنظَرِينَ ﴿٣٧﴾

(३८) निर्धारित दिनको समय सम्म ।

إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْوَقْتِ ٱلْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾

(३९) (शैतानले) भन्यो कि हे मेरो प्रभु ! तिमीले मलाई विचलित गरेका छौ, मलाई पनि सौगन्ध छ कि म पनि

قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغْوَيْتَنِى لَأُزَيِّنَنَّ

[1]शैतानले अस्वीकार गर्नुका कारण आदरणीय आदमलाई माटो तथा मनुष्य हुनु वतायो जसको अर्थ यो भयो कि मनुष्यलाई मनुष्य हुनुका कारण हीन ठान्नु शैतानको विचार (दर्शन) हो, जुन सत्यवादीहरूको विश्वास हुन सक्दैन । यसकारण सत्यवादीहरूले नवीहरूलाई मनुष्य हुने कुरा अस्वीकार गर्दैनन्, यसकारण कि उनलाई मनुष्य हुने कुरो कुरआन करीमले स्वयं अत्यन्त स्पष्ट शब्दहरूमा वर्णित गरेको छ, यसका अतिरिक्त उनीहरू मनुष्य भएकाले उनका मान तथा सम्मानमा कुनै अन्तर पर्दैन ।

The Ummah Technology Mission

لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

धर्तीमा उनका लागि मोह उत्पन्न गर्नेछु तथा ती सबैलाई विचलित गर्नेछु।

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

(४०) (तर) तिम्रा ती भक्तहरूबाहेक जो चयन गरिएका छन्।

قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾

(४१) अल्लाहले भन्यो कि हो यही मसम्म पुग्ने सोझो मार्ग हो।[1]

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾

(४२) मेरा भक्तहरूमाथि तिम्रो कुनै प्रभाव हुने छैन,[2] परन्तु हो, ती विचलित मानिसहरूमाथि जसले तेरो अनुकरण गरून्।

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾

(४३) तथा निःसन्देह ती सबैको वचनको स्थान नरक हो,[3]

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٤﴾

(४४) जसका सात द्वार छन्। प्रत्येक द्वारको लागि उनको एउटा भाग विभाजित छ।[4]

---

[1]अर्थात् तिमी सबैलाई अन्त्यमा मेरै पासमा फर्कि आउनु पर्नेछ। जसले मेरो तथा मेरा रसूलहरूको अनुसरण गरेको हुनेछ, त्यसलाई राम्रो प्रतिफल दिनेछु तथा जो शैतानको अनुकरण गरिराखेको हुनेछ, त्यसलाई कडा सजाय दिनेछु, जुन नरकको रूपमा तयार छ।

[2]अर्थात् मेरा सदाचारी भक्तहरूमाथि तिम्रो कुनै दाउँ चल्ने छैन। यसको अर्थ यो होइन कि उनीहरूबाट कुनै पाप हुनेछैन, बरु यसको अर्थ यो हो कि उनीहरूबाट यस्तो पाप हुनेछैन, जस पश्चात उनीहरू लज्जित नहोऊन् तथा क्षमा नमाँगून् किनभने त्यही पाप मनुष्यहरूको विनाशको कारण छ कि जस पश्चात मनुष्यमा लज्जा तथा अल्लाहसित क्षमा माँग्नुको भावना जागृत हुँदैन। यस्ता पापका पश्चात नै मानिस पापमाथि पाप गर्दैजान्छ, तथा अन्त्यमा स्थाई विनाश तथा बर्बादी त्यसको दुर्भाग्य बन्छ। तथा ईमानवालाहरूको गुण यो हो कि पापको पुनरावृत्ति गर्दैनन्, बरु तुरुन्त क्षमा माँगेर भविष्यमा त्यसबाट पन्छिने प्रयत्न गर्दछन्।

[3]अर्थात् जति पनि तेरा अनुयायीहरू हुनेछन्, सबै नरकका ईंधन बन्नेछन्।

[4]अर्थात् प्रत्येक द्वारको लागि, निर्धारित हुनेछन् जस्तै एउटा द्वारा मुर्तिपूजकहरूका लागि एउटा नास्तिकहरूका लागि, एउटा काफिरहरूका लागि, एउटा व्यभिचारी, ब्याज खानेवालाहरू, चोर तथा डाँकाहरूका लागि आदि। अथवा सात द्वारहरूसित तात्पर्य सात तह तथा कक्ष छन्। पहिलो तह, अथवा कक्ष नरक हो,

The Ummah Technology Mission

(४५) नि:सन्देह परहेजगारहरू बगैंचा तथा स्रोतहरूमा हुनेछन् ।[1]

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾

(४६) (उनीहरूसित भनिनेछ) सुरक्षा एवं शान्तिका साथ त्यसमा प्रवेश गरिहाल ।[2]

ادْخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ ءَامِنِينَ ﴿٤٦﴾

(४७) तथा उनीहरूका हृदयमा जे-जति पनि आक्रोश तथा कटुता थिए, हामीले सबै निकालिदिनेछौं ।[3] उनीहरू भाई-भाई बनी एक-अर्काका सम्मुख सिंहासनमा बसेका हुनेछन् ।

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ إِخْوَٰنًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَٰبِلِينَ ﴿٤٧﴾

(४८) न त त्यहाँ उनीहरूलाई कुनै दुखले स्पर्श गर्नसक्छ तथा न उनीहरू त्यहाँबाट कहिल्यै निकालिनेछन् ।

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُم مِّنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾

दोस्रो अग्नि, अनि तीव्र अग्नि, अनि दन्किरहेको आगो, अनि नरकको आगोको तल्लो भाग, अनि तन्दुरको जस्तो पोलिने आगो, अनि पातालको आगो । सबभन्दा माथिको भागमा ती एकेश्वरवादीहरू हुनेछन्, जसबाट स-साना पाप भएका हुनेछन् तथा जसलाई केही समय दण्ड दिए उपरान्त निकालिदिइन्छ अथवा सिफारिसमा निकालिदिइनेछ । दोस्रोमा यहूदी, तेस्रोमा इसाई, चौथोमा नास्तिक, पाँचौमा अन्धविश्वासी (अग्निपूजक), छैठौंमा मूर्तिपूजक तथा सातौंमा पाखण्डी हुनेछन् । सबभन्दा माथिको कक्षको नाम नरक हो, त्यसका पश्चात यसैक्रमसित नाम छन् । (फ़तहुल क़दीर)

[1]नरक तथा नरकवासीहरू पश्चात स्वर्ग तथा स्वर्गमा जानेहरूको वर्णन छ ताकि स्वर्गमा जानुको रूचि होस् । अल्लाहसित तर्सनेवालाहरूसित तात्पर्य मूर्तिपूजाबाट वच्ने एकेश्वरवादी हुन् तथा केही विद्वानहरूका निकट ती ईमानवालाहरू हुन्, जो सधैं नराम्रो कुराबाट पन्छिन्छन् । (عيون) सित तात्पर्य बगैंचा तथा (جنات) सित तात्पर्य नदीहरू हुन् । यी वगैंचा तथा नदीहरू सबै अल्लाहसित तर्सनेहरूका लागि संयुक्तरूपले हुनेछन् अथवा प्रत्येकका लागि बेग्ला-बेग्लै बग़ैचा तथा नदीहरू हुनेछन् अथवा नदीहरू हुनेछन् ।

[2]सुरक्षा प्रत्येक प्रकारको विपत्तिबाट तथा शान्ति प्रत्येक प्रकारको भयबाट । अथवा यो अर्थ हो कि एउटा मुसलमान अर्को मुसलमानलाई अथवा फरिश्ताहरू स्वर्गवालाहरूको लागि सुरक्षित रहनुको प्रार्थना गर्नेछन् अथवा अल्लाहको तर्फबाट उनका लागि शान्ति तथा सुरक्षाको घोषणा हुनेछ ।

[3]संसारमा उनका बीच जुन पनि ईर्ष्या, द्वेष, तथा कटुताका भाव भएका छन्, ती उनका हृदयबाट निकालिदिइने छन् । एक-अर्काको विषयमा उनका हृदय दर्पणको जस्तो सफा हुनेछन् ।

The Ummah Technology Mission

نَبِّئْ عِبَادِيٓ أَنِّيٓ أَنَا ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾

(४९) मेरा भक्तहरूलाई सूचित गरिदेउ कि म धेरै क्षमाशील तथा अत्यन्त कृपालु छु ।

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلْعَذَابُ ٱلْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾

(५०) तथा साथै मेरा यातनाहरू पनि अत्यन्त दुखदायी छन् ।

وَنَبِّئْهُمْ عَن ضَيْفِ إِبْرَٰهِيمَ ﴿٥١﴾

(५१) तथा उनीहरूलाई इब्राहीमका अतिथिहरूको (पनि) हाल सुनाइदेउ ।

إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ فَقَالُوا۟ سَلَٰمًا قَالَ إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾

(५२) कि जब उनीहरूले उसको पासमा आएर सलाम गरे, त उसले भन्यो कि हामीलाई त तिमीसित डर लाग्दछ ।[1]

قَالُوا۟ لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾

(५३) उनीहरूले भने भय न गर, हामी तिमीलाई एउटा ज्ञान प्रदान गरिएको पुत्रको शुभ-सूचना दिन्छौं ।

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰٓ أَن مَّسَّنِيَ ٱلْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾

(५४) (उनले) भने कि के यस बुढेसले छोए पश्चात तिमीले मलाई शुभ-सूचना दिन्छौं ? यो शुभ-सूचना तिमीले कसरी दिइराखेका छौ ?

قَالُوا۟ بَشَّرْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْقَٰنِطِينَ ﴿٥٥﴾

(५५) उनीहरूले भने, हामीले तपाईंलाई पूर्णतः सत्य, शुभ-सूचना सुनाउँछौं । तपाईं निराश मानिसहरूमा सम्मिलित नहुनुहोस् ।

[1]आदरणीय इब्राहीम अलैहिस्सलाममलाई यी स्वर्गदूतहरूबाट भय यसकारण भयो कि उनीहरूले आदरणीय इब्राहीमद्वारा तयार गारिएको पोलिएको बाछोको मासु खाएनन्, जस्तो कि सूरः हूदमा वर्णन भइसकेको छ । यसबाट ज्ञात भयो कि अल्लाह तआलाका महान सम्मानित पैग़म्बरलाई पनि (गुप्त कुराहरू) परोक्षको ज्ञान हुँदैन, यदि उनलाई परोक्षको ज्ञान भएको भए आदरणीय इब्राहीम बुझिहाल्थे कि आउने पाहुना फरिश्ताहरू हुन् तथा उनीहरूका लागि भोजन तयार गर्नुको आवश्यकता छैन, किनभने फरिश्ताहरूलाई मनुष्यहरूको जस्तै खानु-पिउनु आवश्यकता छैन ।

The Ummah Technology Mission

(५६) (उनले) भने कि आफ्नो प्रभुको कृपाबाट निराश मात्र विचलित मानिसहरू हुन्छन् ।[1]

قَالَ وَمَنْ يَّقْنَطُ مِنْ رَّحْمَةِ رَبِّهٖٓ اِلَّا الضَّآلُّوْنَ ﴿٥٦﴾

(५७) (उनले) सोधें हे अल्लाहद्वारा पठाइएका (फरिश्ताहरू) ! तिम्रो यस्तो के विशेष कार्य छ ?[2]

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٥٧﴾

(५८) उनीहरूले उत्तर दिए कि हामी पापी मानिसहरूतिर पठाइएका हौं ।

قَالُوْٓا اِنَّآ اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ﴿٥٨﴾

(५९) परन्तु लूतका परिवार कि हामीले ती सबैलाई बचाइहाल्ने छौं ।

اِلَّآ اٰلَ لُوْطٍ ؕ اِنَّا لَمُنَجُّوْهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٥٩﴾

(६०) त्यसकी पत्नीबाहेक जसबारे हामीले निश्चित गरिदिएका छौं, कि त्यो पछि रहनेहरूमध्ये हुनेछ ।

اِلَّا امْرَاَتَهٗ قَدَّرْنَآ ۙ اِنَّهَا لَمِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٦٠﴾

(६१) जब पठाइएका स्वर्गदूतहरू लूत परिवारको पासमा पुगे ।

فَلَمَّا جَآءَ اٰلَ لُوْطِ ِۨ الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٦١﴾

(६२) त लूतले भने तिमीहरू त केही अपरिचित जस्तो प्रतीत हुन्छौ ।[3]

قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنْكَرُوْنَ ﴿٦٢﴾

The Ummah Technology Mission

[1]अर्थात् सन्तान पैदा हुने समाचारमाथि म आश्चर्य तथा असम्भव हुने कुरोको प्रदर्शन तं केवल आफ्नो बृद्धा अवस्थाको कारण गरिराखेको छु । यो कुरा होइन कि म आफ्नो प्रभुको कृपाबाट निराश त केवल मार्ग-बिचलितहरू हुन्छन् ।

[2]आदरणीय इब्राहीमले यी फरिश्ताहरूको कुराकानीबाट यो अनुमान लगाए कि यिनीहरू मात्र सन्तानको शुभ-सूचना दिन आएका होइनन्, बरु उनीहरूको आगमनको मूल कारण केही भिन्दै छ । अत: उनले सोधे ।

[3]यी फरिश्ताहरू सुन्दर तथा नवयुवकहरूका रूपमा आएका थिए तथा आदरणीय लूतका लागि एकदमै अपरिचित थिए, यसकारण उनले उनीसित अनभिज्ञता तथा अपरिचतको प्रदर्शन गरे ।

(६३) उनले भने (होइन) बरु हामीले तिम्रो पासमा त्यो कुरा ल्याएका छौं, जसमा यिनीहरूले सन्देह गरिराखेका थिए ।[1]

قَالُوْا بَلْ جِئْنٰكَ بِمَا كَانُوْا فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ ﴿٦٣﴾

(६४) तथा हामी त तिम्रो पासमा (स्पष्ट) सत्य लिएर आएका छौं तथा हामी छौं पनि पूर्ण सत्यवादी ।[2]

وَاَتَيْنٰكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿٦٤﴾

(६५) अत: अब तिमी आफ्नो परिवार सहित यस रातिको कुनै भागमा निस्किहाल, र स्वयं उनको पछाडि रहनु,[3] (तथा सावधान) ! तिनीमध्ये कोही पनि फर्केर नहेरोस् तथा जहाका लागि आदेश तिमीलाई गरिदैछ, त्यहा गइहाल्नू ।

فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ وَّامْضُوْا حَيْثُ تُؤْمَرُوْنَ ﴿٦٥﴾

(६६) तथा हामीले उसतिर यस कुराको निर्णय गरिदिऔं कि बिहान ती सबैको जरा काटिदिइने छ ।[4]

وَقَضَيْنَآ اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ اَنَّ دَابِرَ هٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوْعٌ مُّصْبِحِيْنَ ﴿٦٦﴾

(६७) तथा नगरका मानिसहरू खशियाली मनाउदै आए ।[5]

وَجَآءَ اَهْلُ الْمَدِيْنَةِ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿٦٧﴾

---

[1]अर्थात् अल्लाहको प्रकोप जसमा तिम्रो समुदायलाई सन्देह छ कि त्यो आउन पनि सक्दछ ।

[2]यस स्पष्ट सत्यबाट पनि तात्पर्य प्रकोप छ, जसका लागि उनी पठाइएका थिए, यसकारण उनीहरूले यो भने कि हामी हौं पनि अत्यन्त सत्यवादी । अर्थात् प्रकोपको जुन कुरा हामी भनिराखेका छौं, यसमा साँचो छौं। अब समुदायको विनाशको समय अत्यन्त निकट आइपुगेको छ।

[3]ताकि कोही ईमानवाला पछि नरहोस्, तिमीले उनलाई अगाडि पारिराख ।

[4]अर्थात् लूतलाई प्रकाशना (वह्यी) द्वारा यस निर्णयबाट सूचित गरियो कि प्रात: हुनुभन्दा अघि यिनीहरूका जरा काटिदिइने छन् अथवा (دابر) सित तात्पर्य त्यो अन्तिम मनुष्य हो, जो शेष रहने छ, अनि भन्यो त्यो पनि प्रात: हुन्जेलसम्म नष्ट गरिदिइनेछ ।

[5]यता भने आदरणीय लूतको घरमा समुदायको विनाशको निर्णय भइराखेको थियो। उता लूतका समुदायका मानिसहरूलाई थाहा भयो कि लूतको घरमा सुन्दर नवयुवक अतिथिहरू आएका छन्, त आफ्नो समलैंगिक दूराचारका कारण निकै प्रसन्न भए तथा प्रसन्न अवस्थामा आदरणीय लूतका घर आए तथा उनीसित माग गरे कि ती नवयुवकहरूलाई तिनीहरूलाई सुम्पियोस् ताकि उनीहरू तिनीहरूले दूराचार गरी आफ्ना कामवासनालाई शान्त गर्न सकून् ।

The Ummah Technology Mission

(६८) (लूतले) भने यिनीहरू मेरा अतिथि हुन्, तिमीहरू मलाई अपमानित न गर ।[1]

قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾

(६९) तथा अल्लाह (तआला) सित तर्स एवं मलाई अपमानित लज्जित न गर ।

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾

(७०) उनीहरूले भने के हामीले तिमीलाई संसारभरि (को जिम्मेवारी) लिनबाट रोकेका थिएनौं ?[2]

قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾

(७१) (लूतले) भने यदि तिमीलाई गर्नु नै छ, भने यी मेरा पुत्रीहरू उपस्थित छन् ।[3]

قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٧١﴾

(७२) तिम्रो आयुको सौगन्ध ! उनी त आफ्नो मस्तीमा हिंडिराखेका थिए ।[4]

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾

[1]आदरणीय लूतले उनीहरूलाई बुझाउने प्रयत्न गरे कि उनी अतिथि हुन्, उनीहरूलाई म कसरी तिमीलाई सुम्पन सक्दछु, यसमा त मेरो अपमान छ ।

[2]उनीहरूले दुराग्रह तथा दुर्व्यवहारको प्रदर्शन गर्दै भने कि हे लूत ! तिम्रो यी आगन्तुकहरूसित के नाता छ तथा उनका पक्ष किन लिन्छौ ? के हामीले तिमीलाई रोकेनौं कि आगन्तुक अपरिचितहरूको पक्ष नलिने गर, अथवा उनलाई आफ्नो अतिथि न बनाउने गर ? यो सम्पूर्ण कुराकानी त्यस समय भयो जबकि आदरणीय लूतलाई यो ज्ञात थिएन कि यी अपरिचित अतिथि अल्लाहद्वारा पठाइएका फरिश्ताहरू हुन् तथा उनीहरू यसै दुष्चरित्र समुदायलाई ध्वस्त गर्नका लागि आएका हुन्, जो यी फरिश्ताहरूसँग दूराचार गर्न दृढ थिए, जस्तो कि सूरः हूदमा वर्णन आइसकेको छ । यहाँ उनी फरिश्ताहरू हुने कुराको वर्णन अघि नै आइसकेको छ ।

[3]अर्थात् तिमीहरूले उनीहरूसित विवाह गरिहाल, अथवा आफ्नो समुदायका स्त्रीहरूलाई छोरीहरू भने, अर्थात् तिमी स्त्रीहरूसित विवाह गर अथवा जो विवाहित छन्, उनीहरूले कामवासनाको तृप्ति आफ्ना पत्नीहरूबाट गर्नुपर्छ ।

[4]अल्लाह तआला नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सम्बोधित गरी, उनको जीवनको सौगन्ध खाइराखेको छ, जसबाट उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको गरिमा तथा सम्मानको स्पष्टीकरण भइराखेको छ, तर अन्य कसैको लागि अल्लाहका अतिरिक्त अन्य कसैको सौगन्ध खानु उचित छैन । अल्लाह तआला त पूर्ण स्वामी हो, त्यो जसको चाहे, सौगन्ध खान्छ, उसित प्रश्न गर्ने को छ ? अल्लाह तआलाको आदेश छ कि जसरी मदिराको नशामा मस्त मनुष्यको बुद्धि विकृत हुनजान्छ, त्यसैप्रकार यिनीहरू आफ्ना नराम्रो कर्म तथा विचलनमा यति मस्त

The Ummah Technology Mission

(७३) अनि सूर्योदयको समयमा उनीहरूलाई एउटा तीव्र आवाजले समातिहाल्यो ।[1]	فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾
(७४) अन्ततः हामीले त्यस (नगर) लाई तलमाथि पारिदियौं ।[2] तथा उनीहरूमाथि ढुङ्गाका स-साना टुक्राहरू[3] बर्सायौं ।	فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ ﴿٧٤﴾
(७५) निःसन्देह हरेक शिक्षा प्राप्त गर्नेहरूका लागि[4] यसमा धेरै निशानीहरू छन् ।	إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾
(७६) र यो वस्ती यस्तो मार्गमा छ, जसमा निरन्तर यातायात भइरहन्छ ।[5]	وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ ﴿٧٦﴾

थिए कि आदरणीय लूतका यति उचित कुरा पनि उनीहरूका बुद्धिमा आउन सकेन ।

[1]एउटा चित्कारले जबकि सूर्योदय भइसकेको थियो, उनको अन्त गरिदियो । केही विद्वानहरू भन्दछन् कि यो तीव्र आवाज आदरणीय जिब्रीलको थियो ।

[2]भनिन्छ कि उनका वस्तीहरूलाई धर्तीबाट उचालेर आकाशमा लगियो तथा त्यहाँबाट उनलाई उल्टो पारेर धर्तीमा फ्याँकिदिइयो । यसप्रकार माथिको भाग तल तथा तलको भाग माथि गरिदिइयो, तथा भनिन्छ कि यसबाट तात्पर्य मात्र त्यस वस्तीलाई छतहरूसहित धर्तीमा गाडिदिनु हो ।

[3]यस पश्चात कडा खस्रो रूपमा विशेष प्रकारका ढुङ्गा बर्साइए । यसप्रकार उनीहरूलाई तीन प्रकारका प्रकोपहरूबाट पीडित गरी शिक्षाप्रद-चिन्हको रूपमा बनाइयो ।

[4]गूढ दृष्टिले परीक्षण गर्ने तथा सोच-विचार गर्नेहरूलाई (متوسمين) भनिएको छ । मोतवस्सेमीनका लागि त्यस घटनामा शिक्षाका पक्ष तथा लक्षण छन् ।

[5]तात्पर्य मुख्य मार्ग हो । अर्थात् लूतका समुदायका वस्तीहरू मदीनाबाट सीरिया जाँदाखेरि मार्गमा पर्छ । प्रत्येक यात्रीलाई तिनै मार्गबाट भई गुज्रनुपर्ने हुन्छ । भनिन्छ कि यी पाँच वस्तीहरू सदूम, (यो केन्द्रिय वस्ती थियो) साअबः, सावः, असरः तथा दूमा । अनि यो भनिन्छ कि आदरणीय जिब्रीलले उनलाई काँधमा उचाले तथा आकाशमा चढिहाले, यहाँसम्मकि आकाशमा भएकाहरूले उनका कुकुरहरूका भुक्ने तथा कुखुराहरूको कराउने आवाजहरू सुने तथा पछि उनलाई धर्तीमा बजारिदिए । (इब्ने कसीर)

The Ummah Technology Mission

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

(७७) तथा यसमा निष्ठावानहरूका लागि ठूलो निशानी छ ।

وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾

(७८) तथा ऐक: बस्तीमा बस्नेहरू पनि अत्यन्त अत्याचारी थिए ।[१]

فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿٧٩﴾

(७९) जोसित अन्त्यमा हामीले बदला लिएर नै छाड्यौं । यी दुबै नगर खुल्ला (सामान्य) मार्गमा छन् ।[२]

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾

(८०) तथा हिज्रवालाहरूले पनि रसूलहरूलाई असत्य भने ।[३]

وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾

(८१) तथा उनीहरूलाई हामीले आफ्ना निशानीहरू प्रदान गरेका थियौं तर तैपनि उनीहरूले तिनको उपेक्षा

[१](أيكة) घना वृक्षलाई भन्छन् । यस बस्तीमा घना (बाक्ला) वृक्षहरू हुनेछन् । यसकारण उनीहरूलाई (أصحاب الأيكة) (वन अथवा जङ्गलवाला) भनिएको छ । त्यसबाट तात्पर्य शोएवको समुदाय हो तथा उनको समय आदरणीय लूतको पश्चातको हो तथा उनको क्षेत्र मदीना तथा सीरियाको मध्य लूत समुदायका वस्तीहरूको निकट थियो । यसलाई मदयन भनिन्छ, जुन आदरणीय इब्राहीमका पुत्र अथवा पौत्रको नाम थियो तथा उनैका नाममा बस्तीको नाम परेको थियो । उनको अत्याचार यो थियो कि अल्लाहका साथ साझेदार बनाउँथे, लुट्नु उनको कर्म थियो तथा कम तौल्नु तथा नाप्नु उनको व्यवहार थियो । उनीमाथि जब प्रकोप आयो त एउटा बादल छायो अनि चर्को आवाज र भूकम्पले उनीहरूलाई ध्वस्त पारिदियो ।

[२](إمام مبين) को अर्थ पनि मुख्य मार्ग हो, जहाँबाट रात-दिन गुज्रन्छन् । दुबै नगरहरूसित तात्पर्य लूतको समुदायको बस्ती तथा शोएबका समुदायको निवासस्थान मदयन तात्पर्य छ । यी दुबै एक-अर्काका निकट नै भए ।

[३](حجر) आदरणीय स्वालेहका समुदाय समूदका वस्तीहरूको नाम थियो । उनीहरूलाई (أصحاب الحجر) भनिएको छ । यो वस्ती मदीना तथा तबूकका मध्यमा थियो । उनीहरूले आफ्ना पैग़म्बर आदरणीय स्वालेहलाई झूठा भने, तर यहाँ अल्लाह तआलाले भन्यो,"उनीहरूले पैग़म्बरहरूलाई झूटा भने यो यसकारण छ कि एउटा पैग़म्बरलाई झुठलाउनु त्यस्तै छ जस्तो सारा पैग़म्बरहरूलाई झुठलाए ।

The Ummah Technology Mission

गरिरहे ।[1]

(८२) तथा यिनीहरूले निर्भीक रुपमा[2] पहाडहरूलाई फुटालेर घर बनाउने गर्दथे ।

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ۝٨٢

(८३) अन्तमा उनीहरूलाई पनि प्रात: कालमा चर्को चित्कार (ध्वनि) ले आइ समात्यो ।[3]

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ۝٨٣

(८४) अत: उनका कुनै उपाय तथा कर्मले उनीहरूलाई कुनै लाभ पुऱ्याएन ।

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝٨٤

(८५) तथा हामीले आकाशहरू तथा धर्तीलाई एवं उनका मध्य भएका सबै कुरालाई सत्यका साथ नै रचेका छौं ।[4] तथा केयामत अवश्य आउने नै छ, तसर्थ तिमी सभ्यता तथा असलपनाले सहन गरिहाल ।

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ۖ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ۝٨٥

[1]यी निशानीहरूमा त्यो ऊँटनी पनि थियो जुन उनीहरूको भनाई पछि एउटा चट्टानबाट चमत्कार स्वरुप निस्केकी थिई, तर अत्याचारीहरूले त्यसलाई पनि मारिहाले ।

[2]अर्थात् विना कुनै भय अथवा संकोच पर्वतहरूलाई शिल्प विद्याद्वारा काट्ने गर्थे । नौं हिज़रीमा तबूक जाँदाखेरि जब रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम यस बस्तीबाट गुज्रनु भयो त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले टाउकोमा कपडा बेर्नु भयो, आफ्नो सवारीको गति तीब्र गरिदिनु भयो तथा सहाबासित भन्नुभयो कि रूँदै तथा अल्लाहको प्रकोपसित तर्सदै यस बस्तीबाट हिड । (इब्ने कसीर) सहीह बुख़ारी तथा सहीह मुस्लिममा संख्या ४३३ तथा २२८५ मा वर्णित छ ।

[3]आदरणीय स्वालेहले उनीसित भने कि तीन दिन पश्चात तिमीमाथि प्रकोप आउनेछ, अत: चौथो दिन उनीमाथि प्रकोप आइहाल्यो ।

[4]सत्यसित तात्पर्य ती लाभ तथा हित हुन्, जुन आकाश तथा धर्तीको रचनाको उद्देश्य हो अथवा सत्यसित तात्पर्य सत्कर्मीलाई सत्कर्मको प्रतिफल तथा कुकर्मीहरूलाई तिनका कुकर्मको दण्ड दिनु हो । जुनप्रकार एक अन्य स्थानमा भन्यो: अल्लाहकै लागि हो जे आकाशहरूमा छ तथा जे धर्तीमा छ ताकि त्यसले नराम्राहरूलाई उनका नराम्रा कर्म तथा सत्कर्मीहरूलाई उनका सत्कर्मको प्रतिफल देओस् । (सूर: अल-नज्म-३१)

The Ummah Technology Mission

(८६) निःसन्देह तिम्रो प्रभु नै स्रष्टा तथा सर्वज्ञाता हो ।

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾

(८७) तथा निःसन्देह हामीले तपाईंलाई सात आयतहरू दिएका छौं[1] जुन दोहोऱ्याइन्छन् । तथा महान कुरआन पनि दिएका छौं ।

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾

(८८) तपाईं कदापि आफ्ना आँखा यस कुरातिर नपार्नुस्[2] जसलाई हामीले उनीहरूमध्ये कैयन् प्रकारका मानिसहरूलाई प्रदान गरेका छौं, न उनीमाथि तपाईं शोक गर्नुस् तथा ईमान भएकाहरूका लागि आफ्ना भुजाहरू (नम्रतामा) भुकाएर राख्नुस् ।

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

(८९) तथा भनिदिनुस् कि म स्पष्टरुपले तर्साउने (सचेतक) हुँ ।

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾

---

[1] (سبع مثانى) सित तात्पर्य के हो ? यसबारे व्याख्याकारहरूमा मतभेद छ । उचित कुरो यो हो कि यसबाट तात्पर्य सूरः फातिहा हो । यी सात आयतहरू हुन् तथा प्रत्येक नमाज़को प्रत्येक रकअतमा पढिन्छन् । (मसानीका अर्थ पुनरावृत्ति गरिएका छन्) हदीसबाट पनि यसको पुष्टि हुन्छ । अतः एउटा हदीसमा रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ यो "सबअ मसानी तथा कुरआन अजीम हो जुन मलाई दिइएको हो । (सहीह बुखारी तफ़सीर सूरः अल-हिज्र) एउटा अन्य हदीसमा भन्नुभयो أُمُّ الْقُرْآنِ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنِ الْعَظِيمُ उपरोक्त सन्दर्भ) सूरः फातिहा कुरआनको एउटा भाग हो , यस कारण कुरआन अजीमको वर्णन पनि साथै गरिएको छ ।

[2]अर्थात् हामीले सूरः फातिहा तथा कुरआन अजीम जस्ता प्रदानहरूबाट तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सम्मानित गरेका छौं, यसकारण संसार तथा त्यसको शोभा एवं ती विभिन्न प्रकारका सांसारिकहरूतिर नहेर्नुस्, जसलाई नश्वर संसारका अस्थाई वस्तुहरूलाई हामीले दिएका छौं तथा तिनीहरू जो तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई भुट्लाउँछन् त्यसमाथि दुखी नहुनुहोस् तथा ईमान भएकाहरूका लागि आफ्ना भुजा भुकाएर राख्नुस् । अर्थात उनका निम्ति नम्रता तथा प्रेम-भाव अपनाउनुहोस् । यस लोकोक्तिको यथार्थता यो हो कि जब पंक्षी आफ्ना बच्चाहरूलाई आफ्नो प्रेम छायाँमा लिन्छ त उनलाई आफ्ना भुजा अर्थात पखेटाहरूमा लिन्छ । यसप्रकार यो शब्दहरूको योग (समस्त) नम्रता प्रेम एवं प्यारको भाव अपनाउनुको भावार्थमा प्रयोग हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

كَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَى ٱلۡمُقۡتَسِمِينَ ۝٩٠

(९०) जस्तो कि हामीले भागबण्डा गर्नेहरूमाथि उतार्यौं ।[1]

ٱلَّذِينَ جَعَلُواْ ٱلۡقُرۡءَانَ عِضِينَ ۝٩١

(९१) जसले यस कुर्आनलाई टुक्रा-टुक्रा गरिदिए ।

فَوَرَبِّكَ لَنَسۡـَٔلَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ ۝٩٢

(९२) सौगन्ध छ तिम्रो प्रभुको ! हामीले ती सबैसित अवश्य नै सोधपुछ गर्नेछौं ।

عَمَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ۝٩٣

(९३) प्रत्येक त्यस कुराको विषयमा जुन उनीहरूले गर्दथे ।

فَٱصۡدَعۡ بِمَا تُؤۡمَرُ وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ۝٩٤

(९४) तसर्थ तपाईंलाई[2] जुन कुरोको आदेश गरिदैछ, त्यसलाई खुल्ला रूपले सुनाइदिनुस् तथा मुश्रिकहरूतिर (मिश्रणवादीहरू) ध्यान नदिनुस् ।

[1]केही व्याख्याकारहरूको निकट (أنزلنا) का कर्मकारक (العذاب) लुप्त छ । अर्थ यो हो कि म तिमीलाई स्पष्टरूपले प्रकोपबाट चेतावनी दिने हूँ, जस्तै यो प्रकोप जुन (مُقتسمين) माथि अवतरित भयो । (مُقتسمين) को हुन्, जसले अल्लाहको किताबलाई टुक्रा-टुक्रा गरिदिए ? केही विद्वानहरू भन्छन् कि यसबाट कुरैशको समुदाय अभिप्राय छ, जसले अल्लाहको किताब विभाजित गरिदिए, यसका केही भागलाई कविता, केही भागलाई जादू, केहीलाई अन्धविश्वास तथा केहीलाई पूर्वजहरूका कथा भने । केही विद्वान भन्छन् (مُقتسمين) सित अहले किताब तथा कुर्आनसित तात्पर्य तौरात तथा इंजील हुन् । उनीहरूले यी आकाशीय पुस्तकहरूलाई विभिन्न भागहरूमा विभाजित गरिदिएका थिए । केहीं विद्वानहरू भन्छन् कि यो आदरणीय स्वालेहको समुदाय हो, जसले आपसमा कसम खाएका थिए कि स्वालेह तथा उनका परिवारका सदस्यहरूलाई रातिको अँध्यारोमा हत्या गरिहाल्ने छन् ।

﴿تَقَاسَمُوا۟ بِٱللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُۥ وَأَهۡلَهُۥ﴾ [النمل: ٤٩]

"उनीहरूले अल्लाहको सौगन्ध खाए कि राति नै हामी स्वालेह तथा परिवारका सदस्यहरूमाथि छापा मार्नेछौं ।" (सूरः अन-नमल-४९)

तथा आकाशीय पुस्तकलाई टुक्रा-टुक्रा गरिहाले । (عِضِين) एउटा अर्थ यो पनि गरिएको छ कि त्यसका केही कुराहरूमा ईमान स्थापित तथा केहीबाट इन्कार गर्नु ।

[2] (اصدع) को अर्थ स्पष्ट पारी वर्णन गर्नु, यो आयत अवतरण हुनुभन्दा पूर्व उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम लुकिछिपी धर्मको प्रचार गर्दथे, यस पश्चात उहाँ

The Ummah Technology Mission

إِنَّا كَفَيْنَٰكَ ٱلْمُسْتَهْزِءِينَ ۝٩٥

(९५) तपाईंसित जो उपहास गर्दछन् उनका (दण्ड) को लागि हामी पर्याप्त छौं।

ٱلَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝٩٦

(९६) जो अल्लाहको साथमा अन्य देवता (पूज्य) बनाउँछन्, उनीहरूलाई शीघ्र नै ज्ञात भइहाल्नेछ।

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ۝٩٧

(९७) तथा हामीलाई राम्ररी ज्ञात छ कि उनका कुराहरूबाट तपाईंको हृदय संकुचित (दुखी) हुन्छ।

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ ۝٩٨

(९८) तपाईं आफ्नो प्रभुको महिमा तथा प्रशंसाको वर्णन गरिराख्नुस्। तथा शिर (टाउको) निहुराउनेहरूमा सम्मिलित हुनुस्।

وَٱعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ ٱلْيَقِينُ ۝٩٩

(९९) तथा आफ्नो प्रभुको उपासना गर्दै रहनुस् यहाँसम्मकि तपाईंलाई निर्धारित समय (मृत्यु) आई पुगोस्।[1]

سُورَةُ ٱلنَّحْلِ

सूरतुन-नहल-१६

सूरः नहल मक्कामा उत्रेको तथा यसमा एकसय अठ्ठाईस् आयतहरू र सोह्र रूकूअ छन्।

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

अल्लाह तआलाको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु, जो अत्यन्त कृपालु एवं अत्यन्त दयालु छ।

أَتَىٰٓ أَمْرُ ٱللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ۚ

(१) अल्लाह (तआला) को आदेश आइपुग्यो, अब

सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले स्पष्टरुपले धर्मको प्रचार-प्रसार (गर्न) प्रारम्भ गरिदिनु भयो। (फतहुल क़दीर)

[1]मुश्रिकीन (मिश्रणवादी) जो अल्लाहको पूजा एवं गुणहरूमा अन्यलाई साक्षी बनाउँछन्। तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई जादूगर, दीवाना, भविष्यवेत्ता आदि भन्दथे जसबाट तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम मानवीय प्रकृतिको कारण दुखी हुन्थे, अल्लाह तआलाले सान्त्वना दिँदै भन्नुभयो कि तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अल्लाहको प्रशंसा तथा गुणगान गर्नुस्, नमाज़ पढ्नुस् तथा आफ्नो प्रभुको उपासना गर्नुस्। यसबाट तपाईंलाई हार्दिक शान्ति पनि प्राप्त हुनेछ तथा अल्लाहको सहायता पनि प्राप्त हुनेछ। दण्डवत् (सजदासित यहाँ नमाज़ तथा यकीनसित मृत्यु तात्पर्य छ।

The Ummah Technology Mission

سُبۡحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشۡرِكُوۡنَ ①

यसको लागि हतार नगर,[1] सम्पूर्ण पवित्रता उसको लागि छ, त्यो महान र उच्च छ त्यस शिर्कभन्दा जुन उनीहरू गरिराखेका छन् ।

يُنَزِّلُ الۡمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوۡحِ مِنۡ اَمۡرِهٖ عَلٰى مَنۡ يَّشَآءُ مِنۡ عِبَادِهٖۤ اَنۡ اَنۡذِرُوۡۤا اَنَّهٗ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنَا فَاتَّقُوۡنِ ②

(२) त्यसैले फरिश्ताहरूलाई आफ्नो प्रकाशना (वह्यी)[2] दिएर आफ्नो आदेशद्वारा आफ्ना भक्तहरूमध्ये जसमाथि चाहन्छ,[3] अवतरित गर्दछ कि तिमी मानिसहरूलाई सचेत गरिदेउ कि म बाहेक अन्य कोही पूजा योग्य छैन, अतः तिमी मसित तर्स ।

[1]यसबाट तात्पर्य केयामत हो, अर्थात् त्यो केयामत निकट आइसकेको छ, जसलाई तिमी टाढा ठान्दथ्यौ, तसर्थ हतार नगर, अथवा त्यो प्रकोप तात्पर्य हो, जसको मूर्तिपूजक माँग गर्दै थिए । त्यसलाई भविष्यकालको सट्टा भूतकालमा वर्णन गरिएको छ, किनभने त्यो आउने कुरो निश्चित छ ।

[2] (روح) सित तात्पर्य प्रकाशना (वह्यी) हो, जस्तो कि कुर्आन मजीदमा अन्य स्थानमा छ ।

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا ۚ مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾

"यसैप्रकार हामीले तपाईंतिर आफ्नो आदेशले प्रकाशना (वह्यी) गऱ्यौं, यसभन्दा पहिला तपाईंलाई ज्ञान थिएन कि किताब के हो तथा ईमान के हो ।" (सूरः अल-शूरा-५२)

[3]तात्पर्य नबी हुन्, जसमाथि प्रकाशना (वह्यी) अवतरित भयो, जस्तो कि अल्लाहले भन्नुभयोः

﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾

"अल्लाह राम्ररी जान्दछ कि त्यो आफ्नो रिसालत कहाँ राखोस् ।" (सूरः अल-अनाम-१२४)

﴿يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ﴾

"त्यसले आफ्नो आदेशले आफ्ना भक्तहरू मध्ये जसलाई चाहन्छ त्यसमाथि प्रकाशना (वह्यी) अवतरित गर्दछ ताकि उनीहरू मिलन हुने दिन (केयामतको दिन) बाट मानिसहरूलाई तर्साऊन् । (सूरः अल-मोमिन-१५)

The Ummah Technology Mission

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۗ تَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ③

(३) उसैले आकाशहरू तथा धर्तीलाई सत्यताका साथ उत्पन्न गऱ्यो,[1] त्यो त्यसभन्दा सर्वोच्च छ, जुन मुश्रिक (मिश्रणवादी) गर्दछन् ।

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ④

(४) उसले मनुष्यलाई वीर्यबाट पैदा गऱ्यो अनि त्यो स्पष्ट झगडा गर्ने बनिहाल्यो ।[2]

وَالْاَنْعَامَ خَلَقَهَا ۚ لَكُمْ فِيْهَا دِفْءٌ وَّمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ⑤

(५) उसैले पशु पैदा गऱ्यो, जसमा तिम्रा निम्ति गर्मीका वस्त्र छन्, तथा अन्य पनि धेरै लाभ छन्,[3] तथा उनीहरूमध्ये केहीलाई तिमीले खान्छौ ।

وَلَكُمْ فِيْهَا جَمَالٌ حِيْنَ تُرِيْحُوْنَ وَحِيْنَ تَسْرَحُوْنَ ⑥

(६) तथा उनीहरूमा तिम्रो निम्ति एउटा सौन्दर्य पनि छ, जब चराएर ल्याउछौ त्यतिखेर पनि र जब चराउन लैजान्छौ, त्यसबेला पनि ।[4]

---

[1]अर्थात् मात्र आनन्द, आमोद-प्रमोद एवं खेलकूदको लागि बनाएको होइन, बरु एउटा उद्देश्य छ तथा त्यो हो उपहार तथा दण्ड, जस्तो कि विस्तारले अघि गुज्रिसकेको छ ।

[2]अर्थात् एउटा निर्जीव वस्तुबाट जुन एउटा जीवधारीका भित्रबाट निस्कन्छ, जसलाई वीर्य भनिन्छ, त्यसलाई विभिन्न अवस्थाहरूबाट गुजारेर एउटा पूर्णरूप प्रदान गर्दछ, अनि त्यसमा अल्लाह तआला आत्मा फुक्छ तथा माताको गर्भबाट निकालेर संसारमा ल्याउँछ, जसमा त्यो जीवन व्यतीत गर्दछ, परन्तु जब उसलाई बुद्धिको विकास हुन्छ त उसै प्रभुको कुरामा विवाद गर्दछ, उसलाई अस्वीकार गर्दछ अथवा उसँग अन्यलाई साझेदार ठहराउँछ ।

[3]यस (अनुग्रह) का साथ अन्य अनुग्रहको वर्णन गऱ्यो कि चौपायाहरू (ऊँट, गाई तथा बाखाहरू) पनि उसैले सृष्टि गऱ्यो, जसको रौंबाट तिमी ऊन तथा गरम कपडा तयार गरी गर्मी प्राप्त गर्दछौ । यसैप्रकार उनीबाट अन्य लाभ प्राप्त गर्दछौ, जस्तै उनीसित दूध प्राप्त गर्दछौ, उनीमाथि सवारी गर्दछौ तथा भारी बोकाउँछौ, उनीहरूद्वारा हलो चलाउँछौ तथा खेतहरूको सिंचाइ गर्दछौ आदि ।

[4](تُرِيْحُوْنَ) को अर्थ हो बेलुका चराएर घर फर्काउँछौ, (تسرحون) जब प्रातः चराउनको लागि लैजान्छौ, यी दुबै समयहरूमा यिनी मानिसहरूका दृष्टिमा आउँछन् जसबाट तिम्रो सौन्दर्य तथा सुन्दरता बृद्धि हुन्छ । यी दुबै समयका (अतिरिक्त उनीहरू दृष्टिबाट ओझेल रहन्छन अथवा खोरहरूमा बन्द रहन्छन् ।

The Ummah Technology Mission

(७) तथा उनीहरूले तिम्रो भारी ती नगरहरूसम्म बोकेर लग्छन्, जहाँ तिमी ठूलो परिश्रम बिना पुग्न सक्दैनथ्यौ । निःसन्देह तिम्रो प्रभु निकै नै करूणाकारी तथा अत्यन्त कृपालु छ ।

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنفُسِ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ⑦

(८) तथा घोडाहरूलाई, खच्चरहरूलाई, गधाहरूलाई (उसले सृष्टि गऱ्यो) ताकि तिमीले उनलाई यातायातको साधनको रूपमा प्रयोगमा ल्याउन सक तथा उनी शोभाका साधन पनि हुन् ।[1] अन्य पनि त्यसल

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۚ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ⑧

[1]अर्थात् उनलाई पैदा गर्नुको मूल उद्देश्य एवं लाभ त उनीमाथि सवारी गर्नु हो, तैपनि यिनीहरू शोभाका लागि हुन् । घोडा, खच्चर तथा गधाहरूको अलग्गैबाट वर्णन गर्नाले केही विचारकहरूले अर्थ निकालेका छन् कि घोडा पनि त्यसैप्रकार निषेध (हराम) छ जुनप्रकार गधा तथा खच्चर । त्यसका अतिरिक्त उपभोग गरिने पशुहरूको वर्णन अघि आइसकेको छ । अतः यस आयतमा जुन तीन पशुहरूको वर्णन छ, यी केवल बाहन (सवारी) का लागि हुन् । तर यो अर्थ यसकारण उचित छैन किनकि हदीसमा घोडा खानुको औचित्य प्रमाणित छ । आदरणीय जा़बिर (رضى الله عنه) को कथन छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले घोडाहरूको मासु खानुको अनुमति दिनुभएको छ । (أَذِنَ فِي لُحُومِ الْخَيْلِ) (सहीह बुख़ारी किताबुल ज़बाएह बाबु लुहूमिल ख़ैले तथा सहीह मुस्लिम किताबुस सैदे बाब फी़ अकले लुहुमिल ख़ैले) । यसका अतिरिक्त सहाबा कि़रामले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका उपस्थितिमा ख़ैबर तथा मदीनामा घोडालाई वध गरी त्यसको मासु पकाए तथा खाए, उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मना गर्नु भएन । (हेर्नुस् सहीह मुस्लिम उपरोक्त वर्णित अध्यायमा तथा मुसनद अहमद भाग ३, पृष्ठ ३५६ र अबू दाऊद किताबुल अत्एमः, बाब फी़ अक्ले लुहुमिल ख़ैले) यसकारण अधिकांश आलिम तथा सलफ तथा उनका पश्चातका अधिकांश, घोडाको मासु उचित (हलाल) हुनुको पक्षमा छन् । (तफ़सीर इब्ने क़सीर) यहाँ घोडाको वर्णन सवारीको विषयमा यसकारण गरिएको छ कि यसको अधिकतर प्रयोग यसै उद्देश्यले छ, त्यो सम्पूर्ण संसारमा यति मुल्यवान छ कि यसको भोजनको रूपमा प्रयोग अत्याधिक कठिन छ । भेंडा, बाखाको जस्तै यसलाई वध गरिंदैन । तर यसको अर्थ होइन कि यसलाई बिना कुनै प्रमाण अनुचित (हराम) ठहराइयोस् ।

The Ummah Technology Mission

यस्ता कुराहरू पैदा गर्दछ जसको तिमीलाई ज्ञान पनि छैन ।[1]

(९) तथा अल्लाहको काम सोझो मार्ग भनिदिनु हो ।[2] तथा केही बाङ्गा मार्ग छन् । तथा यदि त्यसले चाहेको भए तिमी सबैलाई सोझो मार्गमा लगाइदिन्थ्यो ।[3]

وَعَلَى اللّٰهِ قَصْدُ السَّبِيْلِ وَمِنْهَا جَآئِرٌ ؕ وَلَوْ شَآءَ لَهَدٰىكُمْ اَجْمَعِيْنَ ۟

(१०) त्यसैले नै तिम्रो लागि आकाशबाट वर्षा गर्दछ, जसलाई तिमी पिउँछौ पनि तथा त्यसैबाट उम्रेका वृक्ष तथा बनस्पतिहरूमा आफ्ना पशुहरू चराउँछौ ।

هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً لَّكُمْ مِّنْهُ شَرَابٌ وَّمِنْهُ شَجَرٌ فِيْهِ تُسِيْمُوْنَ ۟

(११) यसैबाट त्यसले तिम्रो लागि खेती एवं जैतून तथा खजूर र अंगूर एवं हरप्रकारको फल उब्जाउँछ । निःसन्देह विचार गर्ने मानिसहरूका लागि त यसमा निकै निशानीहरू छन् ।[4]

يُنْۢبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُوْنَ وَالنَّخِيْلَ وَالْاَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۟

[1]धर्तीको तल्लो भागमा, यसैप्रकार समुद्रमा, तथा निर्जल मरूस्थलमा तथा बनहरूमा अल्लाह तआला जीवधारी उत्पन्न गर्दछ, जसका ज्ञान अल्लाहका अतिरिक्त कसैलाई छैन तथा त्यसैमा मनुष्यद्वारा निर्मित कुराहरू पनि आउँछन्, जुन अल्लाहद्वारा प्रदान गरिएको बुद्धि तथा विचारलाई प्रयोग गर्दै उसैबाट उत्पन्न गरिएका विभिन्न कुराहरूलाई विभिन्न प्रकारले जोडेर निर्मित गर्दछ, जस्तै बस, कार, रेलगाडी, जहाज तथा वायुयान एवं यसै प्रकारका असंख्य वस्तुहरू तथा जुन भविष्यमा पनि आइरहनेछ ।

[2]यसको एउटा अर्थ हो "तथा अल्लाहमा नै निहित छ, सोझो मार्ग ।" अर्थात् त्यसको वर्णन गर्नु । अतः उसले त्यसलाई वर्णित गरिदियो तथा प्रकाश र अन्धकार दुबैलाई स्पष्ट गरिदियो, यसैले अगाडी भन्यो कि केही बाङ्गा मार्ग छन् अर्थात् विचलित गर्नेखालका छन् ।

[3]तर यसमा दवाव हुन्थ्यो तथा मनुष्यको परीक्षा हुन्नथ्यो, यसकारण अल्लाहले आफ्ना इच्छाले सबैलाई वाध्य गरेन । वरु दुबै मार्गहरूका विषयमा भनेर मनुष्यलाई आफ्ना इच्छा तथा अधिकारको स्वतन्त्रता प्रदान गरिदियो ।

[4]यसमा वर्षाका ती लाभ वर्णन गरिएका छन्, जसलाई प्रत्येक व्यक्तिले देख्दछ तथा अनुभव गर्दछ, यो कसैलाई भन्न आवश्यक छैन, यसका अतिरिक्त यिनको वर्णन पहिला पनि आइसकेको छ ।

The Ummah Technology Mission

(१२) तथा उसैले रात-दिन तथा सूर्य एवं चन्द्रमालाई तिम्रो सेवामा लगाएको छ तथा ताराहरू पनि उसैको आदेशका अधीन छन् । निःसन्देह यसमा बुद्धि भएकाहरूका लागि कैयन् प्रकारका निशानीहरू विद्यमान छन् ।[1]

وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرٰتٌۢ بِأَمْرِهٖ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿١٢﴾

(१३) तथा अन्य पनि (थरी-थरीका) वस्तुहरू विभिन्न रङ्ग-रूप भएका उसले तिम्रो लागि धर्तीमा फैलाएको छ । निःसन्देह शिक्षा ग्रहण गर्नेहरूका लागि यसमा निकै ठूला निशानीहरू छन् ।[2]

وَمَا ذَرَاَ لَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهٗ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّذَّكَّرُوْنَ ﴿١٣﴾

(१४) तथा नदीहरू पनि उसैले तिम्रो वशमा गरिदिएको छ ताकि तिमी यसबाट निस्केको ताजा मासु खाउ तथा त्यसबाट आफूले लगाउने आभूषण निकाल्न सक । र तिमी देख्ने छौ कि डुङ्गाहरू यसमा पानी चिर्दै (तैरन्छन्) तथा यसकारण पनि कि तिमीले त्यसको कृपाको खोजी गर तथा हुनसक्छ कि तिमी कृतज्ञता पनि व्यक्त गर ।[3]

وَهُوَ الَّذِيْ سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَاْكُلُوْا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَّتَسْتَخْرِجُوْا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُوْنَهَا ۚ وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيْهِ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٤﴾

The Ummah Technology Mission

[1]कुन प्रकारले रात तथा दिन साना तथा ठूला हुन्छन्, चन्द्रमा तथा सूर्य कुन प्रकारले आफ्ना लक्ष्यतिर अग्रसर छन् उनीहरूमा कुनै अन्तर उत्पन्न हुँदैन, ताराहरू कुन किसिमले आकाशको शोभा छन् तथा रातका अँध्यारोमा बाटो गुमिएका मानिसहरू तथा यात्रीहरूका लागि पथ-प्रर्दशक छन् । यी सबै अल्लाह तआलाको पूर्ण सामर्थ्य तथा विस्तृत राज्यका प्रमाण हुन् ।

[2]अर्थात् धर्तीमा अल्लाहले जुन खनिज, वनस्पति, निर्जीव तथा जीवधारी एवं उनीहरूबाट हुने लाभ तथा विशेषता उत्पन्न गरेको छ, तिनमा पनि शिक्षा प्राप्त गर्नेहरूका लागि निशानीहरू छन् ।

[3]यसमा समुद्रमा तीव्र धाराहरूलाई मनुष्यको अधीन गरिदिनुको वर्णनका साथै, त्यसका तीन लाभ पनि वर्णित गरेका छन् । एउटा यो कि त्यसबाट माछाको रूपमा ताजा मासु खान्छौ तथा माछा मरेको भएपनि हलाल छ ।

(१५) तथा उसले धर्तीमा गाडि पर्वत स्थापित गरिदियो ताकि तिमीलाई लिएर नहल्लोस् ।[1] तथा नदीहरू एवं मार्ग बनाइदियो ताकि तिमी लक्ष्यसम्म पुग ।[2]

وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

(१६) अन्य पनि धेरै निशानीहरू (निर्धारित गऱ्यो) । तथा ताराहरूबाट पनि मानिसहरू मार्ग-प्राप्त गर्छन् ।

وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

(१७) त के त्यो जसले सृष्टि गर्दछ, त्यो जस्तो छ जसले सृष्टि गर्न सक्दैन ? के तिमीले कदापि साच्दैनौ ?[3]

أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

यहाँसम्मकि एहरामको अवस्थामा पनि त्यसको शिकार हलाल (वैध) छ । दोस्रो कुरा त्यसबाट तिमी मोती, सीपहरू, (जवाहेरात) निकाल्दछौ । तेस्रो यसमा तिमी डुङ्गा तथा जहाज चलाउँछौ, जसद्वारा तिमी एक देशबाट अर्को देशमा जान्छौ, व्यापारिक सामाग्रीहरू पनि ल्याउँछौ, लैजान्छौ, जसबाट तिमीलाई अल्लाहको अनुकम्पा प्राप्त हुन्छ जसको लागि तिमी अल्लाहको कृतज्ञ हुनुपर्छ ।

[1]यो पर्वतहरूको लाभ वर्णन गरिदैछ । तथा अल्लाहको एक महान उपकार पनि किनभने यदि धर्ती हल्लिरहन्थ्यो भने त्यो धर्तीमा वास गर्नु नै असम्भव हुन्थ्यो । यसको अनुमान ती भूकम्पहरूबाट लगाउन सकिन्छ जुन क्षणिक अथवा केहीबेरका लागि आउँछन्, तर कसरी अग्ला-अग्ला भवनहरूलाई धराशायी गरी नगरहरूलाई भग्नावशेषमा परिवर्तित गरिदिन्छन् ।

[2]नदीहरूको क्रम पनि विचित्र छ, कहाँबाट उनी प्रारम्भ हुन्छन् तथा कहाँ-कहाँ दायाँ-बायाँ, उत्तर-दक्षिण, पूर्व-पश्चिम प्रत्येक दिशालाई सिञ्चित गर्छन् । यसैप्रकार मार्ग बनायो, जसबाट तिमी आफ्ना लक्ष्यसम्म पुग्दछौ ।

[3]यी सबै अनुकम्पा तथा उपकारहरूको वर्णनबाट एकेश्वरको महत्वलाई स्पष्ट तथा प्रदर्शित गऱ्यो कि अल्लाह त यी सबै वस्तुहरूको स्रष्टा हो, तर उसलाई छोडेर जसको तिमी पूजा गर्दछौ, के उनीहरूले पनि केही उत्पन्न गरेका छन् ? होइन, बरु उनी त स्वयं अल्लाहका सृष्टि हुन् त्यसपछि कसरी स्रष्टा एवं सृष्टि समान हुन सक्छन्, जबकि तिमीले स्वयं उनीहरूलाई ईष्टदेव बनाएर अल्लाहको समान साझीदार ठहराएका छौ ? के तिमी अलिकति पनि विचार गर्दैनौ ?

The Ummah Technology Mission

(१८) तथा यदि तिमीले अल्लाहका अनुकम्पाहरूको गणना गर्न चाहन्छौ भने तिमीले त्यो गर्न सक्दैनौ। निःसन्देह अल्लाह बडो क्षमाशील कृपालु छ।

وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٨﴾

(१९) तथा जति तिमी लुकाउँछौ अथवा व्यक्त गर्दछौ, अल्लाह सबै जान्दछ।[1]

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ ﴿١٩﴾

(२०) तथा ज-जसलाई यिनीहरू अल्लाह (तआला) का अतिरिक्त पुकार्दछन्, उनीहरू कुनै कुरा सृष्टि गर्न सक्दैनन्, बरु उनीहरू स्वयं पैदा गरिएका छन्।[2]

وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَا يَخْلُقُوْنَ شَيْـًٔا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ ﴿٢٠﴾ؕ

(२१) (तिनीहरू) मृत छन्, जीवित छैनन्,[3] उनीहरूलाई थाहा छैन कि उनीहरू कहिले उठाइनेछन्।[4]

اَمْوَاتٌ غَيْرُ اَحْيَآءٍ ۚ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۙ اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ﴿٢١﴾ؒ

(२२) तिमी सबैको पूज्य मात्र अल्लाह (तआला) एक्लो हो तथा परलोक (आखिरत) मा ईमान

اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ قُلُوْبُهُمْ

[1]तथा यसका अनुसार त्यसले केयामतका दिन फल तथा दण्ड दिनेछ। सत्कर्मीहरूलाई सत्कर्मको प्रतिफल प्राप्त हुनेछ तथा कुकर्मीहरूलाई कुकर्मको दण्ड।

[2]यसमा एउटा वस्तुको अधिकता छ अर्थात् विशेष गुण (रचयिता हुनु) को इन्कारका साथ न्यूनता अर्थात् कमी (रचयिता नहुनु) लाई प्रमाणित गर्नु। (फ़तहुल क़दीर)

[3]मृतबाट तात्पर्य ती पाषाण (ढुङ्गा) पनि हुन्, जुन निर्जीव तथा निर्बोध छन् तथा मरेका महात्मा पनि हुन्, किनभने मरे पश्चात उठाइनु (जसको उनलाई ज्ञान छैन) त्यो त निर्जीवको अतिरिक्त महात्माको लागि पनि सत्य सिद्ध हुनसक्दछ। उनलाई केवल मृत भनेन, वरु अझ अधिक स्पष्ट गरिदियो कि "उनी जीवित छैनन्।" यसबाट कब्र पूजन गर्नेहरूको पनि स्पष्ट खण्डन हुन्छ, जो भन्दछन् कि कब्रमा गाडिएका मृत छैनन्, जीवित छन् तथा हामी जीवितहरूलाई नै पुकार्दछौं। अल्लाह तआलाको यस कथनबाट ज्ञात भयो कि मृत्यु भए पश्चात सांसारिक जीवन कसैलाई प्राप्त हुन सक्दैन, न संसारसित उनको कुनै सम्बन्ध शेष रहन्छ।

[4]अनि उनीबाट लाभको तथा पुण्य वा प्रतिफलको आशा कसरी गर्न सकिन्छ?

The Ummah Technology Mission

مُّنكِرَةٌ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾

नराख्नेवालाहरूका हृदय भ्रष्ट छन् तथा उनी स्वयं गर्वले परिपूर्ण छन् ।[1]

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾

(२३) निःसन्देह अल्लाह (तआला) प्रत्येक त्यस कुरालाई जसलाई उनीहरूले लुकाउँछन् तथा जसलाई व्यक्त गर्दछन्, राम्ररी जान्दछ, त्यसले अभिमानीहरूलाई प्रिय ठान्दैन ।[2]

وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ ۙ قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

(२४) तथा उनीहरूसित जब सोधिन्छ कि तिम्रो प्रभुले के उतारेको छ, त उत्तर दिन्छन् कि पूर्वजका कथाहरू हुन् ।[3]

---

[1]अर्थात् एक पूज्यलाई मान्नु नास्तिक तथा अनेकेश्वरवादीहरूका लागि अत्यन्त कठिन छ । उनीहरू भन्दछन् ।

﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾

"उसले सबै पूजनीयहरूलाई एउटै पूज्य गरिदियो, यो त अत्यन्त विचित्र कुरो हो ।" (सूरः साद-५) अन्य स्थानमा भन्यो :

﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾

"जब एक अल्लाहको वर्णन गरिन्छ तब आख़िरतलाई नकार्नेवालाहरूको हृदय संकुचित हुन जान्छन् तथा जब अल्लाहका अतिरिक्त अन्य देवताहरूको वर्णन गरिन्छ तब प्रसन्न हुन्छन् । (सूरः अज्जुमर-४५)

[2](استكبار) को अर्थ हुन्छ आफूलाई ठूलो ठान्दै सत्य तथा उचित कुरोलाई अस्वीकार गरिदिनु तथा अन्य व्यक्तिहरूलाई तुच्छ एवं हीन ठान्नु । (كبر) को यही परिभाषा हदीसमा पनि वर्णन गरिएको छ । (सहीह मुस्लिम, किताबुल ईमान, बाब तहरीमिल किब्रे व बयानेहि) यो घमण्ड तथा अहङ्कार अल्लाहलाई अति अप्रिय छ । हदीसमा छ कि त्यो व्यक्ति स्वर्गमा जाने छैन, जसको हृदयमा लेश मात्र पनि घमण्ड हुनेछ । (उपरोक्त सन्दर्भ)

[3]अर्थात् विमुखता तथा उपहासको प्रदर्शन गर्दै यिनीले झूटा उत्तर दिन्छन् कि अल्लाह तआलाले त केही अवतरित गरेको छैन तथा यो मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) हामीलाई जे पढेर सुनाउँछ, ती त पूर्वकालका कथाहरू हुन्, जुन कहींबाट सुनेर वर्णन गर्दछ ।

The Ummah Technology Mission

لِيَحۡمِلُوٓاْ أَوۡزَارَهُمۡ كَامِلَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَمِنۡ أَوۡزَارِ ٱلَّذِينَ يُضِلُّونَهُم بِغَيۡرِ عِلۡمٍۗ أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٥﴾

(२५) (यसको परिणाम यो हुनेछ) कि कियामतका दिन यिनीहरू आफ्ना पूर्ण बोझका साथ नै उनका बोझका पनि भागीदार हुनेछन् जसलाई अज्ञानताका कारण पथभ्रष्ट गरिरहे । हेर त कस्ता नराम्रो बोझ बोकिराखेका छन् ।[1]

قَدۡ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ فَأَتَى ٱللَّهُ بُنۡيَٰنَهُم مِّنَ ٱلۡقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيۡهِمُ ٱلسَّقۡفُ مِن فَوۡقِهِمۡ وَأَتَىٰهُمُ ٱلۡعَذَابُ مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ ﴿٢٦﴾

(२६) उनीभन्दा पहिलाका मानिसहरूले पनि छल गरेका थिए । (अन्त्यमा) अल्लाहले उनका (षड्यन्त्रका) घरहरूलाई जरैदेखि उखेलिदियो तथा उनको (टाउकामाथि) छतहरू माथिबाट खसिहाले ।[2] तथा उनका पासमा प्रकोप त्यहाँबाट आइपुग्यो, जसको उनीहरूलाई ध्यान तथा विचार पनि थिएन ।[3]

[1]अर्थात् उनका मुखबाट यो कुरा अल्लाह तआलाले भन्न लगायो ताकि उनीहरू आफ्ना भारीका अतिरिक्त अरुहरूको पनि बोझ उठाऊन् । जस्तो कि हदीसमा वर्णित छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो : "जसले मानिसहरूलाई सन्मार्गतिर आव्हान गर्‍यो, त्यस व्यक्तिलाई ती सबै व्यक्तिहरूको पनि प्रतिफल प्राप्त हुनेछ, जो त्यसको आमन्त्रणमा सत्यको मार्ग अपनाउनेछन् तथा जसले पथ-विचलनतिर बोलायो, उसलाई ती सबै मानिसहरूका पापको भार पनि बोक्नु पर्नेछ जो त्यसको प्रयत्नमा विचलित भए ।" (अबू दाऊद किताबुस सुन्नः बाबु लोजूमिस सुन्नः)

[2]केही व्याख्याकारहरू इस्राईली कथाहरूको आधारमा भन्छन् कि यसबाट तात्पर्य नमरूद अथवा बुख्त नस्सर हो, जसले कुनै प्रकार आकाशतिर उक्लेर अल्लाहका विरूद्ध षडयन्त्र गरे, तर उनीहरू विफल भई फर्के तथा केही व्याख्याकारहरूका निकट एउटा उदाहरण हो, जसबाट यो भन्नु उद्देश्य हो कि अल्लाहसँग कुफ्र तथा साझी बनाउनेहरूका कर्म यसैप्रकार विफल हुनेछन्, जुनप्रकार कुनै घरको जग हल्लियोस् तथा त्यो छतसहित भत्केर जाओस् । तर अधिक उचित कुरो यो लाग्छ कि यसको उद्देश्य ती समुदायहरूको परिणामतिर संकेत गर्नु हो, जुन समुदायले पैगम्बरहरूलाई निरन्तर असत्य भने तथा अन्त्यमा अल्लाहका प्रकोपको भोगी भई आफ्ना घरहरूसहित ध्वस्त हुन पुगे । जस्तै आदको समुदाय तथा लूतका समुदाय आदि ।

[3]जस्तो अन्य स्थानमा छ । ﴿مِنۡ حَيۡثُ لَمۡ يَحۡتَسِبُواْ﴾

The Ummah Technology Mission

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُخْزِيْهِمْ وَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تُشَآقُّوْنَ فِيْهِمْ ؕ قَالَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ اِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوْٓءَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٧﴾

(२७) अनि क़यामतका दिन पनि अल्लाह (तआ़ला) ले उनीहरूलाई अपमानित गर्नेछ तथा भन्नेछ कि मेरा ती साझीदारहरू कहाँ छन्, जसका विषयमा तिमीले वाद-विवाद गर्दथ्यौ ।[1] जसलाई ज्ञान दिइएको थियो, उनीहरूले उत्तर दिनेछन्[2] कि आज त इन्कार गर्नेहरूलाई अपमान तथा ख़राबीले छोपिहाल्यो ।

الَّذِيْنَ تَتَوَفّٰىهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِيْٓ اَنْفُسِهِمْ ۪ فَاَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوْٓءٍ ؕ بَلٰٓى

(२८) उनीहरू जसले आफ्ना प्राणहरूमाथि अत्याचार गर्दछन्, फरिश्ताहरूले जब उनका प्राण निकाल्न थाल्छन् त त्यसबेला उनीहरूले सन्धिका कुरा गर्दछन् कि हामी कुनै नराम्रो काम गर्दैनथ्यौ ।[3] किन होइन ? अल्लाह

"तसर्थ अल्लाह (को प्रकोप) उनको पासमा यस्तो स्थानबाट आयो जसवारे उनीहरूले कहिले सोचेका पनि थिएनन् ।" (सूर: अल-हश्र-२)

[1]अर्थात् यी त ती प्रकोप थिए जुनकि उनीमाथि संसारमा आए तथा क़ेयामतका दिन अल्लाह तआ़ला उनीहरूलाई यसप्रकार अपमानित तथा निरादार गर्नेछ कि उनीसित सोध्नेछ, तिम्रा ती भागीदार कहाँ छन्, जुन तिमीले मेरा लागि बनाएको थियौ तथा जसका कारण तिमी निष्ठावानहरूसित झगडा गर्दथ्यौ ।

[2]अर्थात् जसलाई धर्मको ज्ञान थियो, उनीहरू धर्ममा दृढ थिए, उनीहरूले उत्तर दिनेछन् ।

[3]यो मूर्तिपूजक अत्याचारीहरूको मृत्युको समयको अवस्थाको वर्णन हो । जब फरिश्ताहरू उनका प्राण निकाल्दछन्, त्यसबेला उनी आज्ञाकारी भई सन्धिको कुरा गर्दछन् अर्थात् सुन्ने, मान्ने तथा लाचारीको प्रदर्शन गर्दै भन्दछन् कि हामी त नराम्रो कुरा गर्दैनथ्यौ । जस्तै प्रलयको मैदानमा अल्लाह समक्ष पनि झूटो कसम खानेछन् तथा भन्नेछन् :

﴿وَاللّٰهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِيْنَ﴾

"अल्लाहको सौगन्ध हामी मुश्रिक (मिश्रणवादी) थिएनौं ।" (सूर: अल-अनाम-२३)अन्य स्थानमा अल्लाहको आदेश छ :

﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا فَيَحْلِفُوْنَ لَهٗ كَمَا يَحْلِفُوْنَ لَكُمْ﴾

"जुन दिन अल्लाह तआ़लाले ती सबैलाई जीवित पारी (आफ्नो समक्ष एकत्रित गर्नेछ) त त्यस समक्ष पनि यिनीहरू यसैप्रकार (झूठो कसम खानेछन्, जुनप्रकार तिम्रो समक्ष कसम खान्छन् ।" (सूर: अल-मुजादिल:-१८)

The Ummah Technology Mission

إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

(तआ़ला) राम्ररी जान्दछ, जे-जति तिमीले गर्दथ्यौ ।[1]

فَٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ فَلَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

(२९) त अब तिमी सधैंको लागि नरकका द्वारहरू (बाट नरक) मा प्रवेश गर,[2] अत: यो अहङ्कारीहरूको साह्रै नराम्रो स्थान हो ।

وَقِيلَ لِلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ مَاذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمْ ۚ قَالُوا۟ خَيْرًا ۗ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۚ وَلَدَارُ ٱلْءَاخِرَةِ خَيْرٌ ۚ وَلَنِعْمَ دَارُ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

(३०) तथा सदाचारीहरूसित प्रश्न गरिन्छ कि तिम्रो पालनकर्ताले के अवतरित गरेको छ ? त उनीहरू उत्तर दिन्छन् कि जुन सबैभन्दा उत्तम छ । जसले सत्कर्म गरे उनको लागि यस लोकमा भलाई छ र परलोकको घर त अति उत्तम छँदै छ । र कति राम्रो घर छ सदाचारीहरूको लागि !

جَنَّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآءُونَ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْزِى ٱللَّهُ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

(३१) सधैं रहने बगैंचाहरूमा उनीहरू जानेछन्, जसमा नहरहरू बगिराखेका हुनेछन्, जे उनीहरूले माग गर्नेछन्, त्यहाँ उनको लागि उपस्थित हुने छन् सदाचारीहरूलाई अल्लाह यस्तै प्रतिफल प्रदान गर्दछ ।

ٱلَّذِينَ تَتَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ ۙ يَقُولُونَ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمُ

(३२) उनीहरू जसका आत्मा (प्राण) फरिश्ताहरू यस अवस्थामा ग्रस्त गर्दछन् जबकि उनीहरू स्वच्छ पवित्र हुन्छन्, त उनीहरू (फरिश्ताहरू) भन्छन्, तिम्रो लागि शान्ति छ, आफ्ना

The Ummah Technology Mission

[1] फरिश्ताहरू उत्तर दिनेछन्, किन होइन ? अर्थात तिमी झूटो बोल्दछौ । तिम्रो त पूरा उमेर नै नराम्रो कुरामा व्यतीत भएको छ । तथा अल्लाहको पासमा तिम्रा सबै कर्महरूको लेख सुरक्षित छ, तिम्रो यस इन्कारबाट के हुनेछ ?

[2] इमाम इब्ने क़सीर भन्दछन् कि उनका मृत्यु पश्चात तुरुन्तै उनका आत्माहरू नरक़मा जान्छन् तथा उनका शव समाधि (चिहान) मा रहन्छन् जहाँ अल्लाह आफ्नो सामर्थ्यले शरीर तथा आत्मामा दूरी हुँदा-हुँदै पनि एक प्रकारको सम्बन्ध पैदा गरी यातना दिन्छ तथा प्रात: बेलुका उनीमाथि आगो प्रस्तुत गरिन्छ । अनि जब प्रलय स्थापित हुनेछ, त्यतिखेर उनको आत्मा उनका शरीरहरूमा पुन: आउनेछन् तथा उनी सधैंका लागि नरकमा हालिनेछन् ।

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

आफ्ना कर्महरूका प्रतिफल स्वरुप, जुन तिमीले गरिराखेका थियौ, स्वर्गमा जाउ ।[1]

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ ۚ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

(३३) के यिनीहरू यस कुराको प्रतिक्षा गरिराखेका छन् कि उनका पासमा फरिश्ताहरू आउन् अथवा तिम्रो प्रभुको आदेश आइहालोस् ?[2] यस्तै ती मानिसहरूले पनि गरे, जो यिनीभन्दा पूर्व थिए ।[3] उनीहरूमाथि अल्लाह (तआला) ले कुनै अत्याचार गरेन ।[4] बरु उनीहरूले स्वयं आफ्ना प्राणमाथि अत्याचार गरिरहे ।

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾

(३४) अन्ततः उनका कुकर्महरूको कुफल उनलाई प्राप्त भयो तथा जुन कुराको उपहास गर्दथे, त्यसले उनलाई घेरिहाल्यो ।[5]

---

[1]यी आयतहरूमा अत्याचारी मूर्तिपूजकहरूको तुलनामा ईमान भएकाहरूको आचरण एवं उनको शुभअन्त (परिणाम) को वर्णन गरिएको छ ।

[2]अर्थात् के उनीहरू पनि त्यस समयको प्रतिक्षा गरिराखेका छन् जब फरिश्ताहरू उनका आत्मा निकाल्नेछन् अथवा प्रभुको आदेश (अर्थात् प्रकोप अथवा क़ेयामत) आउनेछ ।

[3]अर्थात् यसप्रकारको दुष्टता तथा अवज्ञा, उनीभन्दा पूर्वका मानिसहरूले पनि अपनाए जस कारण उनीहरू अल्लाहको क्रोधका अधिकारी बने ।

[4]यसकारण कि अल्लाहले उनका निम्ति कुनै बहाना नै शेष छोडेन । रसूलहरूलाई पठाएर तथा किताबलाई अवतरित गरेर उनीमाथि तर्कलाई पूर्ण गरिदियो ।

[5]अर्थात् रसूलहरूको विरोध तथा उनलाई भुट्ल्याएर स्वयं नै उनीहरूले आफूमाथि अत्याचार गरे ।

[6]अर्थात् जब रसूल उनीसित भन्दछन् कि यदि तिमी उनीमाथि ईमान ल्याउँदैनौ भने अल्लाहको प्रकोप आउनेछ, त्यतिखेर यिनीहरू उपहासस्वरुप भन्दथे कि जाउ आफ्नो अल्लाहसित भनिदेउ कि त्यसले प्रकोप पठाएर हामीलाई नाश गरिदेओस् । अतः त्यस प्रकोपले उनीहरूलाई घेरिहाल्यो, जसको उनी उपहास गर्दथे, अनि त्यसबाट सुरक्षाको कुनै मार्ग उनीसित रहेन ।

The Ummah Technology Mission

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

(३५) तथा मिश्रणवादीहरू (मुश्रिक) ले भने यदि अल्लाह (तआला) ले चाहेको भए हामी तथा हाम्रा पूर्वजले त्यसका अतिरिक्त अन्यको पूजा गर्दैनथे, न उसको आदेशबिना कुनै कुरालाई अवैध ठहराउँथे। यही कर्म उनीभन्दा पूर्वका मानिसहरूले पनि गरे। तसर्थ रसूलहरूको कार्य त केवल स्पष्टरूपले सन्देश पुऱ्याइदिनु हो।[1]

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ

(३६) तथा हामीले प्रत्येक समुदायमा रसूल पठायौं कि (मानिसहरू) ! मात्र अल्लाहको उपासना (इबादत) गर तथा (त्यसबाहेक सबै मिथ्या पूज्यहरू) बाट बच। त केही मानिसहरूलाइ

[1]यस आयतमा अल्लाह तआलाले मुश्रिकहरूको एउटा भ्रम तथा भ्रान्ति निवारण गरेको छ, उनीहरूले भन्थे कि हामी जसले अल्लाहलाई छाडेर अरुहरूको पूजा गर्दछौं अथवा त्यसको आदेशविना नै केही वस्तुहरूलाई वर्जित (हरामं) गर्दछौं, यदि हाम्रा यी कुरा अनुचित छन् भने अल्लाह तआला आफ्नो सामर्थ्यले हामीलाई तिनीबाट किन रोक्दैन ? त्यो यदि चाहन्छ भने हामी यी कार्यहरूलाई गर्न सक्दैनौं। यदि त्यसले रोक्दैन भने यसको अर्थ यो हो कि हामीले जे-जति गरिराखेका छौं, त्यसको इच्छा अनुसार छ। अल्लाह तआलाले उनको यस भ्रमको निवारण, "रसूलहरूको कार्य केवल पुऱ्यादिनु हो" भनेर दियो। अर्थ यो हो कि तिम्रो यो भ्रम उचित होइन। अल्लाह तआलाले त तिमीलाई यी मिश्रणका कार्यहरूबाट अति कडाईले रोकेको छ। यसकारण प्रत्येक समुदायमा त्यसले रसूल पठाउँदै तथा किताबहरू अवतरित गर्दै आइराखेको छ। तथा प्रत्येक नबीले आएर सर्वप्रथम आफ्नो समुदायलाई शिर्कबाट नै जोगाउने प्रयत्न गरेको छ। यसको स्पष्ट अर्थ यो हो कि अल्लाह तआला कदापि यो चाहँदैन कि मानिसहरू शिर्क गरून् किनभने उसलाई प्रिय भएको भए यिनका खण्डनको निम्ति त्यसले रसूल किन पठाउँथ्यो ? परन्तु यसका उपरान्त पनि तिमीले रसूलहरूलाई झुट्लाएर शिर्कको मार्ग अपनायौ तथा अल्लाहले आफ्नो उत्पत्ति नीतिको कारण बलपूर्वक तथा दबावले रोकेन, त यो उसको विवेक तथा नीतिको एउटा भाग हो जस अर्न्तगत उसले मनुष्यहरूलाई आफ्ना इच्छा अनुरूप सञ्चालित हुने स्वतन्त्रता प्रदान गरेको छ, किनकि यसबिना उनको परीक्षा सम्भव थिएन। हाम्रा रसूलले हाम्रा सन्देश पुऱ्याएर यही सम्झाउँदै गरे कि यस स्वतन्त्रताको दुरूपयोग नगर, बरु त्यसलाई अल्लाहको प्रसन्नताको अनुरुप प्रयोग गर। हाम्रा रसूलले यी नै कुरा गर्न सक्दथे, जुन उनले गरे। तथा तिमीले शिर्क गरेर त्यसको दुरूपयोग गऱ्यौ, जसको दण्ड स्थायी यातना हो।

The Ummah Technology Mission

وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ۚ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾

(अल्लाहले मार्गदर्शन प्रदान गऱ्यो तथा केहीमाथि पथ-भ्रष्टता सिद्ध भयो ।[1] अब तिमी स्वयं धर्तीमा भ्रमण गरी हेर कि झुट्लाउनेहरूको परिणाम कस्तो भयो ?

إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

(३७) यद्यपि तपाईं उनको मार्गदर्शनका लागि इच्छुक रहँदै आउनु भएको छ तर अल्लाह (तआ़ला) त्यसलाई मार्गदर्शन दिने गर्दैन, जसलाई विचलित गरिदिन्छ तथा यस्ताका लागि कोही सहायक पनि हुँदैन ।[2]

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ ۙ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ ۚ بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

(३८) तथा उनीहरूले ठूला-ठूला कसम खाएर भन्दछन् कि मरेर गएका मानिसहरूलाई अल्लाह (तआ़ला) ले जीवित गर्नेछैन ।[3] किन होइन, (अवश्य जीवित गर्नेछ) यो त त्यसको सत्य अनिवार्य वचन हो, परन्तु धेरैजसोले अज्ञानता गरिराखेका छन् ।[4]

[1]वर्णित शंकाको समाधानको लागि अरु अधिक भन्यो कि हामीले प्रत्येक समुदायमा रसूल पठायौं तथा यो सन्देश उनीद्वारा पुऱ्यायौं कि मात्र एउटा अल्लाहको इबादत गर । तर जसलाई विचलन सिद्ध भइसकेको थियो, उनीहरूले यसको चिन्ता नै गरेनन् ।

[2]यसमा अल्लाहले भनिराखेको छ : हे पैग़म्बर ! तिम्रो इच्छा त यही हो कि यी सबैले मार्ग-दर्शनको बाटो अपनाऊन्, परन्तु अल्लाहका नियमहरूका अधीन जो विचलित भइसकेका छन्, उनलाई प्रकाशको मार्गमा तिमी ल्याउन सक्दैनौं । यिनीहरू त आफ्नो अन्तिम परिणामस्वरूप पुगेर नै रहनेछन्, जहाँ यिनलाई कोही सहायता गर्नेछैन ।

[3]किनभने माटोमा मिसिए पश्चात उनीहरू पुन: जीवित हुने, उनीहरूलाई टाढा तथा असम्भव प्रतीत हुन्थ्यो । यसैकारण रसूल जब मृत्यु पश्चात पुन: उभिनुको कुरो भन्दछ, त त्यसलाई झुठ्लाउँछन्, त्यसलाई स्वीकार गर्दैनन्, बरु यसको विपरीत पुन:जीवित नहुने कुरोमा बलपूर्वक एवं पूर्ण विश्वासका साथ कसम खान्छन् ।

[4]यसै अज्ञानता तथा मूर्खताका कारण रसूलहरूको विरोध गर्दै तथा झुठ्लाउँदै कुफ्रको समुद्रमा डुब्छन् ।

The Ummah Technology Mission

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَٰذِبِينَ ﴿٣٩﴾

(३९) यसकारण पनि कि यिनीहरूले जुन कुरामा भेद गर्दथे, त्यसलाई अल्लाह (तआ़ला) ले प्रष्ट वर्णन गरिदेओस् तथा यसकारण पनि कि काफ़िरले आफू झूठा हुने कुरो जानिहालून् ।[1]

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَّقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

(४०) हामीले जब कुनै कुराको इच्छा गर्दछौं त हामीबाट यति मात्र भन्नु पर्छ "भईहाल" अनि त्यो भईहाल्दछ ।[2]

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ

(४१) तथा जुन मानिसहरूले अत्याचार सहन गरे पश्चात अल्लाहको मार्गमा देश छोडेका छन् ।[3]

[1] यहाँ प्रलय (क़ेयामत) आउने कारण तथा रहस्यको वर्णन भइराखेको छ कि त्यस दिन अल्लाह तआ़ला ती कुराहरूको विषयमा निर्णय गर्नेछ जसमा यी मानिसहरू एक-आपसमा मतभेद राख्दथे तथा सत्यवादी तथा अल्लाहसित तर्सनेहरूलाई राम्रो प्रतिफल तथा अधर्मी तथा अवज्ञाकारीहरूलाई उनका कु-कर्महरूको दण्ड हुनेछ । यसका अतिरिक्त त्यस दिन काफ़िरहरूलाई पनि यो स्पष्ट हुनेछ कि उनी क़ेयामत नआउने कुरोमा जुन सौगन्ध खान्दथे, त्यसमा उनीहरू असत्य थिए ।

[2] अर्थात् मानिसहरूको विचारमा प्रलय (क़ेयामत) घटित हुनु जति पनि क़ठिन तथा असम्भव होस् परन्तु अल्लाहको लागि त केही कठिन छैन, त्यसलाई धर्ती तथा आकाश ध्वस्त पार्नका निम्ति ती मजदूर, इन्जिनियर तथा मिस्त्रीहरू तथा अन्य संसाधनको आवश्यकता छैन । उसलाई त मात्र शब्द (كن) (कुन) भन्नुछ, त्यसको शब्द (كن) (कुन) ले तुरुन्तै क़ेयामत व्याप्त भइहाल्नेछ ।

﴿ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ﴾

"क़ेयामतको कुरो आँखा चिम्म गर्दाको समय अथवा त्यसभन्दा पनि कम अवधिमा घटित हुनेछ ।" (सूर: अल-नहल-७७)

[3] हिज़रतको अर्थ हो कि अल्लाहको धर्मको लागि, अल्लाहको प्रसन्नता प्राप्त गर्नको निम्ति आफ्नो देश, आफ्ना सम्बन्धि तथा मित्र एवं साथीहरूलाई छाडेर यस्तो क्षेत्रमा गईहाल्नु जहाँ सरलतापूर्वक अल्लाहको कार्य गर्न सकियोस् । यस आयतमा मुहाजिरहरूको विशेषताको वर्णन गरिएको छ । यो आयत सामान्य छ, जुन सबै मुहाजिरहरूलाई सम्मिलित गर्दछ तथा यो पनि संभव छ कि यो ती मुहाजिरहरूको विषयमा अवतरित भयो, जुन आफ्ना समुदायलाई कष्ट दिइएबाट पीडित भई इथोपिया स्थानान्तरित भएका थिए ।

The Ummah Technology Mission

مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

हामीले उनीहरूलाई संसारमा सर्वश्रेष्ठ स्थान प्रदान गर्नेछौं,[1] तथा आख़िरतको प्रतिफल त निकै ठूलो छ,[2] काश ! मानिसहरू यसबाट परिचित भएको भए ।

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

(४२) यिनीहरू त्यसता मानिसहरू हुन् जसले धैर्यधारण गरे तथा आफ्नो प्रभुमाथि नै भरोसा गरिरहे ।

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِمْ ۚ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

(४३) तथा तपाईंभन्दा पहिला पनि हामीले मानव पुरूषलाई नै पठाउँदै गर्‍यौं जसतिर प्रकाशना (वह्यी) अवतरित गर्ने गर्दथ्यौं । यदि तिमी जान्दैनौं भने विद्वानहरूसित सोधिहाल ।[3]

उनीहरूको संख्या स्त्रीहरूसहित एक सय अथवा त्यसभन्दा अधिक थियो, जसमा आदरणीय उस्मान ग़नी तथा उनकी पत्नी, रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमकी पुत्री रूकैय्या पनि थिए ।

[1]यसबाट पवित्र जीविका एवं केही विद्वानहरूले "मदीना" तात्पर्य लिएका छन्, जुन मुसलमानहरूको केन्द्र बन्यो । इमाम इब्ने कसीर भन्नुहुन्छ कि दुबै कथनहरूमा प्रतिकूलता छैन, यसकारण कि जुन मानिसहरूले आफ्नो व्यापार तथा घर छाडेर स्थानान्तरण (हिज्रत) गरेका थिए, अल्लाह तआलाले संसारमा नै उनको प्रतिफल प्रदान गर्‍यो । "पवित्र जीविका पनि दियो तथा सम्पूर्ण अरबमाथि उनीहरूलाई प्रभुत्व तथा अधिकार प्रदान गर्‍यो ।

[2]आदरणीय उमर (رضی الله عنه) ले जब मुहाजिरहरू तथा अन्सारको भत्ता निर्धारित गर्नुभयो त प्रत्येक मुहाजिरलाई भत्ता दिने समयमा भन्नुभयो (هذا ما وعدك الله في الدنيا) "यो त्यो हो जसको अल्लाहले संसारमा वचन दिएको छ ।" (وما أدّخر لك في الآخرة أفضل) "तथा परलोकमा तिम्रो निम्ति जुन भण्डार छ, त्यो यसभन्दा कैयौं गुना श्रेष्ठ छ ।" (इब्ने कसीर)

[3](أهل الذكر) सित तात्पर्य अहले किताब हुन्, जुन अघिका नबीहरू तथा उनका इतिहाससित परिचित थिए । अर्थ यो हो कि हामीले जति पनि रसूलहरू पठायौं उनीहरू मनुष्य नै थिए, यसैले महम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम पनि यदि मनुष्य हुन् भने त यो कुनै नयाँ कुरा होइन कि तिमी उनको मनुष्यत्वका कारण उनको रिसालतलाई अस्वीकार गरिदेउ । यदि सन्देह छ भने तिमी अहले किताबसित सोध कि पूर्वकालिक सबै नबी मनुष्य थिए अथवा फरिश्ता, यदि उनीहरू फरिश्ता थिए त निःसन्देह अस्वीकार गरिदिनु, यदि उनी पनि सबै मनुष्य थिए भने महम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतलाई मात्र मनुष्य हुनुको कारण इन्कार किन ?

The Ummah Technology Mission

بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ ؕ وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٤٤﴾

(४४) निशानीहरू तथा किताबहरूका साथ, यो स्मृति (पुस्तक) हामीले तपाईंतिर उतारेका छौं ताकि मानिसहरूतिर जे उतारिएको छ तपाईंले त्यसलाई स्पष्टरूपले वर्णन गरिदिनुस् । शायद उनीहरूले सोच-विचार गरून् ।

اَفَاَمِنَ الَّذِيْنَ مَكَرُوا السَّيِّاٰتِ اَنْ يَّخْسِفَ اللّٰهُ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٤٥﴾

(४५) घिनलाग्दा छलकपट गर्नेहरू के यस कुराबाट निर्भय भइसकेका छन् कि अल्लाह (तआला) ले उनलाई धर्तीमा धसाइ दिन्छ अथवा उनको पासमा यस्तो स्थानबाट प्रकोप आइ पुग्छ जहाँको उनीहरूलाई अनुभूति पनि नहोस् ।

اَوْ يَاْخُذَهُمْ فِيْ تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿٤٦﴾

(४६)अथवा उनलाई हिंड्डुल गर्दा नै समातिहालोस्,[१] यिनीहरू कुनै प्रकारले पनि अल्लाह (तआला) लाई विवश गर्न सक्दैनन् ।

اَوْ يَاْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ ؕ فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿٤٧﴾

(४७) अथवा उनीहरूलाई डराई-धम्काई समातोस् ।[२] किन्तु निःसन्देह तिम्रो प्रभु अत्यन्त करूणाकारी तथा अत्यन्त कृपालु छ ।[३]

[१]यसका विभिन्न भावार्थ हुन सक्छन् । जस्तै (१)–जब तिमी व्यापार तथा व्यवसायको लागि यात्रामा जान्छौ । (२)–जब तिमी व्यवसायको उन्नतिको लागि विभिन्न साधन तथा रीति अपनाउँछौ । (३)–अथवा, रात्रिमा विश्राम गर्नको निम्ति ओछ्यानमा जान्छौं । यी (تقلب) का विभिन्न भावार्थ हुन् । अल्लाह तआला जब चाहन्छ यी अवस्थाहरूमा पनि तिम्रो पकड गर्नसक्दछ ।

[२](تخوف) को यो अर्थ पनि हुन सक्दछ कि पहिला देखि नै हृदयमा यातना तथा पकडको भय होस् । जुनप्रकार कैयन् पटक मनुष्य कुनै महापाप गर्दछ भने भयको आभास गर्दछ कि अल्लाहले मेरो पकड नगरिहालोस्, अतः कैयन् पटक यसप्रकार पनि पकड हुन्छ ।

[३]कि त्यो पापहरूमाथि तुरून्त पकड गर्दैन बरु अवसर प्रदान गर्दछ तथा त्यस अवसरले त अधिकतर मानिसहरूलाई क्षमा-याचना तथा विन्तीको सौभाग्य पनि प्राप्त हुनसक्छ ।

The Ummah Technology Mission

(४८) के उनीहरूले अल्लाहको सृष्टिमध्ये कुनैलाई पनि देखेनन् ? कि तिनको छायाँ दायाँ-बायाँ झुकि-झुकि अल्लाह (तआला) समक्ष दण्डवत (सजद:) गर्दछन् तथा विवशताको प्रदर्शन गर्दछन् ।[1]

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

(४९) तथा निःसन्देह आकाशहरू तथा धर्तीका सबै जीवधारी तथा सबै फरिश्ताहरू अल्लाह (तआला) समक्ष दण्डवत (सजद:) गर्दछन् तथा अलिकति पनि गर्व गर्दैनन् ।

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِن دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

(५०) तथा आफ्ना प्रभुसित, जो उनीमाथि छ, भयभीत (कम्पित) रहन्छन्[2] तथा जो आदेश प्राप्त गर्दछन्, त्यसको पालना गर्नमा लागिरहन्छन् ।[3]

يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾ ۩

(५१) तथा अल्लाह (तआला) ले भनिसकेको छ कि दुईटा पूज्य न बनाउ । पूज्य त त्यही मात्र एक्लो छ ।[4] अत: तिमी सबै मसित मात्र तर्स ।

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۖ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٥١﴾

[1]अल्लाह तआलाको महिमा तथा महानता एवं त्यसको गरिमाको महिमाको वर्णन छ कि प्रत्येक वस्तु त्यसको सामु दण्डवत् (सजदा) मा तथा अधीन छ, निर्जीव अथवा जीवधारी अथवा जिन्न एवं मनुष्य तथा फरिश्ताहरू प्रत्येक कुरो जसको छायाँ दायाँ-बायाँ झुक्दछ, त त्यो बिहान साँझ, आफ्नो छायाँसहित अल्लाहलाई ढोग्दछ । इमाम मुजाहिद भन्नुहुन्छ कि जब सूर्य मध्यान तिर झुक्छ, न प्रत्येक कुरो अल्लाह सामु दण्डवत हुन्छ ।

[2]अल्लाहको भयले कम्पित तथा भयभीत रहन्छ ।

[3]अल्लाहका आदेशहरूको अवहेलना गर्दैनन्, बरु जे आदेश दिईन्छ, पालना गर्दछन्, जसबाट मनाही गरिन्छ, त्यसबाट टाढा रहन्छन् ।

[4]किनभने अल्लाहको अतिरिक्त कोही पूज्य छँदैछैन । यदि आकाश तथा धर्तीका दुई अथवा अन्य ईष्टदेव भएको भए संसारको यो सारा व्यवस्था स्थिर रहन सक्दैनथ्यो, विगाड तथा विनाशको निशाना भइसकेको हुन्थ्यो । ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾ "यदि आकाश र पृथ्वीमा एक अल्लाहबाहेक अन्य ईश्वरहरु हुन्थे भने यो दुवै क्षतिग्रस्त हुने थिए ।" (सूर: अल-अम्बिया-२२) यसकारण (ثنويت) (दुई उपास्यहरू) को विश्वास जसलाई (अग्नि पूजक) मान्ने रहँदैआएका छन्

(५२) तथा आकाशहरूमा तथा धर्तीमा जे-जति छ, सबै उसैको हो तथा उसैको पूजा सधैं अनिवार्य छ,[1] के तैपनि तिमी त्यसको अतिरिक्त अरुहरूसित तर्सन्छौ ?

وَلَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَهُ ٱلدِّينُ وَاصِبًا ۚ أَفَغَيْرَ ٱللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

(५३) तथा तिम्रो पासमा जति पनि सामग्री छन्, सबै उसैबाट प्रदान गरिएका हुन्,[2] अहिले पनि जब तिमीलाई कुनै कठिनाई आउँछ, त उसैतिर प्रार्थना तथा विन्ति गर्दैरह ।[3]

وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ ۖ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْـَٔرُونَ ﴿٥٣﴾

(५४) अनि जब उसले तिमीबाट कठिनाई हटाइदियो, त तिमीमध्ये केही मानिसहरू आफ्नो प्रभुको साथमा साझेदार बनाउन थाल्छन् ।

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ ٱلضُّرَّ عَنكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُم بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

अथवा (تعدد إله) (अनेकेश्वरवादी) को विश्वास, जसलाई अधिकतर मूर्तिपूजक मान्ने रहँदै आएका छन्, यी सब असत्य छन् । जब सृष्टिको स्रष्टा एक छ तथा त्यही बिना कसैको साझेदारी सृष्टिलाई व्यवस्थित गरिराखेको छ,त पूज्य पनि केवल त्यही छ, जो एक्लो छ, दुई अथवा दुईभन्दा अधिक छैन ।

[1]उसैको उपासना (इबादत) तथा आज्ञा-पालन स्थाई तथा अनिवार्य छ । (واصب) को अर्थ 'सदैव' हो । "उनका लागि यातना छ, सधैंका निम्ति ।" (सूर: अल-साफ़्फ़ात-९) तथा यसको यही अर्थ हो जुन अन्य स्थानमा वर्णन गरिएको छ ।

﴿ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصاً لَّهُ الدِّينَ ☆ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ﴾

"तसर्थ अल्लाहको इबादत गर, उसैको लागि दीनलाई (धर्मलाई) विशेष गर्दै, सावधान ! उसैको लागि विशेषरुपले भक्ति छ ।" (सूर: अल-जुमर-२,३)

[2]जब सबै सुख-सुविधा अल्लाहले नै दिन्छ त त्यसपछि उपासना (इबादत) अरुहरूको किन ?

[3]यसको अर्थ यो हो कि अल्लाह एक हुनुको विश्वास हृदयका गहिराईमा स्थित छ, जो त्यसबेला सामु आउँछ, जब हरेकतिरबाट निराशाका बादल घना हुँदै जान्छन् ।

The Ummah Technology Mission

(५५) कि हाम्रा प्रदान गरिएका अनुकम्पाहरूमाथि कृतघ्नता व्यक्त गरून् ।[1] (ठीक छ) केही लाभ उठाइहाल । अन्तमा तिमीलाई ज्ञान भईनै हाल्नेछ ।[2]

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

(५६) तथा जसलाई जान्दै जान्दैनन्, त्यसको भाग हाम्रा प्रदान गरिएका वस्तुहरूमा निर्धारित गर्दछन् ।[3] अल्लाहको सौगन्ध ! तिम्रो यस आक्षेपको प्रश्न तिमीसित अवश्य नै गरिनेछ ।[4]

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۗ تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

[1]तर मानिस पनि कति कृतघ्न छ कि कष्ट (रोग, दरिद्रता तथा हानि आदि) समाप्त हुने बित्तिकै त्यसले पुन: प्रभुसँग शिर्क गर्न थाल्छ ।

[2]यो त्यसैप्रकार नै छ, जस्तो यसभन्दा पूर्व भनेको थियो ।

﴿ قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴾

"क्षणिक जीवनमा लाभ उठाइहाल, अन्तत: तिम्रो वासस्थान नरक छ ।" (सूर: इब्राहीम-३०)

[3]अर्थात् जसलाई यिनी हितकारक संकट समाधान गर्ने तथा पूज्य ठान्दछन्, तिनीहरू ढुङ्गाका मूर्ति हुन्, जसका वास्तविकता पनि कोही जान्दैन कि उनीसँग के घटित भइराखेको छ ? यी कुराहरूलाई कोही जान्दैन तर यी अत्याचारी मानिसहरूले उनको वास्तविकताबाट अनभिज्ञ हुँदाहुँदै पनि उनीहरूलाई अल्लाहका साभ्भीदार बनाएका छन् । तथा अल्लाहद्वारा दिइएका मालमध्ये उनका लागि पनि (भोग-प्रसादको रुपमा) भाग निर्धारित गर्दछन्, बरु अल्लाहको भाग छैन भने कुनै चिन्ता छैन, उनीहरूको भागमा कमी गर्दैन, जस्तो कि सूर: अल-अनाम-१३६ मा वर्णन गरिएको छ ।

[4]तिमी जुन अल्लाहमाथि मिथ्या आरोप लगाउँछौ कि उसका साभ्भी अथवा उसका कैयन् साभ्भेदारहरू छन्, उनका विषयमा क़ेयामतका दिन तिमीसित सोधिनेछ ।

The Ummah Technology Mission

(५७) तथा उनीहरू पवित्र अल्लाह (तआला) का लागि छोरीहरू निर्धारित गर्दछन् तथा आफ्ना लागि त्यो जुन आफ्ना इच्छा अनुसार हुन्छ ।[1]

وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ الْبَنٰتِ سُبْحٰنَهٗ ۙ وَلَهُمْ مَّا يَشْتَهُوْنَ ۝٥٧

(५८) तथा उनीहरूमध्ये कसैलाई छोरी हुने सूचना दिईन्छ भने उसको अनुहारमा अन्धकार छाउँछ तथा मनमा दुखको आभास गर्दछ ।

وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِالْاُنْثٰى ظَلَّ وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَّهُوَ كَظِيْمٌ ۝٥٨

(५९) यस नराम्रो सूचनाको कारण मानिसहरूबाट लुकि-लुकि हिंड्छ । विचार गर्दछ कि के यस अपमानलाई बोकिराखोस् अथवा माटोमा गाडिदेओस् । ओह ! कस्तो नराम्रा निर्णय गर्दछन् ?[2]

يَتَوَارٰى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوْٓءِ مَا بُشِّرَ بِهٖ ؕ اَيُمْسِكُهٗ عَلٰى هُوْنٍ اَمْ يَدُسُّهٗ فِى التُّرَابِ ؕ اَلَا سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ۝٥٩

[1]अरबका केही जनजाति (खुजाआ तथा किनाना) फरिश्ताहरूको पूजा गर्दथे तथा भन्थे कि यिनी अल्लाहका पुत्रीहरू हुन्, अर्थात् एउटा अत्याचार त यो गरे कि अल्लाहका सन्तान वनाए, जवकि उसका कुनै सन्तान छैन । अनि सन्तान पनि स्त्रीलिङ्ग, जसलाई उनीहरूले आफ्नो लागि अप्रिय ठान्थे, अल्लाहको लागि त्यो रूचाए । जस्तो कि अन्य स्थानमा अल्लाहको आदेश छ :

﴿اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى☆تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ ضِيْزٰى﴾

"के तिम्रो लागि पुत्र तथा उसको लागि पुत्रीहरू ? यो त बडो भद्दा विभाजन हो ।" (सूरः अल-नज्म-२१, २२)

यहाँ यो भन्यो कि तिमी त यो कामना गर्दछौ कि पुत्र होस्, कुनै पुत्री नहोस् ।

[2]अर्थात् पुत्रीको जन्म सुनेर उनको यो दशा हुन्छ, जुन वर्णित भयो, तथा अल्लाहको लागि पुत्रीहरू चयन गर्दछन् । कस्तो अनुचित निर्णय छ ? यहाँ यो नबुझियोस् कि अल्लाह तआला पनि छोराहरूको अपेक्षा छोरीहरूलाई तुच्छ ठान्दछ । होइन, अल्लाहका समक्ष छोराछोरीमा कुनै अन्तर छैन । न त लिङ्गको आधारमा कसैको हीनता तथा श्रेष्ठताको विचार उसकहाँ छ । यहाँ त मात्र अरबहरूको यस अन्याय तथा पूर्णरुपले अनुचित व्यवहारको स्पष्टीकरण उद्देश्य हो, जुन उनीहरूले अल्लाहसँग गरेका छन्, जवकि अल्लाहको महिमा तथा श्रेष्ठतालाई उनीहरूले पनि स्वीकार गर्दछन् । यसको तर्कपूर्ण परिणाम यो थियो कि जुन कुरो यिनी आफ्नो लागि प्रिय ठान्दैनथे, अल्लाहको लागि पनि त्यो निर्धारित गर्नु पर्दैनथ्यो, परन्तु उनीहरूले यसको विपरीत गरे । यहाँ केवल त्यसै अन्यायको स्पष्टीकरण गरिएको छ ।

The Ummah Technology Mission

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

(६०) परलोक (आख़िरत) मा ईमान नहुनेहरूकै नराम्रो उदाहरण छ,[1] अल्लाहको लागि त अति उच्च महिमा छ, त्यो बडो प्रभावशाली तथा विवेकी छ ।[2]

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِم مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَابَّةٍ وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ

(६१) तथा यदि मानिसहरूको अत्याचारमा अल्लाहले उनको पकड गर्ने भए भने धर्तीमा एउटा पनि जीव बाँच्ने थिएन,[3] तर त्यसले त उनीहरूलाई एक निर्धारित समयसम्म छुट दिन्छ,[4] अनि जब उनको

[1]अर्थात् काफ़िरहरूका जुन घोर कुकर्म वर्णन गरिएका छन्, उनैको लागि नराम्रो उदाहरण तथा दुर्गुण हो अर्थात् अज्ञान तथा कुफ्रको दुर्गुण । अथवा यो अर्थ हो कि अल्लाहको लागि पत्नी तथा सन्तान जुन यिनीहरू निर्धारित गर्दछन्, यो नराम्रो उदाहरण हो, जुन आख़िरतलाई नकार्नेवालाहरू अल्लाहको लागि वर्णन गर्दछन् ।

[2]अर्थात् त्यसको प्रत्येक गुण सृष्टिको तुलनामा श्रेष्ठतम् तथा महान छ । जस्तै त्यसको ज्ञान विस्तृत छ, त्यसको सामर्थ्य असीम छ, त्यसको दया तथा वरदान अनुपम छ । (وعلى هذا القياس) अथवा यो अर्थ हो कि त्यो सामर्थ्यवान् हो, स्रष्टा हो, जीविका प्रदान गर्ने हो तथा हेर्ने, सुन्ने हो आदि । (फ़तहुल क़दीर) अथवा नराम्रो उदाहरणको अर्थ कमी, आलस्य हो तथा (مثل أعلى) को अर्थ पूर्ण सामर्थ्य, प्रत्येकरुपले अल्लाहको लागि हो । (इब्ने क़सीर)

[3]यो उसको धैर्य हो तथा उसको विवेक एवं ज्ञानको परिणाम हो कि त्यो आफ्नो अवहेलना देख्दछ परन्तु तैपनि त्यो आफ्नो जीविका प्रदान गर्ने काम रोक्दैन तथा न तुरुन्तै पकड गर्दछ । यदि त्यसले कुकर्म गर्न साथ पकड गर्न प्रारम्भ गर्दछ भने अत्याचार, पाप तथा कुफ्र एवं शिर्क यति अधिक छन् कि धर्तीमा कुनै जीवधारी शेष रहँदैन, किनभने जब नराम्रो कुरा चारैतिर फैलिन्छ त प्रकोप पनि चारैतिर हुनेछ, जसले गर्दा सत्कर्मी पनि नाश गरिन्छन् । तर परलोकमा अल्लाहको तर्फबाट ती (सत्कर्मी) सम्मानित हुनेछन्, जस्तो कि हदीसमा स्पष्टीकरण छ । (हेर्नुस् सहीह बुख़ारी संख्या २११८ तथा मुस्लिम संख्या २२०६ तथा २२१०)

[4]यो त्यस विवेकको वर्णन हो जसको अधीन त्यो एक निर्धारित समयसम्म अवसर दिन्छ, ताकि उनको लागि कुनै तर्क शेष नरहोस्, दोस्रो उनका सन्तानहरूमध्ये केही ईमानदार निस्केर आऊन् ।

The Ummah Technology Mission

لَا يَسْتَأْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّلَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ﴿٦١﴾

त्यो समय आईपुग्छ, त उनीहरू एकछिन पछाडी रहन सक्दैनन् तथा न अगाडी बढ्न सक्छन् ।

وَيَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُوْنَ وَتَصِفُ اَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ اَنَّ لَهُمُ الْحُسْنٰى ۖ لَا جَرَمَ اَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَاَنَّهُمْ مُّفْرَطُوْنَ ﴿٦٢﴾

(६२) तथा उनीहरू आफ्ना लागि जुन कुरो अप्रिय ठान्दछन्, त्यसलाई अल्लाहको निम्ति सिद्ध गर्दछन् ।[1] तथा उनका जिभ्रा असत्य कुराहरूको वर्णन गर्दछन् कि उनको लागि श्रेष्ठता छ ।[2] कदापि होइन वास्तवमा उनको लागि अग्नि छ तथा यिनीहरू नरकवासीहरूका अग्रणी हुन् ।[3]

تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰٓى اُمَمٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ

(६३) अल्लाहको सौगन्ध ! हामीले तिमीभन्दा पूर्वका समुदायतिर पनि (आफ्ना रसूल) पठायौं तर शैतानले उनका कुकर्महरूलाई उनको दृष्टिमा उचित ठहरायो,[4] त्यो शैतान आज पनि

[1]अर्थात् पुत्रीहरू, यो पुनरावृत्ति विशेष जोडको लागि छ ।

[2]यो उनको दोस्रो दुर्गुणको वर्णन हो कि अल्लाहसँग अन्यायको कुरा गर्दछन् । परन्तु उनका मुख झुटा कुरा बोल्दछन् कि उनको अन्त्य राम्रो छ, उनका लागि भलाईहरू छन् तथा संसारको जस्तै उनको आख़िरत पनि राम्रो हुनेछ । जबकि यस्तो होइन, न त यो सम्भव पनि छ ।

[3]अर्थात् निःसन्देह उनको अन्त राम्रो छैन तथा त्यो हो नरकको आगो, जसमा उनीहरूले नरकमा जानेहरूको नेतृत्व गर्नेछन् । (فرط) को यही अर्थ हदीसमा पनि सिद्ध छ । नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो : (أنا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ) (सहीह बुख़ारी संख्या ६५८४ तथा मुस्लिम संख्या १७९३) "म हौज़े कौसरमा तिम्रो नेतृत्व गर्नेछु ।" एउटा अर्को अर्थ مُفرطون को यो गरिएको छ कि उनीहरूलाई नरकमा हालेर बिर्सिदिइने छ ।

[4]जसको कारण उनीहरूले पनि रसूलहरूलाई झुट्लाए जुनप्रकारले, हे पैग़म्बर, मक्काका क़ुरैशले तिमीलाई झुट्लाई राखेका छन् ।

The Ummah Technology Mission

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

उनको मित्र बनेको छ ।[1] तथा उनका लागि दुखदायी यातना छ ।

وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ ۙ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

(६४) यस किताबलाई हामीले तपाईंमाथि यसकारण अवतरित गरेका छौं कि तपाईंले हरेक त्यस कुरालाई व्यक्त गरिदिनुस् जसमा उनीहरू मतभेद गरिराखेका छन् ।[2] र यो निष्ठावानहरूको लागि मार्गदर्शन तथा कृपा हो ।

وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾

(६५) तथा अल्लाह (तआला) ले आकाशहरूबाट वर्षा गरेर त्यसबाट धर्तीलाई त्यसको मृत्यु पश्चात जीवित गर्दछ। निःसन्देह यसमा उनीहरूका लागि निशानी छन्, जो सुन्दछन् ।

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

(६६) तथा तिम्रा लागि त[3] पशुहरूमा पनि ठूलो शिक्षा छ कि हामीले तिमीलाई उनीहरूका पेटमा जे छ, त्यसैमा गोबर तथा रक्तको मध्येबाट शुद्ध दूध पिलाउँछौं, जुन पिउनेहरूलाई सजिलैसँग पच्दछ ।[4]

---

[1] (اليوم) सित तात्पर्य सांसारिक समय हो, जस्तो कि अनुवादबाट स्पष्ट छ, यसबाट तात्पर्य आख़िरत हो कि त्यहाँ पनि यो उनको साथी हुनेछ। अथवा (وليهم) मा (هم) को संकेत मक्काका काफ़िरहरूतिर छ । अथवा यही शैतान जसले अघिका समुदायहरूलाई मार्ग-विचलित गर्‍यो, आज त्यो यी मक्काका काफ़िरहरूको मित्र छ तथा उनीहरूलाई रिसालत झुट्लाउनुको लागि बाध्य गरिराखेको छ ।

[2] यसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको यो पदवी वर्णन गरिंदैछ कि आस्था तथा धार्मिक नियमहरूको सम्बन्धमा यहूदी तथा इसाईकामध्ये, त्यसैप्रकार अन्धविश्वासी तथा मूर्तिपूजकहरूका बीच तथा अन्य धर्महरूका अनुयायीहरूका बीच जुन आपसी मतभेद छ, तिनका विस्तृत वर्णन यसप्रकार गरून् कि सत्य तथा असत्य स्पष्ट होस् ताकि मानिसहरू सत्यलाई अपनाएर असत्यबाट बचन् ।

[3] (أنعام) (चौपायाहरू, पशु) सित ऊँट, गाई, बाख्रा (तथा भेंडा एवं दुम्बा) तात्पर्य छ ।

[4] यी चौपायाहरू जे-जति खान्छन्, आमाशयमा जान्छ, त्यसै भोजनबाट दूध, रक्त, गोबर तथा मूत्र बन्दछ। रक्त नसाहरूमा तथा थनहरूमा, त्यसैप्रकार गोबर तथा मूत्र आ-आफ्ना

The Ummah Technology Mission

(६७) तथा ख़जूर एवं अंगुरका बोटहरूका फलबाट तिमीले मदिरा बनाउँछौ तथा उत्तम जीविका सामग्री पनि । जुन मानिसहरू बुद्धि भएका छन्, उनका लागि त यसमा पनि निकै ठूलो निशानी छ ।

وَمِنْ ثَمَرَٰتِ ٱلنَّخِيلِ وَٱلْأَعْنَٰبِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۗ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

(६८) तथा तपाईंको प्रभुले माहुरीलाई यो ज्ञान दियो ।[1] कि पर्वतहरूमा, वृक्षहरूमा तथा मानिसहरूद्वारा बनाइएका अग्ला-अग्ला घरहरूमा आफ्नो घर (चाका) बनाउ ।

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى ٱلنَّحْلِ أَنِ ٱتَّخِذِى مِنَ ٱلْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ ٱلشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾

(६९) तथा हरेक प्रकारको फल खाउ तथा आफ्नो (पालनकर्ता) का सरल मार्गहरूमा हिंड्ने गर, उनका पेटबाट (पिउने पदार्थ) पेयद्रव निस्कन्छ,[2] जसका रङ्ग भिन्न छन् ।[3] तथा जसमा मानिसहरूका लागि आरोग्य छ,[4]

ثُمَّ كُلِى مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ فَٱسْلُكِى سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ۚ يَخْرُجُ مِنۢ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَٰنُهُۥ فِيهِ شِفَآءٌ

निकास स्थानबाट स्थान्तरित हुन्छ तथा दूधमा न त रक्तको रङ्ग हुन्छ तथा न गोबर एवं मुत्रको दुर्गन्ध । सेतो, स्वच्छ दूध बाहिर आउँछ, जो अत्यन्त सरलताले घाँटीबाट पेटमा जान्छ ।

[1]प्रकाशना (वह्यी) सित तात्पर्य त्यो बोध तथा त्यो सुझबुझ हो, जुन अल्लाह तआलाले आफ्नो स्वभाविक आवश्यकताको पूर्तिका लागि जीवहरूलाई प्रदान गरेको छ ।

[2]माहुरी प्रथम पर्वतमा, वृक्षमा तथा अग्ला भवनहरूमा आफ्नो घर यसप्रकार वनाउँछ कि त्यसमा कुनै छिद्र अथवा चिरा रहँदैन । अनि त्यो बगैंचा, वन, घाटी एवं पर्वतहरूमा घुमफिर गर्छ तथा हरेक प्रकारका फलहरूको रस आफ्नो पेटमा एकत्रित गर्दछ तथा त्यसपछि तिनै मार्गबाट जहाँबाट गुज्रन्छ, फर्कन्छ तथा आफ्नो घरमा आएर वस्छ, जहाँ त्यसको मुखबाट मधु निस्कन्छ, जसले कुर्आनले पेयद्रव भनेको छ अर्थात् स्वास्थ्यवर्धक पेय पदार्थ ।

[3]कुनै रातो, कुनै सेतो, कुनै नीलो, कुनै बसन्ती रङ्गको । जुनप्रकार फल तथा खेतहरूबाट त्यो भोजन प्राप्त गर्दछ, त्यसैप्रकार त्यसको रङ्ग तथा स्वाद पनि भिन्न हुन्छ ।

[4] شفاء जातिवाचक संज्ञा, महत्व दर्शाउनको लागि हो अर्थात धेरैजसो रोगहरूका लागि मधु स्वास्थ्यवर्धक छ । यो होइन कि प्रत्येक रोगको औषधि हो । वैध तथा चिकित्सकहरूले पनि महलाई स्वस्थ्यवर्धक प्राकृतिक द्रवको रूपमा मानेका छन् ।

The Ummah Technology Mission

لِّلنَّاسِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

चिन्तन तथा विचार गर्नेहरूका लागि यसमा पनि निकै ठूलो निशानी (लक्षण) छ ।

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ ۚ وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾

(७०) तथा अल्लाह (तआ़ला) ले नै तिमी सबैलाई जन्म दिएको छ, त्यसैले फेरि तिमीलाई मृत्यु दिनेछ, तथा तिमीमध्ये यस्ता पनि छन् जो निकै नराम्रो आयुतिर फर्काइन्छन् कि धेरै जानिसके पश्चात पनि त्यो केही नजानोस् ।[1] निःसन्देह अल्लाह (तआ़ला) सर्वज्ञाता सामर्थ्यवान छ ।

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا

(७१) तथा अल्लाह तआ़ला ले नै तिमी मध्ये एक लाई अर्को माथि जीविकामा अधिक प्रदान गरेको छ । परन्तु जसलाई अधिक प्रधान

तर विशेष रोगहरूका लागि न कि प्रत्येक रोगको निम्ति हदीसमा वर्णित छ कि नवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई मिष्ठान एवं मधु (मह) रूचिकर थिए । (सहीह वुख़ारी किताबुल अशरिबः बावु शराबिल हलवाए वल असले) एक अन्य कथनमा छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो कि तीन कुरामा स्वास्थ्य छ सिंघी (पोछ्ना) लगाइनुमा, मधु पिउनमा तथा आगोले दाग्नुमा । तर (सहीह बुख़ारी बाबुद दवाए बिल अस्ले) । हदीसमा एउटा घटनाको वर्णन पाईन्छ । पखाला (दस्त) को रोगमा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मधु प्रयोग गर्नुको सल्लाह लिनुभयो, जसवाट पखाला झन् वढिहाल्यो, आएर भनियो, त उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पुनः मधु पिउन सल्लाह दिनुभयो अझै अधिक उदरामय आउन थाल्यो तथा घरका मानिसहरूले ठाने कि सायद रोगमा वृद्धि भइसकेको छ । अनि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पासमा आए । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले तेस्रो पटक पनि भन्नुभयो अल्लाह साँचो छ तथा तिम्रो भाईको पेट झुटो छ । जाउ, तथा उसलाई मधु खुवाउ । अतः तेस्रो पटकमा त्यो पूर्ण स्वस्थ भयो । (सहीह बुख़ारी बाबु दवाइल मबतून तथा सहीह मुस्लिम किताबुस् सलाम)

[1]जब मनुष्य प्राकृतिक आयुभन्दा बढ्दछ तब त्यसपछि त्यसको बुद्धि पनि कमजोर हुदैजान्छ तथा कैयन् पटक बुद्धि समाप्त हुनजान्छ तथा त्यो बच्चा सरह हुनपुग्छ । यही बृद्धावस्था हो जसबांट नबी सल्लल्लाहु अलैहिं वसल्लमले शरण माँग्नु भएको छ ।

The Ummah Technology Mission

بِرَآدِّیْ رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَیْمَانُهُمْ فَهُمْ فِیْهِ سَوَآءٌ ؕ اَفَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ یَجْحَدُوْنَ ﴿٧١﴾

गरिएको छ, उनी आफ्नो अधिक जीविकाबाट आफ्ना दासलाई दिँदैन कि त्यो र यिनी त्यसमा समान भइहालून्,[1] त के यी मानिसहरू अल्लाहका उपकारहरूलाई अस्वीकार गरिराखेका छन् ?[2]

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِیْنَ وَحَفَدَةً وَّرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّیِّبٰتِ ؕ اَفَبِالْبَاطِلِ یُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ یَكْفُرُوْنَ ﴿٧٢﴾ ۙ

(७२) तथा अल्लाह (तआ़ला) ले तिम्रो लागि तिमीहरू मध्येबाट नै तिम्रा पत्नीहरू पैदा गऱ्यो तथा तिम्रा पत्नीहरूबाट तिम्रा पुत्र तथा पौत्र पैदा गऱ्यो तथा तिमीलाई राम्रा-राम्रा कुराहरू खानलाई प्रदान गऱ्यो । त के तैपनि मानिसहरूले असत्यमाथि ईमान स्थपित गर्नेछन्[3] तथा अल्लाह तआ़लाका उपकारहरूको कृतघ्नता गर्नेछन् ?

وَیَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا یَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَیْـًٔا وَّلَا یَسْتَطِیْعُوْنَ ﴿٧٣﴾ ۚ

(७३) तथा उनीहरूले अल्लाह (तआ़ला) का अतिरिक्त उनीहरूको पूजा गर्दछन्, जसले आकाशहरू तथा धर्तीबाट उनीहरूलाई केही पनि जीवन साधन दिन सक्दैन तथा न केही शक्ति राख्दछन् ।[4]

[1]अर्थात् जब तिमी आफ्ना दासहरूलाई यति धन तथा सांसारिक सुख साधन दिँदैनौ कि उनी तिम्रो समान भईहालून् त अल्लाह तआ़लाले यो कसरी प्रिय ठान्नेछ कि तिमी केही मानिसहरूलाई, जो अल्लाहका भक्त तथा दास हुन्, अल्लाहको साझीदार तथा समान बनाउ ।

[2]कि अल्लाहद्वारा दिइएको धनबाट अन्य देवताहरूको भोग-प्रसाद निकाल्दछौ तथा यसप्रकार त्यसको अनुकम्पाको कृतघ्ना गर्दछौ ।

[3]अर्थात् अल्लाह तआ़ला आफ्ना यी उपहारहरूको वर्णन गरेर जुन आयतमा वर्णित छन्, प्रश्न गरिराखेको छ कि सबैथोक दिने त अल्लाह नै हो, तर यिनीहरू त्यसलाई छाडेर अरुहरूको पूजा गर्दछन् तथा अन्यको भनाई मान्दछन् ।

[4]अर्थात् अल्लाहलाई छाडि पूजा पनि त्यस्ता मानिसहरूको गर्दछन्, जोसित कुनै कुराको अधिकार छैन ।

The Ummah Technology Mission

فَلَا تَضْرِبُوا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَ اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

(७४) तसर्थ अल्लाह (तआ़ला) का लागि समतुल्य न बनाउ,[1] अल्लाह (तआ़ला) राम्ररी जान्दछ तथा तिमी जान्दैनौ ।

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوْكًا لَّا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّمَنْ رَّزَقْنٰهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَّجَهْرًا ؕ هَلْ يَسْتَوٗنَ ؕ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝

(७५) अल्लाह (तआ़ला) एउटा उदाहरणको वर्णन गरिराखेको छ कि एउटा दास छ, अन्यको स्वामित्वको, जो कुनै कुराको अधिकार राख्दैन तथा एउटा अन्य व्यक्ति छ, जसलाई हामीले आफ्नो पासबाट समुचित धन दिएका छौं, जसबाट त्यो गोप्य तथा खुल्लारूपले खर्च गर्दछ । के यी सबै समान हुन सक्दछन् ?[2] अल्लाह (तआ़ला)

[1]जुन प्रकारले मुश्रिकहरू उदाहरण दिन्छन् कि जस्तो राजालाई भेट्नु छ अथवा त्यसबाट कुनै काम छ भने कोही सोझै राजासित सम्पर्क स्थापित गर्न सक्दैन, उसले सर्वप्रथम राजाका निकटवर्तीसित सम्बन्ध स्थापित गर्नुपर्छ, अनि बल्ल उसको राजासित सम्पर्क हुन्छ । त्यसैप्रकार अल्लाहको मान तथा महिमा अपरम्पार छ । त्यससम्म पुग्नका लागि हामीले यी देवताहरूलाई साधन बनाउँछौ अथवा महात्माको माध्यम समात्छौ । अल्लाह (तआ़ला) ले भन्यो कि तिमी अल्लाहलाई आफूजस्तो नठान न यस किसिमको उदाहरण देउ, यसकारण कि त्यो त एक्लो छ, जसको कुनै उपमा नै छैन । अनि राजा न त लुकेका कुराहरू जान्दछ, न अन्तर्यामी न सबैकुरा देख्ने र सुन्ने हुन्छ कि बिना कुनै साधन जनताको दशा तथा आवश्यकताहरूलाई जान्न सकोस् । जबकि अल्लाह तआ़ला प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष स्पष्ट-अस्पष्ट, दर्शी-अदर्शी हरप्रकारको कुराको ज्ञान राख्दछ तथा प्रत्येकको विन्ती सुन्ने सामर्थ्य राख्दछ । तसर्थ एउटा मनुष्य राजाको अल्लाहसँग के तुलना तथा उदाहरण ?

[2]केही विद्वानहरू भन्दछन् कि यो दास तथा स्वतन्त्रको उदाहरण हो कि प्रथम व्यक्ति दास तथा द्वितीय स्वतन्त्र छ । यी दुबै समान हुन सक्दैनन् । केही ज्ञाताहरूको भनाई छ कि यो ईमानवालाहरू तथा काफ़िरहरूको तुलना हो । प्रथम काफ़िर तथा द्वितीय ईमानवाला हो । यी समान छैनन् । केही विद्वानहरू भन्छन् कि यो अल्लाह तआ़ला तथा झूटा देवताहरूको तुलना हो । प्रथमसित तात्पर्य झूटा देवता तथा द्वितीयसित अल्लाह हो । यी दुबै समान सक्दैनन् । अर्थ यही हो कि यो एक दास तथा स्वतन्त्र, यसका उपरान्त यी दुबै मनुष्य हुन्, दुबै अल्लाहको सृष्टि हुन् तथा अन्य पनि धेरैजसो कुरा दुबै बीच समान छन् । यसको उपरान्त मान, सम्मान, मर्यादा तथा आदरमा दुबैलाई समान ठान्दैनन् । तसर्थ

The Ummah Technology Mission

कै लागि सारा प्रशंसा हुन्, तर उनीहरूमध्ये अधिकतर मानिसहरू जान्दैनन् ।

(७६) तथा अल्लाह (तआ़ला) ले एउटा अर्को उदाहरण वर्णन गर्दछ[1] दुईटा व्यक्ति छन्, जसमध्ये एउटा लाटो छ तथा कुनै कुरामाथि उसलाई अधिकार प्राप्त छैन, बरु त्यो आफ्नो स्वामीमाथि एउटा बोझ छ, त्यसलाई उसले जहाँ पठाउँछ, केही राम्रो गरेर ल्याउँदैन । के यो तथा त्यो जो न्यायको आदेश दिन्छ र स्वयं पनि सोझो मार्गमा छ, समान हुन सक्दछन् ?

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ اَحَدُهُمَآ اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰىهُ ۙ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ ۭ هَلْ يَسْتَوِيْ هُوَ ۙ وَمَنْ يَّاْمُرُ بِالْعَدْلِ ۙ وَهُوَ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝

(७७) तथा आकाशहरू र धर्तीका परोक्षका कुरा मात्र अल्लाहलाई नै ज्ञात छ ।[3] र त्यस क़ेयामतको कुरा त मात्र यस्तो छ, जस्तै आँखा झिम्म गर्नु बरु त्यसभन्दा पनि धेरै निकट । निःसन्देह

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ وَمَآ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ

अल्लाह तआ़ला तथा ढुङ्गाको एउटा मूर्ति अथवा एउटा चिहानको थुप्रो, यी दुवै कुन प्रकार समान हुन सक्दछन् ?

[1]यो एउटा अन्य उदाहरण हो, जुन पहिलोभन्दा धेरै स्पष्ट छ ।

[2]तथा प्रत्येक कार्य गर्नुको सामर्थ्य राख्दछ किनभने हरेक कुरो बोल्दछ, बुझ्दछ तथा छ पनि सोझो मार्गमा अर्थात् प्राकृतिक धर्म तथा सुचरित्रमा । अर्थात् अधिकता एवं कमीवाट पवित्र । जसरी यी दुवै समान छैनन्, त्यसरी नै अल्लाह तआ़ला तथा ती वस्तुहरू जसलाई मानिसहरू अल्लाहको साझीदार ठहराउँछन्, समान हुनै सक्दैनन् ।

[3]अर्थात् आकाश तथा धर्तीमा जुन कुराहरू अप्रत्यक्ष छन् तथा उनी असंख्य छन् एवं तिनैमा क़ेयामतको ज्ञान छ, ती सबैको ज्ञान अल्लाहका अतिरिक्त कसैलाई छैन । यसकारण इबादत (उपासना) को योग्य एक अल्लाह नै छ न कि ती मूर्तिहरू अथवा मृत धर्मात्मा व्यक्तिहरू जसलाई कुनै वस्तुको ज्ञान छैन, न उनी कसैलाई लाभ-हानि पुर्‍याउन सामर्थ्य राख्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٧٧﴾

अल्लाह (तआ़ला) हरेक कुरोमाथि सामर्थ्यवान छ ।[1]

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْۢ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْـًٔا ۙ وَّجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۙ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٧٨﴾

(७८) तथा अल्लाह (तआ़ला) ले तिमीलाई तिम्रा आमाहरूको गर्भबाट त्यस दशामा निकालेको छ जब कि तिमी केही पनि जान्दैनथ्यौ,[2] उसैले तिम्रा कान तथा आँखा एवं हृदय बनायो[3] ताकि तिमी कृतज्ञता व्यक्त गर्न सक ।[4]

[1]अर्थात् उसको सामर्थ्यको प्रमाण हो कि यो विस्तृत विशाल सृष्टि त्यसको आदेशबाट आँखा झिम्म गर्दाको समय बरु त्यसभन्दा पनि कम समयमा प्रलय तथा समाप्त भइहाल्नेछ । यो कुरो अतिश्योक्तिको रूपमा होइन बरु यो एउटा वास्तविक घटना हो किनभने त्यसको सामर्थ्य असीम छ, जसको हामी अनुमान पनि गर्न सक्दैनौं, त्यसको एक शब्द कुन (كن) बाट त्यो सबै हुन्छ जुन त्यो चाहन्छ । तसर्थ यो क़यामत पनि त्यसको (كن) कुन शब्द भन्नासाथ भइहाल्नेछ ।

[2](شَيْـًٔا) जातिवाचक हो, तिमी केही पनि जान्दैनथ्यौ, न शुभ-अशुभलाई, न लाभ हानिलाई ।

[3]ताकि कानहरूद्वारा तिमी स्वर सुन, आँखाहरूद्वारा वस्तुहरूलाई हेर तथा हृदय अर्थात बुद्धि (किनभने बुद्धिको केन्द्र हृदय हो), दियो, जसबाट विभिन्न वस्तुहरू बीच अन्तर गर्न सक तथा लाभ-हानि जान्न सक, जस्तो-जस्तो मानिस ठूलो हुँदै जान्छ, त्यसको शक्ति तथा बुद्धिमा बृद्धि हुँदैजान्छ यहाँसम्मकि जब मानिस समझ तथा वयस्क आयुमा पुग्दछ, त त्यसको क्षमता पनि शक्तिशाली हुँदैजान्छ, यहाँसम्मकि पछि पूर्णत:को सीमासम्म पुग्दछ ।

[4]अर्थात् यो क्षमता तथा शक्ति अल्लाह तआ़लाले यसकारण प्रदान गरेको छ कि मानिसले यी अङ्ग-प्रत्यङ्गहरूलाई यसप्रकार प्रयोग गरोस् कि जसबाट अल्लाह प्रसन्न होस्, तिनीबाट अल्लाहको इबादत तथा आज्ञापालन गरोस् । यही अल्लाहका ती उपहारहरूको व्यवहारिक कृतज्ञता हो । हदसिमा वर्णित छ, मेरो भक्त जुन कुराहरूद्वारा मेरो निकटता प्राप्त गर्दछ, तीमध्ये सबभन्दा अधिक प्रिय कुरा ती हुन्, जुन मैले उसको लागि अनिवार्य गरेको छु । यसका अतिरिक्त ऐच्छिक इबादतद्वारा पनि त्यसले मेरो अधिक निकटता प्राप्त गर्न प्रयत्न गर्दछ । यहाँसम्मकि म त्यसँग प्रेम गर्न थाल्छु । तथा जब म त्यसलाई प्रेम गर्न थाल्छु त म त्यसको कान भइदिन्छु जसबाट त्यो सुन्दछ, आँखा भइदिन्छु जसबाट त्यो हेर्दछ, हात भइदिन्छु जसबाट त्यो समात्छ, खुट्टा भईदिन्छ, जसबाट त्यो हिंड्दछ तथा यदि मसित माँग्दछ भने म त्यसलाई प्रदान गर्दछु ।

The Ummah Technology Mission

(७९) के उनीहरूले पंक्षीहरूलाई आकाशमण्डलमा वशीभूत देखेनन्, जसलाई अल्लाहका अतिरिक्त अन्य कोही थामेको छैन ।[1] निःसन्देह यसमा ईमान भएकाहरूका लगि धेरै लक्षणहरू (निशानी) छन् ।

أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَٰتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝٧٩

(८०) तथा अल्लाह (तआला) ले तिम्रो निम्ति तिम्रा घरहरूमा बस्ने ठाउँ बनाएको छ । र उसैले तिम्रो निम्ति पशुहरूका छालाबाट पनि घर बनाइदिएको छ, जसलाई तिमीले आफ्नो यात्राको दिन र बासको दिन पनि हलुङ्गो पाउँछौ,[2] तथा उनका ऊन, भुत्ला तथा कपालहरूबाट पनि उसले धेरै वस्तुहरू तथा एउटा निर्धारित समयसम्मको लागि विभिन्न लाभकारी वस्तुहरू बनायो ।[3]

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝٨٠

तथा मसित कुनै वस्तुवाट मुक्ति चाहन्छ त म त्यसलाई शरण दिन्छु (सहीह बुखारी किताबुर रिकाक् वावुत तवाजुअ) यस हदीसको गलत अर्थ लगाएर केही मानिस महात्माहरूलाई अल्लाहको शक्तिधारणकर्ता वनाएका छन् , यद्यपि हदीसको स्पष्ट अर्थ यो हो कि जव भक्त आफ्नो इवादत तथा आज्ञा पालनलाई शुद्धरूपले अल्लाहकै निम्ति गर्दछ, त त्यसको प्रत्येक कार्य अल्लाहकै प्रसन्नताको लागि हुन्छ, त्यसको कानहरूले त्यही कुरो सुन्दछन् तथा आँखाले त्यही कुरो देख्दछन्, जसको अल्लाहले आज्ञा प्रदान गरेको छ, जुन कुरोलाई हातले समात्छ तथा खुट्टाले हिंडेर त्यसतर्फ जान्छ, त त्यो त्यही वस्तु हुन्छ, जसलाई धार्मिक नियमहरूले मान्यता दिएका हुन्छन् । त्यसले उनलाई अल्लाहको अवज्ञाको लागि प्रयोग गर्दैन । मात्र आज्ञा-पालनामा प्रयोग गर्दछ ।

[1]यो अल्लाह तआला नै हो जसले पंक्षीहरूलाई यसप्रकार उड्नुको तथा हवाहरूलाई आफूमाथि उचालिराख्नुको शक्ति प्रदान गरेको छ ।

[2]छालाद्वारा निर्मित पालहरू जसलाई तिमी यात्राहरूमा सजिलैसँग बोकेर हिंड्छौ, तथा जहाँ आवश्यक पर्दछ, पाल स्थापित गरेर ऋतुको तीव्रताबाट आफूलाई सुरक्षित गर्दछौ ।

[3](أصواف) बहुवचन हो (صوفٌ) को । (भेडाको ऊन) । (أوبارٌ) बहुवचन हो (وبرٌ) को, ऊँटको रौहरू, (أشعار) बहुवचन हो (شَعْرٌ) को, भेंडा तथा बाखाका भुत्ला । यिनीबाट थरी-थरीका सामग्रीहरु बन्दछन्, जसबाट मानिसलाई धन अर्जित हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّمَّا خَلَقَ ظِلٰلًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الْجِبَالِ اَكْنَانًا وَّجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيْلَ تَقِيْكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيْلَ تَقِيْكُمْ بَأْسَكُمْ ؕ كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُوْنَ ﴿٨١﴾

(८१) तथा अल्लाहले नै तिम्रो लागि आफूद्वारा पैदा गरिएका कुराहरूबाट छायाँको प्रबन्ध गरेको छ ।[1] तथा उसैले तिम्रा निम्ति पर्वतहरूमा गुफा बनाएको छ तथा उसैले तिम्रो लागि वस्त्र बनाएको छ, जुन तिमीलाई गर्मीबाट सुरक्षित राख्दछन्, यस्ता कवच (वस्त्र) पनि जुन तिमीलाई युद्धका समय काम आउँछन् ।[2] त्यसले यसैप्रकार आफ्नो पूरा उपहार प्रदान गरिराखेको छ ताकि तिमी आज्ञा पालक बन ।

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٨٢﴾

(८२) तैपनि यदि उनीहरू विमुख रहन्छन्, भने तपाईंको जिम्मेवारी केवल स्पष्टरूपले पुर्‍याइदिनु हो ।

يَعْرِفُوْنَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُوْنَهَا وَاَكْثَرُهُمُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٨٣﴾

(८३) यिनीहरू अल्लाहको उपहार जान्दछन्, बुझ्दछन्, तैपनि तिनीहरूलाई नकारिराखेका छन्, बरु उनीहरूमा अधिकतर त कृतघ्न छन् ।[3]

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَلَا هُمْ

(८४) तथा जुन दिन हामीले प्रत्येक समुदायवाट साक्षी उभ्याउनेछौं, त काफिरहरूलाई त्यसपछि न त

तथा उनीवाट एक समयसम्म लाभ पनि उठाईन्छ ।

[1]अर्थात् वृक्ष जसवाट छायाँ प्राप्त गर्दछौं ।

[2]अर्थात् ऊन तथा कपासका कुर्ता, कमिज तथा अन्य वस्त्र जो सामान्यतः लगाउनका लागि प्रयोग हुन्छन् तथा फलामको कवच तथा मुकुट जुन युद्धमा लगाइन्छ ।

[3]अर्थात् यस कुरालाई जान्दछन् तथा बुझ्दछन् कि यी सारा सुख सुविधाहरू उत्पन्न गर्ने तथा उनलाई प्रयोगमा ल्याउन क्षमता प्रदान गर्ने केवल अल्लाह तआला नै हो, तैपनि अल्लाहलाई मान्दैनन् तथा अधिकतर कृतघ्न हुन्छन् । अर्थात् अल्लाहलाई छाडि अरुहरूको पूजा गर्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

يُسْتَعْتَبُونَ ۝٨٤

आज्ञा दिइनेछ तथा न क्षमा-याचना गर्न भनिनेछ ।[1]

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ۝٨٥

(८५) तथा जब यी अत्याचारी मानिसहरूले यातना देखिसकेका हुन्छन्, त्यस पश्चात त्यो न त उनको लागि हलुका गरिनेछ तथा न उनलाई मोहलत (समय) नै दिइनेछ ।[2]

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِن دُونِكَ ۖ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ۝٨٦

(८६) तथा मिश्रणवादी जब आफ्ना भागीदारहरूलाई देखिसकेका हुनेछन्, त भन्नेछन् कि हे हाम्रो प्रभु ! यी नै हाम्रा साझेदार हुन्, जसलाई हामीले तिमीलाई छोडेर पुकार्ने गर्दथ्यौं । अनि तिनीहरूले उनलाई उत्तर दिनेछन् कि तिमीहरू बिल्कुल झुटा हौ ।[3]

[1]अर्थात प्रत्येक अनुयायीहरूका गुटमाथि त्यस अनुयायी समूहको पैग़म्बर साक्षी हुनेछ कि उनीहरूलाई अल्लाहको सन्देश पुऱ्याइएको थियो, परन्तु उनीहरूले त्यसको चिन्ता गरेनन् । यी काफ़िरहरूलाई कारण भन्नको लागि समय पनि दिइने छैन, किनभने वास्तवमा उनीहरूसित कुनै कारण अथवा तर्क हुने नै छैन, न उनीसित फर्कने तथा यातना हटाउनको माँग गरिनेछ, किनभने यसको आवश्यकता त्यस समय आउँछ जब कसैलाई अवसर दिनुको विकल्प हुन्छ । (لا يُستعتبون) को एउटा अन्य अर्थ यो गरिएको छ कि उनीहरूलाई आफ्नो प्रभुलाई प्रसन्न पार्नुको अवसर दिइने छैन किनभने त्यो समय उनलाई संसारमा दिइसकिएको छ, जुन कर्मशाला हो । परलोक त कर्मशाला होइन, त्यो त प्रतिकारको घर हो त्यहाँ त त्यस कुराको प्रतिफल प्राप्त हुनेछ, जुन मनुष्यले संसारमा गरेको हुनेछ, त्यहाँ केही गर्नुको अवसर कसैलाई दिइने छैन ।

[2]हलुको नगर्नुको अर्थ, मध्यमा कुनै विराम हुनेछैन, यातना निरन्तर बिना कुनै विलम्ब हुनेछ । तथा न छुट नै दिइनेछ अर्थात उनलाई तुरुन्त बलियो तरिकाले समातिनेछ तथा जंजीरहरूबाट जकडिएर नरकमा फ्याँकिदिइनेछ अथवा क्षमा माँग्ने अवसर पनि प्रदान गरिने छैन, किनभने परलोक कर्मस्थली होइन । प्रतिफल प्राप्त गर्ने स्थान हो ।

[3]झूटा देवताहरूको पूजा गर्नेहरू आफ्ना दावीमा त झूठा हुने छैनन् तर ती देवी-देवता जसलाई यिनीहरू अल्लाहको साझीदार भन्दछन्, भन्नेछन् कि यिनीहरू झूटा हुन् । यो या त साझीदारीलाई नकार्नु हो अर्थात् हामीलाई अल्लाह तआलाको साझेदार बनाउनमा यिनी झूटा हुन्, अल्लाहको साझीदार को हुनसक्छ र ? अथवा यसकारण उनीहरूलाई झूटा भन्नेछन् कि

The Ummah Technology Mission

(८७) तथा त्यसदिन उनीहरू सबै (विवश) भएर अल्लाहका सामु आज्ञाकारी हुनु स्वीकार गर्नेछन् तथा जुन आक्षेप गर्दथे, त्यो सबै उनीबाट हराइसकेका हुनेछन् ।

وَ اَلْقَوْا اِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذِ ﹰالسَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٨٧﴾

(८८) जसले अधर्म (कुफ्र) गरे तथा अल्लाहको मार्गबाट रोके, हामीले उनीहरूको लागि प्रकोपमाथि-प्रकोप बढाउँदै जानेछौं,[1] यो प्रतिकार हुनेछ उनीबाट उपद्रव उत्पन्न गर्नुको ।

اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ زِدْنٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوْا يُفْسِدُوْنَ ﴿٨٨﴾

उनी तिनका पूजाबाट कदापि अनभिज्ञ थिए । जसरी कुर्आन करीमले विभिन्न स्थानहरूमा यस कुराको वर्णन गरेको छ ।

﴿ فَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغٰفِلِيْنَ ﴾

"हाम्रो तथा तिम्रो मध्य अल्लाह नै पर्याप्त साक्षी छ कि हामी यस कुराबाट अनभिज्ञ थियौं कि तिमी हाम्रो पूजा गर्दथ्यौ ।" (सूर: यूनुस-२९)

अन्य ठाउँमा पनि हेर्नुस् सूर: अल-अहकाफ आयत ५ तथा ६, सूर: मरियम-८१ तथा ८२, सूर: अल-अनकबूत-२५,सूर: अल-कहफ-५२ आदि । एउटा यो अर्थ पनि हुनसक्छ कि हामीले तिमीलाई आफ्नो पूजा गर्न भनेका थिएनौं, यसकारण तिमी नै झुटा हौ । यी देवी-देवता यदि ढुङ्गा तथा वृक्ष हुनेछन् भने अल्लाह तआलाले उनीहरूलाई बोल्ने शक्ति प्रदान गर्नेछ, जिन्नात तथा शैतान हुनेछन् भने कुनै शंका नै छैन तथा यदि अल्लाहका पुण्य आत्मा व्यक्ति हुनेछन्, जसरी मानिसहरू पुण्य आत्मा व्यक्तिहरू, महात्मा एवं अल्लाहको निकटता प्राप्त मानिसहरूलाई पुकार्दछन्, उनका नामको भोग तथा प्रसाद चढाउँछन् तथा उनका चिहान समाधिमा गई उनको त्यसैप्रकार सम्मान गर्दछन्, जुन प्रकारले ईष्टदेवको, भय तथा आशाको भावले गरिन्छ । त अल्लाह तआलाले उनलाई हश्रको मैदानमा मुक्ति प्रदान गर्नेछैन तथा उनका पूजा गर्नेहरूलाई नरकमा हालिदिनेछ । जस्तो कि आदरणीय ईसासित अल्लाह तआलाको प्रश्न तथा उनको उत्तर सूर: मायद:को अन्तमा वर्णित छ ।

[1]जसरी स्वर्गमा ईमानवालाहरूका विभिन्न पद हुनेछन्, त्यसरी नै नरकमा काफिरहरूको यातनामा भिन्नता हुनेछ । जो विचलित हुनुका साथ अन्य मानिसहरूलाई विचलित गराउनुको कारण बनेका हुन्छन्, उनीहरूको यातना अरुहरूको अपेक्षा तीव्र हुनेछ ।

The Ummah Technology Mission

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ ۚ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

(८९) तथा (स्मरण गर) जुन दिन हामीले प्रत्येक समुदायमा उनैमध्ये उनीमाथि साक्षी उभ्याउने छौं तथा तिमीलाई ती सबैमाथि साक्षी बनाएर ल्याउने छौं ।[1] तथा हामीले तिमीमाथि यो किताब अवतरित गरेका छौं जसमा हरेक कुराको स्वच्छ वर्णन छ[2] तथा मुसलमानहरूका लागि मार्ग-दर्शन तथा कृपा एवं शुभ-सूचना हो ।

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

(९०) नि:सन्देह अल्लाह (तआ़ला) न्यायको, भलाईको तथा निकट सम्बन्धिहरूका साथ सद्व्यवहार गर्नुको आदेश दिन्छ तथा निर्लज्जताका कार्य तथा दुराचारहरू एवं अत्याचार र क्रुरताबाट रोक्दछ ।[3] त्यसले

[1]अर्थात् प्रत्येक नबी आफ्ना अनुयायीहरूका लागि साक्षी हुनेछ तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका अनुयायीहरू नबीहरूको विषयमा साक्ष्य दिनेछन् कि यी सत्य हुन्, उनीहरूले नि:सन्देह तिम्रो सन्देश पुऱ्याइदिएका थिए (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूर: निसा)

[2]किताबसित तात्पर्य अल्लाहको किताब तथा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको व्याख्या अर्थात् हदीस हो । आफ्ना हदीसहरूलाई पनि अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले अल्लाहको किताब भन्नुभएको छ । जस्तो कि उसैफ़को कथा आदिमा छ । (हेर्नुस् सहीह बुख़ारी किताबुल मुहारेबीन बाब हल यामुरू इमाम रजुलन फ़यज़्रेबुल हद गायबन अन्ह, किताबुस सलात बाबु ज़िकल बैये वश शेराअे अलल मिम्बर फ़िल मस्जिद) तथा प्रत्येक वस्तुको अर्थ छ भूत तथा भविष्यका ती सूचनाहरू, जसको ज्ञान आवश्यक एवं लाभदायक छ । त्यसैप्रकार मान्य तथा निषेधको विवरण तथा ती कुराहरू जसका धर्म एवं संसार तथा व्यवसाय एवं जीविका सम्बन्धमा मनुष्य बाध्य छ । कुरआन तथा हदीस दुवैमा यी सबै कुराहरू स्पष्ट गरिएका छन् ।

[3]न्यायको साधारण अर्थ निष्पक्ष निर्णय गर्नु हो अर्थात आफन्ती तथा अरुहरू सबैसँग न्याय गरियोस् । कसैसँग शत्रुता तथा वैरभाव अथवा प्रेम तथा सम्बन्धका कारण न्यायका नियमहरूको उल्लघंन नहोस् । एउटा अर्को अर्थ सन्तुलन हो अर्थात कुनै विषयमा अधिकता एवं कमी नगरियोस्, यहाँसम्मकि धर्मको विषयमा पनि, किनभने धर्ममा अत्याधिकता, अतिशयोक्ति छ, जुनकि साह्रै निन्दनीय छ तथा कमी, धर्मको कार्यमा आलस्य हो, यो पनि अप्रिय छ । उपकारको एउटा अर्थ सद्व्यवहार, क्षमा हो । अर्को अथ

The Ummah Technology Mission

स्वयं तिमीलाई शिक्षा दिइराखिएको छ, ताकि तिमी शिक्षा प्राप्त गर ।

وَاَوْفُوْا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا عٰهَدْتُّمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْاَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيْدِهَا وَ قَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ

(९१) तथा अल्लाहसित गरिएको वचनलाई पूरा गर, तथा जब तिमी आपसमा वचन तथा अनुबन्ध गर्दछौ त सौगन्धहरूलाई उनको दृढता पश्चात भङ्ग नगर, जबकि तिमीले अल्लाह (तआला)

अधिक्य को हो अर्थात् देय अधिकारभन्दा अधिक दिनु अथवा अनिवार्य कर्मभन्दा अधिक कर्म गर्नु। जस्तो कसैको ज्याला सय रुपैयाँ निश्चित गरिएको छ, परन्तु दिंदाखेरि दस, बीस रुपैयाँ अधिक दिनु किनभने निर्धारित मजदूरी (ज्याला) सय रुपैयाँ थियो जुन मजदुरको वास्तविक अधिकार हो तथा यो न्याय हो। दस-बीस रुपैयाँ अधिक दिनु उपकार हो । न्यायवाट समाजमा शान्ति स्थापित हुन्छ, परन्तु उपकारवाट अधिक प्रेमभाव तथा आफ्नोपना उत्पन्न हुन्छ । तथा अनिवार्य कर्मलाई पूर्णरुपले गर्नुका उपरान्त ऐच्छिक कर्मको प्रबन्ध गर्नु, आवश्यक कर्मभन्दा अधिक कर्म हो, जसवाट अल्लाह तआलाको विशेष निकटता प्राप्त हुन्छ । उपकारको एउटा तेस्रो अर्थ हो पवित्र कर्म तथा उपासनाको सुन्दरता, जसलाई हदीसमा (أَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ) (अल्लाहको इबादत यसप्रकार गर कि जस्तो तिमीले उसलाई देखिराखेका छौ) भनिएको छ (إِيْتَاءِ ذِي الْقُرْبٰى) (सम्वन्धिहरूका अधिकारलाई पूरा गर्नु अर्थात उनको सहायता गर्नु। यसलाई हदीसमा सम्वन्धलाई जोड्नु भनिएको छ तथा यसमाथि हदीसमा अत्याधिक जोड दिइएको छ। न्याय, तथा उपकारको वर्णन पश्चात यसको अलग्गैबाट वर्णन, यो पनि सम्वन्धलाई जोड्नुको महत्वलाई स्पष्ट गरिराखेको छ। (فَحْشَآء) सित तात्पर्य निर्लज्जताका कर्म हुन् । अचेल निर्लज्जता यति सामान्य भइसकेको छ कि त्यसको नाम संस्कृति, उन्नति तथा कला परिहालेको छ अथवा "मनोरञ्जन" को नाममा त्यसको औचित्य मानिहालिएको छ । तर मात्र सुन्दर आवरणले कुनै वस्तुको वास्तविकता वदल्न सकिन्न, यसैप्रकार इस्लामी धार्मिक नियमहरूमा बलात्कार तथा त्यसका साधन, नाच, गीत, नग्नता तथा फैशनलाई, स्त्री-पुरुषका निर्लज्जतापूर्ण मिश्रण तथा मिश्रित समाज एवं अन्य यसैप्रकारका कुकर्महरूलाई निर्लज्जता भनिएको छ, यिनीहरू जति राम्रो नाम दिए पनि, पाश्चात्य देशबाट आयातित कुकर्म मान्यता प्राप्त गर्न सक्दैनन्। (منكر) प्रत्येक त्यो कार्य हो, जसलाई धार्मिक नियमहरूबाट अप्रिय घोषित गरिएको छ। तथा (بغي) को अर्थ अत्याचार तथा क्रुरता गर्नु हो। एक हदीसमा भनिएको छ कि सम्वन्ध विच्छेद तथा (بغي) यी दुवै अपराध अल्लाहलाई यति अप्रिय छन् कि अल्लाहको तर्फबाट (परलोकका अतिरिक्त) संसारमा पनि उनको शीघ्र दण्डको सम्भावनाको भय रहन्छ। (इब्ने माजः किताबुज़ ज़ोहद बाबुल बग्ये)

The Ummah Technology Mission

عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

लाई आफ्नो उत्तरदायी (जामिन्) ठहराइसकेका छौ।[1] तिमी जे-जति गर्दछौ, अल्लाह तआला त्यसलाई राम्ररी जान्दछ।

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ ۚ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ ۚ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

(९२) तथा त्यस (स्त्री) जस्तो नहुनु जसले आफ्नो सूत बलियो रूपले काते पश्चात टुक्रा-टुक्रा गरी चुडालिदियो,[2] कि तिमी आफ्ना कसमहरूलाई परस्पर हस्तक्षेपका कारण बनाउ[3] यस कारण कि एउटा गुट अर्को गुटबाट उच्च हुन जाओस्। कुरा मात्र यही हो कि यस वचनबाट अल्लाहले तिम्रो परीक्षा लिइराखेको छ। निःसन्देह अल्लाह तआलाले तिम्रो लागि

[1]शपथ एक त त्यो हो, जुन कुनै सन्धि अथवा वचनको समय, त्यसलाई पक्का गर्नुको निम्ति खाइन्छ। दोस्रो, शपथ त्यो हो, जुन मनुष्य आफ्नो रूपले कुनै समय पनि लिन्छ कि अमुक कार्य गर्नेछु अथवा गर्नेछैन्। यहाँ आयतमा प्रथम वर्णित शपथको तात्पर्य हो कि तिमीले यहाँ सौगन्ध खाएका छौ, किनभने द्वितीय वर्णित सौगन्धको विषयमा हदीसमा आदेश दिइएको छ कि कुनै व्यक्ति कुनै कार्यको लागि पनि सौगन्ध खान्छ, अनि देख्दछ कि अधिक पुण्य अर्को कर्ममा छ (अर्थात् सौगन्धको विरूद्ध गर्नुमा) त त्यसले पुण्यको कार्य गरोस् तथा सौगन्धलाई तोडेर त्यसको कफ्फारा (प्रायश्चित) पूरा गरोस्। (सहीह मुस्लिम संख्या १२७२) नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको व्यवहारमा पनि यही थियो। (सहीह बुखारी संख्या ६६२३ तथा मुस्लिम संख्या १२६९)

[2]शपथद्वारा दिइएको वचनलाई तोड्नु यस्तो नै छ, जस्तो कुनै स्त्रीले सूत काते पश्चात त्यसलाई स्वयं नै टुक्रा-टुक्रा गरिहालोस्। यो उपमा हो।

[3]अर्थात् धोखा, छल-कपटलाई साधन बनाउ।

[4](أربى) को अर्थ अधिक हो अर्थात् जब तिमी देख्छौ कि तिमी अधिक भइहाल्यौ त आफ्नो अधिक संख्याको गर्वमा सौगन्ध तोडिदेउ, जबकि सौगन्ध तथा सन्धिको समय त्यो गुट कमजोर थियो, तर कमजोरीको उपरान्त पनि त्यो निश्चित थियो कि सन्धिका कारण हामीलाई हानि पुऱ्याउने छैन। परन्तु तिमीले विश्वासघातबाट तथा सन्धिलाई तोडेर हानि पुऱ्याउँछौ। अज्ञानकालमा चरित्रहीनताको कारण यसप्रकार सन्धिविच्छेद सामान्यरुपले ब्याप्त थियो। मुसलमानहरूलाई यस चरित्रहीनताबाट रोकियो।

The Ummah Technology Mission

क़ेयामतका दिन प्रत्येक त्यो कुरालाई स्पष्ट गरेर वर्णन गरिदिनेछ, जसमा तिमीहरूले मतभेद गरिराखेका थियौ ।

وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ يُّضِلُّ مَنْ يَّشَاءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَاءُ ۗ وَلَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٣﴾

(९३) तथा यदि अल्लाह (तआला) ले चाहेको भए तिमी सबैलाई एउटै समूह बनाइदिन्थ्यो तर त्यसले जसलाई चाहन्छ विचलनमा छाडिदिन्छ तथा जसलाई चाहन्छ सोझो मार्ग देखाउँछ । तिमीले जे-जति पनि गरिराखेका छौ, त्यसको विषयमा अवश्य सोधपूछ गरिनेछ ।

وَلَا تَتَّخِذُوْٓا اَيْمَانَكُمْ دَخَلًاۢ بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌۢ بَعْدَ ثُبُوْتِهَا وَتَذُوْقُوا السُّوْٓءَ بِمَا صَدَدْتُّمْ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٩٤﴾

(९४) तथा तिमी आफ्ना सौगन्धहरूलाई आपसको छलकपटको साधन न बनाउ, अनि त तिम्रा पाइला आफ्ना स्थिरता पश्चात डगमगाई हाल्नेछन् तथा तिमीले कठोर दण्ड चाख्नु पर्नेछ किनभने तिमीले अल्लाहको मार्गबाट रोक्यौ तथा तिमीलाई ठूलो घोर यातना दिइनेछ ।[1]

وَلَا تَشْتَرُوْا بِعَهْدِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۗ اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرٌ

(९५) तथा तिमी अल्लाहको प्रतिज्ञालाई तुच्छ मूल्यमा सौदा नगर, याद राख अल्लाह

[1]मुसलमानहरूलाई पुनः उपरोक्त वचन भङ्ग गर्नुबाट रोकिएको छ, त्यसतो नहोस् कि तिम्रो यस नैतिक पतनका कारण कसैको खुट्टा डग्मगाउन थालोस् तथा काफ़िर तिम्रो यो व्यवहार देखेर इस्लाम धर्म धारण गर्नबाट रोकियोस् तथा यसप्रकार तिमी मानिसहरूलाई अल्लाहको मार्गबाट रोक्नुको अपराधी तथा दण्डको अधिकारी बन्नपुग । केही व्याख्याकारहरूले (أيمانٌ) [यमीन (सौगन्ध) को अर्थमा] को बहुवचनबाट रसूलुल्लाह सल्लाहु अलैहि वसल्लमको बैयअत (अर्थात वचन दिनु) तात्पर्य लिएका छन् अर्थात नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको (बैयअत) अर्थात् उहाँसँग गरिएको वचनलाई तोडेर फेरि धर्मबाट विमुख नहुनु किनभने तिम्रो धर्म परिवर्तनलाई देखेर अन्य पनि इस्लाम धर्म धारण गर्नुबाट रोकिने छन् तथा यसप्रकार तिमी दुईगुना यातनाको अधिकारी बन्नेछौ । (फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

को पासमा भएको वस्तु नै तिम्रो लागि उत्तम छ यदि तिमीमा ज्ञान छ ।

مَا عِندَكُمْ يَنفَدُ وَمَا عِندَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

(९६) तिम्रो पासमा जे-जति छ, सबै नाशवान छ तथा अल्लाहको पासमा जे-जति छ, स्थायी रहनेछ । तथा धैर्य गर्नेहरूलाई हामीले राम्रा कर्महरूको उत्तम प्रतिफल अवश्य प्रदान गर्नेछौं ।

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

(९७) जो व्यक्ति पुण्यको कार्य गर्दछ, नरहोस् अथवा नारी, र त्यो निष्ठावान छ भने हामीले त्यसलाई निःसन्देह सर्वोत्तम जीवन प्रदान गर्नेछौं ।[1] तथा उनका पुण्यका कार्यहरूको उत्तम फल पनि उनीहरूलाई अवश्य दिनेछौं ।

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾

(९८) कुरआन पढ्दाखेरि धिक्कृत शैतानबाट अल्लाहको शरण माँग्ने गर ।[2]

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾

(९९) ईमान भएकाहरू तथा आफ्नो प्रभुमाथि भरोसा गर्नेहरूमाथि उसको कदापि केही लाग्दैन ।

[1]पवित्र जीवनसित तात्पर्य सांसारिक जीवन हो, यसकारण कि परलोकको जीवनको वर्णन अघिल्लो वाक्यमा छ तथा अर्थ यो हो कि सदाचारी मुसलमानलाई सत्य संयमशील जीवन व्यतीत गर्न तथा अल्लाहको इबादत तथा आज्ञापालन एवं भक्ति तथा सन्तोषमा जुन स्वाद तथा मिठोपना प्रतीत हुन्छ, त्यो एउटा काफिर तथा अवज्ञाकारीलाई संसारभरिका सुख-सुविधाका उपरान्त पनि प्राप्त हुँदैन, बरु त्यो एउटा व्यग्रता तथा अशान्तिको शिकार रहन्छ ।

﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا ﴾

"जो मेरो स्मरणबाट विमुख भयो, त्यसको निर्वाह संकीर्ण हुनेछ ।" (सूर: ताहा-१२४)

[2]सम्बोधन यद्यपि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित छ तर सम्बोधित सम्पूर्ण मुसलमान छन् । अर्थात् कुरआन पाठ गर्नुको प्रारम्भमा (أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) पढियोस् ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّمَا سُلْطَٰنُهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُۥ وَٱلَّذِينَ هُم بِهِۦ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾

(१००) हो, त्यसको प्रभाव उनीमाथि अवश्य छ, जो उसलाई मित्र बनाउँछन् तथा उसलाई अल्लाहको साभ्फीदार बनाउँछन् ।

وَإِذَا بَدَّلْنَآ ءَايَةً مَّكَانَ ءَايَةٍ ۙ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوٓا۟ إِنَّمَآ أَنتَ مُفْتَرٍۭ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

(१०१) जब हामीले कुनै आयतको स्थानमा अन्य आयत ल्याउँछौं– तथा जे-जति अल्लाह (तआ़ला) अवतरित गर्दछ, त्यसलाई त्यो राम्ररी जान्दछ, तब यिनीहरू भन्दछन् कि तिमी त आक्षेप लगाउने व्यक्ति हौ । कुरो यो हो कि तिनीहरूमध्ये अधिकतर जान्दैनन् ।[1]

قُلْ نَزَّلَهُۥ رُوحُ ٱلْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِٱلْحَقِّ لِيُثَبِّتَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟

(१०२) तपाईं भनिदिनुस् कि त्यसलाई तपाईंको पालनकर्ताको तर्फबाट जिब्रील सत्यका साथ लिएर आएका छन्,[2] ताकि ईमान भएकाहरूलाई अल्लाह

[1]अर्थात् एउटा आदेश निरस्त गरी त्यसको स्थानमा अर्को आदेश अवतरित गर्दछौं, जसको रहस्य तथा कारण अल्लाह तआ़ला राम्ररी जान्दछ तथा त्यसका अनुसार आदेशहरूमा परिवर्तन गर्दछ, त क़ाफ़िर भन्दछन् कि यो कथन हे मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ! तिमीले आफूले रचेको कुरा हो किनभने अल्लाह तआ़ला यस्तो गर्न सक्दैन । अल्लाह तआ़ला भन्दछ कि उनका अधिकतर मानिसहरू अज्ञानी छन्, यसकारण यो निरस्त गर्नुको कारण तथा रहस्य के जान्न सक्दछन् (र अधिक जानकारीको लागि हेर्नुस् सूरः अल-बक़र आयत १०६ को व्याखया)

[2]अर्थात् यो कुरआ़न मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमद्वारा रचित होइन । बरु यसलाई आदरणीय जिब्रील जस्ता महान फरिश्ताले सत्यका साथ प्रभुको तर्फबाट उतारेका छन् । जस्तो अन्य स्थानमा छ ।

﴿ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ☆ عَلَىٰ قَلْبِكَ ﴾

"त्यसलाई सत्यात्मा (जिब्रील) ले तिम्रो हृदयमा अवतरित गरेका छन् ।" (सूरः अल-शुअरा-१९३, १९४)

The Ummah Technology Mission

وَهُدًى وَّبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٠٢﴾

(तआ़ला) ले स्थिरता प्रदान गरोस्[1] तथा मुसलमानहरूका लागि मार्ग-दर्शन तथा शुभ-सूचना होस्।[2]

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهٗ بَشَرٌ ؕ لِسَانُ الَّذِيْ يُلْحِدُوْنَ اِلَيْهِ اَعْجَمِيٌّ وَّهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٠٣﴾

(१०३) तथा हामीलाई राम्ररी ज्ञात छ जे काफ़िर भन्दछन् कि उसलाई त एउटा मानिसले सिकाउँछ[3] त्यसको भाषा जसतिर यिनीहरूले संकेत गरिराखेका छन् अजमी (स्वच्छ अरबी भाषा) होइन तथा यो कुर्आन त स्पष्ट अरबी भाषामा छ।

اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۙ لَا يَهْدِيْهِمُ اللّٰهُ وَلَهُمْ

(१०४) जुन मानिसहरू अल्लाह (तआ़ला) का आयतहरूमा निष्ठावान छैनन्, उनीहरूलाई अल्लाहको तर्फबाट

[1]यसकारण कि उनीहरू भन्दछन् कि निरस्त तथा परिवर्तित दुबै प्रभुका तर्फबाट हुन्। यसका अतिरिक्त, निरस्तको कारण एवं रहस्य पनि जब उनका अगाडी आउँछन् त उनमा झन् अधिक स्थायित्व एवं ईमानमा दृढता आउँछ।

[2]तथा यो कुर्आन मुसलमानहरूका लागि मार्ग-दर्शन एवं शुभ-सूचनाको साधन हो किनभने कुर्आन पनि वर्षा समान छ जसबाट धर्तीको केही भाग अत्याधिक हराभरा हुन्छ तथा केहीमा काँडा एवं सुख्खा घाँसका अतिरिक्त केही उम्रिँदैन। ईमानवालाहरूको हृदय पवित्र एवं उज्ज्वल छ, जुन कुर्आनको महिमाबाट तथा ईमानको प्रकाशले प्रकाशित हुन्छ तथा काफ़िरको हृदय बाँझो भूमिको जस्तो छ, जुन कुफ्र एवं मार्ग-भ्रष्टताको अँध्यारोले भरिएको छ, जहाँ कुर्आनको ज्योतिको पनि प्रभाव हुँदैन।

[3]केही दास थिए, जो तौरात तथा इंजीलसित अवगत थिए, पहिला उनीहरू यहूदी तथा ईसाई थिए, त्यस पश्चात मुसलमान भए, उनको भाषा पनि अस्वच्छ थियो, मक्काका मूर्तिपूजक भन्दथे कि अमुक दास मुहम्मदलाई कुर्आन सिकाउँछ।

[4]अल्लाह तआ़लाले उत्तरमा भन्यो कि यिनी जुन व्यक्ति अथवा व्यक्तिहरूको नाम लिन्छन्, तिनीहरू त अरबी भाषा पनि उचित ढङ्गले बोल्न सक्दैनथे, जबकि कुर्आन त यस्तो स्वच्छ भाषामा छ जुन प्रभावशाली, हृदयस्पर्शी एवं मार्मिक वर्णनमा अतुलनीय छ तथा चुनौतीका उपरान्त पनि यसको समान एक अंश पनि बनाएर प्रस्तुत गर्न सक्दैनन्। अरबी भाषामा त्यस व्यक्तिलाई अजमी (लाटो) भन्दथे, जो स्वच्छ एवं सरल भाषा बोल्ने योग्य हुँदैनथ्यो तथा अरबी भाषी बाहेकलाई पनि अजमी भनिन्छ किनकि अजमी भाषाहरूमा प्रवाह तथा प्रभावमा अरबी भाषाको तुलना गर्न सकिँदैन।

The Ummah Technology Mission

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

पनि मार्गदर्शन प्राप्त हुँदैन तथा उनीहरूका लागि दुखदायी यातना छ ।

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

(१०५) मिथ्या आरोप त उनीहरूले नै लगाउँछन् जसलाई अल्लाह (तआला) का आयतहरूमा ईमान (विश्वास) हुँदैन । र यी मानिसहरू नै असत्य हुन् ।[1]

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

(१०६) जसले आफ्नो ईमान पश्चात अल्लाहसँग कुफ्र गऱ्यो-त्यस अवस्थामा बाहेक जसको लागि उसलाई विवश गरिएको छ र त्यसको हृदय ईमानमा सन्तुष्ट छ,[2] परन्तु जो मानिसहरू खुल्ला हृदयले कुफ्र गर्दछन्, त उनीमाथि अल्लाहको क्रोध छ तथा उनको लागि ठूलो यातना छ ।[3]

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ

(१०७) यो यसकारण कि उनीहरूले सांसारिक जीवनलाई पारलौकिक जीवनभन्दा प्रियतर ठाने ।

[1]तथा हाम्रो पैग़म्वर ईमानदारहरूको प्रमुख तथा उनीहरूको अगुवा हो, त्यसले कसरी अल्लाहमाथि झूटो आरोप लगाउन सक्छ कि यो किताब अल्लाहको तर्फबाट उसमाथि अवतरित न भएको होस्, तथा त्यसले भनिदेओस् कि यो किताव ममाथि अल्लाहको तर्फबाट अवतरित भएको हो । यसकारण झूटो हाम्रो पैग़म्वर होइन, ती स्वयं झूटा हुन् जो कुर्आनलाई अल्लाहको तर्फबाट अवतरित हुने कुरोलाई स्वीकार गर्दैनन् ।

[2]ज्ञानीहरूको यस कुरामा सहमति छ कि जुन व्यक्तिलाई कुफ्रको लागि बाध्य गरिन्छ तथा त्यो प्राण रक्षाको लागि कर्म तथा वचनले कुफ्र गर्दछ, जबकि उसको हृदय ईमानमा दृढ छ, त त्यो काफ़िर हुनेछैन, तथा न उसको पत्नी उसबाट अलग्ग हुनेछ तथा न उसमाथि अन्य कुफ़्रका आदेश लागू गरिनेछन् । कुर्तबीको यो कथन हो । (फ़तहुल क़दीर)

[3]यो धर्म त्यागको दण्ड हो कि उनी अल्लाहको क्रोध तथा घोर यातनाका अधिकारी हुनेछन् तथा त्यसको सांसारिक दण्ड हत्या हो । जस्तो कि हदीसमा वर्णित छ । (अन्य जानकारीका लागि हेर्नुहोस् सूरः बक़रः आयत २१७ तथा २५६को व्याख्या)

The Ummah Technology Mission

لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٠٧﴾

निःसन्देह अल्लाह (तआला) काफ़िरहरूको मार्गदर्शन गर्दैन ।

أُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُوْنَ ﴿١٠٨﴾

(१०८) यी त्यस्ता हुन्, जसका हृदय, कान तथा आँखाहरूमा अल्लाहले मोहर (छाप) लगाइदिएको छ तथा यी नै अचेत हुन् ।[२]

لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿١٠٩﴾

(१०९) यसमा कुनै सन्देह छैन कि यिनीहरू नै आख़िरतमा अधिक हानिमा पर्नेहरू हुन् ।

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ هَاجَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا فُتِنُوْا ثُمَّ جٰهَدُوْا وَصَبَرُوْٓا ۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١١٠﴾

(११०) अनि जुन मानिसहरूले परीक्षामा पारिए पश्चात (धार्मिक कारणहरूले) स्थानान्तरण गरे, त्यसपछि धर्मयुद्ध गरे एवं धैर्यको प्रदर्शन गरे । निःसन्देह तिम्रो प्रभु यी कुराहरू पश्चात उनीहरूका लागि क्षमाशील तथा कृपालु छ ।[३]

---

[१]यो ईमान पश्चात कुफ़्रको मार्ग अपनाउनु (अधर्मी हुनु) को कारण हो कि उनीहरूलाई एक त संसारिक मोह छ, दोस्रो अल्लाहको दरबारमा यिनीहरू मार्ग-दर्शनका योग्य छैनन् ।

[२]यिनीहरू त न शिक्षा-दीक्षाको कुरा सुन्दछन् न उनलाई बुझ्दछन् तथा न उनी निशानीहरू (लक्षण) देख्दछन् जुन उनीहरूलाई सत्यतिर लग्ने कुरा छन् । बरु उनीहरू यस्ता चेतनहीनतामा घेरिएका छन्, जसले प्रकाशको मार्ग उनीहरूको लागि थुनिएको छ ।

[३]यो मक्काका ती मुसलमानहरूको वर्णन हो जो कमजोर थिए तथा इस्लाम धर्म धारण गर्नुका कारण काफ़िरहरूको अत्याचार तथा क्रुरताका निशाना बनेका थिए । अन्ततः उनीहरूलाई स्थानान्तरणको आदेश दिइयो त उनीहरू आफ्ना नजीकका सम्वन्धिहरू, देश तथा धर्ती एवं माल तथा भूमि सबै कुरा छाडेर इथोपिया अथवा मदीना गइहाले, अनि जब काफ़िरहरूसँग युद्धको अवसर आयो त वीरतापूर्वक लड्नका लागि धर्मयुद्धमा पूर्णरूपले भाग लिए तथा त्यस मार्गका कठिनाई तथा दुखहरूलाई धैर्यका साथ सहन गरे । यी सबै कुराहरूको पश्चात निःसन्देह उनका लागि तिम्रो प्रभु दयालु एवं कृपालु छ अर्थात् प्रभुको दया एवं कृपाको प्राप्तिको लागि ईमान तथा पुण्यको कर्म हुनु आवश्यक छ । जस्तो कि वर्णित मुहाज़िरहरूले ईमान तथा कर्मको सर्वोत्तम प्रदर्शन गरे, त प्रभुको दया एवं कृपाले उनीहरू सफल भए ।

The Ummah Technology Mission

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَّفْسِهَا وَتُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾

(१११) जुन दिन प्रत्येक व्यक्ति आफ्नो लागि विवाद गर्दै आउनेछ ।[1] तथा प्रत्येकलाई जे-जति गरेको हुनेछ, त्यसको पूरा-पूरा प्रतिफल प्रदान गरिनेछ, तथा मानिसहरूमाथि अलिकति पनि अत्याचार हुनेछैन ।[2]

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَّاْتِيْهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِاَنْعُمِ اللّٰهِ فَاَذَاقَهَا اللّٰهُ لِبَاسَ الْجُوْعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ ﴿١١٢﴾

(११२) तथा अल्लाह (तआ़ला) त्यस बस्तीको उदाहरण प्रस्तुत गर्दछ, जुन पूर्ण सुख शान्तिमा थियो, त्यसको जीविका त्यसको पासमा सम्पन्नताका साथ प्रत्येक मार्गबाट आइराखेको थियो । पछि त्यसले अल्लाह (तआ़ला) का अनुकम्पाहरूको इन्कार गऱ्यो, तब अल्लाह (तआ़ला) ले त्यसलाई भोक तथा भयको स्वाद चखाइदियो जुन उनका कर्तूतहरूको[3] प्रतिफल थियो ।

[1]अर्थात् कोही अन्य कसैको सहायताको लागि आउने छैन न पिता, न भाई, न पुत्र, न पत्नी, न कोही अरु । बरु एक-अर्काबाट टाढा भाग्नेछन् । भाई-भाईबाट, पुत्र माता-पिताबाट, पति-पत्नीबाट भाग्ने छन् । प्रत्येक व्यक्तिलाई केवल आफ्नै चिन्ता हुनेछ, जुन उसलाई अर्कोबाट निश्चित गरिदिनेछ ।

[2]अर्थात् पुण्यको फलमा कमी गरिन्छ तथा नराम्रोको प्रतिकार बढाइन्छ, यस्तो हुने छैन, कसैमाथि अलिकति पनि अत्याचार हुनेछैन । नराम्रो कुराको मात्र त्यति नै प्रतिफल प्राप्त हुनेछ, जति मात्रामा त्यो हुनेछ । तर पुण्यको प्रतिफल अल्लाह तआ़लाले निकै वृद्धि गरेर दिनेछ तथा यो त्यसको उपकार एवं दयाको प्रदर्शन हुनेछ जुन क़ेयामतका दिन ईमानवालाहरूलाई हुनेछ ।

[3]अधिकतर व्याख्याकारहरूले यस ग्रामबाट तात्पर्य मक्कासित लिएका छन् । अर्थात् यसमा मक्का तथा मक्कावासीहरूको वर्णन गरिएको छ तथा यो त्यसो भयो जब अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले उनका लागि शापको प्रार्थना गर्नुभयो :

اَللّٰهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلٰى مُضَرَ، وَاجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِيْنَ كَسِنِي يُوْسُفَ

"हे अल्लाह ! मुजर (क़बीला) माथि आफ्नो पकड कडा गर तथा उनीमाथि अकाल त्यस किसिमले पार जस्तो आदरणीय यूसुफको समयमा मिश्रमा भयो । (सहीह बुख़ारी संख्या ४८२१, सहीह मुस्लिम संख्या २१५६)"

The Ummah Technology Mission

وَلَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُوْلٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿١١٣﴾

(११३) तथा उनीहरूको पासमा उनीहरू मध्येबाट नै रसूल पुग्यो, तैपनि उनीहरूले त्यसलाई झुट्‍लाए, अतः उनीहरूलाई प्रकोपले आइसमात्यो ।[1] तथा उनीहरू थिए पनि अत्याचारी नै ।

فَكُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا ۪ وَّاشْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ﴿١١٤﴾

(११४) जे-जति उचित वैध (हलाल) तथा पवित्र जीविका अल्लाहले तिमीलाई प्रदान गरेको छ, त्यसलाई खाउ तथा अल्लाहका अनुकम्पाप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर, यदि तिमी उसैको उपासना गर्दछौ ।[2]

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيْرِ وَمَآ اُهِلَّ

(११५) उसले त तिम्रो लागि केवल मृत, रगत, सुंगुरको मासु र जसमा अल्लाह बाहेक अरु कसैको नाम लिएको छ, हराम (निषेध) छ,[3] ।

अतः अल्लाह तआलाले मक्काको शान्तिलाई भयमा तथा सम्पन्नतालाई भोकमरीमा बदलिदियो । यहाँसम्मकि उनीहरूको यो दशा भयो कि हाड तथा वृक्षका पातहरू खाएर जीवन निर्वाह गर्नुपर्‍यो । तथा केही व्याख्याकारहरूको विचार छ कि यो अनिश्चित ग्राम हो तथा उदाहरणको रूपमा यो कुरा भनिएको हो कि उपकारलाई अस्वीकार गर्नेहरूको यही अवस्था हुनेछ, उनीहरू जहाँ भएपनि तथा जहिले भएपनि । यसको यस सामान्य भावार्थबाट अधिकांश व्याख्याकारहरूलाई पनि इन्कार छैन, यद्यपि यस अवतरणको कारण उनका निकट विशेष छ ।

[1]यस यातनाबाट तात्पर्य त्यही यातना भय तथा भोक हो, जसको वर्णन यसभन्दा पहिलाको आयतमा छ अथवा यसबाट तात्पर्य काफिरहरूको त्यो हत्या हो जुन बद्रको युद्धमा मुसलमानहरूद्वारा भयो ।

[2]यसको अर्थ यो भयो कि वैध तथा पवित्र वस्तुहरूलाई छाडेर निषेधित तथा अपवित्र वस्तुहरूको प्रयोग तथा अल्लाहलाई छाडेर कुनै अन्यको इबादत (उपासना) गर्नु, यो अल्लाहका उपकारहरूको कृतघ्नता हो ।

[3]यो आयत यसभन्दा पहिला तीन पटक आइसकेको छ । सूरः अल-बकरः-१७३, सूरः अल-मायदः-३, तथा सूरः अल-अनआम-१४५ । यो चौथो स्थान हो, जहाँ अल्लाह तआलाले पुनः वर्णन गरेको छ, जसबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि यस आयतमा जुन चारवटा निषेधित कुराहरूको वर्णन छ, तीनीहरूबाट अल्लाह तआला मुसलमानहरूलाई अति बलपूर्वक बचाउन चाहन्छ । यसको आवश्यक व्याख्या पहिले नै गरिसकिएको छ । तैपनि यसमा ﴿وَمَآ اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ﴾ (जुन कुरोमा अल्लाहको अतिरिक्त अन्यको नाम लिइयोस्) जुन

The Ummah Technology Mission

चौथो प्रकार हो यसको भावार्थमा तर्क, कल्पना एवं व्याख्या गरी शिर्कका लागि चोर ढोका खोजिन्छन् । यसकारण त्यसको केही अरु व्याख्या प्रस्तुत छ, ।

जुन पशु अल्लाहका अतिरिक्त अन्य कसैलाई अर्पित गरिन्छ, त्यसका विभिन्न प्रकार छन् । एकप्रकार यो हो कि अल्लाहको अतिरिक्त अन्यको निकटता तथा प्रसन्नता प्राप्त गर्न त्यसको बलि दिइयोस् तथा बलि चढाउँदाखेरि त्यसै देवता, मूर्ति अथवा महात्माको नाम लिइयोस् जसलाई प्रसन्न गर्ने उद्देश्य हुन्छ । दोस्रो प्रकार यो हो कि उद्देश्य त अल्लाहका अतिरिक्त अन्यको प्रसन्नताको हुन्छ तर बलि अल्लाहको नाममा दिइन्छ, जसरी समाधिका पूजारीहरूमा यो कार्य सामान्यरुपले पाइन्छ । उनी पशुहरूलाई महात्माहरूको नामबाट नामाकिंत गर्दछन् । जस्तै यो खसी अमुक पीरको हो, यो गाई अमूक पीरको हो, यो पशु एघारौंको लागि अर्थात् शेख अब्दुल क़ादिर जीलानीको लागि हो आदि । तथा उनको बलि बिस्मिल्लाह पढेर नै दिन्छन्, यसकारण उनी भन्दछन् कि पहिलो प्रकार अवश्य निषेधित छ, परन्तु यो दोस्रो प्रकार निषेधित छैन, वरु मान्य छ किनभने यो अल्लाहका अतिरिक्त अरु कसैको नाममा बलि दिइएको छैन र यसप्रकार शिर्कको मार्ग खोलिएको छ, जबकि विचारकहरूले यस दोस्रो प्रकारलाई पनि निषेधित भनेका छन् । यसकारण कि यो पनि ﴿وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ﴾ मा सम्मिलित छ, अत: वैजवीको व्याख्यामा छ "प्रत्येक त्यो पशु जसमा अल्लाहको अतिरिक्त अन्य कसैको नाम पुकारिन्छ, निषेध छ, यद्यपि बलि दिंदाखेरि त्यसमा अल्लाहकै नाम लिइएको होस् । यसकारण धर्मज्ञानीहरू सहमत छन् कि मुसलमान यदि अल्लाहको अतिरिक्त अन्य कसैको निकटता प्राप्त गर्नको लागि पशुको बलि दिनेछ भने त्यो विधर्मी भइहाल्नेछ तथा त्यसको बलि विधर्मीको बलि हुनेछ ।" तथा हनफ़ी विचार को प्रख्यात पुस्तक 'दुर्रे मुख़्तार' मा छ,"कुनै अधिकारी तथा त्यसैप्रकार कुनै उच्च अधिकरीको आगमनमा (त्यसको अतिथ्यको लागि होइन बरु त्यसलाई खुशी पार्न अथवा त्यसको सम्मानस्वरुप) पशुको बलि दिइन्छ, भने त्यो निषेधित हुनेछ यसकारण कि त्यो ﴿وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ﴾ मा आइहाल्यो, यद्यपि त्यसमा अल्लाहकै नाम लिइएको होस् तथा अल्लाहमा शामीले यसमा बल दिनुभएको छ ।" (किताबुल ज़बाएह प्राचीन प्रकाशन १२७७ हिजरी, पृष्ठ २२७ फ़तावा शामी भाग ५, पृष्ठ २०३, मेमनीय: प्रकाशन मिस्र) तर केही विचारकहरूले यस दोस्रो प्रकारलाई ﴿وَمَا ذُبِحَ عَلَى ٱلنُّصُبِ﴾ को अर्थ तथा यसमा सम्मिलित ठान्दैनन् तथा अल्लाह बाहेक अन्यको निकटताको प्राप्त गर्नाको कारण यसलाई निषेधित ठान्दछन् । अर्थात निषेध हुने कुरोमा कुनै मतभेद छैन । केवल तर्क तथा प्रमाण प्रस्तुत गर्ने तरिकामा मतभेद छ । यसको अतिरिक्त यो दोस्रो

The Ummah Technology Mission

لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١١٥﴾

तैपनि यदि कोही यसप्रकार विवश गरिएको हुन्छ जबकि त्यो न अत्याचारी छ, न सीमा उल्लघंन गर्ने व्यक्ति छ, त निःसन्देह अल्लाह क्षमाशील तथा कृपानिधान छ ।

وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَا تَصِفُ اَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هٰذَا حَلٰلٌ وَّهٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوْا عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ؕ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُوْنَ ﴿١١٦﴾

(११६) तथा कुनै कुरोलाई आफ्नो मुखले असत्य नै भन्ने नगर कि यो उचित (हलाल) छ तथा यो निषेध (हराम) छ ताकि अल्लाहमाथि मित्थ्यारोपण गर्न पुग, निःसन्देह अल्लाह (तआला) माथि मिथ्यारोपण गर्नेहरू सफलताबाट बञ्चित नै रहन्छन् ।

مَتَاعٌ قَلِيْلٌ ۪ وَّلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١١٧﴾

(११७) उनीहरूलाई अति तुच्छ लाभ प्राप्त हुन्छ तथा उनका लागि नै कष्टदायी यातनाहरू छन् ।

وَعَلَى الَّذِيْنَ هَادُوْا حَرَّمْنَا

(११८) तथा यहूदीहरूका लागि हामीले जे निषेध गरेका थियौं, त्यसलाई हामीले अघिनै तपाईंलाई सुनाई

एक हदीसमा वर्णित छ, कि एउटा व्यक्ति आएर रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित भन्यो कि मैले मन्नत (भाकल) गरेको छु कि ववानाको स्थानमा म ऊँटको वलि चढाउनेछु । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सोध्नु भयो कि के त्यहाँ अज्ञानकालका मूर्तिहरूमध्ये कुनै मूर्ति थियो, जसको पूजा गरिन्थ्यो ? मानिसहरूले भने, होइन, त्यसपछि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सोध्नुभयो कि त्यहाँ उनीहरूको धार्मिक उत्सवहरूमध्ये कुनै उत्सव त मनाइन्थ्यो ? मानिसहरूले त्यसको पनि नकारात्मक उत्तर दिए, तव सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले प्रश्नकर्तालाई मन्नत पूरा गर्ने अनुमति दिनु हो भो (अबू दाऊद किताबुल ऐमान वन्नजुर, बाब मायूमर, विहि मिन वफ़ाइन्नज्र) यसवाट ज्ञात भयो कि मूर्तिहरूलाई हटाए पश्चात पनि निर्वासित आस्तानाहरूमा गएर पशुहरूको बलि चढाउनु निषेध छ, भनेपछि त्यसको के कुरा गर्ने जवकि ती आस्ताना (मठ), दरवार, मन्दिर तथा दैवी स्थलहरूमा गई बलि चढाईन्छ, जुन पूजा-पाठ, भोग-प्रसादको लागि सामान्य घोषित स्थल छन् ।

[1]यो संकेत हो कि पशुहरूतिर जुन उनीहरूले मूर्तिहरूका नाम अर्पित गरी उनलाई आफ्नो लागि निषेध गर्दथे । जस्तै वाहिरः, साएबः, वसीलः एवं हाम आदि । (हेर्नुस सूरः अल-मायदः-१०३ तथा सूरः अल-अनाम-१३९ देखि १४१ सम्मको ब्याख्या)

The Ummah Technology Mission

مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿١١٨﴾

सकेका छौं,[1] हामीले उनीहरूमाथि अत्याचार गरेनौं बरु उनीहरूले स्वयं आफ्ना प्राणमाथि अत्याचार गरिरहे ।

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ عَمِلُوا السُّوْٓءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوْا مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْٓا اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١١٩﴾

(११९) जसले अज्ञानतावश नराम्रो कर्म गर्‍यो, फेरि त्यस पश्चात तौबा (क्षमा-याचना) गर्‍यो तथा सुधार पनि गर्‍यो, त निश्चय नै तपाईंको प्रभु बडो क्षमाशील तथा अत्यन्त दयालु छ ।

اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا لِّلّٰهِ حَنِيْفًا ۗ وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٢٠﴾

(१२०) निःसन्देह इब्राहीम अगुवा[2] एवं अल्लाह तआलाको आज्ञा पालना गर्ने एकाग्र निःस्वार्थ थिए । तथा उनी मिश्रणबादीहरू मध्ये थिएनन् ।

شَاكِرًا لِّاَنْعُمِهٖ ۗ اِجْتَبٰىهُ وَهَدٰىهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿١٢١﴾

(१२१) अल्लाह तआलाद्वारा प्रदान गरिएका उपहारहरूप्रति कृतज्ञ थिए, अल्लाह (तआला) ले उनलाई निर्वाचित गरिहालेको थियो तथा उनलाई मार्गदर्शन दिएको थियो ।

وَاٰتَيْنٰهُ فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً ۗ وَاِنَّهٗ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٢٢﴾

(१२२) तथा हामीले उनलाई संसारमा पनि भलाई प्रदान गर्‍यौं तथा निःसन्देह उनी आख़िरतमा पनि नेक (सत्कर्मी) मानिसहरूमध्ये हुनेछन् ।

ثُمَّ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۗ وَمَا كَانَ

(१२३) अनि हामीले तपाईंतिर प्रकाशना (वह्यी) पठायौं कि तपाईं इब्राहीम हनीफ़को मतको

[1]हेर्नुस् सूरः अल-अनाम-१४६ को व्याख्या, यसको अतिरिक्त सूरः निसा-१६० मा यसको वर्णन छ ।

[2]उम्मतको अर्थ मुखिया तथा अगुवा पनि हो, जस्तो कि अनुवादबाट स्पष्ट छ तथा उम्मतको अर्थ अनुयायी पनि हो, यस आधारमा आदरणीय इब्राहीमको अस्तित्व एउटा उम्मत बराबर थियो । (उम्मतको अर्थको लागि सूरः हूद-८ को व्याख्या हेर्नुस्)

The Ummah Technology Mission

مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝١٢٣

अनुसरण गर्नुस् ।[1] र उनी मिश्रणवादीहरू (अनेकेश्वरका पूजारीहरू) मध्ये थिएनन् ।

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِيْهِ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝١٢٤

(१२४) शनिवारका दिन (को महत्व) लाई त मात्र तिनीहरूको लागि नै आवश्यक गरिएको थियो, जसले त्यसमा मतभेद गरेका थिए,[2] कुरा यो हो कि तपाईंको प्रभुले स्वयं नै उनीहरूमा उनको मतभेदको निर्णय कयामतको दिन गर्नेछ ।

[1]मिल्लतको अर्थ हो यस्तो धर्म जसलाई अल्लाह तआ़लाले आफ्नो कुनै नबीद्वारा मानिसहरूका लागि उचित तथा अनिवार्य गरेको छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको यस उपरान्त कि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम सबै नबीहरू सहित आदमका सन्तानका सरदार (प्रमुख) हुनुहुन्छ, उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई इब्राहीमका धार्मिक नियमहरूको अनुसरण गर्न भनिएको छ, जसबाट आदरणीय इब्राहीमको महत्व एवं विशेषताको पुष्टि हुन्छ । त्यसो त मौलिकरूपले सबै नबीहरूको धार्मिक नियम एवं मत एउटै नै रहेका छन्, जसमा रिसालतका साथ अद्वैत तथा आख़िरतलाई आधारभूत स्थान प्राप्त छ ।

[2]यस मतभेदको रूप के हो ? यसको व्याख्यामा मतभेद छ, केही ज्ञाताहरू भन्दछन् कि आदरणीय मूसाले उनका लागि शुक्रवारको दिन निर्धारित गरेका थिए, तर इस्राईलका सन्तानले उनको विरोध गरे तथा शनिवारको दिन आदर तथा इबादतको लागि चयन गरे । अल्लाह तआ़लाले भन्यो, मूसा ! उनीहरूले जुन दिन चयन गरेका छन्, त्यही दिन रहनदेउ । केही ज्ञाताहरू भन्दछन् कि अल्लाह तआ़लाले उनीहरूलाई आदेश दिएको थियो कि सम्मानका लागि सप्ताहमा कुनै एक दिन निर्धारित गर जसको निर्धारणमा उनीहरूमा आपसी मतभेद भयो तर यहूदीहरूले आफ्नो विचारले शनिवारको दिन तथा इसाईहरूले रविवारको दिन यहूदीहरूको विरोध भावनाले आफ्नो लागि निर्धारित गरेका थिए, यसैप्रकार इबादतको लागि उनीहरूले आफूलाई अलग्ग राख्नको लागि बैतुल मोकद्दसको पूर्वी भागलाई क़िब्लाको रूपमा प्रयोग गरे । शुक्रवारको दिन अल्लाह तआ़लाले आफ्नो तर्फबाट मुसलमानहरूको लागि निर्धारित गर्नुको वर्णन हदीसमा विद्यमान छ । (हेर्नुस् सहीह बुख़ारी किताबुल जुमा, बाब हिदायत हाज़ेहिल उम्मत, लेयोमिल जुमुअः, तथा सहीह मुस्लिम वर्णित अध्याय)

The Ummah Technology Mission

(१२५) आफ्नो प्रभुतिर मानिसहरूलाई विवेक तथा उत्तम शिक्षाका साथ बोलाउनुस् तथा उनीसित राम्रो प्रकारले कुरा गर्नुस्,[1] निःसन्देह तपाईंको प्रभु आफ्ना मार्गबाट विचलित हुनेहरूलाई पनि राम्ररी जान्दछ तथा त्यो मार्गमा हिंड्नेहरूसित पनि पूर्णरुपले परिचित छ ।[2]

ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ۖ وَجَادِلْهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

(१२६) र यदि तिमी प्रतिशोध लिन्छौ पनि त बिल्कुल त्यति नै जति दुख तिमीलाई पुऱ्याइएको छ, तथा यदि धैर्य राख्दछौ भने निःसन्देह धैर्यवानहरूका लागि यही उत्तम छ ।[3]

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِ ۖ وَلَئِن صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾

(१२७) तपाईं धैर्य राख्नुस् र अल्लाहको कृपा बिना तपाईं धैर्य राख्नै सक्नुहुन्न तथा उनीहरूको अवस्थाबाट दुःखी नहुनुहोस् जो यो छल-कपट गर्दछ तिनीबाट संकुचित नहुनुस् ।[4]

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

(१२८) विश्वास गर कि अल्लाह (तआला) परहेजगार तथा पुण्य कार्य गर्नेहरूका साथमा छ ।

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوا وَّالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

[1]यसमा धर्म-प्रचार एवं प्रसारका नियम वर्णित गरिएका छन्, जुन हिकमत, सत्य भाषण, प्रेम तथा विनम्रतामा आधारित छन् । उत्तम विवाद, तर्क-वितर्क तथा कडाई एवं कटुताबाट पन्छिदै कोमल तथा प्रेमपूर्ण भावको प्रयोग गर्नुछ ।

[2]अर्थात् तपाईंको कार्य नियमहरूका अनुसार शिक्षा-दीक्षा दिनु हो, सत्यमार्गमा हिंडाइदिनु, यो मात्र अल्लाहको अधिकारमा छ तथा त्यो जान्दछ कि मार्ग-दर्शन प्राप्त गर्ने को छ तथा को छैन ?

[3]यसमा यद्यपि बदला (प्रतिशोध) लिनुको आज्ञा छ तर अति होइन, अन्यथा यो स्वयं अत्याचार हुनेछ, तैपनि क्षमा गरिदिनु तथा धैर्यको मार्ग अपनाउनलाई अधिक श्रेष्ठ भनिएको छ ।

[4]यसकारण कि अल्लाह तआला उनीहरूका षडयन्त्रहरूको विरोधमा निष्ठावानहरू तथा अल्लाहसित भय गर्ने एवं सत्कर्मीहरूसँग छ तथा जोसँग अल्लाह छ, त्यसलाई संसारका मानिसहरूको चाल हानि पुऱ्याउन सक्दैन जस्तो कि यसभन्दा पूर्वका आयतमा छ ।

The Ummah Technology Mission

सूरतु बनी इस्राईल-१७

سُوْرَةُ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ

सूर: बनी इस्राईल* मक्कामा उत्रेको तथा यसका एक सय एघार आयतहरू तथा बाह्र रूकूअ छन् ।

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

अल्लाह तआलाको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु, जो अत्यन्त दयालु एवं अत्यन्त कृपालु छ ।

سُبْحٰنَ الَّذِيْٓ اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا

(१) पवित्र छ[1] त्यो (अल्लाह तआला) जसले आफ्नो भक्त[2] (मुहम्मद) लाई रातारात मस्जिदे हराम (प्रतिष्ठित) बाट

*यो सूर: मक्कामा अवतरित भयो । यसकारण यसलाई मक्की भन्दछन् । यस सूर:को दोस्रो नाम अल-इस्रा पनि हो, यसकारण कि यसमा नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई इस्रा (रात्रिको समय मस्जिदे अक्सा लैजानु) को वर्णन छ । सहीह बुखारीमा वर्णित छ कि आदरणीय अब्दुल्लाह बिन मसऊद स्वयं सुनेर भन्दछन् कि सूर: कहफ़, मरियम तथा बनी इस्राईल, यी प्रथमकालीन मध्येका हुन् । (तफ़सीर सूर: बनी इस्राईल) (عتيق) को वहुवचन हो (عتاق) (प्राचीन) तथा (تلاد) पनि (تالد) को वहुवचन हो । तालिद प्राचीन धनलाई भन्दछन् । अर्थ यो हो कि तीनवटा सूरत ती प्रचीन सूरतहरू मध्येबाट हुन्, जुन मक्कामा प्रथम कालमा अवतरित भए । रसूल अल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम प्रत्येक राति सूर: बनी इस्राईल तथा सूर: जुमरको पाठ गर्नुहुन्थ्यो । (मुसनद अहमद भाग ६, पृष्ठ ६८ तथा ११२, तिर्मिज़ी संख्या २९२-३४० तथा अलबानीले यसलाई सही भनेका छन् । (सहीह संख्या ६४१, भाग २)

[1](سبحان، سبح يسبح) को रूप हो । अर्थ हो (أنزه الله تنزيها) अर्थात् म अल्लाहलाई प्रत्येक दोषबाट पवित्र तथा शुद्ध मान्दछु । सामान्यरूपले यसको प्रयोग यस्ता अवसरहरूमा हुन्छ जब कुनै महान विषयको वर्णन हुन्छ । अर्थ यो हुन्छ कि मानिसहरूका निकट प्रत्यक्ष साधनको आधारमा यो घटना जतिसुकै असम्भव होस्, अल्लाहको लागि कुनै कठिन छैन । यसकारण कि त्यो कुनै साधनको लागि बाध्य छैन । त्यो त शब्द कुन (كن) बाट एकैक्षणमा जे चाहन्छ गर्नसक्छ । साधन मनुष्यका लागि हुन् । अल्लाह तआला यी बन्धनहरू तथा न्यूनताबाट पवित्र छ ।

[2](إسراء) को अर्थ हुन्छ रात्रिको समयमा लैजानु अगाडी (ليلا) (रात्रि) यसकारण वर्णन गरियो ताकि रात्रिको अल्पता स्पष्ट भइहालोस्, यसैकारण त्यो जातिवाचक संज्ञा छ । अर्थात् रात्रिको एक भाग अथवा अलिकति भागमा । अर्थात् चालीस रात्रिको यो यात्रा, पूर्ण रात्रिमा पनि होइन, बरु रात्रिको एउटा सानो भागमा पूरा भयो ।

The Ummah Technology Mission

الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ①

अक्सा[1] सम्म लग्यो जसका निकटवर्ती क्षेत्रहरूमा हामीले बरकतहरू (विभूतिहरू) प्रदान गरेका छौं,[2] यसकारण कि हामीले त्यसलाई आफ्नो सामर्थ्यका केही प्रतीकहरू देखाऔं ।[3] निःसन्देह अल्लाह (तआला) सबै राम्ररी सुन्दछ, देख्दछ ।

[1](أقصى) टाढालाई भन्दछन् । बैतुल मक़्दिस, जुन अल-क़ुदस अथवा इलिया (प्राचीन नाम) नगरमा छ तथा फिलिस्तीनमा स्थित छ, मक्काबाट अल-क़ुदससम्मको यात्रा चालीस दिनको छ, यस आधारमा मस्जिदे हरामको तुलनामा बैतुल मक़्दिसलाई मस्जिदे अक्सा (टाढाको मस्जिद) भनिएको छ ।

[2]यो क्षेत्र प्राकृतिक नदीहरू तथा फलहरूको अधिकता तथा नबीहरूको धर्ती हो जुन उनका निवासस्थान तथा समाधिस्थल हुनुको कारण श्रेष्ठ छ, यसैले यसलाई शुभस्थली भनिएको छ ।

[3]यस यात्राको यो उद्देश्य हो ताकि हामीले आफ्नो यस विचित्रता तथा ठूला निशानीहरू देखाऔं । जसमध्ये एउटा निशानी तथा चमत्कार यो यात्रा पनि हो कि यति लामो यात्रा रात्रिको एउटा छोटो भागमा भइहाल्यो । नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई जुन मेराज भयो अर्थात् आकाशहरूमा लगियो त्यहाँ विभिन्न आकाशहरूमा अम्बिया अलैहिस्सलामसित मिलन भयो तथा "सिदरतुल मुन्तहा" मा, जुन अर्शमुनि सातौं आकाशमा छ, अल्लाह तआलाले प्रकाशना (वह्यी) द्वारा नमाज़ तथा अन्य वस्तुहरू प्रदान गर्‍यो जसको विस्तृत वर्णन सहीह हदीसहरूमा भएको छ तथा सहाबा एवं ताबईनदेखि लिएर आजसम्म मुसलमान समुदायका सबै ज्ञानी तथा विचारक यस सबै कुरालाई मान्दै आइराखेका छन् कि यो मेराज शारीरिक रूपमा सचेत अवस्थामा भएको हो । यो स्वप्न अथवा आत्मिक यात्रा तथा दर्शन होइन, बरु प्रत्यक्ष दर्शन हो, जुन अल्लाहले आफ्नो पूर्ण सामर्थ्यले आफ्नो पैग़म्बरलाई गराएको छ । यस मेराजका दुईटा भाग छन् । प्रथम भागलाई इस्रा भनिन्छ, जसको वर्णन यहाँ गरिएको छ तथा जुन मस्जिदे हरामदेखि मस्जिदे अक्सासम्मको यात्राको नामले प्रसिद्ध छ । यहाँ पुगिसके पश्चात नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले सबै नबीहरूको ईमामत गर्नुभयो । बैतुल मक़्दिसबाट उहाँलाई आकाशहरूमा लगियो । यो यस यात्राको द्वितीय भाग हो, जसलाई मेराज भनिन्छ, यसको केही वर्णन सूरः नज्ममा गरिएको छ तथा शेष विस्तृत जानकारी हदीसहरूमा वर्णित गरिएको छ । सामान्य रूपले यस पूरा यात्रालाई मेराजबाट नै सम्बोधित गरिन्छ । मेराज भर्‍याङलाई भनिन्छ, यी नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पवित्र मुखबाट निस्केका शब्द (عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ) (मलाई आकाशमा उठाइयो) बाट लिइएको छ, किनकि यस यात्राको द्वितीय भाग प्रथमभन्दा अत्याधिक महत्वपूर्ण छ, यसकारण मेराज शब्द नै अधिक

The Ummah Technology Mission

وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا ②

(२) तथा हामीले मुसालाई किताब प्रदान गऱ्यौं तथा त्यसलाई इस्राईलका सन्तानका लागि मार्ग-दर्शन बनायौं कि तिमी म बाहेक अन्य कसैलाई कार्यसाधक नठहराऔ ।

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ③

(३) हे उनका सन्तान, जसलाई हामीले नूहका साथ (नौंकामा) सवार गरेका थियौं, त्यो हाम्रो अत्याधिक कृतज्ञ भक्त थियो ।[1]

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ④

(४) तथा हामीले इस्राईलका सन्तानका लागि उनको किताबमा स्पष्ट निर्णय गरिदिएका थियौं कि तिमीले धर्तीमा दुईपटक उपद्रव उत्पन्न गर्नेछौ तथा तिमी अत्याधिक अत्याचार गर्नेछौ ।

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا

(५) यी दुबै वचनहरूमध्ये प्रथम आउनासाथै हामीले तिम्रा समक्ष आफ्ना भक्तहरूलाई उभ्यायौं, जो बडो शक्तिशाली योद्धा थिए । अनि उनी तिम्रा

The Ummah Technology Mission

शव्द नै अधिक प्रसिद्ध भयो । यसको तिथिमा मतभेद छ, तैपनि यसमा सहमति छ कि हिजरत भन्दा पहिलाको घटना हो । केही विद्वानहरू भन्छन् कि एक वर्ष पूर्वको तथा केही भन्दछन् कैयन् वर्ष पूर्व यो घटना घटित भयो । यसैप्रकार महिना तथा तिथिमा पनि मतभेद छ कोही रबीउल अव्वल १७ अथवा २७, कोही रजबको २७ तथा कोही अन्य मास तथा तिथि बताउँछन् । नूहको समयको तूफान (जलप्रलय) को पश्चात मनुष्यको वंश नूहका ती पुत्रहरूका वंशबाट छ, जो नूहको डुंगामा सवार भएका थिए तथा तूफानबाट बाँचेका थिए । यसकारण इस्राईलका सन्तानलाई सम्बोधित गर्दै भनियो कि तिम्रो पिता अल्लाहको अति कृतज्ञ भक्त थियो । तिमी पनि आफ्नो पिता सरह कृतज्ञताको मार्ग अपनाउ तथा हामीले जुन मुहम्मद रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई रसूल बनाएर पठाएका छौं, उनलाई अस्वीकार गरी कृतघ्नता नगर ।

خِلَٰلَ ٱلدِّيَارِۚ وَكَانَ وَعۡدٗا مَّفۡعُولٗا ⑤

वस्तीहरूमा पसेर चारैतिर फैलिए । र अल्लाहको वचन पूरा हुनु नै थियो ।[1]

ثُمَّ رَدَدۡنَا لَكُمُ ٱلۡكَرَّةَ عَلَيۡهِمۡ وَأَمۡدَدۡنَٰكُم بِأَمۡوَٰلٖ وَبَنِينَ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ أَكۡثَرَ نَفِيرًا ⑥

(६) त्यस पश्चात हामीले उनीहरूमाथि तिम्रो प्रभाव दिएर (तिम्रा दिन) फर्काइदियौं तथा धन एवं सन्तानले तिम्रो सहायता गऱ्यौ तथा तिमीलाई बहुसंख्यक जत्था भएको (मानव-शक्ति) गरिदियौं ।[2]

إِنۡ أَحۡسَنتُمۡ أَحۡسَنتُمۡ لِأَنفُسِكُمۡۖ وَإِنۡ أَسَأۡتُمۡ فَلَهَاۚ فَإِذَا جَآءَ وَعۡدُ ٱلۡأٓخِرَةِ لِيَسُـُٔواْ وُجُوهَكُمۡ وَلِيَدۡخُلُواْ ٱلۡمَسۡجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٖ وَلِيُتَبِّرُواْ مَا عَلَوۡاْ تَتۡبِيرًا ⑦

(७) यदि तिमीले राम्रो काम गऱ्यौ भने स्वयं आफ्नो लाभको लागि तथा यदि तिमीले नराम्रा कर्म गऱ्यौ भने स्वयं आफ्नो लागि नै, अनि जब दोस्रो वादा (वचन) आयो त (हामीले अर्का भक्तहरूलाई पठायौं) ताकि उनीहरू तिम्रा मुहार बिगारिदेऊन् तथा प्रथम पटकमा भए जस्तै फेरि त्यसै मस्जिदमा पसिहालून्। तथा जुन-जुन कुरामाथि अधिकार पाउँछन्, तोडफोड गरी जराबाट उखेलिदेऊन्।[3]

[1]यो संकेत त्यस अपमान तथा नाशतिर छ, जुन वावुलको राजाधिराज वोख़्त नस्सरद्वारा आदरणीय मसीहभन्दा लगभग ६ सय वर्ष पूर्व यहूदीहरूमाथि योरूशलममा घटित भयो। उसले निःसंकोच यहूदीहरूको नरसंहार गऱ्यो तथा एउटा ठूलो संख्यालाई दास वनायो तथा यो त्यस समय भयो जव उनीहरूले अल्लाहका नबी आदरणीय शअयाको हत्या तथा आदरणीय अरमिया अलैहिस्सलामलाई वन्दी बनाए तथा तौरातका आदेशहरूको उल्लघंन गरे तथा पाप गरेर धर्तीमा आतङ्क मच्चाई अपराधी वने। केही विद्वानहरू भन्दछन् कि वोख़्त नस्सरको सट्टा जालूतलाई अल्लाह तआलाले दण्डस्वरुप उनीहरूको लागि पठायो, जसले उनीमाथि अत्याचार तथा क्रुरताका व्यवहार गरे यहाँसम्मकि तालूतको नेतृत्वमा आदरणीय दाऊदले जालूतलाई वध गरे।

[2]अर्थात् वोख़्त नस्सर अथवा जालूतको वध पश्चात हामीले तिमीलाई पुनः धन-धान्य, पुत्रहरू तथा सम्मानबाट अलंकृत गऱ्यौं, जबकि यी सारा कुराहरू तिमीबाट खोसिसकिएका थिए। तथा तिमीलाई पुनः अधिक जनसंख्या भएका तथा शक्तिशाली बनायौं।

[3]यो दोस्रो पटक उनीहरूले उपद्रव उत्पन्न गरे कि आदरणीय ज़करियाको हत्या गरिदिए तथा आदरणीय ईसाको हत्या गर्न योजना बनाउँदै रहे, जसलाई अल्लाह तआलाले जीवित, आकाशमा उचालेर उनीहरूबाट बचाइहाल्यो । यसको परिणामस्वरुप पुनः रोमको राजा टाईटसलाई अल्लाहले उनीमाथि प्रभुत्व दियो,

The Ummah Technology Mission

(८) आशा छ कि तिम्रो प्रभुले तिमीमाथि दया गरोस् । तर हो, यदि तिमी फेरि पनि त्यही गर्न थाल्यौ भने हामीले पनि पुन: यस्तै गर्नेछौं ।[1] तथा हामीले नकार्नेहरूका लागि बन्दीगृह नरक्लाई बनाएका छौं ।[2]

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ ۚ وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا ۘ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ⑧

(९) नि:सन्देह यो कुर्आन त्यो मार्ग देखाउँछ, जुन सबभन्दा सोझो छ तथा ईमान्दार पुनीतहरूलाई, जो पुण्यका काम गर्दछन्, यस कुराको शुभ-सूचना दिन्छ कि उनका लागि अति उत्तम प्रतिफल छ ।

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ⑨

(१०) तथा तिनीहरू जो आख़िरतमा (परलोक) विश्वास गर्दैनन्, उनका लागि हामीले दुखद यातना तयार गरेका छौं ।

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ⑩

उसले योरूशलममाथि आक्रमण गरेर उनलाई धेरै संख्यामा वध गरेर उनका काटिएका शरीरबाट पर्खाल बनाइदियो तथा धेरै संख्यामा मानिसहरूलाई बन्दी बनायो, उनको माल लुट्यो, धार्मिक पुस्तकहरूलाई खुट्टामुनि कुल्चियो तथा बैतुल मक्दीस तथा सुलैमानका धर्मस्थानलाई खसालिदियो, उनीहरूलाई सधैंको लागि बैतुल मक्दीसबाट देश निकाला गरिदियो । तथा यसप्रकार उनको अपमान तथा अनादरका अन्य साधन उत्पन्न गरे । यो विनाश सत्तरी ईस्वीमा उनीमाथि आयो ।

[1]यो उनीहरूलाई चेतावनी दिइयो कि यदि तिमीले सुधार गर्‍यौ भने अल्लाहको कृपाका पात्र बन्नेछौ जसको अर्थ यस लोक तथा परलोकमा सम्मान तथा सफलता छ, तथा यदि फेरि अल्लाहको कृतघ्नताको मार्ग अपनाएर धर्तीमा उपद्रव उत्पन्न गर्‍यो भने त फेरि तिमीलाई त्यसैप्रकार अपमान तथा तिरस्कारका पात्र बनाइने छ जस्तो यसभन्दा पहिला दुईपटक हामीले तिमीहरूसँग यस्ता व्यवहार गरिसकेका छौं । अत: यस्तै नै भयो, यी यहूदी आफ्ना व्यवहारलाई बदल्न सकेनन् तथा त्यही व्यवहार मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको रिसालतसँग दोहोर्‍याए जुन मुसा तथा ईसाको रिसालतसँग गरिसकेका थिए, जसका कारण ती यहूदीहरू तेस्रो पटक मुसलमानहरूबाट अपमानित भए तथा अनादरका साथ उनीहरूलाई मदीना तथा ख़ैबरबाट निकाल्नु पर्‍यो ।

[2]अर्थात् यस संसारको अपमानको पश्चात परलोकमा नरक्को दण्ड तथा त्यसका यातना अतिरिक्त छ, जुन उनीहरूले त्यहाँ भोग्नु पर्नेछ ।

The Ummah Technology Mission

وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ ۖ وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا ﴿١١﴾

(११) तथा मनुष्य नराम्रोका प्रार्थनाहरू गर्न थाल्दछ, पूर्णतः त्यसको आफ्नो राम्रोका लागि प्रार्थनाहरू समान, मनुष्य साह्रै नै उत्ताउलो छ ।[1]

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ ۖ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾

(१२) तथा हामीले रात तथा दिनलाई (आफ्नो सामर्थ्यका) लक्षण बनाएका छौं, रात्रिको प्रतीकलाई हामीले प्रकाशहीन गरिदियौं तथा दिनको निशानीलाई प्रकाशमान देखाउने बनायौं ताकि तिमी आफ्नो प्रभुको कृपाको खोजी गर्नसक तथा यसकारण पनि कि वर्षहरूको गणना तथा हिसाब जान्न सक[2] तथा प्रत्येक विषयलाई हामीले सविस्तार वर्णन गरिदिएका छौं ।[3]

[1]किनभने मनुष्य उत्ताउलो तथा निरूत्साही छ, यसकारण जब उसलाई दुःख पुग्दछ त आफ्नो विनाशको कामना यसप्रकार गर्दछ, जुनप्रकार सुखको निम्ति आफ्नो प्रभुसित प्रार्थना गर्दछ । यो त प्रभुको कृपा तथा दया हो कि त्यसको श्रापलाई स्वीकार गर्दैन । यही विषय सूरः यूनुस आयत ११ मा आइसकेको छ ।

[2]अर्थात् रात्रिलाई प्रकाशहीन अर्थात् अन्धकारमय गरिदियो ताकि तिमी विश्राम गर्न सक तथा तिम्रो दिनभरिको थकाई मेटियोस् तथा दिनलाई प्रकाश प्रदान गऱ्यो ताकि तिमी जीविका आर्जनको लागि आफ्नो प्रभुको कृपाको खोजी गर । यसका अतिरिक्त रात्रि-दिनको एउटा अन्य लाभ यो हो कि यसप्रकार सप्ताह, महिना तथा वर्षहरूको गणना तिमी गर्न सक, यस गणनाको असंख्य लाभ छन् । यदि राती पश्चात दिन तथा दिन पश्चात राती आउँदैनथ्यो भने सधैं रात्रि नै रहन्थ्यो अथवा दिन नै रहन्थ्यो त तिमीलाई विश्राम तथा शान्ति एवं व्यवसायको अवसर प्राप्त हुँदैनथ्यो तथा यसैप्रकार महिना तथा वर्षहरूको गणना पनि असम्भव रहन्थ्यो ।

[3]अर्थात् मनुष्यको लागि धर्म तथा संसारका आवश्यक कुरा स्पष्ट वर्णन गरिदिएको छ ताकि त्यसबाट मनुष्य लाभ प्राप्त गरून्, आफ्नो सांसारिक जीवनलाई सुखमय पारून् तथा आखिरतको पनि चिन्ता तथा त्यसका लागि तयारी गरून् ।

The Ummah Technology Mission

(१३) तथा हामीले प्रत्येक मनुष्यको सगुन-अपसगुन त्यसको घांटीमा बाँधिदिएका छौं[1] तथा प्रलयका दिन हामीले त्यसको कर्मपत्रलाई निकाल्नेछौं जसलाई उसले खुल्ला रुपमा पाउनेछ।

وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ ۖ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿١٣﴾

(१४) (उसलाई भनिने छ) स्वयं नै आफ्नो कर्मपत्र (किताब) पढिहाल। आज त तिमी स्वयं नै आफ्नो हिसाब लिन पर्याप्त छौ।

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾

(१५) जो सीधा मार्ग प्राप्त गर्दछ, त्यो स्वयं आफ्नो भलोको निम्ति मार्ग प्राप्त गर्दछ तथा जो पथ-भ्रष्ट हुन्छ, त्यसको बोझ त्यसैमाथि छ, कोही बोझ भएको कुनै अन्यको बोझ आफूमाथि बोक्ने छैन।[2] तथा हाम्रो नियम नै छैन कि रसूल पठाउनुभन्दा पूर्व नै प्रकोप पठाऔं।[3]

مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

The Ummah Technology Mission

[1](طائر) (तायेर) को अर्थ पंक्षी हो तथा (عنق) (उन्क) को अर्थ गर्दन हो। इमाम इब्ने कसीरले तायेरसित तात्पर्य मनुष्यको कर्म लिएका छन्। (في عنقه) को अर्थ हो, त्यसका राम्रा अथवा नराम्रा कर्म जसको लागि उसलाई राम्रो अथवा नराम्रो फल दिइनेछ, घाँटीको हार जस्तै उनका साथ रहनेछन्। अर्थात् उसको प्रत्येक कर्म लेखिदैछ। अल्लाहकहाँ त्यसको पूरा लेखा सुरक्षित रहनेछ। केयामतका दिन त्यसको आधारमा निर्णय दिइनेछ। तथा इमाम शौकानीले तायेरसित तात्पर्य मनुष्यको भाग्य लिएका छन्, जसलाई अल्लाहले आफ्नो ज्ञान अनुसार लेखिदिएको छ, जसलाई सौभाग्यशाली तथा अल्लाहको अवज्ञाकारी हुनु थियो, त्यो पनि उसको ज्ञानमा थियो, यही भाग्य (सौभाग्य अथवा दूर्भाग्य) प्रत्येक मनुष्यको साथ घाँटीको हार जस्तै लगाइएको छ। त्यसै अनुरुप त्यसका कर्म हुनेछन् तथा केयामतका दिन त्यसै अनुसार निर्णय हुनेछ।

[2]हो जो विचलित भए तथा विचलित गर्नेहरू पनि हुनेछन्, उनीहरूले आफ्नो विचलनको बोझका साथ उनीहरूका पापको पनि बोझ (उनको पापमा कमी नगरिकन) उठाउनु पर्नेछ, जो उनका प्रयत्नहरूबाट विचलित भएका हुनेछन्। जस्तो कि कुर्आनका अन्य स्थानहरू तथा हदीसहरूबाट स्पष्ट छ। यो वास्तवमा उनकै पापहरूको भार हुनेछ, जुन अरुहरूलाई विचलित गरेर उनीहरूले कमाए।

[3]केही व्याख्याकारहरूले यसबाट मात्र सांसारिक यातनाको भावार्थ लिएका छन्, अर्थात आख़िरतको यातनाबाट बच्न सक्नेछैन। तर कुर्आन करीमका अन्य स्थानहरूबाट स्पष्ट छ कि अल्लाह तआला मानिसहरूसित सोध्नेछ कि के तिम्रो पासमा रसूल आएका थिएनन् ? जसको उनीहरूल सकारात्मक उत्तर दिनेछन्, जसबाट

(१६) तथा जब हामीले कुनै वस्तीको विनाशको इच्छा गर्दछौं, त्यहाँका सम्पन्न मानिसहरूलाई त केही आदेश दिन्छौं तथा उनीहरू त्यस वस्तीमा स्पष्टरूपले अवहेलना गर्न थाल्छन्, तब उनीमाथि प्रकोप निर्णय लागू हुन्छ । तथा त्यस पश्चात हामीले त्यसलाई सखाप (उलट-पलट) पारिदिन्छौं ।[1]

وَإِذَآ أَرَدۡنَآ أَن نُّهۡلِكَ قَرۡيَةً أَمَرۡنَا مُتۡرَفِيهَا فَفَسَقُواْ فِيهَا فَحَقَّ عَلَيۡهَا ٱلۡقَوۡلُ فَدَمَّرۡنَٰهَا تَدۡمِيرٗا ١٦

(१७) तथा हामीले नूह पश्चात पनि धेरै समुदाय नष्ट गर्यौं ।[2] तथा तिम्रो प्रभु आफ्ना

وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا مِنَ ٱلۡقُرُونِ مِنۢ بَعۡدِ نُوحٖۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ

यो प्रतीत हुन्छ कि रसूलहरूलाई पठाउनु तथा धर्मशास्त्र अवतरण नगरिकन त्यसले कसैलाई प्रकोप दिने छैन, फेरि पनि यसको निर्णय कि कुन समुदाय अथवा कुन व्यक्तिसम्म त्यसको सन्देश पुगेन, क़ेयामतका दिन त्यसले स्वयं नै गर्नेछ । त्यहाँ निःसन्देह कसैमाथि अत्याचार हुनेछैन । यसैप्रकार बहिरा, पागल, बुद्धिहीन तथा अज्ञानकालका मृत मानिसहरूको समस्या छ, तिनका विषयमा केही कथनहरूमा चर्चा आउँछ कि क़ेयामतका दिन अल्लाह तआला उनीतिर फरिश्ताहरू पठाउनेछ तथा तिनीहरूसँग भन्नेछन् कि नरकमा जाऊ, यदि तिनीहरू अल्लाहको यस आदेशलाई मानेर नरकमा प्रवेश गर्नेछन् भने नरक तिनीहरूको लागि फूलहरूको शैय्या बन्नेछ । दोस्रो अवस्थामा उनीहरूलाई घिसार्दै नरकमा हालिनेछ । (मुसनद अहमद भाग-४ पृष्ठ-२४ तथा इब्ने हिब्बान भाग-९ पृष्ठ २२६ अल्लामा अलबानीले सहीहुल जामे अस्सगीर संख्या ८८१ मा यसको वर्णन गरेका छन् । मुसलमानहरूका वच्चाहरू त स्वर्गमा जानेछन् परन्तु काफ़िरहरूका साना वच्चाहरूको विषयमा मतभेद छ, कोही विलम्वलाई, कोही स्वर्गमा जाने, तथा कोही नर्कमा जाने कुरोलाई मान्दछन् । इमाम इब्ने कसीरले भनेका छन् हश्रको मैदानमा उनको परीक्षा लिइनेछ, उनले यसै कथनलाई प्राथमिकता दिएका छन् तथा भनेका छन् कि यसबाट विरोधी कथनको खण्डन पनि हुन्छ । (विस्तारको लागि तफ़सीर इब्ने क़सीर हेर्नुस्) तर सहीह बुख़ारीको कथनबाट ज्ञात हुन्छ कि मूर्तिपूजकका बच्चाहरू पनि स्वर्गमा जानेछन् । (सहीह बुख़ारी ३:२५१, १२: ३४८)

[1]यसमा यस्ता नियम वर्णित गरिएका छन्, जसको आधारमा समुदायहरूको विनाशको निर्णय गरिन्छ, तथा त्यो यो हो कि उनका धनाड्य समाज अल्लाहका आदेशहरूको अवहलेना प्रारम्भ गरिदिन्छ । तथा उनैको अनुकरण फेरि अन्य मानिसहरू गर्दछन्, यसप्रकार त्यस समुदायमा अल्लाहको अवहेलना सामान्य हुनजान्छ तथा उनी यातनाका अधिकारी घोषित गरिन्छन् ।

[2]उनीहरू पनि यसै विनाशका नियमानुसार नष्ट भए ।

The Ummah Technology Mission

خَبِيرًۢا بَصِيرًا ⑰

भक्तहरूका पापसित राम्ररी परिचित छ एवं राम्रोसँग देख्दछ ।

مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُۥ فِيهَا مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ يَصْلَىٰهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا ⑱

(१८) जसको इच्छा केवल यस शीघ्रता भएको संसारकै छ, उसलाई हामीले यहाँ जति जसको लागि चाहन्छौ शीघ्रताले प्रदान गरिदिन्छौं । अन्त्यमा त्यसको लागि हामीले नरक निर्धारित गरिदिन्छौं जहाँ त्यसले निन्दित धिक्कृत भई प्रवेश गर्नेछ ।[1]

وَمَنْ أَرَادَ ٱلْـَٔاخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُم مَّشْكُورًا ⑲

(१९) तथा जसको इच्छा परलोकको छ तथा जस्तो प्रयत्न हुनुपर्छ त्यसतो त्यसले गर्दछ पनि तथा त्यो ईमान भएको पनि छ र ईमानका यिनै मानिसहरू हुन्, जसका प्रयत्नलाई अल्लाहकहाँ पूरा सम्मान गरिनेछ ।[2]

كُلًّا نُّمِدُّ هَـٰٓؤُلَآءِ وَهَـٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ⑳

(२०) प्रत्येकलाई हामी दिन्छौं, यिनीहरूलाई पनि उनीहरूलाई पनि तेरो प्रभूको उपकारबाट, तेरो पालनहारको उपकार रोकिएको छैन ।[3]

The Ummah Technology Mission

[1]अर्थात् प्रत्येक संसारको लोभीलाई संसार प्राप्त हुँदैन, केवल उसले पाउँछ, जसलाई हामी चाहन्छौं, अनि उसलाई पनि संसार त्यति नै प्राप्त हुन्छ जति कि त्यो कामना गर्दछ, बरु त्यति नै प्राप्त हुन्छ, जति हामी उसको लागि निर्णय गर्दछौं तथा यस मार्गमोहको परिणाम नरकको स्थाई यातना तथा उसको अपमान हो ।

[2]अल्लाह तआला कहाँ सम्मानका लागि तीन कुराहरूको वर्णन गरिएको छ । १- परलोकको चिन्ता अर्थात् शुद्धता तथा अल्लाहको प्रसन्नता । २-यस्तो प्रयत्न जुन उसको योग्य छ अर्थात् सुन्नतका अनुसार । ३-ईमान, किनभने यसबिना कुनै पनि कर्म ध्येय छैन अर्थात् कर्मको स्वीकृतिका लागि ईमानका साथ शुद्धता (एकेश्वरबाद) तथा सुन्नते नबवी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको अनुसार हुनु आवश्यक छ ।

[3]अर्थात् संसारको जीविका तथा सुख-सुविधा कुनै अन्तर बिना मुसलमान तथा काफ़िर, संसारको कामना गर्ने तथा परलोकको चिन्ता गर्नेहरू सबैलाई दिन्छौं । अल्लाहको उपकार कसैबाट पनि रोकिदैन ।

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۗ وَلَلْاٰخِرَةُ اَكْبَرُ دَرَجٰتٍ وَّاَكْبَرُ تَفْضِيْلًا ﴿٢١﴾

(२१) हेर, उनीहरूमध्ये एकलाई अर्कामथि कुन प्रकारले विशेषता प्रदान गरेका छौं तथा परलोक (आख़िरत) त पदहरूका अनुसार अति उत्तम छ तथा सम्मानका अनुसार पनि अति उत्तम छ ।[1]

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُوْمًا مَّخْذُوْلًا ﴿٢٢﴾

(२२) अल्लाहका साथ अन्य कसैलाई पूजा नगर अन्यथा अन्ततः तिमी निन्दित नि:सहाय भई बस्नेछौ ।

وَقَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّآ اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ۗ اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَآ اَوْ كِلٰهُمَا فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ اُفٍّ وَّلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيْمًا ﴿٢٣﴾

(२३) तथा तिम्रो प्रभुले स्पष्ट आदेश दिइसकेको छ कि तिमी त्यसको अतिरिक्त कुनै अन्यको आराधना (इबादत) नगर्नु तथा माता-पिता सँग उपकार गर्नु । यदि तिम्रो उपस्थितिमा यिनीहरूमध्ये एउटा अथवा यी दुवै बृद्धा अवस्थामा पुग्छन्, त उनलाई 'उफ' सम्म नभन्नू, उनीहरूलाई गाली नगर्नु बरु उनीसित सम्मान तथा आदरले कुरा गर्नू ।[2]

[1]तैपनि संसारका यी वस्तुहरू कसैलाई कम, कसैलाई अधिक प्राप्त हुन्छ, अल्लाह तआला आफ्नो इच्छा एवं ज्ञान अनुसार यो जीविका विभाजित गर्दछ । तर आख़िरतमा श्रेणीहरूको यो अन्तर धेरै स्पष्ट एवं प्रत्यक्ष हुनेछ तथा त्यो यसप्रकार कि ईमान भएका स्वर्गमा तथा काफ़िरहरू नरकमा जानेछन् ।

[2]यस आयतमा महाकृपालु अल्लाह तआलाले आफ्नो इबादतका पश्चात दोस्रो चरणमा माता-पिताका साथ सद्व्यवहारको आदेश दिएको छ, जसबाट माता-पिताको आज्ञापालन, उनको सेवा तथा उनको आदर-सत्कारको महत्व स्पष्ट हुन्छ, महापालनकर्ता अल्लाहको प्रतिपालनको माग पूरा गर्नुका साथ साना-पोषक माता-पिताको आज्ञा पालनको मागलाई पनि पूरा गर्नुछ । हदीसहरूमा दर्शाइएको छ, अनि बृद्धा अवस्थामा विशेषरूपले उनका समक्ष 'उफ़' शब्द सम्म भन्नुबाट रोकिएको छ तथा उनलाई गाली गर्नुबाट मनाही गरिएको छ, किनभने बृद्धा अवस्थामा माता-पिता कमजोर, असहाय तथा लाचार हुन्छन्, जबकि सन्तान ज़वान, तथा जीविका साधनमाथि अधिकृत हुन्छ । यसको अतिरिक्त वयस्क एवं जवानी अवस्थाको भावना एंवं बृद्धा अवस्थाको दुखीं अनुभवको

The Ummah Technology Mission

(२४) तथा नम्रता एवं प्रेमसँग उनका सामु सत्कारको हात फैलाइराख्नु[1] तथा प्रार्थना गर्दैरहनु कि हे मेरो प्रभु ! यिनीहरूमाथि त्यस्तै दया गर्नु, जस्तो कि यिनीहरूले मेरो बाल्यकालमा मेरो पालन-पोषण गरेका छन् ।

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

(२५) जे-जति तिम्रा हृदयमा छन्, त्यसलाई तिम्रो प्रभु राम्ररी जान्दछ, यदि तिमी सदाचारी छौ भने त्यो क्षमा-याचना गर्नेहरूका लागि क्षमाशील छ ।

رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۚ إِن تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾

(२६) तथा सम्बन्धिहरूको, निर्धनहरूको एवं यात्रीहरूको अधिकार दिदैरह ।[2] तथा अनर्थ र अपव्ययबाट बच ।

وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾

आपसमा मुठभेड (भिडन्त) हुन्छ, यी परिस्थितिहरूमा माता-पिता आदर-सत्कारका नियमहरूमा ध्यान दिनु अत्याधिक कठिन विषय हुन्छ । तैपनि अल्लाहको दरवारमा सम्मानित एवं सफल त्यही हुनेछ, जसले यी नियमहरूको पालन गर्नेछ ।

[1]पंक्षी जब आफ्नो बच्चाहरूलाई आफ्नो प्रेम छायाँमा लिन्छ, त उनका लागि आफ्ना पखेटा तल झारिदिन्छ अर्थात् तिमी पनि आफ्ना माता-पितासँग यसैप्रकार राम्रो एवं प्रेमपूर्ण व्यवहार गर तथा उनको यसप्रकार पालनपोषण गर, जुनप्रकार उनीहरूले बाल्यवस्थामा तिमीलाई गरे अथवा यो अर्थ हो कि जब पंक्षी उड्नु अथवा माथि उड्न प्रयत्न गर्दछ, त आफ्नो पखेटा फैलाउँछ तथा जब वर्लन्छ त पखेटालाई तल गरिहाल्छ । यस आधारमा हात तल गर्नुको माता-पिताका समक्ष सत्कार तथा नम्रता व्यक्त गर्नुहुनेछ ।

[2]कुरआन करीमका यी शव्दहरूबाट ज्ञात भयो कि निर्धन निकट सम्बन्धिहरू, निर्धनहरू तथा कुनै प्रकारका आवश्यकता भएका यात्रीहरूको सहायता गरी उनीमाथि उपकार जताउनु हुँदैन किनभने यो उपकार होइन बरु मालको त्यो भाग हो, जुन अल्लाह तआलाले धनवानहरूको धनमा वर्णित व्यक्तिहरूको लागि राखेको छ । यदि धनवानले यो धन तिर्ने छैन भने अल्लाहको सामु अपराधी हुनेछ । अर्थात् यो अधिकारलाई दिनु हो, न कि कसैमाथि उपकार । यसको अतिरिक्त निकट सम्बन्धिहरूको वर्णन गर्नुबाट उनको प्राथमिकता एवं

The Ummah Technology Mission

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوٓا۟ إِخْوَٰنَ الشَّيَٰطِينِ ۖ وَكَانَ الشَّيْطَٰنُ لِرَبِّهِۦ كَفُورًا ﴿٢٧﴾

(२७) अपव्यय गर्ने शैतानहरूका भाई हुन् तथा शैतान आफ्नो प्रभुको अत्याधिक कृतघ्न छ ।[1]

وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ٱبْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُل لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا ﴿٢٨﴾

(२८) तथा यदि तिमीलाई आफ्नो पालनकर्ताको दयालुताको खोजीमा जसको तिमी आशा राख्दछौ, उनीहरूबाट मुख फर्काउन परेपनि तिमी राम्ररी तथा कोमलताले उनीहरूलाई बुझाइदेउ ।[2]

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ

(२९) तथा आफ्ना हात आफ्नो गर्दनसित बाँधिएको नराख तथा न त्यसलाई पूर्णरूपले खुल्ला छाडिदेउ ।

अधिकार पनि स्पष्ट हुन्छ । निकट सम्बन्धिहरूका अधिकारलाई पूरा गर्न तथा उनका साथ सद्व्यवहार गर्नलाई सम्बन्ध जोड्नु भनिन्छ, जसको इस्लाममा बडो महत्व छ ।

[1](تبذير) का मूल धातु (बीउ छर्नु) (بذر) हो जुनप्रकारले खेतमा विउ छर्दाखेरि यो देखिदैन कि यो उचित स्थानमा परिराखेको छ अथवा त्यसबाट यताउता, वरु किसान विउ छर्दै जान्छ। (تبذير) (अपव्यय) पनि यही हो कि मानिस आफ्नो धन विउको जस्तै उडाउँदै गरोस् तथा व्यय गर्नुमा धार्मिक नियमहरूको उल्लघंन पनि गरोस्, तथा केही विद्वानहरू भन्दछन् कि 'तवज़ीर' को अर्थ हो अनुचित ठाउँमा खर्च गर्नु चाहे त्यो थोरै किन नहोस् । हाम्रो विचारमा दुवै कुरा 'तबज़ीर' मा आउँछन् तथा यो यति नराम्रो कर्म हो कि यो गर्नेहरूलाई शैतान समान भनिएको छ तथा शैतानको अनुरूपतावाट वच्नुपर्छ, चाहे त्यो कुनै एउटै प्रकारको होस्, मनुष्यको लागि बच्नु आवश्यक छ। अनि शैतानलाई (كفور) (अत्याधिक कृतघ्न) भनेर अझै अधिक बच्नुमा जोड दिइएको छ कि यदि तिमी शैतानको अनुरूप क्रियाकलाप गर्नेछौ भने तिमी पनि त्यसै सरह كفور घोषित गरिनेछौ । (फ़तहुल क़दीर)

[2]अर्थात् धनको शक्तिको कमीको कारण, जसको समाप्तिको हुनुको तथा जीविकामा बृद्धिको तिमी आफ्नो प्रभुसित आशा राख्दछौ । यदि तिमीलाई निर्धन सम्बन्धिहरू तथा निर्धनहरूबाट पन्छिन अर्थात् असमर्थता व्यक्त गर्न परोस् भने बडो नम्रता तथा कोमलताले असमर्थता व्यक्त गर, अर्थात् उत्तर पनि दिइन्छ भने नम्रता तथा प्रेमको भाषामा न कि कटुवचन तथा दुर्व्यवहारका साथ, जस्तो कि सामान्यतः निर्धन तथा भिखारीहरूका साथ व्यवहार गर्दछन् ।

فَتَقۡعُدَ مَلُومٗا مَّحۡسُورًا ٢٩

कि निन्दित र असहाय भई बसिहाल ।[1]

إِنَّ رَبَّكَ يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرَۢا بَصِيرٗا ٣٠

(३०) नि:सन्देह तिम्रो प्रभु जसको लागि चाहन्छ, जीविकाको विस्तार गरिदिन्छ तथा जसको लागि चाहन्छ संकुचित गरिदिन्छ ।[2] नि:सन्देह त्यो आफ्ना भक्तहरूबारे सूचित छ एवं सूक्ष्मदर्शी छ ।

وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَوۡلَٰدَكُمۡ خَشۡيَةَ إِمۡلَٰقٖۖ نَّحۡنُ نَرۡزُقُهُمۡ وَإِيَّاكُمۡۚ إِنَّ قَتۡلَهُمۡ كَانَ خِطۡـٔٗا كَبِيرٗا ٣١

(३१) तथा निर्धनताको भयले आफ्ना सन्तानहरूलाई न मार । उनलाई तथा तिमीलाई हामी नै जीविका प्रदान गर्दछौं । नि:सन्देह उनको हत्या गर्नु महापाप हो ।[3]

---

[1]पूर्वको आयतमा नकारात्मक उत्तर दिनुका नियम एवं व्यवहारको वर्णन गरिएको छ । अब माल खर्च गर्नुका नियमहरूको वर्णन गरिंदैछ, तथा त्यो यो हो कि मनुष्यले कन्जूसी गर्नुहुँदैन कि आफ्नो परिवारका आवश्यकताहरू माथि पनि व्यय नगरोस्, तथा न अपव्यय नै गरोस् कि आफ्नो शक्ति तथा आय नदेखिकन बिना रोकटोक व्यय गरिरहोस् । कन्जुसीको परिणाम यो हुनेछ कि मनुष्य धिक्कार तथा निन्दाको पात्र घोषित गरिनेछ तथा अपव्ययका परिणामस्वरूप (محسور) (थाकेको, पराजित तथा पश्चाताप गर्ने) (محسور) त्यस पशुलाई भन्दछन्, जो हिंड्दा-हिड्दै थाकिसकेको हुन्छ तथा हिंड्नबाट विवश भइसकेको होस् । अपव्यय गर्ने पनि अन्त्यमा खर्च गर र खाली हात भई बसिहाल्छ । आफ्ना हातहरूलाई आफ्ना गर्दनहरूसित बाँधिएको नराख को भावार्थ कन्जूसबाट बच्नु, तथा 'न त्यसलाई नितान्त नै खोलिदेउ' यो अपव्ययबाट बच्नु हो ।

[2]यसमा निष्ठावानहरूका लागि सान्त्वना छ कि उनको पासमा जीविका उपार्जनका साधनहरूको अधिकता छैन, त यसको अर्थ यो होइन कि अल्लाहको सदनमा उनको स्थान छैन, वरु यो जीविकाको अधिकता अथवा कमीको सम्बन्ध अल्लाहका त्यस रहस्य तथा निर्णयसित छ, जसलाई मात्र त्यही जान्दछ । त्यो आफ्ना शत्रुलाई धनवान बनाइदेओस् तथा आफ्ना मित्रलाई यति नै देओस् कि जसबाट उनी कठिनाईले आफ्नो निर्वाह गर्न सकून्, यो उसको इच्छा हो जसलाई त्यो अधिक दिन्छ, त्यो उसको प्रिय होइन तथा आवश्यकता अनुसार जीविकाधारी उसको अप्रिय होइन ।

[3]यो आयत सूर: अनआम-१५१ मा पनि आइसकेको छ । हदीसमा वर्णित छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले शिर्क पश्चात जसलाई महापाप घोषित गर्नुभएको छ, त्यो यही हो

The Ummah Technology Mission

(३२) तथा सावधान ! व्यभिचारको निकट पनि नजानु किनभने त्यो घोर निर्लज्जता हो तथा अत्याधिक नराम्रो मार्ग हो ।[1]

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنٰىٓ اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً ۭ وَسَاۗءَ سَبِيْلًا ۝

(३३) तथा कुनै जीवलाई जसको हत्या अल्लाहले निषेध गरिदिएको छ कदापि अवैध हत्या नगर्नू ।[2] तथा जुन व्यक्ति निर्दोष मारिन्छ, हामीले त्यसका उत्तराधिकारीलाई अधिकार दिएका छौं, परन्तु त्यसलाई आवश्यक छ कि

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ۭ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُوْمًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهٖ سُلْطٰنًا فَلَا يُسْرِفْ فِّي الْقَتْلِ ۭ اِنَّهٗ كَانَ مَنْصُوْرًا ۝

«أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ»

"कि तिमी आफ्ना सन्तानलाई यस भयले मार कि त्यो तिम्रो साथमा खाने छ ।" (सहीह बुख़ारी, तफ़सीर सूरः बकरः, किताबुल अदब, सहीह मुस्लिम किताबुन तौहीद बाब फला तजअलू लिल्लाहे अनदादा)

वर्तमान युगका सन्तानको हत्याको पाप अत्यन्त नियोजित ढङ्गले परिवार नियोजनको आकर्षक नामबाट सम्पूर्ण संसारमा भईराखेको छ । तथा पुरूषहरू राम्रो "शिक्षा तथा प्रशिक्षण" का नाममा तथा स्त्रीहरू आफ्ना "सुन्दरता" को रक्षाका लागि साधारणतः यो अपराध गरिराखेका छन् ।

[1]इस्लाममा व्यभिचार अतिघोर महापाप तथा अपराध हो, यति घोर कि कोही विवाहित पुरुष तथा स्त्री यसलाई गर्दछ भने, समाजमा जीवित रहनुको अधिकार नै छैन । अतः उसलाई तलवारको एउटा प्रहारले मारिहाल्नु पर्याप्त छैन बरु आदेश छ कि ढुङ्गा हानि-हानि त्यसको जीवनको अन्त गरियोस् ताकि त्यो समाजका लागि शिक्षाको प्रतीक बनिहालोस् । यसैले यहाँ भनिएको छ कि व्यभिचारको निकट नजाउ अर्थात् त्यसको कारण तथा साधनबाट नै बचेर रह, जस्तै पराई नारीहरूलाई हेर्नु, उनलाई भेट्नु तथा कुरा गर्नुको साधन बनाउनु, यसैप्रकार स्त्रीहरूले सिंगार-पटार गरी बिना पर्दा घरबाट बाहिर निस्कनु आदि यी सबै कुराहरूबाट बच्नु आवश्यक छ ताकि यस निर्लज्जताबाट बच्न सकियोस् ।

[2]अधिकारका साथ हत्या गर्नुको अर्थ हत्यारालाई प्रति हत्यामा वध गर्नु, जसलाई मानव समाजको जीवन तथा सुख-शान्तिको कारण भनिएको छ । यसैप्रकार विवाहित व्यभिचारी तथा विधर्मीलाई वध गर्नुको आदेश दिएको छ ।

The Umman Technology Mission

मारिहाल्नुमा अति नगरोस्, निःसन्देह त्यसको सहायता गरिएको छ ।[1]

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۚ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۖ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾

(३४) तथा अनाथको धनका निकट पनि नजाउ, त्यो विधिबाहेक जुन उत्तम होस्, यहाँसम्मकि त्यो आफ्नो युवा अवस्थालाई पुगोस् ।[2] तथा वचन पूरा गर किनभने वचनको विषयमा प्रश्न हुनेछ ।[3]

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾

(३५) र जब नाप-तौल गरेर दिन्छौ त नाप पूरा राख तथा ठीक तराजूले तौल । यही उत्तम छ ।[4] तथा यसको परिणाम पनि उत्तम छ ।

The Ummah Technology Mission

[1]अर्थात् मारिएका उत्तराधिकारीलाई यो अधिकार तथा प्रभुत्व अथवा शक्ति प्रदान गरिएको छ कि त्यो हत्यारालाई न्यायधीशको धार्मिक निर्णयका पश्चात प्रतिहत्यामा वध गरिदिनु अथवा उसबाट धन लिइहालून् अथवा क्षमा गरिदिऊन् । तथा यदि हत्या नै गरेर प्रतिहत्या लिनु छ त त्यसमा अति नगरून् कि एकको साटो दुई अथवा तीन, चारलाई मारिहालून् अथवा त्यसका अङ्ग काटेर कुल्चुन् अथवा यातना दिएर मारून्, हत्या गरिएको उत्तराधिकारी सहायता प्राप्त छ अर्थात न्यायधीश तथा अधिकारीहरूलाई त्यसको सहायता गर्नुमा जोड दिएको छ, यसकारण यसमा अल्लाहको कृतज्ञ हुनुपर्छ, न यो कि अति गरेर अल्लाहको कृतघ्न हुनु ।

[2]कसैको प्राण अनुचित रूपले बर्बाद गर्नुबाट मनाही गरे पश्चात धनको अपव्ययबाट रोकिँदैछ तथा यसमा अनाथको धन विशेष महत्व राख्दछ । यसकारण भनिएको छ कि अनाथको वयस्क हुन्जेलसम्म त्यसको धन यसप्रकारले प्रयोग गर, जसमा त्यसको लाभ होस् । यो नहोस् कि सोच-विचार नगरिकन यस्ता काममा लगाइदेऊ कि त्यो विनाश अथवा हानिमा जाओस् अथवा युवा अवस्थासम्म पुग्नुभन्दा पूर्व नै तिमी त्यसलाई समाप्त गरिदेऊ ।

[3]वचनले ती सन्धिहरू पनि तात्पर्य हुन्, जुन अल्लाह तथा त्यसको भक्त बीच छ तथा त्यो पनि जुन मानिसहरू एक आपसमा गर्दछन् । दुबै प्रकारका वचनको पालन गर्नु आवश्यक छ तथा वचन भङ्ग गर्नुमा पकड हुनेछ ।

[4]प्रतिफल तथा प्रतिकारको आधारमा उत्तम छ । यसका अतिरिक्त मानिसहरूमा विश्वास उत्पन्न गर्नुमा पनि नाप-तौलमा ईमान्दारी लाभकारी छ ।

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا ﴿٣٦﴾

(३६) तथा जुन कुरोको तिमीलाई सूचना नै छैन, त्यसको पछाडी नलाग,[1] किनभने कान तथा आँखा एवं हृदय यिनीहरूमध्ये प्रत्येकसित सोधपूछ गरिनेछ ।[2]

وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ ٱلْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ ٱلْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾

(३७) तथा धर्तीमा अट्टेरीपना गरी नहिंड, किनभने तिमी न धर्तीलाई चिर्न सक्छौ तथा न लम्बाइमा पर्वतहरूलाई पुग्न सक्दछौ ।[3]

كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾

(३८) यी सबै कार्यहरूको नराम्रोपना (अनिष्टता) तिम्रो पालनकर्ता समीप अति अप्रिय छन् ।[4]

ذَٰلِكَ مِمَّآ أَوْحَىٰٓ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ ٱلْحِكْمَةِ ۗ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتُلْقَىٰ فِى جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ﴿٣٩﴾

(३९) यो पनि त्यस प्रकाशना (वह्‌यी) मध्ये छ जसलाई तिम्रो पालनकर्ताले तिमीतिर सुनीतिले अवतरित गरेको छ, अत: अल्लाहसँग अन्य कसैलाई पूज्य नवनाउनु अन्यथा धिक्कृत तथा अपमानित भई नरकमा हालिनेछौ ।

---

[1](قَفَا يَقْفُو) को अर्थ हो पछि लाग्नु । अर्थात् जुन कुराको ज्ञान छैन, त्यसको पछाडी नलाग, अर्थात् कुविचार नराख, कसैको खोजीमा न रह, यसैप्रकार जुन कुरोको ज्ञान छैन, त्यसको अनुसरण नगर ।

[2]अर्थात् (जुन कुरोको पछाडी तिमी लाग्नेछौ, त्यसको सम्वन्धमा कानसित प्रश्न गरिनेछ कि के त्यसले सुनेको थियो, आँखासित प्रश्न हुनेछ कि के उसले देखेको थियो तथा हृदयसँग प्रश्न हुनेछ कि के उसले जानेको थियो । किनभने यिनै तीन ज्ञानका साधन हुन् । अर्थात् यी अङ्गहरूलाई अल्लाह तआला प्रलयका दिन बोल्ने शक्ति प्रदान गर्दछ तथा उनीसित सोधपुछ गरिनेछ ।

[3]घमण्ड तथा अट्टेरीपन गरी हिंड्नु, अल्लाह तआलालाई अत्यन्त अप्रिय छ । कारूनलाई यसैले उसको घर तथा कोषसहित धर्तीमा धँसाइदियो (सूर: अल-कसस-८१) हदीसमा वर्णित छ, "यो त एक व्यक्ति दुई चादर पहिरी अट्टेरीपनाले हिंडिराखेको थियो कि त्यसलाई धर्तीमा धँसाइयो तथा त्यो केयामतसम्म भाँस्सिदै जानेछ ।" (सहीह मुस्लिम किताबुल लिवास बाब तहरीमुत तबख्तुरे फिल मश्य मअ एज़ाबिहि बिसियाबिहि) अल्लाह तआलालाई नम्रता तथा विनम्रता प्रिय छ ।

[4]अर्थात् जुन कुरा वर्णित भए, उनीहरूमध्ये जुन नराम्रा छन्, जसबाट मना गरिएका छन्, ती अप्रिय छन् ।

The Ummah Technology Mission

(४०) के पुत्रहरूका निम्ति अल्लाहले तिमीलाई निर्वाचित गरेको छ तथा स्वयं आफ्नो लागि फरिश्ताहरूलाई पुत्रीहरू बनायो ? निःसन्देह तिमी अत्यन्त ठूलो (खतरनाक) बोली बोलिराखेका छौ ।

أَفَأَصْفَٰكُمْ رَبُّكُم بِٱلْبَنِينَ وَٱتَّخَذَ مِنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنَٰثًا ۚ إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

(४१) तथा हामीले त यस कुरआनमा हरेक प्रकारले वर्णन गरिदियौं[1] ताकि मानिसहरू बुझुन् तर यसबाट पनि उनको घृणा नै बढ्दछ ।

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لِيَذَّكَّرُوا۟ وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾

(४२) भनिदिनुस् कि यदि अल्लाहका साथ अन्य देवता (पूज्य) पनि भएको भए जस्तो कि यिनीहरू भन्दछन्, त अवश्य उनीहरू अहिलेसम्म अर्श (सिंहासन) को स्वामीतिर मार्ग खोजिहाल्थे ।[2]

قُل لَّوْ كَانَ مَعَهُۥٓ ءَالِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَّٱبْتَغَوْا۟ إِلَىٰ ذِى ٱلْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

(४३) जे-जति यिनीहरू भन्दछन्, त्यसबाट त्यो पवित्र एवं महान, अति टाढा एवं अत्यधिक उच्च छ ।[3]

سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾

[1]विभिन्न प्रकारले अर्थ छ, भाषण तथा शिक्षा तर्क तथा मुक्ति, प्रलोभन तथा चेतावनी तथा उदाहरण एवं घटनाहरू, हरेक प्रकारले पटक-पटक बुझाइएको छ ताकि उनीहरू बुझून्, तर उनीहरू कुफ्र तथा मूर्तिपूजामा यसप्रकार अल्झेका छन् कि उनी सत्यको निकट हुनुको सट्टा त्यसवाट धेरै टाढा भएका छन् । यसकारण कि उनी यो ठान्दछन् कि यो कुरआन जादू, ज्योतिष तथा कविता हो, अनि उनीहरू यस कुरआनबाट कसरी मार्गदर्शन प्राप्त गर्नेछन् ?

[2]यसको एउटा अर्थ त यो हो कि जसरी एउटा राजा अर्को राजामाथि आक्रमण गरी विजय प्राप्त गर्दछ, त्यसरी नै यी देवता पनि अल्लाहमथि अधिकार प्राप्त गर्नुको मार्ग खोज्दथे । तथा अहिलेसम्म यस्तो भएन, जबकि ती देवताहरूलाई पूज्दै गरेको युग वितिहाले, त यसको अभिप्राय यो हो कि अल्लाहका अतिरिक्त कोही पूज्य छैन । कोही स्वाधीन शक्ति नै छैन, कोही लाभ तथा हानि पुऱ्याउनेवाला छैन । दोस्रो अर्थ यो हो कि उनीहरू अहिलेसम्म अल्लाहको निकटता प्राप्त गरिसकेका हुन्थे तथा यी मूर्तिपूजक जो विश्वास गर्दछन् कि तिनीहरूद्वारा उनी अल्लाहको निकटता प्राप्त गर्दछन्, तिनीहरूलाई पनि उनीहरूले अल्लाहका निकट पुऱ्याइसकेका हुन्थे ।

[3]अर्थात् वास्तविकता यो हो कि यी मानिसहरू अल्लाहको विषयमा जे भन्दछन् कि त्यसका साझेदार छन्, अल्लाह तआ़ला यी सबै कुराहरूबाट शुद्ध तथा महान छ ।

The Ummah Technology Mission

(४४) सातैवटा आकाश तथा धर्ती एवं जे-जति उनीहरूमा छ, उसैको महिमागान् गर्दछन्। यस्तो कुनै वस्तु छैन जुन पवित्रता तथा महानताका साथ त्यसलाई स्मरण न गरेको होस्। हो, यो सत्य हो कि तिमी त्यसका महिमागान बुझ्न सक्दैनौ ।[1] त्यो बडो सहनशील तथा क्षमाशील छ।

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ۗ وَاِنْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَّا تَفْقَهُوْنَ تَسْبِيْحَهُمْ ۗ اِنَّهٗ كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا ﴿٤٤﴾

[1]अर्थात् सबै उसैका आज्ञाकारी तथा आ-आफ्ना शैलीमा उसको महिमा तथा गुणहरूको वर्णन गर्दछन् यद्यपि हामी उनको महिमा तथा गुणहरूको वर्णनलाई बुझ्न सक्दैनौं। यसको पुष्टि कुरआनका अन्य आयतहरूबाट पनि हुन्छ। जस्तो आदरणीय दाऊदको विषयमा वर्णित छ ।

﴿إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ﴾

"हामीले पर्वतहरूलाई दाऊदको अधीन गरिदियौं, उनीहरू सन्ध्या तथा प्रातः त्यसको साथ अल्लाहको महिमा (शुद्धता) को वर्णन गर्दछन् ।" (सूर: साद-१८)

केही ढुङ्गाहरूको विषयमा अल्लाह तआलाले सूर: अल-बकर:-७४ मा भन्यो :

﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾

"तथा केही अल्लाह तआलाको भयले ढल्छन् ।"

"केही सहावा वर्णन गर्दछन् कि उनी रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका साथ भोजन गरिराखेका थिए कि उनीहरूले भोज्य पदार्थबाट अल्लाहको महिमागान गर्नुको ध्वनि सुने।" (सहीह बुख़ारी कितावुल मनाक़िब संख्या ३५७९)। एक अन्य हदीसबाट सिद्ध छ कि कपिलाहरू अल्लाहको महिमागान गर्दछन्। (सहीह बुख़ारी संख्या ३०१९ तथा सहीह मुस्लिम संख्या १७५९) । यसैप्रकार जुन हाँगाको टेक लगाएर नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम भाषण गर्नुहुन्थ्यो, जब काठको मञ्च (बस्नु तथा उभिनुको स्थान) भयो तथा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले त्यस स्थानलाई छाडिदिनुभयो त बच्चाको जस्तै त्यसबाट रूनुको आवाज आउँथ्यो (सहीह बुख़ारी संख्या ३५८३)। मक्कामा एउटा ढुङ्गा थियो जसले रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई सलाम गर्ने गर्दथ्यो (सहीह मुस्लिम संख्या १७८२) । यी आयतहरू तथा सहीह हदीसहरूबाट स्पष्ट छ कि जड पदार्थ तथा वनस्पतिका एउटा विशेषप्रकारको संवेदन विद्यमान छ, जसलाई यद्यपि हामी बुझ्न सक्दैनौं, तर उनी त्यस संवेदनको आधारमा अल्लाहको महिमा गर्दछन्। केही विद्वानहरू भन्दछन् कि यसबाट तात्पर्य सांकेतिक महिमा हो अर्थात् यी वस्तुहरू यस कुराका संकेत हुन् कि समस्त विश्वको रचयिता तथा सर्वशक्तिमान अल्लाह नै छ।

The Ummah Technology Mission

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُورًا ﴿٤٥﴾

(४५) तथा जब तिमी कुर्आन पढ्दछौ त हामी तिम्रा तथा उनीहरूबीच जो परलोक (आख़िरत) मा विश्वास गर्दैनन्, एउटा गुप्त आवरण (पर्दा) हालिदिन्छौं ।[1]

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾

(४६) तथा उनका हृदयमा पनि पर्दा हालिदिएका छौं कि उनीहरूले यसलाई बुझ्न सकून् र उनका कानहरूमा बोझ । र जब तिमी मात्र अल्लाहको वर्णन त्यसको तौहीद (एकता) का साथ यस कुर्आनको माध्यमले गर्दछौ त उनीहरू विमुख भएर पिठ्यूँ फर्काइ भाग्दछन् ।[2]

نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٤٧﴾

(४७) जुन उद्देश्यले उनी त्यसलाई सुन्दछन्, उन (का विचारहरू) सित हामी राम्ररी परिचित छौं, जब यिनीहरू तपाईंतिर कान थापेका हुन्छन् त्यतिखेर पनि र जब यिनी आपसमा सरसल्लाह गर्दछन् त्यसबेला पनि, जबकि यी अत्याचारीहरू भन्दछन् कि तिमी

﴿وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ ☆ تَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ وَاحِدٌ﴾

"प्रत्येक वस्तु यस कुराको प्रमाण हो कि अल्लाह तआला एक छ ।"
परन्तु उचित कुरो प्रथम नै छ कि महिमागान आफ्नो वास्तविक अर्थमा छ ।

[1](سائر، مستور) को अर्थमा छ । यसको अर्थ विघ्न तथा आवरण हो । अथवा (مستور عن الأبصار) (आँखाबाट ओझेल) अतः उनी त्यसलाई देख्दैनन् । यसका साथ उनको तथा मार्ग-दर्शनमध्य पर्दा परेको छ ।

[2](كنان، أكنة) (किनान) को वहुवचन हो, यस्तो पर्दा जुन हृदयहरूमा परिहालोस् । (وقر) कानहरूमा यस्तो वोझ जुन कुर्आन सुन्नमा बाधित होस् । अर्थ यो भयो कि उनका हृदय कुर्आन बुझ्न योग्य छैनन् तथा कान कुर्आन सुनेर मार्गदर्शन प्राप्त गर्न योग्य छैनन् । तथा अल्लाहको एकताबाट त उनीहरूलाई यति घृणा छ कि त्यसलाई सुनेर भाग्छन्, यी कार्यहरूको सम्बन्ध अल्लाहबाट यिनलाई पैदा गर्नुको कारण हो । अन्यथा मार्ग-दर्शनबाट उनको इन्कार तथा घृणाको परिणाम थियो ।

The Ummah Technology Mission

उसको अनुसरणमा लागेका छौं, जसमाथि जादू गरिएको छ ।[1]

(४८) हेरौं ! उनीहरू तपाईंका लागि कस्ता-कस्ता उदाहरण दिन्छन् । अब उनीहरू विचलित भइराखेका छन्, अहिले त मार्ग पाउनु उनको सामर्थ्यमा रहेन ।[2]

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾

(४९) उनीहरूले भने कि जब हामी अस्थिहरू तथा धूलो भइहाल्नेछौं त के हामी नयाँ जन्ममा पुनः उठाएर उभ्याइनेछौं ।

وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

(५०) उत्तर दिनुस् कि तिमी ढुङ्गा बनिहाल अथवा फलाम ।[3]

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾

(५१) अथवा कुनै अरु वस्तु जुन तिम्रा हृदयमा धेरै नै महान प्रतीत हुन्छ,[4] त्यस पश्चात उनीहरू यो सोध्नेछन् कि को छ जसले हाम्रो जीवन पुनः फर्काउनेछ ? (तपाईं) उत्तर दिनुस् कि त्यही (अल्लाह) जसले तिमीलाई प्रथम पटक जन्म दियो, यसमा उनीहरू आफ्ना टाउको हल्लाइ-हल्लाइ[5] तपाईंसित सोध्नेछन्

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ ۚ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا ۖ قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ ۖ قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

[1] अर्थात् नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई यिनी जादूले पीडित ठान्दछन् तथा यो बुझेपनि कुर्आन सुन्दछन् तथा आपसमा कानेखुसी गर्दछन्, यसकारण मार्ग-दर्शनबाट वञ्चित नै रहन्छन् ।

[2] कहिले जादूगर, कहिले जादूबाट पीडित, कहिले पागल, कहिले ज्योतिषि भन्दछन्, यसप्रकार भौंतारिरहेका छन् । मार्गदर्शन उनीहरूलाई कसरी प्राप्त होस् ?

[3] जुन माटो तथा हड्डीभन्दा पनि कठोर छ तथा जसमा जीवनको चिन्ह उत्पन्न गर्नु अधिक जटिल छ ।

[4] अर्थात् त्यसभन्दा पनि साह्रो कुरा जुन तिम्रो ज्ञानमा छ, त्यो बनिहाल तथा फेरि सोध कि कसले जीवित गर्नेछ ?

[5] (أنغض يُنغض) को अर्थ हो टाउको हल्लाउनु अर्थात् उपहास स्वरुप उनी भन्नेछन् कि यो पुनर्जीवन कहिले हुनेछ ?

The Ummah Technology Mission

कि त्यसो भए यो कहिले हुनेछ ? त (तपाईं) उत्तर दिनुस् कि के आश्चर्य छ त्यो निकट नै होस् ।[1]

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ۝

(५२) जुन दिन त्यसले तिमीलाई बोलाउनेछ[2] तिमी त्यसको प्रशंसा गर्दै आज्ञा पालन गर्नेछौ तथा अनुमान गर्नेछौ कि तिम्रो रहनु अति अल्प छ ।

وَقُل لِّعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنزَغُ بَيْنَهُمْ

(५३) तथा मेरा भक्तहरूलाई भनिदिनुस् कि उनी साह्रै राम्रो कुरा आफ्नो मुखबाट निकाल्ने

[1](قريب) को अर्थ हो हुने वस्तु (كل ما هو آت فهو قريب) "प्रत्येक घटित हुने वस्तु समीप छ ।" तथा (عسى) पनि कुरआनमा निश्चय तथा अवश्य हुनुको अर्थमा प्रयोग भएको छ अर्थात् क़ेयामत हुने कुरो निश्चित तथा आवश्यक छ ।

[2]'बोलाउनेछ' को अर्थ हो कब्रहरू (समाधि) बाट जीवित पारी सदनमा उपस्थित गर्नेछ, तिमी त्यसको महिमाको वर्णन गर्दै आदेशको पालन गर्नेछौ अथवा त्यसलाई चिन्दै त्यसको सामु उपस्थित हुनेछौ ।

[3]त्यहाँ यस संसारको जीवन अति अल्पप्रतीत हुनेछ ।

﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا﴾

"जब क़ेयामतलाई देख्नेछन्, त सांसारिक जीवन यस्तो लाग्नेछ कि जस्तो एक सन्ध्या अथवा एक प्रातः मात्र रहेका छन् ।" (सूरः अल-नाज़िआत-४६) यसै विषयलाई अन्य स्थानहरूमा पनि वर्णन गरिएको छ । जस्तै सूरः ताहा-१०२ तथा १०४, सूरः अल-रूम-५५, सूरः अल-मोमिनून-११२ तथा ११४ । केही विद्वानहरू भन्छन् कि प्रथम फूँक हुनेछ त मरेका मानिसहरू जीवित भइहाल्ने छन् । अनि दोस्रो फूँक (नाद) मा हश्रका मैदानमा हिसाब-किताबका लागि एकत्रित हुनेछन्, दुबै फूँकका मध्यको अवधिमा उनीहरूलाई कुनै यातना दिइने छैन, उनीहरू निदाउनेछन् । दोस्रो फूँकमा भन्नेछन्, "अफसोच" हामीलाई हाम्रो निद्रबाट कसले ब्यूँझाएको छ ?" (सूरः यासीन-५२) (फ़तहुल क़दीर) पहिलो कुरो अधिक ठीक छ ।

The Ummah Technology Mission

إِنَّ الشَّيْطٰنَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِيْنًا ﴿٥٣﴾

गरून्[1] किनभने शैतानले आपसमा फुट पार्न लगाउँछ ।[2] निःसन्देह शैतान मनुष्यको खुल्ला शत्रु हो ।

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِكُمْ ۖ اِنْ يَّشَاْ يَرْحَمْكُمْ اَوْ اِنْ يَّشَاْ يُعَذِّبْكُمْ ۖ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ﴿٥٤﴾

(५४) तिम्रो पोषक तिम्रो अपेक्षा तिमीभन्दा अधिक ज्ञाता छ । यदि त्यो चाहन्छ भने तिमीमाथि दया गर्दछ, चाहन्छ भने तिमीलाई दण्ड दिन्छ ।[3] हामीले तपाईंलाई उनीहरूको उत्तरदायी बनाएर पठाएका छैनौं ।[4]

وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِمَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ۗ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيّٖنَ

(५५) तथा आकाशहरू तथा धर्तीमा जे-जति छ, तपाईंको प्रभु सबै राम्ररी जान्दछ । हामीले केही पैग़म्बरहरूलाई केहीमाथि श्रेष्ठता

[1]अर्थात् आपसमा कुराकानी गर्दाखेरि भाषाको प्रयोगमा सावधानी गर्नुस्, राम्रा शब्द बोल्नुस् । यसैप्रकार काफ़िर तथा मूर्तिपूजकहरू एवं अहले किताबलाई सम्वोधित गर्नु परेको अवस्थामा उनीहरूसित पनि प्रेमपूर्वक एवं मृदुल शब्दहरूमा कुराकानी गर्नुस् ।

[2]भाषामा अलिकति पनि चूक हुनाले शैतान जो तिम्रो खुल्ला तथा आदिदेखि शत्रु छ, तिम्रा बीच आपसमा उपद्रव गराउन सक्छ अथवा काफ़िर तथा मूर्तिपूजकहरूका हृदयमा तिम्रो लागि अधिक द्वेष तथा घृणा उत्पन्न गर्न सक्दछ । हदीसमा वर्णन छ कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो : तिमीमध्येबाट कोही व्यक्ति आफ्नो भाई (मुसलमान) तिर हतियारका साथ संकेत नगरोस्, यसकारण कि त्यो जान्दैन कि शैतान शायद त्यसको हातबाट त्यो हतियार चलाउन लगाइदेओस् । (तथा त्यस मुसलमान भाईलाई लागिहालोस् जसबाट त्यसको मृत्यु हुनसक्छ) त त्यो नरकको खाल्डोमा गई खसोस् ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल फ़ेतन बाब मन हमल अलैन स्सेलाह फलैस मिन्ना तथा सहीह मुस्लिम किताबुल बिर्रे वाबुन नह्ये मिनल इशारते बिस-सेलाह)

[3]यदि सम्वोधन मूर्तिपूजकहरूसित छ भने कृपाको अर्थ इस्लाम धारण गर्नुको सौभाग्यसित हुनेछ तथा यातनाबाट तात्पर्य मूर्तिपूजा गर्नासाथ मृत्यु छ, जसका कारण उनीहरू यातनाका अधिकारी हुनेछन् तथा यदि सम्बोधन ईमानवालाहरूसित छ भने कृपाको अर्थ हुनेछ कि त्यसले काफ़िरहरूबाट तिम्रो सुरक्षा गर्नेछ तथा यातनाको अर्थ हो काफ़िरहरूको मुसलमानहरूमाथि प्रभुत्व तथा अधिपत्य ।

[4]कि तपाईं उनीहरूलाई अवश्य कुफ़्रको दलदलबाट निकाल्नुस् अथवा उनीहरूका कुफ़्रमा दृढ रहेमा तपाईंसित सोधपूछ हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

عَلَىٰ بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

तथा प्रतिष्ठा प्रदान गरेका छौं ।[1] तथा दाऊदलाई ज़बूर हामीले नै प्रदान गरेका छौं ।

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾

(५६) भनिदिनुस् कि (अल्लाहका) अतिरिक्त जसलाई तिमी देवता (वंदनीय) ठानिराखेका छौ, उनीहरूलाई पुकार तर उनीहरू न त तिमीबाट कुनै दुख हटाउन सक्छन् न परिवर्तित गर्न सक्छन् ।

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

(५७) जसलाई यिनीहरू पुकार्दछन्, उनीहरू स्वयं आफ्ना पालनकर्ताको सामीप्यको खोजीमा रहन्छन् कि उनीहरूमध्ये कुनै अधिक निकट भइहालोस्, उनीहरू स्वयं त्यसको कृपाको आशा राख्दछन् तथा त्यसको यातनाबाट भयभीत रहन्छन्,[2] (कुरो पनि यही हो) कि तिम्रो प्रभुको यातना तर्सिनुपर्ने कुरो हो ।

[1]यो विषय ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ मा पनि गुज्रिसकेको छ । यहाँ पुन: मक्काका काफ़िरहरूको उत्तरमा यस विषयको पुनरावृत्ति भएको छ, जो भन्दथे कि के अल्लाहलाई रिसालतका लागि यो मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) नै पाइएको थियो ? अल्लाह तआलाले उत्तर दियो कि कसैलाई रिसालतको लागि चयन गर्नु तथा कुनै एक नबीलाई अर्कोमाथि श्रेष्ठता दिनु, यो अल्लाहकै अधिकारमा छ ।

[2]प्रस्तुत आयतमा (من دون الله) बाट तात्पर्य फरिश्ता तथा महात्माहरूको ती चित्र तथा मूर्ति हुन् जसको उनीहरू पूजा गर्दथे अथवा आदरणीय उज़ैर तथा मसीह हुन्, जसलाई यहूदी तथा इसाई अल्लाहका पुत्र भन्थे तथा उनलाई दैवी गुणहरूबाट युक्त मान्दथे अथवा उनी जिन्नात हुन्, जो मुसलमान भइहालेका थिए तथा मूर्तिपूजक उनको पूजा गर्दथे । यसकारण कि यस आयतमा भनिँदैछ कि उनीहरू स्वयं पनि अल्लाहको निकटता प्राप्त गर्ने प्रयत्न गर्दथे तथा त्यसको कृपाको कामना गर्दथे तथा त्यसको यातनाबाट भयभीत छन् तथा यो गुण जडपदार्थहरू (ढुङ्गा) मा हुनसक्दैन । यस आयतबाट स्पष्ट हुन्छ कि (من دون الله) (अल्लाहका अतिरिक्त जसको पूजा गर्दै आइराखिएको छ) उनी केवल पत्थर का मूर्तिहरू नै थिएनन्, उनी अल्लाहका भक्त पनि थिए । जसमध्ये केही फरिश्ता, केही पुण्य आत्मा, केही नबी तथा केही जिन्नात थिए । अल्लाह तआलाले सबैको विषयमा भन्यो कि उनी केही गर्न सक्दैनन् न कसैको दुखको निवारण गर्न सक्दछन् न कसैका परिस्थितिहरू बदल्न सक्छन् । "आफ्नो प्रभुको निकटता प्राप्त गर्ने धुनमा रहन्छन् ।" को अर्थ सत्य कर्मले अल्लाहको निकटता खोज्छन् । यही माध्यम हो जसलाई कुरआनमा वर्णन गरिएको छ,

The Ummah Technology Mission

(५८) तथा जति पनि वस्तीहरू छन् हामीले क्‌यामतका दिनभन्दा पूर्व नै या त उनीहरूलाई ध्वस्त गरिदिनेछौं अथवा अधिक दण्ड दिनेछौं । यो त किताबमा लेखिसकिएको छ ।[1]

وَإِن مِّن قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَٰمَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَٰبِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

(५९) तथा हामीलाई निशानीहरू (चमत्कार) उतार्नुबाट रोक मात्र यसै कुराको छ कि पहिलाका मानिसहरूले यिनीहरूलाई झुट्लाइसकेका छन् ।[2] हामीले समूदलाई प्रतीकको रूपमा ऊटनी दियौं तर उनीहरूले त्यसमाथि

وَمَا مَنَعَنَآ أَن نُّرْسِلَ بِالْءَايَٰتِ إِلَّآ أَن كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ ۚ وَءَاتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا ۚ

त्यो होइन जसलाई कब्रपूजक वर्णन गर्दछन् कि मरेका व्यक्तिहरूका नामको भोग-प्रसाद (नज़र-नियाज़) देऊ, उनका कब्रहरूमाथि चादर चढाऊ तथा मेलाको आयेजन गर एवं उनीसित सहायताको प्रार्थना तथा गुहार गर । यो माध्यम होइन, यो त उनको पूजा हो, जुन शिर्क हो । अल्लाह तआ़लाले प्रत्येक मुसलमानलाई सुरक्षित राखून् । (आमीन)

[1]किताबसित तात्पर्य सुरक्षित पुस्तक (लौहे महफ़ूज) हो । अर्थ यो हो कि अल्लाह तआ़लाको तर्फबाट यो कुरो निश्चित छ, जुन सुरक्षित पुस्तकमा लेखिएको छ कि हामी काफ़िरहरूको प्रत्येक वस्तीलाई या त मृत्युद्वारा नष्ट गरिदिनेछौं तथा बस्तीसित तात्पर्य नगरवासी हुन् तथा विनाशको कारण उनको कुफ्र तथा मूर्तिपूजन तथा अत्याचार तथा दुष्टता हो अथवा यसको अतिरिक्त यो विनाश क्‌यामतभन्दा पूर्व घटित हुनेछ, अन्यथा क्यामतका दिन त प्रत्येक वस्ती नै विलीन तथा विनाशको शिकार बनिहाल्नेछ ।

[2]यो आयत त्यस समय अवतरित भयो जुनबेला मक्काका काफ़िरहरूले यो माँग गरे कि सफाको पर्वतलाई स्वर्ण बनाइयोस् अथवा मक्काका पर्वत आफ्नो स्थानबाट हटाईयून् ताकि त्यहाँ खेती गर्न सकियोस्, जसबारे अल्लाह तआ़लाले जिब्रीलको माध्यमबाट सन्देश पठायो कि उनीहरूका माँग हामी पूरा गर्न तयार छौं, तर यदि त्यस पश्चात पनि उनी ईमान स्थापित गरेनन् भने त फेरि उनको विनाश निश्चित छ । त्यसपछि उनीहरूलाई अवसर दिइने छैन । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले पनि यसै कुरालाई उचित ठान्नुभो कि यिनका माँग पूरा नगरियून् ताकि यिनी निश्चित विनाशबाट बाँचून् । (मुसनद अहमद भाग १ पृष्ठ २५८) यस आयतमा पनि अल्लाह तआ़लाले यही विषय वर्णन गरेको छ कि उनका इच्छा अनुसार हामीलाई निशानीहरू अवतरित गर्नुमा कुनै कठिनाई छैन । परन्तु हामी यसबाट यसकारण बचिराखेका छौं कि पूर्वका समुदायहरूले पनि आफ्ना इच्छा अनुसार निशानीहरू माँगेका थिए, जुन उनीहरूलाई देखाइयो, तर त्यसको उपरान्त पनि उनीहरूले झुट्लाए तथा ईमान कायम गरेनन्, जसको परिणामस्वरुप उनीहरू नाश गरिए ।

The Ummah Technology Mission

وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيٰتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾

अत्याचार गरे ।[1] हामी त मानिसहरूलाई केवल सतर्क गर्नको लागि प्रतीक पठाउँछौं ।

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ ۚ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِي أَرَيْنٰكَ إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْاٰنِ ۚ وَنُخَوِّفُهُمْ ۙ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦٠﴾

(६०) तथा याद गर्नुस् जबकि हामीले तपाईंसित भन्यौं कि तपाईंको प्रभुले मानिसहरूलाई घेरिसकेको छ ।[2] जुन दर्शन तिमीलाई देखाएका थियौं, त्यो मानिसहरूका लागि स्पष्ट परीक्षा नै थियो तथा त्यसैप्रकार त्यो वृक्ष पनि जसबाट कुर्आनमा घृणाको प्रदर्शन गरिएको छ ।[3] हामी उनीहरूलाई सतर्क गरिराखेका छौं तर यो उनलाई अझै धेरै दुष्टतामा बढाइराखेको छ ।[4]

[1]समूदको समुदायलाई उदाहरणस्वरुप वर्णन गऱ्यो किनभने इच्छा अनुसार चट्टानबाट ऊँटनी प्रकट गरिएको थियो तर ती अत्याचारीहरूले विश्वास गर्नुको सट्टा, त्यस ऊँटनीलाई नै मारिहाले, जसको कारण तीन दिन पश्चात प्रकोप आइपुग्यो ।

[2]अर्थात् मानिसहरू अल्लाहको प्रभाव एवं इच्छाका अधीन छन्, तथा जे अल्लाहले चाहनेछ, त्यही हुनेछ न कि त्यो जुन उनीहरू चाहन्छन्, अथवा तात्पर्य मक्कावासी हुन् कि उनीहरू अल्लाहको आदेशाधीन छन्, तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम निश्चिन्त रिसालतको प्रचार-प्रसार गर्नुस्, उनीहरू तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको केही बिगार्न सक्ने छैन, हामी तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सुरक्षा गर्नेछौं, अथवा बद्रको युद्ध तथा मक्का विजयको अवसरमा जसरी अल्लाहले मक्काका मूर्तिपूजकहरूलाई अपमानजनक पराजय दियो, त्यसलाई स्पष्ट गरिदैछ ।

[3]सहावा तथा तावईनले यस रूया (दर्शन) को व्याख्या प्रत्यक्ष दर्शनबाट गरेका छन् तथा यसबाट तात्पर्य मेराजको घटना हो, जुन धेरैजसो क्षीर्ण मानिसहरूको लागि विचलनको कारण वन्यो तथा उनी विधर्मी भए । तथा वृक्षबाट तात्पर्य जक़्क़ूम (नरकीय) को वृक्ष हो, जसलाई नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले मेराजको राति नरकमा देख्नुभो । (الملعونة) सित तात्पर्य खानेहरूमाथि अर्थात् नरकवासीहरूमाथि धिक्कार । जस्तो अन्य स्थानमा छ ।

﴿إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ☆ طَعَامُ الْأَثِيمِ﴾

"नरकीय वृक्ष (जक़्क़ूम) पापीहरूको खाना हो ।" (सूरः दुःखान-४३,४४)

[4]अर्थात् काफ़िरहरूका हृदयमा जुन द्वेष तथा ईर्ष्या छ, त्यसको कारण निशानीहरू देखेर ईमान ल्याउनुको सट्टा उनको उग्रता तथा व्याकुलतामा अत्याधिक बृद्धि हुन्छ ।

The Ummah Technology Mission

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ قَالَ ءَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ﴿٦١﴾

(६१) तथा जब हामीले फरिश्ताहरूलाई आदेश दियौं कि आदमलाई दण्डवत् (सजदा) गर त इब्लीस बाहेक सबैले गरे। उसले भन्यो कि के म त्यसलाई दण्डवत् गरूँ जसलाई तिमीले माटोले बनाएका छौ।

قَالَ أَرَءَيْتَكَ هَٰذَا ٱلَّذِى كَرَّمْتَ عَلَىَّ لَئِنْ أَخَّرْتَنِ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُۥٓ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٢﴾

(६२) भन्नथाल्यो: ठीक छ हेर ! त्यसलाई तिमीले ममाथि श्रेष्ठता त दिएका छौ, तर यदि तिमीले मलाई क़ेयामतसम्म अवसर दियौ भने म यसका सन्तानमध्ये अति कम मानिसहरूबाहेक, आफ्नो वशमा गरिहाल्नेछु।[1]

قَالَ ٱذْهَبْ فَمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَّوْفُورًا ﴿٦٣﴾

(६३) आदेश भयो कि जा, उनीहरूमध्ये जो पनि तिम्रो अनुयायी हुनेछ त तिमीसित सबैको दण्ड नरक हो, जुन पूर्ण प्रतिकार हो।

وَٱسْتَفْزِزْ مَنِ ٱسْتَطَعْتَ مِنْهُم بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِم بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِى ٱلْأَمْوَٰلِ

(६४) उनीहरूमध्ये तँ जसलाई पनि आफ्नो कुराले बहकाउन सक्छस्, बहकाइहाल[2] तथा उनीमाथि आफ्ना सवार तथा पैदल (सेना) द्वारा जाईलाग,[3] तथा उनका माल तथा सन्तानमध्येबाट आफ्नो भाग पनि लग।[4]

[1]अर्थात् त्यसमाथि उसको अधिकार प्राप्त गर्नेछु तथा त्यसलाई जुनप्रकार चाहन्छु विपथ गर्नेछु। तर केही मानिसहरू मेरो छल तथा दाँवबाट बच्नेछन्। आदम तथा इब्लीसको यो कथा यसभन्दा पूर्व सूरः अल-बक़रः, सूरः अल-आराफ़ तथा सूरः अल-हिज्रमा आइसकेको छ। यहाँ चौथोपटक यसलाई वर्णन गरिंदैछ। यसका अतिरिक्त सूरः अल क़हफ़, सूरः ताहा र सूरः सादमा पनि यसको वर्णन आउनेछ।

[2]ध्वनिबाट तात्पर्य आकर्षक नैवेद्य अथवा गीत-संगीत एवं आनन्द-मनोरञ्जनका यन्त्र हुन् जसद्वारा शैतान अधिकतर मानिसहरूलाई विचलित गरिराखेको छ।

[3]ती सेनाहरूबाट तात्पर्य मनुष्य तथा जिन्नहरूका ती सवार तथा पैदल सेना हो, जुन शैतानका शिष्य तथा त्यसको जालका शिकार छन् एवं शैतानको जस्तो मानिसहरूलाई विचलित गर्दछन् अथवा तात्पर्य हो, प्रत्येक संभावित साधन जुन शैतान विचलनको लागि प्रयोग गर्दछ।

[4]मालमा शैतानको भागीदारीको अर्थ हो, अनुचित साधनहरूबाट धन उपार्जन तथा अपव्यय गर्नु हो र यसैप्रकार पशुहरूलाई मूर्तिहरूका नाममा दान गर्नु, जस्तै बहीरः तथा

The Ummah Technology Mission

وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ۚ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٤﴾

तथा उनीहरूलाई (मिथ्या) वचन दिइहाल ।[1] उनीहरूसित जति पनि वचन शैतानका हुन्छन्, सबै पूर्णत: धोका हुन् ।[2]

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ ۚ وَكَفٰى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾

(६५) मेरा सत्य भक्तहरूमाथि तेरो कुनै अधिकार तथा वश छैन ।[3] तथा तेरो पालनकर्ता बडो कार्यक्षम पर्याप्त छ ।[4]

رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

(६६) तिम्रो पालनकर्ता त्यो हो, जो तिम्रो लागि नदीमा डुङ्गाहरू चलाउँछ ताकि तिमी त्यसको उपकारको खोजी गर । त्यो तिमीमाथि अत्याधिक कृपालु छ ।[5]

सायेब: आदि । तथा सन्तानमा भागीदारीको अर्थ हो व्यभिचार, गुरूप्रसाद, कृष्णदास, आदि नाम राख्नु, इस्लामी नियमहरूका विपरीत उनलाई शिक्षा-दीक्षा दिनु कि उनी दुर्व्यवहारी तथा कुचरित्र बनून्, उनलाई निर्धनताको भयले जीवित गाडिदिनु, हत्या गरिदिनु, गर्भपात गराउनु, सन्तानलाई अन्धविश्वासी, यहूदी तथा इसाई आदि बनाउनु तथा बिना सुन्नतबाट सिद्ध प्रार्थनाहरूलाई पढि पत्नीसित संभोग गर्नु आदि हो । यी सबै परिस्थितिहरूमा शैतानको भागीदारी हुनजान्छ ।

[1]कि कुनै स्वर्ग-नरक छैन, अथवा मरे पश्चात पुन: जीवित हुने छैनौं आदि ।

[2]अभिमान (धोका) को अर्थ हुन्छ अनुचित कार्यलाई यसप्रकार अलंकृत गरियोस् कि त्यो राम्रो तथा उचित लागोस् ।

[3]भक्तहरूलाई स्वयंसित सम्वन्धित गर्नु, यो सम्मान तथा आदर स्वरूप हो जसबाट ज्ञात भयो कि अल्लाहका विशेष भक्तहरूलाई शैतान विचलित गर्नुमा असफल रहन्छ ।

[4]अर्थात् जो सही अर्थहरूमा अल्लाहको भक्त बन्छ, त्यसैमाथि भरोसा तथा विश्वास गर्दछ त अल्लाह पनि त्यसको मित्र तथा कार्यक्षम बन्दछ ।

[5]यो उसको उपकार तथा कृपा नै हो कि उसले समुद्रलाई मनुष्यका नियन्त्रणमा गरिदिएको छ तथा तिनीहरू त्यसमाथि डुङ्गा तथा जलयान चलाएर एक देशबाट अर्को देश भ्रमण गर्दछन् तथा व्यापार गर्दछन् ।

The Ummah Technology Mission

(६७) तथा समुद्रहरूमा विपत्ति पुग्नासाथ जसलाई तिमीले पुकार्दथ्यौ, सबै हराउँछन्, केवल त्यही (अल्लाह) शेष रहन्छ । अनि जब त्यसले तिमीलाई स्थलतिर सुरक्षित ल्याउँछ, तब तिमी विमुख भइहाल्दछौ । मनुष्य अत्याधिक कृतघ्न छ ।[1]

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾

(६८) त के तिमी यसबाट निर्भय भइसकेका छौ कि तिमीलाई स्थलको कुनै भागमा (लगी धर्ती) मा गाड्न सक्छ अथवा तिमीमाथि ढुङ्गाको हुरी पठाउन सक्छ ।[2] अनि तिमी आफ्नो लागि कुनै रक्षक पाउन न सकौला ।

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾

(६९) के तिमी यस कुराबाट निर्भय भइसकेका छौ कि (अल्लाह तआला) पुन: तिमीलाई समुद्रको यात्रामा लग्नेछैन र तिमीमाथि प्रचण्ड तूफानी वायु पठाउनेछैन तथा तिम्रो कुफ्रका कारण तिमीलाई डुवाइदिने छैन । अनि फेरि तिमीले आफ्नो लागि यसमा हाम्रो बिरूद्ध कोही पाउने छैनौ ।[3]

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾

[1]यो विषय पूर्वमा पनि कैयन् स्थानहरूमा गुज्रिसकेको छ ।

[2]अर्थात् समुद्रवाट निस्के पश्चात तिमी जुन अल्लाहलाई बिर्सिदिन्छौ, त के तिमी जान्दैनौ कि त्यो स्थलमा पनि तिमीलाई समात्न सक्छ, तिमीलाई त्यो धर्तीमा पनि गाड्न सक्छ अथवा ढुङ्गाहरूको वर्षा गरी ध्वस्त गर्न सक्छ जसरी केही विगत समुदायहरूलाई यसैप्रकार ध्वस्त गरिदियो ।

[3](قاصف) यस्तो तीव्र एवं उग्र समुद्री वायुलाई भन्दछन् जसले डुङ्गाहरूलाई भाँचिदिन्छ तथा उनीहरूलाई डुवाइदिन्छ । (تبيعا) प्रतिशोध लिने, पछि लाग्ने अर्थात तिमी डुविसकेपछि हामीसँग सोधोस् कि तिमीले हाम्रा भक्तहरूलाई किन डुबायौ ? अर्थ यो हो कि एकपटक समुद्रबाट निस्के पश्चात के तिमीलाई पुन: समुद्रमा जानुको आवश्यकता पर्ने छैन ? तथा त्यहाँ विपत्तिमा पार्न सक्दैन ?

The Ummah Technology Mission

(७०) तथा निःसन्देह हामीले आदमका सन्तानलाई बडो सम्मान दियौं ।[१] तथा उनीहरूलाई थल एवं जलका सवारी दियौं ।[२] तथा उनीहरूलाई पवित्र वस्तुहरूबाट जीविका प्रदान गऱ्यौं[३] तथा आफ्ना धुप्रै सृष्टिहरूमाथि उनीहरूलाई श्रेष्ठता प्रदान गऱ्यौं ।[४]

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيٓ ءَادَمَ وَحَمَلْنَٰهُمْ فِي ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ۝٧٠

(७१) (त्यस दिनसित तर्स) जुन दिन हामीले प्रत्येक समुदायलाई त्यसको नायकका साथ बोलाउनेछौं ।[५] अनि जसलाई पनि

يَوْمَ نَدْعُوا۟ كُلَّ أُنَاسٍۭ بِإِمَٰمِهِمْ

[१]यो मान तथा सम्मान मनुष्यको रूपमा सबैलाई प्राप्त छ चाहे ईमानवाला होस् अथवा काफ़िर किनभने यो सम्मान अन्य सृष्टि जीव तथा जडपदार्थ एवं वनस्पति आदिको सापेक्ष छ। तथा यो सम्मान विभिन्न रूपले छ। जुनप्रकार रङ्ग-रूप, शरीर, स्वरूप एवं आकार-प्रकार अल्लाह तआ़लाले मनुष्यलाई प्रदान गरेको छ, त्यो कुनै अन्य सृष्टिलाई प्राप्त छैन। जुन बुद्धि मनुष्यलाई प्रदान गऱ्यो, पशु आदि त्यसबाट बञ्चित छन्। यसका अतिरिक्त त्यो यसै बुद्धिले उचित, अनुचित, लाभकारी हानिकारक, सुन्दर तथा कुरूपमा निर्णय गर्नुको सामर्थ्य राख्दछ। यसै बुद्धिद्वारा त्यो अल्लाहको अन्य सृष्टिबाट लाभ उठाउँछ तथा उनीहरूलाई आफ्नो अधीन राख्दछ। यसै बुद्धि तथा समझबाट त्यो यस्ता भावनाहरूको निर्माण गर्दछ, यस्ता वस्तुहरूको खोजी गर्दछ, तथा यस्ता वस्तुहरूको उत्पादन गर्दछ, जो उसलाई गर्मीको वायुको तापबाट तथा जाडोको शीतबाट तथा ऋतुहरूका अन्य कठिनाईहरूबाट सुरक्षित राख्दछन्। यसका अतिरिक्त सृष्टिका सबै वस्तुलाई अल्लाह तआ़लाले मनुष्यको सेवामा लगाएको छ। चन्द्रमा, सूर्य, वायु, जल तथा अन्य अनगिन्ती वस्तुहरू छन् जसबाट मनुष्य लाभान्वित भइराखेको छ।

[२]स्थलमा त्यो घोडा, खच्चर, गधा, ऊँट तथा आफ्ना निर्मित सवारीहरू (रेलगाडी, बस, वायुयान, साइकल, मोटर आदि) मा सवारी गर्दछ तथा यसैप्रकार समुद्रमा डुङ्गा एवं जहाज छन् जसमाथि त्यो सवार हुन्छ तथा सामान ओसार-पसार गर्छ।

[३]मनुष्यलाई खानको निम्ति जुन अनाज़, फलफूल उसले उब्जाएको छ उनीहरूमा जुन-जुन स्वाद तथा स्वादिष्ट फल तथा शक्तिप्रद तथा हर्षवर्धक मिश्रित तथा पेय एवं माजून तथा खमीराहरू मनुष्यका अतिरिक्त कुनै अन्य सृष्टिलाई प्राप्त छ ?

[४]उक्त विवरणबाट मनुष्यको धुप्रै सृष्टिमाथि श्रेष्ठता एवं उच्चता स्पष्ट हुन्छ।

[५]इमामको अर्थ मुखिया, नेता तथा प्रतिनिधि हो, यहाँ यसबाट के तात्पर्य छ ? यसमा मतभेद छ। केही विद्वानहरू भन्दछन् कि यसबाट तात्पर्य पैग़म्बर हुन् अर्थात् प्रत्येक समुदायलाइ त्यसका पैग़म्बरको नामबाट पुकारिनेछ।

The Ummah Technology Mission

فَمَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَٰبَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧١﴾

कर्मपत्र दाहिने हातमा दिइयो, उनी त (प्रसन्नताले) आफ्नो कर्मपत्र पढ्नेछन् । तथा धागो समान (कण बराबर) पनि अत्याचार गरिने छैनन् ।[1]

وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِۦٓ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي ٱلْـَٔاخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٢﴾

(७२) तथा जो कोही यस लोकमा अन्धो रहयो, त्यो परलोक (आख़िरत) मा पनि अन्धो तथा मार्गबाट धेरै नै विचलित भएको रहनेछ ।[2]

وَإِن كَادُوا۟ لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ ٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ لِتَفْتَرِىَ عَلَيْنَا غَيْرَهُۥ ۖ وَإِذًا لَّٱتَّخَذُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾

(७३) तथा यी मानिसहरू तपाईंलाई त्यस प्रकाशना (वह्यी) बाट, जुन हामीले तपाईंमाथि उतारेका छौं, विचलित गराइदिन चाहिराखेका थिए कि तपाईं यसका अतिरिक्त अन्य केही कुराहरू हाम्रो नामबाट रचिहाल्नुस्, अनि त तपाईंलाई आफ्ना संरक्षक तथा मित्र बनाउँथे ।

وَلَوْلَآ أَن ثَبَّتْنَٰكَ لَقَدْ كِدتَّ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾

(७४) तथा यदि हामी तपाईंलाई स्थिर (अडिग) नराखेको भए धेरै सम्भव थियो कि उनीहरूतिर

केही ज्ञाताहरू भन्छन् कि यसबाट आकाशीय पुस्तकहरू तात्पर्य हुन् जुन नबीहरूका साथ अवतरित हुँदैरहे अर्थात् हे तौरातवाला ! हे इंजीलवाला ! तथा हे कुर्आनवाला ! भनेर पुकारिनेछ, केही भन्दछन् कि यहाँ इमामबाट तात्पर्य कर्मपत्र हुन् अर्थात् प्रत्येक व्यक्तिलाई जब बोलाइनेछ त त्यसको कर्मपत्र त्यसको हातमा हुनेछ तथा त्यस अनुसार त्यसको निर्णय गरिनेछ । यसै विचारलाई इमाम शौकानी तथा इमाम इब्ने क़सीरले वरीयता दिएका छन् ।

[1](فتيلً) त्यस झिल्ली तथा धागोलाई भन्दछन्, जुन खजूरको बियाँमा (गुठली) मा हुन्छ, अर्थात् कण बराबर पनि अत्याचार हुनेछैन ।

[2](أعمى) (अन्धो) बाट तात्पर्य हृदयको अन्धा हो अर्थात् जो संसारमा सत्य हेर्नु तथा सम्झनु एवं त्यसलाई स्वीकार गर्नुबाट बञ्चित रहयो, त्यो आख़िरतमा अन्धो र प्रभुको विशेष कृपा तथा उपकारबाट बञ्चित रहनेछ ।

The Ummah Technology Mission

केही न केही झुकि नै हाल्नुहुन्थ्यो ।[1]

(७५) त्यसपछि त हामीले पनि तपाईंलाई दोहोरो यातना संसारको दिन्थ्यौं तथा दोहोरो नै मृत्युका[2] अनि तपाईं त आफ्नो लागि हाम्रो अगाडी कसैलाई पनि सहायक पाउनु हुन्नथ्यो ।

إِذًا لَّأَذَقْنَٰكَ ضِعْفَ ٱلْحَيَوٰةِ وَضِعْفَ ٱلْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

(७६) तथा यिनी त तपाईंका खुट्टा यस धर्तीबाट अस्थिर नै पार्न लागेका थिए ताकि तपाईंलाई यसबाट निकालिदिऊन्,[3] अनि यिनी पनि तपाईं पश्चात निकै कम टिक्न पाउँथे ।[4]

وَإِن كَادُوا۟ لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ ٱلْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا ۖ وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَٰفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾

(७७) यस्तै नियम उनीहरूको थियो, जो तपाईंभन्दा पूर्व रसूल (सन्देशवाहक) हामीले पठायौं ।[5] तथा तपाईं

سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا ۖ وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾

---

[1]यसमा त्यस पवित्रता (निष्पाप) को वर्णन छ जुन अल्लाहको तर्फबाट नबीहरूलाई प्राप्त हुन्छ । यसबाट यो ज्ञात भयो कि मूर्तिपूजक यद्यपि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई आफूतिर आकर्षित गर्न चाहन्थे तर अल्लाहले तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई बचायो तथा तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अलिकति पनि उनीहरूतिर झुक्नु भएन ।

[2]यसबाट ज्ञात भयो कि दण्ड, पद एवं गरिमाको अनुसार हुन्छ ।

[3]यो त्यस षड्यन्त्रतिर संकेत छ, जुन नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई मक्काबाट निष्कासित गर्नको लागि मक्काका कुरैशले तयार गरेका थिए, जसबाट अल्लाहले उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई बचायो ।

[4]अर्थात् यदि आफ्नो योजना अनुसार यिनीहरू उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई मक्काबाट निकालदिएको भए, यिनी पनि त्यसको पश्चात धेरैबेरसम्म रहँदैनथे अर्थात् अल्लाहको प्रकोपको पकडमा आइहाल्थे ।

[5]अर्थात यो प्राचीन नियम चलिआइराखेको छ जुन उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम भन्दा पूर्वका रसूलहरूका लागि पनि लागू भइराखेको छ कि जब उनका समुदायले उनीहरूलाई आफ्नो देशबाट निकालिए अथवा उनीहरूलाई निस्कनको लागि बाध्य गरिदिए त फेरि त्यो समुदाय पनि अल्लाहको प्रकोपबाट सुरक्षित रहेनन् ।

The Ummah Technology Mission

हाम्रा नियमहरूमा कहिल्यै परिवर्तन पाउनु हुनेछैन ।[1]

أَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوْكِ الشَّمْسِ إِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَقُرْاٰنَ الْفَجْرِ ۭ إِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُوْدًا ⑦٨

(७८) नमाज़ स्थापित गर्नुस् अपरान्हदेखि रातको अँध्यारोसम्म[2] तथा प्रात: (फज्र) को कुर्आन पढ्नु पनि । नि:सन्देह प्रात: (फज्र) को समय कुर्आन पढ्नु उपस्थित गरिएको छ ।[3]

وَ مِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ ۖ

(७९) तथा रात्रिको केही भागमा तहज्जुदको नमाज़मा कुर्आनको पाठ (तिलावत गर्नु)[4] यो अधिकता

[1]अत: मक्कावासीहरूलाई पनि यही भयो कि रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हिज़रत भएको डेढ वर्ष पश्चात नै उहाँलाई बद्रको मैदानमा अपमानजनक पराजयको सामना गर्नुपर्‍यो तथा ६ वर्ष पश्चात ८ हिज़रीमा मक्का नै विजय भयो तथा यस अपमान तथा अनादर पश्चात टाउको उचाल्ने योग्य रहेन ।

[2](دلوك) को अर्थ सूर्य ढल्किनु तथा (غسق) को अर्थ अन्धकार हो । सूर्य ढल्के पश्चात अपरान्ह ज़ोहर तथा अस्रको नमाज़ तथा रात्रिको अन्धकारसम्म सित तात्पर्य मग़रिव तथा इशाका नमाज़हरू हुन् तथा कुर्आन अल-फज्रसित तात्पर्य फ़ज्रको नमाज़ हो । कुर्आन नमाज़को अर्थमा छ । यसलाई कुर्आनको उपमा यसकारणले दिइएको छ कि फज्रमा कुर्आनका आयतहरूको पाठ लामो हुन्छ । यसप्रकार यस आयतमा पाँचौ अनिवार्य नमाज़हरूको वर्णन आउँछ, जसको विस्तृत वर्णन हदीसहरूमा पाईन्छ तथा जुन मुसलमानहरूको कर्मबाट पनि सिद्ध छ ।

[3]अर्थात् त्यस समय फरिश्ताहरू उपस्थित हुन्छन् बरु दिनका फरिश्ताहरू तथा रात्रिका फरिश्ताहरूको मिलन हुन्छ, जस्तो कि हदीसमा छ (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूर: बनी इस्राईल) एक अन्य हदीसमा छ कि रात्रिका फरिश्ता जब अल्लाह छेउ पुग्छन् त अल्लाह तआला उनीसित सोध्छ यद्यपि त्यो राम्ररी जान्दछ, तिमीले मेरा भक्तहरूलाई कुन अवस्थामा छोड्यौ । फरिश्ताहरू उत्तर दिन्छन् कि जब हामी उनका पास गएका थियौं, त्यस समय पनि उनी नमाज़ पढिराखेका थिए । जब हामी उनको पासबाट आएका छौं त उनीहरूलाई नमाज़ पढिराखेको अवस्थामा छाडेर आएका छौं । (सहीह बुख़ारी किताबुल मवाक़ीत बाब फ़ज़्ले सलातील अस्रे वा मुस्लिम बाबो सलाति स्सुब्हे वल अस्रे वल मुहाफ़ज़ते अलैहिमा)

[4]केही विद्वानहरू भन्छन् तहज्जुदका दुई प्रतिकूल अर्थ छन्, निद्रा तथा जागरण, यहाँ यसै दोस्रो अर्थमा छ कि राती सुतेर उठ्नुस् र ऐच्छिक नमाज़ पढ्नुस्, केही भन्दछन् कि तहज्जुदको मूल अर्थ त रात्रि सुत्नुकै हो तर तफ़अउलमा जानाले यसमा बच्नुको अर्थ उत्पन्न भयो । जस्तो (تأثم) को अर्थ हो, त्यो पापबाट बच अथवा अलग रह । यसैप्रकार

The Ummah Technology Mission

عَسَىٰٓ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٧٩﴾

तपाईंको लागि हो,[1] शीघ्र नै तपाईंको प्रभुले तपाईंलाई महमूद नामको स्थानमा उभ्याउने छ ।[2]

وَقُل رَّبِّ أَدْخِلْنِى مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِى مُخْرَجَ صِدْقٍ وَٱجْعَل لِّى مِن لَّدُنكَ سُلْطَٰنًا نَّصِيرًا ﴿٨٠﴾

(८०) तथा विनय गर्दैरहनुस् कि हे मेरो प्रभु ! मलाई जहाँ लैजान्छौ, राम्रो तरिकाले लैजाउ तथा जहाँबाट निकाल्छौ, राम्रो प्रकारले निकाल तथा मेरो लागि आफ्नो तर्फबाट प्रभाव तथा सहायता निर्धारित गरिदेउ ।[3]

तहज्जुदको अर्थ हुनेछ सुत्नु (निद्रा) बाट बच्नु । तथा (متهجد) त्यो हुनेछ जो रात्रिका निद्राबाट बच्यो तथा नमाज़ पढ्यो । अत: तहज्जुदको भावार्थ रात्रिको अन्तिम भागमा उठेर ऐच्छिक नमाज़ पढ्नु हो । सम्पूर्ण रात्रि नमाज़ पढ्नु सुन्नतको विरूद्ध छ । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम रात्रिको प्रथम भागमा सुत्नु हुन्थ्यो तथा अन्तिम भागमा उठेर तहज्जुद पढ्नु हुन्थ्यो । यही विधि सुन्नत हो ।

[1]केही विद्वानहरूले यसको अर्थ यो लगाएका छन्, यो एउटा अतिरिक्त कर्तव्य हो, जुन उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको लागि विशेष छ, यसप्रकार उनी भन्छन् कि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई तहज्जुद पनि त्यसरी नै अनिवार्य थियो, जसरी पाँच नमाज़ अनिवार्य थिए । तर मुसलमानहरूका लागि तहज्जुदको नमाज़ अनिवार्य छैन । केही विद्वानहरू भन्छन् कि (نافلة) अतिरिक्तको अर्थ यो हो कि यो तहज्जुदको नमाज़ उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पदोन्नतिको लागि अतिरिक्त कुरो हो, किनभने उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम त निष्पाप हुनुहुन्छ, जबकि मुसलमानहरूका लागि यो तथा अन्य पुण्यका कार्य नराम्रा कुराका प्रायश्चित हुनु । तथा केही विद्वान भन्दछन् कि (نافلة) नफ़िल: (ऐच्छिक) नै हो अर्थात् न उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि अनिवार्य थियो न मुसलमानहरूमाथि, यो एउटा अतिरिक्त इबादत हो जसको महिमा नि:सन्देह अधिक छ तथा त्यस समय अल्लाह आफ्नो इवादतबाट अति प्रसन्न हुन्छ । परन्तु यो नमाज़ अनिवार्य तथा आवश्यक न नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लममाथि भएको थियो न उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका अनुयायीहरूमाथि नै अनिवार्य छ ।

[2]यो त्यो स्थान हो, जुन कयामतका दिन अल्लाह तआलाले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई प्रदान गर्नेछ तथा त्यस स्थानमा नै उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले त्यो महा अभिस्तावना (सिफ़ारिश) गर्नु हुनेछ, जसको पश्चात मानिसहरूको लेखाजोखा हुनेछ ।

[3]केही विद्वान भन्छन् कि यो हिज़रतको अवसरमा अवतरित भयो जबकि उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम मदीनामा प्रवेश गर्ने तथा मक्काबाट निस्कनुको समस्या थियो, केही भन्दछन् कि यसको अर्थ हो मलाई सत्यका साथ मृत्यु दिनु तथा सत्यका साथ

The Ummah Technology Mission

(८१) भनिदिनुस् कि सत्य आयो र असत्य विध्वस्त भयो । निःसन्देह असत्य थियो पनि ध्वस्त हुने योग्य ।[1]

وَقُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۚ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾

(८२) तथा यो कुर्आन जुन हामी उतारिराखेका छौं, ईमान भएकाहरूका लागि अत्यन्त स्वास्थ्य एवं कृपा हो, अत्याचारीहरूलाइ क्षतिबाहेक कुनै अधिकता हुँदैन ।[2]

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾

(८३) तथा मानवमाथि जब पनि हामी आफ्नो कृपा गर्दछौं, त त्यो मुख फर्काउन्छ तथा कोल्टो फेर्छ तथा जब उसलाई दुख हुन्छ त त्यो अत्तालिन्छ ।[3]

وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ أَعْرَضَ وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَـُٔوسًا ﴿٨٣﴾

(८४) भनिदिनुस् कि प्रत्येक व्यक्ति आफ्नो विधि अनुसार कार्यरत छ, जो पूर्ण मार्ग-दर्शनमा

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِۦ فَرَبُّكُمْ

क़ेयामतका दिन उठाउनु । केही विद्वान भन्दछन् कि मलाई कब्रमा सत्यका साथ प्रवेश दिनु तथा क़ेयामतका दिन जब कब्रबाट उठाउँछौ त सत्यका साथ कब्रबाट निकाल्नु आदि । इमाम शौकानी भन्दछन् कि किनभने यो प्रार्थना हो यसकारण यसका सामान्य अर्थमा ती सबै कुरा आउँछन् ।

[1]हदीसमा वर्णित छ कि मक्का विजय पश्चात जब नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले "खान-ए-काअबा" मा प्रवेश गर्नुभयो, त त्यहाँ तीन सय साठ्ठी मूर्तिहरू थिए, उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको हातमा छडी थियो । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले छडीको टुप्पोले ती मूर्तिहरूलाई हान्दै जानु हुन्थ्यो तथा ﴿جَآءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ तथा ﴿جَآءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ पढ्दै जानुहुन्थ्यो । (सहीह बुख़ारी तफसीर बनी इस्राईल किताबुल मज़ालिम तथा मुस्लिम बाबु इज़ालतिल असनामे मिन हौलिल कअब:)

[2]यस भावार्थको आयत सूरः यूनुस-५७ मा गुज्रिसकेको छ, त्यसको व्याख्या हेर्नुस् ।

[3]यसमा मनुष्यको त्यस अवस्था एवं दशाको वर्णन छ जसमा साधारणतः सुख तथा दुखःको समयमा घेरिन्छ । सुखमा त्यो अल्लाहलाई बिर्सिदिन्छ तथा दुखमा निराश भईदिन्छ । तर ईमानवालाहरूको दशा दुबै परिस्थितिहरूमा यसभन्दा भिन्न छ । हेर्नुस् सूरः हूदको आयत ९ देखि ११ सम्मको व्याख्या ।

The Ummah Technology Mission

छन्, उनीहरूलाई, तिम्रो प्रभु नै राम्ररी जान्दछ ।[1]

أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا ﴿٨٤﴾

(८५) तथा यी मानिसहरू तपाईंसित आत्माको विषयमा प्रश्न गर्दछन्, (तपाई) उत्तर दिनुस् कि आत्मा मेरो प्रभुको आदेशले छ तथा तिमीलाई जुन ज्ञान दिइएको छ, त्यो साह्रै नै अल्प छ ।[2]

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾

(८६) तथा यदि हामी चाहन्छौं भने जुन प्रकाशना (वह्‌यी) तपाईंतिर हामीले अवतरित गरेका छौं, सबै लिन सक्छौं,[3] अनि तपाईंलाई त्यसको लागि हाम्रो समक्ष कोही पनि पक्षधर पाउन सकिने छैन ।[4]

وَلَئِن شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿٨٦﴾

[1]यसमा मूर्तिपूजकहरूका लागि धम्की तथा चेतावनी छ तथा यसको त्यही भावार्थ हो, जुन सूर: हूदको आयत १२१ तथा १२२ को हो (شاكلة) को अर्थ विचार, धर्म, विधि तथा व्यवहार एवं स्वभावसित छ । केही विद्वानहरू भन्छन् कि यसमा काफिरहरूका लागि निन्दा तथा ईमानवालाहरूका लागि प्रशंसाको पक्ष छ किनभने यसको अर्थ हो कि प्रत्येक मनुष्य यस्तो कर्म गर्दछ, जुन त्यसको त्यस व्यवहार तथा चरित्रमा आधारित हुन्छ, जुन त्यसको स्वभाव एवं रीति हुन्छ ।

[2]प्राण (आत्मा) त्यो सूक्ष्म वस्तु हो जुन कसैलाई देखिंदैन तर प्रत्येक जीवधारीको शक्ति तथा बल त्यसै आत्मामा नीहित छ । यसको यथार्थत तथा सत्य के हो ? यो कोही पनि जान्दैन । यहूदीहरूले एकपटक नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित यसको विषयमा सोधे तब यो आयत अवतरित भयो । (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूर: बनी इस्राईल तथा सहीह मुस्लिम किताब सिफ़तिल कियाम: वल जन्न: वन नार बाबु सोवा लिल यहूदिन् नबीय सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम अनिर रूह) आयतको अर्थ यो हो कि तिम्रो ज्ञान अल्लाहको ज्ञानको सापेक्ष तुच्छ छ, तथा यो आत्मा जसको विषयमा तिमी सोधिराखेका छौ यसको ज्ञान त अल्लाहले नबीहरू सहित कसैलाई पनि दिएन । बस यति मात्र बुझ कि यो मेरो प्रभुको आदेश हो अथवा मेरो प्रभुका महिमा मध्ये हो, जसको वास्तविकता मात्र त्यही जान्दछ ।

[3]अर्थात् प्रकाशना (वह्‌यी) द्वारा जुन अलिकति ज्ञान दिइएको छ यदि अल्लाह तआला चाहन्छ भने त्यसलाई पनि खोस्न सक्छ अर्थात् हृदयबाट मेटाउन सक्छ अथवा किताबबाट नै मेटाउन सक्दछ ।

[4]जुन पुन: त्यसै प्रकाशना (वह्यी) लाई तपाई सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमतिर फर्काइदेओस् ।

The Ummah Technology Mission

إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٨٧﴾

(८७) यो त मात्र तपाईंको प्रभुको दयालुता हो ।[1] निःसन्देह तपाईंमाथि उसको अति उपकार छ ।

قُل لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

(८८) भनिदिनुस् कि यदि सबै मानव तथा जिन्नात एकत्रित भई यस कुरआन समान ल्याउन चाहन्छन् भने ती सबैबाट यसको समतुल्य ल्याउन असम्भव छ, यद्यपि उनीहरू आपसमा एक-अर्काका सहायक नै किन नहोऊन् ।[2]

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾

(८९) तथा हामीले त यस कुरआनमा मानिसहरूद्वारा बुझ्नका निम्ति प्रत्येकरुपले सबै उदाहरण वर्णन गरिदिएका छौं, तर अधिकतर मानिसहरू कृतघ्नताबाट रोकिन्नन् ।[3]

وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنبُوعًا ﴿٩٠﴾

(९०) तथा उनीहरूले भने[4] कि हामी तपाईंमाथि कहिल्यै ईमान कायम गर्दैनौं जबसम्म तपाईंले हाम्रो लागि धर्तीबाट जलस्रोत निकालिदिनु हुन्न ।

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ﴿٩١﴾

(९१) अथवा स्वयं तपाईंको लागि खजूर तथा अंगूरको कुनै बगैंचा होस् र तपाईं त्यसबीच धेरै नहरहरू बगाएर देखाइदिनुस् ।

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا

(९२) अथवा तपाईं आकाशलाई हामीमाथि खण्ड-खण्ड गरी खसाल्नुस् जस्तो कि तपाईंको विचार

[1] कि उसले अवतरित गरिएको प्रकाशना (वह्यी) लाई मेटाएन अथवा अल्लाहको प्रकाशना (वह्यी) बाट तपाईंलाई सम्मानित गऱ्यो ।

[2] पवित्र कुरआन मजीदसित सम्बन्धित यो (चुनौती) पहिला पनि कैयन् स्थानहरूमा गुज्रिसकेको छ । यो चुनौती अहिलेसम्म उत्तरको खोजीमा छ ।

[3] यो आयत यसै सूरःको प्रारम्भमा पनि गुज्रिसकेको छ ।

[4] ईमान कायम गर्नका लागि मक्काका कुरैशहरूले यी माँग प्रस्तुत गरे ।

The Ummah Technology Mission

كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِٱللَّهِ وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ قَبِيلًا ﴿٩٢﴾

छ, अथवा तपाईं स्वयं अल्लाह (तआला) लाई तथा फरिश्ताहरूलाई हाम्रा समक्ष उभ्याइदिनुस् ।[1]

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِى ٱلسَّمَآءِ وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَـٰبًا نَّقْرَؤُهُۥ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّى هَلْ كُنتُ إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا ﴿٩٣﴾

(९३) अथवा तपाईंको लागि आफ्नो कुनै स्वर्णको घर[2] होस् अथवा तपाईं आकाशमा उक्लिनुस्, र हामी तपाईंको उक्लिने कुरोलाई पनि त्यस समयसम्म विश्वास गर्ने छैनौं जबसम्मकि तपाईंले हाम्रो लागि कुनै किताब उतारेर ल्याउनु हुन्न, जसलाई हामीले स्वयं पढ्न सकौं,[3] तपाईं उत्तर दिनुस् कि मेरो पालनकर्ता पवित्र छ, म त एउटा मानव पुरूष हूँ जो रसूल (सन्देशवाहक) बनाइएको हूँ ।[4]

وَمَا مَنَعَ ٱلنَّاسَ أَن يُؤْمِنُوٓا۟

(९४) तथा मानिसहरूको पासमा मार्गदर्शन पुगिसके पश्चात ईमानबाट रोक्ने कुरा केवल

[1]अर्थात् हाम्रा सम्मुख आएर उभियून् तथा हामीले उनलाई आफ्नै आँखाले हेरौं ।

[2](زخرف) को वास्तविक अर्थ शोभा हो । (مزخرف) शोभित कुरोलाई भन्दछन् । तर यहाँ यसको अर्थ स्वर्ण हो ।

[3]अर्थात् हामीमध्ये प्रत्येक व्यक्ति त्यसलाई प्रष्टरूपले स्वयं पढ्न सकोस् ।

[4]अर्थ यो हो कि मेरो प्रभुमा त हरेक प्रकारको शक्ति छ, त्यसले चाहेको अवस्थामा तिम्रा माँग एक क्षणमै कुन (كن) शब्दबाट नै पूरा गर्नसक्छ । परन्तु जहाँसम्म मेरो सम्बन्ध छ म त (तिमी सरह) एउटा मनुष्य हूँ । के कुनै मानिस यी वस्तुहरूको सामर्थ्य राख्दछ कि मसित यिनका माँग गर्दछौ ? हो, म यसको साथ अल्लाहको रसूल पनि हूँ । तर रसूलको कार्य मात्र अल्लाहको सन्देश पुऱ्याउनु हो, त त्यो मैले पुऱ्याइराखेको छु । मानिसहरूको माँगमा चमत्कार देखाउनु यो रिसालतको भाग होइन । यदि अल्लाह चाहन्छ भने रिसालतको सत्यताको लागि एकाध चमत्कार देखाइन्छ, तर यदि मानिसहरूको इच्छामा चमत्कार देखाउन प्रारम्भ गरिन्छ भने यो श्रृङ्खला कहिले समाप्त हुने छैन, प्रत्येक व्यक्ति आफ्नो इच्छा अनुसार नयाँ चमत्कार हेर्ने इच्छा गर्दछ तथा रसूल मात्र यसै काममा लागिरहने छ, धर्मको शिक्षा एवं आमन्त्रण दिनुको मूल कार्य रोकिने छ । यसकारण चमत्कार घटित हुने कुरो केवल अल्लाहकै इच्छामा निर्भर छ, जसको ज्ञान त्यसको अतिरिक्त कसैलाई छैन । म पनि त्यसको इच्छामा हस्तक्षेप गर्नुको अधिकारी छैन ।

The Ummah Technology Mission

إِذْ جَآءَهُمُ الْهُدَىٰٓ إِلَّآ أَن قَالُوٓا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا ﴿٩٤﴾

यही मात्र रहेको छ कि उनीहरूले भने, के अल्लाहले एउटा मानव पुरूषलाई नै रसूल बनाएर पठायो ?[1]

قُل لَّوْ كَانَ فِى الْأَرْضِ مَلَٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَآءِ مَلَكًا رَّسُولًا ﴿٩٥﴾

(९५) (तपाईं) भनिदिनुस् कि यदि धर्तीमा फरिश्ताहरू हिंड्डुल तथा निवास गरेका भए, त हामीले पनि उनको पासमा कुनै आकाशीय फरिश्तालाई नै रसूल बनाएर पठाउँथ्यौं ।[2]

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًۢا بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

(९६) भनिदिनुस् कि मेरो र तिम्रो बीचमा अल्लाह साक्षी हुनु पर्याप्त छ ।[3] त्यो आफ्ना भक्तहरूसित राम्ररी परिचित छ एवं राम्रो प्रकारले देख्दछ ।

وَمَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِهِۦ ۖ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا ۖ مَّأْوَىٰهُمْ

(९७) तथा अल्लाह जसको मार्ग-दर्शन गर्दछ, त्यो मार्ग प्राप्त छ तथा जसलाई त्यसले मार्गबाट विचलित गर्दछ, त असम्भव छ कि तिमी त्यसको मित्र त्यसको अतिरिक्त अन्यलाई पाउन सक ।[4] यस्ता मानिसहरूलाई हामी क़ेयामतको दिन घोप्टो परेको अवस्थामा एकत्रित

[1]अर्थात् कुनै मनुष्य रसूल हुने कुरो काफ़िर तथा मूर्तिपूजकहरूका लागि अत्यन्त आश्चर्यको कुरो थियो, उनीहरूले यो कुरो मानिराखेका थिएनन् कि हामी जस्तो व्यक्ति, जो हामीजस्तै हिंड्डुल गर्छ, हामी जस्तै खान्छ, पिउँछ, हामी समान व्यक्तिगत सम्बन्धहरूसित सम्बन्धित छ, त्यो रसूल बनोस् । यो आश्चर्य उनीहरूको ईमान स्थापनामा बाधक थियो ।

[2]अल्लाह तआलाले भन्यो जब धर्तीमा मनुष्य बस्दछन्, त तिनका मार्ग-दर्शनका लागि रसूल पनि मनुष्य हुनेछन् । अमानुष रसूल, मनुष्यको मार्ग-दर्शनको कर्तव्य पूरा गर्न सक्दैन । हो, यदि धर्तीमा फरिश्ता वसेका भए तिनका लागि रसूल पनि अवश्य फरिश्ता हुन्थे ।

[3]अर्थात् ममाथि जुन धर्मको आदेश पुऱ्याउने अभिभारा थियो, त्यो मैले पुऱ्याइदिए, यस विषयमा मेरो र तिम्रो बीच अल्लाह साक्षी हुनु पर्याप्त छ, किनभने हरेक कुरोको निर्णय उसैको हातमा छ ।

[4]मैले सतर्क गर्न तथा निर्देशन दिनुबाट कसले ईमान स्थापित गर्छ, कसले गर्दैन, यो पनि अल्लाहको अधिकारमा छ, मेरो कार्य मात्र सन्देश पुऱ्याउनु हो ।

The Ummah Technology Mission

گर्नेछौं ।[1] जबकि उनीहरू अन्धा, लाटा तथा बहिरा हुनेछन् ।[2] उनको वासस्थान नरक हुनेछ । जतिखेर त्यो निभ्न लागेको हुनेछ हामीले उनका लागि झन् प्रज्वलित गरिदिनेछौं ।

جَهَنَّمُ ۖ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٧﴾

(९८) यी सबै हाम्रा निशानीहरूलाई अस्वीकार गर्नु तथा यो भन्नुको परिणाम हो कि के जब हामी अस्थीहरू तथा कण-कण भइसकेका हुनेछौं, फेरि हामी नौजात गरिएर उभ्याइनेछौं ।[3]

ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُم بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٨﴾

(९९) त के उनीहरूले यस कुरामा ध्यान दिएनन् कि जुन अल्लाहले आकाश तथा धर्तीलाई पैदा गरेको छ, त्यो यिनीहरू जस्तालाई सृष्टि गर्न पूर्ण सामर्थ्य राख्दछ ।[4] उसैले उनका लागि

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا

---

[1]हदीसमा वर्णन गरिएको छ कि सहाबा किराम (नबीका सहचर) ले आश्चर्यको प्रदर्शन गरे कि घोप्टो परेको अवस्था कुन प्रकारको हश्र हुनेछ.? नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो : "जुन अल्लाहले उनीहरूलाई खुट्टाले हिंड्नुको शक्ति प्रदान गरेको छ, त्यसले यस कुराको पनि सामर्थ्य राख्दछ कि त्यसले उनलाई टाउको टेकाई हिंडाइ देओस् ।" (सहीह बुख़ारी सूर: अल-फ़ुरक़ान तथा सहीह मुस्लिम सिफ़तुल क़ियाम: वल जन्न: वल नार बाब युहशरूल काफ़िरो अला-वजहेही)

[2]अर्थात् जुनप्रकार उनी संसारमा सत्यको विषयमा अन्धा, बहिरा तथा लाटा बनिरहे, प्रलय (क़ेयामत) का दिन दण्ड स्वरूप अन्धा, बहिरा तथा लाटा हुनेछन् ।

[3]अर्थात् नरकको यो दण्ड उनीहरूलाई यसकारण दिइने छ कि उनीहरूले हाम्रा अवतरित आयतहरूलाई मानेनन् तथा सृष्टिमा फैलिएका निशानीहरूमाथि विचार गरेनन्, जसका कारण उनीहरूले क़ेयामत तथा मृत्यु पश्चात जीवित गरिनुमाथि आश्चर्य व्यक्त गरे तथा भने कि हाडखोर तथा कण-कण भईहाले पश्चात हामीलाई एउटा नयाँ जीवन कसरी प्राप्त हुनसक्छ ?

[4]अल्लाह तआ़लाले उनीहरूको उत्तर दियो कि जुन अल्लाह आकाश तथा धर्तीको स्रष्टा हो, त्यो उनीहरू जस्तालाई पैदा गर्न अथवा पुन: उनीहरूलाई जीवन दिन सामर्थ्य राख्दछ, किनभने यो आकाश तथा धर्तीको उत्पत्तिभन्दा धेरै सरल छ ।

The Ummah Technology Mission

لَا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّٰلِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾

एउटा यस्तो समय निर्धारित गरेको छ, जुन शंका तथा संदेहबाट पूर्णत: शून्य छ,[1] तर अन्यायीहरू कृतघ्न नबनी रहँदैनन् ।

قُل لَّوْ أَنتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّىٓ إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ ٱلْإِنفَاقِ ۚ وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾

(१००) भनिदिनुस् कि यदि मानौं तिमी मेरो प्रभुका कृपाहरूको कोषको स्वामी बनेको भए तिमी त्यस समय पनि त्यसको व्यय हुने भयले[2] त्यसमा कन्जुसी गर्दथ्यौ तथा मनुष्य छ नै संकीर्ण हृदय ।

﴿لَخَلْقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ ٱلنَّاسِ﴾

"आकाश तथा धर्तीको उत्पत्ति मनुष्यहरूको उत्पत्तिभन्दा धेरै कठिन कार्य हो ।" (सूर: अल-मोमिन-५७)

यसै विषयलाई अल्लाह तआलाले सूर: अल-अहक़ाफ-३३ मा तथा सूर: यासीन-८१ तथा ८२ मा पनि वर्णन गरिएको छ ।

[1]यस निर्धारित समयबाट तात्पर्य मृत्यु अथवा क़ेयामत हो । यहाँ पूर्व वाक्य अनुसार 'क़ेयामत' तात्पर्य लिनु धेरै उचित छ, अर्थात हामीले उनीहरूलाई पुन: जीवित पारी चिहानहरूबाट उठाउनको निम्ति एउटा समय निर्धारित गरेका छौं ।

﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ﴾

"हामीले उनका मामिलालाई एक निर्धारित समय सम्मका लागि पर सारिराखेका छौं । (सूर: हूद-१०४)

[2](خشية الإنفاق) को अर्थ हो (خشية أن ينفقوا فيفتقروا) "यस भयले कि व्यय गरी समाप्त गरिहाल्नेछन्, त्यसको पश्चात निर्धन हुनेछन् ।" यद्यपि यो अल्लाहको कोष हो, जुन समाप्त हुने होइन । तर मनुष्य संकीर्ण हृदयको सिद्ध भएको छ, यसकारण कन्जुसीले काम लिन्छ । अन्य स्थानमा अल्लाह तआलाले भन्नुभयो :

﴿أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ ٱلْمُلْكِ فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ ٱلنَّاسَ نَقِيرًا﴾

"उनीहरूलाई यदि अल्लाहको राज्य मध्ये केही भाग प्राप्त हुन्छ भने यिनी मानिसहरूलाई केही दिँदैनन् ।" (सूर: अल-निसा-५३)

(نقير) खजूरको गुठलीमा जुन चिराजस्तो हुन्छ, त्यसलाई भन्दछन्, अर्थात् तिल बराबर पनि कसैलाई दिँदैनन् । यो त अल्लाहको कृपा हो तथा उसको उपकार एवं दया हो कि उसले आफ्ना भण्डारहरुका मुख मानिसहरुका निम्ति

The Ummah Technology Mission

(१०१) तथा हामीले मूसालाई नौ स्पष्ट चमत्कार[1] प्रदान गर्‍यौं, तिमी स्वयं इस्राईलको सन्तानसित सोध कि जब उनी तिनीहरूको पासमा पुगे त फ़िरऔनले भन्यो कि हे मूसा ! मेरो विचारमा तिमीमाथि जादू गरिएको छ ।

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰى تِسْعَ اٰيٰتٍۭ بَيِّنٰتٍ فَسْـَٔلْ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ اِذْ جَاۗءَهُمْ فَقَالَ لَهٗ فِرْعَوْنُ اِنِّىْ لَاَظُنُّكَ يٰمُوْسٰي مَسْحُوْرًا ١٠١

(१०२) (मुसा) ले उत्तर दिए कि यो त तिमीलाई ज्ञात भइसकेको छ कि आकाशहरू तथा धर्तीको प्रभुले नै यी चमत्कार देखाउन तथा सम्झाउनका लागि उतारेको छ, हे फ़िरऔन ! मलाई लागिराखेको छ कि नि:सन्देह तिमीलाई नाश गरिदिइएको छ ।

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ اَنْزَلَ هٰٓؤُلَاۗءِ اِلَّا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بَصَاۗىِٕرَ ۚ وَاِنِّىْ لَاَظُنُّكَ يٰفِرْعَوْنُ مَثْبُوْرًا ١٠٢

(१०३) (अन्त्यमा) फ़िरऔनले दृढ निश्चय गर्‍यो कि उनलाई धर्तीबाट नै समाप्त गरिदिओस्,

فَاَرَادَ اَنْ يَّسْتَفِزَّهُمْ مِّنَ الْاَرْضِ

खोलिदिएको छ, जुनप्रकार हदीसमा वर्णित छ, "अल्लाहको हात भरिएका छन् । त्यो रात-दिन खर्च गर्दछ, तर त्यसमा कुनै कमी आउँदैन । एकछिन हेर्नुस् त, जबदेखि आकाश तथा धर्ती उसले उत्पन्न गरेको छ, कति खर्च गरे होला । तर उसको हातमा जे-जति छ, त्यसमा कमी छैन (तिनी परिपूर्ण छन्) ।" (सहीह बुख़ारी, किताबुल तौहीद बाबु व कान अर्शेहु अल्लमाए तथा सहीह मुस्लिम किताबुल जकात बाबुल हस्से अलल् नफ्क: व तवशीरुल मुनाफिक बिल खलफ) हस्सेनफ़्क: व तवशीरूल मुनाफ़िक बिल ख़ल्फ)

[1]ती नौं चमत्कार हातको ज्योतिर्मय हुनु, लठ्ठीको विभिन्न रूपले प्रयोग, अकाल, फलहरूको कमी, हुरी, टिड्डी दल (सलह) को आक्रमण, उँडुस तथा जुम्राको अधिकता हुनु, भ्यागुता तथा रगत । इमाम हसन वसरी भन्नुहुन्छ कि अकाल तथा फलहरूको कमी एउटै कुरो तथा नवौं चमत्कार लठ्ठी अजिङ्गर बनी जादूगरहरूको जादू निलिहाल्नु हो । आदरणीय मूसालाई यिनका अतिरिक्त पनि चमत्कार प्रदान गरिएका थिए, जस्तै लठ्ठीबाट पत्थरमा प्रहार गर्नुबाट बाह्रवटा पानीका स्रोत निस्केका थिए, बादलहरूको छायाँ गर्नु, मन्न एवं सलवा आदि, तर यहाँ नौं निशानीहरूसित तात्पर्य त्यही नौं चमत्कार हुन् जसको प्रदर्शन फ़िरऔन तथा त्यसका अनुयायीहरूले पनि गरे । यसैकारण आदरणीय इब्ने अब्बासले समुद्र च्यातिएर मार्ग बन्नु पनि चमत्कारमा सम्मिलित गर्नु भएको छ तथा अकाल एवं फलहरूको कम उत्पादनलाई एउटै चमत्कार मान्नु भएको छ । तिर्मिजीको एउटा कथनमा नौं चमत्कारहरूको विस्तृत वर्णन यसभन्दा भिन्न गरिएको छ । तर प्रमाणबाट त्यो कथन क्षीर्ण छ, यसकारण नौं चमत्कारबाट तात्पर्य यिनै वर्णित चमत्कार हुन् ।

The Ummah Technology Mission

त हामीले स्वयं उसलाई तथा उसका सम्पूर्ण साथीहरूलाई डुबाइदियौं ।

فَأَغْرَقْنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾

(१०४) तथा त्यस पश्चात हामीले इस्राईलका पुत्रहरूसित भन्यौं कि त्यस धर्ती[1] मा तिमी बसोबास गर । हो, जब आख़िरतको वचन आउनेछ, हामीले तिमी सबैलाई समेटेर तथा एकत्रित गरी ल्याउनेछौं ।

وَقُلْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ لِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱسْكُنُوا۟ ٱلْأَرْضَ فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ ٱلْءَاخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٤﴾

(१०५) तथा हामीले यस (कुर्आन) लाई सत्यताकासाथ अवतरित गर्‍यौं[2] र सत्यका साथ यो अवतरित पनि भयो । तथा हामीले तपाईंलाई मात्र सूचना दिने तथा सतर्क गर्ने बनाएर पठाएका छौं ।[3]

وَبِٱلْحَقِّ أَنزَلْنَٰهُ وَبِٱلْحَقِّ نَزَلَ ۗ وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾

(१०६) तथा कुर्आनलाई हामीले अलि-अलि गरी यसकारण अवतरित गरेका छौं,[4] ताकि तपाईं यसलाई समय

وَقُرْءَانًا فَرَقْنَٰهُ لِتَقْرَأَهُۥ عَلَى ٱلنَّاسِ

[1]जस्तो कि विदित हुन्छ, यस धर्तीसित तात्पर्य मिश्र हो जसबाट फ़िरऔनले मूसा तथा उनका अनुयायीहरूलाई निष्कासनको विचार गरेको थियो । तथा इस्राईलका सन्तानको, इतिहास साक्षी छ कि उनी मिश्रबाट निस्के पश्चात पुनः मिश्र गएनन्, वरु चालीस वर्ष "तीह" को मैदानमा व्यतीत गरी फ़िलस्तीनमा प्रवेश गरे यसको प्रमाण सूरः अल-आराफ आदिमा कुरआनको वर्णनबाट पनि थाहा हुन्छ । यसकारण उचित यही छ कि यसबाट तात्पर्य फ़िलस्तीनको धर्ती हो ।

[2]अर्थात् सुरक्षित तपाईंसम्म पुग्यो, यसमा मार्गमा कुनै कमी अधिकता तथा कुनै परिवर्तन एवं मिश्रण गरिएन, किनभने यसलाई ल्याउने फरिश्ता शक्तिशाली, ईमान्दार तथा दृढ फरिश्ता मानिएको छ । यी ती गुणहरू हुन् जुन आदरणीय जिब्रीलको सम्बन्धमा कुर्आनमा वर्णित गरिएका हुन् ।

[3](مبشر) (शुभसूचक) निष्ठावानहरूका लागि तथा (نذير) (त्रासक) अवज्ञाकारिहरूका लागि ।

[4](فرقناه) को एउटा अन्य अर्थ (بيناه) तथा (أوضحناه) (हामीले त्यसलाई खुल्ला गरी अथवा स्पष्टरूपले वर्णित गरिदिएका छौं) पनि गरिएका हुन् ।

The Ummah Technology Mission

عَلٰى مُكْثٍ وَّنَزَّلْنٰهُ تَنْزِيْلًا ﴿١٠٦﴾

प्राप्त गरी मानिसहरूलाई सुनाउनुस् तथा हामीले स्वयं पनि यसलाई थोरै-थोरै गरी उतार्‍यौं ।

قُلْ اٰمِنُوْا بِهٖٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهٖٓ اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾

(१०७) भनिदिनुस्, तिमी यसमाथि ईमान स्थापित गर अथवा नगर, जसलाई यसभन्दा पूर्व ज्ञान प्रदान गरिएको छ, उनी छेउ जहिले पनि यसलाई पढिन्छ, त चिउडो टेकी दण्डवत् (सजदा) गर्न थाल्छन् ।[1]

وَّيَقُوْلُوْنَ سُبْحٰنَ رَبِّنَآ اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُوْلًا ﴿١٠٨﴾

(१०८) तथा भन्दछन् कि हाम्रो प्रभु पवित्र छ, हाम्रो प्रभुको वचन निःसन्देह पूर्ण भएर नै रहन्छ ।[2]

وَيَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ يَبْكُوْنَ وَيَزِيْدُهُمْ خُشُوْعًا ﴿١٠٩﴾ ۩

(१०९) तथा उनीहरू चिउडो टेकी रूदै दण्डवत् (सजदा) स्थितिमा घोप्टिन्छन् तथा यो कुर्आन उनीहरूको विनम्रता तथा विनय झन् बढाइदिन्छ ।[3]

[1]अर्थात् ती विद्वान जसले कुर्आनको अवतरणभन्दा पूर्व प्राचीन पुस्तकहरू पढेका छन् तथा उनीहरू प्रकाशना (वह्यी) को वास्तविकता तथा रिसालतको लक्षणसित परिचित छन्, ती नतमस्तक हुन्छन्, यस कुरामा अल्लाहको कृतज्ञता व्यक्त गर्दै कि उनीहरूलाई अन्तिम रसूलको पहिचानको सन्मति दियो तथा कुर्आन एवं रिसालतमा ईमान (विश्वास) को सौभाग्य प्रदान गर्‍यो ।

[2]अर्थ यो हो कि यी मक्काका काफिर जो प्रत्येक कुरासित अपरिचित छन्, यदि यिनीहरू ईमान कायम गर्दैनन् भने तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम चिन्ता नगर्नुहोस् यसकारण कि जो ज्ञानी छन् तथा प्रकाशना (वह्यी) तथा रिसालतको वास्तविकतासित राम्ररी परिचित छन्, उनीहरू यसमाथि ईमान स्थापित गरेका छन्, बरु कुर्आन सुनेर अल्लाहको सदनमा नत्मस्तक भएका छन् । तथा यसको पवित्रताको वर्णन गर्दछन् एवं प्रभुको वचनमा विश्वास राख्दछन् ।

[3]चिउडो टेकी घोप्टो पर्नुको पुनरावृत्ति छ, किनभने प्रथम दण्डवत् अल्लाहको महिमा तथा सम्मानको लागि कृतज्ञताको रूपमा थियो तथा कुर्आन सुनेर उनमा जुन भय तथा भाव जागृत भए तथा त्यसका प्रभाव एवं मानसित जुन सीमासम्म प्रभावित भए, त्यसले दोस्रो पटक उनीहरूलाई दण्डवत् (सजदा) गर्न बाध्य गरिदियो ।

The Ummah Technology Mission

(११०) भनिदिनुस् कि अल्लाहलाई अल्लाह भनेर पुकार अथवा रहमान (अति कृपालु) भनेर । जुन नामले पनि पुकार, सबै राम्रा नाम उसैका हुन् ।[1] न त तिमी आफ्नो नमाज़ बडो उच्च स्वरले पढ तथा न बिल्कुलै लुकाएर, बरु त्यसको मध्यको मार्ग खोज ।[2]

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ؕ اَيًّا مَّا تَدْعُوْا فَلَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا ﴿١١٠﴾

[1]जसरी पूर्वमा गुज्रिसकेको छ कि मक्काका मूर्तिपूजकहरूका लागि अल्लाहका गुणवाचक नाम 'रहमान (दयालु), अथवा 'रहीम (कृपालु) अपरिचित थिए तथा केही कथनहरूमा चर्चित छ कि केही मूर्तिपूजकहरूले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पवित्र मुखबाट 'या रहमान व रहीम' (हे दयालु तथा कृपालु) का शब्द सुने पश्चात भने कि हामीलाई त यो भन्दछ कि मात्र एउटा अल्लाहलाई पुकार तथा स्वयं दुई देवताहरूलाई पुकारिराखेको छ । त्यसपछि यो आयत अवतरित भयो । (इब्ने कसीर)

[2]यसको अवतरणको विषयमा आदरणीय इब्ने अब्बास वर्णन गर्दछन् कि मक्कामा र सूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम लुकेर रहनु हुन्थ्यो, जब आफ्ना साथीहरूलाई नमाज़ पढाउनु हुन्थ्यो त आवाज अलि ठूलो पार्नु हुन्थ्यो । मूर्तिपूजक कुरआन सुनेर कुरआनलाई तथा अल्लाहलाई अपशब्द भन्दथे, अल्लाह तआला‌को आदेश भयो : आफ्नो आवाजलाई यति उच्च नगर कि मूर्तिपूजक सुनेर कुरआनलाई अपशब्द भनून् तथा आफ्नो आवाज न यति मसिनो गर कि सहाबा पनि सुन्न नसकून् । (सहीह बुख़ारी किताबुत तौहीद बाब कौल अल्लाह तआला अन्जलहु बिइल्मेही वल मलायेकतु यशहदून तथा सहीह मुस्लिम किताबुस सलातु बाबुत तवस्सुत फ़िल क़िराअत) स्वयं नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको घटना हो कि रात्रि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आदरणीय अबू बक्र सिद्दीक़ (رضی الله عنه) तिरबाट जानुहुँदा देख्नुभयो कि उनी मसिनो आवाजले नमाज़ पढिराखेका छन् । अनि आदरणीय उमर फ़ारूक (رضی الله عنه) लाई पनि देख्ने अवसर हुँदाखेरी उनी ठूलो स्वरले नमाज़ पढिराख्नु भएको थियो । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले दुबैसित सोधे पश्चात आदरणीय अबू बकले उत्तर दिनुभयो कि म जसको महिमा वर्णन गर्नुमा लीन थिएँ, त्यो मेरो आवाज सुनिराखेको थियो, आदरणीय उमरले उत्तर दिनुभयो कि मेरो उद्देश्य निदाइराखेकालाई ब्यूँझाउनु तथा शैतानलाई धपाउनु थियो । उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले आदरणीय अबू बक सिद्दीक (رضی الله عنه) सित भन्नभयो कि आफ्नो आवाज अलि ठूलो गर तथा आदरणीय उमर (رضی الله عنه) सित भन्नुभयो आफ्नो आवाज केही कम गर । (मिश्कात बाब सलातुल लैल, ससंदर्भ अबू दाऊद, तिर्मिज़ी) आदरणीया आयशा (رضی الله عنه) भन्नुहुन्छ कि यो आयत दुआ (प्रार्थना) को विषयमा अवतरित भयो । (बुख़ारी तथा मुस्लिम ससंदर्भ फ़तहुल क़दीर)

The Ummah Technology Mission

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾

(१११) तथा यो भनिदिनुस् कि सबै प्रशंसाहरू अल्लाहकै लागि हुन्, जसले न त आफ्नो कुनै पुत्र बनायो तथा न राज्यमा त्यसको कोही सहभागी छ, न त्यो यस्तो तुच्छ छ कि त्यसको कोही सहायक होस् तथा तिमी त्यसको पूर्ण महिमाको वर्णन गर्दैरह ।

सूरतुल कहफ़-१८

سُورَةُ الْكَهْفِ

सूर: कहफ़* मक्कामा उत्रेको तथा यसमा एक सय दस आयत एवं बाह्र रूकूअ छन् ।

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

अल्लाह अति कृपालु तथा अत्यन्त दयालुको नामबाट प्रारम्भ गर्दछु ।

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجًا ﴿١﴾

(१) सबै प्रशंसाहरू त्यही अल्लाहका लागि नै योग्य छन्, जसले आफ्नो भक्तमाथि यो कुरआन अवतरित गऱ्यो तथा त्यसमा कुनै कमी शेष छाडेन ।[1]

*कहफ़को अर्थ हो गुफा । यसमा गुफावालाहरूको वर्णन छ, अत: यसलाई सूर:कहफ़ भनिन्छ । यसका प्रारम्भिक दस आयत तथा अन्तिम दस आयतको महत्वको वर्णन हदीसमा छ, जसले यसलाई याद गर्छ तथा पढ्दछ, त्यो दज्जालको उपद्रवबाट सुरक्षित रहनेछ । (सहीह मुस्लिम फ़ज़्ल सूर:अल-कहफ़), जसले यसको पाठ शुक्रवारको दिन गर्नेछ, अर्को शुक्रवारसम्म त्यसको लागि एउटा विशेष प्रकारको ज्योतिको प्रकाश रहने छ (मुस्तद्रक हाकिम २/३६८ तथा अल्बानीले यसलाई सहीह जामे सग़ीर संख्या ६४७० मा सहीह भन्नुभएको छ) । यसको पाठबाट घरमा शान्ति तथा उन्नति हुन्छ । एकपटक एउटा सहाबीले सूर: कहफ़ पढ्नुभयो । घरमा एउटा पशु पनि थियो, त्यो चम्केर उफ्रन थाल्यो, उनले ध्यानपूर्वक हेरे कि के कुरो छ ? त्यसपछि उनलाई एउटा बादल देखियो जसले उनलाई छोपिराखेका थियो, सहाबीले यस घटनाको वर्णन नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित गर्नुभयो उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो यसलाई पढ्दै गर । कुरआन पाठ गर्दाखेरि शान्ति अवतरित हुन्छ । (सहीह बुख़ारी संख्या ४७२४, मुस्लिम संख्या ७९५)

[1]अथवा कुनै कमी तथा सन्तुलित मार्गबाट विचलन यसमा राखिएको छैन, बरु यसलाई सोझो मार्ग राखिएको छ अथवा (قيم) को अर्थ भक्तहरूको धार्मिक सांसारिक हितको ध्यान तथा रक्षा गर्ने किताब ।

The Ummah Technology Mission

قَيِّمًا لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّن لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ②

(२) बरु सबैकुरा ठीक-ठीक राख्यो ताकि आफ्नो पास[१] को कडा यातनाबाट सतर्क गरिदेओस् तथा ईमान भएका एवं पुण्य कार्य गर्नेवालाहरूलाई शुभ-सूचना सुनाइदेओस् कि उनका लागि उत्तम प्रतिफल छन्।

مَّاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا ③

(३) जसमा उनीहरू स्थायीरूपले सधैं निवास गर्नेछन्।

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ④

(४) तथा उनीहरूलाई पनि सचेत गरिदेओस् जो भन्दछन् कि अल्लाह (तआला) सन्तान भएको छ।[२]

مَّا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ ۚ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۚ إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ⑤

(५) वास्तवमा न त स्वयं उनीहरूलाई यसको ज्ञान छ न उनका पूर्वजहरूलाई। यो आक्षेप[३] साह्रै नराम्रो हो जुन उनको मुखबाट निस्किराखेका छ, उनी मात्र असत्य बोलिराखेका छन्।

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ⑥

(६) अनि यदि यिनीहरूले यस कुरामाथि ईमान कायम गर्दैनन् भने के तपाईं उनका पछाडी यसै दुःखमा आफ्नो प्राण नै त्याग्नु हुनेछ ?

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً

(७) धर्तीमा जे-जति[४] छ हामीले त्यसलाई धर्तीको शोभाको निम्ति बनाएका छौं ताकि हामीले उनीहरूको

The Ummah Technology Mission

[१](من لَّدُنه) जुन त्यस अल्लाहको तर्फबाट अवतरित हुनेछ।

[२]जस्तै यहूदी, इसाई तथा केही मूर्तिपूजकहरू (फ़रिश्ता अल्लाहका पुत्रीहरू हुन्) मा विश्वास छ।

[३]यस वाक्यबाट तात्पर्य यही हो कि अल्लाहको सन्तान छ, जुन पूर्णरूपमा असत्य छ।

[४](هذا الحديث) (यस कुरा) बाट तात्पर्य कुरआन करीम हो। काफ़िरहरूबाट ईमान क़ायम गर्ने कुराको जति तीव्र इच्छा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई थियो तथा उनीहरूबाट मुख फर्काउँदा तथा अस्वीकारबाट उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमाई जुन अत्याधिक दुख हुन्थ्यो, यसमा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको यसै अवस्था तथा भावको वर्णन छ।

[५]धर्तीमा जे-जति छ, पशु जीव, जड, वनस्पति, खनिज एवं अन्य गडिएका कोष, यो सबै सांसारिक शोभा तथा त्यसका सुन्दरता हुन्।

لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ⑦

परीक्षा गरौं कि उनीहरूमध्ये पुण्यको कार्य गर्ने को हो ।

وَإِنَّا لَجَٰعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ⑧

(८) तथा यसमाथि जे-जति छ, हामीले त्यसलाई एउटा समतल मैदान पारिदिनछौं।[1]

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَٰبَ ٱلْكَهْفِ وَٱلرَّقِيمِ كَانُوا۟ مِنْ ءَايَٰتِنَا عَجَبًا ⑨

(९) के तिमी आफ्नो विचारमा गुफा तथा शिलालेखवालाहरूलाई हाम्रा निशानीहरूमध्ये कुनै अति विचित्र निशानी ठानिराखेका छौ ?[2]

إِذْ أَوَى ٱلْفِتْيَةُ إِلَى ٱلْكَهْفِ فَقَالُوا۟ رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ⑩

(१०) ती नवयुवकहरूले जब गुफामा शरण लिए त प्रार्थना गरे कि हे हाम्रो प्रभु ! हामीलाई आफ्नो पासबाट कृपा प्रदान गर तथा हाम्रा कार्यमा हाम्रो लागि मार्गलाई सरल वनाइदेउ ।[3]

---

[1](صعيدا) सफा मैदान तथा (جرزا) विल्कुलै समतल, जसमा कुनै वृक्ष इत्यादि नहोस् । अर्थात् एक समय आउनेछ कि यो संसार यी सवै शोभासहित नष्ट हुनेछ तथा धर्ती एउटा समतल मैदान समान हुनेछ, यस पश्चात हामी पाप तथा पुण्यका कर्महरूको आधारमा निर्णय दिनेछौं ।

[2]अर्थात् यो एकमात्र ठूलो विचित्र निशानी (लक्षण) होइन, वरु हाम्रो प्रत्येक निशानी विचित्र छ। यो आकाश र धर्तीको सृष्टि तथा त्यसको प्रवन्ध, सूर्य तथा चन्द्रमा एवं तारामण्डलको नियन्त्रण, रात्रि-दिनको आउने-जाने क्रम तथा अन्य धेरै निशानीहरू, के कम विचित्र छन् । (كهف) (कहफ़) त्यस गुफालाई भन्दछन्, जुन पर्वतमा हुन्छ। (رقيم) (रक़ीम) केही विद्वानहरूको निकट त्यस वस्तीलाई भन्छन् जहाँबाट यी नवयुवकहरू गएका थिए, केही भन्दछन् त्यस पर्वतको नाम हो जसमा यो गुफा स्थित छ। केही भन्दछन् (رقيم) को प्रयोग (مرقوم)को अर्थमा गरिएको छ तथा यो एउटा पाटी (तख्ती) हो फलामको अथवा शिशाको, जसमा कहफ़मा सुनिराखेका व्यक्तिहरूका नाम लेखिएका छन् । यसलाई (رقيم) यसैले भनिएको छ कि यसमा नाम लेखिएको छ। आधुनिक रिसर्चवाट ज्ञात भयो कि प्रथम कुरो अधिक उचित छ। जुन पर्वतमा यो गुफा स्थित छ त्यसको निकट नै एउटा वस्ती छ जसलाई अब (الرقيب) (अल-रक़ीब) भनिन्छ जुन युगको परिवर्तनका कारण (الرقيم) (अल-रक़ीम) को परिवर्तित रूप हो।

[3]यी तिनै नवयुवक हुन् जसलाई कहफ़वाला भनिएको छ (विस्तृत वर्णन अगाडी आउने छ) उनीहरूले जब आफ्नो धर्मको सुरक्षाका लागि गुफामा शरण लिए त यो प्रार्थना गरे। कहफ़वालाहरूको यस कथामा नवयुवकहरूका लागि ठूलो शिक्षा छ, आजकलका नवयुवकहरूको अधिकतर समय व्यर्थमा नष्ट हुन्छ तथा

The Ummah Technology Mission

فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ اٰذَانِهِمْ فِى الْكَهْفِ سِنِيْنَ عَدَدًا ﴿١١﴾

(११) अनि हामीले उनका कानहरूमा, गणनाका कैयन् वर्षसम्म त्यसै गुफामा पर्दा हालिदियौं ।[1]

ثُمَّ بَعَثْنٰهُمْ لِنَعْلَمَ اَىُّ الْحِزْبَيْنِ اَحْصٰى لِمَا لَبِثُوْٓا اَمَدًا ﴿١٢﴾

(१२) अनि पछि हामीले उनीहरूलाई उभ्यायौं ताकि हामीले यो थाहा पाउन सकौं कि दुबै गुटहरूमध्ये यस दीर्घकाललाई जुन उनीहरूले व्यतीत गरे, कसले अधिक याद राखेको छ ?[2]

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَاَهُمْ بِالْحَقِّ ۭ اِنَّهُمْ فِتْيَةٌ اٰمَنُوْا بِرَبِّهِمْ

(१३) हामी उनका सत्य कथा तिम्रो समक्ष वर्णन गरिराखेका छौं । यी केही नवयुवक[3] आफ्नो प्रभुमाथि

अल्लाहतिर अलिकति पनि ध्यान हुँदैन । काश ! आजको मुसलमान नवयुवक आफ्नो यौवनको समयमा क्षमा माँगेर पैग़म्बरहरूको अनुकरण गर्दथ्यो तथा आफ्नो पूर्ण शक्ति एवं सामर्थ्यलाई अल्लाहको इबादतमा लगाउँथ्यो ।

[1]अर्थात् कानहरूमा पर्दा हालेर उनका कानहरूलाई थुनिदियो ताकि बाहिरको आवाजबाट उनको निद्रामा व्यवधान नपरोस् । अर्थ यो हो कि हामीले उनीहरूलाई गहिरो निंद्रामा सुताइदियौं ।

[2]ती दुई गुटहरूको अर्थ विरोध गर्ने मानिसहरू हुन् । यिनीहरू या त त्यसै समयका मानिस थिए, जसका बीच उनको विषयमा मतभेद भयो, अथवा रिसालतका समयका काफ़िर तथा ईमानवालाहरू तात्पर्य हुन् तथा केही विद्वानहरू भन्छन् कि यी कहफ़वाला नै हुन्, उनका दुई गुट बनिहालेका थिए । एउटाले भन्थ्यो कि हामी यति समयसम्म सुतिराख्यौ । दोस्रो उसलाई नकारदथ्यो तथा प्रथम गुटभन्दा कम वा अधिक समय बताउँथ्यो ।

[3]अब सारांश पश्चात विस्तृत वर्णन गरिंदैछ । यी नवयुवकहरू केही विद्वानहरू भन्छन्, ईसाई धर्मका अनुयायी थिए तथा केही भन्दछन् कि उनको समय आदरणीय ईसाभन्दा पूर्वको हो । हाफ़िज़ इब्ने कसीरले यसै कथनलाई प्राथमिकता दिएका छन् । भन्दछन् कि एउटा राजा थियो, दक़ियानूस, जसले मानिसहरूलाई मूर्तिपूजा गर्न तथा उनका नाममा भोग-प्रसाद चढाउनुको शिक्षा दिन्थ्यो । अल्लाह तआलाले यी केही नवयुवकहरूको हृदयमा यो कुरा हालिदिए कि इबादतको योग्य त एक मात्र अल्लाह नै हो, जो आकाश तथा धर्तीको स्रष्टा हो तथा अखिल जगत्‌को प्रभु हो । (فِتْيَةٌ) अल्पवाचक बहुवचन हो, जसबाट ज्ञात हुन्छ कि यिनको संख्या नौ अथवा त्योभन्दा पनि कम थियो । यिनी अलग्ग भएर एक स्थानमा अल्लाह एक्लोको इबादत गर्थे । विस्तारै-विस्तारै मानिसहरूमा उनको एकेश्वरवादको विश्वासको चर्चा हुनलाग्यो, त राजासम्म कुरा पुग्यो तथा उसले तिनीहरूलाई आफ्नो दरबारमा बोलाएर सोध्यो त त्यहाँ उनीहरूले निर्भीक भई अल्लाहको एकेश्वरवादको वर्णन गरे । अन्त्यमा राजा तथा आफ्ना समुदायका मूर्तिपूजकहरूको भयले सुरक्षाका निम्ति आबादीभन्दा टाढा एउटा पर्वतको

The Ummah Technology Mission

وَزِدْنٰهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾

ईमान कायम गरेका थिए तथा हामीले उनको मार्ग-दर्शनमा उन्नति प्रदान गरेका थियौं ।

وَّرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اِذْ قَامُوْا فَقَالُوْا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَنْ نَّدْعُوَا مِنْ دُوْنِهٖٓ اِلٰهًا لَّقَدْ قُلْنَآ اِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾

(१४) तथा हामीले उनीहरूका हृदय सुदृढ गरिदिएका थियौं,[1] जबकि उनीहरू जुरूक्क उठे[2] तथा भन्नलागे कि हाम्रो प्रभु त त्यही हो, जो आकाशहरू तथा धर्तीको पालनकर्ता हो, असम्भव छ कि हामी त्यसका अतिरिक्त कुनै अन्य देवतालाई पुकारौं । यदि यस्तो गऱ्यौं भने, हामीले अत्याधिक अनुचित[3] कुरा भन्यौं ।

هٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً ؕ لَوْلَا يَاْتُوْنَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطٰنٍۢ بَيِّنٍ ؕ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

(१५) यो हो हाम्रो समुदाय जसले त्यसका अतिरिक्त अन्य देवता बनाएका छन् । उनीहरूको प्रभुत्वको कुनै स्पष्ट प्रमाण किन प्रस्तुत गर्दैनन् ? अल्लाहमाथि झूठो आरोप लगाउने भन्दा अत्याचारी को होला ?

وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوْهُمْ وَمَا يَعْبُدُوْنَ اِلَّا

(१६) तथा जबकि तिमी उनीहरूबाट तथा अल्लाहका अतिरिक्त उनका अन्य देवताहरूबाट अलग्ग

गुफामा लुकिहाले, जहाँ अल्लाह तआलाले उनीहरूलाई गहिरो निंद्रामा सुताइदियो तथा उनी तीन सय नौं वर्षसम्म त्यहाँ सुतिरहे ।

[1]अर्थात हिज्रतका कारण आफ्ना प्रिय तथा सम्बन्धिहरूको वियोग तथा सुख-सुविधापूर्ण जीवनबाट वञ्चित भई जुन दुख उनीहरूले सहनुपऱ्यो, त्यसमा हामीले उनका हृदयलाई दृढ गरिदियौं ताकि उनीहरू यी दुखहरूलाई सहन गर्न सकून् । यसको अतिरिक्त सत्य वचनको कर्तव्य साहसका साथ निर्वाह गर्न सकून् ।

[2]यस (قيام) (उभिनु) बाट तात्पर्य व्याख्याकारहरूको निकट, त्यो आव्हान हो, जुन उनको राजाको सदनमा भयो तथा राजाका समक्ष उभेर उनीहरूले एकेश्वरवादमाथि यो भाषण दिए, केही अन्य भन्दछन् कि नगर बाहिर आपसमा नै उभेर एक-अर्कालाई एकेश्वरवादको यो कुरा बताए जुन व्यक्तिगत रूपले अल्लाहको तर्फबाट उनको हृदयमा पारियो तथा यसप्रकार एकेश्वरवादी आपसमा एकत्रित भए ।

[3](شططا) को अर्थ झूटो अथवा सीमा उल्लघंन गर्नु हो ।

The Ummah Technology Mission

ٱللَّهَ فَأۡوُۥٓاْ إِلَى ٱلۡكَهۡفِ يَنشُرۡ لَكُمۡ رَبُّكُم مِّن رَّحۡمَتِهِۦ وَيُهَيِّئۡ لَكُم مِّنۡ أَمۡرِكُم مِّرۡفَقٗا ١٦

भईहालेका छौ, त अब कुनै गुफामा[1] गई बस, तिम्रो प्रभुले तिमीमाथि आफ्नो दया गर्नेछ तथा तिम्रो कार्यमा सुविधा उपलब्ध गर्नेछ।

۞وَتَرَى ٱلشَّمۡسَ إِذَا طَلَعَت تَّزَٰوَرُ عَن كَهۡفِهِمۡ ذَاتَ ٱلۡيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَت تَّقۡرِضُهُمۡ ذَاتَ ٱلشِّمَالِ وَهُمۡ فِي فَجۡوَةٖ مِّنۡهُۚ ذَٰلِكَ مِنۡ ءَايَٰتِ ٱللَّهِۗ مَن يَهۡدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلۡمُهۡتَدِۖ وَمَن يُضۡلِلۡ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيّٗا مُّرۡشِدٗا ١٧

(१७) तथा तपाईं देख्नुहुनेछ कि सूर्य उदय हुनेसमय उनीहरूका गुफाको दायाँतिर ढल्कन्छ तथा सूर्यास्तको समय उनका बायाँतिर फर्कन्छ तथा उनीहरू त्यस गुफाको विस्तृत स्थानमा छन् ।[2] यो अल्लाहका निशानीहरूमध्ये हो ।[3] अल्लाह (तआला) जसको मार्ग-दर्शन गर्छ, त्यो सत्यमार्गमा छ तथा जसलाई त्यसले विचलित गर्दछ, असम्भव छ कि तपाईं त्यसको कोही कार्यक्षम तथा मार्गदर्शक पाउन सक्नुहोस् ।[4]

[1]अर्थात् जब तिमी आफ्ना समुदायका देवताहरूबाट अलग्ग भयौ त अब शारीरिक रूपले पनि उनीहरूबाट अलग्ग होउ । यो कहफ़वालाहरूले आपसमा भने अतः यस पश्चात उनीहरू एक गुफामा गई लुके, जब उनी बेपत्ता भएको समाचार फैलियो त खोजी गरियो तर उनीहरू त्यसैप्रकार असफल रहे जुनप्रकार नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको खोजीमा मक्काका काफ़िर सौर गुफासम्म पुगिसके उपरान्त पनि, जसमा उहाँ सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम आदरणीय अबू बक्र (رضى الله عنه) का साथ उपस्थित हुनुहुन्थ्यो, असफल रहेका थिए ।

[2]अर्थात् सूर्योदयको समय दायाँदिशातिर तथा अस्ताउने समय बायाँ दिशातिर फर्केर निस्कन्थ्यो तथा यसप्रकार दुबै समयमा उनीहरूमाथि घाम पर्दैनथ्यो यद्यपि उनी गुफामा विस्तृत स्थानमा विश्राम गरिराखेका थिए । (فجوة) को अर्थ हो विस्तृत स्थान ।

[3]अर्थात् सूर्य यसप्रकार निस्कनु कि खुल्ला स्थान हुनु उपरान्त त्यहाँ धूप पर्दैन, अल्लाहका निशानीहरूमध्ये हो ।

[4]जस्तै दक़ियानूस कट्टरवादी राजा तथा त्यसका अनुयायी मार्ग–दर्शनबाट बञ्चित रहे त कसैले उनलाई मार्ग-दर्शन दिन सकेन ।

The Ummah Technology Mission

وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ ۚ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُم بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ ۚ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾

(१८) तथा तपाईं ठान्नुहुन्छ कि उनी ब्यूँझिएको अवस्थामा छन्, हाँलाकि निदाएको अवस्थामा थिए,[1] स्वयं हामीले उनीहरूलाई दायाँ-बायाँ कोल्टो फर्काउने पार्दथ्यौं ।[2] उनको कुकुर पनि दैलोमा आफ्नो हात फैलाएको थियो । यदि तपाईं च्याएर हेर्न चाहनुहुन्थ्यो भने अवश्य पछाडी फर्कि भाग्नुहुन्थ्यो तथा उनको भय तथा त्रास तपाईंमा समाविष्ट हुन्थ्यो ।[3]

وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ ۚ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ۖ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۚ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ

(१९) तथा त्यसैप्रकार हामीले उनीहरूलाई ब्यूँझाएर उठायौं[4] ताकि आपसमा सोधपूछ गरून् । उनीहरूमध्ये एउटा बोल्नेले सोध्यो कि तिमी कति बेरसम्म बस्यौ ? उनीहरूले उत्तर दिए एक दिन अथवा एक दिनभन्दा पनि कम ।[5] भन्नलागे कि तिमी बसिरहेको पूरा ज्ञान अल्लाह

[1](أيقاظ) बहुवचन हो (يقظ) को तथा (رقود) बहुवचन हो (راقد) को, उनीहरू ब्यूँझिराखेका यसकारण प्रतीत हुन्थे कि उनका आँखा खुला थिए, जुनप्रकारले ब्यूँझिराखेका व्यक्तिको हुन्छ, केही विद्वान भन्छन् कि धेरै कोल्टो फेर्नुका कारण उनी ब्यूँझिएको अवस्थामा देखिन्थे ।

[2]ताकि उनको शरीरलाई माटोले नखाओस् ।

[3]यो उनको सुरक्षाको निम्ति अल्लाहको तर्फबाट प्रबन्ध थियो ताकि कोही उनको निकट जान नसकोस् ।

[4]अर्थात् जुनप्रकार हामीले उनलाई आफ्नो शक्तिले निद्रामा पारिराखेका थियौं, त्यसैप्रकार तीन सय नौं वर्ष पश्चात उनलाई हामीले उठायौं तथा यसप्रकार उठायौं कि उनका शरीर त्यसैप्रकार सुरक्षित थिए, जुनप्रकार तीन सय नौं वर्ष पूर्व सुत्दाखेरि थिए । यसैकारण आपसमा एक-अर्कासित प्रश्न गरे ।

[5]अर्थात् जुनबेला उनी गुफामा गए, प्रातः कालको प्रथम चरण थियो तथा जुनबखत ब्यूँझिए त्यस समय दिनको अन्तिम समय थियो, यस आधारमा उनीहरूले ठाने कि शायद एक दिन अथवा त्यसभन्दा पनि कम दिनको केही भागमा निदाएका थिए ।

The Ummah Technology Mission

فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ⑲

(तआला) लाई नै छ ।[1] अब आफू मध्ये कसैलाई यो चाँदीको सिक्का दिएर नगर पठाउ, त्यसले ठीक प्रकारले देखोस् कि नगरको कुनचाहिं भोजन शुद्ध छ ।[2] अनि त्यसैबाट तिम्रो भोजनको लागि ल्याओस् तथा त्यसले अति सतर्कता एवं कोमल व्यवहार गरोस् तथा कसैलाई तिम्रो बारेमा सूचना नदेओस् ।[3]

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا ⑳

(२०) यदि यी (काफ़िर) तिमीमाथि अधिकार पाउँछन् भने तिमीलाई ढुङ्गा हानि मार्छन अथवा पुन: तिमीलाई आफ्नो धर्ममा फर्काउनेछन्, त फेरि तिमी कदापि सफलता पाउन सक्ने छैनौ ।[4]

وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ

(२१) तथा यसप्रकार हामीले मानिसहरूलाई उनको अवस्थाबाट अवगत गराइदियौं[5] ताकि उनीहरू जानीहालून्

[1]तर अधिक सुत्नका कारण उनीहरू बडो असमंजस्यमा थिए । अन्तमा विषय अल्लाहलाई समर्पित गरियो किनकि त्यो सही अवधि जान्दछ ।

[2]ब्यूँझे पश्चात भोजन जुन मनुष्यको सबभन्दा महत्वपूर्ण आवश्यकता हो, त्यसको व्यवस्था गर्ने चिन्ता भयो ।

[3]सावधानी तथा विनम्रतामाथि बल यस सम्भावनाको कारण दिइयो जसले गर्दा उनीहरू नगरबाट निस्की निर्जन स्थानमा आएका थिए । उसलाई सावधानी गर्न भनियो कि कहीं त्यसको व्यवहारबाट नगरवासीहरूलाई हाम्रो बारे थाहा नहोस् तथा हामीमाथि कुनै नयाँ आपत्ति घटित नहोस् जस्तो कि अघिल्लो आयतमा छ ।

[4]अर्थात् आख़िरतको जुन सफलताको लागि हामीले यो दुख तथा संकट सहन गर्‍यौं, स्पष्ट कुरो छ कि यदि नगरवासीहरूले हामीलाई बाध्य गरी फेरि पूर्वजहरूको धर्मतिर फर्काइदिए भने हाम्रो मूल उद्देश्य नै समाप्त हुनेछ । हाम्रो मेहनत पनि व्यर्थ जानेछ तथा हामी न धर्मको हुनेछौं न संसारको ।

[5]अर्थात् जुनप्रकार हामीले उनीहरूलाई सुतायौं तथा ब्यूँझायौं, त्यसैप्रकार हामीले मानिसहरूलाई उनको बारेमा परिचित गरिदियौं । यो परिचय यसप्रकार भयो कि जुन समय कहफका मानिसहरूको एउटा साथी चाँदीको त्यो सिक्का लिएर नगरमा गयो, जुन तीन सय नौ वर्षको राजा दक़ियानूसको कालको थियो

The Ummah Technology Mission

وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ لَا رَيۡبَ فِيهَآ إِذۡ يَتَنَٰزَعُونَ بَيۡنَهُمۡ أَمۡرَهُمۡۖ فَقَالُواْ ٱبۡنُواْ عَلَيۡهِم بُنۡيَٰنٗاۖ رَّبُّهُمۡ أَعۡلَمُ بِهِمۡۚ قَالَ ٱلَّذِينَ غَلَبُواْ عَلَىٰٓ أَمۡرِهِمۡ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيۡهِم مَّسۡجِدٗا ﴿٢١﴾

कि अल्लाहको वचन पूर्णतः सत्य छ तथा केयामतमा कुनै सन्देह तथा शंका छैन,[1] जबकि उनी आफ्नो कुरामा आपसमा मतभेद गरिराखेका थिए ।[2] भन्नलागे यिनीका गुफामाथि एउटा भवन निर्माण गरिहाल ।[3] उनको प्रभु नै उनको दशाको अधिक ज्ञानी छ ।[4] जसले उनको विषयमा प्रभाव प्राप्त गरे, उनीहरू भन्नलागे

तथा त्यो सिक्का एउटा पसलेलाई दियो त त्यो आश्चर्य चकित भयो, उसले नजीकको पसलेलाई देखायो, त्यो पनि देखेर चकित भयो, जबकि कहफ़वालाहरूको साथी भन्दैरहयो कि म यसै नगरको वासी हूँ तथा हिजै यहाँबाट गएको हूँ, तर यस हिजोको तीन शताब्दीहरू व्यतीत भइसकेका थिए, मानिसहरू कसरी उसको कुरोलाई मान्दथे ? मानिसहरूलाई यो सन्देह भयो कि कहीं यस व्यक्तिलाई गाडिएको धन त प्राप्त भएको छैन । विस्तारै-विस्तारै यो कुरो राजा तथा त्यसको अधिकारीसम्म पुग्यो तथा त्यस साथीको सहायताले त्यो गुफासम्म पुग्यो तथा कहफ़वालाहरूलाई भेट्यो । त्यस पश्चात अल्लाह तआलाले उनीहरूलाई फेरि मृत्यु दियो । (इब्ने कसीर)

[1]अर्थात् कहफ़वालाहरूको यस घटनाबाट विदित हुन्छ कि केयामत घटित हुने तथा मृत्यु पश्चात उभ्याइने अल्लाहको वचन सत्य छ । अस्वीकार गर्नेहरूका लागि घटनामा अल्लाहको शक्तिको एउटा नमूना विद्यमान छ ।

[2](إِذْ) या त समय सूचक हो (أعثرنا) को अर्थात् हामीले उनीहरूलाई त्यसबखत तिनका अवस्थासित परिचित गरायौं, जब उनी मृत्यु पश्चात उभ्याइने अथवा क़यामत घटित हुने विषयमा आपसमा झगडा गरिराखेका थिए अथवा यहाँ (اذكر) लुप्त छ अर्थात् त्यो समय याद गर जब उनी आपसमा झगडा गरिराखेका थिए ।

[3]यी भन्ने को थिए ? केही विद्वान भन्छन् कि त्यस समयका निष्ठहरू थिए, केही अन्य भन्दछन् कि राजा तथा त्यसका साथी थिए, जब आएर भेट गरे तथा त्यसको पश्चात अल्लाहले उनीहरूलाई फेरि निद्रमा पारिदियो, तथा राजा तथा त्यसका साथीहरूले भने कि उनीहरूको सुरक्षाको लागि एउटा भवन बनाइयोस् ।

[4]झगडा गर्नेहरूलाई अल्लाह तआलाले भन्नुभयो कि उनको विषयमा सत्य ज्ञान अल्लाहलाई नै छ ।

The Ummah Technology Mission

कि हामी त उनका (छिमेकमा) मस्जिद बनाइहाल्नेछौं ।[1]

سَيَقُولُونَ ثَلَٰثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُل رَّبِّىٓ أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم مَّا يَعْلَمُهُمْ

(२२) केही मानिसहरू भन्नेछन् कि गुफ़ाका मानिस तीन थिए तथा चौथो उनको कुकुर थियो । केहीले भन्नेछन् कि पाँच थिए, छैठौं उनको कुकुर थियो,[2] परोक्षको विषयमा (निशाना नहेरिकन) अनुमानले ढुङ्गा हान्नु हो,[3] केहीले भन्नेछन् कि उनी सात छन् तथा आठौं उनको कुकुर[4] हो । तपाईं भनिदिनुस्

[1]यी प्रभाव प्राप्त गर्नेहरू ईमान भएका थिए अथवा काफ़िर तथा मूर्तिपूजक ? शौकानीले प्रथम विचारलाई मान्यता दिएका छन् तथा इब्ने कसीरले दोस्रो विचारलाई किनभने पुण्यकारी मानिसहरूका चिहानमाथि मस्जिदहरूको निर्माण अल्लाहलाई प्रिय छैन । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नभयो:

«لَعَنَ اللهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنبِيَاءِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدَ»

"अल्लाह तआलाले यहूदी तथा इसाईहरूमाथि धिक्कार गरोस् जसले आफ्ना पैग़म्बर तथा महात्माहरूका कबरहरूलाई मस्जिद बनाए ।" (सहीह बुख़ारी किताबुल जनायेज़ बाब मायकरह मिन इत्तेखाज़िल मस्जिदे अलल क़बूरे तथा सहीह मुस्लिम किताबुल मसाजिद वत्तेख़ाजि स्सोवरे फ़ीहा)

आदरणीय उमर (رضى الله عنه) को खिलाफत (शासनकाल) मा इराकमा आदरणीय दानियालको कब्र ज्ञात भयो त उहाँले आदेश दिनुभयो कि यसलाई लुकाएर सामान्य कब्रहरू जस्तै बनाइयोस् ताकि मानिसहरूको ज्ञानमा नआओस् कि अमुक पैग़म्बरको हो । (तफ़सीर इब्ने क़सीर)

[2]यी भन्ने तथा उनको विभिन्न संख्या बताउनेहरू रिसालतका युगका ईमानवाला तथा काफ़िर थिए । विशेषरूपले अहले किताब जो आकाशीय पुस्तकहरूबाट सूचित भएको तथा ज्ञानको दावी गर्दथे ।

[3]अर्थात् ज्ञान उनीहरूमध्ये कसैसित छैन, जसरी नहेरिकन कसले पत्थर हानोस्, यी पनि त्यसैप्रकार आँकलन गरिराखेका छन् ।

[4]अल्लाह तआलाले मात्र तीन कथनहरूको वर्णन गरेको छ, प्रथम दुई कथनहरूलाई (رجما بالغيب) (आँकलन) भनेर तिनको खण्डन गरिदियो तथा यस तेस्रो कथनको वर्णन पछि गऱ्यो जसबाट केही व्याख्याकारहरुले यो भावार्थ निकालेका छन् कि

The Ummah Technology Mission

إِلَّا قَلِيلٌ ۗ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَآءً ظَٰهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾

कि मेरो प्रभु उनको संख्या राम्ररी जान्दछ,उनीहरूलाई निकै कम मानिसहरू जान्दछन् ।[1] तसर्थ तपाई पनि उनीहरूका विषयमा मात्र संक्षिप्त वार्ता नै गर्नुस् ।[2] तथा उनीहरूमध्ये कसैसित उनको विषयमा सोधपूछ पनि नगर्नुस् ।[3]

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَاْىْءٍ إِنِّى فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾

(२३) तथा कहिल्यै कुनै कार्यमा यो नभन्नु कि म यसलाई भोलि गर्नेछु ।

إِلَّا أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ ۚ وَٱذْكُر رَّبَّكَ

(२४) परन्तु साथै इंशा अल्लाह (अल्लाहले चाहयो भने) भनिहाल्नु[4] तथा जहिलेपनि बिर्सदाखेरि

यो शैली यस कथनको सही हुने कुराको प्रमाण हो तथा वास्तवमा उनको यति नै संख्या थियो । (इब्ने क़सीर)

[1]केही सहाबाहरूसित सम्बन्धित कथन छ कि उनीहरू भन्दथे कि म पनि ती कम मानिसहरूमध्ये हुँ, जो यो जान्दछन् कि कहफ़वालाहरूको संख्या कति थियो ? उनी केवल सात थिए जस्तो कि तेस्रो कथनमा भनिएको छ । (इब्ने क़सीर)

[2]अर्थात् केवल यिनै कुराहरूमाथि रोकिनुस् जसको सूचना तपाईलाई प्रकाशना (वह्यी) द्वारा दिइएको छ । अथवा संख्याको निर्धारणमा वाद-विवाद नगर्नुस्, मात्र यो भनिदिनुस् कि यस निर्धारणको कुनै प्रमाण छैन ।

[3]अर्थात विवादकारीहरूसित उनको विषयमा केही नसोध्नुस्, यसकारण कि जोसित सोधियोस् उसलाई सोध्नेभन्दा अधिक ज्ञान हुनुपर्दछ, जबकि यहाँ परिस्थिति यसको विपरीत छ तपाई सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पासमा त तैपनि विश्वस्त ज्ञानको एउटा माध्यम प्रकाशना (वह्यी) मौजुद छ जबकि अरुहरूसित आँकलन तथा अनुमानका अतिरिक्त केही पनि छैन ।

[4]व्याख्याकारहरू भन्छन् कि यहूदीहरूले नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमसित तीनवटा कुराहरू सोधेका थिए, आत्माको वास्तविकता के हो तथा कहफ़वाला एवं तथा जुलकरनैन को थिए ? भन्दछन् कि यिनै प्रश्न यस सूरःको अवतरणका कारण बने । नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो म तिमीलाई भोलि उत्तर दिनेछु, तर त्यस पश्चात पन्द्र दिनसम्म जिब्रील प्रकाशना (वह्यी) लिएर आएनन् । अनि जब आए त अल्लाह तआलाले (إن شاء الله) (इंशा अल्लाह) भन्नुको आदेश दियो । आयतमा (غدا) (भोलि) सित तात्पर्य आगामी दिवस हो अर्थात जहिले पनि निकट भविष्य अथवा ढिलो गरी कुनै कार्य गर्नु विचार गर्दा (إن شاء الله) अवश्य भन्न गर,

The Ummah Technology Mission

إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰٓ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾

आफ्नो प्रभुलाई स्मरण गर्नु[1] तथा भनिराख्नु कि मलाई पूर्ण आशा छ कि मेरो प्रभुले यसभन्दा पनि अधिक मार्ग-दर्शनको निकटको कुराको मार्गदर्शन गर्नेछ ।[2]

وَلَبِثُوا۟ فِى كَهْفِهِمْ ثَلَٰثَ مِا۟ئَةٍ سِنِينَ وَٱزْدَادُوا۟ تِسْعًا ﴿٢٥﴾

(२५) तथा उनीहरू आफ्नो गुफामा तीन सय वर्षसम्म रहे तथा नौं वर्ष थप व्यतीत गरे ।[3]

قُلِ ٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا۟ لَهُۥ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِۦ وَأَسْمِعْ مَا لَهُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِىٍّ وَلَا يُشْرِكُ

(२६) तपाईं भनिदिनुस् कि अल्लाह नै उनीहरू बसिरहने समयलाई राम्ररी जान्दछ । आकाशहरू तथा धर्तीको अर्न्तज्ञान मात्र उसैलाई छ, त्यो कस्तो राम्रो द्रष्टा तथा श्रोता छ । अल्लाहको अतिरिक्त उनलाई

किनभने मनुष्यलाई त थाहा छैन कि त्यो जुन विचारलाई व्यक्त गरिराखेको छ, त्यसलाई पूर्ण गर्नुको सौभाग्य पनि उसै अल्लाहतिरबाट प्राप्त हुनु छ अथवा छैन ?

[1]अर्थात् यदि कुराकानी तथा वाचा गर्दाखेरि (إنشاء الله) भन्न बिर्सन्छौ भने जतिखेर स्मरण हुन्छ (إنشاء الله) (इंशा अल्लाह) भनिहाल अथवा फेरि प्रभुलाई याद गर्नुको अर्थ त्यसको महिमा तथा प्रशंसा एवं त्यसबाट क्षमादानको प्रार्थना हो ।

[2]अर्थात् म जुन कुराको संकल्प गरिराखेको छु, सम्भव छ अल्लाह तआला त्यसभन्दा श्रेष्ठ तथा लाभकारी कार्यतिर मेरो मार्ग-दर्शन गरोस् ।

[3]अधिकतर व्याख्याकारहरूले यसलाई अल्लाहको कथन भनेका छन् । सूर्यको गणनाबाट तीन सय तथा चन्द्रमाको गणनाबाट तीन सय नौं वर्ष हुन्छन् । केही ज्ञानीहरूको विचार छ कि यो ती मानिसहरूको कथन हो, जो उनका विभिन्न संख्या भन्दथे, जसको प्रमाण अल्लाहको यो कथन हो,"अल्लाहलाई नै उनको बसिरहने कुराको उचित ज्ञान छ ।" जसको अर्थबाट उनीहरू वर्णित अवधिलाई नकारात्मक रूपले लिन्छन् परन्तु अधिकतरको व्याख्याका अनुसार यसको भावार्थ यो हो कि अहले किताव अथवा कोही अन्य यस बताइएको अवधिसित मतभेद गर्छन् भने तपाईं उनीसित भनिदिनुस् कि तिमी धेरै जान्दछौ अथवा अल्लाह । जब उसले तीन सय नौं वर्षको अवधि भनेको छ भने यही ठीक छ किनभने त्यही जान्दछ कि उनीहरू कति अवधिसम्म गुफामा रहे ।

[4]यो अल्लाहको ज्ञान तथा सूचना गुणको अधिक स्पष्टीकरण हो ।

The Ummah Technology Mission

فِي حُكْمِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

कोही सहायता गर्नेछैन, र अल्लाह तआला आफ्नो आदेशमा कसैलाई सम्मिलित गर्दैन ।

وَٱتْلُ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِن كِتَابِ رَبِّكَ ۖ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَٰتِهِۦ وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِۦ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

(२७) तथा तिमीतिर जुन तिम्रो प्रभुको किताब प्रकाशना (वह्यी) गरिएको छ, त्यसलाई पढ्दै गर ।[1] त्यसका कुराहरूलाई कोही बदल्ने छैन, तिमी त्यसको अतिरिक्त कदापि कुनै शरण पाउने छैनौ ।[2]

وَٱصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ ۖ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ ٱلْحَيَوٰةِ

(२८) तथा आफूलाई उनैको संगतमा राख्ने गर, जो आफ्नो प्रभुलाई बिहान तथा साँझ पुकार्दछन् तथा उसैको मुख (अनुग्रह) को चाहना गर्दछन् । सावधान ! तिम्रा आँखा उनीबाट हट्न नपाऊन्[3] कि सांसारिक जीवनको वैभवको प्रयत्नमा

[1]त्यसो त यो सामान्य आदेश हो कि जुनसुकै कुराको पनि प्रकाशना (वह्यी) तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमतिर गरिन्छ, त्यसको पाठ गर्नुस् तथा मानिसहरूलाई यसको शिक्षा दिनुस् । तर कहफ्वालाहरूको कथाको अन्त्यमा यस आदेशको तात्पर्य यो पनि हुनसक्छ कि कहफ्वालाहरूको विषयमा मानिसहरू जे चाहन्छन् भन्दै गरून्, तर अल्लाह तआलाले त्यसको विषयमा आफ्नो पुस्तकमा जे-जति मात्रामा वर्णन गरिदिएको छ, त्यही ठीक छ, त्यही मानिसहरूलाई पढेर सुनाइदिनुस्, यसको अतिरिक्त अन्य कुराहरूमा ध्यान नदिनुहोस् ।

[2]अर्थात् यदि यसलाई वर्णन गर्नुमा आनाकानी तथा विमुखता गर्नुभयो, यसका वाक्यहरूमा परिवर्तनको प्रयत्न गर्नुभयो भने अल्लाहबाट तपाईंलाई बचाउने कोही हुनेछैन । सम्बोधन यद्यपि नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई छ, तर मूल सम्बोधन मुसलमानहरूलाई छ ।

[3]यो त्यही आदेश हो, जुन यसभन्दा पूर्व सूर: अन्आमको आयत ५२ मा गुज्रिसकेको छ । यसबाट तात्पर्य ती सहाबा किराम हुन्, जो निर्धन तथा कमजोर थिए, जोसँग बस्न कुरैशका धनवानहरूलाई स्वीकार थिएन । आदरणीय साअद बिन अबी वक्कास भन्नुहुन्छ कि हामी ६ जना नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका साथ थियौं, म बाहेक उनीहरू बिलाल, इब्ने मसऊद, एक हुजली तथा दुई अन्य सहाबा थिए । मक्काका कुरैशले इच्छा प्रकट गरे कि उनीहरूलाई आफ्नो पासबाट हटाइदिनुस् ताकि हामी तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको सेवामा उपस्थित भएर तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमका कुरा सुनौं । नबी सल्लल्लाहु अलैहि

The Ummah Technology Mission

ٱلدُّنۡيَاۖ وَلَا تُطِعۡ مَنۡ أَغۡفَلۡنَا قَلۡبَهُۥ عَن ذِكۡرِنَا وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ وَكَانَ أَمۡرُهُۥ فُرُطٗا ﴿٢٨﴾

लागिहाल ।[1] (हेर) त्यसको भनाई नमान्नु जसको हृदयलाई हामीले आफ्नो स्मरणबाट विचलित गरिदिएका छौं, तथा जो आफ्नो मनोकामनाको पछि लागेको छ । तथा जसको कर्म असीम भइसकेको छ ।[2]

وَقُلِ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكُمۡۖ فَمَن شَآءَ فَلۡيُؤۡمِن وَمَن شَآءَ فَلۡيَكۡفُرۡۚ إِنَّآ أَعۡتَدۡنَا لِلظَّٰلِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمۡ سُرَادِقُهَاۚ وَإِن يَسۡتَغِيثُواْ يُغَاثُواْ بِمَآءٖ كَٱلۡمُهۡلِ يَشۡوِي ٱلۡوُجُوهَۚ بِئۡسَ ٱلشَّرَابُ وَسَآءَتۡ مُرۡتَفَقًا ﴿٢٩﴾

(२९) तथा घोषणा गरिदेउ कि यो परमसत्य (कुर्आन) तिम्रो प्रभुतिरबाट छ । अब जो चाहन्छ, ईमान ल्याओस् तथा जो चाहन्छ कुफ्र गरोस् । अत्याचारीहरूका लागि हामीले त्यो आगो तयार गरेका छौं जसको परिधिले उनीहरूलाई घेरिहाल्नेछ । यदि उनीहरू आर्तनाद (फिराद) गर्नेछन् भने उनको सहायता त्यस पानीले गरिनेछ जुन तातो तेलछट जस्तो हुनेछ जसले अनुहार पोलिदिन्छ, साह्रै नराम्रो पानी हो, तथा बडो नराम्रो विश्रामस्थल (नरक) हो ।

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجۡرَ مَنۡ أَحۡسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

(३०) निःसन्देह जसले ईमान स्थापित गरे तथा पुण्यका कार्य गरे, हामीले कुनै पुण्यकर्ताको प्रतिफल ध्वस्त गर्दैनौं ।[3]

वसल्लमको हृदयमा आयो कि शायद मेरो कुरा सुन्नाले उनका हृदयमा परिवर्तन होस् । तर अल्लाह तआलाले कठोरताले यस्तो गर्नबाट रोकिदियो । (सहीह मुस्लिम फज फज़ायलुस सहाबा बाब फज़ायलुस सआद बिन अबी वक्कास)

[1]अर्थात् यिनीहरूलाई टाढा पारेर तपाईं सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम समाजमा सम्मानित व्यक्ति एवं धनवानहरूलाई आफ्नो निकट गर्न चाहनु हुन्छ ?

[2](فرطا) यदि (إفراط) बाट छ भने अर्थ हुनेछ सीमा पारी तथा यदि (تفريط) सित छ भने अर्थ हुनेछ कि यिनीहरूको कार्यको फल हानि तथा विनाश हो ।

[3]कुर्आनको वर्णन शैलीका अनुसार नरकवासीहरूको वर्णन पश्चात स्वर्गमा जानेहरूको वर्णन छ ताकि मानिसहरूमा स्वर्ग प्राप्त गर्नुको इच्छा तथा उत्सुकता उत्पन्न होस् ।

The Ummah Technology Mission

أُولَٰٓئِكَ لَهُمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ ۚ نِعْمَ ٱلثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾

(३१) उनीहरूका लागि स्थाई बगैंचाहरू छन्, तिनीहरू मुनि नदीहरू बग्नेछन्, त्यहाँ तिनीहरू स्वर्णका कंगन पहिराइनेछन् ।[1] तथा हरियो रङ्गका कोमल एवं मसिना तथा मोटा रेशमका वस्त्र पहिराइनेछन् ।[2] त्यहाँ सिंहासनमा तकिया लगाइनेछन् । कति राम्रो प्रतिफल छ तथा कति उत्तम विश्रामग्रह छ ।

وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَٰبٍ وَحَفَفْنَٰهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾

(३२) तथा उनीहरूलाई ती दुई व्यक्तिहरूको उदाहरण पनि सुनाइदिनुस्[3] जसमध्ये एउटालाई हामीले दुईटा अंगुरका बगैंचा दिएका थियौं र जसलाई खजुरका वृक्षहरूबाट हामीले घेरेका थियौं ।[4] तथा दुबैको बीच खेती पैदा गरेका थियौं ।[5]

[1]कुर्आनको अवतरणको समयमा तथा त्यसभन्दा पूर्व परम्परा थियो कि राजा, धनवान तथा कबीलाका मुखियाहरू आफ्ना हातहरूमा स्वर्णका बाला लगाउँथे जसबाट उनको प्रतिष्ठा प्रदर्शित हुन्थ्यो । स्वर्गमा जानेहरूलाई पनि यो बाला (कङ्गन) पहिराइनेछन् ।

[2](سُندس) मसिनो रेशम (إستبرق) मोटो रेशम । संसारमा पुरुषहरूका लागि स्वर्ण तथा रेशमी वस्त्र निषेध छन्, जो यस आदेशानुसार कर्म गर्नेछन्, संसारमा यी निषेधित वस्तुहरूको प्रयोगबाट बच्नेछन्, उनीहरूलाई स्वर्गमा यी सारा कुराहरू प्राप्त हुनेछन्, त्यहाँ कुनै वस्तु निषेध हुनेछैन बरु स्वर्गमा जानेहरू जुन वस्तुको इच्छा गर्नेछन्, त्यो उपस्थित हुनेछ ।

[3]व्याख्याकारहरूको यसमा मतभेद छ कि ती दुई व्यक्ति को थिए ? अल्लाह तआलाले बुझाउनको निम्ति उदाहरण स्वरुप तिनको वर्णन गरेको छ अथवा वास्तवमा दुई व्यक्ति यस्ता थिए ? यदि थिए भने इस्राईलका वंशमा गुज्रेका छन् अथवा मक्कावासी थिए, यिनीमध्ये एउटा ईमान भएको (निष्ठ) तथा दोस्रो काफ़िर (अनिष्ठ) थियो ।

[4]जसरी चारैतिर पर्खालबाट सुरक्षा गरिन्छ, त्यसरी नै यी बगैंचाहरूका चारैतिर खजूरका वृक्ष थिए, जुन बार तथा चारैतिर पर्खालका काम दिन्थे ।

[5]अर्थात् दुबै बगैंचाहरूका बीच खेती हुन्थ्यो जसबाट अनाजहरूका फसल प्राप्त हुन्थे । यसप्रकार दुबै बगैंचा अन्न तथा फलहरूका संयोग थिए ।

The Ummah Technology Mission

كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ اُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِّنْهُ شَيْـًٔا ۙ وَّفَجَّرْنَا خِلٰلَهُمَا نَهَرًا ۙ

(३३) दुबै बगैंचाले आफ्ना फल अत्याधिक दिए र त्यसमा कुनै कमी गरेनन्।[1] तथा हामीले ती बगैंचाहरूका मध्य नहर प्रवाहित गरेका थियौं।[2]

وَّكَانَ لَهٗ ثَمَرٌ ۚ فَقَالَ لِصَاحِبِهٖ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗٓ اَنَا اَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَّاَعَزُّ نَفَرًا

(३४) तथा (यसप्रकार) त्योसँग फल थिए, एकदिन उसले कुरै-कुरामा आफ्नो साथीसित[3] भन्यो कि म तिमीभन्दा अधिक धनवान छु तथा जत्था[4] मा पनि अधिक सम्मान भएको छु।

وَدَخَلَ جَنَّتَهٗ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ ۚ قَالَ مَآ اَظُنُّ اَنْ تَبِيْدَ هٰذِهٖٓ اَبَدًا ۙ

(३५) तथा त्यो आफ्नो बगैंचामा गयो र आफ्नो प्राणमाथि अत्याचार गर्ने व्यक्ति थियो, भन्नथाल्यो कि म यो सोच्न सक्दिन कि कुनै समयमा पनि यो नष्ट हुनसक्छ।

وَّمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً ۙ وَّلَئِنْ رُّدِدْتُّ اِلٰى رَبِّيْ لَاَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا

(३६) तथा न म क़ेयामतको स्थापनालाई मान्दछु तथा यदि मानि पनि हालुँ कि म आफ्नो प्रभुतिर फर्काइए पनि निःसन्देह म (त्यस फर्किने ठाउँलाई) यसभन्दा पनि अधिक उत्तम पाउनेछु।[5]

[1]अर्थात् आफ्नो पैदावारमा कुनै कमी गर्दैनथे, बरु प्रशस्त पैदावार दिन्थे।

[2]ताकि बगैंचाहरूको सिंचाइ गर्नुमा कुनै बाधा नहोस् अथवा वर्षाहुने क्षेत्रहरूको जस्तै वर्षामा आश्रित नरहून्।

[3]अर्थात् बगैंचाहरूको मालिकले जो काफ़िर थियो, आफ्नो साथीसित भन्यो जुन ईमान भएको थियो।

[4](نفر) (जत्था) सित तात्पर्य सन्तान तथा नोकर एवं कर्मचारी हुन्।

[5]अर्थात् त्यो काफ़िर अभिमान एवं गर्वमा मात्र लिप्त भएन बरु त्यसको उन्मत्तता एवं भविष्यको सुन्दर एवं लामो आशाले त्यसलाई अल्लाहको पकड तथा प्रतिकार बाट बिल्कुल अचेत गरिदियो। यसको अतिरिक्त उसले क़ेयामतलाई नै नकारिदियो। अनि दूराग्रहको प्रदर्शन गर्दै भन्यो कि यदि क़ेयामत भयो भने त्यहाँ पनि शुभ परिणाम मेरो भाग्य हुनेछ। जसको अनिष्ठता तथा दुष्टता सीमारहित हुनपुग्छ, तिनीहरू अभिमानको नशामा मस्त भई यस्तै अहङ्कारको दाबी गर्दछन्।

The Ummah Technology Mission

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾

(३७) उसको साथीले उसित कुरा गर्दै भन्यो कि के तिमी त्यस (पूज्य) लाई मान्दैनौ जसले तिमीलाई माटोले पैदा गर्‍यो । अनि वीर्यबाट पुनः तिमीलाई पूर्ण इंसान (पुरूष) बनायो ।[1]

जस्तो अन्य स्थानमा अल्लाह तआलाको आदेश छ :

﴿وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِندَهُ لَلْحُسْنَىٰ﴾

"यदि मलाई प्रभुतिर फर्काइयो भने त्यहाँ पनि मेरा लागि पुण्यका कुरा नै छन् ।" (सूरः हा.मीम.सजदः-५०)

﴿أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾

"के तपाईंले त्यस व्यक्तिलाई देख्नुभयो जसले हाम्रा आयतहरूलाई नकार्‍यो तथा दावी गर्‍यो कि आखिरतमा पनि मलाई माल तथा सन्तानले सम्मानित गरिनेछ ।" (सूरः मरियम-७७)

[1]त्यसका यी कुराहरू सुनेर त्यसका ईमान भएको साथीले त्यसलाई शिक्षा एवं उपदेशको रूपमा सम्झायो कि आफ्नो रचयितासँग कुफ्र गरिराखेका छौ, जसले तिमीलाई माटो तथा पानी (वीर्य) बाट उत्पन्न गर्‍यो । मनुष्यहरूका पूर्वज आदरणीय आदम माटोले बनाइएको हुनाले मनुष्यहरूको मूल माटो नै भयो । अनि निकटवर्ती कारण त्यो वीर्य बन्यो जुन पिताको पिठयूँबाट निस्की माताको गर्भाशयमा गयो, त्यहाँ नौं महिना रहयो, नौ महिना त्यसको सेवा गर्‍यो । त्यसपछि त्यसलाई पूर्ण मानव बनाएर माताको गर्भाशयबाट निकाल्यो । केही विद्वानहरूका निकट माटोबाट पैदा हुनुको अर्थ हो कि मनुष्य जुन भोजन खान्छ, त्यो सबै धर्तीबाट अर्थात् माटोबाट नै प्राप्त हुन्छ, यसै भोजनबाट त्यो वीर्य बन्दछ, जुन स्त्रीको गर्भाशयमा गई मनुष्यको जन्मको माध्यम बन्दछ । यसप्रकार पनि प्रत्येक मनुष्यको मूल माटो नै हो । कृतघ्न मनुष्यलाई त्यसको मूल सम्झाएर त्यसलाई त्यसको स्रष्टातिर आकर्षित गरिदैछ कि तिमी आफ्नो यथार्थतामाथि विचार गर, तथा त्यस पश्चात प्रभुको उपकारलाई हेर कि तिमीलाई उसले के बनाइदियो तथा त्यसको रचनामा कोही त्यसको अंशियार तथा सहायक छैन, यो सबै कुरा गर्ने केवल त्यो अल्लाह तआला नै हो जसलाई मान्न तिमी तयार छैनौ । आह, यो मनुष्य कति कृतघ्न छ ।

The Umman Technology Mission

لَّٰكِنَّا۠ هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَآ أُشْرِكُ بِرَبِّيٓ أَحَدًا ۝٣٨

(३८) तर म (त आस्था राख्दछु कि) त्यही अल्लाह मेरो प्रभु हो, म आफ्नो प्रभुसँग कसैलाई पनि अंशियार बनाउने छैन ।[1]

وَلَوْلَآ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَآءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ إِن تَرَنِ أَنَا۠ أَقَلَّ مِنكَ مَالًا وَوَلَدًا ۝٣٩

(३९) तथा तिमीले आफ्नो बगैंचामा जाँदाखेरि किन भनेनौं कि अल्लाहले चाहेको कुरा हुनेछ, कुनै शक्ति छैन किन्तु अल्लाहको सहायताले,[2] यदि तिमी मलाई धन तथा सन्तानमा आफूभन्दा कम देखिराखेका छौ ।

فَعَسَىٰ رَبِّيٓ أَن يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَآءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا ۝٤٠

(४०) अति सम्भव छ कि मेरो प्रभुले मलाई तिम्रो यस बगैंचाभन्दा पनि उत्तम प्रदान गरोस्[3] तथा यसमाथि आकाशीय आपत्ति पठाइदेओस् त यो चिप्लने बलौटे फाँट बनेर जाओस् ।[4]

---

[1]अर्थात् म तिम्रो जस्तो कुरा गर्ने छैन, वरु म त अल्लाहको प्रभुत्व तथा त्यसको एकतालाई स्वीकार गर्दछु । यसबाट पनि ज्ञात हुन्छ कि दोस्रो साथी मिश्रणवादी थियो ।

[2]अल्लाहका उपकारहरूको कृतज्ञता व्यक्त गर्नुको विधि भन्दै भन्नुभयो कि बगैंचामा प्रवेश गर्दाखेरि गर्व तथा घमण्डको प्रदर्शन गर्नुको सट्टा यो भनेको भए (ماشاء الله لا قوة إلاَّ بالله) अर्थात् जे-जति हुन्छ, अल्लाहको इच्छाले हुन्छ, त्यसले चाहेको खण्डमा त्यसलाई शेष राख्न सक्छ तथा चाहेको खण्डमा नाश गर्नसक्छ । यसैकारण हदीसमा वर्णित छ कि जसलाई कसैको धन, सन्तान अथवा दशा राम्रो लाग्छ भने उसले (ماشاء الله لا قوة إلاَّ بالله) पढ्नु पर्छ । (तफ़सीर इब्ने कसीर ससंदर्भ मुसनद अबु यअ्ला)

[3]संसारमा अथवा आख़िरतमा अथवा दुवै स्थानहरूमा ।

[4](حسبان، غفران) को समरूप हिसाबसित छ । अर्थात् यस्तो प्रकोप जुन कसैका कर्महरूका कारण आउँछ । अर्थात् आकाशीय प्रकोपद्वारा त्यसले हिसाब लेओस् । तथा यो स्थान जहाँ यस समय हराभरा बगैंचा छ, चिप्लो मैदान बनिहालोस् ।

The Ummah Technology Mission

أَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُۥ طَلَبًا ﴿٤١﴾

(४१) अथवा यसको पानी तल झरेर जाओस् तथा तिम्रो वशमा नरहोस् कि तिमी त्यसलाई खोजेर ल्याउन सक ।[1]

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِۦ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَآ أَنفَقَ فِيهَا وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِى لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّىٓ أَحَدًا ﴿٤٢﴾

(४२) तथा यसका (सारा) फल घेरिहालिए[2] अनि त्यो आफ्नो यस खर्चमा जुन उसले त्यसमाथि गरेको थियो, आफ्ना हात माड्न थाल्यो[3] तथा त्यो बगैंचा जराहरूसहित ध्वस्त भएको थियो ।[4] तथा (त्यो व्यक्ति) भनिराखेको थियो कि अफसोच ! मैले आफ्नो प्रभुसँग कसैलाई पनि अंशियार न बनाएको भए ![5]

وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ﴿٤٣﴾

(४३) त्यसको पक्षमा कुनै पनि जत्था उठेन कि अल्लाहबाट कोही त्यसको रक्षा गर्न सक्थ्यो तथा न त्यो स्वयं नै बदला लिने बन्नसक्यो ।

The Ummah Technology Mission

[1]अथवा मध्यमा जुन नदी छ, जुन बगैंचाको हरियाली तथा उपजको कारण छ, यसको पानीलाई यति गहिराईमा पुर्‍याइदेओस् कि यसबाट पानी निकाल्नु नै असम्भव हुन पुगोस् । तथा जहाँ पानी अधिक गहिराईमा पुगेको हुन्छ त त्यहाँ ठूला-ठूला अश्व शक्ति मोटर तथा मेशीनहरू पनि पानी तान्न असफल रहन्छन् ।

[2]यो संकेत हो सत्यनाश ध्वस्त हुनुबाट अर्थात् त्यसको सम्पूर्ण बगैंचा विनष्ट गरियो ।

[3]अर्थात् बगैंचाको निर्माण तथा सुधार एवं खेतीको खर्चमाथि चिन्तित भयो, जुन त्यसको पश्चातापको संकेत हो ।

[4]अर्थात् जुन छत तथा छप्परहरूमाथि अंगुरका लहरहरू थिए, ती सबै धर्तीमा झरे तथा अंगूरहरूको सम्पूर्ण फसल नष्ट भए ।

[5]अब उसलाई आभास भयो कि अल्लाहसँग कसैलाई अंशियार ठहराउनु, त्यसका उपकारबाट लाभान्वित भई त्यसको आदेशको अवहेलना गर्नु तथा उसको समक्ष गर्व तथा घमण्ड गर्नु कुनै पनि प्रकारले मनुष्यलाई शोभा दिंदैन, तर अब लज्जा एवं खेदको कुनै लाभ थिएन ।

[6]जुन जत्थामाथि त्यसलाई गर्व थियो, त्यो पनि त्यसको काम आएन, न त्यो स्वयं नै अल्लाहको यातनाबाट बच्न कुनै प्रबन्ध गर्नसक्यो ।

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ ۗ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾

(४४) यहींबाट (सिद्ध छ) कि अधिकार[1] उसै अल्लाह (तआला) सत्यको लागि छ, त्यो प्रतिफल प्रदान गर्न तथा परिणामका अनुसार अति उत्तम छ ।[2]

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآءٍ اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَشِيْمًا تَذْرُوْهُ الرِّيٰحُ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

(४५) तथा उनका समक्ष सांसारिक जीवनको उदाहरण पनि वर्णन गर, जस्तै पानी, जसलाई हामी आकाशबाट अवतरित गर्दछौं, त्यसबाट धर्तीको उब्जनी आपसमा मिलिजुली (निस्किएको) हुन्छ, अनि अन्तमा त्यो सुक्दछ जसलाई बतासहरूले लिएर उडिरहन्छन् । तथा अल्लाह (तआला) प्रत्येक कुरोमाथि सामर्थ्य राख्दछ ।[3]

The Ummah Technology Mission

[1](ولاية) को अर्थ हो संरक्षण अधिकार तथा सहायता, अर्थात् त्यस स्थानमा प्रत्येक ईमानवाला तथा काफ़िरलाई ज्ञात हुन्छ कि अल्लाह बाहेक कोही सहायक छैन तथा त्यसको यातनाबाट बचाउने सामर्थ्य राख्दैन, यही कारण हो कि फेरि यस अवसरमा ठूला-ठूला दुष्ट तथा शक्तिशाली पनि ईमानको प्रदर्शनमा बाध्य हुन्छन् यद्यपि त्यस समयको ईमान लाभकारी तथा अंगीकार हुँदैन । जसरी कुर्आनमा फिरऔंनको विषयमा लेखिएको छ कि त्यो डुब्दाखेरि भन्नथाल्यो ।

﴿اٰمَنْتُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا الَّذِيْٓ اٰمَنَتْ بِهٖ بَنُوْٓا اِسْرَآءِيْلَ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ﴾

"म त्यस अल्लाहमाथि ईमान कायम गरे जसमाथि इस्राईलका पुत्र विश्वास गर्दछन् तथा म मुसलमानहरूमध्येबाट हूँ ।" (सूरः यूनुस-९०)

अरु काफ़िरहरूको विषयमा भनियो, जब उनीहरूले प्रकोप देखे त भने । "हामी एक अल्लाहमाथि ईमान राख्यौं तथा जसलाई हामी अल्लाहका अंशियार मान्थ्यौं, उनीहरूलाई अस्वीकार गर्दछौं ।" (सूरः अल-मोमिन-८४)
यदि (ولاية) मा (واو) (वाव अक्षर) मुनिज़ेर छ भने त्यसको अर्थ आदेश तथा अधिकार हो, जस्तो कि अनुवादमा यही अर्थ प्रयोग गरिएको छ । (इब्ने कसीर)

[2]अर्थात् त्यही आफ्ना मित्रहरूलाई श्रेष्ठ प्रतिफल दिने तथा राम्रो सुफलबाट सम्मानित गर्ने हो ।

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَالْبَٰقِيَٰتُ الصَّٰلِحَٰتُ خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ۝

(४६) धन तथा सन्तान त सांसारिक जीवनका शोभा हुन्,[1] तर शेष रहने पुण्य[2] तिम्रो पालनकर्ताको समीप प्रतिफलका लागि तथा (भविष्यको) राम्रा आशाको निम्ति अति उत्तम छन् ।

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ

(४७) तथा जुन दिन हामी पर्वतहरूलाई चलाउने छौं[3] तथा धर्तीलाई बिल्कुलै नग्न देख्नेछौं तथा

हुन्छ त पानी पाएर खेती लहराउँछ तथा वोट एवं वृक्ष नयाँ जीवनवाट प्रफुल्लित हुन्छन्, तर पछि एउटा समय आउँछ जबकि कृषि सुखेर जान्छ, पानी नपाउनको कारण । अथवा फसल पाक्नको कारण त्यस पश्चात वतासहरूले त्यसलाई उडाउँदै लैजान्छन् । हावाको एउटा वेगले कहिले दायाँ र कहिले वायाँतिर मोडदिन्छ । संसारको जीवन पनि हावाको एउटा वेग अथवा पानीका फोका अथवा खेतीको जस्तो छ, जुन आफ्नो केही दिनको रमाइलो देखाएर विनाशमा परिणत हुन पुग्छन् । तथा यी सम्पूर्ण कार्य उसैका हातवाट हुन्छन्, जो एक्लो तथा प्रत्येक कुरो त्यसको अधीन छ । अल्लाह तआलाले संसारको यो उदाहरण कुरआन मजीदमा विभिन्न स्थानहरूमा वर्णन गरेको छ । जस्तै सूरः यूनुस-२५, सूरः-जुमर-२१ तथा सूरः हदीद-५० तथा अन्य आयतहरू ।

[1]यसमा संसारका ती लोभीहरूको खण्डन छ, जो संसारका माल तथा सामग्री, वंश, परिवार एवं सन्तानमाथि गर्व गर्दछन्, अल्लाह तआलाको यस विषयमा आदेश भयो कि नाशवान संसारका यी कुरा क्षणिक शोभा हुन्, आखिरतमा यी वस्तुहरू कुनै काम आउने छैनन् । यसैकारण यसभन्दा अगाडी आदेश गऱ्यो कि आखिरतमा काम लाग्ने कर्म त ती हुन्, जुन शेष रहने हुन् ।

[2](باقيات صالحات) (शेष रहिरहने पुण्य) कुनचाहिं अथवा के-के कुराहरू हुन् ? कसैले नमाज़लाई कसैले अल्लाहको महिमा तथा प्रशंसालाई, कसैले केही अन्य सत्यकर्महरूलाई यसका चरितार्थ मानेका छन् । तर उचित यो हो कि यो सामान्य हो तथा सवै पुण्यहरूलाई सम्मिलित छ । सबै अनिवार्य, आवश्यक सुन्नत एवं ऐचिछक पुण्य कर्म स्थाई एवं नित्य हुन् वरु निषेधित कार्यहरूबाट बच्नु पनि एउटा सत्कर्म हो, जसमा अल्लाहको तर्फबाट प्रतिफल तथा पुण्यको आशा छ ।

[3]यो क़ेयामतको भयानकता तथा ठूला-ठूला घटनाहरूको वर्णन हो । 'पर्वतहरूलाई चलाउनेछौं' को अर्थ हो पर्वत आफ्ना ठाउँहरूबाट हटेर जानेछन् तथा धुनिएको कपास जस्तै उड्नेछन् । ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنفُوشِ﴾ अन्य स्थानहरूमा हेर्नुस् सूरः तूर-९ तथा १०, सूरः नम्ल-८८ तथा सूरः ताहा-१०५ देखि १०७ सम्म । धर्तीबाट जब पर्वत

The Ummah Technology Mission

مِنْهُمْ اَحَدًا ۚ

सबै मानिसहरूलाई हामी एकत्रित गर्नेछौं, तिनीहरूमध्ये कसैलाई शेष छाड्ने छैनौं ।[1]

وَعُرِضُوْا عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا ؕ لَقَدْ جِئْتُمُوْنَا كَمَا خَلَقْنٰكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍۭ ؗ بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَّجْعَلَ لَكُمْ مَّوْعِدًا ۝

(४८) तथा सबै तिम्रो प्रभुका समक्ष पंक्तिहरूमा उपस्थित गरिनेछन् ।[2] नि:सन्देह तिमी हाम्रा समक्ष त्यसैप्रकार आयौ जुनप्रकार हामीले तिमीलाई प्रथम पटक सृष्टि गरेका थियौं तर तिमी त यसै भ्रममा परिरहयौ कि हामीले कहिल्यै तिम्रा लागि कुनै वचनको दिन निर्धारित गर्ने छैनौं ।

وَوُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ مِمَّا فِيْهِ وَيَقُوْلُوْنَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيْرَةً وَّلَا كَبِيْرَةً اِلَّاۤ اَحْصٰىهَا ۚ وَوَجَدُوْا مَا عَمِلُوْا حَاضِرًا ؕ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ اَحَدًا ۝

(४९) तथा कर्मपत्र अगाडी राखिदिइनेछन् अनि तिमी देख्नेछौ कि पापी त्यसका लेखबाट भयभीत भइराखेका हुनेछन् र भनिराखेका हुनेछन् कि अफसोच, हाम्रो नाश यो कस्तो लेख हो, जसले कुनै सानो-ठूलालाई नघेरि छाडेन तथा जे-जति उनीहरूले गरेका थिए सबै उपस्थित पाउनेछन् तथा तिम्रो प्रभुले कसैमाथि अत्याचार तथा अन्याय गर्नेछैन ।

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا

(५०) तथा जब हामीले स्वर्गदूतहरूलाई आदेश गर्‍यौं कि आदमका समक्ष दण्डवत (सजदा)

जस्तो कुरो निरस्त भइहाल्नेछ त भवन, वृक्ष तथा यसैप्रकारका अन्य वस्तुहरूले कसरी आफ्नो अस्तित्व शेष राख्न सक्ने छन ? यसैकारण अगाडी भनियो, "तिमीले धर्तीलाई स्वच्छ खुल्लारूपमा देख्ने छौ ।"

[1]अर्थात् आदि-अन्त्यका साना-ठूला, काफ़िर, मुसलमान सबैलाई एकत्रित गर्नेछौं, कोही पनि धर्तीको सतहमा भएको हुनेछैन तथा न चिहानबाट निस्केर कुनै अन्य स्थानमा लुक्न सक्नेछ ।

[2]यसको अर्थ हो कि एउटै पंक्तिमा अल्लाहका समक्ष उभिनेछन् अथवा पंक्तिबद्ध भएर अल्लाहका सदनमा उपस्थित हुनेछन् ।

The Ummah Technology Mission

لِآدَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ ٱلْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِۦٓ ۗ أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّۢ ۚ بِئْسَ لِلظَّـٰلِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾

गर, त इब्लीसका अतिरिक्त सबैले दण्डवत गरे, यो जिन्नहरूमध्ये थियो, उसले आफ्नो प्रभुका आदेशहरूको अवहेलना गऱ्यो।[२] के तैपनि तिमी त्यसलाई तथा त्यसका सन्तानलाई, मलाई छाडी आफ्नो मित्र बनाइराखेका छौ, यद्यपि त्यो तिमी सबैको शत्रु हो ?[३] यस्ता अत्याचारीहरूको कति नराम्रो प्रतिफल छ।[४]

[१]कुर्आनको यो स्पष्ट वर्णन छ कि शैतान ठूलो फरिश्ता थिएन, फरिश्ता भएको भए त अल्लाह तआलाका आदेशहरूको अवहेलनाको साहस नै हुँदैनथ्यो, किनकि फरिश्ताहरूका गुण अल्लाह तआलाले वर्णन गरेको छ।

﴿ لَّا يَعْصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴾

"तिनीहरू अल्लाहका आदेशको अवहेलना गर्दैनन् तथा त्यही गर्दछन् जसको उनीहरूलाई आदेश दिइन्छ" । (सूर: अल-तहरीम-६)

यस स्थितिमा यो संदेह रहन्छ, यदि त्यो फरिश्ता थिएन त फेरि त्यो अल्लाहको आदेश बाट सम्बन्धित नै थिएन किनभने यसका सम्बोधित त फरिश्ताहरू थिए, उनीहरूलाई नै नतमस्तक हुने आदेश दिइएको थियो । 'रुहुल मआनी' का लेखकले भनेका छन् कि त्यो फरिश्ता अवश्य थिएन, परन्तु त्यो फरिश्ताहरूसँग रहन्थ्यो तथा तिनीहरूमा गणना हुन्थ्यो, यसकारण त्यो पनि (اسجدوا لآدم) को आदेश सित सम्बोधित थियो तथा आदमका समक्ष नतमस्तकको आदेशसित उसलाई सम्बोधित गरिनु निश्चित छ । अल्लाहको आदेश छ : "जब मैले तिमीलाई आदेश दिएँ त तिमीले सज्दा किन गरेनौ ।" (सूर: अल-आराफ-१२)

[२](فِسق) को अर्थ हुन्छ निस्कनु, मूसा जब आफ्नो दूलोबाट निस्कन्छ त त्यसलाई अरबी भाषामा भन्दछन् (فَسَقَتِ الفَارَةُ مِنْ جُحْرِهَا) । शैतान पनि सम्मान तथा आदर्शसूचक दण्डवत (सज्दा) को आदेशको अवहेलना गरी प्रभुको आज्ञा पालनबाट निस्किहाल्यो ।

[३]अर्थात् के तिम्रोलागि यो उचित छ कि तिमी त्यसता व्यक्तिलाई तथा त्यसको परिवारका सदस्यहरूलाई मित्र बनाउ, जो तिम्रो पितामह आदमको शत्रु, तिम्रो शत्रु हो तथा तिम्रो प्रभुको शत्रु हो तथा अल्लाहलाई छाडि त्यस शैतानको अनुकरण गर ?

[४]एउटा अन्य अनुवाद यसको यो गरिएको छ "अत्याचारीहरूले कति नराम्रो परिणाम अप्नाएका छन् ।" अल्लाहका आदेशहरूको पालन तथा मित्रता छाडेर शैतानको अनुसरण एवं त्यससँग मित्रता गरेका छन् जुन अत्याधिक नराम्रो परिणाम हो जसलाई ती अत्याचारीहरूले अप्नाएका छन् ।

The Ummah Technology Mission

مَآ اَشۡهَدۡتُّهُمۡ خَلۡقَ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ وَلَا خَلۡقَ اَنۡفُسِهِمۡ ۖ وَمَا كُنۡتُ مُتَّخِذَ الۡمُضِلِّيۡنَ عَضُدًا ﴿٥١﴾

(५१) मैले उनीहरूलाई आकाशहरू तथा धर्तीको उत्पत्तिका समय उपस्थित राखेको थिइन् तथा न स्वयं उनको आफ्नो उत्पत्तिमा ।[1] तथा म विचलित पार्नेहरूलाई आफ्नो सहायक (मद्दत गर्ने) बनाउने पनि होइन ।[2]

وَيَوۡمَ يَقُوۡلُ نَادُوۡا شُرَكَآءِىَ الَّذِيۡنَ زَعَمۡتُمۡ فَدَعَوۡهُمۡ فَلَمۡ يَسۡتَجِيۡبُوۡا لَهُمۡ وَجَعَلۡنَا بَيۡنَهُمۡ مَّوۡبِقًا ﴿٥٢﴾

(५२) तथा जुन दिन त्यसले भन्नेछ कि तिम्रा विचारले जो मेरा अंशियार थिए उनीहरूलाई बोलाऊ । यिनीहरूले बोलाउनेछन् तर उनीहरू मध्येबाट कोही उत्तर दिने छैन । तथा हामी उनका मध्य विनाशका साधन बनाइदिनेछौं ।[3]

وَرَاَ الۡمُجۡرِمُوۡنَ النَّارَ فَظَنُّوۡۤا اَنَّهُمۡ مُّوَاقِعُوۡهَا وَلَمۡ يَجِدُوۡا عَنۡهَا مَصۡرِفًا ﴿٥٣﴾

(५३) तथा पापी नरक्लाई देखेर बुझिहाल्ने छन् कि उनीहरू यसैमा जानेछन्, तर त्यसबाट बाँच्ने ठाउँ पाउने छैनन् ।[4]

[1]अर्थात् आकाश तथा धर्तीको उत्पत्ति तथा त्यसका उपाय, बरु स्वयं यी शैतानहरूको उत्पत्तिमा मैले उनीहरूबाट अथवा उनीहरूमध्ये कुनै एउटाबाट कुनै सहायता लिइन, यी त त्यसबेला उपस्थित थिएनन् । अनि तिमी त्यस शैतान तथा त्यसका परिवारका अन्य सदस्यहरूको पूजा अथवा अनुगमन किन गर्दछौ, जबकि यिनीहरू रचित हुन् तथा म ती सबैको रचयिता हूँ ?

[2]मानौं, यदि मैले उनलाई सहायक बनाउने भए पनि कसरी बनाउँथे जबकि यिनी मेरा भक्तहरूलाई विचलित पारी मेरो स्वर्ग तथा मेरो अनुग्रहबाट रोक्दछन् ।

[3](موبق) को एउटा अर्थ 'पर्दा तथा छेक' गरिएका छन् । अर्थात उनी बीच छेकवार तथा दूरी पारी दिइनेछ, किनभने बीच आपसमा वैमनस्य हुनेछ । यसको अतिरिक्त यसकारण कि हश्रको अवधिमा एक-अर्कासँग सम्पर्क गर्न नसकून् । केही विद्वानहरू भन्दछन् कि यो नरकमा रगत तथा पिपको विशेष घाटी हो । तथा केहीले यसको अनुवाद विनाश गरेका छन् जस्तो कि अनुवादबाट स्पष्ट छ अर्थात यी मूर्तिपूजक तथा तिनका स्वरचित देवता, यी एक-अर्कालाई भेट्न सक्ने छैनन् किनकि उनका बीच विनाशका साधन तथा भयानक कुराहरू हुनेछन् ।

[4]जुनप्रकार केही कथनहरूमा छ कि काफ़िर अझै चालिस वर्षको दूरीमा हुँदा विश्वास गरिहाल्नेछ कि नरक त्यसको वासस्थान हो । (मसनद अहमद भाग-३, पृष्ठ-७५)

The Umman Technology Mission

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ ۚ وَكَانَ الْإِنسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾

(५४) तथा हामीले यस कुर्आनमा विभिन्न प्रकारले सबै उदाहरण मानिसहरूका लागि वर्णन गरिदिएका छौं, तर सबै कुराहरूभन्दा बढी झगडा गर्ने (कलह प्रिय) मानव छ ।[1]

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾

(५५) मानिसहरू छेउ मार्गदर्शन आइसके पश्चात उनीहरूलाई ईमान स्थापित गर्न तथा आफ्नो प्रभुसित क्षमा-याचना गर्नबाट मात्र यसै कुराले रोक्यो कि पूर्वजहरूको जस्तो व्यवहार उनीहरूसित पनि होस् ।[2] अथवा उनको सामु प्रत्यक्ष प्रकोप आइपुगोस् ।[3]

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ ۖ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي

(५६) तथा हामी त आफ्ना रसूलहरूलाई यसकारण पठाउँछौं ताकि उनीहरू शुभ-सूचना सुनाइदेऊन् तथा सावधान गरिदेऊन् । काफ़िरहरू असत्यलाई प्रमाण बनाइ झगडा चाहन्छन् कि यसबाट सत्यलाई कमजोर पारिदेऊन्, उनीहरू मेरा आयत (मन्त्रहरू)

[1]अर्थात् हामीले मनुष्यहरूलाई सत्यमार्ग बुझाउन कुर्आनमा प्रत्येक विधिको प्रयोग गरेका छौं, भाषण तथा वर्णन, उदाहरण तथा घटनाहरू तथा प्रमाण एवं लक्षणहरू, यसका अतिरिक्त उनीहरूलाई पटक-पटक विभिन्न प्रकारले वर्णन गरेका छौं, तर मनुष्य अत्याधिक झगडालु छ, यसकारण शिक्षा एवं उपदेशको त्यसमाथि न प्रभाव हुन्छ तथा न प्रमाण एवं निशानीहरू त्यसका लागि प्रभावकारी हुन्छन् ।

[2]अर्थात् झुट्लाउनुको अवस्थामा उनीमाथि पनि प्रकोप त्यसैप्रकार आओस् जुनप्रकार यिनीभन्दा पूर्वका समुदायहरूमाथि आयो ।

[3]अर्थात् यी मक्कावासी ईमान क़ायम गर्न यी दुई कुराहरूमध्ये कुनै एउटाको प्रतीक्षामा छन् । तर यी मूर्खहरूको बुद्धिमा यो आउँदैन कि त्यस पश्चात ईमान क़ायम गर्नु कुनै लाभ छैन अथवा त्यस पश्चात उनलाई ईमानको अवसर प्राप्त हुनेछ ?

The Ummah Technology Mission

وَمَآ أُنذِرُوا۟ هُزُوًا ﴿٥٦﴾

तथा जुन कुरोबाट तर्साइन्छ, त्यसलाई उपहासमा उडाइदिन्छन् ।[1]

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِـَٔايَـٰتِ رَبِّهِۦ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِىَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ ۚ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِىٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرًا ۖ وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى ٱلْهُدَىٰ فَلَن يَهْتَدُوٓا۟ إِذًا أَبَدًا ﴿٥٧﴾

(५७) तथा त्यसभन्दा बढी अत्याचारी को होला जसलाई त्यसको प्रभुका आयतहरूद्वारा शिक्षा दिइयोस्, त्यो तैपनि मुख फर्काएको होस्, तथा जे-जति त्यसका हातहरूले अगाडी पठाएका छन् त्यसलाई बिर्सिदिआस् ? निःसन्देह हामीले उनका हृदयमा आवरण राखिदिएका छौं कि उनीहरू त्यसलाई बुझ्न नसकून् र उनका कानहरूमा बोझ हालिदिएका छौं कि त्यसलाई उनीहरू नसुनून्, यद्यपि तिमी उनीहरूलाई सोझो मार्गतिर बोलाउँदै रहन्छौ, तर यिनी कहिल्यै पनि मार्गदर्शन पाउने छैनन् ।[2]

وَرَبُّكَ ٱلْغَفُورُ ذُو ٱلرَّحْمَةِ ۖ لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا۟ لَعَجَّلَ لَهُمُ ٱلْعَذَابَ ۚ بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ

(५८) तिम्रो पालनकर्ता अति क्षमावान् एवं कृपानिधि छ, त्यसले यदि उनीहरूलाई त्यसमा समात्न खोजेको भए, जुन कि उनीहरूले कमाएका छन् त उनीमाथि शीघ्र नै यातना ल्याइदिन्थ्यो । होइन, बरु उनका लागि त वाचा (वायदा) को समय

[1]तथा अल्लाहका आयतहरूको उपहास गर्नु, यो झुट्लाउनुको निम्नस्तर हो । यसैप्रकार कुरीति, कुचालबाट सत्यलाई असत्य सिद्ध गर्नुको प्रयत्न गर्नु पनि अति निन्दनीय हो । कुरीतिद्वारा झगड्नुको एउटा रूप यो हो जुन काफ़िर रसूलहरूलाई यो भनेर उनको रिसालतलाई अस्वीकार गर्दैरहे कि तिमी त हामीहरू जस्तै मनुष्य नै हौ । (ما أنتم إلا بشر مثلنا) (सूरः यासीन-१५) हामीले तिमीलाई कसरी रसूल मानौं ? (دحض) को मूल अर्थ चिप्लनु हो । अरबी भाषामा भनिन्छ (دحضت رجله) (त्यसका खुट्टा चिप्ले) यहाँबाट यो कुनै वस्तुको पतन (हट्नु) तथा (بطلان) को अर्थमा प्रयोग हुन लाग्यो । भन्दछन् (دحضت حُجَّتُهُ دُحوضاً أي : بطلت) (उसको तर्क असत्य सिद्ध भइहाल्यो) यस आधारमा (أدحض يدحض) को अर्थ हुनेछ असत्य गर्नु । (फ़तहुल क़दीर)

[2]अर्थात् उनीहरूका यस अत्याधिक घोर अत्याचारका कारण उनीहरूले प्रभुका आयतहरूबाट मुख फर्काए तथा आफ्नो क्रियाकलापहरूलाई बिर्से, उनका हृदयमा यस्ता आवरण तथा उनका कानमा यस्ता बोझ पारिए जसबाट कुरआन बुझ्नु, सुन्नु तथा त्यसबाट मार्गदर्शन प्राप्त गर्नु उनको लागि असम्भव भइहाल्यो । उनलाई जति पनि सत्यतिर बोलाउ यी कहिले पनि सत्यको मार्ग अपनाउनको निम्ति तयार हुनेछैन ।

The Ummah Technology Mission

لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا

निर्धारित छ जसबाट उनी कहिल्यै भाग्ने ठाउँ पाउने छैनन् ।[1]

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا

(५९) तथा यी हुन् ती बस्तीहरू जसलाई हामीले तिनका अत्याचारका कारण ध्वस्त गरिदियौं तथा उनीहरूको विनाशको एउटा समय हामीले निर्धारित गरिसकेका थियौं ।[2]

[1]अर्थात् यो त क्षमावान् पालनकर्ताको कृपा हो कि त्यसले पापमा तुरून्तै पकड गर्दैन बरु अवसर प्रदान गर्दछ, यदि यस्तो नभएको भए आफ्ना कर्महरूका कारण प्रत्येक व्यक्ति अल्लाहका यातनाहरूका पन्जामा जकडिएको हुन्थ्यो । तर यो अवश्य छ कि जब यस अवसरको अवधि समाप्त हुन्छ तथा विनाशको त्यो समय आइपुग्छ जुन अल्लाहले निर्धारित गरेको छ त भाग्नुको कुनै मार्ग तथा रक्षाको कुनै विधि उनका लागि शेष रहँदैन । (موئل) (मोइल) को अर्थ शरणागर, भाग्नुको वाटो ।

[2]यसबाट तात्पर्य आद, समूद, आदरणीय शुऐब तथा आदरणीय लूत आदिका समुदाय हुन्, जो हिजाजका क्षेत्रका निकट तथा उनका मार्गहरूमा आबाद थिए । उनीहरूलाई पनि यद्यपि उनका अत्याचारकै कारण नाश गरियो तर विनाशभन्दा पूर्व उनीहरूलाई पनि पूर्ण अवसर प्रदान गरियो तथा जब यो कुरा सिद्ध भइहाल्यो कि अत्याचार तथा क्रुरता यस चरम सीमासम्म पुगे, जहाँबाट मार्गदर्शन असम्भव हुन जान्छन् तथा उनीहरूबाट पुण्य तथा भलाईको आशा शेष रहेन त पुन: उनीबाट कर्म गर्नको अवसर समाप्त तथा विनाशको समय प्रारम्भ भयो । अनि उनीहरूलाई सधैंका लागि समाप्त गरियो कि मानौं उनको अस्तित्व नै रहेको थिएन । अर्थात् संसारका मानिसहरूका लागि शिक्षा प्राप्त गर्नको निम्ति नमूना बनाइदियो । यो वास्तवमा मक्कावासीहरूलाई बुझाइदैछ कि तिमी हाम्रा अन्तिम नबी सर्वश्रेष्ठ रसूल आदरणीय मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई झुट्लाइराखेका छौ, तिमी यो नठान्नु कि तिमीलाई यो जुन अवसर प्राप्त भइराखेको छ यसको अर्थ यो हो कि तिमीसित कोही सोधपूछक छैन । बरु यो अवसर अल्लाहको नियम हो, जुन एउटा निर्धारित समयसम्म प्रत्येक व्यक्ति, गुट तथा समुदायलाई त्यो प्रदान गर्दछ । जब यो अवधि समाप्त हुनेछ तथा तिमी आफ्नो कुफ्र तथा विरोधमा रोकिने छैनौ भने तिम्रो अन्त पनि त्यसभन्दा भिन्न हुने छैन, जुन तिमीभन्दा पूर्वका समुदायहरूलाई भइसकेको छ ।

The Ummah Technology Mission

(६०) तथा जब मूसाले आफ्नो नवयुवकसित भने[1] म त हिंड्दैरहने छु, जबसम्म दुई नदीहरूको संगम[2] को स्थानमा पुग्दिन, चाहे मलाई वर्षौं हिंड्नु परोस् ।[3]

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾

(६१) जब ती दुईटै त्यहाँ पुगे जहाँ दुईटै नदीहरूको संगमको स्थान थियो, त्यहाँ आफ्नो माछाबारे बिर्से, जसले नदीमा सुरुङ्ग जस्तो आफ्नो मार्ग बनायो ।

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾

(६२) जब दुबै त्यहाँबाट अगाडी बढे तब मूसाले नवयुवकसित भने कि हाम्रो अल्पाहार

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا

[1]नवयुवकसित तात्पर्य आदरणीय यूशआ बिन नून हुन् जो मूसाको मृत पश्चात उनका उत्तराधिकारी बने ।

[2]यस स्थानको निर्धारण कुनै निश्चित प्रमाणबाट हुनसकेको छैन तैपनि निकटताको आधारमा यसबाट तात्पर्य सिनाईको मरुस्थलको दक्षिणी किनारा हो जहाँ अक़्वाको खाडी तथा स्वेज़को खाडी दुबै आएर मिल्छन् तथा लाल सागरमा गई विलीन हुन्छन् । अन्य स्थान जसको वर्णन व्याख्याकारहरूले गरेका छन्, उनीमाथि कुनै प्रकारले दुई सागरहरूको संगमको कथन सिद्ध हुँदैन ।

[3](حقب) (होकुब) को एउटा अर्थ सत्तरी तथा अस्सी वर्ष तथा दोस्रो अर्थ अनिश्चितकालको अवधि हो, यहाँ यही दोस्रो अर्थ तात्पर्य हो । अर्थात् जबसम्म दुई सागरहरूको संगमसम्म पुग्दिन, हिंडिरहन्छु तथा यात्रा निरन्तर जारी राख्नेछु, चाहे जति समय किन नलागोस् । आदरणीय मूसालाई यस यात्राको आवश्यकता यसकारण भयो कि उनले एउटा अवसरमा एउटा प्रश्नकर्ताको उत्तरमा भनिदिए कि यस समय मभन्दा ठूलो ज्ञानी कोही छैन । अल्लाह तआलालाई उनको यो कथन राम्रो लागेन तथा प्रकाशना (वह्यी) द्वारा उनलाई भनियो कि हाम्रो एउटा भक्त (ख़िज्र) छ, जो तिमीभन्दा पनि अधिक ज्ञानी छ । आदरणीय मूसाले सोधे कि हे अल्लाह ! त्योसँग भेट कसरी हुनसक्दछ ? अल्लाहले आदेश गर्‍यो कि जहाँ दुई समुद्र मिल्छन् त्यहीं हाम्रो त्यो भक्त हुनेछ । यस अतिरिक्त आदेश गर्‍यो कि माछा साथमा लैजाउ जहाँ तिम्रो टोकरीबाट निस्कि हराउँछ त बुझिहाल्नु कि त्यही स्थान हो । (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूर: अल-कहफ़) अत: यस आदेश अनुसार एउटा माछा लिए तथा यात्रा प्रारम्भ गरिदिए ।

The Ummah Technology Mission

هٰذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾

देउ, हामीले आफ्नो यस यात्रामा अत्याधिक कठिनाई भोग्नु पर्‍यो ।

قَالَ اَرَءَيْتَ اِذْ اَوَيْنَآ اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنِّيْ نَسِيْتُ الْحُوْتَ وَمَآ اَنْسٰنِيْهُ اِلَّا الشَّيْطٰنُ اَنْ اَذْكُرَهٗ وَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ فِى الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾

(६३) (उसले) उत्तर दियो कि के तपाईंले देख्नु पनि भयो ? जब हामीले ढुङ्गामा टेकेर विश्राम गरिराखेका थियौं, त्यहीं म माछा बिर्सेको थिएँ, वास्तवमा शैतानले मलाई विचलित पारिदियो कि म तपाईंसित यसको चर्चा गरू । त्यस माछाले एउटा विचित्र रूपले नदी[1] मा आफ्नो मार्ग बनायो ।

قَالَ ذٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ ۖ فَارْتَدَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾

(६४) (मूसाले) भने यही थियो जसको खोजीमा हामी थियौं, त त्यहींबाट आफ्ना पदचिन्हहरूलाई खोज्दै फर्के ।[2]

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَآ اٰتَيْنٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنٰهُ

(६५) अनि हाम्रा भक्तहरूमध्ये एउटा भक्त[3] लाई पायौं, जसलाई हामीले आफ्नो तर्फबाट विशेष

[1]अर्थात् माछा जीवित भई समुद्रमा फर्किहाल्यो तथा त्यसको लागि अल्लाह तआलाले समुद्रमा सुंगुरको जस्तो मार्ग बनाइदियो । आदरणीय यूशआले माछालाई समुद्रमा जाँदा र मार्ग बनाउँदा देखे, तर आदरणीय मूसालाई भन्न बिर्सिहाले यहाँसम्मकि विश्राम गरी त्यहाँबाट पुनः यात्रा प्रारम्भ गरे । त्यस दिन तथा त्यसका पश्चात रात्रिको यात्रा गरेर जब दोस्रो दिन आदरणीय मूसालाई थकाई तथा भोगको संवेदन भयो तथा आफ्नो नवयुवक साथीसँग भने कि ल्याउ अल्पहार गरौं । उसले उत्तर दियो, माछा त जहाँ हामीले ढुङ्गामा टेकेर विश्राम गरेका थियौं, त्यहाँ जीवित भई समुद्रमा गइहालेको थियो तथा त्यहाँ विचित्ररूपले उसले आफ्नो मार्ग बनाएको थियो, जसको म तपाईंसित चर्चा गर्न बिर्से तथा शैतानले मलाई विचलित गरिदियो ।

[2]आदरणीय मूसाले भन्यो,"अल्लाहको भक्त ! जहाँ माछा जीवित भई हराउनु थियो त्यहीं त हाम्रो लक्ष्य थियो जसको खोजीमा हामी यात्रा गरिराखेका छौं । अतः अब पदचिन्ह हेर्दै फिर्ता भयो तथा त्यसै दुई सागरहरूको संगमको स्थानमा आइपुग्यो । (قصصا) (कससन्) को अर्थ हो पछि लाग्नु, पछि-पछि हिंड्नु अर्थात् पदचिन्ह हेर्दै तिनका पछाडी हिंड्दै गरे ।

[3]त्यस भक्तसित तात्पर्य आदरणीय खीज्र हुन्, जस्तो कि सहीह हदीसहरूमा स्पष्टीकरण छ । खीज्रको अर्थ हरियाली हो । उनी एकपटक धर्तीमा बसे त त्यो धर्तीको टुक्रा तलवाट हरियाली बनेर झुम्न थाल्यो, यसैकारण उनको नाम

The Ummah Technology Mission

مِنْ لَّدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾

कृपा[1] प्रदान गरेका थियौं तथा उसलाई आफ्नो पासबाट विशेष[2] ज्ञान सिकाएका थियौं ।

قَالَ لَهٗ مُوْسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾

(६६) त्यससित मूसाले भने कि म तपाईंको पालन गरुँ कि तपाईं मलाई त्यस सत्य ज्ञानलाई सिकाइदिनुस्, जुन तपाईंलाई सिकाइएको छ ?

قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيْعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾

(६७) उसले भन्यो तपाईं हामीसँग कदापि धैर्य राख्न सक्नुहुन्न ।

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا لَمْ تُحِطْ بِهٖ خُبْرًا ﴿٦٨﴾

(६८) तथा जुन कुरोलाई तपाईंले आफ्नो ज्ञानमा[3] लिनुभएको छैन त्यसमा धैर्य राख्न पनि कसरी सक्नुहुन्छ ?

ख़िज़्र पर्नगयो । (सहीह बुख़ारी तफ़सीर सूर: अल-कहफ़)

[1]कृपासित केही व्याख्याकारहरूले ती विशेष उपहार तात्पर्य लिएका छन्, जुन अल्लाहले आफ्नो त्यस विशेष भक्तलाई प्रदान गऱ्यो तथा अधिकतर व्याख्याकारहरूले यसबाट तात्पर्य नबूअत (ईशदूतत्व) लिएका छन् ।

[2]त्यसबाट नबूअतको ज्ञानका अतिरिक्त जससित आदरणीय मूसापनि परिचित थिए, केही उत्पत्तिसित सम्बन्धित कुराहरूको ज्ञान छ जसलाई अल्लाह तआ़लाले केवल आदरणीय ख़िज़्रलाई प्रदान गरेको थियो, आदरणीय मूसासित त्यो ज्ञान थिएन । यसबाट भावार्थ निकाल्दै केही सूफी (योगी) दावी गर्दछन् कि अल्लाह तआ़ला केही मानिसहरूलाई जो नबी हुँदैनन् (علم لدني) (इल्मे लदुन्नी) सित सुशोभित गर्दछ, जुन बिना गुरू अल्लाहको कृपाले प्राप्त हुन्छ तथा यो आध्यात्मिक ज्ञान धार्मिक नियमहरूबाट भिन्न एवं विरुद्ध हुन्छ । परन्तु यो भावार्थ यसकारण उचित छैन कि आदरणीय ख़िज़्रको विषयमा त अल्लाह तआ़लाले स्वयं उनलाई विशेष ज्ञान प्रदान गरेको स्पष्ट गरिदिएको छ जबकि कुनै अन्यको लागि यस्तो स्पष्टीकरण कहीं छैन, यदि यसलाई सामान्य गरिन्छ भने प्रत्येक जादूगरले यसप्रकारको दावी गर्न सक्दछ, यस सम्प्रदायमा यस्ता दावी सामान्य छन् । अत: यस्ता दावीहरूको कुनै औचित्य छैन ।

[3]अर्थात् जसको पूर्ण ज्ञान हुँदैन ।

The Ummah Technology Mission

قَالَ سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا وَلَآ أَعۡصِي لَكَ أَمۡرًا ٦٩

(६९) मूसाले उत्तर दिए कि अल्लाहले चाहयो भने तपाईं मलाई धैर्यवान पाउनु हुनेछ तथा कुनै कुरामा तपाईंको अवज्ञा गर्नेछैन ।

قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعۡتَنِي فَلَا تَسۡـَٔلۡنِي عَن شَيۡءٍ حَتَّىٰٓ أُحۡدِثَ لَكَ مِنۡهُ ذِكۡرًا ٧٠

(७०) (उसले) भन्यो कि यदि तपाईं मेरो साथमै हिंड्न पुनराग्रह गर्नुहुन्छ भने ध्यान रहोस् कि कुनै वस्तुको सम्बन्धमा मसित केही नसोध्नु जबसम्म म त्यसको सम्बन्धमा स्वयं न भनूँ ।

فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَا رَكِبَا فِي ٱلسَّفِينَةِ خَرَقَهَاۖ قَالَ أَخَرَقۡتَهَا لِتُغۡرِقَ أَهۡلَهَا لَقَدۡ جِئۡتَ شَيۡـًٔا إِمۡرًا ٧١

(७१) अनि ती दुबै हिंडे यहाँसम्मकि एउटा डुङ्गामा सवार भए, (खिज्रले त्यसमा प्वाल पारिदिए ! (मूसाले) भने कि तपाईं त्यसमा चिरा पारिदिनु भएको छ ताकि डुङ्गावालाहरूलाई डुबाइदिनुस्, तपाईंले त बडो अनुचित[1] काम गर्नुभो ।

قَالَ أَلَمۡ أَقُلۡ إِنَّكَ لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرًا ٧٢

(७२) (खिज्रले) उत्तर दिनुभयो कि मैले त पहिला नै तिमीसित भनिदिएको थिए कि तिमी मेरो साथमा कदापि धैर्य राख्न सक्ने छैनौ ।

قَالَ لَا تُؤَاخِذۡنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرۡهِقۡنِي مِنۡ أَمۡرِي عُسۡرًا ٧٣

(७३) (मूसाले) उत्तर दिए कि मेरो भुलमा मलाई नसमात्नुस् तथा मलाई मेरो विषयमा कठिनाईमा नपार्नुस् ।[2]

[1]आदरणीय मूसालाई यस विशेष ज्ञानको सूचना थिएन जसको आधारमा खिज्रले डुङ्गाका तख्ता भाँचि प्वाल पारिदिएका थिए, यसकारण धैर्य राख्न सकेनन् तथा आफ्नो ज्ञान तथा बुद्धिको आधारमा यसलाई अत्यन्त भयानक कार्य भने । (إمرا) (इमरा) को अर्थ हो (الداهية العظيمة) "अत्यन्त भयानक कार्य ।"

[2]अर्थात् मसँग कोमल व्यवहार गर्नुस्, कठोरताको होइन ।

The Ummah Technology Mission

فَانْطَلَقَا ۗ حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ ۙ قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَّقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُّكْرًا ﴿٧٤﴾

(७४) अनि दुबै हिंडे, यहाँसम्मकि एउटा बालक[1] लाई फेला पारे, (खिज़्रले) त्यसलाई मारिदिए, (मूसाले) सोधे कि के तपाईंले एउटा पवित्र आत्मालाई बिना कुनै प्रतिहत्या मारिदिनु भो ? निःसन्देह तपाईंले त बडो नराम्रो कुरो गर्नुभयो ।[2]

The Ummah Technology Mission

[1]गुलामसित तात्पर्य वयस्क नवयुवक पनि हुनसक्छ तथा अल्पवयस्क बालक पनि ।

[2](نُكراً، فظيعا منكرا لا يعرف في الشرع) यस्तो ठूलो नराम्रो कार्य जसको धार्मिक नियममा स्थान छैन । केही ज्ञाताहरूले भने कि यसको अर्थ (أنكر من الأمر الأول) प्रथम कार्य (डुङ्गाका तख्ता भाँचि प्वाल पार्नु) भन्दा अधिक नराम्रो कार्य । यसकारण कि हत्या यस्तो कार्य हो जसको क्षतिपूर्ति तथा समापन गर्नु असम्भव छ जबकि डुङ्गाका तख्ता उखेलेर फालिदिनु, यस्तो कार्य हो जसको पूर्ति तथा समापनको साधन छ । केही व्याख्याकारहरूले यसका अर्थ निकालेका छन्, प्रथम कार्यभन्दा कम, यसकारण कि एक प्राणको हत्या गर्नु पुरै डुङ्गामा सवार यात्रीहरूलाई डुबाइदिनुभन्दा कम छ (फ़तहुल क़दीर) । तर प्रथम भावार्थ नै उचित छ किनभने आदरणीय मूसालाई जुन धार्मिक नियमहरूको ज्ञान प्राप्त थियो, त्यसको आधारमा आदरणीय खिज़्रको यो कार्य कुनै पनि प्रकारले नियमको विरूद्ध थियो जसको आधारमा उनले विरोध गरे तथा त्यसलाई अत्याधिक नराम्रो कार्य भने ।